I. C. 6.

MENTEM ALIT ET EXCOLIT

K.K. HOFBIBLIOTHEK
ÖSTERR. NATIONALBIBLIOTHEK

1.C.6

Digitized by Google

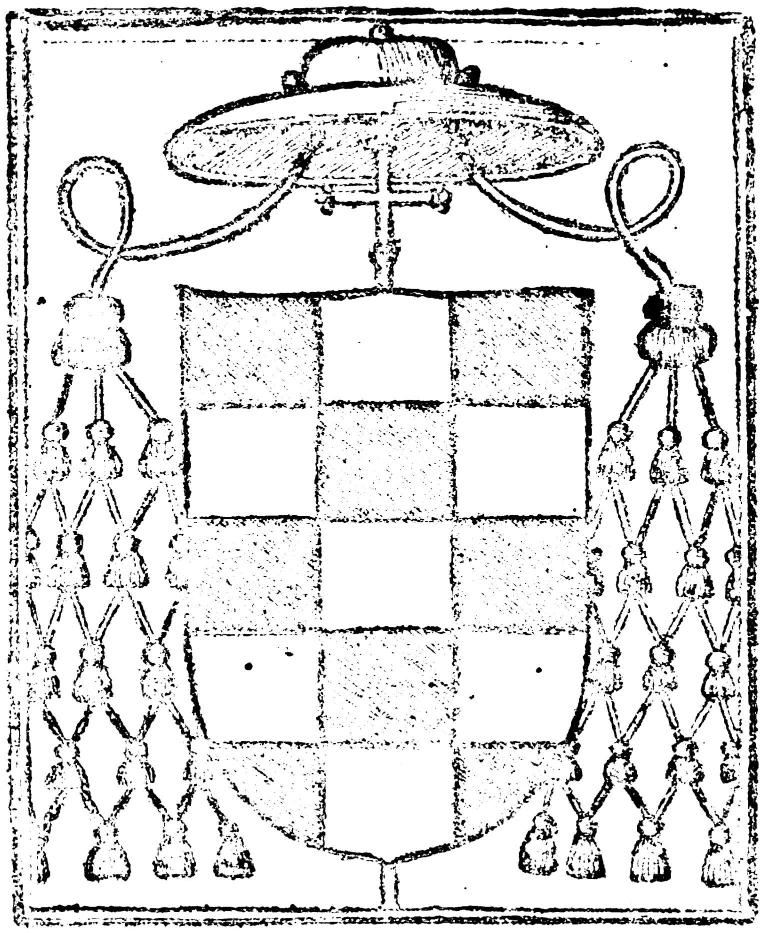
Digitized by Google

Digitized by Google

ÖNB
+Z11950740X
Digitized by Google

Digitized by Google

Haec tibi pentadecas tetragonon reſpicit illud
Hoſpitium petri ⁊ pauli ter quinqꝫ dierum.
Namqꝫ inſtrumẽtum vetus hebdoas innuit: octo
Lex noua ſignatur. ter quinqꝫ receptat vtrunqꝫ.

Tertia pars Veteris teſtamenti Hebraico Grecoqꝫ idiomate nunc primum impreſſa: adiuncta vtriqꝫ ſua latina interpretatione.

BIBLIOTHECA PALAT. VINDOBONENSIS.

Digitized by Google

Ad ſanctiſſimum ac clemẽtiſſimum dominum

noſtrum. D. Leonem Decimum diuina prouidentia Pontificem Maximum Reuerendiſſimi in Chriſto patris ac dñi. D. F. Franciſci Simenii de Ciſneros Sacroſanctæ Romanæ eccleſiæ tituli. S. Balbinæ Preſbyteri Cardinalis Hiſpaniæ Archiepiſcopiq́ꝫ Toletani ac regnorum Caſtellæ Archicancellarii &c. In libros veteris ac noui teſtamenti multiplici lingua impreſſos.

Prologus

Multa ſunt beatiſſime Pater: quæ ad excudẽdas impreſſoriis formis originales ſacræ ſcripturæ liguas nos incitarũt. Atq́ꝫ hæc imprimis. Quod cum uniuſcuiuſq́ꝫ idiomatis ſuæ ſint verborum proprietates: quarum totam vim non poſſit quantumlibet abſoluta traductio prorſus exprimere: tum id maxime in ea lingua accidit: per quam os domini locutum eſt. Cuius littera q̃uis ex ſe mortua ſit & velut caro: quæ non prodeſt quicq̃ꝫ (Nam ſpiritus eſt qui viuificat) quia tamen Chriſtus verborum figuris velatus intra eius vterum manet incluſus: non dubiũ: quĩ tam admiranda ſit fæcunditate repleta: tam exuberãti myſteriorũ copia cumulata: vt cũ plena ſemper ſit & redũdans: flumina de ventre eius fluãt aquæ viuæ: vnde hi quibus datum eſt reuelata facie gloriã dñi ſpeculari: vt in eandẽ imaginem trãſformẽtur: poſſit aſſidue haurire mira diuinitatis eius arcana. Quippe cum nulla dictio nulla litterarum connexio eſſe poſſit: ex qua non emergant & veluti pullulent reconditiſſimi cœleſtis ſapientiæ ſenſus. Ex quibus cũ non poſſit eruditiſſimus quiſq́ꝫ interpres niſi vnicum explicare: neceſſe eſt vt poſt interpretationẽ maneat adhuc ſcriptura grauida: variiſq́ꝫ ac ſublimibus intelligentiis plena: quæ nequeant aliunde q̃ꝫ ex ipſo archetypæ linguæ fonte cognoſci. Accedit: ꝙ vbicũq́ꝫ latinorum codicum varietas eſt: aut deprauatæ lectionis ſuſpitio (id quod librariorũ imperitia ſimul & negligentia frequentiſſime accidere videmus) ad primam ſcripture originem recurrẽdum eſt: ſicut beatus Hieronymus & Auguſtinus ac cæteri eccleſiaſtici tractatores admonent: ita vt librorũ Veteris teſtamẽti ſynceritas ex Hebraica veritate: Noui autem ex Græcis exemplaribus examinetur. Vt ipſa igitur originalia in promptu haberet quicũq́ꝫ diuinarũ litterarũ ſtudioſus: poſſetq́ꝫ non ſolis riuulis eẽ cõtentus: ſed ex ipſo fonte ſalientis aquæ in vitam æternã ſitim pectoris extinguere: iuſſimus archetypas ſacræ ſcripturæ linguas cum adiunctis variarũ linguarũ tranſlationibus impreſſioni mãdari Sanctitatis tuæ nomini dedicãdas. Atq́ꝫ imprimis nouum teſtamẽtum Græco Latinoq́ꝫ ſermone excudendum curauimus ſimul cum Lexico græcarum omnium dictionum: quæ poſſunt in eo legẽtibus occurrere: vt his quoq́ꝫ qui nõ integram linguæ cognitionem adepti ſunt pro viribus conſuleremus. Deinde vero anteq̃ꝫ Vetus teſtamentum aggrederemur: Dictionarium præmiſimus Hebraicorum Chaldaicorumq́ꝫ totius veteris inſtrumẽti vocabulorũ. Vbi non tantũ multiplex ſignificatio cuiuſq́ꝫ dictionis exprimitur: ſed [quod ſtudioſis vtiliſſimũ fore credimus] locus ſcripturæ in cuiuſq́ꝫ ſignificati teſtimoniũ citatur. Rurſus: cũ non ſolus litteræ occidentis: cortex ſed introrſus latitans ſpiritus viuificãtis nucleus maxime ſit a ſtudioſo diuinæ ſcripturæ requirẽdus: atq́ꝫ huius præcipua pars ex propriorũ nominũ interpretatione depẽdeat: quorũ ab æterno præuiſa impoſitio incredibilẽ opẽ affert ad propalãdos ſpirituales abſtruſoſq́ꝫ ſenſus & detegẽda arcana myſteria: quæ ſub ipſo litteralis textus vmbraculo ſpiritus ſanctus velauit. Idcirco interpretationes propriorũ nominum a viris linguarũ peritia præcellẽtibus maxima diligentia iuſſimus elucubrari: & ſecũdũ Alphabeticã ſeriẽ diſpoſitas Dictionario adiungi. Quibus ſuccedit legendorũ Hebræorũ charecterũ inſtructio & eiuſdẽ idiomatis Grãmatica ex pluribus receptæ fidei Hebræis autoribus collecta & ad latini artificii normã reducta. Quibus omnibus veluti ꝓ præludio ita peractis: ad excuſſionem diuerſarum veteris teſtamẽti linguarum nos conuertimus: adiicientes etiam ſingulis earum ſuam latinam trãſlationẽ. Qua in re id aperte Beatitudini tuæ teſtari poſſumus Pater ſanctiſſime: maximam laboris noſtri partẽ in eo præcipue fuiſſe verſatã: vt & virorũ in linguarum cognitione eminentiſſimorum opera vteremur & caſtigatiſſima omĩ ex parte vetuſtiſſimaq́ꝫ exemplaria pro archetypis haberemus: quorũ quidẽ tã Hebræorũ q̃ꝫ Græcorũ ac latinorũ multiplicẽ copiã variis ex locis non ſine ſummo labore cõquiſiuim⁹. Atq́ꝫ ex ipſis quidẽ Græca Sanctitati tuæ debem⁹: qui ex iſta apoſtolica Bibliotheca antiquiſſimos tum Veteris tum noui teſtamẽti codices perq̃ꝫ humane ad nos miſiſti: qui nobis in hoc negocio maximo fuerunt adiumento. Conſumata itaq́ꝫ excuſſiõe Noui teſtamenti Græce Latineq́ꝫ impreſſi cum ſuo Lexico. Impreſſo etiã Hebraico Chaldaicoq́ꝫ dictionario: cui adiuncta eſt Grammatica cum nominum propriorum interpretationibus. Abſolutis præterea annotationib⁹ differentiarum Veteris teſtamenti: quas cum Nicolaus de Lyra non omnino abſolutas edidiſſet: eas nos per viros linguarum peritiſſimos multis in locis addi fecimus. Tandẽ diuino auxilio Vetus teſtamentum multiplici lingua excudi fecimus. Quæ omnia nunc ad Sanctitatẽ tuam mittimus. Nã cui potius vniuerſæ vigiliæ noſtræ dicandæ ſunt q̃ꝫ Apoſtolicæ iſti ſedi: cui omnia debemus? Aut quis libẽtius ſacros Chriſtianæ religionis libros ſuſcipere & amplecti debet: q̃ꝫ ſacer Chriſti vicarius? Accipiat igitur Sanctitas tua læta fronte munuſculum: quod in domini gazophylacium offerimus: vt incipiant diuinarum litterarum ſtudia hactenus intermortua nunc tandem reuiuiſcere. Obſecram⁹ autẽ Beatitudinem tuã enixiſſime: vt libros hoſce: qui nunc ſe ſacris iſtis veſtigiis ſupplices aduoluũt examines: & ad ſeueriſſimi iuditii tui cẽſuram reuoces: vt ſi Chriſtiane reip. vtiles fore videbuntur: editionis beneficium a Sanctitate tua recipiant. Nã eos nos hucuſq́ꝫ continuimus: ſacrũ iſtum Apoſtolici faſtigii oraculum cõſulturi. Sed iam hæc ad Beatitudinem tuam ſatis. Nũc ad inſtruendum de operis artificio lectorem conuertimus.

Digitized by Google

Ad lectorem De his que ad lectionem Veteris teſtamenti diuerſis linguis nunc primum impreſſi: ſunt prænotanda.

Vt intelligas ſtudioſe Lector modū & ordinē: que; in hac veteris teſtamenti impreſſione ſeruauimꝰ: ac inde poſſis hoc libro facile vti: nōnullorū te admonitū prius eſſe oportet. Imprimis igitur id eſt præmittendū: ꝙ cū Vetus teſtamentū a ſacris doctoribus trifariā diuidatur: hoc eſt in legē: quā Pētateuchum appellant: & in libros deinde Agiographos: ac demum in eos qui dicūtur Prophetales: in his oībus nō eſt idē numerus linguarū. Sed Pentateuchus quidē triplicē ligua; habet: Hebraicā videlicet Chaldaicā & Græcā: quas imprimēdas iuſſimus cū aliis tribus latinis interpretationibus iuxta correſpondentibus: ita vt Hebraicæ veritati reſpondeat latina beati Hieronymi tranſlatio: Chaldaicæ vero alia latina fere de verbo ad verbū a viris eiꝰ liguæ peritiſſimis elaborata. Græcæ aūt ſeptuaginta interpretum editioni interlinearis latina traductio. Agiographi deinde libri ſimul & Prophetales duplici lingua excuduntur: hoc eſt Hebræa & Græca cū aliis duabus latinis trāſlationibus illis correſpondentibus. Nā Chaldaica in cæteris libris præterq̄ in Pētateucho corrupta eſt aliquibꝰ in locis: & fabulis meriſqꝫ Thalmudiſtarū nugis cōſperſa: indigna prorſus quæ ſacris codicibus inſeratur. Verum quia quibuſdam in locis vbi integra eſt littera & incorrupta: mirū in modū fauet Chriſtianæ religioni: idcirco reliquos libros totius veteris teſtamenti e Chaldaica lingua in latinā verti fecimus: & diligentiſſime cū ſua latina traductiōe cōſcriptos in publica Cōplutenſis noſtræ Vniuerſitatis Bibliotheca reponi. At vero libri extra canonē: quos Eccleſia potius ad edificationē populi: q̄ ad auctoritatē eccleſiaſticorū dogmatum confirmādā recipit: Græcā tm̄ habent ſcripturā: ſed cū duplici latina interpretatione: altera beati Hieronymi: altera interlineari de verbo ad verbū: eo modo quo in cæteris. Hæc autem de numero linguarum huius libri oportuit in vniuerſum prælibaſſe. Nunc de modo quo linguas in libro ipſo diſpoſuimus: breuibus agendum eſt. Primum itaqꝫ aperto codice duæ ſe tibi chartarū facies hinc & inde offerent: quarum vnaquæqꝫ tres colūnas habet. Ex quibus ea quæ ad marginem exteriorem ſita eſt: Hebraicam continet veritatem. Quæ vero interiori margini adhæret Græca eſt ſeptuaginta interpretum editio: cui ſuperponitur latina interlinearis traductio de verbo ad verbum. Mediam autem inter has latinā beati Hieronymi tranſlationē velut inter Synagogā & Orietalem Eccleſiā poſuimꝰ: tanq̄ duos hinc & inde latrones mediū autē Ieſum hoc eſt Romanā ſiue latinā Eccleſiā collocātes. Hæc em̄ ſola ſupra firmā petrā ædificata (reliquis a recta Scripturæ intelligentia q̄nqꝫ deuiātibus) immobilis ſemper in veritate permanſit. Diſponūtur vero colūnæ ipſæ hoc modo: vt ſingulis lineis Hebraicis correſpondeant binæ lineæ latinæ e regione: hoc tamē ſemper obſeruato: vt omnes colūnæ tam in principio q̄ in fine cōſentiant: niſi vbi loci anguſtia nō patitur: quod rariſſime deprehēdes.

Deinde quia inſtitutū noſtru; eſt: nō ſolū his cōſulere: qui abſolutā linguarum peritiā ſunt aſſecuti: ſed his etiam opem ferre qui parum in eis profecerunt: vtriſqꝫ enim debitores ſumus: neminēqꝫ eſſe cupimus: quē peregrinorū idiomatum difficultas abſterreat a diuinorum librorum penetralibus adeūdis. Idcirco vt Hebraicas dictiones facile poſſit quicūqꝫ diſtinguere: & ſuam latinā interpretationē cuiqꝫ aſſignare: inter ſingulas dictiones Hebraicas ſupponuntur minutæ litterulæ latinæ Alphabetico ordine procedentes: quibus conſimiles aliæ ī latina proxima colūna correſpōdent: vt per ſimilitudinē litterulæ cognoſcatur: quæ dictio latina ad quā Hebraicā ſit referenda. Quādo vero interpres per circūlocutionem pluribus dictionibus vnicam interpretatur: aut e diuerſo vnica dictiōe plures amplectitur: tūc vnica litterula toti circūlocutioni vel etiā cōpendio deſeruiet. Ex his præterea litterulis nōnullas reperies: quibꝰ tenue punctū ſubſcribitur hoc modo ạ. Quod quidē punctū deſignat: vel dictionē Hebraicā ſubiacentē multiplicem eſſe & æquiuocā: ac proinde reconditum aliquod ſecretæ intelligētiæ myſteriū claudere: quod poſſit facile conſulto Dictionario a perſpicacibus mētibꝰ inueſtigari: vel denotat ſaltē: ipſam eius ſignificationē in latina colūna poſitā potius tranſlatitiam eſſe & ſoli ſenſui ſubſeruientem: q̄ propriam omnino & litteralem. Rurſus quia inuenire primitiua ſiue radices dictionū Hebraicarum & Chaldaicarum a prima origine deuiantium res eſt perquā neceſſaria ad reperiēda in Dictionario vocabula: ſed tātæ difficultatis: vt homines eius linguæ peritiſſimi frequēter in ea titubent: ac nonnunq̄ etiā labantur: artificium excogitauimus q̄ vtiliſſimum: quo poſſit quiſpiam vel primis dūtaxat Hebraicis rudimentis imbutus radicē cuiuſqꝫ dictionis in promptu habere: vt ia; his adminiculis adiuti: Hebræorum [vt ait beatus Hieronymus] nauſeam & ructum faſtidiētes: præceptores eorum conſulere nō egeamus. Aduertendū itaqꝫ eſt: ꝙ cū dictioni Hebraicæ ſiue Chaldaicæ correſpondet alia in margine (quod dignoſces ex ſimili litterula vtriqꝫ dictioni impoſita) tunc dictio ipſa ſicut eſt in margine notata: querenda eſt in vocabulario. Illæ enim ſunt primæ litteræ ſubſtantiales primitiui. Reliquæ uero dictiones Hebraici textꝰ: quibꝰ nulla dictio primitiua repondet in margine: ex primis earū tribus aut quādoqꝫ etiā ſolis duabus litteris ſunt in dictionario requirendæ. Preterq̄ vbi preceſſerit aliqua ex his quinqꝫ litteris beth: he: caph: lamed: mem: quocunqꝫ apice ſubiecto: dū modo ſit apice deſuper notata hoc modo ב ה כ ל מ Tunc enim talis littera pro articulo ſeu præpoſitione ſumitur: ac proinde cum non ſit littera ſubſtantialis auferenda eſt: & proxime tres vel quandoqꝫ etiā ſolæ duæ litteræ ſequentes erunt primæ litteræ primitiui: ex quibꝰ dictio ipſa in vocabulario reperietur. Quod eodē modo intelligendū eſt de ו vau littera etiam ſi nunq̄ tali ſigno notetur. Vbicunqꝫ em̄ alicui dictioni præponitur: ſemper pro coniunctione copulatiua vſurpatur: quare tollere eā oportebit. Atqꝫ hæc quidem ſuccincte dicta ſunt: vt legētibus Hebraicā litterā ſtatim abſqꝫ arte ſeu conſideratione vlla pateat dictionis primitiuum. Quod ſi curioſus lector non ſolo vſu contentus artē reperiendarū radicum noſſe deſiderat: legat vltimum capitulū noſtræ Hæbraicæ Grāmaticæ in fine Hebraici dictionarii: quod tamen vt abſqꝫ librorum reuolutione facile occurreret: in principio Pētateuchi duximus apponendū. Illud eſt etiā conſiderandū ꝙ in hebraicis characteribꝰ ſciēter omiſimus apices illos:

quibus nunc vtūtur Hebræi pro accentibus. Nam hi cum
ad nullā vel ſignificati vel pronunciationis differentiam
pertineant: ſed ad ſolam cātus ipſorū modulationē: m eri
to a veteribus Hebræis reiecti ſunt: quos in hoc imitari ma
luimus. Verū ne locus accentus cuiuſqꝫ dictionis ignorare
tur: hoc modo prouidimus: vt quoniam dictiones Hebrai
cæ vt plurimū in ultima habent accentū: oēs huiuſmodi di
ctiones nullo prorſus apice notarētur: reliquæ vero nō ha
bentes accentum in vltima (quæ rariſſime occurrunt) ſu-
per ſyllabam vbi prædominatur accentus: apice ſignaren
tur hoc modo אָ֫רֶץ. Cæterum in diſtinctione clauſularum
colo etiā vtuntur Hebræi & cōmate: ſed ita: vt colum ſit du
plex punctum: ſicut coma apud latinos: hoc modo: Cōma
vero tale ſignū ‸ Quod autē ad Græcam ſcripturā attinet:
illud te nō latere volumus: nō vulgaria ſeu temere oblata
exēplaria fuiſſe huic noſtræ impreſſioni archetypa: ſed ve
tuſtiſſima ſimul & emēdatiſſima: quæ ſanctiſſim⁹ Dñs no
ſter Leo Decimus Pontifex maximus ceptis noſtris aſpi
rans ex ipſa apoſtolica Bibliotheca ad nos miſit: tantæ in-
tegritatis: vt niſi eis plena fides adhibeatur: nulli reliqui
eſſe uideantur: quibus merito ſit adhibenda. Quibus etiā
adiunximus alia non pauca: quorum partē ex Beſſarionis
caſtigatiſſimo codice ſumma diligētia tranſcriptā Illuſtris
Venetorū Senatus ad nos miſit: partē ipſi magnis labori-
bus & expenſis vndiqꝫ cōquiſiuim⁹: ut copia emēdatorum
codicū abunde ſupereſſet. Latinā itidē beati Hieronymi
tranſlationē cōtulimus cū q̄ꝫ plurimis exemplaribus vene
rādæ vetuſtatis: ſed his maxime: quæ in publica Cōplutēſi
noſtræ vniuerſitatis Bibliotheca reconduntur: quæ ſupra
octingenteſimū ab hinc annū litteris Gotthicis conſcripta
ea ſunt ſynceritate: vt nec apicis lapſus poſſit in eis depre-
hendi. Aliqua tamen nomina propria vitio ſcriptorū ali-
ter ſcripta q̄ꝫ in originalibus vtriuſqꝫ teſtamēti habentur:
intacta dimiſimus: atqꝫ id quidē conſulto. Nā ſi nūc in eis
litterā aliquā mutaſſemus: nequaq̄ꝫ poſſent reperiri in tra
ctatu interpretationū: quē iuxta vulgatam horū nominū
ſcripturā alphabetico ordine pridē cōfeceramus. Adnota-
uimus tamē in ipſis interpretationibus eadē nomina pro
pria nō ſolū ponētes ea ſicut cōmuniter ſcribūtur: ſed etiā
prout habētur ad litteram in ſuis originalib⁹. Demū in li-
bro pſalmorū illud eſt admonendam: cōmunē tranſlatio-
nem latinam: qua vtimur: poſitam eſſe pro interlineari ſu
pra græcam ſeptuaginta interpretum editionem: quia ei
de verbo ad verbum fere correſpōdet. Eam autē quam bea
tus Hieronymus iuxta hebraicā tranſtulit veritatem ī me-
dio duarum columnarum fuiſſe locatam. Vale.

Incipit Prologus beati Hieronymi
preſbyteri in librum Eſdre.

VTRVM DIFICILIVS SIT FACERE
quod poſcitis: an negare: necdū ſtatui. Nā
vobis aliquid īperātib⁹ ānuere ſnīa eſt: &
magnitudo oneris īpoſiti ita ceruices pre
mit: vt añ ſub faſce ruendū ſit q̄ꝫ leuandū.
Accedūt ad hoc inuidorū ſtudia: q oē quod
ſcribimus reprehendendū putāt. Et īterdū contra ſe cōſcia
repugnāte publice lacerāt quæ occulte legūt: intantū vt
clamare cōpellar & dicere. Dñe libera aīam meam a labiis
iniquis & a lingua doloſa. Tertius ann⁹ ē ꝙ ſemꝑ ſcribitis
atqꝫ reſcribitis vt Eſdre librū & heſter vobis de hebræo trāſ
feram: quaſi non hēatis græca & latina volumia aut quic-
quid illud eſt ꝙ a nobis vertitur: nō ſtatī ab oībus cōſpuē-
dū ſit. Fruſtra autē (vt ait quidā) niti neqꝫ aliud fatigando
niſi odiū querere: extreme demētie eſt. Itaqꝫ obſecro vos
mi dōmon & rogatiāe chariſſimi vt priuata lectione cōtē-
ti libros nō efferatis in publicū: nec faſtidioſis cibos inge-
ratis: vitetiſqꝫ eorū ſupercilium qui iudicare tm̄ de aliis: &
īpī facere nihil nouerunt. Si qui autē fratrū ſunt quib⁹ nr̄a
nō diſplicēt his tribuatis exēplar āmonētes vt hebræa noia
quorū grādis in hoc volumine copia eſt: diſtincte & per
interualla tranſcribāt. Nihil enī ꝓderit emēdaſſe librū niſi
emendatio librariorū diligētia cōſeruetur. Nec quēq̄ꝫ mo
ueat ꝙ vnus a nobis liber editus eſt: nec apocriphorū tertii
& quarti libri ſomniis delectetur. quia & apud hebræos eſ-
dre: neemieqꝫ ſermones in vnū volumē coartātur: & quæ
non habētur apud illos: nec de vigintiq̄ttuor ſenibus ſunt
procul abiicienda. Si quis autē ſeptuaginta vobis oppoſue
rit interp̄tes: quorū exēplaria varietas ipſa lacerata & euer
ſa demōſtrat nec p̄t vtiqꝫ verū aſſeri quod diuerſū eſt: mit-
tite eū ad euangelia: in quibus multa ponūtur quaſi de ve
teri teſtamento q̄ apud ſeptuaginta interp̄tes nō habētur
velud illud: qm̄ nazare⁹ vocabitur: & ex egypto vocaui fi-
liū meum & videbunt in quē cōpunxerunt: multaqꝫ alia q̄
latiori operi reſeruam⁹: & q̄ rite ab eo vbi ſcripta ſunt. Cū
qꝫ ꝓferre nō potuerit: vos legite de his exēplaribus q̄ nuꝑ
a nobis edita maledictorū quotidie linguis cōfodiūtur. Sꝫ
vt ad cōpendiū veniā: certe quod illaturus ſum equiſſimū
eſt Edidi aliquid quod nō hr̄ in greco: aut aliter hr̄ q̄ꝫ a me
verſum eſt. Quid interp̄tem laniant. Interrogēt hebræos:
& ipſis autoribus trāſlationi mee vel arrogēt vel derogent
fidē. Porro aliud eſt ſi clauſis quod dicitur oclis mihi volūt
maledicere: & nō imitātur græcorū ſtudium & beniuolen
tiā: qui poſt ſeptuaginta trāſlatores iam xp̄i euangelio co-
ruſcante iudeos & hebionitas legis veteris interp̄tes aqui-
lam videlicet & ſymachū & theodotionē & curioſe legunt
& ꝑ origenis laborē in hexaplois eccl̄iis dedicarūt. Quan
to magis latini grati eſſe deberent ꝙ exultantē cernerent
græciā a ſe aliquid mutuari. Primū enī magnorū ſumptu
um eſt & infinite difficultatis. exēplaria poſſe habere oīa
deinde etiā qui habuerint: & hebræi ſermonis ignari ſunt
magis errabūt: ignorātes q̄ſ e multis veri⁹ dixerit. Quod
etiam ſapientiſſimo cuidā nuꝑ apud græcos accidit vt iter
dū ſcripture ſenſum relinquēs vniuſcuiuſlibet interp̄tis ſe
q̄retur errorē. Nos autē qui hebræe lingue ſaltē ꝑuam ha-
bemus ſciam: & latinus nobis vtcunqꝫ ſermo non deeſt: &
de aliis magis poſſumus iudicare & ea q̄ ipſi itelligim⁹ in
noſtra lingua promere. Itaqꝫ licet hydra ſibilet: victorqꝫ ſi
non incendia iactet: nunq̄ꝫ meū iuuāte xp̄o ſilebit eloq̄uiū
etiā p̄ciſa linguā balbutiet. Legant qui volunt qui nolunt
abiiciant. Euentilent apices: lr̄as calūniētur. Magis veſtra
charitate ꝓuocabor ad ſtudium q̄ꝫ illorum detractione &
odio deterrebor.

Explicit Prologus.

Digitized by Google

ESDRAS PRIMVS.
ΕΣΔΡΑΣ ΠΡΩΤΟΣ.

A — Hiere. 25.c.& 29.c. 2.Pa. 36.d.

Ca. 1.

Et in anno primo cyri re
ΚΑὶ ἐν τῷ ἔτει τῷ πρώτῳ κύρου βα-
gis perſaꝝ vt cõpleret ver
σιλέως περσῶν τοῦ τελεσθῆναι λό-
bũ dñi ab ore hieremie:
γον κυρίου ἀπὸ στόματος ἱερεμίου,
ſuſcitauit dñs ſpũm. cyri re
ἐξήγειρε κύριος τὸ πνεῦμα κύρου τ̃ βα-
gis perſaꝝ: ⁊ mãdauit vocẽ in omni re-
σιλέως περσῶν, καὶ παρήγγειλε φωνὴν ἐν πάσῃ τῇ βασι-
gno ſuo: etiã in ſcripto dicẽs: ſic dixit cyrus
λείᾳ αὐτοῦ, καί γε ἐν γραπτῷ λέγων, οὕτως εἶπε κύρος ὁ
rex perſaꝝ: omnia regna terre dedit
βασιλεὺς περσῶν, πάσας τὰς βασιλείας τῆς γῆς ἔδωκέ
mihi dñs de⁹ celi. ⁊ ipſe cõſiderauit
μοι κύριος ὁ θεὸς τοῦ οὐρανοῦ. καὶ αὐτὸς ἐπεσκέψατο

B

ſup me vt edificarẽ ipſi domũ in hieruſalẽ q̃
ἐπ' ἐμὲ τοῦ οἰκοδομῆσαι αὐτῷ οἶκον ἐν ἱερουσαλὴμ τῇ
in iudea. quis in vobis de vniuerſo pplo e-
ἐν τῇ ἰουδαίᾳ. τίς ἐν ὑμῖν ἀπὸ παντὸς τοῦ λαοῦ αὐ-
ius? ⁊ erit deus illius cũ eo: ⁊ aſcendat
τοῦ; καὶ ἔσαι ὁ θεὸς αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ, καὶ ἀναβήτω
in hieruſalẽ q̃ in iudea: ⁊ edificet
εἰς ἱερουσαλὴμ τὴν ἐν τῇ ἰουδαίᾳ, καὶ οἰκοδομησάτω
domũ dñi dei iſrael: ipſe deus q̃ in hieru
τὸν οἶκον κυρίου τοῦ θεοῦ ἰσραὴλ, αὐτὸς ὁ θεὸς ὁ ἐν ἱερου-
ſalẽ. ⁊ oĩs relictus ab omnib⁹ lo-
σαλήμ. καὶ πᾶς ὁ καταλιπόμενος ἀπὸ πάντων τῶν τό-
cis vbi ipſe habitat ibi adiuuabũt eũ viri
πων οὗ αὐτὸς παροικεῖ ἐκεῖ ἀντιλαμβανέτωσαν αὐτοῦ ἄνδρες τοῦ
loci ſui in argẽto ⁊ auro ⁊ in ſubſtãtia ⁊ in

C

τόπου αὐτοῦ ἐν ἀργυρίῳ καὶ χρυσίῳ καὶ ἐν ὑπάρξει καὶ ἐν
iumẽtis cũ volũtario in domũ dei que in hieru
κτήνεσι μετὰ τοῦ ἑκουσίου εἰς οἶκον τοῦ θεοῦ τοῦ ἐν ἱερου-
ſalẽ. ⁊ ſurrexerũt principes familiaꝝ iuda ⁊
σαλήμ. καὶ ἀνέστησαν ἄρχοντες τῶν πατριῶν ἰούδα καὶ
beniamĩ ⁊ ſacerdotes ⁊ leuite oẽs quoꝝ excitauit
βενιαμὶν καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ λευῖται πάντες ὧν ἐξήγειρεν ὁ
deus ſpm eoꝝ vt aſcẽderẽt ad edificandũ do
θεὸς τὸ πνεῦμα αὐτῶν τοῦ ἀναβῆναι οἰκοδομῆσαι τὸν οἶ-
mũ dñi q̃ in hieruſalẽ. ⁊ vniuerſi q̃ i circuitu eoꝝ
κον κυρίου τὸν ἐν ἱερουσαλήμ. καὶ πάντες οἱ κυκλόθεν αὐ-
cõfortauerũt in manib⁹ eoꝝ in vaſis argenti
τῶν ἐνίσχυσαν ἐν χερσὶν αὐτῶν ἐν σκεύεσιν ἀργυρίου
in auro ⁊ in apparatu ⁊ in iumẽtis ⁊ in mũerib⁹:
ἐν χρυσῷ καὶ ἐν ἀποσκευῇ καὶ ἐν κτήνεσι καὶ ἐν ξενίοις,
pter ea q̃ in volũtarijs. ⁊ rex cyrus ptulit vaſa
πάρεξ τῶν ἐν ἑκουσίοις. καὶ ὁ βασιλεὺς κύρος ἐξήνεγκε σκεύη
dom⁹ dñi q̃ cepit nabuchodonoſor ab hieruſalẽ:

D

οἴκου κυρίου ἃ ἔλαβε ναβουχοδονόσορ ἀπὸ ἱερουσαλήμ,
⁊ dedit ea in domo dei ſui. ⁊ protulit ea
καὶ ἔδωκεν αὐτὰ ἐν οἴκῳ θεοῦ αὐτοῦ. καὶ ἐξήνεγκεν αὐ-
cyrus rex perſaꝝ in manum mithridatis gaz
τὰ κύρος ὁ βασιλεὺς περσῶν ἐπὶ χεῖρα μιθριδάτου γαζ-
barei. ⁊ numerauit ea ſaſabaſar princi
βαρηνοῦ. καὶ ἠρίθμησεν αὐτὰ τῷ σασαβασὰρ τῷ ἄρχον-
pi iuda. ⁊ hic numerus eoꝝ. phiale
τι τοῦ ἰούδα. καὶ οὗτος ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν. ψυκτῆρες
auree triginta: ⁊ argentee phiale mille: muta
χρυσοῖ τριάκοντα, καὶ ἀργυροῖ ψυκτῆρες χίλιοι, παραλ-
toria noue ⁊ viginti. chephori aurei triginta:
λαγμένα ἐννέα καὶ εἴκοσι. κεφφουρὴ χρυσοῖ τριάκοντα,
⁊ argẽtei duplicati quadringenti ⁊ decem. ⁊ vaſa
καὶ ἀργυροῖ διπλοῖ τετρακόσιοι καὶ δέκα. καὶ σκεύη
alia mille. omnia vaſa ⁊ auri ⁊
ἕτερα χίλια. πάντα τὰ σκεύη καὶ τοῦ χρυσίου καὶ
argenti quinq; milia quadringenta. vniuerſa
τοῦ ἀργυρίου πεντακισχίλια τετρακόσια. τὰ πάντα

Incipit liber eſdre prim⁹. Cap. 1.

IN anno primo cyri regis perſarum vt cõpleretur verbũ dñi ex ore hieremie ſuſcitauit dominus ſpiritũ cyri regis perſarum: & traduxit vocẽ in oĩ regno ſuo etiã p ſcripturã dicens. Hec dicit cyrus rex perſarum. Omnia regna terre dedit mihi dominus deus celi: & ipſe precepit mihi: vt edificarem ei domum in hieruſalem: q̃ eſt in iudea. Quis eſt in vobis de vniuerſo populo ei⁹? Sit deus illi⁹ cũ eo. Aſcẽdat in hieruſalẽ q̃ eſt in iudea: & edificet domum domini dei iſrael: ipſe eſt de⁹ qui eſt in hieruſalẽ. Et omnes reliqui in cunctis locis vbicunq; habitant adiuuent eum viri de loco ſuo argento & auro ſubſtãtia & pecorib⁹: excepto quod voluntarie offerũt templo dei quod eſt in hieruſalẽ. Et ſurrexerunt principes patrum de iuda & beniamin & ſacerdotes & leuite: & omnis cuius ſuſcitauit deus ſpiritũ vt aſcẽderet ad edificandum templũ domini: quod erat in hierl'm. Vniuerſiq; q erant i circuitu adiuuerũt man⁹ eorũ in vaſis argẽteis & aureis in ſubſtãtia & iumentis in ſuppellectili: exceptis his que ſponte obtulerant. Rex quoq; cyrus ptulit vaſa templi domini que tulerat nabuchodonoſor de hieruſalẽ: & poſuerat ea in templo dei ſui. Protulit autem ea cyrus rex perſarũ per manũ mitridatis filii gazabar & annumerauit ea ſaſabaſar principi iude. & hic eſt numerus eorum. Phiale auree triginta. phiale argentee mille. cultri viginti nouem: cyphi aurei triginta: cyphi argentei ſecũdi quadringenti decem: vaſa alia mille. Omnia vaſa aurea & argentea quinq; milia quadringenta. Vniuerſa

Cap. j.

ובשנת אחת לכורש מלך פרס | שנה
לכלות דבר יהוה מפי ירמיה העיר | כלה פה
יהוה את רוח כורש מלך פרס | עור
ויעבר קול בכל מלכותו וגם במכתב | עבר כתב
לאמר: כה אמר כרש מלך פרס כל
ממלכות הארץ נתן לי יהוה אלהי | מלך
השמים והוא פקד עלי לבנות לו | בנה
בית בירושלם אשר ביהודה: מי
בכם מכל עמו יהי אלהיו עמו ויעל | היה עלה
לירושלם אשר ביהודה ויבן את | בנה
בית יהוה אלהי ישראל הוא
האלהים אשר בירושלם: וכל
הנשאר מכל המקמות אשר הוא | שאר קום
גר שם ינשאוהו אנשי מקמו | גור נשא
בכסף ובזהב וברכוש ובבהמה עם | רכש
הנדבה לבית האלהים אשר
בירושלם: ויקומו ראשי האבות | קום
ליהודה ובנימן והכהנים והלוים
לכל העיר האלהים את רוחו לעלות | עלה
לבנות את בית יהוה אשר
בירושלם: וכל סביבתיהם חזקו | סבב
בידיהם בכלי כסף בזהב ברכוש | כלה
ובבהמה ובמגדנות לבד על כל | בדד
התנדב: והמלך כורש הוציא את כלי | נדב יצא
בית יהוה אשר הוציא נבוכדנצר
מירושלם ויתנם בבית אלהיו: | נתן
ויוציאם כורש מלך פרס על יד | יצא
מתרדת הגזבר ויספרם לששבצר | ספר
הנשיא ליהודה: ואלה מספרם | נשא
אגרטלי זהב שלשים אגרטלי כסף
אלף מחלפים תשעה ועשרים: | חלף
כפורי זהב שלשים כפורי כסף | כפר
משנים ארבע מאות ועשרה כלים | שנה רבע
אחרים אלף: כל כלים לזהב ולכסף | מאה
חמשת אלפים וארבע מאות הכל

Digitized by Google

הֶעֱלָה שֵׁשְׁבַּצַּר עִם הֵעָלוֹת הַגּוֹלָה עָלָה גָּלָה
מִבָּבֶל לִירוּשָׁלָםִ׃
Cap. ij. וְאֵלֶּה בְּנֵי הַמְּדִינָה הָעֹלִים מִשְּׁבִי
הַגּוֹלָה אֲשֶׁר הֶגְלָה נְבוּכַדְנֶצּוֹר מָדַן שָׁבָה
מֶלֶךְ בָּבֶל לְבָבֶל וַיָּשׁוּבוּ לִירוּשָׁלַםִ שׁוּב
וִיהוּדָה אִישׁ לְעִירוֹ׃ אֲשֶׁר בָּאוּ עִם בּוֹא
זְרֻבָּבֶל יֵשׁוּעַ נְחֶמְיָה שְׂרָיָה רְעֵלָיָה
מָרְדֳּכַי בִּלְשָׁן מִסְפָּר בִּגְוַי רְחוּם
בַּעֲנָה מִסְפַּר אַנְשֵׁי עַם יִשְׂרָאֵל׃
בְּנֵי פַרְעֹשׁ אַלְפַּיִם מֵאָה שִׁבְעִים
וּשְׁנָיִם׃ בְּנֵי שְׁפַטְיָה שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שָׁנָה מֵאָה
שִׁבְעִים וּשְׁנָיִם׃ בְּנֵי אָרַח שְׁבַע
מֵאוֹת חֲמִשָּׁה וְשִׁבְעִים׃ בְּנֵי פַחַת
מוֹאָב לִבְנֵי יֵשׁוּעַ יוֹאָב אַלְפַּיִם
שְׁמֹנֶה מֵאוֹת וּשְׁנַיִם עָשָׂר׃ בְּנֵי
עֵילָם אֶלֶף מָאתַיִם חֲמִשִּׁים וְאַרְבָּעָה׃
בְּנֵי זַתּוּא תְּשַׁע מֵאוֹת וְאַרְבָּעִים
וַחֲמִשָּׁה׃ בְּנֵי זַכָּי שְׁבַע מֵאוֹת
וְשִׁשִּׁים׃ בְּנֵי בָנִי שֵׁשׁ מֵאוֹת
אַרְבָּעִים וּשְׁנָיִם׃ בְּנֵי בֵבָי שֵׁשׁ מֵאוֹת רָבַע
עֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה׃ בְּנֵי עַזְגָּד אֶלֶף
מָאתַיִם עֶשְׂרִים וּשְׁנָיִם׃ בְּנֵי אֲדֹנִיקָם מֵאָה
שֵׁשׁ מֵאוֹת שִׁשִּׁים וְשִׁשָּׁה׃ בְּנֵי
בִגְוָי אַלְפַּיִם חֲמִשִּׁים וְשִׁשָּׁה׃ בְּנֵי
עָדִין אַרְבַּע מֵאוֹת חֲמִשִּׁים וְאַרְבָּעָה׃
בְּנֵי אָטֵר לִיחִזְקִיָּה תִּשְׁעִים וּשְׁמֹנָה׃
בְּנֵי בֵצָי שְׁלֹשׁ מֵאוֹת עֶשְׂרִים
וּשְׁלֹשָׁה׃ בְּנֵי יוֹרָה מֵאָה וּשְׁנֵים שָׁנָה
עָשָׂר׃ בְּנֵי חָשֻׁם מָאתַיִם עֶשְׂרִים
וּשְׁלֹשָׁה׃ בְּנֵי גִבָּר תִּשְׁעִים וַחֲמִשָּׁה׃
בְּנֵי בֵית לָחֶם מֵאָה עֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה׃
אַנְשֵׁי נְטֹפָה חֲמִשִּׁים וְשִׁשָּׁה׃
אַנְשֵׁי עֲנָתוֹת מֵאָה עֶשְׂרִים וּשְׁמֹנָה׃
בְּנֵי עַזְמָוֶת אַרְבָּעִים וּשְׁנָיִם׃ בְּנֵי
קִרְיַת עָרִים כְּפִירָה וּבְאֵרוֹת שְׁבַע
מֵאוֹת וְאַרְבָּעִים וּשְׁלֹשָׁה׃ בְּנֵי הָרָמָה מֵאָה

tulit ſaſabaſar: cũ his q
aſcẽdebãt de tranſmigra-
tione babylonis in hie-
ruſalem. 2.
HI ſunt aũt puincie fi
lii q aſcẽderũt de ca
ptiuitate quam tranſtule
rat nabuchodonoſor
rex babylõis in babylo
nẽ & reuerſi ſunt in hie-
ruſalẽ & iudeã vnuſqſq
in ciuitatẽ ſuã: q venerũt
cum zorobabel: ieſua:
neemia: ſaraia: rahelaia
mardochai: belſan meſ
phar: beguai: reum.
baana. Numerus viro-
rum populi iſrael.
Filii phares: duo milia
centum ſeptuaginta
duo. Filii ſaphatia: tre
centi
ſeptuaginta duo. Filii
area ſeptingenti
ſeptuaginta quinq. Fi
lii phetmoab
filiorũ ioſue ioab duo
milia
octingenti duodecim.
Filii
helam: mille ducenti
quiquaginta quattuor.
Filii zethua: nongenti
quadraginta
quinq. Filii zachai: ſe-
ptingenti
ſexaginta. Filii bani:
ſexcenti
quadraginta duo. Filii
bebai: ſexcenti
viginti tres. Filii azgad
mille
ducẽti viginti duo. Filii
adonicam:
ſexcenti ſexaginta ſex.
Filii
begui: duo milia quin-
quaginta ſex. Filii
adin: quadringẽti quin
quaginta quattuor.
Filii ather qui erant ex
ezecia: nonaginta octo.
Filii beſai: trecẽti viginti
tres. Filii iora: centũ
duodecim.
Filii aſem: ducenti vi-
ginti
tres. Filii gebbar: non
genti quinq.
filii bethleem: centum
viginti tres.
Viri nethupha: quin-
quaginta ſex.
Viri anathoth: cẽtum
viginti octo.
Filii azmaueth: quadra
ginta duo. Filii
cariathiarim cephira &
beroth: ſeptingenti
quadraginta tres. Filii
rama

tulit ſaſabaſar cũ aſcenſu trãſmigra
ἀπήγαγε σασαβασὰρ μετὰ τῆς ἀναβάσεως τῆς ἀποι
tioniſ ex babylone in hieruſalem.
κίας ἐκ βαβυλῶνος εἰς ἱερουσαλήμ. Ca. 2.
ET hi filij puincie q̃ aſcen-
Καὶ οὗτοι οἱ υἱοὶ τῆς χώρας οἱ ἀναβαίνον A
dẽt de captiuitate trãſmigrationis: quã
τες ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας τῆς ἀποικίας, ἧς
trãſtulit nabuchodonoſor rex babylo-
ἀπῴκισε ναβουχοδονόσορ ὁ βασιλεὺς βαβυλῶ-
nis in babylonẽ. ⁊ reuerſi ſunt in hieruſa-
νος εἰς βαβυλῶνα. καὶ ἐπέστρεψαν εἰς ἱερουσα-
lẽ ⁊ iudam vir in ciuitatẽ ſuã: q
λὴμ καὶ ἰούδαν ἀνὴρ εἰς τὴν πόλιν αὐτοῦ, οἱ
venerũt cũ zorobabel: ieſua neemias ſaraias
ἦλθον μετὰ ζοροβαβέλ, ἰησοῦς νεεμίας σαραίας
reelias: mardocheus balaſan maſphar ba-
ῥεελίας, μαρδοχαῖος βαλασὰν μάσφαρ βα-
gue reũ baana. nũerus viroꝝ populi iſra-
γουὲ ῥεοὺμ βαανά. ἀριθμὸς ἀνδρῶν λαοῦ ἰσρα-
el. filij phoros duo milia centũ ſeptuaginta
ήλ. υἱοὶ φόρος δισχίλιοι ἑκατὸν ἑβδομήκοντα
duo filij ſaphatia trecenti ſeptuaginta
δύο υἱοὶ σαφατία τριακόσιοι ἑβδομήκοντα
duo. filij ares ſeptingẽti ſeptuagintaquinq.
δύο. υἱοὶ ἀρὲς ἑπτακόσιοι ἑβδομηκονταπέντε.
filij phaath moab filijs ieſue ioab duo mi
υἱοὶ φαὰθ μωὰβ τοῖς υἱοῖς ἰησοῦ ἰωὰβ δισχί-
lia octingẽti ⁊ duodecim. filij elam millẽ
λιοι ὀκτακόσιοι καὶ δώδεκα. υἱοὶ ἐλὰμ χίλιοι
ducenti quinquaginta quattuor. filij zethua non-
διακόσιοι πεντηκοντατέσσαρες. υἱοὶ ζαθουὰ ἐννα-
gẽti quadragintaquinq. filij zacchaia ſepti
κόσιοι τεσσαρακονταπέντε. υἱοὶ ζακχαία ἑπτα-
genti ſexaginta. filij banea ſexcẽti quadra-
κόσιοι ἑξήκοντα. υἱοὶ βανέα ἑξακόσιοι τεσσαρά-
ginta ⁊ duo filij babai ſexcenti viginti
κοντα καὶ δύο. υἱοὶ βαβαὶ ἑξακόσιοι εἰκοσι-
tres. filij azgad mille ducenti vigintiduo.
τρεῖς. υἱοὶ ἀζγὰδ χίλιοι διακόσιοι εἰκοσιδύο.
filij adonicã ſexcenti ſexagintaſex. filij bague
υἱοὶ ἀδωνικὰμ ἑξακόσιοι ἑξηκονταέξ. υἱοὶ βαγουὲ
duo milia quinquaginta ſex. filij addin quadringẽti
δισχίλιοι πεντηκονταέξ. υἱοὶ ἀδδὶν τετρακόσιοι
quinquaginta quattuor. filij ater ezecia nona-
πεντηκοντατέσσαρες. υἱοὶ ἀτὴρ τῷ ἐζεκία ἐνενή- B
ginta octo. filij baſſu trecenti viginti tres.
κοντα ὀκτώ. υἱοὶ βασσοῦ τριακόσιοι εἰκοσιτρεῖς.
filij ioza centũ duodecim. filij aſum ducenti
υἱοὶ ἰωρὰ ἑκατὸν δώδεκα. υἱοὶ ἀσοὺμ διακόσιοι
viginti tres. filij gaber nonaginta quinq. filij
εἰκοσιτρεῖς. υἱοὶ γαβὲρ ἐνενηκονταπέντε. υἱοὶ
bethlẽ centũ viginti tres. filij netophath quin
βεθλεὲμ ἑκατὸν εἰκοσιτρεῖς. υἱοὶ νετωφὰθ πεν-
quaginta ſex. filij anathoth centũ viginti octo. filij
τηκονταέξ. υἱοὶ ἀναθὼθ ἑκατὸν εἰκοσιοκτώ. υἱοὶ
aſmoth quadraginta duo. filij cariathiarim cha-
ἀσμὼθ τεσσαρακονταδύο. υἱοὶ καριαθιαρεὶμ χα-
phera ⁊ beroth ſeptingenti quadraginta tres.
φειρὰ καὶ βηρὼθ ἑπτακόσιοι τεσσαρακοντατρεῖς.
filij rama
υἱοὶ τῆς ῥαμά

τ gabaa ſexcenti viginti vn⁹. viri machmas
καὶ γαβαὰ ἑξακόσιοι εἰκοσιεῖς. ἄνδρες μαχμὰς
centū viginti duo. viri bethel τ hai ducen
ἑκατὸν εἰκοσιδύο. ἄνδρες βαιθὴλ καὶ αἲ διακό-
ti viginti tres. filij nabo quinquaginta duo. filij
σιοι εἰκοσιτρεῖς. υἱοὶ ναβὼ πεντηκονταδύο. υἱοὶ
magbis centū quinquagita ſex. filij helā alteri⁹ mil
μαγβεὶς ἑκατὸν πεντηκονταέξ. υἱοὶ ἠλὰμ ἑτέρου χί
le. ducenti quinquaginta quattuor. filij eram
λιοι διακόσιοι πεντηκοντατέσσαρες. υἱοὶ ἠρὰμ
trecenti viginti. filij lodadid τ ono ſepti-
τριακόσιοι εἴκοσιν. υἱοὶ λοδαδὶδ καὶ ὠνὼ ἑπτα
gēti viginti quinqȝ. filij hiericho trecenti qua
κόσιοι εἰκοσιπέντε. υἱοὶ ἰεριχὼ τριακόσιοι τεσ
draginta quinqȝ. filii ſenaa tria milia ſexcen-
σαρακονταπέντε. υἱοὶ σενάα τρισχίλιοι ἑξακόσι
ti triginta. τ ſacerdotes filij ſedua in domo
οι τριάκοντα. καὶ οἱ ἱερεῖς υἱοὶ ἰεδουὰ τῷ οἴκῳ
ieſu nongenti ſeptuaginta tres. filij emmer
ἰησοῦ ἐννακόσιοι ἑβδομηκοντατρεῖς. υἱοὶ ἐμμὴρ
mille quinquagita duo. filij phaſur mille du
χίλιοι πεντηκονταδύο. υἱοὶ φασοὺρ χίλιοι δια
cēti q̄draginta ſeptē. filij charim mille
κόσιοι τεσσαρακονταεπτά. υἱοὶ χαρὶμ χίλιοι
τ decē τ ſeptē. leuite filij ieſu τ cad-
καὶ δεκαεπτά. καὶ οἱ λευῖται υἱοὶ ἰησοῦ καὶ καδ
miel filijs odute ſeptuagintaquattuor
μιὴλ τοῖς υἱοῖς ὠδουΐα ἑβδομηκοντατέσσαρες
cantores: filij aſaph cētū vigiti octo. filij iani
οἱ ᾄδοντες, υἱοὶ ἀσὰφ ἑκατὸν εἰκοσιοκτώ. υἱοὶ τῶν
tor: filij ſellū: filij ater: filij telmon:
πυλωρῶν, υἱοὶ σελλούμ, υἱοὶ ἀτήρ, υἱοὶ τελμών,
filij acub: filij atita: filij ſobai: om-
υἱοὶ ἀκούβ, υἱοὶ ἀτιτά, υἱοὶ σωβαΐ, οἱ πάν-
nes centū triginta nouē. nathenei: filij
τες ἑκατὸν τριακονταεννέα. οἱ ναθιναῖοι, υἱοὶ
ſuaa: filij aſuphat: filij tabaoth: filij cores:
σουαά, υἱοὶ ἀσουφάτ, υἱοὶ ταβαώθ, υἱοὶ κορές,
filij ſiaa: filij phadon: filij balana: filij aga
υἱοὶ σιαά, υἱοὶ φαδών, υἱοὶ βαλαγά, υἱοὶ ἀγα
ba: filij acub: filij agab: filij ſellami. filij
βά, υἱοὶ ἀκούβ, υἱοὶ ἀγάβ, υἱοὶ σελλαμί, υἱοὶ
annā: filij gaddel: filij gaer: filij raia: fi-
ἀνάν, υἱοὶ γεδδήλ, υἱοὶ γαήρ, υἱοὶ ῥαΐα, υἱ
lij raſon: filij necoda: filij gazā: filij aza:
οὶ ῥασών, υἱοὶ νεκωδά, υἱοὶ γαζάμ, υἱοὶ ἀζά,
filij phaſi: filij baſi: filij aſena: filij mou-
υἱοὶ φασί, υἱοὶ βασί, υἱοὶ ἀσενά, υἱοὶ μοου-
nim: filij nephuſim: filij bagbuc: filij acu-
νίμ, υἱοὶ νεφουσείμ, υἱοὶ βαγβούκ, υἱοὶ ἀκου-
pha: filij arur. filij baſaloth: filij metda:
φά, υἱοὶ ἀρούρ. υἱοὶ βασαλώθ, υἱοὶ μειδά,
filij arſa: filij barcos: filij ſiſara: filij thema:
υἱοὶ ἀρσά, υἱοὶ βαρκός, υἱοὶ σισάρα, υἱοὶ θαμά,
filij neſia: filij atipha: filij ſeruor̄ ſalomon:
υἱοὶ νεσιά, υἱοὶ ἀτιφά, υἱοὶ τῶν δούλων σολομών,
filij ſotai: filij ſephera: filij pharuda: filij
υἱοὶ σωταΐ, υἱοὶ σεφηρά, υἱοὶ φαρουδά, υἱοὶ
iela. filij dercon: filij
ἰελά. υἱοὶ δερκών, υἱοὶ

et gabaa ſexcenti viginti vnus. Viri machmas: centū viginti duo. Viri bethel & chai: ducenti viginti tres. Filii nebo: quinquaginta duo. Filii megbis: centum quinquaginta ſex. Filii helam alteri⁹: mille ducenti quinquaginta quattuor. Filii arim: trecenti viginti. Filii lodadin & ono: ſeptingēti viginti quinqȝ. Filii hiericho: trecenti quadraginta quinqȝ. Filii ſenaa tria milia ſexcenti triginta. Sacerdotes filii iadaia in domo ieſue: nongenti ſeptuaginta tres. Filii emmer: mille quinquaginta duo. Filii pheſſur: mille ducenti quadraginta ſeptem. Filii arim: mille decem & ſeptem. Liuite: Filii ieſue & cedmihel filiorū odouie: ſeptuaginta quattuor. Cantores. Filii aſaph: centum viginti octo: filii ianitorum: filii ſellum filii ather. filii thelmon: filii accub: filii athita: filii ſobai: vniuerſi centum triginta nouē. Nathinei: Filii ſia: filii aſupha: filii thebboat: filii ceros: filii ſiaa: filii phadon: filii lebana: filii agaba: filii accub: filii agab: filii ſelmai: filii anan: Filii gaddel: filii gaer: filii raahia: Filii raſin. filii nechoda: filii gazen. Filii azec: filii phaſea: filii beſee: Filii aſemaa: filii muni filii nephuſim: filii bechuc. filii acupha. filii azur: filii beſluth. filii maida. filii arſa. Filii bercos. filii zizara. filii thema. Filii naſia. filii athupha. Filii ſeruorum ſalomonis. filii ſothei. filii ſophereth. filii pharuda. Filii iala. filii darcon. filii

וגבע שש מאות עשרים ואחד׃
אנשי מכמס מאה עשרים ושנים׃
אנשי ביתאל והעי מאתים עשרים
ושלשה׃ בני נבו חמשים ושנים׃
בני מגביש מאה חמשים וששה׃
בני עילם אחר אלף מאתים — מאה
חמשים וארבעה׃ בני חרם שלש — רבע
מאות ועשרים׃ בני לד חדיד ואונו
שבע מאות עשרים וחמשה׃ בני
ירחו שלש מאות ארבעים וחמשה׃
בני סנאה שלשת אלפים ושש
מאות ושלשים׃ הכהנים בני ידעיה
לבית ישוע תשע מאות שבעים
ושלשה׃ בני אמר אלף חמשים
ושנים׃ בני פשחור אלף מאתים
ארבעים ושבעה׃ בני חרם אלף
ושבעה עשר׃ הלוים בני ישוע
וקדמיאל לבני הודויה שבעים-
וארבעה׃ המשררים בני אסף מאה — שור
עשרים ושמנה׃ בני השערים
בני שלום בני אטר בני טלמן בני
עקוב בני חטיטא בני שבי הכל
מאה שלשים ותשעה׃ הנתינים — נתן
בני ציחא בני חשופא בני טבעות׃
בני קרס בני סיעהא בני פדון׃ בני
לבנה בני חגבה בני עקוב׃ בני חגב
בני שמלי בני חנן׃ בני גדל בני
גחר בני ראיה׃ בני רצין בני נקודא
בני גזם׃ בני עזא בני פסח בני בסי׃
בני אסנה בני מעונים בני נפוסים׃
בני בקבוק בני חקופא בני חרחור׃
בני בצלות בני מחידא בני חרשא׃
בני ברקוס בני סיסרא בני תמח׃
בני נציח בני חטיפא׃ בני עבדי
שלמה בני סטי בני הספרת בני
פרודא׃ בני יעלא בני דרקון בני

גדל׃ בני שפטיה בני חטיל בני
פכרת הצביים בני אמי׃ כל הנתינים — נתן
ובני עבדי שלמה שלש מאות — מאה
תשעים ושנים׃ ואלה העלים — שנה עלה
מתל מלח תל חרשא כרוב אדן
אמר ולא יכלו להגיד בית אבותם — נגד
וזרעם אם מישראל הם׃ בני דליה
בני טוביה בני נקודא שש מאות
חמשים ושנים׃ ומבני הכהנים בני
חביה בני הקוץ בני ברזלי אשר
לקח מבנות ברזלי הגלעדי אשה — בנה איש
ויקרא על שמם׃ אלה בקשו כתבם — קרא
המתיחשים ולא נמצאו ויגאלו — יחס מצא
מן הכהנה׃ ויאמר התרשתא להם — גאל
אשר לא יאכלו מקדש הקדשים — אמר
עד עמד כהן לאורים ולתמים׃ כל — אכל
הקהל כאחד ארבע רבוא אלפים — תמם
שלש מאות ששים׃ מלבד — רבע רבב
עבדיהם ואמהתיהם אלה שבעת — בדד
אלפים שלש מאות שלשים
ושבעה ולהם משררים ומשררות — שיר
מאתים׃ סוסיהם שבע מאות — מאה
שלשים וששה פרדיהם מאתים
ארבעים וחמשה׃ גמליהם ארבע
מאות שלשים וחמשה חמרים
ששת אלפים שבע מאות ועשרים׃
ומראשי האבות בבואם לבית יהוה
אשר בירושלם התנדבו לבית — נדב
האלהים להעמידו על מכונו׃ ככחם — עמד כון
נתנו לאוצר המלאכה זהב — כוח
דרכמונים שש רבאות ואלף וכסף — אצר לאך
מנים חמשת אלפים וכתנת — רבב
כהנים מאה׃ וישבו הכהנים — מנה
והלוים ומן העם והמשררים
והשערים והנתינים בעריהם — נתן עיר
וכל ישראל בעריהם׃

gedeli. Filii ſaphata: filii athil: filii phocereth: q erãt de aſebaim: filii amim. Oe̅s nathinnei & filii ſeruorum ſalomonis: tręce̅ti nonagita duo. Et hi q aſcenderunt de thelmala: thelarſa cherub & don & mer: & nõ potuerũt indicare domũ patrũ ſuo℞ & ſemen ſuũ: vtrum ex iſrael eſſet. Filii dalaia: filii thobia. filii nechoda: ſexcenti quinquaginta duo. Et de filiis ſacerdotum: filii iobia filii acos. filii berzellai: qui accepit de filiab9 berzellai galaaditidis vxore̅: & vocatus eſt noie eo℞. Hi queſierunt ſcripturã genealogie ſue: & nõ inuenerunt: & eiecti ſunt de ſacerdotio. Et dixit atherſatha eis vt non comederent de ſancto ſanctorum donec ſurgeret ſacerdos doct9 atq3 pfectus. Omis multitudo quaſi vn9 q̃draginta duo milia trecenti ſexaginta. Exceptis ſeruis eorum & ancillis qui erant ſeptem milia trecenti triginta ſeptem: & i̅ in ipſis cantores atq3 cantatrices duce̅ti. Equi eorum ſeptingenti triginta ſex: muli eorũ ducenti quadraginta quinq3: cameli eorum quadringe̅ti triginta quinq3: aſini eorum ſex milia ſeptingenti viginti. Et de principib9 patrũ cũ ingrederẽtur templũ dñi qđ eſt in hieruſale̅: ſponte obtulerũt in domũ dei ad extruendã ea3 in loco ſuo. Secũdũ vires ſuas dederunt impenſas operis: auri ſolidos ſexaginta milia & mille: argenti minas quinq3 milia: & veſtes ſacerdotales centum. Habitauerũt ergo ſacerdotes & leuite & de populo & cantores & ianitores & nathinnei in vrbibus ſuis: vniuerſuſq3 iſrael in ciui tatibus ſuis. 3.

geddel: filii ſaphatia: filii atiel: filii phacherath:
γεδδήλ, υἱοὶ σαφατία, υἱοὶ ἀτιήλ, υἱοὶ φαχερὰθ,
filii aſeboim: filii emei: omnes iſti nathenei
υἱοὶ ἀσεβωείμ, υἱοὶ ἠμεί, πάντες οὗτοι οἱ ναθιναῖ-
ſimul & filii ſeruorum ſalomonis trecenti nonaginta duo. & hi q aſcẽderũt de thelmelech
οι ἅμα καὶ υἱοὶ δούλων σολομῶντος τριακόσιοι ἐννενήκοντα δύο. καὶ οὗτοι οἱ ἀναβάντες ἀπὸ θελμελὲχ
thelareſa cherub: edan emmer: & nõ potuerunt indicare domũ familie ſue & ſeſ
θελαρησὰ χερούβ, ἐδὰν ἐμμήρ, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν τοῦ ἀναγγεῖλαι οἶκον πατριᾶς αὐτῶν καὶ σπέρ
men ſuum ſi ex iſrael ſunt. filij dalaia: filij toma αὐτῶν εἰ ἐξ ἰσραήλ εἰσιν. υἱοὶ δαλαΐα, υἱοὶ τω
bie: filij necoda ſexcenti quinq̃ginta duo. & de
βίου, υἱοὶ νεκωδὰ ἑξακόσιοι πεντήκοντα δύο. καὶ ἀπὸ
filijs ſacerdotũ filij obaia: filij accus: filij
τῶν υἱῶν τῶν ἱερέων υἱοὶ ὀβαΐα, υἱοὶ ἀκκοῦς, υἱοὶ
berzelai: q accepit de filiabus berzelai galaadite vxorem: & vocatus ẽ i
βερζελαΐ, ὃς ἔλαβεν ἀπὸ τῶν θυγατέρων βερζελαῒ τοῦ γαλααδίτου γυναῖκα, καὶ ἐκλήθη ἐπὶ τῷ
noie eorum. hi quoq3 q̃ſierũt ſcripturam ſuam q̃rentes genealogiã & nõ inuẽte fuerũt:
ὀνόματι αὐτῶν. οὗτοι ὧν ἐζήτησαν τὴν γραφὴν αὐτῶν οἱ γενεαλογοῦντες καὶ οὐχ εὑρέθησαν,
& eiecti ſunt de ſacerdotio. & dixit atherſatha eis vt nõ comederẽt de ſancto
καὶ ἐξώσθησαν ἀπὸ τῆς ἱερατείας, καὶ εἶπεν ἀθερσαθὰ αὐτοῖς τοῦ μὴ φαγεῖν ἀπὸ τοῦ ἁγίου τῶν
ſctõrum: donec ſurgeret ſacerdos illuminãtibus & pfectis. ois aũt cõuocatio ſimul q̃ſi q̃ter
ἁγίων, ἕως ἀναστῇ ἱερεὺς τοῖς φωτίζουσι καὶ τοῖς τελείοις. πᾶσα δὲ ἡ ἐκκλησία ὁμοῦ ὡσεὶ τέσσαρες
decẽ milia duo milia trecenti ſexaginta: abſq3
μυριάδες δισχίλιοι τριακόσιοι ἑξήκοντα, χωρὶς
ſeruis eorum & ancillis eorum. iſti ſeptẽ
δούλων αὐτῶν καὶ παιδισκῶν αὐτῶν. οὗτοι ἑπτα
mille trecenti triginta ſeptem. & eis
κισχίλιοι τριακόσιοι τριακονταεπτά. καὶ αὐτοῖς
cantores & cãtatrices ducenti. equi eorũ ſeptigenti trigintaſex. muli eorum ducenti q̃dra
ᾄδοντες καὶ ᾄδουσαι διακόσιοι. ἵπποι αὐτῶν ἑπτακόσιοι τριακονταέξ. ἡμίονοι αὐτῶν διακόσιοι τεσσα
gintaquinq3. cameli eorum q̃dringẽti triginta quinq3. aſini eorũ ſex milia ſeptingẽti viginti.
ρακονταπέντε. κάμηλοι αὐτῶν τετρακόσιοι τριακονταπέντε. ὄνοι αὐτῶν ἑξακισχίλιοι ἑπτακόσιοι εἴκοσι.
& de pricipibus familia℞ cũ ingrederentur ipſi in domũ dñi q in hieruſale̅:
καὶ ἀπὸ τῶν ἀρχόντων τῶν πατριῶν ἐν τῷ εἰσελθεῖν αὐτοὺς εἰς τὸν οἶκον κυρίου τὸν ἐν ἱερουσαλήμ,
ſponte obtuleſt in domũ dei ad extruẽdã eã
ἡκουσιάσαντο εἰς οἶκον τοῦ θεοῦ τοῦ στῆσαι αὐτὸν
in pparatione̅ eius quẽadmodũ potẽtia eo℞:
ἐπὶ τὴν ἑτοιμασίαν αὐτοῦ ὡς ἡ δύναμις αὐτῶν,
dederũt in theſaurum operis: auri drag
ἔδωκαν εἰς θησαυρὸν τοῦ ἔργου, χρυσίου δραχ
mas ſex decẽmille & mille: & argenti minas
μὰς ἓξ μυριάδας καὶ χιλίας, καὶ ἀργυρίου μνᾶς
quinq3 milia: & veſtes ſacerdotũ centũ.
πεντακισχιλίας, καὶ χιτῶνας τῶν ἱερέων ἑκατόν.
& hitaueſt ſacerdotes & leuite & qui de populo & cantores & ianitores &
καὶ ἐκάθισαν οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ λευῖται καὶ οἱ ἀπὸ τοῦ λαοῦ καὶ οἱ ᾄδοντες καὶ οἱ πυλωροὶ καὶ οἱ
nathenei in vrbibus ſuis: & vniuerſus iſrael
ναθιναῖοι ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτῶν, καὶ πᾶς ἰσραὴλ
in vrbibus ſuis.
ἐν πόλεσιν αὐτῶν.

Ca. 3.

D

A
Rec.8 b.
Et puenit mēſis ſeptimus: ⁊ filij iſrael
Καὶ ἔφθασεν ὁ μὴν ὁ ἕβδομος, καὶ οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ
in ciuitatib⁹ ſuis: ⁊ cōgregat⁹ ē popul⁹ q̄ſi vir vn⁹ in hieru
ἐν πόλεσιν αὐτῶν, καὶ συνήχθη ὁ λαὸς ὡς ἀνὴρ εἷς εἰς ἱερου
ſalem. ⁊ ſurrexit ioſue filius ioſedec ⁊ fratres
σαλήμ. καὶ ἀνέστη ἰησοῦς ὁ τοῦ ἰωσεδὲκ καὶ οἱ ἀδελφοὶ
eius ſacerdotes: ⁊ zorobabel filius ſalathiel ⁊
αὐτοῦ οἱ ἱερεῖς, καὶ ζοροβαβὲλ ὁ τοῦ σαλαθιὴλ καὶ οἱ
fratres eius: ⁊ edificauerūt altare
ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ ᾠκοδόμησαν τὸ θυσιαστήριον τοῦ
dei iſrael vt offerrent in eo holocauſtomata: ſi-
θεοῦ ἰσραὴλ τοῦ ἀνενέγκαι ἐπ' αὐτὸ ὁλοκαυτώσεις, κα-
cut ſcriptum eſt in lege moyſi hoīs dei.
θὼς γέγραπται ἐν νόμῳ μωυσῆ ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ.
⁊ parauerunt altare ſup p̄parationē ſu-
καὶ ἡτοίμασαν τὸ θυσιαστήριον ἐπὶ τὴν ἑτοιμασίαν αὐ-
am: qm̄ in terrore ſup ipſos de populis
τοῦ, ὅτι ἐν καταπλήξει ἐπ' αὐτοὺς ἀπὸ τῶν λαῶν τῶν
terrarū. ⁊ obtulerūt ſup illud holocauſtomata do-
B
γαιῶν. καὶ ἀνεβίβασαν ἐπ' αὐτὸ ὁλοκαυτώσεις τῷ κυ-
mino mane ⁊ in veſperā. ⁊ fecerunt ſolēnitatē
ρίῳ τὸ πρωῒ καὶ εἰς ἑσπέραν. καὶ ἐποίησαν τὴν ἑορτὴν
tabernaculoꝝ ſm̄ ſcriptum: ⁊ holocauſta
τῶν σκηνῶν κατὰ τὸ γεγραμμένον, καὶ ὁλοκαυτώσεις
ſingulis diebus in nūero vt iudiciū: rōne diei in di-
ἡμέραν ἐν ἡμέρᾳ ἐν ἀριθμῷ ὡς ἡ κρίσις, λόγον ἡμέρας ἐν τῇ ἡ-
e eius. ⁊ poſt hoc holocauſtū cōtinui ſacri-
μέρᾳ αὐτοῦ. καὶ μετὰ τοῦτο τὴν ὁλοκαύτωσιν τοῦ ἐνδελεχι-
ficij ⁊ in neomenias ⁊ in ſolēnitates dño
σμοῦ καὶ εἰς τὰς νουμηνίας καὶ εἰς τὰς ἑορτὰς τῷ κυρίῳ
ſanctificatas: ⁊ oi ſpōte offerenti volūtariū
τὰς ἡγιασμένας, καὶ παντὶ ἑκουσιαζομένῳ ἑκούσιον τῷ
dño. in die vno mēſis ſeptimi incepe-
κυρίῳ. ἐν ἡμέρᾳ τῇ μιᾷ τοῦ μηνὸς τοῦ ἑβδόμου ἤρξαν-
runt offerre holocauſta dño: ⁊ domus
το ἀναφέρειν ὁλοκαυτώσεις τῷ κυρίῳ, καὶ ὁ οἶκος τοῦ
dñi nōdū fundata erat. ⁊ dederūt argētum latomis
κυρίου οὐκ ἐθεμελιώθη. καὶ ἔδωκαν ἀργύριον τοῖς λατόμοις
⁊ cemētarijs ⁊ cibum ⁊ potū ⁊ oleum
καὶ τοῖς τέκτοσιν καὶ βρῶσιν καὶ πόσιν καὶ ἔλαιον
ſidonijs ⁊ tyrijs: vt deferrēt ligna
τοῖς σιδωνίοις καὶ τοῖς τυρίοις, τοῦ ἐξενέγκαι ξύλα
C
cedrina de libano ad mare ioppes: p
κέδρινα ἀπὸ τοῦ λιβάνου πρὸς θάλασσαν ἰόππης, διὰ
ſniam cyri regis pſarum ſup eos. ⁊ in
γνώμης κύρου βασιλέως περσῶν ἐπ' αὐτούς. καὶ ἐν τῷ
anno ſecūdo aduentus coꝝ in domū dñi dei
ἔτει τῷ δευτέρῳ τοῦ ἐλθεῖν αὐτοὺς εἰς τὸν οἶκον κυρίου τοῦ θεοῦ
q̄ in hierl'm: in mēſe ſecūdo incepit zoro
τὸν ἐν ἱερουσαλήμ, ἐν τῷ μηνὶ τῷ δευτέρῳ ἤρξατο ζορο-
babel filius ſalathiel: ⁊ ioſue fili⁹ ioſedec: ⁊
βαβὲλ ὁ τοῦ σαλαθιὴλ, καὶ ἰησοῦς ὁ τοῦ ἰωσεδέκ, καὶ
reliqui de fratribus eoꝝ ſacerdotes ⁊ leui-
οἱ κατάλοιποι τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ λευῖ-
te: ⁊ oēs q̄ venerāt de captiuitate in
ται, καὶ πάντες οἱ ἐρχόμενοι ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας εἰς
hieruſalem. ⁊ cōſtituerūt leuitas a vigīti annis
ἱερουσαλήμ. καὶ ἔστησαν τοὺς λευίτας ἀπὸ εἰκοσαέτους
⁊ ſupra vt vrgerent ſup faciētes opa
καὶ ἐπάνω τοῦ νικοποιεῖν ἐπὶ τοὺς ποιοῦντας τὰ ἔργα
in domo dñi. ⁊ ſtetit ioſue ⁊ filij eius ⁊ fratres
ἐν οἴκῳ κυρίου. καὶ ἔστη ἰησοῦς καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ
eius cedmiel ⁊ filij ei⁹ filij iuda vnanimiter vt vr-
αὐτοῦ κεδμιὴλ καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ υἱοὶ ἰούδα ὁμοθυμαδὸν τοῦ ἐπι-
gerēt ſup facientes opa in domo dei. filij ena-
νικᾶν ἐπὶ τοὺς ποιοῦντας τὰ ἔργα ἐν οἴκῳ τοῦ θεοῦ. υἱοὶ ἠνα-
dad: filij eoꝝ ⁊ fratres eorum leuite. ⁊ fundaue-
δάδ, υἱοὶ αὐτῶν καὶ ἀδελφοὶ αὐτῶν οἱ λευῖται. καὶ ἐθεμελίω-
runt q̄ edificarent vt edificarēt domū dñi. ⁊ ſteterūt ſacer-
σαν οἱ οἰκοδομοῦντες τοῦ οἰκοδομῆσαι τὸν οἶκον κυρίου. καὶ ἔστησαν οἱ ἱε-
dotes ornati in tubis ⁊ leuite filij aſaph in cymbalis
ρεῖς ἐστολισμένοι ἐν σάλπιγξι καὶ οἱ λευῖται υἱοὶ ἀσὰφ ἐν κυμβάλοις

Iamq̄ venerat menſis ſeptimus & erāt filii iſrael in ciuitatib⁹ ſuis. Cōgregat⁹ eſt ergo pp̄ls q̄ſi vir vn⁹ in hieruſalē: & ſurrexit ioſue fili⁹ ioſedech & frēs eius ſacerdotes & zorobabel filius ſalathiel & fratres eius: & edificauerunt altare dei iſrael vt offerrent in eo holocauſtomata: ſicut ſcriptum eſt in lege moyſi viri dei. Collocauerūt aūt altare dei ſr̄ baſes ſuas deterrē-tib⁹ eos p circuitū pp̄lis terraꝝ: & obtulerūt ſup illud holocauſtum dño mane & veſpere. Fecerūtq̄ ſolēnitatē tabernacłorū: ſicut ſcriptū eſt: & holocauſtū diebus ſingulis p ordinē ſm̄ p̄ceptū: op⁹ diei ī die ſuo: & poſt hec holocauſtū iuge tā in Kalendis q̄ in vniuerſis ſolēnitatib⁹ dñi q̄ erāt cōſecrate & in oi-bus in q̄bus vltro offerebatur mun⁹ dño. A primo die menſis ſeptimi ceperunt offerre holocauſtū dño. Porro tēplū dñi nōdū fundatū erat. Dederūt āt pecunias latomis & cemētariis: cibū quoq̄ & potū: & oleum ſidoniis tyriiſq̄ vt deferrent ligna cedrina de libano ad mare ioppem: iuxta quod p̄ceperat cyrus rex perſarum eis. Anno aūt ſecūdo aduētus eorum ad templum dei in hieruſalem menſe ſecundo ceperunt zorobabel filius ſalathiel: & ioſue fili⁹ ioſedech & reliqui de frib⁹ eorū ſacerdotes & leuite: & oēs q venerāt de captiuitate in hierl'm: & conſtituerunt leuitas a viginti annis & ſupra vt vrgerēt opus domini. Stetitq̄ ioſue & filii ei⁹ & fratres ei⁹: cedmihel & filii ei⁹ & filii iuda q̄ſi vir vnus vt inſtarēt ſup eos qui faciebant opus in templo dei: filii enadab: & filii eorum & fratres eorum leuite. Fundato igitur a cementariis templo domini: ſteterunt ſacerdotes in ornatu ſuo cum tubis: & leuite filii aſaph in cymbalis

Cap. iij.

ויגע החדש השביעי ובני ישראל | נגע שבע
בערים ויאספו העם כאיש אחד | אסף
אל ירושלם: ויקם ישוע בן יוצדק | קום
ואחיו הכהנים וזרובבל בן
שאלתיאל ואחיו ויבנו את מזבח | בנה זבח
אלהי ישראל להעלות עליו עלות | עלה
ככתוב בתורת משה איש האלהים: | כתב ירה
ויכינו המזבח על מכונתיו כי באימה | כון
עליהם מעמי הארצות ויעל עליו
עלות ליהוה עלות לבקר ולערב:
ויעשו את חג הסכות ככתוב ועלת | עשה סכך
יום ביום במספר כמשפט דבר | ספר שפט
יום ביומו: ואחרי כן עלת תמיד | עלה תמד
ולחדשים ולכל מועדי יהוה | יעד
המקדשים ולכל מתנדב נדבה | קדש נדב
ליהוה: מיום אחד לחדש השביעי | שבע
החלו להעלות עלות ליהוה והיכל | חלל הכל
יהוה לא יסד: ויתנו כסף לחצבים | נתן
ולחרשים ומאכל ומשתה ושמן | אכל שתה
לצדנים ולצרים להביא עצי | בוא
ארזים מן הלבנון אל ים יפוא
כרשיון כורש מלך פרס עליהם: | רשה
ובשנה השנית לבואם אל בית | שנה
האלהים לירושלם בחדש השני
החלו זרבבל בן שאלתיאל וישוע
בן יוצדק ושאר אחיהם הכהנים
והלוים וכל הבאים מהשבי ירושלם | בוא שבה
ויעמידו את הלוים מבן עשרים שנה | עמד
ומעלה לנצח על מלאכת בית יהוה: | עלה לצח
ויעמד ישוע בניו ואחיו קדמיאל
ובניו בני יהודה כאחד לנצח על
עשה המלאכה בבית האלהים בני | עשה
חנדד בניהם ואחיהם הלוים:
ויסדו הבנים את היכל יהוה | בנה
ויעמידו הכהנים מלבשים | לבש
בחצצרות והלוים בני אסף במצלתים | חצר צלל

להלל את יהוה על ידי דויד מלך
ענה ידה ישראל׃ ויענו בהלל ובהודת ליהוה
כי טוב כי לעולם חסדו על ישראל
רוע גדל וכל העם הריעו תרועה גדולה בהלל
יסד רבב ליהוה על הוסד בית יהוה׃ ורבים
מהכהנים והלוים וראשי האבות
ראה הזקנים אשר ראו את הבית
הראשון ביסדו זה הבית בעיניהם
בכה גדל בכים בקול גדול ורבים בתרועה
רום בשמחה להרים קול׃ ואין העם
נכר מכירים קול תרועת השמחה לקול
רוע בכי העם כי העם מריעים תרועה
שמע רחק גדולה והקול נשמע עד למרחוק׃

Cap. iiij. וישמעו צרי יהודה
צור גלה ובנימן כי בני הגולה בונים היכל
בנה היכל ליהוה אלהי ישראל׃ ויגשו אל
נגש זרבבל ואל ראשי האבות ויאמרו
אמר להם נבנה עמכם כי ככם נדרוש
בנה דרש לאלהיכם ולו אנחנו זבחים מימי
יום אסרחדן מלך אשור המעלה אתנו
עלה פה׃ ויאמר להם זרבבל וישוע
ושאר ראשי האבות לישראל
בנה לא לכם ולנו לבנות בית לאלהינו
כי אנחנו יחד נבנה ליהוה אלהי
צוה ישראל כאשר צונו המלך כורש
היה רפה מלך פרס׃ ויהי עם הארץ מרפים
בהל ידי עם יהודה ומבהלים אתם
לבנות׃ וסכרים עליהם יעצים
שכר להפר עצתם כל ימי כורש מלך
פור יעץ פרס ועד מלכות דריוש מלך פרס׃
יום ובמלכות אחשורוש בתחלת מלכותו
חלל כתבו שטנה על ישבי יהודה
וירושלם׃ ובימי ארתחששתא
כתב בשלם מתרדת טבאל ושאר
כנותו על ארתחששתא מלך פרס
כתב תרגם וכתב הנשתון כתוב ארמית ומתרגם

vt laudarent dominum per manus dauid regis israel. Et cōcinebant in hymnis & cōfeſſiōe dñō: q̄m bonꝰ q̄m in eternū miſericordia eiꝰ ſup iſrl. Oīs q̄ꝫ ppl's vociferabatur clamore magno in laudādo dñm: eo q̄ fundatū eſſet tēplū dñi. Plurimi ēt de ſacerdotibꝰ & leuitis & principes prm & ſeniores qui viderant templum ꝏꝏꝏꝏꝏꝏ priꝰ cū fundatū eſſet: & hoc tēplū in oculis eorum flebāt voce magna: & multi vociferantes ꝏ in leticia eleuabant vocem: nec poterat quiſq̄ꝫ agnoſcere vocem clamoris letantiū: & voceꝫ fletꝰ ppl'i. Cōmixtim eīn ppl's vociferabatur clamore magno: & vox audiebatur procul.

4.

Hvdierunt autem hoſtes iude ꝏꝏꝏꝏꝏ & beniamī: q̄a filii captiuitatis edificarēt templū domino deo iſraēl: & accedentes ad ꝏꝏꝏꝏꝏ zorobabel & ad principes patrum: dixerunt ꝏ eis. Edificemꝰ vobiſcū: quia ita vt vos querimꝰ deū vr̄m. Ecce nos imolauimus victimas a diebꝰ aſſoraddā regis aſſur: qui adduxit nos ꝏꝏꝏ huc. Et dixit eis zorobabel & ioſue ꝏꝏꝏꝏꝏ & reliqui principes patrum iſrael. ꝏꝏꝏꝏꝏ Non eſt nobis & vobis vt edificemus domum deo noſtro: ꝏꝏꝏꝏꝏꝏ ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ ſicut precepit nobis cyrus ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ rex pſarū. Factū ē igitur vt ppl'us terre īpediret manus populi iude: & turbaret eos ꝏꝏꝏꝏꝏ in edificādo. Cōduxerūt q̄ꝫ aduerſus eos cōſiliatores vt deſtruerēt cōſiliū eorū oībus diebꝰ cyri regis pſarū: & vſq̄ꝫ ad regnū darii regis pſar̄. In regno āt aſſueri ipſe ē artaxerxes. In principio regni eiꝰ ſcripſerūt accuſationē aduerſus hītatores iude & hieruſalē. Et in diebus artaxerxis ꝏꝏ ſcripſit beſellam mitridates & thabeel & reliq q erant in cōſilio eoꝝ ad artaxerxem regē pſar̄. Ep'la aūt accuſatōis ſcripta erat ſyriace: & legeba

vt laudarēt dn̄m p manus dauid regis iſrael. τ
τοῦ αἰνεῖν τὸν κν̄ ἐπὶ χεῖρας δᾱδ βασιλέως ἰσραὴλ. καὶ
rñderunt in laude τ florilegio dño q̄m bonus
ἀπεκρίθησαν ἐν αἴνῳ καὶ ἀνθολογήσει τῷ κυρίῳ ὅτι ἀγαθὸν
q̄m in eternū mīa eius ſup iſrael. τ ois po
ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ἰσραήλ. καὶ πᾶς ὁ λα
pulꝰ vociferabāt voce magna ī laudādo dn̄m p fun D
ὸς ἠλάλαξαν φωνῇ μεγάλῃ ἐν τῷ αἰνεῖν τῷ κυρίῳ ἐπὶ τῇ θε
datiōe domus dn̄i. τ multi de ſacerdotibꝰ τ
μελιώσει τοῦ οἴκου κυρίου. καὶ πολλοὶ ἀπὸ τῶν ἱερέων καὶ
leuitis τ principes familiarū ſeniores qui
τῶν λευϊτῶν καὶ ἄρχοντες τῶν πατριῶν οἱ πρεσβύτεροι οἳ
viderūt domū primā in fundatione eius: τ hāc
εἶδον τὸν οἶκον τὸν πρῶτον ἐν θεμελιώσει αὐτοῦ, καὶ τοῦτον τὸν
domū oculis ſuis: flebant voce magna. τ multi
οἶκον ὀφθαλμοῖς αὐτῶν, ἔκλαιον φωνῇ μεγάλῃ. καὶ πολλοὶ
in iubilo cum leticia ad eleuandū vocē. τ
ἐν ἀλαλαγμῷ μετ' εὐφροσύνης τοῦ ὑψῶσαι φωνήν. καὶ
nō fuit populꝰ cognoſcēs vocē ſignificatiōis le
οὐκ ἦν ὁ λαὸς ἐπιγινώσκων τὴν φωνὴν σημασίας τῆς εὐ
ticie a voce fletus populi: q̄m
φροσύνης ἀπὸ τῆς φωνῆς τοῦ κλαυθμοῦ τοῦ λαοῦ, ὅτι
populus clamauit voce magna: τ vox audiebatur
ὁ λαὸς ἐκραύγασεν φωνῇ μεγάλῃ, καὶ ἡ φωνὴ ἠκούετο
vſq̄ꝫ a longe.
ἕως ἀπὸ μακρόθεν.

Ca.4.

Et audierūt tribulantes iudā τ beniamin: q̄ A
Καὶ ἤκουσαν οἱ θλίβοντες ἰούδαν καὶ βενιαμίν, ὅτι
filii trāſmigratiōis edificāt domū dño deo iſ
οἱ υἱοὶ τῆς ἀποικίας οἰκοδομοῦσιν οἶκον τῷ κυρίῳ τῷ θεῷ ἰσ
rael: τ acceſſerūt ad zorobabel: τ ad princi
ραήλ, καὶ ἤγγισαν πρὸς ζοροβαβέλ, καὶ πρὸς τοὺς ἄρχον
pes familiarū: τ dixerūt eis: edificemus
τας τῶν πατριῶν, καὶ εἶπον αὐτοῖς, οἰκοδομήσωμεν
vobiſcum: q̄a ſicut vos q̄rimus deū veſtrū: τ ip
μεθ' ὑμῶν, ὅτι ὡς ὑμεῖς ἐκζητοῦμεν τῷ θεῷ ὑμῶν, καὶ αὐ
ſi nos ſacrificamus a diebus aſaradā regis
τῷ ἡμεῖς θυσιάζομεν ἀπὸ ἡμερῶν ἀσαραδὰν βασιλέως
aſſur q̄ adduxit nos huc. τ dixit ad eos
ἀσσοὺρ τοῦ ἐνέγκαντος ἡμᾶς ὧδε. καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς
zorobabel τ ioſue τ reliqui principū
ζοροβαβὲλ καὶ ἰησοῦς καὶ οἱ κατάλοιποι τῶν ἀρχόντων
familiarū iſrael: nō nobis τ vobis vt edifi
τῶν πατριῶν τοῦ ἰσραήλ, οὐχ ἡμῖν καὶ ὑμῖν τοῦ οἰκο
cemus domū deo noſtro: q̄m nos ipſi in id ip
δομῆσαι οἶκον τῷ θεῷ ἡμῶν, ὅτι ἡμεῖς αὐτοὶ ἐπὶ τὸ αὐ
ſum edificabimus dño deo iſrael: ſicut p̄ce
τὸ οἰκοδομήσομεν τῷ κυρίῳ θεῷ ἰσραήλ, ὡς ἐνετείλα
pit nobis cyrus rex pſarum. τ fuit populꝰ terre
το ἡμῖν κῦρος ὁ βασιλεὺς περσῶν. καὶ ἦν ὁ λαὸς τῆς γῆς
diſſoluēs manus populi iude: τ īpediebāt ip
ἐκλύων τὰς χεῖρας τοῦ λαοῦ ἰούδα, καὶ ἐνεπόδιζον αὐ
ſis edificationē: τ cōducebant aduerſus eos cō B
τοὺς τοῦ οἰκοδομεῖν, καὶ μισθούμενοι ἐπ' αὐτοὺς συμ
ſiliatores vt deſtruerēt cōſiliū eoꝝ oībus di
βούλους τοῦ διασκεδάσαι τὴν βουλὴν αὐτῶν πάσας τὰς ἡ
ebus cyri regis pſarum: τ vſq̄ꝫ ad regnum
μέρας κύρου βασιλέως περσῶν, καὶ ἕως τῆς βασιλεί
darii regis perſarū. τ in re
ας δαρείου τοῦ βασιλέως περσῶν. καὶ ἐν τῇ βασι
gno aſſueri τ in p̄ncipio regni ipſius ſcripſit
λείᾳ ἀσουήρου καὶ ἐν ἀρχῇ βασιλείας αὐτοῦ ἔγραψεν
epiſtolā aduerſus habitātes iudā τ hieruſalē: τ
ἐπιστολὴν ἐπὶ οἰκοῦντας ἰούδαν καὶ ἱερουσαλήμ, καὶ
in diebus arthaſaſtha ſcripſit in pace mithridates τ
ἐν ἡμέραις ἀρθασασθὰ ἔγραψεν ἐν εἰρήνῃ μιθριδάτης καὶ
tabeel cū reliq̄s cōſeruis ſuis ad ar
ταβεὴλ σὺν τοῖς λοιποῖς συνδούλοις αὐτοῦ πρὸς ἀρ
thaſaſtha regem pſarū: ſcripſit tabellarius
θασασθὰ βασιλέα περσῶν, ἔγραψεν ὁ φορολόγος τὴν
ſcripturā ſyriace τ interp̄tatam.
γραφὴν συριστὶ καὶ ἑρμηνευομένην. ꝏꝏꝏꝏꝏꝏ

Digitized by Google

reū beltee̅ ⁊ ſampſa ſcriba ſcripſerūt
ῥεοὺμ βελτεὲμ καὶ σαμψὰ ὁ γραμματεὺς ἔγραψαν
epiſtolā vnā aduerſ⁹ hieruſalē̄ arthaſaſtha re=
ἐπιστολὴν μίαν κατὰ ἱερουσαλὴμ τῷ ἀρθασασθὰ βασι=
gi. hec iudicauit reū beltee̅ ⁊ ſampſa ſcri=
λεῖ. τάδε ἔκρινε ῥεοὺμ βελτεὲμ καὶ σαμψὰ ὁ γραμ=
ba ⁊ reliqui cōſerui nři: dinei
ματεὺς καὶ οἱ κατάλοιποι σύνδουλοι ἡμῶν, δειναῖοι
arphaſathachei tarphallei arphaſci: archyei
ἀρφασαθαχαῖοι ταρφαλλαῖοι ἀρφασαῖοι, ἀρχυαῖοι
babyloniĳ ſuſanachei. dauei elamite ⁊ re=
βαβυλώνιοι σουσαναχαῖοι δαυαῖοι ἐλαμῖται καὶ οἱ κα=
liqui gētiū quas trāſtulit aſſenaphar magnus
τάλοιποι τῶν ἐθνῶν ὧν ἀπῴκισεν ἀσσεναφὰρ ὁ μέγας
⁊ glorioſus: ⁊ habitare fecit eos in ciuitatib⁹ ſama
καὶ τίμιος, καὶ κατῴκισεν αὐτοὺς ἐν πόλεσι τῆς σαμα
rie ⁊ in reliquū trans flumē. hec
ρείας καὶ τὸ κατάλοιπον πέραν τοῦ ποταμοῦ. αὕτη ἡ
diſpoſitio epiſtole: quā miſerūt ad eū. ad
διαταγὴ τῆς ἐπιστολῆς, ἧς ἀπέστειλαν πρὸς αὐτόν. πρὸς
C arthaſaſtha regē ſerui tui viri trans
ἀρθασασθὰ βασιλέα οἱ παῖδές σου ἄνδρες πέραν τοῦ
fluuiū. ⁊ nūc notū ſit regi: q̄ iu=
ποταμοῦ. καὶ νῦν γνωστὸν ἔστω τῷ βασιλεῖ, ὅτι οἱ ἰου
dei q̄ aſcēderūt a te ad nos venerūt in hieru=
δαῖοι ἀναβάντες ἀπὸ σοῦ πρὸς ἡμᾶς ἦλθον εἰς ἱερου=
ſalē ciuitatē rebellē ⁊ prauā: quā edifi=
σαλὴμ τὴν πόλιν ἀποστάτιν καὶ πονηράν, ἣν οἰκοδο=
cant: ⁊ muri eius cōſtructi ſunt: ⁊ fun
μοῦσι, καὶ τὰ τείχη αὐτῆς κατηρτισμένα εἰσί, καὶ θε
damenta eius erexerūt. nūc igiť notū ſit re
μελίους αὐτῆς ἀνύψωσαν. νῦν οὖν γνωστὸν ἔστω τῷ βασι
gi: q̄ ſi ciuitas illa reedificata fuerit: ⁊ muri
λεῖ, ὅτι ἐὰν ἡ πόλις ἐκείνη ἀνοικοδομηθῇ, καὶ τὰ τείχη
eius inſtaurati fuerit: tributo℞ exactionē ⁊ vectigal
αὐτῆς καταρτισθῶσι, φόρων πρᾶξιν καὶ συντέλεσμα
nō dabūt: ⁊ hoc reges male afficit. ⁊ nūc
οὐ δώσουσι, καὶ τοῦτο βασιλεῖς κακοποιεῖ. καὶ νῦν
igiť ſicut ſal palaciĳ ſaliti ſumus: ⁊ turpitudinē re=
οὖν καθὼς ἅλας τοῦ ναοῦ ἡλισάμεθα, καὶ ἀσχημοσύνην βασι
gis nō licet nobis videre. ꝓpť hoc miſimus ⁊
λέως οὐκ ἔξεστιν ἡμῖν ἰδεῖν. διὰ τοῦτο ἐπέμψαμεν καὶ
notū fecimus regi: vt cōſideret in libro hiſto
ἐγνωρίσαμεν τῷ βασιλεῖ, ἵνα ἐπισκέψῃ ἐν βίβλῳ ὑπο
ria℞ patrū tuo℞: ⁊ inuenies in
μνηματισμάτων τῶν πατέρων σου, καὶ εὑρήσεις ἐν
libro cōmentario℞: ⁊ cognoſces q̄ ciuitas
τῷ βίβλῳ τῶν μνημοσύνων, καὶ γνώσῃ ὅτι ἡ πόλις
illa ciuitas rebellis: ⁊ q̄ male afficit reges
ἐκείνη πόλις ἀποστάτις, καὶ κακοποιοῦσα βασιλεῖς
⁊ ꝓuincias: ⁊ ꝓfugia ſeruo℞ fiunt in medio e=
καὶ χώρας, καὶ φυγαδεῖαι δούλων γίνονται ἐν μέσῳ αὐ
ius a tēporibus antiq̄s: ꝓpť hoc ciuitas hec deſtru
τῆς ἀπὸ χρόνων αἰῶνος, διὰ τοῦτο ἡ πόλις αὕτη ἠρη=
cta eſt. notū facimus igiť nos regi: q̄ ſi ciui=
μώθη. γνωρίζομεν οὖν ἡμεῖς τῷ βασιλεῖ, ὅτι ἐὰν ἡ πό
tas illa edificata fuerit ⁊ muri eius iſtaurati fuerit: ad
λις ἐκείνη οἰκοδομηθῇ καὶ τὰ τείχη αὐτῆς καταρτισθῇ, πρὸς
D hec pars in eo qđ trans fluuiū nō erit tibi.
ταῦτα μέρος ἐν τῷ πέραν τοῦ ποταμοῦ οὐκ ἔσται σοι.
verbū qđ miſit rex ad reū bel=
τὸν λόγον ὃν ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς πρὸς ῥεοὺμ βελ
tee̅ ⁊ ſampſa ſcribā ⁊ reliquos
τεὲμ καὶ σαμψὰ γραμματέα καὶ τοὺς καταλοίπους
conſeruos eo℞ habitantes in ſamaria ⁊
συνδούλους αὐτῶν τοὺς οἰκοῦντας ἐν σαμαρείᾳ καὶ τοὺς
ceteros trans fluuiū pacem.
καταλοίπους πέραν τοῦ ποταμοῦ εἰρήνην.

tur ſermone ſyro. Reū beeltheem & ſamſai ſcriba ſcripſerunt epiſtolam vnam de hieruſalē artaxerxi regi huiuſcemodi. Reū beeltheem & ſamſai ſcriba & reliqui cōſiliatores eorum. dynei & apharſathei: therphalei: arphaſei: herchuei: babylonii: ſuſannachei: dyei: & elamite: & ceteri de gentibus quas tranſtulit aſſennaphar magnus & glorioſus: & habitare eas fecit i ciuitatib⁹ ſamarie: & in reliqs regionib⁹ trans flumē in pace. Hoc ē exēplar epľe quā miſerūt ad eū. Artaxerxi regi ſerui tui viri qui ſūt trans fluuium ſalutem dicunt. Notum ſit regi: quia iudei qui aſcenderunt a te ad nos venerunt in hieruſalem ciuitatem rebellem & peſſimā: quā edificant extruentes muros eius & parietes componētes. Nūc igitur notum ſit regi: quia ſi ciuitas illa edificata fuerit: & muri ei⁹ inſtaurati: tributū & vectigal & annuos reddit⁹ nō dabūt: & vſq; ad reges hec noxa ꝑueniet. Nos ergo memores ſalis qđ in palacio comedimus: & qa leſiones regis videre nephas ducimus: idcirco miſimus & nunciauimus regi vt receſeas in libris hiſtoriarum patrum tuo℞: & inuenies ſcriptū in cōmētariis: & ſcies quoniā vrbs illa vrbs rebellis eſt nocens regibus & prouīciis: & bella concitantur in ea ex diebus antiqs: quamobrem & ciuitas illa deſtructa eſt. Nūciamus nos regi: qm̄ ſi ciuitas illa edificata fuerit & muri ipſius inſtaurati: poſſeſſionē trans fluuium non habebis. Verbum miſit rex ad reum beeltheem & ſamſai ſcribā: & ad reliquos q erāt in cōſilio eo℞ habitatores ſamarie & ceteris trās fluuiū ſalutē dicēs

אֲרָמִית׃ רְחוּם בְּעֵל טְעֵם וְשִׁמְשַׁי
סָפְרָא כְּתַבוּ אִגְּרָה חֲדָה עַל אחד
יְרוּשְׁלֶם לְאַרְתַּחְשַׁשְׁתָּא מַלְכָּא
כְּנֵמָא׃ אֱדַיִן רְחוּם בְּעֵל טְעֵם
וְשִׁמְשַׁי סָפְרָא וּשְׁאָר כְּנָוָתְהוֹן
דִּינָיֵא וַאֲפַרְסַתְכָיֵא טַרְפְּלָיֵא
אֲפָרְסָיֵא אַרְכְּוָיֵא בָבְלָיֵא שׁוּשַׁנְכָיֵא
דֶּהָוֵא עֵלְמָיֵא׃ וּשְׁאָר אֻמַּיָּא דִּי
הַגְלִי אָסְנַפַּר רַבָּא וְיַקִּירָא וְהוֹתֵב גלה רבב
הִמּוֹ בְּקִרְיָה דִּי שָׁמְרָיִן וּשְׁאָר עֲבַר יקר יתב
נַהֲרָה וּכְעֶנֶת׃ דְּנָה פַּרְשֶׁגֶן אִגַּרְתָּא קרה
דִּי שְׁלַחוּ עֲלוֹהִי עַל אַרְתַּחְשַׁשְׂתְּא
מַלְכָּא עַבְדָיךְ אֱנָשׁ עֲבַר נַהֲרָה
וּכְעֶנֶת׃ יְדִיעַ לֶהֱוֵא לְמַלְכָּא דִּי ידע הוה
יְהוּדָיֵא דִּי סְלִקוּ מִן לְוָתָךְ עֲלֶינָא יהה סלק
אֲתוֹ לִירוּשְׁלֶם קִרְיְתָא מָרָדְתָּא אתא
וּבִאישְׁתָּא בָּנַיִן וְשׁוּרַיָּא שַׁכְלִלוּ בנה
וְאֻשַּׁיָּא יַחִיטוּ׃ כְּעַן יְדִיעַ לֶהֱוֵא אשש חוט
לְמַלְכָּא דִּי הֵן קִרְיְתָא דָךְ תִּתְבְּנֵא הוה בנה
וְשׁוּרַיָּא יִשְׁתַּכְלְלוּן מִנְדָּה בְלוֹ וַהֲלָךְ מדד
לָא יִנְתְּנוּן וְאַפְּתֹם מַלְכִים תְּהַנְזִק׃ נתן נזק
כְּעַן כָּל קֳבֵל דִּי מְלַח הֵיכְלָא מְלַחְנָא היכל
וְעַרְוַת מַלְכָּא לָא אֲרִיךְ לַנָא לְמֶחֱזֵא ערה ארך
עַל דְּנָה שְׁלַחְנָא וְהוֹדַעְנָא לְמַלְכָּא׃ חזה ידע
דִּי יְבַקַּר בִּסְפַר דָּכְרָנַיָּא דִּי אֲבָהָתָךְ בקר
וּתְהַשְׁכַּח בִּסְפַר דָּכְרָנַיָּא וְתִנְדַּע דִּי שכח ידע
קִרְיְתָא דָךְ קִרְיָא מָרָדָא וּמְהַנְזְקַת קרה נזק
מַלְכִין וּמְדִנָן וְאֶשְׁתַּדּוּר עָבְדִין מרד
בְּגַוַּהּ מִן יוֹמָת עָלְמָא עַל דְּנָה קִרְיְתָא
דָךְ הָחָרְבַת׃ מְהוֹדְעִין אֲנַחְנָה לְמַלְכָּא חרב ידע
דִּי הֵן קִרְיְתָא דָךְ תִּתְבְּנֵא וְשׁוּרַיָּה בנה
יִשְׁתַּכְלְלוּן לָקֳבֵל דְּנָה חֲלָק בַּעֲבַר שכלל
נַהֲרָא לָא אִיתַי לָךְ׃ פִּתְגָמָא שְׁלַח
מַלְכָּא עַל רְחוּם בְּעֵל טְעֵם וְשִׁמְשַׁי
סָפְרָא וּשְׁאָר כְּנָוָתְהוֹן דִּי יָתְבִין
בְּשָׁמְרָיִן וּשְׁאָר עֲבַר נַהֲרָה שְׁלָם

Digitized by Google

וכעת נשתונא די שלחתון עלינא — כען
מפרש קרי קדמי ומני שים טעם — פרש קרא
ובקרו והשכחו די קריתא דך מן — שום שכח
יומת עלמא על מלכין מתנשאה — קרה
ומרד ואשתדור מתעבד בה ומלכין — נשא
תקיפין הוו על ירושלם ושליטין — עבד
בכל עבר נהרה ומדה בלו והלך — תקף הוה
מתיהב להון כען שימו טעם — שלט
לבטלא גבריא אלך וקריתא דך — מדד יהב
לא תתבנא עד מני טעמא יתשם — אלה
וזהירין הוו שלו למעבד על דנה — בנה שום
למה ישגא חבלה להנזקת מלכין — זהר שלה
אדין מן די פרשגן נשתונא די — עבד שגא
ארתחששתא מלכא קרי קדם רחום — נזק
ושמשי ספרא וכנותהון אזלו
בבהילו לירושלם על יהודיא — בהל
ובטילו המו באדרע וחיל באדין — בטל דרע
בטלת עבידת בית אלהא די
בירושלם והות בטלא עד שנת — הוה שנה
תרתין למלכות דריוש מלך פרס

Cap. v.

והתנבי חגי נביאה — נבא
זכריה בר עדוא נביאיא על יהודיא
די ביהוד ובירושלם בשם אלה
ישראל עליהון באדין קמו זרבבל — קום
בר שאלתיאל וישוע בר יוצדק
ושריו למבנא בית אלהא די — שרה בנה
בירושלם ועמהון נביאיא די
אלהא מסעדין להון בה זמנא — סעד
אתה עליהון תתני פחת עבר נהרה — פחה
ושתר בוזני וכנותהון וכן אמרין
להם מן שם לכם טעם ביתא דנה — שום
לבנא ואשרנא דנה לשכללא — בנה
אדין כנמא אמרנא להם מן אנון — שור
שמהת גבריא די דנא בנינא בנין — בנה
ועין אלההם הות על שבי יהודיא — הוה שוב
ולא בטלו המו עד טעמא לדריוש — ידה

et pacem. Accuſationē quam miſiſtis ad nos manifeſte lecta eſt corā me & a me preceptū eſt & receſuerūt: inuenerūt ꝙ quoniā ciuitas illa a diebus antiquis aduerſum reges rebellat & ſeditiones & prelia cōcitātur in ea. Nā & reges fortiſſimi fuerūt in hieruſalē: qui & dn̄ati ſunt oī regioni q̄ trās fluuiū eſt. Tributū quoꝙ & vectigal & reddit⁹ accipiebāt. Nūc ergo audite ſniam. Prohibeatis viros illos vt vrbs illa non edificetur donec ſi forte a me iuſſum fuerit. Videte ne negligenter hoc ipleatis & paulatim creſcat malum contra reges. Itaꝙ exemplum edicti artaxerxis regis lectum eſt coram reum & ſamſai ſcriba & conſiliariis eorū. Et abierūt feſtini in hieruſalem ad iudeos: & prohibuerunt eos in brachio & robore. Tūc intermiſſum eſt opus dei in hieruſalem: & non fiebat vſꝙ ad annum ſcđm regni darii regis perſarum.

5.

PRophetauerunt autem aggeus ꝓpheta & zacharias filius addo prophetātes ad iudeos qui erāt i iuda & hieruſalem: in nomine dei iſrael. Tunc ſurrexerūt zorobabel filius ſalathiel & ioſue filius ioſedech & ceperunt edificare tēplum dei in hieruſalem: & cū eis prophete dei adiuuātes eos. In ipſo autem tempore venit ad eos thantānai q erat dux trans flumen & ſtarbuzanai & conſiliarii eorum: ſicꝙ dixerūt eis. Quis dedit vobis cōſilium vt domū hanc edificaretis & muros ei⁹ inſtauretis? Ad quod reſpondimus eis que eſſent nomina hominū auctorum edificationis illius. Oculus autē dei eorū factus ē ſup ſenes iudeorꝫ: & nō potuerūt inhibere eos. Placuitꝙ vt res ad

ꝛ ait: tabellarius quē miſiſtis ad nos vocat⁹
καὶ φησίν, ὁ φορολόγος ὃν ἀπεστείλατε πρὸς ἡμᾶς ἐκλήθη
eſt corā me: ꝛ a me poſita ē ſnia ꝛ cōſi
ἔμπροσθεν ἐμοῦ, καὶ παρ᾽ ἐμοῦ ἐτέθη γνώμη καὶ ἐπε
derauerūt ꝛ inuētū ē ꝙ ciuitas illa a diebus anti
σκέψαντο καὶ εὑρέθη ὅτι ἡ πόλις ἐκείνη ἀφ᾽ ἡμερῶν αἰῶ
quis aduerſ⁹ reges attollitur: ꝛ rebelliones ꝛ profu
νος ἐπὶ βασιλεῖς ἐπαίρεται, καὶ ἀποστάσεις καὶ φυγα
gia fiunt in ipſa ꝛ reges fortes fuerūt in
δεῖς γίνονται ἐν αὐτῇ καὶ βασιλεῖς ἰσχυροὶ ἐγένοντο ἐπὶ
hieruſalē dominātes omni quod trans
τῆς ἱερουσαλὴμ ἐπικρατοῦντες πάσης τοῦ πέραν τοῦ
fluuiū. ꝛ tributa exactionesꝙ ꝛ vectigalia dan
ποταμοῦ. καὶ φόροι πράξεις τε καὶ συντελέσματα δίδον
tur eis. ꝛ nūc ponite ſniam: vt ꝓhibeatis vi
ται αὐτοῖς. καὶ νῦν θέτε γνώμην, καταργῆσαι τοὺς ἄν
ros illos: ꝛ ciuitas illa nō edificabitur
δρας ἐκείνους, καὶ ἡ πόλις ἐκείνη οὐκ οἰκοδομηθήσεται
ampli⁹. ꝑ me poſitū eſt edictū ꝛ attendite ne
ἔτι. δι᾽ ἐμοῦ ἐξετέθη τὸ δόγμα καὶ προσέχετε τοῦ μὴ
faciatis deceptionē circa hoc. ne forte multiplicet
ποιῆσαι παράλογον περὶ τούτου. μή ποτε πληθυνθῇ
interitus in maleficiū regibus: tūc tabella
ἀφανισμὸς εἰς κακοποίησιν βασιλεῦσι. τότε ὁ φορολό
rius arthaſaſtha regis legit corā reum
γος τοῦ ἀρθασασθὰ βασιλέως ἀνέγνω ἐνώπιον ῥεοὺμ
beltēē ꝛ ſampſa ſcriba ꝛ conſeruis ſu
βελτεὲμ καὶ σαμψὰ γραμματέως καὶ συνδούλων ἑαυ
is. ꝛ abierūt feſtinanē in hieruſalē ꝛ in iu
τῶν. καὶ ἐπορεύθησαν σπουδῇ εἰς ἱερουσαλὴμ καὶ ἐν ἰού
da: ꝛ impedierūt eos in equis ꝛ exercitu.
δᾳ, καὶ κατήργησαν αὐτοὺς ἐν ἵπποις καὶ δυνάμει.
tūc quieuit opus dom⁹ dei qđ in hieruſa
τότε ἤργησε τὸ ἔργον οἴκου τοῦ θεοῦ τὸ ἐν ἱερουσα
lē. ꝛ erat deſcens vſꝙ ad ſecundū annū re
λήμ. καὶ ἦν ἀργοῦν ἕως δευτέρου ἔτους τῆς βασι
gni darii regis perſarum.
λείας δαρείου βασιλέως περσῶν.

Ca. 5.

ET prophetauit aggeus propheta ꝛ za
Καὶ προεφήτευσεν ἀγγαῖος ὁ προφήτης καὶ ζα
charias filius addo prophetiā ad iudeos
χαρίας ὁ τοῦ ἀδδὼ προφητείαν ἐπὶ τοὺς ἰουδαίους
qui in iuda ꝛ in hieruſalē in nomine dei
τοὺς ἐν ἰούδᾳ καὶ ἐν ἱερουσαλὴμ ἐν ὀνόματι θεοῦ
iſrael ſup ipos. tūc ſurrexerūt zorobabel fili⁹
ἰσραὴλ ἐπ᾽ αὐτούς. τότε ἀνέστησαν ζοροβαβὲλ ὁ τοῦ
ſalathiel ꝛ ieſue fili⁹ ioſedec: ꝛ ceperūt edifi
σαλαθιὴλ καὶ ἰησοῦς υἱὸς ἰωσεδέκ, καὶ ἤρξαντο οἰκοδο
care domū dei que in hieruſalē. ꝛ
μῆσαι τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ τὸν ἐν ἱερουσαλήμ. καὶ
cū eis prophete dei adiuuātes eos.
μετ᾽ αὐτῶν οἱ προφῆται τοῦ θεοῦ βοηθοῦντες αὐτοῖς.
in ipſo tēpore venit ad eos thaththanai dux
ἐν αὐτῷ τῷ καιρῷ ἦλθεν ἐπ᾽ αὐτοὺς θαθθαναῒ ἔπαρ
trans flumē: ꝛ ſathrabuzanes ꝛ
χος πέραν τοῦ ποταμοῦ, καὶ σαθραβουζάνης καὶ οἱ
conſerui eorꝫ ꝛ talia dixit eis: quis poſu
σύνδουλοι αὐτῶν καὶ τοιάδε εἶπεν αὐτοῖς, τίς ἔθη
it vobis cōſiliū vt edificaretis domū hanc:
κεν ὑμῖν γνώμην τοῦ οἰκοδομῆσαι τὸν οἶκον τοῦτον,
ꝛ impēſam hanc prepararetis? tūc hec
καὶ τὴν χορηγίαν ταύτην καταρτίσασθαι; τότε ταῦ
dixerūt eis: que ſūt nomina virorꝫ
τα εἴπον αὐτοῖς, τίνα ἐστὶ τὰ ὀνόματα τῶν ἀνδρῶν
qui hanc ciuitatē edificant? ꝛ ocu
τῶν ταύτην τὴν πόλιν οἰκοδομούντων; καὶ οἱ ὀφθαλ
li dei factiſūt ſup captiuitatē iuda.
μοὶ τοῦ θεοῦ ἐγένοντο ἐπὶ τὴν αἰχμαλωσίαν ἰούδα
ꝛ nō inhibuerūt eos donec ſnia ad dariū
καὶ οὐ κατήργησαν αὐτοὺς ἕως γνώμη τῷ δαρείῳ

A

B

delata fuit. ⁊ tũc dat tabellario de hoc.
ἀπηνέχθη. καὶ τότε δίδωσι φορολόγῳ περὶ τούτου.
exẽplar epiſtole quã miſit thaththanai dux re
διασάφησις ἐπιστολῆς ἧς ἀπέστειλε θαθθαναῒ ὁ ἔπαρ-
gionis q̃ trãs flumẽ ⁊ ſathrabuzanes ⁊
χος τοῦ πέραν τοῦ ποταμοῦ καὶ σαθραβουζάνης καὶ
conſerui eorꝫ aphaſarchei qui in eo qđ trãs
οἱ σύνδουλοι αὐτῶν ἀφασαρχαῖοι οἱ ἐν τῷ πέραν τοῦ
flumẽ: dario regi verba miſerũt
ποταμοῦ, δαρείῳ τῷ βασιλεῖ ῥήματα ἀπέστειλαν
ad eũ: ⁊ hec ſcripta ſunt in eo. dario
πρὸς αὐτόν, καὶ τάδε γέγραπται ἐν αὐτῇ. δαρείῳ
regi pax omnis. notũ ſit regi:
τῷ βασιλεῖ εἰρήνη πᾶσα. γνωστὸν ἔστω τῷ βασιλεῖ,
ꝗ iuimus in iudeã ꝓuinciã ad domũ
ὅτι ἐπορεύθημεν εἰς τὴν ἰουδαίαν χώραν εἰς οἶκον τοῦ
dei magni: ⁊ ipſa edificatꝰ in la
θεοῦ τοῦ μεγάλου, καὶ αὐτὸς οἰκοδομεῖται ἐν τοῖς λί
pidibꝰ electis ⁊ ligna ponunꝰ in parietibus ⁊
θοις ἐκλεκτοῖς καὶ ξύλα ἐντίθεται ἐν τοῖς τοίχοις καὶ
opus illud dexterũ fit: ⁊ ꝓſperatꝰ in
τὸ ἔργον ἐκεῖνο ἐπιδέξιον γίνεται, καὶ εὐοδοῦται ἐν ταῖς
manibꝰ eorꝫ. tũc interrogauimꝰ ſeniores
χερσὶν αὐτῶν. τότε ἠρωτήσαμεν τοὺς πρεσβυτέρους
C illos: ⁊ ita diximus eis: qs poſuit vobis
ἐκείνους, καὶ οὕτως εἴπομεν αὐτοῖς, τίς ἔθηκεν ὑμῖν
ſentẽtiã vt domũ hãc edificaretis: ⁊ impen
γνώμην τὸν οἶκον τοῦτον οἰκοδομῆσαι, καὶ τὴν χορηγί
ſam hãc ꝑpararetis: ⁊ nomina eorꝫ
αν ταύτην καταρτίσασθαι; καὶ τὰ ὀνόματα αὐτῶν
interrogauimꝰ ab eis vt notificaremꝰ tibi: vt ſcriberemus
ἠρωτήσαμεν αὐτοὺς τοῦ γνωρίσαι σοι, ὥστε γράψαι
tibi nomina virorꝫ principũ eorꝫ.
σοι τὰ ὀνόματα τῶν ἀνδρῶν τῶν ἀρχόντων αὐτῶν.
⁊ tale verbũ reſpõderunt nobis dicẽtes: nos
καὶ τοιοῦτον ῥῆμα ἀπεκρίθησαν ἡμῖν λέγοντες, ἡμεῖς
ſumus ſerui dei celi ⁊ terre: ⁊
ἐσμὲν δοῦλοι τοῦ θεοῦ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, καὶ
edificamus domũ q̃ fuit edificata ante hoc
οἰκοδομοῦμεν τὸν οἶκον ὃς ἦν ᾠκοδομημένος πρὸ τούτου
ãnos multos: ⁊ rex iſrael magnus edifica
ἔτη πολλά, καὶ βασιλεὺς τοῦ ἰσραὴλ μέγας ᾠκοδό-
uerat eã: ⁊ perfecit eã ipſis. ex quo
μησεν αὐτόν, καὶ κατηρτίσατο αὐτὸν αὐτοῖς. ἀφ᾽ ὅτου
aũt ad iracũdiã cõcitauerũt patres noſtri deũ ce-
δὲ παρώργισαν οἱ πατέρες ἡμῶν τὸν θεὸν τοῦ οὐ-
li: tradidit eos in manus nabuchodonoſor
ρανοῦ, ἔδωκεν αὐτοὺς εἰς χεῖρας ναβουχοδονόσορ
regis babylonis chaldei: ⁊ domũ
βασιλέως βαβυλῶνος τοῦ χαλδαίου, καὶ τὸν οἶκον
hãc deſtruxit: ⁊ ꝑplm trãſtulit in ba-
τοῦτον κατέλυσε, καὶ τὸν λαὸν ἀπῴκισεν εἰς βα
bylonẽ. ſed in ãno primo cyri re-
βυλῶνα. ἀλλ᾽ ἐν τῷ ἔτει τῷ πρώτῳ κύρου τοῦ βα
gis babyloniorꝫ cyrus rex poſuit ſen
σιλέως τῶν βαβυλωνίων κῦρος ὁ βασιλεὺς ἔθετο γνώ
tẽtiã vt domus dei hec edificaretꝰ. ⁊
μην τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ τοῦτον οἰκοδομηθῆναι. καὶ τὰ
vaſa domus dei aurea ⁊ argẽtea q̃ na
σκεύη τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ τὰ χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ ἃ να
buchodonoſor extulerat de domo que in hieru
βουχοδονόσορ ἐξήνεγκεν ἀπὸ τοῦ οἴκου τοῦ ἐν ἱερου
ſalẽ: ⁊ aſportauerat ea in tẽplũ regis
σαλήμ, καὶ ἐπήνεγκεν αὐτὰ εἰς τὸν ναὸν τοῦ βασιλέ-
qđ in babylone: abſtulit ea cyrus rex
ως τὸν ἐν βαβυλῶνι, ἐξήνεγκεν αὐτὰ κῦρος ὁ βα-
D a tẽplo qđ in babylone: ⁊ dedit ea
σιλεὺς ἀπὸ ναοῦ τοῦ ἐν βαβυλῶνι, καὶ ἔδωκεν αὐ-
ſaſabaſar theſauri cuſtodi q̃ ſup
τὰ τῷ σασαβασὰρ τῷ θησαυροφύλακι τῷ ἐπὶ τοῦ
theſaurũ. ⁊ dixit ei: hec vaſa tolle
θησαυροῦ. καὶ εἶπεν αὐτῷ, ταῦτα τὰ σκεύη λάβε

dariũ referretur: & tunc
ſatiſfacerẽt aduerſus ac
cuſationẽ illam. Exem-
plar epiſtole quã miſit
thantanai dux regionis
trans flumẽ & ſtarbuzã
nai & conſiliatores eius
apharſathei q erãt trãs
flumen: ad darium re-
gem. Sermo quem
miſerant ei ſic ſcriptus
erat.
dario regi pax omnis.
Notum ſit regi iiſſe nos
ad iudeam prouinciam
ad domum dei magni
que edificatur lapide ĩ-
polito: & ligna ponũtur
in pietibꝫ: opuſq; illud
diligenter
extruitur & creſcit in
manibus eorum.
Interrogauimus ergo ſe
nes illos: & ita diximus
eis. Quis dedit vobis
poteſtatẽ vt domũ hãc
edificaretis: & muros
hos inſtauraretis?
Sed & nomina eorꝫ que
ſiuimus ab eis
vt nũciaremus tibi: ſcri
pſimuſq; noia eorũ viro
rũ q ſunt pricipes in eis.
Huiuſcemodi ãt ſmonẽ
rñderũt nobis: dicẽtes.
Nos ſumus ſerui
dei celi & terre. & edifi-
camus templum
quod erat extructũ an-
te hos
annos multo: quodq;
rex iſrael
magnus edificauerat &
extruxerat. Poſtq; autẽ
ad iracundiã ꝓuocauerũt
patres noſtri deum celi:
tradidit eos in manus
nabuchodonoſor regis
babylonis chaldei: do-
mũ quoq; hãc deſtruxit
& ꝑplm eius trãſtulit in
babylonẽ. Anno autẽ
primo cyri regis: cyrus
rex babylonis ꝓpoſuit
edictum vt domus dei
edificaretur. Nam & vaſa
templi dei.
aurea & argentea que
nabuchodonoſor
tulerat de tẽplo quod
erat in hierlm: & aſporta
uerat ea in templũ ba-
bylonis: protulit
cyrus rex de tẽplo ba-
bylonis
& data ſunt ſaſabaſar
vocabulo: quẽ & prici-
pem cõſtituit: dixitq; ei.
Hec vaſa tolle

יהך׃ ואדין יתיבון נשתונא על תוב
דנא׃ פרשגן אגרתא די שלח
תתני פחת עבר נהרה ושתר בוזני
וכנותה אפרסכיא די בעבר
נהרה על דריוש מלכא׃ פתגמא
שלחו עלוהי וכדנה כתיב בגוה כתב
לדריוש מלכא שלמא כלא׃
ידיע להוא למלכא די אזלנא ידע
ליהוד מדינתא לבית אלהא רבא דין רבב
והוא מתבנא אבן גלל ואע מתשם בנה שום
בכתליא ועבידתא דך אספרנא
מתעבדא ומצלח בידהם׃ אדין עבד צלח
שאלנא לשביא אלך כנמא אמרנא שוב אלה
להם מן שם לכם טעם ביתא דנא שום
למבניה ואשרנא דנא לשכללה׃ בנה שור
ואף שמהתהם שאלנא להם
להודעותך די נכתב שום גבריא די ידע
בראשיהם׃ וכנמא פתגמא התיבונא תוב
למאמר אנחנה המו עבדוהי די אמר
אלה שמיא וארעא ובנין ביתה בנה
די הוא בנה מן קדמת דנא הוה
שנין שגיאן ומלך לישראל שנה שגא
רב בנהי ושכללה׃ להן מן די
הרגזו אבהתנא לאלה שמיא רגז
יהב המו ביד נבוכדנצר מלך
בבל כסדאה וביתה דנה סתרה
ועמה הגלי לבבל׃ ברם בשנת גלה שנה
חדה לכורש מלכא די בבל כורש
מלכא שם טעם בית אלהא דנה
לבנא׃ ואף מאניא די בית אלהא בנה
די דהבא וכספא די נבוכדנצר
הנפק מן היכלא די בירושלם והיבל נפק היכל
המו להיכלא די בבל הנפק המו יבל
כורש מלכא מן היכלא די בבל
ויהיבו לששבצר שמה די פחה יהב פחה
שמה׃ ואמר לה אלה מאניא שא שום מאן
נשא

היכל אזל אחת המו בהיכלא די בירושלם
בנה ובית אלהא יתבנא על אתרה׃
אשש אדין ששבצר דך אתא יהב אשיא
די בית אלהא די בירושלם ומן
אדין ועד כען מתבנא ולא שלם׃
טוב בקר וכען הן על מלכא טב יתבקר
בבית גנזיא די מלכא תמה די בבבל
שום הן איתי די מן כורש מלכא שים
טעם למבנא בית אלהא דך די
רעה בירושלם ורעות מלכא על דנה
שלח ישלח עלינא׃

Cap. vi. באדין דריוש מלכא
שם טעם ובקרו בבית ספריא
אחת די גנזיא מהחתין תמה בבבל׃
חמת והשתכח באחמתא בבירתא די
מדח במדי מדינתא מגלה חדה וכן כתיב
גלל כתב בגוה דכרונה׃ בשנת חדא לכורש
שנה מלכא כורש מלכא שם טעם
שום בית אלהא בירושלם ביתא
יתבנא אתר די דבחין דבחין
אשש סבל ואשוהי מסובלין רומה אמין
אמה שת שתין פתיה אמין שתין׃ נדבכין
פתה די אבן גלל תלתא ונדבך די אע
חדת ונפקתא מן בית מלכא
יהב תתיהב׃ ואף מאני בית אלהא
די דהבא וכספא די נבוכדנאצר
נפק הכל הנפק מן היכלא די בירושלם
יבל תוב והיבל לבבל יהתיבון ויהך
להיכלא די בירושלם לאתרה
אחת׃ פחה ותחת בבית אלהא׃ כען תתני פחת
עבר נהרא שתר בוזני וכנותהון
רחק אפרסכיא די בעבר נהרה רחיקין
הוה עבד הוו מן תמה׃ שבקו לעבידת בית
ידה שוב אלהא דך פחת יהודיא ולשבי
בנה יהודיא בית אלהא דך יבנון על
שום אתרה׃ ומני שים טעם למה די

et vade: & pone ea in tēplo quod eſt in hieruſalē & domus dei edificetur in loco ſuo. Tunc itaq̧ ſaſabaſar ille venit: & poſuit fundamēta templi dei in hieruſalem: & ex eo tpe vſq̧ nūc edificatur & necdū cōpletū eſt. Nunc ergo ſi videtur regi bonum recenſeat in bibliotheca regis que eſt in babylone: vtrum nam a cyro rege iuſſum fuerit vt edificaretur domus dei in hieruſalē: & voluntatem regis ſuper hoc remittat ad nos.

6.

Tunc darius rex precepit & recenſuerūt in bibliotheca librorū qui erant repoſiti in babylone: & inuentum eſt in egbathanis quod eſt caſtrum in medena ꝓuincia: volumē vnū taliſq̧ ſcriptus erat in eo cōmentarius. Anno primo cyri regis: cyrus rex decreuit vt domus dei edificaretur q̃ ē in hierl'z: in loco vbi imolant hoſtias: & vt ponāt fūdamēta ſupportātia, altitudinē cubitorū ſexaginta: & latitudinē cubitorū ſexaginta: ordines de lapidibus īpolitis treſ: & ſic ordīes de lignis nouis. Sumptus aūt de domo regis dabuntur. Sed & vaſa templi dei aurea & argentea que nabuchodonoſor tulerat de templo hieruſalem: & attulerat ea in babylonem: reddātur & referātur in templum hieruſalem: in locum ſuum que & poſita ſint in templo dei. Nūc ergo thantanai dux regionis q̃ eſt trans flumē & ſtarbuzānai & cōſiliarii vri apharſathei q eſtis trās flumē: ꝓcul recedite ab illis: dimittite fieri templum dei illud a duce iudeorū & a ſenioribus eorū: & domus dei illa edificetur in loco ſuo. Sed & a me ꝓceptū eſt qd oportcat

⁊ vade: pone ea in domo q̃ in hieruſa-
καὶ πορεύου, θὲς αὐτὰ ἐν τῷ οἴκῳ τῷ ἐν ἱερουσα-
lē ⁊ domus dei edificeť in ſuo
λὴμ καὶ ὁ οἶκος τοῦ θεοῦ οἰκοδομηθήτω εἰς τὸν αὐτοῦ
loco. tūc ſaſabaſar ille venit ⁊ dedit
τόπον. τότε σασαβασὰρ ἐκεῖνος ἦλθε καὶ ἔδωκε τοὺς
fundamēta domus dei q̃ in hieruſalē ⁊ ex
θεμελίους τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ τοῦ ἐν ἱερουσαλὴμ καὶ ἀπὸ
tunc vſq̧ nūc edificatur ⁊ nōdū pfecta eſt.
τότε ἕως τοῦ νῦν οἰκοδομεῖται καὶ οὐκ ἐτελέσθη.
⁊ nūc ſi ſup regē bonū: cōſideret in
καὶ νῦν εἰ ἐπὶ τὸν βασιλέα ἀγαθόν, ἐπισκοπείτω ἐν
domo diuitiaꝝ regis ibi in babylo-
τῷ οἴκῳ τῆς γάζης τοῦ βασιλέως ἐκεῖ ἐν βαβυλῶ-
ne: vt cognoſcas ꝙ a rege cyro poſita fuit
νι, ὅπως γνῷς ὅτι ἀπὸ τοῦ βασιλέως κύρου ἐτέθη
ſentētia vt edificaremꝰ domū dei illā q̃ in hie
γνώμη οἰκοδομῆσαι τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ ἐκεῖνον τὸν ἐν ἱε-
ruſalē. ⁊ cognoſcēs rex circa hoc mit
ρουσαλήμ. καὶ γνοὺς ὁ βασιλεὺς περὶ τούτου πεμ-
tat ad nos.
ψάτω πρὸς ἡμᾶς. Ca. 6. A

Tūc darius rex poſuit ſentētiā ⁊ cōſi-
Τότε δαρεῖος ὁ βασιλεὺς ἔθηκε γνώμην καὶ ἐπε-
derauit in bibliothecis vbi diuitie iacebāt
σκέψατο ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις οὗ αἱ γάζαι ἔκειντο
ibi in babylone: ⁊ inuētū ē in amatha ciuitate
ἐκεῖ ἐν βαβυλῶνι, καὶ εὑρέθη ἐν ἀμαθὰ πόλει ἐν τῇ
palacio medoꝝ ciuitatis capitulū vnū: ⁊ hoc
βάρει τῆς μήδων πόλεως κεφαλὶς μία, καὶ τοῦτο
erat ſcriptū in eo cōmentariū. in āno pri-
ἦν γεγραμμένον ἐν αὐτῇ τὸ ὑπόμνημα. ἐν ἔτει πρώ-
mo cyri regis: cyrus rex poſuit ſentē
τῳ κύρου βασιλέως, κύρος ὁ βασιλεὺς ἔθηκε γνώ-
tiā circa domū dei que in hieruſalē: domus
μην περὶ οἴκου τοῦ θεοῦ τοῦ ἐν ἱερουσαλήμ, ὁ οἶκος
edificetur: ⁊ locus vbi ſacrificāt ſacri-
οἰκοδομηθήτω, καὶ τόπος οὗ θυσιάζουσι τὰ θυσιά-
ficia ⁊ fundamēta ponanť craſſa altitudo cu-
σματα καὶ τὰ θεμέλια τεθήτω παχέα ὕψος πή-
bitoꝝ ſexaginta: latitudo eius cubitoꝝ ſexagīta:
χεις ἑξήκοντα, πλάτος αὐτοῦ πηχέων ἑξήκοντα,
⁊ domus lapidee fortes tres: ⁊ domū lignoꝝ
καὶ δόμοι λίθινοι κραταιοὶ τρεῖς, καὶ δόμον ξύλων
nouoꝝ vnā. ⁊ ſumptus de domo regis da-
καινῶν ἕνα. καὶ ἡ δαπάνη ἐξ οἴκου τοῦ βασιλέως δο-
bitur. ⁊ vaſa domus dei aurea ⁊
θήσεται. καὶ τὰ σκεύη οἴκου τοῦ θεοῦ τὰ χρυσᾶ καὶ
argentea: q̃ nabuchodonoſor abſtulit de do-
τὰ ἀργυρᾶ, ἃ ναβουχοδονόσορ ἐξήνεγκεν ἀπὸ τοῦ οἴ-
mo que in hieruſalē: ⁊ portauit in babylonē:
κου τοῦ ἐν ἱερουσαλήμ, καὶ ἐκόμισεν εἰς βαβυλῶνα,
⁊ dentur ⁊ referātur in tēplū qđ in hieru
καὶ δοθήτω καὶ ἀπελθέτω εἰς τὸν ναὸν τὸν ἐν ἱερου-
ſalē in locū ſuū ⁊ ponanť in domo dei.
σαλὴμ ἐπὶ τόπου αὐτῶν καὶ τεθήτω ἐν οἴκῳ τοῦ θεοῦ.
nūc igiť thathance dux eiꝰ qđ trās fluuiū
νῦν οὖν θαθαναὶ στρατηγὲ τοῦ πέραν τοῦ ποταμοῦ
ſathrabuzanes ⁊ cōſerui eius apharſachei q̃ in
σαθραβουζάνης καὶ οἱ σύνδουλοι αὐτοῦ ἀφαρσαχαῖοι οἱ ἐν
eo qđ trās fluuiū lōge exiſtētes illinc: ⁊
τῷ πέραν τοῦ ποταμοῦ μακρὰν ὄντες ἐκεῖθεν, καὶ
nūc dimittite opus domꝰ dei duces
νῦν ἄφετε τὸ ἔργον οἴκου τοῦ θεοῦ οἱ ἀφηγούμενοι
iudeoꝝ ⁊ ſeniores iudeoꝝ: do-
τῶν ἰουδαίων καὶ οἱ πρεσβύτεροι τῶν ἰουδαίων, οἶ-
mū dei illū edificent in lo-
κον τοῦ θεοῦ ἐκεῖνον οἰκοδομησάτωσαν ἐπὶ τοῦ τό- B
co ſuo. ⁊ per me poſitū ē edictum
που αὐτοῦ. καὶ δι᾽ ἐμοῦ ἐτέθη δόγμα τοῦ

Digitized by Google

vt faciāt per ſeniores iudeorū illorū vt
ποιῆσαι διὰ τῶν πρεσβυτέρων τῶν ἰουδαίων ἐκείνων τοῦ
edificet domus dei illius. et a ſubſtā
οἰκοδομηθῆναι οἶκον τοῦ θεοῦ ἐκεῖνον. καὶ ἀπὸ τῶν ὑπαρχόν
tijs regis tributorū trās flumē: ſtu
των τοῦ βασιλέως τῶν φόρων πέραν τοῦ ποταμοῦ, ἐπι
dioſe ſumptus ſit datus viris illis
μελῶς δαπάνη ἔστω διδομένη τοῖς ἀνδράσιν ἐκείνοις τοῦ
ne impediant: et quodcūq neceſſe fuerit. et filios boū et
μὴ καταργηθῆναι, καὶ ὃ ἂν ὑστέρημα. καὶ υἱοὺς βοῶν καὶ
arietū et agnos in holocauſtomata deo celi:
κριῶν καὶ ἀμνοὺς εἰς ὁλοκαυτώσεις τῷ θεῷ τοῦ οὐρανοῦ,
frumētū: ſal: vinū: oleū: ſm verbū ſacerdotū
πυροὺς, ἅλας, οἶνον, ἔλαιον, κατὰ τὸ ῥῆμα τῶν ἱερέων
qui in hieruſalē: ſit datū eis p ſingulos di
τῶν ἐν ἱερουσαλὴμ, ἔστω διδόμενον αὐτοῖς ἡμέραν ἐν ἡ=
es immutabiliter quodcūq petierint: vt ſint bonū
μέρᾳ ἀπαραλλάκτως ὃ ἂν αἰτήσωσιν, ἵνα ὦσιν εὐω=
odorē offerentes deo celi: et orent
δίας προσφέροντες τῷ θεῷ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ προσεύχων
pro vita regis et filiorū eius. et
ται εἰς ζωὴν τοῦ βασιλέως καὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ. καὶ
a me poſitū ē decretū: quod oīs homo qui mutaue
ἀπ᾿ ἐμοῦ ἐτέθη γνώμη, ὅτι πᾶς ἄνθρωπος ὃς ἂν ἀλλά=
rit verbū hoc: tolletur lignū de do=
ξει τὸ ῥῆμα τοῦτο, καθαιρεθήσεται ξύλον ἐκ τῆς οἰκί
C mo eius: et erectus cōfigetur in eo: et
ας αὐτοῦ, καὶ ὠρθωμένος παγήσεται ἐπ᾿ αὐτοῦ, καὶ
domus eius erit in direptionē. et deus cuius habi
ὁ οἶκος αὐτοῦ ἔσται εἰς διαρπαγήν. καὶ ὁ θεὸς οὗ κατα
tat nomē ibi: diſſipet oēs regē
σκηνοῖ τὸ ὄνομα ἐκεῖ, καταστρέψαι πάντα βασιλέα
et populū qui extenderit manū ſuā: vt mutet et
καὶ λαὸν ὃς ἐκτείνῃ τὴν χεῖρα αὐτοῦ, ἀλλάξαι καὶ
diſſipet domū dei illā que in hieruſa=
ἀφανίσαι τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ ἐκεῖνον τὸν ἐν ἱερουσα=
lē. ego darius poſui decretū: accurate fiat.
λήμ. ἐγὼ δαρεῖος ἔθηκα γνώμην, ἐπιμελῶς γινέσθω.
tūc thathannai dux trans flumē et
τότε θαθαναῒ ὁ ἔπαρχος πέραν τοῦ ποταμοῦ καὶ
ſathrabuzanes et cōſerui eius: ſm quod
σαθραβουζάνης καὶ οἱ σύνδουλοι αὐτοῦ, καθότι
miſit darius rex: ſic diligenter fece
ἀπέστειλε δαρεῖος ὁ βασιλεὺς, οὕτως ἐπιμελῶς ἐποίη
rūt. et ſeniores iudeorū edificabāt et
σαν. καὶ οἱ πρεσβύτεροι τῶν ἰουδαίων ᾠκοδόμουν καὶ
pſperabant in prophetia aggei prophete et
κατευθυνον ἐν προφητείᾳ ἀγγαίου τοῦ προφήτου καὶ
zacharie filij addo. et edificauerūt et cōſtru
ζαχαρίου υἱοῦ ἀδδώ. καὶ ἀνῳκοδόμησαν καὶ κατηρ
xerūt ex ſentētia dei iſrael: et ex decre
τίσαντο ἀπὸ γνώμης θεοῦ ἰσραὴλ, καὶ ἀπὸ γνώ=
to cyri et darij et arthaſaſtha regū per
μης κύρου καὶ δαρείου καὶ ἀρθασασθὰ βασιλέων περ
ſarū. et cōpleuerūt domū iſtā vſq ad diē
σῶν. καὶ ἐτέλεσαν τὸν οἶκον τοῦτον ἕως ἡμέρας
tertiā mēſis adar: quod eſt ānus ſextus regni
τρίτης μηνὸς ἀδάρ, ὅ ἐστιν ἔτος ἕκτον τῆς βασιλείας
darij regis. et fecerūt filij iſrael
δαρείου τοῦ βασιλέως. καὶ ἐποίησαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ
ſacerdotes et leuite: et reliqui filiorū trāſ=
οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ λευῖται, καὶ οἱ κατάλοιποι υἱῶν ἀποι
migrationis dedicationē domus dei cū gaudio.
κίας ἐγκαίνια τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ μετ᾿ εὐφροσύνης.
et obtulerūt in dedicatione domus dei
καὶ προσήνεγκαν εἰς τὰ ἐγκαίνια τοῦ οἴκου τοῦ θε=
huius vitulos centū: arietes ducētos: a=
οῦ τούτου μόσχους ἑκατὸν, κριοὺς διακοσίους, ἀμ=
gnos quadringētos: hircos caprarū pro pecca
νοὺς τετρακοσίους, χιμάρους αἰγῶν περὶ ἁμαρ=
to pro omni iſrael
τίας ὑπὲρ παντὸς ἰσραὴλ

fieri a presbyteris iudeorum illis: vt edificetur domus dei ſcilicet vt de arca regis. i. de tributis q̄ dantur de regione trans flumen: ſtudioſe ſumptus dentur viris illis ne ipediatur opus. Quod ſi neceſſe fuerit & vitulos & agnos & hedos in holocauſtum deo celi: frumentū ſal vinum & oleū ſm ritum ſacerdotū q ſunt in hieruſalē: detur eis per ſingulos dies ne ſit in aliquo querimonia: & offerant oblationes deo celi: orentq pro vita regis & filiorū eius. A me ergo poſitū ē decretū vt oīs homo qui hanc mutauerit iuſſionem: tollatur lignū de domo ipſius: & erigatur & cōfigatur in eo: domus aūt eius publicetur. Deus autem qui habitare fecit nomen ſuum ibi: diſſipet oīa regna & populū qui extenderit manū ſuam vt repugnet & diſſipet domum dei: illam que eſt in hieruſalem. Ego darius ſtatui decretum: quod ſtudioſe implere volo. Igitur thantānai dux regionis trās flumē & ſtarbuzānai & cōſiliarii eius ſecundū quod p̄ceperat darius rex ſic diligenter executi ſunt. Seniores aūt iudeorū edificabāt & pſperabātur iuxta pphetiā aggei pphete & zacharie filii addo. & edificauerūt & cōſtruxerunt iubente deo iſrael: & iubente cyro & dario & artaxerxe regibus perſarū. Et cōpleuerūt domū dei iſtā vſq ad diem tertiū mēſis adar qui eſt annus ſextus regni darii regis. Fecerunt autem filii iſrael ſacerdotes & leuite & reliq filiorū trāſmigrationis dedicationē domus dei in gaudio & obtulerūt in dedicatione domus dei vitulos centum: arietes ducentos: agnos quadringentos: hircos caprarum pro peccato totius iſrael

עבד אלה | תעבדון עם שבי יהודיא אלך
למבנא בית אלהא דך ומנכסי
מדד | מלכא די מדת עבר נהרה אספרנא
הוה יהב | נפקתא תהוא מתיהבא לגבריא
אלך די לא לבטלא ומה חשחן
עלה | ובני תורין ודכרין ואמרין לעלון
לאלה שמיא חנטין מלח חמר
אמר | ומשח כמאמר כהניא די בירושלם
להוא מתיהב להם יום ביום די לא
קרב נוח | שלו די להון מהקרבין ניחוחין
צלא חיה | לאלה שמיא ומצלין לחיי מלכא
ובנוהי׃ ומני שים טעם די כל
שנה | אנש די יהשנא פתגמא דנה
נסח זקף | יתנסח אע מן ביתה וזקיף יתמחא
עבד | עלוהי וביתה נולו יתעבד
שכן | על דנה׃ ואלהא די שכן שמיה
מגר שלח | תמה ימגר כל מלך ועם די ישלח
שנה | ידה להשניה לחבלא בית אלהא
דך די בירושלם אנא דריוש
שום | שמת טעם אספרנא יתעבד׃
פחה | אדין תתני פחת עבר נהרא שתר
בוזני וכנותהון לקבל די שלח
דריוש מלכא כנמא אספרנא עבדו׃
שוב ידה | ושבי יהודיא בנין ומצלחין בנבואת
בנה צלח | חגי נביאה וזכריה בר עדוא ובנו
נבא בנה | ושכללו מן טעם אלה ישראל
שכלל | ומטעם כורש ודריוש וארתחששתא
שצא | מלך פרס׃ ושיציא ביתא דנה
עד יום תלתה לירח אדר די היא
שנה | שנת שת למלכות דריוש מלכא׃
ועבדו בני ישראל כהניא ולויא
גלה | ושאר בני גלותא חנכת בית אלהא
קרב | דנה בחדוה׃ והקרבו לחנכת בית
אלהא דנה תורין מאה דכרין
מאה רבע | מאתין אמרין ארבע מאה וצפירי
צפר עז | עזין לחטאה על כל ישראל
חטא

תרי עשר למנין שבטי ישראל׃
והקימו כהניא בפלגתהון ולויא — קום
במחלקתהון על עבידת אלהא די — חלק עבד
בירושלם ככתב ספר משה׃ ויעשו — עשה
בני הגולה את הפסח בארבעה — גלה
עשר לחדש הראשון׃ כי הטהרו — טהר
הכהנים והלוים כאחד כלם
טהורים וישחטו הפסח לכל בני — שחט
הגולה ולאחיהם הכהנים ולהם׃
ויאכלו בני ישראל השבים — אכל שוב
מהגולה וכל הנבדל מטמאת גוי — בדל
הארץ אלהם לדרש ליהוה אלהי
ישראל׃ ויעשו חג מצות שבעת — מצץ
ימים בשמחה כי שמחם יהוה והסב — יום סבב
לב מלך אשור עליהם לחזק
ידיהם במלאכת בית האלהים — לאך
אלהי ישראל׃

Cap. vij.

ואחר הדברים האלה במלכות
ארתחשסתא מלך פרס עזרא בן
שריה בן עזריה בן חלקיה׃ בן שלום
בן צדוק בן אחיטוב׃ בן אמריה בן
עזריה בן מריות׃ בן זרחיה בן עזי
בן בקי׃ בן אבישוע בן פינחס בן
אלעזר בן אהרן הכהן הראש׃ הוא
עזרא עלה מבבל והוא ספר מהיר — מהר
בתורת משה אשר נתן יהוה אלהי — ירה
ישראל ויתן לו המלך כיד יהוה — נתן
אלהיו עליו כל בקשתו׃ ויעלו — עלה
מבני ישראל ומן הכהנים והלוים
והמשררים והשערים והנתינים אל — שור נתן
ירושלם בשנת שבע לארתחשסתא — שנה
המלך׃ ויבא ירושלם בחדש החמישי — בוא חמש
היא שנת השביעית למלך׃ כי באחד — שבע
לחדש הראשון הוא יסד המעלה — עלה
מבבל ובאחד לחדש החמישי בא — בוא
אל ירושלם כיד אלהיו הטובה עליו׃

duodecim iuxta numerum tribuum iſrael. Et ſtatuerũt ſacerdotes in ordinib⁹ ſuis & leuitas in vicibus ſuis ſup opera dei in hieruſalẽ: ſicut ſcriptũ eſt in libro moyſi. Fecerũt aũt filii transmigrationis paſca quartadecima die menſis primi. Purificati enim fuerant ſacerdotes & leuite quaſi vnus: omnes mundi ad imolandũ paſca vniuerſis filiis trãſmigratiõis & fribus ſuis ſacerdotibus: & ſibi. Et comederũt filii iſrael qui reuerſi fuerant de trãſmigratione & oẽs q ſe ſepauerãt a coinqnatione gẽtiũ terre ad eos vt quererẽt dñm deum iſrael. Et fecerunt ſolẽnitatem azymorũ ſeptẽ dieb⁹ in leticia: qm̃ letificauerat eos dñs: & conuerterat cor regis aſſur ad eos: vt adiuuaret manus eorum in opere domus domini dei iſrael. 7.

Poſt hec autem verba in regno artaxerxis regis perſarum: eſdras filius saraie filii azarie: filii helchie. filii ſellum: filii ſadoch: filii achitob filii amarie: filii azarie: filii maraioth: filii zarie: filii ozi: filii bocci: filii abiſue: filii phinees: filii eleazar filii aaron ſacerdotis ab initio. Ipſe eſdras aſcendit de babylone: & ipe ſcriba velox in lege moyſi quam dominus deus dedit iſrael. Et dedit ei rex ſecũdum manũ domini dei eius ſuper eum oẽm petitionẽ ei⁹: & aſcẽderũt de filiis iſrl̃ & de filiis ſacerdotũ & de filiis leuitarũ & de cantorib⁹ & de ianitorib⁹ & de nathineis: in hieruſalẽ anno ſeptimo artaxerxis regis: & venerũt in hieruſalem menſe quinto: ipſe eſt annus ſeptimus regis. Quia in prio die menſis primi cepit aſcẽdere de babylone: & i primo die menſis quinti venit in hieruſalẽ iuxta manũ dei ſui bonam ſuper ſe.

duodecim in numeꝝ tribuũ iſrael. ⁊ ſtatuerũt ſacer
δώδεκα εἰς ἀριθμὸν φυλῶν ἰσραήλ. καὶ ἔστησαν τοὺς ἱε
dotes in diuiſionib⁹ ſuis ⁊ leuitas in ptitio
ρεῖς ἐν διαιρέσεσιν αὐτῶν καὶ τοὺς λευίτας ἐν μερισ-
nib⁹ ſuis: ſup ſeruitutẽ dom⁹ dei que in hieruſa
μοῖς αὐτῶν, ἐπὶ δουλείας οἴκου τοῦ θεοῦ τοῦ ἐν ἱερουσα
lẽ: ſm̃ ſcripturã libri moyſi. ⁊ fecerũt
λὴμ, κατὰ τὴν γραφὴν βίβλου μωυσῆ. καὶ ἐποίησαν
filij trãſmigrationis paſcha quarta decima
οἱ υἱοὶ τῆς ἀποικίας τὸ πάσχα τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ
mẽſis primi. qm̃ purificati fuerãt ſacerdotes ⁊
τοῦ μηνὸς τοῦ πρώτου. ὅτι ἐκαθαρίσθησαν οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ
leuite q̃ſi vnus omnes mũdi. ⁊ imolauerũt pa-
λευῖται ὡς εἷς πάντες καθαροί. καὶ ἔσφαξαν τὸ πά
ſcha vniuerſis filijs trãſmigrationis: ⁊ fratri
σχα τοῖς πᾶσιν υἱοῖς τῆς ἀποικεσίας, καὶ τοῖς ἀδελ
bus eoꝝ ſacerdotib⁹ ⁊ ſibi. ⁊ comederũt
φοῖς αὐτῶν τοῖς ἱερεῦσι καὶ ἑαυτοῖς. καὶ ἔφαγον
filij iſrael paſcha q̃ venerũt a trãſmi
οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ τὸ πάσχα οἱ ἐξελθόντες ἀπὸ τῆς ἀποι
gratione: ⁊ oĩs ſeparat⁹ a coinq̃natione gẽtiũ
κεσίας, καὶ πᾶς ὁ χωριζόμενος τῆς ἀκαθαρσίας ἐθνῶν
terre ad eos: vt q̃rerent dñm deũ iſ
τῆς γῆς πρὸς αὐτούς, τοῦ ἐκζητῆσαι κύριον θεὸν ἰσ-
rael. ⁊ fecerunt ſolẽnitatẽ azymoꝝ ſeptẽ die
ραήλ. καὶ ἐποίησαν τὴν ἑορτὴν τῶν ἀζύμων ἑπτὰ ἡμέ
bus cũ leticia. qm̃ letificauerat eos dñs: ⁊
ρας μετ᾽ εὐφροσύνης. ὅτι εὔφρανεν αὐτοὺς κύριος, καὶ
cõuerterat cor regis aſſur ad eos vt forti-
ἐπέστρεψε καρδίαν βασιλέως ἀσσοὺρ ἐπ᾽ αὐτοὺς κραταιῶ
ficaret manus eoꝝ in operib⁹ dom⁹ dei iſrael.
σαι τὰς χεῖρας αὐτῶν ἐν ἔργοις οἴκου τοῦ θεοῦ ἰσραήλ. C.7.

Et poſt verba hec in regno artha
Καὶ μετὰ τὰ ῥήματα ταῦτα ἐν τῇ βασιλείᾳ ἀρθα A
ſaſtha regis perſaꝝ: aſcẽdit eſdras fili⁹ ſaraie:
σασθὰ βασιλέως περσῶν, ἀνέβη ἔσδρας υἱὸς σαραίου,
filij azarie: filij chelcie: filij ſellũ: filij ſadoc:
υἱοῦ ἀζαρίου, υἱοῦ χελκίου, υἱοῦ σελλούμ, υἱοῦ σαδδώκ,
filij achitob: filij amarie: filij azarie: filij marioth fi
υἱοῦ ἀχιτώβ, υἱοῦ ἀμαρίου, υἱοῦ ἀζαρίου, υἱοῦ μαριὼθ υἱ
lij zaraie: filij ozi: filij bocci: filij abiſue: filij phi
οῦ ζαραίου, υἱοῦ ὀζί, υἱοῦ βοκκί, υἱοῦ ἀβισουέ, υἱοῦ φι
nees: filij eleazar: filij aaron ſacerdotis pri-
νεές, υἱοῦ ἐλεαζάρ, υἱοῦ ἀαρὼν τοῦ ἱερέως τοῦ πρώ
mi. ipſe eſdras aſcẽdit de babylone: ⁊ ipſe
του. αὐτὸς ἔσδρας ἀνέβη ἐκ βαβυλῶνος, καὶ αὐτὸς
ſcriba velox in lege moyſi: quã dedit do
γραμματεὺς ταχὺς ἐν νόμῳ μωυσῆ, ὃν ἔδωκε κύ
minus deus iſrael. ⁊ dedit ei rex:
ριος ὁ θεὸς ἰσραήλ. καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ὁ βασιλεύς,
qm̃ manus dñi dei eius ſup ipm̃ in oĩbus q̃b⁹ q̃ſi
ὅτι χεὶρ κυρίου θεοῦ αὐτοῦ ἐπ᾽ αὐτὸν ἐν πᾶσιν οἷς ἐζή
uit ipſe. ⁊ aſcenderũt de filijs iſrael ⁊
τει αὐτός. καὶ ἀνέβησαν ἀπὸ τῶν υἱῶν ἰσραὴλ καὶ
de ſacerdotibus ⁊ de leuitis: ⁊ cãto-
ἀπὸ τῶν ἱερέων καὶ ἀπὸ τῶν λευιτῶν, καὶ οἱ ᾄδον
res ⁊ ianitores ⁊ nathinei in hieruſalẽ in anno
τες καὶ οἱ πυλωροὶ καὶ οἱ ναθιναῖοι εἰς ἱερουσαλὴμ ἐν ἔτει
ſeptimo arthaſaſtha regi. ⁊ venerũt in hieru-
ἑβδόμῳ τῷ ἀρθασασθὰ τῷ βασιλεῖ. καὶ ἦλθον εἰς ἱερου
ſalẽ mẽſe quinto: iſte ãnus ſe-
σαλὴμ τῷ μηνὶ τῷ πέμπτῳ, τοῦτο τὸ ἔτος ἑβ-
ptimus regi: quia in vna mẽſis pri-
δομον τῷ βασιλεῖ, ὅτι ἐν μιᾷ τοῦ μηνὸς τοῦ πρώ-
mi ipſe fundauit aſcẽſum qui a baby
του αὐτὸς ἐθεμελίωσε τὴν ἀνάβασιν τὴν ἀπὸ βαβυ
lone. in alũ prima mẽſis quinti ve
λῶνος. ἐν δὲ τῇ πρώτῃ τοῦ μηνὸς τοῦ πέμπτου ἦλ
nit in hieruſalẽ: qm̃ manus dei ſui fuit bo-
θεν εἰς ἱερουσαλήμ, ὅτι χεὶρ θεοῦ αὐτοῦ ἦν ἀγα-
na ſup eum.
θὴ ἐπ᾽ αὐτόν.

Digitized by Google

B quia eſdras parauit cor ſuū vt q̄reret
ὅτι ἔσδρας ἡτοίμασε τὴν καρδίαν αὐτοῦ ζητῆσαι τὸν
legē dñi ꝛ faceret ꝛ doceret in iſrael mā
νόμον τοῦ κυρίου καὶ ποιεῖν καὶ διδάσκειν ἐν ἰσραὴλ προ
data ꝛ iudicia. ꝛ hoc trāſumptū
στάγματα καὶ κρίματα. καὶ τοῦτο τὸ ἀντίγραφον τ̄
edicti: quod dedit arthaſaſtha rex eſ=
διατάγματος, ὃν ἔδωκεν ἀρθασασθὰ ὁ βασιλεὺς ἔσ=
dre ſacerdoti ſcribe libri ſmonū man
δρα τῷ ἱερεῖ τῷ γραμματεῖ βιβλίου λόγων ἐντο
datoꝝ dñi ꝛ p̄ceptoꝝ eius ſup iſrael.
λῶν κυρίου καὶ προσαγμάτων αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ἰσραήλ.
arthaſaſtha rex regū: eſdre ſacerdoti ſcri
ἀρθασασθὰ βασιλεὺς βασιλέων, ἔσδρα τῷ ἱερεῖ γραμ
be legis dei celi pfectus eſt ſer=
ματεῖ νόμου τοῦ θεοῦ τοῦ οὐρανοῦ τετέλεσαι λό=
mo ꝛ reſponſio. a me poſita ē ſentētia: ꝙ ois
γος καὶ ἡ ἀπόκρισις. ἀπ' ἐμοῦ ἐτέθη γνώμη, ὅτι πᾶς
ſponte volēs in regno meo de populo iſrael ꝛ
ὁ ἑκουσιαζόμενος ἐν βασιλείᾳ μου ἀπὸ λαοῦ ἰσραὴλ καὶ
ſacerdotib⁹ ꝛ leuitis ire in hieruſalē: tecū
ἱερέων καὶ λευιτῶν πορευθῆναι εἰς ἱερουσαλήμ, μετὰ
vadat: qm̄ a facie re=
σοῦ πορευθήτω, καθότι ἀπὸ προσώπου τοῦ βασιλέ
gis ꝛ ſeptē cōſiliatoꝝ eius miſſus es viſitare
ως καὶ τῶν ἑπτὰ συμβούλων αὐτ̄ ἀπεστάλης σκέψασθαι
in iudeā ꝛ hieruſalē ꝛ in lege dei ipſo
ἐπὶ τὴν ἰουδαίαν καὶ ἱερουσαλὴμ καὶ ἐν νόμῳ θεοῦ αὐ=
rū in manu tua: vt feras ꝛ in domū dñi ar=
τῶν ἐν χειρί σου, ἀπενεγκεῖν καὶ εἰς τὸν οἶκον κυρίου ἀρ
gentū ꝛ aurū qd̄ rex ꝛ cōſiliatores ſpon
γύριον καὶ χρυσίον ὃ ὁ βασιλεὺς καὶ οἱ σύμβουλοι ἑκου
te obtulerūt deo iſrael in hieruſalē habitā
σιάσθησαν τῷ θεῷ τοῦ ἰσραὴλ τῷ ἐν ἱερουσαλὴμ κατοι
ti. ꝛ omne argentū ꝛ aurū qd̄cūqꝫ iueneris in
κοῦντι. καὶ πᾶν ἀργύριον καὶ χρυσίον ὅτι ἂν εὕρῃς ἐν
omni puīncia babylonis cū volūtario ppl̄i:
πάσῃ χώρᾳ βαβυλῶνος μετὰ ἑκουσιασμοῦ τοῦ λαοῦ,
C ꝛ ſacerdotū ſpōte offerentiū in domū dei q̄ in
καὶ ἱερέων τῶν ἑκουσιαζομένων εἰς οἶκον τοῦ θεοῦ τὸν ἐν
hieruſalē: ꝛ omnē accedentē hūc p̄mō
ἱερουσαλήμ, καὶ πάντα προσπορευόμενον τοῦτον ἑτοί
pte ordina in libro hoc vitulos arietes agnos:
μως ἔνταξον ἐν βιβλίῳ τούτῳ μόσχους κριοὺς ἀμνούς,
ꝛ ſacrificia ipſoꝝ ꝛ libamina eoꝝ. ꝛ offeres
καὶ θυσίας αὐτῶν καὶ σπονδὰς αὐτῶν. καὶ προσοίσεις
ea ſup altare dom⁹ dei vr̄i quod in
αὐτὰ ἐπὶ τ̄ θυσιαστηρίου τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ ὑμῶν τοῦ ἐν
hieruſalē. ꝛ ſi aliqd ſup te ꝛ fratres tuos
ἱερουσαλήμ. καὶ εἴ τι ἐπὶ σὲ καὶ τοὺς ἀδελφούς σου
bene viſū fuerit in reliquo argenti ꝛ auri fa=
ἀγαθυνθῇ ἐν καταλοίπῳ τοῦ ἀργυρίου καὶ χρυσίου ποι
cere: ſicut placitū deo vr̄o facite. ꝛ vaſa
ῆσαι, ὡς ἀρεστὸν τῷ θεῷ ὑμῶν ποιήσατε. καὶ τὰ σκεύη
data tibi in miniſteriū dom⁹ dei: trade
τὰ διδόμενά σοι εἰς λειτουργίαν οἴκου θεοῦ, παράδος
in cōſpectu dei in hieruſalē. ꝛ reliquū neceſſi
ἐνώπιον θεοῦ ἐν ἱερουσαλήμ. καὶ τὸ κατάλοιπον χρεί
tatis dom⁹ dei tui: qd̄cūqꝫ apparuerit tibi dare: dabis
ας οἴκου θεοῦ σου, ὃ ἂν φανῇ σοι δοῦναι, δώσεις
D de domibus gaze regis ꝛ a me. ego artha
ἀπὸ οἴκων γάζης βασιλέως καὶ ἀπ' ἐμοῦ. ἐγὼ ἀρθα
ſaſtha rex ſtatui ſententiā oībus gazis
σασθὰ βασιλεὺς ἔθηκα γνώμην πάσαις ταῖς γάζαις
qui trans flumē: ꝙ omne qd̄cūqꝫ pe
ταῖς ἐν πέραν τοῦ ποταμοῦ, ὅτι πᾶν ὃ ἂν αἰ=
tierit a vobis eſdras ſacerdos ꝛ ſcriba le=
τήσῃ ὑμᾶς ἔσδρας ὁ ἱερεὺς καὶ γραμματεὺς τοῦ νό
gis dei celi: p̄pte fiat vſqꝫ ad
μου τοῦ θεοῦ τοῦ οὐρανοῦ, ἑτοίμως γινέσθω ἕως
argenti talenta centum:
ἀργυρίου ταλάντων ἑκατόν, ooooooooooooooooooo

Eſdras aūt parauit cor ſuū vt inueſtigaret legē domini: & faceret & doceret in iſrael oooooooooo p̄ceptū & iudiciū. Hoc eſt aūt exēplar ep̄le edicti: quod dedit rex artaxerxes oooooooooooooo eſdre ſacerdoti ſcribe erudito in ſmonib⁹ & in preceptis dñi & cerimoniis eius in iſrael. Artaxerxes rex regū: eſdre oooooooooooooooo ſacerdoti ſcribe legis dei celi oooooooooooooooo doctiſſimo: ſalutem. A me decretum eſt: vt ooo cuicūqꝫ placuerit in regno meo de populo oo iſrael & de ſacerdotibus eius & de leuitis ire oooo in hieruſalem tecum vadat. oooooooooooooooooo A facie enim regis & ſeptem conſiliatorum eius miſſus es vt viſites iudeam & hieruſalem oooooo in lege dei tui que eſt in manu tua: et vt feras ooo argentū & aurum quod rex & conſiliatores eius ſponte obtulerunt deo iſrael cuius in hieruſalē tabernaculū eſt. Et omē argētū & aurū qd̄cūqꝫ iueneris in vniuerſa p̄uincia babylonis & ppl̄s offerre voluerit & de ſacerdotib⁹ q ſpōte obtulerint domui dei ſui q̄ ē in hieruſalē: libere accipe: & ſtudioſe eme de hac pecunia vitulos: arietes: agnos & ſacrificia & libamina eorum: & offer ea ſuper altare templi dei veſtri oooooooooooooo quod eſt in hieruſalem. Sed & ſi quid tibi & ooo fratribus tuis placuerit de reliq̄ argento & auro vt faciatis: iuxta voluntatem dei veſtri facite. Vaſa quoqꝫ que dantur tibi in miniſteriū domus dei tui: trade in conſpectu dei in hieruſalē. Sed & cetera q̄bus opus fuerit in domū dei tui q̄ntūcūqꝫ neceſſe eſt vt expendas dabis de theſauro & de fiſco regis: & a me. Ego artaxerxes rex ſtatui atqꝫ decreui oībus cuſtodib⁹ arce publice q ſūt trās flumē vt quodcūqꝫ petierit a vobis eſdras ſacerdos ſcriba legis dei celi abſqꝫ mora oo detis vſqꝫ ad argenti talenta centum; ooooooooo

כּוּן כִּי עֶזְרָא הֵכִין לְבָבוֹ לִדְרוֹשׁ אֶת תּוֹרַת
עָשָׂה יְהוָה וְלַעֲשׂת וּלְלַמֵּד בְּיִשְׂרָאֵל
שָׁפַט חֹק וּמִשְׁפָּט: וְזֶה פַּרְשֶׁגֶן הַנִּשְׁתְּוָן
אֲשֶׁר נָתַן הַמֶּלֶךְ אַרְתַּחְשַׁסְתְּא
לְעֶזְרָא הַכֹּהֵן הַסֹּפֵר סֹפֵר דִּבְרֵי
צוה מִצְוֹת יְהוָה וְחֻקָּיו עַל יִשְׂרָאֵל:
אַרְתַּחְשַׁסְתְּא מֶלֶךְ מַלְכַיָּא לְעֶזְרָא
כָהֲנָא סָפַר דָּתָא דִּי אֱלָהּ שְׁמַיָּא
גמר שׂום גְּמִיר וּכְעֶנֶת: מִנִּי שִׂים טְעֵם דִּי
נדב כָּל מִתְנַדַּב בְּמַלְכוּתִי מִן עַמָּא
יהך יִשְׂרָאֵל וְכָהֲנוֹהִי וְלֵוָיֵא לִמְהָךְ
לִירוּשְׁלֶם עִמָּךְ יְהָךְ: כָּל קֳבֵל דִּי
מִן קֳדָם מַלְכָּא וְשִׁבְעַת יָעֲטֹהִי
שלח שְׁלִיחַ לְבַקָּרָה עַל יְהוּד וְלִירוּשְׁלֶם
יבל בְּדָת אֱלָהָךְ דִּי בִידָךְ: וּלְהֵיבָלָה
כְּסַף וּדְהַב דִּי מַלְכָּא וְיָעֲטוֹהִי
הִתְנַדַּבוּ לֶאֱלָהּ יִשְׂרָאֵל דִּי בִירוּשְׁלֶם
שכן שכח מִשְׁכְּנֵהּ: וְכֹל כְּסַף וּדְהַב דִּי תְהַשְׁכַּח
בְּכֹל מְדִינַת בָּבֶל עִם הִתְנַדָּבוּת עַמָּא
וְכָהֲנַיָּא מִתְנַדְּבִין לְבֵית אֱלָהֲהֹם דִּי
בִירוּשְׁלֶם: כָּל קֳבֵל דְּנָה אָסְפַּרְנָא
תִקְנֵא בְּכַסְפָּא דְנָה תּוֹרִין דִּכְרִין
קרב אִמְּרִין וּמִנְחָתְהוֹן וְנִסְכֵּיהוֹן וּתְקָרֵב
דבח הִמּוֹ עַל מַדְבְּחָה דִּי בֵּית אֱלָהֲכֹם
דִּי בִירוּשְׁלֶם: וּמָה דִי עֲלָיךְ וְעַל
אֶחָיךְ יֵיטַב בִּשְׁאָר כַּסְפָּא וְדַהֲבָה
עבד רעה לְמֶעְבַּד כִּרְעוּת אֱלָהֲכֹם תַּעַבְדוּן:
יהב וּמָאנַיָּא דִּי מִתְיַהֲבִין לָךְ לְפָלְחָן בֵּית
שלם אֱלָהָךְ הַשְׁלֵם קֳדָם אֱלָהּ יְרוּשְׁלֶם:
נפל וּשְׁאָר חַשְׁחוּת בֵּית אֱלָהָךְ דִּי יִפֶּל
נתן לָךְ לְמִנְתַּן תִּנְתֵּן מִן בֵּית גִּנְזֵי מַלְכָּא:
שום וּמִנִּי אֲנָה אַרְתַּחְשַׁסְתְּא מַלְכָּא שִׂים
טְעֵם לְכֹל גִּזַּבְרַיָּא דִּי בַּעֲבַר נַהֲרָה
שאל דִּי כָל דִּי יִשְׁאֲלֶנְכוֹן עֶזְרָא כָהֲנָא
סָפַר דָּתָא דִּי אֱלָהּ שְׁמַיָּא אָסְפַּרְנָא
עבד יִתְעֲבֵד: עַד כְּסַף כַּכְּרִין מְאָה

Digitized by Google

ועד חנטין כורין מאה ועד חמר
בתין מאה ועד בתין משח מאה
ומלח די לא כתב׃ כל די מן טעם
אלה שמיא יתעבד אדרזדא
הוה לבית אלה שמיא די למה להוא
קצף על מלכות מלכא ובנוהי׃ ולכם
ידע מהודעין די כל כהניא ולויא זמריא
נתן תרעיא נתיניא ופלחי בית אלהא
שלט דנה מנדה בלו והלך לא שליט
רמה למרמא עליהם׃ ואנת עזרא
מנה כחכמת אלהך די בידך מני שפטין
דון ודינין די להון דאינין לכל עמא
די בעבר נהרא לכל ידעי דתי
אלהך ודי לא ידע תהודעון׃ וכל
די לא להוא עבד דתא די אלהך
ודתא די מלכא אספרנא דינא
עבד להוא מתעבד מנה הן למות הן
אסר לשרשו הן לענש נכסין ולאסורין׃
ברך ברוך יהוה אלהי אבתינו אשר
נתן כזאת בלב המלך לפאר את
בית יהוה אשר בירושלם׃ ועלי
נטה פנה הטה חסד לפני המלך ויועציו ולכל
יעץ שור שרי המלך הגברים ואני התחזקתי
חזק כיד יהוה אלהי עלי ואקבצה
קבץ עלה מישראל ראשים לעלות עמי׃

Cap. viij. ואלה ראשי אבתיהם
יחס והתיחשם העלים עמי במלכות
ארתחשסתא המלך מבבל׃ מבני
פינחס גרשם מבני איתמר דניאל
מבני דויד חטוש׃ מבני שכניה
מבני פרעש זכריה ועמו התיחש
לזכרים מאה וחמשים׃ מבני פחת
מואב אליהועיני בן זרחיה ועמו
מאה מאתים הזכרים׃ מבני שכניה בן
יחזיאל ועמו שלש מאות הזכרים׃
ומבני עדין עבד בן יונתן ועמו

et vſq ad frumenti choros centu̅: & vſq ad vini bathos centum: & vſq ad bathos olei centum: ſal vero abſq menſura. Omne quod ad ritu̅ dei celi pertinet: tribuatur diligenter in domo dei celi: ne forte iraſcatur co̅tra regnum regis & filiorum eius. Vobis quoq notu̅ facim9 de vniuerſis ſacerdotib9 & leuitis & cantorib9 & ianitorib9 nathineis & mi̅ſtris domus dei hui9 vt vectigal & tributu̅ & a̅nonas no̅ habeatis poteſtate̅ impone̅di ſup eos. Tu aűt eſdra ſm ſapie̅tia̅ dei tui q̄ eſt in ma̅u tua co̅ſtitue iudices & preſides: vt iudicent omni populo q eſt trans flume̅: his videlicet qui nouerűt lege̅ dei tui: ſed & imperitos docete libere. Et omnis qui non fecerit legem dei tui & legem regis diligenter: iudicium erit de eo ſiue in mortem ſiue in exiliu̅: ſiue in co̅demnatione̅ ſubſta̅tie ei9: vel certe in carcere̅. Bn̄dict9 dn̄s de9 patru̅ nr̄oru̅ q dedit hoc in corde regis: vt glorificaret domum domini que eſt in hieruſalem: & in me i̅clinauit miam ſua̅ cora̅ rege & co̅ſiliatorib9 eius & vniuerſis pri̅cipib9 regis potentib9. Et ego co̅fortat9 ma̅u dn̄i dei mei q̄ erat in me: co̅gregaui de iſrael pri̅cipes q aſce̅derunt mecum. 8.

Hi ſunt ergo principes familiarum & genealogia eorum q aſce̅derűt mecum in regno artaxerxis regis de babylone. De filiis phinees: gerſon. De filiis ithamar: daniel. De filiis dauid: atthus de filiis ſechenie: & de filiis pharos: zacharias: & cu̅ eo nu̅merati ſűt viri centu̅ quinquaginta. De filiis phetmoab: elioenai filius zaree: & cum eo ducenti viri. De filiis ſechenie: filius ezechiel: & cum eo trecenti viri. De filiis addan: nabeth filius ionathan & cu̅ eo

⁊ vſq ad tritici coros centum: ⁊ vſq ad vini batos cen
καὶ ἕως πυροῦ κόρων ἑκατόν, καὶ ἕως οἴνου βατῶν ἑκα-
tum: ⁊ vſq ad olei batos centu̅: ⁊ ſal cui9 no̅ eſt
τόν, καὶ ἕως ἐλαίου βατῶν ἑκατόν, καὶ ἅλας οὗ οὐκ ἔστι
ſcriptura. oe̅ qd eſt in ſnia dei celi fiat
γραφή. πᾶν ὅ ἐστιν ἐν γνώμῃ τοῦ θεοῦ τοῦ οὐρανοῦ γινέσθω
in domo dei celi. attendite ne aliqs co
ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ θεοῦ τοῦ οὐρανοῦ. προσέχετε μήτις ἐπι-
netur in domu̅ dei celi: ne forte fiat iracu̅
χειρήσῃ εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ τοῦ οὐρανοῦ, μήποτε γένηται ὀρ-
dia ſup regnum regis ⁊ filiorum e-
γὴ ἐπὶ τὴν βασιλείαν τοῦ βασιλέως καὶ τῶν υἱῶν αὐ-
ius. ⁊ vobis notu̅ fuit in o̅ibus ſacerdotib9 ⁊
τοῦ. καὶ ὑμῖν ἐγνώρισται ἐν πᾶσι τοῖς ἱερεῦσι καὶ τοῖς
leuitis ca̅toribus: ianitorib9: nathineis: ⁊ mini
λευίταις ᾄδουσι, πυλωροῖς, ναθιναίοις, καὶ λειτουρ-
ſtris dom9 dei hoc: tributu̅ ⁊ exactione̅ ⁊ vecti
γοῖς οἴκου θεοῦ τοῦτο, τὸν φόρον καὶ πρᾶξιν καὶ ἀποφο-
gal no̅ habere vos ptãtem impone̅di ſup eos. ⁊
ρὰν οὐκ ἔχειν ὑμᾶς ἐξουσίαν ἐπιβαλεῖν ἐπ' αὐτούς. καὶ
tu eſdra ſm ſapiam dei q̄ in manu tua e
σὺ ἔσδρα κατὰ τὴν σοφίαν τοῦ θεοῦ τὴν ἐν χειρί σου,
co̅ſtitue ſcribas ⁊ iudices: vt ſint iudices
κατάστησον γραμματεῖς καὶ κριτάς, ἵνα ὦσι κρίνοντες
o̅i populo q̄ trans flume̅ o̅ibus
παντὶ τῷ λαῷ τῷ ἐν πέραν τοῦ ποταμοῦ πᾶσι τοῖς
cognoſce̅tib9 legitia dei tui: ⁊ no̅ cognoſce̅ti notu̅ fi
εἰδόσι τὰ νόμιμα τοῦ θεοῦ σου, καὶ τῷ μὴ εἰδότι γνωριεῖ-
cabitis. ⁊ o̅is q̄ no̅ fuerit facie̅s lege̅ dei ⁊
τε. καὶ πᾶς ὃς ἂν μὴ ᾖ ποιῶν τὸν νόμον τοῦ θεοῦ καὶ τὸν
legem regis dilige̅ter iudiciu̅ erit factum
νόμον τοῦ βασιλέως ἐπιμελῶς, τὸ κρίμα ἔσται γινόμενον
de ipſo: ſiue in morte̅: ſiue ſit eradicare eu̅ aut
ἐξ αὐτοῦ, ἐάντε εἰς θάνατον, ἐάντε ᾖ ἐκριζῶσαι αὐτὸν ἢ
caſtigare aut co̅de̅nare ſubſta̅tia̅ aut in carcere̅ clau
παιδεῦσαι ἢ ζημιῶσαι τὰ ὑπάρχοντα ἢ εἰς φυλακὴν ἐγ-
dere. bn̄dictus dn̄s deus patru̅ nr̄orum:
κλεῖσαι. εὐλογητὸς κύριος ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν,
q̄ dedit in corde regis ſic: vt glorifi
ὃς ἔδωκεν ἐν καρδίᾳ τοῦ βασιλέως οὕτως, τοῦ δοξά-
caret domu̅ dn̄i q̄ in hieruſale̅: ⁊ ſup me i̅clina
σαι τὸν οἶκον κυρίου τὸν ἐν ἱερουσαλήμ, καὶ ἐπ' ἐμὲ ἔκλι-
uit miam in oculis regis ⁊ co̅ſiliato
νεν ἔλεος ἐν ὀφθαλμοῖς τοῦ βασιλέως καὶ τῶν συμβου-
rum eius: ⁊ o̅im principum re
λων αὐτοῦ, καὶ πάντων τῶν ἀρχόντων τοῦ βασιλέ-
gis pote̅tiu̅. ⁊ ego co̅fortatus ſu̅ in manu dn̄i
ως τῶν δυνατῶν. καὶ ἐγὼ ἐκραταιώθην ἐν τῇ χειρὶ κυρί-
dei mei bona ſup me: ⁊ co̅gregaui de iſrl' prin
ου τοῦ θεοῦ μου τῇ ἀγαθῇ ἐπ' ἐμέ, καὶ συνῆξα ἀπὸ ἰηλ' ἄρ-
cipes vt aſce̅derent mecum.
χοντας τοῦ ἀναβῆναι μετ' ἐμοῦ.

Ca. 8.

Et iſti principes familiaru̅ eorum ⁊ ge
Καὶ οὗτοι οἱ ἄρχοντες πατριῶν αὐτῶν καὶ ἡ γε-
nealogia eorum q̄ aſcenderu̅t mecum in regno ar
νεαλογία τῶν ἀναβάντων μετ' ἐμοῦ ἐν τῇ βασιλείᾳ ἀρ-
thaſaſtha regis de babylone de filiis
θασασθὰ τοῦ βασιλέως ἐκ βαβυλῶνος ἀπὸ τῶν υἱῶν
phinees gerſo̅ de filiis ithamar daniel: de filiis
φινεὲς γηρσώμ. ἀπὸ υἱῶν ἰθάμαρ δανιήλ, ἀπὸ υἱῶν
dauid attus: de filiis ſachanie de filiis phoros za
δαυίδ ἀττοῦς, ἀπὸ υἱῶν σαχανία ἀπὸ υἱῶν φόρος ζα-
charias: ⁊ cum eo genealogia nu̅merati ſűt maſculi ce̅tu̅
χαρίας, καὶ μετ' αὐτοῦ ἐγενεαλογήθησαν οἱ ἄρσενες ἑκατὸν
quinquaginta. de filiis phaath moab elianai fili9 faraie: ⁊
πεντήκοντα. ἀπὸ υἱῶν φαὰθ μωὰβ ἐλιαναῒ υἱὸς σαραΐα, καὶ
cum eo ducenti maſculi. de filiis ſechenie
μετ' αὐτοῦ διακόσιοι τὰ ἀρσενικά. ἀπὸ υἱῶν σεχενίου
filius aziel: ⁊ cu̅ eo trecenti maſculi. de
υἱὸς ἀζιήλ, καὶ μετ' αὐτοῦ τριακόσιοι τὰ ἀρσενικά. ἀπὸ
filiis adin obed fili9 ionathan: ⁊ cum eo
τῶν υἱῶν ἀδὶν ὠβὴδ υἱὸς ἰωνάθαν, καὶ μετ' αὐτοῦ

D

A

Digitized by Google

quinquaginta maſculi. de filijs elā iſaias
πεντήκοντα τὰ ἀρσενικά. ἀπὸ τῶν υἱῶν ἐλὰν ἰσαΐας
fili⁹ athelia: ⁊ cum eo ſeptuaginta maſculi.
υἱὸς ἀθελία, καὶ μετ᾽ αὐτοῦ ἑβδομήκοντα τὰ ἀρσενικά.
de filijs ſaphatia zabdias filius michael: ⁊ cū
ἀπὸ τῶν υἱῶν σαφατία ζαβδίας υἱὸς μιχαήλ, καὶ με
eo octoginta maſculi. de filijs ioab
τ᾽ αὐτοῦ ὀγδοήκοντα τὰ ἀρσενικά. ἀπὸ τῶν υἱῶν ἰωὰβ
abadias filius ieiel: ⁊ cū eo ducenti decē et octo
ἀβαδίας υἱὸς ἰεϊὴλ, καὶ μετ᾽ αὐτοῦ διακόσιοι δεκαοκτὼ
B maſculi. de filijs ſelimuth fili⁹ ioſephia:
τὰ ἀρσενικά. ἀπὸ τῶν υἱῶν σελιμοὺθ υἱὸς ἰωσεφία,
⁊ cū eo centū ſexaginta maſculi. de
καὶ μετ᾽ αὐτοῦ ἑκατὸν ἑξήκοντα τὰ ἀρσενικά. ἀπὸ τῶν
filijs babi zacharias fili⁹ babi: ⁊ cū eo vigin
υἱῶν βαβὶ ζαχαρίας υἱὸς βαβί, καὶ μετ᾽ αὐτοῦ εἰκο=
ti octo maſculi. de filijs aſgad ionā fili⁹
σιοκτὼ τὰ ἀρσενικά. ἀπὸ τῶν υἱῶν ἀσγὰδ ἰωνὰν υἱὸς
acatā: ⁊ cū eo centū decē maſculi. de
ἀκατάν, καὶ μετ᾽ αὐτοῦ ἑκατὸν δέκα τὰ ἀρσενικά. ἀπὸ
filijs adonicā nouiſſimi: ⁊ hec nomina
τῶν υἱῶν ἀδωνικὰμ ἔσχατοι, καὶ ταῦτα τὰ ὀνόματα
eoꝝ: eliphalat ieiel ⁊ ſamaia: ⁊ cū eis ſexa
αὐτῶν, ἐλιφαλὰτ ἰεϊὴλ καὶ σαμαΐα, καὶ μετ᾽ αὐτῶν ἑξή
ginta maſculi. de filijs bague vthai ⁊
κοντα τὰ ἀρσενικά. ἀπὸ τῶν υἱῶν βαγουὲ οὐθαῒ καὶ
zacchur: ⁊ cū eis ſeptuaginta maſculi.
ζακχούρ, καὶ μετ᾽ αὐτῶν ἑβδομήκοντα τὰ ἀρσενικά.
⁊ cōgregaui eos ad fluuiū venientē ad
καὶ συνῆξα αὐτοὺς πρὸς ποταμὸν τὸν ἐρχόμενον πρὸς
eui: ⁊ caſtrametati ſum⁹ ibi diebus tribus. ⁊
τὸ εὐΐ, καὶ παρενεβάλομεν ἐκεῖ ἡμέρας τρεῖς. καὶ
intellexi in populo ⁊ in ſacerdotib⁹: ⁊ de
συνῆκα ἐν τῷ λαῷ καὶ ἐν τοῖς ἱερεῦσι, καὶ ἀπὸ
filijs leui nō inueni ibi. ⁊ miſi eleazar
υἱῶν λευὶ οὐχ εὗρον ἐκεῖ. καὶ ἀπέστειλα τῷ ἐλεάζαρ
C ariel ſemeia: ⁊ elnathā ⁊ ia=
τῷ ἀριὴλ τῷ σεμεΐα, καὶ τῷ ἐλνάθαν καὶ τῷ ἰα=
reb eleathā nathā zacharia meſſolā
ρὴβ τῷ ἐλναθὰν τῷ νάθαν τῷ ζαχαρία τῷ μεσολλὰμ
principes iorib ⁊ elnathā ſapientes. ⁊
ἄρχοντας τῷ ἰωρεὶβ καὶ τῷ ἐλναθὰν συνιέντας. καὶ
precepi eis ad adai principē de ca=
ἐνετειλάμην αὐτοῖς πρὸς ἀδαῒ τὸν ἄρχοντα ἐκ κα=
ſphie loco ⁊ poſui in ore eoꝝ verba
σφὶε τοῦ τόπου καὶ ἔθηκα ἐν στόματι αὐτῶν λόγους
vt loquerent ad addai ⁊ ad fratres eo=
λαλῆσαι πρὸς ἀδδαεὶ καὶ πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς αὐ=
rū nathineos qui in argēto loci ca=
τῶν τοὺς ναθιναίους τοὺς ἐν ἀργυρίῳ τοῦ τόπου κα=
ſphie vt adducerēt nobis miniſtros ⁊ cantores in
σφὶε τοῦ ἐνέγκαι ἡμῖν λειτουργοὺς καὶ ᾄδοντας εἰς
domū dei nrī. ⁊ venerūt nobis ſicut man⁹ dei
οἶκον θεοῦ ἡμῶν. καὶ ἦλθον ἡμῖν ὡς ἡ χεὶρ τοῦ θεοῦ
nrī bona ſuper nos: vir prudēs de filijs mooli
ἡμῶν ἡ ἀγαθὴ ἐφ᾽ ἡμᾶς, ἀνὴρ συνετὸς ἀπὸ υἱῶν μοολεῒ
filij leui filij iſrael. ⁊ ſaruia ⁊ filij e=
τοῦ λευὶ τοῦ ἰσραήλ. καὶ σαρουία καὶ οἱ υἱοὶ αὐ=
ius ⁊ fratres eius decē et octo: ⁊ aſebia
τοῦ καὶ ἀδελφοὶ αὐτοῦ δεκαοκτώ, καὶ ἀσεβία
⁊ eſaia de filijs merari: fratres eius ⁊
καὶ ἠσαΐα ἀπὸ υἱῶν μεραρί, ἀδελφοὶ αὐτοῦ καὶ
D filij eius viginti. ⁊ de nathineis quos de=
υἱοὶ αὐτοῦ εἴκοσι. καὶ ἀπὸ τῶν ναθιναίων ὧν ἔδω
dit dauid ⁊ principes in ſeruitutē leui=
κε δαυὶδ καὶ οἱ ἄρχοντες εἰς δουλείαν τῶν λευι=
taꝝ nathinei ducenti viginti: omnes iſti nomi
τῶν ναθιναῖοι διακόσιοι εἴκοσι, πάντες οὗτοι ὠνο=
nati ſunt in noibus: ⁊ vocaui ibi ieiuniū ſuper
μάσθησαν ἐν ὀνόμασι, καὶ ἐκάλεσα ἐκεῖ νηστείαν ἐπὶ
fluuium
τὸν ποταμὸν ooooooooooooooooooooooooooooooooooo

quinquaginta viri. De filiis helam oooooooooooo
eſaias filius athalie: & cum eo ſeptuaginta ooo
viri. De filiis ſaphatie: zebedia filius ooooooooo
michael: & cū eo octoginta viri. De filiis oooo
ioab: obedia filius iehihel: & cum eo oooooooo
ducenti decem & octo viri. oooooooooooooooooo
De filiis ſelomith: filius ioſphie & cum eo ooooo
centum ſexaginta viri. De filiis bebai ooooooo
zacharias filius bebai: & cum eo viginti octo
viri. De filiis ezeab iohannan filius ezethan
& cum eo centum decem viri. De filiis ooooo
adonicā qui erant nouiſſimi: & hec noīa eorum:
helipheleth & heihel & ſamaias: & cum eis oooo
ſexaginta viri. De filiis begui. vthai oooooooooo
& zachur: & cum eis ſeptuaginta viri. oooooooo
Congregaui aūt eos ad fluuiū q decurrit ad hana: & manſimus ibi tribus diebus. Queſiuiq; in populo & in ſacerdotibus de filiis leui: & non inueni ibi. Itaq; miſi heliezer & oooooooooooooooo
ariel & ſemeiā & helnathan arib ooooooooooooo
& alterū helnathā & nathan & zachariā & moſollā principes: ioarib & helnathan oooooooooooo
ſapientes: & miſi eos ad heddo oooooooooooooo
qui eſt prim⁹ in caſphie loco. Et poſui oooooooo
in ore eorū verba q̄ loq̄rentur ad heddo: & ad frēs ei⁹ nathineos in loco caſphie: vt adducerēt nobis miniſtros domus dei noſtri. Et adduxerūt nobis per manum dei noſtri bonam ſuper nos virū doctiſſimū de filiis mooli filii leui filii ooo
iſrael: & ſarabiam: & filios ei⁹ & frēs eius decē & octo: & aſabiā & cū eo oooooooooooooooooooooo
eſaiā de filiis merari: fratreſq; eius & filios eius viginti. Et de nathinneis quos dederat dauid co
& pricipes ad miniſteria leuitarum nathinneos ducentos viginti. Omnes hi ſuis nominibus vocabātur. Et p̄dicaui ibi ieiuniū iuxta fluuiū

חמשים הזכרים: ומבני עילם
ישעיה בן עתליה ועמו שבעים
הזכרים: ומבני שפטיה זבדיה בן
מיכאל ועמו שמנים הזכרים: ומבני
יואב עבדיה בן יחיאל ועמו
מאתים ושמנה עשר הזכרים:
ומבני שלומית בן יוספיה ועמו
מאה וששים הזכרים: ומבני בבי
זכריה בן בבי ועמו עשרים ושמנה
הזכרים: ומבני עזגד יוחנן בן הקטן
ועמו מאה ועשרה הזכרים: ומבני
אדניקם אחרנים ואלה שמותם
אליפלט יעיאל ושמעיה ועמהם
ששים הזכרים: ומבני בגוי עותי
וזכור ועמו שבעים הזכרים:
ואקבצם אל הנהר הבא אל אהוא | קבץ בוא
ונחנה שם ימים שלשה ואבינה | חנה יום
בעם ובכהנים ומבני לוי לא | בין
מצאתי שם: ואשלחה לאליעזר | שלח
לאריאל לשמעיה ולאלנתן ולירב
ולאלנתן ולנתן ולזכריה ולמשלם
ראשים וליויריב ולאלנתן
מבינים: ואצואה אותם על אדו | בין צוה
הראש בכספיא המקום ואשימה | את קום
בפיהם דברים לדבר אל אדו אחיו | שום פה
הנתינים בכספיא המקום להביא | נתן בוא
לנו משרתים לבית אלהינו: ויביאו | שרת בוא
לנו כיד אלהינו הטובה עלינו
איש שכל מבני מחלי בן לוי בן
ישראל ושרביה ובניו ואחיו
שמנה עשר: ואת חשביה ואתו
ישעיה מבני מררי אחיו ובניהם
עשרים: ומן הנתינים שנתן דויד
והשרים לעבדת הלוים נתינים | שור
מאתים ועשרים כלם נקבו | מאה
בשמות: ואקרא שם צום על הנהר | קרא

אהוא להתענות לפני אלהינו ענה פנה
לבקש ממנו דרך ישרה לנו
ולטפנו ולכל רכושנו: כי בשתי טפף רכש
לשאל מן המלך חיל ופרשים בוש
לעזרנו מאויב בדרך כי אמרנו איב
למלך לאמר יד אלהינו על כל
מבקשיו לטובה ועזו ואפו על כל בקש
עזביו: ונצומה ונבקשה מאלהינו צום
על זאת ויעתר לנו: ואבדילה עתר בדל
משרי הכהנים שנים עשר שור
לשרביה חשביה ועמהם מאחיהם
עשרה: ואשקולה להם את הכסף שקל
ואת הזהב ואת הכלים תרומת בית כלה רום
אלהינו ההרימו המלך ויעציו
ושריו וכל ישראל הנמצאים: מצא
ואשקלה על ידם כסף ככרים שש שקל
מאות וחמשים וכלי כסף מאה מאת
לככרים זהב מאה ככר: וכפרי זהב
עשרים לאדרכנים אלף וכלי
נחשת מצהב טובה שנים חמודת צהב שנה
כזהב: ואמרה אלהם אתם קדש חמד
ליהוה והכלים קדש והכסף
והזהב נדבה ליהוה אלהי אבתיכם:
שקדו ושמרו עד תשקלו לפני פנה
שרי הכהנים והלוים ושרי האבות
לישראל בירושלם הלשכות
בית יהוה: וקבלו הכהנים והלוים
משקל הכסף והזהב והכלים להביא שקל בוא
לירושלם לבית אלהינו: ונסעה
מנהר אהוא בשנים עשר לחדש
הראשון ללכת ירושלם ויד הלך
אלהינו היתה עלינו ויצילנו מכף היה נצל
אויב ואורב על הדרך: ונבוא איב ארב
ירושלם ונשב שם ימים שלשה: בוא ישב
וביום הרביעי נשקל הכסף והזהב יום רבע
והכלים בבית אלהינו על יד מרמות כלה

hana vt affligeremur coram deo noſtro & peteremus ab eo viam rectam nobis & filiis nr̃is: vniuerſeq; ſubſtãtie nr̃e. Erubui enim petere regem auxilium & equites qui defenderẽt nos ab inimico in via: quia dixeram9 regi. Manus dei noſtri eſt ſuper omnes q̃ q̃runt eũ in bonitate: & iperiũ ei9 & fortitudo ei9 & furor ſup oẽs q de relinquũt eum. Ieiunauimus aũt & rogauim9 deũ nr̃m p hoc: & euenit nobis pſpere. Et ſepaui de pricipib9 ſacerdotũ duodecim: ſarabiã & aſabiã: & cũ eis de frĩbus eorum decem. Appendiq; eis argentum & aurum & vaſa conſecrata domus dei noſtri que obtulerat rex & conſiliatores eius & pricipes ei9: vniuerſuſq; iſrael eorũ q inuẽti fuerãt. Et appẽdi in manib9 eorũ argẽti talẽta ſexcẽta quinquaginta: & vaſa argentea centum: auri vero centum talenta: & crateras aureas viginti que habebãt ſolidos millenos: & vaſa eris fulgentis optimi duo pulchra vt aurum. Et dixi eis. Vos ſancti domini & vaſa ſancta & argentum & aurũ: qđ ſpõte oblatũ eſt dño deo prm nr̃oꝝ. Vigilate & cuſtodite: donec appendatis coram principib9 ſacerdotũ & leuitarũ & ducib9 familiarum iſrael in hieruſalem in theſauris domus dñi. Suſceperũt autẽ ſacerdotes & leuite pondus argenti & auri et vaſorũ vt deferrent hieruſalẽ in domum dei noſtri. Promouim9 ergo a flumine hana duodecima die menſis primi vt pergeremus hieruſalem. Et manus dei noſtri fuit ſuper nos & liberauit nos de mãu inimici & inſidiatoris in via. Et venimus hieruſalem & manſimus ibi tribus diebus. Die aũt quarta appẽſum eſt argentum & aurum & vaſa in domo dei noſtri per manum remoth

athue: vt humiliaremur in cõſpectu dei nr̃i: vt
ἀθουέ, τοῦ ταπεινωθῆναι ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἡμῶν, ζη-
peterem9 ab eo viã rectã nobis ⁊ filiis
τῆσαι παρ᾽ αὐτοῦ ὁδὸν εὐθεῖαν ἡμῖν καὶ τοῖς τέκνοις
nr̃is ⁊ omni ſubſtãtie nr̃e. q̃a erubui pete-
ἡμῶν καὶ πάσῃ τῇ κτήσει ἡμῶν. ὅτι ἠσχύνθην αἰτήσα-
re a rege potentiã ⁊ equites vt ſaluarẽt
σθαι παρὰ τοῦ βασιλέως δύναμιν καὶ ἱππεῖς σῶσαι
nos ab inimico in via: quia locuti ſum9 regi
ἡμᾶς ἀπὸ ἐχθροῦ ἐν τῇ ὁδῷ, ὅτι εἴπομεν τῷ βασιλεῖ
dicentes: man9 dei nr̃i ſup omnes querẽ
λέγοντες, χεὶρ τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐπὶ πάντας τοὺς ζητοῦν
tes eum in bonũ: ⁊ fortitudo eius ⁊ furores eius
τας αὐτὸν εἰς ἀγαθόν, καὶ κράτος αὐτοῦ καὶ θυμοὶ αὐτοῦ
ſup omnes q̃ derelinquũt eũ. ⁊ ieiunauimus ⁊ q̃ſiuimus a deo nr̃o pro hoc:
ἐπὶ πάντας τοὺς ἐγκαταλείποντας αὐτόν. καὶ ἐνηστεύσαμεν καὶ ἐζητήσαμεν παρὰ τοῦ θεοῦ ἡμῶν περὶ τούτου,
⁊ exaudiuit nos. ⁊ ſeparaui de principib9 ſacerdotũ duodecim: ſaraia aſabia: ⁊ cũ eis
καὶ ἐπήκουσεν ἡμῶν. καὶ διέστειλα ἀπὸ ἀρχόντων τῶν ἱερέων δώδεκα, τῷ σαραίᾳ τῷ ἀσαβίᾳ, καὶ μετ᾽ αὐτῶν
de fratribus eoꝝ decẽ. ⁊ cõmẽdaui eis argentũ ⁊ aurũ ⁊ vaſa primitiaꝝ dom9 dei
ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν δέκα. καὶ ἔστησα αὐτοῖς τὸ ἀργύριον καὶ τὸ χρυσίον καὶ τὰ σκεύη τῆς ἀπαρχῆς οἴκου θε-
nr̃i: q̃ obtulit rex ⁊ cõſiliatores eius
οῦ ἡμῶν, ἃ ἀφώρισεν ὁ βασιλεὺς καὶ οἱ σύμβουλοι αὐτοῦ
⁊ principes eius ⁊ oĩs iſrael q̃ inuẽti fuerãt. ⁊
καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτοῦ καὶ πᾶς ἰσραὴλ οἱ εὑρισκόμενοι. καὶ
cõmẽdaui in manus eoꝝ argẽti talenta ſexcenta quinquagita: ⁊ vaſa argẽtea centũ: ⁊ talenta
ἔστησα ἐπὶ χεῖρας αὐτῶν ἀργυρίου τάλαντα ἑξακόσια πεντήκοντα, καὶ σκεύη ἀργυρᾶ ἑκατόν, καὶ τάλαντα
auri centũ: ⁊ crateres aureos viginti dra-
χρυσίου ἑκατόν, καὶ χαφουρὶ χρυσοῦς εἴκοσι δραχ-
gmaꝝ mille: ⁊ vaſa eris fulgentis boni diuerſa deſiderabilia vt aurũ.
μῶν χιλίων, καὶ σκεύη χαλκοῦ στίλβοντος ἀγαθοῦ διάφορα ἐπιθυμητὰ ὡς χρυσίον.
⁊ dixi ad eos: vos ſancti dño deo: ⁊ vaſa ſancta: ⁊ argentũ
καὶ εἶπα πρὸς αὐτούς, ὑμεῖς ἅγιοι κυρίῳ τῷ θεῷ, καὶ τὰ σκεύη ἅγια, καὶ τὸ ἀργύριον
⁊ aurũ ſpõte oblata dño deo patrũ nr̃oꝝ: vigilate ⁊ cuſtodite donec apponatis corã
καὶ τὸ χρυσίον ἑκούσια κυρίῳ τῷ θεῷ τῶν πατέρων ἡμῶν, ἀγρυπνεῖτε καὶ τηρεῖτε ἕως στῆτε ἐνώπιον τῶν
principibus ſacerdotũ ⁊ leuitaꝝ ⁊ pricipib9 familiaꝝ iſrael in hieruſalẽ: in paſtophoria dom9 dñi.
ἀρχόντων τῶν ἱερέων καὶ τῶν λευιτῶν καὶ ἀρχόντων τῶν πατριῶν τοῦ ἰσραὴλ ἐν ἱερουσαλήμ, εἰς παστοφόρια οἴκου κυρίου.
⁊ ſuſceperũt ſacerdotes ⁊ leuite pondus argenti ⁊ auri ⁊ vaſorũ
καὶ ἐδέξαντο οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ λευῖται τὸν σταθμὸν τοῦ ἀργυρίου καὶ τοῦ χρυσίου καὶ τῶν σκευῶν
vt defferrẽt in hieruſalẽ in domũ dei nr̃i.
τοῦ ἐνεγκεῖν εἰς ἱερουσαλὴμ εἰς οἶκον τοῦ θεοῦ ἡμῶν.
⁊ pmouim9 a flumine achua in duodecima mẽſis primi vt venirem9 in hieruſalẽ.
καὶ ἐξήραμεν ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ τοῦ ἀχουὰ ἐν τῇ δωδεκάτῃ τοῦ μηνὸς τοῦ πρώτου τοῦ ἐλθεῖν εἰς ἱερουσαλήμ.
⁊ manus dei nr̃i fuit ſup nos: ⁊ liberauit nos de manu inimici ⁊ hoſtis in via:
καὶ χεὶρ θεοῦ ἡμῶν ἦν ἐφ᾽ ἡμῖν, καὶ ἐρρύσατο ἡμᾶς ἐκ χειρὸς ἐχθροῦ καὶ πολεμίου ἐν τῇ ὁδῷ,
⁊ venimus in hieruſalẽ. ⁊ ſedimus ibi diebus tribus. ⁊ die quarta appoſuimus
καὶ ἤλθομεν εἰς ἱερουσαλήμ. καὶ ἐκαθίσαμεν ἐκεῖ ἡμέρας τρεῖς. καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τετάρτῃ ἐστήσαμεν τὸ
argentũ ⁊ aurũ ⁊ vaſa in domo dei nr̃i ſup manũ marimoth
ἀργύριον καὶ τὸ χρυσίον καὶ τὰ σκεύη ἐν οἴκῳ τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐπὶ χεῖρα μαριμὼθ

E

F

G

filij vria ſacerdotis: ꝛ cū eo eleazar filius phine
υἱοῦ οὐρία τοῦ ἱερέως, καὶ μετ᾽ αὐτοῦ ἐλεάζαρ υἱὸς φινε-
es: ꝛ cū eis ioſabab filiꝰ ieſu: ꝛ noadia filiꝰ
ές, καὶ μετ᾽ αὐτῶν ἰωσαβὰβ υἱὸς ἰησοῦ, καὶ νωαδία υἱὸς
baania leuite: in numero ꝛ in pōdere omnia: ꝛ
βαανία οἱ λευῖται, ἐν ἀριθμῷ καὶ ἐν σταθμῷ τὰ πάντα, καὶ
deſcriptū ē oē pōdus. in tēpoꝛe illo q̄ venerūt
ἐγράφη πᾶς ὁ σταθμός. ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ οἱ ἐλθόντες
de captiuitate filij trāſmigratiōis: obtule-
ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας υἱοὶ τῆς παροικίας, προσήνεγ-
rūt holocauſtomata deo iſrael: vitulos duodeci
καν ὁλοκαυτώσεις τῷ θεῷ ἰσραήλ, μόσχους δώδεκα
pro omni iſrael: arietes nonaginta ſex: agnos ſe
περὶ παντὸς ἰσραήλ, κριοὺς ἐνενήκοντα ἕξ, ἀμνοὺς ἑβ-
ptuaginta ſeptē: hircos pro peccato duodecim:
δομήκοντα ἑπτά, χιμάρους περὶ ἁμαρτίας δώδεκα, τὰ
omnia holocauſta dño. ꝛ dederūt edi
πάντα ὁλοκαυτώματα τῷ κυρίῳ. καὶ ἔδωκαν τὸ νόμι-
ctū regis ꝓcuratoꝛibus regis ꝛ
σμα τοῦ βασιλέως τοῖς διοικηταῖς τοῦ βασιλέως καὶ
ducibus trās flumē. ꝛ eleuauerūt popu
ἐπάρχοις πέραν τοῦ ποταμοῦ. καὶ ἐδόξασαν τὸν λα-
lū ꝛ domū dei.
ὸν καὶ τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ.

Ca. 9.

A Et poſtq̄ cōpleta ſūt hec: acceſſerūt ad me prin
Καὶ ὡς ἐτελέσθη ταῦτα, ἤγγισαν πρός με οἱ ἄρ-
cipes dicētes: nō ſeparati ſūt pp̄ls iſrael ꝛ
χοντες λέγοντες, οὐκ ἐχωρίσθησαν ὁ λαὸς ἰσραὴλ καὶ
ſacerdotes ꝛ leuite a pp̄lis terraꝝ in
οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ λευῖται ἀπὸ λαῶν τῶν γαιῶν ἐν τοῖς
abominationibus eoꝝ chananei eththi pherezi
βδελύγμασιν αὐτῶν τοῦ χαναναίου ὁ ἐθθὶ ὁ φερεζὶ ὁ
iebuſi āmoni moabi meſri ꝛ amoꝛri: q̄
ἰεβουσὶ ὁ ἀμμωνὶ ὁ μωαβὶ ὁ μωσρὶ καὶ ὁ ἀμορρί, οἱ
acceperūt de filiabus eoꝝ ſibi ꝛ filijs
ἔλαβον ἀπὸ θυγατέρων αὐτῶν ἑαυτοῖς καὶ τοῖς υἱοῖς
ſuis. ꝛ cōmixtū eſt ſemē ſctūm in pp̄lis
αὐτῶν. καὶ συνεμίγη τὸ σπέρμα τὸ ἅγιον ἐν λαοῖς τῶν
terraꝝ. ꝛ manus principū ꝛ imperatoꝝ in
γαιῶν. καὶ χεὶρ τῶν ἀρχόντων καὶ τῶν στρατηγῶν ἐν τῇ
trāſgreſſione iſta in pricipio. ꝛ poſtq̄ audiui ſmonē iſtū:
ἀσυνθεσίᾳ ταύτῃ ἐν ἀρχῇ. καὶ ὡς ἤκουσα τὸν λόγον τοῦτον,
ſcidi veſtimēta mea ꝛ tunicā meā ꝛ euellebā
διέρρηξα τὰ ἱμάτιά μου καὶ τὸν ὑποδύτην μου καὶ ἔτιλλον
capillos capitis mei ꝛ a barba mea: ꝛ
τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς μου καὶ ἀπὸ τοῦ πώγωνός μου, καὶ
ſedi quieſcēs. ꝛ cōuenerūt ad me oīs tre-
ἐκαθήμην ἠρεμάζων. καὶ συνήχθησαν πρός με πᾶς ὁ ἐντρο-
mēs ſmonē dei iſrael in trāſgreſſione trāſmigratiōis. et ego
μος λόγον θεοῦ ἰσραὴλ ἐπὶ ἀσυνθεσίᾳ τῆς ἀποικίας. κἀγὼ
ſedens deſcebā vſq3 ad ſacrificiū veſpertinū. ꝛ in ſa
καθήμενος ἠρέμαζον ἕως τῆς θυσίας τῆς ἑσπερινῆς. καὶ ἐν θυ-
crificio veſpertino ſurrexi de afflictione mea. ꝛ
σίᾳ τῇ ἑσπερινῇ ἀνέστην ἀπὸ τῆς ταπεινώσεώς μου. καὶ
B cū ſciderē ego veſtimēta mea ꝛ tunicā meā
ἐν τῷ διαρρῆξαί με τὰ ἱμάτιά μου καὶ τὸν ὑποδύτην μου
ꝛ inclino ſup genua mea: ꝛ extendo ma-
καὶ κλίνω ἐπὶ τὰ γόνατά μου, καὶ ἐκπετάζω τὰς χεῖ-
nus meas ad dñm deū meū: ꝛ dixi: dñe
ράς μου πρὸς κύριον τὸν θεόν μου, καὶ εἶπα, κύριε
cōfuſus ſū ꝛ erubui leuare deus meus fa
ᾐσχύνθην καὶ ἐνετράπην τοῦ ὑψῶσαι θεέ μου τὸ πρό-
ciē meā ad te: qm̄ iniquitates nr̄e multipli-
σωπόν μου πρός σέ, ὅτι αἱ ἀνομίαι ἡμῶν ἐπληθύν-
cate ſūt ſuper caput nr̄m: ꝛ delicta no
θησαν ὑπὲρ κεφαλῆς ἡμῶν, καὶ αἱ πλημμέλειαι ἡ-
ſtra creuerūt vſq3 ad celum: a diebus
μῶν ἐμεγαλύνθησαν ἕως τοῦ οὐρανοῦ, ἀπὸ ἡμερῶν
patrū nr̄oꝝ ſumus in delicto magno vſq3 ad
πατέρων ἡμῶν ἐσμὲν ἐν πλημμελείᾳ μεγάλῃ ἕως
diem hanc.
τῆς ἡμέρας ταύτης.

filii vrie ſacerdotis: & cum eo eleazar filius phinees. cunq3 eis ioſabed filius ioſue et noadaia filius bennoi leuite iuxta numerū & pondus omniū. Deſcriptum eſt omne pondus in tpe illo. Sed & qui venerant de captiuitate filii tranſmigratiōis obtulerūt holocauſtomata deo iſrael: vitulos duodecim pro omni populo iſrael: arietes nonaginta ſex: agnos ſeptuaginta ſeptem: hircos pro peccato duodecim: omnia in holocauſtum domino. Dederunt autem edicta regis ſatrapis q erant de cōſpectu regis & ducibꝰ trans flumen: & eleuauerunt populum & domum dei.

9.

Poſtq̄ aūt hec cōpleta ſunt acceſſerūt ad me principes dicentes. Nō eſt ſeparatꝰ pp̄ls iſrael & ſacerdotes & leuite a populis terrarū: & de abominatiōibus eorum chananei videlʒ & ethei & pherezei & iebuſei & āmonitarū & moabitaꝝ & egyptiorū & āmorreorū. Tulerūt eni de filiabus eoꝝ ſibi & filiis ſuis: & cōmiſcuerūt ſemē ſanctū cū pp̄lis terraꝝ. Manus etiā principū & magiſtratuū fuit in trāgreſſione hac prima. Cūq3 audiſſem ſmonē iſtū ſcidi pallium meum & tunicam: & euelli capillos capitis mei & barbe: & ſedi merēs. Conuenerūt aūt ad me oēs qui timebāt verbū dei iſrael p̄ trāſgreſſione eorū q de captiuitate venerāt: & ego ſedebā triſtis vſq3 ad ſacrificiū veſptinū. Et in ſacrificio veſptino ſurrexi de afflictione mea: & ſciſſo pallio & tunica curuaui genua mea & expandi manus meas ad dñm deū meū & dixi. Deus meꝰ cōfūdor & erubeſco leuare faciem meā ad te: quoniā iniqtates noſtre multiplicate ſunt ſup caput nr̄m: & delicta nr̄a creuerunt vſq3 ad celū a diebꝰ prm̄ nr̄orū. Sed & nosipſi peccauimꝰ grauiter vſq3 ad diem hanc:

בן אוריה הכהן ועמו אלעזר בן
פינחס ועמהם יוזבד בן ישוע
ונועדיה בן בנוי הלוים: במספר — ספר
במשקל לכל ויכתב כל המשקל — כתב
בעת ההיא: הבאים מהשבי בני — בוא שבה
הגולה הקריבו עלות לאלהי — גלה קרב
ישראל פרים שנים עשר על כל — עלה שנה
ישראל אילים תשעים וששה
כבשים שבעים ושבעה צפירי — צפר
חטאת שנים עשר הכל עולה
ליהוה: ויתנו את דתי המלך — נתן
לאחשדרפני המלך ופחות עבר — פחה
הנהר ונשאו את העם ואת בית
האלהים: ובכלות אלה — Cap. ix.
נגשו אלי השרים לאמר לא — כלה שור
נבדלו העם ישראל והכהנים והלוים — בדל
מעמי הארצות כתעבתיהם
לכנעני החתי הפרזי היבוסי העמני
המאבי המצרי והאמרי: כי נשאו
מבנתיהם להם ולבניהם והתערבו — ערב
זרע הקדש בעמי הארצות ויד
השרים והסגנים היתה במעל הזה — היה
ראשונה: וכשמעי את הדבר הזה
קרעתי את בגדי ומעילי ואמרטה — מעל מרט
משער ראשי וזקני ואשבה — ישב
משומם: ואלי יאספו כל חרד בדברי — שמם אסף
אלהי ישראל על מעל הגולה ואני — גלה
ישב משומם עד למנחת הערב:
ובמנחת הערב קמתי מתעניתי — קום ענה
ובקרעי בגדי ומעילי ואכרעה על — כרע
ברכי ואפרשה כפי אל יהוה — פרש
אלהי: ואמרה אלהי בשתי ונכלמתי — בוש כלם
להרים אלהי פני אליך כי עונתינו — רום פנה
רבו למעלה ראש ואשמתנו גדלה — רבה עלה
עד לשמים: מימי אבתינו אנחנו — יום
באשמה גדלה עד היום הזה:

ובעונתינו נתנו אנחנו מלכינו — נתן
כהנינו ביד מלכי הארצות בחרב
בשבי ובבזה ובבשת פנים כהיום — שבה בזז בוש פנה
הזה ועתה כמעט רגע היתה תחנה — היה חנן
מאת יהוה אלהינו להשאיר לנו — שאר פלט
פליטה ולתת לנו יתד במקום — נתן קום
קדשו להאיר עינינו אלהינו — אור
ולתתנו מחיה מעט בעבדתנו כי — נתן חיה
עבדים אנחנו ובעבדתנו לא
עזבנו אלהינו ויט עלינו חסד לפני — נטה
מלכי פרס לתת לנו מחיה לרומם
את בית אלהינו ולהעמיד את — עמד
חרבתיו ולתת לנו גדר ביהודה — נתן
ובירושלם ועתה מה נאמר — אמר
אלהינו אחרי זאת כי עזבנו
מצותיך אשר צוית ביד עבדיך — צוה
הנביאים לאמר הארץ אשר — נבא
אתם באים לרשתה ארץ נדה היא — בוא ירש
בנדת עמי הארצות בתועבתיהם — נדד תעב
אשר מלאוה מפה אל פה בטמאתם
ועתה בנותיכם אל תתנו לבניהם — בנה נתן
ובנתיהם אל תשאו לבניכם ולא — נשא
תדרשו שלמם וטובתם עד עולם — דרש עלם
למען תחזקו ואכלתם את טוב — חזק
הארץ והורשתם לבניכם עד — ירש
עולם ואחרי כל הבא עלינו — בוא
במעשינו הרעים ובאשמתנו — עשה רוע
הגדלה כי אתה אלהינו חשכת
למטה מעונינו ונתתה לנו פליטה — נטה נתן
כזאת הנשוב להפר מצותיך — פלט שוב
ולהתחתן בעמי התעבות האלה — פור חתן
הלוא תאנף בנו עד כלה לאין — תעב אנף
שארית ופליטה יהוה אלהי
ישראל צדיק אתה כי נשארנו — צדק שאר
פליטה כהיום הזה הננו לפניך — פנה
באשמתינו כי אין לעמוד — עמד

et in iniqtatib⁹ nr̃is tradit̃i ſum⁹ ipi & reges nr̃i: & ſacerdotes nr̃i in manũ regũ terrarũ: & in gladiũ & in captiuitatẽ & in rapinã & in cõfuſionẽ vultus: ſicut & dies hac. Et nũc qſi ad parũ & momẽtum facta ẽ dep̃catio nr̃a apud dñm deũ nr̃m vt dimitterẽtur nob̃ reliqe: & daretur nobis paxill⁹ in loco ſctõ ei⁹: & illuminaret oculos nr̃os de⁹ nr̃ & daret nobis vitã modicã in ſeruitute nr̃a: quia ſerui ſumus & in ſeruitute noſtra non dereliqt nos de⁹ nr̃: & inclinauit ſup nos mi̾az corã rege perſarũ: vt daret nobis vitã & ſublimaret domum dei noſtri: & extrueret ſolitudines eius: & daret nobis ſepem in iuda & hieruſalem. Et nunc quid dicemus domine deus noſter poſt hec? Quia dereliquimus mãdata tua que precepiſti in manu ſeruoꝝ tuoꝝ prophetarum: dicens. Terra ad quam vos ingredimini vt poſſideatis eã: terra imunda eſt iuxta imũdiciã pplo rũ ceterarũq̧ trarũ abominationib⁹ eoꝝ q repleuerũt eã ab ore vſq̧ ad os coinqnatõe ſua. Nũc ergo filias vr̃as ne detis filiis eorũ: & filias eoꝝ ne accipiatis filiis vr̃is: & nõ q̃ratis pacẽ eorũ & pſpitatẽ eorũ vſq̧ in eternũ: vt cõfortemini & comedatis q̃ bona ſũt terre: & heredes habeatis filios veſtros vſq̧ in ſeculum. Et poſt oĩa que venerunt ſuper nos in operibus noſtris peſſimis & in delicto noſtro magno: quia tu deus noſter liberaſti nos de iniquitate noſtra & dediſti nobis ſalutem ſicut ẽ hodie: vt nõ conuerteremur: & irrita faceremus mãdata tua: neq̧ matrimonia iũgeremus cũ pplis abominationũ iſtarũ. Nũqd irat⁹ es nobis vſq̧ ad cõſũmationẽ: ne dimitteres nobis reliqas ad salutẽ? Dñe de⁹ iſrl̃ iuſt⁹ es tu: qm̃ derelicti ſumus q ſaluaremur ſicut dies hac. Ecce corã te ſumus in delicto nr̃o. Non enim ſtari poteſt

C

τ iniquitatib⁹ nr̃is traditi ſumus nos τ re
καὶ ταῖς ἀνομίαις ἡμῶν παρεδόθημεν ἡμεῖς καὶ οἱ βα
ges nr̃i τ ſacerdotes nr̃i in manibus regũ
σιλεῖς ἡμῶν καὶ οἱ ἱερεῖς ἡμῶν ἐν χερσὶ βασιλέων
gentiũ in gladio τ in captiuitate in rapina
ἐθνῶν ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν αἰχμαλωσίᾳ καὶ ἐν ἁρπα
τ in cõfuſione vultus nr̃i: ſicut dies hec.
γῇ καὶ ἐν αἰσχύνῃ προσώπου ἡμῶν, ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη.
τ nũc q̃ſi parũ mãſuefactus eſt nobis dñs deus
καὶ νῦν ὡς βραχὺ ἐπιεικεύσατο ἡμῖν κύριος ὁ θεὸς
noſter vt dimitteret nos in ſalutẽ: τ daret no
ἡμῶν τοῦ καταλιπεῖν ἡμᾶς εἰς σωτηρίαν, καὶ δοῦναι ἡ
bis firmamentũ in loco ſanctificationis eius vt illumi
μῖν στήριγμα ἐν τόπῳ ἁγιάσματος αὐτοῦ τοῦ φω
naret oculos nr̃os: τ daret vitã mo
τίσαι ὀφθαλμοὺς ἡμῶν, καὶ δοῦναι ζωοποίησιν μι
dicã in ſuitute nr̃a: quia ſerui ſumus. τ
κρὰν ἐν τῇ δουλείᾳ ἡμῶν, ὅτι δοῦλοι ἐσμέν. καὶ
in ſuitute nr̃a nõ dereliquit nos dñs
ἐν τῇ δουλείᾳ ἡμῶν οὐκ ἐγκατέλιπεν ἡμᾶς κύριος ὁ
deus noſter: τ inclinauit ſup nos miam corã re
θεὸς ἡμῶν, καὶ ἔκλινεν ἐφ᾽ ἡμᾶς ἔλεος ἐνώπιον βασι
gib⁹ perſaꝝ: vt darẽt nobis viuificationẽ, vt ſubli
λέων περσῶν, τοῦ δοῦναι ἡμῖν ζωοποίησιν τοῦ ὑψῶ
marẽt ipi domũ dei nr̃i: τ erigeret
σαι αὐτοὺς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ ἡμῶν, καὶ ἀναστῆσαι
deſerta eius: τ darẽt nobis ſepẽ in
τὰ ἔρημα αὐτοῦ, καὶ τοῦ δοῦναι ἡμῖν φραγμὸν ἐν
iuda τ hieruſalẽ. τ nũc qd dicemus deus nr̃
ἰούδᾳ καὶ ἱερουσαλήμ. καὶ νῦν τί εἴπωμεν ὁ θεὸς ἡμῶν
poſt hoc? qm̃ dereliquimus precepta tua
μετὰ τοῦτο; ὅτι ἐγκατελίπομεν τὰς ἐντολάς σου
q̃ dediſti nobis in manu ſuoꝝ tuoꝝ pro
ἃς ἔδωκας ἡμῖν ἐν χειρὶ τῶν δούλων σου τῶν προ
phetaꝝ dicẽs: terra in quã ingredimini ibi vt heredi
φητῶν λέγων, ἡ γῆ εἰς ἣν εἰσπορεύεσθε ἐκεῖ κληρονο
tetis eã: terra cõmota eſt in cõmotione
μῆσαι αὐτήν, γῆ μετακινουμένη ἐστὶν ἐν μετακινήσει
pploꝝ terraꝝ abominationib⁹ eoꝝ qbus repleuerũt
λαῶν τῶν γαιῶν βδελύγμασιν αὐτῶν ὧν ἔπλησαν
eam ab ore in os in immũdiciis eoꝝ.
αὐτὴν ἀπὸ στόματος ἐπὶ στόμα ἐν ἀκαθαρσίαις αὐτῶν.

D

τ nũc filias vr̃as nõ detis filiis
καὶ νῦν τὰς θυγατέρας ὑμῶν μὴ δώσητε τοῖς υἱοῖς
eoꝝ: τ a filiabus eoꝝ ne accipiatis
αὐτῶν, καὶ ἀπὸ τῶν θυγατέρων αὐτῶν μὴ λάβητε
filiis vr̃is: τ ne queratis pacẽ eoꝝ τ
τοῖς υἱοῖς ὑμῶν, καὶ οὐκ ἐκζητήσετε εἰρήνην αὐτῶν καὶ
bonũ eoꝝ vſq̧ in eternũ: vt cõfortemini τ come
ἀγαθὸν αὐτῶν ἕως αἰῶνος, ὅπως ἐνισχύσητε καὶ φάγη
datis bona terre: τ pforte diuidatis filiis
τε τὰ ἀγαθὰ τῆς γῆς, καὶ κληροδοτήσητε τοῖς υἱοῖς
vr̃is vſq̧ in eternũ. τ poſt omne qd venit ſuper
ὑμῶν ἕως αἰῶνος. καὶ μετὰ πᾶν τὸ ἐρχόμενον ἐφ᾽ ἡ
nos in operibus nr̃is prauis τ in deli
μᾶς ἐν ποιήμασιν ἡμῶν τοῖς πονηροῖς καὶ ἐν πλημ
cto nr̃o magno: quia tu deus noſter leuaſ
μελείᾳ ἡμῶν τῇ μεγάλῃ, ὅτι σὺ ὁ θεὸς ἡμῶν ἐκού
uiſti noſtras iniqtates: τ dediſti nobis ſalutẽ: q
φισας ἡμῶν τὰς ἀνομίας, καὶ ἔδωκας ἡμῖν σωτηρίαν, ὅτι
cõuerſi ſumus diſſipare mãdata tua: et matrimo
ἐπεστρέψαμεν διασκεδάσαι τὰς ἐντολάς σου, καὶ ἐπιγαμ
nia iũgere cũ pplis terraꝝ iſtaꝝ. nũqd irritatus es in
βρεῦσαι τοῖς λαοῖς τῶν γαιῶν τούτων. μὴ παροξυνθῇς ἐν
nobis vſq̧ in cõſũmationẽ ne eſſet reliquũ τ ſal
ἡμῖν ἕως συντελείας τοῦ μὴ εἶναι ἐγκατάλειμμα καὶ δια
uũ. dñe deus iſrael iuſtus tu: qm̃ relicti ſu
σωζόμενον. κύριε ὁ θεὸς ἰσραὴλ δίκαιος σύ, ὅτι κατελείφ
mus ſalui ſicut dies hec. ecce nos omnes
θημεν διασωζόμενοι ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη. ἰδοὺ ἡμεῖς πάντες
corã te in delictis nr̃is: quia nõ eſt ſtare
ἐναντίον σου ἐν πλημμελείαις ἡμῶν, ὅτι οὐκ ἔστιν στῆναι

Digitized by Google

coram te ſup hoc.
ἐνώπιόν σου ἐπὶ τούτῳ. Ca.10.

A
ET poſtq̄ orauit eſdras ⁊ poſtq̄ cōcionat⁹ ē
Καὶ ὡς προσηύξατο ἔσδρας καὶ ὡς ἐξηγόρευσε
plorās ⁊ cadens corā domo dei: collecti
κλαίων καὶ προπίπτων ἐνώπιον οἴκου τοῦ θεοῦ, συνήχ
ſunt ad eū de iſrael cetus multus ni=
θησαν πρὸς αὐτὸν ἀπὸ ἰσραὴλ ἐκκλησία πολλὴ σφό=
mis: viri ⁊ mulieres ⁊ adoleſcētuli. quia fletu
δρα, ἄνδρες καὶ γυναῖκες καὶ νεανίσκοι. ὅτι κλαυθμῷ
magno fleuit ppl̄s. ⁊ reſpōdit ſechenias fili⁹
μεγάλῳ ἔκλαυσεν ὁ λαός. καὶ ἀπεκρίθη σεχενίας υἱὸς
iehiel de filijs elā: ⁊ dixit eſdre: nos p̄ua
ἰεηλ ἀπὸ υἱῶν ἠλάμ, καὶ εἶπε τῷ ἔσδρᾳ, ἡμεῖς ἠθε=
ricati ſum⁹ in deū nr̄m: ⁊ duximus vxores alie
τήσαμεν τῷ θεῷ ἡμῶν, καὶ ἐκαθίσαμεν γυναῖκας ἀλ
nas de ppl̄is terre. ⁊ nūc eſt ſpes
λοτρίας ἀπὸ τῶν λαῶν τῆς γῆς. καὶ νῦν ἔστιν ἐλπὶς τῷ
iſrael ſup hoc: ⁊ nūc pcutiamus fedus
ἰσραὴλ ἐπὶ τούτῳ, καὶ νῦν διαθώμεθα διαθήκην τῷ
deo nr̄o ad educēdū oēs mulieres ⁊ geni=
θεῷ ἡμῶν ἐξαγαγεῖν πάσας τὰς γυναῖκας καὶ τὰ γενώ
ta ex eis in cōſilio dn̄i: ⁊ eoꝝ q̄ timēt in
μενα ἐξ αὐτῶν ἐν βουλῇ κυρίου, καὶ τῶν τρεμόντων ἐν
mādatis dei nr̄i: ⁊ ſicut lex: fiat: ſurge.
ἐντολαῖς θεοῦ ἡμῶν, καὶ ὡς ὁ νόμος, γενηθήτω, ἀνάστηθι.
quia ſup te verbū: ⁊ nos tecū: cōfortare ⁊
ὅτι ἐπὶ σὲ τὸ ῥῆμα, καὶ ἡμεῖς μετὰ σοῦ, κραταιοῦ καὶ
fac. ⁊ ſurrexit eſdras ⁊ adiurauit principes ſacer
ποίησον. καὶ ἀνέστη ἔσδρας καὶ ὥρκισε τοὺς ἄρχοντας τῶν ἱε
dotū ⁊ leuitas ⁊ omnē iſrael: vt facerēt ſm
ρέων καὶ λευίτας καὶ πάντα ἰσραήλ, τοῦ ποιῆσαι κατὰ τὸ
verbū hoc: ⁊ iurauerūt. ⁊ ſurrexit eſdras a fa=
ῥῆμα τοῦτο, καὶ ὤμοσαν. καὶ ἀνέστη ἔσδρας ἀπὸ προσώ
cie domus dei: ⁊ abijt in gazophylaciū io
που οἴκου τοῦ θεοῦ, καὶ ἐπορεύθη εἰς γαζοφυλάκιον ἰω
anan filij eliſub ⁊ māſit ibi. panē nō comedit
ανὰν υἱοῦ ἐλισοὺβ καὶ ηὐλίσθη ἐκεῖ. ἄρτον οὐκ ἔφαγεν

B
⁊ aquā nō bibit: qm̄ lugebat ſup trāſgreſſione
καὶ ὕδωρ οὐκ ἔπιεν, ὅτι ἐπένθει ἐπὶ τῇ ἀσυνθεσίᾳ τῆς
trāſmigratiōis. ⁊ miſerūt vocē in iuda ⁊ in hieruſa
ἀποικίας. καὶ παρήνεγκαν φωνὴν ἐν ἰούδᾳ καὶ ἐν ἱερουσα
lē oībus filijs trāſmigratiōis vt cōgregarē=
λὴμ πᾶσι τοῖς υἱοῖς τῆς ἀποικίας τοῦ συναθροισθῆ=
tur in hieruſalē. oīs q̄ nō venerit in tribus die=
ναι εἰς ἱερουσαλήμ. πᾶς ὃς ἂν μὴ ἔλθῃ εἰς τρεῖς ἡμέ=
bus queadmodū cōſiliū principū ⁊ ſenio
ρας ὡς ἂν ἡ βουλὴ τῶν ἀρχόντων καὶ τῶν πρεσβυτέ=
rū: anathematizabitur omnis ſubſtātia eius: ⁊
ρων, ἀναθεματισθήσεται πᾶσα ἡ ὕπαρξις αὐτοῦ, καὶ
ipſe abijcietur de cetu trāſmigratiōis. ⁊
αὐτὸς διασταλήσεται ἀπὸ ἐκκλησίας τῆς ἀποικίας. καὶ
cōgregati ſūt oēs viri iuda ⁊ bēiamin in hie
συνήχθησαν πάντες ἄνδρες ἰούδα καὶ βενιαμὶν εἰς ἱε
ruſalē in tribus diebus: ipſe mēſis nonus.
ρουσαλὴμ εἰς τὰς τρεῖς ἡμέρας, οὗτος ὁ μὴν ὁ ἔνατος.
in viceſima mēſis ſedit oīs ppl̄s in platea
ἐν τῇ εἰκάδι τοῦ μηνὸς ἐκάθισε πᾶς ὁ λαὸς ἐν πλατείᾳ
dom⁹ dei in tremore pro verbo: ⁊ ab
οἴκου τοῦ θεοῦ ἐν τρόμῳ περὶ τοῦ ῥήματος, καὶ ἀπὸ
hieme. ⁊ ſurrexit eſdras ſacerdos ⁊ dixit
τοῦ χειμῶνος. καὶ ἀνέστη ἔσδρας ὁ ἱερεὺς καὶ εἶπε
ad eos: vos trāſgreſſi eſtis: ⁊ duxiſtis
πρὸς αὐτούς, ὑμεῖς ἠσυνθετήκατε, καὶ ἐκαθίσατε
vxores alienas vt adderetis ſup deli=
γυναῖκας ἀλλοτρίας τοῦ προσθῆναι ἐπὶ πλημμέ=
ctū iſrael. ⁊ nūc date laudē dn̄o deo
λειαν ἰσραήλ. καὶ νῦν δότε αἴνεσιν κυρίῳ τῷ θεῷ
patrū noſtroꝝ: ⁊ facite placitū corā
τῶν πατέρων ἡμῶν, καὶ ποιήσατε τὸ ἀρεστὸν ἐνώπι
eo: ⁊ ſeparamini
ον αὐτοῦ, καὶ διαστάλητε

corā te ſup hoc. 10.
SIc ergo orante eſdra & iplorāte eo: & flente & iacente ante templum dei: collectus eſt ad eum de iſrael cetus grandis nimis virorum & mulierum & pueroꝝ. Et fleuit popul⁹ multo fletu. Et r̄ndit ſechenias filius iehihel de filiis helam: & dixit eſdre. Nos preuaricati ſumus in deum noſtrū & duximus vxores alienigenas de populis terre. Et nunc ſi eſt penitentia in iſrael ſuper hoc: percutiamus fedus cū deo nr̄o vt proiiciam⁹ vniuerſas vxores & eos q̄ de his nati ſunt. Iuxta volūtatem dn̄i & eorū qui tenēt preceptū dn̄i dei nr̄i: ſm legē fiat. Surge: tuū eſt diſcernere: noſq̄ erimus tecum. Cōfortare & fac. Surrexit ergo eſdras & adiurauit principes ſacerdotū & leuitarū & omnē iſrael vt facerēt ſm verbū hoc. Et iurauerūt. Et ſurrexit eſdras ante domū dei: & abiit ad cubiculū iohannā filii eliaſib: & ingreſſus eſt illuc. Panē nō comedit & aquā nō bibit. Lugebat eī trāſgreſſionē eorū q̄ venerāt de captiuitate. Et miſſa ē vox in iuda & ī hieruſalē oībus filiis trāmigrationis vt cōgregarētur in hier̄l3: & oīs qui non venerit in tribus diebus iuxta cōſiliū principū & ſenioꝝ: auferetur vniuerſa ſubſtātia ei⁹: & ipſe abiicietur de cetu trāſmigrationis. Cōuenerūt igitur oēs viri iuda & bēiamin in hieruſalē tribus diebus: ipſe eſt menſis nonus vigeſima die menſis & ſedit omnis populus in platea domus dei trementes pro peccato & pluuiis. Et ſurrexit eſdras ſacerdos & dixit ad eos. Vos trangreſſi eſtis & duxiſtis vxores alienigenas vt adderetis ſuper delictum iſrael. Et nunc date confeſſionem domino deo patrū vr̄oꝝ & facite placitum ei⁹: & ſeparamini

לְפָנֶיךָ עַל זֹאת׃ וּכְהִתְפַּלֵּל Cap. x.
עֶזְרָא וּכְהִתְוַדֹּתוֹ בֹּכֶה וּמִתְנַפֵּל לִפְנֵי — פלל ידה
בֵּית הָאֱלֹהִים נִקְבְּצוּ אֵלָיו — נפל
מִיִּשְׂרָאֵל קָהָל רַב מְאֹד אֲנָשִׁים — קבץ
וְנָשִׁים וִילָדִים כִּי בָכוּ הָעָם הַרְבֵּה — נשה בכה
בֶכֶה׃ וַיַּעַן שְׁכַנְיָה בֶן יְחִיאֵל מִבְּנֵי — רבה ענה
עֵילָם וַיֹּאמֶר לְעֶזְרָא אֲנַחְנוּ מָעַלְנוּ — אמר
בֵאלֹהֵינוּ וַנֹּשֶׁב נָשִׁים נָכְרִיּוֹת — ישב
מֵעַמֵּי הָאָרֶץ וְעַתָּה יֵשׁ מִקְוֶה — קוה
לְיִשְׂרָאֵל עַל זֹאת׃ וְעַתָּה נִכְרָת — כרת
בְּרִית לֵאלֹהֵינוּ לְהוֹצִיא כָל נָשִׁים — ברת יצא
וְהַנּוֹלָד מֵהֶם בַּעֲצַת אֲדֹנָי וְהַחֲרֵדִים — ילד יעץ
בְּמִצְוַת אֱלֹהֵינוּ וְכַתּוֹרָה יֵעָשֶׂה׃ — צוה ירה
קוּם כִּי עָלֶיךָ הַדָּבָר וַאֲנַחְנוּ עִמָּךְ — עשה
חֲזַק וַעֲשֵׂה׃ וַיָּקָם עֶזְרָא וַיַּשְׁבַּע אֶת — קום שבע
שָׂרֵי הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם וְכָל יִשְׂרָאֵל — שור
לַעֲשׂוֹת כַּדָּבָר הַזֶּה וַיִּשָּׁבֵעוּ׃ וַיָּקָם — קום
עֶזְרָא מִלִּפְנֵי בֵּית הָאֱלֹהִים וַיֵּלֶךְ — פנה
אֶל לִשְׁכַּת יְהוֹחָנָן בֶּן אֶלְיָשִׁיב וַיֵּלֶךְ
שָׁם לֶחֶם לֹא אָכַל וּמַיִם לֹא שָׁתָה
כִּי מִתְאַבֵּל עַל מַעַל הַגּוֹלָה׃ וַיַּעֲבִירוּ — אבל גלה
קוֹל בִּיהוּדָה וִירוּשָׁלַ͏ִם לְכֹל בְּנֵי — עבר
הַגּוֹלָה לְהִקָּבֵץ יְרוּשָׁלָ͏ִם׃ וְכֹל — קבץ
אֲשֶׁר לֹא יָבוֹא לִשְׁלֹשֶׁת הַיָּמִים — בוא יום
כַּעֲצַת הַשָּׂרִים וְהַזְּקֵנִים יָחֳרַם כָּל — חרם
רְכוּשׁוֹ וְהוּא יִבָּדֵל מִקְּהַל הַגּוֹלָה׃ — רכש בדל
וַיִּקָּבְצוּ כָל אַנְשֵׁי יְהוּדָה וּבִנְיָמִן
יְרוּשָׁלַ͏ִם לִשְׁלֹשֶׁת הַיָּמִים הוּא
חֹדֶשׁ הַתְּשִׁיעִי בְּעֶשְׂרִים בַּחֹדֶשׁ — תשע
וַיֵּשְׁבוּ כָל הָעָם בִּרְחוֹב בֵּית הָאֱלֹהִים — רחב
מַרְעִידִים עַל הַדָּבָר וּמֵהַגְּשָׁמִים׃ — רעד
וַיָּקָם עֶזְרָא הַכֹּהֵן וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם — קום
אַתֶּם מְעַלְתֶּם וַתֹּשִׁיבוּ נָשִׁים — ישב נשה
נָכְרִיּוֹת לְהוֹסִיף עַל אַשְׁמַת יִשְׂרָאֵל׃ — יסף
וְעַתָּה תְּנוּ תוֹדָה לַיהוָה אֱלֹהֵי — נתן ידה
אֲבֹתֵיכֶם וַעֲשׂוּ רְצוֹנוֹ וְהִבָּדְלוּ — עשה רצה

Digitized by Google

מעמי הארץ ומן הנשים הנכריות:
ויענו כל הקהל ויאמרו קול גדול — ענה אמר
כן כדבריך עלינו לעשות: אבל — גדל
העם רב והעת גשמים ואין כח — כחח
לעמוד בחוץ והמלאכה לא ליום — עמד לאך
אחד ולא לשנים כי הרבינו לפשע — שנה רבה
בדבר הזה: יעמדו נא שרינו לכל — שור
הקהל וכל אשר בערינו ההשיב — עיר ישב
נשים נכריות יבא לעתים מזמנים — בוא זמן
ועמהם זקני עיר ועיר ושפטיה
עד להשיב חרון אף אלהינו ממנו — שוב חרה
עד לדבר הזה: אך יונתן בן עשה
אל ויחזיה בן תקוה עמדו על זאת
ומשלם ושבתי הלוי עזרם: ויעשו — עשה
כן בני הגולה ויבדלו עזרא הכהן — גלה בדל
אנשים ראשי האבות לבית אבתם
וכלם בשמות וישבו ביום אחד
לחדש העשירי לדריוש הדבר: — עשר
ויכלו בכל אנשים ההשיבו נשים — כלה נשה
נכריות עד יום אחד לחדש
הראשון: וימצא מבני הכהנים — מצא
אשר השיבו נשים נכריות מבני
ישוע בן יוצדק ואחיו מעשיה
ואליעזר ויריב וגדליה: ויתנו ידם — נתן
להוציא נשיהם ואשמים איל — יצא
צאן על אשמתם: ומבני אמר
חנני וזבדיה: ומבני חרם מעשיה
ואליה ושמעיה ויחיאל ועזיה: ומבני
פשחור אליועני מעשיה ישמעאל
נתנאל יוזבד ואלעשה: ומן הלוים
יוזבד ושמעי וקליה הוא קליטה
פתחיה יהודה ואליעזר: ומן
המשררים אלישיב ומן השערים — שור
שלום וטלם ואורי: ומישראל
מבני פרעש רמיה ויזיה ומלכיה
ומימן ואלעזר ומלכיה ובניה:

a populis terre: & ab vxoribus alienigenis. Et rńdit vniuerſa multitudo: dixitq́ꝫ voce magna. Iuxta verbū tuū ad nos: ſic fiat. Verūtñ qa ppl's multus eſt & tēpus pluuie: & nō ſuſtinemus ſtare foris: & opus nō eſt diei ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ vnius vel duorū: vehemēter qppe peccauimus in ſermōe iſto: cōſtituātur principes in vniuerſa multitudine: & oēs in ciuitatib⁹ nr̄is qui duxerūt vxores alienigenas veniant in tp̄ibus ſtatutis: & cū his ſeniores p ciuitatē in ciuitatē & iudices ei⁹ donec auertatur ira dei noſtri a nobis ꝏꝏꝏ ſuper peccato hoc. Igitur ionathan fili⁹ aſehel: et iaazia filius thecue ſteterunt ſuper hoc: ꝏ & moſollā & ſebachi leuites adiuuerūt eos. Fecerūtq́ꝫ ſic filii trāſmigrationis. Et abierūt eſdras ſacerdos & viri pricipes familiarū in domos patrū ſuoꝝ & oēs per noīa ſua: & ſederūt ī die prio menſis decimi vt quererent rem. ꝏꝏꝏꝏꝏ Et cōſummati ſunt oēs viri qui duxerūt vxores alienigenas vſq́ꝫ ad diē primam menſis ꝏꝏꝏ primi: & inuenti ſunt de filiis ſacerdotum ꝏꝏ qui duxerunt vxores alienigenas de filiis ꝏꝏ ioſue filii ioſedech & fratres eius maaſia: ꝏꝏ & eliezer & iarib & godolia. Et dederūt man⁹ ſuas vt eiicerent vxores ſuas: & pro delicto ſuo arietem de ouibus offerent. Et de filiis emmer: annani & zebedia. Et de filiis ſerim: maſia ꝏꝏ & helia & ſemeia iehiel & ozias. Et de filiis ꝏꝏ pheſſur: elioenai: maaſia: hiſmael: ꝏꝏꝏꝏꝏ nathanael: ioſabeth: & heleſa. Et de filiis leuitarum ioſabeth & ſemei & celaia: ipſe eſt calitha: phathaia: iuda & eliezer. Et de ꝏꝏꝏꝏꝏꝏ cantoribus eliaſub: & de ianitoribus ꝏꝏꝏꝏ ſellum & thelem & vri. Et ex iſrael ꝏꝏꝏꝏꝏꝏ de filiis pharos remeia & iezia & melhia: ꝏꝏꝏ & miamin & eliezer & melchia & banea. ꝏꝏꝏ

a pplis terre: ⁊ ab vxoribus alie-
ἀπὸ λαῶν τῆς γῆς, καὶ ἀπὸ γυναικῶν τῶν ἀλλο-
nis. ⁊ reſpōderūt omnis cōgregatio voce ma-
τρίων. καὶ ἀπεκρίθησαν πᾶσα ἡ ἐκκλησία φωνῇ μεγά
gna: ⁊ dixerūt: iuxta ſmones tuos quos dixiſti ſic
λῃ, καὶ εἶπον, κατὰ τοὺς λόγους σου οὓς ἔφης οὕτως
faciemus: ſed popul⁹ multus: ⁊ tēpus hyema-
ποιήσομεν, ἀλλὰ ὁ λαὸς πολύς, καὶ καιρὸς χειμερι-
le: ⁊ nō eſt potētia ſtare foris. ⁊ opus nō
νός, καὶ οὐκ ἔστι δύναμις στῆναι ἔξω. καὶ τὸ ἔργον οὐκ
in die vnā neq́ꝫ duos: qm̄ multiplicauim⁹ iniuſte
εἰς ἡμέραν μίαν οὐδὲ δύο, ὅτι ἐπληθύναμεν τοῦ ἀδικῆ-
facere in verbo hoc. cōſtituant iā principes
σαι ἐν τῷ ῥήματι τούτῳ. στήτωσαν δὴ οἱ ἄρχοντες
nr̄i vniuerſe multitudini ⁊ oībus qui in ciuitatib⁹ nō
ἡμῶν τῇ πάσῃ ἐκκλησίᾳ καὶ πᾶσι τοῖς ἐν πόλεσιν ἡ-
ſtris: q̄ duxit vxores alienas: veniāt in
μῶν, ὃς ἐκάθισεν γυναῖκας ἀλλοτρίας, ἐλθέτωσαν εἰς
tēporib⁹ a ſtatutis. ⁊ cū eis ſenio-
καιροὺς ἀπὸ συνταγῶν. καὶ μετ' αὐτῶν οἱ πρεσβύτε-
res ciuitatis ⁊ ciuitatis iudices vt auertāt irā
ροι πόλεως καὶ πόλεως κριταὶ τοῦ ἀποστρέψαι ὀργὴν
furoris dei nr̄i a nobis pro verbo hoc.
θυμοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐξ ἡμῶν περὶ τοῦ ῥήματος τούτου.
verūtñ ionathā fili⁹ aſael ⁊ iazias filius thecue me-
πλὴν ἰωνάθαν υἱὸς ἀσαὴλ καὶ ἰαζίας υἱὸς θεκουὲ μετ' ἐ-
cū: ⁊ meſſolā ⁊ ſabathai leuites adiu-
μοῦ, καὶ μεσολλὰμ καὶ σαββαθαὶ ὁ λευίτης ἀντελάμ-
uerūt eos. ⁊ fecerūt ſic filii trāſmi-
βανοντο αὐτοῖς. καὶ ἐποίησαν οὕτως οἱ υἱοὶ τῆς ἀποι-
gratiōis. ⁊ miſſi ſunt eſdras ſacerdos ⁊ viri pri
κίας. καὶ διεστάλησαν ἔσδρας ὁ ἱερεὺς καὶ ἄνδρες ἄρ-
cipes familiaꝝ domoꝝ ⁊ omnes in nominib⁹.
χοντες πατριῶν τῶν οἴκων καὶ πάντες ἐν ὀνόμασιν.
quia reuerſi ſunt in die vna mēſis decimi
ὅτι ἐπέστρεψαν ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ τοῦ μηνὸς τοῦ δεκάτου
vt q̄rerent verbū. ⁊ finierunt in oībus viris
ἐκζητῆσαι τὸ ῥῆμα. καὶ ἐτέλεσαν ἐν πᾶσιν τοῖς ἀνδρά-
q̄ duxerūt vxores alienas: vſq́ꝫ ad diē vnā
σιν οἳ ἐκάθισαν γυναῖκας ἀλλοτρίας, ἕως ἡμέρας μιᾶς
mēſis primi. ⁊ īuēti ſunt de filiis
τοῦ μηνὸς τοῦ πρώτου. καὶ εὑρέθησαν ἀπὸ υἱῶν τῶν
ſacerdotū q̄ duxerūt vxores alienas: de filiis ie-
ἱερέων οἳ ἐκάθισαν γυναῖκας ἀλλοτρίας, ἀπὸ υἱῶν ἰη-
ſu filii ioſedec fratres eius: maaſia ⁊ elie-
σοῦ υἱοῦ ἰωσεδὲκ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, μαασία καὶ ἐλιέ-
zer ⁊ iarib ⁊ gadalias. ⁊ dederūt manū ſu-
ζερ καὶ ἰαρὶβ καὶ γαδαλίας. καὶ ἔδωκαν χεῖρα αὐ-
am vt eiicerēt vxores ſuas ⁊ delicti
τῶν τοῦ ἐξενέγκαι γυναῖκας ἑαυτῶν καὶ πλημμελείας
arietē ex ouibus pro delicto ſuo. ⁊
κριὸν ἐκ προβάτων περὶ πλημμελήσεως αὐτῶν. καὶ
de filiis emmer: anania ⁊ zabdia. ⁊ de filiis
ἀπὸ υἱῶν ἐμμὴρ, ἀνανία καὶ ζαβδία. καὶ ἀπὸ υἱῶν
erā: maaſia ⁊ elia ⁊ ſamaria ⁊ ieiel ⁊ ozi
ἠράμ, μαασία καὶ ἐλία καὶ σαμαρία καὶ ἰεϊὴλ καὶ ὀζί-
as. ⁊ de filiis phaſur: elionai maaſia iſmael
ας. καὶ ἀπὸ υἱῶν φασοὺρ, ἐλιωναὶ μαασία ἰσμαὴλ
⁊ nathanael ⁊ iozabad ⁊ elaſa. ⁊ de
καὶ ναθαναὴλ καὶ ἰωζαβὰδ καὶ ἠλασά. καὶ ἀπὸ τῶν
leuitis: iozabab ⁊ ſemei ⁊ colia: ipſe co-
λευιτῶν, ἰωσαβὰδ καὶ σεμεεὶ καὶ κωλία, αὐτὸς κω-
litas: ⁊ chetheia ⁊ iudas ⁊ eliezer. ⁊
λίτας, καὶ χεθεΐα καὶ ἰούδας καὶ ἐλιέζερ. καὶ
de cātorib⁹: eliaſab. ⁊ de ianitorib⁹
ἀπὸ τῶν ᾀδόντων, ἐλιασάβ. καὶ ἀπὸ τῶν θυρωρῶν
ſolē ⁊ tellē ⁊ vrias. ⁊ de iſrael de
σολὴν καὶ τελλὴν καὶ ὠρίας. καὶ ἀπὸ ἰσραὴλ ἀπὸ
filiis phoros: ramia ⁊ azia. ⁊ melchia ⁊ mei-
υἱῶν φόρος, ῥαμία καὶ ἀζία καὶ μελχία καὶ μεϊ-
min ⁊ eliazar ⁊ melchias ⁊ baneas.
μὶν καὶ ἐλεάζαρ καὶ μελχίας καὶ βαναίας. ꝏꝏꝏ

C

Digitized by Google

⁊ de filijs elā: matthanias ⁊ zacharias ⁊
καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν ἠλάμ, ματθανίας καὶ ζαχαρίας καὶ
D iaiel ⁊ abdias ⁊ hierimoth: ⁊ elia. ⁊ de filijs
ἰαϊὴλ καὶ ἀβδίας καὶ ἱεριμώθ, καὶ ἠλία. καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν
zathua: elionai eliſub matthanai ⁊ iarmoth ⁊ zabad
ζαθουά, ἐλιωναῒ ἐλισοὺβ ματθαναῒ καὶ ἰαρμὼθ καὶ ζαβὰδ
⁊ ozija. ⁊ de filijs babi: ianā ⁊ anani ⁊
καὶ ὀζιζά. καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν βαβί, ἰανὰν καὶ ἀνανὶ καὶ
zabu ⁊ thali. ⁊ de filijs baani: moſſolā
ζαβοῦ καὶ θαλί. καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν βαανί, μοσολλὰμ
⁊ maluc ⁊ adaias ⁊ iaſub ⁊ ſaal ⁊
καὶ μαλοὺκ καὶ ἀδαΐας καὶ ἰασοὺβ καὶ σαὰλ καὶ
ramoth. ⁊ de filijs phaath moab edne ⁊ cha
ῥαμώθ. καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν φαὰθ μωὰβ ἐδνὲ καὶ χα
lel ⁊ banai ⁊ maaſias: ⁊ matthanias ⁊
λὴλ καὶ βαναῒ καὶ μαασίας, καὶ ματθανίας καὶ
beſſeleel ⁊ bannui ⁊ manaſſes. ⁊ de
βεσσελεὴλ καὶ βανουῒ καὶ μανασσῆς. καὶ ἀπὸ τῶν
filijs erā: eliezer ieſcia melchias: ſamai ſemeō
υἱῶν ἠράμ, ἐλιέζερ ἰεσσεΐα μελχίας, σαμαῒ σεμεὼν
beniamin meluch ⁊ ſamari. ⁊ de filijs
βενιαμὶν μελοὺχ καὶ σαμαρί. καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν
aſem: matthanai matthatha zabad eliphalet hieremi
ἀσήμ, ματθαναῒ ματθαθὰ ζαβὰδ ἐλιφαλὲτ ἱερεμὶ
manaſſes ⁊ ſemei. ⁊ de filijs bani: mo-
μανασσῆς καὶ σεμεΐ. καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν βανί, μο-
odias amrā vel banai badaias chelias vania
οδίας ἀμρὰμ οὐὴλ βαναῒ βαδαΐας χελίας οὐανία
merimoth: eliaſib matthanias ⁊ matthani. ⁊
μαριμώθ, ἐλιασὶβ ματθανίας καὶ ματθανί. καὶ
fecerūt filij bauni ⁊ filij ſemei ⁊ ſelemi-
ἐποίησαν οἱ υἱοὶ βανουὶ καὶ υἱοὶ σεμεῒ καὶ σελεμί-
as ⁊ nathā ⁊ adaias: ⁊ machnada. ⁊ ſarua
ας καὶ νάθαν καὶ ἀδαΐας, καὶ μαχναδά. καὶ σαρουὰ
⁊ ſeſei. ⁊ eſriel ⁊ ſelemias ⁊ ſamari-
καὶ σεσεΐ. καὶ ἐσριὴλ καὶ σελεμίας καὶ σαμαρί-
as: ⁊ ſellū ⁊ amarias ⁊ ioſeph. de fi-
ας, καὶ σελλοὺμ καὶ ἀμαρίας καὶ ἰωσήφ. ἀπὸ υἱ-
lijs nabu: ieiel matthathias zabad: zebēna iadai
ῶν ναβοῦ, ἰεϊὴλ ματταθίας ζαβάδ, ζεβεννὰ ἰαδαΐ
ioel ⁊ banaias. oēs hi acceperāt vxores
ἰωὴλ καὶ βαναΐας. πάντες οὗτοι ἔλαβον γυναῖκας
alienas: ⁊ ſūt aūt ex ipſis mulierib⁹ q̄ ge
ἀλλοτρίας, καὶ εἰσὶ δὲ ἐξ αὐτῶν τῶν γυναικῶν αἳ ἐγέν-
nuerūt ex eis filios.
νησαν ἐξ αὐτῶν υἱούς.

Et de filiis helam: mathania: zacharias: & iehihel & abdi & rimoth & helia. Et de filiis zethua: elioenai: eliaſib: nathania & hierimuth & zabeth & aziza. Et de filiis bebai: iohannā anania: zabbai: athalai. Et de filiis beni: moſollā & melluch & adaia iaſub & ſaal & ramoth: et de filiis phetmoab: edna & chalaal: banaias & maaſias: mathanias beſeleel: bennui & manaſſe. Et de filiis erem: eliezer: ieſue: melchias: ſemeias: ſymeon: beniamin: maloch: ſamarias. Et de filiis aſom mathanai mathet: azabeth: elpheleth: iermai: manaſſes ſemei. De filiis bani: maaddi: amram & huel: baneas & badaias: cheliau: bannia. Marimuth: & eliaſib: mathanias: mathanai et iaſi & bani & bennui ſemei & ſalmias & nathan & adaias: mechnedabai ſyſai ſarai ezrel & ſelemau & ſemeria ſellum amaria ioſeph. De filiis nebui: ahiel mathathias zabet zabina ieddu & iohel & banai. Omnes hi acceperant vxores alienigenas: & fuerūt ex eis mulieres que pepererāt filios.

Explicit liber Eſdre p̄m⁹.

ומבני עילם מתניה זכריה
ויחיאל ועבדי וירמות ואליה׃
ומבני זתוא אליועיני אלישיב
מתניה וירמות וזבד ועזיזה׃
ומבני בבי יהוחנן חנניה זבי
עתלי׃ ומבני בני משלם מלוך
ועדיה ישוב ושאל ורמות׃ ומבני
פחת מואב עדנא וכלל בניה
מעשיה מתניה בצלאל ובנוי
ומנשה׃ ובני חרם אליעזר ישיה
מלכיה שמעיה שמעון׃ בנימן
מלוך שמריה׃ מבני חשם מתני
מתתה זבד אליפלט ירמי מנשה
שמעי׃ מבני בני מעדי עמרם
ואואל׃ בניה בדיה כלוהו׃ וניה
מרמות אלישיב׃ מתניה מתני
ויעשי׃ ובני ובנוי שמעי׃
ושלמיה ונתן ועדיה׃ מכנדבי
ששי שרי׃ עזראל ושלמיהו
שמריה׃ שלום אמריה יוסף׃
מבני נבו יעיאל מתתיה זבד
זבינא ידי ויואל בניה׃ כל אלה
נשאו נשים נכריות ויש מהם — נשה
נשים וישימו בנים׃ — שום

Neemias.
Νεεμίας.

Ca. j.

Uerba neemie filij chalcie. ⁊ factū eſt in mēſe
A Λόγοι νεεμίου υἱοῦ χαλκίου. καὶ ἐγένετο ἐν μηνὶ
chaſeleb anni viceſimi: ⁊ ego erā in ſuſan
χασελεὺ ἔτους εἰκοστοῦ, καὶ ἐγὼ ἤμην ἐν σουσὰν
caſtro: ⁊ venit anani vn⁹ de fratribus meis: ipe
ἀβιρᾶ, καὶ ἦλθεν ἀνανὶ εἷς ἀπὸ ἀδελφῶν μου, αὐ-
⁊ viri iuda: ⁊ interrogaui eos de
τὸς καὶ ἄνδρες ἰούδα, καὶ ἠρώτησα αὐτοὺς περὶ
iudeis ſaluatis: q̄ remāſerāt
τῶν ἰουδαίων τῶν διασωθέντων, οἳ κατελείφθησαν
de captiuitate ⁊ de hieruſalē. ⁊ dixe-
ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας καὶ περὶ ἱερουσαλήμ. καὶ εἶ-
rūt ad me: q̄ reſidui q̄ remāſerūt
πον πρός με, ὅτι οἱ ὑπολελειμμένοι οἱ καταλειφθέντες
de captiuitate ibi in p̄uincia: in afflictiōe ma-
ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας ἐκεῖ ἐν τῇ χώρᾳ, ἐν πονηρίᾳ με-
gna ⁊ in opprobrio: ⁊ muri hieruſalē
γάλῃ καὶ ἐν ὀνειδισμῷ, καὶ τὰ τείχη ἱερουσαλήμ

Incipit liber Neemie.

Cap. 1.

Uerba Neemie filii helchie. Et factū ē in menſe caſleu anno viceſimo: & ego eram in ſuſis caſtro. Et venit anani vnus de fratribus meis: ipſe & viri iuda. et interrogaui eos de iudeis qui remanſerant & ſupererant de captiuitate & de hieruſalem. Et dixerunt mihi. Qui remanſerunt & derelicti ſunt de captiuitate ibi in p̄uincia: in afflictione magna ſunt & in opprobrio: & murus hieruſalē

Cap. j.

דברי נחמיה בן חכליה ויהי
היה שנה — בחדש כסלו שנת עשרים ואני
היה בוא — הייתי בשושן הבירה׃ ויבא
חנני אחד מאחי הוא ואנשים
שאל יהד — מיהודה ואשאלם על היהודים
פלט שאר — הפליטה אשר נשארו מן
שבה אמר — השבי ועל ירושלם׃ ויאמרו
לי הנשארים אשר נשארו
מדן רעע — מן השבי שם במדינה ברעה
חרף — גדלה ובחרפה וחומת ירושלם

Digitized by Google

מפרצת ושעריה נצתו באש ׃ פרץ יצת
ויהי כשמעי את הדברים האלה היה
ישבתי ואבכה ואתאבלה ימים ישב בכה אבל
ואהי צם ומתפלל לפני אלהי יום היה
השמים ׃ ואמר אנא יהוה אלהי צום פלל
השמים האל הגדול והנורא פנה
שמר הברית והסד לאהביו ירא
ולשמרי מצותיו ׃ תהי נא אזנך ברת צוה היה
קשבת ועיניך פתוחות לשמע פתח
אל תפלת עבדך אשר אנכי פלל
מתפלל לפניך היום יומם
ולילה על בני ישראל עבדיך
ומתודה על חטאות בני ישראל ידה
אשר חטאנו לך ואני ובית
אבי חטאנו ׃ חבל חבלנו לך
ולא שמרנו את המצות ואת
החקים ואת המשפטים אשר שפט
צוית את משה עבדך ׃ זכר צוה
נא את הדבר אשר צוית את
משה עבדך לאמר אתם
תמעלו אני אפיץ אתכם בעמים ׃ מעל פוץ
ושבתם אלי ושמרתם מצותי שוב
ועשיתם אתם אם יהיה נדחכם עשה
בקצה השמים משם אקבצם קבץ
והביאותים אל המקום אשר בוא קום
בחרתי לשכן את שמי שם ׃
והם עבדיך ועמך אשר פדית פדה
בכחך הגדול ובידך החזקה ׃ כוח
אנא אדני תהי נא אזנך היה
קשבת אל תפלת עבדך ואל
תפלת עבדיך החפצים ליראה
את שמך והצליחה נא צלח
לעבדך היום ותנהו לרחמים נתן
לפני האיש הזה ואני הייתי פנה היה
משקה למלך ׃ שקה

Cap.ij. ויהי בחדש ניסן שנת שנה

diſſipatus eſt: & porte eius combuſte ſunt igni. Cunq̃ audiſſem verba huiuſcemodi: ſedi & fleui & luxi dieb⁹ multis: & ieiunabam & orabã ante faciem dei celi: & dixi. Queſo domine deus celi fortis magne atq̃ terribilis: qui cuſtodis pactum & miſericordiã cũ his q te diligunt: & cuſtodiũt mandata tua: fiant aures tue auſcultãtes: & oculi tui aperti: vt audias orationẽ ſerui tui quã ego oro coram te hodie die & nocte pro filiis iſrael ſeruis tuis & confiteor pro peccatis filiorum iſrael quibus peccauerunt tibi. Et ego & domus patris mei peccauimus: vanitate ſeducti ſumus & nõ cuſtodiuimus mãdatum tuum & cerimonias & iudicia que precepiſti moyſi famulo tuo. Memento verbi quod mãdaſti moyſi ſeruo tuo dicens. Cum tranſgreſſi fueritis: ego diſperdã vos in pp̃los: et ſi reuertamini ad me & cuſtodiatis precepta mea: & faciatis ea: etiam ſi abducti fueritis ad extrema celi: inde cogregabo vos et reducã in locum quẽ elegi vt habitaret nomẽ meum ibi. Et ipſi ſerui tui et populus tuus quos redemiſti in fortitudĩe tua magna: et in manu tua valida. Obſecro domine ſit auris tua attendens ad orationẽ ſerui tui et ad orationem ſeruorum tuorum qui volunt timere nomen tuum: et dirige ſeruum tuum hodie: et da ei miſericordiam ante virum hunc. Ego enim eram pincerna regis. 2.

Factum eſt autem in menſe niſan anno

diſſipati: & porte eius cõbuſte ſunt igni.
καθῃρημένα, καὶ πύλαι αὐτῆς ἐνεπρήσθησαν ἐν πυρί.
& factũ eſt cũ audirẽ ego ſmones iſtos:
καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἀκοῦσαί με τοὺς λόγους τούτους,
ſedi & fleui & luxi diebus: & e
ἐκάθισα καὶ ἔκλαυσα καὶ ἐπένθησα ἡμέρας, καὶ ἤ- B
rã ieiunãs & orãs corã deo
μην νηστεύων καὶ προσευχόμενος ἐνώπιον τοῦ θεοῦ τοῦ Dan.9.a.
celi. & dixi: o iã dñe deus celi Infra.9.f.
οὐρανοῦ. καὶ εἶπα, ὦ δὴ κύριε ὁ θεὸς τοῦ οὐρανοῦ ὁ
fortis & magne & terribilis: cuſtodiẽs pa-
ἰσχυρὸς καὶ μέγας καὶ φοβερός, φυλάσσων τὴν διαθή-
ctũ & miam amãtibus eũ & cuſto
κην καὶ τὸ ἔλεος τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτὸν καὶ τοῖς φυ-
dientibus mãdata eius. ſit iã auris tua attẽ
λάσσουσι τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ. ἔστω δὴ τὸ οὖς σου προ-
dens: & oculi tui aperti: vt au-
σέχον, καὶ οἱ ὀφθαλμοί σου ἀνεῳγμένοι, τοῦ ἀκοῦ-
dias orõnẽ ſui tui: quã ego oro
σαι προσευχὴν τοῦ δούλου σου, ἣν ἐγὼ προσεύχο-
corã te hodie die & nocte pro fi
μαι ἐνώπιόν σου σήμερον ἡμέραν καὶ νύκτα περὶ υἱ-
liis iſrael ſuis tuis. & cõfiteor ſup pecca-
ῶν ἰσραὴλ δούλων σου. καὶ ἐξαγορεύω ἐπὶ ἁμαρτί-
tis filiorum iſrael q̃bus peccauim⁹ tibi. & ego & C
αις υἱῶν ἰσραὴλ αἷς ἡμάρτομέν σοι. καὶ ἐγὼ καὶ ὁ
dom⁹ patris mei peccauimus. diſſolutione diſſol
οἶκος τοῦ πατρός μου ἡμάρτομεν. διαλύσει διελύ-
uim⁹ erga te: & nõ cuſtodiuimus mãdata
σαμεν πρὸς σέ, καὶ οὐκ ἐφυλάξαμεν τὰς ἐντολὰς
tua & p̃cepta & iudicia: q̃ p̃ce-
σου καὶ τὰ προστάγματα καὶ τὰ κρίματα, ἃ ἐνε-
piſti moyſi ſuo tuo. memẽto iã ſmo
τείλω τῷ μωυσῇ παιδί σου. μνήσθητι δὴ τὸν λό-
nis q̃m mãdaſti moyſi ſuo tuo dicẽs: ſi trãſgreſ
γον ὃν ἐνετείλω μωυσῇ τῷ παιδί σου λέγων, ἐὰν ἀσυν-
ſi fueritis vos: ego diſpergã vos in pp̃los.
θετήσητε ὑμεῖς, ἐγὼ διασκορπιῶ ὑμᾶς ἐν τοῖς λαοῖς.
& ſi cõuertamini ad me & cuſtodiatis mãda-
καὶ ἐὰν ἐπιστρέψητε πρός με καὶ φυλάξητε τὰς ἐντο-
ta mea & faciatis ea: & ſi fuerit diſperſio ve
λάς μου καὶ ποιήσητε αὐτάς, καὶ ἐὰν ᾖ ἡ διασπορὰ ὑ-
ſtra vſq̃ ad extremitatẽ celi: inde cõgregabo eos:
μῶν ἕως ἄκρου τοῦ οὐρανοῦ, ἐκεῖθεν συνάξω αὐτούς,
& reducã eos in locũ: quẽ elegerã vt ha
καὶ εἰσάξω αὐτοὺς εἰς τὸν τόπον, ὃν ἐξελεξάμην κατα-
bitaret nomẽ meũ ibi. & ipſi ſui tui D
σκηνῶσαι τὸ ὄνομά μου ἐκεῖ. καὶ αὐτοὶ παῖδές σου
& pp̃ls tu⁹: quos redemiſti in fortitudine tua
καὶ λαός σου, οὓς ἐλυτρώσω ἐν τῇ δυνάμει σου τῇ
magna: & in manu tua valida. iã dñe
μεγάλῃ, καὶ ἐν τῇ χειρί σου τῇ κραταιᾷ. ὦ δὴ κύριε
ſit auris tua attendẽs ad orõnẽ ſer
ἔστω τὸ οὖς σου προσέχον εἰς τὴν προσευχὴν τοῦ δού-
ui tui & ad orõnẽ ſuorum tuorum volẽ
λου σου καὶ εἰς τὴν προσευχὴν παίδων σου τῶν θε-
tiũ timere nomẽ tuũ. & dirige iã
λόντων φοβεῖσθαι τὸ ὄνομά σου. καὶ εὐόδωσον δὴ
ſuũ tuũ hodie: & da eũ in miſeratiões
τῷ παιδί σου σήμερον, καὶ δὸς αὐτὸν εἰς οἰκτιρμοὺς
corã viro hoc. & ego erã pincerna
ἐνώπιον τοῦ ἀνδρὸς τούτου. καὶ ἐγὼ ἤμην οἰνοχόος τῷ
regi.
βασιλεῖ.

Ca.2.

Et factũ eſt in mẽſe niſan anno
Καὶ ἐγένετο ἐν μηνὶ νισὰν ἔτους

vicesimo arthasastha regi: ꝛ erat vinum ante eū:
εἰκοστοῦ ἀρθασασθὰ βασιλεῖ, καὶ ἦν ὁ οἶνος ἐνώπιον αὐ-
ꝛ cepi vinū ꝛ dedi regi: ꝛ
τοῦ· καὶ ἔλαβον τὸν οἶνον καὶ ἔδωκα τῷ βασιλεῖ, καὶ
nō erat aliꝰ corā eo. ꝛ dixit mihi rex:
οὐκ ἦν ἕτερος ἐνώπιον αὐτοῦ. καὶ εἶπέ μοι ὁ βασιλεύς,
q̄re vultus tuꝰ triſtis: tu aūt nō es egrotās:
διατί τὸ πρόσωπόν σου πονηρόν, σὺ δὲ οὐκ εἶ ἀῤῥωστῶν;
ꝛ nō eſt hoc niſi prauitas cordis. ꝛ timui
καὶ οὐκ ἔστι τοῦτο εἰ μὴ πονηρία καρδίας. καὶ ἐφοβή-
multū nimis. ꝛ dixi regi: rex
θην πολὺ σφόδρα. καὶ εἶπα τῷ βασιλεῖ, ὁ βασι-
in eternū viuat. q̄re nō fiet triſtis vul-
λεὺς εἰς τὸν αἰῶνα ζήτω. διατί οὐ μὴ γένηται πονηρὸν τὸ πρό-
tus meꝰ: q̄a ciuitas domꝰ monumētoꝝ patrū
σωπόν μου, διότι ἡ πόλις οἶκος μνημείων πατέρων
meoꝝ deſerta ē: ꝛ porte eius exeſe ſunt
μου ἠρημώθη, καὶ αἱ πύλαι αὐτῆς κατεβρώθησαν ἐν
igni: ꝛ ait mihi rex: pro quo hoc
πυρί; καὶ εἶπέ μοι ὁ βασιλεύς, περὶ τίνος τούτου
tu poſtulas? ꝛ oraui ad dnm deū ce-
σὺ ζητεῖς; καὶ προσηυξάμην πρὸς κύριον θεὸν τοῦ οὐ-
li: ꝛ dixi regi: ſi erga regē
ρανοῦ, καὶ εἶπα τῷ βασιλεῖ, εἰ ἐπὶ τὸν βασιλέα
B bonū: ꝛ ſi benignus videbit ſeruꝰ tuꝰ corā te:
ἀγαθόν, καὶ εἰ ἀγαθυνθήσεται ὁ παῖς σου ἐνώπιόν σου;
vt mittas eū in iuda in ciuitatē monumētoꝝ
ὥστε πέμψαι αὐτὸν ἐν ἰούδα εἰς πόλιν μνημείων
patrū meoꝝ ꝛ reedificabo eā. ꝛ dixit mihi
πατέρων μου καὶ ἀνοικοδομήσω αὐτήν. καὶ εἶπέ μοι
rex ꝛ cōcubina q̄ ſedebat corā eo:
ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ παλλακὴ ἡ καθημένη ἐνώπιον αὐ-
vſqꝫ quo erit iter tuū ꝛ quādo re-
τοῦ, ἕως πότε ἔσται ἡ πορεία σου καὶ πότε ἐπι-
uerteris? ꝛ placuit ante regē ꝛ
στρέψεις; καὶ ἠγαθύνθη ἐνώπιον τοῦ βασιλέως καὶ
miſit me: ꝛ dedi ei terminū. ꝛ dixi
ἀπέστειλέ με, καὶ ἔδωκα αὐτῷ ὅρον. καὶ εἶπα
regi: ſi erga regē bonū: det
τῷ βασιλεῖ, εἰ ἐπὶ τὸν βασιλέα ἀγαθόν, δότω
mihi epiſtolas ad principes trās flu-
μοι ἐπιστολὰς πρὸς τοὺς ἐπάρχους πέραν τοῦ πο-
uiū vt trāſducāt me donec veniā in iudeā:
ταμοῦ ὥστε παραγαγεῖν με ἕως ἔλθω ἐπὶ ἰούδαν,
ꝛ epiſtolā ad aſaph cuſtodē ſaltus
καὶ ἐπιστολὴν ἐπὶ ἀσὰφ φύλακα τοῦ παραδείσου
q̄ eſt regi: vt det mihi ligna ad tegēdū por-
ὅς ἐστι τῷ βασιλεῖ, ὥστε δοῦναί μοι ξύλα στεγάσαι τὰς πύ-
tas turris domꝰ ꝛ in muꝝ ciui-
λας τῆς βάρεως τοῦ οἴκου καὶ εἰς τὸ τεῖχος τῆς πό-
tatis: ꝛ in domū in quā ingrediar ad eā. ꝛ de-
λεως, καὶ εἰς οἶκον εἰς ὃν εἰσελεύσομαι πρὸς αὐτόν. καὶ ἔ-
dit mihi rex vt manꝰ dei bona ſup me: ꝛ
δωκέ μοι ὁ βασιλεὺς ὡς χεὶρ θεοῦ ἡ ἀγαθὴ ἐπ' ἐμέ, καὶ
veni ad p̄ſides trās fluuiū. ꝛ
ἦλθον πρὸς τοὺς ἐπάρχους πέραν τοῦ ποταμοῦ. καὶ
dedi eis epiſtolas regis. ꝛ
ἔδωκα αὐτοῖς τὰς ἐπιστολὰς τοῦ βασιλέως. καὶ
miſit mecū rex p̄cipes exercitus
ἀπέστειλε μετ' ἐμοῦ ὁ βασιλεὺς ἀρχηγοὺς δυνάμεως
ꝛ equites. ꝛ audiuit ſanabalat aroni ꝛ
καὶ ἱππεῖς. καὶ ἤκουσε σαναβαλὰτ ὁ ἀρωνὶ καὶ
tobias ſeruus ammoni: ꝛ graue eis fu-
τωβίας ὁ δοῦλος ὁ ἀμμωνί, καὶ πονηρὸν αὐτοῖς ἐγέ-
it. ꝛ cōtriſtati ſunt quia venit homo vt q̄reret
νετο. καὶ ἐλυπήθησαν ὅτι ἥκει ἄνθρωπος ζητῆσαι
bonū filijs iſrael. ꝛ veni in hieruſa-
ἀγαθὸν τοῖς υἱοῖς ἰσραήλ. καὶ ἦλθον εἰς ἱερουσα-
lē: ꝛ erā ibi diebus tribus.
C λήμ, καὶ ἤμην ἐκεῖ ἡμέρας τρεῖς.

[f]viceſimo [f]artaxerxis [g]re-
gis: &
[h]vinū erat [i]ante eum. [k]Et
leuaui [m]vinum [n]& dedi
[o]regi: [p]& [q]eram quaſi [r]lan
guidus [s]ante faciem eius.
[t]Dixitqꝫ [u]mihi [x]rex. [y]Qua
re [z]vultus tuus [a]triſtis eſt:
[b]cuꝫ te [c]egrotū [d]nō videā?
[e]Non eſt [f]hoc fruſtra: [g]ſed
[h]malū neſcio qđ in [k]corde
tuo eſt. [l]Et timui [m]valde ac
[n]nimis: [o]& dixi [p]regi. [q]Rex
[r]in eternū [s]viue. [t]Quare
[u]nō [v]mereat [y]vultus me?:
[z]quia [a]ciuitas [b]domus
[c]ſepulchrorū [d]patris mei
[e]deſerta eſt: [f]& porte eius
[g]combuſte ſunt [h]igni? Et
ait [k]mihi [l]rex.
[m]Pro [n]qua re [q]poſtulas?
[r]Et oraui
[s]deum [u]celi. [x]Et dixi [y]ad re
gem.
[z]Si videtur [b]regi [c]bonum
[d]& ſi [e]placet
[f]ſeruus tuus [g]ante faciem
tuam [h]vt [i]mittas me [l]in
[k]iudeam [l]ad [m]ciuitatem [n]ſe
pulchri [o]patris mei:
[p]& edificabo eam. [q]Dixit
qꝫ [r]mihi [s]rex [t]& regina q̄
[u]ſedebat [x]iuxta eū. [y]Vſqꝫ
ad [z]qđ tēpus [a]erit [b]iter tuū
[c]& qñ [d]reuerteris? [e]Et pla
cuit [f]ante vultum [g]regis:
[h]& miſit me. [i]Et conſtitui
[k]ei [l]tempus [m]& dixi
[n]regi. [o]Si [q]regi videtur [r]bo
num: [s]epiſtolas
[t]det [u]mihi [x]ad [y]duces regi-
onis [z]trans flumen
[b]vt [c]traducant me [d]donec
[f]veniam
[g]in [h]iudeam: [i]& epiſtolam
[k]ad [l]aſaph [m]cuſtodem
[n]ſaltus [p]regis: [q]vt [r]det
[r]mihi [s]ligna [t]vt tegere
poſſim [x]portas [y]templi:
turres [a]domus: [b]& muros
[c]ciuitatis: [d]& domum
[e]quam [f]ingreſſus fuero.
[h]Et dedit [i]mihi [k]rex
[l]iuxta manū [m]dei mei [n]bo
nam [o]mecū. [p]Et veni [q]ad
[r]duces regionis [s]trans flu
men: [u]dediqꝫ [x]eis
[z]epiſtolas [a]regis. [b]Miſerat
autem
[d]rex [e]mecū [c]principes [f]mi
litū [g]& eqtes. [h]Et audierūt
[i]ſannaballath [k]horonites
[l]& tobias [m]ſeruus
[n]amanites: [o]& contriſtati
ſunt [q]afflictione [r]magna
[s]qꝫ [t]veniſſet [u]homo [x]qui
quereret [y]proſperitatem
[z]filiorum [a]iſrael. [b]Et veni
[c]hieruſalem [e]& eram [f]ibi
[b]tribus [g]diebus

עשרים לארתחשסתא המלך
יין לפניו ואשא את היין ואתנה — נשא נתן
למלך ולא הייתי רע לפניו — היה רוע
ויאמר לי המלך מדוע פניך רעים — אמר מדע
ואתה אינך חולה אין זה כי אם — חלה
רע לב ואירא הרבה מאד ואמר — ירא רבה
למלך המלך לעולם יחיה מדוע — עלם חיה
לא ירעו פני אשר העיר בית
קברות אבתי חרבה ושעריה
אכלו באש ויאמר לי המלך
על מה זה אתה מבקש ואתפלל — בקש פלל
אל אלהי השמים ואמר למלך
אם על המלך טוב ואם ייטב — יטב
עבדך לפניך אשר תשלחני אל — פנה שלח
יהודה אל עיר קברות אבתי
ואבננה ויאמר לי המלך והשגל — בנה
יושבת אצלו עד מתי יהיה מהלכך — היה הלך
ומתי תשוב וייטב לפני המלך — שוב יטב
וישלחני ואתנה לו זמן ואומר — נתן אמר
למלך אם על המלך טוב אגרות
יתנו לי על פחות עבר הנהר
אשר יעבירוני עד אשר אבוא
אל יהודה ואגרת אל אסף שמר
הפרדס אשר למלך אשר יתן
לי עצים לקרות את שערי הבירה — קרה
אשר לבית ולחומת העיר ולבית — חמה
אשר אבוא אליו ויתן לי המלך — בוא
כיד אלהי הטובה עלי ואבוא אל
פחות עבר הנהר ואתנה להם
את אגרות המלך וישלח עמי
המלך שרי חיל ופרשים וישמע — שור שמע
סנבלט החרני וטוביה העבד
העמני וירע להם רעה גדלה — רוע
אשר בא אדם לבקש טובה — בוא
לבני ישראל ואבוא אל
ירושלם ואהי שם ימים שלשה — היה יום

Digitized by Google

ואקום לילה אני ואנשים מעט קום
עמי ולא הגדתי לאדם מה נגד
אלהי נתן אל לבי לעשות עשה
לירושלם ובהמה אין עמי
כי אם הבהמה אשר אני רכב בה׃
ויצאה בשער הגיא לילה יצא
ואל פני עין התנין ואל שער פנה תנן
האשפות ואהי שבר בחומת היה
ירושלם אשר הם פרוצים פרץ
ושעריה אכלו באש׃ ואעבר אל עבר
שער העין ואל ברכת המלך
ואין מקום לבהמה לעבר תחתיו׃ קום
ואהי עלה בנחל לילה ואהי שבר
בחומה ואשוב ואבוא בשער הגיא שוב
ואשוב׃ והסגנים לא ידעו אנה
הלכתי ומה אני עשה וליהודים יהד
ולכהנים ולחרים ולסגנים וליתר חר
עשה המלאכה עד כן לא הגדתי׃ לאך נגד
ואומר אלהם אתם ראים הרעה אמר ראה רוע
אשר אנחנו בה אשר ירושלם
חרבה ושעריה נצתו באש לכו יצת הלך
ונבנה את חומת ירושלם ולא בנה
נהיה עוד חרפה׃ ואגיד להם את היה נגד
יד אלהי אשר היא טובה עלי
ואף דברי המלך אשר אמר לי
ויאמרו נקום ובנינו ויחזקו ידיהם אמר קום
לטובה׃ וישמע סנבלט החרני בנה חזק
וטוביה העבד העמני וגשם שמע
הערבי וילעגו לנו ויבזו עלינו לעג בזה
ויאמרו מה הדבר הזה אשר
אתם עשים העל המלך אתם עשה
מרדים׃ ואשיב אותם דבר ואומר שוב
להם אלהי השמים הוא יצליח צלח
לנו ואנחנו עבדיו נקום קום
ובנינו ולכם אין חלק וצדקה
וזכרון בירושלם׃

Et ſurrexi nocte ego & viri pauci mecum: & non indicaui cuiq̃ quid deus meus dediſſet in corde meo vt facerem in hieruſalem: & iumentum non erat mecum: niſi animal cui ſedebã. Et egreſſus ſum per portam vallis nocte: & ante fontem draconis: & ad portam ſtercoris: & conſiderabã murum hieruſalem diſſipatum & portas eius conſumptas igni. Et tranſiui ad portam fontis & ad aqueductum regis: & non erat locus iumento cui ſedebã vt trãſiret. Et aſcendi per torrentẽ nocte & conſiderabam murum: & reuerſus veni ad portam vallis & redii. Magiſtratus autem neſciebant quo abiſſem aut quid ego facerem. Sed & iudeis & ſacerdotibus & optimatibꝰ & magiſtratibꝰ & reliqs qui faciebãt opus vſq̃ ad id loci nihil indicaueram: & dixi eis. Vos noſtis afflictionẽ in qua ſumus: quia hieruſalẽ deſerta eſt & porte eius cõſumpte ſunt igni. Venite & edificemꝰ muros hieruſalem & non ſimus vltra opprobriũ. Et indicaui eis manũ dei mei ꝙ eſſet bona mecum: & verba regis que locutus eſt mihi: & aio. Surgamꝰ & edificemus. Et cõfortate ſunt manꝰ eoꝝ in bono. Audierũt eĩ ſanaballath horonites & tobias ſeruus amanites & goſem arabs: & ſubſannauerunt nos & deſpexerunt dixerũtq̃. Que eſt hec res quam facitis? Nunquid contra regem vos rebellatis? Et reddidi eis ſermonem: dixiq̃ ad eos. Deus celi ipſe nos iuuat: & nos ſerui eius ſumus. Surgamus & edificemꝰ. Vobis aũt non eſt pars & iuſtitia et memoria in hieruſalem. 3.

τ ſurrexi nocte ego τ viri pauci mecũ: τ
καὶ ἀνέστην νυκτὸς ἐγὼ καὶ ἄνδρες ὀλίγοι μετ᾽ ἐμοῦ, καὶ
nõ ãnunciaui homini ꝙ deus dat in cor
οὐκ ἀπήγγειλα ἀνθρώπῳ ὅτι ὁ θεὸς δίδωσιν εἰς καρ-
meũ vt facerẽ cũ hieruſalẽ: τ iumẽ
δίαν μου τοῦ ποιῆσαι μετὰ τῆς ἱερουσαλήμ, καὶ κτῆ
tũ nõ eſt mecũ: niſi iumentũ qḋ ego aſcen-
νος οὐκ ἔστι μετ᾽ ἐμοῦ, εἰμὴ τὸ κτῆνος ὃ ἐγὼ ἐπιβαί
do ſup eũ. τ egreſſꝰ ſũ p portã vallis nocte
νω ἐπ᾽ αὐτῷ. καὶ ἐξῆλθον διὰ τῆς πύλης γαὶ νυκτὸς
ad os fontis draconis τ ad portã
πρὸς στόμα πηγῆς τοῦ δράκοντος καὶ εἰς πύλην τῆς
ſtercoris. τ erã cõſiderãs muros hieruſa-
κοπρίας. καὶ ἤμην κατανοῶν τοῖς τείχεσιν ἱερουσα-
lẽ diſſipatos τ portas eius
λὴμ τοῖς κατεσπασμένοις καὶ ταῖς πύλαις αὐτῆς
cõſumptas igni: τ trãſiui ad portã
ταῖς ἀνηλωμέναις πυρί, καὶ παρῆλθον ἐπὶ πύλην
fontis τ in piſcinã regis: τ
τῆς πηγῆς καὶ εἰς κολυμβήθραν τοῦ βασιλέως. καὶ
nõ erat locus iumẽto vt trãſiret ſub me:
οὐκ ἦν τόπος τῷ κτήνει παρελθεῖν ὑποκάτω μου,
τ erã aſcendẽs p torrentẽ nocte. τ e-
καὶ ἤμην ἀναβαίνων διὰ τοῦ χειμάρρου νυκτός. καὶ ἤ-
rã conſiderãs murũ: τ erã in porta
μην κατανοῶν τῷ τείχει, καὶ ἤμην ἐν τῇ πύλῃ τῆς
vallis: τ redij. τ cuſtodes nõ co-
φάραγγος, καὶ ἐπέστρεψα. καὶ οἱ φυλάσσοντες οὐκ ἔγ-
gnouerũt ad qḋ abiſſem: τ qḋ ego facerẽ. iu-
νωσαν τί ἐπορεύθην, καὶ τί ἐγὼ ποιῶ. καὶ τοῖς ἰουδαί-
deis: τ ſacerdotibꝰ τ optimatibꝰ τ pri
οις, καὶ τοῖς ἱερεῦσι καὶ τοῖς ἐντίμοις καὶ τοῖς στρα-
cipibꝰ τ reliquis faciẽtibꝰ opera:
τηγοῖς καὶ καταλοίποις τοῖς ποιοῦσι τὰ ἔργα,
vſq̃ tũc nõ ãnunciaui. τ dixi ad eos:
ἕως τότε οὐκ ἀπήγγειλα. καὶ εἶπα πρὸς αὐτούς,
vos videtis afflictionẽ hãc: in q̃ ſumus
ὑμεῖς βλέπετε τὴν πονηρίαν ταύτην, ἐν ᾗ ἐσμὲν
in ea: quomõ hieruſalẽ deſerta: τ porte e-
ἐν αὐτῇ, πῶς ἱερουσαλὴμ ἔρημος, καὶ αἱ πύλαι αὐ-
ius date ſunt igni. venite τ edificemꝰ
τῆς ἐδόθησαν πυρί. δεῦτε καὶ διοικοδομήσωμεν τὸ
murũ hieruſalẽ: τ nõ erimus ãplꝰ opprobriũ.
τεῖχος ἱερουσαλήμ, καὶ οὐκ ἐσόμεθα ἔτι ὄνειδος.
τ annunciaui eis manũ dei q̃ eſt
καὶ ἀπήγγειλα αὐτοῖς τὴν χεῖρα τοῦ θεοῦ ἥ ἐστιν
bona ſup me: τ ſmones regis quos
ἀγαθὴ ἐπ᾽ ἐμέ, καὶ τοὺς λόγους τοῦ βασιλέως οὓς
dixit mihi. τ dixi: ſurgamꝰ τ edificemus.
εἶπέ μοι. καὶ εἶπον, ἀναστῶμεν καὶ οἰκοδομήσωμεν.
τ fortificate ſunt manus ipoꝝ in bonũ. τ
καὶ ἐκραταιώθησαν αἱ χεῖρες αὐτῶν εἰς τὸ ἀγαθόν. καὶ
audiuit ſanabalat oroni: τ tobias ſeruus
ἤκουσε σαναβαλὰτ ὁ ἀρωνί, καὶ τωβίας ὁ δοῦλος ὁ
ãmoni: τ geſã arabi. τ ſubſãnauerũt nos:
ἀμμωνί, καὶ γησὰμ ὁ ἀραβί. καὶ ἐξεγέλασαν ἡμᾶς,
τ deſpexerũt nos τ dixerũt: qḋ verbũ hoc
καὶ κατεφρόνουν ἡμῶν καὶ εἶπον, τί τὸ ῥῆμα τοῦτο
qḋ vos facitis: nũqḋ in regẽ vos rebel
ὃ ὑμεῖς ποιεῖτε, ἢ ἐπὶ τὸν βασιλέα ὑμεῖς ἀποστα-
latis? τ reddidi eis rõnes τ dixi eis:
τεῖτε; καὶ ἐπέστρεψα αὐτοῖς λόγον καὶ εἶπον αὐ-
deus celi ipſe pſperabit nos: τ
τοῖς, ὁ θεὸς τοῦ οὐρανοῦ αὐτὸς εὐοδώσει ἡμῖν, καὶ
nos ſerui eius puri τ ſurgamus τ edi
ἡμεῖς δοῦλοι αὐτοῦ καθαροὶ καὶ ἀναστησώμεθα καὶ οἰ-
ficemus. τ vobis nõ eſt pars τ iuſtitia
κοδομήσωμεν. καὶ ὑμῖν οὐκ ἔστι μερὶς καὶ δικαιοσύνη
τ memoria in hieruſalem.
καὶ μνημόσυνον ἐν ἱερουσαλήμ. Ca.3.

D

Digitized by Google

A E. ſurrexit eliaſub ſacerdos magnus ⁊
Καὶ ἀνέστη ἐλιασοὺβ ὁ ἱερεὺς ὁ μέγας καὶ οἱ
fratres eius ſacerdotes: ⁊ edificauerũt por
ἀδελφοὶ αὐτοῦ οἱ ἱερεῖς, καὶ ᾠκοδόμησαν τὴν πύ-
tã ouinã. ipſi ſctificauerũt eã: ⁊ ſtatue
λην τὴν προβατικήν. αὐτοὶ ἡγίασαν αὐτήν, καὶ ἔστη
rũt valuas eius: ⁊ vſq; ad turri . centũ ſctifi
σαν θύρας αὐτῆς, καὶ ἕως πύργου τῶν ἑκατὸν ἡγία
cauerũt eã vſq; ad turri ananeel. ⁊ ad manus
σαν αὐτὸν ἕως πύργου ἀναμεήλ. καὶ ἐπὶ χεῖρας
eius edificauerũt viri hiericho: ⁊ ad manus
αὐτοῦ ᾠκοδόμησαν ἄνδρες ἱεριχώ, καὶ ἐπὶ χεῖρας
eius edificauit zacchur fili⁹ amari. ⁊ por
αὐτοῦ ᾠκοδόμησεν ζακχοὺρ υἱὸς ἀμαρί. καὶ τὴν πύ
tã piſcariã edificauerũt filij aſana: ipſi texe
λην τὴν ἰχθυηρὰν ᾠκοδόμησαν υἱοὶ ἀσανά, αὐτοὶ ἐστέγα
rũt eã: ⁊ texerũt valuas eius ⁊ ſeras
σαν αὐτήν, καὶ ἐστέγασαν θύρας αὐτῆς καὶ κλεῖθρα
eius ⁊ vectes eius. ⁊ ad manus eoꝝ occu
αὐτῆς καὶ μοχλοὺς αὐτῆς. καὶ ἐπὶ χεῖρας αὐτῶν κατέ
pauit marimoth fili⁹ vria: filij accos. ⁊ ad manũ
σχεν μαριμὼθ υἱὸς οὐρία, υἱοῦ ἀκκώς. καὶ ἐπὶ χεῖρα
B eoꝝ occupauit meſſolã fili⁹ barachie filij maſe-
αὐτῶν κατέσχε μοσολλὰμ υἱὸς βαραχίου υἱοῦ μασε-
zubel. ⁊ ad manũ eoꝝ occupauit ſadoc fili⁹
ζουβήλ. καὶ ἐπὶ χεῖρα αὐτῶν κατέσχε σαδὼκ υἱὸς
baana. ⁊ ad manũ eoꝝ occupauerũt thecoi.
βαανά. καὶ ἐπὶ χεῖρα αὐτῶν κατέσχον οἱ θεκωείμ.
⁊ fortes eoꝝ nõ ſuppoſuerũt collũ ſuũ
καὶ ἰσχυροὶ αὐτῶν οὐκ εἰσήνεγκαν τράχηλον αὐτῶν
in ſeruitutẽ dñi ſui. ⁊ portã
εἰς δουλείαν τοῦ κυρίου αὐτῶν. καὶ τὴν πύλην τοῦ
veterẽ tenuerũt oida fili⁹ phaſec: ⁊ meſulã
ἰασανὰ ἐκράτησαν ὠϊδὰ υἱὸς φασέκ, καὶ μεσουλὰμ
filius baſodia: ipſi texerũt eã: ⁊ ſtatuerũt
υἱὸς βασωδία, αὐτοὶ ἐστέγασαν αὐτήν, καὶ ἔστησαν
valuas eius: ⁊ ſeras eius: ⁊ vectes ei⁹.
θύρας αὐτῆς, καὶ κλεῖθρα αὐτῆς, καὶ μοχλοὺς αὐτῆς.
⁊ ad manũ eorũ tenuit maltias gaba-
καὶ ἐπὶ χεῖρα αὐτῶν ἐκράτησε μαλτίας ὁ γαβα-
onites ⁊ aarõ meronothites: viri ga-
ωνίτης καὶ ἀαρὼν ὁ μηρωνωθίτης, ἄνδρες τῆς γα-
baon ⁊ maſpha vſq; ad ſoliũ pricipis
βαὼν καὶ τῆς μασφὰ ἕως θρόνου τοῦ ἄρχοντος τοῦ
trans fluuiũ. ⁊ ad manũ eoꝝ firma-
πέραν τοῦ ποταμοῦ καὶ ἐπὶ χεῖρα αὐτῶν ἐκρα-
uerũt oziel filius arachie ꝓbatoꝝ. ⁊ ad manũ
ταίωσαν ὀζιὴλ υἱὸς ἀραχίου πυρατῶν. καὶ ἐπὶ χεῖρα
C eius cõfirmauit ananias filius vnguẽtarioꝝ: ⁊
αὐτοῦ ἐκραταίωσεν ἀνανίας υἱὸς τῶν μυρεψῶν, καὶ
ſtatuerũt hieruſalẽ vſq; ad murũ latum.
ἔθηκαν ἱερουσαλὴμ ἕως τοῦ τείχους τοῦ πλατέος.
⁊ ad manũ eoꝝ firmauit raphaias filius
καὶ ἐπὶ χεῖρα αὐτῶν ἐκραταίωσεν ῥαφαίας υἱὸς
ſur pnceps dimidij vici hieruſalẽ. ⁊ ad
σοὺρ ἄρχων ἡμίσους περιχώρου ἱερουσαλήμ. καὶ ἐπὶ
manũ eoꝝ tenuit iedaias fili⁹ eromaph ⁊ eregi
χεῖρα αὐτῶν ἐκράτησεν ἰεδαίας υἱὸς ἐρωμὰφ καὶ κα
one domus ſue. ⁊ ad manũ eius te-
τέναντι οἰκίας αὐτοῦ. καὶ ἐπὶ χεῖρα αὐτοῦ ἐκράτη
nuit attus filius aſabania. ⁊ menſurã ſecundã
σεν ἄττους υἱὸς ἀσαβανία. καὶ μέτρον δεύτερον
tenuit melchias filius erã: ⁊ aſub filius phaat
ἐκράτησεν μελχίας υἱὸς ἠράμ, καὶ ἀσοὺβ υἱὸς φαὰτ
moab: ⁊ vſq; ad turri furnoꝝ. ⁊ ad ma
μωάβ, καὶ ἕως πύργου τῶν θαναρείμ. καὶ ἐπὶ χεῖ
nũ eius tenuit ſallum
ρα αὐτοῦ ἐκράτησε σαλλούμ

ET ſurrexit eliaſib ſacerdos magnus & fratres ei⁹ ſacerdotes & edificauerũt portã gregis. Ipſi ſanctificauerunt eam & ſtatuerunt valuas eius & vſq; ad turrim centũ cubitorũ ſctificauerũt eã vſq; ad turri ananehel. Et iuxta eũ edificauerũt viri hiericho: & iuxta eos edificauit zachur filius amri. Portam autẽ piſcium edificauerũt filii aſnaa: ipſi texerũt eam & ſtatuerunt valuas eius & ſeras & vectes. Et iuxta eos edificauit marimuth filius vrie filii accus. Et iuxta eum edificauit moſollam filius barachie filii meſezebel: & iuxta eum edificauit ſadoch filius baana: & iuxta eum edificauerunt thecueni. Optimates autem eorũ non ſuppoſuerunt colla ſua in opere domini ſui. Et portam veterem edificauerunt ioiada filius phaſea & moſollam filius beſodia: ipſi texerunt eam & ſtatuerunt valuas eius & ſeras & vectes. Et iuxta eos edificauerunt melchias gabaonites & iadon meronathites viri de gabaon & maſpha pro duce qui erat in regione trans flumen. Et iuxta eum edificauit ezihel filius araia aurifex. Et iuxta eum edificauit ananias filius pigmentarii & dimiſerunt hieruſalẽ vſq; ad murum platee latioris. Et iuxta eum edificauit raphaia filius ahur princeps vici hieruſalem. Et iuxta eum edificauit ioiada filius aromath contra domũ ſuam. Et iuxta eum edificauit atthus filius aſebonie. Mediã partem vici edificauit melchias filius erem & aſub filius phetmoab & turrim furnorum. Et iuxta eos edificauit ſellum

Cap. iij.

ויקם אלישיב הכהן — קום גדל
הגדול ואחיו הכהנים ויבנו את
שער הצאן המה קדשוהו
ויעמידו דלתתיו ועד מגדל — עמד גדל
המאה קדשוהו עד מגדל חננאל׃
ועל ידו בנו אנשי ירחו ועל — בנה
ידו בנה זכור בן אמרי׃ ואת
שער הדגים בנו בני הסנאה — דגה
המה קרוהו ויעמידו דלתותיו — קרה
מנעוליו ובריחיו׃ ועל ידם — נעל ברח
החזיק מרמות בן אוריה בן — חזק
הקוץ ועל ידם החזיק משלם בן
ברכיה בן משיזבאל ועל ידם
החזיק צדוק בן בענא׃ ועל ידם
החזיקו התקועים ואדיריהם — אדר
לא הביאו צורם בעבדת — בוא
אדניהם׃ ואת שער הישנה
החזיקו יוידע בן פסח ומשלם
בן בסודיה המה קרוהו ויעמידו
דלתתיו ומנעוליו ובריחיו׃
ועל ידם החזיק מלטיה הגבעני
וידון המרנתי אנשי גבעון
והמצפה לכסא פחת עבר — פחה
הנהר׃ על ידו החזיק עזיאל
בן חרהיה צורפים ועל ידו — צרף
החזיק חנניה בן הרקחים
ויעזבו ירושלם עד החומה — עזב חמה
הרחבה׃ ועל ידם החזיק רפיה
בן חור שר חצי פלך ירושלם׃ — שור חצה
ועל ידם החזיק ידיה בן
חרומף ונגד ביתו ועל ידו
החזיק חטוש בן חשבניה׃
מדה שנית החזיק מלכיה — מדד שנה
בן חרם וחשוב בן פחת
מואב ואת מגדל התנורים׃ — גדל תנר
ועל ידו החזיק שלום

בֶּן הַלּוֹחֵשׁ שַׂר חֲצִי פֶּלֶךְ
יְרוּשָׁלַם הוּא וּבְנוֹתָיו׃ אֵת שַׁעַר — בנה
הַגַּיְא הֶחֱזִיק חָנוּן וְיֹשְׁבֵי זָנוֹחַ הֵמָּה
בָּנוּהוּ וַיַּעֲמִידוּ דַּלְתֹתָיו מַנְעֻלָיו — בנה עמד
וּבְרִיחָיו וְאֶלֶף אַמָּה בַּחוֹמָה — נעל ברח
וְעַד שַׁעַר הַשְּׁפוֹת׃ וְאֵת שַׁעַר — אשף
הָאַשְׁפּוֹת הֶחֱזִיק מַלְכִּיָּה בֶן רֵכָב — חזק
שַׂר פֶּלֶךְ בֵּית הַכֶּרֶם הוּא יִבְנֶנּוּ — בנה
וְיַעֲמִיד דַּלְתֹתָיו מַנְעֻלָיו וּבְרִיחָיו׃ — עמד
וְאֵת שַׁעַר הָעַיִן הֶחֱזִיק שַׁלּוּן בֶּן
כָּל חֹזֶה שַׂר פֶּלֶךְ הַמִּצְפָּה הוּא
יִבְנֶנּוּ וִיטַלְלֶנּוּ וְיַעֲמִידוּ דַּלְתֹתָיו — טלל
מַנְעֻלָיו וּבְרִיחָיו וְאֵת חוֹמַת
בְּרֵכַת הַשֶּׁלַח לְגַן הַמֶּלֶךְ וְעַד
הַמַּעֲלוֹת הַיּוֹרְדוֹת מֵעִיר דָּוִיד׃ אַחֲרָיו — עלה
הֶחֱזִיק נְחֶמְיָה בֶן עַזְבּוּק שַׂר חֲצִי — שור חצה
פֶּלֶךְ בֵּית צוּר עַד נֶגֶד קִבְרֵי דָוִיד
וְעַד הַבְּרֵכָה הָעֲשׂוּיָה וְעַד בֵּית — עשה
הַגִּבֹּרִים׃ אַחֲרָיו הֶחֱזִיקוּ הַלְוִיִּם — חזק
רְחוּם בֶּן בָּנִי עַל יָדוֹ הֶחֱזִיק חֲשַׁבְיָה
שַׂר חֲצִי פֶּלֶךְ קְעִילָה לְפִלְכּוֹ׃
אַחֲרָיו הֶחֱזִיקוּ אֲחֵיהֶם בַּוַּי בֶּן חֵנָדָד
שַׂר חֲצִי פֶּלֶךְ קְעִילָה׃ וַיְחַזֵּק
עַל יָדוֹ עֵזֶר בֶּן יֵשׁוּעַ שַׂר הַמִּצְפָּה
מִדָּה שֵׁנִית מִנֶּגֶד עֲלֹת הַנֶּשֶׁק — עלה
הַמִּקְצֹעַ׃ אַחֲרָיו הֶחֱרָה הֶחֱזִיק — קצע חרה
בָּרוּךְ בֶּן זַבַּי מִדָּה שֵׁנִית מִן
הַמִּקְצוֹעַ עַד פֶּתַח בֵּית אֶלְיָשִׁיב
הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל׃ אַחֲרָיו הֶחֱזִיק — גדל
מְרֵמוֹת בֶּן אוּרִיָּה בֶּן הַקּוֹץ
מִדָּה שֵׁנִית מִפֶּתַח בֵּית
אֶלְיָשִׁיב וְעַד תַּכְלִית בֵּית — כלה
אֶלְיָשִׁיב׃ וְאַחֲרָיו הֶחֱזִיקוּ
הַכֹּהֲנִים אַנְשֵׁי הַכִּכָּר׃ אַחֲרָיו
הֶחֱזִיק בִּנְיָמִן וְחַשּׁוּב נֶגֶד בֵּיתָם
אַחֲרָיו הֶחֱזִיק עֲזַרְיָה בֶּן

filius aloes princeps medie partis vici hieruſalem ipſe & filie eius. Et portam vallis edificauit annū & habitatores zanoe: ipſi edificauerūt eā: & ſtatuerunt valuas eius & ſeras & vectes: & mille cubitos in muro vſq; ad portam ſterquilinii. Et portam ſterqlinii edificauit melchias filius rechab princeps vici bethacharem. Ipſe edificauit eam & ſtatuit valuas eius & ſeras & vectes. Et portam fontis edificauit ſellum filius colozai princeps pagi maſpha. Ipſe edificauit eam & texit: & ſtatuit valuas eius & ſeras & vectes & muros piſcine ſyloe in hortum regis: & vſq; ad gradus qui deſcēdūt de ciuitate dauid. Post eum edificauit neemias filius azboch princeps dimidie ptis vici bethſur: vſq; cōtra ſepulchrū dauid & vſq; ad piſcinā q̄ grādi opere cōſtructa eſt: & vſq; ad domū fortiū. Poſt eum edificauerūt leuite: reum filiꝰ benni. Poſt eum edificauit aſebias princeps dimidie partis vici ceile in vico ſuo. Poſt eū edificauerūt fratres eoꝝ bechiu filiꝰ enebad princeps dimidie partis ceile. Et edificauit iuxta eum azer filius ioſue princeps maſpha menſuram ſecundam: cōtra aſcenſum firmiſſimi anguli. Poſt eum in monte edificauit baruch filiꝰ zachai mēſuram ſecundam: ab angulo vſq; ad portam domus eliaſib ſacerdotis magni. Poſt eum edificauit merimuth filius vrie filii atthus menſuram ſecundam: a porta domus eliaſib donec extenderetur domus eliaſib. Et poſt eum edificauerunt ſacerdotes viri de cāpeſtribꝰ iordanis. Poſt eos edificauit beniamin & aſub cōtra domū ſuam. Et poſt eos edificauit azarias filius

filius ſaloes pnceps dimidij vici hieruſalē.
υἱὸς σαλώμ ἄρχων ἡμίσους περιχώρου ἱερουσαλήμ.
ipſe & filie eius portā val-
αὐτὸς καὶ αἱ θυγατέρες αὐτοῦ τὴν πύλην τῆς φά-
lis tenuerūt. ānun & habitatores zanoe
ραγγος ἐκράτησαν. ἀνοὺν καὶ οἱ κατοικοῦντες ζανώ.
ipſi edificauerūt eā: & ſtatuerūt valuas eius:
αὐτοὶ ᾠκοδόμησαν αὐτήν, καὶ ἔστησαν θύρας αὐτῆς,
& ſeras eius: & vectes eius: & mille cu
καὶ κλεῖθρα αὐτῆς, καὶ μοχλοὺς αὐτῆς, καὶ χίλιοι πή-
biti in muro vſq; ad portā ſterquilinij. &
χεις ἐν τῷ τείχει ἕως τῆς πύλης τῆς κοπρίας. καὶ
portā ſterqlinij tenuit melchias filius re
τὴν πύλην τῆς κοπρίας ἐκράτησε μελχίας υἱὸς ῥη-
chab: pnceps vici bethachcharā ipſe & filij
χάβ, ἄρχων περιχώρου βηθαχχαράμ αὐτὸς καὶ οἱ υἱοὶ
eius. & cooperuerūt eā: & ſtatuerūt valuas eius:
αὐτοῦ. καὶ ἐσκέπασαν αὐτήν, καὶ ἔστησαν θύρας αὐτῆς,
& ſeras eius: & vectes eius. at portā
καὶ κλεῖθρα αὐτῆς, καὶ μοχλοὺς αὐτῆς. τὴν δὲ πύλην τῆς
fontis muniuit ſolon filius chalezei: pnceps par
πηγῆς ἠσφαλίσατο σολὼν υἱὸς χαλεζί, ἄρχων μέ-
tis maſpha: ipſe edificauit eā & te
ρους τῆς μασφά, αὐτὸς ἐξῳκοδόμησεν αὐτὴν καὶ ἐστέ-
xit eā: & ſtatuit valuas eius & ve
γασεν αὐτήν, καὶ ἔστησε τὰς θύρας αὐτῆς καὶ μοχ-
ctes eius. & murū piſcine ſi-
λοὺς αὐτῆς. καὶ τὸ τεῖχος τῆς κολυμβήθρας τοῦ σι-
loa in hortū regis & vſq; ad gradus
λωὰ εἰς τὸν κῆπον τοῦ βασιλέως καὶ ἕως τῶν βαθμῶν
qui deſcendūt de ciuitate dauid. poſt eū
τῶν καταβαινόντων ἀπὸ πόλεως δαυίδ. ὀπίσω αὐτοῦ
tenuit neemias filius ezbuch pnceps dimidij vici
ἐκράτησε νεεμίας υἱὸς ἐζβοὺχ ἄρχων ἡμίσους περιχώρου
bethſur vſq; ad hortū ſepulchri dauid: & vſq; ad piſci-
βηθσοὺρ ἕως κήπου τάφου δαυίδ, καὶ ἕως τῆς κολυμ-
nā q̄ facta erat & vſq; ad domū fortiū. &
βήθρας τῆς γεγονυίας καὶ ἕως οἴκου τῶν δυνατῶν. καὶ
poſt eū tenuerūt leuite: raū filius banea. ad
μετ᾽ αὐτὸν ἐκράτησαν οἱ λευῖται, ῥαοὺμ υἱὸς βανέα. ἐπὶ
manū eius tenuit aſabias pnceps dimidij vi-
χεῖρα αὐτοῦ ἐκράτησεν ἀσαβίας ἄρχων ἡμίσους περι-
ci ceela in vico ſuo. & poſt eū te-
χώρου κεηλὰ τῷ περιχώρῳ αὐτοῦ. καὶ μετ᾽ αὐτὸν ἐκρά-
nuerūt fratres eoꝝ babai filius edanad: pnceps di-
τησαν ἀδελφοὶ αὐτῶν βαβαῒ υἱὸς ἠδανάδ, ἄρχων ἡμί-
midij vici ceela. & tenuit ad manū e-
σους περιχώρου κεηλά. καὶ ἐκράτησεν ἐπὶ χεῖρα αὐ-
ius azur filius ieſu pnceps maſpha mēſurā ſecun-
τοῦ ἀζοὺρ υἱὸς ἰησοῦ ἄρχων τοῦ μασφὰ μέτρον δεύτε-
dā ecōtrario aſcēſus armoꝝ cōiungētis
ρον ἐξεναντίας ἀναβάσεως τῶν ὅπλων τῆς συναπτούσης
in angulū. poſt in mōte eius tenuit baruch fili-
εἰς τὴν γωνίαν. ὀπίσω εἰς τὸ ὄρος αὐτοῦ ἐκράτησε βαροὺχ υἱ-
us zabu mēſurā ſecūdā ab angulo vſq; ad portā domꝰ
ὸς ζαβοὺ μέτρον δεύτερον ἀπὸ τῆς γωνίας ἕως θύρας οἴκου
eliaſub ſacerdotis magni. & poſt eū
ἐλιασοὺβ τοῦ ἱερέως τοῦ μεγάλου. καὶ μετ᾽ αὐτὸν
tenuit meramoth filius vria filij accos mēſurā ſe-
ἐκράτησε μεραμὼθ υἱὸς οὐρία υἱοῦ ἀκκὼς μέτρον δεύ-
cundā a porta domus eliaſub vſq; ad cōſūmationē do-
τερον ἀπὸ θύρας οἴκου ἐλιασοὺβ ἕως συντελείας οἴ-
mus eliaſub. & poſt eū tenuerūt ſacerdotes vi-
κου ἐλιασούβ. καὶ μετ᾽ αὐτὸν ἐκράτησαν οἱ ἱερεῖς ἄν-
ri achechar. & poſt eū tenuit beniamin &
δρες ἀχεχάρ. καὶ μετ᾽ αὐτὸν ἐκράτησε βενιαμὶν καὶ
aſſub cōtra domū ſuā. & poſt eos te-
ἀσοὺβ κατέναντι οἴκου αὐτῶν. καὶ μετ᾽ αὐτοὺς ἐκρά-
nuit azarias filius
τησεν ἀζαρίας υἱὸς

D

E

F

maaſee filij ananie iuxta domū ſuā. ⁊ poſt
μαασέου υἱοῦ ἀνανίου ἐχόμενα οἴκου αὐτοῦ. καὶ με-
eū tenuit baani filiꝰ ennadad mēſurā ſecū-
τ' αὐτὸν ἐκράτησε βαανὶ υἱὸς ἠνναδὰδ μέτρον δεύ-
dā: a domo azarie vſq; ad angulū ⁊
τερον, ἀπὸ τοῦ οἴκου ἀζαρίου ἕως τῆς γωνίας καὶ
vſq; ad flexurā phalali filij vzai: cōtra
ἕως τῆς καμπῆς φαλάλι υἱοῦ οὐζαΐ, ἐξεναντίας τῆς
angulū ⁊ turrim eminētē ex do-
γωνίας καὶ τοῦ πύργου τοῦ ἐξέχοντος ἐκ τοῦ οἴ-
mo regis excelſa atrij carce-
κου τοῦ βασιλέως ἀνώτερος τῆς αὐλῆς τῆς φυλα-
ris. ⁊ poſt eū phadaia filiꝰ phoros. ⁊ na-
κῆς. καὶ μετ' αὐτὸν φαδαία υἱὸς φόρος. καὶ οἱ να-
thinei erāt habitantes in ophal vſq; ad contra hor
θιναῖοι ἦσαν οἰκοῦντες ἐν τῷ ὠφὰλ ἕως ἀπέναντι κή-
tū porte aque ad orientē: ⁊ turris
που πύλης τοῦ ὕδατος εἰς ἀνατολάς, καὶ ὁ πύργος ὁ
eminēs. ⁊ poſt eū tenuerūt thecoim mēſurā
ἐξέχων. καὶ μετ' αὐτὸν ἐκράτησαν οἱ θεκωεὶμ μέτρον
ſecundā e regione turris magne
G δεύτερον ἐξεναντίας τοῦ πύργου τοῦ μεγάλου τοῦ
eminētis: ⁊ vſq; ad murū aphla. ſu-
ἐξέχοντος, καὶ ἕως τοῦ τείχους τοῦ ἀφλά. ἀνώτε-
pra portā equoꝝ tenuerūt ſacerdotes: vir cō-
ρον πύλης τῶν ἵππων ἐκράτησαν οἱ ἱερεῖς, ἀνὴρ ἐξε-
tra domū ſuā. ⁊ poſt eū tenuit ſa-
ναντίας οἴκου ἑαυτοῦ. καὶ μετ' αὐτὸν ἐκράτησε σα-
doc filiꝰ emmer cōtra domū ſuā. ⁊ poſt
δὼκ υἱὸς ἐμμὴρ ἐξεναντίας οἴκου ἑαυτοῦ. καὶ μετ' αὐ-
eū tenuit ſamaia filiꝰ ſechenia cuſtos por-
τὸν ἐκράτησε σαμαΐα υἱὸς σεχενία φύλαξ τῆς πύ-
te orientis. ⁊ poſt eū tenuit ananias
λης τῆς ἀνατολῆς. καὶ μετ' αὐτὸν ἐκράτησεν ἀνανίας
filiꝰ ſellemia: ⁊ anon filiꝰ ſeleph ſextus mēſurā
υἱὸς σελλεμία, καὶ ἀνὼν υἱὸς σελὲφ ὁ ἕκτος μέτρον
ſecundā. ⁊ poſt eū tenuit meſollā filius
δεύτερον. καὶ μετ' αὐτὸν ἐκράτησε μεσολλὰμ υἱὸς
barachie cōtra gazophylaciū ſuū. ⁊ poſt
βαραχίου ἐξεναντίας γαζοφυλακίου αὐτοῦ. καὶ με-
eū tenuit melchias filiꝰ ſarephi vſq; ad
τ' αὐτὸν ἐκράτησε μελχίας υἱὸς τοῦ σαρεφὶ ἕως
domū nathineoꝝ ⁊ negotiatoꝝ cōtra por-
οἴκου τῶν ναθιναίων καὶ τῶν μεταβόλων ἀπέναντι πύ-
tā cōſiderationis: ⁊ vſq; ad aſcenſum fle-
λης τῆς ἐπισκέψεως, καὶ ἕως ἀναβάσεως τῆς καμ-
xure. ⁊ intra aſcenſum porte oui
πῆς. καὶ ἀναμέσον τῆς ἀναβάσεως τῆς πύλης τῆς προβα-
ne tenuerūt fabri ⁊ negociatores.
τικῆς ἐκράτησαν οἱ χαλκεῖς καὶ οἱ μεταβόλοι. Ca. 4.
ET factū eſt quādo audiuit ſanabalat ꝙ nos
Καὶ ἐγένετο ἡνίκα ἤκουσε σαναβαλὰτ ὅτι ἡμεῖς
A edificaremus murū: ⁊ moleſtū fuit ei: ⁊ ira-
οἰκοδομοῦμεν τὸ τεῖχος, καὶ πονηρὸν ἦν αὐτῷ, καὶ ὠρ-
tus eſt multū: ⁊ ſubſānabat in iudeos. ⁊
γίσθη ἐπὶ πολύ, καὶ ἐξεγέλα ἐπὶ τοῖς ἰουδαίοις. καὶ
dixit corā fratribus ſuis ⁊ exercitu ſa-
εἶπεν ἐνώπιον τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ καὶ τῆς δυνάμεως σα-
marie: ⁊ dixit: qd imbecilles iſti faciūt
μαρείας, καὶ εἶπεν, τί οἱ οὐδαμινοὶ οὗτοι ποιοῦσιν οἱ
iudei? nū dimittemus eos? nūqd ſacrificant? nūqd
ἰουδαῖοι; μὴ καταλείψομεν αὐτούς; ἆρα θυσιάζουσιν; ἆρα
poterūt? ⁊ hodie ſanabūt lapides poſtꝙ̄
δυνήσονται; καὶ σήμερον ἰάσονται τοὺς λίθους μετὰ τὸ
puluis facti ſunt cōbuſti? ⁊ tobias ammani-
χῶμα γενέσθαι καυθέντας; καὶ τωβίας ὁ ἀμμανί-
tes prope eū: ⁊ dixit ad eos: et
της ἐχόμενα αὐτοῦ, καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς, καίγε
iſti edificāt: nōne aſcēdet vulpes
αὐτοὶ οἰκοδομοῦσιν, οὐχὶ ἀναβήσεται ἀλώπηξ

maaſie filii ananie cōtra domū ſuam. Poſt eū edificauit bennui filius ennada menſurā ſecūdam a domo azarie vſq; ad flexurā & vſq; ad angulū. Poſt eū edificauit phalel filius ozi cōtra flexuram & turrim q̄ eminet de domo regis excelſa ideſt in atrio carceris. Poſt eum phadaia filius feros. Nathinei autem habitabāt in ofel vſq; contra portam aquarum ad orientē & turrim que prominebat. Poſt eos edificauerūt thecueni menſurā ſecundam e regiōe a turre magna & eminenti vſq; ad murū templi. Surſum autē ad portam equorum edificauerūt ſacerdotes vnuſquiſq; contra domum ſuam. Poſt eos edificauit ſeddo filius emmer contra domum ſuam. Et poſt eum edificauit ſemeia filius ſechenie cuſtos porte orientalis. Poſt eum edificauerūt anania filius ſelemie: & anon filius ſelo ſextus: menſurā ſecundā. Poſt eum edificauit meſollā filius barachie cōtra gazophylaciū ſuū. Poſt eū edificauit melchias filiꝰ aurificis vſq; ad domum nathinneorū & ſcruta vendentiū contra portā iudicialē & vſq; ad cenaculum anguli. Et intra cenaculū anguli in porta gregis edificauerūt aurifices & negociatores. 4.

Factum eſt autē cū audiſſet ſanaballath ꝙ edificaremus murum: iratus eſt valde: & motus nimis ſubſannauit iudeos. & dixit corā fratribus ſuis & frequētia ſamaritanorum. Quid iudei faciūt ībecilles? Num dimittēt eos gētes? Nū ſacrificabūt & cōplebūt in vna die? Nunq̄d edificare poterūt lapides de aceruis pulueris qui cōbuſti ſunt? Sed tobias amanites proximus eius ait. Edificent. Si aſcenderit vulpes

מעשיה בן ענניה אצל ביתו׃
אחריו החזיק בנוי בן חנדד
מדה שנית מבית עזריה עד — מדד שנה
המקצוע ועד הפנה׃ פלל בן
אוזי מנגד המקצוע והמגדל היוצא — גדל יצא
מבית המלך העליון אשר לחצר — עלה
המטרה אחריו פדיה בן פרעוש׃ — נטר
והנתינים היו ישבים בעפל עד — נתן היה
נגד שער המים למזרח והמגדל — זרח
היוצא׃ אחריו החזיקו התקעים — יצא חזק
מדה שנית מנגד המגדל הגדול
היוצא ועד חומת העפל׃
מעל שער הסוסים החזיקו
הכהנים איש לנגד ביתו׃
אחריו החזיק צדוק בן אמר
נגד ביתו ואחריו החזיק
שמעיה בן שכניה שמר שער
המזרח׃ אחריו החזיק חנניה בן
שלמיה וחנון בן צלף הששי
מדה שנית אחריו החזיק משלם
בן ברכיה נגד נשכתו׃ אחריו
החזיק מלכיה בן הצרפי עד בית
הנתינים והרכלים נגד שער
המפקד ועד עלית הפנה׃ ובין — פקד עלה
עלית הפנה לשער הצאן החזיקו
הצרפים והרכלים׃

Cap. iiij.

ויהי כאשר שמע סנבלט כי
אנחנו בונים את החומה ויחר לו — היה בנה
ויכעס הרבה וילעג על היהודים׃ — חרה כעס
ויאמר לפני אחיו וחיל שמרון — רבה לעג
ויאמר מה היהודים האמללים — ידה
עשים היעזבו להם היזבחו היכלו — אמר פנה
ביום היחיו את האבנים — עשה עזב
מערמות העפר והמה שרופות׃ — זבח כלה
וטוביה העמני אצלו ויאמר גם — חיה
אשר הם בונים אם יעלה שועל — שרף
עלה שעל

Digitized by Google

ופרץ חומת אבניהם ׃ שמע חמה
אלהינו כי היינו בוזה והשב היה שוב
חרפתם על ראשם ותנם לבזה נתן בזז
בארץ שביה ׃ ואל תכס על שבה כסה
עונם וחטאתם מלפניך אל
תמחה כי הכעיסו לנגד הבונים ׃ מחה
ונבנה את החומה ותקשר בנה קשר
כל החומה עד חציה ויהי לב חצה
לעם לעשות ׃ ויהי כאשר שמע עשה
סנבלט וטוביה והערבים והעמנים
והאשדודים כי עלתה ארוכה עלה ארך
לחמות ירושלם כי החלו חלל
הפרוצים להסתם ויחר להם פרץ סתם
מאד ׃ ויקשרו כלם יחדו לבוא
להלחם בירושלם ולעשות לו לחם
תועה ׃ ונתפלל אל אלהינו תעה פלל
ונעמיד משמר עליהם יומם עמד שמר
ולילה מפניהם ׃ ויאמר יהודה פנה אמר
כשל כח הסבל והעפר הרבה רבה
ואנחנו לא נוכל לבנות בחומה ׃ יכל בנה
ויאמרו צרינו לא ידעו ולא יראו חמה צור
עד אשר נבוא אל תוכם והרגנום ראה בוא
והשבתנו את המלאכה ׃ ויהי שבת לאך
כאשר באו היהודים הישבים היה בוא
אצלם ויאמרו לנו עשר פעמים ידה
מכל המקומות אשר תשובו קום שוב
עלינו ׃ ואעמיד מתחתיות למקום
מאחרי לחומה בצחיחים ואעמיד צחח
את העם למשפחות עם חרבתיהם ש פחה
רמחיהם וקשתתיהם ׃ וארא ראה
ואקום ואמר אל החרים ואל קום חור
הסגנים ואל יתר העם אל תיראו ירא
מפניהם את אדני הגדול והנורא גדל ירא
זכרו והלחמו על אחיכם בניכם לחם בנה
ובנתיכם נשיכם ובתיכם ׃ ויהי נשה בית
כאשר שמעו אויבינו כי נודע ידע

tranſiliet murum eorū lapideum. Audi deus noſter quia facti ſumus deſpectui. Cōuerte opprobriū ſup caput eorū: & da eos in deſpectionē in terra captiuitatis. Ne operias iniquitatē eorū: & pctm eorū corā facie tua non deleatur: quia irriſerūt edificantes. Itaq; edificauimus murum & coniunximus totū vſq; ad partē dimidiam: & puocatū eſt cor populi ad operādū. Factum eſt aūt cū audiſſet ſanaballath & tobias & arabes & ammonite & azotii φ obducta eſſet cicatrix muri hieruſalem: & φ cepiſſent interrupta cōcludi: irati ſunt nimis. Et cōgregati ſūt oēs pariter vt venirent & pugnarent contra hieruſalem & molirentur inſidias. Et orauimus deum noſtrum: & poſuimus cuſtodes ſuper murum die ac nocte contra eos. Dixit autem iudas. Debilitata eſt fortitudo portātis: & hum⁹ nimia eſt: & nos non poterim⁹ edificare murum. Et dixerūt hoſtes noſtri. Neſciant & ignorent donec veniamus in medium eorū & iterficiam⁹ eos: & ceſſare faciamus opus. Factum eſt autē venientibus iudeis qui habitabant iuxta eos: & dicentibus nobis per decem vices ex omnibus locis quibus venerant ad nos: ſtatui in loco poſt murū per circuitū populū in ordinem cū gladiis ſuis & lanceis & arcubus. Et perſpexi atq; ſurrexi: & aio ad optimates & magiſtratus: & ad reliquā partē vulgi. Nolite timere a facie eorū. Domini magni & terribilis memētote: & pugnate pro frib⁹ vřis: filiis vřis & filiab⁹ vřis: & vxorib⁹ veſtris: & domib⁹ vřis. Factum eſt aūt cū audiſſent inimici nři nunciatū eſſe

ꝛ deſtruet murū lapidū eoꝝ: audi deus noſter
καὶ καθελεῖ τὸ τεῖχος λίθων αὐτῶν; ἄκουσον ὁ θεὸς ἡμῶν
quia facti ſumus in ſubſānationē: ꝛ cōuerte oppro-
ὅτι ἐγενήθημεν εἰς μυκτηρισμόν, καὶ ἐπίστρεψον ὀνειδι-
briū eoꝝ in caput eoꝝ: ꝛ da eos in ſu-
σμὸν αὐτῶν εἰς κεφαλὴν αὐτῶν, καὶ δὸς αὐτοὺς εἰς μυ-
bſānationē in terra captiuitatis: ꝛ ne operias in-
κτηρισμὸν ἐν γῇ αἰχμαλωσίας, καὶ μὴ καλύψῃς ἐπὶ
iniquitatē eoꝝ: ꝛ peccatū eoꝝ a facie tua
ἀνομίαν αὐτῶν, καὶ ἡ ἁμαρτία αὐτῶν ἐκ προσώπου σου
nō deleať: qm̄ irritauerūt corā edificā-
μὴ ἐξαλειφθείη, ὅτι παρώργισαν ἐναντίον τῶν οἰκοδο-
tibus. ꝛ edificauimus muꝝ ꝛ cōiūctus ē ois
μούντων. καὶ ᾠκοδομήσαμεν τὸ τεῖχος καὶ συνήφθη πᾶν
murus vſq; ad medietatē ſuā: ꝛ factū eſt cor
τὸ τεῖχος ἕως τοῦ ἡμίσους αὐτοῦ, καὶ ἐγένετο ἡ καρδία
populi vt edificaret. ꝛ factū eſt cū audiſſet ſa-
τοῦ λαοῦ ὥστε οἰκοδομῆσαι. καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσε σα-
nabalat ꝛ tobias ꝛ arabes ꝛ ammanite ꝛ
ναβαλλὰτ καὶ τωβίας καὶ οἱ ἄραβες καὶ οἱ ἀμμανῖται καὶ οἱ
azotij: φ aſcēdit germē muris hieruſalē: qm̄
ἀζώτιοι, ὅτι ἀνέβη ἡ φυὴ τοῖς τείχεσιν ἱερουσαλήμ, ὅτι
inceperūt cicatrices obduci: ꝛ moleſtū eis
ἤρξαντο αἱ διασφαγαὶ ἀναφράσσεσθαι, καὶ πονηρὸν αὐ-
viſū fuit valde. ꝛ cōgregati ſunt oēs ad idē
τοῖς ἐφάνη σφόδρα. καὶ συνήχθησαν πάντες ἐπὶ τὸ αὐ-
vt venirēt ꝛ pcuterēt in hieruſalē: ꝛ facerēt
τὸ ἐλθεῖν καὶ παρατάξασθαι ἐν ἱερουσαλήμ, καὶ ποιῆσαι
ei deceptionē. ꝛ orauimus ad deū nřm
αὐτὴν πλάνησιν. καὶ προσηυξάμεθα πρὸς τὸν θεὸν ἡμῶν
ꝛ ſtatuimus cuſtodes ſup eos die ꝛ no-
καὶ ἐστήσαμεν προφύλακας ἐπ' αὐτοὺς ἡμέρας καὶ νυ-
cte a facie eoꝝ. ꝛ dixit iudas: contrita
κτὸς ἀπὸ προσώπου αὐτῶν. καὶ εἶπεν ἰούδας, συνετρί-
eſt fortitudo inimicoꝝ: ꝛ humus multa: ꝛ nos
βη ἡ ἰσχὺς τῶν ἐχθρῶν, καὶ ὁ χοῦς πολύς, καὶ ἡμεῖς
nō poterimus edificare in muro. ꝛ dixerūt
οὐ δυνησόμεθα οἰκοδομεῖν ἐν τῷ τείχει. καὶ εἶπον
tribulantes nos: nō cognoſcēt ꝛ nō videbūt do-
οἱ θλίβοντες ἡμᾶς, οὐ γνώσονται καὶ οὐκ ὄψονται ἕως
nec veniamus in mediū eoꝝ: ꝛ interficiemus eos
ὅτου ἔλθωμεν εἰς μέσον αὐτῶν, καὶ φονεύσομεν αὐ-
ꝛ ſedabimus opus. ꝛ factū eſt vt vene-
τοὺς καὶ καταπαύσομεν τὸ ἔργον. καὶ ἐγένετο ὡς ἦλ-
rūt iudei habitantes prope eos: ꝛ dixerūt
θον οἱ ἰουδαῖοι οἱ οἰκοῦντες ἐχόμενα αὐτῶν, καὶ εἶπον
nobis: aſcēdūt ex oibus locis qm̄ cō-
ἡμῖν, ἀναβαίνουσιν ἐκ πάντων τῶν τόπων ὅτι ἐπε-
uertiſtis ſup nos. ꝛ ſtatui in infima
στρέψατε ἐφ' ἡμᾶς. καὶ ἔστησα εἰς τὰ κατώτατα τοῦ
loci poſt muꝝ in abſcōditis:
τόπου κατόπισθεν τοῦ τείχους ἐν τοῖς σκεπεινοῖς,
ꝛ ſtatui populū per pplos cū gladijs ſu-
καὶ ἔστησα τὸν λαὸν κατὰ δήμους μετὰ ῥομφαιῶν αὐ-
is ꝛ lāceis ſuis ꝛ arcubus ſuis.
τῶν καὶ τῶν δοράτων αὐτῶν καὶ τῶν τόξων αὐτῶν.
ꝛ pſpexi ꝛ ſurrexi ꝛ dixi ad optimates
καὶ εἶδον καὶ ἀνέστην καὶ εἶπον πρὸς τοὺς ἐντίμους
ꝛ ad duces ꝛ ad reli-
καὶ πρὸς τοὺς στρατηγοὺς καὶ πρὸς τοὺς καταλοί-
quos populi: ne timeatis a facie eo-
πους τοῦ λαοῦ, μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ προσώπου αὐ-
rū. memētote dei nři magni ꝛ
τῶν. μνήσθητε τοῦ θεοῦ ἡμῶν τοῦ μεγάλου καὶ
terribilis ꝛ pugnate pro fratribus vřis:
φοβεροῦ καὶ παρατάξασθε περὶ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν,
filijs vřis: ꝛ filiabus vřis: ꝛ vxoribus ve-
υἱῶν ὑμῶν, καὶ θυγατέρων ὑμῶν, καὶ γυναικῶν ὑ-
ſtris: ꝛ domibus vřis: ꝛ factū eſt quū audiſſent
μῶν, καὶ οἰκιῶν ὑμῶν, καὶ ἐγένετο ἡνίκα ἤκουσαν
inimici nři φ notū fuit
οἱ ἐχθροὶ ἡμῶν ὅτι ἐγνώσθη

B

C

Digitized by Google

nobis: ⁊ diſſipauit deus cōſiliū eoꝝ. ⁊
ἡμῖν, καὶ διεσκέδασεν ὁ θεὸς τὴν βουλὴν αὐτῶν. καὶ
reuerſi ſumus nos in murū: vir in opus ſu=
ἐπεστρέψαμεν ἡμεῖς εἰς τεῖχος, ἀνὴρ εἰς τὸ ἔργον αὐ=
um. ⁊ factū eſt a die illa medietas eoꝝ
τοῦ. καὶ ἐγένετο ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἥμισυ τῶν
q̄ ordinati erant faciebāt opus: ⁊ medietas eoꝝ re=
ἐκτεταγμένων ἐποίουν τὸ ἔργον, καὶ ἥμισυ αὐτῶν ἀν=
ſiſtebāt: ⁊ lācee ⁊ ſcuta ⁊ arcus ⁊ thora
τείχοντο, καὶ λόγχαι καὶ θυρεοὶ καὶ τόξα καὶ θώρα
ces: ⁊ p̄ncipes poſt oēm domū iuda
κες, καὶ οἱ ἄρχοντες ὀπίσω παντὸς οἴκου ἰούδα τῶν
edificantiū in muro. ⁊ tollētes in
οἰκοδομούντων ἐν τῷ τείχει. καὶ οἱ αἴροντες ἐν τοῖς

A humeris armati. in vna manu faciebat illic o=
ἀρτῆρσιν ἔνοπλοι. ἐν μιᾷ χειρὶ ἐποίει αὐτοῦ τὸ ἔρ=
pus: ⁊ in vna tenebat iaculū. ⁊ edificato
γον, καὶ ἐν μιᾷ ἐκράτει τὴν βολίδα. καὶ οἱ οἰκοδό
res vir gladiū ſuū accinctus ſup lumbū
μοι ἀνὴρ ῥομφαίαν αὐτοῦ ἐζωσμένος ἐπὶ τὴν ὀσφὺν
ſuū: ⁊ edificabāt. ⁊ buccinās in cornu abū
αὐτοῦ, καὶ ᾠκοδόμουν. καὶ ὁ σαλπίζων ἐν τῇ κερατί
dna p̄pe me. ⁊ dixi ad optimates ⁊ ad
νῃ ἐχόμενά μου. καὶ εἶπα πρὸς τοὺς ἐντίμους καὶ πρὸς
p̄ncipes ⁊ ad reliquos popu
τοὺς ἄρχοντας καὶ πρὸς τοὺς καταλοίπους τοῦ λα
li: opus grāde ⁊ latū: ⁊ nos ſeparamur
οῦ, τὸ ἔργον πολὺ καὶ πλατύ, καὶ ἡμεῖς σκορπιζόμεθα
ſup muꝝ procul vir a fratre ſuo.
ἐπὶ τοῦ τείχους μακρὰν ἀνὴρ ἀπὸ τοῦ ἀδελφοῦ αὐ
⁊ in loco vbicūq̧ audieritis vocē
τοῦ. καὶ ἐν τόπῳ οὗ ἂν ἀκούσητε τὴν φωνὴν τῆς
buccine: illuc cōcurrite ad nos: ⁊ deus
κερατίνης, ἐκεῖ συναχθήσεσθε πρὸς ἡμᾶς, καὶ ὁ θεὸς
noſter pugnabit pro nobis: ⁊ nos faciebamus
ἡμῶν πολεμήσει ὑπὲρ ἡμῶν, καὶ ἡμεῖς ἐποιοῦμεν τὸ
opus. ⁊ medietas nr̄m tenētes lāceas
ἔργον. καὶ τὸ ἥμισυ ἡμῶν κρατοῦντες τὰς λόγχας
ab aſcēſu auroꝛe vſq̧ ad egreſſū ſtellaꝝ.
ἀπὸ ἀναβάσεως τοῦ ὄρθρου ἕως ἐξόδου τῶν ἄστρων.
⁊ in tēpoꝛe illo dixi pp̄lo: vnuſq̄ſq̧ cum
καὶ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ εἶπα τῷ λαῷ, ἕκαστος μετὰ
iuuene ſuo caſtrametabit in medio hieruſalē.
νεανίσκου αὐτοῦ αὐλισθήσεται ἐν μέσῳ ἱερουσαλήμ.
⁊ ſit nobis nox cuſtodia: ⁊ dies opus. ⁊
καὶ ἔστω ἡμῖν ἡ νὺξ προφυλακή, καὶ ἡ ἡμέρα ἔργον. καὶ
erā ego ⁊ fratres mei ⁊ pueri ⁊ vi
ἤμην ἐγὼ καὶ οἱ ἀδελφοί μου καὶ τὰ παιδάρια καὶ οἱ ἄν
ri cuſtodie poſt me: ⁊ nō fuit ex nobis
δρες τῆς προφυλακῆς ὀπίσω μου, καὶ οὐκ ἦν ἐξ ἡμῶν
denudans vir veſtimēta ſua. vir ⁊ ar=
ἐκδιδυσκόμενος ἀνὴρ τὰ ἱμάτια ἑαυτοῦ. ἀνὴρ καὶ ὅ=
ma eius ad aquam.
πλον αὐτοῦ εἰς τὸ ὕδωρ. Ca. 5.

D Et factꝰ eſt clamoꝛ pp̄li ⁊ mulieꝝ
Καὶ ἐγένετο ἡ κραυγὴ τοῦ λαοῦ καὶ γυναικῶν
eoꝝ magnꝰ ad fratres ſuos
αὐτῶν μεγάλη πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς ἑαυτῶν τοὺς
iudeos. ⁊ erāt aliq̄ dicētes: in filijs no=
ἰουδαίους. καὶ ἦσάν τινες λέγοντες, ἐν υἱοῖς ἡ=
ſtris ⁊ in filiabꝰ nr̄is: nos multi: ⁊ acci
μῶν καὶ ἐν θυγατράσιν ἡμῶν, ἡμεῖς πολλοί, καὶ λη
piemus frumentū ⁊ comedemus ⁊ viuemus. ⁊ ſunt
ψόμεθα σῖτον καὶ φαγώμεθα καὶ ζησόμεθα. καὶ εἰ=
aliq̄ dicētes: agri nr̄i ⁊ vinee nr̄e
σί τινες λέγοντες, ἀγροὶ ἡμῶν καὶ ἀμπελῶνες ἡμῶν
⁊ domus nr̄e: nos p̄mittemus ⁊ accipiemus fru
καὶ οἰκίαι ἡμῶν, ἡμεῖς διεγγυῶμεν καὶ ληψόμεθα σῖ
mētu͂ ⁊ comedemus. ⁊ ſunt aliqui dicentes:
τον καὶ φαγώμεθα. καὶ εἰσί τινες λέγοντες,

nobis: diſſipauit deꝰ cōſilium eorum. Et reuerſi ſumus oms ad muros vnuſq̄ſq̧ ad opus ſuum. Et factū eſt a die illa: media pars iuuenum eorum faciebat opus: & media parata erat ad bellum: & lancee & ſcuta & arcus & lorice & principes poſt eos in omni domo iuda edificantium muros & portantium onera & imponentium: vna manu ſua faciebat opus: & altera tenebat gladium. Edificantiū enī vnuſquiſq̧ gladio erat accinctus renes. Et edificabant & clamabant buccina iuxta me. Et dixi ad optimates & ad magiſtratus & ad reliquam partem vulgi. Opus grande eſt & latum: & nos ſeparati ſumus in muro procul alter ab altero. In loco quocunq̧ audieritis clangorem tube: illuc concurrite ad nos. Deus noſter pugnabit pro nobis: & noſipſi faciamus opus. Et media pars noſtrum teneat lanceas ab aſcenſu aurore donec egrediantur aſtra. In tēpore quoq̧ illo dixi populo. Vnuſquiſq̧ cum puero ſuo maneat in medio hieruſalem: & ſint nobis vices per noctē & diem ad operandum. Ego autem & fratres mei & pueri mei & cuſtodes qui erant poſt me: non deponebamꝰ veſtimēta nr̄a. Vnuſq̄ſq̧ tm̄ nudabatur ad baptiſmū. 5.

Et factus eſt clamor populi & vxoꝝ eiꝰ magnꝰ aduerſus frēs ſuos iudeos. Et erant qui dicerent. Filii noſtri & filie noſtre multe ſunt nimis. Accipiamus p̄ p̄cio eoꝝ frumentū & comedamꝰ & viuamus. & erāt qui dicerēt. Agros nr̄os & vineas & domꝰ nr̄as apponamus: & accipiamus frumentum in fame. Et alii dicebant.

לנו ויפר האלהים את עצתם — פור יעץ
ונשוב כלנו אל החומה איש אל — שוב
מלאכתו ויהי מן היום ההוא חצי — לאך חצה
נערי עשים במלאכה וחצים — עשה
מחזיקים והרמחים המגנים — חזק
והקשתות והשריונים והשרים — שרה שור
אחרי כל בית יהודה הבונים — בנה
בחומה והנשאים בסבל עמשים
באחת ידו עשה במלאכה ואחת
מחזקת השלח והבונים איש
חרבו אסורים על מתניו ובונים — אסר
והתוקע בשופר אצלי ואמר — תקע שפר
אל החרים ואל הסגנים ואל — חור
יתר העם המלאכה הרבה — רבה
ורחבה ואנחנו נפרדים על — פרד
החומה רחוקים איש מאחיו — חמה רחק
במקום אשר תשמעו את קול — קום שמע
השופר שמה תקבצו אלינו — קבץ
אלהינו ילחם לנו ואנחנו — לחם
עשים במלאכה וחצים מחזיקים — עשה חצה
ברמחים מעלות השחר עד — חזק עלה
צאת הכוכבים גם בעת ההיא — יצא ככב
אמרתי לעם איש ונערו
ילינו בתוך ירושלם והיו — לון היה
לנו הלילה משמר והיום מלאכה — שמר
ואין אני ואחי ונערי ואנשי
המשמר אשר אחרי אין אנחנו
פשטים בגדינו איש שלחו
המים ותהי צעקת — Cap. v.
העם ונשיהם גדולה אל אחיהם — היה
היהודים ויש אשר אמרים — נשה גדל
בנינו ובנתינו אנחנו רבים — ידה
ונקחה דגן ונאכלה ונחיה ויש — רבב
אשר אמרים שדתינו וכרמינו — לקח אכל
ובתינו אנחנו ערבים ונקחה — חיה שדה
דגן ברעב ויש אשר אמרים — בית

Digitized by Google

לוינו כסף למדת המלך שדתינו לוה מדד
וכרמינו: ועתה כבשר אחינו
בשרנו כבניהם בנינו והנה בנה
אנחנו כבשים את בנינו ואת
בנתינו לעבדים ויש מבנתינו
נכבשות ואין לאל ידנו ושדתינו כבש איל
וכרמינו לאחרים: ויחר לי מאד חרה
כאשר שמעתי את זעקתם ואת
הדברים האלה: וימלך לבי עלי מלך
ואריבה את החרים ואת הסגנים רוב חור
ואמרה להם משא איש באחיו נשה
אתם נשאים ואתן עליהם נתן
קהלה גדולה: ואמרה להם אנחנו גדל
קנינו את אחינו היהודים קנה ידה
הנמכרים לגוים כדי בנו וגם מכר
אתם תמכרו את אחיכם ונמכרו
לנו ויחרישו ולא מצאו דבר: חרש
ויאמר לא טוב הדבר אשר
אתם עשים הלוא ביראת עשה
אלהינו תלכו מחרפת הגוים ילך
אויבינו: וגם אני אחי ונערי
נשים בהם כסף ודגן נעזבה נשה עזב
נא את המשא הזה: השיבו נא שוב
להם כהיום שדתיהם כרמיהם שדה
זיתיהם ובתיהם ומאת הכסף בית מאה
והדגן והתירוש והיצהר אשר ירש צהר
אתם נשים בהם: ויאמרו אמר
נשיב ומהם לא נבקש כן נעשה שוב בקש
כאשר אתה אומר ואקרא את קרא
הכהנים ואשביעם לעשות שבע
כדבר הזה: גם חצני נערתי
ואמרה ככה ינער האלהים את נער
כל האיש אשר לא יקים את קום
הדבר הזה מביתו ומיגיעו יגע היה
וככה יהיה נעור ורק ויאמרו נער ריק
כל הקהל אמן ויהללו את יהוה הלל

Mutuo ſumamus pecu
nias in tributa regis: de-
muſq; agros nr̃os & vi-
neas: & nũc ſicut carnes
fratrũ nr̃orũ: ſic carnes
nr̃e ſunt: & ſicut filii eorũ:
ita & filii nr̃i. Ecce nos
ſubiugamus filios nr̃os
& filias nr̃as in ſeruitu-
tem: & de filiab9 noſtris
ſũt famule: nec habem9
vnde poſſint redimi: &
agros nr̃os & vineas nr̃as
alii poſſident. Et iratus
ſum nimis cũ audiſſem
clamorem eorum ſm
verba hec: cogitauitq;
cor meum mecum.
Et increpaui optimates
& magiſtratus:
& dixi eis. Vſuras ne
ſinguli a fratribus vr̃is
exigitis? Et congregaui
aduerſum eos
cõtionem magnam: &
dixi eis. Nos vt ſcitis
redemimus fratres no-
ſtros iudeos
q venditi fuerãt gentib9
ſm poſſibilitatẽ nr̃am.
Et vos igitur vendite
frẽs vr̃os: & redimem9
eos. Et ſiluerũt: nec in
uenerũt quid rñderent.
Dixiq; ad eos. Non eſt
bona res quam
facitis. Quare non in ti
more
dei nr̃i ambulatis: ne ex
probretur nobis a gẽtib9
inimicis nr̃is. Et ego
& frẽs mei & pueri mei
cõmodauimus plurimis
pecuniam & frumentũ.
Non repetamus in cõe
iſtud. Es alienũ cõceda-
mus: qđ debetur nobis.
Reddite eis hodie agros
ſuos & vineas ſuas & oli
ueta ſua & domos ſuas.
Quin poti9 & centeſimã
pecunie frumẽti vini &
olei quã exigere ſoletis
ab eis: date pro illis. Et
dixerũt. Reddem9: & ab
eis nihil q̃remus: ſicq; fa
ciemus vt loqueris. Et
vocaui
ſacerdotes & adiuraui
eos vt facerent
iuxta quod dixeram. In
ſup excuſſi ſinum meũ
& dixi. Sic excutiat de9
omnem virum qui nõ
compleuerit
verbum iſtud: de domo
ſua & de laboribus ſuis:
ſic excutiatur: & vacu-
us fiat. Et dixit
vniuerſa multitudo: amẽ
Et laudauerunt dñm.

mutuo accepim9 argentũ in tributo regis:
ἐδανεισάμεθα ἀργύριον εἰς φόρους τοῦ βασιλέως,
agri nr̃i & vinee nr̃e & domus nr̃e. &
ἀγροὶ ἡμῶν καὶ ἀμπελῶνες ἡμῶν καὶ οἰκίαι ἡμῶν. καὶ
nũc ſicut caro fratrũ nr̃oꝝ: caro nr̃a. ſicut filij eo-
νῦν ὡς σὰρξ ἀδελφῶν ἡμῶν, σὰρξ ἡμῶν. ὡς υἱοὶ αὐ-
rũ: filij nr̃i. & ecce nos ſubiugamus
τῶν, υἱοὶ ἡμῶν. καὶ ἰδοὺ ἡμεῖς καταδυναστεύομεν τοὺς
filios nr̃os & filias nr̃as in ſuos: &
υἱοὺς ἡμῶν καὶ τὰς θυγατέρας ἡμῶν εἰς δούλους, καὶ
ſunt de filiabus nr̃is ſubiugate: &
εἰσὶν ἀπὸ θυγατέρων ἡμῶν καταδυναστευόμεναι, καὶ
nõ eſt potentia manuũ nr̃aꝝ: & agri nr̃i & vi
οὐκ ἔστι δύναμις χειρῶν ἡμῶν, καὶ ἀγροὶ ἡμῶν καὶ ἀμ-
nee nr̃e optimatibus. & triſtatus ſũ val-
πελῶνες ἡμῶν τοῖς ἐντίμοις. καὶ ἐλυπήθην σφό-
de cũ audiui clamorẽ eoꝝ & ſmo
δρα καθὼς ἤκουσα τὴν κραυγὴν αὐτῶν καὶ τοὺς λό-
nes iſtos. & deliberauit cor meũ apud
γους τούτους. καὶ ἐβουλεύσατο καρδία μου ἐπ᾽ ἐ-
me. & pugnaui aduerſus optimates &
μέ. καὶ ἐμαχησάμην πρὸς τοὺς ἐντίμους καὶ τοὺς
ꝑncipes & dixi eis: repetitione vos repe-
ἄρχοντας καὶ εἶπον αὐτοῖς, ἀπαιτήσει ὑμεῖς ἀπαι-
tetis vir fratrẽ ſuũ: q̃ vos facitis?
τήσετε ἀνὴρ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἃ ὑμεῖς ποιεῖτε;
& dedi ſup eos cõcionẽ magnã. & dixi
καὶ ἔδωκα ἐπ᾽ αὐτοὺς ἐκκλησίαν μεγάλην. καὶ εἶπον
eis: nos poſſedimus fratres nr̃os
αὐτοῖς, ἡμεῖς κεκτήμεθα τοὺς ἀδελφοὺς ἡμῶν τοὺς
iudeos vẽditos gẽtibus: in volũta
ἰουδαίους τοὺς πωλουμένους τοῖς ἔθνεσιν, ἐν ἑκου-
rio nr̃o. & vos vẽditis fratres vr̃os:
σίῳ ἡμῶν. καὶ ὑμεῖς πωλεῖτε τοὺς ἀδελφοὺς ὑμῶν,
& vẽdentur nobis. & ſiluerũt & nõ inuenerũt
καὶ πραθήσονται ἡμῖν. καὶ ἡσύχασαν καὶ οὐχ εὗρον
ſmonẽ. & dixi: nõ bonũ vbũ quod vos faci-
λόγον. καὶ εἶπον, οὐκ ἀγαθὸς ὁ λόγος ὃν ὑμεῖς ποιεῖ-
tis: nõ ſic in timore dei nr̃i redibitis ab op
τε, οὐχ οὕτως ἐν φόβῳ θεοῦ ἡμῶν ἀπελεύσεσθε ἀπὸ ὀνει-
probrio gẽtiũ inimicoꝝ nr̃oꝝ. etiã ego & fra-
δισμοῦ τῶν ἐθνῶν τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν. καί γε ἐγὼ καὶ οἱ ἀδελ-
tres mei & noti mei poſuimus eis argentũ.
φοί μου καὶ οἱ γνωστοί μου ἔθηκαμεν αὐτοῖς ἀργύριον
& frumentũ: relinquimus iã repetitionẽ hãc.
καὶ σῖτον, ἐγκαταλίπομεν δὴ τὴν ἀπαίτησιν ταύ-
reddite iã eis vt hodie agros
την. ἐπιστρέψατε δὴ αὐτοῖς ὡς σήμερον ἀγροὺς
ſuos & vineas ſuas & oliueta ſua &
αὐτῶν καὶ ἀμπελῶνας αὐτῶν καὶ ἐλαιῶνας αὐτῶν καὶ
domos ſuas: & de argẽto frumentũ &
οἰκίας αὐτῶν, καὶ ἀπὸ τοῦ ἀργυρίου τὸν σῖτον καὶ
vinũ & oleũ afferte eis. & dixe
τὸν οἶνον καὶ τὸ ἔλαιον ἐξενέγκατε αὐτοῖς. καὶ εἶ-
rũt: reddemus: & ab eis nõ q̃remus:
πον, ἀποδώσομεν, καὶ παρ᾽ αὐτῶν οὐ ζητήσομεν,
ſic faciemus ſicut tu dicis. & vocaui
οὕτως ποιήσομεν καθὼς σὺ λέγεις. καὶ ἐκάλεσα
ſacerdotes & adiuraui eos vt facerẽt ſm ver
τοὺς ἱερεῖς καὶ ὥρκισα αὐτοὺς ποιῆσαι ὡς τὸ ῥῆ-
bũ hoc. & veſtẽ meã excuſſi: & di
μα τοῦτο. καὶ τὴν ἀναβολήν μου ἐξετίναξα, καὶ εἶ-
xi: ſic excutiat deus oẽm viꝝ: q̃ nõ
πον, οὕτως ἐκτινάξαι ὁ θεὸς πάντα ἄνδρα, ὃς οὐ
ſtatuet verbũ iſtud de domo ſua & de
στήσει τὸν λόγον τοῦτον ἐκ τοῦ οἴκου αὐτοῦ καὶ ἐκ
labore ſuo: & erit ſic excuſſus & va
κόπου αὐτοῦ, καὶ ἔσται οὕτως ἐκτετιναγμένος καὶ κε-
nus. & dixit vniuerſa eccleſia: amẽ: & laudauerũt
νός. καὶ εἶπε πᾶσα ἡ ἐκκλησία, ἀμήν, καὶ ᾔνεσαν
dominum.
τὸν κύριον.

B

C

Digitized by Google

ꝛ fecit ppl's verbū iſtud. etiā a
καὶ ἐποίησεν ὁ λαὸς τὸ ῥῆμα τοῦτο. καί γε ἀπὸ
die q̄ p̄ceperat mihi vt eſſē in pncipē eo=
τῆς ἡμέρας ἧς ἐνετείλατό μοι εἶναι εἰς ἄρχοντα αὐ
rū in terra iuda ab anno viceſimo ꝛ vſq; ad ānuꝫ
τῶν ἐν γῇ ἰούδα ἀπὸ ἔτους εἰκοστοῦ καὶ ἕως ἔτους
triceſimū ꝛ ſecundū arthaſaſtha regi
τριακοστοῦ καὶ δευτέρου τῷ ἀρθασασθὰ τῷ βασιλεῖ
ānos duodeci: ꝛ ego ꝛ fratres mei panē
ἔτη δώδεκα, καὶ ἐγὼ καὶ οἱ ἀδελφοί μου ἄρτον τῆς
pncipatus mei nō comedim⁹. at duces q̄ an=
ἡγεμονίας μου οὐκ ἐφάγομεν. οἱ δὲ ἄρχοντες οἱ ἔμ=
D te me grauauerūt ſup ppl'm ꝛ acceperūt
προσθέν μου ἐβάρυναν ἐπὶ τὸν λαὸν καὶ ἔλαβον
ab eis in panib⁹ ꝛ in vino vltimū argē=
παρ' αὐτῶν ἐν ἄρτοις καὶ ἐν οἴνῳ ἔσχατον ἀργύρι
tū ſiclos q̄draginta. etiā miniſtri
ον σίκλους τεσσαράκοντα. καί γε τὰ παιδάρια
eoꝝ dn̄ati fuerūt ſup ppl'm: et ego nō fe=
αὐτῶν ἐκυρίευσαν ἐπὶ τὸν λαόν, κἀγὼ οὐκ ἐποί
ci ſic a facie timoris dn̄i. ꝛ
ησα οὕτως ἀπὸ προσώπου φόβου κυρίου. καὶ
in opere muri iſtoꝝ tenui: agrū
ἐν ἔργῳ τοῦ τείχους τούτων ἐκράτησα, ἀγρὸν
nō poſſedi: ꝛ pueri mei ꝛ oēs
οὐκ ἐκτησάμην καὶ τὰ παιδάριά μου καὶ πάντες
cōgregati ibi pp̄ter op⁹. ꝛ iudei ꝛ
οἱ συνηγμένοι ἐκεῖ διὰ τὸ ἔργον. καὶ ἰουδαῖοι καὶ
pncipes centū q̄nquaginta viri: ꝛ veniē
οἱ ἄρχοντες ἑκατὸν πεντήκοντα ἄνδρες, καὶ ἐρχό
tes ad nos de gētibus q̄ in circuitu nr̄o:
μενοι πρὸς ἡμᾶς ἀπὸ τῶν ἐθνῶν τῶν κύκλῳ ἡμῶν,
in mēſa mea. ꝛ erat qđ fiebat in diē
ἐπὶ τράπεζάν μου. καὶ ἦν γινόμενον εἰς ἡμέραν
vnū: vitulus vn⁹ ꝛ oues ſex electe ꝛ hir
μίαν, μόσχος εἷς καὶ πρόβατα ἓξ ἐκλεκτὰ καὶ χί
cus erāt mihi. ꝛ inter duodeci
μαρος ἐγίνοντό μοι. καὶ ἀναμέσον τῶν δώδεκα
dies in oībus vinū multitudine. ꝛ cū iſtis
ἡμερῶν ἐν πᾶσιν οἶνος τῷ πλήθει. καὶ σὺν τού=
panē ducatus mei nō q̄ſiui: q̄m
τοις ἄρτον τῆς ἡγεμονίας μου οὐκ ἐζήτησα, ὅτι
grauis fuitus ſup ppl'm iſtū. memēto
Infra. 13. a. βαρεῖα ἡ δουλεία ἐπὶ τὸν λαὸν τοῦτον. μνήσθητί
mei deus in bonū ſm̄ oīa q̄ feci
μου ὁ θεὸς εἰς ἀγαθὸν πάντα ὅσα ἐποίησα τῷ
pplo huic.
λαῷ τούτῳ.

Ca. 6.

A ET factū eſt vt auditū fuit ſanabalat
Καὶ ἐγένετο καθὼς ἠκούσθη τῷ σαναβαλλὰτ
ꝛ tobia ꝛ geſam arabi: ꝛ
καὶ τῷ τωβίᾳ καὶ τῷ γησὰμ τῷ ἄραβι, καὶ
reliquis inimicoꝝ nr̄oꝝ: q̄ edifi
τοῖς καταλοίποις τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν, ὅτι ᾠκοδό
caui muꝝ: ꝛ nō relicta fuit in eo inter
μησα τὸ τεῖχος, καὶ οὐ κατελείφθη ἐν αὐτῷ δια
ruptio: etiā vſq; ad tēpus illud: valuas nō
κοπή, καί γε ἕως τοῦ καιροῦ ἐκείνου, θύρας οὐκ
poſuerā in portis: ꝛ miſit ſana=
ἐπέστησα ἐν ταῖς πύλαις, καὶ ἀπέστειλε σανα=
balat ꝛ geſā ad me dicētes: veni ꝛ
βαλλὰτ καὶ γησὰμ πρός με λέγοντες, δεῦρο καὶ
cōgregemur parit in villis in cā=
συναχθῶμεν ἐπιτοαυτὸ ἐν ταῖς κώμαις ἐν πε=
po ono: ꝛ ipi cogitātes mihi vt facerēt ma
δίῳ ὠνώ, καὶ αὐτοὶ λογιζόμενοί μοι ποιῆσαι πο
lū. ꝛ miſi ad eos nūcios di=
νηρίαν. καὶ ἀπέστειλα ἐπ' αὐτοὺς ἀγγέλους λέ=
cēs: opus magnū ego facio: ꝛ nō potero
γων, ἔργον μέγα ἐγὼ ποιῶ, καὶ οὐ δυνήσομαι

Fecit ergo populus ſicut erat dictū. A die autē illa qua precepat rex mihi vt eſſem dux in terra iuda ab anno viceſimo vſq; ad annum triceſimum ſecundum artaxerxis regis p annos duodeciꝫ ego & frēs mei ānonas q̄ ducib⁹ debebātur non comedim⁹. Duces autē primi q fuerūt ante me grauauerunt populū & acceperunt ab eis in pane & vino & pecunia quotidie ſiclos quadraginta. Sed & miniſtri eorum depreſſerāt populum. Ego autē nō feci ita propter timorem dei. Quin potius in opere muri edificaui: & agrū non emi: & oīes pueri mei congregati ad opus erant. Iudei quoq; & magiſtratus centum quinquaginta viri: & qui veniebant ad nos de gētibus que in circuitu noſtro ſunt: in menſa mea erant. Parabatur autem mihi per dies ſingulos bos vnus: arietes ſex electi: exceptis volatilibus: & inter dies decem vina diuerſa: & alia multa tribuebam. Inſup & annonas ducatus mei nō q̄ſiui. Valde eniꝫ attenuatus erat populus. Memēto mei deus me⁹ in bonū ſm̄ omnia que feci populo huic.

6.

FActum eſt autem cū audiſſet ſanaballath & tobias & goſem arabs & ceteri inimici noſtri q̄ edificaſſem ego murum & non eſſet in ipſo reſidua interruptio: vſq; ad tempus aūt illud valuas non poſueram in portis: miſerūt ſanaballath & goſem arabs ad me dicentes. Veni & percutiamus fedus pariter in vitulis in cāpo ono. Ipſi autem cogitabant vt facerent mihi malum. Miſi ergo ad eos nuncios dicens. Opus grande ego facio: & nō poſſum

ויעש העם כדבר הזה׃ גם מיום
אשר צוה אתי להיות פחם בארץ — היה פחה
יהודה משנת עשרים ועד שנת — שנה
שלשים ושתים לארתחשסתא
המלך שנים שתים עשרה
אני ואחי לחם הפחה לא אכלתי׃
והפחות הראשנים אשר לפני — פנה
הכבידו על העם ויקחו מהם — כבד לקח
בלחם ויין אחר כסף שקלים
ארבעים גם נעריהם שלטו על
העם ואני לא עשיתי כן מפני — עשה
יראת אלהים׃ וגם במלאכת — לאך
החומה הזאת החזקתי ושדה — חמה חזק
לא קנינו וכל נערי קבוצים — קנה קבץ
שם על המלאכה׃ והיהודים והסגנים — יהד
מאה וחמשים איש והבאים — בוא
אלינו מן הגוים אשר סביבתינו — סבב
על שלחני׃ ואשר היה נעשה — עשה
ליום אחד שור אחד צאן שש
ברורות וצפרים נעשו לי ובין — ברר
עשרת ימים בכל יין להרבה — יום רבה
ועם זה לחם הפחה לא בקשתי
כי כבדה העבדה על העם הזה׃
זכרה לי אלהי לטובה כל אשר
עשיתי על העם הזה׃ — עשה

Cap. vj.

ויהי כאשר נשמע — היה שמע
לסנבלט ולטוביה ולגשם הערבי
וליתר איבינו כי בניתי את — בנה
החומה ולא נותר בה פרץ גם — יתר
עד העת ההיא דלתות לא העמדתי — עמד
בשערים׃ וישלח סנבלט וגשם — שלח
אלי לאמר לכה ונועדה יחדו — ילך יעד
בכפירים בבקעת אונו והמה — כפר
חשבים לעשות לי רעה׃ ואשלחה — רוע
עליהם מלאכים לאמר מלאכה — לאך לאך
גדולה אני עשה ולא אוכל — גדל יכל

לוינו כסף למדת המלך שדתינו (לוה מדד)
וכרמינו׃ ועתה כבשר אחינו
בשרנו כבניהם בנינו והנה (בנה)
אנחנו כבשים את בנינו ואת
בנתינו לעבדים ויש מבנתינו
נכבשות ואין לאל ידנו ושדתינו (כבש אול)
וכרמינו לאחרים׃ ויחר לי מאד (חרה)
כאשר שמעתי את זעקתם ואת
הדברים האלה׃ וימלך לבי עלי (מלך)
ואריבה את החרים ואת הסגנים (רוב חור)
ואמרה להם משא איש באחיו (נשה)
אתם נשאים ואתן עליהם (נתן)
קהלה גדולה׃ ואמרה להם אנחנו (גדל)
קנינו את אחינו היהודים (קנה ידה)
הנמכרים לגוים כדי בנו וגם (מכר)
אתם תמכרו את אחיכם ונמכרו
לנו ויחרישו ולא מצאו דבר׃ (חרש)
ויאמר לא טוב הדבר אשר
אתם עשים הלוא ביראת (עשה)
אלהינו תלכו מחרפת הגוים (ילך)
אויבינו׃ וגם אני אחי ונערי
נשים בהם כסף ודגן נעזבה (נשה עזב)
נא את המשא הזה׃ השיבו נא (שוב)
להם כהיום שדתיהם כרמיהם (שדה)
זיתיהם ובתיהם ומאת הכסף (בית מאה)
והדגן התירוש והיצהר אשר (ירש צהר)
אתם נשים בהם׃ ויאמרו (אמר)
נשיב ומהם לא נבקש כן נעשה (שוב בקש)
כאשר אתה אומר ואקרא את (קרא)
הכהנים ואשביעם לעשות (שבע)
כדבר הזה׃ גם חצני נערתי
ואמרה ככה ינער האלהים את (נער)
כל האיש אשר לא יקים את (קום)
הדבר הזה מביתו ומיגיעו (יגע היה)
וככה יהיה נעור ורק ויאמרו (נער ריק)
כל הקהל אמן ויהללו את יהוה (הלל)

[l]Mutuo ſumamus[m]pecunias[n]in tributa[o]regis: demuſq́[p] agros nr̃os[q]& vineas:[r]& nūc[s]ſicut carnes [t]fratrū nr̃orū: ſic[u] carnes nr̃e ſunt:&[x]ſicut filii eorū: ita &[y]filii nr̃i.[z] Ecce[a]nos [b]ſubiugamus[c]filios nr̃os [e]&[f] filias nr̃as[g] in ſeruitutem:[h]&[i]de filiabꝰ noſtris [k]ſūt famule:[l]nec habemꝰ [m]vnde poſſint redimi:[o]& agros nr̃os[p]&vineas nr̃as [q]alii poſſident.[r]Et iratus ſum[t]nimis[u]cū[x]audiſſem [y]clamorem eorum [a] ſm̄ [b]verba[c] hec:[d] cogitauitq́ [e]cor meum[f]mecum. [g]Et increpaui[i]optimates [k]&[l]magiſtratus: [m]& dixi[n] eis.[o] Vſuras ne [p]ſinguli[q]a fratribus vr̃is [s]exigitis:[t] Et congregaui [u]aduerſum eos [x]cōtionem[y] magnam:[z]& dixi[a]eis.[b]Nos vt ſcitis [c]redemimus[e]fratres noſtros[f]iudeos [g]q vendit fuerāt[h]gentibꝰ [i]ſm̄ poſſibilitatē[k] nr̃am. [l]Et[m]vos igitur[n] vendite [o]frēs vr̃os:[r]& redimemꝰ eos.[r]Et ſiluerūt:[s]nec[t] inuenerūt[u] quid r̄nderent. [x]Dixiq́ ad eos.[y] Non eſt [z]bona[a] res[b] quam [c]facitis. Quare[e]non[f]in timore [g]dei nr̃i[h]ambulatis:[i]ne exprobretur nobis a[k]gētibꝰ [l]inimicis nr̃is.[m] Et[n] ego [o]& frēs mei[p] & pueri mei [q]cōmodauimus plurimis [s]pecuniam[t]& frumentū. [u]Non repetamus in cōe [x]iſtud.[y]Es alienū cōcedamus:[z]qđ debetur nobis. [b]Reddite[d]eis[e]hodie[f]agros ſuos &[g] vineas ſuas &[h]olíueta ſua[i]& domos ſuas. Quin potiꝰ &[k]centeſimā [l]pecunie[m]frumēti[n]vini[o]& olei[p]quā[r] exigere ſoletis [s]ab eis: date pro illis.[t] Et dixerūt.[u]Reddemꝰ:[x]& ab eis[y]nihil[z]q̄remus:[a]ſicq́[b]faciemus[c] vt[e] loqueris.[f]Et vocaui [h]ſacerdotes[i] & adiuraui eos[k]vt facerent [l]iuxta quod dixeram.[n]Inſup[p]excuſſi[o] ſinum meū [q]& dixi.[r] Sic[s]excutiat[t] deꝰ [x]omnem[y]virum[z] qui[a] nō [b]compleuerit [d]verbum[e]iſtud:[f]de domo ſua[g] & de laboribus ſuis: [h]ſic[i] excutiatur:[l] & vacuus fiat.[m]Et dixit [n]vniuerſa[o]multitudo:[p]amē [q]Et laudauerunt[s] dn̄m.

mutuo accepimꝰ argentū in tributa regis:
ἐδανεισάμεθα ἀργύριον εἰς φόρους τοῦ βασιλέως,
agri nr̃i ⁊ vinee nr̃e ⁊ domus nr̃e. ⁊
ἀγροὶ ἡμῶν καὶ ἀμπελῶνες ἡμῶν καὶ οἰκίαι ἡμῶν. καὶ
nūc ſicut caro fratrū nr̃oꝝ: caro nr̃a. ſicut filii eo
νῦν ὡς σὰρξ ἀδελφῶν ἡμῶν, σὰρξ ἡμῶν. ὡς υἱοὶ αὐ
rū: filii nr̃i. ⁊ ecce nos ſubiugamus
τῶν, υἱοὶ ἡμῶν. καὶ ἰδοὺ ἡμεῖς καταδυναστεύομεν τοὺς
filios nr̃os ⁊ filias nr̃as in ſuos: ⁊
υἱοὺς ἡμῶν καὶ τὰς θυγατέρας ἡμῶν εἰς δούλους, καὶ
ſunt de filiabus nr̃is ſubiugate: ⁊
εἰσὶν ἀπὸ θυγατέρων ἡμῶν καταδυναστευόμεναι, καὶ
nō eſt potentia manuū nr̃aꝝ: ⁊ agri nr̃i ⁊ vi
οὐκ ἔστι δύναμις χειρῶν ἡμῶν, καὶ ἀγροὶ ἡμῶν καὶ ἀμ
nee nr̃e optimatibus. ⁊ triſtatus ſū val
πελῶνες ἡμῶν τοῖς ἐντίμοις. καὶ ἐλυπήθην σφό
de cū audiui clamorē eoꝝ ⁊ ſmo
δρα καθὼς ἤκουσα τὴν κραυγὴν αὐτῶν καὶ τοὺς λό
nes iſtos. ⁊ deliberauit cor meū apud
γους τούτους. καὶ ἐβουλεύσατο καρδία μου ἐπ᾽ ἐ
me. ⁊ pugnaui aduerſus optimates ⁊
μέ. καὶ ἐμαχησάμην πρὸς τοὺς ἐντίμους καὶ τοὺς
pncipes ⁊ dixi eis: repetitione vos repe
ἄρχοντας καὶ εἶπον αὐτοῖς, ἀπαιτήσει ὑμεῖς ἀπαι
tetis vir fratrē ſuū: q̄ vos facitis:
τήσετε ἀνὴρ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἃ ὑμεῖς ποιεῖτε;
⁊ dedi ſup eos cōcionē magnā. ⁊ dixi
καὶ ἔδωκα ἐπ᾽ αὐτοὺς ἐκκλησίαν μεγάλην. καὶ εἶπον
eis: nos poſſedimus fratres nr̃os
αὐτοῖς, ἡμεῖς κεκτήμεθα τοὺς ἀδελφοὺς ἡμῶν τοὺς
iudeos vēditos gētibus: in volūta
ἰουδαίους τοὺς πωλουμένους τοῖς ἔθνεσιν, ἐν ἑκου
rio nr̃o. ⁊ vos vēditis fratres vr̃os:
σίῳ ἡμῶν. καὶ ὑμεῖς πωλεῖτε τοὺς ἀδελφοὺς ὑμῶν,
⁊ vēdent nobis. ⁊ ſiluerūt ⁊ nō inuenerūt
καὶ πραθήσονται ἡμῖν. καὶ ἡσύχασαν καὶ οὐχ εὗρον
ſmonē. ⁊ dixi: nō bonū ÷ bū quod vos faci
λόγον. καὶ εἶπον, οὐκ ἀγαθὸς ὁ λόγος ὃν ὑμεῖς ποιεῖ
tis: nō ſic in timore dei nr̃i redibitis ab op
τε, οὐχ οὕτως ἐν φόβῳ θεοῦ ἡμῶν ἀπελεύσεσθε ἀπὸ ὀνει
probrio gētiū inimicoꝝ nr̃oꝝ. etiā ego ⁊ fra
δισμοῦ τῶν ἐθνῶν τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν. καί γε ἐγὼ καὶ οἱ ἀδελ
tres mei ⁊ noti mei poſuimus eis argentū.
φοί μου καὶ οἱ γνωστοί μου ἐθήκαμεν αὐτοῖς ἀργύριον
⁊ frumētū: reliquimus iā repetitionē hāc.
καὶ σῖτον, ἐγκατελίπομεν δὴ τὴν ἀπαίτησιν ταύ
reddite iā eis vt hodie agros
την. ἐπιστρέψατε δὴ αὐτοῖς ὡς σήμερον ἀγροὺς
ſuos ⁊ vineas ſuas ⁊ oliueta ſua ⁊
αὐτῶν καὶ ἀμπελῶνας αὐτῶν καὶ ἐλαιῶνας αὐτῶν καὶ
domos ſuas: ⁊ de argēto frumētū ⁊
οἰκίας αὐτῶν, καὶ ἀπὸ τοῦ ἀργυρίου τὸν σῖτον καὶ
vinū ⁊ oleū afferte eis. ⁊ dixe
τὸν οἶνον καὶ τὸ ἔλαιον ἐξενέγκατε αὐτοῖς. καὶ εἶ
rūt: reddemus: ⁊ ab eis nō q̄remus:
παν, ἀποδώσομεν, καὶ παρ᾽ αὐτῶν οὐ ζητήσομεν,
ſic faciemus ſicut tu dicis. ⁊ vocaui
οὕτως ποιήσομεν καθὼς σὺ λέγεις. καὶ ἐκάλεσα
ſacerdotes ⁊ adiuraui eos vt facerēt ſm̄ ver
τοὺς ἱερεῖς καὶ ὥρκισα αὐτοὺς ποιῆσαι ὡς τὸ ῥῆ
bū hoc. ⁊ veſtē meā excuſſi: ⁊ di
μα τοῦτο. καὶ τὴν ἀναβολήν μου ἐξετίναξα, καὶ εἶ
xi: ſic excutiat deus oēm viꝝ: q̄ nō
πον, οὕτως ἐκτινάξαι ὁ θεὸς πάντα ἄνδρα, ὃς οὐ
ſtatuet verbū iſtud de domo ſua ⁊ de
στήσει τὸν λόγον τοῦτον ἐκ τοῦ οἴκου αὐτοῦ καὶ ἐκ
labore ſuo: ⁊ erit ſic excuſſus ⁊ va
κόπου αὐτοῦ, καὶ ἔσται οὕτως ἐκτετιναγμένος καὶ κε
nus. ⁊ dixit vniuerſa eccleſia: amē: ⁊ laudauerūt
νός. καὶ εἶπε πᾶσα ἡ ἐκκλησία, ἀμήν, καὶ ᾔνεσαν
dominum.
τὸν κύριον.

B

C

Digitized by Google

ꝛ fecit ppl's verbū iſtud. etiā a
καὶ ἐποίησεν ὁ λαὸς τὸ ῥῆμα τοῦτο. καί γε ἀπὸ
die q̄ p̄ceperat mihi vt eſſē in p̄ncipē eo-
τῆς ἡμέρας ἧς ἐνετείλατό μοι εἶναι εἰς ἄρχοντα αὐ
rū in terra iuda ab anno viceſimo ꝛ vſq; ad ānuꝫ
τῶν ἐν γῇ ἰούδα ἀπὸ ἔτους εἰκοστοῦ καὶ ἕως ἔτους
triceſimū ꝛ ſecundū arthaſaſtha regi
τριακοστοῦ καὶ δευτέρου τῷ ἀρθασασθὰ τῷ βασιλεῖ
ānos duodecī: ꝛ ego ꝛ fratres mei panē
ἔτη δώδεκα, καὶ ἐγὼ καὶ οἱ ἀδελφοί μου ἄρτον τῆς
D p̄ncipatus mei nō comedim⁹. at duces q̄ an-
ἡγεμονίας μου οὐκ ἐφάγομεν. οἱ δὲ ἄρχοντες οἱ ἔμ-
te me grauauerūt ſup ppl'm ꝛ acceperūt
προσθέν μου ἐβάρυναν ἐπὶ τὸν λαὸν καὶ ἔλαβον
ab eis in panib⁹ ꝛ in vino vltimū argē-
παρ' αὐτῶν ἐν ἄρτοις καὶ ἐν οἴνῳ ἔσχατον ἀργύρι
tū ſiclos q̄draginta. etiā miniſtri
ον σίκλους τεσσαράκοντα. καί γε τὰ παιδάρια
eoꝝ dn̄ati fuerūt ſup ppl'm: et ego nō fe-
αὐτῶν ἐκυρίευσαν ἐπὶ τὸν λαόν, κἀγὼ οὐκ ἐποί
ci ſic a facie timoris dn̄i. ꝛ
ησα οὕτως ἀπὸ προσώπου φόβου κυρίου. καὶ
in opere muri iſtoꝝ tenui: agrū
ἐν ἔργῳ τοῦ τείχους τούτων ἐκράτησα, ἀγρὸν
nō poſſedi: ꝛ pueri mei ꝛ oēs
οὐκ ἐκτησάμην καὶ τὰ παιδάριά μου καὶ πάντες
cōgregati ibi p̄pter op⁹. ꝛ iudei ꝛ
οἱ συνηγμένοι ἐκεῖ διὰ τὸ ἔργον. καὶ ἰουδαῖοι καὶ
p̄ncipes centū q̄nquaginta viri: ꝛ veniē
οἱ ἄρχοντες ἑκατὸν πεντήκοντα ἄνδρες, καὶ ἐρχό
tes ad nos de gētibus q̄ in circuitu nr̄o:
μενοι πρὸς ἡμᾶς ἀπὸ τῶν ἐθνῶν τῶν κύκλῳ ἡμῶν,
in mēſa mea. ꝛ erat qđ fiebat in diē
ἐπὶ τράπεζάν μου. καὶ ἦν γινόμενον εἰς ἡμέραν
vnā: vitulus vn⁹ ꝛ oues ſex electe ꝛ hir
μίαν, μόσχος εἷς καὶ πρόβατα ἓξ ἐκλεκτὰ καὶ χί
cus erāt mihi. ꝛ inter duodeci
μαρος ἐγίνοντό μοι. καὶ ἀναμέσον τῶν δώδεκα
dies in oībus vinū multitudine. ꝛ cū iſtis
ἡμερῶν ἐν πᾶσιν οἶνος τῷ πλήθει. καὶ σὺν τού-
panē ducatus mei nō q̄ſiui: q̄m
τοις ἄρτον τῆς ἡγεμονίας μου οὐκ ἐζήτησα, ὅτι
grauis fuitus ſup ppl'm iſtū. memēto
Infra. 13. a. βαρεῖα ἡ δουλεία ἐπὶ τὸν λαὸν τοῦτον. μνήσθητί
mei deus in bonū ſm̄ oīa q̄ feci
μου ὁ θεὸς εἰς ἀγαθὸν πάντα ὅσα ἐποίησα τῷ
pp'lo huic.
λαῷ τούτῳ.

Ca. 6.

A Et factū eſt vt auditū fuit ſanabalat
Καὶ ἐγένετο καθὼς ἠκούσθη τῷ σαναβαλὰτ
ꝛ tobia ꝛ geſam arabi: ꝛ
καὶ τῷ τωβίᾳ καὶ τῷ γησὰμ τῷ ἄραβι, καὶ
reliquis inimicoꝝ nr̄oꝝ: q̄ edifi
τοῖς καταλοίποις τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν, ὅτι ᾠκοδό
caui muꝝ: ꝛ nō relicta fuit in eo inter
μησα τὸ τεῖχος, καὶ οὐ κατελείφθη ἐν αὐτῷ δια
ruptio: etiā vſq; ad tēpus illud: valuas nō
κοπή, καί γε ἕως τοῦ καιροῦ ἐκείνου, θύρας οὐκ
poſuerā in portis: ꝛ miſit ſana-
ἐπέστησα ἐν ταῖς πύλαις, καὶ ἀπέστειλε σανα-
balat ꝛ geſā ad me dicētes: veni ꝛ
βαλὰτ καὶ γησὰμ πρός με λέγοντες, δεῦρο καὶ
cōgregemur parit in villis in cā-
συναχθῶμεν ἐπιτοαυτὸ ἐν ταῖς κώμαις ἐν πε-
po ono: ꝛ ipſi cogitātes mihi vt facerēt ma
δίῳ ὠνώ, καὶ αὐτοὶ λογιζόμενοί μοι ποιῆσαι πο
lū. ꝛ miſi ad eos nūcios di-
νηρίαν. καὶ ἀπέστειλα ἐπ' αὐτοὺς ἀγγέλους λέ-
cēs: opus magnū ego facio: ꝛ nō potero
γων, ἔργον μέγα ἐγὼ ποιῶ, καὶ οὐ δυνήσομαι

Fecit ergo popul⁹ ſicut erat dictū. A die autē illa qua precepat rex mihi vt eſſem dux in terra iuda ab anno viceſimo vſq; ad annum triceſimum ſecundum artaxerxis regis p' annos duodecim ego & frēs mei ānonas q̄ ducib⁹ debebātur non comedim⁹. Duces autē primi q fuerūt ante me grauauerunt populū & acceperunt ab eis in pane & vino & pecunia quotidie ſiclos quadraginta. Sed & miniſtri eorum depreſſerāt populum. Ego autē nō feci ita propter timorem dei. Quinpotius in opere muri edificaui: & agrū non emi: & omēs pueri mei congregati ad opus erant. Iudei quoq; & magiſtratus centum quinquaginta viri: & qui veniebant ad nos de gētibus que in circuitu noſtro ſunt: in menſa mea erant. Parabatur autem mihi per dies ſingulos bos vnus: arietes ſex electi: exceptis volatilibus: & inter dies decem vina diuerſa: & alia multa tribuebam. Inſup & annonas ducatus mei nō q̄ſiui. Valde enim attenuatus erat populus. Memēto mei deus me⁹ in bonū ſm̄ omnia que fecit populo huic.

6.

Factum eſt autem cū audiſſet ſanaballath & tobias & goſem arabs & ceteri inimici noſtri q' edificaſſem ego murum & non eſſet in ipſo reſidua interruptio: vſq; ad tempus aūt illud valuas non poſueram in portis: miſerūt ſanaballath & goſem arabs ad me dicentes. Veni & percutiamus fedus pariter in vitulis in cāpo ono. Ipſi autem cogitabant vt facerent mihi malum. Miſi ergo ad eos nuncios dicens. Opus grande ego facio: & nō poſſum

ויעש העם כדבר הזה׃ גם מיום
אשר צוה אתי להיות פחם בארץ היה פחה
יהודה משנת עשרים ועד שנת שנה
שלשים ושתים לארתחשסתא
המלך שנים שתים עשרה
אני ואחי לחם הפחה לא אכלתי׃
והפחות הראשנים אשר לפני פנה
הכבידו על העם ויקחו מהם כבד לקח
בלחם ויין אחר כסף שקלים
ארבעים גם נעריהם שלטו על
העם ואני לא עשיתי כן מפני עשה
יראת אלהים׃ וגם במלאכת לאך
החומה הזאת החזקתי ושדה חמה חזק
לא קנינו וכל נערי קבוצים קנה קבץ
שם על המלאכה׃ והיהודים והסגנים ירה
מאה וחמשים איש והבאים בוא
אלינו מן הגוים אשר סביבתינו סבב
על שלחני׃ ואשר היה נעשה עשה
ליום אחד שור אחד צאן שש
ברורות וצפרים נעשו לי ובין ברר
עשרת ימים בכל יין להרבה יום רבה
ועם זה לחם הפחה לא בקשתי
כי כבדה העבדה על העם הזה׃
זכרה לי אלהי לטובה כל אשר
עשיתי על העם הזה׃ עשה

Cap. vj.

ויהי כאשר נשמע היה שמע
לסנבלט ולטוביה ולגשם הערבי
וליתר איבינו כי בניתי את בנה
החומה ולא נותר בה פרץ גם יתר
עד העת ההיא דלתות לא העמדתי עמד
בשערים׃ וישלח סנבלט וגשם שלח
אלי לאמר לכה ונועדה יחדו ילך יעד
בכפירים בבקעת אונו והמה כפר
חשבים לעשות לי רעה׃ ואשלחה רוע
עליהם מלאכים לאמר מלאכה לאך לאך
גדולה אני עשה ולא אוכל גדל יכל

Digitized by Google

לרדת למה תשבת המלאכה ירד שבת
כאשר ארפה וירדתי אליכם׃ רפה
וישלחו אלי כדבר הזה ארבע רבע
פעמים ואשיב אותם כדבר הזה׃ שוב את
וישלח אלי סנבלט כדבר הזה
פעם חמישית את נערו ואגרת חמש
פתוחה בידו׃ כתוב בה בגוים פתח כתב
נשמע וגשמו אמר אתה והיהודים שמע יהד
חשבים למרוד על כן אתה בונה
החומה ואתה הוה להם למלך׃
כדברים האלה׃ וגם נביאים נבא
העמדת לקרא עליך בירושלם עמד
לאמר מלך ביהודה ועתה ישמע
למלך כדברים האלה ועתה לכה ילך
ונועצה יחדו׃ ואשלחה אליו יעץ
לאמר לא נהיה כדברים האלה היה
אשר אתה אומר כי מלבך אתה אמר
בודאם׃ כי כלם מיראים אותנו בדא ירא
לאמר ירפו ידיהם מן המלאכה את רפה
ולא תעשה ועתה חזק את ידי׃ עשה
ואני באתי בית שמעיה בן דליה בוא
בן מהיטבאל והוא עצור ויאמר עצר
נועד אל בית האלהים אל תוך יעד
ההיכל ונסגרה דלתות ההיכל היכל סגר
כי באים להרגך ולילה באים בוא
להרגך׃ ואמרה האיש כמוני
יברח ומי כמוני אשר יבוא אל ברח בוא
ההיכל וחי לא אבוא׃ ואכירה חיה נכר
והנה לא אלהים שלחו כי
הנבואה דבר עלי וטוביה נבא
וסנבלט שכרו׃ למען שכור הוא שכר
למען אירא ואעשה כן וחטאתי ירא עשה
והיה להם לשם רע למען רוע
יחרפוני׃ זכרה אלהי לטוביה חרף
ולסנבלט כמעשיו אלה וגם עשה
לנועדיה הנביאה וליתר הנביאים נבא

deſcendere: ne forte negligatur cum venero & deſcenderem ad vos. Miſerunt autem ad me ſm verbū hoc ꝑ q̃ttuor vices: & reſpōdi eis iuxta ſermonem priorem. Et miſit ad me ſanaballath iuxta verbum prius quinta vice puerū ſuū. & epiſtolam habebat in manu ſua ſcriptam hoc modo. In gentibus auditum eſt: & goſem dixit: ꝙ tu & iudei cogitetis rebellare: & propterea edifices murum: & leuare te velis ſuper eos regem: ꝓpter quam cauſam et prophetas poſueris qui predicent de te in hieruſalem dicentes. Rex in iudea eſt. Auditurus eſt rex verba hec. Idcirco nunc veni vt ineamus conſiliū pariter. Et miſi ad eos dicens. Non eſt factum ſecundum verba hec que tu loqueris. De corde enim tuo tu componis hec. Omnes enim hi terrebant nos: cogitantes ꝙ ceſſarent manus noſtre ab opere & qeſceremus. Quā ob cauſam magis cōfortaui man⁹ meas. Et ingreſſus ſum domū ſemaie filii dalaie filii methabeel ſecreto. Qui ait. Tractemus nobiſcū in domo dei in medio templi: & claudam portas edis: qa vēturi ſunt vt īterficiāt te: & nocte vēturi ſunt ad occidēdū te. Et dixi. Num quiſꝙ̄ ſimilis mei fugit: Et quis vt ego ingredietur templum & viuet: Non ingrediar. Et intellexi ꝙ deus non miſiſſet eū ſed quaſi vaticinans locutus eſſet ad me: & tobias & ſanaballath cōduxiſſent eum. Acceperat eni3 precium vt territus facerem & peccarem & haberēt malū quod exprobrarent mihi. Memēto mei de⁹ pro tobia & ſanaballath: iuxta opera eorum talia: ſed & noadie prophete & ceterorum prophetarum

deſcēdere: ne forte ceſſet op⁹: poſtꝙ vtiꝗ
καταβῶ, μήποτε καταπαύσῃ τὸ ἔργον, ὡς ἂν
finiero illud: deſcēdā ad vos.
τελειώσω αὐτό, καταβήσομαι πρὸς ὑμᾶς. καὶ
miſerūt ad me: ſm verbū hoc q̃ttuor
ἀπέστειλαν πρός με, ὡς τὸ ῥῆμα τοῦτο τέσσαρ
vicibus: ⁊ miſi eis iuxta ſmo
σι καιροῖς, καὶ ἀπέστειλα αὐτοῖς κατὰ τὸν λό
nē hūc. ⁊ miſit ad me ſanabalat iux
γον τοῦτον. καὶ ἀπέστειλε πρός με σαναβαλὰτ κα B
ta ſmonē hūc quinta puex ſu
τὰ τὸν λόγον τοῦτον τὸ πέμπτον παῖδα αὐ
um ⁊ epiſtolā apertā in manu eius.
τοῦ καὶ ἐπιστολὴν ἠνεῳγμένην ἐν χειρὶ αὐτοῦ.
⁊ erat ſcriptū in ea: in gentib⁹ auditū eſt: ⁊
καὶ ἦν γεγραμμένον ἐν αὐτῇ, ἐν ἔθνεσιν ἠκούσθη, καὶ
geſē dixit: ꝙ tu ⁊ iudei cogitatis re
γησὰμ εἶπε, ὅτι σὺ καὶ ἰουδαῖοι λογίζεσθε ἀπο
bellare: ꝓpter hoc tu edificas mux: ⁊
στατῆσαι, διὰ τοῦτο σὺ οἰκοδομεῖς τὸ τεῖχος, καὶ
tu ſis eis in regē: ⁊ ad hec
σὺ γίνῃ αὐτοῖς εἰς βασιλέα, καὶ πρὸς τούτοις
prophetas ſtatuiſti tibi ipſi vt pdicēt de te
προφήτας ἔστησας σεαυτῷ κηρύσσειν περὶ σοῦ
in hieruſalē: dicētes: ꝙ regnaſti in
ἐν ἱερουσαλήμ, λέγοντας, ὅτι ἐβασίλευσας ἐν
iudea. ⁊ nūc nunciabunt regi
τῇ ἰουδαίᾳ. καὶ νῦν ἀπαγγελήσονται τῷ βασιλεῖ
ſmones iſti: ⁊ nūc veni cōſulam⁹ pa
οἱ λόγοι οὗτοι, καὶ νῦν δεῦρο βουλευσώμεθα ἐπὶ
riter. ⁊ miſi ad eū dicēs: nō ſa
τοαυτό. καὶ ἀπέστειλα πρὸς αὐτὸν λέγων, οὐκ ἐγε
ctū eſt vt ſmones iſti quos tu dicis: qm a
νήθη ὡς οἱ λόγοι οὗτοι οὓς σὺ λέγεις, ὅτι ἀπὸ
corde tu mētiris eos. qm oēs ter
καρδίας σὺ ψεύδῃ αὐτούς. ὅτι πάντες φοβερί
rēt nos dicētes: ſoluent manus eo
ζουσιν ἡμᾶς λέγοντες, ἐκλυθήσονται αἱ χεῖρες αὐ
rū ab opere iſto: ⁊ nō fiet.
τῶν ἀπὸ τοῦ ἔργου τούτου, καὶ οὐ ποιηθήσεται.
⁊ nūc fortificaui man⁹ meas. et ego īgreſſ⁹
καὶ νῦν ἐκραταίωσα τὰς χεῖράς μου. κἀγὼ εἰσῆλ
ſū in domū ſemei filij dalaia filij matabeel:
θον εἰς οἶκον σεμεΐ υἱοῦ δαλαΐα υἱοῦ ματαβεήλ, C
⁊ ipſe retent⁹. ⁊ dixit: cōgregemur in
καὶ αὐτὸς συνεχόμενος καὶ εἶπε, συναχθῶμεν εἰς
domū dei in medio eius: ⁊ claudamus
οἶκον τοῦ θεοῦ ἐν μέσῳ αὐτοῦ, καὶ κλείσωμεν τὰς
ianuas eius qm veniūt vt interficiāt te: veniūt no
θύρας αὐτοῦ ὅτι ἔρχονται φονεῦσαί σε, ἔρχονται νυ
cte ad occidendū te. ⁊ dixi: ꝗs eſt vir q̃lis
κτὸς φονεῦσαί σε. καὶ εἶπον, τίς ἐστιν ἀνὴρ ὡς
ego: fugiet: vel quis q̃lis ego q ingredietur in
ἐγώ, φεύξεται; ἢ τίς ὡς ἐγὼ ὃς εἰσελεύσεται εἰς
domū ⁊ viuet: nō ingrediar. ⁊ co
τὸν οἶκον καὶ ζήσεται; οὐκ εἰσελεύσομαι. καὶ ἐπέ
gnoui ⁊ ecce deus nō miſit eū: qm
γνων καὶ ἰδοὺ ὁ θεὸς οὐκ ἀπέστειλεν αὐτόν, ὅτι ἡ
prophetia ſmo aduerſ⁹ me. ⁊ tobias ⁊ ſana
προφητεία λόγος κατ' ἐμοῦ. καὶ τωβίας καὶ σανα
balat cōduxerūt eū vt timerē ⁊ face
βαλὰτ ἐμισθώσαντο αὐτόν, ὅπως φοβηθῶ καὶ ποιή
rē ſic ⁊ peccarē: ⁊ fierē eis in no
σω οὕτως καὶ ἁμάρτω, καὶ γένωμαι αὐτοῖς εἰς ὄνο
mē malū: vt exprobrarēt mihi. memēto deus
μα πονηρόν, ὅπως ὀνειδίσωσί με. μνήσθητι ὁ θεὸς
meus tobia ⁊ ſanabalat: ſm ope 3.5.d.
μου τῷ τωβίᾳ καὶ τῷ σαναβαλὰτ, ὡς τὰ ποιή
ra eox hec: ⁊ noadia pphete
ματα αὐτῶν ταῦτα, καὶ τῷ νωαδίᾳ τῷ προφήτῃ
⁊ ceterorū prophetax:
καὶ τοῖς καταλοίποις τῶν προφητῶν, D

Digitized by Google

q̄ erāt terrētes me. ⁊ pfectus eſt mu
οἱ ἦσαν φοβερίζοντές με. καὶ ἐτελέσθη τὸ τεῖ
rus q̄nto ⁊ viceſimo elul mēſis in
χος πέμπτῃ καὶ εἰκάδι τοῦ ἐλοὺλ μηνὸς εἰς
q̄nquaginta duob⁹ dieb⁹. ⁊ factū eſt cū au-
πεντήκοντα δύο ἡμέρας. καὶ ἐγένετο ἡνίκα ἤ-
diſſent oēs inimici nr̄i: ⁊ timue-
κουσαν πάντες οἱ ἐχθροὶ ἡμῶν, καὶ ἐφοβήθη
rūt oēs gētes q̄ in circuitu nr̄o: ⁊ cecī-
σαν πάντα τὰ ἔθνη τὰ κύκλῳ ἡμῶν, καὶ ἐπέπε
dit timor magnus valde in oculis eo
σε φόβος μέγας σφόδρα ἐν ὀφθαλμοῖς αὐ
rū ⁊ cognouerūt: q̄ a deo no
τῶν καὶ ἔγνωσαν, ὅτι παρὰ τοῦ θεοῦ ἡ-
ſtro factū eſt vt pficeret opus hoc. ⁊
μῶν ἐγενήθη τελειωθῆναι τὸ ἔργον τοῦτο. καὶ
in dieb⁹ illis a multis opti
ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἀπὸ πολλῶν ἐν-
matib⁹ iuda epiſtole ibāt ad to-
τίμων ἰούδα ἐπιστολαὶ ἐπορεύοντο πρὸς τω
biā. ⁊ q̄ tobia veniebāt ad eos:
βίαν. καὶ αἱ τωβία ἤρχοντο πρὸς αὐτούς,
q̄m multi in iuda habētes iuramētū erāt ei: q̄a
ὅτι πολλοὶ ἐν ἰούδα ἔνορκοι ἦσαν αὐτῷ, ὅτι
gener erat ſechenie filij erai. ⁊ io-
γαμβρὸς ἦν τοῦ σεχενία υἱοῦ ἠραΐ. καὶ ἰω
nā filius eius accepit filiā meſu
νὰν υἱὸς αὐτοῦ ἔλαβε τὴν θυγατέρα μεσου
lā filij barachie in vxorē. etiā
λὰμ υἱοῦ βαραχίου εἰς γυναῖκα. καί γε τὰ
vtilia ei dicebat corā me. ⁊
συμφέροντα αὐτῷ ἔλεγεν ἐνώπιόν μου. καὶ
ſmones meos erāt pferētes ei: ⁊ epi-
λόγους μου ἦσαν ἐκφέροντες αὐτῷ, καὶ ἐπι
ſtolas miſit tobia vt terreret me.
στολὰς ἀπέστειλε τωβία φοβερίσαι με. Ca. 7

Et factū eſt qn̄ edificatus eſt murus:
Καὶ ἐγένετο ἡνίκα ᾠκοδομήθη τὸ τεῖχος,
⁊ poſui valuas: ⁊ recēſiti ſunt
καὶ ἔστησα τὰς θύρας, καὶ ἐπεσκέπησαν οἱ
ianitores ⁊ cātores ⁊ leuite: ⁊ pre
πυλωροὶ καὶ οἱ ᾄδοντες καὶ οἱ λευῖται, καὶ ἐνε
cepi anania fratri meo ⁊
τειλάμην τῷ ἀνανίᾳ τῷ ἀδελφῷ μου καὶ τῷ
anania principi bera in hieruſalē: q̄m
ἀνανίᾳ ἄρχοντι τῆς βιρὰ ἐν ἱερουσαλήμ, ὅτι
ipſe erat q̄ſi vir verax ⁊ timēs de
αὐτὸς ἦν ὡς ἀνὴρ ἀληθὴς καὶ φοβούμενος τὸν θε
ū ſup multos. ⁊ dixi eis nō ape
ὸν ὑπὲρ πολλούς. καὶ εἶπον αὐτοῖς οὐκ ἀνοι
rient̄ porte hieruſalē vſq̄ ad ſimul cū ſole.
χθήσονται πύλαι ἱερουσαλὴμ ἕως ἅμα τῷ ἡλίῳ.
⁊ adhuc ipſis vigilātibus: claudantur
καὶ ἔτι αὐτῶν γρηγορούντων, κλειέσθωσαν
porte ⁊ muniāt ſint. ⁊ pone cu-
αἱ θύραι καὶ ἀσφαλιζέσθωσαν. καὶ στῆσον προ
ſtodes habitātiū in hieruſalē: vir in
φύλακας οἰκούντων ἐν ἱερουσαλήμ, ἀνὴρ ἐν
cuſtodia ſua: ⁊ vir cōtra domū
προφυλακῇ ἑαυτοῦ, καὶ ἀνὴρ ἀπέναντι οἰκίας
ſuā. ⁊ ciuitas ampla manibus ⁊ ma
ἑαυτοῦ. καὶ ἡ πόλις πλατεῖα χερσὶ καὶ με
gna: ⁊ ppl̄s paucus in ea: ⁊ nō erant
γάλη, καὶ ὁ λαὸς ὀλίγος ἐν αὐτῇ, καὶ οὐκ ἦσαν
dom⁹ edificate. ⁊ dedit deus in
οἰκίαι ᾠκοδομημέναι. καὶ ἔδωκεν ὁ θεὸς εἰς
cor meū: ⁊ cōgregaui optimates
τὴν καρδίαν μου, καὶ συνῆξα τοὺς ἐντίμους
⁊ pncipes ⁊ ppl̄m in comita-
καὶ τοὺς ἄρχοντας καὶ τὸν λαὸν εἰς συνοδί-
tū. ⁊ iueni libꝝ comitat⁹ q̄ aſcēderūt
αν. καὶ εὗρον βιβλίον τῆς συνοδίας οἳ ἀνέβησαν

qui terrebant me.
Completus eſt autē mu
rus viceſimo
quinto die menſis elul:
quinquaginta
duobus diebus. Factū
eſt ergo cum audiſſent
omnes inimici noſtri vt
timerent vniuerſe gētes
que erant in circuitu no
ſtro & conciderent
intra ſemetipſos: & ſci-
rent q̄ a
deo factum eſt opus
hoc. Sed & in diebus
illis multe
optimatum iudeorum
epiſtole mittebantur
ad tobiam: & a tobia
veniebant ad eos. Mul
ti enim erant in iudea
habentes iuramentum
eius: quia gener erat
ſechenie filii iorei: & io
hannan
filius eius acceperat fi-
liam moſollam filii
barachie: & laudabant
eum
coram me: & verba mea
nūciabant ei.
Et tobias mittebat epi-
ſtolas vt terreret me.

7.

Poſtquam autem
edificat⁹ eſt murus:
& poſui valuas:
& recenſui ianitores &
cantores
& leuitas: precepi ana-
ni fratri meo
& ananie principi do-
mus de
hieruſalem. Ipſe enim
quaſi vir verax
& timens deum plus ce
teris videbatur.
Et dixi eis. Non aperi-
antur porte
hieruſalē vſq̄ ad calo
rem ſolis. Cumq̄ adhuc
aſſiſterent: clauſe porte
ſunt
& oppilate. Et poſui cu
ſtodes de habitatoribus
hieruſalē: ſingulos per
vices ſuas: & vnūquēq̄
contra domū ſuam. Ci
uitas autē erat lata nimis
& grandis & populus
paruus in medio eius
et nō erant domus edi
ficate. Deus aūt dedit in
corde meo & congrega
ui optimates &
magiſtratus & vulgus
vt recenſerem eos.
Et inueni librum cen-
ſus eorum qui aſcēderāt

אשר היו מיראים אותי׃
ותשלם החומה בעשרים
וחמשה לאלול לחמשים
ושנים יום׃ ויהי כאשר שמעו
כל אויבנו ויראו כל הגוים
אשר סביבתינו ויפלו מאד
בעיניהם וידעו כי מאת
אלהינו נעשתה המלאכה
הזאת׃ גם בימים ההם מרבים
חרי יהודה אגרתיהם הולכות
על טוביה ואשר לטוביה
באות אליהם׃ כי רבים ביהודה
בעלי שבועה לו כי חתן הוא
לשכניה בן ארח ויהוחנן
בנו לקח את בת משלם בן
ברכיה׃ גם טובתיו היו אמרים
לפני ודברי היו מוציאים לו
אגרות שלח טוביה ליראני׃

Cap. vij.

ויהי כאשר
נבנתה החומה ואעמיד הדלתות
ויפקדו השוערים והמשררים
והלוים׃ ואצוה את חנני אחי
ואת חנניה שר הבירה על
ירושלם כי הוא כאיש אמת
וירא את האלהים מרבים׃
ויאמר להם לא יפתחו שערי
ירושלם עד חם השמש ועד
הם עמדים יגיפו הדלתות
ואחזו והעמיד משמרות ישבי
ירושלם איש במשמרו ואיש
נגד ביתו׃ והעיר רחבת ידים
וגדולה והעם מעט בתוכה
ואין בתים בנוים׃ ויתן אלהי אל
לבי ואקבצה את החורים ואת
הסגנים ואת העם להתיחש
ואמצא ספר היחש העולים

היה ירא
שלם תמם
שנה היה
סבב נפל
עשה לאך
יום רבה
חרר הלך
בוא רבב
שבע
היה
פנה יצא
בנה חמה
עמד פקד
שור צוה
שור
רבב
פתח
חמם
גוף
שמר
גדל
בית בנה
נתן קבץ
יחש
מצא עלה

Digitized by Google

בָּרִאשׁוֹנָה וָאֶמְצָא כָּתוּב בּוֹ׃ כתב
אֵלֶּה בְּנֵי הַמְּדִינָה הָעֹלִים מִשְּׁבִי מדן שבה
הַגּוֹלָה אֲשֶׁר הֶגְלָה נְבוּכַדְנֶצַּר גלה
מֶלֶךְ בָּבֶל וַיָּשׁוּבוּ לִירוּשָׁלִַם
וְלִיהוּדָה אִישׁ לְעִירוֹ׃ הַבָּאִים בוא
עִם זְרֻבָּבֶל יֵשׁוּעַ נְחֶמְיָה עֲזַרְיָה
רַעַמְיָה נַחֲמָנִי מָרְדֳּכַי בִּלְשָׁן
מִסְפֶּרֶת בִּגְוַי נְחוּם בַּעֲנָא מִסְפַּר ספר
אַנְשֵׁי עַם יִשְׂרָאֵל׃ בְּנֵי פַרְעֹשׁ
אַלְפַּיִם מֵאָה וְשִׁבְעִים וּשְׁנָיִם׃ שנה
בְּנֵי שְׁפַטְיָה שְׁלֹשׁ מֵאוֹת מאה
שִׁבְעִים וּשְׁנָיִם׃ בְּנֵי אָרַח שֵׁשׁ
מֵאוֹת חֲמִשִּׁים וּשְׁנָיִם׃ בְּנֵי פַחַת
מוֹאָב לִבְנֵי יֵשׁוּעַ וְיוֹאָב אַלְפַּיִם
וּשְׁמֹנֶה מֵאוֹת שְׁמֹנָה עָשָׂר׃
בְּנֵי עֵילָם אֶלֶף מָאתַיִם חֲמִשִּׁים
וְאַרְבָּעָה׃ בְּנֵי זַתּוּא שְׁמֹנֶה מֵאוֹת
אַרְבָּעִים וַחֲמִשָּׁה׃ בְּנֵי זַכָּי רבע
שְׁבַע מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים׃ בְּנֵי בִנּוּי
שֵׁשׁ מֵאוֹת אַרְבָּעִים וּשְׁמֹנָה׃ בְּנֵי
בֵבָי שֵׁשׁ מֵאוֹת עֶשְׂרִים וּשְׁמֹנָה׃
בְּנֵי עַזְגָּד אַלְפַּיִם שְׁלֹשׁ מֵאוֹת
עֶשְׂרִים וּשְׁנָיִם׃ בְּנֵי אֲדֹנִיקָם שֵׁשׁ
מֵאוֹת שִׁשִּׁים וְשִׁבְעָה׃ בְּנֵי בִגְוָי
אַלְפַּיִם שִׁשִּׁים וְשִׁבְעָה׃ בְּנֵי עָדִין
שֵׁשׁ מֵאוֹת חֲמִשִּׁים וַחֲמִשָּׁה׃ בְּנֵי
אָטֵר לְחִזְקִיָּה תִּשְׁעִים וּשְׁמֹנָה׃
בְּנֵי חָשֻׁם שְׁלֹשׁ מֵאוֹת עֶשְׂרִים
וּשְׁמֹנָה׃ בְּנֵי בֵצָי שְׁלֹשׁ מֵאוֹת
עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה׃ בְּנֵי חָרִיף
מֵאָה שְׁנֵים עָשָׂר׃ בְּנֵי גִבְעוֹן
תִּשְׁעִים וַחֲמִשָּׁה׃ אַנְשֵׁי בֵית לֶחֶם
וּנְטֹפָה מֵאָה שְׁמֹנִים וּשְׁמֹנָה׃
אַנְשֵׁי עֲנָתוֹת מֵאָה עֶשְׂרִים
וּשְׁמֹנָה׃ אַנְשֵׁי בֵית עַזְמָוֶת
אַרְבָּעִים וּשְׁנָיִם׃ אַנְשֵׁי קִרְיַת

primum: & inuentum eſt ſcriptum in eo. Iſti filii prouincie qui aſcenderũt de captiuitate migrantiũ quos tranſtulerat nabuchodonoſor rex babylõis: & reuerſi ſunt in hieruſalem & in iudeã: vnuſquiſq; in ciuitatẽ ſuã q venerãt cum zorobabel: ioſue neemias azarias raamias naamin mardocheus belſar meſpharat beggoai naum baana. Numerus virorum populi iſrael. Filii pharos duo milia centũ ſeptuaginta duo. Filii ſaphatia trecenti ſeptuaginta duo. Filii area ſexcenti quinquaginta duo. Filii phetmoab filiorum ioſue & ioab duo milia octingenti decẽ & octo. Filii helam: mille ducẽti quinquaginta quattuor. Filii zethue octingenti quadraginta quinq;. Filii zachai ſeptingenti ſexaginta. Filii bennui ſexcenti quadraginta octo. Filii bebai ſexcenti viginti octo. Filii azgad duo milia trecenti viginti duo. Filii adonicam ſexcenti ſexaginta ſeptem. Filii beguai duo milia ſexaginta ſeptem. Filii adin ſexcenti quinquaginta quinq;. Filii ather filii ezechie nongenti octo. Filii aſem trecenti viginti octo. Filii beſai trecẽti viginti quattuor. Filii areph centũ duodecim. Filii gabaon nonaginta quinq;. Viri bethleem & nethupha centum octoginta octo. Viri anathot centum viginti octo. Viri bethamoth quadraginta duo. Viri cariathiarim

in primis. & inueni ſcriptũ in eo:
ἐν πρώτοις. καὶ εὗρον γεγραμμένον ἐν αὐτῷ,
iſti filii prouincie q aſcẽderũt de
οὗτοι οἱ υἱοὶ τῆς χώρας οἱ ἀναβάντες ἀπὸ
captiuitate trãſmigrationis quã trãſmigrare fecit
τῆς αἰχμαλωσίας τῆς ἀποικίας ἧς ἀπῴκισε
nabuchodonoſor rex babylonis: & B
ναβουχοδονόσορ ὁ βασιλεὺς βαβυλῶνος, καὶ
reuerſi ſũt in hieruſalẽ & in iudã
ἐπέστρεψαν εἰς ἱερουσαλὴμ καὶ εἰς ἰουδαίαν
vir in ciuitatẽ ſuã: q venerũt cũ
ἀνὴρ εἰς πόλιν ἑαυτοῦ, οἱ ἐλθόντες μετὰ
zorobabel & ieſue & neemias azaria &
ζοροβαβὲλ καὶ ἰησοῦ καὶ νεεμία ἀζαρία καὶ
reemai nemani: mardocheus balſan: ma
ῥεεμαῒ ναιμανί, μαρδοχαῖος βαλσάν, μα
aſpharath beguia: naũ baana & ma-
ασφαρὰθ βογουία, ναοὺμ βαανὰ καὶ μα-
aſphar: viri ppli iſrael. filii phoros
ασφάρ, ἄνδρες λαοῦ ἰσραήλ. υἱοὶ φόρος
duo milia centũ ſeptuaginta duo. filii ſa-
δισχίλιοι ἑκατὸν ἑβδομηκονταδύο. υἱοὶ σα-
phatia trecenti ſeptuaginta duo. filii
φατία τριακόσιοι ἑβδομηκονταδύο. υἱοὶ
era ſexcẽti quinquaginta duo. filii phaath
ἠρὰ ἑξακόσιοι πεντηκονταδύο. υἱοὶ φααθ-
moab filiis ieſue & ioab duo mi
μωὰβ τοῖς υἱοῖς ἰησοῦ καὶ ἰωὰβ δισχίλι-
lia octingẽti decẽ et octo. filii elã mil-
οι ὀκτακόσιοι δεκαοκτώ. υἱοὶ ἠλὰμ χίλι-
le ducẽti quinquaginta quattuor. filii zathua
οι διακόσιοι πεντηκοντατέσσαρες. υἱοὶ ζαθουὰ
octingẽti quadraginta quinq;. filii zac-
ὀκτακόσιοι τεσσαρακονταπέντε. υἱοὶ ζακ-
chu ſeptingẽti ſexaginta. filii banui ſex-
χοῦ ἑπτακόσιοι ἑξήκοντα. υἱοὶ βανουῒ ἑξα-
cẽti quadraginta octo. filii bebai ſex-
κόσιοι τεσσαρακονταοκτώ. υἱοὶ βηβαῒ ἑξα-
cẽti vigĩti octo. filii aſgad duo milia tre-
κόσιοι εἰκοσιοκτώ. υἱοὶ ἀσγὰδ δισχίλιοι τρι-
centi vigĩti duo. filii adonicã ſexcẽti
ακόσιοι εἰκοσιδύο. υἱοὶ ἀδωνικὰμ ἑξακόσιοι
ſexaginta ſeptẽ. filii bagui duo milia ſexagi
ἑξηκονταεπτά. υἱοὶ βαγουὶ δισχίλιοι ἑξήκον-
ta ſeptẽ. filii edã ſexcẽti quinqua-
ταεπτά. υἱοὶ ἠδὰν ἑξακόσιοι πεντή-
ginta quinq;. filii ater ezecia nonagin
κονταπέντε. υἱοὶ ἀτὴρ τῷ ἐζεκίᾳ ἐννενήκον-
ta octo. filii eſam trecẽti vigĩti octo.
ταοκτώ. υἱοὶ ἠσὰμ τριακόσιοι εἰκοσιοκτώ.
filii beſei trecẽti quinquaginta quattuor.
υἱοὶ βεσεῒ τριακόσιοι πεντηκοντατέσσαρες.
filii areb centũ duo deci. filii aſen du-
υἱοὶ ἀρὴβ ἑκατὸν δωδεκαδύο. υἱοὶ ἀσὲν δια-
centi vigĩti tres. filii gabaõ nonaginta
κόσιοι εἰκοσιτρεῖς. υἱοὶ γαβαὼν ἐννενήκον-
quinq;. filii bethalẽ & netophathi
ταπέντε. υἱοὶ βαιθαλὲμ καὶ νετωφαθὶ
centũ octoginta octo. filii anathoth centũ vi
ἑκατὸν ὀγδοηκονταοκτώ. υἱοὶ ἀναθὼθ ἑκατὸν εἰ-
ginti octo. filii azamoth viri quadraginta
κοσιοκτώ. υἱοὶ ἀζαμὼθ ἄνδρες τεσσαρά-
duo. viri cariathiarim
κονταδύο. ἄνδρες καριαθιαρείμ

C

D

caphera ⁊ beroth ſeptingẽti quadragin=
καφιρὰ καὶ βηρὼθ ἑπτακόσιοι τεσσαράκοντα=
ta tres. viri arama ⁊ gabaa ſexcenti vi=
τρεῖς. ἄνδρες ἀραμὰ καὶ γαβαὰ ἑξακόσιοι εἰ=
ginti vn⁹. viri machemas centũ viginti duo.
κοσιεῖς. ἄνδρες μαχεμὰς ἑκατὸν εἰκοσιδύο.
viri bethel ⁊ ai centũ viginti tres. vi
ἄνδρες βαιθὴλ καὶ αἲ ἑκατὸν εἰκοσιτρεῖς. ἄν
ri nabab alteri⁹ quinquaginta duo. filij he
δρες ναβὰβ ἑτέρου πεντηκονταδύο. υἱοὶ αἰ
lã alteri⁹ mille ducẽti quinquaginta quat=
λὰμ ἑτέρου χίλιοι διακόσιοι πεντηκοντατέσσα
tuor. filij erã trecẽti viginti. filij hiericho
ρες. υἱοὶ ἠρὰμ τριακόσιοι εἴκοσι. υἱοὶ ἱεριχὼ
trecenti quadraginta quinque. filij⁹ lada=
τριακόσιοι τεσσαρακονταπέντε. υἱοὶ λαδα=
di ⁊ ono ſeptingẽti viginti vn⁹. filij ſenaa
δὶ καὶ ὠνὼ ἑπτακόσιοι εἰκοσιεῖς. υἱοὶ σενναὰ
tria milia nõgenti triginta. ſacerdotes filij
τρισχίλιοι ἐννακόσιοι τριάκοντα. οἱ ἱερεῖς υἱοὶ
ioiade in domũ ieſu nõgenti ſeptuaginta
ἰωιαδὲ εἰς οἶκον ἰησοῦ ἐννακόσιοι ἑβδομήκοντα
tres. filij emmer mille quinquaginta duo.
τρεῖς. υἱοὶ ἐμμὴρ χίλιοι πεντηκονταδύο.
filij phaſeur mille ducẽti quadraginta ſe=
υἱοὶ φασσοὺρ χίλιοι διακόσιοι τεσσαρακοντα=
ptẽ. filij erã mille decẽ et ſeptẽ. leuite
επτά. υἱοὶ ἠρὰμ χίλιοι δεκαεπτά. οἱ λευῖται
filij ieſu cadmiel filijs o=
υἱοὶ ἰησοῦ τοῦ καδμιὴλ τοῖς υἱοῖς τοῦ ὠ=
duia ſeptuaginta quattuor. cãtores filij
δουίὰ ἑβδομηκοντατέσσαρες. οἱ ᾄδοντες υἱοὶ
aſaph centũ quadraginta octo. ianitores
ἀσὰφ ἑκατὸν τεσσαρακονταοκτώ. οἱ πυλωροὶ
filij ſellũ filij ater filij telmon filij
υἱοὶ σελλοὺμ υἱοὶ ἀτὴρ υἱοὶ τελμὼν υἱοὶ
acub filij atita filij ſabi: centũ tri=
ἀκοὺβ υἱοὶ ἀτιτὰ υἱοὶ σαβί, ἑκατὸν τρια=
ginta octo. nathenim filij ſea filij aſepha filij
κονταοκτώ. οἱ ναθινιεὶμ υἱοὶ σηὰ υἱοὶ ἀσηφὰ υἱοὶ
tabaoth filij ceras: filij ſiaia filij phadon filij
ταβαὼθ υἱοὶ κηράς, υἱοὶ σιαία υἱοὶ φαδὼν υἱοὶ
labana: filij aggaba filij ſelmei filij anã
λαβανά, υἱοὶ ἀγγαβὰ υἱοὶ σελμεὶ υἱοὶ ἀνὰν
filij gadel filij gaer filij raaia: filij raſ=
υἱοὶ γαδὴλ υἱοὶ γαὰρ υἱοὶ ῥααΐα, υἱοὶ ῥασ=
ſon filij necoda: filij gazem filij oza filij
σὼν υἱοὶ νεκωδά, υἱοὶ γαζὲμ υἱοὶ ὀζὰ υἱοὶ
phesi filij beſi. filij meinon: filij nephoſai filij
φεσὶ υἱοὶ βησὶ υἱοὶ μεϊνὼν, υἱοὶ νεφωσαῒ υἱοὶ
bacbuc filij achipha filij arur: filij baſa=
βακβοὺκ υἱοὶ ἀχιφὰ υἱοὶ ἀρούρ, υἱοὶ βασα=
loth filij meida filij adaſa: filij barcuc filij
λὼθ υἱοὶ μεϊδὰ υἱοὶ ἀδασά, υἱοὶ βαρκουὲ υἱοὶ

E

D

cephira & beroth ſeptingenti quadraginta tres. Viri rama & nebo ſexcenti viginti vnus. Viri machmas centum viginti duo Viri bethel & chai centũ vigĩti tres. Viri nebo alterius quinquaginta duo. Viri helan alterius mille ducenti quinquagita quattuor. Filii arem trecenti viginti. Filii hiericho trecenti quadraginta quinq̃. Filii lodadin & ono ſeptingenti viginti vnus. Filii ſenaa tria milia nõgenti triginta. Sacerdotes. Filii idaia in domo ieſua nõgenti ſeptuaginta tres. filii emmer mille quinquaginta duo. Filii pheſſur mille ducenti quadraginta ſeptem. Filii arem mille decem & ſeptem. Leuite. Filii ioſue & cedmihel filiorum oduie ſeptuaginta quattuor. Cantores. Filii aſaph centum quadraginta octo. Ianitores. Filii ſellum: filii ather: filii thelmon: filii accub: filii athita: filii ſobai centum triginta octo. Nathinnei. Filii ſoa: filii aſupha: filii thebaoth: filii ceros: filii ſiaa: filii phadon: filii lebana: filii agaba: filii ſelmon: filii anan: filii geddel: filii gaer: filii raaia: filii raſin: filii nechoda. filii iezen: filii aza: filii phaſea: filii beſai: filii munim: filii nephuſim: filii bechue: filii acupha. filii azur: filii beſluth: filii maida: filii arſa: filii berchos: filii

יערים כפירה ובארות שבע
מאות ארבעים ושלשה׃ אנשי
הרמה וגבע שש מאות עשרים
ואחד׃ אנשי מכמס מאה ועשרים
ושנים׃ אנשי ביתאל והעי שנה
מאה עשרים ושלשה׃ אנשי
נבו אחר חמשים ושנים׃
בני עילם אחר אלף מאתים מאה
חמשים וארבעה׃ בני חרם רבע
שלש מאות ועשרים׃ בני ירחו
שלש מאות ארבעים וחמשה׃
בני לד חדיד ואנו שבע מאות
ועשרים ואחד׃ בני סנאה
שלשת אלפים תשע מאות
ושלשים׃ הכהנים בני ידעיה
לבית ישוע תשע מאות שבעים
ושלשה׃ בני אמר אלף חמשים
ושנים׃ בני פשחור אלף
מאתים ארבעים ושבעה׃ בני
חרם אלף שבעה עשר׃ הלוים
בני ישוע לקדמיאל לבני להודיה
שבעים וארבעה׃ המשררים בני שור
אסף מאה ארבעים ושמנה׃
השערים בני שלם בני אטר בני
טלמון בני עקוב בני חטיטא בני
שבי מאה שלשים ושמנה׃
הנתינים בני צחא בני חשופא בני נתן
טבעות׃ בני קירס בני סיעה בני
פדון׃ בני לבנה בני חגבה בני
שלמי׃ בני חנן בני גדל בני גחר׃
בני ראיה בני רצין בני נקודא׃
בני גזם בני עזא בני פסח׃ בני
בסי בני מעונים בני נפושסים׃
בני בקבוק בני חקופא בני
חרחור׃ בני בצלית בני מחידא
בני חרשא׃ בני ברקוס בני

סִיסְרָא בְּנֵי תָמַח׃ בְּנֵי נְצִיחַ בְּנֵי
חֲטִיפָא׃ בְּנֵי עַבְדֵי שְׁלֹמֹה בְּנֵי
סוֹטַי בְּנֵי סֹפֶרֶת בְּנֵי פְרִידָא׃
בְּנֵי יַעְלָא בְּנֵי דַרְקוֹן בְּנֵי
גִדֵּל׃ בְּנֵי שְׁפַטְיָה בְנֵי חַטִּיל
בְּנֵי פֹּכֶרֶת הַצְּבָיִים בְּנֵי אָמוֹן׃
כָּל הַנְּתִינִים וּבְנֵי עַבְדֵי שְׁלֹמֹה
שְׁלֹשׁ מֵאוֹת תִּשְׁעִים וּשְׁנָיִם׃ שָׁנָה
וְאֵלֶּה הָעוֹלִים מִתֵּל מֶלַח תֵּל עָלָה
חַרְשָׁא כְּרוּב אַדּוֹן וְאִמֵּר
וְלֹא יָכְלוּ לְהַגִּיד בֵּית אֲבֹתָם נָגַד
וְזַרְעָם אִם מִיִּשְׂרָאֵל הֵם׃ בְּנֵי
דְלָיָה בְנֵי טוֹבִיָּה בְּנֵי נְקוֹדָא שֵׁשׁ
מֵאוֹת וְאַרְבָּעִים וּשְׁנָיִם׃ וּמִן מֵאָה
הַכֹּהֲנִים בְּנֵי חֳבַיָּה בְּנֵי הַקּוֹץ
בְּנֵי בַרְזִלַּי אֲשֶׁר לָקַח מִבְּנוֹת
בַּרְזִלַּי הַגִּלְעָדִי אִשָּׁה וַיִּקָּרֵא אִישׁ קָרָא
עַל שְׁמָם׃ אֵלֶּה בִּקְשׁוּ כְתָבָם
הַמִּתְיַחְשִׂים וְלֹא נִמְצָא וַיְגֹאֲלוּ יָחַס מָצָא
מִן הַכְּהֻנָּה׃ וַיֹּאמֶר הַתִּרְשָׁתָא גָּאַל אָמַר
לָהֶם אֲשֶׁר לֹא יֹאכְלוּ מִקֹּדֶשׁ אָכַל
הַקֳּדָשִׁים עַד עֲמֹד הַכֹּהֵן לְאוּרִים
וְתֻמִּים׃ כָּל הַקָּהָל כְּאֶחָד תָּמַם
אַרְבַּע רִבּוֹא אַלְפַּיִם שְׁלֹשׁ רָבַע רָבַב
מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים׃ מִלְּבַד עַבְדֵיהֶם בָּדַד
וְאַמְהֹתֵיהֶם אֵלֶּה שִׁבְעַת
אֲלָפִים שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שְׁלֹשִׁים
וְשִׁבְעָה וְלָהֶם מְשֹׁרְרִים שׁוּר
וּמְשֹׁרְרוֹת מָאתַיִם וְאַרְבָּעִים
וַחֲמִשָּׁה׃ סוּסֵיהֶם שְׁבַע מֵאוֹת
שְׁלֹשִׁים וְשִׁבְעָה פִּרְדֵיהֶם מָאתַיִם מֵאָה
וְאַרְבָּעִים וַחֲמִשָּׁה׃ גְּמַלִּים
אַרְבַּע מֵאוֹת שְׁלֹשִׁים וַחֲמִשָּׁה
חֲמֹרִים שֵׁשֶׁת אֲלָפִים שְׁבַע מֵאוֹת
וְעֶשְׂרִים׃ וּמִקְצָת רָאשֵׁי הָאָבוֹת קָצָה
נָתְנוּ לַמְּלָאכָה הַתִּרְשָׁתָא נָתַן לָאַךְ

zizara: filii thema: filii
naſia: filii
atupha: filii ſeruorum
ſalomonis: filii
ſothai: filii ſopherech:
filii pheruda.
Filii iohala: filii dercon:
filii
iedel. Filii ſaphata: filii
athil:
filii phocereth qui erat
ortus ex aſbaim filio am
mon. Omnes nathinei
& filii ſeruorū ſolomōis
trecēti nonaginta duo.
Hi ſunt aūt qui aſcende
runt de thelmala: thelar
ſa: cherub: adon: & em-
mer:
& non potuerūt indica
re domum patrū ſuorū
& ſemen ſuum: vtrum
ex iſrael eſſent. Filii
dalaia: filii tobia: filii
nechoda ſexcenti
quadraginta duo. Et de
ſacerdotibus filii iobia:
filii accos:
filii berzellai qui acce-
pit de filiabus
berzellai galaaditidis
vxorem: & vocatus eſt
nomine eorū. Hi que
ſierunt ſcripturā ſuam in
cenſu & nō inuenerūt:
& eiecti ſunt
de ſacerdotio. Dixitq;
atherſatha
eis vt non manducarēt
de ſanctis
ſanctorum: donec ſta-
ret ſacerdos doctus
& eruditus. Omīs mul
titudo quaſi vir vnus
quadraginta duo milia
ſexcenti
ſexaginta: abſq; ſeruis
& ancillis eorū qui erant
ſeptem
milia trecenti triginta
ſeptem: & inter eos can
tores
& cantatrices ducente
quadraginta
et quinq;. Equi eorum
ſexcenti
triginta ſeptem: muli
eorum ducenti
quadraginta quinq;: ca
meli eorum
quadringenti triginta
quinq;:
aſini ſex milia ſeptin-
genti
viginti. Nōnulli autem
de principib9 familiarū
dederūt īpēſas in opus.
Atherſatha dedit

ſiſara filij thema: filij neſia filij atipha: filij
σισαρὰ υἱοὶ θημά, υἱοὶ νησιὰ υἱοὶ ἀτιφά, υἱοὶ
ſeruoꝝ ſalomonis filij ſutei filij ſapha-
δούλων σολομῶντος υἱοὶ σουτεὶ υἱοὶ σαφα-
rat filij pherida filij iela. filij dorcō filij
ρὰτ υἱοὶ φεριδὰ υἱοὶ ἰελά. υἱοὶ δορκὼν υἱοὶ
gadael: filij ſaphatia filij atil filij phacha
γαδαὴλ, υἱοὶ σαφατία υἱοὶ ἀτὶλ υἱοὶ φαχα-
rath filij ſabaim ⁊ filij amō: oēs na-
ρὰθ υἱοὶ σαβαῒν καὶ υἱοὶ ἀμών, πάντες οἱ να-
thenim ⁊ filij ſeruoꝝ ſalomonis trecē-
θηνιεὶμ καὶ οἱ υἱοὶ δούλων σολομῶντος τρια-
ti nonaginta duo. ⁊ iſti aſcenderūt
κόσιοι ἐννενηκονταδύο. καὶ οὗτοι ἀνέβησαν
de thelmalech thelaſar cherub edan ⁊ em
ἀπὸ θελμαλὲχ θελασὰρ χεροὺβ ἠδὰν καὶ ἐμ
mer. ⁊ nō potuerūt annūciare domos
μήρ. καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν ἀπαγγεῖλαι οἴκους
familiaꝝ ſuaꝝ ⁊ ſemē ſuū: ſi de
πατριῶν αὐτῶν καὶ σπέρμα αὐτῶν, εἰ ἀπὸ
iſrael ſunt. filij dalaia filij tobia ⁊ fi
ἰσραήλ εἰσιν. υἱοὶ δαλαΐα υἱοὶ τωβία καὶ υἱ
lij necoda ſexcēti q̄draginta duo. ⁊
οἱ νεκωδὰ ἑξακόσιοι τεσσαρακονταδύο. καὶ
de ſacerdotib9 filij ebia filij accos filij ber
ἀπὸ τῶν ἱερέων υἱοὶ ἐβιὰ υἱοὶ ἀκκὼς υἱοὶ βερ
zelei: q̄ accepit de filiabus berzelei
ζελεΐ, ὃς ἔλαβεν ἀπὸ θυγατέρων βερζελεΐ
galaaditidis vxorē ⁊ vocat9 ē in nomi
τοῦ γαλααδίτου γυναῖκα καὶ ἐκλήθη ἐπ᾽ ὀνό-
ne eoꝝ. hi q̄ſierūt ſcripturā ſuā
ματι αὐτῶν. οὗτοι ἐζήτησαν γραφὴν ἑαυτῶν
comitat9 ⁊ nō eſt inuēta: ⁊ eiecti ſunt
τῆς συνοδίας καὶ οὐχ εὑρέθη, καὶ ἀπώσθησαν
de ſacerdotio. ⁊ dixit arthaſaſtha e-
ἀπὸ τῆς ἱερατείας. καὶ εἶπεν ἀρθασασθὰ αὐ-
is: vt nō māducarēt de ſctō
τοῖς, ἵνα μὴ φάγωσιν ἀπὸ τοῦ ἁγίου τῶν
ſctōꝝ: donec ſtaret ſacerdos illuminationib9 ⁊
ἁγίων, ἕως ἀναστῇ ἱερεὺς τοῖς φωτισμοῖς καὶ
initiationib9. ⁊ facta eſt oīs multi-
ταῖς τελειώσεσι. καὶ ἐγένετο πᾶσα ἡ ἐκκλη
tudo vnanimit̄ q̄ſi q̄draginta milia ⁊
σία ὁμοθυμαδὸν ὡς τέσσαρες μυριάδες καὶ
duomilia trecēti ſexaginta: abſq; ſer-
δισχίλιοι τριακόσιοι ἑξήκοντα, πάρεξ δού-
uis eoꝝ ⁊ ancillis eoꝝ. iſti ſeptē
λων αὐτῶν καὶ παιδισκῶν αὐτῶν. οὗτοι ἑπτα
milia trecēti triginta ſeptē. ⁊ cāto-
κισχίλιοι τριακόσιοι τριακονταεπτά. καὶ ἄδον-
res ⁊ cātatrices ducēti q̄draginta quin-
τες καὶ ᾄδουσαι διακόσιοι τεσσαρακονταπέν-
q;. equi ſeptingēti triginta ſex. muli
τε. ἵπποι ἑπτακόσιοι τριακονταέξ. ἡμίονοι.
ducēti q̄draginta q̄nq;. cameli q̄drigē F
διακόσιοι τεσσαρακονταπέντε. κάμηλοι τετρα
ti triginta q̄nq;. aſini ſex milia ſeptin-
κόσιοι τριακονταπέντε. ὄνοι ἑξακισχίλιοι ἑπτακό
gēti viginti. ⁊ de parte principū
σιοι εἴκοσι. καὶ ἀπὸ μέρους ἀρχηγῶν τῶν
familiaꝝ dederūt in opus. arthaſaſtha
πατριῶν ἔδωκαν εἰς τὸ ἔργον τῷ ἀρθασασθὰ G

Digitized by Google

in theſaur auri dragmas mille: phialas
εἰς θησαυρὸν χρυσίου δραχμὰς χιλίας, φιάλας
quinquaginta: ſtolas ſacerdotũ quingentas
πεντήκοντα, ςολὰς τῶν ἱερέων πεντακοσίας
triginta. ꝛ de pͥncipibus familiaꝝ
τριάκοντα. καὶ ἀπὸ ἀρχηγῶν τῶν πατριῶν
dederũt in theſauros operis: auri numiſma
ἔδωκαν εἰς θησαυροὺς τοῦ ἔργου, χρυσοῦ νόμισμα
decẽmilia bis: ꝛ argẽti minas duomilia ducẽ
μυριάδας δύο, καὶ ἀργυρίου μνᾶς δισχιλίας διακο
tas. ꝛ dederũt reliqui populi au
σίας. καὶ ἔδωκαν οἱ κατάλοιποι τοῦ λαοῦ χρυ
ri dragmas bis decẽmilia: argẽti minas
σίου δραχμὰς δύο μυριάδας, καὶ ἀργυρίου μνᾶς
duomilia ꝛ ſtolas ſacerdotũ ſexagīta ſeptẽ. ꝛ ſe
δισχιλίας καὶ ςολὰς τῶν ἱερέων ἑξηκονταεπτά. καὶ ἐκά
derũt ſacerdotes ꝛ leuite ꝛ ianitores
θισαν οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ λευῖται καὶ οἱ πυλωροὶ
ꝛ cãtores ꝛ q̃ de populo: ꝛ na
καὶ οἱ ᾄδοντες καὶ οἱ ἀπὸ τοῦ λαοῦ, καὶ οἱ να
thenĩm ꝛ oĩs iſrael in ciuitatib⁹ ſuis.
θινεὶμ καὶ πᾶς ἰσραὴλ ἐν πόλεσιν αὐτῶν. Ca. 8.

A Et puenerat mẽſis ſeptim⁹: ꝛ filij
Καὶ ἔφθασεν ὁ μὴν ὁ ἕβδομος, καὶ οἱ υἱοὶ
iſrael in ciuitatib⁹ ſuis: ꝛ cõgregati ſunt oĩs
Eſdr. 5.a. ἰσραὴλ ἐν πόλεσιν αὐτῶν, καὶ συνήχθησαν πᾶς
popul⁹ q̃ſi vir vn⁹ ad plateã q̄ ante por
ὁ λαὸς ὡς ἀνὴρ εἷς εἰς τὸ πλάτος τὸ ἔμπροσθεν πύ
tã aque: ꝛ dixerũt eſdre
λης τοῦ ὕδατος. καὶ εἶπον τῷ ἔσδρᾳ τῷ
ſcribe: vt afferret librũ legis moyſi q̄
γραμματεῖ, ἐνέγκαι τὸ βιβλίον νόμου μωυσῆ ὃν
pͥceperat dñs iſrael. ꝛ attulit eſ
ἐνετείλατο κύριος τῷ ἰσραήλ. καὶ ἤνεγκεν ἔσ
dras ſacerdos legẽ corã multitudine
δρας ὁ ἱερεὺς τὸν νόμον ἐνώπιον τῆς ἐκκλησίας
a viro vſq; ad mulierẽ: ꝛ oĩs itelligẽs
ἀπὸ ἀνδρὸς ἕως γυναικός, καὶ πᾶς ὁ συνιῶν
ad audiendũ in die vna mẽſis ſeptimi.
ἀκούειν ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ τοῦ μηνὸς τοῦ ἑβδόμου.
ꝛ legit in eo cõtra plateã q̄
καὶ ἀνέγνω ἐν αὐτῷ ἀπέναντι τῆς πλατείας τῆς
ante portã aquaꝝ ab ho
ἔμπροσθεν τῆς πύλης τῶν ὑδάτων ἀπὸ τῆς ὥ
ra illuminationis ſolis vſq; ad medietatẽ
ρας τοῦ διαφωτίσαι τὸν ἥλιον ἕως μεσούσης
diei: in cõſpectu viroꝝ ꝛ mulieꝝ:
τῆς ἡμέρας, ἀπέναντι ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν,
ꝛ ipi intelligẽtes. ꝛ aures oĩs
καὶ αὐτοὶ συνιέντες. καὶ ὦτα παντὸς τοῦ
ppli in librũ legis. ꝛ ſtetit eſ
λαοῦ εἰς τὸ βιβλίον τοῦ νόμου. καὶ ἔστη ἔσ
dras ſcriba ſup gradũ ligneũ quẽ
δρας ὁ γραμματεὺς ἐπὶ βήματος ξυλίνου ὃ
fecerat ad cõcionãdũ: ꝛ ſteterũt iu
ἐποίησεν εἰς τὸ δημηγορῆσαι, καὶ ἔστησαν ἐχό
xta eũ matthathias ꝛ ſemeias ꝛ ananias
μενα αὐτοῦ ματταθίας καὶ σαμαίας καὶ ἀνανίας
ꝛ vrias: ꝛ chelcias ꝛ maaſias a dextris
καὶ οὐρίας, καὶ χελκίας καὶ μαασίας ἐκ δεξιῶν
eius: ꝛ a ſiniſtris phadaias ꝛ miſael ꝛ
αὐτοῦ, καὶ ἐξ εὐωνύμων φαδαΐας καὶ μισαὴλ καὶ
melchias ꝛ aſon ꝛ aſabdana ꝛ zacharias
μελχίας καὶ ἀσὼν καὶ ἀσαβδανὰ καὶ ζαχαρίας
ꝛ meſollã. ꝛ aperuit eſdras librũ
καὶ μεσολλάμ. καὶ ἤνοιξεν ἔσδρας τὸ βιβλίον
corã omni populo: q̃m ipſe erat ſupra
ἐνώπιον παντὸς τοῦ λαοῦ, ὅτι αὐτὸς ἦν ἐπάνω

D

in theſaurũ auri dragmas mille: phialas quinq̃ginta: tunicas ſacerdotales quĩgẽtas triginta. Et de principibus familiarũ dederunt in theſaurum operis auri dragmas viginti milia: & argenti minas duo milia ducentas. Et quod dedit reliquus populus: auri dragmas viginti milia: & argenti minas duo milia: & tunicas ſacerdotales ſexaginta ſeptem. Habitauerunt autẽ ſacerdotes & leuite & ianitores & cantores et reliquũ vulgus & nathinnei & omnis iſrael in ciuitatibus ſuis.

8.

ET venerat menſis ſeptimus: filii autẽ iſrael erant in ciuitatibus ſuis. Cõgregatuſq; eſt oĩs populus q̃ſi vir vnus ad plateam que eſt ante portam aquarum, & dixerunt eſdre ſcribe vt afferret librum legis moyſi quã preceperat dñs iſraeli. Attulit ergo eſdras ſacerdos legem coram multitudine virorũ & mulierum: cunctiſq; qui poterãt intelligere: in die prima menſis ſeptimi. Et legit in eo aperte in platea q̄ erat ante portã aquarum de mane vſq; ad mediam diem in conſpectu virorum & mulierum & ſapientium. Et aures oĩs populi erant erecte ad librum. Stetit autem eſdras ſcriba ſuper gradũ ligneũ quẽ fecerat ad loquendum: & ſteterũt iuxta eũ: mathathia & ſemeia & ania & vria & bechia & maaſia ad dexteram eius: & ad ſiniſtram phadaia miſael & melchia & aſum & aſephdana zacharia & moſollam. Et aperuit edras librum coram omni populo. Sup vniuerſum quippe

לאוצר זהב דרכמנים אלף — אצר
מזרקות חמשים כתנות כהנים — זרק
שלשים וחמש מאות׃ ומראשי
האבות נתנו לאוצר המלאכה
זהב דרכמונים שתי רבות — רבב
וכסף מנים אלפים ומאתים׃ — מנה מאה
ואשר נתנו שארית העם
זהב דרכמנים שתי רבוא וכסף
מנים אלפים וכתנת כהנים
ששים ושבעה׃ וישבו הכהנים
והלוים והשערים והמשררים — שור
ומן העם והנתינים וכל — נתן עיר
ישראל בעריהם׃

Cap. viij.

ויגע החדש השביעי — נגע שבע
ובני ישראל בעריהם׃ ויאספו — אסף
כל העם כאיש אחד אל הרחוב — רחב
אשר לפני שער המים — פנה
ויאמרו לעזרא הספר להביא — אמר בוא
את ספר תורת משה אשר — ירה
צוה יהוה את ישראל׃ ויביא — בוא
עזרא הכהן את התורה לפני
הקהל מאיש ועד אשה וכל
מבין לשמע ביום אחד לחדש — בין
השביעי׃ ויקרא בו לפני — קרא
הרחוב אשר לפני שער
המים מן האור עד מחצית — חצה
היום נגד האנשים והנשים — נשה
והמבינים ואזני כל העם אל
ספר התורה׃ ויעמד עזרא הכהן — עמד
על מגדל עץ אשר עשו לדבר — גדל עשה
ויעמד אצלו מתתיה ושמע ועניה
ואוריה וחלקיה ומעשיה על
ימינו ומשמאלו פדיה ומישאל — ימן שמל
ומלכיה וחשם וחשבדנה זכריה
משלם׃ ויפתח עזרא הספר — פתח
לעיני כל העם כי מעל כל

Digitized by Google

העם היה ובפתחו עמדו כל העם׃
ויברך עזרא את יהוה האלהים — ברך
הגדול ויענו כל העם אמן אמן במעל — גדל ענה
ידיהם ויקדו וישתחוו ליהוה — עלה קדד
אפים ארצה׃ וישוע ובני ושרביה — שחה
ימין עקוב שבתי הודיה מעשיה
קליטא עזריה יוזבד חנן פלאיה
והלוים מבינים את העם לתורה — בין ידה
והעם על עמדם׃ ויקראו בספר — קרא
בתורת האלהים מפרש ושום — פרש
שכל ויבינו במקרא׃ ויאמר נחמיה — בין קרא
הוא התרשתא ועזרא הכהן הספר — אמר
והלוים המבינים את העם לכל — בין
העם היום קדש הוא ליהוה — קדש
אלהיכם אל תתאבלו ואל תבכו — אבל בכה
כי בוכים כל העם כשמעם את
דברי התורה׃ ויאמר להם לכו — הלך
אכלו משמנים ושתו ממתקים — שמן שתה
ושלחו מנות לאין נכון לו כי קדוש — מתק מנה כון
היום לאדנינו ואל תעצבו כי — עצב
חדות יהוה היא מעזכם׃ והלוים — חדה עזז
מחשים לכל העם לאמר הסו כי — חשה
היום קדש ואל תעצבו׃ וילכו
כל העם לאכל ולשתות ולשלח
מנות ולעשות שמחה גדולה כי — עשה גדל
הבינו בדברים אשר הודיעו להם׃ — בין ידע
וביום השני נאספו ראשי האבות — שנה אסף
לכל העם הכהנים והלוים אל
עזרא הספר ולהשכיל אל דברי — שכל
התורה׃ וימצאו כתוב בתורה — ירה מצא
אשר צוה יהוה ביד משה אשר — כתב
ישבו בני ישראל בסכות בחג
בחדש השביעי׃ ואשר ישמיעו — שמע שמע
ויעבירו קול בכל עריהם — עבר עיר
ובירושלם לאמר צאו ההר — יצא
והביאו עלי זית ועלי עץ שמן — בוא עלה

ppl'm eminebat. Et cū aperuiſſet eum: ſtetit oīs populus. Et benedixit eſdras domino deo magno. Et rñdit oīs populꝰ: amen: amē: eleuās manꝰ ſuas. Et incuruati ſunt & adorauerūt dñm pronī in terram. Porro ioſue & baani & ſerabí íamín accub ſebthai odía maaſía celita azarias iozabet anani phalaia: leuite ſilentiū faciebāt in pp'lo ad audiendā legē. Populꝰ āt ſtabat in gradu ſuo. et legerūt ī libro legis dei diſtincte & aperte ad intelligendū: & intellexerūt cū legeretur. Dixit autē neemias: ipſe eſt atherſatha & eſdras ſacerdos & ſcriba & leuite interpretantes vniuerſo populo. Dies ſanctificatus eſt domino deo veſtro. Nolite lugere & nolite flere. Flebat enim omnis populus cum audiret verba legis. et dixit eis. Ite comedite pinguia & bibite mulſum & mittite partes eis qui non preparauerūt ſibi: quia ſanctꝰ dies domini eſt: & nolite contriſtari. Gaudiū etenim dñi eſt fortitudo veſtra. Leuite aūt ſilētiū faciebāt in omni pp'lo dicētes: Tacete quia dies ſanctus eſt: & nolite dolere. Abiit itaqꝫ omnis populꝰ vt comederet & biberet & mitteret partes & faceret letíciam magnam: quia intellexerāt verba que docuerat eos. Et in die ſecūdo cōgregati ſunt principes familiarū vniuerſi populi ſacerdotes & leuite ad eſdrā ſcribam vt interpretaretur eis verba legis. Et inuenerunt ſcriptum in lege precepiſſe dominū in manu moyſi vt habitent filii iſrael in tabernaculis in die ſolēni menſe ſeptimo: & vt predicent & diuulgent vocem in vniuerſis vrbibus ſuis & in hieruſalē dicentes. Egredimini in montē et afferte frōdes oliue & frōdes ligni pulcherrim

pplm. ꝛ factū eſt cū aperuiſſet eū: ſtetit oīs
τοῦ λαοῦ. καὶ ἐγένετο ἡνίκα ἤνοιξεν αὐτό, ἔστη πᾶς
ppls. ꝛ bñdixit eſdras dño deo magno. ꝛ reſpōdit oīs populꝰ ꝛ dixerūt: amē amē:
ὁ λαός. καὶ εὐλόγησεν ἔσδρας κύριον τὸν θεὸν τὸν μέγαν. καὶ ἀπεκρίθη πᾶς ὁ λαὸς καὶ εἶπον, ἀμὴν ἀμήν,
eleuātes manus ſuas: īclinauerūt ꝛ adorauerūt dñm in faciē ſup terrā. ꝛ
ἐπάραντες τὰς χεῖρας αὐτῶν, ἔκυψαν καὶ προσεκύνησαν τῷ κυρίῳ ἐπὶ πρόσωπον ἐπὶ τὴν γῆν. καὶ
ieſue ꝛ baneas ꝛ ſarabias: ꝛ iami ꝛ acub ꝛ ſabaththeꝰ ꝛ oduias ꝛ maaſias ꝛ
ἰησοῦς καὶ βανέας καὶ σαραβίας, καὶ ἰαμεὶν καὶ ἀκοὺβ καὶ σαβαθθαῖος καὶ ὠδουίας καὶ μαασίας καὶ
callitas ꝛ aſarias ꝛ ioſabed ꝛ anan ꝛ phalaias: ꝛ leuite erāt inſtruētes populū in legē: ꝛ populꝰ in ſtatione ſua. ꝛ
καλλίτας καὶ ἀσαρίας καὶ ἰωσαβὲδ καὶ ἄναν καὶ φαλαΐας, καὶ οἱ λευῖται ἦσαν συνετίζοντες τὸν λαὸν εἰς τὸν νόμον, καὶ ὁ λαὸς ἐν τῇ στάσει αὐτοῦ. καὶ
legerūt in libro legis dei: ꝛ docuit eſdras. ꝛ diſtinxit in ſciētiā dñi.
ἀνέγνωσαν ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου τοῦ θεοῦ, καὶ ἐδίδασκεν ἔσδρας. καὶ διέστελλεν ἐν ἐπιστήμῃ κυρίου.
ꝛ itellexit populꝰ in lectione. ꝛ dixit neemias q̄ eſt aſarſatha ꝛ eſdras ſacerdos ꝛ ſcriba ꝛ leuite inſtruētes populū. ꝛ
καὶ συνῆκεν ὁ λαὸς ἐν τῇ ἀναγνώσει. καὶ εἶπε νεεμίας ὅς ἐστιν ἀταρσαθὰ καὶ ἔσδρας ὁ ἱερεὺς καὶ γραμματεὺς καὶ οἱ λευῖται οἱ συνετίζοντες τὸν λαόν. καὶ
dixerūt oī populo: dies ſctūs eſt dño deo nr̃o: ne lugeatis neqꝫ fleatis: quīa flebat
εἶπον παντὶ τῷ λαῷ, ἡμέρα ἁγία ἐστὶ τῷ κυρίῳ θεῷ ἡμῶν, μὴ πενθεῖτε μηδὲ κλαίετε, ὅτι ἔκλαιε
oīs populꝰ vt audiuit ſmones legis. ꝛ dixit eis: ite ꝛ comedite pinguia: ꝛ bibite mulſa: ꝛ mittite partes
πᾶς ὁ λαὸς ὡς ἤκουσε τοὺς λόγους τοῦ νόμου. καὶ εἶπεν αὐτοῖς, πορεύεσθε καὶ φάγετε λιπάσματα, καὶ πίετε γλυκάσματα, καὶ ἀποστείλατε μερίδας τοῖς
nō habētibꝰ. qz ſctūs eſt dies dño deo nr̃o. ꝛ ne cōcidatis qz gaudiū dñi: hec eſt fortitudo nr̃a. ꝛ leuite ſilere faciebāt oēm populū di
μὴ ἔχουσιν. ὅτι ἁγία ἐστὶν ἡ ἡμέρα τῷ κυρίῳ θεῷ ἡμῶν. καὶ μὴ διαπέσητε ὅτι ἡ χαρὰ κυρίου, αὕτη ἐστὶν ἰσχὺς ἡμῶν. καὶ οἱ λευῖται κατεσιώπων πάντα τὸν λαὸν λέ
cētes: tacete: qz dies ſctūs: ꝛ nō decidatis.
γοντες, σιωπᾶτε, ὅτι ἡμέρα ἁγία, καὶ μὴ καταπίπτετε.
ꝛ abijt oīs populꝰ vt comederet ꝛ biberet ꝛ mitteret ptes: ꝛ vt faceret letíciā magnā:
καὶ ἀπῆλθε πᾶς ὁ λαὸς φαγεῖν καὶ πιεῖν καὶ ἀποστέλλειν μερίδας, καὶ ποιῆσαι εὐφροσύνην μεγάλην,
qz itellexerāt in v̄bis q̄ docuerāt eos. ꝛ
ὅτι συνῆκαν ἐν τοῖς λόγοις οἷς ἐγνώρισεν αὐτοῖς. καὶ
in die ſecūdo cōgregati ſūt pncipes familiaꝝ vniuerſo populo ſacerdotes ꝛ leuite ad eſdrā ſcribā: vt ſtatueret ad oēs ſmones legis. ꝛ īuenerūt ſcriptū in lege q̄ precepit dñs moyſi: vt habitēt filij
ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ δευτέρᾳ συνήχθησαν οἱ ἄρχοντες τῶν πατριῶν τῷ παντὶ λαῷ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ λευῖται πρὸς ἔσδραν τὸν γραμματέα, ἐπιστῆσαι πρὸς πάντας τοὺς λόγους τοῦ νόμου. καὶ εὗρον γεγραμμένον ἐν τῷ νόμῳ ᾧ ἐνετείλατο κύριος τῷ μωυσῇ, ὅπως κατοικήσωσιν οἱ υἱοὶ — Leui. 25.g.
iſrael ī tabnaculis ī ſolēnitate ī mēſe ſeptimo: ꝛ vt ſignificēt in tubis in oībus vrbibꝰ ſuis ꝛ in hierl'm. ꝛ dixit eſdras: egredimini in mōtē ꝛ afferte frōdes oliue ꝛ frōdes lignoꝝ cupreſſinorū
ἰσραὴλ ἐν σκηναῖς ἐν ἑορτῇ ἐν μηνὶ τῷ ἑβδόμῳ, καὶ ὅπως σημάνωσιν ἐν σάλπιγξιν ἐν πάσαις ταῖς πόλεσιν αὐτῶν καὶ ἐν ἱερουσαλήμ. καὶ εἶπεν ἔσδρας, ἐξέλθετε εἰς τὸ ὄρος καὶ ἐνέγκατε φύλλα ἐλαίας καὶ φύλλα ξύλων κυπαρισσίνων

C

D

⁊ frõdes myrti ⁊ frõdes palmarũ: ⁊ frõ
καὶ φύλλα μυρσίνης καὶ φύλλα φοινίκων, καὶ φύλ
des ligni denſi: vt faciãt tabnacula ſm ſcri=
λα ξύλου δασέος, ποιῆσαι σκηνὰς κατὰ τὸ γεγραμ
ptũ. ⁊ egreſſ⁹ ẽ pp̃ls ⁊ attulerũt ⁊ fecerũt
μένον. καὶ ἐξῆλθεν ὁ λαὸς καὶ ἤνεγκαν καὶ ἐποίησαν
ſibi tabnacula. vir in domate ſuo ⁊ in
ἑαυτοῖς σκηνάς. ἀνὴρ ἐπὶ τοῦ δώματος αὐτοῦ καὶ ἐν
atrijs ſuis ⁊ in atrijs dom⁹ dei:
ταῖς αὐλαῖς αὐτῶν καὶ ἐν αὐλαῖς οἴκου τοῦ θεοῦ,
⁊ in plateis porte aquarũ ⁊ in
καὶ ἐν πλατείαις τῆς πύλης τῶν ὑδάτων καὶ ἐν ταῖς
plateis porte ephraim. ⁊ fecerũt oẽs
πλατείαις τῆς πύλης ἐφραΐμ. καὶ ἐποίησαν πᾶ=
eccleſia q̃ redierãt de captiuita
σα ἡ ἐκκλησία οἱ ἐπιστρέψαντες ἀπὸ τῆς αἰχμαλω
te tabnacula: ⁊ habitauerũt ĩ tabnaculis. q̃ñ nõ fece
σίας σκηνάς, καὶ ἐκάθισαν ἐν σκηναῖς. ὅτι οὐκ ἐποί
rũt a diebus ieſue filij naue ſic filij iſra
ησαν ἀπὸ ἡμερῶν ἰησοῦ υἱοῦ ναυῆ οὕτως οἱ υἱοὶ ἰσρα
el vſq; ad diẽ illũ. ⁊ fuit leticia ma=
ὴλ ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης. καὶ ἐγένετο εὐφροσύνη με=
gna nimis. ⁊ legit in libro legis dei
γάλη σφόδρα. καὶ ἀνέγνω ἐν βιβλίῳ νόμου τοῦ θεοῦ
p ſingulos dies a die p̃mo vſq; ad
ἡμέραν ἐν ἡμέρᾳ ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς πρώτης ἕως τῆς
diẽ nouiſſimũ: ⁊ fecerũt ſolẽnitatẽ ſeptẽ dieb⁹.
ἡμέρας τῆς ἐσχάτης, καὶ ἐποίησαν ἑορτὴν ἑπτὰ ἡμέρας.
⁊ die octauo exodiũ ſm iudiciũ.
καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ ἐξόδιον κατὰ τὸ κρίμα. Ca. 9.

Et in die viceſimo ⁊ q̃rto mẽſis
Καὶ ἐν ἡμέρᾳ εἰκοστῇ καὶ τετάρτῃ τοῦ μηνὸς
A huius cõuenerũt filij iſrael in ieiunio ⁊ in
τούτου συνήχθησαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ἐν νηστείᾳ καὶ ἐν
ſaccis ⁊ puluerib⁹ ſup caput eorũ. ⁊ ſepati
σάκκοις καὶ κόνεις ἐπὶ κεφαλῆς αὐτῶν. καὶ ἐχωρί
fuerũt filij iſrael ab omni filio alieno.
σθησαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ἀπὸ παντὸς υἱοῦ ἀλλοτρίου.
⁊ ſteterũt ⁊ cõfeſſi ſunt peccata ſua:
καὶ ἔστησαν καὶ ἐξηγόρευσαν τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν,
⁊ iniq̃tates patrũ ſuorũ. ⁊ ſteterũt
καὶ τὰς ἀνομίας τῶν πατέρων αὐτῶν. καὶ ἔστησαν
in ſtatione ſua: ⁊ legerũt in libro le=
ἐπὶ τῇ στάσει αὐτῶν, καὶ ἀνέγνωσαν ἐν βιβλίῳ νό=
gis dñi dei ſui quater in die. ⁊
μου κυρίου θεοῦ αὐτῶν τοτέταρτον τῆς ἡμέρας. καὶ
erãt cõfitẽtes dño quater in di
ἦσαν ἐξαγορεύοντες τῷ κυρίῳ τοτέταρτον τῆς ἡ=
e ⁊ adorãtes dñm deũ ſuũ. ⁊
μέρας καὶ προσκυνοῦντες τῷ κυρίῳ θεῷ αὐτῶν. καὶ
ſtetit ſup aſcẽſũ leuitarũ ieſue: ⁊ filij cad
ἔστη ἐπὶ ἀναβάσει τῶν λευιτῶν ἰησοῦς, καὶ υἱοὶ καδ
miel: ſachenias filius ſarabia filij chanani. ⁊ cla
μιὴλ, σαχανίας υἱὸς σαραβία υἱοῦ χανανί. καὶ ἐ
mauerũt voce magna ad dñm deũ ſuũ:
βόησαν φωνῇ μεγάλῃ πρὸς κύριον τὸν θεὸν αὐτῶν.
⁊ dixerũt leuite ieſue ⁊ cadmiel bonnias
καὶ εἶπον οἱ λευῖται ἰησοῦς καὶ καδμιὴλ βοννίας
ſarabias ſobanias oduias ſechenias pheſſias: ſur
σαραβίας σοβανίας ὠδουίας σεχενίας φεσσίας, ἀνά
gite benedicite dño deo nr̃o ab eter
στητε εὐλογεῖτε τὸν κύριον θεὸν ἡμῶν ἀπὸ τοῦ αἰ
no ⁊ vſq; in eternũ. ⁊ benedicẽt nomi
ῶνος καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος. καὶ εὐλογήσουσιν ὄνο=
ni glorie tue: ⁊ exaltabũt in omni benedi
μα δόξης σου, καὶ ὑψώσουσιν ἐπὶ πάσῃ εὐλο=
ctione ⁊ laude. ⁊ dixit eſdras: tu es ipſe
γίᾳ καὶ αἰνέσει. καὶ εἶπεν ἔσδρας, σὺ εἶ αὐτὸς
dñs ſolus: tu feciſti celũ ⁊ ce=
κύριος μόνος, σὺ ἐποίησας τὸν οὐρανὸν καὶ τὸν οὐρα
lũ celi: oẽs exercitus eorũ:
νὸν τοῦ οὐρανοῦ, καὶ πάντας τὰς δυνάμεις αὐτῶν,

[m]& frõdes [n]myrti: [o]& rãos [p]palmarũ: [q]& frõdes [r]ligni [s]nemoroſi: [t]vt fiãt [u]tabernacula [x]ſicut ſcriptũ ẽ. [y]Et egreſſus eſt oĩs [z]pplus [a]& attulerũt [b]. Fecerũtq; [c]ſibi [d]tabernacula [e]vnuſquiſq; [f]in [g]domate ſuo: [h]& ĩ atrijs ſuis: [i]& in atrijs [k]domus [l]dei: [m]& in platea [n]porte [o]aquarum: [p]& in platea [q]porte [r]effraim. [s]Fecit ergo [t]vniuerſa [u]eccleſia eorũ [x]q redierãt [y]de [z]captiuitate [a]tabernacula: [b]& habitauerũt [c]in tabernaculis. [d]Non [e]enĩ [f]fecerãt [g]a dieb⁹ [h]ioſue [i]filij [k]nũ [l]talia [m]filij [n]iſrael [o]vſq; ad [p]diẽ [q]illum. [r]Et fuit [s]leticia [t]magna [u]nimis. [x]Legit aũt [y]in libro [z]legis [a]dei [c]per dies ſingulos [d]a [e]die [f]primo [g]vſq; ad [h]diem [i]nouiſſimum. [k]Et fecerunt [l]ſolemnitatem [m]ſeptem [n]diebus: [o]& in die [p]octauo [q]collectam [r]iuxta ritum.

9.

In die autẽ [b]viceſimo [c]quarto [d]menſis [e]huius [f]conuenerunt [g]filij [h]iſrael [i]in ieiunio [k]& in ſaccis [l]& humus [m]ſuper eos. [n]Et ſeparatũ eſt [o]ſemẽ filiorũ [p]iſrael [q]ab oĩ [r]filio [s]alienigena. [t]Et ſteterũt [u]& confitebantur [y]peccata ſua [z]& iniquitates [a]patrũm ſuorum. [b]Et ſurrexerunt [c]ad [d]ſtandum. [e]Et legerunt [f]in volumine [g]legis [h]domini [i]dei ſui [k]quater in [l]die: [m]& quater [n]confitebantur: [o]& adorabant [p]dominũ [q]deum ſuum. [r]Surrexerunt autẽ [s]ſuper [t]gradũ [u]leuitarũ [x]ioſue [y]& bani & [z]cedmihel [a]ſabania [b]bani [c]ſarebias [d]bani [e]& thanai: [f]& clamauerunt [g]voce [h]magna [i]ad [k]dominum [l]deum ſuum. [m]Et dixerunt [n]leuite [o]ioſue [p]& cedmihel [q]bonni [r]aſebia [s]ſerebia [t]odaia [u]ſebna [x]fataia. [y]Surgite: [z]benedicite [b]domino [c]deo veſtro [d]ab [e]eterno [f]vſq; in [g]eternum. [h]Et benedicant [i]nomini [k]glorie tue [l]excelſo [m]in [n]omni [o]benedictione [p]& laude. [q]Tu [r]ipſe [s]domine [t]ſolus: [u]tu [x]feciſti [y]celũ & [a]celum [b]celorum [c]& oẽm [d]exercitum eorum:

ועלי הדס ועלי תמרים ועלי עץ
עבות לעשות סכת ככתוב: ויצאו — עבת סבך
העם ויביאו ויעשו להם סכות — כתב בוא
איש על גגו ובחצרתיהם ובחצרות
בית האלהים וברחוב שער — רחב
המים וברחוב שער אפרים:
ויעשו כל הקהל השבים מן השבי — שוב שבה
סכות וישבו בסכות כי לא עשו — עשה
מימי ישוע בן נון כן בני ישראל — יום
עד היום ההוא ותהי שמחה — היה
גדולה מאד: ויקרא בספר תורת — גדל קרא
האלהים יום ביום מן היום — יכה
הראשון עד היום האחרון ויעשו
חג שבעת ימים וביום השמיני — שמן
עצרת כמשפט: — שפט

Cap. ix.

וביום עשרים וארבעה לחדש
הזה נאספו בני ישראל בצום — רבע אסף
ובשקים ואדמה עליהם: ויבדלו — בדל
זרע ישראל מכל בני נכר ויעמדו — עמד
ויתודו על חטאתיהם ועונת — ידה
אבתיהם: ויקומו על עמדם — קום
ויקראו בספר תורת יהוה אלהיהם
רביעית היום ורביעית מתודים — רבע
ומשתחוים ליהוה אלהיהם: — שחה
ויקם על מעלה הלוים ישוע ובני — קום עלה
קדמיאל שבניה בני שרביה
בני כנני ויזעקו בקול גדול אל — זעק גדל
יהוה אלהיהם: ויאמרו הלוים — אמר
ישוע וקדמיאל בני חשבניה
שרביה הודיה שבניה פתחיה
קומו ברכו את יהוה אלהיכם
מן העולם עד העולם ויברכו — עלם ברך
שם כבודך ומרומם על כל — כבד רמם
ברכה ותהלה: אתה הוא יהוה — הלל
לבדך את עשית את השמים — בדד עשה
שמי השמים וכל צבאם

הארץ וכל אשר עליה הימים
וכל אשר בהם ואתה מחיה את — חיה
כלם וצבא השמים לך
משתחוים ׃ אתה הוא יהוה
האלהים אשר בחרת באברם
והוצאתו מאור כשדים ושמת — יצא שום
שמו אברהם ומצאת את לבבו
נאמן לפניך וכרות עמו הברית — אמן פנה
לתת את ארץ הכנעני החתי — כרת ברת
האמרי והפרזי והיבוסי והגרגשי — נתן
לתת לזרעו ותקם את דבריך — קום
כי צדיק אתה ותרא את עני — צדק ראה
אבתינו במצרים ואת זעקתם — ענה
שמעת על ים סוף ׃ ותתן אתת — נתן אות
ומפתים בפרעה ובכל עבדיו ובכל — יפת
עם ארצו כי ידעת כי הזידו — זוד
עליהם ותעש לך שם כהיום — עשה
הזה ׃ והים בקעת לפניהם ויעברו — בקע עבר
בתוך הים ביבשה ואת רדפיהם
השלכת במצולת כמו אבן במים — שלך צול
עזים ׃ ובעמוד ענן הנחיתם — עזז עמד
יומם ובעמוד אש לילה להאיר — נחה אור
להם את הדרך אשר ילכו בה ׃
ועל הר סיני ירדת ודבר עמהם
משמים ותתן להם משפטים — שפט
ישרים ותורות אמת חקים — ירה
ומצות טובים ׃ ואת שבת קדשך — צוה
הודעת להם ומצוות וחקים — ידע
ותורה צוית להם ביד משה
עבדך ׃ ולחם משמים נתתה — נתן
להם לרעבם ומים מסלע
הוצאת להם לצמאם ותאמר — יצא אמר
להם לבוא לרשת את הארץ — ירש
אשר נשאת את ידך לתת — נתן
להם ׃ והם ואבתינו הזידו — זוד
ויקשו את ערפם ולא שמעו — קשה

terram & vniuerſa que in ea ſunt: maria & omnia que in eis ſunt. Et tu viuificas omnia hec: & exercitus celi te adorat. Tu ipſe domine deus qui elegiſti abrā & eduxiſti eum de igne chaldeorum: & poſuiſti nomen eius abraam: & inueniſti cor eius fidele coram te: & percuſſiſti cum eo fedus vt dares ei terram chananei ethei & amorrei & pherezei et iebuſei & gergeſei: vt dares ſemini eius. Et impleſti verba tua: quoniam iuſtus es. Et vidiſti afflictionem patrum noſtrorū in egypto: clamoremqꝫ eorum audiſti ſuper mare rubrum: & dediſti ſigna atqꝫ portēta in pharaōe & in vniuerſis ſeruis eius: & in omni pplo terre illius. Cognouiſti enim quia ſuperbe egerant cōtra eos: & feciſti tibi nomen: ſicut & in hac die. Et mare diuiſiſti ante eos: & tranſierūt per mediū maris in ſicco. Perſecutores autē eorū proieciſti in profundum quaſi lapidem in aquas validas: & in colūna nubis ductor eorum fuiſti per diem: & in colūna ignis per noctē: vt appareret eis via per quam ingrediebantur. Ad montē quoqꝫ ſynai deſcendiſti & locutus es cū eis de celo: & dediſti eis iudicia recta & legem veritatis cerimonias et precepta bona. Et ſabbatū ſanctificatū tuū oſtendiſti eis: & mandata & cerimonias & legem precepiſti eis in manu moyſi ſerui tui. Panem quoqꝫ de celo dediſti eis in fame eorum: & aquam de petra eduxiſti eis ſitientibus. Et dixiſti eis vt ingrederentur & poſſiderent terram ſuper quam leuaſti manum tuam vt traderes eis. Ipſi vero & patres noſtri ſuperbe egerunt: & indurauerunt ceruices ſuas: & non audierunt

terrā & oīa quotquot ſūt in ea: maria &
τὴν γῆν καὶ πάντα ὅσα ἐστὶν ἐν αὐτῇ, τὰς θαλάσσας καὶ
oīa q̄ in eis. & tu viuificas oīa
πάντα τὰ ἐν αὐταῖς. καὶ σὺ ζωοποιεῖς τὰ πάντα
& te adorāt exercitus celoꝝ. tu es
καὶ σοὶ προσκυνοῦσιν αἱ στρατιαὶ τῶν οὐρανῶν. σὺ εἶ
dñe deus: tu elegiſti abrā & eduxiſti eū
κύριε ὁ θεός, σὺ ἐξελέξω Ἄβραμ καὶ ἐξήγαγες αὐτὸν
de regione chaldeoꝝ: & impoſuiſti ei — B
ἐκ τῆς χώρας τῶν Χαλδαίων, καὶ ἐπέθηκας αὐτῷ — Gen. 11.g.
nomē abraā: & inueniſti cor eius fidele
ὄνομα Ἀβραάμ, καὶ εὗρες τὴν καρδίαν αὐτοῦ πιστὴν
corā te. & diſpoſuiſti ad eū fedus: vt dares
ἐνώπιόν σου. καὶ διέθου πρὸς αὐτὸν διαθήκην, δοῦναι
ei terrā chananeoꝝ & chetteoꝝ &
αὐτῷ τὴν γῆν τῶν Χαναναίων καὶ Χετταίων καὶ
ammorreoꝝ & phereſeoꝝ & iebuſeoꝝ & gerge
Ἀμορραίων καὶ Φερεζαίων καὶ Ἰεβουσαίων καὶ Γεργε-
ſeoꝝ: & vt dares eā ſemini eius. & ſtatuiſti
σαίων, καὶ δοῦναι αὐτὴν τῷ σπέρματι αὐτοῦ. καὶ ἔστη-
verba tua qm̄ iuſtus tu: & vidiſti hu
σας τοὺς λόγους σου ὅτι δίκαιος σύ, καὶ εἶδες τὴν τα-
militatē patrū nroꝝ in egypto: &
πείνωσιν τῶν πατέρων ἡμῶν ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ τὴν — Exo. 2. b.
clamorē eoꝝ audiſti ſup mare rubrū. &
κραυγὴν αὐτῶν ἤκουσας ἐπὶ θάλασσαν ἐρυθράν. καὶ
dediſti ſigna & portēta in egypto in pharaōe &
ἔδωκας σημεῖα καὶ τέρατα ἐν Αἰγύπτῳ ἐν Φαραὼ καὶ
in oībus ſuis eius & in omni pplo
ἐν πᾶσι τοῖς παισὶν αὐτοῦ καὶ ἐν παντὶ τῷ λαῷ
terre illius: qm̄ cognouiſti φ ſuperbierāt ſup eos:
τῆς γῆς αὐτοῦ, ὅτι ἔγνως ὅτι ὑπερηφάνησαν ἐπ' αὐ-
& feceriſ tibi ipi nomē ſicut dies hec:
τούς, καὶ ἐποίησας σεαυτῷ ὄνομα ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη.
& mare diuiſiſti corā eis: & trāſie-
καὶ τὴν θάλασσαν διέρρηξας ἐνώπιον αὐτῶν, καὶ παρῆλ-
rūt in medio maris in ſicco. & pſe-
θον ἐν μέσῳ τῆς θαλάσσης ἐν ξηρασίᾳ. καὶ τοὺς κατα- — Exo. 14.e.
quētes eos pieciſti in pfundū: tanq̄ lapidē
διώκοντας αὐτοὺς ἔρριψας εἰς βυθόν, ὡσεὶ λίθον
in aqua valida. & in colūna nubis duxiſti
ἐν ὕδατι σφοδρῷ. καὶ ἐν στύλῳ νεφέλης ὡδήγησας
eos die: & in colūna ignis nocte:
αὐτοὺς ἡμέρας, καὶ ἐν στύλῳ πυρὸς τὴν νύκτα,
vt illuminares eis viā: in q̄ ibāt in
τοῦ φωτίσαι αὐτοῖς τὴν ὁδόν, ἐν ᾗ πορεύσονται ἐν
ea. & ſup mōtē ſinai deſcēdiſti & locut' es ad
αὐτῇ. καὶ ἐπὶ ὄρος Σινᾶ κατέβης καὶ ἐλάλησας πρὸς
eos de celo: & dediſti eis iudicia re
αὐτοὺς ἐξ οὐρανοῦ, καὶ ἔδωκας αὐτοῖς κρίματα εὐ-
cta & leges veritatis pcepta & mādata — C
θέα καὶ νόμους ἀληθείας προστάγματα καὶ ἐντολὰς
bona. & ſabbatū tuū ſctm̄ notificaſti eis:
ἀγαθάς. καὶ τὸ σάββατόν σου τὸ ἅγιον ἐγνώρισας αὐ-
mādata & pcepta & legē pcepiſti
τοῖς, ἐντολὰς καὶ προστάγματα καὶ νόμον ἐνετείλω
eis in manu moyſi ſerui tui. & pa
αὐτοῖς ἐν χειρὶ Μωυσῆ τοῦ δούλου σου. καὶ ἄρ- — Exo. 16.c.
nē de celo dediſti eis in cibū eo
τον ἐξ οὐρανοῦ ἔδωκας αὐτοῖς εἰς σιτοδοσίαν αὐ-
rū: & aquā de petra eduxiſti eis in ſi
τῶν, καὶ ὕδωρ ἐκ πέτρας ἐξήνεγκας αὐτοῖς εἰς δί-
tim eoꝝ. & dixiſti eis vt igrederent ad heredi
ψαν αὐτῶν. καὶ εἶπας αὐτοῖς εἰσελθεῖν κληρονομῆ-
tādū terrā in q̄m extēdiſti manū tuā: vt dares
σαι τὴν γῆν εἰς ἣν ἐξέτεινας τὴν χεῖρά σου, δοῦναι
eis. & ipi & patres nři ſuperbie
αὐτοῖς. καὶ αὐτοὶ καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν ὑπερηφα-
rūt: & idurauerūt ceruicē ſuā:
νεύσαντο, καὶ ἐσκλήρυναν τὸν τράχηλον αὐτῶν,
& nō audierūt
καὶ οὐκ ἤκουσαν

mãdata tua. ⁊ renuerũt. vt audirẽt:
τῶν ἐντολῶν σου. καὶ ἀπένευσαν τοῦ εἰσακοῦσαι,
⁊ nõ recordati ſũt mirabiliũ tuoꝝ q̃ feceras
καὶ οὐκ ἐμνήσθησαν τῶν θαυμασίων σου ὧν ἐποίη-
in eis. ⁊ indurauerũt ceruicẽ ſu-
σας ἐν αὐτοῖς. καὶ ἐσκλήρυναν τὸν τράχηλον ἑαυ-
am: ⁊ dederũt pͥncipiũ vt cõuerterẽt in ſuitutẽ ſu-
τῶν, καὶ ἔδωκαν ἀρχὴν ἐπιστρέψαι εἰς δουλείαν αὐ-
am in egypto. ⁊ tu deus dimittẽs peccata:
D τῶν ἐν αἰγύπτῳ. καὶ σὺ ὁ θεὸς ἀφίων ἁμαρτίας,
miſericoꝛs ⁊ clemẽs: lõganimis ⁊ multe miſatiõis:
ἐλεήμων καὶ οἰκτίρμων, μακρόθυμος καὶ πολυέλεος,
⁊ nõ dereliq̃ſti eos. adhuc aũt ⁊ fecerũt
καὶ οὐκ ἐγκατέλιπες αὐτούς. ἔτι δὲ καὶ ἐποίησαν
ſibi vitulũ cõflatilẽ: ⁊ dixerũt: iſti dei
ἑαυτοῖς μόσχον χωνευτόν, καὶ εἶπαν, οὗτοι οἱ θεοὶ
qui eduxerũt nos de egypto. ⁊ fecerũt irri
οἱ ἐξαγαγόντες ἡμᾶς ἐξ αἰγύπτου. καὶ ἐποίησαν πα-
tationes magnas. ⁊ tu in miſericoꝛdijs tuis
ροργισμοὺς μεγάλους. καὶ σὺ ἐν οἰκτιρμοῖς σου τοῖς
magnis nõ dereliq̃ſti eos in dſerto:
Exo. 13.d. μεγάλοις οὐκ ἐγκατέλιπες αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ, τὸν
colũnã nubis nõ declinaſti ab eis die
στῦλον τῆς νεφέλης οὐκ ἐξέκλινας ἀπ᾽ αὐτῶν ἡμέρας
vt duceret eos in via. ⁊ colũnã ignis
ὁδηγῆσαι αὐτοὺς ἐν τῇ ὁδῷ. καὶ τὸν στῦλον τοῦ πυ-
ꝑ noctẽ vt illũinaret eis viã in q̃ ibunt
ρὸς τὴν νύκτα φωτίζειν αὐτοὺς τὴν ὁδὸν ἐν ᾗ πορεύ-
in ea. ⁊ ſpũm tuũ bonũ dedi-
σονται ἐν αὐτῇ. καὶ τὸ πνεῦμά σου τὸ ἀγαθὸν ἔδω-
ſti vt prudẽtes faceret eos. ⁊ mãna tuũ nõ phi-
κας συνετίσαι αὐτούς. καὶ τὸ μάννα σου οὐ καθυ-
buiſti ab oꝛe eoꝝ: ⁊ aquã dediſti
στέρησας ἀπὸ στόματος αὐτῶν, καὶ ὕδωρ ἔδωκας
eis in ſiti eoꝝ. ⁊ q̃draginta ãnis
αὐτοῖς ἐν τῇ δίψῃ αὐτῶν. καὶ τεσσαράκοντα ἔτη
pauiſti eos in deſerto: nõ defuit eis
διέθρεψας αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὐχ ὑστέρησεν αὐτοῖς
q̃cq̃. veſtimẽta eoꝝ nõ inueterauerũt: ⁊ cal-
οὐδέν. ἱμάτια αὐτῶν οὐκ ἐπαλαιώθησαν, καὶ ὑπο-
ciamẽta eoꝝ nõ interrupta ſũt. ⁊ dediſti eis
δήματα αὐτῶν οὐ διερράγησαν. καὶ ἔδωκας αὐτοῖς
regna: ⁊ ꝑplos ptitꝰ es eis: ⁊ heredi
βασιλείας, καὶ λαοὺς διεμέρισας αὐτοῖς, καὶ ἐκληρο-
tauerũt terrã ſeõ regis eſſebõ: ⁊
νόμησαν τὴν γῆν σηὼν βασιλέως ἐσσεβὼν, καὶ τὴν
terrã og regis baſan. ⁊ filios eoꝝ
γῆν ὢγ βασιλέως τῆς βασάν. καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτῶν
multiplicaſti ſicut ſtellas celi. ⁊ addu
ἐπλήθυνας ὡς τοὺς ἀστέρας τοῦ οὐρανοῦ. καὶ εἰσή-
xiſti eos in terrã quã dixiſti patribꝰ
γαγες αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν ἣν εἶπας τοῖς πατράσιν
eoꝝ vt igrederẽt ⁊ hereditarẽt. ⁊ ingreſſi
αὐτῶν τοῦ εἰσελθεῖν καὶ κληρονομῆσαι. καὶ εἰσῆλ-
ſũt filij eoꝝ: ⁊ hereditauerũt terrã ⁊ cõtriui-
θον υἱοὶ αὐτῶν, καὶ ἐκληρονόμησαν τὴν γῆν καὶ ἐξέτρι-
ſti corã eis habitãtes terrã
ψας ἐνώπιον αὐτῶν τοὺς κατοικοῦντας τὴν γῆν τῶν
chananeoꝝ: ⁊ dediſti eos in manꝰ eoꝝ: ⁊
χαναναίων, καὶ ἔδωκας αὐτοὺς εἰς τὰς χεῖρας αὐτῶν, καὶ
reges eoꝝ ⁊ ꝑplos terre: vt facerẽt eis
τοὺς βασιλεῖς αὐτῶν καὶ τοὺς λαοὺς τῆς γῆς, ποιῆσαι αὐ-
E vt placitũ corã eis. ⁊ ceperũt ciuitates
τοῖς ὡς ἀρεστὸν ἐνώπιον αὐτῶν. καὶ κατελάβοντο πόλεις
excelſas ⁊ humũ pigue͂. ⁊ poſſederũt domos ple
ὑψηλὰς καὶ γῆν πίονα. καὶ ἐκληρονόμησαν οἰκίας πλή-
nas oĩbus bonis: ciſternas fabricatas: vine-
ρεις πάντων ἀγαθῶν, λάκκους λελατομημένους, ἀμπε-
as: ⁊ oliueta: ⁊ oẽ lignũ fructiferũ in multi
λῶνας, καὶ ἐλαιῶνας, καὶ πᾶν ξύλον βρώσιμον εἰς πλῆ-
tudine: ⁊ comederũt ⁊ ipleti ſunt ⁊ ipiguati ſunt:
θος, καὶ ἔφαγον, καὶ ἐνεπλήσθησαν καὶ ἐλιπάνθησαν,

[p]mandata tua: [q]et noluerunt [r]audire: [s]& non [t]ſunt recordati [u]mirabilium tuorũ [x]que [y]feceras [z]eis. [a]Et indurauerũt [c]ceruices ſuas: [b]& dederunt [c]caput [f]vt cõuerterẽtur [f]ad ſeruitutẽ ſuã quaſi [g]ꝑ contentionẽ. [h]Tu autẽ [i]deus [k]ꝑpitius [l]clemẽs [m]& miſericors [n]lõganimis [f]& multe [q]miſeratiõis: [r]nõ [o]dereliquiſti eos. [t]Et quidẽ [u]cũ [x]feciſſent [y]ſibi [z]vitulũ [a]conflatilẽ: [b]& dixiſſent: [c]iſte eſt [d]deꝰ tuꝰ [e]qui [f]eduxit te [g]de egypto: [h]feceruntq̃ [i]blaſphemias [k]magnas: [l]tu autem [m]in miſericordiis tuis [n]multis [o]non [p]dimiſiſti eos [q]in deſerto. [s]Columna [t]nubis [u]non [x]receſſit [y]ab eis [z]per diem [a]vt duceret eos [b]in via; [c]& [d]colũna [e]ignis [f]per noctem [g]vt oſtenderet [h]eis [k]iter [n]ꝑ quod [m]ingrederentur. [o]Et ſpiritum tuum [p]bonũ [q]dediſti [r]q doceret eos: [s]& manna tuum [t]non [u]prohibuiſti [x]ab ore eorum: [y]& aquam [z]dediſti [a]eis [b]in ſiti. [c]Quadraginta [d]annis [e]pauiſti eos [f]in deſerto: [g]nihilq̃ eis [h]defuit. [i]Veſtimenta eorum [k]non [l]inueterauerunt: [m]& pedes eorũ [n]nõ [o]ſunt attriti. [p]Et dediſti [q]eis [r]regna [s]& populos: [t]& partitus es eis [u]ſortes. [x]Et poſſederunt [y]terram [a]ſeon: [b]& [c]terram [d]regis [e]eſebon: [f]& [g]terram [h]og [i]regis [k]baſan. [l]Et [m]multiplicaſti [l]filios eorũ [n]ſicut ſtellas [o]celi: [p]& adduxiſti eos [q]ad [r]terrã de [s]qua [t]dixeras [u]patribus eorum; [x]vt ingrederẽtur [y]& poſſiderẽt eã. [z]Et venerũt [a]filii [b]& poſſederunt [c]terram. [e]Et humiliaſti [f]coram eis [h]habitatores [i]terre [k]chananeos: [l]& dediſti eos [m]in manu eorum: [n]& [o]reges eorum [p]& [q]populos [r]terre: [s]vt facerent [t]eis [u]ſicut placebat illis. [x]Ceperũt itaq̃ [y]vrbes [z]munitas [a]& humũ [b]pinguem [c]& poſſederunt [d]domos [e]plenas [f]cunctis [g]bonis: [h]ciſternas ab eis [i]fabricatas: [k]vineas [l]& oliueta [m]& ligna [n]pomifera [o]multa. [p]Et comederũt [q]& ſaturati ſunt:

אל מצותיך׃ וימאנו לשמע ולא — מאן
זכרו נפלאתיך אשר עשית — פלא עשה
עמהם ויקשו את ערפם ויתנו — נתן
ראש לשוב לעבדתם במרים — מרה
ואתה אלוה סליחות חנון ורחום — סלח חנן
ארך אפים ורב וחסד ולא עזבתם׃ — רחם
אף כי עשו להם עגל מסכה — נסך
ויאמרו זה אלהיך אשר העלך — עלה
ממצרים ויעשו נאצות גדלות׃ — עשה
ואתה ברחמיך הרבים לא — רבב
עזבתם במדבר את עמוד הענן — דבר עמד
לא סר מעליהם ביומם להנחתם — סור נחה
בהדרך ואת עמוד האש בלילה
להאיר להם ואת הדרך אשר — אור
ילכו בה׃ ורוחך הטובה נתת
להשכילם ומנך לא מנעת — שכל מנה
מפיהם ומים נתתה להם — פה נתן
לצמאם׃ וארבעים שנה כלכלתם — רבע
במדבר לא חסרו שלמתיהם
לא בלו ורגליהם לא בצקו׃ — בלה
ותתן להם ממלכות ועממים — מלך
ותחלקם לפאה ויירשו את — חלק ירש
ארץ סיחון ואת ארץ מלך חשבון
ואת ארץ עוג מלך הבשן׃ ובניהם
הרבית ככוכבי השמים ותביאם — רבה
אל הארץ אשר אמרת לאבתיהם — בוא
לבוא לרשת׃ ויבאו הבנים — ירש בוא
ויירשו את הארץ ותכנע — כנע
לפניהם את ישבי הארץ — פנה
הכנענים ותתנם בידם ואת
מלכיהם ואת עממי הארץ
לעשות בהם כרצונם׃ וילכדו — עשה רצה
ערים בצורות ואדמה שמנה — לכד עיר
ויירשו בתים מלאים כל טוב — בצר ירש
ברות חצובים כרמים וזיתים — בית
ועץ מאכל לרב ויאכלו וישבעו — בור
— אכל שבע

Digitized by Google

וישמינו ויתעדנו בטובך הגדול: שמן עדן
וימרו וימרדו בך וישלכו את גדל מרה
תורתך אחרי גום ואת נביאיך מרד שלך
הרגו אשר העידו בם להשיבם ירה גוה
אליך ויעשו נאצות גדולת: נבא עוד
ותתנם ביד צריהם ויצרו להם שוב
ובעת צרתם יצעקו אליך ואתה נתן צור
משמים תשמע וכרחמיך הרבים צעק
תתן להם מושיעים ויושיעום שמע רבב
מיד צריהם: וכנוח להם נתן ישע
ישובו לעשות רע לפניך שוב עשה
ותעזבם ביד איביהם וירדו רוע פנה
בהם וישובו ויזעקוך ואתה עזב רדה
משמים תשמע ותצילם כרחמיך זעק
רבות עתים: ותעד בהם להשיבם נצל
אל תורתך והמה הזידו ולא רבב עוד
שמעו למצותיך ובמשפטיך שוב ירה
חטאו בם אשר יעשה אדם זוד צוה
וחיה בהם ויתנו כתף סוררת שפט
וערפם הקשו ולא שמעו: ותמשך נתן
עליהם שנים רבות ותעד בם קשה משך
ברוחך ביד נביאיך ולא האזינו שנה
ותתנם ביד עמי הארצת: נבא אזן
וברחמיך הרבים לא עשיתם כלה רבב
ולא עזבתם כי אל חנון ורחום חנן רחם
אתה: ועתה אלהינו האל הגדול גדל גבר
הגבור והנורא שומר הברית ירא ברת
והחסד אל ימעט לפניך את מעט
כל התלאה אשר מצאתנו לאה
למלכינו לשרינו ולכהנינו שור
ולנביאנו ולאבתינו ולכל
עמך מימי מלכי אשור עד יום
היום הזה: ואתה צדיק על כל צדק
הבא עלינו כי אמת עשית בוא
ואנחנו הרשענו: ואת מלכינו רשע
שרינו כהנינו ואבתינו לא עשו עשה

et ipinguati ſunt: & abū
dauerūt delitiis in bonita
te tua magna. Prouoca
uerūt aūt te ad iracundiā:
& receſſerūt a te & piecerūt
legē tuā poſt terga ſua.
Et pphetas tuos occide
rūt q ɔteſtabātur eos vt
reuerterētur ad te. Fecerūt
qꝫ blaſphemias grādes.
Et dediſti eos in manuꝫ
hoſtiū ſuorū: & afflixerūt
eos. Et in tpe tribulatio
nis ſue clamauerūt ad te
& tu de celo audiſti: &
ſm miſationes tuas mul
tas dediſti eis ſaluato-
res: qui ſaluarent eos
de manu hoſtium ſuo-
rū. Cumqꝫ requieuiſſent
reuerſi ſunt vt facerent
malū in conſpectu tuo:
& dereliqſti eos in manu
inimicorū ſuorū: & poſ
ſederūt eos. Conuerſiqꝫ
ſunt & clamauerūt ad te.
Tu aūt de celo exaudiſti
& liberaſti eos in miſeri
cordiis tuis multis tpibus
& cōteſtat9 es eos vt re
uerterētur ad legē tuaꝫ.
Ipſi vero ſupbe egerūt
& non audierūt māda
ta tua: & in iudiciis tuis
peccauerunt que faciet
homo
& viuet in eis. Et dede-
runt humerū recedentē
& ceruicē ſuā idurauerūt
nec audierūt. Et ptra-
xiſti ſup eos annos mul-
tos: & cōteſtatus es eos
in ſpū tuo p manū pro-
phetarū tuorū: & nō au-
dierunt: & tradidiſti eos
in manū pplorꝫ terrarꝫ.
In miſicordiis autē tuis
plimis nō feciſti eos in
cōſumptionē nec dereli
quiſti eos: qm̄ deus mi
ſerationū & clemens es
tu. Nūc itaqꝫ de9 nr̄: ma
gne fortis & terribilis:
cuſtdiens pactum
& miſericordiam: ne
auertas a facie tua
omnem laborem qui
inuenit nos
reges nr̄os: principes
nr̄os: & ſacerdotes nr̄os:
& prophetas noſtros: &
patres noſtros: & omnē
populum tuū a diebus
regis aſſur vſqꝫ in
diem hanc. Et tu iuſtus
es in omnibus
que venerunt ſuper nos
qa veritatē feciſti nobis:
nos autē impie egimus:
reges noſtri
pricipes nr̄i: ſacerdotes
nr̄i & pr̄es nr̄i nō fecerūt

ꝛ delicati ſunt in bonitate tua magna. ꝛ muta-
καὶ ἐτρύφησαν ἐν ἀγαθωσύνῃ σου τῇ μεγάλῃ. καὶ ἤλλα-
uerūt ꝛ receſſerūt a te: ꝛ piecerūt legē tuā
ξαν καὶ ἀπέστησαν ἀπὸ σοῦ, καὶ ἔρριψαν τὸν νόμον σου
poſt corpus ſuū. ꝛ pphetas tuos occi
ὀπίσω σώματος αὐτῶν. καὶ τοὺς προφήτας σου ἀπέ-
derūt q̄ cōteſtabant in eis vt reuerterent ipſi
κτειναν οἳ διεμαρτύραντο ἐν αὐτοῖς ἐπιστρέψαι αὐτοὺς
ad te. ꝛ fecerūt irritationes magnas. ꝛ de-
πρὸς σέ. καὶ ἐποίησαν παροργισμοὺς μεγάλους. καὶ ἔ-
diſti eos in manu affligentiū eos: ꝛ afflixe
δωκας αὐτοὺς ἐν χειρὶ θλιβόντων αὐτούς, καὶ ἔθλι-
rūt eos. ꝛ clamauerūt ad te in tēpore tribulatiōis
ψαν αὐτούς. καὶ ἀνεβόησαν πρὸς σὲ ἐν καιρῷ θλίψεως
ſue. ꝛ tu de celo tuo audiſti: ꝛ in miſera
αὐτῶν. καὶ σὺ ἐξ οὐρανοῦ σου ἤκουσας, καὶ ἐν οἰκτιρ-
tiōib9 tuis magnis dediſti eis ſaluatores: ꝛ ſal
μοῖς σου τοῖς μεγάλοις ἔδωκας αὐτοῖς σωτῆρας, καὶ ἔ-
uaſti eos de manu affligentiū eos. ꝛ poſtq̄ de
σωσας αὐτοὺς ἐκ χειρὸς θλιβόντων αὐτούς. καὶ ὡς ἀνε-
uerūt: reuerſi ſūt vt facerēt malū corā
παύσαντο, ἐπέστρεψαν ποιῆσαι τὸ πονηρὸν ἐνώπιόν
te. ꝛ dereliquiſti eos in manus inimicorꝫ ſuo
σου. καὶ ἐγκατέλιπες αὐτοὺς εἰς χεῖρας ἐχθρῶν αὐ-
rū: ꝛ dn̄ati ſūt in eis. ꝛ rurſus clamauerūt ad
τῶν, καὶ κατῆρξαν ἐν αὐτοῖς. καὶ πάλιν ἀνεβόησαν πρὸς
te: ꝛ tu de celo exaudiſti ꝛ liberaſti eos in
σέ, καὶ σὺ ἐξ οὐρανοῦ εἰσήκουσας καὶ ἐρρύσω αὐτοὺς ἐν
miſericordiis tuis multis: ꝛ in tēporib9 cōteſtatus es
οἰκτιρμοῖς σου πολλοῖς, καὶ ἐν καιροῖς ἐπεμαρτύρω
eos vt cōuerterent ipſi in legē tuā. ipſi āt
αὐτοῖς ἐπιστρέψαι αὐτοὺς εἰς τὸν νόμον σου. αὐτοὶ δὲ
ſuperbierūt ꝛ nō audierūt mādata tua ꝛ
ὑπερηφανεύσαντο καὶ οὐκ ἤκουσαν τῶν ἐντολῶν σου καὶ
in iudiciis tuis peccauerūt: q̄ cū fecerit ea ho-
ἐν τοῖς κρίμασί σου ἥμαρτον, ἃ ποιήσας αὐτὰ ἄνθρω-
mo: viuet in eis. ꝛ dederūt hūerꝫ inobedientē:
πος, ζήσεται ἐν αὐτοῖς. καὶ ἔδωκαν νῶτον ἀπειθοῦντα,
ꝛ ceruicē ſuā indurauerūt ꝛ nō audierūt. ꝛ
καὶ τράχηλον αὐτῶν ἐσκλήρυναν καὶ οὐκ ἤκουσαν. καὶ
lōganimis fuiſti ſup eos ānis multis ꝛ ptraxiſti
ἐμακροθύμησας ἐπ᾽ αὐτοῖς ἔτη πολλὰ καὶ εἵλκυσας
ſup eos ānos multos. ꝛ cōteſtatus es eos in ſpiri-
ἐπ᾽ αὐτοὺς ἔτη πολλά. καὶ ἐπεμαρτύρω αὐτοῖς ἐν πνεύ-
tu tuo in manu pphetarꝫ tuorꝫ: ꝛ nō aurib9 pceperūt:
ματί σου ἐν χειρὶ προφητῶν σου, καὶ οὐκ ἠνωτίσαντο,
ꝛ dediſti eos in manu populorꝫ terre. ꝛ tu in mi-
καὶ ἔδωκας αὐτοὺς ἐν χειρὶ λαῶν τῆς γῆς. καὶ σὺ ἐν οἰκτιρ-
ſericordiis tuis plurimis: nō feciſti eos in cōſūptio-
μοῖς σου τοῖς πολλοῖς, οὐκ ἐποίησας αὐτοὺς εἰς συντέλει-
nē: ꝛ nō dereliquiſti eos: qm̄ fortis es ꝛ miſicors
αν, καὶ οὐκ ἐγκατέλιπες αὐτούς, ὅτι ἰσχυρὸς εἶ καὶ ἐλεήμων E.i.d.
ꝛ clemēs. ꝛ nūc de9 noſter fortis magne potēs
καὶ οἰκτίρμων. καὶ νῦν ὁ θεὸς ἡμῶν ὁ ἰσχυρὸς ὁ μέγας ὁ κραταιὸς
ꝛ terribilis: cuſtodiēs pactū tuū ꝛ miſꝫ tuā:
καὶ φοβερός, φυλάσσων τὴν διαθήκην σου καὶ τὸ ἔλεός σου,
ne diminuat corā te oīs labor q̄ inuenit nos: ꝛ
μὴ ὀλιγωθήτω ἐνώπιόν σου πᾶς ὁ μόχθος ὃς εὗρεν ἡμᾶς, καὶ
reges nr̄os: ꝛ pncipes nr̄os: ꝛ ſacerdotes
τοὺς βασιλεῖς ἡμῶν, καὶ τοὺς ἄρχοντας ἡμῶν, καὶ τοὺς ἱερεῖς
nr̄os: ꝛ pphetas nr̄os: ꝛ patres nr̄os:
ἡμῶν, καὶ τοὺς προφήτας ἡμῶν, καὶ τοὺς πατέρας ἡμῶν,
ꝛ in omni pplo tuo: a dieb9 regis aſſur
καὶ ἐν παντὶ τῷ λαῷ σου, ἀπὸ ἡμερῶν βασιλέως ἀσσοὺρ
ꝛ vſqꝫ in diē hāc. ꝛ tu iuſtus es in oībus
καὶ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης. καὶ σὺ δίκαιος εἶ ἐπὶ πᾶσι
venientibus ſup nos: qꝛ veritatē feciſti: ꝛ nos
τοῖς ἐρχομένοις ἐφ᾽ ἡμᾶς, ὅτι ἀλήθειαν ἐποίησας, καὶ ἡμεῖς
peccauim9. ꝛ reges nr̄i ꝛ pncipes nr̄i ꝛ
ἐξημάρτομεν. καὶ οἱ βασιλεῖς ἡμῶν καὶ οἱ ἄρχοντες ἡμῶν καὶ
ſacerdotes nr̄i ꝛ patres nr̄i: nō fecerunt
οἱ ἱερεῖς ἡμῶν καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν, οὐκ ἐποίησαν

F

G

Digitized by Google

legē tuā: ⁊ nō attēderūt mādata
τὸν νόμον σου, καὶ οὐ προσέχον τὰς ἐντολάς
tua ⁊ teſtimonia tua: q̄ teſtificat⁹ es eis.
σου καὶ τὰ μαρτύριά σου, ἃ διεμαρτύρω αὐτοῖς.
⁊ ipſi in regno tuo ⁊ in bonitate tua
καὶ αὐτοὶ ἐν βασιλείᾳ σου καὶ ἐν ἀγαθωσύνῃ σου
multa: quā dediſti eis: ⁊ in terra
τῇ πολλῇ, ᾗ ἔδωκας αὐτοῖς, καὶ ἐν τῇ γῇ τῇ
lata ⁊ pingui: quā dediſti corā eis:
πλατείᾳ καὶ λιπαρᾷ, ᾗ ἔδωκας ἐνώπιον αὐτῶν,
nō ſeruierūt tibi: ⁊ nō reuerſi ſunt a
οὐκ ἐδούλευσάν σοι, καὶ οὐκ ἀπέστρεψαν ἀπὸ
ſtudijs ſuis prauis. ecce
ἐπιτηδευμάτων αὐτῶν τῶν πονηρῶν. ἰδοὺ
ſum⁹ hodie ſerui: ⁊ terra: quā dedi-
ἐσμὲν σήμερον δοῦλοι, καὶ ἡ γῆ, ἣν ἔδω-
ſti patrib⁹ nr̄is vt comederēt fructū
κας τοῖς πατράσιν ἡμῶν φαγεῖν τὸν καρπὸν
eius ⁊ bona eius: ⁊ ecce ſum⁹ ſer-
αὐτῆς καὶ τὰ ἀγαθὰ αὐτῆς, καὶ ἰδοὺ ἐσμὲν δοῦ-
ui in ea: ⁊ fruct⁹ ei⁹ multi
λοι ἐπ' αὐτῆς, καὶ οἱ καρποὶ αὐτῆς οἱ πολλοὶ
facti ſūt regib⁹: quos dediſti ſup nos
ἐγίνοντο τοῖς βασιλεῦσιν, οὓς ἔδωκας ἐφ' ἡμᾶς
in peccatis nr̄is: ⁊ in corporib⁹ nr̄is
ἐν ἁμαρτίαις ἡμῶν, καὶ ἐπὶ τὰ σώματα ἡμῶν
dominant ⁊ in iumētis nr̄is: vt placitū eis:
ἐξουσιάζουσι καὶ ἐν κτήνεσιν ἡμῶν, ὡς ἀρεστὸν αὐ-
⁊ in tribulatiōe magna ſum⁹. ⁊ in om-
τοῖς, καὶ ἐν θλίψει μεγάλῃ ἐσμέν. καὶ ἐν πᾶ-
bus iſtis nos diſponimus fidē ⁊ ſcribi-
σι τούτοις ἡμεῖς διατιθέμεθα πίστιν καὶ γράφο-
mus: ⁊ ſigillāt pncipes nr̄i leuitæ
μεν, καὶ ἐπισφραγίζουσιν ἄρχοντες ἡμῶν λευῖ-
te nr̄i ſacerdotes nr̄i.
ται ἡμῶν ἱερεῖς ἡμῶν.

Ca. 10.

A ET in ſigillātibus neemias arta-
Καὶ ἐπὶ τῶν σφραγιζόντων νεεμίας ἀρτα-
ſatha fili⁹ achelia: ſedecias filius arata: aza-
σασθὰ υἱὸς ἀχαλία, σεδεκίας υἱὸς ἀραῖα, ἀζα-
rias: hieremias: phaſur: amarias: melchias: at-
ρίας, ἱερεμίας, φασούρ, ἀμαρίας, μελχίας, ἀττ-
tus: ſabeni: erā: maluch: meramoth: ab
τοὺς, σαβανί, ἠράμ, μαλούχ, μεραμώθ, ἀβ-
dia: daniel: gaannathō: baruch: meſulā:
δία, δανιήλ, γαανναθών, βαρούχ, μεσουλάμ,
abia: miamin: maazias: belgai: ⁊ ſamaias:
ἀβιά, μιαμίν, μααζίας, βελγαΐ, καὶ σαμαΐας,
hi ſacerdotes. ⁊ leuitæ: ieſue filius azanie:
οὗτοι ἱερεῖς. καὶ λευῖται, ἰησοῦς υἱὸς ἀζανίου,
baneas de filijs enadad: cadmiel ⁊ fra-
βαναίας ἀπὸ υἱῶν ἠναδάδ, καδμιὴλ καὶ οἱ ἀδελ-
tres eius: ſebanias: aduias: calitā: phe-
φοὶ αὐτοῦ, σαβανίας, ἀδουίας, καλιτάν, φε-
lia: anan: micharoob: eſebias: zacchur: ſa-
λιά, ἀνάν, μιχὰ ῥοώβ, ἠσεβίας, ζακχούρ, σα-
rabias: ſebanias ⁊ odua. filij banune pn-
ραβίας, σεβανίας καὶ ὠδουά. υἱοὶ βανουὶ ἄρ-
cipes ppl̄i: phoros phaathmoab: elā ⁊
χοντες τοῦ λαοῦ, φόρος φααθμωάβ, ἠλὰμ καὶ
ſaththuia. filij baani: aſgag: bebai: adoni-
ζαθθουία. υἱοὶ βαανί, ἄσγαγ, βηβαΐ, ἀδονί-
as: bagoi: adin ater: ezecias: aſzur: odu-
ας, βαγοΐ, ἀδὶν ἀτήρ, ἐζεκίας, ἀσζούρ, ὠδου-
ia: aſom: beſi: ariph: anathoth: nobai: ma-
ία, ἀσώμ, βησί, ἀρίφ, ἀναθώθ, νωβαΐ, μα-
gab: meſulā: ezer: meſozebel: ſaduc:
γάβ, μεσουλάμ, ἠζήρ, μεσωζεβήλ, σαδούκ,
ieddua: phaltias: anā: anaia: oſee:
ἰεδδουά, φαλτίας, ἀνάν, ἀναΐα, ὠσηέ,
ananias aſub: alloes:
ἀνανίας, ἀσούβ, ἀλλωής,

legem tuam: & non attenderunt mandata tua: & teſtimonia tua que teſtificatus es in eis. Et ipſi in regnis ſuis bonis & ī bonitate tua multa quā dederas eis & in terra latiſſima & pingui quā tradideras in cōſpectu eorū nō ſeruierunt tibi: nec reuerſi ſunt a ſtudiis ſuis peſſimis. Ecce nosipſi hodie ſerui ſumus: & terra quaȝ dediſti patribus noſtris vt comederēt panē eius & que bona ſunt ei⁹: & nosipſi ſerui ſumus in ea. Et fruges eius multiplicantur regibus quos poſuiſti ſuper nos ꝓpter peccata noſtra: & corporib⁹ nr̄is dn̄antur & iumētis nr̄is ſm volūtatē ſuā: & in tribulatione magna ſumus. Sup oībus ergo his nosipſi percutim⁹ fedus & ſcribimus: & ſignāt pricipes nr̄i leuite nr̄i & ſacerdotes nr̄i. 10.

SIgnatores autem fuerunt: neemias athersatha filius achelai & ſedechias ſaraias azarias hieremias pheſſur amarias melchias accus ſebenia melluc maarem merimuth obdias daniel genthon baruch moſollam abia miamin mazia belga ſemeia: hi ſacerdotes. Porro leuite: ioſue filius azarie: bennui de filiis enadad: cedmihel & fratres eorum ſechenia odeuia celita phalaia enan micha roob aſſebia zachur ſerebia ſabania odia bani baninu. Capita populi feros: phetmoab elam zethu bani bonni azgad bebai adonaia beggoai adin ather ezechia azur odeuia aſum beſai areth anathot nebai mechphia moſollā azir meſizabel ſadoch ieddua felthia anan ania: oſee anania aſub: aloes

תורתך ולא הקשיבו אל מצותיך
ולעדותיך אשר העידות בהם
והם במלכותם ובטובך הרב אשר
נתת להם ובארץ הרחבה
והשמנה אשר נתת לפניהם לא
עבדוך ולא שבו ממעלליהם
הרעים הנה אנחנו היום עבדים
והארץ אשר נתתה לאבתינו
לאכל את פריה ואת טובה הנה
אנחנו עבדים עליה ותבואתה
מרבה למלכים אשר נתתה עלינו
בחטאותינו ועל גויתינו משלים
ובבהמתנו כרצונם ובצרה
גדולה אנחנו ובכל זאת אנחנו
כרתים אמנה וכתבים ועל
החתום שרינו לוינו כהנינו

Cap. x.

ועל החתומים נחמיה
התרשתא בן חכליה וצדקיה
שריה עזריה ירמיה פשחור
אמריה מלכיה חטוש שבניה
מלוך חרם מרמות עבדיה
דניאל גנתון ברוך משלם אביה
מימין מעזיה בלגי שמעיה
אלה הכהנים והלוים וישוע
בן אזניה בנוי מבני חנדד
קדמיאל ואחיהם שבניה הודיה
קליטא פלאיה חנן מיכא רחוב
חשביה זכור שרביה שבניה
הודיה בני בנינו ראשי העם
פרעש פחת מואב עילם זתוא
בני בני עזגד בבי אדניה בגוי
עדין אטר חזקיה עזור הודיה
חשם בצי חריף ענתות נובי
מגפיעש משלם חזיר משיזבאל
צדוק ידוע פלטיה חנן ענייה
הושע חנניה חשוב הלוחש

ירה קשב
צוה עוד
נתן
פנה
שוב עלל
רוע
פרה
בוא
רבה
גוה
רצה צור
חתם שור

פלחא שובק ׃ רחום חשבנה
מעשיה ׃ ואחיה חנן ענן ׃ מלוך חרם
בענה ׃ ושאר העם הכהנים הלוים
השוערים המשררים הנתינים   שור נתן
וכל הנבדל מעמי הארצות אל   בדל
תורת האלהים נשיהם בניהם   ירה נשה
ובנתיהם כל יודע מבין ׃   בנה ידע
מחזיקים על אחיהם אדיריהם   בין חזק
ובאים באלה ובשבועה ללכת   אדר בוא
בתורת האלהים אשר נתנה   שבע ילך
ביד משה עבד האלהים ולשמור
ולעשות את כל מצות יהוה אדנינו   עשה צוה
ומשפטיו וחקיו ׃ ואשר לא   שפט
נתן בנתינו לעמי הארץ ואת
בנתיהם לא נקח לבנינו ׃ ועמי   לקח
הארץ המביאים את המקחות   בוא לקח
וכל שבר ביום השבת למכור   מכר
לא נקח מהם בשבת וביום קדש
ונטש את השנה השביעית   שבע
ומשא כל יד ׃ והעמדנו עלינו   נשה עמד
מצות לתת עלינו שלישית   נתן שלש
השקל בשנה לעבדת בית
אלהינו ׃ ללחם המערכת ומנחת   ערך
התמיד ולעולת התמיד השבתות   תמד עלה
החדשים למועדים ולקדשים   יעד
ולחטאות לכפר על ישראל וכל
מלאכת בית אלהינו ׃ והגורלות   לאך גרל
הפלנו על קרבן העצים הכהנים   נפל
הלוים והעם להביא לבית   בוא
אלהינו לבית אבתינו לעתים
מזמנים שנה בשנה לבער על   זמן
מזבח יהוה אלהינו ככתוב בתורה ׃   זבח כתב
ולהביא את בכורי אדמתנו ובכורי   ירה בוא
כל פרי כל עץ שנה בשנה לבית   בכר פרה
יהוה ׃ ואת בכרות בנינו ובהמתנו
ככתוב בתורה ואת בכורי בקרינו

phaleam ſobech reum
aſebna
maaſia ethaia hanñã
anan melluch aram
baana & reliq de popu
lo. Sacerdotes leuite
ianitores & cantores na
thinnei :
& oẽs qui ſe ſeparauerũt
de populis terrarum ad
legem dei: vxores eorũ
filii eorum:
& filie eorum: & omnes
qui poterant ſapere
reſpondentes pro fratri
bus ſuis optimates eorũ:
et q veniebãt ad pollicẽ
duʒ & iurandũ vt ambu
larent in lege dei quam
dederat
in manu moyſi ſerui ſui
vt facerẽt & cuſtodirent
vniuerſa mandata dñi
dei noſtri & iudicia eius
& cerimonias eius. & vt
non daremus filias no-
ſtras populo terre: &
filias eorũ nõ accipere-
mus filiis noſtriſ. Populi
quoq̧ terre qui impor-
tant venalia
& omnia ad vſum per
diem ſabbati vt vendãt:
nõ accipiemus ab eis in
ſabbato & in die ſanctifi-
cato. Et dimittemus an-
num ſeptimum
& exactionem vniuerſe
manus. Et ſtatuem⁹ ſu
per nos precepta vt de-
mus tertiam partem
ſicli per annuʒ ad opus
domus
dei noſtri ad panes ꝓpo
ſitionis: & ad ſacrificiuʒ
ſempiternũ: & i holocau
ſtũ ſempiternũ: in ſabba
tis: in Kalendis: in ſolẽni
tatibus: & in ſanctificatis
pro peccato vt exoretur
pro iſrael: & in omnem
vſum domus dei noſtri.
Sortes ergo
miſimus ſup oblationẽ
lignorũ inter ſacerdotes
leuitas & populum vt
inferrentur in domum
dei noſtri per dom⁹ pa
trum noſtrorũ per tpa a
tẽporibus anni vſq̧ ad
annum: vt arderent ſup
altare dñi dei nñi : ſicut
ſcriptũ eſt in lege moyſi.
Et vt afferrem⁹ ꝓmoge
nita terre nñe : & primiti
ua vniuerſi fruct⁹ oĩs li-
gni: ab ãno in annũ: in
domo dñi. Et primiti-
ua filiorꝫ nñorꝫ: & pecorꝫ
nñorꝫ ſicut ſcriptũ ẽ in le
ge: & pritiua boũ nñorꝫ

phalai: ſobec: raũ: eſebana: maaſias: aia:
φαλαΐ, σωβὴκ, ῥαοὺμ, ἐσεβανὰ, μαασίας, ἀϊὰ,
ainã: enã: maluch: arã: baana: ⁊ reli-
ἀϊνὰν, ἠνὰν, μαλοὺχ, ἀρὴμ, βαανὰ, καὶ οἱ κατά-
qui ppli. ſacerdotes ⁊ leuite ianitores
λοιποι τοῦ λαοῦ. ἱερεῖς καὶ λευῖται οἱ πυλωροὶ οἱ
cãtores: nathinẽim. ⁊ oẽs ſeparati
ᾄδοντες, οἱ ναθινιὶμ. καὶ πάντες διαχωρισθέντες
a populis terre ad legẽ dei:
ἀπὸ τῶν λαῶν τῆς γῆς πρὸς τὸν νόμον τοῦ θεοῦ,
vxores eoꝝ filij eoꝝ filie eoꝝ: oĩs q̃ B
γυναῖκες αὐτῶν υἱοὶ αὐτῶν θυγατέρες αὐτῶν, πᾶς ὁ
ſciuit ⁊ intellexit ſpõdebãt ſup fratribus ſu-
εἰδὼς καὶ συνιῶν ἐνίσχυον ἐπὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐ-
is: ⁊ maledixerũt eis: ⁊ ingreſſi ſũt in
τῶν, καὶ κατηράσαντο αὐτοὺς, καὶ εἰσῆλθον ἐν
execratiõe ⁊ in iuramẽto vt ãbularẽt in lege dei:
ἀρᾷ καὶ ἐν ὅρκῳ τοῦ πορεύεσθαι ἐν νόμῳ τοῦ θεοῦ,
q̃ data fuit in manu moyſi ſerui dei: vt cuſto
ὃς ἐδόθη ἐν χειρὶ μωυσῆ δούλου τοῦ θεοῦ, φυλάσ-
dirẽt ⁊ facerẽt oĩa mãdata dñi
σεσθαι καὶ ποιεῖν πάσας τὰς ἐντολὰς κυρίου τοῦ
dei nñi ⁊ iudicia eius ⁊ prece-
θεοῦ ἡμῶν καὶ τὰ κρίματα αὐτοῦ καὶ τὰ προστάγμα-
pta eius ⁊ vt nõ darem⁹ filias nñas pplis
τα αὐτοῦ καὶ τοῦ μὴ δοῦναι θυγατέρας ἡμῶν τοῖς λαοῖς
terre: ⁊ filias eoꝝ nõ acciperem⁹
τῆς γῆς, καὶ τὰς θυγατέρας αὐτῶν οὐ λήψομεθα τοῖς
filijs nñis. ⁊ ppli terre ferẽtes vena-
υἱοῖς ἡμῶν. καὶ λαοὶ τῆς γῆς οἱ φέροντες τοὺς ἀγορασ-
lia ⁊ oẽm vẽditionẽ in die ſabbati
μοὺς καὶ πᾶσαν πρᾶσιν ἐν ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου
vt vendãt: nõ ememus ab eis in ſabbato
ἀποδόσθαι, οὐκ ἀγοράσομεν παρ᾽ αὐτῶν ἐν σαββάτῳ
⁊ in die ſctificato. ⁊ aſcẽdere faciemus ãnũ ſeptimũ: C
καὶ ἐν ἡμέρᾳ ἁγίᾳ. καὶ ἀναβήσομεν τὸ ἔτος τὸ ἕβδομον,
⁊ exactio vniuerſe manus. ⁊ ſtatuemus ſup nos p̃
καὶ ἀπαίτησιν πάσης χειρός. καὶ στήσομεν ἐφ᾽ ἡμᾶς ἐν-
cepta vt demus ſup nos tertiũ ſicli p an-
τολὰς δοῦναι ἐφ᾽ ἡμᾶς τρίτον τοῦ διδράχμου κατ᾽ ἐνιαυ-
nũ in ſuitutẽ domus dei nñi: ad panes
τὸν εἰς δουλείαν οἴκου τοῦ θεοῦ ἡμῶν, εἰς ἄρτους τοῦ
faciei: ⁊ ſacrificiũ cõtinuitatis ⁊ ad
προσώπου, καὶ θυσίαν τοῦ ἐνδελεχισμοῦ καὶ εἰς
holocauſta ſempiterna ſabbatoꝝ,
ὁλοκαυτώματα διαπαντὸς τῶν σαββάτων. τῶν
kalendaꝝ: ad ſolẽnitates ⁊ ad ea q̃ p pecca
νουμηνιῶν, εἰς τὰς ἑορτὰς καὶ εἰς τὰ περὶ ἁμαρτί-
to: vt exoret pro iſrael: ⁊ ad opera do
ας, ἐξιλάσασθαι περὶ ἰσραὴλ, καὶ εἰς ἔργα τοῦ οἴ-
mus dei nñi. ⁊ ſortes miſimus pro
κου τοῦ θεοῦ ἡμῶν. καὶ κλήρους ἐβάλομεν περὶ τῶν
donis portatiõis lignoꝝ: ſacerdotes ⁊ leuite ⁊ pplis
δώρων ξυλοφορίας, οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ λευῖται καὶ ὁ λαὸς
vt īferrent in domũ dei nñi: ad domos familiaꝝ
ἐνέγκαι εἰς οἶκον θεοῦ ἡμῶν, εἰς οἴκους πατριῶν
nñaꝝ: ad tẽpora a tẽporibus: annũ ſm an-
ἡμῶν, εἰς καιροὺς ἀπὸ χρόνων, ἐνιαυτὸν κατ᾽ ἐνιαυ-
nũ: vt arderẽt ſup altare dñi dei
τὸν, ἐκκαῦσαι ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον κυρίου τοῦ θεοῦ
nñi: ſicut ſcriptũ eſt in lege. ⁊ afferremus
ἡμῶν, ὡς γέγραπται ἐν τῷ νόμῳ, καὶ ἐνέγκαι τὰ
ꝓmogenita terre nñe: ⁊ ꝓmiti
πρωτογεννήματα τῆς γῆς ἡμῶν. καὶ πρωτογεννήματα-
ua fructus vniuerſi ligni: annũ ſm annũ
τα καρποῦ παντὸς ξύλου, ἐνιαυτὸν κατ᾽ ἐνιαυτὸν.
in domũ dñi. ⁊ ꝓmogenita filioꝝ nñoꝝ ⁊
εἰς οἶκον κυρίου. καὶ τὰ πρωτότοκα υἱῶν ἡμῶν καὶ D
iumẽtoꝝ nñoꝝ ſicut ſcriptũ eſt in lege: ⁊ pri-
κτηνῶν ἡμῶν ὡς γέγραπται ἐν τῷ νόμῳ, καὶ τὰ πρω-
mogenita boũ nñoꝝ
τότοκα τῶν βοῶν ἡμῶν

Digitized by Google

ꝛ gregū nroꝝ vt offerrent i domū dei nři:
καὶ ποιμνίων ἡμῶν ἐνέγκαι εἰς οἶκον θεοῦ ἡμῶν, τοῖς
ſacerdotib⁹ q̄ miniſtrāt in domo dei nři. ꝛ
ἱερεῦσι τοῖς λειτουργοῦσιν ἐν οἴκῳ θεοῦ ἡμῶν. καὶ
p̄mitias ciboꝝ nroꝝ ꝛ p̄mitias nřas ꝛ
τὴν ἀπαρχὴν σίτων ἡμῶν καὶ τὰς ἀπαρχὰς ἡμῶν καὶ
fructū oīs ligni: vini ꝛ olei: affe-
τὸν καρπὸν παντὸς ξύλου, οἴνου καὶ ἐλαίου, οἴσο-
rem⁹ ſacerdotib⁹ i gazophylacia dom⁹ dei
μεν τοῖς ἱερεῦσιν εἰς τὰ γαζοφυλάκια οἴκου τοῦ θε-
nři: ꝛ decimas terre nře leuitis. ꝛ
οῦ ἡμῶν, καὶ δεκάτας γῆς ἡμῶν τοῖς λευίταις. καὶ
ipſi leuite dcimas accipiētes i oībus ciuitatib⁹ ſui
αὐτοὶ οἱ λευῖται δεκατοῦντες ἐν πάσαις πόλεσι δου-
tutis nře. ꝛ erit ſacerdos fili⁹ aarō: cū
λείας ἡμῶν. καὶ ἔσαι ὁ ἱερεὺς υἱὸς ἀαρὼν, μετὰ τῶν
leuitis in decima leuitaꝝ. ꝛ leui-
λευιτῶν ἐν τῇ δεκάτῃ τῶν λευιτῶν. καὶ οἱ λευῖ-
te offerēt decimā decime in domū dei
ται ἀνοίσουσι τὴν δεκάτην τῆς δεκάτης εἰς οἶκον θεοῦ
nři in gazophylaciū dom⁹ theſauri. qꝛ in the
ἡμῶν εἰς γαζοφυλάκιον οἴκου τοῦ θησαυροῦ. ὅτι εἰς τοὺς θη-
ſauros deportabūt filij iſrael: ꝛ filij leui
σαυροὺς εἰσοίσουσιν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ, καὶ υἱοὶ τοῦ λευὶ τὰς
primitias frumēti ꝛ vini ꝛ olei: ꝛ
ἀπαρχὰς τοῦ σίτου καὶ τοῦ οἴνου καὶ τοῦ ἐλαίου, καὶ
ibi vaſa ſctificata ꝛ ſacerdotes miniſtri ꝛ
ἐκεῖ σκεύη τὰ ἅγια καὶ οἱ ἱερεῖς οἱ λειτουργοὶ καὶ οἱ
ianitores ꝛ cātores: ꝛ nō dimittemus
πυλωροὶ καὶ οἱ ᾄδοντες, καὶ οὐκ ἐγκαταλείψο-
domū dei nři.
μεν τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ ἡμῶν. Ca. 11.

A Et habitauerūt p̄ncipes ppl̄i in hieruſa
Καὶ ἐκάθισαν οἱ ἄρχοντες τοῦ λαοῦ ἐν ἱερουσα-
lē. ꝛ reliqui ppl̄i miſerūt ſortes vt tol
λήμ. καὶ οἱ κατάλοιποι τοῦ λαοῦ ἔβαλον κλήρους ἐνέγ-
lerēt vnū de decē vt habitaret i hieruſalē ciui-
και ἕνα ἀπὸ τῶν δέκα καθίσαι ἐν ἱερουσαλὴμ τῇ πό-
tate ſctā: ꝛ nouē partes in ciuitatib⁹. ꝛ bene
λει τῇ ἁγίᾳ, καὶ ἐννέα μέρη ἐν ταῖς πόλεσι. καὶ εὐλό-
dixit ppl̄s oībus viris q̄ ſpōte offerūt:
γησεν ὁ λαὸς πάντας τοὺς ἄνδρας τοὺς ἑκουσιαζομένους,
ad habitādū i hieruſalē. ꝛ hi principes pui
καθίσαι ἐν ἱερουσαλήμ. καὶ οὗτοι οἱ ἄρχοντες τῆς χώ-
de q̄ habitauerūt i hieruſalē ꝛ in ciuitatib⁹ iuda.
ρας οἳ ἐκάθισαν ἐν ἱερουσαλὴμ καὶ ἐν πόλεσιν ἰούδα.
habitauerūt vir in poſſeſſione ſua in ciuitatib⁹ ſu-
ἐκάθισαν ἀνὴρ ἐν κατασχέσει αὐτοῦ ἐν πόλεσιν αὐ-
is iſrael. ſacerdotes ꝛ leuite ꝛ nathinei:
τῶν ἰσραήλ. οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ λευῖται καὶ οἱ ναθιναῖοι,
ꝛ filij ſeruoꝝ ſalomonis. ꝛ in hieruſalē habita
καὶ υἱοὶ δούλων σολομῶντος. καὶ ἐν ἱερουσαλὴμ ἐκάθι-
uerūt de filijs iuda ꝛ de filijs beniamin. de filijs
σαν ἀπὸ υἱῶν ἰούδα καὶ ἀπὸ υἱῶν βενιαμίν. ἀπὸ υἱῶν
iuda athee fili⁹ ozia: fili⁹ zacharias: fili⁹ ſamaria: fili⁹
ἰούδα ἀθεὲ υἱὸς ὀζία, υἱὸς ζαχαρίας, υἱὸς σαμαρία, υἱὸς
ſaphatia: fili⁹ malelici. ꝛ de filijs phares:
σαφατία, υἱὸς μαλελιήλ. καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν φαρές,
maaſia fili⁹ baruch: fili⁹ chalaza: fili⁹ ozia: fili⁹ ada-
μαλία υἱὸς βαρούχ, υἱὸς χαλαζά, υἱὸς ὀζιά, υἱὸς ἀδα-
ia: fili⁹ ioarib: fili⁹ zacharie: ꝛ fili⁹ ſeloni. om-
ΐα, υἱὸς ἰωάρειβ, υἱὸς ζαχαρίου, καὶ υἱὸς σηλωνί. πάν-
nes filij phares q̄ habitāt in hieruſalē q̄dringenti
τες υἱοὶ φαρὲς οἱ καθήμενοι ἐν ἱερουσαλὴμ τετρακόσι-
ſexaginta octo viri fortitudinis. ꝛ hi filij ben
οι ἑξηκονταοκτὼ ἄνδρες δυνάμεως. καὶ οὗτοι οἱ υἱοὶ βεν-
B iamin: ſelō fili⁹ meſolā: fili⁹ ioad: fili⁹ phadaia:
ιαμίν, σηλὼμ υἱὸς μεσολάμ, υἱὸς ἰωάδ, υἱὸς φαδαΐα,
fili⁹ colia: fili⁹ maaſie: fili⁹ ethiel: fili⁹ ieſ-
υἱὸς κωλεία, υἱὸς μαασίου, υἱὸς ἐθιήλ, υἱὸς ἰεσ-
ſia. ꝛ poſt eum gebue
σεία. καὶ ὀπίσω αὐτοῦ γεβουί

et ouiū noſtrarū vt offe
rātur in domo dei noſtri
ſacerdotibus qui mini-
ſtrāt in domo dei noſtri.
Et primitias ciborū no
ſtroꝝ & libaminū nřoꝝ:
& poma oīs ligni: vin-
demie q̄q3 & olei afferē-
mus ſacerdotibus ad ga
zophylacium dei noſtri:
et decimā partē terre no
ſtre leuitis. Ipſi leuite
decimas accipiēt ex oīb⁹
ciuitatib⁹ operū nřorū.
Erit aūt ſacerdos filius
aaron cū leuitis in deci
mis leuitarū: & leuite of
ferēt decimā ptē3 decime
ſue in domo dei nři ad
gazophylaciū in domo
theſauri. Ad gazophy
laciū enī deportabūt filii
iſrael & filii leui primi-
tias frumenti
vini & olei: & ibi erunt
vaſa ſanctificata:
& ſacerdotes & cantores
& ianitores & miniſtri:
& non dimittemus do-
mum dei noſtri. 11.

Habitauerunt autem
principes
populi in hieruſalē. Re
liqua vero plebs miſit
ſortem vt tolleret vnam
partem de decem
qui habitaturi eſſent in
hieruſalē ciuitate ſcā:
nouē vero ptes in ciuita
tibus. Bñdixit aūt pplus
oībus viris qui ſe ſpōte
obtulerant vt habitarēt
in hieruſalē. Hi ſunt ita
q3 principes puincie qui
hitauerūt in hieruſalē &
in ciuitatib⁹ iuda. Habi
tauit aūt vnuſq̄ſq3 in poſ
ſeſſione ſua in vrbib⁹ ſuis
iſrael: ſacerdotes: leui-
te: nathinnei: & filii ſer
uorū ſalomōis. Et in hie
ruſalē habitauerūt de filiis
iuda & de filiis bēiamin.
De filiis iuda athaias fili⁹
aziam: filii zacharie: fi
lii amarie: filii ſaphatie:
filii malalehel. De filiis
phares hiſmaaſia: filius
baruch: filius coloza: fi
lius azia: filius adaia:
filius ioarib: fili⁹ zacha
rie: fili⁹ ſilonites. Oēs
hi filii phares q̄ hitaue-
rūt in hierl̄m: q̄dringen-
ti ſexaginta octo viri for
tes.
Hi ſunt āt filii bēiamin.
Sellū filius moſollā: fili⁹
ioed: filius phadaia: fi-
lius colaia: filius maſia:
filius etheel: filius eſaia.
Et poſt eum gebbai:

וצאנינו להביא לבית אלהינו
לכהנים המשרתים בבית אלהינו׃ שרת
ואת ראשית עריסתינו ותרומתינו ערס רום
ופרי כל עץ תירוש ויצהר נביא ירש צהר
לכהנים אל לשכות בית אלהינו בוא
ומעשר אדמתנו ללוים והם הלוים עשר
המעשרים בכל ערי עבדתנו׃ והיה עיר
הכהן בן אהרן עם הלוים בעשר הלוים
והלוים יעלו את מעשר המעשר עלה
לבית אלהינו אל הלשכות לבית
האוצר׃ כי אל הלשכות יביאו בני אצר בוא
ישראל ובני הלוי את תרומת הדגן רום
התירוש והיצהר ושם כלי המקדש כלה קדש
והכהנים המשרתים והשוערים
והמשררים ולא נעזב את בית שור עזב
אלהינו׃ וישבו שרי Cap. xi.
העם בירושלם ושאר העם הפילו שור נפל
גורלות להביא אחד מן העשרה גרל בוא
לשבת בירושלם עיר הקדש ישב
ותשע הידות בערים׃ ויברכו העם ברך
לכל האנשים המתנדבים לשבת נדב
בירושלם׃ ואלה ראשי המדינה אשר
ישבו בירושלם ובערי יהודה ישבו
איש באחזתו בעריהם ישראל
הכהנים והלוים והנתינים ובני עבדי נתן
שלמה׃ ובירושלם ישבו מבני יהודה
ומבני בנימן מבני יהודה עתיה בן
עזיה בן זכריה בן אמריה בן שפטיה
בן מהללאל מבני פרץ׃ ומעשיה בן
ברוך בן כל חזה בן חזיה בן עדיה
בן יויריב בן זכריה בן השלני׃ כל
בני פרץ הישבים בירושלם ארבע רבע
מאות ששים ושמנה אנשי חיל׃ מאה
ואלה בני בנימן סלא בן משלם בן
יועד בן פדיה בן קוליה בן מעשיה
בן איתיאל בן ישעיה׃ ואחריו גבי

Digitized by Google

סלי תשע מאות עשרים ושמנה׃
ויואל בן זכרי פקיד עליהם פקד
ויהודה בן הסנואה על העיר משנה׃ שנה
מן הכהנים ידעיה בן יויריב יכין׃
שריה בן חלקיה בן משלם בן צדוק
בן מריות בן אחיטוב נגד בית
האלהים׃ ואחיהם עשה המלאכה לאך
לבית שמנה מאות עשרים
ושנים ועדיה בן ירחם בן פלליה בן שנה
אמצי בן זכריה בן פשחור בן מלכיה׃
ואחיו ראשים לאבות מאתים מאה
ארבעים ושנים ועמשסי בן עזראל
בן אחזי בן משלמות בן אמר׃
ואחיהם גברי חיל מאה עשרים
ושמנה ופקיד עליהם זבדיאל בן
הגדולים׃ ומן הלוים שמעיה בן חשוב גדל
בן עזריקם בן חשביה בן בוני׃ ושבתי
ויוזבד על המלאכה החיצנה לבית חוץ
האלהים מראשי הלוים׃ ומתניה
בן מיכה בן זבדי בן אסף ראש
התחלה יהודה לתפלה ובקבקיה חלל ידה
משנה מאחיו ועבדא בן שמוע פלל
בן גלל בן ידותון׃ כל הלוים בעיר
הקדש מאתים שמנים וארבעה׃ רבע
והשוערים עקוב טלמון ואחיהם
השמרים בשערים מאה שבעים
ושנים׃ ושאר ישראל הכהנים
הלוים בכל ערי יהודה איש עיר
בנחלתו׃ והנתינים ישבים בעפל נתן
וציחא וגשפא על הנתינים׃ ופקיד פקד
הלוים בירושלם עזי בן בני בן
חשביה בן מתניה בן מיכא מבני
אסף המשררים לנגד מלאכת בית שור
האלהים׃ כי מצות המלך עליהם צוה
ואמנה על המשררים דבר יום
ביומו׃ ופתחיה בן משיזבאל מבני

ſellai: nongenti viginti
octo. ∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞
Et iohel filius zechri
prepoſitus eorum: ∞∞
et iudas fili⁹ ſennua ſu-
per ciuitatē ſecūdus. Et
de ſacerdotibus idaia
filius ioarib: iachin: ∞
ſaraia fili⁹ helchie: fili⁹
moſollā: filius ſadoch:
filius meraioth: filius
ahitob: pricipes dom⁹
dei: & fratres eorum fa
cientes opera ∞∞∞∞
templi octingenti vi-
ginti ∞∞∞∞∞∞∞∞
duo. Et adaia filius ie-
roam: filius pheleia: fili⁹
amſi: filius zacharie: fi
li⁹ pheſſur: fili⁹ melchie.
et fratres eius principes
patrum: ducenti ∞∞
quadraginta duo. Et
amaſai filius azrihel: ∞
filius azi: filius moſol-
lamoth: filius emmer ∞
& fratres eorū potentes
nimis: centum viginti
octo: & prepoſitus eo-
rum zabdihel filius ∞∞
potentium. Et de leui-
tis zebenia fili⁹ aſoph:
fili⁹ azaricā: fili⁹ aſabia
filius bonni: & ſabathai
& ioſabeth ſup oīa opa
q̄ erant forinſecus in do-
mo dei a principibus le
uitarum. Et mathania
filius micha: fili⁹ zebe
dei: fili⁹ aſaph princeps
ad laudandū & ad cōfitē
dum in orone: & beche-
tias ſecūdus de fribus ei⁹:
& abda filius ſamuha:
filius galal: fili⁹ ydithū.
Omēs leuite in ciuitate
ſancta ducenti octo-
ginta quattuor. ∞∞∞∞
Et ianitores: accub: tel
mon & fratres eorum
qui cuſtodiebant oſtia
centum ſeptuaginta ∞
duo. Et reliqui ex iſrael
ſacerdotes ∞∞∞∞∞∞
& leuite in vniuerſis ci-
uitatibus iuda: vnuſqſq;
in poſſeſſione ſua: & na
thinei q habitabāt in oſel
et ſyaha & gaſpha de
nathinneis. Et epiſcop⁹
leuitarū in hieruſalem
azi filius baani: filius
aſabie: filius mathanie
filius miche. De filiis
aſaph cantores in mini
ſterio domus ∞∞∞∞∞
dei. Preceptū quippe
regis ſuper eos erat ∞∞
& ordo in cantoribus
∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞
per dies ſingulos & fathaia
filius meſezebel de filiis

ſelecti: nongēti viginti octo. ⁊ ioel fili⁹ zechri
συλεεί, ἐννακόσιοι εἰκοσιοκτώ. καὶ ἰωὴλ υἱὸς ζεχρὶ
epiſcop⁹ ſup eos. ⁊ iuda fili⁹ aſam ſup
ἐπίσκοπος ἐπ᾽ αὐτούς. καὶ ἰούδα υἱὸς ἀσὰμ ἐπὶ τῆς
ciuitatē ſecund⁹. de ſacerdotib⁹ ⁊ iadia fili⁹ io
πόλεως δεύτερος. ἀπὸ τῶν ἱερέων καὶ ἰαδεία υἱὸς ἰω
arib: iachin: ſareas fili⁹ elchia: fili⁹ meſulā:
αρίβ, ἰαχίν, σαραίας υἱὸς ἐλχία, υἱὸς μεσουλάμ,
fili⁹ adoc: fili⁹ marioth: fili⁹ achitob dux do
υἱὸς ἀδώκ, υἱὸς μαριώθ, υἱὸς ἀχιτὼβ ἡγούμενος οἴ
m⁹ dei. ⁊ fratres eoꝝ faciētes o
κου τοῦ θεοῦ. καὶ ἀδελφοὶ αὐτῶν ποιοῦντες τὸ ἔρ
pus dom⁹: octingēti vigīti duo. ⁊ adaia fi
γον τοῦ οἴκου, ὀκτακόσιοι εἰκοσιδύο. καὶ ἀδαΐα υἱ
li⁹ hieroā filij phalalia: filij namaſi: filij zacha
ὸς ἱεροὰμ υἱοῦ φαλαλία, υἱοῦ ναμασί, υἱοῦ ζαχα
ria: filij phaſur: filij melchia: ⁊ fratres ei⁹
ρία, υἱοῦ φασούρ, υἱοῦ μελχία, καὶ ἀδελφοὶ αὐτοῦ
principes familiaꝝ ducēti q̄draginta duo. ⁊
ἄρχοντες πατριῶν διακόσιοι τεσσαρακονταδύο. καὶ
amaſai: fili⁹ eſriel: filij ſacchie: filij maſali-
ἀμασαΐ, υἱὸς ἐσριὴλ, υἱοῦ σακχίου, υἱοῦ μασαλι-
moth: filij emmer: ⁊ fratres eius potētes in
μώθ, υἱοῦ ἐμμήρ, καὶ ἀδελφοὶ αὐτοῦ δυνατοὶ παρα
acie centū vigintiocto. ⁊ ſpeculator ſup eos
τάξεως ἑκατὸν εἰκοσιοκτώ. καὶ ἐπίσκοπος ἐπ᾽ αὐτοὺς
zechriel fili⁹ magnoꝝ. ⁊ de leuitis ſa
ζεχριὴλ υἱὸς τῶν μεγάλων. καὶ ἀπὸ τῶν λευιτῶν σα
maia: fili⁹ aſub: filij eſricā: filij aſabia: filij bon
μαΐα, υἱὸς ἀσούβ, υἱοῦ ἐσρικάμ, υἱοῦ ἀσαβία, υἱοῦ βον
na: ⁊ ſabbathe⁹ ⁊ ioſabad ſup opera
νά, καὶ σαββαθαῖος καὶ ἰωσαβὰδ ἐπὶ τὰ ἔργα τοῦ
dom⁹ dei foriſecus. ⁊ de pncipibus
οἴκου τοῦ θεοῦ τοῦ ἐξωτάτου. καὶ ἀπὸ τῶν ἀρχόντων
leuitaꝝ ⁊ matthanias fili⁹ micha: fili⁹ zechri:
τῶν λευιτῶν καὶ ματθανίας υἱὸς μιχά, υἱὸς ζεχρεί,
filij aſab: pnceps ad laudādū: ⁊ iudas ad adorā-
υἱοῦ ἀσάβ, ἄρχων τοῦ αἴνου, καὶ ἰούδας τῆς προσευ-
dū: ⁊ bocchias ſecund⁹ de fratrib⁹ eius: C
χῆς, καὶ βοκχείας δεύτερος ἐκ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ,
⁊ abdias fili⁹ ſamaie: filij galel filij idithū.
καὶ ἀβδίας υἱὸς σαμαΐου, υἱοῦ γαλὴλ υἱοῦ ἰδιθοῦν.
oēs leuite in ciuitate ſctā ducēti octo-
πάντες οἱ λευῖται ἐν τῇ πόλει τῇ ἁγίᾳ διακόσιοι ὀγ
ginta quattuor. ⁊ ianitores: acub: tela-
δοηκοντατέσσαρες. καὶ οἱ πυλωροί, ἀκούβ, τελα-
mi: ⁊ fratres eoꝝ cuſtodiētes in
μίν, καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν οἱ φυλάσσοντες ἐν ταῖς
portis centū ſeptuaginta duo. et reliquū
πύλαις ἑκατὸν ἑβδομηκονταδύο. τὸ δὲ λοιπὸν τοῦ
iſrael ⁊ ſacerdotes ⁊ leuite in vniuerſis
ἰσραὴλ καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ λευῖται ἐν πάσαις ταῖς
ciuitatib⁹ iuda vir in hereditate ſua.
πόλεσι τῆς ἰουδαίας ἀνὴρ ἐν τῇ κληρονομίᾳ αὐ-
⁊ nathinei q̄ habitauerūt in ophla ⁊
τοῦ. καὶ οἱ ναθιναῖοι οἱ κατῴκησαν ἐν ὀφλᾶ καὶ
ſiaa ⁊ geſphas de nathineis. ⁊ epi-
σιαὰ καὶ γεσφὰς ἀπὸ τῶν ναθιναίων. καὶ ἐπί
ſcop⁹ leuitaꝝ in hieruſalē ozei fili⁹ bani filij
σκοπος λευιτῶν ἐν ἱερουσαλὴμ ὀζεῒ υἱὸς βανὶ υἱοῦ
ſabia: filij maththanie: filij micha. de filijs aſaph
σαβία, υἱοῦ μαθθανίου, υἱοῦ μιχά. ἀπὸ υἱῶν ἀσὰφ
cātorib⁹ ante opus dom⁹ dei:
τῶν ᾀδόντων ἀπέναντι ἔργου οἴκου τοῦ θεοῦ,
qm̄ p̄ceptū regis ſup eos. ⁊ expe
ὅτι ἐντολὴ τοῦ βασιλέως ἐπ᾽ αὐτούς. καὶ διέ
ctabat in fide in cātorib⁹: ratio vni⁹cuiuſq;
μενεν ἐν πίστει ἐπὶ τοῖς ᾠδοῖς, λόγος ἑκάστης
diei in die ſua ⁊ phathaia fili⁹ maſ
ἡμέρας ἐν τῇ ἡμέρᾳ αὐτοῦ καὶ φαθαΐα υἱὸς μασ
ſizabel. de filijs
σιζαβήλ. ἀπὸ τῶν υἱῶν ∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞

B

zara filij iuda ad manũ regis in oẽ
ζάρα υἱοῦ ἰούδα πρὸς χεῖρα τοῦ βασιλέως εἰς πάν
verbũ pplo: ⁊ ad ſuburbia in agro
τα λόγον τῷ λαῷ, καὶ πρὸς τὰς ἐπαύλεις ἐν ἀγρῷ
eoꝝ. ⁊ de filijs iuda habitauerũt in cariathar-
αὐτῶν. καὶ ἀπὸ υἱῶν ἰούδα ἐκάθισαν ἐν καριαθαρ-
bog ⁊ in filiabus eius: ⁊ in debon ⁊
βὼγ καὶ ἐν ταῖς θυγατράσιν αὐτῆς, καὶ ἐν δαιβὼν καὶ
in filiabus eius: ⁊ in cabſeel ⁊ in
ἐν ταῖς θυγατράσιν αὐτῆς, καὶ ἐν καβσεὴλ καὶ ἐν ταῖς
viculis eius: ⁊ in ieſue ⁊ in molada ⁊ in beth-
αὐλαῖς αὐτῆς, καὶ ἐν ἰησοῦ καὶ ἐν μωλαδὰ καὶ ἐν βηθ-
phalat ⁊ in aſerſoal ⁊ in berſabee ⁊
φαλὰτ καὶ ἐν ἀσερσωὰλ καὶ ἐν βηρσαβεὲ καὶ ταῖς
filiabus eius: ⁊ in ſeceleg ⁊ in mabne ⁊ in
θυγατράσιν αὐτῆς, καὶ ἐν σεκελὰγ καὶ ἐν μαβνὴ καὶ ἐν
filiabus eius: ⁊ in remaõ ⁊ in ſara ⁊
ταῖς θυγατράσιν αὐτῆς, καὶ ἐν ῥεμαὼν καὶ ἐν σαρὰ καὶ
in hierimuth ⁊ in zannoa ⁊ odollã ⁊ ſubur
ἐν ἱεριμοὺθ καὶ ἐν ζαννοὰ καὶ ὀδολλὰμ καὶ ταῖς ἐπαύ
bijs eaꝝ: ⁊ in lachis ⁊ agris eius ⁊
λεσιν αὐτῶν, καὶ ἐν λαχεὶς καὶ τοῖς ἀγροῖς αὐτῆς καὶ
in azeca ⁊ in filiabus eius. ⁊ caſtrame
ἐν ἀζηκὰ καὶ ἐν ταῖς θυγατράσιν αὐτῆς. καὶ παρενε-
tati ſũt in berſabee vſq; ad vallẽ ennõ. ⁊ filij
βαλον ἐν βηρσαβεὲ ἕως φάραγγος ἐννόμ. καὶ υἱοὶ
beniamĩ a gabaa ⁊ magmas etiã ⁊ bethel
βενιαμὶν ἀπὸ γαβαὰ καὶ μαγμὰς καί γε καὶ βαιθὴλ
⁊ filiabus eius. ⁊ in anathoth nob ania
καὶ τῶν θυγατέρων αὐτῆς. καὶ ἐν ἀναθὼθ νὸβ ἀνία
aſor rama geththaim adod ſeboi nabalat lyd-
ἀσὼρ ῥαμὰ γεθθαὶμ ἀδὼδ σεβωεὶμ ναβαλὰτ λύδ
da ⁊ onogearaſim. ⁊ ex leuitis par-
δα καὶ ὀνωγναρασείμ. καὶ ἐκ τῶν λευιτῶν με-
tes in iuda ⁊ beniamin.
ρίδες ἐν τῷ ἰούδα καὶ βενιαμίν. Ca.12.

A Et hi ſacerdotes ⁊ leuite q̃ aſcẽde-
Καὶ οὗτοι οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ λευῖται οἱ ἀναβάν-
rũt cũ zorobabel filio ſalathiel ⁊ ieſue: ſa-
τες μετὰ ζοροβάβελ υἱοῦ σαλαθιὴλ καὶ ἰησοῦ, σα
raia: hieremias: eſdras: amarias: maluch: at-
ραΐα, ἱερεμίας, ἔσδρας, ἀμαρίας, μαλοὺχ, ἅτ-
tꝰ ſechenias. reũ marimoth adaias genathõ
τους σεχενίας, ῥεοὺμ μαρειμὼθ ἀδαΐας γεναθὼν
abias: miami: maadias: belgas: ſemeias: io-
ἀβίας, μιαμείν, μααδίας, βελγάς, σεμεΐας, ἰω-
iarib: ideias: ſalu: amuc: chelcias: odui
ιαρείβ, ἰδεΐας, σαλού, ἀμούκ, χελκείας, ὠδουΐ
as. iſti pncipes ſacerdotũ ⁊ fratres eoꝝ
ας. οὗτοι οἱ ἄρχοντες τῶν ἱερέων καὶ ἀδελφοὶ αὐτῶν
in dieb⁹ ieſue. ⁊ leuite ieſus: banui: cad
ἐν ἡμέραις ἰησοῦ. καὶ οἱ λευῖται ἰησοῦς, βανουΐ, καδ
miel: ſarabias: iodae: ⁊ matthanias ſup con
μιήλ, σαραβίας, ἰωδαέ, καὶ ματθανίας ἐπὶ τῶν ἐξο
feſſiones ipſe ⁊ fratres eius ⁊ bacbacias:
μολογήσεων αὐτὸς καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ καὶ βακβακίας,
⁊ anai: fratres eoꝝ ante eos ad
καὶ ἀναΐ, οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν ἀπέναντι αὐτῶν εἰς τὰς
vices. ⁊ ieſue genuit ioaci: ⁊ ioa-
ἐφημερίας. καὶ ἰησοῦς ἐγέννησε τὸν ἰωακείμ, καὶ ἰωα-
cim genuit eliaſeb: ⁊ eliaſeb genuit io
κεὶμ ἐγέννησε τὸν ἐλιασήβ, καὶ ἐλιασὴβ ἐγέννησε τὸν ἰω
dae: ⁊ iodae genuit ionathã: ⁊ ionathã ge-
δαέ, καὶ ἰωδαὲ ἐγέννησε τὸν ἰωνάθαν, καὶ ἰωνάθαν ἐγέννη
nuit addu. ⁊ in dieb⁹ ioaci erãt ſacerdotes ⁊
σε τὸν ἀδδού. καὶ ἐν ἡμέραις ἰωακεὶμ ἦσαν οἱ ἱερεῖς καὶ
pncipes familiaꝝ. ſaraia amarias: ieremia
οἱ ἄρχοντες τῶν πατριῶν. τῷ σαραΐα ἀμαρίας, τῷ ἱερεμία
ananias: eſdre meſulã: amaria ionã:
ἀνανίας, τῷ ἔσδρα μεσουλάμ, τῷ ἀμαρία ἰωνάν, τῷ
amaluch ionathã: ſechenia ioſeph: ares ednas:
ἀμαλοὺχ ἰωνάθαν, τῷ σεχενία ἰωσήφ, τῷ ἀρὲς ἐδνάς,

zara filii iuda in manu regis iuxta omne verbũ populi: & in domibus per omnes regiones eorũ. De filiis iuda habitauerũt in cariathabe & in filiabus eius: & in dybon & in filiabus eius: et in capſeel & in viculis eius: & in ieſue: & in molada: & in bethphalet: & in aſerſual: & in berſabee: & in filiabus eius: & in ſicelech: et in mochona & in filiabus eius: & in remmon: & in zara & in hierimuth zonoa odollam & in villis earũ: lachis & in regionibus eius: azecha & in filiabus eius. Et manſerunt in berſabee vſq; ad vallẽ hẽnon. Filii autẽ beniamin ageba mechmas & hai & bethel & filiabus eius: anathot nob anania aſor rama gethaim madid ſeboim neballath & ono valle artificum: & de leuitis portiones iude & beniamin. 12.

Hi ſunt autem ſacerdotes & leuite qui aſcenderunt cum zorobabel filio ſalathiel ioſue: ſaraia: hieremias: eſdras: amaria: melluch: acchus: ſechenias reum merimuth: addo genthon abia miniamin madia belga ſemeia & ioarib & idaia ſellum amoch elceia adaia. Iſti principes ſacerdotũ & fratres eorum in diebus ioſue. Porro leuite: ieſua bennui cedmihel ſarabia iuda mathanias: ſuper hymnos ipſi & fratres eorũ & becbecia atq; ethãni & fratres eorum vnuſquiſq; in officio ſuo. Ioſue autem genuit ioachim: & ioachim genuit eliaſib: & eliaſib genuit ioiada: et ioiada genuit ionathan: et ionathã genuit iedda. In diebus autẽ ioachim erant ſacerdotes & principes familiarum saraie maarie hieremie ananie eſdre moſollam amarie iohãnan milico ionathã ſebenie ioſeph aram edna:

זרח בן יהודה ליד המלך לכל דבר
לעם: ואל החצרים בשדתם מבני — שדה
יהודה ישבו בקרית הארבע ובנתיה
ובדיבן ובנתיה וביקבצאל וחצריה:
ובישוע ובמלדה ובבית פלט: ובחצר
שועל ובבאר שבע ובנתיה: ובצקלג
ובמכנה ובבנתיה: ובעין רמון
ובצרעה ובירמות: זנח עדלם
וחצריהם לכיש ושדתיה עזקה
ובנתיה ויחנו מבאר שבע עד גיא — בנה ‧ חנה
הנם: ובני בנימן מגבע מכמש ועיה
וביתאל ובנתיה: ענתות נב ענניה:
חצור רמה גתים: חדיד צבעים
נבלט: לד ואונו גי החרשים: ומן
הלוים מחלקות יהודה לבנימן: — חלק
ואלה הכהנים והלוים — Cap. xij.
אשר עלו עם זרבבל בן שאלתיאל — עלה
וישוע שריה ירמיה עזרא:
אמריה מלוך חטוש: שכניה
רחם מרמת: עדוא גנתוי
אביה: מימין מעדיה בלגה:
שמעיה ויויריב ידעיה: סלוא
עמוק חלקיה ידעיה אלה ראשי
הכהנים ואחיהם בימי ישוע: — יום
והלוים ישוע בנוי קדמיאל
שרביה יהודה מתניה על הידות — ידה
הוא ואחיו: ובקבקיה וענו אחיהם
לנגדם למשמרות: וישוע הוליד — שמר ילד
את יויקים ויויקים הוליד את
אלישיב ואלישיב הוליד את
יוידע: ויוידע הוליד את יונתן
ויונתן הוליד את ידוע: ובימי יויקים
היו כהנים ראשי האבות לשריה — היה
מריה לירמיה חנניה: לעזרא
משלם לאמריה יהוחנן: למלוכו
יונתן לשבניה יוסף: לחרם עדנא

Digitized by Google

למריות חלקי: לעדוא זכריה לגנתון
משלם: לאביה זכרי: למנימין
למועדיה פלטי: לבלגה שמוע
לשמעיה יהונתן: וליויריב מתני
לידעיה עזי: לסלי קלי: לעמוק
עבר: לחלקיה חשביה לידעיה
נתנאל: הלוים בימי אלישיב יום
יוידע ויוחנן וידוע כתובים ראשי כתב
אבות והכהנים על מלכות דריוש
הפרסי: בני לוי ראשי האבות
כתובים על ספר דברי הימים ועד
ימי יוחנן בן אלישיב: וראשי
הלוים חשביה שרביה וישוע בן
קדמיאל ואחיהם לנגדם להלל
להודות במצות דויד איש האלהים יהה צוה
משמר לעמת משמר: מתניה שמר
ובקבקיה עבדיה משלם טלמון
עקוב שמרים שוערים משמר
באספי השערים: אלה בימי ספף
יויקים בן ישוע בן יוצדק ובימי
נחמיה הפחה ועזרא הכהן הסופר: ספר
ובחנכת חומת ירושלם בקשו את חנה
הלוים מכל מקומתם להביאם קום בוא
לירושלם לעשת חנכה ושמחה עשה
ובתודות ובשיר מצלתים נבלים ידה שור
ובכנרות: ויאספו בני המשררים מן צלל אסף
הככר סביבות ירושלם ומן חצרי שור סבב
נטפתי: ומבית הגלגל ומשדות גבע
ועזמות כי חצרים בנו להם בנה
המשררים סביבות ירושלם:
ויטהרו הכהנים והלוים ויטהרו את טהר
העם ואת השערים ואת החומה: חמה
ואעלה את שרי יהודה מעל לחומה עלה שור
ואעמידה שתי תודת גדולת ותהלכת עמד גדל
לימין מעל לחומה לשער האשפת: הלך ימן
והלך אחריהם הושעיה וחצי שרי חצה

maraioth elci adaie zacharie genthon mosollam abie zechri miamin: & moadie felthi belge ſāmua: ſemeie ioathan ioarib mathanai iodaie azzi: ſellaie celaia mochober: elchie aſebie idaie nathanahel. Leuite in diebus eliaſib & ioiada & ionan & iedboa ſcripti principes familiarum & ſacerdotes in regno darii perſe. Filii leui principes familiarum ſcripti in libro verborū dierum: & vſq; ad dies ionathan filii eliaſib. Et principes leuitarum aſebia ſerebia & ieſue filius cedmihel & frēs eorū p vices ſuas vt laudarent & confiterentur iuxta preceptum dauid viri dei & obſeruarent eque per ordinem. Mathania et bechetia & obedia mosollam thelmon accub: cuſtodes portarum & veſtibulorum ante portas. Hi in diebus ioiachim filii ioſue filii ioſedech: & in diebus neemie ducis & eſdre ſacerdotis ſcribeq;. In dedicatione autē muri hieruſalem requiſierūt leuitas de oīſbus locis ſuis vt adducerent eos in hieruſalem & facerēt dedicationem & letitiā in actione gratiarū & cāntico: & in cymbalis pſalteriis & citharis. Congregati ſunt aūt filii cantorū de campeſtribus circa hieruſalem & de villis netuphati: & de domo galgal: & de regionibus geba & aſmaueth: qm̄ villas edificauerunt ſibi cantores in circuitu hieruſalem. & mundati ſunt ſacerdotes & leuite & mūdauerūt populum & portas & murum. Aſcendere autē feci principes iuda ſup murum: & ſtatui duos choros laudatiū magnos. Et ierunt ad dexterā ſup murum ad portā ſterquilinii. Et iuit poſt eos oſaias & media pars principū

mariothelec ꝛ addai zacharias: genathon
τῶ μαριὼθ ἐλκὲ καὶ ἀδδαΐ ζαχαρίας, τῶ γαναθὼν
meſolā: abia zechri: miamin maadai phe
μεσολάμ, τῶ ἀβιὰ ζεχρί, τῶ μιαμὶν μαα δαΐ τῶ φε
leti balgas ſamue: ſemeia ionathā.
λετὶ τῶ βαλγὰς σαμουέ, τῶ σεμεΐα ἰωνάθαν. τῶ
ioiarib mathanai: idio ozi: ſalai callai.
ἰωιαρεὶβ ματθαναΐ, τῶ ἰδιὼ ὀζί, τῶ σαλαΐ καλλαΐ.
amuc abed elcia: aſabia oduia
τῶ ἀμοὺκ ἀβέδ τῶ ἐλκία, τῶ ἀσαβία τῶ ὀδουΐα
nathanael. ꝛ leuite in diebus eliaſeb: ioada
ναθαναήλ. καὶ οἱ λευῖται ἐν ἡμέραις ἐλιασούβ, ἰωάδα,
ꝛ ioa: ꝛ ioanā: ꝛ idua: ſcripti p̄nci
καὶ ἰωά, καὶ ἰωανάν, καὶ ἰδουά, γεγραμμένοι ἄρχον
pes familiaꝝ ꝛ ſacerdotes in regno darij
τες πατριῶν καὶ ἱερεῖς ἐν βασιλείᾳ δαρείου τοῦ
perſe. filij aūt leui p̄ncipes familiaꝝ ſcri
πέρσου. υἱοὶ δὲ λευὶ ἄρχοντες τῶν πατριῶν γεγραμ
pti in libro v̄boꝝ dieꝝ: ꝛ vſq; ad di
μένοι ἐπὶ βιβλίου λόγων τῶν ἡμερῶν, καὶ ἕως ἡμε
es ionan filij eliaſub. ꝛ p̄ncipes leui
ρῶν ἰωνὰν υἱοῦ ἐλιασούβ. καὶ οἱ ἄρχοντες τῶν λευι
taꝝ aſabias ꝛ ſarabias ꝛ ieſue. ꝛ filij
τῶν ἀσαβίας καὶ σαραβίας καὶ ἰησοῦς. καὶ οἱ υἱοὶ
cadmiel ꝛ fratres eoꝝ ante eos vt
καδμιὴλ καὶ ἀδελφοὶ αὐτῶν κατέναντι αὐτῶν εἰς B
laudarēt ꝛ cōfiterentur in p̄cepto dauid re
τὸ αἰνεῖν καὶ ἐξομολογεῖσθαι ἐν ἐντολῇ δαυὶδ βασι
gis hoīs dei p vices ad vices.
λέως ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ ἐφημερία πρὸς ἐφημερίαν.
maththanias ꝛ bacbacias abdias moſolā tel
ματθανίας καὶ βακβακίας ἀβδείας μοσολὰμ τελ
mō accub cuſtodiētes ianitores cuſtodie cū
μῶν ἀκκοὺβ φυλάσσοντες πυλωροὶ φυλακὴς ἐν τῷ
cōgregarē ego ianitores. iſti in die
συναγαγεῖν με τοὺς πυλωρούς. οὗτοι ἐν ἡμέ
bus ioacim filij ieſue: filij ioſedec. ꝛ in
ραις ἰωακεὶμ υἱοῦ ἰησοῦ, υἱοῦ ἰωσεδέκ. καὶ ἐν
diebus neemia p̄ncipis ꝛ eſdras
ἡμέραις νεεμία τοῦ ἄρχοντος καὶ ἔσδρας τοῦ
ſacerdotis ꝛ ſcribe ꝛ in dedicationib⁹ muri
ἱερέως καὶ γραμματέως καὶ ἐν ἐγκαινίοις τείχους
hieruſalē q̄ſierūt leuitas in locis
ἱερουσαλὴμ ἐζήτησαν τοὺς λευίτας ἐν τοῖς τόποις
ſuis vt adducerēt eos in hieruſalē ad faciēdū de
αὐτῶν τοῦ ἐνέγκαι αὐτοὺς εἰς ἱερουσαλὴμ ποιῆσαι ἐγ
dicacionē ꝛ leticiā. ꝛ in laude ꝛ in cāticis pul
καίνια καὶ εὐφροσύνην καὶ ἐν αἰνέσει καὶ ἐν ᾠδαῖς κυμ
ſantes cymbala: ꝛ pſalteria ꝛ in citharis. ꝛ congre
βαλίζοντες, καὶ ψαλτήρια καὶ ἐν κινύραις. καὶ συνήχ
gati ſūt filij cātoꝝ de regione cir
θησαν οἱ υἱοὶ τῶν ᾀδόντων ἀπὸ τῆς περιχώρου κυ
ca hieruſalē: ꝛ de ſuburbijs netophaτ
κλόθεν ἱερουσαλήμ, καὶ ἀπὸ ἐπαύλεων τοῦ νετωφα
ti ꝛ in bethgalgal ꝛ de agris gabee ꝛ
τὶ καὶ ἐν βαιθγαλγὰλ καὶ ἀπὸ ἀγρῶν γαβέαι καὶ
aſmoth. qm̄ villas edificauerūt ſibi cāto
ἀσμώθ. ὅτι ἐπαύλεις ᾠκοδόμησαν ἑαυτοῖς οἱ ᾄδον
res in circuitu hieruſalē. ꝛ mūdati ſunt
τες περὶ κύκλῳ ἱερουσαλήμ. καὶ ἐκαθαρίσθησαν οἱ
ſacerdotes ꝛ leuite: ꝛ mūdauerūt populū: ꝛ
ἱερεῖς καὶ οἱ λευῖται, καὶ ἐκαθάρισαν τὸν λαόν, καὶ
portas ꝛ muꝝ: ꝛ aſcēdere fecerūt princi
τὰς πύλας καὶ τὸ τεῖχος, καὶ ἀνήνεγκαν τοὺς ἄρχον
pes iuda ſupra murū: ꝛ ſtatuerūt duos de
τας ἰούδα ἐπάνω τοῦ τείχους, καὶ ἔστησαν δύο περὶ
laude magnos. ꝛ ierūt a dextris ſup
αἰνέσεως μεγάλους. καὶ διῆλθον ἐκ δεξιῶν ἐπάνω τοῦ C
muꝝ porte ſterq̄linij. ꝛ iuit poſt
τείχους τῆς πύλης τῆς κοπρίας. καὶ ἐπορεύθη ὀπίσω
eos aſaias ꝛ medietas principum
σω αὐτῶν ἀσαΐας καὶ ἥμισυ ἀρχόντων

Digitized by Google

iuda ⁊ azarias eſdras ⁊ meſulā: iudas
ἰούδα καὶ ἀζαρίας ἔσδρας καὶ μεσουλάμ, ἰούδας
⁊ beniamin ⁊ ſamaias ⁊ hieremias. ⁊ de fi-
καὶ βενιαμὶν καὶ σαμαΐας καὶ ἱερεμίας. καὶ ἀπὸ τῶν υἱ
lijs ſacerdotū in tubis zacharias filius ionathā: fi
ῶν τῶν ἱερέων ἐν σάλπιγξι ζαχαρίας υἱὸς ἰωνάθαν, υἱ
lij ſamaia: filij matthania: filij machaia: filij zac-
οῦ σαμαΐα, υἱοῦ ματθανία, υἱοῦ μαχαΐα, υἱοῦ ζακ
chur: filij aſaph. ⁊ fratres eius: ſamaias:
χοὺρ, υἱοῦ ἀσάφ. καὶ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, σαμαΐας,
⁊ ezriel: gelolai: maia: nathanael: ⁊ iu-
καὶ ἐζριήλ, γελωλαΐ, μαΐα, ναθαναήλ, καὶ ἰού-
das ⁊ anani: vt laudarēt in vaſis cātus dauid
δας καὶ ἀνανί, τοῦ αἰνεῖν ἐν σκεύεσιν ᾠδῆς δαυίδ
hoīs dei. ⁊ eſdras ſcriba an
ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ. καὶ ἔσδρας ὁ γραμματεὺς ἔμ
te eos in porta fontis cōtra
προσθεν αὐτῶν ἐπὶ πύλης τῆς πηγῆς κατέναντι
eos: aſcenderūt in gradibus ciuitatis dauid
αὐτῶν, ἀνέβησαν ἐπὶ τοῖς βαθμοῖς πόλεως δαυίδ
in aſcenſu muri ſuper domū dauid
ἐν ἀναβάσει τοῦ τείχους ἐπάνωθεν τοῦ οἴκου δαυίδ
⁊ vſq; ad portā aque ad orientē. ⁊ de
καὶ ἕως πύλης τοῦ ὕδατος κατ' ἀνατολάς. καὶ περὶ
laude ſecundus pcedebat obuiās eis.
αἰνέσεως ἡ δευτέρα ἐξεπορεύετο συναντῶσα αὐ-
⁊ ego poſt eā. medietas
τοῖς. καὶ ἐγὼ ὀπίσω αὐτῆς. καὶ τὸ ἥμισυ τοῦ
ppli ſup murū ſuper turrim
λαοῦ ἐπάνω τοῦ τείχους ὑπεράνω τοῦ πύργου
furnorū: ⁊ vſq; ad murū latū:
τῶν θανουρείμ, καὶ ἕως τοῦ τείχους τοῦ πλατέ
⁊ ſup portā ephraī. ⁊ ſuper portā
ος, καὶ ὑπεράνω τῆς πύλης ἐφραΐμ. καὶ ἐπὶ τὴν πύλην
antiquā: ⁊ ſup portā piſcariā: ⁊ tur
τὴν ἰεσιανά, καὶ ἐπὶ τὴν πύλην τὴν ἰχθυηράν, καὶ πύρ
rim anameel. ⁊ a turri mea ⁊ vſq; ad por
γον ἀναμεήλ. καὶ ἀπὸ τοῦ πύργου τοῦ μεὰ καὶ ἕως τῆς πύ
tā gregis: ⁊ ſteterūt ſup portā cuſto-
λης τῆς προβατικῆς, καὶ ἔστησαν ἐπὶ πύλην τῆς φυλα
die ⁊ ſteterūt duo laudis in domo dei: ⁊
κῆς. καὶ ἔστησαν αἱ δύο τῆς αἰνέσεως ἐν οἴκῳ τοῦ θεοῦ, καὶ
ego ⁊ dimidia pars magiſtratuū mecū. ⁊ ſacerdotes:
ἐγὼ καὶ τὸ ἥμισυ τῶν στρατηγῶν μετ' ἐμοῦ. καὶ οἱ ἱερεῖς,
eliaci: maaſias: miami: michaias: elionai: zachari
ἐλιακείμ, μαασίας, μιαμίν, μιχαΐας, ἐλιωναΐ, ζαχαρί
as: ananias in tubis: ⁊ maaſias: ⁊ ſemeias:
ας, ἀνανίας ἐν σάλπιγξιν, καὶ μαασίας, καὶ σεμεΐας,
eleazar: ozi: ioanā: melchias: elā: ⁊ iezur. ⁊
ἐλεάζαρ, ὀζί, ἰωανάν, μελχίας, αἰλάμ, καὶ ἰεζούρ. καὶ
auditi fuerūt cātores ⁊ ieſrias ꝑpoſitus. ⁊ ſacri
ἠκούσθησαν οἱ ᾄδοντες καὶ ἰεσρίας ἐπίσκοπος. καὶ ἔθυ
ficauerūt in die illa victimas magnas: ⁊ le-
σαν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ θυσιάσματα μεγάλα, καὶ εὐ
tati ſunt qm̄ deus letificauit eos leticia ma-
φράνθησαν ὅτι ὁ θεὸς εὔφρανεν αὐτοὺς εὐφροσύνῃ με-
gna: ⁊ vxores eorū ⁊ liberi eorū gaui
γάλῃ, καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν εὐφράν
ſi ſūt. ⁊ audita ē leticia in hieruſalē pcul.
θησαν. καὶ ἠκούσθη εὐφροσύνη ἐν ἱερουσαλὴμ μακρόθεν
⁊ cōſtituerūt in die illa viros ſup ga-
καὶ κατέστησαν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἄνδρας ἐπὶ τῶν γα
zophylacia: theſauris: pmicijs: ⁊
ζοφυλακίων, τοῖς θησαυροῖς, ταῖς ἀπαρχαῖς, καὶ
decimis vt introferrēt in eis ab agris
ταῖς δεκάταις τοῦ συναγαγεῖν ἐν αὐτοῖς ἀπὸ τῶν ἀγρῶν
ciuitatū partes ſacerdotib' ⁊ leuitis. qꝛ
τῶν πόλεων μερίδας τοῖς ἱερεῦσι καὶ τοῖς λευίταις. ὅτι
leticia erat iuda: ⁊ ſup ſacerdotes ⁊ leuitas
εὐφροσύνη ἦν ἐν ἰούδα, καὶ ἐπὶ τοὺς ἱερεῖς καὶ τοὺς λευίτας
ſtātes. ⁊ cuſtodierūt obſuationē dei ſui:
τοὺς ἑστῶτας. καὶ ἐφύλαξαν φυλακὴν τοῦ θεοῦ αὐτῶν,

D

iuda & azarias: eſdra & moſollam: iuda & beniamin & ſemeia & hieremia. Et de filiis ſacerdotum in tubis zacharias filius ionathan: filius ſemeie: filius mathanie: filius michaie: filius zechur: filius aſaph & frēs eius ſemeia & azarel: malalai galalai: maai nathanael & iuda & anani in vaſis cantici dauid viri dei: & eſdras ſcriba āte eos in porta fontis. Et cōtra eos aſcenderunt in gradibus ciuitatis dauid in aſcenſu muri ſuper domum dauid & vſq; ad portam aquarū ad orientē. Et chorus ſecundus gratias referētiū ibat ex aduerſo: & ego poſt eū: & media ps ppli ſup murū & ſup turrim furnorum & vſq; ad murum latiſſimum: & ſuper portam ephraim: & ſup portā antiquā: & ſuper portā piſcium & turrim ananehel: & turrim emath. & vſq; ad portam gregis: & ſteterunt in porta cuſtodie. Steteruntq; duo chori laudantium in domo dei: & ego & dimidia pars magiſtratuū mecum. Et ſacerdotes eliachim: maaſia: miamin: michea: elioenai: zacharia & anania in tubis & maaſia & ſemeia & eleazar & azi & iohannan & melchia & elan & ezer. Et clare cecinerūt cantores: & iezraia prepoſitus. Et īmolauerunt in die illa victimas magnas: & letati ſunt. Deus enim letificauerat eos leticia magna. Sed & vxores eorum & liberi gauiſi ſunt: & audita eſt leticia illa hieruſalē procul. Recenſuerunt quoq; in die illa viros ſuper gazophylacia theſauri: ad libamina & ad primitias & ad decimas vt itroferrēt per eos principes ciuitatis in decore gratiarū actiones ſacerdotes & leuitas: qa letificatus eſt iuda in ſacerdotibus & leuitis aſtātibus. Et cuſtodierūt obſeruationem dei ſui.

יהודה ׃ ועזריה עזרא ומשלם ׃
יהודה ובנימן ושמעיה וירמיה ׃
ומבני הכהנים בחצצרות זכריה בן — חצר
יונתן בן שמעיה בן מתניה בן מיכיה
בן זכור בן אסף ׃ ואחיו שמעיה
ועזראל מללי גללי מעי נתנאל
ויהודה חנני בכלי שיר דויד איש — כלה שור
האלהים ועזרא הסופר לפניהם ׃ — פנה
ועל שער העין ונגדם עלו על — עלה
מעלות עיר דויד במעלה לחומה — חמה
מעל לבית דויד ועד שער המים
מזרח ׃ והתודה השנית ההולכת — זרח ידה
למואל ואני אחריה וחצי העם — שנה הלך
מעל להחומה מעל למגדל התנורים — מול חצה
ועד החומה הרחבה ׃ ומעל לשער — גדל תנר
אפרים ועל שער הישנה ועל שער
הדגים ומגדל חננאל ומגדל המאה — דגה
ועד שער הצאן ועמדו בשער
המטרה ׃ ותעמדנה שתי התודות — נטר עמד
בבית האלהים ואני וחצי הסגנים
עמי ׃ והכהנים אליקים מעשיה
מנימין מיכיה אליועיני זכריה חנניה
בחצצרות ׃ ומעשיה ושמעיה
ואלעזר ועזי ויהוחנן ומלכיה ועילם
ועזר ׃ וישמיעו המשררים ויזרחיה — שמע שור
הפקיד ׃ ויזבחו ביום ההוא זבחים — פקד זבח
גדולים וישמחו כי האלהים שמחם — שמח
שמחה גדולה וגם הנשים והילדים — נשה שמע
שמחו ותשמע שמחת ירושלם
עד מרחוק ׃ ויפקדו ביום ההוא — רחק פקד
אנשים על הנשכות לאוצרות — אצר
לתרומות לראשית ולמעשרות — רום עשר
לכנוס בהם לשדי הערים מנאות — כנס שדה
התורה לכהנים וללוים כי שמחת — עיר מנה
יהודה על הכהנים ועל הלוים
העמדים ׃ וישמרו משמרת אלהיהם — שמר

Digitized by Google

ומשמרת הטהרה והמשררים שור
והשערים כמצות דויד שלמה בנו צוה
כי בימי דויד ואסף מקדם ראש יום
המשררים ושיר תהלה והדות שור הלל
לאלהים וכל ישראל בימי זרבבל ידה
ובימי נחמיה נתנים מניות מנה
המשררים והשערים דבר יום
ביומו ומקדשים ללוים והלוים קדש
מקדשים לבני אהרן׃

Cap. xiij.

ביום ההוא נקרא בספר משה באזני קרא מצא
העם ונמצא כתוב בו אשר לא יבוא כתב בוא
עמני ומאבי בקהל האלהים עד
עולם׃ כי לא קדמו את בני ישראל עלם
בלחם ובמים וישכר עליו את בלעם שכר
לקללו ויהפך אלהינו הקללה הפך
לברכה׃ ויהי כשמעם את התורה היה ירה
ויבדילו כל ערב מישראל׃ ולפני בדל פנה
מזה אלישיב הכהן נתון בלשכת
בית אלהינו קרוב לטוביה׃ ויעש קרב עשה
לו לשכה גדולה ושם היו לפנים היה פנה
נתנים את המנחה הלבונה והכלים לבן כלה
ומעשר הדגן התירוש והיצהר מצות עשר ירש
הלוים והמשררים והשוערים צהר צוה
ותרומת הכהנים׃ ובכל זה לא הייתי רום היה
בירושלם כי בשנת שלשים שנה
ושתים לארתחשסתא מלך בבל
באתי אל המלך ולקץ ימים בוא יום
נשאלתי מן המלך׃ ואבוא לירושלם שאל בוא
ואבינה ברעה אשר עשה אלישיב בין רוע
לטוביה לעשות לו נשכה בחצרי עשה
בית האלהים׃ וירע לי מאד רוע
ואשליכה את כל כלי בית טוביה שלך כלה
החוץ מן הלשכה׃ ואמרה ויטהרו טהר
הלשכות ואשיבה שם כלי בית שוב
האלהים את המנחה והלבונה׃
ואדעה כי מניות הלוים לא נתנה ידע מנה

et obſeruationem expiationis: & cantores & ianitores iuxta preceptū dauid & ſalomōis filii eius: qa in dieb⁹ dd̄ & aſaph ab exordio erant pricipes cōſtituti cātor in carmine laudantiū & cōfitentiū deo. Et omīs iſrael in diebus zorobabel & in diebus neemie dabant partes cantoribus & ianitorib⁹ per dies ſingulos: & ſanctificabāt leuitas: & leuite ſanctificabant filios aaron.

13.

IN die āt illo lectū ē in volumie moyſi audiēte pplo. Et iuentū ē ſcriptū in eo q̄ nō debeāt itroire āmonites & moabites in eccleſiā dei vſq; in eternum: eo q̄ non occurrerint filiis iſrael cum pane & aqua: & cōduxerūt aduerſuz eos balaā ad malediceēdū eis: & cōuertit deus nr̄ maledictionē in bn̄dictionē. Factū eſt autē cū audiſſent legē: ſeparauerūt oēm alienigenā ab iſrael: & ſup hoc erat eliaſib ſacerdos q fuerat p̄poſitus in gazophylacio dom⁹ dei nr̄i: & pximus tobie. Fecit ergo ſibi gazophylaciū grande: & ibi erāt āte eum reponentes munera & thus & vaſa & decimam frumenti vini & olei: partes leuitarum & cantorum & ianitorum & primitias ſacerdotaleſ. In oibus aūt his nō fui in hieruſalem quia in anno triceſimo ſecundo artaxerxis regis babylonis veni ad regem. Et in fine dierum rogaui regem & veni in hieruſalem. Et intellexi malū quod fecerat eliaſib tobie: vt faceret ei theſaurum in veſtibulis domus dei: & malum mihi viſum eſt valde. Et projeci vaſa tobie foras de gazophylacio: p̄cepiq; & emūdauerūt gazophylacium. Et retuli ibi vaſa domus dei ſacrificium & thus. Et cognoui q̄ partes leuitarū non fuiſſent date:

ꝛ obſuatiões expiationis: ꝛ cātores: ꝛ
καὶ φυλακὰς τῆς καθαρισμοῦ, καὶ τοὺς ᾄδοντας, καὶ τοὺς
ianitores: vt p̄cepta dauid ꝛ ſalomonis filij eꝛ
πυλωρούς, ὡς ἐντολαὶ δαυὶδ καὶ σολομῶντος υἱοῦ αὐ
i⁹. q2 in dieb⁹ dauid ꝛ aſaph ab exordio prim⁹
τοῦ. ὅτι ἐν ἡμέραις δαυὶδ καὶ ἀσὰφ ἀπ᾽ ἀρχῆς πρῶτος
cātoꝝ: in hymnū ꝛ laudē deo. ꝛ oīs
τῶν ᾀδόντων, εἰς ὕμνον καὶ αἴνεσιν τῷ θεῷ. καὶ πᾶς
iſrael in dieb⁹ zorobabel ꝛ in dieb⁹ neemie:
ἰσραὴλ ἐν ἡμέραις ζοροβάβελ καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις νεεμί
dātes partes cantoꝝ ꝛ ianitoꝝ:
ου, διδόντες μερίδας τῶν ᾀδόντων καὶ τῶν πυλωρῶν,
ꝑ rōnē diei in die ſuo: ꝛ ſctificātes leui
λόγον ἡμέρας ἐν ἡμέρᾳ αὐτοῦ, καὶ ἁγιάζοντες τοῖς λευί
tas: ꝛ leuite ſctificātes filios aaron.
ταις, καὶ οἱ λευῖται ἁγιάζοντες τοῖς υἱοῖς ἀαρών. Ca. 13.

IN die illa lectū eſt in libro moy
ΕΝ τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἀνεγνώσθη ἐν βιβλίῳ μωυ
ſi in aurib⁹ ppl̄i. ꝛ inuētū ē ſcriptū in eo
σῆ ἐν ὠσὶ τοῦ λαοῦ. καὶ εὑρέθη γεγραμμένον ἐν αὐ
q̄ nō ingrederent ammanite ꝛ moabite
τῷ ὅπως μὴ εἰσέλθωσιν ἀμμανῖται καὶ μωαβῖται
in eccleſiā dei vſq; in eternū. q2 nō occurrerūt
ἐν ἐκκλησίᾳ θεοῦ ἕως αἰῶνος. ὅτι οὐ συνήντησαν τοῖς
filijs iſrael in pane ꝛ aqua: ꝛ cōduxerūt adꝛ
υἱοῖς ἰσραὴλ ἐν ἄρτῳ καὶ ὕδατι, καὶ ἐμισθώσαντο ἐπ᾽
uerſū eos balaā ad maledicendū eis: ꝛ cōꝛ
αὐτοὺς τὸν βαλαὰμ καταράσασθαι αὐτούς, καὶ ἐπέ
uertit deus nr̄ maledictionē in benedictionē. ꝛ
στρεψεν ὁ θεὸς ἡμῶν τὴν κατάραν εἰς εὐλογίαν. καὶ
factū eſt vt audierūt legē: ꝛ ſeparati ſunt oīs
ἐγένετο ὡς ἤκουσαν τὸν νόμον, καὶ ἐχωρίσθησαν πᾶς
mixt⁹ in iſrael. ꝛ ante hoc eliaſeb ſacer
ἐπίμικτος ἐν ἰσραήλ. καὶ πρὸ τούτου ἐλιασὴβ ὁ ἱε
dos habitās ī gazophylacio dom⁹ dei nr̄i prim⁹
ρεὺς οἰκῶν ἐν γαζοφυλακίῳ οἴκου θεοῦ ἡμῶν ἐγγίων τῷ
tobia. ꝛ fecit ſibi gazophylaciū magnū: ꝛ
τωβίᾳ. καὶ ἐποίησεν αὐτῷ γαζοφυλάκιον μέγα, καὶ
ibi erāt pri⁹ dātes ſacrificiū ꝛ thus
ἐκεῖ ἦσαν πρότερον διδόντες τὴν θυσίαν καὶ τὸν λίꝛ
ꝛ vaſa: ꝛ decimā frumēti ꝛ
βανον καὶ τὰ σκεύη, καὶ τὴν δεκάτην τοῦ σίτου καὶ
vini ꝛ olei: mandatū leuitaꝝ ꝛ
τοῦ οἴνου καὶ τοῦ ἐλαίου, ἐντολὴν τῶν λευιτῶν καὶ
cantoꝝ ꝛ ianitoꝝ: ꝛ p̄mitias ſacer
τῶν ᾀδόντων καὶ τῶν πυλωρῶν, καὶ ἀπαρχὰς τῶν ἱε
dotū. ꝛ in omni iſtoꝝ nō fui in hieruſalē:
ρέων. καὶ ἐν παντὶ τούτων οὐκ ἤμην ἐν ἱερουσαλήμ,
q2 in anno triceſimo ꝛ ſecundo artheſaſtha re
ὅτι ἐν ἔτει τριακοστῷ καὶ δευτέρῳ τοῦ ἀρθασασθὰ βα
gis babylonis veni ad regē: ꝛ
σιλέως βαβυλῶνος ἦλθον πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ
poſt finē dieꝝ petij a
μετὰ τὸ τέλος τῶν ἡμερῶν ᾐτησάμην παρὰ τοῦ
rege ꝛ veni in hieruſalē: ꝛ intellexi
βασιλέως καὶ ἦλθον εἰς ἱερουσαλήμ, καὶ συνῆκα
in nequicia quā fecit eliaſeb tobia: vt faꝛ
ἐν τῇ πονηρίᾳ ἣ ἐποίησεν ἐλιασὴβ τῷ τωβίᾳ, ποιῆ
ceret ei gazophylaciū in aula dom⁹ dei:
σαι αὐτῷ γαζοφυλάκιον ἐν αὐλῇ οἴκου τοῦ θεοῦ,
ꝛ malū mihi viſū eſt valde. ꝛ p̄ieci oīa
καὶ πονηρόν μοι ἐφάνη σφόδρα. καὶ ἔρριψα πάνꝛ
vaſa dom⁹ tobia foras de gazophy
τα τὰ σκεύη οἴκου τωβία ἔξω ἀπὸ τοῦ γαζοφυꝛ
lacio. ꝛ dixi: ꝛ mūdauerūt gazophyla
λακίου. καὶ εἶπα, καὶ ἐκαθάρισαν τὰ γαζοφυλά
cia. ꝛ retuli ibi vaſa dom⁹ dei
κια. καὶ ἐπέστρεψα ἐκεῖ σκεύη οἴκου τοῦ θεοῦ τὴν
ſacrificiū ꝛ thus. ꝛ cognoui q̄ parꝛ
θυσίαν καὶ τὸν λίβανον. καὶ ἔγνων ὅτι μερί
tes leuitaꝝ nō date fuerūt.
δες τῶν λευιτῶν οὐκ ἐδόθησαν.

A

B

Digitized by Google

⁊ fugerūt vir in agrū ſuū. leuite ⁊
καὶ ἔφυγον ἀνὴρ εἰς ἀγρὸν ἑαυτοῦ. οἱ λευῖται καὶ οἱ
cātores ⁊ faciētes opus. ⁊ pugnaui
ᾄδοντες καὶ ποιοῦντες τὸ ἔργον. καὶ ἐμαχεσάμην
cū imperatorib⁹ ⁊ dixi: quare derelicta eſt do
τοῖς στρατηγοῖς καὶ εἶπον, διατί ἐγκατελείφθη ὁ οἶ
m⁹ dei? ⁊ cōgregaui eos: ⁊ ſtare feci eos
κος τοῦ θεοῦ; καὶ συνήγαγον αὐτούς, καὶ ἔστησα αὐτοὺς
in ſtatione ſua. ⁊ oīs iuda attulerūt decimā
ἐπὶ τῇ στάσει αὐτῶν. καὶ πᾶς ἰούδας ἤνεγκαν δεκάτην
tritici ⁊ vini ⁊ olei ad theſauros ⁊
τοῦ πυροῦ καὶ τοῦ οἴνου καὶ τοῦ ἐλαίου εἰς τοὺς θησαυροὺς καὶ
ꝓcepi ad manū ſelemia ſacerdotis ſadoc
ἐνετειλάμην ἐπὶ χεῖρα σελεμία τοῦ ἱερέως σαδὼκ τοῦ
ſcribe: ⁊ phadaia de leuitis. ⁊
γραμματέως, καὶ φαδαΐα ἀπὸ τῶν λευιτῶν. καὶ
ad manū eoꝝ anā fili⁹ zacchur filij matthanie:
ἐπὶ χεῖρα αὐτῶν ἀνὰν υἱὸς ζακχοὺρ υἱοῦ ματθανίου,
qm̄ fideles exiſtimati ſunt ſup eos vt diuidāt fratrib⁹
ὅτι πιστοὶ ἐλογίσθησαν ἐπ' αὐτοὺς μερίζειν τοῖς ἀδελφοῖς
ſuis. memēto mei de⁹ in hoc: ⁊ ne delea=
αὐτῶν. μνήσθητί μου ὁ θεὸς ἐν ταύτῃ, καὶ μὴ ἐξαλειφ
tur mīa mea quā feci in domo dn̄i dei
θῇ τὸ ἔλεός μου ὃ ἐποίησα ἐν οἴκῳ κυρίου τοῦ θεοῦ
mei ⁊ in cuſtodijs ei⁹. in dieb⁹
μου καὶ ἐν ταῖς φυλακαῖς αὐτοῦ. ἐν ταῖς ἡμέραις
illis vidi in iuda calcātes torcularia i ſab
ἐκείναις εἶδον ἐν ἰούδα πατοῦντας ληνοὺς ἐν σαβ
bato: ⁊ ferētes manipulos ⁊ oneran
βάτῳ, καὶ φέροντας δράγματα καὶ ἐπιγεμίζον=
tes ſup aſinos ⁊ vinū ⁊ vuā ⁊ fi=
τας ἐπὶ τοὺς ὄνους καὶ οἶνον καὶ σταφυλὴν καὶ σῦ=
cus ⁊ omne onus: ⁊ ferētes in hieruſa=
κα καὶ πᾶν βάσταγμα, καὶ φέροντας εἰς ἱερουσα=
lē in die ſabbati. ⁊ cōteſtat⁹ ſū in
λὴμ ἐν ἡμέρᾳ σαββάτου. καὶ ἐπεμαρτυράμην ἐν
die vēditiōis eoꝝ: ꝙ vēdebāt cibaria
ἡμέρᾳ πράσεως αὐτῶν, ὅτι ἐπώλουν ἐπισιτισμόν
⁊ tyrij: ⁊ habitauerūt i ea ferētes piſ=
καὶ οἱ τύριοι, καὶ ἐκάθισαν ἐν αὐτῇ φέροντες ἰχ=
ces ⁊ oēm vēditionē vendētes in ſabbato
θὺν καὶ πᾶσαν πρᾶσιν πωλοῦντες ἐν τῷ σαββάτῳ
filijs iuda ⁊ in hieruſalē. ⁊ veni i iuditiū cū
τοῖς υἱοῖς ἰούδα καὶ ἐν ἱερουσαλήμ. καὶ ἐκρίθην με=
igenuis iuda. ⁊ dixi eis: qs
τὰ τῶν ἐλευθέρων ἰούδα. καὶ εἶπα αὐτοῖς, τίς ὁ
ſermo iſte mal⁹ quē vos facitis? ⁊ ꝓfana
λόγος οὗτος ὁ πονηρὸς ὃν ὑμεῖς ποιεῖτε; καὶ βεβη=
tis diē ſabbati? nūqd ſic fece=
λοῦτε τὴν ἡμέραν τοῦ σαββάτου; οὐχὶ οὕτως ἐποί
rūt patres vrī? ⁊ adduxit ſup eos de
ησαν οἱ πατέρες ὑμῶν; καὶ ἤνεγκεν ἐπ' αὐτοὺς ὁ θε
us noſter ⁊ ſup nos oīa mala hec ⁊ ſup
ὸς ἡμῶν καὶ ἐφ' ἡμᾶς πάντα τὰ κακὰ ταῦτα καὶ ἐπὶ
ciuitatē hāc? vos additis irā ſup
τὴν πόλιν ταύτην; καὶ ὑμεῖς προστίθετε ὀργὴν ἐπὶ
iſrael ad ꝓfanandū ſabbatū. ⁊ factū eſt cū
ἰσραὴλ βεβηλῶσαι τὸ σάββατον. καὶ ἐγένετο ἡνίκα
qeuerūt porte in hieruſalē āte ſabba=
κατέστησαν πύλαι ἐν ἱερουσαλὴμ πρὸ τοῦ σαββά
ti: ⁊ dixi: ⁊ clauſerūt portas. ⁊ dixi:
του, καὶ εἶπα, καὶ ἔκλεισαν τὰς πύλας. καὶ εἶπα,
ꝙ nō aperirent ipſe: vſq̧ poſt ſabba=
ὥστε μὴ ἀνοιγῆναι αὐτάς, ἕως ὀπίσω τοῦ σαββά
ti. ⁊ ex pueris meis cōſtitui ſup
του. καὶ ἐκ τῶν παιδαρίων μου ἔστησα ἐπὶ τὰς
portas: vt nō eleuēt onera in die ſab
πύλας, ὥστε μὴ αἴρειν βαστάγματα ἐν ἡμέρᾳ τοῦ σαβ
bati. ⁊ māſerūt oēs inſtitores ⁊ fece=
βάτου. καὶ ηὐλίσθησαν πάντες οἱ μετάβολοι καὶ ἐποίη
rūt vēditionē extra hierlꝫ ſemel ⁊ bis. ⁊ cōteſtat⁹ ſum
σαν πρᾶσιν ἔξω ἱλὴμ ἅπαξ καὶ δίς. καὶ διεμαρτυράμην

& fugiſſet vnuſquiſq̧ in
regionē ſuam de leuitis
& cantoribus: & de his q
miniſtrabāt: & egi cauſā
aduerſum magiſtratus
& dixi. Quare dereliq=
mus domum dei? Et cō
gregaui eos & feci ſtare
in ſtationib⁹ ſuis. Et oīs
iuda apportabat decimā
frumenti vini & olei in
horrea.
Et cōſtituimus ſup hor
rea ſelemiam ſacerdotē
et ſadoch ſcribam: & fa
daiam de leuitis:
& iuxta eos anan filiū
zachur: filiū mathanie
qm̄ fideles comprobati
ſunt: & ipſis credite ſunt
ptes fratrū ſuoꝝ. Memē
to mei de⁹ me⁹ pro hoc
et ne deleas miſeratōes
meas q̄s feci in domo
dei mei & in cerimoniis
eius. In diebus illis
vidi in iuda calcantes
torcularia
in ſabbato portantes
aceruos & onerantes
ſuper aſinos vinum &
vuas
et ficus & omne opus:
& inferentes in
hieruſalem die ſabbati.
Et cōteſtatus ſum eos vt
in die qua vēdere liceret
venderet. Et tyrii hītaue
rūt in ea: īferētes piſces
& oīa venalia. Et vende
bant in ſabbatis filiis iu
da & hieruſalem.
et obiurgaui optimates
iuda: & dixi
eis. Que eſt hec res
mala quam
vos facitis & prophana
tis diem
ſabbati? Nunquid non
hec fecerunt patres vrī
et adduxit deus noſter
ſuper nos omne malū
hoc & ſuper ciuitatem
hanc? Et vos
additis iracundiam ſup
iſrael: violando
ſabbatum. Factum eſt
autem cum quieuiſſent
porte hieruſalem in die
ſabbati:
dixi: et clauſerunt ia=
nuas & precepi
vt non aperirent eas vſ
q̧ poſt ſabbatum.
Et de pueris meis cōſti=
tui ſup portas vt nullus
inferret onus die ſabba
ti. Et manſerunt
negociatores & venden
tes vniuerſa venalia fo=
ris hieruſalem ſemel &
bis: & conteſtatus ſum

ויברחו איש לשדהו הלוים	ברח
והמשררים עשי המלאכה: ואריבה	שיר עשה
את הסגנים ואמרה מדוע נעזב	לאה רוב
בית האלהים ואקבצם ואעמדם	מדע עזב
על עמדם: וכל יהודה הביאו מעשר	קבץ עמד
הדגן והתירוש והיצהר לאוצרות:	בוא
ואוצרה על אוצרות שלמיה הכהן	אצר
וצדוק הסופר ופדיה מן הלוים	
ועל ידם חנן בן זכור בן מתניה כי	
נאמנים נחשבו ועליהם לחלק	אמן חשב
לאחיהם: זכרה לי אלהי על זאת	
ואל תמח חסדי אשר עשיתי בבית	מחה עשה
אלהי ובמשמריו: בימים ההמה	שמר יום
ראיתי ביהודה דרכים גתות	ראה גת
בשבת ומביאים הערמות ועמסים	בוא
על החמרים ואף יין ענבים	
ותאנים וכל משא ומביאים	נשא
ירושלם ביום השבת ואעיד	עוד
ביום מכרם ציד: והצרים ישבו	צוד
בה מביאים דאג וכל מכר ומוכרים	בוא דגה
בשבת לבני יהודה ובירושלם:	
ואריבה את חרי יהודה ואמרה	רוב חרר
להם מה הדבר הרע הזה אשר	רעע
אתם עשים ומחללים את יום	עשה חלל
השבת: הלא כה עשו אבתיכם	
ויבא אלהינו עלינו את כל הרעה	בוא
הזאת ועל העיר הזאת ואתם	
מוסיפים חרון על ישראל לחלל	יסף חרה
את השבת: ויהי כאשר צללו	היה
שערי ירושלם לפני השבת	פנה
ואמרה ויסגרו הדלתות ואמרה	סגר
אשר לא יפתחום עד אחר השבת	פתח
ומנערי העמדתי על השערים לא	עמד
יבוא משא ביום השבת: וילינו	בוא נשא
הרכלים ומכרי כל ממכר מחוץ	לון
לירושלם פעם ושתים: ואעידה	עוד

Digitized by Google

בָּהֶם וָאֹמְרָה אֲלֵיהֶם מַדּוּעַ אַתֶּם   מָדַע
לֵנִים נֶגֶד הַחוֹמָה אִם תִּשְׁנוּ יָד   לון חָמָה
אֶשְׁלַח בָּכֶם מִן הָעֵת הַהִיא לֹא   שָׁנָה שָׁלַח
בָאוּ בַּשַּׁבָּת׃ וָאֹמְרָה לַלְוִיִּם אֲשֶׁר   בוא
יִהְיוּ מִטַּהֲרִים וּבָאִים שֹׁמְרִים   הָיָה טָהַר
הַשְּׁעָרִים לְקַדֵּשׁ אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת   בוא
גַּם זֹאת זָכְרָה לִּי אֱלֹהַי וְחוּסָה
עָלַי כְּרֹב חַסְדֶּךָ׃ גַּם בַּיָּמִים הָהֵם   יום
רָאִיתִי אֶת הַיְּהוּדִים הֹשִׁיבוּ נָשִׁים   רָאָה יָשַׁב
אַשְׁדֳּדִיּוֹת עַמֳּנִיּוֹת מוֹאֲבִיּוֹת׃   נָשָׁה
וּבְנֵיהֶם חֲצִי מְדַבֵּר אַשְׁדּוֹדִית   חָצָה דִּבֵּר
וְאֵינָם מַכִּירִים לְדַבֵּר יְהוּדִית   נָכַר יָדָה
וְכִלְשׁוֹן עַם וָעָם׃ וָאָרִיב עִמָּם   לָשׁוֹן רוב
וָאֲקַלְלֵם וָאַכֶּה מֵהֶם אֲנָשִׁים   קָלַל נָכָה
וָאֶמְרְטֵם וָאַשְׁבִּיעֵם בֵּאלֹהִים   מָרַט שָׁבַע
אִם תִּתְּנוּ בְנֹתֵיכֶם לִבְנֵיהֶם וְאִם   נָתַן
תִּשְׂאוּ מִבְּנֹתֵיהֶם לִבְנֵיכֶם וְלָכֶם׃   נָשָׂא
הֲלוֹא עַל אֵלֶּה חָטָא שְׁלֹמֹה מֶלֶךְ
יִשְׂרָאֵל וּבַגּוֹיִם הָרַבִּים לֹא הָיָה   רָבַב
מֶלֶךְ כָּמֹהוּ וְאָהוּב לֵאלֹהָיו הָיָה   כְּמוֹ אָהַב
וַיִּתְּנֵהוּ אֱלֹהִים מֶלֶךְ עַל כָּל יִשְׂרָאֵל
גַּם אוֹתוֹ הֶחֱטִיאוּ הַנָּשִׁים הַנָּכְרִיּוֹת׃   חָטָא
וְלָכֶם הֲנִשְׁמַע לַעֲשֹׂת אֵת כָּל הָרָעָה   שָׁמַע עָשָׂה
הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת לִמְעֹל בֵּאלֹהֵינוּ   רוע גָּדַל
לְהֹשִׁיב נָשִׁים נָכְרִיּוֹת׃ וּמִבְּנֵי יוֹיָדָע   יָשַׁב
בֶּן אֶלְיָשִׁיב הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל חָתָן   גָּדַל
לְסַנְבַלַּט הַחֹרֹנִי וָאַבְרִיחֵהוּ מֵעָלָי׃   בָּרַח
זָכְרָה לָהֶם אֱלֹהָי עַל גָּאֳלֵי הַכְּהֻנָּה
וּבְרִית הַכְּהֻנָּה וְהַלְוִיִּם׃ וְטִהַרְתִּים   בָּרַת
מִכָּל נֵכָר וָאַעֲמִידָה מִשְׁמָרוֹת   עָמַד שָׁמַר
לַכֹּהֲנִים וְלַלְוִיִּם אִישׁ בִּמְלַאכְתּוֹ׃   לָאַךְ
וּלְקֻרְבַּן הָעֵצִים בְּעִתִּים מְזֻמָּנוֹת   זָמַן
וְלַבִּכּוּרִים זָכְרָה לִּי אֱלֹהַי לְטוֹבָה׃   בָּכַר

eos: & dixi eis. Quare manetis ex aduerſo muri? Si ſecūdo hoc feceritis manum mittam in vos. Itaq; ex tēpore illo non venerūt in ſabbato. Dixiq; leuitis vt mundarentur & venirent ad cuſtodiendas portas: & ſanctificandā diem ſabbati. Et pro hoc ergo memēto mei deus: & parce mihi ſm multitudinē miſerationū tuarū. Sed & in diebus illis vidi iudeos ducentes vxores azotidas: ammonitidas & moabitidas. Et filii eorum ex media parte loq̄bantur azotice & neſciebāt loqui iudaice: & loquebantur iuxta linguam populi & popli. Et obiurgaui eos & maledixi. Et cecidi ex eis viros & decalcaui eos: & adiuraui in deo vt non darent filias ſuas filiis eorum & non acciperēt de filiab⁹ eorū filiis ſuis & ſibimetipſis dicens. Nunqd nō in huiuſcemodi re peccauit ſalomon rex iſrl? Et certe in gentibus multis nō erat rex ſimilis ei: & dilectus deo ſuo erat: & poſuit eum deus regem ſuper omnē iſrael. Et ipm ergo duxerūt ad pctm mulieres alienigene. Nunqd & nos inobedictes faciemus oē malū grade hoc vt preuaricemur in deo noſtro: & ducam⁹ vxores peregrinas? De filiis aūt ioiada filii eliaſib ſacerdotis magni gener erat ſanaballath horonitis quem fugaui a me. Recordare dñe de⁹ me⁹ aduerſum eos q polluūt ſacerdotiū: iuſq; ſacerdotale & leuiticū. Igitur mūdaui eos ab oib⁹ alienigenis & cōſtitui ordies ſacerdotū & leuitarū vnūquenq; in miniſterio ſuo & in oblatione lignorū in tēporibus conſtitutis et in primitiis. Memēto mei deus me⁹ in bonū.

Explicit liber Neemie: qui eſt Eſdre ſecundus.

eos: & dixi ad eos: q̄re vos manetis ex aduerſo muri? ſi ſecūdo feceritis: extē
αὐτοῖς, καὶ εἶπον πρὸς αὐτούς, διατί ὑμεῖς αὐλίζεσθε ἀπέναντι τοῦ τείχους; ἐὰν δευτερώσητε, ἐκτενῶ
dā manū meā in vos. a tēpore illo nō venerūt in ſabbato. & dixi leuitis q̄
τὴν χεῖρά μου ἐν ὑμῖν. ἀπὸ τοῦ καιροῦ ἐκείνου οὐκ ἦλθον ἐν σαββάτῳ. καὶ εἶπα τοῖς λευΐταις οἳ
erāt mūdi & venientes ad cuſtodiendū portas: vt ſctificēt diē ſabbati. ad hec memēto mei de⁹ me⁹: & parce mihi ſm multitudinē mie tue.
ἦσαν καθαριζόμενοι καὶ ἐρχόμενοι φυλάσσοντες τὰς πύλας, ἁγιάζειν τὴν ἡμέραν τοῦ σαββάτου. πρὸς ταῦτα μνήσθητί μου ὁ θεός μου, καὶ φεῖσαί μου κατὰ τὸ πλῆθος τοῦ ἐλέους σου.
& in diebus illis vidi iudeos q̄ duxerūt vxores azotidas ammonitidas moabitidas: & filij eorū ex media pte loquunt azotice: & nō ſunt cognoſcentes loq̄ iudaice: ſed iuxta linguā ppli & populi.
καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις εἶδον τοὺς ἰουδαίους οἳ ἐκάθισαν γυναῖκας ἀζωτίας ἀμμανίτιδας μωαβίτιδας, καὶ οἱ υἱοὶ αὐτῶν ἥμισυ λαλοῦσιν ἀζωτιστί, καὶ οὐκ εἰσὶν ἐπιγινώσκοντες λαλεῖν ἰουδαϊστί, ἀλλὰ κατὰ γλῶσσαν λαοῦ καὶ λαοῦ.
& pugnaui cū eis: & maledixi eis. & percuſſi in eis viros: & decaluaui eos: & adiuraui eos in deo: ſi dederitis filias vſas filijs eorū: & ſi acceperitis de filiab⁹ eorū filijs vſis & ſibi ipſis. nūqd ſic peccauit ſalomon rex iſrael: & in gētib⁹ multis nō erat ſimilis ei rex: & dilectus deo erat. & dedit eū deus in regē ſup oēm iſrael. & hūc inclinauerūt mulieres aliene: & vos nūqd audierim⁹ facere prauitatē hāc? vt p̄uaricemur in deo nr̄o. & ducamus vxores alienas.
καὶ ἐμαχεσάμην μετ᾽ αὐτῶν, καὶ κατηρασάμην αὐτούς, καὶ ἐπάταξα ἐν αὐτοῖς ἄνδρας, καὶ ἐμαδάρωσα αὐτούς, καὶ ὥρκισα αὐτοὺς ἐν τῷ θεῷ, ἂν δῶτε τὰς θυγατέρας ὑμῶν τοῖς υἱοῖς αὐτῶν, καὶ εἰ λήψεσθε τῶν θυγατέρων αὐτῶν τοῖς υἱοῖς ὑμῶν καὶ ἑαυτοῖς. οὐχ οὕτως ἥμαρτε σολομὼν βασιλεὺς ἰσραήλ; καὶ ἐν ἔθνεσι πολλοῖς οὐκ ἦν ὅμοιος αὐτῷ βασιλεύς, καὶ ἀγαπώμενος τῷ θεῷ ἦν. καὶ ἔδωκεν αὐτὸν ὁ θεὸς εἰς βασιλέα ἐπὶ πάντα ἰσραήλ. καὶ τοῦτον ἐξέκλιναν αἱ γυναῖκες αἱ ἀλλότριαι. καὶ ὑμῶν μὴ ἀκουσώμεθα ποιῆσαι τὴν πονηρίαν ταύτην; ἀσυνθετῆσαι ἐν τῷ θεῷ ἡμῶν. καὶ καθίσαι γυναῖκας ἀλλοτρίας.
& de filijs ioada filij eliaſub ſacerdotis magni gener ſanabalat vranite: & fugaui eū a me. recordare eorū de⁹ me⁹ pro apropinquatiōe ſacerdocij: & teſtamenti ſacerdotij et leuitarū.
καὶ ἀπὸ υἱῶν ἰωαδὰ τοῦ ἐλιασοὺβ τοῦ ἱερέως τοῦ μεγάλου γαμβρὸς τοῦ σαναβαλὰτ τοῦ ὠρανίτου, καὶ ἐξέβρασα αὐτὸν ἀπ᾽ ἐμοῦ. μνήσθητι αὐτοὺς ὁ θεός μου ἐπὶ ἀγχιστείᾳ τῆς ἱερατείας, καὶ τὴν διαθήκην τῶν ἱερέων καὶ τῶν λευιτῶν.
& mūdaui eos ab omni alienatione: & cōſtitui vices ſacerdotib⁹ & leuitis: vir quēadmodū op⁹ eī⁹: & ad donū lignorū in tēporib⁹ a tēporib⁹: & in p̄mitijs memento mei de⁹ nr̄ in bonitatem.
καὶ ἐκαθάρισα αὐτοὺς ἀπὸ πάσης ἀλλοτριώσεως καὶ ἔστησα ἐφημερίας τοῖς ἱερεῦσι καὶ τοῖς λευΐταις, ἀνὴρ ὡς τὸ ἔργον αὐτοῦ, καὶ εἰς τὸ δῶρον τῶν ξύλων ἐν καιροῖς ἀπὸ χρόνων, καὶ ἐν τοῖς πρωτογεννήμασι μνήσθητί μου ὁ θεὸς ἡμῶν εἰς ἀγαθωσύνην.

D

Digitized by Google

Incipit Prologus. B. Hiero. in librum Tobie.

CHromatio & Heliodoro epiſcopis Hieronymus preſbyter in domino Salutem. Mirari non deſino exactionis veſtrę inſtantiam. Exigitis enim vt librum chaldęo ſermone conſcriptum ad latinum ſtilum traham: librum vtiq̃ Tobie quem Hebrei de catalogo diuinarū ſcripturarum ſecantes: his quę agiographa memorant manciparunt. Feci ſatis deſiderio veſtro: non tamen meo ſtudio. Arguunt enim nos hebręorum ſtudia & imputant nobis contra ſuum canonem latinis auribus iſta transferre. Sed melius eſſe iudicans phariſeorum diſplicere iudicio: & epiſcoporum iuſſionibus deſeruire inſtiti vt potui. Et quia vicina eſt Chaldęorum lingua ſermoni Hebraico vtriuſq̃ linguę peritiſſimum loquacem reperiens vnius diei laborem arripui: & quicquid ille mihi hebraicis verbis expreſſit: hoc ego accito notario ſermonibus latinis expoſui. Oratiōibus veſtris mercedem huius operis compenſabo: cum gratum vobis didicero me quod iubere eſtis dignati cōpleſſe. Explicit Prologus.

Incipit liber Tobie. Cap. I.

Traſla. gre. To. cū iter. lati.

Ca. I.

Liber ſermonū tobie
Βίβλος λόγων τωβὴτ
filii tobiel filii ananiel
τοῦ τωβιὴλ τοῦ ἀνανιὴλ
filii adui filii gabael: de
τοῦ ἀδουὶ τοῦ γαβαὴλ, ἐκ
ſemine aſael:
τοῦ σπέρματος ἀσαὴλ,
ex tribu nephthalim: q̃ captus eſt in
ἐκ τῆς φυλῆς νεφθαλείμ, ὃς ᾐχμαλωτεύθη ἐν
diebus enemeſſari regis aſſyrio-
ἡμέραις ἐνεμεσσάρου τοῦ βασιλέως ἀσσυρί-
rū e thiſbe: q̃ eſt a dextris ꝓprie neph
ων ἐκ θίσβης, ἥ ἐστιν ἐκ δεξιῶν κυρίως τῆς νεφ
thalim in galilea ſupra aſer. ego to
θαλεὶμ ἐν τῇ γαλιλαίᾳ ὑπεράνω ἀσήρ. ἐγὼ τω
bias viis veritatis ambulaui ⁊ iuſti
βὴτ ὁδοῖς ἀληθείας ἐπορευόμην καὶ δικαιοσύ
cie oībus diebus vite mee. ⁊ ele-
ναις πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς μου. καὶ ἐλεη
moſynas multas faciebam fratrib⁹ meis
μοσύνας πολλὰς ἐποίουν τοῖς ἀδελφοῖς μου
⁊ genti mee: q̃ ambulauerunt me-
καὶ τῷ ἔθνει μου, τοῖς συμπορευθεῖσι μετ'
cum in regionē aſſyriorū in niniuē. ⁊ qñ e-
ἐμοῦ εἰς χώραν ἀσσυρίων εἰς νίνευι. καὶ ὅτε ἤ-
rā in regiōe mea in terra iſrael: iunio
μην ἐν τῇ χώρᾳ μου ἐν τῇ γῇ ἰσραήλ, νεωτέ-
re me exiſtēte: oīs tribus nephthalim
ρου μου ὄντος, πᾶσα φυλὴ τοῦ νεφθαλεὶμ
patris mei receſſit a domo hiero
τοῦ πατρός μου ἀπέστη ἀπὸ τοῦ οἴκου ἱερο-
ſolymorū q̃ electa eſt ab oībus
σολύμων τοῦ ἐκλεχθέντος ἀπὸ πασῶν τῶν
tribubus iſrael: vt ſacrificarēt oēs tri
φυλῶν ἰηλ, εἰς τὸ θυσιάζειν πάσας τὰς φυ
bus. ⁊ ſctificatū ē tēplū tabernaculi
λάς. καὶ ἡγιάσθη ὁ ναὸς τῆς κατασκηνώσεως
altiſſimi: ⁊ edificatum ē in oēs
τοῦ ὑψίστου, καὶ ᾠκοδομήθη εἰς πάσας τὰς
gñatiōes ſeculi. ⁊ oēs tribus q̃ re
γενεὰς τοῦ αἰῶνος. καὶ πᾶσαι αἱ φυλαὶ αἱ συ
ceſſerant: ſacrificabāt baal ꝓtāti:
ναποστᾶσαι, ἔθυον τοῦ βάαλ τῇ δυνάμει,
⁊ domus nephthalim patris mei. ⁊
καὶ ὁ οἶκος νεφθαλεὶμ τοῦ πατρός μου. καὶ
ego ſolus ibam multoties in hierl'm
ἐγὼ μόνος ἐπορευόμην πλεονάκις εἰς ἰλημ
in feſtiuitatibus: ſicut ſcriptum eſt omni
ἐν ταῖς ἑορταῖς, καθὼς γέγραπται παντὶ
populo iſrael in ꝓcepto ſempiterno
τῷ λαῷ ἰσραὴλ ἐν προστάγματι αἰωνίῳ τὰς
primitias ⁊ decimas foetuum
ἀπαρχὰς καὶ τὰς δεκάτας τῶν γεννημάτων
⁊ primitiua habens: ⁊ dabam il
καὶ τὰς πρωτοκουρίας ἔχων, καὶ ἐδίδουν αὐ
la ſacerdotibus filiis aaron ad al
τὰς τοῖς ἱερεῦσι τοῖς υἱοῖς ἀαρὼν πρὸς τὸ θυ
tare omnium foetuum. pri
σιαστήριον πάντων τῶν γεννημάτων. τὴν πρώ-

Traſla. B. Hie.

TObias ex tribu & ciuitate Neptali: quę eſt in ſuperioribus Galileę ſupra Naaſon poſt viā quę ducit ad occidentem: in ſiniſtro hñs ciuitatem Sephet: cum captus eſſet ī diebus ſalmanaſar regis aſſyriorū: in captiuitate tñ poſitus viā veritatis non deſeruit: ita vt omnia quę habere poterat cotidie cōcaptiuis fratribus: qui erāt ex eius genere impartiret. Cumq̃ eſſet iunior oībus in tribu Neptali nihil tñ puerile geſſit in opere. Deniq̃ cū irent oēs ad vitulos aureos quos Hieroboā fecerat rex iſrael: hic ſolus fugiebat conſortia oīm & pergebat ad Hieruſalē ad templū dñi & ibi adorabat dominū deum iſrael: omnia primitiua ſua & decimas ſuas fideliter offerens: ita vt ī tertio anno ꝓſelytis & aduenis miniſtraret oēm decimationē. Hęc & his ſimilia ſecūdū legē dei puerul⁹ obſeruabat. Cum vero factus fuiſſet vir: accepit vxorē Annā de tribu ſua genuitq̃ ex ea filiū nomen ſuū imponēs ei: quem ab īfantia timere deū docuit: & abſtinere ab oī pctō. Igitur dū per captiuitatē deueniſſet cū vxore ſua & filio in ciuitatem niniuem cum oī tribu ſua: & cum oēs ederēt ex cibis gentiliū: iſte cuſtodiuit aīā ſuā: & nunq̃ cōtaminat⁹ eſt in eſcis eorū. Et qm̄ memor fuit dñi in toto corde ſuo: dedit illi deus gratiam in cōſpectu Salmanaſar regis: & dedit illi poteſtatē quocunq̃ vellet ire habēs libertatē quecūq̃ facere voluiſſet. Pergebat em̄ per oēs qui erāt in captiuitate: & monita ſalutis dabat eis. Cū aūt veniſſet in Rages ciuitatem medorū & ex his quibus honoratus fuerat a rege habuiſſet decē talenta argēti: et cū in multa turba gñis ſui Gabelū egentē videret qui erat ex tribu ei⁹: ſub chirographo dedit illi memoratū pōdus argēti. Poſt multum vero tpis mortuo ſalmanaſar rege cum regnaret Sennacherib filius eius ꝓ eo & filios Iſrael exoſos haberet in conſpectu ſuo: Tobias cotidie pergebat per oēm cognationem ſuam & cōſolabatur eos diuidebatq̃ vnicuiq̃ put poterat de facultatib⁹ ſuis. Eſurientes alebat: nudiſq̃ veſtimenta

Traſla. gre. To. cū iter. la.

mam decimā dabam filiis aaron mi-
την δεκάτην ἐδίδουν τοῖς υἱοῖς ἀαρὼν τοῖς θε-
niſtrantibus in hieruſalē. at ſecundam deci
ραπεύουσιν ἐν ἰλημ. τὴν δὲ δευτέραν δεκά-
mam vendebā: ⁊ ibam ⁊ expē
την ἀπεπρατιζόμην, καὶ ἐπορευόμην καὶ ἐδα-
debam illa in hieruſalē ꝑ ſingulos annos.
πάνων αὐτὰ ἐν ἰλημ καθ' ἕκαστον ἐνιαυτόν.
⁊ tertiam dabam q̃bus cōueniebat: ſicut
καὶ τὴν τρίτην ἐδίδουν οἷς καθήκει, καθὼς
ꝓceperat debbora mater patris
ἐνετείλατο δεββώρα ἡ μήτηρ τοῦ πατρός
mei: quia orphanus relictus ſum a pa
μου, διότι ὀρφανὸς κατελείφθην ὑπὸ τοῦ πα
tre meo. ⁊ cū factus eſſē vir: accepi an
τρός μου. καὶ ὅτε ἐγενόμην ἀνήρ, ἔλαβον ἄν
nam vxorē de ſemine familie
ναν γυναῖκα ἐκ τοῦ σπέρματος τῆς πατριᾶς
noſtre: ⁊ genui ex ea tobiā: ⁊ qñ
ἡμῶν, καὶ ἐγέννησα ἐξ αὐτῆς τωβίαν, καὶ ὅτε
captiu⁹ duct⁹ fui in niniuē: oēs fra
ᾐχμαλωτίσθην εἰς νίνευι, πάντες οἱ ἀδελ
tres mei ⁊ q̃ de gñe meo: edebāt de
φοί μου καὶ οἱ ἐκ τοῦ γένους μου, ἤσθιον ἐκ τῶν
panibus gētiliū. ego vero cuſtodiui ani
ἄρτων τῶν ἐθνῶν. ἐγὼ δὲ συνετήρησα τὴν ψυ
mā meā ne manducarē: qa memor fui de
χήν μου μὴ φαγεῖν, καθότι ἐμεμνήμην τοῦ θε
ī in tota anima mea: ⁊ dedit altiſſimus
οῦ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ μου, καὶ ἔδωκεν ὁ ὕψιστος
gratiā ⁊ formā ī cōſpectu enemeſſari: ⁊
χάριν καὶ μορφὴν ἐνώπιον ἐνεμεσσάρου, καὶ ἤ-
fui eius emptor. ⁊ ꝓfectus ſum in
μην αὐτοῦ ἀγοραστής. καὶ ἐπορευόμην εἰς τὴν
mediā. ⁊ tradidi gabelo fra
μηδίαν. καὶ παρεθέμην γαβαήλῳ τῷ ἀδελ
tri gabrie in rages medie argenti
φῷ γαβρία ἐν ῥάγοις τῆς μηδίας ἀργυρίου
talenta decē: ⁊ cū mortuus eſſet enemeſſa
τάλαντα δέκα, καὶ ὅτε ἀπέθανεν ἐνεμέσσα
rus: regnauit ſennacherib filius eius pro
ρος, ἐβασίλευσε σενναχηρεὶβ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἀντ'
eo. ⁊ vie eius ceſſauerunt. ⁊ nō ā-
αὐτοῦ. καὶ αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ ἠκαταστάτησαν. καὶ οὐκέ-
plius potui ire in mediam. ⁊
τι ἠδυνήθην πορευθῆναι εἰς τὴν μηδίαν. καὶ
in diebus enemeſſari elemoſynas
ἐν ταῖς ἡμέραις ἐνεμεσσάρου ἐλεημοσύνας
multas faciebā fratribus meis. pa
πολλὰς ἐποίουν τοῖς ἀδελφοῖς μου. τοὺς ἄρ-
nes meos dabam eſurientibus: ⁊ veſti
τους μου ἐδίδουν τοῖς πεινῶσι, καὶ τὰ ἱμά-
mēta mea nudis. ⁊ ſi quēpiā de gñe
τιά μου τοῖς γυμνοῖς. καὶ εἴ τινα ἐκ τοῦ γένους
meo videbā mortuum ⁊ ꝓiectum in
μου ἐθεώρουν τεθνηκότα καὶ ἐρριμμένον ἐπὶ τοῦ
muro in niniue: ſepeliebā eum: ⁊ ſi quē
τείχους εἰς νίνευι, ἔθαπτον αὐτόν, καὶ εἴ τι-
piā occidit ſennacherib rex qñ
να ἀπέκτεινε σενναχηρεὶβ ὁ βασιλεὺς ὅτε

Digitized by Google

venit fugiens de iudea: ſepeliui eum
ἦλθε φεύγων ἐκ τῆς ἰουδαίας, ἔθαψα αὐτὸν
furatus. multos enim ꝑdidit in fu
κλέπτων. πολλοὺς γὰρ ἀπώλεσεν ἐν τῷ θυ
rore ſuo. ⁊ queſita ſunt a rege
μῷ αὐτοῦ. καὶ ἐζητήθη ὑπὸ τοῦ βασιλέως τὰ
corpora: ⁊ nõ ſunt inuenta. pergens aũt vnus
σώματα, καὶ οὐχ εὑρέθη. πορευθεὶς δὲ εἷς
niniuitarũ: manifeſtauit regi de
τῶν νινευιτῶν, ὑπέδειξε τῷ βασιλεῖ περὶ
me ꝙ ſepeliebam eos. ⁊ abſcõdit⁹ ſũ. co
ἐμοῦ ὅτι ἔθαπτον αὐτούς. καὶ ἐκρύβην. ἐπι
gnoſcẽs aũt ꝙ queror vt moriar: timens
γνοὺς δὲ ὅτι ζητοῦμαι ἀποθανεῖν, φοβηθεὶς
receſſi. ⁊ direpte ſunt oẽs ſubſtã
ἀνεχώρησα. καὶ διηρπάγη πάντα τὰ ὑπάρ
tie mee: ⁊ nõ eſt relictum mihi quicq̃:
χοντά μου, καὶ οὐ κατελείφθη μοι οὐδέν,
preter annam vxorem meã ⁊ tobiam
πλὴν ἄννας τῆς γυναικός μου καὶ τωβίου
filiũ meũ. ⁊ nõ trãſierũt dies quinquagi
τοῦ υἱοῦ μου. καὶ οὐ διῆλθον ἡμέραι πεντήκον
taquinq;: vſq;quo occiderũt eum duo
τα πέντε, ἕως οὗ ἀπέκτειναν αὐτὸν οἱ δύο
filii eius: ⁊ fugerũt in mõtes ararat. ⁊ re
υἱοὶ αὐτοῦ, καὶ ἔφυγον εἰς τὰ ὄρη ἀραράτ. καὶ ἐ
gnauit achirdonus filius eius ꝓ e
βασίλευσεν ἀχειρδωνὸς υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐ
o. ⁊ cõſtituit achiacharum anael filiũ fra
τοῦ. καὶ ἔταξεν ἀχιάχαρον ἀναὴλ τὸν υἱὸν τοῦ
tris mei ſup oẽm computationẽ
ἀδελφοῦ μου ἐπὶ πᾶσαν τὴν ἐκλογιστίαν τοῦ
patris ſui: ⁊ ſup omnem guberna
πατρὸς αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν διοική
tionẽ. ⁊ orauit achiacharus pro me: ⁊
σιν. καὶ ἠξίωσεν ἀχιάχαρος περὶ ἐμοῦ, καὶ
veni in niniuẽ. achiacharus aũt erat pincerna
ἦλθον εἰς νινευΐ. ἀχιάχαρος δὲ ἦν οἰνοχόος
⁊ ab annulo ⁊ gubernator ⁊ cõpu
καὶ ἀπὸ τοῦ δακτυλίου καὶ διοικητὴς καὶ ἐκλο
tator. ⁊ cõſtituit eum achirdonus
γιστής. καὶ κατέστησεν αὐτὸν ὁ ἀχειρδωνὸς ἐκ
ſecundo. erat aũt patruelis meus. cum aũt re
δευτέρας. ἦν δὲ ἐξάδελφός μου. ὅτε δὲ κα
dii in domum meã: ⁊ reſtituta ẽ mihi an
τῆλθον εἰς τὸν οἶκόν μου, καὶ ἀπεδόθη μοι ἄν
na vxor mea: ⁊ tobias filius meus.
να ἡ γυνή μου, καὶ τωβίας ὁ υἱός μου. Ca. 2.

IN quinquageſimo feſto: quod eſt ſanctũ
ἐν τῇ πεντηκοστῇ τῇ ἑορτῇ, ἥ ἐστιν ἁγία
ſeptẽ hebdomadarum: factũ ẽ prãdiũ bonũ mihi.
ἑπτὰ ἑβδομάδων, ἐγενήθη ἄριστον καλόν μοι.
⁊ accubui vt mãducarẽ. ⁊ vidi cibaria
καὶ ἀνέπεσα τοῦ φαγεῖν. καὶ ἐθεασάμην ὄψα
multa. ⁊ dixi filio meo: vade adduc
πολλά. καὶ εἶπα τῷ υἱῷ μου, βάδιζε ἄγαγε
quẽcunq; inueneris de fratrib⁹ noſtris idigẽtẽ: q
ὃν ἐὰν εὕρῃς τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν ἐνδεῆ, ὃς
memor eſt dñi. ⁊ ecce expecto te. ⁊ ve
μέμνηται τοῦ κυρίου. καὶ ἰδοὺ μένω σε. καὶ ἐλ
niẽs dixit: pater vnus de gẽte noſtro
θὼν εἶπε, πάτερ εἷς ἐκ τοῦ γένους ἡμῶν ἐ
ſtrãgulatus ꝓiectus ẽ in platea. ⁊ ego
στραγγαλωμένος ἔρριπται ἐν τῇ ἀγορᾷ. κἀγὼ
anteq̃ guſtarem ego: exiliens tuli
πρὶν ἢ γεύσασθαί με, ἀναπηδήσας ἀνειλό
eũ in quãdã domũ: quouſq; occideret ſol.
μην αὐτὸν εἴς τι οἴκημα, ἕως ὅτου ἔδυ ὁ ἥλι
⁊ reuerſus lotus ſum ⁊ mãducaui
ος. καὶ ἐπιστρέψας ἐλουσάμην καὶ ἤσθιον
panẽ meũ in triſtitia. ⁊ memor fui pro
τὸν ἄρτον μου ἐν λύπῃ. καὶ ἐμνήσθην τῆς προ

ꝓbebat: & mortuis atq; occiſis ſepul-
turã ſollicit⁹ exhibebat. Deniq; cũ re
uerſus eſſet rex ſennacherib fugiẽs a
iudea plagã quã circa eũ fecerat deus
ꝓpt̃ blaſphemiã ſuã: & iratus multos
occideret ex filiis iſrael tobias ſepelie
bat corpa eorũ. At vbi nũciatũ eſt re
gi: iuſſit eũ occidi: & tulit oẽm ſubſtã
tiã eius. Tobias vero cũ filio ſuo & cũ
vxore fugiens nudus latuit: qa multi
diligebãt eũ. Poſt dies vero. xlv. occi-
derũt regẽ filii ipſius. Et reuerſus eſt
tobias in domũ ſuã oĩſq; facultas eius
reſtituta eſt ei. Ca. 2.

POſt hec vero cũ eẽt dies feſt⁹ dñi
& factũ eſſet prandiũ bonũ in do
mo tobie: dixit filio ſuo. Vade & ad-
duc aliquos de tribu nr̃a timẽtes deũ
vt epulentur nobiſcũ. Cũq; abiſſet re
uerſus nũciauit ei vnũ ex filiis iſrl̃ iu-
gulatũ iacere ĩ platea. Statiq; exiliẽs
de accubito ſuo relinq̃ns prandiũ ie-
iunus ꝑuenit ad corpus tollẽſq; illud
portauit ad domũ ſuã occulte vt dum
ſol occubuiſſet caute ſepeliret eũ. cũ
q; occultaſſet corp⁹ mãducauit panẽ
cũ luctu & tremore memorãs illũ ſer
monẽ quẽ dixit dñs ꝑ amos ꝓphetã.
Dies feſti vr̃i cõuertẽtur in lamẽtatio
nẽ & luctũ. Cũ vero ſol occubuiſſet a
biit & ſepeliuit eũ: arguebãt aũt eũ oẽs
ꝓximi eius: dicentes. Iã huius rei cau
ſa interfici iuſſus es: & vix effugiſti
mortis imperiũ: & iterũ ſepelis mor-
tuos. Sed tobias plus timẽs deũ q̃ re
gem rapiebat corpa occiſorũ & occul
tabat in domo ſua: & mediis noctib⁹
ſepeliebat ea. Cõtigit aũt vt q̃dam die
fatigatus a ſepultura veniẽs domũ ia
ctaſſet ſe iuxta parietẽ & obdormiſſet
& ex nido hirũdinũ dormiẽti illi cali
da ſtercora ĩciderẽt ſup oculos eius fi
eretq; cecus. Hãc aũt tẽtationẽ ideo ꝑ
miſit dñs euenire illi: vt poſteris dare
tur exemplũ patiẽtie eius ſicut & ſancti
iob. Nã cũ ab infantia ſua ſp̃ deum ti
muerit & mãdata ei⁹ cuſtodierit: nõ ẽ
cõtriſtatus contra deũ ꝙ plaga cecita
tis euenerit ei: ſed ĩmobilis in dei timo
re ꝑmãſit: agẽs grãs deo oĩbus dieb⁹
vite ſue. Nam ſicut beato iob inſul-
tabãt reges: ita iſti parẽtes & cognati
ei⁹ irridebãt vitã eius: dicẽtes. Vbi eſt
ſpes tua ꝓ q̃ elemoſynas & ſepulturas
faciebas. Tobias vero icrepabat eos:
dicẽs. Nolite ita loqui qm̃ filii ſctõrũ
ſumus: & vitã illã expectam⁹: quã de⁹
daturus eſt his q fidem ſuã nunq̃ mu
tant ab eo. Anna vero vxor eius ibat
ad opus textrinũ cotidie: & de labore
manuũ ſuarũ victũ quẽ cõſeq potuiſ
ſet deferebat. Vñ factũ eſt: vt hedũ ca
prarũ accipiẽs detuliſſet domi. Cui⁹
cũ vocẽ balãtis vir ei⁹ audiſſet: dixit:
videte ne forte furtiu⁹ ſit. Reddite eũ
dñis ſuis: qa nõ licet nobis aut edere
ex furto aliqd aut cõtingere. Ad hec
vxor eius irata rñdit. Manifeſte vana
facta ẽ ſpes tua & elemoſyne tue: mõ
apparuerũt. Atq; his & aliis huiuſce
modi verbis exprobrabat ei.

phetie amos: ſicut dixit: cõuertentur
φητείας ἀμὼς καθὼς εἶπε, στραφήσονται
feſtiuitates veſtre i luctũ: ⁊ omnes
αἱ ἑορταὶ ὑμῶν εἰς πένθος, καὶ πᾶσαι αἱ
leticie veſtre in lamẽtationẽ. ⁊ fleui
εὐφροσύναι ὑμῶν εἰς θρῆνον. καὶ ἔκλαυσα.
⁊ cum occidit ſol: abii: ⁊ effodiẽs ſepe
καὶ ὅτε ἔδυ ὁ ἥλιος, ᾠχόμην, καὶ ὀρύξας ἔθα
liui eum. ⁊ ꝓpinqui deridebãt dicen
ψα αὐτόν. καὶ οἱ πλησίον ἐπεγέλων λέγον
tes: nõ adhuc timet hic interfici pro
τες, οὐκέτι φοβεῖται οὗτος φονευθῆναι περὶ
negocio iſto: ⁊ fugit: ⁊ ec
τοῦ πράγματος τούτου, καὶ ἀπέδρα, καὶ ἰ
ce iterum ſepelit mortuos. ⁊ in ea
δοὺ πάλιν θάπτει τοὺς νεκρούς. καὶ ἐν αὐ
dem nocte dormiui fedatus iuxta
τῇ τῇ νυκτὶ ἐκοιμήθην μεμιαμμένος παρὰ
parietem aule. ⁊ facies mea
τὸν τοῖχον τῆς αὐλῆς. καὶ τὸ πρόσωπόν μου
diſcooperta erat. ⁊ nõ ſciebã ꝙ paſſerculi
ἀνακάλυπτον ἦν. καὶ οὐκ ᾔδειν ὅτι στρουθία
in pariete erãt. ⁊ oculis meis ap
ἐν τῷ τοίχῳ ἐστί. καὶ τῶν ὀφθαλμῶν μου ἀνε
tis: imiſerũt ſterc⁹ paſſerculi calidũ in
ῳγότων, ἀφώδευσαν τὰ στρουθία θερμὸν εἰς
oculos meos. ⁊ facte ſunt albugi
τοὺς ὀφθαλμούς μου. καὶ ἐγενήθη λευκώμα
nes in oculis meis. ⁊ abii
τα ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς μου. καὶ ἐπορευόμην
ad medicos: ⁊ nõ ꝓfuerunt mihi. achia
πρὸς ἰατρούς, καὶ οὐκ ὠφέλησάν με. ἀχιά
charus aũt nutriebat me: quouſq; ꝓfectus ſũ in
χαρος δὲ ἔτρεφέ με, ἕως οὗ ἐπορεύθην εἰς
elymaida. ⁊ vxor mea anna ſeruiebat
τὴν ἐλυμαΐδα. καὶ ἡ γυνή μου ἄννα ἠριθεύετο
in muliebribus: ⁊ mittebat domi
ἐν τοῖς γυναικείοις, καὶ ἀπέστελλε τοῖς κυ
nis. ⁊ retribuerunt ei ⁊ ipſi mer
ρίοις. καὶ ἀπέδωκαν αὐτῇ καὶ αὐτοὶ τὸν μι
cedẽ: addentes ⁊ hedum. cũ aũt veniſſet
σθόν, προσδόντες καὶ ἔριφον. ὅτε δὲ ἦλθε
ad me: cepit balare. ⁊ dixi ei: vn
πρός με, ἤρξατο κράζειν. καὶ εἶπον αὐτῇ, πό
de hedulus: nũqd furtiuus eſt: redde
θεν τὸ ἐρίφιον, μὴ κλεψιμαῖόν ἐστιν; ἀπόδος
illum dñis. nõ enim licitum eſt man
αὐτὸ τοῖς κυρίοις. οὐ γὰρ θεμιτόν ἐστι φα
ducare furtiuum. ipſa aũt dixit: dono datus
γεῖν κλεψιμαῖον. ἡ δὲ εἶπε, δῶρον δέδο
eſt mihi ſupra mercedẽ. ⁊ nõ credebam
ταί μοι ἐπὶ τῷ μισθῷ. καὶ οὐκ ἐπίστευον
illi. ⁊ dicebã reddere illum
αὐτῇ. καὶ ἔλεγον ἀποδιδόναι αὐτὸ τοῖς
dñis. ⁊ erubeſcebã ad eam. illa aũt
κυρίοις. καὶ ἠρυθρίων πρὸς αὐτήν. ἡ δὲ
rñdens mihi dixit: vbi ſunt ele
ἀποκριθεῖσά μοι εἶπε, ποῦ εἰσὶν αἱ ἐλε
moſyne tue ⁊ iuſticie tue:
ημοσύναι σου καὶ αἱ δικαιοσύναι σου;
ecce cognita omnia tecum.
ἰδοὺ γνωστὰ πάντα μετὰ σοῦ. Ca. 3.

ET triſtatus fleui. ⁊ ora
Καὶ λυπηθεὶς ἔκλαυσα. καὶ προσ
ui cum dolore dicẽs: iuſtus es
ηυξάμην μετ' ὀδύνης λέγων, δίκαιος εἶ
dñe ⁊ omnia opera tua. ⁊ om
κύριε καὶ πάντα τὰ ἔργα σου. καὶ πᾶ
nes vie tue mĩa ⁊ veritas.
σαι αἱ ὁδοί σου ἐλεημοσύνη καὶ ἀλήθεια.
⁊ iudiciũ verum ⁊ iuſtum tu iudicas
καὶ κρίσιν ἀληθινὴν καὶ δικαίαν σὺ κρίνεις

Digitized by Google

in eternū.memor eſto mei ⁊ reſpice
εἰς τὸν αἰῶνα.μνήσθητί μου καὶ ἐπίβλεψον
in me. ne me vlciſcaris ob pctā
ἐπ᾽ ἐμέ. μή με ἐκδικήσῃς ταῖς ἁμαρτίαις
mea ⁊ ignorantias meas: ⁊ pa
μου καὶ τοῖς ἀγνοήμασί μου, καὶ τῶν πατέ=
trū meorū q̄ peccauerūt corā te. nō obedie=
ρων μου οἳ ἥμαρτον ἐνώπιόν σου. παρήκου=
runt.n. p̄ceptis tuis.⁊ dediſti nos
σαν γὰρ τῶν ἐντολῶν σου.καὶ ἔδωκας ἡμᾶς
in direptionem ⁊ captiuitatē ⁊ mor=
εἰς διαρπαγὴν καὶ αἰχμαλωσίαν καὶ θάνα
tem ⁊ parabolam improperii oibus i qb⁹
τον καὶ παραβολὴν ὀνειδισμοῦ πᾶσιν οἷς
diſperſi ſumus. ⁊ nūc multa iudicia
ἐσκορπίσμεθα. καὶ νῦν πολλαὶ αἱ κρίσεις
tua ſunt ⁊ vera. de me fac pro
σου εἰσὶ καὶ ἀληθιναί.ἐξ ἐμοῦ ποίησον ὑπὲρ
pctis meis ⁊ patrū meorū:
τῶν ἁμαρτιῶν μου καὶ τῶν πατέρων μου,
qm̄ non fecimus p̄cepta tua.non eīm
ὅτι οὐκ ἐποιήσαμεν τὰς ἐντολάς σου. οὐ γὰρ
ambulauim⁹ in veritate corā te. ⁊ nūc
ἐπορεύθημεν ἐν ἀληθείᾳ ἐνώπιόν σου. καὶ νῦν
ſecundū placitū corā te fac me=
κατὰ τὸ ἀρεστὸν ἐνώπιόν σου ποίησον μετ᾽ ἐ=
cum. p̄cipe recipere ſpūm meū:
μοῦ. ἐπίταξον ἀναλαβεῖν τὸ πνεῦμά μου,
vt pereā ⁊ fiam terra. qm̄ vti=
ὅπως ἀπολυθῶ καὶ γένωμαι γῆ. διότι λυσι
le mihi mori ꝙ viuere: da opprobria
τελές μοι ἀποθανεῖν ἢ ζῆν, ὅτι ὀνειδισμοὺς
mendoſa audiui: ⁊ triſtitia eſt multa in
ψευδεῖς ἤκουσα, καὶ λύπη ἐστὶ πολλὴ ἐν ἐ=
me. p̄cipe abſolui me de neceſſitate
μοί. ἐπίταξον ἀπολυθῆναί με τῆς ἀνάγκης
iam in eternū locū. ne auertas
ἤδη εἰς τὸν αἰώνιον τόπον.μὴ ἀποστρέψῃς τὸ
faciē tuam a me. in eadem die cō=
πρόσωπόν σου ἀπ᾽ ἐμοῦ.ἐν τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ συ
tigit filie raguelis ſarre in ecbata=
νέβη τῇ θυγατρὶ ῥαγουὴλ σάρρᾳ ἐν ἐκβατά
nis medie: et hanc opprobrari ab
νοις τῆς μηδίας, καὶ ταύτην ὀνειδισθῆναι ὑπὸ
ancillis patris ſui: qm̄ erat tradita vi
παιδισκῶν τ πρὸς αὐτῆς, ὅτι ἦν δεδομένη ἀν
ris ſeptem: ⁊ aſmodeus neq̄
δράσιν ἑπτά, καὶ ὁ ἀσμοδαῖος τὸ πονηρὸν
demoniū occidit eos: anteꝙ eſſent
δαιμόνιον ἀπέκτεινεν αὐτούς, πρὶν ἢ γενέσθαι
ipſi cū ea vt in mulierib⁹.⁊ dixerūt
αὐτοὺς μετ᾽ αὐτῆς ὡς ἐν γυναιξί. καὶ εἶπον
ei: nō intelligis ꝙ ſuffocaueris vi=
αὐτῇ, οὐ συνίῃς ἀποπνίγουσα τοὺς ἄν=
ros tuos? iam ſeptem viros habuiſti:
δρας σου; ἤδη ἑπτὰ ἄνδρας ἔχες,
⁊ vnius eorū nō es noīata. q̄re nos ver
καὶ ἑνὸς αὐτῶν οὐκ ὠνομάσθης. τί ἡμᾶς μα
beras pro eis? ſi mortui ſunt: vade
στιγοῖς περὶ αὐτῶν; εἰ ἀπέθανον, βάδιζε
cum illis: ne videamus ex te filiū aut fili=
μετ᾽ αὐτῶν, μὴ ἴδοιμεν σου υἱὸν ἢ θυγα/
am in eternū. hec cū audiſſet: triſta
τέρα εἰς τὸν αἰῶνα. ταῦτα ἀκούσασα, ἐλυ
ta eſt valde: vt ſuffocaretur: ⁊ di=
πήθη σφόδρα, ὥστε ἀπάγξασθαι, καὶ εἶ=
xit: vna q̄de ſum patri meo. ſi fece
πε, μία μὲν εἰμὶ τῷ πατρί μου. ἐὰν ποιή=
ro hoc: improperiū ipſi eſt: ⁊ ſenectā e=
σω τοῦτο, ὄνειδος αὐτῷ ἐστι, καὶ τὸ γῆρας αὐ
tus deducā cū dolore in īfernū. ⁊ dep̄cata ē
τοῦ κατάξω μετ᾽ ὀδύνης εἰς ᾅδου. καὶ ἐδεήθη

Nunc Tobias ingemuit & cepit orare cū lachrymis dicēs. Iuſt⁹ es dn̄e: & oīa iudicia tua vera ſunt: & oēs vie tue mīa & veritas & iudiciū. Et nunc dn̄e memor eſto mei: & ne vindictā ſumas de pctis meis: neq̄ reminiſcaris delicta mea vel parētū meorū. Qm̄ nō obediuim⁹ p̄ceptis tuis ideo traditi ſumus ī direptionē & captiuitatē & morte & in fabulā & in īproperiū oibus natiōbus in quibus diſpſiſti nos. et nūc dn̄e magna iudicia tua qa nō egimus ſecundū p̄cepta tua: & nō ambulauimus ſinceriter corā te. Et nūc dn̄e ſecūdū volūtatem tuā fac mecū & p̄cipe in pace recipi ſpm̄ meū. Expedit.n. mihi mori magis ꝙ viuere. Eadē igitur die cōtigit vt ſara filia raguelis in rages ciuitate medorū: & ipa audiret improperiū ab vna ex ācillis patris ſui qm̄ tradita fuerat ſeptē viris: & demoniū noīe aſmodeus occiderat eos mox vt ingreſſi fuiſſent ad eā. Ergo cū ꝓ culpa ſua increparet puellā: rn̄dit ei dicēs. Amplius ex te nō videam⁹ filiū aut filiā ſup trā interfectrix virorū tuorū. nūqd & occidere me vis ſicut etiā occidiſti ſeptē viros? Ad hāc vocē prexit i ſupius cubiculum domus ſue: & tribus dieb⁹ & tribus noctibus nō manducauit neq̄ bibit: ſed in orōne pſiſtēs cū lachrymis dep̄cabatur deū vt ab iſto īpropio liberaret eā. Factū eſt āt die tertia dū cōpleret orōnem: bn̄dicēs dn̄m dixit. Bn̄dictū eſt nomen tuū deus prm̄ nr̄orum: q cum iratus fueris miaꝫ facies & in tpe tribulatiōis pctā dimittis his q inuocant te. Ad te dn̄e faciem meam cōuerto: ad te oculos meos erigo. Peto dn̄e vt de vīculo īproperii huius abſoluas me aut certe deſup terram eripias me. Tu ſcis dn̄e quia nunꝙ cōcupiui virum: & mundam ſeruaui aīam meā ab oi cōcupiſcentia. Nunꝙ cum ludentibus miſcui me: neq̄ cum his q in leuitate ambulant participē me prebui. Virum autem cum timore tuo non cum libidine mea conſenſi ſuſcipere. Et aut ego indigna fui illis: aut illi forſitan mihi non fuerunt digni: quia forſitan viro alii conſeruaſti me. Non eſt eī in hoīs poteſtate cōſilium tuum. Hoc autem ꝓ certo habet omnis qui colit te: quia vita eius ſi in probatione fuerit coronabitur: ſi autem in tribulatione fuerit: liberabitur: & ſi in corruptione fuerit ad miſericordiam tuam venire licebit. Non enim delectaris in perditiōibus noſtris: quia poſt tempeſtatem tranquillum facis: & poſt lachrymationem & fletum exultationem infundis. Sit nomen tuum deus Iſrael benedictum in ſecula. In illo tempore exaudite ſunt p̄ces amborū in cōſpetu glie ſūmi dei. Et miſſus eſt āgelus dn̄i ſctūs raphael vt curaret eos ambos qrū vno tpe ſūt orōes i cōſpectu dn̄i recitate.

ad feneſtrā. ⁊ dixit: benedictus es dn̄e
πρὸς τῇ θυρίδι. καὶ εἶπεν, εὐλογητὸς εἶ κύριε
deus meus: ⁊ bn̄dictū nomen glorie
ὁ θεός μου, καὶ εὐλογητὸν τὸ ὄνομα τῆς δόξης
tue ſanctū ⁊ honorabile ī ſecula. bn̄di=
σου τὸ ἅγιον καὶ ἔντιμον εἰς τοὺς αἰῶνας. εὐλο
cant te oīa opera tua in ſecu
γήσαισάν σε πάντα τὰ ἔργα σου εἰς τὸν αἰῶ
lā. ⁊ nūc dn̄e oculos meos ⁊
να. καὶ νῦν κύριε τοὺς ὀφθαλμούς μου καὶ τὸ
faciem meā in te dedi. dixi vt ab
πρόσωπόν μου εἰς σὲ δέδωκα. εἶπον ἀπο
ſoluas me de terra. ⁊ vt nō audiā ego
λῦσαί με ἀπὸ τῆς γῆς. καὶ μὴ ἀκοῦσαί με
amplius īproperiū. tu cognoſcis dn̄e ꝙ
μηκέτι ὀνειδισμόν. σὺ γινώσκεις κύριε ὅτι
munda ſum ab oī pctō viri:
καθαρά εἰμι ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας ἀνδρός,
⁊ nō coinq̄naui nomē meū neq̄ no
καὶ οὐκ ἐμόλυνα τὸ ὄνομά μου οὐδὲ τὸ ὄνο=
mē patris mei in terra captiuita
μα τοῦ πατρός μου ἐν τῇ γῇ τῆς αἰχμαλω
tis mee. vnigenita ſum patri meo: ⁊
σίας μου. μονογενής εἰμι τῷ πατρί μου, καὶ
non eſt ei filius q̄ ſit he=
οὐχ ὑπάρχει αὐτῷ παιδίον ὃ κληρονομή
res ei: neq̄ frater ꝓpinquus: neq̄ exi=
σει αὐτόν, οὐδὲ ἀδελφὸς ἐγγύς, οὐδὲ ὑπάρ
ſtens ei filius: vt ſeruem me e=
χων αὐτῷ υἱός, ἵνα συντηρήσω ἐμαυτὴν αὐ
ī vxorē. iam perierunt mihi ſeptē. ad qd
τῷ γυναῖκα. ἤδη ἀπώλοντό μοι ἑπτά. ἵνα
mihi reliquū viuere: ⁊ niſi videtur tibi inter=
τί μοι λοιπὸν ζῆν; καὶ εἰ μὴ δοκεῖ σοι ἀπο=
ficere me: p̄cipe reſpicere in me
κτεῖναί με, ἐπίταξον ἐπιβλέψαι ἐπ᾽ ἐμὲ
⁊ miſereri mei: ⁊ nō audire me āplius
καὶ ἐλεῆσαί με, καὶ μὴ ἀκοῦσαί με μηκέτι
improperiū. ⁊ audita eſt oratio am
ὀνειδισμόν. καὶ εἰσηκούσθη ἡ προσευχὴ ἀμ
borum in cōſpectu glorie ſummi
φοτέρων ἐνώπιον τῆς δόξης τοῦ μεγάλου
dei. ⁊ miſſus eſt raphael vt curaret
θεοῦ. καὶ ἀπεστάλη ῥαφαὴλ ἰάσασθαι τοὺς
duos: tobie vt decorticaret albugines: ⁊
δύο, τωβὴτ λεπίσαι τὰ λευκώματα, καὶ
ſarram filiā raguel vt daret tobie
σάρραν τὴν τοῦ ῥαγουὴλ δοῦναι τῷ τωβίᾳ
filio tobie vxorē: ⁊ ligaret aſmo
τῷ υἱῷ τωβὴτ γυναῖκα, καὶ δῆσαι ἀσμο=
deum neq̄ demonium: qm̄ ad to
δαῖον τὸ πονηρὸν δαιμόνιον, διότι τῷ τω
biā attīnet hereditare eam. in
βίᾳ ἐπιβάλλει κληρονομῆσαι αὐτήν. ἐν
eodē tpe reuerſus tobias: introi
αὐτῷ τῷ καιρῷ ἐπιστρέψας τωβήτ, εἰσῆλ
uit in domū ſuā. ⁊ ſarra filia rague
θεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. καὶ σάρρα ἡ τ ῥαγου
lis deſcēdit de ſupiori cubiculo ſuo.
ὴλ κατέβη ἐκ τοῦ ὑπερῴου αὐτῆς. Ca. 4.

In die illa: recordatus ē tobias de
ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ἐμνήσθη τωβὴτ περὶ
argento quod tradidit gabelo in rages
τ ἀργυρίου οὗ παρέθετο γαβαήλῳ ἐν ῥάγοις
medie. ⁊ dixit intra ſe: ego ī pe
τῆς μηδίας. καὶ εἶπεν ἐν ἑαυτῷ, ἐγὼ ᾔτησά
tii mortē. cur nō voco tobiā filiū meū
μην θάνατον. τί οὐ καλῶ τωβίαν τὸν υἱόν μου
vt ei oſidā anteꝙ moriar ego? ⁊ vocās
ἵνα αὐτῷ δείξω πρὶν ἀποθανεῖν με; καὶ καλέσ
eum dixit: fili ſi mortuus fuero: ſepeli me
αὐτὸν εἶπε, παιδίον ἐὰν ἀποθάνω, θάψον με

Digitized by Google

τ ne deſpexeris matrem tuā. honora
καὶ μὴ ὑπερίδῃς τὴν μητέρα σου. τίμα
eam oībus diebus vite tue. τ
αὐτὴν πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς σου. καὶ
fac quod placitū ē ei. τ ne triſticia afficias
ποίει τὸ ἀρεστὸν αὐτῇ. καὶ μὴ λυπήσῃς αὐ=
eā. memēto fili: φ multa peri=
τήν. μνήσθητι παιδίον, ὅτι πολλοὺς κινδύ
cula vidit ꝓpter te in vtero. cū
νους ἑώρακεν ἐπὶ σοὶ ἐν τῇ κοιλίᾳ. ὅταν
mortua fuerit: ſepeli eā apud me in vno ſe=
ἀποθάνῃ, θάψον αὐτὴν παρ' ἐμοὶ ἐν ἑνὶ τά=
pulchro. oībus diebus fili dñi dei
φῳ. πάσας τὰς ἡμέρας παιδίον κυ τοῦ θεοῦ
noſtri mēor eſto. τ ne velis pecca=
ἡμῶν μνημόνευε. καὶ μὴ θελήσῃς ἁμαρτά=
re τ tranſgredi precepta eius.
νειν καὶ παραβῆναι τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ.
τ iuſticiā fac oībus diebus
καὶ δικαιοσύνην ποίει πάσας τὰς ἡμέρας
vite tue. τ ne ambules viis
τῆς ζωῆς σου. καὶ μὴ πορευθῇς ταῖς ὁδοῖς
iniqtatis: qa faciente te verita=
τῆς ἀδικίας, διότι ποιοῦντός σου τὴν ἀλήθει
tē ꝓſperitates erūt in operib⁹ tuis: τ
αν εὐοδίαι ἔσονται ἐν τοῖς ἔργοις σου, καὶ
oībus facientibus iuſtitiā. de
πᾶσι τοῖς ποιοῦσι τὴν δικαιοσύνην. ἐκ τῶν
facultatibus tuis fac elemoſynaȝ: τ ne
ὑπαρχόντων σοι ποίει ἐλεημοσύνην, καὶ μὴ
inuideat tuus oculus in faciēdo e=
φθονησάτω σου ὁ ὀφθαλμὸς ἐν τῷ ποιεῖν ἐ=
lemoſynam. ne auertas faciem
λεημοσύνην. μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν
tuā ab omni paupere: τ a te nō
σου ἀπὸ παντὸς πτωχοῦ, καὶ ἀπὸ σοῦ οὐ=
auertetur facies dei. queadmodū tibi
μὴ ἀποστραφῇ τὸ πρόσωπον τοῦ θεοῦ. ὡς σοι
fuerit ſcd̄ꝫ multitudinē: fac ex e=
ὑπάρχει κατὰ τὸ πλῆθος, ποίησον ἐξ αὐ=
is elemoſynā. ſi paucū tibi fuerit:
τῶν ἐλεημοσύνην. ἐὰν ὀλίγον σοι ὑπάρχῃ,
iuxta paucū ne timeas facere elemoſy=
κατὰ τὸ ὀλίγον μὴ φοβοῦ ποιεῖν ἐλεημοσύ
nā. premiū.n. bonū theſaurizas tibi in
νην. θέμα γὰρ ἀγαθὸν θησαυρίζεις σεαυτῷ εἰς
diē neceſſitatis. qm̄ elemoſyna a morte
ἡμέραν ἀνάγκης. διότι ἐλεημοσύνη ἐκ θανάτου
liberat: τ nō ſinit intrare in tenebras. do
ῥύεται, καὶ οὐκ ἐᾷ εἰσελθεῖν εἰς τὸ σκότος. δῶ
nū eni bonū eſt elemoſyna oībus
ρον γὰρ ἀγαθόν ἐστιν ἐλεημοσύνη πᾶσι τοῖς
facientibus eā corā altiſſimo. atten=
ποιοῦσιν αὐτὴν ἐνώπιον τοῦ ὑψίστου. πρόσε
de tibi fili ab oī fornicatiōe.
χε σεαυτῷ παιδίον ἀπὸ πάσης πορνείας.
τ vxorē primū accipe de ſemi=
καὶ γυναῖκα πρῶτον λάβε ἀπὸ τοῦ σπέρμα
ne patrū tuoꝝ. τ ne accipias vxo=
τος τῶν πατέρων σου. καὶ μὴ λάβῃς γυναῖ
rē extraneā: q̄ nō eſt de tribu
κα ἀλλοτρίαν, ἣ οὐκ ἔστιν ἐκ τῆς φυλῆς τοῦ
patris tui. qm̄ filii ꝓphetarū ſumus: noe
πατρός σου. διότι υἱοὶ προφητῶν ἐσμέν, νῶε
abraam iſaac τ iacob: patres no
ἀβραὰμ ἰσαὰκ καὶ ἰακώβ, οἱ πατέρες ἡ=
ſtri ab eterno: memor eſto fili: φ
μῶν ἀπὸ τοῦ αἰῶνος, μνήσθητι παιδίον, ὅτι
oēs iſti acceperūt vxores de
πάντες οὗτοι ἔλαβον γυναῖκας ἀπὸ τῶν ἀ
fratribus ſuis: τ bn̄dicti ſunt in
δελφῶν αὐτῶν, καὶ εὐλογήθησαν ἐν τοῖς

Capitulum quartum.

Igitur cum Tobias putaret orationem ſuam exaudiri: vt mori potuiſſet vocauit ad ſe Tobiam filium ſuum: dixitq; ei. Audi fili mi verba oris mei: et ea in corde tuo quaſi fundamentum conſtrue. Cum acceperit deus animam meam: corpus meum ſepeli: & honorem habebis matri tue omnibus diebus vite eius. Meōr.n. eſſe debes que & q̄nta picula paſſa ſit ꝓpter te in vtero ſuo. Cum āt & ipſa cōpleuerit tp̄s vite ſue: ſepelias eā circa me. Oībus āt diebus vite tue in mente habeto deum: & caue ne aliq̄n pctō conſentias & ꝑtermittas p̄cepta dei nr̄i. Ex ſubſtātia tua fac elemoſynā: & noli auertere faciem tuaȝ ab vllo paupe. Ita.n. fiet vt nec a te auertatur facies dn̄i. quō potueris ita eſto miſericors. Si multū tibi fuerit: abūdanť tribue. ſi exiguū tibi fuerit: etiam exiguū libenter impartiri ſtude. Premium.n. bonū tibi theſaurizas in die neceſſitatis. qm̄ elemoſyna ab oī pctō & morte liberat: & nō patietur aīam ire in tenebras. Fiducia magna erit corā ſūmo deo elemoſyna omnibus facientibus eam. Attende tibi fili mi ab omni fornicatione: & preter vxorem tuam nū q̄ patiaris crimen ſcire. Superbiam nunquam in tuo ſenſu aut in tuo verbo dominari permittas. In ipſa enim initium ſumpſit omnis perditio. Quicunq; tibi aliquid operatus fuerit: ſtatim ei mercedem reſtitue: & merces mercenarii tui apud te omnino nō remaneat. Quod ab alio oderis fieri tibi: vide ne tu aliquando alteri facias. Panem tuum cū eſurientibus et egētib⁹ comede: et de ueſtimētis tuis nudos tege. Panē tuū & vinū tuum ſuper ſepulturā iuſti conſtitue: & noli ex eo manducare & bibere cum peccatoribus. Conſilium ſemper a ſapiente perquire. Omni tempore benedic deum & pete ab eo vt vias tuas dirigat: & omnia conſilia tua in ipſo permaneant. Indico etiam tibi fili mi dediſſe me decem talenta argenti dum infantulus eſſes Gabelo in Rages ciuitate Medorum: & chirographum eius apud me habeo. Et ideo perquire quomodo ad euȝ peruenias: & recipias ab eo ſupra memoratum pondus argenti: & reſtituas ei chirographum ſuum. Noli timere fili mi. pauperem quidem vitam gerimus: ſed multa bona habebimus ſi timuerimus deum & receſſerimus ab omni peccato & fecerimus bene.

Capitulum quintum.

filiis ſuis. τ ſemen eorū here=
τέκνοις αὐτῶν. καὶ τὸ σπέρμα αὐτῶν κληρο
ditabit terrā. τ nūc fili dilige
νομήσει γῆν. καὶ νῦν παιδίον ἀγάπα τοὺς
fratres tuos. τ nō ſupbias in
ἀδελφούς σου. καὶ μὴ ὑπερηφανεύου ἐν τῇ
corde tuo de fratribus tuis τ
καρδίᾳ σου ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν σου καὶ τῶν
filiis τ filiabus populi tui accipere ti
υἱῶν καὶ θυγατέρων τοῦ λαοῦ σου λαβεῖν σε
bi ex eis vxorē. qm̄ in ſuper
αὐτῷ ἐξ αὐτῶν γυναῖκα. διότι ἐν τῇ ὑπερη
bia perditio τ nō ſtabilitas mul
φανίᾳ ἀπώλεια καὶ οὐ κατάστασία πολ=
ta. τ in inutilitate diminutio τ in=
λή. καὶ ἐν τῇ ἀχρειότητι ἐλάττωσις καὶ ἔν=
digētia magna. nam inutilitas mater eſt
δεια μεγάλη. ἡ γὰρ ἀχρειότης μήτηρ ἐστὶ τοῦ
famis. merces oīs hoīs: qcūq; ope
λιμοῦ. μισθὸς παντὸς ἀνθρώπου, ὃς ἐὰν ἐρ
ratus fuerit tibi: apud te nō remaneat. ſed
γάσηταί σοι, παρὰ σοὶ μὴ αὐλισθήτω. ἀλ
redde ei ſtatim. τ ſi ſer=
λὰ ἀπόδος αὐτῷ παραυτίκα. καὶ ἐὰν δου
uieris deo reddetur tibi. attende
λεύσῃς τῷ θεῷ ἀποδοθήσεταί σοι. πρόσεχε
tibi fili in oībus opib⁹ tuis.
σεαυτῷ παιδίον ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις σου.
τ eſto eruditus in oī cōuerſatio
καὶ ἴσθι πεπαιδευμένος ἐν πάσῃ ἀναστρο=
ne tua. τ qđ oderis: nemini facias. vinū
φῇ σου. καὶ ὃ μισεῖς, μηδενὶ ποιήσῃς. οἶνον
ad ebrietatē ne bibas. τ ne ambulet tecum
εἰς μέθην μὴ πίῃς. καὶ μὴ πορευθήτω μετὰ
ebrietas i via tua. de pane tuo da
σοῦ μέθη ἐν τῇ ὁδῷ σου. ἐκ τοῦ ἄρτου σου δίδου
eſurienti: τ de veſtimētis tuis nu=
πεινῶντι, καὶ ἐκ τῶν ἱματίων σου τοῖς γυμ
dis. de oī quod ſupfuerit tibi: fac ele=
νοῖς. πᾶν ὃ ἐὰν περισσεύσῃ σοι, ποίει ἐλεη
moſynam. τ ne inuideat tu⁹ oculus
μοσύνην. καὶ μὴ φθονησάτω σου ὁ ὀφθαλμὸς
dum feceris elemoſynā. effunde pa=
ἐν τῷ ποιεῖν ἐλεημοσύνην. ἔκχεον τοὺς ἄρ=
nes tuos ſup ſepulturā iuſtorū: τ ne
τους σου ἐπὶ τὸν τάφον τῶν δικαίων, καὶ μὴ
des pctōribus. cōſilium ab
δῷς τοῖς ἁμαρτωλοῖς. συμβουλίαν παρὰ
omni ſapiēte reqre. τ ne deſpici=
παντὸς φρονίμου ζήτησον. καὶ μὴ καταφρονή=
as omnino cōſilium vtile. τ
σῃς ἐπὶ παντὸς συμβουλίας χρησίμης. καὶ
in omni tp̄e bn̄dic dn̄m: τ ab
ἐν παντὶ καιρῷ εὐλόγει τὸν κύριον, καὶ παρ'
eo pete: vt vie tue recte fiant:
αὐτοῦ αἴτησον, ὅπως αἱ ὁδοί σου εὐθεῖαι γένων
τ oēs ſemite tue τ cōſilia
ται, καὶ πᾶσαι αἱ τρίβοι σου καὶ αἱ βουλαί
tua ꝓſperētur. qm̄ oīs gens nō hȝ cō=
σου εὐοδωθῶσι. διότι πᾶν ἔθνος οὐκ ἔχει βου
ſilium: ſȝ ipſe dn̄s dat oīa bo=
λήν, ἀλλ' αὐτὸς ὁ κς δίδωσι πάντα τὰ ἀγα
na. τ quē vult humiliat: ſicut vult.
θά. καὶ ὃν θέλει ταπεινοῖ, καθὼς βούλεται.
τ nunc fili memor eſto p̄ceptorū meorū.
καὶ νῦν παιδίον μνημόνευε τῶν ἐντολῶν μου.
τ ne deleātur de corde tuo.
καὶ μὴ ἐξαλειφθήτωσαν ἐκ τῆς καρδίας σου.
τ nūc indico tibi decē talenta
καὶ νῦν ὑποδεικνύω σοι τὰ δέκα τάλαντα
argenti q̄ dedi gabelo fratri
τοῦ ἀργυρίου ἃ παρεθέμην γαβαήλῳ τῷ

Digitized by Google

A gabrie in rages medie. ꝛ ne
τοῦ. γαβρία ἐν ῥάγοις τῆς μηδίας. καὶ μὴ
timeas fili: ꝙ medici facti ſumus. ſunt
φοβοῦ παιδίον, ὅτι ἐπτωχεύσαμεν. ὑπάρ
tibi multa: ſi timueris deū: ꝛ receſſe
χει σοι πολλά, ἐὰν φοβῇ τὸν θεόν, καὶ ἀπο
ris ab omni pctō: ꝛ feceris qḋ
στῇς ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας, καὶ ποιήσῃς τὸ
placitū eſt corā eo.
ἀρεστὸν ἐνώπιον αὐτοῦ. Ca.5.

Et rñdens tobias dixit: pa
Καὶ ἀποκριθεὶς τωβίας εἶπε, πά=
ter faciam omnia q̄cūq; pcepiſti mihi.
τερ ποιήσω πάντα ὅσα ἐντέταλσαί μοι.
ſed quō potero accipere pecuniam:
B ἀλλὰ πῶς δυνήσομαι λαβεῖν τὸ ἀργύριον,
nō cognoſcēs eū: ꝛ dedit ei chi
μὴ γινώσκων αὐτόν; καὶ ἔδωκεν αὐτῷ τὸ χει
rographum ꝛ dixit ei: inq̄re tibi
ρόγραφον καὶ εἶπεν αὐτῷ, ζήτησον σεαυτῷ
hoiem q̄ eat tecum: ꝛ da
ἄνθρωπον ὃς συμπορεύσεταί σοι, καὶ δώ
bo ei mercedē dū viuo. ꝛ recipe va
σω αὐτῷ μισθὸν ἕως ζῶ. καὶ λάβε πορευ
dēs pecuniā. ꝛ iuit ad q̄rendū ho=
θεὶς τὸ ἀργύριον. καὶ ἐπορεύθη ζητῆσαι ἄν=
minē. ꝛ inuenit raphaelē q̄ erat angelus:
θρωπον. καὶ εὗρε τὸν ῥαφαὴλ ὃς ἦν ἄγγελος,
ꝛ nō cognouit. ꝛ dixit ei: ſi potes
καὶ οὐκ ᾔδει. καὶ εἶπεν αὐτῷ, εἰ δύνασαι
ire mecum in rages medie:
πορευθῆναι μετ' ἐμοῦ ἐν ῥάγοις τῆς μηδίας,
ꝛ ſi exptus es locoꝝ: ꝛ dixit e=
C καὶ εἰ ἔμπειρος εἶ τῶν τόπων; καὶ εἶπεν αὐ
i angelus: ibo tecum. ꝛ
τῷ ὁ ἄγγελος, πορεύσομαι μετὰ σοῦ. καὶ
apud gabelum fratrē noſtrū morat' ſū.
παρὰ γαβαὴλ τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν ηὐλίσθην.
et dixit ei tobias: ſuſtine me: ꝛ
καὶ εἶπεν αὐτῷ τωβίας, ὑπόμεινόν με, καὶ
dicā patri meo. ꝛ dixit ei: vade
ἐρῶ τῷ πατρί μου. καὶ εἶπεν αὐτῷ, πορεύου
ꝛ ne moreris. ꝛ ingreſſus dixit pa
καὶ μὴ χρονίσῃς. καὶ εἰσελθὼν εἶπε τῷ πα
tri: ecce inueni q̄ ibit mecū. ille aūt
τρί, ἰδοὺ εὕρηκα ὃς συμπορεύσεταί μοι. ὁ δὲ
dixit: voca eū ad me: vt cognoſcā
εἶπε, φώνησον αὐτὸν πρός με, ἵνα ἐπιγνῶ
cuius tribus eſt: ꝛ ſi fidelis eſt ad e
D ποίας φυλῆς ἐστι, καὶ εἰ πιστός ἐστι τοῦ πο
undū tecum. ꝛ vocauit eū: ꝛ
ρευθῆναι μετὰ σοῦ. καὶ ἐκάλεσεν αὐτόν, καὶ
ingreſſus ē: ꝛ ſalutauerūt ſe inuicem. et di
εἰσῆλθε, καὶ ἠσπάσαντο ἀλλήλους. καὶ εἶ=
xit ei tobias: frater de qua tri=
πεν αὐτῷ τωβὴτ, ἀδελφὲ ἐκ ποίας φυ=
bu et de qua familia tu es? oſten
λῆς καὶ ἐκ ποίας πατριᾶς σὺ εἶ; ὑπόδει
de mihi. et dixit ei: tribum et familiā
ξόν μοι. καὶ εἶπεν αὐτῷ, φυλὴν καὶ πατριὰν
tu reqris: an mercenariū q̄ eat cum
σὺ ζητεῖς, ἢ μίσθιον ὃς συμπορεύσεται με
filio tuo? et dixit ei tobias: vo
τὰ τοῦ υἱοῦ σου; καὶ εἶπεν αὐτῷ τωβὴτ, βού
lo frater cognoſcere gen' tuū et
λομαι ἀδελφὲ ἐπιγνῶναι τὸ γένος σου καὶ
nomen. ille aūt dixit: ego de gñe azarie et
τὸ ὄνομα. ὁ δὲ εἶπεν, ἐγὼ τὸ γένος ἀζαρίου καὶ
ananie magni et fratris tui. et
A ἀνανίου τοῦ μεγάλου καὶ ἀδελφοῦ σου. καὶ
dixit tobias: ſanus venias frater: ꝛ ne
εἶπε τωβὴτ, ὑγιαίνων ἔλθοις ἀδελφέ, καὶ μὴ

Tunc rñdit tobias pri ſuo: & di=
xit. oia q̄cūq; pcepiſti mihi faci
am pr̄. Quō aūt pecuniā hāc reqrā
ignoro. Ille me neſcit: & ego eū ig=
noro. qḋ ſignū dabo ei? Sz neq; viā
p quā pgatur illuc aliqñ cognoui.
Tūc pr̄ ſuus rñdit illi & dixit. Chiro
graphū qdez illius apud me hēo. qḋ
dū illi oñderis ſtatī reſtituet. Sz pge
nūc & iquire tibi aliquē fidelē virū
qui eat tecū ſalua mercede ſua duz
adhuc viuo: vt recipias eā. Tūc egreſ
ſus tobias īuenit iuuenē ſplendidū
ſtātem pcinctū & q̄ſi patū ad ābulā
dum. Et ignorās ꝙ angel9 dei eſſet
ſalutauit eum & dixit. Vñ te hēmus
bone iuuenis? At ille rñdit. Ex filiis
iſrl̄. Et tobias dixit ei. Noſti viā que
ducit ī regiōem medorū? Cui rñdit.
noui & oia itinera eius frequent' am
bulaui: & māſi apud gabelū fratrem
nr̄z qui moratur ī rages ciuitate me
dorū que poſita eſt ī mōte egbatha
nis. Cui tobias ait. Suſtine me obſe
cro donec hec ipa nūciem pri meo.
Tūc igreſſus tobias idicauit vniuer
ſa hec pri ſuo. Sup que āmiratus pr̄:
rogauit vt ītroiret ad eū. Ingreſſus
itaq; ſalutauit eū & dixit. Gaudiū ti
bi ſit ſp. Et ait tobias. q̄le gaudiū mi
hi erit q ī tenebris ſedeo & lumē ce
li nō video? Cui ait iuuenis. Forti aio
eſto in pxio eſt vt a deo cureris. Di=
xit itaq; illi tobias. Nūquid poteris
pducere filiū meū ad gabelū ī rages
ciuitatem medorū? Et cum redieris
reſtituā tibi mercedem tuā. Et dixit
ei angelus. Ego ducā & reducā eum
ad te. Cui tobias rñdit. rogo te: indi
ca mihi de q̄ domo aut de q̄ tribu es
tu. Cui raphael angel9 dixit. Genus
queris mercenarii an ipm mercena
rium qui cū filio tuo eat? Sz ne forte
ſollicitum te reddā: ego ſum azarias
ananie magni fili9. Et tobias rñdit.
Ex magno gñe es tu. ſz peto ne ira=
ſcaris ꝙ volueri cognoſcere genus
tuum. Dixit āt illi angelus. Ego ſa=
num ducā & ſanum tibi reducā filiū
tuum. Rñdens āt tobias ait. Bñ ābu
letis & ſit dñs in itinere vr̄o & ange
lus eius comitetur vobiſcum. Tunc
patis oibus que erāt ī via portāda: fe
cit tobias vale pri ſuo & matri ſue:
& ābulauerūt ambo ſil'. Cunq; pfecti
eſſent cepit mat' eius flere & dicere.
Baculuz ſenectutis nr̄e tuliſti & trāſ
miſiſti a nobis. Nunq̄; fuiſſet ipa pe
cunia p q̄ miſiſti eum. ſufficiebat no
bis pauptas nr̄a vt diuitias cōputa=
remus hoc: ꝙ videbamus filiuz nr̄z.
Dixitq; ei tobias noli flere. ſaluus p=
ueniet filius nr̄ & ſaluus reuertetur
ad nos & oculi tui videbunt illuz. cre
do. n. ꝙ āgelus dei bonus comitetur
ei: & bñ diſponat oia que circa eum
geruntur: ita vt cum gaudio reuer=
tatur ad nos. Ad hanc vocem ceſſa=
uit mr̄ eius flere & tacuit. Ca.6.

Profect9 ē āt tob. & canis ſecut9
eſt eū: et māſit pria māſiōe iuxta flu
uiū tigris. et exiuit vt lauaret pedes

mihi iraſcaris: q̄a q̄ſiui tribum tuam ꝛ
μοι ὀργισθῇς, ὅτι ἐζήτησα τὴν φυλήν σου καὶ
familiā tuā cognoſcere. et tu es
τὴν πατριάν σου ἐπιγνῶναι. καὶ σὺ τυγχάνεις
frater meus de honeſta ꝛ bona gñatiōe.
ἀδελφός μου ἐκ τῆς καλῆς καὶ ἀγαθῆς γενεᾶς
cognoſco .n. ananiam ꝛ ionathā fi=
ἐπιγινώσκω γὰρ ἀνανίαν καὶ ἰωναθὰν τοὺς υἱ
lios ſamie magni. qñ' iuimus ſil'
οὺς σαμίου τοῦ μεγάλου. ὡς ἐπορευόμεθα κοινῶς
in hieruſalē ad adorādū: offerētes primi=
εἰς ἱλὴμ προσκυνεῖν, ἀναφέροντες τὰ πρωτό
tiua ꝛ decimas fctuum. ꝛ nō
τοκα καὶ τὰς δεκάτας τῶν γενημάτων. καὶ οὐκ
errauerunt errore fratruz noſtroꝝ.
ἐπλανήθησαν τῇ πλάνῃ τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν.
e radice magna es frater. ſed dic ꝙ
ἐκ ῥίζης μεγάλης εἶ ἀδελφέ. ἀλλὰ εἶπόν τί
tibi ero mercedē daturus: drachmā
να σοι ἔσομαι μισθὸν διδόναι, δραχμὴν τῆς
in die ꝛ neceſſaria ſicut ꝛ filio meo. ꝛ
ἡμέρας καὶ τὰ δέοντα ὡς καὶ τῷ υἱῷ μου. καὶ
inſup addā tibi ſupra mercedē: ſi ſa=
ἔτι προσθήσω σοι ἐπὶ τὸν μισθόν, ἐὰν ὑγιαί=
ni reuerſi fueritis. ꝛ cōplacuit eis ſic.
νοντες ἐπιστρέψητε. καὶ εὐδόκησαν οὕτως.
ꝛ dixit ad tobiā: paratus ſis in
καὶ εἶπε πρὸς τωβίαν, ἕτοιμος γίνου εἰς τὴν ὁ
viā ꝛ pſperemini. ꝛ parauit filius ei'
δὸν καὶ εὐοδωθείητε. καὶ ἡτοίμασεν ὁ υἱὸς αὐτοῦ
q̄ ad viā. ꝛ dixit ei pater eius ꝛ
τὰ πρὸς τὴν ὁδόν. καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ πατὴρ αὐτοῦ,
vade cū hoie hoc. ꝛ in ce=
πορεύου μετὰ τοῦ ἀνθρώπου τούτου. ὁ δὲ ἐν τῷ οὐρα
lo hītans de' pſperet viā veſtrā. ꝛ
νῷ κατοικῶν θεὸς εὐοδώσει τὴν ὁδὸν ὑμῶν. καὶ ὁ
angelus dei eat vobiſcum. ꝛ exie
ἄγγελος τοῦ θεοῦ συμπορευθήτω ὑμῖν. καὶ ἐξῆλ
runt ambo vt pficiſcerēt: ꝛ canis pue=
θον ἀμφότεροι ἀπελθεῖν, καὶ ὁ κύων τοῦ παι=
ri cum eis. fleuit āt anna mater
δαρίου μετ' αὐτῶν. ἔκλαυσε δὲ ἄννα ἡ μήτηρ
eius: ꝛ dixit ad tobiam: qḋ miſiſti
αὐτοῦ, καὶ εἶπε πρὸς τωβὴτ, τί ἐξαπέστειλας
puerulum noſtꝝ: nōne baculus manus
τὸ παιδίον ἡμῶν; οὐχὶ ῥάβδος τῆς χειρὸς ἡ
noſtre ē dum ingreditur ipſe ꝛ egre
μῶν ἐστιν ἐν τῷ εἰσπορεύεσθαι αὐτὸν καὶ ἐκπο
ditur coram nobis: argentum argentū
ρεύεσθαι ἐνώπιον ἡμῶν; ἀργύριον τῷ ἀργυρίῳ
vtinā nō pceſſiſſet: ſz relictū filii no=
μὴ φθάσαι, ἀλλὰ περίψημα τοῦ παιδίου ἡ=
ſtri fiat. ſicut .n. datum ē nobis viuere a
μῶν γένοιτο. ὡς γὰρ δέδοται ἡμῖν ζῆν παρὰ τοῦ
dño: hoc ſufficiēs nobis eſt. ꝛ dixit
κυ, τοῦτο ἱκανὸν ἡμῖν ὑπάρχει. καὶ εἶπεν
ei tobias: ne curā hēas ſoror. ſaluus
αὐτῇ τωβὴτ, μὴ λόγον ἔχε ἀδελφή. ὑγιαίνων
pueniet: ꝛ oculi tui videbunt euz.
ἐλεύσεται, καὶ οἱ ὀφθαλμοί σου ὄψονται αὐτόν.
angelus eñi bonus ibit cum eo.
ἄγγελος γὰρ ἀγαθὸς συμπορεύσεται αὐτῷ.
ꝛ pſperabitur via eius: ꝛ reuertetur
καὶ εὐοδωθήσεται ἡ ὁδὸς αὐτοῦ, καὶ ὑποστρέψει
ſaluus. ꝛ ceſſauit flere.
ὑγιαίνων. καὶ ἐπαύσατο κλαίουσα. Ca.6.

Illi āt euntes viam: venerunt ve
Οἱ δὲ πορευόμενοι τὴν ὁδόν, ἦλθον ἑσπέ
ſpere ad tigrim fluuiū. ꝛ māſerunt
ρας ἐπὶ τὸν τίγρην ποταμόν. καὶ ηὐλίζοντο
ibi. at puer deſcēdit vt laua
ἐκεῖ. τὸ δὲ παιδάριον κατέβη περικλύ

vetur et ſaltauit piſcis de
σαϑαι. καὶ ἀνεπήδησεν ἰχθὺς ἀπὸ τοῦ
fluuio: et voluit deuorare pue
ποταμοῦ, καὶ ἐβουλήθη καταπιεῖν τὸ παι
rum. at angelus dixit ei: appre
δάριον. ὁ δὲ ἄγγελος εἶπεν αὐτῷ, ἐπιλα-
hēde piſcem. et tenuit piſcem
βοῦ τοῦ ἰχθύος. καὶ ἐκράτησε τὸν ἰχθὺν
puer: et proiecit eum in
τὸ παιδάριον, καὶ ἀνέβαλεν αὐτὸν ἐπὶ
terram. et dixit ei angelus: inci-
τὴν γῆν. καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ ἄγγελος, ἀνάτε
de piſcē. et accipiens cor et
με τὸν ἰχθύν. καὶ λαβὼν τὴν καρδίαν καὶ τὸ
iecur et fel: repone ſecure. et fe
ἧπαρ καὶ τὴν χολήν, θὲς ἀσφαλῶς. καὶ ἐ
cit puer: ſicut dixit ei an-
ποίησε τὸ παιδάριον, ὡς εἶπεν αὐτῷ ὁ ἄγ
gelus. piſcē aūt aſſantes comederūt. et
γελος. τὸν δὲ ἰχθὺν ὀπτήσαντες ἔφαγον. καὶ
pergebāt ambo quouſq; appropiquerūt ecba
ὥδευον ἀμφότεροι ἕως οὗ ἤγγισαν ἐκβατά
tanis. et dixit puer angelo: aza
νοις. καὶ εἶπε τὸ παιδάριον τῷ ἀγγέλῳ, ἀζα
ria frater qd eſt cor et iecur et
ρία ἀδελφὲ τί ἐστιν ἡ καρδία καὶ τὸ ἧπαρ καὶ
fel piſcis? et dixit ei: cor
ἡ χολὴ τοῦ ἰχθύος; καὶ εἶπεν αὐτῷ, ἡ καρδία
et iecur ſi aliquē pturbat demoniū aut ſpi
καὶ τὸ ἧπαρ, ἐάν τινα ὀχλῇ δαιμόνιον ἢ πνεῦ
ritus neq̄: fac fumigare hec coram vi-
μα πονηρόν, κάπνισαι ταῦτα ἐνώπιον ἀν
ro aut muliere et non pturbabit amplius. fel
δρὸς ἢ γυναικὸς καὶ οὐ μὴ ὀχληθῇ ἔτι. τὴν χο
le vnge hoīem q̄ habz albugi
λὴν ἐγχρίσαι ἄνθρωπον ὃς ἔχει λευκώμα
nes in oculis: et ſanabitur. cū aūt ap
τα ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ ἰαθήσεται. ὡς δὲ προ
propiquaſſēt rages: dixit angelus pue
σήγγισαν τῇ ῥάγῃ, εἶπεν ὁ ἄγγελος τῷ παι
ro: frater hodie manebimus a-
δαρίῳ, ἀδελφὲ σήμερον αὐλισθησόμεθα πα
pud raguel: et ipſe cognatus tuus eſt. et
ρὰ ῥαγουήλ, καὶ αὐτὸς συγγενής σου ἐστί. καὶ
eſt ei filia vnigenita nomine ſar-
ἔστιν αὐτῷ θυγάτηρ μονογενὴς ὀνόματι σάῤ
ra. loquar p ea vt detur tibi
ῥα. λαλήσω περὶ αὐτῆς τοῦ δοθῆναί σοι
ipſa in vxorē. q2 ad te attinet
αὐτὴν εἰς γυναῖκα. ὅτι σοὶ ἐπιβάλλει ἡ
hereditas eius. et tu ſolus es de ge-
κληρονομία αὐτῆς. καὶ σὺ μόνος εἶ ἐκ τοῦ γέ
nere eius. et puella formoſa et pru
νους αὐτῆς. καὶ τὸ κοράσιον καλὸν καὶ φρό
dens eſt. et nunc audi me et loquar
νιμόν ἐστι. καὶ νῦν ἄκουσόν μου καὶ λαλήσω
patri eius. et qñ reuerſi fuerimus
τῷ πατρὶ αὐτῆς. καὶ ὅταν ἐπιστρέψωμεν
de rages: faciemus nuptias. q2 ſcio
ἐκ ῥαγῶν, ποιήσομεν τὸν γάμον. διότι ἐπί
raguelē: q non dabit eam viro
σταμαι ῥαγουήλ, ὅτι οὐ μὴ δώῃ αὐτὴν ἀνδρὶ
alteri ſecundū legē moyſi: vel reus erit
ἑτέρῳ κατὰ τὸν νόμον μωυσῆ, ἢ ὀφειλήσει
mortis. q2 hereditatem te oportet
θάνατον. ὅτι τὴν κληρονομίαν σοὶ καθήκει
accipere: aut oēm hoīem. tunc dixit
λαβεῖν, ἢ πάντα ἄνθρωπον. τότε εἶπε τὸ
puer angelo: azaria frater
παιδάριον τῷ ἀγγέλῳ, ἀζαρία ἀδελφὲ
audiui ego puellā datā fuiſſe ſeptē
ἀκήκοα ἐγὼ τὸ κοράσιον δεδόσθαι ἑπτὰ

ſuos & ecce piſcis immanis exiuit
ad deuorandum eum. Quē expaue
ſcens tobias clamauit voce magna
dicēs. Dñe īuadit me. Et dixit ei an
gelus. Apprehende brāchiam eius:
& trahe eum ad te. Quod cū fecīſ
ſet: attraxit eum in ſiccū & palpita
re cepit ante pedes eius. Tunc dixit
ei angelus. Exentera hunc piſcem:
& cor eius & fel & iecur repōe tibi.
Sunt enim hęc neceſſaria ad medi-
camenta vtiliter. Quod cū feciſſet:
aſſauit carnes eius & ſecum ſuſtule
runt in via: cętera ſalierunt quę ſuffi
cerent eis quouſq; peruenirent in ra-
ges ciuitatem medorum. Tunc iter
rogauit Tobias angelum & dixit ei.
Obſecro te azaria frater vt dicas mi
hi quod remedium habebunt iſta
que de piſce ſeruare iuſſiſti. Et re-
ſpōdēs angelus dixit ei. Cordis eius
particulam ſi ſuper carbones po-
nas: fumus eius extricat omne ge-
nus demoniorum ſiue a viro ſiue a
muliere: ita vt vltra non accedat
ad eos. Et fel valet ad vngendos
oculos ī quibus fuerit albugo: & ſa
nabūtur. Et dixit ei tobias. Vbi vis
vt maneamus? Rñdēſq; angelus ait.
Et hic Raguel noīe vir ppiquus de
tribu tua: & hic habet filiā noīe ſarā
ſz neq; maſculū neq; feminā vllā hz
aliā pter eā. Tibi debetur oīs ſubſtā-
tia eius & optz eā te accipe cōiugē.
Pete ergo eā a pre eius: & dabit tibi
eā ī vxorem. Tūc rñdit tobias & di-
xit. Audio quia tradita eſt ſeptē vi-
ris & mortui ſunt: ſed & hoc audiui
q2 demoniū occidit illos. Timeo er
go ne forte & mihi hęc eueniant: &
cū ſim vnicus pentibus meis deponā
ſenectutem illorū cū triſticia ad infe
ros. Tunc angelus Raphael dixit ei.
Audi me: & oſtendam tibi qui ſunt
quibus prævalere poteſt demoni-
um. Hi nanq; qui coniugium ita
ſuſcipiunt vt deum a ſe & a ſua men
te excutiant: & ſuæ libidini ita va-
cent ſicut equus & mulus quibus
non eſt intellectus: habet ptātem de
moniū ſuper eos. Tu aūt cum acce-
peris eam: ingreſſus cubiculū per
tres dies continens eſto ab ea: & ni-
hil aliud niſi orationibus vacabis
cum ea. Ipſa autem nocte incenſo
iecore piſcis fugabitur demonium.
Secunda vero nocte in copulatiōe
ſanctorum patriarcharum admitte
ris. Tertia autem nocte benedictio-
nem conſequeris vt filii ex vobis p
creentur incolumes. Tranſacta au-
tem tertia nocte accipies virginem
cum timore domini: amore filiorū
magis q̄ libidinis ductus: vt in ſe-
mine Abrae benedictionem in fili-
is conſequaris.

Cap.7.

INgreſſi ſunt autem ad Rague-
lem: & ſuſcepit eos raguel cum
gaudio. Intuenſq; Tobiam Raguel

viris: et oēs in cubiculo mor
ἀνδράσι, καὶ πάντας ἐν τῷ νυμφῶνι ἀπο
tuos eſſe. et nūc ego ſolus ſum pa
λωλότας. καὶ νῦν ἐγὼ μόνος εἰμὶ τῷ πα
tri. et timeo ne ingreſſus moriar:
τρί. καὶ φοβοῦμαι μὴ εἰσελθὼν ἀποθάνω,
ſicut et q priores. qm̄ demoniū a-
καθὼς καὶ οἱ πρότερον. ὅτι δαιμόνιον φι
mat ipſam: qđ nō iniuria afficit quēq̄ pter B
λεῖ αὐτήν, ὃ οὐκ ἀδικεῖ οὐδένα πλὴν τῶν
accedētes ad eā. et nūc ego timeo ne
προσαγόντων αὐτῇ. καὶ νῦν ἐγὼ φοβοῦμαι μὴ
moriar: et deducā vitam patris
ἀποθάνω, καὶ κατάξω τὴν ζωὴν τοῦ πρός
mei et matris mee cū dolore ſup
μου καὶ τῆς μητρός μου μετ' ὀδύνης ἐπ'
me in ſepulchrū eorū. et filius alius
ἐμοὶ εἰς τὸν τάφον αὐτῶν. καὶ υἱὸς ἕτερος
non eſt, eis: q ſepeliat eos.
οὐχ ὑπάρχει αὐτοῖς, ὃς θάψει αὐτούς.
dixit aūt ei angelus: nō es memor
εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ ἄγγελος, οὐ μέμνησαι τῶν
ſermonū quos pcepit tibi pater tuus
λόγων ὧν ἐνετείλατό σοι ὁ πατήρ σου
ſuper accipiēda tibi vxore de ge- C
ὑπὲρ τοῦ λαβεῖν σε γυναῖκα ἐκ τοῦ γέ-
nere tuo? et nūc audi me frater: q2
νους σου; καὶ νῦν ἄκουσόν μου ἀδελφέ, διό
tibi erit in vxorē. et demo
τι σοὶ ἔσται εἰς γυναῖκα. καὶ τοῦ δαιμο-
nii nullā rōnem habe: q2 nocte hac
νίου μηδένα λόγον ἔχε, ὅτι τὴν νύκτα ταύ
dabitur tibi ipſa in vxorem. et
την δοθήσεταί σοι αὐτὴ εἰς γυναῖκα. καὶ
ſi igreſſus fueris ad cubiculū: ſumes cine
ἐὰν εἰσέλθῃς εἰς τὸν νυμφῶνα, λήψῃ τέφ-
rē incenſuum: et impones de
ραν θυμιαμάτων, καὶ ἐπιθήσεις ἀπὸ τῆς
corde piſcis et iecore et
καρδίας τοῦ ἰχθύος καὶ τοῦ ἥπατος καὶ
facies fumigare. et odorabit demoniū
καπνίσεις. καὶ ὀσφρανθήσεται τὸ δαιμόνιον
et fugiet et nō amplius redibit in D
καὶ φεύξεται καὶ οὐκέτι ἐπανελεύσεται εἰς
ſeculū ſeculi. qnō aūt acceſſeris ad
τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος. ὅταν δὲ προσπορεύῃ αὐ
eā: ſurgite ambo et clamate ad
τῇ, ἐγέρθητε ἀμφότεροι καὶ βοήσατε πρὸς
miſericordē deū: et ſaluabit vos et miſe- ps.31.
τὸν ἐλεήμονα θεόν, καὶ σώσει ὑμᾶς καὶ ἐλεή
rebit. ne timeas: qm̄ tibi hec parata erat
σει. μὴ φοβοῦ, ὅτι σοὶ αὐτὴ ἡτοιμασμένη ἦν
a ſeculo. et tu eā ſaluabis. et
ἀπὸ τοῦ αἰῶνος. καὶ σὺ αὐτὴν σώσεις. καὶ
ibit tecum et exiſti
πορεύσεται μετὰ σοῦ. καὶ ὑπολαμβά-
mo q tibi erunt ex ea filii. et
νω ὅτι σοὶ ἔσται ἐξ αὐτῆς παιδία. καὶ
vt audiuit tobias hec: dilexit e-
ὡς ἤκουσε τωβίας ταῦτα, ἐφίλησεν αὐ-
am: et aīa eius adheſit ei
τήν, καὶ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἐκεκόλλητο αὐτῇ
valde. et venerūt in ecbatana.
σφόδρα. καὶ ἦλθον εἰς ἐκβάτανα.

Ca.7.

ET venerunt in domū ra
Καὶ παρεγένοντο εἰς τὴν οἰκίαν ῥα-
guelis. ſarra vero obuiā exiit eis: et ſalu-
γουήλ. σάῤῥα δὲ ὑπήντησεν αὐτοῖς, καὶ ἐχαι
tauit eos: et ipſi illam. et intro A
ρέτισεν αὐτούς, καὶ αὐτοὶ αὐτήν. καὶ εἰσή
duxit eos in domū. et dixit ra
γαγεν αὐτοὺς εἰς τὴν οἰκίαν. καὶ εἶπε ῥα

Digitized by Google

guel edne vxori ſue: q̄ ſimilis
γουὴλ ἔδνα τῇ γυναικὶ αὐτοῦ, ὡς ὅμοιος ὁ
iuuenis tobie cōſobrino meo. τ
νεανίσκος τωβὴτ τῷ ἀνεψιῷ μου. καὶ
interrogauit eos raguel: vnde eſtis fra
ἠρώτησεν αὐτοὺς ῥαγουὴλ, πόθεν ἐστὲ ἀδελ
tres: τ dixerūt ei: ex filiis nephthalim
φοί; καὶ εἶπεν αὐτῷ, ἐκ τῶν υἱῶν νεφθαλείμ
B captiuis in niniue. τ dixit e=
τῶν αἰχμαλώτων ἐν νινευί. καὶ εἶπεν αὐ=
is: noſtis tobiam fratrem noſtrū:
τοῖς, γινώσκετε τωβὴτ τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν;
illi aūt dixerūt: nouimus. τ dixit e=
9.c. οἱ δὲ εἶπον, γινώσκομεν. καὶ εἶπεν αὐ=
is: ſanus eſt: illi vero dixerūt: τ viuit τ ſanus
τοῖς, ὑγιαίνει; οἱ δὲ εἶπον, καὶ ζῇ καὶ ὑγιαί
eſt. τ dixit tobias: pater meus eſt. τ
νει. καὶ εἶπε τωβίας, πατήρ μου ἐστί. καὶ
exiliit raguel τ oſculatus eſt e=
ἀνεπήδησε ῥαγουὴλ καὶ κατεφίλησεν αὐ
um τ fleuit. τ benedixit eum τ
τὸν καὶ ἔκλαυσε. καὶ εὐλόγησεν αὐτὸν καὶ
C dixit ei: honeſti mei τ boni
εἶπεν αὐτῷ, ὁ τοῦ καλοῦ μου καὶ ἀγαθοῦ
hoīs filius. τ audiens q̄ tobias
ἀνθρώπου υἱός. καὶ ἀκούσας ὅτι τωβὴτ
perdidit oculos ſuos cōtriſtat⁹ ē
ἀπώλεσε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ἐλυπήθη
τ fleuit. τ edna vxor eius τ ſar=
καὶ ἔκλαυσε. καὶ ἔδνα ἡ γυνὴ αὐτοῦ καὶ σάῤ
ra filia eius lachrymate ſūt. τ ſuſce=
ῥα ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ ἔκλαυσαν. καὶ ὑπεδέ
perunt eos alacriter. τ occiderūt arietē
ξαντο αὐτοὺς προθύμως. καὶ ἔθυσαν κριὸν
D ouium. τ parauerunt cibaria multa. di
n.3.39. προβάτων. καὶ παρέθηκαν ὄψα πολλά. εἶ=
xit aūt tobias raphaeli: azaria frater
πε δὲ τωβίας τῷ ῥαφαὴλ, ἀζαρία ἀδελφὲ
loquere de iis q̄ dicebas in via: τ
λάλησον ὑπὲρ ὧν ἔλεγες ἐν τῇ πορείᾳ, καὶ
pficiatur negociū. τ cōmunicauit
τελεσθήτω τὸ πρᾶγμα. καὶ μετέδωκε τὸν
ſermonem ragueli. τ dixit raguel ad
λόγον τῷ ῥαγουήλ. καὶ εἶπε ῥαγουὴλ πρὸς
tobiā: māduca τ bibe τ hilaris
τωβίαν, φάγε καὶ πίε καὶ ἡδέως γε=
ſis. te oportet filiam meā accipere.
νοῦ. σοὶ καθήκει τὸ παιδίον μου λαβεῖν.
verūtamē oſtēdam tibi veritatem. de
πλὴν ὑποδείξω σοι τὴν ἀλήθειαν. ἔδω=
di filiam meam ſeptem vi=
κα τὸ παιδίον μου ἑπτὰ ἀνδρά=
ris: τ quō ingreſſi ſunt ad
σιν, καὶ ὁπότε ἂν εἰσεπορεύοντο πρὸς
eam: mortui ſunt in nocte. ſed
αὐτήν, ἀπέθνησκον ὑπὸ τὴν νύκτα. ἀλλὰ
impreſentiarū hilaris ſis. τ dixit tobias:
τὸ νῦν ἔχων ἡδέως γίνου. καὶ εἶπε τωβίας,
nō guſtabo q̄cq̄ hic: quouſq; ſtetis τ
οὐ γεύσομαι οὐδὲν ὧδε, ἕως ἂν στήσητε καὶ
ſtatueris ante me. τ dixit raguel: curā habe
σταθῆτε πρός με. καὶ εἶπε ῥαγουήλ, κομίζου
eius ex nūc ſecundū iudicium. tu
αὐτὴν ἀπὸ τοῦ νῦν κατὰ τὴν κρίσιν. σὺ
frater es ipſius τ ipſa tui. at miſericors
ἀδελφὸς εἶ αὐτῆς καὶ αὐτὴ σου. ὁ δὲ ἐλεήμων
deus pſperet vobis bona. τ voca
θεὸς εὐοδώσει ὑμῖν τὰ κάλλιστα. καὶ ἐκάλε
uit ſarrā filiam ſuam. τ venit
σε σάῤῥαν τὴν θυγατέρα αὐτοῦ. καὶ ἦλθε
ad patrē ſuum. τ accipiens ma=
πρὸς τὸν πατέρα αὐτῆς. καὶ λαβὼν τῆς χει

dixit anne vxori ſue. Quam ſimilis
eſt iuuenis iſte conſobrino meo. Et
cū hec dixiſſet: ait. Vnde eſtis iuue=
nes fratres noſtri? At illi dixerūt. ex
tribu neptalim ſumus ex captiuita
te niniue. dixitq; illis raguel. Noſtis
tobiā fratrē meū? Qui dixerūt. No
uimus. Cūq; mlta bona loqueretur
de eo. dixit angelus ad raguelē. tobi
as de quo interrogas pater iſtius ē.
& miſit ſe raguel & cū lachrymis o=
ſculatus eſt eū & plorās ſupra collū
eius dixit. Benedictio ſit tibi fili mi
qa boni & optimi viri fili⁹ es. Et an
na vxor eius & ſara ipſorum filia la=
chrymate ſūt. poſtq; aūt locuti ſūt:
p̄cepit raguel occidi arietem: & pa=
rari cōuiuiū. Cunq; hortaretur eos
diſcūbere ad prādium tobias dixit.
Hic ego hodie nō māducabo neq;
bibā niſi prius petitionē meā cōfir=
mes & pmittas mihi dare ſarā filiā
tuā. quo audito verbo raguel expa
uit ſciēs qd euenerit illis ſeptē viris:
qui igreſſi ſunt ad eā & timere cepit
ne forte & huic ſimiliter cōtingeret
Et cū nutaret & nō daret petenti vl
lū rñſū: dixit ei angelus. Noli time
re dare eā illi: qm̄ huic timenti deū
debetur cōiūx filia tua. ppterea ali
us nō potuit habere illā. Tunc dixit
raguel. Nō dubito q̄ deus p̄ces & la
chrymas meas i cōſpectu ſuo admi
ſerit. Et credo qm̄ ideo fecit vos ve
nire ad me vt & iſta cōiūgeretur co
gnatiōi ſue ſm legē moyſi. & nunc
noli dubiū gerere q̄ tibi eā tradā: &
apph̄endens dexterā filie ſue: dexte
re tobie tradidit dicens. Deus abraā
& deus iſaac & deus iacob vobiſcū
ſit & ipſe cōiūgat vos ipleatq; bñdi
ctionem ſuā i vobis. & accepta char
ta fecerūt cōſcriptiōem cōiugii. Et
poſt hec epulati ſūt: bñdicētes deū.
Vocauitq; raguel ad ſe annā vxorē
ſuā & p̄cepit ei vt p̄pararet alterum
cubiculū. Et itroduxit illuc ſarā filiā
ſuā & lachrymata eſt. dixitq; ei. For
ti aīo eſto filia mea. dñs celi det tibi
gaudiū p tedio qd̄ ppeſſa es. Ca. 8

Poſtq; vero cenauerūt introdu
xerūt iuuenem ad eā. Recorda
tus itaq; tobias ſermonū angeli p=
tulit de caſſidili ſuo ptē iecoris po
ſuitq; eā ſup carbōes viuos. Tūc ra
phael angelus apph̄endit demoniū
& religauit illud i deſerto ſupioris e
gypti. Tūc hortatus eſt virginē to
bias dixitq; ei. Sara exurge & dep̄ce
mur deū hodie & cras & ſm cras. qa
his tribus noctib⁹ deo iūgimur: ter
tia aūt nocte i nr̄o erimus cōiugio.
Filii quippe ſctōrū ſumus & nō poſ
ſumus ita cōiungi ſicut gentes q̄ ig
norant deū. Surgentes aūt pariter i
ſtāter orabāt ambo ſimul vt ſanitas
daretur ei. dixitq; tobias. Dñe deus
patrū noſtrorū bñdicāt te celi terre
mareq; & fontes & flumia & oēs cre
ature tue q̄ in eis ſunt. Tu feciſti adā
de limo terre: dediſtiq; ei adiutoriū
euā. Et nūc dñe tu ſcis quia nō luxu

num eius: tradidit eam tobie vxo
ρὸς αὐτῆς, παρέδωκεν αὐτὴν τωβίᾳ γυναῖ
rem. τ dixit: ecce ſecundū legē moyſi
κα. καὶ εἶπεν, ἰδοὺ κατὰ τὸν νόμον μωυσέως
curā habe illi⁹ τ duc ad patrē
κομίζου αὐτὴν καὶ ἄπαγε πρὸς τὸν πρα
tuum. τ bñdixit eos. τ vocauit ed=
σου. καὶ εὐλόγησεν αὐτούς. καὶ ἐκάλεσεν ἔδ
nam vxorē ſuā. τ accipiēs libel
ναν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ. καὶ λαβὼν βιβλί
lum ſcripſit cōſcriptionē τ ſignauit.
ον, ἔγραψε συγγραφὴν καὶ ἐσφραγίσατο.
τ ceperūt māducare. τ vocauit raguel
καὶ ἤρξαντο ἐσθίειν. καὶ ἐκάλεσε ῥαγουὴλ
ednā vxorē ſuā: τ dixit ei:
ἔδναν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ εἶπεν αὐτῇ,
ſoror ppara alterum cubiculū τ
ἀδελφὴ ἑτοίμασον τὸ ἕτερον ταμιεῖον καὶ
introduc eam. τ fecit ſicut dixit: τ
εἰσάγαγε αὐτήν. καὶ ἐποίησεν ὡς εἶπε, καὶ
introduxit eam illuc τ lachrymata ē. τ ſuſce
εἰσήγαγεν αὐτὴν ἐκεῖ καὶ ἔκλαυσε. καὶ ἀπε
pit lachrymas filie ſue
δέξατο τὰ δάκρυα τῆς θυγατρὸς αὐτῆς.
τ dixit ei: forti aīo eſto filia. dñs
καὶ εἶπεν αὐτῇ, θάρσει τέκνον. ὁ κύριος τοῦ
celi τ terre det tibi gaudiū p
οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς δώῃ σοι χαρὰν ἀντὶ τῆς
triſtitia tua hac. forti aīo eſto filia.
λύπης σου ταύτης. θάρσει θύγατερ. Ca. 8.

Poſtq̄ vero pfecerunt cenare:
ὅτε δὲ συνετέλεσαν δειπνοῦντες,
introduxerūt tobiā ad eam. ille aūt va
εἰσήγαγον τωβίαν πρὸς αὐτήν. ὁ δὲ πορευό
dens recordat⁹ ē ſermonum raphaelis. τ acce
μενος ἐμνήσθη τῶν λόγων ῥαφαήλ. καὶ ἔλα
pit cinerem incenſuum: τ impo
βε τὴν τέφραν τῶν θυμιαμάτων, καὶ ἐπέ=
ſuit cor piſcis τ iecur:
θηκε τὴν καρδίαν τοῦ ἰχθύος καὶ τὸ ἧπαρ,
τ fecit fumigare. qñ aūt olfecit demo
καὶ ἐκάπνισεν. ὅτε δὲ ὠσφράνθη τὸ δαιμό
niū odorē fugit in ſupiora
νιον τῆς ὀσμῆς, ἔφυγεν εἰς τὰ ἀνώτατα τῆς
egypti: τ ligauit illud angel⁹. vt aūt
αἰγύπτου, καὶ ἔδησεν αὐτὸ ὁ ἄγγελος. ὡς δὲ
cōcluſi fuerūt ambo: aſcēdit tobias
συνεκλείσθησαν ἀμφότεροι, ἀνέβη τωβίας
ſuper lectum τ dixit: ſurge ſoror
ἐπὶ τῆς κλίνης καὶ εἶπεν, ἀνάστηθι ἀδελφὴ
τ orabimus vt miſereatur noſtri domi
καὶ προσευξώμεθα ἵνα ἐλεήσῃ ἡμᾶς ὁ κύρι=
nus. τ cepit tobias dicere: benedictus es
ος. καὶ ἤρξατο τωβίας λέγειν, εὐλογητὸς εἶ ὁ
deus patrū noſtrorū: τ benedictum
θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, καὶ εὐλογητὸν τὸ
nomē tuū ſanctū τ glorioſum in ſecu
ὄνομά σου τὸ ἅγιον καὶ ἔνδοξον εἰς τοὺς αἰῶ
cula. bñdicant te celi τ om
νας. εὐλογησάτωσάν σε οἱ οὐρανοὶ καὶ πᾶ
nes creature tue. tu feciſti adā τ
σαι αἱ κτίσεις σου. σὺ ἐποίησας ἀδὰμ καὶ
dediſti ei adiutoriū euā firmamentū vxo
ἔδωκας αὐτῷ βοηθὸν εὔαν στήριγμα τὴν γυ
rem eius. ex iſtis factū eſt homi
ναῖκα αὐτοῦ. ἐκ τούτων ἐγενήθη τὸ τῶν ἀνθρώ
nū ſemē. tu dixiſti nō bonū eſſe
πων σπέρμα. σὺ εἶπας οὐ καλὸν εἶναι τὸν
hoiem ſolū: faciamus ei adiutoriū
ἄνθρωπον μόνον, ποιήσωμεν αὐτῷ βοηθὸν ὅ
ſimile ei. τ nūc dñe nō ppter fornica
μοιον αὐτῷ. καὶ νῦν κύριε οὐχὶ διὰ πορνεί

Digitized by Google

tionē ego accipio ſororē meā hanc:
αν. ἐγὼ λαμβάνω τὴν ἀδελφήν μου ταύτην,
ſed in veritate. pcipe miſereri mei et
ἀλλ᾽ ἐπ᾽ ἀληθείας. ἐπίταξον ἐλεῆσαί με καὶ
cū hac ſeneſcere. et dixit ſe=
ταύτῃ συγκαταγηρᾶσαι. καὶ εἶπε μετ᾽ αὐ
cū amen. et dormierunt ambo
τοῦ ἀμήν. καὶ ἐκοιμήθησαν ἀμφότεροι τὴν
nocte. et ſurgēs raguel abiit et ef=
νύκτα. καὶ ἀναστὰς ῥαγουὴλ ἐπορεύθη καὶ ὤ
fodit ſepulchrū dicēs: nū et hic morietur?
ρυξε τάφον λέγων, μὴ καὶ οὗτος ἀποθανῇ;
et venit raguel in domū ſuā. et
καὶ ἦλθε ῥαγουὴλ εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ. καὶ
dixit edne vxori ſue: mitte
εἶπεν ἔδνᾳ τῇ γυναικὶ αὐτοῦ, ἀπόστειλον
vnā ancillarū et videat ſi viuit. ſi
μίαν τῶν παιδισκῶν καὶ εἰδέτω εἰ ζῇ. εἰ
aūt nō: vt ſepeliā eū. et nemo ſciat.
δὲ μή, ἵνα θάψω αὐτόν. καὶ μηδεὶς γνώτω.
et introiuit ancilla aperiēs ia=
καὶ εἰσῆλθεν ἡ παιδίσκη ἀνοίξασα τὴν θύ
nuā: et inuenit duos dormientes.
ραν, καὶ εὗρε τοὺς δύο καθεύδοντας.
et egreſſa nunciauit eis φ viueret.
καὶ ἐξελθοῦσα ἀπήγγειλεν αὐτοῖς ὅτι ζῇ.
et benedixit raguel deum dicens:
καὶ εὐλόγησε ῥαγουὴλ τὸν θεὸν λέγων,
benedict⁹ es deus in oī bñdictiōe mū
εὐλογητὸς εἶ ὁ θεὸς ἐν πάσῃ εὐλογίᾳ κα
da et ſctā. et bñdicant te
θαρᾷ καὶ ἁγίᾳ. καὶ εὐλογησάτωσάν σε οἱ
ſancti tui et oēs creature tue: et
ἅγιοί σου καὶ πᾶσαι αἱ κτίσεις σου, καὶ
oēs angeli tui et electi
πάντες οἱ ἄγγελοί σου καὶ οἱ ἐκλεκτοί
tui bñdicant te in omnia
σου εὐλογησάτωσάν σε εἰς πάντας τοὺς
ſecula. bñdictus es φ letificaſti me. et
αἰῶνας. εὐλογητὸς εἶ ὅτι εὔφρανάς με. καὶ
nō eſt factū mihi queādmodū putabā: ſed ſe=
οὐκ ἐγένετό μοι καθὼς ὑπενόουν, ἀλλὰ κα
cūdū magnā miāʒ tuā feciſti nobiſcū.
τὰ τὸ πολὺ ἔλεός σου ἐποίησας μεθ᾽ ἡμῶν.
bñdictus qm̄ miſertus es duob⁹ vnigenitis.
εὐλογητὸς ὅτι ἠλέησας δύο μονογενεῖς. ποί
fac eis dñe miam. pfice
ησον αὐτοῖς δέσποτα ἔλεος. συντέλεσον
vitā eorū in ſanitate cum letitia
τὴν ζωὴν αὐτῶν ἐν ὑγείᾳ μετ᾽ εὐφροσύνης
et mia. iuſſit aūt ſeruis re=
καὶ ἐλέους. ἐκέλευσε δὲ τοῖς οἰκέταις χῶ
plere terra ſepulchrū. et fecit eis nupti
σαι τὸν τάφον. καὶ ἐποίησεν αὐτοῖς γά=
as dierū quattuordecim. et dixit e
μον ἡμερῶν δεκατεσσάρων. καὶ εἶπεν αὐ=
i raguel: anteφ cōplerentur di=
τῷ ῥαγουὴλ, πρὶν ἢ συντελεσθῆναι τὰς ἡ=
es nuptiarū cū iureiurādo: ne exiret ip
μέρας τοῦ γάμου ἐνόρκως, μὴ ἐξελθεῖν αὐ=
ſe vſqꝫquo implerētur quattuordecim
τὸν ἕως ἂν πληρωθῶσιν αἱ δεκατέσσαρες
dies nuptiarū. et tunc accipiēs
ἡμέραι τοῦ γάμου. καὶ τότε λαβόντα τὸ
medietatē ſubſtantie ſue: vt iret
ἥμισυ τῶν ὑπαρχόντων αὐτοῦ, πορεύεσθαι
cum ſalute ad patrem. et reli=
μεθ᾽ ὑγείας πρὸς τὸν πατέρα. καὶ τὰ λοι=
qua: qū moriar et vxor mea.
πά, ὅταν ἀποθάνω καὶ ἡ γυνή μου. Ca. 9.

ET vocauit tobias raphaelē
Καὶ ἐκάλεσε τωβίας τὸν ῥαφαὴλ

rie cauſa accipio ſororem meā cōiu
gem: ſed ſola poſteritatis dilectiōe:
in q̄ bñdicatur nomen tuū i ſcl'a ſe=
culorū. Dixit itaqꝫ ſara. Miſere dñe
miſerere nobis: & cōſeneſcamus ā=
bo pit̄ ſani. Et factū eſt circa pullo=
rū cantum: accerſiri iuſſit raguel ſer
uos ſuos. & abierūt cū eo pit̄er vt fo
derent ſepulchrū. Dicebat. n. ne ſili
mō euenerit ei: quo & ceteris aliis ſe
ptem viris q̄ ſunt ingreſſi ad eā. Cū
qꝫ paſſet foſſam: reuerſus raguel ad
vxorem ſuaʒ: dixit ei. Mitte vnā ex
ancillis tuis: & videat ſi mortuus eſt
vt ſepeliā eū añq̄ꝫ illuceſcat. At illa
miſit vnā ex ācillis ſuis. que īgreſſa
cubiculū reppit eos ſaluos & īcolu=
mes ſecū pit̄ dormiētes. Et reuerſa
nūciauit bonū nunciū. Et bñdixerūt
dñm: raguel vidꝫ & anna vxor eius
& dixerūt. Bñdicimus te dñe de⁹ iſrl'
qa nō cōtigit nobis q̄admodū pu=
tabam⁹. Feciſti. n. nobiſcū miaʒ tuā
& excluſiſti a nobis īimicū pſeq̄ntē
nos. miſertus aūt es duobus vnicis.
Fac eos dñe pleni⁹ bñdicere te: & ſa
crificium laudis tue & ſue ſanitatis
offerre: vt cognoſcat vniuerſitas gē
tiū qa tu es deus ſol⁹ i vniuerſa t̄ra.
Staticꝫ p̄cepit ſeruis ſuis raguel vt i
plerēt t̄ra foſſā quā fecerāt, priuſq̄ꝫ e
luceſceret. Vxori aūt ſue dixit vt in
ſtrueret cōuiuiū & p̄pararet oīa q̄ in
cibos erāt iter agētibus neceſſaria.
Duas quoqꝫ pigues vaccas & q̄ttuor
arietes occidi fecit: et parari epulas
oībus vicinis ſuis cunctiſqꝫ amicis.
Et adiurauit raguel tobiam vt duas
hebdomadas moraretur apd̄ eū. De
oībus āt q̄ poſſidebat raguel dimi=
diā ptē dedit tobie. et fecit hāc ſcptu
rā vt ps dimidia q̄ ſuperat: poſt obi=
tū eorū tobie dñio deueniret. 9.

TVnc vocauit tobias angelū ad
ſe: quē quidē hoiem exiſtiabat
dixitqꝫ ei. Azaria fr̄: peto vt auſcul=
tes verba mea. Si meip̄m tradā tibi
ſeruū: nō ero condignus puidentie
tue. Tñ obſecro te vt aſſūas tibi aīa
lia ſiue ſeruitia et vadas ad gabelū i
rages ciuitateʒ medorū: reddaſqꝫ ei
chirographū ſuū et recipies ab eo
pecuniam et roges eū venire ad nu
ptias meas. ſcis. n. ip̄e qm̄ nūerat pr̄
meus dies et ſi tardauero vna die
plus cōtriſtatur aīa eius. Et certe vi
des quō adiurauit me raguel: cuius
adiuramentū ſpnere nō poſſū. Tūc
raphael aſſumēs q̄ttuor ex ſeruis ra
guelis et duos camelos in rages ciui
tatē medorū prexit: et iueniens ga=
belū dedit ei chirographū ſuū: et re
cepit oēʒ pecuniā. Indicauitqꝫ ei de
tobia filio tobie oīa q̄ geſta ſunt: fe=
citqꝫ eū ſecū venire ad nuptias. Cū
qꝫ ingreſſus eſſet domū raguelis: in
uenit tobiā diſcūbentem: et exiliēs
oſculati ſunt ſeiuiceʒ. Et fleuit gabe
lus: bñdixitqꝫ deū et dixit. Bñdicat
te deus iſrl': quia filius es optīi viri &
iuſti et timētis deū: et elemoſynas fa
ciētis. Et dicatur bñdictō ſup vxorē

et dixit ei: azaria frater accipe te=
καὶ εἶπεν αὐτῷ, ἀζαρία ἀδελφὲ λάβε μετὰ
cum puerum et duos camelos: et va=
σεαυτοῦ παῖδα καὶ δύο καμήλους, καὶ πο
de in rages medie ad gabe
ρεύθητι ἐν ῥάγοις τῆς μηδίας παρὰ γαβα
lum et porta mihi argentum: et eum
ὴλ καὶ κόμισαί μοι τὸ ἀργύριον, καὶ αὐτὸν
adduc ad nuptias: qm̄ iurauit raguel
ἄγε εἰς τὸν γάμον, διότι ὀμώμοκε ῥαγουὴλ
nō exiturū me. et pater meus nūerat C
μὴ ἐξελθεῖν με. καὶ ὁ πατήρ μου ἀριθμεῖ
dies. et ſi tardauero multum:
τὰς ἡμέρας. καὶ ἐὰν χρονίσω μεγάλως,
triſtabitur valde. et abiit raphael:
ὀδυνηθήσεται λίαν. καὶ ἐπορεύθη ῥαφαὴλ,
τ manſit apud gabelum. et dedit
καὶ ηὐλίσθη παρὰ γαβαήλῳ. καὶ ἔδωκεν
ei chirographū. ille aūt obtulit
αὐτῷ τὸ χειρόγραφον. ὁ δὲ προσήνεγκε τὰ
thecculas in ſigillis et dedit e=
θυλάκια ἐν ταῖς σφραγῖσι καὶ ἔδωκεν αὐ
i. et mane ſurrexerūt ſil'r: et venerūt ad
τῷ. καὶ ὤρθρισαν κοινῶς, καὶ ἦλθον εἰς τὸν
nuptias. et benedixit tobias vxo D
γάμον. καὶ εὐλόγησε τωβίας τὴν γυναῖ=
rem ſuam.
κα αὐτοῦ. Ca. 10.

ET pater eius tobias cōputa=
Καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ τωβὴτ ἐλογί=
bat vnūquēqꝫ diē. et vt impleti ſunt
ζετο ἑκάστης ἡμέρας. καὶ ὡς ἐπληρώθησαν
dies vie: et nō veniebāt:
αἱ ἡμέραι τῆς πορείας, καὶ οὐκ ἤρχοντο,
dixit tobias. nunqd confuſi ſunt nun=
εἶπε τωβήτ, μήποτε κατῄσχυνται; μήπο=
qd mortuus ē gabel⁹: τ nemo ei
τε ἀπέθανε γαβαήλ, καὶ οὐδεὶς αὐτῷ δί
dat pecuniā: τ triſtabatur valde. dixit
δωσι τὸ ἀργύριον; καὶ ἐλυπεῖτο λίαν. εἶπε
aūt ei vxor: periit puer:
δὲ αὐτῷ ἡ γυνή, ἀπώλετο τὸ παιδίον,
qm̄ moratus eſt. τ cepit flere eum. τ
ὅτι κεχρόνικε. καὶ ἤρξατο θρηνεῖν αὐτόν. καὶ A
dixit: nō cure eſt mihi fili qm̄ dimiſi te
εἶπεν, οὐ μέλει μοι τέκνον ὅτι ἀφῆκά σε
lumē oculorū meorū. τ tobias di
τὸ φῶς τῶν ὀφθαλμῶν μου. καὶ τωβὴτ λέ
cit ei: tace ne verbū hēas. ſanus eſt. et
γει αὐτῇ, σίγα μὴ λόγον ἔχε. ὑγιαίνει. καὶ
dicit ei: tace ne ſeducas me. periit
λέγει αὐτῷ, σίγα μὴ πλάνα με. ἀπώλετο
puer me⁹. τ ibat cotidie
τὸ παιδίον μου. καὶ ἐπορεύετο καθ᾽ ἡμέραν
in viam extra: qua pfecti ſunt. p dies aūt
εἰς τὴν ὁδὸν ἔξω, οἵας ἀπῆλθον. ἡμέρας δὲ B
panes: nō mādūcabat: at noctes oēs nō ceſ=
ἄρτον οὐκ ἤσθιε, τὰς δὲ νύκτας ὅλας οὐ διε
ſabat flere tobiam filiū ſuum:
λίμπανε θρηνοῦσα τωβίαν τὸν υἱὸν αὐτῆς,
quouſqꝫ cōpleti ſunt quattuordecim di
ἕως οὗ διετελέσθησαν αἱ δεκατέσσαρες ἡμέ
es nuptiarū quaʒ iurauit raguel facere
ραι τοῦ γάμου ἃς ὤμοσε ῥαγουὴλ ποιῆσαι C
eū ibi. dixit aūt tobias raguelī: di=
αὐτὸν ἐκεῖ. εἶπε δὲ τωβίας τῷ ῥαγουὴλ, ἐξα
mitte me. qm̄ pater meus τ mater
πόστειλόν με, ὅτι ὁ πατήρ μου καὶ ἡ μήτηρ
mea iā nō ſperāt videre me. dixit
μου οὐκέτι ἐλπίζουσιν ὄψεσθαί με. εἶπε
aūt ei ſocer eius: mane apud me:
δὲ αὐτῷ ὁ πενθερὸς αὐτ̄, μεῖνον παρ᾽ ἐμοί. D

τ ego mittā ad patrem tuū: τ
κἀγὼ ἀποστελῶ πρὸς τὸν πατέρα σου, καὶ
manifeſtabūt ei ea q̄ de te. τ tobias
δηλώσουσιν αὐτῷ τὰ κατὰ σέ. καὶ τωβίας
dixit: non: ſed mitte me ad
λέγει, οὐχί, ἀλλ' ἐξαπόστειλόν με πρὸς τὸν
patrem meū: ſurgens āt raguel dedit
πατέρα μου, ἀναστὰς δὲ ῥαγουὴλ ἔδωκεν
ei ſarrā vxorē eius τ
αὐτῷ σάρραν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ τὰ
dimidiū bonorum: corpora τ
ἡμίση τῶν ὑπαρχόντων, σώματα καὶ
iumenta τ argentū. τ bñdicens eos
κτήνη καὶ ἀργύριον. καὶ εὐλογήσας αὐτοὺς
miſit dicēs: pſperet vos deus fi-
ἐξαπέστειλε λέγων, εὐοδώσει ὑμᾶς ὁ θεὸς τέ
lii deus celi anteq̄ ego moriar.
κνα ὁ θεὸς τοῦ οὐρανοῦ πρὸ τοῦ με ἀποθανεῖν.
τ dixit filie ſue: honora ſoce-
καὶ εἶπε τῇ θυγατρὶ αὐτοῦ, τίμα τοὺς πεν
ros tuos. ipſi nūc pentes tui ſunt. vti-
θερούς σου. αὐτοὶ νῦν γονεῖς σου εἰσίν. ἀ-
nā audiā tuā famā bonā. τ oſculat⁹ eſt
κούσαιμί σου ἀκοὴν καλήν. καὶ ἐφίλησεν
eam. τ edna dixit ad tobiā: fra
αὐτήν. καὶ ἔδνα εἶπε πρὸς τωβίαν, ἀδελ
ter dilecte reſtituat te dñs
φὲ ἀγαπητὲ ἀποκαταστήσαι σε ὁ κύριος
celi: τ det mihi videre tuos filios e
τοῦ οὐρανοῦ, καὶ δῴη μοι ἰδεῖν σου παιδία ἐκ
ſarra filia mea: vt letificer co-
σάρρας τῆς θυγατρός μου, ἵνα εὐφρανθῶ ἐνώ
ram dño. τ ecce trado tibi
πιον κυρίου. καὶ ἰδοὺ παρατίθεμαί σοι
filiā meā in depoſitum. τ
τὴν θυγατέρα μου ἐν παρακαταθήκῃ. καὶ
ne triſtitiā īferas ei. poſt hec pficiſce
μὴ λυπήσῃς αὐτήν. μετὰ ταῦτα ἐπορεύε
batur τ tobias bñdicēs deum. τ pſperā
το καὶ τωβίας εὐλογῶν τὸν θεόν. καὶ εὐω-
fecit viam eius. τ bñdicebat ra-
δωσε τὴν ὁδὸν αὐτοῦ. καὶ κατηυλόγει ῥα-
guelē τ ednam vxorē eius.
γουὴλ καὶ ἔδναν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ. II.
Et profect⁹ ē quouſq̄ appropinq̄rēt ip
Καὶ ἐπορεύθη μέχρις οὗ ἐγγίσαι αὐ
ſi in niniuē. τ dixit raphael ad to-
τοὺς εἰς νινευί. καὶ εἶπε ῥαφαὴλ πρὸς τω-
biam: cognoſcis frater quō reliqſti
βίαν, γινώσκεις ἀδελφὲ πῶς ἀφῆκας τὸν
patrē tuū: precurramus ante
πατέρα σου, προδράμωμεν ἔμπροσθεν τῆς
vxorem tuam τ pparemus domū.
γυναικός σου καὶ ἑτοιμάσωμεν τὴν οἰκίαν.
accipe tā ad manum fel pi-
λάβε δὴ παραχεῖρα τὴν χολὴν τοῦ ἰχ-
ſcis. τ abierūt. τ iuit canis
θύος. καὶ ἐπορεύθησαν. καὶ συνῆλθεν ὁ κύων
poſt ipſos. τ anna ſedebat circūſpi
ὀπίσω αὐτῶν. καὶ ἄννα ἐκάθητο περιβλε
ciens filiū ſuum in via:
πομένη τὸν παῖδα αὐτῆς εἰς τὴν ὁδόν,
τ precognouit eum venientē. τ dixit
καὶ προσενόησεν αὐτὸν ἐρχόμενον. καὶ εἶπε
patri ſuo: ecce filius tuus ve
τῷ πατρὶ αὐτοῦ, ἰδοὺ ὁ υἱός σου ἔρχε-
nit: τ hō q̄ iuit cū illo.
ται, καὶ ὁ ἄνθρωπος ὁ πορευθεὶς μετ' αὐτοῦ.
τ raphael dixit: ſcio ego tobia
καὶ ῥαφαὴλ εἶπεν, ἐπίσταμαι ἐγὼ τωβία
φ aperiet oculos pater tuus.
ὅτι ἀνοίξει τοὺς ὀφθαλμοὺς ὁ πατήρ σου.

tuā & ſup pentes vr̄os: & videatis fili
os vr̄os: & filios filiorū vr̄orū vſq̄ ī
tertiā & q̄rtā gñationē et ſit ſemē vr̄m
bñdictū a deo iſrl': q regnat ī ſcl'a ſe
culorū. Cūq̄ oēs dixiſſet amē: acceſ
ſerūt ad cōuiuiū. S; cū timore dñi nu
ptiarū cōuiuiū exercebant. Ca. 10.
CVm vero moras faceret tobias
cā nuptiarū: ſollicit⁹ erat pr̄ eius
tobias dicēs. Putas q̄re moratur fili
us meus: aut q̄re detētus ē ibi. putas
ne gabelus mortu⁹ eſt & nemo red
dat illi pecuniā? cepit āt cōtriſtari ni
mis ip̄e & anna vxor eius cū eo & ce
perūt ambo ſil' flere: eo φ die ſtatuto
minime reuerteretur filius eoru; ad e
os. Flebat igitur mr̄ eius irremedia
bilibus lachrymis atq̄ dicebat. heu
me fili mi vt qd te miſimus pegrina
ri: lumē oculorū nr̄orū: baculū ſene
ctutis nr̄e: ſolatiū vite nr̄e: ſpem po
ſteritatis noſtre: oīa ſil' in te vno hn̄
tes te nō debuimus dimittere a no
bis. Cui dicebat tobias. Tace & noli
turbari: ſanus ē filius nr̄: ſatis fidelis
ē vir ille cū quo miſimus eū. Illa āt
nullo mō cōſolari poterat: ſed cotidie
exiliens circūſpiciebat et circuibat
vias oēs p q̄s ſpes remeandi videba
tur vt pcul videret eū: ſi fieri poſſet
venientē. At uero raguel dicebat ad
generū ſuū. Mane hic et ego mittā
nunciū ſalutis de te ad tobiā patre;
tuū. Cui tobias ait. Ego noui qa pat'
meus et mr̄ mea mō dies cōputāt et
cruciatur ſpūs eorū ī ip̄is. Cūq̄ ver
bis multis rogaret raguel tobiā et il
le eū nulla ratiōe vellet audire: tradi
dit ei ſarā et dimidiā ptē oīs ſubſtan
tie ſue ī pueris ī puellis ī pecudibus ī
camelis et in vaccis: et pecunia mul
ta: et ſaluū atq̄ gaudentē dimiſit eū
a ſe: dicēs. Angelus dñi ſctūs ſit ī iti
nere vr̄o: pducatq̄ vos īcolumes et
inueniatis oīa recte circa pētes vr̄os
et videāt oculi mei filios vr̄os priuſ-
q̄ moriar. Et apphendētes parētes
filiā ſuā: oſculati ſunt eā: et dimiſerūt
ire: monētes eā honorare ſoceros: di
ligere maritū: regere familiā: guber
nare domū: et ſeipſam irreprehenſi-
bilem exhibere. Cap. 11.
CVmq̄ reuerterentur puenerūt ad
charrā q̄ eſt in medio itinere cō
tra niniuē. xi. die. Dixitq̄ angel⁹. To
bia fr̄ ſcis queādmodū reliquiſti pa-
trē tuū. ſi placet itaq̄ tibi pcedam⁹:
et lento gradu inſequātur iter nr̄; fa
milie ſil' cū cōiuge tua et cū aīalibus
Cūq̄ hoc placuiſſet vt irēt: dixit ra-
phael ad tobiā. Tolle tecū ex felle pi
ſcis: erit. n. neceſſariū. tulit itaq̄ tobi
as ex felle illo et abierūt. Anna āt ſede
bat ſecus viā cotidie ī ſupcilio mōtis
vñ reſpicere poterat de lōginquo. Et dū
ex eodē loco ſpecularetur aduentū
eius vidit a longe: et ilico cognouit
uenientē filiū ſuū currenſq̄ nūciauit
uiro ſuo dicēs. Ecce uenit filius tuus.
Dixitq̄ raphael ad tobiā. At ubi in-
troieris domū tuā: ſtatim adora dñm;
deū tuū: et gratias agens ei: accede

tu igitur lini fel in ocu
σὺ οὖν ἔγχρισον τὴν χολὴν εἰς τοὺς ὀφ-
los eius. τ cōpunctus deteret τ
θαλμοὺς αὐτοῦ. καὶ δηχθεὶς διατρίψει καὶ
abiiciet albugines: τ videbit te.
ἀποβαλεῖ τὰ λευκώματα, καὶ ὄψεταί σε.
τ currens anna cecidit ſuper
καὶ προσδραμοῦσα ἄννα ἐπέπεσεν ἐπὶ τὸν
collum filii ſui. τ dixit ei:
τράχηλον τοῦ υἱοῦ αὐτῆς. καὶ εἶπεν αὐτῷ,
vidi te fili: abhinc mori-
εἶδόν σε παιδίον, ἀπὸ τοῦ νῦν ἀποθανοῦ
ar: τ fleuerunt ambo. τ tobias
μαι, καὶ ἔκλαυσαν ἀμφότεροι. καὶ τωβὴτ
exiit ad ianuā τ offendit.
ἐξήρχετο πρὸς τὴν θύραν καὶ προσέκοπτεν.
at filius eius cucurrit ad eum: τ app
ὁ δὲ υἱὸς αὐτοῦ προσέδραμεν αὐτῷ, καὶ ἐπελά
hēdit patrē ſuum: τ ſparſit
βετο τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ προσέπασε
fel ſup oculos pa-
τὴν χολὴν ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ πα
tris ſui dicēs: cōfide pater. vt
τρὸς αὐτοῦ λέγων, θάρσει ὦ πάτερ. ὡς
aūt cōpuncti ſunt: attriuit ocu-
δὲ συνεδήχθησαν, διέτριψε τοὺς ὀφθαλ-
los ſuos. τ decorticate ſunt ab angu
μοὺς αὐτοῦ. καὶ ἐλεπίσθη ἀπὸ τῶν καν
lis oculorū ei⁹ albugines τ vidēs filiū
θῶν αὐτοῦ τὰ λευκώματα. καὶ ἰδὼν υἱὸν
ſuum cecidit ſup collum eius
αὐτοῦ ἐπέπεσεν ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ
τ fleuit. τ dixit: bñdictus deus τ
καὶ ἔκλαυσε. καὶ εἶπεν, εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ
bñdictū nomen tuū in ſecula.
εὐλογητὸν τὸ ὄνομά σου εἰς τοὺς αἰῶνας.
τ bñdicti oēs ſancti tui ange
καὶ εὐλογημένοι πάντες οἱ ἅγιοί σου ἄγγε
li: q̄a flagellaſti τ miſert⁹ es. τ ecce
λοι, ὅτι ἐμαστίγωσας καὶ ἠλέησας. καὶ ἰδοὺ
video tobiam filiū meū. τ introiuit
βλέπω τωβίαν τὸν υἱόν μου. καὶ εἰσῆλθεν
filius eius gaudens: τ annunciauit
ὁ υἱὸς αὐτοῦ χαίρων, καὶ ἀπήγγειλε τῷ
patri ſuo magnalia q̄ facta fuerant ī
πατρὶ αὐτοῦ τὰ μεγαλεῖα τὰ γενόμενα ἐν
media. τ exiit tobias in occur-
τῇ μηδίᾳ. καὶ ἐξῆλθε τωβὴτ εἰς συνάντη
ſum nurus ſue gaudēs τ bñdicens
σιν τῆς νύμφης αὐτοῦ χαίρων καὶ εὐλογῶν
deum ad portam niniues. τ mirabā
τὸν θεὸν πρὸς τὴν πύλην νινευί. καὶ ἐθαυμά
tur videntes ipſū ambulantem: q̄a
ζον οἱ θεωροῦντες αὐτὸν πορευόμενον, ὅτι
vidit. τ tobias cōfitebatur coram
ἔβλεψε. καὶ τωβὴτ ἐξωμολογεῖτο ἐνώπι
eis φ miſert⁹ fuiſſet eius deus. τ vt
ον αὐτῶν ὅτι ἠλέησεν αὐτὸν ὁ θεός. καὶ ὡς
appropinquīt tobias ad ſarrā nurum ſuā: be
ἤγγισε τωβὴτ σάρρᾳ τῇ νύμφῃ αὐτοῦ, κα
nedixit eam dicens: venias ſana
τευλόγησεν αὐτὴν λέγων, ἔλθοις ὑγιαίνου
filia. bñdictus deus q̄ duxit te
σα θύγατερ. εὐλογητὸς ὁ θεὸς ὃς ἤγαγέ σε
ad nos: τ pater tuus τ mater
πρὸς ἡμᾶς, καὶ ὁ πατήρ σου καὶ ἡ μήτηρ
tua. τ factū eſt gaudiū oībus iis q̄ in niniue
σου. καὶ ἐγένετο χαρὰ πᾶσι τοῖς ἐν νινευὴ
fratribus ſuis. τ venit achiacha-
ἀδελφοῖς αὐτοῦ. καὶ παρεγένετο ἀχιάχα
rus τ naſbas cōſobrinus eius. τ
ρος καὶ νασβᾶς ὁ ἐξάδελφος αὐτοῦ. καὶ

Digitized by Google

facte ſunt nuptie tobie cum leticia
ἤχθη ὁ γάμος τωβία μετ᾽ εὐφροσύνης
per dies ſeptẽ.
ἡμέρας ἑπτά. Ca.12.

Et vocauit tobias tobiam
ΘΚαὶ ἐκάλεσε τωβὴτ τωβίαν τὸν
filium ſuum et dixit ei: vide ſi
υἱὸν αὐτοῦ καὶ εἶπεν αὐτῷ, ὅρα τέ=
li vt des mercedẽ hõi qui
κνον δώσεις μισθὸν τῷ ἀνθρώπῳ τῷ
venit tecum. et addere ei
συνελθόντι σοι. καὶ προσθεῖναι αὐτῷ
opꝫ. et dixit ei tobias: pater
δεῖ. καὶ εἶπεν αὐτῷ τωβίας, πάτερ
nõ ledor dans ſei dimidiuꝫ
οὐ βλάπτομαι διδοὺς αὐτῷ τὸ ἥμισυ
eorũ q̃ attuli: qm̃ me adduxit tibi ſanuꝫ:
ὧν ἐνήνοχα, ὅτι με ἀγήοχέ σοι ὑγιῆ,
et vxorẽ meã curauit: et
καὶ τὴν γυναῖκά μου ἐθεράπευσε, καὶ
argentum meũ attulit: et te ſilr
τὸ ἀργύριόν μου ἤνεγκε, καὶ σὲ ὁμοίως
curauit. et dixit ſenex:
ἐθεράπευσε. καὶ εἶπεν ὁ πρεσβύτης,
iuſte fit ei. et vocauit ange
δικαιοῦται αὐτῷ. καὶ ἐκάλεσε τὸν ἄγγε
lum et dixit ei: accipe dimidiuꝫ
λον καὶ εἶπεν αὐτῷ, λάβε τὸ ἥμισυ
oĩm que attuliſtis et abduc ſſal
πάντων ὧν ἐνηνόχατε καὶ ὕπαγε ὑγι
uus. tunc vocans ambos occul
αίνων. τότε καλέσας τοὺς δύο κρυ=
te: dixit eis: bñdicite deuꝫ
πτῶς, εἶπεν αὐτοῖς, εὐλογεῖτε τὸν θεὸν
et ipſi cõfitemini: et magnificẽ
καὶ αὐτῷ ἐξομολογεῖσθε, καὶ μεγαλω
tiã date ei. et cõfitemini
σύνην δίδοτε αὐτῷ. καὶ ἐξομολογεῖσθε
corã oĩbus viuẽtibus pro iis q̃
ἐνώπιον πάντων τῶν ζώντων περὶ ὧν
fecit vobiſcũ. bonũ bñdicere
ἐποίησε μεθ᾽ ὑμῶν. ἀγαθὸν τὸ εὐλογεῖν
deum et exaltare nomẽ eius:
τὸν θεὸν καὶ ὑψοῦν τὸ ὄνομα αὐτοῦ,
ſermones dei honorifice oſten
τοὺς λόγους τοῦ θεοῦ ἐντίμως ὑπο=
dẽtes. et ne cunctemini confi
δεικνύοντες. καὶ μὴ ὀκνεῖτε ἐξομολογεῖ
teri ei. myſteriũ. n. regis bo
σθαι αὐτῷ. μυστήριον γὰρ βασιλέως κα
num abſcõdere: at opera dei re
λὸν κρύψαι, τὰ δὲ ἔργα τοῦ θεοῦ ἀνα=
uelare honorificũ. bonũ facite et
καλύπτειν ἔνδοξον. ἀγαθὸν ποιεῖτε καὶ
malum nõ inueniet vos. bonuꝫ ora
κακὸν οὐχ εὑρήσει ὑμᾶς. ἀγαθὸν προ=
tio cum ieiunio et elemoſyna
σευχὴ μετὰ νηστείας καὶ ἐλεημοσύνης
et iuſticia. bonum parum cum
καὶ δικαιοσύνης. ἀγαθὸν τὸ ὀλίγον μετὰ
iuſtitia: q̃ multum cum iniuſticia.
δικαιοσύνης, ἢ τὸ πολὺ μετ᾽ ἀδικίας.
bonum facere elemoſynam: q̃ theſauri
καλὸν ποιῆσαι ἐλεημοσύνην, ἢ θησαυρί
zare aurũ: elemoſyna enĩ a mor
ζειν χρυσίον, ἐλεημοσύνη γὰρ ἐκ θανά=
te liberat. et ipſa emundat om
του ῥύεται. καὶ αὕτη ἀποκαθαίρει πᾶ
ne pctm̃. facientes elemoſy
σαν ἁμαρτίαν. οἱ ποιοῦντες ἐλεημοσύ
nas et iuſtitias replebuntur vita.
νας καὶ δικαιοσύνας πλησθήσονται ζωῆς.

ad pr̃em tuuꝫ:& oſculare eũ. Statimq; lini
ſup oculos eius ex felle iſto piſcis: q̃d por
tas tecũ. Scias.n.qm̃ mox aperiẽtur oculi
eius:& videbit pr̃ tuus lumẽ celi:& i aſpe=
ctu tuo gaudebit. Tũc ꝑcucurrit cãis q̇ ſil̃r
fuerat in via & q̃ſi nũcius adueniẽs blãdi=
mento ſue caude gaudebat. Et exurgens
cecus pr̃ cepit offendẽs pedibus currere
& data manu puero: occurrit i obuiã filio
ſuo. Et ſuſcipiẽs oſculat⁹ eſt euꝫ cũ vxore
ſua & cepert̃ flere p̃ gaudio. Cũq; adoraſ=
ſent deũ & gr̃as egiſſent: cõſedert̃. Tũc ſu
mẽs tobias de felle piſcis liniuit oculos pr̃i
ſuo: et ſuſtinuit q̃ſi dimidiã fere horã:& ce
pit albugo ex oculis ei⁹ q̃ſi mẽbrana oui e
gredi. quã apphẽdẽs tobias traxit ab ocu
lis eius: ſtatiq; viſuꝫ recepit. Et gl̃ificabãt
deũ ip̃e vid3 & vxor ei⁹:& oẽs qui ſciebãt
eũ. dicebatq; tobias. bñdico te dñe de⁹ iſrl̃
quia tu caſtigaſti me & tu ſaluaſti me. et ec
ce ego video tobiã filiũ meũ. Ingreſſa eſt
etiã poſt. vii. dies ſara vxor filii eius: et oĩs
familia et pecora ſana et cameli et pecũia
multa vxoris ſꝫ et illa pecũia quã recepat
a gabelo: et narrauit ꝑentibus oĩa bñficia
dei q̃ feciſſꝫ circa eũ p hoieꝫ q eũ duxerat.
Venerũtq; achior & nabath cõſobrini to
bie: gaudentes ad tobiã et cõgratulãtes ei
de oĩbus bonis q̃ circa illũ oñderat deus.
Et per ſeptem dies epulantes oñs cũ gau
dio magno gauiſi ſunt. Ca.12.

TVnc vocauit adſe tobias filiũ ſuũ di=
xitq; ei. Quid poſſum⁹ dare viro iſti
ſctõ q̇ venit tecũ? Rñdens tobias dixit pr̃i
ſuo. Pr̃ quã mercedeꝫ dabim⁹ ei: aut q̇d di
gnũ poterit eſſe bñficiis eius? me duxit et re
duxit ſanũ: pecuniã a gabelo ip̃e recepit:
vxoreꝫ ip̃e me hr̃e fecit: et demoniũ ab ea
ip̃e cõpeſcuit: gaudiũ ꝑentib⁹ eius fecit:
meip̃m a deuoratõie piſcis eripuit: te quo
q; videre fecit lumen celi: et bonis oĩb⁹ p
eũ repleti ſum⁹. Quid illi adhuc poterim⁹
dignũ dare? Sed peto te pr̃ mi: vt roges eũ
ſi forte dignabitur medietatẽ de oĩb⁹ q̃ al
lata ſunt ſibi aſſumere. Et vocãtes eũ pr̃.ſ.
et filius: tulerũt eũ in ptẽ et rogare cepert̃
vt dignaretur dimidiã ptẽ oĩꝫ q̃ attulerãt
acceptã hr̃e. Tũc dixit eis occulte. Bñdici=
te deũ celi et corã oĩbus viuẽtibus cõfite=
mini ei: q̇a fecit vobiſcũ miaꝫ ſuã. Etenĩ ſa
crm̃ regis abſcõdere bonũ eſt: opa ãt dei
reuelare et cõfiteri honorificũ eſt. Bona ẽ
orõ cũ ieiunio & elemoſyna: magiſq; the
ſauros auri recõder̃. qm̃ elemoſyna a mor
te liberat: et ip̃a ẽ q̃ purgat pctã & facit in
uenire vitã et̃nã. Qui ãt faciũt pctũ & iniq̇
tatẽ hoſtes ſũt aĩe ſue. Manifeſto ergo vo
bis veritatẽ & nõ abſcõdã a vobis occultũ
ſmonẽ. Qñ orabas cũ lachrymis & ſepe=
liebas mortuos & derelinq̃bas prãdiũ tu=
um:& mortuas abſcõdebas p diẽ i domo
tua & nocte ſepeliebas eos: ego obtuli o=
ratiõẽ tuã dño. et q̇a accept⁹ eras deo: ne
ceſſe fuit ut tentatio ꝓbaret te. Et nũc mi=
ſit me dñs vt curarẽ te:& ſarã uxorẽ filii tui
a demonio liberarem. Ego.n.ſuꝫ raphael
angelus unus ex ſepteꝫ q̇ aſtamus añ dñm
Cũq; hec audiſſent turbati ſũt & tremen=
tes cecidert̃ ſup t̃ram i faciem ſuã. Dixitq;
eis angel⁹. Pax uobis: nolite timere. Etenĩ
cũ eſſem uobiſcũ ꝑ uolũtatẽ dei erã: ipſum

at peccantes hoſtes ſunt
οἱ δὲ ἁμαρτάνοντες πολέμιοί εἰσι τῆς
ſue vite. non abſcondã a vobis omẽ
ἑαυτῶν ζωῆς. οὐ μὴ κρύψω ἀφ᾽ ὑμῶν πᾶν
verbũ. dixi ãt myſteriũ regis abſcõ
ῥῆμα. εἴρηκα δὲ μυστήριον βασιλέως κρύ
dere bonum: at opera dei reuela
ψαι καλόν, τὰ δὲ ἔργα τοῦ θεοῦ ἀνακα=
re honorificũ. et nunc qñ oraſti
λύπτειν ἔνδοξον. καὶ νῦν ὅτε προσηύξω
tu et nurus tua ſarra: ego in=
σὺ καὶ ἡ νύμφη σου σάῤῥα, ἐγὼ προσή=
duxi memoriã oratiõis ve
γαγον τὸ μνημόσυνον τῆς προσευχῆς ὑ=
ſtre coram ſancto. et qñ ſepeliebas
μῶν ἐνώπιον τοῦ ἁγίου. καὶ ὅτε ἔθαπτες
mortuos: ſilr̃ aderam
τοὺς νεκρούς, ὡσαύτως συμπαρήμην
tibi. et qñ nõ cũctatus fuiſti ſurgere et
σοι. καὶ ὅτε οὐκ ὤκνησας ἀναστῆναι καὶ
relinquere prandiũ tuũ vt abi
καταλιπεῖν τὸ ἄριστόν σου ὅπως ἀπελ
es cooperires mortuũ: nõ latuiſti
θὼν περιστείλῃς τὸν νεκρόν, οὐκ ἔλαθές
me bñfaciens. ſed tecum erã. et
με ἀγαθοποιῶν. ἀλλὰ σὺν σοὶ ἤμην. καὶ
nunc miſit me deus ad ſanãduꝫ te
νῦν ἀπέστειλέ με ὁ θεὸς ἰάσασθαί σε
et nurum tuã ſarram. ego ſum
καὶ τὴν νύμφην σου σάῤῥαν. ἐγώ εἰμι
raphael vnus de ſeptẽ angelis
ῥαφαὴλ εἷς ἐκ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων τῶν
ſctis q̇ offerunt oratio=
ἁγίων οἳ προσαναφέρουσι τὰς προσευ
nes ſctõrum: et ambulant an=
χὰς τῶν ἁγίων, καὶ ἐκπορεύονται ἐνώπι
te maieſtatẽ ſcti. et turbati
ον τῆς δόξης τοῦ ἁγίου. καὶ ἐταράχθη
ſunt duo: et ceciderũt in faciem
σαν οἱ δύο, καὶ ἔπεσαν ἐπὶ πρόσωπον
quia timuerunt. et dixit eis: ne
ὅτι ἐφοβήθησαν. καὶ εἶπεν αὐτοῖς, μὴ
timeatis: q̇a pax vobis erit. at
φοβεῖσθε, ὅτι εἰρήνη ὑμῖν ἔσται. τὸν δὲ
deum bñdicite: q̇a non mea gratia:
θεὸν εὐλογεῖτε, ὅτι οὐ τῇ ἐμαυτοῦ χάρι
ſed voluntate dei noſtri ve=
τι, ἀλλὰ τῇ θελήσει τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἦλ
ni. vñ bñdicite euꝫ in ſecu=
θον. ὅθεν εὐλογεῖτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶ
la. oĩbus diebus apparebã vo
νας. πάσας τὰς ἡμέρας ὠπτανόμην ὑ
bis. et non mãducaui: neq; bibi. ſed
μῖν. καὶ οὐκ ἔφαγον, οὐδὲ ἔπιον. ἀλλὰ
viſionẽ vos videtis. et nũc cõfite
ὅρασιν ὑμεῖς θεωρεῖτε. καὶ νῦν ἐξομο=
mini deo: qm̃ aſcendo ad euꝫ q̇
λογεῖσθε τῷ θεῷ, ὅτι ἀναβαίνω πρὸς τὸν
miſit me. et ſcribite oĩa
ἀποστείλαντά με. καὶ γράψατε πάν=
q̃ cõſumata ſunt in libro. et
τα τὰ συντελεσθέντα εἰς βιβλίον. καὶ
ſurrexerunt et nõ ampli⁹ viderunt eum. et
ἀνέστησαν καὶ οὐκέτι εἶδον αὐτόν. καὶ
cõfitebãtur opa magna et
ἐξωμολογοῦντο τὰ ἔργα τὰ μεγάλα καὶ
mirabilia dei.
θαυμαστὰ τοῦ θεοῦ. Ca.13.

Et vt apparuit eis angelus
ΘΚαὶ ὡς ὤφθη αὐτοῖς ὁ ἄγγελος
dñi: et tobias ſcripſit orationem
κυρίου, καὶ τωβὴτ ἔγραψε προσευχὴν

Digitized by Google

in exultationẽ: ⁊ dixit: benedictus
εἰς ἀγαλλίασιν, καὶ εἶπεν, εὐλογητὸς ὁ
deus viuẽs in ſecula ⁊ re-
θεὸς ὁ ζῶν εἰς τοὺς αἰῶνας καὶ ἡ βασι-
gnum eius: q̃a ipſe flagellat ⁊ mi
λεία αὐτοῦ, ὅτι αὐτὸς μαστιγοῖ καὶ ἐ-
ſeret: deducit ad īferos ⁊ reducit. ⁊
λεεῖ, κατάγει εἰς ᾅδην καὶ ἀνάγει. καὶ
nõ eſt q̃ effugiat manum e-
οὐκ ἔστιν ὃς ἐκφεύξεται τὴν χεῖρα αὐ-
ius. cõfitemini ei filii iſrael
τοῦ. ἐξομολογεῖσθε αὐτῷ οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ
in cõſpectu gentiũ: q̃m ipſe diſper-
ἐνώπιον τῶν ἐθνῶν, ὅτι αὐτὸς διέσπει-
ſit nos inter eos. ibi oſtẽdite
ρεν ἡμᾶς ἐν αὐτοῖς. ἐκεῖ ὑποδείξατε
magnificẽtiã eius. ⁊ exaltate e
τὴν μεγαλωσύνην αὐτοῦ. καὶ ὑψοῦτε αὐ-
um in cõſpectu oĩs viuẽtis: q̃m ip
τὸν ἐνώπιον παντὸς ζῶντος, καθότι αὐ-
ſe dñs noſter. ⁊ deus ipſe pa
τὸς κύριος ἡμῶν. καὶ ὁ θεὸς αὐτὸς πα-
ter noſter in oĩa ſecula. ⁊
τὴρ ἡμῶν εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας. καὶ
flagellabit nos in iniq̃tatib⁹ no
μαστιγώσει ἡμᾶς ἐν ταῖς ἀδικίαις ἡ-
ſtris: ⁊ iterũ miſerebit̃. ⁊ cõgregabit
μῶν, καὶ πάλιν ἐλεήσει. καὶ συνάξει
nos ex oĩbus gẽtibus: vbi diſp-
ἡμᾶς ἐκ πάντων τῶν ἐθνῶν, οὗ διέσπει-
ſit nos inter eas. ſi cõuerſi fueritis
ρεν ἡμᾶς ἐν αὐτοῖς. ἐὰν ἐπιστρέψητε
ad eum in toto corde veſtro ⁊ in
πρὸς αὐτὸν ἐν ὅλῃ καρδίᾳ ὑμῶν καὶ ἐν
tota aĩa veſtra: vt faciatis ante
ὅλῃ τῇ ψυχῇ ὑμῶν, ποιῆσαι ἐνώπιον
eum veritatem: tunc cõuertetur ad
αὐτοῦ ἀλήθειαν, τότε ἐπιστρέψει πρὸς ὑ-
vos. ⁊ nõ abſcõdet faciẽ ſuam
μᾶς. καὶ οὐ μὴ κρύψῃ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ
a vobis: ⁊ videbitis q̃ faciet vobi
ἀφ᾽ ὑμῶν, καὶ θεάσεσθε ἃ ποιήσει μεθ᾽ ὑ-
ſcum. ⁊ confitemini ei in toto
μῶν. καὶ ἐξομολογήσασθε αὐτῷ ἐν ὅλῳ
ore veſtro. ⁊ bñdicite do
τῷ στόματι ὑμῶν. καὶ εὐλογεῖτε τὸν κύ-
minũ pñtatis. ⁊ exaltate
ριον τῆς δυνάμεως. καὶ ὑψώσατε τὸν
regem ſeculorũ. ego in terra
βασιλέα τῶν αἰώνων. ἐγὼ ἐν τῇ γῇ τῆς
captiuitatis mee cõfiteor il-
αἰχμαλωσίας μου ἐξομολογοῦμαι αὐ-
li: ⁊ oſtẽdo fortitudinẽ ⁊ ma-
τῷ, καὶ δεικνύω τὴν ἰσχὺν καὶ τὴν με-
gnificentiã eius genti peccatrici. q̃s
γαλωσύνην αὐτοῦ ἔθνει ἁμαρτωλῷ. τίς
cognoſcit ſi volet vos. ⁊ faciet
γινώσκει εἰ θελήσει ὑμᾶς, καὶ ποιήσει
miãm vobis? deũ meũ exalto: ⁊
ἐλεημοσύνην ὑμῖν; τὸν θεόν μου ὑψῶ, καὶ
aĩa mea regem celi:
ἡ ψυχή μου τὸν βασιλέα τοῦ οὐρανοῦ,
⁊ exaltabit magnificentiã e-
καὶ ἀγαλλιάσεται τὴν μεγαλωσύνην αὐ-
ius. dicant oẽs ⁊ cõfitean
τοῦ. λεγέτωσαν πάντες καὶ ἐξομολογεί-
tur ei in iuſticia. hierl'z ciui
σθωσαν αὐτῷ ἐν δικαιοσύνῃ. ἱλ̄ὴμ πό-
tas ſancta flagellabit te in opibus
λις ἁγία μαστιγώσει σε ἐπὶ τὰ ἔργα τῶν

benedicite & cantate illi: videbar quidem vobiſcum manducare & bibere. ſed ego ci bo iuiſibili & potu q ab hoībus videri nõ poteſt: vtor. Tempus eſt ergo vt reuertar ad eum qui me miſit. vos autem benedici te deum: & narrate omnia mirabilia eius. Et cum hec dixiſſet: ab aſpectu eorum ab latus eſt: & vltra eum videre non potue-runt. Tunc proſtrati per horas tres in fa-ciem: benedixerunt deum. Et exurgẽtes narrauerunt oĩa mirabilia eius. Ca.13.

APeriens autẽ tobias ſenior os ſuum benedixit dominũ. & dixit. Magnus es dñe in eternum. & in omnia ſecula re-gnũ tuum: q̃m tu flagellas & ſaluas: dedu cis ad inferos & reducis: & non eſt qui ef-fugiat manum tuam. Confitemini domi-no filii iſrael: & in conſpectu gentium lau date eum. quoniã ideo diſperſit vos inter gentes que ignorant eum: vt vos enarre-tis mirabilia eius & faciatis ſcire eos: quia non eſt alius deus omnipotens preter eũ. Ipſe caſtigauit nos ꝓpter iniquitates no ſtras: & ipſe ſaluabit nos ꝓpter miſericor diam ſuam. Aſpicite ergo que fecit nobi ſcum: & cum timore & tremore cõfitemi ni illi: regemq; ſeculorum exaltate in ope ribus veſtris. Ego autem in terra captiui-tatis mee confitebor illi: quoniã oſtendit maieſtatem ſuam in gentem peccatricẽ. Conuertimini itaq; peccatores: & facite iuſtitiam coram domino credentes ꝙ fa-ciat vobiſcum miſericordiam ſuam. Ego autem & anima mea in eo letabimur. Be-nedicite domino omnes electi eius: agite dies leticie & confitemini illi. Hieruſalem ciuitas dei caſtigauit te dominus in operi bus manuum tuarum. Confitere domino in bonis tuis & benedic deum ſeculorum vt reedificet in te tabernaculũ ſuum & re uocet ad te omnes captiuos & gaudeas in omnia ſecula ſeculorum. Luce ſplendida fulgebis & om̃es fines terre adorabũt te. Nationes ex longinquo ad te venient: & munera deferentes adorabunt in te domi num & terram tuam in ſanctificationẽ ha bebunt. Nomẽ enim magnũ inuocabũt in te. Maledicti erũt qui cõtempſerint te: & condemnati erunt oẽs qui blaſphema-uerint te: benedictiq; erunt qui edificaue-rint te. Tu autẽ letaberis in filiis tuis: quo niam omnes benedicentur & congrega buntur ad dñm. Beati omnes qui diligũt te: & qui gaudent ſuper pace tua. Anima mea benedic dominum q̃m liberauit hie ruſalem ciuitatem ſuam a cunctis tribula tionibus eius dominus deus noſter. Btũs ero ſi fuerint reliquie ſeminis mei ad vidẽ dam claritatem hieruſalem. Porte hieru-ſalem ex ſaphyro & ſmaragdo edificabũ-tur & ex lapide precioſo omnis circuitus murorum eius. Ex lapide candido & mũ do omnes platee eius ſternentur: & per vicos eius alleluia cantabitur. Benedi-ctus dominus qui exaltauit eam: vt ſit re gnum eius in ſecula ſeculorum ſuper eã.

A M E N.

filiorũ tuorũ: ⁊ rurſum miſerabitur filios
υἱῶν σου, καὶ πάλιν ἐλεήσει τοὺς υἱοὺς
iuſtorũ. cõfitere dño: q̃m
τῶν δικαίων. ἐξομολογοῦ τῷ κυρίῳ, ὅτι
bonus. ⁊ bñdic regem
ἀγαθός. καὶ εὐλόγει τὸν βασιλέα τῶν
ſeculorũ: vt iterum tabernaculũ ei⁹ edifi-
αἰώνων, ἵνα πάλιν ἡ σκηνὴ αὐτοῦ οἰκοδο-
cetur in te cum gaudio: ⁊ letificet
μηθῇ ἐν σοὶ μετὰ χαρᾶς, καὶ εὐφράνῃ
in te captiuos tuos: ⁊ dili-
ἐν σοὶ τοὺς αἰχμαλώτους σου, καὶ ἀγα-
gat in te miſeros in
πήσαι ἐν σοὶ τοὺς ταλαιπώρους εἰς
omnes gñationes ſeculi. gẽtes mul
πάσας τὰς γενεὰς τοῦ αἰῶνος. ἔθνη πολ-
te a longe veniẽt ad nomẽ dñi
λὰ μακρόθεν ἥξει πρὸς τὸ ὄνομα κυρίου
dei: mũera in manibus hñtes: mu-
τοῦ θεοῦ, δῶρα ἐν χερσὶν ἔχοντες, δῶ-
nera regi celi. gñatiões gña
ρα τῷ βασιλεῖ τοῦ οὐρανοῦ. γενεαὶ γενε-
tionũ laudabũt te: ⁊ dabunt exul
ῶν αἰνέσουσίν σε, καὶ δώσουσιν ἀγαλ-
tationẽ. maledicti oẽs q̃ ode
λίασιν. ἐπικατάρατοι πάντες οἱ μι-
runt te. bñdicti erunt oẽs
σοῦντές σε. εὐλογημένοι ἔσονται πάν-
q̃ diligũt te in ſeculũ.
τες οἱ ἀγαπῶντές σε εἰς τὸν αἰῶνα.
letare ⁊ exulta in filiis
χάρηθι καὶ ἀγαλλίασαι ἐπὶ τοὺς υἱοὺς
iuſtorum: q̃m cõgregabuntur ⁊ bñ
τῶν δικαίων, ὅτι συναχθήσονται καὶ εὐ-
dicent dñm iuſtorũ. o bea
λογήσουσι τὸν κ̄ν τῶν δικαίων. ὦ μακάρι-
ti q̃ diligunt te. gaudebunt ſuper
οι οἱ ἀγαπῶντές σε. χαρήσονται ἐπὶ τῇ
pace tua. bti qui triſtati fuerũt in
εἰρήνῃ σου. μακάριοι ὅσοι ἐλυπήθησαν ἐπὶ
oĩbus flagellis tuis: q̃m in te gau
πάσαις ταῖς μάστιξί σου, ὅτι ἐπὶ σοὶ χα-
debũt videntes oẽm gloriam
ρήσονται θεασάμενοι πᾶσαν τὴν δόξαν
tuã: ⁊ letabũtur in eternũ.
σου, καὶ εὐφρανθήσονται εἰς τὸν αἰῶνα. ἡ
aĩa mea bñdicat deũ regem
ψυχή μου εὐλογείτω τὸν θ̄ν τὸν βασιλέα
magnũ: q̃a edificabitur hieruſa
τὸν μέγαν, ὅτι οἰκοδομηθήσεται ἱερουσα-
lem ſaphiro ⁊ ſmaragdo ⁊ la-
λὴμ σαπφείρῳ καὶ σμαράγδῳ καὶ λί-
pide p̃cioſo: muri tui ⁊ turres
θῳ ἐντίμῳ, τὰ τείχη σου καὶ οἱ πύργοι
⁊ ꝓpugnacula in auro mun-
καὶ οἱ προμαχῶνες ἐν χρυσίῳ καθα-
do. ⁊ platee hieruſalem
ρῷ. καὶ αἱ πλατεῖαι ἱερουσαλὴμ
beryllo ⁊ carbũculo ⁊ lapide e
βηρύλλῳ καὶ ἄνθρακι καὶ λίθῳ ἐκ
ſuphir ſternẽtur. ⁊ di
σουφεὶρ ψηφολογηθήσονται. καὶ ἐροῦ-
cẽt omnes vici eius. allelu
σι πᾶσαι αἱ ῥῦμαι αὐτῆς ἀλληλού-
ia. ⁊ laudabunt dicentes: bñdi-
ϊα. καὶ αἰνέσουσι λέγοντες, εὐλογη-
ctus deus qui exaltauit omnia
τὸς ὁ θεὸς ὃς ὕψωσε πάντας τοὺς
ſecula.
αἰῶνας. Ca.14.

Et ceſſauit cõfiteri tobias.
Καὶ ἐπαύσατο ἐξομολογούμενος τωβήτ.
τ erat annorũ q̃nquagintaocto: q̃ñ pdidit
καὶ ἦν ἐτῶν πεντηκονταοκτώ, ὅτε ἀπώλεσε
viſum: τ poſt annos octo reſpexit. τ
τὰς ὄψεις, καὶ μετὰ ἔτη ὀκτὼ ἀνέβλεψε. καὶ
faciebat elemoſynas. τ appoſuit time
ἐποίει ἐλεημοσύνας. καὶ προσέθετο φοβεῖ-
re dñm deum τ cõfiteri e-
σθαι κύριον τὸν θεὸν καὶ ἐξομολογεῖσθαι αὐ-
i. maxime ãt ſenuit. τ vocauit fili
τῷ. μεγάλως δὲ ἐγήρασε. καὶ ἐκάλεσε τὸν υἱ-
um ſuum τ ſex filios filii ſui. τ
ὸν αὐτοῦ καὶ τοὺς ἓξ υἱοὺς τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. καὶ
dixit ei: fili accipe filios tuos.
εἶπεν αὐτῷ, τέκνον λάβε τοὺς υἱούς σου.
ecce ſenui: τ ad diſcedendũ
ἰδοὺ γεγήρακα, καὶ πρὸς τὸ ἀποτρέχειν ἀ-
e vita ſum. vade in mediam fi
πὸ τοῦ ζῆν εἰμί. ἄπελθε εἰς τὴν μηδίαν τέ-
li: q̃a credidi q̃cunq; locutus ẽ ionas
κνον, ὅτι πέπεισμαι ὅσα ἐλάλησεν ἰωνᾶς
pphẽta de niniue: q̃ ſubuerte
ὁ προφήτης περὶ νινευΐ, ὅτι καταστραφήσε-
tur. in ãt media magis erit pax vſq; ad
ται. ἐν δὲ τῇ μηδίᾳ μᾶλλον ἔσται εἰρήνη ἕως
tps. τ q̃ fratres noſtri in terra di-
καιροῦ. καὶ ὅτι οἱ ἀδελφοὶ ἡμῶν ἐν τῇ γῇ σκορ-
ſpergẽtur a bona terra. τ hieru
πισθήσονται ἀπὸ τῆς ἀγαθῆς γῆς. καὶ ἱερο-
ſalẽ erit deſerta: τ dom⁹ dei in
σόλυμα ἔσται ἔρημος, καὶ ὁ οἶκος τοῦ θεοῦ ἐν
ea cõburetur: τ deſerta erit vſq; ad
αὐτῇ κατακαήσεται, καὶ ἔρημος ἔσται μέχρι
tps. τ iterũ miſerebitur eorũ deus: τ
χρόνου. καὶ πάλιν ἐλεήσει αὐτοὺς ὁ θεός, καὶ
cõuertet eos in terrã. τ edifi
ἐπιστρέψει αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν. καὶ οἰκοδομή-
cabũt domũ nõ q̃lis prior: vſq; quo cõ
σουσι τὸν οἶκον οὐχ οἷος ὁ πρότερος, ἕως πλη-
pleãtur tps ſeculi. τ poſt hec re
ρωθῶσι καιροὶ τοῦ αἰῶνος. καὶ μετὰ ταῦτα ἐπι-
uertẽtur de captiuitatibus: τ edi
στρέψουσιν ἐκ τῶν αἰχμαλωσιῶν, καὶ οἰκο-
ficabunt hierlm honorifice. τ domus dei
δομήσουσιν ἱλὴμ ἐντίμως. καὶ ὁ οἶκος τοῦ θεοῦ
in ea edificabitur. τ in omnes
ἐν αὐτῇ οἰκοδομηθήσεται. καὶ εἰς πάσας τὰς
gñatiões ſeculi edificatio glorioſa: ſi-
γενεὰς τοῦ αἰῶνος οἰκοδομὴ ἔνδοξος, κα-
cut locuti ſunt de ea pphete τ
θὼς ἐλάλησαν περὶ αὐτῆς οἱ προφῆται. καὶ
oẽs gẽtes cõuertẽtur vere ad ti
πάντα τὰ ἔθνη ἐπιστρέψουσιν ἀληθινῶς φο-
mendũ dñm deũ: τ cõfodient
βεῖσθαι κύριον τὸν θεόν, καὶ κατορύξουσι τὰ
idola ſua. τ bñdicent oẽs
εἴδωλα αὐτῶν. καὶ εὐλογήσουσι πάντα τὰ
gẽtes dñm. τ popul⁹ eius confitebi-
ἔθνη τὸν κύριον. καὶ ὁ λαὸς αὐτοῦ ἐξομολογήσε-
tur deo. τ exaltabit dñs populũ ſuũ.
ται τῷ θεῷ. καὶ ὑψώσει κύριος τὸν λαὸν αὐτοῦ.
τ gaudebũt oẽs q̃ diligunt dñz
καὶ χαρήσονται πάντες οἱ ἀγαπῶντες κύ(ριον)
deũ in veritate τ iuſticia facientes
τὸν θεὸν ἐν ἀληθείᾳ καὶ δικαιοσύνῃ ποιοῦντες

Capitulum quartũdecimũ.

ET cõſumati ſunt ſermões tobie. Et poſtq̃ illuminatus eſt tobias vixit annis q̃dragita duobus: & vidit filios nepotũ ſuoruz. Cõpletis itaq; annis centũduobus: ſepult⁹ ẽ honorifice ĩ niniue. Quinq̃ginta nãq; ſex annorũ lumen oculorũ amiſit: ſexagenarius vero recepit. Reliquũ vero vite ſue in gaudio fuit: & cũ bono pfectu timoris dei prexit in pace. In hora ãt mortis ſue vocauit ad ſe tobiã filiũ ſuũ & ſeptẽ iuuenes filios ſuos nepotes: dixitq; eis. Prope erit interitus niniue. Nõ.n. excidit verbũ dñi: & fratres nr̃i qui diſperſi ſunt a tra iſrael reuertẽtur ad eã. Oĩs aũt deſerta tra eius replebitur & dom⁹ dei que in ea incẽſa eſt iterũ reedificabitur: ibiq; reuertẽtur oẽs timentes deũ & relinq̃nt gentes idola ſua & veniẽt in hierlm: & ĩhabitabũt in ea & gaudebũt in ea oẽs reges terre adorantes deũ iſrl̃. Audite ergo filii mei patrem veſtrum. Seruite domino in veritate & inquirite vt faciatis que placita ſũt illi: & filiis veſtris mandate vt faciãt iuſticias & elemoſynas vt ſint mẽores dei & bñdicant eum in oĩ tpe in veritate & in tota virtute ſua. Nunc ergo filii audite me & nolite manere hic: ſed quacũq; die ſepelieritis mrẽm veſtram circa me in vno ſepulchro: ex eo dirigite greſſus veſtros: vt exeatis hinc. Video enim quia iniquitas eius finem dabit ei. Factum eſt autem poſt obitum matris ſue: Tobias abſceſſit ex niniue cum vxore ſua & filiis & filiorum filiis: & reuerſus eſt ad ſoceros ſuos: inuenitq; eos incolumes in ſenectute bona: & curam eorum geſſit: & ipſe clauſit oculos eorum: & omnem hereditatem domus raguelis ipſe percepit. viditq; quintam generationem filiorum filiorum ſuorum: & completis annis nonaginta & nouem in timore domini cum gaudio ſepelierunt eum. Omnis autem cognatio eius & oĩs generatio eius in bona vita & in ſancta conuerſatione permanſit: ita vt accepti eſſent tam deo q̃ hominibus & cunctis habitantibus terram.

Explicit liber Tobie.

miam fratribus noſtris. τ nũc fili
ἔλεος τοῖς ἀδελφοῖς ἡμῶν. καὶ νῦν τέκνον ἄ-
abi a niniue: q̃m omnino erũt q̃ locu
πελθε ἀπὸ νινευΐ, ὅτι πάντως ἔσται ἃ ἐλά-
tus eſt pphẽta ionas. tu ãt ſerua le
λησεν ὁ προφήτης ἰωνᾶς. σὺ δὲ τήρησον τὸν
gem τ pcepta: τ eſto amator ele
νόμον καὶ τὰ προστάγματα, καὶ γίνου φιλελεή-
moſynarũ τ iuſtus: vt tibi bene ſit. τ ſepeli
μων καὶ δίκαιος, ἵνα σοι καλῶς ᾖ. καὶ θάψον
me bene: τ matrem tuã mecum. τ
με καλῶς, καὶ τὴν μητέρα σου μετ' ἐμοῦ. καὶ
nõ vltra maneatis in niniue. fili vide q̃d
μηκέτι αὐλισθῆτε εἰς νινευΐ. τέκνον ἴδε τί
fecit aman achiacharo q̃ nutriuit e-
ἐποίησεν ἀμὰν ἀχιαχάρῳ τῷ θρέψαντι αὐ-
um: vt e luce duxit eũ in tene
τόν, ὡς ἐκ τοῦ φωτὸς ἤγαγεν αὐτὸν εἰς τὸ σκό-
bras: τ q̃nta retribuit ei. τ achia
τος, καὶ ὅσα ἀνταπέδωκεν αὐτῷ. καὶ ἀχιά-
charus q̃dẽ ſaluat⁹ ẽ: illi vero retribu
χαρος μὲν ἐσώθη, ἐκείνῳ δὲ τὸ ἀνταπόδο-
tio data eſt: τ ipſe deſcendit in tene
μα ἀπεδόθη, καὶ αὐτὸς κατέβη εἰς τὸ σκό-
bras. manaſſes in elemoſyna erat: τ ſaluat⁹ ẽ
τος. μανασσῆς ἐν ἐλεημοσύνῃ ἦν, καὶ ἐσώθη
de laq̃o mortis quẽ fixerãt ei. aman
ἐκ παγίδος θανάτου ἧς ἔπηξαν αὐτῷ. ἀμὰν
ãt incidit in laqueũ: τ peri-
δὲ ἐνέπεσεν εἰς τὴν παγίδα, καὶ ἀπώλε-
it. τ nũc fili vide q̃d elemoſyna fa-
το. καὶ νῦν παιδίον ἴδε τί ἐλεημοσύνη ποι-
cit: τ quõ iuſticia liberat. τ hec ip
εῖ, καὶ πῶς δικαιοσύνη ῥύεται. καὶ ταῦτα αὐ-
ſo dicente: defecit aĩa eius in
τοῦ λέγοντος, ἐξέλιπεν ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἐπὶ τὴν
lecto. erat ãt ãnorũ cẽtum q̃nquagintaocto.
κλίνην. ἦν δὲ ἐτῶν ἑκατὸν πεντηκονταοκτώ.
τ ſepeliuit eum honorifice. τ q̃ñ obi
καὶ ἔθαψεν αὐτὸν ἐνδόξως. καὶ ὅτε ἀπέθα-
it anna mater eius: ſepeliuit eã cum
νεν ἄννα ἡ μήτηρ αὐτοῦ, ἔθαψεν αὐτὴν μετὰ
patre ſuo. abiit ãt tobias cum
τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. ἀπῆλθε δὲ τωβίας μετὰ
vxore ſua τ filiis in ecbata
τῆς γυναικὸς αὐτοῦ καὶ τῶν υἱῶν εἰς ἐκβάτα-
na ad raguelẽ ſocerum ſuum. τ
να πρὸς ῥαγουὴλ τὸν πενθερὸν αὐτοῦ. καὶ
ſenuit honorifice. τ mortuos ſo-
ἐγήρασεν ἐντίμως. καὶ θανόντας τοὺς πεν-
ceros ſuos ſepeliuit glorioſe. τ hereditate
θεροὺς αὐτοῦ ἔθαψεν ἐνδόξως. καὶ ἐκληρονό-
acq̃ſiuit ſubſtãtiã eorũ τ tobie
μησε τὴν οὐσίαν αὐτῶν καὶ τωβὴτ τοῦ
patris ſui. obiit autẽ τ ipſe an
πατρὸς αὐτοῦ. ἀπέθανε δὲ καὶ αὐτὸς ἐ-
norũ centum viginti ſeptẽ in ecbatanis
τῶν ἑκατὸν εἰκοσιεπτὰ ἐν ἐκβατάνοις τῆς
medie. τ audiuit anteq̃ moreretur ip-
μηδίας. καὶ ἤκουσε πρὶν ἢ ἀποθανεῖν αὐ-
ſe deſtructionẽ niniue: q̃ in captiuitatẽ
τὸν τὴν ἀπώλειαν νινευΐ ἣν ᾐχμαλώτευ-
cepit nabuchadonoſor τ aſſuerus. τ
σε ναβουχοδονόσωρ καὶ ἀσσούηρος. καὶ
gauiſus ẽ anteq̃ moreretur ſup niniue.
ἐχάρη πρὸ τοῦ ἀποθανεῖν ἐπὶ νινευΐ.

Finis Tobie.
Τέλος τοῦ τωβήτ.

Digitized by Google

Incipit Prologus.B.Hieronymi preſbyteir in librum Iudith.

A pud hebreos liber Iudith inter agiographa legitur: cuius autoritas ad roborāda illa que in contentionem veniunt: minus idonea iudicatur. Chaldeo tamen ſermone conſcriptus inter hiſtorias computatur. Sed quia hunc librum ſynodus nicena in numero ſanctarum ſcripturarum legitur computaſſe: acquieui poſtulationi veſtre: immo exactioni & ſepoſitis occupationibus quibus vehementer arctabar: huic vnam lucubratiunculam dedi: magis ſenſum e ſenſu quam ex verbo verbum transferens. Multorum codicum varietatem vitioſiſſimam amputaui: ſola ea que intelligentia integra in verbis chaldeis inuenire potui: latinis expreſſi. Accipite Iudith viduam: caſtitatis exemplum. & triumphali laude perpetuis eam preconiis declarate. Hanc enim non ſolum feminis: ſed & viris imitabilem dedit qui caſtitatis eius remunerator virtutem ei talem tribuit vt inuictum omnibus hominibus vinceret: & inſuperabilem ſuperaret.

Explicit prologus.

Trāſ.gre.iudith.cū iter.lat. Trāſla.B.H. Trāſ.gre.iudith.cū iter.lati.

Anno duodecimo
Ἔτους δωδεκάτου τῆς
B regni nabuchodo
βασιλείας ναβουχοδο-
noſor: qui regnauit
νόσορ, ὃς ἐβασίλευσεν
Ca. 1. in niniue ciuitate magna in
ἐν νινευὶ τῇ πόλει τῇ μεγάλῃ ἐν ταῖς
diebus arphaxad qui regnauit me
ἡμέραις ἀρφαξὰδ ὃς ἐβασίλευσεν μή-
dis in ecbatanis. ⁊ edificauit in
δων ἐν ἐκβατάνοις. καὶ ᾠκοδόμησεν ἐπ'
ecbatanis circūcirca muros ex lapidibus ſe-
ἐκβατάνων κύκλῳ τείχη ἐκ λίθων λελα-
ctis in latitudinē cubitorū trium: in
ξευμένων εἰς πλάτος πηχῶν τριῶν, εἰς
lōgitudinē cubitorū ſex: ⁊ fecit altitudinē
μῆκος πηχῶν ἕξ, καὶ ἐποίησε τὸ ὕψος
muri cubitorū ſeptuaginta: ⁊
τοῦ τείχους πηχῶν ἑβδομήκοντα, καὶ τὸ
latitudinē ipſius cubitorū quinquaginta.
πλάτος αὐτοῦ πηχῶν πεντήκοντα.
⁊ turres eius ſtatuit ſup
καὶ τοὺς πύργους αὐτοῦ ἔστησεν ἐπὶ
portis eius cubitorū centū: ⁊
ταῖς πύλαις αὐτῆς πηχῶν ἑκατόν, καὶ
latitudinē eius fundauit ad cubi
τὸ πλάτος αὐτῆς ἐθεμελίωσεν εἰς πή-
tos ſexaginta. ⁊ fecit portas e
χεις ἑξήκοντα. καὶ ἐποίησε τὰς πύλας αὐ-
ius portas ſublatas in altitudinē cubitorū
τῆς πύλας διεγειρομένας εἰς ὕψος πηχῶν
ſeptuaginta: ⁊ latitudo ipſarū cubi-
ἑβδομήκοντα, καὶ τὸ πλάτος αὐτῶν πή-
ti quadraginta ad exitus exercitu
χεις τεσσαράκοντα εἰς ἐξόδους δυνάμε-
um potentium eius: ⁊ ad acies
ων δυνατῶν αὐτοῦ, καὶ εἰς διατάξεις τῶν
peditum eius. ⁊ fecit bellum in
πεζῶν αὐτοῦ. καὶ ἐποίησε πόλεμον ἐν
diebus illis rex na
ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ὁ βασιλεὺς να-
buchodonoſor cōtra regem arphaxad in
βουχοδονόσορ πρὸς βασιλέα ἀρφαξὰδ ἐν
campo magno. hic eſt cam
τῷ πεδίῳ τῷ μεγάλῳ. τοῦτό ἐστι πεδί-
pus in terminis ragau. ⁊ occurrerunt
ον ἐν τοῖς ὁρίοις ῥαγαῦ. καὶ συνήντησαν
ad eum oēs hītantes
πρὸς αὐτὸν πάντες οἱ κατοικοῦντες τὴν
montana: ⁊ omnes hītantes eu
ὀρεινήν, καὶ πάντες οἱ κατοικοῦντες τὸν εὐ-
phratem ⁊ tigrim ⁊ hydaſpem
φράτην καὶ τὸν τίγρην καὶ τὸν ὑδάσπην

INCIPIT TRANSLAtio beati Hieronymi libri Iudith.

Capitulum primum.

Arphaxat itaque Rex Medorum ſubiugauerat multas gentes imperio ſuo: & ipſe edificauit ciuitatem potentiſſimam quam appellauit Egbathanis. Ex lapidibus quadratis & ſectis fecit muros eius: in altitudine cubitorum ſeptuaginta & in latitudine cubitorum triginta. Turres vero eius poſuit in altitudine cubitorum centum. Per quadrum vero earum latus vtrunque vicenorum pedum ſpacio tendebatur. Poſuitque portas eius in altitudine turrium: & gloriabatur quaſi potens in potentia exercitus ſui: & in gloria quadrigarum ſuarum.
Anno igitur duodecimo regni ſui: Nabuchodonoſor rex Aſſyriorum: qui regnabat in niniue ciuitate magna: pugnauit cōtra arphaxat: & obtinuit eum in campo magno: qui appellatur Ragau: circa Eufraten & Tigrim & Iadaſon in campo Erioch regis Elicorum. Tunc exaltatum eſt regnum nabuchodonoſor: & cor eius eleuatum eſt: & miſit ad omnes

⁊ campum arioch regis elymeo
καὶ πεδίον ἀριὼχ τοῦ βασιλέως ἐλυμαί-
rum. ⁊ cōuenerūt gētes multe valde in
ων. καὶ συνῆλθον ἔθνη πολλὰ σφόδρα εἰς
prelium filiorū gelod. ⁊ miſit
παράταξιν υἱῶν γελώδ. καὶ ἀπέστειλε
nabuchodonoſor rex aſſyriorum
ναβουχοδονόσορ ὁ βασιλεὺς ἀσσυρίων
ad omnes habitantes per-
ἐπὶ πάντας τοὺς κατοικοῦντας τὴν περ-
ſiam: ⁊ ad omnes habitan-
σίδα, καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς κατοικοῦν-
tes verſus occidentem: ⁊ habitan
τας πρὸς δυσμαῖς, καὶ τοὺς κατοικοῦν-
tes ciliciam ⁊ damaſcum ⁊ libanum
τας κιλικίαν καὶ δαμασκὸν καὶ λίβανον
⁊ antilibanum: ⁊ omnes habitā
καὶ ἀντιλίβανον, καὶ πάντας τοὺς κατοι-
tantes cōtra faciem maritime regiōis:
κοῦντας κατὰ πρόσωπον τῆς παραλίας,
⁊ eos qui in gētibus carmeli: ⁊ gala
καὶ τοὺς ἐν τοῖς ἔθνεσι τοῦ καρμήλου, καὶ γαλα-
ad ⁊ ſuperiorē galileam ⁊ magnū cā
αδ καὶ τὴν ἄνω γαλιλαίαν καὶ τὸ μέγα πε-
pum eſdrelom: ⁊ omnes qui in ſa
δίον ἐσδρηλώμ, καὶ πάντας τοὺς ἐν σα-
maria ⁊ ciuitates eius: ⁊ trans
μαρείᾳ καὶ τὰς πόλεις αὐτῆς, καὶ πέραν
iordanem vſque ad hieruſalem ⁊ beta
τοῦ ἰορδάνου ἕως ἱερουσαλὴμ καὶ βετά-
ne ⁊ chellus ⁊ cades ⁊ flu
νη καὶ χελλοῦς καὶ κάδης καὶ τοῦ ποτα-
men egypti ⁊ taphnē ⁊ rameſſe:
μοῦ αἰγύπτου καὶ τάφνας καὶ ῥαμεσσῆ,
⁊ omnem terrā geſem quouſque perueniatur ad
καὶ πᾶσαν γῆν γεσὲμ ἕως τοῦ ἐλθεῖν ἐπὶ
terga tanis ⁊ memphis: ⁊ oēs
νῶτα τάνεως καὶ μέμφεως, καὶ πάντας
habitantes egyptum: quouſque
τοὺς κατοικοῦντας τὴν αἴγυπτον, ἕως τοῦ
perueniatur ad terminos ethiopie. ⁊ vilipen
ἐλθεῖν ἐπὶ τὰ ὅρια αἰθιοπίας. καὶ ἐφαύλι-
derūt omnes habitantes terram
σαν πάντες οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν τὸ
verbum nabuchodonoſor regis aſſy
ῥῆμα ναβουχοδονόσορ τοῦ βασιλέως ἀσσυ-
riorum: ⁊ nō cōuenerunt illi in bellum:
ρίων, καὶ οὐ συνῆλθον αὐτῷ εἰς τὸν πόλεμον,
quoniam nō timuerunt eum: ſed erat coram
ὅτι οὐκ ἐφοβήθησαν αὐτόν, ἀλλ' ἦν ἐναντίον αὐ-
ipſis tanquam vir vnus. ⁊ remiſerunt nuncios
τῶν ὡς ἀνὴρ εἷς. καὶ ἀπέστρεψαν τοὺς ἀγγέλους
eius vacuos in ignominia a facie ipſorum.
αὐτοῦ κενοὺς ἐν ἀτιμίᾳ ἀπὸ προσώπου αὐτῶν.

Digitized by Google

ꝛ idignatus ē nabuchodonoſor cōtra oēm
καὶ ἐθυμώθη ναβουχοδονόσορ ἐπὶ πᾶσαν
terrā hanc valde. ꝛ iurauit per
τὴν γῆν ταύτην σφόδρα. καὶ ὤμοσε κα=
thronū ꝛ regnum ſu
τὰ τοῦ θρόνου καὶ τῆς βασιλείας αὐ=
um nimirū vlturum ſe omnes
τοῦ ἦ μὴν ἐκδικήσειν αὐτὸν πάντα τὰ
terminos cilicie ꝛ damaſci ꝛ ſy=
ὅρια τῆς κιλικίας καὶ δαμασκοῦ καὶ συ/
rie: ꝛ iterēpturū gladio ſuo om
ρίας, καὶ ἀνελεῖν τῇ ῥομφαίᾳ αὐτοῦ πάν
nes habitantes in terra moab ꝛ
τας τοὺς κατοικοῦντας ἐν γῇ μωὰβ καὶ
filios ammon ꝛ omnem iu=
τοὺς υἱοὺς ἀμμὼν καὶ πᾶσαν τὴν ἰου=
deam ꝛ omnes q̃ in egypto: donec
δαίαν καὶ πάντας τοὺς ἐν αἰγύπτῳ, ἕως
ꝑueniat ad terminos duplicis ma
τοῦ ἐλθεῖν ἐπὶ ὅρια τῶν δύο θαλασ=
ris. ꝛ aciē inſtruxit in potentia ſua
σῶν. καὶ παρετάξατο ἐπὶ δυνάμει αὐτοῦ
cōtra arphaxad regem in anno ſe
πρὸς ἀρφαξὰδ βασιλέα ἐν τῷ ἔτει τῷ ἑ=
ptimo decimo. ꝛ cōfortatus ē in bel
πτακαιδεκάτῳ. καὶ ἐκραταιώθη ἐν τῷ πολέ
lo ſuo: ꝛ oēs currus ſui.
μῳ αὐτοῦ, καὶ πάντα τὰ ἅρματα αὐτοῦ.
ꝛ dñatus eſt ciuitatibus eius. ꝛ ꝑue=
καὶ ἐκυρίευσε τῶν πόλεων αὐτοῦ. καὶ ἀφί
nit vſq; ad ecbatana: ꝛ obtinuit
κετο ἕως ἐκβατάνων, καὶ ἐκράτησε τῶν
turres: ꝛ deſtruxit plate=
πύργων, καὶ προενόμευσε τὰς πλατεί=
as eius: ꝛ ornatū eius dedit
ας αὐτῆς, καὶ τὸν κόσμον αὐτῆς ἔδωκεν
in opprobriū eius. ꝛ cepit arpha=
εἰς ὄνειδος αὐτῆς. καὶ ἔλαβε τὸν ἀρφα=
xad in mōtib9 ragau: ꝛ iaculatus
ξὰδ ἐν τοῖς ὄρεσι ῥαγαῦ, καὶ κατηκόντι
eſt eum in iaculis ſuis. ꝛ
σεν αὐτὸν ἐν ταῖς ζιβύναις αὐτοῦ. καὶ
diſperdit eum vſq; ad diem il
ἐξωλόθρευσεν αὐτὸν ἕως τῆς ἡμέρας ἐκεί
lam: ꝛ reuerſus ē poſt eum in nineue=
νης, καὶ ἀνέστρεψε μετ᾽ αὐτὸν εἰς νινευὶ
ipſe ꝛ oīs cōmixtus eius: mul
αὐτὸς καὶ πᾶς ὁ σύμμικτος αὐτοῦ, πλῆ
titudo viroꝝ bellatorum magna valde.
θος ἀνδρῶν πολεμιστῶν πολὺ σφόδρα.
ꝛ erat ibi torpens ꝛ cōuiuia faciēs ip=
καὶ ἦν ἐκεῖ ῥαθυμῶν καὶ εὐωχούμενος αὐ
ſe ꝛ exercitus eius ꝑ dies cen
τὸς καὶ ἡ δύναμις αὐτοῦ ἐφ᾽ ἡμέρας ἑκα
tum viginti.
τὸν εἴκοσι.

Ca. 2.

ET in anno octauo ꝛ decimo
Καὶ ἐν ἔτει τῷ ὀγδόῳ καὶ δεκάτῳ
ſecunda ꝛ vigeſima primi mēſis
δευτέρᾳ καὶ εἰκάδι τοῦ πρώτου μηνὸς
factū ē verbum in domo nabuchodonoſor
ἐγένετο λόγος ἐν οἴκῳ ναβουχοδονόσορ
regis aſſyriorum vt vlciſceretur omnē
βασιλέως ἀσσυρίων ἐκδικῆσαι πᾶσαν
terrā ſicut locutus ē. ꝛ cōuoca
τὴν γῆν καθὼς ἐλάλησε. καὶ συνεκάλε=
uit omnes ſeruos ſuos ꝛ
σε πάντας τοὺς θεράποντας αὐτοῦ καὶ
omnes magnates ſuos: ꝛ poſuit
πάντας τοὺς μεγιστᾶνας αὐτοῦ, καὶ ἔθετο
cum eis myſteriū conſilii ſui.
μετ᾽ αὐτῶν τὸ μυστήριον τῆς βουλῆς αὐτοῦ.

qui habitabant in cilicia & da
maſco & libano: & ad gentes
que ſunt in carmelo & cedar &
inhabitantes galileam: in cam=
po magno eſdrelon & ad om=
nes qui erant in ſamaria: & trās
flumen iordanem vſq; ad hie=
ruſalem: & omnem terram ieſ=
ſe: quouſq; perueniatur ad
montes ethiopie. Ad hos om=
nes miſit nuncios Nabuchodo
noſor rex Aſſyriorum: qui om
nes vno animo contradixe=
runt: & remiſerunt eos vacu=
os: ac ſine honore abiecerunt.
Tunc indignatus Nabuchodo
noſor rex ad omnem terram
illam: iurauit per thronum &
regnum ſuum: ꝙ defenderet
ſe de omnibus regionibus his.

Capitulum ſecundum.

ANno tertiodecimo Nabu=
chodonoſor regis: viceſi=
ma & ſecunda die menſis pri=
mi: factum eſt verbum in do=
mo Nabuchodonoſor regis aſ
ſyriorum: vt defenderet ſe. Vo
cauitq; omnes maiores natu:
omneſq; duces bellatores ſu=
os: & habuit cum eis myſteri=
um conſilii ſui. Dixitq; cogita
tionem ſuam in eo eſſe: vt om=
nem terram ſuo ſubiugaret im
perio. Quod dictum cum pla=
cuiſſet omnibus: vocauit Na=
buchodonoſor rex Holofer=
nem principem militie ſue: &
dixit ei. Egredere aduerſum
omne regnum occidentis: & cō
tra eos precipue: qui cōtempſe
runt imperium meum. Non
parcet oculus tuus vlli regno:
omnemq; vrbem munitam
ſubiugabis mihi.

ꝛ cōuocauit oēm malitiā
καὶ συνεκάλεσε πᾶσαν τὴν κακίαν τῆς
terre ab ore ſuo. ꝛ ipſi decre
γῆς ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ. καὶ αὐτοὶ ἔκρι
uerūt exterminare oēm carnem q̃ nō
ναν ὀλοθρεῦσαι πᾶσαν σάρκα οἳ οὐκ
ſecuti ſunt verbū oris e
ἠκολούθησαν τῷ λόγῳ τοῦ στόματος αὐ=
ius. ꝛ factū eſt vt cōſumauit cōſi=
τοῦ. καὶ ἐγένετο ὡς συνετέλεσε τὴν βου
lium ſuum: vocauit nabuchodonoſor
λὴν αὐτοῦ, ἐκάλεσε ναβουχοδονόσορ βα
rex aſſyriorum holofernē princi
σιλεὺς ἀσσυρίων τὸν ὀλοφέρνην ἀρχιστράτη
pem militie ſue: ſecūdū exiſtem
γον τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, δεύτερον ὄντα
poſt ipſum. ꝛ dixit ad eum: hec di
μετ᾽ αὐτόν. καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν, τάδε λέ
cit rex magn9 dñs vniuerſe trē.
γει ὁ βασιλεὺς ὁ μέγας ὁ κύριος πάσης γῆς.
ecce tu egredieris a facie mea: ꝛ ſu
ἰδοὺ σὺ ἐξελεύσῃ ἐκ προσώπου μου, καὶ λή
mes tecum viros cōfidētes i fortitudie
ψῃ μετὰ σοῦ ἄνδρας πεποιθότας ἐν ἰσχύι
ſua: peditū in miliaria centum vigin
αὐτῶν, πεζῶν εἰς χιλιάδας ἑκατὸν εἴκο=
ti: ꝛ multitudinē equoꝝ cū aſcēſoribus: mi
σι, καὶ πλῆθος ἵππων σὺν ἀναβάταις, χι
liaria duodecim: ꝛ exibis in occur
λιάδας δώδεκα, καὶ ἐξελεύσῃ εἰς συνάν=
ſum vniuerſe terre ad occidentē: qm̄
τησιν πάσῃ τῇ γῇ εἰς δυσμάς, ὅτι
inobedientes fuerūt i verbo meo: ꝛ
ἠπείθησαν ἐν τῷ ῥήματί μου, καὶ
nunciabis eis vt ꝑparēt mihi
ἀπαγγελεῖς αὐτοῖς ἑτοιμάζειν μοι
terrā ꝛ aquā: q̃a exibo in fu
γῆν καὶ ὕδωρ, ὅτι ἐξελεύσομαι ἐν θυ
rore meo in eos: ꝛ cooperiā oēm
μῷ μου ἐπ᾽ αὐτούς, καὶ καλύψω πᾶν τὸ
faciem terre in pedib9 exer=
πρόσωπον τῆς γῆς ἐν τοῖς ποσὶ τῆς δυ
citus mei: ꝛ dabo eos in rapi
νάμεώς μου, καὶ δώσω αὐτοὺς εἰς διαρ
nam illis. ꝛ vulnerati eo=
παγὴν αὐτοῖς. καὶ οἱ τραυματίαι αὐ=
rum replebunt valles eorum
τῶν πληρώσουσι τὰς φάραγγας αὐτῶν
ꝛ torrētes. ꝛ flumē in=
καὶ τοὺς χειμάρρους. καὶ ποταμὸς ἐπι
undans mortuis eorum implebi
κλύζων τοῖς νεκροῖς αὐτῶν πληρωθήσε
tur. ꝛ ducā captiuitatem eorum
ται. καὶ ἄξω τὴν αἰχμαλωσίαν αὐτῶν
in ſūmitates vniuerſe terre. tu aūt
ἐπὶ τὰ ἄκρα πάσης τῆς γῆς. σὺ δὲ
exiens ꝓoccupabis mihi oēs terminū eo
ἐξελθὼν προκαταλήψῃ μοι πᾶν ὅριον αὐ
rum: ꝛ dedent tibi ſeipſos. ꝛ
τῶν, καὶ ἐκδώσουσί σοι ἑαυτούς. καὶ
ſeruabis mihi eos in diem redar=
διατηρήσεις ἐμοὶ αὐτοὺς εἰς ἡμέραν ἐλε=
gutiōis eoꝝ. aduerſū āt inobedientes
γμοῦ αὐτῶν. ἐπὶ δὲ τοὺς ἀπειθοῦντας
nō parcet oculus tuus: da
οὐ φείσεται ὁ ὀφθαλμός σου, τοῦ δοῦ=
re eos in cedem ꝛ rapinam in
ναι αὐτοὺς εἰς φόνον καὶ ἁρπαγὴν ἐν
omni terra tua: quia viuēs ego ꝛ
πάσῃ τῇ γῇ σου, ὅτι ζῶν ἐγὼ καὶ τὸ
poteſtas regni mei:
κράτος τῆς βασιλείας μου,

Digitized by Google

quecunqꝫ locutus ſum ⁊ faciam hec
ὅσα ἐλάλησα καὶ ποιήσω ταῦτα
in manu mea. tu autē nō trāſgredieris vnū
ἐν χειρί μου. σὺ δὲ οὐ παραβήσῃ ἕν
quippiam verborum domini tui.
τι τῶν ῥημάτων τοῦ κυρίου σου.
ſed conſumans conſumabis ſicut impe
ἀλλ' ἐπιτελῶν ἐπιτελέσεις καθότι προσ
raui tibi. ⁊ nō tardabis face
τέταχά σοι. καὶ οὐ μακρυνεῖς τοῦ ποιῆ
re ipſa. ⁊ exiit holofernes a
σαι αὐτά. καὶ ἐξῆλθεν ὁ ὀλοφέρνης ἀπὸ
facie dn̄i ſui: ⁊ voca
προσώπου τοῦ κυρίου αὐτοῦ, καὶ ἐκάλε-
uit omnes magnates ⁊ du
σε πάντας τοὺς δυνάστας καὶ τοὺς στρα-
ces ⁊ p̄fectos virtutis aſſy
τηγοὺς καὶ ἐπιστάτας τῆς δυνάμεως ἀσ-
riorum: ⁊ numerauit electos viros
σούρ, καὶ ἠρίθμησεν ἐπιλέκτους ἄνδρας
in prelium ſicut precepit ei
εἰς παράταξιν καθότι προσέταξεν αὐτῷ
dn̄s ſuus ad centū viginti milia:
ὁ κύριος αὐτοῦ εἰς μυριάδας δεκαδύο,
⁊ equites ſagittarios duodecim mille.
καὶ ἱππεῖς τοξότας μυρίους δισχιλίους.
⁊ ordinauit eos quēadmodū pre-
καὶ διέταξεν αὐτοὺς ὃν τρόπον πολέ-
lii multitudo ordinatur. ⁊ aſſumpſit ca
μου πλῆθος συντάσσεται. καὶ ἔλαβε κα
melos ⁊ aſinos ad ſarcinas eo-
μήλους καὶ ὄνους εἰς τὴν ἀπαρτίαν αὐ
rū multitudinē multā valde: ⁊ oues
τῶν πλῆθος πολὺ σφόδρα, καὶ πρόβα-
⁊ boues ⁊ capras ad p̄parationē
τα καὶ βόας καὶ αἶγας εἰς παρασκευὴν
eorum: quorū nō erat numerus: ⁊ frumētaceū
αὐτῶν, ὧν οὐκ ἦν ἀριθμός, καὶ ἐπισιτι-
victū omni viro ad multitudinē: ⁊ au-
σμὸν παντὶ ἀνδρὶ εἰς πλῆθος, καὶ χρυ
rum ⁊ argentum de domo regis mul-
σίον καὶ ἀργύριον ἐξ οἴκου βασιλέως πο
tum nimis. ⁊ egreſſus ē ipſe ⁊ om
λὺ σφόδρα. καὶ ἐξῆλθεν αὐτὸς καὶ πᾶ-
nis exercitus eius in viam vt pre
σα ἡ δύναμις αὐτοῦ εἰς πορείαν τοῦ προ
cederēt regem nabuchodonoſor: ⁊
ελθεῖν βασιλέως ναβουχοδονόσορ, καὶ
cooperirēt oēm faciem terre
καλύψαι πᾶν τὸ πρόσωπον τῆς γῆς
ad occidens in curribus ⁊ equitibus ⁊
πρὸς δυσμαῖς ἐν ἅρμασι καὶ ἱππεῦσι καὶ
peditibus electis eorum. ⁊ multi
πεζοῖς ἐπιλέκτοις αὐτῶν. καὶ πολὺς ὁ
mixti ſicut locuſta venerunt cum eis: ⁊
ἐπίμικτος ὡς ἀκρὶς συνῆλθον αὐτοῖς, καὶ
ſicut arena terre. nō. n. erat numerus p̄
ὡς ἄμμος τῆς γῆς. οὐ γὰρ ἦν ἀριθμὸς ἀπὸ
multitudine eorū. ⁊ exierunt e niniue viam
πλήθους αὐτῶν. καὶ ἐξῆλθον ἐκ νινευὶ ὁδὸν
trium dierum ſuper faciem cam
τριῶν ἡμερῶν ἐπὶ πρόσωπον τοῦ πε-
pi bectileth. ⁊ caſtrametatus eſt
δίου βεκτιλέθ. καὶ ἐπεστρατοπέδευσεν
a bectileth: prope mōtem q̄
ἀπὸ βεκτιλέθ, πλησίον τοῦ ὄρους τοῦ
ad ſiniſtram ſupioris cilitie. ⁊ cepit
ἐπ' ἀριστερὰ τῆς ἄνω κιλικίας. καὶ ἔλαβε
omnem poteſtatem eius: pedites
πᾶσαν τὴν δύναμιν αὐτοῦ, τοὺς πεζοὺς
⁊ equites ⁊ currus eius.
καὶ τοὺς ἱππεῖς καὶ τὰ ἅρματα αὐτοῦ.

Tunc holofernes vocauit duces & magiſtratus virtutis aſſyriorum: & dinumerauit viros in expeditiōe ſicut precepit ei rex centum viginti milia peditum pugnatorum: & equites ſagittarios duodecim milia. Omnemqꝫ expeditionem ſuam fecit preire in multitudine innumerabilium camelorum: cum his que exercitibus ſufficerent copioſe: boum quoqꝫ armenta gregeſqꝫ ouium: quorum non erat numerus. Frumentum ex omni ſyria in tranſitu ſuo parari conſtituit. Aurum vero & argentuꝫ de domo regis aſſumpſit multum nimis. Et profectꝰ eſt ipſe & omnis exercitus cum quadrigis & equitibus & ſagittariis: qui cooperuerunt facieꝫ terre ſicut locuſte. Cumqꝫ pertranſiſſet fines aſſyriorum: venit ad magnos mōtes ange qui ſunt a ſiniſtro cilitie: aſcenditqꝫ omnia caſtella eorum: & obtinuit omnem munitionem. Effregit autem ciuitatem opinatiſſimam melothi; predauitqꝫ omnes filios tharſis & filios hiſmael: qui erant contra faciem deſerti: & ad auſtrum terre celeon. Et tranſiuit eufratem & venit in meſopotamiam: & fregit omnes ciuitates excelſas: que erant ibi a torrente mambre vſqꝫ quo perueniatur ad mare: & occupauit terminos eius a cilitia vſqꝫ ad fines iaphet qui ſunt ad auſtrum. Adduxitqꝫ omnes filios madian: & predauit omnem locupletationem eorum: omneſqꝫ reſiſtentes ſibi occidit in ore gladii. Et poſt hec deſcēdit in campos damaſci in diebus meſſis: & ſuccendit omnia ſata: omneſqꝫ arbores & vineas fecit incidi: & cecidit timor illius ſuper omnes inhabitantes terram.

Capitulum tertium.

TVnc miſerunt legatos ſuos vniuerſarum vrbium ac prouinciarum reges ac principes: ſyrie ſcilicet & meſopotamie: & ſyrie ſobal & lybie atqꝫ cilitie: qui venientes ad Holofernem dixerunt. Deſinat indignatio tua circa nos. Melius eſt enim vt viuentes ſeruiamus nabuchodonoſor regi magno: & ſubditi ſimus tibi: q̄ꝫ morientes cum interitu noſtro: ipſi ſeruitutis noſtre damna patiamur.

⁊ abiit inde in mōtana.
καὶ ἀπῆλθεν ἐκεῖθεν εἰς τὴν ὀρεινήν.
⁊ incidit phud ⁊ lud ⁊
καὶ διέκοψεν τὸ φοὺδ καὶ τὸ λούδ. καὶ
predatus eſt filios omnes raſes ⁊
προενόμευσεν υἱοὺς πάντας ῥασσὴς καὶ
filios iſmael eos q̄ cōtra faciem
υἱοὺς ἰσμαὴλ τοὺς κατὰ πρόσωπον τῆς
deſerti ad auſtrū chellon. ⁊
ἐρήμου πρὸς νότον τῆς χελλών. καὶ
tranſiuit euphratem: ⁊ tranſiit
παρῆλθε τὸν εὐφράτην, καὶ διῆλθε
meſopotamiam. ⁊ fregit
τὴν μεσοποταμίαν. καὶ κατέσκαψε
omnes ciuitates excelſas q̄
πάσας τὰς πόλεις τὰς ὑψηλὰς τὰς ἐ-
in torrente arbonai quouſqꝫ p-
πὶ τοῦ χειμάρρου ἀρβωναΐ ἕως τοῦ ἐλ-
ueniatur ad mare. ⁊ occupauit
θεῖν ἐπὶ θάλασσαν. καὶ κατελάβετο τὰ
terminos cilitie. ⁊ incidit om-
ὅρια τῆς κιλικίας. καὶ κατέκοψε πάν-
nes reſiſtentes ei. ⁊ venit vſqꝫ ad
τας τοὺς ἀντιστάντας αὐτῷ. καὶ ἦλθεν ἕως
fines iapheth q̄ ad auſtrū ⁊ faci
ὁρίων ἰάφεθ τὰ πρὸς νότον καὶ πρόσω-
em arabie. ⁊ circūdedit om
πον τῆς ἀραβίας. καὶ ἐκύκλωσε πάν-
nes filios madiā: ⁊ ſuccendit
τας τοὺς υἱοὺς μαδιάμ, καὶ ἐνέπρησε τὰ
tabernacula eorū. ⁊ predatus eſt
σκηνώματα αὐτῶν. καὶ προενόμευσε τὰς
cubilia eorum. ⁊ deſcendit in cam
μάνδρας αὐτῶν. καὶ κατέβη εἰς πεδί-
pū damaſci in diebus meſſis triti
ον δαμασκοῦ ἐν ἡμέραις θερισμοῦ πυ-
ci: ⁊ ſuccendit omnes agros
ρῶν, καὶ ἐνέπρησε πάντας τοὺς ἀγροὺς
eorum: ⁊ greges ⁊ armenta
αὐτῶν, καὶ τὰ ποίμνια καὶ τὰ βουκόλια
dedit in delectionem. ⁊ ciuitates
ἔδωκεν εἰς ἀφανισμόν. καὶ τὰς πόλεις
eorum ſpoliauit: ⁊ campos eorum
αὐτῶν ἐσκύλευσε, καὶ τὰ πεδία αὐτῶν
ventilauit. ⁊ p̄cuſſit omnes
ἐξελίκμησε. καὶ ἐπάταξε πάντας τοὺς
iuuenes eorū in ore gladii.
νεανίσκους αὐτῶν ἐν στόματι ῥομφαίας.
⁊ cecidit timor ⁊ tremor eius
καὶ ἔπεσεν ὁ φόβος καὶ ὁ τρόμος αὐτοῦ
ſuper inhabitātes regionē maritimā:
ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας τὴν παραλίαν,
qui erant in ſidone ⁊ in tyro: ⁊
τοὺς ὄντας ἐν σιδῶνι καὶ ἐν τύρῳ, καὶ
habitantes ſur ⁊ ocina: ⁊
τοὺς κατοικοῦντας σοὺρ καὶ ὀκεινά, καὶ
omnes habitantes iemnaan: ⁊
πάντας τοὺς κατοικοῦντας ἰεμνάαν, καὶ
habitantes in azoto ⁊ aſcalone:
οἱ κατοικοῦντες ἐν ἀζώτῳ καὶ ἀσκάλωνι,
timuerunt eum valde.
ἐφοβήθησαν αὐτὸν σφόδρα. Ca.3.

E miſerunt ad eum le-
Καὶ ἀπέστειλαν πρὸς αὐτὸν ἀγ-
gatos verbis pacificis dicentes.
γέλους λόγοις εἰρηνικοῖς λέγοντες.
ecce nos famuli nabuchodo
ἰδοὺ ἡμεῖς οἱ παῖδες ναβουχοδο-
noſor regis magni:
νόσορ βασιλέως μεγάλου,

aſtamus in cōſpectu tuo: vtere nobis
παρακείμεθα ἐνώπιόν σου, χρῆσαι ἡμῖν
quēadmodū placitū ē faciei tue. ecce
καθὼς ἀρεστόν ἐστι τῷ προσώπῳ σου. ἰδοὺ
ſuburbia noſtra ⁊ omnis locus
αἱ ἐπαύλεις ἡμῶν καὶ πᾶς τόπος ἡ-
noſter. ⁊ oīs campus tritici. ⁊ gre-
μῶν. καὶ πᾶν πεδίον πυρῶν. καὶ τὰ ποί-
ges ⁊ armenta. ⁊ oēs man
μνια καὶ τὰ βουκόλια. καὶ πᾶσαι αἱ μάν-
dre tabernaculorū noſtrorū aſtant
δραι τῶν σκηνωμάτων ἡμῶν παράκειν-
añ faciem tuam: vtere quēadmodū
ται πρὸ προσώπου σου, χρῆσαι καθὼς
placuerit tibi. ecce et ciuitates noſtre
ἂν ἀρέσκῃ σοι. ἰδοὺ καὶ αἱ πόλεις ἡμῶν
⁊ habitātes in eis: ſerui
καὶ οἱ κατοικοῦντες ἐν αὐταῖς, δοῦλοί
tui ſunt. veniens obuia eis
σου εἰσίν. ἐλθὼν ἀπάντησον αὐταῖς
vt eſt bonū in oculis tuis. ⁊
ὡς ἐστιν ἀγαθὸν ἐν ὀφθαλμοῖς σου. καὶ
venerunt viri ad holofernē: ⁊
παρεγένοντο οἱ ἄνδρες πρὸς ὀλοφέρνην, καὶ
ānuntiauerunt ei iuxta verba
ἀπήγγειλαν αὐτῷ κατὰ τὰ ῥήματα
hec. ⁊ deſcendit in regionē maritimā
ταῦτα. καὶ κατέβη ἐπὶ τὴν παραλίαν
ipſe ⁊ exercitus. ⁊ cuſtodiuit
αὐτὸς καὶ ἡ δύναμις. καὶ ἐφρούρησε τὰς
ciuitates excelſas. ⁊ acceperūt ex e
πόλεις τὰς ὑψηλάς. καὶ ἔλαβον ἐξ αὐ-
is in auxilium viros ele
τῶν εἰς συμμαχίαν ἄνδρας ἐπιλέ-
ctos. ⁊ ſuſceperūt eū ipſi ⁊ om
κτους. καὶ ἐδέξαντο αὐτὸν αὐτοὶ καὶ πᾶ-
nis regio eorum: cum coronis
σα ἡ περίχωρος αὐτῶν, μετὰ στεφάνων
⁊ choris ⁊ tympanis. ⁊ demolit⁹
καὶ χορῶν καὶ τυμπάνων. καὶ κατέσκα-
eſt omnes fines eorū. ⁊ lucos
ψε πάντα τὰ ὅρια αὐτῶν. καὶ τὰ ἄλση
eorum excidit. ⁊ erat decretum ei
αὐτῶν ἐξέκοψε. καὶ ἦν δεδογμένον αὐτῷ
exterminare omnes deos terre:
ἐξολοθρεῦσαι πάντας τοὺς θεοὺς τῆς γῆς,
vt ipſi ſoli nabuchodonoſor
ὅπως αὐτῷ μόνῳ τῷ ναβουχοδονόσορ
ſeruirent omnes gētes: ⁊ omnes
λατρεύσωσι πάντα τὰ ἔθνη, καὶ πᾶσαι
lingue ⁊ tribus eorum inuo
αἱ γλῶσσαι καὶ αἱ φυλαὶ αὐτῶν ἐπικα-
carent ipm deū. ⁊ venit cōtra faci
λέσωνται αὐτὸν θεόν. καὶ ἦλθε κατὰ πρόσω-
em eſdraelon prope dotam:
πον ἐσδραήλων πλησίον τῆς δωταίας,
q̄ eſt contra ſerrā magnā
ἥ ἐστιν ἀπέναντι τοῦ πρίονος τοῦ μεγά-
iudee. ⁊ caſtrametatus
λου τῆς ἰουδαίας. καὶ κατεστρατοπέδευ-
eſt inter gaba ⁊ ſcytharū ciuitatem,
σεν ἀναμέσον γαβαὶ καὶ σκυθῶν πόλεως.
⁊ fuit ibi menſem dierum vt cōgrega
καὶ ἦν ἐκεῖ μῆνα ἡμερῶν εἰς τὸ συλλέ-
ret omnem ſarcinam exerci
ξαι πᾶσαν τὴν ἀπαρτίαν τῆς δυνάμε-
tus ſui.
ως αὐτοῦ.

Ca.4.

ET audierunt filii iſrael qui ha-
Καὶ ἤκουσαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ οἱ κα-

Omnis ciuitas noſtra: omniſq; poſſeſſio omnes montes & colles & campi & armenta boum greſgeſq; ouium & caprarum: equorumq; & camelorum: & vniuerſe facultates noſtre atq; familie in cō ſpectu tuo ſunt. Sint oīa ſub lege tua. Nos etiam & filii noſtri ſerui tui ſumus. Veni nobis pacificus dominus: & vtere ſeruitio noſtro ſicut placuerit tibi. Tunc deſcendit de montibus cum equitibus in virtute magna: & obtinuit omnez ciuitatem: & omnem inhabitantez terram. De vniuerſis autem vrbibus aſſumpſit ſibi auxiliarios viros fortes & electos ad bellum. Tantuſq; metus prouintiis illis incubuit: vt vniuerſarum vrbium habitatores: principes & honorati ſimul cum populis exirent in obuiam venienti: excipientes eum cū coronis & lāpadibus ducētes choros in tympanis & tibiis. Nec iſta tamen facientes: ferocitatem eius pectoris mitigare potuerunt. Naz & ciuitates eorum deſtruxit: & lucos eorum excidit. Preceperat enī illi nabuchodonoſor rex: vt omēs deos terre exterminaret: videlicet vt ipſe ſolus diceretur deus ab his nationibus: que potuiſſent holofernis potentia ſubiugari. Pertranſiens autem ſyriam ſobal: & omnē appamiam: omnemq; meſopotamiam: venit ad ad idumeos in terra gabaa: accepitq; ciuitates eorum: & ſedit ibi per triginta dies: in quibus diebus adunari precepit vniuerſum exercitum virtutis ſue.

Capitulum quartum.

TVnc audientes hec filii iſrael: qui habitabant terram iuda: timuerunt valde a facie eius. Tremor etiam & horror inuaſit ſenſus eorum: ne hoc faceret hieruſalem & templo domini: quod fecerat ceteris ciuitatibus & templis earum. Et miſerunt in omnem ſamariam per circuitum vſq; hiericho: & preoccupauerunt omnes vertices montium. Et muris circundederunt vicos ſuos: & congregauerunt frumenta in preparationem pugne. Sacerdos etiam eliachim ſcripſit ad vniuerſos qui erant contra eſdrelon: que eſt contra faciem campi magni iuxta dothaim: & vniuerſis per quos vie tranſitus eſſe poterat: vt obtinerent aſcenſus montium per quos via eſſe poterat ad hieruſalem: & illic cuſtodirent vbi anguſtum iter eſſe poterat inter montes. Et fecerunt filii iſrael: ſecundum ꝙ conſtituerat eis ſacerdos dñi eliachim.

bitabāt in iudea: omnia q̄
τοικοῦντες ἐν τῇ ἰουδαίᾳ, πάντα ὅσα
fecit holofernes gētibus pīceps
ἐποίησεν ὀλοφέρνης τοῖς ἔθνεσιν ὁ ἀρχι-
exercitus nabuchodonoſor re-
στράτηγος ναβουχοδονόσορ τοῦ βασιλέ-
gis aſſyriorum. ⁊ quēadmodum ſpoliauit
ως ἀσσυρίων. καὶ ὃν τρόπον ἐσκύλευσε
omnia tēpla eorum. ⁊ dedit ea
πάντα τὰ ἱερὰ αὐτῶν. καὶ ἔδωκεν αὐτὰ
in deletionem. ⁊ timuerunt valde
εἰς ἀφανισμόν. καὶ ἐφοβήθησαν σφόδρα
a facie eius. et ꝓ hieru
ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ. καὶ περὶ ἱερου-
ſalem ⁊ tēplo dñi dei ſui
σαλὴμ καὶ τοῦ ναοῦ κυρίου θεοῦ αὐτῶν
turbati ſunt. quia recenter fuerant
ἐταράχθησαν. ὅτι προσφάτως ἦσαν
aſcendētes de captiuitate: ⁊
ἀναβεβηκότες ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας, καὶ
nuper oīs popul⁹ cōgregatus fuerat ex
νεωστὶ πᾶς ὁ λαὸς συνελέλεκτο ἐκ τῆς
iudea. ⁊ vaſa ⁊ alta-
ἰουδαίας. καὶ τὰ σκεύη καὶ τὸ θυσιαστήρι-
re ⁊ dom⁹ a ꝓphanatione ſctificata
ον καὶ ὁ οἶκος ἐκ βεβηλώσεως ἡγιασμέ-
ta erant. ⁊ miſerunt ad oēm terminū ſa
να ἦν. καὶ ἀπέστειλαν εἰς πᾶν ὅριον σα-
marie. ⁊ vicos. ⁊ bethoro. ⁊
μαρείας. καὶ κώμας. καὶ βεθωρῶ. καὶ
belmen. ⁊ hiericho. ⁊ ad choba. ⁊
βελμὲν. καὶ ἱεριχὼ. καὶ εἰς χωβά. καὶ
eſora. ⁊ vallem ſalem. ⁊ pre-
ἐσωρά. καὶ τὸν αὐλῶνα σαλήμ. καὶ προ-
occupauerunt oēs vertices
κατελάβοντο πάσας τὰς κορυφὰς τῶν
montiū excelſorū. ⁊ muris circūdederūt q̄
ὀρέων τῶν ὑψηλῶν. καὶ ἐτείχισαν τὰς
in eis vicos: ⁊ appoſuerūt in fru
ἐν αὐταῖς κώμας, καὶ παρέθεντο εἰς ἐπι-
mētatiōem in ꝑparationem pugne. q̄m
σιτισμὸν εἰς παρασκευὴν πολέμου. ὅτι
recenter erāt campi eorum de
προσφάτως ἦν τὰ πεδία αὐτῶν τε-
meſſi. ⁊ ſcripſit ioachim ſacerdos
θερισμένα. καὶ ἔγραψεν ἰωακεὶμ ὁ ἱερεὺς
magnus q̄ erat in diebus illis
ὁ μέγας ὃς ἦν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις
in hieruſalem: iis q̄ habitabāt betu
ἐν ἱερουσαλήμ, τοῖς κατοικοῦσι βετου-
lua ⁊ betemeſtham q̄ eſt cōtra
λουὰ καὶ βετομεσθαὶμ ἥ ἐστιν ἀπέναντι
eſdraelon cōtra faciem cāpi
ἐσδραήλων κατὰ πρόσωπον τοῦ πεδίου
qui ꝓpe dothaim: dicens: vt obtine
τοῦ πλησίον δωθαείμ, λέγων, διακατα-
rent aſcenſus mōtanoꝝ. q̄a ꝑ
σχεῖν τὰς ἀναβάσεις τῆς ὀρεινῆς. ὅτι δι᾽
illos erat introitus ad iudeam.
αὐτῶν ἦν ἡ εἴσοδος εἰς τὴν ἰουδαίαν.
⁊ erat facile ꝓhibere eos aſcē
καὶ ἦν εὐχερῶς διακωλῦσαι αὐτοὺς προσ-
nientes: cū anguſtus tranſitus eſ-
βαίνοντας, στενῆς τῆς διαβάσεως οὔ-
ſet: ad viros ad ſūmū duos. ⁊
σης, ἐπ᾽ ἄνδρας τοὺς πάντας δύο. καὶ
fecerunt filii iſrael ſicut conſtitu
ἐποίησαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ καθὰ συνέτα-
it eis ioachim ſacerdos magnus ⁊
ξεν αὐτοῖς ἰωακεὶμ ὁ ἱερεὺς ὁ μέγας καὶ
ſenatus vniuerſi populi iſrael.
ἡ γερουσία παντὸς δήμου ἰσραήλ.

qui ſedebant in hieruſalem. ⁊ clama
οἱ ἐκάθηντο ἐν ἱερουσαλήμ. καὶ ἀνεβόη-
uerũt oĩs vir iſrael ad deũ in
σαν πᾶς ἀνὴρ ἰσραὴλ πρὸς τὸν θεὸν ἐν
inſtantia magna. ⁊ humiliauerũt
ἐκτενείᾳ μεγάλῃ. καὶ ἐταπείνωσαν τὰς
aĩas ſuas in inſtantia magna ip
ψυχὰς αὐτῶν ἐν ἐκτενείᾳ μεγάλῃ αὐ
ſi ⁊ mulieres eorum. ⁊ iſantes
τοὶ καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν. καὶ τὰ νήπια
eorum: ⁊ iumẽta eorum: ⁊ oĩs adue
αὐτῶν, καὶ τὰ κτήνη αὐτῶν, καὶ πᾶς πάρ
na ⁊ mercẽnari⁹ ⁊ ſeruus eorũ:
οικος καὶ μισθωτὸς καὶ ἀργυρώνητος αὐτῶν,
impoſuerũt cilitia ſuper lumbos ſuos.
ἐπέθεντο σάκκους ἐπὶ τὰς ὀσφύας αὐτῶν.
⁊ oĩs vir ⁊ mulier ⁊ pueri ⁊
καὶ πᾶς ἀνὴρ καὶ γυνὴ καὶ τὰ παιδία καὶ
hitantes hieruſalem ceciderũt cõ-
οἱ κατοικοῦντες ἱερουσαλὴμ ἔπεσαν κα
tra faciem tẽpli: ⁊ cinere cõſperſerũt
τὰ πρόσωπον τοῦ ναοῦ, καὶ ἐσποδώσαντο
capita ſua: ⁊ extenderunt
τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, καὶ ἐξέτειναν τοὺς
cilitia ſua cõtra faciem dñi.
σάκκους αὐτῶν κατὰ πρόσωπον κυρίου.
⁊ altare cilitio operuerunt.
καὶ τὸ θυσιαστήριον σάκκῳ περιέβαλον.
⁊ clamauerũt ad deum iſrael vna-
καὶ ἐβόησαν πρὸς τὸν θεὸν ἰσραὴλ ὁμοθυ
nimiter aſſidue: ne daret i pre
μαδὸν ἐκτενῶς, τοῦ μὴ δοῦναι εἰς διαρ-
dam infantes eorum: ⁊ vxo-
παγὴν τὰ νήπια αὐτῶν, καὶ τὰς γυναῖ-
res in diuiſionẽ: ⁊ ciuitates he-
κας εἰς προνομήν, καὶ τὰς πόλεις τῆς κλη
reditatis eorũ in interitum: ⁊
ρονομίας αὐτῶν εἰς ἀφανισμόν, καὶ τὰ
ſancta in pollutionem ⁊ opprobriuꝫ: deri
ἅγια εἰς βεβήλωσιν καὶ ὀνειδισμόν, ἐπί
ſionem gẽtibus. ⁊ exaudiuit de
χαρμα τοῖς ἔθνεσι. καὶ εἰσήκουσεν ὁ θε-
us depcationẽ eorũ. ⁊ de tribulatio
ὸς τῆς δεήσεως αὐτῶν. καὶ ἐκ τῆς θλίψε-
ne eorum liberauit eos. ⁊ erat popul⁹
ως αὐτῶν ἔσωσεν αὐτούς. καὶ ἦν ὁ λαὸς
ieiunans diebus multis in vniuerſa iu-
νηστεύων ἡμέρας πλείους ἐν πάσῃ τῇ ἰου
dea ⁊ hieruſalem ante faciem
δαίᾳ καὶ ἱερουσαλὴμ κατὰ πρόσωπον
ſctõrũ dñi oĩpotentis. ⁊ io
τῶν ἁγίων κυρίου παντοκράτορος. καὶ ἰω
achim ſacerdos magn⁹: ⁊ oẽs q a-
ακεὶμ ὁ ἱερεὺς ὁ μέγας, καὶ πάντες οἱ πα
ſtabant corã dño ſacerdotes: ⁊ q mi
ρεστηκότες ἐνώπιον κυρίου ἱερεῖς, καὶ οἱ λει
niſtrabant dño ciliciis pcincti
τουργοῦντες κυρίῳ σάκκους περιεζωσμέ
lumbos ſuos: offerebant
νοι τὰς ὀσφύας αὐτῶν, προσέφερον τὴν
holocauſtum cõſueti ſacrificii ⁊
ὁλοκαύτωσιν τοῦ ἐνδελεχισμοῦ καὶ τὰς
orõnes ⁊ voluntaria dona populi.
εὐχὰς καὶ τὰ ἑκούσια δόματα τοῦ λαοῦ.
⁊ erat cinis ſup mitras eorũ.
καὶ ἦν σποδὸς ἐπὶ τὰς κιδάρεις αὐτῶν.
⁊ clamabant ad dñm ex oĩ virtu
καὶ ἐβόων πρὸς κύριον ἐκ πάσης δυνά-
te: in bonũ vt viſitaret oẽm
μεως, εἰς ἀγαθὸν ἐπισκέψασθαι πάντα
domũ iſrael.
οἶκον ἱερουσαλήμ. Ca. 5.

Et clamauit oĩs populus ad dñm iſtã
tia magna: & humiliauerũt aĩas ſuas ĩ
ieiuniis & orõnib⁹ ipi & mulieres eo
ruꝫ. Et induerũt ſe ſacerdotes ciliciis:
infantes pſtrauerunt cõtra faciẽ tem
pli dñi & altare dñi operuerũt cilicio.
Et clamauerunt ad dñm deum iſrael
vnanimiter: ne darentur in predã in-
fantes eorum & vxores eorum in di-
uiſionem: & ciuitates eorum in exter
miniuꝫ: & ſancta eoruꝫ in pollutionẽ
& fierent in opprobrium gentibus.
Tunc eliachim ſacerdos domini ma-
gnus circuiuit oẽm iſrael: allocutuſq
eſt eos dicens. Scitote qm̃ exaudiet
dominus preces veſtras: ſi manentes
permanſeritis in ieiuniis & orationi-
bus in conſpectu dñi. Memores eſto
te moyſi ſerui domini: qui amelech cõ
fidentem in virtute ſua & in exerci-
tu ſuo: & in clypeis ſuis: & in curri-
bus ſuis: & in equitibus ſuis: non fer
ro pugnando: ſed precibus ſanctis
orando deiecit. Sic erunt vniuerſi ho
ſtes iſrael: ſi perſeueraueritis in hoc
opere quod cepiſtis. Ad hãc igitur ex
hortationem eius depcantes dñm p-
manebant in conſpectu dñi: ita vt eti
am hi qui offerebant dño holocauſta
pcincti ciliciis offerrẽt ſacrificia dño:
& erat cinis ſupra capita eoruꝫ. Et ex
toto corde ſuo omnes orabant deum
vt viſitaret populum ſuum iſrael.

Capitulum quintum.

NVnciatumq eſt holoferni princi
pi militie aſſyriorum q filii iſrael
ppararent ſe ad reſiſtendum: ac mon
tium itinera cõcluſiſſent: & furore ni-
mio exarſit in iracundia magna. Vo-
cauitq omnes principes moab: & du
ces ammon: & dixit eis. Dicite mihi
quis ſit populus iſte qui montana ob
ſidet: aut que & quales et quante ſint
ciuitates eorũ: q etiã ſit virt⁹ eorũ: aut
q̃ ſit multitudo eorũ: vel qs rex militie
illorũ: & q̃re p̃ oĩbus qui habitant in
oriente iſti contempſerunt nos: & nõ
exierunt in obuiam nobis: vt ſuſcipe
rent nos cum pace. Tunc achior dux
omnium filiorum ammon reſpon-
dens ait. Si digneris audire domine
dicam veritatem in conſpectu tuo de
populo iſto qui in montanis habitat:
& non egredietur verbum falſum ex
ore meo. Populus iſte ex progenie
chaldeorum eſt: hic primũ in meſopo
tamia habitauit: quoniam noluerunt
ſequi deos patrum ſuorum qui erant
in terra chaldeorum. Deſerentes ita-
q cerimonias patrum ſuorum: que
in multitudine deorum erant vnum
deum celi coluerunt: qui & prece-
pit eis vt exirent inde & habita-

Et nunciatũ eſt holoferni princi
Καὶ ἀνηγγέλη ὀλοφέρνῃ ἀρχιστρα-
pi militie aſſyriorũ: q filii iſra
τήγῳ δυνάμεως ἀσσούρ, διότι οἱ υἱοὶ ἰσρα
el pparati eſſent ad pliũm. ⁊
ὴλ παρεσκευάσαντο εἰς πόλεμον. καὶ
itinera montanorũ ⁊ cõcluſiſſent: ⁊
τὰς διόδους τῆς ὀρεινῆς συνέκλεισαν, καὶ
muniuiſſent oẽꝫ verticem mõtis excel
ἐτειχίσαντο πᾶσαν κορυφὴν ὄρους ὑψη-
ſi: ⁊ poſuiſſent in campis ſcanda
λοῦ, καὶ ἔθηκαν ἐν τοῖς πεδίοις σκάνδα
la. ⁊ iratus ẽ furore nimis. ⁊ voca
λα. καὶ ὠργίσθη θυμῷ σφόδρα. καὶ ἐκά-
uit oẽs principes moab: ⁊
λεσε πάντας τοὺς ἄρχοντας μωάβ, καὶ
duces ammon: ⁊ omnes
τοὺς στρατηγοὺς ἀμμών, καὶ πάντας τοὺς
ſatrapas regiõis maritie. ⁊ dixit
σατράπας τῆς παραλίας. καὶ εἶπεν
eis: nunciate iaꝫ mihi filii chanaan
αὐτοῖς, ἀπαγγείλατε δή μοι υἱοὶ χαναάν
quis populus iſte qui ſedet in mõta
τίς ὁ λαὸς οὗτος ὁ καθήμενος ἐν τῇ ὀρει-
nis: ⁊ que q̃s habitant ciuitates: ⁊
νῇ, καὶ τίνες ἃς κατοικοῦσι πόλεις, καὶ
que multitudo exercitus eorũ: ⁊
τί τὸ πλῆθος τῆς δυνάμεως αὐτῶν, καὶ
in quo robur eorum ⁊ fortitudo eo-
ἐν τίνι τὸ κράτος αὐτῶν καὶ ἡ ἰσχὺς αὐ-
rum: ⁊ quis inſurrexit in eis rex
τῶν, καὶ τίς ἀνέστηκεν ἐπ᾽ αὐτῶν βασι-
aut dux exercitus eorum: ⁊
λεὺς ἢ ἡγούμενος στρατηγίας αὐτῶν, καὶ
quare decreuerunt vt non venirent in
διατί κατεγνώσαντο τοῦ μὴ ἐλθεῖν εἰς
occurſum meum pre omnibus habi
ἀπάντησίν μου παρὰ πάντας τοὺς κα
bitantibus in occidenti. ⁊ dixit ad
τοικοῦντας ἐν δυσμαῖς. καὶ εἶπε πρὸς
eum achior dux oĩm filiorꝫ
αὐτὸν ἀχιὼρ ὁ ἡγούμενος πάντων υἱῶν
ammon: audiat iã dominus me⁹ verbũ
ἀμμών, ἀκουσάτω δὴ ὁ κύριός μου λόγον
de ore ſerui tui. ⁊ annũtiabo
ἐκ στόματος τοῦ δούλου σου. καὶ ἀναγγελῶ
tibi veritatẽ de populo iſto:
σοι τὴν ἀλήθειαν περὶ τοῦ λαοῦ τούτου,
qui habitat montana hec: prope
ὃς κατοικεῖ τὴν ὀρεινὴν ταύτην, πλησίον
te habitante. ⁊ nõ egredietur mẽda
σου οἰκοῦντος. καὶ οὐκ ἐξελεύσεται ψεῦ-
tium de ore ſerui tui.
δος ἐκ τοῦ στόματος τοῦ δούλου σου. ὁ
populus iſte eſt ex pgenie chaldeorũ:
λαὸς οὗτός εἰσιν ἀπόγονοι χαλδαίων,
⁊ habitauerunt prius in meſo
καὶ παρῴκησαν τὸ πρότερον ἐν τῇ μεσο-
potamia: quia nõ voluerunt ſe-
ποταμίᾳ, ὅτι οὐκ ἠβουλήθησαν ἀκολου-
qui deos patrum ſuoruꝫ
θῆσαι τοῖς θεοῖς τῶν πατέρων αὐτῶν
qui fuerunt in terra chaldeorum: ⁊ exie
οἳ ἐγένοντο ἐν γῇ χαλδαίων, καὶ ἐξέ-
runt ex via gñationum ſuarum.
βησαν ἐξ ὁδοῦ τῶν γενεῶν αὐτῶν.
⁊ adorauerunt deum ce-
καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ τοῦ οὐρα-
li: deuꝫ quẽ cognouerant: ⁊ proiece
νοῦ, θεῷ ᾧ ἐπέγνωσαν. καὶ ἐξέβα-
runt eos a facie
λον αὐτοὺς ἀπὸ προσώπου

deorum ſuorū: ⁊ fugerūt in meſopo-
τῶν θεῶν αὐτῶν, καὶ ἔφυγον εἰς μεσοπο
tamiam. ⁊ habitauerunt ibi diebus mul
ταμίαν. καὶ παρῴκησαν ἐκεῖ ἡμέρας πολ
tis. ⁊ dixit deus eorum vt exirēt de
λάς. καὶ εἶπεν ὁ θεὸς αὐτῶν ἐξελθεῖν ἐκ
habitatione ſua: ⁊ irent
τῆς παροικίας αὐτῶν, καὶ πορευθῆναι
in terrā chanaā. ⁊ habitauerūt ibi:
εἰς γῆν χαναάν. καὶ κατῴκησαν ἐκεῖ,
⁊ repleti ſunt auro ⁊ argento
καὶ πληθύνθησαν χρυσίῳ καὶ ἀργυρίῳ
⁊ in iumētis multis nimis. ⁊ de-
καὶ ἐν κτήνεσι πολλοῖς σφόδρα. καὶ κα
ſcēderūt in egyptū. cooperuit .n.
τέβησαν εἰς αἴγυπτον. ἐκάλυψε γὰρ τὸ πρό
faciem terre chanaan fames. ⁊ habi
σωπον τῆς γῆς χαναὰν λιμός· καὶ παρ
tauerunt ibi vſqꝫ quo reuerſi ſunt.
ῴκησαν ἐκεῖ μέχρις οὗ διετράφησαν.
⁊ facti ſunt ibi in multitudinē magnā. ⁊ nō
καὶ ἐγένοντο ἐκεῖ εἰς πλῆθος πολύ. καὶ οὐκ
erat numerus generis eorum. ⁊ iſurrexit
ἦν ἀριθμὸς τοῦ γένους αὐτῶν. καὶ ἐπανέστη
eis rex egypti: ⁊ vexa
αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς αἰγύπτου, καὶ κατε-
uerunt eos: ⁊ in labore ⁊ in
σοφίσατο αὐτούς, καὶ ἐν πόνῳ καὶ ἐν
latere humiliauerunt eos: ⁊ poſuerūt
πλίνθῳ ἐταπείνωσαν αὐτούς, καὶ ἔθεντο
eos in ſeruos. ⁊ clamauerunt ad
αὐτοὺς εἰς δούλους. καὶ ἀνεβόησαν πρὸς
deū ſuum. ⁊ pcuſſit oēm
τὸν θεὸν αὐτῶν. καὶ ἐπάταξε πᾶσαν τὴν
terrā egypti plagis in qb⁹ nō erat ſani
γῆν αἰγύπτου πληγαῖς ἐν αἷς οὐκ ἦν ἴα
tas. ⁊ eiecerunt eos egyptii a
σις. καὶ ἐξέβαλον αὐτοὺς οἱ αἰγύπτιοι ἀπὸ
facie ſua. ⁊ exiccauit de
προσώπου αὐτῶν. καὶ κατεξήρανεν ὁ θε
us rubrum mare ante e-
ὸς τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν ἔμπροσθεν αὐ-
os. ⁊ duxit eos in mōtes ſina
τῶν. καὶ ἤγαγεν αὐτοὺς εἰς τὸ ὄρος τὸ σινᾶ
⁊ cades barne. ⁊ eiecit oēs
καὶ κάδης βαρνῆ. καὶ ἐξέβαλε πάντας τοὺς
habitātes in deſerto. ⁊ hitauerūt i
κατοικοῦντας ἐν τῇ ἐρήμῳ. καὶ ᾤκησαν ἐν
terra ammorreoꝝ. ⁊ omnes de eſebon
γῇ ἀμμορραίων. καὶ πάντας τοὺς ἐσεβὼν
diſperderunt in fortitudie coꝝ. ⁊ trāſe
ἐξωλόθρευσαν ἐν τῇ ἰσχύϊ αὐτῶν. καὶ δια
untes iordanem: fortiti ſunt om
βάντες τὸν ἰορδάνην, ἐκληρονόμησαν πᾶ
nia montana. ⁊ eiecerunt a fa
σαν τὴν ὀρεινήν. καὶ ἐξέβαλον ἀπὸ προ
cie ſua chananeum ⁊ phe-
σώπου αὐτῶν τὸν χαναναῖον καὶ τὸν φε
rezeum ⁊ iebuſeum ⁊ ſy
ρεζαῖον καὶ τὸν ἰεβουσαῖον καὶ τὸν συ-
chem ⁊ omnes gergeſeos. ⁊
χὲμ καὶ πάντας τοὺς γεργεσαίους. καὶ
habitauerunt in eis diebus multis. ⁊
κατῴκησαν ἐν αὐτῇ ἡμέρας πολλάς. καὶ
dum nō peccauerūt corā deo ſuo:
ἕως οὐχ ἥμαρτον ἐνώπιον τοῦ θεοῦ αὐτῶν,
erāt cum eis bona. qm̄ deus q
ἦν μετ᾽ αὐτῶν τὰ ἀγαθά. ὅτι ὁ θεὸς μι-
odit iniq̄tatē cum eis eſt. Iqn̄ āt receſ
σῶν ἀδικίαν μετ᾽ αὐτῶν ἐστιν. ὅτε δὲ ἀπέ
ſerunt a via quā ꝓpoſuit eis:
στησαν ἀπὸ τῆς ὁδοῦ ἧς διέθετο αὐτοῖς,

rent in charrā. Cūqꝫ opperuiſſet oēm terrā fames: deſcenderūt in egyptum: illicqꝫ p q̄dringētos annos ſic multiplicati ſunt: vt dinumerari eorū nō poſſet exercitus. Cūqꝫ grauaſſet eos rex egypti: atqꝫ in edificatiōibus vrbiū ſuarum in luto & latere ſubiugaſſet eos clamauerūt ad dn̄m ſuū: & pcuſſit totam terrā egypti plagis variis. Cūqꝫ eieciſſet eos egyptii a ſe & ceſſaſſet plaga ab eis: & iterū eos vellēt cape & ad ſuū ſeruitiū reuocare: fugientibus his deus celi mare aperuit: ita vt hinc inde aque q̄ſi mur⁹ ſolidarētur: & iſti pede ſicco fundū maris pambulādo tranſirent. In quo loco dū innūerabilis exercitus egyptiorūꝫ eos pſeq̄retur: ita aquis cooptus eſt vt nō remaneret vel vnus q factū poſteris nūciaret. Egreſſus etiā mare rubrū deſerta ſina montis occurrerūt: i quibus nunq̄ꝫ hō habitare potuit vel filius hoīs requieuit. Illic fontes amari obdulcati ſunt eis ad bibendū: & per annos q̄draginta āno nam de celo cōſecuti ſunt. Vbicūqꝫ ingreſſi ſunt ſine arcu & ſagitta: & abſqꝫ ſcuto & gladio: deus eorū pugnauit p eis & vicit. Et nō fuit qui iſultaret populo iſti: niſi qn̄ receſſit a cultu dn̄i dei ſui. quotieſcūqꝫ āt preter ipſum deuꝫ ſuum alterum coluerunt: dati ſunt in predam & in gladium & in opprobrium. Quotieſcūqꝫ autem penituerūt ſe receſſiſſe a cultura dei ſui: dedit eis deus celi virtutē reſiſtēdi. Deniqꝫ chananeū regē & iebuzeū & phereſeū & etheū & eueū & amorreū: & oēs potētes in eſebon pſtrauerūt & terras eorū & ciuitates eorū ipſi poſſederūt: & vſqꝫ dū nō peccarēt i cōſpectu dei ſui: erāt cū illis bona. De⁹.n. illorū odit iniq̄tatē. Nā & añ hos annos cū receſſiſſent a via quā dederat illis deus vt ambularēt in ea: exterminati ſunt p̄liis a multis natiōibus: & p̄limi eorū captiui abducti ſunt i terrā nō ſuā. Nup āt reuerſi ad dn̄m deū ſuū ex diſpſiōe q̄ diſpſi fuerāt: adunati ſunt & aſcēderūt mōtana hec oīa: & iterū poſſidēt hierl'ꝫ vbi ſunt ſctā ſctōrū. Nūc ergo mi dn̄e pq̄re ſi eſt aliq̄ iiquitas eorū in cōſpectu dei eorū: aſcēdam⁹ ad illos: qm̄ tradēs tradet illos deus eorū tibi: & ſubiugati erūt ſub iugo potētie tue. Si vero ñ eſt offenſio populi huius corā deo ſuo nō poterim⁹ reſiſtere illis qm̄ deus eorum defendet illos: & erimus i opprobriū vniuerſe tre. Et factū ē cū ceſſaſſꝫ loq̄ achior verba hec: irati ſūt oēs magnates holofornis & cogitabāt interficere eū: dicētes ad alterutrū. Quis eſt iſte q filios iſrl' poſſe dicat reſiſtere regi nabuchodonoſor & exercitib⁹ ei⁹: hoīes iermes & ſine virtute: & ſine pitia artis pugne! Vt ergo agnoſcat achior qm̄ fallit nos: aſcēdem⁹ i mōtana & cū capti fuerit potētes eorū: tūc cū eis dem gladio trāſuerberabitur: vt ſciat oīs gēs qm̄ nabuchodonoſor deus terre eſt: & p̄ter ip̄ꝫ alius nō eſt. Ca.6.

FActū eſt āt cū ceſſaſſent loqui: indignatus holofernes vehement

exterminati ſunt in multis prelijs
ἐξωλοθρεύθησαν ἐν πολλοῖς πολέμοις
valde nimis. ⁊ captiui ducti ſunt
ἐπὶ πολὺ σφόδρα. καὶ ᾐχμαλωτεύθησαν
in terrā nō ꝓpriā. ⁊ tēplū dei eo
εἰς γῆν οὐκ ἰδίαν. καὶ ὁ ναὸς τοῦ θεοῦ αὐ
rum factū eſt in pauimentū. ⁊ ciuitates
τῶν ἐγενήθη εἰς ἔδαφος. καὶ αἱ πόλεις
eorum capte ſunt ab aduerſa
αὐτῶν ἐκρατήθησαν ὑπὸ τῶν ὑπεναν-
riis. ⁊ nunc cōuerſi ad de
τίων. καὶ νῦν ἐπιστρέψαντες ἐπὶ τὸν θε-
um ſuum: aſcenderūt de diſperſiōe qua
ὸν αὐτῶν, ἀνέβησαν ἐκ τῆς διασπορᾶς οὗ
diſperſi erant illic. ⁊ poſſederūt hieru
διεσπάρησαν ἐκεῖ. καὶ κατέσχον τὴν ἱερου
ſalem: vbi ſanctuariū eorum: ⁊ habita-
σαλήμ, οὗ τὸ ἁγίασμα αὐτῶν, καὶ κατῳ-
uerunt in mōtanis q̄ erāt deſerta. ⁊ nūc
κίσθησαν ἐν τῇ ὀρεινῇ ὅτι ἦν ἔρημος. καὶ νῦν
dn̄ator dn̄e ſi q̄d ē eſt ignorātia i popu
δέσποτα κύριε εἰ μέν ἐστιν ἀγνόημα ἐν τῷ λα
lo iſto: ⁊ peccāt cōtra deū ſuū:
ῷ τούτῳ, καὶ ἁμαρτάνουσιν εἰς τὸν θεὸν αὐτῶν,
cōſideremus qm̄ eſt inter eos ſcā-
ἐπισκεψώμεθα ὅτι ἔστιν ἐν αὐτοῖς σκάν
dalū hoc: ⁊ aſcendamus ⁊ debel
δαλον τοῦτο, καὶ ἀναβησώμεθα καὶ πολε
lemus eos. ſi vero nō eſt iniq̄tas in
μήσωμεν αὐτούς. εἰ δὲ οὐκ ἔστιν ἀνομία ἐν
gēte eorū: ptereat iam dn̄s
τῷ ἔθνει αὐτῶν, παρελθέτω δὴ ὁ κύριός
meus: ne forte defendat dn̄s eos:
μου, μήποτε ὑπερασπίσῃ ὁ κύριος αὐτῶν,
⁊ de⁹ eorum pro eis. ⁊ erim⁹
καὶ ὁ θεὸς αὐτῶν ὑπὲρ αὐτῶν. καὶ ἐσόμε
in opprobriū in cōſpectu vniuerſe terre.
θα εἰς ὄνειδος ἐναντίον πάσης τῆς γῆς.
⁊ factū eſt vt ceſſauit achior loqui
καὶ ἐγένετο ὡς ἐπαύσατο ἀχιὼρ λαλῶν
verba hec: murmurauit oīs popu
τοὺς λόγους τούτους, ἐγόγγυσε πᾶς ὁ λα
lus q̄ in circuitu tabernaculi ſtabat. ⁊ dixerūt
ὸς ὁ κύκλῳ τῆς σκηνῆς περιεστώς. καὶ εἶπον
magnates holofernis ⁊ oēs q
οἱ μεγιστᾶνες ὀλοφέρνου καὶ πάντες οἱ
habitabāt terrā maritimā ⁊ mo-
κατοικοῦντες γῆν παραλίαν καὶ τὴν μω
ab: vt interficerēt eum. nō enī timebimus
άβ, συγκόψαι αὐτόν. οὐ γὰρ φοβηθησόμε-
a facie filiorū iſrael. ecce enī
θα ἀπὸ προσώπου υἱῶν ἰσραήλ. ἰδοὺ γὰρ
populus i quo nō eſt potentia neqꝫ robur
λαὸς ἐν ᾧ οὐκ ἔστι δύναμις οὐδὲ κράτος
ad aciem fortem. ideo iā aſcende-
εἰς παράταξιν ἰσχυράν. διὸ δὴ ἀναβησό-
mus: ⁊ erunt i cibum vniuerſo
μεθα, καὶ ἔσονται εἰς κατάβρωσιν πάσῃ
exercitui tuo dn̄e holoferne.
τῇ στρατιᾷ σου δέσποτα ὀλοφέρνη. .6.

ET vt ceſſauit tumultus
Καὶ ὡς κατέπαυσεν ὁ θόρυβος τῶν
virorum q in circuitu cōſeſſus: ⁊
ἀνδρῶν τῶν κύκλῳ τῆς συνεδρίας, καὶ
dixit holofernes dux exerci
εἶπεν ὀλοφέρνης ἀρχιστράτηγος δυνάμε
tus aſſyriorū ad achior coram oī
ως ἀσσοὺρ πρὸς ἀχιὼρ ἐναντίον παντὸς
populo alienigenarum: ⁊ q̄s es tu achior
τοῦ δήμου ἀλλοφύλων, καὶ τίς εἶ σὺ ἀχιὼρ
corā oī populo alienigenarū: ⁊
ἐναντίον παντὸς τοῦ δήμου ἀλλοφύλων, καὶ

Digitized by Google

ad oēs filios moab: ⁊ mercēnarii
πρὸς πάντας υἱοὺς μωάβ, καὶ οἱ μισθωτοὶ
ephraim: qm̄ ꝓphetaſti iter nos
τοῦ ἐφραΐμ, ὅτι προεφήτευσας ἐν ἡμῖν
ſicut hodie: ⁊ dixiſti genus hieru
καθὼς σήμερον, καὶ εἶπας τὸ γένος ἱερου=
ſalem non debellare: qm̄ deus eorum
σαλὴμ μὴ πολεμῆσαι, ὅτι ὁ θεὸς αὐτῶν
ꝓteget eos: ⁊ qs deus niſi na=
ὑπερασπιεῖ αὐτῶν; καὶ τίς θεὸς εἰμὴ να=
buchodonoſor: hic mittet potentias
βουχοδονόσορ; οὗτος ἀποστελεῖ τὸ κράτος
ſuam: ⁊ diſperdet eos a facie
αὐτοῦ, καὶ ἐξολοθρεύσει αὐτοὺς ἀπὸ προσώ
terre: ⁊ nō liberabit eos deus
που τῆς γῆς, καὶ οὐ ῥύσεται αὐτοὺς ὁ θεὸς
eorum: ſed nos ſerui eius exter
αὐτῶν, ἀλλ' ἡμεῖς οἱ δοῦλοι αὐτοῦ ἐξολο
minabimus eos velut hoiem vnū. ⁊
θρεύσομεν αὐτοὺς ὡς ἄνθρωπον ἕνα. καὶ
non ſuſtinebūt potentiā equorum
οὐχ ὑποστήσονται τὸ κράτος τῶν ἵππων
nroꝝ. cōculcabimus em̄ eos in ſei
ἡμῶν. καταπατήσομεν γὰρ αὐτοὺς ἐν αὐ=
pſis. ⁊ mōtes eoꝝ inebriabūtur in
τοῖς. καὶ τὰ ὄρη αὐτῶν μεθυσθήσονται ἐν τῷ
ſanguine eorum: ⁊ campi eorum reple=
αἵματι αὐτῶν, καὶ τὰ πεδία αὐτῶν πλη=
buntur mortuis eoꝝ. ⁊ nō re
ρωθήσονται τῶν νεκρῶν αὐτῶν. καὶ οὐκ ἀν=
ſiſtet veſtigiū pedum ipſoꝝ con
τιστήσεται τὸ ἴχνος τῶν ποδῶν αὐτῶν κα
tra faciem noſtrā: ſed ꝑditione peri
τὰ πρόσωπον ἡμῶν, ἀλλὰ ἀπωλείᾳ ἀπο
bunt dicit rex nabuchodonoſor
λοῦνται λέγει ὁ βασιλεὺς ναβουχοδονόσορ
dn̄s vniuerſe terre. dixit em̄ nō vana
ὁ κύριος πάσης τῆς γῆς. εἶπε γὰρ οὐ μαται
erunt verba ſermonū meoꝝ. tu
ωθήσονται τὰ ῥήματα τῶν λόγων μου. σὺ
āt achior mercēnarie ammon ꝙ locutus es
δὲ ἀχιὼρ μισθωτὲ τοῦ ἀμμὼν ὃς ἐλάλησας
verba hec in die iniqtatis tue:
τοὺς λόγους τούτους ἐν ἡμέρᾳ ἀδικίας σου,
nō videbis āplius faciē meā a di
οὐκ ὄψει ἔτι τὸ πρόσωπόν μου ἀπὸ τῆς ἡμέ
e hac: quouſq3 vlciſcar genus eoꝝ q
ρας ταύτης, ἕως οὗ ἐκδικήσω τὸ γένος τῶν
ex egypto. ⁊ tūc ꝑtranſibit ferrum
ἐξ αἰγύπτου. καὶ τότε διελεύσεται ὁ σίδηρος
militie mee ⁊ ppl's ſeruo
τῆς στρατιᾶς μου καὶ ὁ λαὸς τῶν θεραπόν=
rum meorū latera tua. ⁊ cades iter
των μου τὰς πλευράς σου. καὶ πεσῇ ἐν
vulneratos eorum qn̄ reuerſus fuero.
τοῖς τραυματίαις αὐτῶν ὅταν ἐπιστρέψω.
⁊ reſtituēt te ſerui mei in
καὶ ἀποκαταστήσουσί σε οἱ δοῦλοί μου εἰς
mōtana: ⁊ ſtatuent te in vna de ciui
τὴν ὀρεινήν, καὶ στήσουσί σε ἐν μιᾷ τῶν πό
tatibus aſcenſuū. ⁊ nō peribis donec
λεων ἀναβάσεων. καὶ οὐκ ἀπολῇ ἕως οὗ
extermineris cum illis. ⁊ ſiquidem ſpe
ἐξολοθρευθῇς μετ' αὐτῶν. καὶ εἴπερ ἐλπί=
ras in corde tuo ꝙ nō cōprehendentur:
ζεις τῇ καρδίᾳ σου ὅτι οὐ συλληφθήσονται,
ne cōcidat tuus vultus. locut⁹
μὴ συμπεσέτω σου τὸ πρόσωπον. ἐλάλη
ſum ⁊ nihil cadet de verbis
σα καὶ οὐδὲν διαπεσεῖται τῶν ῥημάτων
meis. ⁊ ꝑcepit holofernes ſer
μου. καὶ προσέταξεν ὀλοφέρνης τοῖς δού=

dixit ad achior. qm̄ ꝓphetaſti nobis
dicens ꝙ gēs iſrl' defendatur a deo ſuo
vt oſ̄dam tibi qm̄ nō eſt deus niſi na
buchodonoſor: cū ꝑcuſſerimus eos
oēs ſicut hoiem vnū: tūc & ipe cū illis
aſſyriorū gladio interibis & oīs iſrl' te
cū ꝑditōe diſpiet: & ꝓbabis qm̄ nabu
chodonoſor dn̄s ſit vniuerſe terre. tūc
q3 gladi⁹ militie mee trāſiet ꝑ lat'a tua
& cōfixus cades int' vulneratos iſrl': &
nō reſpirabis vltra donec extermine
ris cū illis. Porro āt ſi ꝓphetiā tuā verā
exiſtimas: nō cōcidat vult⁹ tuus & pal
lor q faciē tuā obtinet abſcedat a te: ſi
verba mea hec putas iplere nō poſſe.
Vt āt noueris qa ſil' cū illis hec expie=
ris: ecce ex hac hora illorū ppl'o ſatia=
beris: vt du3 dignas mei gladii penas
excepint: ipe ſil' vltiōi ſubiaceas. Tunc
holofernes ꝑcepit ſeruis ſuis vt com=
ꝑhenderent achior & ducerent eum
in Bethuliā & traderent eum in ma=
nus filiorum iſrael. Et accipientes
eum ſerui holofernis: ꝓfecti ſunt per
campeſtria: ſed cū appropinquaſſent
ad montana: exierunt contra eos fun
dibularii. Illi autem diuertentes a late
re montis ligauerunt achior ad arbo
rem manibus & pedibus: & ſic vinctū
de reſtibus dimiſerunt eum: & reuer=
ſi ſunt ad dominum ſuum. Porro filii
iſrael deſcendentes de bethulia: vene
runt ad eum. Quem ſoluentes duxe
runt ad bethuliam: atq3 in medium
populi illu3 ſtatuentes percontati ſūt
quid rerum eſſet ꝙ illum vinctum aſ=
ſyrii reliquiſſent. In dieb⁹ illis erant il
lic pricipes: ozias fili⁹ micha de tribu
ſymeon: & charmi qui & gothoniel.
In medio itaq3 ſeniorum: & in con=
ſpectu omnium: achior dixit omnia
que locutus fuerat: ab holoferne in=
terrogatus: & qualiter populus holo=
fernis voluiſſet propter hoc verbum
interficere eum: & quemadmodum
ipſe holofernes iratus iuſſerit eum iſ=
raelitis hac de cauſa tradi: vt dum vin
ceret filios iſrael: tunc & ipſum achi=
or diuerſis iubeat interire ſuppliciis:
propter hoc ꝙ dixiſſet deus celi defē
ſor eorum eſt. Cunq3 achior vniuerſa
hec expoſuiſſet: omnis populus ceci=
dit in faciem adorantes dominum: &
communi lamentatione & fletu vna=
nimes preces ſuas domino effuderūt
dicentes. Domine deus celi & terre in
tuere ſuperbiam eorum: & reſpice ad
nr̄am humilitatē: & faciem ſanctorū
tuorū attende: & oſtende qm̄ non de
relinquis preſumentes de te: & preſu
mentes de ſe & de ſua virtute glorian
tes humilias. Finito itaq3 fletu: & per
totam diem oratione populorum cō
pleta: conſolati ſunt achior dicentes.
Deus patrum noſtrorum cuius tu vir
tutem predicaſti ipſe tibi hanc dabit
viciſſitudinem: vt eorum magis tu in
teritum videas. Cum vero dominus
deus noſter dederit hanc libertatem
ſeruis ſuis: ſit & tecum deus in medio
noſtri: vt ſicut placuerit tibi ita cum

uis ſuis q erāt aſtantes tabernaculo
λοις αὐτοῦ οἳ ἦσαν παρεστῶτες τῇ σκηνῇ
ſuo: vt cōprehenderēt achior: ⁊ reſtitue=
αὐτοῦ, συλλαβεῖν τὸν ἀχιώρ, καὶ ἀποκα=
rent eum in betuluā: ⁊ trade
ταστῆσαι αὐτὸν εἰς βετουλουά, καὶ παρα=
rent in manus filioꝝ iſrael. ⁊ acce
δοῦναι εἰς χεῖρας υἱῶν ἰσραήλ. καὶ συνέ
perunt eum ſerui eius ⁊ duxerūt e
λαβον αὐτὸν οἱ δοῦλοι αὐτοῦ καὶ ἤγαγον αὐ
um extra caſtra in campum. ⁊
τὸν ἔξω τῆς παρεμβολῆς εἰς τὸ πεδίον. καὶ
ꝓfecti ſunt de medio cāpeſtrium in mōta
ἀπῆραν ἐκ μέσου τῆς πεδινῆς εἰς τὴν ὀρει
na: ⁊ appropinquerūt ad fontes q e=
νήν, καὶ παρεγένοντο ἐπὶ τὰς πηγὰς αἳ ἦ=
rant ſub betulua. ⁊ vt viderūt
σαν ὑποκάτω βετουλουά. καὶ ὡς εἶδον
eos viri ciuitatis in ver
αὐτοὺς οἱ ἄνδρες τῆς πόλεως ἐπὶ τὴν κο
tice mōtis: ⁊ oīs vir fundibulari
ρυφὴν τοῦ ὄρους, καὶ πᾶς ἀνὴρ σφενδονί=
us detinuit aſcenſum eorum. ⁊
της διεκράτησε τὴν ἀνάβασιν αὐτῶν. καὶ
iaculauerūt in lapidibus ſuꝑ eos. ⁊ ingreſ=
ἔβαλον ἐν λίθοις ἐπ' αὐτούς. καὶ ὑποδύ=
ſi ſubtus montē: ligauerūt
σαντες ὑποκάτω τοῦ ὄρους, ἔδησαν τὸν
achior: ⁊ dimiſerunt ꝓiectum ſub
ἀχιώρ, καὶ ἀφῆκαν ἐρριμμένον ὑπὸ τὴν
radice mōtis. ⁊ abierunt ad do
ῥίζαν τοῦ ὄρους. καὶ ἀπῴχοντο πρὸς τὸν κύ
minū ſuū. deſcēdentes āt filii iſrael
ριον αὐτῶν. καταβάντες δὲ οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ
de ciuitate ſua: ſteterunt ſuꝑ eum:
ἐκ τῆς πόλεως αὐτῶν, ἐπέστησαν ἐπ' αὐτόν,
⁊ ſoluentes eum adduxerunt ad be
καὶ λύσαντες αὐτὸν ἀπήγαγον εἰς τὴν βε
tulua: ⁊ ſtatuerunt eū inter ꝑi
τουλουά, καὶ κατέστησαν αὐτὸν εἰς τοὺς ἄρ
cipes ciuitatis eoꝝ: q erant in
χοντας τῆς πόλεως αὐτῶν, οἳ ἦσαν ἐν ταῖς
diebus illis: ozias filius micha de
ἡμέραις ἐκείναις, ὀζίας ὁ τοῦ μιχὰ ἐκ τῆς
tribu ſymeon: ⁊ chabris filius gothoniel:
φυλῆς συμεών, καὶ χάβρις ὁ τοῦ γοθονιήλ,
⁊ charmis filius melchiel. ⁊ cōuocaue
καὶ χάρμις ὁ τοῦ μελχιήλ. καὶ συνεκάλε
runt oēs ſeniores ciui
σαν πάντας τοὺς πρεσβυτέρους τῆς πό=
tatis. ⁊ cōcurrerunt oēs iuuenes eo
λεως. καὶ συνέδραμον πᾶς νεανίσκος αὐ
rum ⁊ mulieres ad cōgregationē. ⁊
τῶν καὶ αἱ γυναῖκες εἰς τὴν ἐκκλησίαν. καὶ
ſtatuerunt achior in medio vniuerſi popu
ἔστησαν τὸν ἀχιὼρ ἐν μέσῳ παντὸς τοῦ λα
li eoru3. ⁊ interrogauit eum ozias quod
οῦ αὐτῶν. καὶ ἐπηρώτησεν αὐτὸν ὀζίας τὸ
cōtigerat. ⁊ rn̄dens nunciauit
συμβεβηκός. καὶ ἀποκριθεὶς ἀπήγγειλεν
eis verba cōſeſſus holofer=
αὐτοῖς τὰ ῥήματα τῆς συνεδρίας ὀλοφέρ
nis: ⁊ oīa verba q locutus fuit
νου, καὶ πάντα τὰ ῥήματα ὅσα ἐλάλησεν
in medio principu3 aſſyrioꝝ: ⁊ que
ἐν μέσῳ τῶν ἀρχόντων ἀσσούρ, καὶ ὅσα
ſuꝑbe locutus fuit holofernes cōtra domū
ἐμεγαλορρημόνησεν ὀλοφέρνης εἰς τὸν οἶκον
iſrael. ⁊ ꝓcidentes populus adorauē
ἰσραήλ. καὶ πεσόντες ὁ λαὸς προσεκύνη
runt deu3: ⁊ clamauerūt deo dicētes
σαν τῷ θεῷ, καὶ ἐβόησαν τῷ θεῷ λέγοντες

Digitized by Google

dn̄e deus celi reſpice in
κύριε ὁ θεὸς τοῦ οὐρανοῦ κάτιδε ἐπὶ τὰς
ſuperbias eorum: ⁊ miſerere humi
ὑπερηφανίας αὐτῶν, καὶ ἐλέησον τὴν τα-
litatis generis noſtri: ⁊ reſpice
πείνωσιν τοῦ γένους ἡμῶν, καὶ ἐπίβλεψον
ſuper faciem ſctificatorū tibi in
ἐπὶ τὸ πρόσωπον τῶν ἡγιασμένων σοι ἐν
die hac. ⁊ vocauerunt
τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ. καὶ παρεκάλεσαν τὸν
achior: ⁊ laudauerūt eum valde. ⁊
ἀχιώρ, καὶ ἐπῄνεσαν αὐτὸν σφόδρα. καὶ
aſſumpſit eum ozias de cōgregatiōe
παρέλαβεν αὐτὸν ὀζίας ἐκ τῆς ἐκκλησίας
in domū ſuā: ⁊ fecit cōuiuium
εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ ἐποίησε πότον τοῖς
ſenioribus. ⁊ inuocauerunt
πρεσβυτέροις. καὶ ἐπεκαλέσαντο τὸν
deum iſrael in auxilium ꝑ totā noctē
θεὸν ἰσραὴλ εἰς βοήθειαν ὅλην τὴν νύκτα
illam.
ἐκείνην. Ca. 7.

ET poſtridie nunciauit holo
Τῇ δὲ ἐπαύριον παρήγγειλεν ὀλο
fernes omni exercitui ſuo ⁊ omni
φέρνης πάσῃ τῇ στρατιᾷ αὐτοῦ καὶ παντὶ
populo ſuo: qui venerunt in
τῷ λαῷ αὐτοῦ, οἳ παρεγένοντο ἐπὶ τὴν
auxilium eius: vt mouerēt caſtra cōtra be
συμμαχίαν αὐτοῦ, ἀναζευγνύειν ἐπὶ βε
tuliam: ⁊ aſcenſus montanorū
τυλουά, καὶ τὰς ἀναβάσεις τῆς ὀρεινῆς
preoccuparent: ⁊ facerēt preli-
προκαταλαμβάνεσθαι, καὶ ποιεῖν πόλε-
um contra filios iſrael. ⁊ mouit caſtra
μον πρὸς τοὺς υἱοὺς ἰσραήλ. καὶ ἀνέζευξεν
in die illa omnis vir potens eo-
ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ πᾶς ἀνὴρ δυνατὸς αὐ
rum. ⁊ exercitus ſuorum virorum bella-
τῶν. καὶ ἡ δύναμις αὐτῶν ἀνδρῶν πολε
torum milia peditum ſeptuaginta ⁊
μιστῶν χιλιάδες πεζῶν ἑβδομήκοντα καὶ
centum: ⁊ equitum milia duodecim: pre
ἑκατόν, καὶ ἱππέων χιλιάδες δεκαδύο, χω
ter ꝑparationes ⁊ viros q̄ erant
ρὶς τῆς ἀποσκευῆς καὶ τῶν ἀνδρῶν οἳ ἦσαν
pedites iter eos magna multitudo nimis. ⁊
πεζοὶ ἐν αὐτοῖς πολὺ πλῆθος σφόδρα. καὶ
caſtrametati ſūt in valle prope betu
παρενέβαλον ἐν τῷ αὐλῶνι πλησίον βετου
liam ſupra fontē. ⁊ extenderūt in
λουὰ ἐπὶ τῆς πηγῆς. καὶ παρέτειναν εἰς
latitudinē ſuꝑ dothaim vſq; belmaim: ⁊ in
εὖρος ἐπὶ δωθαεὶμ ἕως βελμαῒμ, καὶ εἰς
lōgitudinē a betulia vſq; ad cyamonem q̄
μῆκος ἀπὸ βετυλουὰ ἕως κυάμωνος ἥ
eſt contra eſdraelom. at filii iſ-
ἐστιν ἀπέναντι ἐσδρηλώμ. οἱ δὲ υἱοὶ ἰσ
rael vt viderunt eorū multitudinē: turbati
ραὴλ ὡς εἶδον αὐτῶν τὸ πλῆθος, ἐταράχθη
ſunt valde. ⁊ dixit vnuſq̄ſq; ad
σαν σφόδρα. καὶ εἶπεν ἕκαστος πρὸς τὸν
proximum ſuum: nunc occupabunt iſti
πλησίον αὐτοῦ, νῦν ἐκλείξουσιν οὗτοι τὸ
faciem terre vniuerſe: ⁊ neq;
πρόσωπον τῆς γῆς πάσης, καὶ οὔτε τὰ
mōtes excelſi: neq; valles: neq;
ὄρη τὰ ὑψηλά, οὔτε αἱ φάραγγες, οὔτε οἱ
colles ſuſtinebunt grauitatē eorum: ⁊
βουνοὶ ὑποστήσονται τὸ βάρος αὐτῶν, καὶ
aſſumentes vnuſquiſq; arma bel-
ἀναλαβόντες ἕκαστος τὴν σκευὴν τὰ πολε

tuis omnibus conuerſeris nobiſcum. Tunc ozias finito cōſilio ſuſcepit eū in domum ſuam: & fecit cenam magnam. Et vocatis omnibus preſbyteris: ſimul expleto ieiunio refecerunt. Poſtea vero cōuocatus omnis populus per totam noctem intra eccleſiā orauerunt petentes auxilium a deo iſrael. Capitulum. 7.

HOlofernes autem altera die ꝑcepit exercitibus ſuis: vt aſcēderēt cōtra bethuliā. Erant autem pedites bellatorum centum viginti milia: & equites viginti duo milia: preter preparationes virorum illorum quos occupauerat captiuitas: & abducti fuerant de prouinciis & vrbibus vniuerſe iuuentutis. Omnes parauerunt ſe pariter ad pugnam cōtra filios iſrael: & venerunt per crepidinem montis vſq; ad apicem qui reſpicit ſuper dothaim: a loco qui dicitur belma vſq; ad chelmon qui eſt contra eſdrelon. Filii autem iſrael vt viderunt multitudinē illorū: proſtrauerunt ſe ſuꝑ terrā mittentes cinerem ſuꝑ capita ſua: vnanimes orantes: vt deus iſrael miſericordiam ſuam oſtēderet ſuper populū ſuum. Et aſſumentes arma ſua bellica: ſederūt per loca q̄ anguſti itineris tramitem dirigunt inter mōtoſa: & erāt cuſtodientes ea tota die & nocte. Porro holofernes dum circuit per gyrū: repperit q̄ fons qui influebat aqueductum illorum a parte auſtrali extra ciuitatē dirigeret: & icidi ꝑcepit aq̄ductum illorum. Erant tn̄ non longe a muris fontes: ex quibus furtim videbantur haurire aquam ad refocillandum potius q̄ ad potandum. Sed filii ammon & moab acceſſerunt ad holofernem dicentes. Filii iſrael non in lancea nec in ſagitta confidunt: ſed montes defendunt illos: & muniunt illos colles in precipitio cōſtituti. Vt ergo ſine congreſſione pugne poſſis ſuperare eos: pone cuſtodes fontiū vt non hauriant aquam ex eis: & ſine gladio interficies eos: vel certe fatigati: tradent ciuitatem ſuam quam putant in montibus poſitā ſuperari nō poſſe. Et placuerunt verba hec coram holoferne: & coram ſatellitibus eius & conſtituit per gyrum centenarios per ſingulos fontes. Cunq; iſta cuſtodia per dies viginti fuiſſet expleta: defecerūt ciſterne & collectiones aquarum omnibus inhabitantibus bethuliam: ita vt non eſſet in ciuitate vnde ſatiarentur vel vna die: qm̄ ad menſurā dabatur populis aqua cottidie. Tunc ad oziā congregati omēs viri femineq; iuuenes & paruuli omnes ſimul vna voce dixerunt. Iudicet deus inter nos & te: quoniam feciſti in nos mala: nolēs loqui pacifice cū aſſyriis: & propter hoc vendidit nos deus in manibus eorum. Et ideo non eſt qui adiuuet: cū proſternamur ante oculos eorum i ſiti & in perditione magna. Et nunc cōgregate vniuerſos qui in ciuitate ſūt:

lica ſua: ⁊ incēdentes ꝑyram ſuꝑ
μικὰ αὐτῶν, καὶ ἀνάψαντες πυρὰν ἐπὶ
turribus ſuis: māſerunt cuſtodientes
τοὺς πύργους αὐτῶν, ἔμενον φυλάσσοντες
tota nocte illa. at die ſe
ὅλην τὴν νύκτα ἐκείνην. τῇ δὲ ἡμέρᾳ τῇ δευ
cunda eduxit holofernes oēm equi-
τέρᾳ ἐξήγαγεν ὀλοφέρνης πᾶσαν τὴν ἵπ
tatū ſuum verſus cōſpectum filiorū iſ-
πον αὐτοῦ κατὰ πρόσωπον τῶν υἱῶν ἰσ
rael q̄ erant in betulia. ⁊ cōſidera
ραὴλ οἳ ἦσαν ἐν βετυλουά. καὶ ἐπεσκέ
uit aſcenſus ciuitatis eorū.
ψατο τὰς ἀναβάσεις τῆς πόλεως αὐτῶν.
⁊ fontes aquarum eorum aggreſ-
καὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων αὐτῶν ἐφώ-
ſus eſt: ⁊ ꝑoccupauit eos. ⁊ ipo-
δευσε, καὶ προκατελάβετο αὐτάς. καὶ ἐπέ
ſuit eis caſtra virorum bel-
στησεν αὐταῖς παρεμβολὰς ἀνδρῶν πο
latorum. ⁊ ipſe trāſtulit caſtra in populū
λεμιστῶν. καὶ αὐτὸς ἀνέζευξεν εἰς τὸν λαὸν
ſuum. ⁊ accedentes ei omnes
αὐτοῦ. καὶ προσελθόντες αὐτῷ πάντες οἱ
principes filiorum eſau: ⁊ omnes
ἄρχοντες τῶν υἱῶν ἡσαῦ, καὶ πάντες οἱ
duces populi moab: ⁊ duces
ἡγούμενοι τοῦ λαοῦ μωάβ, καὶ οἱ στρατηγοὶ
regiōis maritime: dixerūt: audiat iam ver-
τῆς παραλίας, εἶπον, ἀκουσάτω δὴ λό-
bum dominus noſter: vt non ſit fractio
γον ὁ δεσπότης ἡμῶν, ἵνα μὴ γένηται θραῦσις
in exercitu tuo. nā populus iſte
ἐν τῇ δυνάμει σου. ὁ γὰρ λαὸς οὗτος τῶν
filiorū iſrael: non confidunt in lan
υἱῶν ἰσραὴλ, οὐ πεποίθασιν ἐπὶ τοῖς δό
ceis ſuis: ſed in ſublimitatib⁹ mō
ρασιν αὐτῶν, ἀλλ᾽ ἐπὶ τοῖς ὕψεσι τῶν ὀρέ
tiū in q̄bus ipſi habitant in eis. nō
ων ἐν οἷς αὐτοὶ κατοικοῦσιν ἐν αὐτοῖς. οὐ
enim eſt facile ꝓcedere ꝑ vertices
γάρ ἐστιν εὐχερὲς προβῆναι ταῖς κορυφαῖς
montiū eorum. ⁊ nunc domine ne preli-
τῶν ὀρέων αὐτῶν. καὶ νῦν δέσποτα μὴ πο
liū ineas aduerſus eos ſicut fit preli
λέμει πρὸς αὐτοὺς καθὼς γίνεται πόλε-
um aciei: ⁊ non cadet de
μος παρατάξεως, καὶ οὐ πεσεῖται ἐκ τοῦ
populo tuo vt vir vnus. mane in
λαοῦ σου ὡς ἀνὴρ εἷς. ἀνάμεινον ἐπὶ τῆς
caſtris tuis cuſtodiens omnem vi
παρεμβολῆς σου διαφυλάσσων πάντα ἄν
rum ex exercitu tuo. ⁊ obtine
δρα ἐκ τῆς δυνάμεώς σου. καὶ ἐπικρατησά
ant ſerui tui fontem aque:
τωσαν οἱ παῖδές σου τῆς πηγῆς τοῦ ὕδα-
qui exit de radice montis. quia
τος, ἣ ἐκπορεύεται ἐκ τῆς ῥίζης τοῦ ὄρους. διό
inde aquantur omnes habitan-
τι ἐκεῖθεν ὑδρεύονται πάντες οἱ κατοικοῦν
tes betulia. ⁊ interimet eos ſi-
τες βετυλουά. καὶ ἀνελεῖ αὐτοὺς ἡ δί
tis: ⁊ tradent ciuitatem ſuam. ⁊
ψα, καὶ ἐκδώσουσι τὴν πόλιν ἑαυτῶν. καὶ
nos ⁊ populus noſter aſcendemus ſuꝑ
ἡμεῖς καὶ ὁ λαὸς ἡμῶν ἀναβησόμεθα ἐπὶ
primas altitudies montiū: ⁊ ca
τὰς πλησίον κορυφὰς τῶν ὀρέων, καὶ πα
ſtrametabimur ſuper eas in cuſtodi-
ρεμβαλοῦμεν ἐπ᾽ αὐταῖς εἰς προφυλα-
am. ne exeat de ciuitate vir
κήν. τοῦ μὴ ἐξελθεῖν ἐκ τῆς πόλεως ἄνδρα

vnus.ꝛ contabeſcēt in fame ipſi: ꝛ
ἕνα. καὶ τακήσονται ἐν τῷ λιμῷ αὐτοί, καὶ
vxores eorum: ꝛ filii eorum:
αἱ γυναῖκες αὐτῶν, καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν.
ꝛ anteq̄ veniat gladius ſup eos:
καὶ πρὶν ἐλθεῖν τὴν ῥομφαίαν ἐπ᾽ αὐτούς,
ſubuertentur in plateis
καταστραφήσονται ἐν ταῖς πλατείαις
habitatiōis eorum. ꝛ retribues
τῆς οἰκήσεως αὐτῶν. καὶ ἀνταποδώσεις
eis retributionem malam: eo q͞ re
αὐτοῖς ἀνταπόδομα πονηρόν, ἀνθ᾽ ὧν ἐστα
bellauerūt ꝛ nō obedierunt faci=
σίασαν καὶ οὐχ ὑπήκουσαν τῷ προσώ
ei tue in pace. ꝛ placuerunt verba eo
πω σου ἐν εἰρήνῃ. καὶ ἤρεσαν οἱ λόγοι αὐ
rum coram holoferne: ꝛ coram omī
τῶν ἐνώπιον ὀλοφέρνου, καὶ ἐνώπιον πάν
bus ſatellitibus eius. ꝛ conſtituit
των τῶν θεραπόντων αὐτοῦ. καὶ συνέταξε
facere ſicut locuti fuerāt. ꝛ receſſerunt ca
ποιεῖν καθὰ ἐλάλησαν. καὶ ἀπῆραν πα
ſtra filiorū ammon: ꝛ cum eis mi
ρεμβολὴ υἱῶν ἀμμών, καὶ μετ᾽ αὐτῶν χι
lia quinqꝫ filiorū aſſur. ꝛ caſtrame
λιάδες πέντε υἱῶν ἀσσούρ. καὶ παρενέ
tati ſunt in valle. ꝛ pꝛeoccupauerunt
βαλον ἐν τῷ αὐλῶνι. καὶ προκατελάβοντο
aquas ꝛ fontes aquarum
τὰ ὕδατα καὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων
filiorū iſrael. ꝛ aſcenderūt filii eſau
τῶν υἱῶν ἰσραήλ. καὶ ἀνέβησαν υἱοὶ ἠσαῦ
ꝛ filii ammon: ꝛ caſtrametati ſunt in
καὶ υἱοὶ ἀμμών, καὶ παρενέβαλον ἐν τῇ
mōtanis contra dothaim. ꝛ miſe=
ὀρεινῇ ἀπέναντι δωθαείμ. καὶ ἀπέστει
runt ex eis ad auſtrū ꝛ ſubſolanum
λαν ἐξ αὐτῶν πρὸς νότον καὶ ἀπηλιώτην
contra ecrebel: q̄ eſt ꝓpe chu
ἀπέναντι ἐκρεβήλ, ἥ ἐστιν πλησίον χου
ſi: q̄ eſt ſuper torrentem mochmur.
σί, ἥ ἐστιν ἐπὶ τοῦ χειμάρρου μοχμούρ.
ꝛ reliqu9 exercitus aſſyriorū caſtra
καὶ ἡ λοιπὴ στρατιὰ τῶν ἀσσυρίων παρε
metati ſūt in campo: ꝛ cooperuerūt oēm
νέβαλον ἐν τῷ πεδίῳ, καὶ ἐκάλυψαν πᾶν
faciem terre. ꝛ tabernacula ꝛ
τὸ πρόσωπον τῆς γῆς. καὶ αἱ σκηναὶ καὶ
ſarcine eorū caſtra fece
αἱ ἀπαρτίαι αὐτῶν κατεστρατοπέδευ=
runt in multitudīe multa valde. ꝛ
σαν εἰς πλῆθος πολὺ σφόδρα. καὶ οἱ
filii iſrael clamauerunt ad dn̄m deū
υἱοὶ ἰσραὴλ ἀνεβόησαν πρὸς κύριον θεὸν
eorum: qm̄ defecit aīo ſpūs eo
αὐτῶν, ὅτι ὠλιγοψύχησε τὸ πνεῦμα αὐ
rum: qm̄ i circuitu erāt omnes inimici eo
τῶν, ὅτι ἐκύκλωσαν πάντες οἱ ἐχθροὶ αὐ
rum: ꝛ nō poterāt fugere de medio eorum.
τῶν, καὶ οὐκ ἦν διαφυγεῖν ἐκ μέσου αὐτῶν.
ꝛ manſerūt i circuitu eorū omnis cōgrega
καὶ ἔμεινον κύκλῳ αὐτῶν πᾶσα συναγω
tio aſſyriorū: pedites ꝛ currus ꝛ
γὴ ἀσσούρ, οἱ πεζοὶ καὶ τὰ ἅρματα καὶ οἱ
equites eorum diebus trigintaquattu=
ἱππεῖς αὐτῶν ἡμέρας τριακοντατέσσα
or. ꝛ deficiebant oībus habitanti=
ρας. καὶ ἐξέλειπον πάντας τοὺς κατοικοῦν
bus betulua oīa receptacula ſua
τας βετυλουὰ πάντα τὰ ἀγγεῖα αὐτῶν
aquarum. ꝛ lacus euacuabātur
τῶν ὑδάτων. καὶ οἱ λάκκοι ἐξεκενοῦντο.

vt ſponte tradamus nos populo holofernis. Melius eſt enim vt captiui benedicamus dominum viuentes: q̄ moriamur & ſimus opprobrium omni carni: cum videamus vxores noſtras & infantes noſtros mori ante oculos noſtros. Conteſtamur hodie celum & terram & deum patrum noſtrorum: qui vlciſcitur nos ſecundum peccata noſtra: vt iam tradatis ciuitatem in manu militie holofernis: vt ſit finis noſter breuis in ore gladii: qui longior efficitur in ariditate ſitis. Et cum hec dixiſſent factus eſt fletus & vlulatus magnus in eccleſia omnibus: & per multas horas vna voce clamauerunt ad deum dicentes. Peccauimus cum patribus noſtris: iniuſte egimus: iniquitatem fecimus. Tu quia pi9 es miſerere noſtri: & in tuo flagello vindica iniquitates noſtras: & noli tradere confitentes te populo qui ignorat te: vt non dicant inter gentes: vbi eſt deus eorum. Et cum fatigati his clamoribus: & his fletibus laſſati ſiluiſſent: exurgens ozias infuſus lachrymis dixit. Equo animo eſtote fratres: & hos quinqꝫ dies expectemus a domino miſericordiam. Forſitan enim indignationem ſuam abſcindet: & dabit gloriam nomini ſuo. Si autem tranſactis quinqꝫ diebus non venerit adiutorium: faciemus hec verba que locuti eſtis.

Capitulum octauum.

ET factum eſt cum audiſſet hec verba iudith vidua que erat filia merari: filii idox: filii ioſeph: filii ozie: filii elai: filii iamnor: filii iedeon: filii raphoim filii achitob: filii melchie: filii enan: filii nathanie: filii ſalathiel: filii ſymeon: filii ruben: & vir eius fuit manaſſes: qui mortuus eſt in diebus meſſis hordeacee: inſtabat enim ſuper alligantes manipulos in campo: & venit eſtus ſuper caput eius: & mortuus eſt in bethulia ciuitate ſua: & ſepultus eſt cum patribus ſuis. Erat autem iudith

ꝛ non hēbāt ad bibēdū ad ſatietatem aquā
καὶ οὐκ εἶχον πιεῖν εἰς πλησμονὴν ὕδωρ
die vna: qm̄ in mēſura dabant e=
ἡμέραν μίαν, ὅτι ἐν μέτρῳ ἐδίδουν αὐ=
is ad bibēdū. ꝛ cōſternati ſūt infantes eorū:
τοῖς πιεῖν. καὶ ἠθύμησαν τὰ νήπια αὐτῶν,
ꝛ vxores ꝛ iuuenes defecerūt
καὶ αἱ γυναῖκες καὶ οἱ νεανίσκοι ἐξέλιπον
a ſiti. ꝛ cadebant in
ἀπὸ τῆς δίψης. καὶ ἔπιπτον ἐν ταῖς
plateis ciuitatis: ꝛ in trāſi=
πλατείαις τῆς πόλεως, καὶ ἐν ταῖς διό
tibus portarū. ꝛ non erat vigor
δοις τῶν πυλῶν. καὶ οὐκ ἦν κραταίωσις
amplī9 in eis. ꝛ cōgregatus eſt vniuerſus
ἔτι ἐν αὐτοῖς. καὶ ἐπισυνήχθησαν πᾶς ὁ
ppl̄s ad ozian. ꝛ principes ciui
λαὸς ἐπὶ ὀζίαν καὶ τοὺς ἄρχοντας τῆς πό
tatis: iuuenes ꝛ mulieres ꝛ
λεως, οἱ νεανίσκοι καὶ αἱ γυναῖκες καὶ τὰ
pueri. ꝛ clamauerunt voce magna:
παιδία. καὶ ἀνεβόησαν φωνῇ μεγάλῃ,
ꝛ dixerūt coram oībus ſeniori
καὶ εἶπον ἐναντίον πάντων τῶν πρεσβυ
bus: iudicet deus inter nos ꝛ
τέρων, κρίναι ὁ θεὸς ἀναμέσον ἡμῶν καὶ ὑ
vos: qm̄ feciſtis in nobis iniuſticiā ma
μῶν, ὅτι ἐποιήσατε ἐν ἡμῖν ἀδικίαν με=
gnam nō loquētes pacifica cum
γάλην οὐ λαλήσαντες εἰρηνικὰ μετὰ τῶν
filiis aſſyriorū. ꝛ nūc non eſt auxiliator nr̄:
υἱῶν ἀσσούρ. καὶ νῦν οὐκ ἔστι βοηθὸς ἡμῶν,
ſed vendidit nos deus in mani
ἀλλὰ πέπρακεν ἡμᾶς ὁ θεὸς εἰς τὰς χεῖ
bus eorum: vt ꝓſternamur ante e
ρας αὐτῶν, τοῦ καταστρωθῆναι ἐναντίον αὐ
os in ſiti ꝛ ꝑditiōe magna. ꝛ
τῶν ἐν δίψῃ καὶ ἀπωλείᾳ μεγάλῃ. καὶ
nunc cōuocate eos: ꝛ tradite
νῦν ἐπικαλέσασθε αὐτούς, καὶ ἔκδοτε τὴν
ciuitatē oēm i direptionē populo holofer
πόλιν πᾶσαν εἰς προνομὴν λαῷ ὀλοφέρ
nis ꝛ vniuerſo exercitui eius. qm̄ meli
νου καὶ πάσῃ τῇ δυνάμει αὐτοῦ. ὅτι κρεῖ
us nos fieri eis in rapi=
σσον ἡμᾶς γενηθῆναι αὐτοῖς εἰς διαρπα=
nam: q̄ mori in ſiti. erimus enī in
γήν, ἢ ἀποθανεῖν ἐν δίψῃ. ἐσόμεθα γὰρ εἰς
ſeruos: ꝛ viuet aīa noſtra. ꝛ
δούλους, καὶ ζήσεται ἡ ψυχὴ ἡμῶν. καὶ
non videbimus mortem infantium no
οὐκ ὀψόμεθα τὸν θάνατον τῶν νηπίων ἡ=
ſtrorū in oculis noſtris: ꝛ vxo
μῶν ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν, καὶ τὰς γυναῖ=
res ꝛ filios noſtros deficientes
κας καὶ τὰ τέκνα ἡμῶν ἐκλειπούσας
aīas ipſoꝝ. cōteſtamur vobis
τὰς ψυχὰς αὐτῶν. μαρτυρόμεθα ὑμῖν τὸν
celum ꝛ terrā ꝛ deum noſtrū ꝛ
οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὸν θεὸν ἡμῶν καὶ
dn̄m patrum noſtrorū: q̄ vlciſcitur
κύριον τῶν πατέρων ἡμῶν, ὃς ἐκδικεῖ ἡ=
nos ſecundū peccata noſtra: ꝛ
μᾶς κατὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, καὶ τὰ
peccata patrum noſtroꝝ: vt nō
ἁμαρτήματα τῶν πατέρων ἡμῶν, ἵνα μὴ
faciat ſecundū verba hec in di
ποιήσῃ κατὰ τὰ ῥήματα ταῦτα ἐν τῇ ἡμέ
e hodierna. ꝛ factus fuit planctus ma
ρᾳ τῇ σήμερον. καὶ ἐγένετο κλαυθμὸς μέ=
gnus in medio cōgregatiōis oīm
γας ἐν μέσῳ τῆς ἐκκλησίας πάντων

vnanimiter. ⁊ clamauerunt ad dñm
ὁμοθυμαδόν. καὶ ἐβόησαν πρὸς τὸν κύριον
deum voce magna. ⁊ dixit ad eos
θεὸν φωνῇ μεγάλῃ. καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς
ozias: cõfidite fratres. expectemus
ὀζίας, θαρσεῖτε ἀδελφοί. διακαρτερήσω-
adhuc q̃nq; dies: in q̃bus cõuertet
μεν ἔτι πέντε ἡμέρας, ἐν αἷς ἐπιστρέψει
dñs deus noſter miam ſuam ſuper nos.
κς ὁ θεὸς ἡμῶν τὸ ἔλεος αὐτοῦ ἐφ᾽ ἡμᾶς.
nõ.n. derelinquet nos in finē. ſi
οὐ γὰρ ἐγκαταλείψει ἡμᾶς εἰς τέλος. ἐὰν
aũt tráſierint iſti: ⁊ nõ venerit ſup nos
δὲ διέλθωσιν αὗται, καὶ μὴ ἔλθῃ ἐφ᾽ ἡμᾶς
adiutoriũ: faciam iuxta verbũ veſtrũ. ⁊
βοήθεια, ποιήσω κατὰ τὸ ῥῆμα ὑμῶν. καὶ
diſperſit populũ in ſua ca-
ἐσκόρπισε τὸν λαὸν εἰς τὴν ἑαυτοῦ παρεμ-
ſtra. ⁊ ad muros ⁊ turres
βολήν. καὶ ἐπὶ τὰ τείχη καὶ τοὺς πύργους
ciuitatis ſue abierũt: ⁊ vxo
τῆς πόλεως αὐτῶν ἀπῆλθον, καὶ τὰς γυ-
res ⁊ filios in domos ſuas
ναῖκας καὶ τὰ τέκνα εἰς τοὺς οἴκους αὐτῶν
miſerunt. ⁊ erant in humilitate mul-
ἀπέστειλαν. καὶ ἦσαν ἐν ταπεινώσει πολ-
ta in ciuitate.
λῇ ἐν τῇ πόλει.

Ca.8.

Et audiuit in illis die
Καὶ ἤκουσεν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέ-
bus iudith filia merari: filii ox filii io-
ραις ἰουδεὶθ θυγάτηρ μεραρί, υἱοῦ ὢξ υἱοῦ ἰω-
ſeph filii oziel: filii helcie filii anante filii
σὴφ υἱοῦ ὀζιήλ, υἱοῦ ἐλκία υἱοῦ ἀνανίου υἱοῦ
gedeon: filii raphain filii acitho filii eliu:
γεδεών, υἱοῦ ῥαφαῒν υἱοῦ ἀκιθὼ υἱοῦ ἠλιού,
filii eliab filii nathanael: filii ſamaliel
υἱοῦ ἐλιὰβ υἱοῦ ναθαναήλ, υἱοῦ σαμαλιὴλ
filii ſaladai filii iſrael: ⁊ vir e-
υἱοῦ σαλαδαῒ υἱοῦ ἰσραήλ, καὶ ὁ ἀνὴρ αὐ-
ius manaſſes de tribu eius ⁊ de fa-
τῆς μανασσῆς τῆς φυλῆς αὐτῆς καὶ τῆς πα-
milia eius. ⁊ mortuus eſt i diebus meſ-
τριᾶς αὐτῆς. καὶ ἀπέθανεν ἐν ἡμέραις θερι-
ſis ordei. iſtabat.n. ſup alligan
σμοῦ κριθῶν. ἐπέστη γὰρ ἐπὶ τοὺς δεσμεύον-
tes manipulos in campo: ⁊
τας τὰ δράγματα ἐν τῷ πεδίῳ, καὶ ὁ
eſtus venit ſup caput eius: ⁊
καύσων ἦλθεν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ
cecidit in lectum ſuum. ⁊ ſepelierũt
ἔπεσεν ἐπὶ τὴν κλίνην αὐτοῦ. καὶ ἔθαψαν
eum cum patribus ſuis in a-
αὐτὸν μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ ἐν τῷ ἀ-
gro q̃ inter dothaim ⁊ balamo.
γρῷ τῷ ἀναμέσον δωθαεὶμ καὶ βαλαμώ.
⁊ erat iudith in domo ſua vidua
καὶ ἦν ἰουδεὶθ ἐν τῷ οἴκῳ αὐτῆς χηρεύουσα
annis trib⁹ ⁊ mẽſibus q̃ttuor. ⁊ fe
ἔτη τρία καὶ μῆνας τέσσαρας. καὶ ἐποίη-
cit ſibi tabernaculũ in p̃te ſupiori
σεν ἑαυτῇ σκηνὴν ἐπὶ τοῦ δώματος τοῦ
domus ſue: ⁊ impoſuit ſup lumbuz
οἴκου αὐτῆς, καὶ ἐπέθηκεν ἐπὶ τὴν ὀσφὺν
ſuuz cilitium: ⁊ erãt ſup eam veſtes
αὐτῆς σάκκον, καὶ ἦν ἐπ᾽ αὐτῆς τὰ ἱμάτια
viduitatis ſue. ⁊ ieiunauit om
τῆς χηρεύσεως αὐτῆς. καὶ ἐνήστευσε πά-
nibus diebus viduitatis ſue:
σας τὰς ἡμέρας τῆς χηρεύσεως αὐτῆς,
p̃ter anteſabbata ⁊ ſabbata ⁊
χωρὶς προσαββάτων καὶ σαββάτων καὶ

relicta eius vidua iam annis tribus & menſibus ſex. Et in ſuperioribus domus ſue fecit ſibi ſecretum cubiculum: in quo cum puellis ſuis clauſa morabatur: & habens ſuper lumbos ſuos cilitium ieiunabat omnibus diebus vite ſue: preter ſabbata & neomenias & feſta domus iſrael. Erat autem eleganti aſpectu nimis: cui vir ſuus reliquerat diuitias multas & familiam copioſam: ac poſſeſſiones armentis boum ac gregibus ouium plenas. Et erat hec i oĩbus famoſiſſima: quoniam timebat dominum valde: nec erat qui loqueretur de illa verbum malũ. Hec itaq; cum audiſſet quoniam ozias promiſiſſet: ꝙ tranſacto quinto die traderet ciuitatem: miſit ad preſbyteros chabri & charmi. Et venerunt ad illam: & dixit illis. Quod ē hoc verbuz in quo conſenſit ozias: vt tradat ciuitatem aſſyriis: ſi intra quinq; dies non venerit vobis adiutorium! Et qui eſtis vos qui temptatis dominum! Non eſt iſte ſermo qui miſericordiaz prouocet: ſed potius qui iram excitet: & furorem accendat. Poſuiſtis vos tempus miſerationis domini: & in arbitrium veſtrum diem conſtituiſtis ei. Sed quia patiens dominus eſt: i hoc ipſo peniteamus: & indulgentiam eius fuſis lachrymis poſtulemus. Non enim quaſi homo deus ſic comminabitur: neq; ſicut filius hominis ad iracundiam inflãmabitur. Et ideo humiliem⁹ illi animas noſtras: & in ſpiritu conſtituti humiliato ſeruientes illi: dicamus flẽtes domino: vt ſecundum voluntatem ſuam ſic faciat nobiſcum cito miſericordiam ſuam: vt ſicut conturbatum eſt cor noſtrum in ſuperbia eorum: ita etiam de noſtra humilitate gloriemur: quoniam non ſumus ſecuti peccata patrum noſtrorum: qui dereliquerunt deum ſuum: & adorauerunt deos alienos. pro quo ſcelere dati ſunt in gladium & i rapinam & in confuſionem inimicis ſuis. Nos autem alterum deum neſcimus preter ipſum. Expectemus humiles conſolationem eius: & exquiret ſanguinem noſtrum de afflictionibus inimicorum noſtrorum: & humiliabit omnes gentes quecumq; inſurgunt contra nos: & faciet illas ſine honore dominus deus noſter. Et nunc fratres quoniam vos qui eſtis preſbyteri in populo dei: & ex vobis pendet

anteneomenias ⁊ feſta ⁊ ſolẽnitates
προνουμηνιῶν καὶ ἑορτῶν καὶ χαρμοσυνῶν
domus iſrael. ⁊ erat ſpecioſa forma.
οἴκου ἰσραήλ. καὶ ἦν καλὴ τῷ εἴδει,
⁊ elegans aſpectu nimis. ⁊ reliqueтат
καὶ ὡραία τῇ ὄψει σφόδρα. καὶ ὑπελεί-
rat ei manaſſes vir eius au-
πετο αὐτῇ μανασσῆς ὁ ἀνὴρ αὐτῆς χρυσί-
rũ ⁊ argentum ⁊ famulos ⁊ ancil-
ον καὶ ἀργύριον καὶ παῖδας καὶ παιδίσ-
las ⁊ pecora ⁊ agros: ⁊ manebat in e
κας καὶ κτήνη καὶ ἀγρούς, καὶ ἔμενεν ἐπ᾽ αὐ-
is. ⁊ nõ erat q̃ inferret in eã ver
τῶν. καὶ οὐκ ἦν ὃς ἐπήνεγκεν ἐπ᾽ αὐτὴν ῥῆ-
bum maluz: q̃m timebat deum valde.
μα πονηρόν, ὅτι ἐφοβεῖτο τὸν θεὸν σφόδρα.
⁊ audiuit verba populi mala
καὶ ἤκουσε τὰ ῥήματα τοῦ λαοῦ τὰ πονηρὰ
contra principem: q̃m cõſternati ſunt in
ἐπὶ τὸν ἄρχοντα, ὅτι ὠλιγοψύχησαν ἐν
paucitate aq̃rum. ⁊ audiuit om-
τῇ σπάνει τῶν ὑδάτων. καὶ ἤκουσε πάν-
nia verba iudith que locut⁹ fuit ad
τας τοὺς λόγους ἰουδεὶθ οὓς ἐλάλησε πρὸς
eos ozias: quõ iurauit eis ꝙ tra
αὐτοὺς ὀζίας, ὡς ὤμοσεν αὐτοῖς παραδώ-
deret ciuitatē poſt dies quinq;
σειν τὴν πόλιν μετὰ ἡμέρας πέντε τοῖς
aſſyriis. ⁊ cũ miſiſſet ancillam ſu-
ἀσσυρίοις. καὶ ἀποστείλασα τὴν ἅβραν αὐ-
am q̃ preerat oĩbus facultatibus
τῆς τὴν ἐφεστῶσαν πᾶσι τοῖς ὑπάρχουσιν
ſuis: vocauit oziã ⁊ chabrin ⁊ char-
αὐτῇ, ἐκάλεσεν ὀζίαν καὶ χαβρὶν καὶ χαρ-
min preſbyteros ciuitatis ſu-
μὶν τοὺς πρεσβυτέρους τῆς πόλεως αὐ-
e: ⁊ venerũt ad eam. ⁊ dixit ad
τῆς, καὶ ἦλθον πρὸς αὐτήν. καὶ εἶπε πρὸς
eos: audite tũ me principes
αὐτούς, ἀκούσατε δή μου ἄρχοντες τῶν
habitantium betulua: q̃m nõ rectũ
κατοικούντων βετυλούα, ὅτι οὐκ εὐθὺς ὁ
verbũ veſtrũ quod locuti eſtis coram
λόγος ὑμῶν ὃν ἐλαλήσατε ἐναντίον τοῦ
populo in die hac: ⁊ conſtituiſtis
λαοῦ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ, καὶ ἐστήσατε τὸν
iuſiurãdũ hoc quod ꝓlocuti eſtis: inter
ὅρκον τοῦτον ὃν ἐλαλήσατε ἀναμέσον τοῦ
deum ⁊ nos: ⁊ dixiſtis tradituros eſſe
θεοῦ καὶ ἡμῶν, καὶ εἴπατε ἐκδώσειν τὴν
ciuitatem inimicis noſtris: niſi in illis
πόλιν τοῖς ἐχθροῖς ἡμῶν, ἐὰν μὴ ἐν αὐταῖς
cõuerſus fuerit dñs ad adiuuãdũ nos. ⁊ nũc q̃
ἐπιστρέψῃ κύριος βοηθῆσαι ἡμῖν. καὶ νῦν τί-
eſtis vos q̃ tẽtaſtis deũ in
νες ἐστὲ ὑμεῖς οἳ ἐπειράσατε τὸν θεὸν ἐν τῇ
die hodierna: ⁊ ſtatuitis ꝓ
ἡμέρᾳ τῇ σήμερον, καὶ ἵστασθε ὑπὲρ τοῦ
deo in medio filioꝝ hoim: ⁊ nũc domi-
θεοῦ ἐν μέσῳ υἱῶν ἀνθρώπων; καὶ νῦν κύρι-
nũ oĩpotentem exq̃ritis: ⁊ nihil co-
ον παντοκράτορα ἐξετάζετε, καὶ οὐθὲν ἐπι-
gnoſcetis vſq; i ſeculũ. q̃a ꝓfundũ cor-
γνώσεσθε ἕως τοῦ αἰῶνος. ὅτι βάθος καρδί-
dis hoĩs nõ inuenietis: ⁊ verba
ας ἀνθρώπου οὐχ εὑρήσετε, καὶ λόγους τῆς
cogitatiõis eius nõ ꝑcipietis: ⁊ quomodo
διανοίας αὐτοῦ οὐ διαλήψεσθε, καὶ πῶς τὸν
deuz q̃ fecit oĩa hec ſcrutabimini:
θεὸν ὃς ἐποίησε πάντα ταῦτα ἐρευνήσετε,
⁊ mentẽ eius cognoſcetis: ⁊
καὶ τὸν νοῦν αὐτοῦ ἐπιγνώσεσθε, καὶ τὸν

Digitized by Google

cogitationē eius dignoſcetis? nequaꝗ̄
λογισμὸν αὐτοῦ κατανοήσετε; μηδαμῶς
fratres. ne ad irā excitetis dn̄m deum
ἀδελφοί. μὴ παροργίζετε κύριον τὸν θεὸν
nr̄m: qm̄ ſi noluerit in dieb9
ἡμῶν, ὅτι ἐὰν μὴ βούληται ἐν ταῖς πέντε
diebus adiuuare nos: ipſe habet
ἡμέραις βοηθῆσαι ἡμῖν, αὐτὸς ἔχει τὴν
ptātem in qbus voluerit defendere ꝛ om̄i
ἐξουσίαν ἐν αἷς θέλει σκεπάσαι καὶ πᾶ
bus diebus: aut etiā exterminare nos
σαις ἡμέραις, ἢ καὶ ὀλοθρεῦσαι ἡμᾶς
ante faciem inimicoꝝ nr̄oꝝ. vos
πρὸ προσώπου τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν. ὑμεῖς
aūt ne alienetis cōſilia dn̄i
δὲ μὴ ἐνεχυριάζετε τὰς βουλὰς κυρίου
dei noſtri: qm̄ nō ꝗ̄ſi homo de
τοῦ θεοῦ ἡμῶν, ὅτι οὐχ ὡς ἄνθρωπος ὁ θε
us vt minis afficiatur: neqꝫ ſicut fili9 hoīs vt
ὸς ἀπειληθῆναι, οὐδ᾽ ὡς υἱὸς ἀνθρώπου δι
iudicetur. ideoqꝫ expectātes ꝗ̄ ab
αιτηθῆναι. διόπερ ἀναμένοντες τὴν παρ᾽
eo ſalutem: inuocemus eum
αὐτοῦ σωτηρίαν, ἐπικαλεσώμεθα αὐτὸν
in adiutoꝛiū noſtrū. ꝛ exaudiet
εἰς βοήθειαν ἡμῶν. καὶ εἰσακούσεται τῆς
vocē noſtrā: ſi fuerit ei placitū. qm̄ nō
φωνῆς ἡμῶν, ἐὰν ᾖ αὐτῷ ἀρεστόν. ὅτι οὐκ
ſurrexit in gn̄atiōib9 nr̄is: neqꝫ eſt in
ἀνέστη ἐν ταῖς γενεαῖς ἡμῶν, οὐδέ ἐστιν ἐν
die hodierna: neqꝫ tribus: neqꝫ
τῇ ἡμέρᾳ τῇ σήμερον, οὔτε φυλή, οὔτε
familia: neqꝫ populus: neqꝫ ciuitas ex no
πατριά, οὔτε δῆμος, οὔτε πόλις ἐξ ἡ
bis: q̄ adoꝛent deos manufactos:
μῶν, οἳ προσκυνοῦσι θεοῖς χειροποιήτοις,
ſicut fuit in prioꝛibus die
καθάπερ ἐγένετο ἐν ταῖς πρότερον ἡμέ
bus: quoꝝ grā dati ſunt in gladium
ραις, ὧν χάριν ἐδόθησαν εἰς ῥομφαίαν
ꝛ rapinam patres noſtri: ꝛ ceci
καὶ διαρπαγὴν οἱ πατέρες ἡμῶν, καὶ ἔπε
derūt ruina magna i cōſpectu inimicoꝝ
σον πτῶμα μέγα ἐνώπιον τῶν ἐχθρῶν
nr̄oꝝ. nos aūt alterū deū nō cognouim9.
ἡμῶν. ἡμεῖς δὲ ἕτερον θεὸν οὐκ ἔγνωμεν.
vnde ſperamus ꝙ nō deſpiciet
ὅθεν ἐλπίζομεν ὅτι οὐχ ὑπερόψεται ἡ
nos: neqꝫ de gn̄e nr̄o: neqꝫ cū
μᾶς, οὔτε ἀπὸ τοῦ γένους ἡμῶν, οὔτε ἐν
capti fuerimus nos: ſic vocabitur
τῷ ληφθῆναι ἡμᾶς, οὕτως κληθήσεται ἡ
iudea. ꝛ diripientur ſancta no
ἰουδαία. καὶ προνομευθήσεται τὰ ἅγια ἡ
ſtra: ꝛ exqret pꝛofanationē eius
μῶν, καὶ ἐκζητήσει τὴν βεβήλωσιν αὐτοῦ
de oꝛe nr̄o: ꝛ timoꝛē ocu
ἐκ τοῦ στόματος ἡμῶν, καὶ τὸν φόβον τῶν ὀφ
loꝛum nr̄oꝝ ꝛ captiuitatē
θαλμῶν ἡμῶν καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν τῆς
terre ꝛ deſolationē hereditatis noſtre
γῆς καὶ τὴν ἐρήμωσιν τῆς κληρονομίας ἡμῶν
cōuertet in caput noſtrū in gēti
ἐπιστρέψει εἰς κεφαλὴν ἡμῶν ἐν τοῖς ἔθνε
bus: vbicūqꝫ ſeruierimus illic. ꝛ erimus
σιν, οὗ ἐὰν δουλεύσωμεν ἐκεῖ. καὶ ἐσόμε
in offenſionē ꝛ in vituperiū i con
θα εἰς πρόσκομμα καὶ εἰς ὄνειδος ἐναντί
ſpectu poſſidētiū nos: qm̄ nō dirige
ον τῶν κτωμένων ἡμᾶς, ὅτι οὐ κατευθυν
tur ſeruitus noſtra in gratiam: ſed
θήσεται ἡ δουλεία ἡμῶν εἰς χάριν, ἀλλ᾽

anima illorum: ad eloquium veſtrum corda eorum erigite: vt memores ſint quia temptati ſunt patres noſtri: vt probarentur ſi vere colerent deum ſuum. Memores eſſe debent: quomodo pater noſter Abraam temptatus eſt: & per multas tribulationes probatus: dei amicus effectus eſt. Sic Iſaac: ſic Iacob: ſic moyſes: & omnes qui placuerunt deo: per multas tribulationes tranſierunt fideles. Illi autem qui temptationes non ſuſceperunt cum timore domini: & impatientiam ſuam: & improperium murmurationis ſue contra dominum protulerunt: exterminati ſunt ab exterminatore: & a ſerpentibus perierunt. Et nos ergo non vlciſcamur nos pro his que patimur: ſed reputantes peccatis noſtris hec ipſa ſupplicia minora eſſe: flagella domini quaſi ſerui qui corripimur ad emendationem & non ad perditionem noſtram eueniſſe credamus. Et dixerunt illi ozias & preſbyteri. Omnia que locuta es vera ſunt: & non eſt in ſermonibus tuis vlla reprehenſio. Nunc ergo ora pro nobis: quoniam mulier ſancta es: & timens deum. Et dixit illis iudith. Sicut qđ potui loqui dei eſſe cognoſcitis: ita quod facere diſpoſui probate ſi ex deo eſt: & orate vt firmum faciat deus conſilium meum. Stabitis vos ad portam nocte iſta: & ego exeam cum abra mea: & orate vt ſicut dixiſtis in diebus quinqꝫ reſpiciat dominus populum ſuum iſrael. Vos autem nolo vt ſcrutemini actum meum: & vſqꝫ dum renunciem vobis nihil aliud fiat: niſi oratio pro me ad dominum deum noſtrum. Et dixit ad eam ozias princeps iude. Vade in pace: & dominus ſit tecum in vltionē

in dedecus ponet eam dn̄s deus
εἰς ἀτιμίαν θήσει αὐτὴν κύριος ὁ θεὸς
noſter. ꝛ nunc fratres oſtēdamus
ἡμῶν. καὶ νῦν ἀδελφοί ἐπιδειξώμεθα τοῖς
fratribus noſtris: ꝙ a nobis pendet
ἀδελφοῖς ἡμῶν, ὅτι ἐξ ἡμῶν ἐκκρέμαται ἡ
anima eoꝛum: ꝛ ſctā ꝛ domus ꝛ
ψυχὴ αὐτῶν, καὶ τὰ ἅγια καὶ ὁ οἶκος καὶ τὸ
altare firmata ſunt in nobis. preter
θυσιαστήριον ἐπεστήρικται ἐφ᾽ ἡμῖν. παρὰ
oīa hec agamus grās dn̄o
πάντα ταῦτα εὐχαριστήσωμεν κυρίῳ τῷ
deo noſtro: q̄ tēptat nos ſicut ꝛ
θεῷ ἡμῶν, ὃς πειράζει ἡμᾶς καθὼς καὶ τοὺς
patres noſtros. memoꝛes eſtote q̄ fecit
πατέρας ἡμῶν. μνήσθητε ὅσα ἐποίησε
cum abꝛaam: ꝛ qbus tēptauit iſa
μετὰ ἀβραάμ, καὶ ὅσα ἐπείρασε τὸν ἰσα
ac: ꝛ q̄ facta ſunt iacob in meſopo
άκ, καὶ ὅσα ἐγένετο τῷ ἰακὼβ ἐν μεσοπο
tamia ſyꝛie paſcenti o
ταμίᾳ τῆς συρίας ποιμαίνοντι τὰ πρό
ues laban fratris matris
βατα λάβαν τοῦ ἀδελφοῦ τῆς μητρὸς
ſue. qm̄ nō ſicut illos examiauit
αὐτοῦ. ὅτι οὐ καθὼς ἐκείνους ἐπύρωσεν
in examen coꝛdis eoꝛum: ꝛ nos
εἰς ἐτασμὸν καρδίας αὐτῶν, καὶ ἡμᾶς
non vltus eſt: ſed ad monitionē flagel
οὐκ ἐξεδίκησεν, ἀλλ᾽ εἰς νουθέτησιν μαστι
lat dn̄s appꝛopinq̄ntes ſibi. ꝛ dixit
γοῖ κύριος τοὺς ἐγγίζοντας αὐτῷ. καὶ εἶπε
ad eam ozias: oīa q̄cūqꝫ dixiſti in
πρὸς αὐτὴν ὀζίας, πάντα ὅσα εἶπας ἐν
bono coꝛde locuta es. ꝛ nō eſt q̄
ἀγαθῇ καρδίᾳ ἐλάλησας. καὶ οὐκ ἔστιν ὃς
reſiſtat verbis tuis. qm̄ non in
ἀντιστήσεται τοῖς λόγοις σου. ὅτι οὐκ ἐν
hodierno die ſapiā tua manifeſta eſt:
τῇ σήμερον ἡ σοφία σου πρόδηλός ἐστιν,
ſed a pꝛincipio dierum tuoꝝ cognouit oīs
ἀλλὰ ἀπ᾽ ἀρχῆς ἡμερῶν σου ἔγνω πᾶς ὁ
populus pꝛudētiam tuā: qm̄ bona eſt
λαὸς τὴν σύνεσίν σου, καθότι ἀγαθόν ἐστι
foꝛmatio coꝛdis tui. ſed popu
τὸ πλάσμα τῆς καρδίας σου. ἀλλ᾽ ὁ λα
lus ſitiuit valde: ꝛ coegerunt
ὸς δεδίψηκε σφόδρα, καὶ ἠνάγκασαν ἡ
nos ſicut locuti ſumus facere eis:
μᾶς καθὰ ἐλαλήσαμεν ποιῆσαι αὐτοῖς,
ꝛ inducere iuramētū ſup nos: qđ nō trāſ
καὶ ἐπαγαγεῖν ὅρκον ἐφ᾽ ἡμᾶς, ὃν οὐ παρα
grediemur. ꝛ nūc oꝛa tu pꝛo nobis:
βησόμεθα. καὶ νῦν δεήθητι σὺ περὶ ἡμῶν,
qm̄ mulier religioſa es. ꝛ mittet domi
ὅτι γυνὴ εὐσεβὴς εἶ. καὶ ἀποστελεῖ κύρι
nus pluuiā ad repletionē lacuum
ος τὸν ὑετὸν εἰς πλήρωσιν τῶν λάκκων
noſtroꝝ: ꝛ nō deficiemus āplius. ꝛ dixit
ἡμῶν, καὶ οὐκ ἐκλείψομεν ἔτι. καὶ εἶπε
ad eos iudith: audite me: ꝛ
πρὸς αὐτοὺς ἰουδείθ, ἀκούσατέ μου, καὶ
faciam negociū quod pueniet in gn̄atiōes
ποιήσω πρᾶγμα ὃ ἀφίξεται εἰς γενεὰς
gn̄ationū filiis gn̄is noſtri. vos ſtabi
γενεῶν υἱοῖς τοῦ γένους ἡμῶν. ὑμεῖς στήσε
tis in poꝛta nocte hac: ꝛ
σθε ἐπὶ τῆς πύλης τὴν νύκτα ταύτην, καὶ
exibo ego cū ancilla mea.
ἐξελεύσομαι ἐγὼ μετὰ τῆς ἅβρας μου.
ꝛ in diebus poſt q̄s dixiſtis
καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις μεθ᾽ ἃς εἴπατε

traditũros ciuitatem inimicis no
παραδώσειν τὴν πόλιν τοῖς ἐχθροῖς ἡ-
ſtris: reſpiciet dñs iſrael in ma
μῶν, ἐπισκέψεται κύριος τὸν ἰσραὴλ ἐν χει
nu mea. vos aũt nõ ſcrutabimini a
ρί μου. ὑμεῖς δὲ οὐκ ἐξερευνήσετε τὴν πρᾶ
ctũ meũ. nõ.n. annuntiabo vobis vſq͂ dũ pfi
ξίν μου. οὐ γὰρ ἀπαγγελῶ ὑμῖν ἕως τοῦ τε
ciantur q̃ ego facio. ⁊ dixit ozias ⁊
λεσθῆναι ἃ ἐγὼ ποιῶ. καὶ εἶπεν ὀζίας καὶ
principes ad eam: vade in pa
οἱ ἄρχοντες πρὸς αὐτήν, πορεύου εἰς εἰρή
ce: ⁊ dñs deus ante te in
νην, καὶ κύριος ὁ θεὸς ἔμπροσθέν σου εἰς
vltionem inimicorũ nroꝝ. ⁊ reuertẽ
ἐκδίκησιν τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν. καὶ ἀποστρέ
tes de tabernaculo: abierũt ad
ψαντες ἐκ τῆς σκηνῆς, ἐπορεύθησαν ἐπὶ
acies ſuas.
τὰς διατάξεις αὐτῶν. Ca. 9.

Judith vero cecidit in faciem:
Ἰουδεὶθ δὲ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον,
⁊ impoſuit cinerem ſup caput ſu
καὶ ἐπέθετο σποδὸν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐ-
um: ⁊ exuit quo induta erat cili
τῆς, καὶ ἐγύμνωσεν ὃν ἐνεδεδύσκετο σάκ-
tium. ⁊ erat nuper oblatũ in hierl͂m
κον. καὶ ἦν ἄρτι προσφερόμενον εἰς ἱλῆμ
in domũ dñi incenſum veſpere illi
εἰς τὸν οἶκον κῦ τὸ θυμίαμα τῆς ἑσπέρας ἐκεί
us. ⁊ clamauit voce magna iudith ⁊
νης. καὶ ἐβόησε φωνῇ μεγάλῃ ἰουδεὶθ καὶ
dixit: dñe deus patris mei ſymeõ cui
εἶπε, κύριε ὁ θεὸς τοῦ πρ͂ός μου συμεὼν ᾧ
dediſti gladium in vltionem alienige
ἔδωκας ῥομφαίαν εἰς ἐκδίκησιν ἀλλογε-
narũ: q̃ ſoluerũt vuluã virginis in coinq
νῶν, οἳ ἔλυσαν μήτραν παρθένου εἰς μία
natione: ⁊ nudauerũt femur in cõfuſionẽ: ⁊
σμα, καὶ ἐγύμνωσαν μηρὸν εἰς αἰσχύνην, καὶ
pfanauerũt virginitatẽ in opprobriũ. di
ἐβεβήλωσαν παρθενίαν εἰς ὄνειδος. εἶ-
xiſti enĩ nõ ſic erit. ⁊ fecerunt
πας γὰρ οὐχ οὕτως ἔσαι. καὶ ἐποίησαν
p q̃bus dediſti pricipes eorũ in cedes.
ἀνθ' ὧν ἔδωκας ἄρχοντας αὐτῶν εἰς φόνον.
⁊ ſtratum eorum irrigauit de
καὶ τὴν στρωμνὴν αὐτῶν ἠρδεύσατο τὴν ἀ-
ceptum in ſanguine. ⁊ pcuſſiſti ſer
πατηθεῖσαν εἰς αἷμα. καὶ ἐπάταξας δού
uos in potẽtibus: ⁊ potentes in thro
λους ἐπὶ δυνάσταις, καὶ δυνάστας ἐπὶ θρό
nis ſuis. ⁊ dediſti mulieres eorum
νους αὐτῶν. καὶ ἔδωκας γυναῖκας αὐτῶν
in predam: ⁊ filias eorum in cap-
εἰς προνομήν, καὶ θυγατέρας αὐτῶν εἰς αἰχ
tiuitatẽ: ⁊ omnia ſpolia eorum
μαλωσίαν, καὶ πάντα τὰ σκῦλα αὐτῶν
in diuiſionẽ filiorũ dilectorũ a te: q̃
εἰς διαίρεσιν υἱῶν ἠγαπημένων ὑπὸ σοῦ, οἳ
et zelauerunt zelum tuum: ⁊ abomina
καὶ ἐζήλωσαν τὸν ζῆλόν σου, καὶ ἐβδελύ
ti ſunt coinq̃nationẽ ſanguis ſui: ⁊ inuoca-
ξαντο μίασμα αἵματος αὐτῶν, καὶ ἐπεκα
uerunt te ī auxiliatorẽ. de⁹ deus me⁹ ex
λέσαντό σε εἰς βοηθόν. ὁ θς ὁ θς ὁ ἐμὸς ἐπά
audi me viduam. tu enĩ feciſti
κουσόν μου τῆς χήρας. σὺ γὰρ ἐποίησας τὰ
priora illorũ ⁊ illa ⁊ poſterio
πρότερον ἐκείνων καὶ ἐκεῖνα καὶ τὰ μετέπει
ra ⁊ pñtia: ⁊ ſupueniẽtia cogitaſti:
τα καὶ τὰ νῦν, καὶ τὰ ἐπερχόμενα διενοήθης,

inimicorum noſtrorum: & reuer-
tentes abierunt. Cap. 9.

QVibus aſcendentibus: iudith ingreſſa eſt oratorium ſuum: & induens ſe cilitio poſuit cinerem ſuper caput ſuum: & proſternens ſe domino clamabat ad dominuꝫ dicens. Domine deus patris mei ſymeon: qui dediſti illi gladium in defenſionem alienigenarum: qui violatores extiterunt in coinquinatione ſua: & denudauerunt femur virginis in confuſionem & dediſti mulieres illorum in predam: & filias illorum in captiuitatem: & omnem predam in diuiſionem ſeruis tuis qui zelauerunt zelum tuum: ſubueni queſo te domine deus meus mihi vidue. Tu enim feciſti priora: & illa poſt illa cogitaſti: & hoc factum eſt quod ipſe voluiſti. Omnes enim vie tue parate ſunt: & tua iudicia in tua ꝓuidentia poſuiſti. Reſpice caſtra aſſyriorum: nunc ſicut tunc caſtra egyptiorum videre dignatus es: quando poſt ſeruos tuos armati currebant confidentes in quadrigis & in equitatu ſuo & in multitudine bellatorum. Sed aſpexiſti ſuper caſtra eorum & tenebre fatigauerunt eos. Tenuit pedes eorum abyſſus: & aque operuerunt eos. Sic fiant & iſti domine: qui confidunt in multitudine ſua: & in curribus ſuis & in contis & in ſagittis ſuis: & in lanceis gloriantur: & neſciunt quia tu ipſe es deus noſter q conteris bella ab initio: & dominus nomen eſt tibi. Erige brachium tuum ſicut ab initio: & allide virtutem eorum in virtute tua: cadat virtus eorum in iracundia tua qui promittunt ſe violare ſancta tua: & polluere tabernaculum nominis tui: & deiicere gladio ſuo cornu altaris tui. Fac domine vt gladio proprio eius ſuperbia amputetur. Capiatur laqueo oculorum ſuorum in me: & pcuties eum ex labiis charitatis mee. Da mihi ī animo conſtantiam: vt contemnã illum & virtutem vt euertam illũ. Erit.n. hoc memoriale nois tui: cũ manus femine deiecerit eum. Nõ enim in multitudine eſt virtus tua dñe: neq͂ in equorũ viribus voluntas tua. Nec ſuperbi ab initio placuerunt tibi: ſed humilium & manſuetorum ſp tibi placuit deprecatio. Deus celorum creator aquarum: & dominus totius creature: exaudi me miſeram depcantem: & de tua miſericordia p̃ſumentẽ. memento dñe teſtamẽti tui: & da verbum in ore meo: & in corde meo conſiliuꝫ corrobora: vt domus tua in ſanctificatione pmaneat: & oẽs gẽtes agnoſcãt qa tu es deus: & nõ eſt alius preter te.

Capitulum decimũ.

⁊ adfuerunt q̃ decreuiſti ⁊ dixerũt:
καὶ παρέστησαν ἃ ἐβουλεύσω καὶ εἶπον,
ecce adſumus. oẽs .n. vie tue para
ἰδοὺ πάρεσμεν. πᾶσαι γὰρ αἱ ὁδοί σου ἕτοι
te: ⁊ iudicia tua in ꝓuidentia. ecce enĩ
μοι, καὶ αἱ κρίσεις σου ἐν προγνώσει. ἰδοὺ γὰρ
aſſyrii multiplicati ſunt in potẽtia ſua:
ἀσσύριοι ἐπληθύνθησαν ἐν δυνάμει αὐτῶν,
exaltati ſunt in equo ⁊ aſcenſore: gloriati
ὑψώθησαν ἐφ' ἵππῳ καὶ ἀναβάτῃ, ἐγαυρία
ſunt in brachio peditũ: ſperauerũt ī clypeo
σαν ἐν βραχίονι πεζῶν, ἤλπισαν ἐν ἀσπίδι
⁊ arcu ⁊ funda: ⁊ nõ cognouerũt q͂
καὶ τόξῳ καὶ σφενδόνῃ, καὶ οὐκ ἔγνωσαν ὅτι
tu es dñs cõterens bella. dñs nomẽ
σὺ εἶ κς συντρίβων πολέμους. κς ὄνομά
tibi. tu rumpe eoꝝ fortitudinẽ ī virtute tua:
σοι. σὺ ῥῆξον αὐτῶν τὴν ἰσχὺν ἐν δυνάμει σου,
⁊ cõfringe robur eorum in iracũdia tua
καὶ κάταξον τὸ κράτος αὐτῶν ἐν τῷ θυμῷ σου
deliberauerũt enĩ pfanare ſancta
ἐβουλεύσαντο γὰρ βεβηλῶσαι τὰ ἅγιά
tua: polluere tabernaculum quietis
σου, μιᾶναι τὸ σκήνωμα τῆς καταπαύσεως
nois glorie tue: ⁊ deiicere
τοῦ ὀνόματος τῆς δόξης σου, καὶ καταβαλεῖν
ferro cornu altaris tui. reſpice in
σιδήρῳ κέρας θυσιαστηρίου σου. βλέψον εἰς
ſupbiam eorum. mitte iram
ὑπερηφανίαν αὐτῶν. ἀπόστειλον τὴν ὀργήν
tuam in capita eorũ. da in manu mea
σου εἰς κεφαλὰς αὐτῶν. δὸς ἐν χειρί μου
vidue quod cogitaui robur. pcute ſer
τῆς χήρας ὃ διενοήθην κράτος. πάταξον δοῦ
uum ex labiis deceptiõis mee ſup principẽ:
λον ἐκ χειλέων ἀπάτης μου ἐπ' ἄρχοντι,
⁊ principẽ ſup ſeruũ ſuũ. frãge
καὶ ἄρχοντα ἐπὶ θεράποντι αὐτοῦ. θραῦσον
eorum celſitudinẽ in manu femine. nõ.n.
αὐτῶν τὸ ἀνάστημα ἐν χειρὶ θηλείας. οὐ γὰρ
in multitudine robur tuũ: neq͂ potentia
ἐν πλήθει τὸ κράτος σου, οὐδὲ ἡ δυναστεία
tua in fortibus: ſed humiliũ es domi
σου ἐν ἰσχύουσιν, ἀλλὰ ταπεινῶν εἶ κύρι
nus: ⁊ minorũ es adiutor: defenſor
ος, καὶ ἐλαττόνων εἶ βοηθός, ἀντιλήπτωρ
impotentiũ: deſperantiũ ꝓtector: ſpe
ἀσθενούντων, ἀπεγνωσμένων σκεπαστής, ἀ
carentium ſaluator. vtiq͂ vtiq͂: deus pa
πηλπισμένων σωτήρ. ναὶ ναί, ὁ θεὸς τοῦ πα
tris mei ⁊ deus hereditatis iſrael: dñe
τρός μου καὶ θεὸς κληρονομίας ἰηλ, δέσπο
tor celorũ ⁊ terre: creator aqua
τα τῶν οὐρανῶν καὶ τῆς γῆς, κτίστα τῶν ὑδά
rum: rex vniuerſe creature tue: tu
των, βασιλεῦ πάσης κτίσεώς σου, σὺ
exaudi depcationẽ meã: ⁊ da verbũ
εἰσάκουσον τῆς δεήσεώς μου, καὶ δὸς λόγον
meũ ⁊ deceptionẽ ⁊ vulnus ⁊ cicatricem
μου καὶ ἀπάτην καὶ τραῦμα καὶ μώλωπα
eis: q̃ aduerſus teſtamentũ tuũ: ⁊ domũ
αὐτοῖς, οἳ κατὰ τῆς διαθήκης σου, καὶ οἴκου
ſanctificatũ tuũ: ⁊ verticẽ ſion: ⁊ domũ
ἡγιασμένου σου, καὶ κορυφῆς σιών, καὶ οἴκου
poſſeſſiõis filiorũ tuorũ: decreuerunt du
κατασχέσεως υἱῶν σου, ἐβουλεύσαντο σκλη
ra. ⁊ fac ſup oẽm gentẽ tuã ⁊
ρά. καὶ ποίησον ἐπὶ παντὸς ἔθνους σου καὶ
oẽm potẽtiã ⁊ fortitudinẽ: q͂m nõ ē
πάσης δυνάμεως καὶ κράτους, ὅτι οὐκ ἔστιν
alius defenſor gentis iſrael: niſi tu.
ἄλλος ὑπερασπίζων τοῦ ἔθνους ἰηλ, εἰ μὴ σύ.

Digitized by Google

C.10. Et factū ē vt ceſſauit clamare ad
Καὶ ἐγένετο ὡς ἐπαύσατο βοῶσα πρὸς
deum iſrael: ⁊ cōſūmauit omnia
τὸν θεὸν ἰσραήλ, καὶ συνετέλεσε πάντα τὰ
verba hec: ⁊ ſurrexit de ruina:
ῥήματα ταῦτα, καὶ ἀνέστη ἀπὸ τῆς πτώσεως,
⁊ vocauit ancillam ſuam. ⁊ deſcēdit
καὶ ἐκάλεσε τὴν ἅβραν αὐτῆς. καὶ κατέβη
in domum: in q̄ morabatur in ea in
εἰς τὸν οἶκον, ἐν ᾧ διέτριβεν ἐν αὐτῷ ἐν ταῖς
diebus ſabbatorum ⁊ in feſtiuitatibus
ἡμέραις τῶν σαββάτων καὶ ἐν ταῖς ἑορταῖς
ſuis. ⁊ enoluit cilitium quo induta
αὐτῆς. καὶ περιείλετο τὸν σάκκον ὃν ἐνεδέδυ-
erat: ⁊ exuit ſe veſtimētis viduita
το, καὶ ἐξεδύσατο τὰ ἱμάτια τῆς χηρεύσε
tis ſue. ⁊ lauit os aqua:
ως αὐτῆς. καὶ περιεκλύσατο τὸ σῶμα ὕδατι,
⁊ vnxit vnguēto pingui. ⁊ diſcrimiauit
καὶ ἐχρίσατο μύρῳ παχεῖ. καὶ διέταξε τὰς
crines capitis ſui: ⁊ impoſuit mi
τρίχας τῆς κεφαλῆς αὐτῆς, καὶ ἐπέθετο μί
tram ſup ipſum. ⁊ induta eſt veſtimētis
τραν ἐπ᾽ αὐτῆς. καὶ ἐνεδύσατο τὰ ἱμάτια
iocūditatis ſue: in q̄bus ornabať in
τῆς εὐφροσύνης αὐτῆς, ἐν αἷς ἐστολίζετο ἐν ταῖς
diebus vite viri ſui manaſſe.
ἡμέραις τῆς ζωῆς τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς μανασσῆ.
⁊ aſſūpſit ſandalia in pedibus ſuis.
καὶ ἔλαβε σανδάλια εἰς τοὺς πόδας αὐτῆς.
⁊ induit brachiorū ornamēta ⁊ dextrariola
καὶ περιέθετο τοὺς χλιδῶνας καὶ τὰ ψέλλια
⁊ anulos ⁊ inaures: ⁊ omē
καὶ τοὺς δακτυλίους καὶ τὰ ἐνώτια, καὶ πᾶν
ornamētū ſuū. ⁊ ornata eſt
τὸν κόσμον αὐτῆς. καὶ ἐκαλλωπίσατο
valde in deceptionē oculorum virorum
σφόδρα εἰς ἀπάτησιν ὀφθαλμῶν ἀνδρῶν
q̄cūq; vidiſſent eam. ⁊ dedit ācille ſue
ὅσοι ἂν ἴδωσιν αὐτήν. καὶ ἔδωκε τῇ ἅβρᾳ αὐ
aſcopam vini ⁊ vas olei:
τῆς ἀσκοπυτίνην οἴνου καὶ καμψάκην ἐλαίου,
⁊ peram impleuit farina ⁊ palatha
καὶ πήραν ἐπλήρωσεν ἀλφίτων καὶ παλά
⁊ panibus mūdis. ⁊ duplicauit
θης καὶ ἄρτων καθαρῶν. καὶ περιεδίπλωσε
omnia vaſa ſua: ⁊ ipoſuit in ea.
πάντα τὰ ἀγγεῖα ἑαυτῆς, καὶ ἐπέθηκεν ἐν αὐ
⁊ exierunt ſimul ad portam ciuita
τῇ. καὶ ἐξῆλθον ὁμοῦ ἐπὶ τὴν πύλην τῆς πόλε
tis betulue: ⁊ inuenerūt p̄fectos ſup eam
ως βετουλούα, καὶ εὗρον ἐφεστῶτας ἐπ᾽ αὐτῇ
oziam ⁊ preſbyteros ciuitatis cha
ὀζίαν καὶ τοὺς πρεσβυτέρους τῆς πόλεως χα
brin ⁊ charmin. vt aūt viderūt eam: ⁊ erat
βρὶν καὶ χαρμίν. ὡς δὲ εἶδον αὐτήν, καὶ ἦν
mutata facies eius: ⁊ ve
ἠλλοιωμένον τὸ πρόσωπον αὐτῆς, καὶ τὴν στο
ſtem mutatam eius: mirati ſunt
λὴν μεταβεβληκυῖαν αὐτῆς, ἐθαύμασαν
in pulchritudie eius valde nimis. ⁊
ἐπὶ τῷ κάλλει αὐτῆς ἐπὶ πολὺ σφόδρα. καὶ
dixerūt ei: deus deus patrum nrorū det
εἶπον αὐτῇ, ὁ θεὸς ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν δώη
te in grām ⁊ pficiat ſtudia
σε εἰς χάριν καὶ τελειώσαι τὰ ἐπιτηδεύμα
tua ad gloriam filiorū iſrl: ⁊ exaltatiōes
τά σου εἰς γαυρίαμα υἱῶν ἰηλ', καὶ ὕψωμα
hierlꝫ. ⁊ adorauerunt deū. ⁊ dixit
ἱλῆμ'. καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ. καὶ εἶπε
ad eos: precipite aperire mihi
πρὸς αὐτούς, ἐπιτάξατε ἀνοῖξαί μοι τὴν

Et factum eſt autem cum ceſ-
ſaſſet clamare ad dominum:
ſurrexit de loco in quo iacuerat ꝓ
ſtrata ad dominū. Vocauitq; abrā
ſuam: & deſcendens in domum ſu-
am abſtulit a ſe cilitium: & exuit
ſe veſtimentis viduitatis ſue. Et la-
uit corpus ſuum. & vnxit ſe myrto
optimo. & diſcriminauit crinem
capitis ſui: & impoſuit mitram ſup
caput ſuum. & induit ſe veſtimen-
tis iocunditatis ſue. Induitq; ſanda
lia pedibus ſuis. aſſumpſitq; dex-
trariola & lilia & inaures & annu-
los: & omnibus ornamentis ſuis
ornauit ſe. Cui etiam dominus cō
tulit ſplendorem: quoniam omnis
iſta compoſitio nō ex libidine ſed
ex virtute pendebať. & ideo domi-
nus hanc in illam pulchritudinem
ampliauit: vt incōparabili decore
omniū oculis appareret. Impoſuit
itaq; abre ſue aſcopam vini & vas
olei & polentam & lapates & pa-
nes & caſeum & profecta eſt. Cum
q; veniſſent ad portas ciuitatis in-
uenerunt expectantem oziam &
preſbyteros ciuitatis. Qui cum vi-
diſſent eam: ſtupentes mirati ſunt
nimis pulchritudinem eius. Nihil
tamen interrogātes eam: dimiſerūt
trāſire dicētes: Deus patrū noſtro
rum det tibi gratiam: & omne con
ſilium tui cordis ſua virtute corro
boret: & glorietur ſuper te hieru
ſalem & ſit nomen tuum in nume
ro ſanctorum & iuſtorum. Et dixe
runt hi qui illic erant omnes vna
voce. fiat fiat. Iudith vero orans
dominum: tranſiuit per portas ip-
ſa & abra eius. Factum eſt autem
cum deſcenderet montem circa
ortum diei: occurrerunt ei explo-
ratores aſſyriorum: & tenuerunt
eam dicentes. Vnde venis aut quo
vadis? que reſpondit. Filia ſum he-
breorum. Ideo ego fugi a facie eo-
rum: quoniam futurum agnoui
q; dentur vobis in depredationem
pro eo q; cōtemnentes vos nolue
runt tradere ſeipſos: vt inuenirent
miſericordiam in conſpectu veſtro
Hac de cauſa cogitaui mecum di-
cens. Vadam ad faciem principis
holofernis vt indicem illi ſecreta il-
lorum: & oſtendam illi quo aditu
poſſit obtinere eos: ita vt non ca-
dat vir vnus de exercitu eius. Et
cum audiſſent viri illi verba eius:
conſiderabant faciem eius & erat
in oculis eorum ſtupor: quoniam
pulchritudinem eius mirabantur
nimis. Et dixerunt ad eam. Con-
ſeruaſti animam tuam eo q; tale
repperiſti conſilium vt deſcende-
res ad dominum noſtrum. Hoc au
tem ſcias ooooooooooooooooooooooo

oooooooooooooooooooooooooooooooo

oooooooooooooooooooooooooooooooo

portam ciuitatis: ⁊ exibo in cō
πύλην τῆς πόλεως, καὶ ἐξελεύσομαι εἰς τε
ſūmatiōes verborū q̄ locuti eſtis mecum
λείωσιν τῶν λόγων ὧν ἐλαλήσατε μετ᾽ ἐμοῦ.
⁊ p̄ceperunt iuuenibus aperire ei
καὶ συνέταξαν τοῖς νεανίσκοις ἀνοῖξαι αὐτῇ
ſicut locuta eſt. ⁊ fecerunt ſic. ⁊ ex
καθότι ἐλάλησε. καὶ ἐποίησαν οὕτως. καὶ ἐξ
iuit iudith ipſa ⁊ ancilla eius cum
ῆλθεν ἰουδὶθ αὐτὴ καὶ ἡ παιδίσκη αὐτῆς μετ᾽
ea. ſpeculabātur autem eam viri
αὐτῆς. ἀπεσκόπευον δὲ αὐτὴν οἱ ἄνδρες τῆς
ciuitatis: quouſq; deſcēdit mōtē: ⁊ quouſq;
πόλεως, ἕως οὗ κατέβη τὸ ὄρος, καὶ ἕως οὗ
ptranſiuit vallem. ⁊ nō āplius viderunt
διῆλθε τὸν αὐλῶνα. καὶ οὐκέτι ἐθεώρησαν
eam. ⁊ abierunt in valle in
αὐτήν. καὶ ἐπορεύοντο ἐν τῷ αὐλῶνι εἰς
rectum. ⁊ obuiauit ei vigilia
εὐθεῖαν. καὶ συνήντησεν αὐτῇ προφυλα-
aſſyriorū: ⁊ tenuerunt eam:
κὴ τῶν ἀσσυρίων, καὶ συνελάβοντο αὐτήν,
⁊ interrogauerūt eam: quorū es ⁊
καὶ ἐπηρώτησαν αὐτήν, τίνων εἶ καὶ
vnde venis? ⁊ dixit filia ſum he
πόθεν ἔρχῃ; καὶ εἶπε θυγάτηρ εἰμὶ τῶν ἑ
breorū: ⁊ fugio a facie
βραίων, καὶ ἀποδιδράσκω ἀπὸ προσώπου
eorum: q̄m futurū eſt vt detur vobis in de
αὐτῶν, ὅτι μέλλουσι δίδοσθαι ὑμῖν εἰς κα
predationē. ⁊ ego venio ad faciem
τάβρωμα. κἀγὼ ἔρχομαι εἰς τὸ πρόσωπον
holofernis principis exercitus vri:
ὀλοφέρνου ἀρχιστρατήγου δυνάμεως ὑμῶν,
vt annunciem verba veritatis. ⁊ oſtē
τοῦ ἀπαγγεῖλαι ῥήματα ἀληθείας. καὶ δεί
dā ante faciem eius viam p quam ibit
ξω πρὸ προσώπου αὐτοῦ ὁδὸν καθ᾽ ἣν πο-
⁊ dñabitur omnium mōta-
ρεύσεται καὶ κυριεύσει πάσης τῆς ὀρει-
norū. ⁊ nō interibit virorū eius
νῆς. καὶ οὐ διαφωνήσει τῶν ἀνδρῶν αὐτοῦ
caro vna: neq; ſpūs vite. cū autē
σὰρξ μία, οὐδὲ πνεῦμα ζωῆς. ὡς δὲ
audiſſent viri verba ei9: cō
ἤκουσαν οἱ ἄνδρες τὰ ῥήματα αὐτῆς, κα
ſiderauerūt faciem eius: ⁊ erat co-
τενόησαν τὸ πρόσωπον αὐτῆς, καὶ ἦν ἐναν
ram eis mirabilis pulchritudie nimis.
τίον αὐτῶν θαυμασία τῷ κάλλει σφόδρα.
⁊ dixerūt ad eam: cōſeruaſti ani-
καὶ εἶπον πρὸς αὐτήν, σέσωκας τὴν ψυ-
mā tuam feſtinans deſcendere ad faci-
χήν σου σπεύσασα καταβῆναι εἰς πρό-
em dñi noſtri. ⁊ nūc accede
σωπον τοῦ κυρίου ἡμῶν. καὶ νῦν πρόσελ
ad tabernaculū eius: ⁊ de nobis co-
θε ἐπὶ τὴν σκηνὴν αὐτοῦ, καὶ ἀφ᾽ ἡμῶν προ
mitabūtur te donec cōmēdent te in
πέμψουσί σε ἕως παραδώσουσί σε εἰς
manus eius. ſi autē ſteteris corā
τὰς χεῖρας αὐτοῦ. ἐὰν δὲ στῇς ἐναντίον
eo: ne timeas in corde tuo: ſed
αὐτοῦ, μὴ φοβηθῇς τῇ καρδίᾳ σου, ἀλλὰ
annuntia iuxta verba tua: ⁊ bñ
ἀνάγγειλον κατὰ τὰ ῥήματά σου, καὶ εὖ
tibi faciet. ⁊ elegerunt ex eis vi
σοι ποιήσει. καὶ ἐπέλεξαν ἐξ αὐτῶν ἄν-
roſcentum: ⁊ currū iunxerunt ei ⁊ an-
δρας ἑκατόν, καὶ παρέζευξαν αὐτῇ καὶ τῇ
cille eius: ⁊ duxerunt eam ad tabernaculū
ἅβρᾳ αὐτῆς, καὶ ἤγαγον αὐτὴν ἐπὶ τὴν σκηνὴν

Digitized by Google

holofernis. ⁊ fact⁹ eſt concurſus in õibus
ὀλοφέρνου. καὶ ἐγένετο συνδρομὴ ἐν πάσῃ
caſtris: diſſonuit eīm in tabernacu
τῇ παρεμβολῇ, διεβοήθη γὰρ εἰς τὰ σκηνώμα
lis aduentus eius. ⁊ veniētes circūdabāt
τα ἡ παρουσία αὐτῆς. καὶ ἐλθόντες ἐκύκλουν
eam: qñ ſtabat extra tabernaculū holofernis:
αὐτήν, ὡς εἱστήκει ἔξω τῆς σκηνῆς ὀλοφέρνου,
quouſq; ānūtiauerūt ei de ipa. ⁊ mira
ἕως προσήγγειλαν αὐτῷ περὶ αὐτῆς. καὶ ἐθαυ
bātur in pulchritudīe eius: ⁊ mirabā
μαζον ἐπὶ τῷ κάλλει αὐτῆς, καὶ ἐθαυμα-
tur filios iſrael. ⁊ dixit vnuſq́ſq; ad
ζον τοὺς υἱοὺς ἰσραήλ. καὶ εἶπεν ἕκαστος πρὸς
primū ſuū: q̄s cōtemnet popu
τὸν πλησίον αὐτοῦ, τίς καταφρονήσει τοῦ λα
lū hunc: q̄ habet in ſeipſo mulieres ta-
οῦ τούτου, ὃς ἔχει ἐν ἑαυτῷ γυναῖκας τοιαύ-
les: qm̄ nō bonū eſt relinqui ex e-
τας; ὅτι οὐ καλόν ἐστιν ὑπολείπεσθαι ἐξ αὐ-
is virū vnū: q̄ dimiſſi poterunt de
τῶν ἄνδρα ἕνα, οἳ ἀφεθέντες δυνήσονται κα
cipere oēm terrā. ⁊ exierūt
τασοφίσασθαι πᾶσαν τὴν γῆν. καὶ ἐξῆλθον
qui dormiebant apud holofernē ⁊ oēs
οἱ παρακαθεύδοντες ὀλοφέρνῃ καὶ πάντες
famuli eius: ⁊ introduxerūt eā in
οἱ θεράποντες αὐτοῦ, καὶ εἰσήγαγον αὐτὴν εἰς
tabernaculū. ⁊ erat holofernes requieſcēs
τὴν σκηνήν. καὶ ἦν ὀλοφέρνης ἀναπαυόμενος
ſup lectū ſuū in conopeo: qđ erat ex
ἐπὶ τῆς κλίνης αὐτοῦ ἐν τῷ κωνωπίῳ, ὃ ἦν ἐκ
purpura ⁊ auro ⁊ ſmaragdo ⁊
πορφύρας καὶ χρυσίου καὶ σμαράγδου καὶ
lapidibus p̄cioſis intextum. ⁊ annū-
λίθων πολυτελῶν καθυφασμένον. καὶ ἀνήγ
tiauerunt ei de ea. ⁊ exijt in
γειλαν αὐτῷ περὶ αὐτῆς. καὶ ἐξῆλθεν εἰς τὸ
p̄ſcenium: ⁊ lampades argētee p̄ceden
προσκήνιον, καὶ λαμπάδες ἀργυραῖ προάγου
tes eum. vt āt venit ante faciem eius
σαι αὐτοῦ. ὡς δὲ ἦλθε κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ
iudith ⁊ ſeruorum eius: obſtupue
ἰουδὶθ καὶ τῶν θεραπόντων αὐτοῦ, ἐθαύμα-
runt oēs in pulchritudīe faciei
σαν ἅπαντες ἐπὶ τῷ κάλλει τοῦ προσώπου
eius. ⁊ cadēs ſup faciem: adora-
αὐτῆς. καὶ πεσοῦσα ἐπὶ πρόσωπον, προσε
uit eum. ⁊ eleuauerūt eā ſer
κύνησεν αὐτῷ. καὶ ἤγειραν αὐτὴν οἱ δοῦ-
ui eius.
λοι αὐτοῦ.

Ca. xi

Et dixit ad eam holofernes: confi
Καὶ εἶπε πρὸς αὐτὴν ὀλοφέρνης, θάρση
de mulier. ne paueas in corde tuo: qm̄
σον γύναι. μὴ φοβηθῇς τῇ καρδίᾳ σου, ὅτι
ego nō nocui hoī: qui elegit
ἐγὼ οὐκ ἐκάκωσα ἄνθρωπον, ὅστις ᾑρέτικε
ſeruire nabuchodonoſor regi
δουλεύειν ναβουχοδονόσορ τῷ βασιλεῖ
vniuerſe terre. ⁊ nūc popul⁹ tu⁹ qui habi
πάσης τῆς γῆς. καὶ νῦν ὁ λαός σου ὁ κατοι-
tat mōtana: ſi nō cōtēpſiſſēt me: nō ele
κῶν τὴν ὀρεινήν, εἰ μὴ ἐφαύλισάν με, οὐκ ἂν
uaſſem lanceā meā ſup eos: ſed ipſi ſi-
ἦρα τὸ δόρυ μου ἐπ' αὐτούς, ἀλλ' αὐτοὶ ἑαυ-
bi fecerunt hec. ⁊ nūc dic mihi cau
τοῖς ἐποίησαν ταῦτα. καὶ νῦν λέγε μοι τίνος
ſa fugiſti ab eis: ⁊ veniſti ad
ἕνεκα ἀπέδρας ἀπ' αὐτῶν, καὶ ἦλθες πρὸς
nos. venis. n. ad ſalutem: confide. in
ἡμᾶς. ἥκεις γὰρ εἰς σωτηρίαν, θάρσει. ἐν τῇ

quoniam cum ſteteris in conſ-
pectu eius bene tibi faciet & e-
ris gratiſſima in corde eius. Du-
xeruntq; illam ad tabernaculum
holofernis nunciantes eam. Cū-
q; intraſſet ante faciem eius: ſta
tim captus eſt in ſuis oculis ho-
lofernes. Dixeruntq; ad eum ſa
tellites eius. Quis cōtemnat po
pulum hebreorum qui tam de-
coras mulieres habent: vt nō p̄
his merito pugnare contra eos
debeamus? Videns itaq; iudith
holofernem ſedentem in cono-
peo quod erat ex purpura & au
ro & ſmaragdo & lapidibus pre
cioſis intextus: & cum in faciem
eius intendiſſet adorauit eū pro
ſternens ſe ſuper terram: & ele-
uauerūt eam ſerui holofernis iu
bente domino ſuo.

Capitulum vndecimū

Tunc Holofernes dixit ei.
Equo animo eſto & noli pa
uere in corde tuo quoniam ego
nūq; nocui uirum qui voluit ſer
uire nabuchodonoſor regi. Po-
pulus autem tuus ſi non contē-
pſiſſet me: nō alleuaſſem lanceā
meam ſuper eum. Nunc autem
dic mihi qua ex cauſa receſſiſti
ab illis: & placuit tibi vt venires
ad nos. Et dixit illi iudith. Sume
verba ancille tue. qm̄ ſi ſecutus
fueris verba ancille tue: perfectā
rem faciet dominus tecū. Viuit
enim nabuchodonoſor rex ter
re: & viuit virt⁹ eius que eſt in te
ad correptionem omnium ani-
marum errātium. quoniam nō
ſolum homines ſeruient illi per
te: ſed & beſtie agri obtemperāt
illi. Nunciatur enim animi tui i-
duſtria vniuerſis gentibus: & in
dicatum eſt omni ſeculo quoni-
am tu ſolus bonus & potens es
in omni regno eius: & diſcipli-
na tua omnibus prouinciis pre
dicatur. Nec hoc latet quod lo-
cutus eſt achior: nec illud igno-
ratur quod eis iuſſeris euenire.
Conſtat enim deuz noſtrum ſic
peccatis offenſum vt mandaue
rit per prophetas ſuos ad popu
lum q; tradet eum pro pecca-
tis ſuis. Et quoniam ſciunt ſe of
fendiſſe deum ſuum filii iſrael:
tremor tuus ſuper ipſos eſt. oooo
oooooooooooooooooooooooooooo
oooooooooooooooooooooooooooo
oooooooooooooooooooooooooooo
oooooooooooooooooooooooooooo
ooo oooooooooooooooooooooooo
oooooooooooooooooooooooooooo

nocte hac viues ⁊ in reliquū. nō eīm
νυκτὶ ταύτῃ ζήσῃ καὶ εἰς τὸ λοιπόν. οὐ γάρ
eſt q̄ iniuria afficiat te: ſed bn̄ tibi faciet ſi-
ἐστιν ὃς ἀδικήσει σε, ἀλλ' εὖ σοι ποιήσει κα
cut fit ſeruis dn̄i mei nabu
θὰ γίνεται τοῖς δούλοις τοῦ κυρίου μου ναβου
chodonoſor regis. ⁊ dixit ad e-
χοδονόσορ τοῦ βασιλέως. καὶ εἶπε πρὸς αὐ
um iudith: accipe verba famule tue:
τὸν ἰουδίθ, δέξαι τὰ ῥήματα τῆς δούλης σου,
⁊ loq̄tur ancilla tua ante faci
καὶ λαλησάτω ἡ παιδίσκη σου κατὰ πρόσω
em tuā. ⁊ nō annuntiabo mēdaciū domi
πόν σου. καὶ οὐκ ἀναγγελῶ ψεῦδος τῷ κυρί
no meo in nocte hac. ⁊ ſi ſecut⁹ fu-
ῳ μου ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ. καὶ ἐὰν κατακολου
eris verba ancille tue: p̄fe
θήσῃς τοῖς λόγοις τῆς παιδίσκης σου, τελεί
cte rem faciet tecum deus: ⁊ non
ως πρᾶγμα ποιήσει μετὰ σοῦ ὁ θεός, καὶ οὐκ
cadet dn̄s meus a ſtudi
ἀποπεσεῖται ὁ κύριός μου τῶν ἐπιτηδευμά
is ſuis. viuit. n. rex nabuchodono
των αὐτοῦ. ζῇ γὰρ ὁ βασιλεὺς ναβουχοδονό-
ſor vniuerſe terre: ⁊ viuit virtus eius q̄
σορ πάσης τῆς γῆς, καὶ ζῇ τὸ κράτος αὐτοῦ, ὃς
miſit te ad correctionē oīs aīe
ἀπέστειλέ σε εἰς κατόρθωσιν πάσης ψυ-
me: qm̄ nō ſolū hoīes p̄ te ſerui
χῆς, ὅτι οὐ μόνον ἄνθρωποι διὰ σοῦ δουλεύ
unt ei: ſed ⁊ beſtie agri ⁊
ουσιν αὐτῷ, ἀλλὰ καὶ τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ καὶ
iumēta ⁊ volatilia celi p̄pter
τὰ κτήνη καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ διὰ τῆς
fortitudinē tuā viuent in nabuchodonoſor ⁊
ἰσχύος σου ζήσονται ἐπὶ ναβουχοδονόσορ καὶ
omnem domū eius. audiuimus. n. ſapiē
πάντα τὸν οἶκον αὐτοῦ. ἠκούσαμεν γὰρ τὴν σοφί
tiā tuā. ⁊ induſtrias aīe tue
αν σου καὶ τὰ πανουργεύματα τῆς ψυχῆς σου
⁊ ānūciatū ē vniuerſe terre: q; tu ſolus bo
καὶ ἀνηγγέλη πάσῃ τῇ γῇ, ὅτι σὺ μόνος ἀγα
nus in omni regno: ⁊ potens in ſciē
θὸς ἐν πάσῃ τῇ βασιλείᾳ, καὶ δυνατὸς ἐν ἐπι
tia: ⁊ mirabilis in exercitu belli.
στήμῃ, καὶ θαυμαστὸς ἐν στρατεύματι πολέμου.
⁊ nūc verbū qđ locutus eſt achior in cō
καὶ νῦν ὁ λόγος ὃν ἐλάλησεν ἀχιὼρ ἐν τῇ συ-
ſeſſu tuo audiuimus verba eius: qm̄
νεδρίᾳ σου ἠκούσαμεν τὰ ῥήματα αὐτοῦ, ὅτι
ceperunt eū viri betuliae:
περιεποιήσαντο αὐτὸν οἱ ἄνδρες βετυλούα,
⁊ nuntiauit eis oīa q̄ locutus
καὶ ἀνήγγειλεν αὐτοῖς πάντα ὅσα ἐξελάλη
eſt ipſe apud te. ideo dn̄ator dn̄e ne trāſ
σεν αὐτὸς παρὰ σοί. διὸ δέσποτα κύριε μὴ πα
grediaris verbū eius: ſed pone ipm̄
ρέλθῃς τὸν λόγον αὐτοῦ, ἀλλὰ κατάθου αὐτὸν
in corde tuo: qm̄ verū eſt. nō. n. ſumit
ἐν τῇ καρδίᾳ σου, ὅτι ἀληθής ἐστιν. οὐ γὰρ ἐκδι
vindicta de gēte noſtro: nō. n. p̄ualet gladi⁹
κεῖται τὸ γένος ἡμῶν, οὐ γὰρ ἰσχύει ῥομφαία
cōtra eos: niſi peccauerit cōtra deū
ἐπ' αὐτούς, εἰ μὴ ἁμάρτωσιν εἰς τὸν θεὸν
ſuum. ⁊ nūc vt nō ſit dn̄s me⁹ expul
αὐτῶν. καὶ νῦν ἵνα μὴ γένηται ὁ κύριός μου ἔκβο
ſus ⁊ re īfecta deſiſtēs: ⁊ cecidit mors ſup
λος καὶ ἄπρακτος, καὶ ἐπέπεσε θάνατος ἐπὶ
faciē eoꝝ: ⁊ dep̄hēdit eos pec
πρόσωπον αὐτῶν, καὶ κατελάβετο αὐτοὺς ἁ
catum: in quo irritabunt deū ſuū
μάρτημα, ἐν ᾧ παροργιοῦσι τὸν θεὸν αὐτῶν

 Trāſ.gre.iudith.cū iterp̄.lati.

qñcunqȝ fecerint abſurditatē. qm̄
ὁπηνίκα ἐὰν ποιήσωσιν ἀτοπίαν. ἐπεὶ
defecerunt eis cibaria ſu
παρεξέλιπεν αὐτοῖς τὰ βρώματα αὐ-
a: ⁊ diminuta ē oīs aqua. ⁊ ordinaue
τῶν, καὶ ἐσπανίσθη πᾶν ὕδωρ. καὶ ἐβουλεύ
runt inijcere manū pecoribus ſuis:
σαντο ἐπιβαλεῖν τοῖς κτήνεσιν αὐτῶν,
⁊ omnia q̄ diſtinxit eis deus in
καὶ πάντα ὅσα διεστείλατο αὐτοῖς ὁ θεὸς ἐν
legibus ſuis ne māducarēt: decreuerūt im
τοῖς νόμοις αὐτοῦ μὴ φαγεῖν, διέγνωσαν δα
pendere. ⁊ primitias frumēti
πανῆσαι. καὶ τὰς ἀπαρχὰς τοῦ σίτου
⁊ decimas vini ⁊ olei: q̄
καὶ τὰς δεκάτας τοῦ οἴνου καὶ τοῦ ἐλαίου, ἃ
ſeruauerūt ſanctificantes ſacerdotibus
ἐφύλαξαν ἁγιάσαντες τοῖς ἱερεῦσι τοῖς
aſtantibus in hieruſalem ante
παρεστηκόσιν ἐν ἱερουσαλὴμ ἀπέναντι τοῦ
faciem dei noſtri: decreuerūt
προσώπου τοῦ θεοῦ ἡμῶν, κεκρίκασιν
conſumere: q̄ neqȝ manibus cōueniebat
ἐξαναλῶσαι, ὧν οὐδὲ ταῖς χερσὶν καθῆκεν
contingere quēq̄ eorū q̄ de populo. ⁊ miſe-
ἅψασθαι οὐδένα τῶν ἐκ τοῦ λαοῦ. καὶ ἀπέ-
runt in hieruſalem: qm̄ et
σταλκασιν εἰς ἱερουσαλήμ, ὅτι καὶ οἱ
ibi habitantes fecerunt hec iis
ἐκεῖ κατοικοῦντες ἐποίησαν ταῦτα τοῖς
q̄ tranſtulerunt ipſis remiſſionē ja
μετακομίσασθαι αὐτοῖς τὴν ἄφεσιν παρὰ
ſenatu. ⁊ erunt quouſqȝ renūciet
τῆς γερουσίας. καὶ ἔσονται ἕως ἀναγγείλῃ
ipſis ⁊ facient: dabunt tibi in
αὐτοῖς καὶ ποιήσουσι, δοθήσονταί σοι εἰς
pditionē in die illa. vnde ego ancilla
ὄλεθρον ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. ὅθεν ἐγὼ ἡ δούλη
tua cognoſcens oīa hec: fugi
σου ἐπιγινοῦσα πάντα ταῦτα, ἀπέδρων
a facie eorum. ⁊ miſit me
ἀπὸ προσώπου αὐτῶν. καὶ ἀπέστειλέ με ὁ
deus ad faciēdū tecum rem: i q̄bus obſtu-
θεὸς ποιῆσαι μετὰ σοῦ πρᾶγμα, ἐφ᾽ οἷς ἐκστή-
pebit omnis terra q̄cunqȝ audierint hec.
σεται πᾶσα ἡ γῆ ὅσοι ἂν ἀκούσωσιν αὐτά.
qm̄ ancilla tua religioſa eſt ⁊ colens
ὅτι ἡ δούλη σου θεοσεβής ἐστι καὶ θεραπεύ
nocte ⁊ die deum celi.
ουσα νυκτὸς καὶ ἡμέρας τὸν θεὸν τοῦ οὐρανοῦ.
⁊ nunc manebo apud te dn̄e mi: ⁊ exi-
καὶ νῦν μενῶ παρὰ σοί κύριέ μου, καὶ ἐξε-
bit ancilla tua in nocte in
λεύσεται ἡ δούλη σου κατὰ νύκτα εἰς τὴν
vallem: ⁊ orabo ad deum. ⁊
φάραγγα, καὶ προσεύξομαι πρὸς τὸν θεόν. καὶ
annunciabit mihi qn̄ fecerunt pecca
ἀναγγελεῖ μοι πότε ἐποίησαν τὰ ἁμαρτή
ta eorum. ⁊ veniēs referam tibi.
ματα αὐτῶν. καὶ ἐλθοῦσα προσανοίσω σοι.
⁊ exibis cum oī exercitu tuo: ⁊
καὶ ἐξελεύσῃ σὺν πάσῃ δυνάμει σου, καὶ
non eſt q̄ reſiſtat tibi ex eis. ⁊ ad
οὐκ ἔστιν ὃς ἀντιστήσεταί σοι ἐξ αὐτῶν. καὶ ἄ-
ducā te p mediū iudee: quouſqȝ venias
ξω σε διὰ μέσου τῆς ἰουδαίας, ἕως τοῦ ἐλθεῖν
ante hier̄lm. ⁊ ponā ſedem tuā in
ἀπέναντι ἱλῆμ. καὶ θήσω τὸν δίφρον σου ἐν
medio eius: ⁊ ages eos ſicut oues q̄b᷒
μέσῳ αὐτῆς, καὶ ἄξεις αὐτοὺς ὡς πρόβατα οἷς
nō eſt paſtor. ⁊ nō latrabit canis lingua
οὐκ ἔστι ποιμήν. καὶ οὐ γρύξει κύων τῇ γλώσσῃ

Inſuper etiam fames inuaſit eos: & ab ariditate aque iam inter mortuos computantur. Deniqȝ hoc ordinant vt interficiant pecora ſua: & bibant ſanguinem eorum: & ſancta domini ſui que precepit deus non contingi: in frumento vino & oleo hec cogitauerunt impendere. & volunt conſumere q̄ nec manibus deberēt cōtingere. Ergo quoniam hec faciunt certum ē q̄ in perditionem dabuntur. Quod ego ancilla tua cognoſcens fugi ab illis: & miſit me dominus hec ipſa nunciare tibi. Ego enim ancilla tua deum colo etiam nunc apud te. & exiet ancilla tua & orabo deum: & dicet mihi: quando eis reddat peccatum ſuum: & veniens nunciabo tibi: ita vt ego adducam te per mediam hieruſalem. Et habebis omnem populum iſrael ſicut oues quibus non eſt paſtor: & non latrabit vel vnus canis contra te: quoniam hec mihi dicta ſunt per prouidētiam dei. Et quoniam iratus eſt illis deus: hec ipſa miſſa ſum nūciare tibi. Placuerunt āt oīa verba hec corā Holoferne & coram pueris eius: & mirabantur ad ſapientiam eius: & dicebāt alter ad alterum. Non eſt talis mulier ſuper terram in aſpectu in pulchritudine & in ſenſu verborum. Et dixit ad illam holofernes. Bene fecit deus qui miſit te ante populum: vt des illum tu in manibus noſtris. Et quoniam bona eſt promiſſio tua: ſi fecerit mihi hoc deus tuus: erit & deus meus: & tu in domo Nabuchodonoſor magna eris: & nomen tuum nominabitur in vniuerſa terra.

Capitulum duodecimum.

Tunc iuſſit eam introire vbi repoſiti erant theſauri eius: & iuſſit illic manere eam: & conſtituit quid daretur illi de conuiuio ſuo. Cui reſpondit iudith: & dixit. Nunc non potero manducare ex his que mihi precipis tribui: ne veniat ſupra me offenſio. Ex his autem que mihi detuli manducabo. Cui Holofernes ait. Si defecerint tibi iſta que tecum detuliſti: quid faciemus tibi? Et dixit iudith. Viuit anima tua domine meus: quoniam non expendet omnia hec ancilla tua: donec faciat deus in manu mea hec que cogitaui. Et induxerunt illam ſerui eius in tabernaculum quo preceperat:

ſua coram te: qm̄ mihi hec dicta
αὐτοῦ ἀπέναντί σου, ὅτι μοι ταῦτα ἐλα-
ſunt p prudentiā meā ⁊ annūciata ſūt mihi:
λήθη κατὰ πρόγνωσίν μου καὶ ἀνηγγέλη μοι,
⁊ miſſa ſum nunciare tibi. ⁊ placuerūt
καὶ ἀπεστάλην ἀπαγγεῖλαί σοι. καὶ ἤρεσαν
verba eius coram holoferne: ⁊ co
οἱ λόγοι αὐτῆς ἐναντίον ὁλοφέρνου, καὶ ἐναν-
ram oībus pueris eius. ⁊
τίον πάντων τῶν θεραπόντων αὐτοῦ. καὶ
mirati ſunt in ſapiā eius ⁊ dixerūt:
ἐθαύμασαν ἐπὶ τῇ σοφίᾳ αὐτῆς καὶ εἶπον,
non eſt talis mulier a ſummo vſqȝ ad ſūmū
οὐκ ἔστι τοιαύτη γυνὴ ἀπ᾽ ἄκρου ἕως ἄκρου
terre in pulchritudie faciei ⁊ prudētia
τῆς γῆς ἐν κάλλει προσώπου καὶ συνέσει
verborū. ⁊ dixit ad eam holofernes: bn̄
λόγων. καὶ εἶπε πρὸς αὐτὴν ὁλοφέρνης, εὖ
fecit deus q̄ miſit te ante
ἐποίησεν ὁ θεὸς ἀποστείλας σε ἔμπροσθεν τοῦ
populū vt eſſet in manibus nr̄is fortitudo: i
λαοῦ τοῦ γενηθῆναι ἐν χερσὶν ἡμῶν κράτος, ἐν
āt cōtemnētibus dn̄m meū pditio.
δὲ τοῖς φαυλίσασι τὸν κν̄ μου ἀπώλειαν.
⁊ nunc venuſta es tu in aſpectu tuo: ⁊ bo
καὶ νῦν ἀστεία εἶ σὺ ἐν τῷ εἴδει σου, καὶ ἀγα
na in ſermōibus tuis. q̄ ſi feceris ſicut
θὴ ἐν τοῖς λόγοις σου. ὅτι ἐὰν ποιήσῃς καθὰ
locuta es: deus tuus erit mihi deus: ⁊ tu in
ἐλάλησας, ὁ θεός σου ἔσται μοι θεός, καὶ σὺ ἐν
domo regis nabuchodonoſor ſedebis:
οἴκῳ βασιλέως ναβουχοδονόσορ καθήσῃ,
⁊ eris noīata in vniuerſa terra.
καὶ ἔσῃ ὀνομαστὴ παρὰ πᾶσαν τὴν γῆν. 12.

Et. iuſſit introducere eam vbi
Καὶ ἐκέλευσεν εἰσαγαγεῖν αὐτὴν οὗ
repoſiti erāt theſauri eius. ⁊ iuſſit
ἐτίθετο τὰ ἀργυρώματα αὐτοῦ. καὶ συνέταξε
menſam parari ei e cibari
καταστρωθῆναι αὐτῇ ἀπὸ τῶν ὀψοποιημάτ-
is ſuis ⁊ vino ſuo ad bibēdū. ⁊ dixit
των αὐτοῦ καὶ τοῦ οἴνου αὐτοῦ πιεῖν. καὶ εἶπεν
iudith: nō māducabo ex eis vt nō fi
ἰουδείθ, οὐ φάγωμαι ἐξ αὐτῶν ἵνα μὴ γένη
at ſcandalum: ſed de iis q̄ ſecum ſunt
ται σκάνδαλον, ἀλλ᾽ ἐκ τῶν ἠκολουθηκότων
me fiet expenſa. ⁊ dixit ad eam holo
μοι χορηγηθήσεται. καὶ εἶπε πρὸς αὐτὴν ὁλο
fernes: ſi āt defecerint q̄ ſunt tecum:
φέρνης, ἐὰν δὲ ἐκλίπῃ τὰ ὄντα μετὰ σοῦ,
vnde poterimus tibi dare ſimilia eorū? nō.n.
πόθεν ἐξομεθά σοι δοῦναι ὅμοια αὐτῶν; οὐ γάρ
eſt nobiſcum de gente tuo. ⁊ dixit
ἐστι μεθ᾽ ἡμῶν ἐκ τοῦ γένους σου. καὶ εἶπεν
iudith ad eum: viuit aīa tua dn̄e mi:
ἰουδείθ πρὸς αὐτόν, ζῇ ἡ ψυχή σου κε̄ μου,
qm̄ nō expendet ancilla tua q̄ ſunt
ὅτι οὐ δαπανήσει ἡ δούλη σου τὰ ὄντα
mecum: donec faciat dn̄s in manu
μετ᾽ ἐμοῦ, ἕως ἂν ποιήσῃ κύριος ἐν χειρί
mea q̄ decreuit. ⁊ induxerūt illā
μου ἃ ἐβουλεύσατο. καὶ ἤγαγον αὐτὴν οἱ
ſerui holofernis in tabernaculū. ⁊
θεράποντες ὁλοφέρνου εἰς τὴν σκηνήν. καὶ
dormiuit vſqȝ ad mediā noctem: ⁊
ὕπνωσε μέχρι μεσούσης τῆς νυκτός, καὶ
ſurrexit ad matutinā cuſtodiā: ⁊ mi
ἀνέστη πρὸς τὴν ἑωθινὴν φυλακήν, καὶ ἀπέ
ſit ad holofernem dicens: iube-
στειλε πρὸς ὁλοφέρνην λέγουσα, ἐπιταξά
at iam dn̄s meus dimittere ancillā
τω δὴ ὁ κύριός μου ἐᾶσαι τὴν δούλην

tuam ad orationem exire. ⁊ iuſ-
σου ἐπὶ προσευχὴν ἐξελθεῖν. καὶ ἐπέτα
ſit holofernes ſatellitibus ne ꝓ
ξεν ὀλοφέρνης τοῖς σωματοφύλαξι μὴ δια
hiberent eam. ⁊ manſit in
κωλύειν αὐτήν. καὶ παρέμεινεν ἐν τῇ
caſtris diebus tribus. ⁊ exibat
παρεμβολῇ ἡμέρας τρεῖς. καὶ ἐξεπορεύε
ꝑ noctem in vallem betu-
το κατὰ νύκτα εἰς τὴν φάραγγα βετου
lia: ⁊ baptizabatur in fonte
λούα, καὶ ἐβαπτίζετο ἐπὶ τῆς πηγῆς τοῦ
aque in caſtris. ⁊ vt aſcēdebat:
ὕδατος ἐν τῇ παρεμβολῇ. καὶ ὡς ἀνέβη,
orabat dn̄m deū iſrael: vt dirigeret
ἐδέετο τοῦ κῡ θεοῦ ἰσραήλ, κατευθῦναι τὴν
viam eius ad exaltationē filioꝝ populi
ὁδὸν αὐτῆς εἰς ἀνάστημα τῶν υἱῶν τοῦ λαοῦ
ſui. ⁊ introiens munda mane
αὐτῆς. καὶ εἰσπορευομένη καθαρὰ παρέ-
bat in tabernaculo vſq; dū tuliſſet
μενεν ἐν τῇ σκηνῇ μέχρις οὗ προσηνέγκατο
eſcam ſuam ad veſperā. ⁊ factū eſt
τὴν τροφὴν αὐτῆς εἰς ἑσπέραν. καὶ ἐγένετο
in die quarto: fecit holofer
ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ τετάρτῃ, ἐποίησεν ὀλοφέρ
nes cōuiuium ſeruis ſuis ſolis: ⁊
νης πότον τοῖς δούλοις αὐτοῦ μόνοις, καὶ
nō vocauit ad inuitationē quenq̄ eoꝝ q̄
οὐκ ἐκάλεσεν εἰς τὴν κλῆσιν οὐδένα τῶν
ad vſus. ⁊ dixit bagoe
πρὸς ταῖς χρείαις. καὶ εἶπε βαγώᾳ τῷ
eunucho: q̄ erat ꝑfectus ſuꝑ oīa q̄
εὐνούχῳ, ὃς ἦν ἐφεστηκὼς ἐπὶ πάντων τῶν
eius: ſuade iā vadēs mulierē
αὐτοῦ, πεῖσον δὴ πορευθεὶς τὴν γυναῖκα
hebreā q̄ eſt apud te: vt veniat
τὴν ἑβραίαν ἥ ἐστι παρὰ σοί, τοῦ ἐλθεῖν
ad nos ⁊ māducet ⁊ bibat nobiſcum.
πρὸς ἡμᾶς καὶ φαγεῖν καὶ πιεῖν μεθ᾽ ἡμῶν.
ecce eīm fedum cōſpectui noſtro: ſi fe
ἰδοὺ γὰρ αἰσχρὸν τῷ προσώπῳ ἡμῶν, εἰ γυ
minā talem dimiſerimus non cōmunican
ναῖκα τοιαύτην παρήσομεν οὐχ ὁμιλήσαν
tes cū ea. q2 niſi eā attraxerimus
τες αὐτῇ. ὅτι ἐὰν μὴ αὐτὴν ἐπισπασώμεθα
irridebit nos. ⁊ exiit bagoas
καταγελάσεται ἡμῶν. καὶ ἐξῆλθε βαγώας
a facie holofernis: ⁊ introiuit
ἀπὸ προσώπου ὀλοφέρνου, καὶ εἰσῆλθε
ad eam ⁊ dixit: ne grauetur an
πρὸς αὐτὴν καὶ εἶπε, μὴ ὀκνησάτω ἡ παι
cilla bona hec veniens ad domi
δίσκη ἡ καλὴ αὕτη ἐλθοῦσα πρὸς τὸν κύρι
nū meū honorificari ante faciem eius:
όν μου δοξασθῆναι κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ,
⁊ bibere nobiſcū ad iocunditatē vinū:
καὶ πιεῖν μεθ᾽ ἡμῶν εἰς εὐφροσύνην οἶνον,
⁊ fieri in die hac vt vna fi
καὶ γενηθῆναι ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ ὡς μία θυ
lia filioꝝ aſſyrioꝝ: q̄ aſſiſterunt in
γάτηρ τῶν υἱῶν ἀσούρ, αἳ παρεστήκασιν ἐν
domo nabuchodonoſor. ⁊ dixit ad eum
οἴκῳ ναβουχοδονόσορ. καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν
iudith: ⁊ q̄ ſum ego vt cōtradicam
ἰουδείθ, καὶ τίς εἰμι ἐγὼ ἀντεροῦσα τῷ
dn̄o meo: qm̄ oē quod erit in ocu
κυρίῳ μου; ὅτι πᾶν ὃ ἔσται ἐν τοῖς ὀφθαλ
lis eius placitū feſtinans faciā:
μοῖς αὐτοῦ ἀρεστὸν σπεύσασα ποιήσω,
⁊ erit mihi hoc ad exultationē vſq; ad
καὶ ἔσται μοι τοῦτο εἰς ἀγαλλίαμα ἕως

& petiit dum introiret vt daretur ei copia nocte & ante lucem egrediendi foras ad orationem: & deprecandi dominum: & precepit cubiculariis ſuis vt ſicut placeret illi exiret & introiret ad adorandum deum ſuum per triduum. Et exibat noctibus in vallem bethulie: & baptizabat ſe in fonte aq̄: & vt aſcendebat orabat ad dominum deum iſrael: vt dirigeret viam eius ad liberationem populi ſui: & introiens munda manebat in tabernaculo: vſq; dum acciperet eſcam ſuam in veſperum. & factum eſt quarto die Holofernes fecit cenam ſeruis ſuis: & dixit ad Vagao eunuchum. Vade & ſuade hebream illam: vt ſponte conſentiat habitare mecum. Fedum eſt enim apud Aſſyrios ſi femina irrideat virum agendo: vt immunis ab eo tranſeat. Tunc introiuit Vagao ad Iudith: & dixit. Non vereatur bona puella introire ad dominum meum: vt honorificetur ante faciem eius: & manducet cum eo: & bibat vinum in iocunditate. Cui Iudith reſpondit. Que ego ſum vt contradicam domino meo? Omne quod erit ante oculos eius bonum & optimum faciam. Quicquid autem illi placuerit: hoc mihi erit optimum omnibus diebus vite mee. Et ſurrexit & ornauit ſe veſtimento ſuo: & ingreſſa ſtetit ante faciem eius. Cor autem Holofernis concuſſum eſt: erat enim ardens in concupiſcentia eius: & dixit ad eam holofernes. Bibe nunc & accumbe in iocunditate: quoniam inueniſti gratiam coram me. Et dixit Iudith. Bibam domine: quoniam magnificata eſt anima mea hodie pre omnibus diebus meis: & accepit & manducauit & bibit coram ipſo: ea que parauerat illi ancilla eius: & iocundus factus eſt holofernes ad eam: bibitq; vinum multum nimis quantum nunq̄ biberat in vita ſua.

Capitulum tertiumdecimū.

Ut autem ſero factum eſt feſtinauerunt ſerui illius ad hoſpitia ſua. & concluſit Vagao oſtia cubiculi: & abiit. Erant autem omnes fatigati a vino. Porro Holofernes iacebat in lecto nimia ebrietate ſopitus. Dixitq; Iudith puelle ſue: vt ſtaret foris ante cubiculum: & obſeruaret. Stetitq; iudith ante lectū orans cū lachrymis & labiorū motu in ſilentio dicens. Confirma me domine deus iſrael: & reſpice in hac hora ad opa manuum mearum: vt ſicut promiſiſti hieruſalem ciuitatē tuā erigas: & hoc q2 credens per te poſſe fieri cogitaui perficiam. Et cū hec dixiſſet: acceſſit ad columnam que erat ad caput lectuli eius: & pugionem eius qui in ea ligatus pēdebat exoluit. Cūq; euaginaſſet illum apprehendit comā capitis eius & ait. Confirma me domine deus in

diem mortis mee. ⁊ ſurgens orna
ἡμέρας θανάτου μου. καὶ ἀναστᾶσα ἐκο
ta eſt veſtimēto ⁊ oī or
σμήθη τῷ ἱματισμῷ καὶ παντὶ τῷ κό-
natu muliebri. ⁊ introiuit ancil
σμῳ τῷ γυναικείῳ. καὶ προσῆλθεν ἡ δού
la eius: ⁊ ſtrauit ei ante ho
λη αὐτῆς, καὶ ἔστρωσεν αὐτῇ κατέναντι ὁ
lofernem in terra pelles q̄s accepat a
λοφέρνου χαμαὶ τὰ κώδια ἃ ἔλαβε πα
bagoa ad cotidianū vſum vite
ρὰ βαγώου εἰς τὴν καθημερινὴν δίαιταν
ſue vt māducaret reclinata ſuꝑ
αὐτῆς εἰς τὸ ἐσθίειν κατακλινομένην ἐπ᾽
eas. ⁊ ingreſſa accubuit iudith. ⁊
αὐτῶν. καὶ ἐλθοῦσα ἀνέπεσεν ἰουδείθ. καὶ
obſtupuit cor holofernis in ea: ⁊
ἐξέστη ἡ καρδία ὀλοφέρνου ἐπ᾽ αὐτῇ, καὶ
cōcuſſa fuit aīa eius: ⁊ erat cupi
ἐσαλεύθη ἡ ψυχὴ αὐτοῦ, καὶ ἦν κατεπί-
dus valde coeundi cum e
θυμος σφόδρα τοῦ συγγενέσθαι μετ᾽ αὐ
a. ⁊ obſeruabat tp̄s vt deciperet
τῆς. καὶ ἐτήρει καιρὸν τοῦ ἀπατῆσαι
eam: ex q̄ die vidit eam. ⁊ di
αὐτήν, ἀφ᾽ ἧς ἡμέρας εἶδεν αὐτήν. καὶ εἶ
xit ad eam holofernes: bibe iam ⁊ fie
πε πρὸς αὐτὴν ὀλοφέρνης, πίε δὴ καὶ γενήθη
nobiſcum in iocunditate. ⁊ dixit iu
τι μεθ᾽ ἡμῶν εἰς εὐφροσύνην. καὶ εἶπεν ἰου
dith: bibam iā dn̄e: qm̄ magnificatū ē
δείθ, πίωμαι δὴ κύριε, ὅτι ἐμεγαλύνθη τὸ
viuere meū in me hodie p̄ oībus
ζῆν μου ἐν ἐμοὶ σήμερον παρὰ πάσας τὰς
diebus gnātionis mee. ⁊ accipiēs mādu
ἡμέρας τῆς γενέσεώς μου. καὶ λαβοῦσα ἔφα
cauit ⁊ bibit coram ipſo: que ꝑauerat
γε καὶ ἔπιε κατέναντι αὐτοῦ, ἃ ἡτοίμασεν
ancilla eius. ⁊ iocūd⁹ fact⁹ ē holofernes in
ἡ δούλη αὐτῆς. καὶ εὐφράνθη ὀλοφέρνης ἐπ᾽
ea: ⁊ bibit vinū multū nimis: q̄tū non
αὐτῇ, καὶ ἔπιεν οἶνον πολὺν σφόδρα ὅσον οὐκ
biberat vnq̄ in die vna ex q̄ natus fuit.
ἔπιε πώποτε ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ ἀφ᾽ οὗ ἐγεννήθη.
Ut aūt veſpera facta eſt: feſtinauerunt
Ως δὲ ὀψία ἐγένετο, ἐσπούδασαν οἱ Ca.13
ſerui eius diuertere. ⁊ bagoas cōclu
δοῦλοι αὐτοῦ ἀναλύειν. καὶ βαγώας συνέ-
ſit tabernaculū ei⁹ foris: ⁊ dimi
κλεισε τὴν σκηνὴν αὐτοῦ ἔξωθεν, καὶ ἀπέλυ
ſit aſſtantes a facie domini
σε τοὺς παρεστῶτας ἐκ προσώπου τοῦ κυρίου
ſui. ⁊ abierunt ad cubilia ſu
αὐτοῦ. καὶ ἀπώχοντο εἰς τὰς κοίτας αὐ-
a. erant.n. omnes fatigati q̄a
τῶν. ἦσαν γὰρ πάντες κεκοπωμένοι διὰ τὸ
diu factū fuit cōuiuiū. relicta
ἐπὶ πλεῖον γεγονέναι τὸν πότον. ὑπελείφ
eſt aūt iudith ſola i tabernaculo: ⁊ holofernes
θη δὲ ἰουδείθ μόνη ἐν τῇ σκηνῇ, καὶ ὀλοφέρνης
ꝓcumbens ſuꝑ lectū ſuū. erat.n.
προπεπτωκὼς ἐπὶ τὴν κλίνην αὐτοῦ. ἦν γὰρ
ꝯfuſum ipſi vinū. ⁊ dixit iu
περικεχυμένος αὐτῷ ὁ οἶνος. καὶ εἶπεν ἰου
dith ancille ſue: vt ſtaret extra cubicu
δὶθ τῇ δούλῃ αὐτῆς, στῆναι ἔξω τοῦ κοιτῶ-
lum eius: ⁊ obſeruaret exitum eius
νος αὐτῆς, καὶ ἐπιτηρεῖν τὴν ἔξοδον αὐτῆς
ſicut cottidie. ſe exituram eē n. dixit
καθάπερ καθημέραν. ἐξελεύσεσθαι γὰρ ἔφη
ad orationē ſuā. ⁊ bagoe
ἐπὶ τὴν προσευχὴν αὐτῆς. καὶ τῷ βαγώᾳ

Digitized by Google

locuta eſt iuxta verba hec. ⁊ a
ἐλάλησε κατὰ τὰ ῥήματα ταῦτα. καὶ ἀ=
bierũt oẽs a facie ipſius: ⁊
πῆλθον πάντες ἐκ προσώπου αὐτῆς, καὶ
nemo relictus eſt in cubiculo a par
οὐδεὶς κατελείφθη ἐν τῷ κοιτῶνι ἀπὸ μι
uo vſq; ad magnũ. ⁊ ſtans iudith ſup
κροῦ ἕως μεγάλου. καὶ στᾶσα ἰουδὶθ ἐπὶ τὴν
lectum illius: dixit in corde ſuo: do
κλίνην αὐτοῦ, εἶπεν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς, κύ
mine deus vniuerſe potẽtie reſpice in
ριε ὁ θεὸς πάσης δυνάμεως ἐπίβλεψον ἐν
hora hac ad opera manuũ mearũ
τῇ ὥρᾳ ταύτῃ ἐπὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν μου
ad exaltationẽ hierlm. qm̃ nunc temp9 ad
εἰς ὕψωμα ἱερουσαλήμ. ὅτι νῦν καιρὸς ἀν
adiuuãdũ hereditatem tuã: ⁊ ad faci
τιλαβέσθαι τῆς κληρονομίας σου, καὶ ποιῆ
endũ ſtudia mea in fractionẽ ii=
σαι τὰ ἐπιτηδεύματά μου εἰς θραῦμα ἐχ
micorũ q̃ inſurrexere nobis. ⁊ accedens
θρῶν οἳ ἐπανέστησαν ἡμῖν. καὶ προσελθοῦσα
regule lectuli q̃ erat ad caput ho=
τῷ κανόνι τῆς κλίνης ὃς ἦν πρὸς κεφαλῆν ὀ=
lofernis: demiſit pugionẽ ab ea.
λοφέρνου, καθεῖλε τὸν ἀκινάκην ἀπ᾽ αὐτοῦ.
⁊ appropinq̃ns lectulo app̃hendit comã
καὶ ἐγγίσασα τῇ κλίνῃ ἐδράξατο τῆς κόμης
capitis eius ⁊ ait: confirma
τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ καὶ εἶπε, κραταίωσόν
me dñe deus in die hac. ⁊ p̃cuſ=
με κύριε ὁ θεὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ. καὶ ἐπά=
ſit in ceruicem eius bis ĩ fortitudĩe
ταξεν εἰς τὸν τράχηλον αὐτοῦ δὶς ἐν τῇ ἰσχύϊ
ſua: ⁊ abſtulit caput eius ab
αὐτῆς, καὶ ἀφεῖλε τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἀπ᾽
eo: ⁊ euoluit corpus eius de
αὐτοῦ, καὶ ἀπεκύλισε τὸ σῶμα αὐτοῦ ἀπὸ
lecto: ⁊ abſtulit conopeum a
τῆς στρωμνῆς, καὶ ἀφεῖλε τὸ κωνώπιον ἀπὸ
columnis. ⁊ poſt puſillũ exiuit: ⁊ tradi
τῶν στύλων. καὶ μετ᾽ ὀλίγον ἐξῆλθε, καὶ πα
dit ancille ſue caput holofer
ρέδωκε τῇ ἄβρᾳ αὐτῆς τὴν κεφαλὴν ὁλοφέρ
nis: ⁊ miſit illud in peram
νου, καὶ ἐνέβαλεν αὐτὴν εἰς τὴν πήραν τῶν
cibariorũ ſuorum. ⁊ exierunt due ſimul
βρωμάτων αὐτῆς. καὶ ἐξῆλθον αἱ δύο ἅμα
ſecundũ cõſuetudinẽ ſuã ad oratio=
κατὰ τὸν ἐθισμὸν αὐτῶν ἐπὶ τὴν προσευ=
nem. ⁊ tranſeuntes caſtra: circui=
χήν. καὶ διελθοῦσαι τὴν παρεμβολήν, ἐκύ
erunt vallem illam: ⁊ aſcende=
κλωσαν τὴν φάραγγα ἐκείνην, καὶ προσανέ
runt mõtẽ betulua: ⁊ venerũt ad
βησαν τὸ ὄρος βετυλούα, καὶ ἦλθον πρὸς
portas eius. ⁊ dixit iudith a lon
τὰς πύλας αὐτῆς. καὶ εἶπεν ἰουδὶθ μακρό
ge cuſtodiẽtibus in portis: ape
θεν τοῖς φυλάσσουσιν ἐπὶ τῶν πυλῶν, ἀνοί
rite aperite iam portam: nobiſcum
ξατε ἀνοίξατε δὴ τὴν πύλην, μεθ᾽ ἡμῶν ὁ
deus deus noſter vt faceret adhuc virtutẽ ĩ iſrl
θεὸς ὁ θεὸς ἡμῶν ποιῆσαι ἔτι ἰσχὺν ἐν ἰηλ
⁊ potentiã aduerſus inimicos: ſicut ⁊ ho
καὶ κράτος κατὰ τῶν ἐχθρῶν, καθὰ καὶ σή=
die fecit. ⁊ factũ eſt cũ audiſſent
μερον ἐποίησε. καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσαν οἱ
viri ciuitatis ipſius vocem e=
ἄνδρες τῆς πόλεως αὐτῆς τὴν φωνὴν αὐ
ius: feſtinauerunt deſcendere ad
τῆς, ἐσπούδασαν τοῦ καταβῆναι εἰς τὴν

hac hora: & p̃cuſſit bis in ceruicẽ ei9:
& abſcidit caput eius: & abſtulit cono
peum eius a columnis: & euoluit cor=
pus eius truncũ. Et poſt puſillũ exiuit
& tradidit caput holofernis ãcille ſue:
& iuſſit vt mitteret illud in peram ſu=
am: & exierunt due ſecundum con=
ſuetudinem ſuam: quaſi ad oratio=
nem: & tranſierunt caſtra & gyran=
tes vallem venerunt ad portam ciuita
tis: & dixit Iudith, a longe cuſtodi=
bus murorum. Aperite portas qm̃
nobiſcum eſt deus: qui fecit virtutem
in iſrael. Et factum eſt cum audiſſent
viri vocem eius: vocauerunt preſ=
byteros ciuitatis. Et occurrerunt ad
eam omnes a minimo vſq; ad maxi=
mum: quoniam ſperauerunt eam
iam non eſſe venturã. Et accendentes
luminaria congyrauerunt circa eam
vniuerſi: illa autem aſcendens in emi
nentiorem locum: iuſſit fieri ſilenti=
um. Cunq; omnes tacuiſſent dixit
iudith. Laudate dominum deum no
ſtrum: qui non deſeruit ſperantes in
ſe: & in me ancillam ſuam adimple=
uit miſericordiam ſuam: quam pro=
miſit domui iſrael: et interfecit in ma
nu mea hoſtem populi ſui in hac no=
cte: & proferens de pera caput holo=
fernis: oſtendit illis dicẽs. Ecce caput
Holofernis principis militie Aſſyrio=
rum. Et ecce conopeum illius in quo
recumbebat in ebrietate ſua: vbi &
per manum femine percuſſit illum do
minus deus noſter. Viuit autem ipſe
dominus: quoniam cuſtodiuit me an=
gelus eius: & hinc euntem: & ibi cõmo
rantem & inde huc reuertentem: &
non permiſit me dominus ancillã ſu
am coinquinari: ſed ſine pollutione
peccati reuocauit me vobis gauden=
tem in victoria ſua: in euaſione mea:
in liberatione veſtra.. Confitemini
illi omnes quoniam bonus: quoniam
in ſeculum miſericordia eius. Vniuer
ſi autem adorantes dominum dixerũt
ad eam. Benedixit te dominus in vir
tute ſua: quia per te ad nihilum rede=
git inimicos noſtros. Porro ozias pri
ceps populi iſrael dixit ad eam. Bene=
dicta es tu filia a domino deo excelſo:
pre omnibus mulieribus ſuper terrã.
Benedictus dominus qui creauit ce=
lum & terram: qui te direxit in vulne
ra capitis pricipis inimicorum noſtro
rum: quia hodie nomen tuum ita ma
gnificauit: vt non recedat laus tua de
ore hoim q memores fuerint virtutis
dñi in eternum: p quibus nõ pep̃ciſti
aĩe tue p̃pter anguſtias & tribulatiões
gñis tui: ſed ſubueniſti ruine ante con
ſpectum dei noſtri. Et dixit oĩs popu
lus. fiat fiat. Porro achior vocatus ve
nit. et dixit ei iudith. Deus iſrael cui tu
teſtimoniũ dediſti q̃ vlciſcatur ſe de ini
micis ſuis: ipſe caput oĩũ incredulorũ
incidit ĩ hac nocte in manu mea. Et vt
probes quia ita eſt: ecce caput holofer
nis qui in contẽptu ſupbie ſue deũ iſra
el cõtempſit: & tibi ĩteritũ minabatur

portam ciuitatis ſue. ⁊ cõuoca
πύλην τῆς πόλεως αὐτῶν. καὶ συνεκά
uerunt p̃ſbyteros ciuita
λεσαν τοὺς πρεσβυτέρους τῆς πόλε=
tis. ⁊ cõcurrerũt omnes a paruo
ως. καὶ συνέδραμον πάντες ἀπὸ μικροῦ
vſq; ad magnũ: qm̃ p̃ter opinionẽ erat eis vt
ἕως μεγάλου, ὅτι παράδοξον ἦν αὐτοῖς τὸ
veniret ipſa. ⁊ aperuerunt portam ⁊
ἐλθεῖν αὐτήν. καὶ ἤνοιξαν τὴν πύλην καὶ
ſuſceperũt eas. ⁊ accendentes ignẽ ad
ὑπεδέξαντο αὐτάς. καὶ ἅψαντες πῦρ εἰς
flammã: circũdederunt eas. illa aũt dixit
φαῦσιν, περιεκύκλωσαν αὐτάς. ἡ δὲ εἶπε
ad eos voce magna: laudate deũ
πρὸς αὐτοὺς φωνῇ μεγάλῃ, αἰνεῖτε τὸν θεὸν
laudate: laudate deum: qm̃ nõ amouit
αἰνεῖτε, αἰνεῖτε τὸν θεόν, ὅτι οὐκ ἀπέστησε
miam ſuam a domo iſrael: ſed cõ
τὸ ἔλεος αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ οἴκου ἰσραήλ, ἀλλ᾽ ἔ=
fregit hoſtes noſtros p manũ meã
θραυσε τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν διὰ χειρός μου
in nocte hac. ⁊ p̃ferens ca
ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ. καὶ προελοῦσα τὴν κεφα
put de pera oñdit ⁊ dixit eis:
λὴν ἐκ τῆς πήρας ἔδειξε καὶ εἶπεν αὐτοῖς,
ecce caput holofernis principis mili
ἰδοὺ κεφαλὴ ὁλοφέρνου ἀρχιστρατήγου δυ
tie aſſyriorum: ⁊ ecce conopeum in q̃
νάμεως ἀσσοὺρ, καὶ ἰδοὺ τὸ κωνώπιον ἐν ᾧ
recũbebat in ebrietatibus ſuis: ⁊ p̃cuſ=
κατέκειτο ἐν ταῖς μέθαις αὐτοῦ, καὶ ἐπάτα
ſit illum dñs in manu femine. ⁊ viuit do
ξεν αὐτὸν κύριος ἐν χειρὶ θηλείας. καὶ ζῇ ὁ κύ
minus q̃ cuſtodiuit me in via mea q̃ abu=
ριος ὅς διεφύλαξέ με ἐν τῇ ὁδῷ μου ἣ ἐπο/
laui: qm̃ decepit eum facies
ρεύθην, ὅτι ἠπάτησεν αὐτὸν τὸ πρόσωπόν
mea in p̃ditionem eius: ⁊ nõ fecit
μου εἰς ἀπώλειαν αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἐποίησεν
petm̃ mecum in pollutionẽ ⁊ cõfu=
ἁμάρτημα μετ᾽ ἐμοῦ εἰς μίασμα καὶ αἰσχύ
ſionẽ. ⁊ obſtupuit oĩs pp̃ls nimis. ⁊ inclinã
νην. καὶ ἐξέστη πᾶς ὁ λαὸς σφόδρα. καὶ κύψαν
tes adorauerunt deũ ⁊ dixerũt vnani
τες προσεκύνησαν τῷ θεῷ καὶ εἶπον ὁμοθυ
miter: bñdictus es deus noſter q̃ ad nihilũ
μαδόν, εὐλογητὸς εἶ ὁ θεὸς ἡμῶν ὁ ἐξουδενώ=
redegiſti in die hodierna inimicos
σας ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ σήμερον τοὺς ἐχθροὺς τοῦ
populi tui. ⁊ dixit ei ozias: bñdicta tu
λαοῦ σου. καὶ εἶπεν αὐτῇ ὀζίας, εὐλογητὴ σὺ
es filia a deo excelſo p̃ oĩbus
εἶ θύγατερ τῷ θεῷ τῷ ὑψίστῳ παρὰ πάσ
mulieribus q̃ ſup terrã: ⁊ bñdi
τὰς γυναῖκας τὰς ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ εὐλογη=
ctus dñs deus q̃ creauit celos
μένος κύριος ὁ θεὸς ὃς ἔκτισε τοὺς οὐρανοὺς
⁊ terram: q̃ direxit te in vulnus
καὶ τὴν γῆν, ὃς κατεύθυνέ σε εἰς τραῦμα
capitis principis inimicorũ nr̃orũ. q̃a non
κεφαλῆς ἄρχοντος ἐχθρῶν ἡμῶν. ὅτι οὐκ
recedet ſpes tua a corde ho
ἀποστήσεται ἡ ἐλπίς σου ἀπὸ καρδίας ἀν
minum q̃ mẽores fuerit virtutis dei vſq; ĩ ſecu
θρώπων μνημονευόντων ἰσχὺν θεοῦ ἕως αἰῶ=
lũ. ⁊ faciat tibi hec deus ĩ exaltatiões
νος. καὶ ποιῆσαι σοι αὐτὰ ὁ θεὸς εἰς ὕψος
ſempiternã vt viſitet te in bonis: p
αἰώνιον τοῦ ἐπισκέψασθαί σε ἐν ἀγαθοῖς, ἀνθ᾽
q̃bus nõ peperciſti anime tue p̃pter
ὧν οὐκ ἐφείσω τῆς ψυχῆς σου διὰ τὴν

humilitatē gētis noſtri: ſed ſubueniſti
ταπείνωσιν τοῦ γένους ἡμῶν, ἀλλ' ἐπεξῆλθες
ruine noſtre in rectū vadens
τῷ πτώματι ἡμῶν ἐπ' εὐθεῖαν πορευθεῖσα
ante cōſpectū dei nr̄i. ⁊ dixit oīs popu
ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἡμῶν. καὶ εἶπον πᾶς ὁ λα-
lus: fiat fiat.
ός, γένοιτο γένοιτο.

Ca. 14.

Et dixit ad eos iudith: audi-
Καὶ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς ἰουδείθ, ἀκού-
te iā me fratres: ⁊ accipiētes ca-
σατε δή μου ἀδελφοί, καὶ λαβόντες τὴν κε-
put hoc: ſuſpēdite illud ſup
φαλὴν ταύτην, κρεμάσατε αὐτὴν ἐπὶ τῆς
pinaculum muri nr̄i. ⁊ erit quum
ἐπάλξεως τοῦ τείχους ἡμῶν. καὶ ἔσαι ἡνίκα
illuxerit diluculū ⁊ exierit ſol ſup
ἂν διαφαύσῃ ὁ ὄρθρος καὶ ἐξέλθῃ ὁ ἥλιος ἐπὶ
terrā: recipietis vnuſqſq; arma bel
τὴν γῆν, ἀναλήψεσθε ἕκαστος τὰ σκεύη τὰ πο
lica veſtra: ⁊ exibit omnis vir
λεμικὰ ὑμῶν, καὶ ἐξελεύσεται πᾶς ἀνὴρ
fortis extra ciuitatem. ⁊ dabitis princi
ἰσχύων ἔξω τῆς πόλεως. καὶ δώσετε ἀρχη-
pem ſup eos q̄ſi deſcēdentes in cam
γὸν ἐπ' αὐτοὺς ὡς καταβαίνοντες εἰς τὸ πε
pum ad vigiliam filiorū aſſyrioꝝ: ⁊ nō
δίον εἰς τὴν προφυλακὴν υἱῶν ἀσσούρ, καὶ οὐ
deſcendetis. ⁊ cū accepint iſti
καταβήσεσθε. καὶ ἀναλαβόντες οὗτοι τὰς
armaturas ſuas: ibunt in ca
πανοπλίας αὐτῶν, πορεύσονται εἰς τὰς πα
ſtra ſua: ⁊ excitabunt princi
ρεμβολὰς αὐτῶν, καὶ ἐγεροῦσι τοὺς στρατη-
pes exercitus aſſyrioꝝ: ⁊ current
γοὺς τῆς δυνάμεως ἀσσούρ, καὶ δραμοῦνται
ad tabernaculū holofernis: ⁊ nō inuenī
ἐπὶ τὴν σκηνὴν ὀλοφέρνου, καὶ οὐχ εὑρήσου-
ent eum. ⁊ decidet ſup eos ti-
σιν αὐτόν. καὶ ἐπιπεσεῖται ἐπ' αὐτοὺς φό
mor: ⁊ fugient a facie noſtra. ⁊
βος, καὶ φεύξονται ἀπὸ προσώπου ἡμῶν. καὶ
inſequentes vos ⁊ oēs ha
ἐπακολουθήσαντες ὑμεῖς καὶ πάντες οἱ κα
bitantes oēm terminū iſrael: pſtrate
τοικοῦντες πᾶν ὅριον ἰσραήλ, καταστρώσατε
eos in viis ſuis. ante āt q̄ facī-
αὐτοὺς ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν. πρὸ δὲ τοῦ ποιῆ-
atis hec: vocate mihi achior am-
σαι ταῦτα, καλέσατέ μοι ἀχιὼρ τὸν ἀμ
manitē: vt vidēs cognoſcat vilipenden
μανίτην, ἵνα ἰδὼν ἐπιγνῷ τὸν ἐκφαυλίσαν
tem domū iſrael: ⁊ ipm̄ in mortē mit
τα τὸν οἶκον ἰσραήλ, καὶ αὐτὸν εἰς θάνατον ἀπο
tentem ad nos. ⁊ vocauerunt achior
στείλαντα εἰς ἡμᾶς. καὶ ἐκάλεσαν τὸν ἀχιὼρ
de domo ozia. vt āūt venit ⁊ vidit ca
ἐκ τοῦ οἴκου ὀζία. ὡς δὲ ἦλθε καὶ εἶδε τὴν κεφα
put holofernis in manu viri vnius in con
λὴν ὀλοφέρνου ἐν χειρὶ ἀνδρὸς ἑνὸς ἐν τῇ ἐκ
gregatione populi: cecidit in faciem ⁊
κλησίᾳ τοῦ λαοῦ, ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον καὶ
defecit ſpūs eius. vt āt recreauerūt il
ἐξελύθη τὸ πνεῦμα αὐτοῦ. ὡς δὲ ἀνέλαβον αὐ
lum: cecidit ad pedes iudith: ⁊ ado
τόν, προσέπεσε τοῖς ποσὶν ἰουδείθ, καὶ προ
rauit faciem eius ⁊ dixit: bn̄-
σεκύνησε τῷ προσώπῳ αὐτοῦ καὶ εἶπεν, εὐ-
dicta tu in oī tabernaculo iuda ⁊
λογημένη σὺ ἐν παντὶ σκηνώματι ἰούδα καὶ
in oī gente: q̄cūq; audiētes no
ἐν παντὶ ἔθνει, οἵτινες ἀκούσαντες τὸ ὄνο-

dicens. Cum captus fuerit populus Iſrael: gladio perforari precipiam latera tua. Videns autem Achior caput holofernis: anguſtiatus pre pauore: cecidit in faciem ſuam ſuper terram: & eſtuauit anima eius. Poſtea vero q̄ reſumpto ſpiritu recreatus eſt: procidit ad pedes eius: & adorauit eam: & dixit. Benedicta tu a deo tuo in omni tabernaculo iacob: quoniam in omni gente: que audierit nomen tuum: magnificabitur ſuper te deus iſrael.

Capitulum quartumdecimū.

Dixit autem iudith ad omnem populum. Audite me fratres. Suſpendite caput hoc ſuper muros noſtros & erit cum exierit ſol: accipiat vnuſquiſq; arma ſua: & exite cum impetu non vt deſcendatis deorſum: ſed quaſi impetum facientes. Tunc exploratores neceſſe erit: vt fugiant ad principem ſuum excitandum ad pugnam. Cunq; duces eorum concurrerint ad tabernaculum holofernis: & inuenerint eum truncum in ſuo ſanguine volutatum: decidet ſuper eos timor. Cunq; cognoueritis fugere eos: ite poſt illos ſecuri: quoniam dominus conteret eos ſub pedibus veſtris. Tunc achior videns virtutem quam fecit deus iſrael: relicto gentilitatis ritu: credidit deo: & circuncidit carnem preputii ſui: & appoſitus eſt ad populum iſrael: & omnis ſucceſſio generis eius vſq; in hodiernum diem. Mox autem vt ortus eſt dies ſuſpenderunt ſuper muros caput holofernis: accepitq; vnuſquiſq; vir arma ſua: & egreſſi ſunt cum grandi ſtrepitu & vlulatu. Quod videntes exploratores ad tabernaculum holofernis cucurrerunt. Porro hi qui in tabernaculo erant venientes: & ante ingreſſum cubiculi perſtrepentes excitandi gratia: inquietudinem arte moliebantur: vt non ab excitantibus: ſed a ſonantibus holofernes euigilaret. Nullus enim audebat cubiculum virtutis aſſyriorū pulſando aut intrādo aperire. Sed cum veniſſent eius duces ac tribuni & vniuerſi maiores exercitus aſſyriorum: dixerūt cubicularíis. Intrate & excitate illū: q̄m egreſſi mures de cauernis ſuis auſi ſunt puocare nos ad p̄lium. Tunc ingreſſus vagao cubiculum eius ſtetit ante cortinam & plauſum fecit manibus ſuis. ſuſpicabatur enim illum cuꝫ iudith dormire. Sed cū nullū motū iacentis ſenſu auriū capet acceſſit pximās ad cortinam: & eleuans eā videnſq; cadauer abſq; capite holofernis i ſuo ſanguie tabefactū iacere ſuper terrā: exclamauit voce magna cuꝫ fletu & ſcidit veſtimenta ſua. Et ingreſſus tabernaculuꝫ iudith nō inuenit eā. Et exiliuit foras ad populum & dixit. Vna mulier hebrea fecit cōfuſionem in domo regis

mentū turbabūtur. ⁊ nunc nuncia
μά σου ταραχθήσονται. καὶ νῦν ἀνάγγειλόν
mihi q̄ feciſti in diebus iſtis.
μοι ὅσα ἐποίησας ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις.
⁊ annūtiauit ei iudith in medio popu
καὶ ἀνήγγειλεν αὐτῷ ἰουδείθ ἐν μέσῳ τοῦ λα-
li oīa q̄ fecerat a q̄ di-
οῦ πάντα ὅσα ἦν πεποιηκυῖα ἀφ' ἧς ἡμέ-
e exiuit: vſq; quo locuta ē eis. vt āt ceſ-
ρας ἐξῆλθεν, ἕως οὗ ἐλάλει αὐτοῖς. ὡς δὲ ἐ-
ſauit loq̄: voce magna exultauit
παύσατο λαλοῦσα, φωνῇ μεγάλῃ ἠλάλαξεν
populus: ⁊ dederūt vocem iocundā in
ὁ λαός, καὶ ἔδωκαν φωνὴν εὐφρόσυνον ἐν τῇ
ciuitate ſua. videns āt achior oīa q̄
πόλει αὐτῶν. ἰδὼν δὲ ὁ ἀχιὼρ πάντα ὅσα
fecit deus iſrael: credidit deo val
ἐποίησεν ὁ θεὸς τοῦ ἰσραήλ, ἐπίστευσε τῷ θεῷ σφό
de: ⁊ circūcidit carnē pp̄u
δρα, καὶ περιετέμετο τὴν σάρκα τῆς ἀκρο-
tii ſui: ⁊ appoſitus ē ad domū iſrl̄
βυστίας αὐτοῦ, καὶ προσετέθη εἰς τὸν οἶκον ἰσραήλ
vſq; in diem hāc. cū āt diluculū aſcē
ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης. ἡνίκα δὲ ὄρθρος ἀνέ-
dit: ſuſpenderūt caput holofernis de
βη, ἐκρέμασαν τὴν κεφαλὴν ὀλοφέρνου ἐκ τοῦ
muro. ⁊ accepit oīs vir arma ſu
τείχους. καὶ ἀνέλαβε πᾶς ἀνὴρ τὰ ὅπλα αὐ
a: ⁊ exierūt in circulum ad aſcen
τοῦ, καὶ ἐξῆλθον κατὰ σπεῖραν ἐπὶ τὰς ἀναβά-
ſus mōtis. at filij aſſyrioꝝ vt viderūt e
σεις τοῦ ὄρους. οἱ δὲ υἱοὶ ἀσσοὺρ ὡς εἶδον αὐ
os: miſerunt ad duces ſuos.
τούς, διέπεμψαν ἐπὶ τοὺς ἡγουμένους αὐτῶν.
illi āt venerūt ad duces ⁊ tribu
οἱ δὲ ἦλθον ἐπὶ τοὺς στρατηγοὺς καὶ χιλιάρ-
nos ⁊ ad oēm principem ſuum. ⁊
χους καὶ ἐπὶ πάντα ἄρχοντα αὐτῶν. καὶ
venerunt ad tabernaculū holofernis: ⁊
παρεγένοντο ἐπὶ τὴν σκηνὴν ὀλοφέρνου, καὶ
dixerunt ei q̄ erat ſup oīa eius: excita
εἶπον τῷ ὄντι ἐπὶ πάντων τῶν αὐτοῦ, ἔγειρον
iam dn̄m noſtrū: q̄m auſi ſunt ſerui de-
δὴ τὸν κύριον ἡμῶν, ὅτι ἐτόλμησαν οἱ δοῦλοι κα
ſcendere ſup nos ad bellum: vt diſper
ταβαίνειν ἐφ' ἡμᾶς εἰς πόλεμον, ἵνα ἐξολο-
dantur in finem. ⁊ ingreſſus ē bagoas:
θρευθῶσιν εἰς τέλος. καὶ εἰσῆλθε βαγώας,
⁊ pulſauit aulā tabernaculi: ſuſpicabat̄.n.
καὶ ἔκρουσε τὴν αὐλὴν τῆς σκηνῆς, ὑπενόει γὰρ
dormire ipm̄ cum iudith. vt āt nemo
καθεύδειν αὐτὸν μετὰ ἰουδείθ. ὡς δὲ οὐδεὶς
audiuit: aperiēs introiuit in cubicu
ὑπήκουσε, διαστείλας εἰσῆλθεν εἰς τὸν κοιτῶ
lum: ⁊ inuenit eū ſup ſtratū pie
να, καὶ εὗρεν αὐτὸν ἐπὶ τῆς χελωνίδος ἐρριμ
ctum mortuū: ⁊ caput eius ablatū erat ab
μένον νεκρόν, καὶ ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ἀφῄρητο ἀπ'
eo. ⁊ exclamauit voce magna cum fle-
αὐτοῦ. καὶ ἐβόησε φωνῇ μεγάλῃ μετὰ κλαυθ
tu ⁊ gemitu ⁊ clamore valido: ⁊ ſci-
μοῦ καὶ στεναγμοῦ καὶ βοῆς ἰσχυρᾶς, καὶ διέρ
dit veſtimēta ſua. ⁊ ingreſſus ē in taber
ρηξε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ. καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν σκη
naculū vbi erat iudith diuertēs: ⁊ non īuenit
νὴν οὗ ἦν ἰουδείθ καταλύουσα, καὶ οὐχ εὗρεν
eam. ⁊ exiliit ad populū ⁊ clamauit
αὐτήν. καὶ ἐξεπήδησεν εἰς τὸν λαὸν καὶ ἐβόη
: puaricati ſunt ſerui. fecit cōfuſionē
σεν, ἠθετήκασιν οἱ δοῦλοι. ἐποίησεν αἰσχύνην
vna mulier hebreorū in domū regis
μία γυνὴ τῶν ἑβραίων εἰς τὸν οἶκον τοῦ βασιλέως

Digitized by Google

nabuchodonoſor: qm̄ ecce holofernes ī terra:
ναβουχοδονόσορ, ὅτι ἰδοὺ ὁλοφέρνης χαμαί,
ꝛ caput eius non ē in ipſo. cū āt audiſ
καὶ ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ. ὡς δὲ ἤκου
ſent hec verba pͥcipes vir=
σαν ταῦτα τὰ ῥήματα οἱ ἄρχοντες τῆς δυ=
tutis aſſyrioꝝ: ſciderūt ſtatī veſtimēta
νάμεως ἀσσούρ, διέῤῥηξαν εὐθὺς τοὺς χιτῶνας
ſua: ꝛ turbata ē aīa eoꝝ valde:
αὐτῶν, καὶ ἐταράχθη ἡ ψυχὴ αὐτῶν σφόδρα
ꝛ factus ē eoꝝ clamor ꝛ vociferatio magna
καὶ ἐγένετο αὐτῶν κραυγὴ καὶ βοὴ μεγάλη
nimis in medio caſtrorum.
σφόδρα ἐν μέσῳ τῆς παρεμβολῆς. 15.

Et cū audiſſent q̄ in tabernaculis
Καὶ ὡς ἤκουσαν οἱ ἐν τοῖς σκηνώμασιν
erant: obſtupuerunt ſuꝑ factū: ꝛ cecidit
ὄντες, ἐξέστησαν ἐπὶ τὸ γεγονός, καὶ ἔπεσεν
ſuꝑ eos timor ꝛ tremor. ꝛ nō fuit ho=
ἐπ' αὐτοὺς φόβος καὶ τρόμος. καὶ οὐκ ἦν ἄνθρω
mo manēs ante faciem ampli⁹ pximi
πος μένων κατὰ πρόσωπον ἔτι τοῦ πλησίον
ſui: ſed diffuſi vnanimiter fugerūt
αὐτοῦ, ἀλλ' ἐκχυθέντες ὁμοθυμαδὸν ἔφυγον
ad oēm viā campi ꝛ mōtanoꝝ.
ἐπὶ πᾶσαν ὁδὸν τοῦ πεδίου καὶ τῆς ὀρεινῆς.
ꝛ q̄ caſtrametati erant in mōtib⁹ ī circuitu
καὶ οἱ παρεμβεβληκότες ἐν τῇ ὀρεινῇ κύκλῳ
betulue cōuerſi ſunt in fugā. ꝛ tūc
βετυλούα ἐτράπησαν εἰς φυγήν. καὶ τότε
filii iſrael oīs vir pliator ex eis
οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ πᾶς ἀνὴρ πολεμιστὴς ἐξ αὐτῶν
effuſi ſunt ſuꝑ eos. ꝛ miſit oʒi=
ἐξεχύθησαν ἐπ' αὐτούς. καὶ ἐξαπέστειλεν ὀζί
as in betomaſthem ꝛ bebe ꝛ chobe
ας εἰς βετομασθὲμ καὶ βηβαὶ καὶ χωβαὶ
ꝛ cola: ꝛ in oēm terminū iſrl̄ q̄ annū=
καὶ κωλά, καὶ εἰς πᾶν ὅριον ἰη̄λ τοὺς ἀπαγ
ciarent ſuꝑ iis q̄ cōſumata ſunt: ꝛ
γέλλοντας ὑπὲρ τῶν συντετελεσμένων, καὶ
vt oēs diffunderētur ſuꝑ inimicos
ἵνα πάντες ἐπεκχυθῶσι τοῖς πολεμίοις
in interitū eoꝝ. vt āt audierūt filii
εἰς τὴν ἀναίρεσιν αὐτῶν. ὡς δὲ ἤκουσαν οἱ υἱ
iſrael: oēs vnanimiter ceciderūt ſuꝑ
οἱ ἰσραήλ, πάντες ὁμοθυμαδὸν ἔπεσον ἐπ'
eos vſq; ad chobe. ſimiliter āt ꝛ q̄ ex hie
αὐτοὺς ἕως χωβαί. ὡσαύτως δὲ καὶ οἱ ἐξ ἱε
ruſalem aduenerunt: ꝛ ex oibus
ρουσαλὴμ παρεγενήθησαν, καὶ ἐκ πάσης τῆς
mōtanis: annūtiauerūt.n. eis q̄ facta fuerāt
ὀρεινῆς, ἀνήγγειλαν γὰρ αὐτοῖς τὰ γενόμενα
caſtris inimicoꝝ ſuoꝝ: ꝛ q̄ in
τῇ παρεμβολῇ τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν, καὶ οἱ ἐν
galaad ꝛ q̄ in galilea diſſipaue
τῇ γαλαὰδ καὶ οἱ ἐν τῇ γαλιλαίᾳ ὑπερεκέρα
rūt eos plaga magna: vſq; quo p̄terie
σαν αὐτοὺς πληγῇ μεγάλῃ, ἕως οὗ παρῆλ
runt damaſcū ꝛ fines eius. at reli
θον τὴν δαμασκὸν καὶ τὰ ὅρια αὐτῆς. οἱ δὲ λοι
qui habitātes betuliam irruerūt
ποὶ οἱ κατοικοῦντες βετυλούα ἐπέπεσον τῇ
caſtris aſſyrioꝝ ꝛ p̄dati ſunt e=
παρεμβολῇ ἀσσοὺρ καὶ προενόμευσαν αὐ
os: ꝛ ditati ſunt valde. at filii iſrl̄
τούς, καὶ ἐπλούτησαν σφόδρα. οἱ δὲ υἱοὶ ἰη̄λ
reuerſi ab occiſiōe: dn̄ati ſunt
ἀναστρέψαντες ἀπὸ τῆς κοπῆς, ἐκυρίευσαν
reliquoꝝ. ꝛ ville ꝛ ciuitates q̄
τῶν λοιπῶν. καὶ αἱ κῶμαι καὶ αἱ πόλεις αἱ
in mōtanis ꝛ cāpeſtrib⁹ obtinuerūt multa
ἐν τῇ ὀρεινῇ καὶ πεδινῇ ἐκράτησαν πολλῶν

Nabuchodonoſor. Ecce enim holofernes iacet in terra: & caput eius non eſt in illo. Quod cum audiſſent principes virtutis aſſyriorum ſciderunt omnes veſtimenta ſua: & intolerabilis timor & tremor cecidit ſuꝑ eos & turbati ſunt animi eorū valde. Et fact⁹ ē clamor incōparabilis in medio caſtrorum eorū. Capitulū.15.

Qvnq; oīs exercitus decollatū holofernē audiſſet: fugit mēs & conſiliū ab eis & ſolo tremore & metu agitati: fuge p̄ſidium ſumūt: ita vt nullus loqueretur cū pximo ſuo: ſed inclinato capite relictis oībus euadere feſtinabant hebreos: quos armatos ſuꝑ ſe venire audierant fugientes p vias cāporū & ſemitas colliū. Vidētes itaq; filii iſrl̄ fugiētes ſecuti ſūt illos. Deſcēderuntq; clangentes tubis & vlulantes poſt ipſos. Et qm̄ aſſyrii nō adunati: in fugam ibant p̄cipites: filii aūt iſrael vno agmine pſequentes debilitabant oēs quos inuenire potuiſſent. Miſitq; oʒias nuncios per oēs ciuitates & regiōes iſrael. Omnis itaq; regio oīſq; vrbs electā iuuentutē armatā miſit poſt eos & p ſecuti ſunt eos in ore gladii quouſq; puenirent ad extremitatē finium ſuorum. Reliqui aūt qui erāt in bethulia: ingreſſi ſunt caſtra aſſyriorum: & predam quam fugientes aſſyrii reliq̄rant abſtulerunt & onuſtati ſūt valde. Hi vero qui victores reuerſi ſūt ad bethuliā oīa q̄ erāt illorum abſtulerūt ſecū: ita vt nō eſſet numerus in pecoribus in iumētis & vniuerſis mobilib⁹ eorū: vt a minimo vſq; ad magnū oēs diuites fierēt de p̄dationib⁹ eorū. Ioachim aūt ſummus pōtifex de hieruſalem venit in bethuliā cuʒ vniuerſis p̄ſbyteris ſuis vt videret iudith. Que cū exiſſet ad illū: bn̄dixerunt illam oēs vna voce dicētes. Tu gloria hieruſalē: tu letitia iſrael: tu honorificētia populi nr̄i: quia feciſti viriliter & cōfortatū eſt cor tuū: eo q̄ caſtitatē amaueris: & poſt virū tuū alterū neſcieris: ideo & manus dn̄i cōfortauit te: & ideo eris bn̄dicta ī eternū. Et dixit oīs populus: fiat fiat. Per dies āt triginta vix collecta ſunt ſpolia aſſyriorū a populo iſrl̄. Porro āt vniuerſa q̄ holofernis peculiaria fuiſſe pbata ſunt dederūt iudith in auro & argēto & veſtibus & gēmis & oī ſupellectili & tradita ſunt omnia illi a populo. Et oēs populi gaudebāt cū mulieribus & virginibus & iuuenibus in organis & cytharis. Cap̄.16.

Tvnc cantauit cāticum hoc domino iudith: dicens. Incipite domino in tympanis: cantate domino in cymbalis: modulamini illi pſalmum nouum: exultate & inuocate nomē ei⁹. Dn̄s cōterēs bella

ſpolia: erat.n. multitudo magna nimis. ꝛ
λαφύρων, ἦν γὰρ πλῆθος πολὺ σφόδρα. καὶ
ioachim ſacerdos magn⁹ ꝛ ſenatus
ἰωακεὶμ ὁ ἱερεὺς ὁ μέγας καὶ ἡ γερουσία τῶν
filioꝝ iſrl̄ q̄ hītabant in hieruſalē venerūt vt
υἱῶν ἰη̄λ οἱ κατοικοῦντες ἐν ἰλη̄μ ἦλθον τοῦ
fundarēt bona q̄ fecit deus
θεμελιῶσαι τὰ ἀγαθὰ ἃ ἐποίησεν ὁ θεὸς τῷ
iſrael: ꝛ vt viderēt iudith ꝛ loq̄rentur cū
ἰη̄λ, καὶ τοῦ ἰδεῖν ἰουδὴθ καὶ λαλῆσαι μετ'
eā pacē. vt āt introierūt ad eam: bn̄=
αὐτῆς εἰρήνην. ὡς δὲ εἰσῆλθον πρὸς αὐτήν, εὐ=
dixerunt eā vnanimiter: ꝛ dixerūt ad
λόγησαν αὐτὴν ὁμοθυμαδόν, καὶ εἶπον πρὸς
eam: tu exaltatio hieruſalē: tu gloria magna
αὐτήν, σὺ ὕψωμα ἰλη̄μ, σὺ γαυρίαμα μέγα
iſrael: tu honorificētia magna gn̄is noſtri:
τοῦ ἰσραήλ, σὺ καύχημα μέγα τοῦ γένους ἡμῶν,
q̄a feciſti hec oīa in manu tua.
ὅτι ἐποίησας ταῦτα πάντα ἐν χειρί σου.
feciſti bona cum iſrael: ꝛ complacuit
ἐποίησας ἀγαθὰ μετὰ ἰη̄λ, καὶ εὐδόκησεν
ſuꝑ eos de⁹. bn̄dicta ſīs ab
ἐπ' αὐτοὺς ὁ θεός. εὐλογημένη γίνου παρὰ τῷ
oīpotenti dn̄o in eternū ip̄s.
παντοκράτορι κυρίῳ εἰς τὸν αἰῶνα χρόνον.
ꝛ dixit oīs popul⁹: fiat. ꝛ expolia
καὶ εἶπε πᾶς ὁ λαός, γένοιτο. καὶ ἐλαφύρη=
uit popul⁹ caſtra p dies tri
σεν ὁ λαὸς τὴν παρεμβολὴν ἐφ' ἡμέρας τρι
ginta: ꝛ dederūt iudith tabernaculū holo
άκοντα, καὶ ἔδωκαν τῇ ἰουδὴθ τὴν σκηνὴν ὁλο
fernis ꝛ oīa argentaria ꝛ
φέρνου καὶ πάντα τὰ ἀργυρώματα καὶ τὰς
lectulos ꝛ ſtateras ꝛ oīa ſupellectilia
κλίνας καὶ τὰ ὅλκια καὶ πάντα τὰ σκευάσματα
eius. ꝛ accipiens ip̄a: impoſuit ſuꝑ
αὐτοῦ. καὶ λαβοῦσα αὐτή, ἐπέθηκεν ἐπὶ
mulā ſuā: ꝛ cōiunxit currus ſu
τὴν ἡμίονον αὐτῆς, καὶ ἔζευξε τὰς ἁμάξας αὐ=
os: ꝛ accumulauit ea ſuꝑ illos. ꝛ cōcur
τῆς, καὶ ἐσώρευσεν αὐτὰ ἐπ' αὐτῶν. καὶ συνέ
rit oīs mulier iſrael ad vidēdū eā: ꝛ bn̄
δραμε πᾶσα γυνὴ ἰη̄λ τοῦ ἰδεῖν αὐτήν, καὶ εὐ
dixerūt eā: ꝛ fecerūt ei chorū
λόγησαν αὐτήν, καὶ ἐποίησαν αὐτῇ χορὸν
ex eis. ꝛ accepit thyrſos in manib⁹
ἐξ αὐτῶν. καὶ ἔλαβε θύρσους ἐν ταῖς χερσὶν
ſuis: ꝛ dedit et mulierib⁹ q̄ cū
αὐτῆς, καὶ ἔδωκε καὶ ταῖς γυναιξὶ ταῖς μετ'
ea. ꝛ coronauerūt oliua ipſam ꝛ
αὐτῆς. καὶ ἐστεφανώσαντο τὴν ἐλαίαν αὐτὴ καὶ
eā q̄ cū ipſa: ꝛ pceſſit ante om
αἱ μετ' αὐτῆς, καὶ προῆλθεν ἔμπροσθεν παν=
nē populū in chorea ducēs oēs
τὸς τοῦ λαοῦ ἐν χορείᾳ ἡγουμένη πασῶν τῶν
mulieres. ꝛ ſeq̄batur oīs vir iſrael
γυναικῶν. καὶ ἠκολούθει πᾶς ἀνὴρ ἰσραὴλ
armatus: cum coronis ꝛ hymnis ī
ἐνωπλισμένος, μετὰ στεφάνων καὶ ὕμνων ἐν
ore eoꝝ:
τῷ στόματι αὐτῶν, Ca.16.

Et cepit cātare iudith cōfeſſionē hāc
Καὶ ἐξῆρχεν ἰουδὴθ τὴν ἐξομολόγησιν ταύ
in omni iſrael: ꝛ oīs popul⁹ canta=
την ἐν παντὶ ἰη̄λ, καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὑπερεφώ
bat cāticū hoc. ꝛ dixit iudith in=
νει τὴν αἴνεσιν ταύτην. καὶ εἶπεν ἰουδὴθ ἐξ=
cipite deo meo in tympanis: modulamī
άρχετε τῷ θεῷ μου ἐν τυμπάνοις, ἐναρμόσα
ni ei pſalmos ꝛ laudē: exaltate ꝛ
σθε αὐτῷ ψαλμοὺς καὶ αἶνον, ὑψοῦτε καὶ

Digitized by Google

innocate nomē eius:qm̄ deus cō=
ἐπικαλέσαθε τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ὅτι ὁ θεὸς συν
terens bella: qm̄ in caſtris in
τρίβων πολέμους, ὅτι εἰς παρεμβολὰς ἐν
medio ppl'i eripuit me de manu perſe=
μέσω λαοῦ ἐξείλετό με ἐκ χειρὸς τῶν καταδι
quētiū me. venit aſſur ex mōtib⁹ ab aqlone:
ωκόντων με. ἦλθεν ἀσσοὺρ ἐξ ὀρέων ἀπὸ βορρᾶ,
venit in miliaꝛib⁹ excercitus ſui: quoꝝ multitudo
ἦλθεν ἐν μυριάσι δυνάμεως αὐτοῦ, ὧν τὸ πλῆθος
eorum obturauit torrentes: ⁊ equitatus eo=
αὐτῶν ἔφραξε χειμάρρους, καὶ ἡ ἵππος αὐ=
rū cooperuit colles. dixit ſe incenſurū
τῶν ἐκάλυψε βουνούς. εἶπεν ἐμπρήσειν τὰ
fines meos: ⁊ iuuenes meos occiſurū in
ὅριά μου, καὶ τοὺς νεανίσκους μου ἀνελεῖν ἐν
gladio: ⁊ lactātes poſituꝝ i pauimētū:
ῥομφαίᾳ, καὶ τὰ θηλάζοντα θήσειν εἰς ἔδαφος,
⁊ infātes meos daturꝝ in predam: ⁊
καὶ τὰ νήπιά μου δώσειν εἰς προνομήν, καὶ τὰς
virgines meas predaturꝝ ⁊ dn̄s omni=
παρθένους μου σκυλεῦσαι. καὶ κύριος παντο
potens quaſſauit eos in manu femine. nō.n.
κράτωρ ἠθέτησεν αὐτοὺς ἐν χειρὶ θηλείας. οὐ γὰρ
cecidit potens a iuuēibus: neq̃ filii ti
ἔπεσεν ὁ δυνατὸς ὑπὸ νεανίσκων, οὐδὲ υἱοὶ τι
tanū pcuſſerunt eum: neq̃ excelſi gigantes
τάνων ἐπάταξαν αὐτόν, οὐδὲ ὑψηλοὶ γίγαντες
ipoſuerūt ſe illi: ſed iudith filia merari
ἐπέθεντο αὐτῷ, ἀλλὰ ἰουδὶθ θυγάτηρ μεραρὶ
in ſpecie faciei ſue diſſoluit eum.
ἐν κάλλει προσώπου αὐτῆς παρέλυσεν αὐτόν.
exuit .n. veſtimētū viduitatis ſue in ex
ἐξεδύσατο γὰρ στολὴν χηρεύσεως αὐτῆς εἰς ὕ=
altatiōe laborantiū iſrl': vnxit faciem
ψος τῶν πονούντων ἰηλ', ἠλείψατο τὸ πρόσω=
ſuam in vnguento: ⁊ colligauit cincinos
πον αὐτῆς ἐν μυρισμῷ, καὶ ἐδήσατο τὰς τρίχ
ſuos in mitra: ⁊ accepit veſtē lineā ad dece=
αὐτῆς ἐν μίτρᾳ, καὶ ἔλαβε στολὴν λινῆν εἰς ἀπά
ptiōe ei⁹. ſandalium eius rapuit oculū
την αὐτοῦ. τὸ σανδάλιον αὐτῆς ἥρπασεν ὀφθαλ
eius: ⁊ pulchritudo eius captiuā fecit
μὸν αὐτοῦ, καὶ τὸ κάλλος αὐτῆς ᾐχμαλώτευσεν
aiam eius. ptrāſiuit pugio ceruicem
ψυχὴν αὐτοῦ. διῆλθεν ὁ ἀκινάκης τὸν τράχηλον
eius. horruerūt perſe audaciam eius: ⁊
αὐτοῦ. ἔφριξαν πέρσαι τὴν τόλμαν αὐτῆς, καὶ
medi cōfidētia eius turbati ſunt. tunc
μῆδοι τὸ θάρσος αὐτῆς ἐταράχθησαν. τότε ἠ
vlulauerūt humiles mei: ⁊ clamauerūt inua
λάλαξαν οἱ ταπεινοί μου, καὶ ἐβόησαν οἱ ἀσθε
lidi mei ⁊ timuerunt: exaltauerūt vocem
νοῦντές μου καὶ ἐπτοήθησαν, ὕψωσαν τὴν φωνὴν
ſuam: ⁊ conuerſi ſunt. filii puellarum cōpūx
αὐτῶν, καὶ ἀνετράπησαν. υἱοὶ κορασίων κατε
rerunt eos: ⁊ ſicut pueros fugienti=
κέντησαν αὐτούς, καὶ ὡς παῖδας αὐτομολούν
um vulnerauerūt eos. perierunt de prelio
των ἐτίτρωσκον αὐτούς. ἀπώλοντο ἐκ παρα=
dn̄i dei mei. cātabo dn̄o hymnū no=
τάξεως κυ θεοῦ μου. ὑμνήσω τῷ κῷ ὕμνον και=
uū. dn̄e magn⁹ es ⁊ pclarus: mirabilis ī virtute
νόν. κε μέγας εἶ καὶ ἔνδοξος, θαυμαστὸς ἐν ἰσχύϊ
⁊ inſuperabilis. tibi ſeruiat omnis
καὶ ἀνυπέρβλητος. σοὶ δουλευσάτω πᾶσα ἡ
creatura tua: qꝛ dixiſti ⁊ facta ſunt. miſiſti
κτίσις σου, ὅτι εἶπας καὶ ἐγενήθησαν. ἀπέστειλας
ſpiritū tuū ⁊ edificauit: ⁊ nō eſt
τὸ πνεῦμά σου καὶ ᾠκοδόμησε, καὶ οὐκ ἔστιν
q̃ reſiſtat voci tue. mōtes.n. a fūdamē
ὃς ἀντιστήσεται τῇ φωνῇ σου. ὄρη γὰρ ἐκ θεμελί

dn̄s nomen ē illi. Qui poſuit ca=
ſtra ſua ī medio ppl'i ſui vt eriperet
nos de manu oīū īimicoꝝ nr̄oꝝ. ve
nit aſſur ex mōtib⁹ ab aqlone ī ml'
titudie fortitudis ſue. Cui⁹ multitu
do obturauit torrētes: & eq eoruꝫ
cooperuerūt valles. Dixit ſe īcēſurū
fines meos & iuuenes meos occiſu
rū gladio: īfātes meos dare ī pdā: &
virgies ī captiuitatē. Dn̄s aūt ops
nocuit eū & tradidit eū in manu fe
mie: & cōfudit eū. Nō.n. cecidit po
tēs eorū a iuuenib⁹: nec filii titā p=
cuſſerūt eū: nec excelſi gigātes īpo
ſuerūt ſe illi: ſꝫ iudith filia merari in
ſpecie faciei ſue diſſoluit eū. Exuit
eñi ſe veſtimēto viduitatis: & īduit
ſe veſtimēto leticie ī exultatiōe filio
rū iſrl'. Vnxit faciē ſuā vnguēto: col
ligauit cīcinos ſuos mitra ad deci=
piēdū illū. Sādalia ei⁹ rapuerūt ocu
los ei⁹: pulchitudo ei⁹ captiuā fecit
aīaꝫ ei⁹. āputauit pugione ceruicē
ei⁹. Horruerūt pſe cōſtātiā eius &
medi audaciā ei⁹. Tūc vlulauerunt
caſtra aſſyriorū: qn̄ apparuerūt hu
miles mei areſcētes ī ſiti. Filii puel=
larū cōpunxerūt eos: & ſicut pueros
fugiētes occiderūt eos. pierūt ī plio a
facie dn̄i dei mei. Hymnū cātemus
dn̄o: hymnū nouū cātem⁹ deo nr̄o
Adonai dn̄e magn⁹ es tu & pclar⁹ ī
virtute: & quē ſupare nēo pōt. Tibi
ſuiat oīs creatura tua: q̄a dixiſti &
facta ſunt: miſiſti ſpm̄ tuū & creata
ſunt: & nō ē q̄ reſiſtat voci tue. Mō
tes a fūdamētis mouebūtur cū aqs
petre ſicut cera liq̄ſcēt aū faciē tuā.
Qui aūt timēt te magni erūt apud
te p oīa. Ve gēti īſurgēti ſup genus
meū. Dn̄s.n. ops vīdicabit ī eis: ī die
iudicii viſitabit illos. Dabit.n. ignē
& vermes ī carnes eorū: vt vrātur
& ſētiāt vſq̃ ī ſēpitnū. Et factū ē p⁹
hec: oīs ppl's p⁹ victoriā vēit ī hierl'm
adorare dn̄m: & mox vt purificati
ſūt obtulerūt oēs holocauſta & vota
& repromiſſiōes ſuas. Porro iudith
vniuerſa vaſa bellica holofernis q̄
dedit illi ppl's & conopeū quod īpa
ſuſtulerat obtulit in anathēa obli=
uiōis. Erat aūt ppl's iocūdus ſm̄ fa
faciē ſctōrū: & p tres mēſes gaudiū
hui⁹ victorie celebratū ē cū iudith.
Poſt dies autē illos vnuſq̄ſq̃ rediit
ī ſua: & iudith magna facta ē in be
thulia & pclarior erat vniuerſe ter
re iſrl'. Erat etiā virtuti caſtitas adiū
cta: ita vt nō cōgnoſceret virū oī=
b⁹ dieb⁹ vite ſue ex quo defūct⁹ eſt
manaſſes vir ei⁹. Erat āt dieb⁹ feſtis
pcedēs cū magna glīa. Māſit āt in
domo viri ſui ānos cētū quīq̃: & di
miſit abrā ſuā liberā: & defūcta eſt
ac ſepulta cū viro ſuo ī bethulia: lu
xitq̃ illā oīs ppl's dieb⁹ ſeptē. In oī
āt ſpatio vite ei⁹ nō fuit q̄ pturba=
ret iſrl': & poſt mortē ei⁹ ānis mul=
tis. Dies āt victorie hui⁹ feſtiuitatis
ab hebreis ī numero ſctōrū dierū
accipitur & colitur a iudeis ex illo
tpe vſq̃ ad pn̄tem diem. Finis.

tis cum aquis mouebūtur: petre vero a
ων σὺν ὕδασι σαλευθήσονται, πέτραι δὲ ἀπὸ
facie tua vt cera liqueſcent. in autē
προσώπου σου ὡς κηρὸς τακήσονται. ἐπὶ δὲ τοῖς
timentibus te tu propiciaberis eis: qm̄
φοβουμένοις σε σὺ εὐιλατεύσεις αὐτοῖς, ὅτι
parū tibi omne ſacrificiū ī odorē ſuauitatis: ⁊
μικρὸν σοι πᾶσα θυσία εἰς ὀσμὴν εὐωδίας, καὶ
minim⁹ omnis adeps ī holocauſtum tuū. at
ἐλάχιστον πᾶν στέαρ εἰς ὁλοκαύτωμά σου. ὁ δὲ
qui timet dn̄m magn⁹ ſemper. veh gētī
φοβούμενος τὸν κν μέγας διαπαντός. οὐαὶ ἔθνε
bus inſurgentibus generi meo. dn̄s omnipo=
σιν ἐπανισταμένοις τῷ γένει μου. κς παντοκρά
tēs vindicabit eos in die iudicii: vt det
τωρ ἐκδικήσει αὐτοὺς ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, δοῦναι
ignē ⁊ vermes in carnes eoꝝ: ⁊ fle=
πῦρ καὶ σκώληκας εἰς σάρκας αὐτῶν, καὶ κλαύ
bunt in ſenſu vſq̃ in ſeculū. vt āt introierūt
σονται ἐν αἰσθήσει ἕως αἰῶνος. ὡς δὲ εἰσῆλθον
in hierl'm: adorauerunt dn̄m. ⁊ mox vt pu=
εἰς ἰλῆμ, προσεκύνησαν τῷ κῷ. καὶ ἡνίκα ἐκα=
rificatus ē ppl's: obtulerunt holocauſta
θαρίσθη ὁ λαός, ἀνήνεγκαν τὰ ὁλοκαυτώματα
ſua ⁊ vota ſua ⁊ dona.
αὐτῶν καὶ τὰ ἑκούσια αὐτῶν καὶ τὰ δόματα.
⁊ obtulit iudith omnia vaſa holofernis
καὶ ἀνέθηκεν ἰουδὶθ πάντα τὰ σκεύη ὁλοφέρνου
que dedit pplus ei: ⁊ conopeū qđ acce
ὅσα ἔδωκεν ὁ λαὸς αὐτῇ, καὶ τὸ κωνώπιον ὃ ἔλα
pit a cubiculo eius in oblationē dn̄o
βεν ἀπὸ τοῦ κοιτῶνος αὐτοῦ εἰς ἀνάθημα τῷ κῷ
dedit. ⁊ erat ppl's iocundus in hierl'm ſm̄
ἔδωκε. καὶ ἦν ὁ λαὸς εὐφραινόμενος εἰς ἰλῆμ κα
faciem ſctōꝝ per mēſes tres: ⁊
τὰ πρόσωπον τῶν ἁγίων ἐπὶ μῆνας τρεῖς, καὶ
iudith cum eis manſit. poſt aūt di=
ἰουδὶθ μετ' αὐτῶν κατέμεινε. μετὰ δὲ τὰς ἡμέ
es hos: rediit vnuſq̄ſq̃ in hereditatē
ρας ταύτας, ἀνέζευξεν ἕκαστος εἰς τὴν κληρονομί
ſuaꝫ: ⁊ iudith abiīt in bethulia: ⁊
αν αὐτοῦ, καὶ ἰουδὶθ ἀπῆλθεν εἰς βετουλούα, καὶ
pmāſit in ſubſtantia ſua. ⁊ erat
κατέμεινεν ἐπὶ τῆς ὑπάρξεως αὐτῆς. καὶ ἐγένε
in tpe ſuo glorioſa in omni ter
το κατὰ τὸν καιρὸν αὐτῆς ἔνδοξος ἐν πάσῃ τῇ
ra. ⁊ multi cupierunt eam. ⁊ nō cognouit vir
γῇ. καὶ πολλοὶ ἐπεθύμησαν αὐτήν. καὶ οὐκ ἔγνω ἀνὴρ
eam oībus diebus vite ſue: ex qua ho:a
αὐτὴν πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτῆς, ἀφ' ἧς ὥρας
defūctus ē manaſſes vir eius: ⁊ appoſit⁹ ē ad
ἀπέθανε μανασσῆς ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, καὶ προσετέθη πρὸς
ppl'm ſuum. ⁊ pcedens erat magna valde.
τὸν λαὸν αὐτοῦ. καὶ προβαίνουσα ἦν μεγάλη σφόδρα.
⁊ ſenuit in domo viri ſui centū quinq̃
καὶ ἐγήρασεν ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς ἑκατὸν πέντε
ānis: ⁊ dimiſit ancillaꝫ ſuam liberam. ⁊ defūcta
ἔτη, καὶ ἀφῆκε τὴν ἅβραν αὐτῆς ἐλευθέραν. καὶ ἀπέθα
eſt in betulua: ⁊ ſepelierunt eā in ſpelūca
νεν εἰς βετουλούα, καὶ ἔθαψαν αὐτὴν ἐν τῷ σπηλαίῳ τοῦ
viri ſui manaſſe: ⁊ luxit eam domus iſrl'
ἀνδρὸς αὐτῆς μανασσῆ, καὶ ἐπένθησεν αὐτὴν ὁ οἶκος ἰηλ
diebus ſeptem. diuiſit aūt ſubſtantias ſuas aū q̄ mo=
ἡμέρας ἑπτά. διεῖλε δὲ τὰ ὑπάρχοντα αὐτῇ πρὸ τοῦ ἀπο
reretur ipſa oībus ppinquis manaſſe viri ſui
θανεῖν αὐτὴν πᾶσι τοῖς ἔγγιστα μανασσῆ τοῦ ἀνδρὸς αὐ=
⁊ ppinquis generis ſui. ⁊ nō erat āplius q̄ terre
τῆς καὶ τοῖς ἔγγιστα τοῦ γένους αὐτῆς. καὶ οὐκ ἦν ἔτι ὁ ἐκφο
reret filios iſrl' in diebus iudith: ⁊ poſt
βῶν τοὺς υἱοὺς ἰηλ ἐν ταῖς ἡμέραις ἰουδὶθ, καὶ μετὰ τὸ
mortem eius diebus multis. Finis iudith.
ἀποθανεῖν αὐτὴν ἡμέρας πολλάς. Τέλος ἰουδίθ.

Digitized by Google

Incipit prologus beati Hieronynimi preſbyteri in librum Heſter.

Librum heſter variis tranſlatoribus conſtat eſſe vitiatũ: quẽ ego de archiuis hebreorũ reuelãs verbum e verbo expreſſius tranſtuli. Quem librũ editio vulgata lacinioſis hinc inde verborũ funibus trahit: addens ea que ex tẽpore dici poterant: & audiri: ſicut ſolitũ eſt ſcholaribus diſciplinis ſumpto themate excogitare qbus verbis vti potuit qui iniuriam paſſus eſt: vel ille qui iniuriã fecit. Vos aũt o paula & euſtochium qm̃ & bibliothecas hebreorũ ſtuduiſtis intrare: & interpretũ certamina cõprobaſtis: tenentes heſter hebraicum librum: per ſingula verba noſtram tranſlationẽ aſpicite: vt poſſitis agnoſcere: me nihil etiam augmentaſſe addendo: ſed fideli teſtimonio ſimpliciter ſicut in hebreo habetur: hiſtoriã hebraicã latine lingue tradidiſſe. Nec affectamus laudes hominũ nec vituperationes expaueſcimus: deo enim placere curantes minas hominũ penitus non timemus: quoniã deus diſſipat oſſa eorum qui hominibus placere deſiderant. & ſm apoſtolũ qui eiuſmodi ſunt: ſerui chriſti eſſe non poſſunt. Rurſum in libro heſter alphabetum ex minio vſq͵ ad theta litterã fecimus diuerſis in locis: volentes. ſ. ſeptuaginta interpretũ ordinem per hoc inſinuare ſtudioſo lectori. Nos enim iuxta morem hebraicũ ordinẽ proſequi etiã in ſeptuaginta editione maluimus.

Explicit prologus.

Trãſ. Gre. lxx. cũ interp̃. latina. Trãſla. B. Hie. Tex. he. heſter. j. Pritiua. heb.

ESTHER. ΕΣΘΗΡ. Ca. i.

A

Et factũ eſt in diebus artaxerxis: hic

a Αἰ ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις ἀρταξέρξου, οὗ

artaxerxes ab india centũ

τος ὁ ἀρταξέρξης ἀπὸ τῆς ἰνδικῆς ἑκατὸν

viginti ſeptẽ puincijs imperauit. in aũt iſtis die-

εἰκοσιεπτὰ χωρῶν ἐκράτησεν. ἐν δὲ ταύταις ταῖς ἡμέ-

bus qñ ſedit in ſolio rex artaxerxes in ſuſis

ραις ὅτε ἐνεθρονίσθη βασιλεὺς ἀρταξέρξης ἐν σούσοις τῇ

ciuitate: in tertio ãno regnãte ipo: ꝯuiuiũ fe

πόλει, ἐν τῷ τρίτῳ ἔτει βασιλεύοντος αὐτοῦ, δοχὴν ἐ-

cit amicis ꝛ reliquis gentib⁹ ꝛ

ποίησε τοῖς φίλοις καὶ τοῖς λοιποῖς ἔθνεσι καὶ τοῖς

pſaꝝ ꝛ medoꝝ inclytis: ꝛ pncipib⁹ ſa

περσῶν καὶ μήδων ἐνδόξοις, καὶ τοῖς ἄρχουσι τῶν σα

trapaꝝ. ꝛ poſt hec poſtꝙ oſtẽdit eis

τραπῶν. καὶ μετὰ ταῦτα μετὰ τὸ δεῖξαι αὐτοῖς τὸν

diuitias regni ſui ꝛ gſiam le

πλοῦτον τῆς βασιλείας αὐτοῦ καὶ τὴν δόξαν τῆς εὐ-

titie ſue in dieb⁹ centũ octoginta: qñ

φροσύνης αὐτοῦ ἐπὶ ἡμέρας ἑκατὸν ὀγδοήκοντα, ὅ-

aũt impleti ſunt dies nuptiaꝝ: fecit

τε δὲ ἀνεπληρώθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ γάμου, ἐποίησεν

rex ꝯuiuiũ gẽtib⁹ iuẽtis in

ὁ βασιλεὺς πότον τοῖς ἔθνεσι τοῖς εὑρεθεῖσιν εἰς τὴν

ciuitate in dieb⁹ ſex: in aula dom⁹ regis

πόλιν ἐπὶ ἡμέρας ἕξ, ἐν αὐλῇ τοῦ οἴκου τοῦ βασιλέ-

ornata byſſinis ꝛ carpaſinis exten-

ως κεκοσμημένη βυσσίνοις καὶ καρπασίνοις τεταμέ-

ſis ſup funiculis byſſinis ꝛ purpureis in taxi

νοις ἐπὶ σχοινίοις βυσσίνοις καὶ πορφυρέοις ἐπὶ κύ-

lis aureis ꝛ argẽteis: in colũnis pariis ꝛ

βοις χρυσοῖς καὶ ἀργυροῖς, ἐπὶ στύλοις παρίνοις καὶ

B

lapideis. lectuli aurei ꝛ argẽtei ſup pauimen

λιθίνοις. κλῖναι χρυσαῖ καὶ ἀργυραῖ ἐπὶ λιθοστρώ-

to ſmaragdini lapidis ꝛ pinini ꝛ parij la

του σμαραγδίτου λίθου καὶ πιννίνου καὶ παρίνου λί-

pidis: ꝛ ſtrat⁹ diaphani varie floribus ornati: po

θου, καὶ στρωμναὶ διαφανεῖς ποικίλως διηνθισμέναι, πο-

cula aurea ꝛ argẽtea: vinũ multũ ꝛ ſuaue: qđ

τήρια χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ. οἶνος πολὺς καὶ ἡδύς, ὃν

ipe rex bibebat. at pot⁹ hic nõ ſm

αὐτὸς ὁ βασιλεὺς ἔπινεν. ὁ δὲ πότος οὗτος οὐ κατὰ

ppoſitã legẽ fuit. ſic aũt voluit rex:

προκείμενον νόμον ἐγένετο. οὕτως δὲ ἠθέλησεν ὁ βα-

ꝛ pcepit diſpẽſatorib⁹ facere volũta-

σιλεύς, καὶ ἐπέταξε τοῖς οἰκονόμοις ποιῆσαι τὸ θέλη-

tẽ eius ꝛ hoim. ꝛ aũt regina fe-

μα αὐτοῦ καὶ τῶν ἀνθρώπων. καὶ ἀστὶ ἡ βασίλισσα ἐποί-

cit ꝯuiuiũ mulierib⁹ in regijs: vbi

ησε πότον ταῖς γυναιξὶν ἐν τοῖς βασιλείοις, ὅπου ὁ

rex artaxerxes. in aũt die ſeptimo hilaris

βασιλεὺς ἀρταξέρξης. ἐν δὲ τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ ἡδέως

factus rex: dixit amã ꝛ bazatha ꝛ char

γενόμενος ὁ βασιλεύς, εἶπε τῷ ἀμὰν καὶ βαζαθὰ καὶ χαρ

bona bagatha ꝛ abagatha ꝛ zethar ꝛ charabas

βωνὰ βαγαθὰ καὶ ἀβαγαθὰ καὶ ζηθὰρ καὶ χαρα-

ſeptẽ eunuchis

βὰς τοῖς ἑπτὰ εὐνούχοις

Incipit liber Heſter.

IN diebꝰ aſſueri qui regnauit ab ĩdia vſq͵ ethiopiã ſup cẽtũ viginti ſeptẽ puĩtiaſ: qñ ſedit ĩ ſolio regni ſui ſuſa ciuitas regni eiꝰ exordiũ fuit. Tertio igitur anno imperii ſui fecerat grande cõuiuiũ cunctis pricipibus: & pueris ſuis fortiſſimis pſarũ & medorũ inclytis & pfectis puinciarũ corã ſe: vt oſñderet diuitias glorie regni ſui: ac magnitudinem atq͵ iactantiam potentie ſue multo tpe centũ videlicet & octoginta diebus. Cumq͵ implerẽtur dies cõuiuii: inuitauit omnẽ pplm qui inuẽtus eſt in ſuſis a maximo vſq͵ ad minimũ: & iuſſit ſepteʒ diebꝰ cõuiuiũ preparari in veſtibulo horti & nemoris qđ regio cultu & mãu cõſitũ erat. Et pẽdebãt ex omi pte tentoria aerei coloris & carbaſini ac hyacinthini ſuſtẽtata funibꝰ biſſinis atq͵ purpureis: qui eburneis circulis inſerti erant & colũnis marmoreis fultiebãtur. Lectuli q͵q͵ aurei & argẽtei: ſup pauimẽtũ ſmaragdino & pario ſtratũ lapide diſpoſiti erãt: qđ mira varietate pictura decorabat. Bibebãt aũt q iuitati erãt aureis poculis: & aliis atq͵ aliis vaſis cibi iferebãtur. Vinũ q͵q͵ vt magnificentia regis dignũ erat abũdans & pcipuũ ponebatur. Nec erat q nolẽtes cogeret ad bibẽdũ ſed ſicut rex ſtatuerat: pponẽs menſis ſingulos de pricipibus ſuis vt ſumeret vnuſq͵ſq͵ qđ vellet. Vaſthi q͵q͵ regia fecit cõuiuiũ feminaꝝ in palatio vbi rex aſſuerꝰ manere cõſueuerat. Itaq͵ die ſeptio cuʒ rex eſſet hilarior: & poſt nimiã potionẽ icaluiſſet mero: pcepit maumã & bazatha & arbona & bagatha & abgatha & zarath & charchas ſeptẽ eunuchis q in cõſpectu eiꝰ miniſtrabãt

וַיְהִי בִּימֵי אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ הוּא | Cap. j. היה יום

אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ הַמֹּלֵךְ מֵהֹדּוּ וְעַד כּוּשׁ | מלך

שֶׁבַע וְעֶשְׂרִים וּמֵאָה מְדִינָה׃ בַּיָּמִים | ישב

הָהֵם כְּשֶׁבֶת הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ עַל

כִּסֵּא מַלְכוּתוֹ אֲשֶׁר בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה׃

בִּשְׁנַת שָׁלוֹשׁ לְמָלְכוֹ עָשָׂה מִשְׁתֶּה | שנה שתה

לְכָל שָׂרָיו וַעֲבָדָיו חֵיל פָּרַס וּמָדַי | שור

הַפַּרְתְּמִים וְשָׂרֵי הַמְּדִינוֹת לְפָנָיו׃ | פנה

בְּהַרְאֹתוֹ אֶת עֹשֶׁר כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ | ראה כבד

וְאֶת יְקָר תִּפְאֶרֶת גְּדוּלָּתוֹ יָמִים | פאר גדל

רַבִּים שְׁמוֹנִים וּמְאַת יוֹם׃ וּבִמְלוֹאת | רבב מאה

הַיָּמִים הָאֵלֶּה עָשָׂה הַמֶּלֶךְ לְכָל | מלא

הָעָם הַנִּמְצְאִים בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה | מצא

לְמִגָּדוֹל וְעַד קָטָן מִשְׁתֶּה שִׁבְעַת | גדל

יָמִים בַּחֲצַר גִּנַּת בִּיתַן הַמֶּלֶךְ׃ חוּר

כַּרְפַּס וּתְכֵלֶת אָחוּז בְּחַבְלֵי בוּץ | אחז

וְאַרְגָּמָן עַל גְּלִילֵי כֶסֶף וְעַמּוּדֵי שֵׁשׁ | גלל עמד

מִטּוֹת זָהָב וָכֶסֶף עַל רִצְפַת בַּהַט | נטה

וָשֵׁשׁ וְדַר וְסֹחָרֶת׃ וְהַשְׁקוֹת בִּכְלֵי | שקה כלה

זָהָב וְכֵלִים מִכֵּלִים שׁוֹנִים וְיֵין | שנה

מַלְכוּת רָב כְּיַד הַמֶּלֶךְ׃ וְהַשְּׁתִיָּה כַדָּת | שתה

אֵין אֹנֵס כִּי כֵן יִסַּד הַמֶּלֶךְ עַל כָּל

רַב בֵּיתוֹ לַעֲשׂוֹת כִּרְצוֹן אִישׁ וָאִישׁ׃ | עשה רצה

גַּם וַשְׁתִּי הַמַּלְכָּה עָשְׂתָה מִשְׁתֵּה

נָשִׁים בֵּית הַמַּלְכוּת אֲשֶׁר לַמֶּלֶךְ

אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ׃ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי כְּטוֹב לֵב | שבע

הַמֶּלֶךְ בַּיָּיִן אָמַר לִמְהוּמָן בִּזְּתָא

חַרְבוֹנָא בִּגְתָא וַאֲבַגְתָא זֵתַר וְכַרְכַּס

שִׁבְעַת הַסָּרִיסִים הַמְשָׁרְתִים אֶת פְּנֵי | סרס שרת פנה

Digitized by Google

הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ׃ לְהָבִיא אֶת בוא
וַשְׁתִּי הַמַּלְכָּה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ בְּכֶתֶר
מַלְכוּת לְהַרְאוֹת הָעַמִּים וְהַשָּׂרִים ראה שור
אֶת יָפְיָהּ כִּי טוֹבַת מַרְאֶה הִיא׃ יפה ראה
וַתְּמָאֵן הַמַּלְכָּה וַשְׁתִּי לָבוֹא בִּדְבַר מאן
הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר בְּיַד הַסָּרִיסִים
וַיִּקְצֹף הַמֶּלֶךְ מְאֹד וַחֲמָתוֹ בָּעֲרָה קצף חמם
בוֹ׃ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לַחֲכָמִים יֹדְעֵי אמר
הָעִתִּים כִּי כֵן דְּבַר הַמֶּלֶךְ לִפְנֵי
כָּל יֹדְעֵי דָּת וָדִין׃ וְהַקָּרֹב אֵלָיו דון
כַּרְשְׁנָא שֵׁתָר אַדְמָתָא תַרְשִׁישׁ
מֶרֶס מַרְסְנָא מְמוּכָן שִׁבְעַת שָׂרֵי
פָּרַס וּמָדַי רֹאֵי פְּנֵי הַמֶּלֶךְ הַיֹּשְׁבִים
רִאשֹׁנָה בַּמַּלְכוּת׃ כְּדָת מַה לַּעֲשׂוֹת
בַּמַּלְכָּה וַשְׁתִּי עַל אֲשֶׁר לֹא עָשְׂתָה
אֶת מַאֲמַר הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ בְּיַד אמר
הַסָּרִיסִים׃ וַיֹּאמֶר מוּמְכָן לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ
וְהַשָּׂרִים לֹא עַל הַמֶּלֶךְ לְבַדּוֹ עָוְתָה עוה
וַשְׁתִּי הַמַּלְכָּה כִּי עַל כָּל הַשָּׂרִים
וְעַל כָּל הָעַמִּים אֲשֶׁר בְּכָל מְדִינוֹת מדן
הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ׃ כִּי יֵצֵא דְבַר
הַמַּלְכָּה עַל כָּל הַנָּשִׁים לְהַבְזוֹת נשה בזה
בַּעְלֵיהֶן בְּעֵינֵיהֶן בְּאָמְרָם הַמֶּלֶךְ
אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ אָמַר לְהָבִיא אֶת וַשְׁתִּי בוא
הַמַּלְכָּה לְפָנָיו וְלֹא בָאָה׃ וְהַיּוֹם הַזֶּה פנה בוא
תֹּאמַרְנָה שָׂרוֹת פָּרַס וּמָדַי אֲשֶׁר אמר שור
שָׁמְעוּ אֶת דְּבַר הַמַּלְכָּה לְכֹל שָׂרֵי
הַמֶּלֶךְ וּכְדַי בִּזָּיוֹן וָקָצֶף׃ אִם עַל בזה
הַמֶּלֶךְ טוֹב יֵצֵא דְבַר מַלְכוּת מִלְּפָנָיו
וְיִכָּתֵב בְּדָתֵי פָרַס וּמָדַי וְלֹא יַעֲבוֹר כתב עבר
אֲשֶׁר לֹא תָבוֹא וַשְׁתִּי לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ בוא
אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וּמַלְכוּתָהּ יִתֵּן הַמֶּלֶךְ נתן
לִרְעוּתָהּ הַטּוֹבָה מִמֶּנָּה׃ וְנִשְׁמַע רעה שמע
פִּתְגָם הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה בְּכָל עשה
מַלְכוּתוֹ כִּי רַבָּה הִיא וְכָל הַנָּשִׁים רבב
יִתְּנוּ יְקָר לְבַעְלֵיהֶן לְמִגָּדוֹל וְעַד נתן גדל

vt introducerent reginã vaſthi corã rege: poſito ſup caput ei⁹ diademate: vt oſtenderet cunctis populis & principibus eius pulchritudinẽ. Erat enĩ pulchra valde. Que renuit: & ad regis iperiũ qđ per eunuchos mãdauerat: venire contẽpſit. Vnde iratus rex & nimio furore ſuccenſus: iterrogauit ſapiẽtes q ex more regio ſemp ei aderant: & illorum faciebat cuncta cõſilio: ſcientiũ leges ac iura maiorum erant aũt primi & pximi charſena & zethar & admatha & tharſis & mares & marſana & mamucha: ſeptẽ duces pſarũ atq₃ medorũ q videbant faciẽ regis: & primi poſt eum reſidere ſoliti erant: cui ſentẽtie vaſthi regina ſubiaceret: que aſſueri regis imperium quod per eunuchos mandauerat: facere noluiſſet. Rñditq₃ mamucha audiẽte rege atq₃ principib⁹. Non ſolũ regem leſit regina vaſthi: ſed & oẽs pp̃los & principes qui ſunt in cunctis prouintiis regis aſſueri. Egredietur enim ſermo regine ad omnes mulieres vt contemnant viros ſuos: & dicãt. Rex aſſuerus iuſſit vt regina vaſthi intraret ad eũ: & illa noluit: atq₃ hoc exẽplo oẽs principũ cõiuges perſarũ atq₃ medorũ paruipendẽt imperia maritorum. Vnde regis iuſta eſt indignatio. Si tibi placet egrediatur edictũ a facie tua & ſcribatur iuxta legem pſarũ atq₃ medorũ quã pteriri illicitũ eſt: vt nequaq̃₃ vltra vaſthi ingrediatur ad regem: ſed regnum illius altera que melior eſt illa accipiat. Et hoc in omne quod latiſſimũ eſt puintiarum tuarũ diuulgetur imperiũ: & cuncte vxores tam maiorum quã

regis artaxerxis: vt introducerẽt regi
τοῦ βασιλέως ἀρταξέρξου, εἰσαγαγεῖν τὴν βασί-
nã ad eũ vt regnare faceret ipſam ⁊ circũponeret
λισσαν πρὸς αὐτὸν βασιλεύειν αὐτὴν καὶ περιθεῖναι
ei diadema: ⁊ mõſtraret eã cũctis prin
αὐτῇ τὸ διάδημα, καὶ δεῖξαι αὐτὴν πᾶσι τοῖς ἄρ-
cipib⁹ ⁊ gẽtib⁹ pulchritudinẽ ei⁹: q₂ pul
χουσι καὶ τοῖς ἔθνεσι τὸ κάλλος αὐτῆς, ὅτι κα-
chra erat. ⁊ nõ obediuit ei aſti regina
λὴ ἦν. καὶ οὐκ εἰσήκουσεν αὐτῷ ἀστὶ ἡ βασίλισσα
vt veniret cũ eunuchis. ⁊ ɔtriſtat⁹ eſt rex
ἐλθεῖν μετὰ τῶν εὐνούχων. καὶ ἐλυπήθη ὁ βασι-
⁊ irat⁹ eſt: ⁊ dixit amicis ſuis: ſecũ
λεὺς καὶ ὠργίσθη, καὶ εἶπε τοῖς φίλοις αὐτοῦ, κα-
dũ hec locuta eſt aſti. facite ergo circa hoc
τὰ ταῦτα ἐλάλησεν ἀστί. ποιήσατε οὖν περὶ τού-
legẽ ⁊ iudiciũ. ⁊ acceſſit ad eũ carſe-
του νόμον καὶ κρίσιν. καὶ προσῆλθεν αὐτῷ καρσε-
na ⁊ ſethar ⁊ admatha ⁊ tharſis ⁊ me
νὰ καὶ σηθὰρ καὶ ἀδμαθὰ καὶ θαρσὶς καὶ μέ-
res ⁊ marſena ⁊ memuchã ſeptẽ princi-
ρες καὶ μαρσενὰ καὶ μεμουχὰν ἑπτὰ ἄρχον-
pes pſa₂ ⁊ medo₂ q̃ ppe re-
τες περσῶν καὶ μήδων οἱ ἐγγὺς τοῦ βασι-
gẽ primi aſſidentes regi.
λέως οἱ πρῶτοι παρακαθήμενοι τῷ βασιλεῖ.
⁊ nunciauerũt ei ſm̃ leges vt
καὶ ἀπήγγειλαν αὐτῷ κατὰ τοὺς νόμους ὡς
oportet facere aſti regine: q₂ nõ fe-
δεῖ ποιῆσαι ἀστὶ τῇ βασιλίσσῃ, ὅτι οὐκ ἐποί-
cit q̃ a rege mãdata fuerãt
ησε τὰ ὑπὸ τοῦ βασιλέως προσταχθέντα
p eunuchos. ⁊ dixit memuchã ad
διὰ τῶν εὐνούχων. καὶ εἶπεν ὁ μεμουχὰν πρὸς
regẽ ⁊ ad pncipes: nõ
τὸν βασιλέα καὶ πρὸς τοὺς ἄρχοντας, οὐ τὸν
regẽ ſolũ leſit aſti regina: ſed
βασιλέα μόνον ἠδίκησεν ἀστὶ ἡ βασίλισσα, ἀλ-
⁊ oẽs pncipes ⁊ du-
λὰ καὶ πάντας τοὺς ἄρχοντας καὶ τοὺς ἡ-
ces regis. ⁊ enim narrauit
γουμένους τοῦ βασιλέως. καὶ γὰρ ἐπιδιηγήσα-
eis xba regine: ⁊ q̃cõ
το αὐτοῖς τὰ ῥήματα τῆς βασιλίσσης, καὶ ὡς ἀν-
tradixit regi. ſicut ergo ɔtradixit regi
τεῖπε τῷ βασιλεῖ. ὡς οὖν ἀντεῖπε τῷ βασιλεῖ
artaxerxi: ſic hodie regna reli
ἀρταξέρξῃ, οὕτως σήμερον αἱ τυραννίδες αἱ λοι-
qua pncipũ pſa₂ ⁊ medo₂ cũ au-
παὶ τῶν ἀρχόντων περσῶν καὶ μήδων ἀκούσα-
dierit ea q̃ regi dicta ſunt ab ea: aude
σαι τὰ τῷ βασιλεῖ λεχθέντα ὑπ' αὐτῆς, τολμή-
bunt ſimilr̃ inhonorare viros ſuos. ſi ergo vi
σουσιν ὁμοίως ἀτιμάσαι τοὺς ἄνδρας αὐτῶν. εἰ οὖν δο-
detur regi: pcipiat edictũ regiũ ⁊ ſcri
κεῖ τῷ βασιλεῖ, προσταξάτω βασιλικὸν καὶ γρα-
batur iuxta leges medo₂ ⁊ perſa₂: ⁊
φήτω κατὰ τοὺς νόμους μήδων καὶ περσῶν, καὶ
ne aliter vtatur: neq₃ ingrediatur vltra regi
μὴ ἄλλως χρησάσθω, μηδὲ εἰσελθέτω ἔτι ἡ βασί-
na ad eũ: ⁊ regnũ eius det
λισσα πρὸς αὐτόν, καὶ τὴν βασιλείαν αὐτῆς δό-
rex mulieri meliori ea. ⁊ au
τω ὁ βασιλεὺς γυναικὶ κρείττονι αὐτῆς. καὶ ἀκου-
diatur lex q̃ a rege: quãcũq₃ fece
σθήτω ὁ νόμος ὁ ὑπὸ τοῦ βασιλέως, ὃν ἂν ποι-
rit in regno ſuo. ⁊ ſic oẽs
ῇ ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ. καὶ οὕτως πᾶσαι
mulieres deferẽt honorẽ vi-
αἱ γυναῖκες περιθήσουσι τιμὴν τοῖς ἀνδρά-
ris ſuis a paupe vſq₃ ad
σιν ἑαυτῶν ἀπὸ πτωχοῦ ἕως

C

D

diuite. ꝛ placuit verbū regi ꝛ
πλουσίου. καὶ ἤρεσεν ὁ λόγος τῷ βασιλεῖ καὶ
principib⁹. ꝛ fecit rex ſicut
τοῖς ἄρχουσι. καὶ ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς καθὰ
locutus eſt memucha. ꝛ miſit in om=
ἐλάλησεν ὁ μεμουχά. καὶ ἀπέστειλεν εἰς πᾶ=
ne regnū per regionē: iuxta
σαν τὴν βασιλείαν κατὰ χώραν, κατὰ τὴν
loq̄lā eoꝝ: itaq; fuit timor eis in
λέξιν αὐτῶν, ὥστε εἶναι φόβον αὐτοῖς ἐν ταῖς
domib⁹ ſuis.
οἰκίαις αὐτῶν.

Ca. 2.

A Et poſt ſmones hos: ceſſa=
Καὶ μετὰ τοὺς λόγους τούτους, ἐκόπα=
uit rex ab indignatiōe: ꝛ memor fuit
σεν ὁ βασιλεὺς τοῦ θυμοῦ, καὶ ἐμνήσθη τῆς
aſti: reminiſcēs que locuta fuit ꝛ quomō cōdē
ἀστί, μνημονεύων ὅσα ἐλάλησε καὶ ὡς κατέ=
nauit eā. ꝛ dixerūt miniſtri re=
κρινεν αὐτήν. καὶ εἶπον οἱ διάκονοι τοῦ βασι=
gis: q̄rant regi puelle īcorrupte
λέως, ζητηθήτω τῷ βασιλεῖ κοράσια ἄφθορα
pulchre ſpecie. ꝛ ſtatuet rex
καλὰ τῷ εἴδει. καὶ καταστήσει ὁ βασιλεὺς
regionū p̄ncipes in vniuerſis p̄uincijs re=
κωμάρχας ἐν πάσαις ταῖς χώραις τῆς βα
gni ſui: ꝛ eligant puellas
σιλείας αὐτοῦ, καὶ ἐπιλεξάτωσαν κοράσια
virgines pulchras ſpecie in ſuſan ciui
παρθενικὰ καλὰ τῷ εἴδει εἰς σοῦσαν τὴν πό
tatē in domū feminaꝝ: ꝛ tradant
λιν εἰς τὸν γυναικῶνα, καὶ παραδοθήτωσαν
eunucho regis cuſtodi mu
τῷ εὐνούχῳ τοῦ βασιλέως τῷ φύλακι τῶν γυ
lieꝝ: ꝛ dent vnguēta ꝛ reliq̄ cu=
ναικῶν, καὶ δοθήτω σμῆγμα καὶ ἡ λοιπὴ ἐπιμέ
ra. ꝛ mulier q̄cūq; placuerit regi: re=
λεια. καὶ ἡ γυνὴ ἣ ἂν ἀρέσῃ τῷ βασιλεῖ, βα=
gnabit pro aſti. ꝛ placuit regi
σιλεύσει ἀντὶ ἀστί. καὶ ἤρεσε τῷ βασιλεῖ τὸ
res: ꝛ fecit ſic. homo erat
πρᾶγμα, καὶ ἐποίησεν οὕτως. καὶ ἄνθρωπος ἦν
iudeus in ſuſis ciuitate: ꝛ nomē ei
ἰουδαῖος ἐν σούσοις τῇ πόλει, καὶ ὄνομα αὐ=
mardoche⁹ filius iairu filij ſemei filij
τῷ μαρδοχαῖος ὁ τοῦ ἰαείρου τοῦ σεμεΐ τοῦ
ciſci de tribu beniamin: q̄ fuerat captiu⁹
κισαίου ἐκ φυλῆς βενιαμίν, ὃς ἦν αἰχμάλω
ex hieruſalē: quā captiuauit nabu=
τος ἐξ ἱερουσαλήμ, ἣν ᾐχμαλώτευσε ναβου=
4.Re. 22.f. chodonoſor rex babylonis. ꝛ erat huic
χοδονόσορ ὁ βασιλεὺς βαβυλῶνος. καὶ ἦν τούτῳ
puella nutrita filia fratris patris
παῖς θρεπτὴ θυγάτηρ ἀδελφοῦ πατρὸς
ſui: ꝛ nomē ei eſther. cū aūt trāſmi=
αὐτοῦ, καὶ ὄνομα αὐτῇ ἐσθήρ. ἐν δὲ τῷ μεταλ
graſſēt ei⁹ parētes: erudiuit eā
λάξαι αὐτῆς τοὺς γονεῖς, ἐπαίδευσεν αὐτὴν
B ſibi in vxorē. ꝛ erat puella pulchra
ἑαυτῷ εἰς γυναῖκα. καὶ ἦν τὸ κοράσιον καλὸν
ſpecie. ꝛ q̄n auditū eſt regis
τῷ εἴδει. καὶ ὅτε ἠκούσθη τὸ τοῦ βασιλέως
imperiū cōgregate ſunt multe puelle in ſu
πρόσταγμα συνήχθησαν πολλὰ κοράσια εἰς σοῦ
ſan ciuitatē ſub manu agai. ꝛ ducta fuit
σαν τὴν πόλιν ὑπὸ χεῖρα ἀγαΐ. καὶ ἤχθη ἐσ=
eſther ad gai cuſtodē mulieꝝ. ꝛ
θὴρ πρὸς γαΐ τὸν φύλακα τῶν γυναικῶν. καὶ
placuit ei puella: ꝛ inuenit grām co
ἤρεσεν αὐτῷ τὸ κοράσιον, καὶ εὗρε χάριν ἐνώ
ram eo.
πιον αὐτοῦ.

minorū deferāt maritis ſuis honorē. Placuit cōſiliū eius regi & principibus: fecitq; iuxta cōſiliū mamucha: & miſit epiſtolas ad vniuerſas prouincias regni ſui: vt queq; gens audire & legere poterat diuerſis linguis & līis: eſſe viros principes ac maiores in domib⁹ ſuis: & hoc p cūctos pp̄los diuulgari.

2.

His itaq; geſtis: poſtq; regis aſueri indignatio deferbuerat: recordatus eſt vaſthi q̄ feciſſet vel que paſſa eſſet. Dixeruntq; pueri regis ac miniſtri eius. Querantur regi puelle virgines ac ſpecioſe: & mittantur qui conſiderent per vniuerſas prouintias puellas ſpecioſas & virgines: & adducāt eas ad ciuitatē ſuſan & tradant eas in domū feminarū ſub māu egei eunuchi qui eſt p̄poſitus & cuſtos mulierū regiarū: & accipiant mundū muliebrē & cetera ad vſus neceſſaria. Et q̄cunq; īter oēs oculis regis placuerit: ipſa regnet p vaſthi. Placuit ſmo regi: & ita vt ſuggeſſerāt iuſſit fieri. Erat vir iudeus in ſuſis ciuitate: vocabulo madocheus fili⁹ iair: filij ſemei: filij cis: de ſtirpe gemini. qui trāſlatus fuerat de hieruſalē tempore quo iechoniam regem iuda nabuchodonoſor rex babylonis trāſtulerat: q fuit nutriti⁹ filie fris ſui edisſe q̄ altero noīe vocabatur heſter: & vtrūq; parentem amiſerat: pulchra nimis & decora facie. Mortuiſq; patre ei⁹ ac mr̄e: mardoche⁹ ſibi eā adoptauit in filiā. Cūq; p crebruiſſet regis imperiū: & iuxta mādatū illi⁹ multe pulchre virgines adducerentur ſuſan: & egeo traderentur eunucho: heſter quoq; īter ceteras puellas ei tradita ē: vt ſuaretur ī nūero feminarū. q̄ placuit ei & īuenit grām in cōſpectu illius

קטן: וייטב הדבר בעיני המלך — יטב
והשרים ויעש המלך כדבר — שור עשה
ממוכן: וישלח ספרים אל כל — שלח
מדינות המלך אל מדינה — דין
ומדינה ככתבה ואל עם ועם
כלשונו להיות כל איש שרר — היה
בביתו ומדבר כלשון עמו: — דבר לשן

אחר הדברים האלה — Cap. ij.
כשך חמת המלך אחשורוש — שכך יחם
זכר את ושתי ואת אשר עשתה — עשה
ואת אשר נגזר עליה: ויאמרו — גזר אמר
נערי המלך משרתיו יבקשו — שרת בקש
למלך נערות בתולות טובות מראה: — בתל טוב
ויפקד המלך פקידים בכל — ראה פקד
מדינות מלכותו ויקבצו את כל — קבץ
נערה בתולה טובת מראה אל
שושן הבירה אל בית הנשים אל — נשה
יד הגא סריס המלך שמר הנשים — סרס
ונתון תמרוקיהן: והנערה אשר — נתן מרק
תיטב בעיני המלך תמלך תחת — יטב מלך
ושתי וייטב הדבר בעיני המלך
ויעש כן: איש יהודי היה בשושן — עשה יהה
הבירה ושמו מרדכי בן יאיר בן
שמעי בן קיש איש ימיני: אשר
הגלה מירושלים עם הגלה אשר — גלה
הגלתה עם יכניה מלך יהודה אשר
הגלה נבוכדנצר מלך בבל: ויהי אמן — היה
את הדסה היא אסתר בת דדו כי
אין לה אב ואם והנערה יפת תאר — יפה
וטובת מראה ובמות אביה ואמה — ראה
לקחה מרדכי לו לבת: ויהי בהשמע — בנה
דבר המלך ודתו ובהקבץ נערות — קבץ
רבות אל שושן הבירה אל יד — רבב
הגי ותלקח אסתר אל בית המלך — לקח
אל יד הגי שמר הנשים: ותיטב — נשה יטב
הנערה בעיניו ותשא חסד לפניו — נשא פנה

Digitized by Google

ויבהל את תמרוקיה ואת מנותיה | בהל מנה
לתת לה ואת שבע הנערות | נתן
הראיות לתת לה מבית המלך | ראה
וישנה ואת נערותיה לטוב בית | שנה
הנשים׃ לא הגידה אסתר את | נגד
עמה ואת מולדתה כי מרדכי צוה | ילד
עליה אשר לא תגיד׃ ובכל יום
ויום מרדכי מתהלך לפני חצר | הלך
בית הנשים לדעת את שלום | ידע שלם
אסתר ומה יעשה בה׃ ובהגיע תר | עשה נגע
נערה ונערה לבוא אל המלך | תור
אחשורוש מקץ היות לה כדת | היה
הנשים שנים עשר חדש כי כן | שנה
ימלאו ימי מרוקיהן ששה חדשים | מלא יום
בשמן המור וששה חדשים | מרק
בבשמים ובתמרוקי הנשים׃ ובזה
הנערה באה אל המלך את כל | בוא
אשר תאמר ינתן לה לבוא עמה | אמר נתן
מבית הנשים עד בית המלך׃
בערב היא באה ובבקר היא שבה אל | שוב
בית הנשים שני אל יד שעשגז | שנה
סריס המלך שמר הפילגשים לא | סרס
תבוא עוד אל המלך כי אם חפץ | בוא
בה המלך ונקראה בשם׃ ובהגיע | קרא נגע
תר אסתר בת אביחיל דד מרדכי | דוד
אשר לקח לו לבת לבוא אל
המלך לא בקשה דבר כי אם
את אשר יאמר הגי סריס המלך | אמר
שמר הנשים ותהי אסתר נשאת | נשא היה
חן בעיני כל ראיה׃ ותלקח אסתר | ראה לקח
אל המלך אחשורוש אל בית
מלכותו בחדש העשירי הוא | עשר
חדש טבת בשנת שבע למלכותו׃ | שנה
ויאהב המלך את אסתר מכל | אהב
הנשים ותשא חן וחסד לפניו | נשא פנה
מכל הבתולות וישם כתר מלכות | כתר שום

Et precepit eunucho vt acceleraret mundū muliebrē & traderet ei ptes ſuas: & ſeptē puellas ſpecioſiſſimas de domo regis: ∞∞∞∞∞∞ & tam ipſam q̄ pediſſequas ei⁹ ornaret atq; excoleret. Que noluit indicare ei ∞∞∞∞∞ populū & patriā ſuām. Mardoche⁹ enī preceperat ei vt de hac re oīno reticeret: q deambulabat quotidie ante veſtibulum ∞∞∞∞∞∞ dom⁹ in qua electe virgines ſeruabantur: curam agens ſalutis heſter: & ſcire volēs qd ei accideret. Cū aūt veniſſet tp̄s ſingularū p ordinē puellarū vt intrarēt ad regē expletis oīb⁹ q̄ ad cultū muliebrē ptinebāt: mēſis duodecim⁹ vertebatur ita dumtaxat vt ſex menſibus ∞∞∞∞∞∞ oleo vngerētur myrrhino: & aliis ſex quibuſdā pigmentis & aromatib⁹ vterentur. ∞∞∞∞∞ Ingrediēteſq; ad regē: quicquid ∞∞∞∞∞ poſtulaſſent ad ornatū pertinēs accipiebāt: & vt eis placuerat compoſite: de triclinio feminarū ad regis cubiculū tranſibāt. Et que īrauerat veſpe egrediebatur mane: atq; inde in ſcd̄as edes deducebātur q̄ ſub manu ſaſagazi eunuchi erant: q concubinis regis preſidebat: nec hēbat ptātem ad regē vltra redeūdi: niſi voluiſſet rex & eā venire iuſſiſſet ex noīe. Euoluto aūt tp̄e p ordinē: inſtabat dies q̄ heſter filia abiahil fr̄is mardochei quā ſibi adoptauerat in filiā deberet intrare ad regem. Que nō q̄ſiuit muliebrē cultū: ſed q̄cunq; voluit egeus eunuchus cuſtos virginū hec ei ad ornatū dedit. Erat enī formoſa valde: & īcredibili pulchritudine oīm oculis graſioſa & amabilis videbatur. Ducta ē itaq; ad cubiculū regis aſueri mēſe decimo q vocabatur thebeth: ſeptīo anno regni eius: & adamauit eam rex pluſquam omnes mulieres: habuitq; gratiam & miām coram eo ſuper oēs mulieres: & poſuit diadema regni

⁊ feſtinauit dare ei vnguentū ⁊ par-
καὶ ἔσπευσε δοῦναι αὐτῇ τὸ σμῆγμα καὶ τὴν με-
tem: ⁊ ſeptē puellas deſignatas
ρίδα, καὶ τὰ ἑπτὰ κοράσια τὰ ἀποδεδειγμένα
ei de domo regis. ⁊ vſus eſt ea bene
αὐτῇ ἐκ βασιλικοῦ. καὶ ἐχρήσατο αὐτῇ καλῶς
⁊ ancillis eius in domo mulier͡ꝝ. ⁊
καὶ ταῖς ἅβραις αὐτῆς ἐν τῷ γυναικῶνι. καὶ
nō indicauit eſther gen⁹ ſuū neq; pa
οὐχ ὑπέδειξεν ἐσθὴρ τὸ γένος αὐτῆς οὐδὲ τὴν πα-
triā. nā mardoche⁹ p̄ceperat ei nō
τρίδα. ὁ γὰρ μαρδοχαῖος ἐνετείλατο αὐτῇ μὴ
ānūtiare. p ſingulos aūt dies deambulabat
ἀπαγγεῖλαι. καθ' ἑκάστην δὲ ἡμέραν περιεπάτει ὁ
mardoche⁹ iuxta aulā muliebrē:
μαρδοχαῖος κατὰ τὴν αὐλὴν τὴν γυναικείαν,
obſeruās qd eſther cōtingeret. hoc enim
ἐπισκοπῶν τί ἐσθὴρ συμβήσεται. οὗτος γὰρ
erat tp̄s puelle vt introiret ad re-
ἦν καιρὸς κορασίου εἰσελθεῖν πρὸς τὸν βασι-
gem cū impleret mēſes duodecim: ſic
λέα ὅταν ἀναπληρώσῃ μῆνας δεκαδύο. οὕ-
enim implent dies cura-
τως γὰρ ἀναπληροῦνται αἱ ἡμέραι τῆς θερα-
tionis. mēſes ſex in aromatib⁹ ⁊ in
πείας. μῆνας ἓξ ἐν τοῖς ἀρώμασι καὶ ἐν τοῖς
pigmētis mulier͡ꝝ: ⁊ mēſes ſex vngūt
σμήγμασι τῶν γυναικῶν, καὶ μῆνας ἓξ ἀλεί-
tur myrrhino oleo: ⁊ tūc ingredi-
φονται σμυρνίνῳ ἐλαίῳ, καὶ τότε εἰσπο-
unt ad regē. ⁊ cuicūq; dixiſſ
ρεύονται πρὸς τὸν βασιλέα. καὶ ᾧ ἂν εἴπῃ
vt daret ipſaꝫ vt ingrederet ad eū a
παραδώσει αὐτὴν συνεισέρχεσθαι αὐτῷ ἀπὸ C
domo mulier͡ꝝ vſq; ad domū regis: veſpere
τοῦ γυναικῶνος ἕως τῶν βασιλείων, δείλης
ingredit. ⁊ ad veſperā regredit
εἰσπορεύεται. καὶ πρὸς ἑσπέραν ἀποτρέχει
in domū mulier͡ꝝ ſecundā: vbi gai eu
εἰς τὸν γυναικῶνα τὸν δεύτερον, οὗ γαὶ ὁ εὐ-
nuchus regis cuſtos mulier͡ꝝ:
νοῦχος τοῦ βασιλέως ὁ φύλαξ τῶν γυναικῶν,
⁊ nō ampli⁹ ingredit ad regē:
καὶ οὐκέτι εἰσπορεύεται πρὸς τὸν βασιλέα,
niſi vocaret nomine. cū aūt adimpleret
ἐὰν μὴ κληθῇ ὀνόματι. ἐν δὲ τῷ ἀναπληροῦσθαι
tēpus eſther filie abichail fra-
τὸν χρόνον ἐσθὴρ τῆς θυγατρὸς ἀβιχαὶλ ἀδελ-
tris patris mardochei vt intraret ad re
φοῦ πατρὸς μαρδοχαίου εἰσελθεῖν εἰς τὸν βα-
gē: nihil ſp̄euit eoꝝ q̄ mādauit ei
σιλέα, οὐδὲν ἠθέτησεν ὧν ἐνετείλατο αὐτῇ ὁ
eunuchus cuſtos mulier͡ꝝ. erat.n. eſther
εὐνοῦχος ὁ φύλαξ τῶν γυναικῶν. ἦν γὰρ ἐσθὴρ
inueniens grām apud oēs viden-
εὑρίσκουσα χάριν παρὰ πάντων τῶν βλεπόν-
tes eā. ⁊ introiuit eſther ad artaxer-
των αὐτήν. καὶ εἰσῆλθεν ἐσθὴρ πρὸς ἀρταξέρ-
xen regem decimo menſe q eſt te-
ξην τὸν βασιλέα τῷ δεκάτῳ μηνί ὅς ἐστιν τη-
beth: ſeptimo anno regni ei⁹.
βήθ, τῷ ἑβδόμῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ.
⁊ adamauit rex eſther: ⁊ inuenit grām
καὶ ἠράσθη ὁ βασιλεὺς ἐσθήρ, καὶ εὗρε χάριν
vltra oēs virgines. ⁊ impoſuit
παρὰ πάσας τὰς παρθένους· καὶ ἐπέθηκεν
ei diadema
αὐτῇ τὸ διάδημα ∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞

∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞

∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞

Digitized by Google

muliebre. ⁊ fecit rex cōuiuiū oī
τὸ γυναικεῖον. καὶ ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς πότον πᾶ
b⁹ amicis ſuis ⁊ poteſtatib⁹ in die
D σι τοῖς φίλοις αὐτοῦ καὶ ταῖς δυνάμεσιν ἐπὶ ἡμέ
bus ſeptē: ⁊ exaltauit nuptias eſther: ⁊ remiſſionē
ρας ἑπτά, καὶ ὕψωσε τοὺς γάμους ἐσθήρ, καὶ ἄφεσιν
fecit his q̄ ſub regno ſuo: at mardo-
ἐποίησε τοῖς ὑπὸ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ. ὁ δὲ μαρδο-
cheus inſeruiebat in aula at eſther nō demō-
χαῖος ἐθεράπευεν ἐν τῇ αὐλῇ. ἡ δὲ ἐσθὴρ οὐχ ὑπέ-
ſtrauit patriā ſuā: ſic enim mādauerat
δειξε τὴν πατρίδα αὐτῆς, οὕτως γὰρ ἐνετείλατο
ei mardoche⁹: vt timeret deū ⁊ faceret
αὐτῇ μαρδοχαῖος, φοβεῖσθαι τὸν θεὸν καὶ ποιεῖν
precepta eius ſicut erat cū eo. ⁊
τὰ προστάγματα αὐτοῦ καθὼς ἦν μετ᾽ αὐτοῦ. καὶ
eſther nō mutauit educationē ſuā. ⁊ cōtriſtati
ἐσθὴρ οὐ μετήλλαξε τὴν ἀγωγὴν αὐτῆς. καὶ ἐλυπή-
ſunt duo eunuchi regis ⁊ p̄ncipes
Infra. 6.a.⁊ i fra.12.a. θησαν οἱ δύο εὐνοῦχοι τοῦ βασιλέως καὶ οἱ ἀρχι
cuſtodie corporis: eo q̄ adduct⁹ ē mardocheus: ⁊
σωματοφύλακες, ὅτι προήχθη μαρδοχαῖος, καὶ
q̄rebāt interficere artaxerxē regē.
ἐζήτουν ἀποκτεῖναι ἀρταξέρξην τὸν βασιλέα.
⁊ patefactū ē mardocheo verbū: ⁊ ſignificauit ū
καὶ ἐδηλώθη μαρδοχαίῳ ὁ λόγος, καὶ ἐσήμανεν αὐ
lud eſther: ⁊ ipſa manifeſtauit regi
τὸν τῇ ἐσθήρ, καὶ αὐτὴ ἐνεφάνισε τῷ βασιλεῖ τὰ
inſidias. at rex examinauit duos
τῆς ἐπιβουλῆς. ὁ δὲ βασιλεὺς ἤτασε τοὺς δύο
eunuchos ⁊ ſuſpēdit eos. ⁊ iuſſit
εὐνούχους καὶ ἐκρέμασεν αὐτούς. καὶ ἐπέταξεν ὁ
rex vt ſcriberēt in memoriali in re
βασιλεὺς καταγράψαι εἰς μνημόσυνον ἐν τῇ βα
gia bibliotheca pro beneuolētia mardochei
σιλικῇ βιβλιοθήκῃ ὑπὲρ τῆς εὐνοίας μαρδοχαίου
in laude.
ἐν ἐγκωμίῳ. Ca.3.
A Infra.eo POſt hec exaltauit rex arta
Μετὰ ταῦτα ἐδόξασεν ὁ βασιλεὺς ἀρτα
xerxes amā filiū amadathi ugeū: ⁊ exaltauit eū:
ξέρξης ἀμὰν τὸν ἀμαδάθου βουγαῖον, καὶ ὕψωσεν αὐ
⁊ p̄ocedebat oībus amicis ſu-
τόν, καὶ ἐπρωτοβάθρει πάντων τῶν φίλων αὐ-
is. ⁊ oēs q̄ in aula adorabāt eū:
τοῦ. καὶ πάντες οἱ ἐν τῇ αὐλῇ προσεκύνουν αὐ-
ſic enim p̄ceperat rex vt facerēt.
τῷ, οὕτως γὰρ προσέταξεν ὁ βασιλεὺς ποιῆσαι.
at mardocheus nō adorabat eū. ⁊ dixe-
ὁ δὲ μαρδοχαῖος οὐ προσεκύνει αὐτῷ. καὶ ἐλά-
rūt q̄ in aula regis mardocheo:
λησαν οἱ ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ βασιλέως μαρδοχαίῳ,
mardochee q̄d obaudis q̄ a re
μαρδοχαῖε τί παρακούεις τὰ ὑπὸ τοῦ βασι-
ge dicūtur? per ſingulos dies loquebanť ei:
λέως λεγόμενα, καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν ἐλάλουν αὐτῷ,
⁊ nō obediuit eis. ⁊ nūciauerūt
καὶ οὐχ ὑπήκουσεν αὐτοῖς. καὶ ὑπέδειξαν τῷ
amā mardocheū regis dictis cō-
ἀμὰν μαρδοχαῖον τοῖς τοῦ βασιλέως λόγοις ἀν
tradicentē: ⁊ nūciauit eis mardoche-
τιτασσόμενον, καὶ ὑπέδειξεν αὐτοῖς μαρδοχαῖ
us: q̄m iudeus eſt. ⁊ cognoſcens amā q̄ nō
ος, ὅτι ἰουδαῖός ἐστιν. καὶ ἐπιγνοὺς ἀμὰν ὅτι οὐ
adorat eū mardocheus: irat⁹ eſt valde:
προσκυνεῖ αὐτῷ μαρδοχαῖος, ἐθυμώθη σφόδρα,

B

in capite eius: feciťq; eā regnare in loco vaſthi. Et iuſſit cōuiuiū p̄parari p̄magnificū cūctis principib⁹ & ſeruis ſuis & p̄ cōiunctione & nuptiis heſter. Et dedit requiē vniuerſis prouintiis: ac dona largitus eſt iuxta magnificentiā principalē. Cūq; & ſc̄do q̄rerentur virgīes & cōgregarētur mardoche⁹ manebat ad ianuā regis: necdū p̄diderat heſter patriā & populū ſuū: iuxta mādatū eius. Quicquid enim ille precipiebat: obſeruabat heſter: & ita cūcta faciebat: vt eo t̄pe ſolita erat quo eā paruulā nutriebat. Eo igitur tēpore quo mardoche⁹ ad regis ianuā morabatur: irati ſunt bagathā & thares duo eunuchi regis q̄ ianitores erant & in primo palatii limine reſidebāt: voluerūtq; inſurgere in regē & occidere eū. Q̄d mardocheū non latuit. Statimq; nūciauit regine heſter: & illa regi ex nomine mardochei q̄ ad ſe rem detulerat. Queſitū eſt & īuentū: & appēſus ē vterq; eorū in patibulo. Mandatūq; ē hiſtoriis: & annalib⁹ traditū corā rege.

POſt hec 3.
rex aſſuerus exaltauit aman filiū amadathi qui erat de ſtirpe agag: & poſuit ſolium eius ſuper oīs principes quos habebat. Cunctiq; ſerui regis qui in forib⁹ palatii verſabātur flectebant genua: & adorabāt aman. Sic enī p̄ceperat eis īperator. Sol⁹ mardoche⁹ nō flectebat genu: neq; adorabat eū. Cui dixerūt pueri regis q̄ ad fores palatii reſidebant. Cur p̄ter ceteros non obſeruas mandatum regis? Cūq; hoc crebrius dicerent: & ille nollet audire: nūciauerunt aman: ſcire cupientes vtrū p̄ſeueraret in ſn̄ia. Dixerat enim eis ſe eſſe iudeū. Quod cū audiſſet aman & expimēto p̄baſſet q̄ mardoche⁹ nō ſibi flecteret genu: nec ſe adoraret: iratus eſt valde: & p̄ nihilo duxit in vnū

בראשה וימליכה תחת ושתי׃ — מלך
ויעש המלך משתה גדול לכל — עשה שתה גדל
שריו ועבדיו את משתה אסתר — שור
והנחה למדינות עשה ויתן — נוח מדן
משאת כיד המלך׃ ובהקבץ — נתן נשא
בתולות שנית ומרדכי ישב בשער — קבץ שנה
המלך׃ אין אסתר מגדת מולדתה — נגד ילד
ואת עמה כאשר צוה עליה
מרדכי ואת מאמר מרדכי אסתר — אמר
עשה כאשר היתה באמנה אתו׃ — היה
בימים ההם ומרדכי ישב בשער — יום
המלך קצף בגתן ותרש שני — שנה
סריסי המלך משמרי הסף — סרס
ויבקשו לשלח יד במלך אחשורש׃ — בקש
ויודע הדבר למרדכי ויגד — ידע נגד
לאסתר המלכה ותאמר אסתר — אמר
למלך בשם מרדכי׃ ויבקש הדבר
וימצא ויתלו שניהם על עץ ויכתב — מצא תלה
בספר דברי הימים לפני המלך׃ — כתב פנה
אחר הדברים האלה — Cap. iij.
גדל המלך אחשורוש את המן
בן המדתא האגגי וינשאהו וישם — נשא שום
את כסאו מעל כל השרים אשר — שור
אתו׃ וכל עבדי המלך אשר
בשער המלך כרעים ומשתחוים — שחה
להמן כי כן צוה לו המלך ומרדכי
לא יכרע ולא ישתחוה׃ ויאמרו — כרע
עבדי המלך אשר בשער המלך
למרדכי מדוע אתה עובר את — ידע עבר
מצות המלך׃ ויהי כאמרם אליו — צוה היה
יום ויום ולא שמע אליהם ויגידו — נגד
להמן לראות היעמדו דברי — ראה עמד
מרדכי כי הגיד להם אשר הוא
יהודי׃ וירא המן כי אין מרדכי — ראה
כרע ומשתחוה לו וימלא המן — מלא
חמה׃ ויבז בעיניו לשלח יד — בזה

Digitized by Google

בְּמָרְדֳּכַי לְבַדּוֹ כִּי הִגִּידוּ לוֹ אֶת עַם   בָּדַד
מָרְדֳּכָי וַיְבַקֵּשׁ הָמָן לְהַשְׁמִיד אֶת   בָּקַשׁ שָׁמַד
כָּל הַיְּהוּדִים אֲשֶׁר בְּכָל מַלְכוּת
אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ עַם מָרְדֳּכָי ׃ בַּחֹדֶשׁ
הָרִאשׁוֹן הוּא חֹדֶשׁ נִיסָן בִּשְׁנַת
שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה לַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ
הִפִּיל פּוּר הוּא הַגּוֹרָל לִפְנֵי הָמָן   נָפַל
מִיּוֹם לְיוֹם וּמֵחֹדֶשׁ לְחֹדֶשׁ שְׁנֵים   פָּנָה
עָשָׂר הוּא חֹדֶשׁ אֲדָר ׃ וַיֹּאמֶר הָמָן   אָמַר
לַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ יֶשְׁנוֹ עַם אֶחָד   יָשַׁה
מְפוּזָּר וּמְפֹרָד בֵּין הָעַמִּים בְּכֹל   פָּזַר פָּרַד
מְדִינוֹת מַלְכוּתֶךָ וְדָתֵיהֶם שֹׁנוֹת   דִּין שָׁנָה
מִכָּל עָם וְאֶת דָּתֵי הַמֶּלֶךְ אֵינָם
עֹשִׂים וְלַמֶּלֶךְ אֵין שֹׁוֶה לְהַנִּיחָם ׃   נוּחַ
אִם עַל הַמֶּלֶךְ טוֹב יִכָּתֵב לְאַבְּדָם   כָּתַב
וַעֲשֶׂרֶת אֲלָפִים כִּכַּר כֶּסֶף אֶשְׁקוֹל   שָׁקַל
עַל יְדֵי עֹשֵׂי הַמְּלָאכָה לְהָבִיא אֶל   עָשָׂה לָאַךְ
גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ ׃ וַיָּסַר הַמֶּלֶךְ אֶת טַבַּעְתּוֹ   בּוֹא סוּר
מֵעַל יָדוֹ וַיִּתְּנָהּ לְהָמָן בֶּן הַמְּדָתָא   נָתַן
הָאֲגָגִי צֹרֵר הַיְּהוּדִים ׃ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ   צוּר יָדָה
לְהָמָן הַכֶּסֶף נָתוּן לָךְ וְהָעָם לַעֲשׂוֹת   נָתַן
בּוֹ כַּטּוֹב בְּעֵינֶיךָ ׃ וַיִּקָּרְאוּ סֹפְרֵי   עָשָׂה
הַמֶּלֶךְ בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בִּשְׁלֹשָׁה   קָרָא
עָשָׂר יוֹם בּוֹ וַיִּכָּתֵב כְּכָל אֲשֶׁר צִוָּה
הָמָן אֶל אֲחַשְׁדַּרְפְּנֵי הַמֶּלֶךְ וְאֶל
הַפַּחוֹת אֲשֶׁר עַל מְדִינָה וּמְדִינָה   פֶּחָה
וְאֶל שָׂרֵי עַם וָעָם מְדִינָה וּמְדִינָה   שׂוּר
כִּכְתָבָהּ וְעַם וָעָם כִּלְשׁוֹנוֹ בְּשֵׁם
הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרֹשׁ נִכְתָּב וְנֶחְתָּם   כָּתַב חָתַם
בְּטַבַּעַת הַמֶּלֶךְ ׃ וְנִשְׁלֹחַ סְפָרִים בְּיַד   שָׁלַח
הָרָצִים אֶל כָּל מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ   רוּץ
לְהַשְׁמִיד לַהֲרֹג וּלְאַבֵּד אֶת כָּל   שָׁמַד
הַיְּהוּדִים מִנַּעַר וְעַד זָקֵן טַף וְנָשִׁים   נָשָׁה
בְּיוֹם אֶחָד בִּשְׁלוֹשָׁה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ
שְׁנֵים עָשָׂר הוּא חֹדֶשׁ אֲדָר ׃ וּשְׁלָלָם
לָבוֹז ׃ פַּתְשֶׁגֶן הַכְּתָב לְהִנָּתֵן דָּת   בָּזַז נָתַן

mardocheũ mittere ma
nus ſuas: audierat eni q̄
eſſet gentis iudee: magiſ
q̄ voluit
omnem iudeorum qui
erant in regno
aſſueri perdere natio-
nem. Menſe
primo cuius vocabulũ
eſt niſan anno
duodecimo regni aſſue
ri
miſſa eſt ſors in vrna q̄
hebraice dicitur phur co
rã aman q̄ die & q̄ mẽſe
gens iudeorũ deberet in
terfici: & exiuit menſis
duodecim⁹ qui vocatur
adar. Dixitq; amã regi
aſſuero. Eſt pp̄ls p̄ oẽs
p̄uincias regni tui diſ-
perſus & a ſe mutuo ſe-
paratus: nouis vtens le-
gibus & cerimoniis:
& inſup̄ regis ſcita con
tẽnens. Et optime noſti
q̄ non expediat regno
tuo vt inſoleſcat per licen
tiã. Si tibi placet decer
ne vt pareat:
& decem milia talento-
rum appendam arcariis
gaze tue. Tulit ergo
rex anulũ q̄ vtebatur
de manu ſua: & dedit eũ
amã filio amadathai de
progenie agag hoſti iu-
deorum: dixitq;
ad eum. Argentũ q̄d tu
polliceris tuũ ſit: d̄e pp̄lo
age quod tibi placet.
Vocatiq; ſunt ſcribe
regis menſe primo ni-
ſan: tertiadecima
die eiuſdem menſis &
ſcriptum eſt vt iuſſerat
aman ad omnes ſatra-
pas regis &
iudices p̄uinciarũ diuer
ſarũq; gentiũ: vt queq;
gens legere poterat & au
dire p̄ varietate linguarũ
ex nomine regis aſſueri
& littere ſignate
ipſius anullo miſſe
ſunt per
curſores regis ad vni-
ueſas p̄uicias: vt occide
rent atq; delerent om̃es
iudeos a puero vſq; ad
ſenẽ puulos & mulieres
vno die: hoc eſt tertiode
cimo menſis
duodecimi qui vocatur
adar: & bona eorum
diriperent. Summa aũt
epiſtolarum hec fuit: vt

ⲧ decreuit delere oẽs q̄ ſub
καὶ ἐβουλεύσατο ἀφανίσαι πάντας τοὺς ὑπὸ τὴν
artaxerxis regno iudeos. ⲧ fecit decre-
ἀρταξέρξου βασιλείαν ἰουδαίους. καὶ ἐποίησε ψήφι-
tũ in anno duodecimo regni artaxerxis:
σμα ἐν ἔτει δωδεκάτῳ τῆς βασιλείας ἀρταξέρξου,
ⲧ miſit ſortes dieꝫ ex die: ⲧ mẽſeꝫ ex mẽ
καὶ ἔβαλε κλήρους ἡμέραν ἐξ ἡμέρας, καὶ μῆνα ἐκ μη-
ſeꝫ vt pderet in vna die gen⁹ mardo-
νός, ὥστε ἀπολέσαι ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ τὸ γένος μαρδο-
chei. ⲧ cecidit ſors in quartadeci-
χαίου. καὶ ἔπεσεν ὁ κλῆρος εἰς τὴν τεσσαρεσκαιδε-
ma menſis q̄ eſt adar. ⲧ locut⁹ eſt ad
κάτην τοῦ μηνός ὅς ἐστιν ἀδάρ. καὶ ἐλάλησε πρὸς τὸν   Infra. 9.c.
regẽ artaxerxẽ dicẽs: eſt gens puer-
βασιλέα ἀρταξέρξην λέγων, ὑπάρχει ἔθνος διεσπαρ-
ſa int̄ gẽtes in omni regno tuo. at
μένον ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἐν πάσῃ τῇ βασιλείᾳ σου. οἱ δὲ
leges eoꝝ extrãee pret oẽs gẽtes. at   C
νόμοι αὐτῶν ἔξαλλοι παρὰ πάντα τὰ ἔθνη. τῶν δὲ
legi regis nõ obediũt: ⲧ nõ expedit   Infra. 15.b.
νόμων τοῦ βασιλέως παρακούουσι, καὶ οὐ συμφέρει
regi dimittere eos: ſi placet regi
τῷ βασιλεῖ ἐᾶσαι αὐτούς, εἰ δοκεῖ τῷ βασιλεῖ
decernat perdere eos. et ego deſcribã
δογματισάτω ἀπολέσαι αὐτούς· κἀγὼ διαγράψω
in gazophylaciũ regis argenti talẽto-
εἰς τὸ γαζοφυλάκιον τοῦ βασιλέως ἀργυρίου ταλάν-
rũ decẽ milia. ⲧ tollẽs rex anu
των μύρια. καὶ περιελόμενος ὁ βασιλεὺς τὸν δακτύ-
lũ: dedit in man⁹ aman vt ſigillaret in-
λιον, ἔδωκεν εἰς χεῖρας τῷ ἀμὰν σφραγίσαι κα-
cta ſcripta cõtra iudeos. ⲧ di-
τὰ τὰ γεγραμμένα κατὰ τῶν ἰουδαίων. καὶ εἶ-
xit rex aman: argentũ quidẽ habe:
πεν ὁ βασιλεὺς τῷ ἀμάν, τὸ μὲν ἀργύριον ἔχε, τῷ
at gẽte vtere vt volueris. ⲧ vocati ſunt ſcri-
δὲ ἔθνει χρῶ ὡς θέλεις. καὶ ἐκλήθησαν οἱ γραμ-
be regis mẽſe primo tertia
ματεῖς τοῦ βασιλέως μηνὶ πρώτῳ τῇ τρισκαι-
decima: ⲧ ſcripſerũt vt iuſſerat amã
δεκάτῃ, καὶ ἔγραψαν ὡς ἐπέταξεν ἀμὰν τοῖς
ducibus ⲧ p̄ncipib⁹ per oẽm regio
στρατηγοῖς καὶ τοῖς ἄρχουσι κατὰ πᾶσαν χώ-   D
nẽ ab india vſq; ad ethiopiã cen-
ραν ἀπὸ ἰνδικῆς ἕως τῆς αἰθιοπίας ταῖς ἑκα-
tũ viginti regionib⁹: et p̄ncipib⁹
τὸν εἰκοσιεπτὰ χώραις, τοῖς τε ἄρχουσι τῶν
gentiũ iuxta eoꝝ dictionẽ p̄ artaxerxẽ
ἐθνῶν κατὰ τὴν αὐτῶν λέξιν διὰ ἀρταξέρξου τοῦ
regẽ. ⲧ miſſum eſt p̄ ſcriptores in
βασιλέως. καὶ ἀπεστάλη διὰ βιβλιογράφων εἰς
artaxerxis regnũ: vt deleret gen⁹
τὴν ἀρταξέρξου βασιλείαν, ἀφανίσαι τὸ γένος
iudeoꝝ in die vna mẽſis duodecimi:
τῶν ἰουδαίων ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ μηνὸς δωδεκάτου,
q̄ eſt adar ⲧ diriperẽt bona eo-
ὅς ἐστιν ἀδάρ καὶ διαρπάσαι τὰ ὑπάρχοντα αὐ-
rũ. at exẽplaria epiſtolaꝝ ſubiecta fuerũt
τῶν. τὰ δὲ ἀντίγραφα τῶν ἐπιστολῶν ἐξετίθετο

Digitized by Google

Infra. 8.d.

per regiones: et imperatum fuit omnibus paratos eſſe
κατὰ χώραν, καὶ προσετάγη πᾶσιν ἑτοίμους εἶναι
ad diem hunc. properabat autem res et
εἰς τὴν ἡμέραν ταύτην. ἐσπεύδετο δὲ τὸ πρᾶγμα καὶ
in ſuſas: at rex et aman epulabantur:
εἰς σοῦσαν, ὁ δὲ βασιλεὺς καὶ ἀμὰν ἐκωθωνίζοντο,
turbabatur autem ciuitas.
ἐταράσσετο δὲ ἡ πόλις. Ca. 4.

A Et mardocheus cognoſcens quod conſummatum fuerat:
Ὁ δὲ μαρδοχαῖος ἐπιγνοὺς τὸ συντελούμενον,
ſcidit veſtimenta ſua et indutus eſt ſacco et
διέρρηξε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ ἐνεδύσατο σάκκον καὶ
conſperſus fuit cinere et ſaliens per pla-
κατεπάσατο σποδὸν καὶ ἐκπηδήσας διὰ τῆς πλα-
team ciuitatis: clamabat voce magna: tollitur gens
τείας τῆς πόλεως, ἐβόα φωνῇ μεγάλῃ, αἴρεται ἔθνος
que nihil iniuſte egit. et venit vſque ad ianuam re-
μηδὲν ἠδικηκός. καὶ ἦλθεν ἕως τῆς πύλης τοῦ βα-
gis et ſtetit. non enim erat ei licitum ingredi in
σιλέως καὶ ἔστη. οὐ γὰρ ἦν αὐτῷ ἐξὸν εἰσελθεῖν εἰς τὴν
aulam ſaccum habenti et cinerem. et in omni regio
αὐλὴν σάκκον ἔχοντι καὶ σποδόν. καὶ ἐν πάσῃ χώ-
ne vbi expoſite fuerant littere: clamor et plan-
ρᾳ οὗ ἐξετίθετο τὰ γράμματα, κραυγὴ καὶ κοπε-
ctus et luctus magnus iudeis: et ſaccum
τὸς καὶ πένθος μέγα τοῖς ἰουδαίοις, καὶ σάκκον
et cinerem ſtrauerant ſibi. et ingreſſe ſunt
καὶ σποδὸν ἔστρωσαν ἑαυτοῖς. καὶ εἰσῆλθον αἱ
ancille et eunuchi regine: et annuntiaue
B ἅβραι καὶ οἱ εὐνοῦχοι τῆς βασιλίσσης, καὶ ἀνήγγει-
runt ei. et turbata fuit cum audiuit quod factum fuerat:
λαν αὐτῇ. καὶ ἐταράχθη ἀκούσασα τὸ γεγονός,
et miſit ornare mardocheum: et auferre
καὶ ἀπέστειλε στολίσαι τὸν μαρδοχαῖον, καὶ ἀφελέσθαι
eius ſaccum. ille autem non perſuaſus eſt. at eſther vo-
αὐτοῦ τὸν σάκκον. ὁ δὲ οὐκ ἐπείσθη. ἡ δὲ ἐσθὴρ προσ-
cauit athach eunuchum ſuum qui aſſiſta-
εκαλέσατο ἀθὰχ τὸν εὐνοῦχον αὐτῆς ὃς παρειστή-
bat ei: et miſit vt ſciret ipſa a mar
κει αὐτῇ, καὶ ἀπέστειλε μαθεῖν αὐτῇ παρὰ τοῦ μαρ-
docheo rem diligenter. at mardocheus indicauit ei
δοχαίου τὸ ἀκριβές. ὁ δὲ μαρδοχαῖος ὑπέδειξεν αὐ-
quod factum fuerat et promiſſionem quam promiſit
τῷ τὸ γεγονὸς καὶ τὴν ἐπαγγελίαν ἣν ἐπηγγείλατο
aman regi in theſauros talentorum decem millia:
ἀμὰν τῷ βασιλεῖ εἰς τὴν γάζαν ταλάντων μυρίων,
vt perderet iudeos: et exemplar quod
ἵνα ἀπολέσῃ τοὺς ἰουδαίους. καὶ τὸ ἀντίγραφον τὸ
in ſuſis expoſitum vt perderent eos:
ἐν σούσοις ἐκτεθὲν ὑπὲρ τοῦ ἀπολέσθαι αὐτούς,
dedit ei vt indicaret eſther. et dixit ei: vt preci
ἔδωκεν αὐτῷ δεῖξαι τῇ ἐσθήρ. καὶ εἶπεν αὐτῷ, ἐντεί-
peret ei ingredienti petere a re
λασθαι αὐτῇ εἰσελθούσῃ παραιτήσασθαι τὸν βα-
ge: et deprecari eum pro populo memor
σιλέα, καὶ ἀξιῶσαι αὐτὸν περὶ τοῦ λαοῦ μνησθεῖ-
dierum humilitatis tue: vt nutrita fuiſti in ma
σα ἡμερῶν ταπεινώσεώς σου, ὡς ἐτράφης ἐν χει-
nu mea: quia aman ſecundus a rege: lo-
ρί μου, διότι ἀμὰν ὁ δευτερεύων τῷ βασιλεῖ, ἐλά-
cutus eſt contra nos in mortem: inuoca dominum:
λησε καθ᾽ ἡμῶν εἰς θάνατον, ἐπικάλεσαι τὸν κύριον,
et loquere regi pro nobis, et libera nos
C καὶ λάλησον τῷ βασιλεῖ περὶ ἡμῶν. καὶ ῥῦσαι ἡμᾶς
a morte. ingreſſus autem athach: locutus fuit eſther
ἐκ θανάτου. εἰσελθὼν δὲ ὁ ἀθάχ, ἐλάλησεν ἐσθὴρ
omnia verba hec. dixit autem eſther ad
πάντας τοὺς λόγους τούτους. εἶπε δὲ ἐσθὴρ πρὸς
athach: vade ad mardocheum et dic:
ἀθάχ, πορεύθητι πρὸς μαρδοχαῖον, καὶ εἰπόν,
quod gentes omnes regni
ὅτι τὰ ἔθνη πάντα τῆς βασιλείας

oēs prouintie ſcirent &
pararent ſe ad predictā
diem. Feſtinabant
curſores qui miſſi erant
regis imperiū explere.
Statimq; in ſuſis pepen
dit edictum: rege
& aman celebrāte cōui-
uiū: & cūctis iudeis q in
vrbe erāt flentibus. 4.

QVe cū audiſſet mar
docheus ſcidit
veſtimenta ſua & indut⁹
eſt ſacco ſpargēs cinerē
capiti: & in platea me-
die ciuitatis voce magna
clamabat: oſtendēs ama
ritudinē animi ſui: & hoc
eiulatu vſq; ad fores pa-
latii gradiēs. Non ei erat
licitū indutū ſacco aulā
regis intrare. In oībus
q̄q; puītiis oppidis ac
locis ad q̄ crudele regis
dogma puenerat: plan
ctus ingens erat apud iu
deos: ieiuniū: vlulat⁹ &
fletus: ſacco & cinere
multis p ſtratu vtentib⁹.
Igreſſe autē ſunt puelle
heſter & eunuchi: nūcia
uerūtq; ei. Quod audiēs
conſternata eſt: & veſtē
miſit vt ablato
ſacco indueret eā: quā
accipere noluit. Accito
q; athach eunucho quē
rex miniſtrum ei
dederat: precepit vt iret
ad mardocheum
& diſceret ab eo cur
hoc faceret. Egreſſuſq;
athach iuit ad mardo-
cheum: & iuenit eū ſtantē
in platea ciuitatis ante
oſtiū palatii. q ĭdicauit ei
omnia que acciderāt:
quomodo
aman promiſiſſet
vt in theſauros regis
pro iudeorum
nece inferret argentum.
Exēplar quoq; edicti
quod pendebat in ſuſis
dedit
ei vt regine oſtenderet:
& moneret eam vt in-
traret ad regem &
deprecaretur eum pro
populo ſuo. Regreſſus
athach nūciauit heſter
oīa que mardocheus
dixerat. Que reſpōdit
ei: & iuſſit vt diceret
mardocheo. Omnes
ſerui regis & cuncte que
ſub ditione eius ſunt

בְּכָל מְדִינָה וּמְדִינָה גָּלוּי לְכָל — גָּלָה
הָעַמִּים לִהְיוֹת עֲתִדִים לַיּוֹם הַזֶּה׃ — הָיָה עָתַד
הָרָצִים יָצְאוּ דְחוּפִים בִּדְבַר הַמֶּלֶךְ — דָּחַף
וְהַדָּת נִתְּנָה בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה וְהַמֶּלֶךְ
וְהָמָן יָשְׁבוּ לִשְׁתּוֹת וְהָעִיר שׁוּשָׁן — שָׁתָה בּוּךְ
נָבוֹכָה׃ וּמָרְדֳּכַי יָדַע — Cap. iiij.
אֶת כָּל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה וַיִּקְרַע מָרְדֳּכַי — עָשָׂה קָרַע
אֶת בְּגָדָיו וַיִּלְבַּשׁ שַׂק וָאֵפֶר וַיֵּצֵא — לָבַשׁ
בְּתוֹךְ הָעִיר וַיִּזְעַק זְעָקָה גְדוֹלָה — זָעַק גָּדַל
וּמָרָה׃ וַיָּבוֹא עַד לִפְנֵי שַׁעַר הַמֶּלֶךְ — מָרַר בּוֹא
כִּי אֵין לָבוֹא אֶל שַׁעַר הַמֶּלֶךְ בִּלְבוּשׁ — פָּנָה
שָׂק׃ וּבְכָל מְדִינָה וּמְדִינָה מְקוֹם — מָדַן קוּם
אֲשֶׁר דְּבַר הַמֶּלֶךְ וְדָתוֹ מַגִּיעַ אֵבֶל — נָגַע
גָּדוֹל לַיְּהוּדִים וְצוֹם וּבְכִי וּמִסְפֵּד — בָּכָה סָפַד
שַׂק וָאֵפֶר יֻצַּע לָרַבִּים׃ וַתָּבוֹאינָה — רָבַב בּוֹא
נַעֲרוֹת אֶסְתֵּר וְסָרִיסֶיהָ וַיַּגִּידוּ לָהּ — סָרַס נָגַד
וַתִּתְחַלְחַל הַמַּלְכָּה מְאֹד וַתִּשְׁלַח — חוּל שָׁלַח
בְּגָדִים לְהַלְבִּישׁ אֶת מָרְדֳּכַי וּלְהָסִיר — לָבַשׁ סוּר
שַׂקּוֹ מֵעָלָיו וְלֹא קִבֵּל׃ וַתִּקְרָא — קָרָא
אֶסְתֵּר לַהֲתָךְ מִסָּרִיסֵי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר
הֶעֱמִיד לְפָנֶיהָ וַתְּצַוֵּהוּ עַל מָרְדֳּכָי — עָמַד פָּנָה
לָדַעַת מַה זֶּה וְעַל מַה זֶּה׃ וַיֵּצֵא — צָוָה יָדַע
הֲתָךְ אֶל מָרְדֳּכַי אֶל רְחוֹב הָעִיר — רָחַב
אֲשֶׁר לִפְנֵי שַׁעַר הַמֶּלֶךְ׃ וַיַּגֶּד לוֹ
מָרְדֳּכַי אֵת כָּל אֲשֶׁר קָרָהוּ וְאֵת
פָּרָשַׁת הַכֶּסֶף אֲשֶׁר אָמַר הָמָן
לִשְׁקוֹל עַל גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ בַּיְּהוּדִיִּים — יָדָה
לְאַבְּדָם׃ וְאֶת פַּתְשֶׁגֶן כְּתָב הַדָּת
אֲשֶׁר נִתַּן בְּשׁוּשָׁן לְהַשְׁמִידָם נָתַן — שָׁמַד
לוֹ לְהַרְאוֹת אֶת אֶסְתֵּר וּלְהַגִּיד — רָאָה נָגַד
לָהּ וּלְצַוּוֹת עָלֶיהָ לָבוֹא אֶל הַמֶּלֶךְ — צָוָה
לְהִתְחַנֶּן לוֹ וּלְבַקֵּשׁ מִלְּפָנָיו עַל — חָנַן פָּנָה
עַמָּהּ׃ וַיָּבוֹא הֲתָךְ וַיַּגֵּד לְאֶסְתֵּר אֵת — בּוֹא
דִּבְרֵי מָרְדֳּכָי׃ וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר — אָמַר
לַהֲתָךְ וַתְּצַוֵּהוּ אֶל מָרְדֳּכָי׃ כָּל
עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ וְעַם מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ — עָבַד

Digitized by Google

יֹדְעִים אֲשֶׁר כָּל אִישׁ וְאִשָּׁה אֲשֶׁר — אִישׁ
יָבוֹא אֶל הַמֶּלֶךְ אֶל הֶחָצֵר הַפְּנִימִית — פָּנָה
אֲשֶׁר לֹא יִקָּרֵא אַחַת דָּתוֹ לְהָמִית — קָרָא מוּת
לְבַד מֵאֲשֶׁר יוֹשִׁיט לוֹ הַמֶּלֶךְ אֶת — בָּדַד יָשַׁט
שַׁרְבִיט הַזָּהָב וְחָיָה וַאֲנִי לֹא
נִקְרֵאתִי לָבוֹא אֶל הַמֶּלֶךְ זֶה
שְׁלוֹשִׁים יוֹם׃ וַיַּגִּידוּ לְמָרְדֳּכַי אֵת
דִּבְרֵי אֶסְתֵּר׃ וַיֹּאמֶר מָרְדֳּכַי לְהָשִׁיב — שׁוּב
אֶל אֶסְתֵּר אַל תְּדַמִּי בְנַפְשֵׁךְ — דָּמָה
לְהִמָּלֵט בֵּית הַמֶּלֶךְ מִכָּל הַיְּהוּדִים׃ — מָלַט
כִּי אִם הַחֲרֵשׁ תַּחֲרִישִׁי בָּעֵת הַזֹּאת — חָרַשׁ
רֶוַח וְהַצָּלָה יַעֲמוֹד לַיְּהוּדִים מִמָּקוֹם — נָצַל עָמַד
אַחֵר וְאַתְּ וּבֵית אָבִיךְ תֹּאבֵדוּ וּמִי — קוּם אָבַד
יוֹדֵעַ אִם לְעֵת כָּזֹאת הִגַּעַתְּ לַמַּלְכוּת׃ — יָדַע נָגַע
וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר לְהָשִׁיב אֶל מָרְדֳּכָי׃
לֵךְ כְּנוֹס אֶת כָּל הַיְּהוּדִים הַנִּמְצְאִים — יָלַךְ כָּנַס
בְּשׁוּשָׁן וְצוּמוּ עָלַי וְאַל תֹּאכְלוּ וְאַל — מָצָא אָכַל
תִּשְׁתּוּ שְׁלֹשֶׁת יָמִים לַיְלָה וָיוֹם — שָׁתָה יוֹם
גַּם אֲנִי וְנַעֲרֹתַי אָצוּם כֵּן וּבְכֵן — צוּם
אָבוֹא אֶל הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר לֹא כַדָּת — בּוֹא
וְכַאֲשֶׁר אָבַדְתִּי אָבָדְתִּי׃ וַיַּעֲבֹר — עָבַר
מָרְדֳּכָי וַיַּעַשׂ כְּכֹל אֲשֶׁר צִוְּתָה — עָשָׂה צָוָה
עָלָיו אֶסְתֵּר׃

Cap. v.

וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַתִּלְבַּשׁ אֶסְתֵּר
מַלְכוּת וַתַּעֲמֹד בַּחֲצַר בֵּית הַמֶּלֶךְ — הָיָה שָׁלַשׁ
הַפְּנִימִית נֹכַח בֵּית הַמֶּלֶךְ וְהַמֶּלֶךְ — לָבַשׁ
יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא מַלְכוּתוֹ בְּבֵית הַמַּלְכוּת — פָּנָה
נֹכַח פֶּתַח הַבָּיִת׃ וַיְהִי כִרְאוֹת הַמֶּלֶךְ — יָשַׁב רָאָה
אֶת אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה עֹמֶדֶת בֶּחָצֵר
נָשְׂאָה חֵן בְּעֵינָיו וַיּוֹשֶׁט הַמֶּלֶךְ — יָשַׁט
לְאֶסְתֵּר אֶת שַׁרְבִיט הַזָּהָב אֲשֶׁר
בְּיָדוֹ וַתִּקְרַב אֶסְתֵּר וַתִּגַּע בְּרֹאשׁ — קָרַב נָגַע
הַשַּׁרְבִיט׃ וַיֹּאמֶר לָהּ הַמֶּלֶךְ מַה לָּךְ
אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה וּמַה בַּקָּשָׁתֵךְ עַד
חֲצִי הַמַּלְכוּת וְיִנָּתֵן לָךְ׃ וַתֹּאמֶר — חָצָה נָתַן
אֶסְתֵּר אִם עַל הַמֶּלֶךְ טוֹב יָבוֹא — אָמַר בּוֹא

norunt provincie: quod ſiue vir ſiue mulier non vocatus: interius atrium regis intrauerit: abſq; vlla cūctatione ſtatim interficietur: niſi forte rex aureā virgā ad eum tetenderit pro ſigno clementie: atq; ita poſſit viuere. Ego igitur quō ad regē ītrare potero: q̄ triginta iam diebus non ſum vocata ad eū. Quod cū audiſſet mardocheus rurſum mādauit heſter: dicens. Ne putes quod animā tuā tantum liberes: qa in domo regis es: ſed pre cunctis iudeis. Si enim nunc ſilueris: per aliam occaſionem liberabuntur iudei: tu & domus patris tui peribitis. Et quis nouit vtrum idcirco ad regnum veneris: vt in tali tpe parareris? Rurſumq; heſter hec mardocheo verba mandauit. Vade & cōgrega oēs iudeos quos in ſuſis repereris: & orate pro me. Nō comedetis & nō bibetis tribus diebus & tribus noctibus: & ego cū ancillis meis ſimiliter ieiunabo: & tunc ingrediar ad regē contra legē faciens non vocata: tradenſq; me morti & periculo. Iuit itaq; mardocheus & fecit omnia que heſter preceperat. 5.

Die autem tertio induta eſt heſter regalibus veſtimētis: & ſtetit in atrio domus regie qd erat interius contra baſilicam regis. At ille ſedebat ſuper ſoliū ſuū in conſiſtorio palatii contra oſtium domus. Cunq; vidiſſet heſter reginam ſtantem placuit oculis eius: & extendit contra eam virgam auream quam tenebat manu. Que accedens oſculata eſt ſummitatē virge eius: dixitq; ad eā rex. Quid vis Heſter regina? Que eſt petitio tua? Etiam ſi dimidiam partem regni petieris dabitur tibi? At illa reſpondit. Si regi placet obſecro vt venias

cognoſcūt: quod oīs homo aut mulier qui īgreſſus fuerit
γινώσκει, ὅτι πᾶς ἄνθρωπος ἢ γυνὴ ὃς εἰσελεύσεται
ad regē in aulā interiorē nō vo
πρὸς τὸν βασιλέα εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ἐσωτέραν ἄκλη
catus: nō eſt ei ſalus. niſi cui extenderit
τος, οὐκ ἔστιν αὐτῷ σωτηρία. πλὴν ᾧ ἐὰν ἐκτείνῃ ὁ
rex aureā virgā: hic ſaluabitur.
βασιλεὺς τὴν χρυσῆν ῥάβδον, οὗτος σωθήσεται.
et ego nō ſum vocata ingredi ad regē ſunt
κἀγὼ οὐ κέκλημαι εἰσελθεῖν πρὸς τὸν βασιλέα εἰσὶν
hi dies triginta. et nūciauit athach
αὗται ἡμέραι τριάκοντα. καὶ ἀπήγγειλεν ἀθὰχ τῷ
mardocheo oīa verba eſther. et dixit — D
μαρδοχαίῳ πάντας τοὺς λόγους ἐσθήρ. καὶ εἶπε
mardocheus ad athach: vade et dic ipſi
μαρδοχαῖος πρὸς ἀθάχ, πορεύθητι καὶ εἰπὸν αὐτῇ,
eſther ne dicas tibi ipſi: quod ſaluaberis ſola in re
ἐσθὴρ μὴ εἴπῃς σεαυτῇ, ὅτι σωθήσῃ μόνη ἐν τῇ βα
gno pre cūctis iudeis. quia ſi ob
σιλείᾳ παρὰ πάντας τοὺς ἰουδαίους. ὡς ὅτι ἐὰν πα
audieris in hoc tēpore: aliūde auxiliū
ρακούσῃς ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ, ἀλλαχόθεν βοήθεια
et protectio erit iudeis: tu autē et domus
καὶ σκέπη ἔσται τοῖς ἰουδαίοις, σὺ δὲ καὶ ὁ οἶκος τοῦ
patris tui peribitis. et quis nouit ſi ad tē
πατρός σου ἀπολεῖσθε. καὶ τίς οἶδεν εἰ εἰς τὸν και
pus iſtud regnaſti? et miſit eſther
ρὸν τοῦτον ἐβασίλευσας; καὶ ἐξαπέστειλεν ἐσθὴρ τὸν
venientē ad eā ad mardocheū dicēs: va
ἥκοντα πρὸς αὐτὴν πρὸς μαρδοχαῖον λέγουσα, βάδι
dēs cōgrega iudeos qui in ſuſis:
σας ἐκκλησίασον τοὺς ἰουδαίους τοὺς ἐν σούσοις,
et ieiunate pro me: et ne comedatis neq; bibatis
καὶ νηστεύσατε ἐπ' ἐμοί, καὶ μὴ φάγητε μηδὲ πίητε
in diebus tribus nocte et die. et ego autē et
ἐπὶ ἡμέρας τρεῖς νύκτα καὶ ἡμέραν. κἀγὼ δὲ καὶ αἱ
ancille mee nō māducabimus: et tūc ingrediar
ἅβραι μου ἀσιτήσομεν, καὶ τότε εἰσελεύσομαι
ad regē cōtra legē: et ſi perire
πρὸς τὸν βασιλέα παρὰ τὸν νόμον, ἐὰν καὶ ἀπολέ
me cōueniat. et pergens mardocheus: fecit
σθαι με δέῃ. καὶ βαδίσας μαρδοχαῖος, ἐποίησεν
que mandauit ei eſther:
ὅσα ἐνετείλατο αὐτῷ ἐσθήρ. Ca. 5.

Et factū eſt in die tertio induta eſt — A
Καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ ἐνεδύσατο
eſther regalibus: et ſtetit in atrio domus re
ἡ ἐσθὴρ βασιλικῶς, καὶ ἔστη ἐν αὐλῇ τοῦ οἴκου βα
gis interiore cōtra baſilicam
σιλέως τῇ ἐσωτέρᾳ ἐξεναντίας τῆς βασιλικῆς τοῦ
regis. at rex ſedebat in ſolio ſui
βασιλέως. ὁ δὲ βασιλεὺς ἐκάθητο ἐπὶ θρόνῳ τῆς ἑαυ
regni in domo regali contra
τοῦ βασιλείας ἐν τῷ οἴκῳ τῷ βασιλικῷ ἐξεναντί
hoſtiū domus. cū autē vidiſſet rex eſther
ας τῆς θύρας τοῦ οἴκου. ὡς δὲ εἶδεν ὁ βασιλεὺς ἐσθὴρ
reginā ſtantē in atrio: inuenit autē gratiam
τὴν βασίλισσαν ἑσταμένην ἐν τῇ αὐλῇ, εὗρε δὲ χάριν
in oculis eius: et extendēs rex eſther
ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ, καὶ ἐκτείνας ὁ βασιλεὺς τῇ ἐσθὴρ
virgā aureā que in manu ſua: et ac
τὴν ῥάβδον τὴν χρυσῆν τὴν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ προ
ceſſit eſther: et tetigit ſūmitatē virge. et
σῆλθεν ἡ ἐσθὴρ, καὶ ἥψατο τῆς ἄκρας τῆς ῥάβδου. καὶ
dixit rex: quid vis eſther? et que tua — B
εἶπεν ὁ βασιλεύς, τί θέλεις ἐσθήρ; καὶ τί σου
eſt petitio? vſq; ad dimidiū regni mei
ἐστὶ τὸ ἀξίωμα; ἕως ἡμίσους τῆς βασιλείας μου
erit tibi. dixit autē eſther: dies mea inſignis
ἔσται σοι. εἶπε δὲ ἐσθὴρ, ἡμέρα μου ἐπίσημος
hodie eſt. ſi igitur placet
σήμερόν ἐστι. εἰ οὖν δοκεῖ τῷ

regi: veniat & rex & amā ad
βασιλεῖ, ἐλθέτω καὶ ὁ βασιλεὺς καὶ ἀμὰν εἰς
cōuiuiū qd̄ faciā hodie. & dixit
τὴν δοχὴν ἣν ποιήσω σήμερον. καὶ εἶπεν ὁ
rex: ſolicitate amā vt faciā=
βασιλεύς, κατασπεύσατε ἀμὰν ὅπως ποιήσω
mꝰ verbū eſther. & venerūt am=
μεν τὸν λόγον ἐσθήρ. καὶ παραγίνονται ἀμφό
bo ad ɔuiuiū qd̄ fecit eſther. in āt
τεροι εἰς τὴν δοχὴν ἣν ἐποίησεν ἐσθήρ. ἐν δὲ
cōuiuio dixit rex ad eſther: qd
τῷ πότῳ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς ἐσθήρ, τί
eſt tibi regina eſther? & erūt tibi q̄cūqꝫ
ἐστί σοι βασίλισσα ἐσθήρ; καὶ ἔσται σοι ὅσα
petieris.& dixit petitio mea & poſtu
ἀξιοῖς. καὶ εἶπε τὸ αἴτημά μου καὶ τὸ ἀξίω=
latio mea: ſi inueni grām in cōſpectu regis:
μά μου, εἰ εὗρον χάριν ἐνώπιον τοῦ βασιλέ
veniat rex & amā in
C ως, ἐλθέτω ὁ βασιλεὺς καὶ ἀμὰν ἐπὶ τὴν
craſtinū ad ɔuiuiū qd̄ faciā eis: &
αὔριον εἰς τὴν δοχὴν ἣν ποιήσω αὐτοῖς, καὶ
cras faciā eadē. & exijt amā a
αὔριον ποιήσω τὰ αὐτά. καὶ ἐξῆλθεν ἀμὰν ἀπὸ
rege alacer & letus:
τοῦ βασιλέως ὑπέρχαρις καὶ εὐφραινόμενος,
cū aūt vidiſſet amā mardocheū iudeū
ἐν δὲ τῷ ἰδεῖν ἀμὰν μαρδοχαῖον τὸν ἰουδαῖον
in aula: iratꝰ eſt valde. & ingreſſus
ἐν τῇ αὐλῇ, ἐθυμώθη σφόδρα. καὶ εἰσελθὼν
in ꝓpria: vocauit amicos & zoſa=
εἰς τὰ ἴδια, ἐκάλεσε τοὺς φίλους καὶ ζωσά
ran vxorē ſuā: & oſtendit eis
ραν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ὑπέδειξεν αὐ=
diuitias ſuas: & gl'iam q̄
τοῖς τὸν πλοῦτον αὐτοῦ, καὶ τὴν δόξαν ἣν
rex ei appoſuit. & q̄ fecit
ὁ βασιλεὺς αὐτῷ περιέθηκε. καὶ ὡς ἐποίησεν
eū ꝑncipatū habere & gubernare regnū.
αὐτὸν πρωτεύειν καὶ ἡγεῖσθαι τῆς βασιλείας.
& dixit amā: nō vocauit regina cū
καὶ εἶπεν ἀμάν, οὐ κέκληκεν ἡ βασίλισσα με
rege quemq̄ ad ɔuiuiū:
τὰ τοῦ βασιλέως οὐδένα εἰς τὴν δοχήν,
niſi me: & in craſtinū vocauit me. &
ἀλλ' ἢ ἐμέ, καὶ εἰς τὴν αὔριον κέκληκέ με. καὶ
D hec mihi nō placent: q̄diu videro mardo=
ταῦτά μοι οὐκ ἀρέσκει, ὅταν ἴδω μαρδο=
cheū iudeū in aula. & dixit ad
χαῖον τὸν ἰουδαῖον ἐν τῇ αὐλῇ. καὶ εἶπε πρὸς
eū zoſara vxor eius & amici: inci
αὐτὸν ζωσάρα ἡ γυνὴ αὐτοῦ καὶ οἱ φίλοι, κο
dat tibi lignū cubitoꝝ quinquaginta. mane
πήτω σοι ξύλον πηχῶν πεντήκοντα. ὄρθρου
aūt dic regi & ſuſpendat mar=
δὲ εἰπὸν τῷ βασιλεῖ καὶ κρεμασθήτω μαρ=
docheus ſup lignū: tu aūt ingredere ad
δοχαῖος ἐπὶ τοῦ ξύλου, σὺ δὲ εἴσελθε εἰς
ɔuiuiū cū rege & letare. &
τὴν δοχὴν σὺν τῷ βασιλεῖ καὶ εὐφραίνου. καὶ
placuit verbū amā: & parauit lignū.
ἤρεσε τὸ ῥῆμα τῷ ἀμάν, καὶ ἡτοίμασε τὸ ξύλον.
HO E dñs abſtulit ſonnū a
A Ὁ δὲ κύριος ἀπέστησε τὸν ὕπνον ἀπὸ τοῦ
rege nocte illa. & dixit mini=
βασιλέως τὴν νύκτα ἐκείνην. καὶ εἶπε τῷ διακό
ſtro ſuo afferre litteras memoriales
νῳ αὐτοῦ εἰσφέρειν γράμματα μνημόσυνα

ad me hodie & aman
tecum ad conuiuium
quod paraui. Statimqꝫ
rex: vocate inquid cito
amā vt heſter obediat
voluntati. Venerūt itaqꝫ
rex & aman ad conui=
uium quod eis regina
parauerat. Dixitqꝫ
ei rex poſtq̄ vinū bibe
rat abūdanter. Quid pe
tis vt detur tibi: & p̄ qua
rem poſtulas? Etiam ſi di
midiam partē regni mei
petieris: ipetrabis. Cui
reſpōdit heſter. Petitio
mea & p̄ces ſunt iſte. Si
inueni in cōſpectu regis
gratiā & ſi regi placet
vt det mihi qd̄ poſtulo:
& meam impleat peti
tionem: veniat rex &
aman ad conuiuium qd̄
paraui eis: & cras aperiā
regi volūtatem meam.
Egreſſus ē itaqꝫ illo die
amā letus & alacer. Cū
qꝫ vidiſſet mardocheum
ſedentē ante fores pala=
tii: & nō ſolū nō aſſurre
xiſſet ſibi: ſed nec motū
qdē de loco ſeſſionis ſue:
indignatus eſt valde: &
diſſimulata ira reuerſus
in domū ſuā cōuocauit
ad ſe amicos ſuos: & za=
res vxorem ſuā: & expo
ſuit illis magnitudinē di
uitiarum ſuarū filiorūqꝫ
turbā: & quāta eū glia
ſuper oēs principes &
ſuos ſuos rex eleuaſſet.
Et poſt hec ait. Regina
quoqꝫ heſter nullū aliū
vocauit ad conuiuium
cum rege
preter me: apud quam
etiam cras
cū rege pranſurus ſum:
Et cum hec oia habeā:
nihil me hebere puto:
quandiu
videro mardocheū iu=
deū ſedētem ante fores
regias. Rñderuntqꝫ ei
zares vxor eius & ceteri
amici. Iube parari ex=
celſam trabē habentē alti
tudinis quiquaginta cu
bitos: & dic mane regi
vt appendatur ſup eam
mardocheus. & ſic ibis
cum rege letus ad cōui
uiū. Placuitqꝫ ei cōſiliū:
& iuſſit excelſam prepa=
rari crucem. 6.
NOctem illam duxit
rex inſomnem:
iuſſitqꝫ ſibi afferri hiſto
rias: & annales priorum

המלך והמן היום אל המשתה אשר
עשיתי לו׃ ויאמר המלך מהרו את
המן לעשות את דבר אסתר ויבא
המלך והמן אל המשתה אשר
עשתה אסתר׃ ויאמר המלך
לאסתר במשתה היין מה שאלתך
וינתן לך ומה בקשתך עד חצי
המלכות ותעש׃ ותען אסתר ותאמר
שאלתי ובקשתי׃ אם מצאתי חן
בעיני המלך ואם על המלך טוב לתת
את שאלתי ולעשות את בקשתי
יבוא המלך והמן אל המשתה אשר
אעשה להם ומחר אעשה כדבר
המלך׃ ויצא המן ביום ההוא שמח
וטוב לב וכראות המן את מרדכי
בשער המלך ולא קם ולא זע
ממנו וימלא המן על מרדכי חמה׃
ויתאפק המן ויבוא אל ביתו וישלח
ויבא את אהביו ואת זרש אשתו׃
ויספר להם המן את כבוד עשרו
ורב בניו ואת כל אשר גדלו המלך
ואת אשר נשאו על השרים ועבדי
המלך׃ ויאמר המן אף לא הביאה
אסתר המלכה עם המלך אל המשתה
אשר עשתה כי אם אותי וגם למחר
אני קרוא לה עם המלך׃ וכל זה
איננו שוה לי בכל עת אשר אני
ראה את מרדכי היהודי יושב בשער
המלך׃ ותאמר לו זרש אשתו וכל
אהביו יעשו עץ גבה חמשים
אמה ובבקר אמר למלך ויתלו את
מרדכי עליו ובא עם המלך אל
המשתה שמח וייטב הדבר לפני
המן ויעש העץ׃
בלילה ההוא נדדה שנת המלך
ויאמר להביא את ספר הזכרונות

שתה
עשה
עשה ענה
נתן
באה
קום זוע
מלא
אפק בוא
שלח
איש
ספר כבד
שור
אמר בוא
עשה את
קרא
ראה ישב
אמר
תלה
בוא
שתה יטב
פנה
Cap. vj.
שנה אמר
בוא

דברי הימים ויהיו נקראים לפני — יום היה
המלך: וימצא כתוב אשר הגיד — קרא מצא
מרדכי על בגתנא ותרש שני סריסי — כתב נגד
המלך משמרי הסף אשר בקשו — שנה סרס
לשלח יד במלך אחשורוש: ויאמר
המלך מה נעשה יקר וגדולה — עשה גדל
למרדכי על זה ויאמרו נערי המלך
משרתיו לא נעשה עמו דבר: — שרת
ויאמר המלך מי בחצר והמן בא — בוא
לחצר בית המלך החיצונה לאמר — חוץ
למלך לתלות את מרדכי על העץ — תלה
אשר הכין לו: ויאמרו נערי המלך — כון
אליו הנה המן עמד בחצר ויאמר
המלך יבוא: ויבוא המן ויאמר לו — בוא
המלך מה לעשות באיש אשר המלך — עשה
חפץ ביקרו ויאמר המן בלבו למי
יחפץ המלך לעשות יקר יותר — חפץ יתר
ממני: ויאמר המן אל המלך איש
אשר המלך חפץ ביקרו: יביאו — בוא
לבוש מלכות אשר לבש בו המלך — לבש
וסוס אשר רכב עליו המלך ואשר
נתן כתר מלכות בראשו: ונתון — נתן
הלבוש והסוס על יד איש משרי — שור
המלך הפרתמים והלבישו את
האיש אשר המלך חפץ ביקרו
והרכיבהו על הסוס ברחוב העיר — רכב רחב
וקראו לפניו ככה יעשה לאיש — פנה עשה
אשר המלך חפץ ביקרו: ויאמר
המלך להמן מהר קח את הלבוש — לקח
ואת הסוס כאשר דברת ועשה כן
למרדכי היהודי היושב בשער המלך — יהד
אל תפל דבר מכל אשר דברת: — נפל
ויקח המן את הלבוש ואת הסוס — לקח
וילבש את מרדכי וירכיבהו ברחוב — רכב
העיר ויקרא לפניו ככה יעשה — קרא פנה
לאיש אשר המלך חפץ ביקרו: — עשה

temporum. Que cum illo preſente legerētur ventū eſt ad illū locū vbi ſcriptū erat quō nūciaſſet mardocheus inſidias bagathā & thares eunuchorum: regem aſſuerū iugulare cupientiū. Quod cū audiſſet rex: ait. Quid p̄ hac fide honoris ac premii mardocheꝰ cōſecutꝰ eſt? Dixerūt ei ſerui illiꝰ ac miniſtri. Nihil oīno mercedis accepit. Statiq; rex. Quis eſt inquit in atrio? Amā quippe interius atriū domus regie ītrauerat: vt ſuggereret regi & iuberet mardocheum affigi patibulo quod ei fuerat preparatum. Rñderunt pueri. Aman ſtat in atrio. Dixitq; rex: ingrediatur. Cumq; eſſet igreſſus: ait illi. Quid debet fieri viro quē rex honorare deſiderat? Cogitās aūt in corde ſuo aman: & reputans ꝙ nullum alium rex niſi ſe vellet honorare. reſpondit. Homo quem rex honorare cupit: debet indui veſtibus regiis & imponi ſuper equū qui de ſella regis eſt: & accipere regium diadema ſup caput ſuū: & primus de regiis principibus ac tyrannis teneat equum eius: & per plateam ciuitatis incedens clamet: & dicat. Sic honorabitur quēcunq; voluerit rex honorare. Dixitq; ei rex. Feſtina & ſumpta ſtola & equo fac vt locutꝰ es mardocheo iudeo qui ſedet ante fores palatii. Caue ne quicq̄ de his q̄ locutus es p̄termittas. Tulit itaq; aman ſtolā & equum: indutumq; mardocheū in platea ciuitatis & impoſitū equo p̄cedebat atq; clamabat. Hoc honore cōdignus eſt quēcūq; rex voluerit honorare.

dierum vt legerēt ei. inuenit aūt litte- ſ.2.b.
τῶν ἡμερῶν ἀναγινώσκειν αὐτῷ. εὗρε δὲ γράμμα Infra.
ras q̄ ſcripte fuerāt de mardocheo: quomō nun 12.a.
τα τὰ γραφέντα περὶ μαρδοχαίου, ὡς ὑπήγ-
ciauit regi de duobus eunuchis re-
γειλε τῷ βασιλεῖ περὶ τῶν δύο εὐνούχων τ̃ βα
gis dū cuſtodirēt ipſi: ꝛ q̄ſiuiſſent
σιλέως ἐν τῷ φυλάσσειν αὐτούς, καὶ ζητῆσαι
iniicere manꝰ artaxerxi. dixit aūt rex:
ἐπιβαλεῖν τὰς χεῖρας ἀρταξέρξῃ. εἶπε δὲ ὁ βα
quā gl'iam aut grām fecimꝰ mar
σιλεύς, τίνα δόξαν ἢ χάριν ἐποιήσαμεν τῷ μαρ
docheo? ꝛ dixerūt miniſtri regis:
δοχαίῳ; καὶ εἶπον οἱ διάκονοι τοῦ βασιλέως, B
nō feciſti ei q̄cq̄. dū aūt interroga
οὐκ ἐποίησας αὐτῷ οὐδέν. ἐν δὲ τῷ πυνθάνε-
ret rex de beneuolētia mardochei:
σθαι τὸν βασιλέα περὶ τῆς εὐνοίας μαρδοχαίου,
ecce amā in aula. dixit aūt rex: q̄s
ἰδοὺ ἀμὰν ἐν τῇ αὐλῇ. εἶπε δὲ ὁ βασιλεύς, τίς
in atrio? ille xo introiuit vt diceret regi: vt ſu
ἐν τῇ αὐλῇ; ὁ δὲ εἰσῆλθεν εἰπεῖν τῷ βασιλεῖ, κρε
ſpēderet mardocheū in ligno q̄d pauerat.
μάσαι τὸν μαρδοχαῖον ἐν τῷ ξύλῳ ᾧ ἡτοίμασε.
ꝛ dixerūt miniſtri regis: ecce amā
καὶ εἶπον οἱ διάκονοι τοῦ βασιλέως, ἰδοὺ ἀμὰν
ſtat in atrio. ꝛ dixit rex: voca
ἕστηκεν ἐν τῇ αὐλῇ. καὶ εἶπεν ὁ βασιλεύς, καλέσα
te eū. dixit aūt rex amā: q̄d fa
τε αὐτόν. εἶπε δὲ ὁ βασιλεὺς τῷ ἀμάν, τί ποι
ciā homini quē ego volo honorare? dixit aūt
ήσω τῷ ἀνθρώπῳ ὃν ἐγὼ θέλω δοξάσαι; εἶπε δὲ
intra ſe amā: quē vult rex honorare
ἐν ἑαυτῷ ἀμάν, τίνα θέλει ὁ βασιλεὺς δοξάσαι
niſi me? dixit aūt ad regē: homini
εἰμὴ ἐμέ; εἶπε δὲ πρὸς τὸν βασιλέα, ἄνθρωπον
quē. rex vult honorare: afferant
ὃν ὁ βασιλεὺς θέλει δοξάσαι, ἐνεγκάτωσαν οἱ
ſerui regis ſtolā byſſinā quā rex
παῖδες τοῦ βασιλέως στολὴν βυσσίνην ἣν ὁ βασι
induit: ꝛ equū ſup quē rex C
λεὺς περιβάλλεται, καὶ ἵππον ἐφ' ὃν ὁ βασι-
aſcendit: ꝛ det vni amicoꝝ re
λεὺς ἐπιβαίνει, καὶ δότω ἑνὶ τῶν φίλων τοῦ βα
gis honorabiliū: ꝛ ornet homi
σιλέως τῶν ἐνδόξων, καὶ στολισάτω τὸν ἄνθρω
nē quē rex diligit: ꝛ imponat
πον ὃν ὁ βασιλεὺς ἀγαπᾷ, καὶ ἀναβιβασάτω
eū ſup equū: ꝛ p̄dicet p̄ pla
αὐτὸν ἐπὶ τὸν ἵππον, καὶ κηρυσσέτω διὰ τῆς πλα
teā ciuitatis dicēs: ſic erit om-
τείας τῆς πόλεως λέγων, οὕτως ἔσται παν
ni homini quē rex honorat. dixit aūt
τὶ ἀνθρώπῳ ὃν ὁ βασιλεὺς δοξάζει. εἶπε δὲ
rex amā: bene locutꝰ es: ſic
ὁ βασιλεὺς τῷ ἀμάν, καλῶς ἐλάλησας, οὕ-
fac mardocheo iudeo
τως ποίησον τῷ μαρδοχαίῳ τῷ ἰουδαίῳ τῷ
ſeruienti in atrio: ꝛ ne pretermitta-
θεράποντι ἐν τῇ αὐλῇ, καὶ μὴ παραπεσέ-
tur a te v̄bū q̄d locutus es. tulit aūt amā
τω σου λόγος ὃν ἐλάλησας. ἔλαβε δὲ ἀμὰν
ſtolā ꝛ equū ꝛ ornauit mar
τὴν στολὴν καὶ τὸν ἵππον καὶ ἐστόλισε τὸν μαρ
docheū ꝛ impoſuit eū ſup equū:
δοχαῖον καὶ ἀνεβίβασεν αὐτὸν ἐπὶ τὸν ἵπ-
ꝛ p̄ceſſit p̄ plateā ciuitatis
πον, καὶ διῆλθε διὰ τῆς πλατείας τῆς πόλεως D
ꝛ p̄dicabat dicēs: ſic erit omni ho-
καὶ ἐκήρυσσε λέγων, οὕτως ἔσται παντὶ ἀν-
mini quē rex vult honorare.
θρώπῳ ὃν ὁ βασιλεὺς θέλει δοξάσαι.

reuerſus ē aūt mardocheus in atriū: τ
ἐπέστρεψε δὲ μαρδοχαῖος εἰς τὴν αὐλήν· καὶ
amā reuerſus fuit ad ꝓpria lugēs in
ἀμὰν ἐπέστρεψεν εἰς τὰ ἴδια λυπούμενος κατὰ
capite. τ narrauit amā q̄ cōtige=
κεφαλῆς. καὶ διηγήσατο ἀμὰν τὰ συμβεβηκό=
rāt ei zoſara vxori ſue τ
τα αὐτῷ ζωσάρα τῇ γυναικὶ αὐτοῦ καὶ τοῖς
amicis. τ dixerūt ad eū amici τ vxor:
φίλοις. καὶ εἶπον πρὸς αὐτὸν οἱ φίλοι καὶ ἡ γυ=
ſi de genere iudeoꝝ mardocheꝰ: τ cepiſti
νή, εἰ ἐκ γένους ἰουδαίων μαρδοχαῖος, καὶ ἤρξω
humiliari ante eū: cadēs cades.
ταπεινοῦσθαι ἔμπροσθεν αὐτοῦ, πεσὼν πεσῇ.
non poteris eū vlciſci: qm̄ deꝰ viuēs cū
οὐ μὴ δύνῃ αὐτὸν ἀμύνασθαι, ὅτι θεὸς ζῶν μετ᾽
eo. adhuc ipſis loquētibꝰ: aduenīūt
αὐτοῦ. ἔτι αὐτῶν λαλούντων, παραγίνονται οἱ
eunuchi cōpellentes amā ad ꝯui
εὐνοῦχοι ἐπισπεύδοντες τὸν ἀμὰν ἐπὶ τὸν πό
uiū qd̄ ꝑauerat eſther.
τον ὃν ἡτοίμασεν ἐσθήρ.

Ca. 7.

Intrauit aūt rex τ amā vt bibe=
Εἰσῆλθε δὲ ὁ βασιλεὺς καὶ ἀμὰν συμπι
rēt cū regina. dixit aūt rex eſther
εῖν τῇ βασιλίσσῃ. εἶπε δὲ ὁ βασιλεὺς τῇ ἐσθὴρ
A ſecūda die in ꝯuiuio: qd ē eſther regi
τῇ δευτέρᾳ ἡμέρᾳ ἐν τῷ πότῳ, τί ἐστιν ἐσθὴρ βασί
na: τ q̄ petitio tua: τ q̄ poſtulatio tua:
λισσα, καὶ τί τὸ αἴτημά σου; καὶ τί τὸ ἀξίωμά σου;
τ erit tibi vſq ad dimidiū regni mei. τ
καὶ ἔσαι σοι ἕως ἡμίσους τῆς βασιλείας μου. καὶ
reſpōdēs dixit: ſi inueni grām ante re=
ἀποκριθεῖσα εἶπεν, εἰ εὗρον χάριν ἐνώπιον τοῦ βα
gē: det anima petitioni mee: τ
σιλέως, δοθήτω ἡ ψυχὴ τῷ αἰτήματί μου, καὶ
ꝓpls meꝰ poſtulationi mee: traditi ſumꝰ ego q τ
ὁ λαός μου τῷ ἀξιώματί μου, ἐπράθημεν ἐγώ τε καὶ
ꝓpls meꝰ in ꝑditionē τ rapinā τ ſui
ὁ λαός μου εἰς ἀπώλειαν καὶ διαρπαγὴν καὶ δου
tutē: nos q τ filij nr̄i in ſer=
λείαν, ἡμεῖς τε καὶ τὰ τέκνα ἡμῶν εἰς παῖ
uos τ ancillas: τ obaudiui: nō em̄
δας καὶ παιδίσκας, καὶ παρήκουσα, οὐ γὰρ
dignꝰ diabolus atrij regis: di
ἄξιος ὁ διάβολος τῆς αὐλῆς τοῦ βασιλέως. εἶ
B xit aūt rex: qs hic q̄ auſus eſt fa
πε δὲ ὁ βασιλεύς, τίς οὗτος ὃς ἐτόλμησε ποι
cere rē hāc? dixit aūt eſther: ho=
ῆσαι τὸ πρᾶγμα τοῦτο; εἶπε δὲ ἐσθήρ, ἄνθρω
mo inimicꝰ amā prauus iſte. amā aūt tur
πος ἐχθρὸς ἀμὰν ὁ πονηρὸς οὗτος. ἀμὰν δὲ ἐτα
batꝰ eſt a rege τ regina.
ράχθη ἀπὸ τοῦ βασιλέως καὶ τῆς βασιλίσσης.
aūt rex ſurrexit a ꝯuiuio in
ὁ δὲ βασιλεὺς ἐξανέστη ἐκ τοῦ συμποσίου εἰς
hortū: at amā rogabat τ petebat
τὸν κῆπον, ὁ δὲ ἀμὰν παρεκάλει καὶ ἐδεῖτο
reginā: videbat em̄ ſe in malis
τὴν βασίλισσαν, ἑώρα γὰρ ἑαυτὸν ἐν κακοῖς
exiſtētē. reuerſꝰ eſt aūt rex de horto.
ὄντα. ἐπέστρεψε δὲ ὁ βασιλεὺς ἐκ τοῦ κήπου.
amā aūt corruerat ſup lectū rogās
ἀμὰν δὲ ἐπεπτώκει ἐπὶ τὴν κλίνην ἀξιῶν τὴν
C reginā. dixit aūt rex: itaq τ
βασίλισσαν. εἶπε δὲ ὁ βασιλεύς, ὥστε καὶ
mulierē opprimit in domo mea:
τὴν γυναῖκα βιάζῃ ἐν τῇ οἰκίᾳ μου;

Reuerſuſq eſt mardocheus ad ianuā palatij: & aman feſtinauit ire in domū ſuā lugēs & operto capite: narrauitq zares vxori ſue & amicis omnia que euenissent ſibi. Cui reſpōderūt ſapiētes qs habebat i cōſilio & vxor eius. Si de ſemine iudeorum eſt mardocheus ante quē cadere cepiſti: nō poteris ei reſiſtere: ſed cades i cōſpectu eiꝰ. Adhuc illis loqntibꝰ: venerūt eunuchi regis: & cito eum ad conuiuiū quod regina parauerat pergere compulerunt.

7.

Intrauit itaq rex & aman: vt biberent cum regina. Dixitq ei rex etiam ſecūdo die poſtq̄ vino incaluerat. Que eſt petitio tua heſter vt detur tibi? & quid vis fieri? Etiā ſi dimidiā partē regni mei petieris: impetrabis. Ad quē illa reſpondit. Si inueni gratiam in oculis tuis o rex: & ſi placet: dona mihi aiam meā ꝑ qua rogo: & populū meū pro quo obſecro. Traditi em̄ ſumus ego & ppl̄s meꝰ vt cōteramur iugulemur & pereamꝰ. Atq vtinā in ſeruos & famulas venderemur eēt tollerabile malū & gemēs tacerē: nūc aūt hoſtis nr̄ eſt cuiꝰ crudelitas redūdat in regē. Rn̄denſq rex aſuerus: ait. Quis eſt iſte & cuiꝰ potentie: vt hec audeat facere? Dixitq heſter. Hoſtis & inimicus noſter peſſimus iſte eſt aman. Qd̄ ille audiēs ilico obſtupuit: vultū regis ac regine ferre non ſuſtinēs. Rex aūt iratꝰ ſurrexit: & de loco cōuiuij itrauit in hortū arboribus cōſitū. Aman qq ſurrexit vt rogaret heſter reginā pro aia ſua: intellexit eni a rege ſibi paratū malū. Qui cum reuerſus eſſet de horto nemoribꝰ cōſito: & itraſſet cōuiuij locū repit amā ſup lectū corruiſſe in q̄ iacebat heſter & ait. Etiā reginā vult opprimere me pſente in

וישב מרדכי אל שער המלך והמן — שוב
נדחף אל ביתו אבל וחפוי ראש — דחף חפה
ויספר המן לזרש אשתו ולכל — ספר איש
אהביו את כל אשר קרהו ויאמרו — אמר
לו חכמיו וזרש אשתו אם מזרע
היהודים מרדכי אשר החלות לנפל — חלל
לפניו לא תוכל לו כי נפול תפול — יכל נפל
לפניו עודם מדברים עמו וסריסי — דבר סרס
המלך הגיעו ויבהלו להביא את — נגע בהל
המן אל המשתה אשר עשתה — בוא שתה
אסתר ויבא המלך — עשה

Cap. vij.

והמן לשתות עם אסתר המלכה — בוא
ויאמר המלך לאסתר גם ביום — אמר
השני במשתה היין מה שאלתך — שנה
אסתר המלכה ותנתן לך ומה — נתן
בקשתך עד חצי המלכות ותעש ותען — חצה עשה
אסתר המלכה ותאמר אם מצאתי — ענה
חן בעיניך המלך ואם על המלך
טוב תנתן לי נפשי בשאלתי ועמי
בבקשתי כי נמכרנו אני ועמי — מכר
להשמיד להרוג ולאבד ואלו — שמד הרג
לעבדים ולשפחות נמכרנו החרשתי — שפחה
כי אין הצר שוה בנזק המלך — חרש צור
ויאמר המלך אחשורוש ויאמר
לאסתר המלכה מי הוא זה ואי זה
הוא אשר מלאו לבו לעשות כן — עשה
ותאמר אסתר איש צר ואויב המן — איב
הרע הזה והמן נבעת מלפני המלך — רוע בעת
והמלכה והמלך קם בחמתו ממשתה — פנה קום
היין אל גנת הביתן והמן עמד — יחם
לבקש על נפשו מאסתר המלכה
כי ראה כי כלתה אליו הרעה מאת — כלה רוע
המלך והמלך שב מגנת הביתן אל — שוב
בית משתה היין והמן נפל על המטה — נטה
אשר אסתר עליה ויאמר המלך
הגם לכבוש את המלכה עמי בבית — כבש

Digitized by Google

הַדָּבָר יָצָא מִפִּי הַמֶּלֶךְ וּפְנֵי הָמָן פה
חָפוּ׃ וַיֹּאמֶר חַרְבוֹנָה אֶחָד מִן חפה
הַסָּרִיסִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ גַּם הִנֵּה סרס
הָעֵץ אֲשֶׁר עָשָׂה הָמָן לְמָרְדֳּכַי אֲשֶׁר
דִּבֶּר טוֹב עַל הַמֶּלֶךְ עֹמֵד בְּבֵית הָמָן
גָּבֹהַּ חֲמִשִּׁים אַמָּה וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אמר
תְּלֻהוּ עָלָיו׃ וַיִּתְלוּ אֶת הָמָן עַל הָעֵץ תלה
אֲשֶׁר הֵכִין לְמָרְדֳּכָי וַחֲמַת הַמֶּלֶךְ כון יחם
Cap. viij. שָׁכָכָה׃ בַּיּוֹם הַהוּא נָתַן
הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ לְאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה
אֶת בֵּית הָמָן צֹרֵר הַיְּהוּדִים וּמָרְדֳּכַי צור
בָּא לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ כִּי הִגִּידָה אֶסְתֵּר בוא פנה
מַה הוּא לָהּ׃ וַיָּסַר הַמֶּלֶךְ אֶת טַבַּעְתּוֹ נגד סור
אֲשֶׁר הֶעֱבִיר מֵהָמָן וַיִּתְּנָהּ לְמָרְדֳּכָי עבר נתן
וַתָּשֶׂם אֶסְתֵּר אֶת מָרְדֳּכַי עַל בֵּית שום
הָמָן׃ וַתּוֹסֶף אֶסְתֵּר וַתְּדַבֵּר לִפְנֵי יסף דבר
הַמֶּלֶךְ וַתִּפֹּל לִפְנֵי רַגְלָיו וַתֵּבְךְּ נפל בכה
וַתִּתְחַנֶּן לוֹ לְהַעֲבִיר אֶת רָעַת הָמָן חנן רוע
הָאֲגָגִי וְאֵת מַחֲשַׁבְתּוֹ אֲשֶׁר חָשַׁב חשב
עַל הַיְּהוּדִים׃ וַיּוֹשֶׁט הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר ידה ישט
אֶת שַׁרְבִט הַזָּהָב וַתָּקָם אֶסְתֵּר קום
וַתַּעֲמֹד לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ׃ וַתֹּאמֶר אִם עמד אמר
עַל הַמֶּלֶךְ טוֹב וְאִם מָצָאתִי חֵן
לְפָנָיו וְכָשֵׁר הַדָּבָר לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ
וְטוֹבָה אֲנִי בְּעֵינָיו יִכָּתֵב לְהָשִׁיב כתב שוב
אֶת הַסְּפָרִים מַחֲשֶׁבֶת הָמָן בֶּן הַמְּדָתָא
הָאֲגָגִי אֲשֶׁר כָּתַב לְאַבֵּד אֶת
הַיְּהוּדִים אֲשֶׁר בְּכָל מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ׃ מדן
כִּי אֵיכָכָה אוּכַל וְרָאִיתִי בָּרָעָה אֲשֶׁר יכל ראה
יִמְצָא אֶת עַמִּי וְאֵיכָכָה אוּכַל מצא
וְרָאִיתִי בְּאָבְדַן מוֹלַדְתִּי׃ וַיֹּאמֶר ילד
הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרֹשׁ לְאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה
וּלְמָרְדֳּכַי הַיְּהוּדִי הִנֵּה בֵית הָמָן
נָתַתִּי לְאֶסְתֵּר וְאֹתוֹ תָּלוּ עַל הָעֵץ נתן תלה
עַל אֲשֶׁר שָׁלַח יָדוֹ בַּיְּהוּדִים׃ וְאַתֶּם
כִּתְבוּ עַל הַיְּהוּדִים כַּטּוֹב בְּעֵינֵיכֶם

domo mea. Necdū verbū de ore regis exierat: & ſtatim operuerūt faciē ei9. Dixitq; arbona vnus de eunuchis qui ſtabant in miniſterio regis. En oo lignū quod parauerat mardocheo qui oooooo locut9 eſt pro rege: ſtat in domo aman: habens altitudinis quinquaginta cubitos. Cui dixit rex. Appēdite eū in eo. Suſpēſus ē itaq; aman in patibulo quod parauerat mardocheo: & regis ira quieuit. 8.

Die illo dedit oooooo rex aſſuerus heſter regine oooooooooooooo domū aman aduerſarii iudeorū: & mardoche9 ingreſſus ē ante faciē regis. Cōfeſſa eſt eni ei heſter q̄ eſſet patru9 ſuus. Tulitq; rex anulum ooo quē ab amā recipi iuſſerat: & tradidit mardocheo. Heſter aūt cōſtituit mardocheū ſup domū ſuam. Nec his contenta oooooooooooo ooooooooooo pcidit ad pedes regis. flenitq; & locuta ad eū orauit vt maliciā amā oooooooooooooooooooooo agagite & machinationes ei9 peſſimas q̄s excogitauerat contra iudeos iuberet irritas fieri. At ille ex more ſceptrū aureū ptendit manu: quo ſignū clemētie mōſtrabatur. Illaq; cōſurgēs ſtetit ante eū & ait. Si placet regi: & ſi inueni gratiā in oculis eius & deprecatio mea non ei videtur eſſe contraria: obſecro vt nouis oooooooooooooooo epiſtolis veteres aman littere iſidiatoris & hoſtis iudeorū: quibus eos in cunctis regis prouintiis perire preceperat corrigantur. Quomodo ooo enī potero ſuſtinere necem & interfectionem populi mei? oooooooooooo ooooooooooooooooooooooo Reſponditq; ooooooooooo oooooooooooooooooooooooo rex aſſuerus heſter regine oooooooooooooooo & mardocheo iudeo. Domum aman oooooo conceſſi heſter regine & ipſum iuſſi affigi cruci: quia auſus eſt manū mittere in iudeos. Scribite ergo iudeis ſicut vobis placet oooooooooooooooo

amā āūo audiens erubuit facie. dixit
ἀμὰν δὲ ἀκούσας διετράπη τῷ προσώπῳ. εἶπε
aūt charbona vn9 de eunuchis: iſte aūt cogno
δὲ ὁ χαρβωνὰ εἷς τῶν εὐνούχων, ὄντος δὲ ἐγνώ
uerat illud lignū cū vidiſſet crucis in domo
κει τοῦτο τὸ ξύλον ἰδὼν τοῦ σταυροῦ ἐν τῇ οἰκίᾳ
amā: qn̄ vocauerat eū ad cenā
τοῦ ἀμὰν, ὅτε ἐκάλει αὐτὸν ἐπὶ τὸν δεῖπνον
regū: & de illo interrogās: co-
τῶν βασιλέων, καὶ περὶ τούτου πυθόμενος, ἔγ
gnouit ab vno pueroꝝ qd̄ pabat.
νω παρ᾽ ἑνὸς τῶν παίδων τὸ κατασκευαζόμενον.
& dixit ad regē: ecce & lignū pa-
καὶ εἶπε πρὸς τὸν βασιλέα, ἰδοὺ καὶ ξύλον ἡτοί
uit amā mardocheo q locut9 fuit de
μασεν ἀμὰν μαρδοχαίῳ τῷ λαλήσαντι περὶ τοῦ
rege: & erectū ē in domo amā cubitoꝝ
βασιλέως, καὶ ὤρθωται ἐν τοῖς ἀμὰν πηχῶν
qnquaginta. dixit aūt rex: appēdat
πεντήκοντα. εἶπε δὲ ὁ βασιλεύς, σταυρωθήτω
in eo. & ſuſpēſus ē amā ſup lignū qd̄
ἐπ᾽ αὐτῷ. καὶ ἐκρεμάσθη ἀμὰν ἐπὶ τοῦ ξύλου ὃ
pauit mardocheo. & tūc ceſſauit rex
ἡτοίμασε μαρδοχαίῳ. καὶ τότε ἐκόπασεν ὁ βα
ab ira.
σιλεὺς ἀπὸ τοῦ θυμοῦ. Ca. 8.

Et in illo die donauit rex A
Καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ ἐδωρήσατο ὁ βασι
artaxerxes eſther q̄cūq; erāt amā caū
λεὺς ἀρταξέρξης τῇ ἐσθὴρ ὅσα ὑπῆρχεν ἀμὰν τῷ δια
niatori: & mardoche9 vocat9 eſt a re-
βόλῳ, καὶ μαρδοχαῖος προσεκλήθη παρὰ τοῦ βα
ge. oſtēderat eū eſther: q pꝓpinqu9 erat ſibi.
σιλέως. ὑπέδειξε γὰρ ἐσθὴρ, ὅτι ἐνῳκείωται αὐτῇ. 3.ſ.c.
tulit aūt rex anulū quē abſtulerat ab
ἔλαβε δὲ ὁ βασιλεὺς τὸν δακτύλιον ὃν ἀφείλετο ἀ
amā: & dedit mardocheo. & cōſtituit
μὰν, καὶ ἔδωκε τῷ μαρδοχαίῳ. καὶ κατέστησεν
eſther mardocheū ſup oīa q̄ amā: &
ἐσθὴρ μαρδοχαῖον ἐπὶ πάντων τῶν τοῦ ἀμὰν, καὶ
addens locuta fuit ad regē: & cecidit
προσθεῖσα ἐλάλησε πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ προσέπε
ad pedes ei9: & orauit irritā facere
σεν ἐπὶ τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ ἠξίου ἀφελεῖν τὴν
amā malitiā: & q̄ fecit iudeis. exte
ἀμὰν κακίαν, καὶ ὅσα ἐποίησε τοῖς ἰουδαίοις. ἐξέ
dit aūt rex eſther virgā au- B
τεινε δὲ ὁ βασιλεὺς τῇ ἐσθὴρ τὴν ῥάβδον τὴν χρυ
reā & ſurrexit eſther vt aſtaret regi.
σῆν καὶ ἐξηγέρθη ἐσθὴρ παρεστηκέναι τῷ βασιλεῖ.
& dixit eſther: ſi videt̄ tibi & inueni grām: mit-
καὶ εἶπεν ἐσθὴρ, εἰ δοκεῖ σοι καὶ εὗρον χάριν, πεμφ
tat̄ vt reuertant̄ littere miſſe
θήτω ἀποστραφῆναι τὰ γράμματα τὰ ἀπεσταλμένα
ab amā: q̄ ſcripte fuerāt ad pdendū iude
ἀπὸ ἀμὰν, τὰ γραφέντα ἀπολέσθαι τοὺς ἰουδαί
os q̄ ſunt in regno tuo. quomō eīn pote-
ους οἵ εἰσιν ἐν τῇ βασιλείᾳ σου. πῶς γὰρ δυνήσο
ro videre afflictionē ppl̄i mei: & quomō pote
μαι ἰδεῖν τὴν κάκωσιν τοῦ λαοῦ μου; καὶ πῶς δυνήσο
ro ſaluari in pditione patrie mee? &
μαι σωθῆναι ἐν τῇ ἀπωλείᾳ τῆς πατρίδος μου; καὶ
dixit rex ad eſther: ſi oīa bona
εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς ἐσθὴρ, εἰ πάντα τὰ ὑπάρχοντα
amā dedi & donaui tibi: & illū ſu
τα ἀμὰν ἔδωκα καὶ ἐχαρισάμην σοι, καὶ αὐτὸν ἐκρέ
ſpēdi in ligno: qz man9 intulit
μασα ἐπὶ ξύλου, ὅτι τὰς χεῖρας ἐπήνεγκε τοῖς
iudeis. qd̄ āpli9 q̄ris? ſcribite & vos
ἰουδαίοις. τί ἔτι ἐπιζητεῖς; γράψατε καὶ ὑμεῖς
ex noīe meo vt videt̄ vobis:
ἐκ τοῦ ὀνόματός μου ὡς δοκεῖ ὑμῖν, oo ooooo

Digitized by Google

8.3.d. τ ſigillate anulo meo. quecunq;
C καὶ σφραγίσατε τῷ δακτυλίῳ μου. ὅσα
em̃ ſcribunt rege iubẽte
γὰρ γράφεται τοῦ βασιλέως ἐπιτάξαντος
τ ſignata ſũt anulo meo: nõ eſt
καὶ σφραγισθῇ τῷ δακτυλίῳ μου, οὐκ ἔστιν
eis ↄtradicere. vocati ſunt aũt ſcri
αὐτοῖς ἀντειπεῖν. ἐκλήθησαν δὲ οἱ γραμμα
be in pmo mẽſe: q eſt niſã
τεῖς ἐν τῷ πρώτῳ μηνί, ὅς ἐστι νισὰν τῇ
tertia τ viceſima eiuſdẽ anni. τ
τρίτῃ καὶ εἰκάδι τοῦ αὐτοῦ ἔτους. καὶ
ſcripta ſũt iudeis quecunq; iuſſit
ἐγράφη τοῖς ἰουδαίοις ὅσα ἐνετείλατο
8.1.a pcuratorib⁹ τ pncipib⁹ ſa
τοῖς οἰκονόμοις καὶ τοῖς ἄρχουσι τῶν σα
trapaꝝ: ab india vſq; ad ethio
τραπῶν, ἀπὸ τῆς ἰνδικῆς ἕως τῆς αἰθιο
piã: centũ viginti ſeptẽ ſatrapis p
πίας, ἑκατὸν εἰκοσιεπτὰ σατράπαις κα
regionẽ τ regionẽ ſm̃ eoꝝ lo
τὰ χώραν καὶ χώραν κατὰ τὴν αὐτῶν λέ
cutionẽ. ſcripte ſũt aũt p regẽ τ ſigil
ξιν. ἐγράφη δὲ διὰ τοῦ βασιλέως καὶ ἐσ
late ſunt anulo ei⁹. τ mi
φραγίσθη τῷ δακτυλίῳ αὐτοῦ. καὶ ἐξα
ſerũt litteras per vereda-
πέστειλαν τὰ γράμματα διὰ βιβλιοφό
rios ſicut pcepit eis vt vterent
ρων ὡς ἐπέταξεν αὐτοῖς χρήσασθαι τοῖς
legib⁹ ſuis in omni ciuitate iuuarẽt
νόμοις αὐτῶν ἐν πάσῃ πόλει βοηθῆσαί
q; illos τ vt vterent inimi-
τε αὐτοῖς καὶ χρήσασθαι τοῖς ἀντιδί
cis ſuis τ oppoſitis eis:
κοις αὐτῶν καὶ τοῖς ἀντικειμένοις αὐτοῖς,
vt voluiſſent in die vna in omni re-
ὡς βούλονται ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ ἐν πάσῃ τῇ βα
gno artaxerxis: tertiadecima
σιλείᾳ ἀρταξέρξου, τῇ τρισκαιδεκάτῃ τοῦ
duodecimi mẽſis q eſt adar. at
δωδεκάτου μηνός ὅς ἐστιν ἀδάρ. τὰ δὲ
exẽplaria apponant viſibilit̃
ἀντίγραφα ἐκτιθέσθωσαν ὀφθαλμοφανῶς
D in omni regno. parati q; ſint
ἐν πάσῃ τῇ βασιλείᾳ. ἑτοίμους τε εἶναι
oẽs iudei in hãc
πάντας τοὺς ἰουδαίους εἰς ταύτην τὴν
diẽ ad debellandũ ſuos hoſtes.
ἡμέραν πολεμῆσαι αὐτῶν τοὺς ὑπεναντί
ipſi quidẽ igit̃ eq̃tes exierũt feſtinan-
ους. οἱ μὲν οὖν ἱππεῖς ἐξῆλθον σπεύδον-
tes ad ea q̃ a rege dicta erãt pfici
τες τὰ ὑπὸ τοῦ βασιλέως λεγόμενα ἐπι
endũ. appoſitũ fuit aũt pceptũ et in
τελεῖν. ἐξετέθη δὲ τὸ πρόσταγμα καὶ ἐν
ſuſis. at mardoche⁹ exijt orna-
σούσοις. ὁ δὲ μαρδοχαῖος ἐξῆλθεν ἐστολι
tus regio ornatu τ coronã
σμένος τὴν βασιλικὴν στολὴν καὶ στέφανον
habẽs aureã τ diadema byſſinũ pur-
ἔχων χρυσοῦν καὶ διάδημα βύσσινον πορ
pureũ. vidẽtes aũt q in ſuſis: gauiſi
φυροῦν. ἰδόντες δὲ οἱ ἐν σούσοις, ἐχάρη
ſunt. at iudeis fuit lumẽ
σαν. τοῖς δὲ ἰουδαίοις ἐγένετο φῶς oooo

ex regis noie: ſignãtes
lr̃as anulo meo. Hec em̃
cõſuetudo erat vt epl̃e
q̃ ex regis noie mittebã
tur: & illi anulo ſignate
erant: nemo auderet cõ
tradicere. Accitiſq; ſcri-
bis & librariis regis: erat
aũt tps tertii mẽſis q ap
pellatur ſiban: viceſima
& tertia illius die: ſcri-
pte ſunt epiſtole vt ooooo
mardocheus voluerat
ad iudeos ooooooooooooo
& ad principes procu-
ratoreſq; ooooooooooooo
& iudices q̃ centũ vigin
ti ſeptẽ puintiis ab india
vſq; ad ethiopiam preſide
bant: oooooooooooooooo
prouintie atq; prouin-
tie: populo oooooooooooo
& populo iuxta linguas
& lr̃as ſuas: & iudeis pro
ut legere poterãt & audi-
re. Ipſeq; epl̃e que ex re
gis nomine mittebãtur
anulo oooooooooooooooo
illius obſignate ſunt &
miſſe per ooo:oooooo:ooo
veredarios: qui per oẽs
puintias diſcurrẽtes: vete
res litteras nouis nunciis
preuenirent. Quibus
imperauit rex: vt cõue
nirent iudeos per ſingu-
las ciuitates: & in vnũ pre
ciperẽt cõgregari: vt ſta
rent pro animabus ſuis
& omnes inimicos ſuos
cum cõiugibus ac libe-
ris & vniuerſis domibus
interficerẽt atq; delerẽt.
Et cõſtituta eſt per oẽs p
uintias vna vltiõis dies:
ideſt oooooooooooooooooo
tertiadecima die menſis
duodecimi oooooooooooo
adar. Summa oooooooooo
oooooooooooooooooooooooooo
epiſtole hec fuit. Vt in
omnibus terris oooooooo
ac ppl̃is q regis aſſueri
ſubiacebãt imperio: notũ
fieret paratos eſſe iude-
os oooooooooooooooooooooo
ad capiendã vindictã de
hoſtibus ſuis. oooooooooooo
Egreſſiq; ſunt veredarii
celeres nũcia pferentes:
& edictum regis pepen
dit in ſuſis. Mardoche⁹
aũt de palatio & de cõſpe
ctu regis egrediẽs fulge-
bat veſtibus regiis hya-
cinthinis videlicet & aeri
nis corona aureã portãs
in capite: & amictus ſeri
co pallio atq; purpureo.
Omniſq; ciuitas exultauit
atq; letata eſt. Iudeis au
tẽ noua lux oriri viſa eſt

בשם המלך וחתמו בטבעת המלך
כי כתב אשר נכתב בשם המלך
ונחתום בטבעת המלך אין להשיב׃ חתם שוב
ויקראו ספרי המלך בעת ההיא קרא
בחדש השלישי הוא חדש סיון שלש
בשלושה ועשרים בו ויכתב ככל
אשר צוה מרדכי אל היהודים
ואל האחשדרפנים והפחות פחה
ושרי המדינות אשר מהדו ועד שור מדן
כוש שבע ועשרים ומאה מדינה
מדינה ומדינה ככתבה ועם
ועם כלשנו ואל היהודים ככתבם
וכלשונם׃ ויכתב בשם המלך לשן כתב
אחשורש ויחתם בטבעת
המלך וישלח ספרים ביד שלח רוץ
הרצים בסוסים רכבי הרכש
האחשתרנים בני הרמכים׃ אשר
נתן המלך ליהודים אשר בכל עיר
ועיר להקהל ולעמד על נפשם קהל
להשמיד ולהרג ולאבד את כל שמד
חיל עם ומדינה הצרים אתם צור
טף ונשים ושללם לבוז׃ ביום נשה בזז
אחד בכל מדינות המלך אחשורוש
בשלושה עשר לחדש שנים
עשר הוא חדש אדר׃ פתשגן
הכתב להנתן דת בכל מדינה נתן
ומדינה גלוי לכל העמים גלה
ולהיות היהודים עתודים ליום היה יהה
הזה להנקם מאיביהם׃ הרצים עתד נקם
רכבי הרכש האחשתרנים יצאו
מבהלים ודחופים בדבר המלך בהל דחף
והדת נתנה בשושן הבירה׃ ומרדכי
יצא מלפני המלך בלבוש מלכות פנה
תכלת וחור ועטרת זהב גדולה ותכריך
בוץ וארגמן והעיר שושן צהלה גדל כרך
ושמחה׃ ליהודים היתה אורה היה

Digitized by Google

ושמחה וששן ויקר׃ ובכל מדינה שוש מדן
ומדינה ובכל עיר ועיר מקום אשר קום
דבר המלך ודתו מגיע שמחה נגע
וששון ליהודים משתה ויום טוב שתה
ורבים מעמי הארץ מתיהדים רבב יהד
כי נפל פחד היהודים עליהם׃
Cap. ix. ובשנים עשר
חדש הוא חדש אדר בשלושה שנה
עשר יום בו אשר הגיע דבר
המלך ודתו להעשות ביום אשר עשה
שברו איבי היהודים לשלוט
בהם ונהפוך הוא אשר ישלטו הפך שלט
היהודים המה בשנאיהם׃ נקהלו קהל
היהודים בעריהם בכל מדינות עיר
המלך אחשורוש לשלח יד
במבקשי רעתם ואיש לא עמד בקש רוע
לפניהם כי נפל פחדם על כל פנה
העמים׃ וכל שרי המדינות שור
והאחשדרפנים והפחות ועשי פחה עשה
המלאכה אשר למלך מנשאים לאך נשא
את היהודים כי נפל פחד מרדכי
עליהם׃ כי גדול מרדכי בבית גדל
המלך ושמעו הולך בכל הלך
המדינות כי האיש מרדכי הולך
וגדול׃ ויכו היהודים בכל איביהם נכה
מכת חרב והרג ואבדן ויעשו
בשנאיהם כרצונם׃ ובשושן הבירה רצה
הרגו היהודים ואבד חמש מאות אבד מאה
איש׃ ואת פרשנדתא ואת דלפון
ואת אספתא׃ ואת פורתא ואת
אדליא ואת ארידתא׃ ואת פרמשתא
ואת אריסי ואת ארידי ואת ויזתא׃
עשרת בני המן בן המדתא צרר צור
היהודים הרגו ובבזה לא שלחו בזז
את ידם׃ ביום ההוא בא מספר בוא ספר
ההרוגים בשושן הבירה לפני הרג פנה

gaudiũ honor & tripu- diũ. Apud oẽs populos vrbes atq; prouincias quocunq; regis precepta veniebant mira exultatio epule atq; conuiuia & feſtus dies: intantum vt plures alterius gẽtis & ſecte eorũ religioni & cerimoniis ſugerẽtur. Grãdis enĩ cunctos iudaici nõis terror inuaſerat. 9.

IGitur duodecimi menſis quẽ adar vocari ante iã diximus: tertiadecima die quando cũctis iudeis interfectio parabatur & hoſtes eorum inhiabant ſanguini: verſa vice ſuperiores iudei eſſe ceperũt & ſe de aduerſariis vindicare. Cõgregatiq; ſunt per ſingulas ciuitates & oppida & loca: vt extenderent manum cõtra inimicos & perſecutores ſuos. Nulluſq; auſus eſt reſiſtere: eo q; oẽs populos magnitudinis eorũ formido penetraret. Nam & prouinciarum iudices duces & procuratores: omniſq; dignitas: que ſingulis locis ac operibus preerat extollebant iudeos timore mardochei quẽ principẽ eſſe palatii & plurimũ poſſe cognouerant. Fama quoq; nominis eius creſcebat quotidie: & per cũctorum ora volitabat. Itaq; percuſſerunt iudeis inimicos ſuos plaga magna: & occiderunt eos: reddẽtes eis quod ſibi parauerãt facere: intantum vt etiam in ſuſis quingentos viros interficerent: extra decẽ filios amã agagite hoſtis iudeorum. Quorũ iſta ſunt nomina. Parſãdatha & delphon & eſphata & phorata & adalia & aridatha & ephermeſtha & ariſai & aridai & vaiſatha. Quos cum occidiſſent predas de ſubſtãtiis eorũ agere noluerunt. Statimq; numerus eorum qui occiſi erant in ſuſis ad

τ letitia per ciuitatẽ τ regionẽ: vbi
καὶ εὐφροσύνη κατὰ πόλιν καὶ χώραν, οὗ
cũque poſitũ fuit exẽplar: gaudiũ τ letitia
ἂν ἐξετέθη τὸ ἔκθεμα, χαρὰ καὶ εὐφροσύ
iudeis cõuiuiũ τ feſtiuitas. τ
νη τοῖς ἰουδαίοις κώθων καὶ εὐφροσύνη. καὶ
multi gẽtiliũ circũcidebant τ iu-
πολλοὶ τῶν ἐθνῶν περιετέμοντο καὶ ἰου-
daizabãt ppt metum iudeorum.
δάϊζον διὰ τὸν φόβον τῶν ἰουδαίων. Ca. 9.

IN eñi duodecimo mẽſe tertia
ΕΝ γὰρ τῷ δωδεκάτῳ μηνὶ τῇ τρισ-
decima mẽſis q̃ eſt adar: aderãt
καιδεκάτῃ τοῦ μηνὸς ὅς ἐστιν ἀδάρ, παρῆν A
littere q̃ ſcripte fuerãt a
τὰ γράμματα τὰ γραφέντα παρὰ τοῦ
rege. τ in ea die pierunt
βασιλέως. καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ ἀπώλοντο
q̃ oppoſiti erãt iudeis. nullus .n.
οἱ ἀντικείμενοι τοῖς ἰουδαίοις. οὐδεὶς γὰρ
iſurrexit timẽs eos. nã pncipes
ἀντέστη φοβούμενος αὐτούς. οἱ γὰρ ἄρχοντες
ſatrapar τ tyrãni τ
τῶν σατραπῶν καὶ οἱ τύραννοι καὶ οἱ
regii ſcribe honorabãt iu
βασιλικοὶ γραμματεῖς ἐτίμων τοὺς ἰου-
deos: qm̃ timor mardochei incubuerat
δαίους, ὅτι ὁ φόβος μαρδοχαίου ἐπέκειτο
ſup eos. cõtingit eñi pceptũ
αὐτοῖς. προσέπεσε γὰρ τὸ πρόσταγμα τοῦ
regis nominatũ fuiſſe i omni re-
βασιλέως ὀνομασθῆναι ἐν πάσῃ τῇ βασι-
gno. τ in ſuſis ciuitate occide-
λείᾳ. καὶ ἐν σούσοις τῇ πόλει ἀπέκτει-
rũt iudei viros qngentos:
ναν οἱ ἰουδαῖοι ἄνδρας πεντακοσίους, τόν
et pharſandatha τ delphõ τ aſpha-
τε φαρσανδαθὰ καὶ δελφὼν καὶ ἀσφα-
tha: τ phoradatha τ adalia τ aridatha
θά, καὶ φαραδαθὰ καὶ ἀδαλία καὶ ἀρειδαθὰ
τ pharmaſtha τ ariſai τ aridai τ
καὶ φαρμασθὰ καὶ ἀρισαῖ καὶ ἀριδαῖ καὶ
baizatha: τ decẽ filios amã ama- B
βαιζαθά, καὶ τοὺς δέκα υἱοὺς ἀμὰν ἀμα-
dathu bugei inimici iude-
δαθοῦ βουγαίου τοῦ ἐχθροῦ τῶν ἰουδαί-
orum: τ nõ diripuerũt in eadẽ die.
ων, καὶ οὐ διήρπασαν ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ.
traditus eſt aũt numerus regi eorum q̃
ἐπεδόθη δὲ ὁ ἀριθμὸς τῷ βασιλεῖ τῶν
perierãt in ſuſis.
ἀπολωλότων ἐν σούσοις.

dixit aūt rex ad eſther: interfecerūt
εἶπε δὲ ὁ βασιλεὺς πρὸς ἐσθήρ, ἀπώλεσαν οἱ
iudei in ſuſis viros q̄ngentos in
ἰουδαῖοι ἐν σούσοις ἄνδρας πεντακοσίους ἐν
ciuitate. in aūt regione quomō exiſtimas ꝙ
τῇ πόλει. ἐν δὲ τῇ περιχώρῳ πῶς οἴει ὅτι
exercuerūt: q̄d igiᵗ petis ampli⁹: ⁊ erit tibi:
ἐχρήσαντο; τί οὖν ἀξιοῖς ἔτι, καὶ ἔσαι σοι;
⁊ dixit eſther regi: detur
καὶ εἶπεν ἐσθὴρ τῷ βασιλεῖ, δοθήτω τοῖς
iudeis vti ſimiliᵗ cras: ita
ἰουδαίοις χρῆσθαι ὡσαύτως τὴν αὔριον, ὥς
ꝙ decē filios amā ſuſpendāt. ⁊ per
C τε τοὺς δέκα υἱοὺς ἀμὰν κρεμάσαι. καὶ ἐπέ
miſit rex ſic fieri: ⁊ ꝓmi=
τρεψεν ὁ βασιλεὺς οὕτως γενέσθαι, καὶ ἐξέθη=
ſit iudeos ciuitatis corpo=
κε τοὺς ἰουδαίους τῆς πόλεως τὰ σώμα=
ra filioꝝ amā ſuſpendere. ⁊ ꝯgregati
τα τῶν υἱῶν ἀμὰν κρεμάσαι. καὶ συνήχθη=
ſūt iudei in ſuſis quattuorde=
σαν οἱ ἰουδαῖοι ἐν σούσοις τῇ τεσσαρεσκαι=
cima adar: ⁊ occiderūt viros
δεκάτῃ τοῦ ἀδάρ, καὶ ἀπέκτειναν ἄνδρας
trecentos ⁊ nihil rapuerūt. at re
τριακοσίους καὶ οὐδὲν διήρπασαν. οἱ δὲ λοι
liqui iudeoꝝ q̄ in regno ꝯgrega
ποὶ τῶν ἰουδαίων τῶν ἐν τῇ βασιλείᾳ συνήχ
ti fuerāt ⁊ ſe adiuuabāt: ⁊ ceſſauerūt
θησαν καὶ ἑαυτοῖς ἐβοήθουν, καὶ ἀνεπαύσαντο
a bellis. ꝑdiderūt .n. de ipſis
ἀπὸ τῶν πολεμίων. ἀπώλεσαν γὰρ αὐτῶν
decē milia ſepties quinq̄ milia tertiade
μυριάδας ἑπτὰ πεντακισχιλίους τῇ τρισκαι
cima adar: ⁊ nihil rapuerūt. ⁊
δεκάτῃ τοῦ ἀδάρ, καὶ οὐδὲν διήρπασαν. καὶ
ceſſauerūt quartadecima
ἀνεπαύσαντο τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ τοῦ
eiuſdē mēſis. ⁊ egerūt eādē diē requiei
αὐτοῦ μηνός. καὶ ἦγον αὐτὴν ἡμέραν ἀναπαύ
D cū gaudio ⁊ letitia. at iu=
σεως μετὰ χαρᾶς καὶ εὐφροσύνης. οἱ δὲ ἰου=
dei in ſuſis ciuitate ꝯuenerūt: ⁊
δαῖοι ἐν σούσοις τῇ πόλει συνήχθησαν, καὶ τῇ
quartadecima ceſſauerūt. egerūt aūt ⁊
τεσσαρεσκαιδεκάτῃ ἀνεπαύσαντο. ἦγον δὲ καὶ
quintādecimā cū gaudio ⁊ leti
τὴν πεντεκαιδεκάτην μετὰ χαρᾶς καὶ εὐφρο=
tia. ꝓpᵗ hoc igiᵗ iudei diſpſi
σύνης. διὰ τοῦτο οὖν οἱ ἰουδαῖοι διεσπαρμένοι
in omni regiōe extranea: agūt quartā=
ἐν πάσῃ χώρᾳ τῇ ἔξω, ἄγουσι τὴν τεσσαρε=
decimā adar diē bonā cū
σκαιδεκάτην τοῦ ἀδὰρ ἡμέραν ἀγαθὴν μετ᾽ εὐ
letitia: mittentes ꝑtes q̄libet
φροσύνης, ἀποστέλλοντες μερίδας ἕκαστος τῷ
ꝓximo. q̄ ꝟo habitant in metro
πλησίον. οἱ δὲ κατοικοῦντες ἐν ταῖς μητρο
polibus: ⁊ q̄ntādecimā diē
πόλεσι, καὶ τὴν πεντεκαιδεκάτην ἡμέραν
adar in letitia ducūt: mitten
τοῦ ἀδὰρ ἐν εὐφροσύνῃ ἄγουσιν, ἐξαποστέλ=
E tes ꝑtes ꝓximis. ſcripſit aūt
λοντες μερίδας τοῖς πλησίον. ἔγραψε δὲ
mardoche⁹ ꝟba hec in li=
μαρδοχαῖος τοὺς λόγους τούτους εἰς βι=
bro ⁊ miſit iudeis: qui
βλίον καὶ ἐξαπέστειλε τοῖς ἰουδαίοις, ὅσοι
erant in artaxerxis regno vſq̄ ꝓ
ἦσαν ἐν τῇ ἀρταξέρξου βασιλείᾳ τοῖς ἐγ=
pe ⁊ vſq̄ longe:
γὺς καὶ τοῖς μακράν,

regem relatus eſt. Qui
dixit
regine. In vrbe ſuſis
interfecerunt
iudei quingētos viros:
& alios decē filios amā.
Quantā putas eos exer
cere cedē in vniuerſis ꝓ
uintiis? Quid vltra po=
ſtulas: & quid vis
vt fieri iubeam? Cui illa
reſpondit. Si
regi placet detur pote=
ſtas iudeis:
vt ſicut fecerūt hodie in
ſuſis: ſic & cras faciant
& decem filii aman in
patibulis ſuſpendantur.
Precepitq̄ rex vt ita
fieret. Statimq̄ ī ſuſis pe
pendit edictum & decē
filii aman ſuſpenſi ſunt.
Congregatis iudeis
quartadecima die
menſis adar: interfecti
ſunt in ſuſis
trecenti viri: nec eorum
ab illis direpta ſubſtātia
eſt: ſed &
per oēs ꝓuintias q̄ ditōi
regis ſubiacebāt ꝓ aīa=
bus ſuis ſteterunt iudei:
interfectis hoſtib⁹ ac ꝑſe
cutoribus ſuis: in tantū vt
ſeptuaginta quinq̄ milia
occiſoꝝ implerentur: & nul
lus de ſubſtātiis eorū qc=
q̄ cōtingeret. Dies autē
tertiuſdecimus menſis
adar vn⁹ apud oēs inter
fectiōis fuit: & q̄rtadeci
ma die cedere deſierunt.
Quē cōſtituerūt eſſe ſo
lemnē: vt in eo oī tpe de=
inceps vacarent epulis
gaudio atq̄ conuiuiis.
At hi qui in vrbe ſuſis
cedē exercuerant tertio
decimo & q̄rtodecīo die
eiuſdē mēſis in cede verſa
ti ſunt: q̄ntodecimo aūt
die ꝑcutere deſierūt. Et
idcirco eundē diē cōſtitu
erūt ſolēnem epularū at
q̄ letitie. Hi vero iudei
qui in oppidis nō muratis
ac villis morabātur: q̄r=
tūdecimū diē mēſis adar
cōuiuiorū & gaudii de=
creuerūt: ita vt exultēt in
eo: & mittāt ſibi mutuo
partes eplarū & ciborū.
Scripſit itaq̄ mardoche
us oīa hec: & līis cōpre=
henſa miſit ad iudeos q
in oībus regis ꝓuintiis
morabantur: tam in vici
no poſitis q̄ procul

הַמֶּלֶךְ׃ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר
הַמַּלְכָּה בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה הָרְגוּ
הַיְּהוּדִים וְאַבֵּד חֲמֵשׁ מֵאוֹת אִישׁ
וְאֵת עֲשֶׂרֶת בְּנֵי הָמָן בִּשְׁאָר
דִּין עָשָׂה מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ מֶה עָשׂוּ וּמַה
נָתַן שְּׁאֵלָתֵךְ וְיִנָּתֵן לָךְ וּמַה בַּקָּשָׁתֵךְ
עוֹד וְתֵעָשׂ׃ וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר אִם עַל
הַמֶּלֶךְ טוֹב יִנָּתֵן גַּם מָחָר לַיְּהוּדִים
אֲשֶׁר בְּשׁוּשָׁן לַעֲשׂוֹת כְּדָת הַיּוֹם
תָּלָה וְאֵת עֲשֶׂרֶת בְּנֵי הָמָן יִתְלוּ עַל
הָעֵץ׃ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְהֵעָשׂוֹת כֵּן
וַתִּנָּתֵן דָּת בְּשׁוּשָׁן וְאֵת עֲשֶׂרֶת
קָהַל יָדָה בְּנֵי הָמָן תָּלוּ׃ וַיִּקָּהֲלוּ הַיְּהוּדִיים
רָבַע אֲשֶׁר בְּשׁוּשָׁן גַּם בְּיוֹם אַרְבָּעָה
הָרַג עָשָׂר לְחֹדֶשׁ אֲדָר וַיַּהַרְגוּ בְשׁוּשָׁן
שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אִישׁ וּבַבִּזָּה לֹא
שָׁלְחוּ אֶת יָדָם׃ וּשְׁאָר הַיְּהוּדִים
אֲשֶׁר בִּמְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ נִקְהֲלוּ
וְעָמֹד עַל נַפְשָׁם וְנוֹחַ מֵאֹיְבֵיהֶם
וְהָרֹג בְּשֹׂנְאֵיהֶם חֲמִשָּׁה וְשִׁבְעִים
אָלֶף וּבַבִּזָּה לֹא שָׁלְחוּ אֶת יָדָם׃
בְּיוֹם שְׁלֹשָׁה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ אֲדָר
וְנוֹחַ בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר בּוֹ וְעָשֹׂה
שָׁתָה אֹתוֹ יוֹם מִשְׁתֶּה וְשִׂמְחָה׃
וְהַיְּהוּדִיים אֲשֶׁר בְּשׁוּשָׁן נִקְהֲלוּ
בִּשְׁלֹשָׁה עָשָׂר בּוֹ וּבְאַרְבָּעָה עָשָׂר
בּוֹ וְנוֹחַ בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר בּוֹ וְעָשֹׂה
אֹתוֹ יוֹם מִשְׁתֶּה וְשִׂמְחָה׃ עַל כֵּן
פָּרַז עִיר הַיְּהוּדִים הַפְּרָוזִים הַיֹּשְׁבִים בְּעָרֵי
עָשָׂה הַפְּרָזוֹת עֹשִׂים אֵת יוֹם אַרְבָּעָה
עָשָׂר לְחֹדֶשׁ אֲדָר שִׂמְחָה וּמִשְׁתֶּה
וְיוֹם טוֹב וּמִשְׁלֹחַ מָנוֹת אִישׁ
כָּתַב לְרֵעֵהוּ׃ וַיִּכְתֹּב מָרְדֳּכַי אֶת הַדְּבָרִים
שָׁלַח הָאֵלֶּה וַיִּשְׁלַח סְפָרִים אֶל כָּל
מָדַן הַיְּהוּדִים אֲשֶׁר בְּכָל מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ
קָרַב רָחַק אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ הַקְּרוֹבִים וְהָרְחוֹקִים׃

Digitized by Google

לקים עליהם להיות עשים את — קום היה
יום ארבעה עשר לחדש אדר ואת — רבע
יום חמשה עשר בו בכל שנה ושנה׃
כימים אשר נחו בהם היהודים — יום נוח
מאיביהם והחדש אשר נהפך להם — הפך
מיגון לשמחה ומאבל ליום טוב — יגה
לעשות אותם ימי משתה ושמחה — עשה את
ומשלח מנות איש לרעהו ומתנות — שלח מנה
לאביונים׃ וקבל היהודים את — נתן אבה
אשר החלו לעשות ואת אשר כתב — חלל
מרדכי אליהם׃ כי המן בן המדתא
האגגי צרר כל היהודים חשב על — צור
היהודים לאבדם והפיל פור הוא — נפל
הגורל להמם ולאבדם׃ ובבאה — גרל בוא
לפני המלך אמר עם הספר ישוב — פנה שוב
מחשבתו הרעה אשר חשב על — חשב רוע
היהודים על ראשו ותלו אתו ואת — תלה
בניו על העץ׃ על כן קראו לימים
האלה פורים על שם הפור על כן
על כל דברי האגרת הזאת ומה
ראו על ככה ומה הגיע אליהם׃ — ראה נגע
קימו וקבל היהודים עליהם ועל — קום
זרעם ועל כל הנלוים עליהם ולא — לוה
יעבור להיות עשים את שני הימים — עבר
האלה ככתבם וכזמנם בכל שנה — עשה שנה
ושנה׃ והימים האלה נזכרים — זכר
ונעשים בכל דור ודור משפחה — עשה שפחה
ומשפחה מדינה ומדינה ועיר ועיר — מדן
וימי הפורים האלה לא יעברו מתוך — יום
היהודים וזכרם לא יסוף מזרעם׃ — סוף
ותכתב אסתר המלכה בת אביחיל — כתב
ומרדכי היהודי את כל תקף לקים
את אגרת הפורים הזאת השנית׃ — שנה
וישלח ספרים אל כל היהודים אל — שלח
שבע ועשרים ומאה מדינה מלכות
אחשורוש דברי שלום ואמת׃ לקים — שלם

vt quartādecimā & quintamdecimam diē mensis adar p festis susciperent: & reuertēte semp anno solēni celebrarēt honore: qa in ipis diebus se vlti sunt iudei de inimicis suis: & luctus atq; tristicia in hilaritatē gaudiūq; cōuersi sunt: essentq; dies isti epularum atq; leticie: & mitterent sibiinuicē ciborum partes: & paupib9 munuscula largirētur. Susceperūtq; iudei in solēnem ritū cūcta q̄ eo tpe facere ceperāt: & q̄ mardocheus lrīs faciēda mādauerat. Amā eni filius amadathi stirpis agag hostis & aduersari9 iudeoꝝ cogitauit cōtra eos malū: vt occideret illos atq; deleret: & misit phur qđ nr̄a lingua vertitur in sortē: & postea ingressa est hester ad regē: obsecrās vt conatus eius lrīs regis irriti fierent: & malū qđ contra iudeos cogitauerat: reuerteretur in caput ei9. Deniq; & ipm & filios ei9 affixerūt cruci atq; ex illo tpe dies isti appellati sunt phurim.i.sortiū: eo q; phur.i.sors in vrnā missa fuerit. Et cuncta q̄ gesta sunt eplē.i.libri hui9 volumine cōtinētur: queq; sustinuerīt: & q̄ deinceps imutata sunt: susceperūt iudei sup se & semē suū & sup cūctos q religioni eorū voluerūt copulari: vt nulli liceat duos hos dies absq; solēnitate trāsigere qs scriptura testatur: & cetera expetūt tpa annis sibi iugiter succedentib9. Isti sunt dies qs nulla vnq; delebit obliuio: & p singulas gn̄ationes cūcte in toto orbe puintie celebrabūt: nec ē vlla ciuitas in q̄ dies phurim.i.sortiū nō obseruētur a iudeis: & ab eorū pgenie q̄ his cerimoniis obligata ē. Scripserūtq; hester regina filia abiahil & mardoche9 iude9 etiā scđam eplam: vt oī studio dies ista solēnis sāciretur in posterū. Et miserūt ad oēs iudeos q in cētū vigīti septē puītiis regis assueri versabātur: vt haberēt pacē & susciperēt veritatē obseruātes

vt ꝯstituerēt dies hos bonos: agerēt q;
ςῆσαι τὰς ἡμέρας ταύτας ἀγαθάς, ἄγειν τὴν
quartadecimā & quintadecimā adar. in eīs his diebus
τὴν τεσσαρεσκαιδεκάτην καὶ τὴν πεντεκαιδεκάτην τοῦ ἀδάρ. ἐν γὰρ ταύταις ταῖς ἡμέραις
deuerīt iudei ab inimicis suis.
ἀνεπαύσαντο οἱ ἰουδαῖοι ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν.
& mēsez in quo ꝯuerſ9 ē eis q̄ erat adar a luctu in gaudiū: & a tristitia in bonā diē: agerēt totū in bonos
καὶ τὸν μῆνα ἐν ᾧ ἐςράφη αὐτοῖς ὅς ἦν ἀδάρ ἀπὸ πένθους εἰς χαράν, καὶ ἀπὸ ὀδύνης εἰς ἀγαθὴν ἡμέραν, ἄγειν ὅλον εἰς ἀγαθὰς
dies. nuptiaꝝ & letitie: mittētes ptes amicis & pauperib9.
ἡμέρας γάμων καὶ εὐφροσύνης, ἐξαποςέλλοντες μερίδας τοῖς φίλοις καὶ τοῖς πτωχοῖς.
& susceperūt iudei sicut scripsit eis mardoche9.
καὶ προσεδέξαντο οἱ ἰουδαῖοι καθὼς ἔγραψεν αὐτοῖς ὁ μαρδοχαῖος.
q̄liter amā amadathu macedo bellabat ꝯtra eos: sicut posuit sententiā & sortē vt deleret eos: &
πῶς ἀμὰν ἀμαδάθου ὁ μακεδὼν ἐπολέμει αὐτούς, καθὼς ἔθετο ψήφισμα καὶ κλῆρον ἀφανίσαι αὐτούς, καὶ
quomō itroiuit ad regē dicēs vt suspēderet mardocheū. q̄cūq; aūt conat9 est inducere ꝯtra iudeos mala: sup ipm
ὡς εἰσῆλθε πρὸς τὸν βασιλέα λέγων κρεμάσαι τὸν μαρδοχαῖον. ὅσα δὲ ἐπεχείρησεν ἐπάξαι ἐπὶ τοὺς ἰουδαίους κακά, ἐπ᾽ αὐτὸν
facta sūt. & suspēsus ē ipse & filij sui.
ἐγένοντο. καὶ ἐκρεμάσθη αὐτὸς καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ.
ppt̄ hoc appellati sunt dies illi phuri ppt̄ sortes. q2 lingua eoꝝ vocant̄ phuri:
διὰ τοῦτο ἐπεκλήθησαν αἱ ἡμέραι αὗται φουρίμ διὰ τοὺς κλήρους. ὅτι τῇ διαλέκτῳ αὐτῶν καλοῦνται φουρίμ,
ppt̄ verba epistole hui9. & q̄cūq; passi sunt ppt̄ eā: & q̄cūq; eis facta sūt &
διὰ τοὺς λόγους τῆς ἐπιςολῆς ταύτης. καὶ ὅσα πεπόνθασιν διὰ αὐτήν, καὶ ὅσα αὐτοῖς ἐγένετο καὶ
statuit. & susceperūt iudei sup seipsos & sup semē suū: & sup appositos sup eos: neq; q̄dē alit̄ vtent̄.
ἔςησε. καὶ προσεδέχοντο οἱ ἰουδαῖοι ἐφ᾽ ἑαυτοῖς καὶ ἐπὶ τῷ σπέρματι αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τοῖς προτεθειμένοις ἐπ᾽ αὐτῶν, οὐδὲ μὴν ἄλλως χρήσονται.
at dies hi ducent̄ in oē tēpus: & memoriale eoꝝ nō deficiet vsq; ad gn̄ationes.
αἱ δὲ ἡμέραι αὗται ἀχθήσονται εἰς τὸν ἅπαντα χρόνον, καὶ τὸ μνημόσυνον αὐτῶν οὐ μὴ ἐκλείπῃ ἕως γενεῶν.
& scripsit esther regina filia abichail: et mardoche9 iude9: quāta fecerāt: et firmamentū epistole phuri.
καὶ ἔγραψεν ἐσθὴρ ἡ βασίλισσα θυγάτηρ ἀβιχαῒλ, καὶ μαρδοχαῖος ὁ ἰουδαῖος, ὅσα ἐποίησαν, τό, τε ςερέωμα τῆς ἐπιςολῆς τῶν φουρίμ.

F

G

τ mardocheꝰ τ eſther regina ſtatue
καὶ μαρδοχαῖος καὶ ἐσθὴρ ἡ βασίλισσα ἔστη-
rũt ſibi ſm ſe. τ tũc ſtatuẽtes
σαν ἑαυτοῖς καθ᾽ ἑαυτῶν. καὶ τότε στήσαντες
ſm ieiuniũ eoꝝ τ ↄſiliũ ipo-
κατὰ τὴν νηστείαν αὐτῶν καὶ τὴν βουλὴν αὐ-
rũ: τ eſther ꝟbo ſtatuit in eternũ:
τῶν, καὶ ἐσθὴρ λόγῳ ἔστησεν εἰς τὸν αἰῶνα,
τ ſcriptũ ẽ in memoriali.
καὶ ἐγράφη εἰς μνημόσυνον. Ca. 10.

A Scripſit aũt rex ad re-
ΕΓραψε δὲ ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τὴν βασι-
gnũ et terre τ maris: τ
λείαν τῆς τε γῆς καὶ τῆς θαλάσσης, καὶ τὴν
vim ſuã τ fortitudinẽ diuitias
ἰσχὺν αὐτοῦ καὶ τὴν ἀνδραγαθίαν πλοῦτόν
q̧ τ gl'iam regni ſui: ecce
τε καὶ δόξαν τῆς βασιλείας αὐτοῦ, ἰδοὺ
ſcripta ſunt in libro pſaꝝ τ medoꝝ
γέγραπται ἐν βιβλίῳ περσῶν καὶ μήδων
in memoriã. et mardocheꝰ ſecundꝰ
εἰς μνημόσυνον. ὅ, τε μαρδοχαῖος διεδέχε
erat a rege artaxerxe. τ magnꝰ erat
το τὸν βασιλέα ἀρταξέρξην. καὶ μέγας ἦν
in regno τ honoratꝰ a
ἐν τῇ βασιλείᾳ καὶ δεδοξασμένος ὑπὸ τῶν
iudeis: τ amatꝰ narrauit
ἰουδαίων, καὶ φιλούμενος διηγεῖτο τὴν
educationẽ omni gẽti ſue.
ἀγωγὴν παντὶ τῷ ἔθνει αὐτῶν.

B τ dixit mardocheꝰ: a deo facta
καὶ εἶπε μαρδοχαῖος, παρὰ τοῦ θεοῦ ἐγένε-
ſũt iſta. recordatꝰ ſũ enĩ de ſõnio:
το ταῦτα. ἐμνήσθην γὰρ περὶ τοῦ ἐνυπνίου,
qđ viderã de ꝟbis his. neq̧ enĩ
οὗ εἶδον περὶ τῶν λόγων τούτων. οὐδὲ γὰρ
pterijt ab eis ꝟbũ. paruꝰ fons
παρῆλθεν ἀπ᾽ αὐτῶν λόγος. ἡ μικρὰ πηγὴ
factꝰ eſt fluuiꝰ: τ erat lux τ ſol τ
ἐγένετο ποταμός, καὶ ἦν φῶς καὶ ἥλιος καὶ
aqua multa. eſther eſt fluuiꝰ: q̃ du-
ὕδωρ πολύ. ἐσθήρ ἐστιν ὁ ποταμός, ἣν ἐγά-

C xit rex τ fecit reginã.
μησεν ὁ βασιλεὺς καὶ ἐποίησε βασίλισσαν.
at duo dracones ego ſũ τ amã. at
οἱ δὲ δύο δράκοντες ἐγώ εἰμι καὶ ἀμάν. τὰ
gẽtes q̃ cõuenerũt vt pderẽt no
δὲ ἔθνη τὰ ἐπισυναχθέντα ἀπολέσαι τὸ ὄνο-
mẽ iudeoꝝ. at gens mea hic
μα τῶν ἰουδαίων. τὸ δὲ ἔθνος τὸ ἐμὸν οὗτός

D eſt iſrael q̃ clamauerũt ad deũ
ἐστιν ὁ ἰσραὴλ οἱ βοήσαντες πρὸς τὸν θεὸν
τ ſaluati ſunt: τ ſaluauit dñs pplm
καὶ σωθέντες, καὶ ἔσωσε κύριος τὸν λαὸν
ſuũ: τ liberauit dñs nos ab oĩbus
αὐτοῦ, καὶ ἐρρύσατο κύριος ἡμᾶς ἐκ πάντων
malis iſtis: τ fecit deꝰ
τῶν κακῶν τούτων, καὶ ἐποίησεν ὁ θεὸς τὰ
ſigna τ portẽta magna q̃ nõ facta
σημεῖα καὶ τὰ τέρατα τὰ μεγάλα ἃ οὐ γέγο-
fuerãt iter gentes. ppt hoc fecit ſortes

A νεν ἐν τοῖς ἔθνεσι. διὰ τοῦτο ἐποίησε κλήρους
duas: vnã pplo dei: τ vnã cũctis
δύο, ἕνα τῷ λαῷ τοῦ θεοῦ, καὶ ἕνα πᾶσι τοῖς
gentibꝰ. τ venerũt due ſortes iſte in horã
ἔθνεσι. καὶ ἦλθον οἱ δύο κλῆροι οὗτοι εἰς ὥραν
τ tpus τ diẽ iudicij corã
καὶ καιρὸν καὶ ἡμέραν κρίσεως ἐνώπιον τοῦ
deo in oĩbꝰ gẽtibꝰ. τ recordatꝰ ẽ deꝰ
θεοῦ ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσι. καὶ ἐμνήσθη ὁ θεὸς
populi ſui: τ iuſtificauit here-
τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, καὶ ἐδικαίωσε τὴν κλη-
ditatẽ ſuã: τ erũt eis di-
ρονομίαν αὐτοῦ, καὶ ἔσονται αὐτοῖς αἱ ἡμέ-
es iſti in mẽſe adar q̃rtadecima
ραι αὗται ἐν μηνὶ ἀδὰρ τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ
eiuſdẽ mẽſis: cũ cetu τ gaudio
τοῦ αὐτοῦ μηνός, μετὰ συναγωγῆς καὶ χαρᾶς
τ letitia in cõſpectu dei ſm gñationẽ
καὶ εὐφροσύνης ἐνώπιον τοῦ θεοῦ κατὰ γενεὰν
in eternũ in pplo ſuo.
εἰς τὸν αἰῶνα ἐν τῷ λαῷ αὐτοῦ. Ca. 11.
Anno q̃rto regnãte pto-
ΕΤους τετάρτου βασιλεύοντος πτο-
lemeo τ cleopatra: attulit doſitheꝰ
λεμαίου καὶ κλεοπάτρας, εἰσήνεγκε δοσίθεος
q̃ dicebat eſſe ſacerdos τ leuites τ ptolemeꝰ
ὃς ἔφη εἶναι ἱερεὺς καὶ λευίτης καὶ πτολεμαῖ-
filiꝰ eiꝰ pppoſitã epiſtolã
ος ὁ υἱὸς αὐτοῦ τὴν προκειμένην ἐπιστολὴν τῶν
phuri: quã dixerũt eſſe τ interpretaſſe li-
φουρίμ, ἣν ἔφασαν εἶναι καὶ ἑρμηνευκέναι λυ-
ſimachũ ptolomei q̃ in hieruſalẽ.
σίμαχον πτολεμαίου τὸν ἐν ἱερουσαλήμ.
ãno ſecũdo regnante artaxer-
ἔτους δευτέρου βασιλεύοντος ἀρταξέρ-
xe magno vna niſan ſomni-
ξου τοῦ μεγάλου τῇ μιᾷ τοῦ νισὰν ἐνύπνι-
um vidit mardocheꝰ filiꝰ iari filij ſe-
ον εἶδε μαρδοχαῖος ὁ τοῦ ἰάρου τοῦ σε-
mei filij ciſei ex tribu beniamĩ: ho-
μεΐ τοῦ κισαίου ἐκ φυλῆς βενιαμίν, ἄνθρω-
mo iudeus habitãs in ſuſis ciuitate:
πος ἰουδαῖος οἰκῶν ἐν σούσοις τῇ πόλει,
homo magnꝰ: miniſter exiſtẽs in au-
ἄνθρωπος μέγας, θεραπευτὴς ὢν ἐν τῇ αὐ-
la regis. erat aũt ex
λῇ τοῦ βασιλέως. ἦν δὲ ἐκ τῆς

dies ſortiũ: & ſuo tẽpo-
re cum gaudio celebrarẽt
ſicut conſtituerãt mar-
docheus
& heſter. Et illi obſeruã-
da ſuſceperunt a
ſe & a ſemine ſuo ieiu-
nia
atq̧ clamores & ſortiũ
dies: & omnia que
libri huius q vocatur he-
ſter hiſtoria cõtinentur.

Rex vero aſſue- 10.
rus omnem
terrã & cũctas maris in-
ſulas fecit tributarias:
cuiꝰ fortitudo & ĩperiũ:
& dignitas atq̧ ſublimi-
tas qua exaltauit mar-
docheum:
ſcripta ſunt in libris
medorũ atq̧ pſarum: &
quõ mardocheꝰ iudaici
generis ſecundus a rege
aſſuero fuerit: & magnꝰ
apud iudeos: & accepta-
bilis plebi fratrũ ſuoꝝ:
querẽs bona pplo ſuo:
& loq̃ns ea q̃ ad pacẽ ſe-
minis ſui pertinerent.

אֶת יְמֵי הַפּוּרִים הָאֵלֶּה בִּזְמַנֵּיהֶם
כַּאֲשֶׁר קִיַּם עֲלֵיהֶם מָרְדֳּכַי הַיְּהוּדִי
וְאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה וְכַאֲשֶׁר קִיְּמוּ עַל
נַפְשָׁם וְעַל זַרְעָם דִּבְרֵי הַצּוֹמוֹת — צום
וְזַעֲקָתָם׃ וּמַאֲמַר אֶסְתֵּר קִיַּם דִּבְרֵי — אמר
הַפּוּרִים הָאֵלֶּה וְנִכְתָּב בַּסֵּפֶר׃ — כתב
וַיָּשֶׂם הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ — Cap. x.
מַס עַל הָאָרֶץ וְאִיֵּי הַיָּם׃ וְכָל מַעֲשֵׂה — אי עשה
תָקְפּוֹ וּגְבוּרָתוֹ וּפָרָשַׁת גְּדֻלַּת — גבר
מָרְדֳּכַי אֲשֶׁר גִּדְּלוֹ הַמֶּלֶךְ הֲלֹא הֵם
כְּתוּבִים עַל סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי — יום
מָדַי וּפָרָס׃ כִּי מָרְדֳּכַי הַיְּהוּדִי — ידה
מִשְׁנֶה לַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וְגָדוֹל — שנה גדל
לַיְּהוּדִים וְרָצוּי לְרֹב אֶחָיו דֹּרֵשׁ — רצה
טוֹב לְעַמּוֹ וְדֹבֵר שָׁלוֹם לְכָל זַרְעוֹ׃ — שלם

Que hẽtur ĩ hebreo plena fide expſ-
ſi. hec aũt q̃ ſequũtur ſcripta reperi in
editione vulgata q̃ grecorũ lingua &
lr̃is cõtinẽtur: & interim poſt finẽ libri
hoc capl'm ferebatur: qđ iuxta cõſue-
tudinẽ nr̃am obelo .i. veru pnotauimꝰ.
Dixitq̧ mardocheus. A deo facta ſunt
iſta. Recordatus ſum ſõnii qđ viderã.
hec eadẽ ſignificãtis: nec eoꝝ qcq̃ ir-
ritũ fuit. Paruulus fons q creuit in flu-
uiũ & in lucẽ ſolẽq̧ cõuerſus eſt: & in
aq̃s plimas redũdauit heſter ẽ. quã rex
accepit vxorẽ & voluit eſſe reginam.
Duo aũt dracones: ego ſum & aman.
Gentes q̃ cõuenerãt: hi ſunt q conati
ſunt delere nomẽ iudeorũ. Gens aũt
mea iſrl' eſt: q̃ clamauit ad dñm: & ſal-
uũ fecit pplm ſuũ. liberauitq̧ nos ab
oĩbus malis: & fecit ſigna atq̧ portẽta
inter gentes: & duas ſortes eſſe pcepit
vnã ppl'i dei: & alterã cunctaꝝ gentiũ.
Venitq̧ vtraq̧ ſors in ſtatutũ ex illo
iã tpe corã deo vniuerſis gentibꝰ: & re-
cordatꝰ eſt dñs ppl'i ſui: ac miſertꝰ he-
reditatis ſue. Et obſuabũtur dies iſti
in menſe adar quartadecima & quin-
ta decima die eiuſdẽ mẽſis cum omni
ſtudio & gaudio in vnũ cetum populi
cõgregati in cunctas deinceps gene-
rationes populi iſrael. 11.
Anno q̃rto regnãtibus ptolomeo
& cleopatra: attulerũt doſitheꝰ
qui ſe ſacerdotẽ & leuitici gñis ferebat
& ptolomeus filius eius hanc epiſtolã
phurim: quã dixerũt interptatam eſſe
lyſimacũ ptolomei filiũ in hieruſalẽ.
Hoc quoq̧ principiũ erat in editione
vulgata qđ nec in hebreo: nec apud vllum fertur interpretũ. Anno ſecundo re-
gnante artaxerxe maximo prima die menſis niſan vidit ſomnium mardocheus
filius iaheri: filii ſemei filii cis de tribu beniamin: homo iudeus qui habitabat in
vrbe ſuſis vir magnus & inter primos aule regie. Erat autem de eo numero

Digitized by Google

captiuitate quā captiuauit nabuchodo-
αἰχμαλωσίας ἧς ᾐχμαλώτευσε ναβουχοδο-
noſor rex babylonis de hieruſalē
νόσορ ὁ βασιλεὺς βαβυλῶνος ἐξ ἱερουσαλὴμ
cū iechonia rege iudee. τ hoc
μετὰ ἰεχονίου βασιλέως τῆς ἰουδαίας. καὶ τοῦ-
ei⁹ ſomniū. τ ecce vox tumult⁹
το αὐτοῦ τὸ ἐνύπνιον. καὶ ἰδοὺ φωνὴ θορύβου
tonitrua τ terremot⁹ τ cōturbatio ſup
βρονταὶ καὶ σεισμὸς καὶ τάραχος ἐπὶ τῆς
terrā: τ ecce duo dracones magni para
γῆς, καὶ ἰδοὺ δύο δράκοντες μεγάλοι ἕτοι-
ti ꝓceſſerūt vtriq̧ ꝑliari. τ facta
μοι προῆλθον ἀμφότεροι παλαίειν. καὶ ἐγένε-
eſt eoꝝ vox magna: τ voce eoꝝ
το αὐτῶν φωνὴ μεγάλη, καὶ τῇ φωνῇ αὐτῶν ἡ-
ṗata eſt oīs gens ad ꝑliū: vt expu-
τοιμάσθη πᾶν ἔθνος εἰς πόλεμον, ὥστε πολε-
gnarēt iuſtoꝝ gentē. τ ecce dies tenebraꝝ
μῆσαι δικαίων ἔθνος. καὶ ἰδοὺ ἡμέρα σκότους
τ caliginis: tribulatio τ anguſtia: afflictio τ
καὶ γνόφου, θλῖψις καὶ στενοχωρία, κάκωσις καὶ
turbatio magna ſup terrā. τ ꝯturbata ē
τάραχος μέγας ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ ἐταράχθη
oīs gēs iuſta timētes ſua mala:
πᾶν ἔθνος δίκαιον φοβούμενοι τὰ ἑαυτῶν κακά,
τ ꝑparati ſunt perire: τ clamauerūt
καὶ ἡτοιμάσθησαν ἀπολέσθαι, καὶ ἐβόησαν
ad deū. ab aūt clamore eoꝝ: factū ē
πρὸς τὸν θεόν. ἀπὸ δὲ τῆς βοῆς αὐτῶν, ἐγένετο
ſicut a paruo fonte fluui⁹ magn⁹:
ὡσανεὶ ἀπὸ μικρᾶς πηγῆς ποταμὸς μέγας,
aqua multa. τ lux τ ſol ort⁹ eſt: τ
ὕδωρ πολύ. καὶ φῶς καὶ ὁ ἥλιος ἀνέτειλε, καὶ
humiles exaltati ſūt τ deuorauerūt in
οἱ ταπεινοὶ ὑψώθησαν καὶ κατέφαγον τοὺς ἐν-
clytos. τ cū ſurrexiſſet mardoche⁹ q̄ vidit
δόξους. καὶ διεγερθεὶς μαρδοχαῖος ὁ ἑωρακὼς
ſomniū hoc: τ q̄d de⁹ deliberat
τὸ ἐνύπνιον τοῦτο, καὶ τί ὁ θεὸς βουλεύεται
facere: habuit inſomniū hoc in corde:
ποιῆσαι, εἶχε τὸ ἐνύπνιον τοῦτο ἐν τῇ καρδίᾳ,
τ in omni ꝟbo voluit cognoſcere hoc
καὶ ἐν παντὶ λόγῳ ἤθελησεν ἐπιγνῶναι αὐ-
vſq̧ ad noctem.
τὸ ἕως τῆς νυκτός. Ca.12.

Et q̄euit mardoche⁹ in aula
Καὶ ἡσύχασε μαρδοχαῖος ἐν τῇ αὐλῇ
cū gabatha τ tharra duob⁹ eunuchis
μετὰ γαβαθὰ καὶ θάρρα τῶν δύο εὐνούχων τοῦ
regis cuſtodientib⁹ aulā. au-
βασιλέως τῶν φυλασσόντων τὴν αὐλήν. ἤ-
diuitq̧ eoꝝ cogitatiōes: τ cu
κουσέ τε αὐτῶν τοὺς λογισμούς, καὶ τὰς με-
ras eoꝝ ſcrutat⁹ eſt: τ didicit φ pa-
ρίμνας αὐτῶν ἐξηρεύνησε, καὶ ἔμαθεν ὅτι ἑτοι-
rāt man⁹ iniĳcere artaxerxi
μάζουσι τὰς χεῖρας ἐπιβαλεῖν ἀρταξέρξῃ τῷ
regi: τ demōſtrauit regi de eis.
βασιλεῖ, καὶ ὑπέδειξε τῷ βασιλεῖ περὶ αὐ-
τ q̄ſiuit rex duos eunu
τῶν. καὶ ἐξήτασεν ὁ βασιλεὺς τοὺς δύο εὐνού-
chos ſuos: τ cōfitentes appēſi ſunt.
χους αὐτοῦ, καὶ ὁμολογήσαντες ἀπήχθησαν.
τ ſcripſit rex ſmones hos
καὶ ἔγραψεν ὁ βασιλεὺς τοὺς λόγους τούτους
in cōmentarĳs. τ mardoche⁹ ſcripſit de
εἰς μνημόσυνον. καὶ μαρδοχαῖος ἔγραψε περὶ
ꝟbis. τ ꝓcepit rex mardo
τῶν λόγων. καὶ ἐπέταξεν ὁ βασιλεὺς μαρδο-
cheū deſeruire in aula: τ dedit ei
χαῖον θεραπεύειν ἐν τῇ αὐλῇ, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ

captiuorum quos tranſtulerat nabuchodonoſor rex babylonis de hieruſalem cū iechonia rege iuda: & hoc ei⁹ ſomnium fuit. Apperuerūt voces & tumultus tonitrua & terremot⁹ & cōturbatio ſup terrā: & ecce duo dracones magni paratiq̧ cōtra ſe in preliū. Ad quorū clamorem cuncte cōcitate ſunt nationes: vt pugnarēt cōtra gentē iuſtoꝝ. Fuitq̧ dies illa tenebrarū & diſcriminis tribulationis & anguſtie: & ingēs formido ſup terrā. Conturbataq̧ ē gens iuſtoꝝ timentiū mala ſua: et p̄parata ad mortē. Clamauerūtq̧ ad deū: & illis vociferātibus fons paruus creuit in fluuiū maximū: & in aq̄s plurimas redūdauit. Lux & ſol ortus eſt: & hūiles exaltati ſunt: & deuorauerūt īclytos. Quod cū vidiſſet mardoche⁹ & ſurrexiſſet de ſtratu: cogitabat quid deus facere vellet: & fixū hēbat in aīo: ſcire cupiēs q̄d ſignificaret ſōniū. 12.

Morabatur autē eo tēpore in aula regis cum bagatha & thara eunuchis regis: qui ianitores erant palatii. Cūq̧ intellexiſſet cogitationes eorū & curas diligēti⁹ ꝑuidiſſet: didicit φ conarētur in regē artaxerxē manus mittere: & nunciauit ſup eo regi. Qui de vtroq̧ habita q̄ſtione: confeſſos iuſſit duci ad mortē. Rex aūt q̄d geſtū erat ſcripſit in cōmentariis. Sed & mardocheus rei memoriā litteris tradidit. Precepitq̧ ei rex vt in aula palatii moraretur: datis ei pro delatione muneribus. Aman vero filius amadathi bugeus erat glorioſiſſimus corā rege & voluit nocere mardocheo & populo ei⁹ pro duobus eunuchis regis qui fuerāt iterfecti. Hucuſq̧ proemiū. Que ſequūtur in eo loco poſita erant vbi ſcriptum eſt in volumine. Et diripuerunt bona vel ſubſtantias eorū. Que in ſola vulgata editione reperimus. Epiſtole autem hoc exemplar fuit. 13.

Rex maxim⁹ artaxerxes ab india vſq̧ ethiopiā cētū vigītiſeptē ꝓuintiarū pricipib⁹ & ducib⁹ q̄ eius iperio ſubiecti ſunt ſalutē. Cū ꝑlurimis gētib⁹ iperarē: & vniuerſum orbē mee ditiōi ſubiugaſſē: volui neq̧ abuti potētie magnitudine: ſed clemētia & lenitate gubernare ſubiectos: vt abſq̧ vllo terrore vitā ſilētio tranſigētes: optata cūctis mortalib⁹ pace fruerētur. Querēte aūt me a cōſiliariis meis quō poſſet hoc ipleri: vnus q̄ ſapiā & fide ceteros ꝓcellebat. & erat poſt regē ſcd's aman noīe indicauit mihi in toto orbe terrarū ꝑplm eſſe diſpſu; q̄ nouis vteretur legib⁹: & cōtra oīm gētiū cōſuetudinē faciēs regū iuſſa cōtēneret: & vniuerſarū cōcordiā nationū ſua diſſenſione violaret. Quod cū didiciſſem⁹ vidētes vnā gentē rebellē aduerſus oē hoim genus ꝑuerſis vti legib⁹: nřiſq̧ iuſſionib⁹ cōtraire: & turbare ſubiectaꝝ nobis ꝓuinciarū pacē atq̧ cōcordiā: iuſſimus vt q̄ſcunq̧ amā q̄ oibus ꝓuintiis prepoſit⁹ eſt: & ſecūdus a rege: & quē patris loco colimus monſtrauerit: cū cōiugib⁹ ac liberis deleātur ab inimicis

dona ꝓpt̄ hoc. τ erat amā amadathu
δόματα περὶ τούτου. καὶ ἦν ἀμὰν ἀμαδάθου C
bugeus inclyt⁹ corā rege: τ q̄ſi-
βουγαῖος ἔνδοξος ἐνώπιον τοῦ βασιλέως, καὶ ἐζή-
uit affligere mardocheū τ
τησε κακοποιῆσαι τὸν μαρδοχαῖον καὶ τὸν
ꝑplm ei⁹ ꝓpt̄ duos eunuchos re-
λαὸν αὐτοῦ ὑπὲρ τῶν δύο εὐνούχων τοῦ βασι-
gis. at epiſtole eſt exēplar hoc.
λέως. τῆς δὲ ἐπιστολῆς ἐστὶ τὸ ἀντίγραφον τόδε.

Rex magn⁹ artaxerxes his q̄ ab
Βασιλεὺς μέγας ἀρταξέρξης τοῖς ἀπὸ Ca.13
india vſq̧ ad ethiopiā centū viginti D
τῆς ἰνδικῆς ἕως τῆς αἰθιοπίας ἑκατὸν εἰκοσιε-
ſeptē ꝓuinciaꝝ ꝑncipes τ locoꝝ ꝑſides ordina
πτὰ χωρῶν ἄρχουσι καὶ τοπάρχαις ὑποτε-
ti ſunt: hec ſcribit. cū multis īperaſſem
ταγμένοις, τάδε γράφει. πολλῶν ἐπάρξας
gētib⁹ τ vniuerſi dñarer orbis terre:
ἐθνῶν καὶ πάσης ἐπικρατήσας οἰκουμένης, ἐ-
volui nō temeritate potētie eleua-
βουλήθην μὴ τῷ θράσει τῆς ἐξουσίας ἐπαιρό-
t⁹: mitı⁹ aūt τ cū q̄ete ſep A
μενος, ἐπιεικέστερον δὲ καὶ μετὰ ἠπιότητος ἀεὶ ē.2.d.
gubernās [illegible]ectos trāquil τ.6.a.
διεξάγων τοὺς τῶν ὑποτεταγμένων ἀκυμά-
los ſemp ſtatuere vita: et re
τους διαπαντὸς κατασκευάσαι βίου, τήν τε βα-
gnū quietū τ ꝑuiū vſq̧ ad fines B
σίλειαν ἤρεμον καὶ πορευτὴν μέχρι περά-
ꝑbens: renouare q̧ deſi
των παρεξόμενος, ἀνανεώσασθαί τε τὴν πο-
deratā cūctis hoīb⁹ pacē. que
θουμένην τοῖς πᾶσιν ἀνθρώποις εἰρήνην. πυ- C
rente aūt me a cōſiliariĳs quomō duce- ē.1.d.
θομένου δέ μου τῶν συμβούλων πῶς ἂν ἀχ-
ret hoc ad finē: q̄ ſapiētia apud
θείη τοῦτο ἐπὶ πέρας, ὁ σωφροσύνῃ παρ' ἡ- D
nos ꝓcedebat: τ in beneuolētia immutabi-
μῖν διαπρέψας, καὶ ἐν τῇ εὐνοίᾳ ἀπαραλλά-
li τ firma fide approbat⁹ eſt: τ
κτῳ καὶ βεβαίᾳ πίστει ἀποδεδειγμένος, καὶ
ſecūdo regis dono ꝓcede-
δεύτερον τῶν βασιλειῶν γέρας ἀπενηνεγ-
bat amā: indicauit nobis in omnib⁹
μένος ἀμάν, ἀπέδειξεν ὑμῖν ἐν πάσαις ταῖς A
per orbē terre tribub⁹ cōmixtū eſſe ini- ē.1.a
κατὰ τὴν οἰκουμένην φυλαῖς ἀναμεμῖχθαι δυ-
micū ꝑplm quēdā: legib⁹ cōtrariū ad
σμενῆ λαόν τινα, τοῖς νόμοις ἀντίθετον πρὸς
oēm gentē: et regū ꝓtermit
πᾶν ἔθνος, τά τε τῶν βασιλέων παραπέμ-
tentes aſſidue edicta: vt nō
ποντας διηνεκῶς διατάγματα, πρὸς τὸ μὴ
deducat̄ qui a nobis dirigit̄
κατατίθεσθαι τὴν ὑφ' ὑμῶν κατευθυνομένην
ſine defectu ꝑncipat⁹. cū didiciſſem⁹ ergo φ hec
ἀμέμπτως συναρχίαν. διειληφότες οὖν ὡς τὸ
gens ſola in rebellione
δὲ τὸ ἔθνος μονώτατον ἐν ἀντιπαραγωγῇ
omni ſemp homini poſita ſit: vi
παντὶ διαπαντὸς ἀνθρώπῳ κείμενον, διαγω-
tā legū peregrinā ꝑmutās τ diſſē B
γὴν νόμων ξενίζουσαν παραλλάσσον καὶ δυσ-
tiēs nřis reb⁹: peſſima q̧
νοοῦν τοῖς ὑμετέροις πράγμασι, τὰ χείριστα
cōſumās mala: τ vt nō regnū
συντελοῦν κακά, καὶ πρὸς τὸ μὴ τὴν βασιλεί-
cōſtantiā cōſequeret̄. ꝓcepim⁹ igit̄
αν εὐσταθείας τυγχάνειν. προστετάχαμεν οὖν
eos q̄ ſignificant̄ vobis l ſcriptis
τοὺς σημαινομένους ὑμῖν ἐν τοῖς γεγραμμένοις

Digitized by Google

C ab amā ꝓpoſito in reb⁹
ὑπὸ ἀμὰν τοῦ τεταγμένου ἐπὶ τῶν πραγμάτων
ꝛ ſecūdo a nobis oēs cū mulierib⁹ ꝛ
καὶ δευτέρου πρὸς ἡμῶν πάντας σὺν γυναιξὶ καὶ
filijs ꝑdi radicit⁹ inimicoꝝ
τέκνοις ἀπολέσθαι ὁλορρίζους τῶν ἐχθρῶν ταῖς
gladijs ſine omni mīa ꝛ parcitate:
μαχαίραις ἄνευ παντὸς ὄικτου καὶ φειδοῦς, τῇ
q̄rtadecima duodecimi mēſis adar
τεσσαρεσκαιδεκάτῃ τοῦ δωδεκάτου μηνὸς ἀδὰρ
ꝑſentis anni. vt ꝗ olim ꝛ nūc ini
τοῦ ἐνεστῶτος ἔτους. ὅπως οἱ πάλαι καὶ νῦν δυ
mici in die vna violēter in īfernū de
σμενεῖς ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ βιαίως εἰς τὸν ᾅδην κα
ſcendētes: in poſterum tp̄s q̄etas
τελθόντες, εἰς τὸν μετέπειτα χρόνον εὐσταθῆ
D ꝛ trāquillas ꝑbeant nobis ꝑfecte
καὶ ἀτάραχα παρέχωσιν ἡμῖν διατέλους
res. ꝛ dep̄cat⁹ ē dn̄m: memor
τὰ πράγματα. καὶ ἐδεήθη κυρίου, μνημονεύων
oium oꝑum dn̄i. ꝛ dixit: dn̄e do
πάντα τὰ ἔργα κυρίου. καὶ εἶπε, κύριε κύ
mīe rex oīpotens: q2 in ꝑtāte
ριε βασιλεῦ παντοκράτωρ, ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ
tua cūcta ſunt: ꝛ nō eſt ꝗ reſiſtat tibi
σου τὸ πᾶν ἐστί, καὶ οὐκ ἔστιν ὁ ἀντιδοξῶν σοι
cum volueris tu ſaluare iſrael. q2 tu
ἐν τῷ θέλειν σε σῶσαι τὸν ἰσραήλ. ὅτι σὺ
feciſti celum ꝛ terrā: ꝛ oē
ἐποίησας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, καὶ πᾶν
mirabile in ſub celo: ꝛ dn̄s es
θαυμαζόμενον ἐν τῇ ὑπ' οὐρανόν, καὶ κύριος εἶ
omniū: ꝛ nō eſt ꝗ reſiſtat. tibi
πάντων, καὶ οὐκ ἔστιν ὃς ἀντιτάξεταί σοι τῷ
dn̄o: tu omnia noſti: tu ſcis dn̄e:
κυρίῳ, σὺ πάντα γινώσκεις, σὺ οἶδας κύριε,
A q2 nō in cōtumelia neq̄ i ſupbia neq̄
ὅτι οὐκ ἐν ὕβρει οὐδὲ ἐν ὑπερηφανίᾳ οὐδὲ
in glīe cupiditate feci hoc vt nō adora
ἐν φιλοδοξίᾳ ἐποίησα τοῦτο τὸ μὴ προσκυ
rē ſupbū amā: q2 cōplacebā
νεῖν τὸν ὑπερήφανον ἀμάν, ὅτι εὐδόκουν
deoſculari veſtigia pedum eius ad ſa
φιλεῖν πέλματα ποδῶν αὐτοῦ πρὸς σω
lutē iſrael: ſed feci hoc: vt nō
τηρίαν ἰσραήλ, ἀλλ' ἐποίησα τοῦτο, ἵνα μὴ
ponerē gl̄ia hoīs ſuper gloriam dei:
θῶ δόξαν ἀνθρώπου ὑπεράνω δόξης θεοῦ,
ꝛ nō adorabo quē̄q̄ p̄ter te dn̄e:
καὶ οὐ προσκυνήσω οὐδένα πλὴν σοῦ κύριε,
ꝛ nō faciā hoc in ſupbia. ꝛ nūc
καὶ οὐ ποιήσω αὐτὸ ἐν ὑπερηφανίᾳ. καὶ νῦν
dn̄e deus rex: parce populo
κύριε ὁ θεὸς ὁ βασιλεύς, φεῖσαι τοῦ λαοῦ
tuo: q2 reſpiciunt nos in ꝑditio
σου, ὅτι ἐπιβλέπουσιν ἡμῖν εἰς καταφθο
nē: ꝛ deſiderauerūt ꝑdere eā q̄ a
ράν, καὶ ἐπεθύμησαν ἀπολέσθαι τὴν ἐξ
ꝑncipio hereditatē tuā. ne deſpicias
ἀρχῆς κληρονομίαν σου. μὴ ὑπερίδῃς τὴν
ꝑtem tuā: quā tibi redemiſti de terra
μερίδα σου, ἣν σεαυτῷ ἐλυτρώσω ἐκ γῆς
egypti: exaudi dep̄cationē meā ꝛ
B αἰγύπτου, ἐπάκουσον τῆς δεήσεώς μου καὶ
ꝓpici⁹ eſto ſorti tue: ꝛ cōuerte lu
ἱλάσθητι τῷ κλήρῳ σου, καὶ στρέψον τὸ πέν
ctū nr̄m in gaudium: vt viuētes lande
θος ἡμῶν εἰς εὐωχίαν, ἵνα ζῶντες ὑμνήσω
m⁹ tuū nomē dn̄e: ꝛ ne perdas
μέν σου τὸ ὄνομα κύριε, καὶ μὴ ἀφανίσῃς
os laudantiū te dn̄e: ꝛ oīs iſrael
στόμα αἰνούντων σε κύριε, καὶ πᾶς ἰσραὴλ

ſuis. Nulluſq̄ eorū miſereatur q̄rtadecima die duodecimi menſis adar anni p̄ſentis vt nepharii hoīes vno die ad inferos deſcendētes: reddāt īperio nr̄o pacē quā turbauerāt. Hucuſq̄ exemplar ep̄le. Que ſequūtur poſt eū locū ſcripta reperi: vbi legitur. Pergenſq̄ mardocheus fecit oīa q̄ ei mādauerat heſter. Nec t̄n habetur in hebraico: & apud nullū penitus ferūtur interp̄tū. Mardoche⁹ aūt dep̄catus eſt dn̄m: memor oīm operū eius: & dixit. Dn̄e dn̄e rex oīps: in ditione em̄ tua cūcta ſunt poſita: & nō eſt qui poſſit tue reſiſtere volūtati: ſi decreueris ſaluare iſrael. Tu feciſti celū & terrā: & quicq̄d celi ambitu cōtinetur. dn̄s oīm es: nec ē q̄ reſiſtat maieſtati tue. Cuncta noſti & ſcis: q̄a nō pro ſupbia & cōtumelia: & aliq̄ glorie cupiditate feceri hoc: vt nō adorarē aman ſupbiſſimū: libēter ei pro ſalute iſrael: ēt veſtigia pedū ei⁹ deoſculari parat⁹ eſſē. ſed timui ne honorē dei mei trāſferrē ad hoīe3: & ne quē q̄̄ adorarē: excepto deo meo. Et nunc dn̄e rex de⁹ abraā miſere ppl̄i tui: quia volūt nos inimici nr̄i ꝑdere: & hereditatē tuā delere Ne deſpicias partē tuā quā redemiſti de egypto. Exaudi dep̄cationē meā: & ꝓpitius eſto ſorti & funiculo tuo: & cōuerte luctum nr̄m in gaudiū. vt viuētes laudem⁹ nomē tuū. dn̄e: & ne claudas ora te canentiū. Oīs quoq̄ iſrael pari mente & obſecratione clamauit ad dominū: eo q̄ eis certa mors impenderet. 14.

Heſter q̄q̄ regina cōfugit ad dn̄m pauēs piculū q̄d iminebat. Cūq̄ depoſuiſſet veſtes regias: fletib⁹ & luctui apta indumēta ſuſcepit: & pro vnguentis variis cinere & ſtercore impleuit caput: & corpus ſuū humiliauit ieiuniis: oīaq̄ loca in q̄bus antea letari cōſueuerat: crinīū laceratione cōpleuit. Et deprecabatur dn̄m deū iſrael: dicēs. Dn̄e mi q̄ rex nr̄ es ſolus: adiuua me ſolitariā: & q̄a preter te nullus eſt auxiliator alius. Periculū meū in manib⁹ meis eſt. Audiui a patre meo q̄ tu dn̄e tuliſſes iſrael de cūctis gentib⁹: & patres nr̄os ex oībus retro maioribus ſuis: vt poſſideres hereditatē ſempiternā: feciſtiq̄ eis ſicut locutus es. Peccauim⁹ in cōſpectu tuo: & idcirco tradidiſti nos in manus inimicorū nr̄orū Coluim⁹ em̄ deos eoꝝ. Iuſtus es dn̄e. Et nunc non eis ſufficit q̄ duriſſima nos opprimūt ſeruitute: ſed robur manuū ſuarū idolorū potētie deputātes: volunt tua mutare promiſſa: & delere hereditatē tuam: & claudere ora laudātiu3 te: atq̄ extinguere gloriā templi et altaris tui: vt aperiant ora gentiū & laudent idolorū fortitudinē: & predicent carnalē regē in ſempiternū. Ne tradas dn̄e ſceptrū tuū his qui nō ſunt ne rideant ad ruinam noſtram: ſed cōuertere conſilium eorum ſuper eos: & eū qui in nos cepit ſeuire diſperde.

clamauerūt ex fortitudīe ſua: q̄m mors eo
ἐκέκραξαν ἐξ ἰσχύος αὐτῶν, ὅτι θάνατος αὐ
rū in oculis eoꝝ.
τῶν ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτῶν. Ca.14.
ET eſther regina cōfugit
Καὶ ἐσθὴρ ἡ βασίλισσα κατέφυγεν
ad dn̄m: in agone mortis cōpre
ἐπὶ τὸν κύριον, ἐν ἀγῶνι θανάτου κατει
henſa. ꝛ deponēs veſtes glo
λημμένη. καὶ ἀφελομένη τὰ ἱμάτια τῆς δό
rie ſue: induta eſt indumētis anguſtie
ξης αὐτῆς, ἐνεδύσατο ἱμάτια στενοχωρίας
ꝛ luctus. ꝛ pro ſuperbis vn
καὶ πένθους. καὶ ἀντὶ τῶν ὑπερηφανῶν ἡ
guētis: cinere ꝛ ſtercore impleuit
δυσμάτων, σποδοῦ καὶ κοπριῶν ἐνέπλησε
caput ſuū: ꝛ corp⁹ ſuum
τὴν κεφαλὴν αὐτῆς, καὶ τὸ σῶμα αὐτῆς
humiliauit valde. ꝛ omnē locū
ἐταπείνωσε σφόδρα. καὶ πάντα τόπον
exultationis ſue impleuit laceratis cri
ἀγαλλιάματος αὐτῆς ἔπλησε στρεπτῶν τρι
nib⁹ ſuis. ꝛ dep̄cabat̄ dn̄m deū iſrael
χῶν αὐτῆς. καὶ ἐδεῖτο κυρίου θεοῦ ἰσραήλ
ꝛ dixit: dn̄e mi rex nr̄ tu
καὶ εἶπε, κύριέ μου ὁ βασιλεὺς ἡμῶν σὺ
es ſolus: adiuua me ſolitariā ꝛ nō habē
εἶ μόνος, βοήθησόν μοι τῇ μόνῃ καὶ μὴ ἐχού
tē adiutorē niſi te: q̄m ꝑiculum meū in ma
σῃ βοηθὸν εἰ μὴ σέ, ὅτι κίνδυνός μου ἐν χει
nu mea. ego audiui a natiuitate mea i tribu
ρί μου. ἐγὼ ἤκουον ἐκ γενετῆς μου ἐν φυλῇ
familie me: q̄ tu dn̄e tuliſti
πατριᾶς μου, ὅτι σὺ κύριε ἔλαβες τὸν
iſrael de oībus gentib⁹: ꝛ pa
ἰσραὴλ ἐκ πάντων τῶν ἐθνῶν, καὶ τοὺς πα
tres nr̄os de oībus maiorib⁹ ſuis
τέρας ἡμῶν ἐκ πάντων τῶν προγόνων αὐτῶν
in hereditatē ſempiternā: ꝛ feciſti e
εἰς κληρονομίαν αἰώνιον, καὶ ἐποίησας αὐ
is q̄ locutus es: ꝛ nūc peccauim⁹ i cō
τοῖς ὅσα ἐλάλησας, καὶ νῦν ἡμάρτομεν ἐνώ
ſpectu tuo: ꝛ tradidiſti nos in ma
πιόν σου, καὶ παρέδωκας ἡμᾶς εἰς χεῖ
nus inimicis nr̄is: eo q̄ glorificauim⁹
ρας τοῖς ἐχθροῖς ἡμῶν, ἀνθ' ὧν ἐδοξάσαμεν
deos eoꝝ: iuſtus es dn̄e. ꝛ nūc
τοὺς θεοὺς αὐτῶν, δίκαιος εἶ κύριε. καὶ νῦν
non eis ſufficit in amaritudīe ſeruitutis
οὐχ ἱκανώθησαν ἐν πικρασμῷ δουλείας
nr̄e: ſed poſuiſti manus eoꝝ ſup
ἡμῶν, ἀλλ' ἔθηκας τὰς χεῖρας αὐτῶν ἐπὶ
manus idoloꝝ ſuoꝝ: vt extollerēt
τὰς χεῖρας τῶν εἰδώλων αὐτῶν, ἐξᾶραι
determiationē3 oris tui ꝛ delerēnt heredi
ὁρισμὸν στόματός σου καὶ ἀφανίσαι κληρο
tatem tuā: ꝛ obturarēt os laudātiu3
νομίαν σου, καὶ ἐμφράξαι στόμα αἰνούντων
te: ꝛ extinguerēt gl̄ia3 dom⁹ tue ꝛ al
σε, καὶ σβέσαι δόξαν οἴκου σου καὶ θυσι
taris tui: ꝛ aperirēt os gētiū ad vir
αστηρίου σου, καὶ ἀνοῖξαι στόμα ἐθνῶν εἰς ἀρε
tutes ſtultoꝝ: ꝛ magnificaretur rex
τὰς ματαίων, καὶ θαυμασθῆναι βασιλέα
carnalis in ſēpiternū. ne tradas dn̄e
σάρκινον εἰς αἰῶνα. μὴ παραδῷς κύριε τὸ
ſceptrū tuum his q̄ nō ſunt: ꝛ ne deri
σκῆπτρόν σου τοῖς μὴ οὖσι, καὶ μὴ κατα
deant in caſu nr̄o: ſed
γελάτωσαν ἐν τῇ πτώσει ἡμῶν, ἀλλὰ
cōuerte cōſiliū eoꝝ ſup eos.
στρέψον τὴν βουλὴν αὐτῶν ἐπ' αὐτούς. τὸν

et q̃ incepit ſup nos diſperde.
δὲ ἀρξαμένων ἐφ' ἡμᾶς παραδειγμάτισον.
memẽto dñe notus fe fac in tp̃e tribulatio
μνήσθητι κύριε γνώσθητι ἐν καιρῷ θλίψε
nis nr̃e: τ da mihi fiduciã rex
ως ἡμῶν, καὶ ἐμὲ θάρσυνον βασιλεῦ τῶν
gẽtiũ τ oĩs pncipat⁹ dñator: tribue
ἐθνῶν καὶ πάσης ἀρχῆς ἐπικρατῶν, δὸς
ſmonẽ cõpoſitũ in ore meo in cõſpectu
λόγον εὔρυθμον εἰς τὸ στόμα μου ἐνώπιον
leonis: τ transfer cor il
τοῦ λέοντος, καὶ μετάθες τὴν καρδίαν αὐ
lius in odiũ oppugnãtis nos in
τοῦ εἰς μῖσος τοῦ πολεμοῦντος ἡμᾶς εἰς
pditionẽ eius τ cox q̃ cõſentiunt
συντέλειαν αὐτοῦ καὶ τῶν ὁμονοούντων
ei. nos aũt libera in manu tua: τ adiu
αὐτῷ. ἡμᾶς δὲ ῥῦσαι ἐν χειρί σου, καὶ βοή
ua me ſolitariã: τ nõ hñtẽ alium
θησόν μοι τῇ μόνῃ, καὶ μὴ ἐχούσῃ ἕτερον
adiutorẽ niſi te. dñe oĩm ſciam
βοηθὸν εἰμὴ σέ. κύριε πάντων γνῶσιν
hñs: τ noſti q̃ oderim gliam ini
ἔχεις, καὶ οἶδας ὅτι ἐμίσησα δόξαν ἀνό
quox: τ deteſter cubile incircũciſo=
μων, καὶ βδελύσσομαι κοίτην ἀπεριτμή=
rũ τ oĩs alienigene. tu ſcis
των καὶ παντὸς ἀλλοτρίου. σὺ οἶδας τὴν
neceſſitatẽ meã: q̃ abominer ſignum
ἀνάγκην μου, ὅτι βδελύσσομαι τὸ σημεῖον
ſuperbie mee qđ eſt ſup ca=
τῆς ὑπερηφανίας μου ὅ ἐστιν ἐπὶ τῆς κεφα
put meũ in diebus oſtentatiõis mee: de=
λῆς μου ἐν ἡμέραις ὀπτασίας μου, βδε
teſter illud q̃ſi pãnũ menſtruorum: τ
λύσσομαι αὐτὸ ὡς ῥάκος καταμηνίων, καὶ
nõ portẽ illud in diebus ſilentij mei: τ
οὐ φορῶ αὐτὸ ἐν ἡμέραις ἡσυχίας μου, καὶ
nõ comederit ancilla tua in menſa· aman:
οὐκ ἔφαγεν ἡ δούλη σου τράπεζαν ἀμάν,
τ nõ magnificaueri cõuiuiũ regis:
καὶ οὐκ ἐδόξασα συμπόσιον βασιλέως,
neq̃ biberi vinũ libaminũ: τ non le=
οὐδὲ ἔπιον οἶνον σπονδῶν, καὶ οὐκ εὐφ
tata ſit ancilla tua a die tranſlatio
ράνθη ἡ δούλη σου ἀφ' ἡμέρας μεταβο
nis mee vſq̃ nunc. verũ in te
λῆς μου μέχρι τοῦ νῦν. πλὴν ἐπὶ σοί
dñe deus abraam de⁹ fortis ſup om=
κύριε ὁ θεὸς ἀβραάμ ὁ θεὸς ἰσχύων ἐπὶ πάν
nes: exaudi vocẽ deſperantiũ:
τας, εἰσάκουσον φωνῆς ἀπηλπισμένων,
τ libera nos de manu malignã=
καὶ ῥῦσαι ἡμᾶς ἐκ χειρὸς τῶν πονηρευο=
tium: τ libera me a timore meo.
μένων, καὶ ῥῦσαί με ἐκ τοῦ φόβου μου. C.15.
Et factũ ẽ in die tertia vt
Καὶ ἐγενήθη ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ ὡς
ceſſauit orans: depoſuit
ἐπαύσατο προσευχομένη, ἐξεδύσατο τὰ
ueſtimẽta luctus τ induta ẽ glo
ἱμάτια τοῦ πένθους καὶ περιεβάλετο δό
ria ſua. τ facta ſplendens: cũ in=
ξαν αὐτῆς. καὶ γενηθεῖσα ἐπιφανής, ἐπικα
uocaſſet omnium ſpectatorẽ τ ſaluato
λεσαμένη τὸν πάντων ἐπόπτην καὶ σωτῆ
rẽ: aſſumpſit duas famulas. τ q̃dem
ρα, παρέλαβε τὰς δύο ἅβρας. καὶ τῇ μὲν
ſup vnã innitebat: q̃ſi delicata: at alte
μιᾷ ἐπηρείδετο, ὡς τρυφερευομένη, ἡ δὲ ἑτέ
ra ſeq̃batur leuans indumẽtũ
ρα ἐπηκολούθει κουφίζουσα τὴν ἔνδυσιν

Memento dñe & oñde te nobis in tpe
tribulatiõis nr̃e: & da mihi fiduciã dñe
rex deorum & vniuerſe ptãtis: tribue
ſmonẽ cõpoſitũ in ore meo in cõſpe
ctu leonis: & trãſfer cor illi⁹ in odiũ ho
ſtis nr̃i: vt & ipſe pereat: & ceteri qui ei
cõſentiũt. Nos aũt libera in mãu tua:
& adiuua me nullũ aliud auxiliũ habẽ
tẽ: niſi te dñe q habes oĩm ſcientiã: &
noſti q̃a oderim gloriã iniq̃rũ: & dete=
ſter cubile incircũciſorũ & oĩs alieni=
gene. Tu ſcis neceſſitatẽ meã q̃ abo=
miner ſignũ ſupbie & glorie mee qđ
eſt ſup caput meũ in dieb⁹ oſtẽtationis
mee: & deteſter illud q̃ſi pãnũ mẽſtrua
te: & nõ portẽ in dieb⁹ ſilentii mei: & q̃
nõ comederi in menſa amã: nec mihi
placuerit cõuiuiũ regis: & nõ biberim
vinũ libaminũ: & nũq̃ letata ſit ancil=
la tua ex q̃ huc trãſlata ſum vſq̃ in pre
ſentẽ diẽ: niſi in te dñe de⁹ abraã. Deus
fortis ſup oẽs: exaudi vocẽ eox q nullã
aliã ſpem hñt: & libera nos de manu
iniq̃rũ: & erue me a timore meo. Hec
q̃q̃ addita repi in editiõe vulgata. 15.
ET mãdauit ei haud dubiũ qn he=
ſter mardoche⁹ vt ingrederetur
ad regẽ: & rogaret p pplo ſuo & p pria
ſua. Memorare inq̃t dierũ humilitatis
tue: quõ nutrita ſis in manu mea: q̃a
aman ſcđs a rege locut⁹ eſt cõtra nos
in mortẽ: & tu inuoca dñm & loq̃re re
gi p nobis: & libera nos de morte. Nec
non & iſta q̃ ſubdita ſunt: in editione
vulgata reperi. Die aũt tertio depoſuit
veſtimẽta ornat⁹ ſui: & circũdata ẽ glo
ria ſua. Cũq̃ regio fulgeret habitu: &
inuocaſſet oĩm rectorem & ſaluatorẽ
deũ: aſſũpſit duas famulas: & ſup vnã
q̃dẽ innitebatur q̃ſi pre delitiis & nimia
teneritudine corpus ſuũ ferre nõ ſuſti
nẽs: altera aũt famulax ſeq̃batur dñã ſ
defluẽtia in humũ indumẽta ſuſtẽtãs.
Ipſa aũt roſeo colore vultũ perfuſa: &
gratis ac nitentib⁹ oculis triſtẽ celabat
animũ & nimio timore contractũ. In
greſſa igitur cũcta p ordinẽ oſtia: ſtetit
contra regẽ vbi reſidebat ſup ſoliũ re
gni ſui: indutus veſtib⁹ regiis auroq̃
fulgẽs & pcioſis lapidib⁹. Eratq̃ terri
bilis aſpectu. Cũq̃ eleuaſſet faciem &
ardentib⁹ oculis furorẽ pectoris indi=
caſſet: regina corruit: & in pallorẽ co=
lore mutato: laſſum ſup ancillulã recli
nauit caput. Cõuertitq̃ de⁹ ſpm̃ regis
in mãſuetudinẽ: & feſtinus ac metuẽs
exiliuit de ſolio: & ſuſtentãs eã vlnis ſu
is donec rediret ad ſe his verbis blãdie
batur. Quid habes heſter. Ego ſum fr̃
tu⁹: noli metuere. Nõ morieris: nõ eñ
pro te ſed p oĩbus hec lex cõſtituta ẽ.
Accede igitur & tange ſceptrũ. Cumq̃
illa reticeret: tulit aureã virgã: & poſuit
ſup collũ eius: & oſculatus eſt eã: & ait.
Cur mihi nõ loq̃ris? Que rñdit. Vidi
te dñe q̃ſi ãgelũ dei: & cõturbatũ ẽ cor
meũ pre timore glĩe tue. Valde eĩ mi
rabilis es dñe: & facies tua plena ẽ gra
rũ. Cũq̃ loq̃retur: rurſus corruit & pe
ne exanimata eſt. Rex aũt turbabatur:
& oẽs miniſtri ei⁹ cõſolabãtur eã. 16.
REx magnus artaxerxes ab india

eius. τ ipſa rubefacta vigore pulchritudis
αὐτῆς, καὶ αὐτὴ ἐρυθριῶσα ἀκμῇ κάλλους
ſue: τ vultus eius hilaris q̃ſi
αὐτῆς, καὶ τὸ πρόσωπον αὐτῆς ἱλαρὸν ὡς
amabilis: at cor eius arctatũ
προσφιλές, ἡ δὲ καρδία αὐτῆς ἀπεστενωμένη
pre timore. τ ingreſſa oĩes
ἀπὸ τοῦ φόβου. καὶ εἰσελθοῦσα πάσας
portas: ſtetit coram rege.
τὰς θύρας, κατέστη ἐνώπιον τοῦ βασιλέ
τ ipſe ſedebat ſup ſoliũ
ως. καὶ αὐτὸς ἐκάθητο ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς
regni ſui. τ omnem ſtolã D
βασιλείας αὐτοῦ. καὶ πᾶσαν στολὴν τῆς
ſplendoris ſui idut⁹ erat: totus ex
ἐπιφανείας αὐτοῦ ἐνεδεδύκει, ὅλος διὰ
auro τ lapidib⁹ pcioſis: τ erat ter
χρυσοῦ καὶ λίθων πολυτελῶν, καὶ ἦν φο
ribilis nimis. τ eleuãs faciem ſu=
βερὸς σφόδρα. καὶ ἄρας τὸ πρόσωπον αὐ
am incenſam glĩa: in acie furoris cõſpe
τοῦ πεπυρωμένον δόξῃ, ἐν ἀκμῇ θυμοῦ ἔβλε
xit. τ corruit regina τ muta= A
ψε. καὶ ἔπεσεν ἡ βασίλισσα καὶ μετέβα
uit colorẽ ſuum in diſſolutione: τ recli
λε τὸ χρῶμα αὐτῆς ἐν ἐκλύσει, καὶ κατέ
nauit ſe ſup caput ãcille pre=
κυψεν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τῆς ἅβρας τῆς προ
cedentis. τ conuertit deus ſpiri=
πορευομένης. καὶ μετέβαλεν ὁ θεὸς τὸ πνεῦ
tũ regis in mãſuetudinẽ. τ feſti
μα τοῦ βασιλέως εἰς πραότητα. καὶ ἀγω
nans exiliuit de ſolio: τ
νιάσας, ἀνεπήδησεν ἀπὸ τοῦ θρόνου, καὶ B
aſſumpſit eam in vlnis ſuis
ἀνέλαβεν αὐτὴν ἐπὶ τὰς ἀγκάλας αὐτοῦ
donec rediret: τ cõſolabatur eã
μέχρις οὗ κατέστη, καὶ παρεκάλει αὐτὴν
verbis pacificis. τ dixit ei: quid eſt
λόγοις εἰρηνικοῖς. καὶ εἶπεν αὐτῇ, τί ἐστιν
eſther: ego frater tuus: cõfide nõ
ἐσθήρ; ἐγὼ ὁ ἀδελφός σου, θάρσει οὐ μὴ
morieris: q̃m cõmune pceptum nr̃m
ἀποθάνῃς, ὅτι κοινὸν τὸ πρόσταγμα ἡμῶν C
eſt: accede. τ tollens aureã vir
ἐστι, πρόσελθε. καὶ ἄρας τὴν χρυσῆν ῥάβ
gam: ipoſuit ſup collum eius. τ
δον, ἐπέθηκεν ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτῆς. καὶ
ãplexat⁹ ẽ eam τ dixit: loq̃re mihi.
ἠσπάσατο αὐτὴν καὶ εἶπε, λάλησόν μοι.
τ dixit ei: vidi te dñe q̃ſi an=
καὶ εἶπεν αὐτῷ, εἶδόν σε κύριε ὡς ἄγ
gelum dei: τ turbatũ eſt cor meũ
γελον θεοῦ, καὶ ἐταράχθη ἡ καρδία μου
pre timore glorie tue: q̃m
ἀπὸ τοῦ φόβου τῆς δόξης σου, ὅτι D
mirabilis es dñe: τ facies tua
θαυμαστὸς εἶ κύριε, καὶ τὸ πρόσωπόν σου
grarum plena. cũ aũt loqueretur
χαρίτων μεστόν. ἐν δὲ τῷ διαλέγεσθαι
ipſa: corruit pre diſſolutiõe ſua:
αὐτήν, ἔπεσεν ἀπὸ ἐκλύσεως αὐτῆς,
τ rex turbabatur τ oĩs
καὶ ὁ βασιλεὺς ἐταράσσετο καὶ πᾶ
nis famulat⁹ eius conſolabatur
σα ἡ θεραπεία αὐτοῦ παρεκάλει
eam.
αὐτήν. Ca. 16. A
REx magn⁹ artaxerxes hiis
Βασιλεὺς μέγας ἀρταξέρξης τοῖς
q̃ ab india vſq̃ ad ethiopiam
ἀπὸ τῆς ἰνδικῆς ἕως τῆς αἰθιοπίας:

Digitized by Google

centū viginti ſeptē ſatrapis regionū
ἑκατὸν εἰκοσιεπτὰ σατράπαις χωρῶν
ꝑncipes ſūt ⁊ his q̄ nr̄a ſapiūt:
ἄρχουσι καὶ τοῖς τὰ ἡμέτερα φρονοῦσι,
valere. multi plurima eoꝝ q̄ be
B χαίρειν. πολλοὶ τῇ πλείστῃ τῶν εὐερ
nefaciūt bonitate frequētiꝰ hono
γετούντων χρηστότητι πυκνότερον τιμω
rati: magis ſuperbierūt ⁊ nō ſolū
μένοι, μεῖζον ἐφρόνησαν καὶ οὐ μόνον τοὺς
ſubiectos nobis querūt affligē
ὑποτεταγμένους ἡμῖν ζητοῦσι κακοποι
re: et vbertatē nō potētes ferre: ⁊
εῖν, τόν τε κόρον οὐ δυνάμενοι φέρειν, καὶ
in ſuos benefactores conant̄ machi
τοῖς ἑαυτῶν εὐεργέταις ἐπιχειροῦσι μηχα
nari: ⁊ gratitudinē nō ſolū ab
νᾶσθαι, καὶ τὴν εὐχαριστίαν οὐ μόνον ἐκ τῶν
hominibꝰ auferentes: ſed ⁊
ἀνθρώπων ἀνταναιροῦντες, ἀλλὰ καὶ τοῖς
iexperientia bonoꝝ elationibꝰ eleuati:
τῶν ἀπειραγάθων κόμποις ἐπαρθέντες,
eiꝰ q̄ oīa cernit ſemꝑ dei
C τοῦ τὰ πάντα κατοπτεύοντος ἀεὶ θεοῦ τὴν
odioſā arbitrant̄ fugere poſſe
μισοπόνηρον ὑπολαμβάνουσιν ἐκφεύξεσθαι
ſniam. ſepe aūt ⁊ multos ex his q̄ in po
δίκην. πολλάκις δὲ καὶ πολλοὺς τῶν ἐπ' ἐξ
teſtatibꝰ cōſtituti ſunt q̄ crediti ſunt guber
ουσίαις τεταγμένων τῶν πιστευθέντων χει
nare amicoꝝ res ſolatiū ꝑti
ρίζειν φίλων τὰ πράγματα παραμυθία με
cipes ſanguine inocētū cōſtituēs: in
τόχους αἱμάτων ἀθώων καταστήσασα, πε
duit calamitatibꝰ imedicabilibꝰ: ꝑraui
ριέβαλε συμφοραῖς ἀνηκέστοις, τῷ τῆς κακοη
tatis mēdatio fraude decipien
θείας ψεύδει παραλογισμῷ παραλογισα
tiū: eoꝝ q̄ dn̄antur ſimplicē be
μένων, τὴν τῶν ἐπικρατούντων ἀκέραιον εὐ
neuolētiā. ꝯſiderare aūt licet nō tm̄
γνωμοσύνην. σκοπεῖν δὲ ἔξεστιν οὐ τοσοῦτον
ex veteribꝰ vt tradidimꝰ hiſto
ἐκ τῶν παλαιοτέρων ὡς παρεδώκαμεν ἱστο
riis: q̄ ſūt prope vos queren
ριῶν, ὅσα ἐστὶ παρὰ πόδας ὑμᾶς ἐκζητοῦν
tes inique cōſummata: eoꝝ q̄ in
τας ἀνοσίως συντετελεσμένα, τῇ τῶν ἀνα
digne dominant̄ peſte: ⁊ attēde
D ξίως δυναστευόντων λοιμότητι, καὶ προσέ
re ad ea q̄ poſt hec: ita vt re
χειν εἰς τὰ μετὰ ταῦτα, ὥστε τὴν βασι
gnū ſine turbatione oībꝰ hoībꝰ cū
λείαν ἀτάραχον τοῖς πᾶσιν ἀνθρώποις μετ'
pace ꝑbeamꝰ: vtentes ꝙ mutatio
εἰρήνης παρεξόμεθα, χρώμενοί τε μεταβο
nibꝰ: ea aūt q̄ ad ꝯſpectū veniūt diſcer
λαῖς, τὰ δὲ ὑπὸ τὴν ὄψιν ἐρχόμενα διακρί
nētes ſemꝑ cū manſueta obuiatione.
νοντες ἀεὶ μετ' ἐπιεικεστέρας ἀπαντήσε
vt .n. amā amadathu macedo:
ως. ὡς γὰρ ἀμὰν ἀμαδαθοῦ μακεδών, ταῖς
ꝯitatibꝰ alienꝰ de ꝑſaꝝ ſangui
ἀληθείαις ἀλλότριος τοῦ τῶν περσῶν αἵμα
ne: ⁊ multū diſtans a nr̄a beni
τος, καὶ πολὺ διεστηκὼς τῆς ἡμετέρας χρη
gnitate: ⁊ hoſpitatꝰ a nobis: ꝯſecutꝰ ē q̄ habe
στότητος, καὶ ξενωθεὶς ἡμῖν, ἔτυχεν ἧς ἔχο
mꝰ ad oēm gentē humanitatē in tan
μεν πρὸς πᾶν ἔθνος φιλανθρωπίας ἐπὶ το
tū: vt vocaret̄ nr̄ pater
σοῦτον, ὥστε ἀγορεύεσθαι ἡμῶν πατέρα

vſq; ethiopiam centū viginti ſeptem prouinciarū ducibus ac principibus qui nr̄e iuſſioni obediūt ſalutē dicit. Multi bonitate principū & honore q in eos collatus eſt: abuſi ſunt in ſuperbiā: & nō ſolū ſubiectos regibus nitun tur opprimere: ſed datā ſibi gloriā nō ferentes: in ipſos qui dederūt moliun tur inſidias. Nec cōtenti ſunt gr̄as nō agere bn̄ficiis: & humanitatis in ſe iura violare: ſed dei quoq; cūcta cernentis arbitrātur ſe poſſe fugere ſentētiā. Et intantū veſanie ꝓruperunt vt eos qui credita ſibi officia diligēter obſeruant: & cuncta agunt vt oīum laude digni ſint mendaciorū cuniculis conē tur ſubuertere: dum aures principū ſimplices ex ſua natura alios eſtimātes calida fraude decipiūt. Que res & ex veteribus ꝓbatur hiſtoriis: & ex his q̄ gerūtur quotidie: quō malis quorundam ſuggeſtionibꝰ regū ſtudia deprauentur. Vnde ꝓuidendū eſt paci oīm ꝓuinciarū. Nec putare debetis ſi diuerſa iubeamus ex animi nr̄i venire leuitate: ſed ꝓ q̄litate & neceſſitate tēporum vt rei publice poſſit vtilitas ferre ſententiā. Et vt manifeſtiꝰ qđ dicimus intelligatis. Aman filius amadathi & aīo & gente macedo alienuſq; a ꝑſarū ſanguine & pietatē nr̄am ſua crudelitate cōmaculās: ꝑegrinꝰ a nobis ſuſceptus eſt: & tantā in ſe exꝑtus humanitatē vt pater nr̄ vocaretur: & adoraretur ab oībus poſt regē ſcđs. q in tantū arrogātie tumorem ſublatus eſt vt regno priuare nos niteretur & ſpiritu. Nam mardocheū cuius fide & beneficiis viuimus: & cōſortem regni noſtri heſter: cum oīm gente ſua: nouis quibuſdā atq; inauditis machinis expetiuit in mortem: hoc cogitans vt illis interfectis iſidiaretur noſtre ſolitudini: & regnū perſarū transferret in macedonas. Nos aūt a peſſimo mortalium iudeos neci deſtinatos: in nulla penitꝰ culpa reperimus: ſed econtrario iuſtis vtētes legibus & filios altiſſimi & maximi ſemꝑq; viuentis dei cuius beneficio & patribus nr̄is & uobis regnum eſt traditum & vſq; hodie cuſtoditur. Vnde eas litteras quas ſub noīe nr̄o ille direxerat ſciatis eſſe irritas. Pro quo ſcelere ante portas huiꝰ vrbis .i. ſuſis & ipſe qui machinatus eſt: & oīs cognatio eius pendet in patibulis: non nobis: ſed deo reddente ei qđ meruit. Hoc aūt edictum qđ nunc mittimus: in cunctis vrbibus proponatur: vt liceat iudeis vti legibus ſuis. Quibus debetis eſſe āminiculo: vt eos qui ſe ad necem eorum parauerāt: poſſint interficere tertiadecima die mēſis duodecimi qui vocatur adar. Hanc enim diem deus oīpotens meroris & luctus eis vertit in gaudiū. Vnde & vos inter ceteros feſtos dies hanc habetote diē & celebrate eam cum omni leticia.

⁊ adoraretur ab omnibus: ſecun
καὶ προσκυνούμενον ὑπὸ πάντων, τὸ δεύτε
dū regii throni ꝑſonā ge
ρον τοῦ βασιλικοῦ θρόνου πρόσωπον διατε
rens. nō ferens aūt ſuperbiam: nixus
λεῖν. οὐκ ἐνέγκας δὲ τὴν ὑπερηφανίαν, ἐπε
eſt ꝑncipatu ꝑuare nos ⁊
τήδευσε τῆς ἀρχῆς στερῆσαι ἡμᾶς καὶ τοῦ
ſpiritu. ⁊ nr̄m ſaluatorē ⁊
πνεύματος. τόν τε ἡμέτερον σωτῆρα καὶ
in omnibus bn̄factorē mardocheū: ⁊
διὰ πάντων εὐεργέτην μαρδοχαῖον, καὶ τὴν
irrepheñſibilē regni cōſortē eſther:
ἄμεμπτον τῆς βασιλείας κοινωνὸν ἐσθήρ,
cū omni hoꝝ gente: multiplicibus
σὺν παντὶ τῷ τούτων ἔθνει, πολυπλόκοις
viarum deceptionibus expetens in
μεθόδων παραλογισμοῖς αἰτησάμενος εἰς
ꝑditionem. per .n. modos iſtos exiſtia
ἀπώλειαν. διὰ γὰρ τῶν τρόπων τούτων ᾠή
uit accipiēs nos deſertos: ꝑſarum
θη λαβὼν ἡμᾶς ἐρήμους, τὴν τῶν περσῶν
dominium in macedonas transfer
ἐπικράτησιν εἰς τοὺς μακεδόνας μετατά
re. nos vero ab exiciali
ξαι. ἡμεῖς δὲ τοὺς ὑπὸ τοῦ τρισαλιτηρίου πα
traditos in necem iudeos: re
ραδεδομένους εἰς ἀφανισμὸν ἰουδαίους, εὑ
perimus nō malefactores exñtes: iuſtiſſimis
ρίσκομεν οὐ κακούργους ὄντας, δικαιοτάτοις
vero degentes legibus: exñtes aūt filios
δὲ πολιτευομένους νόμοις, ὄντας δὲ υἱοὺς τοῦ
altiſſimi maximi viuētis dei: q̄ dirigit
ὑψίστου μεγίστου ζῶντος θεοῦ, τοῦ κατευθύνον
nobis ꝙ ⁊ ꝓmogenitoribꝰ nr̄is re
τος ἡμῖν τε καὶ τοῖς προγόνοις ἡμῶν τὴν βα
gnum in optima diſpoſitiōe. bene ergo
σιλείαν ἐν τῇ καλλίστῃ διαθέσει. καλῶς οὖν
facite non vtentes his q̄ ab a
ποιεῖτε μὴ προσχρησάμενοι τοῖς ὑπὸ ἀ
mā amadathu miſſe fuerunt litteris:
μὰν ἀμαδαθοῦ ἀποσταλεῖσι γράμμασι,
ꝓpterea qđ hic q̄ hec operatus eſt:
διὰ τὸ αὐτὸν τὸν ταῦτα ἐξεργασάμενον,
ante ſuſaꝝ portas appēſus eſt
πρὸς ταῖς σούσων πύλαις ἐσταυρῶσθαι
cū omni familia: dignū eo q̄ oīum
σὺν τῇ πανοικίᾳ, τὴν καταξίαν τοῦ τὰ πάντα
dn̄ator deo velociter reddēte
ἐπικρατοῦντος θεοῦ διὰ τάχους ἀποδόντος
ei iudiciū. at exemplar epi
αὐτῷ κρίσιν. τὸ δὲ ἀντίγραφον τῆς ἐπι
ſtole huius ꝓponētes in omni lo
στολῆς ταύτης ἐκθέντες ἐν παντὶ τό
co: cū libertate dimittatis iu
πῳ, μετὰ παρρησίας ἐᾶν τοὺς ἰου
deos vti ſuis legibus:
δαίους χρῆσθαι τοῖς ἑαυτῶν νόμοις,
⁊ adiuuetis eos. vt eos q̄ in tem
καὶ συνεπισχύειν αὐτοῖς. ὅπως τοὺς ἐν και
pus tribulatiōis īpoſiti erant eis: vlciſcā
ρῷ θλίψεως ἐπιθεμένους αὐτοῖς, ἀμύνων
tur tertiadecima duodecimi mē
ται τῇ τρισκαιδεκάτῃ τοῦ δωδεκάτου μη
ſis adar eadē die. hanc .n.
νὸς ἀδὰρ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ. ταύτην γὰρ ὁ
oīum dn̄ator deus ꝓ ꝑditione
πάντα δυναστεύων θεὸς ἀντ' ὀλεθρίας τοῦ
electi generis fecit eis gaudi
ἐκλεκτοῦ γένους ἐποίησεν αὐτοῖς εὐφρο
um. ⁊ vos ergo in inſignibus
σύνην. καὶ ὑμεῖς οὖν ἐν ταῖς ἐπωνύμοις

Digitized by Google

vris feſtiuitatib⁹ inſignē diē cū om-
ὑμῶν ἑορταῖς ἐπίσημον ἡμέραν μετὰ πά-
ni letitia ducite. ut et nūc ꝛ
σης εὐωχίας ἄγετε. ὅπως καὶ νῦν καὶ
poſt hec ſal⁹ nobis ꝛ be-
μετὰ ταῦτα σωτηρία ἡμῖν καὶ τοῖς εὐ-
neuolis pſis: his xō q̄ nobis inſidiant:
νοοῦσι πέρσαις, τοῖς δὲ ἡμῖν ἐπιβουλεύου-
memoꝛiale pditionis. ois aūt
σι, μνημόσυνον τῆς ἀπωλείας. πᾶσα δὲ

vt & in poſterum cognoſcantur: omnes qui fideliter perſis obediunt dignā pro fide recipere mercedem. qui autē inſidiantur regno eorum: perire pro ſcelere. Omnis autem prouintia & ciuitas que noluerit ſolemnitatis huius eſſe particeps: gladio & igne pereat: & ſic deleatur vt non ſolum hominibus: ſed etiā inuia beſtiis ſit in ſempiternū pro exēplo contēptus & inobedictie.

ciuitas vel regio omnino q̄ iuxta hec
πόλις ἢ χώρα τοσυνολον ἥτις κατὰ ταῦ-
nō fecerit: lācea ꝛ igni cōſume
τα μὴ ποιήσῃ, δόρατι καὶ πυρὶ καταναλω-
tur cū ira. ꝛ nō ſolū hoibus
θήσεται μετ᾽ ὀργῆς. καὶ οὐ μόνον ἀνθρώποις
inuia: ſed ꝛ beſtiis ꝛ volatilib⁹ in
ἄβατος, ἀλλὰ καὶ θηρίοις καὶ πετεινοῖς εἰς τὸν
omne tps inimiciſſimaq; conſtituetur.
ἅπαντα χρόνον ἔχθιστος τε κατασταθήσεται.

Explicit liber Heſter.

Incipit pꝛologus pꝛimus in Job ſcdm trāſlationē.lxx.

COgoꝛ per ſinglos ſcripturæ diuinæ libros: aduerſariorū reſpōdere maledictis: qui interpꝛætationē meā repꝛæhenſionem ſeptuaginta interpretū criminantur quaſi nō & apud græcos aquila ſymmachus & theodotion: vel verbum e verbo: vel ſenſu; e ſenſu: vel ex vtroq; cōmixtum & mediæ tēperatū genus trāſlationis expreſſerint: & omnia veteris inſtrumenti volumina origenes obelis aſteriſciſq; diſtinxerit: quos vel additos vel de theodotione ſumptos traſlationi antiquæ inſeruit: pbans defuiſſe quod additum eſt. Diſcant igitur obtrectatores mei recipere in totō qđ in partibus ſuſceperūt aut interp̄tationē meā cum aſteriſcis ſuis radere. Neq; em̄ fieri poteſt vt quos plura intermiſiſſe ſuſceperint: nō eoſdem etiam in quibuſdam erraſſe fateātur præcipue ī iob. cui ſi ea quæ ſub aſteriſcis addita ſunt ſubtraxeris: pars maxima detruncabitur. Et hoc dūtaxat apud græcos. Cæterum apud latinos ante eā tranſlationē quā ſub aſteriſcis & obelis nuper edidimus: ſeptingenti ferme aut octingenti verſus deſunt: vt decurtatus & laceratus corroſuſq; liber: fœditatē ſui publice legentibus præbeat. Hæc aute; tranſlatio nullū de veterib⁹ ſequitur interpretē: ſed ex ipſo hebraico arabicoq; ſermone. & interdum ſyro: nunc verba: nunc ſenſus: nunc ſimul vtrūq; reſonabit. Obliqu⁹ em̄ ēt apud hebræos totus liber fertur & lubric⁹: & qđ græci rhetores vocant ſchematiſmenos: dum qui aliud loquitur: aliud agit. Vt ſi velis anguillam vel mūrenulam ſtrictis tenere manibus quanto fortius preſſeris: tanto citius elabitur. Memini me ob intelligentiā huius voluminis lyddeum quendā p̄ceptorē qui apud hebræos primus haberi putabatur: nō paruis redemiſſe nūmis: cuius doctrina an aliquid pfecerim: neſcio. Hoc vnū ſcio nō potuiſſe me interpretari: niſi qđ ante intellexerā. A principio itaq; voluminis uſq; ad uerba iob apud hebræos proſa oro eſt. Porro a uerbis iob in quibus ait: pereat dies in qua natus ſum & nox in qua dictū eſt cōceptus eſt homo: uſq; ad eū locū ubi ante finē uoluminis ſcriptū eſt: idcirco ipē me rep̄hendo & ago penitentiā in fauilla & cinere: hexametri uerſus ſunt: dactylo ſpondeoq; currentes: & pp̄ter linguæ idioma crebro recipientes & alios pedes: nō earūdē ſyllabarū: ſed eorūdē temporū. Interdu; quoq; rhythmus ipſe dulcis & tinnulus fertur numeris pedu; ſolutis: qđ metrici magis q̄ ſimplex lector intelligūt. A ſupradicto aūt uerſu uſq; ad finem libri: paruū cōma quod remanet proſa oratione cōtexitur. Quod ſi cui uidetur incredulum: metra ſc; eē apđ hebræos: & in morē noſtri flacci græciq; pindari & alcei & ſapho: uel pſalterium uel lamentationes hieremiæ: uel omnia ferme ſcripturaru; cantica cōpræhendi: legat philonē: ioſephū: origenē: ceſarienſem euſebiū: & eorū teſtimonio me uerū dicere cōprobabit. Audiāt quapropter canes mei: idcirco me in hoc uolumine laboraſſe: nō utiterpretationem antiquā repræhenderē: ſed ut ea quæ in illa aut obſcura ſunt: aut omiſſa: aut certe ſcriptorum uitio deprauata: manifeſtiora noſtra interp̄tatione fierent: qui & hebræum ſermonem ex parte didicimus: & in latino pene ab ipſis cunabulis inter grāmaticos & rhetores & philoſophos detriti ſumus. Qđ ſi apud græcos poſt ſeptuaginta editionē iam chriſti euangelio coruſcante iudeus aquila & ſymmachus ac theodotion iudaizantes heretici ſunt recepti: qui multa myſteria ſaluatoris ſubdola interpretatione celarunt: & tamen in exapleis habentur apud eccleſias & explanantur ab eccleſiaſticis uiris: quantò magis ego chriſtianus & de parentibus chriſtianis natus: & uexillum crucis in mea fronte portans: cuius ſtudium fuit omiſſa repetere: deprauata corrigere: & ſacramenta eccleſiæ puro & fideli aperire ſermone: uel a faſtidioſis uel a malignis lectoribus nō debeo reprobari. Habeāt q uolūt ueteres libros uel in mēbranis purpureis auro argentoq; deſcriptos: uel uncialibus (ut uulgo aiunt) litteris onera magis exarata q̄ codices: dūmodo mihi meiſq; pmittant pauperes habere ſcedulas: & non tam pulchros codices q̄ emendatos. Vtraq; autem editio: & ſeptuaginta iuxta græcos: & mea iuxta hebræos in latinum meo labore tranſlata eſt. Eligat unuſquiſq; qđ uult: & ſtudioſum me magis q̄ maliuolum probet.

Explicit primus prologus in librū Iob.

Incipit ſecundus pꝛologus in Iob ſecundū hebraicum.

SI ficellam iunco texerē: aut palmarū folia cōplicarem ut in ſudore uultus mei comederem panem & uentris opus ſollicita mente pertractarē: nullus morderet nemo reprehenderet. Nūc aūt quia iuxta ſententiam ſaluatoris uolo operari cibum qui non perit: & antiquam diuinorum uoluminum uiam ſentibus uirgultiſq; purgare: error mihi geminus infigitur: corrector uitiorum falſarius uocor: & errores non auferre: ſed ſerere. Tanta eſt enim uetuſtatis conſuetudo: ut etiam confeſſa plæriſq; uitia placeant: dum magis pulchros habere uolunt codices q̄ emendatos. Quapropter o fratres dilectiſſimi: unicum nobilitatis & humilitatis exemplar: pro flabello calathis ſportelliſq; munuſculis monachorum ſpiritalia hæc & manſura dona ſuſcipite: ac beatum iob qui adhuc apud latinos iace

bat in ſtercore: & uermibus ſcatebat errorū: integrū imaculatū gaudete. Quomodo enim poſt probationē atq uictoriam duplicia ſunt ei uniuerſa reddita: ita ego in lingua noſtra (ut audacter loquar) feci eū habere quæ amiſerat. Igitur & uos & unūquēq lectorem ſolita prefatiōe cōmoneo & in principiis librorum eadē ſemp annectens rogo: ut ubicunq ſemper pcedentes uirgulas uideritis: ſciatis ea quæ ſubiecta ſunt in hebraicis uoluminibus non haberi. Porro ubi ſtellæ imago præfulſerit: ex hebræo in ſermone noſtro addita ſunt. Necnon & illa quæ haberi uidebantur & ita corrupta erant ut ſenſum legentibus tollerēt orantibus nobis magno labore correxi: magis utile quid ex odio meo eccleſiis chriſti uenturum ratus: q ex aliorum negocio.

Explicit prologus ſecūdus in librū Iob.

Incipit argumentum in librū Iob.

IN terra quidē habitaſſe Iob utiſidi in finibus idumeæ & arabiæ fertur: & erat ei ante nomē iobab. Et accepit uxorem arabiſſam: & genuit filiū quē uocauit ennon. Erat aūt ipſe filius quidem zareth de eſau filiis filius: de matre uero Boſra: ita ut ſit quintus ab abraam. Et hi ſunt reges qui regnauerunt in edom: in qua & ipſe regnauit. Sed primus in ea regnauit balach filius beor & nomen eiuſdem ciuitatis denaba. Poſt hunc autem barich. Poſt eum iobab qui uocatur Iob. Poſt iob autem huſſan: qui erat dux ex them anorum regiōe. Et poſt illum regnauit adar filius bedath: qui excidit madiam in campo moab: & nomen ciuitatis eius auith.

Explicit argumentum.

Trāſ. gre. lxx. cū iter. lati.

IOB.

IΩB. Ca. 1.

A Homo qdā fuit i terra vs iob nomē ei: τ erat homo ille verax imaculat⁹ vir ſimplex τ rect⁹ τ timēs deū: abſtinēs ab omni mala re. fuerūt aūt ei filij ſeptē: τ filie tres. τ fuerūt pecora eius oues ſeptē mille: camelorū tria milia: iuga boū quingēta: τ aſine femine q paſcebant qngente: τ famulat⁹ mult⁹ nimis: τ opera magna erāt ei in terra: τ erat homo ille magn⁹ eorū q a ſolis ortu. cōuenientes aūt filij ei⁹ ad inuicē faciebāt ɔuiuiū vnuſqſq ſua die aſſumentes ſimul τ tres ſorores ſuas: vt comederēt τ biberēt cū eis. τ cū cōſūmati eſſent dies ɔuiuij: mittebat iob τ purificabat eos ɔſurgens diluculo: τ offerēs pro eis ſacrificia ſm numerū eorū. dicebat.n.iob: nequādo pcāuerit τ bñdixerint deū in corde ſuo filij mei. ſic igit faciebat iob cūctis dieb⁹ eorū. τ fuit ſicut dies hec: τ ecce venerūt filij dei vt aſſiſterēt corā dño: τ diabol⁹ venit in medio eorū. τ dixit dñs diabolo: vnde venis? τ reſpōdēs diabol⁹ dño dixit: poſtq circuiui terrā τ deābulaui eā q ſub celo eſt adſum. τ dixit ei dñs: ɔſideraſti igit mēte tua ɔtra ſuū meū iob? qm nō eſt ei ſimilis ex his q ſūt i terra: homo ſine defectu vir ſimplex τ rectus τ timēs deū cōtinēs ab omni mala re? reſpōdit aūt diabol⁹

Ἄνθρωπός τις ἦν ἐν γῇ αὐσίτιδι, ᾧ ὄνομα ἰώβ· καὶ ἦν ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ἀληθινὸς ἄμωμος, ἄμεμπτος, δίκαιος, θεοσεβής, ἀπεχόμενος ἀπὸ παντὸς πονηροῦ πράγματος· ἐγένοντο δὲ αὐτῷ υἱοὶ ἑπτὰ καὶ θυγατέρες τρεῖς. καὶ ἦν τὰ κτήνη αὐτοῦ πρόβατα ἑπτακισχίλια, κάμηλοι τρισχίλιαι, ζεύγη βοῶν πεντακόσια, καὶ ὄνοι θήλειαι νομάδες πεντακόσιαι, καὶ ὑπηρεσία πολλὴ σφόδρα, καὶ ἔργα μεγάλα ἦν αὐτῷ ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἦν ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος μέγας τῶν ἀφ' ἡλίου ἀνατολῶν. συμπορευόμενοι δὲ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ πρὸς ἀλλήλους ἐποίουν πότον ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ ἡμέραν συμπαραλαμβάνοντες ἅμα καὶ τὰς τρεῖς ἀδελφὰς αὐτῶν, ἐσθίειν καὶ πίνειν μετ' αὐτῶν. καὶ ὡς ἂν συνετελέσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ πότου, ἀπέστελλεν ἰὼβ καὶ ἐκαθάριζεν αὐτοὺς ἀνιστάμενος τὸ πρωΐ, καὶ προσέφερον περὶ αὐτῶν θυσίας κατὰ τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν. ἔλεγε γὰρ ἰὼβ, μήποτε ἥμαρτον καὶ εὐλόγησαν θεὸν ἐπὶ καρδίας αὐτῶν οἱ υἱοί μου. οὕτως οὖν ἐποίει ἰὼβ πάσας τὰς ἡμέρας αὐτῶν. καὶ ἐγένετο ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη, καὶ ἰδοὺ ἦλθον οἱ υἱοὶ τοῦ θεοῦ παραστῆναι ἐνώπιον τοῦ κυρίου, καὶ ὁ διάβολος ἦλθε ἐν μέσῳ αὐτῶν. καὶ εἶπεν ὁ κύριος τῷ διαβόλῳ, πόθεν παραγέγονας; καὶ ἀποκριθεὶς ὁ διάβολος τῷ κυρίῳ εἶπεν, περιελθὼν τὴν γῆν καὶ ἐμπεριπατήσας τὴν ὑπ' οὐρανὸν πάρειμι. καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ κύριος, προσέσχες οὖν τῇ διανοίᾳ σου κατὰ τοῦ θεράποντός μου ἰώβ; ὅτι οὐκ ἔστιν αὐτῷ ὅμοιος τῶν ἐπὶ τῆς γῆς, ἄνθρωπος ἄμεμπτος ἀνὴρ ἀπλοῦς καὶ εὐθὺς καὶ φοβούμενος τὸν θεὸν ἀπεχόμενος ἀπὸ παντὸς πονηροῦ πράγματος; ἀπεκρίθη δὲ ὁ διάβολος

Infra. 2.a. Infra. 42.b.

B

Infra. 2.a.

Trāſla. B. Hie.

Incipit liber Iob. Ca. 1.

VIr erat in terra hus nomine iob. Et erat vir ille ſimplex & rectus ac timens deū: & recedēs a malo. Natiq ſunt ei ſeptem filii: & tres filie. Et fuit poſſeſſio eius ſeptem milia ouium: & tria milia camelorum: quingenta quoq iuga boum: & quingente aſine: ac familia multa nimis. Eratq vir ille magnus inter omnes orientales. Et ibant filii ei⁹: & faciebāt cōuiuia p domos: vnuſquiſq in die ſuo. Et mittētes vocabāt tres ſorores ſuas vt comederent & biberēt cū eis. Cūq in orbē tranſiſſent dies cōuiuii: mittebat ad eos iob & ſctificabat illos: cōſurgēſq diluculo offerebat holocauſta p ſingulos. Dicebat ei. Ne forte peccauerint filii mei & bñdixerint deo in cordibus ſuis. Sic faciebat iob cunctis dieb⁹. Quadam autem die cū veniſſent filii dei vt aſſiſterent corā dño affuit inter eos etiā ſathan. Cui dixit domin⁹. Vnde venis? Qui reſpondens ait. Circuiui terram: & perambulaui eā. Dixitq dñs ad eū. Nunquid conſideraſti ſeruum meū iob q non ſit ei ſimilis in terra: homo ſimplex & rectus ac timens deū & recedēs a malo. Cui reſpondens ſathan:

Tex. heb. Iob. i.

איש היה בארץ עוץ איוב שמו
והיה האיש ההוא תם וישר וירא
אלהים וסר מרע: ויולדו לו שבעה
בנים ושלוש בנות: ויהי מקנהו
שבעת אלפי צאן ושלשת אלפי
גמלים וחמש מאות צמד בקר וחמש
מאות אתנות ועבדה רבה מאד
ויהי האיש ההוא גדול מכל בני
קדם: והלכו בניו ועשו משתה בית
איש יומו ושלחו וקראו לשלשת
אחיתיהם לאכל ולשתות עמהם:
ויהי כי הקיפו ימי המשתה וישלח
איוב ויקדשם והשכים בבקר
והעלה עלות מספר כלם כי אמר
איוב אולי חטאו בני וברכו אלהים
בלבבם ככה יעשה איוב כל הימים:
ויהי היום ויבאו בני האלהים
להתיצב על יהוה ויבא גם השטן
בתוכם: ויאמר יהוה אל השטן
מאין תבא ויען השטן את יהוה
ויאמר משוט בארץ ומהתהלך
בה: ויאמר יהוה אל השטן השמת
לבך על עבדי איוב כי אין כמהו
בארץ איש תם וישר ירא
אלהים וסר מרע: ויען השטן את

Priītiua. heb.

תמם
סור רוע
ילד היה
קנה
מאה
רבב
גדל
עשה שתה
אח שתה
נקף יום
שלח קדש
שכם עלה
ספר
בוא
יצב
בוא ענה
אמר הלך
שוט
כמו

Digitized by Google

Tex.heb. Job.i.

יהוה ויאמר החנם ירא איוב
אלהים׃ הלא את שכת בעדו ובעד — שוך
ביתו ובעד כל אשר לו מסביב — סבב
מעשה ידיו ברכת ומקנהו פרץ — עשה קנה
בארץ׃ ואולם שלח נא ידך וגע — נגע
בכל אשר לו אם לא על פניך — פנה
יברכך׃ ויאמר יהוה אל השטן הנה — ברך אמר
כל אשר לו בידך רק אליו אל
תשלח ידך ויצא השטן מעם פני — שלח
יהוה׃ ויהי היום ובניו ובנתיו — היה
אכלים ושתים יין בבית אחיהם — שתה
הבכור׃ ומלאך בא אל איוב ויאמר — בקר לאך
הבקר היו חרשות והאתנות רעות — בוא רעה
על ידיהם׃ ותפל שבא ותקחם ואת — נפל לקח
הנערים הכו לפי חרב ואמלטה — נכה פה
רק אני לבדי להגיד לך׃ עוד זה — מלט בדד
מדבר וזה בא ויאמר אש אלהים — נגד דבר
נפלה מן השמים ותבער בצאן — בער
ובנערים ותאכלם ואמלטה רק — אכל
אני לבדי להגיד לך׃ עוד זה מדבר
וזה בא ויאמר כשדים שמו שלשה — שום
ראשים ויפשטו על הגמלים — פשט
ויקחום ואת הנערים הכו לפי חרב
ואמלטה רק אני לבדי להגיד לך׃
עד זה מדבר וזה בא ויאמר בניך
ובנותיך אכלים ושתים יין בבית
אחיהם הבכור׃ והנה רוח גדולה — גדל בוא
באה מעבר המדבר ויגע בארבע — דבר נגע
פנות הבית ויפל על הנערים — רבע פנה
וימותו ואמלטה רק אני לבדי — נפל מות
להגיד לך׃ ויקם איוב ויקרע — קום קרע
את מעילו ויגז את ראשו ויפל — מעל גזז
ארצה וישתחו׃ ויאמר ערם — שחה
יצתי מבטן אמי וערם אשוב שמה — יצא שוב
יהוה נתן ויהוה לקח יהי שם — היה
יהוה מברך׃ בכל זאת לא חטא — ברך

Trāſla.B.Hie.

ait. Nūquid fruſtra iob
timet
deum? Nonne tu valla=
ſti eum ac
domū eius vniuerſamq̧
ſubſtantiā eius p circui
tū? Operib⁹ manuū ei⁹
bñdixiſti: & poſſeſſio ei⁹
creuit in terra? Sed extē
de paululū manū tuā: &
tange cuncta que poſſi=
det: niſi in faciem
bñdixerit tibi. Dixit er
go dñs ad ſathan. Ecce
vniuerſa q̄ habet in ma
nu tua ſunt: tm̄ in eū ne
extēdas manum tuam.
Egreſſuſq̧ eſt ſathā a fa
cie dñi. Cum autē qua=
dam die filij & filie eius
comederent & biberent
vinū in domo fratris ſui
primogeniti: nuncius
venit ad iob qui diceret.
Boues arabant & aſine
paſcebantur
iuxta eos: & irruerūt ſa
bei tuleruntq̧ omnia &
pueros percuſſerunt
gladio: & euaſi
ego ſolus vt nunciarem
tibi. Cumq̧ adhuc ille
loqueretur venit alter:
& dixit. Ignis dei
cecidit e celo: & tactas
oues
puerosq̧ conſumpſit:
& effugi
ego ſolus vt nūciarem
tibi. Sed & adhuc illo lo
quēte: venit ali⁹: & dixit.
Chaldei fecerunt tres
turmas: & inuaſerunt
camelos
& tulerūt eos: necnō &
pueros pcuſſerūt gladio
& ego fugi ſolus vt nū
ciarem tibi.
Adhuc loq̄batur ille: &
ecce ali⁹ itrauit: & dixit.
Filijs tuis & filiab⁹ veſcē
tibus & bibētib⁹ vinū in
domo fr̄is ſui primogeni
ti: repēte ventus vehe=
mēs irruit a regione de=
ſerti: & concuſſit q̄ttuor
angulos dom⁹: que cor
ruens oppreſſit liberos
tuos & mortui ſunt: &
effugi ego ſolus
vt nunciarem tibi. Tunc
ſurrexit iob: & ſcidit
veſtimēta ſua: & tonſo
capite corruens
in terram: adorauit &
dixit. Nudus
egreſſus ſū de vtero ma
tris mee: & nudus reuer
tar illuc. Dñs dedit: do
min⁹ abſtulit: ſit nomen
domini benedictū. In
oībus his non peccauit

Trāſ.Gre.lxx.cū iter.latina.

τ dixit corā dño: nūq̄d fruſtra iob timet
καὶ εἶπεν ἔναντι τοῦ κυρίου, μὴ δωρεὰν ἰὼβ φοβεῖται τὸν
deū? nōne tu circūuallaſti exteriora ei⁹ τ iteriora do
θεόν; οὐχὶ σὺ περιέφραξας τὰ ἔξω αὐτοῦ καὶ τὰ ἔσω τῆς οἰκί
m⁹ ei⁹: τ oīum q̄ ſunt ei in circuitu opib⁹
ας αὐτοῦ, καὶ πάντων τῶν ὄντων αὐτῷ κύκλῳ τὰ ἔργα τῶν
manuū ei⁹ bñdixiſti? τ pecora ei⁹ multa feci=
χειρῶν αὐτοῦ εὐλόγησας; καὶ τὰ κτήνη αὐτοῦ πολλὰ ἐποί
ſti in terra? ſed mitte manū tuā: τ
ησας ἐπὶ τῆς γῆς; ἀλλὰ ἀπόστειλον τὴν χεῖρά σου, καὶ
tāge oīa q̄ habet niſi in faciē tuā bñdixerit
ἅψαι πάντων ὧν ἔχει εἰ μὴ εἰς πρόσωπόν σου εὐλογήσει
tibi. tūc dixit dñs diabolo: ecce oīa q̄cūq̧ ſūt
σε. τότε εἶπεν κς τῷ διαβόλῳ, ἰδοὺ πάντα ὅσα ἐστὶν
ei: do in manu tua: ſed eū ne tetigeris. τ e=
αὐτῷ, δίδωμι ἐν τῇ χειρί σου, ἀλλὰ αὐτοῦ μὴ ἅψῃ. καὶ ἐξ
greſſ⁹ ē diabol⁹ a dño. τ fuit ſicut dies hec: C
ῆλθεν ὁ διάβολος παρὰ τοῦ κυ. καὶ ἦν ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη,
filij iob τ filie ei⁹ bibebāt vinū in domo
οἱ υἱοὶ ἰὼβ καὶ αἱ θυγατέρες αὐτοῦ ἔπινον οἶνον ἐν τῇ οἰκίᾳ
fratris ſui ſenioris: τ ecce nunci⁹ ve=
τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῶν τοῦ πρεσβυτέρου, καὶ ἰδοὺ ἄγγελος ἦλ
nit ad iob τ dixit ei: iuga boū arabāt:
θε πρὸς ἰὼβ καὶ εἶπεν αὐτῷ, τὰ ζεύγη τῶν βοῶν ἠροτρία,
τ femine aſine paſcebāt adherentes eis τ irruit
καὶ αἱ θήλειαι ὄνοι ἐβόσκοντο ἐχόμεναι αὐτῶν καὶ ἐπέπεσε
ſaba τ captiuas duxerūt eas: τ pueros inter=
σαβὰ καὶ ᾐχμαλώτευσαν αὐτάς, καὶ τοὺς παῖδας ἀπέ=
fecerūt in gladijs: ſaluatus āt ego ſol⁹ veni vt nun=
κτειναν ἐν μαχαίραις, σωθεὶς δὲ ἐγὼ μόνος ἦλθον τοῦ ἀπαγ=
ciarē tibi. adhuc hoc loquēte: venit ali⁹ τ dixit
γεῖλαί σοι. ἔτι τούτου λαλοῦντος, ἦλθεν ἕτερος καὶ εἶπε
ad iob: ignis a deo cecidit de celo τ cō=
πρὸς ἰὼβ, πῦρ παρὰ τοῦ θεοῦ ἔπεσεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ κα
buſſit oues: τ paſtores cōſumpſit ſimi
τέκαυσε τὰ πρόβατα, καὶ τοὺς ποιμένας κατέφαγεν ὁμοί
lit: τ ſaluat⁹ ego ſol⁹ veni vt nunciarē tibi. adhuc hoc
ως, καὶ σωθεὶς ἐγὼ μόνος ἦλθον τοῦ ἀπαγγεῖλαί σοι. ἔτι τού
loquente venit ali⁹ nunci⁹ τ dixit ad iob:
του λαλοῦντος ἦλθεν ἕτερος ἄγγελος καὶ εἶπε πρὸς ἰὼβ,
chaldei ipoſuerūt tres turmas τ circuierūt
οἱ χαλδαῖοι ἐπέθηκαν τρεῖς ἀρχὰς καὶ ἐκύκλωσαν τὰς
camelos τ captiuas tulerūt eas: τ pueros
καμήλους καὶ ᾐχμαλώτευσαν αὐτάς, καὶ τοὺς παῖδας
interfecerūt in gladijs: euaſi aūt ego ſol⁹ τ veni vt
ἀπέκτειναν ἐν μαχαίραις, ἐσώθην δὲ ἐγὼ μόνος καὶ ἦλθον τοῦ
nunciarē tibi. adhuc hoc loquente: ali⁹ nunci⁹ D
ἀπαγγεῖλαί σοι. ἔτι τούτου λαλοῦντος, ἄλλος ἄγγελος
venit dicēs iob: filijs tuis τ filiab⁹
ἔρχεται λέγων τῷ ἰὼβ, τῶν υἱῶν σου καὶ τῶν θυγατέρων
veſcentib⁹ τ bibentib⁹ apud frēm ſuū ſenio
ἐσθιόντων καὶ πινόντων παρὰ τῷ ἀδελφῷ αὐτῶν τῷ πρεσ
rē: repēte ventus magn⁹ irruit ex dſerto τ
βυτέρῳ, ἐξαίφνης ἄνεμος μέγας ἐπῆλθεν ἐκ τῆς ἐρήμου καὶ
tetigit quattuor angulos dom⁹: τ corruit dom⁹
ἥψατο τῶν τεσσάρων γωνιῶν τῆς οἰκίας, καὶ ἔπεσεν ἡ οἰκία
ſup filios tuos τ mortui ſunt: euaſi aūt ego ſo=
ἐπὶ τὰ παιδία σου καὶ ἐτελεύτησαν, ἐσώθην δὲ ἐγὼ μό=
lus τ veni vt nunciarē tibi. ſic ſurgēs iob ſcidit
νος καὶ ἦλθον τοῦ ἀπαγγεῖλαί σοι. οὕτως ἀναστὰς ἰὼβ διέρρη
veſtimēta ſua: τ totōdit comā capitis
ξε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ ἐκείρατο τὴν κόμην τῆς κεφαλῆς
ſui: τ cadēs humi adorauit τ dixit: ipſe nu=
αὐτοῦ, καὶ πεσὼν χαμαὶ προσεκύνησε καὶ εἶπεν, αὐτὸς γυμ
d⁹ egreſſ⁹ ſū de vtero matris mee: nud⁹ τ reuertar
νὸς ἐξῆλθον ἐκ κοιλίας μητρός μου, γυμνὸς καὶ ἀπελεύσομαι
illuc. dñs dedit dñs abſtulit: ſicut dño placuit ſic
ἐκεῖ. ὁ κς ἔδωκεν ὁ κς ἀφείλετο, ὡς τῷ κυρίῳ ἔδοξεν οὕ=
τ factū eſt: ſit nomē dñi benedictū. in his
τω καὶ ἐγένετο, εἴη τὸ ὄνομα κυρίου εὐλογημένον. ἐν τού
oīb⁹ q̄ acciderūt ei nihil peccauit
τοις πᾶσι τοῖς συμβεβηκόσιν αὐτῷ οὐδὲν ἥμαρτεν

Digitized by Google

iob labijs corā dño: ⁊ nō de
ἰὼβ τοῖς χείλεσιν ἔναντι τοῦ κυρίου, καὶ οὐκ ἔδω
dit ſtultitiā deo.
κεν ἀφροσύνην τῷ θεῷ. Ca. 2.

Factū eſt aūt ſicut dies hec ⁊ venerūt filij dei
A Ἐγένετο δὲ ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη καὶ ἦλθον οἱ υἱοὶ τοῦ θεοῦ
3.r.d. vt aſtarēt corā dño: ⁊ diabol⁹ venit in
παραστῆναι ἐναντίον τοῦ κυρίου, καὶ ὁ διάβολος ἦλθεν ἐν
medio eoꝝ vt aſtaret corā dño. ⁊ dixit
μέσῳ αὐτῶν παραστῆναι ἔναντι τοῦ κυρίου. καὶ εἶπεν ὁ
dñs diabolo: vnde tu venis? tūc dixit dia
κύριος τῷ διαβόλῳ, πόθεν σὺ ἔρχῃ; τότε εἶπεν ὁ διά-
bol⁹ corā dño: poſtq̄ diſcurri eā q̄ ſub celo ⁊
βολος ἐναντίον τοῦ κυρίου, διαπορευθεὶς τὴν ὑπ᾽ οὐρανὸν καὶ
deambulaui vniuerſā adſū. dixit āt do
ἐμπεριπατήσας τὴν σύμπασαν πάρειμι. εἶπε δὲ ὁ κύ-
min⁹ ad diabolū: ꝯſideraſti igit̄ ſeruū meū
ριος πρὸς τὸν διάβολον, προσέσχες οὖν τῷ θεράποντί μου
iob: ꝙ nō eſt ſcḋm eū ex his q̄ in terra: homo
ἰώβ, ὅτι οὐκ ἔστι κατ᾽ αὐτὸν τῶν ἐπὶ τῆς γῆς, ἄνθρωπος
innocēs: verax: ſine defectu: pi⁹: abſtinēs ab
ἄκακος, ἀληθινός, ἄμεμπτος, θεοσεβής, ἀπεχόμενος ἀπὸ
omni malo: adhuc ꝗ adheret inocentie. tu āt dixiſti:
παντὸς κακοῦ, ἔτι τε ἔχεται ἀκακίας. σὺ δὲ εἶπας, τὰ
ſubſtantiā ei⁹ fruſtra ꝑdere. ſuſcipiēs āt
B ὑπάρχοντα αὐτοῦ διακενῆς ἀπολέσαι. ὑπολαβὼν δὲ ὁ
diabol⁹ dixit dño: pellē pro pelle: ⁊ oīa
διάβολος εἶπε τῷ κυρίῳ, δέρμα ὑπὲρ δέρματος, καὶ πάν-
q̄cūq̄ ſunt homini pro aīa ſua dabit:
τα ὅσα ὑπάρχει ἀνθρώπῳ ὑπὲρ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ δώσει,
q̄n imo autē mitte manū tuā ⁊ tāge oſſa
οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ ἀπόστειλον τὴν χεῖρά σου καὶ ἅψαι τῶν ὀστῶν
ei⁹ ⁊ carnes ei⁹: ſinō in faciē tibi be-
αὐτοῦ καὶ τῶν σαρκῶν αὐτοῦ, εἰ μὴ εἰς πρόσωπόν σε εὐλο-
nedicet. dixit āt dñs diabolo: ecce trado
γήσει. εἶπε δὲ ὁ κύριος τῷ διαβόλῳ, ἰδοὺ παραδίδωμί
tibi eū: tm̄ aīam illi⁹ ſua. ⁊ egreſſ⁹ ē
σοι αὐτόν, μόνον τὴν ψυχὴν αὐτοῦ φύλαξον. καὶ ἐξῆλθεν
diabol⁹ a dño: ⁊ ꝑcuſſit iob vlcere ma
C ὁ διάβολος ἀπὸ τοῦ κυρίου, καὶ ἔπαισε τὸν ἰὼβ ἕλκει πο-
lo a pedib⁹ vſq̄ ad caput. ⁊ accepit ſibi te-
νηρῷ ἀπὸ ποδῶν ἕως κεφαλῆς. καὶ ἔλαβεν ἑαυτῷ ὄστρα-
ſtā: vt ſaniē raderet: ⁊ ipē ſedebat intꝰ in cinere.
κον, ἵνα τὸν ἰχῶρα ξύῃ, καὶ αὐτὸς ἐκάθητο ἐντὸς τῆς σποδοῦ.
⁊ dixit ei vxor ſua: vſq̄ quo tolerabis? ſed
καὶ εἶπεν αὐτῷ ἡ γυνὴ αὐτοῦ, μέχρι τίνος καρτερήσεις; ἀλλὰ
dic q̄dā ṽbū ꝯtra deū ⁊ morere. ille āt inſpiciēs eā
εἶπόν τι ῥῆμα πρὸς θεὸν καὶ τελεύτα. ὁ δὲ ἐμβλέψας αὐ-
dixit: vt q̄d tanq̄ vna ſtultaꝝ mulieꝝ locuta
τῇ εἶπεν, ἵνα τί ὥσπερ μία τῶν ἀφρόνων γυναικῶν ἐλάλη-
es? ſi bona ſuſcepim⁹ de manu dñi: mala nō
σας; εἰ τὰ ἀγαθὰ ἐδεξάμεθα ἐκ χειρὸς κυρίου, τὰ κακὰ οὐχ
ſuſtinebim⁹? in his oīb⁹ q̄ acciderūt ei ni
ὑποίσομεν; ἐν τούτοις πᾶσι τοῖς συμβεβηκόσιν αὐτῷ οὐ-
D hil peccauit iob labijs corā deo. cū audiſ
δὲν ἥμαρτεν ἰὼβ τοῖς χείλεσιν ἐναντίον τοῦ θεοῦ. ἀκούσαν-
ſent aūt tres amici ei⁹ mala oīa q̄ ſupueniſſēt
τες δὲ οἱ τρεῖς φίλοι αὐτοῦ τὰ κακὰ πάντα τὰ ἐπελθόντα
ei: venerūt vnuſq̄ſq̄ de ꝓpria regione ad cōſo
αὐτῷ, παρεγένοντο ἕκαστος ἐκ τῆς ἰδίας χώρας πρὸς τὸ παρακα-
landū eū: eliphaz themanoꝝ rex: baldad
λέσαι αὐτόν, ἐλιφὰζ ὁ θαιμανῶν βασιλεύς, βαλδὰδ ὁ
ſaucheoꝝ tyrann⁹: ſophar mineoꝝ rex. ⁊ ve-
σαυχαίων τύραννος, σωφὰρ ὁ μιναίων βασιλεύς. καὶ πα-
nerūt ad eū vnanimit̄ vt cōſolarent̄ ⁊ viſi
ρεγένοντο πρὸς αὐτὸν ὁμοθυμαδὸν τοῦ παρακαλέσαι καὶ ἐπι-
tarēt eū. cū vidiſſēt āt eū ꝓcul nō cognoue
σκέψασθαι αὐτόν. ἰδόντες δὲ αὐτὸν πόρρωθεν οὐκ ἐπέγνω-
rūt. ⁊ exclamātes voce magna plorauerūt ſcidētes vnuſ
σαν. καὶ βοήσαντες φωνῇ μεγάλῃ ἔκλαυσαν ῥήξαντες ἕ-
q̄ſq̄ ſuā veſtē: ⁊ ſpargentes terrā
καστος τὴν ἑαυτοῦ στολήν, καὶ καταπασάμενοι γῆν

Iob neq̄ ſtultū quid cō-
tra deū locutus eſt. 2.

Factū eſt aūt cū quadā die veniſſent filii dei: & ſtarēt corā dño: veniſſet quoq̄ ſathan inter eos: & ſtaret in cōſpectu eius: vt diceret dñs ad ſathan. Vnde venis? Qui reſpondens ait. Circuiui terram: & perābulaui eam. Et dixit dominus ad ſathan. Nunquid cōſideraſti ſeruum meū iob ꝙ nō ſit ei ſimilis in terra vir ſimplex & rect⁹ ac timens deum & recedens a malo & adhuc retinēs inocentiā. Tu āt cōmouiſti me aduerſus eū vt affligerē eū fruſtra. Cui rñdens ſathan ait. Pellem pro pelle & cūcta que habet homo dabit pro anima ſua: alioquin mitte manū tuā: & tange os eius & carnē: & tūc videbis ꝙ in faciē benedicat tibi: dixit ergo domin⁹ ad ſathan. Ecce in manu tua eſt: veruntamen animam illius ſerua. Egreſſus igitur ſathā a facie domini: percuſſit iob vlcere peſſimo a planta pedis vſq̄ ad verticē eius. Qui teſta ſaniem radebat: ſedens in ſterquilinio. Dixit autē illi vxor ſua. Adhuc tu ꝑmanes in ſimplicitate tua? Bñdic deo & morere. Qui ait ad illā. Quaſi vna de ſtultis mulierib⁹ locuta es. Si bona ſuſcepimus de manu dei: mala quare non ſuſtineamus? In oībus his nō peccauit iob labiis ſuis. Igitur audientes tres amici iob omne malum quod accidiſſet ei: venerunt ſinguli de loco ſuo: eliphaz themanites & baldath ſuites: & ſophar naamathites. Cōdixerāt enī vt pariter venientes viſitarent eum & cōſolarentur. Cumq̄ eleuaſſent procul oculos ſuos: nō cognouerunt eum. Et exclamantes plorauerunt: ſciſſiſq̄ veſtibus ſparſerunt puluerem ſuper caput ſuū

איוב ולא נתן תפלה לאלהים׃
Cap. ij. ויהי היום ויבאו בני האלהים
היה בוא | להתיצב על יהוה ויבוא גם השטן
יצב | בתוכם להתיצב על יהוה׃ ויאמר
אמר | יהוה אל השטן אי מזה תבא ויען
בוא ענה | השטן את יהוה ויאמר משט בארץ
שוט | ומהתהלך בה׃ ויאמר יהוה אל
הלך | השטן השמת לבך אל עבדי איוב
שום | כי אין כמהו בארץ איש תם וישר
כמו תמם | ירא אלהים וסר מרע ועדנו
סור רוע | מחזיק בתמתו ותסיתני בו לבלעו
חזק תמם | חנם׃ ויען השטן את יהוה ויאמר
סות | עור בעד עור וכל אשר לאיש
יתן בעד נפשו׃ אולם שלח נא
נתן | ידך וגע אל עצמו ואל בשרו אם
נגע | לא אל פניך יברכך׃ ויאמר יהוה
פנה ברך | אל השטן הנו בידך אך את
הנה | נפשו שמר׃ ויצא השטן מאת
פני יהוה ויך את איוב בשחין רע
נכה שחן | מכף רגלו ועד קדקדו׃ ויקח לו חרש
לקח | להתגרד בו והוא ישב בתוך
גרד | האפר׃ ותאמר לו אשתו עדך
אמר איש | מחזיק בתמתך ברך אלהים ומת׃
מות | ויאמר אליה כדבר אחת הנבלות
תדברי גם את הטוב נקבל מאת
דבר קבל | האלהים ואת הרע לא נקבל
רוע | בכל זאת לא חטא איוב בשפתיו׃
שפה | וישמעו שלשת רעי איוב
שמע רעה | את כל הרעה הזאת הבאה
רוע | עליו ויבאו איש ממקמו אליפז
בוא קום | התימני ובלדד השוחי וצפר
הנעמתי ויועדו יחדו לבוא
יעד | לנוד לו ולנחמו׃ וישאו את
נשא | עיניהם מרחוק ולא הכירהו
רחק נכר | וישאו קולם ויבכו ויקרעו איש
בכה קרע | מעלו ויזרקו עפר על ראשיהם
זרק

Digitized by Google

השמימה׃ וישבו אתו לארץ שבעת
ימים ושבעת לילות ואין דבר יום
אליו דבר כי ראו כי גדל הכאב ראה
Cap.iij. מאד׃ אחרי כן פתח
איוב את פיהו ויקלל את יומו׃ ויען פה קלל
איוב ויאמר׃ יאבד יום אולד בו ענה אבד ילד
והלילה אמר הרה גבר׃ היום ההוא
יהי חשך אל ידרשהו אלוה ממעל היה דרש
ואל תופע עליו נהרה׃ יגאלהו עלה יפע גאל
חשך וצלמות תשכן עליו עננה שכן
יבעתוהו כמרירי יום׃ הלילה ההוא בעת מרר
יקחהו אפל אל יחד בימי שנה לקח
במספר ירחים אל יבא׃ הנה ספר בוא
הלילה ההוא יהי גלמוד אל תבוא היה גלמד
רננה בו׃ יקבהו ארורי יום קבב
העתידים עורר לויתן׃ יחשכו כוכבי עתד לוה
נשפו יקו לאור ואין ואל יראה חשך ככב קוה ראה
בעפעפי שחר׃ כי לא סגר דלתי
בטני ויסתר עמל מעיני׃ למה לא סתר
מרחם אמות מבטן יצאתי ואגוע׃ מות גוע
מדוע קדמוני ברכים ומה שדים מדע שדד
כי אינק׃ כי עתה שכבתי ואשקוט ינק שקט
ישנתי אז ינוח לי׃ עם מלכים נוח
ויעצי ארץ הבנים חרבות למו׃ בנה
או עם שרים זהב להם הממלאים שור מלא
בתיהם כסף׃ או כנפל טמון בית טמן
לא אהיה כעוללים לא היה עלל
ראו אור׃ שם רשעים חדלו ראה
רגז ושם ינוחו יגיעי כח׃ יגע כוח
יחד אסירים שאננו לא שמעו אסר
קול נגש׃ קטן וגדול שם הוא גדל
ועבד חפשי מאדניו׃ למה
יתן לעמל אור וחיים למרי נתן מרר
נפש׃ המחכים למות ואיננו חכה
ויחפרהו ממטמונים׃ השמחים חפר טמן
אלי גיל ישישו כי ימצאו קבר׃ שוש מצא

in celum. Et ſederunt
cum eo in terra ſeptem
diebus & ſeptem nocti
bus: & nemo loq̃batur
ei verbū. Videbant enī
dolorem eſſe vehemen-
tem. 3.
POſt hec aperuit
iob os ſuū: & ma-
ledixit diei ſue
& locutus eſt. Pereat di
es in qua natus ſum:
& nox in qua dictū eſt:
cōcept9 eſt hō. Dies illa
vertatur ī tenebras. Nō
requirat eū de9 deſup:
& non illuſtretur lumi-
ne. Obſcurent eum
tenebre & vmbra mor-
tis: occupet eum caligo
& īuoluatur amaritudie.
Noctē illam tenebroſus
turbo poſſideat. Nō cō
putetur in diebus anni:
nec numeretur in men
ſibus.
Sit nox illa ſolitaria:
nec
laude digna. Maledicāt
ei qui maledicunt diei:
qui pati ſunt ſuſcitare le
uiathan. Obtenebrētur
ſtelle caligine ei9. Expe
ctet lucem & nō videat:
nec ortū ſurgētis auro-
re. Quia non cōcluſit
oſtia ventris q portauit
me: nec abſtulit mala ab
oculis meis. Quare nō
in vulua mortuus ſum:
egreſſus ex vtero nō ſta-
tim perii? Quare exce-
ptus genib9: cur lactat9
vberib9? Nunc enī dor
miēs ſilerē: & ſōno meo
reqeſcerē cum regibus
& cōſulibus terre: qui
edificāt ſibi ſolitudines:
aut cum principib9 qui
poſſidēt aurū: & replent
domos ſuas argento.
Aut ſicut abortiuū ab-
ſconditum non ſubſiſte
rē: vel qui concepti non
viderunt lucem. Ibi im
pii ceſſauerunt a
tumultu: & ibi requie-
uerūt feſſi robore: & qn
dam vincti pariter ſine
moleſtia. Non audierūt
vocem exactoris. Par-
uus & magnus ibi ſunt
& ſeruus liber a domi-
no ſuo. Quare miſero
data eſt lux & vita his q
in amaritudine
anime ſunt? Qui expe-
ctant mortē & nō venit:
quaſi effodientes the-
saurū: gaudentq; vehe-
menter cum inuenerint
ſepulchrum.

aſſederūt iuxta eū ſeptē dies ꝛ ſeptē noctes: ꝛ
παρεκάθησαν αὐτῷ ἑπτὰ ἡμέρας καὶ ἑπτὰ νύκτας, καὶ
nemo illoꝝ locut9 eſt ad eū verbū: videbāt eñi
οὐδεὶς αὐτῶν ἐλάλησε πρὸς αὐτὸν λόγον, ἑώρων γὰρ τὴν
plagā graue ꝑxiſtēte ꝛ magnā valde.
πληγὴν δεινὴν οὖσαν καὶ μεγάλην σφόδρα. Ca.3.
ET poſt hoc apuit iob os ſuū ꝛ
Καὶ μετὰ τοῦτο ἤνοιξεν ὁ ἰὼβ τὸ στόμα αὐτοῦ καὶ
maledixit diei ſuo dicēs: pereat di- A
κατηράσατο τὴν ἡμέραν αὐτοῦ λέγων, ἀπόλοιτο ἡ ἡμέ-
es in q̄ nat9 ſum: ꝛ nox in q̄ dixerūt: ecce maſcul9.
ρα ἐν ᾗ ἐγεννήθην, καὶ ἡ νὺξ ἐν ᾗ εἶπαν, ἰδοὺ ἄρσεν. ἡ Dicre.
nox illa ſit tenebre: ꝛ nō requirat eā do 20.d.
νὺξ ἐκείνη εἴη σκότος, καὶ μὴ ἀναζητήσαι αὐτὴν ὁ κύ-
min9 deſup: neq; veniat in eā lumē. capiāt
ριος ἄνωθεν, μηδὲ ἔλθοι εἰς αὐτὴν φέγγος. ἐκλάβοι
aūt eā tenebre ꝛ vmbra mortis: ſupueniat in eā
δὲ αὐτὴν σκότος καὶ σκιὰ θανάτου, ἐπέλθοι ἐπ᾽ αὐτὴν
caligo. ꝛ turbeꝰ dies illa ꝛ nox il-
γνόφος. καὶ ταραχθείη ἡ ἡμέρα ἐκείνη καὶ ἡ νὺξ ἐκεί-
la: auferāt eā tenebre. nō ſit inꝰ dies an-
νη, ἀπενέγκαιτο αὐτὴν σκότος. μὴ εἴη εἰς ἡμέρας ἐνι-
ni: neq; nūeretꝰ inꝰ dies mēſiū. ſed nox
αυτοῦ, μὴ δὲ ἀριθμηθείη εἰς ἡμέρας μηνῶν. ἀλλὰ ἡ νὺξ
illa ſit dolor: ꝛ nō veniat ſup eā letitia
ἐκείνη εἴη ὀδύνη, καὶ μὴ ἔλθοι ἐπ᾽ αὐτὴν εὐφροσύνη
neq; gaudiū. ſed maledicat ei q̄ male B
μὴ δὲ χαρμονή. ἀλλὰ καταράσαιτο αὐτὴν ὁ κατα-
dicit diei illi q̄ futuri ſūt ſuſcitare
ρώμενος τὴν ἡμέραν ἐκείνην οἱ μέλλοντες δὲ ἐγείρειν τὸν
lebiathā. obtenebrenꝰ ſtelle noctis illi9 ꝛ
λεβιαθάν. σκοτωθείη τὰ ἄστρα τῆς νυκτὸς ἐκείνης καὶ
nō maneāt: ꝛ in illūinationē nō veniāt. ꝛ
μὴ ὑπομείναι, καὶ εἰς φωτισμὸν μὴ ἔλθοι. καὶ
nō videat luciferū orientē: q2 nō cōcluſit
μὴ ἴδοι ἑωσφόρον ἀνατέλλοντα, ὅτι οὐ συνέκλεισε
hoſtia vētris matris mee: abſtulit eñi laborē ab Infra
πύλας γαστρὸς μητρός μου, ἀπήλλαξε γὰρ πόνον ἀπὸ 30.b.
oculis meis. q̄re eñi in vētre nō mortu9 Dicre.
ὀφθαλμῶν μου. διατί γὰρ ἐν κοιλίᾳ οὐκ ἐτελεύτη- 20.d.
ſū: ex vtero aūt egreſſ9 ſū: ꝛ nō ſtatī pe
σα, ἐκ γαστρὸς δὲ ἐξῆλθον, καὶ οὐκ εὐθὺς ἀπωλό-
rijꝰ: q̄re aūt obuiauerūt mihi genua: cur aūt vbe
μην; ἱνατί δὲ συνήντησάν μοι γόνατα, ἱνατί δὲ μα-
ra ſuxiꝰ: nūc vtiq; dormiēs ſilerē: ſomni-
στοὺς ἐθήλασα; νῦν ἂν κοιμηθεὶς ἡσύχασα, ὑπνώ- C
ans aūt qeſcerē cū regib9 cōſiliarijs terre:
σας δὲ ἀνεπαυσάμην μετὰ βασιλέων βουλευτῶν γῆς,
q̄ gloriabanꝰ in gladijs: aut cū principib9: q̄ꝝ mul
οἱ ἐγαυριῶντο ἐπὶ ξίφεσιν, ἢ μετὰ ἀρχόντων, ὧν πο-
tū aurꝝ: q̄ īpleuerūt dom9 ſuas argē-
λὺς ὁ χρυσός, οἱ ἔπλησαν τοὺς οἴκους αὐτῶν ἀργυ-
to: aut ſicut abortiuū exiens de matrice ma
ρίου, ἢ ὥσπερ ἔκτρωμα ἐκπορευόμενον ἐκ μήτρας μη-
tris: aut ſicut īfanteſq; nō viderūt lucē. illic impij
τρός, ἢ ὥσπερ νήπιοι οἳ οὐκ εἶδον φῶς. ἐκεῖ ἀσεβεῖς
ſedauerūt furorē ire: illic qeuerūt defeſſi
ἔπαυσαν θυμὸν ὀργῆς, ἐκεῖ ἀνεπαύσαντο κατάκοποι
corpore: vnanimiꝰ aūt vincti nō audie-
τῷ σώματι, ὁμοθυμαδὸν δὲ οἱ δεδεμένοι οὐκ ἤκου-
rūt vocē exactoris. paru9 ꝛ magn9 illic eſt: ꝛ
σαν φωνὴν φορολόγου. μικρὸς καὶ μέγας ἐκεῖ ἐστι, καὶ D
ſeruus nō timēs dñm ſuū. quare eñi
θεράπων οὐ δεδοικὼς τὸν κύριον αὐτοῦ. ἱνατί γὰρ
data eſt his q̄ ſūt ī amaritudie lux: vita aūt q̄ ſunt in doloribꝰ
δέδοται τοῖς ἐν πικρίᾳ φῶς; ζωὴ δὲ ταῖς ἐν ὀδύναις
aiabus. q̄ deſiderāt mortē: ꝛ nō cōſecun
ψυχαῖς. οἱ ἱμείρονται τοῦ θανάτου, καὶ οὐ τυγχά-
tur effodientes q̄ſi theſauros. gaudētes aūt
νουσιν ἀνορύσσοντες ὥσπερ θησαυρούς. περιχαρεῖς δὲ
fuerūt ſi repererint: mors
ἐγένοντο ἐὰν κατατύχωσι, θάνατος

Digitized by Google

viro requies: cui⁹ via abſcōdita eſt: cōcluſit em̄
ἀνδρὶ ἀνάπαυσις, οὗ ἡ ὁδὸς ἀπεκρύβη, συνέκλεισε γὰρ ὁ
de⁹ cōtra eū. ante em̄ cibos meos ſuſpiriū venit mihi
θεὸς κατ' αὐτοῦ. πρὸ γὰρ τῶν σίτων μου στεναγμός ἥκει μοι
ꝛ fundenſ ſicut aque rugit⁹: timor em̄ quē cogi
καὶ χύνεσθαι ὡς ὕδατα βρυχήματα, φόβος γὰρ ὃν ἐφρόν
taui venit mihi. ꝛ quē timuerā occurrit mihi. neqꝫ pacē
τισα ἦλθέ μοι, καὶ ὃν ἐδεδοίκειν συνήντησέ μοι. οὔτε εἰρήνευ
egi: neqꝫ ſilui: neqꝫ quieui: venit aūt mihi idignatio.
σα, οὔτε ἡσύχασα, οὔτε ἀνεπαυσάμην, ἦλθε δέ μοι ὀργή.

Ca.4. A
Reſpōdens aūt eliphas themanites dicit: ſi cepe
ὙΠΟΛΑΒῺΝ δὲ ἐλιφὰζ ὁ θαιμανίτης λέγει, εἰ λελά
rim⁹ loqui ad te: moleſte accipies: vī aūt verbo₂ tuo₂
ληκαμεν πρὸς σέ, κοπιάσεις; ἰσχὺν δὲ ῥημάτων σου
qs feret: ſi em̄ tu admonuiſti multos ꝛ man⁹
τίς ὑποίσει; εἰ γὰρ σὺ ἐνουθέτησας πολλοὺς καὶ χεῖρας
debiles cōſolat⁹ es: languētes qꝫ erexiſti ver
ἀσθενοῦς παρεκάλεσας, ἀσθενοῦντάς τε ἐξανέστησας ῥή
bis: genib⁹ qꝫ impotentib⁹ fiduciā circūpoſuiſti. nūc aūt
μασι, γόνασί τε ἀδυνατοῦσι θάρσος περιέθηκας. νυνὶ δὲ
venit ſup te dolor ꝛ tetigit te: tu aūt acceleraſti. nūqd
ἥκει ἐπὶ σὲ πόνος καὶ ἥψατό σου, σὺ δὲ ἐσπούδασας. πότε

B
non timor tu⁹ eſt in ſtultitia ꝛ ſpes tua ꝛ
ρον οὐχ ὁ φόβος σου ἐστὶν ἐν ἀφροσύνῃ καὶ ἡ ἐλπίς σου καὶ
malitia vie tue: recordare igitᷣ qs exſis mund⁹ pe
ἡ κακία τῆς ὁδοῦ σου; μνήσθητι οὖν, τίς ὢν καθαρὸς ἀ
riit: aut qñ veraces radicit⁹ perierūt: queadmodū
πώλετο, ἢ πότε ἀληθινοὶ ὁλόρριζοι ἀπώλοντο, καθ' ὃν τρό
pō vidi arantes abſurda: q̄ aūt ſeminauerūt
πον εἶδον τοὺς ἀροτριῶντας τὰ ἄτοπα, οἱ δὲ σπείραντες
ea: dolores metēt ſibi. a precepto do
αὐτά, ὀδύνας θεριοῦσιν ἑαυτοῖς. ἀπὸ προστάγματος κυ
mini peribūt: ab aūt ſpū ire ei⁹ dele
ρίου ἀπολοῦνται, ἀπὸ δὲ πνεύματος ὀργῆς αὐτοῦ ἀφανι
bunt. rugit⁹ leonis: vox aūt leene: ſuperbia
σθήσονται. σθένος λέοντος, φωνὴ δὲ λεαίνης, γαυρίαμα

C
aūt draconū extincta ē. myrmicoleo periit eo qꝫ nō
δὲ δρακόντων ἐσβέσθη. μυρμηκολέων ὤλετο παρὰ τὸ μὴ
haberet ſdā. catuli leonū defecerūt adinuicē: ad me
ἔχειν βοράν. σκύμνοι λεόντων ἔλιπον ἀλλήλους, πρὸς ἐμὲ
aūt dictū ē abſcōdite in furto. vitiū nō ſuſcipiet mea
δὲ ἐλαλήθη λαθραίως ἐν κλοπῇ. πότερον οὐ δέξεταί μου τὸ
auris indecētia ab eo: in horrore ab viſione mea no
οὖς ἐξαίσια παρ' αὐτοῦ; ἐν ἐκπλήξει ἀπὸ ὁράματός μου νυκτε
cturna incidens timor ſup hoies: horror aūt mihi oc
ρινοῦ ἐπιπίπτων φόβος ἐπ' ἀνθρώπους, φρίκη δέ μοι συ
currit ꝛ tremor ꝛ valde mea oſſa pcuſſit:
νήντησε καὶ τρόμος καὶ μεγάλως μου τὰ ὀστᾶ συνέσεισε,
ꝛ ſpūs in faciē meā irruit: horruerūt aūt mei
καὶ πνεῦμα ἐπὶ πρόσωπόν μου ἐπῆλθεν, ἔφριξαν δέ μου
pili ꝛ carnes: ſurrexi ꝛ nō cognoui: vidi ꝛ nō erat

D
τρίχες καὶ σάρκες, ἀνέστην καὶ οὐκ ἐπέγνων, εἶδον καὶ οὐκ ἦν
forma ante oculos meos: ſed aurā ꝛ vocē audiui.
μορφὴ πρὸ ὀφθαλμῶν μου, ἀλλ' ἢ αὔραν καὶ φωνὴν ἤκουον.
qd eni: nūqd mūd⁹ erit mortalis corā dño: aut ab
τί γάρ, μὴ καθαρὸς ἔσται βροτὸς ἐναντίον τοῦ κυρίου; ἢ ἀπὸ
opib⁹ ſuis iculpabilis vir: ſi ꝯtra pueros ſuos nō cre

Infra. 25.b.
τῶν ἔργων αὐτοῦ ἄμεμπτος ἀνήρ; εἰ κατὰ παίδων αὐτοῦ οὐ πι
dit: cōtra aūt angelos ſuos obliquū qd excogitauit. eos aūt
στεύει, κατὰ δὲ ἀγγέλων αὐτοῦ σκολιόν τι ἐπενόησε. τοὺς δὲ
q̄ habitāt domos luteas ex qb⁹ ꝛ ipſi ex eodē
κατοικοῦντας οἰκίας πηλίνας ἐξ ὧν καὶ αὐτοὶ ἐκ τοῦ αὐτοῦ
luto ſumus: pcuſſit eos tinee in modū: ꝛ a ma
πηλοῦ ἐσμέν, ἔπαισεν αὐτοὺς σητὸς τρόπον, καὶ ἀπὸ πρωῒ
ne vſqꝫ ad veſpā nō āpli⁹ ſūt: eo qꝫ nō potuerūt ipſi
ἕως ἑσπέρας οὐκ ἔτι εἰσί, παρὰ τὸ μὴ δύνασθαι αὐτοὺς
ſe adiuuare perierūt. abſtulit reliquū eo₂

Eccl. 38.c.
ἑαυτοῖς βοηθῆσαι ἀπώλοντο. ἐνεφύσησε γὰρ τὸ ὑπόλειμμα αὐ
rū in eis: perierūt eo qꝫ nō habuerūt eis ſapiam.
τῶν ἐν αὐτοῖς, ἀπώλοντο παρὰ τὸ μὴ ἔχειν αὐτοὺς σοφίαν. Ca.5.
Uoca aūt ſi qs ſpiā te audiet: aut ſi aliquē āgelo₂
ΕΠΙΚΆΛΕΣΑΙ δὲ εἴ τις σοι ὑπακούσεται, ἢ εἴ τινα ἀγγέλων

Viro cui⁹ abſcondita eſt via: & circundedit eum deus tenebris. Anteqꝫ comedo ſuſpiro: & quaſi inūdātes aque ſic rugit⁹ me⁹: qa timor quē timebā euenit mihi: & qđ verebar accidit. Nonne diſſimulaui: nōne ſilui: nonne quieui: Et venit ſup me indignatio. 4.

Reſpondēs aūt eliphaz themanites: dixit. Si cepim⁹ loq̄ tibi forſitā moleſte accipies. Sed cōceptū ſmonē tenere qs poterit: Ecce docuiſti multos: & man⁹ laſſas roboraſti: vacillātes cōfirmauerūt ſmones tui: & genua tremētia cōfortaſti. Nūc aūt venit ſup te plaga: & defeciſti: tetigit te & conturbatus es. Vbi ē timor tu⁹: fortitudo tua: & paciētia tua: & pfectio viarū tuarū: Recordare obſecro te: quis vnqꝫ inocēs piit: aut qñ recti deleti ſunt: Quin potiꝰ vidi eos q operātur iniqtatē: & ſemināt dolores: & metūt eos: flante deo periſſe & ſpū ire eius eſſe cōſumptos. Rugit⁹ leonis & vox leene: & dentes catulo₂ leonū cōtriti ſūt. Tigris periit eo qꝫ nō haberet predā & catuli leonis diſſipati ſunt. Porro ad me dictū eſt verbū abſcōditum: & q̄ſi furtiue ſuſcepit auris mea venas ſuſurrū eius. In horrore viſionis nocturne qñ ſolet ſopor occupare hoies: pauor tenuit me & tremor & oīa oſſa mea pterrita ſūt. Et cū ſpūs me pñte trāſiret: inhorruerunt pili carnis mee. Stetit quidā cui⁹ nō agnoſcebā vultum: imago corā oculis meis: & vocē q̄ſi aure lenis audiui. Nūqd hō dei cōparatiōe iuſtificabitur aut factore ſuo purior erit vir: Ecce q ſuiūt ei nō ſunt ſtabiles: & in angelis ſuis repit prauitatē. Quāto magis hi q hītāt domos luteas: q terenū hñt fūdamentū cōſumētur velut a tinea: de mane vſqꝫ ad veſpa₂ ſuccidētur & qa null⁹ itelligit i etnū pibūt. Qui aūt reliq fuerint auferetur ex eis: morietur & nō in ſapia. 5.

Uoca ergo ſi ē q tibi rñdeat: & ad aliquē

סתר סכך | לגבר אשר דרכו נסתרה ויסך
פנה | אלוה בעדו׃ כי לפני לחמי אנחתי
בוא נתך | תבא ויתכו כמים שאגתי׃ כי פחד
אתה | פחדתי ויאתיני ואשר יגרתי יבא
שלה | לי׃ לא שלותי ולא שקטתי ולא
נוח | נחתי ויבא רגז׃

Cap. iiij. | ויען אליפז התימני ויאמר׃ הנסה
ענה אמר | דבר אליך תלאה ועצר במלין
לאה מלל | מי יוכל׃ הנה יסרת רבים וידים
יכל רבב | רפות תחזק׃ כושל יקימון מליך
רפה חזק | וברכים כרעות תאמץ׃ כי עתה
כשל קום | תבוא אליך ותלא תגע עדיך
אמץ בוא | ותבהל׃ הלא יראתך כסלתך
נגע בהל | תקותך ותם דרכיך׃ זכר נא מי
קוה תמם | הוא נקי אבד ואיפה ישרים
נקה | נכחדו׃ כאשר ראיתי חרשי
כחד ראה | און וזרעי עמל יקצרהו׃ מנשמת
קצר | אלוה יאבדו ומרוח אפו יכלו׃
אבד כלה | שאגת אריה וקול שחל ושני
ארה | כפירים נתעו׃ ליש אובד מבלי
כפר | טרף ובני לביא יתפרדו׃ ואלי
לבא פרד | דבר יגנב ותקח אזני שמץ מנהו׃
גנב לקח | בשעפים מחזינות לילה בנפל
מן חזה | תרדמה על אנשים׃ פחד קראני
רדם | ורעדה ורב עצמותי הפחיד׃ ורוח
פחד קרה | על פני יחלף תסמר שערת בשרי׃
חלף סמר | יעמד ולא אכיר מראהו תמונה
עמד נכר | לנגד עיני דממה וקול אשמע׃
ראה מן | האנוש מאלוה יצדק אם
שמע אנש | מעשהו יטהר גבר׃ הן בעבדיו לא
צדק | יאמין ובמלאכיו ישים תהלה׃ אף
טהר | שכני בתי חמר אשר בעפר יסודם
אמן לאך | ידכאום לפני עש׃ מבקר לערב יכתו
שום הלה | מבלי משים לנצח יאבדו׃ הלא נסע
בית יסד | יתרם בם ימותו ולא בחכמה׃
דכא כתת / שום אבד / מות
Cap. v. | קרא נא היש עונך ואל מי
ענה

מקדשים תפנה: כי לאויל יהרג כעס   פנה אול
ופתה תמית קנאה: אני ראיתי אויל   הרג מות
משריש ואקוב נוהו פתאם: ירחקו   ראה שרש
בניו מישע וידכאו בשער ואין מציל   קבב רחק נצל
אשר קצירו רעב יאכל ואל מצנים   קצר אכל
יקחהו ושאף צמים חילם: כי לא יצא   צנן לקח
מעפר און ומאדמה לא יצמח עמל: צמם צמח
כי אדם לעמל יולד ובני רשף   ילד
יגביהו עוף: אולם אני אדרש אל   גבה אלם
אל ואל אלהים אשים דברתי: דרש שום
עשה גדלות ואין חקר נפלאות   פלא
עד אין מספר: הנתן מטר על פני   ספר
ארץ ושלח מים על פני חצות: פנה
לשום שפלים למרום וקדרים   חוץ רום
שגבו ישע: מפר מחשבות ערומים   פור חשב
ולא תעשינה ידיהם תושיה: לכד   ערם עשה
חכמים בערמם ועצת נפתלים   ישה יעץ
נמהרה: יומם יפגשו חשך וכלילה   פתל מהר
ימששו בצהרים: וישע מחרב   פגש
מפיהם ומיד חזק אביון: ותהי לדל   משש
תקוה ועלתה קפצה פיה: הנה   פה אבה
אשרי אנוש יוכחנו אלוה ומוסר   היה קוה
שדי אל תמאס: כי הוא יכאיב   אנש יכח
ויחבש ימחץ וידו תרפינה: בשש   יסר מאס
צרות יצילך ובשבע לא יגע בך רע: כאב חבש מחץ רבה
ברעב פדך ממות ובמלחמה מידי   צור נצל
חרב: בשוט לשון תחבא ולא   נגע רוע
תירא משד כי יבוא: לשד ולכפן   פדה לחם
תשחק ומחית הארץ אל תירא: כי   לשן חבא
עם אבני השדה בריתך וחית   ירא שדד בוא שחק
השדה השלמה לך: וידעת כי שלום   חיה ברת
אהלך ופקדת נוך ולא תחטא: שלם
וידעת כי רב זרעך וצאצאיך כעשב   נוה חטא
הארץ: תבוא בכלח אלי קבר כעלות   יצא
גדיש בעתו: הנה זאת חקרנוה כן   עלה
היא שמענה ואתה דע לך: גדש
ידע

ſctōrū cōuertere. Vere
ſtultū īterficit iracūdia:
& paruulū occidit inui
dia. Ego vidi ſtultum
firma radice: & maledixi
pulchritudini ei' ſtatim.
Lōge fiēt filii ei' a ſalute
& cōterētur in porta: &
nō erit q eruat. cui' meſ
ſem famelic' comedet: &
ipm rapiet armat': & bi
bēt ſitictes diuitias eius.
Nihil in t̄ra ſine cā fit: &
de humo nō egredietur
dolor. Hō naſcitur ad
laborē: & auis ad volatū
Quāobrē ego depreca
bor deum: & deū ponā
eloquiū meū: Qui facit
magna & īſcrutabilia: &
mirabilia abſq; nūero.
Qui dat pluuiā ſup fa
ciē terre & irrigat aqs vni
uerſa. Qui ponit hūiles
ī ſublime & merētes eri
git ſoſpitate. Qui diſſipat
cogitatiōes malignorū
ne poſſint iplere man'
eorū qđ cepant. Qui ap
prehēdit ſapiētes in aſtu
tia eorū: & cōſiliū prauo
rū diſſipat. Per diē icur
rēt tenebras: & quaſi in
nocte ſic palpabūt in me
ridie. Porro ſaluū faciet
egenū a gladio oris eo
rū: & de manu violenti
pauperē. Et erit egeno
ſpes: iniqtas aūt contra
het os ſuū. Beat' homo
qui corripitur a deo. In
crepationē ergo dñi ne
reprobes: qa ipſe vul
nerat & medetur: pcutit
& manus eius ſanabūt.
In ſex tribulationib' li
berabit te: & in ſeptima
nō tanget te malū. In
fame eruet te de morte:
& in bello de manu gla
dii. A flagello lingue ab
ſconderis: & non time
bis calamitatē cū vene
rit. In vaſtitate & fame
ridebis: & beſtias terre
non formidabis. Sed
cū lapidib' regionū pa
ctum tuū: & beſtie terre
pacifice erunt tibi. Et
ſcies q pacem habeat ta
bernaculū tuū: & viſitās
ſpeciē tuam non pecca
bis. Et ſcies qm̄ multi
plex erit ſemen tuū: &
progenies tua quaſi her
ba terre. Ingredieris in
abūdantia ſepulchrū: ſi
cut infertur aceruus tri
tici in tēpore ſuo. Ecce
hoc vt inueſtigauimus
ita eſt: quod auditū mē
te pertracta. 6.

ſctōꝝ videbis: et enī ſtultū interficit iracūdia: deceptū at
ἁγίων ὄψει, καὶ γὰρ ἄφρονα ἀναιρεῖ ὀργή, πεπλανημένον δὲ
occidit inuidia. ego aūt vidi ſtultos radices iacientes ꝛ
θανατοῖ ζῆλος. ἐγὼ δὲ ἑώρακα ἄφρονας ῥίζας βάλλοντας ἀλλ'
maledixi pulchritudini eoꝝ ſtatim. lōge
κατηρασάμην τὴν εὐπρέπειαν αὐτῶν παραχρῆμα. πόρρω
fiāt filij eoꝝ a ſalute ꝛ cōterent
γένοιντο οἱ υἱοὶ αὐτῶν ἀπὸ σωτηρίας καὶ ἐπιτριβείησαν
in portis minoꝝ: ꝛ nō erit q̄ eruat. q̄ enim illi
ἐπὶ θύραις ἡσσόνων, καὶ οὐκ ἔσαι ὁ ἐξαιρούμενος. ἃ γὰρ ἐκεῖ-
meſſuerūt: fameſcēs comedet: ipſi aūt ab armatis tol
νοι ἐθέρισαν, πεινῶν φάγεται, αὐτοὶ δὲ πρὸς ἐνόπλων ἀρ-
lent. abſorbeat eoꝝ fortitudo: nō enī egredietur de
θήσονται. ἐκσιφωνισθείη αὐτῶν ἡ ἰσχύς, οὐ γὰρ μὴ ἐξέλθῃ ἐκ
terra labor: neq; de mōtib' germinabit dolor. ſed
τῆς γῆς κόπος, οὐδὲ ἐξ ὀρέων ἀναβλαστήσει πόνος. ἀλλὰ
homo naſcit' labori: pulli aūt aqlaꝝ ſublimia vo
ἄνθρωπος γεννᾶται κόπῳ, νεοσσοὶ δὲ ἀετῶν τὰ ὑψηλὰ πέ-
lāt. verūtñ aūt ꝛ ego deprecabor dñm: dñm aūt
τανται. οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ ἐγὼ δεηθήσομαι κυρίου, κύριον δὲ
oium dñm innocabo: qui facit ma
τῶν πάντων δεσπότην ἐπικαλέσομαι, τὸν ποιοῦντα μεγά-
gna ꝛ inueſtigabilia glioſa q; ꝛ mirabilia q̄ꝝ nō eſt nūe
λα καὶ ἀνεξιχνίαστα ἔνδοξά τε καὶ ἐξαίσια ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθ-
rus. qui dat pluuiā ſup terrā: qui mittit aquā
μός. τὸν διδόντα ὑετὸν ἐπὶ τὴν γῆν, ἀποστέλλοντα ὕδωρ
ſup eā q̄ ſub celo. q̄ facit humiles in ſublime: ꝛ
ἐπὶ τὴν ὑπ' οὐρανόν. τὸν ποιοῦντα ταπεινοὺς εἰς ὕψος, καὶ
pditos erigit. qui diſſipat cōſilia cal
ἀπολωλότας ἐξεγείροντα. διασκεδάζοντα βουλὰς πα-
lidoꝝ: ꝛ nō faciēt man' eoꝝ veritatē. qui   1.Cor. 3.b.
νούργων, καὶ οὐ μὴ ποιήσωσιν αἱ χεῖρες αὐτῶν ἀληθές. ὁ κα-
apprehendit ſapiētes in prudētia: cōſiliū aūt puerſoꝝ
ταλαμβάνων σοφοὺς ἐν τῇ φρονήσει, βουλὴν δὲ πολυπλό-
rū abſtulit. p diē occurrent eis tenebre: at
κων ἐξέστησεν. ἡμέρας συναντήσεται αὐτοῖς σκότος, τὸ δὲ
in meridie palpēt q̄ſi i nocte. pereāt aūt in
μεσημβρινὸν ψηλαφήσαισαν ἴσα νυκτί. ἀπόλοιντο δὲ ἐν
bello: impotēs aūt egrediat' de manu potētis. ſit aūt pau
πολέμῳ, ἀδύνατος δὲ ἐξέλθοι ἐκ χειρὸς δυνάστου. εἴη δὲ πτω-
peri ſpes: iniuſti aūt os obturet. beat' aūt ho
χῷ ἐλπίς, ἀδίκου δὲ στόμα ἐμφραχθείη. μακάριος δὲ ἄνθρω-
mo quē corripuit dñs: increpationē aūt oipotētis ne
πος ὃν ἤλεγξεν ὁ κύριος, νουθέτημα δὲ παντοκράτορος μὴ
renuas. ipſe enī dolere facit ꝛ rurſus reſtituit:
ἀπαναίνου. αὐτὸς γὰρ ἀλγεῖν ποιεῖ καὶ πάλιν ἀποκαθίστη-
pcuſſit ꝛ man' ei' ſanauerūt. ſexies de neceſ
σιν, ἔπαισε καὶ αἱ χεῖρες αὐτοῦ ἰάσαντο. ἑξάκις ἐξ ἀναγ-
ſitatib' te eruet: in aūt ſeptima nō tāget te ma
κῶν σε ἐξελεῖται, ἐν δὲ τῷ ἑβδόμῳ οὐ μὴ ἅψηταί σου κα-
lū. in fame eruet te de morte: in bello aūt de ma
κόν. ἐν λιμῷ ῥύσεταί σε ἐκ θανάτου, ἐν πολέμῳ δὲ ἐκ χει-
nu ferri ſoluet te. a flagello lingue te abſcōdet:
ρὸς σιδήρου λύσει σε. ἀπὸ μάστιγος γλώσσης σε κρύψει,
ꝛ nō timebis a malis venientib'. iniuſtos ꝛ ini
καὶ οὐ μὴ φοβηθήσῃ ἀπὸ κακῶν ἐρχομένων. ἀδίκων καὶ ἀνό-
quos deridebis: ab aūt beſtijs feris nō timebis. be
μων καταγελάσῃ, ἀπὸ δὲ θηρίων ἀγρίων οὐ φοβηθήσῃ. θη-
ſtie enī fere pacifice erūt tibi: poſtea ſcies q; pacifica erit
ρες γὰρ ἄγριοι εἰρηνεύσουσί σοι, εἶτα γνώσῃ ὅτι εἰρηνεύσει
tua dom'. ꝛ viſitabis ſpeciē tuā ꝛ nō pecca
σου ὁ οἶκος. καὶ ἐπισκέψει ὡραιότητά σου καὶ οὐ μὴ ἁμαρτή-
bis: ſcies aūt q̄m multū ſemē tuū: at genimina tua e-
σῃ, γνώσῃ δὲ ὅτι πολὺ τὸ σπέρμα σου, τὰ δὲ ἔκγονά σου ἔσ-
rūt tāq̄ ois herba agri. igredieris aūt i ſepulchꝝ
ται ὥσπερ τὸ παμβότανον τοῦ ἀγροῦ. ἐλεύσῃ δὲ ἐν τάφῳ ὥ-
ſicut triticū maturū in tpore meſſis: aut ſicut aceru' aree
σπερ σῖτος ὥριμος κατὰ καιρὸν θεριζόμενος, ἢ ὥσπερ θημωνία ἅλω-
ad tps cōportat'. ecce hec ſic inueſtigauim'.
νος καθ' ὥραν συγκομισθεῖσα. ἰδοὺ ταῦτα οὕτως ἐξιχνιάσαμεν,
hec ſunt q̄ audiuim'. tu aūt cognoſce tibi: ſi qd feciſti.
ταῦτά ἐστιν ἃ ἀκηκόαμεν. σὺ δὲ γνῶθι σεαυτῷ, εἴ τι ἔπραξας. Ca. 6.

B

C

D

Digitized by Google

A

Reſpōdēs aūt iob dicit: vtinā qdē ꝯſpiš appēdēs appēde
Ὑπολαβὼν δὲ ἰὼβ λέγει, εἰ γάρ τις ἱστῶν στῆσαί μου
ret meā irā: at dolores meos tolleret i ſtatera vnanimit.
τὴν ὀργήν, τὰς δὲ ὀδύνας μου ἄραι ἐν ζυγῷ ὁμοθυμαδόν.
ꝛ tā arena marina grauior erit: in hoc
καὶ δὴ ἄμμου παραλίας βαρυτέρα ἔσται, ἐπὶ τούτῳ
ḋba mea cōculcata ſunt. ſagitte eñ oīpotētis
τὰ ῥήματά μου κατεπατήθησαν. βέλη γὰρ τοῦ ἱκανοῦ
Amos 5.a. in corpore meo ſunt: quaꝝ idignatio ipāꝝ ebibit meū
ἐν τῷ σώματί μου ἐστίν, ὧν ὁ θυμὸς αὐτῶν ἐκπίνει μου τὸ
ſaguinē: cū inceperi loq̄ pungūt me: qd eñ: nōne fru
αἷμα, ὅταν ἄρξωμαι λαλεῖν κεντοῦσί με, τί γάρ; μὴ δια-
ſtra rudet aſinus agreſtis: ſed cibos q̄rens: ſi
κενῆς κεκράξεται ὄνος ἄγριος, ἀλλ' ἢ τὰ σῖτα ζητῶν; εἰ
aūt ꝛ rūpet vocē bos in p̄ſepi habēs eſcā:
δὲ καὶ ῥήξει φωνὴν βοῦς ἐπὶ φάτνης ἔχων τὰ βρώματα;
ſi comedet panis ſine ſale: ſi āt ꝛ eſt guſtꝰ in ḋbis
εἰ βρωθήσεται ἄρτος ἄνευ ἁλός; εἰ δὲ καὶ ἔστι γεῦμα ἐν ῥήμα-

B

vanis: nō poteſt eñ mea deſcere aīa. feto
σι κενοῖς; οὐ δύναται γάρ μου παύσασθαι ἡ ψυχή. βρῶ-
rē eñ video cibaria mea ſicut odorē leonis. vtinā eñ
μον γὰρ ὁρῶ τὰ σῖτά μου ὥσπερ ὀσμὴν λέοντος. εἰ γὰρ
det ꝛ veniat mea petitio: ꝛ ſpē meā det
δοίη καὶ ἔλθοι μου ἡ αἴτησις, καὶ τὴν ἐλπίδα μου δώῃ ὁ
dñs. cū ceperit dñs vulneret: in finē āt ne me
κύριος. ἀρξάμενος ὁ κύριος τρωσάτω, εἰς τέλος δὲ μή με
tollat. ſit aūt mea ciuitas ſepulchrū: in q̄ ſup muros
ἀνελέτω. εἴη δέ μου πόλις τάφος, ἐφ' ἧς ἐπὶ τειχέων
ſaltabā in ea nō abſtineā. nō eñ fefelli ver
ἡλλόμην ἐπ' αὐτῆς οὐ μὴ φείσωμαι. οὐ γὰρ ἐψευσάμην ῥή-
ba ſctā dei mei. que eñ mea fortitudo: ꝙ ſuſtinebo:
ματα ἅγια θεοῦ μου. τίς γάρ μου ἡ ἰσχύς, ὅτι ὑπομένω;
aut qd meū tpſ: ꝙ tollerat mea aīa: nūqd fortitudo la

C

ἢ τίς μου ὁ χρόνος, ὅτι ἀνέχεταί μου ἡ ψυχή; μὴ ἰσχὺς λί-
pidū fortitudo mea: aut carnes mee ſūt enee: nūqd nō in
θων ἡ ἰσχύς μου; ἢ αἱ σάρκες μου εἰσὶ χάλκειαι; ἢ οὐκ ἐπ'
ipo ꝯfidi: auxiliū aūt a me receſſit: ne-
αὐτῷ ἐπεποίθειν; βοήθεια δὲ ἀπ' ἐμοῦ ἀπέστη, ἀπεί-
gauit me mīa: ſpeculatio āt dñi deſpexit me. nō aſpexerūt
πατό με ἔλεος, ἐπισκοπὴ δὲ κυρίου ὑπερεῖδέ με. οὐ προσεῖδόν
me frēs mei ſicut torrens deficiens: aut ſicut flu
με οἱ ἀδελφοί μου ὥσπερ χειμάρρους ἐκλείπων, ἢ ὥσπερ κῦ-
ctꝰ pterierūt me. q̄ me verebant: nūc irruerūt
μα παρῆλθόν με. οἵτινές με διευλαβοῦντο, νυνὶ ἐπιπεπτώ-
in me ſicut nix aut gelu ꝯcretū. quēadmodū liq̄factū
κασί μοι ὥσπερ χιὼν ἢ κρύσταλλος πεπηγώς. καθὼς τακεῖς
calore exiſtente: nō cognitū eſt vbi erat: ſic ꝛ ego de
θέρμης γενομένης, οὐκ ἐπεγνώσθη ὅπου ἦν, οὕτως καὶ ἐγὼ κα-
relictꝰ ſū ab oībus. perij āt ꝛ exul factꝰ ſū.
τελείφθην ὑπὸ πάντων. ἀπωλόμην δὲ καὶ ἔξοικος ἐγενόμην.
videte vias themanoꝝ: ſemitas ſabeoꝝ q̄ deſpiciūt ꝛ
ἴδετε ὁδοὺς θαιμανῶν, ἀτραποὺς σαβῶν οἱ διορῶντες καὶ
ꝯfuſionē debebūt: q̄ in ciuitatibꝰ ꝛ pecūijs ꝯfide-
αἰσχύνην ὀφειλήσουσιν, οἱ ἐπὶ πόλεσι καὶ χρήμασι πεποι-
runt. ceteꝝ āt ꝛ vos veniſtis ad me imiſerabilr. itaq̄ vidē
θότες. ἀτὰρ δὲ καὶ ὑμεῖς ἐπέβητέ μοι ἀνελεημόνως. ὥστε ἰδόν-
tes meū vulnus timete: qd eñ: nūqd aliqd vos poſtulaui:

D

τες τὸ ἐμὸν τραῦμα φοβήθητε, τί γάρ; μή τι ὑμᾶς ᾔτησα,
aut a vobis fortitudie egeo: vt ſaluetis me de inimicis
ἢ τῆς παρ' ὑμῶν ἰσχύος ἐπιδέομαι; ὥστε σῶσαί με ἐξ ἐχθρῶν,
aut de manu potentū liberetis me: docete me: ego āt ob
ἢ ἐκ χειρὸς δυναστῶν ῥύσασθαί με; διδάξατέ με, ἐγὼ δὲ κω-
muteſcā: ſi qd erraui dicite mihi. ſed vt videt īna
φεύσω, εἴ τι πεπλάνημαι φράσατέ μοι. ἀλλ' ὡς ἔοικε φαῦ-
nia ḋbacis ḋba: nō eñ a vobis fortitudinē peto:
λα ἀληθινοῦ ῥήματα, οὐ γὰρ παρ' ὑμῶν ἰσχὺν αἰτοῦμαι,
neq̄ icrepatio vrā ḋbis me ſedabit. neq̄ eñ
οὐδὲ ὁ ἔλεγχος ὑμῶν ῥήμασί με παύσει. οὐδὲ γὰρ
vrm ſmonē verbi ferā: niſi ꝙ in pupillū
ὑμῶν φθέγμα ῥήματος ἀνέξομαι, πλὴν ὅτι ἐπ' ὀρφανῷ
irruitis: inſultatis aūt in
ἐπιπίπτετε, ἐνάλλεσθε δὲ ἐπὶ

Reſpondens autē iob dixit. Vtinam appenderētur pctā mea qbus irā merui: & calamitas quā patior in ſtatera: q̄ſi arena maris hec grauior appareret. Vñ & verba mea dolore ſunt plena: qa ſagitte dñi in me ſunt: quarū indignatio ebibit ſpiritū meū: & terrores dei militāt contra me. Nūqd rugiet onager cū habuerit herbā: aut mugiet bos cū āte p̄ſepe plenū ſteterit? Aut poterit comedi iſulſū: qd nō eſt ſale cōditū? Aut pōt aliqs guſtare: qd guſtatū affert mortē? Que prius nolebat tāgere aīa mea nūc p̄ anguſtia cibi mei ſunt. Quis det vt vēiat petitio mea: & qd expecto tribuat mihi deus: & q cepit ipſe me cōterat: ſoluat manū ſuā: & ſuccidat me: & hec mihi ſit cōſolatio vt affligēſ me dolore nō pcat: nec cōtradicā ſmonibꝰ ſcti. Que eſt eni fortitudo mea vt ſuſtineā: aut qs finis meꝰ vt patiēter agā? Nec fortitudo lapidum fortitudo mea: nec caro mea enea eſt. Ecce nō ē auxiliū mihi i me: & neceſſarii q̄q̄ mei receſſerūt a me. Qui tollit ab amico ſuo miām: timorē dñi derelinqt. Frēs mei pterierunt me: ſicut torrēs q raptiꝫ trāſit in cōuallibꝰ. Qui timēt pruinā irruet ſup eos nix. Tpe q̄ fuerint diſſipati pibūt: & vt incaluerit ſoluētur de loco ſuo. Inuolute ſunt ſemite greſſuū eorū: ābulabūt i vacuū & pibunt. Cōſiderate ſemitas themā: itinera ſabbata & expectate pauliſp. Confuſi ſunt: qa ſpaui. Venerūt q̄q̄ vſq̄ ad me & pudore coopti ſunt. Nūc veniſtis: & mō videtes plagā meā timetis: Nūqd dixi afferte mihi: & de ſubſtātia vrā donate mihi: vel liberate me de manu hoſtis: & de māu robuſtoꝝ eruite me? Docete me: & ego tacebo: & ſi quid forte ignoraui inſtruite me. Q̄re detraxiſtis ſermōibꝰ veritatis: cū e vobis nullꝰ ſit q̄ poſſit arguere me? Ad icrepandū tm̄ eloqa cōcinnatis: & in ventū verba pfertis. Super pupillum irruitis & ſubuertere nitimini

---

Cap. vj.

ויען איוב ויאמר׃ לו שקול
ישקל כעשי והותי במאזנים
ישאו יחד׃ כי עתה מחול ימים יכבד
על כן דברי לעו׃ כי חצי שדי עמדי
אשר חמתם שתה רוחי בעותי
אלוה יערכוני׃ הינהק פרא עלי
דשא אם יגעה שור על בלילו׃
היאכל תפל מבלי מלח אם יש
טעם בריר חלמות׃ מאנה לנגע
נפשי המה כדוי לחמי׃ מי יתן
תבוא שאלתי ותקותי יתן אלוה׃
ויאל אלוה וידכאני יתר ידו
ויבצעני׃ ותהי עוד נחמתי ואסלדה
בחילה לא יחמול כי לא כחדתי
אמרי קדוש׃ מה כחי כי איחל
ומה קצי כי אאריך נפשי׃ אם
כח אבנים כחי אם בשרי נחוש׃
האם אין עזרתי בי ותשיה נדחה
ממני׃ למס מרעהו חסד ויראת
שדי יעזוב׃ אחי בגדו כמו נחל
כאפיק נחלים יעברו׃ הקדרים
מני קרח עלימו יתעלם שלג׃ בעת
יזרבו נצמתו בחמו נדעכו ממקומם׃
ילפתו ארחות דרכם יעלו בתהו
ויאבדו׃ הביטו ארחות תימא
הליכות שבא קוו למו׃ בשו כי בטח
באו עדיה ויחפרו׃ כי עתה הייתם
לא תראו חתת ותיראו׃ הכי
אמרתי הבו לי ומכחכם שחדו
בעדי׃ ומלטוני מיד צר ומיד
עריצים תפדוני׃ הורוני ואני
אחריש ומה שגיתי הבינו לי׃
מה נמרצו אמרי ישר ומה
יוכיח הוכח מכם׃ הלהוכח מלים
תחשבו ולרוח אמרי נואש׃
אף על יתום תפילו ותכרו על

ענה שקל
הוה אזן
נשא כבד
לעע חצץ
יחם בעת
אלה ערך
נהק נגעה
בלל אכל
ברר
דוה נתן
בוא קוה
דכא נתר
בצע
היה סלד
חול חמל
קדש כחח
יחל קצץ
ארך נחש
ישה
מסס
עזב
אפק עבר
עלם
זרב צמת
תמם דעך
קום לפת
עלה תהה
אבד נבט
הלך קוה
בוש בוא
חפר היה
חרא יהב
כחח צור
ערץ פדה
ירה חרש
שגה בין
מרץ
יכח מלל
חשב יאש
נפל כרה

Digitized by Google

Pritiua.heb.Tex.he.Job.vij.

רעכם ועתה הואילו פנו בי ועל   יאל פנה
פניכם אם אכזב: שבו נא אל תהי   פנה כזב
עולה ושבו עוד צדקי בה: היש   שוב היה
בלשוני עולה אם חכי לא יבין   חיך
הוות: בין היה

Cap. vij.   הלא צבא לאנוש

עלי ארץ וכימי שכיר ימיו: כעבד   אנש יום
ישאף צל וכשכיר יקוה פעלו: כן   שכר
הנחלתי לי ירחי שוא ולילות   שאף קוה
עמל מנו לי: אם שכבתי ואמרתי   נחל
מתי אקום ומדד ערב ושבעתי   מנה
נדדים עדי נשף: לבש בשרי רמה   קום נדד
וגוש עפר עורי רגע וימאס: ימי   רמם
קלו מני ארג ויכלו באפס תקוה: מאס יום
זכר כי רוח חיי לא תשוב עיני   קלל כלה
לראות טוב: לא תשורני עין ראי   מה חיה
עיניך בי ואינני: כלה ענן וילך   שוב ראה
כן יורד שאול לא יעלה: לא ישוב   שור ראה
עוד לביתו ולא יכירנו עוד מקומו: ירד שאל
גם אני לא אחשך פי אדברה בצר   עלה שוב
רוחי אשיחה במר נפשי: הים אני   נכר קום
אם תנין כי תשים עלי משמר: חשך פה
כי אמרתי תנחמני ערשי ישא   צור שוח
בשיחי משכבי: וחתתני בחלמות   מרר תנן
ומחזינות תבעתני: ותבחר מחנק   שום שמר
נפשי מות מעצמותי: מאסתי   נחם נשא
לא לעלם אחיה חדל ממני כי   שוח שכב
הבל ימי: מה אנוש כי תגדלנו   חתה בעת
וכי תשית אליו לבך: ותפקדנו   בחר חנק
לבקרים לרגעים תבחננו: כמה   עלם חיה
לא תשעה ממני לא תרפני עד   יום אנש
בלעי רקי: חטאתי מה אפעל   גדל שית
לך נצר האדם למה שמתני   פקד בחן
למפגע לך ואהיה עלי למשא: שעה רפה
ומה לא תשא פשעי ותעביר   בלע פעל
את עוני כי עתה לעפר אשכב   שום
ושחרתני ואינני: פגע היה
נשא נשא
עבר שכב

Träſla.B.Hie.

amicũ vrm. Verũtñ qđ cepiſtis explete. Prebete aurẽ: videte an mẽtiar. Rñdete obſecro abſq; contẽtione: & loq̃ntes id qđ iuſtũ eſt iudicate. Et nõ inuenietis ĩ lĩgua mea iniq̃tatẽ: nec in faucib⁹ meis ſtulticia pſonabit.

Militia ẽ vita hoĩs 7.
ſup terrã: & ſicut di
es mercenarii dies eius.
Sicut ſeruus deſiderat vmbrã: & ſicut mercenari⁹ pſtolatur finẽ opis ſui: ſic & ego habui menſes vacuos: & noctes laborioſas enumeraui mihi. Si dormiero dicã: q̃ñ cõſurgã: & rurſum expectabo veſperã: & replebor doloribus vſq; ad tenebras. Induta ẽ caro mea putredĩe & ſordib⁹ pulueris: cutis mea aruit & cõtracta eſt. Dies mei velocï⁹ trãſierũt q̃; a texẽte tela ſucciditur: & cõſumpti ſunt abſq; vlla ſpe. Memẽto q̃a vẽtus ẽ vita mea: & non reuertetur ocul⁹ me⁹ vt videat bõa: nec aſpiciet me viſus hominis. Oculi tui in me: & nõ ſubſiſtã. Sicut cõſumitur nubes & ptrãſit: ſic q̃ deſcẽdit ad inferos nõ aſcendet: nec reuertetur vltra in domũ ſuã: neq; cognoſcet eũ ãpli⁹ loc⁹ ei⁹. Q̃uapp̃t & ego nõ parcã ori meo: loq̃r in tribulatiõe ſpũs mei: cõfabulabor cũ amaritudĩe aĩe mee. Nũq̃d mare ego ſũ aut cet⁹ q̃a circũdediſti me carcere. Si dixero cõſolabitur me lectulus me⁹: & releuabor loq̃ns mecũ ĩ ſtratu meo terrebis me p ſõnia: & p viſiões horrore ↄcuties. Q̃uãobrẽ elegit ſuſpendiũ aĩa mea & morte oſſa mea. Deſpaui. Nequaq̃; vltra iam viuã. Parce mihi: nihil eñi ſunt dies mei. Quid eſt hõ q̃a magnificas eũ: aut qđ apponis erga eũ cor tuũ. Viſitas eum diluculo: & ſubito pbas illũ. Vſq; quo nõ pcis mihi: nec dimittis me vt glutiã ſaliuã meã. Peccaui. qđ faciam tibi o cuſtos hoĩm? Quare me poſuiſti ↄtrariũ tibi & fact⁹ ſũ mihi metipſi grauis? Cur nõ tollis pctm meũ & q̃re nõ aufers iniq̃tatẽ meã. Ecce nũc ĩ puluere dormiã: & ſi mane me queſieris nõ ſubſiſtam. 8.

Träſ.Gre.lxx.cũ interp.latina.

amicũ vrm. nũc aũt inſpiciẽs in facies vras nõ mẽ
φίλων ὑμῶν. νυνὶ δὲ εἰσβλέψας εἰς πρόσωπα ὑμῶν οὐ ψεύ
tiar: ſedete ſi ꝛ nõ ſit iniuſtũ: ꝛ rurſus iu
σομαι, καθίσατε δὴ καὶ μὴ εἴη ἄδικον, καὶ πάλιν τῷ δι
ſto cõuenite. nõ .n. eſt in lingua mea iniuſtitia: aut
καίῳ συνέρχεσθε. οὐ γάρ ἐστιν ἐν γλώσσῃ μου ἄδικον, ἢ οὐ
nõ gutt meũ meditaſ intellectũ?
χὶ ὁ λάρυγξ μου μελετᾷ σύνεσιν; Ca. 7.

Nunq̃d nõ loc⁹ tẽtationis eſt vita hoĩs A
Πότερον οὐχὶ πειρατήριόν ἐστιν ὁ βίος ἀνθρώπου
ſup terrã: ꝛ ſicut mercenarij diurñ vita ei⁹ aut ſi
ἐπὶ τῆς γῆς; καὶ ὥσπερ μισθίου αὐθημερινοῦ ἡ ζωὴ αὐτοῦ; ἢ ὥσ
cut ſuus timẽs dñm ſuũ: ꝛ q̃ pparauit vmbra
περ θεράπων δεδοικὼς τὸν κύριον αὐτοῦ, καὶ τετευχὼς σκιᾶς;
aut ſicut mercenari⁹ expectãs mercedẽ ſuã: ſic. ꝛ ego
ἢ ὥσπερ μισθωτὸς ἀναμένων τὸν μισθὸν αὐτοῦ; οὕτως καὶ ἐγὼ
expectaui mẽſes vacuos: noctes aũt dolorũ date mihi
ὑπέμεινα μῆνας κενούς, νύκτες δὲ ὀδυνῶν δεδομέναι μοί
ſunt. ſi dormiero: dico qñ dies? vt aũt ſurrexero rur
εἰσιν. ἐὰν κοιμηθῶ, λέγω πότε ἡμέρα; ὡς δ' ἂν ἀναστῶ πά
ſus: qñ veſpera? plen⁹ aũt ſum dolorib⁹: a veſpera
λιν, πότε ἑσπέρα; πλήρης δὲ γίνομαι ὀδυνῶν ἀφ' ἑσπέρας
vſq; ad mane. miſcet aũt meũ corp⁹ in putredine vermiũ:
ἕως πρωΐ. φύρεται δέ μου τὸ σῶμα ἐν σαπρίᾳ σκωλήκων,
liq̃facio aũt glebas terre a ſanie radẽs. et vita mea eſt B
τήκω δὲ βώλακας γῆς ἀπὸ ἰχῶρος ξύων. ὁ δὲ βίος μου ἐστὶν Infra. 9.c.
leuior loquela: periſt aũt in vana ſpe. memẽ
ἐλαφρότερος λαλιᾶς, ἀπόλωλε δὲ ἐν κενῇ ἐλπίδι. μνήσθη
to igiꝰ q꜡ vent⁹ mea vita: ꝛ nõ ãpli⁹ reuertet
τι οὖν ὅτι πνεῦμά μου ἡ ζωή, καὶ οὐκ ἔτι ἐπανελεύσεται ὁ
ocul⁹ me⁹ ad vidẽdũ bonũ. nõ circũſpiciet ocul⁹
ὀφθαλμός μου ἰδεῖν ἀγαθόν. οὐ περιβλέψεται ὀφθαλμὸς
vidẽtis me: oculi tui in me: ꝛ nõ ãpli⁹ ſũ: ſi
ὁρῶντός με, οἱ ὀφθαλμοί σου ἐν ἐμοί, καὶ οὐκ ἔτι εἰμί, ὥσ
cut nubes purgata de celo. ſi .n. homo deſcẽderit
περ νέφος ἀποκαθαρθὲν ἀπ' οὐρανοῦ. ἐὰν γὰρ ἄνθρωπος καταβῇ
in infernũ: nõ ãpli⁹ vnq̃ aſcẽdet: nec q; cognoſcet eũ ãpli⁹ C
εἰς ᾅδην, οὐκ ἔτι οὐ μὴ ἀναβῇ, οὐ δὲ μὴ ἐπιγνῷ αὐτὸν ἔτι ὁ
loc⁹ ſu⁹: neque reuertet vltra in ppriã domũ. verũ
τόπος αὐτοῦ, οὐδ' οὐ μὴ ἐπιστρέψῃ ἔτι εἰς τὸν ἴδιον οἶκον. ἀτὰρ
igiꝰ nec ego parcã ori meo: loquar in neceſ
οὖν οὐδὲ ἐγὼ φείσομαι τῷ στόματί μου, λαλήσω ἐν ἀνάγ
ſitate exiſtẽs ſpũs mei: aperiã amaritudine aĩe mee cõpreſ
κῃ ὢν τοῦ πνεύματός μου, ἀνοίξω πικρίᾳ ψυχῆς μου συνε
ſus. nũq̃d mare ſum aut draco: q꜡ cõſtituiſti
χόμενος. πότερον θάλασσά εἰμι ἢ δράκων, ὅτι κατέταξας
in me cuſtodiã? dixi q꜡ cõſolabit me lectul⁹ me⁹:
ἐπ' ἐμὲ φυλακήν; εἶπα ὅτι παρακαλέσει με ἡ κλίνη μου,
referã aũt ad meipſm puate ſmonẽ ſtratui meo. exterres
ἀνοίσω δὲ πρὸς ἐμαυτὸν ἰδίᾳ λόγον τῇ κοίτῃ μου. ἐκφοβεῖς
me inſomnijs: ꝛ in viſionib⁹ me pterrefacis. libera
με ἐνυπνίοις, καὶ ἐν ὁράμασί με καταπλήσσεις. ἀπαλλά
bis a ſpũ meo aĩam meã: ab aũt morte D
ξεις ἀπὸ πνεύματός μου τὴν ψυχήν μου, ἀπὸ δὲ θανάτου
oſſa mea. nõ .n. in ſeculũ viuã vt patiẽs ſim.
τὰ ὀστᾶ μου. οὐ γὰρ εἰς τὸν αἰῶνα ζήσομαι ἵνα μακροθυμήσω.
recede a me: inanis .n. mea vita. qđ .n. eſt homo q꜡ magni
ἀπόστα ἀπ' ἐμοῦ, κενὸς γάρ μου ὁ βίος. τί γάρ ἐστιν ἄνθρωπος ὅτι ἐμεγά
ficaſti eũ? aut q꜡ apponis mentẽ ĩ eũ? aut ſpeculationẽ ei⁹
λυνας αὐτόν; ἢ ὅτι προσέχεις τὸν νοῦν εἰς αὐτόν; ἢ ἐπισκοπὴν αὐτοῦ
facies vſq; ad mane? ꝛ in requiẽ eũ iudicabis? vſq; quo nõ
ποιήσῃ ἕως τὸ πρωΐ; καὶ εἰς ἀνάπαυσιν αὐτὸν κρινεῖς; ἕως τίνος οὐκ
ſinis me neq; dimittis: vſq; quo degluttiã ſaliuã meã in dolore? ſi
ἐᾷς με οὐδὲ προΐῃ με, ἕως ἂν καταπίω τὸν πτύελόν μου ἐν ὀδύνῃ; εἰ
ego peccaui: qđ poſſũ tibi facere q̃ ſcis mẽtẽ hoĩuz?
ἐγὼ ἥμαρτον, τί δύναμαί σοι πρᾶξαι ὁ ἐπιστάμενος τὸν νοῦν τῶν ἀνθρώπων;
q̃re poſuiſti me ↄtrariũ tuũ: ſum aũt in te on⁹? ꝛ cur
διατί ἔθου με κατεντευκτήν σου, εἰμὶ δὲ ἐπὶ σοὶ φορτίον; καὶ δια
nõ feciſti iniq̃tatis mee obliuionẽ: ꝛ purificationẽ peccati
τί οὐκ ἐποιήσω τῆς ἀνομίας μου λήθην, καὶ καθαρισμὸν τῆς ἁμαρτί
mei? nũc aũt in terrã reuertar: mane ſurgẽs aũt nõ ãpli⁹ ſũ.
ας μου; νυνὶ δὲ εἰς γῆν ἀπελεύσομαι, ὀρθρίζων δὲ οὐκ ἔτι εἰμί. Ca. 8.

Digitized by Google

A Reſpondēs aūt baldad ſauchites dicit: vſqꝫ
Ὑπολαβὼν δὲ βαλδὰδ ὁ σαυχίτης λέγει, μέχρι
quo loqueris hec: ſpūs multiloquꝰ oris
τίνος λαλήσεις ταῦτα, πνεῦμα πολύρημον τοῦ στόματός
tui: nūquid dn̄s iniuriā faciet iudicās: aut q̄ oia fecit tur
σου; μὴ ὁ κς ἀδικήσει κρίνων; ἢ ὁ τὰ πάντα ποιήσας ταρ-
babit iuſtitiā: ſi filij tui peccauerūt corā eo: di-
άξει τὸ δίκαιον; εἰ οἱ υἱοί σου ἥμαρτον ἐναντίον αὐτοῦ, ἀπέ-
miſit in manu iniq̄tatis eoꝝ. tu aūt diluculo ſurge ad dn̄ʒ oī
στειλεν ἐν χειρὶ ἀνομίας αὐτῶν. σὺ δὲ ὄρθριζε πρὸς κν παντο-
potentē deprecās. ſi mundꝰ es ꝛ verax: deprecationē
κράτορα δεόμενος. εἰ καθαρὸς εἶ καὶ ἀληθινός, δεήσεως ἐ-
exaudiet tuā: reſtituet aūt tibi habitaculū iuſti
πακούσεταί σου, ἀποκαταστήσει δέ σοι δίαιταν δικαι-
B tie. erūt igiꞇ q̄dē p̄ma tua pauca: at nouiſſima tua
οσύνης. ἔσται οὖν τὰ μὲν πρῶτά σου ὀλίγα, τὰ δὲ ἔσχατά σου
Deut. 32.a. indicibilia. īterroga eñi ḡnationē p̄mā: inueſtiga aūt ſm
ἀμύθητα. ἐπερώτησον γὰρ γενεὰν πρώτην, ἐξιχνίασον δὲ κα-
Ps.143 genꝰ patrū. heſterni.n. ſumꝰ: ꝛ nō ſcimꝰ: vmbra
τὰ γένος πατέρων. χθιζοὶ γάρ ἐσμεν, καὶ οὐκ οἴδαμεν, σκιὰ
eñi nr̄a eſt vita ſup terrā. nūquid nō hi te docebūt
γὰρ ἡμῶν ἐστιν ὁ βίος ἐπὶ τῆς γῆς. ἢ οὐχ οὗτοί σε διδάξουσι
ꝛ renunciabūt ꝛ ex corde educēt ℣ba: nūquid viret
καὶ ἀναγγελοῦσι καὶ ἐκ καρδίας ἐξάξουσι ῥήματα; μὴ θάλλει
ſcirpꝰ abſqꝫ aqua: aut eriget pratū ſine po
πάπυρος ἄνευ ὕδατος; ἢ ὑψωθήσεται βούτομον ἄνευ πό-
tu adhuc exn̄s ī radice ꝛ nō meſſū fuerit: anteq̄ bibat oīs
του; ἔτι ὂν ἐπὶ ῥίζης καὶ οὐ μὴ θερισθῇ; πρὸ τοῦ πιεῖν πᾶσα
C herba nō areſcet: ſic igiꞇ erūt vltima
βοτάνη οὐχὶ ξηρανθήσεται; οὕτως τοίνυν ἔσται τὰ ἔσχατα
oīum q̄ obliuiſcunꞇ dn̄i. ſpes eñi impij
πάντων τῶν ἐπιλανθανομένων τοῦ κυ. ἐλπὶς γὰρ ἀσεβοῦς
p̄ibit: ihabitabilis eñi eiꝰ erit domꝰ. ſicut tela aranei aūt eiꝰ
ἀπολεῖται, ἀοίκητος γὰρ αὐτοῦ ἔσται ὁ οἶκος. ὡς ἀράχνη δὲ αὐ-
eueniet tabn̄aculū. ſi fulciuerit domū ſuā nō
τοῦ ἀποβήσεται ἡ σκηνή. ἐὰν ὑπερείσῃ τὴν οἰκίαν αὐτοῦ οὐ μὴ
ſtabit: apprehēdente aūt ipo: nō ꝑmanebit: humidꝰ eñi
στῇ, δραξαμένου δὲ αὐτοῦ, οὐ μὴ ὑπομείνῃ, ὑγρὸς γάρ
D eſt ſub ſole. ꝛ de ſterq̄linio ſuo ramꝰ eiꝰ egre
ἐστιν ὑπὸ ἡλίου, καὶ ἐκ σαπρίας αὐτοῦ ὁ ῥάδαμνος αὐτοῦ ἐξε-
dieꞇ: ſup aceruū petrarū dormit. ī aūt medio ſili-
λεύσεται, ἐπὶ συναγωγὴν λίθων κοιμᾶται. ἐν δὲ μέσῳ χα-
cū viuet: ſi aūt abſorbuerit: locꝰ mentieꞇ eū.
λίκων ζήσεται, ἐὰν δὲ καταπίῃ, ὁ τόπος ψεύσεται αὐτόν.
nō vidiſti talia: q̄m ſuberſio impij talis:
οὐχ ἑώρακας τοιαῦτα, ὅτι καταστροφὴ ἀσεβοῦς τοιαύτη,
ex aūt terra aliū germinabit: nā dn̄s nō ꝓij
ἐκ δὲ γῆς ἄλλον ἀναβλαστήσει, ὁ γὰρ κύριος οὐ μὴ ἀποποι-
ciet innocentē. oē aūt donū impij nō accipiet:
ήσηται τὸν ἄκακον. πᾶν δὲ δῶρον ἀσεβοῦς οὐ δέξεται,
veraciū aūt os implebit riſu: at labia eo-
ἀληθινῶν δὲ στόμα ἐμπλήσει γέλωτος, τὰ δὲ χείλη αὐ-
rū cōfeſſione. at inimici eoꝝ induenꞇ cōfu
τῶν ἐξομολογήσεως. οἱ δὲ ἐχθροὶ αὐτῶν ἐνδύσονται αἰσχύ-
ſiōe: habitaculū aūt impij nō erit.
νην, δίαιτα δὲ ἀσεβοῦς οὐκ ἔσται. Ca. 9.
Reſpōdēs aūt iob dicit: in veritate ſcio: q̄
A Ὑπολαβὼν δὲ ἰὼβ λέγει, ἐπ' ἀληθείας οἶδα, ὅτι
ita eſt. quomō eñi erit iuſtꝰ mortalis apud dn̄m:
οὕτως ἐστί. πῶς γὰρ ἔσται δίκαιος βροτὸς παρὰ κυρίῳ;
ſi eñi voluerit iudicari ei: nō audiet ei:
ἐὰν γὰρ βούληται κριθῆναι αὐτῷ, οὐ μὴ ὑπακούσῃ αὐτῷ,
ne ꝯtradicat ad vnū ℣bū eiꝰ ex mille. ſapiēs
ἵνα μὴ ἀντείπῃ πρὸς ἕνα λόγον αὐτοῦ ἐκ χιλίων. σοφὸς
eñi eſt mente: fortis q̄ ꝛ magnꝰ. q̄s durꝰ fa-
γάρ ἐστι διανοίᾳ, κραταιός τε καὶ μέγας. τίς σκληρὸς γε-
ctꝰ corā eo ꝛ pacē habuit: q̄ inueterat mōtes
νόμενος ἐναντίον αὐτοῦ καὶ εἰρήνευσεν; ὁ παλαιῶν ὄρη
ꝛ nō ſciunt: ꝛ q̄ ſubuertit eos furore: q̄ ꝯcutit
καὶ οὐκ οἴδασι, καὶ καταστρέφων αὐτὰ ὀργῇ, ὁ σείων
que ſub celo a fundamētis:
τὴν ὑπ' οὐρανὸν ἐκ θεμελίων, oooooo καὶ oooooooooo

Reſpondēs aūt baldath ſuites: dixit.
Vſqꝫquo loq̄ris talia: & ſpūs multiplex ſmonis oris tui. Nūq̄d deꝰ ſupplantat iudiciū: aut ops ſubuertit q̄d iuſtum eſt? Etiā ſi filii tui peccauerunt ei: & dimiſit eos in manū iniq̄tatis ſue: tu tñ ſi diluculo cōſurrexeris ad deū & oīpotentē fueris dep̄catꝰ: ſi mūdus & rectus iceſſeris: ſtatī euigilabit ad te: & pacatum reddet hītaculū iuſticie tue: intantū vt ſi priora tua fuerint pua: & nouiſſima tua multiplicētur nimis. Interroga eni gñationē priſtinā: & diligenter īueſtiga prm memoriā. heſterni q̄ppe ſumꝰ & ignoramus: q̄m ſicut vmbra dies nr̄i ſunt ſup terram: ipſi docebūt te. Loq̄ntur tibi: & de corde ſuo ꝓferēt eloq̄a. Nūq̄d virere pōt ſcirpus abſqꝫ humore aut creſcere charectū ſine aq̄? Cum adhuc ſit ī flore nec carpatur manu: añ oēs herbas areſcit: ſic vie oīm qui obliuiſcūtur deū: & ſpes hypocrite pibit. Nō ei placebit vecordia ſua: & ſicut tela aranearū fiducia eiꝰ. Innitetur ſup domū ſuā: & nō ſtabit: fulciet eā & nō cōſurget. Humectꝰ videtur āteq̄ veniat ſol: & in hortu ſuo germē eius egredietur. Sup acerū petraꝝ radices eiꝰ dēſabūtur: & inter lapides cōmorabitur. Si abſorbuerit eū de loco ſuo negabit eum: & dicet. Nō noui te. Hec eſt ei leticia vie eiꝰ: vt rurſū de t'ra alii germinētur. Deꝰ nō piiciet ſimplicē nec porriget manū malignis: donec īpleatur riſu os tuū: & labia tua iubilo. Qui oderūt te īduētur cōfuſiōe: & tabernaculū ipioꝝ nō ſubſiſtet. 9
Et rn̄dens Iob ait:
Vere ſcio q̄ ita ſit. & q̄ non iuſtificetur hō cōparatꝰ deo. Si voluerit cōtendere cū eo: nō poterit rn̄dere ei vnū p mille. Sapiēs corde eſt: & fortis robore. Quis reſiſtit ei & pacē habuit? Qui trāſtulit mōtes: & neſciūt hi quos ſubuertit ī furore ſuo. Qui cōmouet terrā de loco ſuo:

Cap. viij.
ויען בלדד השוחי ויאמר׃ עד אן
תמלל אלה ורוח כביר אמרי פיך׃
האל יעות משפט ואם שדי יעות
צדק׃ אם בניך חטאו לו וישלחם
ביד פשעם׃ אם אתה תשחר אל
אל ואל שדי תתחנן׃ אם זך וישר
אתה כי עתה יעיר עליך ושלם
נות צדקך׃ והיה ראשיתך מצער
ואחריתך ישגה מאד׃ כי שאל נא
לדור רישון וכונן לחקר אבתם׃
כי תמול אנחנו ולא נדע כי צל
ימינו עלי ארץ׃ הלא הם יורוך
יאמרו לך ומלבם יוצאו מלים׃
היגאה גמא בלא בצה ישגה אחו
בלי מים׃ עדנו באבו לא יקטף
ולפני כל חציר ייבש׃ כן ארחות
כל שכחי אל ותקות חנף תאבד׃
אשר יקוט כסלו ובית עכביש
מבטחו׃ ישען על ביתו ולא יעמד
יחזיק בו ולא יקום׃ רטב הוא לפני
שמש ועל גנתו ינקתו תצא׃ על
גל שרשיו יסבכו בית אבנים
יחזה׃ אם יבלענו ממקומו וכחש
בו לא ראיתיך׃ הן הוא משוש
דרכו ומעפר אחר יצמחו׃ הן אל
לא ימאס תם ולא יחזיק ביד
מרעים׃ עד ימלה שחוק פיך
ושפתיך תרועה׃ שנאיך ילבשו
בשת ואהל רשעים איננו׃
Cap. ix.
ויען איוב ויאמר׃
אמנם ידעתי כי כן ומה יצדק
אנוש עם אל׃ אם יחפץ לריב עמו
לא יעננו אחת מני אלף׃ חכם לבב
ואמיץ כח מי הקשה אליו וישלם׃
המעתיק הרים ולא ידעו אשר
הפכם באפו׃ המרגיז ארץ ממקומה

ענה אמר
מלל כבר
פה עוה
שבט שלח
שחר
חנן זכך
עור
נוה צער
שגה
ראש
תמל ידע
יום ירה
אמר מלל
גאה אחה
אבב קטף
פנה חצר
יבש קוה
אבד קוט
בטח שען
עמד חזק
קום גנן ינק
יצא
סבך
חזה בלע
קום ראה
שוש צמח
מאס תמם
חזק רוע
מלא שחק
פה שפה
רוע לבש
בוש
ענה אמר
צדק אנש
חפץ ריב
ענה
אמץ כוח
קשה שלם
עתק רגז
קום

Digitized by Google

Tex.heb.	Prĩtiua.heb.
ועמודיה יתפלצון: האמר לחרס ולא	עמד פלץ
יזרח ובעד כוכבים יחתם: נטה	זרח כבב
שמים לבדו ודורך על במתי ים:	תמם בדד / דרך במה
עשה עש כסיל וכימה וחדרי תימן:	כסל ימן
עשה גדלות עד אין חקר ונפלאות	פלא
עד אין מספר: הן יעבר עלי ולא	ספר עבר
אראה ויחלף ולא אבין לו: הן יחתף	ראה חלף
מי ישיבנו מי יאמר אליו מה	בין חתף
תעשה: אלוה לא ישיב אפו תחתו	שוב אמר
שחחו עזרי רהב: אף כי אנכי	עשה שוב
אעננו אבחרה דברי עמו: אשר	ענה בחר
אם צדקתי לא אענה למשפטי	שפט
אתחנן: אם קראתי ויענני לא	חנן
אאמין כי יאזין קולי: אשר בשערה	אמן אזן
ישופני והרבה פצעי חנם: לא	שוף רבה
יתנני השב רוחי כי ישבעני	נתן שוב
ממררים: אם לכח אמיץ הנה ואם	שבע מרר / כוח אמץ
למשפט מי יועידני: אם אצדק פי	יעד צדק
ירשיעני תם אני ויעקשני: תם	פה רשע
אני לא אדע נפשי אמאס חיי:	תמם עקש
אחת היא על כן אמרתי תם ורשע	ידע מאס / חיה
הוא מכלה: אם שוט ימית פתאם	כלה מות
למסת נקיים ילעג: ארץ נתנה ביד	נסה נקה
רשע פני שפטיה יכסה אם לא	לעג פנה
איפוא מי הוא: וימי קלו מני רץ	כסה יום
ברחו לא ראו טובה: חלפו עם אניות	קלל רוץ / ראה אנה
אבה כנשר יטוש עלי אכל: אם	טוש שכח
אמרי אשכחה שיחי אעזבה פני	שיח עזב
ואבליגה: יגרתי כל עצבתי ידעתי	פנה בלג
כי לא תנקני: אנכי ארשע למה	נקה רשע
זה הבל איגע: אם התרחצתי במו	יגע רחץ
שלג והזכותי בבר כפי: אז בשחת	זכך ברר
תטבלני ותעבוני שלמותי: כי לא	טבל
איש כמני אעננו נבוא יחדו	ענה בוא
במשפט: לא יש בינינו מוכיח	שפט יכח
ישת ידו על שנינו: יסר מעלי	שות שנה / סור

et colūne eius ↄcutiūtur. Qui precipit ſoli: & nō oritur: & ſtellas claudit q̃ſi ſub ſignaculo. Qui extendit celos ſolus: & graditur ſup fluctus maris. Qui facit arcturū & oriona & hyadas: & interiora auſtri. Qui facit magna & incōprehenſibilia & mirabilia: quorū non eſt nūerus. Si venerit ad me nō videbo eū: ſi abierit nō intelligā. Si repēte iterroget: qs rñdebit ei? Vel qs dicere pōt: cur ita facis? Deus cuius ire nemo reſiſtere pōt: & ſub q̃ curuātur q portāt orbē. Quātus ergo ſuꝫ ego vt rñdeā ei: & loq̃r verbis meis cū eo? Qui etiā ſi habuero qppiā iuſtū nō rñdebo: ſed meū iudicē depcabor. Et cuꝫ inuocantē me exaudierit: nō credo ꝙ audierit vocē meam. In turbine ei cōteret me & multiplicabit vulnera mea: ēt ſine cauſa. Non cōcedit reqeſcere ſpm̄ meū: & iplet me amaritudinibus. Si fortitudo q̃ritur: robuſtiſſimus eſt. Si eqtas iudicii: nēo audet p me teſtimoniū dicere. Si iuſtificare me voluero: os meū cōdēnabit me. Si inocentē oñdero prauū me cōprobabit. Etiā ſi ſimplex fuero: hoc ipſum ignorabit aīa mea & tedebit me vite mee. Vnū ē qđ locutus ſum: & inocentē & ipiū ipe cōſumit. Si flagellat occidat ſemel: & nō de penis innocentiū rideat. terra data ē i manus ipii vultū iudicū eius opit. Qđ ſi nō ille eſt qs ergo eſt? Dies mei velotiores fuerūt curſore: fugerūt & nō viderūt bonū. Pertrāſierūt q̃ſi naues poma portātes ſicut aqla volās ad eſcā. Cū dixero neq̃q̃ ita loq̃r: cōmuto faciē meā: & dolore torq̃or. Verebar oīa opera mea ſciēs ꝙ nō pceres delinquēti. Si aūt & ſic ipius ſū: q̃re fruſtra laboraui? Si lotus fuero q̃ſi aqs niuis: & fulſerit velut mūdiſſime manus mee: tñ ſordibus intinges me & abominabūtur me veſtimēta mea. Neqꝫ ei viro q ſilis mei ē rñdebo: nec q mecū in iudicio ex eq poſſit audiri. Nō ē q vtrūqꝫ valeat arguere: & ponere

at colūne eius ↄtiunt. qui dicit ſoli ꝛ nō ori
οἱ δὲ στῦλοι αὐτῆς σαλεύονται. ὁ λέγων τῷ ἡλίῳ καὶ οὐκ ἀνα-
tur: ſup aūt aſtra ſignaculū ponit. qui extēdit
τέλλει, κατὰ δὲ ἄστρων κατασφραγίζει. ὁ τανύσας τὸν
celū ſolus: ꝛ qui deābulat ſicut ſup pauimentū ſup ma
οὐρανὸν μόνος, καὶ περιπατῶν ὡς ἐπὶ ἐδάφους ἐπὶ θαλάσ-
re. qui facit pliada ꝛ heſpeꝝ ꝛ arcturꝫ ꝛ
σης. ὁ ποιῶν πλειάδα καὶ ἕσπερον καὶ ἀρκτοῦρον καὶ
receſſus auſtri: qui facit magna ꝛ ininueſtigabilia glorioſaqꝫ
ταμιεῖα νότου, ὁ ποιῶν μεγάλα καὶ ἀνεξιχνίαστα ἔνδοξά τε
ꝛ mirabilia: quoꝝ nō eſt nūerus. ſi trāſgreſſus fuerit me: nō
καὶ ἐξαίσια, ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμός. ἐὰν ὑπερβῇ με, οὐ μὴ ἴ-
uideā: ꝛ ſi pterierit me neqꝫ ſic noui. ſi diſceſſerit:
δω, καὶ ἐὰν παρέλθῃ με οὐδ᾽ ὣς ἔγνων. ἐὰν ἀπαλλάξῃ,
quis reducet: aut quis dicet ei quid feciſti? deus cuius B
τίς ἐπιστρέψει, ἢ τίς ἐρεῖ αὐτῷ τί ἐποίησας; ὁ θεὸς οὗ
inflexibilis ira: ab ipſo aūt curuata ſūt cete que ſub Ecc.8
ἀναπόστρεπτος ἡ ὀργή, ὑπ᾽ αὐτοῦ δὲ ἐκάμφθησαν κήτη τὰ ὑπ᾽
celo. ſi aūt me audierit: diſcernit ỽba mea.
οὐρανόν. ἐὰν δέ μου ὑπακούσῃ, διακρινεῖ τὰ ῥήματά μου.
ſi enī iuſtus fuero: nō exaudiet me: iuditiū eius
ἐάν τε γὰρ ὦ δίκαιος, οὐκ εἰσακούσεταί μου, τοῦ κρίματος αὐ-
deprecabor. ſi aūt vocauero ꝛ audierit: nō cre
τοῦ δεηθήσομαι. ἐὰν δὲ καλέσω καὶ ὑπακούσῃ, οὐ πι-
do ꝙ exaudiuit me: ne caligine me ↄterat: multas
στεύω ὅτι εἰσακήκοέ μου, μὴ γνόφῳ με ἐκτρίψῃ, πολλὰ
aūt meas ↄtritiones fecit inuanū. nō ſinit
δέ μου τὰ συντρίμματα πεποίηκε διὰ κενῆς. οὐκ ἐᾷ
enī me reſpirare: repleuit aūt me amaritudine: quia
γάρ με ἀναπνεῦσαι, ἐνέπλησε δέ με πικρίας, ὅτι μὲν
enī fortitudine pſtat. quis igitur iuditio eius ↄtrariabit? ſi
γὰρ ἰσχύϊ κρατεῖ. τίς οὖν κρίματι αὐτοῦ ἀντιστήσεται; ἐὰν
aūt enī fuero iuſtus os meū impiū erit: ſi aūt fuero irre C
γὰρ ὦ δίκαιος τὸ στόμα μου ἀσεβήσει, ἐὰν δὲ ὦ ἄμεμ-
prehēſibilis: prauus euadā. ſi enī impius fui nō no-
πτος, σκολιὸς ἀποβήσομαι. εἴτε γὰρ ἠσέβησα οὐκ οἶ-
ui anime: niſi ꝙ ablata ē a me vita. q̃ppt di
δα τῇ ψυχῇ, πλὴν ὅτι ἀφαιρεῖταί μου ἡ ζωή. διὸ εἶ-
xi: magnū ꝛ potentē ↄſumit furor: quia mali in
πον, μέγαν καὶ δυνάστην ἀπολλύει ἡ ὀργή, ὅτι φαῦλοι ἐν
morte indecēti: ſed iuſti derident. traditi
θανάτῳ ἐξαισίῳ, ἀλλὰ δίκαιοι καταγελῶνται. παραδέ-
ſunt enī in manus impij: vultus iudicū eius
δονται γὰρ εἰς χεῖρας ἀσεβοῦς, πρόσωπα κριτῶν αὐ-
operit. ſi aūt nō ipſe: quis eſt? at vita
τῆς συγκαλύπτει. εἰ δὲ μὴ αὐτός, τίς ἐστιν; ὁ δὲ βίος
mea eſt velocior curſore. fugerūt: ꝛ nō
μου ἐστὶν ἐλαφρότερος δρομέως. ἀπέδρασαν, καὶ οὐκ
viderūt: ſi ē eſt nauibus veſtigiū vie: aut aquile vo
εἴδοσαν, εἰ καί ἐστι ναυσὶν ἴχνος ὁδοῦ, ἢ ἀετοῦ πε-
lātis querentis eſcā. ſi enī dixero: obliuiſ D Infra 7.d.
τομένου ζητοῦντος βοράν. ἐάν τε γὰρ εἴπω, ἐπιλήσο-
car loquens: cū inclinauero vultu gemā. quatior
μαι λαλῶν, συγκύψας τῷ προσώπῳ στενάξω. σείομαι
oibus mēbris: noui enī ꝙ nō inſontē me ſines.
πᾶσι τοῖς μέλεσιν, οἶδα γὰρ ὅτι οὐκ ἀθῷόν με ἐάσεις.
poſtꝗ aūt ſum impius: ad quid fruſtra laboro?
ἐπειδὴ δὲ εἰμὶ ἀσεβής, εἰς τί τοῦτο μάτην κοπιῶ;
ſi enī lauero niue: ꝛ mūdauero ma
ἐὰν γὰρ ἀπολούσωμαι χιόνι, καὶ ἀποκαθάρωμαι χερ-
nibus puris: abūde in ſorde me intinxiſti: abomina
σὶ καθαραῖς, ἱκανῶς ἐν ῥύπῳ με ἔβαψας, ἐβδελύ-
ta eſt aūt me veſtis. nō enī es homo ſicut ego: cui
ξατο δέ με ἡ στολή. οὐ γὰρ εἶ ἄνθρωπος κατ᾽ ἐμέ, ᾧ
ↄtra iudicabor vt eamus vnanimiter in iuditiū. ſi-
ἀντικρινοῦμαι ἵνα ἔλθωμεν ὁμοθυμαδὸν εἰς κρίσιν. εἴ-
quidē eſſet mediator noſter ꝛ redarguēs ꝛ audiēs in
γε ἦν ὁ μεσίτης ἡμῶν καὶ ἐλέγχων καὶ διακούων ἀνὰ
medio vtriuſqꝫ: auferat a me
μέσον ἀμφοτέρων, ἀπαλλαξάτω ἀπ᾽ ἐμοῦ τὴν

virgā: at timor eiꝰ nō me circūagat: ꝛ
ῥάβδον, ὁ δὲ φόβος αὐτοῦ μή με στροβείτω, καὶ
nō timebo: ſed loquar. nō eñ ſic
οὐ μὴ φοβηθῶ, ἀλλὰ λαλήσω. οὐ γάρ οὕτως
cōſcius ſum.
συνεπίσαμαι.

Ca. 10.

Laboras aīa mea: gemēs dimittā in me
A Κάμνων τῇ ψυχῇ μου, στένων ἐπαφήσω ἐπ' ἐμαυ
ꝟba mea. loquar amaritudine aīe pꝛeſ=
τὸν τὰ ῥήματά μου. λαλήσω πικρίᾳ ψυχῆς συνεχό=
ſus: ꝛ dicā ad dñm: ne me impiū eſſe doceas.
μενος, καὶ ἐρῶ πρὸς κύριον, μή με ἀσεβεῖν δίδασκε.
ꝛ cur me ita iudicaſti: nūqd bonū tibi: ſi calūnia
καὶ διατί με οὕτως ἔκρινας; ἢ καλόν σοι, ἐὰν συκο=
tus fuero: qm̄ negaſti opa manuū tuaꝝ: ꝯſilio aūt
φαντήσω; ὅτι ἀπείπω ἔργα χειρῶν σου, βουλῇ δὲ
impioꝝ attēdiſti. nūqd ſicut mortalis videt vides: aut ſi
ἀσεβῶν προσέχες. ἢ ὥσπερ βροτὸς ὁρᾷ καθορᾷς; ἢ κα=
cut videt homo aſpicies: nūqd vita tua humana eſt
θὼς ὁρᾷ ἄνθρωπος βλέψῃ; ἢ ὁ βίος σου ἀνθρώπινός ἐστιν
aut anni tui viri: qm̄ q̄ſiuiſti iniqtates meas:
ἢ τὰ ἔτη σου ἀνδρός; ὅτι ἀνεζήτησας τὰς ἀνομίας μου,
ꝛ peccata mea inueſtigaſti: noſti eñ ꝙ nō
B καὶ τὰς ἁμαρτίας μου ἐξιχνίασας; οἶδας γὰρ ὅτι οὐκ
impie egi. ſed qs eſt q ex manibꝰ tuis eruit:
Deut. 32.f. ἠσέβησα. ἀλλὰ τίς ἐστιν ὁ ἐκ χειρῶν σου ἐξαιρούμενος;
manꝰ tue plaſmauerūt me ꝛ fecerūt me: poſt hec
Ps.118 αἱ χεῖρές σου ἔπλασάν με καὶ ἐποίησάν με, μετὰ ταῦ
traſmutās me pcuſſiſti. memēto: ꝙ lutū
τα μεταβαλών με ἔπαισας. μνήσθητι, ὅτι πηλόν
me plaſmaſti: in āt terrā me rurſus ꝯuertis. nōne
με ἔπλασας, εἰς δὲ γῆν με πάλιν ἀποστρέφεις. ἢ οὐχ
ſicut lac me mulſiſti: coagulaſti āt me ſicut caſeū:
ὥσπερ γάλα με ἤμελξας, ἐτύρωσας δέ με ἴσα τυρῷ;
pelle ꝛ carne me veſtiſti: oſſibꝰ āt ꝛ neruis con
δέρμα καὶ κρέας με ἐνέδυσας, ὀστέοις δὲ καὶ νεύροις συ
C ſuiſti. vitā aūt ꝛ miam poſuiſti apud me: at ꝯſide
νέρραψας. ζωὴν δὲ καὶ ἔλεος ἔθου παρ' ἐμοί, ἡ δὲ ἐπι
ratio tua cuſtodiuit meū ſpūm. hec habēs in
σκοπή σου ἐφύλαξέ μου τὸ πνεῦμα. ταῦτα ἔχων ἐν
teipſo noui ꝙ oīa potes: impoſſ eſt āt tibi
σεαυτῷ οἶδα ὅτι πάντα δύνασαι, ἀδυνατεῖ δέ σοι
nihil. ſi eñ peccauero cuſtodis me: ab aūt ini
οὐδέν. ἐάν τε γὰρ ἁμάρτω φυλάσσεις με, ἀπὸ δὲ ἀνο
qtate nō innocentē me feciſti. ſi eñ impiꝰ fuero:
μίας οὐκ ἀθῷόν με πεποίηκας. ἐάν τε γὰρ ἀσεβὴς ὦ,
ve mihi. ſi āt fuero iuſtꝰ: nō poſſum tollere caput:
οἴμοι. ἐὰν δὲ ὦ δίκαιος, οὐ δύναμαι ἆραι κεφαλήν,
plenꝰ. eñ ignominia ſum: capior eñ ſicut leo
D πλήρης γὰρ ἀτιμίας εἰμί, ἀγρεύομαι γὰρ ὥσπερ λέων
in iugulationē. rurſus āt trāſmutās grauit me pdis:
εἰς σφαγήν. πάλιν δὲ μεταβαλὼν δεινῶς με ὀλέκεις,
inſtaurās in me examē meū. ira aūt ma=
ἐπανακαινίζων ἐπ' ἐμὲ τὴν ἔτασίν μου. ὀργῇ δὲ μεγά=
gna in me uſus es: induxiſti aūt in me tētationes.
S.3.b Hiere. 10.d. λῃ μοι ἐχρήσω, ἐπήγαγες δὲ ἐπ' ἐμὲ πειρατήρια.
qre igit de vtero me eduxiſti ꝛ nō mortuꝰ ſū:
ἱνατί οὖν ἐκ κοιλίας με ἐξήγαγες καὶ οὐκ ἀπέθανον,
oculꝰ aūt me nō videret: ꝛ ſicut nō exñs fuiſſem:
ὀφθαλμὸς δέ με οὐκ εἶδε, καὶ ὥσπερ οὐκ ὢν ἐγενόμην;
cur eñ de vtero in tumulū nō trāſlatꝰ ſū: nūqd
διατί γὰρ ἐκ γαστρὸς εἰς μνῆμα οὐκ ἀπηλλάγην; ἢ
nō paucū eſt tps vite mee: dimitte me re
οὐκ ὀλίγος ἐστὶν ὁ χρόνος τοῦ βίου μου; ἔασόν με ἀ=
quieſcere paꝝ anteꝙ ego vadā vnde nō
ναπαύσασθαι μικρὸν πρὸ τοῦ με πορευθῆναι ὅθεν οὐκ
reuertar: in terrā tenebroſā ꝛ caliginoſā: in terrā
ἀναστρέψω, εἰς γῆν σκοτεινὴν καὶ γνοφεράν, εἰς γῆν
tenebraꝝ ſēpiternaꝝ: vbi nō eſt lumē neqꝫ videre vi=
σκότους αἰωνίου, οὖ οὐκ ἔστι φέγγος οὐδὲ ὁρᾶν ζω=
tā mortalium.
ὴν βροτῶν.

Ca.11.

manū ſuā in ambobꝰ.
Auferat a me virgā ſuā:
& pauor eiꝰ nō me terreat.
Loqr: & non timebo eū. Nec enī poſſum
metuens rñdere. 10.

Tedet aīam meā vite
mee: dimittā aduerſum me eloquiū meū. Loqr i amaritudie aīe mee.
Dicā dño: noli me cōdēnare. Indica mihi: cur
me ita iudices. Nūquid
bonū tibi videtur ſi calūnieris me & opprimas
me opꝰ manuū tuaꝝ: &
cōſiliū ipiorū adiuues?
Nūqd oculi carnei tibi
ſunt? aut ſicut videt hō:
& tu videbis? Nūqd ſicut
dies hoīs dies tui: & āni
tui ſicut hūana ſunt tpa:
vt q̄ras iniqtatē meā &
peccatū meū ſcruteris?
Et ſcias q̄a nihil impiū
fecerī: cū ſit nemo qui
de manu tua poſſit eruere.
Manꝰ tue fecerūt me:
& plaſmauerūt me totū
in circuitu: & ſic repēte
pcipitas me. Memento
q̄ſo ꝙ ſicut lutū feceris
me: & ī puluerē reduces
me. Nōne ſicut lac mulſiſti me: & ſicut caſeū me
coagulaſti? Pelle & carnibus veſtiſti me: oſſibꝰ &
neruis cōpegiſti me. Vitā & miam tribuiſti mihi: & viſitatio tua cuſtodiuit ſpm̄ meū. Licet hec
celes ī corde tuo: tñ ſcio
q̄a vniuerſoꝝ memieris.
Si peccaui & ad horā pepciſti mihi: cur ab iniquitate mea mundū me eſſe
nō pateris? Et ſi ipiꝰ fuero: ve mihi eſt: & ſi iuſtus
nō leuabo caput: ſaturatꝰ afflictiōe & miſeria.
Et ppter ſupbiā q̄ſi leenā
capies me: reuerſuſqꝫ
mirabiliter me crucias.
Inſtauras teſtes tuos cōtra me & multiplicas irā
tuā aduerſū me: & pene
militāt ī me. Quare de
vulua eduxiſti me: qui
vtinā cōſumptꝰ eſſem ne
oculꝰ me videret. Fuiſſē
q̄ſi non eſſem de vtero
trāſlatꝰ ad tumulū. Nūquid nō paucitas dierū
meoꝝ finietur breui? Dimitte ergo me vt plangā
paululū dolorē meū āte
ꝙ vadam & nō reuertar
ad terrā tenebroſam &
optā mortis caligine: terrā miſerie & tenebrarū:
vbi vmbra mortis & nullus ordo: ſed ſempiternꝰ
horror inhabitat. 11.

שִׁבְטוֹ וְאֵמָתוֹ אַל־תְּבַעֲתַנִּי׃ אֲדַבְּרָה
וְלֹא אִירָאֶנּוּ כִּי לֹא־כֵן אָנֹכִי
עִמָּדִי׃ נָקְטָה נַפְשִׁי
בְּחַיָּי אֶעֶזְבָה עָלַי שִׂיחִי אֲדַבְּרָה
בְּמַר נַפְשִׁי׃ אֹמַר אֶל־אֱלוֹהַּ אַל
תַּרְשִׁיעֵנִי הוֹדִיעֵנִי עַל מַה־תְּרִיבֵנִי׃
הֲטוֹב לְךָ כִּי־תַעֲשֹׁק כִּי־תִמְאַס
יְגִיעַ כַּפֶּיךָ וְעַל־עֲצַת רְשָׁעִים
הוֹפָעְתָּ׃ הַעֵינֵי בָשָׂר לָךְ אִם
כִּרְאוֹת אֱנוֹשׁ תִּרְאֶה׃ הֲכִימֵי
אֱנוֹשׁ יָמֶיךָ אִם־שְׁנוֹתֶיךָ כִּימֵי גָבֶר׃
כִּי־תְבַקֵּשׁ לַעֲוֺנִי וּלְחַטָּאתִי תִדְרוֹשׁ׃
עַל־דַּעְתְּךָ כִּי־לֹא אֶרְשָׁע וְאֵין
מִיָּדְךָ מַצִּיל׃ יָדֶיךָ עִצְּבוּנִי וַיַּעֲשׂוּנִי
יַחַד סָבִיב וַתְּבַלְּעֵנִי׃ זְכָר־נָא כִּי
כַחֹמֶר עֲשִׂיתָנִי וְאֶל־עָפָר תְּשִׁיבֵנִי׃
הֲלֹא כֶחָלָב תַּתִּיכֵנִי וְכַגְּבִנָּה
תַּקְפִּיאֵנִי׃ עוֹר וּבָשָׂר תַּלְבִּישֵׁנִי
וּבַעֲצָמוֹת וְגִידִים תְּסֹכְכֵנִי׃ חַיִּים
וָחֶסֶד עָשִׂיתָ עִמָּדִי וּפְקֻדָּתְךָ שָׁמְרָה
רוּחִי׃ וְאֵלֶּה צָפַנְתָּ בִלְבָבֶךָ יָדַעְתִּי
כִּי־זֹאת עִמָּךְ׃ אִם־חָטָאתִי וּשְׁמַרְתָּנִי
וּמֵעֲוֺנִי לֹא תְנַקֵּנִי׃ אִם רָשַׁעְתִּי
אַלְלַי לִי וְצָדַקְתִּי לֹא־אֶשָּׂא רֹאשִׁי
שְׂבַע קָלוֹן וּרְאֵה עָנְיִי׃ וְיִגְאֶה כַּשַּׁחַל
תְּצוּדֵנִי וְתָשֹׁב תִּתְפַּלָּא־בִי׃
תְּחַדֵּשׁ עֵדֶיךָ נֶגְדִּי וְתֶרֶב כַּעַשְׂךָ
עִמָּדִי חֲלִיפוֹת וְצָבָא עִמִּי׃ וְלָמָּה
מֵרֶחֶם הֹצֵאתָנִי אֶגְוַע וְעַיִן לֹא
תִרְאֵנִי׃ כַּאֲשֶׁר לֹא־הָיִיתִי אֶהְיֶה
מִבֶּטֶן לַקֶּבֶר אוּבָל׃ הֲלֹא־מְעַט יָמַי
וַחֲדָל וְשִׁית מִמֶּנִּי וְאַבְלִיגָה
מְּעָט׃ בְּטֶרֶם אֵלֵךְ וְלֹא אָשׁוּב
אֶל־אֶרֶץ חֹשֶׁךְ וְצַלְמָוֶת׃ אֶרֶץ
עֵיפָתָה כְּמוֹ אֹפֶל צַלְמָוֶת וְלֹא
סְדָרִים וַתֹּפַע כְּמוֹ־אֹפֶל׃

אים בעת
דבר ירא
Cap.x.
עזב שיח
מרר
רשע ידע
ריב עשק
מאס יגע
יפע
ראה אנש
יום שנה
בקש דרש
ידע
נצל עשה
סבב בלה
שוב
נתך
קפא לבש
סכך
עשה
שמר
נקה
נשא
קלה ענה
גאה צוד
שוב פלא
חדש עוד
רבה חלף
יצא גוע
ראה היה
יבל יום
שית
בלג הלך
עוף
יפע

Digitized by Google

Cap.xi. עָנָה אָמַר
וַיַּעַן צֹפַר הַנַּעֲמָתִי וַיֹּאמַר׃
הֲרֹב דְּבָרִים לֹא יֵעָנֶה וְאִם אִישׁ
שָׂפָה צָדַק שְׂפָתַיִם יִצְדָּק׃ בַּדֶּיךָ מְתִים
בַּד מָתָה יַחֲרִישׁוּ וַתִּלְעַג וְאֵין מַכְלִם׃
חָרַשׁ לָעַג וַתֹּאמֶר זַךְ לִקְחִי וּבַר הָיִיתִי
כָּלַם זָכַךְ בְּעֵינֶיךָ׃ וְאוּלָם מִי יִתֵּן אֱלוֹהַּ דַּבֵּר
בָּרַר וְיִפְתַּח שְׂפָתָיו עִמָּךְ׃ וְיַגֶּד לְךָ תַּעֲלֻמוֹת
הָיָה אָלַם חָכְמָה כִּי כִפְלַיִם לְתוּשִׁיָּה וְדַע
נָתַן אֵלָה כִּי יַשֶּׁה לְךָ אֱלוֹהַּ מֵעֲוֹנֶךָ׃ הַחֵקֶר
פָּתַח נָגַד אֱלוֹהַּ תִּמְצָא אִם עַד תַּכְלִית שַׁדַּי
עָלַם יָשָׁה תִּמְצָא׃ גָּבְהֵי שָׁמַיִם מַה תִּפְעָל
יָדַע נָשָׁה עֲמֻקָּה מִשְּׁאוֹל מַה תֵּדָע׃ אֲרֻכָּה
עָוָה מָצָא מֵאֶרֶץ מִדָּהּ וּרְחָבָה מִנִּי יָם׃ אִם
כָּלָה פָּעַל יַחֲלֹף וְיַסְגִּיר וְיַקְהִיל וּמִי יְשִׁיבֶנּוּ׃
שָׁאַל יָדַע כִּי הוּא יָדַע מְתֵי שָׁוְא וַיַּרְא אָוֶן
מָדַד חָלַף וְלֹא יִתְבּוֹנָן׃ וְאִישׁ נָבוּב יִלָּבֵב
סָגַר קָהַל וְעַיִר פֶּרֶא אָדָם יִוָּלֵד׃ אִם אַתָּה
שׁוּב מָתָה הֲכִינוֹתָ לִבֶּךָ וּפָרַשְׂתָּ אֵלָיו כַּפֶּךָ׃
רָאָה בִּין אִם אָוֶן בְּיָדְךָ הַרְחִיקֵהוּ וְאַל תַּשְׁכֵּן
נוּב לָבַב יָלַד בְּאֹהָלֶיךָ עַוְלָה׃ כִּי אָז תִּשָּׂא פָנֶיךָ
כּוּן מִמּוּם וְהָיִיתָ מֻצָק וְלֹא תִירָא׃
רָחַק שָׁכַן כִּי אַתָּה עָמָל תִּשְׁכָּח כְּמַיִם עָבְרוּ
נָשָׂא פָּנָה תִזְכֹּר׃ וּמִצָּהֳרַיִם יָקוּם חָלֶד תָּעֻפָה
הָיָה צוּק כַּבֹּקֶר תִּהְיֶה׃ וּבָטַחְתָּ כִּי יֵשׁ
יָרֵא שָׁכַח תִּקְוָה וְחָפַרְתָּ לָבֶטַח תִּשְׁכָּב׃ וְרָבַצְתָּ
זָכַר קוּם עוּף וְאֵין מַחֲרִיד וְחִלּוּ פָנֶיךָ רַבִּים׃
קָוָה שָׁכַב חָרַד חָלָה וְעֵינֵי רְשָׁעִים תִּכְלֶינָה וּמָנוֹס אָבַד
פָּנָה רָבַב כָּלָה נוּס מִנְהֶם וְתִקְוָתָם מַפַּח נָפֶשׁ׃
מִן נָפַח

Cap.xii. עָנָה אָמַר
וַיַּעַן אִיּוֹב וַיֹּאמַר׃
מוּת אָמְנָם כִּי אַתֶּם עָם וְעִמָּכֶם תָּמוּת
חָכְמָה׃ גַּם לִי לֵבָב כְּמוֹכֶם לֹא
נֹפֵל אָנֹכִי מִכֶּם וְאֶת מִי אֵין כְּמוֹ
הָיָה אֵלֶּה׃ שְׂחֹק לְרֵעֵהוּ אֶהְיֶה קֹרֵא
שָׂחַק צָדַק לֶאֱלוֹהַּ וַיַּעֲנֵהוּ שְׂחוֹק צַדִּיק
תָּמַם לָפַד תָּמִים׃ לַפִּיד בּוּז לְעַשְׁתּוּת שַׁאֲנָן
כּוּן נָכוֹן לְמוֹעֲדֵי רָגֶל׃ יִשְׁלָיוּ אֹהָלִים
מָעַד שָׁלָה

Reſpondēs aūt ſophar naamathites dixit. Nunqd qui multa loquitur non audiet: aut vir verboſus iuſtificabitur? Tibi ſoli tacebūt homines? & cū ceteros irriſeris a nullo cōfutaberis. Dixiſti ei. Purus eſt ſermo meus: & mūdus ſum in cōſpectu tuo. Atq̧ vtinā deus loqueretur tecum: & aperiret labia ſua tibi vt oſtēderet tibi ſecreta ſapiētie & q̧ multiplex eſſet lex eius: & itelligeres q̧ multo minora exigaris ab eo q̄ meretur iniqtas tua. Forſitan veſtigia dei cōprehēdes? & vſq̧ ad pfectū oīpotentē reperies? Excelſior celo ē: et qd facies? Profūdior inferno: & vnde cognoſces? Longior terra mēſura eius: latior mari. Si ſubuertit oīa vel in vnū coartauerit: qs cōtradicet ei? Ipſe enī nouit hominū vanitatē & videns iniquitatē: nōne cōſiderat? vir vanus in ſupbiā erigitur: & tanq̄ pullum onagri ſe liberū natū putat. Tu aūt firmaſti cor tuū: & expandiſti ad eū manus tuas. Si iniqtatē q̄ eſt in manu tua abſtuleris a te: & nō māſerit in tabernaculo tuo iniuſtitia: tunc leuare poteris faciē tuā abſq̧ macula: & eris ſtabilis: & nō timebis. Miſerie quoq̧ obliuiſceris: & q̄ſi aquarū q̄ ptererūt recordaberis: & q̄ſi meridianus fulgor cōſurget tibi ad veſperā. Et cū te cōſumptū putaueris orieris vt lucifer: & habebis fiduciā pposita tibi ſpe: & defoſſus ſecurus dormies. Requieſces: & nō erit q te exterreat. Et depcabūtur faciē tuā plurimi. Oculi aūt impiorū deficiēt: & effugiū peribit ab eis: & ſpes illorū abominatio aīe. 12.

Rñdens aūt iob: dixit. Ergo vos eſtis ſoli hoīes: & vobiſcū morietur ſapiā? Et mihi ē cor ſicut vobis: nec iferior vrī ſū. Quis eī hec q̄ noſtis ignorat? Qui deridetur ab aīco ſuo ſicut ego: iuocabit deū: & exaudiet eū. Deridetur eīm iuſti ſimplicitas: lāpas contēpta apud cogitatiōes diuitū parata ad tps ſtatutū. Abundant tabernacula

Reſpōdens aūt ſophar mineus dicit: q̄ multa A
Ὑπολαβὼν δὲ σωφὰρ ὁ μιναῖος λέγει, ὁ τὰ πολλὰ
dicit & reaudiet: aut & verboſus putat iuſtus
λέγων καὶ ἀντακούσεται, ἢ καὶ ὁ εὔλαλος οἴεται δίκαιος
eſſe? benedictus genitꝰ a muliere q̄ breuis vite ē. ne mul
εἶναι; εὐλογημένος γεννητὸς γυναικὸς ὀλιγόβιος. μὴ πο-
tus in verbis ſis: nō eīm eſt q̄ reſpōdeat
λὺς ἐν ῥήμασι γίνου, οὐ γάρ ἐστιν ὁ ἀνταποκρινόμενός
tibi. ne q̄dē dicas qm̄ purus ſum opibꝰ: & δ.6.b.
σοι. μὴ γὰρ λέγε ὅτι καθαρός εἰμι τοῖς ἔργοις, καὶ
irrepꝛehēſibilis corā eo. ſed q̄mō vtiq̧ dn̄s lo-
ἄμεμπτος ἐναντίον αὐτοῦ. ἀλλὰ πῶς ἂν ὁ κύριος λα-
quat ad te & apiat labia ſua tecū? po-
λήσει πρὸς σὲ καὶ ἀνοίξει χείλη αὐτοῦ μετὰ σοῦ; εἶ-
ſtea renūciabit tibi ſecreta ſapie: q̧ duplex B
τα ἀναγγελεῖ σοι ἀπόρρητα σοφίας, ὅτι διπλοῦς
erit ad idq̧ ſcōmte: & tūc ſcies: q̧ digna tibi eue
ἔσται τῶν κατὰ σέ, καὶ τότε γνώσῃ, ὅτι ἄξιά σοι ἀπ-
nerūt a dn̄o coꝝ q̄ peccaſti. nūqd veſtigiū dn̄i in
έβη παρὰ κυρίου ὧν ἡμάρτηκας. ἢ ἴχνος κυρίου εὑ-
uenies: aut ad vltima veniſti q̄ fecit oīpo-
ρήσεις, ἢ εἰς τὰ ἔσχατα ἀφίκου ἃ ἐποίησεν ὁ παν-
tens? excelſum celū & q̄d facies? pro
τοκράτωρ; ὑψηλὸς ὁ οὐρανὸς καὶ τί ποιήσεις; βα-
fundiora aūt his q̄ in inferno: q̄d noſti? aut lōgioꝛa mē-
θύτερα δὲ τῶν ἐν ᾅδου, τί οἶδας; ἢ μακρότερα μέ-
ſura terre: aut latitudīe maris? ſi aūt ſubuerterit
τρου γῆς, ἢ εὔρους θαλάσσης; ἐὰν δὲ καταστρέψῃ τὰ
oīa: q̄s dicet ei q̄d feciſti? ipſe eīm no- ⌞C
πάντα, τίς ἐρεῖ αὐτῷ τί ἐποίησας; αὐτὸς γὰρ οἶ-
uit opa impioꝝ: vidēs aūt indecētia nō diſſimulabit:
δεν ἔργα ἀνόμων, ἰδὼν δὲ ἄτοπα οὐ παρόψεται,
homo aūt inceſſū animat? verbis. mortalis aūt ge-
ἄνθρωπος δὲ ἄλλως νήχεται λόγοις. βροτὸς δὲ γεν-
nitꝰ de muliere: ſicut aſinꝰ ſolitariꝰ. ſi eīm tu mundū poſuiſti
νητὸς γυναικός, ἴσα ὄνῳ ἐρημίτῃ. εἰ γὰρ σὺ καθαρὰν ἔθου
cor tuū: expādis aūt manꝰ ad eū. ſi
τὴν καρδίαν σου, ὑπτιάζεις δὲ χεῖρας πρὸς αὐτόν. εἰ
iniquū q̄d eſt in manibꝰ tuis: pcul fac illud:
ἄνομόν τί ἐστιν ἐν χερσί σου, πόρρω ποίησον αὐτό,
iniuſtitia aūt ī habitaculo tuo nō habitet. ſic eīm ſple
ἀδικία δὲ ἐν διαίτῃ σου μὴ αὐλισθήτω. οὕτως γὰρ ἀνα-
debit tua facies ſicut aqua pura.
λάμψει σου τὸ πρόσωπον ὥσπερ ὕδωρ καθαρόν.
exues aūt ſordē: & nō timebis. & la- D
ἐκδύσῃ δὲ ῥύπον, καὶ οὐ μὴ φοβηθήσῃ. καὶ τὸν κό- Leui.
boris obliuiſceris tanq̄ vndā q̄ pterijt: & nō time 26.b.
πον ἐπιλήσῃ ὥσπερ κῦμα παρελθόν, καὶ οὐ φοβη-
bis. at oro tua ſicut lucifer: de aūt meridie
θήσῃ. ἡ δὲ εὐχή σου ὥσπερ ἑωσφόρος, ἐκ δὲ μεσημβρί-
orieē tibi vita. cōfidēs q̧ eris: qm̄ eſt tibi
ας ἀνατελεῖ σοι ζωή. πεποιθώς τε ἔσῃ, ὅτι ἐστί σοι
ſpes: de aūt cogitatiōe & cura apparebit
ἐλπίς, ἐκ δὲ μερίμνης καὶ φροντίδος ἀναφανεῖταί
tibi pax: reqeſces eīm & nō erit q̄ bellū moueat ite.
σοι εἰρήνη, ἡσυχάσεις γὰρ καὶ οὐκ ἔσται ὁ πολεμῶν σε.
trāſmutati aūt multi te deprecabunt: ſa-
μεταβαλλόμενοι δὲ πολλοί σου δεηθήσονται, σω-
lus aūt eos relinquet. nā ſpes eoꝝ pdi-
τηρία δὲ αὐτοὺς ἀπολείψει. ἡ γὰρ ἐλπὶς αὐτῶν ἀπώ-
tio: oculi aūt impioꝝ tabeſcent.
λεια, ὀφθαλμοὶ δὲ ἀσεβῶν τακήσονται. Ca.12.

Reſpōdens aūt iob dicit: ergo vos eſtis hoi- A
Ὑπολαβὼν δὲ ἰὼβ λέγει, εἶτα ὑμεῖς ἐστὲ ἄνθρω-
nes: aut vobiſcū morieē ſapia? et mihi q̄dē cor Prou.
ποι, ἢ μεθ᾽ ὑμῶν τελευτήσει σοφία; κἀμοὶ μὲν καρ- 14.a.
ſicut vobis eſt: iuſtꝰ eīm vir & integer factꝰ
δία καθ᾽ ὑμᾶς ἐστι, δίκαιος γὰρ ἀνὴρ καὶ ἄμεμπτος ἐγε-
eſt in ſubſannatiōez. in tps eīm ſtatutū parat? fuerat ca
νήθη εἰς χλεύασμα. εἰς χρόνον γὰρ τακτὸν ἡτοίμαστο πε-
dere ab alio: domuſq̧ eiꝰ deſtrui
σεῖν ὑπὸ ἄλλων, οἴκους τε αὐτοῦ ἐκπορθεῖσθαι ○○○

ab iniquis. veruntñ nullꝰ cõfidat pra=
ὑπὸ ἀνόμων. οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ μηδεὶς πεποιθέτω πονη
uꝰ exñs inocẽtẽ futurũ: q̃ ꝓuocãt dñm.
ρὸς ὢν ἀθῶος ἔσεσθαι, ὅσοι παροργίζουσι τὸν κύριον.
q̃mõ nõ ⁊ ſecutatio eorũ erit: ſed īterroga qua
πῶς οὐχὶ καὶ ἔτασις αὐτῶν ἔσαι; ἀλλὰ ἐρώτησον τε
B drupeda ſi tibi dicãt: aut volatilia celi: ſi tibi
τράποδα ἐάν σοι εἴπωσιν, ἢ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, ἐάν σοι
renunciẽt. narra aũt terre: ſi tibi dixerit: ⁊
ἀναγγείλωσιν. ἐκδιήγησαι δὲ γῇ, ἐάν σοι φράσῃ, καὶ
exponẽt tibi piſces maris. qs nõ no=
ἐξηγήσονταί σοι οἱ ἰχθύες τῆς θαλάσσης. τίς οὐκ ἔγ=
uit in oībꝰ his: q̃ manꝰ dñi fecit hec?
νω ἐν πᾶσι τούτοις, ὅτι χεὶρ κυρίου ἐποίησε ταῦτα;
ſi nõ in manu eiꝰ aīa oīum viuẽtiũ ⁊
εἰ μὴ ἐν χειρὶ αὐτοῦ ἡ ψυχὴ πάντων τῶν ζώντων καὶ
ſpũs oīs hoīs. auris qdem verba diſcer
πνεῦμα παντὸς ἀνθρώπου. οὖς μὲν γὰρ ῥήματα διακρί
nit: guttur aũt cibos guſtat: in multo tẽpore ſapia:
νει, λάρυγξ δὲ σῖτα γεύεται, ἐν πολλῷ χρόνῳ σοφία,
Infra. 24.a. in aũt multa vita ſciẽtia. apud ipm ſapia ⁊ po=
ἐν δὲ πολλῷ βίῳ ἐπιστήμη. παρ' αὐτῷ σοφία καὶ δύ
Infra. 25.b. tẽtia: ipi ꝯſiliũ ⁊ intellectꝰ. ſi deſtruxerit: qs
ναμις, αὐτῷ βουλὴ καὶ σύνεσις. ἐὰν καταβάλῃ, τίς
edificabit? ſi clauſerit cõtra hoīes: qs aperiet?
C οἰκοδομήσει; ἐὰν κλείσῃ κατὰ ἀνθρώπων, τίς ἀνοίξει;
ſi ꝓhibuerit aquã ſiccabit terrã. ſi aũt immiſerit ꝑ
ἐὰν κωλύσῃ τὸ ὕδωρ ξηρανεῖ τὴν γῆν. ἐὰν δὲ ἐπαφῇ ἀπώ
Eſai. 22.f. didit eã ſubuertẽs. apud ipm potẽtia ⁊ fortitudo: ipi
λεσεν αὐτὴν καταστρέψας. παρ' αὐτῷ κράτος καὶ ἰσχύς, αὐ
Apo. 5.b. ſciẽtia ⁊ intellectꝰ: adducẽs ꝯſiliarios capti
τῷ ἐπιστήμη καὶ σύνεσις, διάγων βουλευτὰς αἰχμα=
uos: iudices aũt terre ſtupidos fecit: collocãs reges
λώτους, κριτὰς δὲ γῆς ἐξέστησε, καθίζων βασιλεῖς
ſup thronos: ⁊ circũligauit zona lũbos eorũ. emit
ἐπὶ θρόνους, καὶ περιέδησε ζώνῃ ὀσφύας αὐτῶν. ἐξα
tens ſacerdotes captiuos: potẽtes aũt terre ſub
ποστέλλων ἱερεῖς αἰχμαλώτους, δυνάστας δὲ γῆς κατέ
D uertit: cõmutãs labia fideliũ: intellectũ aũt ſe
στρεψε, διαλλάσσων χείλη πιστῶν, σύνεσιν δὲ πρεσβυ
nũ nouit: effundẽs ignominiã ſup ꝓncipes: humi
τέρων ἔγνω, ἐκχέων ἀτιμίας ἐπ' ἄρχοντας, ταπει
les aũt ſanauit: reuelãs ꝓfunda de tenebris.
νοὺς δὲ ἰάσατο, ἀνακαλύπτων βαθέα ἐκ σκότους.
eduxit aũt in lucẽ vmbrã mortis: decipiẽs gẽtes ⁊
ἐξήγαγε δὲ εἰς φῶς σκιὰν θανάτου, πλανῶν ἔθνη καὶ
ꝑdens eas. ꝓſternẽs gẽtes ⁊ reducẽs
ἀπολλύων αὐτά. καταστρωννύων ἔθνη καὶ καθοδηγῶν
eas: immutãs corda ꝓncipũ terre. decepit
αὐτά, διαλλάσσων καρδίας ἀρχόντων γῆς. ἐπλάνησε
aũt eos via quã nõ nouerãt: palpẽt tenebras ⁊
δὲ αὐτοὺς ὁδῷ ᾗ οὐκ ᾔδεισαν, ψηλαφήσαισαν σκότος καὶ
nõ lucẽ: errent aũt ſicut ebrius.
μὴ φῶς, πλανηθείησαν δὲ ὥσπερ ὁ μεθύων. Ca. 13.

A Ecce hec ꝯtẽplatꝰ ẽ meꝰ oculꝰ: ⁊
Ἰδοὺ ταῦτα τεθεώρηκέ μου ὁ ὀφθαλμός, καὶ
audiuit auris mea. ⁊ noui q̃cũq; ⁊ vos ſcitis:
ἀκήκοε τὸ οὖς μου. καὶ οἶδα ὅσα καὶ ὑμεῖς ἐπίστασθε,
⁊ nõ imprudẽtior ſum vobis. veruntamẽ ego
καὶ οὐκ ἀσυνετώτερός εἰμι ὑμῶν. οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ ἐγὼ
ad dñm loquar: arguã aũt corã eo ſi
πρὸς κύριον λαλήσω, ἐλέγξω δὲ ἐναντίον αὐτοῦ ἐὰν
voluerit. vos aũt eſtis medici iniuſti ⁊ ſanatores ma
βούληται. ὑμεῖς δὲ ἐστὲ ἰατροὶ ἄδικοι καὶ ἰαταὶ κα
lorũ oẽs. ſit aũt vobis obmuteſcere ⁊ euadet
κῶν πάντες. εἴη δὲ ὑμῖν κωφεῦσαι καὶ ἀποβήσε=
vobis in ſapiam. audite increpationẽ oris
ται ὑμῖν εἰς σοφίαν. ἀκούσατε ἔλεγχον στόματός
mei: iudiciũ aũt labiorũ meorũ
B μου, κρίσιν δὲ χειλέων μου ccccccccccccccccccc

cccccccccccccccccccccccccccccccccccc cccccccccc

predonũ & audacter ꝓuocant deum: cum ipſe dederit oīa in manus eorum. Nimirũ interroga iumẽta: & docebũt te: & volatilia celi & indicabũt tibi. Loquere terre & reſpõdebit tibi: & narrabũt piſces maris. Quis ignorat q̃ oīa hec manus dñi fecerit? In cuius manu anima oīs viuentis: & ſpũs vniuerſe carnis hominis. Nõne auris verba diiudicat & fauces comedẽtis ſaporem? In antiqs eſt ſapiẽtia: & in multo tpe prudentia. Apud ipm eſt ſapiẽtia & fortitudo: & ipſe habet conſiliũ & intelligentiã. Si deſtruxerit: nemo eſt qui edificet: ſi incluſerit hoīem nullus ẽ qui aperiat. Si cõtinuerit aqs: oīa ſiccabuntur: ſi emiſerit eas: ſubuertent terrã. Apud ipm eſt fortitudo & ſapiẽtia. Ipſe nouit & decipientẽ: & eũ qui decipitur. Adducit cõſiliarios in ſtultũ finẽ: & iudices in ſtuporẽ. Balteũ regũ diſſoluit: & precingit fune renes eorũ. Ducit ſacerdotes inglorios: & optimates ſupplãtat. cõmutans labium veracium: & doctrinã ſenum auferens. Effundit deſpectionẽ ſup pricipes: & eos q oppreſſi fuerãt releuãs. Qui reuelat pfũda de tenebris: & producit in lucem vmbrã mortis. Qui multiplicat gentes & perdit eas: & ſubuerſas in itegrũ reſtituit. Qui immutat cor principũ populi terre: & decipit eos vt fruſtra incedãt per inuiũ. Palpabũt quaſi in tenebris: & nõ in luce: & errare eos faciet quaſi ebrios. 13.

Ecce omĩa hec vidit oculus meꝰ: & audiuit auris mea: & itellexi ſingula. Scdm ſciẽtiam veſtrã & ego noui: nec inferior vrĩ ſum. Sed tñ ad oīpotẽtẽ loquar: & diſputare cũ deo cupio: prius vos oſtẽdens fabricatores mendatii: & cultores puerſorũ dogmatũ. Atq; vtinã taceretis. vt putaremini eſſe ſapiẽtes. Audite ergo correctiones meas: & iudiciũ labiorum meorum ccc

לשדדים ובטחות למרגיזי אל
לאשר הביא אלוה בידו׃ ואולם
שאל נא בהמות ותרך ועוף
השמים ויגד לך׃ או שיח לארץ
ותרך ויספרו לך דגי הים׃ מי
לא ידע בכל אלה כי יד יהוה
עשתה זאת׃ אשר בידו נפש כל
חי ורוח כל בשר איש׃ הלא
אזן מלין תבחן וחיך אכל יטעם
לו׃ בישישים חכמה וארך ימים
תבונה׃ עמו חכמה וגבורה לו
עצה ותבונה׃ הן יהרוס ולא יבנה
יסגר על איש ולא יפתח׃ הן
יעצר במים ויבשו וישלחם
ויהפכו ארץ׃ עמו עז ותושיה
לו שגג ומשגה׃ מוליך יועצים
שולל ושפטים יהולל׃ מוסר
מלכים פתח ויאסר אזור במתניהם׃
מוליך כהנים שולל ואיתנים
יסלף׃ מסיר שפה לנאמנים
וטעם זקנים יקח׃ שופך בוז על
נדיבים ומזיח אפיקים רפה׃
מגלה עמקות מני חשך ויצא
לאור צלמות׃ משגיא לגוים ויאבדם
שטח לגוים וינחם׃ מסיר לב
ראשי עם הארץ ויתעם בתהו
לא דרך׃ ימששו חשך ולא אור
ויתעם כשכור׃
הן כל ראתה עיני שמעה אזני
ותבן לה׃ כדעתכם ידעתי גם אני
לא נפל אנכי מכם׃ אולם אני
אל שדי אדבר והוכח אל אל
אחפץ׃ ואולם אתם טפלי שקר
רפאי אליל כלכם׃ מי יתן החרש
תחרישון ותהי לכם לחכמה׃
שמעו נא תוכחתי ורבות שפתי

רגז
בוא אלה
אלם ירה
נגד שוח
ספר דגה
עשה
חיה
מלל בחן
ישש יום
בין גבר
יעץ הרס
בנה סגר
פתח עצר
שלח הפך
עזז ישה
שגה הלך
יעץ הלל
יסר אסר
אזר
שלל
סלף סור
אמן לקח
נדב מחח
אפק גלה
שגא
אבד
נחם סור
תעה תהה
משש
שכר
Cap. xiij.
ראה בין
ידע
אלם
דבר יכח
חפץ
אלל נתן
חרש היה
רוב שפה

Digitized by Google

הַקְשִׁיבוּ׃ הֲלָאֵל תְּדַבְּרוּ עַוְלָה קָשַׁב
וְלוֹ תְּדַבְּרוּ רְמִיָּה׃ הֲפָנָיו תִּשָּׂאוּן רָמָה פָּנָה
אִם לָאֵל תְּרִיבוּן׃ הֲטוֹב כִּי יַחְקֹר נָשָׂא
אֶתְכֶם אִם כְּהָתֵל בֶּאֱנוֹשׁ תְּהָתֵלּוּ רִיב חָקַר
בוֹ׃ הוֹכֵחַ יוֹכִיחַ אֶתְכֶם אִם בַּסֵּתֶר אֱנַשׁ
פָּנִים תִּשָּׂאוּן׃ הֲלֹא שְׂאֵתוֹ תְּבַעֵת נָשָׂא בָּעַת
אֶתְכֶם וּפַחְדּוֹ יִפֹּל עֲלֵיכֶם׃ זִכְרֹנֵיכֶם נָפַל
מִשְׁלֵי אֵפֶר לְגַבֵּי חֹמֶר גַּבֵּיכֶם׃ גַּב
הַחֲרִישׁוּ מִמֶּנִּי וַאֲדַבְּרָה אָנִי וְיַעֲבֹר חָרַשׁ עָבַר
עָלַי מָה׃ עַל מָה אֶשָּׂא בְשָׂרִי בְשִׁנָּי נָשָׂא שֵׁן
וְנַפְשִׁי אָשִׂים בְּכַפִּי׃ הֵן יִקְטְלֵנִי שׂוּם קָטַל
לוֹ אֲיַחֵל אַךְ דְּרָכַי אֶל פָּנָיו יָחַל פָּנָה
אוֹכִיחַ׃ גַּם הוּא לִי לִישׁוּעָה כִּי יָכַח יָשַׁע
לֹא לְפָנָיו חָנֵף יָבֹא׃ שִׁמְעוּ שָׁמוֹעַ בּוֹא
מִלָּתִי וְאַחְוָתִי בְּאָזְנֵיכֶם׃ הִנֵּה מָלַל חָוָה
נָא עָרַכְתִּי מִשְׁפָּט יָדַעְתִּי כִּי שָׁפַט
אֲנִי אֶצְדָּק׃ מִי הוּא יָרִיב עִמָּדִי צָדַק רִיב
כִּי עַתָּה אַחֲרִישׁ וְאֶגְוָע׃ אַךְ שְׁתַּיִם חָרַשׁ גָּוַע
אַל תַּעַשׂ עִמָּדִי אָז מִפָּנֶיךָ לֹא עָשָׂה פָּנָה
אֶסָּתֵר׃ כַּפְּךָ מֵעָלַי הַרְחַק וְאֵמָתְךָ סָתַר רָחַק
אַל תְּבַעֲתַנִּי׃ וּקְרָא וְאָנֹכִי אֶעֱנֶה בָּעַת עָנָה
אוֹ אֲדַבֵּר וַהֲשִׁיבֵנִי׃ כַּמָּה לִי עֲוֹנוֹת דָּבַר שׁוּב
וְחַטָּאוֹת פִּשְׁעִי וְחַטָּאתִי הוֹדִיעֵנִי׃ עָוָה יָדַע
לָמָּה פָנֶיךָ תַסְתִּיר וְתַחְשְׁבֵנִי חָשַׁב
לְאוֹיֵב לָךְ׃ הֶעָלֶה נִדָּף תַּעֲרוֹץ אָיַב עָרַץ
וְאֶת קַשׁ יָבֵשׁ תִּרְדֹּף׃ כִּי תִכְתֹּב רָדַף כָּתַב
עָלַי מְרֹרוֹת וְתוֹרִישֵׁנִי עֲוֹנוֹת נְעוּרָי׃ יָרַשׁ
וְתָשֵׂם בַּסַּד רַגְלַי וְתִשְׁמוֹר כָּל נָעַר שׂוּם
אָרְחוֹתָי עַל שָׁרְשֵׁי רַגְלַי תִּתְחַקֶּה׃ שָׁמַר חָקָה
וְהוּא כְּרָקָב יִבְלֶה כְּבֶגֶד אֲכָלוֹ עָשׁ׃ בָּלָה

Cap. xiiij.

אָדָם יְלוּד אִשָּׁה יָלַד אִישׁ
קְצַר יָמִים וּשְׂבַע רֹגֶז׃ כְּצִיץ יָצָא יוֹם
וַיִּמָּל וַיִּבְרַח כַּצֵּל וְלֹא יַעֲמוֹד׃ אַף נָמַל בָּרַח
עַל זֶה פָּקַחְתָּ עֵינֶיךָ וְאֹתִי תָבִיא עָמַד בּוֹא
בְמִשְׁפָּט עִמָּךְ׃ מִי יִתֵּן טָהוֹר מִטָּמֵא שָׁפַט נָתַן
לֹא אֶחָד׃ אִם חֲרוּצִים יָמָיו מִסְפַּר טָהַר יוֹם סָפַר

attendite. Nūquid deus
indiget vestro mēdatio:
vt p illo loqmini dolos?
Nunqd faciē ei9 accipitis
& p deo iudicare nitimi
ni? Aut placebit ei quē ce
lare nihil pōt: aut deci-
pietur vt hō vris fraudu
lentiis? Ipse vos arguet:
quoniam in abscondito
faciē ei9 accipitis. Statim
vt se ɔmouerit turbabit
vos: & terror ei9 irruet
super vos. Memoria vra
cōpabitur cineri: & re-
digētur in lutū ceruices
vestre. Tacete paulisper:
vt loquar quodcunq
mihi mens suggesserit:
q̄re lacero carnes meas
dētib9 meis: & aīam meā
porto in manib9 meis?
Etiam si occiderit me in
ipso sperabo. Veruntn̄
vias meas in conspectu
ei9 arguā: & ipse erit sal
uator me9. Nō eñi veni
et in cōspectu ei9 ois hy
pocrita. Audite s̄monē
meū: & enigma a p̄cipite
aurib9 vris. Si fuero iu
dicat9: scio q̄ iust9 inue-
niar. Quis ē q iudicetur
mecum? Veniat. Quare
tacens consumor? Duo
tantum ne facias mihi
& tunc a facie tua non
abscondar. Manū tuā
longe fac a me & formi
do tua non me terreat.
voca me & ego rn̄debo
tibi: aut certe loqr: & tu
rn̄de mihi. Quātas hēo
iniqtates & pcā: scelera
mea & delicta mea ostēde
mihi. Cur faciē tuā ab-
scondis & arbitraris me
inimicū tuū? Cōtra foliū
qd vento rapitur ostēdis
potentiā tuā: & stipulam
siccā persequris. Scribis
eñi cōtra me amaritudi
nes: & cōsumere me vis
pctis adolescentie mee.
Posuisti in neruo pedē
meū: & obseruasti oēs
semitas meas: & vestigia
pedū meoꝝ cōsiderasti.
Qui q̄si putredo cōsu-
mēdus sū: & q̄si vestimētū
qd comeditur a tinea. 14

Homo nat9 de mulie
re: breui viuēs tpe
repletur multis miseriis.
Qui q̄si flos egreditur
& cōteritur: & fugit ve
lut vmbra: & nunq̄ i eo-
dē statu p̄manet. Et di
gnū duci sup huiuscemo
di apire oculos tuos: &
adducere cū tecū in iudi
ciū? Quis pōt facere mū
dū de imūdo cōceptū se-

attēdite. nūqd nō. corā dn̄o loquimini:
προσέχετε. πότερον οὐ κατέναντι κυρίου λαλεῖτε,
corā aūt eo dicitis dolū: nūqd verebimini: B
ἔναντι δὲ αὐτοῦ φθέγγεσθε δόλον; ἢ ὑποστελεῖσθε,
vos aūt ipi iudices estis. bonū si inuestigauerit
ὑμεῖς δὲ αὐτοὶ κριταὶ γίνεσθε. καλόν γε ἐὰν ἐξιχνιάσῃ ὑ-
vos: si eñ oīa facietes addetis ei
μᾶς, εἰ γὰρ τὰ πάντα ποιοῦντες προστεθήσεσθε αὐτῷ,
nihilo min9 redarguet vos. si aūt & latēter vult9
οὐδέν τι ἧσσον ἐλέγξει ὑμᾶς. εἰ δὲ καὶ κρυφῇ πρόσωπα
mirabimini: nūqd nō reuolutio ei9 versabit vos:
θαυμάσετε, πότερον οὐχὶ δῖνα αὐτοῦ στροβήσει ὑμᾶς;
timor aūt ab eo irruet in vos: recedet
φόβος δὲ παρ' αὐτοῦ ἐπιπεσεῖται ὑμῖν, ἀποβήσεται
aūt a vobis elatio tanq̄ cinis: at corp9 luteū:
δὲ ὑμῶν τὸ γαυρίαμα ἴσον σποδῷ, τὸ δὲ σῶμα πήλινον,
obmutescite vt loquar & quiescā a furore: acci
κωφεύσατε ἵνα λαλήσω καὶ ἀναπαύσωμαι θυμοῦ, ἀνα-
piens carnes meas dentib9: aīam aūt meā po C
λαβὼν τὰς σάρκας μου τοῖς ὀδοῦσι, ψυχὴν δέ μου θή-
nā in manu mea. si me ceperit potēs qm̄ &
σω ἐν χειρί μου. ἐάν με χειρώσηται ὁ δυνάστης ἐπεὶ καὶ
p̄nceps ē: p̄fecto loquar & redarguā corā ipo: &
ἦρκται, ἦ μὴν λαλήσω καὶ ἐλέγξω ἐναντίον αὐτοῦ, καὶ
hoc mihi euadet in salutē: nō eñ corā
τοῦτό μοι ἀποβήσεται εἰς σωτηρίαν, οὐ γὰρ ἐναντίον
eo dol9 ingredietur. audite audite ver
αὐτοῦ δόλος εἰσελεύσεται. ἀκούσατε ἀκούσατε τὰ ῥή-
ba mea: renūciabo eñ vobis audiētib9. ecce ego
ματά μου, ἀναγγελῶ γὰρ ὑμῶν ἀκουόντων. ἰδοὺ ἐγὼ
p̄pe sū iuditio meo: noui ego q̄ iust9 ap-
ἐγγύς εἰμι τοῦ κρίματός μου, οἶδα ἐγὼ ὅτι δίκαιος ἀνα-
parebo. qs eñ est q iudicabit mihi: qm̄ nūc ob-
φανοῦμαι. τίς γάρ ἐστιν ὁ κριθησόμενός μοι, ὅτι νῦν κω-
mutescā & deficiā? duob9 aūt me vteris: tūc a
φεύσω καὶ ἐκλείψω; δυεῖν δέ μοι χρήσῃ, τότε ἀπὸ τοῦ
facie tua nō abscōdar. manū a me abstine: Infra. 14.c.
προσώπου σου οὐ κρυβήσομαι. τὴν χεῖρα ἀπ' ἐμοῦ ἀπέχου,
& timor tu9 ne me terreat. postea vocabis: D
καὶ ὁ φόβος σου μή με καταπλησσέτω. εἶτα καλέσεις,
ego aūt tibi obediā: aut loqueris: ego aūt tibi da-
ἐγὼ δέ σοι ὑπακούσομαι, ἢ λαλήσεις, ἐγὼ δέ σοι δώ-
bo respōsum. quot sunt peccata & ini-
σω ἀνταπόκρισιν. πόσαι εἰσὶν αἱ ἁμαρτίαι καὶ αἱ ἀνο-
quitates mee: doce me q̄ sūt: cur a me abscōderis:
μίαι μου, δίδαξόν με τίνες εἰσί; διατί ἀπ' ἐμοῦ κρύπτῃ;
putasti aūt me cōtrariū tibi: aut tanq̄ foliū qd mouet
ἥγησαι δέ με ὑπεναντίον σοι, ἢ ὡς φύλλον κινούμενον
a vēto vereberis: aut sicut feno qd fert a spi-
ὑπὸ ἀνέμου εὐλαβηθήσῃ, ἢ ὡς χόρτῳ φερομένῳ ὑπὸ πνεύ-
ritu ɔtrapositus es mihi: qm̄ scripsisti ɔtra me ma-
ματος ἀντίκεισαί μοι, ὅτι κατέγραψας κατ' ἐμοῦ κα-
la. circūposuisti aūt mihi iuuētutis pctā: posuisti aūt meū
κά. περιέθηκας δέ μοι νεότητος ἁμαρτίας, ἔθου δέ μου
pedē in īpedimēto: obseruasti aūt mea oīa opa:
τὸν πόδα ἐν κωλύματι, ἐφύλαξας δέ μου πάντα τὰ ἔργα,
in aūt radices pedū meoꝝ venisti: qd veterascit sicut vter:
εἰς δὲ ῥίζας ποδῶν μου ἀφίκου, ὃ παλαιοῦται ἴσα ἀσκῷ,
aut sicut vestimētū qd comedit a tinea.
ἢ ὥσπερ ἱμάτιον σητόβρωτον. Ca. 14.

Mortalis eñ nat9 de muliere breuis vite & replet9 A
Βροτὸς γὰρ γεννητὸς γυναικὸς ὀλιγόβιος καὶ πλήρης
ira: aut sicut flos q floruit decidit: aufugit aūt velut
ὀργῆς, ἢ ὥσπερ ἄνθος ἀνθῆσαν ἐξέπεσεν, ἀπέδρα δὲ ὥσπερ
vmbra & nō stetit: nō & hui9 rōnē fecisti: &
σκιὰ καὶ οὐ μὴ στῇ, οὐχὶ καὶ τούτου λόγον ἐποιήσω, καὶ
hūc fecisti ingredi corā te in iuditio. qs
τοῦτον ἐποίησας εἰσελθεῖν ἐνώπιόν σου ἐν κρίματι. τίς
eñ mūd9 erit a sorde? sed null9: si & vn9
γὰρ καθαρὸς ἔσται ἀπὸ ῥύπου; ἀλλ' οὐδείς, ἐὰν καὶ μία
dies vita ei9 in terra. nūerabiles aūt
ἡμέρα ὁ βίος αὐτοῦ ἐπὶ τῆς γῆς. ἀριθμητοὶ δὲ

Digitized by Google

mēſes ei⁹ apud te. in tēpus poſuiſti ⁊ nō trāſgrediat:
μῆνες αὐτοῦ παρὰ σοί. εἰς χρόνον ἔθου καὶ οὐ μὴ ὑπερβῇ,
recede ab eo vt qeſcat: ⁊ letificabit vitā ſi=
B ἀπόστα ἀπ᾽ αὐτοῦ ἵνα ἡσυχάσῃ, καὶ εὐδοκήσει τὸν βίον ὥσ-
cut mercenari⁹. eſt em̄ arbori ſpes: ſi em̄ pciſa fuerit:
περ ὁ μισθωτός. ἔστι γὰρ δένδρῳ ἐλπίς, ἐὰν γὰρ κοπῇ,
adhuc pullulabit: ⁊ ram⁹ ei⁹ nō deficiet. ſi
ἔτι ἐπανθήσει, καὶ ὁ ῥάδαμνος αὐτοῦ οὐ μὴ ἐκλείπῃ. ἐὰν
em̄ ſenuerit: in terra radix ei⁹: in āt petra mortua
γὰρ γηράσῃ, ἐν γῇ ἡ ῥίζα αὐτοῦ, ἐν δὲ πέτρᾳ τελευτή-
fuerit: trūcus ei⁹ ab odore aque germinabit. fa
σῃ, τὸ στέλεχος αὐτοῦ ἀπὸ ὀσμῆς ὕδατος ἀνθήσει. ποι-
ciet aūt meſſē ſicut noua plāta: vir āt cū mortu⁹ fuerit abi
ήσει δὲ θερισμὸν ὥσπερ νεόφυτον, ἀνὴρ δὲ τελευτήσας ᾤ-
uit: poſtq̄ cecidit āt mortalis nō āpli⁹ eſt. tpore em̄ rare
χετο, πεσὼν δὲ βροτὸς οὐκ ἔτι ἐστί. χρόνῳ γὰρ σπανί-
ſcit mare: fluui⁹ āt deſolatus aruit: homo
ζεται θάλασσα, ποταμὸς δὲ ἐρημωθεὶς ἐξηράνθη, ἄνθρωπος
āt poſtq̄ dormierit nō reſurget: duſq; celū nō ꝯſutū ſit ⁊
δὲ κοιμηθεὶς οὐ μὴ ἀναστῇ, ἕως ἂν ὁ οὐρανὸς οὐ μὴ συρραφῇ· καὶ
C nō excitabunt de ſomno ſuo. vtinā em̄ in iferno
οὐκ ἐξυπνισθήσονται ἐξ ὕπνου αὐτῶν. εἰ γὰρ ὄφελον ἐν ᾅδῃ
me ſuaſſes: abſcōdiſſes āt me donec ceſſaſſet tu⁹ fu=
μ᾽ ἐφύλαξας, ἔκρυψας δέ με ἕως ἂν παύσηταί σου ἡ ὀρ-
ror: ⁊ ꝯſtituas mihi tēp⁹ in quo memoriā mei facias. ſi em̄
γή, καὶ τάξῃ μοι χρόνον ἐν ᾧ μνείαν μου ποιήσῃ. ἐὰν γὰρ
mortu⁹ fuerit homo viuet poſtq̄ ꝯſumauerit dies
ἀποθάνῃ ἄνθρωπος ζήσεται συντελέσας τὰς ἡμέρας τοῦ
vite ſue. expectabo duſq; rurſus fiā. poſtea vocabis:
βίου αὐτοῦ. ὑπομενῶ ἕως πάλιν γένωμαι. εἶτα καλέσεις,
ego aūt tibi obediā: at opa manuū tuarū ne
ἐγὼ δέ σοι ὑπακούσομαι, τὰ δὲ ἔργα τῶν χειρῶν σου μὴ
repellas. nūeraſti aūt mea ſtudia: ⁊ nō
ἀποποιοῦ. ἠρίθμησας δέ μου τὰ ἐπιτηδεύματα, καὶ οὐ
D pterijt te aliqd peccatorū meorū. ſignaſti āt
3.15.c. Infra. 39.c. μὴ παρέλθῃ σε οὐδὲν τῶν ἁμαρτιῶν μου. ἐσφράγισας δέ
meas iniqtates in marſuppio: adnotaſti aūt ſiqd inuit⁹
μου τὰς ἀνομίας ἐν βαλαντίῳ, ἐπεσημήνω δὲ εἴ τι ἄκων
traſgreſſ⁹ ſū. ⁊ verūtn̄ mōs cadēs decidet: ⁊ petra
παρέβην. καὶ πλὴν ὄρος πῖπτον διαπεσεῖται, καὶ πέτρα
ſeneſcet de loco ſuo. lapides cauauerūt aque
παλαιωθήσεται ἐκ τοῦ τόπου αὐτῆς. λίθους ἐλέαναν ὕδα-
⁊ demerſerūt aque ſupina cumuli terre.
τα, καὶ κατέκλυσεν ὕδατα ὕπτια τοῦ χώματος τῆς γῆς.
⁊ expectationē hoīs pdidiſti. expuliſti eū in finē
καὶ ὑπομονὴν ἀνθρώπου ἀπώλεσας. ὦσας αὐτὸν εἰς τέλος
⁊ abiuit. impoſuiſti ei faciē ⁊ emiſiſti.
καὶ ᾤχετο. ἐπέστησας αὐτῷ τὸ πρόσωπον καὶ ἐξαπέστειλας.
multis āt exiſtētibus filijs ei⁹: nō nouit: ſi q;
πολλῶν δὲ γενομένων τῶν υἱῶν αὐτοῦ, οὐκ οἶδεν, ἐάν τε
pauci fuerint: nō ſcit. ſed carnes ei⁹ do
ὀλίγοι γένωνται, οὐκ ἐπίσταται. ἀλλ᾽ ἢ αἱ σάρκες αὐτοῦ ἤλ-
luerūt: at aīa ei⁹ plorauit:
γησαν, ἡ δὲ ψυχὴ αὐτοῦ ἐπένθησεν,

Ca.15.

Reſpōdēs āt eliphaz themanites dicit: num=
A Ὑπολαβὼν δὲ Ἐλιφὰζ ὁ Θαιμανίτης λέγει, πότε-
qd ſapiēs reſpōſum dabit intellect⁹ ſpūs: ⁊
ρον σοφὸς ἀπόκρισιν δώσει συνέσεως πνεύματος, καὶ
impleuit laborē vētris: arguēs in verbis qb⁹ nō oportet.
ἐνέπλησε πόνον γαστρός, ἐλέγχων ἐν ῥήμασιν οἷς οὐ δεῖ,
in ſmonib⁹ qb⁹ nulla vtilitas: nō ⁊ tu expuliſti timorē:
ἐν λόγοις οἷς οὐδὲν ὄφελος, οὐ καὶ σὺ ἀπεποιήσω φόβον,
cōſumaſti āt verba talia corā dn̄o:
συνετελέσω δὲ ῥήματα τοιαῦτα ἐναντίον τοῦ κυρίου;
reus es verbis oris tui: nō diſcreuiſti verba potē
ἔνοχος εἶ ῥήμασι στόματός σου, οὐ διέκρινας ῥήματα δυνα-
tū: redarguat te tuū os: ⁊ nō ego: at labia
στῶν; ἐλέγξαι σε τὸ σὸν στόμα, καὶ μὴ ἐγώ, τὰ δὲ χείλη
tua teſtimoniū dēt ꝯtra te: qd em̄ nūqd pmus homi=
σου καταμαρτυρήσουσί σου, τί γὰρ μὴ πρῶτος ἀνθρώ-
nū natus es: aut āte colles
πων ἐγεννήθης; ἢ πρὸ θινῶν

mine? Nōne tu q̄ ſol⁹ es? breues dies hoīs ſunt: nūerus mēſiū eius apud te ē. Cōſtituiſti termīos eius: q̄ pterirī nō poterit. Recede paululū ab eo: vt qeſcat donec optata veniāt: & ſicut mercenarii dies eius. Lignū hēt ſpē: ſi pciſū fuerit: rurſum vireſcit: & rami eius pullulant. Si ſenuerit in terra radix ei⁹: & in puluere emortuus fuerit trūcus illi⁹: ad odorē aq̄ germinabit: & faciet comā q̄ſi cū primū plātatū eſt. Hō vero cū mortu⁹ fuerit: & nudatus atq; cōſūptus: vbi q̄ſo ē? Quō ſi recedāt aq̄ de mari: & fluui⁹ vacuefactus areſcat: ſic hō cū dormierit nō reſurget. Donec attera tur celū non euigilabit: nec cōſurget de ſomno ſuo. Quis mihi hoc tribuat vt in iferno ptegas me: & abſcondas me do nec ptrāſeat furor tu⁹: & cōſtituas mihi tps in q̄ recorderis mei. Putaſne mortu⁹ hō rurſū viuet? Cūctis dieb⁹ qbus nūc milito expecto dōec veniat imutatio mea. Vocabis me: & ego rn̄debo tibi: operi manuū tuarū porriges dexterā. Tu q̄dē greſſus meos dinumeraſti: ſed pce pctis meis. Signaſti q̄ſi i ſacculo delicta mea: ſed curaſti iniqtatē meā. Mons cades defluit: & ſaxū transfertur de loco ſuo. Lapides excauāt aq̄: & alluuione paulatī tra cōſumitur: & hoēs ergo ſilr pdes? Roboraſti eū paululū vt in ppetuū trāſiret: imutabis faciē ei⁹ & emittes eū. ſiue nobiles fuerit filii eius ſiue ignobiles: non itelliget. Attn̄ caro eius dū viuet dolebit: & aīa illi⁹ ſr ſemetipō lugebit.

Rn̄dens āt eliphaz 15. themanites: dixit. Nūqd ſapiēs rn̄debit q̄ſi in vētū loq̄ns: & iplebit ardore ſtomachū ſuū? Arguis verbis eū q̄ nō eſt eq̄lis tibi & loq̄ris qđ tibi nō expedit. Quātū in te ē euacuaſti timorē: & abſtuliſti preces corā deo. Docuit enī iniqtas tua os tuū: & imitaris līguā blaſphemātiū. Condēnabit te os tuū: & nō ego & labia tua rn̄debūt tibi. Nūqd prim⁹ hō tu nat⁹ es: & an̄ oēs colles

חֳדָשָׁיו אִתָּךְ חֻקָּו עָשִׂיתָ וְלֹא	עשה
יַעֲבֹר׃ שְׁעֵה מֵעָלָיו וְיֶחְדָּל עַד	עבר חדל
יִרְצֶה כְּשָׂכִיר יוֹמוֹ׃ כִּי יֵשׁ לָעֵץ	רצה שכר
תִּקְוָה אִם יִכָּרֵת וְעוֹד יַחֲלִיף וְיֹנַקְתּוֹ	קוה כרת
לֹא תֶחְדָּל׃ אִם יַזְקִין בָּאָרֶץ שָׁרְשׁוֹ	חלף זקן
וּבֶעָפָר יָמוּת גִּזְעוֹ׃ מֵרֵיחַ מַיִם יַפְרִחַ	מות פרח
וְעָשָׂה קָצִיר כְּמוֹ נָטַע׃ וְגֶבֶר יָמוּת	קצר
וַיֶּחֱלָשׁ וַיִּגְוַע אָדָם וְאַיּוֹ׃ אָזְלוּ	חלש גוע
מַיִם מִנִּי יָם וְנָהָר יֶחֱרַב וְיָבֵשׁ׃	אזל חרב
וְאִישׁ שָׁכַב וְלֹא יָקוּם עַד בִּלְתִּי	קום
שָׁמַיִם לֹא יָקִיצוּ וְלֹא יֵעֹרוּ מִשְּׁנָתָם׃	קוץ עור
מִי יִתֵּן בִּשְׁאוֹל תַּצְפִּנֵנִי תַּסְתִּירֵנִי	ישן נתן
עַד שׁוּב אַפֶּךָ תָּשִׁית לִי חֹק	שאל צפן
וְתִזְכְּרֵנִי׃ אִם יָמוּת גֶּבֶר הֲיִחְיֶה כָּל	סתר שות
יְמֵי צְבָאִי אֲיַחֵל עַד בּוֹא חֲלִיפָתִי׃	זכר חיה
תִּקְרָא וְאָנֹכִי אֶעֱנֶךָּ לְמַעֲשֵׂה יָדֶיךָ	יום יחל
תִכְסֹף׃ כִּי עַתָּה צְעָדַי תִּסְפּוֹר לֹא	חלף קרא
תִשְׁמוֹר עַל חַטָּאתִי׃ חָתֻם בִּצְרוֹר	ענה עשה
פִּשְׁעִי וַתִּטְפֹּל עַל עֲוֹנִי׃ וְאוּלָם	כסף ספר
הַר נוֹפֵל יִבּוֹל וְצוּר יֶעְתַּק מִמְּקֹמוֹ׃	שמר צרר
אֲבָנִים שָׁחֲקוּ מַיִם תִּשְׁטֹף	טפל אלם
סְפִיחֶיהָ עֲפַר אֶרֶץ וְתִקְוַת	נבל עתק
אֱנוֹשׁ הֶאֱבַדְתָּ׃ תִּתְקְפֵהוּ לָנֶצַח	קום שחק
וַיַּהֲלֹךְ מְשַׁנֶּה פָנָיו וַתְּשַׁלְּחֵהוּ׃	ספח קוה
יִכְבְּדוּ בָנָיו וְלֹא יֵדָע וְיִצְעֲרוּ	אנש אבד
וְלֹא יָבִין לָמוֹ׃ אַךְ בְּשָׂרוֹ עָלָיו	תקף הלך
יִכְאָב וְנַפְשׁוֹ עָלָיו תֶּאֱבָל׃	שנה פנה
	שלח כבד
	צער בין
	כאב אבל
וַיַּעַן אֱלִיפַז הַתֵּימָנִי	Cap. xv.
וַיֹּאמַר׃ הֶחָכָם יַעֲנֶה דַעַת רוּחַ וִימַלֵּא	ענה אמר
קָדִים בִּטְנוֹ׃ הוֹכֵחַ בְּדָבָר לֹא	ידע מלא
יִסְכּוֹן וּמִלִּים לֹא יוֹעִיל בָּם׃ אַף	קדם יכח
אַתָּה תָּפֵר יִרְאָה וְתִגְרַע שִׂיחָה	סכן מלל
לִפְנֵי אֵל׃ כִּי יְאַלֵּף עֲוֹנְךָ פִיךָ	יעל פור
וְתִבְחַר לְשׁוֹן עֲרוּמִים׃ יַרְשִׁיעֲךָ	גרע שוח
פִיךָ וְלֹא אָנִי וּשְׂפָתֶיךָ יַעֲנוּ בָךְ׃	פנה אלף
הֲרִאישׁוֹן אָדָם תִּוָּלֵד וְלִפְנֵי גְבָעוֹת	פה בחר
	עדם רשע
	שפה ראש
	ילד

Digitized by Google

חוֹלָלְתָּ׃ הַבְסוֹד אֱלוֹהַּ תִּשְׁמָע
וְתִגְרַע אֵלֶיךָ חָכְמָה׃ מַה יָּדַעְתָּ וְלֹא
נֵדָע תָּבִין וְלֹא עִמָּנוּ הוּא׃ גַּם שָׂב
גַּם יָשִׁישׁ בָּנוּ כַּבִּיר מֵאָבִיךָ יָמִים׃
הַמְעַט מִמְּךָ תַּנְחֻמוֹת אֵל וְדָבָר
לָאַט עִמָּךְ׃ מַה יִּקָּחֲךָ לִבֶּךָ וּמַה
יִּרְזְמוּן עֵינֶיךָ׃ כִּי תָשִׁיב אֶל אֵל
רוּחֶךָ וְהוֹצֵאתָ מִפִּיךָ מִלִּין׃ מָה
אֱנוֹשׁ כִּי יִזְכֶּה וְכִי יִצְדַּק יְלוּד אִשָּׁה׃
הֵן בִּקְדֹשָׁיו לֹא יַאֲמִין וְשָׁמַיִם לֹא
זַכּוּ בְעֵינָיו׃ אַף כִּי נִתְעָב וְנֶאֱלָח
אִישׁ שֹׁתֶה כַמַּיִם עַוְלָה׃ אֲחַוְךָ שְׁמַע
לִי וְזֶה חָזִיתִי וַאֲסַפֵּרָה׃ אֲשֶׁר
חֲכָמִים יַגִּידוּ וְלֹא כִחֲדוּ מֵאֲבֹתָם׃
לָהֶם לְבַדָּם נִתְּנָה הָאָרֶץ וְלֹא
עָבַר זָר בְּתוֹכָם׃ כָּל יְמֵי רָשָׁע הוּא
מִתְחוֹלֵל וּמִסְפַּר שָׁנִים נִצְפְּנוּ
לֶעָרִיץ׃ קוֹל פְּחָדִים בְּאָזְנָיו בַּשָּׁלוֹם
שׁוֹדֵד יְבוֹאֶנּוּ׃ לֹא יַאֲמִין שׁוּב מִנִּי
חֹשֶׁךְ וְצָפוּי הוּא אֱלֵי חָרֶב׃ נֹדֵד
הוּא לַלֶּחֶם אַיֵּה יָדַע כִּי נָכוֹן בְּיָדוֹ
יוֹם חֹשֶׁךְ׃ יְבַעֲתֻהוּ צַר וּמְצוּקָה
תִּתְקְפֵהוּ כְּמֶלֶךְ עָתִיד לַכִּידוֹר׃ כִּי
נָטָה אֶל אֵל יָדוֹ וְאֶל שַׁדַּי יִתְגַּבָּר׃
יָרוּץ אֵלָיו בְּצַוָּאר בַּעֲבִי גַּבֵּי
מָגִנָּיו׃ כִּי כִסָּה פָנָיו בְּחֶלְבּוֹ וַיַּעַשׂ
פִּימָה עֲלֵי כָסֶל׃ וַיִּשְׁכֹּן עָרִים
נִכְחָדוֹת בָּתִּים לֹא יֵשְׁבוּ לָמוֹ אֲשֶׁר
הִתְעַתְּדוּ לְגַלִּים׃ לֹא יֶעְשַׁר וְלֹא
יָקוּם חֵילוֹ וְלֹא יִטֶּה לָאָרֶץ מִנְלָם׃
לֹא יָסוּר מִנִּי חֹשֶׁךְ יֹנַקְתּוֹ תְּיַבֵּשׁ
שַׁלְהָבֶת וְיָסוּר בְּרוּחַ פִּיו׃ אַל
יַאֲמֵן בַּשָּׁו נִתְעָה כִּי שָׁוְא תִּהְיֶה
תְמוּרָתוֹ׃ בְּלֹא יוֹמוֹ תִּמָּלֵא
וְכִפָּתוֹ לֹא רַעֲנָנָה׃ יַחְמֹס כַּגֶּפֶן
בִּסְרוֹ וְיַשְׁלֵךְ כַּזַּיִת נִצָּתוֹ׃

שמע
ידע בין
שוב ישש
כבר יום
מן נחם
לקח
רזם שוב
יצא פה
מלל אנש
זכה צדק
ילד איש
אמן תעב
אלח חוה
חזה ספר
נגד
בדד
יום
חול ספר
שנה צפן
ערץ שלם
שדד בוא
צפה
כון
בעת צור
צוק תקף
עתד כדר
גבר רוץ
צור עבה
גן גנן כסה
עשה שכן
עיר כחד
בית עתד
עשר קום
נטה נלה
סור
יבש פה
אמן שוא
תעה היה
מיר מלא
כפף חמס
שלך נוץ

formatus? Nunquid cōſiliū dei audiſti: & inferior te erit eius ſapiētia? Quid noſti quod ignoremus: quid intelligis quod neſciamus? Et ſenes & antiqui ſunt in nobis multo vetuſtiores quam patres tui. Nunquid grāde eſt vt cōſoletur te deus? ſed verba tua praua hoc phibēt. Quid te eleuat cor tuū: & quaſi magna cogitās: attonitos habes oculos? Quid tumet cōtra deū ſpūs tuus vt pferas de ore tuo huiuſcemodi ſermones? Quid eſt homo vt immaculatus ſit: & vt iuſtus appareat natus de muliere? Ecce inter ſctōs eius nemo immutabilis: & celi nō ſūt mūdi in cōſpectu eius: quāto magis abhoīabilis & inutilis homo: qui bibit quaſi aquā iniquitatē. Oſtēdā tibi audi me: quod vidi narrabo tibi. Sapiētes cōfitētur: & nō abſcondūt patres ſuos. Quibus ſolis data eſt terra: & nō trāſiuit alienus per eos. Cūctis diebus ſuis impius ſuperbit: & numerus annorum incertus eſt tyrānidis eius. Sonitus terroris ſemper in auribus illius: & cū pax ſit: ille ſemper inſidias ſuſpicatur. Nō credit quod reuerti poſſit de tenebris: circunſpectans vndique gladium. Cum ſe mouerit ad quęrendū panē: nouit quod paratus ſit in manu eius tenebrarum dies. Terrebit eum tribulatio: & āguſtia vallabit eū ſicut regē qui preparatur ad prelium. Tetēdit enim aduerſus deū manū ſuā: & cōtra omnipotentē roboratus eſt. Cucurrit aduerſus eum erecto collo: & pingui ceruice armatus eſt. Operuit faciē eius craſſitudo: & de lateribus eius aruina dependet. Habitauit in ciuitatibus deſolatis: & in domibus deſertis que in cumulos ſunt redacte. Non ditabitur nec perſeuerabit ſubſtantia eius: nec mittet in terra radicē ſuā. Non recedet de tenebris: ramos eius areſaciet flāma: & auferetur ſpū oris ſui. Nō credet fruſtra errore deceptus: quod aliquo precio redimendus ſit. Antequam dies eius impleātur peribit: & manus eius areſcet. Ledetur quaſi vinea in primo flore botrus eius: & quaſi oliua proiciens florem ſuū.

inductus es: ordinem dñi audiſti: in te autem venit
ἐπάγης; σύνταγμα κυρίου ἀκήκοας, εἰς δέ σε ἀφίκετο
ſapiā? quid .n. noſti: quod nō nouimus? aut quid intelligēs: quod
σοφία; τί γὰρ οἶδας, ὃ οὐκ οἴδαμεν; ἢ τί συνιεῖς, ὃ οὐ
nō et nos? et ſenex et antiquus in no
χὶ καὶ ἡμεῖς; καί γε πρεσβύτης καί γε παλαιὸς ἐν ἡ
bis: grauior patre tuo diebus. pauca que pec
μῖν, βαρύτερος τοῦ πατρός σου ἡμέραις. ὀλίγα ὧν ἡ
caſti verberatus es: valde ſupra modum lo
μάρτηκας μεμαστίγωσαι, μεγάλως ὑπερβαλλόντως λε
cutus es. quid auſum eſt cor tuum: aut quid tulerunt
λάληκας. τί ἐτόλμησεν ἡ καρδία σου; ἢ τί ἐπήνεγκαν οἱ
oculi tui: quia irā rupiſti corā dño.
ὀφθαλμοί σου; ὅτι θυμὸν ἔρρηξας ἐναντίον τοῦ κυρίου.
protuliſti autem ex ore verba talia. quis .n. exiſtens
ἐξήγαγες δὲ ἐκ στόματος ῥήματα τοιαῦτα. τίς γὰρ ὢν
homo: quia erit irreprehēſibilis: aut vt futurus iuſtus na
βροτός, ὅτι ἔσται ἄμεμπτος; ἢ ὡς ἐσόμενος δίκαιος γεννη
tus de muliere? ſi in ſctis nō credit: celum autem nō
τὸς γυναικός; εἰ κατὰ ἁγίων οὐ πιστεύει, οὐρανὸς δὲ οὐ
mundū corā eo. ſine autem abominatus et impu
καθαρὸς ἐναντίον αὐτοῦ. ἔα δὲ ἐβδελυγμένος καὶ ἀκά
rus vir bibēs iniuſtitiā quaſi potionē. renūciabo autem
θαρτος ἀνὴρ πίνων ἀδικίας ἴσα ποτῷ. ἀναγγελῶ δέ
tibi: audi me: que vtique vidi renūciabo tibi: que ſapiētes
σοι, ἄκουέ μου, ἃ δὴ ἑώρακα ἀναγγελῶ σοι, ἃ σοφοὶ
dicēt: et nō abſcōderunt patres eorum. ipſis autem ſo
ἐροῦσι, καὶ οὐκ ἔκρυψαν πατέρες αὐτῶν. αὐτοῖς δὲ μό
lis data eſt terra: et nō venit alienus in eos. omnis
νοις ἐδόθη ἡ γῆ, καὶ οὐκ ἦλθεν ἀλλογενὴς ἐπ᾽ αὐτούς. πᾶς
vita impij in cura: anni autem numerabiles dati po
ὁ βίος ἀσεβοῦς ἐν φροντίδι, ἔτη δὲ ἀριθμητὰ δεδομένα δυ
tēti. autem timor ipſius in auribus ſuis cum viſus fuerit iam ipſe pacem agere:
νάστῃ. ὁ δὲ φόβος αὐτοῦ ἐν ὠσὶν αὐτοῦ ὅταν δοκῇ ἤδη εἰρηνεύειν,
veniet eius ſubuerſio. nō credat auerſum eſſe
ἥξει αὐτοῦ ἡ καταστροφή. μὴ πιστευέτω ἀποστραφῆναι
a tenebris: deſtinatus eſt enim iam in manus ferri: or
ἀπὸ σκότους. ἐντέταλται γὰρ ἤδη εἰς χεῖρας σιδήρου, κα
dinatus eſt autem in cibos vulturibus. nouit autem in ſe quod ma
τατέτακται δὲ εἰς σῖτα γυψίν. οἶδε δὲ ἐν ἑαυτῷ ὅτι μέ
net in ruinā. dies autem tenebroſa ipſum verſabit: neceſſi
νει εἰς πτῶμα. ἡμέρα δὲ σκοτεινὴ αὐτὸν στροβήσει, ἀνάγ
tas autem et tribulatio ipſum comprehēdet: ſicut dux pre
κη δὲ καὶ θλίψις αὐτὸν καθέξει, ὥσπερ στρατηγὸς πρῶ
fectus cadēs: quia ſuſtulit manus corā dño. cōtra
τοστάτης πίπτων, ὅτι ἦρε χεῖρας ἐναντίον κυρίου. ἔναν
autem omnipotentē ceruicē indurauit. cucurrit autem cō
τι δὲ παντοκράτορος ἐτραχηλίασεν. ἔδραμε δὲ ἐναν
tra eum in iniuria in craſſitudine tergi ſcuti eius: quia
τίον αὐτοῦ ὕβρει ἐν πάχει νώτου ἀσπίδος αὐτοῦ, ὅτι
abſcōdit vultū ſuū in adipe ſuo. et fe
ἐκάλυψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐν στέατι αὐτοῦ. καὶ ἐποί
cit femorale in cruribus. habitet autem ciuitates de
ησε περιστόμιον ἐπὶ τῶν μηρίων. αὐλισθείη δὲ πόλεις ἐρή
ſertas: ingrediatur autem domos inhabitatas. que autem illi preparaue
μους, εἰσέλθοι δὲ οἴκους ἀοικήτους. ἃ δὲ ἐκεῖνοι ἡτοίμα
rūt: alij auferēt. neque ditetur: neque ma
σαν ἄλλοι ἀποίσονται. οὔτε μὴ πλουτισθῇ, οὔτε μὴ μεί
neāt eius facultates. nō mittet in terra vmbrā: ne
νῃ αὐτοῦ τὰ ὑπάρχοντα. οὐ μὴ βάλῃ ἐπὶ γῆς σκιάν, οὐ
que fugiat tenebras: germē eius tabefaciat ventus:
δὲ μὴ ἐκφύγῃ τὸ σκότος, τὸν βλαστὸν αὐτοῦ μαράναι ἄνε
tus: decidat autem eius flos: nō credat quod permanebit:
μος, ἐκπέσοι δὲ αὐτοῦ τὸ ἄνθος, μὴ πιστευέτω ὅτι ὑπο
nebit: inania.n. euadēt ei. inciſio eius ante
μενεῖ, κενὰ γὰρ ἀποβήσεται αὐτῷ. ἡ τομὴ αὐτοῦ πρὸ
tēpus corrūpetur: et ramus eius nō floreſcet:
ὥρας φθαρήσεται, καὶ ὁ ῥάδαμνος αὐτοῦ οὐ μὴ πυκάσῃ
at: comedatur autem tanquam acreſta ante tēpus: decidat autem
σῃ, τρυγηθείη δὲ ὥσπερ ὄμφαξ πρὸ ὥρας, ἐκπέσοι δὲ
ſicut flos oliue.
ὡς ἄνθος ἐλαίας.

testimoniũ eñ impij mors. ignis aũt cõburet domos
μαρτύριον γὰρ ἀσεβοῦς θάνατος. πῦρ δὲ καύσει οἴκους
mũera accipiẽtiũ. i vẽtre aũt capiet dolores: eueniẽt aũt
δωροδεκτῶν. ἐν γαστρὶ δὲ λήψεται ὀδύνας, ἀποβήσεται δὲ
Jo.7. ei vana: at vent⁹ ei⁹ feret dolũ.
Pſal. 9.c. αὐτῷ κενά, ἡ δὲ κοιλία αὐτοῦ ὑποίσει δόλον. Ca.16.
A Reſpõdens aũt iob dicit: audiui talia mul
Ὑπολαβὼν δὲ ἰὼβ λέγει, ἀκήκοα τοιαῦτα πολ-
ta: cõſolatores malorũ oẽs. qd eñ nũqd ordo eſt
λά, παρακλήτορες κακῶν πάντες. τί γὰρ μὴ τάξις ἐστὶ
ꝟbis venti: aut qd moleſtũ erit tibi qm̃ reſpõ
ῥήμασι πνεύματος, ἢ τί παρενοχλήσει σοι ὅτι ἀποκρί-
des: et ego ẜm vos loquar. vtinã ſupponeret aĩa vr̃a
νῃ; κἀγὼ καθ' ὑμᾶς λαλήσω. εἰ ὑπέκειτό γε ἡ ψυχὴ ὑμῶν
pro mea: poſtea inſultabo vobis ꝟbis. ⁊ mouiſſẽ
ἀντὶ τῆς ἐμῆς, εἶτ' ἐναλοῦμαι ὑμῖν ῥήμασι. καὶ ἐκίνησα
vtiqꝫ ſup vos cũ plãctu caput meũ. ſit aũt fortitudo i
ἂν ἐφ' ὑμῶν σὺν πένθει τὴν κεφαλήν μου. εἴη δὲ ἰσχὺς ἐν
ore meo: motũ aũt labiorũ nõ parcã. ſi
τῷ στόματί μου, κίνησιν δὲ χειλέων οὐ φείσομαι. ἐὰν
eñ loquar nõ dolebo vulnus. ſi aũt ⁊ tacuero
γὰρ λαλήσω οὐκ ἀλγήσω τὸ τραῦμα. ἐὰν δὲ καὶ σιωπήσω
qd min⁹ vulnerabor: nũc aũt laceratũ me fecit
τί ἔλαττον τρωθήσομαι; νῦν δὲ κατάκοπόν με πεποίηκε
B fatuũ putridũ: ⁊ adheſit mihi: in teſtimoniũ fa-
μωρὸν σεσηπότα, καὶ ἐπελάβετό μου, εἰς μαρτύριον ἐγε-
ct⁹ ſum: ⁊ ſurrexit i me mẽdaciũ meũ: ẜm faciẽ
νήθην, καὶ ἀνέστη ἐν ἐμοὶ τὸ ψεῦδός μου, κατὰ πρόσωπόν
meã reſpõdit. ira vſus deiecit me: fre
μου ἀνταπεκρίθη. ὀργῇ χρησάμενος κατέβαλέ με, ἔ-
muit in me dentib⁹: ſagitte piratarũ ei⁹
βρυξεν ἐπ' ἐμὲ τοὺς ὀδόντας, βέλη πειρατῶν αὐτοῦ
in me inciderũt. telis oculorũ inſultauit. acuto
ἐπ' ἐμοὶ ἔπεσαν. ἀκίσιν ὀφθαλμῶν ἐνήλατο. ὀξεῖ
C ꝑcuſſit me in genib⁹. vnanimiẽ aũt occurrerũt
ἔπαισέ με ἐπὶ τὰ γόνατα. ὁμοθυμαδὸν δὲ κατέδραμον
in me. tradidit eñ me dñs in man⁹ iniu-
ἐπ' ἐμοί. παρέδωκε γάρ με ὁ κύριος εἰς χεῖρας ἀδί-
ſtorũ in aũt impijs ꝓiecit me. pacificũ diſper-
κων ἐπὶ δὲ ἀσεβέσιν ἔρριψέ με. εἰρηνεύοντα διεσκέ-
ſit me. accipiẽs me capillis euulſit: cõſtituit me
δασέ με. λαβών με τῆς κόμης διέτιλε, κατέστησέ με
tanꝗ̃ ſignũ: circũdederũt me lãceis ꝑcuciẽtes
ὥσπερ σκοπόν. ἐκύκλωσάν με λόγχαις βάλλοντες
in renes meos: nõ ꝑcẽtes effuderũt in terrã
εἰς νεφρούς μου, οὐ φειδόμενοι ἐξέχεαν εἰς γῆν τὴν
bilẽ meã. iniecerũt mihi ruinã ſup ruinã: cu-
χολήν μου. κατέβαλόν μοι πτῶμα ἐπὶ πτώματι, ἔ-
currerũt ad me potẽtes. ſaccũ cõſuerũt ſup cu-
δραμον πρὸς ἐμὲ δυνάμενοι. σάκκον ἔρραψαν ἐπὶ βύρ-
tẽ meã. at robur meũ in terra extinctũ ẽ. vẽter me⁹
σῃ μου, τὸ δὲ σθένος μου ἐν γῇ ἐσβέσθη. ἡ γαστήρ μου
cõbuſt⁹ eſt a fletu: in aũt palpebris meis
D συγκέκαυται ἀπὸ κλαυθμοῦ, ἐπὶ δὲ βλεφάροις μου
vmbra mortis. iniuſtũ aũt nihil fuit in manib⁹ meis: ora
σκιὰ θανάτου. ἄδικον δὲ οὐδὲν ἦν ἐν χερσί μου, εὐ-
tio aũt mea mũda. terra ne operiat in ſanguine
χὴ δέ μου καθαρά. γῆ μὴ ἐπικαλύψαι ἐφ' αἵματι τῆς
carnis mee: neque ſit loc⁹ clamori meo. ⁊ nũc
σαρκός μου, μηδὲ εἴη τόπος τῇ κραυγῇ μου. καὶ νῦν
ecce in celis teſtis me⁹: at cõſci⁹ mei in excelſis:
ἰδοὺ ἐν οὐρανοῖς ὁ μάρτυς μου, ὁ δὲ συνίστωρ μου ἐν ὑψίστοις.
veniat mea oratio ad dñm: corã aũt eo
ἀφίκοιτό μου ἡ δέησις πρὸς κύριον, ἔναντι δὲ αὐτοῦ
ſtillet me⁹ ocul⁹. ſit aũt redargutio viro corã
στάξοι μου ὁ ὀφθαλμός. εἴη δὲ ἔλεγχος ἀνδρὶ ἔναντι
dño: ⁊ filio hoĩs primo ſuo.
κυρίου, καὶ υἱῷ ἀνθρώπου τῷ πλησίον αὐτοῦ.
ãni aũt nũerabiles venerũt: via aũt ꝑquã nõ reuer
ἔτη δὲ ἀριθμητὰ ἥκασιν, ὁδῷ δὲ ᾗ οὐκ ἐπαναστρα-
tar ambulo.
φήσομαι πορεύσομαι. Ca.17.

Cõgregatio ei hypocri
te ſterilis: & ignis deuo-
rabit tabernacl'a eorꝫ qui
munera libẽter accipiũt.
Concepit dolorẽ: & pe
perit iniqtatẽ: & vterus
eius ꝑparat dolos. 16.
Reſpõdens aũt iob: dixit.
Audiui freqnter ta
lia: cõſolatores oneroſi
oẽs vos eſtis. Nunqd hẽ
bũt finẽ verba ventoſa?
aut aliqd tibi moleſtũ ẽ
ſi loqris? Poterã & ego
ſilia vr̃i loq. Atqꝫ vtinã
eſſet aĩa vr̃a ꝓ aĩa mea:
cõſolarer & ego vos ſer
mõib⁹: & mouerẽ caput
meũ ſup vos. Roborarẽ
vos ore meo: & mouerẽ
labia mea q̃ſi parcẽs vo
bis. Sed qd agã? Si locut⁹
fuero: nõ quieſcit dolor
me⁹: & ſi tacuero nõ re-
cedet a me. Nũc aũt op
ꝑſſit me dolor meus: & in
nihilũ redacti ſũt oẽs ar
tus mei. Ruge mee teſtio
niũ dicũt cõtra me: & ſu
ſcitatur falſiloqu⁹ aduer
ſus faciẽ meã cõtradicẽs
mihi. Collegit furorem
ſuũ in me: & cõminãs mi
hi infremuit cõtra me dẽ-
tibus ſuis. Hoſtis me⁹ ter
ribilib⁹ oclis me intuitus
eſt. Apuerũt ſup me ora
ſua: & exprobrãtes ꝑcuſ
ſerũt maxillã meã: ſaciati
ſũt penis meis. Cõcluſit
me deus apd iniquũ: &
manib⁹ impiorꝫ me tradi
dit. Ego ille qndã opulẽ
tus repẽte cõtritus ſum:
tenuit ceruicẽ meã: ꝯfre
git me: & poſuit me ſibi
q̃ſi in ſignũ. Circũdedit
me lãceis ſuis: cõuulne
rauit lũbos meos. Non
pepcit: & effudit in t̃ra
viſcera mea. Conſcidit
me vulnere ſup vulnus:
irruit in me q̃ſi gigas.
Saccũ cõſui ſup cutem
meã: & opui cinere car-
nẽ meã. Facies mea intu
muit a fletu: & palpe
bre mee caligauerũt. Hec
paſſus ſuꝫ abſqꝫ iniqtate
man⁹ mee: cũ hẽrẽ mũ
das ad deũ ꝑces. Terra
ne opias ſanguinẽ meũ
neqꝫ iueniat in te locũ la
tẽdi clamor me⁹. Ecce ei
in celo teſtis me⁹: & cõ
ſcius me⁹ i excelſis. Ver
boſi amici mei: ad deũ
ſtillat ocul's meus. Atqꝫ
vtinã ſic iudicaretur vir
cuꝫ dco: quõ iudicatur
fili⁹ hoĩs cũ collega ſuo.
Ecce ei breues anni trã-
ſeunt: & ſemitã ꝑ quã nõ
reuertar ambulo. 17.

כי עדת חנף גלמוד ואש אכלה | יעד
אהלי שחד׃ הרה עמל וילד און
ובטנם תכין מרמה׃ | כון רמה
ויען איוב ויאמר׃ שמעתי כאלה | Cap. xvi. ענה אמר
רבות מנחמי עמל כלכם׃ הקץ | רבב נחם
לדברי רוח או מה ימריצך כי | מרץ
תענה׃ גם אנכי ככם אדברה לו | דבר
יש נפשכם תחת נפשי אחבירה | חבר
עליכם במלים ואניעה עליכם | מלל נוע
במו ראשי׃ אאמצכם במו פי | אמץ פה
וניד שפתי יחשך׃ אם אדברה לא | נוד שפה
יחשך כאבי ואחדלה מה מני | חשך חדל
יהלך׃ אך עתה הלאני השמות | הלך לאה
כל עדתי׃ ותקמטני לעד היה | שמם יעד
ויקם בי כחשי בפני יענה׃ אפו | קמט עוד
טרף וישטמני חרק עלי בשניו | קום פנה
צרי ילטוש עיניו לי׃ פערו עלי | שטם שנן
בפיהם בחרפה הכו לחיי יחד עלי | צור לטש
יתמלאון׃ יסגירני אל אל עויל | פה נכה
ועל ידי רשעים ירטני׃ שלו הייתי | לחה מלא
ויפרפרני ואחז בערפי ויפצפצני | סגר עול
ויקימני לו למטרה׃ יסבו עלי רביו | שלה היה
יפלח כליותי ולא יחמל ישפך | פרר פוץ
לארץ מררתי׃ יפרצני פרץ על | קום נטר
פני פרץ ירץ עלי כגבור׃ שק | סבב רבה
תפרתי עלי גלדי ועללתי בעפר | פלח כלה
קרני׃ פני חמרמרה מני בכי ועל | חמל שפך
עפעפי צלמות׃ על לא חמס בכפי | פרץ פנה
ותפלתי זכה׃ ארץ אל תכסי דמי | רוץ גבר
ואל יהי מקום לזעקתי׃ גם | עלל קנה
עתה הנה בשמים עדי ושהדי | פלל כסה
במרומים׃ מליצי רעי אל | היה קום
אלוה דלפה עיני׃ ויוכח לגבר | עוד רום
עם אלוה ובן אדם לרעהו׃ | ליץ רעה
כי שנות מספר יאתיו וארח | יכח
לא אשוב אהלך׃ | שנה ספר
| אתה שוב
| הלך

Digitized by Google

Cap.xvij.
רוּחִי חֻבָּלָה יָמַי נִזְעָכוּ קְבָרִים לִי׃
אִם לֹא הֲתֻלִים עִמָּדִי וּבְהַמְּרוֹתָם
תָּלַן עֵינִי׃ שִׂימָה נָּא עָרְבֵנִי עִמָּךְ
מִי הוּא לְיָדִי יִתָּקֵעַ׃ כִּי לִבָּם
צָפַנְתָּ מִשָּׂכֶל עַל כֵּן לֹא תְרוֹמֵם׃
לְחֵלֶק יַגִּיד רֵעִים וְעֵינֵי בָנָיו
תִּכְלֶינָה׃ וְהִצִּיגַנִי לִמְשֹׁל עַמִּים
וְתֹפֶת לְפָנִים אֶהְיֶה׃ וַתֵּכַהּ מִכַּעַשׂ
עֵינִי וִיצֻרַי כַּצֵּל כֻּלָּם׃ יָשֹׁמּוּ
יְשָׁרִים עַל זֹאת וְנָקִי עַל חָנֵף
יִתְעֹרָר׃ וְיֹאחֵז צַדִּיק דַּרְכּוֹ וּטְהָר
יָדַיִם יֹסִיף אֹמֶץ׃ וְאוּלָם כֻּלָּם תָּשֻׁבוּ
וּבֹאוּ נָא וְלֹא אֶמְצָא בָכֶם חָכָם׃
יָמַי עָבְרוּ זִמֹּתַי נִתְּקוּ מוֹרָשֵׁי
לְבָבִי׃ לַיְלָה לְיוֹם יָשִׂימוּ אוֹר
קָרוֹב מִפְּנֵי חֹשֶׁךְ׃ אִם אֲקַוֶּה שְׁאוֹל
בֵּיתִי בַּחֹשֶׁךְ רִפַּדְתִּי יְצוּעָי׃ לַשַּׁחַת
קָרָאתִי אָבִי אָתָּה אִמִּי וַאֲחֹתִי
לָרִמָּה׃ וְאַיֵּה אֵפוֹ תִקְוָתִי וְתִקְוָתִי
מִי יְשׁוּרֶנָּה׃ בַּדֵּי שְׁאֹל תֵּרַדְנָה
אִם יַחַד עַל עָפָר נָחַת׃

Cap.xviij.
וַיַּעַן בִּלְדַּד הַשֻּׁחִי וַיֹּאמַר׃ עַד אָנָה
תְּשִׂימוּן קִנְצֵי לְמִלִּין תָּבִינוּ וְאַחַר
נְדַבֵּר׃ מַדּוּעַ נֶחְשַׁבְנוּ כַבְּהֵמָה
נִטְמִינוּ בְּעֵינֵיכֶם׃ טֹרֵף נַפְשׁוֹ בְּאַפּוֹ
הַלְמַעַנְךָ תֵּעָזַב אָרֶץ וְיֶעְתַּק צוּר
מִמְּקֹמוֹ׃ גַּם אוֹר רְשָׁעִים יִדְעָךְ
וְלֹא יִגַּהּ שְׁבִיב אִשּׁוֹ׃ אוֹר חָשַׁךְ
בְּאָהֳלוֹ וְנֵרוֹ עָלָיו יִדְעָךְ׃ יֵצְרוּ צַעֲדֵי
אוֹנוֹ וְתַשְׁלִיכֵהוּ עֲצָתוֹ׃ כִּי שֻׁלַּח
בְּרֶשֶׁת בְּרַגְלָיו וְעַל שְׂבָכָה יִתְהַלָּךְ׃
יֹאחֵז בְּעָקֵב פָּח יַחֲזֵק עָלָיו צַמִּים׃
טָמוּן בָּאָרֶץ חַבְלוֹ וּמַלְכֻּדְתּוֹ עֲלֵי
נָתִיב׃ סָבִיב בִּעֲתֻהוּ בַלָּהוֹת וֶהֱפִיצֻהוּ
לְרַגְלָיו׃ יְהִי רָעֵב אֹנוֹ וְאֵיד נָכוֹן
לְצַלְעוֹ׃ יֹאכַל בַּדֵּי עוֹרוֹ יֹאכַל בַּדָּיו

יום זעך · מרה · לון שום · תקע · רום · נגד ראה · כלה יצג · פנה היה · כהה כעס · שמם נקה · עור אחז · צדק יסף · אלם שוב · בוא מצא · יום זמם · ירש · קרב פנה · קוה שאל · יצע · רמם איבה · שור בד · ירד

ענה אמר · שום מלל · בין דבר · מדע חשב · טמא עזב · עתק קום · דעך נגה · שבב אש · נור צור · שלך יעץ · הלך · אחז פחח · חזק צמם · טמן לכד · נתב סבב · פוץ היה · און כון · אכל בד

Spiritꝰ meꝰ attenuabitur: dies mei breuiabũtur: & ſolũ mihi ſupeſt ſepulchrũ. Nõ peccaui: & in amaritudinibꝰ moratur ocl'ſ meꝰ. Libera me & pone me iuxta te: & cuiꝰ vis manꝰ pugnet cõtra me. Cor eoꝝ lõge feciſti a diſciplina: ꝓpterea nõ exaltabũtur. Predam pollicetur ſociis: & oculi filiorũ eiꝰ deficiẽt. Poſuit me q̃ſi in prouerbiũ vulgi: & exẽplũ ſuꝫ corã eis. Caligauit ad indignationẽ oculꝰ meus: & mẽbra mea q̃ſi in nihilũ redacta ſunt. Stupebunt iuſti ſup hoc: & inocẽs cõtra hypocritã ſuſcitabitur. Et tenebit iuſtus viã ſuã: & mũdis manibus addet fortitudinẽ. Igitur oẽs vos cõuertimini & venite: & nõ iueniã in vobis vllũ ſapiẽtẽ. Dies mei tranſierũt: cogitationes mee diſſipate ſunt: torq̃ntes cor meũ. Noctẽ verterũt in diẽ: & rurſũ poſt tenebras ſpero lucẽ. Si ſuſtinuero: infernꝰ domꝰ mea eſt: & in tenebris ſtraui lectulũ meũ. Putredini dixi: pr̃ meꝰ es: mr̃ mea & ſoror mea vermibꝰ. Vbi ẽ ergo nũc p̃ſtolatio mea: & patiãꝫ meã q̃s ꝯſiderat. In ꝓfũdiſſimũ ifernũ deſcẽdẽt oĩa mea. Putas ne ſaltẽ ibi erit reqes mihi.

Rñdẽs aũt baldath ſuites: dixit. Vſq; ad quẽ finẽ verba iactabitis. Intelligite prius: & ſic loq̃mur. Quare reputati ſumꝰ vt iumenta: & ſorduimꝰ corã vobis? Quid ꝑdis aĩam tuã in furore tuo? Nũqd ꝓpter te derelinq̃tur terra: & trãſferẽtur rupes de loco ſuo? Nõne lux ĩpii extinguetur: nec ſplẽdebit flamma ignis eiꝰ. Lux obtenebreſcet in tabernaclo illiꝰ: & lucerna q̃ ſup eũ ẽ extiguetur. Arctabũtur greſſus virtutis eius: & p̃cipitabit eũ cõſiliũ ſuũ. Immiſit ei in rete pedes ſuos: & in maculis eiꝰ ambulat. Tenebitur plãta illiꝰ laq̃o: & exardeſcet cõtra eũ ſitis. Abſcõdita ẽ in terra pedica eiꝰ & decipula illius ſup ſemitã. Vndiq; terrebũt eũ formidines: & iuoluẽt pedes eius. Attenuetur fame robur eius & inedia iuadat coſtas illius. Deuoret puchritudinẽ cutis eius: & cõſumat brachia illius

Pereo ſpũ latus: egeo aũt ſepulchro:
Ὀλέκομαι πνεύματι φερόμενος, δέομαι δὲ ταφῆς, A
ꝛ nõ aſſequor. ſupplico laborãs: ꝛ qd faciã? furati
καὶ οὐ τυγχάνω. λίσσομαι κάμνων, καὶ τί ποιήσω; ἔκλε=
ſunt aũt meas facultates alieni. qs eſt hic?
ψαν δέ μου τὰ ὑπάρχοντα ἀλλότριοι. τίς ἐστιν οὗτος, τῇ
manu mea ligetꝰ? qñ cor eoꝝ abſcõderũt a
χειρί μου συνδεθήτω; ὅτι καρδίαν αὐτῶν ἔκρυψας ἀπὸ
prudẽtia: ꝓpt hoc non exaltabis eos. parti nun=
φρονήσεως, διὰ τοῦτο οὐ μὴ ὑψώσῃς αὐτούς. τῇ μερίδι ἀναγ=
ciabit mala: oculi aũt mei in filiis cõtabuerũt. poſuiſti
γελεῖ κακίας, ὀφθαλμοὶ δέ μου ἐφ᾽ υἱοῖς ἐτάκησαν. ἔθου B
aũt me fabulã in gẽtibus: riſus aũt eis euaſi. ceci fa=
δέ με θρύλημα ἐν ἔθνεσι, γέλως δὲ αὐτοῖς ἀπέβην. πεπώ=
cti ſunt enĩ ab ira oculi mei: obſeſſus ſũ val=
ρωνται γὰρ ἀπὸ ὀργῆς οἱ ὀφθαλμοί μου, πεπολιόρκημαι με=
de ab oĩbus. ſtupor tenuit veraces ſup his:
γάλως ὑπὸ πάντων. θαῦμα ἔσχεν ἀληθινοὺς ἐπὶ τούτοις,
iuſtus aũt ſup iniquũ ſuſcitetꝰ. teneat aũt fidelis
δίκαιος δὲ ἐπὶ παρανόμῳ ἐπαναστάιη. σχοίη δὲ πιστὸς τὴν
ſuã viã: mũdus aũt manibus recipiat audaciã. quinimo
ἑαυτοῦ ὁδόν, καθαρὸς δὲ χεῖρας ἀναλάβοι θάρσος. οὐ μὴν δὲ C
oẽs nitimini ꝛ venite iã: nõ enĩ inuenio in
ἀλλὰ πάντες ἐρείδετε καὶ δεῦτε δή, οὐ γὰρ εὑρίσκω ἐν
vobis veꝝ. dies mei trãſierũt in ſtrepitu: rupti ſũt aũt
ὑμῖν ἀληθές. αἱ ἡμέραι μου παρῆλθον ἐν βρόμῳ, ἐρράγη δὲ
articuli cordis mei. noctẽ in diẽ poſui: lumẽ ꝓpe
τὰ ἄρθρα τῆς καρδίας μου. νύκτα εἰς ἡμέραν ἔθηκα, φῶς ἐγγὺς
a facie tenebraꝝ. ſi enĩ ſuſtinuero: ifernꝰ mea
ἀπὸ προσώπου σκότους. ἐὰν γὰρ ὑπομείνω, ᾅδης μου ὁ
domꝰ: in aũt caligine ſtratꝰ ẽ meꝰ lectꝰ. mortẽ in
οἶκος, ἐν δὲ γνόφῳ ἔστρωταί μου ἡ στρωμνή. θάνατον ἐπε= D
nocaui patrẽ meũ eſſe: matrẽ aũt meã eſſe ꝛ
καλεσάμην πατέρα μου εἶναι, μητέρα δέ μου εἶναι καὶ
ſororẽ putredinẽ. vbi igit̃ mea eſt ſpes: aut bona
ἀδελφὴν σαπρίαν. ποῦ οὖν μου ἐστὶν ἡ ἐλπίς, ἢ τὰ ἀγα=
mea videbo? aut mecũ in ifernũ deſcendẽt? aut vna
θά μου ὄψομαι; ἢ μετ᾽ ἐμοῦ εἰς ᾅδην καταβήσονται; ἢ ὁμο=
nimit in ſepulchrũ deſcẽdemus?
θυμαδὸν ἐπὶ χώματος καταβησόμεθα; Ca.18.

Reſpõdens aũt baldad ſauchites dicit: vſq;
Ὑπολαβὼν δὲ Βαλδὰδ ὁ Σαυχίτης λέγει, μέ= A
quo nõ ceſſabis? mane: vt ꝛ ipſi loquamur.
χρι τίνος οὐ παύσῃ; ἐπίσχες, ἵνα καὶ αὐτοὶ λαλήσωμεν.
quare vt q̃drupedes tacuimꝰ corã te: in
διατί ὥσπερ τετράποδα σεσιωπήκαμεν ἐναντίον σου; κέ=
terfecit te ira. qd enĩ ſi tu mortuꝰ fueris: ihabitabilis q̃
χρηταί σε ὀργή. τί γὰρ ἐὰν σὺ ἀποθάνῃς, ἀοίκητος ἡ ὑπ᾽
ſub celo? aut ſubuertent mõtes a fundamẽtis? ꝛ lumẽ
οὐρανόν; ἢ καταστραφήσεται ὄρη ἐκ θεμελίων; καὶ φῶς
impioꝝ extinguetur? ꝛ nõ eueniet eoꝝ flãma.
ἀσεβῶν σβεσθήσεται; καὶ οὐκ ἀποβήσεται αὐτῶν ἡ φλόξ.
lumẽ eis tenebre in tabnaculo: at lucerna in eo
τὸ φῶς αὐτοῖς σκότος ἐν διαίτῃ, ὁ δὲ λύχνος ἐπ᾽ αὐτῷ B
extinguetur. venentur minimi facultates eiꝰ
σβεσθήσεται. θηρεύσαισαν ἐλάχιστοι τὰ ὑπάρχοντα αὐ=
erret aũt eiꝰ cõſiliũ. immittatur aũt pes
τοῦ. σφάλαι δὲ αὐτοῦ ἡ βουλή. ἐμβληθείη δὲ ὁ πούς
eiꝰ in laqueo: in rete inuoluetur. veniãt aũt ſup
αὐτοῦ ἐν παγίδι, ἐν δικτύῳ ἑλιχθείη. ἔλθοισαν δὲ ἐπ᾽
eũ laquei: roborabit in eũ ſitientes. abſcõdi=
αὐτὸν παγίδες, κατισχύσει ἐπ᾽ αὐτὸν διψῶντας. κέκρυ=
ta eſt aũt in terra funiculꝰ eiꝰ: ꝛ decipula il=
πται δὲ ἐν τῇ γῇ σχοινίον αὐτοῦ, καὶ ἡ σύλληψις αὐ=
lius in ſemitis. icircuitu ꝑdant eũ dolores:
τοῦ ἐπὶ τρίβων. κύκλῳ ὀλέσαισαν αὐτὸν ὀδύναι, C
multi aũt circũ pedẽ eiꝰ veniãt in fame an=
πολλοὶ δὲ περὶ πόδα αὐτοῦ ἔλθοισαν ἐν λιμῷ στε=
guſta: ruina aũt ei ꝑparata eſt indecẽs. comedant
νῷ, πτῶμα δὲ αὐτῷ ἡτοίμασται ἐξαίσιον. βρωθείησαν
aũt eiꝰ rami pedũ: comedat aũt eius
δὲ αὐτοῦ κλῶνες ποδῶν, κατέδεται δὲ αὐτοῦ ꝏꝏ

Digitized by Google

pulchra mors. ſcindat̃ ãt de tabnaculo eius ſanitas:
τὰ ὡραῖα θάνατος. ἐκραγείη δὲ ἐκ διαίτης αὐτοῦ ἴασις,
teneat ãt eũ neceſſitas accuſatiõe regia. habitabit in
D σχοίη δὲ αὐτὸν ἀνάγκη αἰτίᾳ βασιλικῇ. κατασκηνώσει ἐν τῇ
habitaculo eius i nocte eius: diſpergent̃ decẽ
σκηνῇ αὐτοῦ ἐν νυκτὶ αὐτοῦ, κατασπαρήσονται τὰ εὐπρέ
tia eius in ſulfure. deorſũ radices eius ſiccabunt̃:
πῆ αὐτοῦ ἐν θείῳ. ὑποκάτωθεν αἱ ῥίζαι αὐτοῦ ξηρανθήσονται,
et ſurſũ corruet meſſis eius. memoria
καὶ ἐπάνωθεν ἐπιπεσεῖται θερισμὸς αὐτοῦ. τὸ μνημόσυνον
eius pereat de terra: et erit nomẽ ei in fa
αὐτοῦ ἀπόλοιτο ἐκ γῆς, καὶ ὑπάρξει ὄνομα αὐτῷ ἐπὶ πρόσ
cie extraneo. expellat eũ de luce in tenebras: et
ωπον ἐξωτέρω. ἀπώσειεν αὐτὸν ἐκ φωτὸς εἰς σκότος, καὶ
ab orbe terrarũ trãſtulerũt eũ. nõ erit notus
ἀπὸ τῆς οἰκουμένης μετῴκισαν αὐτόν. οὐκ ἔσται ἐπίγνωστος
in pplo eius: neqȝ ſaluatus in ſubceleſti domus eius.
ἐν λαῷ αὐτοῦ, οὐδὲ σεσωσμένος ἐν τῇ ὑπ' οὐρανὸν ὁ οἶκος αὐτοῦ.
ſed in rebus eius viuẽt alij: ſup eũ gemuerũt vltimi:
ἀλλ' ἐν τοῖς αὐτοῦ ζήσονται ἕτεροι, ἐπ' αὐτῷ ἐστέναξαν ἔσχατοι,
primos ãt tenuit ſtupor. he ſunt domus iniuſtoꝝ: hic ãt
πρώτους δὲ ἔσχε θαῦμα. οὗτοι εἰσὶν οἶκοι ἀδίκων, οὗτος δὲ
locus ignorantiũ dñm.
ὁ τόπος τῶν μὴ εἰδότων τὸν κύριον. Ca. 19.
A Reſpõdens iob dicit: vſqȝ quo afflictũ facie
Ὑπολαβὼν ἰὼβ λέγει, ἕως τίνος ἔγκοπον ποιήσε-
tis aiam meã: et occidetis me ſmonibus: cognoſcite ſolũ
τε τὴν ψυχήν μου, καὶ καθαιρεῖτέ με λόγοις; γνῶτε μόνον
quia dñs fecit me ſic: loqmini cõtra me: nõ re
ὅτι ὁ κύριος ἐποίησέ με οὕτως, καταλαλεῖτέ μου, οὐκ αἰ-
uerẽtes me incũbitis mihi: nẽpe iã in veritate ego erra
σχυνόμενοί με ἐπίκεισθέ μοι, ναὶ δὴ ἐπ' ἀληθείας ἐγὼ ἐπλα
ui: apud me ãt habitat error. locutũ eſſe verbũ qđ nõ
νήθην, παρ' ἐμοὶ δὲ αὐλίζεται πλάνος. λαλῆσαι ῥῆμα ὃ οὐκ
oportebat: at verba mea errãt et nõ in tpore. ſine
ἔδει, τὰ δὲ ῥήματά μου πλανᾶται καὶ οὐκ ἐπὶ καιροῦ. ἔα
ãt quia i me magnificamini: inſultatis ãt mihi opprobrio. cogno
δὲ ὅτι ἐπ' ἐμοὶ μεγαλύνεσθε, ἐνάλλεσθε δέ μοι ὀνείδει. γνῶ
Abac. ſcite igit̃ quia dñs eſt q turbauit: munitionẽ ãt eius in me exal
1.c. τε οὖν ὅτι ὁ κύριός ἐστιν ὁ ταράξας, ὀχύρωμα δὲ αὐτοῦ ἐπ' ἐμὲ ὕ-
tauit. ecce rideo opprobrio: et nõ loquar: clamabo: et
B ψωσεν. ἰδοὺ γελῶ ὀνείδει, καὶ οὐ λαλήσω, κεκράξομαι, καὶ
neqȝ iudiciũ icircuitu circũedificatus ſũ: et nõ trãſibo:
οὐδαμοῦ κρίμα κύκλῳ περιῳκοδόμημαι, καὶ οὐ μὴ διαβῶ,
in facie mea tenebras poſuit. at gloriã meã a me
ἐπὶ πρόσωπόν μου σκότος ἔθετο. τὴν δὲ δόξαν μου ἀπ' ἐ-
exuit: abſtulit ãt coronã de capite meo. dilania
μοῦ ἐξέδυσεν, ἀφεῖλε δὲ στέφανον ἀπὸ κεφαλῆς μου. διέσπα
uit ãt me icircuitu et abiui: excidit ãt ſicut arborẽ
σέ με κύκλῳ καὶ ᾠχόμην, ἐξέκοψε δὲ ὥσπερ δένδρον
ſpẽ meã. grauit̃ ãt mihi ira vſus eſt: reputauit
τὴν ἐλπίδα μου. δεινῶς δέ μοι ὀργῇ ἐχρήσατο, ἡγήσατο
ãt me ſicut inimicũ. ſimul ãt eius venerũt tẽpta
δέ με ὥσπερ ἐχθρόν. ὁμοθυμαδὸν δὲ αὐτοῦ ἦλθον τὰ πειρα
C tiones in me: vijs meis circũdederũt me inſidiatores.
τήρια ἐπ' ἐμοί, τοῖς ὁδοῖς μου ἐκύκλωσάν με ἐγκάθετοι.
a me ãt fratres mei receſſerũt: cognouerũt alienos plus quam me. ami
ἀπ' ἐμοῦ δὲ ἀδελφοί μου ἀπέστησαν, ἔγνωσαν ἀλλοτρίους ἢ ἐμέ. φί
ci ãt mei imiſericordes facti ſunt: neqȝ adhẽſerũt me pxi
λοι δέ μου ἀνελεήμονες γεγόνασιν, οὐ δὲ προσεποιήσαντό με οἱ ἔγ-
mi mei. et q nouerũt meũ nomẽ obliti ſunt mei. vici
γυτατοί μου. καὶ οἱ εἰδότες μου τὸ ὄνομα ἐπελάθοντό μου. γείτο
ni domus: ancille quoqȝ mee: alienus fui corã eis. ſer
νες οἰκίας, θεράπαιναί τέ μου, ἀλλογενὴς ἤμην ἐναντίον αὐτῶν. θερά
uũ meũ vocaui: et nõ obediuit. os ãt meũ deprecabat̃: et
ποντά μου ἐκάλεσα, καὶ οὐχ ὑπήκουσε. στόμα δέ μου ἐδέετο, καὶ
ſupplicabã vxori mee: aduocabã ãt adulãs filios
ἱκέτευον τὴν γυναῖκά μου, προσεκαλούμην δὲ κολακεύων υἱοὺς
cõcubinarũ meaꝝ. ipi ãt in ſeculũ me auerſati ſunt: qñ
παλλακίδων μου. οἱ δὲ εἰς τὸν αἰῶνά με ἀπεποιήσαντο, ὅταν
reſurgo: cõtra me loquunt̃. abominati ſunt ãt me
ἀναστῶ, κατ' ἐμοῦ λαλοῦσιν. ἐβδελύξαντο δέ με ∞∞∞∞

priogenita mors. Auellatur de tabernaculo ſuo fiducia eius: & calcet ſup eũ quaſi rex interitus. Habitẽt in tabernaculo illius ſocii eius qui nõ eſt: aſpgatur in tabernaculo eius ſulfur. Deorſu radices eius ſiccẽtur: ſurſum ãt atteratur meſſis eius. Memoria illius pereat de terra: & nõ celebretur nomẽ eius in plateis. Expellet eũ de luce in tenebras: & de vrbe trãſferet eũ. Nõ erit ſemẽ eius neqȝ pgenies in pplo ſuo: nec vlle reliquie in regionibus eius. In die eius ſtupebũt nouiſſimi: & primos inuadet horror. Hec ſũt ergo tabernacula iniqui: & iſte locus eius qui ignorat deum. 19.

Reſpondẽs ãt iob dixit. Vſqȝquo affligitis aiam meã: & atteritis me ſmonibus? En decies cõfũditis me: & nõ erubeſcitis opprimẽtes me. Nempe & ſi ignoraui: mecum erit ignorantia mea at vos cõtra me erigimini: & arguitis me opprobriis meis. Saltem nũc itelligite quia deus nõ equo iudicio afflixerit me: & flagellis ſuis me cixerit. Ecce clamabo vim patiẽs: & nemo audiet. Vociferabor: & nõ ẽ qui iudicet. Semitã meã circũſepſit & trãſire nõ poſſum: & in calle meo tenebras poſuit. Spoliauit me gloria mea: & abſtulit coronã de capite meo. Deſtruxit me vndiqȝ & pereo: & quaſi euulſe arbori abſtulit ſpẽ meã. Iratus eſt cõtra me furor eius: & ſic me habuit quaſi hoſtem ſuũ. Simul venerũt latrones eius: & fecerũt ſibi viã per me: & obſederũt in gyro tabernaculũ meũ. Fratres meos longe fecit a me: & noti mei quaſi alieni receſſerũt a me. Dereliquerũt me ppinqui mei: & qui me nouerãt obliti ſũt mei. Inquilini domus mee & ancille mee ſicut alienũ habuerũt me: & quaſi peregrinus fui in oculis eorũ. Seruũ meũ vocaui & nõ reſpõdit: ore pprio deprecabar illũ. Halitũ meum exhorruit vxor mea & orabã filios vteri mei. Stulti quoqȝ deſpiciebãt me: & cũ ab eis receſſiſſem detrahebãt mihi. Abominati ſunt me ∞

בכור מות: ינתק מאהלו מבטחו
ותצעדהו למלך בלהות: תשכון
באהלו מבלי לו, יזרה על נוהו
גפרית: מתחת שרשיו יבשו
וממעל ימל קצירו: זכרו אבד
מני ארץ, ולא שם לו על פני חוץ
יהדפהו מאור אל חשך, ומתבל
ינדהו: לא נין לו ולא נכד בעמו
ואין שריד במגוריו: על יומו
נשמו אחרנים, וקדמנים אחזו
שער: אך אלה משכנות עול, וזה
מקום לא ידע אל:

Cap. xix.

ויען איוב ויאמר: עד
אנה תוגיון נפשי, ותדכאונני במלים:
זה עשר פעמים תכלימוני, לא
תבשו תהכרו לי: ואף אמנם
שגיתי, אתי תלין משוגתי: אם
אמנם עלי תגדילו, ותוכיחו עלי
חרפתי: דעו אפו כי אלוה עותני
ומצודו עלי הקיף: הן אצעק חמס
ולא אענה, אשוע ואין משפט:
ארחי גדר ולא אעבור, ועל
נתיבתי חשך ישים: כבודי מעלי
הפשיט, ויסר עטרת ראשי: יתצני
סביב ואלך, ויסע כעץ תקותי:
ויחר עלי אפו, ויחשבני לו כצריו:
יחד יבאו גדודיו ויסלו עלי
דרכם, ויחנו סביב לאהלי: אחי
מעלי הרחיק, וידעי אך זרו ממני:
חדלו קרובי, ומידעי שכחוני:
גרי ביתי ואמהתי לזר תחשבני,
נכרי הייתי בעיניהם: לעבדי
קראתי ולא יענה, במו פי אתחנן
לו: רוחי זרה לאשתי, וחנתי
לבני בטני: גם עוילים מאסו בי
אקומה וידברו בי: תעבוני כל

בכר נתק
בטח צעד
שכן כל
זרה
עלה נמל
קצר פנה
הדף
נדד
שרד גור
שמם
שכן
קום
Cap. xix.
ענה אמר
יגה דכא
כלל כלם
בוש הכר
שגה לין
שגג גדל
יכח ידע
אפה עוה
צוד נקף
צעק ענה
שוע שפט
עבר נתב
שום פשט
סור נתץ
סבב ילך
נסע קוה
חרה חשב
צור בוא
סלל חנה
רחק זרה
קרב ידע
גור
היה
ענה פה
חנן איש
חנן עול
קום דבר

Digitized by Google

Text	Margin
מְתֵי סוֹדִי, וְזֶה אָהַבְתִּי נֶהְפְּכוּ בִי׃	מָתָה הָפַךְ
בְּעוֹרִי וּבִבְשָׂרִי דָּבְקָה עַצְמִי	
וָאֶתְמַלְּטָה בְּעוֹר שִׁנָּי׃ חָנֻּנִי חָנֻּנִי	מָלַט
אַתֶּם רֵעָי, כִּי יַד אֱלוֹהַּ נָגְעָה	רָעָה
בִּי׃ לָמָּה תִּרְדְּפֻנִי כְּמוֹ אֵל, וּמִבְּשָׂרִי	רָדַף
לֹא תִשְׂבָּעוּ׃ מִי יִתֵּן אֵפוֹ וְיִכָּתְבוּן	שָׂבַע נָתַן
מִלַּי, מִי יִתֵּן בַּסֵּפֶר וְיֻחָקוּ׃ בְּעֵט	אֵיפֹה כָּתַב
בַּרְזֶל וְעֹפָרֶת, לָעַד בַּצּוּר יֵחָצְבוּן׃	מָלַל חָקַק
וַאֲנִי יָדַעְתִּי גֹּאֲלִי חָי, וְאַחֲרוֹן	חָצַב
עַל עָפָר יָקוּם׃ וְאַחַר עוֹרִי נִקְּפוּ	קוּם
זֹאת, וּמִבְּשָׂרִי אֶחֱזֶה אֱלוֹהַּ׃ אֲשֶׁר	חָזָה אֱלַהּ
אֲנִי אֶחֱזֶה לִּי, וְעֵינַי רָאוּ וְלֹא זָר,	רָאָה
כָּלוּ כִלְיֹתַי בְּחֵקִי׃ כִּי תֹאמְרוּ	כָּלָה כָּלַת
מַה נִּרְדָּף לוֹ, וְשֹׁרֶשׁ דָּבָר נִמְצָא	חֵיק אָמַר
בִי׃ גּוּרוּ לָכֶם מִפְּנֵי חֶרֶב, כִּי חֵמָה	רָדַף מָצָא
	פָּנָה
עֲוֹנוֹת חֶרֶב, לְמַעַן תֵּדְעוּן שַׁדּוּן׃	יָדַע דּוּן
וַיַּעַן צוֹפַר הַנַּעֲמָתִי	Cap.xx.
	עָנָה
וַיֹּאמַר׃ לָכֵן שְׂעִפַּי יְשִׁיבוּנִי	אָמַר שׁוּב
וּבַעֲבוּר חוּשִׁי בִי׃ מוּסַר כְּלִמָּתִי	עָבַר יָסַר
אֶשְׁמָע, וְרוּחַ מִבִּינָתִי יַעֲנֵנִי׃	שָׁמַע
הֲזֹאת יָדַעְתָּ מִנִּי עַד, מִנִּי שִׂים	שׂוּם
אָדָם עֲלֵי אָרֶץ׃ כִּי רִנְנַת רְשָׁעִים	
מִקָּרוֹב, וְשִׂמְחַת חָנֵף עֲדֵי רָגַע׃	קָרַב
אִם יַעֲלֶה לַשָּׁמַיִם שִׂיאוֹ, וְרֹאשׁוֹ	עָלָה נָשָׂא
לָעָב יַגִּיעַ׃ כְּגֶלְלוֹ לָנֶצַח יֹאבֵד,	נָגַע אָבַד
רֹאָיו יֹאמְרוּ אַיּוֹ׃ כַּחֲלוֹם יָעוּף	רָאָה אָמַר
וְלֹא יִמְצָאֻהוּ, וְיֻדַּד כְּחֶזְיוֹן לָיְלָה׃	אִי חָלַם
עַיִן שְׁזָפַתּוּ וְלֹא תוֹסִיף, וְלֹא עוֹד	עוּף מָצָא
	נָדַד חָזָה
תְּשׁוּרֶנּוּ מְקוֹמוֹ׃ בָּנָיו יְרַצּוּ דַלִּים,	יָסַף שׁוּר
וְיָדָיו תָּשֵׁבְנָה אוֹנוֹ׃ עַצְמוֹתָיו	קוּם רָצָה
מָלְאוּ עֲלוּמָו, וְעִמּוֹ עַל עָפָר	שׁוּב עָלַם
תִּשְׁכָּב׃ אִם תַּמְתִּיק בְּפִיו רָעָה,	שָׁכַב מָתַק
	פֶּה רוּעַ
יַכְחִידֶנָּה תַּחַת לְשׁוֹנוֹ׃ יַחְמֹל עָלֶיהָ	כָּחַד חָמַל
וְלֹא יַעַזְבֶנָּה, וְיִמְנָעֶנָּה בְּתוֹךְ חִכּוֹ׃	עָזַב מָנַע
לַחְמוֹ בְּמֵעָיו נֶהְפָּךְ, מְרוֹרַת פְּתָנִים	חֵיךְ מֵעָה
בְּקִרְבּוֹ׃ חַיִל בָּלַע וַיְקִאֶנּוּ, מִבִּטְנוֹ	הָפַךְ מָרַר
	קוֹא

quōdā conſiliarii mei: & quē maxime diligebam auerſatꝰ ē me. Pelli mee cōſumptis carnibꝰ adheſit os meū: & ḋrelicta ſūt tm̄modo labia circa dentes meos. Miſeremini mei miſeremini mei ſaltē vos amici mei: qa manꝰ dei tetigit me. Q̄re pſeqmī me ſicut deus & carnibꝰ meis ſaturamini? Quis mihi tribuat vt ſcribātur ſmōes mei? Quis mihi det vt exarētur in libro ſtilo ferreo & plūbi lamina vel certe ſculpātur in ſilice. Scio ei qꝫ redēptor meꝰ viuit: & ī nouiſſimo die de terra ſurrecturꝰ ſum. Et rurſum circūdabor pelle mea: & i carne mea videbo deū. Quē viſurꝰ ſū ego ipſe & oculi mei cōſpecturi ſunt: & nō aliꝰ. Repoſita eſt hec ſpes mea in ſinu meo. Quare ergo nūc dicitis: pſeq̄mur eū: & radicē verbi inueniamꝰ cōtra eum? Fugite ergo a facie gladii: qm̄ vltor iniquitatū gladiꝰ eſt: & ſcitote eſſe iudicium. 20.

Reſpōdēs aūt ſophar naamathites dixit. Idcirco cogitatiōes mee varie ſuccedunt ſibi: & mens in diuerſa rapitur. Doctrinā q̄ me arguis audiā: & ſpūs itellig̃tie mee rñdebit mihi. Hoc ſcio a pricipio ex q̄ poſitꝰ ē hō ſup terrā: qꝫ lauꝰ ipſorū breuis ſit & gaudium hypocrite ad inſtar pūcti. Si aſcēderit vſqꝫ ad celū ſupbia eiꝰ: & caput eiꝰ nubes tetigerit: q̄ſi ſterq̄liniū i fine pdetur: & q eū viderāt: dicēt: vbi eſt? Velut ſōniū auolans nō inuenietur: tranſiet ſicut viſio nocturna. Oculus qui eum viderat nō videbit: neqꝫ vltra intuebitur eū locus ſuꝰ. Filii eiꝰ atterētur egeſtate: & manꝰ illiꝰ reddēt ei dolorē ſuū. Oſſa eius iplebūtur vitiis adoleſcētie eius: & cū eo in pulnere dormiēt. Cū ei dulce fuerit in ore eiꝰ malū: abſcondit illud ſub lingua ſua. Parcet illi & nō derelinq̄t illud: & celabit in gutture ſuo. Panis eiꝰ in vtero illiꝰ vertetur ī fel aſpidū intrīſecꝰ. Diuitias quas deuorauit euomet: & de vētre illiꝰ

q̄ cognouerāt me: q̄s aūt amauerā īſurrexerūt mihi. in pel-
οἱ εἰδότες με, οὓς δὲ ἠγαπήκειν ἐπανέστησάν μοι. ἐν δέρ-
le mea putruerūt carnes mee: at oſſa mea in dēti-
ματί μου ἐσάπησαν αἱ σάρκες μου, τὰ δὲ ὀστᾶ μου ἐν ὀδοῦ-
bꝰ habent. miſeremini mei miſeremini mei o amici: manꝰ eīm dñi
σιν ἔχεται. ἐλεήσατέ με ἐλεήσατέ με ὦ φίλοι, χεὶρ γὰρ κυ-
q̄ tetigit me eſt. cur aūt me pſeq̄mini ſicut & dñs? de
ρίου ἡ ἁψαμένη μού ἐστι. διατί δέ με διώκετε ὥσπερ καὶ ὁ κύριος; ἀπὸ
āt carnibꝰ meis nō ſaturamini. q̄s eīm vtiq̄ det vt ſcripta
δὲ σαρκῶν μου οὐκ ἐμπίμπλασθε. τίς γὰρ ἂν δώῃ γραφῆ- D
ſint ſ̄ba mea: vt poſita ſint āt ea in libro in ſecu
ναι τὰ ῥήματά μου, τεθῆναι δὲ αὐτὰ ἐν βιβλίῳ εἰς τὸν αἰῶ-
lū. in ſtilo ferreo & plūbeo: aut ī petris inſculpta
να. ἐν γραφείῳ σιδηρῷ καὶ μολίβδῳ, ἢ ἐν πέτραις ἐγγλυ-
eſſe. ſcio ego q̄ eternꝰ eſt q̄ ſoluere me debet: ſup
φῆναι. οἶδα ἐγὼ ὅτι ἀέναός ἐστιν ὁ ἐκλύειν με μέλλων, ἐπὶ
terrā ſuſcitare pellē meā q̄ tolerat hec. ab
γῆς ἀναστῆσαι τὸ δέρμα μου τὸ ἀναντλοῦν ταῦτα. παρὰ
eīm dño hec mihi cōfecta ſunt: q̄ ego mihi cōſci
γὰρ κυρίου ταῦτά μοι συνετελέσθη, ἃ ἐγὼ ἐμαυτῷ συνεπί-
ſum: q̄ oculꝰ meꝰ vidit: & nō aliꝰ: oīa
σταμαι, ἃ ὁ ὀφθαλμός μου ἑώρακε, καὶ οὐκ ἄλλος, πάντα
aūt mihi cōſumata ſūt in ſinu. ſi aūt & dicetis: qd dice
δέ μοι συντετέλεσται ἐν κόλπῳ. εἰ δὲ καὶ ἐρεῖτε, τί ἐροῦ-
mꝰ corā eo: & radicē ſmonis īuenięmꝰ in eo?
μεν ἐναντίον αὐτοῦ, καὶ ῥίζαν λόγου εὑρήσομεν ἐν αὐτῷ;
cauete & vos a tegmine: furor
εὐλαβήθητε καὶ ὑμεῖς ἀπὸ ἐπικαλύμματος, θυμὸς
eīm in iniquos ſuperueniet: & tūc cognoſcēt
γὰρ ἐπὶ ἀνόμους ἐπελεύσεται, καὶ τότε γνώσονται,
vbi eſt eoꝝ materia.
ποῦ ἐστιν αὐτῶν ἡ ὕλη. Ca.20.

Reſpōdens āt ſophar minęꝰ dicit: non ſic
Ὑπολαβὼν δὲ σωφὰρ ὁ μιναῖος λέγει, οὐχ οὕτως A
putabā ɔtradicere te hec: & nō intelligitis ma
ὑπελάμβανον ἀντερεῖν σε ταῦτα, καὶ οὐχὶ συνίετε μᾶλ-
gis: q̄ ego. diſciplinā ɔfuſionis mee audiā: & ſpiri
λον, ἢ ἐγώ. παιδείαν ἐντροπῆς μου ἀκούσομαι, καὶ πνεῦ-
tꝰ ex itelligētia reſpōdet mihi: nōne hec noſti a
μα ἐκ τῆς συνέσεως ἀποκρίνεταί μοι, μὴ ταῦτα ἔγνως ἀπὸ
principio: ex q̄ poſitꝰ ē homo ſup terrā: gaudiū eīm
τοῦ ἔτι, ἀφ᾽ οὗ ἐτέθη ἄνθρωπος ἐπὶ τῆς γῆς; εὐφροσύνη γὰρ
impioꝝ ruina indecēs: letitia aūt iniquoꝝ pdi-
ἀσεβῶν πτῶμα ἐξαίσιον, χαρμονὴ δὲ παρανόμων ἀπώ-
tio. ſi aſcēderit ī celū eiꝰ dona: et ſacrificiū eiꝰ nubes
λεια. ἐὰν ἀναβῇ εἰς οὐρανὸν αὐτοῦ τὰ δῶρα, ἡ δὲ θυσία αὐτοῦ νεφῶν
attigerit. qn̄ eīm videat iā firmatū eē: tūc ī finē peri
ἅψηται. ὅταν γὰρ δοκῇ ἤδη κατεστηρίχθαι, τότε εἰς τέλος ἀπο-
bit. atq̄ cognouerāt eū dicēt vbi ē? ſicut inſomniū q̄d
λεῖται. οἱ δὲ εἰδότες αὐτὸν ἐροῦσι ποῦ ἐστιν; ὥσπερ ἐνύπνιον ἐκ- C
auolauit nō iuenietꝛ: volauit āt ſicut viſio nocturna.
πετασθὲν οὐ μὴ εὑρεθῇ, ἔπτη δὲ ὥσπερ φάσμα νυκτερινόν.
oculꝰ aſpexit: & nō addet: & nō ampliꝰ
ὀφθαλμὸς παρέβλεψε, καὶ οὐ προσθήσει, καὶ οὐκ ἔτι B
aduertet eū locꝰ ſuꝰ: filios eiꝰ
προσνοήσει αὐτὸν ὁ τόπος αὐτοῦ. τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ
pdant minores: manꝰ eiꝰ vrāt
ὀλέσαισαν ἥττονες, αἱ χεῖρες αὐτοῦ πυρσεύσαισαν ὀ-
dolores. oſſa eiꝰ repleta ſunt adoleſcētia eiꝰ: &
δύνας. ὀστᾶ αὐτοῦ ἐνεπλήσθησαν νεότητος αὐτοῦ, καὶ
cū eo in tumulo terre dormiēt ſi dulcis fuerit ī
μετ᾽ αὐτοῦ ἐπὶ χώματος κοιμηθήσεται. ἐὰν γλυκανθῇ ἐν
ore eius malitia: abſcondet eā ſub lingua
στόματι αὐτοῦ κακία, κρύψει αὐτὴν ὑπὸ τὴν γλῶσσαν
ſua. nō pcet ei: & nō derelinquet eā. &
αὐτοῦ. οὐ φείσεται αὐτῆς, καὶ οὐκ ἐγκαταλείψει αὐτήν. καὶ
ɔgregabit eā in medio gutturis ſui. & nō
συνάξει αὐτὴν ἐν μέσῳ τοῦ λάρυγγος αὐτοῦ. καὶ οὐ
poterit adiuuare eū. fel aſpidis in vtero eiꝰ:
μὴ δυνηθῇ βοηθῆσαι αὐτῷ. χολὴ ἀσπίδος ἐν γαστρὶ αὐτοῦ.
diuitie iniuſte ɔgregate euomēt de domo eiꝰ
πλοῦτος ἀδίκως συναγόμενος ἐξεμεθήσεται, ἐξ οἰκίας αὐτοῦ.

Digitized by Google

extrahet eū angel⁹. furorē aūt draconū ſugat:
ἐξελκύσαι αὐτὸν ἄγγελος. θυμὸν δὲ δρακόντων θηλάσειεν,
occidat aūt eū lingua ſerpētis. nō videat mulſionē paſtoꝝ:
ἀνέλοι δὲ αὐτὸν γλῶσσα ὄφεως. μὴ ἴδοι ἄμελξιν νομάδων,
neq; paſcua mellis ⁊ butyri. in vana ⁊ ina
μὴ δὲ νομὰς μέλιτος καὶ βουτύρου. εἰς κενὰ καὶ μάται
C nia laborauit. diuitias de qb⁹ nō guſtabit. ſicut caro
α ἐκοπίασε. πλοῦτον ἐξ οὗ οὐ γεύσεται. ὥσπερ στρί
neruoſa q̄ nō mādit: q̄ nō bibit. multoꝝ eñ impotentiū
φνος ἀμάσητος, ἀκατάποτος. πολλῶν γὰρ ἀδυνάτων
domos fregit. tabnaculū aūt rapuit: ⁊ nō extruxit.
οἴκους ἔθλασε. δίαιταν δὲ ἥρπασε, καὶ οὐκ ἔστησεν.
nō eſt eius ſal⁹ facultatib⁹: in deſide
οὐκ ἔστιν αὐτοῦ σωτηρία τοῖς ὑπάρχουσιν, ἐν ἐπιθυ
rio ſuo nō ſaluabit. nō ſunt reliquie
μίᾳ αὐτοῦ οὐ σωθήσεται. οὐκ ἔστιν ὑπόλειμμα τοῖς
cibis ei⁹: ꝓpt hoc nō florebūt eius bo
βρώμασιν αὐτοῦ, διὰ τοῦτο οὐκ ἀνθήσει αὐτοῦ τὰ ἀ
Eccl. 5 c. na. cū aūt videat iā ſaturat⁹ eſſe arctabit:
γαθά. ὅταν δὲ δοκῇ ἤδη πεπληρῶσθαι θλιβήσεται,
ois aūt neceſſitas ſup eū veniet. ſi quō imple
πᾶσα δὲ ἀνάγκη ἐπ᾽ αὐτὸν ἐπελεύσεται. εἴπως πλη
D uerit ventrē ſuū: immittat in eū furorē
ρώσαι γαστέρα αὐτοῦ, ἐπαποστείλαι ἐπ᾽ αὐτὸν θυμὸν
ire: lauet in eū dolores: ⁊ nō ſaluet de ma
ὀργῆς, νίψαι ἐπ᾽ αὐτὸν ὀδύνας, καὶ οὐ μὴ σωθῇ ἐκ χει
nu ferri: vulneret eū arcus eneus. ꝑtereat
ρὸς σιδήρου, τρώσαι αὐτὸν τόξον χάλκειον. διέλθοι
aūt per os eius ſagitta: ſtelle aūt in tabnaculis ei⁹.
δὲ διὰ στόματος αὐτοῦ βέλος, ἄστρα δὲ ἐν διαίταις αὐ
deambulēt in eo timores: oēs aūt tene
τοῦ. περιπατήσαισαν ἐπ᾽ αὐτῷ φόβοι, πᾶν δὲ σκό
bre ei ꝑmaneāt. deuoret aūt eū ignis q̄ nō in
τος αὐτῷ ὑπομείναι. κατέδεται δὲ αὐτὸν πῦρ ἄκαυ
cēdit: vexet aūt eius aduena domū: reue
στον, κακώσαι δὲ αὐτοῦ ἐπήλυτος τὸν οἶκον, ἀνακαλύ
let aūt eius celū iniqtates: terra aūt inſur
ψαι δὲ αὐτοῦ ὁ οὐρανὸς τὰς ἀνομίας, γῆ δὲ ἐπανιστα
gat ei. traducat domū eius ꝑditio in fi
σαίη αὐτῷ. ἑλκύσαι τὸν οἶκον αὐτοῦ ἀπώλεια εἰς τέ
nē: dies ire ſupueniat ei. hec pars hois
λος, ἡμέρα ὀργῆς ἐπέλθοι αὐτῷ. αὕτη ἡ μερὶς ἀνθρώπου
impij a dño: ⁊ poſſeſſio eoꝝ q̄ ſunt ei
ἀσεβοῦς παρὰ κυρίου, καὶ κτῆμα ὑπαρχόντων αὐτῷ
a ſpeculatore.
παρὰ τοῦ ἐπισκόπου. Ca. 21.

A Reſpōdens aūt iob dicit: audite audite meos
Ὑπολαβὼν δὲ ἰὼβ λέγει, ἀκούσατε ἀκούσατέ μου
Mat. 5. a. ſmones: vt ſit mihi a vobis hec cōſolatio.
τῶν λόγων, ἵνα ᾖ μοι παρ᾽ ὑμῶν αὕτη ἡ παράκλησις.
ſuſtinete me: ego aūt loquar: poſtea nō deridebitis me.
ἄρατέ με, ἐγὼ δὲ λαλήσω, εἶτ᾽ οὐ καταγελάσετέ μου.
qd eñ: nūqd hois mea redargutio: aut cur nō iraſ
τί γάρ; μὴ ἀνθρώπου μου ἡ ἔλεγξις; ἢ διατί οὐ θυμωθήσο
car? cū inſpexeritis in me ſtuporē hēte: manū ponētes
μαι; εἰσβλέψαντες εἰς ἐμὲ θαυμάσετε, χεῖρα θέντες
in maxilla. ſi aūt eñ recordat⁹ fuero: ſtudui: habēt aūt
ἐπὶ σιαγόνι. ἐάν τε γὰρ μνησθῶ, ἐσπούδακα, ἔχουσι δέ
meas carnes dolores. quare impij viuūt: ſenes facti
μου τὰς σάρκας ὀδύναι. διατί ἀσεβεῖς ζῶσι, πεπαλαί
Hiere. 12. a. ſunt aūt ⁊ in diuitijs? ſemē eoꝝ ſm aīam:
Abacuch. 1. a. ωνται δὲ καὶ ἐν πλούτῳ; ὁ σπόρος αὐτῶν κατὰ ψυχήν, τὰ
ac filij eoꝝ in oculis. dom⁹ eoꝝ recte ſtāt:
δὲ τέκνα αὐτῶν ἐν ὀφθαλμοῖς. οἱ οἶκοι αὐτῶν εὐθηνοῦσι,
timor aūt nuſq̄: flagellū aūt a dño nō eſt in
φόβος δὲ οὐδαμοῦ, μάστιξ δὲ παρὰ κυρίου οὐκ ἔστιν ἐπ᾽
B eis. bos eoꝝ nō fecit abortiuū: ſaluata ē aūt eoꝝ
αὐτοῖς. ἡ βοῦς αὐτῶν οὐκ ὠμοτόκησεν, διεσώθη δὲ αὐτῶν
in vētre habēs ⁊ nō offendit. manēt aūt ſicut
ἐν γαστρὶ ἔχουσα καὶ οὐκ ἔσφαλεν. μένουσι δὲ ὥσπερ
oues ꝑpetue: at pueri eoꝝ
πρόβατα αἰώνια, τὰ δὲ παιδία αὐτῶν ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ

extrahet eas deus. Caput aſpidum ſuget: & occidet eum lingua vipere. Non videat ꝏꝏꝏ riuulos fluminis torrētis mellis & butyri. ꝏꝏ Luet q̄ fecit oīa: nec tñ cōſumetur. Iuxta multitudinē adinuētionū ſuaꝝ ſic & ſuſtinebit: qm̄ cōfringēs nudauit paupes: domū rapuit & nō edificauit eā: nec eſt ſatiatus vēter ei⁹. Et cū habuerit q̄ cōcupierat: poſſidere nō poterit. Non remāſit de cibo ei⁹: & ꝓpterea nihil permanebit de bonis ei⁹. Cū ſatiat⁹ fuerit arctabitur: eſtuabit: & oīs dolor irruet ſup eū. Vtinā ipleatur vēter ei⁹: vt emittat in eū irā furoris ſui: & pluat ſup illum bellū ſuū. Fugiet arma ferrea: & irruet in arcū ereū: gladi⁹ deductus & egrediēs de vagina ſua & fulgurās in amaritudine ſua. Vadēt & venient ſup eū horribiles: oēs tenebre abſcōdite ſunt in occultis eius. Deuorabit eū ignis q nō ſuccēditur: affligetur relictus in tabernaculo ſuo. Reuelabūt celi iniqtatē ei⁹ & terra cōſurget aduerſus eū. Apertū erit germē domus illi⁹ detrahetur i die furoris dei. Hec eſt ꝑs hoīs ipii a deo & hereditas verboꝝ ei⁹ a deo. 21.

Rñdens aūt iob: dixit. Audite queſo ſermones meos: & agite ꝏ penitentiam. Suſtinete me vt ego ꝏꝏꝏꝏꝏ loquar: & poſt mea ſi videbitur verba ridete. Nunqd cōtra hoīem diſputatio mea ē vt merito nō debeā cōtriſtari? Attendite me & obſtupeſcite: & ſuperponite digitū ori veſtro. Et ego quando recordatus fuero ꝑtimeſco: & cōcutit carnē meā tremor. Quare ergo ipii viuunt ſubleuati ſunt cōfortatiq; diuitiis? Semē eoꝝ ꝑmanet corā eis: ꝓpinquorū turba & nepotū in cōſpectu eoꝝ. Domus eoꝝ ſecure ſunt & pacate: & nō eſt virga dei ſuper illos. Bos eorum concepit & non abortiuit: vacca peperit & nō ē priuata fetu ſuo. Egrediūtur quaſi greges puuli eorū: & iſātes eoꝝ

ראש פתנים יינק תהרגהו לשון אפעה׃ אל ירא בפלגות נהרי נחלי דבש וחמאה׃ משיב יגע ולא יבלע כחיל תמורתו ולא יעלס׃ כי רצץ עזב דלים בית גזל ולא יבנהו׃ כי לא ידע שלו בבטנו בחמודו לא ימלט׃ אין שריד לאכלו על כן לא יחיל טובו׃ במלאות שפקו יצר לו כל יד עמל תבואנו׃ יהי למלא בטנו ישלח בו חרון אפו וימטר עלימו בלחומו׃ יברח מנשק ברזל תחלפהו קשת נחושה׃ שלף ויצא מגוה וברק ממררתו יהלך עליו אימים׃ כל חשך טמון לצפוניו תאכלהו אש לא נפח ירע שריד באהלו׃ יגלו שמים עונו וארץ מתקוממה לו׃ יגל יבול ביתו נגרות ביום אפו׃ זה חלק אדם רשע מאלהים ונחלת אמרו מאל׃

ויען איוב ויאמר׃ שמעו שמוע מלתי ותהי זאת תנחומתיכם׃ שאוני ואנכי אדבר ואחר דברי תלעיג׃ האנכי לאדם שיחי ואם מדוע לא תקצר רוחי׃ פנו אלי והשמו ושימו יד על פה׃ ואם זכרתי ונבהלתי ואחז בשרי פלצות׃ מדוע רשעים יחיו עתקו גם גברו חיל׃ זרעם נכון לפניהם עמם וצאצאיהם לעיניהם׃ בתיהם שלום מפחד ולא שבט אלוה עליהם׃ שורו עבר ולא יגעל תפלט פרתו ולא תשכל׃ ישלחו כצאן עויליהם וילדיהם

Cap. xxi.

ינק ‖ הרג לשון ‖ פצה ראה ‖ שוב בלע ‖ מיר עלס ‖ בנה ‖ שלה חמד ‖ מלט שרד ‖ יחל ספק ‖ צור בוא ‖ היה שלח ‖ חרה מטר ‖ לחם ברח ‖ חלף נחש ‖ הלך ‖ טמן צפן ‖ אכל שרד ‖ גלה קום ‖ גול ‖ ענה אמר ‖ מלל היה ‖ נחם נשא ‖ דבר לעג ‖ שוח מדע ‖ קצר פנה ‖ שמם שום ‖ בהל ‖ חיה ‖ כון פנה ‖ יצא ‖ בית שלם ‖ געל פלט ‖ פרה שכל ‖ שלח עול

ירקדון: ישאו בתף וכנור
וישמחו לקול עוגב: יכלו בטוב
ימיהם וברגע שאול יחתו:
ויאמרו לאל סור ממנו ודעת
דרכיך לא חפצנו: מה שדי
כי נעבדנו ומה נועיל כי נפגע
בו: הן לא בידם טובם עצת
רשעים רחקה מני: כמה נר
רשעים ידעך ויבא עלימו אידם
חבלים יחלק באפו: יהיו כתבן
לפני רוח וכמץ גנבתו סופה:
אלוה יצפן לבניו אונו ישלם
אליו וידע: יראו עיניו כידו
ומחמת שדי ישתה: כי מה
חפצו בביתו אחריו ומספר
חדשיו חצצו: הלאל ילמד דעת
והוא רמים ישפט: זה ימות
בעצם תמו כלו שלאנן ושליו:
עטיניו מלאו חלב ומח עצמותיו
ישקה: וזה ימות בנפש מרה
ולא אכל בטובה: יחד על עפר
ישכבו ורמה תכסה עליהם:
הן ידעתי מחשבותיכם ומזמות
עלי תחמסו: כי תאמרו איה
בית נדיב ואיה אהל משכנות
רשעים: הלא שאלתם עוברי
דרך ואתתם לא תנכרו: כי
ליום איד יחשך רע ליום
עברות יובלו: מי יגיד על פניו
דרכו והוא עשה מי ישלם לו:
והוא לקברות יובל ועל גדיש
ישקוד: מתקו לו רגבי נחל
ואחריו כל אדם ימשוך ולפניו
אין מספר: ואיך תנחמוני הבל
ותשובתיכם נשאר מעל:

Cap. xxii.

ויען אליפז התימני ויאמר: הלאל

רקד נשא
תפף כנר
שמח עגב
כלה יום
שאל חתת
ידע
עבד יעל
פגע יעץ
נור
דעך
חלק היה
פנה מוץ
צפן שלם
ראה
חמם שתה
ספר
למד
רום שפט
מות תמם
שאן שלה
עטן
שקה מרר
שכב רמם
כסה חשב
זמם חמס
אמר נדב
שכן
עבר
אות נכר
חשך רוע
יבל נגד
פנה שלם
גדש
שקד
נחם
ספר
שוב שאר
ענה אמר

exultant luſibus. Tenēt tympanū & citharam: & gaudent ad ſonitū organi. Ducunt in bonis dies ſuos: & in pūcto ad infernū deſcendūt. Qui dixerunt deo: recede a nobis: & ſcientiam viarum tuarum nolumus. Quis eſt omnipotens vt ſeruiam⁹ ei? Et qd nobis pdeſt: ſi orauerimus illū? Verūtñ qa nō ſunt in manu eorū bona ſua: cōſiliū ipiorū longe ſit a me. Quoties lucerna ipiorū extinguetur: & ſupueniet eis inūdatio: & dolores diuidet furoris ſui. Erunt ſicut palee añ faciē venti: & ſicut fauilla quā turbo diſpgit. De⁹ ſuabit filiis illi⁹ dolorē pris: & cū reddiderit tunc ſciet. Videbūt oculi eius interfectionē ſuā: & de furore oipotentis bibet. Quid enī ad eum pertinet de domo ſua poſt ſe? et ſi numerus menſiū eius dimidietur. Nunqd deū docebit quiſpiam: qui excelſos iudicat? Iſte moritur robuſtus & ſanus diues & felix: viſcera ei⁹ plena ſūt adipe: & medullis oſſa illius irrigātur. Ali⁹ vero moritur in amaritudine aie ſue abſqz vllis opibus: & tamen ſimul in puluere dormiēt: & vermes opcrient eos. Certe noui cogitationes veſtras & ſententias contra me iniquas. Dicitis enim. Vbi eſt domus principis? & vbi tabernacula impiorū? Interrogate quenlibet de viatoribus: & hec eadem illū intelligere cognoſcetis. Quia in diem perditiōis ſeruatur malus & ad diem furoris ducetur. Quis arguet coram eo viam eius? & que fecit quis reddet illi? Ipſe ad ſepulchra ducetur: & i cōgerie mortuorum vigilabit. Dulcis fuit glareis cocyti: & poſt ſe omnē hominē trahet: & ante ſe inumerabiles. Quō igitur conſolamini me fruſtra cū rñſio vra repugnare oſtenſa ſit veritati? 22.

Reſpondens autē eliphaz themanites: dixit. Nunquid deo

προαναίζουσι ψαλαβόντες ψαλτήριον καὶ κιθάραν, καὶ εὐφραίνονται φωνῇ ψαλμοῦ· συνετέλεσαν δὲ ἐν ἀγαθοῖς τὸν βίον αὐτῶν, ἐν δὲ ἀναπαύσει ᾅδου ἐκοιμήθησαν. λέγει δὲ κυρίῳ, ἀπόστα ἀπ' ἐμοῦ, ὁδούς σου εἰδέναι οὐ βούλομαι. τί ἱκανός, ὅτι δουλεύσομεν αὐτῷ; καὶ τίς ὠφέλεια, ὅτι ἀπαντήσομεν αὐτῷ; ἐν χερσὶ γὰρ οὐκ ἦν αὐτῶν τὰ ἀγαθά, ἔργα δὲ ἀσεβῶν οὐκ ἐφορᾷ. οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ ἀσεβῶν λύχνος σβεσθήσεται, ἐπελεύσεται δὲ αὐτοῖς ἡ καταστροφή, ὠδῖνες δὲ αὐτοὺς ἕξουσιν ἀπὸ ὀργῆς. ἔσονται δὲ ὥσπερ ἄχυρα πρὸ ἀνέμου, ἢ ὥσπερ κονιορτὸς ὃν ὑφείλετο λαῖλαψ. ἐκλείποι υἱοὺς ὑπάρχοντα αὐτοῦ, ἀνταποδώσει πρὸς αὐτὸν καὶ γνώσεται. ἴδοισαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ τὴν αὐτοῦ σφαγήν, ἀπὸ δὲ κυρίου μὴ διασωθείη. ὅτι τὸ θέλημα αὐτοῦ ἐν οἴκῳ αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ, καὶ ἀριθμοὶ μηνῶν αὐτοῦ διῃρέθησαν. πότερον οὐχ ὁ κύριός ἐστιν ὁ διδάσκων σύνεσιν καὶ ἐπιστήμην, αὐτὸς δὲ σοφοὺς διακρινεῖ; οὗτος δὲ ἀποθανεῖται ἐν κράτει ἀφροσύνης αὐτοῦ, ὅλος δὲ εὐπαθῶν καὶ εὐθηνῶν. τὰ δὲ ἐγκατα αὐτοῦ πλήρη στέατος, μυελὸς δὲ αὐτοῦ διαχεῖται. ὁ δὲ τελευτᾷ ὑπὸ πικρίας ψυχῆς αὐτοῦ, οὐ φαγὼν οὐδὲν ἀγαθόν. ὁμοθυμαδὸν δὲ ἐπὶ γῆς κοιμῶνται, σαπρία δὲ αὐτοὺς ἐκάλυψεν. ὥστε οἶδα ὑμᾶς, ὅτι τόλμῃ ἐπίκεισθέ μοι. ὅτι ἐρεῖτε, ποῦ ἐστιν οἶκος ἄρχοντος; καὶ ποῦ ἐστιν ἡ σκέπη τῶν σκηνωμάτων τῶν ἀσεβῶν; ἐρωτήσατε παραπορευομένους ὁδόν, καὶ τὰ σημεῖα αὐτῶν οὐκ ἀπαλλοτριώσετε. ὅτι εἰς ἡμέραν ἀπωλείας κουφίζεται ὁ πονηρός, εἰς ἡμέραν ὀργῆς αὐτοῦ ἀπαχθήσονται. τίς ἀπαγγελεῖ ἐπὶ προσώπου αὐτοῦ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ; καὶ αὐτὸς ἐποίησε, τίς ἀνταποδώσει αὐτῷ; καὶ αὐτὸς εἰς τάφους ἀπηνέχθη, καὶ ἐπὶ σωρῷ ἠγρύπνησεν. ἐγλυκάνθησαν αὐτῷ χάλικες χειμάρρου, καὶ ὀπίσω αὐτοῦ πᾶς ἄνθρωπος ἀπελεύσεται, καὶ ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἀναρίθμητοι. πῶς δέ με παρακαλεῖτε κενά; τὸ δ' ἐμὲ καταπαύσασθαι ἀφ' ὑμῶν οὐδέν.

illudūt. ſumētes pſalteriū et citharā: et gaudent voce pſalmi. conſumauerūt aūt in bonis vitā ſuā: in aūt requie inferni dormierūt. dicit aūt dño: recede a me: vias tuas ſcire nō volo. quid oīpotēs: qm̄ ſeruiem⁹ ei? et que vtilitas: qm̄ obuiabim⁹ ei? in manib⁹ eī nō fuerūt ei bona: opa aūt impiorum nō aſpicit. verūtū et impiorum lucerna extinguet: ſuperueniet aūt eis ſubuerſio: dolores aūt eos habebūt a furore. erūt aūt ſicut palee ante ventū: aut ſicut puluis quē abſtulit turbo. deficiāt filios facultates ei⁹: retribuet ad eū et cognoſcet. videāt oculi ei⁹ ſuā interfectionē: ab aūt dño nō ſaluetur. qm̄ voluntas ei⁹ in domo ei⁹ cū eo: et numeri menſiū ei⁹ diuiſi ſunt. nunqd nō dñs eſt qui docet intellectū et ſciētiā: ipſe aūt ſapiētes diſcernet? iſte aūt morietur in potētia ſtultitie ſue: tot⁹ aūt beneaffect⁹ et abundās. at viſcera eius plena adipe: medulla aūt ei⁹ effluet. alii⁹ aūt moritur ab amaritudine aīe ſue: nō comederit qppiā bonū. ſimul aūt in terra dormiūt: putredo aūt eos operuit. itaqz noui vos: qm̄ audacia incūbitis mihi. qm̄ dicetis: vbi eſt dom⁹ pncipis? et vbi eſt tegmē tabernaculorum impiorum? interrogate pterēuntes viā: et ſigna eorum nō alienabitis. qm̄ in diē pditionis ſubleuat malign⁹: in diē furoris ei⁹ ducet. quis renūciabit in faciē ei⁹ viā ei⁹? et ipſe fecit. quis retribuet ei? et ipſe ad ſepulchra duct⁹ eſt: et in aceruo vigilauit. dulces fuerūt ei ſilices torrētis: et poſt eū ois homo abibit: et ante illū innumerabiles. quō aūt me conſolamini inania? at me quieſcere a vobis nihil.

Pro. 24. c.

C

D

Ca. 22.

Ὑπολαβὼν δὲ Ἐλιφὰζ ὁ Θαιμανίτης λέγει, πότερον οὐχὶ ὁ κύριος

Reſpondens aūt eliphaz themanites dicit: nunqd nō dñs

A

eſt: doceſ intellectū ⁊ ſcientiā: qd em̄ cure eſt
ἐςὶν, ὁ διδάσκων σύνεσιν καὶ ἐπιςήμην; τί γὰρ μέλει
dn̄o: ſi tu fuiſti opib⁹ irrephēſibilis: nūqd vti
τῷ κυρίῳ, ἐὰν σὺ ἦσθα τοῖς ἔργοις ἄμεμπτος, ἢ ὠφέ=
litas q̄m ſimplicē facies viā tuā. aut rōnē tui fa
λεια ὅτι ἁπλώσεις τὴν ὁδόν σου. ἢ λόγον σου ποιού=
ciēs redarguet te: ⁊ ſimul veniet tecū in iudiciū:
μενος ἐλέγξει σε, καὶ συνεισελεύσεταί σοι εἰς κρίσιν;
nunqd nō malitia tua eſt multa: innumerabilia āt
πότερον οὐχ ἡ κακία σου ἐςὶ πολλή, ἀναρίθμητοι δέ
tua ſunt peccata: pignerabas āt a fratrib⁹
σου εἰσὶν αἱ ἁμαρτίαι; ἠνεχυρίαζες δὲ τοὺς ἀδελφούς
tuis fruſtra: veſtimentū aūt nudoꝝ abſtuliſti: neq̧ aqua
σου διακενῆς, ἀμφίασιν δὲ γυμνῶν ἀφείλου, οὐδὲ ὕδωρ
ſitiētes potaſti: ſed eſurientiū ſubtraxiſti fru
B διψῶντας ἐπότισας, ἀλλὰ πεινώντων ἐςέρησας ψω=
ſtū panis. mirat⁹ es āt q̄rūdā vult⁹: habitare feciſti āt pau
μόν. ἐθαύμασας δὲ τινῶν πρόσωπα, ᾤκισας δὲ πτω=
peres in terra. viduas aūt dimiſiſti vanas: pupil=
χοὺς ἐπὶ γῆς. χήρας δὲ ἐξαπέςειλας κενάς, ὀρφα=
los āt afflixiſti. igiť circūdauerūt te la=
νοὺς δὲ ἐκάκωσας. τοιγαροῦν ἐκύκλωσάν σε παγί=
quei: ⁊ vrſit te bellū idecēs. lumē
δες, καὶ ἐσπούδασε σε πόλεμος ἐξαίσιος. τὸ φῶς
tibi tenebre euaſit: dormientē āt aqua te ope=
σοι σκότος ἀπέβη, κοιμηθέντα δὲ ὕδωρ σε ἐκάλυ=
ruit. nūqd nō excelſa habitās aſpicit: at iiuria
ψε. μὴ οὐχὶ ὁ τὰ ὑψηλὰ ναίων ἐφορᾷ; τοὺς δὲ ὕβρει
latos hūiliauit: ⁊ dixiſti: qd nouit fortis. nūqd ꝑ
φερομένους ἐταπείνωσε; καὶ εἶπας, τί ἔγνω ὁ ἰσχυρός. ἢ κα
caliginé iudicabit: nubes latibulū ei⁹ ⁊ nō
τὰ τοῦ γνόφου κρινεῖ; νεφέλη ἀποκρυφὴ αὐτοῦ καὶ οὐχ
videbit: ⁊ gyrū celi ꝑambulat. nūqd ſemitā
ὁραθήσεται, καὶ γῦρον οὐρανοῦ διαπορεύεται. μὴ τρίβον
C eternā cuſtodies: quā calcauerūt viri iniuſti q̄ cōpre
αἰώνιον φυλάξεις, ἣν ἐπάτησαν ἄνδρες ἄδικοι, οἱ συνε
hēſi ſunt imaturi. fluui⁹ fluēs fundamēta eoꝝ.
λήφθησαν ἄωροι. ποταμὸς ἐπιῤῥέων οἱ θεμέλιοι αὐτῶν.
dicētes dn̄s qd faciet nobis: aut qd inducet nobis
οἱ λέγοντες κύριος τί ποιήσει ἡμῖν; ἢ τί ἐπάξεται ἡμῖν
oīpotens: q̄ aūt ipleuit domos eoꝝ bo
ὁ παντοκράτωρ; ὃς δὲ ἐνέπλησε τοὺς οἴκους αὐτῶν ἀγα
3.ii.b. nis ꝯſiliū āt ipioꝝ lōge ab eo. vidētes iuſti
θῶν βουλὴ δὲ ἀσεβῶν πόῤῥω αὐτοῦ. ἰδόντες δίκαιοι
riſerūt: irreprehēſibilis āt ſubſānauit eos. niſi deſtru
ἐγέλασαν, ἄμεμπτος δὲ ἐμυκτήρισεν αὐτούς. εἰ μὴ ἠφά
cta ē ſubſiſtētia eoꝝ ⁊ reliq̄as eoꝝ de
νισαι ἡ ὑπόςασις αὐτῶν καὶ τὸ κατάλειμμα αὐτῶν κα=
uorat ignis. eſto āt durus. ſi ſuſtinueris: poſtea
ταφάγεται πῦρ. γενοῦ δὲ σκληρός. ἐὰν ὑπομείνῃς, εἶτα
ps. 106. fruct⁹ tuus erit in bonis. ſuſcipe de ore il=
ὁ καρπός σου ἔσαι ἐν ἀγαθοῖς. ἔκλαβε ἐκ ςόματος αὐ
li⁹ iterp̄tationē: ⁊ recipe ꝟba ei⁹ in coꝛ
τοῦ ἐξηγορίαν, καὶ ἀνάλαβε τὰ ῥήματα αὐτοῦ ἐν καρ=
de tuo. ſi āt reuerſ⁹ fueris ⁊ hūiliaueris teipm̄
δίᾳ σου. ἐὰν δὲ ἐπιςραφῇς καὶ ταπεινώσῃς σεαυτὸν
corā dn̄o: lōge feciſti a tabnaculo tuo
ἔναντι κυρίου, πόῤῥω ἐποίησας ἀπὸ διαίτης σου τὸ
iniq̄tatē. ſedebis ſup aggerē in petra: ⁊ vt petra
ἄδικον. καθήσῃ ἐπὶ χώματι ἐν πέτρᾳ, καὶ ὡς πέτρα
torrētis ophir. erit igiť tu⁹ oīpotēs adiutoꝛ
D χειμάῤῥου ὠφείρ. ἔσαι οὖν σου ὁ παντοκράτωρ βοηθὸς
ab inimicis: puꝝ āt reddet te ſicut argē
ἀπὸ ἐχθρῶν, καθαρὸν δὲ ἀποδώσει σε ὥσπερ ἀργύρι=
tū igne ꝓbatū. poſtea cū audacia loqueris corā dn̄o
ον πεπυρωμένον. εἶτα παῤῥησιασθήσῃ ἔναντι κυρίου
cū reſpexeris in celū hilarit̄. cū oraueris āt tu
ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν ἱλαρῶς. εὐξαμένου δέ σου

cōparari poteſt hō: etiā cū ꝑfecte fuerit ſcientie. Quid ꝓdeſt deo ſi iuſtus fueris: aut quid ei cōfers ſi imaculata fuerit via tua? Nunqd timēs arguet te: & veniet tecū in iudicium? & non propter maliciam tuā plurimā & infinitas iniq̄tates tuas? Abſtuliſti enī pign⁹ fratrū tuoꝝ ſine cauſa & nudos ſpoliaſti veſtibus. Aquā laſſo non dediſti & eſurienti ſubtraxiſti panē. In fortitudine brachii tui poſſidebas terrā: & potentiſſimus obtinebas eam. Viduas dimiſiſti vacuas & lacertos pupillorum cōminuiſti. Propterea circundatus es laqueis & conturbat te formido ſubita. Et putabas te tenebras nō viſurū: & īpetu aquarū inūdantiū nō oppꝛiſſu iri. An cogitas q̄ deus excelſior celo ſit: & ſup ſtellarū verticem ſublimetur. Et dicis. Quid enī nouit de⁹? Et q̄ſi per caliginē iudicat. Nubes latibulū ei⁹: nec nr̄a conſiderat: & circa cardines celi ꝑambulat. Nunqd ſemitā ſeculorū cuſtodire cupis quā calcauerunt viri iniqui? qui ſublati ſunt ante tēpus ſuum: & fluuius ſubuertit fundamētum eorū. Qui dicebāt deo: recede a nobis: & q̄ſi nihil poſſit facere oīps: eſtimabāt eū: cū ille iplēſſet domos eorum bonis. Quorū ſentētia procul ſit a me. Videbunt iuſti & letabuntur: & innocens ſubſannabit eos. Nōne ſuccīſa ē erectio eoꝝ & reliquias eoꝝ deuorauit ignis? Acqeſce igitur ei: & hēto pacē & per hec hēbis fructus optios. Suſcipe ex ore illius legē: & pone ſmones eius in corde tuo. Si reuerſus fueris ad oipotentē edificaberis: & lōge facies iniq̄tatē a tabernaculo tuo. Dabit p terra ſilicem: & pro ſilice torrentes aureos. Eritq̧ oipotēs cōtra hoſtes tuos: & argentū coaceruabitur tibi. Tūc ſuper oipotentē delitiis afflues: & eleuabis ad deū faciem tuam. Rogabis

היסכן גבר כי יסכן עלימו משכיל : — סכן שכל
החפץ לשדי כי תצדק ואם — צדק
בצע כי תתם דרכיך : המיראתך — תמם
יכחך יבוא עמך במשפט : — בוא
הלא רעתך רבה ואין קץ — שפט רעע
לעונתיך : כי תחבל אחיך חנם — רבב קצץ
ובגדי ערומים תפשיט : לא — חבל
מים עיף תשקה וּמרעב תמנע — ערם פשט
לחם : ואיש זרוע לו הארץ — שקה מנע
ונשוא פנים ישב בה : אלמנות — זרע
שלחת ריקם וזרעות יתומים — נשא פנה
ידכא : על כן סביבותיך פחים — יתם
ויבהלך פחד פתאם : או חשך — דכא סבב
לא תראה ושפעת מים תכסך : — פחד בהל
הלוא אלוה גבה שמים וראה — ראה כסה
ראש כוכבים כי רמו : ואמרת — כבב רום
מה ידע אל הבעד ערפל ישפוט : — שפט
עבים סתר לו ולא יראה וחוג
שמים יתהלך : הארח עולם — הלך עלם
תשמור אשר דרכו מתי און : — שמר מתה
אשר קמטו ולא עת נהר
יוצק יסודם : האמרים לאל — יצק יסד
סור ממנו ומה יפעל שדי — פעל
למו : והוא מלא בתיהם טוב — בית
ועצת רשעים רחקה מני : יראו — יעץ סן
צדיקים וישמחו ונקי ילעג — צדק שמח
למו : אם לא נכחד קימנו ויתרם — נקה לעג
אכלה אש : הסכן נא עמו ושלם — כחד קום
בהם תבואתך טובה : קח נא מפיו — סכן בוא
תורה ושים אמריו בלבבך : אם — לקח פה
תשוב עד שדי תבנה תרחיק — ירה שום
עולה מאהלך : ושית על עפר — שוב בנה
בצר ובצור נחלים אופיר : — רחק שית
והיה שדי בצריך וכסף תועפות — אפר
לך : כי אז על שדי תתענג — צור יעף
ותשא אל אלוה פניך : תעתיר — ענג נשא
— פנה עתר

אֵלָיו וְיִשְׁמָעֶךָּ וּנְדָרֶיךָ תְשַׁלֵּם׃
וְתִגְזַר אֹמֶר וְיָקָם לָךְ וְעַל דְּרָכֶיךָ
נָגַהּ אוֹר׃ כִּי הִשְׁפִּילוּ וַתֹּאמֶר
גֵּוָה וְשַׁח עֵינַיִם יוֹשִׁעַ׃ יְמַלֵּט
אִי נָקִי וְנִמְלַט בְּבֹר כַּפֶּיךָ׃
וַיַּעַן אִיּוֹב וַיֹּאמַר׃
גַּם הַיּוֹם מְרִי שִׂחִי יָדִי כָּבְדָה עַל
אַנְחָתִי׃ מִי יִתֵּן יָדַעְתִּי וְאֶמְצָאֵהוּ
אָבוֹא עַד תְּכוּנָתוֹ׃ אֶעֶרְכָה לְפָנָיו
מִשְׁפָּט וּפִי אֲמַלֵּא תוֹכָחוֹת׃ אֵדְעָה
מִלִּים יַעֲנֵנִי וְאָבִינָה מַה יֹּאמַר
לִי׃ הַבְּרָב כֹּחַ יָרִיב עִמָּדִי לֹא
אַךְ הוּא יָשִׂם בִּי׃ שָׁם יָשָׁר נוֹכָח
עִמּוֹ וַאֲפַלְּטָה לָנֶצַח מִשֹּׁפְטִי׃
הֵן קֶדֶם אֶהֱלֹךְ וְאֵינֶנּוּ וְאָחוֹר
וְלֹא אָבִין לוֹ׃ שְׂמֹאול בַּעֲשֹׂתוֹ
וְלֹא אָחַז יַעְטֹף יָמִין וְלֹא אֶרְאֶה׃
כִּי יָדַע דֶּרֶךְ עִמָּדִי בְּחָנַנִי כַּזָּהָב
אֵצֵא׃ בַּאֲשֻׁרוֹ אָחֲזָה רַגְלִי
דַּרְכּוֹ שָׁמַרְתִּי וְלֹא אָט׃ מִצְוַת
שְׂפָתָיו וְלֹא אָמִישׁ מֵחֻקִּי צָפַנְתִּי
אִמְרֵי פִיו׃ וְהוּא בְאֶחָד וּמִי
יְשִׁיבֶנּוּ וְנַפְשׁוֹ אִוְּתָה וַיָּעַשׂ׃ כִּי
יַשְׁלִים חֻקִּי וְכָהֵנָּה רַבּוֹת עִמּוֹ׃
עַל כֵּן מִפָּנָיו אֶבָּהֵל אֶתְבּוֹנֵן
וְאֶפְחַד מִמֶּנּוּ׃ וְאֵל הֵרַךְ לִבִּי
וְשַׁדַּי הִבְהִילָנִי׃ כִּי לֹא נִצְמַתִּי
מִפְּנֵי חֹשֶׁךְ וּמִפָּנַי כִּסָּה אֹפֶל׃
מַדּוּעַ מִשַּׁדַּי לֹא
נִצְפְּנוּ עִתִּים וְיֹדְעָו לֹא חָזוּ יָמָיו׃
גְּבֻלוֹת יַשִּׂיגוּ עֵדֶר גָּזְלוּ וַיִּרְעוּ׃
חֲמוֹר יְתוֹמִים יִנְהָגוּ יַחְבְּלוּ שׁוֹר
אַלְמָנָה׃ יַטּוּ אֶבְיוֹנִים מִדָּרֶךְ
יַחַד חֻבְּאוּ עֲנִיֵּי אָרֶץ׃ הֵן פְּרָאִים
בַּמִּדְבָּר יָצְאוּ בְּפָעֳלָם מְשַׁחֲרֵי
לַטָּרֶף עֲרָבָה לוֹ לֶחֶם לַנְּעָרִים׃

שָׁמַע שָׁלַם
גָּזַר קוּם
שָׁפַל אָמַר
שׁוּחַ יָשַׁע
מָלַט נָקָה
בָּרַר
Cap. xxiij.
עָנָה
מָרַר שׂוּחַ
נָתַן מָצָא
בּוֹא כּוּן
עָרַךְ פָּנָה
שָׁפַט פֶּה
מָלֵא יָכַח
יָדַע מָלַל
בִּין טוֹב רוּב
שׂוּם יָכַח
פָּלַט הָלַךְ
אָחַר
שָׂמַל עָשָׂה
עָטַף יָמַן
רָאָה
יָצָא אָשַׁר
אָחַז נָטָה
צָוָה שָׂפָה
מוּשׁ
שׁוּב אָוָה
עָשָׂה שָׁלַם
רָבַב פָּנָה
בָּהַל בִּין
פָּחַד רָכַךְ
צָמַת
פָּנָה
Ca. xxiiij.
יָדַע צָפַן
חָזָה יוֹם
גָּבַל נָשַׂג
חָמַר יָתַם
נָהַג חָבַל
נָטָה אָבָה
עָנָה
דָּבַר שָׁחַר

eum & exaudiet te: & vota tua reddes. Decernes rem & veniet tibi: & in viis tuis ſplendebit lumē. Qui enī humiliatꝰ fuerit: erit in gl'ia: & q̄ inclinauerit oculos ſuos ipſe ſaluabitur. Saluabitur innocēs: ſaluabitur autem mūdicia manuū ſuarum. 23.

Rñdens autē Iob: ait. Nunc quoq; in amaritudine ē ſermo meꝰ: & manus plage mee aggrauata eſt ſuper gemitū meum. Quis mihi tribuat vt cognoſcā & inueniā illū: & veniā vſq; ad ſoliū eius? Ponā corā eo iudiciū: & os meū replebo increpationibꝰ: vt ſciā verba que mihi rñdeat & intelligā qd loq̄tur mihi. Nolo multa fortitudīe cōtēdat mecū: nec magnitudīs ſue mole me p̄mat. Proponat eq̄tatē cōtra me: & p̄ueniet ad victoriā iudiciū meū. Si ad orientē iero nō apparet: ſi ad occidentē nō ītelligā eū. Si ad ſiniſtrā: qd agā? Non apprehendā eū. Si me vertā ad dexterā: nō videbo illū. Ipſe vero ſcit viam meā: & probauit me q̄ſi aurū qd̄ p̄ ignē trāſit. Veſtigia eiꝰ ſecutꝰ ē pes meꝰ viā eius cuſtodiui: & nō declinaui ex ea. A mādatis labiorū eiꝰ nō receſſi: & in ſinu meo abſcondi verba oris eiꝰ. Ipſe enī ſolꝰ ē & nemo auertere pōt cogitationē eius: & aīa eiꝰ qd̄cūq; voluit hoc fecit. Cūq; expleuerit ī me volūtatē ſuā: & alia multa ſilia p̄ſto ſunt ei. Et idcirco a facie eiꝰ turbatꝰ ſū: & cōſiderās eū timore ſollicitor. Deꝰ molliuit cor meū: & oīps cōturbauit me. Nō enī perii p̄pter imminētes tenebras: nec faciē meam operuit caligo. 24.

AB omnipotēte nō ſunt abſcōdita tp̄a: q̄ aūt nouerūt eū ignorāt dies illius. Alii terminos trāſtulerūt: diripuerūt greges & pauerūt eos. Aſinū pupillorū abegerūt: & abſtulerūt p̄ pignore bouē vidue. Subuerterūt pauperū viā: & oppſſerūt pariter māſuetos tre. Alii q̄ſi onagri in deſerto egrediūtur ad opus ſuū: vigilantesq; ad predam preparāt panē liberis.

ad eū exaudiet te: dabit āt tibi reddere
πρὸς αὐτὸν εἰσακούσεταί σου, δώσει δέ σοι ἀποδοῦναι
vota. reſtituet āt tibi tabnaculū
τὰς εὐχάς. ἀποκαταστήσει δέ σοι δίαιταν
iuſtitie: in āt viis tuis erit lux. qm̄ humiliauit
δικαιοσύνης, ἐπὶ δὲ ὁδοῖς σου ἔσται φέγγος. ὅτι ἐταπείνωσεν
ſeipſm: ꝛ dices ſuperbiuit: ꝛ ſclinatū
ἑαυτόν, καὶ ἐρεῖς ὑπερηφανεύσατο, καὶ κύφοντα
oculis ſaluabit. ſaluabit inocētē: ꝛ
τοῖς ὀφθαλμοῖς σώσει. ῥύσεται ἀθῷον, καὶ
ſaluꝰ eſto in mūdis manibꝰ tuis:
διασώθητι ἐν καθαραῖς χερσί σου. Ca.23

REſpōdens āt iob ait: ꝛ iā noui q̄ ex
ὙΠολαβὼν δὲ ἰὼβ λέγει, καὶ δὴ οἶδα ὅτι ἐκ
manu mea redargutio mea ē: ꝛ manꝰ eiꝰ grauis
χειρός μου ἡ ἔλεγξίς μου ἐστί, καὶ ἡ χεὶρ αὐτοῦ βαρεῖα
facta eſt ſup̄ meū gemitū. qs igit̄ nouerit: q̄ inuenirē
γέγονεν ἐπ᾽ ἐμῷ στεναγμῷ. τίς δ᾽ ἄρα γνοίη, ὅτι εὕροιμι
illū: ꝛ veniā in terminū? dicā āt meū
αὐτόν, καὶ ἔλθοιμι εἰς τέλος; εἴποιμι δὲ ἐμαυτοῦ
iudiciū: at os meū replebo redargutionibꝰ. ſciā āt
κρίμα, τὸ δὲ στόμα μου ἐμπλήσω ἐλέγχων. γνοίην δὲ
ſanitatē: q̄ mihi dicet: ſentiā āt: q̄ mihi renūciabit.
ἴαμα, ἅ μοι ἐρεῖ, αἰσθοίμην δέ, τίνα μοι ἀπαγγελεῖ.
A
B
ꝛ ſi in multa fortitudīe ſup̄ueniet mihi: poſtea in minis me vtet̄.
καὶ εἰ ἐν πολλῇ ἰσχύϊ ἐπελεύσεταί μοι, εἶτα ἐν
veritas eñi ꝛ redargutio ab
ἀπειλῇ μοι χρήσεται. ἀλήθεια γὰρ καὶ ἔλεγχος παρ᾽
eo: educat āt in finē meū iudiciū: in eñi p̄rima
αὐτοῦ, ἐξάγοι δὲ εἰς τέλος μου τὸ κρίμα, εἰς γὰρ πρῶτα
ambulabo. ꝛ nō ampliꝰ ſum: q̄ āūt in nouiſſimis:
πορεύσομαι. καὶ οὐκέτι εἰμί, τὰ δὲ ἐπ᾽ ἐσχάτοις,
qd̄ noui? ſiniſtra q̄ fecit ipſiꝰ nō reſtiti: circūdabit
τί οἶδα; ἀριστερὰ ποιήσαντος αὐτοῦ οὐκ ἀντέσχον, περιβαλεῖ
C
dextera ꝛ nō videbo. nouit eñi iā viā meā:
δεξιὰ καὶ οὐκ ὄψομαι. οἶδε γὰρ ἤδη ὁδόν μου,
p̄bauit āt me ſicut aur̄: egrediar āt in p̄ceptis
διέκρινε δέ με ὥσπερ τὸ χρυσίον; ἐξελεύσομαι δὲ ἐν ἐντάλμασιν
eiꝰ: vias eñi eiꝰ cuſtodiui: ꝛ nō declino a p̄ceptis
αὐτοῦ, ὁδοὺς γὰρ αὐτοῦ ἐφύλαξα; καὶ οὐ μὴ ἐκκλίνω ἀπὸ ἐνταλμάτων αὐτοῦ,
eiꝰ: ꝛ nō p̄terea:
καὶ οὐ μὴ παρέλθω,
in āt ſinu meo abſcōdi verba eiꝰ. ſi āt ꝛ
ἐν δὲ κόλπῳ μου ἔκρυψα τὰ ῥήματα αὐτοῦ. εἰ δὲ καὶ
ip̄e iudicauit ſic: qs eſt reſiſtēs ei?
αὐτὸς ἔκρινεν οὕτως, τίς ἐστιν ἀντιπίπτων αὐτῷ; ὃ
D
nā ip̄e voluit ꝛ fecit: p̄pt̄ hoc ſup̄ eū
γὰρ αὐτὸς ἠθέλησε καὶ ἐποίησε, διὰ τοῦτο ἐπ᾽ αὐτῷ
ſtudui. admonēs āt curā habui eiꝰ ſup̄ hoc:
ἐσπούδακα. νουθετούμενος δὲ ἐφρόντισα αὐτοῦ ἐπὶ τούτῳ,
a facie eiꝰ celer ero: cōſiderabo
ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ κατασπουδασθῶ, κατανοήσω
ꝛ p̄territꝰ ero ex eo. dñs āt emolliuit cor meū:
καὶ πτοηθήσομαι ἐξ αὐτοῦ. κς̄ δὲ ἐμαλάκυνε τὴν καρδίαν μου.
at oīpotēs vrſit me. nō eñi nouerā q̄ ſup̄ueniēt
ὁ δὲ παντοκράτωρ ἐσπούδασέ με. οὐ γὰρ ᾔδειν ὅτι ἐπελεύσεταί
mihi tenebre: āte faciē āt meā operuit caligo.
μοι σκότος, πρὸ προσώπου δέ μου ἐκάλυψε γνόφος.

CUr āt dñm nō latuerūt hore, impii āt terminū
ΔΙατί δὲ κύριον οὐκ ἔλαθον ὧραι, ἀσεβεῖς δὲ ὅριον C.24
trāgreſſi ſunt gregē cū paſtore rapiētes. ſubiugale
ὑπερέβησαν ποίμνιον σὺν ποιμένι ἁρπάσαντες. ὑποζύγιον
A
āt pupillor̄ abegerūt: ꝛ bouē vidue tulerūt
δὲ ὀρφανῶν ἀπήγαγον, καὶ βοῦν χήρας ἠνεχύρασαν.
p̄ pignore. declecerūt ipotētes de via iuſta: pariter
ἐξέκλιναν ἀδυνάτους ἐξ ὁδοῦ δικαίας, ὁμοθυμαδὸν
abſcōditi ſūt māſueti terre. euaſerūt āt ſicut aſini
ἐκρύβησαν πραεῖς γῆς. ἀπέβησαν δὲ ὥσπερ ὄνοι
in agro: ſup̄ me egreſſi ſuā actionē.
ἐν ἀγρῷ, ὑπὲρ ἐμοῦ ἐξελθόντες τὴν ἑαυτῶν πρᾶξιν.
dulcis fuit eor̄ panis in iuniores.
ἡδύνθη αὐτῶν ἄρτος εἰς νεωτέρους.

agrū āte tpˀs: nō ſuū exſtēs meſſuerūt impotētes āt
ἀγρὸν πρὸ ὥρας, οὐκ αὐτῶν ὄντα ἐθέρισαν. ἀδύνατοι δὲ
vineas impioꝝ abſqꝫ mercede ⁊ abſqꝫ cibo opati ſūt: nu
ἀμπελῶνας ἀσεβῶν ἀμισθὶ καὶ ἀσιτὶ εἰργάσαντο. γυ
B dos multos ſopiuerūt ſine veſtibꝰ: idumētū āt
μνοὺς πολλοὺς ἐκοίμισαν ἄνευ ἱματίων, ἀμφίασιν δὲ
aie eoꝝ abſtulerūt. a guttis mōtiū madeſiūt
ψυχῆς αὐτῶν ἀφείλοντο. ἀπὸ ψεκάδων ὀρέων ὑγραίνον
ppē nō habere ſibi opimentū:petrā ample
ται, παρὰ τὸ μὴ ἔχειν αὐτοῖς σκέπην, πέτραν περιε
xati ſūt. rapuerūt pupillū ab vbere: eū q̄ cecidit
βάλοντο. ἥρπασαν ὀρφανὸν ἀπὸ μαστοῦ, ἐκπεπτωκότα
āt hūiliauerūt. nudos āt ſopierūt iniuſte: eſuriē
δὲ ἐταπείνωσαν. γυμνοὺς δὲ ἐκοίμισαν ἀδίκως, πει
tiū āt fruſtū panis abſtulerūt. in tenebroſis iniuſte
νώντων δὲ τὸν ψωμὸν ἀφείλοντο. ἐν σκοτεινοῖς ἀδίκως
inſidiati ſūt: viā āt iuſtā nō nouerūt: q̄ de ciuitate
ἐνήδρευσαν, ὁδὸν δὲ δικαίαν οὐκ ᾔδεισαν, οἳ ἐκ πόλεως
⁊ domibꝰ ppriis eiecerūt. aīa āt pueroꝝ gemuit val
καὶ οἴκων ἰδίων ἐξεβάλοντο. ψυχὴ δὲ νηπίων ἐστέναξε μέ
de: ipſe āt cur hoꝝ ſpeculationē nō fecit:
γα, αὐτὸς δὲ διατί τούτων ἐπισκοπὴν οὐ πεποίηται.
ſup terra exñtibꝰ illis ⁊ nō cognouerūt: viā āt iuſti
ἐπὶ γῆς ὄντων αὐτῶν καὶ οὐκ ἐπέγνωσαν, ὁδὸν δὲ δικαι
tie nō nouerūt. neqꝫ ſemitas eiꝰ ambulauerūt.
C οσύνης οὐκ ᾔδεισαν, οὐδὲ ἀτραποὺς αὐτῆς ἐπορεύθησαν;
cū cognouit āt eoꝝ opa: tradidit eos in tene
γνοὺς δὲ αὐτῶν τὰ ἔργα, παρέδωκεν αὐτοὺς εἰς σκό
bras: ⁊ nocte erit ſicut fur. ⁊ oculꝰ adulteri
τος, καὶ νυκτὸς ἔσται ὡς κλέπτης. καὶ ὀφθαλμὸς μοιχοῦ
obſuauit tenebras dicēs: nō ɔſiderabit me oculꝰ: ⁊
ἐφύλαξε σκότος λέγων, οὐ προνοήσει με ὀφθαλμός, καὶ
opimentū vultꝰ poſuit. pfodit in tenebris domos:
ἀποκρυβὴν προσώπου ἔθετο. διώρυξεν ἐν σκότει οἰκίας,
interdiu ſigillauerūt ſeipos: nō cognouerūt lucē: qm̄
ἡμέρας ἐσφράγισαν ἑαυτούς, οὐκ ἐπέγνωσαν φῶς. ὅτι
ſimul eis in aurora vmbra mortis: qm̄ cogno
ὁμοθυμαδὸν αὐτοῖς τὸ πρωῒ σκιὰ θανάτου, ὅτι ἐπιγνώ
ſcet tumultꝰ vmbre mortis. leuis eſt ſup fa
σεται ταραχὰς σκιᾶς θανάτου. ἐλαφρός ἐστιν ἐπὶ πρό
ciē aque: maledicta ſit pars eoꝝ ſup terrā: ap
σωπον ὕδατος, καταραθείη ἡ μερὶς αὐτῶν ἐπὶ γῆς, ἀνα
pareāt āt plāte eoꝝ in terra aride. vlnā eñ
φανείη δὲ τὰ φυτὰ αὐτῶν ἐπὶ γῆς ξηρά. ἀγκαλίδα γὰρ
pupilloꝝ rapuerūt: poſtea ad memoriā ductū ē eoꝝ pctūꝫ ſi
ὀρφανῶν ἥρπασαν, εἶτ' ἀνεμνήσθη αὐτῶν ἡ ἁμαρτία. ὥσ
D cut āt nebula roris nō apparēs factꝰ ē: reddant āt ei
περ δὲ ὁμίχλη δρόσου ἀφανὴς ἐγένετο, ἀποδοθείη δὲ αὐ
q̄ fecit: cōterat āt ois iniuſtꝰ ſicut lignū īme
τῷ ἃ ἔπραξεν, συντριβείη δὲ πᾶς ἄδικος ἴσα ξύλῳ ἀνιά
dicabile. ſterili.n.nō bene fecit: ⁊ mulieris nō miſtꝰ
τῳ. στεῖραν γὰρ οὐκ εὖ ἐποίησε, καὶ γύναιον οὐκ ἠλέη
eſt: furore āt ſubuertit impotētes: cū ſteterit igit:
σε, θυμῷ δὲ κατέστρεψεν ἀδυνάτους, ἀναστὰς τοιγαροῦν,
non credat in ſuā vitā. debilitatꝰ āt
οὐ μὴ πιστεύσῃ κατὰ τῆς ἑαυτοῦ ζωῆς. μαλακισθεὶς δὲ
nō ſperet ſanū eſſe: ſed cadet morbo. mul
μὴ ἐλπιζέτω ὑγιασθῆναι, ἀλλὰ πεσεῖται νόσῳ. πολ
tis eñ nocuit ſublimitas eiꝰ: marcuit āt ſicut
Hpo. n.f. λοὺς γὰρ ἐκάκωσε τὸ ὕψωμα αὐτοῦ, ἐμαράνθη δὲ ὥσπερ
malua in ardore: aut ſicut ſpica a calamo ſpōte
μολόχη ἐν καύματι, ἢ ὥσπερ στάχυς ἀπὸ καλάμης αὐτόμα
decidēs. ſi āt nō: qs eſt q̄ dicit mēdacia me di
τος ἀποπεσών. εἰ δὲ μή, τίς ἐστιν ὁ φάμενος ψευδῆ με λέ
cere: ⁊ ponet in nihil verba mea:
γειν, καὶ θήσει εἰς οὐθὲν τὰ ῥήματά μου; Ca. 25.
Reſpōdens āt baldad ſauchites ait: qđ
A Ὑπολαβὼν δὲ Βαλδὰδ ὁ Σαυχίτης λέγει, τί
eñ pemiū aut timor ab eo q̄ facit vniuerſum
γὰρ προοίμιον ἢ φόβος παρ' αὐτοῦ ὁ ποιῶν τὴν σύμπασαν
in altiſſimo: nō eñ aliqs putet q̄ eſt dilatio
ἐν ὑψίστῳ; μὴ γάρ τις ὑπολάβοι ὅτι ἐστὶ παρέλκυσις

Agrū nō ſuū demetūt: & vineā eiꝰ quē vi oppſſe rāt vidēmiāt. Nudos di mittūt hoīes indumenta tollētes: qbus nō eſt opi mentū in frigore: qs imbres montiū rigāt: & nō habētes velamē āplexan tur lapides. Vim fecerūt depdantes pupillos: & vulgū pauperē ſpoliaue rūt. Nudis incedētibus abſqꝫ veſtitu: & eſurienti bus tulerūt ſpicas. Inter aceruos eorū meridiati ſunt: q calcatis torcularibus ſitiūt. De ciuitatibus fecerūt viros gemere: & aīa vulneratoꝝ clamauit & deus inultū abire nō patitur. Ipſi fuerūt rebelles lumini: neſcierūt vias eiꝰ: nec reuerſi ſunt per ſemitas eius. Mane primo conſurgit homicida: īterficit egenū & pauperē: p noctē vero erit q̄ſi fur. Oculꝰ adulteri obſeruat caliginem dicens: non me videbit oculꝰ: & operiet vultum ſuum. Perfodit in tenebris domos: ſicut in die cōdixerant ſibi: & ignorauerunt lucem. Si ſubito apparuerit aurora: arbitrātur vmbram mortis: & ſic in tenebris q̄ſi in luce ambulant. Leuis eſt ſup faciē aque: maledicta ſit pars eius in terra nec ambulet per viā vinearum. Ad nimium calorē tranſiet ab aquis niuiū: & vſqꝫ ad inferos peccatū illiꝰ. Obliuiſcatur eiꝰ mīa: dulcedo illius vermis. Non ſit in recordatiōe: ſed cōteratur ſicut lignū īfructuoſum. Pauit enī ſterilē & q̄ nō parit: & vidue bene nō fecit. Detraxit fortes in fortitudīe ſua; & cū ſteterit non credet vite ſue. Dedit ei deꝰ locum pnīe: & ille abutitur eo in ſupbia: oculi aūt eiꝰ ſunt in viis illiꝰ. Eleuati ſunt ad modicū: & non ſubſiſtent: & hūiliabūtur ſicut oīa & auferētur & ſicut ſūmitates ſpicarū cōterētur. Qđ ſi nō eſt ita: qs me pōt arguere eſſe mentitū: & ponere āte deū verba mea? 25.
Reſpōdens āt baldath ſuites: dixit. Ptās & terror apud eū eſt qui facit cōcordiā in ſublimibus ſuis. Nunqđ ē numerus

בשדה בלילו יקצורו וכרם רשע | בל קצר
ילקשו: ערום ילינו מבלי לבוש | לקש צרם
ואין כסות בקרה: מזרם הרים | לון לבש
ירטבו ומבלי מחסה חבקו צור : | עסה רטב
יגזלו משד יתום ועל עני יחבלו: | בל חסה
ערום הלכו בלי לבוש ורעבים | גזל שדד
נשאו עמר: בין שורתם יצהירו | יתם ענה
יקבים דרכו ויצמאו: מעיר | חבל צהר
מתים ינאקו ונפש חללים | צמא
תשוע ואלוה לא ישים תפלה : | מתה נאק
המה היו במרדי אור לא הכירו | שוע שום
דרכיו ולא ישבו בנתיבתיו : | היה נכר
לאור יקום רוצח יקטל עני | נתב
ואביון ובלילה יהי כגנב ועין | קום רצח
נאף שמרה נשף לאמר לא | קטל אבה
תשורני עין וסתר פנים | שור פנה
ישים: חתר בחשך בתים יומם | בית
חתמו למו לא ידעו אור: כי
יחדו בקר למו צלמות כי
יכיר בלהות צלמות: קל הוא על | קלל
פני מים תקלל חלקתם בארץ | קלל
לא יפנה דרך כרמים : ציה
וחם גם חם יגזלו מימי שלג שאול | תמם שאל
חטאו : ישכחהו רחם מתקו | שכח
רמה עוד לא יזכר ותשבר | רמם זכר
כעץ עולה : רעה עקרה לא | שבר
תלד ואלמנה לא ייטיב : ומשך | ילד יטב
אבירים בכחו יקום ולא יאמין | אבר כוח
בחיין : יתן לו לבטח וישען | קום אמן
ועיניהו על דרכיהם : רומו | חיה נתן
מעט ואיננו והמכו ככל יקפצון | שען
וכראש שבלת ימלו : ואם לא | מכך קפץ
אפו מי יכזיבני וישם לאל מלתי: | מלל כזב
| שום מלל
ויען בלדד השחי | Cap.xxv.
ויאמר : המשל ופחד עמו עשה | ענה אמר
שלום במרומיו : היש מספר | משל שלם
| רום ספר

Tex.heb.	Priītiua.heb.
לִגְדוּדָיו וְעַל מִי לֹא יָקוּם אוֹרֵהוּ׃	גדד
וּמַה יִּצְדַּק אֱנוֹשׁ עִם אֵל וּמַה	צדק אנש
יִּזְכֶּה יְלוּד אִשָּׁה׃ הֵן עַד יָרֵחַ	זכה ילד
וְלֹא יַאֲהִיל וְכוֹכָבִים לֹא זַכּוּ	איש אהל
בְעֵינָיו׃ אַף כִּי אֱנוֹשׁ רִמָּה וּבֶן	ככב זכה
אָדָם תּוֹלֵעָה׃	רמם
	תלע
Cap.xxvj.	
וַיַּעַן אִיּוֹב וַיֹּאמַר׃	
מֶה עָזַרְתָּ לְלֹא כֹחַ הוֹשַׁעְתָּ	כחח ישע
זְרוֹעַ לֹא עֹז׃ מַה יָּעַצְתָּ לְלֹא	זרע עזז
חָכְמָה וְתֻשִׁיָּה לָרֹב הוֹדָעְתָּ׃	ישה ידע
אֶת מִי הִגַּדְתָּ מִלִּין וְנִשְׁמַת מִי	נגד מלל
יָצְאָה מִמֶּךָּ׃ הָרְפָאִים יְחוֹלָלוּ	מן חול
מִתַּחַת מַיִם וְשֹׁכְנֵיהֶם׃ עָרוֹם	ערם
שְׁאוֹל נֶגְדּוֹ וְאֵין כְּסוּת לָאֲבַדּוֹן׃	שאל כסה
נֹטֶה צָפוֹן עַל תֹּהוּ תֹּלֶה אֶרֶץ	צפן
עַל בְּלִימָה׃ צֹרֵר מַיִם בְּעָבָיו	תהה בל
וְלֹא נִבְקַע עָנָן תַּחְתָּם׃ מְאַחֵז	בקע אחז
פְּנֵי כִסֵּה פַּרְשֵׁז עָלָיו עֲנָנוֹ׃ חֹק	פנה
חָג עַל פְּנֵי מָיִם עַד תַּכְלִית אוֹר	חוג כלה
עִם חֹשֶׁךְ׃ עַמּוּדֵי שָׁמַיִם יְרוֹפָפוּ	רוף
וְיִתְמְהוּ מִגַּעֲרָתוֹ׃ בְּכֹחוֹ רָגַע הַיָּם	תמה כוח
וּבִתְבוּנָתוֹ מָחַץ רָהַב׃ בְּרוּחוֹ	בין
שָׁמַיִם שִׁפְרָה חֹלֲלָה יָדוֹ נָחָשׁ	חול
בָּרִחַ׃ הֶן אֵלֶּה קְצוֹת דְּרָכָו וּמַה	קצה
שֵּׁמֶץ דָּבָר נִשְׁמַע בּוֹ וְרַעַם	שמע
גְּבוּרֹתָו מִי יִתְבּוֹנָן׃	בין
Ca.xxvij.	
וַיֹּסֶף אִיּוֹב שְׂאֵת מְשָׁלוֹ וַיֹּאמַר׃	נשא
חַי אֵל הֵסִיר מִשְׁפָּטִי וְשַׁדַּי הֵמַר	אמר סור
נַפְשִׁי׃ כִּי כָל עוֹד נִשְׁמָתִי בִי	שפט מרר
וְרוּחַ אֱלוֹהַּ בְּאַפִּי׃ אִם תְּדַבֵּרְנָה	דבר
שְׂפָתַי עַוְלָה וּלְשׁוֹנִי אִם יֶהְגֶּה	שפה לשן
רְמִיָּה׃ חָלִילָה לִּי אִם אַצְדִּיק	הגה רמה
אֶתְכֶם עַד אֶגְוָע לֹא אָסִיר תֻּמָּתִי	צדק גוע
מִמֶּנִּי׃ בְּצִדְקָתִי הֶחֱזַקְתִּי וְלֹא	תמם
	חזק
אַרְפֶּהָ לֹא יֶחֱרַף לְבָבִי מִיָּמָי׃	רפה חרף
יְהִי כְרָשָׁע אֹיְבִי וּמִתְקוֹמְמִי כְעַוָּל׃	יום היה
	קום

militū illius? Et sup quē non surget lumē illius? Nunqd iuſtificari poteſt homo cōparat9 deo: aut appere mūdus natus de muliere? Ecce luna etiā non ſplendet: & ſtelle non ſunt munde ∞∞∞ in cōſpectu eius: quāto magis hō putredo: & filius hois vermis. 26.

Rñdens āt iob: dixit. Cui9 adiutor es: nūqd ibecillis? Et ſuſtētas brachiū ei9 q nō eſt fortis? Cui dediſti conſiliū? forſitā illi q nō habet ſapientiā? & prudentiā tuā oſtēdiſti plurimā. Quē docere voluiſti? nōne eū qui fecit ſpiramentum? Ecce gigantes gemunt ſub aquis: & qui habitant cum eis. Nudus eſt infernus coram illo: & nullū eſt opimentū pditioni. Qui extēdit aqlonē ſup vacuū: & appēdit terrā ſup nihilū. Qui ligat aqs in nubibus ſuis: vt non erumpant pariter deorſum. Qui tenet vultū ſolii ſui: & expandit ſup illud nebulā ſuā. Terminū circūdedit aquis: vſq dū finiātur lux & tenebre. Colūne celi cōtremiſcūt: & pauent ad nutū eius. In fortitudine illi9 repēte maria cōgregata ſunt: & prudētia eius pcuſſit ſuperbū. Spiritus ei9 ornauit celos: & obſtetricāte manu ei9 educt9 ē coluber tortuoſus. Ecce hec ex pte dicta ſunt viarū eius: & cū vix paruā ſtillā ſmonis eius audierimus: qs poterit tonitruū magnitudinis illius intueri? 27.

Addidit qq iob aſſumens pabolā ſuā: & dixit. Viuit de9 q abſtulit iudiciū meū & ops q ad amaritudinē adduxit aiam meā: qa donec ſupeſt halitus in me & ſpūs dei in naribus meis: nō loquētur labia mea iniqtatē: nec lingua mea meditabitur mendaciū. Abſit a me vt iuſtos vos eē iudicē. Donec deficiā: nō recedā ab innocētia mea. Iuſtificationē meā quā cepi tenere: nō deſeram. Neq eni reprehendit me cor meū in omni vita mea. Sit vt ipius inimic9 me9: & aduerſarius meus quaſi iniquus ∞∞

predonib9: ſup quos āt nō veniet īſidiatio ab B
πειραταῖς, ἐπὶ τίνας δὲ οὐκ ἐπελεύσεται ἔνεδρα παρ᾽
eo: quomō eñi erit iuſt9 homo corā dño: aut de C
αὐτοῦ; πῶς γὰρ ἔσται δίκαιος βροτὸς ἔναντι κυρίου; ἢ τίς
mūdauerit ſe nat9 de muliere: ſi luna ordi D
ἂν ἀποκαθαρίσαι ἑαυτὸν γεννητὸς γυναικός; εἰ σελήνην συν
nat: & nō illucet: ſtelle aūt nō mūde corā
τάσσει, καὶ οὐκ ἐπιφαύσκει, ἄστρα δὲ οὐ καθαρὰ ἐναντίον
eo. ſine āt: homo putredo: & fili9 hois vermis.
αὐτοῦ· ἔα δέ, ἄνθρωπος σαπρία, καὶ υἱὸς ἀνθρώπου σκώληξ. Ca. 26.

Reſpōdens aūt iob dicit: cui appoſit9 es: aut cui A
Ὑπολαβὼν δὲ ἰὼβ λέγει, τίνι πρόσκεισαι, ἢ τίνι
auxiliatur9 es: nunqd nō cui multa fortitudo: & cui bra
μέλλεις βοηθεῖν; πότερον οὐχ ᾧ πολλὴ ἰσχύς, καὶ ᾧ βρα-
chiū robuſtū eſt: cui dediſti cōſiliū: nōne cui ois
χίων κραταιός ἐστι; τίνι συμβεβούλευσαι; οὐχ ᾧ πᾶσα
ſapia: aut quē inſeqris: nōne cui maxima potētia: cui
σοφία; ἢ τίνι ἐπακολουθήσεις; οὐχ ᾧ μεγίστη δύναμις; τί
renūciaſti vba: ſpūs āt cui9 eſt egreſſus ex B
νι ἀνήγγειλας ῥήματα; πνοὴ δὲ τίνος ἐστὶν ἡ ἐξελθοῦσα ἐκ
te: nūqd gigātes nutrient: ſub aqua
σοῦ; μὴ γίγαντες μαιωθήσονται, ὑποκάτωθεν ὕδατος
& vicinis ei9: nud9 īfern9 corā illo: &
καὶ τῶν γειτόνων αὐτοῦ; γυμνὸς ᾅδης ἐνώπιον αὐτοῦ, καὶ
nō eſt circuit9 pditioni. q extēdit boreā in ni
οὐκ ἔστι περιβόλαιον τῇ ἀπωλείᾳ. ἐκτείνων βορέαν ἐπ᾽ οὐ
hil: q appēdit terrā ſup nihilū. q ligat aquā in nubi
δέν, κρεμάζων γῆν ἐπὶ μηδενός. δεσμεύων ὕδωρ ἐν νεφέ
b9 ſuis: & nō rupta ē nebula ſub eo. C
λαις αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἐρράγη νέφος ὑποκάτω αὐτοῦ. ὁ
q tenet vultū ſolij: q expādit ſup illud nebulā ſu
κρατῶν πρόσωπον θρόνου, ἐκπετάζων ἐπ᾽ αὐτὸν νέφος αὐ
am. pceptū circūdedit in faciē aque: vſq
τοῦ. πρόσταγμα ἐγύρωσεν ἐπὶ πρόσωπον ὕδατος, μέ
ad ɔſūmationē lucis cū tenebris. colūne celi ex
χρι συντελείας φωτὸς μετὰ σκότους. στῦλοι οὐρανοῦ ἐ
pāſe ſunt: & ſtupuerūt ab īcrepatione ei9.
πετάσθησαν, καὶ ἐξέστησαν ἀπὸ τῆς ἐπιτιμήσεως αὐ-
fortitudine ſedauit mare: ſciētia āt ſtra D
τοῦ. ἰσχύϊ κατέπαυσε τὴν θάλασσαν, ἐπιστήμη δὲ ἔστρω
uit cete. clauſtra āt celi timuerūt eū.
σε τὸ κῆτος. κλεῖθρα δὲ οὐρανοῦ δεδοίκασιν αὐτόν.
pcepto aūt eius interfecit draconē apoſta
προστάγματι δὲ αὐτοῦ ἐθανάτωσε δράκοντα ἀποστά-
tā. ecce hec ptes vie eius: & ſup hūorē ſmo
την. ἰδοὺ ταῦτα μέρη ὁδοῦ αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ ἰκμάδα λό
nis audiemus in eo: vim āt tonitrus eius: qs
γου ἀκουσόμεθα ἐν αὐτῷ, σθένος δὲ βροντῆς αὐτοῦ, τίς
nouit qñ faciet?
οἶδεν ὁπότε ποιήσει; Ca. 27.

Adhuc āt addēs iob dixit pemio: viuit dñs q A
Ἔτι δὲ προσθεὶς ἰὼβ εἶπε τῷ προοιμίῳ, ζῇ κύριος ὃς
ſic me iudicauit: & oipotēs q amarā fecit meā
οὕτω με κέκρικε, καὶ ὁ παντοκράτωρ ὁ πικράνας μου
aiam. ſi qdē adhuc halitu meo exſite: ſpūs āt
τὴν ψυχήν. εἰ μὴν ἔτι τῆς πνοῆς μου ἐνούσης, πνεῦμα δὲ
diuinus circūſtās mihi ī narib9. nō loquētur labia mea
θεῖον τὸ περιόν μοι ἐν ῥισί. μὴ λαλήσει τὰ χείλη μου
iniqua: neq aīa mea meditabit iniuſta. ne mihi ſit
ἄνομα, οὐδὲ ἡ ψυχή μου μελετήσει ἄδικα. μή μοι εἴη
iuſtos vos oſtēdere: donec moriar: nō eñi amo
δικαίους ὑμᾶς ἀποφῆναι, ἕως ἂν ἀποθάνω, οὐ γὰρ ἀπαλ
uebo inocentiā meā. iuſtitie āt attendēs nō
λάξω τὴν ἀκακίαν μου. δικαιοσύνῃ δὲ προσέχων οὐ
tradā: nō eñi cōſci9 ſū mihi q illicita fece-
μὴ προῶμαι, οὐ γὰρ σύνοιδα ἐμαυτῷ ἄτοπα πρά-
rim. veruntñ ſint inimici mei. ſicut ſubuer
ξας. οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ εἴησαν οἱ ἐχθροί μου. ὥσπερ ἡ κατα
ſio impioꝝ: & in me īſurgētes: ſi B
στροφὴ τῶν ἀσεβῶν, καὶ οἱ ἐπ᾽ ἐμὲ ἐπανιστάμενοι, ὥσ-
cut pditio iniquoꝝ.
περ ἡ ἀπώλεια τῶν παρανόμων. ∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞

Digitized by Google

τ que eñi eſt ſpes impio: qm̃ cõtinet? cõfidẽs
καὶ τίς γάρ ἐστιν ἐλπὶς ἀσεβεῖ, ὅτι ἐπέχει; πεποιθὼς
in dñm nũqd ſalu⁹ erit: aut deꝑcationẽ ei⁹ exaudiet
ἐπὶ κύριον ἆρα σωθήσεται, ἢ τὴν δέησιν αὐτοῦ εἰσακούσε
dñs? aut cũ venerit ei neceſſitas nõ habet aliq̃
ται κύριος; ἢ ἐπελθούσης αὐτῷ ἀνάγκης μὴ ἔχει τινὰ
ſmonis audaciã corã illo? aut ſicut cũ inuocauerit ipſe
παρρησίαν ἐναντίον αὐτοῦ; ἢ ὡς ἐπικαλεσαμένου αὐτοῦ
C exaudiet eũ? ſed iã renũciabo vobis qd eſt
εἰσακούσεται αὐτοῦ; ἀλλὰ δὴ ἀναγγελῶ ὑμῖν τί ἐστιν
in manu dñi: q̃ ſũt apud oĩpotentẽ: nõ mẽ
ἐν χειρὶ κυρίου, ἅ ἐστι παρὰ παντοκράτορι, οὐ ψεύσο
tiar. ecce iã oẽs noſtis: q vana vanis iniĵci
μαι. ἰδοὺ δὴ πάντες οἴδατε, ὅτι κενὰ κενοῖς ἐπιβάλ
tis. hec pars hoĩs impiĵ a dño:
λετε. αὕτη ἡ μερὶς ἀνθρώπου ἀσεβοῦς παρὰ κυρίου,
poſſeſſio ãt potentiũ ſupueniet ab oĩpotente
κτῆμα δὲ δυναστῶν ἐπελεύσεται παρὰ παντοκράτορος
ſup eos. ſi ãt multi fuerint filiĵ ei⁹ in occiſio
ἐπ᾽ αὐτούς. ἐὰν δὲ πολλοὶ γένωνται οἱ υἱοὶ αὐτοῦ εἰς σφα
nẽ erũt: ſi ãt viri euaſerint mẽdicabũt. at ſup
γὴν ἔσονται, ἐὰν δὲ ἀνδρωθῶσι προσαιτήσουσιν. οἱ δὲ πε
ſtites ei⁹ morte morient: viduas ãt eoꝝ
ριόντες αὐτοῦ θανάτῳ τελευτήσουσιν, χήρας δὲ αὐτῶν
nemo miſerabit. ſi ꝯgregauerit ſicut terrã argentũ: ſicut
οὐδεὶς ἐλεήσει. ἐὰν συναγάγῃ ὥσπερ γῆν ἀργύριον, ἴσα
ãt lutũ ꝑparauerit auꝝ. hec oĩa iuſti ve
δὲ πηλῷ ἑτοιμάσῃ χρυσίον. ταῦτα πάντα δίκαιοι πε
D dicabũt: at pecunias ei⁹ veraces habe
ριποιήσονται, τὰ δὲ χρήματα αὐτοῦ ἀληθινοὶ καθέξου
ps.48 bũt: euaſit ãt dom⁹ ei⁹ ſicut tinee τ ſicut tela
σιν, ἀπέβη δὲ ὁ οἶκος αὐτοῦ ὥσπερ σῆτες καὶ ὥσπερ ἀρά
aranee. diues dormiet τ nõ addet: ocu
χνη. πλούσιος κοιμηθήσεται καὶ οὐ προσθήσει, ὀφθαλ
los ſuos aperuit: τ nõ eſt. occurrerũt ei ſicut
μοὺς αὐτοῦ διήνοιξε, καὶ οὐκ ἔστι. συνήντησαν αὐτῷ ὥσπερ
aqua dolores: nocte ãt abſtulit eũ caligo. tol
ὕδωρ αἱ ὀδύναι, νυκτὶ δὲ ἀφείλετο αὐτὸν γνόφος. ἀνα
let eũ vẽtus vrẽs τ abibit: τ vẽtila
λήψεται αὐτὸν καύσων καὶ ἀπελεύσεται, καὶ λικμή
bit eũ de loco ſuo. τ iniĵciet ſup
σει αὐτὸν ἐκ τοῦ τόπου αὐτοῦ. καὶ ἐπιρρίψει ἐπ᾽
eũ τ nõ pcet: de manu ei⁹ fuga fugiet
αὐτὸν καὶ οὐ φείσεται, ἐκ χειρὸς αὐτοῦ φυγῇ φεύξεται
pulſabit ſup eũ man⁹ ſuas: τ exibilabit eũ de
κροτήσει ἐπ᾽ αὐτὸν χεῖρας αὐτοῦ, καὶ συριεῖ αὐτὸν ἐκ
loco ſuo.
τοῦ τόπου αὐτοῦ.

Ca.28.

A Eſt eñi argẽto loc⁹ vnde fit: loc⁹ ãt
ΕΣτι γὰρ ἀργυρίῳ τόπος ὅθεν γίνεται, τόπος δὲ
auro vnde cõflat. ferrũ. qdẽ eñi de terra fit:
χρυσίῳ ὅθεν διηθεῖται. σίδηρος μὲν γὰρ ἐκ γῆς γίνεται,
es ãt ſicut lapis incidit. ordinẽ poſuit tenebris:
χαλκὸς δὲ ἴσα λίθῳ λατομεῖται. τάξιν ἔθετο σκότει,
τ oẽs terminũ ipſe ſcrutat: lapis tenebre τ
καὶ πᾶν πέρας αὐτὸς ἐξακριβάζεται, λίθος σκοτία καὶ
vmbra mortis. inciſio torrẽtis a calce: at q
σκιὰ θανάτου. διακοπὴ χειμάρρου ἀπὸ κονίας, οἱ δὲ ἐπι
obliuiſcẽtes vie iuſte infirmati ſũt ex mortalib⁹. terra ex
λανθανόμενοι ὁδὸν δικαίαν ἠσθένησαν ἐκ βροτῶν. γῆ ἐξ
ea exibit panis: ſubt⁹ eã verſa ẽ ſicut
αὐτῆς ἐξελεύσεται ἄρτος, ὑπὸ κάτω αὐτῆς ἐστράφη ὡσεὶ
B ignis. loc⁹ ſapphiri lapides ei⁹: τ tumul⁹ au
πῦρ. τόπος σαπφείρου οἱ λίθοι αὐτῆς, καὶ χῶμα χρυ
re⁹ ei⁹ ſemita. nõ nouit eã volatile. τ nõ in
σοῦν αὐτῆς τρίβος. οὐκ ἔγνω αὐτὴν πετεινόν. καὶ οὐ πα
tuit⁹ eſt eã ocul⁹ vulturi. nõ calcauerũt eã
ρέβλεψεν αὐτὴν ὀφθαλμὸς γυπός. οὐκ ἐπάτησαν αὐτὴν
filiĵ ſupboꝝ nõ ptrãſiuit ſup eã leo. in ru
υἱοὶ ἀλαζόνων, οὐ παρῆλθεν ἐπ᾽ αὐτῆς λέων. ἐν ἀκροτό
pe extẽdit manũ ſuã: ſubuertit ãt a radicib⁹ mõtes.
μῳ ἐξέτεινε χεῖρα αὐτοῦ, κατέστρεψε δὲ ἐκ ῥιζῶν ὄρη.

Que eſt eni ſpes hypocri
te ſi auare rapiat: & nõ li
beret de⁹ aĩam eius? Nũ
qd deus audiet clamorẽ
eius cũ venerit ſup eum
ãguſtia? Aut poterit in
oĩpotẽte delectari & in
uocare deũ oĩ tpe? Doce
bo vos per manum dei
que oĩpotens habeat:
nec abſcondam. Ecce
vos omnes noſtis: ∞∞
& quid ſine cauſa vana
loquimini? Hec eſt pars
hoĩs impiĵ apud deũ: &
hereditas violẽtorũ quã
ab oĩpotẽte ſuſcipient.
Si multiplicati fuerint
filii eius: in gladio erũt:
& nepotes eius nõ ſatu
rabũtur pane. Qui reliq
fuerint ex eo: ſepelientur
in iteritu: & vidue illius
nõ plorabũt. Si cõpor
tauerit q̃ſi terrã argentũ:
& ſicut lutũ prepauerit
veſtimẽta: ꝑparabit qdẽ
ſed iuſtus veſtietur illis:
& argentũ innocẽs di
uidet. Edificauit ſicut ti
nea domũ ſuam: & ſicut
cuſtos fecit vmbraculũ.
Diues cũ dormierit: ni
hil ſecũ auferet: aperiet
oculos ſuos: & nihil iue
niet. Apprehẽdet eũ q̃ſi
aq̃ inopia: nocte oppri
met eũ tẽpeſtas. Tollet
eũ vẽtus vrẽs & auferet:
& velut turbo rapiet eũ
de loco ſuo. Emittet ſup
eũ & nõ pcet: de mãu ei⁹
fugiẽs fugiet. Striget ſr
eũ man⁹ ſuas: & ſibilabit
ſup illũ ituẽs locũ ei⁹. 28
HAbet argentũ vena
rũ ſuarũ pricipia: &
auro locus ẽ in q cõfla
tur. Ferrũ de tra tollitur
& lapis ſolutus calore in
es vertitur. Tẽps poſuit
tenebris: & vniuerſorũ
finẽ ipſe cõſiderat. La
pidẽ q̃q caliginis & vm
bre mortis diuidit torrẽs
a pplo peregrinãte: eos
q̃s oblit⁹ eſt pes egẽtis
hoĩs & inuios. Terra de
qua oriebatur panis:
in loco ſuo ∞∞∞
igni ſubuerſa eſt. Loc⁹
ſapphiri lapides eius:
& glebe illius aurũ. Se
mitam ignorauit ∞∞
auis: nec intuitus eſt
oculus ∞∞∞
vulturis. Non calcaue
runt eam filii inſtitorũ:
nec pertranſiuit per eã
leena. Ad ſilicem ∞∞
extendit manũ ſuã: ſub
uertit a radicibus mõtes.

קוה בצע — כי מה תקות חנף כי יבצע כי ישל
נשל שמע — אלוה נפשו: הצעקתו ישמע אל
בוא צור — כי תבוא עליו צרה: אם על שדי
ענג קרא — יתענג יקרא אלוה בכל עת: אורה
ירה — אתכם ביד אל אשר עם שדי
כחד חזה — לא אכחד: הן אתם כלכם חזיתם
הבל — ולמה זה הבל תהבלו: זה חלק
ערץ — אדם רשע עם אל ונחלת עריצים
לקח רבה — משדי יקחו: אם ירבו בניו
יצא שבע — למו חרב וצאצאיו לא ישבעו
שרד קבר — לחם: שרידו במות יקברו
בכה צבר — ואלמנתיו לא תבכינה: אם יצבר
כון לבש — כעפר כסף וכחמר יכין מלבושו:
צדק נקה — יכין וצדיק ילבש וכסף נקי יחלק:
חלק סכך — בנה כעש ביתו וכסכה עשה
עשר שכב — נצר: עשיר ישכב ולא יאסף
אסף נשג — עיניו פקח ואיננו: תשיגהו כמים
בלהות לילה גנבתו סופה:
נשא קדם — ישאהו קדים וילך וישערהו
סער קום — ממקמו: וישלך עליו ולא יחמל
שלך חמל — מידו ברוח יברח: ישפק עלימו
ברח שפק — כפימו וישרק עליו ממקומו:

C. xxviij

כי יש לכסף מוצא
יצא — ומקום לזהב יזקו: ברזל מעפר
זקק — יקח ואבן יצוק נחושה: קץ שם
לקח צוק — לחשך ולכל תכלית הוא חוקר
נחש שום — אבן אפל וצלמות: פרץ נחל
כלה — מעם גר הנשכחים מני רגל
גור שכח — דלו מאנוש נעו: ארץ ממנה
דלל אנש — יצא לחם ותחתיה נהפך כמו
נוע — אש: מקום ספיר אבניה
הפך — ועפרות זהב לו: נתיב לא
ספר — ידעו עיט ולא שזפתו עין
נתב — איה: לא הדריכוהו בני שחץ
דרך — לא עדה עליו שחל: בחלמיש
שלח ידו הפך משרש הרים:

Digitized by Google

בצורות יארים בקע וכל יקר
ראתה עינו: מבכי נהרות חבש   ראה בכה
ותעלמה יצא אור: והחכמה מאין   עלם
תמצא ואי זה מקום בינה: לא   מצא
ידע אנוש ערכה ולא תמצא בארץ
החיים: תהום אמר לא בי היא   תהם
וים אמר אין עמדי: לא יתן סגור   נתן סגר
תחתיה ולא ישקל כסף מחירה: שקל מחר
לא תסלה בכתם אופיר בשהם   סלה אפר
יקר וספיר: לא יערכנה זהב   ספר ערך
וזכוכית ותמורתה כלי פז: זכך מיר
ראמות וגביש לא יזכר ומשך   כלה רום
חכמה מפנינים: לא יערכנה   גבש זכר
פטדת כוש בכתם טהור לא תסלה   פנה טהר
והחכמה מאין תבוא ואי זה   בוא
מקום בינה: ונעלמה מעיני כל   עלם
חי ומעוף השמים נסתרה: אבדון   סתר
ומות אמרו באזנינו שמענו
שמעה: אלהים הבין דרכה והוא   בין
ידע את מקומה: כי הוא לקצות   קום קצה
הארץ יביט תחת כל השמים   נבט
יראה: לעשות לרוח משקל   ראה עשה
ומים תכן במדה: בעשותו למטר   שקל מדד
חק ודרך לחזיז קלות: אז ראה   חזז קול
ויספרה הכינה וגם חקרה: ספר כון
ויאמר לאדם הן יראת אדני היא   אמר
חכמה וסור מרע בינה: רוע

Cap. xxix

ויסף איוב שאת   נשא
משלו ויאמר: מי יתנני כירחי   נתן
קדם כימי אלוה ישמרני: בהלו   יום שמר
נרו עלי ראשי לאורו אלך חשך: הלל ילך
כאשר הייתי בימי חרפי בסוד   היה
אלוה עלי אהלי: בעוד שדי
עמדי סביבותי נערי: ברחץ הליכי   סבב
בחמה וצור יצוק עמדי פלגי   הלך צוק
שמן: בצאתי שער עלי קרת   יצא קרה

In petris riuos excidit: & omne precioſum vidit oculus eius. Profūda quoq; fluuiorū ſcrutatꝰ eſt: & abſcondita pduxit in lucē. Sapiā vero vbi inuenitur? & quis eſt locus intelligentie? Neſcit homo preciū eius: nec inuenitur in tra ſuauiter viuentium. Abyſſus dicit: non eſt in me: & mare loquitur nō eſt mecū. Nō dabitur aurū obrizum p ea: nec appēdetur argentū in cōmutatiōe eiꝰ. Nō cōferetur tinctis indie coloribus: nec lapidi ſardōico pcioſiſſimo vel ſaphiro. Nō adeq̄bitur ei aurū vel vitrū: nec cōmutabūtur p ea vaſa auri: excelſa & eminētia nō cōmemorabūtur cōparatione eius. Trahitur aūt ſapiā de occultis. Nō adeq̄bitur ei topaziꝰ de ethiopia: nec tincture mūdiſſime cōponētur. Vñ ergo ſapiā venit? & q̄s eſt locꝰ intelligētie? Abſcōdita eſt ab oculis oīm viuētiū: volucres q̄q; celi latet. Perditio & mors dixerūt: auribus noſtris audiuimus famam eius. Deus intelligit viam eius: & ipſe nouit locum illius. Ipſe enim fines mundi intuetur: & oīa que ſub celo ſunt reſpicit. Qui fecit ventis pondus: & aquas appendit in mēſura. Qñ ponebat pluuiis legē: & viā pcellis ſonātibus: tūc vidit illā & enarrauit: & preparauit & inueſtigauit: & dixit homini. Ecce timor domini ipſe eſt ſapientia: & recedere a malo intelligentia. 29.

Addidit quoq; iob aſſumens parabolā ſuam: & dixit. Quis mihi tribuat vt ſiꝫ iuxta mēſes p̄ſtinos: ſm dies q̄bus deus cuſtodiebat me. Qñ ſplendebat lucerna eiꝰ ſuper caput meū: & ad lumē eius ābulabā ī tenebris. Sicut fui in diebꝰ adoleſcētie mee: qñ ſecreto deꝰ erat ī tabernaclo meo. Qñ erat op̄s mecū: & in circuitu meo pueri mei. Qñ lauabā pedes meos butyro: & petra fundebat mihi riuos olei. Qñ pcedebā ad portā ciuitatis:

ripas aūt fluuioꝝ excidit: oē aūt p̄cioſū vidit meꝰ
δίνας δὲ ποταμῶν ἔρρηξε, πᾶν δὲ τίμιον εἶδέ μου ὁ
oculꝰ. pfunda aūt fluuioꝝ reuelauit: oſtēdit aūt
ὀφθαλμός. βάθη δὲ ποταμῶν ἀνεκάλυψεν, ἔδειξεν δὲ
ſuā potētiā in lucē. at ſapiā vnde inuēta eſt? qualis aūt locꝰ eſt ſciētie? nō nouit homo viā eius: neque inuēiet ī hoībꝰ. abyſſus dixit nō eſt in me: ꝛ mare dixit nō eſt mecū. nō dabit ꝯcluſum auꝝ pro ea: ꝛ nō appēdet argētū cōmutatio eiꝰ. ꝛ nō cōportabit   B   Pro. 3.b. ibidē. 8.b.
αὐτοῦ δύναμιν εἰς φῶς. ἡ δὲ σοφία πόθεν εὑρέθη; ποῖος δὲ τόπος ἐστὶ τῆς ἐπιστήμης; οὐκ οἶδε βροτὸς ὁδὸν αὐτῆς, οὐδὲ μὴ εὑρεθῇ ἐν ἀνθρώποις. ἄβυσσος εἶπεν οὐκ ἔστιν ἐν ἐμοί, καὶ θάλασσα εἶπεν οὐκ ἔστι μετ' ἐμοῦ. οὐ δώσει συγκλεισμὸν ἀντ' αὐτῆς, καὶ οὐ σταθήσεται ἀργύριον ἀντάλλαγμα αὐτῆς. καὶ οὐ συμβασταχθήσεται χρυ-
ro ophir in onyche p̄cioſo ꝛ ſapphiro. nō adequabit ei aurū ꝛ vitrū. ꝛ ꝯmutatio eius ſupellectilia aurea. excelſa ꝛ ſublimia nō ꝯmemorabunt: ꝛ trahe ſapiam ſup intima. nō adequabit ei topaziū ethiopie: auro puro nō cōportabitur.   C   Sa.7.
σίῳ Ὠφεὶρ ἐν ὄνυχι τιμίῳ καὶ σαπφείρῳ. οὐκ ἰσωθήσεται αὐτῇ χρυσίον καὶ ὕαλος. καὶ τὸ ἄλλαγμα αὐτῆς σκεύη χρυσᾶ. μετέωρα καὶ γαβεὶς οὐ μνησθήσεται, καὶ ἕλκυσον σοφίαν ὑπὲρ τὰ ἐσώτατα. οὐκ ἰσωθήσεται αὐτῇ τοπάζιον Αἰθιοπίας, χρυσίῳ καθαρῷ οὐ συμβασταχθήσεται.
at ſapiā vnde inuēta eſt? q̄lis aūt locus eſt intellectꝰ? latuit oēm hoiem: ꝛ a volatilibꝰ celi abſcōdita ē. pditio ꝛ mors dixerūt: audiuimꝰ eiꝰ gl'iam. dñs bñ cōſtituit eiꝰ viā: ipe aūt nouit locū eiꝰ. ipe enī q̄ ſub celum totā intuet: vidēs q̄ in terra: oia q̄ q̄ fecit: ventoꝝ pōdus: aque q̄ mēſuras qñ fecit. hic vidēs nūerauit: ꝛ viā in cōcuſſione vocis. tūc vidit illā: enarrauit eā: cū pparaſſet inueſtigauit. dixit aūt hoī: ecce pietas eſt ſapiā: at abſtinere a malis eſt ſcientia.   D
ἡ δὲ σοφία πόθεν εὑρέθη; ποῖος δὲ τόπος ἐστὶ τῆς συνέσεως; λέληθε πάντα ἄνθρωπον, καὶ ἀπὸ πετεινῶν τοῦ οὐρανοῦ ἐκρύβη. ἡ ἀπώλεια καὶ ὁ θάνατος εἶπαν, ἀκηκόαμεν αὐτῆς τὸ κλέος. ὁ κύριος εὖ συνέστησεν αὐτῆς τὴν ὁδόν, αὐτὸς δὲ οἶδε τὸν τόπον αὐτῆς. αὐτὸς γὰρ τὴν ὑπ' οὐρανὸν πᾶσαν ἐφορᾷ, εἰδὼς τὰ ἐν τῇ γῇ, πάντα τε ἃ ἐποίησεν, ἀνέμων σταθμόν, ὕδατός τε μέτρα ὅτε ἐποίησεν. οὕτως ἰδὼν ἠρίθμησε, καὶ ὁδὸν ἐν τινάγματι φωνῆς. τότε εἶδεν αὐτὴν, ἐξηγήσατο αὐτήν, ἑτοιμάσας ἐξιχνίασεν. εἶπε δὲ ἀνθρώπῳ, ἰδοὺ ἡ θεοσέβειά ἐστι σοφία, τὸ δὲ ἀπέχεσθαι ἀπὸ κακῶν ἐστὶν ἐπιστήμη.   Ps.11. Pro. 10.a.

Ca.29.

Adhuc aūt addēs iob dixit pemio: q̄s me ponat iuxta mēſes ante dieꝝ: q̄bꝰ me deꝰ cuſtodiuit: vt qñ ſplēdebat lucerna eiꝰ ſup caput meū: qñ lūine eiꝰ ambulabā in tenebris. qñ fui in diebꝰ iuuētutis mee: qñ dñs ſpeculationē faciebat domꝰ mee. qñ fui dīues valde: in circuitu aūt mei pueri mei. qñ fluebāt vie mee butyro: at mōtes mei fluebāt lacte qñ exibā diluculo in ciuitatē: A
Ἔτι δὲ προσθεὶς Ἰὼβ εἶπε τῷ προοιμίῳ, τίς ἄν με θείη κατὰ μῆνα ἔμπροσθεν ἡμερῶν, ὧν με ὁ θεὸς ἐφύλαξεν; ὡς ὅτε ηὔγει ὁ λύχνος αὐτοῦ ὑπὲρ κεφαλῆς μου, ὅτε τῷ φωτὶ αὐτοῦ ἐπορευόμην ἐν σκότει. ὅτε ἤμην ἐν ἡμέραις νεότητός μου, ὅτε ὁ κύριος ἐπισκοπὴν ἐποιεῖτο τοῦ οἴκου μου. ὅτε ἤμην ὑλώδης λίαν, κύκλῳ δέ μου οἱ παῖδές μου. ὅτε ἐχέοντό μου αἱ ὁδοὶ βουτύρῳ, τὰ δὲ ὄρη μου ἐχέοντο γάλακτι. ὅτε ἐξεπορευόμην ὄρθριος ἐν πόλει,

Trāſla.gre.lxx.cū inter.lati.

B in āt plateis ponebat mea cathedra. vidētes me iuue
ἐν δὲ πλατείαις ἐτίθετό μου ὁ δίφρος. ἰδόντες με νεανί-
nes abſcōditi ſunt: ſenes āt oēs ſteterūt. adulti āt
σκοι ἐκρύβησαν, πρεσβῦται δὲ πάντες ἔστησαν. ἁδροὶ δὲ
ceſſauerūt loquētes: digitū īponētes ſup os.
ἐπαύσαντο λαλοῦντες, δάκτυλον ἐπιθέντες ἐπὶ στόμα-
āt q̄ audierūt beatū dixerūt me: ꝛ lingua eoꝝ
τι. οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐμακάρισάν με, καὶ γλῶσσα αὐτῶν
gutturi ſuo adheſit. q̄m auris audiuit ꝛ beatū di
τῷ λάρυγγι αὐτῶν ἐκολλήθη. ὅτι ὠτίον ἤκουσε καὶ ἐμακά-
xit me: ocul' āt vidēs me declinauit. liberaui em̄ pau
ρισέ με, ὀφθαλμὸς δὲ ἰδών με ἐξέκλινε. διέσωσα γὰρ πτω-
C perem de manu potētis: ꝛ pupillo: cui nō erat adiutor auxi
χὸν ἐκ χειρὸς δυνάστου, καὶ ὀρφανῷ, ᾧ οὐκ ἦν βοηθός, ἐβοή-
liat' ſū. benedictio pereuntis ſup me veniat: os āt
θησα. εὐλογία ἀπολλυμένου ἐπ' ἐμὲ ἔλθοι, στόμα δὲ
vidue mihi bñdixit. iuſtitiā indut' ſū: veſtit' ſū
χήρας με εὐλόγησε. δικαιοσύνην ἐνεδεδύκειν, ἠμφιεσά-
āt iudiciū ſicut diploidē. ocul' fui cecoꝝ:
μην δὲ κρίμα ἴσα διπλοΐδι. ὀφθαλμὸς ἤμην τυφλῶν,
pes āt claudoꝝ: ego fui pater impotentiū: cauſā āt quā
πούς δὲ χωλῶν, ἐγὼ ἤμην πατὴρ ἀδυνάτων, δίκην δὲ ἣν
nō ſciebā inueſtigaui. cōtriui āt molas iniquoꝝ: de āt
οὐκ ᾔδειν ἐξιχνίασα. συνέτριψα δὲ μύλας ἀδίκων, ἐκ δὲ
mediis dentib' eoꝝ predā euulſi. dixi
μέσων τῶν ὀδόντων αὐτῶν ἅρπαγμα ἐξέσπασα. εἶπα
āt etas mea ſeneſcet ſicut truncus palme: multū
δὲ ἡ ἡλικία μου γηράσει ὥσπερ στέλεχος φοίνικος, πολὺν
D tēpus viuā. radix mea apta eſt in aquas: ꝛ ros
χρόνον βιώσω. ἡ ῥίζα μου διήνοικται ἐπὶ ὕδατος, καὶ δρό-
morabit in meſſione mea. glīa mea noua me-
σος αὐλισθήσεται ἐν τῷ θερισμῷ μου. δόξα μου καινὴ μετ'
cū: ꝛ arc' me' in manu ei' ābulabit. q̄ me
ἐμοῦ, καὶ τὸ τόξον μου ἐν χειρὶ αὐτοῦ πορεύσεται. ἐμοῦ
audierūt attēdebāt: tacuerūt āt in meo cōſilio.
ἀκούσαντες προσέσχον, ἐσιώπησαν δὲ ἐπὶ τῇ ἐμῇ βουλῇ.
ſup āt meū verbū nō addiderūt: leti āt e-
ἐπὶ δὲ τῷ ἐμῷ ῥήματι οὐ προσετίθεντο, περιχαρεῖς δὲ ἐγί-
rāt q̄n illis loquebar. ſicut terra ſitiēs ſuſci
νοντο ὁπόταν αὐτοῖς ἐλάλουν. ὥσπερ γῆ διψῶσα προσδε-
piēs imbrē: ſic iſti meū ſmonē. ſi riſe
χομένη τὸν ὑετόν, οὕτως οὗτοι τὴν ἐμὴν λαλιάν. ἐὰν γε-
rā ad eos nō crediderāt: ꝛ lux vul
λάσω πρὸς αὐτούς, οὐ μὴ πιστεύσωσι, καὶ φῶς τοῦ προ-
tus mei nō cadebat. elegi viā eoꝝ:
σώπου μου οὐκ ἀπέπιπτεν. ἐξελεξάμην ὁδὸν αὐτῶν,
ꝛ ſedi imperās: ꝛ in tabnaculo erā ſicut rex in
καὶ ἐκάθισα ἄρχων, καὶ κατεσκήνουν ὡσεὶ βασιλεὺς ἐν
ſatellitib'. quēadmodū paſſionib' affectos ꝯſolabar.
μονοζώνοις, ὃν τρόπον παθεινοὺς παρεκάλουν. Ca. 30.

A Nūc āt deriſerūt me minimi: nūc hortant
Νυνὶ δὲ κατεγέλασάν μου ἐλάχιστοι, νῦν νουθετοῦσι
me in pte. quoꝝ ꝯtēnebā patres eoꝝ: quos nō pu
με ἐν μέρει. ὧν ἐξουδένουν πατέρας αὐτῶν, οὓς οὐχ ἡγη-
taui eſſe dignos canib' meoꝝ gregū. et fortitudo
σάμην εἶναι ἀξίους κυνῶν τῶν ἐμῶν νομάδων. καί γε ἰσχὺς
manuū ipoꝝ ad q̄d mihi: ſup ipos periit ꝯſumatio:
χειρῶν αὐτῶν ἵνα τί μοι; ἐπ' αὐτοὺς ἀπώλετο συντέλεια,
in egeſtate ꝛ fame ſterilis: fugiētes inaq̄ſam heri ꝯſtu-
ἐν ἐνδείᾳ καὶ λιμῷ ἄγονος, οἱ φεύγοντες ἄνυδρον ἐχθὲς συνο-
rā ꝛ miſeriā. frāgentes aurone in ſo
χὴν καὶ ταλαιπωρίαν. οἱ περικλῶντες ἅλιμα ἐπὶ ἠ-
nāte: qui auro erāt eoꝝ cibaria. ihonorati āt
χοῦντι, οἵτινες ἅλιμα ἦν αὐτῶν τὰ σῖτα. ἄτιμοι δὲ
ꝛ viles habitu indigētes oīs boni: ꝛ q̄ radices
καὶ πεφαυλισμένοι ἐνδεεῖς παντὸς ἀγαθοῦ, καὶ οἳ ῥίζας
lignoꝝ mādebāt pre fame magna inſurrexerūt
ξύλων ἐμασῶντο ὑπὸ λιμοῦ μεγάλου. ἐπανέστησάν
mihi fures. quoꝝ dom' eoꝝ erāt foramina petraꝝ
μοι κλέπται. ὧν οἱ οἶκοι αὐτῶν ἦσαν τρῶγλαι πετρῶν

Trāſla.B.Hie.

Et in platea pabāt cathedrā mihi. Videbāt me iuuenes & abſcondebātur: & ſenes aſſurgētes ſtabant. Principes ceſſabāt loq: & digitum ſupponebāt ori ſuo. Vocem ſuā cohibebant duces: & lingua eorū gutturi ſuo adherebat. Auris audiēs btificabat me & ocl's vidēs teſtioniū reddebat mihi: eo q liberaſſē pauperē vociferantē & pupillum cui nō eſſet adiutor. Bñdictio pituri ſup me veniebat: & cor vidue cōſolatus ſū. Iuſticia indutus ſum: & veſtiui me ſicut veſtimēto & diademate iudicio meo. Oculus fui ceco: & pes claudo. Pater eram pauperum: & cauſam quā neſciebā diligētiſſime iueſtigabā. Conterebā molas iniq: & de dētib' illi' auferebā predā. Dicebāq; in nidulo meo moriar & ſicut palma mltiplicabo dies. Radix mea apta ē ſecus aq̄s: & ros morabitur i meſſiōe mea. Glīa mea ſemp inouabitur: & arcus me' in manu mea inſtaurabitur. Qui me audiebāt: expectabāt ſentētiā: & intenti tacebāt ad cōſiliū meū. Verbis meis addere nihil audebāt: & ſup illos ſtillabat eloquiū meū. Expectabant me ſic pluuiā: & os ſuū apiebāt q̄ſi ad ibrē ſerotinū. Si q̄n ridebā ad eos nō credebāt: & lux vult' mei nō cadebat i trā. Si voluiſſē ire ad eos: ſedebā pm'. Cūq; ſederē q̄ſi rex circūſtāte exercitu: erā tñ merētiū cōſolator.

Nūc āt deridēt me 30.
iuniores tpe: quoꝝ nō dignabar pr̄es ponere cū canib' gregis mei. Quorū virtus manuū mihi erat pro nihilo: & vita ipſa putabātur indigni. Egeſtate & fame ſteriles: q rodebāt in ſolitudine ſquallētes calamitate & miſeria. Et mādebāt herbas & arboꝝ cortices: & radix iuniporū erat cib' eorū. Qui de cōuallibus iſta rapiētes: cū ſingla repperiſſent: ad ea cū clamore currebāt. In deſertis habitabāt torrētiū: & in cauernis terre vel ſup glareā. Qui inter huiuſcemodi letabantur: & eſſe ſub

Tex.he.Job.xxx. Priītiua.heb.

ברחוב אכין מושבי: ראוני נערים	כון ישב
ונחבאו וישישים קמו עמדו:	ראה חבא
שרים עצרו במלים וכף ישימו	ישש קום
לפיהם: קול נגידים נחבאו	שור מלל
ולשונם לחכם דבקה: כי אזן שמעה	שום פה
ותאשרני ועין ראתה ותעידני:	נגד לשן
כי אמלט עני משוע ויתום ולא	חיך אשר
עזר לו: ברכת אבד עלי תבוא	ראה יעד
ולב אלמנה ארנן: צדק לבשתי	מלט ענה
וילבשני כמעיל וצניף משפטי:	שוע יתם
עינים הייתי לעור ורגלים	בוא רנן
לפסח אני: אב אנכי לאביונים	לבש מצל
ורב לא ידעתי אחקרהו: ואשברה	צנף שפט
מתלעות עול ומשניו אשליך טרף:	היה אבה
ואמר עם קני אגוע וכחול ארבה	רוב חקר
ימים: שרשי פתוח אלי מים	שבר תלע
וטל ילין בקצירי: כבודי חדש עמדי	שן שלך
וקשתי בידי תחליף: לי שמעו	גוע רבה
ויחלו וידמו למו עצתי: אחרי	ים פתח
דברי לא ישנו ועלימו תטף מלתי:	לון קצר
ויחלו כמטר לי ופיהם פערו	חלף
למלקוש: אשחק אליהם לא	דום יעץ
יאמינו ואור פני לא יפילון: אבחר	שנה נטף
דרכם ואשב ראש ואשכון כמלך	מלל פה
בגדוד כאשר אבלים ינחם:	לקש שחק
ועתה שחקו עלי	אמן פנה
צעירים ממני לימים אשר	נפל בחר
מאסתי אבותם לשית עם כלבי	ישב שכן
צאני: גם כח ידיהם למה לי	נדד נחם
עלימו אבד כלח: בחסר ובכפן	Cap. xxx.
גלמוד הערקים ציה אמש	צער יום
שואה ומשאה: הקטפים מלוח	שות
עלי שיח ושרש רתמים לחמם:	כח
מן גו יגורשו יריעו עלימו כגנב:	שאה מלח
בערוץ נחלים לשכן חרי עפר	גרש רוע
וכפים: בין שיחים ינהקו תחת	ערץ חור
	כפף נהק

Digitized by Google

חרול יספחו : בני נבל גם בני — חרל ספח
בלי שם נכאו מן הארץ : ועתה — בל נכה
נגינתם הייתי ואהי להם למלה : — נגן היה
תעבוני רחקו מני ומפני לא חשכו — מלל מן
רק : כי יתרו פתח ויענני ורסן — פנה רקק
ענה
מפני שלחו : על ימין פרחח — ימן
יקומו רגלי שלחו ויסלו עלי — קום סלל
ארחות אידם : נתסו נתיבתי להותי — נתב הוה
יעילו לא עזר למו : כפרץ רחב — יעל
יאתיו תחת שאה התגלגלו : — אתה גלל
ההפך עלי בלהות תרדף כרוח — הפך רדף
נדבתי וכעב עברה ישעתי : ועתה
עלי תשתפך נפשי יאחזוני ימי — שפך אחז
עני : לילה עצמי נקר מעלי וערקי — יום ענה
לא ישכבון : ברב כח יתחפש — שכב כח
לבושי כפי כתנתי יאזרני : — חפש לבש
הרני לחמר ואתמשל כעפר — פה אזר
הרה משל
ואפר : אשוע אליך ולא תענני — שוע ענה
עמדתי ותתבנן בי : תהפך לאכזר — בין כזר
לי בעצם ידך תשטמני : תשאני — שטם נשא
אל רוח תרכיבני ותמגגני תשיה : — רכב מוג
כי ידעתי מות תשיבני ובית — ישה שוב
מועד לכל חי : אך לא בעי ישלח — יעד עיה
יד אם בפידו להן שוע : אם — שלח
לא בכיתי לקשה יום עגמה נפשי — בכה
לאביון : כי טוב קויתי ויבא רע — אבה קוה
ואיחלה לאור ויבא אפל : מעי — בוא רוע
רתחו ולא דמו קדמוני ימי — יחל מעה
עני : קדר הלכתי בלא חמה — דמם יום
ענה
קמתי בקהל אשוע : אח הייתי — קום היה
לתנים ורע לבנות יענה : עורי — תנן רעה
שחר מעלי ועצמי חרה מני — גנה עצה
חרב : ויהי לאבל כנרי — היה
ועגבי לקול בכים : — בכה

Cap. xxxi. ברית כרתי לעיני — כרת
ומה אתבונן על בתולה : — בין בתל

sentibus delitias compu
tabant. Filii stultorũ &
ignobiliũ & in terra pe
nit⁹ nõ parẽtes. Nunc in
eorũ cãticũ versus sũ: &
fact⁹ sum eis in pũerbiũ.
Abominãtur me & lon
ge fugiunt a me: & faciẽ
meã cõspuere non verẽ
tur. Pharetrã ei suã apuit
& afflixit me & frenũ po
suit in os meũ. Ad dexte
ram orientis calamitatis
mee ilico surrexerũt: pe
des meos subuerterunt:
oppresserũt q̃si fluctib⁹
semitis suis. Dissipauerũt
itinera mea: insidiati sunt
mihi & p̄ualuerũt: & nõ
fuit qui ferret auxilium.
Quasi rupto muro & ap
ta ianua irruerũt sup me:
& ad meas miserias de
uoluti sunt. Redact⁹ sũ in
nihilũ. Abstulit q̃si vẽt⁹
desideriũ meum & velut
nubes ptrãsiit salus mea.
Nũc aũt in memetipso
marcescit aĩa mea & pos
sidẽt me dies afflictionis.
Nocte os meũ pforatur
doloribus: & q me come
dunt non dormiũt. In
multitudine eoꝝ cõsumi
tur vestimentũ meũ: q̃si
capitio tunice succixerũt
me. Cõpatus sũ luto: &
assimilat⁹ sũ fauille & ci
neri. Clamo ad te & nõ
exaudies me: sto & respi
cis me. Mutat⁹ es mihi
in crudelẽ & i duritia ma
nus tue aduersaris mihi.
Eleuasti me: & q̃si sr vẽ
tũ ponẽs elisisti me valĩ
de. Scio qa morti trades
me: vbi cõstituta ẽ dom⁹
oĩ viuẽti. Verũtñ nõ ad
cõsumptionẽ eorũ emit
tis manũ tuã: & si corru
erint ipse saluabis. Flebã
quõdã sup eo q afflictus
erat: & cõpatiebatur aĩa
mea paupi. Expectabã
bona & venerũt mihi ma
la: pstolabar lucẽ & eru
perũt tenebre. Interiora
mea efferbuerũt absq
vlla reqe: p̄uenerũt me
dies afflictiõis. Merens
icedebã sine furore: cõ
surgẽs i turba clamabã.
Frater fui draconũ: & soci⁹
struthionũ. Cutis mea de
nigrata ẽ sup me: & ossa
mea aruerũt p̄ caumate.
Versa ẽ in luctũ cithara
mea: & organũ meũ in
vocẽ flentium. 31.
Pepigi fedus cũ ocu
lis meis: vt ne cogi
tarem quidẽ de virgine.

in medio bisonantiũ clamabãt. q̃ sub sarmẽtis agrestib⁹ vi
ἀναμέσον εὐήχων βοήσονται, οἳ ὑπὸ φρύγανα ἄγρια διῃ
uebãt. stultoꝝ filij ⁊ ignobiliũ nomẽ ⁊ glĩa extin B
τῶντο. ἀφρόνων υἱοὶ καὶ ἀτίμων ὄνομα καὶ κλέος ἐσβε
cti a terra: nũc ãt cithara ego sũ eoꝝ: ⁊ me
σμένοι ἀπὸ γῆς, νυνὶ δὲ κιθάρα ἐγώ εἰμι αὐτῶν, καὶ ἐμὲ
puerbiũ habẽt. abominati sũt ãt me recedẽtes lõ
θρύλημα ἔχουσιν. ἐβδελύξαντο δέ με ἀποστάντες μα
ge: ab ãt facie mea nõ abstinuerũt sputum.
κράν, ἀπὸ δὲ προσώπου μου οὐκ ἐφείσαντο πτύελον.
cũ apuisset eñ pharetrã suã afflixit me: ⁊ frenũ
ἀνοίξας γὰρ φαρέτραν αὐτοῦ ἐκάκωσέ με, καὶ χαλινὸν
faciei mee emisit. ad dextrã germĩ
τοῦ προσώπου μου ἐξαπέστειλεν. ἐπὶ δεξιῶν βλα
nis insurrexerũt: pedes ei⁹ extẽdit: ⁊ viã fe
στοῦ ἐπανέστησαν, πόδας αὐτοῦ ἐξέτεινεν, καὶ ὡδοποί
cit in me semitas pditionis eoꝝ: attrite sũt
ησεν ἐπ' ἐμὲ τρίβους ἀπωλείας αὐτῶν. ἐξετρίβησαν
semite mee: exuit eñ meã stolã: sagittis su
τρίβοι μου, ἐξέδυσε γάρ μου τὴν στολήν, βέλεσιν αὐ
is iaculat⁹ est me. visus est ãt me vt vult: in
τοῦ κατηκόντισέ με. κέχρηταί δέ μου ὡς βούλεται, ἐν
doloribus cõpact⁹ sũ. reuertunt̃ ãt mei dolores: abi
ὀδύναις πέφυρμαι, ἐπιστρέφονται δέ μου αἱ ὀδύναι, ᾤ
it mea spes q̃si vẽt⁹: ⁊ sicut nebula
χετό μου ἡ ἐλπὶς ὥσπερ πνεῦμα, καὶ ὥσπερ νέφος ἡ
salus mea. ⁊ nũc in me effundet̃ aĩa mea:
σωτηρία μου. καὶ νῦν ἐπ' ἐμὲ ἐκχυθήσεται ἡ ψυχή μου,
habẽt ãt me dies doloꝝ. nocte ãt ossa mea cõ C
ἔχουσι δέ με ἡμέραι ὀδυνῶν. νυκτὶ δὲ τὰ ὀστᾶ μου συγ
busta sunt: at nerui mei dissoluti sũt. in multa fortitudĩe
κέκαυται, τὰ δὲ νεῦρά μου διαλέλυται. ἐν πολλῇ ἰσχύϊ
apprehẽdit meũ vestimẽtũ: sicut circũorale
ἐπελάβετό μου τῆς στολῆς, ὥσπερ τὸ περιστόμιον τοῦ
tunice mee circũdederũt me: reputasti ãt me sicut lutũ: in
χιτῶνός μου περιέσχον με, ἥγησαι δέ με ἴσα πηλῷ, ἐν S.19.
terra ⁊ cinere mea pars. clamaui ãt ad te ⁊ nõ
γῇ καὶ σποδῷ μου ἡ μερίς. κέκραγα δὲ πρὸς σὲ καὶ οὐκ
audis me: steterũt ⁊ 9siderauerũt me. insultasti ãt mihi
ἀκούεις με, ἔστησαν καὶ κατενόησάν με. ἐπέβης δέ μοι
crudelit̃: manu potẽti me verberasti ordinasti ãt
ἀνελεημόνως, χειρὶ κραταιᾷ με ἐμαστίγωσας. ἔταξας δέ
mihi in doloribus: ⁊ eiecisti me a salute: no
με ἐν ὀδύναις, καὶ ἀπέρριψάς με ἀπὸ σωτηρίας. οἶ
ui eñ q̃ mors me cõteret: dom⁹ eñ omni mor
δα γὰρ ὅτι θάνατός με ἐκτρίψει, οἰκία γὰρ παντὶ θνη
tali terra. vtinã.n. possem meipsum cape
τῷ γῆ. εἰ γὰρ ὄφελον δυναίμην ἐμαυτὸν διαχειρώσασ D
re: aut deprecat⁹ saltẽ aliũ: ⁊ faciet mihi hoc. ego
θαι, ἢ δεηθείς γε ἑτέρου, καὶ ποιήσει μοι τοῦτο. ἐγὼ
ãt sup oĩ impotẽte fleui: gemui ãt vidẽs ho
δὲ ἐπὶ παντὶ ἀδυνάτῳ ἔκλαυσα, ἐστέναξα δὲ ἰδὼν ἄν
minẽ in necessitatib⁹. ego expectãs bona: ecce occurre
δρα ἐν ἀνάγκαις. ἐγὼ ἐπέχων ἀγαθοῖς, ἰδοὺ συνήντη
rũt mihi magis dies maloꝝ. venter me⁹ efferbuit ⁊
σάν μοι μᾶλλον ἡμέραι κακῶν. ἡ κοιλία μου ἐξέζεσε καὶ
nõ tacebit: p̄uenerũt me dies paupertatis. ge
οὐ σιωπήσεται, προέφθασάν με ἡμέραι πτωχείας. στέ
mẽs ambulo sine furore steti ãt in 9gregatiõe
νων πορεύομαι ἄνευ θυμοῦ, ἕστηκα δὲ ἐν ἐκκλησίᾳ κε
clamãs. frater fui sirenũ: amic⁹ aũt struthio
κραγώς. ἀδελφὸς γέγονα σειρήνων, ἑταῖρος δὲ στρου
nũ. cutis mea obtenebrata ẽ valde: at ossa mea
θῶν. τὸ δέρμα μου ἐσκότωται μεγάλως, τὰ δὲ ὀστᾶ μου
pre ardore. euasit in luctũ mea cithara: at
ἀπὸ καύματος. ἀπέβη εἰς πένθος μου ἡ κιθάρα, ὁ δὲ
psalmus me⁹ in fletũ mihi.
ψαλμός μου εἰς κλαυθμὸν ἐμοί. Ca. 31.
Fedus posui oculis meis: ⁊ nõ A
ΔΙαθήκην ἐθέμην τοῖς ὀφθαλμοῖς μου, καὶ οὐ
intelligã sup virginem.
συνήσω ἐπὶ παρθένῳ.

Trāſla. gre. lxx. cū inter. lati.

τ qd diuiſit deus deſup: τ hereditas ſufficiẽtis ex
καὶ τί ἐμέρισεν ὁ θεὸς ἄπανωθεν, καὶ κληρονομία ἱκανοῦ ἐξ
altiſſimis: ve ꝑditio iniquo τ abalienatio
Pro. 5.b. ὑψίστων; οὐχὶ ἀπώλεια τῷ ἀδίκῳ καὶ ἀπαλλοτρίωσις
Infra. 34.c. facientibus iniqtatẽ. nõne ipſe videbit viã meã: τ
τοῖς ποιοῦσιν ἀνομίαν. οὐχὶ αὐτὸς ὄψεται ὁδόν μου, καὶ
oẽs greſſus meos enũerabit: ſi ãt fui ambu
πάντα τὰ διαβήματά μου ἐξαριθμήσει; εἰ δὲ ἤμην πεπο
lãs cũ ſcurris: ſi ãt τ feſtinauit pes
ρευμένος μετὰ γελοιαστῶν, εἰ δὲ καὶ ἐσπούδακεν ὁ πούς
meus in dolũ. appẽſus ſũ. n. in ſtatera iuſta: ſciuit ãt do
μου εἰς δόλον. ἔσταμαι γὰρ ἐν ζυγῷ δικαίῳ, εἶδε δὲ ὁ κύ
minꝰ innocentiã meã. ſi declinauit pes meus de via
ριος τὴν ἀκακίαν μου. εἰ ἐξέκλινεν ὁ πούς μου ἐκ τῆς ὁδοῦ
ſi ãt τ oculũ ſecutũ eſt cor meũ: ſi ãt τ
εἰ δὲ καὶ τῷ ὀφθαλμῷ ἐπηκολούθησεν ἡ καρδία μου, εἰ δὲ καὶ
manibꝰ meis tetigi dona. ſerã igit τ alij co
ταῖς χερσί μου ἡψάμην δώρων. σπείραιμι ἄρα καὶ ἄλλοι φά
medãt: erradicarꝰ aũt ſim ſup terrã. ſi aũt ſecutũ eſt
γοισαν, ἄρριζος δὲ γενοίμην ἐπὶ γῆς. εἰ δὲ ἐξηκολούθησεν ἡ
cor meũ mulierẽ viri alteriꝰ: ſi τ inſidiator
B καρδία μου γυναικὶ ἀνδρὸς ἑτέρου, εἰ καὶ ἐγκάθετος
fui ad oſtia eius. placeat igiẽ τ vxor mea
ἐγενόμην ἐπὶ θύραις αὐτῆς. ἀρέσαι ἄρα καὶ ἡ γυνή μου
alij: at puuli mei hũilient. furor em̃ ire
ἑτέρῳ, τὰ δὲ νήπιά μου ταπεινωθείη. θυμὸς γὰρ ὀργῆς
irretẽtibilis: ɔtaminare viri vxorẽ. ignis em̃ eſt
ἀκατάσχετος, τὸ μιᾶναι ἀνδρὸς γυναῖκα. πῦρ γάρ ἐστι
cõburens in oĩbus mẽbris. cui vtiq; ſupuenerit a ra
καιόμενον ἐπὶ πάντων τῶν μελῶν, οὗ δ᾽ ἂν ἐπέλθοι ἐκ ῥι
dicibꝰ ꝑdidit. ſi aũt τ vile habui iudiciũ ſerui
Luce. 16.a. ζῶν ἀπώλεσεν. εἰ δὲ καὶ ἐφαύλισα κρίμα θεράποντός
mei aut ancille: diſceptantibꝰ illis aduerſũ me. qd em̃ fa
μου ἢ θεραπαίνης, κρινομένων αὐτῶν πρός με. τί γὰρ ποι
ciã cũ inqſitionẽ mei faciet dñs: ſi ãt τ ſpecu
ήσω ἐὰν ἔτασίν μου ποιήσηται ὁ κύριος, ἐὰν δὲ καὶ ἐπι
lationẽ: qd reſpõſuz faciã: nunqd nõ vt
σκοπήν, τίνα ἀπόκρισιν ποιήσομαι; πότερον οὐχ ὡς
τ ego factꝰ ſũ in vtero: τ illi facti ſunt. Ipotẽ
καὶ ἐγὼ ἐγενόμην ἐν γαστρί, καὶ ἐκεῖνοι γεγόνασιν. ἀδύνα
tes ãt vſu quẽ qñq; habuerũt nõ fruſtrati ſũt: vidue ãt
τοι δὲ χρείαν ἥν ποτε εἶχον οὐκ ἀπέτυχον, χήρας δὲ
oculũ nõ tabeſceci: ſi ãt τ bucellã meã comedi
τὸν ὀφθαλμὸν οὐκ ἐξέτηξα, εἰ δὲ καὶ τὸν ψωμόν μου ἔφαγον
ſolꝰ: τ nõ pupillũ ꝑticipẽ feci ex ea. qm̃ ab adole
μόνος, καὶ οὐχὶ ὀρφανῷ μετέδωκα ἐξ αὐτοῦ· ὅτι ἐκ νεότη
ſcẽtia mea enutriui vt paẽ: τ de vtero matris ocdu
τός μου ἐξέτρεφον ὡς πατήρ, καὶ ἐκ γαστρὸς μητρὸς ὡδή
C γι. ſi ãt τ deſpexi nudũ ꝑeũte: τ nõ
γησα. εἰ δὲ καὶ ὑπερεῖδον γυμνὸν ἀπολλύμενον, καὶ οὐκ
veſtiui: impotẽtes ãt ſi nõ bñdixerũt mihi: ab ãt tõſura
ἠμφίεσα, ἀδύνατοι δὲ εἰ μὴ εὐλόγησάν με, ἀπὸ δὲ κουρᾶς
agnoꝝ meoꝝ calefacti ſũt hũeri eoꝝ: ſi leuaui pupillo
ἀμνῶν μου ἐθερμάνθησαν οἱ ὦμοι αὐτῶν, εἰ ἐπῆρα ὀρφανῷ
manũ cõfidẽs qm̃ multa mihi auxiliatio adeſt. rece
χεῖρα, πεποιθὼς ὅτι πολλή μοι βοήθεια περίεστιν. ἀπο
dat igit hũerꝰ meꝰ a iunctura: at brachiũ meũ
σταίη ἄρα ὁ ὦμός μου ἀπὸ τῆς κλειδός, ὁ δὲ βραχίων μου
a cubito meo ɔfringat: timor em̃ dñi cõ
ἀπὸ τοῦ ἀγκῶνός μου συντριβείη. φόβος γὰρ κυρίου συ
ſtrinxit me τ a captione eiꝰ nõ ferã. ſi
νέσχε με καὶ ἀπὸ τοῦ λήμματος αὐτοῦ οὐχ ὑποίσω. εἰ
ordinaui aurũ fortitudinẽ meã: ſi ãt τ i lapide ꝓtioſo fidu
ἔταξα χρυσίον ἰσχύν μου, εἰ δὲ καὶ λίθῳ πολυτελεῖ ἐπε
ciã habui: ſi ãt τ letatꝰ ſum multis diuitijs mihi ex
ποίθησα, εἰ δὲ καὶ εὐφράνθην πολλοῦ πλούτου μοι γε
ſiſtentibꝰ: ſi ãt τ in innũerabilibꝰ poſui manũ meã.
νομένου, εἰ δὲ καὶ ἐπ᾽ ἀναριθμήτοις ἐθέμην χεῖρά μου.
aut nõ video qdẽ ſolẽ lucentẽ deficientẽ:
ἢ οὐχ ὁρῶ μὲν ἥλιον τὸν ἐπιφαύσκοντα ἐκλείποντα,
lunã aũt deficientẽ. nõ em̃ in eis eſt:
σελήνην δὲ φθίνουσαν. οὐ γὰρ ἐπ᾽ αὐτοῖς ἐστι.

Trāſla. B. Hie.

Quã enĩ partẽ hẽret in me deꝰ deſup: & heredi
tatẽ ops de excelſis: Nũ
qd nõ perditio ẽ iniquo
& alienatio operãtibus
iniuſticiã: Nõne ipſe cõ
ſiderat vias meas: & cũ
ctos greſſus meos dinu
merat: Si ãbulaui in va
nitate & feſtinauit in dolo
pes meꝰ: appendat me
in ſtatera iuſta: & ſciat
deꝰ ſimplicitatẽ meã. Si
declinauit greſſus meus
de via: & ſi ſecutus eſt
oculus meꝰ cor meum:
& ſi in manibus meis ad
heſit macula: ſeram
& alius comedat: & pro
genies mea erradicetur.
Si deceptũ eſt cor meũ
ſuper muliere: & ſi ad
oſtiũ amici mei inſidiatꝰ
ſum: ſcortũ alterius ſit
vxor mea: & ſuper illam
incuruentur alij. Hoc
enim nefas eſt & ini
quitas maxima:
ignis vſq; ad perditio
nem deuorans
& oĩa erradicãs genimi
na. Si contempſi ſubire
iudiciũ cũ ſeruo meo &
ancilla mea: cũ diſcepta
rẽt aduerſũ me. Quid eĩ
faciã cũ ſurrexerit ad iu
dicãdũ deꝰ: & cũ qſierit:
qd rñdebo illi: Nũquid
nõ in vtero fecit me q &
illũ opatus ẽ: & formauit
me in vulua vnus: Si ne
gaui qd volebãt paupibꝰ
& oculos vidue expecta
re feci. Si comedi bucellã
meã ſolꝰ: & nõ comedit
pupillus ex ea: qa ab in
fantia mea creuit mecũ
miſeratio: & de vtero ma
tris mee egreſſa ẽ mecũ.
Si deſpexi ꝑtereuntẽ eo
q nõ habuerit idumentũ:
& abſq; opimento pau
perẽ. Si nõ bñdixerunt
mihi latera eius: & de vel
leribꝰ ouiũ mearũ calefa
ctus ẽ. Si leuaui ſup pu
pillũ manũ meã: etiã cũ vi
derẽ me in porta ſupio
rẽ: hũerus meꝰ a iũctura
ſua cadat: & brachiũ me
um cũ ſuis oſſibꝰ cõfrin
gatur. Semp eĩ qſi tumẽ
tes ſup me fluctus timui
deũ: & põdus eiꝰ ferre
nõ potui. Si putaui au
rũ robur meũ & obrizo
dixi fiducia mea. Si leta
tus ſum ſuper multis
diuitijs meis: & qa pluri
ma repit manꝰ mea. Si
vidi ſolem cũ fulgeret:
& lunã incedentẽ clare:

Tex. he. Job. xxxi.

וּמֶה חֵלֶק אֱלוֹהַּ מִמַּעַל וְנַחֲלַת | עָלָה
שַׁדַּי מִמְּרוֹמִים׃ הֲלֹא אֵיד לְעַוָּל | רוּם
וְנֵכֶר לְפֹעֲלֵי אָוֶן׃ הֲלֹא הוּא יִרְאֶה | רָאָה
דְרָכָי וְכָל צְעָדַי יִסְפּוֹר׃ אִם הָלַכְתִּי | סָפַר
עִם שָׁוְא וַתַּחַשׁ עַל מִרְמָה רַגְלִי׃ | חוּשׁ רָמָה
יִשְׁקְלֵנִי בְמֹאזְנֵי צֶדֶק וְיֵדַע | שָׁקַל אָוֶן
אֱלוֹהַּ תֻּמָּתִי׃ אִם תִּטֶּה אַשֻּׁרִי | תָּמַם נָטָה
מִנִּי הַדָּרֶךְ וְאַחַר עֵינַי הָלַךְ | מִן
לִבִּי וּבְכַפַּי דָּבַק מאוּם׃ אֶזְרְעָה | מְאֹם זָרַע
וְאַחֵר יֹאכֵל וְצֶאֱצָאַי יְשֹׁרָשׁוּ׃ | אָכַל יָצָא
אִם נִפְתָּה לִבִּי עַל אִשָּׁה וְעַל | שָׁרַשׁ פָּתָה
פֶּתַח רֵעִי אָרָבְתִּי׃ תִּטְחַן לְאַחֵר | אִישׁ רָצָה
אִשְׁתִּי וְעָלֶיהָ יִכְרְעוּן אֲחֵרִין׃ | טָחַן
כִּי הוּא זִמָּה וְהוּא עָוֹן פְּלִילִים׃ | כָּרַע
כִּי אֵשׁ הִיא עַד אֲבַדּוֹן תֹּאכֵל | זָמַם פָּלַל
וּבְכָל תְּבוּאָתִי תְשָׁרֵשׁ׃ אִם אֶמְאַס | בּוֹא מָאַס
מִשְׁפַּט עַבְדִּי וַאֲמָתִי בְּרִבָם עִמָּדִי׃ | שָׁפַט אָמָה
וּמָה אֶעֱשֶׂה כִּי יָקוּם אֵל וְכִי | רִיב עָשָׂה
יִפְקֹד מָה אֲשִׁיבֶנּוּ׃ הֲלֹא בַבֶּטֶן | קוּם פָּקַד
עֹשֵׂנִי עָשָׂהוּ וַיְכֻנֶנּוּ בָּרֶחֶם אֶחָד׃ | שׁוּב
אִם אֶמְנַע מֵחֵפֶץ דַּלִּים וְעֵינֵי אַלְמָנָה | עָשָׂה כּוּן
אֲכַלֶּה׃ וְאֹכַל פִּתִּי לְבַדִּי וְלֹא | מָנַע
אָכַל יָתוֹם מִמֶּנָּה׃ כִּי מִנְּעוּרַי גְּדֵלַנִי | כָּלָה פָּתַת
כְאָב וּמִבֶּטֶן אִמִּי אַנְחֶנָּה׃ אִם | גָּדַד יָתֹם
אֶרְאֶה אוֹבֵד מִבְּלִי לְבוּשׁ וְאֵין | נַעַר נָחָה
כְּסוּת לָאֶבְיוֹן׃ אִם לֹא בֵרְכוּנִי | רָאָה אָבַד
חֲלָצָו וּמִגֵּז כְּבָשַׂי יִתְחַמָּם׃ אִם | בָּלָה לָבַשׁ
הֲנִיפוֹתִי עַל יָתוֹם יָדִי כִּי | כָּסָה אָבָה
אֶרְאֶה בַשַּׁעַר עֶזְרָתִי׃ כְּתֵפִי | חָמַם
מִשִּׁכְמָהּ תִפּוֹל וְאֶזְרֹעִי מִקָּנָה | נוּף
תִשָּׁבֵר׃ כִּי פַחַד אֵלַי אֵיד אֵל | נָפַל זָרַע
וּמִשְּׂאֵתוֹ לֹא אוּכָל׃ אִם שַׂמְתִּי | שָׁבַר
זָהָב כִּסְלִי וְלַכֶּתֶם אָמַרְתִּי | נָשָׂא יָכֹל
מִבְטַחִי׃ אִם אֶשְׂמַח כִּי רַב | שׂוּם
חֵילִי וְכִי כַבִּיר מָצְאָה יָדִי׃ אִם | בָּטַח שָׂמַח
אֶרְאֶה אוֹר כִּי יָהֵל וְיָרֵחַ יָקָר הֹלֵךְ׃ | כָּבַר
| הָלַל הָלַךְ

Hebrew text

ויפת בסתר לבי ותשק ידי לפי — פתה נשק
גם הוא עון פלילי כי כחשתי — פה פלל
לאל ממעל אם אשמח בפיד — עלה
משנאי והתעררתי כי מצאו — שנא עור
רע ולא נתתי לחטא חכי לשאל — רעע נתן
באלה נפשו אם לא אמרו — חטא
מתי אהלי מי יתן מבשרו לא — מתה נתן
נשבע בחוץ לא ילין גר דלתי — שבע לון
לארח אפתח אם כסיתי כאדם — גור פתח
פשעי לטמן בחבי עוני כי — כסה חבב
אערוץ המון רבה ובוז משפחות — ערץ המן
יחתני ואדם לא אצא פתח — רבב שפחה
מי יתן לי שמע לי הן תוי שדי — חתת דום
יענני וספר כתב איש ריבו — נתן תוה
אם לא על שכמי אשאנו — ענה רוב
אענדנו עטרות לי מספר צעדי — נשא
אגידנו כמו נגיד אקרבנו — ענד ספר
אם עלי אדמתי תזעק ויחד — נגד קרב
תלמיה יבכיון אם כחה אכלתי — זעק
בלי כסף ונפש בעליה הפחתי — בכה כוח
תחת חטה יצא חוח ותחת שערה — פוח
באשה תמו דברי איוב — תמם

Cap.xxxij.

וישבתו שלשת — שבת
האנשים האלה מענות את איוב — ענה
כי הוא צדיק בעיניו ויחר — צדק חרה
אף אליהוא בן ברכאל הבוזי
ממשפחת רם באיוב חרה אפו
על צדקו נפשו מאלהים
ובשלשת רעיו חרה אפו על — רעה
אשר לא מצאו מענה וירשיעו — ענה רשע
את איוב ואליהו חכה את איוב
בדברים כי זקנים המה ממנו
לימים וירא אליהוא כי אין — יום ראה
מענה בפי שלשת האנשים — פה
ויחר אפו ויען אליהוא בן
ברכאל הבוזי ויאמר צעיר אני — אמר צער

Latin translation (Jerome)

et letatū ē in abſcōdito cor meū: & oſculatus ſū manū meā ore meo: q̄ ē iniq̄tas maxia: & negatio cōtra deū altiſſimū. Si gauiſus ſum ad ruinā eius qui me oderat: & exultaui ꝙ inueniſſet eum malū. Nō ei dedi ad peccandū guttur meū: vt expeterē maledicens aiam eius. Si non dixerunt viri tabernaculi mei: qs det de carnibus eius vt ſaturemur? Foris non māſit peregrinus: oſtiū meū viatori patuit. Si abſcondi quaſi homo pctm meū: & celaui in ſinu meo iniq̄tatē meā. Si expaui ad multitudinē nimiā: & deſpectio propinquorū terruit me: & non magis tacui: nec egreſſus ſum oſtiū. Quis mihi tribuat auditorē: vt deſideriū meū audiat omp̄s: & librū ſcribat ipſe q iudicat: vt in humero meo portē illum & circūdē illū q̄ſi coronā mihi. Per ſingulos grad⁹ meos pronunciabo illū: & q̄ſi principi offerā eū. Si aduerſum me terra mea clamat: & cum ipſa ſulci ei⁹ deflent. Si fructus eius comedi absq; pecunia: & animā agricolarū eius afflixi: p̄ frumēto oriatur mihi tribulus & p̄ hordeo ſpina. Finita ſunt verba iob. 32.

OMiſerunt autē tres viri iſti reſpondere iob: eo ꝙ iuſtus ſibi videretur. Et iratus indignatuſq; eſt heliu filius barachel buzites de cognatiōe ram. Iratus eſt aūt aduerſu; iob: eo ꝙ iuſtum ſe eſſe diceret coram deo. Porro aduerſū amicos eius indignatus eſt: eo ꝙ nō inueniſſent rñſionē rōnabilē: ſed tantūmodo condēnaſſent iob. Igitur heliu expectauit iob loquentem: eo ꝙ ſeniores eſſent qui loq̄bantur. Cum autem vidiſſet ꝙ tres reſpondere non potuiſſent: iratus eſt vehementer. Reſpondēſq; heliu fili⁹ barachel buzites: dixit. Iunior ſum

Greek Septuagint with Latin interlinear

τ ſi deceptū ē latenſ cor meū: ſi aūt τ manū meā
καὶ εἰ ἠπατήθη λάθρα ἡ καρδία μου, εἰ δὲ καὶ χεῖρά μου
imponēs in ore meo oſculat⁹ ſū. τ hoc mihi igiſ
ἐπιθεὶς ἐπὶ στόματί μου ἐφίλησα. καὶ τοῦτό μοι ἄρα
iniquitas maxima cōputet: qm̄ mentit⁹ ſū corā do= — D
ἀνομία ἡ μεγίστη λογισθείη, ὅτι ἐψευσάμην ἐναντίον κυ=
mino altiſſimo. ſi āt τ gaudēs fact⁹ ſū ruina
ρίου τοῦ ὑψίστου. εἰ δὲ καὶ ἐπιχαρὴς ἐγενόμην πτώματι
inimicoꝝ meoꝝ. τ dixit cor meū ienge: audiat igiſ
ἐχθρῶν μου. καὶ εἶπεν ἡ καρδία μου εὖγε, ἀκούσαι ἄρα
auris mea maledictionē meā. diuulger āt igiſ a popu
τὸ οὖς μου τὴν κατάραν μου. θρυλληθείην δὲ ἄρα ὑπὸ λα
lo meo male affect⁹: ſi āt τ ſepe dixerūt ancil=
οῦ μου κακούμενος, εἰ δὲ καὶ πολλάκις εἶπον αἱ θεράπ=
le mee: qs daret nobis de carnib⁹ ei⁹ ſaturari:
αιναί μου, τίς ἂν δῴη ἡμῖν τῶν σαρκῶν αὐτοῦ ἐμπλησ=
valde me vtili exīte: foris āt nō morabat peregrin⁹.
θῆναι; λίαν μου χρηστοῦ ὄντος, ἔξω δὲ οὐκ ηὐλίζετο ξέ=
at hoſtiū meū omni veniēti patuit. ſi āt τ cū
νος, ἡ δὲ θύρα μου παντὶ ἐλθόντι ἠνέῳκτο. εἰ δὲ καὶ ἁ=
peccaueri inuite abſcōdi pctm̄ meū: nō ē
μαρτὼν ἀκουσίως ἔκρυψα τὴν ἁμαρτίαν μου, οὐ γὰρ
auerti multitudinē turbe: vt nō eloquerer co=
διετράπην πολυοχλίαν πλήθους, τοῦ μὴ ἐξαγορεῦσαι ἐνώ=
rā eis. ſi āt τ dimiſi impotentē exire ho
πιον αὐτῶν. εἰ δὲ καὶ εἴασα ἀδύνατον ἐξελθεῖν τὴν θύ=
ſtiū meū ſinu vacuo. qs det audiētē me. manū āt
ραν μου κόλπῳ κενῷ. τίς δῴη ἀκούοντά μου. χεῖρα δὲ
dn̄i ſi nō timuerā: ſyngraphā aūt qd habui cōtra
κυρίου εἰ μὴ ἐδεδοίκειν; συγγραφὴν δὲ ἣν εἶχον κατά
q̄piā in hūmeris circūponens coronā legebā. τ
τινος ἐπ᾽ ὤμοις ἂν περιθέμενος στέφανον ἀνεγίνωσκον. καὶ
ſi nō ſcindēs illud reddidi: nihil accipiēs a debi
εἰ μὴ ῥήξας αὐτὴν ἀπέδωκα, οὐθὲν λαβὼν παρὰ χρεω=
tore. ſi in me aliqñ terra gemuit: ſi āt τ
φειλέτου. εἰ ἐπ᾽ ἐμοί ποτε ἡ γῆ ἐστέναξεν, εἰ δὲ καὶ οἱ
ſulci ei⁹ fleuerūt vna. ſi āt τ forti
αὔλακες αὐτῆς ἔκλαυσαν ὁμοθυμαδόν. εἰ δὲ καὶ τὴν ἰσ=
tudinē ei⁹ comedi ſol⁹ ſine p̄tio: ſi āt τ aiaꝫ do=
χὺν αὐτῆς ἔφαγον μόνος ἄνευ τιμῆς, εἰ δὲ καὶ ψυχὴν κυ=
mini terre app̄hēdēs afflixi: pro tritico igiſ egrediat
ρίου τῆς γῆς ἐκλαβὼν ἐλύπησα, ἀντὶ πυροῦ ἄρα ἐξέλθοι
mihi vrtica: pro ordeo ſpina. τ ceſſauit
μοι κνίδη, ἀντὶ δὲ κριθῆς βάτος. καὶ ἐπαύσατο
iob a verbis.
ἰὼβ ῥήμασιν.

Ca.32.

TAcuerūt āt τ tres amici ei⁹ ampli⁹ cōtra= — A
Ἡσύχασαν δὲ καὶ οἱ τρεῖς φίλοι αὐτοῦ ἔτι ἀντει=
dicere iob: erat eñ iob iuſt⁹ corā eis. irat⁹ eſt āt
πεῖν ἰώβ, ἦν γὰρ ἰὼβ δίκαιος ἐναντίον αὐτῶν. ὠργίσθη δὲ
eliu fili⁹ barachiel buzites de cognatione arā:
ἐλιοὺ ὁ τοῦ βαραχιὴλ ὁ βουζίτης ἐκ τῆς συγγενείας ἀράμ,
auſitidis regionis. irat⁹ eſt āt aduerſū iob valde: eo
τῆς αὐσίτιδος χώρας. ὠργίσθη δὲ τῷ ἰὼβ σφόδρα, διότι
ꝙ oſtēdit ſe iuſtū corā dño. τ cōtra
ἀπέφηνεν ἑαυτὸν δίκαιον ἐναντίον τοῦ κυρίου. καὶ κατὰ
tres āt amicos irat⁹ eſt valde: qm̄ nō potue=
τῶν τριῶν δὲ φίλων ὠργίσθη σφόδρα. ὅτι οὐκ ἠδυνήθη=
rūt reſpōdere cōtraria iob: τ poſuerūt ipm̄ eſſe
σαν ἀποκριθῆναι ἀντίθετα ἰώβ, καὶ ἔθεντο αὐτὸν εἶναι
impiū. eliu āt expectauit dare reſpōſionē iob. qm̄
ἀσεβῆ. ἐλιοὺ δὲ ὑπέμεινε δοῦναι ἀπόκρισιν ἰώβ. ὅτι
ſeniores eo ſunt dieb⁹. τ vidit eliu — B
πρεσβύτεροι αὐτοῦ εἰσιν ἡμέραις. καὶ εἶδεν ἐλιοὺ
ꝙ nō eſt reſpōſū in ore triū viroꝝ:
ὅτι οὐκ ἔστιν ἀπόκρισις ἐν στόματι τῶν τριῶν ἀνδρῶν,
τ irat⁹ eſt furor ei⁹. reſpōdens āt eliu fili⁹
καὶ ἐθυμώθη ὀργὴ αὐτοῦ. ὑπολαβὼν δὲ ἐλιοὺ ὁ τοῦ
barachiel buzites dixit: iunior q̄dē ſum
βαραχιὴλ ὁ βουζίτης εἶπεν, νεώτερος μέν εἰμι

tpe: vos aũt eſtis ſeniores. idcirco tacui
τῷ χρόνῳ, ὑμεῖς δέ ἐστε πρεσβύτεροι. διὸ ἡσύχασα
timẽs vobis renũciare meã ſcientiã.
φοβηθεὶς τοῦ ὑμῖν ἀναγγεῖλαι τὴν ἐμαυτοῦ ἐπιστήμην.
E.12.a. dixi aũt nõ tps eſt loquẽs: in multis aũt ãnis
εἶπα δὲ οὐχ ὁ χρόνος ἐστὶν ὁ λαλῶν, ἐν πολλοῖς δὲ ἔτε-
nõ nouerũt ſapiam: ſed ſpũs eſt in hoĩbꝰ.
σιν οὐκ οἴδασι σοφίαν, ἀλλὰ πνεῦμά ἐστιν ἐν βροτοῖς.
C inſpiratio aũt oĩpotẽtis q̃ docet. nõ lõge-
πνοὴ δὲ παντοκράτορος ἡ διδάσκουσα. οὐχ οἱ πολυ-
ui ſunt ſapiẽtes: neq ſenes norũt iudiciũ. ideo
χρόνιοί εἰσι σοφοί, οὐδ᾽ οἱ γέροντες οἴδασι κρίμα. διὸ
dixi audite me ⁊ nũciabo vobis q̃ noui. auribꝰ
εἶπα, ἀκούσατέ μου καὶ ἀναγγελῶ ὑμῖν ἃ οἶδα. ἐνωτί-
pcipite mea verba: dicã enĩ vobis audiẽtibꝰ vſq
σασθέ μου τὰ ῥήματα, ἐρῶ γὰρ ὑμῶν ἀκουόντων ἄχρι
quo ſcrutemini ſmones. ⁊ vſq ad vos intelligã: ⁊ ec-
οὗ ἐτάσητε λόγους. καὶ μέχρι ὑμῶν συνήσω, καὶ ἰ-
ce nõ fuit tibi iob redarguẽs: reſpõdens eiꝰ
δοὺ οὐκ ἦν τῷ ἰὼβ ἐλέγχων, ἀνταποκρινόμενος αὐτοῦ
verba ex vobis. ne dicatis inuenimꝰ ſapiam do-
ῥήματα ἐξ ὑμῶν. ἵνα μὴ εἴπητε εὕρομεν σοφίαν κυ-
mino addẽtes: hoĩ aũt cõmiſiſtis loqui
ρίῳ προσθέμενοι, ἀνθρώπῳ δὲ ἐπετρέψατε λαλῆσαι
talia verba. timuerũt nõ reſpõderunt ãpliꝰ:
τοιαῦτα ῥήματα. ἐπτοήθησαν οὐκ ἀπεκρίθησαν ἔτι,
D antiq̃s fecerũt ex ipſis ſmones. expectaui: nõ enĩ locu
ἐπαλαίωσαν ἐξ αὐτῶν λόγους. ὑπέμεινα, οὐ γὰρ ἐλά-
ti ſũt: q̃m ſteterũt: nõ reſpõderũt. reſpõdens
λησαν, ὅτι ἔστησαν, οὐκ ἀπεκρίθησαν. ὑπολαβὼν
aũt eliu dicit: rurſꝰ loquar. plenus enĩ ſum ver
δὲ ἐλιοὺ λέγει, πάλιν λαλήσω. πλήρης γάρ εἰμι ῥη-
bis: pdit enĩ me ſpũs vteri: at vẽ
μάτων, ὀλέκει γάρ με τὸ πνεῦμα τῆς γαστρός. ἡ δὲ γα-
ter meꝰ ſicut vter muſti feruẽs ligatꝰ: ⁊ ſi
στήρ μου ὥσπερ ἀσκὸς γλεύκους ζέων δεδεμένος, καὶ ὥσ-
cut follis fabri ferrarij ruptus. loquar vt requie-
περ φυσητὴρ χαλκέως ἐρρηγώς. λαλήσω ἵνα ἀναπαύ-
ſcã cũ apueri labia: hoĩez enĩ nõ vere
σωμαι ἀνοίξας τὰ χείλη, ἄνθρωπον γὰρ οὐ μὴ αἰσχυν-
bor. q̃nẽtiã neq mortalẽ nõ reuerebor: nõ enĩ ſcio
θῶ. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ βροτὸν οὐ μὴ ἐντραπῶ, οὐ γὰρ ἐπί-
mirari pſonã: ſi aũt nõ: ⁊ me tinee
σταμαι θαυμάσαι πρόσωπον, εἰ δὲ μή, καὶ ἐμὲ σῆτες
comedẽt.
ἔδονται.

Ca.33.

A Verũtñ audi iob verba mea:
Οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ ἄκουσον ἰὼβ τὰ ῥήματά μου,
⁊ ſmonẽ auribꝰ pcipe meũ. ecce enĩ aperui os meũ:
καὶ λαλιὰν ἐνωτίζου μου. ἰδοὺ γὰρ ἤνοιξα τὸ στόμα μου,
⁊ locuta eſt lĩgua mea: mundũ meũ cor ver
καὶ ἐλάλησεν ἡ γλῶσσά μου, καθαρά μου ἡ καρδία ῥή-
bis: itellectus aũt labiorꝫ meorꝫ mũda cogitabit. ſpiri
μασι, σύνεσις δὲ χειλέων μου καθαρὰ νοήσει. πνεῦ-
tus diuinꝰ q̃ fecit me: ſpiraculũ aũt oĩpotẽtis eſt
μα θεῖον τὸ ποιῆσάν με, πνοὴ δὲ παντοκράτορός ἐστιν
doces me. ſi potueris: da mihi reſpõſuꝫ:
ἡ διδάσκουσά με. ἐὰν δύνῃ, δός μοι ἀπόκρισιν,
ad hec expecta: ſta ante me: et ego ante te.
πρὸς ταῦτα ὑπόμεινον, στῆθι κατ᾽ ἐμέ, κἀγὼ κατὰ σέ.
de luto formatus es tu ſicut ⁊ ego: de co
ἐκ πηλοῦ διήρτισαι σὺ ὡς καὶ ἐγώ, ἐκ τοῦ αὐ-
dẽ pfecti ſumus. nõ timor mei te ſtupefaciet.
τοῦ διηρτίσμεθα. οὐχ ὁ φόβος μου σε ἐκθαμβήσει,
neq manus mea grauis erit in te: ſed dixiſti
οὐδὲ ἡ χείρ μου βαρεῖα ἔσται ἐπὶ σοί, πλὴν εἶπας

B

tempore: vos autem antiquiores. Idcirco demiſſo capite veritꝰ ſũ vobis indicare meã ſententiã. Sperabã eĩ q̃ etas plixior loq̃retur: & annorũ multitudo doceret ſapiẽtiam. Sed vt video ſpũs eſt in hoibus: & inſpiratio oĩpotẽtis dat intelligẽtiã. Non ſunt longeui ſapiẽtes: nec ſenes intelligunt iudicium. Ideo dicam audite me: oſtẽdam vobis etiã ego meam ſapientiam. Expectaui enim ſermones veſtros: audiui prudentiã vrãm. Donec diſceptaremini ſmonibus vrĩs: & donec putabã vos aliq̃d dicere: cõſiderabã. Sed vt video nõ eſt q poſſit arguere iob: & rñdere ex vobis ſmonibus eius. Ne forte dicatis: inuenimꝰ ſapiam: deꝰ piecit eũ nõ hõ. Nihil locutus eſt mihi: & ego non ſm ſmões vrõs rñdebo illi. Extimuerũt: nec rñderũt vltra: abſtulerũtq; a ſe eloquia. Qm̃ igitur expectaui: & nõ ſunt locuti: ſteterũt: nec rñderunt vltra: rñdebo & ego ptẽ meã: & oſtendã ſciẽtiã meã. Plenꝰ ſuꝫ eĩ ſermonibus: & coarctat me ſpũs vteri mei. En venter meꝰ quaſi muſtũ abſq; ſpiraculo qd̃ lagũculas nouas dirũpit. Loquar & reſpirabo paululum: aperiam labia mea & reſpondebo. Non accipiam perſonã viri: & deum homini non equabo. Neſcio enĩ quã diu ſubſiſtã: & ſi poſt modicum tollat me factor meus. 33.

HVdi igitur iob eloquia mea: & omnes ſermones meos auſculta. Ecce aperui os meũ: loq̃tur lingua mea ĩ faucibꝰ meis. Simplici corde meo ſmones mei: & ſciam labia mea puram loquẽtur. Spũs deĩ fecit me: & ſpiraculũ oĩpotẽtis viuificauit me. Si potes reſpõde mihi & aduerſus faciẽ meã conſiſte. Ecce & me ſicut & te fecit deꝰ: & de eodem luto ego q̃q; formatꝰ ſum. Verũtñ miraculũ meũ nõ te terreat: & eloquẽtia mea non ſit tibi grauis. Dixiſti ergo

לימים ואתם ישישים על כן	ישש
זחלתי ואירא מחות דעי אתכם׃	ירא חוה
אמרתי ימים ידברו ורב שנים	ידע דבר
ידיעו חכמה׃ אכן רוח היא	שנה
באנוש ונשמת שדי תבינם׃	אנש בין
לא רבים יחכמו וזקנים יבינו	רבב חכם
משפט׃ לכן אמרתי שמעה	שפט
לי אחוה דעי אף אני׃ הן	ידע
הוחלתי לדבריכם אזין עד	יחל אזן
תבונתיכם עד תחקרון מלין׃	בין חקר
ועדיכם אתבונן והנה אין לאיוב	מלל
מוכיח עונה אמריו מכם׃ פן	יכח
תאמרו מצאנו חכמה אל ידפנו	אמר הדף
לא איש׃ ולא ערך אלי מלין	
ובאמריכם לא אשיבנו׃ חתו	שוב חתת
לא ענו עוד העתיקו מהם מלין׃	ענה עתק
והוחלתי כי לא ידברו כי עמדו	יחל
לא ענו עוד׃ אענה אף אני חלקי	
אחוה דעי אף אני׃ כי מלתי	
מלין הציקתני רוח בטני׃ הנה	צוק
בטני כיין לא יפתח כאבות	פתח אוב
חדשים יבקע׃ אדברה וירוח	בקע רוח
לי אפתח שפתי ואענה׃ אל נא	פתח שפה
אשא פני איש ואל אדם לא	נשא פנה
אכנה׃ כי לא ידעתי אכנה כמעט	כנה
ישאני עשני׃	עשה
ואולם שמע נא איוב מלי וכל	Ca. xxxiij
דברי האזינה׃ הנה נא פתחתי	אלם
פי דברה לשוני בחכי׃ ישר	פה לשן
לבי אמרי ודעת שפתי ברור	חך ידע
מללו׃ רוח אל עשתני ונשמת	שפה ברר
שדי תחיני׃ אם תוכל השיבני	חיה יכל
ערכה לפני התיצבה׃ הן אני	שוב פנה
כפיך לאל מחמר קרצתי גם	יצב
אני׃ הנה אמתי לא תבעתך	אים בעת
ואכפי עליך לא יכבד׃ אך אמרת	כבד

Digitized by Google

בְּאָזְנָי וְקוֹל מִלִּין אֶשְׁמָע׃ זַךְ — קָלַל שָׁמַע
אֲנִי בְּלִי פָשַׁע חַף אָנֹכִי וְלֹא — זָכַךְ חָפַף
עָוֹן לִי׃ הֵן תְּנוּאוֹת עָלַי יִמְצָא — נוּא מָצָא
יַחְשְׁבֵנִי לְאוֹיֵב לוֹ׃ יָשֵׂם בַּסַּד — חָשַׁב אָיַב שׂוּם
רַגְלָי יִשְׁמֹר כָּל אָרְחֹתָי׃ הֶן זֹאת — שָׁמַר
לֹא צָדַקְתָּ אֶעֱנֶךָּ כִּי יִרְבֶּה אֱלוֹהַ — עָנָה רָבָה
מֵאֱנוֹשׁ׃ מַדּוּעַ אֵלָיו רִיבוֹתָ כִּי — אָנַשׁ יָדַע
כָּל דְּבָרָיו לֹא יַעֲנֶה׃ כִּי בְאַחַת — רוּב
יְדַבֶּר אֵל וּבִשְׁתַּיִם לֹא יְשׁוּרֶנָּה׃ — דָּבַר שׁוּר
בַּחֲלוֹם חֶזְיוֹן לַיְלָה בִּנְפֹל תַּרְדֵּמָה — חָלַם חָזָה
עַל אֲנָשִׁים בִּתְנוּמוֹת עֲלֵי — רָדַם נוּם
מִשְׁכָּב׃ אָז יִגְלֶה אֹזֶן אֲנָשִׁים — שָׁכַב גָּלָה
וּבְמֹסָרָם יַחְתֹּם׃ לְהָסִיר אָדָם — יָסַר חָתַם
מַעֲשֶׂה וְגֵוָה מִגֶּבֶר יְכַסֶּה׃ יַחְשֹׂךְ — סוּר עָשָׂה
נַפְשׁוֹ מִנִּי שָׁחַת וְחַיָּתוֹ מֵעֲבֹר — כָּסָה חָשַׂךְ
בַּשָּׁלַח׃ וְהוּכַח בְּמַכְאוֹב עַל מִשְׁכָּבוֹ — מִן חָיָה יָכַח כָּאַב
וְרוֹב עֲצָמָיו אֵתָן׃ וְזִהֲמַתּוּ חַיָּתוֹ — רָבַב אֵיתָן
לָחֶם וְנַפְשׁוֹ מַאֲכַל תַּאֲוָה׃ יִכֶל — אָכַל אָוָה
בְּשָׂרוֹ מֵרֹאִי וְשֻׁפּוּ עַצְמוֹתָיו לֹא — כָּלָה רָאָה
רֻאּוּ׃ וַתִּקְרַב לַשַּׁחַת נַפְשׁוֹ וְחַיָּתוֹ — שָׁפָה רָאָה קָרַב
לַמְמִתִים׃ אִם יֵשׁ עָלָיו מַלְאָךְ — מוּת לָאַךְ
מֵלִיץ אֶחָד מִנִּי אָלֶף לְהַגִּיד לְאָדָם — לוּץ נָגַד
יָשְׁרוֹ׃ וַיְחֻנֶּנּוּ וַיֹּאמֶר פְּדָעֵהוּ — חָנַן אָמַר
מֵרֶדֶת שַׁחַת מָצָאתִי כֹפֶר׃ רֻטֲפַשׁ — יָרַד
בְּשָׂרוֹ מִנֹּעַר יָשׁוּב לִימֵי עֲלוּמָיו׃ — שׁוּב יוֹם
יֶעְתַּר אֶל אֱלוֹהַ וַיִּרְצֵהוּ וַיַּרְא פָּנָיו — עָלַם עָתַר
בִּתְרוּעָה וַיָּשֶׁב לֶאֱנוֹשׁ צִדְקָתוֹ׃ — רָצָה רָאָה
יָשֹׁר עַל אֲנָשִׁים וַיֹּאמֶר חָטָאתִי — פָּנָה רוּעַ שׁוּר
וְיָשָׁר הֶעֱוֵיתִי וְלֹא שָׁוָה לִי׃ פָּדָה — עָוָה
נַפְשׁוֹ מֵעֲבֹר בַּשָּׁחַת וְחַיָּתוֹ בָּאוֹר
תִּרְאֶה׃ הֶן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵל — רָאָה פָּעַל
פַּעֲמַיִם שָׁלוֹשׁ עִם גָּבֶר׃ לְהָשִׁיב
נַפְשׁוֹ מִנִּי שָׁחַת לֵאוֹר בְּאוֹר
הַחַיִּים׃ הַקְשֵׁב אִיּוֹב שְׁמַע לִי — קָשַׁב
הַחֲרֵשׁ וְאָנֹכִי אֲדַבֵּר׃ אִם יֵשׁ — חָרַשׁ דָּבַר
מִלִּין הֲשִׁיבֵנִי דַּבֵּר כִּי חָפַצְתִּי — מָלַל שׁוּב

in auribus meis: & vocē verborū tuorū audiui. Mūdus ſū ego & abſq; delicto imaculat⁹: & nō eſt iniqtas in me. Quia q̄relas in me rep̄it: ideo arbitratus eſt me inimicū ſibi. Poſuit in neruo pedes meos: cuſtodiuit oēs ſemitas meas. Hoc eſt ergo in quo nō es iuſtificat⁹. Rn̄debo tibi: q̄a maior ſit de⁹ hoīe. Aduerſus eum cōtendis: q̄ non ad omnia verba reſponderit tibi. Semel loquitur deus: & ſecundo idipſum non repetit. Per ſomniū in viſione nocturna: q̄n irruit ſopor ſuper homines: & dormiunt in lectulo. Tunc aperit aures virorum: & erudiens eos inſtruit diſciplina: vt auertat hominē ab his q̄ fecit: & liberet eū de ſupbia: eruēs aiam eius a corruptiōe & vitā illius vt nō trāſeat in gladiū. Increpat q̄q; per dolorem in lectulo: & oia oſſa ei⁹ marceſcere facit. Aboiabilis ei fit in vita ſua panis & aīe illi⁹ cibus ante deſiderabilis. Tabeſcet caro eius: & oſſa q̄ tecta fuerāt nudabūtur. Appropinquabit corruptioni aīa eius: & vita illius mortiferis. Si fuerit pro eo angelus loquēs vnus de milib⁹: vt annunciet hominis equitatē: miſebitur ei⁹: & dicet. Libera eum vt nō deſcēdat in corruptionē: inueni in quo ei p̄pitier. Cōſumpta ē caro eius a ſuppliciis: reuertatur ad dies adoleſcentie ſue. Dep̄cabitur deū & placabilis ei erit: & videbit faciē eius in iubilo: & reddet hoī iuſticiā ſuam. Reſpiciet hoīes: & dicet. Peccaui & vere deliqui: & vt eram dign⁹ nō recepi. Liberauit animā ſuā ne p̄geret in interitū: ſed viuēs lucem videret. Ecce hec oīa operatur deus tribus vicibus per ſingulos: vt reuocet animas eorum a corruptione & illuminet luce viuētium. Attende iob & audi me: tace dum ego loquor. Si autē habes qd loq̄ris: reſponde mihi. Loquere: volo enim

in aurib⁹ meis. vocē v̄boꝝ tuoꝝ audiui. q̄m dicis mū
ἐν ὠσίν μου. φωνὴν ῥημάτων σου ἀκήκοα. διότι λέγεις καθ-
d⁹ ſū cū nō peccauerī: imaculat⁹ eni ſum: nō eni iniq
αρός εἰμι οὐχ ἁμαρτών, ἄμεμπτος γάρ εἰμι, οὐ γὰρ ἠνό-
tatē feci: accuſationē aūt ɔtra me inuenit. arbitrat⁹ ē aūt me ſicut
μησα, μέμψιν δὲ κατ᾿ ἐμοῦ εὗρεν. ἥγηται δέ με ὥσπερ
aduerſariū. poſuit aūt in ligno meū pedē: cuſtodiuit aūt
ὑπεναντίον. ἔθετο δὲ ἐν ξύλῳ μου τὸν πόδα, ἐφύλαξε δὲ
vias meas oēs. q̄mō eni dicis iuſt⁹ ſū: ꝛ
τὰς ὁδούς μου πάσας. πῶς γὰρ λέγεις δίκαιός εἰμι, καὶ
nō exaudiuit me: etern⁹ eni eſt ſuperior hoib⁹. di
οὐκ ἐπακήκοέ μου; αἰώνιος γάρ ἐστιν ὁ ἐπάνω βροτῶν. λέ-
cis aūt cur iuſtitie mee nō exaudiuit oē ver
γεις δὲ διατί τῆς δίκης μου οὐκ ἐπακήκοε πᾶν ῥῆ-
bū: in eni ſemel locutū eē dn̄s: in aūt ſecūdo
μα; ἐν γὰρ τῷ ἅπαξ λαλῆσαι ὁ κύριος, ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ
iſomniū aut ī meditatiōe nocturna: aut ſicut cū incidet gra-
ἐνύπνιον ἢ ἐν μελέτῃ νυκτερινῇ, ἢ ὡς ὅταν ἐπιπίπτῃ δει-
uis timor ſup hoīes. in dormitationib⁹ in cubili: tūc
νὸς φόβος ἐπ᾿ ἀνθρώπους. ἐπὶ νυσταγμάτων ἐπὶ κοίτης, τότε
reuelat mentē hoīm in ſpecieb⁹ timoris talib⁹
ἀνακαλύπτει νοῦν ἀνθρώπων ἐν εἴδεσι φόβου τοιούτοις
illis exterruit. auertat hoīes de iniuſtitia:
αὐτοὺς ἐξεφόβησεν. ἀποστρέψαι ἄνθρωπον ἐξ ἀδικίας, τὸ
at corp⁹ ei⁹ a ruina liberauit. pepercit aūt
δὲ σῶμα αὐτοῦ ἀπὸ πτώματος ἐρρύσατο. ἐφείσατο δὲ
aīe ei⁹ a morte: ꝛ nō cadere ipm̄ in
τῆς ψυχῆς αὐτοῦ ἀπὸ θανάτου, καὶ μὴ πεσεῖν αὐτὸν ἐν
bello. rurſus aūt icrepauit illū in mollicie in cubili:
πολέμῳ. πάλιν δὲ ἤλεγξεν αὐτὸν ἐν μαλακίᾳ ἐπὶ κοίτης,
ꝛ multitudinē oſſiū ei⁹ obſtupefecit. oē aūt comeſtibile frumēti nō
καὶ πλῆθος ὀστῶν αὐτοῦ ἐνάρκησε. πᾶν δὲ βρωτὸν σίτου οὐ
poſſit accipere: ꝛ aīa ei⁹ cibū deſi
μὴ δύνηται προσδέξασθαι, καὶ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ βρῶσιν ἐπι-
derabit. q̄uſq; putreſcāt ei⁹ carnes: ꝛ oſtēdat
θυμήσει. ἕως ἂν σαπῶσιν αὐτοῦ αἱ σάρκες, καὶ ἀποδείξῃ τὰ
oſſa ei⁹ vacua. appropinquauit aūt ī mortē ei⁹ aīa: at
ὀστᾶ αὐτοῦ κενά. ἤγγισε δὲ εἰς θάνατον αὐτοῦ ἡ ψυχή, ἡ δὲ
vita ei⁹ in iferno. ſi fuerit mille angeli mortiferi:
ζωὴ αὐτοῦ ἐν ᾅδῃ. ἐὰν ὦσι χίλιοι ἄγγελοι θανατηφόροι,
vn⁹ eoꝝ nō vulnerabit eū. ſi cogitauerit corde reuer-
εἷς αὐτῶν οὐ μὴ τρώσει αὐτόν. ἐὰν νοήσῃ τῇ καρδίᾳ ἐπιστρα-
ti ad dn̄m: renūciet aūt hoī ſuā accuſationē
φῆναι πρὸς κύριον, ἀναγγείλῃ δὲ ἀνθρώπῳ τὴν ἑαυτοῦ μέμψιν
at iniq̄tatē ei⁹ oſtēdat: reſiſtet vt nō cadat ipſe in
τὴν δὲ ἄνοιαν αὐτοῦ δείξῃ, ἀνθέξεται τοῦ μὴ πεσεῖν αὐτὸν εἰς
mortē. reiuueneſcere faciet aūt ei⁹ corp⁹: ſicut vnctionē in pa-
θάνατον. ἀνανεώσει δὲ αὐτοῦ τὸ σῶμα, ὥσπερ ἀλοιφὴν ἐπὶ τοί-
riete: at oſſa ei⁹ implebit medulla. mollificabit ei⁹
χου, τὰ δὲ ὀστᾶ αὐτοῦ ἐμπλήσει μυελοῦ. ἁπαλυνεῖ αὐτοῦ τὰς
carnes ſicut paruuli: reſtituet aūt eū virū fa-
σάρκας ὥσπερ νηπίου, ἀποκαταστήσει δὲ αὐτὸν ἀνδρωθέν-
ctū in hoīb⁹. dep̄cat⁹ aūt dn̄s ꝛ accepta ei
τα ἐν ἀνθρώποις. εὐξάμενος δὲ πρὸς κύριον καὶ δεκτὰ αὐτῷ
erūt: ingrediet aūt vultu puro cū enarratione. red
ἔσται, εἰσελεύσεται δὲ προσώπῳ καθαρῷ σὺν ἐξηγορίᾳ. ἀποδώ-
det aūt hoīb⁹ iuſtitiā: poſtea tūc accuſabit ho
σει δὲ ἀνθρώποις δικαιοσύνην, εἶτα τότε ἀπομέμψεται ἄν-
mo ipſe ſeipm̄ dicēs: q̄lia ɔficiebā: ꝛ nō digna ſcru
θρωπος αὐτὸς ἑαυτῷ λέγων, οἷα συνετέλουν, καὶ οὐκ ἄξια ἐ-
tat⁹ ē me q̄ peccaui: libera aīam meā ne p̄gat in inte
τασέ με ὧν ἥμαρτον, σῶσον ψυχήν μου τοῦ μὴ ἐλθεῖν εἰς δια-
ritū: ꝛ vita mea lucē videbit. ecce hec oīa ope
φθοράν, καὶ ἡ ζωή μου φῶς ὄψεται. ἰδοὺ ταῦτα πάντα ἐρ-
tur fortis vias tres cū viro. ſed liberauit
γᾶται ὁ ἰσχυρὸς ὁδοὺς τρεῖς μετὰ ἀνδρός. ἀλλ᾿ ἐρρύσατο τὴν
aīam meā de morte: vt vita mea in luce laudet eū.
ψυχήν μου ἐκ θανάτου, ἵνα ἡ ζωή μου ἐν φωτὶ αἰνῇ αὐτόν.
aurib⁹ p̄cipe iob ꝛ audi me. obmuteſce: ꝛ ego ſū lo
ἐνωτίζου ἰὼβ καὶ ἄκουέ μου. κώφευσον, καὶ ἐγώ εἰμι λαλή-
quar. ſi eſt tibi ſmo reſpōde mihi: loquere: volo eni
σω. εἰ εἰσί σοι λόγοι ἀποκρίθητί μοι, λάλησον, θέλω γὰρ

C

D

Digitized by Google

iuſtificeſſe te. ſi āt nō: tu audi me: obmuteſce: τ
δικαιωθῆναί σε. εἰ δὲ μή, σὺ ἄκουσόν μου, κώφευσον, καὶ
docebo te ſapiam.
διδάξω σε σοφίαν. Ca.34.

A Reſpōdens āt eliu ait: audite me ſapiētes:
Ὑπολαβὼν δὲ ἐλιοὺ λέγει, ἀκούσατέ μου σοφοί,
eruditi aurib⁹ pcipite bonū. qm̄ auris ſmones pro
ἐπιστάμενοι ἐνωτίζεσθε τὸ καλόν. ὅτι οὖς λόγους δοκιμά-
bat: τ guttur guſtat eſcā. iudiciū elegim⁹ ipis:
ζει, καὶ λάρυγξ γεύεται βρῶσιν. κρίσιν ἑλόμεθα ἑαυ-
cognoſcam⁹ in medio ipoꝝ: qd̄ bonū qm̄ dixit
τοῖς, γνῶμεν ἀναμέσον ἑαυτῶν, ὅτι καλὸν ὅτι εἴρηκεν
iob iuſt⁹ ſum. dn̄s amouit meū iudiciū. mē
ἰὼβ δίκαιός εἰμι. ὁ κύριος ἀπήλλαξέ μου τὸ κρίμα. ἐ-
tit⁹ eſt āt iudicio meo: violēta ſagitta mea ſine
ψεύσατο δὲ τῷ κρίματί μου, βίαιον τὸ βέλος μου ἄνευ
iniuſtitia. q̄s vir vt iob. bibēs ſubſānationē ſicut
ἀδικίας. τίς ἀνὴρ ὥσπερ ἰώβ, πίνων μυκτηρισμὸν ὥσπερ
aquā. q̄ nō peccauit neq̧ impi⁹ fuit: neq̧ oīno cōmūica
ὕδωρ. οὐχ ἁμαρτὼν οὐδὲ ἀσεβήσας, οὐδ᾽ ὅλως κοινωνή-
uit cū faciētib⁹ iniqua vt ambularet cū
σας μετὰ ποιούντων τὰ ἄνομα τοῦ πορευθῆναι μετὰ
impiis. nō eīm dicas qm̄ nō erit ſpeculatio viri:
ἀσεβῶν. μὴ γὰρ εἴπῃς ὅτι οὐκ ἔσται ἐπισκοπὴ ἀνδρός,
τ ſpeculatio ipſi a dn̄o ideo pzudētes corde
καὶ ἐπισκοπὴ αὐτῷ παρὰ κυρίου. διὸ συνετοὶ καρδίας
B audite me: ne mihi ſit corā dn̄o impiū eſſe: τ
ἀκούσατέ μου, μή μοι εἴη ἔναντι κυρίου ἀσεβῆσαι, καὶ
corā oīpotente turbaſſe iuſtitiā. ſed red
ἔναντι παντοκράτορος ταράξαι τὸ δίκαιον. ἀλλὰ ἀπο-
dat hoī ſm̄ qd̄ facit vnuſq̄ſq̧ eoꝝ: τ in ſemita
διδοῖ ἀνθρώπῳ καθὰ ποιεῖ ἕκαστος αὐτῶν, καὶ ἐν τρίβῳ
viri inueniet eū. putas āt dn̄m abſurda facturꝝ:
ἀνδρὸς εὑρήσει αὐτόν. οἴει δὲ τὸν κύριον ἄτοπα ποιήσειν,
aut oīps ꝯturbabit iudiciū q̄ fecit terrā:
ἢ ὁ παντοκράτωρ ταράξει κρίσιν ὃς ἐποίησε τὴν γῆν,
q̄s āt eſt faciēs ſubcœleſtē τ q̄ inſūt oīa.
τίς δὲ ἐστιν ὁ ποιῶν τὴν ὑπ᾽ οὐρανὸν καὶ τὰ ἐνόντα πάν-
ſi eīm voluerit cōtinere τ ſpūm apud eū
τα. εἰ γὰρ βούλοιτο συνέχειν καὶ τὸ πνεῦμα παρ᾽ αὐτῷ
detinere: finiet oīs caro ſimul. oīs
κατασχεῖν, τελευτήσει πᾶσα σὰρξ ὁμοθυμαδόν. πᾶς
eīm homo in terrā redibit vnde τ formatꝰ eſt. ſi āt nō
γὰρ βροτὸς εἰς γῆν ἀπελεύσεται ὅθεν καὶ ἐπλάσθη. εἰ δὲ μὴ
D admonit⁹ es: audi hec: aurib⁹ pcipe vocē verboꝝ. vide tu
νουθετῇ, ἄκουε ταῦτα, ἐνωτίζου φωνὴν ῥημάτων. ἴδε σὺ
faciente iniqua: τ pdentē malos:
τὸν ποιοῦντα ἄνομα, καὶ τὸν ὀλλύντα τοὺς πονηρούς,
exiſtē eternū iuſtū impiū facis: dicēs regi iniquus
ὄντα αἰώνιον δίκαιον ἀσεβεῖς λέγων βασιλεῖ παράνο-
es: impiiſſim⁹ pncipib⁹. q̄ nō verit⁹ eſt per
μεῖς, ἀσεβέστατος τοῖς ἄρχουσιν. ὃς οὐκ ἐπῃσχύνθη πρό-
ſonā honorabilis: neq̧ nouit honorē ponere adultis: mira
σωπον ἐντίμου, οὐδὲ οἶδε τιμὴν θέσθαι ἁδροῖς, θαυμα-
ri pſonas eoꝝ: vana āt ipſis euenīet
σθῆναι πρόσωπα αὐτῶν, κενὰ δὲ αὐτοῖς ἀποβήσεται
C clamaſſe τ oraſſe viꝝ: vſus eſt
τὸ κεκραγέναι καὶ δεῖσθαι ἀνδρός, ἐχρήσατο
eīm inique. excluſis impotentib⁹: ipſe eīm
γὰρ παρανόμως, ἐκκλειομένων ἀδυνάτων, αὐτὸς γὰρ
cōſpector eſt opeꝝ hoīum: latuit āt illū nihil eoꝝ q̄
ὁρατής ἐστιν ἔργων ἀνθρώπων, λέληθε δὲ αὐτὸν οὐδὲν ὧν
faciūt. neq̧ eſt loc⁹ vt abſcōdant
πράσσουσιν. οὐδέ ἐστι τόπος τοῦ κρυβῆναι τοὺς
facientes iniqua: qm̄ nō in viꝝ ponet adhuc.
ποιοῦντας τὰ ἄνομα, ὅτι οὐκ ἐπ᾽ ἄνδρα θήσει ἔτι.
nā dn̄s
ὁ γὰρ κύριος

te apparere iuſtū. Quod ſi nō habes: audi me: tace & docebo te ſapiētiam. 34.

Pronūcians itaq̧ heliu etiā hec locut⁹ eſt. Audite ſapientes verba mea: & eruditi auſcultate me. Auris enim verba pbat: & guttur eſcas guſtu diiudicat. Iudiciū eligamus nobis: & iter nos videamus qd ſit melius: quia dixit iob iuſtus ſum: & deus ſubuertit iudiciū meū. In iudicādo eni me mēdaciū eſt: violēta ſagitta mea abſq̧ vllo peccato. Quis eſt vir vt eſt iob q bibit ſubſannationem quaſi aquā: qui graditur cum operātibus iniquitatē: & ambulat cū viris impiis. Dixit enī. Non placebit vir deo: etiam ſi cucurrerit cum eo. Ideo viri cordati audite me. Abſit a deo impietas: & ab oīpotente iniqtas. Opus enim hominis reddet ei: & iuxta vias ſingulorum reſtituet eis. Vere enim deus non condēnabit fruſtra: nec oīpotēs ſubuertet iudiciū. Quē cōſtituit alium ſup trā: aut quē poſuit ſup orbē quē fabricat⁹ ē? Si direxerit ad eum cor ſuū: ſpm̄ illi⁹ & flatū ad ſe trahet: deficiet oīs caro ſimul: & hō in cinerē reuertetur. Si hēs ergo intellectū: audi qd̄ dicitur: & auſculta vocem eloquii mei. Nunqd̄ q non amat iudiciū ſanari pōt? Et quō tu eū q iuſt⁹ eſt in tm̄ cōdēnas? Qui dicit regi apoſtata: qui vocat duces impios. Qui non accipit perſonas principum: nec cognouit tyrannū cū diſceptaret cōtra pauperē. Opus ei manuū ei⁹ ſunt vniuerſi. Subito morientur: & in media nocte turbabūtur ppl̄i & ptrāſibūt: & auferēt violētū abſq̧ manu. Oculi eīm eius ſup vias hoīum: & oēs greſſus eorū cōſiderat. Nō ſunt tenebre & nō eſt vmbra mortis: vt abſcōdātur ibi q opātur iniqtatē. Neq̧ eīm vltra in hominis poteſtate ē: vt veniat ad deum

צדקך׃ אם־אין אתה שמע־לי
החרש ואאלפך חכמה׃ — אלף
ויען אליהוא ויאמר׃ — Ca.xxxiiii
שמעו חכמים מלי וידעים האזינו — ענה אמר
לי׃ כי־אזן מלין תבחן וחך — אזן
יטעם לאכל׃ משפט נבחרה־לנו — בחן
נדעה בינינו מה־טוב׃ כי־אמר — טעם שפט
איוב צדקתי ואל הסיר משפטי׃ — בחר ידע
על־משפטי אכזב אנוש חצי — סור
בלי־פשע׃ מי־גבר כאיוב — כזב אנש
ישתה־לעג כמים׃ וארח לחברה — שתה
עם־פעלי און וללכת עם־אנשי — הלך
רשע׃ כי־אמר לא יסכן־גבר — סכן
ברצתו עם־אלהים׃ לכן אנשי — רצה
לבב שמעו לי חללה לאל
מרשע ושדי מעול׃ כי פעל
אדם ישלם־לו וכארח איש — שלם
ימצאנו׃ אף־אמנם אל לא — מצא
ירשיע ושדי לא־יעות משפט׃ — רשע עוה
מי־פקד עליו ארצה ומי שם תבל — שום
כלה׃ אם־ישים אליו לבו רוחו
ונשמתו אליו יאסף׃ יגוע כל־בשר — אסף גוע
יחד ואדם על־עפר ישוב׃ ואם — שוב
בינה שמעה־זאת האזינה לקול — אזן
מלי׃ האף שונא משפט יחבוש — שלל שנא
ואם־צדיק כביר תרשיע׃ האמר — שפט
למלך בליעל רשע אל־נדיבים׃ — בלל נדב
אשר לא־נשא פני שרים ולא — נשא שור
נכר־שוע לפני־דל כי־מעשה — עשה
ידיו כלם׃ רגע ימתו וחצות — מות חצה
לילה יגעשו עם ויעברו ויסירו — געש עבר
אביר לא ביד׃ כי־עיניו על־דרכי־ — סור אבר
איש וכל־צעדיו יראה׃ אין
חשך ואין צלמות להסתר — ראה
שם פעלי און׃ כי לא על־ — סתר
איש ישים עוד להלך אל־אל — שום

Digitized by Google

בַּמִּשְׁפָּט׃ יָרֹעַ כַּבִּירִים לֹא חֵקֶר שפט רוע
וַיַּעֲמֵד אֲחֵרִים תַּחְתָּם׃ לָכֵן כבר עמד
יַכִּיר מַעְבָּדֵיהֶם וְהָפַךְ לַיְלָה נכר עבד
וְיִדַּכָּאוּ׃ תַּחַת רְשָׁעִים סְפָקָם דכא
בִּמְקוֹם רֹאִים׃ אֲשֶׁר עַל כֵּן קום ראה
סָרוּ מֵאַחֲרָיו וְכָל דְּרָכָיו לֹא סור
הִשְׂכִּילוּ׃ לְהָבִיא עָלָיו צַעֲקַת שכל בוא
דָּל וְצַעֲקַת עֲנִיִּים יִשְׁמָע׃ וְהוּא ענה שמע
יַשְׁקִט וּמִי יַרְשִׁעַ וְיַסְתֵּר פָּנִים שקט רשע
וּמִי יְשׁוּרֶנּוּ וְעַל גּוֹי וְעַל אָדָם סתר פנה
יָחַד׃ מִמְּלֹךְ אָדָם חָנֵף מִמֹּקְשֵׁי שור יקש
עָם׃ כִּי אֶל אֵל הֶאָמַר נָשָׂאתִי אמר חבל
לֹא אֶחְבֹּל׃ בִּלְעֲדֵי אֶחֱזֶה אַתָּה חזה
הֹרֵנִי אִם אָוֶן פָּעַלְתִּי לֹא אֹסִיף׃ ירה יסף
הֲמֵעִמְּךָ יְשַׁלְּמֶנָּה כִּי מָאַסְתָּ כִּי שלם
אַתָּה תִבְחַר וְלֹא אָנִי וּמַה יָּדַעְתָּ בחר
דַבֵּר׃ אַנְשֵׁי לֵבָב יֹאמְרוּ לִי
וְגֶבֶר חָכָם שֹׁמֵעַ לִי׃ אִיּוֹב לֹא
בְדַעַת יְדַבֵּר וּדְבָרָיו לֹא בְהַשְׂכֵּיל׃ ידע שכל
אָבִי יִבָּחֵן אִיּוֹב עַד נֶצַח עַל בחן
תְּשֻׁבֹת בְּאַנְשֵׁי אָוֶן׃ כִּי יֹסִיף שוב יסף
עַל חַטָּאתוֹ פֶשַׁע בֵּינֵנוּ יִשְׂפּוֹק שפק
וְיֶרֶב אֲמָרָיו לָאֵל׃ רבה

Ca. xxxv. וַיַּעַן אֱלִיהוּא וַיֹּאמַר׃
הֲזֹאת חָשַׁבְתָּ לְמִשְׁפָּט אָמַרְתָּ ענה אמר שפט
צִדְקִי מֵאֵל׃ כִּי תֹאמַר מַה
יִּסְכָּן לָךְ מָה אוֹעִיל מֵחַטָּאתִי׃ סכן יעל
אֲנִי אֲשִׁיבְךָ מִלִּין וְאֶת רֵעֶיךָ שוב מלל
עִמָּךְ׃ הַבֵּט שָׁמַיִם וּרְאֵה וְשׁוּר רעה נבט
שְׁחָקִים גָּבְהוּ מִמֶּךָּ׃ אִם חָטָאתָ מן
מַה תִּפְעָל בּוֹ וְרַבּוּ פְשָׁעֶיךָ פעל רבה
מַה תַּעֲשֶׂה לּוֹ׃ אִם צָדַקְתָּ מַה עשה
תִּתֶּן לוֹ אוֹ מַה מִיָּדְךָ יִקָּח׃ נתן לקח
לְאִישׁ כָּמוֹךָ רִשְׁעֶךָ וּלְבֶן
אָדָם צִדְקָתֶךָ׃ מֵרֹב עֲשׁוּקִים עשק
יַזְעִיקוּ יְשַׁוְּעוּ מִזְּרוֹעַ רַבִּים׃ זעק שוע
זרע רבב

in iudicium. Conteret multos & innūerabiles: & ſtare faciet alios pro eis. Nouit eni opera eorū: & idcirco inducet noctē: & conterentur. Quaſi impios percuſſit eos in loco videntium. Qui quaſi de induſtria receſſerūt ab eo: & oēs vias eius intelligere noluerūt. Vt ꝑuenire facerēt ad eū clamorem egeni: & audiret vocē pauperū. Ipſo em̄ ↄcedēte pacē: q̄s eſt q̄ ↄdēnet? Ex q̄ abſcōderit vultū: q̄s ē q̄ ↄtēpletur eū? & ſup gentes & ſup oēs homies. Qui regnare facit hoīem hypocritā: ꝑpter pctā populi. Quia ergo ego locutus ſum ad deū: te quoq̄ nō prohibebo. Si erraui: tu doce me. Si iniq̄tatē locutus ſuꝫ: vltra nō addā. Nunq̄d a te deus expetit eam quia diſplicuit tibi? Tu eī cepiſti loq̄: & nō ego. Q̄d ſi q̄d noſti melius: loquere. Viri intelligentes loquātur mihi: & vir ſapiēs audiat me. Iob autem ſtulte locutus eſt: & verba illiꝰ non ſonant diſciplinā. Pater mi: ꝓbetur iob vſq̄ ad finem. Ne deſinas ab homine iniquitatis: qui addidit ſup pctā ſua blaſphemiā. Inter nos īterim ↄſtringatur: & tūc ad iudiciū ꝓuocet ſermonibꝰ ſuis deū.

Igitur heliu hec 35. rurſum locutus eſt. Nūq̄d equa videtur tibi tua cogitatio: vt diceres iuſtior deo ſum? Dixiſti enim. Non tibi placet q̄d rectū ē: vel q̄d tibi ꝓderit ſi ego peccauero? Itaq̄ ego rn̄debo ſermonibꝰ tuis: & amicis tuis tecū. Suſpice celū & intuere: & ↄtēplare ethera: q̄ altior te ſit. Si peccaueris: q̄d ei nocebis? et ſi multiplicate fuerit iniq̄tates tue: q̄d facies ↄtra eū? Porro ſi iuſte egeris q̄d donabis ei: aut quid de manu tua accipiet? Homini q̄ ſimilis tui ē nocebit īpietas tua: & filiū hoīs adiuuabit iuſtitia tua. Propter multitudinē calūniatorū clamabūt: & eiulabūt ꝓpter vim brachii tyrānoꝝ.

oēs inſpicit: q̄ ↄpꝛehēdit inīueſtigabilia: glorioſa q̄
πάντας ἐφορᾷ, ὁ καταλαμβάνων ἀνεξιχνίαστα, ἔνδοξά τε
ɩ excellētia: quoꝝ nō eſt nūerꝰ. cognoſcēs eoꝝ
καὶ ἐξαίσια, ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμός. ὁ γνωρίζων αὐτῶν
opa: ɩ vertet nocté ɩ humiliabunt̄. ex
τὰ ἔργα, καὶ στρέψει νύκτα καὶ ταπεινωθήσονται. ἔσ
tinxit āt impios: ↄſpicui āt corā eo. q̄
βεσεν δὲ ἀσεβεῖς, ὁρατοὶ δὲ ἐναντίον αὐτοῦ. ὅτι D
declinauerūt a lege dei. iuſtificationes eiꝰ nō cogno
ἐξέκλιναν ἐκ νόμου θεοῦ. δικαιώματα αὐτοῦ οὐκ ἐπέ
uerūt. vt adducerēt ad eū clamorē paupe
γνωσαν, τοῦ ἐπαγαγεῖν ἐπ' αὐτὸν κραυγὴν πένη
ris: ɩ clamorē egenoꝝ exaudiet. ɩ ipſe
τος, καὶ κραυγὴν πτωχῶν εἰσακούσεται. καὶ αὐτὸς
ſilentiū ꝑbebit: ɩ q̄s condēnabit: ɩ abſcō
ἡσυχίαν παρέξεται, καὶ τίς καταδικάσεται, καὶ κρύ
det faciē: ɩ q̄s videbit eū: ɩ ſup gē
ψει πρόσωπον; καὶ τίς ὄψεται αὐτόν; καὶ κατὰ ἔθ
tē: ɩ ſup hoiem ſimul: q̄ regnare facit homi
νους, καὶ κατὰ ἀνθρώπου ὁμοῦ, βασιλεύων ἄνθρω
nē hypocritā ob difficultatē ppl'i. q̄ȓ ad
πον ὑποκριτὴν ἀπὸ δυσκολίας λαοῦ. ὅτι πρὸς τὸν
fortē dicēs: accepi: nō alienabo: ſine meipſo
ἰσχυρὸν ὁ λέγων, εἴληφα, οὐκ ἐνεχυράσω, ἄνευ ἐμαυ
videbo. tu oſtēde mihi: ſi iniuſtitiā opatꝰ ſuꝫ:
τοῦ ὄψομαι. σὺ δεῖξόν μοι, εἰ ἀδικίαν εἰργασάμην,
nō addā: nūq̄d a te ſoluet eā: q̄ȓ
οὐ μὴ προσθήσω, μὴ παρὰ σοῦ ἀποτίσει αὐτήν. ὅτι
tu expuliſti: q̄ȓ tu eliges: ɩ nō ego: ɩ q̄d noſti lo
σὺ ἀπώσω, ὅτι σὺ ἐκλέξῃ, καὶ οὐκ ἐγώ, καὶ τί ἔγνως λά
quere? ideo prudētes corde dicēt hec: vir āt ſa
λησον; διὸ συνετοὶ καρδίας ἐροῦσι ταῦτα, ἀνὴρ δὲ σο
piēs audiuit meū verbū. iob āt nō in intellectu locutꝰ
φὸς ἀκήκοέ μου τὸ ῥῆμα. ἰὼβ δὲ οὐκ ἐν συνέσει ἐλάλη
eſt: at verba eiꝰ nō in ſciētia. verūtā
σε, τὰ δὲ ῥήματα αὐτοῦ οὐκ ἐν ἐπιστήμῃ. οὐ μὴν δὲ ἀλ
diſce iob: ne dederis ãpliꝰ reſpōſionē: q̄madmodū
λὰ μάθε ἰώβ, μὴ δῷς ἔτι ἀνταπόκρισιν, ὥσπερ οἱ
ſtulti. ne addamꝰ ſup peccatis nr̄is: iniq̄
ἄφρονες. ἵνα μὴ προσθῶμεν ἐφ' ἁμαρτίαις ἡμῶν, ἀνο
tas āt in nobis ↄputet̄ multa loquentibꝰ verba.
μία δὲ ἐφ' ἡμῖν λογισθείη πολλὰ λαλούντων ῥήματα
corā domino.
ἐναντίον κυρίου. Ca. 35. A

Reſpōdens āt eliu ait: q̄d hoc putaſti
Ὑπολαβὼν δὲ ἐλιοὺ λέγει, τί τοῦτο ἡγήσω
in iudicio. tu q̄s es? q̄ȓ dixiſti iuſtꝰ ſū co
ἐν κρίσει. σὺ τίς εἶ; ὅτι εἶπας δίκαιός εἰμι ἐναν
rā dn̄o. q̄ȓ dices q̄d faciā cū peccauero? ego āt
τίον κυρίου. ὅτι ἐρεῖς τί ποιήσω ἁμαρτών; ἐγὼ δέ
tibi dabo reſpōſum ɩ tribꝰ amicis. ſuſpi
σοι δώσω ἀπόκρισιν καὶ τοῖς τρισὶ φίλοις. ἀνά
ce in celū ɩ vide: ↄtēplare nebulas: q̄
βλεψον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἴδε, κατάμαθε νέφη, ὡς
alte a te. ſi peccaſti q̄d facies? ſi aūt ɩ
ὑψηλὰ ἀπὸ σοῦ. εἰ ἥμαρτες τί πράξεις; εἰ δὲ καὶ
multa deliq̄ſti: q̄d potes facere? q̄ȓ igit̄ iu
πολλὰ ἠνόμησας, τί δύνασαι ποιῆσαι; ἐπεὶ οὖν δί B
ſtꝰ es: q̄d dabis ei: aut q̄d de manu tua acci
καιος εἶ, τί δώσεις αὐτῷ, ἢ τί ἐκ χειρός σου λή
piet? viro ſimili tui impietas tua: ɩ filio
ψεται; ἀνδρὶ τῷ ὁμοίῳ σου ἡ ἀσέβειά σου, καὶ υἱῷ
hoīs iuſticia tua. a multitudīe calūnia
ἀνθρώπου ἡ δικαιοσύνη σου. ἀπὸ πλήθους συκοφαν
ti clamabūt: vociferabunt̄ a brachio
τούμενοι κεκράξονται, βοήσονται ἀπὸ βραχίονος
multoꝛum.
πολλῶν.

Digitized by Google

C
τ nō dixit: vbi eſt deus ꝙ fecit me: ordi=
καὶ οὐκ εἶπε, ποῦ ἐστιν ὁ θεὸς ὁ ποιήσας με, ὁ κατατάσ
nās cuſtodias nocturnas. diuidens me a ꝙdrupedi=
σων φυλακὰς νυκτερινάς. ὁ διορίζων με ἀπὸ τετραπό=
bus terre: ab āt volucrib⁹ celi. illic clamabūt τ
δων γῆς, ἀπὸ δὲ πετεινῶν οὐρανοῦ. ἐκεῖ κεκράξονται καὶ
nō exaudiet: τ ab iniuria maloꝝ. indecētia enī
οὐ μὴ εἰσακούσῃ, καὶ ἀπὸ ὕβρεως πονηρῶν. ἄτοπα γὰρ
videre nō vult dñs] ipē enī oꝑs
D
ἰδεῖν οὐ βούλεται ὁ κύριος, αὐτὸς γὰρ ὁ παντοκράτωρ
cōſpector eſt ꝑficientiū iniqua: τ ſalua
ὁρατής ἐστι τῶν συντελούντων τὰ ἄνομα, καὶ σώ
bit me. iudicare āt corā eo: ſi potes laudare
σει με. κρίνητι δὲ ἐναντίον αὐτοῦ, εἰ δύνασαι αἰνέσαι
eū vt eſt. τ nūc qm̄ nō eſt ꝙ cōſideret irā
αὐτὸν ὥς ἐστι. καὶ νῦν ὅτι οὐκ ἔστιν ἐπισκεπτόμενος ὀργὴν
ei⁹: τ nō nouit in delicto valde. τ iob fru
αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἔγνω παραπτώματι σφόδρα. καὶ Ἰὼβ μα
ſtra aperit os ſuū: in ignorātia vba pōderat.
ταίως ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ, ἐν ἀγνωσίᾳ ῥήματα βαρύνει.
A
Addens āt eliu adhuc ait: expecta me paulū āpli⁹.
Προσθεὶς δὲ Ἐλιοὺ ἔτι λέγει, μεῖνόν με μικρὸν ἔτι.
vt doceā te: adhuc.n. in me eſt ſmo: repetēs ſciē
ἵνα διδάξω σε, ἔτι γὰρ ἐν ἐμοί ἐστι λέξις, ἀναλαβὼν τὴν ἐπι
tiā meā longā: operib⁹ āt meis iuſta dicā in verita
στήμην μου μακράν, ἔργοις δέ μου δίκαια ἐρῶ ἐπ' ἀληθεί
te: τ nō iniuſta verba iniuſte intelligēs. cognoſce āt
ας, καὶ οὐκ ἄδικα ῥήματα ἀδίκως συνιείς. γίνωσκε δὲ
qm̄ dñs nō repellet innocentē. potēs
ὅτι ὁ κύριος οὐ μὴ ἀποποιήσηται τὸν ἄκακον. δυνατὸς
fortitudie coꝝ impioꝝ nō viuificabit: τ pecunias mēdi
ἰσχύϊ καρδίας ἀσεβῶν οὐ μὴ ζωοποιήσῃ, καὶ χρήματα πτω
coꝝ dabit: nō auferet a iuſto oculos ſuos: τ
χῶν δώσει. οὐκ ἀφελεῖ ἀπὸ δικαίου ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ
cū regib⁹ in ſolio collocabit eos in victoriā τ exalta
μετὰ βασιλέων εἰς θρόνον καθιεῖ αὐτοὺς εἰς νῖκος καὶ ὑψω
bunt. τ victi in manicis cōprehēdent
θήσονται. καὶ οἱ πεπεδημένοι ἐν χειροπέδαις συσχεθήσον
in fune paupꝛtatis. τ renūciabit eis opa coꝝ
ται ἐν σχοινίῳ πενίας. καὶ ἀναγγελεῖ αὐτοῖς τὰ ἔργα αὐτῶν
τ delicta coꝝ: qm̄ fortes erūt. ſed
καὶ τὰ παραπτώματα αὐτῶν, ὅτι ἰσχύσουσιν. ἀλλὰ τοῦ
B
iuſti exaudiet: τ dixit qm̄ reuertent ex
δικαίου εἰσακούσεται, καὶ εἶπεν ὅτι ἐπιστραφήσονται ἐξ
iniqtate. ſi audierint τ ſuierint: ꝯplebūt
ἀδικίας. ἐὰν ἀκούσωσι καὶ δουλεύσωσι, συντελέσουσι
dies ſuos in bonis: τ ānos ſuos in gau=
τὰς ἡμέρας αὐτῶν ἐν ἀγαθοῖς, καὶ τὰ ἔτη αὐτῶν ἐν εὐπρε
diȷs. impios āt nō ſaluat ꝓpt nō velle
πείαις. ἀσεβεῖς δὲ οὐ διασώζει παρὰ τοῦ μὴ βούλεσθαι
ipos ſcire dñm: τ qm̄ admoniti inaudiētes
αὐτοὺς εἰδέναι τὸν κύριον, καὶ διότι νουθετούμενοι ἀνήκοοι
fuerūt. τ hypocrite corde ordinabūt furorē: nō clama=
ἦσαν. καὶ ὑποκριταὶ καρδίᾳ τάξουσι θυμόν, οὐ βοήσον=
būt qm̄ ligauit eos. moriat igit in iuuētute ani
ται ὅτι ἔδησεν αὐτούς. ἀποθάνοι τοίνυν ἐν νεότητι ἡ ψυ
ma coꝝ: et vita coꝝ vulnerata ab angelis.
χὴ αὐτῶν, ἡ δὲ ζωὴ αὐτῶν τιτρωσκομένη ὑπὸ ἀγγέλων.
C
eo ꝙ cōpreſſerūt debilē τ impotentē: iudiciū āt māſuetoꝝ ex
ἀνθ' ὧν ἔθλιψαν ἀσθενῆ καὶ ἀδύνατον, κρίμα δὲ πραέων ἐκ=
ponet. τ ꝓterea qm̄ decepit ex ore inimici: im=
θήσει. καὶ πρὸς ἔτι ἠπάτησέν σε ἐκ στόματος ἐχθροῦ, ἄ=
mēſa ꝯfuſio ſub ea: τ deſcēdit mē
βυσσος κατάχυσις ὑποκάτω αὐτῆς, καὶ κατέβη τρά
ſa tua plena pinguedine. nō deficiet āt a iu
πεζά σου πλήρης πιότητος. οὐχ ὑστερήσει δὲ ἀπὸ δι
ſtis iudiciū: furor āt in impios erit: ꝓpt ipietatē
καίων κρῖμα, θυμὸς δὲ ἐπ' ἀσεβεῖς ἔσται, δι' ἀσεβείας
donoꝝ ꝗ ſuſceperūt in iniuſtitiȷs: ne te declinet volūtaria
δώρων, ὧν ἐδέχοντο ἐπ' ἀδικίαις, μή σε ἐκκλινάτω ἑκὼν
mēs: depcatiōis in neceſſitate exiſtiū ipotentiū τ. oēs
ὁ νοῦς δεήσεως ἐν ἀνάγκῃ ὄντων ἀδυνάτων, καὶ πάντας

Et nō dixit vbi eſt deus
qui fecit me: qui dedit
carmina in nocte. Qui
docet nos ſuper iumenta
terre: & ſuper volucres
celi erudit nos. Ibi
clamabūt & nō exaudiet
ꝓpter ſupbiā malorū.
Nō ergo fruſtra audiet
de⁹: & ops cauſas ſingu
lorū intuebitur. Etiā cū
dixeris non cōſiderat:
iudicare coram illo &
expecta eum. Nunc enī
non infert furorem ſuū:
nec vlciſcitur ſcelus
valde. Ergo iob fruſtra
aperit os ſuum: & abſqꝫ
ſcientia verba multipli=
cat. 36.
Addens quoqꝫ heliu:
hec locutus eſt.
Suſtine me paululū: &
indicabo tibi. Adhuc enī
habeo qd̄ ꝓ deo loquar.
Repetā ſciam meā a pri
cipio: & opatorē meū ꝓ
babo iuſtū. Vere eī abſ
qꝫ mēdacio ſmones mei:
& pfecta ſcia ꝓbabitur ti
bi. De⁹ potētes nō abii
cit: cū & ipē ſit potēs. Sed
nō ſaluat īpios: & iudi
cium paupibus tribuit.
Nō auferet a iuſto ocu
los ſuos: & reges
in ſolio collocat in per=
petuum: & illi erigūtur.
Et ſi fuerint in catenis:
& vinciantur
funibus paupertatis: in
dicabit eis opera eorum
& ſcelera eorū qa violē
ti fuerūt. Reuelabit qꝫ
aurē eorū vt corripiat:
& loqtur vt reuertantur
ab iniqtate. Si audierint
& obſeruauerint: cōple
būt dies ſuos in bono: &
annos ſuos in gloria. Si
aūt nō audierint: tranſi
būt ꝑ gladiū: & cōſumē
tur in ſtulticia. Simulato
res & callidi ꝓuocāt irā
dei: neqꝫ clamabunt cū
vincti fuerīt. Morietur
in tēpeſtate aīa eorū: &
vita eoꝝ iter effemiatos.
Eripiet de anguſtia ſua
paupē: & reuelabit in tri
bulatiōe aurē ei⁹. Igitur
ſaluabit te de ore angu
ſto latiſſime & non hn̄te
fūdamētū ſubter ſe: req
es aūt mēſe tue erit plena
pinguedie. Cauſa tua qſi
ipii iudicata ē: cām iudi
ciūqꝫ recipies. Nō te er
go ſupet ira vt aliquē op
pmas: nec mltitudo do
norū iclinet te. Depone
magnitudinē tuam abſ=
qꝫ tribulatione: & oēs

ולא אמר איה אלוה עשי נתן
זמרות בלילה מלפנו מבהמות
ארץ ומעוף השמים יחכמנו שם
יצעקו ולא יענה מפני גאון רעים
אך שוא לא ישמע אל ושדי לא
ישורנה אף כי תאמר לא תשורנו
דין לפניו ותחולל לו ועתה כי
אין פקד אפו ולא ידע בפש
מאד ואיוב הבל יפצה פיהו
בבלי דעת מלין יכבר
ויסף אליהוא ויאמר
C.xxxvj.
כתר לי זעיר ואחוך כי עוד לאלוה
מלים אשא דעי למרחוק ולפעלי
אתן צדק כי אמנם לא שקר מלי
תמים דעות עמך הן אל כביר
ולא ימאס כביר כח לב לא יחיה
רשע ומשפט עניים יתן לא
יגרע מצדיק עיניו ואת מלכים
לכסא וישיבם לנצח ויגבהו
ואם אסורים בזקים ילכדון
בחבלי עני ויגד להם פעלם
ופשעיהם כי יתגברו ויגל אזנם
למוסר ויאמר כי ישובון מאון
אם ישמעו ויעבדו יכלו ימיהם
בטוב ושניהם בנעימים ואם לא
ישמעו בשלח יעברו ויגועו בבלי
דעת וחנפי לב ישימו אף לא
ישועו כי אסרם תמת בנער נפשם
וחיתם בקדשים יחלץ עני בעניו
ויגל בלחץ אזנם ואף הסיתך
מפי צר רחב לא מוצק תחתיה
ונחת שלחנך מלא דשן ודין
רשע מלאת דין ומשפט
יתמכו כי חמה פן יסיתך
בשפק ורב כפר אל יטך
היערך שועך לא בצר וכל

עשה
אלף
חכם
צעק פנה
גאה רעע
שמע שור
דון חול
פוש
פצה פה
ידע מלל
כבר
אמר
זער חוה
נשא ידע
רחק נתן
מלל תמם
מאס כח
חיה שפט
ענה גרע
צדק
ישב גבה
אסר זקק
לכד ענה
נגד גבר
גלה יסר
אמר שוב
שמע עבד
כלה יום
שנה נעם
עבר גוע
בל ידע
שום שוע
מות חיה
חלץ ענה
סות פה
צור צוק
דון
שפט
תמך
נטה ערך

מאמצי כח: אל תשאף הלילה
לעלות עמים תחתם: השמר
אל תפן אל און כי על זה בחרת
מעני: הן אל ישגיב בכחו מי
כמהו מורה: מי פקד עליו דרכו
ומי אמר פעלת עולה: זכר כי
תשגיא פעלו אשר שררו
אנשים: כל אדם חזו בו אנוש
יביט מרחוק: הן אל שגיא ולא
נדע מספר שניו ולא חקר: כי
יגרע נטפי מים יזקו מטר לאדו:
אשר יזלו שחקים ירעפו עלי
אדם רב: אף אם יבין מפרשי
עב תשאות סכתו: הן פרש עליו
אורו ושרשי הים כסה: כי בם
ידין עמים יתן אכל למכביר: על
כפים כסה אור ויצו עליה במפגיע:
יגיד עליו רעו מקנה אף על עולה:

C.xxxvij. אף לזאת יחרד
לבי ויתר ממקומו: שמעו שמוע
ברגז קלו והגה מפיו יצא:
תחת כל השמים ישרהו ואורו
על כנפות הארץ: אחריו ישאג
קול ירעם בקול גאונו ולא
יעקבם כי ישמע קולו: ירעם אל
בקולו נפלאות עשה גדלות
ולא נדע: כי לשלג יאמר הוא
ארץ וגשם מטר וגשם מטרות
עזו: ביד כל אדם יחתום לדעת
כל אנשי מעשהו: ותבא חיה
במו ארב ובמעונתיה תשכן:
מן החדר תבוא סופה וממזרים
קרה: מנשמת אל יתן קרח
ורחב מים במוצק: אף ברי
יטריח עב יפיץ ענן אורו: והוא
מסבות מתהפך בתחבולתו

אמץ שאף
עלה שמר
פנה
ענה גבה כוח
כמו ירה
שגא שור
חזה אנש
נבט רחק
ידע ספר
שנה גרע
זקק איד
נזל רעף
בין פרש
שאה סכך
דין נתן
כבר כפף
צוה פגע
נגד רעה
קנה
חרד נתר
קום
פה
שרה
שאג
רעם גאה
עקב שמע
פלא
ידע הוה
עזז חתם
ידע עשה
בוא עון
שכן
כבר נתן
צוק בר
טרח
סבב הפך
חבל

robuſtos fortitudine.
Ne protrahas noctem:
vt aſcendant populi
pro eis. Caue
ne declines ad iniqtatē:
hanc enim cepiſti ſequi
poſt miſeriā. Ecce deus
excelſus ī fortitudie ſua:
& nullus ei ſilis in legiſ-
latoribus. Quis poterit
ſcrutari vias eius? aut qs
audet ei dicere: opat9 es
iniquitatē? Memēto q
ignores opus ei9: de q
cecinerūt viri. Oēs ho
mines vidēt eū: vnuſqſ-
q3 intuetur pcul. Ecce
deus magn9 vincēs ſciē-
tiā nr̄am: numerus āno
rū ei9 ineſtimabilis. Qui
aufert ſtillas pluuie: &
effundit ībres ad inſtar
gurgitū: qui de nubib9
fluūt q̄ pretexūt cūcta
deſup. Si voluerit extē-
dere nubes quaſi tento-
rium ſuum: & fulgurare
lumine ſuo deſup: cardi
nes q3 maris operiet.
Per hec enī iudicat po
pulos: & dat eſcas multis
mortalib9. In manibus
abſcōdit lucē: & pcipit
ei vt rurſus aduēiat. An
nunciat de ea amico ſuo
q poſſeſſio eius ſit: & ad
eam poſſit aſcēdere. 37.
SVper hoc expauit
cor meū: & emotū
eſt de loco ſuo. Audiet
auditionē in terrore vo
cis ei9 & ſonū de ore illi9
pcedentē. Subter oēs
celos ipſe cōſiderat: &
lumen illi9 ſup terminos
terre. Poſt eum rugiet
ſonitus: tonabit voce
magnitudinis ſue: & nō
īueſtigabitur cū audita
fuerit vox eius. Tonabit
deus in voce ſua mira-
biliter: qui facit magna
& īſcrutabilia. Qui pre
cipit niui vt deſcendat in
terram: & hiemis plu-
uiis & imbri
fortitudinis ſue: Qui in
manu oīm hoīm ſignat:
vt nouerint ſinguli opa
ſua. Ingredietur beſtia
latibulum ſuū: & in an-
tro ſuo morabitur.
Ab interiorib9 egredie
tur tēpeſtas: & ab arctu-
ro frigus. Flante deo cō
creſcit gelu: & rurſum la
tiſſime funduntur aque.
Frumētū deſiderat nu
bes: & nubes ſpargunt
lumē ſuū. Que luſtrant
cūcta p circuitū: quocūq3
eas volūtas gubernantis

robuſtos fortitudie: ne ptrahas noctē vt aſcē-
τοὺς κραταιοῦντας ἰσχύν, μὴ ἐξελκύσῃς τὴν νύκτα τοῦ ἀνα-
dant alij pro eis: ſed caue ne facias indē-
βῆναι ἄλλους ἀντ᾽ αὐτῶν, ἀλλὰ φύλαξαι μὴ πράξῃς ἄτο-
cēcia: ab his enī liberat9 es a paupertate. ecce C
πα, ἀπὸ τούτων γὰρ ἐξείλου ἀπὸ πτωχείας. ἰδοὺ ὁ
fortis cōfirmabit in fortitudie ſua: qs enī eſt ſm eū
ἰσχυρὸς κραταιώσει ἐν ἰσχύϊ αὐτοῦ, τίς γάρ ἐστι κατ᾽ αὐ-
potēs? qs āt eſt ſcrutās ei9 opa? aut qs qd
τὸν δυνάστης; τίς δέ ἐστιν ὁ ἐτάζων αὐτοῦ τὰ ἔργα; ἢ τίς ὁ
dixit fecit iniuſta? memēto q magna opa e-
εἴπας ἔπραξεν ἄδικα; μνήσθητι ὅτι μεγάλα τὰ ἔργα αὐ-
ius ſūt: q̄ꝝ dñati ſūt viri. oīs homo nouit in eo:
τοῦ ἐστιν, ὧν ἦρξαν ἄνδρες. πᾶς ἄνθρωπος εἶδεν ἐν αὐ-
q̄cūq3 vulnerati ſunt mortales. ecce fortis mul
τῷ, ὅσοι τιτρωσκόμενοί εἰσι βροτοί. ἰδοὺ ὁ ἰσχυρὸς πο-
t9 & nō cognoſcem9: nūerus annoꝝ eius & infini
λὺς καὶ οὐ γνωσόμεθα, ἀριθμὸς ἐτῶν αὐτοῦ καὶ ἀπέραν-
tus. nūerabiles āt ei ſtille pluuie: & infundent
τος. ἀριθμηταὶ δὲ αὐτῷ σταγόνες ὑετοῦ, καὶ ἐπιχυθήσον- D
pluuia ī nubē. fluēt antiqtates: inūbrauerūt āt
ται ὑετῷ εἰς νεφέλην. ῥυήσονται παλαιώματα, ἐσκίασε δὲ
nubila in indicibilib9 tonitruis. & ſi ↄpoſuerit extēſiōes nu
νέφη ἐπὶ ἀμυθήτων βροτῶν. καὶ ἐὰν συνῇ ἐκτάσεις νε-
bis: eq̄litatē tabnaculi ſui. ecce extēdit ſup illū
φέλης, ἰσότητα σκηνῆς αὐτοῦ. ἰδοὺ ἐκτείνει ἐπ᾽ αὐτὴν
nubē ſuā: & fundamēta maris abſcōdit: in enī eis
ἠδῶ, καὶ ῥιζώματα τῆς θαλάσσης ἐκάλυψεν. ἐν γὰρ αὐτοῖς
iudicabit pp̄los: dabit eſcā forti. in manib9 abſcō
κρινεῖ λαούς, δώσει τροφὴν τῷ ἰσχύοντι. ἐπὶ χειρῶν ἐκά-
dit lumē: & pcepit de ea in occurrēti. renū
λυψε φῶς, καὶ ἐνετείλατο περὶ αὐτῆς ἐν ἀπαντῶντι. ἀναγ-
ciabit de eo amico ei9 poſſeſſio & de iniuſtitia.
γελεῖ περὶ αὐτοῦ φίλον αὐτοῦ κτῆσις καὶ περὶ ἀδικίας. C.37
ET ppē hāc turbatū eſt cor meū: & deflu
Καὶ ἀπὸ ταύτης ἐταράχθη ἡ καρδία μου, καὶ ἀπερ- A
xit de loco ſuo. audi auditionē ī ira furoris dñi:
ρύη ἐκ τοῦ τόπου αὐτῆς. ἄκουε ἀκοὴν ἐν ὀργῇ θυμοῦ κυρίου,
& meditatio de ore ei9 egredietꝛ. ſub to
καὶ μελέτη ἐκ στόματος αὐτοῦ ἐξελεύσεται. ὑποκάτω παν-
to celo pncipat9 ei9: & lumē illi9 ſup a-
τὸς τοῦ οὐρανοῦ ἡ ἀρχὴ αὐτοῦ, καὶ τὸ φῶς αὐτοῦ ἐπὶ πτέ-
las terre. poſt eū clamabit voce: tonabit
ρυγων τῆς γῆς. ὀπίσω αὐτοῦ βοήσεται φωνῇ, βροντήσει
in voce iniurie ſue: & nō cōmutabit eos: qm̄
ἐν φωνῇ ὕβρεως αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἀνταλλάξει αὐτούς, ὅτι
audiet vocē ei9. tonabit fortis in voce ſua
ἀκούσει φωνὴν αὐτοῦ. βροντήσει ὁ ἰσχυρὸς ἐν φωνῇ αὐ-
mirabili: horā poſuit beſtijs. norūt āt cubilis or
τοῦ θαυμάσια, ὥραν ἔθετο κτήνεσιν. οἴδασι δὲ κοίτης τά-
dinē. in his oīb9 nō exſurgit tua ſentētia: neq3 mu
ξιν. ἐπὶ τούτοις πᾶσιν οὐκ ἐξίσταταί σου ἡ διάνοια, οὐ δὲ ἀλ-
tabitꝛ tuū cor a corpore. fecit enī ma-
λάσσεταί σου ἡ καρδία ἀπὸ σώματος. ἐποίησε γὰρ μεγά-
gna q̄ nō nouim9: diſpoēs niui. eſto ſup terrā: &
λα ἃ οὐκ ᾔδειμεν, συντάσσων χιόνι. γίνου ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ
tēpeſtas pluuiaꝝ potētie ſue. in manu oīs homī
χειμὼν ὑετῶν δυναστείας αὐτοῦ. ἐν χειρὶ παντὸς ἀνθρώ- B
nis ſubſignat: vt ſciat oīs homo ſuā
που κατασφραγίζει, ἵνα γνῷ πᾶς ἄνθρωπος τὴν ἑαυτοῦ
infirmitatē. ingreſſe ſūt āt fere ſub tectū: quieuerūt āt
ἀσθένειαν. εἰσῆλθε δὲ θηρία ὑπὸ σκέπην, ἡσύχασαν δὲ
in cubili. de penetralib9 veniūt dolores. ab
ἐπὶ κοίτης. ἐκ ταμιείων ἐπέρχονται ὀδύναι. ἀπὸ
āt pmontorijs frig9: & a vēto forti dabit
δὲ ἀκρωτηρίων ψῦχος, καὶ ἀπὸ πνοῆς ἰσχυροῦ δώσει
glaciē. gubernat āt aquā ſicut voluerit. & ele
πάγος. οἰακίζει δὲ τὸ ὕδωρ ὡς ἐὰν βούληται. καὶ ἐκλε-
ctū format nubes. diſperget nubilū lumē ei9:
κτὸν καταπλάσσει νεφέλη. διασκορπιεῖ νέφος φῶς αὐ-
& ipſe circuit9 pūertit in gubernaculis
τοῦ, καὶ αὐτὸς κυκλώματα διαστρέφει ἐν θεεβουλαθὼ

in opa eoꝝ: oia q̄cūq3 vtiq3 p̄ceperit eis:
εἰς ἔργα αὐτῶν, πάντα ὅσα ἂν ἐντείληται αὐτοῖς,
hec coordinata ſūt ab eo ſup trām. ſiue in
ταῦτα συντέτακται παρ' αὐτοῦ ἐπὶ τῆς γῆς. ἐὰν εἰς
C diſciplinā ſiue in trā eius: ſiue in miaȝ inuene
παιδείαν ἐάν τε εἰς τὴν γῆν αὐτοῦ, ἐὰν εἰς ἔλεος εὑρή
rit eum. aurib⁹ p̄cipe hec iob: ſta: admonere poten
σῃ αὐτόν. ἐνωτίζου ταῦτα ἰώβ, στῆθι, νουθετοῦ δύνα-
tiam dn̄i. nouim⁹ q̄m dn̄s poſuit opera ei⁹.
μιν κυρίου. οἴδαμεν ὅτι κύριος ἔθετο τὰ ἔργα αὐτοῦ.
lumē q̄ fecit e tenebris. ſcit āt diſcretionē nubiloꝝ
φῶς ποιήσας ἐκ σκότους. ἐπίσταται δὲ διάκρισιν νεφῶν,
magne āt ruine maloꝝ. tua āt veſtis calida:
ἐξαίσια δὲ πτώματα πονηρῶν. σοῦ δὲ ἡ στολὴ θερμή,
quieſcit āt ſup terrā a noto. firmabit cū
ἡσυχάζεται δὲ ἐπὶ τῆς γῆς ἀπὸ νότου. στερεώσεις μετ'
eo in antiquitates: fortes vt inſpectioēs īfuſio
αὐτοῦ εἰς παλαιώματα, ἰσχυραὶ ὡς ὅρασις ἐπιχύ-
nis. cur doce me: q̄d dicem⁹ ei: ⁊ ceſſa
D σεως. διατί δίδαξόν με, τί ἐροῦμεν αὐτῷ; καὶ παυ-
bimus multa dicentes. nūq̄d liber aut ſcriba
σόμεθα πολλὰ λέγοντες. μὴ βίβλος ἢ γραμματεύς
mihi adfuit: vt hoīem cū ſteterī ſilere faciaȝ.
μοι παρέστηκεν, ἵνα ἄνθρωπον ἑστηκὼς κατασιωπήσω.
oībus āt nō viſibile lumē: lucidum eſt in
πᾶσι δὲ οὐχ ὁρατὸν τὸ φῶς, τηλαυγές ἐστιν ἐν τοῖς
antiquitatibus: ſicut ab eo in nebulis. ab
παλαιώμασιν, ὥσπερ τὸ παρ' αὐτοῦ ἐπὶ νεφῶν. ἀπὸ
aq̄lone nubes ſplendentes: in his magna glo
βορρᾶ νέφη χρυσαυγοῦντα, ἐπὶ τούτοις μεγάλη ἡ δό-
ria ⁊ honor ab oīpotente: ⁊ non inueni-
ξα καὶ τιμὴ παρὰ παντοκράτορος, καὶ οὐχ εὑρίσκο-
m⁹ alium ſimilē fortitudini ei⁹. q̄ iuſta iudicat
μεν ἄλλον ὅμοιον τῇ ἰσχύϊ αὐτοῦ, ὁ τὰ δίκαια κρίνων
nō putas exaudire eum: ideo timebunt eum ho
οὐκ οἴει εἰσακούειν αὐτόν; διὸ φοβηθήσονται αὐτὸν οἱ ἄν-
mines: timebunt āt eū ⁊ ſapiētes corde.
θρωποι, φοβηθήσονται δὲ αὐτὸν καὶ οἱ σοφοὶ καρδίᾳ. Ca. 38
A Poſtq̄ āt ceſſauit eliu a ſmone dixit
Μετὰ δὲ τὸ παύσασθαι ἐλιοῦ τῆς λέξεως εἶπεν ὁ
dn̄s iob p̄ turbinem ⁊ nubem. q̄s iſte
Infra. κύριος τῷ ἰὼβ διὰ λαίλαπος καὶ νεφέλης. τίς οὗτος ὁ
40.a. abſcōdens cōſiliū. cōtinens āt verba in corde: me
κρύπτων βουλήν, συνέχων δὲ ῥήματα ἐν καρδίᾳ, ἐμὲ
āt putat abſcōdere: cinge ſicut uir lūbū tuū: iter
δὲ οἴεται κρύπτειν; ζῶσαι ὥσπερ ἀνὴρ τὴν ὀσφύν σου, ἐρω-
rogabo āt te: tu aūt mihi reſponde. vbi eras in fun-
τήσω δέ σε, σὺ δέ μοι ἀποκρίθητι. ποῦ ἦς ἐν τῷ θε-
dando me trām: nuncia āt mihi ſi ſcis itelle
μελιοῦν με τὴν γῆν; ἀπάγγειλον δέ μοι εἰ ἐπίστῃ σύνε-
ctū: q̄s poſuit mēſuras ei⁹ ſi noſti: aut q̄s q̄ indu
σιν; τίς ἔθετο τὰ μέτρα αὐτῆς εἰ οἶδας; ἢ τίς ὁ ἐπα-
xit funem ſup eā: ſup quo annuli eius cō-
γαγὼν σπαρτίον ἐπ' αὐτῆς; ἐπὶ τίνος οἱ κρίκοι αὐτῆς πε-
fixi ſūt: q̄s āt eſt q̄ miſit lapidē angularē in ea:
πήγασι; τίς δέ ἐστιν ὁ βαλὼν λίθον γωνιαῖον ἐπ' αὐτῆς,
q̄n facta ſunt aſtra laudauerūt me voce magna omnes
ὅτε ἐγενήθησαν ἄστρα ᾔνεσάν με φωνῇ μεγάλῃ πάντες
angeli mei. cōcluſi āt mare portis: q̄n fluctua
ἄγγελοί μου. ἔφραξα δὲ θάλασσαν πύλαις, ὅτε ἐμαί-
bat de ventre matris ſue p̄cedens. poſui
μασσεν ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτῆς ἐκπορευομένη. ἐθέμην
āt ei nebulā veſtimētū: caligine āt eam q̄ſi pānis iuol
δὲ αὐτῇ νέφος ἀμφίασιν, ὁμίχλῃ δὲ αὐτὴν ἐσπαργάνω-
ui. poſui āt ei t̄minos circūponēs clauſtra ⁊ portas. di
σα. ἐθέμην δὲ αὐτῇ ὅρια περιθεὶς κλεῖθρα καὶ πύλας. εἶ-
xi aūt ei vſq3 huc venies: ⁊ non trāſgredieris:
πα δὲ αὐτῇ μέχρι τούτου ἐλεύσῃ, καὶ οὐχ ὑπερβήσῃ,
B ſed in teipſa conterentur tibi fluctus.
ἀλλ' ἐν σεαυτῇ συντριβήσονταί σοι τὰ κύματα.

---

duxerit ad omne quod precepit illis ſuper faciem orbis terrarum: ſiue in vna tribu ſiue in terra ſua: ſiue in q̄cunq3 loco mie ſue eas iuſſerit iueniri. Auſculta hec iob: ſta & cōſidera mirabilia dei. Nunq̄d ſcis quando precepit deus pluuiis: vt oſtenderent lucem nubiū eius? Nunquid noſti ſemitas nubium magnas & pfectas ſcientias? Nōne veſtimēta tua calida ſūt: cum perflata fuerit terra auſtro? Tu forſitan cum eo fabricatus es celos: qui ſolidiſſimi q̄ſi ere fuſi ſunt. Oſtēde nobis q̄d dicam⁹ illi: nos qppe inuoluimur tenebris. Quis narrabit ei que loquor? etiam ſi locutus fuerit hō: deuorabitur: ac nunc non vident lucem. Subito aer cogetur in nubes: & ventus trāſiens fugabit eas. Ab aquilone aurum venit: & a deo formidoloſa laudatio. Digne eū inuenire nō poſſumus. Magnus fortitudine & iudicio & iuſtitia: & enarrari nō poteſt. Ideo timebunt eū viri: & non audebūt contēplari oēs q ſibi vidētur eſſe ſapiētes. 38.

Reſpondens autē dominus iob de turbine: dixit. Quis eſt iſte inuoluens ſentētias ſermonibus imperitis? Accinge ſicut vir lumbos tuos: iterrogabo te: & rn̄de mihi. Vbi eras q̄n ponebā fundamenta terre? Indica mihi ſi habes intelligentiam. Quis poſuit menſuras eius ſi noſti: vel quis tetendit ſup eam lineā? Super quo baſes illius ſolidate ſunt? Aut q̄s demiſit lapidē āgulare ei⁹? cum me laudarēt ſimul aſtra matutina: & iubilarent omnes filii dei. Quis concluſit oſtiis mare: q̄n erūpebat q̄ſi de vulua p̄cedens: cū ponerē nubē veſtimentū eius: & caligine illud q̄ſi pānis infantie obuoluerē. Circūdedi illud terminis meis: & poſui vectem & oſtia & dixi. Vſq3 huc venies & nō p̄cedes ampli⁹: & hic cōfringes tumentes fluctus tuos.

Tex. heb.	Primitiua. heb.
לפעלם כל אשר יצום על	צוה
פני תבל ארצה : אם לשבט	פנה
אם לארצו אם לחסד ימציאהו:	מצא
האזינה זאת איוב עמד והתבונן	און בין
נפלאות אל : התדע בשום	פלא ידע
אלוה עליהם והופיע אור עננו:	יפע
התדע על מפלשי עב מפלאות	פלש פלא
תמים דעים: אשר בגדיך חמים	תמם ידע
בהשקט ארץ מדרום: תרקיע	חמם שקט
עמו לשחקים חזקים כראי	דרם רקע
מוצק: הודיענו מה נאמר לו לא	ראה
נערך מפני חשך: היספר לו כי	ידע אמר
אדבר אם אמר איש כי יבלע :	ערך ספר
ועתה לא ראו אור בהיר הוא	דבר בלע
בשחקים ורוח עברה ותטהרם :	בהר
מצפון זהב יאתה על אלוה נורא	טהר
הוד: שדי לא מצאנוהו שגיא כח	צפן אתה
ומשפט ורב צדקה לא יענה :	ירא שגא
לכן יראוהו אנשים לא יראה	שפט
כל חכמי לב:	ראה
ויען יהוה את	C. xxxviij
איוב מנהסערה ויאמר : מי זה	ענה אמר
מחשיך עצה במלין בלי דעת :	חשך יעץ
אזר נא כגבר חלציך ואשאלך	מלל כל
והודיעני : איפה היית ביסדי	ידע שאל
ארץ הגד אם ידעת בינה :	היה
מי שם ממדיה כי תדע או מי	נגד
נטה עליה קו : על מה אדניה	שום מדד
הטבעו או מי ירה אבן פנתה :	טבע פנה
ברן יחד כוכבי בקר ויריעו	רנן כוכב
כל בני אלהים : ויסך בדלתים	רוע סכך
ים בגיחו מרחם יצא: בשומי	גוח
ענן לבשו וערפל חתלתו :	
ואשבר עליו חקי ואשים בריח	שבר שום
ודלתים: ואמר עד פה תבוא ולא	ברח בוא
תסיף ופא ישית בגאון גליך :	יסף שות
	נאה גלל

Digitized by Google

המימיך צוית בקר ידעת השחר · יום צוה
מקומו: לאחז בכנפות הארץ · קום
וינערו רשעים ממנה: תתהפך · נער הפך
כחמר חותם ויתיצבו כמו לבוש: · חתם יצב
וימנע מרשעים אורם וזרוע · לבש מנע
רמה תשבר: הבאת עד נבכי · זרע שבר
ים ובחקר תהום התהלכת: · בוא בכה
הנגלו לך שערי מות ושערי · תהם הלך
צלמות תראה: התבננת עד רחבי · גלה
ארץ הגד אם ידעת כלה: · ראה בין
אי זה הדרך ישכן אור וחשך · נגד
אי זה מקומו: כי תקחנו אל · שכן לקח
גבולו וכי תבין נתיבות ביתו: · בין נתב
ידעת כי אז תולד ומספר ימיך · ילד ספר
רבים: הבאת אל אצרות · יום רבב
שלג ואוצרות ברד תראה: אשר · ראה
חשכתי לעת צר ליום קרב · צור
ומלחמה: אי זה הדרך יחלק אור · לחם חלק
יפץ קדים עלי ארץ: מי פלג · פוץ קדם
לשטף תעלה ודרך לחזיז · עלה חזז
קלות: להמטיר על ארץ לא · קול מטר
איש מדבר לא אדם בו: להשביע · דבר שבע
שאה ומשאה ולהצמיח מצא · שאה צמח
דשא: היש למטר אב או מי הוליד · יצא ילד
אגלי טל: מבטן מי יצא הקרח
וכפר שמים מי ילדו: כאבן מים
יתחבאו ופני תהום יתלכדו: · חבא כנה
התקשר מעדנות כימה או · תהם לכד
משכות כסיל תפתח: התוציא · קשר עדן
מזרות בעתו ועיש על בניה · כסל פתח
תנחם: הידעת חקות שמים אם · יצא עוש
תשים משטרו בארץ: התרים · נחה חקק
לעב קולך ושפעת מים תכסך: · שום שטר
התשלח ברקים וילכו ויאמרו · רום כסה
לך הננו: מי שת בטחות חכמה · שלח אמר
או מי נתן לשכוי בינה: · שית טוח
שכה

Nunqd poſt ortū tuū p̄cepiſti diluculo & oñdiſti aurore locum ſuū: & te nuiſti cōcutiens extrema terre: excuſſiſti impi os ex ea: Reſtituetur ꝏꝏ vt lutum ſignaculū: & ſtabit ſicut veſtimētum. Auferetur ab impiis lux ſua: & brachium ꝏꝏꝏ excelſum confringetur. Nunqd ingreſſus es pro fundū maris: & in nouiſ ſimis abyſſi deambulaſti: Nunquid aperte ſunt ti bi porte mortis: & oſtia tenebroſa vidiſti: Nun qd cōſideraſti latitudinē terre: Indica mihi ſi no ſti omnia. ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ In qua via lux habitet & tenebrarum ꝏꝏꝏꝏ quis locus ſit: vt ducas vnumquodqꝫ ad ꝏꝏꝏ terminos ſuos: & intelli gas ſemitas domus eius. Sciebas tunc ꝙ naſcitu rus eſſes: & nūerū dierū tuorū noueras. Nunqd ingreſſus es theſauros niuis: aut theſauros grā dinis aſpexiſti: que ꝏꝏ preparaui in tēpus ho ſtis: in diem pugne ꝏꝏ & belli. Per quam viam ſpargitur lux: ꝏꝏꝏꝏ diuiditur eſtus ſup ter rā: Quis dedit vehemē tiſſimo imbri curſum: & viam ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ ſonantis tonitrui: vt plueret ſup terrā abſqꝫ hoīe in deſerto vbi null⁹ mortaliū cōmoratur: vt impleret inuiam & deſo latam: & produceret ꝏꝏ herbas virētes. Quis ē pluuie pr̄: vel qs genuit ſtillas roris: De cuius vtero egreſſa eſt glacies: & gelu de celo qs genu it: In ſimilitudinē lapidis aque durantur: & ſupfi cies abyſſi cōſtringitur. Nunqd cōiungere vale bis micantes ſtellas plia des: aut gyrum arcturi poteris diſſipare: Nūqd pducis luciferum in tp̄e ſuo: & veſperū ſup fines terre conſurgere facis: Nūqd noſti ordinē celi: & pones rationē ei⁹ in terra: Nunquid eleua bis in nebula vocem tuā: & ipet⁹ aquarū opiet te. Nūqd mittes fulgura & ibūt: & reuertētia dicēt tibi adſum ꝯ: Quis po ſuit in viſceribus hoīs ſa pientiam: vel quis dedit gallo intelligentiam: ꝏ

aut in te ordinaui lucem matutinā: lucifer aūt ſci
ἢ ἐπὶ σοῦ συντέταχα φέγγος πρωϊνόν, ἑωσφόρος δὲ εἶ
uit ſuum ordinē: apphendere alas ſre: excu B
δε τὴν ἑαυτοῦ τάξιν; ἐπιλαβέσθαι πτερύγων γῆς, ἐκτι
tere impios ex ea. ⁊ tu accipiēs ſre lutū: ſorma
νάξαι ἀσεβεῖς ἐξ αὐτῆς. καὶ σὺ λαβὼν γῆς πηλόν, ἔπλα
ſti aial: ⁊ loqͣ potēs tpm poſuiſti ſup trā. abſtuliſti aūt
σας ζῶον, καὶ λαλητὸν αὐτὸν ἔθου ἐπὶ γῆς. ἀφεῖλες δὲ
ab impijs lumē: brachiū aūt ſupbox con
ἀπὸ ἀσεβῶν τὸ φῶς, βραχίονα δὲ ὑπερηφάνων συνέ
fregiſti. veniſti in trā maris: in aūt veſtigijs abyſ
τριψας. ἦλθες ἐπὶ γῆν θαλάσσης, ἐν δὲ ἴχνεσιν ἀβύσ
ſi deambulaſti: apiūtur aūt tibi tiore ianue mor
σου περιεπάτησας; ἀνοίγονται δέ σοι φόβῳ πύλαι θα
tis. ianitores aūt inferni videntes te ſtupuerūt: admo
νάτου. πυλωροὶ δὲ ᾅδου ἰδόντες σε ἔπτηξαν; νενου
nit⁹ fuiſti aūt latitudinē ſubceleſtis: nuncia ergo mihi quā
θέτησαι δὲ τὸ εὖρος τῆς ὑπ᾽ οὐρανόν, ἀνάγγειλον δή μοι πό
ta eſt: qli aūt trā habitat lux: tenebrax aūt
ση τίς ἐστι; ποίᾳ δὲ γῇ αὐλίζεται τὸ φῶς, σκότους δὲ
qlis locus: ſi duxeris me in fines eax: ſi aūt
ποῖος ὁ τόπος; εἰ ἀγάγοις με εἰς ὅρια αὐτῶν, εἰ δὲ
⁊ ſcis ſemitas eox: noui igit̃ qm̃ tunc na
καὶ ἐπίστασαι τρίβους αὐτῶν; οἶδα ἄρα ὅτι τότε γεγέν
tus es: nūerus aūt ānox tuox multus. veniſti aūt in the
νησαι, ἀριθμὸς δὲ ἐτῶν σου πολύς. ἦλθες δὲ ἐπὶ θη
ſauros niuis: theſauros aūt grādinis vidiſti: repoſi
σαυροὺς χιόνος, θησαυροὺς δὲ χαλάζης ἑώρακας; ἀπό
tū eſt aūt tibi in horā inimicox in diem belli ⁊
κειται δέ σοι εἰς ὥραν ἐχθρῶν εἰς ἡμέραν πολέμου καὶ
pugne. vnde aūt egreditur pruina: aut diſpgit̃
μάχης. πόθεν δὲ ἐκπορεύεται πάχνη, ἢ διασκεδάννυται
auſter in ſubceleſtem: qs aūt ꝓparauit pluuie ipe
νότος εἰς τὴν ὑπ᾽ οὐρανόν; τίς δὲ ἡτοίμασεν ὑετῷ λά
tuoſe fluxū: viam aūt tumultui: vt plueret ſup trā vbi C
βρῳ ῥύσιν, ὁδὸν δὲ κυδοιμῶν; τοῦ ὑετίσαι ἐπὶ γῆν οὗ
non vir: deſertā vbi nō eſt homo in ea.
οὐκ ἀνήρ, ἔρημον οὗ οὐχ ὑπάρχει ἄνθρωπος ἐν αὐτῇ.
vt ſaturaret inuiam ⁊ ihitabilem: ⁊ vt pduce
τοῦ χορτάσαι ἄβατον καὶ ἀοίκητον, καὶ τοῦ ἐκβλα
ret exitū herbe virētis. qs eſt pluuie pater: qs aūt
στῆσαι ἔξοδον χλόης. τίς ἐστιν ὑετοῦ πατήρ; τίς δέ
eſt q genuit guttas roris: ex vētre autē cuius
ἐστιν ὁ τετοκὼς βώλους δρόσου; ἐκ γαστρὸς δὲ τίνος
egreditur gelu: glaciem aūt in celo qs
ἐκπορεύεται ὁ κρύσταλλος; πάχνην δὲ ἐν οὐρανῷ τίς
peperit: q̄ deſcēdit ſicut aqua fluēs: vultū
τέτοκεν; ἣ καταβαίνει ὥσπερ ὕδωρ ῥέον, πρόσωπον
aūt abyſſi qs tabefecit: ꝯpoſuiſti aūt vinculū plia
δὲ ἀβύσσου τίς ἔπηξε; συνῆκας δὲ δεσμὸν πλειά
dis ⁊ ſeptū orionis aperuiſti: aut aperies ma
δος καὶ φραγμὸν ὠρίωνος ἤνοιξας; ἢ διανοίξεις μα
zuroh in tpe ſuo: ⁊ veſpex cū coma ſu
ζουρὼθ ἐν καιρῷ αὐτοῦ, καὶ ἕσπερον ἐπὶ κόμης αὐ
a duces eum: ſcis aūt verſiones celi: aut q
τοῦ ἄξεις αὐτόν; ἐπίστασαι δὲ τροπὰς οὐρανοῦ, ἢ τὰ
ſub celū ſimul facta: vocabis aūt ne
ὑπ᾽ οὐρανὸν ὁμοθυμαδὸν γινόμενα; καλέσεις δὲ νέ D
bulā voce: ⁊ tremore aque īpetuoſe obediet
φος φωνῇ, καὶ τρόμῳ ὕδατος λάβρου ὑπακούσεταί
tibi: mittes aūt fulmina ⁊ ibunt: dicēt
σοι; ἀποστελεῖς δὲ κεραυνοὺς καὶ πορεύσονται, ἐροῦ
aūt tibi: qd eſt: qs aūt dedit mulierib⁹ textu
σι δέ σοι, τί ἐστι; τίς δὲ ἔδωκε γυναιξὶν ὑφάσμα
re ſapiam: aut variegatiuā ſcientiam: qs aūt
τος σοφίαν, ἢ ποικιλτικὴν ἐπιστήμην; τίς δὲ ꝏ

ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ
ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ
ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ

Digitized by Google

q̄ nūerat nebulas ſapia: celū āt in trā declinauit ſu
ὁ ἀριθμῶν νέφη σοφίᾳ, οὐρανὸν δὲ εἰς γῆν ἔκλινε κέ=
ſum ē aūt ſicut ī tra puluis: cōglutinauit āt ipm ſicut
χυται δὲ ὥσπερ γῆ κονία, κεκόλληκα δὲ αὐτὸν ὥσπερ
lapide cubū: capies aūt leonib⁹ cibum: aias āt dra=
λίθω κύβον; θηρεύσεις δὲ λέουσι βορὰν, ψυχὰς δὲ δρα
conum implebis: timuerūt .n. in cubilib⁹ ſuis.
κόντων ἐμπλήσεις; δεδοίκασι γὰρ ἐν κοίταις αὐτῶν,
ſedent aūt in ſyluis inſidiantes: qs āt pparauit
κάθηνται δὲ ἐν ὕλαις ἐνεδρεύοντες; τίς δὲ ἡτοίμασε
Ps.146 coruo eſcam: pulli .n. eoꝝ ad dnm clama=
κόρακι βορὰν, νεοσσοὶ γὰρ αὐτῶν πρὸς κύριον κεκρά=
uerūt. vagantes cibos querentes:
γασι· πλανώμενοι τὰ σῖτα ζητοῦντες; Ca.39.

A Si noſti tps partus capre ſilueſtris ī petra:
Εἰ ἔγνως καιρὸν τοκετοῦ τραγελάφου πέτρας;
obſeruaſti āt dolores ꝑt⁹ ceruaꝝ: nūeraſti āt mēſes ea
ἐφύλαξας δὲ ὠδῖνας ἐλάφων; ἠρίθμησας δὲ μῆνας αὐ
rū plenos partus: dolores aūt eaꝝ ſoluiſti: enu
τῶν πλήρεις τοκετοῦ; ὠδῖνας δὲ αὐτῶν ἔλυσας; ἐξέ
triuiſti āt eaꝝ fetus extra timorem: dolores āt
θρεψας δὲ αὐτῶν τὰ παιδία ἔξω φόβου, ὠδῖνας δὲ
eaꝝ emittes: abrumpent filij eaꝝ:
αὐτῶν ἐξαποστελεῖς; ἀπορρήξουσι τὰ τέκνα αὐτῶν,
implebuntur in genimine: egredientur ꝛ non
πληθυνθήσονται ἐν γεννήματι, ἐξελεύσονται καὶ οὐ μὴ
reflectent ipſis. qs aūt eſt q̄ dimiſit aſinū agreſtē
ἀνακάμψωσιν αὐτοῖς· τίς δὲ ἐστὶν ὁ ἀφεὶς ὄνον ἄγριον
liberum: vincula aūt eius qs ſoluit: poſui āt
ἐλεύθερον, δεσμοὺς δὲ αὐτοῦ τίς ἔλυσεν; ἐθέμην δὲ
hītaculū eius deſertū: ꝛ tabernacula e=
τὴν δίαιταν αὐτοῦ ἔρημον, καὶ τὰ σκηνώματα αὐ=
ius terrā ſalſam. deridens tumultum ciuitatis:
τοῦ ἁλμυρίδα· καταγελῶν πολυοχλίας πόλεως,
accuſationē āt exactoris nō audiens. conſiderabit mōtes
μέμψιν δὲ φορολόγου οὐκ ἀκούων· κατασκέψεται ὄρη
paſcuū ſuum: ꝛ poſt omne viride querit.
νομὴν αὐτοῦ; καὶ ὀπίσω παντὸς χλωροῦ ζητεῖ·
volet aūt tibi vnicorni⁹ ſeruire: aut dormire
βουλήσεται δέ σοι μονόκερος δουλεῦσαι, ἢ κοιμηθῆναι

B in pſepi tuo: ligabis āt in loris iugū eius:
ἐπὶ φάτνης σου; δήσεις δὲ ἐν ἱμᾶσι ζυγὸν αὐτοῦ,
aut trahet tuos ſulcos in agro: fiduciā habuiſti
ἢ ἑλκύσει σου αὔλακας ἐν πεδίῳ; πέποιθας τε
āt in illo: qm̄ mlta fortitudo ei⁹: derelinques
δὲ ἐπ' αὐτῷ, ὅτι πολλὴ ἰσχὺς αὐτοῦ, ἐπαφήσεις
āt ei opa tua: credes āt ꝙ reddet
δὲ αὐτῷ τὰ ἔργα σου; πιστεύσεις δὲ ὅτι ἀποδώ=
tibi ſemen: inducet āt tibi aream:
σει σοι τὸν σπόρον, εἰσοίσει δέ σοι τὴν ἅλωνα;
ala eoꝝ q̄ delectāt glorioſa: ſi cōphēderit ciconia
πτέρυξ τερπομένων νεελάσσα, ἐὰν συλλάβῃ ἀσίδα
ꝛ accipiter: qm̄ relinqt in trā oua ſua: ꝛ
καὶ νέσσα; ὅτι ἀφήσει εἰς γῆν τὰ ᾠὰ αὐτῆς, καὶ
in puluerē calefaciet. ꝛ oblita eſt qm̄ pes ſpar
ἐπὶ χοῦν θάλψει· καὶ ἐπελάθετο ὅτι ποὺς σκορπι
get: ꝛ beſtie agri conculcabunt. indurauit
εῖ, καὶ θηρία ἀγροῦ καταπατήσει· ἀπεσκλήρυνε τὰ
filios ſuos vt nō ſe. in vanū laborauit ſine
τέκνα αὐτῆς ὥστε μὴ ἑαυτήν· εἰς κενὸν ἐκοπίασεν ἄνευ
timore. qm̄ tacuit ei de⁹ ſapiam: ꝛ
φόβου· ὅτι κατεσιώπησεν αὐτῇ ὁ θεὸς σοφίαν, καὶ
non diuiſit ei in intellectu. ſcdm tps ī altitudīe
οὐκ ἐμέρισεν αὐτῇ ἐν τῇ συνέσει· κατὰ καιρὸν ἐν ὕψει
extollet: deridet equum ꝛ aſcēſorem
ὑψώσει, καταγελάσεται ἵππου καὶ τοῦ ἐπιβάτου

C eius. aut tu circūpoſuiſti equo potētiam: induiſti
αὐτοῦ· ἢ σὺ περιέθηκας ἵππῳ δύναμιν, ἐνέδυσας
aūt collū eius timorē: circūpoſuiſti āt ei
δὲ τραχήλῳ αὐτοῦ φόβον; περιέθηκας δὲ αὐτῷ ooo

oooo oooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooo

Quis enarrabit celorū rationē: & concentum celi quis dormire faciet? Qn̄ fundabatur puluis in terra & glebe cōpingebantur. Nunqd capies leene predam: & animā catulorū eius implebis? quando cubant in antris: & in ſpecubus ooooo inſidiantur. Quis preparat coruo eſcam ſuā? quando pulli eius clamant ad deum vagantes eo ꝙ non habeant cibos. 39.

Nunquid noſti tempus partus ooooooo ibicū in petris? vel parturientes ceruas oooooo obſeruaſti? Dinumeraſti menſes cōceptus earū? & ſciſti tempus partus earum? Incuruātur ad fetum & pariunt: & rugitus oooooooooooooooooo emittūt. Separātur filii earum: & pergunt ooooo ad paſtum: egrediūtur & nō reuertētur ad eas. Quis dimiſit onagrum liberū: & vincula eius qs ſoluit? Cui dedi in ſolitudine ooooooooooooooo domū: & tabernacula eius in terra ſalſuginis. Contēnit multitudinē ciuitatis: clamorem exactoris nō audit. Circunſpicit mōtes paſcue ſue: & virētia quecꝫ perqrit. Nūqd volet rhinoceros ſeruire tibi: aut morabitur ad pſepe tuū? Nūqd alligabis rhinocerota ad arandū loro tuo? aut confringet glebas valliū poſt te? Nunqd fiduciā habebis in magna fortitudie ei⁹: & derelinqs ei labores tuos? Nūqd credes illi qm̄ ſementē reddat tibi? & areā tuā cōgreget? Pēna ſtruthiōis ſimilis eſt pēnis herodii & accipitris. Quādo derelinqt oua ſua in terra: tu forſitan in puluere calefacies ea? Obliuiſcitur ꝙ pes conculcet ea: aut beſtia agri cōterat. Duratur ad filios ſuos qſi nō ſint ſui: fruſtra laborauit nullo timore cogente. Priuauit ei eā de⁹ ſapiētia nec dedit illi intelligētiā. Cū tps fuerit in altū alas erigit: deridet equū & aſcenſorē ei⁹. Nunqd pbebis eq̄ fortitudinē: aut circūdabis collo ei⁹ hinitū? nūqd ſuſcitabis eū

מי יספר שחקים בחכמה ונבלי ספר
שמים מי ישכיב: בצקת עפר שכב יצק
למוצק ורגבים ידבקו: התצוד דבק צוד
ללביא טרף וחית כפירים תמלא: לבא חיה
כי ישחו במעונות ישבו בסכה כפר מלא
למו ארב: מי יכין לערב צידו שוח עין
כי ילדו אל אל ישועו יתעו סבך כון
לבלי אכל: צוד שוע

הידעת עת לדת Ca.xxxix.
יעלי סלע חלל אילות ילד חול
תשמר: תספר ירחים תמלאנה שמר ספר
וידעת עת לדתנה: תכרענה כרע
ילדיהן תפלחנה חבליהם פלח
תשלחנה: יחלמו בניהם ירבו שלח חלם
בבר יצאו ולא שבו למו: רבה שוב
מי שלח פרא חפשי ומסרות אסר
ערוד מי פתח: אשר שמתי ערבה ערד שום
ביתו ומשכנתיו מלחה: ישחק שכן שחק
להמון קריה תשאות נגש לא המן קרה
ישמע: יתור הרים מרעהו ואחר שאה
כל ירוק ידרוש: היאבה רים עבדך שמע יתר
אם ילין על אבוסך: התקשר רעה ירק
רים בתלם עבתו אם ישדד עמקים דרש אבה
אחריך: התבטח בו כי רב כחו ראם לון
ותעזב אליו יגיעך: התאמין אבס קשר
בו כי ישיב זרעך וגרנך יאסף: שדד בטח
כנף רננים נעלסה אם אברה פוח עזב
חסידה ונצה: כי תעזב לארץ יגע אמן
ביציה ועל עפר תחמם: ותשכח כי שוב אסף
רגל תזורה וחית השדה תדושה: עלס חסד
הקשיח בניה ללא לה לריק בצה חמם
יגיעה בלי פחד: כי השה אלוה שכח זור
חכמה ולא חלק לה בבינה: כעת חיה דוש
במרום תמריא תשחק לסוס קשח
ולרכבו: התתן לסוס גבורה נשה
התלביש צוארו רעמה: התרעישנו רום מרא
שחק נתן
גבר לבש
צור רעש

Tex. he.	Pri̅tiua heb.
כארבה הוד נחרו אימה׃ יחפרו	רבה חפר
בעמק וישיש בכח יצא לקראת	שוש
נשק׃ ישחק לפחד ולא יחת ולא	חתת
ישוב מפני חרב׃ עליו תרנה אשפה	שוב רנה
להב חנית וכידון׃ ברעש ורגז יגמא	רנה חנה גמא
ארץ ולא יאמין כי קול שופר׃	אמן
בדי שפר יאמר האח ומרחוק	אמר אח
יריח מלחמה רעם שרים ותרועה׃	רחם ריח
המבינתך יאבר נץ יפרש כנפו	לחם שור
לתימן׃ אם על פיך יגביה נשר	רוע בין
וכי ירים קנו׃ סלע ישכן ויתלונן	אבר פרש
על שן סלע ומצודה׃ משם חפר	ימן פה
אכל למרחוק עיניו יביטו׃	גבה רום
ואפרחו יעלעו דם ובאשר	קנן שכן לון צוד
חללים שם הוא׃ ויען יהוה	נבט פרח
את איוב ויאמר׃ הרב עם שדי	עלע ענה
יסור מוכיח אלוה יעננה׃ ויען	אמר רוב
איוב את יהוה ויאמר׃ הן קלותי	יכח
מה אשיבך ידי שמתי למו פי׃	קלל
אחת דברתי ולא אענה ושתים	שוב שום
ולא אוסיף׃	פה יסף
Cap. xl. ויען יהוה את איוב מנסערה	
ויאמר׃ אזר נא כגבר חלציך	
אשאלך והודיעני׃ האף תפר	שאל ידע
משפטי תרשיעני למען תצדק׃	פור שפט
ואם זרוע כאל לך ובקול כמהו	רשע צדק
תרעם׃ עדה נא גאון וגבה והוד	זרע כמו
והדר תלבש׃ הפץ עברות אפך	רעם גאה
וראה כל גאה והשפילהו׃ ראה	לבש פוץ
כל גאה הכניעהו והדך רשעים	שפל
תחתם׃ טמנם בעפר יחד פניהם	כנע
חבש בטמון׃ וגם אני אודך כי	פנה
תושיע לך ימינך׃ הנה נא בהמות	טמן ידה
אשר עשיתי עמך חציר כבקר	ישע ימן
יאכל׃ הנה נא כחו במתניו ואונו	עשה חצר
בשרירי בטנו׃ יחפץ זנבו כמו	אכל כוח שבר חפץ

qͦſi locuſtas? Gloria naſi eius terror: terrā vngula fodit. Exultat audacter: in occurſum pergit armatis. Contemnit pauorem: nec cedit gladio. Super ipſum ſonabit pharetra: vibrabit haſta & clypeus. Feruēs & fremēs ſorbet terram: nec reputat tube ſonare clangorem. Vbi audierit buccinā: dicit vah: procul odoratur bellū: exhortationē ducum & vlulatū exercitus. Nūqd per ſapiētiā tuā plumeſcit accipiter expandens alas ſuas ad auſtrū? Nunqd ad preceptū tuū eleuabitur aquila & in arduis ponet nidū ſuū? In petris manet: in preruptis ſilicibus commoratur atqȝ in inacceſſis rupibus. Inde cōtēplatur eſcā: & de lōge oculi eius proſpiciunt. Pulli eius lābūt ſanguinē: & vbicūqȝ cadauer fuerit ſtatim adeſt. Et adiecit dn̄s: & locutus eſt ad iob. Nunqd qui cōtendit cū deo tam facile cōqeſcit? Vtiqȝ qui arguit deū: debet rn̄dere ei. Rn̄dens aūt iob dn̄o: dixit. Qui leuiter locutus ſum: rn̄dere qd poſſum? Manū meā ponā ſuper os meū. Vnū locutus ſum: qd vtinā nō dixiſſem: & alterū quibus vltra nō addam. 40.

Reſpondēs aūt dominus iob de turbine: dixit. Accinge ſicut vir lumbos tuos: interrogabo te & indica mihi. Nūqd irritū facies iudiciū meū: & condemnabis me vt iuſtificeris? Et ſi habes brachiū ſicut deus & voce ſimili tonas: circūda tibi decorē & in ſublime erigere: & eſto glorioſus: & ſpecioſis induere veſtibus. Diſperge ſuperbos in furore tuo: & cōfunde eos: & reſpiciēs oēm arrogantē humilia. Reſpice cūctos ſuperbos: & cōfunde eos: & cōtere impios in loco ſuo. Abſcōde eos in puluere ſimul: & facies eorum demerge in foueā: & ego cōfitebor quod ſaluare te poſſit dextera tua. ecce behemoth quē feci tecū: fenū quaſi bos comedet. Fortitudo eius in lūbis eius: & virtus illius in vmbilico vētris eius. Stringit caudā ſuā quaſi

armaturā glīa aūt pector̄ eius audacia: effodiēs
πανοπλίαν δόξα δὲ ςηθέων αὐτοῦ τόλμη; ἀνορύσσων
in pede ſuꝑbit: egredit̄ aūt in campū in fortitudīe: oc
ἐν ποδὶ γαυριᾷ, ἐκπορεύεται δὲ εἰς πεδίον ἐν ἰσχύϊ, συ
currēs iaculo. deridet: et nō auertet̄ a fer-
ναντῶν βέλει. καταγελᾷ, καὶ οὐ μὴ ἀποςραφῇ ἀπὸ σι
ro. in eo em̄ gloriat̄ arcus et gladi⁹: et ira
δήρου. ἐπ' αὐτῷ γὰρ γαυριᾷ τόξον καὶ μάχαιρα, καὶ ὀργῇ
deſolabit terrā: nō crediderit quoſqȝ ſignū det tuba.
ἀφανιεῖ τὴν γῆν, οὐ μὴ πιςεύσῃ ἕως ἂν σημάνῃ σάλπιγξ.
tuba aūt ſignificāte dicit euge: alōge aūt olfa
σάλπιγγος δὲ σημαινούσης λέγει εὖγε, πόρρωθεν δὲ ὀσφραί
cit bellū cū ſaltu et clamore: ex aūt tua ſciē
νεται πολέμου σὺν ἅλματι καὶ κραυγῇ. ἐκ δὲ τῆς σῆς ἐπις
tia ſtetit accipit̄: expādēs alas immotus
τήμης ἕςηκεν ἱέραξ, ἀναπετάσας τὰς πτέρυγας ἀκίνητος
aſpiciēs q̄ ad auſtrū? in aūt tuo p̄cepto exalta   D
καθορῶν τὰ πρὸς νότον; ἐπὶ δὲ τῷ σῷ προςάγματι ὑψοῦ
tur aquila: vult̄ aūt in nidis ſuis ſedens habitat?
ται ἀετός, γὺψ δὲ ἐπὶ νοσσιᾶς αὐτοῦ καθεσθεὶς αὐλίζεται;
in eminētia petre et abſcōdito: illic exiſtēs q̄rit ci-
ἐπ' ἐξοχῇ πέτρας καὶ ἀποκρύφῳ, ἐκεῖσε ὢν ζητεῖ τὰ σῖ
bos: de lōge oculi ei⁹ ſpeculant̄. pulli aūt
τα, πόρρωθεν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ σκοπεύουσι. νεοσσοὶ δὲ
eius polluūt̄ in ſanguīe: vbicūqȝ aūt fuerit mortui ſta-
αὐτοῦ φύρονται ἐν αἵματι, οὗ δ' ἂν ὦσι τεθνεῶτες πα
tim inueniunt̄. et reſpōdit dn̄s iob et
ραχρῆμα εὑρίσκονται. καὶ ἀπεκρίθη κύριος τῷ ἰὼβ καὶ
dixit: nūqd iudiciū cū idoneo iudicas: arguēs deū reſpō
εἶπεν, μὴ κρίσιν μετὰ ἱκανοῦ κρινεῖς, ἐλέγχων θεὸν ἀποκρι
debit ei: reſpōdēs aūt iob ait dn̄o: qd adhuc
θήσεται αὐτῷ, ὑπολαβὼν δὲ ἰὼβ λέγει τῷ κυρίῳ, τί ἔτι
ego iudicor: admonit⁹ et redarguēs dn̄m audiēs hec
ἐγὼ κρίνομαι νουθετούμενος καὶ ἐλέγχων κύριον ἀκούων τα
nihil exiſtēs: ego aūt quā reſpōſionē dederi ad hec:
αῦτα οὐθὲν ὤν; ἐγὼ δὲ τίνα ἀπόκρισιν δῶ πρὸς ταῦ
manū ponā in ore meo. ſemel locut⁹ ſum:
τα, χεῖρα θήσω ἐπὶ ςόματι μου. ἅπαξ λελάληκα,   ã.9.c.
in aūt ſecūdo nō addam.
ἐπὶ δὲ τῷ δευτέρῳ οὐ προσθήσω.   Ca,40.

Ampli⁹ aūt reſpōdens dn̄s dixit iob de ne   A
ΕΤι δὲ ὑπολαβὼν ὁ κύριος εἶπεν τῷ ἰὼβ ἐκ τοῦ νέ   ã.38.a.
bula: minime: ſed accinge ſicut vir lumbū tuū: interro
φους, μή, ἀλλὰ ζῶσαι ὥσπερ ἀνὴρ τὴν ὀσφύν σου, ἐρωτή
gabo aūt te: tu aūt mihi reſpōde. nūqd repelles meū iudiciū?
σω δέ σε, σὺ δέ μοι ἀποκρίθητι. ἢ ἀποποιῇ μου τὸ κρίμα;
putas aūt me aliter tibi reſpōdiſſe: aut vt appareas
οἴει δέ με ἄλλως σοὶ κεχρηματικέναι; ἢ ἵνα ἀναφανῇς δί
iuſtus? nūqd brachiū tibi eſt cōtra dn̄m? aut voce ſecū
καιος; ἢ βραχίων σοί ἐςι κατὰ τοῦ κυρίου; ἢ φωνῇ κατ'
dū eū tonas? reſume aūt altitudinē et potentiā: glo-
αὐτὸν βροντᾷς; ἀνάλαβε δὲ ὕψος καὶ δύναμιν, δό
riā aūt et honorē induere: mitte aūt angelos ira
ξαν δὲ καὶ τιμὴν ἀμφίασαι. ἀπόςειλον δὲ ἀγγέλους ὀρ
oēs aūt cōtumelioſū humilia. ſuperbū aūt extin
γῇ, πάντα δὲ ὑβριςὴν ταπείνωσον. ὑπερήφανον δὲ σβέ   B
gue: putrefacāt impios ſtatim. abſcōde aūt in
σον, σῆψον δὲ ἀσεβεῖς παραχρῆμα. κρύψον δὲ εἰς
terrā ſimul extra: at facies eor̄ ignomi
γῆν ὁμοθυμαδὸν ἔξω, τὰ δὲ πρόσωπα αὐτῶν ἀτιμί
nia imple. et ego cōfitebor vtiqȝ: quod po-
ας ἔμπλησον. καί γε ἐγὼ ὁμολογήσω ἄρα, ὅτι δύ
teſt dextera tua ſaluare. ſed em̄ ecce beſtias a-
ναται ἡ δεξιά σου σῶσαι. ἀλλὰ δὴ ἰδοὺ θηρία πα
pud te: fenū ſicut boues comedit. ecce aūt fortitudo e-
ρὰ σοί, χόρτον ἴσα βουσὶν ἐσθίει ἰδοὺ δὲ ἡ ἰσχὺς αὐ
ius in lūbo: at potētia eius in vmbilico vē-
τοῦ ἐπ' ὀσφύϊ, ἡ δὲ δύναμις αὐτοῦ ἐπ' ὀμφαλοῦ γα-
tris erexit caudā vt
ςρὸς ἔςησεν οὐρὰν ὡς

Digitized by Google

C cupeſſum: at nerui ei⁹ cōplicati ſunt. late=
κυπάριστον, τὰ δὲ νεῦρα αὐτοῦ συμπέπλεκται. αἱ πλευ
ra ei⁹ latera enea: at tergū ei⁹ fer=
ραὶ αὐτοῦ πλευραὶ χάλκειαι, ἡ δὲ ῥάχις αὐτοῦ σίδη
rū fuiſſe. hoc eſt pncipiū fictionis dñi factū
ρος χυτός. τοῦτ᾽ ἔστιν ἀρχὴ πλάσματος κυρίου πεποι
vt eluderet ab angelis ei⁹. acce=
ημένον ἐγκαταπαίζεσθαι ὑπὸ τῶν ἀγγέλων αὐτ. ἐπελ
dens ãt ad montē prupttū fecit gaudiū q̃drupedi
θὼν δὲ ἐπ᾽ ὄρος ἀκρότομον ἐποίησε χαρμονὴν τετράπο
b⁹ in tartaro. ſub oīgenas arbores dor
σιν ἐν τῷ ταρτάρῳ. ὑπὸ παντοδαπὰ δένδρα κοιμᾶ
mit: iuxta papyꝝ ⁊ calamū ⁊ ſyluā. obū
ται, παρὰ πάπυρον καὶ κάλαμον καὶ βούτομον. σκιά=
brãt ãt ei arbores cū ramis ⁊ rami plā=
ζονται δὲ αὐτῷ δένδρα σὺν ὀροδάμνοις καὶ κλῶνες ἄγ=
te. ſi fuerit inūdatio: nō ſenſerint. cōfidit
νου. ἐὰν γένηται πλημμύρα, οὐ μὴ αἰσθηθῇ. πέποιθεν
D qm̄ offendet iordanis in os ei⁹. in
ὅτι προσκρούσει ὁ ἰορδάνης εἰς τὸ στόμα αὐτοῦ. ἐν τῷ
oculo ei⁹ accipiet eū: intortus pforabit
ὀφθαλμῷ αὐτοῦ δέξεται αὐτόν, ἐνσκολιευόμενος τρήσει
narē. duces ãt draconē in hamo: circūpones ãt cir=
ῥῖνα. ἄξεις δὲ δράκοντα ἐν ἀγκίστρῳ; περιθήσεις δὲ φορ
culū circū naſū ei⁹: aut ligabis annulū in nare?
βιὰν περὶ ῥῖνα αὐτοῦ; ἢ δήσεις κρίκον ἐν τῷ μυκτῆ=
armilla ãt terebrabis labiū ei⁹: loquet ãt
ρι; ψελίῳ δὲ τρυπήσεις τὸ χεῖλος αὐτοῦ; λαλήσει δέ
tibi deprecationes ſupplicationis molliť: ponet ãt tecū
σοι δεήσεις ἱκετηρίας μαλακῶς; θήσεται δὲ μετὰ σοῦ
pactū: accipies ãt eū ſeruū ſēpiternū: illudes ãt in eū
διαθήκην; λήψῃ δὲ αὐτὸν δοῦλον αἰώνιον; παίξῃ δὲ ἐν αὐ
ſicut aue: aut ligabis eū tanq̃ paſſerē puero?
τῷ ὥσπερ ὀρνέῳ; ἢ δήσεις αὐτὸν ὥσπερ στρουθίον παιδίῳ;
paſcunt ãt in eo gētes: diuidūt eū phenī
ἐνσιτοῦνται δὲ ἐν αὐτῷ ἔθνη; μεριτεύονται αὐτὸν φοινί=
cū gñationes: oē̃ ãt nauigabile ꝯuenientes nō ferãt: pel=
κων γένη; πᾶν δὲ πλωτὸν συνελθὸν οὐ μὴ ἐνέγκωσι; βύρ
le vnā caude ei⁹: ⁊ in nauigijs piſcatoꝝ caput
σαν μίαν οὐρᾶς αὐτοῦ, καὶ ἐν πλοίοις ἁλιέων κεφαλὴν
ei⁹: impones ãt ei manū: memor belli
αὐτοῦ; ἐπιθήσεις δὲ αὐτῷ χεῖρα, μνησθεὶς πόλεμον τὸν
facti in corpore: ei⁹: ⁊ nō ultra fiat: nō
γινόμενον ἐν σώματι αὐτοῦ, καὶ μηκέτι γινέσθω, οὐχ
vidiſti eū?
ἑώρακας αὐτόν;

Ca.41.

A dicere. 10.g. Neq̃ in dictis mirat⁹ es: neq̃ ti=
Οὐδὲ ἐπὶ τοῖς λεγομένοις τεθαύμακας; σὺ δὲ δέ=
muiſti qm̄ pparatū eſt mihi: qs eñ eſt mihi reſiſtēs: aut
δοικας ὅτι ἡτοίμασταί μοι; τίς γάρ ἐστιν ὁ ἐμοὶ ἀντιστάς; ἢ
qs reſiſtet mihi ⁊ ſuſtinebit? ſi ois ſub
τίς ἀντιστήσεταί μοι καὶ ὑπομενεῖ; εἰ πᾶσα ἡ ὑπ᾽ οὐ
celeſtis mea eſt: nō tacebo ppt eū: ⁊ ſmōib⁹
ρανὸν ἐμή ἐστιν, οὐ σιωπήσομαι δι᾽ αὐτόν, καὶ λόγοις
potentie miſerebiť eq̃lē ei. qs reuelabit faci=
δυνάμεως ἐλεήσει τὸν ἴσον αὐτῷ. τίς ἀποκαλύψει πρόσω
em indumenti eius: in ãt rugā pectoris eius qs vtiq̃ igre
πον ἐνδύσεως αὐτ; εἰς δὲ πτύξιν θώρακος αὐτ τίς ἂν εἰσέλ
diať: portas vultus ei⁹ qs apiet? ī circulo dentiū e=
θοι; πύλας προσώπου αὐτ τίς ἀνοίξει; κύκλῳ ὀδόντων αὐ
ꝫ timor. interiora ei⁹ ſcuta enea: cōiunctio ãt
τ φόβος, τὰ ἔγκατα αὐτ ἀσπίδες χαλκαῖ, σύνδεσμος δὲ
ei⁹ ſicut ſmirites lapis. vn⁹ vni agglutinãť. ſpūs ãt
αὐτ ὥσπερ σμιρίτης λίθος. εἷς τ ἑνὸς κολλῶνται, πνεῦμα δὲ
non igrediať eū. ſicut vir fratri ſuo agglutinabū
οὐ μὴ διέλθῃ αὐτόν. ὡς ἀνὴρ τῷ ἀδελφῷ αὐτ προσκολληθή
tur: conuenient. ⁊ nō auellentur ī ſternuta
σονται; συνέχονται, καὶ οὐ μὴ ἀποσπασθῶσιν. ἐν πταρ=
tiōe eius ſplendet lumen: at oculi eius
μῷ αὐτοῦ ἐπιφαύσκεται φέγγος, οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ
ſpēs luciferi. de ore eius pcedunt lampades
εἶδος ἑωσφόρου. ἐκ στόματος αὐτ ἐκπορεύονται λαμπάδες

---

cedrū: nerui teſticulorū ei⁹ pplexi ſunt. Oſſa ei⁹ velut fiſtule eris: cartilago illi⁹ q̃ſi lamine ferree. Ipſe ē̃ pricipiū viarū dei: qui fecit eū applicabit gladiū ei⁹. Huic mōtes herbas ferūt: omnes beſtie agri ludent ibi. Sub vmbra dormit in ſecreto calami: in locis humētibus. Protegūt vmbre vmbrā eius: circūdabūt eū ſalices torrētis. Ecce abſorbebit fluuiū & nō mirabitur: & hēt fiduciā φ īfluat iordanis in os ei⁹. In oclis ei⁹ q̃ſi hamo capiet eū: in ſudib⁹ pforabit nares ei⁹. An extrahere poteris leuiathā hamo: & fune ligabis liguā ei⁹? Nūqd pones circulū in narib⁹ ei⁹: aut armilla pforabis maxillā eius? Nunqd multiplicabit ad te pces: aut loq̃tur tibi mollia? Nunqd feriet tecū pactū: & accipies euꝫ ſeruū ſempiternū? Nūqd illudes ei q̃ſi aui: aut ligabis eum ancillis tuis? Concident eum amici: diuident illū negociatores? Nunquid implebis ſagenas pelle ei⁹: & gurguſtiū piſciū capite illi⁹? Pones ſup eū manū tuā. Memēto belli. Nec vltra addas loq. Ecce ſpes eius fruſtrabitur euꝫ: & videntibus cunctis precipitabitur.

41.

Non quaſi crudelis ſuſcitabo eum. Quis eni reſiſtere pōt vultui meo? & qs ante dedit mihi vt reddā ei? Oia que ſub celo ſunt mea ſunt. Non parcā ei verbis potentibus: & ad deprecandū compoſitis. Quis reuelabit faciē indumenti eius? & in medium oris eius qs intrabit? Portas vultus eius quis aperiet? Per gyrū dentiū eius formido: corpus illi⁹ q̃ſi ſcuta fuſilia compactū ſquamis ſe prementibus. Vna vni coniūgitur: & ne ſpiraculum quidem incedit per eas. Vna alteri adherebūt: & tenētes ſe nequaq̃ ſeparabuntur. Sternutatio eius ſplendor ignis: & oculi eius vt palpebre diluculi. De ore eius lampades

---

ארז גידי פחדו ישרגו: עצמיו
אפיקי נחשה גרמיו כמטיל ברזל:
הוא ראשית דרכי אל העשו יגש
חרבו: כי בול הרים ישאו לו וכל
חית השדה ישחקו שם: תחת
צאלים ישכב בסתר קנה ובצה:
יסכהו צאלים צללו יסבוהו ערבי
נחל: הן יעשק נהר לא יחפז
יבטח כי יגיח ירדן אל פיהו: בעיניו
יקחנו במקשים ינקב אף: תמשך
לויתן בחכה ובחבל תשקיע
לשונו: התשים אגמון באפו ובחוח
תקב לחיו: הירבה אליך תחנונים
אם ידבר אליך רכות: היכרת
ברית עמך תקחנו לעבד עולם:
התשחק בו כצפור ותקשרנו
לנערתיך: יכרו עליו חברים
יחצוהו בין כנענים: התמלא
בשכות עורו ובצלצל דגים ראשו:
שים עליו כפך זכר מלחמה אל
תוסף: הן תוחלתו נכזבה הגם
אל מראיו יטל:
לא אכזר כי יעורנו
ומי הוא לפני יתיצב: מי הקדימני
ואשלם תחת כל השמים לי
הוא: לא אחריש בדיו ודבר
גבורות וחין ערכו: מי גלה
פני לבושו בכפל רסנו מי
יבוא: דלתי פניו מי פתח
סביבות שניו אימה: גאוה
אפיקי מגנים סגור חותם צר:
אחד באחד יגשו ורוח לא
יבא ביניהם: איש באחיהו
ידבקו יתלכדו ולא יתפרדו:
עטישתיו תהל אור ועיניו
כעפעפי שחר: מפיו לפידים

שרג
אפק מטל
עשה נגש
נשא
חיה שחק
שכב
סכך סבב
עשק חפז
בטח גוח
פה לקח
יקש נקב
משך לוה
שקע לשן
שום נקב
לחה רבה
תנן דבר
רכך כרת
ברת לקח
עלם צפר
קשר כרה
חצה מלא
סכך דגה
שום
לחם
יסף יחל
כזב ראה
טול

Cap. xli.

כזר עור
פנה יצב
קדם שלם
חרש בד
גבר
לבש
בוא
סבב נאה
אפק גנן
סגר חתם
צור נגש
דבק לכד
פרד עטש
הלל פתח
לפד

Digitized by Google

יַהֲלֹכוּ כִּידוֹדֵי אֵשׁ יִתְמַלָּטוּ ׃ — ידד מלט
מִנְּחִירָיו יֵצֵא עָשָׁן כְּדוּד נָפוּחַ — נחר נפח
וְאַגְמֹן ׃ נַפְשׁוֹ גֶּחָלִים תְּלַהֵט — להט
וְלַהַב מִפִּיו יֵצֵא ׃ בְּצַוָּארוֹ — צור
יָלִין עֹז וּלְפָנָיו תָּדוּץ דְּאָבָה ׃ — לון עזז
מַפְּלֵי בְשָׂרוֹ דָבֵקוּ יָצוּק עָלָיו — פנה דוץ
בַּל יִמּוֹט ׃ לִבּוֹ יָצוּק כְּמוֹ אָבֶן — נבל יצק
וְיָצוּק כְּפֶלַח תַּחְתִּית ׃ מִשֵּׂתוֹ — מטט
יָגוּרוּ אֵלִים מִשְּׁבָרִים יִתְחַטָּאוּ ׃ — נשא גור חטא
מַשִּׂיגֵהוּ חֶרֶב בְּלִי תָקוּם חֲנִית — נשג קום
מַסָּע וְשִׁרְיָה ׃ יַחְשֹׁב לְתֶבֶן בַּרְזֶל — חנה נסע
לְעֵץ רִקָּבוֹן נְחוּשָׁה ׃ לֹא יַבְרִיחֶנּוּ — שרה חשב
בֶן קָשֶׁת לְקַשׁ נֶהֶפְכוּ לוֹ אַבְנֵי — נחש ברח הפך
קָלַע ׃ כְּקַשׁ נֶחְשְׁבוּ תוֹתָח — תתח
וְיִשְׂחַק לְרַעַשׁ כִּידוֹן ׃ תַּחְתָּיו — שחק
חַדּוּדֵי חָרֶשׂ יִרְפַּד חָרוּץ עֲלֵי — חדד רפד
טִיט ׃ יַרְתִּיחַ כַּסִּיר מְצוּלָה יָם — חרץ רתח צול
יָשִׂים כַּמֶּרְקָחָה ׃ אַחֲרָיו יָאִיר — שום רקח
נָתִיב יַחְשֹׁב תְּהוֹם לְשֵׂיבָה ׃ — אור נתב
אֵין עַל עָפָר מָשְׁלוֹ הֶעָשׂוּ לִבְלִי — תהם שוב
חָת ׃ אֶת כָּל גָּבֹהַּ יִרְאֶה וְהוּא מֶלֶךְ — עשה חתת ראה
עַל כָּל בְּנֵי שָׁחַץ ׃

Cap. xlij. וַיַּעַן אִיּוֹב אֶת יְהוָה — ענה
וַיֹּאמַר ׃ יָדַעְתִּי כִּי כֹל תּוּכָל — אמר יכל
וְלֹא יִבָּצֵר מִמְּךָ מְזִמָּה ׃ מִי זֶה — בצר מן זמם
מַעְלִים עֵצָה בְּלִי דָעַת לָכֵן — עלם יעץ
הִגַּדְתִּי וְלֹא אָבִין נִפְלָאוֹת מִמֶּנִּי — ידע נגד בין פלא
וְלֹא אֵדָע ׃ שְׁמַע נָא וְאָנֹכִי
אֲדַבֵּר אֶשְׁאָלְךָ וְהוֹדִיעֵנִי ׃ — דבר שאל
לְשֵׁמַע אֹזֶן שְׁמַעְתִּיךָ וְעַתָּה
עֵינִי רָאָתְךָ ׃ עַל כֵּן אֶמְאַס — ראה מאס
וְנִחַמְתִּי עַל עָפָר וָאֵפֶר ׃ וַיְהִי — היה
אַחַר דִּבֶּר יְהוָה אֶת הַדְּבָרִים
הָאֵלֶּה אֶל אִיּוֹב וַיֹּאמֶר יְהוָה
אֶל אֱלִיפַז הַתֵּימָנִי חָרָה אַפִּי
בְךָ וּבִשְׁנֵי רֵעֶיךָ כִּי לֹא דִבַּרְתֶּם — שנה רעה

procedunt ſicut tede
ignis accenſe:
de naribus eius ꝓcedit
fumꝰ: ſicut olle ſuccēſe
atq; feruentis. Halitus
eius prunas ardere facit:
& flāma de ore eiꝰ egre
ditur. In collo eius
morabitur fortitudo:
& faciē eiꝰ precedit ege-
ſtas. Mēbra carniū eius
coherētia ſibi. Mittet cō
tra eū fulmina: & ad locū
aliū nō feretur. Cor eiꝰ
indurabitur tanq̄ lapis:
& ſtringetur q̄ſi mallea-
toris incus. Cū ſublatus
fuerit: timebūt angeli:
& territi purgabuntur.
Cū apphenderit eū gla-
dius: ſubſiſtere nō pote
rit: neq; haſta neq; tho
rax. Reputabit eī q̄ſi pa-
leas ferrū: & quaſi lignū
putridū es. Nō fugabit
eū vir ſagittariꝰ: in ſtipu
lā verſi ſūt ei lapides fū-
de. Quaſi ſtipulā eſtima
bit malleū: & deridebit
vibrantē haſtā. Sub ipſo
erunt radii ſolis: & ſter-
net ſibi aurum quaſi
lutum. Ferueſcere faciet
q̄ſi ollā pfundū maris:
& ponet q̄ſi cū vnguēta
bulliūt. Poſt eū lucebit
ſemita: eſtimabit abyſ
ſum quaſi ſeneſcentem.
Non eſt ſup terra pote
ſtas q̄ cōparetur ei: q fa-
ctus eſt vt nullū timeret.
Omne ſublime videt:
ipſe eſt rex ſup vniuer-
ſos filios ſuperbie. 42.

Reſpondens autē iob
domino:
dixit. Scio quia omnia
potes:
& nulla te latet cogita-
tio. Quis eſt iſte
qui celat cōſilium abſq;
ſcientia? Ideo inſipiēter
locutꝰ ſum: & que vltra
modū excedūt ſcientiam
meam. Audi & ego
loquar: interrogabo te
& reſponde mihi.
Auditu auris audiui te:
nunc autem
oculus meus videt te.
Idcirco ipſe me reprehē
do: & ago penitētiam in
fauilla & cinere.
Poſtq̄ autem locutus
eſt dominus verba
hec ad iob: dixit
ad eliphaz themanitē.
Iratus eſt furor meus
in te & in duos amicos
tuos: q̄m nō eſtis locuti

accenſe: τ iaciuntur craticule ignis: de nari
καιόμεναι, καὶ διαρριπτοῦνται ἐσχάραι πυρός, ἐκ μυκτή
bus eius procedit fumus camini accenſi igne
ρων αὐτοῦ ἐκπορεύεται καπνὸς καμίνου καιομένης πυρὶ
carbonū. aīa eius carbones: flāma āt de ore
ἀνθράκων. ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἄνθρακες, φλὸξ δὲ ἐκ στόμα
eius procedit. in āt collo eius habi-
τος αὐτοῦ ἐκπορεύεται. ἐν δὲ τραχήλῳ αὐτοῦ αὐλίζε-
tat potētia: ante eum currit perditio. car
ται δύναμις, ἔμπροσθεν αὐτοῦ τρέχει ἀπώλεια. σάρ
nes āt corporis eius coherētes ſūt: effundit in e- C
κες δὲ σώματος αὐτοῦ κεκόλληνται, καταχέει ἐπ᾽ αὐ-
um nō ꝯmouebit. cor eius īduratū eſt vt
τὸν οὐ σαλευθήσεται. ἡ καρδία αὐτοῦ πέπηγεν ὥσπερ
lapis: ſtetit āūt ſicut incus īpulſata. cū vſꝰ fuerit āt
λίθος, ἕστηκε δὲ ὥσπερ ἄκμων ἀνήλατος. στραφέντος δὲ
ipſe tior beſtijs q̄drupedibꝰ in tra ſaltātibꝰ.
αὐτοῦ φόβος θηρίοις τετράποσιν ἐπὶ γῆς ἀλλομένοις.
ſi occurrerint ei lancee: non timebunt
ἐὰν συναντήσωσιν αὐτῷ λόγχαι, οὐθὲν οὐ μὴ ποιήσωσι
haſtā ſublatam τ thoracē. reputauit q̄dē.n. ferrū pale
δόρυ ἐπηρμένον καὶ θώρακα. ἥγηται μὲν γὰρ σίδηρον ἄχυ
as: es āt vt lignū putridū. reputauit apium
ρα, χαλκὸν δὲ ὥσπερ ξύλον σαθρόν. ἥγηται πετροβό-
q̄dē ſenū: non vulnerabit eū arcus eneus.
λον μὲν χόρτον, οὐ μὴ τρώσει αὐτὸν τόξον χάλκειον.
vt calamꝰ reputati ſūt mallei: deridet āt cōcuſſio
ὡς καλάμη ἐλογίσθησαν σφῦραι, καταγελᾷ δὲ σεισ- D
nē igniferam. lectꝰ eius obeliſci acuti: omne
μοῦ πυρφόρου. ἡ στρωμνὴ αὐτοῦ ὀβελίσκοι ὀξεῖς, πᾶς
āt aurum maris in illum ſicut lutum. indicibilis
δὲ χρυσὸς θαλάσσης ἐπ᾽ αὐτὸν ὥσπερ πηλός. ἀμύθητος
feruere facit abyſſū tāq̄ officia ferrarij. reputauit āt ma
ἀναζεῖ τὴν ἄβυσσον ὥσπερ χαλκεῖον. ἥγηται δὲ τὴν θά
re tanq̄ ſpōgiam: at tartarum a-
λασσαν ὥσπερ ἐξάλειπτρον, τὸν δὲ τάρταρον τῆς ἀ-
byſſi ſicut captiuum: eſtimauit abyſſum
βύσσου ὥσπερ αἰχμάλωτον· ἐλογίσατο ἄβυσσον
in deābulatiōem. nō eſt q̄cq̄ in terra ſimile il-
εἰς περίπατον. οὐκ ἔστιν οὐδὲν ἐπὶ τῆς γῆς ὅμοιον αὐ
li factum: vt illudatur ab angelis
τῷ πεποιημένον, ἐγκαταπαίζεσθαι ὑπὸ τῶν ἀγγέλων
meis. oīne ſublime vīdꝫ: ipſe āt rex oīum q̄
μου. πᾶν ὑψηλὸν ὁρᾷ, αὐτὸς δὲ βασιλεὺς πάντων τῶν
in aquis.
ἐν τοῖς ὕδασιν. Ca. 42. A

Reſpondens āūt iob dn̄o ait: noui q̄
Ὑπολαβὼν δὲ ἰὼβ τῷ κυρίῳ λέγει, οἶδα ὅτι
omnia potes: īpoſſibile ē āt tibi nihil. q̄s .n. eſt
πάντα δύνασαι, ἀδυνατεῖ δέ σοι οὐδέν. τίς γάρ ἐστιν
q̄ celat a te cōſiliū: parcens āt verbis: τ te
ὁ κρύπτων σε βουλήν; φειδόμενος δὲ ῥημάτων, καὶ σὲ
putat abſcondere. q̄s āt renūciabit mihi q̄ nō nouerā: ma
οἴεται κρύπτειν. τίς δὲ ἀναγγελεῖ μοι ἃ οὐκ ᾔδειν; με
gna τ mirabilia q̄ nō noram: audi āt me
γάλα καὶ θαυμαστὰ ἃ οὐκ ἠπιστάμην; ἄκουσον δέ μου
dn̄e: vt τ ego loquar. īterrogabo āt te: tu āt
κύριε, ἵνα κἀγὼ λαλήσω. ἐρωτήσω δέ σε, σὺ δέ
me doce: auditionē q̄dē auris audiui te pri-
με δίδαξον. ἀκοὴν μὲν ὠτὸς ἤκουόν σου τὸ πρότε-
us: nūc āt oculus meꝰ vidit te. idcirco vilipen
ρον, νῦν δὲ ὁ ὀφθαλμός μου ἑώρακέ σε. διὸ ἐφαύλι
di meipſm τ liq̄factꝰ ſū: reputaui āt meipſm trā τ
σα ἐμαυτὸν καὶ ἐτάκην, ἥγημαι δὲ ἐμαυτὸν γῆν καὶ
cinerem. factū ē āt poſtq̄ locutus ē dn̄s om
σποδόν. ἐγένετο δὲ μετὰ τὸ λαλῆσαι τὸν κύριον πάν- B
nia verba hec iob: dixit dn̄s eli
τα τὰ ῥήματα ταῦτα τῷ ἰώβ, εἶπεν ὁ κύριος ἐλι
phaz themanite: peccaſti tu τ duo amici
φὰζ τῷ θαιμανίτῃ, ἥμαρτες σὺ καὶ οἱ δύο φίλοι
tui: nō.n. locuti eſtis
σου, οὐ γὰρ ἐλαλήσατε

Digitized by Google

coram me verum nullū: ſicut ſeruus me⁹ iob.
ἐνώπιόν μου ἀληθὲς οὐδὲν, ὥσπερ ὁ θεράπων μου ἰὼβ.
nūc āt accipite ſeptē vitulos ⁊ ſeptē arietes. ⁊ i=
νῦν δὲ λάβετε ἑπτὰ μόσχους καὶ ἑπτὰ κριούς, καὶ πο=
te ad ſeruum meū iob: ⁊ faciet
ρεύθητε πρὸς τὸν θεράποντά μου ἰὼβ, καὶ ποιήσει
libationem ꝓ vobis: qm̄ ſi nō faciem eius ac=
κάρπωσιν περὶ ὑμῶν, ὅτι εἰ μὴ πρόσωπον αὐτοῦ λή
cipiam: ſi nō .n. ꝓpt eū ꝑdidiſſē vtiqꝫ vos. nō .n.
ψομαι, εἰ μὴ γὰρ δι' αὐτὸν ἀπώλεσα ἂν ὑμᾶς. οὐ γὰρ
locuti eſtis verū cōtra ſeruum meū iob: a=
ἐλαλήσατε ἀληθὲς κατὰ τοῦ θεράποντός μου ἰὼβ. ἐπο
biīt āt eliphas themanites: ⁊ baldad sauchites
ρεύθη δὲ ἐλιφὰζ ὁ θαιμανίτης, καὶ βαλδὰδ ὁ σαυχίτης,
⁊ ſophar meneus: ⁊ fecerunt ſicut p̄cepit e=
καὶ σωφὰρ ὁ μιναῖος, καὶ ἐποίησαν καθὼς συνέταξεν αὐ
C is dn̄s: ⁊ ſoluit peccatū eis ꝓpt iob.
τοῖς ὁ κύριος, καὶ ἔλυσε τὴν ἁμαρτίαν αὐτοῖς διὰ ἰὼβ.
at dn̄s auxit iob: cū oraſſet āt ipē ⁊ pro
ὁ δὲ κύριος ηὔξησε τὸν ἰὼβ, εὐξαμένου δὲ αὐτοῦ καὶ περὶ
amicis ſuis: dimiſit illis peccatū. de=
τῶν φίλων αὐτοῦ, ἀφῆκεν αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν. ἔδω
dit āt dn̄s dupla q̄cūqꝫ erāt prius iob in dupli=
κε δὲ ὁ κύριος διπλᾶ ὅσα ἦν ἔμπροσθεν ἰὼβ εἰς διπλα
cationē. audierūt āt omnes fratres eius ⁊
σιασμόν. ἤκουσαν δὲ πάντες οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ καὶ
ſorores eius oīa q̄ acciderūt ei:
αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ πάντα τὰ συμβεβηκότα αὐτῷ,
⁊ venerūt ad eū. ⁊ omnes q̄cūqꝫ viderāt e=
καὶ ἦλθον πρὸς αὐτόν. καὶ πάντες ὅσοι ᾔδεισαν αὐ=
um a primo. cū cōediſſentāt ⁊ bibiſſent apō eū
τὸν ἐκ πρώτου. φαγόντες δὲ καὶ πιόντες παρ' αὐτῷ
cōſolati ſūt eū: ⁊ mirati ſunt in oībus q̄
παρεκάλεσαν αὐτόν, καὶ ἐθαύμασαν ἐπὶ πᾶσιν οἷς
induxit in eū dn̄s. ⁊ dedit ei vnuſ
ἐπήγαγεν ἐπ' αὐτῷ ὁ κύριος. καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ἕκα=
q̄ſqꝫ agnā vnā ⁊ q̄dridrachmū aureum ſiē ſigno:
στος ἀμνάδα μίαν καὶ τετράδραχμον χρυσοῦν ἄσημον.
at dn̄s bn̄dixit nouiſſīs iob magiſq̄ priorib⁹:
D ὁ δὲ κύριος ηὐλόγησε τὰ ἔσχατα ἰὼβ ἢ τὰ ἔμπροσθεν,
fuerūt āt pecora eius oues decē ⁊ q̄ttuor mil=
ἦν δὲ τὰ κτήνη αὐτοῦ πρόβατα μύρια τετρακισχί=
le: cameli ſexmille: iuga boum mille: aſine femie
λια, κάμηλοι ἑξακισχίλιαι, ζεύγη βοῶν χίλια, ὄνοι θήλειαι
paſcētes mille. naſcunt āt ei filij ſeptē ⁊ filie
νομάδες χίλιαι. γεννῶνται δὲ αὐτῷ υἱοὶ ἑπτὰ καὶ θυγατέρες
tres: ⁊ vocauit q̄dē primam diem: at ſecū
τρεῖς, καὶ ἐκάλεσε τὴν μὲν πρώτην ἡμέραν, τὴν δὲ δευτέ
dā caſſiam: at terciā amalthee cornu: ⁊
ραν κασίαν, τὴν δὲ τρίτην ἀμαλθαίας κέρας. καὶ
non inuētē ſūt ſcḋm filias iob meliores
οὐχ εὑρέθησαν κατὰ τὰς θυγατέρας ἰὼβ βελτίους
eis in ſub celeſti. dedit aūt eis pater
αὐτῶν ἐν τῇ ὑπ' οὐρανόν. ἔδωκε δὲ αὐταῖς ὁ πατὴρ
hereditatē int fratres. vixit aūt iob poſt
κληρονομίαν ἐν τοῖς ἀδελφοῖς. ἔζησε δὲ ἰὼβ μετὰ
plagam ānos centū q̄draginta. ⁊ vidit iob
τὴν πληγὴν ἔτη ἑκατὸν τεσσαράκοντα. καὶ εἶδεν ἰὼβ
filios ſuos ⁊ filios filioꝝ ſuoꝝ:
τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ καὶ τοὺς υἱοὺς τῶν υἱῶν αὐτοῦ,
quartā ḡnationē. ⁊ mortuus eſt iob ſenior
τετάρτην γενεάν. καὶ ἐτελεύτησεν ἰὼβ πρεσβύτε=
⁊ plenus dieꝝ.
ρος καὶ πλήρης ἡμερῶν.

Explicit liber Job.

coram me rectum ſicut ſeruus meus iob. Sumite ergo vobis ſeptem tauros & ſeptem arietes: & ite ad ſeruū meum iob: & offerte holocauſtum pro vobis. Iob autem ſeruus meus orabit pro vobis: faciem eius ſuſcipiam: vt non vobis iputetur ſtulticia. Neqꝫ enim locuti eſtis corā me rectū ſicut ſeruus me⁹ iob. Abierunt ergo eliphaz themanites & baldath ſuites & ſophar naamathites: & fecerunt ſicut locutus fuerat dominus ad eos. Et ſuſcepit dominus faciem iob. Dn̄s quoqꝫ cōuerſus eſt ad penitētiā iob: cum oraret ille ꝓ amicis ſuis. Et addidit dominus oīa quecunqꝫ fuerant iob duplicia. Venerunt aūt ad eū oēs fratres ſui: & vniuerſe ſorores ſue: & cuncti q nouerāt eū pri⁹: & comederūt cū eo panē in domo ei⁹. Et mouerūt ſup eū caput & cōſolati ſunt eum ſup omī malo qḋ intulerat dn̄s ſup eum: & dederūt ei vnuſquiſqꝫ ouē vnā & inaurem auream vnā. Dominus autem benedixit nouiſſimis iob magis q̄ꝫ principio eius. Et facta ſunt ei q̄ttuordecim milia ouium: & ſex milia camelorum: & mille iuga boum: & mille aſine: & fuerunt ei ſeptem filii: & tres filie. Et vocauit nomē vnius diem: & nomen ſecūde caſſia: & nomen tertie cornu ſtibii. Non ſunt autem inuente mulieres ſpecioſe ſicut filie iob in vniuerſa tra. Deditqꝫ eis pater ſuus hereditatem inter fratres earum. Vixit autē iob poſt flagella hec centū quadraginta annis: & vidit filios ſuos: & filios filiorū ſuorū vſqꝫ ad quartā generationē: & mortu⁹ eſt ſenex & plen⁹ dierū.

Explicit liber Iob.

אֵלַי נְכוֹנָה כְּעַבְדִּי אִיּוֹב׃ וְעַתָּה כון
קְחוּ לָכֶם שִׁבְעָה פָרִים וְשִׁבְעָה לקח
אֵילִים וּלְכוּ אֶל עַבְדִּי אִיּוֹב הלך
וְהַעֲלִיתֶם עוֹלָה בַּעַדְכֶם וְאִיּוֹב עלה
עַבְדִּי יִתְפַּלֵּל עֲלֵיכֶם כִּי אִם פלל
פָּנָיו אֶשָּׂא לְבִלְתִּי עֲשׂוֹת פנה נשא
עִמָּכֶם נְבָלָה כִּי לֹא דִבַּרְתֶּם עשה
אֵלַי נְכוֹנָה כְּעַבְדִּי אִיּוֹב׃ וַיֵּלְכוּ
אֱלִיפַז הַתֵּימָנִי וּבִלְדַּד הַשּׁוּחִי
צֹפַר הַנַּעֲמָתִי וַיַּעֲשׂוּ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר
אֲלֵיהֶם יְהוָה וַיִּשָּׂא יְהוָה אֶת
פְּנֵי אִיּוֹב׃ וַיהוָה שָׁב אֶת שְׁבוּת שוב שבה
אִיּוֹב בְּהִתְפַּלְלוֹ בְּעַד רֵעֵהוּ
וַיֹּסֶף יְהוָה אֶת כָּל אֲשֶׁר לְאִיּוֹב
לְמִשְׁנֶה׃ וַיָּבֹאוּ אֵלָיו כָּל אֶחָיו שנה בוא
וְכָל אַחְיֹתָיו וְכָל יֹדְעָיו לְפָנִים פנה
וַיֹּאכְלוּ עִמּוֹ לֶחֶם בְּבֵיתוֹ וַיָּנֻדוּ אכל נוד
לוֹ וַיְנַחֲמוּ אֹתוֹ עַל כָּל הָרָעָה אֲשֶׁר נחם רוע
הֵבִיא יְהוָה עָלָיו וַיִּתְּנוּ לוֹ אִישׁ בוא נתן
קְשִׂיטָה אֶחָת וְאִישׁ נֶזֶם זָהָב אֶחָד׃ קשט
וַיהוָה בֵּרַךְ אֶת אַחֲרִית אִיּוֹב
מֵרֵאשִׁתוֹ וַיְהִי לוֹ אַרְבָּעָה עָשָׂר היה רבע
אֶלֶף צֹאן וְשֵׁשֶׁת אֲלָפִים גְּמַלִּים שש
וְאֶלֶף צֶמֶד בָּקָר וְאֶלֶף אֲתוֹנוֹת׃
וַיְהִי לוֹ שִׁבְעָנָה בָנִים וְשָׁלוֹשׁ
בָּנוֹת׃ וַיִּקְרָא שֵׁם הָאַחַת יְמִימָה בנה קרא
וְשֵׁם הַשֵּׁנִית קְצִיעָה וְשֵׁם שנה
הַשְּׁלִישִׁית קֶרֶן הַפּוּךְ׃ וְלֹא נִמְצָא שלש מצא
נָשִׁים יָפוֹת כִּבְנוֹת אִיּוֹב בְּכָל הָאָרֶץ נשה יפה
וַיִּתֵּן לָהֶם אֲבִיהֶם נַחֲלָה בְּתוֹךְ נתן
אֲחֵיהֶם׃ וַיְחִי אִיּוֹב אַחֲרֵי זֹאת חיה
מֵאָה וְאַרְבָּעִים שָׁנָה וַיַּרְא רבע ראה
אֶת בָּנָיו וְאֶת בְּנֵי בָנָיו אַרְבָּעָה דור
דֹּרוֹת׃ וַיָּמָת אִיּוֹב זָקֵן וּשְׂבַע יָמִים׃ מות יום

Digitized by Google

Incipit prologus beati Hieronymi preſbyteri in pſalterium.lxx.

SALTERIVM ROMAE dudum poſitus emendaram: & iuxta ſeptuaginta interpretes (licet curſim) magna tamen ex parte correxeram. Quod quia rurſum videtis o paula & euſtochium ſcriptorum vitio deprauatuꝫ: pluſqꝫ antiquum errorem q̄ꝫ nouam emendationem valere: me cogitis vt veluti quodam nouali ſciſſum iam aruum exerceam: & obliquis ſulcis renaſcētes ſpinas erradicem: æquū eſſe dicentes: vt quod crebro male pullulat crebrius ſuccidatur. Vnde conſueta prefatione commoneo tam vos quibus forte labor iſte deſudat: q̄ꝫ eos qui exemplaria iſtiuſmodi habere voluerint: vt que diligenter emendaui: cū cura & diligentia tranſcribantur. Notet ſibi vnuſquiſqꝫ vel iacentem lineam: vel radiantia ſigna.i.obelos vel aſteriſcos: & vbicūqꝫ viderit virgulam p̄cedentem: ab ea vſqꝫ ad duo puncta que impreſſimus: ſciat in ſeptuaginta trāſlatoribus plus haberi: ubi autem perſpexerit ſtelle ſimilitudinem: de hebreis uoluminibus additum nouerit eque uſqꝫ ad duo puncta iuxta theodotionis dumtaxat editionem: qui ſimplicitate ſermonis a ſeptuagīta interp̄tibus non diſcordat. Hec ergo & uobis & ſtudioſo cuiqꝫ feciſſe me ſciens: non ambigo multos fore qui uel inuidia uel ſupercilio malint contemnere uideri p̄clara q̄ꝫ diſcere: & de turbulento magis riuo q̄ꝫ de puriſſimo fonte potare.

Explicit ꝓlogus beati Hieronymi.

Incipit ꝓlogus B. Hieronymi p̄ſbyteri in pſalterium quod tranſtulit in latinū iuxta Hebraicam ueritatem.

VSEBIVS HIERonymus Sophronio ſuo ſalutē dicit. Scio quoſdam putare pſalterium in quinqꝫ libros eſſe diuiſum: ut ubicunqꝫ apud ſeptuaginta interp̄tes ſcriptū eſt γένοιτο γένοιτο.i.fiat fiat: finis librorum ſit: ꝓ quo in hebreo legitur Amen amen. Nos autem Hebreorum auctoritatem ſequuti: & maxime apoſtolorum qui ſemper in nouo teſtamento pſalmorum librum nominat: unum uolumen aſſerimus. Pſalmos quoqꝫ omnes eorum teſtamur auctorum qui ponuntur in titulis: Dauid ſcilicet & Aſaph: idithun: filiorum chore: heman ezraite: moyſi: & Salomonis: & reliquorum quos eſdras uno uolumine comprehendit. Si enim amen.i.fideliter ꝓ quo Aquila tranſtulit πεπιστωμένως: in fine tātum librorum ponitur: & nō interdū aut in exordio aut in calce ſermonis ſiue ſententie: nunq̄ꝫ ſaluator i euāgelio loq̄retur: amen amen dico uobis: nec pauli epiſtole in medio illud opere continerent. Moyſes quoqꝫ & Hieremias & ceteri in hunc modū multos haberent libros: qui in medio uoluminibus ſuis amen frequenter inſerunt. Sed & numerus.xxii. hebraicorum librorum & myſterium eiuſdem numeri commutabitur. Nam & titulus ipſe hebraicus ſefer tehilim: quod interp̄tatur uolumen hymnorum Apoſtolice auctoritati congruens: non plures libros ſed unum uolumen oſtendit. Quia igitur cum hebreo nuper diſputans: quedam ꝓ dn̄o ſaluatore de pſalmis teſtimonia ꝓtuliſti: uolenſqꝫ ille te illudere ꝑ ſermones pene ſingulos aſſerebat non ita haberi in hebreo ut tu de.lxx.interp̄tibus opponebas: ſtudioſiſſime poſtulaſti ut poſt aquilam ſymmachum & theodotionem nouam editionem latino ſermone tranſferrem. Aiebas enim te magis interp̄tum uarietate turbari: & amore quo laberis: uel tranſlatione uel iudicio meo eſſe contentum: unde impulſus a te: cui & que poſſum debeo: & que non poſſum: rurſum me obtrectatorum latratibus tradidi: maluiqꝫ te uires potius meas q̄ꝫ uoluntatem in amicitia querere. Certe confidenter dicam & multos huius operis teſtes citabo: me nihil dumtaxat ſcientem de hebraica ueritate mutaſſe. Sicubi ergo editio mea a ueteribus diſcrepauerit: interroga quemlibet hebreorum: & liquido ꝑuidebis me ab emulis fruſtra lacerari: qui malunt contemnere uideri p̄clara q̄ꝫ diſcere ꝑuerſiſſimi homines. Nam cum ſemꝑ nouas expetāt uoluptates: & gule eorum uicina maria non ſufficiant: cur in ſolo ſtudio ſcripturarum ueteri ſapore contenti ſunt? Nec hoc dico quo p̄ceſſores meos mordeam: aut quicq̄ꝫ de his arbitrer detrahendum quorum tranſlationem diligentiſſime emendatam olim lingue mee hominibus dederim: ſed quod aliud ſit in eccleſiis chriſto credentium pſalmos legere: aliud iudeis calumniātibus ꝑ ſingula uerba reſpōdere. Quod opuſculum meum ſi in grecum ut polliceris tranſtuleris: & impitie mee doctiſſimos quoſqꝫ teſtes facere uolueris: dicā tibi illud Horatianū in ſyluā ne ligna feras: niſi ꝙ hoc habebo ſolamen: ſi in labore communi intelligam mihi uel laudem uel uituperationem tecum eſſe cōmunem. Valere te cupio in dn̄o Ieſu: & meminiſſe mei.

Explicit prologus. B. Hieronymi.

Digitized by Google

PSALTERIVM.
ΨΑΛΤΗΡΙΟΝ.

Pſalm⁹ dauid: ſine titulo apud hebreos. 1.
Ψαλμὸς τῷ δαυίδ, ἀνεπίγραφος παρ' ἑβραίοις. α.
Beatus vir q̄ nō abijt in cōſilio ipiorꝫ:
μ Ακάριος ἀνὴρ ὃς οὐκ ἐπορεύθη ἐν βουλῇ ἀσεβῶν,
et in via pctōꝝ nō ſtetit: ꝛ in cathedra
καὶ ἐν ὁδῷ ἁμαρτωλῶν οὐκ ἔστη, καὶ ἐπὶ καθέδρα
peſtilētie nō ſedit. Sed in lege dn̄i volū
λοιμῶν οὐκ ἐκάθισεν. Ἀλλ' ἢ ἐν τῷ νόμῳ κυρίου τὸ θέλη
tas eius: ꝛ in lege ei⁹ meditabiſ die ac nocte.
μα αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ νόμῳ αὐτοῦ μελετήσει ἡμέρας καὶ νυκτός.
Hiere. 17.b. Et erit tanq̄ lignū qđ plātatū eſt ſecus decurſus
Καὶ ἔσται ὡς τὸ ξύλον τὸ πεφυτευμένον παρὰ τὰς διεξόδους
aquaꝝ. qđ fructū ſuū dabit in tp̄e ſuo:
τῶν ὑδάτων, ὃ τὸν καρπὸν αὐτοῦ δώσει ἐν καιρῷ αὐτοῦ,
Et foliū eius nō defluet: ꝛ oīa q̄cunq̄
Καὶ τὸ φύλλον αὐτοῦ οὐκ ἀπορρυήσεται, καὶ πάντα ὅσα ἂν
faciet: pſperabitur. Non ſic ipij nō ſic
ποιῇ, κατευοδωθήσεται. Οὐχ οὕτως οἱ ἀσεβεῖς οὐχ οὕ-
ſed tanq̄ puluis quē pijcit vētus a facie
τως, ἀλλ' ἢ ὡσεὶ χνοῦς ὃν ἐκρίπτει ὁ ἄνεμος ἀπὸ προσώπου
terre. Ideo nō reſurgēt ipij in iudicio:
τῆς γῆς. Διὰ τοῦτο οὐκ ἀναστήσονται ἀσεβεῖς ἐν κρίσει,
neq̄ pctōres in cōſilio iuſtoꝝ. Qm̄ nouit dn̄s viā iu
οὐδὲ ἁμαρτωλοὶ ἐν βουλῇ δικαίων. Ὅτι γινώσκει κς ὁδὸν δι
ſtoꝝ: ꝛ iter ipioꝝ peribit. Pſalmus dauid. 2.
καίων, καὶ ὁδὸς ἀσεβῶν ἀπολεῖται. Ψαλμὸς τῷ δαδ. β.
Actuū 4.c. Quare fremuerūt gētes ꝛ ppl̄i: meditati ſūt inania?
Ἱνατί ἐφρύαξαν ἔθνη καὶ λαοί, ἐμελέτησαν κενά;
Aſtiterūt reges terre: ꝛ p̄ncipes cōuene-
Παρέστησαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ οἱ ἄρχοντες συνήχθη
rūt in vnū: aduerſus dn̄m ꝛ aduerſus xp̄m
σαν ἐπὶ τὸ αὐτό, κατὰ τοῦ κυρίου καὶ κατὰ τοῦ χριστοῦ
eius. Dirūpamus vincula eoꝝ: ꝛ pijciamus
αὐτοῦ. Διαρρήξωμεν τοὺς δεσμοὺς αὐτῶν, καὶ ἀπορρίψω
a nobis iugū ipſoꝝ. Qui habitat in celis irride-
μεν ἀφ' ἡμῶν τὸν ζυγὸν αὐτῶν. Ὁ κατοικῶν ἐν οὐρανοῖς ἐκγελά
bit eos: ꝛ dn̄s ſubſānabit eos. Tūc lo
σεται αὐτούς, καὶ ὁ κύριος ἐκμυκτηριεῖ αὐτούς. Τότε λα
q̄tur ad eos in ira ſua: ꝛ in furore ſuo cō
λήσει πρὸς αὐτοὺς ἐν ὀργῇ αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ θυμῷ αὐτοῦ τα
turbabit eos. Ego aūt cōſtitut⁹ ſuꝫ rex ab eo ſup
ράξει αὐτούς. Ἐγὼ δὲ κατεστάθην βασιλεὺς ὑπ' αὐτοῦ ἐπὶ
Heb. 1.b. Actu. 13.c. Apo. 2 g.&.19 c. ſiō montē ſanctū ei⁹: p̄dicās p̄ceptū dn̄i. Dn̄s
σιὼν ὄρος τὸ ἅγιον αὐτοῦ, διαγγέλλων τὸ πρόσταγμα κυ. Κύριος
dixit ad me: fili⁹ me⁹ es tu: ego hodie genui te. Po
εἶπε πρός με, υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε. Αἴ-
ſtula a me: et dabo tibi gētes hereditatē tuā: ꝛ
τησαι παρ' ἐμοῦ, καὶ δώσω σοι ἔθνη τὴν κληρονομίαν σου, καὶ
poſſeſſionē tuā terminos terre. Reges eos in
τὴν κατάσχεσίν σου τὰ πέρατα τῆς γῆς. Ποιμανεῖς αὐτοὺς ἐν
virga ferrea: tanq̄ vaſa figuli cōfringes eos. Et
ῥάβδῳ σιδηρᾷ, ὡς σκεύη κεραμέως συντρίψεις αὐτούς. Καὶ
nūc reges itelligite: erudimini oēs q̄ iudicatis
νῦν βασιλεῖς σύνετε, παιδεύθητε πάντες οἱ κρίνοντες τὴν
terrā. Seruite dn̄o in timore: ꝛ exultate ei
γῆν. Δουλεύσατε τῷ κυρίῳ ἐν φόβῳ, καὶ ἀγαλλιᾶσθε αὐτῷ
in tremore. Apprehēdite diſciplinā: nequādo iraſcat dn̄s: ꝛ pe-
ἐν τρόμῳ. Δράξασθε παιδείας, μήποτε ὀργισθῇ κς, καὶ ἀπο
reatis de via iuſta. Cum exarſerit in breui ira e-
λεῖσθε ἐξ ὁδοῦ δικαίας. Ὅταν ἐκκαυθῇ ἐν τάχει ὁ θυμὸς αὐ-
ius: beati oēs q̄ cōfidūt in eo.
τοῦ, μακάριοι πάντες οἱ πεποιθότες ἐπ' αὐτῷ.
Pſalmus dauid: cū fugeret a fa
Ψαλμὸς τῷ δαυίδ, ὁπότε ἀπεδίδρασκεν ἀπὸ προ
cie abſalom filij ſui. 3.
σώπου ἀβεσαλὼμ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. γ.
Domine q̄d multiplicati ſūt q̄ tribulāt me? multi
Κύριε τί ἐπληθύνθησαν οἱ θλίβοντές με; πολλοὶ
inſurgūt aduerſū me: multi dicūt aie mee: nō
ἐπανίστανται ἐπ' ἐμέ, πολλοὶ λέγουσι τῇ ψυχῇ μου, οὐκ
eſt ſalus ipſi in deo eius. Dp̄s.
ἔστι σωτηρία αὐτῷ ἐν τῷ θεῷ αὐτοῦ. Διάψαλμα.

Incipit liber pſalmorum. 1.

Beatus vir qui non abiit in conſilio impiorum: & in via peccatorum non ſtetit: & in cathedra deriſorū non ſedit. Sed in lege domini voluntas eius: & in lege eius meditabitur die ac nocte. Et erit tanq̄ lignum tranſplātatum iuxta riuos aq̄rum: quod fructū ſuū dabit in tp̄e ſuo: & folium eius non defluet: & omne quod fecerit proſperabitur. Nō ſic impii: ſed tanquā puluis quem oooooooooooooo proiicit ventus. Propterea non reſurgent impii in iudicio: neq̄ peccatores in cōgregatione iuſtorum. Quoniam noſcit dn̄s viam iuſtorum: & iter īpiorum peribit. 2.

Quare congregauerunt gentes: & tribus meditabuntur inania. Conſurgent reges terre: & principes tractabūt pariter: aduerſus dn̄m & aduerſus xp̄m eius. Dirumpamus vincula eorum: & proiiciamus a nobis laqueos eorum. Habitans in celis irridebit: dominus ſubſannabit eos. Tūc loquetur ad eos in ira ſua: & ī furore ſuo cōturbabit eos. Ego autem ordinaui regē meum: ſuper ſion mōtē ſctm̄ meū. Annunciabo dei preceptū: dn̄s dixit ad me filius meus es tu: ego hodie genui te. Poſtula a me & dabo gentes hereditatem tuam: & poſſeſſionem tuam terminos terre. Franges eos in virga ferrea: vt vas figuli conteres eos. Et nunc reges intelligite: erudimini iudices tre. Seruite dn̄o in timore: & exultate ī tremore. Adorate pure: ne forte iraſcatur & pereatis de via: cum exarſerit poſt paululū furor eius: bti oēs q ſpant ī eū.

Pſalm⁹ dd̄ cū fugeret a facie abſalō filii ſui. 3.

Domine q̄re multiplicati ſunt hoſtes mei: m̄lti cōſurgūt aduerſum me. Multi dicunt anime mee: nō eſt ſalus huic in deo. Sp.

אשרי האיש אשר לא הלך
בעצת רשעים ובדרך חטאים לא — יעץ
עמד ובמושב לצים לא ישב — ישב ליץ
כי אם בתורת יהוה חפצו — ירה
ובתורתו יהגה יומם ולילה והיה — הגה
כעץ שתול על פלגי מים אשר — שתל פלג
פריו יתן בעתו ועלהו לא יבול — נתן עשה
וכל אשר יעשה יצליח לא כן — נבל צלח
הרשעים כי אם כמץ אשר — מוץ
תדפנו רוח על כן לא יקמו — נדף קום
רשעים במשפט וחטאים בעדת — שפט יעד
צדיקים כי יודע יהוה דרך — צדק ידע
צדיקים ודרך רשעים תאבד — אבד
ii. למה רגשו גוים ולאמים
יהגו ריק יתיצבו מלכי — נצב
ארץ ורוזנים נוסדו יחד על יהוה — יסד
ועל משיחו ננתקה את — משח נתק
מוסרותימו ונשליכה ממנו — יסר שלך
עבתימו יושב בשמים ישחק — ישב שחק
אדני ילעג למו אז ידבר אלימו — לעג דבר
באפו ובחרונו יבהלמו ואני — חרה בהל
נסכתי מלכי על ציון הר קדשי
אספרה אל חק יהוה אמר אלי — ספר חקק
בני אתה אני היום ילדתיך — בנה
שאל ממני ואתנה גוים נחלתך — נתן
ואחזתך אפסי ארץ תרעם — רעע
בשבט ברזל ככלי יוצר תנפצם — כלה יצר
ועתה מלכים השכילו הוסרו — נפץ שכל
שפטי ארץ עבדו את יהוה — יסר
ביראה וגילו ברעדה נשקו בר — ברר
פן יאנף ותאבדו דרך כי יבער — אנף אבד
כמעט אפו אשרי כל חוסי בו iii. — בער חסה
מזמור לדוד בברחו מפני אבשלום — זמר פנה
בנו יהוה מה רבו צרי רבים — בנה רבה
קמים עלי רבים אמרים לנפשי — צור רבב
אין ישועתה לו באלהים סלה — קום
ישע

ואתה יהוה מגן בעדי כבודי ומרים | כבד רום
ראשי׃ קולי אל יהוה אקרא | קרא
ויענני מהר קדשו סלה׃ אני | ענה
שכבתי ואישנה הקיצותי כי | ישן קוץ
יהוה יסמכני׃ לא אירא מרבבות | סמך ירא
עם אשר סביב שתו עלי׃ קומה | סבב שות
יהוה הושיעני אלהי כי הכית | ישע נכה
את כל איבי לחי שני רשעים | לחה
שברת׃ ליהוה הישועה על עמך | ישע
ברכתך סלה׃ .iiii. למנצח | נצח נגן
בנגינות מזמור לדוד׃ בקראי | זמר
ענני אלהי צדקי בצר הרחבת לי | ענה צור
חנני ושמע תפלתי׃ בני איש עד | רחב פלל
מה כבודי לכלמה תאהבון ריק | בנה כבד כלם אהב
תבקשו כזב סלה׃ ודעו כי הפלה | בקש ידע
יהוה חסיד לו יהוה ישמע בקראי | פלה חסד
אליו׃ רגזו ואל תחטאו אמרו | שמע חטא
בלבבכם על משכבכם ודמו סלה׃ | שכב דמם
זבחו זבחי צדק ובטחו אל יהוה׃
רבים אמרים מי יראנו טוב נסה | רבב ראה
עלינו אור פניך יהוה׃ נתתה | נסס פנה
שמחה בלבי מעת דגנם ותירושם | נתן ירש
רבו׃ בשלום יחדו אשכבה ואישן | רבה שלם
כי אתה יהוה לבדד לבטח | שכב ישן
תושיבני׃ .v. למנצח אל | ישב נצח
הנחילות מזמור לדוד׃ אמרי | נחל זמר
האזינה יהוה בינה הגיגי׃ | אזן הגה
הקשיבה לקול שועי מלכי ואלהי | קשב
כי אליך אתפלל׃ יהוה בקר תשמע | פלל שמע
קולי בקר אערך לך ואצפה׃ כי | ערך צפה
לא אל חפץ רשע אתה לא יגרך | גור רוע
רע׃ לא יתיצבו הוללים לנגד | יצב הלל
עיניך שנאת כל פעלי און׃ תאבד | אבד
דברי כזב איש דמים ומרמה | רמה
יתעב יהוה׃ ואני ברב חסדך | תעב
אבא ביתך אשתחוה אל היכל | בוא שחה

Tu aũt dñe clypeus circa me: gl'ia mea & exaltãs caput meum. Voce mea ad dñm clamabo: & exaudiet me de monte ſctõ ſuo. Sp. Ego dormiui & ſoporatus ſũ: euigilaui quia dñs ſuſtẽtabit me. Non timebo milia pp'li: q̃ circũdederũt me. Exurge dñe ſaluum me fac deus meus: quia tu pcuſſiſti oĩm inimicorũ meorũ maxillã: dẽtes impiorũ cõfregiſti. Dño ſalus: ſuper populum tuum bñdictio tua. Semper.

Victori in canticis p̃s dauid. 4.

INuocante me exaudi me deus iuſticie mee: ĩ tribulatiõe dilataſti mihi: miſerere mei & exaudi orõnẽ meã. Filii viri vſq3quo incly ti mei ignominioſe diligitis vanitatẽ: q̃rentes mẽdaciũ. Semp. Et cognoſcite qm̃ mirabilẽ reddidit dñs ſctm̃ ſuũ: dñs exaudiet cũ clamauero ad eũ. Iraſcimini & nolite peccare: loq̃mini ĩ cordibus vr̃is ſup cubilia vr̃a: & tacete. Sp. Sacrificate ſacrificium iuſticie: & cõfidite ĩ dño. Multi dicũt quis oñdet nobis bonũ? leua ſup nos lumẽ vult9 tui dñe. Dediſti leticiã ĩ corde meo in tpe frumẽtĩ eoꝝ & vinũ eorũ mltiplicata ſũt. In pace ſil' reqeſcã & dormiã: quia tu dñe ſpãlr ſecurũ habitare feciſti me.

Victori pro hereditatibus p̃s dauid. 5.

UErba mea exaudi dñe: ĩtellige rugitũ meũ. Aduerte ad vocẽ clamoris mei rex meus & de9 meus: quia te dep̃cor. Dñe mãc audies vocẽ meã: mane p̃parabor ad te & cõtẽplabor. Qm̃ nõ deus volẽs iniquitatẽ tu: nec hĩtabit iuxta te malignus Nõ ſtabũt iniqui ĩ cõſpectu oclo[r]ꝝ tuorũ: odiſti oẽs qui opantur iniquitatẽ. Perdes loq̃ntes mẽdaciũ: virũ ſanguinũ & doloſũ aboiabitur dñs. Ego aũt ĩ mltitudie mie tue ĩtroibo in domũ tuã: adorabo ad tẽplũ ſctm̃ tuũ ĩ tiore tuo. Dñe deduc me

Tu aũt dñe ſuſceptor me9 es: gloria mea ⁊ exaltãs
Σὺ δὲ κύριε ἀντιλήπτωρ μου εἶ, δόξα μου καὶ ὑψῶν τὴν
caput meũ. Uoce mea ad dñm clamaui: ⁊ exau-
κεφαλήν μου. Φωνῇ μου πρὸς κύριον ἐκέκραξα, καὶ ἐπή-
diuit me de mõte ſctõ ſuo. Ego aũt dormiui ⁊ ſoporat9
κουσέ μου ἐξ ὄρους ἁγίου αὐτοῦ. Ἐγὼ δὲ ἐκοιμήθην καὶ ὕπνω
ſum. exurrexi: q2 dñs ſuſcipiet me. Nõ timebo
σα. ἐξηγέρθην, ὅτι κύριος ἀντιλήψεταί μου. Οὐ φοβηθή-
milia populi: circũdantia
σομαι ἀπὸ μυριάδων λαοῦ, τῶν κύκλῳ συνεπιτιθεμένων
me: exurge dñe ſaluũ me fac deus me9. Qm̃ tu pcuſſiſti
μοι, ἀνάστα κύριε σῶσόν με ὁ θεός μου, Ὅτι σὺ ἐπάταξας
oẽs aduerſantes mihi ſine cauſa: dentes pctõꝝ
πάντας τοὺς ἐχθραίνοντάς μοι ματαίως, ὀδόντας ἁμαρτω-
cõtriuiſti. dñi ẽ ſalus: ⁊ ſup pp̃lz tuũ
λῶν συνέτριψας. Τοῦ κυρίου ἡ σωτηρία, καὶ ἐπὶ τὸν λαόν σου
bñdictio tua.
ἡ εὐλογία σου.

In finẽ in hymnis pſalmus dauid. 4.
Εἰς τὸ τέλος ἐν ὕμνοις ψαλμὸς τῷ δαδ. δʹ.

Cum inuocarẽ ego exaudiuit me deus iuſticie
Ἐν τῷ ἐπικαλεῖσθαί με εἰσήκουσέ μου ὁ θεὸς τῆς δικαιο-
mee: in tribulatõe dilataſti mihi. miſerere mei: ⁊ ex-
σύνης μου, ἐν θλίψει ἐπλάτυνάς με. οἰκτείρησόν με, καὶ εἰ-
audi oratione meã. Filij hoim vſq3 graui
σάκουσον τῆς προσευχῆς μου. Υἱοὶ ἀνθρώπων ἕως πότε βα-
corde. vt q̃d diligitis vanitatẽ: et q̃ritis mẽdaciũ?
ρυκάρδιοι. ἱνατί ἀγαπᾶτε ματαιότητα, καὶ ζητεῖτε ψεῦδος;
Et ſcitote qm̃ mirificauit dñs ſanctũ ſuũ: dñs exau
Καὶ γνῶτε ὅτι ἐθαυμάστωσε κύριος τὸν ὅσιον αὐτοῦ, κύριος εἰσα-
diet me cũ clamauero ego ad eũ. Iraſcimini
κούσεταί μου ἐν τῷ κεκραγέναι με πρὸς αὐτόν. Ὀργίζεσθε Ephe.
et nolite peccare: q̃ dicitis in cordibus vr̃is: in 4.f.
καὶ μὴ ἁμαρτάνετε, ἃ λέγετε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, ἐπὶ
cubilibus vr̃is cõpũgimini. Sacrificate ſacrificiũ iuſticie
ταῖς κοίταις ὑμῶν κατανύγητε, Θύσατε θυσίαν δικαιοσύ-
et ſperate in dño. multi dicũt: q̃s oñdet
νης καὶ ἐλπίσατε ἐπὶ κύριον. πολλοὶ λέγουσι, τίς δείξει
nob bona? Signatũ eſt ſup nos lumẽ vultus
ἡμῖν τὰ ἀγαθά; Ἐσημειώθη ἐφ᾽ ἡμᾶς τὸ φῶς τοῦ προσώπου
tui dñe: dediſti leticiã in corde meo. A
σου κύριε, ἔδωκας εὐφροσύνην εἰς τὴν καρδίαν μου. Ἀπὸ
fructu frumẽti: vini: ⁊ olei ſui multiplicati ſũt. In pa
καρποῦ σίτου, οἴνου, καὶ ἐλαίου αὐτῶν ἐπληθύνθησαν. Ἐν εἰ-
ce in idipſm dormiã ⁊ reqeſcã. Qm̃ tu dñe
ρήνῃ ἐπὶ τὸ αὐτὸ κοιμηθήσομαι καὶ ὑπνώσω. Ὅτι σὺ κύριε
ſingulariter in ſpe cõſtituiſti me.
κατὰ μόνας ἐπ᾽ ἐλπίδι κατῴκισάς με.

Pro ea q̃ hereditatẽ cõſeqtur pſalmus dauid. 5.
Ὑπὲρ τῆς κληρονομούσης ψαλμὸς τῷ δαδ. εʹ.

Uerba mea auribꝰ pcipe dñe: intellige clamorẽ
Τὰ ῥήματά μου ἐνώτισαι κύριε, σύνες τῆς κραυγῆς
meũ: intẽde voci orõnis mee rex meus ⁊
μου, πρόσχες τῇ φωνῇ τῆς δεήσεώς μου ὁ βασιλεύς μου καὶ ὁ
deus me9. Qm̃ ad te orabo dñe: mane exaudies
θεός μου. Ὅτι πρὸς σὲ προσεύξομαι κύριε, τὸ πρωῒ εἰσακού-
vocẽ meã. Mane aſtabo tibi ⁊ videbis
σῃ τῆς φωνῆς μου. Τὸ πρωῒ παραστήσομαί σοι καὶ ἐπόψει
me: qm̃ nõ de9 volẽs iniq̃tatẽ tu es. Nõ hĩtabit iuxta te
με, ὅτι οὐχὶ θεὸς θέλων ἀνομίαν σὺ εἶ. Οὐ παροικήσει σοι
malignus: neq3 pmanebũt iniuſti ante
πονηρευόμενος, οὐδὲ διαμενοῦσι παράνομοι κατέναντι τῶν
oculos tuos. Odiſti oẽs qui operãtur
ὀφθαλμῶν σου. Ἐμίσησας πάντας τοὺς ἐργαζομένους τὴν
iniq̃tatẽ: pdes oẽs q̃ loquũtur mẽdatiũ.
ἀνομίαν, ἀπολεῖς πάντας τοὺς λαλοῦντας τὸ ψεῦδος.
Uirũ ſanguinũ ⁊ doloſum abominabiẽ dñs. ego aũt in
Ἄνδρα αἱμάτων καὶ δόλιον βδελύσσεται κύριος. ἐγὼ δὲ ἐν
multitudie mie tue: Introibo in domũ
τῷ πλήθει τοῦ ἐλέους σου, Εἰσελεύσομαι εἰς τὸν οἶκον
tuã: adorabo ad tẽplum
σου, προσκυνήσω πρὸς ναὸν

ſctū tuū in timore tuo. Dñe deduc me in iuſticia
ἅγιόν σου ἐν φόβῳ σου. Κύριε ὁδήγησόν με ἐν τῇ δικαιοσύνῃ
tua: ꝓpter inimicos meos dirige i ɔſpectu tuo viā
σου, ἕνεκα τῶν ἐχθρῶν μου κατεύθυνον ἐνώπιόν σου τὴν ὁδόν
meā. Qm̄ nō eſt in ore eoꝝ veritas: cor
μου. Ὅτι οὐκ ἔστιν ἐν τῷ στόματι αὐτῶν ἀλήθεια, ἡ καρδία
ro.3.b eoꝝ vanū. Sepulchꝝ patēs guttur eoꝝ: lin=
αὐτῶν ματαία. Τάφος ἀνεῳγμένος ὁ λάρυγξ αὐτῶν, ταῖς γλώ
guis ſuis doloſe agebāt: iudica illos deus. Decidāt
σσαις αὐτῶν ἐδολιοῦσαν, κρῖνον αὐτοὺς ὁ θεός. Ἀποπεσάτωσαν
a cogitatiōibus ſuis: ſcḋm multitudinē ipietatū
ἀπὸ τῶν διαβουλιῶν αὐτῶν, κατὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀσεβειῶν
eoꝝ expelle eos: qm̄ irritauerūt te dñe. Et letentur
αὐτῶν ἔξωσον αὐτούς, ὅτι παρεπίκρανάν σε κε. Καὶ εὐφρανθήσονται
tur oēs qui ſpant in te: in eternū exultabūt
θείησαν πάντες οἱ ἐλπίζοντες ἐπὶ σέ, εἰς αἰῶνα ἀγαλλιάσονται
ꝛ habitabis in eis. Et gloriabūtur in te q̄
ται καὶ κατασκηνώσεις ἐν αὐτοῖς. Καὶ καυχήσονται ἐν σοὶ οἱ
diligūt nomē tuū: qm̄ tu benedices iuſto dñe:
ἀγαπῶντες τὸ ὄνομά σου, ὅτι σὺ εὐλογήσεις δίκαιον κύριε,
Ut ſcuto bone uolūtatis coronaſti nos.
Ὡς ὅπλῳ εὐδοκίας ἐστεφάνωσας ἡμᾶς.

In fine in hymnis pro octaua pſalmus dd. 6.
Εἰς τὸ τέλος ἐν ὕμνοις ὑπὲρ τῆς ὀγδόης ψαλμὸς τῷ δαδ. ς.

Domine ne in furore tuo arguas me: neq̄ in ira tua corri
Infra. 17. Κύριε μὴ τῷ θυμῷ σου ἐλέγξῃς με, μηδὲ τῇ ὀργῇ σου παι
pias me. Miſerere mei dñe: qm̄ infirmꝰ ſum. ſana me do
δεύσῃς με. Ἐλέησόν με κύριε, ὅτι ἀσθενής εἰμι. ἴασαί με κύ
mine: qm̄ cōturbata ſūt oſſa mea. Et aīa mea turbata ē
ριε, ὅτι ἐταράχθη τὰ ὀστᾶ μου. Καὶ ἡ ψυχή μου ἐταράχθη
valde: ꝛ tu dñe vſquequo? cōuertere dñe: eripe
σφόδρα, καὶ σὺ κύριε ἕως πότε; ἐπίστρεψον κε, ῥῦσαι τὴν
aīaꝫ meā. Saluū me fac ꝓp miaꝫ tuā: qm̄ nō eſt in
ψυχήν μου. Σῶσόν με ἕνεκεν τοῦ ἐλέους σου, ὅτι οὐκ ἔστιν ἐν
morte q̄ memor ſit tui: i iferno āt q̄s cōfitebit
τῷ θανάτῳ ὁ μνημονεύων σου, ἐν δὲ τῷ ᾅδῃ τίς ἐξομολογήσεται
tibi: Laboraui in gemitu meo: lauabo ꝑ ſingulas
ταί σοι, Ἐκοπίασα ἐν τῷ στεναγμῷ μου, λούσω καθ᾽ ἑκάστην
noctes lectū meū: i lachrimis meis ſtratū meū riga
νύκτα τὴν κλίνην μου, ἐν δάκρυσί μου τὴν στρωμνήν μου βρέ
bo. turbatus ē a furore oculus meus: inueteraui int
ξω. Ἐταράχθη ἀπὸ θυμοῦ ὁ ὀφθαλμός μου, ἐπαλαιώθην ἐν
oēs inimicos meos. Diſcedite a me oēs q̄ opa=
πᾶσι τοῖς ἐχθροῖς μου. Ἀπόστητε ἀπ᾽ ἐμοῦ πάντες οἱ ἐργαζό
Math. 7.b.z mini iniq̄tatē: qm̄ exaudiuit dñs vocē fletus
25.d. μενοι τὴν ἀνομίαν, ὅτι εἰσήκουσε κύριος τῆς φωνῆς τοῦ κλαυ
Luce. 13.f. mei. Exaudiuit dñs deprecatiōeꝫ meā: dñs orōnē
θμοῦ μου. Ἤκουσε κύριος τῆς δεήσεώς μου, κύριος τὴν προσευ
meā ſuſcepit. Erubeſcant ꝛ cōturbētur
χήν μου προσεδέξατο. Αἰσχυνθείησαν καὶ ταραχθείησαν
oēs inimici mei: cōuertātur ꝛ erubeſcāt
πάντες οἱ ἐχθροί μου, ἀποστραφείησαν καὶ καταισχυνθείη
valde velociter.
σαν σφόδρα διὰ τάχους.

pſalmus dd: quē cātauit dño pro ꝟbis
Ψαλμὸς τῷ δαδ, ὃν ᾖσε τῷ κυρίῳ ὑπὲρ τῶν λόγων
chuſi filij iemini. 7.
χουσὶ υἱοῦ ἰεμενί. ζ.

Domine deus meus in te ſpaui: saluū fac me ex oībus
Κύριε ὁ θεός μου ἐπὶ σοὶ ἤλπισα, σῶσόν με ἐκ πάντων
perſequētibus me: ꝛ libera me. Nequādo rapiat vt leo
τῶν διωκόντων με, καὶ ῥῦσαί με. Μήποτε ἁρπάσῃ ὡς λέ
aīam meā: dū nō eſt qui redimat neq̄ q̄ saluū faciat.
ων τὴν ψυχήν μου, μὴ ὄντος λυτρουμένου μηδὲ σῴζοντος.
Dñe deꝰ meus ſi feci iſtud: ſi eſt iniq̄tas in mani
Κύριε ὁ θεός μου εἰ ἐποίησα τοῦτο, εἰ ἔστιν ἀδικία ἐν χερ
bꝰ meis: Si reddidi retribuētibus mihi mala:
σί μου, Εἰ ἀνταπέδωκα τοῖς ἀνταποδιδοῦσί μοι κακά,
decidā merito ab inimicis meis inanis. ꝑſeq̄tur merito
ἀποπέσοιμι ἄρα ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν μου κενός. Καταδιώξαι ἄρα
inimicus aīaꝫ meā ꝛ cōprehendat: ꝛ cōculcet
ὁ ἐχθρὸς τὴν ψυχήν μου καὶ καταλάβοι, καὶ καταπατήσαι

in iuſticia tua ꝓp inſidiatores meos: dirige an faciē meā viā tuā. Nō ē ei in ore eorū rectū: interiora eorū inſidie: ſepulchrū patens guttur eorū: linguā ſuā lenificant. Cōdēna eos deus excidāt a conſiliis ſuis: iuxta multitudinē ſcelerū eorū expelle eos: quoniā ꝓuocauerūt te. Et letētur oēs qui ſperāt in te: in ꝑpetuū laudabunt: & ꝓteges eos: & letabūtur i te qui diligūt nomē tuū. Quoniā tu benedices iuſto: dñe vt ſcuto placabilitatis coronabis eū.

Victori in pſalmis ſuꝑ octauā pſalmꝰ dd. 6.

Domine ne in furore tuo arguas me: neq̄ in ira tua corripias me. Miſereī mei dñe quoniā ifirmus ſū: ſana me dñe quoniā conturbata ſunt oſſa mea. Et aīa mea turbata eſt valde: & tu dñe vſque quo? Cōuertere dñe erue aīam meam: ſalua me ꝓp miam tuā. Quoniā nō in morte recordatio tui: i iferno quis cōfitebitur tibi? Laboraui in gemitu meo: natare faciā tota nocte lectū meū: lachrimis meis ſtratū meū rigabo. Caligauit pre amaritudine oculus meus: conſumptus ſum ab vniuerſis hoſtibus meis. Recedite a me oēs qui opamī iniquitatē: quia audiuit dñs vocem fletus mei. Audiuit dñs depcationē meā: dñs orōnē meā ſuſcipiet. Cōfūdātur & cōturbētur vehementer oēs inimici mei: reuertantur & cōfundantur ſubito.

Pro ignoratiōe dd: q cecinit dño ſuꝑ verba ethiopis filii ieini. 7.

Domie deꝰ meꝰ in te ſpaui: ſalua me ab oibus ꝑſequētibus me & libera me. Ne forte rapiat vt leo animā meā: laceret & nō ſit q eripiat. Dñe deus meus ſi feci iſtud: ſi ē iniquitas in māibus meis: Si reddidi retribuētibus mihi mala: & dimiſi hoſtes meos vacuos. ꝑſeq̄tur inimicꝰ aiam meā & apphēdat: & cōculcet

קדשך ביראתך: יהוה נחני | נחה
בצדקתך למען שוררי הישר לפני | שרר ישר
דרכך: כי אין בפיהו נכונה קרבם | פנה פה כון
הות קבר פתוח גרונם לשונם | היה פתח
יחליקון: האשימם אלהים יפלו | גרן לשן
ממעצותיהם ברב פשעיהם הדיחמו | חלק שמם
כי מרו בך: וישמחו כל חוסי בך לעולם | נפל יעץ
ירננו ותסך עלימו ויעלצו בך | רבב נדח
אהבי שמך: כי אתה תברך | מרה שמח
צדיק יהוה כצנה רצון תעטרנו: | חסה עלם
| רנן סכך
vi. למנצח בנגינות על השמינית | עלץ אהב
מזמור לדוד: יהוה אל באפך | ברך צדק
תוכיחני ואל בחמתך תיסרני: | צנן רצה
חנני יהוה כי אמלל אני רפאני | עטר נצח
יהוה כי נבהלו עצמי: ונפשי | נגן שמן
נבהלה מאד ואתה יהוה עד מתי: | זמר יכח
שובה יהוה חלצה נפשי הושיעני | יחם יסר
למען חסדך: כי אין במות זכרך | בהל
בשאול מי יודה לך: יגעתי | ישע
באנחתי אשחה בכל לילה מטתי | שאל ידה
בדמעתי ערשי אמסה: עששה | שחה נמה
מכעס עיני עתקה בכל צוררי: | מסה
סורו ממני כל פעלי און כי שמע | פעל
יהוה קול בכיי: שמע יהוה תחנתי | בכה חנן
יהוה תפלתי יקח: יבשו ויבהלו | פלל לקח
מאד כל איבי ישבו יבשו רגע: | בוש בהל
| איב שוב
vii. שגיון לדוד אשר | שגה
שר ליהוה על דברי כוש בן | שור בנה
ימיני: יהוה אלהי | ימן
בך חסיתי הושיעני מכל | חסה ישע
רדפי והצילני: פן יטרף | נצל רדף
כאריה נפשי פרק ואין מציל: | ארה פרק
יהוה אלהי אם עשיתי זאת אם | נצל עשה
יש עול בכפי: אם גמלתי | רוע חלץ
שולמי רע ואחלצה צוררי ריקם: | רדף איב
ירדף אויב נפשי וישג וירמס | נשג רמס

Digitized by Google

לארץ חיי וכבודי לעפר ישכן | חיה שכן
סלה: קומה יהוה באפך הנשא | נשא
בעברות צוררי ועורה אלי
משפט צוית: ועדת לאמים | שפט צוה
תסובבך ועליה למרום שובה: | עוד סבב
יהוה ידין עמים שפטני יהוה | רום דין
כצדקי וכתמי עלי: יגמר נא רע | תמם גמר
רשעים ותכונן צדיק ובחן לבות | רעע כון
וכליות אלהים צדיק: מגני על | צדק כלה
אלהים מושיע ישרי לב: אלהים | ישע
שופט צדיק ואל זעם בכל יום: | שפט
אם לא ישוב חרבו ילטוש | שוב לטש
קשתו דרך ויכוננה: ולו הכין כלי | כון כון
מות חציו לדלקים יפעל: הנה יחבל | כלה פעל
און והרה עמל וילד שקר: בור | חבל
כרה ויחפרהו ויפל בשחת יפעל: | חפר נפל
ישוב עמלו בראשו ועל קדקדו | שוב קדד
חמסו ירד: אודה יהוה כצדקו | ידה
ואזמרה שם יהוה עליון: viii | זמר עלה
למנצח על הגתית מזמור לדוד: | נצח נת
יהוה אדנינו מה אדיר שמך בכל | זמר אדר
הארץ אשר תנה הודך על | נתן
השמים: מפי עוללים וינקים | פה עלל
יסדת עז למען צורריך להשבית | עזז שבת
אויב ומתנקם: כי אראה שמיך | איב נקם
מעשה אצבעתיך ירח וכוכבים | ראה עשה צבע כבב
אשר כוננתה: מה אנוש כי | אנש זכר
תזכרנו ובן אדם כי תפקדנו: | פקד חסר
ותחסרהו מעט מאלהים וכבוד והדר | כבד
תעטרהו: תמשילהו במעשי | עטר משל
ידיך כל שתה תחת רגליו: צנה | עשה שות
ואלפים כלם וגם בהמות שדי: | צון כלל שדה
צפור שמים ודגי הים עבר | צפר דגה
ארחות ימים: יהוה אדנינו מה
אדיר שמך בכל הארץ: ix
למנצח על מות לבן מזמור לדוד: | נצח זמר

i terra vitā meā: & gloriā meā i puluerem collocet. Sēp. Surge dñe in furore tuo: eleuare indignās ſuper hoſtes meos: & conſurge ad me iudicio quod mādaſti. Et congregatio tribuum circūdet te: & ꝑ hac in altum reuertere. Dominꝰ iudicabit populos: iudica me domine ſcđm iuſticiā meā: & ſcđm ſimplicitatē meā q̄ eſt in me. Conſumetur nūc malū iniquorum: & cōfirmetur iuſtꝰ: ꝓbator cordis & renum deus iuſtꝰ. Clypeꝰ meus in deo: qui ſaluat rectos corde. Deꝰ iudex iuſtus: & fortis cōminās tota die. Nō cōuertenti gladiū ſuū acuet arcū ſuū tetēdit & parauit illū. Et in ipſo preparauit vaſa mortis: ſagittas ſuas ad cōburēdū opatus ē. Ecce ꝑturit iniqtatē & cōcepit dolorē: & pepit mēdaciū. Lacū apuit & effodit eū: & icidit in interitū quē opatꝰ ē. Reuertetur dolor ſuꝰ i caput eius: & ſup verticē eius iniqtas ſua deſcendet. Confitebor dño ſcđm iuſticiam eiꝰ: & cātabo noī dñi altiſſimi.

Victori pro torcularibus pſalmus dauid. 8.

Domine dñator nr̄ q̄ꝫ grāde ē nomen tuū i vniuerſa terra: q poſuiſti gloriā tuā ſup celos. Ex ore iſantium & lactentiū ꝑfeciſti laudē ꝓp aduerſarios tuos vt qeſcat inimicꝰ & vltor. Q̄m videbo celos tuos opa digitorū tuorū: lunā & ſtellas q̄ fūdaſti. Quid eſt hō q̄m recordaris eius? vel filius hominiſ quoniā viſitas eū? Et minuiſti eū paulominꝰ a deo: gloria & decore coronaſti eū. Dediſti ei ptātē ſup opa manuū tuarū: cuncta poſuiſti ſub pedibꝰ eius. Oues & armenta oia: inſup & aialia agri. Aues celi & piſces maris: qui tranſeunt ſemitas ponti. Domie dominator noſter quā grande eſt nomē tuū i vniuerſa terra.

Victori ſuper mortem filii pſalmus dauid. 9.

in fra vitā meā: & gloriā meā in puluerē collo-
εἰς γῆν τὴν ζωήν μου, καὶ τὴν δόξαν μου εἰς χοῦν κατασκη-
cet. exurge dñe in ira tua: exaltare in finibus
νώσαι. Ἀνάστηθι κύριε ἐν ὀργῇ σου, ὑψώθητι ἐν τοῖς πέρα-
inimicoꝝ tuoꝝ. Et exurge dñe deus meus in ꝓce-
σι τῶν ἐχθρῶν σου. Καὶ ἐξεγέρθητι κύριε ὁ θεός μου ἐν προ-
pto qđ mādaſti: & ſinagoga ꝑploꝝ circūdabit te.
στάγματι ᾧ ἐνετείλω, καὶ συναγωγὴ λαῶν κυκλώσει σε.
Et ꝑp hanc in altū regredere: dñs iudicabit ꝑplos.
Καὶ ὑπὲρ ταύτης εἰς ὕψος ἐπίστρεψον, κύριος κρινεῖ λαούς.
Judica me dñe ſm iuſtitiā meā: & ſm
Κρῖνόν μοι κύριε κατὰ τὴν δικαιοσύνην μου, καὶ κατὰ τὴν
inocētiā meā ſup me. Cōſumetur iā neq̄tia pctōꝝ:
ἀκακίαν μου ἐπ᾽ ἐμοί. Συντελεσθήτω δὴ πονηρία ἁμαρτω-
& diriges iuſtū: ſcrutās corda & renes
λῶν, καὶ κατευθυνεῖς δίκαιον, ἐτάζων καρδίας καὶ νεφροὺς
deus iuſte. adiutoriū meū a deo q̄ ſal-
ὁ θεὸς δικαίως. Ἡ βοήθειά μου παρὰ τοῦ θεοῦ τοῦ σώζον-
uos facit rectos corde. Deus iudex iuſtus & for-
τος τοὺς εὐθεῖς τῇ καρδίᾳ. Ὁ θεὸς κριτὴς δίκαιος καὶ ἰσχυ-
tis & patiēs: & nūq̄d iraſcit ꝑ ſingulos
ρὸς καὶ μακρόθυμος, καὶ μὴ ὀργὴν ἐπάγων καθ᾽ ἑκάστην
dies? Niſi cōuerſi fueritis: gladiū ſuū vibra-
ἡμέραν; Ἐὰν μὴ ἐπιστραφῆτε, τὴν ῥομφαίαν αὐτοῦ στιλ-
bit: arcū ſuū tetēdit: & ꝑauit illū.
βώσει, τὸ τόξον αὐτοῦ ἐνέτεινε, καὶ ἡτοίμασεν αὐτό.
Et in eo ꝑauit vaſa mortis: ſagittas ſuas
Καὶ ἐν αὐτῷ ἡτοίμασε σκεύη θανάτου, τὰ βέλη αὐτοῦ
ardētibus effecit. Ecce ꝑturit iniuſtitiā: Job.15.d.
τοῖς καιομένοις ἐξειργάσατο. Ἰδοὺ ὠδίνησεν ἀδικίαν,
cōcepit dolorē & pepit iniq̄tatē. Lacū apuit & effo-
συνέλαβε πόνον καὶ ἔτεκεν ἀνομίαν. Λάκκον ὤρυξε, καὶ ἀνέ-
dit eū: & incidet in foueā quā fecit.
σκαψεν αὐτόν, καὶ ἐμπεσεῖται εἰς βόθρον ὃν εἰργάσατο.
Cōuertetur dolor eius in caput eius: & in verti-
Ἐπιστρέψει ὁ πόνος αὐτοῦ εἰς κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ κο-
cē ipſius iniquitas eius deſcēdet. Cōfitebor Infra 12.
ρυφὴν αὐτοῦ ἡ ἀδικία αὐτοῦ καταβήσεται. Ἐξομολογήσο-
dño ſm iuſtitiā eius: & pſallā
μαι τῷ κυρίῳ κατὰ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, καὶ ψαλῶ
nomini dñi altiſſimi.
τῷ ὀνόματι κυρίου τοῦ ὑψίστου.

in finē pro torcularibus pſalmꝰ dđ. 8.
Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν ληνῶν ψαλμὸς τῷ δαδ. η.

Dñe dñs nr̄ q̄ꝫ admirabile nomē tuū in vniuerſa tra.
Κε ὁ κς ἡμῶν ὡς θαυμαστὸν τὸ ὄνομά σου ἐν πάσῃ τῇ γῇ.
Q̄m eleuata ē magnificētia tua ſup celos. Ex Math. 12.b.
Ὅτι ἐπήρθη ἡ μεγαλοπρέπειά σου ὑπεράνω τῶν οὐρανῶν. Ἐκ
ore infantiū & lactētiū ꝑfeciſti laudē: Propt
στόματος νηπίων καὶ θηλαζόντων κατηρτίσω αἶνον, ἕνεκα τῶν
inimicos tuos vt deſtruas inimicū & vltorē. Q̄m videbo
ἐχθρῶν σου τοῦ καταλῦσαι ἐχθρὸν καὶ ἐκδικητήν. Ὅτι ὄψομαι
celos: opa digitoꝝ tuoꝝ: lunā & ſtellas: q̄
τοὺς οὐρανούς, ἔργα τῶν δακτύλων σου, σελήνην καὶ ἀστέρας, ἃ
tu fundaſti. Quid eſt hō: q̄ memores eiꝰ: aut
σὺ ἐθεμελίωσας. Τί ἐστιν ἄνθρωπος, ὅτι μιμνήσκῃ αὐτοῦ; ἢ Heb. 2.b.
filius hoīs: q̄m viſitas eū: Minuiſti eū pau-
υἱὸς ἀνθρώπου, ὅτι ἐπισκέπτῃ αὐτόν; Ἠλάττωσας αὐτὸν βρα-
lominus ab angelis: gl'ia & honore coronaſti eū: &
χύ τι παρ᾽ ἀγγέλους, δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφάνωσας αὐτόν, καὶ
cōſtituiſti eū ſup opa manuū tuaꝝ. Oia ſubie-
κατέστησας αὐτὸν ἐπὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σου. Πάντα ὑπέ-
ciſti ſub pedibus eius: oues & boues vniuer-
ταξας ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτοῦ, πρόβατα καὶ βόας ἁπά-
ſas: inſup & pecora cāpi. Volucres celi:
σας, ἔτι δὲ καὶ τὰ κτήνη τοῦ πεδίου. Τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ,
& piſces maris: q̄ ꝑambulant ſemitas ma-
καὶ τοὺς ἰχθύας τῆς θαλάσσης, τὰ διαπορευόμενα τρίβους θα-
ris. Dñe dñs nr̄ q̄ꝫ admirabile nomē tuū in vniuerſa tra.
λασσῶν. Κε ὁ κς ἡμῶν ὡς θαυμαστὸν τὸ ὄνομά σου ἐν πάσῃ τῇ γῇ.

in finē pro occultis filij pſalmus dđ. 9.
Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν κρυφίων τοῦ υἱοῦ ψαλμὸς τῷ δαδ. θ.

Digitized by Google

Infra. 110.& 137.

Confitebor tibi dñe in toto corde meo: narrabo
Ἐξομολογήσομαί σοι κύριε ἐν ὅλῃ καρδίᾳ μου, διηγήσο-
oĩa mirabilia tua. Letabor & exulta
μαι πάντα τὰ θαυμάσιά σου. Εὐφρανθήσομαι καὶ ἀγαλλιά-
bo in te: pſallã nomini tuo altiſſime. In cõuer
σομαι ἐν σοί, ψαλῶ τῷ ὀνόματί σου ὕψιστε. Ἐν τῷ ἀποστρα-
tẽdo inimicũ meũ retrorſu: infirmabũtur & peribũt
φῆναι τὸν ἐχθρόν μου εἰς τὰ ὀπίσω, ἀσθενήσουσι καὶ ἀπολοῦν-
a facie tua. Quĩ feciſti iudiciũ meũ
ται ἀπὸ προσώπου σου. Ὅτι ἐποίησας τὴν κρίσιν μου
& cauſã meã: ſediſti ſup thronũ q̃ iudicas iuſti-
καὶ τὴν δίκην μου, ἐκάθισας ἐπὶ θρόνου ὁ κρίνων τὴν δικαιο-
tiã. Increpaſti gẽtes & periit impius: no
σύνην. Ἐπετίμησας ἔθνεσι καὶ ἀπώλετο ὁ ἀσεβής, τὸ ὄνο-
mẽ eius deleſti in eternũ: & in ſeculũ ſeculi.
μα αὐτοῦ ἐξήλειψας εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος.
Inimici defecerũt framee in fine: & ciuitates
Τοῦ ἐχθροῦ ἐξέλιπον αἱ ῥομφαῖαι εἰς τέλος, καὶ πόλεις
deſtruxiſti. Periit memoria eius cũ ſonitu: &
καθεῖλες. Ἀπώλετο τὸ μνημόσυνον αὐτοῦ μετ' ἤχου, καὶ ὁ
dñs in eternũ ꝑmanet. Parauit in iuditio thronũ
κύριος εἰς τὸν αἰῶνα μένει. Ἡτοίμασεν ἐν κρίσει τὸν θρόνον
ſuũ: & ipſe iudicabit orbẽ terre in eq̃tate: iudicabit
αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς κρινεῖ τὴν οἰκουμένην ἐν δικαιοσύνῃ, κρινεῖ
populos in iuſtitia. & factus ẽ dñs refugiũ paupi:
λαοὺς ἐν εὐθύτητι. καὶ ἐγένετο κύριος καταφυγὴ τῷ πένητι,
adiutor in opportunitatib⁹ i tribulatiõe. Et ſperent in
βοηθὸς ἐν εὐκαιρίαις ἐν θλίψεσι. Καὶ ἐλπισάτωσαν ἐπὶ
te q̃ cognoſcũt nomẽ tuũ: qm̃ nõ dereliquiſti
σοὶ οἱ γινώσκοντες τὸ ὄνομά σου, ὅτι οὐκ ἐγκατέλιπες
querẽtes te dñe. Pſallite dño qui hitat
τοὺς ἐκζητοῦντάς σε κύριε. Ψάλατε τῷ κυρίῳ τῷ κατοι-
in ſion: annũciate inter gẽtes ſtudia
κοῦντι ἐν σιών, ἀναγγείλατε ἐν τοῖς ἔθνεσι τὰ ἐπιτηδεύ-
eius. Qm̃ req̃rẽs ſãguinẽ eoꝝ recordat⁹ ẽ:
ματα αὐτοῦ. Ὅτι ὁ ἐκζητῶν τὰ αἵματα αὐτῶν ἐμνήσθη,
nõ ẽ oblit⁹ clamoris pauperũ. Miſerere mei do
οὐκ ἐπελάθετο τῆς κραυγῆς τῶν πενήτων. Ἐλέησόν με κύ-
mine: vide humilitatẽ meã de inimicis meis. Qui exaltas
ριε, ἴδε τὴν ταπείνωσίν μου ἐκ τῶν ἐχθρῶν μου. Ὁ ὑψῶν
me de portis mortis: vt annũciẽ om
με ἐκ τῶν πυλῶν τοῦ θανάτου, ὅπως ἂν ἐξαγγείλω πά-
nes laudatiões tuas i portis filie
σας τὰς αἰνέσεις σου ἐν ταῖς πύλαις τῆς θυγατρὸς
ſiõ. Exultabimus in ſalutari tuo: infixe
σιών. Ἀγαλλιασώμεθα ἐπὶ τῷ σωτηρίῳ σου, ἐνεπά-
ſũt gẽtes in interitu quẽ fecerũt. In laq̃o iſto quẽ abſcõ
γησαν ἔθνη ἐν διαφθορᾷ ᾗ ἐποίησαν. Ἐν παγίδι ταύτῃ ᾗ ἔκρυ-
derũt: ꝯphẽſus ẽ pes eoꝝ. Cognoſcitur dñs iuditia
ψαν, συνελήφθη ὁ πούς αὐτῶν. Γινώσκεται κύριος κρίματα
faciẽs: in opibus manuũ ſuaꝝ cõprehẽſus ẽ pec
ποιῶν, ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν αὐτοῦ συνελήφθη ὁ ἁ-
cator. Cõuertãtur peccatores in infernũ:
μαρτωλός. Ἀποστραφήτωσαν οἱ ἁμαρτωλοὶ εἰς τὸν ᾅδην,
oẽs gẽtes q̃ obliuiſcũtur deũ. Qm̃ nõ in fi-
πάντα τὰ ἔθνη τὰ ἐπιλανθανόμενα τοῦ θεοῦ. Ὅτι οὐκ εἰς τέ-
nẽ obliuio erit paupis: patiẽtia pauperũ
λος ἐπιλησθήσεται ὁ πτωχός, ἡ ὑπομονὴ τῶν πενήτων
nõ peribit in finẽ. Exurge dñe nõ cõfortet hõ:
οὐκ ἀπολεῖται εἰς τέλος. Ἀνάστηθι κύριε μὴ κραταιούσθω ἄνθρωπος,
iudicẽtur gẽtes in cõſpectu tuo. Cõſtitue dñe legis
κριθήτωσαν ἔθνη ἐνώπιόν σου. Κατάστησον κύριε νομοθέ-
latorẽ ſup eos: ſciãt gẽtes qm̃ hoĩes ſũt. Ut q̃d
την ἐπ' αὐτούς, γνώτωσαν ἔθνη ὅτι ἄνθρωποί εἰσιν. Ἱνατί
dñe receſſiſti longe deſpicis in opportunitatib⁹ i tri
κύριε ἀφέστηκας μακρόθεν ὑπερορᾷς ἐν εὐκαιρίαις ἐν θλί-
bulatiõib⁹. Dũ ſupbit impius incẽdit
ψεσιν. Ἐν τῷ ὑπερηφανεύεσθαι τὸν ἀσεβῆ ἐμπυρίζεται
paup: cõphẽdũtur in cõſilijs q̃b⁹ cogitãt.
ὁ πτωχός, συλλαμβάνονται ἐν διαβουλίοις οἷς διαλογίζον-
Qm̃ laudat peccator in
ται. Ὅτι ἐπαινεῖται ὁ ἁμαρτωλὸς ἐν ταῖς

Confitebor tibi domine in toto corde meo: narrabo oia mirabilia tua. Letabor & gaudebo i te: canã noi tuo altiſſime. Cũ ceciderit inimici mei retrorſum: & corruerit & pierint a facie tua. Feciſti ei iudiciũ meũ & cãm meã: ſediſti ſuper ſoliũ iudex iuſticie. Increpaſti gẽtes ꝑdidiſti ipiũ: nomen eorum deleſti in ſcpiternũ & iugiter. Inimici cõplete ſũt ſolitudines in finẽ: & ciuitates ſubuertiſti: periit memoria eorũ cũ ipſis. Dñs ãt in ſcpiternũ ſedebit: ſtabiliuit ad iudicandũ ſoliũ ſuũ. Et ipſe iudicat orbem in iuſticia: iudicat populos in equitatibus. Et erit dominus eleuatio oppᵽſſo: eleuatio opportuna in anguſtia. Et cõfidẽt in te q noucrũt nomẽ tuum: quoniã nõ dereliquiſti q̃rẽtes te dñe. Cantate dño habitatori ſiõ: ãnũciate in populis cogitatiões eius. Quoniã querẽs ſanguinẽ eorũ recordatus eſt: nõ ẽ oblitus clamoris pauperũ. Miſerere mei dñe: vide afflictionẽ meam ex inimicis meis: exaltãs me đ portis mortis. Vt narrẽ oẽs laudes tuas in portis filie ſiõ: exultabo i ſalutari tuo. Demerſe ſunt gẽtes in interitu quẽ fecerũt: in rete iſto qđ abſcõderũt captꝰ ẽ pes eorũ. Agnitꝰ eſt dñs iudiciũ faciẽs in ope manuũ ſuarum corruit ipius. meditatio ſp. Cõuertãtur ipii in infernũ: oẽs gentes q̃ oblite ſunt dei. Quoniã nõ in eternũ obliuiõi erit paup: expectatio pauperũ nõ ꝑibit i ꝑpetuũ. Surge dñe nõ cõfortetur hõ: iudicẽtur gẽtes ante faciẽ tuam. Pone dñe terrorẽ eis: ſciant gentes ꝏꝏ homines eſſe. Semp.

p̃s. 10.

Quare domine ſtas a longe: ꝏꝏꝏꝏꝏ deſpicis in tpibus anguſtie. In ſuperbia ꝏꝏ impii ardet paup: capiantur in ſceleribus q̃ cogitauerũt. Quia laudauit ipi deſideriũ

אודה יהוה בכל לבי אספרה כל
נפלאותיך׃ אשמחה ואעלצה
בך אזמרה שמך עליון׃ בשוב
אויבי אחור יכשלו ויאבדו
מפניך׃ כי עשית משפטי ודיני
ישבת לכסא שופט צדק׃ גערת
גוים אבדת רשע שמם מחית
לעולם ועד׃ האויב תמו חרבות
לנצח ועירים נתשת אבד זכרם
המה׃ ויהוה לעולם ישב כונן
למשפט כסאו׃ והוא ישפט תבל
בצדק ידין לאמים במישרים׃
ויהי יהוה משגב לדך משגב
לעתות בצרה׃ ויבטחו בך יודעי
שמך כי לא עזבת דרשיך יהוה׃
זמרו ליהוה ישב ציון הגידו
בעמים עלילותיו׃ כי דרש דמים
אותם זכר לא שכח צעקת ענוים׃
חננני יהוה ראה עניי משנאי
מרוממי משערי מות׃ למען
אספרה כל תהלתיך בשערי בת
ציון אגילה בישועתך׃ טבעו
גוים בשחת עשו ברשת זו טמנו
נלכדה רגלם׃ נודע יהוה משפט
עשה בפעל כפיו נוקש רשע
הגיון סלה׃ ישובו רשעים
לשאולה כל גוים שכחי אלהים׃
כי לא לנצח ישכח אביון תקות
ענוים תאבד לעד׃ קומה יהוה אל
יעז אנוש ישפטו גוים על פניך׃
שיתה יהוה מורה להם ידעו
גוים אנוש המה סלה׃
למה יהוה תעמד ברחוק
תעלים לעתות בצרה׃ בגאות
רשע ידלק עני יתפשו במזמות
זו חשבו׃ כי הלל רשע על תאות

ידה ספר
פלא שמח
עלץ זמר
עלה איב
אחר כשל
אבד פנה
עשה שפט
דון מחה
עלם איב
תמם
עיר
דון ישר
היה שגב
דוך צור
בטח ידע
דרש
נגד
עלל
ענה ענה
רום
ספר הלל
גיל ישע
עשה
לכד ידע
שפט יקש
הגה שוב
שאל
שכח אבה
קוה ענה
אבד עזז
אנש שפט
פנה שות
ירא עמד
רחק עלם
צור גאה
דלק ענה
תפש זמם
אוה

נפשו ובצע ברך נאץ יהוה׃
רשע כגבה אפו בל ידרש אין — דרש
אלהים כל מזמותיו׃ יחילו — חול
דרכיו בכל עת מרום משפטיך — רום שפט
מנגדו כל צורריו יפיח בהם׃ אמר — פוח
בלבו בל אמוט לדר ודר אשר — מוט
לא ברע׃ אלה פיהו מלא ומרמות — רוע פה
ותך תחת לשונו עמל ואון׃ — רמה לשן
ישב במארב חצרים במסתרים — ארב סתר
יהרג נקי עיניו לחלכה יצפנו׃ — הרג נקה
יארב במסתר כאריה בסכה יארב — צפן ארה
לחטוף עני יחטף עני במשכו — סכך חטף
ברשתו׃ ידכה ישח ונפל — ענה דכה
בעצומיו חלכאים׃ אמר בלבו — שחח עצם
שכח אל הסתיר פניו בל ראה — סתר פנה
לנצח׃ קומה יהוה אל נשא ידך
אל תשכח ענוים׃ על מה נאץ — שכח ענה
רשע אלהים אמר בלבו לא
תדרש׃ ראתה כי אתה עמל וכעס — דרש ראה
תביט לתת בידך עליך יעזב — נבט נתן
חלכה יתום אתה היית עוזר׃ — עזב יתם
— היה עזר
שבור זרוע רשע ורע תדרוש — שבר זרע
רשעו בל תמצא׃ יהוה מלך — רוע דרש
עולם ועד אבדו גוים מארצו׃ — מצא עלם
תאות ענוים שמעת יהוה תכין — אוה ענה
לבם תקשיב אזנך׃ לשפט — קשב כון
יתום ודך בל יוסיף עוד לערץ — דוה יסף
אנוש מן הארץ׃ xi. למנצח לדוד — אנש נצח
ביהוה חסיתי איך תאמרו — חסה אמר
לנפשי נודי הרכם צפור׃ כי הנה — הרר צפר
הרשעים ידרכון קשת כוננו — דרך
חצם על יתר לירות במו אפל — חצץ ירה
לישרי לב׃ כי השתות יהרסון — שות הרס
צדיק מה פעל׃ יהוה בהיכל — צדק היכל
קדשו יהוה בשמים כסאו עיניו
יחזו עפעפיו יבחנו בני אדם׃ — חזה בחן

aĩe ſue: & auar⁹ applaudens ſibi blaſphemauit dñm. Impius ſcđm altitudinē furoris ſui non reqret: nec deus in oibus cogitatiõibus eius. Parturiũt vie eius in omni tpe: lõge ſunt iudicia tua a facie ei⁹: oēs inimicos ſuos deſpicit. Loquitur in corde ſuo nõ mouebor: in gñatiõe & gñatiõe ero ſine malo. Maledictiõe os eius plenũ eſt & dolis & auaricia: ſub lingua ei⁹ dolor & iniqtas. Sedet inſidiãs iuxta veſtibula in abſcõditis vt interficiat inocētē: oculi eius robuſtos tuos circũſpiciũt. Inſidiatur i abſcõdito q̃ſi leo in cubili ſuo: inſidiatur vt rapiat pauperem: rapiet pauperē cũ attraxerit eũ ad rete ſuũ. Et cõfractũ ſubiiciet eũ & irruet viribus ſuis valēter. Dixit in corde ſuo oblitus eſt deus: abſcõdit faciē ſuã: nõ reſpiciet in ppetuũ. Surge dñe deus leua manũ tuã: noli obliuiſci pauperũ. Quare blaſphemat ipius deũ: dicēs i corde ſuo q̃ nõ requiras. Vides q̃a tu laborē & furorē reſpicis vt detur in mãu tua: tibi derelinquũtur fortes tui pupillo tu es adiutor. Contere brachiũ impii & maligni: q̃res impietatem eius & nõ inuenies. Dominus rex ſeculi & eternitatis: perierunt gentes de terra ei⁹. Deſideriũ pauperũ audiſti dñe: preparaſti cor eorum: audiat auris tua. Vt iudices pupillũ & opp̃ſſum: & nequaq̃ vltra ſupbiat homo de terra.

Victori dauid. 11.

IN domino ſperaui: quomodo dicitis aĩe mee: trãſuola i mõtem vt auis. Quia ecce impii tetenderũt arcum: poſuerunt ſagittã ſuã ſup neruũ: vt ſagittent in abſcõdito rectos corde. Quia leges diſſipate ſunt: iuſtus quid operatus ē. Dominus in templo ſancto ſuo: dñs in celo thron⁹ ei⁹: oculi ei⁹ vident: palpebre eius probant filios hoim.

deſiderijs aĩe ſue: & iniqu⁹ bñdicit. Exacer-
ἐπιθυμίαις τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, καὶ ὁ ἀδικῶν εὐλογεῖται. Παρώξυ
bauit dñm peccator: ſcđm multitudinē ire ſue nõ q̃-
νε τὸν κύριον ὁ ἁμαρτωλός, κατὰ τὸ πλῆθος τῆς ὀργῆς αὐτοῦ οὐκ ἐκ
ret. Nõ eſt de⁹ in cõſpectu ei⁹: inquinate ſũt vie illi⁹
ζητήσει. Οὐκ ἔστιν ὁ θεὸς ἐνώπιον αὐτοῦ, βεβηλοῦνται αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ
in omni tēpore. Auferũtur iudicia tua a fa
ἐν παντὶ καιρῷ. Ἀνταναιροῦνται τὰ κρίματά σου ἀπὸ προ
cie eius: oim inimicoꝝ ſuoꝝ dominabit. Dixit
σώπου αὐτοῦ, πάντων τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ κατακυριεύσει. Εἶπε
.n. in corde ſuo: nõ mouebor a gñatiõe in gñatiõe ſine
γὰρ ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ, οὐ μὴ σαλευθῶ ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεὰν ἄνευ
malo. Cui⁹ maledictiõe os ei⁹ plenũ ē & amaritudine & dolo: ſub
κακοῦ. Οὗ ἀρᾶς τὸ στόμα αὐτοῦ γέμει καὶ πικρίας καὶ δόλου, ὑ
lingua ei⁹ labor & dolor. Sedet in inſidijs
πὸ τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ κόπος καὶ πόνος. Ἐγκάθηται ἐν ἐνέδρᾳ
cũ diuitib⁹ in occultis: vt interficiat inocentē. Ocu
μετὰ πλουσίων ἐν ἀποκρύφοις, τοῦ ἀποκτεῖναι ἀθῷον. Οἱ ὀφ
li ei⁹ in pauperē reſpiciũt: inſidiat in ab-
θαλμοὶ αὐτοῦ εἰς τὸν πένητα ἀποβλέπουσιν, ἐνεδρεύει ἐν ἀπο Infra.
ſcondito q̃ſi leo in ſpelunca ſua. Inſidiatur vt rapiat 10.
κρύφῳ ὡς λέων ἐν τῇ μάνδρᾳ αὐτοῦ. Ἐνεδρεύει τοῦ ἁρπάσαι
pauperē: rapere pauperē dũ attrahit eum. In la-
πτωχόν, ἁρπάσαι πτωχὸν ἐν τῷ ἑλκύσαι αὐτόν. Ἐν τῇ πα
queo ſuo humiliabit eũ: iclinabit ſe & cadet cũ ſpe-
γίδι αὐτοῦ ταπεινώσει αὐτόν, κύψει καὶ πεσεῖται ἐν τῷ αὐτὸν
dñatus fuerit pauperũ. Dixit.n. in corde ſuo: obli
κατακυριεῦσαι τῶν πενήτων. Εἶπε γὰρ ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ, ἐπι
tus ē de⁹: auertit faciē ſuã: ne videat
λέλησται ὁ θεός, ἀπέστρεψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, τοῦ μὴ βλέ
in finē. Exurge dñe de⁹ me⁹: exaltet man⁹ tua:
πειν εἰς τέλος. Ἀνάστηθι κύριε ὁ θεός μου, ὑψωθήτω ἡ χείρ σου,
ne obliuiſcaris pauperꝝ tuoꝝ in finē. Propt q̃d irrita-
μὴ ἐπιλάθῃ τῶν πενήτων σου εἰς τέλος. Ἕνεκεν τίνος παρώξ
uit impi⁹ deũ: dixit.n. in corde ſuo: nõ req-
υνεν ὁ ἀσεβὴς τὸν θεόν, εἶπε γὰρ ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ, οὐκ ἐκζητή
ret. Vides qm̃ tu laborē & dolorē cõſideras. vt tra-
σει. Βλέπεις ὅτι σὺ πόνον καὶ θυμὸν κατανοεῖς, τοῦ παραδ
das eũ in man⁹ tuas. Tibi derelict⁹ eſt pau-
οῦναι αὐτὸν εἰς χεῖράς σου. Σοὶ ἐγκαταλέλειπται ὁ πτω
per: orphano tu fuiſti adiutor. Cõtere brachiũ pec
χός, ὀρφανῷ σὺ ἦσθα βοηθός. Σύντριψον τὸν βραχίονα τοῦ ἁ
catoris & maligni: q̃ret peccatũ illi⁹ & nõ inue
μαρτωλοῦ καὶ πονηροῦ, ζητηθήσεται ἡ ἁμαρτία αὐτοῦ καὶ οὐ μὴ εὑ
niet. Dñs rex in eternũ & in ſclm ſeculi:
ρεθῇ. Κύριος βασιλεὺς εἰς τὸν αἰῶνα καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος,
pibitis gētes de t̃ra illi⁹. Deſideriũ pau-
ἀπολεῖσθε ἔθνη ἐκ τῆς γῆς αὐτοῦ. Τὴν ἐπιθυμίαν τῶν πενή
pez exaudiſti dñe: p̃patiõi cordis eoꝝ atten
των εἰσήκουσας κύριε, τῇ ἑτοιμασίᾳ τῆς καρδίας αὐτῶν προσέ
dit auris tua: Iudicare pupillo & humili: vt nõ apponat
σχε τὸ οὖς σου, Κρῖναι ὀρφανῷ καὶ ταπεινῷ, ἵνα μὴ προσθῇ
vltra magnificare ſe hõ ſup t̃rã.
ἔτι τοῦ μεγαλαυχεῖν ἄνθρωπος ἐπὶ τῆς γῆς.

In finē pſalm⁹ dauid. 10.
Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαδ. ι.

IN dñō cõfido: quõ dicitis aĩe mee: tranſ
Ἐπὶ τῷ κυρίῳ πέποιθα, πῶς ἐρεῖτε τῇ ψυχῇ μου, μετα
migra in mõtē ſicut paſſer? Qm̃ ecce peccatores in-
ναστεύου ἐπὶ τὰ ὄρη ὡς στρουθίον; Ὅτι ἰδοὺ οἱ ἁμαρτωλοὶ ἐνέ
tendeſt arcũ: parauẽſt ſagittas in pharetra: vt ſagittẽt
τειναν τόξον, ἡτοίμασαν βέλη εἰς φαρέτραν, τοῦ κατατοξεῦ
in obſcuro rectos corde. Qm̃ q̃ tu pfeci
σαι ἐν σκοτομήνῃ τοὺς εὐθεῖς τῇ καρδίᾳ. Ὅτι ἃ σὺ κατηρ
ſti: ipſi deſtruxẽt. iuſt⁹ aũt q̃d fecit: Dñs
τίσω, αὐτοὶ καθεῖλον. ὁ δὲ δίκαιος τί ἐποίησε; Κύριος
in tēplo ſctõ ſuo: dñs in celo ſedes ei⁹. O-
ἐν ναῷ ἁγίῳ αὐτοῦ, κύριος ἐν οὐρανῷ ὁ θρόνος αὐτοῦ. Οἱ
culi eius in pauperē reſpiciũt: palpe
ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ εἰς τὸν πένητα ἐπιβλέπουσι, τὰ βλέ Abac.
bre eius interrogãt filios hominũ. 2.d.
φαρα αὐτοῦ ἐξετάζει τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων. 3.9.

Dñs interrogat iuſtū ⁊ impiū. q̄ aūt diligit
Κύριος ἐξετάζει τὸν δίκαιον καὶ τὸν ἀσεβῆ. ὁ δὲ ἀγαπῶν τὴν
iniquitatē: odit ſuā aīaȝ. Pluet ſup peccato-
ἀδικίαν, μισεῖ τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν. Ἐπιβρέξει ἐπὶ ἁμαρτω-
res laqueos: ignis ⁊ ſulphur ⁊ ſpūs pcellaꝝ pars
λοὺς παγίδας, πῦρ καὶ θεῖον καὶ πνεῦμα καταιγίδος ἡ μερίς
calicis eoꝝ. Qm̄ iuſtus dñs ⁊ iuſticias dile
τοῦ ποτηρίου αὐτῶν. Ὅτι δίκαιος κύριος καὶ δικαιοσύνας ἠγά
xit: equitatē vidit vult⁹ eius.
πησεν, εὐθύτητας εἶδε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ.

In finē p octaua pſalmus dauid. 11.
Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῆς ὀγδόης ψαλμὸς τῷ δαδ'. ια.

Saluū me fac dñe: qm̄ defecit ſctus: qm̄ diminute ſūt
Σῶσόν με κύριε, ὅτι ἐκλέλοιπεν ὅσιος, ὅτι ὠλιγώθησαν
veritates a filijs hoīm. Vana locutus ē
αἱ ἀλήθειαι ἀπὸ τῶν υἱῶν τῶν ἀνθρώπων. Μάταια ἐλάλησεν
vnuſquiſqȝ ad primū ſuū: labia doloſa in corde: ⁊
ἕκαστος πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ, χείλη δόλια ἐν καρδίᾳ, καὶ
in corde locutus ē mala. Diſpdat dñs vniuerſa
ἐν καρδίᾳ ἐλάλησε κακά. Ἐξολοθρεύσαι κύριος πάντα τὰ
labia doloſa: linguā magniloquā. Qui dixerūt
χείλη τὰ δόλια, γλῶσσαν μεγαλορρήμονα. Τοὺς εἰπόντας
linguā nrāȝ magnificabim⁹: labia nrā a nobis
τὴν γλῶσσαν ἡμῶν μεγαλυνοῦμεν, τὰ χείλη ἡμῶν παρ' ἡμῖν
ſūt. qs nr̄ dñs eſt: Propter miſeriā ino-
ἐστι, τίς ἡμῶν κύριός ἐστιν; Ἕνεκεν τῆς ταλαιπωρίας τῶν πτω
pū ⁊ gemitū paupeꝝ: nūc exurgam dicit
χῶν καὶ τοῦ στεναγμοῦ τῶν πενήτων, νῦν ἀναστήσομαι λέγει
dñs. Ponā in ſalutari: fiducialiter agā in eo.
κύριος. Θήσομαι ἐν σωτηρίῳ, παρρησιάσομαι ἐν αὐτῷ. Τὰ
Eloquia dñi eloquia caſta: argentū igne examinatū: pbatū
λόγια κυρίου λόγια ἁγνά, ἀργύριον πεπυρωμένον, δοκίμιον τῇ
tre: purgatū ſeptuplū. Tu dñe ſeruabis nos
γῇ, κεκαθαρισμένον ἑπταπλασίως. Σὺ κύριε φυλάξαις ἡμᾶς
⁊ cuſtodies nos a gnatiōe hac: ⁊ in
καὶ διατηρήσαις ἡμᾶς ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ εἰς τὸν
eternū. In circuitu impij ambulant: ſcd̄m altitudinē tuā
αἰῶνα. Κύκλῳ οἱ ἀσεβεῖς περιπατοῦσι, κατὰ τὸ ὕψος σου
multiplicaſti filios hoīm.
ἐπολυώρησας τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων.

In finē pſalm⁹ dauid. 12.
Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαδ'. ιβ'.

Vſquequo dñe obliuiſceris me in finē: vſquequo
Ἕως πότε κύριε ἐπιλήσῃ μου εἰς τέλος, ἕως πότε
auertis faciē tuā a me? Quā diu po-
ἀποστρέψεις τὸ πρόσωπόν σου ἀπ' ἐμοῦ; Ἕως τίνος θήσο-
nā cōſilia in aīa mea: dolorē in corde meo p diē ⁊
μαι βουλὰς ἐν ψυχῇ μου, ὀδύνας ἐν καρδίᾳ μου ἡμέρας καὶ
nocte? Vſquequo exaltabit inimic⁹ meus ſup me? reſpi
νυκτός; Ἕως πότε ὑψωθήσεται ὁ ἐχθρός μου ἐπ' ἐμέ; Ἐπί-
ce exaudi me dñe de⁹ me⁹. Illumina ocu
βλεψον εἰσάκουσόν μου κύριε ὁ θεός μου. Φώτισον τοὺς ὀφ
los meos: ne vnq̄ obdormiā in morte: neqn̄ dicat
θαλμούς μου, μήποτε ὑπνώσω εἰς θάνατον, μήποτε εἴποι
inimic⁹ me⁹: preualui aduerſus eū. Qui tribulāt me exul-
ὁ ἐχθρός μου, ἴσχυσα πρὸς αὐτόν. Οἱ θλίβοντές με ἀγαλ
tabūt ſi mot⁹ fuero: ego aūt in mīa tua ſperaui.
λιάσονται ἐὰν σαλευθῶ, ἐγὼ δὲ ἐπὶ τῷ ἐλέει σου ἤλπισα.
7. Exultabit cor meū in ſalutari tuo: cātabo
Ἀγαλλιάσεται ἡ καρδία μου ἐπὶ τῷ σωτηρίῳ σου, ᾄσω
dn̄o q bona tribuit mihi: ⁊ pſallā nomini do
τῷ κυρίῳ τῷ εὐεργετήσαντί με, καὶ ψαλῶ τῷ ὀνόματι κυ
mini altiſſimi.
ρίου τοῦ ὑψίστου.

In finē pſalmus dauid. 13.
Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαδ'. ιγ'.

Dixit inſipiēs in corde ſuo: nō eſt de⁹. Corru-
Εἶπεν ἄφρων ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ, οὐκ ἔστι θεός. Διεφ-
pti ſūt ⁊ abominabiles facti ſūt in ſtudijs: nō ē
θάρησαν καὶ ἐβδελύχθησαν ἐν ἐπιτηδεύμασιν, οὐκ ἔστι
q faciat bonū Dñs de celo
ποιῶν χρηστότητα. Κύριος ἐκ τοῦ οὐρανοῦ

Dñs iuſtū probat: ipſum autē & diligentem iniquitatem odit anima eius. Pluet ſuper peccatores laqueos: ignis & ſulphur & ſpūs tēpeſtatū pars calicis eorum. Quoniā iuſtus dñs iuſticias dilexit: rectum videbūt facies eius. Victori ſuper octauā p̄s dauid. 12.

Saluā domine quoniam defecit ſctūs: quoniā imminuti ſūt fideles a filiis hominū. Fruſtra loquuntur vnuſquiſqȝ proximo ſuo: labium ſubdolum in corde & corde locuti ſunt. Diſperdat dominus omnia labia doloſa: linguam magniloquam. Qui dixerunt linguā noſtram roboremus: labia nr̄a nobiſcū ſūt: quis nr̄ dñs eſt? Propter vaſtitatē inopū & gemitū pauperū: nūc conſurgam dicit dominus: ponam in ſalutari auxiliū eorū. Eloquia domini eloquia munda: argētū igne probatū ſeparatum a terra colatū ſeptuplū. Tu dñe cuſtodies ea: ſeruabis nos a gñatiōe hac in eternum. In circuitu impii ambulant: cū exaltati fuerit viliſſimi filiorum hominum. Victori pſalm⁹ dauid. 13.

Vſqȝquo dñe obliuiſceris mei penitus: vſqȝquo abſcondes faciem tuam a me? Vſqȝquo ponā cōſilia in anima mea: dolorē in corde meo per diē: vſqȝquo exaltabitur inimicus meus ſup me? Conuertere exaudi me dñe deus meus: illumina oculos meos: ne vnq̄ obdormiā in morte. Nequādo dicat inimicus meus preualui aduerſus eum: hoſtes mei exultabunt cū motus fuero. Ego aūt in mīa tua cōfiſus: exultabit cor meum in ſalutari tuo: cātabo dño qui meruit ſup me. Victori dd̄. 14.

Dixit ſtultus in corde ſuo nō ē deus: corrupti ſunt & aboiabiles facti ſunt ſtudioſe: nō ē qui faciat bonū. Dñs

יהוה צדיק יבחן ורשע ואהב
חמס שנאה נפשו׃ ימטר על — מטר
רשעים פחים אש וגפרית ורוח — פוח
זלעפות מנת כוסם׃ כי צדיק — מנה
יהוה צדקות אהב ישר יחזו
פנימו׃ xij. למנצח על השמינית — פנה נצח
מזמור לדוד׃ הושיעה — שמן זמר
יהוה כי גמר חסיד כי פסו אמונים — ישע חסד / פסס אמן
מבני אדם׃ שוא ידברו איש — דבר
את רעהו שפת חלקות בלב ולב — שפה
ידברו׃ יכרת יהוה כל שפתי — כרת
חלקות לשון מדברת גדלות׃ — לשן
אשר אמרו ללשננו נגביר — גבר
שפתינו אתנו מי אדון לנו׃ משד — אדן שדד
עניים מאנקת אביונים עתה — ענה אנק
אקום יאמר יהוה אשית בישע — קום אמר
יפיח לו׃ אמרות יהוה אמרות — שות פוח
טהרות כסף צרוף בעליל לארץ — צרף עלל
מזקק שבעתים׃ אתה יהוה — זקק
תשמרם תצרנו מן הדור זו — שמר נצר
לעולם׃ סביב רשעים יתהלכון — עלם סבב
כרם זלות לבני אדם׃ xiij. — הלך רום
למנצח מזמור לדוד׃ עד — זלל נצח
אנה יהוה תשכחני נצח עד — זמר שכח
אנה תסתיר את פניך ממני׃ — סתר פנה
עד אנה אשית עצות בנפשי יגון — שות יעץ
בלבבי יומם עד אנה ירום איבי — יגה רום
עלי׃ הביטה ענני יהוה אלהי — עלה נבט
האירה עיני פן אישן המות׃ פן — ענה אור
יאמר איבי יכלתיו צרי יגילו כי — ישן אמר
אמוט׃ ואני בחסדך בטחתי יגל — צור גיל
לבי בישועתך אשירה ליהוה כי — מוט
גמל עלי׃ xiiij. למנצח לדוד — ישע שיר
אמר נבל בלבו אין — נצח
אלהים השחיתו התעיבו עלילה — שחת תעב
אין עשה טוב׃ יהוה משמים — עלל

Digitized by Google

הִשְׁקִיף עַל בְּנֵי אָדָם לִרְאוֹת הֲיֵשׁ שָׁקַף רָאָה
מַשְׂכִּיל דֹּרֵשׁ אֶת אֱלֹהִים: הַכֹּל שָׂכַל
סָר יַחְדָּו נֶאֱלָחוּ אֵין עֹשֵׂה טוֹב סוּר אָלַח
אֵין גַּם אֶחָד: הֲלֹא יָדְעוּ כָּל
פֹּעֲלֵי אָוֶן אֹכְלֵי עַמִּי אָכְלוּ לֶחֶם
יְהוָה לֹא קָרָאוּ: שָׁם פָּחֲדוּ פָחַד
כִּי אֱלֹהִים בְּדוֹר צַדִּיק: עֲצַת עָנִי צָדַק יָעַץ
תָבִישׁוּ כִּי יְהוָה מַחְסֵהוּ: מִי יִתֵּן עָנָה בּוֹשׁ
מִצִּיּוֹן יְשׁוּעַת יִשְׂרָאֵל בְּשׁוּב יְהוָה חָסָה נָתַן
שְׁבוּת עַמּוֹ יָגֵל יַעֲקֹב יִשְׂמַח יָשַׁע גּוּל
יִשְׂרָאֵל: .טו. מִזְמוֹר לְדָוִד שָׂמַח זָמַר
יְהוָה מִי יָגוּר בְּאָהֳלֶךָ מִי גּוּר
יִשְׁכֹּן בְּהַר קָדְשֶׁךָ: הוֹלֵךְ תָּמִים שָׁכַן הָלַךְ
וּפֹעֵל צֶדֶק וְדֹבֵר אֱמֶת בִּלְבָבוֹ: תָּמַם
לֹא רָגַל עַל לְשֹׁנוֹ לֹא עָשָׂה לָשַׁן
לְרֵעֵהוּ רָעָה וְחֶרְפָּה לֹא נָשָׂא עַל
קְרֹבוֹ: נִבְזֶה בְּעֵינָיו נִמְאָס וְאֶת בָּזָה מָאַס
יִרְאֵי יְהוָה יְכַבֵּד נִשְׁבַּע לְהָרַע כָּבַד שָׁבַע
וְלֹא יָמִר: כַּסְפּוֹ לֹא נָתַן בְּנֶשֶׁךְ רוּעַ מִיד
וְשֹׁחַד עַל נָקִי לֹא לָקָח עֹשֵׂה אֵלֶּה נָקָה
לֹא יִמּוֹט לְעוֹלָם: .טז. מִכְתָּם מוֹט עָלַם
לְדָוִד שָׁמְרֵנִי אֵל כִּי חָסִיתִי כָּתַם חָסָה
בָךְ: אָמַרְתְּ לַיהוָה אֲדֹנָי אָתָּה
טוֹבָתִי בַּל עָלֶיךָ: לִקְדוֹשִׁים עָלָה קָדַשׁ
אֲשֶׁר בָּאָרֶץ הֵמָּה וְאַדִּירֵי כָּל אָדַר
חֶפְצִי בָם: יִרְבּוּ עַצְּבוֹתָם אַחֵר רָבָה
מָהָרוּ בַּל אַסִּיךְ נִסְכֵּיהֶם מִדָּם נָסַךְ
וּבַל אֶשָּׂא אֶת שְׁמוֹתָם עַל שְׂפָתָי: נָשָׂא שָׂפָה
יְהוָה מְנָת חֶלְקִי וְכוֹסִי אַתָּה מָנָה
תּוֹמִיךְ גּוֹרָלִי: חֲבָלִים נָפְלוּ לִי תָּמַךְ גָּרַל
בַּנְּעִמִים אַף נַחֲלַת שָׁפְרָה עָלָי: נָעַם עָלָה
אֲבָרֵךְ אֶת יְהוָה אֲשֶׁר יְעָצָנִי אַף בָּרַךְ
לֵילוֹת יִסְּרוּנִי כִלְיוֹתָי: שִׁוִּיתִי כָּלָה שָׁוָה
יְהוָה לְנֶגְדִּי תָמִיד כִּי מִימִינִי בַּל תָּמַד יָמַן
אֶמּוֹט: לָכֵן שָׂמַח לִבִּי וַיָּגֶל כְּבוֹדִי מוֹט גּוּל
אַף בְּשָׂרִי יִשְׁכֹּן לָבֶטַח: כִּי לֹא כָּבַד שָׁכַן

de celo pſpexit ſup filios hoīm: vt videret ſi ē intelligēs requirēs deum. Omnes receſſerūt ſimul cōglutinati ſunt: nō eſt qui faciat bonū: nō ē vſq; ad vnū. Nōne cognoſcēt oēs qui opantur iniqtatē: qui deuorāt populū meū vt cibū panis: dn̄m nō inuocauerunt. Ibi timebūt formidine: qm̄ deus i gn̄atiōe iuſta ē. Cōſiliū paupis cōfudiſtis: qm̄ dn̄s ſpes eius eſt. Quis dabit de ſiō ſalutem iſrl: qn̄ reduxerit dn̄s captiuitatem ppli ſui: exultabit iacob: letabitur iſrael.

Pſalmus dauid. 15.

Domine qs pegrinabitur in tētorio tuo: qs hītabit in mōte ſctō tuo? Qui ingreditur ſine macula & opatur iuſticiā: & loquitur veritatē in corde ſuo. Nō eſt facilis in lingua ſua: nec fecit amico ſuo malū: & opꝓbriū non ſuſtinuit ſuper propinquo ſuo. Deſpicitur oculis ei⁹ iprobus: timētes āt dn̄m glificat: iurat vt ſe affligat & non mutat. Pecuniā ſuā nō dedit ad vſurā: & mūera aduerſum inoxiū nō accepit: qui facit hec nō cōmouebitur i etn̄ū.

Humilis & ſimplicis dauid. 16.

Cuſtodi me deus: qm̄ ſpaui i te. Dicēs dn̄o dn̄s me⁹ es tu: bn̄ mihi nō eſt ſine te. Sanctis qui in terra ſt & magnificis: oīs volūtas mea i eis. Multiplicabūtur idola eorū poſt tergū ſequētiū: nō libabo libamīa eorū de ſanguine: neq; aſſumā nomina eorū in labiis meis. Dn̄s pars hereditatis mee & calicis mei: tu poſſeſſor ſortis mee. Linee ceciderūt mihi i pulcherrimis: & hereditas ſpecioſiſſima mea ē. Benedicā dn̄m qui dedit mihi cōſiliū: inſup & noctibus erudierunt me renes mei. Propoſui dn̄m i cōſpectu meo ſp: quia a dextris meis ē ne cōmouear. Proptea letatū ē cor meū & exultauit glia mea: & caro mea hītabit cōfidē

pſpexit ſup filios hominū: vt videat ſi ē intel
διέκυψεν ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων, τοῦ ἰδεῖν εἰ ἔστι συνι-
ligēs: aut requirēs deū. Oēs declinauerūt ſimul inutiles facti ſūt:
ῶν, ἢ ἐκζητῶν τὸν θεόν. Πάντες ἐξέκλιναν ἅμα ἠχρειώθησαν,
nō eſt q̄ faciat bonū: nō eſt vſq; ad vnū. Nōne cogno ro.3.b
οὐκ ἔστι ποιῶν χρηστότητα, οὐκ ἔστιν ἕως ἑνός. Οὐχὶ γνώσον
ſcēt oēs q̄ opant̄ iniqtatē: q̄ deuorāt plebē
ται πάντες οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν, οἱ ἐσθίοντες τὸν λαόν
meā in eſcā panis. Dominū nō inuocauerūt: illic
μου ἐν βρώσει ἄρτου. Τὸν κύριον οὐκ ἐπεκαλέσαντο, ἐκεῖ
trepidauerūt timore: vbi nō erat timor. Qm̄ dn̄s i gn̄atiōe
ἐδειλίασαν φόβον, οὗ οὐκ ἦν φόβος. Ὅτι κύριος ἐν γενεᾷ
iuſtoꝝ: cōſiliū inopis cōfudiſtis: at dn̄s ſpes ei⁹
δικαίων, βουλὴν πτωχοῦ κατῃσχύνατε, ὁ δὲ κύριος ἐλπὶς αὐ
eſt. Quis dabit ex ſion ſalutare iſrael? cū
τοῦ ἐστι. Τίς δώσει ἐκ σιὼν τὸ σωτήριον τοῦ ἰσραήλ; ἐν τῷ
auerterit dn̄s captiuitatē plebis ſue: ex-
ἐπιστρέψαι κύριον τὴν αἰχμαλωσίαν τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, ἀ-
ultabit iacob ⁊ letabitur iſrael.
γαλλιάσεται ἰακὼβ καὶ εὐφρανθήσεται ἰσραήλ.

In fine pſalm⁹ dauid. 14
Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαυίδ. ιδ.

Domine qs habitabit in tabernaculo tuo: aut qs
Κύριε τίς παροικήσει ἐν τῷ σκηνώματί σου, ἢ τίς
requieſcet in mōte ſcto tuo? Qui igredit̄ ſine macula: ⁊
κατασκηνώσει ἐν ὄρει ἁγίῳ σου; Πορευόμενος ἄμωμος, καὶ
operatur iuſtitiā. Qui loqt̄ur veritatē i corde ſuo:
ἐργαζόμενος δικαιοσύνην. Λαλῶν ἀλήθειαν ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ,
q̄ nō egit dolū in lingua ſua: Nec fecit pri
ὃς οὐκ ἐδόλωσεν ἐν γλώσσῃ αὐτοῦ, Καὶ οὐκ ἐποίησε τῷ πλη
mo ſuo malū: ⁊ opprobriū nō accepit aduerſus pxi-
σίον αὐτοῦ κακόν, καὶ ὀνειδισμὸν οὐκ ἔλαβεν ἐπὶ τοῖς ἐγγί-
mos ſuos. Ad nihilū deduct⁹ ē i cōſpectu ei⁹ malign⁹:
σα αὐτοῦ. Ἐξουδένωται ἐνώπιον αὐτοῦ πονηρευόμενος, τοὺς
timētes āt dn̄m glificat. Qui iurat pximo ſuo
δὲ φοβουμένους τὸν κύριον δοξάζει. Ὁ ὀμνύων τῷ πλησίον αὐ
⁊ nō decipit: q̄ pecuniā ſuā nō dedit ad vſurā:
τοῦ καὶ οὐκ ἀθετῶν, τὸ ἀργύριον αὐτοῦ οὐκ ἔδωκεν ἐπὶ τόκῳ,
⁊ munera ſup inocētes nō accepit. Qui facit hec: nō mouebi
καὶ δῶρα ἐπ᾽ ἀθῴοις οὐκ ἔλαβεν. Ὁ ποιῶν ταῦτα, οὐ σαλευ-
tur in eternū. Tituli inſcriptio ipi dauid. 15.
θήσεται εἰς τὸν αἰῶνα. Στηλογραφία τῷ δαδ. ιε.

Conſerua me dn̄e: qm̄ in te ſpaui. dixi dn̄o:
Φύλαξόν με κύριε, ὅτι ἐπὶ σοὶ ἤλπισα. εἶπα τῷ κυρίῳ,
dn̄s me⁹ es tu: qm̄ bonoꝝ meoꝝ nō eges. Sā
κύριός μου εἶ σύ, ὅτι τῶν ἀγαθῶν μου οὐ χρείαν ἔχεις. Τοῖς ἁ
ctis q̄ in t̄ra ei⁹ mirificauit dn̄s oēs vo-
γίοις τοῖς ἐν τῇ γῇ αὐτοῦ ἐθαυμάστωσεν ὁ κύριος πάντα τὰ θε
luntates ſuas in eis. multiplicate ſūt infirmitates eoꝝ:
λήματα αὐτοῦ ἐν αὐτοῖς. Ἐπληθύνθησαν αἱ ἀσθένειαι αὐτῶν,
poſtea accelerauerūt. Nō cōgregabo cōuēticula
μετὰ ταῦτα ἐτάχυναν. Οὐ μὴ συναγάγω τὰς συναγωγὰς
eoꝝ de ſanguinib⁹: nec memor ero nominū eoꝝ p
αὐτῶν ἐξ αἱμάτων, οὐδ᾽ οὐ μὴ μνησθῶ τῶν ὀνομάτων αὐτῶν διὰ
labia mea. Dn̄s pars hereditatis mee ⁊ cali-
χειλέων μου. Κύριος μερὶς τῆς κληρονομίας μου καὶ τοῦ ποτη
cis mei: tu es q̄ reſtitues hereditatē meā mihi. Fu-
ρίου μου, σὺ εἶ ὁ ἀποκαθιστῶν τὴν κληρονομίαν μου ἐμοί. Σχοι
nes ceciderūt mihi in preclaris meis: ⁊ .n. hereditas
νία ἔπεπεσέ μοι ἐν τοῖς κρατίστοις μου, καὶ γὰρ ἡ κληρονομία
mea preclara mihi eſt. Bn̄dicā dn̄m q̄ tribuit i-
μου κρατίστη μοί ἐστιν. Εὐλογήσω τὸν κύριον τὸν συνετί-
tellectū mihi: inſup ⁊ vſq; ad noctē increpuerūt me re-
σαντά με, ἔτι δὲ καὶ ἕως νυκτὸς ἐπαίδευσάν με οἱ νε-
nes mei. Prouidebā dn̄m in cōſpectu meo ſemp:
φροί μου. Προωρώμην τὸν κύριον ἐνώπιόν μου διαπαντός,
qm̄ a dextris meis eſt: ne cōmouear. Propt hoc letatū
ὅτι ἐκ δεξιῶν μου ἐστίν, ἵνα μὴ σαλευθῶ. Διὰ τοῦτο ηὐφράν
eſt cor meū: ⁊ exultauit lingua mea: inſup Actuū 2.d.
θη ἡ καρδία μου, καὶ ἠγαλλιάσατο ἡ γλῶσσά μου, ἔτι δὲ
⁊ caro mea requieſcet in ſpe. Qm̄ nō
καὶ ἡ σάρξ μου κατασκηνώσει ἐπ᾽ ἐλπίδι. Ὅτι οὐκ

Digitized by Google

derelinques aiam meā in iferno: neq; dabis ſctū
ἐγκαταλείψεις τὴν ψυχήν μου εἰς ᾅδην, οὐδὲ δώσεις τὸν ὅσι
tuū videre corruptiōeʒ. Notas feciſti mihi vias vite: adiple-
όν σου ἰδεῖν διαφθοράν. Ἐγνώρισάς μοι ὁδοὺς ζωῆς, πληρώ-
Act. 13. c. bis me leticia cū vultu tuo: delectatiōes
σεις με εὐφροσύνης μετὰ τοῦ προσώπου σου, τερπνότης
in dextera tua vſq; in finē.
ἐν τῇ δεξιᾷ σου εἰς τέλος.

Oratio dauid. 16.
Προσευχὴ τῷ δαυίδ. ιϛ'.

Exaudi dn̄e iuſtitiā meā: itende depcatiōeʒ
Εἰσάκουσον κύριε δικαιοσύνης μου, πρόσχες τῇ δεήσει
meā. Aurib⁹ pcipe orōnē meā nō in labijs doloſis.
μου. Ἐνώτισαι τὴν προσευχήν μου οὐκ ἐν χείλεσι δολίοις.
De vultu tuo iudiciū meū pdeat: oculi mei vi
Ἐκ προσώπου σου τὸ κρῖμά μου ἐξέλθοι, οἱ ὀφθαλμοί μου ἰ-
deāt equitatē. Probaſti cor meū: vi
δέτωσαν εὐθύτητας. Ἐδοκίμασας τὴν καρδίαν μου, ἐ-
ſitaſti nocte: igne examinaſti me ꝛ nō ē inuēta in me ini-
πεσκέψω νυκτός, ἐπύρωσάς με καὶ οὐχ εὑρέθη ἐν ἐμοὶ ἀδι-
quitas. Ut nō loquat̄ os meū opa ho-
κία. Ὅπως ἂν μὴ λαλήσῃ τὸ στόμα μου τὰ ἔργα τῶν ἀν-
minū: ppt verba labioꝝ tuoꝝ ego cuſtodiui
θρώπων, διὰ τοὺς λόγους τῶν χειλέων σου ἐγὼ ἐφύλαξα
vias duras. pfice greſſ⁹ meos in
ὁδοὺς σκληράς. Κατάρτισαι τὰ διαβήματά μου ἐν ταῖς
ſemitis tuis: vt nō moueātur veſtigia mea. Ego
τρίβοις σου, ἵνα μὴ σαλευθῶσι τὰ διαβήματά μου. Ἐγὼ
clamaui: qm̄ exaudiſti me de⁹: inclina aurē tuā mihi:
ἐκέκραξα, ὅτι ἐπήκουσάς μου ὁ θεός, κλῖνον τὸ οὖς σου ἐμοί,
ꝛ exaudi ꝟba mea. Mirifica miās tuas
καὶ εἰσάκουσον τῶν ῥημάτων μου. Θαυμάστωσον τὰ ἐλέη σου
q̄ ſaluos facis ſperātes in te. A reſiſtentib⁹ dextere
ὁ σώζων τοὺς ἐλπίζοντας ἐπὶ σέ. Ἐκ τῶν ἀνθεστηκότων τῇ δεξιᾷ
tue: cuſtodi me dn̄e vt pupillā oculi. Sub vmbra ala
σου, φύλαξόν με κύριε ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ. Ἐν σκέπῃ τῶν πτε-
rū tuaꝝ ꝓteges me: a facie impioꝝ qui afflixe
ρύγων σου σκεπάσεις με, ἀπὸ προσώπου ἀσεβῶν τῶν ταλαι-
rūt me. Inimici mei aiaʒ meā circūdedeſt:
πωρησάντων με. Οἱ ἐχθροί μου τὴν ψυχήν μου περιέσχον,
adipē ſuū cōcluſerūt: os eoꝝ locutū ē ſuper
τὸ στέαρ αὐτῶν συνέκλεισαν, τὸ στόμα αὐτῶν ἐλάλησεν ὑπε-
biam. Proijcientes me nūc circundederūt me:
ρηφανίαν. Ἐκβαλόντες με νυνὶ περιεκύκλωσάν με, τοὺς
oculos ſuos ſtatuerūt declinare in trā. Suſceperūt
ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἔθεντο ἐκκλῖναι ἐν τῇ γῇ. Ὑπέλαβόν
me ſicut leo parat⁹ ad predā: ꝛ ſicut catul⁹ leonis habitās i
με ὡσεὶ λέων ἕτοιμος εἰς θήραν, καὶ ὡσεὶ σκύμνος οἰκῶν ἐν
abditis. Exurge dn̄e pueni eos: ꝛ ſup-
ἀποκρύφοις. Ἀνάστηθι κύριε πρόφθασον αὐτούς, καὶ ὑπο-
planta eos: eripe aiam meā ab impio: fra-
σκέλισον αὐτούς, ῥῦσαι τὴν ψυχήν μου ἀπὸ ἀσεβοῦς, ῥομ-
meā tuā ab inimicis man⁹ tue. Dn̄e a paucis
φαίαν σου ἀπὸ ἐχθρῶν τῆς χειρός σου. Κύριε ἀπὸ ὀλίγων
de trā diuide eos in vita eoꝝ ꝛ de abſcon-
ἀπὸ γῆς διαμέρισον αὐτοὺς ἐν τῇ ζωῇ αὐτῶν καὶ τῶν κεκρυμ-
ditis tuis adimplet⁹ ē venter eoꝝ. Saturati ſūt filijs: ꝛ
μένων σου ἐπλήσθη ἡ γαστὴρ αὐτῶν. Ἐχορτάσθησαν υἱῶν, καὶ
dimiſerūt reliquias paruulis ſuis: Ego aūt in iu
ἀφῆκαν τὰ κατάλοιπα τοῖς νηπίοις αὐτῶν. Ἐγὼ δὲ ἐν δι-
ſtitia apparebo cōſpectui tuo. Satiabor
καιοσύνῃ ὀφθήσομαι τῷ προσώπῳ σου. Χορτασθήσομαι
cū apparuerit mihi gloria tua.
ἐν τῷ ὀφθῆναί μοι τὴν δόξαν σου.

In finē puero dn̄i dauid: q̄ locut⁹ ē
Εἰς τὸ τέλος τῷ παιδὶ κυρίου τῷ δαυίδ, ἃ ἐλάλησε
dn̄o ꝟba cātici hui⁹: in die q̄
τῷ κυρίῳ τοὺς λόγους τῆς ᾠδῆς ταύτης, ἐν ἡμέρᾳ ᾗ
eripuit eū dn̄s de manu oīm inimicoꝝ
ἐρρύσατο αὐτὸν ὁ κύριος ἐκ χειρὸς πάντων τῶν ἐχθρῶν
ei⁹ ꝛ de manu ſaul: ꝛ dixit. 17.
αὐτοῦ καὶ ἐκ χειρὸς σαούλ, καὶ εἶπεν. ιζ'.

---

ter. Non enim derelin-
q̄s aiam meā in iferno:
nec dabis ſctūm tuum
videre corruptionem.
Oſtendiſti mihi ſemitam
vite: plēitudinē leticia
rū añ vultū tuū: deco-
res i dextera tua eťnos.

Oratio dauid. 17.

Audi dn̄e iuſticiā: i-
tēde depcationem
meā: auribus pcipe oro
nē meā abſq; labiis mē
dacibus. De vultu tuo
iudiciū meū pdeat: o-
culi tui videāt eqtates.
Probaſti cor meū viſi-
taſti nocte: conflaſti me
& non inueniſti cogita
tiones meas non tran-
ſire os meum. In opere
hominum propter ver
bum labiorum tuorū:
ego obſeruaui vias la
tronis. Suſtēta greſſus
meos in callibus tuis: &
non labentur veſtigia
mea. Ego inuocaui te
quia exaudies me de⁹:
inclina aurē tuā mihi:
audi eloquiū meū. Mi
rabilē fac miam tuā ſal-
uator ſperantiū: a reſi-
ſtentibus dextere tue:
Cuſtodi me q̄ſi pupillā
filiā oculi: in vmbra a
larum tuarum protege
me. A facie impiorum
vaſtantium me: inimi-
ci mei aiam meā circū-
dederūt. Adipe ſuo cō-
cluſerunt: ore locuti
ſunt ſuperbe. Inceden-
tes aduerſum me nunc
circūdederūt me: ocu-
los ſuos poſuerūt decli
nare i terrā. Siſitudo e-
ius q̄ſi leōis deſiderātis
pdā: & q̄ſi catuli leonis
ſedentis in abſconditis.
Surge dn̄e pueni faciē
eius incurua eū: ſalua a
nimā meā ab impio qui
eſt gladius tuus. A viris
manus tue dn̄e q mor
tui ſunt in pfūdo: quo
rū ps in vita: & quorū
de abſconditis tuis re-
pleſti vētrē: qui ſatura-
būtur filiis & dimittent
reliquias ſuas paruulis
eorū. Ego i iuſticia vi-
debo faciē tuā: iplebor
cū vigilauero ſilitudine
tua. Victori ſeruo
dn̄i dauid: qui locutus
eſt dn̄o verba cātici hu
ius in die qua liberauit
eum dominus de ma-
nu omnium inimicorū
ſuorum & de manu ſa-
ul: & dixit. 18.

תעזב נפשי לשאול לא תתן
חסידך לראות שחת: תודיעני
ארח חיים שבע שמחות את פניך
נעימות בימינך נצח:

xvii. תפלה לדוד שמעה יהוה
צדק הקשיבה רנתי האזינה
תפלתי בלא שפתי מרמה:
מלפניך משפטי יצא עיניך
תחזינה מישרים: בחנת לבי
פקדת לילה צרפתני בל תמצא
זמתי בל יעבר פי: לפעלות
אדם בדבר שפתיך אני שמרתי
ארחות פריץ: תמך אשורי
במעגלותיך בל נמוטו פעמי: אני
קראתיך כי תענני אל הט אזנך
לי שמע אמרתי: הפלה חסדיך
מושיע חוסים ממתקוממים
בימינך: שמרני כאישון בת
עין בצל כנפיך תסתירני: מפני
רשעים זו שדוני איבי בנפש
יקיפו עלי: חלבמו סגרו פימו
דברו בגאות: אשרנו עתה
סבבונו עיניהם ישיתו לנטות
בארץ: דמינו כאריה יכסוף
לטרוף וככפיר ישב במסתרים:
קומה יהוה קדמה פניו הכריעהו
פלטה נפשי מרשע חרבך:
ממתים ידך יהוה ממתים מחלד
חלקם בחיים וצפינך תמלא בטנם
ישבעו בנים והניחו יתרם
לעולליהם: אני בצדק אחזה
פניך אשבעה בהקיץ תמונתך:

xviii. למנצח לעבד יהוה לדוד
אשר דבר ליהוה את דברי השירה
הזאת ביום הציל יהוה אותו מכף
כל איביו ומיד שאול ויאמר

עזב שאל
נתן חסד
ראה ידע
בנה נעם
פלל
קשב רנן
אזן שפה
רמה פנה
שפט
חזה ישר
מצא
זמם עבר
פה
פרץ אשר
עגל מוט
ענה נטה
פלה ישע
חסה קום
ימן
פנה
זה שדד
נקף עלה
פה גאה
אשר שות
נטה דמה
ארה כסף
כפר ישב
סתר פנה
כרע
מתה
חיה צפן
מלא שבע
ינח
חזה פנה
קוץ מון
נצח
שור
נצל את
אמר

ארחמך יהוה חזקי — רחם
סלעי ומצודתי ומפלטי אלי — צור בלט
צורי אחסה בו מגני וקרן ישעי — חסה
משגבי מהלל אקרא יהוה ומן — שגב הלל
איבי אושע אפפוני חבלי מות — קרא ישע
ונחלי בליעל יבעתוני חבלי — בל בעת
שאול סבבוני קדמוני מקשי — שאל יקש
מות בצר לי אקרא יהוה ואל — צור קרא
אלהי אשוע ישמע מהיכלו קולי — שוע שמע
ושועתי לפניו תבוא באזניו — היכל פנה בוא
ותגעש ותרעש הארץ ומוסדי — געש רעש
הרים ירגזו ויתגעשו כי חרה — יסד רגז
לו עלה עשן באפו ואש מפיו — פה
תאכל גחלים בערו ממנו ויט — אכל נטה
שמים וירד וערפל תחת רגליו
וירכב על כרוב ויעף וידא על — רכב כרב
כנפי רוח ישת חשך סתרו — עוף דאה שות סבב
סביבותיו סכתו חשכת מים עבי — סכך
שחקים מנגה נגדו עביו עברו
ברד וגחלי אש וירעם בשמים — רעם
יהוה ועליון יתן קלו ברד וגחלי — עלה נתן
אש וישלח חציו ויפיצם — קול שלח
וברקים רב ויהמם ויראו אפיקי — פוץ המם
מים ויגלו מוסדות תבל מגערתך — ראה אפק
יהוה מנשמת רוח אפך ישלח — גלה יסד שלח
ממרום יקחני ימשני ממים — רום לקח
רבים יצילני מאיבי עז — משה רבב
ומשנאי כי אמצו ממני — נצל עזז
יקדמוני ביום אידי ויהי יהוה — קדם היה
למשען לי ויוציאני למרחב — שען יצא
יחלצני כי חפץ בי יגמלני יהוה — רחב חלץ
כצדקי כבר ידי ישיב לי — גמל
כי שמרתי דרכי יהוה ולא רשעתי — גבר שוב
מאלהי כי כל משפטיו לנגדי — שפט
וחקתיו לא אסיר מני ואהי — חקק סור היה

Diligā te dn̄e fortitudo mea. Domīe petra mea & robur meum & ſaluator meus: deus meus fortis meus & ſpabo ī eū: ſcutū meū & cornu ſalutis mee ſuſceptor meus. Laudatū īuocabo dn̄m: & ab inimicis meis ſalu⁹ ero. Circūdederūt me fūes mortis: & torrētes iniquitatis terruerunt me. Funes inferni circūderūt me: p̄uenerūt me laq̄i mortis. In tribulatiōe mea īuocabo dominū: & ad deū meum clamabo: & exaudiet d̄ teplo ſuo vocē meā: & clamor meus an̄ faciē eius veīet ī aures ei⁹. Cōmota ē & cōtremuit terra: & fundamēta mōtium cōcuſſa ſunt & conq̄ſſata ſunt: qm̄ iratus eſt. Aſcendit fumus in furore eius: & ignis ex ore eius deuorās: carbones incēſi ſūt ab eo. Inclinauit celos & deſcēdit: & caligo ſub pedibus eius. Et aſcendit ſup cherub & volauit: & trāſuolauit ſup pennas venti. Poſuit tenebras latibulū ſuū: in circuitu eius tabernaculū eius: tenebroſa aq̄ in nubibus etheris. Pre fulgore in cōſpectu ei⁹ nubes trāſierūt: grādo & carbōes ignis. Et intonuit de celo dn̄s: & altiſſimus dedit vocem ſuā grādinē & carbones ignis. Et miſit ſagittas ſuas & diſſipauit eos: & fulgura mltiplicauit & cōſupſit eos. Et appuerūt effuſiōes aq̄rum: & reuelata ſunt fūdamēta orbis: ab ītrepatōe tua dn̄e ab īſpiratiōe ſp̄us furoris tui. Miſit de alto accepit me: extraxit me de aquis multis. Liberauit me de inimicis meis potētiſſimis: & d̄ his qui oderūt me: qm̄ robuſtiores me erant. Preuenerūt me in die afflictiōis mee: & fctūs ē dn̄s firmamētū meū. Et eduxit me ī latitudinem: liberauit me quia placuit ei. Retribuit mihi dn̄s ſcd̄m iuſticiā meam: & ſcd̄m mūdiciam manuū mearū reddidit mihi. Quia cuſtodiui vias dn̄i: & nō egi im-

Diligam te dn̄e fortitudo mea: dn̄s firmamētū meū: ⁊
Ἀγαπήσω σε κύριε ἡ ἰσχύς μου, κύριος στερέωμά μου, καὶ
refugiū meū ⁊ liberator me⁹. De⁹ me⁹ adiutor me⁹: ⁊ ſpe
καταφυγή μου καὶ ῥύστης μου. Ὁ θεός μου βοηθός μου, καὶ ἐλ-
rabo in eū. Protector me⁹ ⁊ cornu ſalutis mee:
πιῶ ἐπ᾽ αὐτόν. Ὑπερασπιστής μου καὶ κέρας σωτηρίας μου,
⁊ ſuſceptor me⁹. Laudās inuocabo dn̄m: ⁊ ab
καὶ ἀντιλήπτωρ μου. Αἰνῶν ἐπικαλέσομαι τὸν κύριον, καὶ ἐκ
inimicis meis ſalu⁹ ero. Circūdedeſt me dolores mortis: ⁊
τῶν ἐχθρῶν μου σωθήσομαι. Περιέσχον με ὠδῖνες θανάτου, καὶ
torrētes iniq̄tatis cōturbauerūt me. Dolores inferni circūde-
χείμαρροι ἀνομίας ἐξετάραξάν με. Ὠδῖνες ᾅδου περιεκύ-
derūt me: Preocupauerūt me laq̄i mortis. Et in
κλωσάν με, Προέφθασάν με παγίδες θανάτου. Καὶ ἐν τῷ
tribulatiōe mea inuocaui dn̄m: ⁊ ad deū meū
θλίβεσθαί με ἐπεκαλεσάμην τὸν κύριον, καὶ πρὸς τὸν θεόν μου
clamaui. Exaudiuit de tēplo ſcto ſuo vocē meā: ⁊ clamor
ἐκέκραξα. Ἤκουσεν ἐκ ναοῦ ἁγίου αὐτοῦ φωνῆς μου, καὶ ἡ κραυ-
me⁹ in cōſpectu ei⁹ introibit in aures ei⁹. Et cō
γή μου ἐνώπιον αὐτοῦ εἰσελεύσεται εἰς τὰ ὦτα αὐτοῦ. Καὶ ἐσα-
mota ē ⁊ cōtremuit t̄ra: ⁊ fundamēta mōtiū cō-
λεύθη καὶ ἔντρομος ἐγενήθη ἡ γῆ, καὶ τὰ θεμέλια τῶν ὀρέων ἐτα-
turbata ſūt ⁊ cōmota ſūt: qm̄ irat⁹ ē eis de⁹. Aſcendit
ράχθησαν καὶ ἐσαλεύθησαν, ὅτι ὠργίσθη αὐτοῖς ὁ θεός. Ἀνέβη
fumus in ira ei⁹: ⁊ ignis a facie ei⁹ exarde-
καπνὸς ἐν ὀργῇ αὐτοῦ, καὶ πῦρ ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ καταφλέ-
ſcet: carbones ſuccēſi ſūt ab eo. Et iclinauit celos ⁊
γήσεται, ἄνθρακες ἀνήφθησαν ἀπ᾽ αὐτοῦ. Καὶ ἔκλινεν οὐρανοὺς καὶ
deſcēdit: ⁊ caligo ſub pedibus ei⁹. Et aſcēdit ſup
κατέβη, καὶ γνόφος ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ. Καὶ ἐπέβη ἐπὶ
cherubim ⁊ volauit: volauit ſup pēnas ventoꝝ. Et
χερουβὶμ καὶ ἐπετάσθη, ἐπετάσθη ἐπὶ πτερύγων ἀνέμων. Καὶ
poſuit tenebras latibulū ſuū ī circuitu eius tabernaculū eius: te-
ἔθετο σκότος ἀποκρυφὴν αὐτοῦ κύκλῳ αὐτοῦ ἡ σκηνὴ αὐτοῦ, σκο-
nebroſa aqua in nubibus aeris. Pre fulgore ī cō-
τεινὸν ὕδωρ ἐν νεφέλαις ἀέρων. Ἀπὸ τῆς τηλαυγήσεως ἐνώ-
ſpectu eius nubes trāſierūt: grādo ⁊ carbones ignis.
πιον αὐτοῦ αἱ νεφέλαι διῆλθον, χάλαζα καὶ ἄνθρακες πυρός.
Et intonuit de celo dn̄s: ⁊ altiſſimus dedit vo-
Καὶ ἐβρόντησεν ἐξ οὐρανοῦ ὁ κύριος, καὶ ὁ ὕψιστος ἔδωκε φω-
cē ſuā. Miſit ſagittas ⁊ diſſipauit eos: Et
νὴν αὐτοῦ. Ἐξαπέστειλε βέλη καὶ ἐσκόρπισεν αὐτούς, Καὶ
fulgura multiplicauit: ⁊ cōturbauit eos. Et apparuerūt
ἀστραπὰς ἐπλήθυνε, καὶ συνετάραξεν αὐτούς. Καὶ ὤφθησαν
fontes aquaꝝ: ⁊ reuelata ſūt fundamēta orbis
αἱ πηγαὶ τῶν ὑδάτων, καὶ ἀνεκαλύφθη τὰ θεμέλια τῆς οἰκουμέ-
t̄re. Ab increpatiōe tua dn̄e: ab inſpiratiōe ſpiri-
νης. Ἀπὸ ἐπιτιμήσεώς σου κύριε, ἀπὸ ἐμπνεύσεως πνεύ-
tus ire tue. Miſit de ſūmo ⁊ accepit me: aſſū-
ματος ὀργῆς σου. Ἐξαπέστειλεν ἐξ ὕψους καὶ ἔλαβέ με, προ-
pſit me de aq̄s multis. Eripiet me de inimicis
σελάβετό με ἐξ ὑδάτων πολλῶν. Ῥύσεταί με ἐξ ἐχθρῶν
meis fortiſſimis: ⁊ ab ijs q̄ oderūt me: qm̄ cōfortati ſūt ſup
μου δυνατῶν, καὶ ἐκ τῶν μισούντων με, ὅτι ἐστερεώθησαν ὑπὲρ
me. Preuenerūt me in die afflictiōis mee: ⁊ factus ē do-
ἐμέ. Προέφθασάν με ἐν ἡμέρᾳ κακώσεώς μου, καὶ ἐγένετο κύ-
minus ꝓtectio mea. Et eduxit me in latitudinē: ſaluū
ριος ἀντιστήριγμά μου. Καὶ ἐξήγαγέ με εἰς πλατυσμόν, ῥύ-
faciet me: qm̄ voluit me. Et retribuet mihi dn̄s ſe-
σεταί με, ὅτι ἠθέλησέ με. Καὶ ἀνταποδώσει μοι κύριος κα-
cūdū iuſticiā meā: ⁊ ſm̄ puritatē ma-
τὰ τὴν δικαιοσύνην μου, καὶ κατὰ τὴν καθαριότητα τῶν χει-
nuū meaꝝ retribuet mihi. Quia cuſtodiui vias do-
ρῶν μου ἀνταποδώσει μοι. Ὅτι ἐφύλαξα τὰς ὁδοὺς κυ-
mini. ⁊ nō ipie geſſi a deo meo. Qm̄ oīa
ρίου, καὶ οὐκ ἠσέβησα ἀπὸ τοῦ θεοῦ μου. Ὅτι πάν-
iudicia eius ī cōſpectu meo: ⁊ iuſticias
τα τὰ κρίματα αὐτοῦ ἐνώπιόν μου, καὶ τὰ δικαιώμα-
eius nō repuli a me. Et ero
τα αὐτοῦ οὐκ ἀπέστησα ἀπ᾽ ἐμοῦ. Καὶ ἔσομαι

Digitized by Google

immaculatꝰ cum eo. & obſeruabo me ab iniquitate mea.
ἄμωμος μετ' αὐτοῦ, καὶ φυλάξομαι ἀπὸ τῆς ἀνομίας μου.
Et retribuet mihi dñs ſcdm̄ iuſticiā meā:
Καὶ ἀνταποδώσει μοι κύριος κατὰ τὴν δικαιοσύνην μου,
& ſcdm̄ puritatē manuū meaꝝ: in cōſpectu
καὶ κατὰ τὴν καθαριότητα τῶν χειρῶν μου, ἐνώπιον τῶν
2. Re. 22. oculoꝝ eiꝰ. Cum ſctō ſctūs eris: & cum vi-
ὀφθαλμῶν αὐτοῦ. Μετὰ ὁσίου ὅσιος ἔσῃ, καὶ μετὰ ἀν-
ro inocēte inocēs eris: Et cū electo electꝰ eris:
δρὸς ἀθώου ἀθῶος ἔσῃ, Καὶ μετὰ ἐκλεκτοῦ ἐκλεκτὸς ἔσῃ,
& cū peruerſo puerteris. Qm̄ tu p̄plm̄ humi
καὶ μετὰ στρεβλοῦ διαστρέψεις. Ὅτι σὺ λαὸν ταπει-
lē ſaluū facies: & oculos ſupboꝝ humiliabis.
νὸν σώσεις, καὶ ὀφθαλμοὺς ὑπερηφάνων ταπεινώσεις.
Qm̄ tu illuminabis lucernā meā dñe deꝰ meꝰ: illuminabis
Ὅτι σὺ φωτιεῖς λύχνον μου κύριε ὁ θεός μου, φωτιεῖς
tenebras meas. Qm̄ in te eripiar a tentatio-
τὸ σκότος μου. Ὅτι ἐν σοὶ ῥυσθήσομαι ἀπὸ πειρατη-
ne: & in deo meo trāſgrediar murū. Deus
ρίου, καὶ ἐν τῷ θεῷ μου ὑπερβήσομαι τεῖχος. Ὁ θεός
meꝰ impolluta via eius: eloquia dñi igne exami-
μου ἄμωμος ἡ ὁδὸς αὐτοῦ, τὰ λόγια κυρίου πεπυρωμέ-
nata: protector eſt oīm ſperantiū in ſe.
να, ὑπερασπιστής ἐστι πάντων τῶν ἐλπιζόντων ἐπ' αὐτόν.
Qm̄ qs deꝰ p̄ter dñm: aut qs deꝰ p̄ter deū
Ὅτι τίς θεὸς πάρεξ τοῦ κυρίου, ἢ τίς θεὸς πλὴν τοῦ θεοῦ
nr̄m? Deꝰ qui precingit me v̄tute: & poſuit īma
ἡμῶν; Ὁ θεὸς ὁ περιζωννύων με δύναμιν, καὶ ἔθετο ἄμω
Infra 141. culatā viā meā. Qui pfecit pedes meos tāq̄
μον τὴν ὁδόν μου. Καταρτιζόμενος τοὺς πόδας μου ὡσεὶ
ceruꝰ: & ſup excelſa ſtatuēs me. Qui docet manꝰ
ἐλάφου, καὶ ἐπὶ τὰ ὑψηλὰ ἱστῶν με. Διδάσκων χεῖράς
meas ad preliū: & poſuiſti arcū ereū brachia
μου εἰς πόλεμον, καὶ ἔθου τόξον χαλκοῦν τοὺς βραχίο-
mea. Et dediſti mihi protectiōē ſalutis: &
νάς μου. Καὶ ἔδωκάς μοι ὑπερασπισμὸν σωτηρίας, καὶ
dextera tua ſuſcepit me. Et diſciplina tua corre-
ἡ δεξιά σου ἀντελάβετό μου. Καὶ ἡ παιδεία σου ἀνώρ-
xit me in finē: & diſciplina tua ipſa me docebit.
θωσέ με εἰς τέλος, καὶ ἡ παιδεία σου αὐτή με διδάξει.
Dilataſti greſſus meos ſubtus me: &
Ἐπλάτυνας τὰ διαβήματά μου ὑποκάτω μου, καὶ
nō ſūt infirmata veſtigia mea. Perſequar inimicos meos
οὐκ ἠσθένησε τὰ ἴχνη μου. Καταδιώξω τοὺς ἐχθρούς μου
& cōprehendā illos: & nō couertar donec
καὶ καταλήψομαι αὐτούς, καὶ οὐκ ἀποστραφήσομαι ἕως ἂν
deficiant. Cōfringā illos nec poterūt ſta
ἐκλείπωσιν. Ἐκθλίψω αὐτοὺς καὶ οὐ μὴ δύνωνται στῆ-
re: cadent ſubꝰ pedes meos. Et pcinxi
ναι, πεσοῦνται ὑπὸ τοὺς πόδας μου. Καὶ περιέζω-
ſti me v̄tute ad bellum: ſupplantaſti oēs
σάς με δύναμιν εἰς πόλεμον, συνεπόδισας πάντας
inſurgentes in me ſubtus me. Et
τοὺς ἐπανισταμένους ἐπ' ἐμὲ ὑποκάτω μου. Καὶ τοὺς
inimicos meos dediſti mihi dorſum: & odientes me
ἐχθρούς μου ἔδωκάς μοι νῶτον, καὶ τοὺς μισοῦντάς με
diſpdidiſti. Clamauerūt nec erat q̄ ſaluos faceret ad dñz:
ἐξωλόθρευσας. Ἐκέκραξαν καὶ οὐκ ἦν ὁ σώζων πρὸς κύριον,
& nō exaudiuit eos. Et cōminuā eos vt puluerē
καὶ οὐκ εἰσήκουσεν αὐτῶν. Καὶ λεπτυνῶ αὐτοὺς ὡσεὶ χνοῦν
aū faciē venti: vt lutū plateaꝝ delebo e-
κατὰ πρόσωπον ἀνέμου, ὡς πηλὸν πλατειῶν λεανῶ αὐ-
os. Eripies me de cōtradictiōe populi: cōſtitues me in
τούς. Ῥῦσαί με ἐξ ἀντιλογίας λαοῦ, καταστήσεις με εἰς
caput gentiū. Pp̄ls quē nō cognoui: ſeruiuit mihi:
κεφαλὴν ἐθνῶν. Λαὸς ὃν οὐκ ἔγνων, ἐδούλευσέ μοι,
in auditu auris obediuit mihi. Filii alieni mentiti
εἰς ἀκοὴν ὠτίου ὑπήκουσέ μου. Υἱοὶ ἀλλότριοι ἐψεύ-
ti ſūt mihi: filii alieni inueterati ſūt. & claudi
σαντό μοι, υἱοὶ ἀλλότριοι ἐπαλαιώθησαν. καὶ ἐχώ-
cauerūt a ſemitis ſuis.
λαναν ἀπὸ τῶν τρίβων αὐτῶν.

pie a deo meo. Oīa enī iudicia eius in cōſpectu meo: & p̄cepta ei nō amoui a me. Et fui immaculatꝰ cū eo: & cuſtodiui me ab iniq̄tate mea. Et reſtituit mihi dñs ſcdm̄ iuſticiā meā: & ſcdm̄ manuū mearum mūdiciā in cōſpectu ocłorū eius. Cū ſctō ſctus eris: & cū viro inocēte innocēter ages. Et cū electo electus eris: & cū peruerſo peruerteris. Qm̄ p̄plm̄ pauperē ſaluabis: & ocłos excelſos hūiliabis. Quia tu illumīas lucernā meā: dñe deus meus illumina bis tenebras meas. In te ei curra accīctus: & in deo meo trāſiliā murū. Deus immaculata via eius: eloquium dñi igne examinatū: ſcutū eſt omnium ſperantiū in ſe. Quis eſt deus p̄reter dominum? & qs fortis p̄ter deū noſtrum? Deus q accingit me fortitudine & poſuit immaculatam viam meam. Coequans pedes meos ceruis: & ſuper excelſa mea ſtatuens me. Docens manus meas ad preliū: & componens quaſi arcum ereum brachia mea. Dediſti mihi clypeum ſalutis tue: & dextera tua cōfortabit me: & manſuetudo tua multiplicabit me. Dilatabis greſſus meos ſubter me: & nō deficiet tali mei. Perſequar inimicos meos & apprehēdam eos: & non reuertar dōec conſumam eos. Cedā eos & non poterunt ſurgere: cadent ſub pedibus meis. Accinxiſti me fortitudine ad preliū: incuruaſti reſiſtentes mihi ſub me. Et inimicorum meorū dediſti mihi dorſum: & odiētes me diſperdidiſti. Clamabunt & non erit qui ſaluet: ad dominum & non exaudiet eos. Et delebo eos vt puluerem ante faciem venti: vt lutū platearum proiiciam eos. Saluabis me a contradictionibus p̄pli: pones me in caput gentium: populus quem ignoraui ſeruiet mihi. Auditiōe auris obediet mihi: filii alieni mentiti ſunt mihi. Filii alieni defluent: & contrahentur in anguſtiis ſuis.

תָמִים עִמּוֹ וָאֶשְׁתַּמֵּר מֵעֲוֹנִי׃ — תָּמַם שָׁמַר
וַיָּשֶׁב יְהוָה לִי כְצִדְקִי כְּבֹר — שׁוּב
יָדַי לְנֶגֶד עֵינָיו׃ עִם חָסִיד — חֶסֶד
תִּתְחַסָּד עִם גְּבַר תָּמִים תִּתַּמָּם׃
עִם נָבָר תִּתְבָּרָר וְעִם עִקֵּשׁ — בָּרַר
תִּתְפַּתָּל׃ כִּי אַתָּה עַם עָנִי — פָּתַל עָנָה
תוֹשִׁיעַ וְעֵינַיִם רָמוֹת תַּשְׁפִּיל׃ — יָשַׁע רוּם
כִּי אַתָּה תָּאִיר נֵרִי יְהוָה אֱלֹהַי — שָׁפֵל אוֹר
יַגִּיהַּ חָשְׁכִּי׃ כִּי בְךָ אָרוּץ — נוּר נָגַהּ
גְּדוּד וּבֵאלֹהַי אֲדַלֶּג שׁוּר׃ — רוּץ גָּדַד
הָאֵל תָּמִים דַּרְכּוֹ אִמְרַת יְהוָה — דָּלַג תָּמַם
צְרוּפָה מָגֵן הוּא לְכֹל הַחוֹסִים — צָרַף חָסָה
בּוֹ׃ כִּי מִי אֱלוֹהַּ מִבַּלְעֲדֵי יְהוָה
וּמִי צוּר זוּלָתִי אֱלֹהֵינוּ׃ הָאֵל — זָלַת
הַמְאַזְּרֵנִי חָיִל וַיִּתֵּן תָּמִים — אָזַר נָתַן
דַּרְכִּי׃ מְשַׁוֶּה רַגְלַי כָּאַיָּלוֹת — שָׁוָה
וְעַל בָּמֹתַי יַעֲמִידֵנִי׃ מְלַמֵּד — בָּמָה עָמַד
יָדַי לַמִּלְחָמָה וְנִחֲתָה קֶשֶׁת — לָמַד לָחַם
נְחוּשָׁה זְרוֹעֹתָי׃ וַתִּתֶּן לִי מָגֵן — חָתַת נָחַשׁ
יִשְׁעֶךָ וִימִינְךָ תִסְעָדֵנִי וְעַנְוַתְךָ — זָרַע נָתַן / יָמַן סָעַד
תַרְבֵּנִי׃ תַּרְחִיב צַעֲדִי תַחְתָּי — עָנָה רָבָה
וְלֹא מָעֲדוּ קַרְסֻלָּי׃ אֶרְדּוֹף אוֹיְבַי — רָחַב רָדַף
וְאַשִּׂיגֵם וְלֹא אָשׁוּב עַד — נָשַׂג שׁוּב
כַּלּוֹתָם׃ אֶמְחָצֵם וְלֹא יֻכְלוּ — כָּלָה מָחַץ
קוּם יִפְּלוּ תַּחַת רַגְלָי׃ וַתְּאַזְּרֵנִי — נָפַל
חַיִל לַמִּלְחָמָה תַּכְרִיעַ קָמַי — לָחַם כָּרַע
תַּחְתָּי׃ וְאֹיְבַי נָתַתָּה לִּי עֹרֶף — קוּם נָתַן
וּמְשַׂנְאַי אַצְמִיתֵם׃ יְשַׁוְּעוּ — שָׂנֵא צָמַת
וְאֵין מוֹשִׁיעַ עַל יְהוָה וְלֹא — שׁוּעַ יָשַׁע
עָנָם׃ וְאֶשְׁחָקֵם כְּעָפָר עַל — עָנָה שָׁחַק
פְּנֵי רוּחַ כְּטִיט חוּצוֹת אֲרִיקֵם׃ — פָּנָה חוּץ
תְּפַלְּטֵנִי מֵרִיבֵי עָם תְּשִׂימֵנִי — רִיב פָּלַט
לְרֹאשׁ גּוֹיִם עַם לֹא יָדַעְתִּי — רוּם שׂוּם
יַעַבְדוּנִי׃ לְשֵׁמַע אֹזֶן יִשָּׁמְעוּ — עָבַד שָׁמַע
לִי בְּנֵי נֵכָר יְכַחֲשׁוּ לִי׃ בְּנֵי — כָּחַשׁ נָכַר
נֵכָר יִבֹּלוּ וְיַחְרְגוּ מִמִּסְגְּרוֹתֵיהֶם׃ — חָרַג סָגַר

Digitized by Google

חַי יְהוָה וּבָרוּךְ צוּרִי וְיָרוּם — בָּרַךְ רוּם
אֱלוֹהֵי יִשְׁעִי ׃ הָאֵל הַנּוֹתֵן — אֱלֹהַּ נָתַן
נְקָמוֹת לִי וַיַּדְבֵּר עַמִּים תַּחְתָּי ׃ — דָּבַר
מְפַלְּטִי מֵאֹיְבַי אַף מִן קָמַי — פָּלַט קוּם
תְּרוֹמְמֵנִי מֵאִישׁ חָמָס תַּצִּילֵנִי ׃ — חָמַס נָצַל
עַל כֵּן אוֹדְךָ בַגּוֹיִם יְהוָה וּלְשִׁמְךָ — יָדָה
אֲזַמֵּרָה ׃ מַגְדִּיל יְשׁוּעוֹת מַלְכּוֹ — זָמַר גָּדַל
וְעֹשֶׂה חֶסֶד לִמְשִׁיחוֹ לְדָוִד — יָשַׁע מָשַׁח
וּלְזַרְעוֹ עַד עוֹלָם ׃ — עָלַם

xix.

לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד ׃ — נָצַח זָמַר
הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים כְּבוֹד אֵל — סָפַר כָּבַד
וּמַעֲשֵׂה יָדָיו מַגִּיד הָרָקִיעַ ׃ — עָשָׂה נָגַד
יוֹם לְיוֹם יַבִּיעַ אֹמֶר וְלַיְלָה — רָקַע נָבַע
לְּלַיְלָה יְחַוֶּה דָּעַת ׃ אֵין אֹמֶר — חָוָה
וְאֵין דְּבָרִים בְּלִי נִשְׁמָע קוֹלָם ׃ — יָדַע כָּל
בְּכָל הָאָרֶץ יָצָא קַוָּם וּבִקְצֵה — שָׁמַע
תֵבֵל מִלֵּיהֶם לַשֶּׁמֶשׁ שָׂם אֹהֶל — מָלַל שׂוּם
בָּהֶם ׃ וְהוּא כְּחָתָן יֹצֵא מֵחֻפָּתוֹ — חָפַף
יָשִׂישׂ כְּגִבּוֹר לָרוּץ אֹרַח ׃ מִקְצֵה — שׂוּשׂ גָּבַר
הַשָּׁמַיִם מוֹצָאוֹ וּתְקוּפָתוֹ עַל — יָצָא תָּקַף
קְצוֹתָם וְאֵין נִסְתָּר מֵחַמָּתוֹ ׃ — קָצָה סָתַר
תּוֹרַת יְהוָה תְּמִימָה מְשִׁיבַת נָפֶשׁ — חָמַם יָרָה
עֵדוּת יְהוָה נֶאֱמָנָה מַחְכִּימַת פֶּתִי ׃ — תָּמַם שׁוּב
פִּקּוּדֵי יְהוָה יְשָׁרִים מְשַׂמְּחֵי לֵב — עוּד אָמַן
מִצְוַת יְהוָה בָּרָה מְאִירַת עֵינָיִם ׃ — חָכַם פָּתָה
יִרְאַת יְהוָה טְהוֹרָה עוֹמֶדֶת לָעַד — פָּקַד שָׂמַח
מִשְׁפְּטֵי יְהוָה אֱמֶת צָדְקוּ יַחְדָּו ׃ — צָוָה בָּרַר
הַנֶּחֱמָדִים מִזָּהָב וּמִפַּז רָב — אוֹר שָׁפַט
וּמְתוּקִים מִדְּבַשׁ וְנֹפֶת צוּפִים ׃ — חָמַד רָבַב
גַּם עַבְדְּךָ נִזְהָר בָּהֶם בְּשָׁמְרָם — מָתַק נוּף
עֵקֶב רָב ׃ שְׁגִיאוֹת מִי יָבִין — זָהַר
מִנִּסְתָּרוֹת נַקֵּנִי ׃ גַּם מִזֵּדִים — שָׁגָה בִּין
חֲשֹׂךְ עַבְדֶּךָ אַל יִמְשְׁלוּ בִי אָז — סָתַר נָקָה
אֵיתָם וְנִקֵּיתִי מִפֶּשַׁע רָב ׃ יִהְיוּ — זוּד מָשַׁל
לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי — תָּמַם נָקָה
לְפָנֶיךָ יְהוָה צוּרִי וְגוֹאֲלִי ׃ — הָיָה רָצָה
— פֶּה הָגָה
— פָּנָה גָּאַל

Viuit dñs & benedictus deus meus: & exaltetur deus ſalutis mee. Deus qui das vindictas mihi: & ſubdiſti populos ſub me. Qui ſeruas me ab inimicis meis: & a reſiſtētibus mihi eleuas me: a viro iniquo libera me. Propterea cōfitebor tibi in gētibus dñe: & nomini tuo cantabo. Magnificanti ſalutes regis ſui: & facieti miſericordiam chriſto ſuo dauid: & ſemini eius vſq; in ſeculū.

Victori pſalmus dauid. 19.

Celi enarrant gloriā dei: & opus manuū eius annunciat firmamentum. Dies diei eructat verbum: & nox nocti indicat ſcientiam. Non eſt ſermo & non ſunt verba: quibus nō audiatur vox eorum. In omnem terram exiuit ſonus eorū: & i fines orbis verba eorum: ſoli poſuit tabernaculū in eis. Et ipſe quaſi ſpōſus procedēs de thalamo ſuo: exultabit vt fortis ad currendā viā. A ſummitate celi egreſſus eius: & curſus eius vſq; ad ſummitatē illius: nec eſt qui ſe abſcōdat a calore eius. Lex dñi immaculata conuertens animas: teſtimoniū dñi fidele ſapientiam preſtans paruulis. Precepta domini recta letificantia cor: mandatum domini lucidum illuminans oculos. Timor domini mundus perſeuerans in ſecula: iudicia domini vera iuſtificata in ſemetipſa. Deſiderabilia ſuper aurum & obrizum ꝑcioſum multū: & dulciora ſuper mel & fauum redundātē. Vnde ſeruus tuus docebit ea: in cuſtodiendis eis fructus multus. Errores quis intelliget: ab occultis meis munda me. A ſuperbis quoq; libera ſeruū tuū: ſi non fuerit dñati mei tūc immaculatus ero: & emūdabor a delicto maxio. Sit placētes ſermones oris mei: & meditatio cordis mei in cōſpectu tuo: dñs fortis me & redēptor meus.

Viuit dñs & bñdict⁹ de⁹: & exaltet de⁹
Ζῆ κύριος καὶ εὐλογητὸς ὁ θεός, καὶ ὑψωθήτω ὁ θεὸς τῆς
ſalutis mee. De⁹ q das vindictas mihi: & ſub
σωτηρίας μου. Ὁ θεὸς ὁ διδοὺς ἐκδικήσεις ἐμοί, καὶ ὑπο
dis ꝑplos ſub me: liberator me⁹ de inimicis meis iracūdis.
τάξας λαοὺς ὑπ' ἐμέ, ὁ ῥύστης μου ἐξ ἐχθρῶν μου ὀργίλων.
Ab inſurgentibus in me exaltabis me: a vi
Ἀπὸ τῶν ἐπανισταμένων ἐπ' ἐμὲ ὑψώσεις με, ἀπὸ ἀν- 2. Re. 22. b. Ro. 15. d
ro iniquo eripies me. Propterea cōfitebor tibi in
δρὸς ἀδίκου ῥύσῃ με. Διὰ τοῦτο ἐξομολογήσομαί σοι ἐν
nationib⁹ dñe: & nomini tuo pſalmū dicā. Magnificās
ἔθνεσι κύριε, καὶ τῷ ὀνόματί σου ψαλῶ. Μεγαλύνων
ſalutes regis: & faciēs miāz chri
τὰς σωτηρίας τοῦ βασιλέως, καὶ ποιῶν ἔλεος τῷ χρι
ſto ſuo dauid: & ſemini eius vſq; in ſeculū.
στῷ αὐτοῦ τῷ δαυίδ, καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ ἕως αἰῶνος.

In finē pſalm⁹ dauid. 18.
Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαυίδ. ιη.

Celi enarrāt gloriā dei: opa āt ma
Οἱ οὐρανοὶ διηγοῦνται δόξαν θεοῦ, ποίησιν δὲ χει
nuū ei⁹ āñūciat firmamētū. Dies dici eru
ρῶν αὐτοῦ ἀναγγέλλει τὸ στερέωμα. Ἡμέρα τῇ ἡμέρᾳ ἐρεύ
ctat vbū: & nox nocti indicat ſciētiā. Nō ſunt
γεται ῥῆμα, καὶ νὺξ νυκτὶ ἀναγγέλλει γνῶσιν. Οὐκ εἰσὶ
loq̄le neq; ſermones: quoꝝ nō audiātur voces eoꝝ.
λαλιαὶ οὐδὲ λόγοι, ὧν οὐχὶ ἀκούονται αἱ φωναὶ αὐτῶν.
In oēm trā exiuit ſonus eoꝝ: & in
Εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐτῶν, καὶ εἰς Ro. 10 d.
fines orbis terre verba eoꝝ. In
τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ ῥήματα αὐτῶν. Ἐν τῷ
ſole poſuit tabernaculū ſuū: & ipſe tanq̄ ſpon
ἡλίῳ ἔθετο τὸ σκήνωμα αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς ὡς νυμφί
ſus ꝑcedēs de thalamo ſuo. Exultabit
ος ἐκπορευόμενος ἐκ παστοῦ αὐτοῦ. Ἀγαλλιάσεται
vt gigas adcurrēdā viā: a ſūmo celo egreſ
ὡς γίγας δραμεῖν ὁδόν, ἀπ' ἄκρου τοῦ οὐρανοῦ ἡ ἔξο
ſio eius. Et occurſus eius vſq; ad ſūmū
δος αὐτοῦ. Καὶ τὸ κατάντημα αὐτοῦ ἕως ἄκρου
celi: nec eſt q ſe abſcondat a calo
τοῦ οὐρανοῦ, καὶ οὐκ ἔστιν ὃς ἀποκρυβήσεται τῆς θέρ
re eius. Lex dñi imaculata cōuertēs ani
μης αὐτοῦ. Ὁ νόμος κυρίου ἄμωμος ἐπιστρέφων ψυ
mas: teſtimoniū dñi fidele ſapiētiā ꝑſtās ꝑuulis. Iu
χάς, ἡ μαρτυρία κυρίου πιστὴ σοφίζουσα νήπια. Τὰ δι
ſticie dñi recte letificantes cor: ꝑceptū
καιώματα κυρίου εὐθέα εὐφραίνοντα καρδίαν, ἡ ἐντολὴ
dñi lucidū illuminās oculos. Timor
κυρίου τηλαυγὴς φωτίζουσα ὀφθαλμούς. Ὁ φόβος
dñi ſctūs ꝑmanēs in ſeculū ſeculi. iudicia
κυρίου ἁγνός, διαμένων εἰς αἰῶνα αἰῶνος. τὰ κρίματα
dñi vera: iuſtificata in ſemetipſa. Deſiderabilia
κυρίου ἀληθινά, δεδικαιωμένα ἐπὶ τὸ αὐτό. Ἐπιθυμητὰ
ſup aurū & lapidē ꝑcioſū multū: & dulciora ſup
ὑπὲρ χρυσίον καὶ λίθον τίμιον πολύν, καὶ γλυκύτερα ὑπὲρ
mel & fauū. Et .n. ſeru⁹ tu⁹ cuſtodit e
μέλι καὶ κηρίον. Καὶ γὰρ ὁ δοῦλός σου φυλάσσει αὐ
a: in cuſtodiēdis illis retributio multa.
τά, ἐν τῷ φυλάσσειν αὐτὰ ἀνταπόδοσις πολλή.
Delicta q̄s intelliget: ab occultis meis mū
Παραπτώματα τίς συνήσει; ἐκ τῶν κρυφίων μου κα
da me: & ab alienis parce ſeruo
θάρισόν με, καὶ ἀπὸ ἀλλοτρίων φεῖσαι τοῦ δούλου
tuo. Si mei nō fuerint dominati: tunc imaculatus
σου. Ἐὰν μή μου κατακυριεύσωσι, τότε ἄμωμος
ero: & mundabor a delicto maximo.
ἔσομαι, καὶ καθαρισθήσομαι ἀπὸ ἁμαρτίας μεγάλης.
Et erūt vt cōplaceāt eloq̄a oris mei:
Καὶ ἔσονται εἰς εὐδοκίαν τὰ λόγια τοῦ στόματός μου,
& meditatio cordis mei in cōſpectu tuo ſemꝑ.
καὶ ἡ μελέτη τῆς καρδίας μου ἐνώπιόν σου διαπαντός.
Dñe adiutor me⁹ & redēptor me⁹.
Κύριε βοηθέ μου καὶ λυτρωτά μου.

Digitized by Google

In finē pſalmus dauid. 19.
Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαδ. ιθ.
Exaudiat te dn̄s in die tribulatiōis: ꝓte
Ἐπακούσαι σου κύριος ἐν ἡμέρᾳ θλίψεως, ὑπερασπί
gat te nomē dei iacob. Mittat tibi auxi
σαι σου τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ ἰακώβ. Ἐξαποστείλαι σοι βοήθει
liū de ſctō: ⁊ de ſiō tueatur te. Memor ſit oīs
αν ἐξ ἁγίου, καὶ ἐκ σιὼν ἀντιλάβοιτό σου. Μνησθείη πάσης
ſacrificij tui: ⁊ holocauſtū tuū pigue fiat. Tribuat tibi do
θυσίας σου, καὶ τὸ ὁλοκαύτωμά σου πιανάτω. Δώη σοι κύ
minus ſm̄ cor tuū: ⁊ om̄e cōſiliū tuū im
ριος κατὰ τὴν καρδίαν σου, καὶ πᾶσαν τὴν βουλήν σου πλη
pleat. Letabimur in ſalutari tuo: ⁊ in noīe
ρώσαι. Ἀγαλλιασώμεθα ἐπὶ τῷ σωτηρίῳ σου, καὶ ἐν ὀνόματι
dn̄i dei nr̄i magnificabimur. Impleat dn̄s om
κυρίου θεοῦ ἡμῶν μεγαλυνθησόμεθα. Πληρώσαι κς πάν
nes petitiōes tuas: nūc cognoui qm̄ ſaluū fecit dn̄s chriſtū
τα τὰ αἰτήματά σου, νῦν ἔγνων ὅτι ἔσωσε κύριος τὸν χριστὸν
ſuū. Exaudiet illū de celo ſctō ſuo: in po
αὐτοῦ. Ἐπακούσεται αὐτοῦ ἐξ οὐρανοῦ ἁγίου αὐτοῦ, ἐν δυ
tentatibus ſalus dextere eius. Hi in curribus
ναστείαις ἡ σωτηρία τῆς δεξιᾶς αὐτοῦ. Οὗτοι ἐν ἅρμασι
⁊ hi in equis: nos āt in noīe dn̄i dei nr̄i inuo
καὶ οὗτοι ἐν ἵπποις, ἡμεῖς δὲ ἐν ὀνόματι κυ θεοῦ ἡμῶν ἐπι
cabimus. Ipſi obligati ſunt ⁊ ceciderūt: nos
καλεσόμεθα. Αὐτοὶ συνεποδίσθησαν καὶ ἔπεσον, ἡμεῖς
āūt ſurreximꝰ ⁊ erecti ſumꝰ. Dn̄e ſaluū fac regē ⁊ ex
δὲ ἀνέστημεν καὶ ἀνωρθώθημεν. Κύριε σῶσον τὸν βασιλέα καὶ ἐ
audi nos: in qua die inuocauerimꝰ te.
πάκουσον ἡμῶν, ἐν ᾗ ἂν ἡμέρᾳ ἐπικαλεσώμεθά σε.
Pſalmus dauid. 20.
Ψαλμὸς τῷ δαυίδ. κ.
Domine in virtute tua letabitur rex:
Κύριε ἐν τῇ δυνάμει σου εὐφρανθήσεται ὁ βασιλεύς,
⁊ ſup ſalutare tuū exultabit vehemēter. Deſide
καὶ ἐπὶ τῷ σωτηρίῳ σου ἀγαλλιάσεται σφόδρα. Τὴν ἐπιθυ
riū cordis eius tribuiſti ei: ⁊ volūtate
μίαν τῆς καρδίας αὐτοῦ ἔδωκας αὐτῷ, καὶ τὴν θέλησιν τῶν
labioꝝ eius nō fraudaſti eū. Qm̄ ꝓueniſti eū
χειλέων αὐτοῦ οὐκ ἐστέρησας αὐτόν. Ὅτι προέφθασας αὐτὸν
in bn̄dictiōibus dulcedinis: poſuiſti in capite eius co
ἐν εὐλογίαις χρηστότητος, ἔθηκας ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ στέ
ronā de lapide ꝑcioſo. Uitā petiit a te: ⁊ tribuiſti ei
φανον ἐκ λίθου τιμίου. Ζωὴν ᾐτήσατό σε, καὶ ἔδωκας αὐτῷ
lōgitudinē dierū in ſeculū ſeculi. Magna eſt gl̄ia e
μακρότητα ἡμερῶν εἰς αἰῶνα αἰῶνος. Μεγάλη ἡ δόξα αὐ
ius in ſalutari tuo: gl̄iaꝫ ⁊ magnū decorē im
τοῦ ἐν τῷ σωτηρίῳ σου, δόξαν καὶ μεγαλοπρέπειαν ἐπι
pones ſup eū. Qm̄ dabis ei bn̄dictiōeꝫ i ſeculū ſeculi:
θήσεις ἐπ' αὐτόν. Ὅτι δώσεις αὐτῷ εὐλογίαν εἰς αἰῶνα αἰῶνος,
letificabis eū in gaudio cū vultu tuo. Qm̄
εὐφρανεῖς αὐτὸν ἐν χαρᾷ μετὰ τοῦ προσώπου σου. Ὅτι ὁ
rex ſperat in dn̄o: ⁊ in mīa altiſ
βασιλεὺς ἐλπίζει ἐπὶ κύριον, καὶ ἐν τῷ ἐλέει τοῦ ὑψί
ſimi nō cōmouebit. Inueniat manus tua oībꝰ inimi
στου οὐ μὴ σαλευθῇ. Εὑρεθείη ἡ χείρ σου πᾶσι τοῖς ἐχ
cis tuis: dextera tua iueniat oēs q̄ oderūt te.
θροῖς σου, ἡ δεξιά σου εὕροι πάντας τοὺς μισοῦντάς σε.
Qm̄ pones eos vt clibanū ignis in tpē
Ὅτι θήσεις αὐτοὺς ὡς κλίβανον πυρὸς εἰς καιρὸν τοῦ
vultus tui: dn̄s in ira ſua cōturbabit e
προσώπου σου, κύριος ἐν ὀργῇ αὐτοῦ συνταράξει αὐ
os: ⁊ deuorabit eos ignis. Fructum eo
τούς, καὶ καταφάγεται αὐτοὺς πῦρ. Τὸν καρπὸν αὐ
rū de tra perdes: ⁊ ſemē eoꝝ a
τῶν ἀπὸ τῆς γῆς ἀπολεῖς, καὶ τὸ σπέρμα αὐτῶν ἀπὸ
filijs hoīuꝫ. Qm̄ declinauerūt in te mala: cogitauerūt cō
υἱῶν ἀνθρώπων. Ὅτι ἔκλιναν εἰς σὲ κακά, διελογίσαντο βου
ſilia q̄ nō potuerūt ſtabilire. Qm̄ pones eos dorſuꝫ
λὰς ἃς οὐ μὴ δύνωνται στῆναι. Ὅτι θήσεις αὐτοὺς νῶτον

Victori pſ. dd̄. 20.
Exaudiat te dn̄s in die tribulatiōis: ꝓtegat te nomen dei iacob. Mittat auxiliū tibi de ſancto: & de ſion tueatur te. Memor ſit omnis ſacrificii tui: & holocauſtū tuū pingue fiat. Sp. Det tibi ſecundum cor tuum: & om̄e cōſiliū tuū ipleat. Laudabimur in ſalutari tuo: & in noīe dei nr̄i ducemus choros: ipleat dominus oēs petitiōes tuas. Nūc ſcio qm̄ ſaluauit dn̄s xp̄m ſuum: exaudiet eum de celis ſanctuarii ſui: in fortitudinibus ſalus dextere ſue. Hi in curribus & hi in equis: & nos in nomine domini dei noſtri recordabimur. Ipſi incuruati ſūt & ceciderūt: nos vero ſurreximꝰ & erecti ſumus. Dn̄e ſalua: rex exaudi nos in die inuocationis noſtre.

Victori pſ. dd̄. 21.
Domine in fortitudine tua letabitur rex: & ſup ſalutari tuo exultabit vehementer. Deſideriū cordis eius dediſti ei: & voluntate labiorū eius nō fraudaſti eū. Sp. Qm̄ ꝓueniſti eū in bn̄dictionibus bonitatis: pones in capite eius coronā de obrizo. Vitam petiit a te dediſti ei lōgitudinem dierū in ſeculū & in eternū. Magna gloria eius in ſalutari tuo: gloriā & decorē pones ſup eū. Pones ei eū i bn̄dictionē ſempiternā: exhilarabis eum leticia apud vultū tuū. Quoniam rex confidet in domino: & in miſericordia excelſi non decipietur. Inueniet manus tua omnes inimicos tuos: dextera tua inueniet omnes odientes te. Pones eos vt clibanum ignis in tempore vultus tui: dn̄s in furore ſuo precipitabit eos: & deuorabit eos ignis. Fructum eorū de terra ꝑdes: & ſemē eorū de filiis hoīm. Qm̄ declinauerunt ſup te malū: cogitauerūt ſcelus qd̄ non potuerunt. Qm̄ pones eos humerum:

xx.
למנצח מזמור לדוד׃
יענך יהוה ביום צרה ישגבך שם
אלהי יעקב׃ ישלח עזרך מקדש
ומציון יסעדך׃ יזכר כל מנחתיך
ועולתך ידשנה סלה׃ יתן לך
כלבבך וכל עצתך ימלא׃ נרננה
בישועתך ובשם אלהינו נדגל
ימלא יהוה כל משאלותיך׃
עתה ידעתי כי הושיע יהוה
משיחו יענהו משמי קדשו
בגברות ישע ימינו׃ אלה ברכב
ואלה בסוסים ואנחנו בשם יהוה
אלהינו נזכיר׃ המה כרעו
ונפלו ואנחנו קמנו ונתעודד׃
יהוה הושיעה המלך יעננו ביום
קראנו׃

xxi.
למנצח מזמור
לדוד׃ יהוה בעזך ישמח
מלך ובישועתך מה יגיל מאד׃
תאות לבו נתתה לו וארשת
שפתיו בל מנעת סלה׃ כי
תקדמנו ברכות טוב תשית
לראשו עטרת פז׃ חיים שאל
ממך נתתה לו ארך ימים עולם
ועד׃ גדול כבודו בישועתך הוד
והדר תשוה עליו׃ כי תשיתהו
ברכות לעד תחדהו בשמחה
את פניך׃ כי המלך בטח
ביהוה ובחסד עליון בל
ימוט׃ תמצא ידך לכל
איביך ימינך תמצא שנאיך׃
תשיתמו כתנור אש לעת
פניך יהוה באפו יבלעם
ותאכלם אש׃ פרימו מארץ
תאבד וזרעם מבני אדם׃
כי נטו עליך רעה חשבו מזמה
בל יוכלו׃ כי תשיתמו שכם

נצח זמר
ענה צור
שגב שלח
סעד זכר
עלה דשן
נתן יעץ
מלא רנן
ישע דגל
שאל
ישע
משח ענה
ימן
זכר
קום עוד
נצח זמר
עזז שמח
ישע גול
אוה נתן
שפה
קדם שות
מן
נתן יום
עלם גדל
כבד שוה
שות
חדה
פנה
עלה
מוט מצא
ימן
שות תנר
פנה בלע
אכל פרה
אבד
נטה רוע
זמם יכל

במיתריך תכונן על פניהם ׃ — יתר כון
רומה יהוה בעזך נשירה ונזמרה — פנה רמם
גבורתך ׃ **XXII.** למנצח על — עזז שור
זמר גבר
אילת השחר מזמור לדוד ׃ — נצח זמר
אלי אלי למה עזבתני רחוק — רחק
מישועתי דברי שאגתי ׃ אלהי — ישע
אקרא יומם ולא תענה ולילה — קרא ענה
ולא דומיה לי ׃ ואתה קדוש יושב — קדש ישב
תהלות ישראל ׃ בך בטחו אבתינו — הלל
בטחו ותפלטמו ׃ אליך זעקו — פלט
ונמלטו ׃ בך בטחו ולא בושו ׃ — מלט
ואנכי תולעת ולא איש חרפת — תלע
אדם ובזוי עם ׃ כל ראי ילעגו — בזה ראה
לי יפטירו בשפה יניעו ראש ׃ — לעג פטר
נוע
גל אל יהוה יפלטהו יצילהו כי — גלל נצל
חפץ בו ׃ כי אתה גחי מבטן — גחה
מבטיחי על שדי אמי ׃ עליך — בטח שד
השלכתי מרחם מבטן אמי — שלך
אלי אתה ׃ אל תרחק ממני כי — רחק
צרה קרובה כי אין עוזר ׃ — צור קרב
סבבוני פרים רבים אבירי בשן — עזר רבב
כתרוני ׃ פצו עלי פיהם אריה — אבר כצה
טרף ושואג ׃ כמים נשפכתי — פה ארה
והתפרדו כל עצמותי היה לבי — שאג שפך
כדונג נמס בתוך מעי ׃ יבש — פרד
כחרש כחי ולשוני מדבק מלקוחי — מסס מעה
ולעפר מות תשפתני ׃ כי — נוח לשן
סבבוני כלבים עדת — דבק לקח
מרעים הקיפוני כארו — שפת יעד
ידי ורגלי ׃ אספר כל — רוע נקף
עצמותי המה יביטו יראו בי ׃ — כרה ספר
יחלקו בגדי להם ועל לבושי — נבט ראה
יפילו גורל ׃ ואתה יהוה אל — חלק לבש
תרחק אילותי לעזרתי חושה ׃ — נפל גרל
הצילה מחרב נפשי מיד כלב — רחק
יחידתי ׃ הושיעני מפי אריה — נצל
יחד ישע

fũes tuos firmabis cõtra facies eorum. ∞∞∞ Exaltare dñe in virtute tua: cantabimus & ∞ pſallemus fortitudines tuas.

Victori p cerua matutina pſ dauid. **zz.**

Deus meus deus meus quare dereliquiſti me: longe a ſalute mea verba rugit⁹ mei. Deus meus clamabo p die & nõ exaudies: & nocte nec eſt ſiletiũ mihi. Et tu habitator ſancte laus iſrael. In te cõfiſi ſunt patres noſtri: ∞∞ confiſi ſunt & liberaſti eos. Ad te clamauerũt & ſalui facti ſunt: in te cõfiſi ſunt & nõ ſũt cõfuſi. Ego at ſũ vermis & nõ homo: opprobrium hominũ & abiectio plebis. Oẽs videntes me ſubſannãt me: demittũt labiũ mouẽt caput. Cõfugit ad dñm ſaluet eũ: liberet eum qm̃ vult eũ. Tu autẽ ꝓpugnator me⁹ ex vtero: fiducia mea ab vberibus matris mee. In te proiectus ſum ex vulua: de ventre mr̃is mee deus meus es tu. Ne longe fias a me qm̃ tribulatio proxima ẽ: quoniã nõ eſt adiutor. Circũdederunt me vituli multi tauri baſan vallauerũt me. Aperuerũt ſuper me os ſuum: quaſi leo rapiẽs & rugiens. Sicut aq̃ effuſus ſũ & ſepata ſunt oĩa oſſa mea: factũ ẽ cor meum tanq̃ cera liquefacta i medio ventris mei. Aruit velut teſta fortitudo mea: & ligua mea adheſit palato meo: & in puluerẽ mortis detraxiſti me. Qm̃ circundederunt me canes: cõciliũ peſſimorum vallauit me: foderunt ∞∞∞∞ manus meas & pedes meos. Numeraui oĩa oſſa mea: ipſi reſpiciẽtes viderunt in me. ∞∞ Diuiſerunt veſtimenta mea ſibi: & ſup veſtimẽtũ meũ miſerunt ſortẽ. Tu autem dñe ne ∞∞ longe fias: fortitudo mea in auxiliũ meũ feſtina. Erue a gladio animã meã: de manu canis ſolitariam meam. Salua me ex ore leõis

in relidis tuis pparabis vultũ eo
ἐν τοῖς περιλοίποις σου ἑτοιμάσεις τὸ πρόσωπον αὐ-
rũ. Exaltare dñe in ꝟtute tua: cãtabimus ⁊ pſal
τῶν. Ὑψώθητι κύριε ἐν τῇ δυνάμει σου, ἄσωμεν καὶ ψα
lemus ꝟtutes tuas.
λοῦμεν τὰς δυναστείας σου.

In fine pro ſuſceptiõe matutina:
Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῆς ἀντιλήψεως τῆς ἑωθινῆς,
Pſalmus dauid. **xi.**
ψαλμὸς τῷ δαυίδ. **κα.**

Deus deus meus reſpice in me: quare dereliquiſti — Math. 27.f. Mar. 15.c.
Ὁ θεὸς ὁ θεός μου πρόσχες μοι, ἱνατί ἐγκατέλιπές
me: lõge a ſalute mea ꝟba deli
με; μακρὰν ἀπὸ τῆς σωτηρίας μου οἱ λόγοι τῶν παρα-
ctorũ meoꝝ. Deus meus clamabo ꝑ diẽ ⁊
πτωμάτων μου. Ὁ θεός μου κεκράξομαι ἡμέρας καὶ
nõ exaudies: ⁊ nocte ⁊ nõ ad inſipiẽtiã mihi. Tu
οὐκ εἰσακούσῃ, καὶ νυκτὸς καὶ οὐκ εἰς ἄνοιαν ἐμοί. Σὺ
aũt in ſctõ habitas laus iſrael. In te
δὲ ἐν ἁγίῳ κατοικεῖς ὁ ἔπαινος τοῦ ἰσραήλ. Ἐπὶ σοὶ
ſperauerũt pſes nr̃i: ſperauerũt ⁊ liberaſti e-
ἤλπισαν οἱ πατέρες ἡμῶν, ἤλπισαν καὶ ἐρρύσω αὐ-
os. Ad te clamauerũt ⁊ ſalui facti ſũt: in te ſpera
τούς. Πρὸς σὲ ἐκέκραξαν καὶ ἐσώθησαν, ἐπὶ σοὶ ἤλπι
uerũt ⁊ nõ ſunt cõfuſi. Ego aũt ſuꝫ ꝟmis ⁊ nõ
σαν καὶ οὐ κατῃσχύνθησαν. Ἐγὼ δέ εἰμι σκώληξ καὶ οὐκ
homo: opꝓbriũ hoiuꝫ ⁊ abiectio plebis. Om
ἄνθρωπος, ὄνειδος ἀνθρώπων καὶ ἐξουθένημα λαοῦ. Πάν
nes vidẽtes me deriſerũt me: locuti ſũt la-
τες οἱ θεωροῦντές με ἐξεμυκτήρισάν με, ἐλάλησαν ἐν χεί
biis: mouerũt caput. Sperauit in dño: eri — Math. 27.c.
λεσιν, ἐκίνησαν κεφαλήν. Ἤλπισεν ἐπὶ κύριον, ῥυσά
piat eũ: ſaluũ faciat eũ: qm̃ vult eũ. Qm̃ tu
σθω αὐτόν, σωσάτω αὐτόν, ὅτι θέλει αὐτόν. Ὅτι σὺ
es q̃ extraxiſti me de vẽtre: ſpes mea ab vberib⁹
εἶ ὁ ἐκσπάσας με ἐκ γαστρός, ἡ ἐλπίς μου ἀπὸ μαστῶν τῆς
matris mee: in te ꝓiectus ſũ ex vtero. De vẽ-
μητρός μου, ἐπὶ σὲ ἐπερρίφην ἐκ μήτρας. Ἀπὸ γα-
tre matris mee de⁹ me⁹ es tu: ne diſceſſeris a me. Qm̃ tribu
στρὸς μητρός μου θεός μου εἶ σύ, μὴ ἀποστῇς ἀπ' ἐμοῦ. Ὅτι θλί
latio pxima: qm̃ nõ eſt q̃ adiuuet me. Circũdederũt me
ψις ἐγγύς, ὅτι οὐκ ἔστιν ὁ βοηθῶν μοι. Περιεκύκλωσάν με
vituli multi: tauri pingues obſederũt me. Aperuerũt
μόσχοι πολλοί, ταῦροι πίονες περιέσχον με. Ἤνοιξαν
ſup me os ſuũ: ſicut leo rapiẽs ⁊ rugiẽs.
ἐπ' ἐμὲ τὸ στόμα αὐτῶν, ὡς λέων ἁρπάζων καὶ ὠρυόμενος.
Sicut aqua effuſa ſũt ⁊ diſpſa ſũt oĩa oſſa
Ὡσεὶ ὕδωρ ἐξεχύθη καὶ διεσκορπίσθη πάντα τὰ ὀστᾶ
mea. Factũ ẽ cor meũ tãq̃ cera liqueſcẽs in medio
μου. Ἐγενήθη ἡ καρδία μου ὡσεὶ κηρὸς τηκόμενος ἐν μέσῳ
vẽtris mei. Aruit tãq̃ teſta ꝟtus mea: ⁊
τῆς κοιλίας μου. Ἐξηράνθη ὡς ὄστρακον ἡ ἰσχύς μου, καὶ ἡ
lingua mea adheſit faucibus meis: ⁊ i pulnerẽ
γλῶσσά μου κεκόλληται τῷ λάρυγγί μου, καὶ εἰς χοῦν
mortis deduxiſti me. Qm̃ circũdederũt me canes multi:
θανάτου κατήγαγές με. Ὅτι ἐκύκλωσάν με κύνες πολλοί,
cõſiliũ malignãtiũ obſederũt me. Foderũt manus
συναγωγὴ πονηρευομένων περιέσχον με. Ὤρυξαν χεῖράς
meas ⁊ pedes meos: dinumerauerũt oĩa oſſa mea:
μου καὶ πόδας μου, ἐξηρίθμησαν πάντα τὰ ὀστᾶ μου, — Math. 27.c.
ipſi ꝟo cõſiderauerũt ⁊ inſpexerũt me. Diuiſerũt
αὐτοὶ δὲ κατενόησαν καὶ ἐπεῖδόν με. Διεμερίσαντο τὰ — Joan. 19.c.
veſtimẽta mea ſibi: ⁊ ſup veſtẽ meã miſerũt
ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς, καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμόν μου ἔβαλον
ſortẽ. Tu aũt dñe ne elõgaueris auxiliũ tuũ a
κλῆρον. Σὺ δὲ κύριε μὴ μακρύνῃς τὴν βοήθειάν σου ἀπ' ἐ-
me: ad defenſionẽ meã cõſpice. Erue a framea
μοῦ, εἰς τὴν ἀντίληψίν μου πρόσχες. Ῥῦσαι ἀπὸ ῥομφαίας
aiam meã: ⁊ de manu canis vnicã meã.
τὴν ψυχήν μου, καὶ ἐκ χειρὸς κυνὸς τὴν μονογενῆ μου.
Salua me ex ore leonis:
Σῶσόν με ἐκ στόματος λέοντος,

τ a cornibus vnicornis humilitatē meā. Nar
καὶ ἀπὸ κεράτων μονοκερώτων τὴν ταπείνωσίν μου. Διηγή-
rabo nomē tuū fratrib⁹ meis: in medio eccleſie lau
Heb. 2. c. σομαι τὸ ὄνομά σου τοῖς ἀδελφοῖς μου, ἐν μέσῳ ἐκκλησίας ὑμ-
dabo te. Qui timetis dn̄z laudate eū: vniuerſū
νήσω σε. Οἱ φοβούμενοι τὸν κύριον αἰνέσατε αὐτόν, ἅπαν
ſemē iacob glorificate eū. Timeat iā eū
τὸ σπέρμα ἰακὼβ δοξάσατε αὐτόν. Φοβηθήτω δὴ ἀπ' αὐ-
oīe ſemē iſrael. Qm̄ nō ſpreuit neq̄
τοῦ ἅπαν τὸ σπέρμα ἰσραήλ. Ὅτι οὐκ ἐξουδένωσεν οὐδὲ
deſpexit deprecationē paupis. Neq̄ auertit fa
προσώχθισε τῇ δεήσει τοῦ πτωχοῦ. Οὐδὲ ἀπέστρεψε τὸ πρόσω-
ciē ſuā a me: τ cū clamarē ad eū exau
πον αὐτοῦ ἀπ' ἐμοῦ, καὶ ἐν τῷ κεκραγέναι με πρὸς αὐτὸν εἰσή-
diuit me. A te laus mea: in eccleſia magna
κουσέ μου. Παρὰ σοῦ ὁ ἔπαινός μου, ἐν ἐκκλησίᾳ μεγάλῃ
cōfitebor tibi: vota mea reddā in cōſpectu
ἐξομολογήσομαί σοι, τὰς εὐχάς μου ἀποδώσω ἐνώπιον τῶν
timētiū eū. edent paupes τ ſaturabū
φοβουμένων αὐτόν. Φάγονται πένητες καὶ ἐμπλησθήσον-
tur: τ laudabūt dn̄m q̄ req̄rūt eū. Uiuēt cor
ται, καὶ αἰνέσουσι κύριον οἱ ἐκζητοῦντες αὐτόν. Ζήσονται αἱ καρδί-
da eoꝝ in ſeculū ſeculi. Reminiſcētur τ cōuertētur
αι αὐτῶν εἰς αἰῶνα αἰῶνος. Μνησθήσονται καὶ ἐπιστραφήσονται
ad dn̄m vniuerſi fines trē. Et adora
πρὸς κύριον πάντα τὰ πέρατα τῆς γῆς. Καὶ προσκυνήσου-
būt in cōſpectu eius vniuerſe familie gētiū. Qm̄
σιν ἐνώπιον αὐτοῦ πᾶσαι αἱ πατριαὶ τῶν ἐθνῶν. Ὅτι τοῦ
dn̄i regnū: τ ipſe dn̄atur gētiū. Mādu caueēt
κυρίου ἡ βασιλεία, καὶ αὐτὸς δεσπόζει τῶν ἐθνῶν. Ἔφαγον
τ adorauerūt oēs pigues trē: in cōſpectu eius
καὶ προσεκύνησαν πάντες οἱ πίονες τῆς γῆς, ἐνώπιον αὐτοῦ
cadent oēs q̄ deſcēdūt in trā. Et aīa
προπεσοῦνται πάντες οἱ καταβαίνοντες εἰς γῆν. Καὶ ἡ ψυ-
ma mea illi viuit: τ ſemē meū ſeruiet ipſi. Annū
χή μου αὐτῷ ζῇ, καὶ τὸ σπέρμα μου δουλεύσει αὐτῷ. Ἀναγ-
ciabit dn̄o gn̄atio vētura: τ annūciabūt
γελήσεται τῷ κυρίῳ γενεὰ ἡ ἐρχομένη, καὶ ἀναγγελοῦσι τὴν
iuſtitiā eius pplo q̄ naſcet: quē fecit dn̄s.
δικαιοσύνην αὐτοῦ λαῷ τῷ τεχθησομένῳ, ὃν ἐποίησεν ὁ κύριος.

Pſalmus dauid. 22.
Ψαλμὸς τῷ δαυίδ. κβʹ.

Dominꝰ regit me: τ nihil mihi deerit. in loco
Ὁ Κύριος ποιμαίνει με, καὶ οὐδέν με ὑστερήσει. Εἰς τόπον
paſcue ibi me collocauit. Sup aq̄ refectiōis edu
χλόης ἐκεῖ με κατεσκήνωσεν. Ἐπὶ ὕδατος ἀναπαύσεως ἐξέ-
cauit me: aīaꝫ meā cōuertit. Deduxit me ſup ſe
θρεψέ με, τὴν ψυχήν μου ἐπέστρεψεν. Ὡδήγησέ με ἐπὶ τρί-
mitas iuſtitie: pp nomē ſuū. Nā τ ſi ābulauē
βους δικαιοσύνης, ἕνεκεν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ. Ἐὰν γὰρ καὶ πορευ-
ro in medio vmbre mortis: nō timebo mala: qm̄ tu mecū es:
θῶ ἐν μέσῳ σκιᾶς θανάτου, οὐ φοβηθήσομαι κακά, ὅτι σὺ μετ' ἐμοῦ εἶ.
Uirga tua τ baculus tuus; ipſa me cōſolata ſūt. Para
Ἡ ῥάβδος σου καὶ ἡ βακτηρία σου, αὐταί με παρεκάλεσαν. Ἡτοί-
ſti in cōſpectu meo mēſaꝫ: aduerſus eos q̄ tribulāt me. Im
μασας ἐνώπιόν μου τράπεζαν, ἐξεναντίας τῶν θλιβόντων με. Ἐλί-
pinguaſti in oleo caput meū: τ calix tuus inebriās me
πανας ἐν ἐλαίῳ τὴν κεφαλήν μου, καὶ τὸ ποτήριόν σου μεθύσκον με
quā pclarus. Et mīa tua ſubſeq̄tur me oīb⁹ diebus
ὡσεὶ κράτιστον. Καὶ τὸ ἔλεός σου καταδιώξει με πάσας τὰς ἡμέρας
vite mee: Et vt inhabitē in domo dn̄i ī lōgitudinē dieꝝ.
τῆς ζωῆς μου, Καὶ τὸ κατοικεῖν με ἐν οἴκῳ κυρίου εἰς μακρότητα ἡμερῶν.

Pſalmus dauid prima ſabbatoꝝ. 23.
Ψαλμὸς τῷ δαυίδ τῆς μιᾶς τῶν σαββάτων. κγʹ.

Domini terra τ plenitudo eius: orbis trāꝝ τ vniuerſi
Τοῦ κυρίου ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς, ἡ οἰκουμένη καὶ πάντες οἱ
qui habitāt in ea. Ipſe ſup maria fundauit eā: τ
κατοικοῦντες ἐν αὐτῇ. Αὐτὸς ἐπὶ θαλασσῶν ἐθεμελίωσεν αὐτήν, καὶ
ſup flumina prepauit eā. Quis aſcēdet in mōtē dn̄i: aut
ἐπὶ ποταμῶν ἡτοίμασεν αὐτήν. Τίς ἀναβήσεται εἰς τὸ ὄρος τοῦ κυρίου, ἢ
quis ſtabit in loco ſctō eius? Innocēs manib⁹ τ mūdus corde: qui
τίς στήσεται ἐν τόπῳ ἁγίῳ αὐτοῦ; Ἀθῷος χερσὶ καὶ καθαρὸς τῇ καρδίᾳ, ὃς

& de cornibus vnicor-
niū exaudi me. Narra-
bo nomē tuū fratrib⁹ me-
is: in medio eccl'ie lauda-
bo te. Qui timetis do-
minū laudate eū: oē ſe-
mē iacob glorificate eū:
& metuat eū vniuerſū
ſemē iſrl. Qm̄ nō de-
ſpexit neq̄ contempſit
modeſtiā pauperis: &
nō abſcondit faciē ſuam
ab eo: & cū clamauerit
ad eū exaudiet. Apud
te laus mea in eccleſia
multa: vota mea reddā
ī cōſpectu timētiū eū.
Comedēt mites & ſa-
turabuntur: laudabunt
dn̄m q̄rētes eū: viuet
cor eoꝝ in ſēpiternū.
Recordabūtur & cōuer-
tētur ad dn̄m oēs fines
terre: & adorabūt co-
rā eo vniuerſe cognatio-
nes gētium. Quia dn̄i
regnū: & dn̄atur gēti-
bus. Comederunt & a-
dorauerūt oēs pingues
terre: ān faciē eius cu-
ruabūt genu vniuerſi q
deſcēdūt in puluerē: &
aīa eius ipſi viuit. Semē
ſeruiet ei: narrabitur
dn̄o in gn̄atiōe. Veni-
ent & annunciabunt iu-
ſticiam eius: populo q
naſcetur quem fecit.
Pſalmus dauid. 23.
Dominꝰ paſtor me-
us nihil mihi deerit.
In loco viridi accuba-
uit me: ſup aquas refe-
ctiōis enutriuit me. A-
nimā meā refecit: dedu-
xit me ſup ſemitas iuſti-
cie pp nomen ſuū. Sed
& ſi ambulauero in val-
le vmbre mortis: nō ti-
mebo malū qm̄ tu me-
cū es: virga tua & bacu-
lus tuus ipſa me cōſola-
būtur. Pones corā me
mēſā ex aduerſo hoſti-
um meorū: impiguaſti in
oleo caput meū: calix
meus inebrians. Sed &
benignitas & mīa ſub-
ſeq̄ntur me oīb⁹ dieb⁹
vite mee: & hītabo i do-
mo dn̄i i lōgitudinē die-
rum. Pſalmus dd̄. 24.
Domino terra & plei-
tudo eius: orbis &
hītatores ei⁹. Quia ipſe
ſup maria fūdauit eū:
& ſup flumia ſtabiliuit
illū. Quis aſcēdet i mō-
tē domini: aut quis ſta-
bit in loco ſancto eius?
Innocens manibus &
mundo corde qui

ומפרני רמים עניתני: אספרה | ראם ענה
שמך לאחי בתוך קהל אהללך: | ספר הלל
יראי יהוה הללוהו כל זרע יעקב
כבדוהו וגורו ממנו כל זרע
ישראל: כי לא בזה ולא שקץ
ענות עני ולא הסתיר פניו ממנו | ענה סתר
ובשועו אליו שמע: מאתך | פנה
תהלתי בקהל רב נדרי אשלם | הלל שלם
נגד יראיו: יאכלו ענוים וישבעו | אכל ענה
יהללו יהוה דרשיו יחי לבבכם | שבע הלל
לעד: יזכרו וישבו אל יהוה כל | דרש חיה
אפסי ארץ וישתחוו לפניך כל | זכר שוב
משפחות גוים: כי ליהוה המלוכה | שחה פנה
ומשל בגוים: אכלו וישתחוו כל | שפחה מלך
דשני ארץ לפניו יכרעו כל יורדי | כרע ירד
עפר ונפשו לא חיה: זרע | עבד
יעבדנו יספר לאדני לדור: | ספר
יבאו ויגידו צדקתו לעם נולד כי | בוא נגד
עשה: xxiii. מזמור לדוד | ילד זמר
יהוה רעי לא אחסר: בנאות | רעה חסר
דשא ירביצני על מי מנוחות | נוה רבץ
ינהלני: נפשי ישובב ינחני | נחה נהל
במעגלי צדק למען שמו: גם כי | שוב נחה
אלך בגיא צלמות לא אירא רע | עגל
כי אתה עמדי שבטך ומשענתך | הלך ירא
המה ינחמני: תערך לפני שלחן | רעע שען
נגד צררי דשנת בשמן ראשי | נחם ערך
כוסי רויה: אך טוב וחסד | פנה
ירדפוני כל ימי חיי ושבתי בבית | צור
יהוה לארך ימים: xxiiii. לדוד | רוה
מזמור ליהוה הארץ | רדף יום
ומלואה תבל וישבי בה: כי | חיה ישב
הוא על ימים יסדה ועל נהרות | זמר
יכוננה: מי יעלה בהר יהוה | מלא
ומי יקום במקום קדשו: | כון עלה
נקי כפים ובר לבב אשר | קום קום
| נקה

Digitized by Google

לא נשא לשוא נפשי ולא
שבע רמה נשבע למרמה׃ ישא ברכה
נשא מאת יהוה וצדקה מאלהי ישעו׃
בקש פנה זה דור דרשו מבקשי פניך יעקב
סלה׃ שאו שערים ראשיכם
נשא
עלם בוא והנשאו פתחי עולם ויבוא מלך
כבד הכבוד׃ מי זה מלך הכבוד יהוה
עזז גבר עזוז וגבור יהוה גבור מלחמה׃
לחם שאו שערים ראשיכם ושאו
פתחי עולם ויבוא מלך הכבוד׃
מי הוא זה מלך הכבוד יהוה
צבאות הוא מלך הכבוד סלה׃
xxv. לדוד אליך יהוה
בוש עלץ נפשי אשא׃ אלהי בך בטחתי
איב קוה אל אבושה אל יעלצו אויבי לי׃
בוש גם כל קויך לא יבושו יבושו
הבוגדים ריקם׃ דרכיך יהוה
ידע הודיעני ארחותיך למדני׃
דרך הדריכני באמתך ולמדני כי
קוה אתה אלהי ישעי אותך קויתי
כל היום׃ זכר רחמיך יהוה
עלם וחסדיך כי מעולם המה׃ חטאת
נער זכר נעורי ופשעי אל תזכר כחסדך
זכר לי אתה למען טובך יהוה׃
ירה טוב וישר יהוה על כן יורה
ענה שפט חטאים בדרך׃ ידרך ענוים במשפט
למד וילמד ענוים דרכו׃ כל ארחות
ברת יהוה חסד ואמת לנצרי בריתו
עוה ועדתיו׃ למען שמך יהוה וסלחת
לעוני כי רב הוא׃ מי זה האיש
בחר ירא יהוה יורנו בדרך יבחר׃
לון ירש נפשו בטוב תלין וזרעו יירש
ארץ׃ סוד יהוה ליראיו ובריתו
ידע תמד להודיעם׃ עיני תמיד אל יהוה
יצא כי הוא יוציא מרשת רגלי׃ פנה
יחד ענה אלי וחנני כי יחיד ועני אני׃

non exaltauit fruſtra animam ſuam: & non iurauit doloſe. Accipiet benedictionem a domino: & iuſticiam a deo ſalutis ſue. Hec generatio querentium eum: querentium faciẽ tuã Iacob. Semper. Leuate porte capita veſtra: & eleuamini ianue ſempiterne: & ingredietur rex glorie. Quis iſte rex glorie? dominus fortis & potens dominus potens in prelio. Leuate porte capita veſtra: & erigite ianue ſempiterne: & ingredietur rex glorie. Quis ipſe iſte rex glorie? dominus exercituũ ipſe rex glorie. Semper.

David. 25.

AD te dñe aĩam meam leuabo. Deus meus in te confiſus ſũ non erubeſcã: neq; letabũtur inimici mei mihi. Etiã vniuerſi q ſpẽt in te non erubeſcẽt: erubeſcẽt q iniq egerunt fruſtra. Vias tuas dñe oſtẽde mihi: & ſemitas tuas doce me. Deduc me in veritate tua & doce me: quia tu deus ſalutis mee: te expectaui tota die. Recordar̃ miſerationũ tuarũ dñe & miarũ tuarũ qa a ſempiterno ſũt. Peccatorũ adoleſcẽtie mee & ſcelerũ meorum ne memieris: ſcd̃m miam tuã recordare mei tu ꝓpter bonitatẽ tuã dñe. Bon9 & rect9 dñs: ꝓpterea docebit pctõres ĩ via. Ducet mãſuetos in iudicio: & docebit modeſtos viã ſuã. Oẽs ſemite dñi mia & veritas: his q cuſtodiũt pactũ eius & teſtificatiões eius. Propter nomẽ tuum dñe ꝓpiciare iniquitati mee: qm̃ grãdis ẽ. Quis ẽ iſte vir timens dominũ? quẽ docebit ĩ via quã elegerit. Aia eius in bõis cõmorabitur: & ſemẽ eius hereditabit terrã. Secretũ dñi timẽtib9 eũ: & pactũ ſuũ oñdit eis. Ocli mei ſp ad dñm: qm̃ ipſe educet de rete pedes meos. Reſpice in me & miſerere mei: quoniam ſolus & pauper ſũ ego.

nõ accepit in vano aiaʒ ſuã: ⁊ nõ iu 3.14.
οὐκ ἔλαβεν ἐπὶ ματαίῳ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, καὶ οὐκ ὤ-
rauit in dolo ꝓximo ſuo. Hic accipiet
μοσεν ἐπὶ δόλῳ τῷ πλησίον αὐτοῦ. Οὗτος λήψεται
bñdictionẽ a dño: ⁊ miam a deo ſa-
εὐλογίαν παρὰ κυρίου, καὶ ἐλεημοσύνην παρὰ θεοῦ σω
lutari ſuo. Hec gñratio q̃rẽtiũ dñʒ: q̃rẽ
τῆρος αὐτοῦ. Αὕτη ἡ γενεὰ ζητούντων τὸν κύριον, ζητούν
tiũ faciẽ dei Iacob. Attollite portas
των τὸ πρόσωπον τοῦ θεοῦ Ἰακώβ. Ἄρατε πύλας οἱ
ꝑncipes vfas: ⁊ eleuamini porte eternales: ⁊ introi-
ἄρχοντες ὑμῶν, καὶ ἐπάρθητε πύλαι αἰώνιοι, καὶ εἰσε-
bit rex glorie. Quis eſt iſte rex
λεύσεται ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης. Τίς ἐστιν οὗτος ὁ βασι-
glorie? dñs fortis ⁊ potẽs: dñs po
λεὺς τῆς δόξης; κύριος κραταιὸς καὶ δυνατός, κύριος δυ
tẽs in prelio. Attollite portas ꝑncipes vfas: ⁊
νατὸς ἐν πολέμῳ. Ἄρατε πύλας οἱ ἄρχοντες ὑμῶν, καὶ
eleuamini porte eternales: ⁊ introibit rex
ἐπάρθητε πύλαι αἰώνιοι, καὶ εἰσελεύσεται ὁ βασιλεὺς τῆς
glorie. Quis eſt iſte rex glorie? dñs
δόξης. Τίς ἐστιν οὗτος ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης; κύριος τῶν
virtutũ ipſe eſt rex glorie.
δυνάμεων αὐτός ἐστιν ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης.

Pſalmus dauid. 24.
Ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. κδ´.

AD te dñe leuaui aiaʒ meã: deus meus in te
Πρὸς σὲ κύριε ἦρα τὴν ψυχήν μου, ὁ θεός μου ἐπὶ σοὶ
cõfido: nõ erubeſcã in eternũ. Neq; irri
πέποιθα, μὴ καταισχυνθείην εἰς τὸν αἰῶνα. Μὴ δὲ καταγε-
deant me inimici mei: ⁊ .n. vniuerſi q ſuſtinẽt
λασάτωσάν με οἱ ἐχθροί μου, καὶ γὰρ πάντες οἱ ὑπομένοντές
te: nõ cõfundẽtur. Cõfundãtur iniq agẽtes ſup
σε, οὐ μὴ καταισχυνθῶσιν. Αἰσχυνθήτωσαν οἱ ἀνομοῦντες δια
uacue. Vias tuas dñe demõſtra mihi: ⁊ ſemitas
κενῆς. Τὰς ὁδούς σου κύριε γνώρισόν μοι, καὶ τὰς τρίβους
tuas edoce me. Dirige me in ṽitate tua: ⁊
σου δίδαξόν με. Ὁδήγησόν με ἐπὶ τὴν ἀλήθειάν σου, καὶ
doce me: qꝛ tu es deus ſaluator meus: ⁊ te ſuſti
δίδαξόν με, ὅτι σὺ εἶ ὁ θεὸς ὁ σωτήρ μου, καὶ σὲ ὑπέμει-
nui tota die. Reminiſcere miſerationũ tuarũ dñe: ⁊
να ὅλην τὴν ἡμέραν. Μνήσθητι τῶν οἰκτιρμῶν σου κύριε, καὶ
miſericordiarũ tuarũ: qꝛ a ſeculo ſũt. Delicta iuuẽ
τὰ ἐλέη σου, ὅτι ἀπὸ τοῦ αἰῶνός εἰσιν. Ἁμαρτίας νεό-
tutis mee ⁊ ignorãtias meas ne memineris. Scd̃ʒ miaʒ tuã
τητός μου καὶ ἀγνοίας μου μὴ μνησθῇς. Κατὰ τὸ ἔλεός σου
memẽto mei tu: ꝓpter bonitatẽ tuã dñe. Dul-
μνήσθητί μου σύ, ἕνεκεν τῆς χρηστότητός σου κύριε. Χρη-
cis ⁊ rectus dñs: ꝓpter hoc legẽ dabit delinquẽtib9 in
στὸς καὶ εὐθὺς ὁ κς, διὰ τοῦτο νομοθετήσει ἁμαρτάνοντας ἐν
via. Diriget mãſuetos in iudicio: docebit mites vias
ὁδῷ. Ὁδηγήσει πραεῖς ἐν κρίσει, διδάξει πραεῖς ὁδοὺς
ſuas. Uniuerſe vie dñi mia ⁊ ṽitas: requirẽtibus
αὐτοῦ. Πᾶσαι αἱ ὁδοὶ κυ ἔλεος καὶ ἀλήθεια, τοῖς ἐκζητοῦσι
teſtamẽtũ eius ⁊ teſtimõia eius: Propter nomẽ
τὴν διαθήκην αὐτοῦ καὶ τὰ μαρτύρια αὐτοῦ. Ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός
tuũ dñe: ⁊ ꝓpitiare peccõ meo: multũ enĩ eſt. Quis ẽ
σου κε, καὶ ἱλάσθητι τῇ ἁμαρτίᾳ μου, πολλὴ γάρ ἐστι. Τίς ἐστιν
hõ qui timet dñʒ? legẽ ſtatuet ei in via: q̃ ele
ἄνθρωπος ὁ φοβούμενος τὸν κν; νομοθετήσει αὐτῷ ἐν ὁδῷ, ᾗ ᾑρετίσα
git. Aia eius in bonis: demorabitur: ⁊ ſemẽ e-
το. Ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν ἀγαθοῖς αὐλισθήσεται, καὶ τὸ σπέρμα αὐ
ius hereditabit trã. Firmamẽtũ dñs timẽtibus e-
τοῦ κληρονομήσει γῆν. Κραταίωμα κς τῶν φοβουμένων αὐ-
um: ⁊ teſtamẽtũ ipi9 manifeſtabit illis. Oculi mei
τόν, καὶ ἡ διαθήκη αὐτοῦ δηλώσει αὐτοῖς. Οἱ ὀφθαλμοί μου
ſemꝑ ad dñʒ: qm̃ ipſe euellet de la
διαπαντὸς πρὸς τὸν κύριον, ὅτι αὐτὸς ἐκσπάσει ἐκ παγί Infra.
queo pedes meos. Reſpice in me ⁊ miſerere 85.
δος τοὺς πόδας μου. Ἐπίβλεψον ἐπ' ἐμὲ καὶ ἐλέησόν
mei: qꝛ vnicus ⁊ pauper ſuʒ ego.
με, ὅτι μονογενὴς καὶ πτωχός εἰμι ἐγώ.

Digitized by Google

Tribulatiões cordis mei multiplicate ſũt: de neceſſi
Αἱ θλίψεις τῆς καρδίας μου ἐπληθύνθησαν, ἐκ τῶν ἀναγ
tatib⁹ meis erue me. Uide humilitatẽ meã ⁊ la
κῶν μου ἐξάγαγέ με. Ἴδε τὴν ταπείνωσίν μου καὶ τὸν κό
borẽ meũ: ⁊ dimitte vniuerſa delicta mea. Reſpice
πον μου, καὶ ἄφες πάσας τὰς ἁμαρτίας μου. Ἴδε τοὺς
inimicos meos: qm̃ multiplicati ſũt: ⁊ odio iniquo ode-
ἐχθρούς μου, ὅτι ἐπληθύνθησαν, καὶ μῖσος ἄδικον ἐμίση
rũt me. Cuſtodi aīaʒ meã: ⁊ erue me: nõ eru
σάν με. Φύλαξον τὴν ψυχήν μου, καὶ ῥῦσαί με, μὴ κα
beſcã: qm̃ ſpaui in te. Innocẽtes ⁊ recti ad
ταισχυνθείην, ὅτι ἤλπισα ἐπὶ σέ. Ἄκακοι καὶ εὐθεῖς ἐ-
heſerũt mihi: q2 ſuſtinui te dñe. Libera
κολλῶντό μοι, ὅτι ὑπέμεινά σε κύριε. Λύτρωσαι ὁ
deus iſrael ex oĩbus tribulatiõibus ſuis.
θεὸς τὸν ἰσραὴλ ἐκ πασῶν τῶν θλίψεων αὐτοῦ.

Pſalmus dauid. 25.
Ψαλμὸς τῷ δαυίδ. κε.

Iudica me dñe: qm̃ ego in innocẽtia mea igreſſus
Κρῖνόν μοι κύριε, ὅτι ἐγὼ ἐν ἀκακίᾳ μου ἐπορεύ-
ſum: ⁊ in dño ſpãs nõ infirmabor. Pro
θην, καὶ ἐπὶ τῷ κυρίῳ ἐλπίζων οὐ μὴ ἀσθενήσω. Δοκί
ba me dñe ⁊ tẽta me: vre renes
μασόν με κύριε καὶ πείρασόν με, πύρωσον τοὺς νεφρούς
meos ⁊ cor meũ. Qm̃ mĩa tua ante
μου καὶ τὴν καρδίαν μου. Ὅτι τὸ ἔλεός σου κατέναντι
oculos meos eſt: ⁊ cõplacui in veri-
τῶν ὀφθαλμῶν μου ἐστί, καὶ εὐηρέστησα ἐν τῇ ἀλη-
tate tua. Nõ ſedi cũ cõcilio vanitatis:
θείᾳ σου. Οὐκ ἐκάθισα μετὰ συνεδρίου ματαιότητος,
⁊ cũ iniqua gerẽtibus nõ introibo. Odiui
καὶ μετὰ παρανομούντων οὐ μὴ εἰσέλθω. Ἐμίσησα
eccleſiã malignãtiũ: ⁊ cũ ipſis nõ
ἐκκλησίαν πονηρευομένων, καὶ μετὰ ἀσεβῶν οὐ μὴ
ſedebo. Lauabo inter innocẽtes manus meas: ⁊ cir
καθίσω. Νίψομαι ἐν ἀθῴοις τὰς χεῖράς μου, καὶ κυ
cũdabo altare tuũ dñe. Ut audiã vo
κλώσω τὸ θυσιαστήριόν σου κύριε. Τοῦ ἀκοῦσαί με φω
cẽ laudis tue: ⁊ enarrẽ vniuerſa mirabilia
νῆς αἰνέσεώς σου, καὶ διηγήσασθαι πάντα τὰ θαυμάσιά
tua. Dñe dilexi decorẽ domus tue: ⁊ locũ
σου. Κύριε ἠγάπησα εὐπρέπειαν οἴκου σου, καὶ τόπον
hitatiõis glorie tue. Ne pdas cũ ipſis
σκηνώματος δόξης σου. Μὴ συναπολέσῃς μετὰ ἀσεβῶν
aīaʒ meã: ⁊ cũ viris ſãguinũ vitã meã.
τὴν ψυχήν μου, καὶ μετὰ ἀνδρῶν αἱμάτων τὴν ζωήν μου.
Quoꝝ i manib⁹ iniqtates: dextera eoꝝ repleta ẽ munerib⁹. ego
Ὧν ἐν χερσὶν αἱ ἀνομίαι, ἡ δεξιὰ αὐτῶν ἐπλήσθη δώρων. Ἐγὼ
aũt i innocẽtia mea igreſſus ſũ: redime me dñe ⁊ miſerere mei:
δὲ ἐν ἀκακίᾳ μου ἐπορεύθην, λύτρωσαί με κε καὶ ἐλέησόν με.
Pes meus ſtetit in directo: in eccleſiis bñdicã te dñe.
Ὁ πούς μου ἔστη ἐν εὐθύτητι, ἐν ἐκκλησίαις εὐλογήσω σε κε.

Pſalmus dd: añ ꝙ liniretur. 26.
Ψαλμὸς τῷ δαδ, πρὸ τοῦ χρισθῆναι. κϛ.

Dominus illuminatio mea ⁊ ſalus mea: quẽ ti
Κύριος φωτισμός μου καὶ σωτήρ μου, τίνα φοβη-
mebo? Dñs ptector vite mee: a quo
θήσομαι; Κύριος ὑπερασπιστὴς τῆς ζωῆς μου, ἀπὸ τίνος
trepidabo? Dũ appropiãt ſup me nocẽtes: vt e-
δειλιάσω; Ἐν τῷ ἐγγίζειν ἐπ' ἐμὲ κακοῦντας, τοῦ φα-
dãt carnes meas. Qui tribulãt me ⁊ inimici mei:
γεῖν τὰς σάρκας μου. Οἱ θλίβοντές με καὶ οἱ ἐχθροί μου,
ipſi infirmati ſũt ⁊ ceciderũt. Si cõſiſtãt aduerſũ me
αὐτοὶ ἠσθένησαν καὶ ἔπεσον. Ἐὰν παρατάξηται ἐπ' ἐμὲ
caſtra: nõ timebit cor meũ. Si exur
παρεμβολή, οὐ φοβηθήσεται ἡ καρδία μου. Ἐὰν ἐπαναστῇ
gat aduerſũ me pliũ: in hoc ego ſpero. Unã pe
ἐπ' ἐμὲ πόλεμος, ἐν ταύτῃ ἐγὼ ἐλπίζω. Μίαν ᾐτησά-
tij a dño: hãc reqrã: vt inhabitẽ in domo
μην παρὰ κυρίου, ταύτην ζητήσω, τὸ κατοικεῖν με ἐν οἴκῳ
dñi oĩbus diebus vite mee: Ut videã
κυρίου πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς μου, Τοῦ θεωρεῖν

Tribulatiões cordis mei multiplicate ſunt: de anguſtiis meis educ me. Vide hũilitatẽ meã & laborẽ meũ: & porta omnia pctã mea. Vide inimicos meos qm̃ multi plicati ſunt: & odio iniquo oderũt me. Cuſtodi animã meã & libera me: nõ confundar qm̃ ſpaui in te. Simplicitas & equitas ſeruabunt me: quia expectaui te. Redime deus iſrael ex omnibus anguſtiis ſuis.

David. 26.

Iudica me domine quia ego in ſimplicitate mea ambulaui: & in dño cõfidẽs nõ deficiam. Proba me domine & tẽta me: confla renes meos & cor meum. Quoniam mĩa tua in cõſpectu oculorũ meorũ: & ãbulabo in veritate tua. Non ſedi cum viris vanitatis: & cum ſuperbis non ingrediar. Odiui eccleſiã peſſimorum: & cum iniquis nõ ſedebo. Lauabo in innocẽtia manus meas: & circuibo altare tuũ domine. Vt audiam vocem laudis: & enarrem omnia mirabilia tua. Domine dilexi habitaculũ domus tue: & locũ tabernaculi glorie tue. Ne auferas cum peccatoribus animam meam: & cum viris ſanguinum vitã meã. In quorum manibus ſcelus: & dextera eorum repleta eſt muneribus. Ego autẽ in ſimplicitate mea gradiar: redime me & miſerere mei. Pes meus ſtetit in recto: in eccleſiis bñdicam dñm.

David. 27.

Dominus lux mea & ſalus mea quẽ timebo: dñs fortitudo vite mee quem formidabo? Dũ appropinqrent ſup me maligni vt comederẽt carnẽ meam: hoſtes mei & inimici mei ipſi impegerũt & ceciderũt. Si conſteterit aduerſum me caſtra non timebit cor meũ: ſi ſurrexerit cõtra me bellum in hoc ego cõfidã. Vnã petij a dño hãc requiram: vt inhabitẽ in domo domini omnibus diebus vite mee: vt videam

צרות לבבי הרחיבו ממצוקותי | צור רחב
הוציאני׃ ראה עניי ועמלי | צוק יצא
ושא לכל חטאותי׃ ראה אויבי | ענה נשא
כי רבו ושנאת חמס שנאוני׃ | רבה
שמרה נפשי והצילני אל | נצל
אבוש כי חסיתי בך׃ תם וישר | בוש חסה
יצרוני כי קויתיך׃ פדה | תמם נצר
אלהים את ישראל מכל צרותיו׃ | קוה צור
xxvi. לדוד שפטני יהוה
כי אני בתמי הלכתי וביהוה | תמם
בטחתי לא אמעד׃ בחנני יהוה | מעד
ונסני צרפה כליותי ולבי׃ כי | נסה
חסדך לנגד עיני והתהלכתי | כלה הלך
באמתך׃ לא ישבתי עם מתי | מתה
שוא ועם נעלמים לא אבוא׃ | עלם בוא
שנאתי קהל מרעים ועם | רוע
רשעים לא אשב׃ ארחץ | ישב רחץ
בנקיון כפי ואסבבה את מזבחך | נקה סבב
יהוה׃ לשמע בקול תודה | זבח ידה
ולספר כל נפלאותיך׃ יהוה | פלא
אהבתי מעון ביתך ומקום משכן | עון קום
כבודך׃ אל תאסף עם חטאים | שכן כבד
נפשי ועם אנשי דמים חיי׃ | אסף חטא
אשר בידיהם זמה וימינם | זמם ימן
מלאה שחד׃ ואני בתמי אלך | תמם הלך
פדני וחנני׃ רגלי עמדה במישור | פדה עמד
xxvii. במקהלים אברך יהוה׃ | קהל ברך
לדוד יהוה אורי וישעי ממי
אירא יהוה מעוז חיי ממי אפחד׃ | ירא עזז
בקרב עלי מרעים לאכל את בשרי | חיה פחד
צרי ואיבי לי המה כשלו ונפלו׃ | רוע צור
אם תחנה עלי מחנה לא יירא לבי | חנה ירא
אם תקום עלי מלחמה בזאת | קום לחם
אני בוטח׃ אחת שאלתי מאת
יהוה אותה אבקש שבתי בבית | את בקש
יהוה כל ימי חיי לחזות | ישב יום חזה

Digitized by Google

בנעם יהוה ולבקר בהיכלו׃ כי
יצפנני בסכה ביום רעה
יסתרני בסתר אהלו בצור
ירוממני׃ ועתה ירום ראשי על
איבי סביבותי ואזבחה באהלו
זבחי תרועה אשירה ואזמרה
ליהוה׃ שמע יהוה קולי אקרא
וחנני וענני׃ לך אמר לבי
בקשו פני את פניך יהוה
אבקש׃ אל תסתר פניך ממני
אל תט באף עבדך עזרתי היית
אל תטשני ואל תעזבני אלהי
ישעי׃ כי אבי ואמי עזבוני
ויהוה יאספני׃ הורני יהוה
דרכך ונחני בארח מישור
למען שוררי׃ אל תתנני בנפש
צרי כי קמו בי עדי שקר ויפח
חמס׃ לולא האמנתי לראות
בטוב יהוה בארץ חיים׃ קוה
אל יהוה חזק ויאמץ לבך וקוה
אל יהוה׃ לדוד
אליך יהוה אקרא צורי אל
תחרש ממני פן תחשה ממני
ונמשלתי עם יורדי בור׃ שמע
קול תחנוני בשועי אליך בנשאי
ידי אל דביר קדשך׃ אל תמשכני
עם רשעים ועם פעלי און דברי
שלום עם רעיהם ורעה בלבבם׃
תן להם כפעלם וכרע מעלליהם
כמעשה ידיהם תן להם השב
גמולם להם׃ כי לא יבינו אל
פעלת יהוה ואל מעשה ידיו
יהרסם ולא יבנם׃ ברוך יהוה כי
שמע קול תחנוני׃ יהוה עזי ומגני
בו בטח לבי ונעזרתי ויעלז לבי
ומשירי אהודנו׃ יהוה עז למו

pulchritudinē dn̄i & attē dā tēplū eius. Abſcondit enim me in vmbra ſua in die peſſimo: abſcondit me in ſecreto tabernaculi ſui: in petra exaltauit me. Nūc quoq; exaltauit caput meum ſup inimicos meos q ſūt i circuitu meo: & imolabo i tabernaculo eius hoſtias iubili: cantabo & pſallā dn̄o. Audi dn̄e vocem meam inuocantis: miſerere mei & exaudi me. Tibi dixit cor meū queſiuit vultus me⁹: faciem tuam domine requiram. Ne abſcōdas faciem tuam a me: ne declines in furore a ſeruo tuo: auxiliū meum fuiſti: ne derelinq̄s me & ne dimittas me deus ſalutis mee. Pater enim meus & mater mea dereliquerūt me: dn̄s aūt collegit me. Oſ̄de mihi dn̄e viā tuā: & deduc me i ſemitā rectā pp iſidiatores meos. Ne tradas me aie tribulātiū me: qm̄ inſurrexerunt cōtra me teſtes falſi & apertum mendacium. Credo vt videam bona domini in terra viuentium. Expecta dn̄m: confortare & roboretur cor tuū: & ſuſtine dn̄m.

David. 28.

AD te domine clamabo: fortis meus ne obſurdeſcas mihi: ne forte tacente te mihi comparer his qui deſcendunt in lacum. Audi domine vocē depcatiōis mee cū clamauero ad te: cum leuauero manus meas ad oraculum ſanctum tuū. Ne trahas me cum impiis & cum operantibus iniquitatem: qui loquūtur pacem cū amicis ſuis & eſt malū in corde eorū. Da eis ſcđm opus ſuum & ſcđm malū adinuētionū ſuarū: iuxta opus manuū ſuarū da eis: redde retributionē ſuā illis. Qm̄ non intellexerunt opera domini & opus manuū ei⁹: deſtruet eos & nō edificabit. Bn̄dictus dn̄s qm̄ exaudiuit vocē depcatōis mee. Dn̄s fortitudo mea & ſcutū meū: in ipſo cōfiſū eſt cor meum & habui adiutoriū: & gauiſū eſt cor meū: & in cātico meo confitebor illi. Dominus fortitudo

voluptatē dn̄i: ꝛ viſitare tēplū
με τὴν τερπνότητα κυρίου, καὶ ἐπισκέπτεσθαι τὸν ναὸν τὸν
ſctm̄ eius. Qm̄ abſcōdit me in tabnaculo ſuo: in die maloꝝ
ἅγιον αὐτοῦ. Ὅτι ἔκρυψέ με ἐν σκηνῇ αὐτοῦ, ἐν ἡμέρᾳ κακῶν
meoꝝ ptexit me in abſcōdito tabnaculi ſui. In petra
μου ἐσκέπασέ με ἐν ἀποκρύφῳ τῆς σκηνῆς αὐτοῦ. Ἐν πέτρᾳ
exaltauit me: ꝛ nūc ecce exaltauit caput meū ſup inimicos meos.
ὕψωσέ με, καὶ νῦν ἰδοὺ ὕψωσε κεφαλήν μου ἐπ' ἐχθρούς μου.
Circuiui ꝛ imolaui in tabnaculo eius hoſtiā laudis ꝛ
Ἐκύκλωσα καὶ ἔθυσα ἐν τῇ σκηνῇ αὐτοῦ θυσίαν αἰνέσεως καὶ
iubilatiōis: cātabo ꝛ pſalmū dicā dn̄o. Exaudi dn̄e
ἀλαλαγμοῦ, ᾄσω καὶ ψαλῶ τῷ κυρίῳ. Εἰσάκουσόν κύριε τῆς
vocē meā: quā clamaui. miſerere mei ꝛ exaudi me. Tibi
φωνῆς μου, ἧς ἐκέκραξα. ἐλέησόν με καὶ εἰσάκουσόν μου. Σοὶ
dixit cor meū: dn̄m requirā. exquiſiuit te fa
εἶπεν ἡ καρδία μου, κύριον ζητήσω. ἐξεζήτησέ σε τὸ πρόσω-
cies mea: faciē tuā dn̄e requirā. Ne auertas
πόν μου, τὸ πρόσωπόν σου κύριε ζητήσω. Μὴ ἀποστρέψῃς τὸ
faciē tuā a me: ꝛ ne declines in ira a ſer-
πρόσωπόν σου ἀπ' ἐμοῦ, καὶ μὴ ἐκκλίνῃς ἐν ὀργῇ ἀπὸ τοῦ δού-
uo tuo. Adiutor me⁹ eſto: ne derelinquas me: neq; di-
λου σου. Βοηθός μου γενοῦ, μὴ ἀποσκορακίσῃς με, καὶ μὴ ἐγ-
mittas me deus ſalutaris me⁹. Qm̄ pr̄ meus
καταλίπῃς με ὁ θεὸς ὁ σωτήρ μου. Ὅτι ὁ πατήρ μου
ꝛ mr̄ mea dereliq̄runt me: dn̄s āt aſſūp
καὶ ἡ μήτηρ μου ἐγκατέλιπόν με, ὁ δὲ κύριος προσελά-
ſit me. Legem pone mihi dn̄e in via tua: ꝛ diri
βετό με. Νομοθέτησόν με κύριε ἐν τῇ ὁδῷ σου, καὶ ὁδήγη-
ge me in ſemita recta pp inimicos meos. Ne tradi
σόν με ἐν τρίβῳ εὐθείᾳ ἕνεκα τῶν ἐχθρῶν μου. Μὴ παραδῷ-
deris me in aias tribulātiū me: qm̄ inſurrexerūt in me te
ς με εἰς ψυχὰς θλιβόντων με, ὅτι ἐπανέστησάν μοι μάρ-
ſtes iniqui: ꝛ mētita eſt iniq̄tas ſibi. Credo videre
τυρες ἄδικοι, καὶ ἐψεύσατο ἡ ἀδικία ἑαυτῇ. Πιστεύω τοῦ ἰδεῖν
bona dn̄i in tra viuētiū. Expecta dn̄m: viriliter age:
τὰ ἀγαθὰ κυρίου ἐν γῇ ζώντων. Ὑπόμεινον τὸν κύριον, ἀνδρίζου,
ꝛ cōfortetur cor tuū: ꝛ ſuſtine dn̄m.
καὶ κραταιούσθω ἡ καρδία σου, καὶ ὑπόμεινον τὸν κύριον.

Pſalmus. dd. 27.
Ψαλμὸς τῷ δαυίδ. κζ.

AD te dn̄e clamabo: deus meus ne ſileas
Πρὸς σέ, κύριε κεκράξομαι, ὁ θεός μου μὴ παρασιωπή-
a me: ne q̄n taceas ꝛ aſſimilabor
σῃς ἀπ' ἐμοῦ, μή ποτε παρασιωπήσῃς καὶ ὁμοιωθήσομαι
deſcēdētibus in lacū. Exaudi dn̄e vocē
τοῖς καταβαίνουσιν εἰς λάκκον. Εἰσάκουσον κε̄ τῆς φωνῆς
depcatiōis mee: dū oro ad te: dū extollo
τῆς δεήσεώς μου, ἐν τῷ δέεσθαί με πρὸς σέ, ἐν τῷ αἴρειν με
manus meas ad tēplū ſctm̄ tuū. Ne ſimul trahas me cū
χεῖράς μου πρὸς ναὸν τὸν ἅγιόν σου. Μὴ συνελκύσῃς με μετὰ
peccatoribus: ꝛ cū opantibus iniq̄tatē ne per
ἁμαρτωλῶν, καὶ μετὰ ἐργαζομένων ἀδικίαν μὴ συναπολέ-
das me: Qui loquūtur pacē cū pximo ſuo: ma Hiere. 9.a.
σῃς με, Τῶν λαλούντων εἰρήνην μετὰ τῶν πλησίον αὐτῶν, κα-
la aūt in cordibus eoꝝ. Da illis dn̄e ſm̄ opa eo
κὰ δὲ ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν. Δὸς αὐτοῖς κε̄ κατὰ τὰ ἔργα αὐ-
rū: ꝛ ſm̄ neq̄tiā adinuētionū ipoꝝ. Scđm
τῶν, καὶ κατὰ τὴν πονηρίαν τῶν ἐπιτηδευμάτων αὐτῶν. Κατὰ
opa manuū eoꝝ tribue illis: redde retributionē
τὰ ἔργα τῶν χειρῶν αὐτῶν δὸς αὐτοῖς, ἀπόδος τὸ ἀνταπόδομα
eoꝝ ipſis. Qm̄ nō intellexerūt in opa dn̄i: ꝛ in ope
αὐτῶν αὐτοῖς. Ὅτι οὐ συνῆκαν εἰς τὰ ἔργα κῡ, καὶ εἰς τὰ ἔρ-
ra manuū eius. deſtrues illos: ꝛ nō edificabis e-
γα τῶν χειρῶν αὐτοῦ καθελεῖς αὐτούς, καὶ οὐ μὴ οἰκοδομήσεις αὐ-
os. Bn̄dictus dn̄s: qm̄ exaudiuit vocē depcatiōis mee.
τούς. Εὐλογητὸς κς̄, ὅτι εἰσήκουσε τῆς φωνῆς τῆς δεήσεώς μου,
Dn̄s adiutor meus ꝛ ptector me⁹: in ipo ſpauit cor
Κς̄ βοηθός μου καὶ ὑπερασπιστής μου, ἐπ' αὐτῷ ἤλπισεν ἡ καρ-
meū: ꝛ adiutus ſū. Et refloruit caro mea: ꝛ ex volū
δία μου, καὶ ἐβοηθήθην. Καὶ ἀνέθαλεν ἡ σάρξ μου, καὶ ἐκ θελή-
tate mea cōfitebor ei. dn̄s fortitudo
ματός μου ἐξομολογήσομαι αὐτῷ. Κύριος κραταίωμα τοῦ

Digitized by Google

plebis ſue: τ ꝓtector ſalutationū xp̄i
λαοῦ αὐτοῦ, καὶ ὑπερασπιστὴς τῶν σωτηρίων τοῦ χριστοῦ
ſui eſt. Saluū fac ppl'z tuū: τ bñdic here
αὐτοῦ ἐστι. Σῶσον τὸν λαόν σου, καὶ εὐλόγησον τὴν κλη-
ditati tue: τ rege eos: τ extolle illos
ρονομίαν σου, καὶ ποίμανον αὐτούς, καὶ ἔπαρον αὐτοὺς
vſq; in eternū.
ἕως τοῦ αἰῶνος.

Pſalmus dd: In cōſumatiōe tabnaculi. 28.
Ψαλμὸς τῷ δαδ', Ἐξοδίου σκηνῆς. κη'.

Afferte dño filij dei: afferte dño fi
Ἐνέγκατε τῷ κυρίῳ υἱοὶ θεοῦ, ἐνέγκατε τῷ κυρίῳ υἱ-
lios arietū. Afferte dño gloriā τ honorē:
οὺς κριῶν. Ἐνέγκατε τῷ κυρίῳ δόξαν καὶ τιμήν,
afferte dño gloriā nomini eius: ado
ἐνέγκατε τῷ κυρίῳ δόξαν ὀνόματι αὐτοῦ, προσκυ-
rate dñm in atrio ſctō eius. Vox dñi ſup
νήσατε τῷ κυρίῳ ἐν αὐλῇ ἁγίᾳ αὐτοῦ. Φωνὴ κυρίου ἐπὶ
aquas: deus maieſtatis intonuit: dñs ſup aquas
τῶν ὑδάτων, ὁ θεὸς τῆς δόξης ἐβρόντησε, κύριος ἐπὶ ὑδάτων
multas. Vox dñi in v̄tute: vox dñi in magnifi
πολλῶν. Φωνὴ κυρίου ἐν ἰσχύϊ, φωνὴ κυρίου ἐν μεγαλοπρε-
cētia. Vox dñi cōfringētis cedros: τ cōfringet
πείᾳ. Φωνὴ κυρίου συντρίβοντος κέδρους, καὶ συντρίψει
dñs cedros libani. Et cōminuet eas tanq̃
κύριος τὰς κέδρους τοῦ λιβάνου. Καὶ λεπτυνεῖ αὐτὰς ὡς τὸν
vitulū libani: τ dilectus queādmodū filiꝰ vnicornīū.
μόσχον τὸν λίβανον, καὶ ὁ ἠγαπημένος ὡς υἱὸς μονοκερώτων.
Vox dñi intercidētis flāmā ignis: vox dñi cōcu
Φωνὴ κυρίου διακόπτοντος φλόγα πυρός, φωνὴ κυρίου συσ-
tiētis deſertū: τ cōmouebit dñs deſertū cades.
σείοντος ἔρημον, καὶ συσσείσει κύριος τὴν ἔρημον καδής.
Vox dñi ꝑparātis ceruos: τ reuelabit
Φωνὴ κυρίου καταρτιζομένη ἐλάφους, καὶ ἀποκαλύψει
cōdēſa: τ in tēplo eius oīs dicit gloriā.
δρυμούς, καὶ ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ πᾶς τις λέγει δόξαν.
Dñs diluuiū inhabitare faciet: τ ſedebit dñs
Κύριος τὸν κατακλυσμὸν κατοικιεῖ, καὶ καθιεῖται κύριος
rex in eternū. Dñs v̄tutē pplo ſuo dabit.
βασιλεὺς εἰς τὸν αἰῶνα. Κύριος ἰσχὺν τῷ λαῷ αὐτοῦ δώσει,
dñs bñdicet pplo ſuo in pace.
κύριος εὐλογήσει τὸν λαὸν αὐτοῦ ἐν εἰρήνῃ.

Pſalmus cātici in dedicatiōe domus dd. 29.
Ψαλμὸς ᾠδῆς τοῦ ἐγκαινισμοῦ τοῦ οἴκου δαδ'. κθ'.

Exaltabo te dñe: qm̄ ſuſcepiſti me: τ nō delectaſti
Ὑψώσω σε κύριε, ὅτι ὑπέλαβές με, καὶ οὐκ εὔφρανας
inimicos meos ſup me. Dñe deus meus clamaui ad te:
τοὺς ἐχθρούς μου ἐπ' ἐμέ. Κύριε ὁ θεός μου ἐκέκραξα πρὸς σέ,
τ ſanaſti me. Dñe eduxiſti ab inferno aīaʒ meā: ſal
καὶ ἰάσω με. Κύριε ἀνήγαγες ἐξ ᾅδου τὴν ψυχήν μου, ἔσω-
uaſti me a deſcēdētibus in lacū. Pſallite
σάς με ἀπὸ τῶν καταβαινόντων εἰς λάκκον. Ψάλατε τῷ
dño ſācti eius: τ cōfitemini memorie ſancti-
κυρίῳ οἱ ὅσιοι αὐτοῦ, καὶ ἐξομολογεῖσθε τῇ μνήμῃ τῆς ἁγιω-
tatis eius. Qm̄ ira in indignatiōe eius: τ vita
σύνης αὐτοῦ. Ὅτι ὀργὴ ἐν τῷ θυμῷ αὐτοῦ, καὶ ζωὴ
in volūtate eius. Ad veſperū demorabitur
ἐν τῷ θελήματι αὐτοῦ. Τὸ ἑσπέρας αὐλισθήσεται
fletus: τ ad matutinū letitia. Ego āt di-
κλαυθμός, καὶ εἰς τὸ πρωῒ ἀγαλλίασις. Ἐγὼ δὲ εἶ-
xi in abūdātia mea: nō mouebor in eternū.
πα ἐν τῇ εὐθηνίᾳ μου, οὐ μὴ σαλευθῶ εἰς τὸν αἰῶνα.
Dñe in volūtate tua ꝓſtitiſti decori meo
Κύριε ἐν τῷ θελήματί σου παρέσχου τῷ κάλλει μου
v̄tutē. Auertiſti āt faciē tuā: τ factꝰ
δύναμιν. Ἀπέστρεψας δὲ τὸ πρόσωπόν σου, καὶ ἐγε-
ſum cōturbatus. Ad te dñe clamabo: τ
νήθην τεταραγμένος. Πρὸς σὲ κύριε κεκράξομαι, καὶ
ad deū meū dep̄cabor. Que vtilitas in
πρὸς τὸν θεόν μου δεηθήσομαι. Τίς ὠφέλεια ἐν τῷ
ſanguine meo: dū deſcēdo in corruptionē?
αἵματί μου, ἐν τῷ καταβαίνειν με εἰς διαφθοράν;

mea: & robur ſalutariū
chriſti ſui eſt.
Salua populū tuū & bñ
dic
hereditati tue: & paſce e
os & ſubleua eos vſq; in
eternum.

Pſalmus dauid. 29.

Afferte domino filij
dei: afferte
dño gloriam & imperi-
um. Afferte domino
gloriam nomini eius: a
dorate dominum
in decore ſancto. Vox
domini ſuper
aquas deus glorie into-
nuit: dominus
ſuper aq̃s multas. Vox
domini in fortitudine:
vox domini in decore.
Vox domini
confringentis cedros:
& confringet dominus
cedros libani. Et diſper
get eas quaſi
vitulus libani & ſarion:
quaſi filius rhinocerotis
Vox domini diuidens
flammas ignis.
Vox dñi parturire faci
ens deſertū: parturire fa
ciens dominus deſertum
cades. Vox domini
obſtreticans ceruis & re
uelans ſaltus:
& in tēplo eius oīs loq̄-
tur gloriam. Dominus
diluuium inhabitat: &
ſedebit dominus rex
in eternū. Dñs fortitu-
dinem populo ſuo dabit:
dominus benedicet po-
pulo ſuo in pace.

Pſalmus cantici pro
dedicatiōe domꝰ dd. 30.

Exaltabo te domine
quoniam
ſaluaſti me: & non dele-
ctaſti inimicos meos ſup
me. Domine deus meus
clamaui ad te: & ſanaſti
me. Domine eduxiſti
ex īferno animam meā:
viuificaſti me ne deſcēde
rem in lacū. Cātate dño
ſcti eius: & cōfitemi me-
morie ſctitatis eius. Qm̄
ad momētū ē ira eius: &
vita in repropiciatiōe e-
ius: ad veſperū cōmora-
bitur fletꝰ & in matutio
laus. Ego āt dixi ī abun
dātia mea nō mouebor ī
ſepiternū. Dñe in volūta
te tua ſtatuiſti mōti meo
fortitudinē: abſcōdiſti fa
ciē tuā & factꝰ ſū cōturba
tus. Ad te dñe clamabo:
& dñz dep̄cabor. Que
vtilitas ē ī ſāgnie meo dū
deſcēdero ī corruptionē?

לָמוֹ וּמָעוֹז יְשׁוּעוֹת מְשִׁיחוֹ הוּא׃	יָשַׁע מָשַׁח
הוֹשִׁיעָה אֶת עַמֶּךָ וּבָרֵךְ אֶת	
נַחֲלָתֶךָ וּרְעֵם וְנַשְּׂאֵם עַד	זָמַר
הָעוֹלָם׃ xxix. מִזְמוֹר לְדָוִד	עָלַם
הָבוּ לַיהוָה בְּנֵי אֵלִים הָבוּ	יָהַב אֵיל
לַיהוָה כָּבוֹד וָעֹז׃ הָבוּ לַיהוָה	כָּבַד עָזַז
כְּבוֹד שְׁמוֹ הִשְׁתַּחֲווּ לַיהוָה	שָׁחָה
בְּהַדְרַת קֹדֶשׁ׃ קוֹל יְהוָה עַל	
הַמָּיִם אֵל הַכָּבוֹד הִרְעִים יְהוָה	רָעַם
עַל מַיִם רַבִּים׃ קוֹל יְהוָה בַּכֹּחַ	רָבַב כֹּחַ
קוֹל יְהוָה בֶּהָדָר׃ קוֹל יְהוָה	
שֹׁבֵר אֲרָזִים וַיְשַׁבֵּר יְהוָה אֶת	שָׁבַר
אַרְזֵי הַלְּבָנוֹן׃ וַיַּרְקִידֵם כְּמוֹ	רָקַד
עֵגֶל לְבָנוֹן וְשִׂרְיוֹן כְּמוֹ בֶן רְאֵמִים׃	
קוֹל יְהוָה חֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ׃	
קוֹל יְהוָה יָחִיל מִדְבָּר יָחִיל	חִיל
יְהוָה מִדְבַּר קָדֵשׁ׃ קוֹל יְהוָה	דָּבַר
יְחוֹלֵל אַיָּלוֹת וַיֶּחֱשֹׂף יְעָרוֹת	חוּל חָשַׂף
וּבְהֵיכָלוֹ כֻּלּוֹ אֹמֵר כָּבוֹד׃ יְהוָה	הֵיכַל
לַמַּבּוּל יָשָׁב וַיֵּשֶׁב יְהוָה מֶלֶךְ	מַל עָלַם
לְעוֹלָם׃ יְהוָה עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן	עָזַז נָתַן
יְהוָה יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם׃	בָּרַךְ שָׁלַם
xxx. מִזְמוֹר שִׁיר חֲנֻכַּת הַבַּיִת	זָמַר שׁוּר
לְדָוִד׃ אֲרוֹמִמְךָ יְהוָה כִּי דִלִּיתָנִי	רָמַם
וְלֹא שִׂמַּחְתָּ אֹיְבַי לִי׃ יְהוָה אֱלֹהָי	דָּלָה
שִׁוַּעְתִּי אֵלֶיךָ וַתִּרְפָּאֵנִי׃ יְהוָה	רָפָא
הֶעֱלִיתָ מִן שְׁאוֹל נַפְשִׁי חִיִּיתַנִי	עָלָה
מִיָּרְדִי בוֹר׃ זַמְּרוּ לַיהוָה חֲסִידָיו	שָׁאַל חָיָה
וְהוֹדוּ לְזֵכֶר קָדְשׁוֹ׃ כִּי רֶגַע	יָדַד חָסַד
בְּאַפּוֹ חַיִּים בִּרְצוֹנוֹ בָּעֶרֶב יָלִין	יָדָה רָצָה
בֶּכִי וְלַבֹּקֶר רִנָּה׃ וַאֲנִי אָמַרְתִּי	לוּן בָּכָה
בְשַׁלְוִי בַּל אֶמּוֹט לְעוֹלָם׃ יְהוָה	רָנַן שָׁלָה
בִּרְצוֹנְךָ הֶעֱמַדְתָּה לְהַרְרִי עֹז	מוּט עָלַם
הִסְתַּרְתָּ פָנֶיךָ הָיִיתִי נִבְהָל׃ אֵלֶיךָ	עָמַד עָזַז
יְהוָה אֶקְרָא וְאֶל אֲדֹנָי אֶתְחַנָּן׃	סָתַר פָּנָה
מַה בֶּצַע בְּדָמִי בְּרִדְתִּי אֶל שָׁחַת	הָיָה בָּהַל
	קָרָא חָנַן
	דָּמָה יָרַד

היודך עפר היגיד אמתך: — ידה נגד
שמע יהוה וחנני יהוה היה
עזר לי: הפכת מספדי למחול — עזר ספד
לי פתחת שקי ותאזרני שמחה: — חלל אזר
למען יזמרך כבוד ולא ידום — זמר כבד
יהוה אלהי לעולם אודך: — דמם עלם
למנצח מזמור לדוד: xxxi. — ידה נצח
בך יהוה חסיתי אל אבושה — זמר חסה בוש
לעולם בצדקתך פלטני: הטה — נטה
אלי אזנך מהרה הצילני היה — נצל
לי לצור מעוז לבית מצודות — עזז צור
להושיעני: כי סלעי ומצודתי — ישע
אתה ולמען שמך תנחני — נחה
ותנהלני: תוציאני מרשת זו — נהל יצא
טמנו לי כי אתה מעוזי: בידך
אפקיד רוחי פדיתה אותי — פקד פדה
יהוה אל אמת: שנאתי השמרים — את
הבלי שוא ואני אל יהוה
בטחתי: אגילה ואשמחה — גיל שמח
בחסדך אשר ראית את עניי — ראה ענה
ידעת בצרות נפשי: ולא — צור
הסגרתני ביד אויב העמדת — סגר איב
במרחב רגלי: חנני יהוה כי — עמד רחב
צר לי עששה בכעס עיני — צור
נפשי ובטני: כי כלו ביגון — כלה יגה
חיי ושנותי באנחה כשל — חיה שנה
בעוני כחי ועצמי עששו: — עוה
מכל צררי הייתי חרפה ולשכני — צרר היה
מאד ופחד למידעי ראי בחוץ — ידע ראה
נדדו ממני: נשכחתי כמת — שכח מות
מלב הייתי ככלי אובד: כי — כלה אבד
שמעתי דבת רבים מגור מסביב — דבב גור
בהוסדם יחד עלי לקחת נפשי — סבב יסד
זממו: ואני עליך בטחתי יהוה
אמרתי אלהי אתה: בידך
עתותי הצילני מיד אויבי — נצל

nũquid confitebitur tibi puluis aut ãnũciabit veritatẽ tuam? Audi dñe & miſerere mei: dñe eſto adiutorium meum. Cõuertiſti planctũ meũ in chorum mihi: ſoluiſti ſaccũ meũ & accinxiſti me letícia. Vt laudet te gloria & non taceat: domine deus meus in ſempiternum confitebor tibi.

Victori pſalmus dauid. 31.

In te dñe ſperaui nõ confundar in eternũ: in iuſticia tua ſalua me. Inclina ad me aurẽ tuã velociter libera me: eſto mihi in lapidem fortiſſimum & in domum munitam vt ſalues me. Quia petra mea & mũitio mea tu es: & propter nomen tuum dux meus eris & enutries me. Educes me de reti quod abſconderunt mihi: quia tu fortitudo mea es. In mãu tua commendo ſpiritum meum: redemiſti me domine deus veritatis. Odiſti cuſtodientes vanitates fruſtra: ego autem in domino confiſus ſum. Exultabo & letabor in miſericordia tua: quoniam vidiſti afflictionem meam: cognouiſti tribulationem anime mee. Et non concluſiſti me in manu inimici: ſtatuiſti in latitudine pedes meos. Miſerere mei domine quoniam tribulor: caligauit in furore oculus meus anima mea & venter meus. Quia conſumpte ſunt in merore vite mee & anni mei in gemitu: infirmata eſt in iniquitate virtus mea: & oſſa mea contabuerunt. Apud omnes hoſtes meos factus ſum opprobrium & vicinis meis nimis & timor notis meis: qui videbãt me in plateis fugiebant a me. Obliuioni tradit⁹ ſum quaſi mortuus a corde: fctũs ſũ q̃ſi vas pditũ. Audiui enim opprobriũ multorũ cõgregationem in circuitu: cũ inirẽt cõſiliũ aduerſũ me: vt auferrẽt aiam meã cogitauerunt. Ego autẽ in te ſperaui domine: dixi deus meus es tu. In manu tua tpa mea: libera me de manu inimicorũ meorũ

Nũqd cõfitebit tibi puluis? aut ãnũciabit ṽitatẽ
Μὴ ἐξομολογήσεταί σοι χοῦς; ἢ ἀπαγγελεῖ τὴν ἀλήθειάν
tuã? Audiuit dñs & miſertus eſt mei: dñs fact⁹ eſt adiutor
σου; Ἤκουσε κύριος καὶ ἠλέησέ με, κύριος ἐγενήθη βοηθός
meus. Cõuertiſti planctũ meũ in gaudiũ mihi: cõſcidiſti
μου. Ἔστρεψας τὸν κοπετόν μου εἰς χαρὰν ἐμοί, διέρρηξας
ſaccũ meũ: & circũdediſti me leticia. Vt
τὸν σάκκον μου, καὶ περιέζωσάς με εὐφροσύνην. Ὅπως
cãtet tibi gl'ia mea: & nõ cõpũgar: dñe deus
ἂν ψάλλῃ σοι ἡ δόξα μου, καὶ οὐ μὴ κατανυγῶ, κύριε ὁ θεός
me⁹ in eternũ cõfitebor tibi.
μου εἰς τὸν αἰῶνα ἐξομολογήσομαί σοι.

In finẽ pſalmus dauid. pro extaſi. 30.
Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαδ. ἐκστάσεως. λ.

In te dñe ſperaui nõ cõfundar in eter
Ἐπὶ σοὶ κύριε ἤλπισα μὴ καταισχυνθείην εἰς τὸν αἰῶ
nũ: in iuſtitia tua libera me & eripe me. Inclina
να, ἐν τῇ δικαιοσύνῃ σου ῥῦσαί με καὶ ἐξελοῦ με. Κλῖνον
ad me aurẽ tuã: accelera vt eruas me. Eſto
πρός με τὸ οὖς σου, τάχυνον τοῦ ἐξελέσθαι με. Γενοῦ
mihi in deũ ptectorẽ: & in domũ refugij
μοι εἰς θεὸν ὑπερασπιστήν, καὶ εἰς οἶκον καταφυγῆς τοῦ
vt ſaluũ me facias. Qm̃ fortitudo mea & refugiũ meũ
σῶσαί με. Ὅτι κραταίωμά μου καὶ καταφυγή μου
es tu: & pp̃ nomẽ tuũ deduces me & enutries me.
εἶ σύ, καὶ ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός σου ὁδηγήσεις με καὶ δια
tries me. Educes me de laqueo hoc quẽ abſcõderũt
θρέψεις με. Ἐξάξεις με ἐκ παγίδος ταύτης ἧς ἔκρυψάν
mihi: qm̃ tu es protector me⁹ dñe in manus — Luce. 23.f.
μοι, ὅτι σὺ εἶ ὁ ὑπερασπιστής μου κύριε, εἰς χεῖράς
tuas cõmẽdabo ſpũz meũ. Redemiſti me do
σου παραθήσομαι τὸ πνεῦμά μου. Ἐλυτρώσω με κύ
mine deus ṽitatis. Odiſti obſeruãtes
ριε ὁ θεὸς τῆς ἀληθείας. Ἐμίσησας τοὺς διαφυλάσσοντας
vanitates ſupuacue. Ego ãt in dño ſpaui:
ματαιότητας διακενῆς. Ἐγὼ δὲ ἐπὶ τῷ κυρίῳ ἤλπισα,
exultabo & letabor in mĩa tua. Qm̃
ἀγαλλιάσομαι καὶ εὐφρανθήσομαι ἐπὶ τῷ ἐλέει σου. Ὅτι
reſpexiſti in humilitatẽ meã: ſaluaſti de neceſſi
ἐπεῖδες ἐπὶ τὴν ταπείνωσίν μου, ἔσωσας ἐκ τῶν ἀναγ
tatibus aĩaʒ meã. Et nõ cõcluſiſti me in manus
κῶν τὴν ψυχήν μου. Καὶ οὐ συνέκλεισάς με εἰς χεῖρας
inimicoꝝ: ſtatuiſti in loco ſpatioſo pedes meos. Miſerere
ἐχθρῶν, ἔστησας ἐν εὐρυχώρῳ τοὺς πόδας μου. Ἐλέησόν
mei dñe: qm̃ tribulor. cõturbatus ẽ in ira oculus
με κύριε, ὅτι θλίβομαι. ἐταράχθη ἐν θυμῷ ὁ ὀφθαλμός
meus: aĩa mea & vẽter meus. Qm̃ defecit in do
μου, ἡ ψυχή μου καὶ ἡ γαστήρ μου. Ὅτι ἐξέλιπεν ἐν ὀδύ
lore vita mea: & ãni mei in gemitibus. Infirmata ẽ
νῃ ἡ ζωή μου, καὶ τὰ ἔτη μου ἐν στεναγμοῖς. Ἠσθένησεν
in pauptate ṽtus mea: & oſſa mea cõturbata ſũt.
ἐν πτωχείᾳ ἡ ἰσχύς μου, καὶ τὰ ὀστᾶ μου ἐταράχθησαν.
Sup oẽs inimicos meos factus ſũ op pbriũ: &
Παρὰ πάντας τοὺς ἐχθρούς μου ἐγενήθην ὄνειδος, καὶ
vicinis meis valde: & timor notis
τοῖς γείτοσί μου σφόδρα, καὶ φόβος τοῖς γνωστοῖς
meis. Qui videbãt me foras fugerũt a me: obliuioni
μου. Οἱ θεωροῦντές με ἔξω ἔφυγον ἀπ' ἐμοῦ, ἐπελή
dat⁹ ſũ tãq̃ mortuus a corde. Fact⁹ ſũ tãq̃ vas
σθην ὡσεὶ νεκρὸς ἀπὸ καρδίας. Ἐγενήθην ὡσεὶ σκεῦος
perditũ: qm̃ audiui vituperationẽ multoꝝ cõmorãtiũ — Hiere. 21.
ἀπολωλός, ὅτι ἤκουσα ψόγον πολλῶν παροικούντων
in circuitu. In eo dũ cõuenirẽt ipi ſimul aduerſũ me:
κυκλόθεν. Ἐν τῷ ἐπισυναχθῆναι αὐτοὺς ἅμα ἐπ' ἐμέ,
accipere aĩaʒ meã cõſiliati ſũt. Ego ãt
τοῦ λαβεῖν τὴν ψυχήν μου ἐβουλεύσαντο. Ἐγὼ δὲ
in te dñe ſpaui. dixi: tu es deus meus: in
ἐπὶ σοὶ κύριε ἤλπισα. εἶπα, σὺ εἶ ὁ θεός μου, ἐν ταῖς
manibus tuis ſortes mee. Eripe me de manu inimicoꝝ meoꝝ:
χερσί σου οἱ κλῆροί μου. Ῥῦσαί με ἐκ χειρὸς ἐχθρῶν μου,

Digitized by Google

e in pſequētibus me. Illuſtra faciē
καὶ ἐκ τῶν καταδιωκόντων με. Ἐπίφανον τὸ πρόσωπόν
tuā ſup ſeruū tuū. ſaluū fac me in miā tua: do
σου ἐπὶ τὸν δοῦλόν σου. σῶσόν με ἐν τῷ ἐλέει σου, κύ-
mine nō cōfundar qm̄ inuocaui te. Erubeſcāt
ριε μὴ καταισχυνθείην ὅτι ἐπεκαλεσάμην σε. Αἰσχυνθείησαν
impij ⁊ deducātur in infernū. Muta fiāt
ἀσεβεῖς καὶ καταχθείησαν εἰς ᾅδου. Ἄλαλα γενηθήτω τὰ
labia doloſa: q̄ loquūtur aduerſū iuſtū iniq̄tatē in
χείλη τὰ δόλια, τὰ λαλοῦντα κατὰ τοῦ δικαίου ἀνομίαν ἐν
ſupbia ⁊ cōtēptu. Quā magna multitudo
ὑπερηφανίᾳ καὶ ἐξουδενώσει. Ὡς πολὺ τὸ πλῆθος τῆς
dulcedinis tue dn̄e: q̄ abſcōdiſti timētibus te.
χρηστότητός σου κύριε, ἧς ἔκρυψας τοῖς φοβουμένοις σε.
Perfeciſti eis q̄ ſperāt in te: in ɔſpectu filioꝝ
Ἐξειργάσω τοῖς ἐλπίζουσιν ἐπὶ σέ, ἐναντίον τῶν υἱῶν
hoīuȝ. Abſcōdes eos in abſcōdito
τῶν ἀνθρώπων. Κατακρύψεις αὐτοὺς ἐν ἀποκρύφῳ τοῦ
faciei tue a ɔturbatiōe hoīuȝ. Proteges
προσώπου σου ἀπὸ ταραχῆς ἀνθρώπων. Σκεπάσεις
eos in tabnaculo a cōtradictiōe linguaꝝ. Bn̄dictus dn̄s
αὐτοὺς ἐν σκηνῇ ἀπὸ ἀντιλογίας γλωσσῶν. Εὐλογητὸς κύρι-
nus: qm̄ mirificauit miāȝ ſuā in ciuitate munita.
ος, ὅτι ἐθαυμάστωσε τὸ ἔλεος αὐτοῦ ἐν πόλει περιοχῆς.
Ego āt dixi in exceſſu mētis mee: piectus ſū a fa-
Ἐγὼ δὲ εἶπα ἐν τῇ ἐκστάσει μου, ἀπέρριμμαι ἀπὸ προσώ-
cie oculoꝝ tuoꝝ. Propter hoc exaudiſti vo-
που τῶν ὀφθαλμῶν σου. Διὰ τοῦτο εἰσήκουσας τῆς φω-
cē orōnis mee dū clamarē ad te. Dili-
νῆς τῆς δεήσεώς μου ἐν τῷ κεκραγέναι με πρὸς σέ. Ἀγα-
gite dn̄ȝ oēs ſcti eius: qm̄ veritates
πήσατε τὸν κύριον πάντες οἱ ὅσιοι αὐτοῦ, ὅτι ἀληθείας
reqrit dn̄s: ⁊ retribuit abūdāter faciē-
ἐκζητεῖ κύριος, καὶ ἀνταποδίδωσι τοῖς περισσῶς ποιοῦ-
tib⁹ ſupbiā. Viriliť agite ⁊ cōfortetur cor
σιν ὑπερηφανίαν. Ἀνδρίζεσθε καὶ κραταιούσθω ἡ καρδία
vr̄m oēs q̄ ſpatis in dn̄o.
ὑμῶν πάντες οἱ ἐλπίζοντες ἐπὶ κύριον.
Pſalmus dd̄ intellectus. 31
Ψαλμὸς τῷ δαδ συνέσεως. λά
ro.4.a Beati quoꝝ remiſſe ſūt iniq̄tates: ⁊ quoꝝ tecta
Μακάριοι ὧν ἀφέθησαν αἱ ἀνομίαι, καὶ ὧν ἐπεκαλύφ-
ſunt peccata. Beatus vir: cui nō iputabit dn̄s
θησαν αἱ ἁμαρτίαι. Μακάριος ἀνήρ, ᾧ οὐ μὴ λογίσηται κύριος
pctm̄: neq; eſt in ore eius dol⁹. Qm̄ ta-
ἁμαρτίαν, οὐδέ ἐστιν ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ δόλος. Ὅτι ἐσί-
cui: inueterauerūt oſſa mea: dū clamarē tota
γησα, ἐπαλαιώθη τὰ ὀστᾶ μου, ἀπὸ τοῦ κράζειν με ὅλην
die. Qm̄ die ac nocte grauata ē ſup me man⁹
τὴν ἡμέραν. Ὅτι ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἐβαρύνθη ἐπ' ἐμὲ ἡ χείρ
tua: ɔuerſus ſū in erumnā: dū cōfingit mihi
σου, ἐστράφην εἰς ταλαιπωρίαν, ἐν τῷ ἐμπαγῆναί μοι ἄκ-
ſpina. Delictū meū cognitū feci: ⁊ iniuſticiā
ανθαν. Τὴν ἀνομίαν μου ἐγνώρισα, καὶ τὴν ἁμαρτίαν
meā nō abſcōdi. Dixi cōfitebor aduerſū me iniu-
μου οὐκ ἐκάλυψα. Εἶπα ἐξαγορεύσω κατ' ἐμοῦ τὴν ἀνο-
ſticiā meā dn̄o: ⁊ tu remiſiſti impietatē
μίαν μου τῷ κυρίῳ, καὶ σὺ ἀφῆκας τὴν ἀσέβειαν τῆς
cordis mei. Pro hac orabit ad te: oīs ſcūs
καρδίας μου. Ὑπὲρ ταύτης προσεύξεται πρὸς σὲ πᾶς ὅ-
tus in tpe oportuno. Veruntn̄ in diluuio aquaꝝ
σιος ἐν καιρῷ εὐθέτῳ. Πλὴν ἐν κατακλυσμῷ ὑδάτων
multaꝝ ad eū nō approximabūt. Tu mee es refugiū a
πολλῶν πρὸς αὐτὸν οὐκ ἐγγιοῦσι. Σύ μου εἶ καταφυγὴ ἀπὸ
tribulatiōe q̄ circūdedit me: exultatio mea er-
θλίψεως τῆς περιεχούσης με, τὸ ἀγαλλίαμά μου λύ-
rue me a circūdātib⁹ me. Intellectū tibi dabo
τρωσαί με ἀπὸ τῶν κυκλωσάντων με. Συνετιῶ σε
⁊ inſtruā te in via hac qua gradieris: firmabo
καὶ συμβιβῶ σε ἐν ὁδῷ ταύτῃ ᾗ πορεύσῃ, ἐπιστηριῶ
ſup te oculos meos. Nolite
ἐπὶ σὲ τοὺς ὀφθαλμούς μου. Μὴ

& pſequētiū me. Oſtē-
de faciē tuā ſup ſeruū
tuū: ſalua me in miſeri-
cordia tua. Domine ne
confundar quia inuo-
caui te: confundantur
impii taceant in infer-
no. Muta fiant
labia mendacii: q̄ lo-
quuntur contra iuſtum
dura in ſupbia & deſ-
pectōe. Quā multa ē bo-
nitas tua quā abſcōdi-
ſti timentibus te: opa-
tus es ſperātibus in te i cō-
ſpectu filiorū hominū.
Abſcōdes eos in pro-
tectiōe vultus tui a du-
ricia viri: abſcōdes eos
in vmbra a cōtradictio-
ne linguarū. Bn̄dictus
dn̄s qui mirabilē fecit
miam ſuam mihi in ci-
uitate munita. Ego
dixi in ſtupore meo p-
iectus ſum a conſpectu
oculorū tuorū: ergo
ne audiſti vocē depca-
tiōis mee dū clamarem
ad te. Diligite Dn̄m
omnes ſancti eius: fide-
les ſeruat dominus:
& retribuet his qui ſa-
tis operantur ſupbiam.
Cōfortamini & robo-
retur cor vr̄m: oēs qui
expectatis dominum.
Eruditio dauid. 32.
Beatus cui dimiſſa ē
iniquitas: & abſcō-
ditū eſt pctm̄. Btūs hō
cui nō imputabit dn̄s
iniquitatem: nec eſt in
ſpū eius dolus. Quoni-
am tacui attrita ſūt oſ-
ſa mea in rugitu meo to-
ta die. Die enim ac no-
cte grauatur
ſup me manus tua: ver-
ſatus ſum i miſeria mea
cū exarſerit eſtas. Sp.
Pctm̄ meū notū faciā
tibi: & iniquitatē meā
nō abſcōdi: dixi cōfi-
tebor ſcelus meū do-
mino: & tu dimiſiſti
iniquitatē peccati mei.
Semper. Pro
hac orabit omnis mi-
ſericors ad te
tempus inueniens: vt
cum inundauerint aq
multe ad illū non acce-
dant. Tu es
protectio mea ab hoſte
cuſtodies me: laus mea
ſaluans circūdabis me.
Semper. Docebo te
& monſtrabo tibi viā
per quam ambules:
cogitabo de te oculo
meo. Nolite

ומרדפי׃ האירה פניך על עבדך
הושיעני בחסדך׃ יהוה אל
אבושה כי קראתיך יבשו
רשעים ידמו לשאול׃ תאלמנה
שפתי שקר הדברות על צדיק
עתק בגאוה ובוז׃ מה רב טובך
אשר צפנת ליראיך פעלת
לחסים בך נגד בני אדם׃
תסתירם בסתר פניך מרכסי
איש תצפנם בסכה מריב
לשנות׃ ברוך יהוה כי הפליא
חסדו לי בעיר מצור׃ ואני
אמרתי בחפזי נגרזתי מנגד
עיניך אכן שמעת קול תחנוני
בשועי אליך׃ אהבו את יהוה
כל חסידיו אמונים נצר יהוה
ומשלם על יתר עשה גאוה׃
חזקו ויאמץ לבבכם כל המיחלים
ליהוה׃ לדוד משכיל׃ xxxii.
אשרי נשוי פשע כסוי חטאה׃
אשרי אדם לא יחשב יהוה
לו עון ואין ברוחו רמיה׃ כי
החרשתי בלו עצמי בשאגתי כל
היום׃ כי יומם ולילה תכבד
עלי ידך נהפך לשדי בחרבני
קיץ סלה׃ חטאתי אודיעך
ועוני לא כסיתי אמרתי אודה
עלי פשעי ליהוה ואתה נשאת
עון חטאתי סלה׃ על
זאת יתפלל כל חסיד אליך
לעת מצוא רק לשטף מים
רבים אליו לא יגיעו׃ אתה
סתר לי מצר תצרני רני
פלט תסובבני סלה׃ אשכילך
ואורך בדרך זו תלך
איעצה עליך עיני׃ אל

אור פנה
ישע
בוש
דמם אלם
שפה צדק
גאה
חסה
סתר
צפן סכך
ריב ברך
פלא
צור
גרז
חנן
חסד אמן
שלם גאה
אמץ יחל
שכל
נשא כסה
חשב
רמה
חרש בלה
כבד
הפך
קוץ ידע
כסה ידה
פלל חסד
מצא
רבב נגע
צור נצר
רנן סבב
שכל ירה
ילך
יעץ

Digitized by Google

תהיו כסוס כפרד אין הבין — היה בין
במתג ורסן עדיו לבלום בל קרב — עדה בלם
אליך רבים מכאובים לרשע — כאב
והבוטח ביהוה חסד יסובבנו — בטח סבב
שמחו ביהוה וגילו צדיקים — צדק
והרנינו כל ישרי לב׃ xxxiii. — רנן
רננו צדיקים ביהוה לישרים
נאוה תהלה׃ הודו ליהוה בכנור — אוה הלל
בנבל עשור זמרו לו׃ שירו לו — ידה כנר
שיר חדש היטיבו נגן בתרועה׃ — עשר שור
כי ישר דבר יהוה וכל מעשהו — יטב רוע
באמונה׃ אהב צדקה ומשפט — עשה
חסד יהוה מלאה הארץ׃ בדבר — אמן שפט
יהוה שמים נעשו וברוח פיו כל — עשה פה
צבאם׃ כנס כנד מי הים נתן
באוצרות תהומות׃ ייראו מיהוה — אצר תהם
כל הארץ ממנו יגורו כל ישבי — ירא גור
תבל׃ כי הוא אמר ויהי הוא — היה
צוה ויעמד׃ יהוה הפיר עצת — עמד פור
גוים הניא מחשבות עמים׃ — יעץ נוא
עצת יהוה לעולם תעמד מחשבות — חשב
לבו לדר ודר׃ אשרי הגוי — עלם
אשר יהוה אלהיו העם בחר
לנחלה לו׃ משמים הביט יהוה — נבט
ראה את כל בני האדם׃ ממכון — כון
שבתו השגיח אל כל ישבי הארץ׃ — ישב שגח
היוצר יחד לבם המבין אל כל — יצר בין
מעשיהם׃ אין המלך נושע ברב — עשה ישע
חיל גבור לא ינצל ברב כח׃ — גבר נצל
שקר הסוס לתשועה וברב חילו — כחח
לא ימלט׃ הנה עין יהוה אל — מלט
יראיו למיחלים לחסדו׃ להציל — יחל
ממות נפשם ולחיותם ברעב׃ — חיה
נפשנו חכתה ליהוה עזרנו ומגננו — חכה
הוא׃ כי בו ישמח לבנו כי בשם — שמח
קדשו בטחנו׃ יהי חסדך יהוה — היה

fieri ſicut equus & mulus quibus nō ē intellectus: in camo & freno maxillas eorū cōſtrige qui nō accedūt ad te. Multi dolores impii: cōfidētē aūt in dño miſericordia circundabit. Letamini in dño & exultate iuſti: & laudate eum omnes recti corde. 33.

Laudate iuſti dominum: rectos decet laudatio. Cōfitemini dño in cithara: in pſaltio decachordo cātate ei. Cantate ei canticum nouum: diligenter pſallite ei in iubilo. Q̄m rectū eſt verbum dñi: & omne opus ei⁹ in fide. Diligit iuſticiam & iudicium: miſericordia dñi plēa eſt terra. Verbo dñi celi firmati ſunt: & ſpū oris eius omnis ornatus eorū. Cōgregans quaſi in vtrē aq̄s maris: ponēs in theſauris abyſſos. Timeat dominū ōis terra: ipſum formidēt vniuerſi hītatores orbis. Quia ipē dixit & factus eſt: ipſo precipiente ſtetit. Dominus abſoluit conſilia gentiū: irritas facit cogitationes populorum. Conſiliū āt dñi ſtabit i eternum: cogitationes cordis eius in gn̄atiōe & gn̄atiōnē. Btā gens cuius eſt dñs deus ei⁹: populus quem elegit in hereditatē ſibi. De celo reſpexit dominus: vidit oēs filios adam. de firmiſſimo ſolio ſuo pſpexit vniuerſos habitatores terre. Fingēs piter corda eorū: intelligēs omnia opera eorū. Non ſaluatur rex in multitudine exercitus: nec fortis liberabitur in mltitudine virtutis. Fallax equus ad ſalutē: & in multitudine roboris ſui nō ſaluabitur. Ecce ocli dñi ſup timētes eū: & expectātes miam eius. Vt eruat de morte aias eorū: & viuificet eos in fame. Aia nr̄a expectauit dn̄m: auxilium nr̄m & clypeus nr̄ ē. In ipō ei letabitur cor nr̄m: q̄a in noīe ſctō eius ſperauimus. Sit mia tua dñe

fieri ſicut equus ꝛ mulus: qb⁹ nō eſt intellect⁹. In camo ꝛ
γίνεσθε ὡς ἵππος καὶ ἡμίονος, οἷς οὐκ ἔστι σύνεσις. Ἐν κημῷ καὶ
freno maxillas eoꝝ cōſtrige: q̄ nō approximāt ad
χαλινῷ τὰς σιαγόνας αὐτῶν ἄγξαις, τῶν μὴ ἐγγιζόντων πρὸς
te. Multa flagella peccātis: ſperātē aūt
σέ. Πολλαὶ αἱ μάστιγες τοῦ ἁμαρτωλοῦ, τὸν δὲ ἐλπίζοντα
in dño mīa circūdabit. Letamini in dño ꝛ exul-
ἐπὶ κύριον ἔλεος κυκλώσει. Εὐφράνθητε ἐπὶ κύριον καὶ ἀγαλ-
tate iuſti: ꝛ gloriamini oēs recti corde.
λιᾶσθε δίκαιοι, καὶ καυχᾶσθε πάντες οἱ εὐθεῖς τῇ καρδίᾳ.

Pſalmus dauid: ſine titulo apd̄ hebreos. 32.
Ψαλμὸς τῷ δαυίδ, ἀνεπίγραφος παρ' ἑβραίοις. λβ'.

Exultate iuſti in dño: rectos decet col-
Ἀγαλλιᾶσθε δίκαιοι ἐν κυρίῳ, τοῖς εὐθέσι πρέπει αἴ-
laudatio. Cōfitemini dño in cithara: i pſalterio de-
νεσις. Ἐξομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ ἐν κιθάρᾳ, ἐν ψαλτηρίῳ δε-
cē chordaꝝ pſallite illi. Cātate ei cāticū nouū: be-
καχόρδῳ ψάλατε αὐτῷ, ᾌσατε αὐτῷ ᾆσμα καινόν, κα-
ne pſallite ei in vociferatiōe. Quia rectū v̄bū do-
λῶς ψάλατε αὐτῷ ἐν ἀλαλαγμῷ. Ὅτι εὐθὺς ὁ λόγος τοῦ κυ-
mini: ꝛ oīa opa eius in fide. Diligit miſe-
ρίου, καὶ πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐν πίστει. Ἀγαπᾷ ἐλεη-
ricordiā ꝛ iudiciū dñs: mīa dñi plena
μοσύνην καὶ κρίσιν ὁ κύριος, τοῦ ἐλέους κυρίου πλήρης ἡ
terra. Verbo dñi celi firmati ſūt: ꝛ ſpi-
γῆ. Τῷ λόγῳ κυρίου οἱ οὐρανοὶ ἐστερεώθησαν, καὶ τῷ πνεύ-
ritu oris eius oīs v̄tus eoꝝ. Cō-
ματι τοῦ στόματος αὐτοῦ πᾶσα ἡ δύναμις αὐτῶν. Συ-
gregās ſicut vtrē aquas maris: ponēs in theſauris a-
νάγων ὡσεὶ ἀσκὸν ὕδατα θαλάσσης, τιθεὶς ἐν θησαυροῖς ἀ-
byſſos: Timeat dñs oīs t̄ra: ab eo āt
βύσσους. Φοβηθήτω τὸν κύριον πᾶσα ἡ γῆ, ἀπ' αὐτοῦ δὲ
cōmoueātur oēs inhabitātes orbē.
σαλευθήτωσαν πάντες οἱ κατοικοῦντες τὴν οἰκουμένην.
Q̄m ipē dixit ꝛ facta ſūt: ipē mādauit ꝛ crea-
Ὅτι αὐτὸς εἶπε καὶ ἐγενήθησαν, αὐτὸς ἐνετείλατο καὶ ἐκτί-
ta ſūt. Dñs diſſipat cōſilia gētiū: rep̄bat āt cogi- Infra 148.
σθησαν. Κύριος διασκεδάζει βουλὰς ἐθνῶν, ἀθετεῖ δὲ λο- Iudit. 16.
tatiōes pplōꝝ: ꝛ rep̄bat cōſilia p̄ncipū. Cōſiliū āt
γισμοὺς λαῶν, καὶ ἀθετεῖ βουλὰς ἀρχόντων. Ἡ δὲ βου-
dñi in eternū manet: cogitatiōes cordis
λὴ τοῦ κυρίου εἰς τὸν αἰῶνα μένει, λογισμοὶ τῆς καρδίας
eius in gn̄atione ꝛ gn̄atione. Beata gēs cui⁹ eſt do-
αὐτοῦ εἰς γενεὰν καὶ γενεάν. Μακάριον τὸ ἔθνος οὗ ἐστι κύ-
minus deus eius: pplˢ quē elegit in hereditatē ſi-
ριος ὁ θεὸς αὐτοῦ, λαὸς ὃν ἐξελέξατο εἰς κληρονομίαν ἑαυ-
bi. De celo reſpexit dñs: vidit oēs fi-
τῷ. Ἐξ οὐρανοῦ ἐπέβλεψεν ὁ κύριος, εἶδε πάντας τοὺς υἱ-
lios hominū. De p̄parato habitaculo ſuo reſpe-
οὺς τῶν ἀνθρώπων. Ἐξ ἑτοίμου κατοικητηρίου αὐτοῦ ἐπέβλε-
xit ſup oēs q̄ hītant t̄ras. Qui finxit
ψεν ἐπὶ πάντας τοὺς κατοικοῦντας τὴν γῆν. Ὁ πλάσας
ſingillatīꝫ corda eoꝝ: q̄ intelligit oīa opa
καταμόνας τὰς καρδίας αὐτῶν, ὁ συνιεὶς εἰς πάντα τὰ ἔργα
eoꝝ. Nō ſaluat̄ rex p̄ multā v̄tutē: ꝛ gigas
αὐτῶν. Οὐ σώζεται βασιλεὺς διὰ πολλὴν δύναμιν, καὶ γίγας
nō ſaluabit̄ in multitudine v̄tutis ſue. Fallax equ⁹ ad ſa-
οὐ σωθήσεται ἐν πλήθει ἰσχύος αὐτοῦ. Ψευδὴς ἵππος εἰς σω-
lutē: in abūdātia āt v̄tutis ſue nō ſaluabit̄. Ecce ocu-
τηρίαν, ἐν δὲ πλήθει δυνάμεως αὐτοῦ οὐ σωθήσεται. Ἰδοὺ οἱ ὀφ-
li dñi ſup metuētes eū: ſperātes ſup
θαλμοὶ κυρίου ἐπὶ τοὺς φοβουμένους αὐτόν, τοὺς ἐλπίζοντας ἐπὶ
miām eius: Vt eruat a morte aīas eoꝝ: ꝛ a-
τὸ ἔλεος αὐτοῦ, ῥύσασθαι ἐκ θανάτου τὰς ψυχὰς αὐτῶν, καὶ δια-
lat eos in fame: Anima aūt nr̄a ſuſtinebit do-
θρέψαι αὐτοὺς ἐν λιμῷ. Ἡ δὲ ψυχὴ ἡμῶν ὑπομενεῖ τῷ κυ-
minū: q̄m adiutor ꝛ p̄tector nr̄ eſt. Quia in eo
ρίῳ, ὅτι βοηθὸς καὶ ὑπερασπιστὴς ἡμῶν ἐστιν. Ὅτι ἐν αὐ-
letabitur cor nr̄m: ꝛ in nomine
τῷ εὐφρανθήσεται ἡ καρδία ἡμῶν, καὶ ἐν τῷ ὀνόματι
ſctō eius ſperauimus. Fiat
τῷ ἁγίῳ αὐτοῦ ἠλπίσαμεν. Γένοιτο

dñe miſa tua ſup nos:quẽadmodũ ſperauimus in te.
κύριε τὸ ἔλεός σου ἐφ᾽ ἡμᾶς, καθάπερ ἠλπίσαμεν ἐπὶ σέ.
Pſalmus dauid: qñ mutauit os ſuũ
Ψαλμὸς τῷ δαυίδ, ὅτε ἠλλοίωσε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ
corã abimelech ⁊ delecit eũ ⁊ abijt. 33.
ἐναντίον ἀβιμέλεχ καὶ ἀπέλυσεν αὐτὸν καὶ ἀπῆλθεν. λγʹ
Benedicã dñz in omi tpe: ſemp
Εὐλογήσω τὸν κύριον ἐν παντὶ καιρῷ, διαπαντὸς ἡ
laus eius in ore meo. In dño laudabit
αἴνεσις αὐτοῦ ἐν τῷ στόματί μου. Ἐν τῷ κυρίῳ ἐπαινεθήσεται
aia mea: audiãt mãſueti ⁊ letẽtur.
ἡ ψυχή μου, ἀκουσάτωσαν πραεῖς καὶ εὐφρανθήτωσαν.
Magnificate dñz mecũ: ⁊ exaltemus no
Μεγαλύνατε τὸν κύριον σὺν ἐμοί, καὶ ὑψώσωμεν τὸ ὄνο-
mẽ eius in idipm. Exqſiui dñz: ⁊ exaudi-
μα αὐτοῦ ἐπὶ τὸ αὐτό. Ἐξεζήτησα τὸν κύριον, καὶ ἐπήκου-
uit me: ⁊ ex oib⁹ tribulatiõib⁹ meis eripuit me. Ac-
σέ μου, καὶ ἐκ πασῶν τῶν θλίψεών μου ἐρρύσατό με. Προ-
cedite ad eũ ⁊ illuminamini: ⁊ facies
σέλθετε πρὸς αὐτὸν καὶ φωτίσθητε, καὶ τὰ πρόσωπα
vr̃e nõ cõfundẽtur. Iſte paup clama
ὑμῶν οὐ μὴ καταισχυνθῇ. Οὗτος ὁ πτωχὸς ἐκέκρα-
uit: ⁊ dñs exaudiuit eũ: ⁊ ex oib⁹ tribu
ξε, καὶ ὁ κύριος εἰσήκουσεν αὐτοῦ, καὶ ἐκ πασῶν τῶν θλί-
latiõibus eius ſaluauit eũ. Caſtrametabit ãgel⁹ domi
ψεων αὐτοῦ ἔσωσεν αὐτόν. Παρεμβαλεῖ ἄγγελος κυρί-
ni i circuitu timẽtiũ eũ: ⁊ eripiet eos.
ου κύκλῳ τῶν φοβουμένων αὐτόν, καὶ ῥύσεται αὐτούς.
Guſtate ⁊ videte: qm̃ ſuauis dñs. beatus vir:
Γεύσασθε καὶ ἴδετε, ὅτι χρηστὸς ὁ κύριος. μακάριος ἀνήρ,
qui ſperat in eo. Timete dñz oẽs ſan-
ὃς ἐλπίζει ἐπ᾽ αὐτόν. Φοβήθητε τὸν κύριον πάντες οἱ ἅγι-
cti eius:qm̃ nõ eſt inopia timẽtibus eũ. Diui-
οι αὐτοῦ, ὅτι οὐκ ἔστιν ὑστέρημα τοῖς φοβουμένοις αὐτόν. Πλου-
tes eguerũt ⁊ eſurierũt: inquirẽtes aũt do
σιοι ἐπτώχευσαν καὶ ἐπείνασαν, οἱ δὲ ἐκζητοῦντες τὸν κύ-
minũ: nõ minuent omi bono. Venite fi
ριον, οὐκ ἐλαττωθήσονται παντὸς ἀγαθοῦ. Δεῦτε τέκ-
lij audite me: timorẽ dñi docebo vos. Quis ẽ ho
να ἀκούσατέ μου, φόβον κυρίου διδάξω ὑμᾶς. Τίς ἐστιν ἄνθρω-
mo qui vult vitã diligẽs dies videre bonos: Prohibe
πος ὁ θέλων ζωὴν ἀγαπῶν ἡμέρας ἰδεῖν ἀγαθάς; Παῦσον τὴν
1.Pe. 3.b. linguã tuã a malo: ⁊ labia tua ne loquãtur
γλῶσσάν σου ἀπὸ κακοῦ, καὶ χείλη σου τοῦ μὴ λαλῆσαι
dolũ. Diuerte a malo: ⁊ fac bonũ: inq
δόλον. Ἔκκλινον ἀπὸ κακοῦ, καὶ ποίησον ἀγαθόν, ζήτη-
Infra. 56. re pacẽ ⁊ pſeq̃re eã. Oculi dñi ſup iu
σον εἰρήνην καὶ δίωξον αὐτήν. Ὀφθαλμοὶ κυρίου ἐπὶ δικαί-
Heb. 4.b. ſtos: ⁊ aures eius in preces eoꝝ. Vultus aũt dñi
ους, καὶ ὦτα αὐτοῦ εἰς δέησιν αὐτῶν. Πρόσωπον δὲ κυρίου
ſup faciẽtes mala: vt pdat de tra memoriã eo
ἐπὶ ποιοῦντας κακά, τοῦ ἐξολοθρεῦσαι ἐκ γῆς τὸ μνημόσυνον αὐ-
rũ. Clamauerũt iuſti: ⁊ dñs exaudiuit eos:
τῶν. Ἐκέκραξαν οἱ δίκαιοι, καὶ ὁ κύριος εἰσήκουσεν αὐτῶν,
⁊ ex oibus tribulatiõibus eoꝝ liberauit eos. Iuxta
καὶ ἐκ πασῶν τῶν θλίψεων αὐτῶν ἐρρύσατο αὐτούς. Ἐγγὺς
dñs iis q̃ tribulato ſũt corde: ⁊ humi
κύριος τοῖς συντετριμμένοις τὴν καρδίαν, καὶ τοὺς ταπει-
les ſpũ ſaluabit. Multe tribulatiões iuſtoꝝ: ⁊
νοὺς τῷ πνεύματι σώσει. Πολλαὶ αἱ θλίψεις τῶν δικαίων, καὶ
de oibus ijs liberabit eos dñs. Cuſtodit dñs oia
ἐκ πασῶν αὐτῶν ῥύσεται αὐτοὺς ὁ κύριος. Φυλάσσει κύριος πάντα
oſſa eoꝝ: vnũ ex ijs nõ cõteret: Mors pec-
τὰ ὀστᾶ αὐτῶν, ἓν ἐξ αὐτῶν οὐ συντριβήσεται. Θάνατος ἁμαρ-
catoꝝ peſſima: ⁊ q̃ oderũt iuſtũ delin
τωλῶν πονηρός, καὶ οἱ μισοῦντες τὸν δίκαιον πλημμελήσου-
quẽt. Redimet dñs aias ſeruoꝝ ſuoꝝ: ⁊ nõ delin
σι. Λυτρώσεται κύριος ψυχὰς δούλων αὐτοῦ, καὶ οὐ μὴ πλημμελή-
quẽt oẽs qui ſperãt in eo. Pſalmus dauid. 34.
σουσι πάντες οἱ ἐλπίζοντες ἐπ᾽ αὐτόν. Ψαλμὸς τῷ δαυίδ. λδʹ
Iudica dñe nocẽtes me: expugna
Δίκασον κύριε τοὺς ἀδικοῦντάς με, πολέμησον τοὺς

super nos: ſicut expectauimus in te.

David: qñ mutauit os ſuũ corã abimelech & eiecit eum & abiit. 34.

Benedicã dñm in oĩ tpe: ſp laus eius i ore meo. In dño laudabitur anima mea: audiãt mites & letabuntur. Magnificate dominũ mecum: & exaltabimus nomen eius pariter. Queſiui dominum & exaudiuit me: & de omnibus anguſtiis meis liberauit me. Reſpicite ad eum & cõfluite: & vultus veſtri non erubeſcent. Hic pauper clamauit: & dominus exaudiuit: & de oĩbus tribulatiõibus eius ſaluauit eũ. Circũdat angelus domini in gyro timentes eum: & eruet eos. Guſtate & videte qm bonus dñs: btũs vir qui ſperat in eo. Timete dominum ſancti eius: quoniam non eſt inopia timẽtibus eum. Leones indiguerunt & eſurierunt: querentibus aũt dñm non deerit oẽ bonũ. Venite filii audite me: timorẽ dñi docebo vos. Quis eſt vir qui velit vitam: diligens dies videre bonos: Cuſtodi linguam tuam a malo: & labia tua ne loquantur dolũ. Recede a malo & fac bonum: quere pacem & perſequere eam. Oculi domini ad iuſtos: & aures eius ad clamores eorum. Vultus autem domini ſuper faciẽtes mala: vt pdat de terra memoriã eorũ. Clamauerũt & dñs exaudiuit: & ex oĩbus tribulatiõibus eorũ liberauit eos. Iuxta eſt dñs cõtritis corde: & cõfractos ſpiritu ſaluabit. Multe tribulationes iuſti: & ex oĩbus illis liberabit eũ dñs. Cuſtodit dñs oĩa oſſa eius: vnũ ex eis nõ cõfrigetur. Interficiet impium malitia: & odientes iuſtũ culpabuntur. Redimet dñs aĩas ſeruorum ſuorũ: & non peccabunt oẽs ſperantes in eo.

David. 35.

Iudica dñe aduerſarios meos: pugna

עלינו כאשר יחלנו לך: xxxiiii.
לדוד בשנותו את טעמו — שנה
לפני אבימלך ויגרשהו וילך: — פנה גרש
אברכה את יהוה בכל עת תמיד — ברך תמד
תהלתו בפי: ביהוה תתהלל נפשי — הלל פה
ישמעו ענוים וישמחו: גדלו — שמע ענה
ליהוה אתי ונרוממה שמו יחדו: — שמח רמם
דרשתי את יהוה וענני ומכל — ענה
מגורותי הצילני: הביטו אליו — גור נצל
ונהרו ופניהם אל יחפרו: זה — נבט פנה
עני קרא ויהוה שמע ומכל — חפר ענה
צרותיו הושיעו: חנה מלאך — צור ישע
יהוה סביב ליראיו ויחלצם: — לאך סבב
טעמו וראו כי טוב יהוה אשרי — חלץ ראה
הגבר יחסה בו: יראו את יהוה — חסה
קדשיו כי אין מחסור ליראיו: — חסר
כפירים רשו ורעבו ודרשי יהוה — כפר רוש
לא יחסרו כל טוב: לכו בנים — הלך
שמעו לי יראת יהוה אלמדכם: — למד
מי האיש החפץ חיים אהב ימים — יום
לראות טוב: נצר לשונך מרע — ראה לשן
ושפתיך מדבר מרמה: סור מרע — רוע שפה
ועשה טוב בקש שלום ורדפהו: — רמה שלם
עיני יהוה אל צדיקים ואזניו — צדק
אל שועתם: פני יהוה בעשי רע — פנה עשה
להכרית מארץ זכרם: צעקו — כרת
ויהוה שמע ומכל צרותם — צור
הצילם: קרוב יהוה לנשברי לב — נצל קרב
ואת דכאי רוח יושיע: רבות — שבר ישע
רעות צדיק ומכלם יצילנו יהוה: — רבב צדק
שמר כל עצמותיו אחת מהנה לא
נשברה: תמותת רשע רעה — שבר מות
ושנאי צדיק יאשמו: פדה יהוה — אשם
נפש עבדיו ולא יאשמו כל
החסים בו: xxv. לדוד — חסה
ריבה יהוה את יריבי לחם את — ריב

Digitized by Google

לחמי׃ החזק מגן וצנה וקומה — חזק׳ גנן
בעזרתי׃ והרק חנית וסגר — ריק׳ חנה
לקראת רדפי אמר לנפשי
ישעתך אני׃ יבשו ויכלמו — ישע׳ בוש
מבקשי נפשי יסגו אחור ויחפרו — כלם׳ בקש
חשבי רעתי׃ יהיו כמץ לפני — סוג׳ אחר
רוח ומלאך יהוה דחה׃ יהי — חפר׳ רוע
דרכם חשך וחלקלקת ומלאך יהוה — היה׳ מוץ
רדפם׃ כי חנם טמנו לי שחת — פנה׳ לאך
רשתם חנם חפרו לנפשי׃
תבואהו שואה לא ידע ורשתו — בוא׳ שאת
אשר טמן תלכדו בשואה יפל — לכד׳ נפל
בה׃ ונפשי תגיל ביהוה תשיש — גיל׳ שוש
בישועתו׃ כל עצמתי תאמרנה — ישע׳ אמר
יהוה מי כמוך מציל עני מחזק — נצל׳ ענה
ממנו ועני ואביון מגזלו׃ יקומון — אבה׳ קום
עדי חמס אשר לא ידעתי — עוד
ישאלוני׃ ישלמוני רעה תחת — שאל׳ שלם
טובה שכול לנפשי׃ ואני — רוע׳ שכל
בחלותם לבושי שק עניתי בצום — חלה׳ לבש
נפשי ותפלתי על חיקי תשוב׃ — ענה׳ פלל
כרע כאח לי התהלכתי כאבל — רעה׳ הלך
אם קדר שחותי׃ ובצלעי — קדר׳ שחה
שמחו ונאספו נאספו עלי נכים — אסף׳ נכה
ולא ידעתי קרעו ולא דמו׃ — דמם
בחנפי לעגי מעוג חרק עלי
שנימו׃ אדני כמה תראה — ראה
השיבה נפשי משאיהם — שוב׳ שאה
מכפירים יחידתי׃ אודך בקהל — כפר׳ יחד
רב בעם עצום אהללך׃ אל — ידה׳ עצם
ישמחו לי איבי שקר שנאי חנם — הלל׳ שמח
יקרצו עין׃ כי לא שלום ידברו — קרץ׳ שלם
ועל רגעי ארץ דברי מרמות — דבר׳ רמה
יחשבון׃ וירחיבו עלי פיהם — חשב׳ רחב
אמרו האח האח ראתה עינינו׃ — פה׳ אח
ראיתה יהוה אל תחרש אדני — ראה׳ חרש

cōtra ipugnantes me. Apphēde ſcutū & haſtā: & cōſurge in adiutoriū meū. Euagia gladiū & pcocupa ex aduerſo pſequentes me: dic anime mee ſal⁹ tua ego ſū. Cōfundātur & reuereātur q querunt animā meā: couertantur retrorſum: & cōfundātur qui cogitant mihi mala. Fiant ſicut puluis ante faciē venti: & angelus dñi impellat. Sit via eorū tenebre & lubricū: & āgelus dñi pſeqtur eos. Quia fruſtra abſcōderūt mihi inſidias retis ſui: ſine cā foderūt aie mee. Veniat ei calamitas quā ignorat: & rete ſuū qd abſcōdit cōphendat eū: & cadat i laqueū. Aīa āt mea exultabit i dño: letabitur in ſalute ſua. Oia oſſa mea dicent dñe qs ſimilis tui? eruens inopem a validiore eo & pauperē & mendicū a violento. Surgētes teſtes iniqui: que neſciebam interrogabāt me. Reddebant mihi mala pro bono: ſterilitatem aie mee. Ego autem cū ifirmarer ab eis induebar cilicio: humiliabā in ieiunio aīam meā & oratio mea in ſinū meum conuertebatur. Quaſi ad amicū qſi ad frēm meū ſic ābulabā: qſi lugēs mr triſtis ſic icuruabar. Et i ifirmitate mea letabātur & cōgregabātur: collecti ſūt aduerſū me pcutientes & neſciebā: ſcidētes & nō tacētes. In ſimulatiōe verborū fictorum: frēdebāt cōtra me dētibus ſuis. Dñe qñ aſpicies: couerte aīam meam a calamitatibus ſuis a leōibus ſolitariā meā. Cōfitebor tibi i ecclīa grādi: i pplo forti laudabo te. Nō letētur ſup me inimici mei mēdaces: odiētes me fruſtra cōniuētes oclo. Nō ei pacē loquūtur: ſed i rapina terre verba fraudulēta cōcināt. Et dilatauerunt ſup me os ſuum: dixerunt vah vah vidit oculus nr. Vidiſti domine ne taceas: domine

impugnātes me. Apphēde arma ⁊ ſcutū: ⁊ exurge
πολεμοῦντάς με. Ἐπιλαβοῦ ὅπλου καὶ θυρεοῦ, καὶ ἀνάστηθι
in adiutoriū meū. Effunde frameā: ⁊ cōclude ad
εἰς τὴν βοήθειάν μου. Ἔκχεον ῥομφαίαν, καὶ σύγκλεισον ἐξ
uerſus eos q pſequūtur me: dic aie mee ſa
ἐναντίας τῶν καταδιωκόντων με, εἶπον τῇ ψυχῇ μου σωτη
lus tua ſū ego. Cōfundātur ⁊ reuereātur q̄
ρία σου εἰμὶ ἐγώ. Αἰσχυνθήτωσαν καὶ ἐντραπήτωσαν οἱ ζη
rētes aiaȝ meā. Auertantur retrorſū: — Infra. 39. c. 69.
τοῦντες τὴν ψυχήν μου. Ἀποστραφήτωσαν εἰς τὰ ὀπίσω,
⁊ cōfundātur cogitātes mihi mala. Fi
καὶ καταισχυνθήτωσαν οἱ λογιζόμενοί μοι κακά. Γενηθήτω
ant tāq̄ puluis ante faciē vēti: ⁊ angelus dñi
σαν ὡσεὶ χνοῦς κατὰ πρόσωπον ἀνέμου, καὶ ἄγγελος κυρίου
coartās eos. Fiat via eoȝ tenebre ⁊ lu
ἐκθλίβων αὐτούς. Γενηθήτω ἡ ὁδὸς αὐτῶν σκότος καὶ ὀλί
bricū: ⁊ angelus dñi pſeq̄ns eos. Qm̄ gra
σθημα, καὶ ἄγγελος κυρίου καταδιώκων αὐτούς. Ὅτι δωρε
tis abſcōderūt mihi interitū laquei ſui: ſupuacue exprobrauerūt
ὰν ἔκρυψάν μοι διαφθορὰν παγίδος αὐτῶν, μάτην ὠνείδισαν
aiam meā. Veniat illi laque⁹: quē ignorat. ⁊
τὴν ψυχήν μου. Ἐλθέτω αὐτῷ παγίς, ἣν οὐ γινώσκει. καὶ ἡ
captio q̄ abſcōdit: apprehēdat eū. ⁊ in laqueū ca
θήρα ἣν ἔκρυψε, συλλαβέτω αὐτόν. καὶ ἐν τῇ παγίδι πεσεῖ
dat in idipſū. Anima āt mea exultabit in dño: dele
ται ἐν αὐτῇ. Ἡ δὲ ψυχή μου ἀγαλλιάσεται ἐπὶ τῷ κυρίῳ, τερ
ctabit ſup ſalutari ſuo. Omnia oſſa mea dicēt:
φθήσεται ἐπὶ τῷ σωτηρίῳ αὐτοῦ. Πάντα τὰ ὀστᾶ μου ἐροῦσι,
dñe dñe quis ſimilis tibi? Eripiēs inopē de manu for
κύριε κύριε τίς ὅμοιός σοι; Ῥυόμενος πτωχὸν ἐκ χειρὸς στερεω
tioȝ eius: ⁊ egenū ⁊ paupē a diripiē
τέρων αὐτοῦ, καὶ πτωχὸν καὶ πένητα ἀπὸ τῶν διαρπαζόν
tib⁹ eū. Surgētes mihi teſtes iniqui que ignorabā
των αὐτόν. Ἀναστάντες μοι μάρτυρες ἄδικοι ἃ οὐκ ἐγίνωσκον
interrogabāt me. Retribuebāt mihi mala p bonis: ⁊
ἠρώτων με. Ἀνταπεδίδοσάν μοι πονηρὰ ἀντὶ ἀγαθῶν, καὶ
ſterilitatē aie mee. Ego āt cū ipſi moleſti eſſent
ἀτεκνίαν τῇ ψυχῇ μου. Ἐγὼ δὲ ἐν τῷ αὐτούς παρενοχλεῖν
mihi: induebar cilicio. Et humiliabā in ieiunio aiam
μοι, ἐνεδυόμην σάκκον. Καὶ ἐταπείνουν ἐν νηστείᾳ τὴν ψυχήν
meā: ⁊ orō mea in ſinu meo cōuertet.
μου, καὶ ἡ προσευχή μου εἰς κόλπον μου ἀποστραφήσεται.
Quaſi primo q̄ſi frī nr̄o ſic cōplacebā: q̄ſi lu
Ὡς πλησίον ὡς ἀδελφῷ ἡμετέρῳ οὕτως εὐηρέστουν, ὡς πεν
gēs ⁊ cōtriſtatus ſic humiliabar. Et aduerſū me
θῶν καὶ σκυθρωπάζων οὕτως ἐταπεινούμην. Καὶ κατ᾽ ἐμοῦ
letati ſunt ⁊ cōuenerūt: cōgregata ſūt ſup me flagella
εὐφράνθησαν καὶ συνήχθησαν, συνήχθησαν ἐπ᾽ ἐμὲ μάστιγες
⁊ ignoraui. Diſſipati ſūt nec cōpuncti: tenta
καὶ οὐκ ἔγνων. Διεσχίσθησαν καὶ οὐ κατενύγησαν, ἐπείρα
uerūt me ſubſānauerūt me ſubſānatiōe: frēduerūt ſup me
σάν με ἐξεμυκτήρισάν με μυκτηρισμῷ, ἔβρυξαν ἐπ᾽ ἐμὲ
dētibus ſuis. Dñe qñ reſpicies: reſtitue
τοὺς ὀδόντας αὐτῶν. Κύριε πότε ἐπόψῃ, ἀποκατάστησον τὴν
aiam meā a malignitate eoȝ: a leonibus
ψυχήν μου ἀπὸ τῆς κακουργίας αὐτῶν, ἀπὸ λεόντων τὴν
vnicā meā. Cōfitebor tibi in eccleſia ma
μονογενῆ μου. Ἐξομολογήσομαί σοι ἐν ἐκκλησίᾳ πολ — 1. Ioh. 3. d.
gna: in pplo graui laudabo te. Nō ſupgaudeāt mihi q̄
λῇ, ἐν λαῷ βαρεῖ αἰνέσω σε. Μὴ ἐπιχαρείησάν μοι οἱ
aduerſantur mihi inique: qui oderūt me gratis: ⁊
ἐχθραίνοντές μοι ἀδίκως, οἱ μισοῦντές με δωρεάν, καὶ
ānuūt oculis. Qm̄ mihi quidē pacifice loqbātur:
διανεύοντες ὀφθαλμοῖς. Ὅτι ἐμοὶ μὲν εἰρηνικὰ ἐλάλουν,
⁊ in iracūdia dolos cogitabāt. Dilatauerūt ſup me
καὶ ἐπ᾽ ὀργὴν δόλους διελογίζοντο. Ἐπλάτυναν ἐπ᾽ ἐμὲ τὸ
os ſuū: dixerūt euge euge: viderūt oculi nr̄i.
στόμα αὐτῶν, εἶπον εὖγε εὖγε, εἶδον οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν.
Vidiſti dñe ne ſileas: dñe
Εἶδες κύριε, μὴ παρασιωπήσῃς, κύριε

ne diſcedas a me. Exurge dñe ⁊ intẽde iudicio meo.
μὴ ἀποστῇς ἀπ᾽ ἐμοῦ. Ἐξεγέρθητι κε͂ καὶ πρόσχες τῇ κρίσει μου,
deus meus ⁊ dñs meus in cauſã meã. Judica me dñe ſm iu-
ὁ θς̃ μου καὶ ὁ κς̃ μου εἰς τὴν δίκην μου. Κρῖνόν με κε͂ κατὰ τὴν δι-
ſtitiã tuã dñe de⁹ meus: ⁊ nõ ſupgaudeãt mihi. Nõ di
καιοσύνην σου κε͂ ὁ θεός μου, καὶ μὴ ἐπιχαρείησάν μοι. Μὴ εἴποι-
cãt in cordib⁹ ſuis: Euge euge aĩe nr̃e: nec di
σαν ἐν καρδίαις αὐτῶν, Εὖγε εὖγε τῇ ψυχῇ ἡμῶν, μὴ δὲ εἴποι-
cãt deuorauimus eũ. Erubeſcãt ⁊ reuereãtur ſimul
εν κατεπίομεν αὐτόν. Αἰσχυνθείησαν καὶ ἐντραπείησαν ἅμα
qui gratulãtur malis meis. Induantur ↄfuſiõe
οἱ ἐπιχαίροντες τοῖς κακοῖς μου. Ἐνδυσάσθωσαν αἰσχύνην
⁊ reuerẽtia ꝗ magna loquũtur ſup me. Exul
καὶ ἐντροπὴν οἱ μεγαλορρημονοῦντες ἐπ᾽ ἐμέ. Ἀγαλλιά-
tent ⁊ letentur ꝗ voluñt iuſtitiã meã.
σθωσαν καὶ εὐφρανθήτωσαν οἱ θέλοντες τὴν δικαιοσύνην μου.
Et dicant ſemp̃ magnificeẽ dñs ꝗ volũt
Καὶ εἰπάτωσαν διαπαντὸς μεγαλυνθήτω ὁ κς̃ οἱ θέλοντες
pacẽ ſerui eius. Et lingua mea meditabit̃
τὴν εἰρήνην τοῦ δούλου αὐτοῦ. Καὶ ἡ γλῶσσά μου μελετήσει
iuſtitiã tuã: tota die laudẽ tuã.
τὴν δικαιοσύνην σου, ὅλην τὴν ἡμέραν τὸν ἔπαινόν σου.

In finẽ ſeruo dñi dauid. 35.
Εἰς τὸ τέλος τῷ παιδὶ κυρίου τῷ δαυίδ. λέ.

Dixit iniuſtus vt delinquat in ſemetipſo: nõ eſt
Φησὶν ὁ παράνομος τοῦ ἁμαρτάνειν ἐν ἑαυτῷ, οὐκ ἔστι
timoꝛ dei an̄ oculos eius. Qm̃ doloſe egit i
φόβος θεοῦ ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν αὐτ. Ὅτι ἐδόλωσεν ἐ-
cõſpectu eius: vt inueniret iniq̃tatẽ ſuã ⁊ odiret.
νώπιον αὐτοῦ, τοῦ εὑρεῖν τὴν ἀνομίαν αὐτοῦ καὶ μισῆσαι.
Uerba oris eius iniq̃tas ⁊ dolus: no
Τὰ ῥήματα τοῦ στόματος αὐτοῦ ἀνομία καὶ δόλος, οὐκ ἠβουλή-
luit intelligere vt bñ ageret. Iniq̃tatẽ meditatus eſt in cu
θη συνιέναι τοῦ ἀγαθῦναι. Ἀνομίαν διελογίσατο ἐπὶ τῆς κοί-
bili ſuo: aſtitit oĩ vie nõ bone: malitiã aũt nõ o-
της αὐτοῦ, παρέστη πάσῃ ὁδῷ οὐκ ἀγαθῇ, κακίᾳ δὲ οὐ προ-
diuit. Dñe in celo miã tua: ⁊ veritas
σώχθισε. Κύριε ἐν τῷ οὐρανῷ τὸ ἔλεός σου, καὶ ἡ ἀλήθειά
tua vſq; ad nubes. Juſtitia tua ſicut mõtes dei:
σου ἕως τῶν νεφελῶν. Ἡ δικαιοσύνη σου ὡς ὄρη θεοῦ, τὰ
iuditia tua abyſſus multa. Homĩes ⁊ iumẽta ſal-
κρίματά σου ἄβυσσος πολλή. Ἀνθρώπους καὶ κτήνη σώ-
uabis dñe: queadmodũ multiplicaſti miãz tuã de⁹. Filij aũt
σεις κύριε, ὡς ἐπλήθυνας τὸ ἔλεός σου ὁ θεός. Οἱ δὲ υἱοὶ τῶν
hoĩum in tegmine alaꝝ tuaꝝ ſpabũt. Inebria-
ἀνθρώπων ἐν σκέπῃ τῶν πτερύγων σου ἐλπιοῦσι. Μεθυσθή-
bũtur ab vbertate dom⁹ tue: ⁊ torrẽte volu-
σονται ἀπὸ πιότητος οἴκου σου, καὶ τὸν χειμάρρουν τῆς τρυ-
ptatis tue potabis eos. Qm̃ apud te fons vite: in
φῆς σου ποτιεῖς αὐτούς. Ὅτι παρὰ σοὶ πηγὴ ζωῆς, ἐν
lumine tuo videbimus lumẽ. Pretẽde miam tuã
τῷ φωτί σου ὀψόμεθα φῶς. Παράτεινον τὸ ἔλεός σου
ſcientibus te: ⁊ iuſtitiã tuã his q recto ſũt
τοῖς γινώσκουσί σε. καὶ τὴν δικαιοσύνην σου τοῖς εὐθέσι τῇ
corde. Nõ veniat mihi pes ſupbie: ⁊ man⁹ pec
καρδίᾳ. Μὴ ἐλθέτω μοι ποὺς ὑπερηφανίας, καὶ χεὶρ ἁμαρ-
catoris nõ moueat me. Ibi ceciderũt oẽs ꝗ opãn-
τωλοῦ μὴ σαλεύσαι με. Ἐκεῖ ἔπεσον πάντες οἱ ἐργα-
tur iniq̃tatẽ: expulſi ſũt nec potuerũt ſtare.
ζόμενοι τὴν ἀνομίαν, ἐξώσθησαν καὶ οὐ μὴ δύνωνται στῆναι.

Pſalmus dauid. 36.
Ψαλμὸς τῷ δαυίδ. λϛ.

Noli emulari in malignãtib⁹: neq; zelaueris
Μὴ παραζήλου ἐν πονηρευομένοις, μὴ δὲ ζήλου τοὺς
facientes iniq̃tatẽ. Qm̃ tanq̃ fenũ velocit̃ areſ-
ποιοῦντας τὴν ἀνομίαν. Ὅτι ὡσεὶ χόρτος ταχὺ ἀποξηραν-
cent: ⁊ queadmodũ olera herbaꝝ cito decidẽt. Spe
θήσονται, καὶ ὡσεὶ λάχανα χλόης ταχὺ ἀποπεσοῦνται. Ἔλ-
ra in dño: ⁊ fac bonitatẽ: ⁊ inhabita
πισον ἐπὶ κύριον, καὶ ποίει χρηστότητα, καὶ κατασκήνου
terraz: ⁊ paſceris in diuitijs eius.
τὴν γῆν, καὶ ποιμανθήσῃ ἐπὶ τῷ πλούτῳ αὐτῆς.

ne elõgeris a me. Cõſurge & vigila in iudiciũ meũ: deus meus & dñs meus in cãm meã. Iudica me ſcđm iuſticiam meã dñe deus me⁹: & ne inſultẽt mihi. Ne dicãt i corde ſuo vah aĩe nr̃e: ne dicãt abſoꝛbuimus eũ. Cõfundantur & reuereantur pͥter qui letantur in afflictione mea: induãtur cõfuſione & verecũdia qui magnificãtur ſuper me. Gaudeãt & letetur qui volũt iuſticiã meã: & dicãt ſp̃ magnificetur dominus qui vult pacem ſerui eius. Et ligua mea meditabitur iuſticiã tuam: tota die laudẽ tuã.

victori ſuo dñi dđ. 36

Dixit ſcelus impij i medio cordis eius: nõ eſt timor dei ante oculos eius. Qm̃ doloſe agit aduerſũ eũ in oculis ſuis: vt inueniret iniq̃tatẽ eius ad odiendũ. Verba oris eius iniquitas & dolus: ceſſauit cogitare bñfacere. Iniquitatẽ cogitat in cubili ſuo: ſtabit in via nõ bona: malũ nõ abiicient. Domine in celo miſericordia tua: fides tua vſq; ad nubes. Iuſtitia tua quaſi montes dei: iudicia tua abyſſus multa: homines & iumenta ſaluos facies domine. Quam precioſa eſt miſericordia tua deus: & filij adam in vmbra alarum tuarum ſperabunt. Inebriabuntur de pinguedine domus tue: & torrẽte delitiarũ tuaꝝ potabis eos. Qm̃ tecũ eſt fõs vite: i lumine tuo videbim⁹ lumẽ. Attrahe miam tuã ſcientibus te: & iuſtitiam tuam rectis corde. Non veniat mihi pes ſuperbie: & man⁹ impioꝝ non me cõmoueat. Ibi ceciderũt opantes iniquitatem: expulſi ſunt & nõ potuerunt ſurgere.

David. 37.

Noli cõtẽdere cum malignis: nec emuleris facientes iniquitatẽ. Qm̃ ſicut herba velociter cõterentur: & ſicut holus viride marceſcẽt. Spera in domino & fac bonum: peregrinare i terra & paſcere fide.

אל תרחק ממני: העירה והקיצה — רחק עור
למשפטי אלהי ואדני לריבי — קוץ שפט
שפטני כצדקך יהוה אלהי ואל — רוב
ישמחו לי: אל יאמרו בלבם — אמר
האח נפשנו אל יאמרו בלענוהו:
יבשו ויחפרו יחדו שמחי רעתי — בוש חפר
ילבשו בשת וכלמה המגדילים — רעע לבש
עלי: ירנו וישמחו חפצי צדקי — גדל
ויאמרו תמיד יגדל יהוה החפץ — רנן תמד
שלום עבדו: ולשוני תהגה — לשן הגה
צדקך כל היום תהלתך: xxxvi. — הלל
למנצח לעבד יהוה לדוד: — נצח
נאם פשע לרשע בקרב לבי אין
פחד אלהים לנגד עיניו: כי
החליק אליו בעיניו למצא עונו — חלק
לשנא: דברי פיו און ומרמה — פה רמה
חדל להשכיל להיטיב: און — שכל טוב
יחשב על משכבו יתיצב על דרך — חשב
לא טוב רע לא ימאס: יהוה — שכב יצב
בהשמים חסדך אמונתך עד — רעע מאס
שחקים: צדקתך כהררי אל — אמן
משפטיך תהום רבה אדם ובהמה — [illegible]
תושיע יהוה: מה יקר חסדך — [illegible]
אלהים ובני אדם בצל כנפיך
יחסיון: ירוין מדשן ביתך ונחל — חסה רוה
עדניך תשקם: כי עמך מקור — שקה
חיים באורך נראה אור: משך
חסדך לידעיך וצדקתך לישרי
לב: אל תבואני רגל גאוה ויד — בוא גאה
רשעים אל תנדני: שם נפלו — נוד
פעלי און דחו ולא יכלו קום: — דחה
לדוד xxxvii. אל
תתחר במרעים אל תקנא בעשי — חרה קנא
עולה: כי כחציר מהרה ימלו וכירק — עשה
דשא יבולון: בטח ביהוה ועשה — נבל
טוב שכן ארץ ורעה אמונה: — אמן

Digitized by Google

והתענג על יהוה ויתן לך ענג נתן
משאלות לבך: גול על יהוה שאל גלל
דרכך ובטח עליו והוא יעשה: עלה עשה
והוציא כאור צדקך ומשפטך יצא שפט
כצהרים: דום ליהוה והתחולל דמם חול
לו אל תתחר במצליח דרכו חרה
באיש עשה מזמות: הרף מאף צלח זמם
ועזב חמה אל תתחר אך להרע: רפה יתם
רעע
כי מרעים יכרתון וקוי יהוה המה רעע כרת
יירשו ארץ: ועוד מעט ואין קוה ירש
רשע והתבוננת על מקומו בין קום
ואיננו: וענוים יירשו ארץ ענה
והתענגו על רב שלום: זמם ענג שלם
רשע לצדיק וחרק עליו שניו: צדק
אדני ישחק לו כי ראה כי יבא שחק בוא
יומו: חרב פתחו רשעים ודרכו
קשתם להפיל עני ואביון נפל ענה
לטבוח ישרי דרך: חרבם תבוא אבה טבח
בוא
בלבם וקשתותם תשברנה: שבר
טוב מעט לצדיק מהמון רשעים צדק המה
רבים: כי זרועות רשעים תשברנה רבב זרע
וסומך צדיקים יהוה: יודע יהוה ידע
ימי תמימם ונחלתם לעולם תהיה: יום תמם
לא יבשו בעת רעה ובימי רעבון עלם היה
ישבעו: כי רשעים יאבדו ואיבי בוש רעב
יהוה כיקר כרים כלו בעשן כלו: יום שבע
לוה רשע ולא ישלם וצדיק אבד כר
חונן ונותן: כי מברכיו כלה צדק
יירשו ארץ ומקלליו יכרתו: שלם חנן
מיהוה מצעדי גבר כוננו ודרכו ענן ברך
יחפץ: כי יפל לא יוטל קלל כרת
צעד
כי יהוה סומך ידו: נער הייתי חפץ נפל
גם זקנתי ולא ראיתי צדיק טול סמך
נעזב וזרעו מבקש לחם: כל היה ראה
היום חונן ומלוה וזרעו לברכה: צדק עזב
בקש
סור מרע ועשה טוב ושכן חנן לוה
רעע

Et delectare in dño: & dabit tibi petitiões cordis tui. Volue ſuper dominum viam tuam: & confide in eo & ipſe faciet. Et educet ſicut lumen iuſticiam tuam: & iudicium tuū ſicut meridiem. Tace domino & expecta eum: noli contendere aduerſus eum qui proficit in via ſua: aduerſus virum qui facit que cogitat. Dimitte irā & relinq̄ furorē. noli cōtēdere vt male facias. Q̄m̄ qui male faciūt interibūt: expectātes āt dn̄m ipſi hereditabūt terrā. Adhuc eni modicū & nō erit ipius: & cogitabis de loco eius & nō ſubſiſtet. Mites aūt hereditabūt terrā: & delectabuntur in multitudine pacis. Cogitat ipius de iuſto: & frēdet aduerſus eū dentibus ſuis. Dn̄s deridebit eū: vidēs q̄ veniet dies eius. Gladiū euaginauerūt impii & tetēderūt arcū ſuū: vt percutiant egenū & pauperē & interficiāt rectos i via. Gladius eorū ingrediatur in cor eorū: & arcus eorū cōfringantur. Melius eſt parū iuſto: quam diuitie ipiorum multe. Q̄m̄ brachia ipiorū confringentur: ſubleuat aūt iuſtos dominus. Nouit dn̄s dies immaculatorū: & hereditas eorū eterna erit. Non cōfundētur in tpe malo: & i diebus famis ſaturabūtur. Quia impii peribunt: & inimici dn̄i gloriātes vt monocerotes cōſumētur vt fumus cōſumētur. Fenus accipit ipius & nō reddit: iuſtus aūt donat & tribuit. Quia q̄ bn̄dicti fuerit ab eo hereditabūt terrā: & q maledicti interibūt. A dño greſſus viri firmātur: & viā eius volet. Cum ceciderit non allidetur: quia dn̄s ſuſtentat manū eius. Puer fui ſiquidem ſenui: & non vidi iuſtum derelictū: nec ſemē eius querens panem. Tota die donat & cōmodat: & ſemē eius i bn̄dictione erit. Recede a malo & fac bonū: & habita

Delectare in dño: τ dabit tibi petitiões
Κατατρύφησον τοῦ κυρίου, καὶ δώσει σοι τὰ αἰτήματα τῆς
cordis tui. Reuela ad dñm viā tuā: τ
καρδίας σου. Ἀποκάλυψον πρὸς κύριον τὴν ὁδόν σου, καὶ
ſpera in eo: τ ipſe faciet. Et educet q̄ſi lumē
ἔλπισον ἐπ᾽ αὐτὸν, καὶ αὐτὸς ποιήσει. Καὶ ἐξοίσει ὡς φῶς
iuſtitiā tuā: τ iudiciū tuū tāq̄ meridiē.
τὴν δικαιοσύνην σου, καὶ τὸ κρίμα σου ὡς μεσημβρίαν.
ſubditus eſto dño: τ ora eū. Noli emulari
ὑποτάγηθι τῷ κυρίῳ, καὶ ἱκέτευσον αὐτόν. Μὴ παραζήλου
in eo q̄ pſperat in via ſua: in hōīe fa
ἐν τῷ κατευοδουμένῳ ἐν τῇ ὁδῷ αὐτοῦ, ἐν ἀνθρώπῳ ποι-
ciēti iniuſtitias. Deſine ab ira: τ derelinque
οῦντι παρανομίαν. Παῦσαι ἀπὸ ὀργῆς, καὶ ἐγκατάλιπε
furorē. noli emulari: vt maligneris. Q̄m̄ q̄ malignā
θυμόν. μὴ παραζήλου, ὥστε πονηρεύεσθαι. Ὅτι οἱ πονηρευό-
tur exterminabūtur: ſuſtinētes āt dñm: ipſi
μενοι ἐξολοθρευθήσονται, οἱ δὲ ὑπομένοντες τὸν κύριον, αὐτοὶ
hereditabūt trā. Et adhuc puſillū τ nō erit pec-
κληρονομήσουσι γῆν. Καὶ ἔτι ὀλίγον καὶ οὐ μὴ ὑπάρξῃ ὁ ἁμαρ-
cator. τ q̄res locū eius: τ nō inuenies.
τωλός. καὶ ζητήσεις τὸν τόπον αὐτοῦ, καὶ οὐ μὴ εὕρῃς.
Manſueti āt hereditabūt trā: τ delectabūtur
Οἱ δὲ πραεῖς κληρονομήσουσι γῆν, καὶ κατατρυφήσουσιν
in multitudine pacis. Obſeruabit pctōr iu-
ἐπὶ πλήθει εἰρήνης. Παρατηρήσεται ὁ ἁμαρτωλὸς τὸν δί-
ſtū: τ ſtridebit ſup eū dētib⁹ ſuis. Dn̄s aūt ir- Infra
καιον, καὶ βρύξει ἐπ᾽ αὐτὸν τοὺς ὀδόντας αὐτοῦ. Ὁ δὲ κς ἐκγε- eo.
ridebit eū: q̄m̄ pſpicit q̄ veniet dies ei⁹. Gladiū
λάσεται αὐτόν, ὅτι προβλέπει ὅτι ἥξει ἡ ἡμέρα αὐτοῦ. Ῥομφαί-
euaginauert pctōres: intēderūt arcū ſuū: Ut deij-
αν ἐσπάσαντο οἱ ἁμαρτωλοὶ, ἐνέτειναν τόξον αὐτῶν, Τοῦ κα-
ciāt paupē τ inopē: vt trucidēt rectos
ταβαλεῖν πτωχὸν καὶ πένητα, τοῦ σφάξαι τοὺς εὐθεῖς
corde. Gladius eoꝝ intret in corda ipſo-
τῇ καρδίᾳ. Ἡ ῥομφαία αὐτῶν εἰσέλθοι εἰς τὰς καρδίας αὐ-
rū: τ arcus eoꝝ cōfringātur. Meli⁹ ē modicū
τῶν, καὶ τὰ τόξα αὐτῶν συντριβείη. Κρεῖσσον ὀλίγον τῷ
iuſto ſup diuitias pctōꝝ multas. Q̄m̄ bra-
δικαίῳ ὑπὲρ πλοῦτον ἁμαρτωλῶν πολύν. Ὅτι βραχίο-
chia pctōꝝ cōterētur: cōfirmat āt iu-
νες ἁμαρτωλῶν συντριβήσονται, ὑποστηρίζει δὲ τοὺς δικαί-
ſtos dñs. Nouit dñs vias immaculatoꝝ: τ
ους ὁ κύριος. Γινώσκει κύριος τὰς ὁδοὺς τῶν ἀμώμων, καὶ
hereditas eoꝝ in eternū erit. Nō cōfundētur in
ἡ κληρονομία αὐτῶν εἰς αἰῶνα ἔσται. Οὐ καταισχυνθήσονται ἐν
tpe malo: τ in diebus famis ſaturabūtur: q̄z
καιρῷ πονηρῷ, καὶ ἐν ἡμέραις λιμοῦ χορτασθήσονται, ὅτι
pctōres pibūt. Inimici vero dñi mox
οἱ ἁμαρτωλοὶ ἀπολοῦνται. Οἱ δὲ ἐχθροὶ τοῦ κυρίου ἅμα
vt honorificati fuerit ipſi τ exaltati: deficiētes quēadmodū fu-
τῷ δοξασθῆναι αὐτοὺς καὶ ὑψωθῆναι, ἐκλείποντες ὡσεὶ κα-
mus defecert. Mutuatur pctōr: τ nō ſoluet.
πνὸς ἐξέλιπον. Δανείζεται ὁ ἁμαρτωλός, καὶ οὐκ ἀποτίσει. ὁ
iuſtus āt miſeretur: τ tribuit. Quia bn̄dicētes ei
δὲ δίκαιος οἰκτείρει, καὶ δίδωσιν, Ὅτι οἱ εὐλογοῦντες αὐτὸν
hereditabūt trā: maledicētes aūt ei diſp-
κληρονομήσουσι γῆν, οἱ δὲ καταρώμενοι αὐτὸν ἐξολοθρευθήσον-
dēt. A dño greſſus hōis dirigūtur: τ
ται. Παρὰ κυρίου τὰ διαβήματα ἀνθρώπου κατευθύνεται, καὶ τὴν ὁ-
viā eius volet valde. Cū ceciderit nō collidetur:
δὸν αὐτοῦ θελήσει σφόδρα. Ὅταν πέσῃ οὐ καταραχθήσεται,
q̄z dñs ſupponit manū ei. Iunioꝛ fui: τ
ὅτι κύριος ἀντιστηρίζει χεῖρα αὐτοῦ. Νεώτερος ἐγενόμην, καὶ
eni ſenui: τ nō vidi iuſtū derelictū: neq̄
γὰρ ἐγήρασα, καὶ οὐκ εἶδον δίκαιον ἐγκαταλελειμμένον, οὐδὲ
ſemē eius q̄rēs panē. Tota die miſeret τ cō-
τὸ σπέρμα αὐτοῦ ζητοῦν ἄρτους. Ὅλην τὴν ἡμέραν ἐλεεῖ καὶ δα-
modat iuſtus: τ ſemē illi⁹ in bn̄dictiōe erit. De-
νείζει ὁ δίκαιος, καὶ τὸ σπέρμα αὐτοῦ εἰς εὐλογίαν ἔσται. Ἐκ- S. 33.
clina a malo: τ fac bonū: τ inhabita
κλινον ἀπὸ κακοῦ, καὶ ποίησον ἀγαθόν, καὶ κατασκήνου

in ſeculū ſeculi. Quia dn̄s amat iudiciū: τ nō derelin
ἐις αἰῶνα αἰῶνος. Οτι κς ἀγαπᾶ κρίσιν, καὶ ὀυκ ἐγκατα
quet ſctōs ſuos. in eternū cōſeruabūtur.
λείψει τοὺς ὁσίους αὐτοῦ, ἐις τὸν αἰῶνα φυλαχθήσονται.
Iniuſti āt punietur: τ ſemē impioꝝ pert
Ανομοι δὲ ἐκδιωχθήσονται, καὶ σπέρμα ἀσεβῶν ἐξολοθρευθήσε
bit. Iuſti āt hereditabūt trā: τ inhabitabūt
ται. Δίκαιοι δὲ κληρονομήσουσι γῆν, καὶ κατασκηνώσουσιν
in ſeculū ſeculi ſup eā. Os iuſti meditabit ſapiē
ἐις αἰῶνα αἰῶνος ἐπ᾽ αὐτῆς. Στόμα δικαίου μελετήσει σοφί
tiā: τ lingua eius loquet iudiciū. Lex dei eius
αν, καὶ ἡ γλῶσσα αὐτοῦ λαλήσει κρίσιν. Ο νόμος τοῦ θεοῦ αὐτοῦ
in corde ipſiꝰ: τ nō ſupplātabūtur greſſus e
ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ, καὶ ὀυχ ὑποσκελισθήσεται τὰ διαβήματα αὐ
ius. cōſiderat pctōr iuſtū: τ qrit mor
τοῦ. Κατανοεῖ ὁ ἁμαρτωλὸς τὸν δίκαιον, καὶ ζητεῖ τοῦ θανα
tificare. eū. Dn̄s aūt nō derelinquet eū in
τῶσαι αὐτόν. Ο δὲ κύριος ὀυ μὴ ἐγκαταλίπῃ αὐτὸν ἐις τὰς
manibꝰ eius: nec dānabit eū: cū iudica
χεῖρας αὐτοῦ, ὀυδ᾽ ὀυ μὴ καταδικάσηται αὐτόν, ὅταν κρίνη
bit illi. Expecta dn̄ꝫ: τ cuſtodi viā e
ται αὐτῷ. Υπόμεινον τὸν κύριον, καὶ φύλαξον τὴν ὁδὸν αὐ
ius: τ exaltabit te vt hereditate capias trā: cū perie
τοῦ, καὶ ὑψώσει σε τοῦ κατακληρονομῆσαι γῆν, ἐν τῷ ἐξολο
rint pctōres videbis. Vidi impiū ſupexal
θρεύεσθαι ἁμαρτωλοὺς ὄψει. Εἶδον τὸν ἀσεβῆ ὑπερυψού
tatū: τ eleuatū: ſicut cedros libani. Et
μενον, καὶ ἐπαιρόμενον, ὡς τὰς κέδρους τοῦ λιβάνου. Καὶ
trāſiui τ ecce nō erat: τ qſiui eū τ nō ē inuētꝰ lo
παρῆλθον καὶ ἰδοὺ ὀυκ ἦν, καὶ ἐζήτησα αὐτὸν καὶ ὀυχ εὑρέθη ὁ τό
cus eius. Cuſtodi inocētiā τ vide equitatē: qm̄ ſūt re
πος αὐτοῦ. Φύλασσε ἀκακίαν καὶ ἴδε εὐθύτητα, ὅτι ἐστὶν ἐγκα
liquie hoi pacifico. Iniuſti aūt diſpert
τάλειμμα ἀνθρώπῳ ἐιρηνικῷ. Οἱ δὲ παράνομοι ἐξολοθρευθήσον
būt ſimul: reliquie impioꝝ inte
ται ἐπὶ τὸ αὐτό, τὰ ἐγκαταλείμματα τῶν ἀσεβῶν ἐξολοθρευ
ribūt. Salus āt iuſtoꝝ a dn̄o: τ pro
θήσονται. Σωτηρία δὲ τῶν δικαίων παρὰ κυρίου, καὶ ὑπερα
tector eoꝝ eſt in tp̄e tribulatiōis. Et adiuuabit eos
σπιστὴς αὐτῶν ἐστὶν ἐν καιρῷ θλίψεως. Καὶ βοηθήσει αὐτοῖς
dn̄s: τ liberabit eos: τ eruet eos a pec
κύριος, καὶ ῥύσεται αὐτούς, καὶ ἐξελεῖται αὐτοὺς ἐξ ἁμαρ
catoribus: τ ſaluabit eos: q̄r ſperauerūt in eo.
τωλῶν, καὶ σώσει αὐτούς, ὅτι ἤλπισαν ἐπ᾽ αὐτόν.
pſalmus dd in cōmemoratiōe de ſabbato. 37.
Ψαλμὸς τῷ δαδ εἰς ἀνάμνησιν περὶ τοῦ σαββάτου. λζ.
ē.6. Domine ne furore tuo arguas me: neqꝫ ira tua
Κύριε μὴ τῷ θυμῷ σου ἐλέγξῃς με, μηδὲ τῇ ὀργῇ σου
corripias me. Qm̄ ſagitte tue infixe ſūt mihi: τ cōſ
παιδεύσῃς με. Οτι τὰ βέλη σου ἐνεπάγησάν μοι, καὶ ἐπε
firmaſti ſup me manū tuā. Nō eſt ſanitas in carne
στήριξας ἐπ᾽ ἐμὲ τὴν χεῖρά σου. Οὐκ ἔστιν ἴασις ἐν τῇ σαρκὶ
mea a facie ire tue: nō eſt pax in oſſi
μου ἀπὸ προσώπου τῆς ὀργῆς σου, ὀυκ ἔστιν εἰρήνη ἐν τοῖς ὀστέ
bus meis a facie pctōꝝ meoꝝ. Qm̄ iniqtates
οις μου ἀπὸ προσώπου τῶν ἁμαρτιῶν μου. Οτι αἱ ἀνομίαι
mee ſupgreſſe ſūt caput meū: ſicut onus graue grauate
μου ὑπερῆραν τὴν κεφαλήν μου, ὡσεὶ φορτίον βαρὺ ἐβαρύνθη
ſūt ſup me. Putruerūt τ corrupte ſūt cicatrices mee
σαν ἐπ᾽ ἐμέ. Προσώζεσαν καὶ ἐσάπησαν οἱ μώλωπές μου
a facie inſipiētie mee. Miſer factus ſū τ
ἀπὸ προσώπου τῆς ἀφροσύνης μου. Εταλαιπώρησα καὶ
curuatus ſū vſqꝫ in finē: tota die cōtriſtatus
κατεκάμφθην ἕως τέλους, ὅλην τὴν ἡμέραν σκυθρωπάζων
ingrediebar. Qm̄ lūbi mei impleti ſūt illuſionibus: τ nō
ἐπορευόμην. Οτι αἱ ψόαι μου ἐπλήσθησαν ἐμπαιγμάτων, καὶ ὀυκ
eſt ſanitas in carne mea. Afflictꝰ ſū τ humiliatus ſū ni
ἔστιν ἴασις ἐν τῇ σαρκί μου, Εκακώθην καὶ ἐταπεινώθην ἕως σφό
mis: rugiebā a gemitu cordis mei. Dn̄e ante te
δρα, ὠρυόμην ἀπὸ στεναγμοῦ τῆς καρδίας μου. Κύριε ἐναντίον σου
oē deſideriū meū: τ gemitus meus a te nō eſt abſcōditꝰ.
πᾶσα ἡ ἐπιθυμία μου, καὶ ὁ στεναγμός μου ἀπὸ σοῦ ὀυκ ἀπεκρύβη.

in ſempiternū. Quia dominus diligit iudicium: & non derelinquet ſanctos ſuos in eternū cuſtoditi ſunt: & ſemē impiorum pibit. Iuſti hereditabunt terram: & inhabitabūt in ſeculū ſup eā. Os iuſti meditabitur ſapientiam: & lingua eius loquetur iudicium. Lex dei eius in corde eius: non deficient greſſus eius. Conſiderat impius iuſtum: & querit vt occidat eū. Dn̄s nō derelinquet eum in manu eius: & nō condēnabit eum cū iudicatur. Expecta dominū & cuſtodi viam eius: & exaltabit te vt poſſideas terrā: cū interibunt impii videbis. Vidi impium robuſtum & fortiſſimum ſicut indigenam virentem. Et tranſiui & ecce non erat: & queſiui eum & non eſt inuentus. Cuſtodi ſimplicitatem & vide rectū: quia erit ad extremum viro pax. Preuaricatores āt delebūtur pariter: nouiſſimum impiorum co peribit. Salus āt iuſtoꝝ a dn̄o: fortitudo eorū in tp̄e tribulatiōis. Et auxiliabitur eis dn̄s & liberabit eos: eripiet eos ab ipiis & ſaluabit eos quia ſpauerūt i eo.

Pſalmus dauid in commemoratione. 38.

Domine ne i ira tua arguas me: neqꝫ i furore tuo corripias me. Qm̄ ſagitte tue infixe ſūt mihi: & tetigit me manus tua. Nō ſanitas in carne mea a facie indignatiōis tue: nō pax oſſibꝰ meis a facie pctī mei. Qm̄ iniqtates mee trāſierūt caput meū: q̄ſi onꝰ graue aggrauate ſunt ſup me. Cōputruerūt & tabuerūt cicatrices mee a facie iſipiētie mee. Afflictꝰ ſū & icuruatꝰ ſū nimis: tota die merens ābulabā. Qm̄ lūbi mei repleti ſunt ignominia: & nō ē ſanitas i carne mea. Euigilaui & afflictus ſū nimis: rugiebā a gemitu cordis mei. Dn̄e i cōſpectu tuo oē deſideriū meū: & gemitus meus a te non eſt abſconditus.

לְעוֹלָם׃ כִּי יְהוָה אֹהֵב מִשְׁפָּט — עלם שפט
וְלֹא יַעֲזֹב אֶת חֲסִידָיו לְעוֹלָם — עזב חסד
נִשְׁמָרוּ וְזֶרַע רְשָׁעִים נִכְרָת׃ — עלם שמר
צַדִּיקִים יִירְשׁוּ אָרֶץ וְיִשְׁכְּנוּ לָעַד — שכן
עָלֶיהָ׃ פִּי צַדִּיק יֶהְגֶּה חָכְמָה — פה הגה
וּלְשׁוֹנוֹ תְּדַבֵּר מִשְׁפָּט׃ תּוֹרַת — לשון דבר
אֱלֹהָיו בְּלִבּוֹ לֹא תִמְעַד אֲשֻׁרָיו׃ — ירה מעד
צוֹפֶה רָשָׁע לַצַּדִּיק וּמְבַקֵּשׁ — צפה
לַהֲמִיתוֹ׃ יְהוָה לֹא יַעַזְבֶנּוּ בְיָדוֹ — מות עזב
וְלֹא יַרְשִׁיעֶנּוּ בְּהִשָּׁפְטוֹ׃ קַוֵּה — רשע שפט
אֶל יְהוָה וּשְׁמֹר דַּרְכּוֹ וִירוֹמִמְךָ — רמם
לָרֶשֶׁת אָרֶץ בְּהִכָּרֵת רְשָׁעִים — ירש כרת
תִּרְאֶה׃ רָאִיתִי רָשָׁע עָרִיץ — ראה ערץ
וּמִתְעָרֶה כְּאֶזְרָח רַעֲנָן׃ וַיַּעֲבֹר — ערה זרח
וְהִנֵּה אֵינֶנּוּ וָאֲבַקְשֵׁהוּ וְלֹא — עבר בקש
נִמְצָא׃ שְׁמָר תָּם וּרְאֵה יָשָׁר כִּי — מצא תמם
אַחֲרִית לְאִישׁ שָׁלוֹם׃ וּפֹשְׁעִים — שלם
נִשְׁמְדוּ יַחְדָּו אַחֲרִית רְשָׁעִים — שמד
נִכְרָתָה׃ וּתְשׁוּעַת צַדִּיקִים — כרת ישע
מֵיְהוָה מָעוּזָּם בְּעֵת צָרָה׃ וַיַּעְזְרֵם — צדק עזז
יְהוָה וַיְפַלְּטֵם יְפַלְּטֵם מֵרְשָׁעִים — צור עזר
וְיוֹשִׁיעֵם כִּי חָסוּ בוֹ׃ — פלט ישע חסה

xxxviii.

מִזְמוֹר לְדָוִד לְהַזְכִּיר׃ יְהוָה — זמר זכר
אַל בְּקֶצְפְּךָ תוֹכִיחֵנִי וּבַחֲמָתְךָ — יכח יחם
תְיַסְּרֵנִי׃ כִּי חִצֶּיךָ נִחֲתוּ בִי — יסר חתת
וַתִּנְחַת עָלַי יָדֶךָ׃ אֵין מְתֹם בִּבְשָׂרִי — נחת
מִפְּנֵי זַעְמֶךָ אֵין שָׁלוֹם בַּעֲצָמַי מִפְּנֵי — פנה שלם
חַטָּאתִי׃ כִּי עֲוֹנֹתַי עָבְרוּ רֹאשִׁי
כְּמַשָּׂא כָבֵד יִכְבְּדוּ מִמֶּנִּי׃ הִבְאִישׁוּ — נשא באש
נָמַקּוּ חַבּוּרֹתָי מִפְּנֵי אִוַּלְתִּי׃ — מקק חבר
נַעֲוֵיתִי שַׁחֹתִי עַד מְאֹד כָּל הַיּוֹם — פנה עוה שחח
קֹדֵר הִלָּכְתִּי׃ כִּי כְסָלַי מָלְאוּ
נִקְלֶה וְאֵין מְתֹם בִּבְשָׂרִי׃ נְפוּגוֹתִי — קלה פוג
וְנִדְכֵּיתִי עַד מְאֹד שָׁאַגְתִּי מִנַּהֲמַת — דכה
לִבִּי׃ אֲדֹנָי נֶגְדְּךָ כָל תַּאֲוָתִי — אוה
וְאַנְחָתִי מִמְּךָ לֹא נִסְתָּרָה׃ — סתר

Digitized by Google

לבי סחרחר עזבני כחי ואור עיני — סחר
גם הם אין אתי ׃ אהבי ורעי — רעה
מנגד נגעי יעמדו וקרובי מרחוק — עמד קרב
עמדו ׃ וינקשו מבקשי נפשי — רחק נקש
ודרשי רעתי דברו הוות ומרמות — בקש רוע
כל היום יהגו ׃ ואני כחרש לא — הוה הגה
אשמע וכאלם לא יפתח פיו ׃ — חרש שמע
ואהי כאיש אשר לא שמע — פתח פה היה
ואין בפיו תוכחות ׃ כי לך יהוה — יכח
הוחלתי אתה תענה אדני אלהי ׃ — יחל ענה
כי אמרתי פן ישמחו לי במוט — שמח
רגלי עלי הגדילו ׃ כי אני לצלע — עלה גדל
נכון ומכאובי נגדי תמיד ׃ כי עוני — כון כאב
אגיד אדאג מחטאתי ׃ ואיבי — תמד נגד
חיים עצמו ורבו שנאי שקר ׃ — דאג חטא רבה
ומשלמי רעה תחת טובה ישטנוני — שלם רוע
תחת רדופי טוב ׃ אל תעזבני — שטן רדף
יהוה אלהי אל תרחק ממני ׃ חושה — עזב רחק
לעזרתי אדני תשועתי ׃ xxxix. — ישע
למנצח לידותון מזמור לדוד ׃ אמרתי — נצח זמר
אשמרה דרכי מחטוא בלשוני — שמר חטא
אשמרה לפי מחסום בעד רשע — לשן פה
לנגדי ׃ נאלמתי דומיה החשיתי — חסם אלם
מטוב וכאבי נעכר ׃ חם לבי — דום חשה
בקרבי בהגיגי תבער אש דברתי — עכר חמם
בלשוני ׃ הודיעני יהוה קצי — הגה בער
ומדת ימי מה היא אדעה מה — לשן ידע
חדל אני ׃ הנה טפחות נתתה ימי — מדד יום ידע
וחלדי כאין נגדך אך כל הבל כל — נתן
אדם נצב סלה ׃ אך בצלם יתהלך — נצב הלך
איש אך הבל יהמיון יצבר — המה צבר
ולא ידע מי אספם ׃ ועתה מה
קויתי אדני תוחלתי לך היא ׃ — קוה יחל
מכל פשעי הצילני חרפת — נצל
נבל אל תשימני ׃ נאלמתי — שום אלם
לא אפתח פי כי אתה עשית ׃ — פתח פה עשה

Cor meū fluctuabat: dereliquit me fortitudo mea: & lux oculorū meorū & ipſa nō ē mecū. Cari mei & proximi mei q̄ſi cōtra leprā meā ſteterunt: & vicini mei lōge ſteterūt. Et irruebāt q̄rētes aīam meam: & inueſtigātes mala mihi loq̄bātur inſidias: & dolos tota die meditabātur. Et ego tanq̄ ſurdus nō audiebā: & ſicut mutus nō apiēs os ſuū. Et fui ſicut hō qui non audit: nec in ore ſuo redargutiones. Te enī dn̄e expectabā: tu exaudies dn̄e deus meus. Quia dixi ne forte inſultēt mihi: & cū vacillauerit pedes mei ſuper me magnificentur. Quia ego ad plagas paratus ſum: & dolor meus cōtra me ſemper. Quia iniquitatē meā annūcio: ſollicitus ero p̄ pctō meo. Inimici āt mei viuētes confortati ſunt: & multiplicati ſūt odiētes me mēdaciter. Et qui reddūt malū p̄ bono aduerſabātur mihi: q̄m ſeq̄bar bonum. Ne dereliquas me dn̄e deus meus: ne elongeris a me. Feſtina ī auxiliū meū: dn̄e ſaluti mee.

Victori pro idithun p̄s david. 39.

DIxi cuſtodiam vias meas ne peccē in lingua mea: cuſtodiam os meū ſilētio: dōec ē impius cōtra me. Obmutui ſilētio tacui de bono: & dolor me⁹ cōturbatus ē. Incaluit cor meum ī medio mei: in meditatiōe mea incēſus ſū igni: locut⁹ ſū lingua mea. Oſ̄nde mihi dn̄e finē meū: & mēſurā dierū meorū q̄ ſit: vt ſciā qd mihi deeſt. Ecce breues poſuiſti dies meos: & vita mea q̄ſi nō ſit in cōſpectu tuo: oīa eī vanitas oīs hō ſubſiſtens. Sp. Tātū ī imagie ābulat hō: tm̄ fruſtra cōturbatur: cōgregat & ignorat cui dimittat ea. Nūc ergo qd expecto? dn̄e p̄ſtolatio mea tu es. Ab oibus iniquitatib⁹ meis libera me: opprobriū ſtulto ne pōas me. Obmutui nō apui os meū: quia tu feciſti

Cor meū cōturbatū ē: dereliqt me v̄tus mea: ⁊
Η καρδία μου ἐταράχθη, ἐγκατέλιπέ με ἡ ἰσχύς μου, καὶ τὸ
lumē oculoꝝ meoꝝ ⁊ ipm nō eſt mecū. Amici mei
φῶς τῶν ὀφθαλμῶν μου καὶ αὐτὸ οὐκ ἔστι μετ᾽ ἐμοῦ. Οἱ φίλοι μου
⁊ p̄ximi mei aduerſū me appꝓpiq̄uerūt ⁊ ſteterūt. Et
καὶ οἱ πλησίον μου ἐξεναντίας μου ἤγγισαν καὶ ἔστησαν. Καὶ
qui iuxta me de lōge ſteterūt: ⁊ vim faciebāt q̄ q̄re
οἱ ἔγγιστά μου ἀπὸ μακρόθεν ἔστησαν, καὶ ἐξεβιάζοντο οἱ ζητοῦν
bāt aīaꝫ meā. Et q̄ inq̄rebāt mala mihi: locuti ſūt va
τες τὴν ψυχήν μου. Καὶ οἱ ζητοῦντες τὰ κακά μοι, ἐλάλησαν μα
nitates: ⁊ dolos tota die meditabātur. Ego āt
ταιότητας, καὶ δολιότητας ὅλην τὴν ἡμέραν ἐμελέτησαν. Ἐγὼ δὲ
tanq̄ ſurdus nō audiebā: ⁊ ſicut mutus nō aperiēs os ſu
ὡσεὶ κωφὸς οὐκ ἤκουον, καὶ ὡσεὶ ἄλαλος οὐκ ἀνοίγων τὸ στόμα αὐ
ū. Et factus ſū ſicut hō nō audiēs: ⁊ nō hñs in ore
τοῦ. Καὶ ἐγενόμην ὡσεὶ ἄνθρωπος οὐκ ἀκούων, καὶ οὐκ ἔχων ἐν τῷ στόμα
ſuo redargutiōes. Quia in te dn̄e ſperaui: tu exaudies
τι αὐτοῦ ἐλεγμούς. Ὅτι ἐπὶ σοὶ κύριε ἤλπισα, σὺ εἰσακού
dn̄e deus meus. Quia dixi: neq̄ñdo ſupgaudeāt mihi
σῃ κύριε ὁ θεός μου. Ὅτι εἶπον, μήποτε ἐπιχαρῶσί μοι οἱ
inimici mei: ⁊ dū cōmouēt pedes mei ſup me magna
ἐχθροί μου, καὶ ἐν τῷ σαλευθῆναι πόδας μου ἐπ᾽ ἐμὲ ἐμεγα
locuti ſunt. Quia ego in flagella paratus: ⁊ dolor
λορρημόνησαν. Ὅτι ἐγὼ εἰς μάστιγας ἕτοιμος, καὶ ἡ ἀλγηδών
me⁹ ī cōſpectu meo ē ſemp. Quia iniq̄tatē meā ego
μου ἐνώπιόν μου ἐστὶ διαπαντός. Ὅτι τὴν ἀνομίαν μου ἐγὼ
annūtiabo: ⁊ cogitabo pro pctō meo. Inimici āt mei viuūt: ⁊ cōfirmati ſūt ſup me: ⁊ multiplica
ἀναγγελῶ, καὶ μεριμνήσω ὑπὲρ τῆς ἁμαρτίας μου. Οἱ δὲ
ἐχθροί μου ζῶσι, καὶ κεκραταίωνται ὑπὲρ ἐμέ, καὶ ἐπληθύνθη
ti ſūt q̄ oderūt me inique. Qui retribuūt mihi ma
σαν οἱ μισοῦντές με ἀδίκως. Οἱ ἀνταποδιδόντες μοι κα
la pro bonis: detrahebāt mihi: q̄m ſeq̄bar boni
κὰ ἀντὶ ἀγαθῶν, ἐνδιέβαλλόν με, ἐπεὶ κατεδίωκον ἀγαθο
tatē. Ne derelinquas me dn̄e deus me⁹: ne diſceſſeris a
σύνην. Μὴ ἐγκαταλίπῃς με κύριε ὁ θεός μου, μὴ ἀποστῇς ἀπ᾽
me. Intēde in adiutoriū meū dn̄e ſalutis mee.
ἐμοῦ. Πρόσχες εἰς τὴν βοήθειάν μου κύριε τῆς σωτηρίας μου.

In finē idithū cāticū dd. 38.

Εἰς τὸ τέλος τῷ ἰδιθοὺμ ᾠδὴ τῷ δαυίδ. λη.

Dixi cuſtodiā vias meas: vt nō delinq̄ȝ
ΕἾπα, φυλάξω τὰς ὁδούς μου, τοῦ μὴ ἁμαρτάνειν με
in lingua mea. Poſui ori meo cuſtodiā: cū cōſiſteret
ἐν γλώσσῃ μου. Ἐθέμην τῷ στόματί μου φυλακήν, ἐν τῷ συστῆναι
pctōr aduerſū me. Obmutui ⁊ humiliat⁹ ſū:
τὸν ἁμαρτωλὸν ἐναντίον μου. Ἐκωφώθην καὶ ἐταπεινώθην,
⁊ ſilui a bonis: ⁊ dolor meus renouat⁹ eſt. Con
καὶ ἐσίγησα ἐξ ἀγαθῶν, καὶ τὸ ἄλγημά μου ἀνεκαινίσθη. Ἐθερ
caluit cor meū intra me: ⁊ in meditatiōe mea exar
μάνθη ἡ καρδία μου ἐντός μου, καὶ ἐν τῇ μελέτῃ μου ἐκκαυθή
deſcet ignis. Locut⁹ ſū in lingua mea: notū fac mihi dn̄e
σεται πῦρ. Ἐλάλησα ἐν γλώσσῃ μου, γνώρισόν μοι κύριε τὸ
finē meū: Et numerū dieꝝ meoꝝ q̄s eſt: vt ſciā
πέρας μου, Καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν μου τίς ἐστιν; ἵνα γνῶ
q̄d deſit mihi. Ecce veteres poſuiſti dies meos: ⁊
τί ὑστερῶ ἐγώ. Ἰδοὺ παλαιστὰς ἔθου τὰς ἡμέρας μου, καὶ
ſubſtātia mea tanq̄ nihilū ante te. Verūtñ vni
ἡ ὑπόστασίς μου ὡσεὶ οὐθὲν ἐνώπιόν σου. Πλὴν τὰ σύμ
uerſa vanitas: ois hō viuēs. Quāq̄ in imagine ptrāſit hō: tñ fruſtra cōturbat. The
παντα ματαιότης, πᾶς ἄνθρωπος ζῶν. Μέντοιγε ἐν εἰκό
νι διαπορεύεται ἄνθρωπος, πλὴν μάτην ταράσσεται. Θη
ſaurizat ⁊ ignorat cui cōgregabit ea: ⁊ nūc q̄
σαυρίζει καὶ οὐ γινώσκει τίνι συνάξει αὐτά, καὶ νῦν τίς ἡ
expectatio mea: nōne dn̄s? ⁊ ſubā mea a
ὑπομονή μου, οὐχὶ κύριος; καὶ ἡ ὑπόστασίς μου παρὰ
te eſt. Ab oīb⁹ iniq̄tatib⁹ meis erue me: opp
σοῦ ἐστιν. Ἀπὸ πασῶν τῶν ἀνομιῶν μου ῥῦσαί με, ὄνει
briū inſipiēti dediſti me. Obmutui ⁊ nō apui os
δος ἄφρονι ἔδωκάς με. Ἐκωφώθην καὶ οὐκ ἤνοιξα τὸ στό
meū: q̄m tu feciſti:
μα μου, ὅτι σὺ ἐποίησας,

Trāſ. Gre. lxx. cū interp̄. latina.

amoue a me plagas tuas. A fortitudine eñ
ἀπόστησον ἀπ' ἐμοῦ τὰς μάστιγάς σου. Ἀπὸ γὰρ τῆς ἰσχύ-
manus tue ego defeci: in increpatiōib⁹ pp iniqui
ος τῆς χειρός σου ἐγὼ ἐξέλιπον, ἐν ἐλεγμοῖς ὑπὲρ ἀνομί
tatē corripuiſti hoiez. Et tabeſcere feciſti ſicut araneā
ας ἐπαίδευσας ἄνθρωπον. Καὶ ἐξέτηξας ὡς ἀράχνην τὴν
aiam eius: verūtñ vane ois hō. Exaudi
ψυχὴν αὐτοῦ, πλὴν μάτην πᾶς ἄνθρωπος. Εἰσάκουσον
orōez meā dñe ꝛ deꝑcationē meā: aurib⁹ ꝑcipe
τῆς προσευχῆς μου κύριε καὶ τῆς δεήσεώς μου, ἐνώτισαι
lachrymas meas. Ne ſileas: qm̄ aduena
τῶν δακρύων μου. Μὴ παρασιωπήσῃς, ὅτι πάροικος
ego ſum apud te ꝛ peregrinus: ſicut oēs
ἐγώ εἰμι παρὰ σοὶ καὶ παρεπίδημος, καθὼς πάντες
p̄res mei. Remitte mihi: vt refrigerer priuſq̄ a-
οἱ πατέρες μου. Ἄνες μοι, ἵνα ἀναψύξω πρὸ τοῦ με ἀ-
beam: ꝛ ãplius nō ero.
πελθεῖν, καὶ οὐκέτι οὐ μὴ ὑπάρξω.

In finē pſalmus dauid. 39.
Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαυίδ. λθ.

Expectās expectaui dñm: ꝛ intēdit mihi:
Ὑπομένων ὑπέμεινα τὸν κύριον, καὶ προσέσχε μοι,
ꝛ exaudiuit preces meas: Et eduxit me de la
καὶ εἰσήκουσε τῆς δεήσεώς μου, Καὶ ἀνήγαγέ με ἐκ λάκ
cu miſerie: ꝛ de luto fecis. Et ſtatuit ſup
κου ταλαιπωρίας, καὶ ἀπὸ πηλοῦ ἰλύος. Καὶ ἔστησεν ἐπὶ
petrā pedes meos: ꝛ direxit greſſus
πέτραν τοὺς πόδας μου, καὶ κατεύθυνε τὰ διαβήματά
meos. Et immiſit in os meū cāticū nouū: carmē
μου. Καὶ ἐνέβαλεν εἰς τὸ στόμα μου ᾆσμα καινόν, ὕμνον τῷ
deo nr̃o. Videbūt multi ꝛ timebūt: ꝛ ſpabūt
θεῷ ἡμῶν. Ὄψονται πολλοὶ καὶ φοβηθήσονται, καὶ ἐλπιοῦσιν
in dño. Beatus vir: cuius eſt nomē dñi ſpes
ἐπὶ κύριον. Μακάριος ἀνήρ, οὗ ἐστι τὸ ὄνομα κυρίου ἐλπὶς
eius: ꝛ nō reſpexit in vanitates ꝛ inſanias fal
αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἐπέβλεψεν εἰς ματαιότητας καὶ μανίας ψευ-
ſas. Multa feciſti tu dñe deus meus mirabi
δεῖς. Πολλὰ ἐποίησας σὺ κύριε ὁ θεός μου τὰ θαυμά-
lia tua: ꝛ cogitatiōib⁹ tuis nō eſt q̄ ſimilis
σιά σου, καὶ τοῖς διαλογισμοῖς σου οὐκ ἔστι τίς ὁμοιωθήσε-
ſit tibi. Annūciaui ꝛ locut⁹ ſū: multiplicati ſūt ſup nu
ταί σοι. Ἀπήγγειλα καὶ ἐλάλησα, ἐπληθύνθησαν ὑπὲρ ἀρι-
meꝝ. Sacrificiū ꝛ oblationē noluiſti: corpus aūt per
θμόν. Θυσίαν καὶ προσφορὰν οὐκ ἠθέλησας, σῶμα δὲ κατηρ-
Heb. feciſti mihi. Holocauſta ꝛ pro pctō nō poſtu
10.b. τίσω μοι. Ὁλοκαυτώματα καὶ περὶ ἁμαρτίας οὐκ ἐζήτη-
Ibidē laſti: tūc dixi: ecce venio. In capite libri ſcri-
σας, τότε εἶπον, ἰδοὺ ἥκω. Ἐν κεφαλίδι βιβλίου γέγρα-
ptū eſt de me: vt facerē voluntatē tuā: deus me⁹ vo-
πται περὶ ἐμοῦ, τοῦ ποιῆσαι τὸ θέλημά σου, ὁ θεός μου ἠβου-
lui ꝛ legē tuā in medio vētris mei. Annū-
λήθην καὶ τὸν νόμον σου ἐν μέσῳ τῆς κοιλίας μου. Εὐηγγελι-
ciaui iuſtitiā in eccleſia magna: ecce labia mea
σάμην δικαιοσύνην ἐν ἐκκλησίᾳ μεγάλῃ, ἰδοὺ τὰ χείλη μου
nō ꝓhibebo: dñe tu ſciſti. Iuſtitiā tuā nō
οὐ μὴ κωλύσω, κύριε σὺ ἔγνως. Τὴν δικαιοσύνην σου οὐκ
abſcōdi in corde meo: ∨itatē tuā ꝛ ſalutare
ἔκρυψα ἐν τῇ καρδίᾳ μου, τὴν ἀλήθειάν σου καὶ τὸ σωτήριόν
tuū dixi. Nō abſcōdi miam tuā ꝛ ∨itatē tuā
σου εἶπα. Οὐκ ἔκρυψα τὸ ἔλεός σου καὶ τὴν ἀλήθειάν σου
a cōcilio multo. Tu aūt dñe ne lōge facias
ἀπὸ συναγωγῆς πολλῆς. Σὺ δὲ κύριε μὴ μακρύνῃς τοὺς
miſeratiōes tuas a me: mīa tua ꝛ ∨itas tua ſem
οἰκτιρμούς σου ἀπ' ἐμοῦ, τὸ ἔλεός σου καὶ ἡ ἀλήθειά σου διὰ-
per ſuſceperūt me. Qm̄ circūdederūt me mala: quoꝝ nō
παντὸς ἀντιλάβοιντό μου. Ὅτι περιέσχον με κακά, ὧν οὐκ
eſt numer⁹. cōprehēderūt me iniq̄tates mee: ꝛ nō po-
ἔστιν ἀριθμός. κατέλαβόν με αἱ ἀνομίαι μου, καὶ οὐκ ἠδυ-
Supra. tui vt viderē. Multiplicate ſūt ſup capil
68. νήθην τοῦ βλέπειν. Ἐπληθύνθησαν ὑπὲρ τὰς τρί-
los capitis mei:
χας τῆς κεφαλῆς μου,

Trāſla. B. Hie.

[t]Tolle[u]a me[x]plagas tuas: [y]a cōtētiōe[z]manus tue[a]ego[b]cōſūptus ſum. [c]In increpatiōibus[d]pro [e]iniquitate[f]corripuiſti [g]virū: [h]& poſuiſti[i]quaſi tineā[k]deſiderabilia eius: [l]verūtñ[m]vāitas[n]oīs[o]hō. [p]Sp. [q]Audi[r]orōnē meā [s]dñe: [t]& clamorē meum [u]exaudi: [x]ad[y]lachrymam meam[z]ne[a]obſurdeſcas: [b]quia[c]aduena[d]ego ſum [e]apud te &[f]pegrinus[g]ſicut oēs[h]p̄res mei. [i]Parce [k]mihi[l]vt rideā: [m]anteq̄ [n]vadam[o]& non ſubſiſtā. [a]Victori[b]dauid. [c]p̄s. 40.

E[d]xpectās[e]expectaui [f]dñm[g]& inclinatus eſt[h]ad me: [i]& exaudiuit [k]clamorē meū. [l]Et eduxit me[m]de lacu[n]ſonitus [o]de luto[p]ceni: [q]& ſtatuit [r]ſup[s]petrā[t]pedes meos: [u]ſtabiliuit[x]greſſus meos. [y]Et dedit[z]in ore meo[a]cāticū[b]nouū[c]laudē[d]dō noſtro: [e]videbūt[f]multi[g]& timebūt[h]& ſpabūt[i]i dño. [k]Beatus[l]vir[m]qui[n]poſuit [o]dominū[p]cōfidētiā ſuā: [q]& nō[r]eſt auerſus[s]ad[t]ſuperbias[u]pōpaſq̄[x]mēdacii. [y]Multa[z]feciſti[a]tu[b]dñe [c]de⁹ me⁹[d]mirabilia tua: [e]& cogitatōes tuas[f]p nobis: [g]nō inuenio[h]ordinē [i]corā te. Si[k]narrare voluero[l]& nūerare: [m]plura ſunt[n]quā vt narrari queant. [o]Victimā[p]& oblationē[q]noluiſti: [s]aures[t]fodiſti[u]mihi: [x]holocauſtum [y]& pro pctō[z]nō[a]petiſti. [b]Tūc[c]dixi[d]ecce[e]venio: [f]i volumīe[g]libri[h]ſcriptum eſt[i]de me. [k]Vt facerē[l]placitū tibi[m]deus meus[n]volui: [o]& legē tuā[p]i medio [q]vētris mei. [r]Annūciaui [s]iuſtitiā[t]in eccleſia[u]multa: [x]ecce[y]labia mea[z]non [a]prohibebo: [b]dñe[c]tu [d]noſti. [e]Iuſtitiam tuam [f]non[g]abſcōdi[h]in medio [i]cordis mei: [k]fidem tuā [l]& ſalutare tuum [m]dixi: [n]non[o]abſcōdi[p]miſericordiam tuam [q]& veritatem tuam[r]in eccleſia[s]multa. [t]Tu[u]dñe [x]nō[y]prohibebis[z]mīas tuas[a]a me: [b]miſericordia tua[c]& veritas tua[d]iugiter[e]ſeruabūt me. [f]Circūdederūt[g]ei[h]me[i]mala quorū[l]nō eſt[m]nūerus: [n]cōprehēderūt me[o]iniquitates mee[p]& non[q]potui[r]videre: [s]plures facte ſunt [t]quā capilli[u]capitis mei:

Tex. heb. p̄s. xl. — Primitiua he.

Tex. heb.	Primitiua he.
הָסֵר מֵעָלַי נִגְעֶךָ מִתִּגְרַת יָדְךָ אֲנִי	סור גרה
כָלִיתִי׃ בְּתוֹכָחוֹת עַל עָוֹן יִסַּרְתָּ	כלה נכה
אִישׁ וַתֶּמֶס כָּעָשׁ חֲמוּדוֹ אַךְ הֶבֶל	מסס חמד
כָּל אָדָם סֶלָה׃ שִׁמְעָה תְפִלָּתִי	כלל
יְהוָה וְשַׁוְעָתִי הַאֲזִינָה אֶל דִּמְעָתִי	אזן
אַל תֶּחֱרַשׁ כִּי גֵר אָנֹכִי עִמָּךְ תּוֹשָׁב	חרש גור
כְּכָל אֲבוֹתָי׃ הָשַׁע מִמֶּנִּי	ישב שעה
וְאַבְלִיגָה בְּטֶרֶם אֵלֵךְ וְאֵינֶנִּי׃	בלג הלך
לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד מִזְמוֹר׃ xl.	נצח
קַוֹּה קִוִּיתִי יְהוָה וַיֵּט אֵלַי וַיִּשְׁמַע	זמר קוה
שַׁוְעָתִי׃ וַיַּעֲלֵנִי מִבּוֹר שָׁאוֹן	שמע עלה
מִטִּיט הַיָּוֵן וַיָּקֶם עַל סֶלַע רַגְלַי	שאה קום
כּוֹנֵן אֲשֻׁרָי׃ וַיִּתֵּן בְּפִי שִׁיר חָדָשׁ	נתן שיר
תְּהִלָּה לֵאלֹהֵינוּ יִרְאוּ רַבִּים	הלל ראה
וְיִירָאוּ וְיִבְטְחוּ בַּיהוָה׃ אַשְׁרֵי	רבב ירא
הַגֶּבֶר אֲשֶׁר שָׂם יְהוָה מִבְטַחוֹ וְלֹא	בטח
פָנָה אֶל רְהָבִים וְשָׂטֵי כָזָב׃ רַבּוֹת	שום
עָשִׂיתָ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהַי נִפְלְאֹתֶיךָ	שטה
וּמַחְשְׁבֹתֶיךָ אֵלֵינוּ אֵין עֲרֹךְ אֵלֶיךָ	עשה פלא
אַגִּידָה וַאֲדַבֵּרָה עָצְמוּ מִסַּפֵּר׃ זֶבַח	חשב ערך
וּמִנְחָה לֹא חָפַצְתָּ אָזְנַיִם כָּרִיתָ	נגד דבר
לִּי עוֹלָה וַחֲטָאָה לֹא שָׁאָלְתָּ׃ אָז	כרה
אָמַרְתִּי הִנֵּה בָאתִי בִּמְגִלַּת סֵפֶר	עלה
כָּתוּב עָלָי׃ לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ אֱלֹהַי	בוא גלל
חָפָצְתִּי וְתוֹרָתְךָ בְּתוֹךְ מֵעָי׃	כתב עשה
בִּשַּׂרְתִּי צֶדֶק בְּקָהָל רָב הִנֵּה	רצה ירה
שְׂפָתַי לֹא אֶכְלָא יְהוָה אַתָּה	מעה
יָדָעְתָּ׃ צִדְקָתְךָ לֹא כִסִּיתִי בְּתוֹךְ	שפה כלא
לִבִּי אֱמוּנָתְךָ וּתְשׁוּעָתְךָ	אמן ישע
אָמָרְתִּי לֹא כִחַדְתִּי חַסְדְּךָ	
וַאֲמִתְּךָ לְקָהָל רָב׃ אַתָּה יְהוָה	
לֹא תִכְלָא רַחֲמֶיךָ מִמֶּנִּי חַסְדְּךָ	
וַאֲמִתְּךָ תָּמִיד יִצְּרוּנִי׃ כִּי אָפְפוּ	תמד נצר
עָלַי רָעוֹת עַד אֵין מִסְפָּר	רוע ספר
הִשִּׂיגוּנִי עֲוֹנֹתַי וְלֹא יָכֹלְתִּי	נשג
לִרְאוֹת עָצְמוּ מִשַּׂעֲרוֹת רֹאשִׁי	ראה

ולבי עזבני׃ רצה יהוה להצילני | נצל
יהוה לעזרתי חושה׃ יבשו | בוש
ויחפרו יחד מבקשי נפשי | חפר בקש
לספותה יסגו אחור ויכלמו חפצי | ספה נסג
רעתי׃ ישמו על עקב בשתם | אחר כלם
האמרים לי האח האח׃ ישישו | שמם אמר
וישמחו בך כל מבקשיך יאמרו | אח שוש
תמיד יגדל יהוה אהבי תשועתך׃ | שמח בקש
ואני עני ואביון אדני יחשב לי | גדל ישע
עזרתי ומפלטי אתה אלהי אל | ענה אבה
תאחר׃ למנצח xli. מזמור | חשב פלט
לדוד׃ אשרי משכיל אל דל | אחר נצח
ביום רעה ימלטהו יהוה׃ יהוה | זמר שכל
ישמרהו ויחיהו ואשר בארץ | רעע מלט
ואל תתנהו בנפש איביו׃ יהוה | שמר חיה
יסעדנו על ערש דוי כל משכבו | נתן
הפכת בחליו׃ אני אמרתי יהוה | סעד דוה
חנני רפאה נפשי כי חטאתי לך׃ | שכב חלה
אויבי יאמרו רע לי מתי ימות | איב אמר
ואבד שמו׃ ואם בא לראות | רוע מות
שוא ידבר לבו יקבץ און | בוא ראה
לו יצא לחוץ ידבר׃ יחד עלי | דבר
יתלחשו כל שנאי עלי | לחש
יחשבו רעה לי׃ דבר בליעל | חשב על
יצוק בו ואשר שכב לא יוסיף | צוק יסף
לקום׃ גם איש שלומי אשר | שלם
בטחתי בו אוכל לחמי הגדיל | אכל עקב
עלי עקב׃ ואתה יהוה חנני
והקימני ואשלמה להם׃ בזאת | קום שלם
ידעתי כי חפצת בי כי לא יריע | רוע
איבי עלי׃ ואני בתמי תמכת בי | תמם
ותציבני לפניך לעולם׃ ברוך | נצב פנה
יהוה אלהי ישראל מהעולם ועד | עלם ברך
העולם אמן ואמן׃ xlii. למנצח | נצח
משכיל לבני קרח׃ כאיל | שכל
תערג על אפיקי מים כן נפשי | ערג אפק

& cor meū dereliqt me. Placeat tibi dn̄e vt liberes me: dn̄e ad adiuuādū me feſtina. Confundantur & reuereātur ſimul quęrētes aīam meā vt auferāt eā: cōuertātur retrorſum & cōfundātur q volūt mihi mala. Pereāt poſt cōfuſionē ſuā: qui dicunt mihi vah vah. Gaudeāt & letentur in te qui querūt te: dicant iugiter magnificetur domin⁹ qui diligunt ſalutare tuum. Ego āt ſum egenus & pauper: dn̄s ſollicitus erit p me: auxiliū meū & ſalutare meū tu es: deus me⁹ ne moreris.

Pro victoria p̄s dd̄. 41

BEatus qui intelligit ſuper pauperem: in die mala liberabit eum dominus. Dn̄s cōcuſtodiet eū & viuificabit eū & btūs erit in terra: & non tradet eū aīe inimicorū ſuorū. Dn̄s cōfortabit eū in lecto īfirmitatis: totū ſtratū eius vertiſti in egrotatione ſua. Ego dixi dn̄e miſerere mei: ſana animā meā quia peccaui tibi. Inimici mei loquutur malū mihi: qn̄ morietur & pibit nomen eius. Et ſi veniret vt viſitet vana loqtur: cor eius cōgregabit iniquitatē ſibi: egrediēs foras detrahet. Simꝉ aduerſum me murmurabant oēs odientes me: contra me cogitabāt malū mihi. Verbū ipietatis infundebant ſibi: qui dormiuit non addet vt reſurgat: Sed & homo pacificus meus in quo habui fiduciā q mādūcabat panē meum leuauit contra me plātā. Sed tu dn̄e miſerere mei: & leua me vt reddā eis. In hoc cognoui q velis me: qa nō īſultabit inimicꝰ meus mihi. Ego āt in ſimplicitate mea adiut⁹ ſū a te: & ſtatues me an faciē tuā in ppetuū. Bn̄dictus dn̄s deus iſrael a ſeculo & vſq; in ſeculum amen & amen.

Pro victoria doctiſſimi filiorū core. 42.

SIcut ceruus deſiderat ad fontes aquarum: ſic anima mea

ꝛ cor meū dereliqt me. Cōplaceat dn̄e vt eru
καὶ ἡ καρδία μου ἐγκατέλιπέ με. Εὐδόκησον κύριε τοῦ ῥύ
as me: dn̄e ad adiuuādū me reſpice. Cōfun
σασθαί με, κύριε εἰς τὸ βοηθῆσαί μοι πρόσχες. Καταισχυνθεί
dātur ꝛ reuereātur ſimul q̄ querūt aīaꝫ meā: Infra 69.
ησαν καὶ ἐντραπείησαν ἅμα οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχήν μου, τοῦ
vt auferāt eā. Auertantur retrorſū ꝛ reuereā
ἐξᾶραι αὐτήν. Ἀποστραφείησαν εἰς τὰ ὀπίσω καὶ καταισχυν
tur q volūt mihi mala. Ferant cōfe
θείησαν οἱ θέλοντές μοι κακά. Κομισάσθωσαν παραχρῆ
ſtim cōfuſionē ſuā: q dicūt mihi euge euge. Exul
μα αἰσχύνην αὐτῶν, οἱ λέγοντές μοι εὖγε εὖγε. Ἀγαλλιά
tent ꝛ letētur ſup te oēs querētes
σθωσαν καὶ εὐφρανθήτωσαν ἐπὶ σοὶ πάντες οἱ ζητοῦντές
te dn̄e. Et dicāt ſemp magnificeꝰ do
σε κύριε. Καὶ εἰπάτωσαν διαπαντὸς μεγαλυνθήτω ὁ κύ
min⁹: qui diligūt ſalutare tuū. Ego āt mēdicus ſum
ριος, οἱ ἀγαπῶντες τὸ σωτήριόν σου. Ἐγὼ δὲ πτωχός εἰμι
ꝛ paup: dn̄s ſollicit⁹ erit mei. Adiutor meus ꝛ prote
καὶ πένης, κύριος φροντιεῖ μου. Βοηθός μου καὶ ὑπερασπι
ctor meus es tu deus meus: ne tardaueris.
στής μου εἶ σὺ ὁ θεός μου, μὴ χρονίσῃς.

In fine pſalmus dauid. 40.
Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαυίδ. μ.

BEatus q intelligit ſup egenū ꝛ paupem: in
Μακάριος ὁ συνιῶν ἐπὶ πτωχὸν καὶ πένητα, ἐν ἡ
die mala liberabit eū dn̄s. Dn̄s cōſeruet e
μέρα πονηρᾷ ῥύσεται αὐτὸν ὁ κύριος. Κύριος διαφυλάξαι αὐ
um ꝛ viuificet eū: ꝛ btm faciat eū in t̄ra: ꝛ nō
τὸν καὶ ζήσαι αὐτόν, καὶ μακαρίσαι αὐτὸν ἐν τῇ γῇ, καὶ μὴ
tradat eū in manus inimicoꝝ eius. Dn̄s opē ferat
παραδῷ αὐτὸν εἰς χεῖρας ἐχθρῶν αὐτοῦ. Κύριος βοηθήσαι
illi ſup lectū doloris eius: vniuerſū ſtratū eius ver
αὐτῷ ἐπὶ κλίνης ὀδύνης αὐτοῦ, ὅλην τὴν κοίτην αὐτοῦ ἔστρε
ſaſti in īfirmitate eius. Ego dixi: dn̄e miſerere mei: ſa
ψας ἐν τῇ ἀρρωστίᾳ αὐτοῦ. Ἐγὼ εἶπα, κύριε ἐλέησόν με, ἴα
na aīaꝫ meā: qꝛ peccaui tibi. Inimici mei dixe
σαι τὴν ψυχήν μου, ὅτι ἥμαρτόν σοι. Οἱ ἐχθροί μου εἴ
rūt mala mihi: qn̄ morietur ꝛ peribit nomē
πον κακά μοι, πότε ἀποθανεῖται καὶ ἀπολεῖται τὸ ὄνομα
eius. Et ingrediebaꝛ vt videret: vana loq̄baꝛ cor
αὐτοῦ. Καὶ εἰσεπορεύετο τοῦ ἰδεῖν, μάτην ἐλάλει ἡ καρδία
eius: cōgregauit iniquitatē ſibi: egrediebaꝛ foras: ꝛ loq̄
αὐτοῦ, συνήγαγεν ἀνομίαν ἑαυτῷ, ἐξεπορεύετο ἔξω, καὶ ἐλά
baꝛ in idipſū. Aduerſū me ſuſurrabāt oēs inimici
λει ἐπὶ τὸ αὐτό. Κατ' ἐμοῦ ἐψιθύριζον πάντες οἱ ἐχθροί
mei: aduerſū me cogitabāt mala mihi. Verbū iniquū cō
μου, κατ' ἐμοῦ ἐλογίζοντο κακά μοι. Λόγον παράνομον κα
ſtituerūt aduerſū me: nūqd q dormit nō adijciet vt re
τέθεντο κατ' ἐμοῦ, μὴ ὁ κοιμώμενος οὐχὶ προσθήσει τοῦ ἀνα
ſurgat: Et enī hō pacis mee in quo ſperaui: q
στῆναι; Καὶ γὰρ ὁ ἄνθρωπος τῆς εἰρήνης μου ἐφ' ὃν ἤλπισα, ὁ
edebat pāes meos magnificauit ſup me ſupplātatiōeꝫ. Tu āt do
ἐσθίων ἄρτους μου ἐμεγάλυνεν ἐπ' ἐμὲ πτερνισμόν. Σὺ δὲ κύ
mine miſerere mei: ꝛ reſuſcita me: ꝛ retribuā eis.
ριε ἐλέησόν με, καὶ ἀνάστησόν με, καὶ ἀνταποδώσω αὐτοῖς.
In hoc cognoui: qm̄ voluiſti me: qm̄ nō gaude
Ἐν τούτῳ ἔγνων, ὅτι τεθέληκάς με, ὅτι οὐ μὴ ἐπιχα
bit inimicus meus ſup me. Me āt pp inocētiā ſu
ρῇ ὁ ἐχθρός μου ἐπ' ἐμέ. Ἐμοῦ δὲ διὰ τὴν ἀκακίαν ἀντε
ſcepiſti: ꝛ cōfirmaſti me i cōſpectu tuo in eternū.
λάβου, καὶ ἐβεβαίωσάς με ἐνώπιόν σου εἰς τὸν αἰῶνα.
Benedictus dn̄s deus iſrael a ſeculo ꝛ in
Εὐλογητὸς κύριος ὁ θεὸς ἰσραὴλ ἀπὸ τοῦ αἰῶνος καὶ εἰς
ſeculū fiat fiat.
τὸν αἰῶνα, γένοιτο γένοιτο.

In fine in intellectū filijs core. 41.
Εἰς τὸ τέλος εἰς σύνεσιν τοῖς υἱοῖς κορέ. μα.

QUemadmodū deſiderat ceru⁹ ad fontes
Ὃν τρόπον ἐπιποθεῖ ἡ ἔλαφος ἐπὶ τὰς πηγὰς
aquaꝝ: ita deſiderat aīa mea
τῶν ὑδάτων, οὕτως ἐπιποθεῖ ἡ ψυχή μου

Digitized by Google

ad te deus. Sitiuit aia mea ad deū
πρὸς σὲ ὁ θεός. Ἐδίψησεν ἡ ψυχή μου πρὸς τὸν θεὸν τὸν
forte viuū. Qñ veniā ꝛ apparebo añ faciē
ἰσχυρὸν τὸν ζῶντα. Πότε ἥξω καὶ ὀφθήσομαι τῷ προσώπῳ
dei. Fuerūt lachrime mee mihi panis die ac
τοῦ θεοῦ. Ἐγενήθη τὰ δάκρυά μου ἐμοὶ ἄρτος ἡμέρας καὶ
nocte: dum dr̄ mihi quotidie: vbi eſt deus
νυκτός, ἐν τῷ λέγεσθαί μοι καθ' ἑκάστην ἡμέραν, ποῦ ἐστιν ὁ θεός
tuus? Hec recordat⁹ ſū: ꝛ effudi in me aiam meā:
σου; Ταῦτα ἐμνήσθην, καὶ ἐξέχεα ἐπ' ἐμὲ τὴν ψυχήν μου,
qm̄ trāſibo i locū tabnaculi admirabilis vſq; ad domū
ὅτι διελεύσομαι ἐν τόπῳ σκηνῆς θαυμαστῆς ἕως τοῦ οἴκου τοῦ
dei. In voce exultatiōis ꝛ cōfeſſionis ſon⁹ fe-
θεοῦ. Ἐν φωνῇ ἀγαλλιάσεως καὶ ἐξομολογήσεως ἤχου ἑορ-
ſta celebrātis. Quare triſtis es aia mea: ꝛ quare cō
τάζοντος. Ἱνατί περίλυπος εἶ ἡ ψυχή μου, καὶ ἱνατί συν
Intra. 42. turbas me? Spera in deo: qm̄ cōfitebor
ταράσσεις με; Ἔλπισον ἐπὶ τὸν θεόν, ὅτι ἐξομολογήσομαι
illi: ſalutare vultus mei ꝛ deus me⁹. Ad
αὐτῷ, σωτήριον τοῦ προσώπου μου καὶ ὁ θεός μου. Πρὸς
me ipm̄ aia mea cōturbata ē: ꝓpterea memor ero
ἐμαυτὸν ἡ ψυχή μου ἐταράχθη, διὰ τοῦτο μνησθήσομαί
tui de tra iordanis ꝛ hermoniīꝫ a mōte modico. Abyſ
σου ἐκ γῆς ἰορδάνου καὶ ἑρμωνιεὶμ ἀπὸ ὄρους μικροῦ. Ἄβυσ
ſus abyſſuꝫ inuocat in voce cataractaꝝ tuaꝝ.
σος ἄβυσσον ἐπικαλεῖται εἰς φωνὴν τῶν καταρακτῶν σου.
Omnia excelſa tua ꝛ fluctus tui ſup me
Πάντες οἱ μετεωρισμοί σου καὶ τὰ κύματά σου ἐπ' ἐμὲ
trāſierūt. In die mādabit dñs miaꝫ ſuā: ꝛ
διῆλθον. Ἡμέρας ἐντελεῖται κύριος τὸ ἔλεος αὐτοῦ, καὶ
nocte cāticū eius apd̄ me. Oratio deo vite mee:
νυκτὸς ᾠδὴ αὐτοῦ παρ' ἐμοί. Προσευχὴ τῷ θεῷ τῆς ζωῆς μου,
dicā deo ſuſceptor me⁹ es. Quare mei oblitus es: ꝛ qua
ἐρῶ τῷ θεῷ ἀντιλήπτωρ μου εἶ. Διατί μου ἐπελάθου, καὶ ἱνα-
re cōtriſtatus incedo dū affligit inimicus?
τί σκυθρωπάζων πορεύομαι ἐν τῷ ἐκθλίβειν τὸν ἐχθρόν;
Dum cōfrigūtur oſſa mea: exꝓbrauerūt mihi inimici mei. Dū
Ἐν τῷ καταθλᾶσθαι τὰ ὀστᾶ μου, ὠνείδιζόν με οἱ ἐχθροί μου. Ἐν
dicūt ipi mihi p ſingulos dies: vbi eſt de⁹ tuus?
τῷ λέγειν αὐτούς μοι καθ' ἑκάστην ἡμέραν, ποῦ ἐστιν ὁ θεός σου;
Quare triſtis es aia mea: ꝛ quare cōturbas
Ἱνατί περίλυπος εἶ ἡ ψυχή μου, καὶ ἱνατί συνταράσσεις
me? Spera in deo: qm̄ cōfitebor illi: ſaluta
με; Ἔλπισον ἐπὶ τὸν θεόν, ὅτι ἐξομολογήσομαι αὐτῷ, σωτή
re vultus mei ꝛ de⁹ me⁹.
ριον τοῦ προσώπου μου καὶ ὁ θεός μου.

Pſalmus dauid ſine titulo apd̄ hebreos. 42.
Ψαλμὸς τῷ δαυὶδ ἀνεπίγραφος παρ' ἑβραίοις. μβ'.

Iudica me deus: ꝛ diſcerne cauſaꝫ meā: de gē-
Κρῖνόν μοι ὁ θεός, καὶ δίκασον τὴν δίκην μου, ἐξ ἔθ-
te nō ſctā: ab hoīe iniquo ꝛ doloſo erue
νους οὐχ ὁσίου, ἀπὸ ἀνθρώπου ἀδίκου καὶ δολίου ῥῦσαί
me. Quia tu es de⁹ fortitudo mea: quare repuliſti
με. Ὅτι σὺ εἶ ὁ θεὸς κραταίωμά μου, ἱνατί ἀπώσω
me: ꝛ quare triſtis incedo: dū affligit
με, καὶ ἱνατί σκυθρωπάζων πορεύομαι, ἐν τῷ ἐκθλίβειν τὸν
inimicus? Emitte lucē tuā ꝛ vitatē
ἐχθρόν; Ἐξαπόστειλον τὸ φῶς σου καὶ τὴν ἀλήθειάν
tuā: ipa me deduxerūt ꝛ adduxerūt me in mōtē ſctm̄
σου, αὐτά με ὡδήγησαν καὶ ἤγαγόν με εἰς ὄρος ἅγιόν
tuū ꝛ in tabnacula tua. Et introibo
σου καὶ εἰς τὰ σκηνώματά σου. Καὶ εἰσελεύσομαι
ad altare dei: ad deū q̄ leti
πρὸς τὸ θυσιαστήριον τοῦ θεοῦ, πρὸς τὸν θεὸν τὸν εὐφραί
ficat iuuētutē meā: Cōfitebor tibi in cithara
νοντα τὴν νεότητά μου, ἐξομολογήσομαί σοι ἐν κιθάρᾳ
deus deus me⁹: quare triſtis es aia mea: ꝛ
ὁ θεὸς ὁ θεός μου, ἱνατί περίλυπος εἶ ἡ ψυχή μου, καὶ
quare cōturbas me? Spera in deo: qm̄
ἱνατί συνταράσσεις με; Ἔλπισον ἐπὶ τὸν θεόν, ὅτι
cōfitebor illi: ſalutare
ἐξομολογήσομαι αὐτῷ, σωτήριον τοῦ

[m]deſiderat[n]ad te[o]deus.
[p]Sitiuit[q]anima mea [r]ad
deum[s]fortem [t]viuum:
[u]quando[x]veniam [y]& vi-
debo[z]faciem[a]dei. [b]Fue-
rūt[c]mihi[d]lachrime mee
[e]panis[f]die[g]ac nocte: [h]cū
diceretur[i]mihi[k]tota [l]die
[m]vbi eſt[n]deus tuus? [o]Ho
rum[p]recordatus ſum[q]&
effudi[r]in me[s]animā me-
am: [t]quia[u]veniam[x]ad vm-
braculum[y]tacebo [z]vſq;
ad[a]domum[b]dei: [c]in vo-
ce[d]laudis[e]& confeſſiōis
[f]multitudinis[g]feſta cele-
brantis. [h]Quare[i]incur-
uaris[k]anima mea: [l]& q̄-
re[l]conturbas[m]me? [n]ex-
pecta[o]deum[p]quia [q]ad-
huc[r]cōfitebor ei [s]ſaluta-
ribus[t]vultus eius. [u]Deus
meus[x]i meipſo [y]aia mea
[z]incuruatur: [a]ꝓpterea[c]re
cordabor tui[d]d̄ tra [e]ior-
danis[f]& hermōii[g]de mō
te[h]minimo. [i]Abyſſus[l]a-
byſſum[m]vocat [n]in voce
[o]cataractarū tuarū: [p]oēs
[q]gurgites tui[r]& fluctus
tui[s]ſup me [t]tranſierunt.
[u]Per diē[x]mandabit[y]dñs
[z]miam ſuā: [a]& nocte[b]cā-
ticū eius[c]mecū: [d]oratio
[e]deo[f]vite mee. [g]Dicam
[h]deo[i]petra mea[k]q̄re[l]obli
tus es mei: [m]quare[n]triſtis
[o]incedo[p]affligente
[q]inimico. [r]Cū me interfi
cerēt[s]in oſſibus meis:
[t]exꝓbrauerūt mihi[u]ho-
ſtes mei: [x]dicentes[y]mihi
[z]tota[a]die[b]vbi eſt[c]deus tu
us? [d]Quare[e]icuruaris[f]aia
mea: [g]& quare[h]cōturbas
[i]me? [k]expecta[l]deū[m]qm̄
[n]adhuc[o]cōfitebor ei[p]ſa-
lutaribus[q]vultus mei[r] &
deo meo. 43.

Iudica me[b]deus[c]&
diſcerne[d]cām meam
[e]de gēte[f]nō[g]ſctā: [h]a viro
[i]iniquo[k]& doloſo[l]ſalua
me. [l]Tu[m]enim
[o]deus[p]fortitudinis mee:
[q]q̄re[r]ꝓieciſti me? [s]quare
[t]triſtis[u]incedo[x]affligēte
[y]inimico? [z]Mitte
[a]lucē tuā[b]& veritatē tuā:
[c]ipſa[d]ducēt me & [e]itro-
ducent[f]in[g]mōtē[h]ſanctū
tuum [i]& in[k]tabernacula
tua. [l]Et introibo[m]ad[n]al-
tare[o]dei: [p]ad
[q]deū[r]letitiā[s]exultatiōis
mee: [t]& cōfitebor tibi[u]i
cithara[x]deus[y]deus me⁹.
[z]Quare[a]incuruaris
[b]anima mea: [c]& q̄re[d]con
turbas[e]ſup me? [f]expecta
[g]deū[h]quoniā[i]adhuc[k]cō-
fitebor ei[l]ſalutaribus

תערג אליך אלהים: צמאה
נפשי לאלהים לאל חי מתי
אבוא ואראה פני אלהים: היתה — בוא ראה
לי דמעתי לחם יומם ולילה באמר — פנה היה
אלי כל היום איה אלהיך: אלה
אזכרה ואשפכה עלי נפשי כי — זכר שפך
אעבר בסך אדדם עד בית — עבר סכך
אלהים בקול רנה ותודה המון — דדה רנן
חוגג: מה תשתוחחי נפשי ותהמי — ידה המה
עלי הוחילי לאלהים כי עוד אודנו — חגג שחה
ישועות פניו: אלהי עלי נפשי — המה יחל
תשתוחח על כן אזכרך מארץ — ידה ישע
ירדן וחרמונים מהר מצער: — פנה שחה
תהום אל תהום קורא לקול — זכר צער
צנוריך כל משבריך וגליך עלי — תהם קרא
עברו: יומם יצוה יהוה חסדו — צנר שבר
ובלילה שירה עמי תפלה לאל — גלל צוה
חיי: אומרה לאל סלעי למה — שור פלל
שכחתני למה קדר אלך בלחץ — חיה
אויב: ברצח בעצמותי חרפוני — ילך
צוררי באמרם אלי כל היום איה — איב
אלהיך: מה תשתוחחי נפשי ומה
תהמי עלי הוחילי לאלהים כי
עוד אודנו ישועת פני ואלהי: — פנה
שפטני אלהים וריבה xliii.
ריבי מגוי לא חסיד מאיש — רוב
מרמה ועולה תפלטני: כי אתה — חסד
אלהי מעוזי למה זנחתני למה — רמה פלט
קדר אתהלך בלחץ אויב: שלח — עזז
אורך ואמתך המה ינחוני יביאוני — איב
אל הר קדשך ואל משכנותיך: — נחה בוא
ואבואה אל מזבח אלהים אל — שכן
אל שמחת גילי ואודך בכנור — בוא זנח
אלהים אלהי: מה תשתוחחי — ידה כנר
נפשי ומה תהמי עלי הוחילי
לאלהים כי עוד אודנו ישועת

Digitized by Google

פני ואלהי׃ xliiii. למנצח — פנה נצח
לבני קרח משכיל׃ אלהים — שכל
באזנינו שמענו אבותינו ספרו
לנו פעל פעלת בימיהם בימי — יום
קדם׃ אתה ידך גוים הורשת — ירש
ותטעם תרע לאמים ותשלחם׃ — נטע רוע
כי לא בחרבם ירשו ארץ — שלח זרע
וזרועם לא הושיעה למו כי ימינך — ישע ימן
וזרועך ואור פניך כי רציתם׃ — פנה רצה
אתה הוא מלכי אלהים צוה
ישועות יעקב׃ בך צרינו ננגח — ישע צור
בשמך נבוס קמינו׃ כי לא — נגח בוס
בקשתי אבטח וחרבי לא — קום בטח
תושיעני׃ כי הושעתנו מצרינו — ישע צור
ומשנאינו הבישות׃ באלהים — שנא בוש
הללנו כל היום ושמך לעולם — עלם
נודה סלה׃ אף זנחת ותכלימנו — ידה כלם
ולא תצא בצבאותינו׃ תשיבנו — יצא שוב
אחור מני צר ומשנאינו שסו — אחר צור
למו׃ תתננו כצאן מאכל ובגוים — שסה נתן
זריתנו׃ תמכר עמך בלא הון — צאן אכל
ולא רבית במחיריהם׃ תשימנו — זרה מכר — רבב מחר
חרפה לשכנינו לעג וקלס — שום
לסביבותינו׃ תשימנו משל — סבב
בגוים מנוד ראש בלאמים׃ — נוד לאם
כל היום כלמתי נגדי ובשת פני — בוש פנה
כסתני׃ מקול מחרף ומגדף מפני — כסה חרף
אויב ומתנקם׃ כל זאת באתנו — גדף איב
ולא שכחנוך ולא שקרנו — נקם בוא
בבריתך׃ לא נסוג אחור לבנו — ברת נסג
ותט אשרינו מני ארחך׃ כי — אחר נטה
דכיתנו במקום תנים ותכס — אשר דכא
עלינו בצלמות׃ אם שכחנו שם — קום תנן
אלהינו ונפרש כפינו לאל זר׃ — כסה עלה
הלא אלהים יחקר זאת כי הוא — פרש
ידע תעלמות לב׃ כי עליך הרגנו — חקר
עלם הרג

vultus mei & deo meo:
Victori filiorū core eruditio. 44.

DEus auribꝰ noſtris audiuimus: pres noſtri narrauerūt nobiſ opus qđ operatus es in diebus eorū in diebus antiquis. Tu manu tua gentes deleſti & plātaſti eos: afflixiſti populos & emiſiſti eos. Non enim in gladio ſuo poſſederūt terrā: nec brachiū eorū ſaluauit eos: ſed dextera tua & brachiū tuū & lux vultus tui: qm̄ cōplacuiſti eis. Tu es ipſe rex meꝰ deus: precipe p ſalutaribꝰ iacob. In te hoſtes noſtros ventilabimꝰ cornu: & in noīe tuo cōculcabimus aduerſarios noſtros. Non enim in arcu meo cōfidā: nec gladius meus ſaluabit me. Quia ſaluaſti nos de hoſtibus nr̄is: & eos q oderūt nos cōfudiſti. In deo gaudebimus tota die: & nomē tuū in eternū confitebimur. Sp. Verū tu preciſti & confudiſti nos: & nō egredieris in exercitibus noſtris. Vertiſti terga nr̄a hoſtibus: & q oderunt nos diripuerūt ſibi. Dediſti nos q̄ſi gregē ad vorādū: & in gentibus diſperſiſti nos. Vendidiſti populū tuū ſine p̄cio: nec grādis fuit cōmutatio eorū. Poſuiſti nos opprobriū vicinis nr̄is: ſubſānationē & irriſum his q erāt i circuitu nr̄o. Poſuiſti nos in ſilitudinē gētibus: cōmotionē capitis in tribubus. Tota die cōfuſio mea contra me: & ignominia faciei mee co opuit me. A voce exprobrantis & blaſphemantis: a facie inimici & vltoris. Oīa hec venerūt ſup nos & obliti nō ſumus tui: nec mētiti ſumus in pacto tuo: Non ē cōuerſū retro cor noſtrū: nec declinauerunt greſſꝰ nr̄i a ſemita tua. Qm̄ deieciſti nos in locū draconū: & opuiſti nos vmbra mortis. Si obliti ſumus nois dei nr̄i: & ſi expādimꝰ manus nr̄as ad deū alienū. Nūqd nō deus inueſtigabit iſtud? ipe ei no-

vultus mei & deꝰ meus.
προσώπου μου καὶ ὁ θεός μου.
In finē filijs core ad intellectū. 43.
Εἰς τὸ τέλος τοῖς υἱοῖς κορὲ εἰς σύνεσιν. μγ΄.
DEus in auribus nr̄is audiuimus: & pres
Ὁ θεὸς ἐν τοῖς ὠσὶν ἡμῶν ἠκούσαμεν, καὶ οἱ πατέρες
nr̄i annūtiauerūt nobis: Opus: qđ operꝰ es in diebꝰ eo
ἡμῶν ἀπήγγειλαν ἡμῖν, Ἔργον, ὃ εἰργάσω ἐν ταῖς ἡμέραις αὐ
rū: in diebus antiquis. Manus tua gētes diſpdidit: &
τῶν, ἐν ἡμέραις ἀρχαίαις. Ἡ χείρ σου ἔθνη ἐξωλόθρευσε, καὶ
plātaſti eos: afflixiſti pplos: & expuliſti e-
κατεφύτευσας αὐτούς, ἐκάκωσας λαούς, καὶ ἐξέβαλες αὐ
os. Nec em̄ in gladio ſuo poſſederūt trā: &
τούς. Οὐ γὰρ ἐν τῇ ῥομφαίᾳ αὐτῶν ἐκληρονόμησαν γῆν, καὶ
brachiū eoꝝ nō ſaluauit eos: Sed dextera tua &
ὁ βραχίων αὐτῶν οὐκ ἔσωσεν αὐτούς, Ἀλλ᾽ ἡ δεξιά σου καὶ
brachiū tuū & illuminatio vultus tui: qm̄ cōpla
ὁ βραχίων σου καὶ ὁ φωτισμὸς τοῦ προσώπου σου, ὅτι εὐδό
cuiſti in eis. Tu es ipe rex meꝰ & deus meꝰ:
κησας ἐν αὐτοῖς. Σὺ εἶ αὐτὸς ὁ βασιλεύς μου καὶ ὁ θεός μου,
qui mādas ſalutes iacob. In te inimicos
ὁ ἐντελλόμενος τὰς σωτηρίας ἰακώβ. Ἐν σοὶ τοὺς ἐχθροὺς
nr̄os vētilabimꝰ cornu: & in noīe tuo ſpernemꝰ
ἡμῶν κερατιοῦμεν, καὶ ἐν τῷ ὀνόματί σου ἐξουδενώσομεν
inſurgētes nobis. Nō em̄ in arcu meo ſpabo.
τοὺς ἐπανισταμένους ἡμῖν. Οὐ γὰρ ἐπὶ τῷ τόξῳ μου ἐλπιῶ,
& gladius meus nō ſaluabit me. Saluaſti em̄ nos de
καὶ ἡ ῥομφαία μου οὐ σώσει με. Ἔσωσας γὰρ ἡμᾶς ἐκ τῶν
affligētibꝰ nos: & odiētes nos cōfudiſti. In
θλιβόντων ἡμᾶς, καὶ τοὺς μισοῦντας ἡμᾶς κατῄσχυνας. Ἐν
deo laudabimur tota die: & in noīe
τῷ θεῷ ἐπαινεσθησόμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν, καὶ ἐν τῷ ὀνόματί
tuo cōfitebimur in ſeculū. Nūc āt repuliſti & cō
σου ἐξομολογησόμεθα εἰς τὸν αἰῶνα. Νυνὶ δὲ ἀπώσω καὶ κα
fudiſti nos: & nō egredieris deus in virtutibus
τῄσχυνας ἡμᾶς, καὶ οὐκ ἐξελεύσῃ ὁ θεὸς ἐν ταῖς δυνάμεσιν ἡ-
nr̄is. Auertiſti nos retrorſū poſt inimicos
μῶν. Ἀπέστρεψας ἡμᾶς εἰς τὰ ὀπίσω παρὰ τοὺς ἐχθροὺς ἡ
nr̄os: & q oderūt nos diripiebāt ſibi. Dediſti nos
μῶν, καὶ οἱ μισοῦντες ἡμᾶς διήρπαζον ἑαυτοῖς. Ἔδωκας ἡμᾶς
tāq̄ oues eſcarū: & in gētibꝰ diſpſiſti nos.
ὡς πρόβατα βρώσεως, καὶ ἐν τοῖς ἔθνεσι διέσπειρας ἡμᾶς.
Vendidiſti pplm tuū ſine p̄tio: & nō fuit multitudo in
Ἀπέδου τὸν λαόν σου ἄνευ τιμῆς, καὶ οὐκ ἦν πλῆθος ἐν τοῖς
cōmutatiōibus nr̄is. Poſuiſti nos opprobriū vicinis nr̄is:
ἀλλάγμασιν ἡμῶν. Ἔθου ἡμᾶς ὄνειδος τοῖς γείτοσιν ἡμῶν,
ſubſannationē & deriſū ijs q in circuitu nr̄o. Poſuiſti nos i
μυκτηρισμὸν καὶ χλευασμὸν τοῖς κύκλῳ ἡμῶν. Ἔθου ἡμᾶς εἰς
ſimilitudinē in gētibus: cōmotionē capitis in pplīs.
παραβολὴν ἐν τοῖς ἔθνεσι, κίνησιν κεφαλῆς ἐν τοῖς λαοῖς.
Tota die verecūdia mea cōtra me eſt: & cō
Ὅλην τὴν ἡμέραν ἡ ἐντροπή μου κατεναντίον μού ἐστι, καὶ ἡ αἰ
fuſio faciei mee cooꝑuit me. A voce exprobrā
σχύνη τοῦ προσώπου μου ἐκάλυψέ με. Ἀπὸ φωνῆς ὀνειδίζον
tis & oblo q̄ntis: a facie inimici & ꝑſequē-
τος καὶ καταλαλοῦντος, ἀπὸ προσώπου ἐχθροῦ καὶ ἐκδικοῦν
tis. Hec oīa venerūt ſup nos: nec obliti ſumꝰ te:
τος. Ταῦτα πάντα ἦλθεν ἐφ᾽ ἡμᾶς, καὶ οὐκ ἐπελαθόμεθά σου,
& iniq̄ nō egimus in teſtamēto tuo. Et nō receſſit re
καὶ οὐκ ἠδικήσαμεν ἐν τῇ διαθήκῃ σου. Καὶ οὐκ ἀπέστη εἰς τὰ ὀ-
tro coꝝ nr̄ꝫ: & declinaſti ſemitas nr̄as a
πίσω ἡ καρδία ἡμῶν, καὶ ἐξέκλινας τὰς τρίβους ἡμῶν ἀπὸ τῆς
via tua. Qm̄ humiliaſti nos in loco afflictiōis: &
ὁδοῦ σου. Ὅτι ἐταπείνωσας ἡμᾶς ἐν τόπῳ κακώσεως, καὶ
cooꝑuit nos vmbra mortis. Si obliti ſumꝰ nomē
ἐπεκάλυψεν ἡμᾶς σκιὰ θανάτου. Εἰ ἐπελαθόμεθα τοῦ ὀνόματος
dei nr̄i: & ſi expādimus manus nr̄as ad deū alie-
τοῦ θεοῦ ἡμῶν, καὶ εἰ διεπετάσαμεν χεῖρας ἡμῶν πρὸς θεὸν ἀλλό-
nū: Nōne deus requiret iſta? ipe em̄ nouit
τριον, Οὐχὶ ὁ θεὸς ἐκζητήσει ταῦτα; αὐτὸς γὰρ γινώσκει τὰ
abſcōdita cordis. Qm̄ ꝑp te mortificamur
κρύφια τῆς καρδίας. Ὅτι ἕνεκά σου θανατούμεθα ro.8.g

tota die: eſtimati ſumꝰ ſicut oues occiſiōis. Exur
ὅλην τὴν ἡμέραν, ἐλογίσθημεν ὡς πρόβατα σφαγῆς. Ἐξεγέρ
ge: quare obdormis dn̄e? exurge ⁊ ne repellas in finē.
θητι, ἱνατί ὑπνοῖς κύριε; ἀνάστηθι καὶ μὴ ἀπώσῃ εἰς τέλος.
Quare faciē tuā auertis? obliuiſceris ino=
Ἱνατί τὸ πρόσωπόν σου ἀποστρέφεις; ἐπιλανθάνῃ τῆς πτω=
pie nr̄e ⁊ tribulatiōis nr̄e? Qm̄ humiliata ē in
χείας ἡμῶν καὶ τῆς θλίψεως ἡμῶν; Ὅτι ἐταπεινώθη εἰς
puluere aīa nr̄a: cōglutinatꝰ eſt in t̄ra vēter nr̄. Exurge dn̄e
χοῦν ἡ ψυχὴ ἡμῶν, ἐκολλήθη εἰς γῆν ἡ γαστὴρ ἡμῶν. Ἀνάστα κύ=
adiuua nos: ⁊ redime nos pp̄ nomē tuū.
ριε βοήθησον ἡμῖν, καὶ λύτρωσαι ἡμᾶς ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός σου.

In finē pro his q̄ cōmutabūtur filijs
Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν ἀλλοιωθησομένων τοῖς υἱοῖς
core ad intellectū: cāticū pro dilecto. 44.
κορὲ εἰς σύνεσιν, ᾠδὴ ὑπὲρ τοῦ ἀγαπητοῦ. μδʹ.

Eructauit cor meū ṽbū bonū: dico ego
Ἐξηρεύξατο ἡ καρδία μου λόγον ἀγαθόν, λέγω ἐγὼ
opa mea regi. Lingua mea calamus ſcri=
τὰ ἔργα μου τῷ βασιλεῖ. Ἡ γλῶσσά μου κάλαμος γραμ
be velociter ſcribētis. Specioſus forma p̄ꝛe filijs
ματέως ὀξυγράφου. Ὡραῖος κάλλει παρὰ τοὺς υἱοὺς
hoīuꝫ. diffuſa eſt gr̄a in labijs tuis. pp̄terea bn̄=
τῶν ἀνθρώπων, ἐξεχύθη χάρις ἐν χείλεσί σου, διὰ τοῦτο εὐλό=
dixit te deus in eternū. Accingere gladio tuo ſup
γησέ σε ὁ θεὸς εἰς τὸν αἰῶνα. Περίζωσαι τὴν ῥομφαίαν σου ἐπὶ
femur tuū potētiſſime. Specie tua ⁊ pulchritudie
τὸν μηρόν σου δυνατέ. Τῇ ὡραιότητί σου καὶ τῷ κάλλει
tua ⁊ intēde ⁊ p̄ſpe p̄cede ⁊ regna. Propter ṽbi
σου καὶ ἔντεινε καὶ κατευοδοῦ καὶ βασίλευε. Ἕνεκεν ἀλη=
tatē ⁊ māſuetudinē ⁊ iuſtitiā ⁊ deducet te mira
θείας καὶ πρᾳότητος καὶ δικαιοσύνης καὶ ὁδηγήσει σε θαυ=
biliter dextera tua. Sagitte tue acute potētiſſime: ppl̄i
μαστῶς ἡ δεξιά σου. Τὰ βέλη σου ἠκονημένα δυνατέ, λαοὶ
ſub te cadēt in corde inimicoꝝ re
ὑποκάτω σου πεσοῦνται ἐν καρδίᾳ τῶν ἐχθρῶν τοῦ βα=
gis. Sedes tua deꝰ in ſeculū ſeculi vir
Heb.1. σιλέως. Ὁ θρόνος σου ὁ θεὸς εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος ῥάβ=
ga directiōis ṽga regni tui. Dilexiſti
δος εὐθύτητος ἡ ῥάβδος τῆς βασιλείας σου. Ἠγάπησας
iuſtitiā: ⁊ odiſti iniq̄tatē: p̄pterea vnxit te de=
δικαιοσύνην, καὶ ἐμίσησας ἀνομίαν, διὰ τοῦτο ἔχρισέ σε ὁ θε=
us deus tuus oleo letitie p̄ꝛe cōſortibꝰ
ὸς ὁ θεός σου ἔλαιον ἀγαλλιάσεως παρὰ τοὺς μετόχους
tuis. Myrrha ⁊ gutta ⁊ caſia a veſtimētis tuis:
σου. Σμύρνα καὶ στακτὴ καὶ κασία ἀπὸ τῶν ἱματίων σου,
a domibꝰ eburneis: ex q̄bꝰ delectauerūt te filie
ἀπὸ βάρεων ἐλεφαντίνων, ἐξ ὧν εὔφραναν σε θυγατέρες
regū in honore tuo. Aſtitit regina a dextris
βασιλέων ἐν τῇ τιμῇ σου. Παρέστη ἡ βασίλισσα ἐκ δεξιῶν
tuis: in veſtitu deaurato circūdata varieta
σου, ἐν ἱματισμῷ διαχρύσῳ περιβεβλημένη πεποικιλμέ=
te. Audi filia ⁊ vide ⁊ inclina aurē tuā: ⁊ obli
νη. Ἄκουσον θύγατερ καὶ ἴδε καὶ κλῖνον τὸ οὖς σου, καὶ ἐπι=
uiſcere ppl̄m tuū: ⁊ domū p̄ris tui. Et
λάθου τοῦ λαοῦ σου, καὶ τοῦ οἴκου τοῦ πατρός σου. Καὶ
cōcupiſcet rex decorē tuū: q̄m ipſe eſt dn̄s
ἐπιθυμήσει ὁ βασιλεὺς τοῦ κάλλους σου, ὅτι αὐτός ἐστι κύριός
tuus: ⁊ adorabis eū. Et filia tyri in muneribꝰ:
σου, καὶ προσκυνήσεις αὐτῷ. Καὶ θυγάτηρ τύρου ἐν δώροις, τὸ
vultū tuū deprecabūtur diuites plebis. Omnis
πρόσωπόν σου λιτανεύσουσιν οἱ πλούσιοι τοῦ λαοῦ. Πᾶσα ἡ
glīa filie regis abīntꝰ: in fimbrijs au=
δόξα τῆς θυγατρὸς τοῦ βασιλέως ἔσωθεν, ἐν κροσσωτοῖς χρυ=
reis circūamicta varietatibus. Adducētur
σοῖς περιβεβλημένη πεποικιλμένη. Ἀπενεχθήσονται τῷ βα=
regi ṽgines poſt eā: p̄xime eius afferē
σιλεῖ παρθένοι ὀπίσω αὐτῆς, αἱ πλησίον αὐτῆς ἀπενεχθήσον=
tur tibi. Afferentur in letitia ⁊ exultatiōe: addu=
ταί σοι. Ἀπενεχθήσονται ἐν εὐφροσύνῃ καὶ ἀγαλλιάσει, ἀχ=
cētur in tēplū regis. Pro p̄ribꝰ tuis
θήσονται εἰς ναὸν βασιλέως. Ἀντὶ τῶν πατέρων σου

uit cogitatiōes cordis.
Q̄m̄ pp̄ te mortificati
ſumus tota die: reputa
ti ſumus vt grex occiſio
nis. Cōſurge q̄re dor=
mitas dn̄e: euigila qua=
re p̄icis i ſempiternū?
Quare faciē tuā abſcō
dis? obliuiſceris affli=
ctionis & anguſtie nr̄e.
Q̄m̄ incuruata ē i pul=
uere aīa nr̄a: adheſit ter
re vēter nr̄. Surge auxi
liare nobis: & redime
nos pp̄ m̄iam tuam.

Victori pro liliis filio
rū core eruditionis cā=
ticum amātiſſimi. 45.

Eructauit cor meū
verbū bonū: di=
co ego opa mea regi:
lingua mea ſtilus ſcribe
velocis. Decor̄ pulchri
or es filiis hoīm: effuſa
eſt gr̄a in labiis tuis: p̄=
pterea bn̄dixit te deus
i eternū. Accigere gla
dio tuo ſup femur for=
tiſſime: gloria tua & de
core tuo. Et decore tuo
p̄ſpe aſcēde pp̄ verbū
veritatis & māſuetudi=
nē iuſticie: & docebit te
terribilia dextera tua.
Sagitte tue acute: ppl̄i
ſub te cadēt in corde i=
nimicorū regis. Thro
nus tuus deus in ſeculū
& in eternū: ſceptrū e=
quitatis ſceptrū regni
tui. Dilexiſti iuſticiā &
odiſti iniquitatē: p̄pte=
rea vnxit te deus deus
tuus oleo exultationis
p̄ p̄ticipibus tuis. Myr
rha & ſtacte & caſia in
cūctis veſtimētis tuis:
de domibus eburneis
quibus letificauerūt te.
Filie regum in honore
tuo: ſtetit cōiunx i dex
tera tua i diademate au
reo. Audi filia & vide
& inclina aurē tuam:
& obliuiſcere ppl̄i tui
& domus p̄ris tui. Et
cōcupiſcet rex decorē
tuū: quia ipſe ē dn̄s tu=
us & adora eū. Et filia
fortis in muneribus
faciē tuā dep̄cabuntur
diuites plebis. Oīs
gloria filie regis intrin
ſecus: faſciis aureis
veſtita eſt. In ſcutula=
tis ducetur ad regem:
virgines ſequentur eā:
amice eius ducentur
illuc. Ducentur in leti=
tiis & exultatione:
ingredientur i thalamū
regis. Pro p̄tribus tuis

כל היום נחשבנו כצאן טבחה׃
עורה למה תישן אדני הקיצה
אל תזנח לנצח׃ למה פניך
תסתיר תשכח עניינו ולחצנו׃
כי שחה לעפר נפשנו דבקה
לארץ בטננו׃ קומה עזרתה לנו
ופדנו למען חסדך׃ xlv.
למנצח על ששנים לבני קרח
משכיל שיר ידידת׃ רחש
לבי דבר טוב אמר אני מעשי
למלך לשוני עט סופר מהיר׃
יפיפית מבני אדם הוצק חן
בשפתותיך על כן ברכך אלהים
לעולם׃ חגור חרבך על ירך גבור
הודך והדרך׃ והדרך צלח רכב
על דבר אמת וענוה צדק ותורך
נוראות ימינך׃ חציך שנונים
עמים תחתיך יפלו בלב אויבי
המלך׃ כסאך אלהים עולם ועד
שבט מישור שבט מלכותך׃
אהבת צדק ותשנא רשע על כן
משחך אלהים אלהיך שמן ששון
מחבריך׃ מר ואהלות קציעות
כל בגדתיך מן היכלי שן מני
שמחוך׃ בנות מלכים ביקרותיך
נצבה שגל לימינך בכתם אופיר׃
שמעי בת וראי והטי אזנך
ושכחי עמך ובית אביך׃ ויתאו
המלך יפיך כי הוא אדניך
והשתחוי לו׃ ובת צור במנחה
פניך יחלו עשירי עם׃ כל כבודה
בת מלך פנימה ממשבצות זהב
לבושה׃ לרקמות תובל למלך
בתולות אחריה רעותיה מובאות
לך׃ תובלנה בשמחות וגיל
תבאינה בהיכל מלך׃ תחת אבתיך

חשב צאן
ישן קוץ
זנח פנה
סתר שכח
פדה
נצח
שכל שיר
ידד
עשה לשן
ספר מהר
יפה יצק
שפה
עלם חגר
גבר
ענה
ירא ימן
חצץ שנן
נפל איב
עלם
ישר
שנא
שוש
מור קצע
הכל
בנה
יצב אפר
ראה נטה
אנה
יפה
שחה
פנה חלה
עשר כבד
פנה פנה
שבץ לבש
יבל בתל
רעה בוא
גיל בוא
הכל

יִהְיוּ בָנֶיךָ תְּשִׁיתֵמוֹ לְשָׂרִים בְּכָל — הָיָה שׁוּת
הָאָרֶץ׃ אַזְכִּירָה שִׁמְךָ בְּכָל דֹּר — שׂוּר זָכַר
וָדֹר עַל כֵּן עַמִּים יְהוֹדֻךָ לְעֹלָם — דּוּר
וָעֶד׃ xlvi. לַמְנַצֵּחַ לִבְנֵי — יָדָה עָלַם
קֹרַח עַל עֲלָמוֹת שִׁיר׃ — נָצַח
שׁוּר
אֱלֹהִים לָנוּ מַחֲסֶה וָעֹז עֶזְרָה — חָסָה עָזַז
בְצָרוֹת נִמְצָא מְאֹד׃ עַל כֵּן לֹא — צוּר מָצָא
נִירָא בְּהָמִיר אָרֶץ וּבְמוֹט הָרִים — יָרֵא מוּר
בְּלֵב יַמִּים׃ יֶהֱמוּ יֶחְמְרוּ מֵימָיו — הָמָה חָמַר
יִרְעֲשׁוּ הָרִים בְּגַאֲוָתוֹ סֶלָה׃ נָהָר — רָעַשׁ גָּאָה
פְּלָגָיו יְשַׂמְּחוּ עִיר אֱלֹהִים קְדֹשׁ — שָׂמַח
מִשְׁכְּנֵי עֶלְיוֹן׃ אֱלֹהִים בְּקִרְבָּהּ — שָׁכַן צָלָה
בַּל תִּמּוֹט יַעְזְרֶהָ אֱלֹהִים לִפְנוֹת — מוּט עָזַר
בֹּקֶר׃ הָמוּ גוֹיִם מָטוּ מַמְלָכוֹת — פָּנָה הָמָה
נָתַן בְּקוֹלוֹ תָּמוּג אָרֶץ׃ יְהוָה — מוּט מָלַךְ
צְבָאוֹת עִמָּנוּ מִשְׂגָּב לָנוּ אֱלֹהֵי — מוּג
יַעֲקֹב סֶלָה׃ לְכוּ חֲזוּ מִפְעֲלוֹת — שָׂגַב
יְהוָה אֲשֶׁר שָׂם שַׁמּוֹת בָּאָרֶץ׃ — יָלַךְ חָזָה
מַשְׁבִּית מִלְחָמוֹת עַד קְצֵה הָאָרֶץ — פָּעַל שׂוּם
קֶשֶׁת יְשַׁבֵּר וְקִצֵּץ חֲנִית עֲגָלוֹת — שָׁמַם שָׁבַת
יִשְׂרֹף בָּאֵשׁ׃ הַרְפּוּ וּדְעוּ כִּי — לָחַם
אָנֹכִי אֱלֹהִים אָרוּם בַּגּוֹיִם אָרוּם — שָׁבַר חָנָה
בָּאָרֶץ׃ יְהוָה צְבָאוֹת עִמָּנוּ מִשְׂגָּב — שָׂרַף רָפָה
לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה׃ xlvii. — יָדַע רָמַם
לַמְנַצֵּחַ לִבְנֵי קֹרַח מִזְמוֹר׃ — שָׂגַב
נָצַח זָמַר
כָּל הָעַמִּים תִּקְעוּ כָף הָרִיעוּ — רוּעַ
לֵאלֹהִים בְּקוֹל רִנָּה׃ כִּי יְהוָה — רָנַן
עֶלְיוֹן נוֹרָא מֶלֶךְ גָּדוֹל עַל כָּל — עָלָה יָרֵא
הָאָרֶץ׃ יַדְבֵּר עַמִּים תַּחְתֵּינוּ — גָּדַל דָּבַר
וּלְאֻמִּים תַּחַת רַגְלֵינוּ׃ יִבְחַר לָנוּ — בָּחַר
אֶת נַחֲלָתֵנוּ אֶת גְּאוֹן יַעֲקֹב אֲשֶׁר — גָּאָה
אָהֵב סֶלָה׃ עָלָה אֱלֹהִים בִּתְרוּעָה — רוּעַ
יְהוָה בְּקוֹל שׁוֹפָר׃ זַמְּרוּ אֱלֹהִים — שָׁפַר
זַמֵּרוּ זַמְּרוּ לְמַלְכֵּנוּ זַמֵּרוּ׃ כִּי מֶלֶךְ
כָּל הָאָרֶץ אֱלֹהִים זַמְּרוּ מַשְׂכִּיל׃ — שָׂכַל
מָלַךְ אֱלֹהִים עַל גּוֹיִם אֱלֹהִים

erūt tibi filii: pōes eos principes in vniuerſa terra. Recordabor nominis tui in oī gñatiōe & gñatiōe: ppterea populi cōfitebūtur tibi in ſeculū & in eternū.

Victori filiorū core p iuuētutibus cāticū. 46.

DEus noſtra ſpes & fortitudo: auxiliū in tribulationibus inuentus eſt validum. Ideo non timebimus cum fuerit tranſlata terra: & concuſſi montes in corde maris. Sonātibus & intumeſcentibus gurgitibus eius: & agitatis mōtibus ī potētia eius. Sp. Flumīs diuiſiones letificāt ciuitatē dī: ſctm̄ tabernaculū altiſſimi. Deus in medio ei9 nō cōmouebitur: auxiliabitur ei deus in ortu matutino. Cōturbate ſunt gētes cōcuſſa ſunt regna: dedit vocē ſuā proſtrata ē terra. Dn̄s exercituū nobiſcū: ptector nr̄ deus iacob. Sp. Venite & videte opera domini: quantas poſuerit ſolitudines in terra. Conpeſcet bella vſqȝ ad extremum terre: arcum confringet & concidet haſtam: plauſtra comburet igni. Ceſſate & cognoſcite quoniam ego ſum deus: exaltabor in gentibus exaltabor ī terra. Dominus exercituum nobiſcū: fortitudo noſtra deus iacob. Semper.

Victori filiorum core pſalmus. 47.

OMnes populi plaudite manibus: iubilate deo in voce laudis. Quoniam dominus altiſſimus terribilis: rex magnus ſup oēm terrā. Cōgregauit populos ſubtus nos: & tribus ſub pedibus noſtris. Elegit nobis hereditatem noſtram: gloriam iacob quam dilexit. Semper. Aſcēdit deus in iubilo: dominus in voce buccine. Canite deo canite: canite regi noſtro canite. Quia rex vniuerſe terre deus: canite erudite. Regnauit deus ſuper gentes: deus

nati ſunt filij tui: cōſtitues eos principes ſup
ἐγεννήθησαν οἱ υἱοί σου, καταστήσεις αὐτοὺς ἄρχοντας ἐπὶ
oēm trā. Memor ero nominis tui in om
πᾶσαν τὴν γῆν. Μνησθήσομαι τοῦ ὀνόματός σου ἐν πά
ni gñatiōe ꝛ gñatiōe. Propterea ppl̄i cōfitebūtur tibi
σῃ γενεᾷ καὶ γενεᾷ. Διὰ τοῦτο λαοὶ ἐξομολογήσονταί σοι
in eternū: ꝛ in ſeculū ſeculi.
εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος.

In fine pro filijs core pro
Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν υἱῶν κορὲ ὑπὲρ τῶν
arcanis pſalmus. 45.
κρυφίων ψαλμός. με.

DEus nr̄ refugiū ꝛ vtus: adiutor in tri
Ὁ θεὸς ἡμῶν καταφυγὴ καὶ δύναμις, βοηθὸς ἐν θλί
bulatiōibus ꝙ inuenerūt nos nimis. Propterea nō time
ψεσι ταῖς εὑρούσαις ἡμᾶς σφόδρα. Διὰ τοῦτο οὐ φοβη
bimus dū turbabitur terra: ꝛ trāſſerētur mōtes
θησόμεθα ἐν τῷ ταράσσεσθαι τὴν γῆν, καὶ μετατίθεσθαι ὄρη
in cor maris. Sonuerūt ꝛ turbate ſūt aque
ἐν καρδίαις θαλασσῶν. Ἤχησαν καὶ ἐταράχθησαν τὰ ὕδα
eoꝝ: cōturbati ſūt mōtes in fortitudine eius.
τα αὐτῶν, ἐταράχθησαν τὰ ὄρη ἐν τῇ κραταιότητι αὐτοῦ.
Fluminis impetus letificāt ciuitatē dei:
Τοῦ ποταμοῦ τὰ ὁρμήματα εὐφραίνουσι τὴν πόλιν τοῦ θε
ſctificauit tabnaculū ſuū altiſſimus. Deus in me
οῦ, ἡγίασε τὸ σκήνωμα αὐτοῦ ὁ ὕψιστος. Ὁ θεὸς ἐν μέ
dio eius: ꝛ nō cōmouebit̄. adiuuabit eā deus
σῳ αὐτῆς, καὶ οὐ σαλευθήσεται. βοηθήσει αὐτῇ ὁ θεὸς
mane diluculo. Cōturbate ſūt gētes: inclinata ſūt re
τὸ πρὸς πρωὶ πρωί. Ἐταράχθησαν ἔθνη, ἔκλιναν βασι
gna: dedit vocē ſuā altiſſimus: mota eſt trā.
λεῖαι, ἔδωκε φωνὴν αὐτοῦ ὁ ὕψιστος, ἐσαλεύθη ἡ γῆ.
Dn̄s vtutū nobiſcū: ſuſceptor nr̄ deus
Κύριος τῶν δυνάμεων μεθ᾽ ἡμῶν, ἀντιλήπτωρ ἡμῶν ὁ θεὸς
iacob. Venite ꝛ videte opa dei: ꝗ̄ poſuit
ἰακώβ. Δεῦτε καὶ ἴδετε τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ, ἃ ἔθετο
prodigia ſup trā: auferēs bella vſqȝ ad
τέρατα ἐπὶ τῆς γῆς, ἀνταναιρῶν πολέμους μέχρι τῶν
fines t̄re. Arcū cōteret ꝛ cōfringet ar
περάτων τῆς γῆς. Τόξον συντρίψει καὶ συνθλάσει ὅ
ma: ꝛ ſcuta cōburet in igne. Vaca
πλον, καὶ θυρεοὺς κατακαύσει ἐν πυρί. Σχολάσα
te ꝛ cognoſcite: qm̄ ego ſū deus: exaltabor in
τε καὶ γνῶτε, ὅτι ἐγώ εἰμι ὁ θεός, ὑψωθήσομαι ἐν τοῖς
gētibus: exaltabor in trā. Dn̄s vtutū
ἔθνεσιν, ὑψωθήσομαι ἐν τῇ γῇ. Κύριος τῶν δυνάμεων
nobiſcū: ſuſceptor nr̄ deus iacob.
μεθ᾽ ἡμῶν, ἀντιλήπτωρ ἡμῶν ὁ θεὸς ἰακώβ.

In fine pro filijs core pſalmus. 46.
Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν υἱῶν κορὲ ψαλμός. μϛ.

OMnes gētes plaudite manib9: iubilate
Πάντα τὰ ἔθνη κροτήσατε χεῖρας, ἀλαλάξατε
deo in voce exultatiōis. Qm̄ dn̄s excelſus:
τῷ θεῷ ἐν φωνῇ ἀγαλλιάσεως. Ὅτι κύριος ὕψιστος,
terribilis: rex magnus ſup oēs trā. Sub
φοβερός, βασιλεὺς μέγας ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν. Ὑπέ
iecit pplos nobis: ꝛ gētes ſub pedibus nr̄is.
ταξε λαοὺς ἡμῖν, καὶ ἔθνη ὑπὸ τοὺς πόδας ἡμῶν.
Elegit nobis hereditatē ſibi: ſpēm
Ἐξελέξατο ἡμῖν τὴν κληρονομίαν ἑαυτῷ, τὴν καλλο
iacob: ꝙ dilexit. Aſcēdit deus in iubi
νὴν ἰακώβ, ἣν ἠγάπησεν. Ἀνέβη ὁ θεὸς ἐν ἀλαλαγ
lo: dn̄s in voce tube. Pſallite deo
μῷ, κύριος ἐν φωνῇ σάλπιγγος. Ψάλατε τῷ θεῷ ἡ
nr̄o pſallite: pſallite regi nr̄o pſallite.
μῶν ψάλατε, ψάλατε τῷ βασιλεῖ ἡμῶν ψάλατε.
Qm̄ rex oīs terre deus: pſallite ſapiē
Ὅτι βασιλεὺς πάσης τῆς γῆς ὁ θεός, ψάλατε συνε
ter. Regnauit deus ſup gētes: deus
τῶς. Ἐβασίλευσεν ὁ θεὸς ἐπὶ τὰ ἔθνη, ὁ θεὸς

Digitized by Google

ſedet ſup ſedē ſctā ſuā. Pricipes pplor cōgre
κάθηται ἐπὶ θρόνου ἁγίου αὐτοῦ. Ἄρχοντες λαῶν συνήχ=
gati ſūt cū deo abraā: qm dei fortes
θησαν μετὰ τοῦ θεοῦ ἀβραάμ, ὅτι τοῦ θεοῦ οἱ κραταιοὶ τῆς
terre vehemēter eleuati ſūt.
γῆς σφόδρα ἐπήρθησαν.

Pſalmus cātici filijs core ſcda ſabbati. 47.
Ψαλμὸς ᾠδῆς τοῖς υἱοῖς κορὲ δευτέρα σαββάτου. μζ.

Magnus dñs τ laudabilis nimis: in ciuitate dei
Μέγας κύριος καὶ αἰνετὸς σφόδρα, ἐν πόλει τοῦ θε=
Infra. 145. nři in mōte ſctō eius: Bñ fūdata exultatiōe vniuerſe
οῦ ἡμῶν ἐν ὄρει ἁγίῳ αὐτοῦ, Εὐρίζω ἀγαλλιάματι πάσης
terre: mōtes ſiō latera aqlōis: ciuitas re=
τῆς γῆς, ὄρη σιὼν τὰ πλευρὰ τοῦ βορρᾶ, ἡ πόλις τοῦ βα
gis magni. Deus in domibus eius co=
σιλέως τοῦ μεγάλου. Ὁ θεὸς ἐν ταῖς βάρεσιν αὐτῆς γινώ
gnoſcit: cū ſuſcipiet eā. Qm ecce reges
σκεται, ὅταν ἀντιλαμβάνηται αὐτῆς. Ὅτι ἰδοὺ οἱ βασιλεῖς
terre cōgregati ſūt cōuenerūt in vnuʒ. Ipſi vidē=
τῆς γῆς συνήχθησαν διήλθοσαν ἐπιτοαυτό. Αὐτοὶ ἰδόν=
tes ſic admirati ſūt: cōturbati ſunt: cōmoti ſunt: tre=
τες οὕτως ἐθαύμασαν, ἐταράχθησαν, ἐσαλεύθησαν, τρό
mor apphēdit eos. Ibi dolores vt parturiētis: in ſpū
μος ἐπελάβετο αὐτῶν. Ἐκεῖ ὠδῖνες ὡς τικτούσης, ἐν πνεύ
vehemēti cōteres naues tharſis. Sicut audi
ματι βιαίῳ συντρίψεις πλοῖα θαρσεῖς. Καθάπερ ἠκού=
uimus: ſic τ vidim⁹. in ciuitate dñi vir
σαμεν, οὕτως καὶ εἴδομεν. ἐν πόλει κυρίου τῶν δυ
tutū: in ciuitate dei nři. Deus fundauit
νάμεων, ἐν πόλει τοῦ θεοῦ ἡμῶν. Ὁ θεὸς ἐθεμελίωσεν
eā in eternū. ſuſcepimus de⁹ miaʒ tuā in
αὐτὴν εἰς τὸν αἰῶνα. ὑπελάβομεν ὁ θεὸς τὸ ἔλεός σου ἐν
medio ppli tui. Scdʒ nomē tuū deus: ſic
μέσῳ τοῦ λαοῦ σου. Κατὰ τὸ ὄνομά σου ὁ θεός, οὕτως
τ laus tua in fines terre: iuſtitia
καὶ ἡ αἴνεσίς σου ἐπὶ τὰ πέρατα τῆς γῆς, δικαιοσύνης
plena dextera tua. Letetur mōs ſion: τ
Infra. 69. πλήρης ἡ δεξιά σου. Εὐφρανθήτω ὄρος σιών, καὶ ἀ=
exultent filie iude pp
γαλλιάσθωσαν αἱ θυγατέρες τῆς ἰουδαίας ἕνεκεν τῶν
iudicia tua dñe. Circūdate ſiō: τ cō
κριμάτων σου κύριε. Κυκλώσατε σιών, καὶ περι=
plectimini eā: narrate in turribus eius. Po=
λάβετε αὐτήν, διηγήσασθε ἐν τοῖς πύργοις αὐτῆς. Θέ=
nite corda vřa in virtute eius: τ di
σθε τὰς καρδίας ὑμῶν εἰς τὴν δύναμιν αὐτῆς, καὶ κα=
ſtribuite domus eius: vt enarretis in
ταδιέλεσθε τὰς βάρεις αὐτῆς, ὅπως ἂν διηγήσησθε εἰς
progenie altera. Qm hic eſt deus nř in eternū τ
γενεὰν ἑτέραν. Ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ θεὸς ἡμῶν εἰς τὸν αἰῶνα καὶ
in ſeculū ſeculi. ipſe reget nos in ſecula.
εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος. αὐτὸς ποιμανεῖ ἡμᾶς εἰς τοὺς αἰῶνας.

In finē filijs core pſalmus. 48.
Εἰς τὸ τέλος τοῖς υἱοῖς κορὲ ψαλμός. μη.

Audite hec oēs gētes: aurib⁹ pcipite om=
Ἀκούσατε ταῦτα πάντα τὰ ἔθνη, ἐνωτίσασθε πάν=
nes q̄ habitatis orbē. Quiq; terrigene τ fi
τες οἱ κατοικοῦντες τὴν οἰκουμένην, Οἵ τε γηγενεῖς καὶ υἱ=
lij hoīuʒ: ſimul in vnū diues τ paup. Os meum
οἱ τῶν ἀνῶν, ἐπιτοαυτὸ πλούσιος καὶ πένης. Τὸ στόμα μου
loqtur ſapiaʒ: τ meditatio cordis mei prudētiā.
λαλήσει σοφίαν, καὶ ἡ μελέτη τῆς καρδίας μου σύνεσιν.
Inclinabo in parabolā aurē meā: apiam in pſalterio
Κλινῶ εἰς παραβολὴν τὸ οὖς μου, ἀνοίξω ἐν ψαλτηρίῳ τὸ
ppoſitionē meā. Cur timeo in die mala: iniq
πρόβλημά μου. Ἱνατί φοβοῦμαι ἐν ἡμέρᾳ πονηρᾷ; ἡ ἀνο
tas calcanei mei circūdabit me. Qui cōfidūt in
μία τῆς πτέρνης μου κυκλώσει με. Οἱ πεποιθότες ἐπὶ τῇ
virtute ſua: τ in multitudine diuitiaꝝ ſuaꝝ qui
δυνάμει αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τῷ πλήθει τοῦ πλούτου αὐτῶν καυ
gloriātur. Frater nō redimit: redimet hō: nō dabit
χώμενοι. Ἀδελφὸς οὐ λυτροῦται, λυτρώσεται ἄνθρωπος, οὐ δώσει

ſedet ſup thronū ſctm ſuū. Principes pplorū cōgregati ſūt pplis dei abraam: quoniam deo ſcuta terre: vehementer eleuatus eſt.

Canticum pſalmi filiis core. 48.

Magnus dñs & laudabilis nimis: in ciuitate dei nři in monte ſctō ei⁹. Specioſo germine gaudio vniuerſe terre: mōte ſion lateribus aquilonis: ciuitatula regis magni. Deus in domibus eius agnitus ē i auxiliādo. Quia ecce reges congregati ſunt: venerunt ſimul. Ipſi vidētes ſic obſtupuerunt: cōturbati ſūt admirati ſunt. Horror poſſedit eos: ibi dolor qſi parturiētis. In vēto vredinis cōfrīges naues tharſis. Sicut audiuimus ita vidimus in ciuitate domini exercituū in ciuitate dei nři: deus fundauit eā vſq; in eternū. Sp. Eſtimauimus deus miam tuam i medio tēpli tui. Secūdum nomen tuum deus ſic laus tua vſq; ad extremum terre: iuſtitia repleta ē dextera tua. Letetur mons ſion: exultēt filie iude pp̄ter iudicia tua. Circundate ſion & circuite eam: numerate turres eius. Ponite cor vřm in menibus: ſeparate palatia eius: vt enarretis in gnatiōe nouiſſima. Quia ipſe ē deus deus nř in ſeculū & in perpetuum: ipe erit dux noſter i morte.

Victori filiorum core pš. 49.

Audite hec omnes populi: auribus pcipite vniuerſi habitatores orbis. Tam filii adam quam filii viri: ſimul diues & pauper. Os meum loquetur ſapientias: & meditatio cordis mei prudentias. Inclinabo ad parabolā aurē meā: apiā in cithara enigma meum. Quare timebo i dieb⁹ malis: iniqtas calcanei mei circundabit me. Qui fiduciā hñt i fortitudie ſua: & i multitudie diuitiaꝝ ſuarū ſupbiūt. Fratrem nō redimēs redi

ישב על כסא קדשו נדיבי עמים | נדב
נאספו עם אלהי אברהם כי | אסף
לאלהים מגני ארץ מאד נעלה | עלה
xlviii. שיר מזמור לבני קרח | שיר זמר
גדול יהוה ומהלל מאד בעיר | גדל הלל
אלהינו הר קדשו יפה נוף |
משוש כל הארץ הר ציון ירכתי | שוש
צפון קרית מלך רב אלהים | צפן קרה
בארמנותיה נודע למשגב כי | ידע שגב
הנה המלכים נועדו עברו יחדו | יעד
המה ראו כן תמהו נבהלו נחפזו | ראה בהל
רעדה אחזתם שם חיל כיולדה | חפז חול
ברוח קדים תשבר אניות | ילד קדם
תרשיש כאשר שמענו כן | שבר אנה
ראינו בעיר יהוה צבאות בעיר | ראה
אלהינו אלהים יכוננה עד עולם | כון עלם
סלה דמינו אלהים חסדך בקרב | דמה
היכלך כשמך אלהים כן תהלתך | הכל הלל
על קצוי ארץ צדק מלאה ימינך | קצה ימן
ישמח הר ציון תגלנה בנות | שמח גיל
יהודה למען משפטיך סבו ציון | בנה שפט
והקיפוה ספרו מגדליה שיתו | סבב נקף
לבכם לחילה פסגו ארמנותיה | גדל שות
למען תספרו לדור אחרון כי זה | ספר
אלהים אלהינו עולם ועד הוא |
xlix. ינהגנו על מות | נהג
למנצח לבני קרח מזמור | נצח זמר
שמעו זאת כל העמים האזינו | אזן
כל ישבי חלד גם בני אדם גם |
בני איש יחד עשיר ואביון פי | עשר אבה
ידבר חכמות והגות לבי תבונות | פה דבר
אטה למשל אזני אפתח בכנור | הגה בין
חידתי למה אירא בימי רע | נטה פתח
עון עקבי יסובני הבטחים על | כנר חוד
חילם וברב עשרם יתהללו | ירא יום
אח לא פדה יפדה איש לא יתן | רוע סבב
| הלל
| נתן

לֵאלֹהִים כָּפְרוֹ׃ וְיֵקַר פִּדְיוֹן — פדה
נַפְשָׁם וְחָדַל לְעוֹלָם׃ וִיחִי עוֹד — עלם חיה
לָנֶצַח לֹא יִרְאֶה הַשָּׁחַת׃ כִּי יִרְאֶה — ראה
חֲכָמִים יָמוּתוּ יַחַד כְּסִיל וָבַעַר — מות כסל
יֹאבֵדוּ וְעָזְבוּ לַאֲחֵרִים חֵילָם׃ — אבד
קִרְבָּם בָּתֵּימוֹ לְעוֹלָם מִשְׁכְּנֹתָם — בית עלם
לְדֹר וָדֹר קָרְאוּ בִשְׁמוֹתָם עֲלֵי — שכן
אֲדָמוֹת׃ וְאָדָם בִּיקָר בַּל יָלִין — לין
נִמְשַׁל כַּבְּהֵמוֹת נִדְמוּ׃ זֶה דַרְכָּם — משל דמה
כֶּסֶל לָמוֹ וְאַחֲרֵיהֶם בְּפִיהֶם יִרְצוּ — פה רצה
סֶלָה׃ כַּצֹּאן לִשְׁאוֹל שַׁתּוּ מָוֶת — צון שאל
יִרְעֵם וַיִּרְדּוּ בָם יְשָׁרִים לַבֹּקֶר — שות רעה
וְצוּרָם לְבַלּוֹת שְׁאוֹל מִזְּבֻל לוֹ׃ — רדה
אַךְ אֱלֹהִים יִפְדֶּה נַפְשִׁי מִיַּד — בלה שאל
שְׁאוֹל כִּי יִקָּחֵנִי סֶלָה׃ אַל תִּירָא — פדה
כִּי יַעֲשִׁר אִישׁ כִּי יִרְבֶּה כְּבוֹד — לקח
בֵּיתוֹ׃ כִּי לֹא בְמוֹתוֹ יִקַּח הַכֹּל — עשר רבה
לֹא יֵרֵד אַחֲרָיו כְּבוֹדוֹ׃ כִּי נַפְשׁוֹ — כבד
בְּחַיָּיו יְבָרֵךְ וְיוֹדֻךָ כִּי תֵיטִיב לָךְ׃ — חיה ברך
תָּבוֹא עַד דּוֹר אֲבוֹתָיו עַד נֵצַח לֹא — ידה יטב
יִרְאוּ אוֹר׃ אָדָם בִּיקָר וְלֹא יָבִין — בוא ראה
נִמְשַׁל כַּבְּהֵמוֹת נִדְמוּ׃ — בין

l.

מִזְמוֹר לְאָסָף אֵל אֱלֹהִים — זמר
יְהוָה דִּבֶּר וַיִּקְרָא אָרֶץ מִמִּזְרַח — קרא זרח
שֶׁמֶשׁ עַד מְבֹאוֹ׃ מִצִּיּוֹן מִכְלַל — בוא כלל
יֹפִי אֱלֹהִים הוֹפִיעַ׃ יָבֹא אֱלֹהֵינוּ — יפה יפע
וְאַל יֶחֱרַשׁ אֵשׁ לְפָנָיו תֹּאכֵל — בוא חרש
וּסְבִיבָיו נִשְׂעֲרָה מְאֹד׃ יִקְרָא אֶל — פנה אכל
הַשָּׁמַיִם מֵעָל וְאֶל הָאָרֶץ לָדִין — סבב שער
עַמּוֹ׃ אִסְפוּ לִי חֲסִידָי כֹּרְתֵי — קרא דון
בְרִיתִי עֲלֵי זָבַח׃ וַיַּגִּידוּ שָׁמַיִם — חסד
צִדְקוֹ כִּי אֱלֹהִים שֹׁפֵט הוּא — כרת נגד
סֶלָה׃ שִׁמְעָה עַמִּי וַאֲדַבֵּרָה — דבר
יִשְׂרָאֵל וְאָעִידָה בָּךְ אֱלֹהִים — עוד
אֱלֹהֶיךָ אָנֹכִי׃ לֹא עַל זְבָחֶיךָ
אוֹכִיחֶךָ וְעוֹלֹתֶיךָ לְנֶגְדִּי תָמִיד׃ — יכח עלה

met vir: nec dabit deo ꝓpiciationẽ pro eo. Et preciũ redẽptionis animeeorũ: & quieſcet in ſecula. Et viuet vltra i ſempiternũ: non videbit interitũ. Cũ viderit ſapiẽtes morientes: ſimul inſipiens & indoctus peribũt: & derelinquent alieĩs diuitias ſuas: Interiora ſua domus ſuas in ſeculo: tabernacula ſua in gñatione & gñatiõe: vocauerũt nominibus ſuis terras ſuas. Et homo in honore nõ cõmorabitur: ſimilatus eſt iumẽtis & exequatus eſt. Hec via inſipiẽtie eorũ: & poſt eos iuxta os eorũ current. Sp. Quaſi grex in inferno poſiti ſunt mors depaſcet eos: & ſubiicient eos recti in matutino: & figura eorũ cõteretur i iferno poſt hitaculũ ſuũ. Verũtñ deus redimet aiam meã de manu inferni: cũ aſumpſerit me. Sp. Noli timere cũ ditatus fuerit vir: cũ multiplicata fuerit gl'ia domus eius. Nec ei moriens tollet oia: nec deſcẽdet poſt eũ gl'ia eius. Quia aie ſue i vita ſua bñdicet: & laudabũt te cũ bñfeceris tibi. Introibit vſq̄ ad gñationẽ patrũ ſuorũ vſq̄ ad finẽ nõ videbunt lumen. Homo cũ in honore eſſet & non intellexit: comparatus eſt iumentis & ſilebit.

Pſalmus aſaph. 50.

Fortis deus dñs locutus eſt & vocauit terrã: ab ortu ſolis vſq̄ ad occaſũ eius. De ſion pfecto decore deus apparuit. Veniet de⁹ noſter & nõ tacebit: ignis corã eo vorabit: & i circuitu eius tẽpeſtas valida. Vocabit celũ de ſurſũ: & terram vt iudicet pplm ſuũ. Cõgregate mihi ſctõs meos: q ferient pactũ meũ in ſacrificio. Et annũciabũt celi iuſtitiã eius: quia de⁹ iudex ẽ. Sp. Audi popule meus & loquar: iſrael & teſtificabor in te: deus ccccccccccccccc deus tuus ego ſũ. Nõ propter victimas tuas arguã te: & holocauſta tua coram me ſunt ſp.

deo placatiões ſuã: Et pciũ redẽptiõis
τῷ θεῷ ἐξίλασμα ἑαυτοῦ, Καὶ τὴν τιμὴν τῆς λυτρώσεως τῆς
aïe ſue: τ laborauit in eternũ: τ viuet in fi-
ψυχῆς αὐτοῦ, καὶ ἐκοπίασεν εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ ζήσεται εἰς τέ-
nẽ. Nõ videbit interitũ. cũ viderit ſapiẽtes moriẽ
λος. Οὐκ ὄψεται καταφθοράν. ὅταν ἴδῃ σοφοὺς ἀποθνήσκον-
tes: ſimul inſipiẽs τ ſtultus peribũt. Et relin
τας, ἐπιτοαυτὸ ἄφρων καὶ ἄνους ἀπολοῦνται. Καὶ κατα-
quẽt alienis diuitias ſuas: τ ſepulchra eo
λείψουσιν ἀλλοτρίοις τὸν πλοῦτον αὐτῶν, καὶ οἱ τάφοι αὐ-
rũ domus illoꝝ in eternũ. Tabnacula eoꝝ in pge
τῶν οἰκίαι αὐτῶν εἰς τὸν αἰῶνα. Σκηνώματα αὐτῶν εἰς γενε-
niẽ τ pgeniẽ: vocauerũt noĩa ſua in ter
ὰν καὶ γενεάν, ἐπεκαλέσαντο τὰ ὀνόματα αὐτῶν ἐπὶ τῶν γαι-
ris. Et hõ cũ in honore eẽt: nõ intellexit. cõparatus eſt
ῶν. Καὶ ἄνθρωπος ἐν τιμῇ ὤν, οὐ συνῆκε. παρασυνεβλήθη
iumẽtis inſipiẽtib⁹ τ ſimilis fact⁹ eſt illis. Hec via
τοῖς κτήνεσι τοῖς ἀνοήτοις καὶ ὡμοιώθη αὐτοῖς. Αὕτη ἡ ὁδὸς Infra. co.
illoꝝ ſcãdalũ ipſis: τ poſtea in ore
αὐτῶν σκάνδαλον αὐτοῖς, καὶ μετὰ ταῦτα ἐν τῷ στόματι
ſuo cõplacebũt. Sicut oues in inferno poſiti ſũt: mors
αὐτῶν εὐδοκήσουσιν. Ὡς πρόβατα ἐν ᾅδῃ ἔθετο, θάνατος
depaſcet eos. Et dominabũtur eoꝝ iuſti in ma-
ποιμανεῖ αὐτούς. Καὶ κατακυριεύσουσιν αὐτῶν οἱ εὐθεῖς τὸ
tutino: τ auxiliũ eoꝝ veteraſcet in inferno: a
πρωΐ, καὶ ἡ βοήθεια αὐτῶν παλαιωθήσεται ἐν τῷ ᾅδῃ, ἐκ τῆς
glĩa eoꝝ expulſi ſũt. Verũtñ deus redimet aĩ
δόξης αὐτῶν ἐξώσθησαν. Πλὴν ὁ θεὸς λυτρώσεται τὴν ψυ-
mã meã de manu inferni: cũ accepit me. Nõ timueris
χήν μου ἐκ χειρὸς ᾅδου, ὅταν λαμβάνῃ με. Μὴ φοβοῦ
cũ diues fact⁹ fuerit hõ aut cũ multiplicata fuerit glĩa dom⁹
ὅταν πλουτίσῃ ἄνθρωπος, ἢ ὅταν πληθυνθῇ ἡ δόξα τοῦ οἴκου
eius. Quĩ nõ cũ interierit ipſe ſumet om
αὐτοῦ. Ὅτι οὐκ ἐν τῷ ἀποθνήσκειν αὐτὸν λήψεται τὰ πάν-
nia: neq̄ deſcẽdet cũ eo glĩa eius. Quia anĩ Iob.27
τα, οὐδὲ συγκαταβήσεται αὐτῷ ἡ δόξα αὐτοῦ. Ὅτι ἡ ψυ-
ma eius in vita ipſi⁹ bñdicetur: cõfitebitur tibi
χὴ αὐτοῦ ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ εὐλογηθήσεται, ἐξομολογήσεταί σοι
cũ bñfeceris ei. Introibit vſq̄ in pgeniẽ patrũ ſuoꝝ
ὅταν ἀγαθύνῃς αὐτῷ. Εἰσελεύσεται ἕως γενεᾶς πατέρων αὐτοῦ
vſq̄ i eternũ nõ videbit lumẽ. Et hõ cũ i honore eẽt nõ itellexit cõ
ἕως αἰῶνος οὐκ ὄψεται φῶς. Καὶ ἄνθρωπος ἐν τιμῇ ὢν οὐ συνῆκε, πα-
paratus eſt iumẽtis inſipiẽtib⁹: τ ſimilis fact⁹ ẽ illis.
ρασυνεβλήθη τοῖς κτήνεσι τοῖς ἀνοήτοις, καὶ ὡμοιώθη αὐτοῖς.

Pſalmus aſaph. 49.

Ψαλμὸς τῷ ἀσάφ. μθ.

Deus deoꝝ dñs locutus ẽ: τ vocauit trã. ab
Θεὸς θεῶν κύριος ἐλάλησε, καὶ ἐκάλεσε τὴν γῆν. ἀπὸ
ortu ſolis vſq̄ ad occaſũ. Ex ſiõ ſpẽs de
ἀνατολῶν ἡλίου μέχρι δυσμῶν. Ἐκ σιὼν ἡ εὐπρέπεια τῆς ὡραι-
coris eius. Deus manifeſte veniet: deus nr̃ τ nõ ſile-
ότητος αὐτοῦ. Ὁ θεὸς ἐμφανῶς ἥξει, ὁ θεὸς ἡμῶν καὶ οὐ παρα-
bit. Ignis ĩ cõſpectu ei⁹ exardeſcet: τ i circuitu e-
σιωπήσεται. Πῦρ ἐνώπιον αὐτοῦ καυθήσεται, καὶ κύκλῳ αὐ-
ius tẽpeſtas valida. Aduocabit celũ ſurſũ:
τοῦ καταιγὶς σφοδρά. Προσκαλέσεται τὸν οὐρανὸν ἄνω,
τ terrã vt diſcernat pplm̃ ſuũ. Cõgregate il-
καὶ τὴν γῆν τοῦ διακρῖναι τὸν λαὸν αὐτοῦ. Συναγάγετε αὐ-
li ſctõs eius: q ordinãt teſtamẽtũ e-
τῷ τοὺς ὁσίους αὐτοῦ, τοὺς διατιθεμένους τὴν διαθήκην αὐ-
ius ſup ſacrificia. Et annũciabũt celi iuſti-
τοῦ ἐπὶ θυσίαις. Καὶ ἀναγγελοῦσιν οἱ οὐρανοὶ τὴν δικαιοσύ-
tiã eius: qm̃ deus iudex eſt. Audi ppl's meus τ
νην αὐτοῦ, ὅτι ὁ θεὸς κριτής ἐστιν. Ἄκουσον λαός μου καὶ
loquar tibi iſrael: τ teſtificabor tibi: deus
λαλήσω σοι ἰσραήλ, καὶ διαμαρτύρομαί σοι, ὁ θεὸς ὁ
deus tuus ſũ ego. Nõ in ſacrificiĩs tuis arguã
θεός σου εἰμὶ ἐγώ. Οὐκ ἐπὶ ταῖς θυσίαις σου ἐλέγξω
te. holocauſta aũt tua in cõſpectu meo ſunt ſemp.
σε. τὰ δὲ ὁλοκαυτώματά σου ἐνώπιόν μου ἐστὶ διαπαντός.

Digitized by Google

Nō accipiā de domo tua vitulos: neq̄ de gregi
Οὐ δέξομαι ἐκ τοῦ οἴκου σου μόσχους, οὐδὲ ἐκ τῶν ποι-
bus tuis hircos. Qm̄ mee ſūt oēs fere
μνίων σου χιμάρους. Ὅτι ἐμά ἐστι πάντα τὰ θηρία τοῦ
ſyluarū: iumēta in mōtibus ⁊ boues. Cognoui oia
ἀγροῦ, κτήνη ἐν τοῖς ὄρεσι καὶ βόες. Ἔγνωκα πάντα τὰ
volatilia celi: ⁊ pulchritudo agri mecū eſt.
πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ὡραιότης ἀγροῦ μετ᾽ ἐμοῦ ἐστιν.
Si eſuriero: nō tibi dicā: meus eñi eſt orbis t're ⁊
Ἐὰν πεινάσω, οὐ μή σοι εἴπω, ἐμὴ γάρ ἐστιν ἡ οἰκουμένη καὶ
plenitudo eius. Nūq̄d mā̄ducabo carnes taurorū: aut ſāguinē hir
τὸ πλήρωμα αὐτῆς. Μὴ φάγωμαι κρέα ταύρων, ἢ αἷμα τρά-
corū potabo? Immola deo ſacrificiū laudis: ⁊ redde
γων πίωμαι; Θῦσον τῷ θεῷ θυσίαν αἰνέσεως, καὶ ἀπόδος
altiſſimo vota tua. Et inuoca me in die tri
τῷ ὑψίστῳ τὰς εὐχάς σου. Καὶ ἐπικάλεσαί με ἐν ἡμέρᾳ θλί-
bulatiōis tue: ⁊ eruā te: ⁊ glorificabis me. Peccato-
ψεώς σου, καὶ ἐξελοῦμαί σε, καὶ δοξάσεις με. Τῷ δὲ ἁμαρ-
ri aūt dixit deus: q̄re tu enarras iuſtitias meas:
τωλῷ εἶπεν ὁ θεός, ἵνα τί σὺ ἐκδιηγῇ τὰ δικαιώματά μου,
⁊ aſſumis teſtamētū meū per os tuū? Tu vero
καὶ ἀναλαμβάνεις τὴν διαθήκην μου διὰ στόματός σου; Σὺ δὲ
odiſti diſciplinā ⁊ proiecisti ſermōes meos retror-
ἐμίσησας παιδείαν καὶ ἐξέβαλες τοὺς λόγους μου εἰς τὰ ὀ-
ſum. Si videbas furē: currebas cū eo: ⁊ cū
πίσω. Εἰ ἐθεώρεις κλέπτην, συνέτρεχες αὐτῷ, καὶ μετὰ
adultero portionē tuā ponebas. Os tuū abūdauit
μοιχοῦ τὴν μερίδα σου ἐτίθεις. Τὸ στόμα σου ἐπλεόνασε
malitia: ⁊ lingua tua cōcinnabat dolos. Se-
κακίαν, καὶ ἡ γλῶσσά σου περιέπλεκε δολιότητας. Καθή-
dēs aduerſus frēs tuū loq̄baris: ⁊ aduerſus
μενος κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ σου κατελάλεις, καὶ κατὰ τοῦ
filiū matris tue ponebas ſcādalū. Hec feciſti:
υἱοῦ τῆς μητρός σου ἐτίθεις σκάνδαλον. Ταῦτα ἐποίησας,
⁊ tacui. exiſtimaſti iniq̄tatē: q̄d ero tui ſimilis.
καὶ ἐσίγησα. ὑπέλαβες ἀνομίαν, ὅτι ἔσομαί σοι ὅμοιος.
Arguā te: ⁊ ſtatuam cōtra faciē tuā pec-
Ἐλέγξω σε, καὶ παραστήσω κατὰ πρόσωπόν σου τὰς ἁμαρ-
cata tua. Intelligite iā hec q̄ obliuiſcimini deū: ne-
τίας σου. Σύνετε δὴ ταῦτα οἱ ἐπιλανθανόμενοι τοῦ θεοῦ, μή-
q̄n rapiat: ⁊ nō ſit q̄ eripiat. Sacrificiū laudis ho-
ποτε ἁρπάσῃ, καὶ οὐ μὴ ᾖ ὁ ῥυόμενος. Θυσία αἰνέσεως δο-
norificabit me: ⁊ illic iter q̄ oſtēdā illi ſalutare meū.
ξάσει με, καὶ ἐκεῖ ὁδὸς ἣ δείξω αὐτῷ τὸ σωτήριόν μου.

In fine pſalmus dd̄: cū ingrederet̄ ad
Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαδ, ἐν τῷ εἰσελθεῖν πρὸς
ipm nathā propheta: q̄n intrauit ad berſa-
αὐτὸν νάθαν τὸν προφήτην, ἡνίκα εἰσῆλθε πρὸς βηρσα-
bee vxorē vrie. 50.
βεὲ τὴν γυναῖκα οὐρίου. ν.

Miſerere mei deus ſm̄ magnā miāz tuā: Et ſm̄
Ἐλέησόν με ὁ θεὸς κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου, Καὶ κατὰ
multitudinē miſerationū tuarū dele iniq̄tatē meā.
τὸ πλῆθος τῶν οἰκτιρμῶν σου ἐξάλειψον τὸ ἀνόμημά μου.
Amplius laua me ab iniq̄tate mea: ⁊ a
Ἐπιπλεῖον πλῦνόν με ἀπὸ τῆς ἀνομίας μου, καὶ ἀπὸ τῆς
pctō meo mūda me. Qm̄ iniq̄tatē meā ego co-
ro. 3. a. ἁμαρτίας μου καθάρισόν με. Ὅτι τὴν ἀνομίαν μου ἐγὼ γι-
gnoſco: ⁊ pctm̄ meū corā me eſt ſemp.
νώσκω, καὶ ἡ ἁμαρτία μου ἐνώπιόν μου ἐστὶ διαπαντός.
Tibi ſoli peccaui: ⁊ malū corā te feci.
Σοὶ μόνῳ ἥμαρτον, καὶ τὸ πονηρὸν ἐνώπιόν σου ἐποίησα.
Ut iuſtificeris in ſermōibus tuis: ⁊ vincas cū
Ὅπως ἂν δικαιωθῇς ἐν τοῖς λόγοις σου, καὶ νικήσῃς ἐν τῷ
iudicaris. Ecce eñi in iniq̄tatibus cōceptus ſū: ⁊ in pec-
κρίνεσθαί σε. Ἰδοὺ γὰρ ἐν ἀνομίαις συνελήφθην, καὶ ἐν ἁμαρ-
catis cōcepit me mater mea. Ecce eñi veritatē dile-
τίαις ἐκίσσησέ με ἡ μήτηρ μου. Ἰδοὺ γὰρ ἀλήθειαν ἠγά-
xiſti: incerta ⁊ occulta ſapiē tue mani-
πησας, τὰ ἄδηλα καὶ τὰ κρύφια τῆς σοφίας σου ἐδή-
feſtaſti mihi. Aſpges me hyſſopo ⁊ mūdabor:
λωσάς μοι. Ῥαντιεῖς με ὑσσώπῳ καὶ καθαρισθήσομαι,

Non accipiā de domo tua vitulū: neq̄ de gregibus tuis hircos. Mea ſunt eī oīa aīalia ſyluarū: pecudes in mōtibus milium. Scio omnes aues mōtiū: & vniuerſitas agri mecū eſt. Si eſuriero nō dicā tibi: meus eſt enim orbis & plenitudo eius. Nunq̄d comedā carnē taurorum: aut ſanguinē hircorum bibam? Immola deo laudem: & redde altiſſimo vota tua. Et inuoca me in die tribulationis: liberabo te & glorificabis me. Impio autem dixit deus q̄d tibi ē cū narratiōe p̄ceptorū meorū: vt aſſumas pactū meū in ore tuo? Qui odiſti diſciplinā: & proiecisti verba mea poſt te. Si videbas furem conſentiebas ei: & cum adulteris erat pars tua. Os tuum dimiſiſti in malitiam: & lingua tua concinnauit dolum. Sedens aduerſus fratrē tuū loquebaris: & aduerſus filium matris tue fabricabas opprobriū. Hec feciſti & tacui: exiſtimaſti me futurū ſimilē tui: arguam te & p̄ponā te ante oculos tuos. Intelligite hoc qui obliuiſcimini deū: ne forte capiā & nō ſit q liberet. Qui immolat cōfeſſionē glorificat me: & qui ordiat vi am oſtēdā ei ſalutare dī.

Victori p̄s dauid: cū veniſſet ad eum nathan propheta q̄n igreſſus eſt ad berſabee. 51.

Miſerere mei deus ſecūdum miam tuā: iuxta mltitudinē miſerationū tuarū dele iniquitates meas. Multū laua me ab iniquitate mea: & a pctō meo mūda me. Q̄m iniquitates meas ego cognoui: & pctm̄ meū cōtra me ē ſp. Tibi ſoli peccaui & malū coram te feci: vt iuſtificeris in ſermonibus tuis: & vincas dū iudicaris. Ecce in iniquitate cōcept⁹ ſū: & in pctō pepit me mater mea. Ecce eī veritatē diligis: abſconditū & arcanum ſapiētie manifeſtaſti mihi. Aſperges me hyſſopo & mundabor:

לא אקח מביתך פר ממכלאתיך
עתודים׃ כי לי כל חיתו יער
בהמות בהררי אלף׃ ידעתי כל
עוף הרים וזיז שדי עמדי׃ אם
ארעב לא אמר לך כי לי תבל
ומלאה׃ האוכל בשר אבירים
ודם עתודים אשתה׃ זבח
לאלהים תודה ושלם לעליון
נדריך׃ וקראני ביום צרה
אחלצך ותכבדני׃ ולרשע אמר
אלהים מה לך לספר חקי ותשא
בריתי עלי פיך׃ ואתה שנאת
מוסר ותשלך דברי אחריך׃ אם
ראית גנב ותרץ עמו ועם
מנאפים חלקך׃ פיך שלחת
ברעה ולשונך תצמיד מרמה׃
תשב באחיך תדבר בבן אמך תתן
דפי׃ אלה עשית והחרשתי
דמית היות אהיה כמוך אוכיחך
ואערכה לעיניך׃ בינו נא זאת
שכחי אלוה פן אטרף ואין מציל׃
זבח תודה יכבדנני ושם דרך
אראנו בישע אלהים׃

li.

למנצח מזמור לדוד׃ בבוא
אליו נתן הנביא כאשר בא אל
בת שבע׃ חנני אלהים כחסדך
כרב רחמיך מחה פשעי׃ הרבה
כבסני מעוני ומחטאתי טהרני׃
כי פשעי אני אדע וחטאתי נגדי
תמיד׃ לך לבדך חטאתי
והרע בעיניך עשיתי למען
תצדק בדברך תזכה בשפטך׃
הן בעוון חוללתי ובחטא יחמתני
אמי׃ הן אמת חפצת בטחות
ובסתם חכמה תודיעני׃
תחטאני באזוב ואטהר

לקח כלא
עתד חיה
שדה
רעב אכל
אבר
עתד שתה
ידה עלה
צור
חלץ כבד
נשא
ברת פה
יסר שלך
ראה רצה
נאף
פה רוע
לשן צמד
רמה
ישב דבר
נתן עשה
חרש דמה
היה יכח
עבר
טרף נצל
ידה כבד
שום ראה
נצח זמר
בוא
רבב
ידע
תמד בדד
רוע עשה
צדק זכה
עוה
טוח
ידע
אזב טהר

Digitized by Google

תְּכַבְּסֵנִי וּמִשֶּׁלֶג אַלְבִּין׃ תַּשְׁמִיעֵנִי
שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה תָּגֵלְנָה עֲצָמוֹת
דִּכִּיתָ׃ הַסְתֵּר פָּנֶיךָ מֵחֲטָאָי וְכָל
עֲוֺנֹתַי מְחֵה׃ לֵב טָהוֹר בְּרָא לִי
אֱלֹהִים וְרוּחַ נָכוֹן חַדֵּשׁ בְּקִרְבִּי׃
אַל תַּשְׁלִיכֵנִי מִלְּפָנֶיךָ וְרוּחַ
קָדְשְׁךָ אַל תִּקַּח מִמֶּנִּי׃ הָשִׁיבָה
לִּי שְׂשׂוֹן יִשְׁעֶךָ וְרוּחַ נְדִיבָה
תִסְמְכֵנִי׃ אֲלַמְּדָה פֹשְׁעִים דְּרָכֶיךָ
וְחַטָּאִים אֵלֶיךָ יָשׁוּבוּ׃ הַצִּילֵנִי
מִדָּמִים אֱלֹהִים אֱלֹהֵי תְּשׁוּעָתִי
תְּרַנֵּן לְשׁוֹנִי צִדְקָתֶךָ׃ אֲדֹנָי
שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ׃
כִּי לֹא תַחְפֹּץ זֶבַח וְאֶתֵּנָה עוֹלָה
לֹא תִרְצֶה׃ זִבְחֵי אֱלֹהִים רוּחַ
נִשְׁבָּרָה לֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה אֱלֹהִים
לֹא תִבְזֶה׃ הֵיטִיבָה בִרְצוֹנְךָ אֶת
צִיּוֹן תִּבְנֶה חוֹמוֹת יְרוּשָׁלָם׃ אָז
תַּחְפֹּץ זִבְחֵי צֶדֶק עוֹלָה וְכָלִיל אָז
יַעֲלוּ עַל מִזְבַּחֲךָ פָרִים׃

lii.

לַמְנַצֵּחַ מַשְׂכִּיל לְדָוִד׃ בְּבוֹא דּוֹאֵג
הָאֲדֹמִי וַיַּגֵּד לְשָׁאוּל וַיֹּאמֶר לוֹ בָּא
דָוִד אֶל בֵּית אֲחִימֶלֶךְ׃
מַה תִּתְהַלֵּל בְּרָעָה הַגִּבּוֹר חֶסֶד
אֵל כָּל הַיּוֹם׃ הַוּוֹת תַּחְשֹׁב
לְשׁוֹנֶךָ כְּתַעַר מְלֻטָּשׁ עֹשֵׂה
רְמִיָּה׃ אָהַבְתָּ רָּע מִטּוֹב
שֶׁקֶר מִדַּבֵּר צֶדֶק סֶלָה׃
אָהַבְתָּ כָל דִּבְרֵי בָלַע לְשׁוֹן מִרְמָה׃
גַּם אֵל יִתָּצְךָ לָנֶצַח יַחְתְּךָ וְיִסָּחֲךָ
מֵאֹהֶל וְשֵׁרֶשְׁךָ מֵאֶרֶץ חַיִּים סֶלָה׃
וְיִרְאוּ צַדִּיקִים וְיִירָאוּ וְעָלָיו
יִשְׂחָקוּ׃ הִנֵּה הַגֶּבֶר לֹא יָשִׂים
אֱלֹהִים מָעוּזּוֹ וַיִּבְטַח בְּרֹב עָשְׁרוֹ
יָעֹז בְּהַוָּתוֹ׃ וַאֲנִי כְּזַיִת רַעֲנָן
בְּבֵית אֱלֹהִים בָּטַחְתִּי בְּחֶסֶד

כָּבַס לָבַן · שָׁמַע שׂוּשׂ · גִּיל דָּכָה · סָתַר פָּנָה · טָהַר · כּוּן · שָׁלַךְ · לָקַח שׁוּב · נָדַב סָמַךְ · לָמַד · שׁוּב נָצַל · יָשַׁע רָנַן · לָשַׁן · שָׂפָה פָּתַח · פֶּה נָגַד · הָלַל חָפֵץ · נָתַן עָלָה · רָצָה שָׁבַר · דָּכָה בָּזָה · יָטַב רָצָה · בָּנָה חָמָה · חָפֵץ עָלָה · כָּלַל עָלָה · זָבַח נָצַח · שָׂכַל נָגַד · אָמַר בּוֹא · הָלַל רָע · גָּבַר הָיָה · חָשַׁב לָשַׁן · לָטַשׁ · רָמָה רָע · רָמָה · נָתַץ חָתָה · נָסַח · רָאָה צָדַק · יָרֵא שָׂחַק · שׂוּם עָזַז · בָּטַח עָזַז · הָיָה

lauabis me & ſuper niuẽ dealbabor. Auditũ mihi facies gaudiũ & letitiam: vt exultẽt oſſa q̃ cõfregiſti. Abſcõde faciẽ tuã a pctis meis: & oẽs iniquitates meas dele. Cor mũdũ crea mihi deus: & ſpũm ſtabilẽ renoua in viſceribus meis. Ne pijcias me a facie tua: & ſpiritum ſanctum tuum ne auferas a me. Redde mihi letitiã ieſu tui: & ſpiritu potenti confirma me. Docebo iniquos vias tuas: & peccatores ad te reuertentur. Libera me de ſanguinibus deus deus ſalutis mee: laudabit lingua mea iuſtitiam tuam. Domine labia mea apies: & os meũ annũciabit laudẽ tuã. Nõ ei vis vt victimã feriã: nec holocauſtũ tibi placet. Sacrificium dei ſpiritus contribulatus: cor cõtritũ & humiliatũ deus nõ deſpicies. Benigne fac in voluntate tua ſion: vt edificẽtur muri hieruſalem. Tunc ſuſcipies ſacrificiũ iuſtitie oblatiões & holocauſta: tunc imponent ſuper altare tuũ vitulos.

Victori itellect? dauid cum veniſſet doec idumeus & annũciaſſet ſauli dicens ei: venit dauid i domum achimelech. 52.

Quid gloriaris i malitia potẽs: mia dei tota die. Inſidias cogitat lingua tua: q̃ſi nouacula acuta faciens dolum. Dilexiſti malũ magis quam bonum: mendaciũ magis quã loqui iuſtitiam. Semp. Dilexiſti oia verba ad deuorãdũ: liguã doloſã: Sed deus deſtruet te in ſepiternũ: terrebit te & euellet de tabernaculo tuo: & erradicabit te de tra viuẽtiũ. Sp. Videbunt iuſti & timebũt: & ſuper eum ridebũt. Ecce vir qui nõ poſuit deũ fortitudinẽ ſuã: ſed ſperauit i multitudinẽ diuitiarum ſuarum: confortatus eſt in iſidiis ſuis. Ego autẽ ſicut oliua virẽs in domo dei: ſperaui in mia

lauabis me & ſup niuẽ dealbabor. Auditui meo dab
πλυνεῖς με καὶ ὑπὲρ χιόνα λευκανθήσομαι. Ἀκουτιεῖς μοι
gaudiũ & letitiã: exultabũt oſſa humi
ἀγαλλίασιν καὶ εὐφροσύνην, ἀγαλλιάσονται ὀστέα τεταπει
liata. Auerte faciẽ tuã a pctis
νωμένα. Ἀπόστρεψον τὸ πρόσωπόν σου ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν
meis: & oẽs iniqtates meas dele. Cor mũ
μου, καὶ πάσας τὰς ἀνομίας μου ἐξάλειψον. Καρδίαν κα
dũ crea in me deus: & ſpũm rectũ inoua in
θαρὰν κτίσον ἐν ἐμοὶ ὁ θεός, καὶ πνεῦμα εὐθὲς ἐγκαίνισον ἐν
viſcerib' meis. Ne pijcias me a facie
τοῖς ἐγκάτοις μου. Μὴ ἀπορρίψῃς με ἀπὸ τοῦ προσώπου
tua: & ſpũ tuũ ſctũ ne auferas a me.
σου, καὶ τὸ πνεῦμά σου τὸ ἅγιον μὴ ἀντανέλῃς ἀπ' ἐμοῦ.
Redde mihi letitiã ſalutaris tui: & ſpiri
Ἀπόδος μοι τὴν ἀγαλλίασιν τοῦ σωτηρίου σου, καὶ πνεύ
tu pncipali cõfirma me. Docebo iniquos vias tuas:
ματι ἡγεμονικῷ στήριξόν με. Διδάξω ἀνόμους τὰς ὁδούς σου,
& impij ad te cõuertẽtur. Libera me de ſãguinib'
καὶ ἀσεβεῖς ἐπὶ σὲ ἐπιστρέψουσι. Ῥῦσαί με ἐξ αἱμάτων ὁ
deus deus ſalutis mee: exultabit lingua mea
θεὸς ὁ θεὸς τῆς σωτηρίας μου, ἀγαλλιάσεται ἡ γλῶσσά μου
iuſtitiã tuã. Dñe labia mea apies: &
τὴν δικαιοσύνην σου. Κύριε τὰ χείλη μου ἀνοίξεις, καὶ τὸ
os meũ ãnũtiabit laudẽ tuã. Qm̃ ſi voluiſſes
στόμα μου ἀναγγελεῖ τὴν αἴνεσίν σου. Ὅτι εἰ ἠθέλησας
ſacrificiũ: dediſſẽ vtiq3. holocauſtis nõ delectaberis. Sacri
θυσίαν, ἔδωκα ἄν. ὁλοκαυτώματα οὐκ εὐδοκήσεις. Θυ
ficiũ deo ſpũs cõtribulatus: cor cõtri
σία τῷ θεῷ πνεῦμα συντετριμμένον, καρδίαν συντετριμ
tũ & humiliatũ deus nõ deſpiciet. Benigne fac
μένην καὶ τεταπεινωμένην ὁ θεὸς οὐκ ἐξουδενώσει. Ἀγάθυνον
dñe in bona volũtate tua ſion: & edificẽtur mu
κύριε ἐν τῇ εὐδοκίᾳ σου τὴν σιών, καὶ οἰκοδομηθήτω τὰ τεί
ri hieruſalẽ. Tũc acceptabis ſacrificiũ iuſtitie
χη ἱερουσαλήμ. Τότε εὐδοκήσεις θυσίαν δικαιοσύνης
oblationẽ & holocauſta: tũc imponẽt ſup al
ἀναφορὰν καὶ ὁλοκαυτώματα, τότε ἀνοίσουσιν ἐπὶ τὸ θυ
tare tuũ vitulos.
σιαστήριόν σου μόσχους.

In finẽ intellectus dd: cũ venit do
Εἰς τὸ τέλος συνέσεως τῷ δαυίδ, ἐν τῷ ἐλθεῖν δω
ec idumeus & annũtiauit ſauli & dixit
ὴκ τὸν ἰδουμαῖον καὶ ἀναγγεῖλαι τῷ σαούλ, καὶ εἰπεῖν
ei: venit dd in domũ abimelech. 51.
αὐτῷ, ἦλθε δαδ εἰς τὸν οἶκον ἀβιμέλεχ. να.

Quid gl̃iaris in malitia q̃ potẽs es in iniqtate: tota die
Τί ἐγκαυχᾷ ἐν κακίᾳ ὁ δυνατὸς ἀνομίαν; ὅλην τὴν ἡμέραν
iniuſtitiã cogitauit lingua tua. Sicut nouacula acuta fe
ἀδικίαν ἐλογίσατο ἡ γλῶσσά σου. Ὡσεὶ ξυρὸν ἠκονημένον ἐ
ciſti dolũ. Dilexiſti malitiã ſup benignitatẽ.
ποίησας δόλον. Ἠγάπησας κακίαν ὑπὲρ ἀγαθωσύνην.
iniqtatẽ magis q̃ loqui equitatẽ. Dilexiſti om
ἀδικίαν ὑπὲρ τὸ λαλῆσαι δικαιοσύνην. Ἠγάπησας πάν
nia v̾ba precipitatiõis: linguã doloſã. Propt
τα τὰ ῥήματα καταποντισμοῦ, γλῶσσαν δολίαν. Διὰ
hoc deus deſtruet te in finẽ: euellet te & emigra
τοῦτο ὁ θεὸς καθέλοι σε εἰς τέλος, ἐκτίλαι σε καὶ μεταναστ
bit te de tabnaculo tuo: & radicẽ tuã de tra
εύσαι σε ἀπὸ σκηνώματός σου, καὶ τὸ ῥίζωμά σου ἐκ γῆς
viuẽtiũ. Videbũt iuſti & timebũt: & ſup
ζώντων. Ὄψονται δίκαιοι καὶ φοβηθήσονται, καὶ ἐπ' αὐ
eũ ridebũt: & dicẽt. Ecce hõ: q̃ nõ poſuit
τὸν γελάσονται, καὶ ἐροῦσιν. Ἰδοὺ ἄνθρωπος, ὃς οὐκ ἔθετο
deũ adiutorẽ ſuũ: Sed ſpauit in m̃titudĩe
τὸν θεὸν βοηθὸν αὐτοῦ, Ἀλλ' ἐπήλπισεν ἐπὶ τῷ πλήθει
diuitiaꝝ ſuaꝝ: & p̃ualuit in vanita
τοῦ πλούτου αὐτοῦ, καὶ ἐνεδυναμώθη ἐπὶ τῇ ματαιότη
te ſua. Ego aũt ſicut oliua fructifera in domo
τι αὐτοῦ. Ἐγὼ δὲ ὡσεὶ ἐλαία κατάκαρπος ἐν τῷ οἴκῳ
dei: Speraui in mia
τοῦ θεοῦ, Ἤλπισα ἐπὶ τὸ ἔλεος

dei in eternũ: ⁊ in ſeculũ ſeculi. Cõ
τοῦ θεοῦ εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος. Ἐξο-
fitebor tibi in ſeculũ: q2 feciſti. ⁊ expe-
μολογήσομαί σοι εἰς τὸν αἰῶνα, ὅτι ἐποίησας. καὶ ὑπο-
ctabo nomẽ tuũ: qm̃ bonũ in ↄſpectu ſctõꝝ tuoꝝ.
μενῶ τὸ ὄνομά σου, ὅτι χρηστὸν ἐναντίον τῶν ὁσίων σου.
In fine pro amaleth intellect⁹ dd. 52.
Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ μαελὲθ συνέσεως τῷ δαδ'. νβ'.
Dixit inſipiẽs in corde ſuo: nõ eſt deus. Cor
Εἶπεν ἄφρων ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ, οὐκ ἔστι θεός. Διεφ
5.13. rupti ſũt ⁊ abomiabiles facti ſũt in iniqtatib⁹: nõ eſt q faciat
θάρησαν καὶ ἐβδελύχθησαν ἐν ἀνομίαις, οὐκ ἔστι ποιῶν ἀ-
bonũ. Deus de celo ꝓſpexit ſup filios
γαθόν. Ὁ θεὸς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ διέκυψεν ἐπὶ τοὺς υἱοὺς
hoim: vt videat: ſi eſt itelligẽs: aut reqrẽs
τῶν ἀνθρώπων, τοῦ ἰδεῖν, εἰ ἔστι συνιῶν, ἢ ἐκζητῶν τὸν
deũ. Oẽs decliauerũt ſimꝰ inutiles facti ſũt: nõ eſt q faciat
ro.3.b. θεόν. Πάντες ἐξέκλιναν ἅμα ἠχρειώθησαν, οὐκ ἔστι ποιῶν
bonũ nõ eſt vſq; ad vnũ. Nõne ſciẽt oẽs q opan-
ἀγαθὸν οὐκ ἔστιν ἕως ἑνός. Οὐχὶ γνώσονται πάντες οἱ ἐργα-
tur iniqtatẽ: q deuorãt plebe3 meã vt cibũ
ζόμενοι τὴν ἀνομίαν, οἱ κατεσθίοντες τὸν λαόν μου ἐν βρώσει
panis? Deũ nõ inuocauerũt: illic trepidauerũt
ἄρτου; Τὸν κύριον οὐκ ἐπεκαλέσαντο, ἐκεῖ ἐφοβήθησαν
timore: vbi nõ fuit timor. Qm̃ deus diſſipauit oſſa eoꝝ
φόβον, οὗ οὐκ ἦν φόβος. Ὅτι ὁ θεὸς διεσκόρπισεν ὀστᾶ ἀν-
qui hoibus placẽt: cõfuſi ſunt: qm̃ deus ſpreuit e-
θρωπαρέσκων, κατῃσχύνθησαν, ὅτι ὁ θεὸς ἐξουδένωσεν αὐ-
os. Quis dabit ex ſion ſalutare iſrael? cũ
τούς. Τίς δώσει ἐκ σιὼν τὸ σωτήριον τοῦ ἰσραήλ; ἐν τῷ
auerterit de⁹ captiuitatẽ plebis ſue.
ἐπιστρέψαι τὸν θεὸν τὴν αἰχμαλωσίαν τοῦ λαοῦ αὐτοῦ.
Exultabit iacob ⁊ letabitur iſrael.
Ἀγαλλιάσεται ἰακὼβ καὶ εὐφρανθήσεται ἰσραήλ.
In fine in hymnis intellectus dauid: cũ
Εἰς τὸ τέλος ἐν ὕμνοις συνέσεως τῷ δαυίδ, ἐν τῷ
veniſſẽt ziphei ⁊ dixiſſent ſaul nõne
ἐλθεῖν τοὺς ζιφαίους καὶ εἰπεῖν τῷ σαοὺλ οὐκ ἰδοὺ
dauid abſcõdit⁹ ẽ apd nos? 53.
δαυὶδ κέκρυπται παρ' ἡμῖν; νγ'.
Deus in noĩe tuo ſaluũ me fac: ⁊ in ꝟtute
Ὁ θεὸς ἐν τῷ ὀνόματί σου σῶσόν με, καὶ ἐν τῇ δυνά-
te tua iudicabis me. Deus exaudi oratio-
μει σου κρινεῖς με. Ὁ θεὸς εἰσάκουσον τῆς προσευ-
nẽ meã: aurib⁹ ꝑcipe ꝟba oris mei. Qm̃ a-
χῆς μου, ἐνώτισαι τὰ ῥήματα τοῦ στόματός μου. Ὅτι ἀλ-
lieni inſurrexerũt aduerſũ me: ⁊ fortes qſierũt ani-
λότριοι ἐπανέστησαν ἐπ' ἐμέ, καὶ κραταιοὶ ἐζήτησαν τὴν ψυ-
mã meã: ⁊ nõ ꝓpoſuerũt deũ añ cõſpectũ ſuũ. Ecce eñ
χήν μου, καὶ οὐ προέθεντο τὸν θεὸν ἐνώπιον αὐτῶν. Ἰδοὺ γὰρ
deus adiuuat me: ⁊ dñs ſuſceptor aĩe meę.
ὁ θεὸς βοηθεῖ μοι, καὶ ὁ κύριος ἀντιλήπτωρ τῆς ψυχῆς μου.
Auertes mala inimicis meis: in ꝟitate tua
Ἀποστρέψει τὰ κακὰ τοῖς ἐχθροῖς μου, ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου
diſꝑde illos. Voluntarie ſacrificabo tibi: cõfitebor
ἐξολόθρευσον αὐτούς. Ἑκουσίως θύσω σοι, ἐξομολογήσομαι
noĩ tuo dñe: qm̃ bonũ. Qm̃ ex oĩ
τῷ ὀνόματί σου κύριε, ὅτι ἀγαθόν. Ὅτι ἐκ πάσης
tribulatõe eripuiſti me: ⁊ ſup inimicos meos deſ-
θλίψεως ἐρρύσω με, καὶ ἐν τοῖς ἐχθροῖς μου ἐπεῖ-
pexit oculus meus.
δεν ὁ ὀφθαλμός μου.
In fine ĩ hymnis intellectus aſaph. 54.
Εἰς τὸ τέλος ἐν ὕμνοις συνέσεως τῷ ἀσάφ. νδ'.
Exaudi deus orõnẽ meã ⁊ ne deſpexeris
Ἐνώτισαι ὁ θεὸς τὴν προσευχήν μου καὶ μὴ ὑπερίδῃς
deꝑcatiõnẽ meã: itẽde mihi ⁊ exaudi me. Cõtriſtat⁹
τὴν δέησίν μου, πρόσχες μοι καὶ εἰσάκουσόν μου. Ἐλυπή-
ſũ in exercitatiõe mea: ⁊ cõturbat⁹ ſũ a voce inimici:
θην ἐν τῇ ἀδολεσχίᾳ μου, καὶ ἐταράχθην ἀπὸ φωνῆς ἐχθροῦ,
⁊ a tribulatiõe peccatoris. Qm̃ declinauerũt
καὶ ἀπὸ θλίψεως ἁμαρτωλοῦ. Ὅτι ἐξέκλιναν

dei in ſeculũ & in eter-
nũ. Cõfitebor tibi i ſe-
culũ qm̃ feciſti: & ex-
pectabo nomẽ tuũ qm̃
bonum in cõſpectu ſã-
ctorum tuorum.
Victori per chorũ eru-
ditio dauid. 53.
Dixit ſtultus in cor-
de ſuo nõ eſt deus:
corrupti ſũt abomiabi-
les facti ſunt in iniquita-
te: nõ ẽ qui faciat bo-
nũ. Deus de celo ꝓſpe-
xit ſup filios hoim: vt
videret ſi eſt intelligens
requirẽs deũ. Oẽs a-
uerſi ſunt: ꝑiter adheſe-
rũt: non eſt qui faciat
bonũ: nõ eſt vſq; ad v-
nũ. Nũquid nõ cogno-
uerũt q opantur iniqui-
tatẽ: qui comedũt po-
pulũ meũ vt cibũ pãis:
deũ nõ inuocauerunt.
Ibi timuerũt timore v-
bi non erat timor: qm̃
deus diſꝑſit oſſa circũ-
dãtiũ te: cõfunderis qa
deus ꝓiecit eos. Quis
dabit ex ſiõ ſalutare iſ-
rael? cũ reduxerit deus
captiuitatẽ ꝑpli ſui: e-
xultabit iacob letabitur
iſrael. Victori in
orgãis eruditio dauid:
qñ venerunt ziphei &
dixerunt ſauli: nonne
dauid abſconditus eſt
apud nos? 54.
Deus in nomine tuo
ſalua me: & in for-
titudie tua vlciſcere me.
Deus exaudi orationẽ
meam: auribus percipe
verba oris mei. Quia
alieni inſurrexerũt ad-
uerſum me: & fortes q-
ſierũt aiam meã: & non
propoſuerũt deum in
conſpectu ſuo. Sp. Ec-
ce deus auxiliatur mi-
hi: dñs ſuſtentãs animã
meã. Redde malũ inſi-
diatoribus meis: in veri-
tate tua diſperde illos.
Voluntarie ſacrificabo
tibi: cõfitebor noĩ tuo
dñe qm̃ bonum. Qm̃
ex oĩ tribulatiõe libe-
rauit me: & inimicos
meos deſpexit oculus
meus. Victori in pſal-
mis eruditio dd. 55.
Exaudi de⁹ orõnem
meã: & ne deſpici-
as deꝑcationẽ meã. At-
tẽde mihi & exaudi me
hũiliatus ſũ in medita-
tõe mea et cõturbat⁹. A
voce inimici a facie ꝑſe-
quẽtis impii: qm̃ ꝓiecerũt

אלהים עולם ועד׃ אודך לעולם — עלם ידה
כי עשית ואקוה שמך כי טוב — עשה קוה
נגד חסידיך׃ liii. למנצח — חסד נצח
על מחלת משכיל לדוד׃ אמר — חלל שכל
נבל בלבו אין אלהים השחיתו — שחת
והתעיבו עול אין עשה טוב׃ — תעב
אלהים משמים השקיף על בני — שקף
אדם לראות היש משכיל דרש — ראה
את אלהים׃ כלו סג יחדו נאלחו — סוג אלח
אין עשה טוב אין גם אחד׃
הלא ידעו פעלי און אכלי עמי
אכלו לחם אלהים לא קראו׃
שם פחדו פחד לא היה פחד כי — חנה בוש
אלהים פזר עצמות חנך הבשתה
כי אלהים מאסם׃ מי יתן מציון — עם
ישעות ישראל בשוב אלהים
שבות עמו יגל יעקב ישמח — גול שמח
ישראל׃ liiii. למנצח בנגינות — נצח נגן
משכיל לדוד׃ בבוא הזיפים ויאמרו — שכל בוא
לשאול הלא דוד מסתתר — אמר
עמנו׃ אלהים בשמך — סתר ישע
הושיעני ובגבורתך תדינני — גבר דין
אלהים שמע תפלתי האזינה — פלל אזן
לאמרי פי׃ כי זרים קמו עלי — פה
ועריצים בקשו נפשי לא שמו — קום
אלהים לנגדם סלה׃ הנה אלהים — ערץ שום
עזר לי אדני בסמכי נפשי׃ ישיב — שוב
הרע לשררי באמתך הצמיתם׃ — רוע צמת
בנדבה אזבחה לך אודה שמך — זבח ידה
יהוה כי טוב׃ כי מכל צרה הצילני — צור נצל
ובאיבי ראתה עיני׃ lv. למנצח — ראה נצח
בנגינות משכיל לדוד׃ האזינה — נגן שכל
אלהים תפלתי ואל תתעלם — אזן עלם
מתחנתי׃ הקשיבה לי וענני — חנן קשב
אריד בשיחי ואהימה׃ מקול — ענה רוד
אויב מפני עקת רשע כי ימיטו — שוח המה
איב פנה
עוק מוט

Digitized by Google

עָלַי אָוֶן וּבְאַף יִשְׂטְמוּנִי׃ לִבִּי — שָׂטַם
יָחִיל בְּקִרְבִּי וְאֵימוֹת מָוֶת נָפְלוּ — חול
עָלָי׃ יִרְאָה וָרַעַד יָבֹא בִי — בוא
וַתְּכַסֵּנִי פַּלָּצוּת׃ וָאֹמַר מִי יִתֶּן לִי — כסה נתן
אֵבֶר כַּיּוֹנָה אָעוּפָה וְאֶשְׁכֹּנָה׃ — עוף שכן
הִנֵּה אַרְחִיק נְדֹד אָלִין בַּמִּדְבָּר — רחק לון
סֶלָה׃ אָחִישָׁה מִפְלָט לִי מֵרוּחַ — דבר חוש
סֹעָה מִסָּעַר׃ בַּלַּע אֲדֹנָי פַּלַּג — פלט
לְשׁוֹנָם כִּי רָאִיתִי חָמָס וְרִיב — לשן ראה
בָּעִיר׃ יוֹמָם וָלַיְלָה יְסוֹבְבֻהָ עַל — רוב סבב
חוֹמֹתֶיהָ וְאָוֶן וְעָמָל בְּקִרְבָּהּ׃ הַוּוֹת — חמה הוה
בְּקִרְבָּהּ וְלֹא יָמִישׁ מֵרְחֹבָהּ תֹּךְ — מוש רמה
וּמִרְמָה׃ כִּי לֹא אוֹיֵב יְחָרְפֵנִי — איב חרף
וְאֶשָּׂא לֹא מְשַׂנְאִי עָלַי הִגְדִּיל — נשא שנא
וְאֶסָּתֵר מִמֶּנּוּ׃ וְאַתָּה אֱנוֹשׁ — גדל סתר
כְּעֶרְכִּי אַלּוּפִי וּמְיֻדָּעִי׃ אֲשֶׁר — אנש אלף ידע
יַחְדָּו נַמְתִּיק סוֹד בְּבֵית אֱלֹהִים — מתק
נְהַלֵּךְ בְּרָגֶשׁ׃ יַשִּׁי מָוֶת עָלֵימוֹ — הלך נשה
יֵרְדוּ שְׁאוֹל חַיִּים כִּי רָעוֹת — ירד שאל
בִּמְגוּרָם בְּקִרְבָּם׃ אֲנִי אֶל אֱלֹהִים — רוע גור
אֶקְרָא וַיהוָה יוֹשִׁיעֵנִי׃ עֶרֶב — קרא ישע
וָבֹקֶר וְצָהֳרַיִם אָשִׂיחָה וְאֶהֱמֶה — שוח המה
וַיִּשְׁמַע קוֹלִי׃ פָּדָה בְשָׁלוֹם נַפְשִׁי — שמע שלם
מִקֲּרָב לִי כִּי בְרַבִּים הָיוּ עִמָּדִי׃ — רבב
יִשְׁמַע אֵל וְיַעֲנֵם וְיֹשֵׁב — היה ענה
קֶדֶם סֶלָה אֲשֶׁר אֵין חֲלִיפוֹת — ישב חלף
לָמוֹ וְלֹא יָרְאוּ אֱלֹהִים׃ שָׁלַח
יָדָיו בִּשְׁלֹמָיו חִלֵּל בְּרִיתוֹ׃ חָלְקוּ — ברת
מַחְמָאֹת פִּיו וּקְרָב לִבּוֹ רַכּוּ דְבָרָיו — חמא פה
מִשֶּׁמֶן וְהֵמָּה פְתִחוֹת׃ הַשְׁלֵךְ — רכך שלך
עַל יְהוָה יְהָבְךָ וְהוּא יְכַלְכְּלֶךָ — כלכל
לֹא יִתֵּן לְעוֹלָם מוֹט לַצַּדִּיק׃ — נתן עלם
וְאַתָּה אֱלֹהִים תּוֹרִדֵם לִבְאֵר — צדק ירד
שַׁחַת אַנְשֵׁי דָמִים וּמִרְמָה לֹא — רמה
יֶחֱצוּ יְמֵיהֶם וַאֲנִי אֶבְטַח בָּךְ׃ — חצה יום
לַמְנַצֵּחַ עַל יוֹנַת — בטח נצח

lvi.

ſup me iniquitatē & in furore aduerſabāt mihi. Cor meū doluit in vitalibus meis: & terrores mortis ceciderūt ſuper me. Timor & tremor venit ſup me: & opuit me caligo. Et dixi quis dabit mihi pēnas colūbe: vt volē & requieſcā. Vt pcul abeā: & cōmorer in deſerto. Sp. Feſtinabo vt ſaluer a ſpiritu tēpeſtatis & turbinis. Precipita domine diuide linguas eorū: qm̄ vidi iniquitatē & cōtradictiōem in ciuitate. Die ac nocte circūeuntes muros eius: ſcelus & dolor in medio eius. Inſidie in vitalibus eius: & nō recedit de plateis eius dānū & fraudulētia. Nō q ei inimicus exꝓbrauit mihi vt ſuſtineā; nec is q me oderat ſup me magnificatus eſt vt abſcōdar ab eo. Sed tu hō vnanimis me⁹: dux meus & notus meus. Qui ſil habuimus dulce ſecretū: i domo dei āmbulauimus in terrore. Veniat mors ſup eos: deſcēdāt in infernū viuētes: quoniā nequitie in cōgregatiōe eorū i medio eorū. Ego ad d̄um clamabo: & dn̄s ſaluabit me. Veſpere & mane & meridie loquar & reſonabo: & exaudiet vocem meam. Redimet in pace animā meā ab apꝓpiqn̄tibus mihi: multi enim fuerūt aduerſū me. Exaudiet deus & hūiliabit eos: q iudex ē ab initio. Sp: nō ei mutātur nec timent deum. Extendit manū ſuam ad pacifica ſua: cōtaminauit pactū ſuū. Nitidius butyro os eius: pugnat āt cor illius molliores ſermōes eius oleo: cū ſint lācee. Proiice ſup dn̄m charitatē tuā & ipſe enutriet te: nō dabit in eternū fluctuatiōem iuſto. Tu autem deus deduces eos in puteum iteritus: viri ſanguinū & doloſi non dimidiabunt dies ſuos: ego aūt fiduciam habeo tui.

Victori pro colūba

in me iniq̄tatē: ⁊ in ira moleſti erāt mihi. Cor meū
ἐπ' ἐμὲ ἀνομίαν, καὶ ἐν ὀργῇ ἐνεκότουν μοι. Η καρδία μου
cōturbatū ē in me: ⁊ formido mortis cecidit ſup me.
ἐταράχθη ἐν ἐμοί, καὶ δειλία θανάτου ἐπέπεσεν ἐπ' ἐμέ.
Timor ⁊ tremor venit ſup me: ⁊ cōtexerūt me tene
Φόβος καὶ τρόμος ἦλθεν ἐπ' ἐμέ, καὶ ἐκάλυψέ με σκό-
bre. Et dixi: qs dabit mihi pennas ſicut colūbe:
τος. Καὶ εἶπα, τίς δώσει μοι πτέρυγας ὡσεὶ περιστερᾶς,
⁊ volabo ⁊ requieſcā: Ecce elōgaui fu
καὶ πετασθήσομαι καὶ καταπαύσω; Ἰδοὺ ἐμάκρυνα φυ-
giēs ⁊ māſi in ſolitudie. Expectabā
γαδεύων καὶ ηὐλίσθην ἐν τῇ ἐρήμῳ. Προσεδεχόμην τὸν
deū q̄ ſaluū me facit a puſillanimitate ſpūs ⁊ a tēpe
θεὸν τὸν σώζοντά με ἀπὸ ὀλιγοψυχίας καὶ ἀπὸ καταιγί-
ſtate. Precipita dn̄e ⁊ diuide linguas
δος. Καταπόντισον κύριε καὶ καταδίελε τὰς γλώσσας
eoꝝ: qm̄ vidi iniq̄tatē ⁊ cōtradictionē i ciuitate.
αὐτῶν, ὅτι εἶδον ἀνομίαν καὶ ἀντιλογίαν ἐν τῇ πόλει.
Die ac nocte circūdabit eā ſup muros eius:
Ἡμέρας καὶ νυκτὸς κυκλώσει αὐτὴν ἐπὶ τὰ τείχη αὐτῆς,
⁊ iniq̄tas ⁊ labor in medio eius ⁊ iniuſtitia. Et nō de
καὶ ἀνομία καὶ κόπος ἐν μέσῳ αὐτῆς καὶ ἀδικία. Καὶ οὐκ ἐξέ-
fecit de plateis eius vſura ⁊ dolus. Qm̄ ſi
λιπεν ἐκ τῶν πλατειῶν αὐτῆς τόκος καὶ δόλος. Ὅτι εἰ
inimic⁹ maledixiſſet mihi ſubſtinuiſſē vtiq̄. Et ſi is q̄ oderat me
ὁ ἐχθρὸς ὠνείδισέ με ὑπήνεγκα ἄν. Καὶ εἰ ὁ μισῶν με
ſup me magna locut⁹ fuiſſet: abſcōdiſſē me forſitā ab eo.
ἐπ' ἐμὲ ἐμεγαλορρημόνησεν, ἐκρύβην ἂν ἀπ' αὐτοῦ.
Tu vero hō vnanimis: dux me⁹ ⁊ notus meus:
Σὺ δὲ ἄνθρωπε ἰσόψυχε, ἡγεμών μου καὶ γνωστέ μου,
Qui ſimul mecū dulces capiebas cibos: in domo
Ὃς ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἐγλύκανάς μοι ἐδέσματα, ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ
dei ambulauim⁹ in cōſenſu. Veniat tā mors ſup
θεοῦ ἐπορεύθημεν ἐν ὁμονοίᾳ. Ἐλθέτω δὴ θάνατος ἐπ' αὐ-
illos: ⁊ deſcēdāt in infernū viuētes. Qm̄ neq̄
τούς, καὶ καταβήτωσαν εἰς ᾅδου ζῶντες. Ὅτι πονη-
tie in hītaculis eoꝝ in medio eoꝝ. Ego ad
ρία ἐν ταῖς παροικίαις αὐτῶν ἐν μέσῳ αὐτῶν. Ἐγὼ πρὸς
deū clamaui: ⁊ dn̄s exaudiuit me. Veſpe
τὸν θεὸν ἐκέκραξα, καὶ ὁ κύριος εἰσήκουσέ μου. Ἑσπέρας
⁊ mane ⁊ meridie narrabo ⁊ annūtiabo: ⁊
καὶ πρωῒ καὶ μεσημβρίας διηγήσομαι καὶ ἀπαγγελῶ, καὶ
exaudiet vocē meā. Redimet in pace
εἰσακούσεται τῆς φωνῆς μου. Λυτρώσεται ἐν εἰρήνῃ τὴν
aīaꝫ meā ab his q̄ apꝓpiq̄t mihi: qm̄ iter multos
ψυχήν μου ἀπὸ τῶν ἐγγιζόντων μοι, ὅτι ἐν πολλοῖς
erāt mecū. Exaudiet deus ⁊ humiliabit il
ἦσαν σὺν ἐμοί. Εἰσακούσεται ὁ θεὸς καὶ ταπεινώσει αὐ-
los: qui eſt an̄ ſecula. Nō em̄ eſt illis
τούς, ὁ ὑπάρχων πρὸ τῶν αἰώνων. Οὐ γάρ ἐστιν αὐτοῖς
cōmutatio: qm̄ nō timuerūt deū: extēdit
ἀντάλλαγμα, ὅτι οὐκ ἐφοβήθησαν τὸν θεόν, ἐξέτεινε τὴν
manū ſuā in retribuēdo. Cōtaminauerūt teſta
χεῖρα αὐτοῦ ἐν τῷ ἀποδιδόναι. Ἐβεβήλωσαν τὴν δια-
mētū eius: diuiſi ſunt ab ira vultus
θήκην αὐτοῦ, διεμερίσθησαν ἀπὸ ὀργῆς τοῦ προσώπου
eius: ⁊ apꝓpiquerūt corda eoꝝ. Molliti ſunt
αὐτοῦ, καὶ ἤγγισαν αἱ καρδίαι αὐτῶν. Ἡπαλύνθησαν
ſermones eoꝝ ſup oleū: ⁊ ipſi ſunt iacula.
οἱ λόγοι αὐτῶν ὑπὲρ ἔλαιον, καὶ αὐτοί εἰσι βολίδες.
Iacta ſup dn̄m curā tuā: ⁊ ipſe te enu
Ἐπίρριψον ἐπὶ κύριον τὴν μέριμνάν σου, καὶ αὐτός σε δια-
triet: nō dabit in eternū fluctuatiōeꝫ iuſto.
θρέψει, οὐ δώσει εἰς τὸν αἰῶνα σάλον τῷ δικαίῳ.
Tu vero deus deduces eos in puteū interitus. Vi
Σὺ δὲ ὁ θεὸς κατάξεις αὐτοὺς εἰς φρέαρ διαφθορᾶς. Ἄν-
ri ſāguinū ⁊ doloſi nō dimidiabūt
δρες αἱμάτων καὶ δολιότητος οὐ μὴ ἡμισεύσωσι τὰς
dies ſuos. ego āt dn̄e ſpabo in te.
ἡμέρας αὐτῶν. ἐγὼ δὲ κύριε ἐλπιῶ ἐπὶ σέ.

In finē pro ppl̄o q̄
Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τοῦ λαοῦ τοῦ

Digitized by Google

a ſctis longe fact' ē dauid in tituli in
ἀπὸ τῶν ἁγίων μεμακρυμμένου τῷ δαυὶδ εἰς στηλογρα-
ſcriptiõe cũ tenuerũt eũ allophyli in geth. 55.
φίαν ὁπότε ἐκράτησαν αὐτὸν οἱ ἀλλόφυλοι ἐν γέθ. νε.
Miſerere mei deus: qm̃ cõculcauit me hõ:
Infra. 56. Ἐλέησόν με ὁ θεός, ὅτι κατεπάτησέ με ἄνθρωπος,
tota die impugnãs tribulauit me. Cõculcauerũt
ὅλην τὴν ἡμέραν πολεμῶν ἔθλιψέ με. Κατεπάτησάν
me inimici mei tota die: qm̃ multi bellã-
με οἱ ἐχθροί μου ὅλην τὴν ἡμέραν, ὅτι πολλοὶ οἱ πολε-
tes aduerſũ me ab altitudine. Die nõ timebo: ego
μοῦντές με ἀπὸ ὕψους. Ἡμέρας οὐ φοβηθήσομαι, ἐγὼ
vero ſpabo in te. In deo laudabo ſermões
δὲ ἐλπιῶ ἐπὶ σέ. Ἐν τῷ θεῷ ἐπαινέσω τοὺς λόγους
meos: in deo ſpaui: nõ timebo: qd faciet
μου, ἐπὶ τῷ θεῷ ἤλπισα, οὐ φοβηθήσομαι, τί ποιήσει
mihi caro? Tota die ṽba mea execra-
μοι σάρξ; Ὅλην τὴν ἡμέραν τοὺς λόγους μου ἐβδελύσ-
bãtur: aduerſũ me oẽs cogitatiões eoꝝ in malũ.
σοντο, κατ' ἐμοῦ πάντες οἱ διαλογισμοὶ αὐτῶν εἰς κακόν.
Inhabitabũt ⁊ abſcõdẽt ipi calcaneũ
Παροικήσουσι καὶ κατακρύψουσιν, αὐτοὶ τὴν πτέρναν
meũ obſeruabũt. Sicut ſuſtinuerũt aiam meã:
μου φυλάξουσι. Καθάπερ ὑπέμειναν τὴν ψυχήν μου,
pro nihilo ſaluos facies illos: in ira pplos cõfriges.
ὑπὲρ τοῦ μηθενὸς σώσεις αὐτούς, ἐν ὀργῇ λαοὺς κατάξεις.
Deus vitã meã annũciaui tibi: poſuiſti lachrymas meas
Ὁ θεὸς τὴν ζωήν μου ἐξήγγειλά σοι, ἔθου τὰ δάκρυά μου
in cõſpectu tuo: ſicut ⁊ in pmiſſiõe tua. Cõuer-
ἐνώπιόν σου, ὡς καὶ ἐν τῇ ἐπαγγελίᾳ σου. Ἐπιστρέ-
tẽtur inimici mei retrorſũ in quacũq; die inuo-
ψουσιν οἱ ἐχθροί μου εἰς τὰ ὀπίσω. ἐν ᾗ ἂν ἡμέρᾳ ἐπι-
cauero te: ecce cognoui qm̃ deus meus es tu. In
καλέσωμαί σε, ἰδοὺ ἔγνων ὅτι θεός μου εἶ σύ. Ἐπὶ
deo laudabo ṽbũ: in dño laudabo ſermonẽ: in
Infra 114. τῷ θεῷ αἰνέσω ῥῆμα, ἐπὶ τῷ κυρίῳ αἰνέσω λόγον, ἐπὶ
deo ſpaui: nõ timebo: qd faciet mihi ho
τῷ θεῷ ἤλπισα, οὐ φοβηθήσομαι, τί ποιήσει μοι ἄνθρω-
mo? In me deus vota: que reddã laudatiõis tue.
πος; Ἐν ἐμοὶ ὁ θεὸς εὐχαί, ἃς ἀποδώσω αἰνέσεώς σου.
Qm̃ eripuiſti aiam meã de morte: ocu-
Ὅτι ἐρρύσω τὴν ψυχήν μου ἐκ θανάτου, τοὺς ὀφθαλ-
los meos a lachrymis: ⁊ pedes meos de la-
μούς μου ἀπὸ δακρύων, καὶ τοὺς πόδας μου ἀπὸ ὀλισθή-
pſu. Placebo corã dño: in lumine viuẽtiũ.
ματος. Εὐαρεστήσω ἐνώπιον κυρίου, ἐν φωτὶ ζώντων.
In finẽ ne diſpdas dauid in tituli inſcri-
Εἰς τὸ τέλος μὴ διαφθείρῃς τῷ δαυὶδ εἰς στηλογραφί-
ptiõe: cũ ipſe fugeret a facie
αν, ἐν τῷ αὐτὸν ἀποδιδράσκειν ἀπὸ προσώπου
ſaul in ſpeluncã. 56.
σαοὺλ εἰς τὸ σπήλαιον. νϛ.
Miſerere mei deus: miſerere mei: qm̃ in te cõfidit
Ἐλέησόν με ὁ θεός, ἐλέησόν με, ὅτι ἐπὶ σοὶ πέποιθεν
aia mea. Et in vmbra alaꝝ tuaꝝ ſpabo:
ἡ ψυχή μου. Καὶ ἐν τῇ σκιᾷ τῶν πτερύγων σου ἐλπιῶ,
donec trãſeat iniqtas. Clamabo ad deũ
ἕως οὗ παρέλθοι ἡ ἀνομία. Κεκράξομαι πρὸς τὸν θεὸν τὸν
altiſſimũ: deũ q bñfecit mihi. Miſit
ὕψιστον, τὸν θεὸν τὸν εὐεργετήσαντά με. Ἐξαπέστειλεν
de celo ⁊ liberauit me: dedit in opprobriũ cõ-
ἐξ οὐρανοῦ καὶ ἔσωσέ με, ἔδωκεν εἰς ὀνείδη τοὺς κα-
culcãtes me. Miſit deus miaꝫ ſuã
ταπατοῦντάς με. Ἐξαπέστειλεν ὁ θεὸς τὸ ἔλεος αὐτοῦ
⁊ ṽitatẽ ſuã: ⁊ eripuit aiaꝫ
καὶ τὴν ἀλήθειαν αὐτοῦ, καὶ ἐρρύσατο τὴν ψυχήν
meã de medio catuloꝝ leonũ: dormiui cõturbatus. Filii hoĩꝫ
μου ἐκ μέσου σκύμνων, ἐκοιμήθην τεταραγμένος. Υἱοὶ ἀνθρώπων
dẽtes eoꝝ arma ⁊ ſagitte: ⁊ lingua eoꝝ gla-
οἱ ὀδόντες αὐτῶν ὅπλα καὶ βέλη, καὶ ἡ γλῶσσα αὐτῶν μάχαι-
dius acutus. Exaltare ſup celos deus ⁊ in
ρα ὀξεῖα. Ὑψώθητι ἐπὶ τοὺς οὐρανοὺς ὁ θεὸς καὶ ἐπὶ

muta eo q̃ pcul abfe-
rit dauid humilis & ſim
plex qñ retinuerũt eum
philiſtiim in geth. 56.
Miſerere mei deus
qm̃ cõculcauit me
hõ: tota die pugnans
tribulauit me. Cõcul-
cauerunt me inſidiato-
res mei tota die: multi
enĩ qui pugnãt contra
me altiſſime. Quacunq;
die territus fuero: ego
in te cõfidã. In dõ lau
dabo verbũ eius: in dõ
ſpaui nõ timebo quid
faciat caro mihi. Tota
die ſermonibus me
affligebãt: contra me
oẽs cogitatiões eorũ ĩ
malũ. Cõgregabuntur
abſcõdite: plãtas meas
obſeruabũt expectan
tes aĩam meam. Quia
nullus eſt ſaluus in eis:
in furore pplos detra-
hes deus. Secretiora mea
nũeraſti: pone lachry-
mã meã in cõſpectu tuo
ſed nõ in narratiõe tua.
Tũc cõuertẽtur inimici
mei retrorſũ in quacũq;
die inuocauero: hoc
ſcio quia deus meus es.
In deo laudabo verbũ
in domino
predicabo ſermonem.
In deo ſperabo: non
timebo quid faciat
mihi homo. In me ſũt
deus vota tua: reddã
gratiarum actiões tibi.
Quia eripuiſti animã
meã de morte: & pedes
meos de lapſu: vt am-
bulem coram deo
in lumine viuentium.
Victori vt nõ diſpdas
dauid humilem & ſim
plicem: quando fugit
a facie ſaul in ſpelun-
ca. 57.
Miſerere mei deus mi
ſerere mei: qm̃ in te
ſperat aia mea: & in
vmbra alarũ tuarũ ſpa-
bo: donec trãſeant inſi
die. Inuocabo deum
altiſſimum: deũ vlto-
rẽ meum. Mittet
de celo & ſaluabit me:
exprobrabit conculcã-
tibus me Sp: mittet de
us miam ſuã & veritatẽ
ſuã. Anima mea in me
dio leonum dormiuit
ferocientiũ: filii homi-
num dentes eorũ lãcee
& ſagitte & lingua eo-
rum gladius acutus.
Exaltare ſuper celos
deus: in

אֵלֶם רְחֹקִים לְדָוִד מִכְתָּם בֶּאֱחֹז רחק כתם
אֹתוֹ פְלִשְׁתִּים בְּגַת׃ חָנֵּנִי אחז
אֱלֹהִים כִּי שְׁאָפַנִי אֱנוֹשׁ כָּל אנש
הַיּוֹם לֹחֵם יִלְחָצֵנִי׃ שָׁאֲפוּ שׁוֹרְרַי לחץ
כָּל הַיּוֹם כִּי רַבִּים לֹחֲמִים לִי רבב
מָרוֹם׃ יוֹם אִירָא אֲנִי אֵלֶיךָ יום ירא
אֶבְטָח׃ בֵּאלֹהִים אֲהַלֵּל דְּבָרוֹ בטח הלל
בֵּאלֹהִים בָּטַחְתִּי לֹא אִירָא מַה
יַּעֲשֶׂה בָשָׂר לִי׃ כָּל הַיּוֹם דְּבָרַי עשה
יְעַצֵּבוּ עָלַי כָּל מַחְשְׁבֹתָם לָרָע׃ עצב חשב
יָגוּרוּ יִצְפּוֹנוּ הֵמָּה עֲקֵבַי יִשְׁמֹרוּ רוע גור
כַּאֲשֶׁר קִוּוּ נַפְשִׁי׃ עַל אָוֶן פַּלֶּט צפן שמר
לָמוֹ בְּאַף עַמִּים הוֹרֵד אֱלֹהִים׃ קוה ירד
נֹדִי סָפַרְתָּה אָתָּה שִׂימָה דִמְעָתִי שום
בְנֹאדֶךָ הֲלֹא בְּסִפְרָתֶךָ׃ אָז
יָשׁוּבוּ אוֹיְבַי אָחוֹר בְּיוֹם אֶקְרָא שוב איב
זֶה יָדַעְתִּי כִּי אֱלֹהִים לִי׃ אחר קרא
בֵּאלֹהִים אֲהַלֵּל דָּבָר בַּיהוָה הלל
אֲהַלֵּל דָּבָר׃ בֵּאלֹהִים בָּטַחְתִּי לֹא
אִירָא מַה יַּעֲשֶׂה אָדָם לִי׃ עָלַי ירא עשה
אֱלֹהִים נְדָרֶיךָ אֲשַׁלֵּם תּוֹדֹת לָךְ׃ עלה שלם
כִּי הִצַּלְתָּ נַפְשִׁי מִמָּוֶת הֲלֹא רַגְלַי דחה נצל
מִדֶּחִי לְהִתְהַלֵּךְ לִפְנֵי אֱלֹהִים דחה הלך
בְּאוֹר הַחַיִּים׃ lvii. לַמְנַצֵּחַ אַל פנה
תַּשְׁחֵת לְדָוִד מִכְתָּם בְּבָרְחוֹ נצח שחת כתם
מִפְּנֵי שָׁאוּל בַּמְּעָרָה׃ פנה
חָנֵּנִי אֱלֹהִים חָנֵּנִי כִּי בְךָ חָסָיָה חסה
נַפְשִׁי וּבְצֵל כְּנָפֶיךָ אֶחְסֶה
עַד יַעֲבֹר הַוּוֹת׃ אֶקְרָא לֵאלֹהִים עבר הוה
עֶלְיוֹן לָאֵל גֹּמֵר עָלָי׃ יִשְׁלַח קרא עלה
מִשָּׁמַיִם וְיוֹשִׁיעֵנִי חֵרֵף שֹׁאֲפִי שלח ישע
סֶלָה יִשְׁלַח אֱלֹהִים חַסְדּוֹ וַאֲמִתּוֹ׃
נַפְשִׁי בְּתוֹךְ לְבָאִם אֶשְׁכְּבָה שכב
לֹהֲטִים בְּנֵי אָדָם שִׁנֵּיהֶם חֲנִית חנה
וְחִצִּים וּלְשׁוֹנָם חֶרֶב חַדָּה׃ חצץ לשן
רוּמָה עַל הַשָּׁמַיִם אֱלֹהִים עַל רום שמם

Digitized by Google

כל הארץ כבודך: רשת הכינו — כבד כון
לפעמי כפף נפשי כרו לפני — כפף כרה פנה
שיחה נפלו בתוכה סלה: נכון — שוח כון
לבי אלהים נכון לבי אשירה — שור
ואזמרה: עורה כבודי עורה הנבל — זמר כבד
וכנור אעירה שחר: אודך — כנר עור
בעמים אדני אזמרך בלאמים: — ידה זמר
כי גדל עד שמים חסדך ועד
שחקים אמתך: רומה על שמים — רמם
אלהים על כל הארץ כבודך:

למנצח אל תשחת lviii. — נצח שחת
לדוד מכתם: האמנם — כתם
אלם צדק תדברון מישרים — דבר ישר
תשפטו בני אדם: אף — שפט
בלב עולת תפעלון בארץ — עול פעל
חמס ידיכם תפלסון: זרו — פלס זור
רשעים מרחם תעו מבטן דברי — תעה
כזב: חמת למו כדמות חמת נחש — יחם דמה
כמו פתן חרש יאטם אזנו: — אטם
אשר לא ישמע לקול מלחשים — שמע לחש
חובר חברים מחכם: אלהים — חבר חכם
הרס שנימו בפימו מלתעות — פה לתע
כפירים נתץ יהוה: ימאסו כמו — כפר מאס
מים יתהלכו למו ידרך חצו כמו — הלך דרך
יתמללו: כמו שבלול תמס — חצץ מול
יהלך נפלי אשת בל חזו שמש: — מסס הלך
בטרם יבינו סירתיכם אטד כמו — איש חזה בין
חי כמו חרון ישערנו: ישמח — חרה שער
צדיק כי חזה נקם פעמיו ירחץ — שמח צדק
בדם הרשע: ויאמר אדם אך — רחץ אמר
פרי לצדיק אך יש אלהים — פרה
שפטים בארץ: lix. למנצח — נצח
אל תשחת לדוד מכתם בשלח — שחת כתם
שאול וישמרו את הבית להמיתו: — שמר מות
הצילני מאיבי אלהי — נצל
ממתקוממי תשגבני: הצילני — קום שגב

omni terra gloria tua. Rete parauerunt gressibus meis ad incuruandã aiam meã: foderũt ãte me foueã: ceciderũt ĩ mediũ eius. Sẽp. Paratũ cor meũ deus: paratũ cor meũ: cantabo & psalã. Surge gloria mea: surge psalterium & cithara: surgam mane. Confitebor tibi in populis dñe: cantabo tibi in gentibus. Quia magna vsq; ad celos mia tua: & vsq; ad nubes veritas tua. Exaltare super celos deus: ĩ omni terra gloria tua.

Victori vt non disperdas dauid humilẽ & simplicem. 58.

SI vere vtiq; iustitiã loquimini: recta iudicate filii hominum. Etenim in corde iniquitates operamini: in terra iniquitates manuum vestrarũ appendite. Alienati sunt peccatores a vulua: errauerunt ab vtero loquentes mendacium. Furor eorum sicut furor serpentis: sicut reguli surdi obturantis aurem suam. Vt nõ audiat vocem murmurantium: nec incantatoris incantationes callidas. Deus excute dentes eorum ex ore eorum; molares leonum confringe domine. Dissoluantur quasi aque que defluũt: intẽdit arcum suum donec conterantur. Quasi vermis tabefactus ptrãseant: q̃si abortiuũ mulieris qd non vidit solẽ. Anteq̃ crescant spine vr̃e in rhãnũ: q̃si viuẽtes quasi ira tẽpestas rapiet eos. Letabitur iustus cũ viderit vltionẽ: pedes suos lauabit ĩ sanguine impii. Et dicet homo vere fructus est iusto: vere est deus iudicans in terra.

Victori vt nõ disperdas dauid humilem & simplicem: quando misit saul vt custodirẽt domum vt occiderent eũ. 59.

ERue me de inimicis meis deus meus: a resistentibus mihi protege me. Libera me

omnẽ terra gl̃ia tua. Laqueũ parauerũt pedibus meis: ꝛ incuruauerũt aiaꝫ meã. Foderũt añ faciẽ meã foueã: ꝛ inciderũt in eã. Dp̃.
πᾶσαν τὴν γῆν ἡ δόξα σου. Παγίδα ἡτοίμασαν τοῖς ποσί μου, καὶ κατέκαμψαν τὴν ψυχήν μου. Ὤρυξαν πρὸ προσώπου μου βόθρον, καὶ ἐνέπεσον εἰς αὐτόν. Διάψαλμα.

Paratũ cor meũ deus paratũ cor meũ: cãtabo ꝛ psalmũ dicã in gl̃ia mea. Exurge gl̃ia mea: exurge psalteriũ ꝛ cithara: exurgã diluculo. Cõfitebor tibi in pp̃lis dñe: psalmũ dicã tibi in gẽtibus. Qm̃ magnificata ẽ vsq; ad celos mia tua: ꝛ vsq; ad nubes v̾itas tua. Exaltare sup celos deus: ꝛ sup oẽꝫ trã gl̃ia tua. — Infra. 107.
Ἑτοίμη ἡ καρδία μου ὁ θεός, ἑτοίμη ἡ καρδία μου, ᾄσομαι καὶ ψαλῶ ἐν τῇ δόξῃ μου. Ἐξεγέρθητι ἡ δόξα μου, ἐξεγέρθητι ψαλτήριον καὶ κιθάρα, ἐξεγερθήσομαι ὄρθρου. Ἐξομολογήσομαί σοι ἐν λαοῖς κύριε, ψαλῶ σοι ἐν ἔθνεσιν. Ὅτι ἐμεγαλύνθη ἕως τῶν οὐρανῶν τὸ ἔλεός σου, καὶ ἕως τῶν νεφελῶν ἡ ἀλήθειά σου. Ὑψώθητι ἐπὶ τοὺς οὐρανοὺς ὁ θεός, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν ἡ δόξα σου.

In finẽ ne disp̃das dd ĩ tituli ĩscriptiõe. 57.
Εἰς τὸ τέλος μὴ διαφθείρῃς τῷ δαδ εἰς στηλογραφίαν. νζ.

SI vere vtiq; iustitiã loq̃mini: recta iudicate filii hoĩus. Et eñi in corde iniq̃tatẽ opamini in t̃ra: iniustitiã manus vr̃e cõcinnãt. Alienati sũt p̃tõres a vulua: errauerũt ab vtero: locuti sũt falsa. Furor illis scd̃m similitudinẽ serpẽtis: sicut aspidis surde ꝛ obturãtis aures suas: q̃ne nõ exaudiet vocẽ incãtãtiũ: ꝛ venefici q̃ incãtat a sapiẽte. Deus cõteret dẽtes eoꝝ in ore ipoꝝ: molas leonũ cõfregit dñs. Ad nihilũ deuenient tanq̃ aqua decurrẽs: intẽdet arcũ suũ donec infirmẽtur. Sicut cera q̃ fluit auferentur: cecidit ignis sup eos: ꝛ nõ viderũt solẽ. Priusq̃ intelligerẽt spine vr̃e rhamnũ: sicut viuẽtes sic in ira absorbet eos. Letabitur iustus cũ viderit vindictã: manus suas lauabit in sãguine peccãtis. Et dicet hõ: si vtiq; est fructus iusto: vtiq; est deus iudicãs eos in t̃ra.
Εἰ ἀληθῶς ἄρα δικαιοσύνην λαλεῖτε, εὐθείας κρίνατε υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων. Καὶ γὰρ ἐν καρδίᾳ ἀνομίαν ἐργάζεσθε ἐν τῇ γῇ, ἀδικίαν αἱ χεῖρες ὑμῶν συμπλέκουσιν. Ἀπηλλοτριώθησαν οἱ ἁμαρτωλοὶ ἀπὸ μήτρας, ἐπλανήθησαν ἀπὸ γαστρός, ἐλάλησαν ψευδῆ. Θυμὸς αὐτοῖς κατὰ τὴν ὁμοίωσιν τοῦ ὄφεως, ὡσεὶ ἀσπίδος κωφῆς καὶ βυούσης τὰ ὦτα αὐτῆς. Ἥτις οὐκ εἰσακούσεται φωνῆς ἐπᾳδόντων, φαρμακοῦ τε φαρμακευομένη παρὰ σοφοῦ. Ὁ θεὸς συντρίψει τοὺς ὀδόντας αὐτῶν ἐν τῷ στόματι αὐτῶν, τὰς μύλας τῶν λεόντων συνέθλασεν ὁ κύριος. Ἐξουδενωθήσονται ὡσεὶ ὕδωρ διαπορευόμενον, ἐντενεῖ τὸ τόξον αὐτοῦ ἕως οὗ ἀσθενήσουσιν. Ὡσεὶ κηρὸς τακεὶς ἀνταναιρεθήσονται, ἐπέπεσε πῦρ ἐπ᾽ αὐτούς, καὶ οὐκ εἶδον τὸν ἥλιον. Πρὸ τοῦ συνιέναι τὰς ἀκάνθας ὑμῶν τὴν ῥάμνον, ὡσεὶ ζῶντας ὡσεὶ ἐν ὀργῇ καταπίεται αὐτούς. Εὐφρανθήσεται δίκαιος ὅταν ἴδῃ ἐκδίκησιν, τὰς χεῖρας αὐτοῦ νίψεται ἐν τῷ αἵματι τοῦ ἁμαρτωλοῦ. Καὶ ἐρεῖ ἄνθρωπος, εἰ ἄρα ἐστὶ καρπὸς τῷ δικαίῳ, ἄρα ἐστὶν ὁ θεὸς κρίνων αὐτοὺς ἐν τῇ γῇ.

In finẽ ne disp̃das dd in tituli inscriptiõe: cũ misit saul ꝛ custodiuit domũ eius vt interficeret eũ. 58.
Εἰς τὸ τέλος μὴ διαφθείρῃς τῷ δαδ εἰς στηλογραφίαν, ὁπότε ἀπέστειλε σαοὺλ καὶ ἐφύλαξε τὸν οἶκον αὐτοῦ τοῦ θανατῶσαι αὐτόν. νη.

ERipe me de inimicis meis deus: ꝛ ab insurgẽtibus in me libera me. Eripe me
Ἐξελοῦ με ἐκ τῶν ἐχθρῶν μου ὁ θεός, καὶ ἐκ τῶν ἐπανιστανομένων ἐπ᾽ ἐμὲ λύτρωσαί με. Ῥῦσαί με

Digitized by Google

de operantibus iniquitatẽ: & de viris ſãguinũ ſal
ἐκ τῶν ἐργαζομένων τὴν ἀνομίαν, καὶ ἐξ ἀνδρῶν αἱμάτων σῶ-
ua me. Quia ecce ceperũt aĩas meã: irruerũt in me
σόν με. Ὅτι ἰδοὺ ἐθήρευσαν τὴν ψυχήν μου, ἐπέθεντο ἐπ' ἐμὲ
fortes. Neq̃ iniq̃tas mea: neq̃ pctm̃ meũ dñe: ſi
κραταιοί. Οὔτε ἡ ἀνομία μου, οὔτε ἡ ἁμαρτία μου κύριε, ἄ-
ne iniq̃tate cucurri & direxi. Exurge in occur
νευ ἀνομίας ἔδραμον καὶ κατεύθυνα. Ἐξεγέρθητι εἰς συνάν-
ſum meũ: & vide: & tu dñe deus virtutũ
τησίν μου, καὶ ἴδε, καὶ σὺ κύριε ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων ὁ
deus iſrael: Intẽde ad viſitãdas oẽs
θεὸς τοῦ ἰσραήλ, Πρόσχες τοῦ ἐπισκέψασθαι πάντα τὰ
gẽtes: nõ miſerearis oĩbus q̃ operãtur iniq̃ta
ἔθνη, μὴ οἰκτειρήσῃς πάντας τοὺς ἐργαζομένους τὴν ἀνο-
tem. Cõuertẽtur ad veſperã: & famẽ patiẽt
μίαν. Ἐπιστρέψουσιν εἰς ἑσπέραν, καὶ λιμώξουσιν
vt canis: & circuibũt ciuitatẽ. Ecce ipſi loq̃n
ὡς κύων, καὶ κυκλώσουσι πόλιν. Ἰδοὺ αὐτοὶ ἀποφθέγ-
tur in ore ſuo: & gladius in labijs
ξονται ἐν τῷ στόματι αὐτῶν, καὶ ῥομφαία ἐν τοῖς χείλεσιν
eorũ: q̃m q̃s audiuit? Et tu dñe deridebis eos:
αὐτῶν, ὅτι τίς ἤκουσε; Καὶ σὺ κύριε ἐκγελάσεις αὐτούς,
ad nihilũ deduces oẽs gẽtes. Fortitudinẽ meã ad te cu-
ἐξουδενώσεις πάντα τὰ ἔθνη. Τὸ κράτος μου πρὸς σὲ φυ-
ſtodiã: quia tu deus ſuſceptor meus es. Deus me⁹
λάξω, ὅτι σὺ ὁ θεὸς ἀντιλήπτωρ μου εἶ. Ὁ θεός μου τὸ
mia eius p̃ueniet me. deus meus oſtẽdet mihi ſup
ἔλεος αὐτοῦ προφθάσει με. ὁ θεός μου δείξει μοι ἐν τοῖς
inimicos meos. Ne occidas eos: neq̃n obliuiſcã
ἐχθροῖς μου. Μὴ ἀποκτείνῃς αὐτούς, μήποτε ἐπιλάθων-
tur legis tue. Diſperge illos in virtute
ται τοῦ νόμου σου. Διασκόρπισον αὐτοὺς ἐν τῇ δυνάμει
tua: & depone eos protector meus dñe:
σου, καὶ κατάγαγε αὐτοὺς ὁ ὑπερασπιστής μου κύριε.
Delictũ oris eorũ ſermo labiorũ ipſorũ: & cõ
Ἁμαρτία στόματος αὐτῶν λόγος χειλέων αὐτῶν, καὶ συλ-
p̃hẽdãtur in ſupbia ſua: Et de execratiõe &
ληφθήτωσαν ἐν τῇ ὑπερηφανίᾳ αὐτῶν. Καὶ ἐξ ἀρᾶς καὶ
mẽdatio annũtiabũtur in cõſumatiõe: in ira cõſumma
ψεύδους διαγγελήσονται ἐν συντελείᾳ, ἐν ὀργῇ συντε-
tiõis: & nõ erũt. Et ſcient q̃ deus dña
λείας, καὶ οὐ μὴ ὑπάρξωσι. Καὶ γνώσονται ὅτι ὁ θεὸς δεσπό-
tur iacob: & finiũ terre. Cõuertẽtur
ζει τοῦ ἰακώβ, καὶ τῶν περάτων τῆς γῆς. Ἐπιστρέψουσιν
ad veſperã: & famẽ patiẽtur vt canis: & circuibũt ciuitatẽ
εἰς ἑσπέραν, καὶ λιμώξουσιν ὡς κύων, καὶ κυκλώσουσι πόλιν.
Ipſi diſp̃gẽtur ad mãducãdũ: ſi vero nõ fuerint ſaturati:
Αὐτοὶ διασκορπισθήσονται τοῦ φαγεῖν, ἐὰν δὲ μὴ χορτασθῶσι,
& murmurabũt. Ego aũt cãtabo fortitudinẽ tuã & exul
καὶ γογγύσουσιν. Ἐγὼ δὲ ᾄσομαι τῇ δυνάμει σου καὶ ἀγαλλιά-
tabo mane miaz tuã. Quia factus es ſuſceptor me⁹
σομαι τὸ πρωῒ τὸ ἔλεός σου. Ὅτι ἐγενήθης ἀντιλήπτωρ μου
& refugiũ meũ in die tribulatiõis mee. Adiutor me⁹ es: tibi
καὶ καταφυγή μου ἐν ἡμέρᾳ θλίψεώς μου. Βοηθός μου εἶ, σοὶ
pſallã: q̃ tu deus ſuſceptor meus es: deus me⁹ mia mea.
ψαλῶ, ὅτι σὺ ὁ θεὸς ἀντιλήπτωρ μου εἶ, ὁ θεός μου τὸ ἔλεός μου.

In finẽ p̃ his q̃ immutabũtur in tituli iſcriptiõe
Εἰς τὸ τέλος τοῖς ἀλλοιωθησομένοις εἰς στηλογραφίαν
dauid in doctrinã: cũ ſuccẽdit me-
τῷ δαυὶδ εἰς διδαχήν, ὁπότε ἐνεπύρισε τὴν με-
ſopotamiã ſyrie & ſyriã ſobal: & cõ
σοποταμίαν συρίας καὶ τὴν συρίαν σοβάλ, καὶ ἐπέ-
uertit ioab & p̃cuſſit edõ in valle
στρεψεν ἰωὰβ καὶ ἐπάταξε τὸν ἐδὼμ ἐν τῇ φάραγ-
ſalinarũ duodecĩ millia. 59.
γι τῶν ἁλῶν δώδεκα χιλιάδας. νθ.

Deus repuliſti nos & deſtruxiſti nos: iratus es &
Ὁ θεὸς ἀπώσω ἡμᾶς καὶ καθεῖλες ἡμᾶς, ὠργίσθης καὶ
miſert⁹ es nobis. Cõmouiſti terrã & cõturbaſti e-
ᾠκτείρησας ἡμᾶς. Συνέσεισας τὴν γῆν καὶ συνετάραξας αὐ-
am: ſana cõtritiões eius: q̃ cõmota ẽ.
τήν, ἴασαι τὰ συντρίμματα αὐτῆς, ὅτι ἐσαλεύθη.

ab operariis iniquita-
tis: & a viris ſãguinum
ſalua me. Quia ecce in
ſidiati ſunt anime mee:
cõgregantur aduerſus
me fortiſſimi: abſq̃ ini
quitate mea & abſq̃ pec
cato meo dñe. Nõ egi
inique & illi currũt &
p̃parãtur: ſurge ex ad-
uerſo p̃ me & reſpice.
Et tu dñe deus exerci-
tuũ deus iſrael euigila
vt viſites oẽs gentes:
nõ miſerearis vniuerſis
qui operãtur iniquita-
tẽ. Sp. Reuertãtur ad
veſperã & latrẽt vt cãis:
& circueãt ciuitatẽ. Ec
ce loquũtur in ore ſuo:
gladij in labiis eorũ: q̃
ſi nemo audiat. Et tu
domine deridebis eos:
ſubſannabis omnes
gentes. Fortitudinem
meã ad te ſeruabo: q̃m
tu deus eleuator meus.
De⁹ mea miſericordia
p̃ueniet me: deus oſtẽ
dat mihi ĩ inſidiatoribus
meis. Ne occidas eos
ne forte obliuiſcantur
ppl̃i mei: diſp̃ge eos ĩ
fortitudie tua: & deſtrue
eos p̃tector nr̃ dñe. In
p̃ctõ oris ſui ĩ ſermone
labiorũ ſuorũ & capiã
tur in ſupbia ſua: male-
dictionẽ & mendacium
narrãtes. Cõſume ĩ fu
rore: cõſume vt nõ ſub
ſiſtãt: & ſciẽt q̃m deus
dñator iacob ĩ finibus
terre. Sp. Et cõuertan
tur ad veſperã & latrent
vt canis: & circueãt ci
uitatẽ. Ipſi vagabũtur
vt comedãt: & cũ ſatu
rati nõ fuerit murmu-
rabũt. Ego aũt cãtabo ĩ
piũ tuũ & laudabo mãe
miam tuã: q̃m factus
es fortitudo mea & re-
fugiũ ĩ die tribulatiõis
mee. Virtutẽ meã tibi
cãtabo: q̃m deus ad-
iutor me⁹ de⁹ mia mea.

Victori p̃ lilijs teſti
moniũ humilis & perfe
cti dd̃ ad docendũ: q̃n
pugnauit aduerſus ſyri
am meſopotamie & ſy
riã ſoba: & reuerſus eſt
ioab & p̃cuſſit edõ in
valle ſalinarũ duodecim
milia. 60.

Deus proieciſti nos
ſcidiſti nos: iratus
es cõuertiſti nos. Com
mouiſti terram
diripuiſti eã: ſana con
tritiões ei⁹ q̃m mota ẽ.

מִפֹּעֲלֵי אָוֶן וּמֵאַנְשֵׁי דָמִים	
הוֹשִׁיעֵנִי׃ כִּי הִנֵּה אָרְבוּ לְנַפְשִׁי	ישע
יָגוּרוּ עָלַי עַזִּים לֹא פִשְׁעִי וְלֹא	גור עזז
חַטָּאתִי יְהוָה׃ בְּלִי עָוֹן יְרֻצוּן	רוץ
וְיִכּוֹנָנוּ עוּרָה לִקְרָאתִי וּרְאֵה׃	כון
וְאַתָּה יְהוָה אֱלֹהִים צְבָאוֹת אֱלֹהֵי	
יִשְׂרָאֵל הָקִיצָה לִפְקֹד כָּל הַגּוֹיִם	קוץ
אַל תָּחֹן כָּל בֹּגְדֵי אָוֶן סֶלָה׃ יָשׁוּבוּ	חנן שוב
לָעֶרֶב יֶהֱמוּ כַכָּלֶב וִיסוֹבְבוּ עִיר׃	המה סבב
הִנֵּה יַבִּיעוּן בְּפִיהֶם חֲרָבוֹת	נבע כרת
בְּשִׂפְתוֹתֵיהֶם כִּי מִי שֹׁמֵעַ׃ וְאַתָּה	שפה
אֲדֹנָי תִּשְׂחַק לָמוֹ תִּלְעַג לְכָל	שחק לעג
גּוֹיִם׃ עֻזּוֹ אֵלֶיךָ אֶשְׁמֹרָה כִּי	עזז שמר
אֱלֹהִים מִשְׂגַּבִּי׃ אֱלֹהֵי חַסְדִּי	שגב
יְקַדְּמֵנִי אֱלֹהִים יַרְאֵנִי בְשֹׁרְרָי׃	קדם ראה
אַל תַּהַרְגֵם פֶּן יִשְׁכְּחוּ עַמִּי הֲנִיעֵמוֹ	הרג שכח
בְחֵילְךָ וְהוֹרִידֵמוֹ מָגִנֵּנוּ אֲדֹנָי׃	נוע ירד
חַטַּאת פִּימוֹ דְּבַר שְׂפָתֵימוֹ וְיִלָּכְדוּ	פה לכד
בִגְאוֹנָם וּמֵאָלָה וּמִכַּחַשׁ יְסַפֵּרוּ׃	גאה ספר
כַּלֵּה בְחֵמָה כַּלֵּה וְאֵינֵמוֹ וְיֵדְעוּ כִּי	יתם
אֱלֹהִים מֹשֵׁל בְּיַעֲקֹב לְאַפְסֵי	
הָאָרֶץ סֶלָה׃ וְיָשֻׁבוּ לָעֶרֶב יֶהֱמוּ	
כַכָּלֶב וִיסוֹבְבוּ עִיר׃ הֵמָּה יְנוּעוּן	נוע
לֶאֱכֹל אִם לֹא יִשְׂבְּעוּ וַיָּלִינוּ׃	שבע לון
וַאֲנִי אָשִׁיר עֻזֶּךָ וַאֲרַנֵּן לַבֹּקֶר	שיר עזז
חַסְדֶּךָ כִּי הָיִיתָ מִשְׂגָּב לִי וּמָנוֹס	רנן היה
בְּיוֹם צַר לִי׃ עֻזִּי אֵלֶיךָ אֲזַמֵּרָה	נוס צור
כִּי אֱלֹהִים מִשְׂגַּבִּי אֱלֹהֵי חַסְדִּי׃	עזז זמר
lx. לַמְנַצֵּחַ עַל שׁוּשַׁן עֵדוּת	נצח ששן
מִכְתָּם לְדָוִד לְלַמֵּד׃ בְּהַצּוֹתוֹ	עוד כתם
אֶת אֲרַם נַהֲרַיִם וְאֶת אֲרַם	נצה
צוֹבָה וַיָּשָׁב יוֹאָב וַיַּךְ אֶת אֱדוֹם	שוב נכה
בְּגֵיא מֶלַח שְׁנֵים עָשָׂר אָלֶף׃	שנה
אֱלֹהִים זְנַחְתָּנוּ פְרַצְתָּנוּ אָנַפְתָּ	
תְּשׁוֹבֵב לָנוּ׃ הִרְעַשְׁתָּה אֶרֶץ	שוב רעש
פְּצַמְתָּהּ רְפָה שְׁבָרֶיהָ כִי מָטָה׃	רבא נסה

Digitized by Google

הִרְאִיתָ עַמְּךָ קָשָׁה הִשְׁקִיתָנוּ רָאָה שָׁקָה
יַיִן תַּרְעֵלָה׃ נָתַתָּה לִּירֵאֶיךָ נֵּס רָעַל נָתַן
לְהִתְנוֹסֵס מִפְּנֵי קֹשֶׁט סֶלָה׃ נָסַס פָּנָה
לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה רוד יָשַׁע
יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי׃ אֱלֹהִים דִּבֶּר יָמַן עָנָה
בְּקָדְשׁוֹ אֶעְלֹזָה אֲחַלְּקָה שְׁכֶם עָלַז חָלַק
וְעֵמֶק סֻכּוֹת אֲמַדֵּד׃ לִי גִלְעָד וְלִי סָכַךְ מָדַד
מְנַשֶּׁה וְאֶפְרַיִם מָעוֹז רֹאשִׁי עָזַז
יְהוּדָה מְחֹקְקִי׃ מוֹאָב סִיר רַחְצִי חָקַק
עַל אֱדוֹם אַשְׁלִיךְ נַעֲלִי עָלַי שָׁלַךְ
פְּלֶשֶׁת הִתְרוֹעָעִי׃ מִי יֹבִלֵנִי עִיר רוּעַ
מָצוֹר מִי נָחַנִי עַד אֱדוֹם׃ הֲלֹא צוּר נָחָה
אַתָּה אֱלֹהִים זְנַחְתָּנוּ וְלֹא תֵצֵא יָצָא
אֱלֹהִים בְּצִבְאוֹתֵינוּ׃ הָבָה לָּנוּ יָהַב
עֶזְרָת מִצָּר וְשָׁוְא תְּשׁוּעַת אָדָם׃ צוּר יָשַׁע
בֵּאלֹהִים נַעֲשֶׂה חָיִל וְהוּא יָבוּס עָשָׂה בּוּס
צָרֵינוּ׃ lxi. לַמְנַצֵּחַ עַל נְגִינַת צוּר נָצַח
לְדָוִד׃ שִׁמְעָה אֱלֹהִים רִנָּתִי נָגַן רָנַן
הַקְשִׁיבָה תְּפִלָּתִי׃ מִקְצֵה הָאָרֶץ קָשַׁב פָּלַל
אֵלֶיךָ אֶקְרָא בַּעֲטֹף לִבִּי בְּצוּר קָרָא
יָרוּם מִמֶּנִּי תַנְחֵנִי׃ כִּי הָיִיתָ רוּם נָחָה
מַחְסֶה לִי מִגְדַּל עֹז מִפְּנֵי אוֹיֵב׃ הָיָה חָסָה
אָגוּרָה בְאָהָלְךָ עוֹלָמִים אֶחֱסֶה גָּדַל עָזַז
בְסֵתֶר כְּנָפֶיךָ סֶּלָה׃ כִּי אַתָּה פָּנָה אָיַב
אֱלֹהִים שָׁמַעְתָּ לִנְדָרָי נָתַתָּ גּוּר עָלַם
יְרֻשַּׁת יִרְאֵי שְׁמֶךָ׃ יָמִים עַל חָסָה נָתַן
יְמֵי מֶלֶךְ תּוֹסִיף שְׁנוֹתָיו כְּמוֹ דֹר יוֹם
וָדֹר׃ יֵשֵׁב עוֹלָם לִפְנֵי אֱלֹהִים יָסַף שָׁנָה
חֶסֶד וֶאֱמֶת מַן יִנְצְרֻהוּ׃ כֵּן אֲזַמְּרָה דּוּר בָּנָה
שִׁמְךָ לָעַד לְשַׁלְּמִי נְדָרַי יוֹם יוֹם׃ מָנָה נָצַר זָמַר
לַמְנַצֵּחַ עַל יְדוּתוּן מִזְמוֹר lxii. נָצַח זָמַר
לְדָוִד׃ אַךְ אֶל אֱלֹהִים דּוּמִיָּה דּוּם
נַפְשִׁי מִמֶּנּוּ יְשׁוּעָתִי׃ אַךְ הוּא יָשַׁע
צוּרִי וִישׁוּעָתִי מִשְׂגַּבִּי לֹא שָׂגַב
אֶמּוֹט רַבָּה׃ עַד אָנָה תְּהוֹתְתוּ מוֹט רָבַב
עַל אִישׁ תְּרָצְּחוּ כֻלְּכֶם הָוָה רָצַח

Oſtendiſti populo tuo duritiam: potaſti nos vino cõſopiẽte. Dediſti metuẽtibus te ſignũ: vt fugerent a facie arcus. Semper. Vt liberẽtur amici tui: ſalua dexteram tuam & exaudi me. Deus locutus eſt in ſanctuario ſuo: letabor & diuidam ſichimam & vallem ſocoth dimetiar. Meus eſt galaad & meus eſt manaſſes: & ephraim fortitudo capitis mei: iuda legifer meus: Moab olla lauacri mei: ſup idumeã icedã calciamento meo: mihi paleſtina federata ẽ. Quis deducet me ad ciuitatẽ munitã: quis deducet me vſq ad idumeã? Nõne tu deus q proieciſti nos: & nõ egredieris deus i exercitibus nrĩs? Da nobis auxiliũ in tribulatiõe: vana eſt ei ſalus ab homine. In deo faciemus virtutẽ: & ipſe conculcabit tribulãtes nos.

Victori ſup organũ: dauid. 61.

Exaudi deus laudationẽ meã: intẽde oratiõi mee. De nouiſſimo terre ad te clamabo cũ triſte fuerit cor meũ: cũ fortis eleuabitur aduerſũ me tu eris ductor meus. Fuiſti ſpes mea: turris munitiſſima a facie inimici. Hitabo in tabernaculo tuo iugiter: ſpabo i protectõe alaꝝ tuaꝝ. Sp. Tu enim deus exaudiſti orõnem meam: dediſti hereditatẽ timentibus nomẽ tuũ: Dies ſuper dies regis adiicies: annos eius donec gñatio & gñatio. Sedebit ſp i conſpectu dei: mia & veritas ſeruabunt eum. Sic canam nõi tuo iugiter: reddẽs vota mea p ſiglos dies.

Victori pro idithun ps dauid. 62.

Attamen ad deum ſilebit aĩa mea: qa ex eo ſalus mea. Attamen ipſe ſcutũ meum & ſal mea fortitudo mea non cõmouebor amplius. Vſq quo inſidiamini contra virum: interficitis omnes:

Oſtendiſti pplo tuo dura: potaſti nos vino cõpũ
Εδειξας τῷ λαῷ σου σκληρά, ἐπότισας ἡμᾶς οἶνον κατα
ctionis. Dediſti metuẽtibus te ſignificationẽ:
νύξεως. Εδωκας τοῖς φοβουμένοις σε σημείωσιν, τοῦ
vt fugiãt a facie arcus. Dp. Vt libe
φυγεῖν ἀπὸ προσώπου τόξου. Διάψαλμα. Οπως ἂν ῥυ
rẽtur dilecti tui: ſaluũ fac dextera tua & exau
σθῶσιν οἱ ἀγαπητοί σου, σῶσον τῇ δεξιᾷ σου καὶ ἐπάκου
di me. Deus locutus ẽ in ſctõ ſuo: leta
σόν μου. Ο θεὸς ἐλάλησεν ἐν τῷ ἁγίῳ αὐτοῦ, ἀγαλλιά
bor & ptibor ſichimã: & cõuallẽ tabñaculoꝝ me
σομαι καὶ διαμεριῶ σίκιμα, καὶ τὴν κοιλάδα τῶν σκηνῶν δια
tibor. Meus eſt galaad: & meus eſt manaſſes: & Infra 107.
μετρήσω. Εμός ἐστι γαλαάδ, καὶ ἐμός ἐστι μανασσῆς, καὶ
ephraim fortitudo capitis mei: Juda rex
ἐφραὶμ κραταίωσις τῆς κεφαλῆς μου, Ιούδας βασιλεύς
meus: moab olla ſpei mee. In idu
μου, μωὰβ λέβης τῆς ἐλπίδος μου. Επὶ τὴν ἰδουμαί
meã extẽdã calciamẽtũ meũ: mihi alienigene ſubdi
αν ἐκτενῶ τὸ ὑπόδημά μου, ἐμοὶ ἀλλόφυλοι ὑπετά
ti ſũt. Quis deducet me in ciuitatẽ munitã: aut qs dedu
γησαν. Τίς ἀπάξει με εἰς πόλιν περιοχῆς, ἢ τίς ὁδηγή
cet me vſq in idumeã? Nõne tu deus q repuli
σει με ἕως τῆς ἰδουμαίας; Οὐχὶ σὺ ὁ θεὸς ὁ ἀπωσάμε
ſti nos: & nõ egredieris de⁹ in virtutibus nr̃is.
νος ἡμᾶς, καὶ οὐκ ἐξελεύσῃ ὁ θεὸς ἐν ταῖς δυνάμεσιν ἡμῶν;
Da nobis auxiliũ de tribulatõe: & vana ſalus hõ
Δός ἡμῖν βοήθειαν ἐκ θλίψεως, καὶ ματαία σωτηρία ἀν
minis. In deo faciemus virtutẽ: & ipſe ad
θρώπου. Εν τῷ θεῷ ποιήσομεν δύναμιν, καὶ αὐτὸς ἐξουδε
nihilũ deducet tribulãtes nos.
νώσει τοὺς θλίβοντας ἡμᾶς.

In finẽ in hymnis dd pſalmus. 60.
Εἰς τὸ τέλος ἐν ὕμνοις τῷ δαδ ψαλμός. ξ.

Exaudi deus depcatonẽ meã: intẽde ora
Εἰσάκουσον ὁ θεὸς τῆς δεήσεώς μου, πρόσχες τῇ προ
tioni mee. A finibus tre ad te cla
σευχῇ μου. Απὸ τῶν περάτων τῆς γῆς πρὸς σὲ ἐκέ
maui: dũ anxiaretur cor meũ: in petra
κραξα, ἐν τῷ ἀκηδιάσαι τὴν καρδίαν μου, ἐν πέτρᾳ
exaltaſti me. Deduxiſti me: qr factus es ſpes mea:
ὕψωσάς με. Ωδήγησάς με, ὅτι ἐγενήθης ἐλπίς μου,
turris fortitudinis a facie inimici. Inhabitabo in
πύργος ἰσχύος ἀπὸ προσώπου ἐχθροῦ. Παροικήσω ἐν
tabñaculo tuo in ſecula: protegar in
τῷ σκηνώματί σου εἰς τοὺς αἰῶνας, σκεπασθήσομαι ἐν
velamẽto alaꝝ tuaꝝ. Qm̃ tu deus exaudiſti
τῇ σκέπῃ τῶν πτερύγων σου. Οτι σὺ ὁ θεὸς εἰσήκουσας
orõnẽ meã: dediſti hereditatẽ timẽtibus
τῶν εὐχῶν μου, ἔδωκας κληρονομίαν τοῖς φοβουμένοις τὸ
nomẽ tuũ. Dies ſup dies regis adiicies:
ὄνομά σου. Ημέρας ἐφ᾽ ἡμέρας τοῦ βασιλέως προσθήσεις,
ãnos eius vſq in diẽ gñatiõis & gñatiõis. Perma
τὰ ἔτη αὐτοῦ ἕως ἡμέρας γενεᾶς καὶ γενεᾶς. Διαμε
nebit in eternũ in cõſpectu dei: miaꝫ & veritatẽ
νεῖ εἰς τὸν αἰῶνα ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, ἔλεος καὶ ἀλήθειαν
eius qs requiret? Sic pſalmũ dicã noĩ
αὐτοῦ τίς ἐκζητήσει; Οὕτως ψαλῶ τῷ ὀνόματί
tuo in ſecula: vt reddã vota
σου εἰς τοὺς αἰῶνας, τοῦ ἀποδοῦναί με τὰς εὐχάς
mea diẽ de die.
μου ἡμέραν ἐξ ἡμέρας.

In finẽ pro idithũ pſalmus dd. 61.
Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ ἰδιθοὺμ ψαλμὸς τῷ δαδ. ξα.

Nonne deo ſubiecta erit aĩa mea? ab ipſo
Οὐχὶ τῷ θεῷ ὑποταγήσεται ἡ ψυχή μου; παρ᾽ αὐτῷ
enĩ ſalutare meũ. Nã & ipſe deus me⁹ & ſalutaris me⁹:
γὰρ τὸ σωτήριόν μου. Καὶ γὰρ αὐτὸς θεός μου καὶ σωτήρ μου,
ſuſceptor me⁹ nõ mouebor amplius. Quouſq
ἀντιλήπτωρ μου οὐ μὴ σαλευθῶ ἐπιπλεῖον. Εως πότε
irruitis in hoĩes: interficitis vniuerſi
ἐπιτίθεσθε ἐπ᾽ ἄνθρωπον, φονεύετε πάντες

vos: tāq̃ parieti inclinato ⁊ macerie depulſe? Verūtñ
ὑμεῖς, ὡς τοίχῳ κεκλιμένῳ καὶ φραγμῷ ὠσμένῳ; Πλὴν
ptiū meū cogitauerūt repellere: cucurri in ſi=
τὴν τιμήν μου ἐβουλεύσαντο ἀπώσασθαι, ἔδραμον ἐν δί
ti. Ore ſuo bñdicebāt: ⁊ corde ſuo ma
ψει. Τῷ στόματι αὐτῶν εὐλόγουν, καὶ τῇ καρδίᾳ αὐτῶν κα
ledicebāt. Verūtñ deo ſubiecta eſto aīa mea: qm̄ ab
τηρῶντο. Πλὴν τῷ θεῷ ὑποτάγηθι ἡ ψυχή μου, ὅτι παρ
ipſo patiētia mea. Quia ipſe deus meus ⁊ ſaluator
αὐτῷ ἡ ὑπομονή μου. Ὅτι αὐτὸς θεός μου καὶ σωτήρ
meus. adiutor meus nō emigrabo: in deo
μου, ἀντιλήπτωρ μου οὐ μὴ μεταναστεύσω, ἐπὶ τῷ θεῷ
ſalutare meū ⁊ glīa mea. Deus auxi
τὸ σωτήριόν μου καὶ ἡ δόξα μου. Ὁ θεὸς τῆς βοηθεί
lij mei ⁊ ſpes mea in deo: ſpate in
ας μου καὶ ἡ ἐλπίς μου ἐπὶ τῷ θεῷ, ἐλπίσατε ἐπ' αὐ
eo oīs cōgregatio ppli. Effundite corā illo
τὸν πᾶσα συναγωγὴ λαοῦ. Ἐκχέατε ἐνώπιον αὐτοῦ
corda vr̃a: q: deus adiutor nr̃. Verūtñ va
τὰς καρδίας ὑμῶν, ὅτι ὁ θεὸς βοηθὸς ἡμῶν. Πλὴν μά
ni filij hoīuz: mēdaces filij homi
ταιοι οἱ υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων, ψευδεῖς οἱ υἱοὶ τῶν ἀνθρώ
nū in ſtateris vt deciptāt: ipſi de vanitate in
πων ἐν ζυγοῖς τοῦ ἀδικῆσαι, αὐτοὶ ἐκ ματαιότητος ἐπὶ
idipſm. Nolite ſpare i iniq̃tate: ⁊ in rapinis
τὸ αὐτό. Μὴ ἐλπίζετε ἐπ' ἀδικίαν, καὶ ἐπὶ ἅρπαγμα
nolite cōcupiſcere: diuitie ſi affluāt: nolite apponere cor
μὴ ἐπιποθεῖτε, πλοῦτος ἐὰν ῥέῃ, μὴ προστίθεσθε καρ
Semel locutus eſt deus: duo hec audiui: q:
δίαν. Ἅπαξ ἐλάλησεν ὁ θεός, δύο ταῦτα ἤκουσα, ὅτι
poteſtas dei ⁊ tua dñe mīa: Quia tu
τὸ κράτος τοῦ θεοῦ καὶ σοῦ κύριε τὸ ἔλεος, Ὅτι σὺ
reddes vnicuiq; iuxta opa ſua.
ἀποδώσεις ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ.

Pſalmus dauid cū eēt ipe in deſ
Ψαλμὸς τῷ δαδ' ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν τῇ ἐρή=
to iudee. 62.
μῳ τῆς ἰουδαίας. ξβ'.

Deus deus meus ad te de luce vigilo: ſitiuit te ani
Ὁ θεὸς ὁ θεός μου πρὸς σὲ ὀρθρίζω, ἐδίψησέ σε ἡ ψυ
ma mea: q̃ multipliciter tibi caro mea. In tra deſerta ⁊ in
χή μου, ποσαπλῶς σοι ἡ σάρξ μου. Ἐν γῇ ἐρήμῳ καὶ ἀ
uia ⁊ inaquoſa ſic in ſctō appui tibi: vt viderē
βάτῳ καὶ ἀνύδρῳ οὕτως ἐν τῷ ἁγίῳ ὤφθην σοι, τοῦ ἰδεῖν
vtutē tuā ⁊ gl̃iaz tuā. Qm̄ melior
τὴν δύναμίν σου καὶ τὴν δόξαν σου. Ὅτι κρεῖσσον τὸ
mīa tua ſup vitas: labia mea laudabūt te.
ἔλεός σου ὑπὲρ ζωάς, τὰ χείλη μου ἐπαινέσουσί σε.
Sic bñdicā te in vita mea: in noīe tuo
Οὕτως εὐλογήσω σε ἐν τῇ ζωῇ μου, ἐν τῷ ὀνόματί σου
leuabo manus meas. Sicut de adipe ⁊ pinguedie re
ἀρῶ τὰς χεῖράς μου. Ὡς ἐκ στέατος καὶ πιότητος ἐμ=
pleatur aīa mea: ⁊ labijs exultatiōis laudabit
πλησθείη ἡ ψυχή μου, καὶ χείλη ἀγαλλιάσεως αἰνέσει
os meū. Si memor fui tui ſup ſtratū
τὸ στόμα μου. Εἰ ἐμνημόνευόν σου ἐπὶ τῆς στρωμνῆς
meū in matutinis meditabar in te. Quia fuiſti
μου ἐν τοῖς ὄρθροις ἐμελέτων εἰς σέ. Ὅτι ἐγενήθης
adiutor meus: ⁊ in velamēto alar̃ tuar̃ exul
βοηθός μου, καὶ ἐν τῇ σκέπῃ τῶν πτερύγων σου ἀγαλ=
tabo. Adheſit aīa mea poſt te: me ſu
λιάσομαι. Ἐκολλήθη ἡ ψυχή μου ὀπίσω σου, ἐμοῦ δὲ
ſcepit dextera tua. Ipſi vo in vanū q̄ſierūt
ἀντελάβετο ἡ δεξιά σου. Αὐτοὶ δὲ εἰς μάτην ἐζήτησαν
aīaz meā: introibūt in inferiora
τὴν ψυχήν μου, εἰσελεύσονται εἰς τὰ κατώτατα τῆς
terre. Tradētur in manus gladij: ptes
γῆς. Παραδοθήσονται εἰς χεῖρας ῥομφαίας, μερίδες
vulpiū erūt. Rex vo letabitur
ἀλωπέκων ἔσονται. Ὁ δὲ βασιλεὺς εὐφρανθήσεται
in deo: laudabūt oīs q̄ iurat in eo. Quia
ἐπὶ τῷ θεῷ, ἐπαινεθήσεται πᾶς ὁ ὀμνύων ἐν αὐτῷ. Ὅτι

quaſi murus inclinatus
& maceria corruens.
Partē ei eius cogitaue=
rūt expellere: placue=
runt ſibi in mēdacio: o
re ſuo ſinguli bñdicunt:
& corde ſuo maledicūt.
Sp. Verūtñ deo tace
aīa mea: quia ab ipo
ſpes mea. Sed ipſe for
tis meus & ſalus mea: al
titudo mea non moue=
bor. In deo ſalutare
meū & gloria mea: ro=
bur fortitudinis mee &
ſpes mea in deo. Spa=
te in eo oī tpe: populi
effūdite corā eo cor ve
ſtrū: deus ſpes nr̃a. Sp
Veruntamen vanitas fi
lij adam mendaciū fi=
lij viri: in ſtateris
dolosis fraudulenter a
gunt ſimul. Nolite
confidere in calumnia:
& in rapīa ne fruſtremi
ni: diuitie ſi affluxerit
ne apponatis cor.
Vnum locutus eſt de9:
duo hec
audiui quia imperium
dei eſt. Et tibi domine
miſericordia: quia tu
reddes vnicuiq;
ſecundum opus ſuum.
Pſalmus dauid cū eēt
in deſerto iudee. 63.
Deus fortitudo mea
tu es de luce cōſur
gā ad te: ſitiuit ad te
aīa mea: deſiderauit
ad te caro mea in ter=
ra inuia & cōſitiente ſi
ne aqua. Sic in ſancto
apparui tibi: vt videam
fortitudinē tuā & glo=
riā tuā. Melior enim eſt
mīa tua q̃ vite: labia
mea laudabunt te. Sic
bñdicā tibi in vita mea
in noīe tuo leuabo ma
nus meas. Quaſi adipe
& piguedie iplebitur a
nima mea: & labiis lau=
dātibus canet os meū.
Recordās tui in cubili
meo: p ſingulas vigilias
meditabor tibi. Quia
fuiſti auxiliū meū. &
in vmbra alarū tuarum
laudabo. Adheſit aīa
mea poſt te: me ſuſce=
pit dextera tua. Ipſi ve=
ro interficere querunt
animā meā: ingredian
tur in extrema terre.
Cōgregētur in manus
gladii: pars vulpium
erunt. Rex aūt letabi
tur in deo:
laudabitur ois qui iu=
rat in eo: quia

כְּקִיר נָטוּי גָּדֵר הַדְּחוּיָה׃ אַךְ
מִשְּׂאֵתוֹ יָעֲצוּ לְהַדִּיחַ יִרְצוּ כָזָב
בְּפִיו יְבָרֵכוּ וּבְקִרְבָּם יְקַלְלוּ סֶלָה׃
אַךְ לֵאלֹהִים דּוֹמִּי נַפְשִׁי כִּי מִמֶּנּוּ
תִּקְוָתִי׃ אַךְ הוּא צוּרִי וִישׁוּעָתִי
מִשְׂגַּבִּי לֹא אֶמּוֹט׃ עַל אֱלֹהִים
יִשְׁעִי וּכְבוֹדִי צוּר עֻזִּי מַחְסִי
בֵּאלֹהִים׃ בִּטְחוּ בוֹ בְכָל עֵת עָם
שִׁפְכוּ לְפָנָיו לְבַבְכֶם אֱלֹהִים
מַחֲסֶה לָּנוּ סֶלָה׃ אַךְ הֶבֶל בְּנֵי
אָדָם כָּזָב בְּנֵי אִישׁ בְּמֹאזְנַיִם
לַעֲלוֹת הֵמָּה מֵהֶבֶל יָחַד׃ אַל
תִּבְטְחוּ בְעֹשֶׁק וּבְגָזֵל אַל תֶּהְבָּלוּ
חַיִל כִּי יָנוּב אַל תָּשִׁיתוּ לֵב׃
אַחַת דִּבֶּר אֱלֹהִים שְׁתַּיִם זוּ
שָׁמָעְתִּי כִּי עֹז לֵאלֹהִים׃ וּלְךָ אֲדֹנָי
חָסֶד כִּי אַתָּה תְשַׁלֵּם לְאִישׁ
כְּמַעֲשֵׂהוּ׃ lxiii. מִזְמוֹר לְדָוִד
בִּהְיוֹתוֹ בְּמִדְבַּר יְהוּדָה׃ אֱלֹהִים
אֵלִי אַתָּה אֲשַׁחֲרֶךָּ צָמְאָה לְךָ
נַפְשִׁי כָּמַהּ לְךָ בְשָׂרִי בְּאֶרֶץ
צִיָּה וְעָיֵף בְּלִי מָיִם׃ כֵּן בַּקֹּדֶשׁ
חֲזִיתִיךָ לִרְאוֹת עֻזְּךָ וּכְבוֹדֶךָ׃
כִּי טוֹב חַסְדְּךָ מֵחַיִּים שְׂפָתַי
יְשַׁבְּחוּנְךָ׃ כֵּן אֲבָרֶכְךָ בְחַיָּי
בְּשִׁמְךָ אֶשָּׂא כַפָּי׃ כְּמוֹ חֵלֶב
וָדֶשֶׁן תִּשְׂבַּע נַפְשִׁי וְשִׂפְתֵי רְנָנוֹת
יְהַלֶּל פִּי׃ אִם זְכַרְתִּיךָ עַל יְצוּעָי
בְּאַשְׁמֻרוֹת אֶהְגֶּה בָּךְ׃ כִּי הָיִיתָ
עֶזְרָתָה לִּי וּבְצֵל כְּנָפֶיךָ אֲרַנֵּן׃
דָּבְקָה נַפְשִׁי אַחֲרֶיךָ בִּי תָּמְכָה
יְמִינֶךָ׃ וְהֵמָּה לְשׁוֹאָה יְבַקְשׁוּ
נַפְשִׁי יָבֹאוּ בְּתַחְתִּיּוֹת הָאָרֶץ׃
יַגִּירֻהוּ עַל יְדֵי חָרֶב מְנָת שֻׁעָלִים
יִהְיוּ׃ וְהַמֶּלֶךְ יִשְׂמַח בֵּאלֹהִים
יִתְהַלֵּל כָּל הַנִּשְׁבָּע בּוֹ כִּי

נָטָה דָּחָה
נָשָׂא נָדַח
רָצָה פֶּה
בָּרַךְ קָלַל
קָוָה יָשַׁע
שָׂגַב מוט
כָּבַד עָזַז
חָסָה
בנת
בָּנָה
אָזַן
עָלָה
בָּטַח הָבַל
נוּב שִׁית
שָׁנָה
עָזַז
שָׁלַם
עָשָׂה זָמַר
הָיָה דָּבַר
שָׁחַר
כָּל
חָזָה רָאָה
עָזַז כָּבַד
שָׂפָה שָׁבַח
בָּרַךְ חָיָה
נָשָׂא
שָׂבַע
הָלַל פֶּה
יָצַע שָׁמַר
הָגָה הָיָה
רָנַן
יָמַן שָׁאָה
בָּקַשׁ בּוֹא
נָגַר מָנָה
שָׁעַל הָיָה
שָׂמַח
שָׁבַע

lxiiii. יסכר פי דוברי שקר ׃ — סכר פה
למנצח מזמור לדוד ׃ שמע — דבר נצח · זמר
אלהים קולי בשיחי מפחד אויב — שוח איב
תצר חיי ׃ תסתירני מסוד — נצר חיה
מרעים מרגשת פעלי און ׃ אשר — סתר רגש
שננו כחרב לשונם דרכו חצם — לשון חצץ
דבר מר ׃ לירות במסתרים תם — מרר ירה
פתאם ירהו ולא ייראו ׃ יחזקו — סתר תמם · ירא
למו דבר רע יספרו לטמן — חזק רוע
מוקשים אמרו מי יראה למו ׃ — ספר יקש
יחפשו עולת תמנו חפש מחפש — ראה חפש
וקרב איש ולב עמק ׃ וירם — עמק ירה
אלהים חץ פתאום היו מכותם ׃ — פתע היה
ויכשילוהו עלימו לשונם יתנדדו — נכה כשל
כל ראה בם ׃ וייראו כל אדם — לשון נדד
ויגידו פעל אלהים ומעשהו — ראה נגד · עשה
השכילו ׃ ישמח צדיק ביהוה — שכל שמח
וחסה בו ויתהללו כל ישרי לב ׃ — צדק הלל
lxv. למנצח מזמור לדוד שיר ׃ — נצח זמר
לך דומיה תהלה אלהים — הלל
בציון ולך ישלם נדר ׃ שמע — שלם
תפלה עדיך כל בשר יבאו ׃ — פלל בוא
דברי עונת גברו מני פשעינו
אתה תכפרם ׃ אשרי תבחר — כפר בחר
ותקרב ישכן חצריך נשבעה — קרב שכן
בטוב ביתך קדוש היכלך ׃ — שבע קדש
נוראות בצדק תעננו אלהי — היכל ירא · ענה
ישענו מבטח כל קצוי ארץ — בטח קצה
וים רחוקים ׃ מכין הרים בכחו — רחק כון
נאזר בגבורה ׃ משביח שאון — כח אזר
ימים שאון גליהם והמון — גבר שבח
לאמים ׃ וייראו ישבי קצות — שאה גלל
מאותתיך מוצאי בקר וערב — המה ירא
תרנין ׃ פקדת הארץ ותשקקה — יצא
רבת תעשרנה פלג אלהים מלא — רנן שקה
מים תכין דגנם כי כן תכינה ׃ — רבב עשר · כון

obſtruetur os loquentium mendacium.

Victori pſ dd. 64.

Audi deus vocẽ meã loquentis: a timore inimici ſerua vitã meã. Abſconde me a conſilio malignorũ: a tumultu opantiũ iniquitatem. Quia exacuerũt quaſi gladiũ liguã ſuã: tetẽderũt ſagittã ſuã verbũ amariſſimũ. Vt ſagittarẽt in abſcõditis ſimplicẽ: ſubito ſagittabũt eũ & nõ timebũt. Cõfortauerũt ſibi ſmonẽ peſſimũ: narrauerũt vt abſcõderẽt laqos: dixerũt qs videbit eos. Scrutati ſũt iniquitates: defecerũt ſcrutãtes ſcrutinium: cogitatiõibus ſingulorũ & corde pfũdo. Sagittabit ergo eos deus iaculo repetino: īferẽtur plage eorum. Et corruẽt in ſemetipſos liguis ſuis: fugiẽt omnes qui viderit eos. Et timebũt oẽs hoĩes & annũciabunt opus dei: & opa eius ĩtelligẽt. Letabitur iuſtus in dño & ſperabit in eo: & exultabunt oẽs recti corde.

Victori pſalmus dauid cantici. 65.

Tibi ſilẽtiũ laus deus in ſion: & tibi reddetur votum. Exaudi orationem: donec ad te ois caro veniat. Verba iniquitatũ pualuerũt aduerſus me: ſceleribus nrĩs tu propiciaberis. Btũs quẽ elegeris & ſuſcepis hĩtabit eĩ ĩ atriis tuis: replebimur in bonis domus tue ſãctificatione templi tui. Terribilis ĩ iuſtitia exaudi nos deus ſaluator nr̃: cõfidentia omnium finium terre & maris lõginqui. Preparãs mõtes in virtute tua: accinctus fortitudine. Cõpeſcẽs ſonitũ maris fremitũ fluctuũ eius & multitudinem gentiũ. Et timebunt qui habitant in extremis a ſignis tuis: egreſſus matutini & veſperi laudantes facies. Viſitaſti terrã & irrigaſti eã: vbertate ditaſti eã. Riuus dei plenus aq̃: preparabis frumẽtũ eoꝝ qa ſic fũdaſti eã.

obſtructũ ẽ os loquẽtiũ iniqua.
ἐνεφράγη στόμα λαλούντων ἄδικα.

In fine pſalmus dauid. 63.
Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαυίδ. ξγ.

Exaudi deus vocẽ meã:cũ depcor ad
Εἰσάκουσον ὁ θεὸς φωνῆς μου, ἐν τῷ δέεσθαί με πρὸς
te: a timore inimici eripe aiaꝫ meã. Prote
σέ, ἀπὸ φόβου ἐχθροῦ ἐξελοῦ τὴν ψυχήν μου. Σκέπα
ge me a cõuẽtu malignãtiũ: a multitudine opã
σόν με ἀπὸ συστροφῆς πονηρευομένων, ἀπὸ πλήθους ἐργα
tiũ iniqtatẽ. Qui exacuerũt vt gladiũ lin
ζομένων ἀδικίαν. Οἵτινες ἠκόνησαν ὡς ῥομφαίαν τὰς γλώσ
guas ſuas: intẽderũt arcũ ſuũ rem amarã: Vt
σας αὐτῶν, ἐνέτειναν τόξον αὐτῶν πρᾶγμα πικρόν, Τοῦ
ſagittẽt in occultis imaculatũ: ſubito ſagit
κατατοξεῦσαι ἐν ἀποκρύφοις ἄμωμον, ἐξάπινα κατατο
tabũt eũ: ꝛ nõ timebũt. Firmauerũt ſi
ξεύσουσιν αὐτόν, καὶ οὐ φοβηθήσονται. Ἐκραταίωσαν ἑαυ
bi ſermonẽ nequã: narrauerũt vt abſcõderẽt laqũm. Di
τοῖς λόγον πονηρόν, διηγήσαντο τοῦ κρύψαι παγίδα. Εἶ
xerũt:qs videbit eos? ſcrutati ſũt iniqtatẽ: defecerũt
πον, τίς ὄψεται αὐτούς; ἐξηρεύνησαν ἀνομίαν, ἐξέλιπον
ſcrutãtes ſcrutiniũ. Accedet hõ ꝛ cor
ἐξερευνῶντες ἐξερευνήσεις. Προσελεύσεται ἄνθρωπος καὶ καρ
altũ: ꝛ exaltabit deus. Sagitte puuloꝝ facte
δία βαθεῖα, καὶ ὑψωθήσεται ὁ θεός. Βέλος νηπίων ἐγενήθη
ſũt plage eoꝝ: ꝛ infirmate ſũt cõtra eos lingue
σαν αἱ πληγαὶ αὐτῶν, καὶ ἐξηθένησαν ἐπ' αὐτοὺς αἱ γλῶσσαι
eoꝝ. Cõturbati ſũt oẽs q̃ videbãt eos: ꝛ
αὐτῶν. Ἐταράχθησαν πάντες οἱ θεωροῦντες αὐτούς, καὶ
timuit ois hõ. Et annũciauerũt opa dei:
ἐφοβήθη πᾶς ἄνθρωπος. Καὶ ἀνήγγειλαν τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ,
ꝛ facta eius intellexerũt. Letabitur iu
καὶ τὰ ποιήματα αὐτοῦ συνῆκαν. Εὐφρανθήσεται δίκαι
ſtus in dño: ꝛ ſpabit in eo. Et laudabũ
ος ἐν τῷ κυρίῳ, καὶ ἐλπιεῖ ἐπ' αὐτόν. Καὶ ἐπαινεθήσον
tur oẽs recti corde.
ται πάντες οἱ εὐθεῖς τῇ καρδίᾳ.

In fine pſalmus cãtici dd cãticũ hieremie ꝛ ezechie
Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς ᾠδῆς τῷ δαδ ᾠδὴ ἱερεμίου καὶ ἰεζεκι
lis de ppl̃i trãſmigratiõe qñ profecturi erãt. 64.
ὴλ ἐκ τοῦ λαοῦ τῆς παροικίας ὅτε ἔμελλον ἐκπορεύεσθαι. ξδ.

Te decet hymnus deus in ſion: ꝛ tibi reddetur
Σοὶ πρέπει ὕμνος ὁ θεὸς ἐν σιών, καὶ σοὶ ἀποδοθήσεται
votũ in hieruſalẽ. Exaudi orõnẽ meã: ad te om
εὐχὴ ἐν ἱερουσαλήμ. Εἰσάκουσον προσευχῆς μου, πρὸς σὲ πᾶ
nis caro veniet. Verba iniqꝝ pualuerũt ſup nos: ꝛ
σα σὰρξ ἥξει. Λόγοι ἀνόμων ὑπερεδυνάμωσαν ἡμᾶς, καὶ ταῖς
impietatib' nr̃is tu ppiciaberis. Btũs:quẽ elegiſti ꝛ aſſumpſi
ἀσεβείαις ἡμῶν σὺ ἱλάσῃ. Μακάριος, ὃν ἐξελέξω καὶ προσελά
ſti: ĩhitabit in atriis tuis. Replebimur
βου, κατασκηνώσει ἐν ταῖς αὐλαῖς σου. Πλησθησόμεθα
in bonis dom' tue: ſctm̃ tẽplũ tuũ mirabile in
ἐν τοῖς ἀγαθοῖς τοῦ οἴκου σου, ἅγιος ὁ ναός σου θαυμαστὸς ἐν δι
eqtate. Exaudi nos deus ſalutaris nr̃ ſpes om
καιοσύνῃ. Ἐπάκουσον ἡμῶν ὁ θεὸς ὁ σωτὴρ ἡμῶν ἡ ἐλπὶς πάν
niũ finiũ tre: ꝛ eoꝝ qui in mare lõge. pre
των τῶν περάτων τῆς γῆς, καὶ τῶν ἐν θαλάσσῃ μακράν. Ἑτοι
parãs mõtes in ꝟtute ſua: accinctus in potẽtia. Qui
μάζων ὄρη ἐν τῇ ἰσχύϊ αὐτοῦ, περιεζωσμένος ἐν δυναστείᾳ. Ὁ
cõturbas pfundũ maris: ſonũ fluctuũ eius
συνταράσσων τὸ κύτος τῆς θαλάσσης, ἤχους κυμάτων αὐτῆς
quis ſuſtinebit? Turbabũtur gẽtes ꝛ timebũt
τίς ὑποστήσεται; Ταραχθήσονται τὰ ἔθνη καὶ φοβηθήσονται οἱ
qui hĩtant terminos a ſignis tuis. Exitus
κατοικοῦντες τὰ πέρατα ἀπὸ τῶν σημείων σου. Ἐξόδους
matutini ꝛ veſpe delectaberis: viſitaſti trã ꝛ inebria
πρωΐας καὶ ἑσπέρας τέρψεις, ἐπεσκέψω τὴν γῆν καὶ ἐμέθυ
ſti eã multiplicaſti locupletare eã: flumẽ dei reple
σας αὐτήν. Ἐπλήθυνας τοῦ πλουτίσαι αὐτήν, ὁ ποταμὸς τοῦ θεοῦ ἐπλη
tũ ẽ aquis. Paraſti cibũ illoꝝ:qm̃ ita pparatio:
ρώθη ὑδάτων. Ἡτοίμασας τὴν τροφὴν αὐτῶν, ὅτι οὕτως ἡ ἑτοιμασία,

Digitized by Google

riuos eius inebria. Multiplica genimina e-
τοὺς ἄυλακας ἀυτῆς μέθυσον. Πλήθυνον τὰ γεννήματα ἀυ-
ius: in ſtillicidijs eius letabitur germinãs.
τῆς, ἐν ταῖς σαγόσιν ἀυτῆς ἐυφρανθήσεται ἀνατέλλουσα.
Benedices corone anni benignitatis
Ευλογήσεις τὸν ςέφανον τοῦ ἐνιαυτοῦ τῆς χρηςότητός
tue ⁊ cãpi tui replebũtur vbertate. Pin
σου καὶ τὰ πεδία σου πλησθήσονται πιότητος. Πιαν-
gueſcẽt ſpecioſa deſerti: ⁊ exultatiõe colles acci
θήσονται τὰ ὡραῖα τῆς ἐρήμου, καὶ ἀγαλλίασιν οἱ βουνοὶ περι-
gẽtur. Induti ſũt arietes ouiũ: ⁊
ζώσονται. Ενεδύσαντο οἱ κριοὶ τῶν προβάτων, καὶ αἱ
valles abũdabũt frumẽto: clamabũt: ⁊ eñi hymnũ dicẽt.
κοιλάδες πληθυνοῦσι σῖτον, κεκράξονται, καὶ γὰρ ὑμνήσουσιν.

In finẽ cãticũ pſalmi reſurrectiõis. 65.
Εἰς τὸ τέλος ᾠδὴ ψαλμοῦ ἀναςάσεως. ξε.

Iubilate dño oĩs t̃ra: pſalmũ dicite iã nomi
Αλαλάξατε τῷ κυρίῳ πᾶσα ἡ γῆ, ψάλατε δὴ τῷ ὀνόμα-
ni eius: Date gl'iaʒ laudi eius dicite deo q̃
τι αὐτοῦ. Δότε δόξαν αἰνέσει αὐτοῦ, εἴπατε τῷ θεῷ ὡς
terribilia opa tua. In multitudie v̄tutis tue
φοβερὰ τὰ ἔργα σου. Εν τῷ πλήθει τῆς δυνάμεώς σου
mẽtiẽtur tibi inimici tui. Oĩs t̃ra adorẽt
ψεύσονταί σε οἱ ἐχθροί σου. Πᾶσα ἡ γῆ προσκυνησάτω
te ⁊ pſallãt tibi: pſalmũ dicãt iã noi
σοι καὶ ψαλάτωσάν σοι, ψαλάτωσαν δὴ τῷ ὀνόμα-
tuo altiſſime. Dp̃. Uenite ⁊ videte ope
τί σου ὕψιςε. Διάψαλμα. Δεῦτε καὶ ἴδετε τὰ ἔρ-
ra dei: q̃ terribilis in cõſilijs ſup filios
γα τοῦ θεοῦ, ὡς φοβερὸς ἐν βουλαῖς ὑπὲρ τοὺς υἱοὺς τῶν
hoĩum. Qui cõuertit mare in aridã: in flu
ἀνθρώπων. Ο μεταςρέφων τὴν θάλασσαν εἰς ξηράν, ἐν πο-
mine ptrãſibũt pede. Ibi letabimur in ipo:
ταμῷ διελεύσονται ποδί. Εκεῖ ἐυφρανθησόμεθα ἐπ' αὐτῷ,
qui dñatur in v̄tute ſua in eternũ. Ocu-
τῷ δεσπόζοντι ἐν τῇ δυναςείᾳ αὐτοῦ τοῦ αἰῶνος. Οἱ ὀφ-
li eius ſup gẽtes reſpiciũt: q̃ exaſpe
θαλμοὶ αὐτοῦ ἐπὶ τὰ ἔθνη ἐπιβλέπουσιν, οἱ παραπικραί-
rãt nõ exaltẽtur in ſemetipĩs. Dp̃. Bene
νοντες μὴ ὑψούσθωσαν ἐν ἑαυτοῖς. Διάψαλμα. Ευλο-
dicite gẽtes deũ nr̃ʒ: ⁊ auditã facite vocẽ lau
γεῖτε ἔθνη τὸν θεὸν ἡμῶν, καὶ ἀκουτίσατε τὴν φωνὴν τῆς αἰ-
dis eius. Qui poſuit aiaʒ meã ad vitã: ⁊ nõ
νέσεως αὐτοῦ. Τοῦ θεμένου τὴν ψυχήν μου εἰς ζωήν, καὶ μὴ
dedit in cõmotionẽ pedes meos: qm̃ probaſti nos
δόντος εἰς σάλον τοὺς πόδας μου, ὅτι ἐδοκίμασας ἡμᾶς
deus. Igne examinaſti nos ſic examinatur argẽtũ: indu
ὁ θεός. Επύρωσας ἡμᾶς ὡς πυροῦται τὸ ἀργύριον, εἰσήγα-
xiſti nos in laqueũ. Poſuiſti tribulatões i dorſo nr̃o:
γες ἡμᾶς εἰς τὴν παγίδα. Εθου θλίψεις ἐπὶ τὸν νῶτον ἡμῶν,
impoſuiſti hoĩes ſup capita nr̃a. Trãſiui-
ἐπεβίβασας ἀνθρώπους ἐπὶ τὰς κεφαλὰς ἡμῶν. Διήλθο-
mus p igñe ⁊ aquã: ⁊ eduxiſti nos in refrige
μεν διὰ πυρὸς καὶ ὕδατος, καὶ ἐξήγαγες ἡμᾶς εἰς ἀναψυ-
riũ. Introibo in domũ tuã in holocauſtis.
χήν. Εἰσελεύσομαι εἰς τὸν οἶκόν σου ἐν ὁλοκαυτώμασιν,
reddã tibi vota mea q̃ diſtinxerũt labia mea: ⁊
ἀποδώσω σοι τὰς εὐχάς μου, ἃς διέςειλε τὰ χείλη μου, καὶ
loquutũ ẽ os meũ in tribulatiõe mea. Holocauſta
ἐλάλησε τὸ ςόμα μου ἐν τῇ θλίψει μου. Ολοκαυτώματα
medullata offerã tibi cũ incẽſo ⁊ arietibꝰ: offe
μεμυελωμένα ἀνοίσω σοι μετὰ θυμιάματος καὶ κριῶν, ἀνοί-
rã tibi boues cũ hircis. Dp̃. Uenite audi
σω σοι βόας μετὰ χιμάρων. Διάψαλμα. Δεῦτε ἀκού-
te ⁊ narrabo vobis oẽs q̃ timetis deũ:
σατε καὶ διηγήσομαι ὑμῖν πάντες οἱ φοβούμενοι τὸν θεόν,
quãta fecit aĩe mee. Ad ipm̃ ore meo
ὅσα ἐποίησε τῇ ψυχῇ μου. Πρὸς αὐτὸν τῷ ςόματί μου
clamaui: ⁊ exaltaui ſub lingua mea. Iniq̃tatẽ ſi
ἐκέκραξα, καὶ ὕψωσα ὑπὸ τὴν γλῶσσάν μου. Αδικίαν εἰ
aſpexi in corde meo: nõ exaudiat me dñs.
ἐθεώρουν ἐν καρδίᾳ μου, μὴ εἰσακουσάτω μου κύριος.

Sulcos eius inebria: multiplica fruges eius: pluuiis irriga eã: & germini eius bñdic. Voluetur annꝰ ĩ bonitate tua: & veſtigia tua rorabuntur pĩguedine. Pingueſcẽt paſcua deſerti: & exultatiõe colles accigẽtur. Veſtientur agnis greges: & valles plene frumento coequabuntur & canent.

Victori canticum pſalmi. 66.

Iubilate deo oĩs terra. Cantate gloriã nomini eius: date gloriam laudi eius. Dicite deo quam terribile opus tuum: in multitudine fortitudinis tue mẽtiẽtur tibi inimici tui. Oĩs terra adoret te & cantet tibi: cantet noĩ tuo. Semper. Venite & videte opera dei: terribilia conſilia ſuper filiis adam. Conuertet mare in aridã: in flumine pertranſibũt pede: ibi letabimur in eo. Qui dñatur in fortitudine ſua in ſeculũ: oculi eius gentes aſpiciunt: q increduli ſunt non exaltẽtur in ſemetipĩs. Sp. Benedicite populi deo noſtro: & auditã facite vocẽ laudis eius. Qui poſuit aĩam nr̃am ad vitam: & non dedit in cõmotionem pedes nr̃os. Probaſti enĩ nos deus: igne nos cõflaſti ſicut cõflatur argentũ. Introduxiſti nos ĩ obſidionẽ: poſuiſti ſtridorẽ ĩ dorſo nr̃o. Poſuiſti hoĩes ſup capita nr̃a: trãſiuimus p ignem & aquã: & eduxiſti nos in refrigeriũ. Ingrediar domũ tuã in holocauſtis: reddam tibi vota mea. Que pmiſerũt labia mea: & locutũ ẽ os meũ cũ tribularer. Holocauſta medullata offerã tibi cũ ĩcẽſo arietũ: faciã boues cũ hircis. Semper. Vẽite audite & narrabo oẽs qui timetis deũ: quanta fecerit anime mee. Ipſum ore meo inuocaui: & exaltaui in lingua mea. Iniquitatem ſi vidi in corde meo: nõ exaudiet dominus.

תלמיה רוה נחת גדודיה ברביבים — גדד רבב
תמגגנה צמחה תברך׃ עטרת — מוג ברך
שנת טובתך ומעגליך ירעפון — שנה עגל
דשן׃ ירעפו נאות מדבר וגיל — רעף נוה
גבעות תחגרנה׃ לבשו כרים — דבר
הצאן ועמקים יעטפו בר — חגר
lxvi. יתרועעו אף ישירו׃ — עטף
למנצח שיר מזמור הריעו — רוע שור
לאלהים כל הארץ׃ זמרו כבוד — נצח זמר
שמו שימו כבוד תהלתו׃ אמרו — רוע
לאלהים מה נורא מעשיך ברב — כבד שום
עזך יכחשו לך איביך׃ כל הארץ — הלל ירא
ישתחוו לך ויזמרו לך יזמרו — עשה
שמך סלה׃ לכו וראו מפעלות — עזז כחש
אלהים נורא עלילה על בני — שחה זמר
אדם׃ הפך ים ליבשה בנהר — הלך ראה
יעברו ברגל שם נשמחה בו׃ — פעל ירא
מושל בגבורתו עולם עיניו — עלל
בגוים תצפינה הסוררים אל — עבר שמח
ירומו למו סלה׃ ברכו עמים — משל גבר
אלהינו והשמיעו קול תהלתו׃ — עלם צפה
השם נפשנו בחיים ולא נתן — סרר
למוט רגלנו׃ כי בחנתנו אלהים — רום
צרפתנו כצרף כסף׃ הבאתנו — שמע הלל
במצודה שמת מועקה במתנינו׃ — שום
הרכבת אנוש לראשנו באנו
באש ובמים ותוציאנו לרויה׃ — בוא
אבוא ביתך בעולות אשלם לך — צוד שום
נדרי׃ אשר פצו שפתי ודבר — עוק רכב
פי בצר לי׃ עלות מחים אעלה — אנש בוא
לך עם קטרת אילים אעשה בקר — יצא רוה
עם עתודים סלה׃ לכו שמעו — בוא עלה
ואספרה כל יראי אלהים אשר — שלם פצה
עשה לנפשי׃ אליו פי קראתי — שפה פה
ורומם תחת לשוני׃ און אם — צור עלה
ראיתי בלבי לא ישמע אדני — מוח עלה
איל עשה
עתד הלך
ספר פה
לשן
ראה שמע

אכן שמע אלהים הקשיב בקול — קשב
תפלתי ׃ ברוך אלהים אשר — פלל ברך
לא הסיר תפלתי וחסדו מאתי ׃ — סור

lxvii.

למנצח בנגינת מזמור — נצח נגן
שיר ׃ אלהים יחננו ויברכנו — זמר שור
יאר פניו אתנו סלה ׃ לדעת — חנן ברך אור פנה
בארץ דרכך בכל גוים ישועתך ׃ — ידע ישע
יודוך עמים אלהים יודוך עמים — ידה
כלם ׃ ישמחו וירננו לאמים כי — שמח רנן
תשפט עמים מישור ולאמים — שפט ישר
בארץ תנחם סלה ׃ יודוך עמים — נחה
אלהים יודוך עמים כלם ׃ ארץ
נתנה יבולה יברכנו אלהים — יבל ברך
אלהינו ׃ יברכנו אלהים וייראו — ירא
אתו כל אפסי ארץ ׃

lxviii.

למנצח לדוד מזמור שיר ׃ — נצח זמר
יקום אלהים יפוצו אויביו — שור קום
וינוסו משנאיו מפניו ׃ כהנדף — פוץ איב
עשן תנדף כהמס דונג מפני אש — נוס שנא
יאבדו רשעים מפני אלהים ׃ — פנה נדף
וצדיקים ישמחו יעלצו לפני — מסס דנג
אלהים וישישו בשמחה ׃ שירו — אבד צדק
לאלהים זמרו שמו סלו לרכב — שמח עלץ שוש שור
בערבות ביה שמו ועלזו לפניו ׃ — סלל
אבי יתומים ודין אלמנות אלהים — יתם דון
במעון קדשו ׃ אלהים מושיב — עון ישב
יחידים ביתה מוציא אסירים — יחד יצא
בכושרות אך סוררים שכנו — אסר כשר
צחיחה ׃ אלהים בצאתך לפני — סרר
עמך בצעדך בישימון סלה ׃ ארץ — צחח יצא
רעשה אף שמים נטפו מפני
אלהים זה סיני מפני אלהים
אלהי ישראל ׃ גשם נדבות תניף — נוף
אלהים נחלתך ונלאה אתה — לאה
כוננתה ׃ חיתך ישבו בה תכין — חיה כון
בטובתך לעני אלהים ׃ יהוה יתן — ענה נתן

Ideo exaudiuit deus: attendit vocem deprecatiōis mee. Bnͣdictus deus: qui nō abſtulit orationem meam & miſicordiā ſuā a me.

Victori ī pſalmis cā ticum carminis. 67.

DEus misereatur noſtri & benedicat nobis: illuſtret faciē ſuā ſup nos. Sp. Vt nota fiat in terra via tua: in vniuerſis gētibus ſalus tua. Cōfiteātur tibi populi deus: confiteantur tibi populi oēs. Letentur & laudēt gentes: qm̄ iudicas populos in eqtate: & gētium que in terra ſunt ductor es ſempiternus. Sp. Cōfiteātur tibi ppli deus: cōfiteātur tibi populi oēs. Terra dedit germē ſuum: bn̄dicat nobis deus deus nr̄. Benedicat nobis deus: & timeant eū oēs fines terre.

Victori david pſalmus cantici. 68.

EXurgat deus & diſſipētur inimici eius: & fugiant qui oderunt eū a facie eius. Sicut deficit fumus deficiāt: ſicut tabeſcit cera a facie ignis ſic pereant impii a facie dei. Iuſti aūt letentur & exultent in conſpectu dei: & gaudeāt in letitia. Cantate deo canite nomini eius: pparate viā aſcēdenti p deſerta: in dn̄o nomen eius: & exultate corā eo. Patre pupillorū & defenſore viduarū: deus in habitaculo ſancto ſuo. Deus inhabitare facit ſolitarios in domo: educit vinctos in fortitudine: increduli autem habitauerunt in ſiccitatibus. Deus cum egredereris ante populū tuū: & ambulares p deſertū. Sp. Terra cōmota eſt: & celi diſtillauerunt a facie dei: hoc eſt ſinai a facie dei dei iſrael. Pluuiā volūtariam eleuaſti deus: hereditatē tuam laborantem tu confortaſti. Aialia tua habitauerūt in ea: ppa raſti in bōitate tua pauperi deus. Dn̄s dabit

Propterea exaudiuit me deus: attēdit voci dep
Διὰ τοῦτο εἰσήκουσέ μου ὁ θεός, πρόσεχε τῇ φωνῇ τῆς δεή
catiōis mee. Bn̄dictus deus: q̄ nō amouit orōnē
σεώς μου. Εὐλογητὸς ὁ θεός, ὃς οὐκ ἀπέστησε τὴν προσευχήν
meā: ⁊ miaꝫ ſuā a me.
μου, καὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ ἀπ' ἐμοῦ.

In finē in hymnis pſalmus cātici dd. 66.
Εἰς τὸ τέλος ἐν ὕμνοις ψαλμὸς ᾠδῆς τῷ δαδ. ξϛ.

DEus miſereatur nr̄i: ⁊ bn̄dicat nobis: illu
Ὁ θεὸς οἰκτειρήσαι ἡμᾶς, καὶ εὐλογήσαι ἡμᾶς, ἐπιφά
minet vultū ſuū ſup nos: ⁊ miſereat nr̄i. Ut
ναι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς, καὶ ἐλεήσαι ἡμᾶς. Τοῦ
cognoſcam' in t̄ra viā tuā: in oībus gētib' ſalutare
γνῶναι ἐν τῇ γῇ τὴν ὁδόν σου, ἐν πᾶσιν ἔθνεσι τὸ σωτήριόν
tuū: Cōfiteātur tibi ppl̄i deus: cōfiteā
σου. Ἐξομολογησάσθωσάν σοι λαοὶ ὁ θεός, ἐξομολογησάσθω
tur tibi ppl̄i oēs. Letētur ⁊ exultēt
σάν σοι λαοὶ πάντες. Εὐφρανθήτωσαν καὶ ἀγαλλιάσθωσαν
gētes: qm̄ iudicabꝫ pplos in equitate: ⁊ gētes ī t̄ra diriges.
ἔθνη, ὅτι κρινεῖς λαοὺς ἐν εὐθύτητι, καὶ ἔθνη ἐν τῇ γῇ ὁδηγήσεις
Cōfiteātur tibi ppl̄i deus: cōfiteātur
Ἐξομολογησάσθωσάν σοι λαοὶ ὁ θεός, ἐξομολογησάσθωσάν
tibi ppl̄i oēs: t̄ra dedit fructū ſuū. Benedicat
σοι λαοὶ πάντες, γῆ ἔδωκε τὸν καρπὸν αὐτῆς. Εὐλογήσαι
nos deus deus nr̄: bn̄dicat nos deus. Et me-
ἡμᾶς ὁ θεὸς ὁ θεὸς ἡμῶν, εὐλογήσαι ἡμᾶς ὁ θεός. Καὶ φο-
tuant eū oēs fines t̄re.
βηθήτωσαν αὐτὸν πάντα τὰ πέρατα τῆς γῆς.

In finē cātici pſalmus dd. 67.
Εἰς τὸ τέλος ᾠδῆς ψαλμὸς τῷ δαδ. ξζ.

EXurgat deus ⁊ diſſipētur inimici
Ἀναστήτω ὁ θεὸς καὶ διασκορπισθήτωσαν οἱ ἐχθροὶ
eius: ⁊ fugiāt a facie eius q̄ ode
αὐτοῦ, καὶ φυγέτωσαν ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ οἱ μισοῦν-
rūt eū. Sicut deficit fumus deficiāt: ſic flu
τες αὐτόν. Ὡς ἐκλείπει καπνὸς ἐκλιπέτωσαν, ὡς τή-
it cera a facie ignis: Sic pereāt
κεται κηρὸς ἀπὸ προσώπου πυρός, Οὕτως ἀπολοῦνται οἱ
pctōres a facie dei: ⁊ iuſti le
ἁμαρτωλοὶ ἀπὸ προσώπου τοῦ θεοῦ, καὶ οἱ δίκαιοι εὐ
tētur. Exultēt in cōſpectu dei: dele
φρανθήτωσαν. Ἀγαλλιάσθωσαν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, τερφ
ctētur in leticia. Cātate deo: pſalmū dicite no
θήτωσαν ἐν εὐφροσύνῃ. Ἄσατε τῷ θεῷ, ψάλατε τῷ ὀνό
mini eius: iter facite ei qui aſcēdit ſup oc-
ματι αὐτοῦ, ὁδοποιήσατε τῷ ἐπιβεβηκότι ἐπὶ δυσ
caſū: Dn̄s nomē illi: ⁊ exultate ī cōſpectu e-
μῶν, Κύριος ὄνομα αὐτῷ, καὶ ἀγαλλιᾶσθε ἐνώπιον αὐ-
ius. Turbentur a facie eius pa
τοῦ. Ταραχθήτωσαν ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ τοῦ πα
tris orphanoꝝ ⁊ iudicis viduaꝝ: deus in lo
τρὸς τῶν ὀρφανῶν καὶ κριτοῦ τῶν χηρῶν, ὁ θεὸς ἐν τό-
co ſctō ſuo. Deus inhītare facit vni' moris in
πω ἁγίω αὐτοῦ. Ὁ θεὸς κατοικίζει μονοτρόπους ἐν
domo: q̄ educit vinctos in fortitudine: Similit eos qui
οἴκω, ἐξάγων πεπεδημένους ἐν ἀνδρείᾳ, Ὁμοίως τοὺς
exaſperāt q̄ hitāt in ſepulchris.
παραπικραίνοντας τοὺς κατοικοῦντας ἐν τάφοις. Ὁ
De' cū egredereris ī cōſpectu ppl̄i tui: cū
θεός ἐν τῷ ἐκπορεύεσθαί σε ἐνώπιον τοῦ λαοῦ σου, ἐν
ptrāſires in deſto: Terra mota ē: ⁊ eni
τῷ διαβαίνειν σε ἐν τῇ ἐρήμῳ, Γῆ ἐσείσθη, καὶ γὰρ οἱ
celi diſtillauert a facie dei ſinai: a
οὐρανοὶ ἔσταξαν ἀπὸ προσώπου τοῦ θεοῦ τοῦ σινᾶ, ἀπὸ
facie dei iſrael. Pluuiā volūtariā ſegregabꝫ
προσώπου τοῦ θεοῦ ἰσραήλ. Βροχὴν ἑκούσιον ἀφοριεῖς
deus hereditati tue: ⁊ infirmata ē: tu xͦo pfeciſti
ὁ θεὸς τῇ κληρονομίᾳ σου, καὶ ἠσθένησε, σὺ δὲ κατηρτίσω
eā. Aialia tua hītant in ea: paraſti in
αὐτήν. Τὰ ζῶά σου κατοικοῦσιν ἐν αὐτῇ, ἡτοίμασας ἐν
dulcedine tua paupi deus. Dn̄s dabit
τῇ χρηστότητί σου τῷ πτωχῷ ὁ θεός. Κύριος δώσει

Digitized by Google

verbũ euãgelizãtib⁹ ꝟtute multa: rex
ῥῆμα τοῖς εὐαγγελιζομένοις δυνάμει πολλῇ, ὁ βασι-
ꝟtutũ dilecti: ſpeciei
λεὺς τῶν δυνάμεων τοῦ ἀγαπητοῦ, τῇ ὡραιότητι τοῦ
domus diuidere ſpolia. Si dormiatis inter medios
οἴκου διελέσθαι σκῦλα. Ἐὰν κοιμηθῆτε ἀνὰ μέσον τῶν
cleros: penne colũbe deargẽtate: ⁊ poſte
κλήρων, πτέρυγες περιστερᾶς περιηργυρωμέναι, καὶ τὰ με-
riora dorſi eius in pallore auri. Dũ diſ
τάφρενα αὐτῆς ἐν χλωρότητι χρυσίου. Ἐν τῷ διαστέλ-
cernit celeſtis reges ſup eã: niue dealbabũ-
λειν τὸν ἐπουράνιον βασιλεῖς ἐπ᾽ αὐτῆς, χιονωθήσον-
tur in ſelmon. Mõs dei mõs piguis: mõs coa-
ται ἐν σελμών. Ὄρος τοῦ θεοῦ ὄρος πῖον, ὄρος τετυ-
gulatus: mõs piguis. Ut qd ſuſpicamini mõtes coa-
ρωμένον, ὄρος πῖον. Ἱνατί ὑπολαμβάνετε ὄρη τετυ-
gulatos: mõs in quo bñplacitũ ẽ deo hitare in eo.
ρωμένα; τὸ ὄρος ὃ εὐδόκησεν ὁ θεὸς κατοικεῖν ἐν αὐτῷ.
Et eñi dñs hitabit in finẽ: currus
Καὶ γὰρ ὁ κύριος κατασκηνώσει εἰς τέλος, τὸ ἅρμα
dei decẽ millib⁹ multiplex: milia abũdãtiũ. Dñs
τοῦ θεοῦ μυριοπλάσιον, χιλιάδες εὐθηνούντων. Κύριος
in eis in ſinai in ſctõ: aſcẽdiſti in altũ:
ἐν αὐτοῖς ἐν σινᾶ ἐν τῷ ἁγίῳ, ἀνέβης εἰς ὕψος,
cepiſti captiuitatẽ. Accepiſti dona i hõi-
Ephe. 4. b. ᾐχμαλώτευσας αἰχμαλωσίαν. Ἔλαβες δόματα ἐν ἀν-
nibus: ⁊ eñi nõ credẽtes inhitare.
θρώποις, καὶ γὰρ ἀπειθοῦντας τοῦ κατασκηνῶσαι.
Dñs deus bñs: bñs dñs die quo-
Κύριος ὁ θεὸς εὐλογητός, εὐλογητὸς κύριος ἡμέραν καθ᾽ ἡ-
tidie. Proſperũ iter faciet nob deus ſalutariũ
μέραν. Κατευοδώσαι ἡμῖν ὁ θεὸς τῶν σωτηρίων
nroꝝ: deus nr: de⁹ ſaluos faciẽdi: ⁊ dñi dñi exi-
ἡμῶν, ὁ θεὸς ἡμῶν, ὁ θεὸς τοῦ σώζειν, καὶ τοῦ κυρίου κυρίου αἱ
tus mortis: Uerũtñ deus cõfringet capi-
διέξοδοι τοῦ θανάτου. Πλὴν ὁ θεὸς συνθλάσει κεφα-
ta inimicoꝝ ſuoꝝ: ꝟticẽ capilli pambulãtiũ in
λὰς ἐχθρῶν αὐτοῦ, κορυφὴν τριχὸς διαπορευομένων ἐν
delictis ſuis. Dixit dñs: ex baſã cõuertam:
πλημμελείαις αὐτῶν. Εἶπε κύριος, ἐκ βασὰν ἐπιστρέψω,
cõuertã in pfundis maris: Ut intingat pes tuus in
ἐπιστρέψω ἐν βυθοῖς θαλάσσης, Ὅπως ἂν βαφῇ ὁ πούς σου ἐν
ſãguine: lingua canũ tuoꝝ ex inimicis ab ipo.
αἵματι, ἡ γλῶσσα τῶν κυνῶν σου ἐξ ἐχθρῶν παρ᾽ αὐτοῦ.
Uiſi ſunt ingreſſus tui deus: ingreſſus dei
Ἐθεωρήθησαν αἱ πορεῖαί σου ὁ θεός, αἱ πορεῖαι τοῦ θεοῦ
mei regis qui in ſctõ. Preuenerũt pn-
μου τοῦ βασιλέως τοῦ ἐν τῷ ἁγίῳ. Προέφθασαν ἄρ-
cipes cõiũcti pſallẽtibus: in medio iuuẽculaꝝ tym-
χοντες ἐχόμενα ψαλλόντων, ἐν μέσῳ νεανίδων τυμ-
paniſtriaꝝ. In eccleſijs bñdicite deo dño de
πανιστριῶν. Ἐν ἐκκλησίαις εὐλογεῖτε τὸν θεὸν κύριον ἐκ
fontib⁹ iſrael. Ibi bẽiamin adoleſcẽtul⁹ i mẽtis exceſſu: pn-
πηγῶν ἰσραήλ. Ἐκεῖ βενιαμὶν νεώτερος ἐν ἐκστάσει, ἄρ-
cipes iuda duces eoꝝ: pncipes zabu-
χοντες ἰούδα ἡγεμόνες αὐτῶν, ἄρχοντες ζαβου-
lon: pncipes nephthaliz. Mãda deus ꝟtu-
λών, ἄρχοντες νεφθαλίμ. Ἔντειλαι ὁ θεὸς τῇ δυνά-
ti tue: cõfirma deus hoc: qd opatus es in
μει σου, δυνάμωσον ὁ θεὸς τοῦτο, ὃ κατειργάσω ἐν
nobis: a tẽplo tuo in hieruſalẽ. Tibi offerẽt re-
ἡμῖν, ἀπὸ τοῦ ναοῦ σου ἐπὶ ἱερουσαλήμ. Σοὶ οἴσουσι βασι-
ges munera: increpa feras arũdinis. Cõ-
λεῖς δῶρα, ἐπιτίμησον τοῖς θηρίοις τοῦ καλάμου. Ἡ
gregatio tauroꝝ in vaccis pploꝝ:
συναγωγὴ τῶν ταύρων ἐν ταῖς δαμάλεσι τῶν λαῶν,
vt excludãt ij q pbati ſũt argẽto.
τοῦ ἐκκλεισθῆναι τοὺς δεδοκιμασμένους τῷ ἀργυρίῳ.
Diſſipa gẽtes que bella volunt: veni-
Διασκόρπισον ἔθνη τὰ τοὺς πολέμους θέλοντα, ἥξου-
ent legati
σι πρέσβεις

ſermonẽ ãnũciatricib⁹ fortitudinis plurime. Reges exercituũ federabũtur federabuntur: & pulchritudo domus diuidet ſpolia. Si dormieritis iter medios terminos: penne colũbe deargẽtate & poſteriora eius in virore auri. Dũ diuideret robuſtiſſimus reges in ea: niue dealbata eſt in ſelmon. Mõs dei mõs piguis: mõs excelſus mõs piguis. Quare cõtẽditis mõtes excelſi aduerſus mõtẽ quẽ dilexit deus vt hitaret in eo: eteni dñs hitabit ſp. Curr⁹ dei innumerabilis: milia abundantium dñs in eis in ſinai in ſancto. Aſcendiſti i excelſũ: captiuã duxiſti captiuitatẽ: accepiſti dona in hoibus: inſup & nõ credẽtes habitare dñm deum. Bñdictus dñs per ſingulos dies: portabit nos deus ſalutis nře. Semp. Deus noſter deus ſalutis: & dei domini mortis egreſſus. Verũtamen deus cõfringet capita inimicorũ ſuoꝝ: verticẽ criniſ ãbulãtiũ in delictis ſuis. Dixit dominus de baſan cõuertã: conuertam de profundis maris. Vt calcet pes tuus in ſanguine: ligua canũ tuorũ ex inimicis a temetipſo. Viderunt itinera tua deus: itinera dei mei regis mei in ſãcto. Preceſſerũt cantores eos qui poſt tergum pſallebãt: i medio puellaꝝ timpaniſtriarum. In eccleſiis benedicite deo dño de fontibus iſrael. Ibi bẽiamin puulus continens eos: principes iuda in purpura ſua: pricipes zabulon principes neptali. Precepit de⁹ tu⁹ de fortitudie tua: conforta deus hoc qd opatus es i nobis. De tẽplo tuo qd ẽ i hieruſalẽ: tibi offerẽt reges mũera. Increpa beſtiã calami: cõgregatio fortiũ in vitulis populorũ calcitrãtiũ cõtra rotas argenteas: diſperge populos qui bella volũt. Offerãt veloci-

אמר המבשרות צבא רב : מלכי | בשר
צבאות ידדון ידדון ונות בית | נדד נוה
תחלק שלל : אם תשכבון בין שפתים | חלק שכב
כנפי יונה נחפה בכסף ואברותיה | חפה
בירקרק חרוץ : בפרש שדי | חרץ
מלכים בה תשלג בצלמון : הר | שלג
אלהים הר בשן הר גבננים
הר בשן : למה תרצדון הרים | רצד
גבננים ההר חמד אלהים לשבתו | ישב
אף יהוה ישכן לנצח : רכב | שכן
אלהים רבתים אלפי שנאן | רבב
אדני בם סיני בקדש : עלית | עלה
למרום שבית שבי לקחת מתנות | רום שבה
באדם ואף סוררים לשכן יה | נתן סרר
אלהים : ברוך אדני יום יום | ברך
יעמס לנו האל ישועתנו סלה : | עמס
האל לנו אל למושעות וליהוה | ישע
אדני למות תוצאות : אך אלהים | יצא
ימחץ ראש איביו קדקד שער | מחץ קדד
מתהלך באשמיו : אמר אדני | הלך
מבשן אשיב אשיב ממצולות | שוב צול
ים : למען תמחץ רגלך בדם
לשון כלביך מאיבים מנהו : | לשן
ראו הליכותיך אלהים הליכות | ראה הלך
אלי מלכי בקדש : קדמו שרים | שור
אחר נגנים בתוך עלמות | נגן
תופפות : במקהלות ברכו אלהים | תפף קהל
אדני ממקור ישראל : שם | קור
בנימן צעיר רדם שרי יהודה | צער רדה
רגמתם שרי זבלון שרי נפתלי : | שור
צוה אלהיך עזך עוזה אלהים זו | עזז
פעלת לנו : מהיכלך על ירושלם | היכל
לך יובילו מלכים שי : גער חית קנה | יבל חיה
עדת אבירים בעגלי עמים | עדד אבר
מתרפס ברצי כסף בזר עמים | רפס רצץ
קרבות יחפצו : יאתיו חשמנים | חפץ אתה

מִנִּי מִצְרָיִם כּוּשׁ תָּרִיץ יָדָיו רוץ
לֵאלֹהִים׃ מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ שִׁירוּ מלך שיר
לֵאלֹהִים זַמְּרוּ אֲדֹנָי סֶלָה׃ לָרֹכֵב רכב
בִּשְׁמֵי שְׁמֵי קֶדֶם הֵן יִתֵּן בְּקוֹלוֹ נתן
קוֹל עֹז׃ תְּנוּ עֹז לֵאלֹהִים עַל עזז נתן
יִשְׂרָאֵל גַּאֲוָתוֹ וְעֻזּוֹ בַּשְּׁחָקִים׃ גאה
נוֹרָא אֱלֹהִים מִמִּקְדָּשֶׁיךָ אֵל ירא קדש
יִשְׂרָאֵל הוּא נֹתֵן עֹז וְתַעֲצֻמוֹת עצם
לָעָם בָּרוּךְ אֱלֹהִים׃ lxix. ברך
לַמְנַצֵּחַ עַל שׁוֹשַׁנִּים לְדָוִד׃ נצח שושן
הוֹשִׁיעֵנִי אֱלֹהִים כִּי בָאוּ מַיִם ישע בוא
עַד נָפֶשׁ׃ טָבַעְתִּי בִּיוֵן מְצוּלָה צול
וְאֵין מָעֳמָד בָּאתִי בְמַעֲמַקֵּי מַיִם עמד בוא
וְשִׁבֹּלֶת שְׁטָפָתְנִי׃ יָגַעְתִּי בְקָרְאִי עמק
נִחַר גְּרוֹנִי כָּלוּ עֵינַי מְיַחֵל לֵאלֹהָי׃ חרה כלה
רַבּוּ מִשַּׂעֲרוֹת רֹאשִׁי שֹׂנְאַי חִנָּם יחל רבה
עָצְמוּ מַצְמִיתַי אֹיְבַי שֶׁקֶר אֲשֶׁר צמת
לֹא גָזַלְתִּי אָז אָשִׁיב׃ אֱלֹהִים שוב
אַתָּה יָדַעְתָּ לְאִוַּלְתִּי וְאַשְׁמוֹתַי מן
מִמְּךָ לֹא נִכְחָדוּ׃ אַל יֵבֹשׁוּ בִי כחד בוש
קֹוֶיךָ אֲדֹנָי יֱהוִה צְבָאוֹת אַל קוה
יִכָּלְמוּ בִי מְבַקְשֶׁיךָ אֱלֹהֵי כלם בקש
יִשְׂרָאֵל׃ כִּי עָלֶיךָ נָשָׂאתִי חֶרְפָּה
כִּסְּתָה כְלִמָּה פָנָי׃ מוּזָר הָיִיתִי כסה פנה
לְאֶחָי וְנָכְרִי לִבְנֵי אִמִּי׃ כִּי קִנְאַת זור
בֵּיתְךָ אֲכָלָתְנִי וְחֶרְפּוֹת חוֹרְפֶיךָ
נָפְלוּ עָלָי׃ וָאֶבְכֶּה בַצּוֹם נַפְשִׁי בכה
וַתְּהִי לַחֲרָפוֹת לִי׃ וָאֶתְּנָה היה נתן
לְבוּשִׁי שָׂק וָאֱהִי לָהֶם לְמָשָׁל׃ לבש שוח
יָשִׂיחוּ בִי יֹשְׁבֵי שָׁעַר וּנְגִינוֹת נגן
שׁוֹתֵי שֵׁכָר׃ וַאֲנִי תְפִלָּתִי לְךָ שתה פלל
יְהוָה עֵת רָצוֹן אֱלֹהִים בְּרָב רצה
חַסְדֶּךָ עֲנֵנִי בֶּאֱמֶת יִשְׁעֶךָ׃ ענה
הַצִּילֵנִי מִטִּיט וְאַל אֶטְבָּעָה נצל טבע
אִנָּצְלָה מִשֹּׂנְאַי וּמִמַּעֲמַקֵּי מָיִם׃ עמק
אַל תִּשְׁטְפֵנִי שִׁבֹּלֶת מַיִם וְאַל שטף

ex egypto: ethiopia feſtinet dare manus deo. Regna terre cantate deo: canite domino. Semper. Qui aſcendit ſuper celū celi a principio: ecce dabit voci ſue vocē fortitudinis. Date gloriā deo: ſup iſrl magnificētia ei9 & fortitudo eius in celis. Terribilis deus de ſanctuario ſuo: deus iſrael ipſe dabit fortitudinem & robur populo: benedictus deus.

Victori p liliis dd̄. 69.

Salua me deus: qm̄ venerūt aque vſq3 ad animam. Infixus ſum in limo profundi & non poſſum cōſiſtere: veni in profundū aquarū & flumē operuit me. Laboraui clamans exaſperatū eſt guttur meū: defecerūt oculi mei expectātes deū meum. Multiplicati ſūt ſuper capillos capitis mei q oderūt me gratis: cōfortati ſūt q pſeqbantur me inimici mei iniuſte: q̄ nō rapuerā tūc reddebā. Deus tu ſcis ſtultitiā meā: & pctā mea a te nō ſunt abſcōdita. Nō cōfundātur in me qui expectant te domine deus exercituū: nō reuereantur in me qui querunt te deus iſrael. Quia ppter te portaui opprobrium: operuit confuſio faciem meā. Alienus fctūs ſum fribus meis: & peregrinus filiis mris mee. Quia zelus domus tue comedit me: & opprobriū exprbrātiū tibi cecidit ſup me. Et fleui i ieiunio aiam meā: & factū eſt in opprobriū mihi. Et poſui veſtimentū meū ſaccū: & fctūs ſum eis i pabolā. Cōtra me loqbātur qui ſedebāt i porta: & cātabāt bibentes vinū. Mea āt oro ad te dñe: tpš reconciliatiōis eſt: deus i multitudine mie tue exaudi me in veritate ſalutis tue. Erue me de luto & non infigar: libera me ab his qui oderunt me & de profundis aquis. Ne opiat me fluctus aque: & ne

ex egypto: ethiopia pueniet manū eius deo. Regna tre cātate deo: pſallite dño.
ἐξ αἰγύπτου, αἰθιοπία προφθάσει χεῖρα αὐτῆς τῷ θεῷ. Αἱ βασιλεῖαι τῆς γῆς ᾄσατε τῷ θεῷ, ψάλατε τῷ κυρίῳ.
Dp̄. Qui aſcēdit ſup celū ce
Διάψαλμα. Τῷ ἐπιβεβηκότι ἐπὶ τὸν οὐρανὸν τοῦ οὐρα
li ad oriētē. Ecce dabit voci ſue vocē vir
νοῦ κατὰ ἀνατολάς. Ἰδοὺ δώσει τῇ φωνῇ αὐτοῦ φωνὴν δυ
tutis: date glīa deo. Sup iſrael magni
νάμεως, δότε δόξαν τῷ θεῷ. Ἐπὶ τὸν ἰσραὴλ ἡ μεγαλο
ficētia eius: τ ɔtus eius in nubibus.
πρέπεια αὐτοῦ, καὶ ἡ δύναμις αὐτοῦ ἐν ταῖς νεφέλαις.
Mirabilis deus in ſctis ſuis: deus iſrael. Ipſe da
Θαυμαστὸς ὁ θεὸς ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ, ὁ θεὸς ἰσραήλ. Αὐτὸς δώ
bit ɔtutē τ fortitudinē plebi ſue: bñs deus.
σει δύναμιν καὶ κραταίωσιν τῷ λαῷ αὐτοῦ, εὐλογητὸς ὁ θεός.

In finē pro his q̄ cōmutabūtur
Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν ἀλλοιωθησομένων
pſalmus dauid. 68.
ψαλμὸς τῷ δαυίδ. ξη.

Saluū me fac deus: qm̄ intrauerūt aque vſq3 ad aīaz &. 11.
Σῶσόν με ὁ θεός, ὅτι εἰσήλθοσαν ὕδατα ἕως ψυχῆς
meā. Infixus ſū in limo pfundi: τ nō eſt ſubſta
μου. Ἐνεπάγην εἰς ἰλὺν βυθοῦ, καὶ οὐκ ἔστιν ὑπόστασις,
veni in altitudinē maris: τ tēpeſtas demer
ἦλθον εἰς τὰ βάθη τῆς θαλάσσης, καὶ καταιγὶς κατεπόν
ſit me. Laboraui clamās: rauce facte ſūt fauces mee.
τισέ με. Ἐκοπίασα κράζων, ἐβραγχίασεν ὁ λάρυγξ μου.
Defecerūt oculi mei dū ſpero in
Ἐξέλιπον οἱ ὀφθαλμοί μου ἀπὸ τοῦ ἐλπίζειν με ἐπὶ
deū meū. Multiplicati ſunt ſup capillos ca
τὸν θεόν μου. Ἐπληθύνθησαν ὑπὲρ τὰς τρίχας τῆς κε &.39.
pitis mei q̄ oderūt me gratis. Cōfortati ſunt
φαλῆς μου οἱ μισοῦντές με δωρεάν. Ἐκραταιώθησαν οἱ
inimici mei: q̄ pſecuti ſūt me iniuſte. Que nō rapui:
ἐχθροί μου, οἱ ἐκδιώκοντές με ἀδίκως. Ἃ οὐχ ἥρπαζον,
tūc exoluebā. Deus tu ſcis inſipiētiā meā
τότε ἀπετίννυον. Ὁ θεὸς σὺ ἔγνως τὴν ἀφροσύνην μου
τ delicta mea a te nō ſūt abſcōdita. Nō eru
καὶ αἱ πλημμέλειαί μου ἀπὸ σοῦ οὐκ ἀπεκρύβησαν. Μὴ αἰ
beſcāt in me q̄ expectāt te dñe: dñe ɔtutū:
σχυνθείησαν ἐπ᾽ ἐμὲ οἱ ὑπομένοντές σε κε, κε τῶν δυνάμεων,
neq3 confundantur ſup me q̄ querūt te deus
μὴ δὲ ἐντραπείησαν ἐπ᾽ ἐμὲ οἱ ζητοῦντές σε ὁ θεὸς τοῦ
iſrael. Qm̄ pp te ſuſtinui oppbriū: operuit
ἰσραήλ. Ὅτι ἕνεκά σου ὑπήνεγκα ὀνειδισμόν, ἐκάλυψεν
cōfuſio faciē meā. Extraneus factus ſū
ἐντροπὴ τὸ πρόσωπόν μου. Ἀπηλλοτριωμένος ἐγενήθην
fribus meis: τ pegrinus filiis mris mee.
τοῖς ἀδελφοῖς μου, καὶ ξένος τοῖς υἱοῖς τῆς μητρός μου.
Qm̄ zelus domus tue comedit me: τ oppbria
Ὅτι ὁ ζῆλος τοῦ οἴκου σου κατέφαγέ με, καὶ οἱ ὀνειδισμοὶ Jo. 2.c
exprobrātiū tibi ceciderūt ſup me. Et ope Ro. 15.a
τῶν ὀνειδιζόντων σε ἐπέπεσον ἐπ᾽ ἐμέ. Καὶ συνεκάλυ
rui in ieiunio aīaz meā: τ factū ē in oppbriū
ψα ἐν νηστείᾳ τὴν ψυχήν μου, καὶ ἐγενήθη εἰς ὀνειδισμοὺς
mihi. Et poſui veſtimētū meū ciliciū: τ fact9 ſū
ἐμοί. Καὶ ἐθέμην τὸ ἔνδυμά μου σάκκον, καὶ ἐγενόμην
illis in pabolā. Aduerſū me loqbātur q̄ ſede
αὐτοῖς εἰς παραβολήν. Κατ᾽ ἐμοῦ ἠδολέσχουν οἱ καθήμε
bāt in portis: τ in me pſallebāt q̄ bibebāt vinū. Ego ɔo
νοι ἐν πύλαις, καὶ εἰς ἐμὲ ἔψαλλον οἱ πίνοντες οἶνον. Ἐγὼ δὲ
orōnē meā ad te dñe: tp̄s bñplaciti. Deus in
τῇ προσευχῇ μου πρὸς σὲ κε, καιρὸς εὐδοκίας. Ὁ θεὸς ἐν τῷ
multitudine mie tue exaudi me: in ɔitate ſa
πλήθει τοῦ ἐλέους σου ἐπάκουσόν μου, ἐν ἀληθείᾳ τῆς σω
lutis tue eripe me de luto: vt nō infigar.
τηρίας σου σῶσόν με ἀπὸ πηλοῦ, ἵνα μὴ ἐμπαγῶ.
Libera me ab iis qui oderūt me: τ de pfundis
Ῥυσθείην ἐκ τῶν μισούντων με, καὶ ἐκ τῶν βαθέων τῶν
aquaz. Nō me demergat tēpeſtas aque: neq3
ὑδάτων. Μή με καταποντισάτω καταιγὶς ὕδατος, μὴ δὲ

Digitized by Google

abſorbeat me p̄fundū: neq̄ vrgeat ſup me puteus os
καταπιέτω με βυθός, μηδὲ συσχέτω ἐπ᾽ ἐμὲ φρέαρ τὸ στόμα
ſuū: Exaudi me dn̄e: qm̄ benigna mīa tua: ſm̄
αὐτοῦ. Εἰσάκουσόν μου κύριε, ὅτι χρηστὸν τὸ ἔλεός σου, κατὰ
multitudinē miſerationū tuarū reſpice in me. Ne auer
τὸ πλῆθος τῶν οἰκτιρμῶν σου ἐπίβλεψον ἐπ᾽ ἐμέ. Μὴ ἀπο-
tas faciē tuā a puero tuo: qm̄ tribu
στρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου ἀπὸ τοῦ παιδός σου, ὅτι θλίβο-
lor: velociter exaudi me: intēde aīe mee: & libe-
μαι, ταχὺ ἐπάκουσόν μου, πρόσχες τῇ ψυχῇ μου, καὶ λύτρω-
ra eā. Propter inimicos meos: eripe me: tu eñ ſcis
σαι αὐτήν. Ἕνεκα τῶν ἐχθρῶν μου, ῥῦσαί με, σὺ γὰρ γινώ-
impperiū meū: & cōfuſionē meā: & reuerētiā
σκεις τὸν ὀνειδισμόν μου, καὶ τὴν αἰσχύνην μου, καὶ τὴν ἐντροπήν
meā. In cōſpectu tuo oēs q̄ tribulāt me: impperiū ex
μου. Ἐναντίον σου πάντες οἱ θλίβοντές με, ὀνειδισμὸν προ-
pectauit aīa mea & miſeriā. Et ſuſtinui
σεδόκησεν ἡ ψυχή μου καὶ ταλαιπωρίαν. Καὶ ὑπέμεινα
qui ſimul cōtriſtaretur: & nō fuit. & qui cōſolaretur: &
συλλυπούμενον, καὶ οὐχ ὑπῆρξε. καὶ παρακαλοῦντας, καὶ
Math. 27.d. nō inueni. Et dederūt in eſcā meā fel: & in
οὐχ εὗρον. Καὶ ἔδωκαν εἰς τὸ βρῶμά μου χολήν, καὶ εἰς τὴν
ſiti mea potauerūt me aceto. Fiat mēſa eorū
δίψαν μου ἐπότισάν με ὄξος. Γενηθήτω ἡ τράπεζα αὐτῶν
corā ipſis in laqueum: & in retributionē & in ſcā-
ἐνώπιον αὐτῶν εἰς παγίδα, καὶ εἰς ἀνταπόδοσιν καὶ εἰς σκάν-
dalū. Obſcurētur oculi eorū ne videāt:
δαλον. Σκοτισθήτωσαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν τοῦ μὴ βλέπειν,
& dorſū eorū ſemp incurua. Effunde ſup eos
καὶ τὸν νῶτον αὐτῶν διαπαντὸς σύγκαμψον. Ἔκχεον ἐπ᾽ αὐτοὺς
irā tuā: & furor ire tue cōprehēdat eos.
τὴν ὀργήν σου, καὶ ὁ θυμὸς τῆς ὀργῆς σου καταλάβοι αὐτούς.
Actuū 1.b. Fiat hītatio eorū deſerta: & in tabnacu
Γενηθήτω ἡ ἔπαυλις αὐτῶν ἠρημωμένη, καὶ ἐν τοῖς σκηνώμα-
lis eorū ne ſit q̄ inhītet. Qm̄ quē tu pcuſſiſti: ipi
σιν αὐτῶν μὴ ἔστω ὁ κατοικῶν. Ὅτι ὃν σὺ ἐπάταξας, αὐτοὶ
perſecuti ſūt: & ſup dolorē vulnerū meorū addi-
κατεδίωξαν, καὶ ἐπὶ τὸ ἄλγος τῶν τραυμάτων μου προσέ-
derūt. Appone iniq̄tatē ſup iniq̄tatē eorū: & ne in-
θηκαν. Πρόσθες ἀνομίαν ἐπὶ τῇ ἀνομίᾳ αὐτῶν, καὶ μὴ εἰσελ-
trēt in iuſtitia tua. Deleātur de libro
θέτωσαν ἐν δικαιοσύνῃ σου. Ἐξαλειφθήτωσαν ἐκ βίβλου
viuētiū: & cū iuſtis nō ſcribātur. Paup &
ζώντων, καὶ μετὰ δικαίων μὴ γραφήτωσαν. Πτωχὸς καὶ
dolēs ſū ego: ſalus tua deus ſuſcipiat me. Lau-
ἀλγῶν εἰμὶ ἐγώ, ἡ σωτηρία σου ὁ θεὸς ἀντιλάβοιτό μου. Αἰνέ-
dabo nomē dei mei cū cātico: magnificabo eū in
σω τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ μου μετ᾽ ᾠδῆς, μεγαλυνῶ αὐτὸν ἐν
laude: & placebit deo ſup vitulū nouellū: cornua pducē
αἰνέσει, καὶ ἀρέσει τῷ θεῷ ὑπὲρ μόσχον νέον, κέρατα ἐκφέρον-
tē & vngulas. Videāt paupes & letētur: que
τα καὶ ὁπλάς. Ἰδέτωσαν πτωχοὶ καὶ εὐφρανθήτωσαν, ἐκζη-
rite deū & viuet aīa vr̄a. Qm̄ exaudiuit
τήσατε τὸν θεὸν καὶ ζήσεται ἡ ψυχὴ ὑμῶν. Ὅτι εἰσήκουσε τῶν
paupes dn̄s: & vinctos ſuos nō deſpe-
πενήτων ὁ κύριος, καὶ τοὺς πεπεδημένους αὐτοῦ οὐκ ἐξουδέ-
xit. Laudēt illū celi & tr̄a: mare &
νωσεν. Αἰνεσάτωσαν αὐτὸν οἱ οὐρανοὶ καὶ ἡ γῆ, θάλασσα καὶ
oīa reptilia in eo. Qm̄ deus ſaluū faciet ſion:
πάντα τὰ ἕρποντα ἐν αὐτῇ. Ὅτι ὁ θεὸς σώσει τὴν σιών,
& edificabūtur ciuitates iude. Et inhabi
καὶ οἰκοδομηθήσονται αἱ πόλεις τῆς ἰουδαίας. Καὶ κατοική-
tabūt ibi: & hereditate acq̄rēt eā: & ſemē
σουσιν ἐκεῖ, καὶ κληρονομήσουσιν αὐτήν, καὶ τὸ σπέρμα τῶν
ſeruorū tuorū poſſidebit eā. Et qui diligūt nomē
δούλων σου καθέξουσιν αὐτήν. Καὶ οἱ ἀγαπῶντες τὸ ὄνομά
tuū habitabūt in ea.
σου κατασκηνώσουσιν ἐν αὐτῇ.

In finē dd̄ i rememorationē: q̄d ſaluū me fecit dn̄s. 69.
Εἰς τὸ τέλος τῷ δαδ εἰς ἀνάμνησιν, εἰς τὸ σῶσαί με κύ. ξθ.
Deus in adiutoriū meū intēde: dn̄e
Ὁ θεὸς εἰς τὴν βοήθειάν μου πρόσχες, κύριε

abſorbeat me profundū: & ne coronet ſuper me puteus os ſuū. Exaudi me dn̄e qm̄ bōa ē mīa tua: ſcd̄m multitudinē miſerationū tuarū reſpice ad me. Et ne abſcōdas faciē tuā a ſeruo tuo: qm̄ tribulor cito exaudi me. Accede ad aīam meā redime eam: pp̄ inimicos meos libera me. Tu ſcis opprobriū meū & confuſionē meā & verecundiā meā: corā te ſunt oēs hoſtes mei. Opprobrio cōtritū ē cor meū & deſpatꝰ ſū: & expectaui q cōtriſtaretur & nō fuit & qui cōſolaretur & nō iueni. Et dederūt in eſcā meā fel: & in ſiti mea potauerūt me aceto. Sit mēſa eorū corā eis in laq̄um: & i retributiōes ad corruēdū. Tenebrētur oculi eorū ne videant: & dorſum eorū ſp̄ incurua. Effunde ſup eos indignatiōem tuā: & ira furoris tui cōphēdat eos. Fiat cōmoratio eorū deſerta: in tabernaculis eorū non ſit qui habitet. Qm̄ quē tu pcuſſiſti pſecuti ſūt: & vt affligerent vulneratos tuos narrabāt. Da iniq̄tatē ſup iniquitatē eorū: & nō veniāt in iuſtitia tua. Deleantur de libro viuentiū: & cū iuſtis nō ſcribātur. Ego āt paup & dolēs: ſalus tua deꝰ ſuſcipiat me. Laudabo nomē dei in cātico: & magnificabo eū i cōfeſſiōe. Et placebit dn̄o ſup vitulū nouellū cornua efferentē & vngulas. Videntes manſueti letabuntur: qui q̄ritis deū viuet anima vr̄a. Qm̄ exaudiuit paupes dn̄s: & vinctos ſuos non deſpexit. Laudent eum celi & terra: mare & omnia que mouentur in eis. Qm̄ deus ſaluabit ſiō & edificabit ciuitates iuda: & habitabunt ibi & poſſidebunt eam. Et ſemē ſeruorum eius poſſidebit eam: & qui diligunt nomē eius habitabunt in ea.

Victori dauid ad recordandum. 70.

Deus vt liberes me: domine

תבלעני מצולה ואל תאטר עלי
באר פיה: ענני יהוה כי טוב
חסדך כרב רחמיך פנה אלי:
ואל תסתר פניך מעבדך כי צר
לי מהר ענני: קרבה אל נפשי
גאלה למען איבי פדני: אתה
ידעת חרפתי ובשתי וכלמתי
נגדך כל צוררי: חרפה שברה
לבי ואנושה ואקוה לנוד ואין
ולמנחמים ולא מצאתי: ויתנו בברותי
ראש ולצמאי ישקוני חמץ: יהי
שלחנם לפניהם לפח ולשלומים
למוקש: תחשכנה עיניהם
מראות ומתניהם תמיד המעד:
שפך עליהם זעמך וחרון אפך
ישיגם: תהי טירתם נשמה
באהליהם אל יהי יושב: כי אתה
אשר הכית רדפו ואל מכאוב
חלליך יספרו: תנה עון על עונם
ואל יבאו בצדקתך: ימחו מספר
חיים ועם צדיקים אל יכתבו:
ואני עני וכואב ישועתך אלהים
תשגבני: אהללה שם אלהים
בשיר ואגדלנו בתודה: ותיטב
ליהוה משור פר מקרן מפריס:
ראו ענוים ישמחו דרשי אלהים
ויחי לבבכם: כי שמע אל
אביונים יהוה ואת אסיריו
לא בזה: יהללוהו שמים
וארץ ימים וכל רמש בם:
כי אלהים יושיע ציון ויבנה ערי
יהודה וישבו שם וירשוה:
וזרע עבדיו ינחלוה ואהבי שמו
ישכנו בה:
lxx.
למנצח לדוד להזכיר:
אלהים להצילני יהוה

בלע צול
אטר פה
ענה
סתר פנה
צור
פדה
בוש כלם
אנש קוה
נחם נתן
ברה שקה
היה
פנה פחח
שלם יקש
חשך ראה
תמד מעד
חרה נשג
היה שמם
ישב
נכה כאב
ספר נתן
בוא מחה
צדק כתב
ענה ישע
שגב הלל
שור גדל
ידה יטב
קרן פרס
ראה ענה
שמח חיה
אבה אסר
הלל
ישע בנה
עיר
נחל
שכן
נצח זכר
נצל

לעזרתי חושה: יבשו ויחפרו
מבקשי נפשי יסגו אחור ויכלמו
חפצי רעתי: ישובו על עקב
בשתם האמרים האח האח:
ישישו וישמחו בך כל מבקשיך
ויאמרו תמיד יגדל אלהים אהבי
ישועתך: ואני עני ואביון
אלהים חושה לי עזרי ומפלטי
אתה יהוה אל תאחר: lxxi.
בך יהוה חסיתי אל אבושה
לעולם: בצדקתך תצילני
ותפלטני הטה אלי אזנך והושיעני:
היה לי לצור מעון לבוא תמיד
צוית להושיעני כי סלעי ומצודתי
אתה: אלהי פלטני מיד רשע
מכף מעול וחומץ: כי אתה תקותי
אדני יהוה מבטחי מנעורי: עליך
נסמכתי מבטן ממעי אמי אתה
גוזי בך תהלתי תמיד: כמופת
הייתי לרבים ואתה מחסי עז:
ימלא פי תהלתך כל היום
תפארתך: אל תשליכני
לעת זקנה ככלות כחי אל
תעזבני: כי אמרו אויבי לי
ושמרי נפשי נועצו יחדו:
לאמר אלהים עזבו רדפו
ותפשוהו כי אין מציל:
אלהים אל תרחק ממני
אלהי לעזרתי חושה: יבשו
יכלו שטני נפשי יעטו
חרפה וכלמה מבקשי רעתי:
ואני תמיד איחל והוספתי על
כל תהלתך: פי יספר
צדקתך כל היום תשועתך
כי לא ידעתי ספרות: אבוא
בגברות אדני יהוה אזכיר

בוש חפר
בקש נסג
אחר כלם
רוע שוב
בוש אח
שוש שמח
אמר תמד
גדל ישע
ענה אבה
פלט
אחר
חסה
בוש עלם
נצל פלט
נטה ישע
עון תמד
צוה ישע
צוד
עול חמץ
קוה בטח
נער סמך
מעה הלל
יפת
היה רבב
חסה עזז
מלא פאר
הלל באר
שלך כלה
כח עזב
יעץ
נצל
רחק
בוש
כלה עטה
בקש רוע
תמד יחל
יסף הלל
פה ספר
ישע
בוא
גבר זכר

vt auxilieris mihi feſti-
na. Confundantur & e
rubeſcant querentes a-
nimam meã: cõuertan-
tur retrorſum & erube-
ſcant qui volunt mihi
malum. Reuertãtur ad
veſtigiũ cõfuſiõis ſue:
q dicunt mihi vah vah.
Gaudeant & letẽtur in
te oẽs querentes te: &
dicant ſemper magnifi
cetur dñs qui diligunt
ſalutare tuũ. Ego autẽ
egenus & pauper: de-
us feſtina pro me: auxi
liũ meũ & ſaluator meꝰ
tu: dñe ne moreris.

In te dñe ſpaui: 71.
non confundar
in eternũ. In iuſtitia
tua erue me & liba me:
inclina ad me aurẽ tuã
& ſalua me. Eſto mihi
robuſtũ hĩtaculũ vt in
grediar iugiter: prece-
piſti vt ſaluares me:
quia petra mea & forti
tudo mea es tu. Deus
meus ſalua me de mãu
ĩpii: de manu iniqui &
nocentis. Qm̃ tu es ex
pectatio mea: dñe deꝰ
fiducia mea ab adole-
ſcẽtia mea. A te ſuſtẽta
tus ſũ ex vtero: d vẽtre
matris mee tu es prote
ctor meus: in te laus
mea ſp. Quaſi portẽtũ
factus ſum multis: &
tu ſpes mea fortiſſima.
Impleatur os meũ lau
de tua: tota die magni
tudine tua. Ne pĩicias
me in tpe ſenectutis:
cũ defecerit fortitudo
mea ne derelinqs me.
Quia dixerũt inimici
mei mihi: & qui obſer-
uabãt aĩam meã cõſiliũ
inierũt pĩter. Dicentes
deus dereliquit eũ: p-
ſequimini & cõprehen-
dite eũ: quia non ẽ qui
eruat. Deus ne elõgeris
a me:
deꝰ meus in auxiliũ mi
hi feſtina. Cõfũdãtur &
conſumãtur aduerſarii
anime mee: operiãtur
opprobrio & cõfuſiõe
qui querũt malũ mihi.
Ego aũt iugiter expe-
ctabo: & adiiciã ſuper
oẽs laudationes tuas.
Os meum narrabit
iuſtitiam tuã: tota die
ſalutare tuum:
quoniam non cogno-
ui litteraturas. Ingredi
ar in fortitudine domi-
ni dei: recordabor

ad adiuuãdũ me feſtina. Cõfundãtur ꝛ re
εἰς τὸ βοηθῆσαί μοι σπεῦσον. Αἰσχυνθήτωσαν καὶ ἐντρα- s.39.
uereãtur qui querũt aiaꝫ meã. Auertan
πήτωσαν οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχήν μου. Ἀποστραφήτω-
tur retrorſũ ꝛ erubeſcãt: qui volũt
σαν εἰς τὰ ὀπίσω καὶ καταισχυνθήτωσαν, οἱ βουλόμενοί
mihi mala. Auertãtur ſtatim erubeſcẽtes: q̃
μοι κακά. Ἀποστραφήτωσαν παραυτίκα αἰσχυνόμενοι, οἱ
dicũt mihi euge euge. Exultẽt ꝛ letẽ
λέγοντές μοι εὖγε εὖγε. Ἀγαλλιάσθωσαν καὶ εὐφρανθήτω
tur in te oẽs q querũt te deus. Et di
σαν ἐπὶ σοὶ πάντες οἱ ζητοῦντές σε ὁ θεός. Καὶ λεγέτω-
cãt ſemp: magnificetur dñs: q diligũt
σαν διαπαντός, μεγαλυνθήτω ὁ κύριος, οἱ ἀγαπῶντες τὸ
ſalutare tuũ. Ego vo egenus ſũ ꝛ paup: deus ad
σωτήριόν σου. Ἐγὼ δὲ πτωχός εἰμι καὶ πένης, ὁ θεὸς βοή-
iuua me: adiutor meꝰ ꝛ liberator meꝰ es tu: dñe ne moreris.
θησόν μοι, βοηθός μου καὶ ῥύστης μου εἶ σύ, κύριε μὴ χρονίσῃς.

David pſalmus filiorum Ionadab: ꝛ priorum
Τῷ δαυὶδ ψαλμὸς τῶν υἱῶν Ἰωναδάβ, καὶ τῶν πρώτως
captiuorum. ſine titulo apud hebreos. 70.
αἰχμαλωτισθέντων. ἀνεπίγραφος παρ' ἑβραίοις. ό.

In te dñe ſpaui: nõ cõfundar in eternũ. s.30.
Ἐπὶ σοὶ κύριε ἤλπισα, μὴ καταισχυνθείην εἰς τὸν αἰῶνα.
In iuſtitia tua libera me ꝛ eripe me. Inclina ad
Ἐν τῇ δικαιοσύνῃ σου ῥῦσαί με καὶ ἐξελοῦ με. Κλῖνον πρός
me aurẽ tuã ꝛ ſalua me. Eſto mihi in deũ protecto
με τὸ οὖς σου καὶ σῶσόν με. Γενοῦ μοι εἰς θεὸν ὑπερασπι-
rẽ: ꝛ in locũ munitũ vt ſaluũ me facias. Qm̃ firmamẽtũ
στήν, καὶ εἰς τόπον ὀχυρὸν τοῦ σῶσαί με. Ὅτι στερέωμά
meũ ꝛ refugiũ meũ es tu. Deus meus eripe me de ma
μου καὶ καταφυγή μου εἶ σύ. Ὁ θεός μου ῥῦσαί με ἐκ χει-
nu pctõris: de manu ꝯ legẽ agẽtis ꝛ ini
ρὸς ἁμαρτωλοῦ, ἐκ χειρὸς παρανομοῦντος καὶ ἀδικοῦν-
qui. Qm̃ tu es paciẽtia mea dñe: dñe ſpes mea a iu
τος. Ὅτι σὺ εἶ ἡ ὑπομονή μου κύριε, κέ ἡ ἐλπίς μου ἐκ νεό-
uẽtute mea. In te cõfirmatꝰ ſũ ex vtero: de vẽ
τητός μου. Ἐπὶ σὲ ἐπεστηρίχθην ἀπὸ γαστρός, ἐκ κοιλί-
tre mrĩs mee tu meꝰ es ptector. In te cãtatio mea
ας μητρός μου σύ μου εἶ σκεπαστής. Ἐν σοὶ ἡ ὕμνησίς μου
ſemp: tanq̃ pdigiũ factus ſũ multis: ꝛ tu
διαπαντός, ὡσεὶ τέρας ἐγενήθην τοῖς πολλοῖς, καὶ σὺ
adiutor meus fortis. Repleat os meũ laude:
βοηθός μου κραταιός. Πληρωθήτω τὸ στόμα μου αἰνέσεως,
vt cãtẽ gliã tuã: tota die magni
ὅπως ὑμνήσω τὴν δόξαν σου, ὅλην τὴν ἡμέραν τὴν μεγαλο-
tudinẽ tuã. Ne proiicias me in tpe ſenectutis: cũ
πρέπειάν σου. Μὴ ἀπορρίψῃς με εἰς καιρὸν γήρως, ἐν τῷ
defecerit virtus mea ne derelinquas me. Quia dixerũt
ἐκλείπειν τὴν ἰσχύν μου μὴ ἐγκαταλίπῃς με. Ὅτι εἶπον
inimici mei mihi: ꝛ q cuſtodiebãt aiaꝫ meã
οἱ ἐχθροί μου ἐμοί, καὶ οἱ φυλάσσοντες τὴν ψυχήν μου
cõſiliũ fecerũt in vnũ. Dicẽtes: deus dereliqt
ἐβουλεύσαντο ἐπὶ τὸ αὐτό. Λέγοντες, ὁ θεὸς ἐγκατέλιπεν
eũ: pſequimini ꝛ cõprehẽdite eũ: qꝛ nõ eſt
αὐτόν, καταδιώξατε καὶ καταλάβετε αὐτόν, ὅτι οὐκ ἔστιν
qui eripiat. Deus meꝰ ne elõgeris a me: deus meꝰ
ὁ ῥυόμενος. Ὁ θεός μου μὴ μακρύνῃς ἀπ' ἐμοῦ, ὁ θεός μου
in adiutoriũ meũ reſpice. Cõfundãtur ꝛ defi
εἰς τὴν βοήθειάν μου πρόσχες. Αἰσχυνθήτωσαν καὶ ἐκλιπέ-
ciãt detrahẽtes aie mee: operiã
τωσαν οἱ ἐνδιαβάλλοντες τὴν ψυχήν μου, περιβαλλέσθω
tur confuſione ꝛ pudore q q̃rũt mala mihi.
σαν αἰσχύνην καὶ ἐντροπὴν οἱ ζητοῦντες τὰ κακά μοι.
Ego aũt ſemp ſpabo in te: ꝛ adiiciã ſup om
Ἐγὼ δὲ διαπαντὸς ἐλπιῶ ἐπὶ σέ, καὶ προσθήσω ἐπὶ πᾶ-
nẽ laudẽ tuã. Os meũ ãnũtiabit iuſtitiã
σαν τὴν αἴνεσίν σου. Τὸ στόμα μου ἀναγγελεῖ τὴν δικαιοσύνην
tuã: tota die ſalutare tuũ. Qm̃ nõ cognoui littera
σου, ὅλην τὴν ἡμέραν τὴν σωτηρίαν σου. Ὅτι οὐκ ἔγνων γραμ-
turas: introibo in potẽtias dñi: dñe memorabor
ματείας, εἰσελεύσομαι ἐν δυναστείᾳ κυρίου, κύριε μνησθήσομαι τῆς

iuſtitie tue ſolius. Deus meus q̃ docuiſti me a iuuẽ
δικαιοσύνης σου μόνου. Ο θεός μου ἃ ἐδίδαξάς με ἐκ νεό
tute mea: et vſq; nũc pnũciabo mirabilia
τητός μου, καὶ μέχρι τοῦ νῦν ἀπαγγελῶ τὰ θαυμάσιά
tua: et vſq; i ſenectã et ſeniũ. Deus meus ne dere
σου, καὶ ἕως γήρως καὶ πρεσβείου. Ο θεός μου μὴ ἐγκα
linquas me donec ãnũciẽ brachiũ tuũ gñatiõi
ταλίπῃς με ἕως ἂν ἀπαγγελῶ τὸν βραχίονά σου τῇ γενεᾷ
omni q̃ ventura ẽ. Potẽtiam tuã et iuſtitiã
πάσῃ τῇ ἐρχομένῃ. Τὴν δυναστείαν σου καὶ τὴν δικαιοσύνην
tuã deus vſq; in altiſſima: Que feciſti mihi magnalia: de
σου ὁ θεός ἕως τῶν ὑψίστων, Α ἐποίησάς μοι μεγαλεῖα, ὁ θε
us q̃s ſimilis tibi? Quãtas oſtẽdiſti mihi tribulatiões multas et
ὸς τίς ὅμοιός σοι; Οσας ἔδειξάς μοι θλίψεις πολλὰς καὶ
malas: et cõuerſus viuificaſti me: et de abyſ
κακάς, καὶ ἐπιστρέψας ἐζωοποίησάς με, καὶ ἐκ τῶν ἀβύσ
ſis tre reduxiſti me. Multiplicaſti ſup me magni
σων τῆς γῆς ἀνήγαγές με. Επλεόνασας ἐπ' ἐμὲ τὴν μεγα
ficẽtiã tuã: et cõuerſus cõſolatus es me: et de
λωσύνην σου, καὶ ἐπιστρέψας παρεκάλεσάς με, καὶ ἐκ τῶν
abyſſis tre iterũ reduxiſti me. Et em ego cõfi
ἀβύσσων τῆς γῆς πάλιν ἀνήγαγές με. Καὶ γὰρ ἐγὼ ἐξομολο
tebor tibi in ppls dñe: in vaſis pſalmi veritatẽ
γήσομαί σοι ἐν λαοῖς κύριε, ἐν σκεύεσι ψαλμοῦ τὴν ἀλήθει
tuã deus. Pſallã tibi in cithara ſctẽ iſrael.
άν σου ὁ θεός. Ψαλῶ σοι ἐν κιθάρᾳ ὁ ἅγιος τοῦ ἰσραήλ.
Exultabũt labia mea dũ cãtauero tibi: et ani
Αγαλλιάσονται τὰ χείλη μου ὅταν ψάλω σοι, καὶ ἡ ψυ
ma mea q̃ redemiſti. Inſup aũt et lingua mea tota
χή μου ἣν ἐλυτρώσω. Ετι δὲ καὶ ἡ γλῶσσά μου ὅλην τὴν
die meditabit iuſtitiã tuã. Cũ cõfu
ἡμέραν μελετήσει τὴν δικαιοσύνην σου. Οταν αἰσχυν
ſi et reueriti fuerĩt q̃ querũt mala mihi.
θῶσι καὶ ἐντραπῶσιν οἱ ζητοῦντες τὰ κακά μοι.

In ſalomonẽ pſalmus 𝔬𝔟. 71.
Εἰς σαλομὼν ψαλμὸς τῷ δαδ'. οα.

DEus iudiciũ tuũ regi da: et iuſti
Ο θεὸς τὸ κρῖμά σου τῷ βασιλεῖ δός, καὶ τὴν δικαιο
tiã filio regis: Iudicare pplm tuũ
σύνην σου τῷ υἱῷ τοῦ βασιλέως, Κρίνειν τὸν λαόν σου
in iuſtitia: et paupes tuos in iudicio. Suſci
ἐν δικαιοσύνῃ, καὶ τοὺς πτωχούς σου ἐν κρίσει. Αναλα
piãt mõtes pacẽ pplo: et colles iuſtitiã.
βέτω τὰ ὄρη εἰρήνην τῷ λαῷ, καὶ οἱ βουνοὶ δικαιοσύνην.
Iudicabit paupes ppli: et ſaluos faciet filios
Κρινεῖ τοὺς πτωχοὺς τοῦ λαοῦ, καὶ σώσει τοὺς υἱοὺς τῶν
paupum. Et humiliabit calũniatorẽ: et pma
πενήτων. Καὶ ταπεινώσει συκοφάντην, καὶ συμπαρα
nebit cũ ſole: et añ lunã i gñatiõe gñationũ.
μενεῖ τῷ ἡλίῳ, Καὶ πρὸ τῆς σελήνης γενεὰς γενεῶν.
Deſcẽdet ſicut pluuia in vell9: et ſicut ſtillicidia ſtil
Καταβήσεται ὡς ὑετὸς ἐπὶ πόκον, καὶ ὡσεὶ σταγὼν ἡ στά
lãtia ſup trã. Orietur in diebus eius iuſti
ζουσα ἐπὶ τὴν γῆν. Ανατελεῖ ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ δικαιο
tia: et abũdãtia pacis donec auferatur luna. Et
σύνη, καὶ πλῆθος εἰρήνης ἕως οὗ ἀνταναιρεθῇ ἡ σελήνη. Καὶ
dñabitur a mari vſq; ad mare et a flu
κατακυριεύσει ἀπὸ θαλάσσης ἕως θαλάσσης καὶ ἀπὸ πο
minib9 vſq; ad terios orbis terrar: Corã illo p
ταμῶν ἕως περάτων τῆς οἰκουμένης, Ενώπιον αὐτοῦ προ
cidẽt ethiopes: et inimici eius terrã lingẽt. Re
πεσοῦνται αἰθίοπες, καὶ οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ χοῦν λείξουσι. Βα
ges tharſis et inſule mũera offerẽt: reges
σιλεῖς θαρσεῖς καὶ νῆσοι δῶρα προσοίσουσι, Βασιλεῖς
arabũ et ſaba dona adducẽt. Et adorabũt
ἀράβων καὶ σαβὰ δῶρα προσάξουσι. Καὶ προσκυνήσουσιν
eũ oẽs reges tre: oẽs gẽtes ſer
αὐτῷ πάντες οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, πάντα τὰ ἔθνη δου
uient ei: Quia liberauit paupẽ a potẽte:
λεύσουσιν αὐτῷ, Οτι ἐρρύσατο πτωχὸν ἐκ δυνάστου,
et paupẽ cui nõ erat adiutor. Parcet
καὶ πένητα ᾧ οὐχ ὑπῆρχε βοηθός. Φείσεται

iuſtitie tue ſolius. Deus docuiſti me ab adoleſcẽtia mea: & vſq; nũc annũciabo mirabilia tua. Inſuper & vſq; in ſenectute & canos deus ne derelinq̃s me: donec annunciem brachiũ tuũ gñationi: cũctiſq; qui venturi ſũt fortitudies tuas. Et iuſtitiã tuã deus vſq; in excelſũ: quãta feciſti magnalia deus q̃s ſilis tibi? Qui oñdiſti mihi tribulationes plurimas & malas: cõuerſus viuificabis nos: & de abyſſis terre ruſũ educes nos. Multiplicabis magnitudinẽ meã: & cõuerſus cõſolaberis me. Ego ãt cõfitebor tibi in vaſis pſalterii: veritatẽ tuam deus meus: cãtabo tibi in cithara ſctẽ iſrl. Laudabunt labia mea cũ cãtauero tibi: & aia mea quã redemiſti. Inſup & ligua mea tota die meditabitur iuſtitiam tuã: quia cõfuſi ſũt & dehoneſtati querentes malum mihi.

Salomonĩ. 72.

DEus iudicium tuũ regi da: & iuſtitiã tuã filio regis. Iudicabit populũ tuũ in iuſtitia: & pauperes tuos in iudicio. Aſſumẽt mõtes pacẽ populo: & colles iuſtitiam. Iudicabit paupes populi: ſaluabit filios pauperũ: & cõfringet caluniatorem. Et timebunt te quãdiu erit ſol: & vltra lunã in gñatione gñationũ. Deſcẽdet vt pluuia ſuper vellus: vt ſtille irrorãtes terrã. Germinabit in diebus eius iuſtus: & multitudo pacis donec nõ ſit luna. Et dñabitur a mari vſq; ad mare: & a flumine vſq; ad terminos terre. Corã illo pcidẽt ethiopes: & inimici ei9 puluerẽ ligent. Reges tharſis & inſule munera offerẽt: reges arabie & ſaba tributũ cõferẽt. Et adorabunt eũ omnes reges: vniuerſe natiões ſeruiẽt ei. Quia eruet pauperem a potente: & inopẽ cui non ẽ adiutor. Parcet

צִדְקָתְךָ לְבַדֶּךָ׃ אֱלֹהִים לִמַּדְתַּנִי
מִנְּעוּרָי וְעַד הֵנָּה אַגִּיד נִפְלְאוֹתֶיךָ׃
וְגַם עַד זִקְנָה וְשֵׂיבָה אֱלֹהִים אַל
תַּעַזְבֵנִי עַד אַגִּיד זְרוֹעֲךָ לְדוֹר
לְכָל יָבוֹא גְּבוּרָתֶךָ׃ וְצִדְקָתְךָ
אֱלֹהִים עַד מָרוֹם אֲשֶׁר עָשִׂיתָ
גְדֹלוֹת אֱלֹהִים מִי כָמוֹךָ׃ אֲשֶׁר
הִרְאִיתַנִי צָרוֹת רַבּוֹת וְרָעוֹת
תָּשׁוּב תְּחַיֵּינִי וּמִתְּהֹמוֹת הָאָרֶץ
תָּשׁוּב תַּעֲלֵנִי׃ תֶּרֶב גְּדֻלָּתִי וְתִסֹּב
תְּנַחֲמֵנִי׃ גַּם אֲנִי אוֹדְךָ בִכְלִי
נֶבֶל אֲמִתְּךָ אֱלֹהָי אֲזַמְּרָה לְךָ
בְכִנּוֹר קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל׃ תְּרַנֵּנָּה
שְׂפָתַי כִּי אֲזַמְּרָה לָּךְ וְנַפְשִׁי
אֲשֶׁר פָּדִיתָ׃ גַּם לְשׁוֹנִי כָּל
הַיּוֹם תֶּהְגֶּה צִדְקָתֶךָ כִּי בֹשׁוּ
כִּי חָפְרוּ מְבַקְשֵׁי רָעָתִי׃

לִשְׁלֹמֹה. lxxii.

אֱלֹהִים מִשְׁפָּטֶיךָ לְמֶלֶךְ תֵּן
וְצִדְקָתְךָ לְבֶן מֶלֶךְ׃ יָדִין עַמְּךָ
בְצֶדֶק וַעֲנִיֶּיךָ בְמִשְׁפָּט׃ יִשְׂאוּ
הָרִים שָׁלוֹם לָעָם וּגְבָעוֹת בִּצְדָקָה׃
יִשְׁפֹּט עֲנִיֵּי עָם יוֹשִׁיעַ לִבְנֵי
אֶבְיוֹן וִידַכֵּא עוֹשֵׁק׃ יִירָאוּךָ
עִם שָׁמֶשׁ וְלִפְנֵי יָרֵחַ דּוֹר דּוֹרִים׃
יֵרֵד כְּמָטָר עַל גֵּז כִּרְבִיבִים זַרְזִיף
אָרֶץ׃ יִפְרַח בְּיָמָיו צַדִּיק וְרֹב
שָׁלוֹם עַד בְּלִי יָרֵחַ׃ וְיֵרְדְּ מִיָּם
עַד יָם וּמִנָּהָר עַד אַפְסֵי אָרֶץ׃
לְפָנָיו יִכְרְעוּ צִיִּים וְאֹיְבָיו עָפָר
יְלַחֵכוּ׃ מַלְכֵי תַרְשִׁישׁ וְאִיִּים
מִנְחָה יָשִׁיבוּ מַלְכֵי שְׁבָא
וּסְבָא אֶשְׁכָּר יַקְרִיבוּ׃
וְיִשְׁתַּחֲווּ לוֹ כָל מְלָכִים כָּל
גּוֹיִם יַעַבְדוּהוּ׃ כִּי יַצִּיל אֶבְיוֹן
מְשַׁוֵּעַ וְעָנִי וְאֵין עֹזֵר לוֹ׃ יָחֹס

בַּד
נַעַר עַד
פָּלָא שׁוּב
עָזַב
זָרַע בּוֹא
רוּם עָשָׂה
רָאָה צוּר
רָבַב רָעַע
שׁוּב חָיָה
עָלָה
רָבָה סָבַב
נָחַם יָדָה
כָּלָה זָמַר
כָּנַר קָדַשׁ
רָנַן שָׂפָה
פָּדָה לָשׁוֹן
הָגָה בּוֹשׁ
חָפַר
שָׁפַט נָתַן
דִּין
עָנָה שָׁפַט
נָשָׂא שָׁלַם
עָנָה יָשַׁע
אָבָה
דָּכָא עָשַׁק
יָרֵא פָּנָה
גָּזַז רָבַב
פָּרַח יוֹם
צָדַק רָבָה
כָּרַע
צִיָּה לָחַךְ
אִי שׁוּב
שָׁכַר קָרַב
שָׁחָה עָבַד
נָצַל אָבָה
שׁוּעַ עָנָה
חוּס

Digitized by Google

על דל ואביון ונפשות אביונים
יושיע׃ מתוך ומחמס יגאל — ישע גאל
נפשם וייקר דמם בעיניו׃ ויחי — חיה
ויתן לו מזהב שבא ויתפלל בעדו — נתן פלל
תמיד כל היום יברכנהו׃ יהי — תמד ברך
פסת בר בארץ בראש הרים — היה
ירעש כלבנון פריו ויציצו מעיר — רעש פרה
כעשב הארץ׃ יהי שמו לעולם — ציץ עלם
לפני שמש ינון שמו ויתברכו בו — פנה נין
כל גוים יאשרוהו׃ ברוך יהוה — ברך אשר
אלהים אלהי ישראל עשה
נפלאות לבדו׃ וברוך שם כבודו — פלא כבד
לעולם וימלא כבודו את כל — עלם מלא
הארץ אמן ואמן׃ כלו תפלות — כבד כלה
דוד בן ישי׃ — פלל זמר

lxxiij.

מזמור לאסף אך טוב לישראל
אלהים לברי לבב׃ ואני כמעט — ברר
נטיו רגלי כאין שפכה אשרי׃ — נטה
כי קנאתי בהוללים שלום — הלל שלם
רשעים אראה׃ כי אין — ראה
חרצבות למותם ובריא אולם׃ — ברא
בעמל אנוש אינמו ועם — אנש
אדם לא ינגעו׃ לכן ענקתמו — נגע
נאוה יעטף שית חמס למו׃ — נאה עטף
יצא מחלב עינימו עברו — שית
משכיות לבב׃ ימיקו וידברו — שכה מיק
ברע עשק ממרום ידברו׃ — דבר רוע
שתו בשמים פיהם ולשונם — רום שות
תהלך בארץ׃ לכן ישוב עמו הלם — פה לשן
ומי מלא ימצו למו׃ ואמרו איכה — שוב הלך
ידע אל ויש דעה בעליון׃ הנה — מיץ
אלה רשעים ושלוי עולם השגו — ידע עלה
חיל׃ אך ריק זכיתי לבבי וארחץ — עלם שגה
בנקיון כפי׃ ואהי נגוע כל — זכה רחץ
היום ותוכחתי לבקרים׃ אם — נקה היה
אמרתי אספרה כמו הנה דור — נגע יכח ספר

pauperi & inopi: & ani
mas pauperum
ſaluabit. Ab vſura &
iniquitate redimet
aias eorū: & pcioſus e-
rit ſanguis eorū corā o-
culis ei9. Et viuet & da
bitur ei de auro ſabba:
& orabunt de eo iugi-
ter: tota die bn̄dicēt ei.
Erit memorabile triti-
cū in terra in capite mō
tiū: eleuabitur ſicut li-
bani fructus eius. & flo
rebunt de ciuitate ſicut
fenū terre. Erit nomē
eius in eternū: vltra ſo
lē pſeuerabit nomē ei9:
& bn̄dicētur in eo oēs
gētes & btificabūt eū.
Benedictus dominus
deus iſrael: qui facit
mirabilia ſolus. Et bn̄
dictū nomen glorie ei9
in eternū: & implebi-
tur gloria eius vniuer-
ſa terra: amen amen.
Complete ſunt
orationes dauid filii ieſ-
ſe.
canticum aſaph. 73.
Attamen bonus iſ-
rael deus: his q mū
do ſunt corde. Mei aūt
pene vacillauerūt pe-
des: pene effuſi ſunt
greſſus mei. Quia e-
mulatus ſum contra ini
quos: pacē impiorum vi
dens. Quia non
cogitauerūt de morte
ſua: & firma ſunt veſti-
bula eorum. In labore
hominum nō ſūt: & cū
hominibus non flagel
labuntur. Ideo nutriti
ſunt ad ſupbiā: circūde
derūt iniquitatem ſibi.
Proceſſerūt a piguedi-
ne oculi eorū: trāſierūt
cogitatiōes cordis. Ir-
riſerunt & locuti ſunt
in malicia: calumniam
de excelſo loquentes.
Poſuerunt in celū os
ſuum: & lingua eorum
deābulauit i tra. Pro-
pterea cōuertetur ppl's
eius huc: & qs plenus i
uenietur i eis? Et dixerūt
quō nouit deus: & ſi ē
ſciētia in excelſo. Ecce
iſti impii: & abūdātes i
ſeculo multiplicauerūt
diuitias. Ergo ne fru-
ſtra mundaui cor meū:
& laui i innocētia ma-
nus meas. Et fui flagel
latus tota die: & incre-
patio mea in matutinis.
Dixi ſi narrauero ſic:
ecce generationem

paupi & inopi: & aias pauperū ſaluas faciet. Ex vſu
πτωχοῦ καὶ πένητος, καὶ ψυχὰς πενήτων σώσει. Ἐκ τό-
ris & ex iniqtate redimet aias eoꝝ: & honorabile
κου καὶ ἐξ ἀδικίας λυτρώσεται τὰς ψυχὰς αὐτῶν, καὶ ἔντιμον
nomē eius corā illis. Et viuet & dabitur
τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐνώπιον αὐτῶν. Καὶ ζήσεται καὶ δοθήσεται
ei de auro arabie: & adorabūt de ip-
αὐτῷ ἐκ τοῦ χρυσίου τῆς ἀραβίας, καὶ προσεύξονται περὶ αὐ
ſo ſemp. Tota die bn̄dicēt ei: erit
τοῦ διαπαντός. Ὅλην τὴν ἡμέραν εὐλογήσουσιν αὐτόν, ἔσται
firmamētū in tra in ſūmis mōtiū. Supextolletur ſup
στήριγμα ἐν τῇ γῇ ἐπ' ἄκρων τῶν ὀρέων. Ὑπεραρθήσεται ὑπὲρ
libanū fructus eius: & florebūt de ciuitate ſi
τὸν λίβανον ὁ καρπὸς αὐτοῦ, καὶ ἐξανθήσουσιν ἐκ πόλεως ὡ
cut fenū tre. Erit nomē eius bn̄dictū in
σεὶ χόρτος τῆς γῆς. Ἔσται τὸ ὄνομα αὐτοῦ εὐλογημένον εἰς
ſecula: an̄ ſolē pmanet nomē eius. Et bn̄
τοὺς αἰῶνας, πρὸ τοῦ ἡλίου διαμενεῖ τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Καὶ ἐνευ
dicētur in ipo oēs trib9 tre: oēs
λογηθήσονται ἐν αὐτῷ πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς, πάντα τὰ
gētes btificabūt eū. Bn̄s dn̄s deus iſra-
ἔθνη μακαριοῦσιν αὐτόν. Εὐλογητὸς κύριος ὁ θεὸς τοῦ ἰσρα
el. q fecit mirabilia ſolus. Et benedictū nomē
ήλ, ὁ ποιῶν θαυμάσια μόνος. Καὶ εὐλογημένον τὸ ὄνομα
maieſtatis eius in eternū: & in ſeculū ſeculi.
τῆς δόξης αὐτοῦ εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος.
Et replebitur maieſtate ei9 oīs tra: fiat fiat.
Καὶ πληρωθήσεται τῆς δόξης αὐτοῦ πᾶσα ἡ γῆ, γένοιτο γένοιτο.
Defecerūt laudes dd̄ filii ieſſe: pſalmus aſaph. 72.
Ἐξέλιπον οἱ ὕμνοι δαδ̄ υἱοῦ ἰεσσαί, ψαλμὸς τῷ ἀσάφ. οβ'
Quam bonus deus iſrael his q recto ſūt corde.
Ὡς ἀγαθὸς ὁ θεὸς τῷ ἰσραὴλ τοῖς εὐθέσι τῇ καρδίᾳ.
Mei aūt pene moti ſūt pedes: pe
Ἐμοῦ δὲ παρὰ μικρὸν ἐσαλεύθησαν οἱ πόδες, παρ' ὀλί-
ne effuſi ſūt greſſus mei. Quia zelaui ſup
γον ἐξεχύθη τὰ διαβήματά μου. Ὅτι ἐζήλωσα ἐπὶ τοῖς
iniquos: pacē pctōꝝ vidēs. Quia nō eſt reſpectus
ἀνόμοις, εἰρήνην ἁμαρτωλῶν θεωρῶν. Ὅτι οὐκ ἔστιν ἀνάνευσις
in morte eoꝝ: & firmamētū in plaga eoꝝ. In
ἐν τῷ θανάτῳ αὐτῶν, καὶ στερέωμα ἐν τῇ μάστιγι αὐτῶν. Ἐν
laborib9 hoīuz nō ſūt: & cū hoībus nō flagel-
κόποις ἀνθρώπων οὐκ εἰσί, καὶ μετὰ ἀνθρώπων οὐ μαστιγω
labūtur: ideo tenuit eos ſupbia eo-
θήσονται, διὰ τοῦτο ἐκράτησεν αὐτοὺς ἡ ὑπερηφανία αὐ-
rū in finē. Operti ſūt iniqtate & impietate ſu-
τῶν εἰς τέλος, Περιεβάλοντο ἀδικίαν καὶ ἀσέβειαν ἑαυ
a: pdibit q̄ſi ex adipe iniqtas eoꝝ. Tranſie
τῶν, ἐξελεύσεται ὡς ἐκ στέατος ἡ ἀδικία αὐτῶν. Διήλθο-
rūt in affectū cordis: cogitauerūt & locuti ſūt in
σαν εἰς διάθεσιν καρδίας, διενοήθησαν καὶ ἐλάλησαν ἐν
neqtia: iniqtatē in excelſo locuti ſūt. Poſuerūt in ce
πονηρίᾳ, ἀδικίαν εἰς τὸ ὕψος ἐλάλησαν. Ἔθεντο εἰς οὐ
lū os ſuū: & lingua eoꝝ trāſiuit in
ρανὸν τὸ στόμα αὐτῶν, καὶ ἡ γλῶσσα αὐτῶν διῆλθεν ἐπὶ
terra. Ideo cōuertet ppl's meus hic:
τῆς γῆς. Διὰ τοῦτο ἐπιστρέψει ὁ λαός μου ἐνταῦθα,
& dies pleni inuenientur in eis. Et dixerūt
καὶ ἡμέραι πλήρεις εὑρεθήσονται ἐν αὐτοῖς. Καὶ εἶπον
quomō ſciuit deus: & ſi eſt ſcia in excelſo? Ecce
πῶς ἔγνω ὁ θεός, καὶ εἰ ἔστι γνῶσις ἐν τῷ ὑψίστῳ; Ἰδοὺ
ipi pctōres & abūdātes in ſeculo: ob-
οὗτοι οἱ ἁμαρτωλοὶ καὶ εὐθηνοῦντες εἰς τὸν αἰῶνα, κα-
tinuerūt diuitias. Et dixi: ergo ſine cauſa iuſtificaui
τέσχον πλούτου. Καὶ εἶπα, ἄρα ματαίως ἐδικαίωσα
cor meū & laui iter inocētes manus
τὴν καρδίαν μου καὶ ἐνιψάμην ἐν ἀθώοις τὰς χεῖράς
meas. Et fui flagellatus tota die:
μου. Καὶ ἐγενόμην μεμαστιγωμένος ὅλην τὴν ἡμέραν,
& caſtigatio mea in matutinis. Si dicebā narra-
καὶ ὁ ἔλεγχός μου εἰς τὰς πρωΐας. Εἰ ἔλεγον διηγήσο
bo ſic: ecce nationē
μαι οὕτως, ἰδοὺ τῇ γενεᾷ τῶν

Digitized by Google

filiorū tuorū reprobaui: et exiſtimabā vt cognoſcerē. Hoc la
υἱῶν σου ἠσυνθέτηκα, καὶ ὑπέλαβον τοῦ γνῶναι. Τοῦτο κό
bor eſt añ me: donec intrem in ſctūariū
πος ἐστὶν ἐνώπιόν μου, ἕως οὗ εἰσέλθω εἰς τὸ ἁγιαστήριον τοῦ
dei: et intelligā in nouiſſimis eorū. Verūtñ ppter do
θεοῦ, καὶ συνῶ εἰς τὰ ἔσχατα αὐτῶν. Πλὴν διὰ τὰς δολιό=
los eorū poſuiſti eis mala: deieciſti eos cū
τητας αὐτῶν ἔθου αὐτοῖς κακά, κατέβαλες αὐτοὺς ἐν
alleuarentur. Quō facti ſūt in deſolationē: ſubito defe
τῷ ἐπαρθῆναι. Πῶς ἐγένοντο εἰς ἐρήμωσιν; ἐξάπινα ἐξέ=
cerūt: perierūt ppter iniqtatē ſuā. Velut ſomniū
λιπον, ἀπώλοντο διὰ τὴν ἀνομίαν αὐτῶν. Ὡσεὶ ἐνύπνι=
exſurgētis dñe in ciuitate tua imaginē ipſorū
ον ἐξεγειρομένου κύριε ἐν τῇ πόλει σου τὴν εἰκόνα αὐτῶν
ad nihilū rediges. Quia inflāmatū ē cor meū: et renes
ἐξουδενώσεις. Ὅτι ἐξεκαύθη ἡ καρδία μου, καὶ οἱ νεφροὶ
mei cōmutati ſūt. Et ego ad nihilū redact⁹ ſū: et neſciui:
μου ἠλλοιώθησαν. Κἀγὼ ἐξουδενωμένος, καὶ οὐκ ἔγνων,
iumētū factus ſū apd te: et ego ſemp tecum.
κτηνώδης ἐγενήθην παρὰ σοί, κἀγὼ διαπαντὸς μετὰ σοῦ.
Tenuiſti manū dexterā meā: et in cōſilio
Ἐκράτησας τῆς χειρὸς τῆς δεξιᾶς μου, καὶ ἐν τῇ βουλῇ
tuo deduxiſti me: et cū gl'ia ſuſcepiſti me. Quid enī
σου ὡδήγησάς με, καὶ μετὰ δόξης προσελάβου με. Τί γάρ
mihi eſt in celo: et a te qd vo
μοι ὑπάρχει ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ παρὰ σοῦ τί ἠθέλη=
lui ſup trā: Defecit cor meū et caro mea:
σα ἐπὶ τῆς γῆς; Ἐξέλιπεν ἡ καρδία μου καὶ ἡ σάρξ μου,
deus cordis mei et ps mea deus in eternū.
ὁ θεὸς τῆς καρδίας μου καὶ ἡ μερίς μου ὁ θεὸς εἰς τὸν αἰῶνα.
Quia ecce q elōgāt ſe a te: pibūt.
Ὅτι ἰδοὺ οἱ μακρύνοντες ἑαυτοὺς ἀπὸ σοῦ, ἀπολοῦνται.
perdidiſti oēm q fornicat abs te. Mihi āt
ἐξωλόθρευσας πάντα τὸν πορνεύοντα ἀπὸ σοῦ. Ἐμοὶ δὲ
adherere deo bonū eſt: ponere in do
τὸ προσκολλᾶσθαι τῷ θεῷ ἀγαθόν ἐστι, τίθεσθαι ἐν τῷ κυ=
mino ſpē meā. Vt annūciē oēs
ρίῳ τὴν ἐλπίδα μου. Τοῦ ἐξαγγεῖλαί με πάσας τὰς
predicatiōes tuas: in portis filie ſion.
αἰνέσεις σου, ἐν ταῖς πύλαις τῆς θυγατρὸς σιών.

Intellectus aſaph. 73.
Συνέσεως τῷ ἀσάφ. ογ'.

Ut quid deus repuliſti in finē: iratus ē furor tu⁹
Ἱνατί ὁ θεὸς ἀπώσω εἰς τέλος, ὠργίσθη ὁ θυμός σου
ſup oues paſcue tue? Memor eſto cōgregatiōis tue
ἐπὶ πρόβατα νομῆς σου; Μνήσθητι τῆς συναγωγῆς σου
quā poſſediſti ab initio: redemiſti virgā hereditatis tue.
ἧς ἐκτήσω ἀπ' ἀρχῆς, ἐλυτρώσω ῥάβδον κληρονομίας σου.
Mōs ſion hic in q habitaſti in eo: leua
Ὄρος σιὼν τοῦτο ὃ κατεσκήνωσας ἐν αὐτῷ, ἔπαρον τὰς
manus tuas in ſupbias eorū in finē. Quāta
χεῖράς σου ἐπὶ τὰς ὑπερηφανίας αὐτῶν εἰς τέλος. Ὅσα
malignat⁹ ē inimicus in ſctō tuo: et gl'iati ſūt
ἐπονηρεύσατο ὁ ἐχθρὸς ἐν τῷ ἁγίῳ σου, καὶ ἐνεκαυχήσαντο
qui oderūt te in medio ſolēnitatis tue. Poſuerūt ſi
το οἱ μισοῦντές σε ἐν μέσῳ τῆς ἑορτῆς σου. Ἔθεντο τὰ ση
gna ſua ſigna: et nō cognouerūt: ſicut in exitu
μεῖα αὐτῶν σημεῖα, καὶ οὐκ ἔγνωσαν, ὡς εἰς τὴν ἔξοδον
ſup ſūmū. Quaſi in ſylua lignorū ſecurib⁹ exciderūt
ὑπεράνω. Ὡς ἐν δρυμῷ ξύλων ἀξίναις ἐξέκοψαν τὰς
ianuas eius in idipſm: in ſecuri et aſcia de
θύρας αὐτῆς ἐπιτοαυτό, ἐν πελέκει καὶ λαξευτηρίῳ κα
iecerūt eā. Incēderūt i igne ſctūariū tuū
4.Re. τέρρηξαν αὐτήν. Ἐνεπύρισαν ἐν πυρὶ τὸ ἁγιαστήριόν σου
25. in trā: polluerūt tabnaculū nois tui. Dixerūt
εἰς τὴν γῆν, ἐβεβήλωσαν τὸ σκήνωμα τοῦ ὀνόματός σου. Εἶπον
in corde ſuo cognatiōes eorū ſimul: venite
ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν αἱ συγγένειαι αὐτῶν ἐπιτοαυτό, δεῦτε
et deſcere faciamus oēs dies feſtos dei a trā.
καὶ καταπαύσωμεν πάσας τὰς ἑορτὰς τοῦ θεοῦ ἀπὸ τῆς γῆς.
Signa nr̃a nō vidim⁹ nō eſt vltra propheta: et nos
Τὰ σημεῖα ἡμῶν οὐκ εἴδομεν, οὐκ ἔστιν ἔτι προφήτης, καὶ ἡμᾶς

filiorū tuorū reliqui. Et cogitaui vt itelligerē iſtud. labor eſt in oculis meis. Donec veniam ad ſctūariū dei: intelligā in nouiſſimo eorum. Verūtñ in lubrico poſuiſti eos: deieciſti eos ad interitū. Quō vaſtati ſunt? ſubito defecerūt: cōſūpti ſūt quaſi non ſint. Quaſi ſōniū euigilātis dñe in ciuitate imagines eorū ad nihilum rediges. Quia cōtractū eſt cor meū: & lūbi mei velut ignis fumigās. Et ego īſipiēs & neſcius: qſi iumētū factus ſum apd te. Et erā ſp tecū: tenebas manū dexterā meam. In cōſiliū tuū deduces me: & poſtea in gloria ſuſcipies me. Quid mihi ē in celo: & tecū nolui i terra? Cōſumata ē caro mea & cor meum: robur cordis mei & ps mea deus in eternū. Quia ecce qui elōgāt ſe a te pibūt: pdidiſti oēm fornicātē a te. Mihi āt appropinquare deo bonū eſt: poſui in dño deo ſpem meā: vt narrem omnes annunciationes tuas.

Eruditio aſaph. 74.

Ut quid deus repuliſti in finē: fumabit furor tuus in grege paſcue tue? Recordare cōgregationis tue quā poſſediſti ab initio: redemiſti virgā hereditatis tue mōtē ſion i quo habitaſti. Sublimitas pedū tuorū diſſipata ē vſq; in finē: oīa mala egit inimicus in ſctūario. Fremuerūt hoſtes tui in medio pacti tui: poſuerūt ſigna ſua in tropheum. Manifeſta in introitu deſuper: in ſaltu lignorum ſecures. Et nunc ſculpturas eius pariter bipenni & dolatoriis deraſerunt. Miſerunt ignem in ſanctuarium tuū: in terra cōtamiauerūt tabernaculū nois tui. Dixerūt i cordib⁹ ſuis poſteri eorū ſiſ: icēderūt oēs ſolēnitates dei i terra. Signa noſtra non vidimus: nō eſt vltra propheta: & non eſt nobiſcum

בניך בגדתי: ואחשבה לדעת
זאת עמל הוא בעיני: עד אבא
אל מקדשי אל אבינה לאחריתם:
אך בחלקות תשית למו הפלתם
למשואות: איך היו לשמה כרגע
ספו תמו מן בלהות: כחלום
מהקיץ אדני בעיר צלמם תבזה:
כי יתחמץ לבבי וכליותי אשתונן:
ואני בער ולא אדע בהמות הייתי
עמך: ואני תמיד עמך אחזת
ביד ימיני: בעצתך תנחני ואחר
כבוד תקחני: מי לי בשמים
ועמך לא חפצתי בארץ: כלה
שארי ולבבי צור לבבי וחלקי
אלהים לעולם: כי הנה רחקיך
יאבדו הצמתה כל זונה ממך:
ואני קרבת אלהים לי טוב שתי
ביהוה אלהים מחסי לספר כל
lxxiiii. מלאכותיך:
משכיל לאסף:
למה אלהים זנחת לנצח יעשן
אפך בצאן מרעיתך: זכר
עדתך קנית קדם גאלת
שבט נחלתך הר ציון זה שכנת
בו: הרימה פעמיך למשאות
נצח כל הרע אויב בקדש:
שאגו צרריך בקרב מועדך
שמו אותתם אתות: יודע
כמביא למעלה בסבך עץ
קרדמות: ועתה פתוחיה יחד
בכשיל וכלפות יהלמון:
שלחו באש מקדשך לארץ
חללו משכן שמך: אמרו בלבם
נינם יחד שרפו כל מועדי אל
בארץ: אותתינו לא ראינו
אין עוד נביא ולא אתנו

חשב ידע
בוא
קדש בין
שות נפל
נשא היה
שמם סוף
חלם קוץ
בזה חמץ
כלה שנן
ידע היה
תמד
ימן יעץ
נחה כבד
לקח
עלם רחק
אבד צמת
זנה מן
שות חסה
לאך
שכל
עשן
רעה
יעד קנה
רום נשא
רוע איב
צור יעד
שום ידע
בוא עלה
פתח
כשל הלם
קדש
שכן
יעד
ראה
נבא

ידע עד מה : עד מתי אלהים
יחרף צר ינאץ אויב שמך — חרף צור
לנצח: למה תשיב ידך וימינך — נאץ איב
מקרב חיקך כלה: ואלהים מלכי — שוב ימן חיק
מקדם פעל ישועות בקרב — פעל ישע
הארץ: אתה פוררת בעזך ים — פור עזז
שברת ראשי תנינים על המים: — תנן
אתה רצצת ראשי לויתן תתננו — לוה נתן
מאכל לעם לציים : אתה בקעת — אכל ציה
מעין ונחל אתה הובשת נהרות — עין יבש
איתן: לך יום אף לך לילה
אתה הכינות מאור ושמש: אתה — כון אור
הצבת כל גבולות ארץ קיץ וחרף — יצב גבל
אתה יצרתם : זכר זאת אויב — איב
חרף יהוה ועם נבל נאצו שמך:
אל תתן לחית נפש תורך חית — נתן חיה
עניך אל תשכח לנצח : הבט — ענה שכח
לברית כי מלאו מחשכי ארץ — נבט ברת
נאות חמס : אל ישב דך נכלם — חשך נוה
עני ואביון יהללו שמך: קומה — שוב דוך כלם
אלהים ריבה ריבך זכר חרפתך — אבה הלל
מני נבל כל היום : אל תשכח — רוב שכח
קול צורריך שאון קמיך עלה — שאה קום
תמיד: lxxv. למנצח אל תשחת — תמד נצח
מזמור לאסף שיר: הודינו — שחת זמר שור ידה
לך אלהים הודינו וקרוב שמך — קרב
ספרו נפלאותיך: כי אקח מועד — פלא לקח
אני מישרים אשפט : נמגים — יעד ישר
ארץ וכל ישביה אנכי תכנתי — שפט מוג
עמודיה סלה: אמרתי להוללים — כון עמד הלל
אל תהולו ולרשעים אל תרימו — רום
קרן: אל תרימו למרום קרנכם
תדברו בצואר עתק : כי לא — דבר צור
ממוצא וממערב ולא ממדבר — יצא דבר
הרים : כי אלהים שפט זה
ישפיל וזה ירים : כי כוס ביד — שפל רום

qui ſciat vſq̨ quo. Vſ-
q̨ quo deus
exprobrabit aduerſari
us: blaſphemabit ini-
micus nomen tuū in fi
nē? Quare cōuertis ma
nū tuā & dexterā tuam:
ad mediū ſinū tuū cōſu
mēs? Deus aūt rex meus
ab initio: operatur ſalu-
tes in medio terre. Tu
diſſipaſti in fortitudine
tua mare: cōtriuiſti ca
pita draconū in aquis.
Tu cōfregiſti capita le
uiathan: dediſti eum in
eſcam popło ethiopū.
Tu diſrupiſti
fontē & torrētē: tu ex
ſiccaſti flumina
fortia. Tuus eſt dies &
tua eſt nox:
tu ordinaſti luminare
& ſolem. Tu
ſtatuiſti oēs terminos
terre: eſtatē & hyemē
tu plaſmaſti. Memen-
to huius: inimicus
exp̄brauit dn̄o: & po-
pulus inſipiēs blaſphe-
mauit nomē tuum. Ne
tradas beſtiis aīaꝫ eru
ditā ī lege tua: vite pau
perū tuorū ne obliuiſca
ris in ꝑpetuū. Reſpice
ad pactū: qa replete ſt̄
tenebris terre hītatio-
nes iniquē. Ne reuerta
tur cōfractus confuſus:
egenus & paup̄ lauda-
bit nomē tuum. Surge
deus iudica cām tuam:
memēto opprobrii tui
ab inſipiente tota die.
Ne obliuiſcaris vocis
hoſtiū tuorū: ſonitus
aduerſarioꝝ tuoꝝ aſcē-
dit iugiter. Victori vt
nō diſꝑdas: pſalmus
aſaph canticū. 75.
Confeſſi ſumus tibi
deus confeſſi ſum⁹
& iuxta nomē tuū nar
rabūt mirabilia tua. Cū
accep̄o tp̄s: ego recta
iudicabo. Diſſoluetur
terra cum omnibus ha
bitatorib⁹ ſuis: ego ap
pendi colūnas ei⁹. Sp.
Dixi inique agentibus
nolite inique agere: &
impiis nolite exaltare
cornu. Nolite extolle
re in excelſū cornu ve-
ſtrū: loquētes in ceruī-
ce veteri. Quia neq̨
ab oriente neq̨ ab occi
dente: neq̨ a ſolitudine
montium. Sed deus iu
dex hunc
humiliabit: & hūc exal
tabit. Quia calix ī manu

nō cognoſcet āpli⁹. Vſq̨ quo deus īproperabit inimicus: irri
οὐ γνώσεται ἔτι. Ἕως πότε ὁ θεὸς ὀνειδιεῖ ὁ ἐχθρός, πα
ritabit aduerſarius nomē tuū in finē? Et qd auer-
ροξυνεῖ ὁ ὑπεναντίος τὸ ὄνομά σου εἰς τέλος; Ἱνατί ἀπο
tis manū tuā ꝛ dexterā tuā de medio
στρέφεις τὴν χεῖρά σου καὶ τὴν δεξιάν σου ἐκ μέσου τοῦ
ſinus tuo in finē? Deus aūt rex nr̄ an ſe
κόλπου σου εἰς τέλος; Ὁ δὲ θεὸς βασιλεὺς ἡμῶν πρὸ αἰ
cula operatus ē ſalutē in medio t̄re. Tu cōfirma
ῶνος εἰργάσατο σωτηρίαν ἐν μέσῳ τῆς γῆς. Σὺ ἐκραταίω
ſti in v̄tute tua mare: tu cōtriuiſti
σας ἐν τῇ δυνάμει σου τὴν θάλασσαν, σὺ συνέτριψας
capita draconū in aqua. Tu cō
τὰς κεφαλὰς τῶν δρακόντων ἐπὶ τοῦ ὕδατος. Σὺ συ
fregiſti caput draconis: dediſti eū eſ
νέθλασας τὴν κεφαλὴν τοῦ δράκοντος, ἔδωκας αὐτὸν βρῶ
cā ꝑplis ethiopū. Tu diſrupiſti fontes ꝛ torrē
μα λαοῖς τοῖς αἰθίοψι. Σὺ διέρρηξας πηγὰς καὶ χειμάῤ
tes: tu ſiccaſti fluuios ethā. Tuus ē dies: ꝛ
ῥους, σὺ ἐξήρανας ποταμοὺς ἠθάμ. Σή ἐστιν ἡ ἡμέρα, καὶ
tua eſt nox: tu fabricatus es aurorā ꝛ ſolē. Tu feci
σή ἐστιν ἡ νύξ, σὺ κατηρτίσω φαῦσιν καὶ ἥλιον. Σὺ ἐποί
ſti oēs terminos t̄re: eſtatē ꝛ ver tu plaſ-
ησας πάντα τὰ ὅρια τῆς γῆς, θέρος καὶ ἔαρ σὺ ἔπλα
maſti ea: memor eſto huius. Inimic⁹ īproperauit do
σας αὐτά, μνήσθητι ταύτης. Ἐχθρὸς ὠνείδισε τὸν κύ
mino: ꝛ ꝑpl's inſipiēs incitauit nomē tuū. Ne tra
ριον, καὶ λαὸς ἄφρων παρώξυνε τὸ ὄνομά σου. Μὴ πα
das beſtiis aīaꝫ cōfitētē tibi: aīas
ραδῷς τοῖς θηρίοις ψυχὴν ἐξομολογουμένην σοι, τῶν ψυ
mas pauperum tuoꝝ ne obliuiſcaris in finē. Reſ
χῶν τῶν πενήτων σου μὴ ἐπιλάθῃ εἰς τέλος. Ἐπί
pice in teſtamētū tuū: qꝛ repleti ſūt q̄ obſ
βλεψον εἰς τὴν διαθήκην σου, ὅτι ἐπληρώθησαν οἱ ἐσκο
curati ſūt t̄re domib⁹ iniq̄tatū. Ne auertatur hu-
τισμένοι τῆς γῆς οἴκων ἀνομιῶν. Μὴ ἀποστραφήτω τετα
milis factus cōfuſus: paup ꝛ inops lauda
πεινωμένος κατῃσχυμμένος, πτωχὸς καὶ πένης αἰνέσου
būt nomē tuū. Exurge deus iudica cauſā tuā:
σι τὸ ὄνομά σου. Ἀνάστα ὁ θεὸς δίκασον τὴν δίκην σου,
memor eſto imꝓꝓrioꝝ tuoꝝ: q̄ ab inſipiēte tota
μνήσθητι τοῦ ὀνειδισμοῦ σου, τοῦ ὑπὸ ἄφρονος ὅλην τὴν
die. Ne obliuiſcaris vocē ſeruoꝝ tuoꝝ: ſup-
ἡμέραν. Μὴ ἐπιλάθῃ τῆς φωνῆς τῶν ἱκετῶν σου, ἡ ὑπε
bia eoꝝ q̄ oderūt te aſcēdit ſemꝑ.
ρηφανία τῶν μισούντων σε ἀνέβη διαπαντός.
In finē ne corrūpas pſalmus cātici aſaph. 74.
Εἰς τὸ τέλος μὴ διαφθείρῃς ψαλμὸς ᾠδῆς τῷ ἀσάφ. οδ΄.
Confitebimur tibi deus: cōfitebimur tibi:
Ἐξομολογησόμεθά σοι ὁ θεός, ἐξομολογησόμεθά σοι,
ꝛ inuocabimus nomē tuū. Narrabo om-
καὶ ἐπικαλεσόμεθα τὸ ὄνομά σου. Διηγήσομαι πάν
nia mirabilia tua: cū accep̄o tp̄s: ego iuſti
τα τὰ θαυμάσιά σου, ὅταν λάβω καιρόν, ἐγὼ εὐθύτη
tias iudicabo. Liq̄facta ē t̄ra ꝛ oēs q̄ hītāt
τας κρινῶ. Ἐτάκη ἡ γῆ καὶ πάντες οἱ κατοικοῦντες
in ea. Dp̄. Ego cōfirmaui colūnas e-
ἐν αὐτῇ. Διάψαλμα. Ἐγὼ ἐστερέωσα τοὺς στύλους αὐ
ius. Dixi iniquis: nolite iniq̨ agere: ꝛ
τῆς. Εἶπα τοῖς παρανομοῦσι, μὴ παρανομεῖτε, καὶ
delinquētib⁹ nolite exaltare cornu. Nolite extollere
τοῖς ἁμαρτάνουσι μὴ ὑψοῦτε κέρας. Μὴ ἐπαίρετε
ī altū cornu vr̄ꝫ. ꝛ nolite loqui aduerſus de-
εἰς ὕψος τὸ κέρας ὑμῶν. καὶ μὴ λαλεῖτε κατὰ τοῦ θε
um iniq̄tatē. Quia neq̨ ab oriēte: neq̨ ab occidēte:
οῦ ἀδικίαν. Ὅτι οὔτε ἐξ ἐξόδων, οὔτε ἀπὸ δυσμῶν,
neq̨ a deſertis mōtibus: qm̄ deus iudex eſt. Hūc
οὔτε ἀπὸ ἐρήμων ὀρέων, ὅτι ὁ θεὸς κριτής ἐστι. Τοῦ
humiliat ꝛ hūc exaltat: qꝛ calix in manu
τον ταπεινοῖ καὶ τοῦτον ὑψοῖ, ὅτι ποτήριον ἐν χειρὶ

Digitized by Google

dñi vini meri plenus mixto. Et inclinauit ex
κυρίου οἴνου ἀκράτου πλῆρες κεράσματος. Καὶ ἔκλινεν ἐκ
hoc in hoc: verũtñ fex eius nõ eſt exinanita. Bibẽt
τούτου εἰς τοῦτο, πλὴν ὁ τρυγίας αὐτοῦ οὐκ ἐξεκενώθη. Πίονται
oẽs pctõres ẽre: ego aũt gaudebo in
πάντες οἱ ἁμαρτωλοὶ τῆς γῆς, ἐγὼ δὲ ἀγαλλιάσομαι εἰς
ſeculũ: cãtabo deo iacob. Et oĩa cornua
τὸν αἰῶνα, ψαλῶ τῷ θεῷ ἰακώβ. Καὶ πάντα τὰ κέρατα τῶν
pctõꝝ cõfringã: ⁊ exaltabit cornu iuſti.
ἁμαρτωλῶν συνθλάσω, καὶ ὑψωθήσεται τὸ κέρας τοῦ δικαίου.
In finẽ in laudib⁹ pſalmus aſaph: cãticũ
Εἰς τὸ τέλος ἐν ὕμνοις ψαλμὸς τῷ ἀσάφ, ᾠδὴ
ad aſſyriũ. 75.
πρὸς τὸν ἀσσύριον. οε.
Notus in iudea de⁹: in iſrael magnũ
Γνωστὸς ἐν τῇ ἰουδαίᾳ ὁ θεός, ἐν τῷ ἰσραὴλ μέγα τὸ
nomẽ eius. Et factus ẽ in pace locus eius: ⁊
ὄνομα αὐτοῦ. Καὶ ἐγενήθη ἐν εἰρήνῃ ὁ τόπος αὐτοῦ, καὶ τὸ
habitatio eius in ſion. Ibi cõfregit potẽtias
κατοικητήριον αὐτοῦ ἐν σιών. Ἐκεῖ συνέτριψε τὰ κράτη
arcuũ: ſcutũ ⁊ gladiũ ⁊ bellũ. Illumĩas
τῶν τόξων, ὅπλον καὶ ῥομφαίαν καὶ πόλεμον. Φωτίζεις
tu mirabiliter a mõtibus eternis: turbati ſũt oẽs
σὺ θαυμαστῶς ἀπὸ ὀρέων αἰωνίων, ἐταράχθησαν πάντες
inſipiẽtes corde. Dormierũt ſomnũ ſuũ: ⁊ nihil i
οἱ ἀσύνετοι τῇ καρδίᾳ. Ὕπνωσαν ὕπνον αὐτῶν, καὶ οὐχ
uenerũt oẽs viri diuitiaꝝ in manib⁹ ſuis.
εὗρον οὐδὲν πάντες οἱ ἄνδρες τοῦ πλούτου ταῖς χερσὶν αὐτῶν.
Ab increpatiõe tua deus iacob: dormitauerũt q aſcẽde
Ἀπὸ ἐπιτιμήσεώς σου ὁ θεὸς ἰακώβ, ἐνύσταξαν οἱ ἐπιβεβηκό
rũt equos. Tu terribilis es: ⁊ qs reſiſtet tibi:
τες τοῖς ἵπποις. Σὺ φοβερὸς εἶ, καὶ τίς ἀντιστήσεταί σοι;
ex tũc ira tua: de celo auditũ feciſti iudiciũ.
ἀπὸ τότε ἡ ὀργή σου, ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἠκούτισας κρίσιν.
Terra tremuit ⁊ quieuit: cũ reſurgeret in iudiciũ
Γῆ ἐφοβήθη καὶ ἡσύχασεν, ἐν τῷ ἀναστῆναι εἰς κρίσιν τὸν
deus: vt ſaluos faceret oẽs mãſuetos ẽre. Dp.
θεόν, τοῦ σῶσαι πάντας τοὺς πραεῖς τῆς γῆς. Διάψαλ
Quĩa cogitatio hoĩs cõfitebit tibi: ⁊
μα. Ὅτι ἐνθύμιον ἀνθρώπου ἐξομολογήσεταί σοι, καὶ
reliq̃e cogitatiõis diẽ feſtũ agẽt tibi. Vouete ⁊
ἐγκατάλειμμα ἐνθυμίου ἑορτάσει σοι. Εὔξασθε καὶ
reddite dño deo vr̃o: oẽs q in circuitu eius
ἀπόδοτε κυρίῳ τῷ θεῷ ὑμῶν, πάντες οἱ κύκλῳ αὐτοῦ
afferẽt munera. Terribili ⁊ ei qui aufert ſpũm
οἴσουσι δῶρα. Τῷ φοβερῷ καὶ ἀφαιρουμένῳ πνεύματα
principũ: terribili apud reges ẽre.
ἀρχόντων, φοβερῷ παρὰ τοῖς βασιλεῦσι τῆς γῆς.
In finẽ pro idithũ pſalmus aſaph. 76.
Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ ἰδιθοὺμ ψαλμὸς τῷ ἀσάφ. οϛ.
Infra 143. Voce mea ad dñz clamaui: voce mea ad
Φωνῇ μου πρὸς κύριον ἐκέκραξα, φωνῇ μου πρὸς τὸν
deũ: ⁊ intẽdit mihi. In die tribulatiõis mee deũ
θεόν, καὶ προσέσχε μοι. Ἐν ἡμέρᾳ θλίψεώς μου τὸν θεὸν
exquiſiui manibus meis: nocte corã eo ⁊
ἐξεζήτησα ταῖς χερσί μου, νυκτὸς ἐναντίον αὐτοῦ καὶ
nõ ſũ deceptus. Renuit cõſolari aĩa mea:
οὐκ ἠπατήθην. Ἀπηνήνατο παρακληθῆναι ἡ ψυχή μου,
memor fui dei ⁊ delectat⁹ ſũ. Exercitat⁹ ſũ ⁊ defe
ἐμνήσθην τοῦ θεοῦ καὶ εὐφράνθην. Ἠδολέσχησα καὶ ὠλιγο
cit ſpũs meus. Dp. Anticipaue
ψύχησε τὸ πνεῦμά μου. Διάψαλμα. Προκατελάβον-
rũt vigilias oculi mei. Turbat⁹ ſũ ⁊ nõ ſũ lo
το φυλακὰς οἱ ὀφθαλμοί μου. Ἐταράχθην καὶ οὐκ ἐλά
cutus: cogitaui dies antiquos: ⁊ ãnos eternos in mẽ
λησα, διελογισάμην ἡμέρας ἀρχαίας, καὶ ἔτη αἰώνια ἐμνή-
te habui ⁊ meditat⁹ ſũ. Nocte cũ corde meo exercita
σθην καὶ ἐμελέτησα. Νυκτὸς μετὰ τῆς καρδίας μου ἠδολέ
bar: ⁊ ſcopebat ſpũs meus. Nũqd in eternũ proij
σχουν, καὶ ἔσκαλλε τὸ πνεῦμά μου. Μὴ εἰς τοὺς αἰῶνας ἀπώ
ciet dñs: ⁊ nõ apponet vt cõplacitior ſit
σεται κύριος, καὶ οὐ προσθήσει τοῦ εὐδοκῆσαι

dñi eſt: vino merato vſ
q ad plenũ mixtus: &
ppinabit ex eo: verũtñ
feces eius epotabũt bi
bẽtes oẽs impii terre.
Ego aũt annũciabo i ſẽ
piternũ: cãtabo deo ia
cob. Et oĩa cornua
impiorũ confringam:
exaltabuntur cornua
iuſti.
Victori in carminibus
p̃s aſaph cantici. 76.
Cognoſcitur
in iudea deus: in iſ
rael magnũ
nomẽ eius. Et factũ ẽ
in ſalẽ tabernaculũ ei⁹:
& hitaculũ eius in ſion.
Ibi cõfregit volatilia
arcus: ſcutũ & gladiũ
& bellũ. Sp. Lumen
tu es magnifice: a mõ
tibus captiuitatis.
Spoliati ſũt ſupbi cor
de: dormitauerũt ſõni
um ſuũ: & nõ inuene
runt oẽs viri exercit⁹
man⁹ ſuas. Ab icrepa
tione tua deus iacob:
cõſopitus eſt & currus
& equus. Tu terribilis
es: & quis ſtabit aduer
ſum te ex tunc ira tua.
De celo annũciaſti iudi
ciũ: tra timẽs tacebit.
Cũ ſurrexerit ad iudi
cãdũ deus: vt ſaluos fa
ciat oẽs mites terre.
Sp. Quia ira hominis
confitebitur tibi: reli
quiis ire accigeris. Vo
uete & reddite dño dõ
veſtro: oẽs qui i circui
tu eius ſunt offerẽt do
na terribili. Auferenti
ſpiritum ducum: terri
bili regibus terre.
Victori ſuper idithun:
aſaph pſalmus. 77.
Voce mea ad deum
clamabo:
voce mea ad deũ & e
xaudiuit me. In die
tribulatiõis mee dñm
exquiſiui: manus mea
nocte extẽditur & nõ
qeſcit: noluit ſe cõſola
ri aĩa mea. Recordãs dĩ
cõturbabar: loq̃bar in
me ipo & dficiebat ſpũſ
meus. Sp. Prohibebã
ſuſpectũ oculorũ meo
rũ: ſtupebã & non loq̃
bar. Recogitabam dies
antiquos: ãnos ſecloꝝ
Recordabar pſalmorũ
meoꝝ: i nocte cũ cordẽ
meo loq̃bar: & ſcopebã
ſpm̃ meũ. Ergo ne i et
nũ proiiciet dominus
& non propiciabitur

יהוה ויין חמר מלא מסך ויגר
מזה אך שמריה ימצו ישתו כל
רשעי ארץ: ואני אגיד לעלם
אזמרה לאלהי יעקב: וכל קרני
רשעים אגדע תרוממנה קרנות
צדיק: lxxvi. למנצח בנגינות
מזמור לאסף שיר: נודע
ביהודה אלהים בישראל גדול
שמו: ויהי בשלם סוכו ומעונתו
בציון: שמה שבר רשפי קשת
מגן וחרב ומלחמה סלה: נאור
אתה אדיר מהררי טרף:
אשתוללו אבירי לב נמו שנתם
ולא מצאו כל אנשי חיל ידיהם:
מגערתך אלהי יעקב נרדם ורכב
וסוס: אתה נורא אתה ומי יעמד
לפניך מאז אפך: משמים
השמעת דין ארץ יראה ושקטה:
בקום למשפט אלהים להושיע
כל ענוי ארץ סלה: כי חמת אדם
תודך שארית חמת תחגר: נדרו
ושלמו ליהוה אלהיכם כל סביביו
יובילו שי למורא: יבצר רוח
נגידים נורא למלכי ארץ: lxxvii.
למנצח על ידותון לאסף מזמור:
קולי אל אלהים ואצעקה
קולי אל אלהים והאזין אלי: ביום
צרתי אדני דרשתי ידי לילה נגרה
ולא תפוג מאנה הנחם נפשי:
אזכרה אלהים ואהמיה אשיחה
ותתעטף רוחי סלה: אחזת שמרות
עיני נפעמתי ולא אדבר: חשבתי
ימים מקדם שנות עולמים: אזכרה
נגינתי בלילה עם לבבי אשיחה
ויחפש רוחי: הלעולמים יזנח
אדני ולא יסיף לרצות

נגר
מצץ שתה
נגד עלם
זמר
גדע רום
צדק נצח
נגן זמר
שור ידע
גדל
היה סכך
עון
לחם
אור אדר
שלל אבר
נום
רדם
ירא עמד
פנה
שמע דין
שפט ישע
ענה יחם
ידה חגר
סבב
יבל ירא
בצר נגד
ירא
נצח זמר
צעק
אזן
צור
פוג נחם
זכר המה
שיח עטף
פעם דבר
יום שנה
עלם זכר
נגן חפש
זנח
יסף רצה

Digitized by Google

עוד: האפס לנצח חסדו גמר אמר דור
לדר ודר: השכח חנות אל אם חנה
קפץ באף רחמיו סלה: ואמר חלותי חלל
היא שנות ימין עליון: אזכור שנה ימן
מעללי יה כי אזכרה מקדם עלה זכר
פלאך: והגיתי בכל פעלך עלל
ובעלילותיך אשיחה: אלהים הגה
בקדש דרכך מי אל גדול שוח
כאלהים: אתה האל עשה פלא גדל
הודעת בעמים עזך: גאלת ידע עזז
בזרוע עמך בני יעקב ויוסף סלה: זרע
ראוך מים אלהים ראוך מים ראה
יחילו אף ירגזו תהמות: זרמו חול רגז
מים עבות קול נתנו שחקים עבב
אף חצציך יתהלכו: קול רעמך הלך
בגלגל האירו ברקים תבל רגזה אור
ותרעש הארץ: בים דרכך רעש
ושביליך במים רבים ועקבותיך שבל רבב
לא נודעו: נחית כצאן עמך ידע נחה
lxxviij. ביד משה ואהרן: צאן
משכיל לאסף: האזינה עמי שכל אזן
תורתי הטו אזנכם לאמרי פי: ירה נטה
אפתחה במשל פי אביעה חידות פה פתח
מני קדם: אשר שמענו ונדעם נבע חוד
ואבותינו ספרו לנו: לא נכחד ידע
מבניהם לדור אחרון מספרים כחד
תהלות יהוה ועזוזו ונפלאותיו ספר
אשר עשה: ויקם עדות ביעקב הלל עזז
ותורה שם בישראל אשר צוה פלא קום
את אבותינו להודיעם לבניהם: עוד שום
למען ידעו דור אחרון בנים יולדו ידע
יקמו ויספרו לבניהם: וישימו ילד
באלהים כסלם ולא ישכחו קום ספר
מעללי אל ומצותיו ינצרו: שום שכח
ולא יהיו כאבותם דור סורר עלל צוה
ומרה דור לא הכין לבו ולא נצר היה
סרר כון

vltra? Ergo necõplebit vſq; i finẽ miam ſuam? cõſumabitur verbũ de gñatiõe in gñationem. Nũqd oblitus ẽ miſereri deus: aut cõplebit i furore miias ſuas? ſp. Et dixi ibecillitas mea eſt: hec cõmutatio dextere excelſi. Recordabor cogitationũ dñi: quia reminiſcar antiq mirabilia tua. Et meditabor in oĩ ope tuo: & adiuẽtiões tuas loqr. Deus i ſctõ via tua: qs de9 magnus vt deus? Tu es deus faciẽs mirabilia: oooo oñdens in populis potẽtiã tuã. Redemiſti oooo i brachio populũ tuũ: filios iacob & ioſeph. Sp. Videtes te aq̃ de9: videntes te aque oooooo parturierunt: & cõmote ſunt abyſſi. Excuſſerũt aq̃s nubila: vocem dederunt nubes: oooo & ſagitte tue diſcurrebãt. Vox tonitrui tui in rota: apparuerũt fulgura orbi: concuſſa eſt & cõmota eſt terra. In mari via tua oooooooooo & ſemite tue in aquis multis: & veſtigia tua nõ ſunt agnita. Deduxiſti quaſi gregẽ populum tuũ: in manu moyſi & aaron.

Eruditio aſaph. 78.

AVſculta pple meus legẽ meã: iclinate aurẽ vrãm ad verba oris mei. Apiã in pabola os meũ: loqr enigmata antiq. Que audiuimus & cognouimus: & pres nri narrauerũt nobis. Nõ ſũt abſcõdita a filiis eorũ a gñatiõe ſequẽti: narrantes oooo laudes dñi & poteſtatẽ eius & mirabilia eius que fecit. Statuit conteſtationem iacob oooo & legem poſuit in iſrael: que mandauit ooooo patribus noſtris vt docerent filios ſuos. ooooo Vt cognoſceret generatio ſubſeq̃ns: filii naſcituri ſurgẽt & narrabũt filiis ſuis. Vt ponãt in deo ſpem ſuã: & nõ obliuiſcantur oooooooooo cogitationũ dei: & mãdata eius cuſtodiant. oo Et nõ ſint ſicut pres eorũ generatio declinans & puocãs: gñatio q nõ pparauit cor ſuũ: & nõ

adhuc: aut in finẽ miaz ſuã abſcidet? Cõſumauit
ἔτι; ἢ εἰς τέλος τὸ ἔλεος αὐτοῦ ἀποκόψει; Συνετέλεσε
verbũ a gñatione in gñationẽ? Nũquid obliuiſcet miſe
ῥῆμα ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν; Μὴ ἐπιλήσεται τοῦ οἰκτειρῆ-
reri deus? Aut cõtinebit in ira ſua miias ſu
σαι ὁ θεός; Ἢ συνέξει ἐν τῇ ὀργῇ αὐτοῦ τοὺς οἰκτιρμοὺς αὐ-
as? Dp. Et dixi nũc cepi: Hec cõ
τοῦ; Διάψαλμα. Καὶ εἶπα νῦν ἠρξάμην, Αὕτη ἡ ἀλ-
mutatio dextere excelſi: memor fui opuz dñi.
λοίωσις τῆς δεξιᾶς τοῦ ὑψίστου, ἐμνήσθην τῶν ἔργων κυρίου.
Qm̃ memor ero ab initio mirabiliũ tuoꝝ:
Ὅτι μνησθήσομαι ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῶν θαυμασίων σου,
ꝛ meditabor in oĩbus opibus tuis. Et in ad-
καὶ μελετήσω ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις σου. Καὶ ἐν τοῖς ἐπι-
inuẽtiõibus tuis exercebor: deus in ſctõ via tua.
τηδεύμασί σου ἀδολεσχήσω, ὁ θεὸς ἐν τῷ ἁγίῳ ἡ ὁδός σου.
Quis de9 magn9 ſicut deus nr̃? tu es deus q facis mirabilia.
Τίς θεὸς μέγας ὡς ὁ θεὸς ἡμῶν; σὺ εἶ ὁ θεὸς ὁ ποιῶν θαυμάσια.
Notã feciſti in pplis ṽtutẽ tuã redemiſti in
Ἐγνώρισας ἐν τοῖς λαοῖς τὴν δύναμίν σου, ἐλυτρώσω ἐν τῷ
brachio tuo pplm tuũ: filios iacob ꝛ ioſeph.
βραχίονί σου τὸν λαόν σου, τοὺς υἱοὺς ἰακὼβ καὶ ἰωσήφ.
Viderũt te aque deus: viderũt te aque: ꝛ timue
Εἴδοσάν σε ὕδατα ὁ θεός, εἴδοσάν σε ὕδατα, καὶ ἐφοβή-
rũt. Turbati ſũt abyſſi: multitudo ſonit9 aquaꝝ:
θησαν. Ἐταράχθησαν ἄβυσσοι, πλῆθος ἤχους ὑδάτων,
vocẽ dederũt nubes. Et eñi ſagitte tue trã
φωνὴν ἔδωκαν αἱ νεφέλαι. Καὶ γὰρ τὰ βέλη σου διαπορεύ-
ſeũt: vox tonitrui tui in rota. Illuxerũt
ονται, φωνὴ τῆς βροντῆς σου ἐν τῷ τροχῷ. Ἔφαναν αἱ
coruſcatiões tue orbi tre: cõmota ẽ ꝛ cõtre
ἀστραπαί σου τῇ οἰκουμένῃ, ἐσαλεύθη καὶ ἔντρομος ἐγε-
muit tra. In mari vie tue ꝛ ſemite tue
νήθη ἡ γῆ. Ἐν τῇ θαλάσσῃ αἱ ὁδοί σου καὶ αἱ τρίβοι σου
in aquis multis: ꝛ veſtigia tua nõ cognoſcẽtur.
ἐν ὕδασι πολλοῖς, καὶ τὰ ἴχνη σου οὐ γνωσθήσονται.
Deduxiſti ſicut oues pplm tuũ in manu moyſi
Ὡδήγησας ὡς πρόβατα τὸν λαόν σου ἐν χειρὶ μωυσῆ
ꝛ aaron. Intellectus aſaph. 77.
καὶ ἀαρών. Συνέσεως τῷ ἀσάφ. οζ.

ATtẽdite pple meus legẽ meã: inclinate aurẽ
ΠΡοσέχετε λαός μου τῷ νόμῳ μου, κλίνατε τὸ οὖς Math. 13.c.
vraz in ṽba oris mei. Apiã in para
ὑμῶν εἰς τὰ ῥήματα τοῦ στόματός μου. Ἀνοίξω ἐν παρα-
bolis os meũ: loquar ppoſitiões ab initio.
βολαῖς τὸ στόμα μου, φθέγξομαι προβλήματα ἀπ' ἀρχῆς.
Quãta audiuim9 ꝛ cognouim9 ea: ꝛ pres
Ὅσα ἠκούσαμεν καὶ ἔγνωμεν αὐτά, καὶ οἱ πατέρες ἡ-
nri narrauerũt nobis. Nõ ſũt occultata a filijs
μῶν διηγήσαντο ἡμῖν. Οὐκ ἐκρύβη ἀπὸ τῶν τέκνων
eoꝝ in gñatiõe altera narrãtes laudes
αὐτῶν εἰς γενεὰν ἑτέραν, ἀπαγγέλλοντες τὰς αἰνέσεις
dñi ꝛ ṽtutes eius: Et mirabi-
τοῦ κυρίου καὶ τὰς δυναστείας αὐτοῦ, Καὶ τὰ θαυμά-
lia eius q̃ fecit: ꝛ ſuſcitauit teſtimoniũ in iacob:
σια αὐτοῦ ἃ ἐποίησε, καὶ ἀνέστησε μαρτύριον ἐν ἰακώβ,
ꝛ legẽ poſuit in iſrael. Quãta mãdauit patri
καὶ νόμον ἔθετο ἐν ἰσραήλ. Ὅσα ἐνετείλατο τοῖς πα-
bus nris vt nota faceret ea filijs ſuis. Ut
τράσιν ἡμῶν τοῦ γνωρίσαι αὐτὰ τοῖς υἱοῖς αὐτῶν. Ὅπως
cognoſcat gñatio altera filij qui naſcẽtur: ꝛ exurgẽt ꝛ
ἂν γνῷ γενεὰ ἑτέρα υἱοὶ τεχθησόμενοι, καὶ ἀναστήσονται καὶ
narrabũt ea filijs ſuis. Ut ponãt in
ἀπαγγελοῦσιν αὐτὰ τοῖς υἱοῖς αὐτῶν. Ἵνα θῶνται ἐπὶ τὸν
deo ſpez ſuã: ꝛ nõ obliuiſcãtur opum dei.
θεὸν τὴν ἐλπίδα αὐτῶν, καὶ μὴ ἐπιλάθωνται τῶν ἔργων τοῦ θεοῦ.
Et mãdata eius exquirãt: ne fiãt ſicut
Καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ ἐκζητήσωσιν, ἵνα μὴ γένωνται ὡς οἱ
pres eoꝝ: gñatio pua ꝛ exaſperãs. Gñatio
πατέρες αὐτῶν, γενεὰ σκολιὰ καὶ παραπικραίνουσα. Γενεὰ
que nõ direxit cor ſuũ: ꝛ nõ
ἥτις οὐ κατεύθυνε τὴν καρδίαν ἑαυτῆς, καὶ οὐκ oooooooo

Digitized by Google

eſt credit' cũ deo ſpũs eius.. Filij ephrẽ in
ἐπιςώθη μετὰ τοῦ θεοῦ τὸ πνεῦμα αὐτῆς. Υἱοὶ ἐφραὶμ ἐν
tẽdẽtes τ mittẽtes arcũ: cõuerſi ſũt in die bel
τείνοντες καὶ βάλλοντες τόξοις, ἐςράφησαν ἐν ἡμέρα πο
li. Nõ cuſtodierũt teſtamẽtũ dei τ in le
λέμου. Οὐκ ἐφύλαξαν τὴν διαθήκην τοῦ θεοῦ καὶ ἐν τῷ νό
ge eius noluerũt ambulare. Et obliti
μῳ αὐτοῦ οὐκ ἠβουλήθησαν πορεύεσθαι. Καὶ ἐπελάθον
ſũt bñfactoꝝ eius τ mirabiliũ eius: q̃
το τῶν εὐεργεσιῶν αὐτοῦ καὶ τῶν θαυμασίων αὐτοῦ, ὧν
Exo.7 oſtendit eis. Coram p̃ribus eoꝝ q̃ fe
ἔδειξεν αὐτοῖς. Εναντίον τῶν πατέρων αὐτῶν ἃ ἐποίη
cit mirabilia: in t̃ra egypti in cãpo taneos. Interrupit
Exo. 14.d. σε θαυμάσια, ἐν γῇ αἰγύπτῳ ἐν πεδίῳ τάνεως. Διέρρηξε
mare: τ p̃duxit eos: ſtatuit aquas q̃ſi
θάλασσαν, καὶ διήγαγεν αὐτούς, παρέςησεν ὕδατα ὡσεὶ
vtrem. Et eduxit eos in nube diei: τ tota
in eo. ἀσκόν. Καὶ ὡδήγησεν αὐτοὺς ἐν νεφέλῃ ἡμέρας, καὶ ὅλην
nocte in illuminatõe ignis. Interrupit petrã ĩ eremo:
Exo. τὴν νύκτα ἐν φωτισμῷ πυρός. Διέρρηξε πέτραν ἐν ἐρήμῳ,
17.b. τ adaquauit eos veluti ĩ abyſſo multa. Et eduxit
καὶ ἐπότισεν αὐτοὺς ὡς ἐν ἀβύσσῳ πολλῇ. Καὶ ἐξήγαγεν
aquã de petra: τ eduxit tãq̃ flumina aquas.
ὕδωρ ἐκ πέτρας, καὶ κατήγαγεν ὡς ποταμοὺς ὕδατα.
τ appoſuerũt adhuc peccare ei. In irã excitaue
καὶ προσέθεντο ἔτι τοῦ ἁμαρτάνειν αὐτῷ. Παρεπίκρα-
rũt excelſũ in inaquoſo: τ tẽtauerũt deũ in
ναν τὸν ὕψιστον ἐν ἀνύδρῳ, καὶ ἐξεπείρασαν τὸν θεὸν ἐν ταῖς
cordibus ſuis: Ut peterẽt eſcas aĩabus ſu
καρδίαις αὐτῶν, Τοῦ αἰτῆσαι βρώματα ταῖς ψυχαῖς αὐ-
is. Et male locuti ſũt de deo: τ dixerũt: Nũqd poterit
τῶν. Καὶ κατελάλησαν τοῦ θεοῦ, καὶ εἶπον, Μὴ δυνήσεται
deus parare mẽſã in deſerto: q̃m p̃cuſſit petrã:
ὁ θεὸς ἑτοιμάσαι τράπεζαν ἐν ἐρήμῳ; ἐπεὶ ἐπάταξε πέτραν,
τ fluxerũt aque: τ torrẽtes inundauerũt. Nũqd
καὶ ἐρρύησαν ὕδατα, καὶ χείμαρροι κατεκλύσθησαν. Μὴ
τ panẽ poterit dare: aut p̃are mẽſam p̃plo
καὶ ἄρτον δύναται δοῦναι, ἢ ἑτοιμάσαι τράπεζαν τῷ λαῷ
ſuo? Ideo audiuit dñs τ diſtulit: τ ignis
αὐτοῦ; Διὰ τοῦτο ἤκουσε κύριος καὶ ἀνεβάλετο, καὶ πῦρ
accẽſus ẽ in iacob: τ ira aſcẽdit in iſrael. Quia nõ
ἀνήφθη ἐν ἰακώβ, καὶ ὀργὴ ἀνέβη ἐπὶ τὸν ἰσραήλ. Ὅτι οὐκ
crediderũt in deo: neq̃ ſpauerũt in ſalutari e-
ἐπίστευσαν ἐν τῷ θεῷ, οὐδὲ ἤλπισαν ἐπὶ τὸ σωτήριον αὐ-
ius. Et mãdauit nubibus deſup: τ ianuas ce
τοῦ. Καὶ ἐνετείλατο νεφέλαις ὑπεράνωθεν, καὶ θύρας οὐ-
Exo. 16.d. li aꝑuit. Et pluit illis mãna ad mãducãdũ: τ panẽ ce
ρανοῦ ἀνέῳξε. Καὶ ἔβρεξεν αὐτοῖς μάννα φαγεῖν, καὶ ἄρτον οὐ-
Sapiẽ 16.c. li dedit eis. Panẽ angeloꝝ mãducauit hõ:
Ioh.6 d. ρανοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς. Ἄρτον ἀγγέλων ἔφαγεν ἄνθρωπος,
cibaria miſit eis in abũdãtiã. Abſtulit au
ἐπισιτισμὸν ἀπέστειλεν αὐτοῖς εἰς πλησμονήν. Ἀπῆρεν νό-
ſtrũ de celo: τ induxit in v̾tute ſua africũ.
τον ἐξ οὐρανοῦ, καὶ ἐπήγαγεν ἐν τῇ δυνάμει αὐτοῦ λίβα.
Et pluit ſup eos ſicut puluerẽ carnes: Et ſicut are
Nu.11. g. Καὶ ἔβρεξεν ἐπ' αὐτοὺς ὡσεὶ χνοῦν σάρκας, Καὶ ὡσεὶ ἄμ-
nã maris volatilia pẽnata. Et ceciderũt in medio
μον θαλασσῶν πετεινὰ πτερωτά. Καὶ ἐπέπεσον ἐν μέσῳ τῆς
caſtroꝝ eoꝝ: circa tabnacula eoꝝ. Et mãduca
παρεμβολῆς αὐτῶν, κύκλῳ τῶν σκηνωμάτων αὐτῶν. Καὶ ἔφα-
uerũt τ ſaturati ſũt nimis: τ deſideriũ eoꝝ attu
γον καὶ ἐνεπλήσθησαν σφόδρα, καὶ τὴν ἐπιθυμίαν αὐτῶν ἤνεγ-
lit eis: nõ ſũt fraudati a deſiderio ſuo. Adhuc
κεν αὐτοῖς, οὐκ ἐστερήθησαν ἀπὸ τῆς ἐπιθυμίας αὐτῶν. Ἔτι
eſca erat in ore ipſoꝝ: τ ira dei
τῆς βρώσεως οὔσης ἐν τῷ στόματι αὐτῶν, καὶ ὀργὴ τοῦ θεοῦ
aſcẽdit ſup eos. Et occidit plurimos eo
ἀνέβη ἐπ' αὐτούς. Καὶ ἀπέκτεινεν ἐν τοῖς πλείοσιν αὐ-
rũ: τ electos iſrael impediuit.
τῶν, καὶ τοὺς ἐκλεκτοὺς τοῦ ἰσραὴλ συνεπόδισεν.
In oĩb⁹ his peccauerũt adhuc:
Ἐν πᾶσι τούτοις ἥμαρτον ἔτι,

credidit deo ſpũs eius. Filii ephraim intendẽtes & mittentes arcum: terga verterunt in die belli. Nõ cuſtodierunt pactum dei: & in lege eius noluerũt ingredi. Et obliti ſunt cõmutationũ eius: & mirabiliũ eius q̃ oñdit eis. Corã patribus eorũ fecit mirabilia: in terra egypti in regiõe taneos. Diuiſit mare & traduxit eos: & ſtare fecit aq̃s q̃ſi aceruũ. Et duxit eos ĩ nube p diem: & tota nocte in lumine ignis. Scidit petrã in deſerto: & potũ dedit q̃ſi de abyſſis magnis. Et eduxit riuos de petra: & elicuit quaſi flumia aq̃s. Et addiderunt vltra peccare ei: vt prouocarent excelſum in inuio. Et tẽtauerũt deũ ĩ cordibus ſuis: petẽtes cibũ aĩe ſue. Et loquẽtes cõtra deũ dicebant: nunquid poterit deus põere menſam in ſolitudie? Ecce p̃cuſſit petrã & fluxerunt aq̃ & torrẽtes inũdauerũt: nunquid & panem poterit dare aut p̃parare carnẽ populo ſuo? Ideo audiuit dñs & diſtulit: & ignis accenſus eſt in iacob: & furor aſcendit in iſrael. Quia nõ crediderunt in deo: nec habuerunt fiduciam in ſalutari eius. Et precepit nubibus deſuper: & portas celi apuit. Et pluit ſuper eos mãna vt comederent: & triticum celi dedit eis. Panem fortiũ comedit vir: cibaria miſit eis in ſaturitatem. Abſtulit eurum de celo: & induxit in fortitudine ſua africum. Et pluit ſuper eos quaſi puluerẽ carnes: & q̃ſi arenam maris volatilia pennata. Et ceciderũt i medio caſtroꝝ ei⁹: i circuitu tabernaculorũ eius. Et comederunt & ſaturati ſunt nimis: & deſideriũ eorũ attulit eis. Nõ idiguerũt d̃ cupiditate ſua: cũ adhuc cibus eẽt i ore eorũ. Furor ergo dei aſcẽdit ſup eos: & occidit pigues eorum & electos iſrael incuruauit. In oĩbus his peccauerunt vltra:

נאמנה את אל רוחו: בני אפרים | אמן
נושקי רומי קשת הפכו ביום קרב: | רמה
לא שמרו ברית אלהים ובתורתו | ברת ירה
מאנו ללכת: וישכחו עלילותיו | ילך שכח
ונפלאותיו אשר הראם: נגד | עלל פלא
אבותם עשה פלא בארץ מצרים | ראה
שדה צען: בקע ים ויעבירם | עבר
ויצב מים כמו נד: וינחם בענן | נחה
יומם וכל הלילה באור אש:
יבקע צרים במדבר וישק כתהמות | בקע צור
רבה: ויוצא נוזלים מסלע | דבר שקה
ויורד כנהרות מים: ויוסיפו | רבב יצא
עוד לחטא לו למרות עליון בציה: | נזל ירד
וינסו אל בלבבם לשאל אכל | יסף מרה
לנפשם: וידברו באלהים אמרו | עלה נסה
היוכל אל לערך שלחן במדבר: | דבר
הן הכה צור ויזובו מים ונחלים | יכל
ישטפו: הגם לחם יוכל תת אם | נכה זוב
יכין שאר לעמו: לכן שמע יהוה | שטף נתן
ויתעבר ואש נשקה ביעקב | כון
וגם אף עלה בישראל: כי לא | עבר
האמינו באלהים ולא בטחו
בישועתו: ויצו שחקים ממעל | אמן
ודלתי שמים פתח: וימטר עליהם | ישע
מן לאכל ודגן שמים נתן למו: | צוה מטר
לחם אבירים אכל איש צידה | מנה
שלח להם לשבע: יסע קדים | אבר צוד
בשמים וינהג בעזו תימן: וימטר | נסע קדם
עליהם כעפר שאר וכחול ימים | נהג עזז
עוף כנף: ויפל בקרב מחנהו | ימן
סביב למשכנותיו: ויאכלו | נפל חנה
וישבעו מאד ותאותם יבא להם: | סבב שכן
לא זרו מתאותם עוד אכלם | אכל שבע
בפיהם: ואף אלהים עלה בהם | אוה בוא
ויהרג במשמניהם ובחורי ישראל | זור פה
הכריע: בכל זאת חטאו עוד | הרג שמן
| כרע כרע

Priitiua.he. Tex.heb.ps.lxxviij. | Trāſla.B.Hie. | Trāſ.Gre.lxx.cū interp.latina.

ולא האמינו בנפלאותיו ׃ ויכל
בהבל ימיהם ושנותם בבהלה ׃
אם הרגם ודרשוהו ושבו ושחרו
אל ׃ ויזכרו כי אלהים צורם
ואל עליון גואלם ׃ ויפתוהו
בפיהם ובלשונם יכזבו לו ׃
ולבם לא נכון עמו ולא נאמנו
בבריתו ׃ והוא רחום יכפר עון
ולא ישחית והרבה להשיב אפו
ולא יעיר כל חמתו ׃ ויזכר כי
בשר המה רוח הולך ולא ישוב ׃
כמה ימרוהו במדבר יעציבוהו
בישימון ׃ וישובו וינסו אל
וקדוש ישראל התוו ׃ לא זכרו
את ידו יום אשר פדם מני צר ׃
אשר שם במצרים אותותיו
ומופתיו בשדה צען ׃ ויהפך
לדם יאוריהם ונוזליהם בל
ישתיון ׃ ישלח בהם ערוב
ויאכלם וצפרדע ותשחיתם ׃
ויתן לחסיל יבולם ויגיעם
לארבה ׃ יהרג בברד גפנם
ושקמותם בחנמל ׃ ויסגר לברד
בעירם ומקניהם לרשפים ׃
ישלח בם חרון אפו עברה וזעם
וצרה משלחת מלאכי רעים ׃
יפלס נתיב לאפו לא חשך ממות
נפשם וחיתם לדבר הסגיר ׃
ויך כל בכור במצרים ראשית
אונים באהלי חם ׃ ויסע כצאן
עמו וינהגם כעדר במדבר ׃ וינחם
לבטח ולא פחדו ואת אויביהם
כסה הים ׃ ויביאם אל גבול
קדשו הר זה קנתה ימינו ׃
ויגרש מפניהם גוים ויפילם
בחבל נחלה וישכן באהליהם

אמן פלא
כלה יום
שנה שוב
זכר עלה
גאל פתה
פה לשן
כזב כון
אמן כרת
רחם כפר
עוה שחת
רבה שוב
עור יחם
זכר הלך
שוב מרה
דבר עצב
שוב נסה
קדש תוה
פדה צור
שום
יפת הפך
יאר נזל
שתה שלח
ערב אכל
שחת
נתן חסל
כול יגע
רבה הרג
סגר בער
קנה
שלח חרה
צור שלח
לאך רוע
פלס נתב
חדה סגר
נכה בכר
נסע צאן
נהג דבר
נחה
בוא גבל
קנה ימן
גרש פנה
נפל שכן

& nō crediderūt mira-
bilibus ſuis. Et conſum
pſit in vanitate dies eo-
rū: & annos corū velo
citer. Si occidebat eos
tūc reqrebāt eū: & con
uertebātur & diluculo
cōſurgebāt ad deū. Et
recordabātur quia deus
fortitudo corū: & deus
excelſus redēptor eorū
eſt. Et lactauerūt eū ī o
re ſuo: & ligua ſua mēti
ti ſunt ei. Cor aūt corū
nō erat firmū cum eo:
nec pmāſerūt in pacto
eius. Ipſe vero miſeri-
cors ppiciabitur iniq-
tati & nō diſpdet: mul
tūq; auertit irā ſuā & nō
ſuſcitabit totū furorē
ſuū. Sed recordatus eſt
q̄ caro eēnt: ſpūs va-
dens & non reuertens.
Quoties puocauerūt
eū in deſerto: afflixerūt
eū ī ſolitudie. Et cōuer
ſi ſunt & tētauerūt deū:
& ſctm̄ iſrl̄ cōcitauerūt.
Nō ſunt recordati ma-
nus eius: die q̄ redemit
eos a tribulāte. Qui fe
cit in egypto ſigna ſua:
& oſtenta ſua ī regione
taneos. Qui conuertit
ī ſāguinē fluuios eorū:
& riuos eorū vt nō bi-
berēt. Qui imiſit eis oē
genus muſcarū vt co-
mederent eos: & ranas
vt diſpderēt eos. Qui
dedit brucho germen
eorū: & laborē eorū lo-
custe. Qui occidit in
grādine vineas eorū: &
ſycomoros eorū ī frigorē.
Qui tradidit grandini
paſcua eorū: & iumēta
eorū volucribus. Qui
miſit in eos irā furoris
ſui: idignationē & com
minationē & anguſtiā:
imiſſionē āgelorū ma-
lorū. Muniuit ſemitam
furori ſuo: nō pepcit
a morte aīe eorū: & ani-
mātia eorū peſti tradi-
dit. Et pcuſſit oē prio-
genitū ī egypto: prici-
piū ptus in tabernacu-
lis chā. Et tulit velut o-
ues ppl'm ſuū: & mīauit
eos ſicut gregē i deſer-
to. Et eduxit eos cū fi-
ducia & abſq; timore: i
nimicos āt eorū opuit
mare. Et eduxit eos
ad terminū ſctificatū
ſuū: mōtē hūc quē poſ
ſidet dextera eius. Et e
iecit a facie eorū gentes:
& poſſidere eos fecit in

τ nō crediderūt in mirabilibus eius. Et defecerūt
καὶ οὐκ ἐπίστευσαν ἐν τοῖς θαυμασίοις αὐτοῦ. Καὶ ἐξέλιπον
in vanitate dies eorū: τ āni eorū cū feſtia
ἐν ματαιότητι αἱ ἡμέραι αὐτῶν, καὶ τὰ ἔτη αὐτῶν μετὰ σπου
tiōe. Cū occideret eos: tūc q̄rebāt eū: τ
δῆς. Ὅταν ἀπέκτεινεν αὐτούς, τότε ἐξεζήτουν αὐτόν, καὶ
reuertebātur τ diluculo veniebāt ad deū. Et rememorati ſūt: q̄
ἐπέστρεφον καὶ ὤρθριζον πρὸς τὸν θεόν. Καὶ ἐμνήσθησαν, ὅτι
deus adiutor eorū eſt: τ deus excelſus redēptor eorū
ὁ θεὸς βοηθὸς αὐτῶν ἐστι, καὶ ὁ θεὸς ὁ ὕψιστος λυτρωτὴς αὐτῶν
eſt. Et dilexerūt eū in ore ſuo: τ lin
ἐστι. Καὶ ἠγάπησαν αὐτὸν ἐν τῷ στόματι αὐτῶν, καὶ τῇ γλώσ
gua ſua mētiti ſūt ei. Cor āt eorū nō
σῃ αὐτῶν ἐψεύσαντο αὐτῷ. Ἡ δὲ καρδία αὐτῶν οὐκ
rectū cū eo: nec fideles habiti ſūt in teſtamēto eius.
εὐθεῖα μετ' αὐτοῦ, οὐδὲ ἐπιστώθησαν ἐν τῇ διαθήκῃ αὐτοῦ.
Ipſe āt eſt miſericors τ ppitius fiet pctis eo
Αὐτὸς δέ ἐστιν οἰκτίρμων καὶ ἱλάσεται ταῖς ἁμαρτίαις αὐ-
rū: τ nō diſpdet. Et abūdabit vt auerteret irā
τῶν, καὶ οὐ διαφθερεῖ. Καὶ πληθυνεῖ τοῦ ἀποστρέψαι τὸν θυμὸν
ſuā: τ nō accēdet oēs irā ſuā. Et recor
αὐτοῦ, καὶ οὐχὶ ἐκκαύσει πᾶσαν τὴν ὀργὴν αὐτοῦ. Καὶ ἐμνή
dat' ē q: caro ſūt: ſpš vadēs τ nō rediēs.
σθη ὅτι σάρξ εἰσι, πνεῦμα πορευόμενον καὶ οὐκ ἐπιστρέφον.
Quotiēs exacerbauerūt eū in deſerto: ī irā ꝓcitauerūt
Ποσάκις παρεπίκραναν αὐτὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ, παρώργισαν
eū in tra īaquoſa. Et cōuerſi ſūt τ tētauerūt deū:
αὐτὸν ἐν γῇ ἀνύδρῳ. Καὶ ἐπέστρεψαν καὶ ἐπείρασαν τὸν θεόν,
τ ſctm̄ iſrael exacerbauerūt. Et nō recordati ſūt
καὶ τὸν ἅγιον τοῦ ἰσραὴλ παρώξυναν. Καὶ οὐκ ἐμνήσθησαν τῆς
manus eius: die qua redemit eos de manu tribulā
χειρὸς αὐτοῦ, ἡμέρας ἧς ἐλυτρώσατο αὐτοὺς ἐκ χειρὸς θλίβον
tis. Sicut poſuit in egypto ſigna ſua: τ pdigia
τος. Ὡς ἔθετο ἐν αἰγύπτῳ τὰ σημεῖα αὐτοῦ, καὶ τὰ τέρατα
ſua in cāpo taneos. Et cōuertit in ſāguinē flu
αὐτοῦ ἐν πεδίῳ τάνεως. Καὶ μετέστρεψεν εἰς αἷμα τοὺς πο
mina eorū: τ hymbres eorū ne biberēt. Exo.7.d.
ταμοὺς αὐτῶν, καὶ τὰ ὀμβρήματα αὐτῶν ὅπως μὴ πίωσιν. Infra.104.
Miſit in eos cynomyas: τ comedit eos:
Ἐξαπέστειλεν εἰς αὐτοὺς κυνόμυιαν, καὶ κατέφαγεν αὐτούς,
τ ranā τ diſpdidit eos. Et dedit erugini
καὶ βάτραχον καὶ διέφθειρεν αὐτούς. Καὶ ἔδωκε τῇ ἐρυσίβῃ
fructus eorū: τ labores eorū locuſte. Occi
τοὺς καρποὺς αὐτῶν, καὶ τοὺς πόνους αὐτῶν τῇ ἀκρίδι. Ἀπέ
dit in grādine vineas eorū: τ moros
κτεινεν ἐν χαλάζῃ τὴν ἄμπελον αὐτῶν, καὶ τὰς συκαμίνους
eorū in pruina. Et tradidit grādini iumēta eo
αὐτῶν ἐν τῇ πάχνῃ. Καὶ παρέδωκεν εἰς χάλαζαν τὰ κτήνη αὐ
rū: τ poſſeſſionē eorū igni. Miſit in eos i-
τῶν, καὶ τὴν ὕπαρξιν αὐτῶν τῷ πυρί. Ἐξαπέστειλεν εἰς αὐτοὺς ὀρ
rā idignatiōis ſue: idignationē τ irā τ tribulatiōes: imiſſionē p an
γὴν θυμοῦ αὐτοῦ, θυμὸν καὶ ὀργὴν καὶ θλῖψιν, ἀποστολὴν δι' ἀγγέ
gelos malos. Viā fecit ſemite ire ſue: τ nō pep
λων πονηρῶν. Ὡδοποίησε τρίβον τῇ ὀργῇ αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἐφείσα
cit a morte aiarū eorū. Et iumēta eorū ī mor
το ἀπὸ θανάτου τῶν ψυχῶν αὐτῶν. Καὶ τὰ κτήνη αὐτῶν εἰς θά
te cōcluſit. Et pcuſſit oē p̄iogenitū in tra egy
νατον συνέκλεισε. Καὶ ἐπάταξε πᾶν πρωτότοκον ἐν γῇ αἰγύ
pti pmitias oīs laboris eorū in tabnaculis chā. Exo.12.d.
πτῳ, ἀπαρχὴν παντὸς πόνου αὐτῶν ἐν τοῖς σκηνώμασι χάμ. Infra.134.τ 135.
Et abſtulit ſicut oues ppl'm ſuū: τ pduxit eos tanq̄
Καὶ ἀπῆρεν ὡς πρόβατα τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ ἀνήγαγεν αὐτοὺς ὡσεὶ
gregē in deſerto. Et eduxit eos in ſpe: τ nō ti
ποίμνιον ἐν ἐρήμῳ. Καὶ ὡδήγησεν αὐτοὺς ἐπ' ἐλπίδι, καὶ οὐκ ἐδει
muerūt: τ inimicos eorū operuit mare. Et indu Exo.14.d.
λίασαν, καὶ τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν ἐκάλυψε θάλασσα. Καὶ εἰσήγα
xit eos in mōtē ſctificatiōis ſue: mōtē hūc quē acq̄ſiuit dex
γεν αὐτοὺς εἰς ὄρος ἁγιάσματος αὐτοῦ, ὄρος τοῦτο ὃ ἐκτήσατο ἡ δε
tera ei'. Et eiecit a facie eorū gētes: τ ſorte
ξιὰ αὐτοῦ. Καὶ ἐξέβαλεν ἀπὸ προσώπου αὐτῶν ἔθνη, καὶ ἐκληρο
diuiſit eis in funiculo diſtributiōis: τ hitare fecit in
δότησεν αὐτοὺς ἐν σχοινίῳ κληροδοσίας, καὶ κατεσκήνωσεν ἐν τοῖς

tabernaculis eorum tribus iſrael. Et tentauerũt:
σκηνώμασιν αὐτῶν τὰς φυλὰς τοῦ ἰσραήλ. Καὶ ἐπείρασαν
et exacerbauerunt deũ excelſum: et teſtimonia e-
καὶ παρεπίκραναν τὸν θεὸν τὸν ὕψιστον, καὶ τὰ μαρτύρια αὐ-
ius nõ cuſtodierũt. Et auerterũt ſe et nõ ſeruauerũt pactũ: quẽadmodũ
τοῦ οὐκ ἐφυλάξαντο. Καὶ ἀπέστρεψαν καὶ ἠσυνθέτησαν, καθὼς
et patres eorum: cõuerſi ſunt in arcũ prauũ. Et
καὶ οἱ πατέρες αὐτῶν μετεστράφησαν εἰς τόξον στρεβλόν. Καὶ
in irã cõcitauerũt eũ in collibus ſuis: et in ſculptili
παρώργισαν αὐτὸν ἐν τοῖς βουνοῖς αὐτῶν, καὶ ἐν τοῖς γλυ-
bus ſuis ad emulationẽ prouocauerũt eũ. Audiuit deus et ſpre
πτοῖς αὐτῶν παρεζήλωσαν αὐτόν. Ἤκουσεν ὁ θεὸς καὶ ὑπε-
uit: et ad nihilũ redegit valde iſrael. Et repulit
ρεῖδε, καὶ ἐξουδένωσε σφόδρα τὸν ἰσραήλ. Καὶ ἀπώσατο
tabernaculũ ſilo: tabernaculũ quod habitauit in hominibus.
τὴν σκηνὴν σιλώμ, σκήνωμα ὃ κατεσκήνωσεν ἐν ἀνθρώποις.
Et tradidit in captiuitatẽ virtutẽ eorum: et
Καὶ παρέδωκεν εἰς αἰχμαλωσίαν τὴν ἰσχὺν αὐτῶν, καὶ τὴν
pulchritudinẽ eorum in manus inimicorum. Et cõcluſit in
καλλονὴν αὐτῶν, εἰς χεῖρας ἐχθρῶν. Καὶ συνέκλεισεν ἐν
gladio populũ ſuũ: et hereditatẽ ſuã ſpre
ῥομφαίᾳ τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ ὑπε-
uit. Iuuenes eorum comedit ignis: et virgi-
ρεῖδε. Τοὺς νεανίσκους αὐτῶν κατέφαγε πῦρ, καὶ αἱ παρθέ-
nes eorum nõ ſunt lamẽtate. Sacerdotes eorum in gladio ceci-
νοι αὐτῶν οὐκ ἐπενθήθησαν. Οἱ ἱερεῖς αὐτῶν ἐν ῥομφαίᾳ ἔπε-
derũt: et vidue eorum nõ plorabuntur. Et excitatus eſt tanquam dor
σον, καὶ αἱ χῆραι αὐτῶν οὐ κλαυθήσονται. Καὶ ἐξηγέρθη ὡς ὁ ὑπ-
miens dominus: tanquam potens et crapulatus a vino. Et
νῶν κύριος, ὡς δυνατὸς καὶ κεκραιπαληκὼς ἐξ οἴνου. Καὶ
percuſſit inimicos ſuos in poſteriora: opprobriũ ſempi
ἐπάταξε τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ εἰς τὰ ὀπίσω, ὄνειδος αἰώνι-
ternũ dedit illis. Et repulit tabernaculũ ioſeph: et
ον ἔδωκεν αὐτοῖς. Καὶ ἀπώσατο τὸ σκήνωμα ἰωσήφ, καὶ
1.Re. 5.d. tribũ ephraim nõ elegit. Et elegit tri-
τὴν φυλὴν ἐφραῒμ οὐκ ἐξελέξατο. Καὶ ἐξελέξατο τὴν φυ-
bũ iuda: montẽ ſion quẽ dilexit. Et edificauit
λὴν ἰούδα, τὸ ὄρος τὸ σιὼν ὃ ἠγάπησε. Καὶ ᾠκοδόμησεν
ſicut vnicornis ſanctificiũ ſuũ in terra: fundauit
ὡς μονοκέρωτος τὸ ἁγίασμα αὐτοῦ ἐν τῇ γῇ, ἐθεμελίωσεν
eũ in ſeculũ. Et elegit dauid ſeruũ ſuũ:
αὐτὴν εἰς τὸν αἰῶνα. Καὶ ἐξελέξατο δαυὶδ τὸν δοῦλον αὐτοῦ,
1.Re. 16.c. et ſuſtulit eũ de gregibus ouiũ: De
καὶ ἀνέλαβεν αὐτὸν ἐκ τῶν ποιμνίων τῶν προβάτων. Ἐξόπι-
poſt fetantes accepit eũ: paſcere iacob
σθεν τῶν λοχευομένων ἔλαβεν αὐτόν, ποιμαίνειν ἰακὼβ τὸν
ſeruũ ſuũ: et iſrael hereditatẽ ſuã. Et pa
δοῦλον αὐτοῦ, καὶ ἰσραὴλ τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ. Καὶ ἐποί-
uit eos in innocẽtia cordis ſui: et in
μανεν αὐτοὺς ἐν τῇ ἀκακίᾳ τῆς καρδίας αὐτοῦ, καὶ ἐν ταῖς
intellectibus manuum ſuarum deduxit eos.
συνέσεσι τῶν χειρῶν αὐτοῦ ὡδήγησεν αὐτούς.

Pſalmus aſaph: 78.
Ψαλμὸς τῷ ἀσάφ, οη.

Deus venerũt gẽtes in hereditatẽ tuã: pol
Ὁ θεὸς ἤλθοσαν ἔθνη εἰς τὴν κληρονομίαν σου, ἐμίαν-
luerũt templũ ſanctũ tuũ. Poſuerũt hieruſalẽ velut pomo
ναν τὸν ναὸν τὸν ἅγιόν σου. Ἔθεντο ἱερουσαλὴμ ὡς ὀπωρο-
rum cuſtodiã: poſuerũt morticinia ſeruorum tuorum eſcas
φυλάκιον, ἔθεντο τὰ θνησιμαῖα τῶν δούλων σου βρώματα
volatilibus celi. Carnes ſanctorum tuorum be
τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ. Τὰς σάρκας τῶν ὁσίων σου τοῖς θη-
ſtijs terre. Effuderũt ſanguinẽ ipſorum tanquam aquã in circuitu hieru
1.Ma. 7.c. ρίοις τῆς γῆς. Ἐξέχεαν τὸ αἷμα αὐτῶν ὡσεὶ ὕδωρ, κύκλῳ ἱερου-
ſalẽ: et nõ erat qui ſepeliret. Facti ſumus opprobriũ vicinis
σαλήμ, καὶ οὐκ ἦν ὁ θάπτων. Ἐγενήθημεν ὄνειδος τοῖς γείτοσιν
nris: ſubſannatio et illuſio ijs qui in circuitu nro. Vſq
ἡμῶν, μυκτηρισμὸς καὶ χλευασμὸς τοῖς κύκλῳ ἡμῶν. Ἕως πό-
quo dñe iraſceris in finẽ: accẽdetur velut ignis zelus tu-
τε κύριε ὀργισθήσῃ εἰς τέλος, ἐκκαυθήσεται ὡς πῦρ ὁ ζῆλός σου;
Hiere. 10.d. Effunde irã tuã in gẽtes que nõ nouerũt te: et in
Ἔκχεον τὴν ὀργήν σου ἐπὶ τὰ ἔθνη τὰ μὴ γινώσκοντά σε, καὶ ἐπὶ

funiculo hereditatẽ: & col
locauit in tabernaculis eo
rũ tribus iſrael. Et tenta
uerũt & prouocauerũt deũ
excelſum: & teſtimonia
eius nõ cuſtodierũt. A-
uerſi ſunt & preuaricati ſũt
vt patres eorum: incuruati
ſunt quaſi arcus inutilis. Et
prouocauerũt eũ in excelſis
ſuis: & in ſculptilibus ſuis
ad emulãdũ cõcitauerũt
eũ. Audiuit deus & diſtu
lit: & proiecit vehementer
iſrl. Et reliquit taberna-
culũ ſilo: tẽtoriũ quod
collocauit inter homines.
Tradidit in captiuitatẽ
virtutẽ ſuã: & decorẽ ſu-
um in manu hoſtis. Et
cõcluſit in gladio populũ
ſuũ: & hereditatẽ ſuã di-
ſtulit. Iuuenes eius deuo-
rauit ignis: & virgines eius
nemo luxit. Sacerdotes
eius gladio ceciderũt: &
vidue eius nõ ſunt flete.
Euigilauit quaſi dormiens
dñs: quaſi fortis poſt cra-
pulã vini. Et percuſſit ho-
ſtes ſuos retrorſũ: oppro
briũ ſempiternũ dedit eis.
Et proiecit tabernaculum
ioſeph: & tribũ ephraim
nõ elegit. Sed elegit tri
bũ iuda: mõtẽ ſion quẽ
dilexit. Et edificauit in ſi-
militudinẽ monocerotis ſã
ctuariũ ſuũ: quaſi terrã fun
dauit illud in ſeculũ. Et e
legit dd ſeruũ ſuũ: & tu-
lit eũ de gregibus ouiũ.
Sequẽtẽ fetas adduxit
eũ: vt paſceret in iacob
populum eius & in iſrl here
ditatẽ ſuã. Qui pauit eos
in ſimplicitate cordis ſui:
& in prudẽtia manuũ ſua
rũ dux eorũ fuit.

Canticum aſaph. 79.

Deus venerũt gẽtes
in hereditatem tuã:
polluerunt templũ ſan-
ctum tuum: poſuerunt
hieruſalẽ in aceruos la-
pidum. Dederunt
cadauera ſeruorũ tuorũ
eſcã auibus celi:
carnes ſanctorũ tuorum
beſtijs terre. Effuderunt
ſanguinẽ eorũ quaſi aquã
in circuitu hieruſalem:
& nõ erat qui ſepeliret. Fa
cti ſumus opprobriũ vi
cinis nris: ſubſannatio &
deriſio his qui in circuitu
nro ſunt. Vſq quo dñe i
raſceris in finẽ: ardebit qua
ſi ignis zelus tuus. Effũ
de furorem tuum ſuper
gentes que non cogno
uerunt te: & ſuper

שבטי ישראל: וינסו וימרו את
אלהים עליון ועדותיו לא שמרו:
ויסגו ויבגדו כאבותם נהפכו
כקשת רמיה: ויכעיסוהו בבמותם
ובפסיליהם יקניאוהו: שמע
אלהים ויתעבר וימאס מאד
בישראל: ויטש משכן שלו אהל
שכן באדם: ויתן לשבי עזו
ותפארתו ביד צר: ויסגר לחרב
עמו ובנחלתו התעבר: בחוריו
אכלה אש ובתולתיו לא הוללו:
כהניו בחרב נפלו ואלמנתיו
לא תבכינה: ויקץ כישן אדני
כגבור מתרונן מיין: ויך צריו
אחור חרפת עולם נתן למו: וימאס
באהל יוסף ובשבט אפרים לא
בחר: ויבחר את שבט יהודה את
הר ציון אשר אהב: ויבן כמו
רמים מקדשו כארץ יסדה לעולם:
ויבחר בדוד עבדו ויקחהו
ממכלאות צאן: מאחר עלות
הביאו לרעות ביעקב עמו
ובישראל נחלתו: וירעם כתם
לבבו ובתבונות כפיו ינחם:
מזמור לאסף: lxxix.
אלהים באו גוים בנחלתך
טמאו את היכל קדשך שמו את
ירושלם לעיים: נתנו את
נבלת עבדיך מאכל לעוף השמים
בשר חסידיך לחיתו ארץ: שפכו
דמם כמים סביבות ירושלם
ואין קובר: היינו חרפה לשכנינו
לעג וקלס לסביבותינו: עד מה
יהוה תאנף לנצח תבער כמו
אש קנאתך: שפך חמתך אל
הגוים אשר לא ידעוך ועל

נסה מרה
עלה עוד
נסג בגד
הפך רמה
כעס במה
פסל קנא
עבר מאס
נטש שכן
שילה נתן
שבה עזז
פאר צור
סגר עבר
בחר בתל
בכה קוץ
גבר רנן
נכה צור
אחר עלם
מאס
בחר
הרר בנה
רום קדש
לקח
כלא
עלה בוא
רעה בעה
תמם ביד
נחה
זמר
בוא
היכל שום
עיה
אכל
חסד חיה
סבב
קבר היה
אנף בער

ממלכות אשר בשמך לא קראו ׃ מלך
כי אכל את יעקב ואת נוהו
השמו ׃ אל תזכר לנו עונת שמם זכר
ראשנים מהר יקדמונו רחמיך קדם עוה
כי דלונו מאד ׃ עזרנו אלהי דלל
ישענו על דבר כבוד שמך כבד
והצילנו וכפר על חטאתינו למען נצל
שמך ׃ למה יאמרו הגוים איה אמר
אלהיהם יודע בגוים לעינינו ידע
נקמת דם עבדיך השפוך ׃ תבוא שפך בוא
לפניך אנקת אסיר כגדל זרועך אסר גדל
הותר בני תמותה ׃ והשב לשכנינו זרע יתר
שבעתים אל חיקם חרפתם אשר מות שוב
חרפוך אדני ׃ ואנחנו עמך וצאן
מרעיתך נודה לך לעולם לדור רעה ידה
ודר נספר תהלתך ׃ עלם ספר
lxxx. הלל
למנצח אל ששנים עדות לאסף נצח עוד
מזמור ׃ רעה ישראל זמר
האזינה נהג כצאן יוסף ישב אזן
הכרובים הופיעה ׃ לפני אפרים כרב יפע
ובנימן ומנשה עוררה את גבורתך פנה נער
ולכה לישעתה לנו ׃ אלהים ילך ישע
השיבנו והאר פניך ונושעה ׃ שוב אור
יהוה אלהים צבאות עד מתי ישע
עשנת בתפלת עמך ׃ האכלתם פלל אכל
לחם דמעה ותשקמו בדמעות שקה
שליש ׃ תשימנו מדון לשכנינו שלש שום
ואיבינו ילעגו למו ׃ אלהים צבאות דון לעג
השיבנו והאר פניך ונושעה ׃ גפן
ממצרים תסיע תגרש גוים נסע גרש
ותטעה ׃ פנית לפניה ותשרש נטע פנה
שרשיה ותמלא ארץ ׃ כסו הרים פנה שרש
צלה וענפיה ארזי אל ׃ תשלח מלא כסה
קציריה עד ים ואל נהר יונקותיה ׃ צלל שלח
למה פרצת גדריה וארוה קצר ינק
כל עברי דרך ׃ יכרסמנה פרץ ארה כרסם

regna que nomen tuū non inuocauerunt. Quia comederunt ia-
cob: & decorem eius deſolauerūt. Ne recor
deris iniquitatū nr̄arū veterum: cito occupēt
nos miſericordie tue quia attenuati ſum9 ni
mis. Auxiliare nobis d̄
us ſalutis noſtre ꝑpter gloriam nominis tui:
& libera nos & ꝑpitia
re pctis nr̄is propter nomē tuū. Quare di-
cunt gentes vbi eſt deus eorū: nota fiat in
gētibus añ oculos nr̄os vltio ſanguinis ſeruorū
tuorū q effuſus eſt. In-
grediatur corā te gemi
tus victorū: i magnitu
dine brachii tui relinq̄
filios interitus. Et red-
de vicinis nr̄is ſeptuplū
i. ſinu eorū: opꝓbriū
ſuū qd̄ exprobrauerūt
tibi dñe. Nos eī popu-
lus tuus & grex paſcue
tue: cōfitebimur tibi i
ſempitnū: in gn̄atione
& gn̄atiōe narrabimus
laudes tuas. Victori
pro liliis teſtimonii: a
ſaph canticum. 80.

Paſtor iſrael auſculta: qui ducis
quaſi gregē ioſeph: q
ſedes ſup cherubim oñ
dere. Ante ephraim
& beniamin & manaſſe
ſuſcita fortitudinē tuā:
& veni vt ſaluos facias
nos. Deus conuerte nos: & oñde
faciē tuā & ſalui erim9.
Dñe deus exercituū vſ
qꝫquo fumabis ad orationem
populi tui? Cibaſti nos
pane flebili: & potaſti
nos in lachrymis
tripl̄r. Poſuiſti nos ī cō
tētionē vicinis noſtris:
& inimici nr̄i ſubſanna
uerūt nos. Deus exerci
tuū cōuerte nos: & oñ
de faciē tuam & ſalui e-
rimus. Vineam de egy
pto tuliſti: eieciſti gen
tes & plātaſti eā. Prepa
ſti añ faciē ei9: & ſtabili
ſti radices eius: & reple
uit terrā. Opti ſūt mō-
tes vmbra ei9: & rami il
li9 cedri d̄i. Expādit co
mas ſuas vſqꝫ ad mare:
& vſqꝫ ad flumia ger-
mia ſua. Quare diſſipa
ſti maceriā eius: & vide
miāt eā oēs qui trāſeūt
per viā. Vaſtauit eam

regna: q̄ nomē tuū nō inuocauerūt. Quia come
βασιλείας, αἳ τὸ ὄνομά σου οὐκ ἐπικαλέσαντο. Ὅτι κατέ
derūt iacob: ⁊ locū ei9 deſolauerūt. Ne memineris — Eſaie. d.64.
φαγον τὸν ἰακώβ, καὶ τὸν τόπον αὐτοῦ ἠρήμωσαν. Μὴ μνησθῇς
nr̄ax iniq̄tatū antiquax. Cito anticipēt nos
ἡμῶν ἀνομιῶν ἀρχαίων. Ταχὺ προκαταλαβέτωσαν ἡμᾶς
mie tue dñe: Quia paupes facti ſum9 nimis. Ad
οἱ οἰκτιρμοί σου κύριε, Ὅτι ἐπτωχεύσαμεν σφόδρα. Βοή
iuua nos deus ſalutaris nr̄: ꝓp gl̄iā nois
θησον ἡμῖν ὁ θεὸς ὁ σωτὴρ ἡμῶν, ἕνεκεν τῆς δόξης τοῦ ὀνόματός
tui dñe libera nos. Et ꝓpicius eſto pctis nr̄is
σου κύριε ῥῦσαι ἡμᾶς. Καὶ ἱλάσθητι ταῖς ἁμαρτίαις ἡμῶν
propter nomē tuū. Ne q̄n dicāt gētes: vbi
ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός σου. Μή ποτε εἴπωσι τὰ ἔθνη, ποῦ
eſt deus eox: ⁊ innoteſcat in natiōibus corā
ἐστιν ὁ θεὸς αὐτῶν, καὶ γνωσθήτω ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἐνώπιον τῶν
oculis nr̄is vltio ſāguinis ſeruox
ὀφθαλμῶν ἡμῶν ἡ ἐκδίκησις τοῦ αἵματος τῶν δούλων
tuox q̄ effuſus ē. Introeat in cōſpectu tuo gemitus
σου τοῦ ἐκκεχυμένου. Εἰσελθέτω ἐνώπιόν σου ὁ στεναγμὸς
cōpeditox. Scđm magnitudinē bra
τῶν πεπεδημένων. Κατὰ τὴν μεγαλωσύνην τοῦ βραχίο
chij tui: poſſide filios mortificatox. Red
νός σου, περιποίησαι τοὺς υἱοὺς τῶν τεθανατωμένων. Ἀπό
de vicinis nr̄is ſeptuplū in ſinu eox
δος τοῖς γείτοσιν ἡμῶν ἑπταπλασίονα εἰς τὸν κόλπον αὐτῶν
impperiū ipox qđ exꝓbrauerūt tibi dñe. Nos aūt pp̄ls tuus
τὸν ὀνειδισμὸν αὐτῶν ὃν ὠνείδισάν σε κύριε. Ἡμεῖς δὲ λαός σου
⁊ oues paſcue tue: Cōfitebimur tibi deus in
καὶ πρόβατα νομῆς σου, Ἀνθομολογησόμεθά σοι ὁ θεὸς εἰς τὸν
ſeculū: i gn̄atiōe ⁊ gn̄ationē annūtiabimus laudē tuā.
αἰῶνα, εἰς γενεὰν καὶ γενεὰν ἐξαγγελοῦμεν τὴν αἴνεσίν σου.

In finē pro hiis qui cōmutabūtur teſti
Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν ἀλλοιωθησομένων μαρ
moniū aſaph pſalmus. 79.
τύριον τῷ ἀσὰφ ψαλμός. οθ.

Qui regis iſrael intēde: q̄ deducis velut ouē
Ὁ ποιμαίνων τὸν ἰσραὴλ πρόσχες, ὁ ὁδηγῶν ὡσεὶ πρόβα
ioſeph. Qui ſedes ſup cherubim manifeſtare
τον τὸν ἰωσήφ. Ὁ καθήμενος ἐπὶ τῶν χερουβὶμ ἐμφάνηθι, ἐν
corā ephraim ⁊ beniamin ⁊ manaſſe. Excita po
αντίον ἐφραὶμ καὶ βενιαμὶν καὶ μανασσῆ. Ἐξέγειρον τὴν δυ
tētiā tuā ⁊ veni: vt ſaluos facias nos. Deus cōuerte
ναστείαν σου καὶ ἐλθέ, εἰς τὸ σῶσαι ἡμᾶς. Ὁ θεὸς ἐπίστρεψον ἡ
nos: ⁊ oſtēde faciē tuā: ⁊ ſalui erimus. Dñe
μᾶς, καὶ ἐπίφανον τὸ πρόσωπόν σου, καὶ σωθησόμεθα. Κύριε
deus virtutū vſqꝫquo iraſceris ſup orōnē
ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων ἕως πότε ὀργίζῃ ἐπὶ τὴν προσευχὴν τῶν
ſeruox tuox? Cibabis nos pane lachrymax: ⁊ potū dabis nobis
δούλων σου; Ψωμιεῖς ἡμᾶς ἄρτον δακρύων, καὶ ποτιεῖς ἡμᾶς
in lachrymis in mēſura. Poſuiſti nos in cōtradictionē vici
ἐν δάκρυσιν ἐν μέτρῳ. Ἔθου ἡμᾶς εἰς ἀντιλογίαν τοῖς γείτο
nis nr̄is: ⁊ inimici nr̄i ſubſānauerūt nos. Dñe deus
σιν ἡμῶν, καὶ οἱ ἐχθροὶ ἡμῶν ἐμυκτήρισαν ἡμᾶς. Κύριε ὁ θεὸς τῶν
virtutū cōuerte nos: ⁊ oſtēde faciē tuā:
δυνάμεων ἐπίστρεψον ἡμᾶς, καὶ ἐπίφανον τὸ πρόσωπόν σου,
⁊ ſalui erimus. Vineā de egypto trāſtuliſti: eieciſti
καὶ σωθησόμεθα. Ἄμπελον ἐξ αἰγύπτου μετῆρας, ἐξέβαλες
gētes ⁊ plātaſti eā. Dux itineris fuiſti i cōſpectu eius
ἔθνη καὶ κατεφύτευσας αὐτήν. Ὡδοποίησας ἔμπροσθεν αὐ
tus: ⁊ plātaſti radices eius: ⁊ impleuit
τῆς, καὶ κατεφύτευσας τὰς ῥίζας αὐτῆς, καὶ ἐπλήρωσε τὴν
terrā. Opuit mōtes vmbra eius: ⁊ arbuſta eius
γῆν. Ἐκάλυψεν ὄρη ἡ σκιὰ αὐτῆς, καὶ αἱ ἀναδενδράδες αὐτῆς
cedros dei. Extēdit palmites ſuos vſqꝫ ad ma
τὰς κέδρους τοῦ θεοῦ. Ἐξέτεινε τὰ κλήματα αὐτῆς ἕως θα
re: ⁊ vſqꝫ ad flumina propagines eius.
λάσσης, καὶ ἕως ποταμῶν τὰς παραφυάδας αὐτῆς.
Ut qd̄ deſtruxiſti maceriā eius: ⁊ vindemiāt eā
Ἱνατί καθεῖλες τὸν φραγμὸν αὐτῆς, καὶ τρυγῶσιν αὐ
am oēs qui ꝑtergrediūtur viā?
τὴν πάντες οἱ παραπορευόμενοι τὴν ὁδόν;

Digitized by Google

Exterminauit eā aper de ſylua: & ſingularis ferus depa
Ἐλυμήνατο αὐτὴν ὗς ἐκ δρυμοῦ, καὶ μονιὸς ἄγριος κατενε-
ſtus eſt eā. Deus virtutū cōuertere iā: &
μήσατο αὐτήν. Ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων ἐπίστρεψον δή, καὶ
reſpice de celo & vide. Et viſita vi-
ἐπίβλεψον ἐξ οὐρανοῦ καὶ ἴδε. Καὶ ἐπίσκεψαι τὴν ἄμπε-
neā iſtā: & pfice eā: quā plātauit dextera
λον ταύτην, καὶ κατάρτισαι αὐτήν, ἣν ἐφύτευσεν ἡ δεξιά
tua. Et ſup filiū hoīs: quē cōfirmaſti tibi. In-
σου. Καὶ ἐπὶ υἱὸν ἀνθρώπου, ὃν ἐκραταίωσας σεαυτῷ. Ἐμ-
cēſa igni & ſuffoſſa: ab increpatiōe
πεπυρισμένη πυρὶ καὶ ἀνεσκαμμένη, ἀπὸ ἐπιτιμήσεως τοῦ
vultus tui peribūt. Fiat manus tua ſup virū
προσώπου σου ἀπολοῦνται. Γενηθήτω ἡ χείρ σου ἐπ᾽ ἄνδρα
dextere tue: & ſup filiū hoīs: quē cōfirmaſti ti-
δεξιᾶς σου, καὶ ἐπὶ υἱὸν ἀνθρώπου, ὃν ἐκραταίωσας σεαυ-
bi. Et nō diſcedim⁹ a te: viuificabis nos: &
τῷ. Καὶ οὐ μὴ ἀποστῶμεν ἀπὸ σοῦ, ζωώσεις ἡμᾶς, καὶ τὸ
nomē tuū inuocabimus. Dñe deus virtutū cō-
ὄνομά σου ἐπικαλεσόμεθα. Κύριε ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων ἐπί-
uerte nos: & oſtēde faciē tuā: & ſal-
στρεψον ἡμᾶς, καὶ ἐπίφανον τὸ πρόσωπόν σου, καὶ σω-
ui erimus.
θησόμεθα.

In fine pro torcularibus pſalmus aſaph. 80.
Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν ληνῶν ψαλμὸς τῷ ἀσάφ. π΄.

Exultate deo adiutori nřo: iubilate
Ἀγαλλιᾶσθε τῷ θεῷ τῷ βοηθῷ ἡμῶν, ἀλαλάξατε τῷ
deo iacob. Sumite pſalmū & date tympanū: pſal-
θεῷ ἰακώβ. Λάβετε ψαλμὸν καὶ δότε τύμπανον, ψαλ-
teriū iocūdū cū cithara. Buccinate in neomenia
τήριον τερπνὸν μετὰ κιθάρας. Σαλπίσατε ἐν νεομηνίᾳ
tuba: in inſigni die ſolēnitatis vře. Quia pceptū
σάλπιγγι, ἐν εὐσήμῳ ἡμέρᾳ ἑορτῆς ὑμῶν. Ὅτι πρόσταγμα
in iſrael eſt: & iudiciū deo iacob. Teſtimoniū in
τῷ ἰσραήλ ἐστι, καὶ κρίμα τῷ θεῷ ἰακώβ. Μαρτύριον ἐν
ioſeph poſuit illud: cū exiret ipe de fra egypti.
τῷ ἰωσὴφ ἔθετο αὐτόν, ἐν τῷ ἐξελθεῖν αὐτὸν ἐκ γῆς αἰγύπτου.
Gen. 41. Linguā quā nō nouerat audiuit: diuertit ab onerib⁹
Γλῶσσαν ἣν οὐκ ἔγνω ἤκουσεν, ἀπέστησεν ἀπὸ ἄρσεων τὸν
dorſū eius. Manus eius in cophino ſeruierūt: in
νῶτον αὐτοῦ. Αἱ χεῖρες αὐτοῦ ἐν τῷ κοφίνῳ ἐδούλευσαν, ἐν
tribulatiōe inuocaſti me & liberaui te. Exaudiui te
θλίψει ἐπεκαλέσω με καὶ ἐρρυσάμην σε. Ἐπήκουσά σου
in abſcōdito tēpeſtatis. Dp. Probaui te apud
ἐν ἀποκρύφῳ καταιγίδος. Διάψαλμα. Ἐδοκίμασά σε ἐπὶ
aquā cōtradictiōis. Audi pp̄ls me⁹ & cōteſtor
ὕδατος ἀντιλογίας. Ἄκουσον λαός μου καὶ διαμαρτύρομαί
te. Iſrael ſi audieris me: nō erit in te deus re-
σοι. Ἰσραὴλ ἐὰν ἀκούσῃς μου, οὐκ ἔσται ἐν σοὶ θεὸς πρόσφα-
cēs: neqȝ adorabis deū alienū. Ego enī ſū do-
τος, οὐδὲ προσκυνήσεις θεῷ ἀλλοτρίῳ. Ἐγὼ γάρ εἰμι κύ-
minus deus tu⁹: q eduxi te de fra egypti. Dila-
Exo. 20. ριος ὁ θεός σου, ὁ ἀναγαγών σε ἐκ γῆς αἰγύπτου. Πλάτυ-
ta os tuū & implebo illud. Et nō audiuit pp̄ls
νον τὸ στόμα σου καὶ πληρώσω αὐτό. Καὶ οὐκ ἤκουσεν ὁ λαός
meus vocē meā: & iſrael nō intēdit mihi. Et dimi-
μου τῆς φωνῆς μου, καὶ ἰσραὴλ οὐ προσέσχε μοι. Καὶ ἐξαπέ-
ſi eos ſm ſtudia cordis eorū:
στειλα αὐτοὺς κατὰ τὰ ἐπιτηδεύματα τῶν καρδιῶν αὐτῶν,
ibunt in adinuētiōibus ſuis. Si pp̄ls me⁹
πορεύσονται ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτῶν. Εἰ ὁ λαός μου
audiſſet me: iſrael i viis meis ſi ambulaſſet: pro nihilo
ἤκουσέ μου, ἰσραὴλ ταῖς ὁδοῖς μου εἰ ἐπορεύθη, ἐν τῷ μηδε-
forſitā inimicos eorū humiliaſſē. Et ſup tribu-
νὶ ἂν τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν ἐταπείνωσα. Καὶ ἐπὶ τοὺς θλί-
lātes eos miſiſſē manū meā. Inimi-
βοντας αὐτοὺς ἐπέβαλον ἂν τὴν χεῖρά μου. Οἱ ἐχ-
ci dñi mētiti ſūt ei: & erit tps eorū
θροὶ κυρίου ἐψεύσαντο αὐτῷ, καὶ ἔσται ὁ καιρὸς αὐτῶν
in ſeculū. Et cibauit eos
εἰς τὸν αἰῶνα. Καὶ ἐψώμισεν αὐτοὺς ooooooooooooooo

aper de ſylua: & oēs be
ſtie agri depaſte ſūt eā.
Deus exercituū reuer
tere obſecro: reſpice oo
de celo & vide & viſita
vineam hanc. oooooooo
Et radicē quā plātauit
dextera tua: & ſup fili
um quē confirmaſti ti-
bi. Succenſa igni & oooo
diruta: ab increpatiōe
faciei tue peream. oooo
Fiat manus tua ſup vi
rū dextere tue: & ſup fi
liū hoīs quē cōfirma-
ſti tibi. Et non recede-
mus a te: viuificabis
nos & in noīe tuo voca
bimus. Dñe deus exer
cituū cōuerte nos: & o-
ſtende faciem tuam &
ſalui erimus.

Victori pro torculari-
bus: aſaph. 81.

Laudate deū fortitu
dinē nřam: iubilate
deo iacob. Aſſumite
carmen & date tympa
nū: citharā decorā cū
pſalterio. Clangite ooo
in neomenia buccina:
i medio mēſe diei ſole-
nitatis vře. Quia legiti
mū iſrael eſt: & iudiciū
deo iacob. Teſtimoni-
um in ioſeph oooooooooo
poſuit eū cū egredere-
tur de terra egypti: oo
labiū quod neſciebam
audiui. ooooooooooooo
Amoui ab onere hūe-
rum eius: manus eius
a cophino receſſerunt.
In tribulatione inuoca
ſti & erui te: exaudiui te
in abſcōdito tonitrui:
pbaui te ſup aquā cō-
tradictiōis. Sp. Audi
populę meus & con-
teſtor te iſrael ſi oooooo
audieris me. Nō ſit in
te deus alienus: oooooo
& nō adores deū pere
grinū. Ego oooooooooo
dñs deus tuus qui edu-
xi te de terra egypti:
apři os tuū & iplebo il
lud. Et non audiuit ooo
pp̄ls meus vocē meā:
& iſrael nō credidit mi
hi. Et dimiſi eū i praui-
tate cordis ſui: ambula
būt in cōſiliis ſuis. Vti-
nā populus meus audiſ
ſet me: iſrl in viis meis
ābulaſſet. Quaſi nihi-
lū inimicos ei humiliaſ
ſem: & ſup hoſtes eorū
vertiſſe manū meam.
Qui oderūt dñm nega
bunt eū: & erit tps eo-
rū i ſeclo. Et cibauit eos

חֲזִיר מִיָּעַר וְזִיז שָׂדַי יִרְעֶנָּה׃ חזר שדה
אֱלֹהִים צְבָאוֹת שׁוּב נָא הַבֵּט רעה נבט
מִשָּׁמַיִם וּרְאֵה וּפְקֹד גֶּפֶן זֹאת׃
וְכַנָּה אֲשֶׁר נָטְעָה יְמִינֶךָ וְעַל בֵּן כון ימן
אִמַּצְתָּה לָּךְ׃ שְׂרֻפָה בָאֵשׁ שרף
כְּסוּחָה מִגַּעֲרַת פָּנֶיךָ יֹאבֵדוּ׃ כסח פנה
תְּהִי יָדְךָ עַל אִישׁ יְמִינֶךָ עַל בֶּן אבד היה
אָדָם אִמַּצְתָּ לָּךְ׃ וְלֹא נָסוֹג מִמֶּךָּ נסג
תְּחַיֵּנוּ וּבְשִׁמְךָ נִקְרָא׃ יְהוָה חיה קרא
אֱלֹהִים צְבָאוֹת הֲשִׁיבֵנוּ הָאֵר שוב אור
פָּנֶיךָ וְנִוָּשֵׁעָה׃ lxxxi. לַמְנַצֵּחַ פנה ישע
עַל הַגִּתִּית לְאָסָף׃ הַרְנִינוּ נצח נתת
לֵאלֹהִים עוּזֵּנוּ הָרִיעוּ לֵאלֹהֵי רנן
יַעֲקֹב׃ שְׂאוּ זִמְרָה וּתְנוּ תֹף עזז רוע
כִּנּוֹר נָעִים עִם נָבֶל׃ תִּקְעוּ נשא נתן
בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר בַּכֶּסֶה לְיוֹם חַגֵּנוּ׃ תפף כנר
כִּי חֹק לְיִשְׂרָאֵל הוּא מִשְׁפָּט נעם שפר
לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב׃ עֵדוּת בִּיהוֹסֵף חגג
שָׂמוֹ בְּצֵאתוֹ עַל אֶרֶץ מִצְרָיִם שפט עוד
שְׂפַת לֹא יָדַעְתִּי אֶשְׁמָע׃ שום יצא
הֲסִירוֹתִי מִסֵּבֶל שִׁכְמוֹ כַּפָּיו שפה שמע
מִדּוּד תַּעֲבֹרְנָה׃ בַּצָּרָה קָרָאתָ סור
וָאֲחַלְּצֶךָּ אֶעֶנְךָ בְּסֵתֶר רַעַם עבר צור
אֶבְחָנְךָ עַל מֵי מְרִיבָה סֶלָה׃ שְׁמַע חלץ ענה
עַמִּי וְאָעִידָה בָּךְ יִשְׂרָאֵל אִם בחן רוב
תִּשְׁמַע לִי׃ לֹא יִהְיֶה בְךָ אֵל זָר עוד
וְלֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל נֵכָר׃ אָנֹכִי שמע היה
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הַמַּעַלְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם שחה
הַרְחֶב פִּיךָ וַאֲמַלְאֵהוּ׃ וְלֹא שָׁמַע עלה
עַמִּי לְקוֹלִי וְיִשְׂרָאֵל לֹא אָבָה לִי׃ רחב פה
וָאֲשַׁלְּחֵהוּ בִּשְׁרִירוּת לִבָּם מלא
יֵלְכוּ בְּמוֹעֲצוֹתֵיהֶם׃ לוּ עַמִּי שלח שרר
שֹׁמֵעַ לִי יִשְׂרָאֵל בִּדְרָכַי יְהַלֵּכוּ׃ יעץ
כִּמְעַט אוֹיְבֵיהֶם אַכְנִיעַ וְעַל צָרֵיהֶם הלך כנע
אָשִׁיב יָדִי׃ מְשַׂנְאֵי יְהוָה יְכַחֲשׁוּ צור שוב שנא כחש
לוֹ וִיהִי עִתָּם לְעוֹלָם׃ וַיַּאֲכִילֵהוּ היה עת עלם אכל

Digitized by Google

מֵחֵלֶב חִטָּה וּמִצּוּר דְּבַשׁ אַשְׂבִּיעֶךָ׃ חָנַט שָׂבַע
זָמַר — מִזְמוֹר לְאָסָף lxxxii.
אֱלֹהִים נִצָּב בַּעֲדַת אֵל בְּקֶרֶב — יָצַב יָעַד
אֱלֹהִים יִשְׁפֹּט׃ עַד מָתַי תִּשְׁפְּטוּ — שָׁפַט
עָוֶל וּפְנֵי רְשָׁעִים תִּשְׂאוּ סֶלָה׃ — פָּנָה נָשָׂא
שִׁפְטוּ דַל וְיָתוֹם עָנִי וָרָשׁ — יָתַם עָנָה
הַצְדִּיקוּ׃ פַּלְּטוּ דַל וְאֶבְיוֹן מִיַּד — רוּשׁ צָדַק
רְשָׁעִים הַצִּילוּ׃ לֹא יָדְעוּ וְלֹא — אָבָה נָצַל
יָבִינוּ בַּחֲשֵׁכָה יִתְהַלָּכוּ יִמּוֹטוּ — בִּין הָלַךְ
כָּל מוֹסְדֵי אָרֶץ׃ אֲנִי אָמַרְתִּי — מוֹט יָסַד
אֱלֹהִים אַתֶּם וּבְנֵי עֶלְיוֹן כֻּלְּכֶם׃ — עָלָה
אָכֵן כְּאָדָם תְּמוּתוּן וּכְאַחַד הַשָּׂרִים — מוּת שׂוּר
תִּפֹּלוּ׃ קוּמָה אֱלֹהִים שָׁפְטָה — נָפַל
הָאָרֶץ כִּי אַתָּה תִנְחַל בְּכָל הַגּוֹיִם׃ — נָחַל
שִׁיר מִזְמוֹר לְאָסָף׃ lxxxiii. — שׁוּר זָמַר
אֱלֹהִים אַל דֳּמִי לָךְ אַל תֶּחֱרַשׁ — דָּמָה חָרַשׁ
וְאַל תִּשְׁקֹט אֵל׃ כִּי הִנֵּה אוֹיְבֶיךָ — שָׁקַט אָיַב
יֶהֱמָיוּן וּמְשַׂנְאֶיךָ נָשְׂאוּ רֹאשׁ׃ — הָמָה שָׂנֵא
עַל עַמְּךָ יַעֲרִימוּ סוֹד וְיִתְיָעֲצוּ — עָרַם יָעַץ
עַל צְפוּנֶיךָ׃ אָמְרוּ לְכוּ וְנַכְחִידֵם — צָפַן יָלַךְ
מִגּוֹי וְלֹא יִזָּכֵר שֵׁם יִשְׂרָאֵל — כָּחַד זָכַר
עוֹד׃ כִּי נוֹעֲצוּ לֵב יַחְדָּו — יָעַץ
עָלֶיךָ בְּרִית יִכְרֹתוּ׃ אָהֳלֵי אֱדוֹם — בָּרַת כָּרַת
וְיִשְׁמְעֵאלִים מוֹאָב וְהַגְרִים׃
גְּבָל וְעַמּוֹן וַעֲמָלֵק פְּלֶשֶׁת עִם
יֹשְׁבֵי צוֹר׃ גַּם אַשּׁוּר נִלְוָה — לָוָה
עִמָּם הָיוּ זְרוֹעַ לִבְנֵי לוֹט סֶלָה׃ — הָיָה זָרַע
עֲשֵׂה לָהֶם כְּמִדְיָן כְּסִיסְרָא כְּיָבִין
בְּנַחַל קִישׁוֹן׃ נִשְׁמְדוּ בְעֵין דֹּאר — שָׁמַד
הָיוּ דֹמֶן לָאֲדָמָה׃ שִׁיתֵמוֹ נְדִיבֵמוֹ — הָיָה שׁוּת
כְּעֹרֵב וְכִזְאֵב וּכְזֶבַח וּכְצַלְמֻנָּע — נָדַב
כָּל נְסִיכֵמוֹ׃ אֲשֶׁר אָמְרוּ נִירְשָׁה — נָסַךְ יָרַשׁ
לָנוּ אֵת נְאוֹת אֱלֹהִים׃ אֱלֹהַי שִׁיתֵמוֹ — נָוָה
כַגַּלְגַּל כְּקַשׁ לִפְנֵי רוּחַ׃ כְּאֵשׁ — גָּלַל פָּנָה
תִּבְעַר יָעַר וּכְלֶהָבָה תְּלַהֵט הָרִים׃ — בָּעַר לָהַט
כֵּן תִּרְדְּפֵם בְּסַעֲרֶךָ וּבְסוּפָתְךָ — רָדַף

ex adipe frumēti: & de petra melle ſaturauit eos.

Pſalmus aſaph. 82.

Deus ſtetit in cetu dei: in medio deos diiudicat. Vſq; quo iudicatis iniquitatē: & facies impiorum ſuſcipitis? Sēp. Iudicate pauperi & pupillo: egenum & inopē iuſtificate. Saluate inopē & pauperē: de mānu impiorū liberate. Non cognoſcunt neq; intelligunt: in tenebris ambulāt: mouebūtur omnia fundamēta terre. Ego dixi dii eſtis: & filii excelſi omnes vos. Ergo q̄ſi adā moriemini: & q̄ſi vnus de pricipibus cadetis. Surge deus iudica terram: qm̄ tu hereditabis omnes gentes.

Canticū pſalmi aſaph. 83.

Deus non ſilētium tibi: ne ſileas & non quieſcas deus. Quia ecce inimici tui tumultuati ſunt: & qui oderūt te eleuauerūt caput. Cōtra populū tuū nequiter tractauerunt: inierūt cōſiliū aduerſus arcanū tuū. Dixerūt venite & cōteramus eos d̄ gēte: & nō ſit memoria nois iſrael vltra. Qm̄ tractauerūt corde pariter: cōtra te fedus pepigerūt. Tabernacula idumee & iſmaelitarū moab & agareni. Gebal & āmon & amalec: paleſtina cum habitatorib9 tyri. Sed & aſſur venit cū eis: facti ſunt brachium filiorū loth. Sp. Fac illis ſicut madiā & ſiſare: ſicut iabin in torrente ciſſon. Cōtriti ſunt in endor: fuerūt q̄ſi ſterqliniū terre. Pone duces eorum ſicut oreb & ſicut zeb: & ſicut zebee & ſalmanah oēs pricipes eorū. Qui dixerūt poſſideamus nobis pulchritudinē dei. Deus meus pōe eos vt rotā: quaſi ſtipulā ān faciē vēti. Quō ignis cōburit ſyluā: & ſicut flāma d̄uorat mōtes: Sic pſeq̄re eos in tēpeſtate tua: & i turbie tuo

ex adipe frumēti: ⁊ de petra melle ſaturauit eos.
ἐκ στέατος πυροῦ, καὶ ἐκ πέτρας μέλι ἐχόρτασεν αὐτούς.

Pſalmus aſaph. 81.
Ψαλμὸς τῷ ἀσάφ. πα.

Deus ſtetit in ſynagoga deoꝝ: in medio āt deos diiudicabit.
Ὁ θεὸς ἔστη ἐν συναγωγῇ θεῶν, ἐν μέσῳ δὲ θεοὺς διακρινεῖ.
Vſq; quo iudicatis iniq̄tatē: ⁊ facies pctōꝝ ſumitis?
Ἕως πότε κρίνετε ἀδικίαν, καὶ πρόσωπα ἁμαρτωλῶν λαμβάνετε;
Iudicate pupillo ⁊ egeno: humilē ⁊ paupeꝛ iuſtificate.
Κρίνατε ὀρφανῷ καὶ πτωχῷ, ταπεινὸν καὶ πένητα δικαιώσατε.
Eripite paupem ⁊ egenū: de manu pctōꝛis liberate eū.
Ἐξέλεσθε πένητα καὶ πτωχόν, ἐκ χειρὸς ἁμαρτωλοῦ ῥύσασθε αὐτόν.
Neſcierūt neq; intellexerūt: in tenebris ambulāt.
Οὐκ ἔγνωσαν οὐδὲ συνῆκαν, ἐν σκότει διαπορεύονται. Joan. 10.
Mouebūtur omnia fundamēta t̄re.
Σαλευθήτωσαν πάντα τὰ θεμέλια τῆς γῆς.
Ego dixi: dii eſtis ⁊ filii excelſi oēs:
Ἐγὼ εἶπα, θεοί ἐστε καὶ υἱοὶ ὑψίστου πάντες,
vos āt ſicut hoīes moriemini: ⁊ ſicut vn9 de p̄ncipibus caditis.
ὑμεῖς δὲ ὡς ἄνθρωποι ἀποθνήσκετε, καὶ ὡς εἷς τῶν ἀρχόντων πίπτετε.
Surge deus iudica t̄rā: qm̄ tu hereditabis in oībus gētibus.
Ἀνάστα ὁ θεός κρῖνον τὴν γῆν, ὅτι σὺ κατακληρονομήσεις ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσι.

Cāticū pſalmi aſaph. 82.
Ὠδὴ ψαλμοῦ τῷ ἀσάφ. πβ

Deus q̄s ſimilis erit tibi: ne taceas neq; cōpeſcaris deus.
Ὁ θεὸς τίς ὁμοιωθήσεταί σοι; μὴ σιγήσῃς μηδὲ καταπραΰνῃς ὁ θεός.
Qm̄ ecce inimici tui ſonuerūt: ⁊ q̄ ōderūt te extulerūt caput.
Ὅτι ἰδοὺ οἱ ἐχθροί σου ἤχησαν, καὶ οἱ μισοῦντές σε ἦραν κεφαλήν.
Sup p̄pl'z tuū mali gnauerūt cōſiliū: ⁊ cogitauerūt aduerſus ſctōs tuos.
Ἐπὶ τὸν λαόν σου κατεπανουργεύσαντο γνώμην, καὶ ἐβουλεύσαντο κατὰ τῶν ἁγίων σου.
Dixerūt: venite ⁊ diſpdamus eos de gēte: ⁊ nō memoreť nomē iſrael vltra.
Εἶπαν, δεῦτε καὶ ἐξολοθρεύσωμεν αὐτοὺς ἐξ ἔθνους, καὶ οὐ μὴ μνησθῇ τὸ ὄνομα ἰσραὴλ ἔτι.
Qm̄ cogitauerūt vnanimiter ſimul: aduerſus te teſtamētū diſpoſuerūt.
Ὅτι ἐβουλεύσαντο ἐν ὁμονοίᾳ ἐπιτοαυτό, κατὰ σοῦ διαθήκην διέθεντο.
Tabernacula idumeoꝝ ⁊ iſmaelite: moab ⁊ agareni.
Τὰ σκηνώματα τῶν ἰδουμαίων καὶ οἱ ἰσμαηλῖται, μωὰβ καὶ οἱ ἀγαρηνοί,
Gebal ⁊ ammon ⁊ amalec: Allenigene cū hitātibus tyrū.
Γεβὰλ καὶ ἀμμὼν καὶ ἀμαλήκ, Ἀλλόφυλοι μετὰ τῶν κατοικούντων τύρον.
Et enī ⁊ aſur venit cū illis: facti ſunt in adiutoriū filiis lot. Dp̄.
Καὶ γὰρ καὶ ἀσσοὺρ συμπαρεγένετο μετ' αὐτῶν, ἐγενήθησαν εἰς ἀντίληψιν τοῖς υἱοῖς λώτ. Διάψαλμα.
Fac illis ſicut madiā ⁊ ſiſare: ſicut iabim in torrēte ciſſon.
Ποίησον αὐτοῖς ὡς τῇ μαδιὰμ καὶ τῷ σισάρα, ὡς τῷ ἰαβὶμ ἐν τῷ χειμάρρῳ κισσῶν. Judi. 4. 7.
Diſpierūt in endor: facti ſūt vt ſtercus t̄re.
Ἐξωλοθρεύθησαν ἐν ἀενδώρ, ἐγενήθησαν ὡσεὶ κόπρος τῇ γῇ.
Pone p̄ncipes eoꝝ ſicut oreb ⁊ zeb ⁊ zebee ⁊ ſalmana: oēs p̄icipes eoꝝ.
Θοῦ τοὺς ἄρχοντας αὐτῶν ὡς τὸν ὠρὴβ καὶ ζὴβ καὶ ζεβεὲ καὶ σαλμανάν, πάντας τοὺς ἄρχοντας αὐτῶν. Judi. 8
Qui dixerūt: hereditate poſſideam9 nobis ſctūariū dei.
Οἵτινες εἶπον, κληρονομήσωμεν ἑαυτοῖς τὸ ἁγιαστήριον τοῦ θεοῦ.
Deus meus pone illos vt rotā: ſicut ſtipulā āñ faciē vēti.
Ὁ θεός μου θοῦ αὐτοὺς ὡς τροχόν, ὡς καλάμην κατὰ πρόσωπον ἀνέμου.
Sicut ignis q̄ cōburet ſyluā: ſicut flāma q̄ cōburet mōtes.
Ὡσεὶ πῦρ ὃ διαφλέξει δρυμόν, ὡσεὶ φλὸξ ἣ κατακαύσει ὄρη.
Ita pſeq̄ris illos in tēpeſtate tua: ⁊ in ira tua
Οὕτως καταδιώξεις αὐτοὺς ἐν τῇ καταιγίδι σου, καὶ ἐν τῇ ὀργῇ σου

Digitized by Google

turbabis eos. Imple facies eoꝝ igno
συνταράξεις αὐτούς. Πλήρωσον τὰ πρόσωπα αὐτῶν ἀτι
minia: ⁊ q̄rēt nomē tuū dn̄e. Erubeſcāt ⁊
μίας, καὶ ζητήσουσι τὸ ὄνομά σου κύριε. Αἰσχυνθήτωσαν καὶ
cōturbētur in ſeculū ſeculi: ⁊ cōfundā
ταραχθήτωσαν εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος, καὶ ἐντραπήτω
tur ⁊ pereāt. Et cognoſcāt: q2 nomē tibi dn̄s:
σαν καὶ ἀπολέσθωσαν. Καὶ γνώτωσαν, ὅτι ὄνομά σοι κς,
tu ſolus altiſſimus in omnī t̄ra.
σὺ μόνος ὕψιστος ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν.

In finē pro torcularibus filijs core pſalmus. 83.
Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν ληνῶν τοῖς υἱοῖς κορὲ ψαλμός. πγ.

Quā dilecta tabnacula tua dn̄e ꝟtu
Ὡς ἀγαπητὰ τὰ σκηνώματά σου κύριε τῶν δυνάμε-
tū. Cōcupiſcit ⁊ deficit aīa mea in atria do
ων. Ἐπιποθεῖ καὶ ἐκλείπει ἡ ψυχή μου εἰς τὰς αὐλὰς τοῦ κυ-
mini. Cor meū ⁊ caro mea exultauerūt in deū
ρίου. Ἡ καρδία μου καὶ ἡ σάρξ μου ἠγαλλιάσαντο ἐπὶ θεὸν
viuū. Et eñi paſſer inuenit ſibi domū: ⁊ turtur ni
ζῶντα. Καὶ γὰρ στρουθίον εὗρεν ἑαυτῷ οἰκίαν, καὶ τρυγὼν νοσ
dū ſibi: vbi ponet pullos ſuos. Altaria tua dn̄e
σιὰν ἑαυτῇ, οὗ θήσει τὰ νοσσία ἑαυτῆς. Τὰ θυσιαστήριά σου κύριε
ꝟtutū: rex me⁹ ⁊ deus meus. Btī q̄
τῶν δυνάμεων, ὁ βασιλεύς μου καὶ ὁ θεός μου. Μακάριοι οἱ
habitāt in domo tua: in ſecula ſeculoꝝ lau
κατοικοῦντες ἐν τῷ οἴκῳ σου, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων αἰ-
dabūt te. Dp̄. Btūs vir: cui eſt auxiliū
νέσουσί σε. Διάψαλμα. Μακάριος ἀνήρ, ᾧ ἐστιν ἀντίληψις
ipſi abs te: aſcēſiōes in corde ſuo diſpoſuit. In
αὐτῷ παρὰ σοί, ἀναβάσεις ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ διέθετο. Εἰς
valle lachrymaꝝ: in loco quē poſuit: ⁊
τὴν κοιλάδα τοῦ κλαυθμῶνος, εἰς τὸν τόπον ὃν ἔθετο, καὶ
eñi bn̄dictiōes dabit legis lator. Ibunt de ꝟtu
γὰρ εὐλογίας δώσει ὁ νομοθετῶν. Πορεύσονται ἐκ δυνάμε
te in ꝟtutē: videbit deus deoꝝ in ſion. Dn̄e deus
ως εἰς δύναμιν, ὀφθήσεται ὁ θεὸς τῶν θεῶν ἐν σιών. Κύριε ὁ θεὸς
ꝟtutū exaudi orōnē meā: aurib⁹ pcipe
τῶν δυνάμεων εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς μου, ἐνώτισαι
deus iacob. Dp̄. Protector nr̄ aſpice deus:
ὁ θεὸς ἰακώβ. Διάψαλμα. Ὑπερασπιστὰ ἡμῶν ἴδε ὁ θεός,
⁊ reſpice in faciē chriſti tui. Quia meli
καὶ ἐπίβλεψον εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ χριστοῦ σου. Ὅτι κρείσ
or ē dies vna in atrijs tuis: ſup milia.
σων ἡμέρα μία ἐν ταῖς αὐλαῖς σου, ὑπὲρ χιλιάδας.
Elegi abiectus eſſe in domo dei mei
Ἐξελεξάμην παραρριπτεῖσθαι ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ θεοῦ μου
magis q̄ hitare me in tabnaculis pctōꝝ. Quia miſeri
μᾶλλον ἢ οἰκεῖν με ἐν σκηνώμασιν ἁμαρτωλῶν. Ὅτι ἔλε
cordiā ⁊ ꝟitatē diligit dn̄s: deus grāꝫ ⁊ glīā da
ος καὶ ἀλήθειαν ἀγαπᾷ κύριος, ὁ θεὸς χάριν καὶ δόξαν δώ-
bit. Dn̄s nō pūabit bonis eos qui ambulāt in inocētia.
σει. Κύριος οὐ στερήσει τὰ ἀγαθὰ τοῖς πορευομένοις ἐν ἀκακίᾳ.
Dn̄e deus ꝟtutū btūs hō q̄ ſperat in te.
Κύριε ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων μακάριος ἄνθρωπος ὁ ἐλπίζων ἐπὶ σέ.

In finē filijs core pſalmus.. 84.
Εἰς τὸ τέλος τοῖς υἱοῖς κορὲ ψαλμός. πδ.

Benedixiſti dn̄e t̄rā tuā: auertiſti capti
Εὐδόκησας κύριε τὴν γῆν σου, ἀπέστρεψας τὴν αἰχμα-
uitatē iacob. Remiſiſti iniq̄tates plebi tue: coopuiſti
λωσίαν ἰακώβ. Ἀφῆκας τὰς ἀνομίας τῷ λαῷ σου, ἐκάλυψας
oīa pctā eoꝝ. Mitigaſti oēꝫ
πάσας τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν. Κατέπαυσας πᾶσαν τὴν
irā tuā: auertiſti ab ira indignatōis tue. Cōuerte
ὀργήν σου, ἀπέστρεψας ἀπὸ ὀργῆς θυμοῦ σου. Ἐπίστρεψον
nos deus ſalutaris nr̄: ⁊ auerte irā tuā
ἡμᾶς ὁ θεὸς τῶν σωτηρίων ἡμῶν, καὶ ἀπόστρεψον τὸν θυμόν σου
a nobis. Nūqd in eternū iraſceris nobis: aut extēdes i-
ἀφ᾽ ἡμῶν. Μὴ εἰς τοὺς αἰῶνας ὀργισθήσῃ ἡμῖν; ἢ διατενεῖς τὴν ὀρ
rā tuā a gn̄atiōe in gn̄atiōnē: Deus tu cōuerſus
γήν σου ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν; Ὁ θεὸς σὺ ἐπιστρέψας
viuificabis nos: ⁊ plebs tua
ζωώσεις ἡμᾶς, καὶ ὁ λαός σου

cōturbabis eos. Imple facies eorū ignominia: & q̄rēt nomen tuū domine. Confundātur & conturbētur vſq; in ſeculū: & erubeſcant & pereant. Et ſciant quia nomē tuū eſt dn̄s: ſol⁹ tu excelſus ſuper omnem terram.

Victori pro torcularibus: filiorū core p̄s. 84

Quam dilecta tabernacula tua domine exercituum. Deſiderat & deficit anima mea in atria domini: cor meum & caro mea laudabūt deū viuētem. Siquidem paſſer inuenit domum: & auis nidum ſibi vbi ponat pullos ſuos: altaria tua dn̄e exercituū rex meus & deus meus. Beati qui habitant in domo tua: adhuc laudabūt te. Sp. Btūs hō cuius in te eſt fortitudo: ſemite in corde ſuo. Trāſeuntes in vallem fletus fontē ponēt eā: benedictiōe quoq; amicietur doctor. Ibunt de fortitudie ī fortitudinē: apparebūt apud deū in ſion. Domine deus exercituū exaudi orationem meam: auſculta deus iacob. Semper. Clypeus noſter vide deus: & attende faciē xp̄i tui. Q̄m melior ē dies in atriis tuis ſuper milia: elegi abiectus eē in domo dei mei magis quā hitare ī tabernaculis impietatis. Quia ſol & ſcutū dn̄s deus: grām & gloriā dabit dn̄s: nec phibebit bonū ab his q̄ ābulāt in p̄fectiōe. Dn̄e exercituū btūs hō qui cōfidit ī te

Victori filioꝝ core p̄s 85.

Placat⁹ es dn̄e t̄re tue: reduxiſti captiuitatē iacob. Dimiſiſti iniquitatē pp̄lo tuo: opuiſti oīa pctā eorū. Sp. Cōtinuiſti oēm idignationē tuā: cōuerſus es ab ira furoris tui. Cōuerte nos de⁹ ieſus nr̄: & ſolue irā tuā aduerſum nos. Noli ī eternū iraſci nobis: extendēs irā tuā in gn̄atiōnē & generationem. Nonne tu reuertens viuificabis nos: & pp̄ls tuus

תבהלם: מלא פניהם קלון — בהל פנה
ויבקשו שמך יהוה: יבשו — כלה בקש / בוש
ויבהלו עדי עד ויחפרו ויאבדו: — בהל חפר
וידעו כי אתה שמך יהוה לבדך — אבד בדד
lxxxiiii. עליון על כל הארץ: — עלה
למנצח על הגתית לבני קרח — נצח גת
מזמור: מה ידידות משכנותיך — זמר ידד
יהוה צבאות: נכספה וגם כלתה — שכן כסף / כלה
נפשי לחצרות יהוה לבי ובשרי
ירננו אל אל חי: גם צפור — רנן צפר
מצאה בית ודרור קן לה אשר — דרר קנן
שתה אפרחיה את מזבחותיך — שית פרח
יהוה צבאות מלכי ואלהי: אשרי — זבח
יושבי ביתך עוד יהללוך סלה: — ישב הלל
אשרי אדם עוז לו בך מסלות — עזז סלל
בלבבם: עברי בעמק הבכא
מעין ישיתוהו גם ברכות יעטה — עין שות
מורה: ילכו מחיל אל חיל יראה — עטה ירה
אל אלהים בציון: יהוה אלהים — ראה
צבאות שמעה תפלתי האזינה — כלל אזן
אלהי יעקב סלה: מגננו ראה
אלהים והבט פני משיחך: כי טוב — נבט פנה
יום בחצריך מאלף בחרתי הסתופף — משח ספף
בבית אלהי מדור באהלי רשע: כי
שמש ומגן יהוה אלהים חן וכבוד — כבד
יתן יהוה לא ימנע טוב להולכים — נתן מנע
בתמים: יהוה צבאות אשרי אדם — הלך תמם
בוטח בך: lxxxv. למנצח לבני קרח — נצח
מזמור: רצית יהוה ארצך שבת — זמר רצה
שבות יעקב: נשאת עון עמך כסית — שוב שבה
כל חטאתם סלה: אספת כל — כסה
עברתך השיבות מחרון אפך: — שוב חרה
שובנו אלהי ישענו והפר — פור
כעסך עמנו: הלעולם תאנף — עלם אנף
בנו תמשך אפך לדור ודר: — משך
הלא אתה תשוב תחיינו ועמך — שוב חיה

יִשְׂמְחוּ בָךְ׃ הַרְאֵנוּ יְהוָה חַסְדֶּךָ שָׂמַח רָאָה
וְיֶשְׁעֲךָ תִּתֶּן לָנוּ׃ אֶשְׁמְעָה מַה נָתַן שָׁמַע
יְדַבֵּר הָאֵל יְהוָה כִּי יְדַבֵּר שָׁלוֹם דָּבַר שָׁלַם
אֶל עַמּוֹ וְאֶל חֲסִידָיו וְאַל יָשׁוּבוּ חָסַד שׁוּב
לְכִסְלָה׃ אַךְ קָרוֹב לִירֵאָיו יִשְׁעוֹ קָרַב
לִשְׁכֹּן כָּבוֹד בְּאַרְצֵנוּ׃ חֶסֶד וֶאֱמֶת כָּבַד
נִפְגָּשׁוּ צֶדֶק וְשָׁלוֹם נָשָׁקוּ׃ אֱמֶת פָּגַשׁ
מֵאֶרֶץ תִּצְמָח וְצֶדֶק מִשָּׁמַיִם צָמַח
נִשְׁקָף׃ גַּם יְהוָה יִתֵּן הַטּוֹב וְאַרְצֵנוּ שָׁקַף נָתַן
תִּתֵּן יְבוּלָהּ׃ צֶדֶק לְפָנָיו יְהַלֵּךְ בּוּל פָּנָה
וְיָשֵׂם לְדֶרֶךְ פְּעָמָיו׃ lxxxvi. הָלַךְ שׂוּם
תְּפִלָּה לְדָוִד הַטֵּה יְהוָה אָזְנְךָ פָּלַל נָטָה
עֲנֵנִי כִּי עָנִי וְאֶבְיוֹן אָנִי׃ שָׁמְרָה עָנָה עָנָה
נַפְשִׁי כִּי חָסִיד אָנִי הוֹשַׁע עַבְדְּךָ אָבָה חָסַד
אַתָּה אֱלֹהַי הַבּוֹטֵחַ אֵלֶיךָ׃ חָנֵּנִי יָשַׁע
אֲדֹנָי כִּי אֵלֶיךָ אֶקְרָא כָּל הַיּוֹם׃ בָּטַח קָרָא
שַׂמֵּחַ נֶפֶשׁ עַבְדֶּךָ כִּי אֵלֶיךָ אֲדֹנָי
נַפְשִׁי אֶשָּׂא׃ כִּי אַתָּה אֲדֹנָי נָשָׂא
טוֹב וְסַלָּח וְרַב חֶסֶד לְכָל קֹרְאֶיךָ׃
הַאֲזִינָה יְהוָה תְּפִלָּתִי וְהַקְשִׁיבָה אָזַן
בְּקוֹל תַּחֲנוּנוֹתָי׃ בְּיוֹם צָרָתִי קָשַׁב חָנַן
אֶקְרָאֶךָּ כִּי תַעֲנֵנִי׃ אֵין כָּמוֹךָ צוּר קָרָא עָנָה
בָאֱלֹהִים אֲדֹנָי וְאֵין כְּמַעֲשֶׂיךָ׃ כָּל עָשָׂה
גּוֹיִם אֲשֶׁר עָשִׂיתָ יָבוֹאוּ וְיִשְׁתַּחֲווּ בּוֹא שָׁחָה
לְפָנֶיךָ יְהוָה וִיכַבְּדוּ לִשְׁמֶךָ׃ פָּנָה
כִּי גָדוֹל אַתָּה וְעֹשֵׂה נִפְלָאוֹת גָּדַל פָּלָא
אַתָּה אֱלֹהִים לְבַדֶּךָ׃ הוֹרֵנִי בָּדַד יָרָה
יְהוָה דַּרְכֶּךָ אֲהַלֵּךְ בַּאֲמִתֶּךָ הָלַךְ
יַחֵד לְבָבִי לְיִרְאָה שְׁמֶךָ׃ אוֹדְךָ יָדָה
אֲדֹנָי אֱלֹהַי בְּכָל לְבָבִי וַאֲכַבְּדָה כָּבַד
שִׁמְךָ לְעוֹלָם׃ כִּי חַסְדְּךָ גָּדוֹל עָלַם גָּדַל
עָלָי וְהִצַּלְתָּ נַפְשִׁי מִשְּׁאוֹל נָצַל שָׁאַל
תַּחְתִּיָּה׃ אֱלֹהִים זֵדִים קָמוּ עָלַי זוּד קוּם
וַעֲדַת עָרִיצִים בִּקְשׁוּ נַפְשִׁי וְלֹא יָשַׁר עָרַץ
שָׂמוּךָ לְנֶגְדָּם׃ וְאַתָּה אֲדֹנָי אֵל שׂוּם
רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד רָחַם חָנַן

letabitur in te. Oñde nobis dñe miam tuam: & ſalutare tuũ da nobis. Audiã qd loqtur deus dñs: loqtur enĩ pacẽ ad pplm ſuũ & ad ſctõs ſuos: vt nõ cõuertãtur ad ſtultitiã. Verũtamẽ ppe eſt his qui timent eũ ſalutare eius: vt inhabitet glia in terra nfa. Mia & veritas occurrerũt ſibi: iuſtitia & pax deoſculate ſunt. Veritas de terra orta ẽ: & iuſtitia de celo proſpexit. Sed & dñs dabit bonũ: & terra nfa dabit germẽ ſuũ. Iuſtitia añ eũ ibit: & ponet in via greſſus ſuos.

Oratio dauid. 86.

INclina dñe aurẽ tuam & exaudi me: quia egenus & pauper ſum ego. Cuſtodi animã meã qm ſctũs ſum: ſalua ſeruũ tuum deus meus qui confidit in te. Miſerere mei dñe: qm ad te clamabo tota die. Letifica aiam ſerui tui: quia ad te dñe animã meã leuo. Tu enĩ es dñe bonus & ppicia bilis: & multus mia oibus qui inuocãt te. Exaudi dñe orõnẽ meã: & auſculta vocẽ depcationũ mearũ. In die tribulatiõis mee inuocabo te: quia exaudies me. Nõ eſt ſimilis tui in diis dñe: & non eſt iuxta opera tua. Oẽs gentes quas feciſti venient & adorabunt coram te dñe: & glorificabũt nomẽ tuũ. Quia magnus es tu & faciens mirabilia: tu es deus ſolus. Doce me domine viam tuam: vt ambulem in veritate tua: vnicum fac cor meum vt timeat nomẽ tuum. Confitebor tibi domine deus meus in toto corde meo: & glorificabo nomẽ tuũ i eternũ. Quia mia tua magna eſt ſuper me: & eruiſti animam de inferno extremo. Deus ſupbi ſurrexerunt aduerſus me: & cetus robuſtorum queſierunt animã meam & non poſuerunt te in conſpectu ſuo. Tu autem dñe deus miſeri cors & clemens: patiẽs & multe miſericordie

letabitur in te. Oſtende nobis dñe miaȝ tuã: ✝
εὐφρανθήσεται ἐπὶ σοί. Δεῖξον ἡμῖν κύριε τὸ ἔλεός σου, καὶ
ſalutare tuũ da nobis. Audiã qd loqtur in me
τὸ σωτήριόν σου δῴης ἡμῖν. Ἀκούσομαι τί λαλήσει ἐν ἐμοὶ
dñs deus. Qm loqtur pacẽ in plebẽ ſuã: ✝
κύριος ὁ θεός. Ὅτι λαλήσει εἰρήνην ἐπὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ
ſup ſctõs ſuos: ✝ ſup eos qui cõuertũt
ἐπὶ τοὺς ὁσίους αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ τοὺς ἐπιστρέφοντας καρ-
cor ad eũ. Veruntñ ppe timẽtes eũ ſa
δίαν ἐπ᾽ αὐτόν. Πλὴν ἐγγὺς τῶν φοβουμένων αὐτὸν τὸ σω-
lutare ipſiꝰ: vt inhabitet glia in tra nfa.
τήριον αὐτοῦ, τοῦ κατασκηνῶσαι δόξαν ἐν τῇ γῇ ἡμῶν.
Mia ✝ veritas obuiauerũt: iuſtitia ✝ pax oſ-
Ἔλεος καὶ ἀλήθεια συνήντησαν, δικαιοσύνη καὶ εἰρήνη κα-
culate ſũt. Veritas de tra orta eſt: ✝ iuſti
τεφίλησαν. Ἀλήθεια ἐκ τῆς γῆς ἀνέτειλε, καὶ δικαιοσύ-
tia de celo pſpexit. Et enĩ dñs dabit beni
νη ἐκ τοῦ οὐρανοῦ διέκυψε. Καὶ γὰρ ὁ κύριος δώσει χρηστό-
gnitatẽ: ✝ tra nfa dabit fructũ ſuũ. Iuſti
τητα, καὶ ἡ γῆ ἡμῶν δώσει τὸν καρπὸν αὐτῆς. Δικαιο-
tia añ eũ ambulabit: ✝ ponet in via
σύνη ἐνώπιον αὐτοῦ προπορεύσεται, καὶ θήσει εἰς ὁδὸν τὰ
greſſus ſuos.
διαβήματα αὐτοῦ.

Oratio dauid. 85.
Προσευχὴ τῷ δαυίδ.

INclina dñe aurẽ tuã ✝ exaudi me: qm ino-
Κλῖνον κύριε τὸ οὖς σου καὶ ἐπάκουσόν μου, ὅτι πτω-
ps ✝ paup ſũ ego. Cuſtodi aiaȝ meã: qm ſan
χὸς καὶ πένης εἰμὶ ἐγώ. Φύλαξον τὴν ψυχήν μου, ὅτι ὅσι-
ctus ſũ: ſaluũ fac ſeruũ tuũ deus meus: ſpantẽ in
ός εἰμι, σῶσον τὸν δοῦλόν σου ὁ θεός μου, τὸν ἐλπίζοντα ἐπὶ
te. Miſerere mei dñe qm ad te clamabo tota die
σέ. Ἐλέησόν με κύριε ὅτι πρὸς σὲ κεκράξομαι ὅλην τὴν ἡμέ-
Letifica aiaȝ ſerui tui: qm ad te
ραν. Εὔφρανον τὴν ψυχὴν τοῦ δούλου σου, ὅτι πρὸς σὲ
leuaui aiaȝ meã. Qm tu dñe ſuauis ✝ mitis:
ἦρα τὴν ψυχήν μου. Ὅτι σὺ κύριε χρηστὸς καὶ ἐπιεικής, Iohel. 2.c.
✝ multe mie oĩbus inuocãtibus te. Auribꝰ pcipe
καὶ πολυέλεος πᾶσι τοῖς ἐπικαλουμένοις σε. Ἐνώτισαι
dñe orõnẽ meã: ✝ intẽde voci depcatiõis
κύριε τὴν προσευχήν μου, καὶ πρόσχες τῇ φωνῇ τῆς δεήσεώς
mee. In die tribulatiõis mee clamaui ad te: qz exau
μου. Ἐν ἡμέρᾳ θλίψεώς μου ἐκέκραξα πρὸς σέ, ὅτι εἰσή-
diſti me. Nõ eſt ſimilis tui in diis dñe: ✝ nõ eſt
κουσάς μου. Οὐκ ἔστιν ὅμοιός σοι ἐν θεοῖς κύριε, καὶ οὐκ ἔστι
ſm opa tua. Oẽs gẽtes quaſcũq; feciſti: venient:
κατὰ τὰ ἔργα σου. Πάντα τὰ ἔθνη ὅσα ἐποίησας, ἥξουσι,
✝ adorabũt corã te dñe. Et glificabũt no
καὶ προσκυνήσουσιν ἐνώπιόν σου κύριε. Καὶ δοξάσουσι τὸ ὄνο-
mẽ tuũ: qm magnus es tu: ✝ faciẽs mirabilia: tu es de
μά σου, ὅτι μέγας εἶ σύ, καὶ ποιῶν θαυμάσια, σὺ εἶ θεὸς
ſolus. Deduc me dñe in via tua: ✝ ingredi
μόνος. Ὁδήγησόν με κύριε ἐν τῇ ὁδῷ σου, καὶ πορεύσο-
ar in veritate tua. Letetur cor meũ vt ti
μαι ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου. Εὐφρανθήτω ἡ καρδία μου τοῦ φο-
meat nomẽ tuũ. Cõfitebor tibi dñe deus me S.9.c.
βεῖσθαι τὸ ὄνομά σου. Ἐξομολογήσομαί σοι κύριε ὁ θεός μου Infra.
in toto corde meo: ✝ glificabo nomẽ tuũ in eternũ. 110.c.
ἐν ὅλῃ καρδίᾳ μου, καὶ δοξάσω τὸ ὄνομά σου εἰς τὸν αἰῶνα. 137.
Quia mia tua magna ſup me: ✝ eruiſti aiaȝ meã
Ὅτι τὸ ἔλεός σου μέγα ἐπ᾽ ἐμέ, καὶ ἐρρύσω τὴν ψυχήν μου
ex inferno inferiori. Deus iniqui inſurrexerũt ſup
ἐξ ᾅδου κατωτάτου. Ὁ θεὸς παράνομοι ἐπανέστησαν ἐπ᾽ ἐ-
me: ✝ ſynagoga potẽtiũ qſierũt aiaȝ meã: ✝
μέ, καὶ συναγωγὴ κραταιῶν ἐζήτησαν τὴν ψυχήν μου, καὶ
nõ ppoſuerũt te i cõſpectu ſuo. Et tu dñe deus me
οὐ προέθεντό σε ἐνώπιον αὐτῶν. Καὶ σὺ κύριε ὁ θεός μου
miſerato: ✝ miſericors: patiẽs ✝ multe mie ✝ Infra. 102.c.
οἰκτίρμων καὶ ἐλεήμων, μακρόθυμος καὶ πολυέλεος καὶ 144.

Digitized by Google

verax. Reſpice in me ⁊ miſerere mei: da im
ἀληθινός. Ἐπίβλεψον ἐπ᾽ ἐμὲ καὶ ἐλέησόν με, δὸς τὸ κρά-
periū tuū puero tuo ⁊ ſaluū fac filiū ancil
τος σου τῷ παιδί σου καὶ σῶσον τὸν υἱὸν τῆς παιδί-
le tue. Fac mecū ſignū in bonū: ⁊ vide
ſκης σου. Ποίησον μετ᾽ ἐμοῦ σημεῖον εἰς ἀγαθόν, καὶ ἰδέτω
ant q̄ oderūt me: ⁊ cōfundātur. Qm̄ tu dn̄e
σαν οἱ μισοῦντές με, καὶ αἰσχυνθήτωσαν. Ὅτι σὺ κύριε
adiuuiſti me ⁊ cōſolatus es me.
ἐβοήθησάς μοι καὶ παρεκάλεσάς με.

Filijs core pſalmus cātici. 86.
Τοῖς υἱοῖς κορὲ ψαλμὸς ᾠδῆς. πϛ.

Fundamēta eius in mōtibus ſctis. Diligit
Οἱ θεμέλιοι αὐτοῦ ἐν τοῖς ὄρεσι τοῖς ἁγίοις. Ἀγαπᾷ
dn̄s portas ſion: ſup oīa tabnacula ia
κύριος τὰς πύλας σιών, ὑπὲρ πάντα τὰ σκηνώματα ἰα-
cob. Glorioſa dicta ſūt de te ciuitas dei.
κώβ. Δεδοξασμένα ἐλαλήθη περὶ σοῦ ἡ πόλις τοῦ θεοῦ.
Memor ero raab: ⁊ babylōis ſciētibus me. Et
Μνησθήσομαι ῥαὰβ, καὶ Βαβυλῶνος τοῖς γινώσκουσί με. Καὶ
ecce alienigene ⁊ tyrus ⁊ pp̄ls ethiopū: hi
ἰδοὺ ἀλλόφυλοι καὶ τύρος καὶ λαὸς τῶν αἰθιόπων, οὗτοι
fuerūt illic. Mater ſiō dicet hō: ⁊ ho
ἐγενήθησαν ἐκεῖ. Μήτηρ σιὼν ἐρεῖ ἄνθρωπος, καὶ ἄνθρω-
mo natus eſt in ea: ⁊ ipſe fundauit eā altiſ
πος ἐγεννήθη ἐν αὐτῇ, καὶ αὐτὸς ἐθεμελίωσεν αὐτὴν ὁ ὕψι-
ſimus. Dn̄s narrabit in ſcriptura pplōꝝ: ⁊ pncipū
στος. Κύριος διηγήσεται ἐν γραφῇ λαῶν, καὶ ἀρχόντων τού-
hoꝝ qui fuerūt in ea. Sicut letātiū omni-
των τῶν γεγενημένων ἐν αὐτῇ. Ὡς εὐφραινομένων πάν-
um hītatio in te.
των ἡ κατοικία ἐν σοί.

Cātici pſalmi filijs core: in finē pro maeleth
Ὠδὴ ψαλμοῦ τοῖς υἱοῖς κορέ, εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ μαελὲθ
ad reſpōdēdū: intellectus eman iſraelitī. 87.
τοῦ ἀποκριθῆναι, συνέσεως αἰμὰν τῷ ἰσραηλίτῃ. πζ.

Domine deus ſalutis mee: die clamaui ⁊ ī no-
Κύριε ὁ θεὸς τῆς σωτηρίας μου, ἡμέρας ἐκέκραξα καὶ ἐν νυ-
cte corā te. Intret in cōſpectu tuo oro mea.
κτὶ ἐναντίον σου. Εἰσελθέτω ἐνώπιόν σου ἡ προσευχή μου.
Inclina aurē tuā ad precē meā: qz repleta ē malis
Κλῖνον τὸ οὖς σου εἰς τὴν δέησίν μου, ὅτι ἐπλήσθη κακῶν
aīa mea: ⁊ vita mea iferno appꝓꝑīquit. Eſtimatus ſum
ἡ ψυχή μου, καὶ ἡ ζωή μου τῷ ᾅδῃ ἤγγισε. Προσελογίσθην
cū deſcēdētibus in lacū. Fact᷑ ſū ſicut ho
μετὰ τῶν καταβαινόντων εἰς λάκκον. Ἐγενήθην ὡσεὶ ἄνθρω-
mo ſine adiutorio: inter mortuos liber. Sicut vulnerati dor
πος ἀβοήθητος, ἐν νεκροῖς ἐλεύθερος. Ὡσεὶ τραυματίαι κα-
miētes in ſepulchro: q̄ꝝ nō es memor ampli᷒: ⁊ ipſi de ma
θεύδοντες ἐν τάφῳ, ὧν οὐκ ἐμνήσθης ἔτι, καὶ αὐτοὶ ἐκ τῆς χει-
nu tua repulſi ſūt. Poſuerūt in lacu inferiori: in te
ρός σου ἀπώσθησαν. Ἔθεντό με ἐν λάκκῳ κατωτάτῳ, ἐν σκο-
nebris ⁊ ī vmbra mortis. Sup me cōfirmat᷒ ē furor tu᷒:
τεινοῖς καὶ ἐν σκιᾷ θανάτου. Ἐπ᾽ ἐμὲ ἐπεστηρίχθη ὁ θυμός σου,
⁊ oēs eleuatiōes tuas induxiſti ſup me. Dp.
καὶ πάντας τοὺς μετεωρισμούς σου ἐπήγαγες ἐπ᾽ ἐμέ. Διά-
Lōge feciſti notos meos a me: poſuerūt
ψαλμα. Ἐμάκρυνας τοὺς γνωστούς μου ἀπ᾽ ἐμοῦ, ἔθεντό
me abomiatiōnē ſibi. Tradit᷒ ſū ⁊ nō egrediebar:
με βδέλυγμα ἑαυτοῖς. Παρεδόθην καὶ οὐκ ἐξεπορευόμην,
oculi mei lāguerūt pre inopia. Clamaui
οἱ ὀφθαλμοί μου ἠσθένησαν ἀπὸ πτωχείας. Ἐκέκραξα
ad te dn̄e tota die: expādi ad te
πρὸς σὲ κύριε ὅλην τὴν ἡμέραν, διεπέτασα πρὸς σὲ τὰς
manus meas. Nūqd mortuis facies mirabilia: aut me
χεῖράς μου. Μὴ τοῖς νεκροῖς ποιήσεις θαυμάσια, ἢ ἰα-
dici ſuſcitabūt ⁊ cōfitebūtur tibi: Nūqd narrabit
τροὶ ἀναστήσουσι καὶ ἐξομολογήσονταί σοι; Μὴ διηγήσεταί
aliqs in ſepulchro miaꝫ tuā: ⁊ veritatē tuā in
τις ἐν τῷ τάφῳ τὸ ἔλεός σου, καὶ τὴν ἀλήθειάν σου ἐν
pditiōe: Nūqd cognoſcētur in tenebris
τῇ ἀπωλείᾳ; Μὴ γνωσθήσεται ἐν τῷ σκότει

& verax. Reſpice ad me & miſerere mei: da fortitudinem tuā ſeruo tuo: & ſalua filiū ancil le tue. Fac mecū ſignū in bonitate: & videant qui oderunt me & confundantur: quia tu domine auxiliatus es mihi & conſolatus es me.

Filiorum core pſalmus cantici. 87.

Fundamētū eius in mōtibus ſſactuarii. Diligit dn̄s portas ſiō: ſup oīa tabernacula ia cob. Glorioſa dicta ſūt in te ciuitas dei. Sēper. Cōmemorabor ſupbie & babylōis ſciētib᷒ me: ecce paleſtina & tyrus cū ethiopia: iſte natus eſt ibi. Ad ſiō autē dicetur: vir & vir natus eſt in ea: & ipſe fundauit eā excelſus. Dn̄s narrabit ſcribēs pop̄los: iſte natus eſt ibi. Semper. Et cātores quaſi in choris: oēs fōtes mei i te.

Cāticū carminis filiorū core: victori ſuper chorū ad pcinēdū: eruditio hemā ezraite. 88.

Domine deus ſalutis mee per diē clamaui: in nocte corā te. Ingrediatur ante te oratio mea: inclina aurē tuā ad laudationē meā. Quia repleta eſt malis anima mea: & vita mea ad infernū deſcendit. Reputatus ſum cū deſcēdentibus in lacū: factus ſum quaſi hō inualidus. Inter mortuos liber: ſicut interfecti dormiētes ī ſepulchro quorū nō recordaris amplius: & q̄ a manu tua abſciſi ſunt. Poſuiſti me in lacu nouiſſimo: in tenebris & in pfundo. Sup me cōfirmatus ē furor tuus: & cūctis fluctibus tuis afflixiſti me. Sp. Lōge feciſti notos meos a me: poſuiſti me abhominatiōnē eis: clauſū & nō prodeūtē. Oculus meus infirmatus eſt ab afflictiōe: inuocaui te dn̄e tota die: expandi ad te palmas meas. Nunqd mortuis facies mirabilia: aut gigātes reſurgēt & cōfitebūtur tibi: Sp. Nūqd narrabitur i ſepulchro mia tua: & veritas tua i pditiōe: Nūqd cognoſcentur in

וֶאֱמֶת׃ פְּנֵה אֵלַי וְחָנֵּנִי תְּנָה
עֻזְּךָ לְעַבְדֶּךָ וְהוֹשִׁיעָה לְבֶן אֲמָתֶךָ׃
עֲשֵׂה עִמִּי אוֹת לְטוֹבָה וְיִרְאוּ
שֹׂנְאַי וְיֵבֹשׁוּ כִּי אַתָּה יְהוָה
עֲזַרְתַּנִי וְנִחַמְתָּנִי׃ lxxxvii.
לִבְנֵי קֹרַח מִזְמוֹר שִׁיר
יְסוּדָתוֹ בְּהַרְרֵי קֹדֶשׁ׃ אֹהֵב יְהוָה
שַׁעֲרֵי צִיּוֹן מִכֹּל מִשְׁכְּנוֹת יַעֲקֹב׃
נִכְבָּדוֹת מְדֻבָּר בָּךְ עִיר הָאֱלֹהִים
סֶלָה׃ אַזְכִּיר רַהַב וּבָבֶל לְיֹדְעָי
הִנֵּה פְלֶשֶׁת וְצוֹר עִם כּוּשׁ זֶה יֻלַּד
שָׁם׃ וּלְצִיּוֹן יֵאָמַר אִישׁ וְאִישׁ
יֻלַּד בָּהּ וְהוּא יְכוֹנְנֶהָ עֶלְיוֹן׃ יְהוָה
יִסְפֹּר בִּכְתוֹב עַמִּים זֶה יֻלַּד שָׁם
סֶלָה׃ וְשָׁרִים כְּחֹלְלִים כָּל מַעְיָנַי
בָּךְ׃ lxxxviii. שִׁיר מִזְמוֹר
לִבְנֵי קֹרַח לַמְנַצֵּחַ עַל מָחֲלַת לְעַנּוֹת
מַשְׂכִּיל לְהֵימָן הָאֶזְרָחִי׃
יְהוָה אֱלֹהֵי יְשׁוּעָתִי יוֹם צָעַקְתִּי
בַלַּיְלָה נֶגְדֶּךָ׃ תָּבוֹא לְפָנֶיךָ תְּפִלָּתִי
הַטֵּה אָזְנְךָ לְרִנָּתִי׃ כִּי שָׂבְעָה
בְרָעוֹת נַפְשִׁי וְחַיַּי לִשְׁאוֹל הִגִּיעוּ׃
נֶחְשַׁבְתִּי עִם יוֹרְדֵי בוֹר הָיִיתִי
כְּגֶבֶר אֵין אֱיָל׃ בַּמֵּתִים חָפְשִׁי
כְּמוֹ חֲלָלִים שֹׁכְבֵי קֶבֶר אֲשֶׁר לֹא
זְכַרְתָּם עוֹד וְהֵמָּה מִיָּדְךָ נִגְזָרוּ׃
שַׁתַּנִי בְּבוֹר תַּחְתִּיּוֹת בְּמַחֲשַׁכִּים
בִּמְצֹלוֹת׃ עָלַי סָמְכָה חֲמָתֶךָ וְכָל
מִשְׁבָּרֶיךָ עִנִּיתָ סֶלָה׃ הִרְחַקְתָּ
מְיֻדָּעַי מִמֶּנִּי שַׁתַּנִי תוֹעֵבוֹת לָמוֹ
כָּלֻא וְלֹא אֵצֵא׃ עֵינִי דָאֲבָה
מִנִּי עֹנִי קְרָאתִיךָ יְהוָה בְּכָל יוֹם
שִׁטַּחְתִּי אֵלֶיךָ כַפָּי׃ הֲלַמֵּתִים
תַּעֲשֶׂה פֶּלֶא אִם רְפָאִים יָקוּמוּ
יוֹדוּךָ סֶלָה׃ הַיְסֻפַּר בַּקֶּבֶר חַסְדֶּךָ
אֱמוּנָתְךָ בָּאֲבַדּוֹן׃ הֲיִוָּדַע בַּחֹשֶׁךְ

נתן
עזז ישע
בן אמה
בוש
זמר שיר
יסד
שכן
כבד דבר
זכר
אמר
כון עלה
ספר כתב
שור חלל
עין שור
זמר נצח
חלל
ענה שכל
זרח ישע
בוא פנה
ליל נטה
רנן
רוע חיה
שאל נגע
חשב ירד
היה מות
גזר
שית חשך
צול יחם
שבר ענה
רחק ידע
שית תעב
כלא יצא
ענה
עשה קום
ידה ספר
אמן ידע

פלאך וצדקתך בארץ נשיה׃ נשה
ואני אליך יהוה שועתי ובבקר
תפלתי תקדמך׃ למה יהוה תזנח פלל קדם
נפשי תסתיר פניך ממני׃ עני זנח סתר
אני וגוע מנער נשאתי אמיך פנה ענה
אים
אפונה׃ עלי עברו חרוניך פון חרה
בעותיך צמתותני׃ סבוני בעת סבב
כמים כל היום הקיפו עלי יחד׃ נקף
הרחקת ממני אהב ורע מידעי רחק רעה
מחשך׃ **lxxxix.** משכיל לאיתן ידע חשך
האזרחי׃ חסדי יהוה שכל זרח
עולם אשירה לדר ודר אודיע עלם שור
אמונתך בפי׃ כי אמרתי עולם דור ידע
חסד יבנה שמים תכן אמונתך אמן כה
בנה כון
בהם׃ כרתי ברית לבחירי כרת בחר
נשבעתי לדוד עבדי׃ עד עולם שבע עלם
אכין זרעך ובניתי לדר ודור כון בנה
כסאך סלה׃ ויודו שמים פלאך ידה
יהוה אף אמונתך בקהל קדשים׃ קדש
כי מי בשחק יערך ליהוה ידמה ערך דמה
ליהוה בבני אלים׃ אל נערץ ערץ
בסוד קדשים רבה ונורא על רבב ירא
כל סביביו׃ יהוה אלהי צבאות סבב
מי כמוך חסין יה ואמונתך חסן
סביבותיך׃ אתה מושל בגאות משל גאה
הים בשוא גליו אתה תשבחם׃ נשא גלל
אתה דכית כחלל רהב בזרוע שבח דכה
עזך פזרת אויביך׃ לך שמים זרע עזז
אף לך ארץ תבל ומלאה אתה
יסדתם׃ צפון וימין אתה בראתם צפן ימן
תבור וחרמון בשמך ירננו׃ לך רנן
זרוע עם גבורה תעז ידך תרום זרע גבר
ימינך׃ צדק ומשפט מכון כסאך עזז רמם
שפט כון
חסד ואמת יקדמו פניך׃ אשרי קדם פנה
העם יודעי תרועה יהוה באור ידע רוע
פניך יהלכון׃ בשמך יגילון כל הלך גול

tenebris mirabilia tua: & iuſtitia tua in terra q̄ obliuiōi tradita ē? Ego aūt ad te dn̄e clamaui: & māe oratio mea p̄ueniet te. Quare dn̄e abiicis aīam meā: abſcōdis faciē tuā a me? Pauper ego ſum & erūnoſus ab adoleſcētia mea: portaui furorē tuū & cōturbatus ſum. Per me tranſierūt ire tue: terrores tui opp̄ſſerūt me. Circundederūt me quaſi aq̄ tota die: vallauerunt me pariter. Lōge feciſti a me amicū & ſodalē: notos meos abſtuliſti.

Eruditio ethā ezraite. 89.

Miſericordias dn̄i in eternū cātabo: in gn̄atiōe & gn̄ationē annūciabo veritatē tuā in ore meo. Q̄m dixi ſempiterna mīa edificabitur: celos fundabis veritas tua in eis. Percuſſi fedus cum electo meo: iuraui dauid ſuo meo. Vſq̄ in eternū ſtabiliā ſemen tuum: & edificabo in gn̄atiōe & gn̄atione thronum tuū. Sp. Cōfitebūtur celi mirabilia tua dn̄e: & veritatē tuā in eccleſia ſctōꝝ. Quis eī i nubibus eq̄bitur dn̄o: aſſimilabitur domino in filiis dei? Deus inclitus ooooooo in archano ſanctorum nimio: & terribilis in cunctis q̄ circa eū ſunt. Domine deus exercituū qs ſilis tui? fortiſſime domine: & veritas tua in circuitu tuo. Tu dominaris ſuperbie maris: elationes gurgitū eius tu comprimis. Tu cōfregiſti q̄ſi vulneratū ſup̄bū: in brachio forti tuo diſp̄ſiſti inimicos tuos. Tui ſunt celi & tua ē terra: orbē & plenitudinem eius tu oo fundaſti. Aquilonem & dexterum tu creaſti: thabor & hermon nomē tuū laudabūt. Tuū brachiū cū fortitudie: roboretur manus tua exaltetur dextera tua. Iuſtitia & iudiciū firmamentū throni tui: mia & veritas p̄cedēt faciē tuā. Btūs pp̄ls q nouit iubilū: dn̄e in lumine vult⁹ tui āmbulabūt. In noīe tuo exltabūt tota

mirabilia tua: & iuſtitia tua in t̄ra obliuiōi tradi
τὰ θαυμάσιά σου, καὶ ἡ δικαιοσύνη σου ἐν γῇ ἐπιλελησμέ-
ta? Et ego ad te dn̄e clamaui: & mane oratio
νῃ; Κἀγὼ πρὸς σὲ κύριε ἐκέκραξα, καὶ τὸ πρωῒ ἡ προσευχή
mea p̄ueniet te. Ut q̄d dn̄e repellis aīaꝫ meā: auer
μου προφθάσει σε. Ἱνατί κύριε ἀπωθῆς τὴν ψυχήν μου, ἀπο-
tis faciē tuā a me? Paup̄ ſū ego: &
ϛρέφεις τὸ πρόσωπόν σου ἀπ' ἐμοῦ; Πτωχός εἰμι ἐγώ, καὶ
in laborib⁹ a iuuētute mea: exaltatus āt humiliatus ſū & cō
ἐν κόποις ἐκ νεότητός μου, ὑψωθεὶς δὲ ἐταπεινώθην καὶ ἐξη-
turbat⁹ ſū. In me trāſierūt ire tue: terrores tui cō-
πορήθην. Ἐπ' ἐμὲ διῆλθον αἱ ὀργαί σου, οἱ φοβερισμοί σου ἐξε-
turbauerūt me: circūdederūt me ſicut aqua. Tota die
τάραξάν με, ἐκύκλωσάν με ὡσεὶ ὕδωρ. Ὅλην τὴν ἡμέραν
circūdederūt me ſimul: elōgaſti a me amicū & p̄ximū:
περιέσχον με ἅμα, ἐμάκρυνας ἀπ' ἐμοῦ φίλον καὶ πλησίον,
& notos meos a miſeria.
καὶ τοὺς γνωστούς μου ἀπὸ ταλαιπωρίας.

Intellectus etham iſraelite. 88.
Συνέσεως αἰθὰμ τῷ ἰσραηλίτῃ. πη.

Miſericordias tuas dn̄e in eternū cātabo: in gn̄ationē &
Τὰ ἐλέη σου κύριε εἰς τὸν αἰῶνα ᾄσομαι, εἰς γενεὰν καὶ
gn̄ationē ānūtiabo v̄itatē tuā in ore meo. Q̄m
γενεὰν ἀπαγγελῶ τὴν ἀλήθειάν σου ἐν τῷ ϛόματί μου. Ὅτι
dixiſti in eternū mīa edificabitur: in celis
εἶπας εἰς τὸν αἰῶνα ἔλεος οἰκοδομηθήσεται, ἐν τοῖς οὐρανοῖς
p̄parabit' v̄itas tua. Diſpoſui teſtamētū
ἑτοιμασθήσεται ἡ ἀλήθειά σου. Διεθέμην διαθήκην τοῖς
electis meis: iuraui dauid ſeruo meo vſq̄ in eter
ἐκλεκτοῖς μου, ὤμοσα Δαυὶδ τῷ δούλῳ μου ἕως τοῦ αἰῶ-
nū. Preparabo ſemē tuū: & edificabo in gn̄a
νος. Ἑτοιμάσω τὸ σπέρμα σου, καὶ οἰκοδομήσω εἰς γενε-
tionē & gn̄ationē ſedē tuā. Cōfitebūtur celi
ὰν καὶ γενεὰν τὸν θρόνον σου. Ἐξομολογήσονται οἱ οὐρανοὶ τὰ
mirabilia tua dn̄e: & eteñ v̄itatē tuā in eccleſia
θαυμάσιά σου κύριε, καὶ γὰρ τὴν ἀλήθειάν σου ἐν ἐκκλησίᾳ
ſctōꝝ. Q̄m q̄s in nubibus equabit' dn̄o: ſimi
ἁγίων. Ὅτι τίς ἐν νεφέλαις ἰσωθήσεται τῷ κυρίῳ, ὁμοι-
lis erit dn̄o in filiis dei? Deus q̄ gl̄ificatur in
ωθήσεται τῷ κυρίῳ ἐν υἱοῖς θεοῦ; Ὁ θεὸς ἐνδοξαζόμενος ἐν
cōſilio ſctōꝝ: magnus & terribilis eſt ſup̄ oēs q̄
βουλῇ ἁγίων, μέγας καὶ φοβερός ἐστιν ἐπὶ πάντας τοὺς
in circuitu eius. Dn̄e deus v̄tutū q̄s ſimilis
περικύκλῳ αὐτοῦ. Κύριε ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων τίς ὅμοιός
tibi? potēs es dn̄e: & v̄itas tua i circuitu tuo. Tu
σοι; δυνατὸς εἶ κύριε, καὶ ἡ ἀλήθειά σου κύκλῳ σου. Σὺ
dn̄aris poteſtati maris: motū autē
δεσπόζεις τοῦ κράτους τῆς θαλάσσης, τὸν δὲ σάλον τῶν
fluctuū eius tu mitigas. Tu humiliaſti ſicut
κυμάτων αὐτῆς σὺ καταπραΰνεις. Σὺ ἐταπείνωσας ὡς
vulneratū ſup̄bū: in brachio v̄tutis
τραυματίαν ὑπερήφανον, ἐν τῷ βραχίονι τῆς δυνάμεώς
tue diſp̄ſiſti inimicos tuos. Tui ſūt celi:
σου διεσκόρπισας τοὺς ἐχθρούς σου. Σοί εἰσιν οἱ οὐρανοί,
& tua eſt t̄ra: orbē t̄re & plenitudinē eius tu
καὶ σή ἐστιν ἡ γῆ, τὴν οἰκουμένην καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς σὺ
fundaſti: aquilonē & mare tu creaſti.
ἐθεμελίωσας, τὸν βορρᾶν καὶ τὴν θάλασσαν σὺ ἔκτισας,
Thabor & hermō in noīe tuo exultabūt:
Θαβὼρ καὶ Ἑρμὼν ἐν τῷ ὀνόματί σου ἀγαλλιάσονται,
tuū brachiū cū potētia. Firmetur manus
σὸς ὁ βραχίων μετὰ δυναστείας. Κραταιωθήτω ἡ χείρ
tua: exaltet' dextera tua. Iuſtitia & iudiciū p̄pa-
σου, ὑψωθήτω ἡ δεξιά σου. Δικαιοσύνη καὶ κρίμα ἑτοι-
tio ſedis tue. Mīa & v̄itas p̄cece-
μασία τοῦ θρόνου σου. Ἔλεος καὶ ἀλήθεια προπορεύ-
dēt ante faciē tuā: Btūs pp̄ls q̄ ſcit
σονται πρὸ προσώπου σου. Μακάριος ὁ λαὸς ὁ γινώσκων
iubilationē. Dn̄e in lumine vultus tui ambula-
ἀλαλαγμόν. Κύριε ἐν τῷ φωτὶ τοῦ προσώπου σου πορεύσον-
būt: & in noīe tuo exultabūt tota
ται, καὶ ἐν τῷ ὀνόματί σου ἀγαλλιάσονται ὅλην τὴν oooo

die: ⁊ in iuſtitia tua exaltabũtur. Quõ glo
ἡμέραν, καὶ ἐν τῇ δικαιοσύνῃ σου ὑψωθήσονται. Ὅτι καύ
ria ṽtutis eoꝝ tu es: ⁊ in bñplacito tuo
χημα τῆς δυνάμεως αὐτῶν σὺ εἶ, καὶ ἐν τῇ εὐδοκίᾳ σου ὑ=
exaltabit᷑ cornu nr̃uꝫ. Quia dñi aſſumptio:
ψωθήσεται τὸ κέρας ἡμῶν. Ὅτι τοῦ κυρίου ἡ ἀντίληψις,
⁊ ſcti iſrael regis nr̃i. Tũc locutus es in
καὶ τοῦ ἁγίου ἰσραὴλ βασιλέως ἡμῶν. Τότε ἐλάλησας ἐν
viſiõe filijs tuis: ⁊ dixiſti: poſui adiutoꝛiũ in po=
ὁράσει τοῖς υἱοῖς σου, καὶ εἶπας, ἐθέμην βοήθειαν ἐπὶ δυ
tẽte: exaltaui electũ de plebe mea. Inueni dauid
νατόν, ὕψωσα ἐκλεκτὸν ἐκ τοῦ λαοῦ μου. Εὗρον δαυὶδ
ſeruũ meũ: in oleo ſctõ meo vnxi eũ. Ma=
τὸν δοῦλόν μου, ἐν ἐλαίῳ ἁγίῳ μου ἔχρισα αὐτόν. Ἡ γὰρ
nus eñi mea auxiliabit᷑ ei: ⁊ brachiũ meũ cõfir
χείρ μου συναντιλήψεται αὐτῷ, καὶ ὁ βραχίων μου κατισχύ
mabit eũ. Nihil pficiet inimicus in eo: ⁊ fili⁹ iniq̃
σει αὐτόν. Οὐκ ὠφελήσει ἐχθρὸς ἐν αὐτῷ, καὶ υἱὸς ἀνομί
tatis nõ apponet nocere ei. Et cõcidã a
ας οὐ προσθήσει τοῦ κακῶσαι αὐτόν. Καὶ συγκόψω ἀπὸ
facie ipſi⁹ inimicos eius: ⁊ odiẽ
προσώπου αὐτοῦ τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ, καὶ τοὺς μισοῦν=
tes eũ in fugã cõuertã. Et ṽitas mea ⁊ miã
τας αὐτὸν τροπώσομαι. Καὶ ἡ ἀλήθειά μου καὶ τὸ ἔλεός
mea cũ ipſo: ⁊ in noĩe meo exaltabit᷑ coꝛ
μου μετ' αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ ὀνόματί μου ὑψωθήσεται τὸ κέ
nu eius. Et ponã in mari manũ eius: ⁊ in
ρας αὐτοῦ. Καὶ θήσομαι ἐν θαλάσσῃ χεῖρα αὐτοῦ, καὶ ἐν
fluminib⁹ dexterã eius. Ipſe inuocabit me: pr̃
ποταμοῖς δεξιὰν αὐτοῦ. Αὐτὸς ἐπικαλέσεταί με, πατήρ
meus es tu: deus meus ⁊ ſuſceptoꝛ ſalutis mee. Et
μου εἶ σύ, θεός μου καὶ ἀντιλήπτωρ τῆς σωτηρίας μου. Κἀ
ego pꝛimogenitũ ponã illũ: excelſũ pꝛe regi
γὼ πρωτότοκον θήσομαι αὐτόν, ὑψηλὸν παρὰ τοῖς βασι=
bus t̃re. In eternũ ſeruabo illi miaꝫ meã:
λεῦσι τῆς γῆς. Εἰς τὸν αἰῶνα φυλάξω αὐτῷ τὸ ἔλεός μου,
⁊ teſtamẽtũ meũ fidele ipſi. Et ponã in ſeculũ
καὶ ἡ διαθήκη μου πιστὴ αὐτῷ. Καὶ θήσομαι εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ
ſeculi ſemẽ eius: ⁊ thronũ eius ſicut di=
αἰῶνος τὸ σπέρμα αὐτοῦ, καὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ ὡς τὰς ἡμέ
es celi. Si dereliq̃rint filij eius le=
ρας τοῦ οὐρανοῦ. Ἐὰν ἐγκαταλίπωσιν οἱ υἱοὶ αὐτοῦ τὸν νό
gẽ meã: ⁊ in iudicijs meis nõ ãbulauerit: Si iuſti
μον μου, καὶ τοῖς κρίμασί μου μὴ πορευθῶσιν, Ἐὰν τὰ δικαιώ=
tias meas pphanauerit: ⁊ mãdata mea nõ cuſtodierit:
ματά μου βεβηλώσωσι, καὶ τὰς ἐντολάς μου μὴ φυλάξωσιν,
Viſitabo in ṽga iniq̃tates eoꝝ: ⁊ in ṽberibus
Ἐπισκέψομαι ἐν ῥάβδῳ τὰς ἀνομίας αὐτῶν, καὶ ἐν μάστιξι τὰς
pctã eoꝝ. Miaꝫ aũt meã nõ diſpgã ab eis:
ἀδικίας αὐτῶν. Τὸ δὲ ἔλεός μου οὐ μὴ διασκεδάσω ἀπ' αὐτῶν,
neqꝫ nocebo in ṽitate mea: Neqꝫ pphanabo
οὐδ' οὐ μὴ ἀδικήσω ἐν τῇ ἀληθείᾳ μου, Οὐδ' οὐ μὴ βεβηλώσω τὴν
teſtamẽtũ meũ: ⁊ q̃ pcedũt de labijs meis nõ
διαθήκην μου, καὶ τὰ ἐκπορευόμενα διὰ τῶν χειλέων μου οὐ μὴ
faciã irrita. Semel iuraui in ſctõ meo ſi dauid mẽtiar:
ἀθετήσω. Ἅπαξ ὤμοσα ἐν ἁγίῳ μου εἰ τῷ δαυὶδ ψεύσομαι;
Semen eius in eternũ manebit: ⁊ thronus ei⁹ ſicut ſol
Τὸ σπέρμα αὐτοῦ εἰς τὸν αἰῶνα μενεῖ, καὶ ὁ θρόνος αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος
in cõſpectu meo: Et ſicut luna pfecta in eternũ: ⁊
ἐναντίον μου, Καὶ ὡς ἡ σελήνη κατηρτισμένη εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ ὁ
teſtis in celo fidelis. Dp̃. Tu ṽo repuliſti ⁊ deſ=
μάρτυς ἐν οὐρανῷ πιστός. Διάψαλμα, Σὺ δὲ ἀπώσω καὶ ἐξου
pexiſti: diſtuliſti xp̃m tuũ. Auertiſti teſtamẽtũ
δένωσας, ἀνεβάλου τὸν χριστόν σου. Κατέστρεψας τὴν διαθήκην
ſerui tui: pphanaſti in t̃ra ſctuariũ ei⁹. De=
τοῦ δούλου σου, ἐβεβήλωσας εἰς τὴν γῆν τὸ ἁγίασμα αὐτοῦ. Κα=
ſtruxiſti oẽs ſepes eius: poſuiſti firmamẽtũ eius
θεῖλες πάντας τοὺς φραγμοὺς αὐτοῦ, ἔθου τὰ ὀχυρώματα αὐτοῦ
formidinẽ. Diripuerũt eũ oẽs trãſeũtes viã: fact⁹
δειλίαν, Διήρπαζον αὐτὸν πάντες οἱ διοδεύοντες ὁδόν, ἐγενή
eſt opꝓbriũ vicinis ſuis. Exaltaſti dexterã depꝛimẽtiũ
θη ὄνειδος τοῖς γείτοσιν αὐτοῦ. Ὕψωσας τὴν δεξιὰν τῶν θλιβόν

die: & in iuſtitia tua exaltabuntur. Quia gloria fortitudinis eorũ tu es: & in voluntate tua eleuabis cornu noſtrũ. Quia a dño eſt protectio noſtra: & a ſctõ iſrael rege nr̃o. Tunc locutus es per viſionẽ ſãctis tuis: & dixiſti: poſui adiutoriũ ſuper robuſtũ: exaltaui electũ de pp̃lo. Inueni dauid ſeruũ meũ: oleo ſctõ meo vnxi eũ. Cũ quo manus mea firma erit: & brachium meum roborauit eum. Non decipiet inimicus eum: & filius iniquitatis non affliget eũ. Sed cõcidã ante faciem eius hoſtes illi⁹: & qui eũ oderũt pcutiã. Veritas ãt mea & mĩa mea erit cũ eo: & in nomine meo exaltabitur cornu eius. Et ponã in mari manũ eius: & i fluminibus dexterã eius. Ipſe iuocabit me pater meus es tu: de⁹ me⁹ & fortitudo ſalutis mee. Ego aũt primogenitũ ponã eũ: excelſũ regibus terre. In etnũ cuſtodiã ei miam meã: & pactũ meũ fidele erit ei. Et ponã in ppetuũ ſemẽ eius: & thronũ eius ſicut dies celi. Si ãt dereliq̃rint filii eius legem meã: & in iudiciis meis nõ ambulauerit. Si cerimõias meas pphanauerit: & p̃cepta mea nõ cuſtodierit. Viſitabo i virga ſcelera eorũ: & in plagis iniquitates eorũ. Miam aũt meã nõ auferã ab eo: nec mentiar in veritate mea. Nõ violabo pactũ meum: & q̃d egreſſũ eſt de labiis meis nõ mutabo. Semel iuraui in ſancto meo: ne dauid mẽtiar. Semẽ eius in ſempiternũ erit: & thrõus eius ſicut ſol in conſpectu meo. Sicut luna ſtabilietur in ſẽpiternũ: & teſtis in celo fidelis. Sẽp. Tu ãt repuliſti & piecisti: iratus es aduerſus xp̃m tuũ. Attenuaſti pactũ ſerui tui: pphanaſti i terra diadema eius. Diſſipaſti oẽs macerias eius: poſuiſti munitiões eius pauorẽ. Diripuerũt eũ oẽs qui trãſeunt p viã: fctũs ẽ op=

הַיּוֹם וּבְצִדְקָתְךָ יָרוּמוּ׃ כִּי
תִפְאֶרֶת עֻזָּמוֹ אָתָּה וּבִרְצוֹנְךָ
תָּרוּם קַרְנֵנוּ׃ כִּי לַיהוָה מָגִנֵּנוּ
וְלִקְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל מַלְכֵּנוּ׃ אָז
דִּבַּרְתָּ בְחָזוֹן לַחֲסִידֶיךָ וַתֹּאמֶר
שִׁוִּיתִי עֵזֶר עַל גִּבּוֹר הֲרִימוֹתִי
בָחוּר מֵעָם׃ מָצָאתִי דָּוִד עַבְדִּי
בְּשֶׁמֶן קָדְשִׁי מְשַׁחְתִּיו׃ אֲשֶׁר
יָדִי תִּכּוֹן עִמּוֹ אַף זְרוֹעִי תְאַמְּצֶנּוּ׃
לֹא יַשִּׁיא אוֹיֵב בּוֹ וּבֶן עַוְלָה לֹא
יְעַנֶּנּוּ׃ וְכַתּוֹתִי מִפָּנָיו צָרָיו
וּמְשַׂנְאָיו אֶגּוֹף׃ וֶאֱמוּנָתִי וְחַסְדִּי
עִמּוֹ וּבִשְׁמִי תָּרוּם קַרְנוֹ׃ וְשַׂמְתִּי
בַיָּם יָדוֹ וּבַנְּהָרוֹת יְמִינוֹ׃ הוּא
יִקְרָאֵנִי אָבִי אָתָּה אֵלִי וְצוּר
יְשׁוּעָתִי׃ אַף אָנִי בְּכוֹר אֶתְּנֵהוּ
עֶלְיוֹן לְמַלְכֵי אָרֶץ׃ לְעוֹלָם אֶשְׁמוֹר
לוֹ חַסְדִּי וּבְרִיתִי נֶאֱמֶנֶת לוֹ׃
וְשַׂמְתִּי לָעַד זַרְעוֹ וְכִסְאוֹ כִּימֵי
שָׁמָיִם׃ אִם יַעַזְבוּ בָנָיו תּוֹרָתִי
וּבְמִשְׁפָּטַי לֹא יֵלֵכוּן׃ אִם חֻקֹּתַי
יְחַלֵּלוּ וּמִצְוֹתַי לֹא יִשְׁמֹרוּ׃
וּפָקַדְתִּי בְשֵׁבֶט פִּשְׁעָם וּבִנְגָעִים
עֲוֹנָם׃ וְחַסְדִּי לֹא אָפִיר מֵעִמּוֹ
וְלֹא אֲשַׁקֵּר בֶּאֱמוּנָתִי׃ לֹא
אֲחַלֵּל בְּרִיתִי וּמוֹצָא שְׂפָתַי לֹא
אֲשַׁנֶּה׃ אַחַת נִשְׁבַּעְתִּי בְקָדְשִׁי
אִם לְדָוִד אֲכַזֵּב׃ זַרְעוֹ לְעוֹלָם
יִהְיֶה וְכִסְאוֹ כַשֶּׁמֶשׁ נֶגְדִּי׃ כְּיָרֵחַ
יִכּוֹן עוֹלָם וְעֵד בַּשַּׁחַק נֶאֱמָן סֶלָה׃
וְאַתָּה זָנַחְתָּ וַתִּמְאָס הִתְעַבַּרְתָּ עִם
מְשִׁיחֶךָ׃ נֵאַרְתָּה בְּרִית עַבְדֶּךָ
חִלַּלְתָּ לָאָרֶץ נִזְרוֹ׃ פָּרַצְתָּ כָל
גְּדֵרֹתָיו שַׂמְתָּ מִבְצָרָיו מְחִתָּה׃
שַׁסֻּהוּ כָּל עֹבְרֵי דָרֶךְ הָיָה חֶרְפָּה
לִשְׁכֵנָיו׃ הֲרִימוֹתָ יְמִין צָרָיו

רום
פאר עזז
רצה
קדש
חזה חסד
אמר שוה
עזר רום
בחר
כון זרע
אמן נשא
איב ענה
כתת פנה
צור שנא
נגף אמן
שום
קרא
ישע בכר
נתן עלה
עלם שמר
כרת אמן
שום יום
עזב ירה
שפט חקק
חלל צוה
שמר
פור
שקר אמן
חלל יצא
שפה שנה
שבע כזב
היה
כון עד
אמן
מאס עבר
משח
שום בצר
חתת שסס
רום ימן
צור

Digitized by Google

Tex.heb.	Priuatiua.he.
השמחת כל אויביו: אף תשיב	שמח איב
צור חרבו ולא הקמתו במלחמה:	שוב קום
השבת מטהרו וכסאו לארץ	לחם שבת
מגרתה: הקצרת ימי עלומיו	קצר
העטית עליו בושה סלה: עד מה	יום עלם
יהוה תסתר לנצח תבער כמו	עטה סתר
אש חמתך: זכר אני מה חלד	בער
על מה שוא בראת כל בני אדם:	יחם
מי גבר יחיה ולא יראה מות	חיה ראה
ימלט נפשו מיד שאול סלה:	מלט שאל
איה חסדיך הראשנים אדני	
נשבעת לדוד באמונתך: זכר	שבע אמן
אדני חרפת עבדיך שאתי בחיקי	נשא
כל רבים עמים: אשר חרפו	רבב
אויביך יהוה אשר חרפו עקבות	משח
משיחך: ברוך יהוה לעולם אמן	ברך עלם
ואמן: xc. תפלה למשה איש	פלל
האלהים אדני מעון אתה	עון
היית לנו בדור ודור: בטרם הרים	היה
ילדו ותחולל ארץ ותבל ומעולם	חול עלם
עד עולם אתה אל: תשב אנוש	שוב אנש
עד דכא ותאמר שובו בני אדם:	אמר
כי אלף שנים בעיניך כיום	שנה
אתמול כי יעבר ואשמורה בלילה:	תמל עבר
זרמתם שנה יהיו בבקר כחציר	שמר ישן
יחלף: בבקר יציץ וחלף לערב	היה חצר
ימולל ויבש: כי כלינו באפך	חלף ציץ
ובחמתך נבהלנו: שתה עונתינו	מול כלה
לנגדך עלומנו למאור פניך:	יחם בהל
כי כל ימינו פנו בעברתך כלינו	שית עוה
שנינו כמו הגה: ימי שנותינו	עלם אור
בהם שבעים שנה ואם בגבורת	פנה יום
שמונים שנה ורהבם עמל ואון כי	שנה כלה
גז חיש ונעפה: מי יודע עז	גבר
אפך וכיראתך עברתך: למנות	שמן גוד
ימינו כן הודע ונבא לבב חכמה:	חוש עוף
	ידע עזז
	מנה יום
	ידע בוא

probriū vicinis ſuis. Eleuaſti dexterā hoſtium eius: letificaſti oēs inimicos illius. Auertiſti robur gladii eius: & nō ſubleuaſti eū in prelio. Quieſcere feciſti munditiā eius: & thronū illius in terra detraxiſti. ∞ Abbreuiaſti dies adoleſcētie eius: opuiſti eū ignominia. Sp. Vſqꝫ quo dn̄e abſcōderis in finē: ſuccēditur quaſi ignis idignatio tua? Memēto mei de pfundo: alioqn q̄re fruſtra creaſti filios hoīm? Quis eſt vir qui viuat & nō videat mortē: ſaluās aīa ſuā de manu inferi? Sp. Vbi ſunt miīe tue antique dn̄e: q̄s iuraſti dd̄ in veritate tua. Recordare dn̄e opprobrii ſeruorū tuorū: quia portaui in ſinu meo oēs iniqtates populorū. Quibus exprobrauerūt inimici tui dn̄e: qbus exprobrauerunt veſtigia xp̄i tui. Bn̄dictus dn̄s i ſēpiternū: amen & amē.

Oratio moyſi viri dei. 90.

Domic hītaculū tu fctūs es nobis: in gn̄atiōe & gn̄atōe. Añq̄ mōtes naſcerētur & pturiretur terra & orbis: a ſeculo & vſqꝫ i ſeculū tu es deus. Cōuertes hoīem vſqꝫ ad cōtritionē: & dicēs reuertimi filii adā. Quia mille āni in oculis tuis ſicut dies heſterna q̄ ptrāſiit & vigilia in nocte. ∞ Percutiēte te eos vt ſōniū erunt: mane q̄ſi herba ptrāſiēs. Mane floruit & abiit: ad veſperꝫ contereturatqꝫ ſiccabitur. Cōſūpti ei ſum⁹ in furore tuo. & i indignatiōe tua cōturbati ſum⁹. Poſuiſti iniquitates nr̄as corā te: negligētias nr̄as i luce vultus tui. Oēs ei dies nr̄i trāſierūt i furore tuo: cōſumpſimus ānos nr̄os q̄ſi ſmonē loq̄ns. Dies ānorū nr̄orꝫ in ipſis ſeptuagita ānis: ſi āt multū ē octogita āni: & q̄p āplius eſt labor & dolor: q̄m trāſiuimus cito & aduolauimus. Quis nouit fortitudinē ire tue: & ſcd̄m timorē tuū idignationē tuā? Vt nume

eum: letificaſti oēs inimicos eius. Auer
των ἀυτόν, ἔυφρανας πάντας τοὺς ἐχθροὺς ἀυτοῦ. Ἀπέ
tiſti adiutoriū gladij eius: ꝛ nō es auxilia
στρεψας τὴν βοήθειαν τῆς ῥομφαίας ἀυτοῦ, καὶ ἐυκ ἀντελά
tus ei in bello. Deſtruxiſti ab emūdatiōe
βου ἀυτοῦ ἐν τῷ πολέμῳ. Κατέλυσας ἀπὸ καθαρισμοῦ
ſua: ſedē eius in trā colliſiſti. Mino
ἀυτοῦ, τὸν θρόνον ἀυτοῦ ἐις τὴν γῆν κατέῤῥαξας. Ἐσμίκρυ
raſti dies tēporis eius: pfudiſti eū cōfu
νας τὰς ἡμέρας τοῦ χρόνου ἀυτοῦ, κατέχεας ἀυτοῦ ἀισχύ
ſiōe. Vſqꝫ quo dn̄e auertis in finē: exardeſcet
νην. Ἕως πότε κύριε ἀποστρέφῃ ἐις τέλος, ἐκκαυθήσεται
ſicut ignis ira tua? Memorare q̄ mea ſubā: nūqd enī
ὡς πῦρ ἡ ὀργή σου; Μνήσθητι τίς μου ἡ ὑπόστασις, μὴ γὰρ
vane cōſtituiſti oēs filios hoīum? Quis eſt
ματαίως ἔκτισας πάντας τοὺς ὑιοὺς τῶν ἀνθρώπων; Τίς ἐστιν
hō: qui viuet ꝛ nō videbit mortē: eruet ani
ἄνθρωπος, ὃς ζήσεται καὶ ὀυκ ὄψεται θάνατον, ῥύσεται τὴν ψυ
mā ſuā de manu inferi? Dp. Vbi ſūt
χὴν ἀυτοῦ ἐκ χειρὸς ᾅδου; Διάψαλμα. Ποῦ ἐισι τὰ
miē tue antique dn̄e: q̄s iuraſti dd̄ in vi
ἐλέη σου τὰ ἀρχαῖα κύριε, ἃ ὤμοσας τῷ δαδ ἐν τῇ ἀλη
tate tua. Memor eſto dn̄e opprobrij ſeruorꝫ tuorꝫ:
θεία σου. Μνήσθητι κύριε τοῦ ὀνειδισμοῦ τῶν δούλων σου,
qd̄ cōtinui in ſinu meo multarꝫ gētiū. Qd̄ exprobrauerūt
ὃυ ὑπέσχον ἐν τῷ κόλπῳ μου πολλῶν ἐθνῶν. Οὗ ὠνείδισαν
inimici tui dn̄e: qd̄ exprobrauerūt cōmutationē chri
οἱ ἐχθροί σου κύριε, ὃυ ὠνείδισαν τὸ ἀντάλλαγμα τοῦ χρι
ſti tui. Bn̄s dn̄s in eternū: fiat fiat.
στοῦ σου. Εὐλογητὸς κύριος ἐις τὸν ἀιῶνα, γένοιτο γένοιτο.

Oratio moyſi hoīs dei. 89.

Προσευχὴ μωυσῆ ἀνθρώπῳ τοῦ θεοῦ. πθ'.

Domine refugiū factus es nob i gn̄atiōe ꝛ gn̄atione. Priuſ
Κύριε καταφυγὴ ἐγενήθης ἡμῖν ἐν γενεᾷ καὶ γενεᾷ. Πρὸ
quā mōtes fierēt ꝛ formaretur tra ꝛ or
τοῦ ὄρη γενηθῆναι καὶ πλασθῆναι τὴν γῆν καὶ τὴν ὀικουμέ
bis: ꝛ a ſeculo ꝛ vſqꝫ in ſeculū tu es. Ne auer
νην, καὶ ἀπὸ τοῦ ἀιῶνος καὶ ἕως τοῦ ἀιῶνος σὺ ἐι. Μὴ ἀπο
tas hoīeꝫ in humilitatē: ꝛ dixiſti: cōuertimini
στρέψῃς ἄνθρωπον ἐις ταπείνωσιν, καὶ ἔιπας, ἐπιστρέψατε
filij hoīum. Quē mille āni aū oculos tuos dn̄e:
ὑιοὶ τῶν ἀνθρώπων. Ὅτι χίλια ἔτη ἐν ὀφθαλμοῖς σου κύριε,
tāq̄ dies heſterna q̄ pterijt: ꝛ cuſtodia in nocte. Que pro
ὡς ἡμέρα ἡ ἐχθὲς ἥτις διῆλθε, καὶ φυλακὴ ἐν νυκτί. Τὰ ἐξου
nihilo habētur eorꝫ āni erūt: mane ſicut herba trāſeat:
δενώματα ἀυτῶν ἔτη ἔσονται, τὸ πρωῒ ὡσεὶ χλόη παρέλθοι,
mane floreat ꝛ trāſeat: Veſpere decidat:
τὸ πρωῒ ἀνθήσαι καὶ παρέλθοι, Τὸ ἑσπέρας ἀποπέσοι,
induret ꝛ areſcat. Quia defecimus in ira tua:
σκληρυνθείη καὶ ξηρανθείη. Ὅτι ἐξελίπομεν ἐν τῇ ὀργῇ σου,
ꝛ in furore tuo turbati ſumus. Poſuiſti iniqtates nr̄as in
καὶ ἐν τῷ θυμῷ σου ἐταράχθημεν. Ἔθου τὰς ἀνομίας ἡμῶν ἐ
cōſpectu tuo: ſeculū nr̄ꝫ in illuminatiōe vultus tui.
ναντίον σου, ὁ ἀιὼν ἡμῶν ἐις φωτισμὸν τοῦ προσώπου σου.
Quē oēs dies nr̄i defecerūt: ꝛ in ira tua defe
Ὅτι πᾶσαι αἱ ἡμέραι ἡμῶν ἐξέλιπον, καὶ ἐν τῇ ὀργῇ σου ἐξελί
cimus. Anni nr̄i ſicut aranea meditabātur: dies ānorꝫ
πομεν. Τὰ ἔτη ἡμῶν ὡσεὶ ἀράχνη ἐμελέτων, αἱ ἡμέραι τῶν ἐτῶν Gen.6 a.
nr̄orꝫ in ipſis ſeptuaginta āni: ſi āt in potētatib⁹ octo Eccle.
ἡμῶν ἐν αὐτοῖς ἑβδομήκοντα ἔτη, ἐὰν δὲ ἐν δυναστείαις ὀγ 16.a.
ginta āni: ꝛ plurimū eorꝫ labor ꝛ dolor.
δοήκοντα ἔτη, καὶ τὸ πλεῖον ἀυτῶν κόπος καὶ πόνος.
Quē ſuperuenit māſuetudo ſup nos ꝛ corripiemur.
Ὅτι ἐπῆλθε πραότης ἐφ' ἡμᾶς καὶ παιδευθησόμεθα.
Quis nouit poteſtatē ire tue: ꝛ pre
Τίς γινώσκει τὸ κράτος τῆς ὀργῆς σου, καὶ ἀπὸ τοῦ
timore tuo irā tuā dinumerare? Dexterā
φόβου σου τὸν θυμόν σου ἐξαριθμήσασθαι; Τὴν δεξιάν
tuā ſic notā fac mihi: ꝛ eruditos
σου ὄυτως γνώρισόν μοι, καὶ τοὺς πεπαιδευμένους
corde in ſapiētia.
τῇ καρδίᾳ ἐν σοφίᾳ.

Digitized by Google

Cõuertere dñe vſqȝ quo: ⁊ deprecabilis eſto ſup ſeru-
Ἐπίστρεψον κύριε ἕως πότε, καὶ παρακλήθητι ἐπὶ τοῖς δού-
uos tuos. Repleti ſumus mane miã tua dñe: ⁊ exul-
λοις σου. Ἐνεπλήσθημεν τὸ πρωῒ τοῦ ἐλέους σου κύριε, καὶ ἠγαλ-
tauimus ⁊ delectati ſum⁹. In oĩbus diebus nr̃is
λιασάμεθα καὶ εὐφράνθημεν. Ἐν πάσαις ταῖς ἡμέραις ἡμῶν
letati ſumus: pro qb⁹ dieb⁹ humiliaſti nos: ãnis qb⁹ vidi-
εὐφρανθείημεν, ἀνθ᾽ ὧν ἡμερῶν ἐταπείνωσας ἡμᾶς, ἐτῶν ὧν εἴδο-
mus mala. Et reſpice in ſeruos tuos ⁊ in opa tua
μεν κακά. Καὶ ἴδε ἐπὶ τοὺς δούλους σου καὶ ἐπὶ τὰ ἔργα σου
⁊ dirige filios eoꝝ. Et ſit ſplẽdor do-
καὶ ὁδήγησον τοὺς υἱοὺς αὐτῶν. Καὶ ἔστω ἡ λαμπρότης κυ-
mini dei nr̃i ſup nos: ⁊ opa manuũ nr̃aꝝ diri-
ρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐφ᾽ ἡμᾶς, καὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν ἡμῶν κατεύ-
ge ſup nos: ⁊ opus manuũ nr̃aꝝ dirige.
θυνον ἐφ᾽ ἡμᾶς, καὶ τὸ ἔργον τῶν χειρῶν ἡμῶν κατεύθυνον.

Laus cãtici dd: ſine titulo apud hebreos. 90.
Αἶνος ᾠδῆς τῷ δαδ, ἀνεπίγραφος παρ᾽ ἑβραίοις. ϟ.

Qui hitat in adiutorio altiſſimi: in ꝓtectiõe dei
Ὁ κατοικῶν ἐν βοηθείᾳ τοῦ ὑψίστου, ἐν σκέπῃ τοῦ θεοῦ
celi cõmorabit. Dicet dño: ſuſceptor me⁹ es
τοῦ οὐρανοῦ αὐλισθήσεται. Ἐρεῖ τῷ κυρίῳ, ἀντιλήπτωρ μου εἶ
⁊ refugiũ meũ deus meus: ⁊ ſpabo in eũ. Qm̃
καὶ καταφυγή μου ὁ θεός μου, καὶ ἐλπιῶ ἐπ᾽ αὐτόν. Ὅτι
ipſe liberabit te de laqueo venãtiũ ⁊ a v̄bo aſ-
αὐτὸς ῥύσεταί σε ἐκ παγίδος θηρευτῶν καὶ ἀπὸ λόγου ταρα-
pero: in ſcapulis ſuis obũbrabit tibi: ⁊ ſub
χώδους, ἐν τοῖς μεταφρένοις αὐτοῦ ἐπισκιάσει σοι, καὶ ὑπὸ
pẽnis eius ſpabis. Scuto circũdabit te v̄i-
τὰς πτέρυγας αὐτοῦ ἐλπιεῖς. Ὅπλῳ κυκλώσει σε ἡ ἀλή-
tas eius: nõ timebis a timore nocturno: a ſa-
θεια αὐτοῦ, οὐ φοβηθήσῃ ἀπὸ φόβου νυκτερινοῦ, ἀπὸ βέ-
gitta volãte in die: a negotio in tenebris pãbu-
λους πετομένου ἡμέρας, ἀπὸ πράγματος ἐν σκότει διαπο-
lante: ab incurſu ⁊ demonio meridiano.
ρευομένου, ἀπὸ συμπτώματος καὶ δαιμονίου μεσημβρινοῦ.
Cadent a latere tuo mille: ⁊ decẽ millia a dextris
Πεσεῖται ἐκ τοῦ κλίτους σου χιλιάς, καὶ μυριὰς ἐκ δεξιῶν
tuis: ad te aũt nõ appĩqbit. Verũ tñ oculis tuis cõ-
σου, πρὸς σὲ δὲ οὐκ ἐγγιεῖ. Πλὴν τοῖς ὀφθαλμοῖς σου κατα-
ſiderabis: ⁊ retributionẽ pctõꝝ videbis. Qm̃ tu dñe
νοήσεις, καὶ ἀνταπόδοσιν ἁμαρτωλῶν ὄψει. Ὅτι σὺ κύριε ἡ
ſpes mea: altiſſimũ poſuiſti refugiũ tuũ. Nõ acce-
ἐλπίς μου, τὸν ὕψιστον ἔθου καταφυγήν σου. Οὐ προσε-
dent ad te mala: ⁊ flagellũ nõ appĩqbit tabnaculo
λεύσεται πρὸς σὲ κακά, καὶ μάστιξ οὐκ ἐγγιεῖ ἐν τῷ σκηνώματί
tuo. Qm̃ angelis ſuis mãdabit de te: vt cuſto-
σου. Ὅτι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ, τοῦ διαφυ-
diãt te in oĩbus viis tuis. In manib⁹ portabũt te:
λάξαι σε ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς σου. Ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσί σε,
ne forte offendas ad lapidẽ pedẽ tuũ. Sup aſpidẽ
μήποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου. Ἐπὶ ἀσπίδα
⁊ baſiliſcũ ambulabis: ⁊ cõculcabis leonẽ ⁊
καὶ βασιλίσκον ἐπιβήσῃ, καὶ καταπατήσεις λέοντα καὶ
dracõnẽ. Qm̃ in me ſpauit: ⁊ liberabo eũ: ꝓte-
Math. 4.a. δράκοντα. Ὅτι ἐπ᾽ ἐμὲ ἤλπισε, καὶ ῥύσομαι αὐτόν, σκεπά-
gã eũ qm̃ cognouit nomẽ meũ. Clamabit ad me: ⁊ ex-
Luce. 4.b. σω αὐτὸν ὅτι ἔγνω τὸ ὄνομά μου. Κεκράξεται πρός με, καὶ ἐπα-
audiã eũ: cũ ipõ ſũ in tribulatiõe. Eripiam eũ:
κούσομαι αὐτοῦ, μετ᾽ αὐτοῦ εἰμὶ ἐν θλίψει. Ἐξελοῦμαι αὐτόν,
⁊ glorificabo eũ: lõgitudine dieꝝ replebo eũ: ⁊
καὶ δοξάσω αὐτόν, μακρότητα ἡμερῶν ἐμπλήσω αὐτόν, καὶ
oſtẽdã illi ſalutare meũ.
δείξω αὐτῷ τὸ σωτήριόν μου.

Pſalmus cãtici in die ſabbati. 91.
Ψαλμὸς ᾠδῆς εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ σαββάτου. ϟα.

Bonũ cõfiteri dño: ⁊ pſallere nomi-
Ἀγαθὸν τὸ ἐξομολογεῖσθαι τῷ κῷ, καὶ ψάλλειν τῷ ὀνόμα-
ni tuo altiſſime. Ad ãnũtiãdũ mane miaꝫ tuã: ⁊
τί σου ὕψιστε. Τοῦ ἀναγγέλλειν τὸ πρωῒ τὸ ἔλεός σου, καὶ τὴν
veritatẽ tuã per noctẽ. In decachordo pſalterio cũ cãtico
ἀλήθειάν σου κατὰ νύκτα. Ἐν δεκαχόρδῳ ψαλτηρίῳ μετ᾽ ᾠδῆς

rẽtur dies nr̃i ſic oſtẽde:
& veniemus corde ſapi-
enti. Reuertere dñe vſ-
queqȝ quo: & exorabilis eſto
ſup ſeruos tuos. Im-
ple nos matutino mĩa
tua: & laudabimus & le-
tabimur in cũctis dieb⁹
nr̃is. Letifica nos ꝓ die-
bus qbus afflixiſti nos:
& ãnis quibus vidim⁹
mala. Appeat apd̃ ſer-
uos tuos opus tuum: &
gl̃ia tua ſup filios eorũ.
Et ſit decor dñi dei nr̃i
ſup nos: & opus manu-
um nr̃aꝝ cõfirma ſuper
nos: & opus manuum
noſtrarũ confirma. 91.
Qui hitat i abſcondi-
to excelſi: i vmbra-
culo oĩpotẽtis cõmora-
bitur. Dicens dño ſpes
mea & fortitudo mea:
deus meus cõfidã i eo.
Qm̃ ipſe liberabit te d̃
laqueo venãtiũ: d̃ mor-
te iſidiaꝝ. In ſcapulis ſu-
is obũbrabit tibi & ſub
alis eius ſpabis: ſcutũ
& ꝓtectio veritas eius.
Nõ timebis a timore
nocturno: a ſagitta vo-
lãte ꝑ diẽ. A peſte i te-
nebris ãbulãte: a morſu
iſanientis meridie. Ca-
dẽt a latere tuo mille &
decẽ millia a dxtris tuis:
ad te aũt nõ appropinq̃-
bit. Verũtñ oculis tuis
videbis: & vltionẽ ipſo-
rũ cernes. Tu enim es
dñe ſpes mea. excelſũ
poſuiſti hitaculũ tuũ.
Nõ accedet ad te malũ
& lepra nõ appꝓpiqua-
bit tabernaculo tuo.
Quia angelis ſuis mã-
dabit de te: vt cuſtodiãt
te in oĩbus viis tuis. In
manibus portabũt te:
ne forte offẽdas ad la-
pidẽ pedẽ tuũ. Sup aſ-
pidẽ & baſiliſcũ calcabis
conculcabis leonem &
draconẽ. Qm̃ mihi ad-
heſit & liberabo eũ: e-
xaltabo eũ qm̃ cogno-
uit nomẽ meũ. Inuoca-
bit me & exaudiã eũ: cũ
ipõ ero in tribulatiõe:
eruã eũ & glĩficabo eũ.
Lõgitudie dierũ iple-
bo eũ: & oñdã illi ſalu-
tare meũ. Pſalmus
cãtici i die ſabbati. 92.
Bonũ ẽ cõfiteri dño
& pſallere noĩ tuo
altiſſime. Ad annũciã-
dũ mane miam tuã: &
fidẽ tuã i noctibus. In
decachordo & pſalte-

שובה יהוה עד מתי והנחם על
עבדיך׃ שבענו בבקר חסדך
ונרננה ונשמחה בכל ימינו׃
שמחנו כימות עניתנו שנות ראינו
רעה׃ יראה אל עבדיך פעלך
והדרך על בניהם׃ ויהי נעם
אדני אלהינו עלינו ומעשה ידינו
כוננה עלינו ומעשה ידינו
כוננהו׃ xci. ישב בסתר עליון
בצל שדי יתלונן׃ אמר ליהוה
מחסי ומצודתי אלהי אבטח בו׃
כי הוא יצילך מפח יקוש
מדבר הוות׃ באברתו יסך לך
ותחת כנפיו תחסה צנה וסחרה
אמתו׃ לא תירא מפחד לילה
מחץ יעוף יומם׃ מדבר באפל
יהלך מקטב ישוד צהרים׃ יפל
מצדך אלף ורבבה מימינך אליך
לא יגש׃ רק בעיניך תביט
ושלמת רשעים תראה׃ כי אתה
יהוה מחסי עליון שמת מעונך׃
לא תאנה אליך רעה ונגע לא
יקרב באהלך׃ כי מלאכיו יצוה
לך לשמרך בכל דרכיך׃ על
כפים ישאונך פן תגף באבן
רגלך׃ על שחל ופתן תדרך
תרמס כפיר ותנין׃ כי בי חשק
ואפלטהו אשגבהו כי ידע שמי׃
יקראני ואענהו עמו אנכי בצרה
אחלצהו ואכבדהו׃ ארך ימים
אשביעהו ואראהו בישועתי׃
מזמור שיר ליום xcii.
השבת׃ טוב להדות ליהוה
ולזמר לשמך עליון׃ להגיד
בבקר חסדך ואמונתך בלילות׃
עלי עשור ועלי נבל עלי הגיון

נחם
רנן שמח
יום יום
ענה שנה
ראה רעע
ראה היה
עשה
עלה
לון
חסה צוד
בטח נצל
פוח יקש
הוה סכך
חסה צנן
ירא
עוף
הלך שדד
צדד
ימן נגש
נבט
ראה
חסה
שום עון
אנה רעע
קרב לאה
צוה
נשא נגף
דרך
רמס כפר
תנן פלט
שגב
קרא ענה
צור חלץ
כבד
ראה ישע
זמר שיר
ידה
עלה נגד
אמן
עשר הגה

Digitized by Google

בכנור׃ כי שמחתני יהוה בפעלך כנר
במעשי ידיך ארנן׃ מה גדלו עשה רנן
מעשיך יהוה מאד עמקו
מחשבתיך׃ איש בער לא ידע חשב
וכסיל לא יבין את זאת׃ בפרח כסל בין
רשעים כמו עשב ויציצו כל ציץ
פעלי און להשמדם עדי עד׃ שמד
ואתה מרום לעלם יהוה׃ כי הנה רום עלם
איביך יהוה כי הנה איביך איב
יאבדו יתפרדו כל פעלי און׃ אבד פרד
ותרם כראים קרני בלתי בשמן רום בלל
רענן׃ ותבט עיני בשורי בקמים נבט
עלי מרעים תשמענה אזני׃ קום רעע
צדיק כתמר יפרח כארז בלבנון שמע צדק
ישגה׃ שתולים בבית יהוה פרח שגה שתל
בחצרות אלהינו יפריחו׃ עוד פרח
ינובון בשיבה דשנים ורעננים ניב שוב
יהיו׃ להגיד כי ישר יהוה צורי היה נגד
ולא עולתה בו׃

xciii.

יהוה מלך גאות לבש לבש נאה
יהוה עז התאזר אף תכון תבל עזז אזר
בל תמוט׃ נכון כסאך מאז כון מוט
מעולם אתה׃ נשאו נהרות יהוה כון עלם
נשאו נהרות קולם ישאו נהרות נשא
דכים׃ מקלות מים רבים דכה רבב
אדירים משברי ים אדיר אדר שבר
במרום יהוה׃ עדתיך נאמנו רום עוד
מאד לביתך נאוה קדש יהוה אמן אוה
לארך ימים׃ יום

xciiii.

אל נקמות יהוה אל נקמות
הופיע׃ הנשא שפט הארץ יפע נשא
השב גמול על גאים׃ עד מתי שפט שוב
רשעים יהוה עד מתי רשעים גמל גאה
יעלזו׃ יביעו ידברו עתק עלז נבע
יתאמרו כל פעלי און׃ עמך יהוה דבר אמר
ידכאו ונחלתך יענו׃ אלמנה דכא ענה

tio: in cãtico & cithara. Quõ letificaſti me dñe in ope tuo: in factura manuũ tuarũ laudabo. Quã magnificata ſunt opa tua dñe: ſatis ſ pro funde facte ſunt cogitatiões tue. Vir inſipiens nõ cognoſcet: & ſtultus nõ intelliget iſtud. Germinauerũt ipii q̃ſi fenũ: & floruerũt oẽs qui opantur iniquitatẽ vt cõterãtur vſq̧ in ſempiternũ. Tu aũt excelſus in eternũ dñe. Ecce inimici tui dñe: ecce inimici tui peribũt: diſſipabuntur oẽs qui operantur iniquitatem. Et exaltabitur q̃ſi monocerotis cornu meũ: & ſenecta mea in oleo vberi. Et reſpiciet ocl's meus eos q̃ iſidiãtur mihi: & his qui cõſurgũt aduerſũ me malignãtib⁹ audiet auris mea. Iuſt⁹ vt palma florebit: vt cedrus in libano multiplicabitur. Trãſplãtati in domo dñi: ĩ atriis dei nr̃i germiabũt. Adhuc fructificabũt in ſenectute: pigues & frõdentes erũt. Annũciãtes q̃ rectus dñs fortitudo mea: & nõ ẽ iniquitas ĩ eo. 93.

Dominus regnauit glĩa idutus ẽ: idutus ẽ dñs fortitudine & accictus eſt: ĩ ſup appẽdit orbem qui nõ comouebitur. Firmũ ſoliũ tuũ ex tunc: a b eterno tu es. Leuauerũt flumia dñe: leuauerũt flumia vocẽ ſuã: leuauerũt flumia gurgites ſuos. A vocib⁹ aq̃rũ multarũ grãdes fluctus maris: grandis in excelſo dominus. Teſtimoia tua fidelia fctã ſũt nimis: domum tuam decet ſanctitas domie in longitudine dierũ.

94.

Deus vltiõum dñe: deus vltionum coſtendere. Eleuare qui iudicas terram: redde viciſſitudinẽ ſupbis. Vſq̧quo impii domie: vſq̧quo impii exultabunt. Fluent loquentes antiquum: garriẽt oẽs qui operantur iniquitatẽ. Populũ tuũ dñe cõterẽt: & hereditatẽ tuã affligẽt. Vidu

in cithara. Quia delectaſti me dñe in factura tua:
ἐν κιθάρᾳ. Ὅτι εὔφρανάς με κύριε ἐν τῷ ποιήματί σου,
& in operibus manuũ tuarum exultabo. Quã
καὶ ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν σου ἀγαλλιάσομαι. Ὡς
magnificata ſũt opa tua dñe: nimis pfunde facte ſũt
ἐμεγαλύνθη τὰ ἔργα σου κύριε, σφόδρα ἐβαθύνθησαν οἱ
cogitatiões tue. Vir inſipiẽs nõ cognoſcet: & ſtultus nõ
διαλογισμοί σου. Ἀνὴρ ἄφρων οὐ γνώσεται, καὶ ἀσύνετος οὐ
intelliget hec. Cũ exorti fuerit pctõres ſicut fe
συνήσει ταῦτα. Ἐν τῷ ἀνατεῖλαι ἁμαρτωλοὺς ὡσεὶ χόρ
nũ: & appuerit oẽs q̃ opantur iniq̃tatẽ. Ut
τον, καὶ διέκυψαν πάντες οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν. Ὅπως
intereãt in ſeculũ ſeculi: tu aũt altiſſim⁹ in eter
ἂν ἐξολοθρευθῶσιν εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος, σὺ δὲ ὕψιστος εἰς τὸν αἰ
nũ dñe. Qm̃ ecce inimici tui dñe: qm̃ ecce inimici tui
ῶνα κύριε. Ὅτι ἰδοὺ οἱ ἐχθροί σου κύριε, ὅτι ἰδοὺ οἱ ἐχθροί σου
peribũt. Et diſpgẽtur oẽs q̃ opantur
ἀπολοῦνται. Καὶ διασκορπισθήσονται πάντες οἱ ἐργαζόμενοι
iniq̃tatẽ: & exaltabit ſicut vnicornis cornu meũ: &
τὴν ἀνομίαν, καὶ ὑψωθήσεται ὡς μονοκέρωτος τὸ κέρας μου, καὶ
ſenect⁹ mea in oleo vberi. Et deſpexit oculus me⁹ in
τὸ γῆράς μου ἐν ἐλαίῳ πίονι. Καὶ ἐπεῖδεν ὁ ὀφθαλμός μου ἐν
inimicos meos: & in inſurgẽtibus in me malignã
τοῖς ἐχθροῖς μου, καὶ ἐν τοῖς ἐπανισταμένοις ἐπ᾿ ἐμὲ πονηρευο
tibus audiet auris mea. Iuſtus vt palma florebit: ſicut
μένοις ἀκούσεται τὸ οὖς μου. Δίκαιος ὡς φοῖνιξ ἀνθήσει, ὡσεὶ
cedrus in libano multiplicabit. Plãtati in
κέδρος ἡ ἐν τῷ λιβάνῳ πληθυνθήσεται. Πεφυτευμένοι ἐν τῷ
domo dñi: in atriis dei nr̃i florebũt. Adhuc
οἴκῳ κυρίου, ἐν ταῖς αὐλαῖς τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐξανθήσουσιν. Ἔτι
multiplicabũtur in ſenecta vberi: & bñ patiẽtes erũt vt an
πληθυνθήσονται ἐν γήρει πίονι, καὶ εὐπαθοῦντες ἔσονται τοῦ ἀναγ
nũtiẽt: Qm̃ rectus dñs deus nr̃: & nõ eſt iniq̃tas in eo.
γεῖλαι, Ὅτι εὐθὺς κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν, καὶ οὐκ ἔστιν ἀδικία ἐν αὐτῷ.

In diẽ añ ſabbatũ qñ fundata ẽ
Εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ προσαββάτου ὅτε κατῴκισται ἡ
terra: laus cãtici dauid. 92.
γῆ, αἶνος ᾠδῆς τῷ δαυίδ. ϟβ΄.

Dominus regnauit: decorẽ indutus eſt. In
Ὁ κύριος ἐβασίλευσεν, εὐπρέπειαν ἐνεδύσατο. Ἐνε
dutus ẽ dñs fortitudinẽ & precinxit ſe: & eñi fir
δύσατο κύριος δύναμιν καὶ περιεζώσατο, καὶ γὰρ ἐστε
mauit orbẽ trẽ: qui nõ cõmouebit. Parata ſe
ρέωσε τὴν οἰκουμένην, ἥτις οὐ σαλευθήσεται. Ἕτοιμος ὁ θρό
des tua ex tũc: a ſeculo tu es. Eleuauerũt
νος σου ἀπὸ τότε, ἀπὸ τοῦ αἰῶνος σὺ εἶ. Ἐπῆραν
flumina dñe: eleuauerũt flumina voces ſuas.
οἱ ποταμοὶ κύριε, ἐπῆραν οἱ ποταμοὶ φωνὰς αὐτῶν.
Eleuabũt flumina fluctus ſuos a vocibus
Ἀροῦσιν οἱ ποταμοὶ ἐπιτρίψεις αὐτῶν ἀπὸ φωνῶν ὑ
aquar multar. Mirabiles elatiões maris: mira
δάτων πολλῶν. Θαυμαστοὶ οἱ μετεωρισμοὶ τῆς θαλάσσης, θαυ
bilis in altis dñs. Teſtimonia tua credibilia facta ſũt ni
μαστὸς ἐν ὑψηλοῖς ὁ κύριος. Τὰ μαρτύριά σου ἐπιστώθησαν σφό
mis: domũ tuã decet ſctitudo dñe in lõgitudine dierũ.
δρα, τῷ οἴκῳ σου πρέπει ἁγίασμα κύριε εἰς μακρότητα ἡμερῶν.

Pſalmus dauid quarta ſabbati. 93.
Ψαλμὸς τῷ δαυὶδ τετράδι σαββάτου. ϟγ΄.

Deus vltionũ dñs: deus vltionũ libe
Ὁ θεὸς ἐκδικήσεων κύριος, θεὸς ἐκδικήσεων ἐπαῤ
re egit: Exaltare q̃ iudicas trã: redde retri
ῥησιάσατο. Ὑψώθητι ὁ κρίνων τὴν γῆν, ἀπόδος ἀντα
butiõẽ ſupbis. Uſq̧ quo pctõres do
πόδοσιν τοῖς ὑπερηφάνοις. Ἕως πότε ἁμαρτωλοὶ κύ
mine: vſq̧ quo pctõres gliabũtur: Effabũtur &
ριε, ἕως πότε ἁμαρτωλοὶ καυχήσονται; Φθέγξονται καὶ
loq̃ntur iniq̃tatẽ: loq̃ntur oẽs q̃ opantur
λαλήσουσιν ἀδικίαν, λαλήσουσι πάντες οἱ ἐργαζόμενοι
iniuſtitiã: Populum tuũ dñe humiliauerũt: &
τὴν ἀνομίαν; Τὸν λαόν σου κύριε ἐταπείνωσαν, καὶ τὴν
hereditatẽ tuã vexauerũt. Viduã
κληρονομίαν σου ἐκάκωσαν. Χήραν

et pupillū interfecerūt: ⁊ aduenā occiderūt. Et
καὶ ὀρφανὸν ἀπέκτειναν, καὶ προσήλυτον ἐφόνευσαν. Καὶ
dixerūt: nō videbit dñs: neq; intelliget de⁹ iacob.
εἶπαν, οὐκ ὄψεται κύριος, οὐδὲ συνήσει ὁ θεὸς τοῦ ἰακώβ.
Intelligite iā inſipiētes in pplo: ⁊ ſtulti aliqñ ſapite.
Σύνετε δὴ ἄφρονες ἐν τῷ λαῷ, καὶ μωροί ποτε φρονήσατε.
Qui plātauit aurē: nō audit? aut q̄ finxit ocu-
Ὁ φυτεύσας τὸ οὖς, οὐχὶ ἀκούει; ἢ ὁ πλάσας τὸν ὀφθαλ-
lum nō cōſiderat? Qui corripit gētes: nō arguet? qui
μὸν οὐχὶ κατανοεῖ; Ὁ παιδεύων ἔθνη, οὐχὶ ἐλέγξει; ὁ δι-
docet hoīem ſcientiā? Dñs ſcit cogitatio
δάσκων ἄνθρωπον γνῶσιν; Κύριος γινώσκει τοὺς διαλογισ-
nes hoīm: qm̄ ſunt vane. Beatus hō:
μοὺς τῶν ἀνθρώπων, ὅτι εἰσὶ μάταιοι. Μακάριος ἄνθρωπος,
quē erudieris dñe: ⁊ de lege tua docueris eū.
ὃν ἂν παιδεύσῃς κύριε, καὶ ἐκ τοῦ νόμου σου διδάξῃς αὐ-
Et mitiges ei a diebus malis: donec fodiaī
τόν. Τοῦ πραῦναι αὐτὸν ἀφ' ἡμερῶν πονηρῶν, ἕως οὗ ὀρυγῇ
pctōri fouea. Qm̄ nō repellet dñs ple-
τῷ ἁμαρτωλῷ βόθρος. Ὅτι οὐκ ἀπώσεται κύριος τὸν λα-
bē ſuā: ⁊ hereditatē ſuā nō derelinquet.
ὸν αὐτοῦ, καὶ τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ οὐκ ἐγκαταλείψει.
Quoadusq; iuſtitia cōuertetur in iudiciū: ⁊ q̄ iuxta illā:
Ἕως οὗ δικαιοσύνη ἐπιστρέψει εἰς κρίσιν, καὶ ἐχόμενοι αὐτῆς,
oēs q̄ recto ſunt corde. Dp̄ Quis cōſurget
πάντες οἱ εὐθεῖς τῇ καρδίᾳ. Διάψαλμα. Τίς ἀναστήσεταί
mihi aduerſus malignātes: aut qs ſtabit mecū aduer
μοι ἐπὶ πονηρευομένοις; ἢ τίς συμπαραστήσεταί μοι ἐπὶ
ſus operātes iniq̄tatē? Niſi q: dñs adiuuit me:
τοῖς ἐργαζομένοις τὴν ἀνομίαν; Εἰ μὴ ὅτι κύριος ἐβοήθησέ μοι,
paulomin⁹ habitaſſet in inferno aīa mea. Si dicebā
παραβραχὺ παρῴκησε τῷ ᾅδῃ ἡ ψυχή μου. Εἰ ἔλεγον
motus eſt pes me⁹: miā tua dñe adiuuabat me ſe-
σεσάλευται ὁ πούς μου, τὸ ἔλεός σου κύριε ἐβοήθει μοι, κα-
cundū multitudinē dolor; meor; in corde meo: cōſo-
τὰ τὸ πλῆθος τῶν ὀδυνῶν μου ἐν τῇ καρδίᾳ μου, αἱ πα-
lationes tue letificauerūt aīam meā. Nunq̄d adheret
ρακλήσεις σου εὔφραναν τὴν ψυχήν μου. Μὴ συμπροσέ-
tibi ſedes iniq̄tatis: q̄ fingis laborē in p̄cepto? Ca-
σεταί σοι θρόνος ἀνομίας, ὁ πλάσσων κόπον ἐπὶ πρόσταγμα; Θη-
ptabūt in aīam iuſti: ⁊ ſanguinē inocētē cōdēna
ρεύσουσιν ἐπὶ ψυχὴν δικαίου, καὶ αἷμα ἀθῷον καταδικά-
būt. Et fact⁹ eſt mihi dñs in refugiū: ⁊ de⁹ me⁹
σονται. Καὶ ἐγένετό μοι κύριος εἰς καταφυγήν, καὶ ὁ θεός μου
in adiutoriū ſpei mee. Et reddet illis dñs
εἰς βοηθὸν ἐλπίδος μου. Καὶ ἀποδώσει αὐτοῖς κύριος
iniq̄tatē ipſor;: ⁊ ſc̄m maliciā eor; diſper
τὴν ἀνομίαν αὐτῶν, καὶ κατὰ τὴν πονηρίαν αὐτῶν ἀφα-
det illos dñs deus.
νιεῖ αὐτοὺς κύριος ὁ θεός.

Laus cātici dauid: ſine titulo apud hebreos. 94.
Αἶνος ᾠδῆς τῷ δαυίδ, ἀνεπίγραφος παρ' ἑβραίοις. ϟδ´

Venite exultemus dño: iubilemus
Δεῦτε ἀγαλλιασώμεθα τῷ κυρίῳ, ἀλαλάξωμεν τῷ
deo ſalutari nr̄o. Preoccupemus faciē eius
θεῷ τῷ σωτῆρι ἡμῶν. Προφθάσωμεν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ
in cōfeſſione: ⁊ in pſalmis iubilemus ei. Qm̄
ἐν ἐξομολογήσει, καὶ ἐν ψαλμοῖς ἀλαλάξωμεν αὐτῷ. Ὅτι
deus magn⁹ dñs ⁊ rex magn⁹ ſup oēm
θεὸς μέγας κύριος καὶ βασιλεὺς μέγας ἐπὶ πᾶσαν τὴν
trā. Quia in manu eius fines terre: ⁊ al-
γῆν. Ὅτι ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ τὰ πέρατα τῆς γῆς, καὶ τὰ
titudines mōtiū ipſi⁹ ſunt. Qm̄ ipſi⁹ eſt mare:
ὕψη τῶν ὀρέων αὐτοῦ εἰσιν. Ὅτι αὐτοῦ ἐστιν ἡ θάλασσα,
⁊ ipſe fecit illud: ⁊ aridā manus eius
καὶ αὐτὸς ἐποίησεν αὐτήν, καὶ τὴν ξηρὰν αἱ χεῖρες αὐτοῦ
formauerūt. Venite adoremus: ⁊ procidamus ei:
ἔπλασαν. Δεῦτε προσκυνήσωμεν, καὶ προσπέσωμεν αὐ-
⁊ ploremus corā dño q̄ fecit
τῷ, καὶ κλαύσωμεν ἐναντίον κυρίου τοῦ ποιήσαντος
nos. Quia ipſe eſt deus nr̄:
ἡμᾶς. Ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ θεὸς ἡμῶν, ooooooooooooo

---

am & aduenā interficient: & pupillos occidēt
Et dixerūt nō videbit dñs: & non intelliget
deus iacob. Intelligite ſtulti in populo: oooooo
& inſipiētes aliqñ diſcite. Qui plantauit ooooo
aurem non audiet? aut qui finxit oculū oooo
nō videbit? Qui erudit gentes non arguet?
q docet hoīem ſcientiā? Dominus nouit oooooo
cogitatiōes hominum: quia vane ſunt. oooooo
Beatus vir quem erudieris domine: oooooooo
& de lege tua docueris eum. Vt quieſcat oooooo
a diebus afflictiōis: donec fodiatur impio oooo
interitus. Nō enim derelinquet dñs populū
ſuū: & hereditatē ſuam nō deſeret. Qm̄ vſq;
ad iuſtitiā reuertetur iudiciū: & ſequētur illud
oēs recti corde. Quis ſtabit p me aduerſum
malos? qs ſtabit p me aduerſus operarios iniquitatis?
Niſi quia dñs auxiliator meus: paulominus hitaſſet i iferno
aia mea. Si dicebam motus ē pes me⁹: mia
tua dñe ſuſtētabat me. In multitudīe cogitationū mear; que ſunt i
me intriſecus: cōſolationes tue delectabāt aiam
meā. Nūquid pticeps erit tui thron⁹ inſidiarū:
figēs laborē i pcepto? Copulabūtur aduerſū
aiā; iuſti: & ſāguinē inocētē cōdēnabūt. Erit āt dñs mihi i refugium
& de⁹ me⁹ q̄ſi petra ſpei mee. Et reſtituet
ſup eos iniquitatē ſuā: & i malitia ſua pdet eos:
pdet illos dñs de⁹ nr̄.

Venite laudem⁹ 95.
dñm: iubilemus petre ieſu nr̄o. Preueniamus vultū eius i actione grar;:
i cāticis iubilemus ei. Qm̄ fortis & magnus dñs: & rex
magnus ſup oēs deos. In cuius māu fūdamenta terre: & excelſa mōtiū
ipſius ſunt. Cuius ē mare: ipſe ei fecit illud:
& ſiccā māus eius plaſmauerūt. Venite adoremus
& curuemur: flectamus genua añ faciē
dñi factoris nr̄i. Quia ipſe eſt deus noſter oooo

ומר יהרגו ויתומים ירצחו׃
ויאמרו לא יראה יה ולא יבין
אלהי יעקב׃ בינו בערים בעם
וכסילים מתי תשכילו׃ הנטע
אזן הלא ישמע אם יצר עין
הלא יביט׃ היסר גוים הלא יוכיח
המלמד אדם דעת׃ יהוה יודע
מחשבות אדם כי המה הבל׃
אשרי הגבר אשר תיסרנו יה
ומתורתך תלמדנו׃ להשקיט
לו מימי רע עד יכרה לרשע
שחת׃ כי לא יטש יהוה עמו
ונחלתו לא יעזב׃ כי עד צדק
ישוב משפט ואחריו כל ישרי
לב׃ מי יקום לי עם מרעים
מי יתיצב לי עם פעלי און׃
לולי יהוה עזרתה לי כמעט שכנה
דומה נפשי׃ אם אמרתי מטה
רגלי חסדך יהוה יסעדני׃ ברב
שרעפי בקרבי תנחומיך ישעשעו
נפשי׃ היחברך כסא הות יצר
עמל עלי חק׃ יגודו על נפש
צדיק ודם נקי ירשיעו׃ ויהי
יהוה לי למשגב ואלהי לצור
מחסי׃ וישב עליהם את אונם
וברעתם יצמיתם יצמיתם יהוה
אלהינו׃ xcv. לכו נרננה
ליהוה נריעה לצור ישענו׃
נקדמה פניו בתודה בזמירות
נריע לו׃ כי אל גדול יהוה
ומלך גדול על כל אלהים׃ אשר
בידו מחקרי ארץ ותועפות
הרים לו׃ אשר לו הים והוא
עשהו ויבשת ידיו יצרו׃ באו
נשתחוה ונכרעה נברכה לפני
יהוה עשנו׃ כי הוא אלהינו

גוד הרג
יתם רצח
אמר ראה
בין כסל
שכל
שמע
נטע יכח
למד ידע
ידע חשב
יסר
ירה למד
שקט יום
רוע כרה
נטש
עזב
שוב שפט
קום רוע
יצב
נטה
סעד
קרב שעשע
חבר הוה
גדד
צדק מטה
רשע היה
שגב חסה
שוב
רוע צמת
ילך רנן
רוע
קדם פנה
ידה זמר
גדל
חקר יעף
שחה כרע
ברך פנה
עשה

ואנחנו עם מרעיתו וצאן ידו — רעה צון
היום אם בקלו תשמעו׃ אל — קול שמע
תקשו לבבכם כמריבה כיום מסה — קשה רוב נסה דבר
במדבר׃ אשר נסוני אבותיכם — נסה
בחנוני גם ראו פעלי׃ ארבעים — ראה רבע
שנה אקוט בדור ואמר עם תעי — קום תעה
לבב הם והם לא ידעו דרכי׃
אשר נשבעתי באפי אם יבאון — שבע בוא
אל מנוחתי׃ xcvj. שירו — נוח שיר
ליהוה שיר חדש שירו ליהוה
כל הארץ׃ שירו ליהוה ברכו
שמו בשרו מיום ליום ישועתו׃ — ישע
ספרו בגוים כבודו בכל העמים — כבד
נפלאותיו׃ כי גדול יהוה — פלא גדל
ומהלל מאד נורא הוא על כל — הלל ירא
אלהים׃ כי כל אלהי העמים
אלילים ויהוה שמים עשה׃
הוד והדר לפניו עז ותפארת — פנה עזז
במקדשו׃ הבו ליהוה משפחות — פאר קדש
עמים הבו ליהוה כבוד ועז׃ — יהב שפח
הבו ליהוה כבוד שמו שאו — עזז נשא
מנחה ובאו לחצרותיו׃ השתחוו — בוא שחה
ליהוה בהדרת קדש חילו — חול
מפניו כל הארץ׃ אמרו יי — פנה
בגוים יהוה מלך אף תכון — כון
תבל בל תמוט ידין עמים — מוט דין
במישרים׃ ישמחו השמים — ישר שמח
ותגל הארץ ירעם הים ומלאו׃ — גיל רעם
יעלז שדי וכל אשר בו אז ירננו — עלז שדה
כל עצי יער׃ לפני יהוה כי בא — רנן פנה
כי בא לשפט הארץ ישפט תבל — בוא
בצדק ועמים באמונתו׃ xcvii. — שפט אמן
יהוה מלך תגל הארץ ישמחו — גיל שמח
איים רבים׃ ענן וערפל סביביו — אי רבב
צדק ומשפט מכון כסאו׃ — סבב שפט
אש לפניו תלך ותלהט סביב — כון הלך להט

& nos pplſ paſcue eiuſ & grex manus eius: hodie ſi vocē eius audieritis. Nolite ꝏꝏꝏꝏ idurare corda veſtra ſicut in cōtradictione: ſicut in die tētatiōis ī deſerto. Vbi tētauerunt me pr̄es vr̄i: pbauerūt me & viderūt opus meum. Quadragīta annis diſplicuit mihi gn̄atio illa: & dixi ppl'ſ errās ī corde eſt: & ipſi nō cognouerūt vias meas. & iuraui in furoī meo: ſi venient in requiē meā.

96.

Cantate dn̄o cāticum nouum: canite domino ꝏꝏꝏ omnis terra. Canite domino benedicite ꝏꝏ noī eius: annunciate de die in dīe ſalutare eius. Narrate in gētibus gloriā eius: in vniuerſis populis mirabilia eius. Quia magnus dn̄s & laudabilis nimis: terribilis ipſe ſup omnes deos. Omnes enim ꝏ dii populorum ꝏꝏꝏ ſculptilia: dominus autem celos fecit. ꝏꝏꝏꝏ Gloria & decor an̄ vultū eius: fortitudo & exultatio in ſctūario eius. Afferte dn̄o familie ꝏ pplorū: afferte domio gloriā & fortitudinem. Afferte dn̄o gloriam nomini eius: leuate ꝏ munera & introite in atria eius. Adorate ꝏꝏ dominum in decore ſātuarii: paueat ꝏꝏꝏꝏ a facie eius omnis terra. Dicite ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ in gētibus dn̄s regnauit: ſiquidem appendit orbem immobilem: iudicabit populos ꝏꝏꝏ in equitate. Letamini celi ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ & exulta terra: tonet mare & pleītudo eius. Gaudeat ager & oīa q̄ in eo ſunt: tūc laudabūt vniuerſa ligna ſaltus. An̄ faciē dn̄i qm̄ venit: qm̄ venit iudicare terram: iudicabit orbem in iuſtitia, & populos in fide ſua.

97.

Dn̄s regnauit exultabit terra: letabuntur iſule multe. Nubes & caligo in circuitu ei9: iuſtitia & iudicium firmamentum ſolii eius. Ignis ante faciē eius ī bit & exuret p circuitū

e nos ppl'ſ paſcue eius: ⁊ oues manus eius.
καὶ ἡμεῖς λαὸς νομῆς αὐτοῦ, καὶ πρόβατα χειρὸς αὐτοῦ.
Hodie ſi voce eius audieritis: nolite obdurare
Σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, μὴ σκληρύνητε τὰς — Deu. 5 b. ⁊. 4. b.
corda vr̄a: ſicut in exacerbatione. Scd̄m diē
καρδίας ὑμῶν, ὡς ἐν τῷ παραπικρασμῷ. Κατὰ τὴν ἡμέραν
tētationis in deſerto: vbi tētauerūt me pr̄es vr̄i.
τοῦ πειρασμοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὗ ἐπείρασάν με οἱ πατέρες ὑμῶν.
Probauerūt me ⁊ viderūt opa mea: q̄draginta annis
Ἐδοκίμασάν με καὶ εἶδον τὰ ἔργα μου, τεσσαράκοντα ἔτη
offenſus fui gn̄ationi huic. Et dixi: ſemp errāt
προσώχθισα τῇ γενεᾷ ἐκείνῃ. Καὶ εἶπα, ἀεὶ πλανῶνται τῇ
corde: ipſi vo nō cognouerūt vias meas. Et iuraui in
καρδίᾳ, αὐτοὶ δὲ οὐκ ἔγνωσαν τὰς ὁδούς μου. Ὡς ὤμοσα ἐν
ira mea: ſi introibūt in requiē meā.
τῇ ὀργῇ μου, εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου;
Laus cātici dauid: qn̄ dom9 edificabat᷑ poſt
Αἶνος ᾠδῆς τῷ δαυίδ, ὅτε ὁ οἶκος ᾠκοδόμητο μετὰ τὴν
captiuitatē. ſine titulo apud hebreos. 95.
αἰχμαλωσίαν. ἀνεπίγραφος παρ' ἑβραίοις. 95.
Cantate dn̄o cāticū nouū. cātate dn̄o oīs — 1. Par. 16. c.
Ἄσατε τῷ κυρίῳ ᾆσμα καινόν, ᾄσατε τῷ κυρίῳ πᾶσα
terra. Cātate dn̄o: bn̄dicite noī eius. An
ἡ γῆ. Ἄσατε τῷ κυρίῳ, εὐλογήσατε τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Εὐ
nūciate diē de die ſalutare eius. Annūciate
αγγελίζεσθε ἡμέραν ἐξ ἡμέρας τὸ σωτήριον αὐτοῦ. Ἀναγγείλα
inter gētes gloriā eius: in oībus pplis
τε ἐν τοῖς ἔθνεσι τὴν δόξαν αὐτοῦ, ἐν πᾶσι τοῖς λαοῖς τὰ
mirabilia eius. Qm̄ magn9 dn̄s ⁊ laudabilis nimis: terri
θαυμάσια αὐτοῦ. Ὅτι μέγας κύριος καὶ αἰνετὸς σφόδρα, φο
bilis eſt ſup oēs deos. Qm̄ oēs dii
βερός ἐστιν ὑπὲρ πάντας τοὺς θεούς. Ὅτι πάντες οἱ θεοὶ
gentiū demonia: dn̄s aūt celos fecit.
τῶν ἐθνῶν δαιμόνια, ὁ δὲ κύριος τοὺς οὐρανοὺς ἐποίησεν.
Confeſſio ⁊ pulchritudo in ꝯſpectu eius. ſctimonia ⁊
Ἐξομολόγησις καὶ ὡραιότης ἐνώπιον αὐτοῦ, ἁγιωσύνη καὶ
magnificētia in ſctificatione eius. Afferte domino
μεγαλοπρέπεια ἐν τῷ ἁγιάσματι αὐτοῦ. Ἐνέγκατε τῷ κυ
mino patrie gentiū: afferte dn̄o gloriā ⁊ ho
ρίῳ αἱ πατριαὶ τῶν ἐθνῶν, ἐνέγκατε τῷ κυρίῳ δόξαν καὶ τι
norē. Afferte dn̄o gloriā noī eius: tollite hoſ
μήν. Ἐνέγκατε τῷ κυρίῳ δόξαν ὀνόματι αὐτοῦ, ἄρατε θυ
ſtias ⁊ introite in atria eius. Adorate
σίας καὶ εἰσπορεύεσθε εἰς τὰς αὐλὰς αὐτοῦ. Προσκυνήσατε
dn̄m in atrio ſctō eius: cōmoueat᷑ a facie
τῷ κυρίῳ ἐν αὐλῇ ἁγίᾳ αὐτοῦ, σαλευθήτω ἀπὸ προσώπου
eius vniuerſa tr̄a. Dicite in gētibus: q2 dn̄s re
αὐτοῦ πᾶσα ἡ γῆ. Εἴπατε ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ὅτι κύριος ἐβα
gnauit: ⁊ eni correxit orbē terre: q̄ nō cōmo
σίλευσε, καὶ γὰρ κατώρθωσε τὴν οἰκουμένην, ἥτις οὐ σαλευ
uebit᷑: iudicabit pplos in eq̄tate. Letētur celi
θήσεται, κρινεῖ λαοὺς ἐν εὐθύτητι. Εὐφραινέσθωσαν οἱ οὐρα
et exultet terra: cōmoueat᷑ mare: ⁊ plenitu
νοὶ καὶ ἀγαλλιάσθω ἡ γῆ, σαλευθήτω ἡ θάλασσα, καὶ τὸ πλήρω
do eius. Gaudebūt cāpi: ⁊ oīa q̄ in eis: tunc
μα αὐτῆς. Χαρήσεται τὰ πεδία, καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς, τότε
exultabūt oīa ligna ſylue: a facie
ἀγαλλιάσονται πάντα τὰ ξύλα τοῦ δρυμοῦ, ἀπὸ προσώπου — s. 95.
dn̄i: q2 venit: qm̄ venit iudicare terrā. Judicabit orbē ter
κυ, ὅτι ἔρχεται, ὅτι ἔρχεται κρῖναι τὴν γῆν. Κρινεῖ τὴν οἰκουμέ
re in eq̄tate: ⁊ pplos in veritate ſua. Pſalmus
νην ἐν δικαιοσύνῃ, καὶ λαοὺς ἐν τῇ ἀληθείᾳ αὐτοῦ. Ψαλμὸς τῷ
dauid qn̄ terra ei9 reſtituta ē. ſine titulo apud hebreos. 96
δαυίδ, ὅτε ἡ γῆ αὐτοῦ καθίσταται. ἀνεπίγραφος παρ' ἑβραίοις. 96
Dominus regnauit: exultet terra: letētur
Ὁ κύριος ἐβασίλευσεν, ἀγαλλιάσθω ἡ γῆ, εὐφρανθήτω
inſule multe. Nubes ⁊ caligo ī circuitu ei9: iuſtitia
σαν νῆσοι πολλαί. Νεφέλη καὶ γνόφος κύκλῳ αὐτοῦ, δικαιοσύ
et iudiciū correctio ſedis eius. Ignis ante
νη καὶ κρίμα κατόρθωσις τοῦ θρόνου αὐτοῦ. Πῦρ ἐνώπι
ipm̄ pcedet: ⁊ inflāmabit ī circuitu
ον αὐτοῦ προπορεύσεται, καὶ φλογιεῖ κύκλῳ ꝏꝏꝏꝏ

Digitized by Google

inimicos eius. Alluxerūt fulgura eius orbi
τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ. Ἔφαναν αἱ ἀστραπαὶ αὐτοῦ τῇ οἰκου
terre: vidit ⁊ cōmota eſt terra. Mōtes ſicut cera fluxerūt
μένῃ, εἶδε καὶ ἐσαλεύθη ἡ γῆ. Τὰ ὄρη ὡσεὶ κηρὸς ἐτάκη-
a facie dñi: a facie dñi oīs
σαν ἀπὸ προσώπου κυρίου, ἀπὸ προσώπου κυρίου πά-
terre. Annūciauerūt celi iuſticiā eius:
σης τῆς γῆς. Ἀνήγγειλαν οἱ οὐρανοὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ,
et viderūt oēs ppl'i gloriā eius. Cōfundātur
καὶ εἴδοσαν πάντες οἱ λαοὶ τὴν δόξαν αὐτοῦ. Αἰσχυνθήτω
oēs q̄ adorāt ſculptilia: q̄ gloriātur
σαν πάντες οἱ προσκυνοῦντες τοῖς γλυπτοῖς, οἱ ἐγκαυχώ
in ſimulachris ſuis. Adorate eū oēs
μενοι ἐν τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν. Προσκυνήσατε αὐτῷ πάν-
angeli eius. Audiuit ⁊ letata eſt ſion: ⁊
τες ἄγγελοι αὐτοῦ. Ἤκουσε καὶ εὐφράνθη ἡ σιών, καὶ ἠ
exultauerūt filie iude: ꝓpter iu-
γαλλιάσαντο αἱ θυγατέρες τῆς ἰουδαίας, ἕνεκεν τῶν κρι-
dicia tua dñe. Quā tu dñs altiſſim' ſup oēm
μάτων σου κύριε. Ὅτι σὺ κύριος ὕψιστος ἐπὶ πᾶσαν τὴν
terrā: nimis exaltatus es ſup oēs deos: Qui
γῆν, σφόδρα ὑπερυψώθης ὑπὲρ πάντας τοὺς θεούς. Οἱ
Amos 5.d. diligitis dñm: odite malū: cuſtodit dñs
ἀγαπῶντες τὸν κύριον, μισεῖτε πονηρά, φυλάσσει κύριος
aīas ſctōꝝ ſuoꝝ: de manu pctōris libe
τὰς ψυχὰς τῶν ὁσίων αὐτοῦ, ἐκ χειρὸς ἁμαρτωλοῦ ῥύσε
rabit eos. Lux orta eſt iuſto: ⁊ rectis cor
ται αὐτούς. Φῶς ἀνέτειλε τῷ δικαίῳ, καὶ τοῖς εὐθέσι τῇ καρ
de letitia. Letamini iuſti in dño: ⁊ cō
δίᾳ εὐφροσύνη. Εὐφράνθητε δίκαιοι ἐν τῷ κυρίῳ, καὶ ἐξο
fitemini memorie ſctificationis eius.
μολογεῖσθε τῇ μνήμῃ τῆς ἁγιωσύνης αὐτοῦ. ooooooo

Pſalmus dauid 97.
Ψαλμὸς τῷ δαυίδ. ϞΖ.

Cantate dño canticū nouū: q̄ mirabilia fe-
Ἄσατε τῷ κυρίῳ ᾆσμα καινόν, ὅτι θαυμαστὰ ἐποί
cit dñs. Saluauit eū dextera eius. ⁊ brachiū
ησεν ὁ κύριος. Ἔσωσεν αὐτὸν ἡ δεξιὰ αὐτοῦ. καὶ ὁ βραχί
ſctm̄ eius. Notū fecit dñs ſalutare ſuū:
ων ὁ ἅγιος αὐτοῦ. Ἐγνώρισε κύριος τὸ σωτήριον αὐτοῦ,
in cōſpectu gentiū reuelauit iuſticiā ſuā.
ἐναντίον τῶν ἐθνῶν ἀπεκάλυψε τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ.
recordat' eſt mīe ſue iacob: ⁊ verita-
Ἐμνήσθη τοῦ ἐλέους αὐτοῦ τῷ ἰακώβ, καὶ τῆς ἀληθεί-
tis ſue domui iſrael. Viderūt oēs ter-
Eſaie. 52.c. ας αὐτοῦ τῷ οἴκῳ ἰσραήλ. Εἴδοσαν πάντα τὰ πέ-
mini terre ſalutare dei nr̄i. Jubilate
ρατα τῆς γῆς τὸ σωτήριον τοῦ θεοῦ ἡμῶν. Ἀλαλάξατε
deo oīs terra: cātate ⁊ exultate ⁊ pſallite.
τῷ θεῷ πᾶσα ἡ γῆ, ᾄσατε καὶ ἀγαλλιᾶσθε καὶ ψάλατε.
Pſallite dño in cithara: in cithara ⁊ voce pſalmi:
Ψάλατε τῷ κυρίῳ ἐν κιθάρᾳ, ἐν κιθάρᾳ καὶ φωνῇ ψαλμοῦ,
in tubis ductilibus: ⁊ voce tube cornee Jubi
ἐν σάλπιγξιν ἐλαταῖς, καὶ φωνῇ σάλπιγγος κερατίνης. Ἀλα
late in cōſpectu regis dñi. Moueat' ma
λάξατε ἐνώπιον τοῦ βασιλέως κυρίου. Σαλευθήτω ἡ θά-
re ⁊ plenitudo eius: orbis terraꝝ ⁊ oēs
λασσα καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς, ἡ οἰκουμένη καὶ πάντες οἱ
qui habitāt in eo. Flumina plaudēt manu ſi-
κατοικοῦντες ἐν αὐτῇ. Ποταμοὶ κροτήσουσι χειρὶ ἐπὶ τὸ
mul: mōtes exultabūt a cōſpectu dñi: qm̄ ve
αὐτό, τὰ ὄρη ἀγαλλιάσονται ἀπὸ προσώπου κυρίου, ὅτι ἔρ
s.95. nit: qm̄ venit iudicare terrā. Judicabit orbē terraꝝ in iu
χεται, ὅτι ἥκει κρῖναι τὴν γῆν. Κρινεῖ τὴν οἰκουμένην ἐν δι-
ſticia: ⁊ pplos in eq̄tate. Pſalm' dauid 98.
καιοσύνῃ, καὶ λαοὺς ἐν εὐθύτητι. Ψαλμὸς τῷ δαυίδ. ϞΗ.

Domin' regnauit: iraſcant' ppl'i: q̄ ſe-
Κύριος ἐβασίλευσεν, ὀργιζέσθωσαν λαοί, ὁ καθή-
des ſup cherubim: moueatur terra. Dñs in
μενος ἐπὶ τῶν χερουβίμ, σαλευθήτω ἡ γῆ. Κύριος ἐν
ſion magn': ⁊ excelſus eſt ſup oēs
σιὼν μέγας, καὶ ὑψηλός ἐστιν ἐπὶ πάντας ooooooo

hoſtes eius. Appuerūt fulgura eius orbi: vidit & cōtremuit terra. Mōtes ſicut cera tabefacti ſunt a facie dñi: a facie dominatoris omnis oo terre. Annūciauerūt celi iuſtitiā eius: & viderūt oēs populi gloriā eius. Confundantur vniuerſi qui ſeruiunt ſculptili: qui gloriātur in idolis ſ: adorate eum oēs dii. Audiuit oooooooooooooo & letata eſt ſiō: & exultauerunt filie iude ooooo propter iudicia tua domine. Tu enim oooooooo dñs excelſus ſup omnem terram: vehementer eleuatus es ſup oēs deos. Qui diligitis oooo dominum odite malū: cuſtodit animas ooooooo ſanctorū ſuorū: de manu impiorum eruet eos Lux orta eſt iuſto: & rectis corde letitia. ooo Letamini iuſti in dño: & confitemini oooooooo memorie ſctē ei'. 98.

Pſalmus.

Cantate domino cāticū nouum quia mirabilia fecit: ſaluauit ſibi dextera eius ooooooo & brachiū ſctūm eius. Notum fecit dominus ſalutare ſuū: in cōſpectu gētiū reuelauit iuſtitiā ſuā. Recordatus eſt mīe ſue & veritatis ſue domui iſrael: viderunt oēs fines terre ſalutare dei noſtri. Iubilate domino omnis terra vociferamini: & laudate & canite. Cātate domino in cithara: in cithara & voce carminis. In tubis & clangore oo buccine iubilate oooooo coram rege dño. Tonet mare oooooooooooooo & plēitudo eius: orbis & hitatores eius. oooo Flumina plaudēt manu: ſimul mōtes ooooooo laudabunt. Ante dñm quia venit iudicare ooo terram: iudicabit orbem in iuſtitia oooooooo & populos in equitatibus. 99.

Dominus regnauit oooooooooooooooooo commoueantur populi: ſeſſor cherubim oooo concutiatur terra. Dominus in ſion ooooooooo magnus: & excelſus ē ſuper omnes ooooooo

צריו: האירו ברקיו תבל ראתה
ותחל הארץ: הרים כדונג נמסו
מלפני יהוה מלפני אדון כל
הארץ: הגידו השמים צדקו וראו
כל העמים כבודו: יבשו כל
עבדי פסל המתהללים באלילים
השתחוו לו כל אלהים: שמעה
ותשמח ציון ותגלנה בנות יהודה
למען משפטיך יהוה: כי אתה
יהוה עליון על כל הארץ מאד
נעלית על כל אלהים: אהבי
יהוה שנאו רע שמר נפשות
חסידיו מיד רשעים יצילם: אור
זרע לצדיק ולישרי לב שמחה:
שמחו צדיקים ביהוה והודו
לזכר קדשו: xcviij. מזמור
שירו ליהוה שיר חדש כי
נפלאות עשה הושיעה לו ימינו
וזרוע קדשו: הודיע יהוה
ישועתו לעיני הגוים גלה צדקתו:
זכר חסדו ואמונתו לבית ישראל
ראו כל אפסי ארץ את ישועת
אלהינו: הריעו ליהוה כל הארץ
פצחו ורננו וזמרו: זמרו ליהוה
בכנור בכנור וקול זמרה:
בחצצרות וקול שופר הריעו
לפני המלך יהוה: ירעם הים
ומלאו תבל וישבי בה:
נהרות ימחאו כף יחד הרים
ירננו: לפני יהוה כי בא לשפט
הארץ ישפט תבל בצדק
ועמים במישרים:
יהוה מלך xcix.
ירגזו עמים ישב כרובים
תנוט הארץ: יהוה בציון
גדול ורם הוא על כל

ידה ירא הָעַמִּים: יוֹדוּ שִׁמְךָ גָּדוֹל וְנוֹרָא
קדש עזז קָדוֹשׁ הוּא: וְעֹז מֶלֶךְ מִשְׁפָּט אָהֵב
שפט ישר אַתָּה כּוֹנַנְתָּ מֵישָׁרִים מִשְׁפָּט
עשה וּצְדָקָה בְּיַעֲקֹב אַתָּה עָשִׂיתָ:
שחה רוֹמְמוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ
הדם לַהֲדֹם רַגְלָיו קָדוֹשׁ הוּא: מֹשֶׁה
וְאַהֲרֹן בְּכֹהֲנָיו וּשְׁמוּאֵל בְּקֹרְאֵי
שְׁמוֹ קֹרְאִים אֶל יְהוָה וְהוּא
ענה עמד יַעֲנֵם: בְּעַמּוּד עָנָן יְדַבֵּר אֲלֵיהֶם
דבר עוד שָׁמְרוּ עֵדֹתָיו וְחֹק נָתַן לָמוֹ
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אַתָּה עֲנִיתָם אֵל
היה נֹשֵׂא הָיִיתָ לָהֶם וְנֹקֵם עַל
עלל עֲלִילוֹתָם: רוֹמְמוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
קדש וְהִשְׁתַּחֲווּ לְהַר קָדְשׁוֹ כִּי קָדוֹשׁ
זמר יְהוָה אֱלֹהֵינוּ: C. מִזְמוֹר
ידה רוע לְתוֹדָה הָרִיעוּ לַיהוָה כָּל
הָאָרֶץ: עִבְדוּ אֶת יְהוָה בְּשִׂמְחָה
בוא פנה בֹּאוּ לְפָנָיו בִּרְנָנָה: דְּעוּ כִּי יְהוָה
ידע עשה הוּא אֱלֹהִים הוּא עָשָׂנוּ וְלוֹ
צון רעה אֲנַחְנוּ עַמּוֹ וְצֹאן מַרְעִיתוֹ:
בוא בֹּאוּ שְׁעָרָיו בְּתוֹדָה חֲצֵרֹתָיו
הלל ידה בִּתְהִלָּה הוֹדוּ לוֹ בָּרְכוּ שְׁמוֹ
כִּי טוֹב יְהוָה לְעוֹלָם חַסְדּוֹ
אמן וְעַד דֹּר וָדֹר אֱמוּנָתוֹ: CI.
זמר לְדָוִד מִזְמוֹר
שפט שור חֶסֶד וּמִשְׁפָּט אָשִׁירָה לְךָ יְהוָה
שכל תמם אֲזַמֵּרָה: אַשְׂכִּילָה בְּדֶרֶךְ תָּמִים
בוא הלך מָתַי תָּבוֹא אֵלָי אֶתְהַלֵּךְ בְּתָם
שות לְבָבִי בְּקֶרֶב בֵּיתִי: לֹא אָשִׁית
כל לְנֶגֶד עֵינַי דְּבַר בְּלִיָּעַל עֲשֹׂה
סֵטִים שָׂנֵאתִי לֹא יִדְבַּק בִּי:
שטה דבק סור רוע לֵבָב עִקֵּשׁ יָסוּר מִמֶּנִּי רָע לֹא
אֵדָע: מְלָשְׁנִי בַסֵּתֶר רֵעֵהוּ
ידע לשן צמת אוֹתוֹ אַצְמִית גְּבַהּ עֵינַיִם וּרְחַב לֵבָב
יכל אמן אֹתוֹ לֹא אוּכָל: עֵינַי בְּנֶאֶמְנֵי
ישב הלך אֶרֶץ לָשֶׁבֶת עִמָּדִי הֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ

populos. Cōfiteantur
noī tuo magno & terri
bili ſctō. Et imperiū re
gis iudicium diligit:
tu fundaſti equitates:
iudicium
& iuſtitiam in iacob tu
feciſti.
Exaltate dñm deū no
ſtrū: & adorate
ſcabellū pedū eius quia
ſctūs eſt ipſe. Moyſes
& aaron in ſacerdotib9
ſuis: & ſamuel in his q
innocāt nomē eius: in
uocabant dñm: & ipſe
exaudiebat eos. In co
lūna nubis loqbatur ad
eos: cuſtodierūt teſti
monia eius & pceptum
qd dedit illis. Dñe de
us nr̄ tu exaudiſti eos:
deus propitius fuiſti e
is & vltor ſuper
cōmutationibus eorū.
Exaltate dñm deū no
ſtrū: & adorate in mōte
ſancto eius: qa ſanctus
dominus deus nr̄.
Pſalm9 p cōfeſſiōe. 100
IUbilate domino om
nis tra.
Seruite domino in le
titia: ingredi
mini coram eo in lau
de. Scitote quoniā do
minus ipſe eſt deus: ip
ſe fecit nos & ipſius ſu
mus: populus eius &
grex paſcue ei9. Ingre
dimini portas eius in
gratiarum actione atria
eius in laude: confitemi
ni ei benedicite nomini
eius. Quia bonus do
minus in ſempiternum
miſericordia eius: & vſ
qad generationē & ge
nerationem fides eius.
David pſalmus. 101.
MIſericordiā & iudi
ciū cātabo: tibi do
mine pſallam. Erudiar
in via perfecta:
qñ venies ad me: am
bulabo in ſimplicitate
cordis mei ī medio do
mus mee. Non pponā
corā oclis meis verbū
belial: facientem
declinatiōes odiui: nec
adheſit mihi.
Cor prauū recedet a
me: malum neſciam.
Loquētē in abſcōdito
contra proximū ſuum
hunc interficiā: ſupbū
oculis & latum corde
cū hoc eſſe nō potero.
Oculi mei ad fideles
terre vt habitēt mecū:
ambulans in via

pplos. Confiteātur noī tuo
τοὺς λαούς. Ἐξομολογησάσθωσαν τῷ ὀνόματί σου τῷ
magno: qm̄ terribile ⁊ ſctm̄ eſt: ⁊ honor regis
μεγάλῳ, ὅτι φοβερὸν καὶ ἅγιόν ἐστι, καὶ τιμὴ βασιλέ
iudiciū diligit. Tu paraſti directiones: iudiciū
ως κρίσιν ἀγαπᾷ. Σὺ ἡτοίμασας εὐθύτητας, κρίσιν
et iuſtitiā in iacob tu feciſti. Exaltate dñm
καὶ δικαιοσύνην ἐν Ἰακὼβ σὺ ἐποίησας. Ὑψοῦτε κύριον
deū nr̄m: ⁊ adorate ſcabellū pe
τὸν θεὸν ἡμῶν, καὶ προσκυνεῖτε τῷ ὑποποδίῳ τῶν πο
dum eius: qm̄ ſanct9 eſt. Moyſes ⁊ aaron in
δῶν αὐτοῦ, ὅτι ἅγιός ἐστι. Μωυσῆς καὶ ἀαρὼν ἐν τοῖς
ſacerdotib9 eius: ⁊ ſamuel inter eos q̄ inuocant
ἱερεῦσιν αὐτοῦ, καὶ σαμουὴλ ἐν τοῖς ἐπικαλουμένοις
nomē eius. Inuocabāt dñm: ⁊ ipſe
τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Ἐπεκαλοῦντο τὸν κύριον, καὶ αὐτὸς
exaudiebat eos: in colūna nubis loqbat̄ ad eos.
εἰσήκουεν αὐτῶν, ἐν στύλῳ νεφέλης ἐλάλει πρὸς αὐτούς.
Qm̄ cuſtodiebāt teſtimonia eius: ⁊ pcepta
Ὅτι ἐφύλασσον τὰ μαρτύρια αὐτοῦ, καὶ τὰ προστάγ
eius q̄ dedit illis: Dñe deus nr̄ tu exau
ματα αὐτοῦ ἃ ἔδωκεν αὐτοῖς. Κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν σὺ ἐπή
diebas eos: de9 tu ppicius fuiſti eis: ⁊ vlci
κουες αὐτῶν, ὁ θεὸς σὺ εὐίλατος ἐγίνου αὐτοῖς, καὶ ἐκδι
ſcēs in oēs adinuētiōes eoꝝ. Exaltate
κῶν ἐπὶ πάντα τὰ ἐπιτηδεύματα αὐτῶν. Ὑψοῦτε
dñm deū nr̄m: ⁊ adorate in mōte ſctō eius:
κύριον τὸν θεὸν ἡμῶν, καὶ προσκυνεῖτε εἰς ὄρος ἅγιον αὐτοῦ,
qm̄ ſctūs dñs de9 noſter.
ὅτι ἅγιος κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν.

Pſalmus dauid in cōfeſſione. 99.
Ψαλμὸς τῷ δαυὶδ εἰς ἐξομολόγησιν. ϟθ.

Iubilate deo oīs terra: ſeruite do
Ἀλαλάξατε τῷ θεῷ πᾶσα ἡ γῆ, δουλεύσατε τῷ κυ S.65.
mino in leticia. Introite in cōſpectu eius in exultatio
ρίῳ ἐν εὐφροσύνῃ. Εἰσέλθετε ἐνώπιον αὐτοῦ ἐν ἀγαλλιά
ne: ſcitote qm̄ dñs ipſe eſt deus nr̄. Ipſe fe
σει, γνῶτε ὅτι κύριος αὐτός ἐστιν ὁ θεὸς ἡμῶν. Αὐτὸς ἐποί
cit nos: ⁊ nō nos. nos āt ppls eius ⁊ oues
ησεν ἡμᾶς, καὶ οὐχ ἡμεῖς. ἡμεῖς δὲ λαὸς αὐτοῦ καὶ πρόβατα
paſcue eius. Introite ad portas eius in cōfeſ
νομῆς αὐτοῦ. Εἰσέλθετε εἰς τὰς πύλας αὐτοῦ ἐν ἐξομο
ſione: ad atria eius in hymnis. Cōfitemini
λογήσει, εἰς τὰς αὐλὰς αὐτοῦ ἐν ὕμνοις. Ἐξομολογεῖ
illi: laudate nomen eius: qm̄ ſuauis dñs:
σθε αὐτῷ, αἰνεῖτε τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ὅτι χρηστὸς κύριος,
in eternū mīa eius. Et vſq in gnatione ⁊ gña
εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. Καὶ ἕως γενεᾶς καὶ γε
tionē veritas eius.
νεᾶς ἡ ἀλήθεια αὐτοῦ.

Pſalmus dauid 100.
Ψαλμὸς τῷ δαυίδ. ρ.

Miſericordiā ⁊ iudiciū cātabo tibi dñe: pſallā ⁊ in
Ἔλεον καὶ κρίσιν ᾄσομαί σοι κύριε, ψαλῶ καὶ συ
telligā in via imaculata: qn̄ venies ad me. Perābula
νήσω ἐν ὁδῷ ἀμώμῳ, πότε ἥξεις πρός με. Διεπορευό
bā in innocētia cordis mei in medio dom9 mee. Nō
μην ἐν ἀκακίᾳ καρδίας μου ἐν μέσῳ τοῦ οἴκου μου. Οὐ
pponebā ante oculos meos rem iniuſtā: faciē
προετιθέμην πρὸ ὀφθαλμῶν μου πρᾶγμα παράνομον, ποι
tes puaricationes odiui. Non adheſit mihi cor
οῦντας παραβάσεις ἐμίσησα. Οὐκ ἐκολλήθη μοι καρδία
prauū: declinātes a me malignū nō cognoſcebā.
σκαμβή, ἐκκλίνοντος ἀπ᾽ ἐμοῦ τοῦ πονηροῦ οὐκ ἐγίνωσκον.
Detrahentē ſecreto primis ſuis: hūc pſe
Τὸν καταλαλοῦντα λάθρα τὸν πλησίον αὐτοῦ, τοῦτον ἐξε
qbar. Supbo oculo ⁊ īſatiabili corde: cū
δίωκον. Ὑπερηφάνῳ ὀφθαλμῷ καὶ ἀπλήστῳ καρδίᾳ, τού
hoc nō edebā. oculi mei ad fideles terre:
τῳ οὐ συνήσθιον. Οἱ ὀφθαλμοί μου ἐπὶ τοὺς πιστοὺς τῆς γῆς,
vt ſedeāt ipſi mecū. Ambulans in via
τοῦ συγκαθῆσθαι αὐτοὺς μετ᾽ ἐμοῦ. Πορευόμενος ἐν ὁδῷ

Digitized by Google

immaculata: hic mihi miniſtrabat. Nõ hitabat in medio
ἀμώμῳ, οὗτός μοι ἐλειτούργει. Οὐ κατῴκει ἐν μέσῳ τῆς
dom⁹ mee q̃ facit ſupbiã. Qui loqtur iniq̃ nõ di-
οἰκίας μου ποιῶν ὑπερηφανίαν. Λαλῶν ἄδικα οὐ κα-
rerit in cõſpectu oculoꝝ meoꝝ. In ma-
τεύθυνεν ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν μου. Εἰς τὰς πρω-
tutino iterficiebã oẽs pctõres terre: ut di-
ίας ἀπέκτεινον πάντας τοὺς ἁμαρτωλοὺς τῆς γῆς, Τοῦ ἐξο-
ſperderẽ de ciuitate dñi oẽs operãtes
λοθρεῦσαι ἐκ πόλεως κυρίου πάντας τοὺς ἐργαζομένους τὴν
iniqtatẽ.
ἀνομίαν.

Oro paupi: cũ anxius fuerit: ⁊ corã
Προσευχὴ τῷ πτωχῷ, ὅταν ἀκηδιάσῃ, καὶ ἐναντί
dño effuderit prece ſuã 101.
ον κυρίου ἐκχέῃ τὴν δέησιν αὐτοῦ. ρά.

Infra. 142. Dñe exaudi orõnes meã: ⁊ clamor
Κύριε εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς μου, καὶ ἡ κραυγή
me⁹ ad te veniat. Non auertas faciẽ tuã
μου πρὸς σὲ ἐλθέτω. Μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου
a me In q̃cũq₃ die tribulor: inclina ad me aurẽ
ἀπ' ἐμοῦ. Ἐν ᾗ ἂν ἡμέρᾳ θλίβωμαι, κλῖνον πρός με τὸ οὖς
tuã: in q̃cũq₃ die inuocauero te: velociter exaudi
σου, ἐν ᾗ ἂν ἡμέρᾳ ἐπικαλέσωμαί σε, ταχὺ ἐπάκουσόν
me. Quia defecerũt ſicut fumus dies mei: ⁊ oſſa
μου. Ὅτι ἐξέλιπον ὡσεὶ καπνὸς αἱ ἡμέραι μου, καὶ τὰ ὀστᾶ

Infra. 157. mea ſicut cremiũ aruerũt. Percuſſus ſũ vt fenũ:
μου ὡσεὶ φρύγιον συνεφρύγησαν. Ἐπλήγη ὡσεὶ χόρτος,
et aruit cor meũ: q̃ oblitus ſum cõedere
καὶ ἐξηράνθη ἡ καρδία μου, ὅτι ἐπελαθόμην τοῦ φαγεῖν
panẽ meũ. A voce gemitus mei adheſit
τὸν ἄρτον μου. Ἀπὸ φωνῆς τοῦ στεναγμοῦ μου ἐκολλήθη τὸ
os meũ carni mee. Siĺis fact⁹ ſũ pelicano ſolitudis: fcts
ὀστοῦν μου τῇ σαρκί μου. Ὡμοιώθην πελεκᾶνι ἐρημικῷ, ἐγε
ſum ſicut nycticorax in domicilio. Uigilaui ⁊ fact⁹
νήθην ὡσεὶ νυκτικόραξ ἐν οἰκοπέδῳ. Ἠγρύπνησα καὶ ἐγενό
ſum ſicut paſſer ſolitari⁹ in tecto. Tota die
μην ὡς στρουθίον μονάζον ἐπὶ δώματος. Ὅλην τὴν ἡμέραν
exp̃brabãt mihi inimici mei: ⁊ q̃ laudabãt me aduerſũ me
ὠνείδιζόν με οἱ ἐχθροί μου, καὶ οἱ ἐπαινοῦντές με κατ' ἐμοῦ
iurabãt. Quia cinerẽ tanq̃ panẽ mãducabã: ⁊ poculũ
ὤμνυον. Ὅτι σποδὸν ὡσεὶ ἄρτον ἔφαγον, καὶ τὸ πόμα
meũ cũ fletu miſcebã. A facie ire
μου μετὰ κλαυθμοῦ ἐκίρνων. Ἀπὸ προσώπου τῆς ὀργῆς
tue ⁊ idignatiõis tue: q̃ eleuãs alliſiſti me.
σου καὶ τοῦ θυμοῦ σου, ὅτι ἐπάρας κατέρραξάς με.
Dies mei ſicut vmbra declinauerũt: ⁊ ego ſicut fe
Αἱ ἡμέραι μου ὡσεὶ σκιὰ ἐκλίθησαν, κἀγὼ ὡσεὶ χόρ-
nũ arui. Tu aũt dñe in eternũ pmanes: ⁊
τος ἐξηράνθην. Σὺ δὲ κύριε εἰς τὸν αἰῶνα μένεις, καὶ
memoriale tuũ in gñatione ⁊ gñatione. Tu exurgẽs mi
τὸ μνημόσυνόν σου εἰς γενεὰν καὶ γενεάν. Σὺ ἀναστὰς οἰ-
ſereberis ſion: q̃ tẽpus miſeredi e-
κτειρήσεις τὴν σιών, ὅτι καιρὸς τοῦ οἰκτειρῆσαι αὐ-
ius: q̃ venit tẽpus. Qm̃ placuerũt ſerais tuis
τήν, ὅτι ἥκει καιρός. Ὅτι εὐδόκησαν οἱ δοῦλοί σου
lapides eius: ⁊ terre ei⁹ miſerebũtur.
τοὺς λίθους αὐτῆς, καὶ τὸν χοῦν αὐτῆς οἰκτειρήσουσι.
Et timebũt gẽtes nomẽ dñi: ⁊ oẽs
Καὶ φοβηθήσονται τὰ ἔθνη τὸ ὄνομα κυρίου, καὶ πάντες
reges terre gloriã tuã. Quia edifica-
οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς τὴν δόξαν σου. Ὅτι οἰκοδομή-
bit dñs ſion: ⁊ videbit in gloria ſua.
σει κύριος τὴν σιών, καὶ ὀφθήσεται ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ.
Reſpexit in orõnes humiliũ ⁊
Ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν προσευχὴν τῶν ταπεινῶν, καὶ
nõ ſpreuit precẽ eoꝝ. Scribatur hec in
οὐκ ἐξουδένωσε τὴν δέησιν αὐτῶν. Γραφήτω αὕτη εἰς
gñone altera: ⁊ pp̃ls q̃ creatur laudabit do-
γενεὰν ἑτέραν, καὶ λαὸς ὁ κτιζόμενος αἰνέσει τὸν κύ-
minũ. Quia pſpexit de excelſo ſcõ ſuo: dñs de
ριον. Ὅτι ἐξέκυψεν ἐξ ὕψους ἁγίου αὐτοῦ, κύριος ἐξ
ρίος.

[m]ſimpliciter [n]hic [o]mini-
ſtrabit mihi. [p]Nõ [q]hitabit
[r]in medio [s]domus mee
[t]faciẽs [u]dolum: [x]loquens
[y]mẽdaciũ [z]nõ [a]placebit [b]i
cõſpectu [c]oculorũ meo-
rũ. [d]Mane [e]pdã [f]oẽs [g]ipi-
os [h]terre: [i]vt interficiã [k]d
ciuitate [l]dñi [m]vniuerſos
[n]qui opantur [o]iniqtatẽ.
[a]Oro [b]pauperi [c]cũ [d]an
xius fuerit [e]& [f]coram [g]do
mino [h]fuderit [i]eloquium
ſuum. 102.
[l]Domine [m]exaudi [o]o-
rationẽ meã: [m]& cla
mor meus [n]ad te [o]vẽiat.
[p]Nõ [q]abſcõdas [r]faciẽ tu-
am [s]a me [t]in die [u]tribula-
tiõis [x]mee: [y]iclina [z]ad me
[a]aurẽ tuã: [b]in quacunq₃
die [c]inuocauero te [d]velo-
citer [e]exaudi me. [f]Qm̃
[g]cõſũpti ſunt [h]ſicut fum⁹
[i]dies mei: [k]& oſſa mea [l]q̃
ſi [m]frixa [n]cõtabuerunt.
[o]Percuſſum eſt [p]quaſi fe
nũ [r]& arefactũ e [q]cor me
um: [r]quia [s]oblitus ſũ [t]co
medere [u]panẽ meũ. [x]A
voce [y]gemitus mei [z]adhe
ſit [a]os meũ [b]carni mee.
[c]Aſſimilatus ſum [d]peli-
cano [e]deſerti: [f]fctũs ſum
[g]quaſi bubo [h]ſolitudinũ.
[i]Vigilaui [k]& fui [l]ſicut auiſ
[m]ſolitaria [n]ſuper [o]tecto.
[p]Tota [q]die [r]exprobrabãt
mihi [s]inimici mei: [t]exul-
tãtes [u]per me [x]iurabant.
[y]Quia [z]cinerẽ [a]ſicut panẽ
[b]comedi: [c]& potũ meũ
[e]cũ fletu [f]miſcui. [f]A facie
[g]indignatiõis [h]& ire tue:
[i]quia [k]eleuaſti me [l]& alliſi
ſti me. [m]Dies mei [n]q̃ſi vm
bra [o]iclinati ſunt: [p]& ego
[q]q̃ſi fenũ [r]arui. [s]Tu aũt do
mine [u]in eternũ [t]pmães:
[x]& memoriale tuũ [y]in ge
neratione [a]& generatio-
ne. [b]Tu [c]ſuſcitãs [d]miſere-
beris [e]ſiõ: [f]quia [g]tps [h]e [i]vt
miſerearis eius [k]qm̃ [l]vẽit
[l]tps. [m]Qm̃ [n]placitos fe-
cerunt [o]ſerui tui [q]lapides
eius: [r]& [s]pulueré ei⁹ [t]mi-
ſerabilẽ. [u]Et timebũt [x]gẽ
tes [y]nomen [a]dñi: [b]& vni-
uerſi [c]reges [d]terre [e]gloriã
tuam. [f]Quia [h]edificabit
[i]dominus [k]ſion: [l]appebit
[m]in gloria ſua. [n]Reſpexit
[o]ad [p]orationem [q]vacui:
[r]& nõ [s]deſpexit [t]oratio-
nẽ eoꝝ. [x]Scribatur [y]hec
[z]in generatione [a]nouiſſi
ma: [b]& populus [c]qui cre
abitur [d]laudabit [e]domi-
num. [f]Quoniam [g]proſ
pexit [h]de excelſo [i]ſacto
ſuo: [k]dominus

תָּמִים הוּא יְשָׁרְתֵנִי׃ לֹא יֵשֵׁב	תמם שרת
בְּקֶרֶב בֵּיתִי עֹשֵׂה רְמִיָּה דֹּבֵר	רמה
שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן לְנֶגֶד עֵינָי׃	כון
לַבְּקָרִים אַצְמִית כָּל רִשְׁעֵי אָרֶץ	
לְהַכְרִית מֵעִיר יְהוָה כָּל פֹּעֲלֵי אָוֶן׃	כרת
תְּפִלָּה לְעָנִי כִי CII.	פלל ענה
יַעֲטֹף וְלִפְנֵי יְהוָה יִשְׁפֹּךְ שִׂיחוֹ׃	עטף פנה
יְהוָה שִׁמְעָה תְפִלָּתִי	שפך שוח
וְשַׁוְעָתִי אֵלֶיךָ תָבוֹא׃ אַל	בוא
תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ מִמֶּנִּי בְּיוֹם צַר לִי	סתר פנה
הַטֵּה אֵלַי אָזְנֶךָ בְּיוֹם אֶקְרָא מַהֵר	צור נטה
עֲנֵנִי׃ כִּי כָלוּ בְעָשָׁן יָמָי וְעַצְמוֹתַי	קרא ענה
כְּמוֹ קֵד נִחָרוּ׃ הוּכָּה כָעֵשֶׂב וַיִּבַשׁ	כלה יום
לִבִּי כִּי שָׁכַחְתִּי מֵאֲכֹל לַחְמִי׃	מוד חרר
מִקּוֹל אַנְחָתִי דָּבְקָה עַצְמִי לִבְשָׂרִי׃	נכה
דָּמִיתִי לִקְאַת מִדְבָּר הָיִיתִי כְּכוֹס	דמה דבר
חֳרָבוֹת׃ שָׁקַדְתִּי וָאֶהְיֶה כְּצִפּוֹר	היה היה
בּוֹדֵד עַל גָּג׃ כָּל הַיּוֹם חֵרְפוּנִי	צפר בדד
אוֹיְבָי מְהוֹלָלַי בִּי נִשְׁבָּעוּ׃	איב הלל
כִּי אֵפֶר כַּלֶּחֶם אָכָלְתִּי וְשִׁקֻּוַי	שבע
בִּבְכִי מָסָכְתִּי׃ מִפְּנֵי זַעַמְךָ	שקה
וְקִצְפֶּךָ כִּי נְשָׂאתַנִי וַתַּשְׁלִיכֵנִי׃	בכה פנה
יָמַי כְּצֵל נָטוּי וַאֲנִי כָּעֵשֶׂב	שלך
אִיבָשׁ׃ וְאַתָּה יְהוָה לְעוֹלָם	יום נטה
תֵּשֵׁב וְזִכְרְךָ לְדֹר וָדֹר׃ אַתָּה	יבש עלם
תָקוּם תְּרַחֵם צִיּוֹן כִּי עֵת לְחֶנְנָהּ	ישב
כִּי בָא מוֹעֵד׃ כִּי רָצוּ עֲבָדֶיךָ	קום רחם
אֶת אֲבָנֶיהָ וְאֶת עֲפָרָהּ יְחֹנֵנוּ׃	בוא עוד
וְיִירְאוּ גוֹיִם אֶת שֵׁם יְהוָה	רצה חנן
וְכָל מַלְכֵי הָאָרֶץ אֶת כְּבוֹדֶךָ׃	ירא
כִּי בָנָה יְהוָה צִיּוֹן נִרְאָה בִּכְבוֹדוֹ׃	כבד
פָּנָה אֶל תְּפִלַּת הָעַרְעָר וְלֹא בָזָה	ראה
אֶת תְּפִלָּתָם׃ תִּכָּתֶב זֹאת לְדוֹר	פלל עור
אַחֲרוֹן וְעַם נִבְרָא יְהַלֶּל יָהּ׃	כתב
כִּי הִשְׁקִיף מִמְּרוֹם קָדְשׁוֹ יְהוָה	ברא הלל
	שקף רום

מִשָּׁמַיִם אֶל אֶרֶץ הִבִּיט׃ לִשְׁמֹעַ   נבט
אֶנְקַת אָסִיר לְפַתֵּחַ בְּנֵי תְמוּתָה׃   אסר בנה
לְסַפֵּר בְּצִיּוֹן שֵׁם יְהוָה וּתְהִלָּתוֹ   מות הלל
בִּירוּשָׁלָ͏ִם׃ בְּהִקָּבֵץ עַמִּים יַחְדָּו   קבץ
וּמַמְלָכוֹת לַעֲבֹד אֶת יְהוָה׃ עִנָּה   מלך
בַדֶּרֶךְ כֹּחִי קִצַּר יָמָי׃ אֹמַר אֵלִי   כוח
אַל תַּעֲלֵנִי בַּחֲצִי יָמָי בְּדוֹר דּוֹרִים   עלה חצה
שְׁנוֹתֶיךָ׃ לְפָנִים הָאָרֶץ יָסַדְתָּ   יום שנה
וּמַעֲשֵׂה יָדֶיךָ שָׁמָיִם׃ הֵמָּה יֹאבֵדוּ   פנה עשה אבד
וְאַתָּה תַעֲמֹד וְכֻלָּם כַּבֶּגֶד יִבְלוּ   עמד בלה
כַּלְּבוּשׁ תַּחֲלִיפֵם וְיַחֲלֹפוּ׃ וְאַתָּה   לבש חלף
הוּא וּשְׁנוֹתֶיךָ לֹא יִתָּמּוּ׃ בְּנֵי   תמם
עֲבָדֶיךָ יִשְׁכּוֹנוּ וְזַרְעָם לְפָנֶיךָ   שכן פנה
יִכּוֹן׃ ciii. לְדָוִד בָּרְכִי נַפְשִׁי   כון
אֶת יְהוָה וְכָל קְרָבַי אֶת שֵׁם
קָדְשׁוֹ׃ בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת יְהוָה
וְאַל תִּשְׁכְּחִי כָּל גְּמוּלָיו׃ הַסֹּלֵחַ   שכח גמל
לְכָל עֲוֺנֵכִי הָרֹפֵא לְכָל תַּחֲלוּאָיְכִי׃   חלה
הַגּוֹאֵל מִשַּׁחַת חַיָּיְכִי הַמְעַטְּרֵכִי   גאל חיה
חֶסֶד וְרַחֲמִים׃ הַמַּשְׂבִּיעַ בַּטּוֹב   עטר שבע
עֶדְיֵךְ תִּתְחַדֵּשׁ כַּנֶּשֶׁר נְעוּרָיְכִי׃   עדה חדש
עֹשֵׂה צְדָקוֹת יְהוָה וּמִשְׁפָּטִים   נער שפט
לְכָל עֲשׁוּקִים׃ יוֹדִיעַ דְּרָכָיו   עשק ידע
לְמֹשֶׁה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲלִילוֹתָיו׃   עלל
רַחוּם וְחַנּוּן יְהוָה אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב   רחם חנן
חָסֶד׃ לֹא לָנֶצַח יָרִיב וְלֹא   רבב רוב
לְעוֹלָם יִטּוֹר׃ לֹא כַחֲטָאֵינוּ   נטר
עָשָׂה לָנוּ וְלֹא כַעֲוֺנֹתֵינוּ גָּמַל
עָלֵינוּ׃ כִּי כִגְבֹהַּ שָׁמַיִם עַל
הָאָרֶץ גָּבַר חַסְדּוֹ עַל יְרֵאָיו׃
כִּרְחֹק מִזְרָח מִמַּעֲרָב הִרְחִיק   זרח ערב
מִמֶּנּוּ אֶת פְּשָׁעֵינוּ׃ כְּרַחֵם   רחק
אָב עַל בָּנִים רִחַם יְהוָה
עַל יְרֵאָיו׃ כִּי הוּא יָדַע
יִצְרֵנוּ זָכוּר כִּי עָפָר אֲנָחְנוּ׃   זכר אנש
אֱנוֹשׁ כֶּחָצִיר יָמָיו כְּצִיץ   חצר יום

de celo terram contē-
platus eſt. Vt audiret
gemitum vincti: vt ſol
ueret filios mortis.
Vt narretur in ſiō no-
mē dñi: & laudatio ei⁹
in hieruſalē. Cū cōgre
gati fuerit populi ſimul:
& regna vt ſeruiāt do-
mino. Afflixit
ī via fortitudinē meā:
abbreuiauit dies meos.
Dicā deus meus ne ra-
pias me in medio dierū
meorū: in gñatiōe gña
tionū anni tui. A prin-
cipio terrā fundaſti: &
opus manuū tuarū ſunt
celi. Ipſi peribunt tu
aūt ſtabis: & oēs quaſi
veſtimentū atterentur:
quaſi pallium mutabis
eos & mutabūtur. Tu
aūt ipſe es: & anni tui nō
deficiēt. Filii ſeruorum
tuorū habitabūt: & ſe-
mē eorū aū faciē tuā p-
ſeuerabit. Dauid. 103.

Benedic aīa mea do
mino: & oīa viſcera
mea noī ſctō eius. Bñ-
dic aīa mea domino:
& noli obliuiſci omni-
um retributionū eius.
Qui ꝓpiciatur cunctis
iniqtatib⁹ tuis: q ſanat
oēs infirmitates tuas.
Qui redimit de corru-
ptiōe vitā tuā: & corōat
te mīa & miſeratiōibus.
Qui replet bōis orna-
mētū tuū: innouabitur
ſicut aqle iuuētus tua.
Faciēs iuſtitias dñs: &
iudicia cūctis qui calū-
nias ſuſtinēt. Notas fe-
cit vias ſuas moyſi: filiis
iſrael cogitatiōes ſuas.
Miſericors & clemens
dñs: patiēs & multe
miſeratiōis. Non in ſe-
piternū iudicabit: ne-
q; in eternū iraſcetur.
Non ſcđm pctā noſtra
fecit nobis: neq; ſecū
dū iniquitates nr̃as retri
buit nobis. Quātū eni
excelſius eſt celum a
terra: tm̄ confortata eſt
mīa eius ſup timentes
eū. Quātū lōge e orieſ
ab occidēte: tm̄ lōge fe
cit a nobis ſcelera nr̃a.
Sicut miſeretur
pater filiorum: miſer-
tus eſt dominus
timentibus ſe. Ipſe e-
nim nouit
plaſmationē nr̃am: re-
cordatus ē q̄a puluis ſu
mus. Hō quaſi herba:
dies eius ſicut flos

celo in trā aſpexit. Et audiret gemitū
ὀυρανοῦ ἐπὶ τὴν γῆν ἐπέβλεψε. Τοῦ ἀκοῦσαι τοῦ στεναγμοῦ
cōpeditoꝝ: vt ſolueret filios interēpto
τῶν πεπεδημένων, τοῦ λῦσαι τοὺς ὑιοὺς τῶν τεθανατωμέ-
rū. Et ānūtiēt in ſion nomē dñi: ꝛ laudē
νων. Τοῦ ἀναγγεῖλαι ἐν σιὼν τὸ ὄνομα κυρίου, καὶ τὴν ἄινεσιν
eius in hieruſalē. In cōueniēdo pplos in
ἀυτοῦ ἐν ἱερουσαλὴμ. Εν τῷ ἐπισυναχθῆναι λαοὺς ἐπιτο-
vnū: ꝛ reges vt ſeruiāt dño. Reſpōdit ei
αυτό, καὶ βασιλεῖς τοῦ δουλεύειν τῷ κυρίῳ. Απεκρίθη αὐ-
in via vtutis ſue: paucitatē dieꝝ meoꝝ nū
τῷ ἐν ὁδῷ ἰσχύος ἀυτοῦ, τὴν ὀλιγότητα τῶν ἡμερῶν μου ἀνάγ-
tia mihi. Ne reuoces me in dimidio dieꝝ meoꝝ: i gñatōe
γειλόν μοι. Μὴ ἀναγάγῃς με ἐν ἡμίσει ἡμερῶν μου, ἐν γενεᾷ
gñationū āni tui. Initio tu dñe trā funda
γενεῶν τὰ ἔτη σου. Κατ᾽ ἀρχὰς σὺ κύριε τὴν γῆν ἐθεμελί-
ſti: ꝛ opa manuū tuaꝝ ſūt celi Ipſi   Hebr. 1.d.
ωσας, καὶ ἔργα τῶν χειρῶν σου εἰσὶν ὁι ὀυρανοί. Αὐτοὶ
peribūt: tu āt ꝑmanes. Et oēs ſicut veſtimētū ve   Ibidē
ἀπολοῦνται, σὺ δὲ διαμένεις. Καὶ πάντες ὡς ἱμάτιον πα-
teraſcēt: ꝛ ſicut opertoriū vertes eos: ꝛ
λαιωθήσονται, καὶ ὡσεὶ περιβόλαιον ἑλίξεις ἀυτούς, καὶ
mutabūtur. Tu āt idē ipſe es: ꝛ āni tui nō de
ἀλλαγήσονται. Σὺ δὲ ὁ ἀυτὸς εἶ, καὶ τὰ ἔτη σου ὀυκ ἐκλεί-
ficiēt. Filij ſeruoꝝ tuoꝝ hītabūt: ꝛ
ψουσιν. Οἱ ὑιοὶ τῶν δούλων σου κατασκηνώσουσι, καὶ
ſemē eoꝝ in ſeculū dirigēt.
τὸ σπέρμα ἀυτῶν εἰς τὸν αἰῶνα κατευθυνθήσεται.

Pſalmus dauid. 102.
Ψαλμὸς τῷ δαυίδ. ρβ´.

Benedic aīa mea dño: ꝛ oīa q̄ intra
Ευλόγει ἡ ψυχή μου τὸν κύριον, καὶ πάντα τὰ ἐντός
me ſūt noī ſctō eius. Benedic aīa mea dom
μου τὸ ὄνομα τὸ ἅγιον ἀυτοῦ. Ευλόγει ἡ ψυχή μου τὸν κύρι-
no: ꝛ noli obliuiſci oēs retributiōes eius.
ον, καὶ μὴ ἐπιλανθάνου πάσας τὰς ἀνταποδόσεις ἀυτοῦ.
Qui propitiatur oībus iniqtatib⁹ tuis: q̄ ſanat
Τὸν ἐυιλατεύοντα πάσας τὰς ἀνομίας σου, τὸν ἰώμενον
oēs īfirmitates tuas. Qui redimit de interitu
πάσας τὰς νόσους σου. Τὸν λυτρούμενον ἐκ φθορᾶς τὴν
vitā tuā: qui coronat te in mīa ꝛ miſeratiōib⁹. Qui
ζωήν σου, τὸν στεφανοῦντά σε ἐν ἐλέει καὶ οἰκτιρμοῖς. Τὸν
replet in bonis deſideriū tuū: reno-
ἐμπιμπλῶντα ἐν ἀγαθοῖς τὴν ἐπιθυμίαν σου, ἀνακαινι-
uabitur vt aquile iuuēt⁹ tua. Faciēs mīas domi
σθήσεται ὡς ἀετοῦ ἡ νεότης σου. Ποιῶν ἐλεημοσύνας ὁ κύρι-
nus ꝛ iuditiū oīb⁹ iniuriā patiētib⁹. Notas fecit
ος καὶ κρῖμα πᾶσι τοῖς ἀδικουμένοις. Εγνώρισε τὰς ὁ-
vias ſuas moyſi: filijs iſrael volūtates
δοὺς ἀυτοῦ τῷ μωυσῆ, τοῖς ὑιοῖς ἰσραὴλ τὰ θελήματα
ſuas. Miſerator ꝛ miſericors dñs: lōganimis ꝛ
ἀυτοῦ. Οἰκτίρμων καὶ ἐλεήμων ὁ κύριος, μακρόθυμος καὶ
multū miſicors. Nō in finē iraſcet: neq; in eter
πολυέλεος. Οὐκ εἰς τέλος ὀργισθήσεται, ὀυδὲ εἰς τὸν αἰῶ-
nū cōminabit: nō ſm̄ iniqtates nr̃as fecit nobis: neq;
να μηνιεῖ, ὀυ κατὰ τὰς ἀνομίας ἡμῶν ἐποίησεν ἡμῖν, ὀυδὲ
ſcđm pctā nr̃a retribuit nobis. Qm̄ ſcđm
κατὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν ἀνταπέδωκεν ἡμῖν. Οτι κατὰ
altitudinē celi a trā corroborauit dñs mī
τὸ ὕψος τοῦ ὀυρανοῦ ἀπὸ τῆς γῆς ἐκραταίωσε κύριος τὸ ἔ-
ſericordiā ſuā ſup timētes ſe. Quātū di
λεος ἀυτοῦ ἐπὶ τοὺς φοβουμένους ἀυτόν. Καθόσον ἀπέ-
ſtat ortus ab occidēte: lōge fecit a nobis
χουσιν ἀνατολαὶ ἀπὸ δυσμῶν, ἐμάκρυνεν ἀφ᾽ ἡμῶν τὰς
iniqtates nr̃as. Sicut miſeret pr̄ filioꝝ: miſertus ē
ἀνομίας ἡμῶν. Καθὼς ὀικτείρει πατὴρ ὑιούς, ὠκτείρησε
dñs timētib⁹ ſe. Qm̄ ipſe cognouit
κύριος τοὺς φοβουμένους ἀυτόν. Οτι ἀυτὸς ἔγνω τὸ
figmētū nr̃m: recordatus ē qm̄ puluis ſumus. Homo
πλάσμα ἡμῶν, ἐμνήσθη ὅτι χοῦς ἐσμέν. Ανθρωπος
ſicut fenū: dies eius tāq̄ flos
ὡσεὶ χόρτος, αἱ ἡμέραι ἀυτοῦ ὡσεὶ ἄνθος

agri ſic efflorebit. Qm̃ ſpũs pertranſiuit in il
τοῦ ἀγροῦ οὕτως ἐξανθήσει. Ὅτι πνεῦμα διῆλθεν ἐν αὐ-
lo: ⁊ nõ ſubſiſtet: ⁊ nõ cognoſcet ãplius locũ ſu
τῷ, καὶ οὐχ ὑπάρξει, καὶ οὐκ ἐπιγνώσεται ἔτι τὸν τόπον αὐ-
um. Mia aũt dñi ab eterno ⁊ vſq3 in eternũ ſup
τοῦ. Τὸ δὲ ἔλεος τοῦ κυρίου ἀπὸ τοῦ αἰῶνος καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος ἐπὶ
timẽtes eũ. Et iuſtitia illius in filios
τοὺς φοβουμένους αὐτόν. Καὶ ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ ἐπὶ υἱοῖς
filioꝝ: his qui ſeruãt teſtamẽtũ eius: ⁊ memores ſũt
υἱῶν, τοῖς φυλάσσουσι τὴν διαθήκην αὐτοῦ, καὶ μεμνημένοις
mãdatoꝝ ipſi9 ad faciẽdũ ea. Dñs in ce
τῶν ἐντολῶν αὐτοῦ τοῦ ποιῆσαι αὐτάς. Κύριος ἐν τῷ οὐ-
lo parauit ſedẽ ſuã: ⁊ regnũ ipſius
ρανῷ ἡτοίμασε τὸν θρόνον αὐτοῦ, καὶ ἡ βασιλεία αὐτοῦ
oibus dñatur. Bñdicite dño oẽs angeli
πάντων δεσπόζει. Εὐλογεῖτε τὸν κύριον πάντες ἄγγελοι
eius: potẽtes ỽtute faciẽtes ỽbũ illi9: ad audi
αὐτοῦ, δυνατοὶ ἰσχύϊ ποιοῦντες τὸν λόγον αὐτοῦ, τοῦ ἀκοῦ-
endã vocẽ ſermonũ eius. Bñdicite dño
σαι τῆς φωνῆς τῶν λόγων αὐτοῦ. Εὐλογεῖτε τὸν κύριον
oẽs ỽtutes eius: miniſtri eius q̃ facitis
πᾶσαι αἱ δυνάμεις αὐτοῦ, λειτουργοὶ αὐτοῦ ποιοῦντες
volũtatẽ eius. Bñdicite dño oia opa e-
τὸ θέλημα αὐτοῦ. Εὐλογεῖτε τὸν κύριον πάντα τὰ ἔργα αὐ-
ius: in oi loco dñatiõis eius bñdic
τοῦ, ἐν παντὶ τόπῳ τῆς δεσποτείας αὐτοῦ εὐλόγει ἡ
aia mea dño.
ψυχή μου τὸν κύριον.

Pſalmus dd pro mũdi comẽdatiõe. 103.
Ψαλμὸς τῷ δαδ ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου συστάσεως. ργ'.

Benedic aia mea dño: dñe deus meus ma
Εὐλόγει ἡ ψυχή μου τὸν κύριον, κύριε ὁ θεός μου ἐμε-
gnificat9 es vehemẽter. Cõfeſſionẽ ⁊ decorẽ
γαλύνθης σφόδρα. Ἐξομολόγησιν καὶ μεγαλοπρέπειαν
induiſti. Amictus lumie ſicẽ veſtimẽto: extẽdẽs
ἐνεδύσω. Ἀναβαλλόμενος φῶς ὡς ἱμάτιον, ἐκτείνων τὸν
celũ ſicut pellẽ. Qui tegit i aquis ſupiora eius:
οὐρανὸν ὡσεὶ δέρριν. Ὁ στεγάζων ἐν ὕδασι τὰ ὑπερῷα αὐτοῦ,
qui ponit nubes aſcẽſum ſuũ. Qui ãbulat ſup pẽ-
ὁ τιθεὶς νέφη τὴν ἐπίβασιν αὐτοῦ. Ὁ περιπατῶν ἐπὶ πτερύ-
nas vẽtoꝝ: q̃ facit angelos ſuos ſpũs: ⁊
γων ἀνέμων, ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ πνεύματα, καὶ τοὺς
miniſtros ſuos ignis flãmã. Qui fundat trã ſup
λειτουργοὺς αὐτοῦ πυρὸς φλόγα. Ὁ θεμελιῶν τὴν γῆν ἐπὶ τὴν
ſtabilitatẽ ſuã: nõ inclinabit in ſeculũ ſeculi. Abyſ-
ἀσφάλειαν αὐτῆς, οὐ κλιθήσεται εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος. Ἄβυσ-
ſus ſicut veſtimẽtũ amictus eius: ſup mõtes ſtabũt
σος ὡς ἱμάτιον τὸ περιβόλαιον αὐτοῦ, ἐπὶ τῶν ὀρέων στήσονται
aque. Ab increpatiõe tua fugiẽt: a voce tõitrui
ὕδατα. Ἀπὸ ἐπιτιμήσεώς σου φεύξονται, ἀπὸ φωνῆς βροντῆς
tui formidabũt. Aſcẽdũt mõtes: ⁊ deſcẽdũt
τῆς σου δειλιάσουσιν. Ἀναβαίνουσιν ὄρη, καὶ καταβαίνουσι
cãpi in locũ quẽ fũdaſti eis. Terminũ poſuiſti quẽ nõ trãſ
πεδία εἰς τὸν τόπον ὃν ἐθεμελίωσας αὐτά. Ὅριον ἔθου ὃ οὐ πα-
gredientur: neq3 cõuertẽtur operire terrã. Qui emit
ρελεύσονται, οὐδὲ ἐπιστρέψουσι καλύψαι τὴν γῆν. Ὁ ἐξαποστέλ-
tis fontes in cõuallib9: inter mediũ mõtiũ ptrãſi
λων πηγὰς ἐν φάραγξιν, ἀνὰ μέσον τῶν ὀρέων διελεύσον-
bũt aque. Potabũt oẽs beſtie agri: expectabũt
ται ὕδατα. Ποτιοῦσι πάντα τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ, προσδέξονται
onagri in ſiti ſua. Sup ea volucres celi ha
ὄναγροι εἰς δίψαν αὐτῶν. Ἐπ' αὐτὰ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κα-
bitabũt: de medio petraꝝ dabũt vocẽ. Rigãs
τασκηνώσει, ἐκ μέσου τῶν πετρῶν δώσουσι φωνήν. Ποτίζων
mõtes de ſupioꝛib9 ſuis: de fructu operũ tuoꝝ ſatia
ὄρη ἐκ τῶν ὑπερῴων αὐτοῦ, ἀπὸ καρποῦ τῶν ἔργων σου χορτα-
bitur tra. Producẽs fenũ iumẽtis: ⁊
σθήσεται ἡ γῆ. Ὁ ἐξανατέλλων χόρτον τοῖς κτήνεσι, καὶ
herbã ſeruituti hoium. Ut educas panẽ de
χλόην τῇ δουλείᾳ τῶν ἀνθρώπων. Τοῦ ἐξαγαγεῖν ἄρτον ἐκ
terra: ⁊ vinũ letificat coꝛ hois. Ut exhilaret
τῆς γῆς, καὶ οἶνος εὐφραίνει καρδίαν ἀνθρώπου. Τοῦ ἱλαρῦναι

agri ſic florebit. Quia ſpiritus pertrãſiuit eũ & nõ ſubſiſtet: & nõ cognoſcet eũ vltra locus eius. Mia ãt dñi ab eterno & vſq3 in eternũ ſup timentes eum: & iuſtitia eius in filiis filiorũ. His qui cuſtodiunt pactũ eius: & recordantur pceptorũ eius ad faciẽda ea. Dñs in celo ſtabiliuit thronũ ſuũ: & regnũ illius oibus dñabitur. Bñdicite dño ãgeli eius: fortes robore faciẽtes verbũ eius: obediẽtes voci ſermõis ei9. Bñdicite dño oẽs exercitus eius: miniſtri eius: qui facitis placitum illius. Benedicite dño vniuerſa opera eius in oibus locis poteſtatis eius: bñdic aia mea domino. 104.

Benedic aia mea domino: dñe de9 me9 magnificatus es nimis: gloria & decore idutus es. Amictus luce q̃ſi veſtimẽto: extẽdẽs celos vt pellẽ. Qui tegit aquis cenacula eius: q põit nubes currũ ſuum qui ãbulat ſup pennas vẽti. Qui facit ãgelos ſuos ſpũs: miſtros ſuos ignẽ vrẽtẽ. Qui fundauit terrã ſup baſem ſuam: nõ cõmouebitur i ſeculũ & i ſeculũ. Abyſſo q̃ſi veſtimẽto opuiſti eã: ſup mõtes ſtabũt aque. Ab icrepatiõe tua fugiẽt: a voce tonitrui tui formidabũt. Aſcendũt mõtes & deſcẽdũt campi: ad locũ quem fundaſti eis. Terminũ poſuiſti quem nõ ptrãſibũt: nec reuertentur vt operiãt terrã. Qui imittis fõtes in cõuallibus: vt iter medios mõtes fluãt. Vt bibant oia animalia regionum: & reficiat onager ꝏꝏꝏꝏ ſitim ſuam. Super ea volucres celi ꝏꝏꝏꝏꝏ morabũtur: de medio nemorũ dabũt vocem. Qui irrigas mõtes de cenaculis tuis: de fructu opum tuoꝝ ſatiabitur terra. Germinans ꝏꝏ herbam iumentis & fenum ſeruituti ꝏꝏꝏꝏꝏ hoium: vt educat panem de terra. ꝏꝏꝏꝏ Et vinum letificat cor hois ad exhilarandam

השדה כן יציץ: כי רוח עברה בו | צוץ
ואיננו ולא יכירנו עוד מקומו: | נכר קום
וחסד יהוה מעולם ועד עולם על | עלם
יראיו וצדקתו לבני בנים:
לשמרי בריתו ולזכרי פקדיו | ברת
לעשותם: יהוה בשמים הכין | עשה כון
כסאו ומלכותו בכל משלה:
ברכו יהוה מלאכיו גברי כח עשי | לאך גבר
דברו לשמע בקול דברו: ברכו | כח עשה
יהוה כל צבאיו משרתיו עשי | שרת
רצונו: ברכו יהוה כל מעשיו | רצה עשה
בכל מקמות ממשלתו ברכי נפשי | קום משל
את יהוה: ciiij. ברכי נפשי
את יהוה יהוה אלהי גדלת מאד
הוד והדר לבשת: עטה אור
כשלמה נוטה שמים כיריעה: | נטה ירע
המקרה במים עליותיו השם | קרה עלה
עבים רכובו המהלך על כנפי רוח: | שום רכב הלך
עשה מלאכיו רוחות משרתיו אש | לאך שרת
להט: יסד ארץ על מכוניה בל | כון
תמוט עולם ועד: תהום כלבוש | מוט עלם
כסיתו על הרים יעמדו מים: | תהם לבש כסה עמד
מן גערתך ינוסון מן קול רעמך | נוס
יחפזון: יעלו הרים ירדו בקעות | חפז עלה
אל מקום זה יסדת להם: גבול | קום גבל
שמת בל יעברון בל ישובון לכסות | שום עבר
הארץ: המשלח מעינים בנחלים | כסה שלח
בין הרים יהלכון: ישקו כל | עין הלך שקה
חיתו שדי ישברו פראים | חיה שדה
צמאם: עליהם עוף השמים | שבר
ישכון מבין עפאים יתנו קול: | שכן נתן
משקה הרים מעליותיו מפרי | שקה עלה
מעשיך תשבע הארץ: מצמיח | פרה עשה
חציר לבהמה ועשב לעבדת | שבע צמח
האדם להוציא לחם מן הארץ: | חצר יצא
ויין ישמח לבב אנוש להצהיל | שמח אנש צהל

פנים משמן ולחם לבב אנוש — פנה אנש
יסעד׃ ישבעו עצי יהוה ארזי — סעד שבע
לבנון אשר נטע׃ אשר שם
צפרים יקננו חסידה ברושים — קנן חסד
ביתה׃ הרים הגבהים ליעלים — ברש
סלעים מחסה לשפנים׃ עשה — חסה
ירח למועדים שמש ידע מבואו׃ — יעד בוא
תשת חשך ויהי לילה בו תרמש — שות היה
כל חיתו יער׃ הכפירים שאגים — רמש חיה
לטרף ולבקש מאל אכלם׃ — כפר
תזרח השמש יאספון ואל — זרח אסף
מעונתם ירבצון׃ יצא אדם — עון רבץ
לפעלו ולעבודתו עדי ערב׃ — עבד
מה רבו מעשיך יהוה כלם בחכמה — רבה עשה
עשית מלאה הארץ קנינך׃ — קנה
זה הים גדול ורחב ידים שם — גדל
רמש ואין מספר חיות קטנות עם — ספר חיה
גדלות׃ שם אניות יהלכון לויתן — אנה הלך
זה יצרת לשחק בו׃ כלם אליך — לוה
ישברון לתת אכלם בעתו׃ תתן — שבר נתן
להם ילקטון תפתח ידך ישבעון — נתן לקט
טוב׃ תסתיר פניך יבהלון תסף — פתח שבע
רוחם יגועון ואל עפרם ישובון׃ — סתר פנה
תשלח רוחך יבראון ותחדש פני — בהל אסף
אדמה׃ יהי כבוד יהוה לעולם — גוע שוב
ישמח יהוה במעשיו׃ המביט — שלח ברא
לארץ ותרעד יגע בהרים ויעשנו׃ — חדש היה
אשירה ליהוה בחיי אזמרה — כבד עלם
לאלהי בעודי׃ יערב עליו שיחי — שמח נבט
אנכי אשמח ביהוה׃ יתמו — רעד נגע
חטאים מן הארץ ורשעים עוד — עשן שיר
אינם ברכי נפשי את יהוה — חיה זמר
הללויה׃ cv. הודו ליהוה — ערב שוח
קראו בשמו הודיעו בעמים — שמח תמם
עלילותיו׃ שירו לו זמרו לו — ירה
שיחו בכל נפלאותיו׃ התהללו — ידע עלל
— ישר שוח
— פלא הלל

faciem oleo: panis autem cor hominis roborat. Saturabūtur ligna domini: cedri libani quas plantauit. Ibi aues nidificabūt: miluo abietes domus eius. Montes excelſi ceruis: petre refugium erinaciis. Fecit lunā p̄ tpa: ſol cognouit occubitum ſuum. Poſuiſti tenebras & facta eſt nox: in ipſa mouebūtur oēs beſtie ſylue. Leones rugientes ad predam: & querētes a deo eſcam ſibi. Oriente ſole recedēt: & in ſpelūcis ſuis cubabūt. Egredietur homo ad opus ſuū: & ad ſeruitutē ſuā vſq; ad veſperū. Quā magnificata ſūt opa tua dn̄e: oia in ſapientia feciſti: ipleta ē terra poſſeſſione tua. Hoc mare magnū & latum manibus: ibi reptilia innumerabilia animalia parua cum grandibus. Ibi naues pertranſeunt: leuiathā iſtum plaſmaſti vt illuderes ei. Omnia in te ſperant: vt des cibū eis in tpe ſuo. Dante te illis colligent: aperiēte te manū tuā replebuntur bono. Abſcondes vultū tuū & turbabuntur: auferes ſpm̄ eorū & deficiēt: & i puluerē ſuū reuertentur. Emittes ſpm̄ tuū & creabuntur: & inſtaurabis faciē tre. Sit glīa dn̄i i ſempiternū: letabitur dn̄s i opibus ſuis. Qui reſpicit terrā & tremet: tangit mōtes & fumabūt. Cantabo domino in vita mea: pſallam deo meo quādiu ſum. Placeat ei eloquiū meum: ego aūt letabor in domino. Deficiant peccatores de terra & impii vltra non ſint: benedic anima mea domino.
Aleluia. 105.

Confitemini dn̄o & inuocate nomen eius: notas facite in populis cogitationes eius. Cātate ei & pſallite ei: loq̄mini i vniuerſis mirabilib9 eius. Exultate

faciē in oleo: & panis cor hois ꝯfirmat.
πρόσωπον ἐν ἐλαίῳ, καὶ ἄρτος καρδίαν ἀνθρώπου στηρίζει.
Saturabūtur ligna cāpi: cedri libani q̄s plātaſti. Illic paſſeres nidificabūt: erodij
Χορτασθήσονται τὰ ξύλα τοῦ πεδίου, αἱ κέδροι τοῦ λιβάνου ἃς ἐφύτευσας. Ἐκεῖ στρουθία ἐννοσσεύσουσι, τοῦ ἐρωδιοῦ
domus dux eſt eorū. Mōtes excelſi ceruis:
ἡ κατοικία ἡγεῖται αὐτῶν. Ὄρη τὰ ὑψηλὰ ταῖς ἐλάφοις,
petra refugiū erinacijs. Fecit lunā in
πέτρα καταφυγὴ τοῖς λαγωοῖς. Ἐποίησε σελήνην εἰς
tpa: ſol cognouit occaſum ſuū. Poſuiſti tenebras & καιρούς, ὁ ἥλιος ἔγνω τὴν δύσιν αὐτοῦ. Ἔθου σκότος καὶ
facta eſt nox: in ipſa ptrāſibūt oēs beſtie ſylue.
ἐγένετο νύξ, ἐν αὐτῇ διελεύσονται πάντα τὰ θηρία τοῦ δρυμοῦ.
Catuli leonū rugiētes ut rapiāt: & q̄rant a deo eſcā ſibi. Ortus eſt ſol & cōgregati ſūt: & in cubilib9 ſuis collocabūtur. Exi
Σκύμνοι ὠρυόμενοι τοῦ ἁρπάσαι, καὶ ζητῆσαι παρὰ τῷ θεῷ βρῶσιν αὐτοῖς. Ἀνέτειλεν ὁ ἥλιος καὶ συνήχθησαν, καὶ εἰς τὰς μάνδρας αὐτῶν κοιτασθήσονται. Ἐξε-
bit hō ad opus ſuū: & ad operationē ſuā vſq; ad veſperū. Quā magnificata ſūt opa tua
λεύσεται ἄνθρωπος ἐπὶ τὸ ἔργον αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ τὴν ἐργασίαν αὐτοῦ ἕως ἑσπέρας. Ὡς ἐμεγαλύνθη τὰ ἔργα σου S.91.
dn̄e: oia in ſapīa feciſti. Impleta eſt terra
κύριε, πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας. Ἐπληρώθη ἡ γῆ τῆς
creatione tua: hoc mare magnū & ſpacioſum.
κτίσεώς σου, αὕτη ἡ θάλασσα ἡ μεγάλη καὶ εὐρύχωρος.
Illic reptilia q̄𝔯 nō eſt nūerus: aīalia puſilla cū magnis. Illic naues ptrāſeūt: draco iſte quē formaſti ad illudēdū ei. Oia ad te expectāt:
Ἐκεῖ ἑρπετὰ ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμός, ζῶα μικρὰ μετὰ μεγάλων. Ἐκεῖ πλοῖα διαπορεύονται, δράκων οὗτος ὃν ἔπλασας ἐμπαίζειν αὐτῷ. Πάντα πρὸς σὲ προσδοκῶσι,
vt des eſcā illis in tpe: dante te illis: colligēt. Aperiēte te manū:
δοῦναι τὴν τροφὴν αὐτῶν εἰς εὔκαιρον, δόντος σου αὐτοῖς, συλλέξουσιν. Ἀνοίξαντός σου τὴν χεῖρα, τὰ σύμπαντα
oia iplebūtur bonitate: auertēte aūt te faciē: turbabūtur. Auferes ſpūm
πάντα πλησθήσονται χρηστότητος, ἀποστρέψαντος δέ σου τὸ πρόσωπον, ταραχθήσονται. Ἀντανελεῖς τὸ πνεῦμα
eoꝝ & deficiēt: & in puluerē ſuū reuertentur. Emittes ſpūꝫ tuū: & creabuntur: & renouabis faciē terre. Sit glīa
αὐτῶν καὶ ἐκλείψουσι, καὶ εἰς τὸν χοῦν αὐτῶν ἐπιστρέψουσιν. Ἐξαποστελεῖς τὸ πνεῦμά σου, καὶ κτισθήσονται, καὶ ἀνακαινιεῖς τὸ πρόσωπον τῆς γῆς. Ἤτω ἡ δόξα
dn̄i in ſeculū letabit dn̄s in operib9 ſuis. Qui reſpicit in terrā & facit eā
κυρίου εἰς τοὺς αἰῶνας, εὐφρανθήσεται κύριος ἐπὶ τοῖς ἔργοις αὐτοῦ. Ὁ ἐπιβλέπων ἐπὶ τὴν γῆν καὶ ποιῶν αὐτὴν
tremere: q̄ tangit mōtes & fumigāt. Cantabo
τρέμειν, ὁ ἁπτόμενος τῶν ὀρέων καὶ καπνίζονται. Ἄσω τῷ
dn̄o in vita mea: pſallā deo meo q̄ diu ſum.
κυρίῳ ἐν τῇ ζωῇ μου, ψαλῶ τῷ θεῷ μου ἕως ὑπάρχω.
Jucundū ſit ei eloquiū meū: ego vo delectabor in Infra. 145.
Ἡδυνθείη αὐτῷ ἡ διαλογή μου, ἐγὼ δὲ εὐφρανθήσομαι ἐπὶ τῷ
dn̄o. Deficiāt pctōres a terra & inīq: ita vt
κυρίῳ. Ἐκλείποιεν ἁμαρτωλοὶ ἀπὸ τῆς γῆς καὶ ἄνομοι, ὥστε
nō ſint ipſi: bn̄dic aīa mea dn̄o.
μὴ ὑπάρχειν αὐτούς, εὐλόγει ἡ ψυχή μου τὸν κύριον.

Alleluia. 104.
Ἀλληλούϊα. ρδʹ.

Confitemini dn̄o: & inuocate nomen eius. Annūciate inter gētes opera eius: cātate ei & pſallite ei. Narrate oia mirabilia eius: laudamini
Ἐξομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ, καὶ ἐπικαλεῖσθε τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Ἀπαγγείλατε ἐν τοῖς ἔθνεσι τὰ ἔργα αὐτοῦ, ᾄσατε αὐτῷ καὶ ψάλατε αὐτῷ. Διηγήσασθε πάντα τὰ θαυμάσια αὐτοῦ, ἐπαινεῖσθε
1. Par. 6.b. Eſaie. 12.b.

Digitized by Google

in noie ſctō eius. Letet cor quere=
ἐν τῷ ὀνόματι τῷ ἁγίῳ αὐτοῦ. Εὐφρανθήτω καρδία ζητούν
tiū dñm: q̄rite dñm τ cōfirmamini. Que
των τὸν κύριον, ζητήσατε τὸν κύριον καὶ κραταιώθητε. Ζη=
rite faciē eius ſemp: memētote mi
τήσατε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ διαπαντός, μνήσθητε τῶν θαυ
rabiliū eius q̄ fecit. Prodigia eius τ iu=
μασίων αὐτοῦ ὧν ἐποίησε. Τὰ τέρατα αὐτοῦ καὶ τὰ κρί=
dicia oris eius Semen abraā ſerui e=
ματα τοῦ στόματος αὐτοῦ. Σπέρμα ἀβραὰμ δοῦλοι αὐ=
ius: filij iacob electi eius. Ipſe dñs deꝰ nr̄: in vni
τοῦ, υἱοὶ ἰακὼβ ἐκλεκτοὶ αὐτοῦ. Αὐτὸς κς ὁ θς ἡμῶν, ἐν πά
uerſa terra iudicia eius. Memor fuit in ſeculū teſta=
σῃ τῇ γῇ τὰ κρίματα αὐτοῦ. Ἐμνήσθη εἰς τὸν αἰῶνα διαθή=
mēti ſui: verbi qd̄ mādauit in mille gn̄ationes: Qd̄ diſ
κης αὐτοῦ, λόγου οὗ ἐνετείλατο εἰς χιλίας γενεάς, Ὃν διέ
poſuit abraā: τ iuramēti ſui iſaac. Et ſta=
θετο τῷ ἀβραάμ, καὶ τοῦ ὅρκου αὐτοῦ τῷ ἰσαάκ. Καὶ ἔστη
tuit illud iacob in p̄ceptū: τ iſrael in te=
σεν αὐτὸν τῷ ἰακὼβ εἰς πρόσταγμα, καὶ τῷ ἰσραὴλ εἰς δια
ſtamētū eternū. Dicens: tibi dabo terrā chanaā: funiculū
θήκην αἰώνιον. Λέγων, σοὶ δώσω τὴν γῆν χαναάν, σχοίνισμα
hereditatis vr̄e. Cum eſſent ipſi nūero modici: pau
κληρονομίας ὑμῶν. Ἐν τῷ εἶναι αὐτοὺς ἀριθμῷ βραχεῖς, ὀλι
ciſſimi τ incole in ea. Et p̄trāſierūt de gēte in gentē:
γοστοὺς καὶ παροίκους ἐν αὐτῇ. Καὶ διῆλθεν ἐξ ἔθνους εἰς ἔθνος,
et de regno ad ppl̄m alterū. Non reliqt hominē
καὶ ἐκ βασιλείας εἰς λαὸν ἕτερον. Οὐκ ἀφῆκεν ἄνθρωπον
nocere eis: τ corripuit p̄ eis reges. No=
ἀδικῆσαι αὐτούς, καὶ ἤλεγξεν ὑπὲρ αὐτῶν βασιλεῖς. Μὴ
1.Pa. lite tāgere xp̄os meos: τ in pphetis meis no=
16.c. ἅπτεσθε τῶν χριστῶν μου, καὶ ἐν τοῖς προφήταις μου μὴ
lite malignari. Et vocauit famē ſup terrā: oē firma
πονηρεύεσθε. Καὶ ἐκάλεσε λιμὸν ἐπὶ τὴν γῆν, πᾶν στήριγ
mētū panis cōtriuit. Miſit ante eos vi=
μα ἄρτου συνέτριψεν. Ἀπέστειλεν ἔμπροσθεν αὐτῶν ἄνθρω
rum: in ſeruū venūdatꝰ ē ioſeph. Humiliauerūt in cōpedibꝰ
πον, εἰς δοῦλον ἐπράθη ἰωσήφ. Ἐταπείνωσαν ἐν πέδαις
pedes eius: ferrū p̄trāſijt aīa eius. Donec
τοὺς πόδας αὐτοῦ, σίδηρον διῆλθεν ἡ ψυχὴ αὐτοῦ. Μέχρι
veniret verbū eius: eloquiū dñi inflāmauit
τοῦ ἐλθεῖν τὸν λόγον αὐ[illegible]ὸ λόγιον κυρίου ἐπύρωσεν αὐ
eum. Miſit rex τ ſoluit eū: p̄nceps ppl̄i
τόν. Ἀπέστειλε βασιλεὺς καὶ ἔλυσεν αὐτόν, ἄρχων λαοῦ
et dimiſit eū. Cōſtituit eum dñm domus ſue:
καὶ ἀφῆκεν αὐτόν. Κατέστησεν αὐτὸν κύριον τοῦ οἴκου αὐτοῦ,
et p̄ncipē oīs poſſeſſiōis ſue. Ut erudiret
καὶ ἄρχοντα πάσης τῆς κτήσεως αὐτοῦ. Τοῦ παιδεῦσαι
p̄ncipes eius ſic̄ ſemetip̄m: τ ſenes
τοὺς ἄρχοντας αὐτοῦ ὡς ἑαυτόν, καὶ τοὺς πρεσβυτέρους
eiꝰ prudētiā doceret. Et itrauit iſrael in egyptū: τ iacob
αὐτ σοφίσαι. Καὶ εἰσῆλθεν ἰσραὴλ εἰς αἴγυπτον, καὶ ἰακὼβ
acola fuit in t̄ra cham Et auxit ppl̄m ſuū vehe=
παρῴκησεν ἐν γῇ χάμ. Καὶ ηὔξησε τὸν λαὸν αὐτοῦ σφό=
mēter: τ firmauit eū ſup inimicos eius. Cō
δρα, καὶ ἐκραταίωσεν αὐτὸν ὑπὲρ τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ. Με
uertit cor eius vt odirēt ppl̄m eius.
τέστρεψε τὴν καρδίαν αὐτοῦ τοῦ μισῆσαι τὸν λαὸν αὐτοῦ,
vt dolū facerēt in ſeruos eius. Miſit moy=
τοῦ δολιοῦσθαι ἐν τοῖς δούλοις αὐτοῦ. Ἐξαπέστειλε μωυ=
ſen ſeruū ſuū: aaron quē elegit ſibi. Po
σῆν τὸν δοῦλον αὐτοῦ, ἀαρὼν ὃν ἐξελέξατο ἑαυτῷ. Ἔθε=
ſuit in eis verba ſignoꝝ ſuoꝝ: τ p=
το ἐν αὐτοῖς τοὺς λόγους τῶν σημείων αὐτοῦ, καὶ τῶν τε=
digioꝝ ſuoꝝ in terra chā. Miſit tenebras τ obſcurauit:
ράτων αὐτοῦ ἐν γῇ χάμ. Ἐξαπέστειλε σκότος καὶ ἐσκότασεν,
quia exacerbauerūt ſermones ſuos. Cōuertit a=
ὅτι παρεπίκραναν τοὺς λόγους αὐτοῦ. Μετέστρεψε τὰ ὕ=
quas eoꝝ in ſanguinē: τ occidit piſces eoꝝ.
δατα αὐτῶν εἰς αἷμα, καὶ ἀπέκτεινε τοὺς ἰχθύας αὐτῶν.
Edidit t̄ra eoꝝ ranas in penetralibꝰ
Ἐξῆρψεν ἡ γῆ αὐτῶν βατράχους ἐν τοῖς ταμιείοις τῶν 0000

in nomine ſctō eius: le
tetur cor querentium
dñm. Querite dñm &
virtutem eius: querite
faciē eius iugiter. Re=
cordamini mirabiliū eiꝰ
q̄ fecit ſignorū & iudi
ciorū oris eius. Semen
abraam ſerui eius: filii
iacob electi eius. 000000
Ipſe dñs deus noſter:
in vniuerſa terra 0000
iudicia eius. Recorda=
tus eſt in eternū pacti e
ius: verbi qd̄ p̄cepit in
mille gn̄atiōes. Quod
pepigit cū abraā: & iu
ramenti ſui cum iſaac.
Et firmauit illud cū ia=
cob in legē: cū iſrael in
pactū ſempiternū. Di
cēs tibi dabo 000000000
terrā chanaā: funiculū
hereditatis vr̄e. Cū eſ=
ſent viri pauci: modici
& aduene in ea. 000000
Et trāſierūt de gēte in
gētem: & de regno 000
ad populū alterū. Nō
dimiſit hominem 0000
vt noceret eis: & corri=
puit pro eis reges. 0000
Nolite tangere xp̄os
meos: & pphetas meos
nolite affligere. Et vo=
cauit famē ſup terrā:
oēm virgā panis cōtri
uit. Miſit ante faciē eo=
rū virū: in ſeruū venū
datus eſt ioſeph. Affli=
xerūt in cōpedibus pe
des eius: in ferrū venit
aīa eiꝰ. Uſq; ad tp̄s do=
nec veniret ſermo eius:
eloquiū dñi p̄bauit e=
um. Miſit rex & ſoluit
eū: princeps populorū
& dimiſit illū. Poſuit e
um dñm domui ſue: &
p̄cipem in omni poſ=
ſeſſiōe ſua. Ut erudiret
p̄cipes eius ſ̄m volū=
tatē ſuā: & ſenes eiꝰ ſa=
pientiam doceret. Et in
greſſus ē iſrl̄ in egyptū:
& iacob aduena fuit in
terra chā. Et creſcere fe
cit ppl̄m ſuū nimis: &
roborauit eū ſup hoſteſ
eius. Cōuertit cor eoꝝ
vt odio haberent ppl̄m
eius: vt doloſe agerent
cōtra ſuos illius. Miſit
moyſe ſuū ſuū: aaron
quē elegit. Poſuit i eis
verba ſignoꝝ ſuoꝝ: &
portētoꝝ ſuoꝝ in terra
chā. Miſit tenebras &
cōtenebrauit: & nō fue
rūt icreduli verbis eius.
Cōmutauit aq̄s eoꝝ in
ſanguinē: & occidit pi=
ſces eoꝝ. Ebulliuit t̄ra

בשם קדשו ישמח לב מבקשי — שמח בקש
יהוה: דרשו יהוה ועזו בקשו — עזז
פניו תמיד: זכרו נפלאתיו אשר — פנה תמד
עשה מפתיו ומשפטי פיו: זרע — פלא יפת
אברהם עבדו בני יעקב בחיריו: — שפט פה
הוא יהוה אלהינו בכל הארץ — בנה בחר
משפטיו: זכר לעולם בריתו — ברת
דבר צוה לאלף דור: אשר כרת
את אברהם ושבועתו לישחק: — שבע
ויעמידה ליעקב לחק לישראל — עמד
ברית עולם: לאמר לך אתן את — עלם נתן
ארץ כנען חבל נחלתכם: בהיותם — היה
מתי מספר כמעט וגרים בה: — מתה ספר
ויתהלכו מגוי אל גוי ממלכה — גור הלך
אל עם אחר: לא הניח אדם — מלך נוח
לעשקם ויוכח עליהם מלכים: — יכח
אל תגעו במשיחי ולנביאי אל — נגע משח
תרעו: ויקרא רעב על הארץ כל — נבא רעע
מטה לחם שבר: שלח לפניהם — קרא נטה
איש לעבד נמכר יוסף: ענו בכבל — פנה מכר
ענה
רגלו ברזל באה נפשו: עד — בוא
עת בא דברו אמרת יהוה — בוא
צרפתהו: שלח מלך ויתירהו — יתר
משל עמים ויפתחהו: שמו אדון — פתח שום
לביתו ומשל בכל קנינו: לאסר — אדן קנה
שריו בנפשו וזקניו יחכם: ויבא — שור חכם
ישראל מצרים ויעקב גר בארץ — בוא גור
חם: ויפר את עמו מאד — פרה
ויעצמהו מצריו: הפך לבם — עצם צור
לשנא עמו להתנכל בעבדיו: שלח — נכל
משה עבדו אהרן אשר בחר בו:
שמו בם דברי אתותיו ומפתים — שום אות
בארץ חם: שלח חשך ויחשך — יפת חשך
ולא מרו את דברו: הפך את — מרה
מימיהם לדם וימת את דגתם: — מות דגה
שרץ ארצם צפרדעים בחדרי

Digitized by Google

מלכיהם: אמר ויבא ערב כנים — כנן
בכל גבולם: נתן גשמיהם ברד — נבל
אש להבות בארצם: ויך גפנם — נכה
ותאנתם וישבר עץ גבולם: — שבר
אמר ויבא ארבה וילק ואין — רבה
מספר: ויאכל כל עשב בארצם — ספר אכל
ויאכל פרי אדמתם: ויך כל — פרה
בכור בארצם ראשית לכל אונם: — בכר
ויוציאם בכסף וזהב ואין בשבטיו — יצא
כושל: שמח מצרים בצאתם כי — כשל
נפל פחדם עליהם: פרש ענן
למסך ואש להאיר לילה: שאל — סכך אור
ויבא שלו ולחם שמים ישביעם: — בוא שבע
פתח צור ויזובו מים הלכו — זוב
בציות נהר: כי זכר את דבר — ציה
קדשו את אברהם עבדו: ויוצא — יצא
עמו בששון ברנה את בחיריו: — שוש רנן
ויתן להם ארצות גוים ועמל — סר נתן
לאמים יירשו: בעבור ישמרו — ירש עבר
חקיו ותורתיו ינצרו הללויה: — שמר ירה
הללויה הודו ליהוה cvi. — נצר ידה
כי טוב כי לעולם חסדו: מי — עלם
ימלל גבורות יהוה ישמיע כל — מלל גבר
תהלתו: אשרי שמרי משפט — שמע הלל
עשה צדקה בכל עת: זכרני יהוה — שפט
ברצון עמך פקדני בישועתך: — רצה ישע
לראות בטובת בחיריך לשמח — ראה בחר
בשמחת גויך להתהלל עם — הלל
נחלתך: חטאנו עם אבותינו
העוינו הרשענו: אבותינו — עוה רשע
במצרים לא השכילו נפלאותיך — שכל פלא
לא זכרו את רוב חסדיך וימרו — רבב מרה
על ים בים סוף: ויושיעם למען — ישע
שמו להודיע את גבורתו: ויגער — ידע גבר
בים סוף ויחרב ויוליכם בתהומות — גער חרב
כמדבר: ויושיעם מיד שונא — ילך תהם
— דבר שנא

eorũ ranas: i cubilibus regũ ipſorũ: Dixit & venit muſca oĩmoda: ſcinifes in vniuerſo termino eorũ. Dedit pluuias eorũ grandinẽ: ignẽ flãmãtẽ in terra ipſorũ. Et pcuſſit vineã eorũ & ficũ eorũ: & cõfregit lignum finiũ eorũ. Dixit & venit locuſta: & bruchus cuius non erat numerus. Et comedit oẽm fenũ terre eorũ: & deuorauit fructũ terre eorũ. Et pcuſſit oẽ primogenitum in terra eorũ: primitias vniuerſi partus eorũ. Et eduxit eos cũ argẽto & auro: & nõ erat in tribubus eorũ infirmus. Letata eſt egyptus cum egrederẽtur: qm̃ irruerat terror eorũ ſup eos. Expãdit nubẽ in tẽtoriũ: & ignem vt luceret nocte. Petierũt & adduxit ortygometrã: & pane celi ſaturauit eos. Apuit petram & fluxerũt aq̃: cucurrerũt in aridis flumina. Quia recordatus eſt verbi ſcti ſui cũ abraã ſeruo ſuo. Et eduxit populũ ſuũ i exultatiõe: i laude electos ſuos. Et dedit eis terras gẽtiũ: & labores tribuũ poſſederũt. Vt cuſtodirent cerimõias ei9: & leges eius ſeruarent. Aleluia Aleluia. 106.

CONfitemĩ dño qm̃ bon9: qm̃ in etnũ mĩa eius. Quis loq̃tur fortitudĩes dñi: auditas faciet oẽs laudes ei9. Bti q cuſtodiũt iudiciũ: & faciũt iuſtitiã i oĩ tpe. Recordarẽ mei dñe ĩ reppiciatiõe ppl̃i tui: viſita me i ſalutari tuo. Vt videã bona electorũ tuorũ: & leter i letitia gẽtis tue: & exultẽ cũ hereditate tua. Peccauim9 cũ pr̃ibus nr̃is: iniq̃ fecimus & ĩpie egim9. Patres nr̃i in egypto nõ intellexerũt mirabĩlia tua nõ ſunt recordati multitudinis mĩe tue: & ad iracũdiã puocauerũt ſupĩ marei in mari rubro. Et ſaluauit eos pp̃ nomẽ ſuũ: vt oñderet fortitudinẽ ſuã. Et cõminatus ẽ mari rubro & aruit: & traduxit eos p abyſſos q̃ſi in deſerto. Et ſaluauit eos de manu odi=

regũ ipſorũ. Dixit: & venit cynomia: & ſcinifes in
βασιλέων αὐτῶν. Εἶπε, καὶ ἦλθε κυνόμυια, καὶ σκνίπες ἐν
oĩbus finib9 eorũ. Poſuit pluuias eorũ grãdinẽ:
πᾶσι τοῖς ὁρίοις αὐτῶν. Ἔθετο τὰς βροχὰς αὐτῶν χάλαζαν,
ignẽ cõburentẽ in terra ipſorũ. Et pcuſſit vine
πῦρ καταφλέγον ἐν τῇ γῇ αὐτῶν. Καὶ ἐπάταξε τὰς ἀμπέ=
as eorũ & ficulneas eorũ: & cõtriuit oẽ li=
λους αὐτῶν καὶ τὰς συκᾶς αὐτῶν, καὶ συνέτριψε πᾶν ξύ
gnũ finiũ eorũ. Dixit & venit locuſta: & bruch9: cui9 nõ erat
λον ὁρίου αὐτῶν. Εἶπε καὶ ἦλθεν ἀκρίς, καὶ βροῦχος, οὗ οὐκ ἦν
nũerus. Et comedit oẽ fenũ in terra eorũ: &
ἀριθμός. Καὶ κατέφαγε πάντα χόρτον ἐν τῇ γῇ αὐτῶν, καὶ
comedit oẽm fructũ terre eorũ. Et pcuſſit — Exo. 12.d.
κατέφαγε πάντα τὸν καρπὸν τῆς γῆς αὐτῶν. Καὶ ἐπάτα
oẽ pmogenitũ in terra eorũ: pmitias oĩs la
ξε πᾶν πρωτότοκον ἐν τῇ γῇ αὐτῶν, ἀπαρχὴν παντὸς πό
boris eorũ. Et eduxit eos in argẽto & auro: &
νου αὐτῶν. Καὶ ἐξήγαγεν αὐτοὺς ἐν ἀργυρίῳ καὶ χρυσίῳ, καὶ
nõ erat in tribub9 eorũ infirm9. Letata eſt egyptus
οὐκ ἦν ἐν ταῖς φυλαῖς αὐτῶν ὁ ἀσθενῶν. Εὐφράνθη Αἴγυπτος
in pfectione eorũ: qr incubuit timor eorũ ſup eos.
ἐν τῇ ἐξόδῳ αὐτῶν, ὅτι ἐπέπεσεν ὁ φόβος αὐτῶν ἐπ' αὐτούς.
Expãdit nubẽ in ptectiõnẽ eis: & ignẽ vt lu=
Διεπέτασε νεφέλην εἰς σκέπην αὐτοῖς, καὶ πῦρ τοῦ φω=
ceret eis p nocteẽ. Petierũt & venit coturnix:
τίσαι αὐτοῖς τὴν νύκτα. Ἤτησαν καὶ ἦλθεν ὀρτυγομήτρα, — Nu. 11
et pane celi ſaturauit eos. Diſrupit petrã: &
καὶ ἄρτον οὐρανοῦ ἐνέπλησεν αὐτούς. Διέρρηξε πέτραν, καὶ
fluxerũt aque: abierũt in ſiccis flumina. Qm̃
ἐρρύησαν ὕδατα, ἐπορεύθησαν ἐν ἀνύδροις ποταμοί. Ὅτι
memor fuit verbi ſcti ſui: qd ad abraã pue=
ἐμνήσθη τοῦ λόγου τοῦ ἁγίου αὐτοῦ, τοῦ πρὸς Ἀβραὰμ τὸν δοῦ
rũ ſuũ. Et eduxit ppl̃m ſuũ in exultatione: &
λον αὐτοῦ. Καὶ ἐξήγαγε τὸν λαὸν αὐτοῦ ἐν ἀγαλλιάσει, καὶ τοὺς
electos ſuos in leticia. Et dedit illis regiões gẽ
ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ ἐν εὐφροσύνῃ. Καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς χώρας ἐθ
tiũ: & labores pplorũ poſſederũt. Vt cuſto
νῶν, καὶ πόνους λαῶν κατεκληρονόμησαν. Ὅπως ἂν φυλά
diãt iuſtificatiões eius: & legẽ eius requirãt.
ξωσι τὰ δικαιώματα αὐτοῦ, καὶ τὸν νόμον αὐτοῦ ἐκζητήσωσιν.
Alleluia. Alleluia 105.
Ἀλληλούϊα. Ἀλληλούϊα. ρε.

COnfitemini dño qm̃ bonus: qm̃ in ſeculũ — Judith 13.c.
Ἐξομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ ὅτι χρηστός, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα
mĩa eius. Quis loq̃tur potẽtias dñi:
τὸ ἔλεος αὐτοῦ. Τίς λαλήσει τὰς δυναστείας τοῦ κυρίου, — Infra. 117.
auditas faciet oẽs laudes eius? Beati q cu=
ἀκουστὰς ποιήσει πάσας τὰς αἰνέσεις αὐτοῦ; Μακάριοι οἱ φυ
ſtodiũt iudiciũ & faciũt iuſticiã in oĩ tpe.
λάσσοντες κρίσιν, καὶ ποιοῦντες δικαιοσύνην ἐν παντὶ καιρῷ.
Memẽto nr̃i dñe in bñplacito ppl̃i tui: viſita
Μνήσθητι ἡμῶν κύριε ἐν τῇ εὐδοκίᾳ τοῦ λαοῦ σου, ἐπίσκεψαι
nos in ſalutari tuo. Ad vidẽdũ in bonitate
ἡμᾶς ἐν τῷ σωτηρίῳ σου. Τοῦ ἰδεῖν ἐν τῇ χρηστότητι τῶν
electorũ tuorũ: ad letandũ in letitia gẽtis
ἐκλεκτῶν σου, τοῦ εὐφρανθῆναι ἐν τῇ εὐφροσύνῃ τοῦ ἔθνους
tue: vt lauderis cũ hereditate tua. Peccaui
σου, τοῦ ἐπαινεῖσθαι μετὰ τῆς κληρονομίας σου. Ἡμάρτο
mus cũ pr̃ibus nr̃is: iniuſte egim9: iniq̃tatẽ fecim9. Pa
μεν μετὰ τῶν πατέρων ἡμῶν, ἠνομήσαμεν, ἠδικήσαμεν. Οἱ
tres nr̃i in egypto nõ intellexerũt mirabilia tua: nõ
πατέρες ἡμῶν ἐν Αἰγύπτῳ οὐ συνῆκαν τὰ θαυμάσιά σου, οὐκ
fuerũt memores multitudis mĩe tue. Et irritauerũt
ἐμνήσθησαν τοῦ πλήθους τοῦ ἐλέους σου. Καὶ παρεπίκρα=
aſcendẽtes in rubro mari: & ſaluauit eos
ναν ἀναβαίνοντες ἐν τῇ ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ, καὶ ἔσωσεν αὐτοὺς
ppter nomẽ ſuũ. Vt notã faceret potẽtiã ſu
ἕνεκεν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ. Τοῦ γνωρίσαι τὴν δυναστείαν αὐ
am: & increpuit rubrũ mare & exiccatũ eſt. Et
τοῦ, καὶ ἐπετίμησε τῇ ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ καὶ ἐξηράνθη. Καὶ
eduxit eos in abyſſo ſicẽ in deſerto:
ὡδήγησεν αὐτοὺς ἐν ἀβύσσῳ ὡς ἐν ἐρήμῳ, ooooooooooo

et ſaluauit eos de manu odientis. Et redemit
καὶ ἔσωσεν αὐτοὺς ἐκ χειρὸς μισοῦντος. Καὶ ἐλυτρώσατο
eos de manu inimicoꝝ. Operuit aq̄ tribulā-
Exo. 14.g. αὐτοὺς ἐκ χειρὸς ἐχθρῶν. Ἐκάλυψεν ὕδωρ τοὺς θλίβον-
tes eos: vnꝰ ex eis nō remāſit. Et crediderūt
τας αὐτούς, εἷς ἐξ αὐτῶν οὐχ ὑπελείφθη. Καὶ ἐπίστευσαν
v̄bo eius: ⁊ cantauerūt laudē eius. Cito fecerūt
τῷ λόγῳ αὐτοῦ, καὶ ᾖσαν τὴν αἴνεσιν αὐτοῦ. Ἐτάχυναν
obliti ſunt operū eius: nō ſuſtinuerūt cōſiliū e-
ἐπελάθοντο τῶν ἔργων αὐτοῦ, οὐχ ὑπέμειναν τὴν βουλὴν αὐ
ius. Et cōcupierūt cōcupiſcētiā in deſerto: ⁊ tentaue-
τοῦ. Καὶ ἐπεθύμησαν ἐπιθυμίαν ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ ἐπείρα-
rūt deū in inaquoſo. Et dedit eis petitionē
σαν τὸν θεὸν ἐν ἀνύδρῳ. Καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς τὸ αἴτημα αὐ
ipſoꝝ: miſit ſaturitatē in aīas eoꝝ. Et irri
τῶν, ἐξαπέστειλε πλησμονὴν εἰς τὰς ψυχὰς αὐτῶν. Καὶ πα
tauerūt moyſen in caſtris: aaron ſcīm
ρώργισαν τὸν μωυσῆν ἐν τῇ παρεμβολῇ, τὸν ἀαρὼν τὸν ἅγι
dn̄i. Apta ē tra ⁊ deglutiuit dathan: ⁊ operuit ſup
nu. 16. d. ον κυρίου. Ηνοίχθη ἡ γῆ καὶ κατέπιε δαθάν, καὶ ἐκάλυψεν ἐπὶ
cōgregatiōeꝫ abirō. Et exarſit ignis in ſynagoga
τὴν συναγωγὴν ἀβειρών. Καὶ ἐξεκαύθη πῦρ ἐν τῇ συναγωγῇ αὐ
eoꝝ: flāma cōbuſſit pctōres. Et fecerūt vitulū
τῶν, φλὸξ κατέφλεξεν ἁμαρτωλούς. Καὶ ἐποίησαν μόσχον
in oreb: ⁊ adorauerūt ſculptile. Et mutauerūt
ἐν χωρήβ, καὶ προσεκύνησαν τῷ γλυπτῷ. Καὶ ἠλλάξαντο
gloriā ſuā in ſimilitudinē vituli comedētis ſenū. Et
τὴν δόξαν αὐτοῦ ἐν ὁμοιώματι μόσχου ἐσθίοντος χόρτον. Καὶ
obliti ſunt deū q̄ ſaluat eos: q̄ fecit
ἐπελάθοντο τοῦ θεοῦ τοῦ σώζοντος αὐτούς, τοῦ ποιήσαν-
magnalia in egypto: Mirabilia in terra chā: terribilia
τος μεγάλα ἐν αἰγύπτῳ, Θαυμάσια ἐν γῇ χάμ, φοβερὰ
in mari rubro. Et dixit vt diſperderet eos:
ἐπὶ θαλάσσης ἐρυθρᾶς. Καὶ εἶπε τοῦ ἐξολοθρεῦσαι αὐτούς,
ſi nō moyſes electus eius ſtetiſſet in ꝯfractōe in ꝯſpectu
εἰ μὴ μωυσῆς ὁ ἐκλεκτὸς αὐτοῦ ἔστη ἐν τῇ θραύσει ἐνώπιον
eiꝰ: vt auerteret irā eius: ne diſpderet
αὐτοῦ, τοῦ ἀποστρέψαι τὸν θυμὸν αὐτοῦ, τοῦ μὴ ἐξολοθρεῦ
eos. Et p nihilo hūerūt trā deſiderabilē: nō cre
σαι αὐτούς. Καὶ ἐξουδένωσαν γῆν ἐπιθυμητήν, οὐκ ἐπί
diderūt v̄bo eius. Et murmurauerūt in tabernacu
στευσαν τῷ λόγῳ αὐτοῦ. Καὶ ἐγόγγυσαν ἐν τοῖς σκηνώμα-
lis ſuis: nō exaudierūt vocē dn̄i. Et eleua-
σιν αὐτῶν, οὐκ εἰσήκουσαν τῆς φωνῆς κυρίου. Καὶ ἐπῆ-
uit manū ſuā ſup eos: vt pſterneret eos in
ρε τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπ' αὐτούς, τοῦ καταβαλεῖν αὐτοὺς ἐν
deſerto: Et vt deijceret ſemē eoꝝ in
τῇ ἐρήμῳ, Καὶ τοῦ καταβαλεῖν τὸ σπέρμα αὐτῶν ἐν τοῖς
nationibꝰ: ⁊ diſpgeret eos in regionibꝰ. Et ini-
ἔθνεσι, καὶ διασκορπίσαι αὐτοὺς ἐν ταῖς χώραις. Καὶ ἐτε
tiati ſunt beelphegor: ⁊ comederūt ſacrificia mortuoꝝ.
λέσθησαν τῷ βεελφεγώρ, καὶ ἔφαγον θυσίας νεκρῶν.
Et irritauerūt eū in adinuētionibus ſuis: ⁊
Καὶ παρώξυναν αὐτὸν ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτῶν, καὶ
multiplicata ē in eis ruina. Et ſtetit phinees ⁊ placauit
ἐπληθύνθη ἐν αὐτοῖς ἡ πτῶσις. Καὶ ἔστη φινεὲς καὶ ἐξιλάσα
et ceſſauit q̄ſſatio: ⁊ reputatū ē ei ad iuſti
το, καὶ ἐκόπασεν ἡ θραῦσις καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιο-
tiam: in gn̄atione ⁊ gn̄ationē vſq; in ſempiternū. Et ir-
σύνην, εἰς γενεὰν καὶ γενεὰν ἕως τοῦ αἰῶνος. Καὶ πα
ritauerūt eū ad aquā ꝯdictionis: ⁊ vexatus ē
ρώργισαν αὐτὸν ἐπὶ ὕδατος ἀντιλογίας, καὶ ἐκακώθη
moyſes ppter eos. Quia exacerbauerūt ſpūm e-
μωυσῆς δι' αὐτούς. Ὅτι παρεπίκραναν τὸ πνεῦμα αὐ
ius: ⁊ diſtinxit in labijs ſuis. Nō diſ-
τοῦ, καὶ διέστειλεν ἐν τοῖς χείλεσιν αὐτοῦ. Οὐκ ἐξω
perdiderūt gētes q̄s dixit dn̄s illis: ⁊ cōmixti
λόθρευσαν τὰ ἔθνη ἃ εἶπε κύριος αὐτοῖς, καὶ ἐμίγη-
ſunt int gētes ⁊ didicerūt opa eoꝝ. Et
σαν ἐν τοῖς ἔθνεσι καὶ ἔμαθον τὰ ἔργα αὐτῶν. Καὶ
ſeruierūt ſculptilibꝰ eoꝝ:
ἐδούλευσαν τοῖς γλυπτοῖς αὐτῶν, ooooooooooooooo

entis: & redemit eos de
manu inimici. Et opuit
aqua hoſtes eorū: vnꝰ
ex ipſis non ſuperfuit.
Et crediderunt verbis
eius: cecinerūtq; laudē
eius. Cito obliti ſunt o
perū illius: nec expecta
uerūt volūtatē eius. Et
deſiderauerūt deſideriū
in deſerto: & tētauerūt
deū in ſolitudie. Et de
dit eis petitionē ipſorū:
& miſit tenuitatē in a-
nimam eorū. Et zelati
ſunt moyſen in caſtris:
aarō ſcīm dn̄i. Apta ē
terra & deuorauit da-
thā: & opuit ſynagogā
abiron. Et ſuccenſus ē
ignis in ſynagoga eo-
rum: flamma exuſſit i-
pios. Fecerunt vitulū i
oreb: & adorauerūt cō
flatile. Et mutauerunt
gloriā ſuā in ſimilitudi
nem bouis comedētis
fenum. Obliti ſunt dei
ſaluatoris ſui: qui fecit
magnalia in egypto.
Mirabilia in terra chā:
terribilia ſuper mari
rubro. Dixit ergo vt
cōtereret eos: niſi moy
ſes electus eius ſtetiſſet
medius contra faciem
illius: vt conuerteret in
dignationem eius vt nō
interficeret. Et deſpexe
runt terrā deſiderabilē:
nec crediderūt ſermo-
ni eius. Et murmuraue-
runt in tabernaculis ſu-
is: nō exaudierūt vocē
dn̄i. Et eleuauit manū
ſuā ſup eos: vt deijce-
ret eos ī deſerto. Et vt
deijceret ſemen eorū in
gētibus: & diſpgeret e-
os in terris. Et cōſecra-
ti ſunt beelphegor: &
comederunt victimas
mortuorū. Et cōcitaue
rūt eū in ſtudiis ſuis: &
pcuſſit eos plaga. Ste-
tit āt finees & diiudica
uit: & retēta ē pcuſſio.
Et reputatū eſt ei ad iu
ſtitiā: in gn̄atiōe & gn̄a
tiōe vſq; in eternū. Et
puocauerunt ſup aquā
cōtradictōis: & afflict⁹
ē moyſes pp eos. Quia
puocauerūt ſpm̄ eius:
& precepit labiis ſuis.
Nō exterminauerunt
populos quos dixit oo
dominus ooooooooooooo
illis. Et cōmixti ſūt gē
tibus: & didicerunt oooo
opera eorū. Et ſeruie-
rūt ſculptilibus eorum:

וַיִּגְאָלֵם מִיַּד אוֹיֵב׃ וַיְכַסּוּ מַיִם
צָרֵיהֶם אֶחָד מֵהֶם לֹא נוֹתָר׃
וַיַּאֲמִינוּ בִדְבָרָיו יָשִׁירוּ תְּהִלָּתוֹ׃
מִהֲרוּ שָׁכְחוּ מַעֲשָׂיו לֹא חִכּוּ
לַעֲצָתוֹ׃ וַיִּתְאַוּוּ תַאֲוָה בַּמִּדְבָּר
וַיְנַסּוּ אֵל בִּישִׁימוֹן׃ וַיִּתֵּן לָהֶם
שֶׁאֱלָתָם וַיְשַׁלַּח רָזוֹן בְּנַפְשָׁם׃
וַיְקַנְאוּ לְמֹשֶׁה בַּמַּחֲנֶה לְאַהֲרֹן
קְדוֹשׁ יְהוָה׃ תִּפְתַּח אֶרֶץ וַתִּבְלַע
דָּתָן וַתְּכַס עַל עֲדַת אֲבִירָם׃
וַתִּבְעַר אֵשׁ בַּעֲדָתָם לֶהָבָה תְּלַהֵט
רְשָׁעִים׃ יַעֲשׂוּ עֵגֶל בְּחֹרֵב
וַיִּשְׁתַּחֲווּ לְמַסֵּכָה׃ וַיָּמִירוּ אֶת
כְּבוֹדָם בְּתַבְנִית שׁוֹר אֹכֵל עֵשֶׂב׃
שָׁכְחוּ אֵל מוֹשִׁיעָם עֹשֶׂה גְדֹלוֹת
בְּמִצְרָיִם׃ נִפְלָאוֹת בְּאֶרֶץ חָם
נוֹרָאוֹת עַל יַם סוּף׃ וַיֹּאמֶר
לְהַשְׁמִידָם לוּלֵי מֹשֶׁה בְחִירוֹ
עָמַד בַּפֶּרֶץ לְפָנָיו לְהָשִׁיב חֲמָתוֹ
מֵהַשְׁחִית׃ וַיִּמְאֲסוּ בְּאֶרֶץ חֶמְדָּה
לֹא הֶאֱמִינוּ לִדְבָרוֹ׃ וַיֵּרָגְנוּ
בְאָהֳלֵיהֶם לֹא שָׁמְעוּ בְּקוֹל יְהוָה׃
וַיִּשָּׂא יָדוֹ לָהֶם לְהַפִּיל אוֹתָם
בַּמִּדְבָּר׃ וּלְהַפִּיל זַרְעָם בַּגּוֹיִם
וּלְזָרוֹתָם בָּאֲרָצוֹת׃ וַיִּצָּמְדוּ לְבַעַל
פְּעוֹר וַיֹּאכְלוּ זִבְחֵי מֵתִים׃ וַיַּכְעִיסוּ
בְּמַעַלְלֵיהֶם וַתִּפְרָץ בָּם מַגֵּפָה׃
וַיַּעֲמֹד פִּינְחָס וַיְפַלֵּל וַתֵּעָצַר
הַמַּגֵּפָה׃ וַתֵּחָשֶׁב לוֹ לִצְדָקָה
לְדֹר וָדֹר עַד עוֹלָם׃ וַיַּקְצִיפוּ
עַל מֵי מְרִיבָה וַיֵּרַע לְמֹשֶׁה
בַּעֲבוּרָם׃ כִּי הִמְרוּ אֶת רוּחוֹ
וַיְבַטֵּא בִּשְׂפָתָיו׃ לֹא הִשְׁמִידוּ
אֶת הָעַמִּים אֲשֶׁר אָמַר יְהוָה
לָהֶם׃ וַיִּתְעָרְבוּ בַגּוֹיִם וַיִּלְמְדוּ
מַעֲשֵׂיהֶם׃ וַיַּעַבְדוּ אֶת עֲצַבֵּיהֶם

גאל איב
כסה צור
יתר אמן
שיר הלל
עשה חכה
עצה אוה
נסה נתן
שאל רזה
קנא חנה
קדש פתח
בלע כסה
עדה
בער להט
עשה
שחה נסך
מור כבד
בנה
ישע
פלא
ירא אמר
שמד בחר
פנה שוב
חמם שחת
מאס אמן
רגן
נשא נפל
את דבר
זרה צמד
אכל מות
כעס עלל
פרץ נגף
עמד פלל
עצר חשב
עלם קצף
רוב רעע
עבר מרה
בטא שפה
שמד
ערב למד
עשה עבד

ויהיו להם למוקש׃ ויזבחו את — היה יקש
בניהם ואת בנותיהם לשדים׃ — זבח
וישפכו דם נקי דם בניהם — שפך נקה
ובנותיהם אשר זבחו לעצבי כנען
ותחנף הארץ בדמים׃ ויטמאו — חנף טמא
במעשיהם ויזנו במעלליהם׃ — עשה זנה
ויחר אף יהוה בעמו ויתעב את — עלל חרה
נחלתו׃ ויתנם ביד גוים וימשלו — תעב
בהם שנאיהם׃ וילחצום — נתן משל
אויביהם ויכנעו תחת ידם׃ — לחץ
פעמים רבות יצילם והמה ימרו — איב כנע
בעצתם וימכו בעונם׃ וירא — רבב נצל
בצר להם בשמעו את רנתם׃ — מרה
ויזכר להם בריתו וינחם כרב — יעץ מכך
חסדו׃ ויתן אותם לרחמים לפני — ראה צור
כל שוביהם׃ הושיענו יהוה — רנן זכר
אלהינו וקבצנו מן הגוים להודות — ברת נחם
לשם קדשך להשתבח בתהלתך׃ — נתן פנה
ברוך יהוה אלהי ישראל מן — שבה ישע
העולם ועד העולם ואמר כל — ידה
העם אמן הללויה׃ — שבח הלל — ברך — עלם

cvii. הודו ליהוה כי טוב כי — ידה
לעולם חסדו׃ יאמרו גאולי יהוה — אמר גאל
אשר גאלם מיד צר׃ ומארצות — צור
קבצם ממזרח וממערב מצפון — זרח ערב
ומים׃ תעו במדבר בישימון דרך — צפן תעה
עיר מושב לא מצאו׃ רעבים — דבר
גם צמאים נפשם בהם תתעטף׃ — ישב
ויצעקו אל יהוה בצר להם — עטף
ממצוקותיהם יצילם׃ וידריכם — צעק צור
בדרך ישרה ללכת אל עיר מושב׃ — צוק נצל
יודו ליהוה חסדו ונפלאותיו לבני — דרך ילך
אדם׃ כי השביע נפש שקקה — ידה פלא
ונפש רעבה מלא טוב׃ ישבי — שמע שוק
חשך וצלמות אסירי עני וברזל׃ — אסר ענה
כי המרו אמרי אל ועצת עליון — מרה
נאצו׃ — יעץ עלה

& factū eſt eis in ſcādalū. Et immolauerunt filios ſuos & filias ſuas demonibus. Et effuderūt ſanguinē innocētē: ſanguinē filiorū ſuorū & filiarū ſuarū: quos immolauerūt ſculptilibus chanaā: & polluta eſt terra in ſanguinibus. Et coinquinati ſunt in opibus ſuis: & fornicati ſunt in ſtudiis ſuis. Iratus eſt itaq; furor dñi in populū ſuū: & abominatus eſt hereditatē ſuā. Et dedit eos in manu gētiū: & dñati ſũt eorū qui oderūt eos. Et afflixerunt eos inimici ſui: & hūiliati ſunt ſub manu eorū. Multis vicibus liberauit eos: ipſi vero ꝑuocauerūt i cōſiliis ſuis: & humiliati ſunt ꝓpter iniqtates ſuas. Et vidit tribulationes eorū: cū exaudiret eos rogātes. Et recordatus eſt pacti ſui cū eis & penituit eū ſcđm multitudinē mīe ſue. Et dedit eos miſerabiles corā oībus q cepant eos. Salua nos dñe deus nī & cōgrega nos de gētibus: vt cōfiteamur nomini ſctō tuo: & canamus laudem tuā. Bñdictus dñs deus iſrael ab eterno & vſq; in etnū: & dicet oīs populus amen. Aleluia. 107.

CONfitemini dño qm̄ bonus: qm̄ in etnū mīa eius. Dicant q redēpti ſūt a dño: quos redemit de manu hoſtis. Et de terris cōgregauit eos: ab oriente & occidēte ab aqlōe & mari. Errauerunt in ſolitudine in deſerta via: ciuitatē que hītaretur non repierūt. Eſuriētes & ſitiētes: aīa eorū in ipſis deficiebat. Et clamauerūt ad dñm in tribulatiōe ſua: de afflictōe eorū eripuit eos. Et duxit illos ꝑ viā rectā: vt venirēt in ciuitatē hītabilē. Cōfiteātur dño miam eius: & mirabilia eius i filios hoim. Quia ſaturauit animam vacuam: & aīam eſurientē ipleuit bonis. Habitantes in tenebris & in vmbra mortis alligatos inopia & ferro. Quia ꝑuocauerūt ſermones dei: &

et factū eſt illis in ſcandalū. Et imolauerūt filios ſuos
καὶ ἐγενήθη αὐτοῖς εἰς σκάνδαλον. Καὶ ἔθυσαν τοὺς υἱοὺς αὐτῶν,
et filias ſuas demoniis. Et effuderūt
καὶ τὰς θυγατέρας αὐτῶν τοῖς δαιμονίοις. Καὶ ἐξέχεαν
ſāguinē inocētē: ſāguinē filiorū ſuorū et filiarū: quos ſacrificauerūt
αἷμα ἀθῶον, αἷμα υἱῶν αὐτῶν καὶ θυγατέρων, ὧν ἔθυσαν τοῖς
ſculptilib⁹ chanaā. Et infecta eſt terra in ſāguinib⁹: et
γλυπτοῖς χαναάν. Καὶ ἐφονοκτονήθη ἡ γῆ ἐν τοῖς αἵμασι, καὶ
ꝯtaminata ē in opibus eorū. Et fornicati ſūt in adinuētionib⁹ ſuis.
ἐμιάνθη ἐν τοῖς ἔργοις αὐτῶν, Καὶ ἐπόρνευσαν ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτῶν.
Et irat⁹ eſt furore dñs in ppl'm ſuum: et abominatus ē hereditatē ſuā. Et tradidit
Καὶ ὠργίσθη θυμῷ κύριος ἐπὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ ἐβδελύξατο τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ. Καὶ παρέδωκεν
eos in man⁹ inimicorū: et dñati ſunt eorū qui
αὐτοὺς εἰς χεῖρας ἐχθρῶν, καὶ ἐκυρίευσαν αὐτῶν οἱ
oderūt eos. Et tribulauerūt eos inimici eorū:
μισοῦντες αὐτούς. Καὶ ἔθλιψαν αὐτοὺς οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν,
et hūiliati ſunt ſub manib⁹ eorū. Sepe liberauit eos:
καὶ ἐταπεινώθησαν ὑπὸ τὰς χεῖρας αὐτῶν. Πλεονάκις ἐρρύσατο αὐτούς,
ipſi aūt exacerbauerūt eū in cōſilio ſuo.
αὐτοὶ δὲ παρεπίκραναν αὐτὸν ἐν τῇ βουλῇ αὐτῶν.
Et hūiliati ſunt in iniqtatib⁹ ſuis. Et
Καὶ ἐταπεινώθησαν ἐν ταῖς ἀνομίαις αὐτῶν. Καὶ
vidit dñs cū tribularent ipſi: cū ipſe exaudiret orōnes eorū.
εἶδε κύριος ἐν τῷ θλίβεσθαι αὐτούς, ἐν τῷ αὐτὸν εἰσακοῦσαι τῆς δεήσεως αὐτῶν.
Et memor fuit teſtamēti ſui: et penituit eū ſm multitudinē mīe ſue.
Καὶ ἐμνήσθη τῆς διαθήκης αὐτοῦ, καὶ μετεμελήθη κατὰ τὸ πλῆθος τοῦ ἐλέους αὐτοῦ.
Et dedit eos in miās in cōſpectu oīm q ceperāt eos.
Καὶ ἔδωκεν αὐτοὺς εἰς οἰκτιρμοὺς ἐναντίον πάντων τῶν αἰχμαλωτισάντων αὐτούς.
Saluos fac nos dñe de⁹ nr̄: et cōgrega nos de natiōib⁹. Ut cōfiteamur noi
Σῶσον ἡμᾶς κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν, καὶ ἐπισυνάγαγε ἡμᾶς ἐκ τῶν ἐθνῶν. Τοῦ ἐξομολογήσασθαι τῷ ὀνόματι
tuo ſctō: vt glorīemur in laude tua. Benedictus dñs deus iſrael a ſeculo et vſq; in
σου τῷ ἁγίῳ, τοῦ ἐγκαυχᾶσθαι ἐν τῇ αἰνέσει σου. Εὐλογητὸς κύριος ὁ θεὸς ἰσραὴλ ἀπὸ τοῦ αἰῶνος καὶ ἕως τοῦ
ſeculū: et dicet oīs ppl's fiat fiat.
αἰῶνος, καὶ ἐρεῖ πᾶς ὁ λαός γένοιτο γένοιτο.

Alleluia. 106.
Ἀλληλούϊα. ρς'.

COnfitemini dño qm̄ bon⁹: qm̄ in seculū mia eius.
ΕΞομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ ὅτι χρηστός, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. — Judith 13. c.
Dicāt q redēpti ſunt a dño: quos redemit de manu inimici: et de regiōib⁹ cōgregauit eos.
Εἰπάτωσαν οἱ λελυτρωμένοι ὑπὸ κυρίου, οὓς ἐλυτρώσατο ἐκ χειρὸς ἐχθροῦ, καὶ ἐκ τῶν χωρῶν συνήγαγεν αὐτούς. — Infra. 117.
Ab oriēte: et occidēte: et aqlone: et mari:
Ἀπὸ ἀνατολῶν, καὶ δυσμῶν, καὶ βορρᾶ, καὶ θαλάσσης,
errauerūt in ſolitudine in inaqſo. Uiā ciuitatis hītaculi
ἐπλανήθησαν ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐν ἀνύδρῳ. Ὁδὸν πόλεως κατοικητηρίου
nō inuenerūt eſurientes et ſitiētes: aīa eorū in
οὐχ εὗρον. Πεινῶντες καὶ διψῶντες, ἡ ψυχὴ αὐτῶν ἐν
ipſis defecit. Et clamauerūt ad dñm cū tribularent
αὐτοῖς ἐξέλιπεν. Καὶ ἐκέκραξαν πρὸς κύριον ἐν τῷ θλίβεσθαι — Infra eo.
ipſi: et de neceſſitatib⁹ eorū eripuit eos. Et eduxit
αὐτούς, καὶ ἐκ τῶν ἀναγκῶν αὐτῶν ἐρρύσατο αὐτούς. Καὶ ὡδήγησεν
eos in viā rectā: vt irent in ciuitatē hītationis.
αὐτοὺς εἰς ὁδὸν εὐθεῖαν, τοῦ πορευθῆναι εἰς πόλιν κατοικητηρίου.
Cōfiteātur dño mie ei⁹: et mirabilia
Ἐξομολογησάσθωσαν τῷ κυρίῳ τὰ ἐλέη αὐτοῦ, καὶ τὰ θαυμάσια
eius filiis hoim. Qr ſatiauit aīam inanē et aīam
αὐτοῦ τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων. Ὅτι ἐχόρτασε ψυχὴν κενήν, καὶ ψυχὴν
eſurientē ſatiauit bonis. Sedētes in tenebris et
πεινῶσαν ἐνέπλησεν ἀγαθῶν. Καθημένους ἐν σκότει καὶ
vmbra mortis: vinctos in mēdicitate et ferro. Quia
σκιᾷ θανάτου, πεπεδημένους ἐν πτωχείᾳ καὶ σιδήρῳ. Ὅτι
exacerbauerūt eloquia dei: et cōſiliū altiſſimi
παρεπίκραναν τὰ λόγια τοῦ θεοῦ, καὶ τὴν βουλὴν τοῦ ὑψίστου

irritauerūt. Et humiliatū eſt in laborib⁹ coꝛ eoꝝ:
παρώξυναν. Καὶ ἐταπεινώθη ἐν κόποις ἡ καρδία αὐτῶν,
infirmati ſūt ⁊ nō fuit q̄ adiuuaret. Et clamauerūt ad dn̄m cū
ἠσθένησαν καὶ οὐκ ἦν ὁ βοηθῶν. Καὶ ἐκέκραξαν πρὸς κύριον ἐν
tribularētur ipſi: ⁊ de neceſſitatib⁹ eoꝝ liberauit e
τῷ θλίβεσθαι αὐτούς, καὶ ἐκ τῶν ἀναγκῶν αὐτῶν ἔσωσεν αὐ
os. Et eduxit eos de tenebꝛis ⁊ vmbꝛa moꝛtis: ⁊
τούς. Καὶ ἐξήγαγεν αὐτοὺς ἐκ σκότους καὶ σκιᾶς θανάτου, καὶ
vincula eoꝝ diſrupit. Confiteātur do
Infra. co. ſ. eo. τοὺς δεσμοὺς αὐτῶν διέρρηξεν. Ἐξομολογησάσθωσαν τῷ κυ
mino mie eius: ⁊ mirabilia eius filijs
ρίῳ τὰ ἐλέη αὐτοῦ, καὶ τὰ θαυμάσια αὐτοῦ τοῖς υἱοῖς τῶν
hominū. Quia cōtriuit poꝛtas ereas: ⁊ vectes
ἀνθρώπων. Ὅτι συνέτριψε πύλας χαλκᾶς, καὶ μοχλοὺς
ferreos cōfregit. Suſcepit eos de via iniq̄tatis
σιδηροῦς συνέθλασεν. Ἀντελάβετο αὐτῶν ἐξ ὁδοῦ ἀνομίας
eoꝝ: pp̄ eīm iniuſtitias ſuas humiliati ſunt. Omē
αὐτῶν, διὰ γὰρ τὰς ἀνομίας αὐτῶν ἐταπεινώθησαν. Πᾶν
eſcā abominata eſt aīa eoꝝ: ⁊ appꝛopinq̄uerūt vſq; ad
βρῶμα ἐβδελύξατο ἡ ψυχὴ αὐτῶν, καὶ ἤγγισαν ἕως τῶν πυ
poꝛtas moꝛtis. Et clamauerūt ad dn̄m cū tribularent
λῶν τοῦ θανάτου. Καὶ ἐκέκραξαν πρὸς κύριον ἐν τῷ θλίβεσθαι
ipſi: ⁊ de neceſſitatib⁹ eoꝝ liberauit eos. Miſit
αὐτούς, καὶ ἐκ τῶν ἀναγκῶν αὐτῶν ἔσωσεν αὐτούς. Ἀπέστει
verbū ſuū. ⁊ ſanauit eos: ⁊ eripuit eos
λε τὸν λόγον αὐτοῦ, καὶ ἰάσατο αὐτούς, καὶ ἐρρύσατο αὐτοὺς
de interitionib⁹ eoꝝ. Confiteātur dn̄o
ἐκ τῶν διαφθορῶν αὐτῶν. Ἐξομολογησάσθωσαν τῷ κυρίῳ
mie eius: ⁊ mirabilia eius filijs ho=
τὰ ἐλέη αὐτοῦ, καὶ τὰ θαυμάσια αὐτοῦ τοῖς υἱοῖς τῶν ἀν=
minū. Et ſacrificēt ei ſacrificiū laudis: ⁊ annū
θρώπων. Καὶ θυσάτωσαν αὐτῷ θυσίαν αἰνέσεως, καὶ ἐξαγ
tient opa eius in exultatione. Qui deſcendūt
γειλάτωσαν τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐν ἀγαλλιάσει. Οἱ καταβαί
in mare in nauibus: faciētes opationē in aq̄s
νοντες εἰς θάλασσαν ἐν πλοίοις, ποιοῦντες ἐργασίαν ἐν ὕδα
multis: Ipſi viderūt opa dn̄i: ⁊ mirabilia e=
σι πολλοῖς, Αὐτοὶ εἶδον τὰ ἔργα κυρίου, καὶ τὰ θαυμάσια αὐ
ius in p̄fundo. Dixit: ⁊ ſtetit ſp̄ūs p̄celle: ⁊ exaltati
τοῦ ἐν τῷ βυθῷ. Εἶπε, καὶ ἔστη πνεῦμα καταιγίδος, καὶ ὑψώ
ſūt fluctus eius. Aſcendūt vſq; ad celos: ⁊ de
θη τὰ κύματα αὐτῆς. Ἀναβαίνουσιν ἕως τῶν οὐρανῶν, καὶ κα
ſcendūt vſq; ad abyſſos. Aīa eoꝝ in malis tabe
ταβαίνουσιν ἕως τῶν ἀβύσσων. Ἡ ψυχὴ αὐτῶν ἐν κακοῖς ἐτή
ſcebat: turbati ſunt: moti ſunt ſicͣ ebꝛius: ⁊ ōis
κετο, ἐταράχθησαν, ἐσαλεύθησαν ὡς ὁ μεθύων, καὶ πᾶσα ἡ
ſapia eoꝝ deuoꝛata ē. Et clamauerūt ad dn̄m cū tribula
σοφία αὐτῶν κατεπόθη. Καὶ ἐκέκραξαν πρὸς κν̄ ἐν τῷ θλίβε=
rent ipſi: ⁊ de neceſſitatib⁹ eoꝝ eduxit eos. Et
σθαι αὐτούς, καὶ ἐκ τῶν ἀναγκῶν αὐτῶν ἐξήγαγεν αὐτούς. Καὶ
ſtatuit procellā: ⁊ ſtetit in aurā: ⁊ ſiluerūt fluctus
ἐπέταξε τῇ καταιγίδι, καὶ ἔστη εἰς αὔραν, καὶ ἐσίγησαν τὰ κύμα
eius. Et letati ſunt: q2 ſiluerūt: ⁊ eduxit
τα αὐτῆς. Καὶ εὐφράνθησαν, ὅτι ἡσύχασαν, καὶ ὡδήγησεν
eos in poꝛtū volūtatis ei⁹. Cōfiteātur
αὐτοὺς ἐπὶ λιμένα θελήματος αὐτοῦ. Ἐξομολογησάσθωσαν τῷ
domino mie eius: ⁊ mirabilia eius filijs homi=
κυρίῳ τὰ ἐλέη αὐτοῦ, καὶ τὰ θαυμάσια αὐτοῦ τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώ
nū. Exaltent eū in eccleſia plebis: ⁊ in cathe
πων. Ὑψωσάτωσαν αὐτὸν ἐν ἐκκλησίᾳ λαοῦ, καὶ ἐν καθέ
dꝛa ſenioꝝ laudēt eū. Poſuit flumina
δρᾳ πρεσβυτέρων αἰνεσάτωσαν αὐτόν. Ἔθετο ποταμοὺς
in deſertū: ⁊ exitus aquarū in ſitim. Terrā fructi
εἰς ἔρημον, καὶ διεξόδους ὑδάτων εἰς δίψαν. Γῆν καρπο=
ferā in ſalſuginē: a malitia inhabitantiū in ea. Po
φόρον εἰς ἅλμην, ἀπὸ κακίας τῶν κατοικούντων ἐν αὐτῇ. Ἔθε
ſuit deſertū in ſtagna aquarū: ⁊ terrā ſine aq̄ in exitus
το ἔρημον εἰς λίμνας ὑδάτων, καὶ γῆν ἄνυδρον εἰς διεξόδους ὑ
aquarū. Et collocauit illic eſurientes: ⁊ cōſtituerūt
δάτων. Καὶ κατῴκισεν ἐκεῖ πεινῶντας, καὶ συνεστήσαντο
ciuitates hitationis. Et ſeminauerūt agros:
πόλεις κατοικεσίας. Καὶ ἔσπειραν ἀγρούς, ∞∞∞∞

cōſiliū excelſi blaſphe=
mauerūt. Et hūiliauit i
labore coꝛ eoꝝ: ceciderunt
& nō erat qui adiu
uaret. Et clamauerunt
ad dn̄m i tribulatione
ſua: de anguſtiis eorū
ſaluauit eos. Et eduxit
eos de tenebris & vm=
bra mortis: & vīcula eo
rū diſrupit. Cōfiteātur
dn̄o miam eius: & mi=
rabilia eius in filios ho=
minū. Quia contriuit
portas ereas: & vectes
ferreos cōfregit. Stul=
ti pp viā ſceleris eorū:
& pp iniquitates affli=
cti. Oēm cibū aboīata
eſt aīa eorū: & acceſſe=
rūt ad portas mortis.
Et clamauerūt ad dn̄m
i tribulatiōe ſua: de an
guſtiis eoꝝ ſaluauit eos.
Miſit verbū ſuum &
ſanauit eos: & ſaluauit
de iteritu eorū. Confi=
teātur dn̄o miam eius:
& mirabilia eius in fili=
os hoīm. Et imolēt ho=
ſtias grarū: & narrent
opa eius in laude. Qui
deſcēdūt mare in naui=
bus: facientes opus in a
quis multis: Ipſi vide
runt opa dn̄i: & mira=
bilia eius in p̄fūdo. Di=
xit & ſurrexit ventus ∞
tempeſtatis: & eleuauit
gurgites eius. Aſcēdūt
in celū & deſcēdūt in a
byſſos: anima eorum ∞
in afflictiōe cōſumitur.
Obſtupuerūt & intre=
muerūt q̄ſi ebrius: & v
niuerſa ſapiētia coꝝ ab
ſorpta ē. Clamauerūt āt
ad dn̄m i tribulatione
ſua: & de anguſtia eoꝝ
educet eos. Statuit tur
binē in trāquillitatē: &
ſilebūt fluctus eius. Et
letabuntur q̄m quieue
rūt: & deducet eos ad
portū quē voluerunt.
Cōfiteātur dn̄o miam
eius: & mirabilia eius i
filios hoīm. Et exaltēt
eū in eccleſia populi: &
in cathedra ſeniorū lau
dēt eū. Pōet flumina in
deſertū: & fōtes aq̄rum
in ſitim. Terrā fructife
rā in ſalſuginem: ∞∞∞
pre malitia hitatorum
eius. Ponet deſertum
in paludes aquarū: &
terrā innia in fontes ∞
aquarū. Et collocabit
ibi eſurientes: & forma
bunt vrbem ad habitā=
dum. Et ſerent agros

נָאָצוּ׃ וַיַּכְנַע בֶּעָמָל לִבָּם כָּשְׁלוּ כנע
וְאֵין עֹזֵר׃ וַיִּזְעֲקוּ אֶל יְהוָה בַּצַּר זעק צור
לָהֶם מִמְּצֻקוֹתֵיהֶם יוֹשִׁיעֵם׃ צוק ישע
יוֹצִיאֵם מֵחֹשֶׁךְ וְצַלְמָוֶת יצא
וּמוֹסְרוֹתֵיהֶם יְנַתֵּק׃ יוֹדוּ לַיהוָה אסר נתק
חַסְדּוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו לִבְנֵי אָדָם׃ ידה פלא
כִּי שִׁבַּר דַּלְתוֹת נְחֹשֶׁת וּבְרִיחֵי ברח
בַרְזֶל גִּדֵּעַ׃ אֱוִלִים מִדֶּרֶךְ פִּשְׁעָם
וּמֵעֲוֺנֹתֵיהֶם יִתְעַנּוּ׃ כָּל אֹכֶל ענה ענה
תְּתַעֵב נַפְשָׁם וַיַּגִּיעוּ עַד שַׁעֲרֵי תעב נגע
מָוֶת׃ וַיִּזְעֲקוּ אֶל יְהוָה בַּצַּר לָהֶם זעק צור
מִמְּצֻקוֹתֵיהֶם יוֹשִׁיעֵם׃ יִשְׁלַח צוק ישע
דְּבָרוֹ וְיִרְפָּאֵם וִימַלֵּט מִשְּׁחִיתוֹתָם׃ שלח רפא
יוֹדוּ לַיהוָה חַסְדּוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו לִבְנֵי מלט שחת
אָדָם׃ וְיִזְבְּחוּ זִבְחֵי תוֹדָה וִיסַפְּרוּ זבח ידה
מַעֲשָׂיו בְּרִנָּה׃ יוֹרְדֵי הַיָּם בָּאֳנִיּוֹת ספר עשה
עֹשֵׂי מְלָאכָה בְּמַיִם רַבִּים׃ הֵמָּה רנן ירד
רָאוּ מַעֲשֵׂי יְהוָה וְנִפְלְאוֹתָיו אנה עשה
בִּמְצוּלָה׃ וַיֹּאמֶר וַיַּעֲמֵד רוּחַ לאך רבב ראה
סְעָרָה וַתְּרוֹמֵם גַּלָּיו׃ יַעֲלוּ פלא צול
שָׁמַיִם יֵרְדוּ תְהוֹמוֹת נַפְשָׁם אמר עמד
בְּרָעָה תִתְמוֹגָג׃ יָחוֹגּוּ וְיָנוּעוּ רמם גלל
כַּשִּׁכּוֹר וְכָל חָכְמָתָם תִּתְבַּלָּע׃ עלה תהם
וַיִּצְעֲקוּ אֶל יְהוָה בַּצַּר לָהֶם מוג חגג
וּמִמְּצוּקֹתֵיהֶם יוֹצִיאֵם׃ יָקֵם סְעָרָה נוע שכר
לִדְמָמָה וַיֶּחֱשׁוּ גַּלֵּיהֶם׃ וַיִּשְׂמְחוּ בלע צעק
כִּי יִשְׁתֹּקוּ וַיַּנְחֵם אֶל מְחוֹז צור צוק
חֶפְצָם׃ יוֹדוּ לַיהוָה חַסְדּוֹ יצא קום
וְנִפְלְאוֹתָיו לִבְנֵי אָדָם׃ וִירוֹמְמוּהוּ חשה שמח
בִּקְהַל עָם וּבְמוֹשַׁב זְקֵנִים יְהַלְלוּהוּ׃ שתק נחם
יָשֵׂם נְהָרוֹת לְמִדְבָּר וּמֹצָאֵי מַיִם ידה
לְצִמָּאוֹן׃ אֶרֶץ פְּרִי לִמְלֵחָה פלא רמם
מֵרָעַת יוֹשְׁבֵי בָהּ׃ יָשֵׂם מִדְבָּר ישב הלל
לַאֲגַם מַיִם וְאֶרֶץ צִיָּה לְמֹצָאֵי שום דבר
מָיִם׃ וַיּוֹשֶׁב שָׁם רְעֵבִים וַיְכוֹנְנוּ יצא פרה רוע ישב
עִיר מוֹשָׁב׃ וַיִּזְרְעוּ שָׂדוֹת כון ישב זרע שדה

Digitized by Google

נטע עשה ויטעו כרמים ויעשו פרי תבואה׃
פרה בוא ויברכם וירבו מאד ובהמתם לא
ברך רבה ימעיט׃ וימעטו וישחו מעצר
מעט רעה ויגון׃ שפך בוז על נדיבים
שחח רוע ויתעם בתהו לא דרך׃ וישגב
תעה נגב אביון מעוני וישם כצאן
תשה תרה משפחות׃ יראו ישרים וישמחו
שגב אבה וכל עולה קפצה פיה׃ מי חכם
ענה שום וישמר אלה ויתבוננו חסדי יהוה׃
צאן שפחה שיר מזמור לדוד cviii.
ראה שמח נכון לבי אלהים אשירה ואזמרה
פה שמר אף כבודי׃ עורה הנבל וכנור
בין שור אעירה שחר׃ אודך בעמים יהוה
זמר כון ואזמרך בלאמים׃ כי גדול מעל
שור זמר שמים חסדך ועד שחקים אמתך׃
כבד כנר רומה על שמים אלהים ועל כל
עור ידה הארץ כבודך׃ למען יחלצון
גדל ידידיך הושיעה ימינך ועננו׃
חלץ ידד אלהים דבר בקדשו אעלזה
ישע ימן אחלקה שכם ועמק סכות אמדד׃
ענה לי גלעד ולי מנשה ואפרים מעוז
עלז ראשי יהודה מחקקי׃ מואב
חלק סכך סיר רחצי על אדום אשליך נעלי
מדד עזז עלי פלשת אתרועע׃ מי יובלני
חקק עיר מבצר מי נחני עד אדום׃
שלך הלא אלהים זנחתנו ולא תצא
רוע יבל אלהים בצבאותינו׃ הבה לנו
בצר נחה עזרת מצר ושוא תשועת אדם׃
יצא באלהים נעשה חיל והוא יבוס
יהב צרינו׃ למנצח לדוד מזמור cix.
צור ישע אלהי תהלתי אל תחרש׃
עשה בוס כי פי רשע ופי מרמה עלי פתחו
נצח זמר דברו אתי לשון שקר׃ ודברי
הלל חרש שנאה סבבוני וילחמוני
פה רמה חנם׃ תחת אהבתי ישטנוני
לשון ואני תפלה׃ וישימו עלי רעה
לחם
שטן פלל
שום רוע

& plantabunt vineas: & facient fruges germina. Et bñdicet eis & multiplicabũtur nimis: & pecora corũ nõ minuet. Imminuta ſunt ãt & afflicta pp ãguſtiã mali & doloris. Effundet deſpectionẽ ſup pricipes: & errare eos faciet i ſolitudine deuia. Et ſublenauit pauperẽ de iopia: & põet q̃ſi gregẽ familias. Videbũt recti & letabuntur: & oĩs iniquitas contrahet os ſuum. Quis ſapiẽs & cuſtodiet hec: & intelliget miſericordias dñi?

Cãticũ pſalmi dd. 108.

Paratum cor meũ deus: cantabo & pſallã ſed & gloria mea. Cõſurge pſalteriũ & cithara: cõſurgã mãe. Cõfitebor tibi in populis dñe: & cãtabo te in natiõibus. Q̃m magna ſup celos mia tua: & vſq ad ethera veritas tua. Exaltare ſup celos deus: & ſuper omnem terram gloria tua. Vt liberentur dilecti tui: ſalua dextera tua & exaudi me. Deus locutus eſt in ſãctuario ſuo: gaudebo diuidã ſichem & vallẽ ſocoth dimetiar. Meus ẽ galaad & meus eſt manaſſe: & ephraim virtus capitis mei: iuda dux meus. Moab lebes peluis mee: ſup idumeã piiciã calciamẽtũ meũ: cũ philiſtiim federabor. Quis deducet me in ciuitatẽ munitã: quis deducet me vſq̃ i idumeã? Nõne tu deus qui proieceras nos: & nõ exieras deus i exercitibus nr̃is? Da nobis auxiliũ in tribulatione: vana eſt ei ſalus ab homine. In deo erimus fortes: & ipſe conculcabit hoſtes noſtros.

Victori dd̃ ps. 109.

Deus laudis mee ne taceas. Quia os impii & doloſi contra me apertum eſt: locuti ſunt de me lingua mendacii. Et verbis odii circũdederũt me: & expugnauerunt me fruſtra. Proeo quod eos diligebã aduerſabantur mihi: ego aũt orabã. Et poſuerunt cõtra me malũ

et plantauerũt vineas: ⁊ fecerũt fructũ natiui
καὶ ἐφύτευσαν ἀμπελῶνας, καὶ ἐποίησαν καρπὸν γεννή-
tatis. Et bñdixit eis: ⁊ multiplicati ſũt nimis:
ματος. Καὶ εὐλόγησεν αὐτούς, καὶ ἐπληθύνθησαν σφόδρα,
et iumẽta eoꝝ nõ minuit. Et pauci facti ſũt ⁊
καὶ τὰ κτήνη αὐτῶν οὐκ ἐσμίκρυνε. Καὶ ὠλιγώθησαν καὶ
vexati ſunt a tribulatiõe maloꝝ ⁊ doloris. Effuſa ẽ cõtẽ-
ἐκακώθησαν ἀπὸ θλίψεως κακῶν καὶ ὀδύνης. Ἐξεχύθη ἐξουδέ-
ptio ſup pncipes eoꝝ: ⁊ errare fecit eos in in
νωσις ἐπ᾽ ἄρχοντας αὐτῶν, καὶ ἐπλάνησεν αὐτοὺς ἐν ἀβά-
uio ⁊ nõ in via. Et adiuuit pauperẽ de inopia: ⁊ poſuit
τῳ καὶ οὐχ ὁδῷ. Καὶ ἐβοήθησε πένητι ἐκ πτωχείας, καὶ ἔθετο
ſicut oues familias. Uidebũt recti ⁊ letabũtur:
ὡς πρόβατα πατριάς. Ὄψονται εὐθεῖς καὶ εὐφρανθήσον-
et oĩs iniq̃tas oppilabit os ſuũ. Quis ſapiẽs
ται, καὶ πᾶσα ἀνομία ἐμφράξει τὸ στόμα αὐτῆς. Τίς σοφὸς
et cuſtodiet hec: ⁊ intelliget mias dñi? Job.22.d.
καὶ φυλάξει ταῦτα, καὶ συνήσουσι τὰ ἐλέη τοῦ κυρίου;

Canticũ pſalmi dauid. 107.

Ὠδὴ ψαλμοῦ τῷ δαυίδ. ρζ.

Paratũ cor meũ de⁹ paratũ cor meũ: can
Ἑτοίμη ἡ καρδία μου ὁ θεὸς ἑτοίμη ἡ καρδία μου, ᾄσο-
tabo ⁊ pſallã in gloria mea. Exurge gloria mea: ex s.56.
μαι καὶ ψαλῶ ἐν τῇ δόξῃ μου. Ἐξεγέρθητι ἡ δόξα μου, ἐξε-
urge pſalteriũ ⁊ cithara: exurgã diluculo. Cõfi-
γέρθητι ψαλτήριον καὶ κιθάρα, ἐξεγερθήσομαι ὄρθρου. Ἐξο-
tebor tibi in pplis dñe: pſallã tibi in natiõib⁹. Quia
μολογήσομαί σοι ἐν λαοῖς κύριε, ψαλῶ σοι ἐν ἔθνεσιν. Ὅτι
magna ſup celos mia tua: ⁊ vſq ad nu-
μέγα ἐπάνω τῶν οὐρανῶν τὸ ἔλεός σου, καὶ ἕως τῶν νεφε-
bes veritas tua. Exaltare ſup celos deus: ⁊
λῶν ἡ ἀλήθειά σου. Ὑψώθητι ἐπὶ τοὺς οὐρανοὺς ὁ θεός, καὶ
ſup oẽm terrã gloria tua. Ut liberẽtur di
ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν ἡ δόξα σου. Ὅπως ἂν ῥυσθῶσιν οἱ ἀ-
lecti tui: ſaluũ fac dextera tua ⁊ exaudi me. De⁹
γαπητοί σου, σῶσον τῇ δεξιᾷ σου καὶ ἐπάκουσόν μου. Ὁ θεὸς
locutus ẽ in ſctõ ſuo: exultabo ⁊ diuidã ſichi-
ἐλάλησεν ἐν τῷ ἁγίῳ αὐτοῦ, ὑψωθήσομαι καὶ διαμεριῶ σική-
mã: ⁊ cõuallẽ tabernaculoꝝ dimetiar. Meus ẽ ga
μα, καὶ τὴν κοιλάδα τῶν σκηνῶν διαμετρήσω. Ἐμός ἐστι γα-
laad: ⁊ me⁹ eſt manaſſes: ⁊ ephraim ſuſceptio
λαάδ, καὶ ἐμός ἐστι μανασσῆς, καὶ ἐφραὶμ ἀντίληψις τῆς
capitis mei. Juda rex me⁹: moab lebes
κεφαλῆς μου, Ἰούδας βασιλεύς μου, μωὰβ λέβης τῆς ἐλ-
ſpei mee. In idumeã extendã calciamẽtũ meũ:
πίδος μου. Ἐπὶ τὴν ἰδουμαίαν ἐπιβαλῶ τὸ ὑπόδημά μου,
mihi alienigene ſubditi ſunt. Quis deducet me i ciuitatẽ
ἐμοὶ ἀλλόφυλοι ὑπετάγησαν. Τίς ἀπάξει με εἰς πόλιν
munitã: aut q̃s deducet me vſq in idumeã? Nõne
περιοχῆς, ἢ τίς ὁδηγήσει με ἕως τῆς ἰδουμαίας; Οὐχὶ
tu deus q̃ repuliſti nos? ⁊ nõ exibis deus in
σὺ ὁ θεὸς ὁ ἀπωσάμενος ἡμᾶς; καὶ οὐκ ἐξελεύσῃ ὁ θεὸς ἐν
virtutibus nr̃is? Da nobis auxiliũ de tribulatiõe: ⁊ va
ταῖς δυνάμεσιν ἡμῶν; Δὸς ἡμῖν βοήθειαν ἐκ θλίψεως, καὶ μα-
na ſalus hoĩs. In deo faciemus virtutẽ: ⁊
ταία σωτηρία ἀνθρώπου. Ἐν τῷ θεῷ ποιήσομεν δύναμιν, καὶ
ipſe ad nihilũ deducet inimicos nr̃os.
αὐτὸς ἐξουδενώσει τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν.

In finẽ pſalmus dauid. 108.

Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαυίδ. ρη.

Deus laudẽ meã ne tacueris: q̃ os
Ὁ θεὸς τὴν αἴνεσίν μου μὴ παρασιωπήσῃς, ὅτι στό-
pctõris ⁊ os doloſi ſup me aptũ ẽ. Locu-
μα ἁμαρτωλοῦ καὶ στόμα δολίου ἐπ᾽ ἐμὲ ἠνοίχθη. Ἐλά-
ti ſunt aduerſum me lingua doloſa: ⁊ ſmonib⁹ odij circũ
λησαν κατ᾽ ἐμοῦ γλώσσῃ δολίᾳ, καὶ λόγοις μίσους ἐκύ-
dederũt me: ⁊ expugnauerũt me gratis. Pro eo vt dili-
κλωσάν με, καὶ ἐπολέμησάν με δωρεάν. Ἀντὶ τοῦ ἀγα-
gerẽt me: detrahebãt mihi: ego aũt orabã. Et
πᾶν με, ἐνδιέβαλλόν με, ἐγὼ δὲ προσηυχόμην. Καὶ
poſuerũt aduerſũ me mala
ἔθεντο κατ᾽ ἐμοῦ κακὰ

pro bonis: ⁊ odiū p dilectione mea. Conſtitue
ἀντὶ ἀγαθῶν, καὶ μῖσος ἀντὶ τῆς ἀγαπήσεώς μου. Κατάστησον
ſup eū peccatoꝛe: ⁊ diabolus ſtet a dextris eius.
ἐπ᾽ αὐτὸν ἁμαρτωλόν, καὶ διάβολος στήτω ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ.
Cum iudicatur ipſe exeat ↄdēnatus: ⁊ ora‑
Ἐν τῷ κρίνεσθαι αὐτὸν ἐξέλθοι καταδεδικασμένος, καὶ ἡ προ‑
tio eius fiat in peccatū. Fiant dies
σευχὴ αὐτοῦ γενέσθω εἰς ἁμαρτίαν. Γενηθήτωσαν αἱ ἡμέραι
Actu. 1.c. eius pauci: ⁊ epiſcopatū eius accipiat alter. Fiant
αὐτοῦ ὀλίγαι, καὶ τὴν ἐπισκοπὴν αὐτοῦ λάβοι ἕτερος. Γενηθή‑
filij eius oꝛphani: ⁊ vxoꝛ eius vidua. Nu‑
τωσαν οἱ υἱοὶ αὐτοῦ ὀρφανοί, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ χήρα. Σα‑
tantes trāſferant filij eius: ⁊ mendicēt:
λευόμενοι μεταναστήτωσαν οἱ υἱοὶ αὐτοῦ, καὶ ἐπαιτησάτω‑
eijciātur de hītationib⁹ ſuis. Scrute‑
σαν, ἐκβληθήτωσαν ἐκ τῶν οἰκοπέδων αὐτῶν. Ἐξερευνη‑
tur feneratoꝛ oīa q̄ ſunt ei: ⁊ diri‑
σάτω δανειστὴς πάντα ὅσα ὑπάρχει αὐτῷ, καὶ διαρπα‑
piant alieni laboꝛes eius. Non ſit
σάτωσαν ἀλλότριοι τοὺς πόνους αὐτοῦ. Μὴ ὑπαρξάτω
illi adiutoꝛ: neq̧ ſit q miſereat pupillis
αὐτῷ ἀντιλήπτωρ, μηδὲ γενηθήτω οἰκτίρμων τοῖς ὀρφανοῖς
eius. Fiant nati eius in interitū: in gñatiōe
αὐτοῦ. Γενηθήτω τὰ τέκνα αὐτοῦ εἰς ἐξολόθρευσιν, ἐν γενεᾷ
vna deleat nomē eius. In mēoꝛiā redeat iniq̄tas
μιᾷ ἐξαλειφθείη τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Ἀναμνησθείη ἡ ἀνομία τῶν
patrū eius in cōſpectu dñi: ⁊ peccatū mr̄is
πατέρων αὐτοῦ ἔναντι κυρίου, καὶ ἡ ἁμαρτία τῆς μητρὸς
eius nō deleatur. Fiant cōtra dñm ſem
αὐτοῦ μὴ ἐξαλειφθείη. Γενηθήτωσαν ἐναντίον κυρίου διὰ‑
per: ⁊ diſpereat de terra memoꝛia eoꝝ. Pꝛo
παντός, καὶ ἐξολοθρευθείη ἐκ γῆς τὸ μνημόσυνον αὐτῶν. Ἀν‑
eo φ nō eſt recoꝛdatus facere miaꝫ: ⁊ pſecutus eſt hoīem
θ᾽ ὧν οὐκ ἐμνήσθη ποιῆσαι ἔλεος, καὶ κατεδίωξεν ἄνθρωπον
inopē ⁊ mēdicū: ⁊ cōpunctū coꝛde moꝛti
πένητα καὶ πτωχόν, καὶ κατανενυγμένον τῇ καρδίᾳ τοῦ θανα‑
ficare. Et dilexit maledictionē ⁊ veniet ei: ⁊ noluit
τῶσαι. Καὶ ἠγάπησε κατάραν καὶ ἥξει αὐτῷ, καὶ οὐκ ἠθέ‑
bñdictionē: ⁊ elongabitur ab eo. Et indu
λησεν εὐλογίαν, καὶ μακρυνθήσεται ἀπ᾽ αὐτοῦ. Καὶ ἐνεδύ‑
it maledictionē ſicͬ veſtimētū: ⁊ intrauit ſicut aq̄ in
σατο κατάραν ὡς ἱμάτιον, καὶ εἰσῆλθεν ὡσεὶ ὕδωρ εἰς τὰ
interioꝛa eius: ⁊ ſicut oleū in oſſib⁹ eius. Fi‑
ἔγκατα αὐτοῦ, καὶ ὡσεὶ ἔλαιον ἐν τοῖς ὀστέοις αὐτοῦ. Γε‑
at ei ſicͬ veſtimentū q opitur: ⁊ ſicͬ zona q̄
νηθήτω αὐτῷ ὡς ἱμάτιον ὃ περιβάλλεται, καὶ ὡσεὶ ζώνη ἣν
ſemper pcingit. Hoc opus eoꝝ q detrahūt
διαπαντὸς περιζώννυται. Τοῦτο τὸ ἔργον τῶν ἐνδιαβαλλόν‑
mihi a dño: ⁊ q loquūtur mala aduerſus ani
των με παρὰ κυρίου, καὶ τῶν λαλούντων πονηρὰ κατὰ τῆς ψυ‑
mā meā. Et tu dñe dñe fac mecū: pp̄ter no‑
χῆς μου. Καὶ σὺ κύριε κύριε ποίησον μετ᾽ ἐμοῦ, ἕνεκεν τοῦ ὀνό‑
men tuū: qꝛ ſuauis mīa tua. Libera me qꝛ egenus
ματός σου, ὅτι χρηστὸν τὸ ἔλεός σου. Ῥῦσαί με ὅτι πτωχὸς
et paup ſum ego: ⁊ coꝛ meū cōturbatū eſt intra me.
καὶ πένης εἰμὶ ἐγώ, καὶ ἡ καρδία μου τετάρακται ἐντός μου.
Sicut vmbra cū declinat ipſa ablatus ſum: excuſſus ſum
Ὡσεὶ σκιὰ ἐν τῷ ἐκκλῖναι αὐτὴν ἀνταναιρέθην, ἐξετινάχθην
ſicͬ locuſte. Genua mea infirmata ſūt a ieiunio: ⁊
ὡσεὶ ἀκρίδες. Τὰ γόνατά μου ἠσθένησαν ἀπὸ νηστείας, καὶ ἡ
caro mea imutata eſt pp oleū. Et ego fact⁹ ſuꝫ opprobriū illis:
σάρξ μου ἠλλοιώθη δι᾽ ἔλαιον. Κἀγὼ ἐγενήθην ὄνειδος αὐτοῖς,
viderūt me: mouerūt capita ſua. Adiuua me dñe de⁹ me⁹: ⁊ ſal
εἴδοσάν με, ἐσάλευσαν κεφαλὰς αὐτῶν. Βοήθησόν μοι κύριε ὁ θεός μου, καὶ σῶ‑
uū fac me ſcḋm miaꝫ tuā. Et ſciant q̄ manꝰ tua hec: ⁊ tu dñe
σόν με κατὰ τὸ ἔλεός σου. Καὶ γνώτωσαν ὅτι ἡ χείρ σου αὕτη, καὶ σὺ κύριε
feciſti eā. Maledicēt illi: ⁊ tu bñdices. Qui inſurgūt
ἐποίησας αὐτήν. Καταράσονται αὐτοί, καὶ σὺ εὐλογήσεις. Οἱ ἐπανιστάμε‑
in me cōfundātur: ſeruꝰ aūt tuus letabit. Induātur
νοί μοι αἰσχυνθήτωσαν, ὁ δὲ δοῦλός σου εὐφρανθήσεται. Ἐνδυσάσθωσαν
qui detrahūt mihi pudoꝛe: ⁊ operiātur ſicͬ diploide
οἱ ἐνδιαβάλλοντές με ἐντροπήν, καὶ περιβαλέσθωσαν ὡς διπλοΐδα

pro bono: & odiū p dilectione mea.
Cōſtitue ſup eū ipiū: & ſathan ſtet a dextris eius. Cū fuerit iudicatus exeat cōdem natus: & orō eius ſit in pctm̄. Fiāt dies eius pauci: & epiſcopatum eius accipiat alter. Sint filii eius pupilli: & vxor eius vidua. Inſtabiles vagētur filii eius & mēdicēt: & q̄rātur in parietinis ſuis. Scrutetur exactor vniuerſa q̄ habet: & diripiant alieni labores eius. Non ſit qui eius miſereatur: nec qui clemēs ſit pupillis eius. Fiat nouiſſimū eius īterit⁹: in gñatiōe altera deleatur nomē eius. Redeat in memoriā iniq̄tas patrū eius apd̄ dn̄m: & iniquitas matris ei⁹ nō deleatur. Sit cōtra dominū ſp: & intereat d̄ tra memoria eoꝝ. Eo q̄d nō ē recordatus facere miam: & pſecutus eſt virū inopē & paupērē: & cōpūctū corde vt interficeret. Et dilexit maledictionē & vēiet ei: & noluit bñdictionem & elongabitur ab eo. Et idutus ē maledictione q̄ſi veſtimēto ſuo: & īgredietur q̄ſi aq̄ i viſcera eius & q̄ſi oleū i oſſa ei⁹. Sit ei q̄ſi palliū quo circūdatur: & q̄ſi cigulū quo ſp accigit. Hec ē retributio his q aduerſātur mihi a dño: & qui loquūtur malū cōtra animā meā. Tu āt dñe d̄us fac mecū pp nomē tuū: qm̄ bōa ē mia tua libera me. Qm̄ egen⁹ & paup ſū: & cor meū vulneratū ē intriſecus. Quaſi vmbra cū inclinatur abductus ſū: exculſus ſum q̄ſi locuſta. Genua mea vacillauerūt a ieiūio: & caro mea īmutata ē abſq̧ oleo. Et ego fctūs ſū opprobriū illis: vidētes me mouerūt caput ſuū. Adiuua me dñe deus meus: ſalua me ſcḋm miam tuā Et ſciāt qm̄ manus tua hec: tu dñe feciſti eā. Maledicēt illi: & tu bñdices: reſtiterūt & cōfudātur: ſeruus āt tuus letabitur. Induantur aduerſarii mei cōfuſiōe: & opiātur quaſi veſtimēto

תחת טובה ושנאה תחת אהבתי׃
הפקד עליו רשע ושטן יעמד על
ימינו׃ בהשפטו יצא רשע
ותפלתו תהיה לחטאה׃ יהיו ימיו
מעטים פקדתו יקח אחר׃ יהיו
בניו יתומים ואשתו אלמנה׃
ונוע ינועו בניו ושאלו ודרשו
מחרבותיהם׃ ינקש נושה לכל
אשר לו ויבזו זרים יגיעו׃ אל
יהי לו משך חסד ואל יהי חונן
ליתומיו׃ יהי אחריתו להכרית
בדור אחר ימח שמם׃ יזכר עון
אבתיו אל יהוה וחטאת אמו אל
תמח׃ יהיו נגד יהוה תמיד ויכרת
מארץ זכרם׃ יען אשר לא זכר
עשות חסד וירדף איש עני
ואביון ונכאה לבב למותתו׃
ויאהב קללה ותבואהו ולא חפץ
בברכה ותרחק ממנו׃ וילבש
קללה כמדו ותבא כמים בקרבו
וכשמן בעצמותיו׃ תהי לו כבגד
יעטה ולמזח תמיד יחגרה׃ זאת
פעלת שטני מאת יהוה והדברים
רע על נפשי׃ ואתה יהוה אדני
עשה אתי למען שמך כי טוב
חסדך הצילני׃ כי עני ואביון אנכי
ולבי חלל בקרבי׃ כצל כנטותו
נהלכתי נגערתי כארבה׃ ברכי
כשלו מצום ובשרי כחש משמן׃
ואני הייתי חרפה להם יראוני
יניעון ראשם׃ עזרני יהוה אלהי
הושיעני כחסדך׃ וידעו כי ידך
זאת אתה יהוה עשיתה׃
יקללו המה ואתה תברך
קמו ויבשו ועבדך ישמח׃
ילבשו שוטני כלמה ויעטו כמעיל

פקד עמד
ימן שפט
פלל היה
היה יום
לקח
בנה יתם
איש
נקש נשה
בזז יגע
היה חנן
כרת
מחה זכר
היה תמד
כרת
עשה רדף
ענה כאה
מאה אהב
בוא
רחק לבש
מדד
היה
עטה חגר
רוע
נצל
נטה
הלך נער
רבה
היה ראה
נוע
ישע
עשה
קלל ברך
קום בוש
שמח לבש
עטה מעל

בשתם׃ אודה יהוה מאד בפי ובתוך
רבים אהללנו׃ כי יעמד לימין
אביון להושיע משפטי נפשו׃
לדוד מזמור נאם יהוה לאדני CX
שב לימיני עד אשית איביך הדם
לרגליך׃ מטה עזך ישלח יהוה מציון
רדה בקרב איביך׃ עמך נדבת ביום
חילך בהדרי קדש מרחם משחר
לך טל ילדתיך׃ נשבע יהוה
ולא ינחם אתה כהן לעולם על
דברתי מלכי צדק׃ אדני על
ימינך מחץ ביום אפו מלכים׃
ידין בגוים מלא גויות מחץ ראש
על ארץ רבה׃ מנחל בדרך ישתה
על כן ירים ראש׃ CXI הללויה
אודה יהוה בכל לבב בסוד
ישרים ועדה׃ גדלים מעשי
יהוה דרושים לכל חפציהם׃
הוד והדר פעלו וצדקתו עמדת
לעד׃ זכר עשה לנפלאותיו
חנון ורחום יהוה׃ טרף נתן ליראיו
יזכר לעולם בריתו׃ כח מעשיו
הגיד לעמו לתת להם נחלת
גוים׃ מעשי ידיו אמת ומשפט
נאמנים כל פקודיו׃ סמוכים
לעד לעולם עשוים באמת וישר׃
פדות שלח לעמו צוה לעולם
בריתו קדוש ונורא שמו׃ ראשית
חכמה יראת יהוה שכל טוב לכל
עשיהם תהלתו עמדת לעד׃ CXII
הללויה אשרי איש ירא את
יהוה במצותיו חפץ מאד׃ גבור
בארץ יהיה זרעו דור ישרים
יברך׃ הון ועשר בביתו וצדקתו
עמדת לעד׃ זרח בחשך אור
לישרים חנון ורחום וצדיק׃

בוש ידה · בוא רבב · הלל עמד · ימן ישע · זמר · ישב שות · נטה עזז · שלח · רדה נדב יום · שחר · שבע · נחם עלם · ימן · דין גוה · רבב שתה · רום · ידה · ישר גדל · עשה חפץ · פלא · חנן רחם · זכר עלם · ברת כחח · עשה נגד · נתן · שפט אמן · פקד סמך · עשה · פדה · קדש ירא · עשה הלל · עמד · צוה גבר · היה · ברך · זרח · חנן · רחם צדק

cōfuſiōe ſua. Cōfitebor dño vehemēter in ore meo: & ī medio populorū laudabo eū. Q̄ſtabit a dextris pauperis: vt ſaluet a iudicibus aīam ei⁹. Dd̄ p̄s. 110.

DIxit dñs domino meo: ſede a dextris meis. Donec ponā inimicos tuos: ſcabellū pedibus tuis. Virgā fortitudinis tue emittet dñs ex ſion: dñare ī medio inimicorū tuoꝝ. Populi tui duces ſpontanei in die fortitudīs tue: ī mōtibus ſctis de vulua orietur tibi ros adoleſcētie tue. Iurauit dñs & non pēitebit eū: tu es ſacerdos in eternū ſꝫm ordinē melchiſedech. Dñs a dextera tua p̄cuſſit ī die furoris ſui reges. Iudicabit in gētibus īplebit valles: p̄cuſſit caput in terra multa. De torrēte in via bibet: ꝓpterea exaltabit caput.

Aleluia. 111.

COnfitebor dño in toto corde: ī conſilio iuſtorū & cōgregatione. Magna opa dñi: exq̄ſita in cūctis voluntatibus ſuis. Gloria & decor opus eius: & iuſtitia eius p̄ſeuerās in eternū. Memoriā fecit mirabiliū ſuoꝝ: clemēs & miſericors dñs. Eſcā dedit timētib⁹ ſe: memor erit in ſempiternū pacti ſui. Fortitudinē opum ſuorū ānūciauit ppl̄o ſuo: vt det illis hereditatē gētiū. Op⁹ māuū eius veritas & iudiciū: fidelia oia p̄cepta eius. Firmata iugiter ī ſēpiternū: fctā ī veritate & eq̄tate. Redēptionē miſit ppl̄o ſuo: mādauit ī eternū pactū ſuū: ſctm̄ & terribile nomē ei⁹. Initiū ſapiētie timor dñi: doctrīa bona cūctis q̄ faciūt eā: laus eius perſeuerat iugiter.

Aleluia. 112.

BEatus vir qui timet dominū: in mandatis eius volet nimis. Potēs in terra erit ſemen eius: gñatio iuſtorum bñdicetur. Subſtantia & diuitie in domo ei⁹: & iuſtitia eius p̄ſeuerās ſp. Ortū eſt ī tenebris lumen iuſtis: clemens & miſericors & iuſtus.

cōfuſione ſua. Cōfitebor dño nimis in ore
αἰσχύνην αὐτῶν. Ἐξομολογήσομαι τῷ κυρίῳ σφόδρα ἐν τῷ στό-
meo: & in medio multoꝝ laudabo eum. Quia aſtitit
ματί μου, καὶ ἐν μέσῳ πολλῶν αἰνέσω αὐτόν. Ὅτι παρέ-
a dextris pauperis vt ſaluā faceret a p̄ſequentibus
στη ἐκ δεξιῶν πένητος τοῦ σῶσαι ἐκ τῶν καταδιωκόντων
aīam meā. Pſalmus dauid. 109.
τὴν ψυχήν μου. Ψαλμὸς τῷ δαυίδ. ρθ'.

DIxit dñs dño meo ſede a dextris meis: donec
Εἶπεν ὁ κύριος τῷ κυρίῳ μου κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως
ponā inimicos tuos ſcabellū pedū tuoꝝ. Virgā
ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου. Ῥάβδον
virtutis emittet tibi dñs ex ſion: & dñare
δυνάμεως ἐξαποστελεῖ σοι κύριος ἐκ σιών, καὶ κατακυρίευε
in medio inimicoꝝ tuoꝝ. Tecū p̄ncipiū in die
ἐν μέσῳ τῶν ἐχθρῶν σου. Μετὰ σοῦ ἡ ἀρχὴ ἐν ἡμέρᾳ τῆς
virtutis tue: in ſplēdoribus ſctōꝝ tuoꝝ. Ex
δυνάμεώς σου, ἐν ταῖς λαμπρότησι τῶν ἁγίων σου. Ἐκ
vtero ante luciferū genui te: iurauit dñs & nō pe-
γαστρὸς πρὸ ἑωσφόρου ἐγέννησά σε, ὤμοσε κύριος καὶ οὐ με-
nitebit eū Tu ſacerdos in eternū: ſꝫm ordi-
ταμεληθήσεται. Σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα, κατὰ τὴν τά-
nē melchiſedech. Dñs a dextris tuis cōfregit in die
ξιν μελχισεδέκ. Κύριος ἐκ δεξιῶν σου συνέθλασεν ἐν ἡμέρᾳ
ire ſue reges. Judicabit in nationib⁹: īplebit
ὀργῆς αὐτοῦ βασιλεῖς. Κρινεῖ ἐν τοῖς ἔθνεσι, πληρώσει
ruinas: cōquaſſabit capita in terra multoꝝ. De tor-
πτώματα, συνθλάσει κεφαλὰς ἐπὶ γῆς πολλῶν. Ἐκ χει-
rente in via bibet: ꝓpterea exaltabit caput.
μάρρου ἐν ὁδῷ πίεται, διὰ τοῦτο ὑψώσει κεφαλήν.
Alleluia. 110.
Ἀλληλούϊα. ρι'.

COnfitebor tibi dñe in toto corde meo: in cōſi-
Ἐξομολογήσομαί σοι κύριε ἐν ὅλῃ καρδίᾳ μου, ἐν βου-
lio iuſtoꝝ & cōgregatione. Magna opa dñi: exq̄ſi-
λῇ εὐθέων καὶ συναγωγῇ. Μεγάλα τὰ ἔργα κυρίου, ἐξεζητη-
ta in oēs volūtates eius. Cōfeſſio & ma-
μένα εἰς πάντα τὰ θελήματα αὐτοῦ. Ἐξομολόγησις καὶ με-
gnificētia opus eius: & iuſtitia eius manet
γαλοπρέπεια τὸ ἔργον αὐτοῦ, καὶ ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει
in ſeculū ſeculi. Memoriā fecit mirabiliū ſuo-
εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος. Μνείαν ἐποιήσατο τῶν θαυμασίων αὐ-
rū. Miſericors & miſerator dñs: eſcā dedit timēti-
τοῦ. Ἐλεήμων καὶ οἰκτίρμων ὁ κύριος, τροφὴν ἔδωκε τοῖς φοβου-
bus ſe. Memor erit in ſeculū teſtamēti ſui: Virtutē
μένοις αὐτόν. Μνησθήσεται εἰς τὸν αἰῶνα διαθήκης αὐτοῦ, ἰσχὺν ἔρ-
operū ſuoꝝ annūciauit ppl̄o ſuo. Vt det illis heredi-
γων αὐτοῦ ἀνήγγειλε τῷ λαῷ αὐτοῦ. Τοῦ δοῦναι αὐτοῖς κληρονο-
tatē gentiū: opa manuū eius: veritas & iudiciū. Fidelia oia
μίαν ἐθνῶν, ἔργα χειρῶν αὐτοῦ, ἀλήθεια καὶ κρίσις. Πισταὶ πᾶ-
mādata eius: cōfirmata in ſeculū ſeculi fa-
σαι αἱ ἐντολαὶ αὐτοῦ, ἐστηριγμέναι εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος, πε-
cta in veritate & eq̄tate. Redēptionē miſit
ποιημέναι ἐν ἀληθείᾳ καὶ εὐθύτητι. Λύτρωσιν ἀπέστειλε τῷ
ppl̄o ſuo: Mādauit in eternū teſtamētū ſuū: ſctm̄ &
λαῷ αὐτοῦ. Ἐνετείλατο εἰς τὸν αἰῶνα διαθήκην αὐτοῦ, ἅγιον καὶ
terribile nomē eius. Initiū ſapiētie timor dñi: intellectꝰ
φοβερὸν τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Ἀρχὴ σοφίας φόβος κυρίου, σύνεσις
aūt bon⁹ oībus facientib⁹ eū. Laudatio eius
δὲ ἀγαθὴ πᾶσι τοῖς ποιοῦσιν αὐτήν. Ἡ αἴνεσις αὐτοῦ
manet in ſeculū ſeculi. Alleluia. 111.
μένει εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος. Ἀλληλούϊα. ρια'.

BEatus vir q̄ timet dñm: in mādatis
Μακάριος ἀνὴρ ὁ φοβούμενος τὸν κύριον, ἐν ταῖς ἐντολαῖς
eius volet nimis. Potēs in terra erit ſemen eius
αὐτοῦ θελήσει σφόδρα. Δυνατὸν ἐν τῇ γῇ ἔσται τὸ σπέρμα αὐτοῦ,
gñatio rectoꝝ bñdicet. Gloria & diuitie in domo ei⁹: &
γενεὰ εὐθέων εὐλογηθήσεται. Δόξα καὶ πλοῦτος ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ
et iuſtitia eius manet in ſeculū ſeculi. Exortū eſt
καὶ ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος. Ἐξανέτειλεν
in tenebris lumē rectis: miſericors & miſerator & iuſtus &
ἐν σκότει φῶς τοῖς εὐθέσιν ἐλεήμων καὶ οἰκτίρμων καὶ δίκαιος

Math. 22.d. Heb. 10.c. 1. Cori 15.c.
Heb. 7.c.
S. 9. c. Infra. 137.
Job. 28 d. Pro. 1 a. & 9. b.

Iocūdus vir q̄ miſeret ⁊ cōmodat: diſponet ſer-
Χρηςὸς ἀνὴρ ὁ οἰκτείρων καὶ κιχρῶν, οἰκονομήσει τοὺς λό-
mones ſuos in iudicio: q̄ꝛ in eternū nō cōmouebit.
γους αὐτοῦ ἐν κρίσει, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα οὐ σαλευθήσεται.
In mēoria eterna erit iuſtus: ab auditiōe mala
Εἰς μνημόσυνον αἰώνιον ἔσαι δίκαιος, ἀπὸ ἀκοῆς πονη-
nō timebit. Paratū cor eius ſpare in
ρᾶς οὐ φοβηθήσεται. Ετοίμη ἡ καρδία αὐτοῦ ἐλπίζειν ἐπὶ
dn̄o: cōfirmatū ē cor eius: nō timebit donec
κύριον, ἐςήρικται ἡ καρδία αὐτοῦ, οὐ μὴ φοβηθῇ ἕως οὗ
.Co. 9.c. deſpiciat in inimicos ſuos. Diſperſit dedit
ἐπίδῃ ἐπὶ τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ. Εσκόρπισεν ἔδωκε τοῖς
paupibus: iuſtitia eius manet in ſeculū ſecu
πένησιν, ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶ-
li. Cornu eius exaltabit in gloria. Peccator
νος. Τὸ κέρας αὐτοῦ ὑψωθήσεται ἐν δόξῃ. Αμαρτωλὸς
videbit ⁊ iraſcet: dētibus ſuis fremet ⁊
ὄψεται καὶ ὀργισθήσεται, τοὺς ὀδόντας αὐτοῦ βρύξει καὶ
tabeſcet. Deſideriū pctōꝛis peribit.
τακήσεται. Επιθυμία ἁμαρτωλοῦ ἀπολεῖται.

Alleluia. 112.
Αλληλούϊα. ριβʹ.

Laudate pueri dn̄m: laudate nomē dn̄i. Sit
Infra. 154. Job.1. d. Αἰνεῖτε παῖδες κύριον, αἰνεῖτε τὸ ὄνομα κυρίου. Εἴη
nomē dn̄i benedictū ex hoc nūc ⁊ vſq̄ in ſe-
τὸ ὄνομα κυρίου εὐλογημένον ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἕως τοῦ αἰ-
culū: Ab ortu ſolis vſq̄ ad occaſum: laudabile no
ῶνος. Ἀπὸ ἀνατολῶν ἡλίου μέχρι δυσμῶν, αἰνετὸν τὸ ὄνο
men dn̄i. Excelſus ſup oēs gētes dn̄s: ſup
μα κυρίου. Υψηλὸς ἐπὶ πάντα τὰ ἔθνη ὁ κύριος, ἐπὶ
celos gloꝛia eius. Quis ſicͮ dn̄s deꝰ nr̄:
τοὺς οὐρανοὺς ἡ δόξα αὐτοῦ. Τίς ὡς κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν,
q̄ in altis hītat ⁊ hūilia reſpicit: In ce-
ὁ ἐν ὑψηλοῖς κατοικῶν καὶ τὰ ταπεινὰ ἐφορῶν; Εν τῷ οὐ
.Re. .b. lo ⁊ in terra: ſuſcitās a terra inopē: ⁊ de
ρανῷ καὶ ἐν τῇ γῇ, ὁ ἐγείρων ἀπὸ γῆς πτωχόν, καὶ ἀπὸ
ſtercoꝛe erigēs pauperē. Ut collocet eū cū pꝛin
κοπρίας ἀνυψῶν πένητα. Τοῦ καθίσαι αὐτὸν μετὰ ἀρ-
cipibus: cū pꝛincipibꝰ ppl̄i ſui. Qui hītare facit ſte
χόντων, μετὰ ἀρχόντων λαοῦ αὐτοῦ. Ο κατοικίζων στεῖ-
rilē in domo: matrē ſup filios letantē.
ραν ἐν οἴκῳ, μητέρα ἐπὶ τέκνοις εὐφραινομένην.

Alleluia. 113.
Αλληλούϊα. ριγʹ.

In exitu iſrael de egypto: domꝰ iacob de pp̄lo
Exo. 13. a. Εν ἐξόδῳ ἰσραὴλ ἐξ αἰγύπτου, οἴκου ἰακὼβ ἐκ λαοῦ
barbaro: Facta ē iudea ſctificatio eius: iſrael po-
βαρβάρου, Ἐγενήθη ἰουδαία ἁγίασμα αὐτοῦ, ἰσραὴλ ἐξου
teſtas eius. Mare vidit ⁊ fugit: iordanis cō-
σία αὐτοῦ. Ἡ θάλασσα εἶδε καὶ ἔφυγεν, ὁ ἰορδάνης ἐ-
uerſus eſt retroꝛſum. Mōtes exultauerūt vt arietes: ⁊
στράφη εἰς τὰ ὀπίσω. Τὰ ὄρη ἐσκίρτησαν ὡσεὶ κριοί, καὶ οἱ
colles ſicͮ agni ouiū. Quid tibi ē mare q̄ fugi
βουνοὶ ὡς ἀρνία προβάτων. Τί σοι ἐςὶ θάλασσα ὅτι ἔφυ
ſti: ⁊ tu iordanis q̄ cōuerſus es retroꝛſum: Mōtes
γες; καὶ σὺ ἰορδάνη ὅτι ἐστράφης εἰς τὰ ὀπίσω; Τὰ ὄρη
q̄ exultaſtis ſicut arietes: ⁊ colles ſicͮ agni ouiū:
ὅτι ἐσκιρτήσατε ὡσεὶ κριοί, καὶ οἱ βουνοὶ ὡς ἀρνία προβά
A facie dn̄i mota ē terra: a fa-
των; Ἀπὸ προσώπου κυρίου ἐσαλεύθη ἡ γῆ, ἀπὸ προ
cie dei iacob. Qui cōuertit petrā
σώπου τοῦ θεοῦ ἰακώβ. Τοῦ στρέψαντος τὴν πέτραν
in ſtagna aquarū: ⁊ rupē in fontes aqua
εἰς λίμνας ὑδάτων, καὶ τὴν ἀκρότομον εἰς πηγὰς ὑδά
rum. Non nobis dn̄e nō nob: ſed noī tuo
των. Μὴ ἡμῖν κύριε μὴ ἡμῖν, ἀλλ᾽ ἢ τῷ ὀνόματί σου
da gloꝛiā. Sup miā tua ⁊ veritate tua:
Infra. 157. δὸς δόξαν. Ἐπὶ τῷ ἐλέει σου καὶ τῇ ἀληθείᾳ σου,
nequādo dicāt gētes: vbi eſt deus eoꝝ:
μήποτε εἴπωσι τὰ ἔθνη, ποῦ ἐστιν ὁ θεὸς αὐτῶν;
Deus aūt nr̄
Ο δὲ θεὸς ἡμῶν

Bonus vir clemēs & fe
nerans: diſpēſabit ver
ba ſua in iudicio. Quia
in eternū nō cōmoue
bitur: in memoria ſepi
terna erit iuſtus. Ab au
ditu malo nō timebit:
paratum cor eius con
fidens in dn̄o. Firmatū
cor eiꝰ nō timebit: do
nec aſpiciat in hoſtibus
ſuis. Diſpſit dedit
paupibus iuſtitia eius
permanet in eternum:
cornu eius exaltabitur
in gloria. Impius vide
bit & iraſcetur dētibus
ſuis frendet & tabeſcet:
deſiderium impiorum
peribit. Aleluia. 113.

Laudate ſerui domi
num:
laudate nomen domi
ni. Sit nomen
dn̄i bn̄dictum a mo
do & vſq̄ in eternum.
Ab ortu ſolis vſq̄ ad
occaſum eius laudabi
le nomē domini. Excel
ſus ſup oēs gētes dn̄s:
ſuper celos gloria eius.
Quis vt dominus
deus noſter: q̄ in excel
ſis habitans
humilia reſpicit in ce
lo
& in terra? Suſcitās de
puluere inopē: de ſter
coribus eleuabit paupe
rem. Vt ſedere faciat eū
cū pricipibus: cū prin
cipibus ppl̄i ſui. Qui
collocat ſterilē i domo
matrē filiorū letantē.
Aleluia. 114.

Cum egrederetur iſ
rael de egypto: do
mus iacob de populo
barbaro. Factus eſt iu
das in ſctificatiōe eius:
iſrl̄ poteſtas eius. Ma
re vidit & fugit: iorda
nis cōuerſus eſt retror
ſum. Mōtes ſubſilierūt
vt arietes: colles q̄ſi filii
gregis. Quid eſt tibi
mare q̄ fugiſti: iordāiſ
quia cōuerſus es retror
ſū? Montes ſubſaltaſtis
vt arietes: colles q̄ſi fi
lii gregis. A facie dn̄i
cōtremiſcit terra: a fa
cie dei iacob. Qui con
uertit petrā in paludes
aquarum: ſilicē in fon
tes aquarum. 115.

Non nobis dn̄e nō
nobis: ſed noī tuo
da gloriā pp̄ miam tuā
& veritatē tuam. Ne
dicāt gētes vbi eſt de
us eorū? Deus āt noſter

טוב איש חונן ומלוה יכלכל דבריו
במשפט: כי לעולם לא ימוט
לזכר עולם יהיה צדיק: משמועה
רעה לא יירא נכון לבו בטח
ביהוה: סמוך לבו לא יירא עד
אשר יראה בצריו: פזר נתן
לאביונים צדקתו עמדת לעד
קרנו תרום בכבוד: רשע יראה
וכעס שניו יחרק ונמס תאות
רשעים תאבד: cxiii.
הללויה הללו עבדי יהוה
הללו את שם יהוה: יהי שם
יהוה מברך מעתה ועד עולם:
ממזרח שמש עד מבואו מהלל
שם יהוה: רם על כל גוים יהוה
על השמים כבודו: מי כיהוה
אלהינו המגביהי לשבת:
המשפילי לראות בשמים
ובארץ: מקימי מעפר דל מאשפת
ירים אביון: להושיבי עם נדיבים
עם נדיבי עמו: מושיבי עקרת
הבית אם הבנים שמחה הללויה:
בצאת ישראל ממצרים cxiiii.
בית יעקב מעם לעז: היתה יהודה
לקדשו ישראל ממשלותיו: הים
ראה וינס הירדן יסב לאחור: ההרים
רקדו כאילים גבעות כבני צאן:
מה לך הים כי תנוס הירדן תסב
לאחור: ההרים תרקדו כאילים
גבעות כבני צאן: מלפני אדון
חולי ארץ מלפני אלוה יעקב:
ההפכי הצור אגם מים חלמיש
למעינו מים: cxv. לא לנו יהוה
לא לנו כי לשמך תן כבוד על חסדך
על אמתך: למה יאמרו הגוים
איה נא אלהיהם: ואלהינו

לוה כול
שפט עלם
מוט שמע
רעע ירא
כון בטח
סמך
ראה צרר
אבה
רום כבד
ראה חרק
מסס אוה
אבד
היה
ברך עלם
זרח בוא
הלל רום
כבד
גבה ישב
שפל ראה
קום רום
אבה ישב
נדב
בנה
יצא
היה
משל
נוס סבב
אחר איל
צאן
רקד
פנה אדן
עין
נתן כבד
אמר

Digitized by Google

בַּשָּׁמָיִם כֹּל אֲשֶׁר חָפֵץ עָשָׂה׃
עֲצַבֵּיהֶם כֶּסֶף וְזָהָב מַעֲשֵׂה יְדֵי עשה
אָדָם׃ פֶּה לָהֶם וְלֹא יְדַבֵּרוּ דבר
עֵינַיִם לָהֶם וְלֹא יִרְאוּ׃ אָזְנַיִם ראה
לָהֶם וְלֹא יִשְׁמָעוּ אַף לָהֶם וְלֹא שמע
יְרִיחוּן׃ יְדֵיהֶם וְלֹא יְמִישׁוּן ריח מוש
רַגְלֵיהֶם וְלֹא יְהַלֵּכוּ לֹא יֶהְגּוּ הלך הגה
בִּגְרוֹנָם׃ כְּמוֹהֶם יִהְיוּ עֹשֵׂיהֶם היה עשה
כֹּל אֲשֶׁר בֹּטֵחַ בָּהֶם׃ יִשְׂרָאֵל
בְּטַח בַּיהוָה עֶזְרָם וּמָגִנָּם הוּא׃
בֵּית אַהֲרֹן בִּטְחוּ בַיהוָה עֶזְרָם
וּמָגִנָּם הוּא׃ יִרְאֵי יְהוָה בִּטְחוּ
בַיהוָה עֶזְרָם וּמָגִנָּם הוּא׃ יְהוָה
זְכָרָנוּ יְבָרֵךְ יְבָרֵךְ אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל ברך
יְבָרֵךְ אֶת בֵּית אַהֲרֹן׃ יְבָרֵךְ יִרְאֵי
יְהוָה הַקְּטַנִּים עִם הַגְּדֹלִים׃ יֹסֵף
יְהוָה עֲלֵיכֶם עֲלֵיכֶם וְעַל בְּנֵיכֶם׃
בְּרוּכִים אַתֶּם לַיהוָה עֹשֵׂה שָׁמַיִם ברך
וָאָרֶץ׃ הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם לַיהוָה
וְהָאָרֶץ נָתַן לִבְנֵי אָדָם׃ לֹא
הַמֵּתִים יְהַלְלוּ יָהּ וְלֹא כָּל יֹרְדֵי מות הלל
דוּמָה׃ וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ יָהּ מֵעַתָּה
וְעַד עוֹלָם הַלְלוּיָהּ׃
עלם

cxvi.

אָהַבְתִּי כִּי יִשְׁמַע שמע
יְהוָה אֶת קוֹלִי תַּחֲנוּנָי׃ כִּי חנן
הִטָּה אָזְנוֹ לִי וּבְיָמַי אֶקְרָא׃ נטה יום
אֲפָפוּנִי חֶבְלֵי מָוֶת וּמְצָרֵי קרא צור
שְׁאוֹל מְצָאוּנִי צָרָה וְיָגוֹן אֶמְצָא׃ שאל צור
וּבְשֵׁם יְהוָה אֶקְרָא אָנָּה יְהוָה יגה מצא
מַלְּטָה נַפְשִׁי׃ חַנּוּן יְהוָה וְצַדִּיק חנן צדק
וֵאלֹהֵינוּ מְרַחֵם׃ שֹׁמֵר פְּתָאיִם רחם פתה
יְהוָה דַּלּוֹתִי וְלִי יְהוֹשִׁיעַ׃ שׁוּבִי דלל ישע
נַפְשִׁי לִמְנוּחָיְכִי כִּי יְהוָה נוח
גָּמַל עָלָיְכִי׃ כִּי חִלַּצְתָּ נַפְשִׁי
מִמָּוֶת אֶת עֵינִי מִן דִּמְעָה אֶת דמע
רַגְלִי מִדֶּחִי׃ אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי יְהוָה דחה הלך
פנה

In celo: vniuerſa quę voluit fecit. Idola gentiū argentū & aurū: opus manuū hoīm. Os habent & non loquentur: oculos habent & non videbunt. Aures hñt & nō audiēt: naſū habent & non odorabunt. Manus habent & non palpabūt: pedes habent & nō ambulabunt: & non ſonabūt in gutture ſuo. Similes illis fiāt qui faciunt ea: & oēs qui confidūt in eis. Iſrael confidit in dño: auxiliator eorū & protector eorū ipſe. Domus aaron cōfidit in domino: auxiliator eorū & ptector eorū ipſe. Timētes dñm cōfidūt in dño: auxiliator eorū & protector eorū ipſe. Dñs recordatus nři bñdicet: bñdicet domui iſrael: bñdicet domui aaron. Bñdicet timētibus dñm pūis cū magnis. Addat dñs ſup vos: ſup vos & ſuper filios veſtros. Benedicti vos a domino: qui fecit celos & terrā. Celū celorum domino: terram autem dedit filiis hominum. Non mortui laudabunt dominum: nec omnes qui deſcēdūt in ſilentium. Sed nos benedicemus domino: a modo & vſq in eternum.
Aleluia. 116.

Dilexi qm̄ exaudiet dñs vocē deprecatiōis mee. Inclinauit ei aurē ſuā mihi: & i diebus meis inuocabo. Circūdederūt me fūes mortis: & munitiones iſerni iuenerūt me: anguſtiā & dolorē reperi. Et nomen dñi inuocabo: obſecro domine libera aīam meā. Clemens dominus & iuſt⁹: & deus nř miſericors. Cuſtodit paruulos dominus: attenuatus ſum & me ſaluabit. Reuertere aīa mea in requiem tuam: quia domin⁹ reddidit tibi. Quia eruit animam meam de morte: oculos meos a lachrymis: pedes meos ab offenſa. Deambulabo coram domino

in celo & in terra: oīa quecūq voluit fecit.
ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐν τῇ γῇ, πάντα ὅσα ἠθέλησεν ἐποίησε.
Simulacra gētiū: argentū & aurū: opa manuū
Τὰ εἴδωλα τῶν ἐθνῶν, ἀργύριον καὶ χρυσίον, ἔργα χειρῶν
hoīm: Os habēt: & nō loqntur. oculos
ἀνθρώπων, Στόμα ἔχουσι, καὶ οὐ λαλήσουσιν. ὀφθαλ-
habēt: & nō videbūt. Aures hñt: & nō
μοὺς ἔχουσι, καὶ οὐκ ὄψονται. Ὦτα ἔχουσι, καὶ οὐκ ἀ
audiēt. nares hñt: & nō odorabūt. Ma
κούσονται. ῥῖνας ἔχουσι, καὶ οὐκ ὀσφρανθήσονται. Χεῖ
nus hñt: & nō palpabūt. pedes hñt: & nō
ρας ἔχουσι, καὶ οὐ ψηλαφήσουσι. πόδας ἔχουσι, καὶ οὐ
ambulabūt: nō ſonabūt in gutture ſuo.
περιπατήσουσιν, οὐ φωνήσουσιν ἐν τῷ λάρυγγι αὐτῶν.
Siles illis fiāt q faciūt ea: & oēs
Ὅμοιοι αὐτοῖς γένοιντο οἱ ποιοῦντες αὐτά, καὶ πάντες
q cōfidūt in eis. Domus iſrael ſperauit in Infra.
οἱ πεποιθότες ἐπ᾽ αὐτοῖς. Οἶκος ἰσραὴλ ἤλπισεν ἐπὶ 134.
dño: adiutor & ptector eoꝝ eſt. Domus aarō
κύριον, βοηθὸς καὶ ὑπερασπιστὴς αὐτῶν ἐστιν. Οἶκος ἀαρὼν
ſperauit in dño: adiutor & ptector eoꝝ eſt.
ἤλπισεν ἐπὶ κύριον, βοηθὸς καὶ ὑπερασπιστὴς αὐτῶν ἐστιν.
Qui timēt dñm ſperauerūt in dño: adiutor &
Οἱ φοβούμενοι τὸν κύριον ἤλπισαν ἐπὶ κύριον, βοηθὸς καὶ
ptector eoꝝ eſt. Dñs memor exiſtēs nři bñdixit
ὑπερασπιστὴς αὐτῶν ἐστιν. Κύριος μνησθεὶς ἡμῶν εὐλόγησεν
nobis: bñdixit domui iſrael: bñdixit domui aaron.
ἡμᾶς, εὐλόγησε τὸν οἶκον ἰσραήλ, εὐλόγησε τὸν οἶκον ἀαρών.
Bñdixit timētibus dñm: puſillis cū
Εὐλόγησε τοὺς φοβουμένους τὸν κύριον, τοὺς μικροὺς μετὰ
magnis. Adijciat dñs ſup vos: ſup vos & ſup
τῶν μεγάλων. Προσθείη κύριος ἐφ᾽ ὑμᾶς, ἐφ᾽ ὑμᾶς καὶ ἐπὶ
filios vřos. Bñdicti vos a dño: q fecit
τοὺς υἱοὺς ὑμῶν. Εὐλογημένοι ὑμεῖς τῷ κυρίῳ, τῷ ποιήσαντι
celū & terrā. Celū celi do-
τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν. Ὁ οὐρανὸς τοῦ οὐρανοῦ τῷ κυ
mino: terrā aūt dedit filijs hoīm. Nō
ρίῳ, τὴν δὲ γῆν ἔδωκε τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων. Οὐχ
mortui laudabūt te dñe: neq oēs q deſcendūt
οἱ νεκροὶ αἰνέσουσί σε κύριε, οὐδὲ πάντες οἱ καταβαίνον-
in iſernū: Sed nos q viuim⁹ bñdicemus dño
τες εἰς ᾅδου, Ἀλλ᾽ ἡμεῖς οἱ ζῶντες εὐλογήσομεν τὸν κύριον,
ex hoc nūc & vſq in ſeculū.
ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος.
Alleluia. 114.
Ἀλληλούϊα. ριδ᾽.

Dilexi: qm̄ exaudiet dñs vocē
Ἠγάπησα, ὅτι εἰσακούσεται κύριος τῆς φωνῆς τῆς
orationis mee. Quia iclinauit aurē ſuā mihi: & in
δεήσεώς μου. Ὅτι ἔκλινε τὸ οὖς αὐτοῦ ἐμοί, καὶ ἐν ταῖς
dieb⁹ meis inuocabo. Circūdederūt me dolores mortis: 3.17.
ἡμέραις μου ἐπικαλέσομαι. Περιέσχον με ὠδῖνες θανά-
tis: pericula iſerni iuenerūt me. Tribulationē & dolorē inue
του, κίνδυνοι ᾅδου εὕροσάν με. Θλῖψιν καὶ ὀδύνην εὗ
nenis: & nomē dñi inuocaui: o dñe libe
ρον, καὶ τὸ ὄνομα κυρίου ἐπεκαλεσάμην, ὦ κύριε ῥῦ-
ra aīam meā. Miſericors dñs & iuſtus,
σαι τὴν ψυχήν μου. Ἐλεήμων ὁ κύριος καὶ δίκαιος,
et de⁹ nř miſeref: cuſtodiēs puulos dñs:
καὶ ὁ θεὸς ἡμῶν ἐλεεῖ, φυλάσσων τὰ νήπια ὁ κύριος,
hūiliatus ſum & liberauit me. Cōuertere aīa mea
ἐταπεινώθην καὶ ἔσωσέ με. Ἐπίστρεψον ψυχή μου
in requiē tuā: qꝛ dñs bñfecit tibi.
εἰς τὴν ἀνάπαυσίν σου, ὅτι κύριος εὐηργέτησέ σε.
Quia eripuit aīam meā de morte: ocu-
Ὅτι ἐξείλετο τὴν ψυχήν μου ἐκ θανάτου, τοὺς ὀφθαλ-
los meos a lachrymis: & pedes meos
μούς μου ἀπὸ δακρύων, καὶ τοὺς πόδας μου
a lapſu. Placebo in cōſpectu dñi
ἀπὸ ὀλισθήματος. Εὐαρεστήσω ἐνώπιον κυρίου

in regione viuetiũ. Alleluia. 115.
2.Co. ἐν χώρᾳ ζώντων. Αλληλούϊα. ριέ.
4.c. CRedidi ppf qđ locut⁹ ſũ: ego aũt hũiliatus ſuz ni-
Επίστευσα διὸ ἐλάλησα, ἐγὼ δὲ ἐταπεινώθην σφό-
mis. Ego aũt dixi in exceſſu meo: oĩs hõ mẽ-
ro.3.a. δρα. Εγὼ δὲ εἶπα ἐν τῇ ἐκστάσει μου, πᾶς ἄνθρωπος ψεύ-
dax. Quid retribuã dño pro oĩbus q̃ retribuit
στης. Τί ἀνταποδώσω τῷ κυρίῳ περὶ πάντων ὧν ἀνταπέ-
mihi? Calicẽ ſalutaris accipiã: ⁊ nomẽ do
δωκέ μοι; Ποτήριον σωτηρίου λήψομαι, καὶ τὸ ὄνομα κυ-
mini inuocabo. Vota mea dño reddã:
ρίου ἐπικαλέσομαι. Τὰς εὐχάς μου τῷ κυρίῳ ἀποδώσω,
corã oĩ pplo eius. Precioſa in cõſpectu
ἐναντίον παντὸς τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. Τίμιος ἐναντίον κυ-
dñi mors ſctõꝝ eius. O dñe ego ſeruus
ρίου ὁ θάνατος τῶν ὁσίων αὐτοῦ. Ω κύριε ἐγὼ δοῦλος
tu⁹: ego ſeruus tu⁹: ⁊ filius ancille tue: dirupi-
Sap.9.a. σός, ἐγὼ δοῦλος σός, καὶ υἱὸς τῆς παιδίσκης σου, διέρρη-
ſti vincula mea. Tibi ſacrificabo hoſtiã laudis: ⁊ in
ξας τοὺς δεσμούς μου. Σοὶ θύσω θυσίαν αἰνέσεως, καὶ ἐν
noĩe dñi inuocabo. Vota mea dño
ὀνόματι κυρίου ἐπικαλέσομαι. Τὰς εὐχάς μου τῷ κυρίῳ
reddã: in cõſpectu oĩs ppli eius. In atrijs
ἀποδώσω, ἐναντίον παντὸς τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. Εν αὐλαῖς
dom⁹ dñi in medio tui hieruſalẽ.
οἴκου κυρίου ἐν μέσῳ σου ἱερουσαλήμ.
Alleluia. 116.
Αλληλούϊα. ρις΄.
ro.15.c. LAudate dñm oẽs gẽtes: laudate eũ
Αἰνεῖτε τὸν κύριον πάντα τὰ ἔθνη, ἐπαινέσατε αὐτὸν
oẽs ppli. Qm̃ cõfirmata eſt mia eius ſup nos: ⁊
πάντες οἱ λαοί. Οτι ἐκραταιώθη τὸ ἔλεος αὐτοῦ ἐφ᾽ ἡμᾶς, καὶ
veritas dñi manet in eternũ.
ἡ ἀλήθεια τοῦ κυρίου μένει εἰς τὸν αἰῶνα.
Alleluia. 117.
Αλληλούϊα. ριζ΄.
s.104 COnfitemini dño qm̃ bonus: qm̃ in ſeculũ
s.105. Εξομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ ὅτι ἀγαθός, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ
s.106. mia eius. Dicat nũc dom⁹ iſrael: qm̃ bonus: qm̃ in
Iudith ἔλεος αὐτοῦ. Εἰπάτω δὴ οἶκος ἰσραήλ, ὅτι ἀγαθός, ὅτι εἰς
13.c. ſeculũ mia eius. Dicat nũc dom⁹ aaron: qm̃
τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. Εἰπάτω δὴ οἶκος ἀαρών, ὅτι
bon⁹: qm̃ in ſeculũ mia eius. Dicãt nũc
ἀγαθός, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. Εἰπάτωσαν δὴ
oẽs q̃ timẽt dñm: qm̃ bonus: qm̃ in ſeculũ
πάντες οἱ φοβούμενοι τὸν κύριον, ὅτι ἀγαθός, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα
mia eius. De tribulatiõe inuocaui dñm: ⁊
τὸ ἔλεος αὐτοῦ. Εκ θλίψεως ἐπεκαλεσάμην τὸν κύριον, καὶ
exaudiuit me in latitudine. Dñs mihi adiutor: ⁊ nõ ti-
Deũ.5. ἐπήκουσέ μου εἰς πλατυσμόν. Κύριος ἐμοὶ βοηθός, καὶ οὐ φο-
a. mebo qđ faciet mihi hõ. Dñs mihi adiutor:
βηθήσομαι τί ποιήσει μοι ἄνθρωπος. Κύριος ἐμοὶ βοηθός,
⁊ ego deſpiciã inimicos meos. Bonũ ẽ cõfidere in do-
κἀγὼ ἐπόψομαι τοὺς ἐχθρούς μου. Αγαθὸν πεποιθέναι ἐπὶ κύ-
mino: q̃ cõfidere in hoĩe. Bonũ ẽ ſperare in
ριον, ἢ πεποιθέναι ἐπ᾽ ἄνθρωπον. Αγαθὸν ἐλπίζειν ἐπὶ
dño: q̃ ſpare in pncipibus. Oẽs gẽtes circuierũt
κύριον, ἢ ἐλπίζειν ἐπ᾽ ἄρχουσι. Πάντα τὰ ἔθνη ἐκύκλωσάν
me: ⁊ noĩe dñi vlt⁹ ſum in eos. Circũdan-
με, καὶ τῷ ὀνόματι κυρίου ἠμυνάμην αὐτούς. Κυκλώσαν-
tes circũdederũt me: ⁊ noĩe dñi vltus ſum in
τες ἐκύκλωσάν με, καὶ τῷ ὀνόματι κυρίου ἠμυνάμην αὐ-
eos. Circũdederũt me ſicũt apes fauũ: ⁊ exarſerũt
τούς. Εκύκλωσάν με ὡσεὶ μέλισσαι κηρίον, καὶ ἐξεκαύθη-
ſicũt ignis in ſpinis: ⁊ noĩe dñi vlt⁹ ſuz in
σαν ὡς πῦρ ἐν ἀκάνθαις, καὶ τῷ ὀνόματι κυρίου ἠμυνάμην
eos. Impulſus euerſus ſũ vt caderẽ: ⁊ dñs ſu-
Exo. αὐτούς. Ωσθεὶς ἀνετράπην τοῦ πεσεῖν, καὶ ὁ κύριος ἀν-
15.a. ſcepit me. Fortitudo mea ⁊ laus mea dñs: ⁊
Eſaie. τελάβετό μου. Ισχύς μου καὶ ὕμνησίς μου ὁ κύριος, καὶ
12.a. factus ẽ mihi in ſalutẽ. Vox exultationis
ἐγένετό μοι εἰς σωτηρίαν. Φωνὴ ἀγαλλιάσεως

in terris viuorũ. Credidi propter quod
locutus ſum: ego autẽ
afflictus ſum nimis. Ego dixi in ſtupore meo:
oĩs homo mẽdacium.
Quid reddã dño: p oĩbus que retribuit
mihi. Calicẽ ſalutaris
accipiã: & in nomine
dñi inuocabo. Vota
mea domino reddam
nũc corã oĩ populo eius. Glorioſa ĩ cõſpectu
dñi mors ſctõrũ eius.
Obſecro domine
quia ego ſeruus tuus:
ego ſeruus tuus filius
ancille tue: diſſoluiſti
vincula mea. Tibi immolabo hoſtiã laudis:
& in noĩe dñi inuocabo.
Vota mea dño reddã
nunc in conſpectu
oĩs populi eius. In atriis domus domini:
in medio tui ieruſalem.
Aleluia. 117.
LAudate dominum
omnes
gentes: collaudate eũ
vniuerſi populi. Quia
confortata eſt ſup nos
mia eius: & veritas domini in eternũ.
Aleluia. 118.
COnfitemini dño
qm̃ bonus: qm̃ ĩ
eternũ mia eius. Dicat
nunc iſrael: quoniam
in eternũ mia ei⁹. Dicat nunc domus
aaron: qm̃ in eternum
mia eius. Dicant nunc
qui timẽt dñm: qm̃ in
eternũ mia eius. De tribulatiõe inuocaui dñm:
exaudiuit me in latitudine dñs. Dñs mecum
nõ timebo quid faciat mihi hõ. Dñs mihi
auxiliator: & ego
deſpiciã odientes me.
Melius eſt ſperare
in dño: quã ſpare ĩ homine. Melius eſt ſpare
in dño: quã ſpare ĩ principibus. Omnes
gẽtes circũdederũt me
in noĩe domini quia
vltus ſum eas. Circũdederũt me & obſederunt
me: ĩ noĩe dñi quia vltus ſũ eas. Circũdederũt me qſi apes: exticte
ſunt qſi ignis ſpinarũ:
in noĩe dñi quia vltus
ſũ eas. Impulſus ipellebar vt caderẽ: & dñs ſuſtentauit me. Fortitudo
mea & laudatio dñs: &
factus ẽ mihi ad ſalutẽ.

בארצות החיים׃ האמנתי כי אמן
אדבר אני עניתי מאד׃ אני דבר ענה
אמרתי בחפזי כל האדם כזב׃
מה אשיב ליהוה כל תגמולוהי שוב גמל
עלי׃ כוס ישועות אשא ובשם ישע נשא
יהוה אקרא׃ נדרי ליהוה אשלם קרא שלם
נגדה נא לכל עמו׃ יקר בעיני
יהוה המותה לחסידיו׃ אנה יהוה חסד
כי אני עבדך אני עבדך בן
אמתך פתחת למוסרי׃ לך אזבח אמה אסר
זבח תודה ובשם יהוה אקרא׃ זבח ידה
נדרי ליהוה אשלם נגדה נא
לכל עמו׃ בחצרות בית יהוה
בתוככי ירושלם הללויה׃
הללו את יהוה כל CXVII.
גוים שבחוהו כל האמים׃ כי
גבר עלינו חסדו ואמת יהוה
לעולם הללויה׃ CXVIII. עלם
הודו ליהוה כי טוב כי לעולם ידה
חסדו׃ יאמר נא ישראל כי אמר
לעולם חסדו׃ יאמרו נא בית
אהרן כי לעולם חסדו׃ יאמרו נא
יראי יהוה כי לעולם חסדו׃ מן
המצר קראתי יה ענני במרחב יה׃ צור ענה
יהוה לי לא אירא מה יעשה רחב ירא
לי אדם׃ יהוה לי בעזרי ואני
אראה בשנאי׃ טוב לחסות ראה חסה
ביהוה מבטח באדם׃ טוב לחסות
ביהוה מבטח בנדיבים׃ כל נדב
גוים סבבוני בשם יהוה כי
אמילם׃ סבוני גם סבבוני בשם מול סבב
יהוה כי אמילם׃ סבוני כדבורים דבר
דעכו כאש קוצים בשם יהוה כי
אמילם׃ דחה דחיתני לנפל
ויהוה עזרני׃ עזי וזמרת יה עזז היה
ויהי לי לישועה׃ קול רנה ישע רנן

וישועה באהלי צדיקים ימין — צדק ימן
יהוה עשה חיל ימין יהוה רוממה
ימין יהוה עשה חיל לא אמות — מות
כי אחיה ואספר מעשי יה יסר — חיה ספר
יסרני יה ולמות לא נתנני פתחו — עשה
לי שערי צדק אבא בם אודה — בוא ידה
יה זה השער ליהוה צדיקים
יבאו בו אודך כי עניתני ותהי — בוא ענה
לי לישועה אבן מאסו הבונים — היה ישע
היתה לראש פנה מאת יהוה — בנה היה
היתה זאת היא נפלאת בעינינו — פלא
זה היום עשה יהוה נגילה — גיל
ונשמחה בו אנא יהוה הושיעה — שמח ישע
נא אנא יהוה הצליחה נא ברוך — צלח
הבא בשם יהוה ברכנוכם מבית — בוא
יהוה אל יהוה ויאר לנו אסרו — אור
חג בעבתים עד קרנות המזבח אלי — זבח
אתה ואודך אלהי ארוממך — ידה רמם
הודו ליהוה כי טוב כי לעולם — עלם
חסדו cxix. אשרי
תמימי דרך ההלכים בתורת — תמם הלך
יהוה אשרי נצרי עדתיו בכל — ירה עוד
לב ידרשוהו אף לא פעלו — דרש
עולה בדרכיו הלכו אתה צויתה — צוה
פקדיך לשמר מאד אחלי
יכנו דרכי לשמר חקיך אז לא — כון
אבוש בהביטי אל כל מצותיך — בוש נבט
אודך בישר לבב בלמדי משפטי — צוה ידה
צדקך את חקיך אשמר אל — שפט שמר
תעזבני עד מאד — עזב
במה יזכה נער את ארחו לשמר — זכה
כדברך בכל לבי דרשתיך
אל תשגני ממצותיך בלבי — שגה
צפנתי אמרתך למען לא
אחטא לך ברוך אתה יהוה — חטא ברך
למדני חקיך בשפתי ספרתי — שפה

Vox laudis & ſalutis i tabernaculis iuſtorum: dextera dñi fecit fortitudinē. Dextera dñi excelſa: dextera dñi fecit virtutem. Nō moriar ſed viuā: & narrabo opa domini. Corripiens corripuit me dñs: & morti nō tradidit me. Apite mihi portas iuſtitie: igreſſus in eas cōfitebor dño. Hec porta dño: iuſti ooooooooooo itrabūt in eam. Cōfitebor tibi qm̄ exaudiſti me: & fctūs es mihi ad ſalutē. Lapis quē repbauerūt edificātes: factus eſt in caput anguli. A dño factū eſt iſtud: hoc eſt mirabile i oculis nr̄is. Hec dies quam fecit dñs: exultemus & letemur i ea. Obſecro domine ſalua oooooo obſecro: obſecro dñe pſperare obſecro. Bñdictus qui venit in noīe dñi: bñdiximus vobis de domo dñi. Deus dñs & appuit nobis: freqntate ſolēnitatē in frōdoſis vſq̧ ad cornua altaris. Deus meus es tu & cōfitebor tibi: deus me⁹ exaltabo te. Cōfitemini dño qm̄ bōus: qm̄ i eternū mia eius.

Aleph. 119.

Beati imaculati vie: qui ābulant in lege dñi. Beati qui cuſtodiunt teſtimōia eius: i toto corde requirunt eū. Nec enim qui opantur iniquitatē in viis eius ambulauerunt. Tu mādaſti pcepta tua cuſtodiri nimis. Vtinam dirigātur vie mee: ad cuſtodiēda pcepta tua. Tūc nō confundar: cū reſpexero ad oīa mandata tua. Cōfitebor tibi in directiōe cordis: cū didicero iudicia iuſtitie tue. Precepta tua cuſtodiam: ne derelinqs me vſq̧ nimis.

Beth.

In quo corriget iuuenis ſemitam ſuā? cū cuſtodierit verba tua. In toto corde meo exquiſiui te: ne errarē me facias a mandatis tuis. In corde meo abſcōdi eloquia tua: vt non peccem tibi. Benedictus tu domine: ooooooo doce me precepta tua. In labiis meis narraui:

et ſalutis in tabnaculis iuſtoꝝ. Dextera dñi fecit vir
καὶ σωτηρίας ἐν σκηναῖς δικαίων. Δεξιὰ κυρίου ἐποίησε δύ
tutē: dextera dñi exaltauit me. Dextera dñi fecit virtu
ναμιν, δεξιὰ κυρίου ὕψωσέ με. Δεξιὰ κυρίου ἐποίησε δύνα
tē: nō moriar: ſʒ viuā: ⁊ narrabo
μιν, οὐκ ἀποθανοῦμαι, ἀλλὰ ζήσομαι, καὶ διηγήσομαι τὰ
opa dñi. Caſtigās caſtigauit me dñs: ⁊ mor
ἔργα κυρίου. Παιδεύων ἐπαίδευσέ με ὁ κύριος, καὶ τῷ θα
ti nō tradidit me. Aperite mihi portas iuſtitie:
νάτῳ οὐ παρέδωκέ με. Ἀνοίξατέ μοι πύλας δικαιοσύ
ingreſſus in eas cōfitebor dño. Hec
νης, εἰσελθὼν ἐν αὐταῖς ἐξομολογήσομαι τῷ κυρίῳ. Αὕτη
porta dñi: iuſti intrabūt in eā. Cōfi
ἡ πύλη τοῦ κυρίου, δίκαιοι εἰσελεύσονται ἐν αὐτῇ. Ἐξομο
tebor tibi qm̄ exaudiſti me: ⁊ fact⁹ ē mihi in ſalu
λογήσομαί σοι ὅτι ἐπήκουσάς μου, καὶ ἐγένου μοι εἰς σωτη
tem. Lapidē quē reprobauerūt edificātes: hic — Math. 21.d.
ρίαν. Λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος
factus ē in caput anguli. A dño factū eſt iſtud:
ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας. Παρὰ κυρίου ἐγένετο αὕτη,
et eſt mirabile in oculis nr̄is. Hec dies q̄ fe
καὶ ἔστι θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν. Αὕτη ἡ ἡμέρα ἣν ἐ
cit dñs: exultemus ⁊ letemur in ea.
ποίησεν ὁ κύριος, ἀγαλλιασώμεθα καὶ εὐφρανθῶμεν ἐν αὐτῇ.
O dñe ſaluū me fac itā: o dñe bñ pſpere itā. Bñdictus
Ὦ κύριε σῶσον δή, ὦ κύριε εὐόδωσον δή. Εὐλογημένος — Math. 21.d.
q̄ venit in noīe dñi. Bñdiximus vobis de domo
ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου. Εὐλογήκαμεν ὑμᾶς ἐξ οἴκου
dñi. Deus dñs ⁊ illuxit nobis. Cōſtituite diē ſo
κυρίου. Θεὸς κύριος καὶ ἐπέφανεν ἡμῖν. Συστήσασθε ἑορ
lēnē in cōdenſis: vſq̧ ad cornua altaris.
τὴν ἐν τοῖς πυκάζουσιν, ἕως τῶν κεράτων τοῦ θυσιαστηρίου.
Deus me⁹ es tu ⁊ cōfitebor tibi: deus me⁹ es tu ⁊
Θεός μου εἶ σὺ καὶ ἐξομολογήσομαί σοι, θεός μου εἶ σὺ καὶ
exaltabo te. Cōfitebor tibi: qm̄ exaudiſti me: ⁊ fa
ὑψώσω σε. Ἐξομολογήσομαί σοι, ὅτι ἐπήκουσάς μου, καὶ ἐγέ
ctus es mihi in ſalutē. Cōfitemini dño: qm̄ bonus:
νου μοι εἰς σωτηρίαν. Ἐξομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ, ὅτι ἀγαθός,
qm̄ in ſeculū mia eius.
ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.

Alleluia. 118.

Ἀλληλούια. ριη.

Beati imaculati in via: q̄ ambulāt in lege dñi.
Μακάριοι ἄμωμοι ἐν ὁδῷ, οἱ πορευόμενοι ἐν νόμῳ κυρίου.
Beati q̄ ſcrutātur teſtimonia eius: in toto corde ex
Μακάριοι οἱ ἐξερευνῶντες τὰ μαρτύρια αὐτοῦ, ἐν ὅλῃ καρδίᾳ ἐκ
qrent eū. Nō enim q̄ operātur iniq̄tatē: in
ζητήσουσιν αὐτόν. Οὐ γὰρ οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν, ἐν ταῖς
viis eius ambulauerūt. Tu mādaſti mādata tua cu
ὁδοῖς αὐτοῦ ἐπορεύθησαν. Σὺ ἐνετείλω τὰς ἐντολάς σου τοῦ φυ
ſtodiri nimis. Vtinā dirigātur vie mee
λάξασθαι σφόδρα. Ὄφελον κατευθυνθείησαν αἱ ὁδοί μου τοῦ
ad cuſtodiēdas iuſtificatiōes tuas. Tūc nō cōfundar: cū
φυλάξασθαι τὰ δικαιώματά σου. Τότε οὐ μὴ αἰσχυνθῶ, ἐν τῷ
pſpexero in oībus mādatis tuis. Cōfitebor
με ἐπιβλέπειν ἐπὶ πάσας τὰς ἐντολάς σου. Ἐξομολογήσο
tibi in directiōe cordis: in eo q̄ didici iudi
μαί σοι ἐν εὐθύτητι καρδίας, ἐν τῷ μεμαθηκέναι με τὰ κρί
cia iuſtitie tue. Iuſtificatiōes tuas cuſtodiā: nō
ματα τῆς δικαιοσύνης σου. Τὰ δικαιώματά σου φυλάξω, μή
me derelinq̄s vſq̧ q̄q̧. In q̄ corriget
με ἐγκαταλίπῃς ἕως σφόδρα. Ἐν τίνι κατορθώσει
adoleſcētior viā ſuā? in cuſtodiēdo ſermōes tuos.
νεώτερος τὴν ὁδὸν αὐτοῦ; ἐν τῷ φυλάξασθαι τοὺς λόγους σου.
In toto corde meo exq̄ſiui te: ne repellas me a māda
Ἐν ὅλῃ καρδίᾳ μου ἐξεζήτησά σε, μὴ ἀπώσῃ με ἀπὸ τῶν ἐντο
tis tuis. In corde meo abſcōdi eloquia tua: vt nō
λῶν σου. Ἐν τῇ καρδίᾳ μου ἔκρυψα τὰ λόγιά σου, ὅπως ἂν μὴ
peccē tibi. Bñdictus es dñe: doce me iuſtifica
ἁμάρτω σοι. Εὐλογητὸς εἶ κύριε, δίδαξόν με τὰ δικαιώμα
tiōes tuas. In labiis meis pnūtiaui
τά σου. Ἐν τοῖς χείλεσί μου ἐξήγγειλα oooooooooo

Digitized by Google

tuo iudicia oris tui: in via teſti-
πάντα τὰ κρίματα τοῦ ςόματός σου, ἐν τῇ ὁδῷ τῶν μαρ
moniorū tuorū delectat' ſū:ſic in oībus diuitijs. In mā
τυρίων σου ἐτέρφθην, ὡς ἐπὶ παντὶ πλούτῳ. Εν ταῖς ἐν
datis tuis exercebor: ⁊ cōſiderabo vias tuas. In
τολαῖς σου ἀδολεσχήσω, καὶ κατανοήσω τὰς ὁδούς σου. Εν
iuſtificatiōib' tuis meditabor: nō obliuiſcar ſer
τοῖς δικαιώμασί σου μελετήσω, οὐκ ἐπιλήσομαι τῶν λό
mones tuos. Retribue ſeruo tuo: viuifica me: ⁊ cu-
γων σου. Ανταπόδος τῷ δούλῳ σου, ζῆσόν με, καὶ φυ
ſtodiā ſmones tuos. Reuela oculos meos:
λάξω τοὺς λόγους σου. Αποκάλυψον τοὺς ὀφθαλμούς μου,
et cōſiderabo mirabilia de lege tua. In
καὶ κατανοήσω τὰ θαυμάσια ἐκ τοῦ νόμου σου. Πά-
cola ego ſum in terra: nō abſcōdas a me mā-
ροικος ἐγώ εἰμι ἐν τῇ γῇ, μὴ ἀποκρύψῃς ἀπ' ἐμοῦ τὰς ἐντο
data tua. Cōcupiuit aīa mea deſiderare
λάς σου. Επεπόθησεν ἡ ψυχή μου τοῦ ἐπιθυμῆσαι τὰ
iudicia tua in oī tpe. Increpaſti ſupbos:
κρίματά σου ἐν παντὶ καιρῷ. Επετίμησας ὑπερηφάνοις,
maledicti q declinant a mādatis tuis. Au-
ἐπικατάρατοι οἱ ἐκκλίνοντες ἀπὸ τῶν ἐντολῶν σου. Πε-
fer a me opprobriū ⁊ cōtemptū: qr teſtimonia
ρίελε ἀπ' ἐμοῦ ὄνειδος καὶ ἐξουδένωσιν, ὅτι τὰ μαρτύριά
tua exquiſiui. Et em̄ ſederūt pncipes: ⁊ aduerſū
σου ἐξεζήτησα. Καὶ γὰρ ἐκάθισαν ἄρχοντες, καὶ κατ' ἐ-
me loqbant: ſeru' aūt tuus exercebat in iuſtifica
μοῦ κατελάλουν, ὁ δὲ δοῦλός σου ἠδολέσχει ἐν τοῖς δικαιώ
tionib' tuis. Et em̄ teſtimonia tua meditatio mea eſt. ⁊
μασί σου. Καὶ γὰρ τὰ μαρτύριά σου μελέτη μου ἐςί, καὶ
cōſilia mea iuſtificatiōes tue. Adheſit
αἱ συμβουλίαι μου τὰ δικαιώματά σου. Εκολλήθη τῷ
pauimēto aīa mea: viuifica me ſm̄ verbū tuū.
ἐδάφει ἡ ψυχή μου, ζῆσόν με κατὰ τὸν λόγον σου. Τὰς
Uias meas enūtiaui ⁊ exaudiſti me: doce me iu
ὁδούς μου ἐξήγγειλα καὶ ἐπήκουσάς μου, δίδαξόν με τὰ δι
ſtificatiōes tuas. Uiā iuſtificationū tuarū inſtrue me: ⁊
καιώματά σου. Οδὸν δικαιωμάτων σου συνέτισόν με, καὶ
exercebor in mirabilib' tuis. Dormitauit aīa mea
ἀδολεσχήσω ἐν τοῖς θαυμασίοις σου. Ενύςαξεν ἡ ψυχή μου
pre tedio: cōfirma me in verbis tuis. Uiā
ἀπὸ ἀκηδίας, βεβαίωσόν με ἐν τοῖς λόγοις σου. Οδὸν ἀ-
iniqtatis amoue a me: ⁊ lege tua miſerere
δικίας ἀπόςησον ἀπ' ἐμοῦ, καὶ τῷ νόμῳ σου ἐλέησόν
mei. Uiā veritatis elegi: iudicia tua nō
με. Οδὸν ἀληθείας ᾑρετισάμην, τὰ κρίματά σου οὐκ
ſum oblitus. Adheſi teſtimonijs tuis dn̄e: noli me
ἐπελαθόμην. Εκολλήθην τοῖς μαρτυρίοις σου κύριε, μή με
cōfundere. Uiā mādatorū tuorū cucurri: cū dilata-
καταισχύνῃς. Οδὸν ἐντολῶν σου ἔδραμον, ὅταν ἐπλά-
ſti cor meū. Legē pone mihi dn̄e
τυνας τὴν καρδίαν μου. Νομοθέτησόν με κύριε τὴν
viā iuſtificationū tuarū: ⁊ exqrā eā ſemp.
ὁδὸν τῶν δικαιωμάτων σου, καὶ ἐκζητήσω αὐτὴν διαπαν-
Da mihi intellectū: ⁊ ſcrutabor legē tuā: ⁊
τός. Συνέτισόν με, καὶ ἐξερευνήσω τὸν νόμον σου, καὶ
cuſtodiā illā in toto corde meo. Deduc me in
φυλάξω αὐτὸν ἐν ὅλῃ καρδίᾳ μου. Οδήγησόν με ἐν τῇ
ſemitā mādatorū tuorū: qr ipſam volui. Inclina
τρίβῳ τῶν ἐντολῶν σου, ὅτι αὐτὴν ἠθέλησα. Κλῖνον τὴν
cor meū in teſtimonia tua: ⁊ nō in auaritiā.
καρδίαν μου εἰς τὰ μαρτύριά σου. καὶ μὴ εἰς πλεονεξί
Auerte oculos meos ne videāt va-
αν. Απόςρεψον τοὺς ὀφθαλμούς μου τοῦ μὴ ἰδεῖν μα-
nitatē: in via tua viuifica me. Statue ſer-
ταιότητα, ἐν τῇ ὁδῷ σου ζῆσόν με. Στῆσον τῷ δού-
uo tuo eloquiū tuū in timore tuo. Amputa
λῳ σου τὸ λόγιόν σου εἰς τὸν φόβον σου. Περίελε
opprobriū meū qd̄ ſuſpicat' ſum: qr iudicia
τὸν ὀνειδισμόν μου ὃν ὑπώπτευσα, ὅτι τὰ κρίματά
tua iocūda. Ecce cōcupiui mādata tua:
σου χρηςά. Ιδοὺ ἐπεθύμησα τὰς ἐντολάς σου

omnia iudicia oris tui. In via teſtimoniorū tuorū delectatus ſum: quaſi in omnibus diuitijs. In preceptis tuis meditabor: & cōtēplabor ſemitas tuas. In iuſtitiis tuis delectabor: nō obliuiſcar verba tua. Gimel.

Retribue ſeruo tuo: viuam & cuſtodiā verba tua. Reuela oculos meos: & videbo mirabilia de lege tua. Aduena ego ſum in terra: ne abſcōdas a me mādata tua. Deſiderauit aīa mea deſiderare iudicia tua in omni tempore. Increpaſti ſuperbos: maledicti qui recedunt a mādatis tuis. Aufer a me opprobriū & cōtēptū: qm̄ teſtimōia tua cuſtodiui. Et enī ſederunt principes aduerſū me loqbātur: ſeruus aūt tuus meditabatur precepta tua. Sed & teſtimonia tua voluptas mea: quaſi viri amiciſſimi mei.

Deleth.

Adheſit pulueri aīa mea: viuifica me iuxta verbū tuū. Vias meas expoſui & exaudiſti me: doce me iuſtitiā tuā. Viā pceptorū tuorū fac me itelligere: & loquar in mirabilibus tuis. Diſtillauit aīa mea pre ſtultitia: ſerua me iuxta eloquiū tuū. Viā mēdacii aufer a me: & legē tuā dōa mihi. Viā fidei elegi: iudicia tua pproſui. Adheſi teſtimōiis tuis dn̄e: ne cōfūdas me. Viā mādatorū tuorum currā: qm̄ dilataſti cor meum. He.

Oſtēde mihi dn̄e viā pceptorū tuorū: & cuſtodiā eā p veſtigiū. Doce me & obſeruabo legē tuā: & cuſtodiā eā in toto corde. Deduc me in ſemita mādatorū tuorū: quia ipſam volui. Inclina cor meum ad teſtimōia tua: & nō ad auaritiā. Auerte oculos meos ne videant vanitatē: in via tua viuifica me. Suſcita ſuo tuo eloquiū tuū in timore tuo. Auerte opprobrium meū qd̄ reueritus ſum: quia iudicia tua bōa. Ecce cōcupiui p-

כל משפטי פיך: בדרך עדותיך
ששתי כעל כל הון: בפקודיך
אשיחה ואביטה ארחתיך:
בחקתיך אשתעשע לא אשכח
דברך:
גמל על עבדך אחיה ואשמרה
דברך: גל עיני ואביטה נפלאות
מתורתך: גר אנכי בארץ אל
תסתר ממני מצותיך: גרסה
נפשי לתאבה אל משפטיך בכל
עת: גערת זדים ארורים
השגים ממצותיך: גל מעלי
חרפה ובוז כי עדתיך נצרתי:
גם ישבו שרים בי נדברו עבדך
ישיח בחקיך: גם עדתיך שעשעי
אנשי עצתי:
דבקה לעפר נפשי חיני כדברך:
דרכי ספרתי ותענני למדני חקיך:
דרך פקודיך הבינני ואשיחה
בנפלאותיך: דלפה נפשי מתוגה
קימני כדברך: דרך שקר הסר
ממני ותורתך חנני: דרך אמונה
בחרתי משפטיך שויתי: דבקתי
בעדותיך יהוה אל תבישני:
דרך מצותיך ארוץ כי
תרחיב לבי:
הורני יהוה דרך חקיך ואצרנה
עקב: הבינני ואצרה תורתך
ואשמרנה בכל לב: הדריכני
בנתיב מצותיך כי בו חפצתי:
הט לבי אל עדותיך ואל אל בצע:
העבר עיני מראות שוא בדרכך
חיני: הקם לעבדך אמרתך
אשר ליראתך: העבר חרפתי
אשר יגרתי כי משפטיך טובים:
הנה תאבתי לפקודיך

שפט פה
עוד שוש
פקד
שוח נבט
חקק שעשע
חיה שמר
גלה נבט
פלא ירה
גור
סתר צוה
שפט
זוד ארר
שגה גלה
שור דבר
שוח עוד
יעץ
חיה
ענה
פקד בין
שוח
פלא יגה
קום
ירה אמן
שפט שוה
עוד בוש
צוה רוץ
רחב
ירה נצר
בין ירה
שמר דבר
נתב
נטה
עבר ראה
חיה קום
גור שפט
פקד

Digitized by Google

בצדקתך חיני | חיה
ויבאני חסדך יהוה תשועתך | בוא ישע
כאמרתך ואענה חרפי דבר | ענה
כי בטחתי בדברך ואל תצל מפי | נצל פה
דבר אמת עד מאד כי למשפטך
יחלתי ואשמרה תורתך תמיד | שמר ירה
לעולם ועד ואתהלכה ברחבה | תמד עלם
כי פקדיך דרשתי ואדברה | הלך פקד דבר
בעדתיך נגד מלכים ולא אבוש | עוד בוש
ואשתעשע במצותיך אשר | שעשע צוה
אהבתי ואשא כפי אל מצותיך | נשא
אשר אהבתי ואשיחה בחקיך | שוח
זכר דבר לעבדך על
אשר יחלתני זאת נחמתי בעניי | ענה
כי אמרתך חיתני זדים | חיה זוד
הליצני עד מאד מתורתך לא | ליץ ירה
נטיתי זכרתי משפטיך מעולם | נטה שפט
יהוה ואתנחם זלעפה אחזתני | עלם נחם
מרשעים עזבי תורתך זמירות | ירה זמר
היו לי חקיך בבית מגורי זכרתי | היה גור
בלילה שמך יהוה ואשמרה | שמר
תורתך זאת היתה לי כי פקדיך | היה
נצרתי
חלקי יהוה אמרתי לשמר
דבריך חליתי פניך בכל לב | חלה פנה
חנני כאמרתך חשבתי דרכי
ואשיבה רגלי אל עדתיך חשתי | שוב עוד
ולא התמהמהתי לשמר מצותיך | חוש מהמה צוה
חבלי רשעים עודני תורתך | ירה
לא שכחתי חצות לילה | חצה
אקום להודות לך על משפטי | קום ידה
צדקך חבר אני לכל אשר | שפט
יראוך ולשמרי פקודיך חסדך
יהוה מלאה הארץ חקיך למדני
טוב עשית עם עבדך | עשה
יהוה כדברך טוב טעם ודעת | ידע

cepta tua:[a]in iuſtitia tua
[b]viuifica me. Vau.
ET. veniãt mihi[b]mie
tue[c]dñe:&[d]ſal9 tua
[e]iuxta eloquiũ tuũ. [f]Et
rñdebo[g]exꝓbrantibus
mihi[h]ſermonẽ:[i]qa[k]ſpa=
ui[l]in ſermõe tuo.[m]Et ne
[n]auferas[o]d̃ ore meo[p]ver
bũ[q]veritatis[r]vſqꝫ[s]nimis
[t]qm̃[u]iudicia tua[x]expe=
ctaui.[y]Et cuſtodiã[z]legẽ
tuã[a]iugit[b]ĩ ſempitnũ[c]&
vltra.[d]Et ãbulabo[e]ĩ ſpa=
cioſo:[f]quia[g]p̃cepta tua
[h]exquiſiui.[i]Et loquar
[k]ĩ teſtimõiis tuis[l]coram
[m]regibus:[n]& nõ[o]cõfun=
dar.[p]Et delectabor[q]ĩ mã
datis tuis[r]que
[s]dilexi.[t]Et leuabo[u]mãus
meas[x]ad[y]mandata tua
[z]q̃[a]dilexi:[b]& loq̃r[c]in pre
ceptis tuis. zain.
MEmento[b]ſermonis
[c]ſeruo tuo:
[e]quem[f]me ſpare feciſti.
[g]Hec eſt[h]cõſolatio mea[i]ĩ
afflictiõe mea:[k]quia[l]elo
quiũ tuũ[m]viuificat me.
[n]Superbi[o]deridebãt me
[q]nimis:[r]a lege tua,[s]non
[t]declinaui.[u]Recordatus
ſum[x]iudiciorũ tuorũ[y]a
ſeculo[z]dñe:[a]& cõſolatus
ſum.[b]Horror[c]obtinuit
me[d]ab impiis:[e]qui dere
liquerunt[f]legẽ tuã.[g]Car
mina[h]erãt[i]mihi[k]p̃cepta
tua:[l]in domo[m]pegrina=
tiõis mee.[n]Recordatus
ſum[o]in nocte[p]nomis tui
[q]dñe:[r]& cuſtodiui[s]legẽ
tuam.[t]Hoc[u]factum eſt
[x]mihi:[y]quia[z]p̃cepta tua
[a]cuſtodiui. Heth.
PArs mea[b]dñe:[c]dixi
[d]vt cuſtodiam
[e]verbũ tuũ.[f]Depcatus
ſum[g]vltũ tuũ[h]ĩ toto[i]cor
de meo:[k]miſerere mei
[l]ſm eloquiũ tuũ.[m]Reco=
gitaui[n]vias meas:[o]& cõ=
uerti[p]pedes meos[q]ad[r]te
ſtimonia tua.[s]Feſtinaui
[t]& non[u]neglexi[x]cuſtodi
re[y]mãdata tua.[z]Funes[a]ĩ=
piorũ[b]iplicauerunt me:
[c]legẽ tuã[d]nõ[e]ſum obli=
tus.[f]Medio[g]noctis
[h]ſurgam[i]ad confitendũ
[k]tibi[l]ſuper[m]iudicia
[n]iuſtitie tue.[o]Particeps
[p]ego ſum[q]oĩm[s]timentiũ
te:[t]& cuſtodientiũ[u]pre=
cepta tua.[x]Mia tua[y]dñe
[z]plena eſt[a]terra:[b]prece=
pta tua[c]doce me. Teth.
BEne[b]feciſti[c]cum[d]ſer
uo tuo[e]domine:[f]ſe=
cũdũ verbũ tuũ.[g]Bonũ
[h]ſermonem[i]& ſcientiam

in eqtate tua viuifica me. Et veniat ſup me mia
ἐν τῇ δικαιοσύνῃ σου ζῆσόν με. Καὶ ἔλθοι ἐπ᾽ ἐμὲ τὸ ἔλε
tua dñe: ſalutare tuũ ſm eloquiũ tuũ. Et reſpondebo
ός σου κε, τὸ σωτήριόν σου κατὰ τὸν λόγον σου. Καὶ ἀποκριθή
exprobrantib' mihi verbũ: qꝛ ſperaui in
σομαι τοῖς ὀνειδίζουσί μοι λόγον, ὅτι ἤλπισα ἐπὶ τοῖς
ſmonib' tuis. Et ne auferas de ore meo verbũ
λόγοις σου. Καὶ μὴ περιέλῃς ἐκ τοῦ στόματός μου λόγον
veritatis vſqꝫ quaqꝫ: qꝛ in iudiciis tuis ſupſpe
ἀληθείας ἕως σφόδρα, ὅτι ἐπὶ τοῖς κρίμασί σου ἐπήλ=
raui. Et cuſtodiã legẽ tuã ſemp in
πισα. Καὶ φυλάξω τὸν νόμον σου διαπαντός, εἰς τὸν
ſeculũ ⁊ in ſeculũ ſeculi. Et ambulabã in
αἰῶνα καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος. Καὶ ἐπορευόμην ἐν
latitudine: qꝛ mãdata tua exquiſiui. Et loq̃=
πλατυσμῷ, ὅτι τὰς ἐντολάς σου ἐξεζήτησα. Καὶ ἐλά=
bar in teſtimoniis tuis in cõſpectu regũ: ⁊ nõ
λουν ἐν τοῖς μαρτυρίοις σου ἐναντίον βασιλέων, καὶ οὐκ
cõfundebar. Et meditabar in mãdatis tuis: q̃ di=
ἠσχυνόμην. Καὶ ἐμελέτων ἐν ταῖς ἐντολαῖς σου, ἃς ἠγά
lexi nimis. Et leuaui manus meas ad mãda
πησα σφόδρα. Καὶ ἦρα τὰς χεῖράς μου πρὸς τὰς ἐντο=
ta tua: que dilexi: ⁊ exercebar in iuſtificationib'
λάς σου, ἃς ἠγάπησα, καὶ ἠδολέσχουν ἐν τοῖς δικαιώμασί
tuis. Memor eſto verboꝝ tuoꝝ ſeruo tuo in qb'
σου. Μνήσθητι τῶν λόγων σου τῷ δούλῳ σου ὧν
ſpem dediſti mihi. Hec me cõſolata eſt in humilitate
ἐπήλπισάς με. Αὕτη με παρεκάλεσεν ἐν τῇ ταπεινώ
mea: qꝛ eloquiũ tuũ viuificauit me. Supbi iniq̃
σει μου, ὅτι τὸ λόγιόν σου ἔζησέ με. Ὑπερήφανοι παρη
agebãt vſqꝫ quaqꝫ: a lege aũt tua nõ declina
νόμουν ἕως σφόδρα, ἀπὸ δὲ τοῦ νόμου σου οὐκ ἐξέκλι=
ui. Memor fui iudicioꝝ tuoꝝ a ſeculo dñe: ⁊
να. Ἐμνήσθην τῶν κριμάτων σου ἀπ᾽ αἰῶνος κύριε, καὶ
cõſolat' ſum. Defectio tenuit me a peccatoribus
παρεκλήθην. Ἀθυμία κατέσχε με ἀπὸ ἁμαρτωλῶν τῶν
derelinquẽtibus legẽ tuã. Cãtabiles erãt mihi
ἐγκαταλιμπανόντων τὸν νόμον σου. Ψαλτὰ ἦσάν μοι
iuſtificationes tue: in loco pegrinatiõis mee. Memor fui
τὰ δικαιώματά σου, ἐν τόπῳ παροικίας μου. Ἐμνήσθην
in nocte nois tui dñe: ⁊ cuſtodiui legẽ
ἐν νυκτὶ τοῦ ὀνόματός σου κύριε, καὶ ἐφύλαξα τὸν νόμον
tuã. Hec facta eſt mihi: qꝛ iuſtificationes tuas
σου. Αὕτη ἐγενήθη μοι, ὅτι τὰ δικαιώματά σου
exquiſiui. Portio mea es dñe dixi cuſto=
ἐξεζήτησα. Μερίς μου εἶ κύριε, εἶπα τοῦ φυ=
dire legẽ tuã. Depcat' ſum faciẽ tuã in
λάξασθαι τὸν νόμον σου. Ἐδεήθην τοῦ προσώπου σου ἐν
toto corde meo: miſerere mei ſm eloquiũ tuũ. Cogita=
ὅλῃ καρδίᾳ μου, ἐλέησόν με κατὰ τὸ λόγιόν σου. Διελο=
ui vias meas: ⁊ cõuerti pedes meos
γισάμην τὰς ὁδούς σου, καὶ ἐπέστρεψα τοὺς πόδας μου
in teſtimonia tua. Paratus ſum ⁊ nõ ſũ turbat'=
εἰς τὰ μαρτύριά σου. Ἡτοιμάσθην καὶ οὐκ ἐταράχθην,
vt cuſtodiã mãdata tua. Funes pctõꝝ
τοῦ φυλάξασθαι τὰς ἐντολάς σου. Σχοινία ἁμαρτωλῶν
circũplexi ſunt me: ⁊ legẽ tuã nõ ſum obli=
περιεπλάκησάν μοι, καὶ τοῦ νόμου σου οὐκ ἐπελαθό=
tus. Media nocte ſurgebã ad cõfitendũ tibi
μην. Μεσονύκτιον ἐξεγειρόμην, τοῦ ἐξομολογεῖσθαί σοι
ſup iudicia iuſtificatiõis tue. Particeps ego
ἐπὶ τὰ κρίματα τῆς δικαιοσύνης σου. Μέτοχος ἐγώ
ſum oĩm timentiũ te: ⁊ cuſtodien
εἰμι πάντων τῶν φοβουμένων σε, καὶ τῶν φυλασσόν
tiũ mãdata tua. Mia tua dñe plena
των τὰς ἐντολάς σου. Τοῦ ἐλέους σου κύριε πλήρης
terra: iuſtificationes tuas doce me. Bonita
ἡ γῆ, τὰ δικαιώματά σου δίδαξόν με. Χρηστό=
tem feciſti cũ ſeruo tuo dñe ſm
τητα ἐποίησας μετὰ τοῦ δούλου σου κύριε κατὰ
verbũ tuũ. Bonitatẽ ⁊ diſciplinã ⁊ ſcientiã
τὸν λόγον σου. Χρηστότητα καὶ παιδείαν καὶ γνῶσιν

Digitized by Google

voce me: q̄ mādatis tuis credidi. Priuſq̄
δίδαξόν με, ὅτι ταῖς ἐντολαῖς σου ἐπίστευσα. Πρὸ τοῦ
humiliarer: ego deliq̄: ꝓpterea elo-
μεταπεινωθῆναι, ἐγὼ ἐπλημμέλησα, διὰ τοῦτο τὸ λό-
quiū tuū cuſtodiui. Bonus es tu dn̄e ⁊ in bonita
γιόν σου ἐφύλαξα. Χρηστὸς εἶ σὺ κύριε καὶ ἐν τῇ χρηστό-
te tua doce me iuſtificatiões tuas. Multiplicata ē ſup
τητί σου δίδαξόν με τὰ δικαιώματά σου. Ἐπληθύνθη ἐπ᾽ ἐ-
me iniq̄tas ſupboꝝ: ego aūt in toto corde meo ſcrutabor
μὲ ἀδικία ὑπερηφάνων, ἐγὼ δὲ ἐν ὅλῃ καρδίᾳ μου ἐξερευνήσω
mādata tua. Coagulatū ē ſicᷓ lac cor eoꝝ: ego do
τὰς ἐντολάς σου. Ἐτυρώθη ὡς γάλα ἡ καρδία αὐτῶν, ἐγὼ δὲ
legē tuā meditat⁹ ſuʒ. Bonū mihi q̄ humiliaſti me:
τὸν νόμον σου ἐμελέτησα. Ἀγαθόν μοι ὅτι ἐταπείνωσάς με,
vt diſcā iuſtificatiões tuas. Bona mihi lex
ὅπως ἂν μάθω τὰ δικαιώματά σου. Ἀγαθός μοι ὁ νόμος τοῦ
oris tui ſup milia auri ⁊ argēti.
στόματός σου ὑπὲρ χιλιάδας χρυσίου καὶ ἀργυρίου.
Manus tue fecerūt me ⁊ plaſmauerūt me: da itelle
Job.12 b. Αἱ χεῖρές σου ἐποίησάν με καὶ ἔπλασάν με, συνέτι-
ctū mihi ⁊ diſcā mādata tua. Qui timēt
σόν με καὶ μαθήσομαι τὰς ἐντολάς σου. Οἱ φοβούμε-
te videbūt me ⁊ letabūtur: q̄ in verba
νοί σε ὄψονταί με καὶ εὐφρανθήσονται, ὅτι εἰς τοὺς λόγους
tua ſupſperaui. Cognoui dn̄e q̄ eq̄tas iudicia
σου ἐπήλπισα. Ἔγνων κύριε ὅτι δικαιοσύνη τὰ κρίματά
tua: ⁊ veritate hūiliaſti me. Fiat iā mia
σου, καὶ ἀληθείᾳ ἐταπείνωσάς με. Γενηθήτω δὴ τὸ ἔλεός
tua vt cōſoletur me ſm̄ eloquiū tuū ſeruo
σου τοῦ παρακαλέσαι με κατὰ τὸ λόγιόν σου τῷ δούλῳ
tuo. Veniāt mihi miſationes tue ⁊ viuā: q̄ lex
σου. Ἐλθέτωσάν μοι οἱ οἰκτιρμοί σου καὶ ζήσομαι, ὅτι ὁ νό-
tua meditatio mea eſt. Cōfundātur ſupbi: q̄
μος σου μελέτη μού ἐστιν. Αἰσχυνθήτωσαν ὑπερήφανοι, ὅτι
iniuſte iniq̄tatē fecerūt i me: ego aūt exercebor in māda
ἀδίκως ἠνόμησαν εἰς ἐμέ, ἐγὼ δὲ ἀδολεσχήσω ἐν ταῖς ἐντο-
tis tuis. Cōuertātur mihi timētes te: ⁊ q̄ cogno
λαῖς σου. Ἐπιστρεψάτωσάν με οἱ φοβούμενοί σε, καὶ οἱ γινώ-
ſcunt teſtimonia tua. Fiat cor meū imma-
σκοντες τὰ μαρτύριά σου. Γενηθήτω ἡ καρδία μου ἄμω-
culatū in iuſtificationib⁹ tuis: vt nō cōfundar.
μος ἐν τοῖς δικαιώμασί σου, ὅπως ἂν μὴ αἰσχυνθῶ.
Deficit in ſalutare tuū aīa mea: in
Ἐκλείπει εἰς τὸ σωτήριόν σου ἡ ψυχή μου, εἰς τοὺς
verba tua ſupſperaui. Defecerūt oculi mei in
λόγους σου ἐπήλπισα. Ἐξέλιπον οἱ ὀφθαλμοί μου εἰς τὸ
eloquiū tuū: dicētes qn̄ cōſolaberis me: Quia fa
λόγιόν σου, λέγοντες πότε παρακαλέσεις με; Ὅτι ἐγε-
ctus ſū ſicᷓ vter in pruina: iuſtificatiões tuas nō ſum obli-
νήθην ὡς ἀσκὸς ἐν πάχνῃ, τὰ δικαιώματά σου οὐκ ἐπελαθό-
tus. Quot ſunt dies ſerui tui: qn̄ facies
μην. Πόσαι εἰσὶν αἱ ἡμέραι τοῦ δούλου σου, πότε ποιήσεις
mihi de ꝑſequētibus me iudiciū: Narrauerūt mihi ini-
μοι ἐκ τῶν καταδιωκόντων με κρίσιν; Διηγήσαντό μοι πα-
qui fabulatiões: ſed nō vt lex tua dn̄e. Oīa māda
ράνομοι ἀδολεσχίας, ἀλλ᾽ οὐχ ὡς ὁ νόμος σου κύριε. Πᾶσαι αἱ ἐντο-
ta tua veritas. Iniq̄ ꝑſecuti ſunt me: adiuua me: pau
λαί σου ἀλήθεια. Ἀδίκως κατεδίωξάν με, βοήθησόν μοι, πα-
lominꝰ cōſumauerūt me in terra. Ego āt nō dereliqui
ραβραχὺ συνετέλεσάν με ἐν τῇ γῇ. Ἐγὼ δὲ οὐκ ἐγκατέλιπον
mādata tua. Sc̄dm miaʒ tuā viuifica me: ⁊ cuſtodiā
τὰς ἐντολάς σου. Κατὰ τὸ ἔλεός σου ζῆσόν με, καὶ φυλάξω τὰ
teſtimonia oris tui. In eternū dn̄e verbū tuū
μαρτύρια τοῦ στόματός σου. Εἰς τὸν αἰῶνα κύριε ὁ λόγος σου
ꝑmanet in celo: in ḡnatiōe ⁊ ḡnatione veritas tua. Fun-
διαμένει ἐν τῷ οὐρανῷ, εἰς γενεὰν καὶ γενεὰν ἡ ἀλήθειά σου. Ἐθεμε-
daſti terrā ⁊ ꝑmanet: ordinatiōe tua ꝑſeuerat di-
λίωσας τὴν γῆν καὶ διαμένει, τῇ διατάξει σου διαμένει ἡμέ-
es: q̄m oīa ſeruiūt tibi. Niſi q̄ lex tua me
ρα, ὅτι τὰ σύμπαντα δοῦλα σά. Εἰ μὴ ὅτι ὁ νόμος σου με-
ditatio mea ē: tūc forte ꝑiiſſeʒ in humilitate mea.
λέτη μου ἐστί, τότε ἂν ἀπωλόμην ἐν τῇ ταπεινώσει μου.

doce me: quia mandatis tuis credidi. ∞∞∞∞∞∞∞
Anteq̄ꝫ audirē ego ignoraui: nūc āt eloquium tuū cuſtodiui. Bonus es tu & beneficus:
doce me precepta tua.
Applicabāt mihi mendaciū ſupbi: ego āt ī toto corde ſeruabā ꝓcepta tua. Incraſſatū ē velut adeps cor eoꝝ: ego in lege tua delectabar.
Bonū mihi quia afflictus ſū: vt diſcerē ꝓcepta tua. Melior eſt mihi lex oris tui: ſup milia auri & argenti. Iod.
Manus tue fecerunt me & firmauerunt me doce me & diſcā mādata tua. Qui timent te videbūt me & letabuntur: quia ſermonē tuū expectaui. Scio dn̄e quia iuſtū iudiciū tuū: & vere afflixiſti me.
Sit obſecro mia tua in cōſolatiōe mea: ſicut locutus es ſuo tuo. Veniant mihi mīe tue & viuā: quia lex tua delectatio mea. Cōfūdātur ſuperbi qm̄ iniq̄ cōtriuerunt me: ego āt loq̄r ī ꝓceptis tuis. Reuertantur ad me qui timēt te: & qui ſciūt teſtimoniū tuū. Fiat cor meū ꝑfectū in ꝓceptis tuis: vt nō cōfundar. Caph.
Defecit ī ſalutare tuum aīa mea: verbū tuū expectaui. Cōſūpti ſunt oculi mei in verbū tuū dicētes qn̄ cōſolaberis me? Cū eēm quaſi vter ī pruīa: ꝓcepta tua non ſū oblitus. Quot ſūt dies ſerui tui: qn̄ facies ī ꝑſequētib⁹ me iudiciū. Foderūt mihi ſupbi foueas: q̄ non erāt iuxta legē tuā. Oīa mādata tua vera: falſo ꝑſecuti ſūt me: auxiliare mihi. Paulominus cōſūpſerūt me ī terra: ego autē nō dimiſi ꝓcepta tua.
Secundū miam tuam viuifica me: & cuſtodiā teſtimōia oris tui.
Lamed.
In eternū dn̄e verbū tuū ſtat in celo. In ḡnatiōe & ḡnatiōe fides tua: fundaſti terram & ſtat. Iudicio tuo ſtant vſq̄ꝫ hodie: quia oīa ſeruiūt tibi. Niſi q̄d lex tua delectatio mea: forte ꝑiiſſem ī preſſura

למדני כי במצותיך האמנתי׃ | צוה אמן
טרם אענה אני שגג ועתה | ענה
אמרתך שמרתי׃ טוב אתה ומטיב | יטב
למדני חקיך׃ טפלו עלי שקר | חקק
זדים אני בכל לב אצר פקודיך׃ | זוד נצר
טפש כחלב לבם אני תורתך | ירה
שעשעתי׃ טוב לי כי עניתי למען | ענה
אלמד חקיך׃ טוב לי תורת פיך | למד פה
מאלפי זהב וכסף׃
ידיך עשוני ויכוננוני הבינני | עשה כון
ואלמדה מצותיך׃ יראיך יראוני | בין למד
וישמחו כי לדברך יחלתי׃ ידעתי | צוה ראה
יהוה כי צדק משפטיך ואמונה | שמח
עניתני׃ יהי נא חסדך לנחמני | שפט אמן
כאמרתך לעבדך׃ יבאוני רחמיך | ענה היה
ואחיה כי תורתך שעשעי׃ יבשו | בוא
זדים כי שקר עותוני אני אשיח | חיה ירה
בפקודיך׃ ישובו לי יראיך וידעי | שעשע בוש
עדתיך׃ יהי לבי תמים בחקיך | זוד שוח
למען לא אבוש׃ | פקד עוד
כלתה לתשועתך נפשי לדברך | היה תמם
יחלתי׃ כלו עיני לאמרתך לאמר | בוש
מתי תנחמני׃ כי הייתי כנאד | כלה ישע
בקיטור חקיך לא שכחתי׃ | כלה
כמה ימי עבדך מתי תעשה ברדפי | נחם היה
משפט׃ כרו לי זדים שיחות | נוד קטר
אשר לא כתורתך׃ כל מצותיך | יום עשה
אמונה שקר רדפוני עזרני׃ | שפט כרה
כמעט כלוני בארץ ואני לא | שוח
עזבתי פקודיך׃ כחסדך חיני | ירה צוה
ואשמרה עדות פיך׃ | אמן
לעולם יהוה דברך נצב בשמים׃ | כלה
לדר ודר אמונתך כוננת ארץ | פקד חיה
ותעמד׃ למשפטיך עמדו היום | שמר עוד
כי הכל עבדיך׃ לולי תורתך | פה עלם
שעשעי אז אבדתי בעניי׃ | נצב דור
עמד
ירה
שעשע ענה

Digitized by Google

לְעוֹלָם לֹא אֶשְׁכַּח פִּקּוּדֶיךָ כִּי — שָׁכַח פָּקַד
בָם חִיִּיתָנִי׃ לְךָ אֲנִי הוֹשִׁיעֵנִי — חָיָה יָשַׁע
כִּי פִקּוּדֶיךָ דָרָשְׁתִּי׃ לִי קִוּוּ — קָוָה
רְשָׁעִים לְאַבְּדֵנִי עֵדֹתֶיךָ
אֶתְבּוֹנָן׃ לְכָל תִּכְלָה רָאִיתִי קֵץ — בִּין כָּלָה
רְחָבָה מִצְוָתְךָ מְאֹד׃ — רָאָה צָוָה
מָה אָהַבְתִּי תוֹרָתֶךָ כָּל הַיּוֹם הִיא — יָרָה
שִׂיחָתִי׃ מֵאֹיְבַי תְּחַכְּמֵנִי מִצְוֹתֶךָ — שׂוּחַ חָכַם
כִּי לְעוֹלָם הִיא לִי׃ מִכָּל מְלַמְּדַי — עָלַם לָמַד
הִשְׂכַּלְתִּי כִּי עֵדְוֹתֶיךָ שִׂיחָה לִי׃ — שָׂכַל עָוַד
מִזְּקֵנִים אֶתְבּוֹנָן כִּי פִקּוּדֶיךָ
נָצָרְתִּי׃ מִכָּל אֹרַח רָע כָּלִאתִי — רוּעַ
רַגְלָי לְמַעַן אֶשְׁמֹר דְּבָרֶךָ׃ — שָׁמַר
מִמִּשְׁפָּטֶיךָ לֹא סָרְתִּי כִּי אַתָּה — שָׁפַט סוּר
הוֹרֵתָנִי׃ מַה נִּמְלְצוּ לְחִכִּי אִמְרָתֶךָ — יָרָה לוּץ
מִדְּבַשׁ לְפִי׃ מִפִּקּוּדֶיךָ אֶתְבּוֹנָן — חֵיךְ פֶּה
עַל כֵּן שָׂנֵאתִי כָּל אֹרַח שָׁקֶר׃
נֵר לְרַגְלִי דְבָרֶךָ וְאוֹר לִנְתִיבָתִי׃ — נִיר נָתַב
נִשְׁבַּעְתִּי וָאֲקַיֵּמָה לִשְׁמֹר מִשְׁפְּטֵי — שָׁבַע קוּם
צִדְקֶךָ׃ נַעֲנֵיתִי עַד מְאֹד יְהוָה — עָנָה
חַיֵּנִי כִדְבָרֶךָ׃ נִדְבוֹת פִּי רְצֵה נָא — חָיָה
יְהוָה וּמִשְׁפָּטֶיךָ לַמְּדֵנִי׃ נַפְשִׁי
בְכַפִּי תָמִיד וְתוֹרָתְךָ לֹא שָׁכָחְתִּי׃ — תָּמַד יָרָה
נָתְנוּ רְשָׁעִים פַּח לִי וּמִפִּקּוּדֶיךָ — פּוּחַ פָּקַד
לֹא תָעִיתִי׃ נָחַלְתִּי עֵדְוֹתֶיךָ — תָּעָה עָוַד
לְעוֹלָם כִּי שְׂשׂוֹן לִבִּי הֵמָּה׃ — עָלַם שׂוּשׂ
נָטִיתִי לִבִּי לַעֲשׂוֹת חֻקֶּיךָ לְעוֹלָם — נָטָה עָשָׂה
עֵקֶב׃ סֵעֲפִים שָׂנֵאתִי
וְתוֹרָתְךָ אָהָבְתִּי׃ סִתְרִי וּמָגִנִּי אָתָּה
לִדְבָרְךָ יִחָלְתִּי׃ סוּרוּ מִמֶּנִּי מְרֵעִים — רוּעַ
וְאֶצְּרָה מִצְוֹת אֱלֹהָי׃ סָמְכֵנִי — נָצַר צָוָה
כְאִמְרָתְךָ וְאֶחְיֶה וְאַל תְּבִישֵׁנִי — חָיָה בּוּשׁ
מִשִּׂבְרִי׃ סְעָדֵנִי וְאִוָּשֵׁעָה וְאֶשְׁעָה — יָשַׁע שָׁעָה
בְחֻקֶּיךָ תָמִיד׃ סָלִיתָ כָּל שׁוֹגִים — חָקַק תָּמַד
מֵחֻקֶּיךָ כִּי שֶׁקֶר תַּרְמִיתָם׃ סִיגִים — סָלָה שָׁגָה רָמָה
הִשְׁבַּתָּ כָּל רִשְׁעֵי אָרֶץ לָכֵן — שָׁבַת

mea. In ſepiternũ non obliuiſcar p̃ceptoꝝ tuorũ: quia per ipſa viuificaſti me. Tuus ſũ ego ſalua me: qm̃ p̃cepta tua queſiui. Me expectauerũt impii vt pderẽt me: teſtimonium tuum cõſiderabo. Oĩs cõſummationis vidi finẽ: latũ preceptum tuũ nimis.

Mem.

QVã dilexi legẽ tuã: tota die hec meditatio mea. Sup inimicos meos iſtruiſme mãdato tuo: qa in ſepiternũ hoc eſt mihi. Sup oẽs qui docebant me eruditus ſũ: quia teſtimonia tua meditatio mea eſt. Sup ſenes itellexi: quia precepta tua ſeruaui. Ab oĩ ſemita mala phibui pedes meos: vt cuſtodirẽ verba tua. A iudiciis tuis nõ receſſi: quia tu illuminaſti me. Quam dulce gutturi meo eloquiũ tuum: ſup mel ori meo. Precepta tua cõſiderabã: ppea odiui oẽm ſemitã mẽdacii.

Nũ.

LVcerna pedi meo verbũ tuũ: & lux ſemite mee. Iuraui & pſeuerabo: vt cuſtodiã iudicia iuſtitie tue. Afflictus ſum vſq3 nimis: dñe viuifica me iuxta verbũ tuũ. Volũtaria oris mei cõplaceant tibi dñe: & ſcdm iudicia tua doce me. Aĩa mea in manu mea ſp: & legis tue nõ ſum oblitus. Poſuerũt impii laqueũ mihi & a p̃ceptis tuis nõ aberraui. Hereditas mea teſtimõia tua in ſepiternũ: quia gaudiũ cordis mei ſũt. Inclinaui cor meũ vt facerẽ iuſtitias tuas: pp eternã retributionem.

Samech.

TVmultuoſos odiui: & legẽ tuã dilexi. Protectio mea & ſcutũ meũ tu es: verbũ tuũ expectaui. Recedite a me maligni: & cuſtodiam mãdata dĩ mei. Cõfirma me ſm verbũ tuũ & viuã: & noli me confundere ab expectatiõe mea. Auxiliare mihi & ſalu9 ero: & delectabor in p̃ceptis tuis iugiter. Abieciſti oẽs qui ignorãt p̃cepta tua: quia mẽdax cogitatio eoꝝ. Quaſi ſcoriã cõputaſti oms

In eternũ nõ obliuiſcar iuſtificatiões tuas: qm̃
Εἰς τὸν αἰῶνα οὐ μὴ ἐπιλάθωμαι τῶν δικαιωμάτων σου, ὅτι
in ipſis viuificaſti me. Tuus ſum ego ſaluũ fac me: qm̃ iuſtifica
ἐν αὐτοῖς ἔζησάς με. Σός εἰμι ἐγὼ σῶσόν με, ὅτι τὰ δικαιώμα
tiões tuas exquiſiui. Me expectauerũt pctõres vt pderẽt
τά σου ἐξεζήτησα. Ἐμὲ ὑπέμειναν ἁμαρτωλοὶ τοῦ ἀπολέσαι
me: teſtimõia tua intellexi. Oĩs cõſumatiõis vidi fi
με, τὰ μαρτύριά σου συνῆκα. Πάσης συντελείας εἶδον πέ
nẽ: latũ mãdatũ tuũ nimis. Quã dilexi
ρας, πλατεῖα ἡ ἐντολή σου σφόδρα. Ὡς ἠγάπησα
legẽ tuã dñe: tota die meditatio mea eſt. Sup
τὸν νόμον σου κύριε, ὅλην τὴν ἡμέραν μελέτη μου ἐστί. Ὑπὲρ
inimicos meos prudẽtẽ me feciſti mãdato tuo: q2 in
τοὺς ἐχθρούς μου ἐσόφισάς με τὴν ἐντολήν σου, ὅτι εἰς τὸν
eternũ mihi eſt. Sup oẽs docẽtes me intel
αἰῶνα ἐμοί ἐστιν. Ὑπὲρ πάντας τοὺς διδάσκοντάς με συνῆ
lexi: q2 teſtimõia tua meditatio mea eſt. Sup ſe
κα, ὅτι τὰ μαρτύριά σου μελέτη μου ἐστίν. Ὑπὲρ πρεσ-
nes intellexi: q2 mãdata tua queſiui. Ab om
βυτέρους συνῆκα, ὅτι τὰς ἐντολάς σου ἐξεζήτησα. Ἐκ πά
ni via mala phibui pedes meos: vt cu-
σης ὁδοῦ πονηρᾶς ἐκώλυσα τοὺς πόδας μου, ὅπως ἂν φυ-
ſtodiã verba tua. A iudiciis tuis nõ decli
λάξω τοὺς λόγους σου. Ἀπὸ τῶν κριμάτων σου οὐκ ἐξέκλι
naui: q2 tu legẽ poſuiſti mihi. Quã dulcia faucib9 meis
να, ὅτι σὺ ἐνομοθέτησάς με. Ὡς γλυκέα τῷ λάρυγγί μου τὰ
eloqa tua ſup mel ori meo. A mãdatis tuis
λόγιά σου ὑπὲρ μέλι τῷ στόματί μου. Ἀπὸ τῶν ἐντολῶν σου
intellexi: ppea odiui oẽm viã iniqtatis:
συνῆκα, διὰ τοῦτο ἐμίσησα πᾶσαν ὁδὸν ἀδικίας,
Lucerna pedib9 meis lex tua: & lumẽ ſemi-
Λύχνος τοῖς ποσί μου ὁ νόμος σου, καὶ φῶς ταῖς τρί-
tis meis. Iuraui & ſtatui cuſtodire iudicia
βοις μου. Ὤμοσα καὶ ἔστησα τοῦ φυλάξασθαι τὰ κρίματα
iuſtitie tue. Humiliatus ſu3 vſq3 quaq3 dñe: vi
τῆς δικαιοσύνης σου. Ἐταπεινώθην ἕως σφόδρα κύριε, ζή-
uifica me ſm vbũ tuũ. Voluntaria oris mei:
σόν με κατὰ τὸν λόγον σου. Τὰ ἑκούσια τοῦ στόματός μου,
bñplacita fac iã dñe: & iudicia tua doce me. Ani
εὐδόκησον δὴ κύριε, καὶ τὰ κρίματά σου δίδαξόν με. Ἡ ψυ-
ma mea in manib9 tuis ſemp: & legẽ tuã
χή μου ἐν ταῖς χερσί σου διαπαντός, καὶ τοῦ νόμου σου
nõ ſum oblitus. Poſuerũt pctõres laqueũ mihi: & de
οὐκ ἐπελαθόμην. Ἔθεντο ἁμαρτωλοὶ παγίδα μοι, καὶ ἐκ τῶν
mãdatis tuis nõ erraui. Hereditate acq̃ſiui teſtimõia tua
ἐντολῶν σου οὐκ ἐπλανήθην. Ἐκληρονόμησα τὰ μαρτύριά σου
in eternũ: q2 exultatio cordis mei ſunt. Incli
εἰς τὸν αἰῶνα, ὅτι ἀγαλλίαμα τῆς καρδίας μου εἰσίν. Ἔκλι
naui cor meũ ad faciẽdas iuſtificatiões tuas in
να τὴν καρδίαν μου τοῦ ποιῆσαι τὰ δικαιώματά σου εἰς τὸν
eternũ pp retributionẽ. Iniquos odio habui: at legẽ
αἰῶνα δι᾽ ἀντάμειψιν. Παρανόμους ἐμίσησα, τὸν δὲ νόμον
tuã dilexi. Adiutor meus & ſuſceptor meus es tu: in
σου ἠγάπησα. Βοηθός μου καὶ ἀντιλήπτωρ μου εἶ σύ, εἰς
verba tua ſupſpaui. Declinate a me ma
τοὺς λόγους σου ἐπήλπισα. Ἐκκλίνατε ἀπ᾽ ἐμοῦ πονηρευό
ligni: & ſcrutabor mãdata dei mei. Suſcipe
μενοι, καὶ ἐξερευνήσω τὰς ἐντολὰς τοῦ θεοῦ μου. Ἀντιλαβοῦ
me ſm eloquiũ tuũ & viuifica me: & nõ cõfundas me
μου κατὰ τὸ λόγιόν σου καὶ ζῆσόν με, καὶ μὴ καταισχύνῃς με
ab expectatiõe mea. Adiuua me: & ſalu9 ero:
ἀπὸ τῆς προσδοκίας μου. Βοήθησόν μοι, καὶ σωθήσομαι,
& meditabor in iuſtificatiõibus tuis ſemp. Spreuiſti
καὶ μελετήσω ἐν τοῖς δικαιώμασί σου διαπαντός. Ἐ-
oẽs diſcedẽtes a iu
ξουδένωσας πάντας τοὺς ἀποστατοῦντας ἀπὸ τῶν δι-
ſtificatiõib9 tuis: q2 iniuſta cogitatio eoꝝ. Preuari
καιωμάτων σου, ὅτι ἄδικον τὸ ἐνθύμημα αὐτῶν. Παραβαί
cãtes reputaui oẽs pctõres terre: ideo
νοντας ἐλογισάμην πάντας τοὺς ἁμαρτωλοὺς τῆς γῆς, διὰ

Digitized by Google

dilexi teſtimonia tua. Cõfige a ti=
τοῦτο ἠγάπησα τὰ μαρτύριά σου. Καθήλωσον ἐκ τοῦ φό=
more tuo carnes meas: ab enĩ iudicijs tuis ti=
βου σου τὰς σάρκας μου, ἀπὸ γὰρ τῶν κριμάτων σου ἐφο
mui. Feci iudiciũ ⁊ iuſtitiã: nõ tra
βήθην. Ἐποίησα κρίμα καὶ δικαιοσύνην, μὴ πα
das me calũniãtibus me. Suſcipe ſeruũ tuũ in
ραδῷς με τοῖς ἀδικοῦσί με. Ἔκδεξαι τὸν δοῦλόν σου εἰς
bonũ: nõ calũniẽtur me ſuperbi. Ocu
ἀγαθόν, μὴ συκοφαντησάτωσάν με ὑπερήφανοι. Οἱ ὀφ=
li mei defecerũt in ſalutare tuũ: ⁊ in eloquiũ
θαλμοί μου ἐξέλιπον εἰς τὸ σωτήριόν σου, καὶ εἰς τὸ λόγιον
iuſtitie tue. Fac cũ ſeruo tuo ſm
τῆς δικαιοσύνης σου. Ποίησον μετὰ τοῦ δούλου σου κατὰ
miaȝ tuã: ⁊ iuſtificatiões tuas doce me. Ser=
τὸ ἔλεός σου, καὶ τὰ δικαιώματά σου δίδαξόν με. Δοῦ
uus tuus ſum ego: da intellectũ mihi ⁊ ſciam teſtimo
λός σου εἰμὶ ἐγώ, συνέτισόν με καὶ γνώσομαι τὰ μαρτύ
nia tua. Tp̃s faciẽdi dño: diſſipauerũt
ριά σου. Καιρὸς τοῦ ποιῆσαι τῷ κυρίῳ, διεσκέδασαν τὸν
legem tuam. Ideo dilexi mãdata tua ſup
νόμον σου. Διὰ τοῦτο ἠγάπησα τὰς ἐντολάς σου ὑπὲρ
aurum ⁊ topazion. Propterea ad oĩa mãda
χρυσίον καὶ τοπάζιον. Διὰ τοῦτο πρὸς πάσας τὰς ἐντο
ta tua dirigebar: oẽm viã iniquã odio habui.
λάς σου κατωρθούμην, πᾶσαν ὁδὸν ἄδικον ἐμίσησα.
Mirabilia teſtimonia tua: ideo ſcrutata eſt
Θαυμαστὰ τὰ μαρτύριά σου, διὰ τοῦτο ἐξηρεύνησεν
ea aĩa mea. Declaratio ſermonũ tuoꝝ illumiabit ⁊
αὐτὰ ἡ ψυχή μου. Ἡ δήλωσις τῶν λόγων σου φωτιεῖ καὶ
intellectũ dabit puulis. Os meũ aperui: ⁊ attraxi ſpirĩ
συνετιεῖ νηπίους. Τὸ στόμα μου ἤνοιξα, καὶ εἵλκυσα πνεῦ=
tũ: qꝛ mãdata tua deſiderabã. Aſpice
μα, ὅτι τὰς ἐντολάς σου ἐπεπόθουν. Ἐπίβλεψον
in me ⁊ miſerere mei: ſm iudiciũ diligẽtiũ
ἐπ' ἐμὲ καὶ ἐλέησόν με, κατὰ τὸ κρίμα τῶν ἀγαπώντων
nomẽ tuũ. Greſſus meos dirige ſm
τὸ ὄνομά σου. Τὰ διαβήματά μου κατεύθυνον κατὰ τὸ
eloquiũ tuũ: ⁊ nõ dominetur mei oĩs iniuſtitia.
λόγιόν σου, καὶ μὴ κατακυριευσάτω μου πᾶσα ἀνομία.
Redime me a calũnijs hoiũ: ⁊ cuſtodiã
Λύτρωσαί με ἀπὸ συκοφαντίας ἀνθρώπων, καὶ φυλάξω
mãdata tua. Faciẽ tuã illumina ſup ſer=
τὰς ἐντολάς σου. Τὸ πρόσωπόν σου ἐπίφανον ἐπὶ τὸν δοῦ
uum tuũ: ⁊ doce me iuſtificatiões tuas. Exitus aqua
λόν σου, καὶ δίδαξόν με τὰ δικαιώματά σου. Διεξόδους ὑδά
rũ deduxerũt oculi mei: qꝛ nõ cuſtodiui le
των κατέδυσαν οἱ ὀφθαλμοί μου, ἐπεὶ οὐκ ἐφύλαξα τὸν νό
gẽ tuã. Iuſtus es dñe: ⁊ recta iudicia tua.
μον σου. Δίκαιος εἶ κύριε, καὶ εὐθεῖς αἱ κρίσεις σου.
Mãdaſti iuſtitiã teſtimonia tua: ⁊ ỽitatẽ ni
Ἐνετείλω δικαιοσύνην τὰ μαρτύριά σου, καὶ ἀλήθειαν σφό
mis. Tabeſcere me fecit zelus tuus: qꝛ obliti ſũt ỽba tua
δρα. Ἐξέτηξέ με ὁ ζῆλός σου, ὅτι ἐπελάθοντο τῶν λόγων σου
inimici mei. Ignitũ eloquiũ tuũ vehemẽter: ⁊
οἱ ἐχθροί μου. Πεπυρωμένον τὸ λόγιόν σου σφόδρα, καὶ
ſeruus tuus dilexit illud. Adoleſcẽtulus ego ſum ⁊ cõ
ὁ δοῦλός σου ἠγάπησεν αὐτό. Νεώτερος ἐγώ εἰμι καὶ ἐξου
tẽptus: iuſtificatiões tuas nõ ſum oblitus. Iu
δενωμένος, τὰ δικαιώματά σου οὐκ ἐπελαθόμην. Ἡ δι=
ſtitia tua iuſtitia in eternũ: ⁊ lex tua ỽi=
καιοσύνη σου δικαιοσύνη εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ ὁ νόμος σου ἀλή
tas. Tribulatiões ⁊ anguſtie inuenerũt me: mãdata tua
θεια. Θλίψεις καὶ ἀνάγκαι εὕροσάν με, αἱ ἐντολαί σου
meditatio mea. Equitas teſtimõia tua in eternũ:
μελέτη μου. Δικαιοσύνη τὰ μαρτύριά σου εἰς τὸν αἰῶνα,
intellectũ da mihi: ⁊ viuã. Clamaui in toto corde
συνέτισόν με, καὶ ζήσομαι. Ἐκέκραξα ἐν ὅλῃ καρδίᾳ
meo exaudi me dñe: iuſtificatiões tuas requi=
μου ἐπάκουσόν μου κύριε, τὰ δικαιώματά σου ἐκζητή=
ram. Clamaui ad te ſaluũ me fac: ⁊ cuſtodiã
σω. Ἐκέκραξά σοι σῶσόν με, καὶ φυλάξω

ipios tre: ppterea dilexi teſtimoia tua. Horripilauit a timore tuo caro mea. & iudicia tua timui. Hain.

Feci iudiciũ & iuſtitiam: ne dereliquas me his q calũniãtur me. Sponde p ſeruo tuo in bonũ: ne calũniẽtur me ſupbi. Oculi mei defecerũt in ſalutare tuũ: & i eloquiũ iuſtitie tue. Fac cũ ſeruo tuo iuxta miam tuã: & p̃cepta tua doce me. Seruus tuus ego instrue me: & cognoſcã teſtimonia tua. Tp̃s ẽ vt facias dñe: p̃uaricati ſũt legem tuã. Propt̃a dilexi mãdata tua: ſup aurũ & topazion. Propterea ĩ vniuerſa p̃cepta direxi: oẽm ſemitam mendacii odio habui. Phe.

Mirabilia teſtimonia tua: idcirco cuſtodiuit ea aĩa mea. Oſtiũ ſmonũ tuoꝝ lucidũ: docet puulos. Os meũ apui & reſpiraui: qa mãdata tua deſiderabã. Reſpice ad me & miſerere mei: iuxta iudiciũ diligẽtiũ nomẽ tuũ. Greſſus meos firma in ſmone tuo: & nõ des ptãtẽ in me vniuerſe iniquitati. Redime me a calũnia hoĩm: & cuſtodiam p̃cepta tua. Vultũ tuũ oñde ſuo tuo: & doce me p̃cepta tua. Riui aq̃rum fluebant de oculis meis: quia non cuſtodierũt legẽ tuã. Sade.

Iuſtus tu dñe: & rectũ iudiciũ tuũ. Mãdaſti iuſtitiam teſtimõii tui: & veritatem nimis. Cõſũpſit me zelus meus: quia obliti ſunt verbõ tuorũ hoſtes mei. Probatus ſermo tuus nimis: & ſeruus tu⁹ dilexit illũ. Paruulus ego ſum & cõtẽptibilis: ſed p̃cepta tua nõ ſũ oblitus. Iuſtitia tua iuſtitia ſempiterna: & lex tua veritas. Tribulatio & ãguſtia inuenerunt me: mandata tua voluptas mea. Iuſta teſtimonia tua ſemper: doce me & viuam. Coph.

Clamaui ĩ toto corde exaudi me dñe: precepta tua cuſtodiã. Inuocaui te ſaluũ me fac: & cuſtodiam

אהבתי עדתיך׃ סמר מפחדך	עוד
בשרי וממשפטיך יראתי׃	שפט
עשיתי משפט וצדק בל תניחני	עשה נוח
לעשקי׃ ערב עבדך לטוב אל	
יעשקני זדים׃ עיני כלו	עשק זוד
לישועתך ולאמרת צדקך׃ עשה	כלה ישע
עם עבדך כחסדך וחקיך למדני׃	
עבדך אני הבינני ואדעה עדתיך׃	בין ידע
עת לעשות ליהוה הפרו תורתך׃	עשה
על כן אהבתי מצותיך מזהב	פור רבה
ומפז׃ על כן כל פקודי כל ישרתי	צוה
כל ארח שקר שנאתי׃	פקד
פלאות עדותיך על כן נצרתם	
נפשי׃ פתח דבריך יאיר מבין	אור בין
פתאים׃ פי פערתי ואשאפה	פתה פה
כי למצותיך יאבתי׃ פנה אלי	שאף
וחנני כמשפט לאהבי שמך׃	צוה
פעמי הכן באמרתך ואל תשלט	שפט
בי כל און׃ פדני מעשק אדם	כון שלט
ואשמרה פקודיך׃ פניך האר	פדה
בעבדך ולמדני את חקיך׃ פלגי	שמר פנה
מים ירדו עיני על לא שמרו	אור
תורתך׃	
צדיק אתה יהוה וישר משפטיך׃	צדק
צוית צדק עדתיך ואמונה	צוה עוד
מאד׃ צמתתני קנאתי כי	אמן
שכחו דבריך צרי׃ צרופה	צור צרף
אמרתך מאד ועבדך אהבה׃	
צעיר אנכי ונבזה פקדיך לא	צער בזה
שכחתי׃ צדקתך צדק לעולם	צלם
ותורתך אמת׃ צר ומצוק	ירה צור
מצאוני מצותיך שעשעי׃	צוק
צדק עדותיך לעולם הבינני	בין חיה
ואחיה׃ קראתי בכל	ענה חקק
לב ענני יהוה חקיך אצרה׃	נצר ישע
קראתיך הושיעני ואשמרה	שמר

Digitized by Google

עֵדֹתֶיךָ׃ קִדַּמְתִּי בַנֶּשֶׁף וָאֲשַׁוֵּעָה   עוד שוע
לִדְבָרְךָ יִחָלְתִּי׃ קִדְּמוּ עֵינַי
אַשְׁמֻרוֹת לָשִׂיחַ בְּאִמְרָתֶךָ׃ קוֹלִי   שמר שוח
שִׁמְעָה כְחַסְדֶּךָ יְהוָה כְּמִשְׁפָּטֶיךָ   שפט
חַיֵּנִי׃ קָרְבוּ רֹדְפֵי זִמָּה מִתּוֹרָתְךָ   חיה זמם
רָחָקוּ׃ קָרוֹב אַתָּה יְהוָה וְכָל   קרב
מִצְוֹתֶיךָ אֱמֶת׃ קֶדֶם יָדַעְתִּי   צוה
מֵעֵדֹתֶיךָ כִּי לְעוֹלָם יְסַדְתָּם׃   עלם
רְאֵה עָנְיִי וְחַלְּצֵנִי כִּי תוֹרָתְךָ לֹא   ענה
שָׁכָחְתִּי׃ רִיבָה רִיבִי וּגְאָלֵנִי   ריב
לְאִמְרָתְךָ חַיֵּנִי׃ רָחוֹק מֵרְשָׁעִים   רחק
יְשׁוּעָה כִּי חֻקֶּיךָ לֹא דָרָשׁוּ׃   ישע
רַחֲמֶיךָ רַבִּים אֲדֹנָי כְּמִשְׁפָּטֶיךָ   רבב שפט
חַיֵּנִי׃ רַבִּים רֹדְפַי וְצָרָי מֵעֵדְוֹתֶיךָ   צור עוד
לֹא נָטִיתִי׃ רָאִיתִי בֹגְדִים   נטה ראה
וָאֶתְקוֹטָטָה אֲשֶׁר אִמְרָתְךָ לֹא   קוט
שָׁמָרוּ׃ רְאֵה כִּי פִקּוּדֶיךָ אָהָבְתִּי   פקד
יְהוָה כְּחַסְדְּךָ חַיֵּנִי׃ רֹאשׁ דְּבָרְךָ   חיה
אֱמֶת וּלְעוֹלָם כָּל מִשְׁפַּט צִדְקֶךָ׃
שָׂרִים רְדָפוּנִי חִנָּם וּמִדְּבָרֶיךָ   שור
פָּחַד לִבִּי׃ שָׂשׂ אָנֹכִי עַל אִמְרָתֶךָ   שוש
כְּמוֹצֵא שָׁלָל רָב׃ שֶׁקֶר שָׂנֵאתִי   מצא
וָאֲתַעֵבָה תּוֹרָתְךָ אָהָבְתִּי׃ שֶׁבַע   תעב ירה
בַּיּוֹם הִלַּלְתִּיךָ עַל מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ׃   שפט
שָׁלוֹם רָב לְאֹהֲבֵי תוֹרָתֶךָ וְאֵין   שלם ירה
לָמוֹ מִכְשׁוֹל׃ שִׂבַּרְתִּי לִישׁוּעָתְךָ   כשל ישע
יְהוָה וּמִצְוֹתֶיךָ עָשִׂיתִי׃ שָׁמְרָה   צוה עשה
נַפְשִׁי עֵדֹתֶיךָ וָאֹהֲבֵם מְאֹד׃ שָׁמַרְתִּי
פִקּוּדֶיךָ וְעֵדֹתֶיךָ כִּי כָל דְּרָכַי נֶגְדֶּךָ׃
תִּקְרַב רִנָּתִי לְפָנֶיךָ   קרב רנן
יְהוָה כִּדְבָרְךָ הֲבִינֵנִי׃ תָּבוֹא   פנה בין
תְּחִנָּתִי לְפָנֶיךָ כְּאִמְרָתְךָ הַצִּילֵנִי׃   בוא חנן
תַּבַּעְנָה שְׂפָתַי תְּהִלָּה כִּי   נצל נבע
תְלַמְּדֵנִי חֻקֶּיךָ׃ תַּעַן לְשׁוֹנִי   שפה הלל
אִמְרָתֶךָ כִּי כָל מִצְוֹתֶיךָ צֶּדֶק׃   למד חקק
תְּהִי יָדְךָ לְעָזְרֵנִי כִּי פִקּוּדֶיךָ   ענה לשן
צוה היה
פקד

teſtimonia tua. Surge
bã adhuc i tenebris &
clamabã: verbũ tuũ ex
pectãs. Preueniebãt o-
culi mei vigilias: vt me
ditarer i ſermõibus tuis.
Vocẽ meã audi iuxta
miam tuã dñe: ſm iudi
ciũ tuũ viuifica me. Ap
propinquauerũt pſecu-
tores mei ſceleri: & a le-
ge tua pcul fcti ſũt. Pro
pe es tu dñe: & omnia
mãdata tua veritas. A
principio noui de teſti
moniis tuis: quia in et-
nũ fundaueris ea. Res.
Uide afflictionẽ meã
& eripe me: qa le-
gẽ tuã nõ ſũ oblitus. Iu
dica cãm meã & redime
me: i ſermõe tuo viuifi
ca me. Lõge ab impiis
ſalus: quia pcepta tua
nõ queſierũt. Mie tue
multe dñe: iuxta iudi-
cia tua viuifica me. Mľ
ti q pſequũtur me & af-
fligũt me: a teſtimoniis
tuis nõ declinaui. Vidi
puaricantes & merebã:
quia verbũ tuũ nõ cu-
ſtodierunt. Vide qm p
cepta tua dilexi dñe: iu
xta miam tuam viuifica
me. Caput verbox tuo
rũ veritas & i ſempiter-
num omne iudiciũ iu-
ſtitie tue. Sin.
Principes pſecuti ſũt
me ſine cã: verba
aũt tua timuit cor meũ.
Gaudẽs ego i eloquio
tuo. ſicut q iuẽit ſpolia
mľta. Mendaciũ odio
habui & dteſtat? ſũ: le-
gẽ tuã dilexi. Septies i
die laudaui te: ſup iudi-
ciis iuſtitie tue. Pax mľ
ta diligẽtibus legẽ tuã:
& nõ ẽ illis ſcãdalũ. Ex
pectaui ſalutarẽ tuũ dñe:
& mãdata tua feci. Cu
ſtodiuit aĩa mea teſtimo
nia tua: & dilexit ea ni-
mis. Cuſtodiui pcepta
tua & teſtimonia tua:
quia omnes vie mee i
conſpectu tuo. Thau.
Ingrediatur la? mea
corã te dñe: ſm ver
bũ tuũ doce me. Veiat
depcatio mea añ vultũ
tuũ: ſcdm eloquiũ tuũ
libera me. Fũdẽt labia
mea hymnũ. docebis e
ni me pcepta tua. Lo-
quetur lingua mea
ſermonẽ tuũ: quia oĩa
mãdata tua iuſta.
Sit manus tua auxilia-
trix mea: qa pcepta tua

teſtimonia tua. Preueni in imaturitate: ꝛ clamaui:
τὰ μαρτύριά σου. Προέφθασα ἐν ἀωρίᾳ, καὶ ἐκέκραξα,
in verba tua ſupſperaui. Preuenerũt oculi
εἰς τοὺς λόγους σου ἐπήλπισα, Προέφθασαν οἱ ὀφθαλμοί
mei ad diluculũ vt meditarer eloqa tua: vocem
μου πρὸς ὄρθρον τοῦ μελετᾶν τὰ λόγιά σου, Τῆς φωνῆς
meã audi dñe ſm miaꝫ tuã: ſm iudiciũ tuũ vi
μου ἄκουσον κύριε κατὰ τὸ ἔλεός σου, κατὰ τὸ κρίμά σου ζῆ
uifica me. Appropinquerũt pſeqntes me iniqtati: a
σόν με. Προσήγγισαν οἱ καταδιώκοντές με ἀνομίᾳ, ἀπὸ
lege autem tua lõge facti ſunt. Prope es tu dñe: ꝛ
δὲ τοῦ νόμου σου ἐμακρύνθησαν. Ἐγγὺς εἶ σὺ κύριε, καὶ
oẽs vie tue ꝟitas. Initio cognoui de teſti
πᾶσαι αἱ ὁδοί σου ἀλήθεια. Κατ᾽ ἀρχὰς ἔγνων ἐκ τῶν μαρ
moniis tuis: qꝛ in eternũ fundaſti ea.
τυρίων σου, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα ἐθεμελίωσας αὐτά.
Uide humilitatẽ meã ꝛ eripe me: qꝛ le-
Ἴδε τὴν ταπείνωσίν μου καὶ ἔξελοῦ με, ὅτι τοῦ νό-
gem tuã nõ ſum oblitus. Judica iudiciũ meũ ꝛ redi
μου σου οὐκ ἐπελαθόμην. Κρῖνον τὴν κρίσιν μου καὶ λύτρω
me me: pp eloquꝫ tuũ viuifica me. Lõge a pecca-
σαί με, διὰ τὸν λόγον σου ζῆσόν με. Μακρὰν ἀπὸ ἁμαρ-
toribus ſalus: qꝛ iuſtificatiões tuas nõ exqſierũt.
τωλῶν σωτηρία, ὅτι τὰ δικαιώματά σου οὐκ ἐξεζήτησαν.
Miſericordie tue multe dñe: ſcdm iudiciũ tuũ viuifica
Οἱ οἰκτιρμοί σου πολλοὶ κύριε, κατὰ τὸ κρίμά σου ζῆσόν
me. Multi q perſequuntur me ꝛ tribulãt me: a
με. Πολλοὶ οἱ ἐκδιώκοντές με καὶ θλίβοντές με, ἐκ τῶν
teſtimoniis tuis nõ declinaui. Uidi preuaricãtes ꝛ ta-
μαρτυρίων σου οὐκ ἐξέκλινα. Εἶδον ἀσυνετοῦντας καὶ ἐξε
beſcebã: qꝛ eloqa tua nõ cuſtodierũt. Uide qm
τηκόμην, ὅτι τὰ λόγιά σου οὐκ ἐφυλάξαντο. Ἴδε ὅτι τὰς
mãdata tua dilexi dñe: in mia tua viuifica me.
ἐντολάς σου ἠγάπησα κύριε, ἐν τῷ ἐλέει σου ζῆσόν με.
Principiũ ꝟbox tuox ꝟitas ꝛ in eternũ oĩa
Ἀρχὴ τῶν λόγων σου ἀλήθεια καὶ εἰς τὸν αἰῶνα πάντα τὰ
iudicia iuſtitie tue. Principes pſecuti
κρίματα τῆς δικαιοσύνης σου. Ἄρχοντες κατεδίω
ſunt me gratis: ꝛ a ꝟbis tuis formidauit cor
ξάν με δωρεάν, καὶ ἀπὸ τῶν λόγων σου ἐδειλίασεν ἡ καρδία
meũ. Letabor ego ſup eloqa tua: ſicut q inue-
μου. Ἀγαλλιάσομαι ἐγὼ ἐπὶ τὰ λόγιά σου, ὡς ὁ εὑρί-
nit ſpolia multa. Iniqtatẽ odio habui ꝛ abomiatus ſum:
σκων σκῦλα πολλά. Ἀδικίαν ἐμίσησα καὶ ἐβδελυξάμην,
legem autem tuã dilexi. Septies i die laudẽ dixi tibi:
τὸν δὲ νόμον σου ἠγάπησα. Ἑπτάκις τῆς ἡμέρας ᾔνεσά σε,
ſup iudicia iuſtitie tue. Pax multa
ἐπὶ τὰ κρίματα τῆς δικαιοσύνης σου. Εἰρήνη πολλὴ τοῖς
diligẽtibus legẽ tuã: ꝛ nõ eſt illis ſcãdalũ.
ἀγαπῶσι τὸν νόμον σου, καὶ οὐκ ἔστιν αὐτοῖς σκάνδαλον.
Expectabã ſalutare tuũ dñe: ꝛ mãdata
Προσεδόκων τὸ σωτήριόν σου κύριε, καὶ τὰς ἐντολάς
tua dilexi. Cuſtodiuit aĩa mea teſtimõia tua:
σου ἠγάπησα. Ἐφύλαξεν ἡ ψυχή μου τὰ μαρτύριά σου,
ꝛ dilexit ea vehemẽter. Seruaui mãdata tua
καὶ ἠγάπησεν αὐτὰ σφόδρα. Ἐφύλαξα τὰς ἐντολάς σου
ꝛ teſtimõia tua: qꝛ oẽs vie mee i cõſpectu tuo
καὶ τὰ μαρτύριά σου, ὅτι πᾶσαι αἱ ὁδοί μου ἐναντίον σου
dñe. Appropinquet depcatio mea in cõſpectu tuo dñe:
κύριε, Ἐγγισάτω ἡ δέησίς μου ἐνώπιόν σου κύριε,
iuxta eloquiũ tuũ da mihi intellectũ. Intret poſtulatio
κατὰ τὸ λόγιόν σου συνέτισόν με. Εἰσέλθοι τὸ ἀξίωμά
mea in cõſpectu tuo dñe: ſm eloquꝫ tuũ eripe me.
μου ἐνώπιόν σου κύριε, κατὰ τὸ λόγιόν σου ῥῦσαί με.
Eructent labia mea hymnũ: cũ docueris me iu-
Ἐξερεύξαιντο τὰ χείλη μου ὕμνον, ὅταν διδάξῃς με τὰ δι-
ſtificatiões tuas. Pronũtiet lingua mea eloqa tua:
καιώματά σου. Φθέγξαιτο ἡ γλῶσσά μου τὰ λόγιά σου,
qꝛ oĩa mãdata tua eqtas. Fiat man?
ὅτι πᾶσαι αἱ ἐντολαί σου δικαιοσύνη. Γενέσθω χείρ
tua vt ſaluet me: qm mãdata tua
σου τοῦ σῶσαί με, ὅτι τὰς ἐντολάς σου

Digitized by Google

elegi. Cōcupiui ſalutare tuū dñe: ⁊ lex
ᾑρετισάμην. Ἐπεπόθησα τὸ σωτήριόν σου κύριε, καὶ ὁ νό
tua meditatio mea eſt. Viuet aīa mea ⁊ lau
μος σου μελέτη μού ἐστί. Ζήσεται ἡ ψυχή μου καὶ αἰνέ-
dabit te: ⁊ iudicia tua adiuuabūt me. Erraui ſicut o-
σει σε, καὶ τὰ κρίματά σου βοηθήσει μοι. Ἐπλανήθην ὡς πρό
uis q̄ periit: quere ſeruū tuū: q2 mā
βατον ἀπολωλός, ζήτησον τὸν δοῦλόν σου, ὅτι τὰς ἐντο-
data tua nō ſum oblitus.
λάς σου οὐκ ἐπελαθόμην.

Cāticū graduū. 119.
Ὠιδὴ τῶν ἀναβαθμῶν. ριθʹ.

AD dñm cū tribularer clamaui: ⁊ exaudi-
S.117. Πρὸς κύριον ἐν τῷ θλίβεσθαί με ἐκέκραξα, καὶ εἰσήκου
Jon.2. uit me. Dñe libera aīaȝ meā a labiis iniquis
σέ μου. Κύριε ῥῦσαι τὴν ψυχήν μου ἀπὸ χειλέων ἀδίκων
⁊ a lingua doloſa. Quid detur tibi ⁊ qd apponā
καὶ ἀπὸ γλώσσης δολίας. Τί δοθείη σοι καὶ τί προστε-
tur tibi ad linguā doloſaȝ? Sagitte potētis a-
θείη σοι πρὸς γλῶσσαν δολίαν; Τὰ βέλη τοῦ δυνατοῦ ἠ
cute cū carbonibus deſolatoriis. Hei mihi q2
κονημένα σὺν τοῖς ἄνθραξι τοῖς ἐρημικοῖς. Οἴμοι ὅτι ἡ
incolatus meus plōgatꝰ ē: habitaui cū tabna-
παροικία μου ἐμακρύνθη, κατεσκήνωσα μετὰ τῶν σκηνω
culis cedar: multū incola fuit aīa mea. Cū
μάτων κηδάρ, πολλὰ παρῴκησεν ἡ ψυχή μου. Μετὰ
his q̄ oderūt pacē erā pacificus. Cū loq̄bar
τῶν μισούντων τὴν εἰρήνην ἤμην εἰρηνικός. Ὅταν ἐλάλουν
illis: impugnabāt me gratis.
αὐτοῖς, ἐπολέμουν με δωρεάν.

Cāticū graduū. 120.
Ὠιδὴ τῶν ἀναβαθμῶν. ρκʹ.

LEuaui oculos meos in mōtes: vñ veniet auxiliū
Ἦρα τοὺς ὀφθαλμούς μου εἰς τὰ ὄρη, ὅθεν ἥξει ἡ βοήθειά
meū. Auxiliū meū a dño qui fecit ce
μου. Ἡ βοήθειά μου παρὰ κυρίου τοῦ ποιήσαντος τὸν οὐ
lum ⁊ trā. Nō det in cōmotionē pedē tuū: ne
ρανὸν καὶ τὴν γῆν. Μὴ δώῃ εἰς σάλον τὸν πόδα σου, μὴ
q̄ dormitet qui cuſtodit te. Ecce nō dormitabit neq̄ dormiet
δὲ νυστάξῃ ὁ φυλάσσων σε. Ἰδοὺ οὐ νυστάξει οὐδὲ ὑπνώσει
qui cuſtodit iſrael. Dñs cuſtodiat te: dñs ptectio
ὁ φυλάσσων τὸν ἰσραήλ. Κύριος φυλάξοι σε, κύριος σκέπη
tua ſup manū dexterā tuā. Per diē ſol nō vret
σου ἐπὶ χεῖρα δεξιάν σου. Ἡμέρας ὁ ἥλιος οὐ συγκαύσει
te: neq̄ luna per noctē. Dñs cuſtodiat te ab om
σε, οὐδὲ ἡ σελήνη τὴν νύκτα. Κύριος φυλάξοι σε ἀπὸ παν
ni malo: cuſtodiat aīam tuā dñs. Dñs cu
τὸς κακοῦ, φυλάξοι τὴν ψυχήν σου ὁ κύριος. Κύριος φυ-
ſtodiat introitū tuū ⁊ exitū tuū: ex hoc
λάξοι τὴν εἴσοδόν σου καὶ τὴν ἔξοδόν σου, ἀπὸ τοῦ
nūc ⁊ vſq̄ in ſeculū.
νῦν καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος.

Cāticū graduū. 121.
Ὠιδὴ τῶν ἀναβαθμῶν. ρκαʹ.

LEtatus ſum in iis q̄ dicta ſūt mihi: in domū dñi ibi
Εὐφράνθην ἐπὶ τοῖς εἰρηκόσι μοι, εἰς οἶκον κυρίου πο
mus. Stātes erāt pedes nr̄i in atriis
ρευσόμεθα. Ἑστῶτες ἦσαν οἱ πόδες ἡμῶν ἐν ταῖς αὐλαῖς
tuis hieruſalē. Hieruſalē q̄ edificat vt ciuitas: cuiꝰ
σου ἱερουσαλήμ. Ἱερουσαλὴμ οἰκοδομουμένη ὡς πόλις, ἧς
participatio eius in idipm. Illuc em aſcēderūt tri
ἡ μετοχὴ αὐτῆς ἐπὶ τὸ αὐτό. Ἐκεῖ γὰρ ἀνέβησαν αἱ φυ-
bus: tribus dñi teſtimoniū iſrael: Ad cō
λαί, φυλαὶ κυρίου μαρτύριον τοῦ ἰσραήλ, Τοῦ ἐξο-
fitendū noī dñi. Quia illic ſederūt
μολογήσασθαι τῷ ὀνόματι κυρίου, Ὅτι ἐκεῖ ἐκάθισαν
ſedes in iudicio: ſedes ſup domū dauid. Roga
θρόνοι εἰς κρίσιν, θρόνοι ἐπὶ οἶκον δαυίδ. Ἐρωτήσα
te tā que ad pacē hieruſalē: ⁊ abūdātia
τε δὴ τὰ εἰς εἰρήνην τὴν ἱερουσαλήμ, καὶ εὐθηνία

elegi. Deſideraui ſalutare tuum domine: & lex tua voluptas mea. Viuet aīa mea & laudabit te: & iudicia tua auxiliabuntur mihi. Erraui q̄ſi ouis pdita: q̄re ſeruū tuū: quia mādatorum tuorum non ſum oblitus.

Canticum graduum. 120.

AD dñm in tribulatiōe mea clamaui: & exaudiuit me. Dñe libera animam meam a labio mēdacii: a lingua doloſa. Quid dabitur tibi: aut quid appōetur tibi a lingua doloſa? Sagitte potentis acute: cū carbōibus iuniporum. Heu mihi quia pegrinatio mea plōgata eſt: habitaui cū tabernaculis cedar. Multū habitauit in ea aīa mea cū odiēte pacē. Ego pax: & cū loq̄bar: illi ad bellum.

Canticum graduum. 121.

LEuabo oculos meos ad montes: vnde veniet auxiliū mihi. Auxilium meum a domino factore celi & terre. Nō det in cōmotionē pedē tuū: nec dormitet qui cuſtodit te. Ecce non dormitabit neq̄ dormiet: qui cuſtodit iſrael. Dñs cuſtodit te: dñs protectio tua ſuper manū dexterā tuā. Per diē ſol non pcutiet te: neq̄ luna p noctē. Dñs cuſtodiet te ab oī malo: cuſtodiat aīam tuā. Dñs cuſtodiat exitū tuū & introitū tuum: a modo & vſq̄ in eternum.

Canticum graduum dauid. 122.

LEtatus ſum eo qđ dixerūt mihi: in domū dñi ibimus. Stātes erāt pedes nr̄i ī portis tuis ierusalem. Ieruſalē que edificatur: vt ciuitas cuius pticipatio eiꝰ ſimul. Quia illuc aſcēderūt tribus tribꝰ dñi: teſtimonium iſrael ad confitendum nomi domini. Quia ibi ſederunt ſedes in iudicio: ſedes domus dauid. Rogate pacem ieruſalem: ſit bene

בחרתי׃ תאבתי לישועתך יהוה
ותורתך שעשעי׃ תחי נפשי
ותהללך ומשפטך יעזרני׃ תעיתי
כשה אבד בקש עבדך כי מצותיך
לא שכחתי׃
cxx.
שיר המעלות
אל יהוה בצרתה לי קראתי
ויענני׃ יהוה הצילה נפשי
משפת שקר מלשון רמיה׃ מה
יתן לך ומה יסיף לך לשון רמיה׃
חצי גבור שנונים עם גחלי
רתמים׃ אויה לי כי גרתי משך
שכנתי עם אהלי קדר׃ רבת
שכנה לה נפשי עם שונא שלום׃
אני שלום וכי אדבר המה
למלחמה׃
cxxi.
שיר למעלות אשא עיני
אל ההרים מאין יבא עזרי׃
עזרי מעם יהוה עשה שמים
וארץ׃ אל יתן למוט רגלך אל
ינום שמרך׃ הנה לא ינום ולא
יישן שומר ישראל׃ יהוה שמרך
יהוה צלך על יד ימינך׃ יומם
השמש לא יככה וירח בלילה׃
יהוה ישמרך מכל רע ישמר את
נפשך׃ יהוה ישמר צאתך ובואך
מעתה ועד עולם׃
cxxii.
שיר המעלות לדוד שמחתי
באמרים לי בית יהוה נלך׃
עמדות היו רגלינו בשעריך
ירושלם׃ ירושלם הבנויה כעיר
שחברה לה יחדו׃ ששם עלו
שבטים שבטי יה עדות לישראל
להודות לשם יהוה׃ כי שמה ישבו
כסאות למשפט כסאות לבית דוד׃
שאלו שלום ירושלם ישליו

ישע
ירה חיה
הלל שפט
עזר תעה
שור עלה
צור
ענה נצל
שפה לשון
רמה נתן
יסף
גבר שנן
גור
רבב
שלם
דבר
לחם
נשא
בוא
נתן
נום
ישן
צלל ימן
נכה
שמר רוע
יצא בוא
עלם
הלך
היה
בנה
חבר שם
עלה עוד
ידה
שפט
שלם שלה

אהביך׃ יהי שלום בחילך שלוה — היה
בארמנותיך׃ למען אחי ורעי — אח רעה
אדברה נא שלום בך׃ למען בית — דבר
יהוה אלהינו אבקשה טוב לך׃ — בקש
שיר המעלות cxxiii. — שור עלה
אליך נשאתי את עיני הישבי
בשמים׃ הנה כעיני עבדים אל
יד אדוניהם כעיני שפחה אל
יד גברתה כן עינינו אל יהוה
אלהינו עד שיחננו׃ חננו יהוה — חנן
חננו כי רב שבענו בוז׃ רבת — רבב
שבעה לה נפשנו הלעג השאננים
הבוז לגאיונים׃ cxxiiii. שיר — גאה
המעלות לדוד לולי יהוה שהיה — היה
לנו יאמר נא ישראל׃ לולי יהוה — אמר
שהיה לנו בקום עלינו אדם׃ אזי — אז
חיים בלעונו בחרות אפם בנו׃ — חרה אף
אזי המים שטפונו נחלה עבר על
נפשנו׃ אזי עבר על נפשנו
המים הזידונים׃ ברוך יהוה — זוד ברך
שלא נתננו טרף לשניהם׃ — לא שן
נפשנו כצפור נמלטה מפח — צפר פלט
יוקשים הפח נשבר ואנחנו — פח יקש
נמלטנו׃ עזרנו בשם יהוה עשה — שבר
שמים וארץ׃ cxxv. שיר
המעלות הבטחים ביהוה
כהר ציון לא ימוט לעולם ישב׃ — מוט עלם
ירושלם הרים סביב לה ויהוה
סביב לעמו מעתה ועד עולם׃ כי לא — סבב
ינוח שבט הרשע על גורל הצדיקים — ינח גרל
למען לא ישלחו הצדיקים בעולתה — צדק שלח
ידיהם׃ היטיבה יהוה לטובים — יטב
ולישרים בלבותם׃ והמטים — לבב נטה
עקלקלותם יוליכם יהוה את פעלי — ילך
האון שלום על ישראל׃ cxxvi. — שלם
שיר המעלות בשוב יהוה את

his q diligūt te. Sit pax in muris tuis: abūdātia in domibus tuis. Propter frēs meos & amicos meos loquar pacē tibi. Propter domum domini dei noſtri q̄ſiui bona tibi.

Canticū graduū. 123.

AD te leuaui oculos meos: qui habitas in celis. Ecce ſicut oculi ſeruorum ad manū dominorum ſuorum: ſicut oculi ancille ad manum dn̄e ſue: ſic oculi noſtri ad dominum deū noſtrū donec miſereatur noſtri. Miſerere nr̄i dn̄e miſerere nr̄i: quia multū repleti ſumus deſpectiōe. Multū repleta eſt aīa nr̄a opprobrio abūdātiū & deſpectiōe ſuperborum.

Canticum graduum dauid. 124.

NIſi dominus fuiſſet ī nobis: dicat nūc iſrael. Niſi dominus fuiſſet ī nobis: cū exurgerēt hoīes ſup nos. Forſitā viuos abſorbuiſſet nos: cū iraſceretur furor eoꝝ ſup nos. Forſitā aq̄ circūdediſſet nos torrēs trāſiſſet ſup animā nr̄am. Forſitā trāſiſſent ſup aīam nr̄am aq̄ ſupbie. Bn̄dictus dn̄s: q nō dedit nos in p̄dā dentibus eorum. Anima noſtra ſicut auis erepta eſt de laqueo venantiū: laqueus contritus eſt & nos liberati ſum⁹. Auxilium noſtrum in nomine domini: qui fecit celum & terram.

Canticum graduum. 125.

QVi cōfidūt in dn̄o quaſi mōs ſion im mobilis: in eternū habitabit. Ieruſalē mōtes i circuitu eius: & dn̄s in circuitu populi ſui a mō & vſq̧ ī eternū. Quia nō requieſcet virga ipietatis ſup ſortē iuſtorū: vt non mittant iuſti in iniquitatem manus ſuas. Benefac dn̄e bōis & rectis corde. Qui āt declinant ad prauitates ſuas: deducet dominus eos cum his qui operātur iniquitatē: pax ſuper iſrael.

Canticum graduum. 126.

CVm cōuerteret dn̄s

diligentibus te. Fiat pax in v̄tute tua: τ
τοῖς ἀγαπῶσί σε. Γενέσθω εἰρήνη ἐν τῇ δυνάμει σου, καὶ
abūdātia in turribus tuis. Propter frēs
εὐθηνία ἐν ταῖς πυργοβάρεσί σου. Ἕνεκα τῶν ἀδελφῶν
meos τ proximos meos: loquebar iā pacē de te.
μου καὶ τῶν πλησίον μου, ἐλάλουν δὴ εἰρήνην περὶ σοῦ.
Propter domū dn̄i dei nr̄i queſiui bona tibi.
Ἕνεκα τοῦ οἴκου κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐξεζήτησα ἀγαθά σοι.

Cātică graduū. 122.
Ὠιδὴ τῶν ἀναβαθμῶν. ρκβ´.

AD te leuaui oculos meos: qui habitas in
Πρὸς σὲ ἦρα τοὺς ὀφθαλμούς μου τὸν κατοικοῦντα ἐν τῷ
celo: Ecce ſicut oculi ſeruoꝝ in manibus dn̄oꝝ
οὐρανῷ. Ἰδοὺ ὡς ὀφθαλμοὶ δούλων εἰς χεῖρας τῶν κυρίων
ſuoꝝ: ſicut oculi ancille in manibus dn̄e ſue:
αὐτῶν, ὡς ὀφθαλμοὶ παιδίσκης εἰς χεῖρας τῆς κυρίας αὐ-
ita oculi nr̄i ad dn̄ꝫ deū nr̄ꝫ: donec
τῆς, οὕτως οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν πρὸς κύριον τὸν θεὸν ἡμῶν, ἕως
miſereat̄ nr̄i.. Miſere nr̄i dn̄e miſerere nr̄i:
οὗ οἰκτειρήσαι ἡμᾶς. Ἐλέησον ἡμᾶς κύριε ἐλέησον ἡμᾶς,
q̄m multū repleti ſumus deſpectiōe. Multum re-
ὅτι ἐπὶ πολὺ ἐπλήσθημεν ἐξουδενώσεως. Ἐπὶ πλεῖον ἐ-
pleta eſt aīa nr̄a: opprobriū obūdātibus τ deſ-
πλήσθη ἡ ψυχὴ ἡμῶν, τὸ ὄνειδος τοῖς εὐθηνοῦσι καὶ ἡ ἐξου-
pectio ſuperbis.
δένωσις τοῖς ὑπερηφάνοις.

Cātică graduū. 123.
Ὠιδὴ τῶν ἀναβαθμῶν. ρκγ´.

NIſi quia dn̄s erat in nobis: dicat nūc iſrael:
Εἰ μὴ ὅτι κύριος ἦν ἐν ἡμῖν, εἰπάτω δὴ ἰσραήλ,
Niſi qꝛ dn̄s erat in nobis: cum exurgerēt hoīes
Εἰ μὴ ὅτι κύριος ἦν ἐν ἡμῖν, ἐν τῷ ἐπαναστῆναι ἀνθρώπους
in nos. Forte viuos deglutiſſent nos: cum iraſcere-
ἐφ᾽ ἡμᾶς. Ἄρα ζῶντας ἂν κατέπιον ἡμᾶς, ἐν τῷ ὀργισθῆ-
tur furor eius in nos. Forſitā aqua abſorbuiſ-
ναι τὸν θυμὸν αὐτοῦ ἐφ᾽ ἡμᾶς. Ἄρα τὸ ὕδωρ ἂν κατεπόν-
ſet nos: Torrētē ptrāſiſſet aīa nr̄a. Forſitā ptrā-
τισεν ἡμᾶς, Χείμαρρον διῆλθεν ἡ ψυχὴ ἡμῶν. Ἄρα διῆλ-
ſiſſet aīa nr̄a aquā intolerabilē. Bn̄dictus domi-
θεν ἡ ψυχὴ ἡμῶν τὸ ὕδωρ τὸ ἀνυπόστατον. Εὐλογητὸς κύρι-
nus: q̄ nō dedit nos in captionē dētibus eoꝝ.
ος, ὃς οὐκ ἔδωκεν ἡμᾶς εἰς θήραν τοῖς ὀδοῦσιν αὐτῶν.
Anima nr̄a ſicut paſſer erepta ē de laqueo venā-
Ἡ ψυχὴ ἡμῶν ὡς στρουθίον ἐρρύσθη ἐκ τῆς παγίδος τῶν θηρευ-
tium. Laque⁹ cōtritus ē: τ nos liberati ſum⁹. Ad-
όντων. Ἡ παγὶς συνετρίβη, καὶ ἡμεῖς ἐρρύσθημεν. Ἡ
iutoriū nr̄m in noīe dn̄i: qui fecit ce-
βοήθεια ἡμῶν ἐν ὀνόματι κυρίου, τοῦ ποιήσαντος τὸν οὐ-
lum τ terram. Cātică graduū. 124.
ρανὸν καὶ τὴν γῆν. Ὠιδὴ τῶν ἀναβαθμῶν. ρκδ´.

QVi cōfidūt in dn̄o ſicut mōs ſion: nō cōmouebi-
Οἱ πεποιθότες ἐπὶ κύριον ὡς ὄρος σιών, οὐ σαλευθήσε-
tur in eternū: qui habitat hieruſalē. Mōtes i circuitu ei⁹
ται εἰς τὸν αἰῶνα, ὁ κατοικῶν ἱερουσαλήμ. Ὄρη κύκλῳ αὐτῆς
τ dn̄s i circuitu ppl̄i ſui: ex hoc nūc τ vſq̧
καὶ ὁ κύριος κύκλῳ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἕως τοῦ
in ſeculū. Quia nō relinquet dn̄s v̄gā peccato-
αἰῶνος. Ὅτι οὐκ ἀφήσει κύριος τὴν ῥάβδον τῶν ἁμαρτω-
rū ſup ſortē iuſtoꝝ. Vt non extendant iu-
λῶν ἐπὶ τὸν κλῆρον τῶν δικαίων. Ὅπως ἂν μὴ ἐκτείνωσιν οἱ δί-
ſti ad iniq̄tatē manus ſuas. Benefac dn̄e bo-
καιοι ἐν ἀνομίαις χεῖρας αὐτῶν. Ἀγάθυνον κύριε τοῖς ἀγα-
nis τ rectis corde. Declinantes āūt in
θοῖς καὶ τοῖς εὐθέσι τῇ καρδίᾳ. Τοὺς δὲ ἐκκλίνοντας εἰς τὰς
obligationes: adducet dn̄s cum operātib⁹ iniq̄-
στραγγαλιάς, ἀπάξει κύριος μετὰ τῶν ἐργαζομένων τὴν ἀνο-
tatē. Pax ſup iſrael.
μίαν. Εἰρήνη ἐπὶ τὸν ἰσραήλ.

Cātică gradinum. 125.
Ὠιδὴ τῶν ἀναβαθμῶν. ρκε´.

IN cōuertēdo dn̄s
Ἐν τῷ ἐπιστρέψαι κύριον

captiuitatẽ ſion: facti ſum⁹ ſicut cõſolati.
τὴν αἰχμαλωσίαν σιών, ἐγενήθημεν ὡσεὶ παρακεκλημένοι.
Tũc repletũ ẽ gaudio os nr̃m: ⁊ lingua nr̃a
Τότε ἐπλήσθη χαρᾶς τὸ στόμα ἡμῶν, καὶ ἡ γλῶσσα ἡμῶν
exultatiõe. Tũc dicẽt inter gẽtes: magnificauit
ἀγαλλιάσεως. Τότε ἐροῦσιν ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ἐμεγάλυνε
dñs facere cũ eis: magnificauit dñs
κύριος τοῦ ποιῆσαι μετ' αὐτῶν, ἐμεγάλυνε κύριος τοῦ
facere nobiſcũ: facti ſumus letãtes. Cõuerte
ποιῆσαι μεθ' ἡμῶν, ἐγενήθημεν εὐφραινόμενοι. Ἐπίστρεψον
dñe captiuitatẽ nr̃am ſicut torrẽs in auſtro.
κύριε τὴν αἰχμαλωσίαν ἡμῶν ὡς χειμάρρους ἐν τῷ νότῳ.
Qui ſeminãt in lachrymis: in exultatiõe metẽt. Eun
Οἱ σπείροντες ἐν δάκρυσιν, ἐν ἀγαλλιάσει θεριοῦσι. Πο
tes ibant: ⁊ flebãt mittẽtes ſe=
ρευόμενοι ἐπορεύοντο, καὶ ἔκλαιον βάλλοντες τὰ σπέρ=
mina ſua. Uenientes aũt veniẽt in exultatiõe portã
ματα αὐτῶν. Ἐρχόμενοι δὲ ἥξουσιν ἐν ἀγαλλιάσει αἴρον=
tes manipulos ſuos.
τες τὰ δράγματα αὐτῶν.

Cãticũ graduũ. 126.
Ὠιδὴ τῶν ἀναβαθμῶν. ρκϛʹ.

Niſi dñs edificauerit domũ: in vanũ labora=
Ἐὰν μὴ κύριος οἰκοδομήσῃ οἶκον, εἰς μάτην ἐκοπία=
uerũt qui edificãt. Niſi dñs cuſtodierit ciuitatẽ:
σαν οἱ οἰκοδομοῦντες. Ἐὰν μὴ κύριος φυλάξῃ πόλιν, εἰς
fruſtra vigilauit qui cuſtodit. Uanũ vobis eſt
μάτην ἠγρύπνησεν ὁ φυλάσσων. Εἰς μάτην ὑμῖν ἐστὶ τὸ
ante lucẽ ſurgere. Surgite poſtq̃ ſederitis: q̃ mãducatis panẽ
ὀρθρίζειν. Ἐγείρεσθε μετὰ τὸ καθῆσθαι, οἱ ἐσθίοντες ἄρτον
doloris: cũ dederit dilectis ſuis ſomnũ. Ecce
ὀδύνης, ὅταν δῷ τοῖς ἀγαπητοῖς αὐτοῦ ὕπνον. Ἰδοὺ
hereditas dñi filij merces fructus vẽtris.
ἡ κληρονομία κυρίου υἱοὶ ὁ μισθὸς τοῦ καρποῦ τῆς γαστρός.
Sicut ſagitte in manu potẽtis: ita filij excu
Ὡσεὶ βέλη ἐν χειρὶ δυνατοῦ, οὕτως οἱ υἱοὶ τῶν ἐκτε=
ſſoꝝ. Btũs qui implebit deſideriũ ſu
τιναγμένων. Μακάριος ὃς πληρώσει τὴν ἐπιθυμίαν αὐ=
um ex ipſis. Nõ cõfundẽtur: cũ loquãtur
τοῦ ἐξ αὐτῶν. Οὐ καταισχυνθήσονται, ὅταν λαλῶσι τοῖς
inimicis ſuis in portis.
ἐχθροῖς αὐτοῦ ἐν πύλαις.

Cãticũ graduũ. 127.
Ὠιδὴ τῶν ἀναβαθμῶν. ρκζʹ.

Beati oẽs qui timẽt dñm: qui ambu
Μακάριοι πάντες οἱ φοβούμενοι τὸν κύριον, οἱ πορευό
lãt in vijs eius. Labores fructuũ tuoꝝ mã
μενοι ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ. Τοὺς πόνους τῶν καρπῶν σου φά
ducabis. Btũs es ⁊ bene tibi erit: vxor tua ſicut vi
γεσαι. Μακάριος εἶ καὶ καλῶς σοι ἔσται, ἡ γυνή σου ὡς ἄμπε
tis abũdãs in lateribus domus tue. Filij
λος εὐθηνοῦσα ἐν ταῖς κλίτεσι τῆς οἰκίας σου. Οἱ υἱοί
tui ſicut nouelle oliuaꝝ in circuitu mẽſe tue. Ecce ſic
σου ὡς νεόφυτα ἐλαιῶν κύκλῳ τῆς τραπέζης σου. Ἰδοὺ οὕ=
bñdicetur hõ qui timet dñm. bñdi=
τως εὐλογηθήσεται ἄνθρωπος ὁ φοβούμενος τὸν κύριον. Εὐλο
cat tibi dñs ex ſion. Et videas bona hieruſalẽ oĩbus
γήσαι σε κς ἐκ σιών. Καὶ ἴδοις τὰ ἀγαθὰ ἱερουσαλὴμ πάσας
diebus vite tue. Et videas filios filioꝝ tuoꝝ: pac
τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς σου. Καὶ ἴδοις υἱοὺς τῶν υἱῶν σου, εἰρή
ſup iſrael.
νη ἐπὶ τὸν ἰσραήλ.

Cãticũ graduũ. 128.
Ὠιδὴ τῶν ἀναβαθμῶν. ρκηʹ.

Sepe expugnauerũt me a iuuẽtute mea: dicat nũc
Πλειστάκις ἐπολέμησάν με ἐκ νεότητός μου, εἰπάτω δὴ
iſrael. Sepe expugnauerũt me a iuuẽtute mea: ⁊
Ἰσραήλ. Πλειστάκις ἐπολέμησάν με ἐκ νεότητός μου, καὶ
eñi nõ potuerũt mihi. Sup dorſũ meũ fabricaue
γὰρ οὐκ ἠδυνήθησάν μοι. Ἐπὶ τὸν νῶτόν μου ἐτέκταινο
rũt peccãtores: prolõgauerũt iniqtatẽ ſuã. Do
ν οἱ ἁμαρτωλοί, ἐμάκρυναν τὴν ἀνομίαν αὐτῶν. Κύ=
minus iuſtus cõcidit ceruices
ριος δίκαιος συνέκοψεν αὐχένας

captiuitatẽ ſion: fcti ſumus ſicut ſõniãtes. Tũc iplebitur riſu os nr̃m: & lingua noſtra laude: tunc dicẽt in gentibus magnificauit dñs facere cũ iſtis. Magnificauit dominus facere nobiſcum: fcti ſumus letãtes. Conuerte dñe captiuitatẽ nr̃am: ſicut riuos ĩ auſtro. Qui ſeminãt in lachrymis: in exultatiõe metẽt. Qui ambulãs ibat & flebat portãs ad ſeminãdũ ſemẽtẽ: veniẽs veniet in exultatiõe portãs manipulos ſuos.

Cãticum graduũ ſalomõi. 127.

Niſi dominus edificauerit domũ in vanũ laborãt qui edificãt eam: niſi dominus cuſtodierit ciuitatẽ: fruſtra vigilat qui cuſtodit. Fruſtra vobis eſt de mane ſurgere poſtq̃ ſederitis: q manducatis panem doloris: ſic dabit diligentibus ſe ſomnum. Ecce hereditas domini filii merces fructus vẽtris. Sicut ſagitte in manu potẽtis: ita filii iuuentutis. Beatus vir qui impleuit pharetrã ſuã ex ipſis: non confundetur cum loquetur inimicis ſuis in porta.

Canticum graduum. 128.

Beatus oĩs qui timet dñm: qui ãbulat ĩ viis eius. Laborẽ manuum tuarũ cũ comederis: btũs tu & bñ tibi erit. Vxor tua ſicut vitis fructifera in penetralibus dom⁹ tue: filii tui ſicut germina oliuarũ in circuitu mẽſe tue. Ecce ſic bñdicetur vir: q timet dñm. Bñdicat tibi dñs ex ſion: & videas bõa hieruſalẽ oĩbus diebus vite tue. Et videas filios filiorũ tuorum: pacẽ ſuper iſrael.

Cãticũ graduũ. 129.

Sepe expugnauerũt me ab adoleſcentia mea: dicat nunc iſrael. Sepe expugnauerunt me ab adoleſcẽtia mea: ſed nõ potuerũt mihi. Sup ceruicẽ meã arauerũt arantes: plõgauerũt ſulcũ ſuũ. Dñs iuſtus concidit laqueos

שִׁיבַת צִיּוֹן הָיִינוּ כְּחֹלְמִים׃ אָז
יִמָּלֵא שְׂחוֹק פִּינוּ וּלְשׁוֹנֵנוּ רִנָּה אָז
יֹאמְרוּ בַגּוֹיִם הִגְדִּיל יְהוָה לַעֲשׂוֹת
עִם אֵלֶּה׃ הִגְדִּיל יְהוָה לַעֲשׂוֹת
עִמָּנוּ הָיִינוּ שְׂמֵחִים׃ שׁוּבָה יְהוָה
אֶת שְׁבוּתֵנוּ כַּאֲפִיקִים בַּנֶּגֶב׃
הַזֹּרְעִים בְּדִמְעָה בְּרִנָּה יִקְצֹרוּ׃
הָלוֹךְ יֵלֵךְ וּבָכֹה נֹשֵׂא מֶשֶׁךְ הַזָּרַע
בֹּא יָבֹא בְרִנָּה נֹשֵׂא אֲלֻמֹּתָיו׃
שִׁיר הַמַּעֲלוֹת cxxvij.
לִשְׁלֹמֹה אִם יְהוָה לֹא יִבְנֶה
בַיִת שָׁוְא עָמְלוּ בוֹנָיו בּוֹ אִם
יְהוָה לֹא יִשְׁמָר עִיר שָׁוְא שָׁקַד
שׁוֹמֵר׃ שָׁוְא לָכֶם מַשְׁכִּימֵי קוּם
מְאַחֲרֵי שֶׁבֶת אֹכְלֵי לֶחֶם
הָעֲצָבִים כֵּן יִתֵּן לִידִידוֹ שֵׁנָא׃
הִנֵּה נַחֲלַת יְהוָה בָּנִים שָׂכָר פְּרִי
הַבָּטֶן׃ כְּחִצִּים בְּיַד גִּבּוֹר כֵּן בְּנֵי
הַנְּעוּרִים׃ אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר אֲשֶׁר
מִלֵּא אֶת אַשְׁפָּתוֹ מֵהֶם לֹא יֵבֹשׁוּ
כִּי יְדַבְּרוּ אֶת אוֹיְבִים בַּשָּׁעַר׃
שִׁיר הַמַּעֲלוֹת cxxviij. אַשְׁרֵי
כָּל יְרֵא יְהוָה הַהֹלֵךְ בִּדְרָכָיו׃ יְגִיעַ
כַּפֶּיךָ כִּי תֹאכֵל אַשְׁרֶיךָ וְטוֹב לָךְ׃
אֶשְׁתְּךָ כְּגֶפֶן פֹּרִיָּה בְּיַרְכְּתֵי בֵיתֶךָ
בָּנֶיךָ כִּשְׁתִלֵי זֵיתִים סָבִיב
לְשֻׁלְחָנֶךָ׃ הִנֵּה כִי כֵן יְבֹרַךְ גָּבֶר
יְרֵא יְהוָה׃ יְבָרֶכְךָ יְהוָה מִצִּיּוֹן
וּרְאֵה בְּטוּב יְרוּשָׁלָםִ כֹּל יְמֵי
חַיֶּיךָ׃ וּרְאֵה בָנִים לְבָנֶיךָ שָׁלוֹם
עַל יִשְׂרָאֵל׃ cxxix. שִׁיר
הַמַּעֲלוֹת רַבַּת צְרָרוּנִי מִנְּעוּרַי
יֹאמַר נָא יִשְׂרָאֵל׃ רַבַּת צְרָרוּנִי
מִנְּעוּרָי גַּם לֹא יָכְלוּ לִי׃ עַל
גַּבִּי חָרְשׁוּ חֹרְשִׁים הֶאֱרִיכוּ
לְמַעֲנִיתָם׃ יְהוָה צַדִּיק קִצֵּץ עֲבוֹת

שבה היה
מלא שחק
פה לשן
רנן אמר
גדל עשה
שבה אפק
קצר
שיר עלה
בנה
שמר
שכם
אחר ישב
נתן ידד
ישן בטן
גבר
אשר
בוש
דבר
יגע
כף אכל
איש פרה
שתל זית
סבב ברך
יום
חיה שלם
רבב צרר
נער אמר
גב ארך
ענה צדק
עבת

רשעים ׃ יבשו ויסגו אחור כל — בוש נסג
שנאי ציון ׃ יהיו כחציר גגות — אחר היה
שקדמת שלף יבש ׃ שלא מלא — חצר גג
כפו קוצר וחצנו מעמר ׃ ולא — קדם לא
אמרו העברים ברכת יהוה אליכם — כף קצר עמר
ברכנו אתכם בשם יהוה ׃

שיר המעלות **cxxx.**

ממעמקים קראתיך יהוה ׃ אדני — עמק
שמעה בקולי תהיינה אזניך — היה
קשבות לקול תחנוני ׃ אם — קשב חנן
עונות תשמר יה אדני מי יעמד ׃ — שמר עמד
כי עמך הסליחה למען תורא ׃ — סלח ירא
קויתי יהוה קותה נפשי ולדברו — קוה
הוחלתי ׃ נפשי לאדני משמרים — יחל
לבקר שמרים לבקר ׃ יחל
ישראל אל יהוה כי עם יהוה
החסד והרבה עמו פדות ׃ והוא — רבה פדה
יפדה את ישראל מכל עונתיו ׃

שיר המעלות לדוד **cxxxi.** — שור עלה

יהוה לא גבה לבי ולא רמו עיני — רום
ולא הלכתי בגדלות ובנפלאות — פלא
ממני ׃ אם לא שויתי ודוממתי — שוה
נפשי כגמל עלי אמו כגמול — גמל
עלי נפשי ׃ יחל ישראל אל יהוה
מעתה ועד עולם ׃ **cxxxii.** — עלם

שיר המעלות

זכור יהוה לדוד את כל ענותו ׃ — זכר ענה
אשר נשבע ליהוה נדר — שבע
לאביר יעקב ׃ אם אבא — אבר בוא
באהל ביתי ׃ אם אעלה על — עלה
ערש יצועי ׃ אם אתן שנת — יצע נתן
לעיני לעפעפי תנומה ׃ עד — ישן נום
אמצא מקום ליהוה משכנות — מצא קום
לאביר יעקב ׃ הנה שמענוה — שכן
באפרתה מצאנוה בשדה יער ׃ — שדה
נבואה למשכנותיו נשתחוה — בוא שכן שחה

---

ipſoꝝ. Cōfundātur & couertātur retrorſū oēs qui oderūt ſion. Fiāt ſicut fenū tectorum: qđ ſtatī vt viruerit areſcit. De quo nō ipleuit manū ſuā meſſor: & ſinū ſuū manipulos faciens. De quo nō dixerūt trāſeūtes bn̄dictio dn̄i ſuper vos: benediximus vobis in nomine dn̄i.

Canticum graduum. 130.

DE profundis clamaui ad te dn̄e. Domine exaudi vocē meā: fiant aures tue ītēdētes ad vocē dep̄catiōis mee. Si iniqtates obſeruaueris dn̄e: dn̄e quis ſuſtinebit? Quia tecū p̄piciatio: cum terribilis ſis. Suſtinui dn̄m ſuſtinuit anima mea: & verbum eius expectaui. Anima mea ad dn̄m: a vigilia matutina vſq3 ad vigiliā matutinā. Expectet iſrael dominū: quia apud dominum mia & multa apud eū redēptio. Et ipſe redimet iſrael: ex omnibus iniquitatib9 eius.

Canticum graduū dauid. 131.

DOmie non eſt exaltatū cor meū nec elati ſunt oculi mei: & nō ambulaui ī magnis & ī mirabilib9 ſup me. Si non p̄poſui & ſilere feci aiam meā: ſicut ablactatus ad matrē ſuā: ita ablactata ad me anima mea. Expectet iſrl̄ dominum a modo & vſq3 in eternum.

Canticū graduū. 132.

MEmēto dn̄e dauid: & ois afflictionis eius. Qui iurauit dn̄o: votū vouit deo iacob. Si introiero in tabernaculū domus mee: ſi aſcēdero in lectū ſtrati mei. Si dedero ſomnum oculis meis: palpebris meis dormitationem. Donec inueniā locum dn̄o: tabernaculum deo iacob. Ecce audiuimus illum in ephrata: iuenimus illum in regione ſaltus. Introibimus ad tabernacula eius: adorabim9

---

peccatoꝝ. Cōfundātur & cōuertātur retrorſum oēs qui oderūt ſion. Fiant ſicut fenū tectoꝝ: qđ p̄uſq̄ euellatur exaruit. De q̄ nō impleuit manū ſuā qui metit: & ſinū ſuum qui manipulos colligit. Et nō dixerūt q̄ preteribāt: bn̄dictio dn̄i ſup vos: bn̄diximus vobis in nomine dn̄i.

ἁμαρτωλῶν. Αἰσχυνθήτωσαν καὶ ἀποστραφήτωσαν εἰς τὰ ὀπίσω πάντες οἱ μισοῦντες σιών. Γενηθήτωσαν ὡσεὶ χόρτος δωμάτων, ὃς πρὸ τοῦ ἐκσπασθῆναι ἐξηράνθη. Οὗ οὐκ ἐπλήρωσε τὴν χεῖρα αὐτοῦ ὁ θερίζων, καὶ τὸν κόλπον αὐτοῦ ὁ τὰ δράγματα συλλέγων. Καὶ οὐκ εἶπαν οἱ παράγοντες, εὐλογία κυρίου ἐφ᾽ ὑμᾶς, εὐλογήκαμεν ὑμᾶς ἐν ὀνόματι κυρίου.

Cātic̄ū graduū. 129.

Ωἰδὴ τῶν ἀναβαθμῶν. ρκθ΄.

DE profundis clamaui ad te dn̄e: dn̄e exaudi vocē meā. Fiant aures tue intēdētes in vocē deprecatiōis mee. Si iniq̄tates obſeruaueris dn̄e: dn̄e quis ſuſtinebit? q2 apud te p̄piciatio eſt. Propter nomē tuū ſuſtinui te dn̄e: ſuſtinuit aīa mea in v̄bū tuū: ſpauit aīa mea in dn̄o. A cuſtodia matutina vſq3 ad noctē: a cuſtodia matutina ſperet iſrael in dn̄o. Quia apud dn̄m mīa: & copioſa apd̄ eū redēptio: & ipſe redimet iſrael ex oībus iniq̄tatib9 eius.

Ἐκ βαθέων ἐκέκραξά σοι κύριε, κύριε εἰσάκουσον τῆς φωνῆς μου. Γενηθήτω τὰ ὦτά σου προσέχοντα εἰς τὴν φωνὴν τῆς δεήσεώς μου. Ἐὰν ἀνομίας παρατηρήσῃς κύριε, κύριε τίς ὑποστήσεται; ὅτι παρὰ σοὶ ὁ ἱλασμός ἐστιν. Ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός σου ὑπέμεινά σε κύριε, ὑπέμεινεν ἡ ψυχή μου εἰς τὸν λόγον σου, ἤλπισεν ἡ ψυχή μου ἐπὶ τὸν κύριον. Ἀπὸ φυλακῆς πρωΐας μέχρι νυκτός, ἀπὸ φυλακῆς πρωΐας ἐλπισάτω ἰσραὴλ ἐπὶ τὸν κύριον. Ὅτι παρὰ τῷ κυρίῳ τὸ ἔλεος, καὶ πολλὴ παρ᾽ αὐτῷ λύτρωσις, καὶ αὐτὸς λυτρώσεται τὸν ἰσραὴλ ἐκ πασῶν τῶν ἀνομιῶν αὐτοῦ.

Cātic̄ū graduū. 130.

Ωἰδὴ τῶν ἀναβαθμῶν. ρλ΄.

DOmine nō eſt exaltatū cor meū: neq3 elati ſunt oculi mei. Neq3 ambulaui in magnis: neq3 in mirabilibus ſup me. Si nō humiliter ſentiebā: ſed exaltaui aīam meā. Sicut ablactatus ſup matrem ſuā: ita retribues in aīa mea. Speret iſrael in dn̄o ex hoc nūc & vſq3 in ſeculū.

Κύριε οὐχ ὑψώθη ἡ καρδία μου, οὐδὲ ἐμετεωρίσθησαν οἱ ὀφθαλμοί μου. Οὐδὲ ἐπορεύθην ἐν μεγάλοις, οὐδὲ ἐν θαυμασίοις ὑπὲρ ἐμέ. Εἰ μὴ ἐταπεινοφρόνουν, ἀλλὰ ὕψωσα τὴν ψυχήν μου. Ὡς τὸ ἀπογεγαλακτισμένον ἐπὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, ὡς ἀνταποδώσεις ἐπὶ τὴν ψυχήν μου. Ἐλπισάτω ἰσραὴλ ἐπὶ τὸν κύριον ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος.

Cātic̄ū graduū. 131.

Ωἰδὴ τῶν ἀναβαθμῶν. ρλα΄.

MEmēto dn̄e dauid: & oīs mānſuetudinis eius. Sicut iurauit dn̄o: votū vouit deo iacob. Si introiero in tabnaculū dom9 mee: ſi aſcēdero in lectū ſtrati mei: Si dedero ſōnū oculis meis: & palpebris meis dormitationē: & requiē tpōrib9 meis: Donec inueniā locū dn̄o: tabnaculū deo iacob. Ecce audiuimus eū in ephrata: inuenimus eū in cāpis ſylue. Introibimus in tabnacula eius. Adoremus

Μνήσθητι κύριε τοῦ δαυίδ, καὶ πάσης τῆς πραότητος αὐτοῦ. Ὡς ὤμοσε τῷ κυρίῳ, ηὔξατο τῷ θεῷ ἰακώβ. Εἰ εἰσελεύσομαι εἰς σκήνωμα οἴκου μου, εἰ ἀναβήσομαι ἐπὶ κλίνης στρωμνῆς μου, Εἰ δώσω ὕπνον τοῖς ὀφθαλμοῖς μου, καὶ τοῖς βλεφάροις μου νυσταγμόν, καὶ ἀνάπαυσιν τοῖς κροτάφοις μου, Ἕως οὗ εὕρω τόπον τῷ κυρίῳ, σκήνωμα τῷ θεῷ ἰακώβ. Ἰδοὺ ἠκούσαμεν αὐτὴν ἐν εὐφραθᾷ, εὕρομεν αὐτὴν ἐν τοῖς πεδίοις τοῦ δρυμοῦ. Εἰσελευσόμεθα εἰς τὰ σκηνώματα αὐτοῦ. Προσκυνήσωμεν

2. Pa. 6. g. in loca vbi ſteterūt pedes eius. Surge dñe
εἰς τὸν τόπον οὗ ἔστησαν οἱ πόδες αὐτοῦ. Ἀνάστηθι κύριε
in requiē tuā: tu ⁊ arca ſanctifica-
εἰς τὴν ἀνάπαυσίν σου, σὺ καὶ ἡ κιβωτὸς τοῦ ἁγιάσμα-
tiōis tue. Sacerdotes tui induātur iuſtitia: ⁊
τός σου. Οἱ ἱερεῖς σου ἐνδύσονται δικαιοσύνην, καὶ οἱ
ſcti tui exultabūt. Propter dauid ſeruū
ὅσιοί σου ἀγαλλιάσονται. Ἕνεκεν δαυὶδ τοῦ δούλου
tuū nō auertas faciē xp̄i tui: Iura-
σου μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπον τοῦ χριστοῦ σου, Ὤμο-
uit dñs dauid ỽitatē: ⁊ nō fruſtrabit eā.
σε κύριος τῷ δαυὶδ ἀλήθειαν, καὶ οὐ μὴ ἀθετήσει αὐτήν.
De fructu vētris tui ponā ſup ſedē tuā.
Ἐκ καρποῦ τῆς κοιλίας σου θήσομαι ἐπὶ τοῦ θρόνου σου.
Si cuſtodierint filii tui teſtamētū meū: ⁊ teſti-
Ἐὰν φυλάξωνται οἱ υἱοί σου τὴν διαθήκην μου, καὶ τὰ μαρ-
mōia mea hec q̄ docebo eos: Et filij eoꝝ
τύριά μου ταῦτα ἃ διδάξω αὐτούς, Καὶ οἱ υἱοὶ αὐτῶν
vſq; in ſeculū ſedebūt ſup ſedē tuā. Qm̄
ἕως τοῦ αἰῶνος καθιοῦνται ἐπὶ τοῦ θρόνου σου. Ὅτι
elegit dñs ſion: elegit eā in hītatio-
ἐξελέξατο κύριος τὴν σιών, ᾑρετίσατο αὐτὴν εἰς κατοικί-
nem ſibi. Hec requies mea in ſeculū ſeculi: hic
αν ἑαυτῷ. Αὕτη ἡ κατάπαυσίς μου εἰς αἰῶνα αἰῶνος, ὧ-
habitabo qm̄ elegi eā. Venationē eius bñ-
δε κατοικήσω ὅτι ᾑρετισάμην αὐτήν. Τὴν θήραν αὐτῆς εὐ-
dicēs bñdicā: paupes eius ſaturabo panib⁹.
λογῶν εὐλογήσω, τοὺς πτωχοὺς αὐτῆς χορτάσω ἄρτων.
Sacerdotes eius induam ſalutare: ⁊ ſcti e-
Τοὺς ἱερεῖς αὐτῆς ἐνδύσω σωτηρίαν, καὶ οἱ ὅσιοι αὐ-
ius exultatiōe exultabūt. Illic producā cornu
τῆς ἀγαλλιάσει ἀγαλλιάσονται. Ἐκεῖ ἐξανατελῶ κέρας τῷ
dauid: paraui lucernā xp̄o meo. Inimicos eius in-
δαυίδ, ἡτοίμασα λύχνον τῷ χριστῷ μου. Τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ ἐν-
duam cōfuſione: ſup ipm̄ aūt efflorebit ſctificatio mea.
δύσω αἰσχύνην, ἐπὶ δὲ αὐτὸν ἐξανθήσει τὸ ἁγίασμά μου.

Cātitū graduū. 132.
ᾨδὴ τῶν ἀναβαθμῶν. ρλβʹ.

Ecce iā qd bonū: aut qd iocūdū: niſi habitare
Ἰδοὺ δὴ τί καλόν, ἢ τί τερπνόν; ἀλλ᾽ ἢ τὸ κατοικεῖν
frēs in vnū. Sicut vnguētū in capite qḋ deſcē-
ἀδελφοὺς ἐπὶ τὸ αὐτό. Ὡς μύρον ἐπὶ κεφαλῆς τὸ κατα-
dit in barbā: barbā aarō. Qḋ deſcē-
βαῖνον ἐπὶ πώγωνα, τὸν πώγωνα τὸν ἀαρών. Τὸ κατα-
dit in orām veſtimēti eius. Sicē ros
βαῖνον ἐπὶ τὴν ὤαν τοῦ ἐνδύματος αὐτοῦ. Ὡς δρό-
hermō q̄ deſcēdit in mōtes ſiō: Qm̄ illic
σος ἀερμὼν ἡ καταβαίνουσα ἐπὶ τὰ ὄρη σιών. Ὅτι ἐκεῖ
mādauit dñs bñdictionē: vitā vſq; in ſeculū.
ἐνετείλατο κύριος τὴν εὐλογίαν, ζωὴν ἕως τοῦ αἰῶνος.

Cātitū graduū. 133.
ᾨδὴ τῶν ἀναβαθμῶν. ρλγʹ.

Infra. 134. a. ſ. 124. Ecce nūc bñdicite dñm oēs ſerui
Ἰδοὺ δὴ εὐλογεῖτε τὸν κύριον πάντες οἱ δοῦλοι
dñi. Qui ſtatis in domo dñi: in atrijs domus dei no-
κυρίου. Οἱ ἑστῶτες ἐν οἴκῳ κυρίου, ἐν αὐλαῖς οἴκου θεοῦ ἡ-
ſtri. In noctibus extollite manus vr̄as in
μῶν. Ἐν ταῖς νυξὶν ἐπάρατε τὰς χεῖρας ὑμῶν εἰς τὰ
ſcā: ⁊ benedicite dñm. Benedicat te dñs
ἅγια, καὶ εὐλογεῖτε τὸν κύριον. Εὐλογήσαι σε κύριος
ex ſione q̄ fecit celū ⁊ terrā.
ἐκ σιών, ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν.

Alleluia. 134.
Ἀλληλούϊα. ρλδʹ.

ſ. 122. ſ. 133 d Laudate nomē dñi: laudate ſerui dñm. Qui
Αἰνεῖτε τὸ ὄνομα κυρίου, αἰνεῖτε δοῦλοι κύριον. Οἱ
ſtatis in domo dñi: in atrijs domus dei nr̄i. Laudate
ἑστῶτες ἐν οἴκῳ κυρίου, ἐν αὐλαῖς οἴκου θεοῦ ἡμῶν. Αἰνεῖτε τὸν
dñm qr̄ bonus dñs: pſallite noi eius qm̄ ſua-
κύριον ὅτι ἀγαθὸς κς, ψάλατε τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ὅτι κα-
ue. Qm̄ iacob elegit ſibi dñs: iſrael
λόν. Ὅτι τὸν ἰακὼβ ἐξελέξατο ἑαυτῷ ὁ κύριος, ἰσραὴλ

ſcabellū pedū ei⁹. Surge dñe in requiē tuā: tu & arca fortitudinis tue. Sacerdotes tui induantur iuſtitiā: & ſcti tui laudēt. Propter dd̄ ſeruū tuū: nō auertas faciem chriſti tui. Iurauit dñs dauid veritatem & nō auertetur ab ea: de fructu ventris tui ponā ſup ſedē tuā. Si cuſtodierint filii tui pactum meū & teſtificationem meā quā docuero eos: & filii eorū vſq; in eternū ſedebūt ſup thronū tuū. Quia elegit dñs ſion: deſiderauit eā in hītaculū ſibi. Hec ē requies mea in ſempiternū: hic hītabo quia d̄ſideraui eam. Venationem eius benedicens benedicam: pauperes eius ſaturabo pane. Sacerdotes eius induā ſalutare: & ſancti eius laudabunt laude. Ibi oriri faciā cornu dauid paraui lucernā xp̄o meo. Inimicos eius iduā cōfuſione: ſup ipſum autē florebit diadema eius.

Canticum graduum dauid. 133.

Ecce q̄ bonū & q̄ decorū hītare fratres in vnū. Sicut vnguētū optimū in capite: qḋ deſcēdit in barbā barbā aarō: qḋ d̄ſcēdit ſup orā veſtimētoꝝ eius. Sicut ros hermon qui deſcēdit ſup mōtana ſion: q̄m ibi mandauit dñs benedictionē vitam vſq; in eternū.

Canticum graduum. 134.

Ecce bñdicite dominum omnes ſerui domini: qui ſtatis in domo domini in noctibus. Leuate manus veſtras ad ſctm̄ & benedicite dominū. Benedicat te dominus ex ſion: factor celi & terre.

Aleluia. 135.

Laudate nomē dñi: laudate ſerui domini: Qui ſtatis in domo domini: in atriis domus di noſtri. Laudate dominum quoniā bonus dñs: cātate noi eius quoniam decens. Quoniam iacob elegit ſibi dominus: iſrael

להדום רגליו׃ קומה יהוה — הדם
למנוחתך אתה וארון עזך׃ כהניך — נוח ארן
ילבשו צדק וחסידיך ירננו׃ — עזז לבש
בעבור דוד עבדך אל תשב פני — חסד רנן
משיחך׃ נשבע יהוה לדוד אמת — עבד שוב
לא ישוב ממנה מפרי בטנך — פנה משח
אשית לכסא לך׃ אם ישמרו בניך — שבע שוב
בריתי ועדתי זו אלמדם גם — בטן שות
בניהם עדי עד ישבו לכסא לך׃ — שמר ברת
כי בחר יהוה בציון אוה למושב — עוד למד
לו׃ זאת מנוחתי עדי עד פה — ישב
אשב כי אויתיה׃ צידה ברך — נוח
אברך אביוניה אשביע לחם׃ — ישב אוה
וכהניה אלביש ישע וחסידיה — צוד אבה
רנן ירננו׃ שם אצמיח קרן — שבע לבש
לדוד ערכתי נר למשיחי׃ אויביו — צמח
אלביש בשת ועליו יציץ נזרו׃ — נור משח
שיר המעלות לדוד cxxxiii. — איב לבש
הנה מה טוב ומה נעים שבת — בוש ציץ
אחים גם יחד׃ כשמן הטוב על — שיר עלה
הראש ירד על הזקן זקן אהרן — נעם ישב
שירד על פי מדותיו׃ כטל חרמון — אח
שירד על הררי ציון כי שם צוה — ירד
יהוה את הברכה חיים עד העולם׃ — פה מד
שיר המעלות cxxxiiii. — עלם
הנה ברכו את יהוה כל עבדי
יהוה העמדים בבית יהוה
בלילות׃ שאו ידכם קדש — נשא
וברכו את יהוה׃ יברכך יהוה — ברך
מציון עשה שמים וארץ׃
הללויה הללו את cxxxv.
שם יהוה הללו עבדי יהוה׃
שעמדים בבית יהוה בחצרות — עמד
בית אלהינו׃ הללויה כי
טוב יהוה זמרו לשמו כי נעים׃ — נעם
כי יעקב בחר לו יה ישראל

Digitized by Google

לסגלתו: כי אני ידעתי כי גדול נחל גדל
יהוה ואדנינו מכל אלהים:
כל אשר חפץ יהוה עשה בשמים
ובארץ בימים וכל תהמות: מעלה עלה
נשאים מקצה הארץ ברקים
למטר עשה מוצא רוח מאצרותיו: יצא
שהכה בכורי מצרים מאדם עד נכה בכר
בהמה: שלח אותת ומפתים יפת
בתוככי מצרים בפרעה ובכל
עבדיו: שהכה גוים רבים רבב
והרג מלכים עצומים: לסיחון
מלך האמרי ולעוג מלך הבשן
ולכל ממלכות כנען: ונתן ארצם מלך
נחלה נחלה לישראל עמו: יהוה
שמך לעולם יהוה זכרך לדר עלם דור
ודר: כי ידין יהוה עמו ועל דין
עבדיו יתנחם: עצבי הגוים עצב
כסף וזהב מעשה ידי אדם: פה עשה
להם ולא ידברו עינים להם דבר
ולא יראו: אזנים להם ולא ראה
יאזינו אף אין יש רוח בפיהם: אזן פה
כמוהם יהיו עשיהם כל אשר היה עשה
בטח בהם: בית ישראל ברכו
את יהוה בית אהרן ברכו את
יהוה: בית הלוי ברכו את
יהוה יראי יהוה ברכו את
יהוה: ברוך יהוה מציון שכן ברך
ירושלם הללויה:

הודו ליהוה **cxxxvi.** ידה
כי טוב כי לעולם חסדו: הודו עלם
לאלהי האלהים כי לעולם
חסדו: הודו לאדני האדנים
כי לעולם חסדו: לעשה נפלאות פלא
גדלות לבדו כי לעולם חסדו: לעשה גדל
השמים בתבונה כי לעולם חסדו: בין
לרקע הארץ על המים כי

---

in peculiū ſuū. Quia ego ſcio φ magnus dñs: & dñator nr̄ pre oībus diis. Oīa que voluit dominus fecit in celo & ī terra: in mari & in oībus abyſſis. Leuans nubes de ſummitatib⁹ terre: fulgura in pluuiā fecit: educēs vētos de theſauris ſuis. Qui pcuſſit primitiua egypti: ab homiē vſq; ad pecus. Emiſit ſigna & portenta ī medio tui egypte: in pharaonem & in cūctos ſeruos eius. Qui pcuſſit gentes multas: & occidit reges fortes. Seon regem amorreorū & og regem baſan: & oīa regna chanaan. Et dedit terram corum hereditatē: hereditatē iſrael populo ſuo. Dñe nomē tuū in eternum: dñe memoriale tuū in gñatiōe & gñationem. Quia iudicabit dñs populū ſuū: & ī ſuos ſuos erit placabilis. Idola gētiū argētū & aurū: opa manuū hoim. Os habēt & nō loqntur: oculos habent & nō videbūt. Aures habent & non audiēt: ſed nec ē ſpūs in ore ipſorum. Similes illis fiāt qui faciunt ea: oīs qui cōfidit in eis. Domus iſrael benedicite domino: domus aarō benedicite domino. Domus leui benedicite domino: timentes dominum benedicite dño. Benedictus dñs ex ſion: qui habitat in ieruſalem.

Aleluia. 136.

Confitemini domino qm̄ bonus: qm̄ in eternū mīa eius. Cōfitemini deo deorum: quoniam in eternum mīa eius. Cōfitemini domino dominorum: quoniā in. Qui fecit mirabilia magna ſolus: quoniā. Qui fecit celos in ſapientia: quoniam. qui firmauit terram ſuper aquas: quoniam.

---

in poſſeſſionē ſibi. Quia ego cognoui: φ magnus dñs: & dñs nr̄ pre oībus diis.
εἰς περιουσιασμὸν ἑαυτῷ. Ὅτι ἐγὼ ἔγνωκα, ὅτι μέγας ὁ κύριος, καὶ ὁ κύριος ἡμῶν παρὰ πάντας τοὺς θεούς.
Oīa quecūq; voluit dñs fecit in celo & in fra: In mari & in oībus abyſſis.
Πάντα ὅσα ἠθέλησεν ὁ κύριος ἐποίησεν ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐν τῇ γῇ, Ἐν ταῖς θαλάσσαις καὶ ἐν πάσαις ταῖς ἀβύσσοις.
Educēs nubes ab extremo fre: fulgura in pluuiā fecit. Qui pducit vētos de theſauris ſuis. Hiere. 10.c. & 77. Exo. 12.d.
Ἀνάγων νεφέλας ἐξ ἐσχάτου τῆς γῆς, ἀστραπὰς εἰς ὑετὸν ἐποίησεν. Ὁ ἐξάγων ἀνέμους ἐκ θησαυρῶν αὐτοῦ.
Qui pcuſſit priogenita egypti ab hoie vſq; ad pecus. Miſit ſigna & pdigia in medio tui egypte: In pharaonē & in oēs ſeruos eius.
Ὃς ἐπάταξε τὰ πρωτότοκα αἰγύπτου ἀπὸ ἀνθρώπου ἕως κτήνους. Ἐξαπέστειλε σημεῖα καὶ τέρατα ἐν μέσῳ σου αἴγυπτε, Ἐν φαραὼ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς δούλοις αὐτοῦ.
Qui pcuſſit gētes multas: & occidit rēges fortes. Seon regē amorreoꝝ: Et og regē baſan: & oīa regna chanaā.
Ὃς ἐπάταξεν ἔθνη πολλά, καὶ ἀπέκτεινε βασιλεῖς κραταιούς. Τὸν σηὼν βασιλέα τῶν ἀμορραίων, Καὶ τὸν ὢγ βασιλέα τῆς βασάν, καὶ πάσας τὰς βασιλείας χαναάν.
Et dedit frā eoꝝ hereditatē: hereditatē iſrael pplo ſuo. Dñe nomē tuū in eternū: & memoriale tuū i gñatione & gñatione.
Καὶ ἔδωκε τὴν γῆν αὐτῶν κληρονομίαν, κληρονομίαν ἰσραὴλ λαῷ αὐτοῦ. Κύριε τὸ ὄνομά σου εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ τὸ μνημόσυνόν σου εἰς γενεὰν καὶ γενεάν.
Quia iudicabit dñs ppl̄ꝫ ſuū: & in ſeruis ſuis deprecabitur. Simulachra gētiū argētū & aurū opa manuū hoīum. 5.115. Sapiē 15.
Ὅτι κρινεῖ κύριος τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ τοῖς δούλοις αὐτοῦ παρακληθήσεται. Τὰ εἴδωλα τῶν ἐθνῶν ἀργύριον καὶ χρυσίον ἔργα χειρῶν ἀνθρώπων.
Os hñt & nō loqntur: oculos hñt & nō videbūt.
Στόμα ἔχουσι καὶ οὐ λαλήσουσιν, ὀφθαλμοὺς ἔχουσι καὶ οὐκ ὄψονται.
Aures hñt & nō audiēt: neq; eñi eſt ſpūs in ore ipoꝝ. Similes illis fiant q faciūt ea: & oēs qui cōfidūt in eis. 5.115.
Ὦτα ἔχουσι καὶ οὐκ ἐνωτισθήσονται, οὐδὲ γάρ ἐστι πνεῦμα ἐν τῷ στόματι αὐτῶν. Ὅμοιοι αὐτοῖς γένοιντο οἱ ποιοῦντες αὐτά, καὶ πάντες οἱ πεποιθότες ἐπ' αὐτοῖς.
Domus iſrael bñdicite dño. Dom⁹ aarō bñdicite dño. dom⁹ leui bñdicite dño. Qui timetis dñm bñdicite dño.
Οἶκος ἰσραὴλ εὐλογήσατε τὸν κύριον. Οἶκος ἀαρὼν εὐλογήσατε τὸν κύριον. Οἶκος λευὶ εὐλογήσατε τὸν κύριον. Οἱ φοβούμενοι τὸν κύριον εὐλογήσατε τὸν κύριον.
Bñdictus dñs ex ſion qui habitat hieruſalē.
Εὐλογητὸς κύριος ἐκ σιὼν ὁ κατοικῶν ἱερουσαλήμ.

Alleluia. 135.

Ἀλληλούϊα. ρλε.

Confitemini dño qm̄ bonus: qm̄ in ſeculū mīa eius. Cōfitemini deo deoꝝ: qm̄ in ſeculū mīa eius. 5.104 & 105. & 106.
Ἐξομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ ὅτι ἀγαθός, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. Ἐξομολογεῖσθε τῷ θεῷ τῶν θεῶν, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.
Cōfitemini dño dnoꝝ: qm̄ in ſeculū mīa eius.
Ἐξομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ τῶν κυρίων, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.
Qui fecit mirabilia magna ſolus: qm̄ in ſeculū mīa eius.
Τῷ ποιήσαντι θαυμάσια μεγάλα μόνῳ, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.
Qui fecit celos in intellectu: qm̄ in ſeculū mīa eius. Geñ. 1.a. Ineo.
Τῷ ποιήσαντι τοὺς οὐρανοὺς ἐν συνέσει, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.
Qui firmauit frā ſup aquas: qm̄
Τῷ στερεώσαντι τὴν γῆν ἐπὶ τῶν ὑδάτων, ὅτι

Digitized by Google

in ſeculũ mia eius. Qui fecit lũinaria ma-
ὶις τὸν ἀιῶνα τὸ ἔλεος ἀυτοῦ. Τῷ ποιήσαντι φῶτα με-
gna ſolus: qm̃ in ſeculũ mia eius: Solẽ
γάλα μόνω, ὅτι ἐις τὸν ἀιῶνα τὸ ἔλεος ἀυτοῦ, Τὸν ἥλιον
in poteſtatẽ diei: qm̃ in ſeculũ mia eius.
ἐις ἐξουσίαν τῆς ἡμέρας, ὅτι ἐις τὸν ἀιῶνα τὸ ἔλεος ἀυτοῦ.
Lunam ⁊ ſtellas in poteſtatẽ noctis: qm̃
Τὴν σελήνην καὶ τοὺς ἀστέρας ἐις ἐξουσίαν τῆς νυκτός, ὅτι
in ſeculũ mia eius. Qui percuſſit egyptũ cũ
ἐις τὸν ἀιῶνα τὸ ἔλεος ἀυτοῦ. Τῷ πατάξαντι ἄιγυπτον σὺν
primogenitis eoꝝ: qm̃ in ſeculũ mia e-
τοῖς πρωτοτόκοις ἀυτῶν, ὅτι ἐις τὸν ἀιῶνα τὸ ἔλεος ἀυ-
ius. Et eduxit iſrael de medio eoꝝ: qm̃ in
τοῦ. Καὶ ἐξαγαγόντι τὸν ἰσραὴλ ἐκ μέσου ἀυτῶν, ὅτι ἐις
ſeculũ mia eius. In manũ potẽti ⁊ in bra
τὸν ἀιῶνα τὸ ἔλεος ἀυτοῦ. Ἐν χειρὶ κραταιᾷ καὶ ἐν βραχί
chio excelſo: qm̃ in ſeculũ mia eius. Qui diui
ονι ὑψηλῷ, ὅτι ἐις τὸν ἀιῶνα τὸ ἔλεος ἀυτοῦ. Τῷ καταδιε
ſit rubrũ mare in diuiſiões: qm̃ in ſeculũ
λόντι τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν ἐις διαιρέσεις, ὅτι ἐις τὸν ἀιῶνα
mia eius. Et eduxit iſrael per mediũ e-
τὸ ἔλεος ἀυτοῦ. Καὶ διαγαγόντι τὸν ἰσραὴλ διὰ μέσου ἀυ
ius: qm̃ in ſeculũ mia eius. Et excuſſit pha
τῆς, ὅτι ἐις τὸν ἀιῶνα τὸ ἔλεος ἀυτοῦ. Καὶ ἐκτινάξαντι φαρ
raonẽ ⁊ exercitũ eius in mari rubro: qm̃ in
ραὼ καὶ τὴν δύναμιν ἀυτοῦ ἐις θάλασσαν ἐρυθράν, ὅτι ἐις τὸν
ſeculũ mia eius. Qui traduxit pplm ſuũ per
ἀιῶνα τὸ ἔλεος ἀυτοῦ. Τῷ διαγαγόντι τὸν λαὸν ἀυτοῦ ἐν τῇ
deſertũ: qm̃ in ſeculũ mia eius. Qui pcuſſit
ἐρήμῳ, ὅτι ἐις τὸν ἀιῶνα τὸ ἔλεος ἀυτοῦ. Τῷ πατάξαντι
reges magnos: qm̃ in ſeculũ mia eius.
βασιλεῖς μεγάλους, ὅτι ἐις τὸν ἀιῶνα τὸ ἔλεος ἀυτοῦ.
Et occidit reges fortes: qm̃ in ſeculũ
Καὶ ἀποκτείναντι βασιλεῖς κραταιούς, ὅτι ἐις τὸν ἀιῶνα τὸ
mia eius. Seon regẽ amorreoꝝ: qm̃ in
ἔλεος ἀυτοῦ. Τὸν σηὼν βασιλέα τῶν ἀμορραίων, ὅτι ἐις τὸν
ſeculũ mia eius. Et og regẽ baſan:
ἀιῶνα τὸ ἔλεος ἀυτοῦ. Καὶ τὸν ὢγ βασιλέα τῆς βασάν,
qm̃ in ſeculũ mia eius. Et dedit trã eo-
ὅτι ἐις τὸν ἀιῶνα τὸ ἔλεος ἀυτοῦ. Καὶ δόντι τὴν γῆν ἀυ-
rũ hereditatẽ: qm̃ in ſeculũ mia eius. He
τῶν κληρονομίαν, ὅτι ἐις τὸν ἀιῶνα τὸ ἔλεος ἀυτοῦ. Κλη
reditatẽ iſrael ſeruo ſuo: qm̃ in ſeculũ mia
ρονομίαν ἰσραὴλ δούλῳ ἀυτοῦ, ὅτι ἐις τὸν ἀιῶνα τὸ ἔλεος
eius. Quia in humilitate nr̃a memor fuit nr̃i dñs:
ἀυτοῦ. Ὅτι ἐν τῇ ταπεινώσει ἡμῶν ἐμνήσθη ἡμῶν ὁ κύριος,
qm̃ in ſeculũ mia eius. Et redimit nos
ὅτι ἐις τὸν ἀιῶνα τὸ ἔλεος ἀυτοῦ. Καὶ ἐλυτρώσατο ἡμᾶς ἐκ
ab inimicis nr̃is: qm̃ in ſeculũ mia eius. Qui dat
τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν, ὅτι ἐις τὸν ἀιῶνα τὸ ἔλεος ἀυτοῦ. Ὁ διδοὺς
eſcã omni carni: qm̃ in ſeculũ mia eius. Cõfite
τροφὴν πάσῃ σαρκί, ὅτι ἐις τὸν ἀιῶνα τὸ ἔλεος ἀυτοῦ. Ἐξομο-
mini deo celi: qm̃ in ſeculũ mia eius.
λογεῖσθε τῷ θεῷ τοῦ οὐρανοῦ, ὅτι ἐις τὸν ἀιῶνα τὸ ἔλεος ἀυτοῦ.

David per hieremiã. 136.

Τῷ δαδ διὰ ἱερεμίου. ρλς΄.

Super flumina babylonis illic ſedimus: ⁊
Ἐπὶ τῶν ποταμῶν βαβυλῶνος ἐκεῖ ἐκαθίσαμεν, καὶ
fleuimus: dũ recordaremur nos ſion. In
ἐκλαύσαμεν ἐν τῷ μνησθῆναι ἡμᾶς τῆς σιών. Ἐπὶ ταῖς
ſalicibus in medio eius ſuſpẽdimus organa nr̃a.
ἰτέαις ἐν μέσῳ ἀυτῆς ἐκρεμάσαμεν τὰ ὄργανα ἡμῶν.
Quia illic interrogauerũt nos qui captiuos duxerũt
Ὅτι ἐκεῖ ἐπηρώτησαν ἡμᾶς οἱ ἀιχμαλωτεύσαντες
nos: vba cãtionũ: ⁊ qui abduxerũt nos hymnũ.
ἡμᾶς, λόγους ᾠδῶν, καὶ οἱ ἀπαγαγόντες ἡμᾶς ὕμνον.
Cãtate nobis de cãticis ſion: quõ cãtabimus cãticũ
Ἄσατε ἡμῖν ἐκ τῶν ᾠδῶν σιών, πῶς ἄσομεν τὴν ᾠδὴν
dñi in tra aliena? Si oblit⁹ fuero tui
κυρίου ἐπὶ γῆς ἀλλοτρίας; Ἐὰν ἐπιλάθωμαί σου

Qui fecit luminaria
magna: quoniam.
Solem in poteſtatem
diei: quoniam.
Lunam & ſtellas
in poteſtatem noctis:
quoniam.
Qui percuſſit egyptũ
cum primitiuis eorum:
quoniam. Et eduxit iſ
rael
de medio eorum: quo-
niam. In manu
valida & in brachio ex
tento: quoniam.
Qui diuiſit mare ru-
brum in diuiſiones:
quoniam. Et adduxit
iſrael
in medio eius: quoni-
am. Et conuoluit
pharaonẽ & exercitũ e
ius in mari rubro: qm̃.
Qui duxit populũ ſuũ
p deſertum: quoniam.
Qui percuſſit reges
magnos: quoniã. Et
occidit
reges magnificos:
quoniam.
Seon regem amorreo
rum: quoniam.
Et og regem baſan:
Quoniam. Et dedit
terram eorum
hereditatem: quoniã.
Hereditatem
iſrael ſeruo ſuo: quoni
am.
Quia in humilitate no
ſtra memor fuit noſtri:
quoniã. Et eripuit nos
de hoſtibus noſtris:
quoniam.
Qui dat panem omni
carni: quoniam.
Confitemini deo celi:
quoniam
in eternum miſericor-
dia eius.

137.

Sup flumina baby-
lonis illic ſedimus
& fleuimus: dum re
cordaremur ſion. Super
ſalices in medio eius
ſuſpendimus citharas
nr̃as. Quĩ ibi interro-
gauerũt nos qui capti-
uos duxerũt nos verba
carminis: & qui afflige
bãt nos leti: canite no
bis de cãticis ſiõ. Quõ
cantabimus canticum
domini in terra aliẽa.
Si oblitus fuero tui

לעולם חסדו ׃ לעשה אורים
גדלים כי לעולם חסדו ׃ את
משל — השמש לממשלת ביום כי
כבב — לעולם חסדו ׃ את הירח וכוכבים
לממשלות בלילה כי לעולם
נכה בכר — חסדו ׃ למכה מצרים בבכוריהם
יצא — כי לעולם חסדו ׃ ויוצא ישראל
מתוכם כי לעולם חסדו ׃ ביד
זרע נטה — חזקה ובזרוע נטויה כי לעולם
חסדו ׃ לגזר ים סוף לגזרים
עבר — כי לעולם חסדו ׃ והעביר ישראל
בתוכו כי לעולם חסדו ׃ ונער
פרעה וחילו בים סוף כי לעולם
הלך דבר — חסדו ׃ למוליך עמו במדבר כי
לעולם חסדו ׃ למכה מלכים
הרג — גדלים כי לעולם חסדו ׃ ויהרג
אדר — מלכים אדירים כי לעולם
חסדו ׃ לסיחון מלך האמרי כי
לעולם חסדו ׃ ולעוג מלך הבשן
כי לעולם חסדו ׃ ונתן ארצם
לנחלה כי לעולם חסדו ׃ נחלה
לישראל עבדו כי לעולם חסדו ׃
שפל — שבשפלנו זכר לנו כי ייי
עלם פרק — לעולם חסדו ׃ ויפרקנו ייי
צור — מצרינו כי לעולם חסדו ׃
נתן — נותן לחם לכל בשר כי לעולם
ידה — חסדו ׃ הודו לאל השמים כי
לעולם חסדו ׃

cxxxvii.

על נהרות בבל שם ישבנו
בכה — גם בכינו בזכרנו את ציון ׃
תלה — על ערבים בתוכה תלינו כנרותינו ׃
שבה — כי שם שאלונו שובינו דברי
שור תלל — שיר ותוללינו שמחה שירו לנו
משיר ציון ׃ איך נשיר את שיר
שכח — יהוה על אדמת נכר ׃ אם אשכחך

ירושלם תשכח ימיני׃ תדבק ‖ ימן דבק
לשוני לחכי אם לא אזכרכי אם ‖ לשן חך
לא אעלה את ירושלם על ראש ‖ זכר עלה
שמחתי׃ זכור יהוה לבני אדום ‖ זכר
את יום ירושלם האמרים ערו ‖ ערה
ערו עד היסוד בה׃ בת בבל ‖ יסד
השדודה אשרי שישלם לך את ‖ שדד שלם
גמולך שגמלת לנו׃ אשרי שיאחז ‖ גמל אחז
ונפץ את עלליך אל הסלע׃

לדוד **cxxxviii.**

אודך בכל לבי נגד אלהים ‖ ידה
אזמרך׃ אשתחוה אל היכל ‖ זמר שחה הכל
קדשך ואודה את שמך על
חסדך ועל אמתך כי הגדלת על ‖ גדל
כל שמך אמרתך׃ ביום קראתי ‖ ענה
ותענני תרהבני בנפשי עז׃ ‖ רהב עזז
יודוך יהוה כל מלכי ארץ כי ‖ ידה
שמעו אמרי פיך׃ וישירו בדרכי ‖ פה שור
יהוה כי גדול כבוד יהוה׃ כי רם ‖ גדל כבד
יהוה ושפל יראה וגבה ממרחק ‖ רום גבה
ידע׃ אם אלך בקרב צרה ‖ רחק ידע
תחייני על אף איבי תשלח ידך ‖ ילך צור
ותושיעני ימינך׃ יהוה יגמר ‖ חיה שלח
בעדי יהוה חסדך לעולם מעשי ‖ ישע ימן
ידיך אל תרף׃ ‖ גמר עלם
‖ עשה רפה

למנצח לדוד **cxxxix.** ‖ נצח
מזמור יהוה חקרתני
ותדע׃ אתה ידעת שבתי וקומי ‖ ישב
בנתה לרעי מרחוק׃ ארחי ‖ בין רעה
ורבעי זרית וכל דרכי הסכנתה׃ ‖ רחק זרה
כי אין מלה בלשוני הן יהוה ‖ סכן מלל
ידעת כלה׃ אחור וקדם צרתני ‖ לשן אחר
ותשת עלי כפכה׃ פליאה ‖ צור שות
דעת ממני נשגבה לא אוכל ‖ כף
לה׃ אנה אלך מרוחך ואנה ‖ ידע שגב
מפניך אברח׃ אם אסק ‖ יכל ילך
‖ פנה ברח
‖ נסק

ierusalē: in obliuione
ſit dextera mea. Adhe-
reat ligua mea gutturi
meo: ſi nō recordatus
fuero tui: ſi nō ppoſue
ro ieruſalē in principio
letitie mee. Memento
domine filiorū edom
in die ieruſalem: dicē
tium euacuate euacuate
vſq ad fūdamētū eius.
Filia babylonis
vaſtata: beatus qui re-
tribuet tibi
viciſſitudinē tuā quā re
tribuiſti nobis. Btūs q
tenebit & allidet paruu
los tuos ad petram.

Dauid. 138.
Confitebor tibi dñe
ī toto corde meo:
in cōſpectu deorū cāta
bo tibi. Adorabo ad tē
plū ſctm̄ tuū: & confi-
tebor nomi tuo ſuper
mia tua & veritate tua
qm̄ magnificaſti ſuper
omē nomē tuū eloqui
um tuū. In die inuoca-
bo & exaudies me: dila
tabis aīe mee fortitudi-
nē. Cōfiteātur tibi dñe
oēs reges terre: qm̄
audierūt eloquia oris
tui. Et cantēt in viis
dñi: qm̄ magna glīa
dñi. Quoniā excelſus
dñs & hūilia reſpicit:
& excelſa de longe
cognoſcit. Si ambula-
uero in medio tribula-
tiōis viuificabis me: ſu
p furorē inimicoꝝ meo
rū mittes manū tuā: &
ſaluabit me dxtera tua.
Dñs opabitur pro me:
dñe mīa tua in eternū:
opera manuum tuarū
ne dimittas.

Victori dauid pſal-
mus. 159.
Domine inueſtiga-
ſti me:
& cognouiſti. Tu co-
gnouiſti ſeſſionē meam
& reſurrectionē meā: i-
tellexiſti malū meū de
lōge. Semitā meā & ac-
cubationē meā vētilaſti:
& oēs vias meas ītelle-
xiſti: Quia nō ē eloqui
um in lingua mea: ecce
dñe oia noſti. Retror
ſū & añ formaſti me: &
poſuiſti ſup me manum
tuā. Mirabilior ē ſcien-
tia me: excellētior ē nō
pótero ad eā. quo ibo
a ſpiritu tuo: & quo
a facie tua fugiam. Si
aſcendero in

hieruſalē: obliuioni detur dextera mea. Adhereat lingua
ἱερουσαλήμ, ἐπιλησθείη ἡ δεξιά μου. Κολληθείη ἡ γλῶσσά
mea faucib⁹ meis: ſi no tui meminero. Si nō pro
μου τῷ λάρυγγί μου, ἐὰν μή σου μνησθῶ. Ἐὰν μὴ προα-
poſuero hieruſalē ſicut in pricipio letitie mee.
νατάξωμαι τὴν ἱερουσαλὴμ ὡς ἐν ἀρχῇ τῆς εὐφροσύνης μου.
Memor eſto dñe filioꝝ edom in die hieruſalē.
Μνήσθητι κύριε τῶν υἱῶν ἐδὼμ τὴν ἡμέραν ἱερουσαλήμ.
Qui dicūt exinanite exinanite: vſq ad fundamētū e-
Τῶν λεγόντων ἐκκενοῦτε ἐκκενοῦτε, ἕως τῶν θεμελίων αὐ-
ius. Filia babylonis miſera. Btūs qui
τῆς. Θυγάτηρ βαβυλῶνος ἡ ταλαίπωρος. Μακάριος ὃς
retribuet tibi retributionē tuā: q̄ retribuiſti
ἀνταποδώσει σοι τὸ ἀνταπόδωμά σου ὃ ἀνταπέδωκας
nobis. Btūs q̄ tenebit ⁊ allidet paruulos tuos
ἡμῖν. Μακάριος ὃς κρατήσει καὶ ἐδαφιεῖ τὰ νήπιά σου
ad petrā.
πρὸς τὴν πέτραν.

Pſalmus dauid aggei ⁊ zacharie. 137.
Ψαλμὸς τῷ δαυὶδ ἀγγαίου καὶ ζαχαρίου. ρλζ.

Confitebor tibi dñe in toto corde meo: ⁊ in
Ἐξομολογήσομαί σοι κύριε ἐν ὅλῃ καρδίᾳ μου, καὶ ἐ-
cōſpectu āgeloꝝ pſallā tibi. Qm̄ audiſti oīa ver
ναντίον ἀγγέλων ψαλῶ σοι. Ὅτι ἤκουσας πάντα τὰ ῥή-
ba oris mei. Adorabo ad tēplū ſctm̄ tuū:
ματα τοῦ στόματός μου. Προσκυνήσω πρὸς ναὸν ἅγιόν σου,
⁊ cōfitebor noī tuo: ſup mīa tua
καὶ ἐξομολογήσομαι τῷ ὀνόματί σου, ἐπὶ τῷ ἐλέει σου
⁊ ꝟitate tua. Qm̄ magnificaſti ſup oīne nomē
καὶ τῇ ἀληθείᾳ σου. Ὅτι ἐμεγάλυνας ἐπὶ πᾶν τὸ ὄνομα
ſctm̄ tuū: in q̄cūq̄ die inuocauero te: velociter exa
τὸ ἅγιόν σου, ἐν ᾗ ἂν ἡμέρᾳ ἐπικαλέσωμαί σε, ταχὺ ἐπά-
udi me. Multiplicabis me in aīa mea ꝟtute tua.
κουσόν μου. Πολυωρήσεις με ἐν ψυχῇ μου δυνάμει σου.
Cōfiteātur tibi dñe oēs reges
Ἐξομολογησάσθωσάν σοι κύριε πάντες οἱ βασιλεῖς τῆς
terre: q̄ audierūt oīa ꝟba oris tui.
γῆς, ὅτι ἤκουσαν πάντα τὰ ῥήματα τοῦ στόματός σου.
Et cantent in vijs dñi: qm̄ magna glīa
Καὶ ᾀσάτωσαν ἐν ταῖς ὁδοῖς κυρίου, ὅτι μεγάλη ἡ δόξα
dñi: Qm̄ excelſus dñs: ⁊ humilia reſpicit: ⁊ al
κυρίου, Ὅτι ὑψηλὸς κύριος, καὶ τὰ ταπεινὰ ἐφορᾷ, καὶ τὰ ὑψη-
ta a lōge cognoſcit. Si ābulauero ī medio tribulatōīs: vi
λὰ ἀπὸ μακρόθεν γινώσκει. Ἐὰν πορευθῶ ἐν μέσῳ θλίψεως, ζή-
uificabi me. Sup irā īimicoꝝ meoꝝ extēdiſti man⁹ tuas: ⁊ ſaluū
σεις με. Ἐπ᾽ ὀργὴν ἐχθρῶν μου ἐξέτεινας χεῖράς σου, καὶ ἔσω-
fecit me dextera tua. Dñs retribuet pro me. Dñe
σέ με ἡ δεξιά σου. Κύριος ἀνταποδώσει ὑπὲρ ἐμοῦ. Κύριε τὸ
mīa tua in ſeculū: opa manuū tuaꝝ ne deſpicias.
ἔλεός σου εἰς τὸν αἰῶνα, τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σου μὴ παρίδῃς.
In finē dauid pſalmus zacharie in diſpſiōe. 138.
Εἰς τὸ τέλος τῷ δαδ ψαλμὸς ζαχαρίου ἐν τῇ διασπορᾷ. ρλη.

Domine pbaſti me: ⁊ cognouiſti me. Tu cognouiſti ſe
Κύριε ἐδοκίμασάς με, καὶ ἔγνως με. Σὺ ἔγνως τὴν κα-
ſſionē meā ⁊ reſurrectionē meā. Tu intellexiſti cogitatio
θέδραν μου καὶ τὴν ἔγερσίν μου. Σὺ συνῆκας τοὺς διαλογισ-
nes meas de lōge. Semitam meā ⁊ funiculū meū
μούς μου ἀπὸ μακρόθεν. Τὴν τρίβον μου καὶ τὴν σχοῖνόν μου
tu inueſtigaſti. Et oēs vias meas pͥuidiſti: q̄ nō
σὺ ἐξιχνίασας. Καὶ πάσας τὰς ὁδούς μου προεῖδες, ὅτι οὐκ
eſt dolus in lingua mea. Ecce dñe tu cognouiſti oīa nouiſ
ἔστι δόλος ἐν γλώσσῃ μου. Ἰδοὺ κύριε σὺ ἔγνως πάντα τὰ ἔσχα-
ſima ⁊ antiqua. Tu formaſti me ⁊ poſuiſti ſup me
τα καὶ τὰ ἀρχαῖα. Σὺ ἔπλασάς με καὶ ἔθηκας ἐπ᾽ ἐμὲ τὴν
manū tuā. Mirabilis facta eſt ſciā tua ex me: cōfortata ē:
χεῖρά σου. Ἐθαυμαστώθη ἡ γνῶσίς σου ἐξ ἐμοῦ, ἐκραταιώθη,
non potero ad eā. Quo ibo a ſpū
οὐ μὴ δύνωμαι πρὸς αὐτήν. Ποῦ πορευθῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός
tuo: ⁊ a facie tua quo fugiā? Si aſcēdero
σου, καὶ ἀπὸ τοῦ προσώπου σου ποῦ φύγω; Ἐὰν ἀναβῶ

in celū: tu illic es. ſi deſcēdero in infernū: ad
εἰς τὸν οὐρανόν, σὺ ἐκεῖ εἶ. ἐὰν καταβῶ εἰς τὸν ἅδην, πά
des. Si ſumpſero pēnas meas diluculo: τ
ρει. Εὰν ἀναβάλοιμι τὰς πτέρυγάς μου κατ' ὄρθρον, καὶ
habitauero in extremis maris: Et eñi illic
κατασκηνώσω εἰς τὰ ἔσχατα τῆς θαλάσσης, Καὶ γὰρ ἐκεῖ
manus tua deducet me: τ tenebit me dextera tua. Et
ἡ χείρ σου ὁδηγήσει με, καὶ καθέξει με ἡ δεξιά σου. Καὶ
dixi forſitā tenebre cōculcabūt me: τ nox illuminatio
εἶπα ἄρα σκότος καταπατήσει με, καὶ νὺξ φωτισμὸς
in delitijs meis. Quia tenebre nō obſcurabūtur a
ἐν τῇ τρυφῇ μου. Ὅτι σκότος οὐ σκοτισθήσεται ἀπὸ
te: τ nox ſicͤ dies illuminabit. Sicut tenebre e
σοῦ, καὶ νὺξ ὡς ἡμέρα φωτισθήσεται. Ὡς τὸ σκότος αὐ
ius: ita τ lumē eius. Quia tu poſſediſti
τῆς, οὕτως καὶ τὸ φῶς αὐτῆς. Ὅτι σὺ ἐκτήσω τοὺς
renes meos: ſuſcepiſti me de vtero mřis mee. Cō
νεφρούς μου, ἀντελάβου μου ἐκ γαστρὸς μητρός μου. Ἐξο-
fitebor tibi qꝛ terribiliter mirificatus es. Mirabilia
μολογήσομαί σοι ὅτι φοβερῶς ἐθαυμαστώθης. Θαυμάσια
opa tua: τ aīa mea cognoſcit nimis: Nō
τὰ ἔργα σου, καὶ ἡ ψυχή μου γινώσκει σφόδρα. Οὐκ
eſt occultatū os meū a te qđ feciſti in occulto: τ
ἐκρύβη τὸ ὀστοῦν μου ἀπὸ σοῦ ὃ ἐποίησας ἐν κρυφῇ, καὶ
ſubſtātia mea in inferioribus tre. Imperfe
ἡ ὑπόστασίς μου ἐν τοῖς κατωτάτοις τῆς γῆς. Τὸ ἀκατέρ
ctū meū viderūt oculi tui: τ in libro tuo
γαστόν μου εἶδον οἱ ὀφθαλμοί σου, καὶ ἐπὶ τὸ βιβλίον σου
oēs ſcribētur. Dies formabūtur: τ nemo
πάντες γραφήσονται. Ἡμέραι πλασθήσονται, καὶ οὐθεὶς
in eis. Mihi āt nimis honorificati ſūt amici tui deꝰ:
ἐν αὐτοῖς. Ἐμοὶ δὲ λίαν ἐτιμήθησαν οἱ φίλοι σου ὁ θεός,
nimis cōfortati ſunt pricipatus eoꝝ. Dinumerabo e
λίαν ἐκραταιώθησαν αἱ ἀρχαὶ αὐτῶν. Ἐξαριθμήσομαι αὐ
os τ ſup arenā multiplicabūtur. Exurrexi: τ adhuc
τοὺς καὶ ὑπὲρ ἄμμον πληθυνθήσονται. Ἐξηγέρθην, καὶ ἔτι
ſum tecum: ſi occideris pctōres deus. Ui
εἰμὶ μετὰ σοῦ, ἐὰν ἀποκτείνῃς ἁμαρτωλοὺς ὁ θεός. Ἄν
ri ſanguinū declinate a me: qꝛ litigioſi eſtis in
δρες αἱμάτων ἐκκλίνατε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι ἐρισταί ἐστε εἰς
cogitatiōibus. Accipiēt in vanitate ciuitates
διαλογισμούς. Λήψονται εἰς ματαιότητα τὰς πόλεις
tuas. Nōne q̄ oderūt te dñe oderā: τ
σου. Οὐχὶ τοὺς μισοῦντάς σε κύριε ἐμίσησα, καὶ
ſup inimicos tuos tabeſcebā? Perfecto odio ode
ἐπὶ τοὺς ἐχθρούς σου ἐξετηκόμην; Τέλειον μῖσος ἐμί-
ram illos: in inimicos facti ſūt mihi. Proba me
σουν αὐτούς, εἰς ἐχθροὺς ἐγένοντό μοι. Δοκίμασόν με
deus: τ ſcito cor meū. Interroga me: τ cognoſce
ὁ θεός, καὶ γνῶθι τὴν καρδίαν μου. Ἔτασόν με, καὶ γνῶθι
ſemitas meas. Et vide ſi via iniqtatis in me: τ
τὰς τρίβους μου. Καὶ ἴδε εἰ ὁδὸς ἀνομίας ἐν ἐμοί, καὶ
deduc me in via eterna.
ὁδήγησόν με ἐν ὁδῷ αἰωνίᾳ.

In fine pſalmus dauid. 139.
Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαυίδ. ρλθ'.

ERipe me dñe ab hoīe malo: a viro
Ἐξελοῦ με κύριε ἐξ ἀνθρώπου πονηροῦ, ἀπὸ ἀνδρὸς
iniquo eripe me. Qui cogitauerūt iniqtatē in cor
ἀδίκου ῥῦσαί με. Οἵτινες ἐλογίσαντο ἀδικίαν ἐν καρ-
de: tota die cōſtituebāt prelia: Acue
δίᾳ, ὅλην τὴν ἡμέραν παρετάσσοντο πολέμους, Ἠκό-
rūt linguā ſuā ſicut ſerpētis: venenū aſpidū ſub
νησαν γλῶσσαν αὐτῶν ὡσεὶ ὄφεως, ἰὸς ἀσπίδων ὑπὸ
labijs eoꝝ. Dp̄. Cuſtodi me dñe de
τὰ χείλη αὐτῶν. Διάψαλμα. Φύλαξόν με κύριε ἐκ
manu pctōris: ab hoībus iniqs eripe me.
χειρὸς ἁμαρτωλοῦ, ἀπὸ ἀνθρώπων ἀδίκων ἐξελοῦ με.
Qui cogitauerūt ſupplātare greſ
Οἵτινες διελογίσαντο τοῦ ὑποσκελίσαι τὰ διαβήμα-
ſus meos: abſcōderūt ſupbi
τά μου, ἔκρυψαν ὑπερήφανοι

celum ibi es tu: ſi iacu
ero in inferno
ades tu. Si ſumpſero pē
nas meas diluculo: ha
bitauero in extremo
maris. Etiā ibi manus
tua deducet me: & tene
bit me dextera tua. Si
dixero forte tenebre o
perient me: nox quoq3
lux erit corā me. Nec
tenebre hn̄t tenebras a
pud te: & nox q̄ſi dies
lucet: ſič es ſūt tenebre
& lux. Quia tu poſſe
diſti renes meos: orſuſ
q3 es me i vtero matris
mee. Cōfitebor tibi qm̄
terribiliter magnifica
ſti me: mirabilia opera
tua: & aīa mea nouit ni
mis. Nō ſunt opta oſſa
mea a te quibus fctūs
ſum in abſcōdito: ima
ginatꝰ ſū in nouiſſimis
terre. Informē adhuc
me viderūt oculi tui: &
in libro tuo oēs ſcribē
tur: dies formati ſūt &
nō eſt vna in eis. Mihi
āt quā honorabiles fcti
ſunt amici tui deus: q̄
fortes paupes eorum.
Dinumerabo eos & a
rena plures erūt: euigi
laui & adhuc ſum tecū.
Si occideris deus impi
um: viri ſanguinū de
clinate a me. Qui con
tradicent tibi ſcelerate:
eleuati ſunt fruſtra ad
uerſarii tui. Nōne odiē
tes te dñe odiui: & con
tra aduerſarios tuos di
ſtabui? Perfecto odio o
derā illos: inimici
fcti ſunt mihi. Scruta
re deus me & cognoſce
cor meū: proba me &
ſcito cogitatiōes meas.
Et vide ſi via doli in
me ē: & deduc me ī via
eterna.

Victori ps dd̄. 140.

ERipe me dñe ab ho
mine
malo a viris iniquis
ſerua me.
Qui cogitauerūt ma
licias in corde: tota
die verſati ſunt in pre
liis. Exacuerunt
linguam ſuam quaſi ſ
pens: venenum
aſpidum ſub labiis eo
rum. Semper.
Cuſtodi me dñe de ma
nu impii: a viro
iniquitatum ſerua me:
qui cogitauerunt
ſupplātare greſſus me
os. Abſcōderunt ſupbi

שמים שם אתה ואציעה שאול | רצע שאל
הנך׃ אשא כנפי שחר אשכנה | הנה נשא
באחרית ים׃ גם שם ידך תנחני | שכן נחה
ותאחזני ימינך׃ ואמר אך חשך | אחז ימן
ישופני ולילה אור בעדני׃ גם | שוף
חשך לא יחשיך ממך ולילה כיום | מן
יאיר כחשכה כאורה׃ כי אתה | אור
קנית כליותי תסכני בבטן אמי׃ | קנה כלה
אודך על כי נוראות נפליתי | נסך ידה
נפלאים מעשיך ונפשי יודעת | ירא פלא
מאד׃ לא נכחד עצמי ממך | עשה ידע
אשר עשיתי בסתר רקמתי | כחד
בתחתיות ארץ׃ גלמי ראו עיניך | עשה
ועל ספרך כלם יכתבו ימים יצרו | ראה
ולא אחד בהם׃ ולי מה יקרו | כתב יום
רעיך אל מה עצמו ראשיהם׃ | רעה
אספרם מחול ירבון הקיצותי | ספר רבה
ועודי עמך׃ אם תקטול אלוה | קוץ קטל
רשע ואנשי דמים סורו מני׃
אשר ימרוך למזמה נשוא לשוא | אמר זמם
עריך׃ הלא משנאיך יהוה | נשא עור
אשנא ובתקוממיך אתקוטט׃ | שנא קום
תכלית שנאה שנאתים לאויבים | קוט כלה
היו לי׃ חקרני אל ודע לבבי | היה ידע
בחנני ודע שרעפי׃ וראה אם
דרך עצב בי ונחני בדרך עולם׃ | נחה עלם
למנצח מזמור cxl. | נצח זמר
לדוד חלצני יהוה מאדם
רע מאיש חמסים תנצרני׃ | רוע נצר
אשר חשבו רעות בלב כל
יום יגורו מלחמות׃ שננו | גור לחם
לשונם כמו נחש חמת ׳׳ | לשן
עכשוב תחת שפתימו סלה׃ | שפה
שמרני יהוה מידי רשע מאיש
חמסים תנצרני אשר חשבו | נצר
לדחות פעמי׃ טמנו גאים ׳׳ | דחה גאה

Digitized by Google

פח לי וחבלים פרשו רשת ליד — פוח
מעגל מקשים שתו לי סלה: — עגל יקש
אמרתי ליהוה אלי אתה האזינה — שות אזן
יהוה קול תחנוני: יהוה אדני — חנן
עז ישועתי סכתה לראשי — עזז ישע
ביום נשק: אל תתן יהוה מאויי — סכך נתן
רשע זממו אל תפק ירומו סלה: — אוה פוק
ראש מסבי עמל שפתימו — רום
יכסמו: ימיטו עליהם גחלים — סבב שפה
באש יפלם במהמרות בל יקומו: — כסה מוט
איש לשון בל יכון בארץ איש — נפל המר
חמס רע יצודנו למדחפות: ידעתי — קום לשן
כי יעשה יהוה דין עני משפט — כון רוע
אביונים: אך צדיקים יודו — צוד דחף
לשמך ישבו ישרים את פניך: — עשה ענה
מזמור לדוד **cxli.** — שפט אבה
יהוה קראתיך חושה לי — צדק ידה
האזינה קולי בקראי לך: תכון — פנה זמר
תפלתי קטרת לפניך משאת — אזן כון
כפי מנחת ערב: שיתה יהוה — פלל נשא
שמרה לפי נצרה על דל שפתי: — כף שות
אל תט לבי לדבר רע להתעולל — פה שפה
עלילות ברשע את אישים פעלי — נטה רוע
און ובל אלחם במנעמיהם: — עלל
יהלמני צדיק חסד ויוכיחני — נעם
שמן ראש אל יני ראשי כי — הלם צדק
עוד ותפלתי ברעותיהם: נשמטו — יכח נוא
בידי סלע שפטיהם ושמעו — שמט
אמרי כי נעמו: כמו פלח ובקע
בארץ נפזרו עצמינו לפי שאול: — פזר שאל
כי אליך יהוה אדני עיני בכה
חסיתי אל תער נפשי: שמרני — חסה ערה
מידי פח יקשו לי ומקשות פעלי — פוח יקש
און: יפלו במכמריו רשעים יחד — נפל כמר
אנכי עד אעבור: — עבר
משכיל לדוד **cxlii.** — שכל

laqueū mihi: & funib9 extenderūt rete: iuxta ſemitā offendiculū po ſuerunt mihi. Semper. Dixi domino deus me us es tu: exaudi dñe vocē deprecatio nis mee. Deus domine fortitudo ſalutis mee: protexiſti caput meum in die belli. Ne des do mine deſideria impii: ſcelera eius ne effundātur & eleuētur. Sp. Amaritudo conui uarū meorū labor labio rū eorū opiet eos. Ca dēt ſuper eos carbōes: in ignē deiicies eos: in foueā vt nō conſurgāt. Vir linguoſus nō diri getur in terra: virum iniquū mala capiēt in interitu. Scio qđ faciet dñs cām in opis: iudicia pauperū. Attamē iuſti confitebuntur noī tuo: hītabunt recti cum vultu tuo.

Pſalmus dauid. 141.

Domine clamaui ad te festina mihi: exaudi vocem meā cla mantis ad te. Dirigatur oro mea ſicut incenſū in cōſpectu tuo: eleua tio manuū mearū ſacri ficiū veſptinū. Pōe do mine cuſtodiā ori meo: ſerua paupertatē labiorū meorū. Ne declines cor meū in verbū malū: vo luere cogitatiões ipias: cū viris operantibus iniquitatē: neq3 come dere in deliciis eorum. Corripiat me iuſtus in mia & arguat me: oleū amaritudinis nō ipinguet caput meum: quia adhuc oro mea p maliciis eorū. Sublati ſt iuxta petram iudices eorum: & audient verba mea qm̄ decora ta ſunt. Sicut agricola cū ſcindit terrā: ſic diſſi pata ſunt oſſa nr̄a in ore iferni. Quia ad te dñe deus oculi mei: in te ſperaui: ne euacues ani mam meā. Cuſtodi me de manibus laq̄i quem poſuerunt mihi: & de offēdiculis operantium iniquitatē. Incidēt in rete eius impii ſimul: e go autem tranſibo.

Eruditio dauid

laqueū mihi. Dp̄. Et funib9 extēderūt la
παγίδα μοι. Διάψαλμα. Καὶ χοινίοις διέτειναν παγί
queū pedibus meis: iuxta iter ſcādala poſuerūt mihi.
δα τοῖς ποσί μου, ἐχόμενα τρίβου σκάνδαλα ἔθεντό μοι.
Dixi dño: deus meus es tu: exaudi dñe vo
Εἶπα τῷ κυρίῳ, θεός μου εἶ σύ, ἐνώτισαι κύριε τὴν φω
cē depcatiōis mee. Dñe dñe virtus ſalutis
νὴν τῆς δεήσεώς μου. Κύριε κύριε δύναμις τῆς σωτηρίας
mee: obūbraſti ſup caput meū in die bel
μου, ἐπεσκίασας ἐπὶ τὴν κεφαλήν μου ἐν ἡμέρα πολέ
li. Ne tradas me dñe a deſiderio meo pec
μου. Μὴ παραδῷς με κύριε ἀπὸ τῆς ἐπιθυμίας μου ἁ
catori. Cogitauerūt cōtra me: ne derelinquas me:
μαρτωλῷ. Διελογίσαντο κατ᾽ ἐμοῦ, μὴ ἐγκαταλίπης με,
ne forte exaltētur. Dp̄. Caput circui
μήποτε ὑψωθῶσιν. Διάψαλμα. Η κεφαλὴ τοῦ κυκλώ
tus eorū: labor labiorū ipſorū: operiet eos:
ματος αὐτῶν, κόπος τῶν χειλέων αὐτῶν καλύψει αὐτούς,
Cadēt ſup eos carbones in ignē: deiicies e
Πεσοῦνται ἐπ᾽ αὐτοὺς ἄνθρακες ἐν πυρί, καταβαλεῖς αὐ
os in miſeriis: ⁊ nō ſubſiſtāt. Vir lin
τοὺς ἐν ταλαιπωρίαις, καὶ οὐ μὴ ὑποστῶσιν. Ανὴρ γλωσ
guoſus nō diriget in trā. Virū iniuſtū ma
σώδης οὐ κατευθυνθήσεται ἐπὶ τῆς γῆς. Ανδρα ἄδικον κα
la capiēt in interitu. Cognoui q2 faciet dñs
κὰ θηρεύσει εἰς διαφθοράν. Εγνων ὅτι ποιήσει κύριος τὴν
iudiciū inopū ⁊ vīdictā pauperū. Verūtñ iuſti
κρίσιν τῶν πτωχῶν καὶ τὴν δίκην τῶν πενήτων. Πλὴν δίκαιοι
cōfitebūtur noī tuo: ⁊ habitabūt recti
ἐξομολογήσονται τῷ ὀνόματί σου, καὶ κατοικήσουσιν εὐθεῖς
cū vultu tuo. Pſalmus dauid. 140.
σὺν τῷ προσώπῳ σου. Ψαλμὸς τῷ δαυίδ. ρμ.

Domine clamaui ad te exaudi me: intēde vo
Κύριε ἐκέκραξα πρὸς σὲ εἰσάκουσόν μου, πρόσχες τῇ φω
ci depcatiōis mee: cū clamauero ad te. Di
νῇ τῆς δεήσεώς μου, ἐν τῷ κεκραγέναι με πρὸς σέ. Κα
rigatur oro mea ſicut incēſuȝ in cōſpectu tuo.
τευθυνθήτω ἡ προσευχή μου ὡς θυμίαμα ἐνώπιόν σου.
Eleuatio manuū mearū ſacrificiū veſptinū. Pone dñe
Επαρσις τῶν χειρῶν μου θυσία ἑσπερινή. Θοῦ κύριε — Eccle. 22.a.
cuſtodiā ori meo: ⁊ oſtiū circūſtātie circū
φυλακὴν τῷ στόματί μου, καὶ θύραν περιοχῆς περὶ τὰ
labia mea. Nō declines cor meū in vba ma
χείλη μου. Μὴ ἐκκλίνης τὴν καρδίαν μου εἰς λόγους πονη
litie: ad excuſandas excuſatiōes in pctīs. Cū
ρίας τοῦ προφασίζεσθαι προφάσεις ἐν ἁμαρτίαις. Σὺν
hoībus opantibus iniqtatē: ⁊ nō cōmunicabo
ἀνθρώποις ἐργαζομένοις τὴν ἀνομίαν, καὶ οὐ μὴ συνδυάσω
cum electis eorū. Corripiet me iuſtus in mia
μετὰ τῶν ἐκλεκτῶν αὐτῶν. Παιδεύσει με δίκαιος ἐν ἐλέει
⁊ icrepabit me: oleū āt pctōris nō impinguet
καὶ ἐλέγξει με, ἔλαιον δὲ ἁμαρτωλοῦ μὴ λιπανάτω τὴν
caput meū. Qm̄ adhuc ⁊ oro mea in bene
κεφαλήν μου. Οτι ἔτι καὶ ἡ προσευχή μου ἐν ταῖς εὐδο
placitis eorū: abſorpti ſunt iuncti petre iudices eo
κίαις αὐτῶν, κατεπόθησαν ἐχόμενα πέτρας οἱ κριταὶ αὐ
rū. Audient verba mea: qm̄ ſuauia ſūt: ſicut
τῶν. Ακούσονται τὰ ῥήματά μου, ὅτι ἡδύνθησαν, ὡσεὶ
craſſitudo tre erupta eſt ſup trā: diſſipata ſunt oſſa eo
πάχος γῆς ἐρράγη ἐπὶ τῆς γῆς, διεσκορπίσθη τὰ ὀστᾶ αὐ
rū ſecus infernū. Quia ad te dñe dñe oculi mei: in
τῶν παρὰ τὸν ᾅδην. Οτι πρὸς σὲ κε κε οἱ ὀφθαλμοί μου, ἐπὶ
te ſperaui: nō auferas aīam meā. Cuſtodi me a
σοὶ ἤλπισα, μὴ ἀντανέλης τὴν ψυχήν μου. Φύλαξόν με ἀπὸ
laqueo quē ſtatuerūt mihi: ⁊ a ſcandalis ope
παγίδος ἧς συνεστήσαντό μοι, καὶ ἀπὸ σκανδάλων τῶν ἐργα
rātium iniqtatē. Cadēt in retiaculo eorū pecca
ζομένων τὴν ἀνομίαν. Πεσοῦνται ἐν ἀμφιβλήστρῳ αὐτῶν οἱ ἁμαρ
tores: ſingulariter ſum ego donec trāſeam.
τωλοί, καταμόνας εἰμὶ ἐγὼ ἕως ἂν παρέλθω.

Intellectus dauid
Συνέσεως τῷ δαυίδ

Digitized by Google

cū eſſet ipſe in ſpelūca orans. 141.
ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν τῷ σπηλαίῳ προσευχόμενον. ρμα.
Voce mea ad dn̄m clamaui: voce mea ad dn̄m
Φωνῇ μου πρὸς κύριον ἐκέκραξα, φωνῇ μου πρὸς κύριον
dep̄cat⁹ ſū. Effundā in cōſpectu eius orōnē meā: tribu
ἐδεήθην. Ἐκχεῶ ἐνώπιον αὐτοῦ τὴν δέησίν μου, τὴν θλί-
lationē meā ante ipſm p̄nūciabo. In deficiēdo
ψιν μου ἐνώπιον αὐτοῦ ἀπαγγελῶ. Ἐν τῷ ἐκλείπειν
ex me ſpūm meū: τ tu cognouiſti ſemitas meas.
ἐξ ἐμοῦ τὸ πνεῦμά μου, καὶ σὺ ἔγνως τὰς τρίβους μου.
In via hac qua ambulabā: abſcōderūt laqueū mihi. Cō
Ἐν ὁδῷ ταύτῃ ᾗ ἐπορευόμην, ἔκρυψαν παγίδα μοι. Κα-
ſiderabā ad dexterā τ videbā: τ nō erat q̄ cognoſ
τενόουν εἰς τὰ δεξιὰ καὶ ἐπέβλεπον, καὶ οὐκ ἦν ὁ ἐπιγι-
ceret me. PeriJt fuga a me: τ nō eſt q̄ re
νώσκων με. Ἀπώλετο φυγὴ ἀπ' ἐμοῦ, καὶ οὐκ ἔστιν ὁ ἐκ-
quirat aīam meā. Clamaui ad te dn̄e: dixi:
ζητῶν τὴν ψυχήν μου. Ἐκέκραξα πρὸς σὲ κύριε, εἶπα,
tu es ſpes mea: portio mea es in t̄ra viuētiū. Intēde
σὺ εἶ ἡ ἐλπίς μου, μερίς μου εἶ ἐν γῇ ζώντων. Πρόσχες
ad dep̄cationē meā: q2 humiliat⁹ ſū nimis. Libera
πρὸς τὴν δέησίν μου, ὅτι ἐταπεινώθην σφόδρα. Ῥῦσαί
me a p̄ſequētibus me: q2 cōfortati ſunt ſup
με ἐκ τῶν καταδιωκόντων με, ὅτι ἐκραταιώθησαν ὑπὲρ
me. Educ de cuſtodia aīam meā: ad cō
ἐμέ. Ἐξάγαγε ἐκ φυλακῆς τὴν ψυχήν μου, τοῦ ἐξομολο-
fitēdū noī tuo. Me expectabūt iuſti donec
γήσασθαι τῷ ὀνόματί σου. Ἐμὲ ὑπομενοῦσι δίκαιοι ἕως
retribuas mihi.
οὗ ἀνταποδῷς μοι.

Pſalmus dauid quādo p̄ſeq̄batur eū
Ψαλμὸς τῷ Δαυὶδ ὁπότε κατεδίωκεν αὐτὸν
abſalom filius eius. 142.
Ἀβεσαλὼμ ὁ υἱὸς αὐτοῦ. ρμβ.

Domine exaudi orōnē meā: aurib⁹ p̄cipe
Κύριε εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς μου, ἐνώτισαι τὴν
obſecrationē meā in v̄itate tua. Exaudi me in iuſti
δέησίν μου ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου. Εἰσάκουσόν μου ἐν τῇ δικαιο-
tia tua: τ nō intres in iudiciū cū ſeruo
σύνῃ σου, καὶ μὴ εἰσέλθῃς εἰς κρίσιν μετὰ τοῦ δούλου
tuo: Quia nō iuſtificabitur in cōſpectu tuo oīs viuēs:
σου, Ὅτι οὐ δικαιωθήσεται ἐνώπιόν σου πᾶς ζῶν,
Quia p̄ſecutus ē inimicus aīaʒ meā: humilia
Ὅτι κατεδίωξεν ὁ ἐχθρὸς τὴν ψυχήν μου, ἐταπείνω-
uit in t̄ra vitā meā. Collocauit me in obſcuris ſicut
σεν εἰς γῆν τὴν ζωήν μου. Ἐκάθισέ με ἐν σκοτεινοῖς ὡς
mortuos ſeculi: τ anxiatus ē ſup me ſpūs meus.
νεκροὺς αἰῶνος, καὶ ἠκηδίασεν ἐπ' ἐμὲ τὸ πνεῦμά μου.
In me turbatū eſt cor meū: memor fui dieꝝ an
Ἐν ἐμοὶ ἐταράχθη ἡ καρδία μου, ἐμνήσθην ἡμερῶν ἀρ-
tiquoꝝ. Meditatus ſū in oib⁹ opib⁹ tuis: in fa
χαίων. Ἐμελέτησα ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις σου, ἐν ποι-
ctis manuū tuaꝝ meditabar. Expandi ad te
ήμασι τῶν χειρῶν σου ἐμελέτων. Διεπέτασα πρὸς σὲ
manus meas: aīa mea ſicut t̄ra ſine aqua tibi. Ve
τὰς χεῖράς μου, ἡ ψυχή μου ὡς γῆ ἄνυδρός σοι. Τα-
lociter exaudi me dn̄e: defecit ſpūs meus. Nō
χὺ εἰσάκουσόν μου κύριε, ἐξέλιπε τὸ πνεῦμά μου. Μὴ
auertas faciē tuā a me: τ ſimilis ero
ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου ἀπ' ἐμοῦ, καὶ ὁμοιωθήσο-
deſcēdētib⁹ in lacū. Auditā fac
μαι τοῖς καταβαίνουσιν εἰς λάκκον. Ἀκουστὸν ποίησόν
mihi mane miām tuā: q2 in te ſpaui. Notā
μοι τὸ πρωῒ τὸ ἔλεός σου, ὅτι ἐπὶ σοὶ ἤλπισα. Γνώρι-
fac mihi dn̄e viā: in qua ambulē: q2 ad te leuaui
σόν μοι κύριε ὁδόν, ἐν ᾗ πορεύσομαι, ὅτι πρὸς σὲ ἦρα
aīaʒ meā. Eripe me de inimicis meis: dn̄e ad
τὴν ψυχήν μου. Ἐξελοῦ με ἐκ τῶν ἐχθρῶν μου, κύριε πρὸς
te cōfugi: doce me vt faciā volūtatē tuā.
σὲ κατέφυγον, δίδαξόν με τοῦ ποιεῖν τὸ θέλημά σου.
Quia tu es deus meus: ſpūs tuus bonus
Ὅτι σὺ εἶ ὁ θεός μου, τὸ πνεῦμά σου τὸ ἀγαθὸν

---

cū eſſet in ſpelūca: Oratio. 142.
Voce mea ad dn̄m clamabo: voce mea ad dn̄m dep̄catus ſū. Effundā in cōſpectu eius eloquiū meū: tribulationē meā corā illo annūciabo. Cū anxius in me fuerit ſpūs meus: tu eni nosti ſemitā meā: i via hac q̄ ambulabo abſcōderūt laqueū mihi. Reſpice ad dexterā & vide quia nō ſit qui cognoſcat me: p̄iit fuga a me & non eſt qui reſquirat aīam meā. Clamaui ad te dn̄e dixi tu es ſpes mea: pars mea in terra viuētium. Auſculta dep̄cationē meā qm̄ infirmatus ſum nimis: libera me a p̄ſecutoribus meis qm̄ cōfortati ſunt ſuper me. Educ de carcere aīam meā: vt cōfiteatur noī tuo: in me coronabuntur iuſti cum retribueris mihi.

Pſalmus dauid. 143.
Domine exaudi orationē meā: auſculta deprecationē meā: i veritate tua exaudi me in iuſtitia tua. Et non venias in iudicio cum ſeruo tuo: quia non iuſtificabitur ī cōſpectu tuo oīs viuens: Quia p̄ſecutus ē inimicus aīam meā: cōfregit in terra vitā meā: poſuit me ī tenebris ſicut mortuos antiquos. Et anxius fuit in me ſpūs meus: ī medio mei ſollicitū fuit cor meum. Recordabar dierū ātiquorū: meditabar oīa opa tua: fctā manuū tuarū loq̄bar. Expādi man⁹ meas ad te: aīa mea q̄ſi terra ſitiēs ad te. Semp. Cito exaudi me dn̄e defecit ſpūs meus: ne abſcondas faciē tuā a me & cōparabor deſcēdētibus in lacū. Fac me audire mane miam tuā qm̄ in te cōfido: notā fac mihi viā in q̄ ambulē quoniam ad te leuaui aiam meam. Libera me de inimicis meis domine: a te ptectus ſū. Doce me vt faciā volūtatē tuā: quia tu de⁹ meus: ſpūs tuus bonus

---

Tex. heb. ps. cxlij.	Pritiua. he.
בהיותו במערה תפלה׃ קולי	פלל
אל יהוה אזעק קולי אל יהוה	זעק
אתחנן׃ אשפך לפניו שיחי	חנן שפך
צרתי לפניו אגיד׃ בהתעטף	פנה שיח
עלי רוחי ואתה ידעת נתיבתי	צור נגד
בארח זו אהלך טמנו פח	עטף נתב
לי׃ הביט ימין וראה ואין	הלך פחח
לי מכיר אבד מנוס ממני	נבט ימן
אין דורש לנפשי׃ זעקתי	נכר נוס
אליך יהוה אמרתי אתה מחסי	
חלקי בארץ החיים׃ הקשיבה	חסה
אל רנתי כי דלותי מאד	קשב
הצילני מרדפי כי אמצו ממני׃	רנן דלל
הוציאה ממסגר נפשי להודות	נצל
את שמך בי יכתירו צדיקים	יצא סגר
כי תגמל עלי׃	ידה כתר
cxliii.	צדק גמל
מזמור לדוד	זמר
יהוה שמע תפלתי האזינה אל	פלל אזן
תחנוני באמנתך ענני	חנן ענה
בצדקתך׃ ואל תבוא במשפט	בוא שפט
את עבדך כי לא יצדק לפניך	צדק פנה
כל חי׃ כי רדף אויב נפשי דכא	איב
לארץ חיתי הושיבני במחשכים	חיה ישב
כמתי עולם׃ ותתעטף עלי רוחי	חשך מות
בתוכי ישתומם לבי׃ זכרתי	עלם עטף
ימים מקדם הגיתי בכל פעלך	שמם
במעשה ידיך אשוחח׃ פרשתי	יום הגה
ידי אליך נפשי כארץ עיפה לך	עשה
סלה׃ מהר ענני יהוה כלתה	שוח
רוחי אל תסתר פניך ממני	ענה
ונמשלתי עם ירדי בור׃ השמיעני	כלה סתר
בבקר חסדך כי בך בטחתי הודיעני	פנה משל
דרך זו אלך כי אליך נשאתי	ירד שמע
נפשי׃ הצילני מאיבי יהוה	ידע
אליך כסתי׃ למדני לעשות רצונך	הלך
כי אתה אלוהי רוחך טובה	נצל / כסה עשה

Digitized by Google

תַּנְחֵנִי בְּאֶרֶץ מִישׁוֹר׃ לְמַעַן — נָחָה יָשַׁר
שִׁמְךָ יְהוָה תְּחַיֵּנִי בְּצִדְקָתְךָ תּוֹצִיא — חָיָה יָצָא
מִצָּרָה נַפְשִׁי׃ וּבְחַסְדְּךָ תַּצְמִית — צוּר צָמַת
אֹיְבָי וְהַאֲבַדְתָּ כָּל צֹרְרֵי נַפְשִׁי — אָבַד צוּר
כִּי אֲנִי עַבְדֶּךָ׃

cxliiij.

לְדָוִד בָּרוּךְ יְהוָה צוּרִי — בָּרַךְ
הַמְלַמֵּד יָדַי לַקְרָב אֶצְבְּעוֹתַי — לָמַד צָבַע
לַמִּלְחָמָה׃ חַסְדִּי וּמְצוּדָתִי מִשְׂגַּבִּי — לָחַם צוּד
וּמְפַלְטִי לִי מָגִנִּי וּבוֹ חָסִיתִי — שָׂגַב פָּלַט
הָרוֹדֵד עַמִּי תַחְתָּי׃ יְהוָה מָה — גָּנַן חָסָה
רָדַד
אָדָם וַתֵּדָעֵהוּ בֶּן אֱנוֹשׁ וַתְּחַשְּׁבֵהוּ׃ — יָדַע אָנַשׁ
אָדָם לַהֶבֶל דָּמָה יָמָיו כְּצֵל עוֹבֵר׃ — חָשַׁב יוֹם
יְהוָה הַט שָׁמֶיךָ וְתֵרֵד גַּע בֶּהָרִים — עָבַר נָטָה
וְיֶעֱשָׁנוּ׃ בְּרוֹק בָּרָק וּתְפִיצֵם — יָרַד נָגַע
שְׁלַח חִצֶּיךָ וּתְהֻמֵּם׃ שְׁלַח יָדֶיךָ — עָשַׁן בָּרַק
מִמָּרוֹם פְּצֵנִי וְהַצִּילֵנִי מִמַּיִם — פּוּץ הָמַם
רַבִּים מִיַּד בְּנֵי נֵכָר׃ אֲשֶׁר פִּיהֶם — רוּם פָּצָה
דִּבֶּר שָׁוְא וִימִינָם יְמִין שָׁקֶר׃ — נָצַל רָבַב
אֱלֹהִים שִׁיר חָדָשׁ אָשִׁירָה לָּךְ — פֶּה יָמַן
בְּנֵבֶל עָשׂוֹר אֲזַמְּרָה לָּךְ׃ הַנּוֹתֵן — שִׁיר
תְּשׁוּעָה לַמְּלָכִים הַפּוֹצֶה אֶת דָּוִד — עָשַׂר זָמַר
עַבְדּוֹ מֵחֶרֶב רָעָה׃ פְּצֵנִי וְהַצִּילֵנִי — נָתַן יָשַׁע
מִיַּד בְּנֵי נֵכָר אֲשֶׁר פִּיהֶם דִּבֶּר — רוּעַ
שָׁוְא וִימִינָם יְמִין שָׁקֶר׃
אֲשֶׁר בָּנֵינוּ כִּנְטִעִים מְגֻדָּלִים — נָטַע גָּדַל
בִּנְעוּרֵיהֶם בְּנוֹתֵינוּ כְזָוִיֹּת — נָעַר בָּנָה
מְחֻטָּבוֹת תַּבְנִית הֵיכָל׃ מְזָוֵינוּ — זָוָה
מְלֵאִים מְפִיקִים מִזַּן אֶל זַן — חָטַב בָּנָה
צֹאונֵנוּ מַאֲלִיפוֹת מְרֻבָּבוֹת — הֵיכָל זָוָה
בְּחוּצוֹתֵינוּ׃ אַלּוּפֵינוּ מְסֻבָּלִים — פּוּק זוּן
אֵין פֶּרֶץ וְאֵין יוֹצֵאת וְאֵין צְוָחָה — צאן אָלַף
בִּרְחֹבֹתֵינוּ׃ אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה — רָבַב חוּץ
לּוֹ אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיְהוָה אֱלֹהָיו׃ — אָלַף סָבַל
יָצָא כֹּה

תְּהִלָּה לְדָוִד — הָלַל

cxlv.

אֲרוֹמִמְךָ אֱלוֹהַי הַמֶּלֶךְ — רוּם
וַאֲבָרְכָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד׃ — בָּרַךְ עָלַם

deducet me in terram rectam. Propter oooooo nomē tuū dn̄e viuificabis me: in iuſtitia tua educes de anguſtia aīam meā. Et in mīa tua diſſipabis inimicos meos: & pdes oēs ligantes aīmā meā: ego eñ ſum ſeruus tuus.

Dauid. 144.

Benedictus dn̄s fortis meus: qui docet manus meas ad preliū digitos meos ad bellū. Mīa mea & fortitudo mea auxiliator me⁹ & ſaluator me⁹ mihi: ſcutū meū & in ipſo ſpaui: qui ſubiecit pp̄los mihi. Dn̄e quid ē hō qa agnoſcis eū: filius hois quia cōputas eū? Hō vanitati aſſimilatus eſt: dies eius q̄ſi vmbra ptrāſiens. Dn̄e iclina celos tuos & deſcēde: tange mōtes & fumigabūt. Mica fulgure & diſſipa eos: mitte ſagittā tuam & interfice illos. Extende manū tuā de excelſo: libera me & erue me de aquis multis de manu filiorū alienorū. Quorū os locutū eſt vanitatē: & dextera eorū dxtera mēdacii. Deus cāticū nouū cātabo tibi: in pſalterio decachordo pſallā tibi. Qui das ſalutē regibus: qui eruis dauid ſeruū tuū d̄ gladio peſſimo. Libera me & erue me de manu filiorū alienorum: quorū os locutū eſt vanitatē: & dextera eorū dextera mendacii. Vt ſint filii nr̄i q̄ſi plātatio creſcēs in adoleſcentia ſua: filie noſtre q̄ſi āguli ornati ad ſilitudinē tēpli. Prōptuaria noſtra plena: & ſupfundentia ex hoc in illud: pecora nr̄a in milibus & innumerabilia in cōpitis noſtris. Tauri nr̄i pingues: oooooooooooooooooo nō eſt iterruptio & nō eſt egreſſus: & nō ē vlulatus in plateis noſtris. Beatus populus cuius talia ſunt: btūs populus cuius dn̄s de⁹ ſuus.

Laudatio dauid. 145.

Exaltabo te de⁹ meus rex: oooooooooooo & bn̄dicam noī tuo in eternum & vltra. oooooo

deducet me in trā rectā. Propter nomē tuū dn̄e
ὁδηγήσει με ἐν γῇ εὐθείᾳ. Ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός σου κύριε
viuificabis me. In equitate tua educes de tribulatiōe
ζήσεις με. Ἐν τῇ δικαιοσύνῃ σου ἐξάξεις ἐκ θλίψεως τὴν
aīaʒ meā. Et in mīa tua diſpdes ini-
ψυχήν μου. Καὶ ἐν τῷ ἐλέει σου ἐξολοθρεύσεις τοὺς ἐχ-
micos meos. Et perdes oēs qui tribulāt ani
θρούς μου. Καὶ ἀπολεῖς πάντας τοὺς θλίβοντας τὴν ψυ-
mā meā: qm̄ ego ſeruus tuus ſum.
χήν μου, ὅτι ἐγὼ δοῦλός σου εἰμί.

Pſalmus dauid ad goliath. 143.
Ψαλμὸς τῷ δαυὶδ πρὸς τὸν γολιάθ. ρμγ΄.

Benedictus dn̄s deus me⁹. Qui docet ma-
Εὐλογητὸς κύριος ὁ θεός μου. Ὁ διδάσκων τὰς χεῖ- 8.17.
nus meas ad preliū: digitos meos ad bel
ράς μου εἰς παράταξιν, τοὺς δακτύλους μου εἰς πόλε-
lum. Mīa mea ꝛ refugiū meū: ſuſceptor meus ꝛ
μον. Ἔλεός μου καὶ καταφυγή μου, ἀντιλήπτωρ μου καὶ 8.17.
liberator me⁹: protector me⁹: ꝛ in ipſo ſperaui. Qui
ῥύστης μου, ὑπερασπιστής μου, καὶ ἐπ᾽ αὐτῷ ἤλπισα. Ὁ
ſubdit pplm̄ meū ſub me. Dn̄e qd eſt hō:
ὑποτάσσων τὸν λαόν μου ὑπ᾽ ἐμέ. Κύριε τί ἐστιν ἄνθρωπος, Job.8
q2 inotuiſti ei: aut filius hois: q2 reputas eū:
ὅτι ἐγνώσθης αὐτῷ, ἢ υἱὸς ἀνθρώπου, ὅτι λογίζῃ αὐτῷ;
Homo vanitati ſimilis fact⁹ ē: dies eius ſicut vmbra
Ἄνθρωπος ματαιότητι ὡμοιώθη, αἱ ἡμέραι αὐτοῦ ὡσεὶ σκιὰ
pretereūt. Dn̄e inclina celos ꝛ deſcēde: tāge
παράγουσι. Κύριε κλῖνον οὐρανοὺς καὶ κατάβηθι, ἅψαι
mōtes ꝛ fumigabūt. Fulgura coruſcationē ꝛ
τῶν ὀρέων καὶ καπνισθήσονται. Ἄστραψον ἀστραπὴν καὶ
diſſipabis eos: emitte ſagittas tuas ꝛ cō
σκορπιεῖς αὐτούς, ἐξαπόστειλον τὰ βέλη σου καὶ συν
turbabis eos. Emitte manū tuā de alto:
ταράξεις αὐτούς. Ἐξαπόστειλον τὴν χεῖρά σου ἐξ ὕψους,
eripe me ꝛ libera me de aquis multis: de manu
ἐξελοῦ με καὶ ῥῦσαί με ἐξ ὑδάτων πολλῶν, ἐκ χειρὸς
filioꝝ alienoꝝ. Quoꝝ os locutū ē vanitatē: ꝛ dex
υἱῶν ἀλλοτρίων. Ὧν τὸ στόμα ἐλάλησε ματαιότητα, καὶ ἡ δε-
tera eoꝝ: dextera iniqtatis. Deus cāticū nouū cātabo
ξιὰ αὐτῶν, δεξιὰ ἀδικίας. Ὁ θεὸς ᾠδὴν καινὴν ᾄσομαί
tibi: in pſalterio decachordo pſallā tibi. Qui das
σοι, ἐν ψαλτηρίῳ δεκαχόρδῳ ψαλῶ σοι. Τῷ διδόντι
ſalutē regibus: qui redemiſti dauid
τὴν σωτηρίαν τοῖς βασιλεῦσι, τῷ λυτρουμένῳ δαυὶδ
ſeruū tuū de gladio maligno. Eripe me ꝛ
τὸν δοῦλον αὐτοῦ ἐκ ῥομφαίας πονηρᾶς. Ῥῦσαί με καὶ
erue me de manu filioꝝ alienoꝝ. Quoꝝ os locu-
ἐξελοῦ με ἐκ χειρὸς υἱῶν ἀλλοτρίων. Ὧν τὸ στόμα ἐλά-
tū ē vanitatē: ꝛ dextera eoꝝ dextera iniqtati. Quoꝝ
λησε ματαιότητα, καὶ ἡ δεξιὰ αὐτῶν δεξιὰ ἀδικίας. Ὧν
filiꝫ eoꝝ ſicut nouelle plātate in iuuētute ſua.
οἱ υἱοὶ αὐτῶν ὡς νεόφυτα ἱδρυμένα ἐν τῇ νεότητι αὐτῶν.
Filie eoꝝ cōpoſite: circūoꝛna
Αἱ θυγατέρες αὐτῶν κεκαλλωπισμέναι, περικεκοσμημέ-
te vt ſimilitudo tēpli. Prōptuaria eoꝝ plena: eru
ναι ὡς ὁμοίωμα ναοῦ. Τὰ ταμιεῖα αὐτῶν πλήρη, ἐξε-
ctātia ex hoc in illud. Oues eoꝝ fe-
ρευγόμενα ἐκ τούτου εἰς τοῦτο. Τὰ πρόβατα αὐτῶν πο-
toſe abūdātes in greſſibus ſuis. Boues eo
λυτόκα πληθύνοντα ἐν ταῖς ἐξόδοις αὐτῶν. Οἱ βόες αὐ-
rū craſſe. Nō eſt ruina macerie: neqꝫ trā-
τῶν παχεῖς. Οὐκ ἔστι κατάπτωμα φραγμοῦ, οὐδὲ διέ-
ſitus: neqꝫ clamor in plateis eoꝝ. Beatū di-
ξοδος, οὐδὲ κραυγὴ ἐν ταῖς πλατείαις αὐτῶν. Ἐμακά-
xerūt pplm̄ cui hec ſunt: btūs ppls cuius dn̄s
ρισαν τὸν λαὸν ᾧ ταῦτά ἐστι, μακάριος ὁ λαὸς οὗ κύριος
deus eius. Laudatio dauid. 144.
ὁ θεὸς αὐτοῦ. Αἴνεσις τῷ δαυίδ. ρμδ΄.

Exaltabo te deus meus rex meus: ꝛ bene
Ὑψώσω σε ὁ θεός μου ὁ βασιλεύς μου, καὶ εὐλο-
dicā noī tuo in ſeculū:
γήσω τὸ ὄνομά σου εἰς τὸν αἰῶνα, oooooooooooooooo

Digitized by Google

τ in ſeculū ſeculi. Per ſingulos dies bñdicā
καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος. Καθ' ἑκάστην ἡμέραν εὐλογήσω
tibi: τ laudabo nomē tuū in ſeculū τ in ſeculū
σε, καὶ αἰνέσω τὸ ὄνομά σου εἰς τὸν αἰῶνα καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ
ſeculi. Magnus dñs τ laudabilis nimis: τ magnitudi-
144. αἰῶνος. Μέγας κύριος καὶ αἰνετὸς σφόδρα, καὶ τῆς μεγαλωσύ
nis eius nō eſt finis. Gñatio τ gñatio laudabit ope
νης αὐτοῦ οὐκ ἔστι πέρας. Γενεὰ καὶ γενεὰ ἐπαινέσει τὰ ἔργ
ra tua: τ potētiā tuā pronūciabūt. Magnificen
γα σου, καὶ τὴν δύναμίν σου ἀπαγγελοῦσι. Τὴν μεγαλοπρέ
tiā glorie ſctitatis tue loquētur: τ mi-
πειαν τῆς δόξης τῆς ἁγιωσύνης σου λαλήσουσι, καὶ τὰ θαυ
rabilia tua narrabūt. Et vītutē terribiliū tuoꝝ
μάσιά σου διηγήσονται. Καὶ τὴν δύναμιν τῶν φοβερῶν σου
dicēt: τ magnitudinē tuā narrabūt. Memoriā
ἐροῦσι, καὶ τὴν μεγαλωσύνην σου διηγήσονται. Μνήμην τοῦ
abūdātie ſuauitatis tue eructabūt: τ iuſtitia
πλήθους τῆς χρηστότητός σου ἐξερεύξονται, καὶ τῇ δικαιοσύνῃ
tua exultabūt. Miſerator τ miſericors dñs: pa-
σου ἀγαλλιάσονται. Οἰκτίρμων καὶ ἐλεήμων ὁ κύριος, μα
tiēs τ multū miſīcors. Suauis dñs vniuerſis:
κρόθυμος καὶ πολυέλεος. Χρηστὸς κύριος τοῖς σύμπασι,
τ miſeratiōes eius ſup oīa opa eius. Cōſi
καὶ οἱ οἰκτιρμοὶ αὐτοῦ ἐπὶ πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ. Ἐξομο-
teantur tibi dñe oīa opa tua: τ ſcti
λογησάσθωσάν σοι κύριε πάντα τὰ ἔργα σου, καὶ οἱ ὅσιοί
tui benedicāt tibi. Gloriā regni tui dicēt:
σου εὐλογησάτωσάν σε. Δόξαν τῆς βασιλείας σου ἐροῦσι,
τ potētiā tuā loquētur. Ut notā faciāt fi
καὶ τὴν δυναστείαν σου λαλήσουσι. Τοῦ γνωρίσαι τοῖς υἱ-
liis hoīum potētiā tuā: τ gloriā magni
οῖς τῶν ἀνθρώπων τὴν δυναστείαν σου, καὶ τὴν δόξαν τῆς μεγα
ficētie regni tui. Regnū tuū regnū
λοπρεπείας τῆς βασιλείας σου. Ἡ βασιλεία σου βασιλεία
oīum ſeculoꝝ: τ dominatio tua in oīni gñatiōe τ
πάντων τῶν αἰώνων, καὶ ἡ δεσποτεία σου ἐν πάσῃ γενεᾷ καὶ
gñatiōe. Fidelis dñs in oib⁹ vbis ſuis: τ ſctus in
γενεᾷ. Πιστὸς κύριος ἐν πᾶσι τοῖς λόγοις αὐτοῦ, καὶ ὅσιος ἐν
oībus opibus ſuis. Sublēuat dñs oēs qui
πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτοῦ. Ὑποστηρίζει κύριος πάντας τοὺς
corruunt: τ erigit oēs eliſos.
καταπίπτοντας, καὶ ἀνορθοῖ πάντας τοὺς κατερραγμένους.
Oculi oīum in te ſperant: τ tu das
Οἱ ὀφθαλμοὶ πάντων εἰς σὲ ἐλπίζουσι, καὶ σὺ δίδως τὴν
eſcā illoꝝ in tpe oportūo. Apis tu manū tuā: τ
τροφὴν αὐτῶν ἐν εὐκαιρίᾳ. Ἀνοίγεις σὺ τὴν χεῖρά σου, καὶ
imples oē aīal refectiōe. Juſtus dñs in oibus
ἐμπιπλᾷς πᾶν ζῷον εὐδοκίας. Δίκαιος κύριος ἐν πάσαις
vijs ſuis: τ ſctūs in oibus opib⁹ ſuis. Prope
ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ, καὶ ὅσιος ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτ. Ἐγγὺς
dñs oībus inuocātibus eū: oibus inuo-
κύριος πᾶσι τοῖς ἐπικαλουμένοις αὐτόν, πᾶσι τοῖς ἐπικα
cātibus eū in vītate. Uoluntatē timētiū ſe
λουμένοις αὐτὸν ἐν ἀληθείᾳ. Θέλημα τῶν φοβουμένων αὐτὸν
faciet: τ dpcatiōnē eoꝝ exaudiet: τ ſaluos faciet e-
ποιήσει, καὶ τῆς δεήσεως αὐτῶν εἰσακούσεται, καὶ σώσει αὐ
os. Cuſtodit dñs oēs diligētes ſe: τ
τούς. Φυλάσσει κύριος πάντας τοὺς ἀγαπῶντας αὐτόν, καὶ
oēs pctōres diſpdet. Laudationē dñi lo-
πάντας τοὺς ἁμαρτωλοὺς ἐξολοθρεύσει. Αἴνεσιν κυρίου λα
quet os meū: τ bñdicat oīs caro noī
λήσει τὸ στόμα μου, καὶ εὐλογείτω πᾶσα σὰρξ τὸ ὄνομα τὸ
ſctō eius: in ſeculū τ in ſeculū ſeculi.
ἅγιον αὐτοῦ, εἰς τὸν αἰῶνα καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος.

Alleluia aggei τ zacharie. 145.

Ἀλληλούϊα ἀγγαίου καὶ ζαχαρίου. ψαλμ.

Lauda aīa mea dñm: laudabo dñm in vita mea:
Αἴνει ἡ ψυχή μου τὸν κύριον, αἰνέσω κύριον ἐν τῇ ζωῇ μου,
pſallā deo meo quādiu ſum. Nolite cōfidere in principi
ψαλῶ τῷ θεῷ μου ἕως ὑπάρχω. Μὴ πεποίθατε ἐπ' ἄρχον
bus in filiis hoīum q̄bus nō eſt ſalus. Exibit
τας ἐπὶ υἱοὺς ἀνθρώπων οἷς οὐκ ἔστι σωτηρία. Ἐξελεύσεται

In oī die benedicam ti
bi: & laudabo
nomē tuū in ſempiter
num & iugiter. Magn⁹
dñs & laudabilis ni
mis: & magnificētie ei⁹
nō eſt inuentio. Gene
ratio ad gñationē lauda
bit opa tua: & fortitudi
nes tuas annunciabunt.
Decorem glorie ma
gnitudinis tue & verba
mirabiliū tuorū loqr.
Et fortitudinē horribi
liū tuorū dicēt: & ma
gnitudines tuas narra
bunt. Memoriā multe
bonitatis tue loquen
tur: & iuſtitias tuas lau
dabunt. Clemēs & mi
ſericors dñs: patiens
& multe miſatiōis. Bo
nus dñs oībus: & mie e
ius in vniuerſa opa ei⁹.
Confiteantur tibi dñe
oīa opa tua: & miſeri
cordes tui bñdicāt tibi.
Gloriā regni tui dicēt:
& fortitudines tuas lo
quētur. Vt oſtēdāt fili
is hoīm fortitudines ei⁹
& gl̄iam decoris regni
eius. Regnū tuū regnū
oīm ſeculorū: & po
teſtas tua in oī gñatiōe
& gñationē. Suſtentat
dñs oēs corruētes: &
erigit omnes
iacētes. Oculi oīm ad
te ſperant:
& tu das eis eſcā ſuā in
tempore ſuo.
Aperis manus tuas: &
imples omne animal
refectiōe. Iuſtus domi
nus in oībus viis ſuis:
& miſericors in oībus
opibus ſuis. Iuxta eſt
dñs oībus qui inuocant
illū: oībus qui inuocāt
illū in veritate. Placitū
timentium ſe faciet: &
clamorē eorū exaudiet
& ſaluabit eos.
Cuſtodit dñs oēs dili
gentes ſe:
& vniuerſos impios
conteret.
Laudationē dñi loque
tur os meū: & bñdicet
oīs caro noī ſctō eius
in eternum & iugiter.

Aleluia. 146.

Lauda aīa mea do
minum. Laudabo
dñm in vita mea: cāta
bo deo meo q̄diu ſum.
Nolite cōfidere in pri
cipibus: in filio homis
cui nō eſt ſalus. Egre
dietur

בְּכָל־יוֹם אֲבָרְכֶךָּ וַאֲהַלְלָה ײ
שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד׃ גָּדוֹל ׀
יְהוָה וּמְהֻלָּל מְאֹד וְלִגְדֻלָּתוֹ
אֵין חֵקֶר׃ דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח
מַעֲשֶׂיךָ וּגְבוּרֹתֶיךָ יַגִּידוּ׃
הֲדַר כְּבוֹד הוֹדֶךָ וְדִבְרֵי
נִפְלְאוֹתֶיךָ אָשִׂיחָה׃ וֶעֱזוּז נוֹרְאֹתֶיךָ
יֹאמֵרוּ וּגְדֻלָּתְךָ אֲסַפְּרֶנָּה׃ זֵכֶר
רַב־טוּבְךָ יַבִּיעוּ וְצִדְקָתְךָ יְרַנֵּנוּ׃
חַנּוּן וְרַחוּם יְהוָה אֶרֶךְ אַפַּיִם
וּגְדָל־חָסֶד׃ טוֹב־יְהוָה לַכֹּל וְרַחֲמָיו
עַל־כָּל־מַעֲשָׂיו׃ יוֹדוּךָ יְהוָה כָּל־
מַעֲשֶׂיךָ וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה׃ כְּבוֹד
מַלְכוּתְךָ יֹאמֵרוּ וּגְבוּרָתְךָ יְדַבֵּרוּ׃
לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרֹתָיו
וּכְבוֹד הֲדַר מַלְכוּתוֹ׃ מַלְכוּתְךָ
מַלְכוּת כָּל־עֹלָמִים וּמֶמְשַׁלְתְּךָ
בְּכָל־דּוֹר וָדוֹר׃ סוֹמֵךְ יְהוָה
לְכָל־הַנֹּפְלִים וְזוֹקֵף לְכָל ײ
הַכְּפוּפִים׃ עֵינֵי־כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ
וְאַתָּה נוֹתֵן־לָהֶם אֶת־אָכְלָם בְּעִתּוֹ׃
פּוֹתֵחַ אֶת־יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל־חַי
רָצוֹן׃ צַדִּיק יְהוָה בְּכָל־דְּרָכָיו
וְחָסִיד בְּכָל־מַעֲשָׂיו׃ קָרוֹב יְהוָה
לְכָל־קֹרְאָיו לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ
בֶאֱמֶת׃ רְצוֹן־יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה וְאֶת
שַׁוְעָתָם יִשְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵם׃
שׁוֹמֵר יְהוָה אֶת־כָּל־אֹהֲבָיו
וְאֵת כָּל־הָרְשָׁעִים יַשְׁמִיד׃
תְּהִלַּת יְהוָה יְדַבֶּר־פִּי וִיבָרֵךְ כָּל־
בָּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד׃

הַלְלוּיָהּ cxlvi.

הַלְלִי נַפְשִׁי אֶת־יְהוָה׃ אֲהַלְלָה
יְהוָה בְּחַיָּי אֲזַמְּרָה לֵאלֹהַי בְּעוֹדִי׃
אַל־תִּבְטְחוּ בִנְדִיבִים בְּבֶן־אָדָם
שֶׁאֵין לוֹ תְשׁוּעָה׃ תֵּצֵא ײ

הלל
גדל
שבח
עשה נגד
כבד
פלא שוח
עזז ירא
אמר ספר
נבע רנן
חנן רחם
ידה
חסד
גבר דבר
ידע
עלם משל
סמך
זקף
כפף שבר
נתן
פתח שבע
רצה צדק
עשה קרב
קרא
שמע ישע
שמר
שמד
הלל דבר
פה ברך
עלם
הלל
חיה זמר
בטח נדב
אין ישע
יצא

Digitized by Google

רוּחוֹ יָשׁוּב לְאַדְמָתוֹ בַּיּוֹם הַהוּא שוב
אָבְדוּ עֶשְׁתֹּנֹתָיו׃ אַשְׁרֵי שֶׁאֵל
יַעֲקֹב בְּעֶזְרוֹ שִׂבְרוֹ עַל יְהוָה
אֱלֹהָיו׃ עֹשֶׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ אֶת
הַיָּם וְאֶת כָּל אֲשֶׁר בָּם הַשֹּׁמֵר
אֱמֶת לְעוֹלָם׃ עֹשֶׂה מִשְׁפָּט עלם שפט
לָעֲשׁוּקִים נֹתֵן לֶחֶם לָרְעֵבִים
יְהוָה מַתִּיר אֲסוּרִים׃ יְהוָה פֹּקֵחַ נתר אסר
עִוְרִים יְהוָה זֹקֵף כְּפוּפִים יְהוָה כפף
אֹהֵב צַדִּיקִים׃ יְהוָה שֹׁמֵר אֶת צדק
גֵּרִים יָתוֹם וְאַלְמָנָה יְעוֹדֵד גור יתם
וְדֶרֶךְ רְשָׁעִים יְעַוֵּת׃ יִמְלֹךְ יְהוָה עוד עות
לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר מלך עלם
הַלְלוּיָהּ׃ דור

cxlvii.

הַלְלוּיָהּ

כִּי טוֹב זַמְּרָה אֱלֹהֵינוּ כִּי נָעִים נעם
נָאוָה תְהִלָּה׃ בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַםִ אוה הלל
יְהוָה נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יְכַנֵּס׃ בנה דחה
הָרֹפֵא לִשְׁבוּרֵי לֵב וּמְחַבֵּשׁ כנס רפא
לְעַצְּבוֹתָם׃ מוֹנֶה מִסְפָּר לַכּוֹכָבִים שבר חבש
לְכֻלָּם שֵׁמוֹת יִקְרָא׃ גָּדוֹל אֲדוֹנֵינוּ מנה ספר
וְרַב כֹּחַ לִתְבוּנָתוֹ אֵין מִסְפָּר׃ כבב קרא
מְעוֹדֵד עֲנָוִים יְהוָה מַשְׁפִּיל גדל רבב
רְשָׁעִים עֲדֵי אָרֶץ׃ עֱנוּ לַיהוָה כוח בין
בְּתוֹדָה זַמְּרוּ לֵאלֹהֵינוּ בְכִנּוֹר׃ עוד ענה
הַמְכַסֶּה שָׁמַיִם בְּעָבִים הַמֵּכִין שפל ענה
לָאָרֶץ מָטָר הַמַּצְמִיחַ הָרִים חָצִיר׃ ידה כנר
נוֹתֵן לִבְהֵמָה לַחְמָהּ לִבְנֵי עֹרֵב כסה כון
אֲשֶׁר יִקְרָאוּ׃ לֹא בִגְבוּרַת הַסּוּס צמח חצר
יֶחְפָּץ לֹא בְשׁוֹקֵי הָאִישׁ יִרְצֶה׃ נתן
רוֹצֶה יְהוָה אֶת יְרֵאָיו אֶת קרא גבר
הַמְיַחֲלִים לְחַסְדּוֹ׃ שַׁבְּחִי חפץ רצה
יְרוּשָׁלַםִ אֶת יְהוָה הַלְלִי רצה
אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן׃ כִּי חִזַּק בְּרִיחֵי יחל
שְׁעָרָיִךְ בֵּרַךְ בָּנַיִךְ בְּקִרְבֵּךְ׃ הַשָּׂם חזק ברח
גְּבוּלֵךְ שָׁלוֹם חֵלֶב חִטִּים יַשְׂבִּיעֵךְ׃ שום גבל
שלם חטם
שבע

ſpũs eius & reuertetur in humũ ſuã: in die illa peribunt cogitatio nes eius. Btũs cuius de us iacob auxiliator ei⁹: ſpes eius in domino deo ſuo. Qui fecit ce los & terram: mare & omnia que in eis ſunt: qui cuſtodit veritatẽ in ſempiternũ. Qui facit iudiciũ calũ niã ſuſtinentibus: & dat panem eſurientibus: dñs ſoluit vinctos. Do minus illuminat cecos: dominus erigit eliſos: dominus diligit iuſtos. Domius cuſtodit aduenas: pupillum & viduam eriget: & viã impiorũ conte ret. Regnabit dominus ĩ eternũ: deus tuus ſiõ in gñationẽ & gñatio nẽ. Aleluia. 147.

LAudate dominum quoniam bonum eſt canticum dei noſtri quoniam decorum eſt: pulchra laudatio. Edi ficabit hieruſalem dominus: eiectos iſra el congregabit. Qui ſanat contritos corde: & alligat plagas eorũ. Qui nũe rat multitudinẽ ſtellar̃: & oẽs noĩe vocat. Ma gnus dominus noſter: & multus fortitudĩe: & prudẽtie eius nõ ẽ nu merus. Suſcipiẽs man ſuetos dñs: humilians impios vſq̃ ad terrã. Cantate domino in cõfeſſione: cãite dño noſtro in cithara. Qui operit celos nubi bus & prebet terre pluuiã: & oriri fa cit in mõtibus germen. Qui dat iumẽtis panẽ ſuum: filiis corui clamantibus. Non eſt in fortitudine equi voluntas eius: neq̃ in tibiis viri placetur ei. Placetur dño in his q̃ timent eum: & expectãt miſericordiã eius. Lauda hieruſalem dominum: lauda deum tuum ſion. Q̃m confortauit vectes portarũ tuarũ: benedi xit filiis tuis in medio tui. Qui poſuit termi nũ tuum pacem: adipe frumenti ſaturauit te.

ſpũs eius: ꝛ reuertet in trã ſuã. In
τὸ πνεῦμα αὐτοῦ, καὶ ἐπιστρέψει εἰς τὴν γῆν αὐτοῦ. Ἐν
illa die peribũt oẽs cogitatiões eius:
ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἀπολοῦνται πάντες οἱ διαλογισμοὶ αὐτοῦ.
Btũs cuius deus iacob adiutor eius: ſpes eius Actuũ 14.c.
Μακάριος οὗ ὁ θεὸς ἰακὼβ βοηθὸς αὐτοῦ, ἡ ἐλπὶς αὐτοῦ Apo.
in dño deo ipſius. Qui fecit celũ ꝛ 14.b.
ἐπὶ κύριον τὸν θεὸν αὐτοῦ. Τὸν ποιήσαντα τὸν οὐρανὸν καὶ
terrã: mare ꝛ oĩa q̃ in eis. Qui cu
τὴν γῆν, τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς. Τὸν φυ
ſtodit vitatẽ in ſeculũ: q̃ facit iuditiũ
λάσσοντα ἀλήθειαν εἰς τὸν αἰῶνα, ποιοῦντα κρίμα τοῖς
iniuriã patiẽtib⁹: q̃ dat eſcã eſuriẽtib⁹. Dñs ſol
ἀδικουμένοις, διδόντα τροφὴν τοῖς πεινῶσι. Κύριος λύ-
uit cõpeditos: dñs illumiat cecos: dñs erigit
ει πεπεδημένους, κύριος σοφοῖ τυφλούς, κύριος ἀνορθοῖ
eliſos: dñs diligit iuſtos: dñs cuſto
κατερραγμένους, κύριος ἀγαπᾷ δικαίους, κύριος φυλάσ
dit aduenas. Pupillũ ꝛ viduã ſuſcipiet:
σει τοὺς προσηλύτους. Ὀρφανὸν καὶ χήραν ἀναλήψεται,
ꝛ viã pctõꝝ diſpdet. Regnabit dñs in
καὶ ὁδὸν ἁμαρτωλῶν ἀφανιεῖ. Βασιλεύσει κύριος εἰς τὸν
ſeculũ: de⁹ tuus ſion in gñationẽ ꝛ gñationẽ.
αἰῶνα, ὁ θεός σου σιὼν εἰς γενεὰν καὶ γενεάν.

Alleluia. 146.
Ἀλληλούϊα. ρμς΄.

LAudate dñm q̃ñ bonus pſalmus: deo nr̃o
Αἰνεῖτε τὸν κύριον ὅτι ἀγαθὸς ψαλμός, τῷ θεῷ ἡμῶν
iocũda ſit laudatio: edificãs hieruſalẽ dñs: diſ
ἡδυνθείη αἴνεσις, οἰκοδομῶν ἱερουσαλὴμ ὁ κύριος, τὰς δια-
perſiões iſrael cõgregabit. Qui ſanat cõ
σπορὰς τοῦ ἰσραὴλ ἐπισυνάξει. Ὁ ἰώμενος τοὺς συντε-
tritos corde: ꝛ alligat cõtritiões
τριμμένους τὴν καρδίαν, καὶ δεσμεύων τὰ συντρίμματα
eoꝝ. Qui numerat multitudines ſtellaꝝ: ꝛ oib⁹ eis no-
αὐτῶν. Ὁ ἀριθμῶν πλήθη ἄστρων, καὶ πᾶσιν αὐτοῖς ὀνό-
mina vocãs. Magnus dñs nr̃: ꝛ magna vtus
ματα καλῶν. Μέγας ὁ κύριος ἡμῶν, καὶ μεγάλη ἡ ἰσχὺς
eius: ꝛ ſapiẽtie eius nõ eſt numer⁹. Suſ-
αὐτοῦ, καὶ τῆς συνέσεως αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ἀριθμός. Ἀνα-
cipiẽs mãſuetos dñs: humiliãs aũt pctõres vſq̃ ad
λαμβάνων πραεῖς ὁ κύριος, ταπεινῶν δὲ ἁμαρτωλοὺς ἕως
terrã. Precinite dño in cõfeſſiõe: pſallite deo
γῆς. Ἐξάρξατε τῷ κυρίῳ ἐν ἐξομολογήσει, ψάλατε τῷ θεῷ
nr̃o in cithara. Qui operit celũ in nubibus:
ἡμῶν ἐν κιθάρᾳ. Τῷ περιβάλλοντι τὸν οὐρανὸν ἐν νεφέλαις,
qui parat terre pluuiã. Qui pducit in mõtib⁹ fe S.103.
τῷ ἑτοιμάζοντι τῇ γῇ ὑετόν. Τῷ ἐξανατέλλοντι ἐν ὄρεσι χόρ
nũ: ꝛ herbã ſeruituti hoĩum. Qui dat
τον, καὶ χλόην τῇ δουλείᾳ τῶν ἀνθρώπων. Διδόντι τοῖς
iumẽtis eſcã ipoꝝ: ꝛ pullis coruoꝝ
κτήνεσι τροφὴν αὐτῶν, καὶ τοῖς νεοσσοῖς τῶν κοράκων
inuocãtibus eũ. Nõ in fortitudine
τοῖς ἐπικαλουμένοις αὐτόν. Οὐκ ἐν τῇ δυναστείᾳ τοῦ
equi volũtatẽ habebit: neq̃ ĩ tibijs viri bñpla
ἵππου θελήσει, οὐδὲ ἐν ταῖς κνήμαις τοῦ ἀνδρὸς εὐδο-
citũ ẽet. Bñplacitũ ẽ dño ſup timẽtes eũ: ꝛ
κεῖ. Εὐδοκεῖ κύριος ἐν τοῖς φοβουμένοις αὐτόν, καὶ
in eis qui ſperãt ſup miã eius.
ἐν τοῖς ἐλπίζουσιν ἐπὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ.

Alleluia aggei ꝛ zacharie. 147.
Ἀλληλούϊα ἀγγαίου καὶ ζαχαρίου. ρμζ.

LAuda hieruſalẽ dñm: lauda deũ tuũ
Ἐπαίνει ἱερουσαλὴμ τὸν κύριον, αἴνει τὸν θεόν σου
ſion. Q̃m cõfortauit ſeras portaꝝ tuaꝝ: bñ-
σιών. Ὅτι ἐνίσχυσε τοὺς μοχλοὺς τῶν πυλῶν σου, εὐ-
dixit filijs tuis in te. Qui poſuit fines tuos
λόγησε τοὺς υἱούς σου ἐν σοί. Ὁ τιθεὶς τὰ ὅριά σου
pacẽ: ꝛ adipe frumẽti ſatiat te.
εἰρήνην, καὶ στέαρ πυροῦ ἐμπιπλῶν σε.

Digitized by Google

Qui emittit eloquiū ſuū tre: velociter cur
Ο ἀποστέλλων τὸ λόγιον αὐτοῦ τῇ γῇ, ἕως τάχους δρα-
ret ſermo eius. Qui dat niuē ſuā ſicut lanā:
μεῖται ὁ λόγος αὐτοῦ. Διδόντος χιόνα αὐτοῦ ὡσεὶ ἔριον,
nebulā ſicut cinerē ſpargit. Mittit chryſtallū
ὁμίχλην ὡσεὶ σποδὸν πάσσοντος. Βάλλοντος κρύσταλλον
ſuū ſicut bucellas: ante faciē frigoris eius quis
αὐτοῦ ὡσεὶ ψωμούς, κατὰ πρόσωπον ψύχους αὐτοῦ τίς
ſuſtinebit? Emittet ꝟbū ſuū: ⁊ liq̄faciet ea:
ὑποστήσεται; Ἐξαποστελεῖ τὸν λόγον αὐτοῦ, καὶ τήξει αὐ-
flabit ſpūs eius: ⁊ fluēt a-
τά, πνεύσει τὸ πνεῦμα αὐτοῦ, καὶ ῥυήσεται ὕδα-
que. Qui annūciat ꝟbū ſuū iacob: iu
τα. Ὁ ἀπαγγέλλων τὸ λόγιον αὐτοῦ τῷ Ἰακώβ, δικαι-
ſtitias ⁊ iudicia ſua iſrael. Non ꝑfecit ta-
ώματα καὶ κρίματα αὐτοῦ τῷ Ἰσραήλ. Οὐκ ἐποίησεν οὕ-
liter oīni natiōi: ⁊ iudicia ſua nō manifeſtauit eis.
τως παντὶ ἔθνει, καὶ τὰ κρίματα αὐτοῦ οὐκ ἐδήλωσεν αὐτοῖς.

Alleluia aggei ⁊ zacharie. 148.
Ἀλληλούϊα ἀγγαίου καὶ ζαχαρίου. ρμη.

Laudate dñz de celis: laudate eū
Αἰνεῖτε τὸν κύριον ἐκ τῶν οὐρανῶν, αἰνεῖτε αὐτὸν
in excelſis. Laudate eū oēs angeli e-
ἐν τοῖς ὑψίστοις. Αἰνεῖτε αὐτὸν πάντες οἱ ἄγγελοι αὐ-
Dan. 5 c. Judith 16. f. ius: laudate eū oēs ꝟtutes eius. Laudate
τοῦ, αἰνεῖτε αὐτὸν πᾶσαι αἱ δυνάμεις αὐτοῦ. Αἰνεῖτε
eū ſol ⁊ luna: laudate eū oēs ſtelle ⁊
αὐτὸν ἥλιος καὶ σελήνη, αἰνεῖτε αὐτὸν πάντα τὰ ἄστρα καὶ
lumē. Laudate eū celi celoꝝ: ⁊
τὸ φῶς. Αἰνεῖτε αὐτὸν οἱ οὐρανοὶ τῶν οὐρανῶν, καὶ τὸ
aqua q̄ ſup celos: laudēt nomē
ὕδωρ τὸ ὑπεράνω τῶν οὐρανῶν, αἰνεσάτωσαν τὸ ὄνομα
dñi. Quia ipſe dixit ⁊ facta ſunt: ipſe māda
κυρίου. Ὅτι αὐτὸς εἶπε καὶ ἐγενήθησαν, αὐτὸς ἐνετείλα-
uit ⁊ creata ſunt. Statuit ea in ſeculū: ⁊ in
το καὶ ἐκτίσθησαν. Ἔστησεν αὐτὰ εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ εἰς
ſeculū ſeculi: preceptū poſuit ⁊ nō pterī
τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος, πρόσταγμα ἔθετο καὶ οὐ παρε-
ribit. Laudate dñz de tra: dracones
λεύσεται. Αἰνεῖτε τὸν κύριον ἐκ τῆς γῆς, δράκοντες
⁊ oēs abyſſi. Ignis grando nix glacies
καὶ πᾶσαι ἄβυσσοι. Πῦρ χάλαζα χιὼν κρύσταλλος
ſpūs procellaꝝ: que faciūt ꝟbū eius.
πνεῦμα καταιγίδος, τὰ ποιοῦντα τὸν λόγον αὐτοῦ.
Mōtes ⁊ oēs colles: ligna fructifera ⁊ om-
Τὰ ὄρη καὶ πάντες οἱ βουνοί, ξύλα καρποφόρα καὶ πᾶ-
nes cedri. Beſtie ⁊ vniuerſa pecora: ſerpētes ⁊
σαι κέδροι. Τὰ θηρία καὶ πάντα τὰ κτήνη, ἑρπετὰ καὶ
volucres pennate. Reges tre ⁊ oēs ppli:
πετεινὰ πτερωτά. Βασιλεῖς τῆς γῆς καὶ πάντες λαοί,
principes ⁊ oēs iudices tre. Juuenes ⁊ vir
ἄρχοντες καὶ πάντες κριταὶ γῆς. Νεανίσκοι καὶ παρ-
gines: ſenes cū iunioꝛib⁹: laudēt no
θένοι, πρεσβύτεροι μετὰ νεωτέρων, αἰνεσάτωσαν τὸ ὄνο-
mē dñi: q: exaltatū eſt nomē eius ſolius. Confeſſio e-
μα κυρίου, ὅτι ὑψώθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ μόνου. Ἐξομολόγησις αὐ-
ius ſup trā ⁊ celū: ⁊ exaltabit cornu ppli ſui. Hymn⁹ oī
τοῦ ἐπὶ γῆς καὶ οὐρανοῦ, καὶ ὑψώσει κέρας λαοῦ αὐτοῦ. Ὕμνος πᾶ-
bus ſctis eius: filijs iſrael: pplo appꝛopīquāti ſibi.
σι τοῖς ὁσίοις αὐτοῦ, τοῖς υἱοῖς Ἰσραήλ, λαῷ ἐγγίζοντι αὐτῷ.

Alleluia. 149.
Ἀλληλούϊα. ρμθ.

Cantate dño cāticū nouū: laus eius
Ἄσατε τῷ κυρίῳ ᾆσμα καινόν, ἡ αἴνεσις αὐτοῦ
in eccleſia ſctoꝝ. Letetur iſrael in eo qui
ἐν ἐκκλησίᾳ ὁσίων. Εὐφρανθήτω Ἰσραὴλ ἐπὶ τῷ
fecit eū: ⁊ filij ſion exultēt in
ποιήσαντι αὐτόν, καὶ υἱοὶ Σιὼν ἀγαλλιάσθωσαν ἐπὶ τῷ
rege ſuo. Laudēt nomē eius in choꝛo:
βασιλεῖ αὐτῶν. Αἰνεσάτωσαν τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐν χορῷ,

Qui emittit eloquium
ſuum terre: velociter
currit verbū ei⁹. Qui
dat niuem quaſi lanā:
pruinas quaſi cinerem
ſpargit. Proiicit glaci
em ſuam quaſi bucellas
ante faciem frigoris e-
ius quis ſtabit? Mittet
verbū ſuū & ſoluet illa:
ſpirabit ſpū ſuo & flu-
ent aque. Qui annūci-
at verbū ſuū iacob: p̄-
cepta ſua & iudicia ſua
iſrael. Non fecit ſimili
ter omni genti: & iudi
cia ſua non cognoſcēt.
Aleluia.

Aleluia. 148.

Laudate dominum
de celis:
laudate eū in excelſis.
Laudate eum omnes
angeli eius: laudate e-
um oēs exercitus eius.
Laudate eū ſol & luna:
laudate eum omnes
ſtelle luminis. Laudate
eum celi celorum:
& aque que ſuper ce-
los ſunt: Laudent
nomē domini: quoni-
am ipſe mandauit
& creata ſūt. Et ſtatuit
ea i eternū & in ſeclm:
preceptū dedit & non
preteribit. Laudate
dominum de terra:
dracones & omnes
abyſſi. Ignis grando
nix glacies:
ventus turbo q̄ facitis
ſermonē ei⁹. Montes
& oēs colles: lignū fru
ctiferū & vniuerſe cedri
Beſtie & oīa iumenta:
reptilia & aues volan-
tes. Reges terre & om
nes populi:
principes & vniuerſi
iudices terre. Iuuenes
& virgies: ſenes cum
pueris: Laudēt nomē
dñi: qm̄ ſublime
nomen eius ſoli⁹: glo-
ria eius in celo & in ter
ra. Et exaltauit cornu
populi ſui: laus
omnibus ſanctis eius:
filiis iſrael populo
appropinquanti ſibi.
Aleluia.

Aleluia. 149.

Cantate domino
canticum nouum:
laus eius in cōgregatio
ne ſanctorum. Letetur
iſrael in factore ſuo: fi
lii ſion exultent
i rege ſuo. Laudēt no-
men eius in choro:

תשלח אמרתו ארץ עד מהרה
ירוץ דברו: הנתן שלג כצמר (רוץ)
כפור כאפר יפזר: משליך קרחו (כפר פזר)
כפתים לפני קרתו מי יעמד: (שלג פתת)
ישלח דברו וימסם ישב רוחו (פנה קרר)
יזלו מים: מגיד דברו ליעקב (עמד שלח)
חקיו ומשפטיו לישראל: לא (מסס נשב)
עשה כן לכל גוי ומשפטים בל (נזל נגד)
ידעום הללויה: (חקק שפט)

cxlviii.

הללויה
הללו את יהוה מן השמים
הללוהו במרומים: הללוהו כל (רום)
מלאכיו הללוהו כל צבאו: (לאך)
הללוהו שמש וירח הללוהו כל
כוכבי אור: הללוהו שמי השמים (כבב)
והמים אשר מעל השמים: יהללו (הלל)
את שם יהוה כי הוא צוה
ונבראו: ויעמידם לעד לעולם (ברא צוה)
חק נתן ולא יעבור: הללו את (עלם עבר)
יהוה מן הארץ תנינים וכל (תנן)
תהמות: אש וברד שלג וקיטור (קטר)
רוח סערה עשה דברו: ההרים
וכל גבעות עץ פרי וכל ארזים: (פרה)
החיה וכל בהמה רמש וצפור (צפר)
כנף: מלכי ארץ וכל לאמים
שרים וכל שפטי ארץ: בחורים (שור)
וגם בתולות זקנים עם נערים: (בחר בתל)
יהללו את שם יהוה כי נשגב (הלל שגב)
שמו לבדו הודו על ארץ ושמים: (בדד)
וירם קרן לעמו תהלה לכל (רום הלל)
חסידיו לבני ישראל עם קרבו (חסד)
הללויה:

cxlix.

הללויה
שירו ליהוה שיר חדש (שור)
תהלתו בקהל חסידים: ישמח (שמח)
ישראל בעשיו בני ציון יגילו (עשה גיל)
במלכם: יהללו שמו במחול (חול)

Digitized by Google

בתף וכנור יזמרו לו׃ כי רוצה | תפף כנר
יהוה בעמו יפאר ענוים בישועה׃ | זמר רצה
יעלזו חסידים בכבוד ירננו על | פאר ענה
משכבותם׃ רוממות אל בגרונם | ישע עלז
וחרב פיפיות בידם׃ לעשות | כבד רנן
נקמה בגוים תוכחות בלאומים׃ | שכב גרן
לאסור מלכיהם בזקים | פה עשה
ונכבדיהם בכבלי ברזל׃ לעשות | יכח לאם
בהם משפט כתוב הדר הוא לכל | זקק כבד
חסידיו הללויה׃ | עשה שפט
cl. | כתב
הללויה הללו אל | חסד
בקדשו הללוהו ברקיע עזו׃ | רקע עזז
הללוהו בגבורתיו הללוהו כרב
גדלו׃ הללוהו בתקע שופר | שפר
הללוהו בנבל וכנור׃ הללוהו | כנר
בתף ומחול הללוהו במנים | תפף חלל
ועגב׃ הללוהו בצלצלי שמע | מן
הללוהו בצלצלי תרועה׃ כל | רוע
הנשמה תהלל יה הללויה׃ | הלל

in tympano & cithara cãtẽt ei. Quia complacet ſibi dñs in pp'lo ſuo: exaltabit mãſuetos in ieſu. Exultabũt ſancti in gloria: laudabunt in cubilibus ſuis. Exaltatiões dei in gutture eorũ: & gladii ancipites in mãibus eorũ. Ad faciẽdã vindictã in gentibus: increpatiões ĩ populis. Vt alligẽt reges eorũ in catenis: & inclytos eorum ĩ cõpedibus ferreis. Vt faciant in eis iudicium ſcriptum: decor eſt oĩbus ſanctis eius. Aleluia.

Aleluia. 150.

Laudate deum ĩ ſctõ eius: laudate eũ in fortitudine potẽtie eius. Laudate eũ in fortitudinibus eius: laudate eũ iuxta multitudinem magnificẽtie ſue. Laudate eũ in clãgore buccine: laudate eũ in pſaltrio & cithara. Laudate eum in tympano & choro: laudate eum ĩ cordis & orgão. Laudate eũ ĩ cymbalis ſonãtibus: laudate eũ ĩ cymbalis tinnientibus. Omne qđ ſpirat laudet dominũ. Aleluia.

in tympano et pſalterio pſallant ei. Qui bñpla
ἐν τυμπάνῳ καὶ ψαλτηρίῳ ψαλάτωσαν αὐτῷ. Ὅτι εὐδο
citũ ē dño in pplo ſuo: et exaltabit mãſuetos in ſalute.
κεῖ κύριος ἐν τῷ λαῷ αὐτοῦ, καὶ ὑψώσει πραεῖς ἐν σωτηρίᾳ.
Exultabũt ſcti in glĩa: et letabũtur in cubi
Καυχήσονται ὅσιοι ἐν δόξῃ, καὶ ἀγαλλιάσονται ἐπὶ τῶν κοι
libus ſuis. Exultatiões dei in gutture eoꝝ: et
τῶν αὐτῶν. Αἱ ὑψώσεις τοῦ θεοῦ ἐν τῷ λάρυγγι αὐτῶν, καὶ
gladij ancipites in manibus eoꝝ. Ad faciẽdã vindi=
ῥομφαῖαι δίστομοι ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν. Τοῦ ποιῆσαι ἐκδί
ctã in natiõibus: icrepatiões in pplĩs. Ad alligãdos
κησιν ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ἐλεγμοὺς ἐν τοῖς λαοῖς. Τοῦ δῆσαι τοὺς
reges eoꝝ in cõpedibus: et nobiles eoꝝ in ma
βασιλεῖς αὐτῶν ἐν πέδαις, καὶ τοὺς ἐνδόξους αὐτῶν ἐν χει
nicis ferreis. Ut faciãt in eis iudiciũ cõſcri=
ροπέδαις σιδηραῖς. Τοῦ ποιῆσαι ἐν αὐτοῖς κρίμα ἔγγρα=
ptũ: glĩa hec erit oĩbus ſctis eius.
πτον, δόξα αὕτη ἔσται πᾶσι τοῖς ὁσίοις αὐτοῦ.

Alleluia. 150.

Ἀλληλούϊα. ρν.

Laudate deũ in ſctis eius: laudate eũ in
Αἰνεῖτε τὸν θεὸν ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ, αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν
firmamẽto v̄tutis eius. Laudate eũ in vir
στερεώματι δυνάμεως αὐτοῦ. Αἰνεῖτε αὐτὸν ἐπὶ ταῖς δυ
tutibus eius: laudate eũ ſcd'm multitudinẽ magnitu
ναστείαις αὐτοῦ, αἰνεῖτε αὐτὸν κατὰ τὸ πλῆθος τῆς μεγαλω
dinis eius. Laudate eũ in ſono tube: laudate
σύνης αὐτοῦ. Αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν ἤχῳ σάλπιγγος, αἰνεῖτε
eũ in pſalterio et cithara. Laudate eũ in tympa
αὐτὸν ἐν ψαλτηρίῳ καὶ κιθάρᾳ. Αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν τυμπά
no et choro: laudate eũ in chordis et organo. Lauda
νῳ καὶ χορῷ, αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν χορδαῖς καὶ ὀργάνῳ. Αἰνεῖ
te eũ in cymbalis bñſonãtibus: laudate eũ in cymbalis
τε αὐτὸν ἐν κυμβάλοις εὐήχοις, αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν κυμβάλοις
iubilationis. Ois ſpũs laudet dñm.
ἀλαλαγμοῦ. Πᾶσα πνοὴ αἰνεσάτω τὸν κύριον.

Explicit pſalterium.

Digitized by Google

EPISTOLA ſancti Hieronymi preſbyteri ad Chromacium & Heliodorum Epiſcopos de libris Salomonis.

VNGAT EPISTOLA quos iungit ſacerdotium: immo charta non diuidat quos Chriſti nectit amor. Cõmentarios i Oſee amos & Zacharia: malachiã quoq poſcitis. Scripſiſſem ſi licuiſſet pre valitudine. Mittitis ſolatia ſumptuum: notarios noſtros & librarios ſuſtentatis vt vobis potiſſimum noſtrum deſudet ingenium. Et ecce ex latere frequens turba diuerſa poſcentium quaſi aut equum ſit me vobis eſurientibus & aliis laborare: aut in ratione dati & accepti: cuiq preter vos obnoxius ſim. Itaq longa egrotatione fractus: ne penitus hoc anno reticerem: & apud vos mutus eſſem: tridui opus nomini veſtro conſecraui interpretationem videlicet trium Salomonis uoluminum: maſloth quod Hebrei parabolas: vulgata autem editio prouerbia vocat: coheleth quẽ grece eccleſiaſten: latine contionatorem poſſumus dicere: ſiraſirim quod in lingua noſtra vertitur canticũ canticorum. Fertur & panaretos Ieſu filii ſirach liber: & alius pſeudographus qui ſapientia Salomonis inſcribitur. Quorum priorem hebraicum reperi: non eccleſiaſticum vt apud latinos: ſed parabolas prenotatum. Cui iuncti erant eccleſiaſtes & canticum canticorum: vt ſimilitudinem Salomonis non ſolum numero librorum: ſed etiam materiarum genere coequaret. Secundus apud hebreos nuſq eſt: quia & ipſe ſtilus grecam eloquentiam redolet: & nonnulli ſcriptorum veterum hunc eſſe iudei Philonis affirmant. Sicut ergo iudith & tobie & machabeorum libros legit quidem eos eccleſia: ſed inter canonicas ſcripturas nõ recipit: ſic & hec duo volumina legat ad edificationem plebis: non ad autoritatem eccleſiaſticorum dogmatum confirmandam. Si cui ſane ſeptuaginta interpretum magis editio placet: habet eam a nobis olim emendatam. Neq enim noua ſic cudimus vt vetera deſtruamus. Et tamen cum diligentiſſime legerit: ſciat magis noſtra ſcripta intelligi: que non in tertiũ vas tranſfuſa coacuerint: ſed ſtatim de prelo puriſſime commendata teſte: ſuum ſaporem ſeruauerint.

Explicit epiſtola ſancti Hieronymi.

Incipit prologus in libros eoſdem.

RIBVS nominibus vocatum fuiſſe Salomonẽ ſcripture maniſeſtiſſime docent. Pacificum id eſt Salomonẽ: & idida. hoc eſt dilectum domini: & quod nũc dicitur coheleth idẽ eccleſiaſten. Eccleſiaſtes autem greco ſermõe eſt appellatus: quia cœtum .i. eccleſiam congreget quem nos nuncupare poſſumus contionatorem: eo q loquatur ad populum: & ſermo eius nõ ſpecialiter ad vnum ſed ad vniuerſos dirigatur generaliter. Porro pacificus & dilectus domini ab eo q regno eius pax fuerit: & eum dominus dilexerit appellatus eſt. Nam & pſal. xliiii. & .lxxi. dilecti & pacifici titulo prenotãtur. Qui tamẽ & ſi ad prophetiam chriſti eccleſieq pertinentes: felicitatem & vires Salomonis excedunt: tamen ſecundum hiſtoriam ſuper Salomonem ſcripti ſunt. Itaq iuxta numerum vocabulorum tria volumina edidit. prouerbia: eccleſiaſten: canticum canticorum. In prouerbiis paruulum docens: & quaſi de officiis per ſententias erudiens. Vnde & ad filiũ ſermo crebro repetitur. In eccleſiaſten vero mature virum etatis inſtituens: ne quicq in mundi rebus putet eſſe perpetuũ: ſed caduca & breuia vniuerſa que cernimus. Ad extremum iam conſumatum virum & calcato ſeculo preparatum: in canticis canticorum ſponſe iungit amplexibus. Niſi enim prius reliquerimus vitia: & põpis ſeculi renunciantes expeditos nos ad aduentum preparauerimus: non poſſumus cantare canticum canticorum. Sed & hoc diligentius attendendum: tres libros autore diuerſo eſſe intitulatos. In prouerbiis enim notatur prouerbia Salomonis filii Dauid regis Iſrael. In eccleſiaſten vero verba eccleſiaſtes filii dauid regis hieruſalem. Superfluum quippe eſt iſrael. hic: quod male in grecis & latinis codicibus inuenitur. In cantico autem canticorum nec filius dauid nec rex iſrael ſiue hieruſalem preſcribitur: ſed tantum canticum canticorum Salomonis. Sicut enim prouerbia & rudis inſtitutio ad duodecim tribus & ad totum pertinet Iſrael. & quomodo contemptus mundi nõ niſi metropolitis conuenit: hoc eſt habitatoribus in hieruſalem: ita canticum canticorum ad eos proprie pertinet qui tãtum ſuperna deſiderant. Ad incipientes & proficientes & paterna dignitas & regni proprii merito vendicatur auctoritas. Ad perfectos vero vbi non timore eruditur ſed amore: proprium nomen ſufficit: & equalis magiſter eſt & neſcit eſſe ſe regem. Que omnia referuntur ad Chriſtum.

Incipit alius Prologus.

RES libros Salomonis .i. prouerbia: eccleſiaſten: canticum cãticorum: veteri .lxx. interpretum autoritati reddidi vel antepoſitis lineis ſuperflua queq deſignans: vel ſtellis titulo prenotatis: ea que minus habebantur interſerens. vt plenius paula & euſtochium cognoſcatis quid in libris noſtris minus ſit: quidve redundet. Nec non etiã illa que imperiti trãſlatores male in linguam noſtram de greco ſermone verterant oblitterans & antiquans: curioſiſſima veritate correxi. Et vbi prepoſtero ordine atq peruerſo ſententiarum fuerat lumen ereptum: ſuis locis reſtituẽs feci itelligi quod latebat. Porro in eo libro qui a pleriſq ſapientia Salomonis inſcribitur: & in eccleſiaſtico quem eſſe Ieſu filii ſyrach nullus ignorat: calamum temperaui: tantummodo canonicas ſcripturas vobis emendare deſiderans: & ſtudium meũ certis magis q dubiis commendare. Ideo greco & hebreo prefatiuncula vtraq in libro premiſſa eſt: quia nonnulla de greco hoc ad illuminationem ſenſus & legentis edificationem vel inſerta hebraice tranſlationi: vel extrinſecus ſũcta ſunt. Et idcirco q legis ſemp peregrina memento.

Explicit prologus. B. Hieronymi.

Digitized by Google

משלי שלמה בן דוד מלך ישראל׃
לדעת חכמה ומוסר להבין אמרי
בינה׃ לקחת מוסר השכל צדק
ומשפט ומשרים׃ לתת לפתאים
ערמה לנער דעת ומזמה׃ ישמע
חכם ויוסף לקח ונבון תחבלות
יקנה׃ להבין משל ומליצה דברי
חכמים וחידתם׃ יראת יהוה
ראשית דעת חכמה ומוסר אוילים
בזו׃ שמע בני מוסר אביך ואל
תטש תורת אמך׃ כי לוית חן הם
לראשך וענקים לגרגרתיך׃
בני אם יפתוך חטאים אל תבא׃
אם יאמרו לכה אתנו נארבה
לדם נצפנה לנקי חנם׃ נבלעם
כשאול חיים ותמימים כיורדי
בור׃ כל הון יקר נמצא נמלא
בתינו שלל׃ גורלך תפיל בתוכנו
כיס אחד יהיה לכלנו׃ בני אל
תלך בדרך אתם מנע רגלך
מנתיבתם׃ כי רגליהם לרע ירוצו
וימהרו לשפך דם׃ כי חנם מזרה
הרשת בעיני כל בעל כנף׃
והם לדמם יארבו יצפנו לנפשתם׃
כן ארחות כל בצע בצע את
נפש בעליו יקח׃ חכמות בחוץ
תרנה ברחבות תתן קולה׃
בראש המיות תקרא בפתחי
שערים בעיר אמריה תאמר׃ עד
מתי פתים תאהבו פתי ולצים
לצון חמדו להם וכסילים ישנאו
דעת׃ תשובו לתוכחתי הנה אביעה
לכם רוחי אודיעה דברי אתכם׃
יען קראתי ותמאנו נטיתי ידי
ואין מקשיב׃ ותפרעו כל עצתי

ידע יסר
בין לקח
שכל שפט
ישר נתן
פתה זמם
שמע יסף
בין חבל
קנה לוץ
חוד
אול
בזה
נטש ירה
לוה
פתה אבה
אמר הלך
ארב צפן
נקה בלע
שאל תמם
ירד מצא
מלא בית
גרל נפל
היה הלך
נתב רוץ
רוץ מהר
זרה
ארב
לקח
רנן נתן
המה קרא
אמר
פתה אהב
לוץ כסל
שנא ידע
שוב יכח
נבע ידע
מאן נטה
קשב פרע
יעץ

Incipit liber puebiorũ.

Parabole ſalomonis filii dauid regis iſrael: ad ſciendã ſapientiã & diſciplinã. Ad intelligenda verba prudentie. & ſuſcipiẽdã eruditionẽ doctrine iuſtitiã & iudiciũ & equitatẽ. Vt detur paruulis aſtutia: & adoleſcenti ſcientia & intellectus. Audiens ſapiẽs ſapientior erit: & intelligẽs gubernacula poſſidebit. Animaduertet parabolã & interp̃tationẽ verba ſapientum & enigmata eorũ. Timor dñi initiũ ſapie: ſapiẽtiã atq; doctrinam ſtulti deſpiciũt. Audi fili mi diſciplinam patris tui: & ne dimittas legẽ m̃ris tue. Vt addatur gratia capiti tuo & torques collo tuo. Fili mi ſi te lactauerint peccatores ne acqeſcas eis. Si dixerint veni nobiſcum: inſidiemur ſanguini: abſcondamus tendiculas cõtra inſontẽ fruſtra. Deglutiamus eũ ſicut infernus viuentẽ & integrũ q̃ſi deſcendẽtem in lacũ. Oẽm precioſã ſubſtãtiã reperiem⁹: im plebim⁹ domos nr̃as ſpoliis. Sortẽ mitte nobiſcũ marſupiũ ſit vnũ oĩum noſtrũ. Fili mi ne ambules cũ eis: phibe pedem tuũ a ſemitis eoꝝ. Pedes eni illorũ ad malũ currunt: & feſtinãt vt effundãt ſanguinẽ. Fruſtra ãt iacitur rete ante oculos pennatorum. Ipſi quoq; cõtra ſanguinẽ ſuũ inſidiãtur: & moliũtur fraudes cõtra aĩas ſuas. Sic ſemite oĩs auari: animas poſſidentiũ rapiũt. Sapientia foris predicat: in plateis dat vocem ſuam. In capite turbarum clamitat in foribus portarum vrbis profert verba ſua dicẽs. Vſquequo paruuli diligitis infantiam: & ſtulti ea que ſibi ſunt noxia cupient: & imprudentes odibunt ſcientiã? Conuertimini ad correptionẽ meã. En pferã vobis ſpũm meũ: oñdã vobis verba mea. Quia vocaui & renuiſtis: extẽdi manũ meã & nõ fuit qui aſpiceret. Deſpexiſtis oẽ cõſiliũ meũ:

PARABOLE SALOMONIS.
ΠΑΡΟΙΜΙΑΙ ΣΟΛΟΜΩΝΤΟΣ.

Parabole ſalomonis filij dauid: qui regnauit in iſrael: ad ſciendũ ſapiam ꝛ
Αροιμίαι σολομῶντος υἱοῦ δαυίδ, ὃς ἐβασίλευσεν ἐν ἰσραὴλ, γνῶναι σοφίαν καὶ
diſciplinã: ad itelligẽdũ q; v̾ba prudẽtie:
παιδείαν, νοῆσαί τε λόγους φρονήσεως,
ad ſuſcipiẽdas q; inolutiões ſmonũ ꝛ ſolutiões enigmatũ: ad itelligẽdũ q; iuſtitiã verã: ꝛ iudiciũ dirigendũ: vt det ſim
δέξασθαί τε στροφὰς λόγων καὶ λύσεις αἰνιγμάτων, νοῆσαί τε δικαιοσύνην ἀληθῆ, καὶ κρίμα κατευθύνειν, ἵνα δῷ ἀκα
plicib⁹ aſtutiã: puero ãt nouo ſenſũ q; ꝛ cogitationẽ.
κοις πανουργίαν, παιδὶ δὲ νέῳ αἴσθησίν τε καὶ ἔννοιαν.
hec eñ audiẽs ſapiẽs ſapiẽtioꝛ erit. at itelligẽs gubernationẽ poſſidebit. aiaduertet q; pabolã ꝛ tenebroſũ ſer
τῶνδε γὰρ ἀκούσας σοφὸς σοφώτερος ἔσται. ὁ δὲ νοήμων κυβέρνησιν κτήσεται. νοήσει τε παραβολὴν καὶ σκοτεινὸν λό
monẽ: v̾ba q; ſapientũ ꝛ enigmata. Initiũ ſapie timoꝛ
γον, ῥήσεις τε σοφῶν καὶ αἰνίγματα. Αρχὴ σοφίας φόβος
dñi: itellect⁹ ãt bon⁹ oĩbus facĩetib⁹ eã. pietas
κυ, σύνεσις δὲ ἀγαθὴ πᾶσι τοῖς ποιοῦσιν αὐτήν. εὐσέβεια
ãt in deũ initiũ ſenſus: ſapiam ãt ꝛ diſciplinã impij
δὲ εἰς θεὸν ἀρχὴ αἰσθήσεως, σοφίαν δὲ καὶ παιδείαν ἀσεβεῖς
deſpiciẽt. audi fili leges patris tui: ꝛ ne repellas
ἐξουθενήσουσιν. Ακουε υἱὲ νόμους πρός σου, καὶ μὴ ἀπώσῃ
ſtatuta matris tue. coronã eñ gratiaꝝ ſuſcipies tuo v̾tici: ꝛ
θεσμοὺς μρός σου. στέφανον γὰρ χαρίτων δέξῃ σῇ κορυφῇ, καὶ
torquẽ aureũ circa tuũ collũ. Fili ne te deceperint
κλοιὸν χρύσεον περὶ σῷ τραχήλῳ, Υἱὲ μή σε πλανήσωσιν
viri impij: neq; volueris. ſi aduocauerint te:
ἄνδρες ἀσεβεῖς, μηδὲ βουληθῇς. ἐὰν παρακαλέσωσί σε,
dicẽtes: veni nobiſcũ comũica ſanguinis: abſcõdam⁹ ãt
λέγοντες, ἐλθὲ μεθ᾽ ἡμῶν κοινώνησον αἵματος, κρύψωμεν δὲ
in terrã viꝝ iuſtũ fruſtra: deglutiam⁹ ãt eũ ſicut
εἰς γῆν ἄνδρα δίκαιον ἀδίκως, καταπίωμεν δὲ αὐτὸν ὥσπερ
ifern⁹ viuentẽ: ꝛ tollam⁹ ei⁹ memoriã d̾ terra: poſſeſſionẽ eius p̃cioſam recipiam⁹: impleam⁹ ãt domos noſtras ſpolijs:
ᾅδης ζῶντα, καὶ ἄρωμεν αὐτοῦ τὴν μνήμην ἐκ γῆς, τὴν κτῆσιν αὐτοῦ τὴν πολυτελῆ καταλαβώμεθα, πλήσωμεν δὲ οἴκους ἡμετέρους σκύλων,
at tuã ſortẽ mitte in nobis ꝛ marſupiũ vnũ ſit nobis. ne ambules vias cũ eis: de
τὸν δὲ σὸν κλῆρον βάλε ἐν ἡμῖν, καὶ μαρσίππιον ἓν κτησώμεθα πάντες, καὶ βαλάντιον ἓν γενηθήτω ἡμῖν. Μὴ πορευθῇς ὁδοὺς μετ᾽ αὐτῶν, ἔκ
clina pedẽ tuũ a ſemitis eoꝝ. nã pedes illoꝝ
κλινον τὸν πόδα σου ἐκ τῶν τρίβων αὐτῶν. οἱ γὰρ πόδες αὐτῶν
ad maliciã currũt. ꝛ feſtinãtes ſũt ad effundẽdũ ſãguinẽ. nõ eñi
εἰς κακίαν τρέχουσι. καὶ ταχινοί εἰσι τοῦ ἐκχέαι αἷμα. οὐ γὰρ
fruſtra extẽdunt retia pẽnatis: ipi eñ mortis pti
ἀδίκως ἐκτείνονται δίκτυα πτερωτοῖς, αὐτοὶ γὰρ οἱ φόνου με
cipãtes theſaurizãt ſibi ipis mala: iſte vie ſũt
τέχοντες θησαυρίζουσιν ἑαυτοῖς κακά, αὗται αἱ ὁδοί εἰσι
oĩum pficientiũ iniq̃. nã impietate
πάντων τῶν συντελούντων τὰ ἄνομα. τῇ γὰρ ἀσεβείᾳ τὴν
ſuã aĩam auferũt. ſapia in egreſſib⁹ laudat: in ãt
ἑαυτῶν ψυχὴν ἀφαιροῦνται. σοφία ἐν ἐξόδοις ὑμνεῖται, ἐν δὲ
plateis audaciã ſmonis habet. In ſũmis ãt muris p̃dicat: in ãt portis ciuitatis cõfidẽs dicit. q̃nto tpe
πλατείαις παρρησίαν ἄγει. Επ᾽ ἄκρων δὲ τειχέων κηρύσσεται, ἐπὶ δὲ πύλαις πόλεως θαρροῦσα λέγει. ὅσον ἂν χρόνον
inocẽtes ſherebũt iuſtitie nõ cõfundent. at ſtul
ἄκακοι ἔχωνται τῆς δικαιοσύνης οὐκ αἰσχυνθήσονται. οἱ δὲ ἄφρο
ti iniurie exñtes deſideratoꝛes: impij facti odio ha
νες τῆς ὕβρεως ὄντες ἐπιθυμηταί, ἀσεβεῖς γενόμενοι ἐμίση
buerũt ſenſũ ꝛ obnoxij facti ſũt redargutionib⁹. ecce pre
σαν αἴσθησιν καὶ ὑπεύθυνοι ἐγένοντο ἐλέγχοις. ἰδοὺ προ
mittã vobis mei ſpũs verbũ. docebo ãt vos meũ ſmonẽ.
ήσομαι ὑμῖν ἐμῆς πνοῆς ῥῆσιν. διδάξω δὲ ὑμᾶς τὸν ἐμὸν λόγον.
qm̃ vocabã: ꝛ nõ audiſtis. ꝛ extendebã ſmones:
ἐπειδὴ ἐκάλουν, καὶ οὐχ ὑπηκούσατε. καὶ ἐξέτεινον λόγους,
ꝛ nõ attẽdebatis. ſed irrita faciebatis mea cõſilia.
καὶ οὐ προσείχετε. ἀλλὰ ἀκύρους ἐποιεῖτε ἐμὰς βουλάς.

at meis redargutiõib⁹ nõ ĩtẽdebatis. Igitur τ ego in ve
τοῖς δὲ ἐμοῖς ἐλέγχοις οὐ προσείχετε. Τοιγαροῦν κἀγὼ τῇ ὑ
ſtro interitu irridebo. ↄtra gaudebo aũt qñ
μετέρᾳ ἀπωλείᾳ ἐπιγελάσομαι. καταχαροῦμαι δὲ ἡνίκα
cũqȝ ſupuenerit vobis ꝑnicies. τ qñ aduenerit vobis ſubito tu
ἂν ἐπέρχηται ὑμῖν ὄλεθρος. καὶ ὡς ἂν ἀφίκηται ὑμῖν ἄφνω θό
mult⁹: et ſubuerſio tanq̃ tẽpeſtas affuerit: aut qñ vene
ρυβος, ἡ δὲ καταστροφὴ ὁμοίως καταιγίδι παρῇ, ἢ ὅταν ἔρχη
rit uobis tribulatio τ obſeſſio. erit .n. qñ inuocabi
ται ὑμῖν θλίψις καὶ πολιορκία. ἔσται γὰρ ὅταν ἐπικαλέσῃ
tis me: ego aũt nõ exaudiam vos. q̃rent me mali:
σθέ με, ἐγὼ δὲ οὐκ εἰσακούσομαι ὑμῶν. ζητήσουσί με κακοί,
τ nõ inuenient. odio hũerũt .n. ſapiam: at timorẽ
καὶ οὐχ εὑρήσουσιν. ἐμίσησαν γὰρ σοφίαν, τὸν δὲ φόβον
dñi nõ receperũt: neqȝ voluerũt meis attẽdere conſi
κυρίου οὐ προείλοντο, οὐδὲ ἤθελον ἐμαῖς προσέχειν βου
lijs. ſubſãnauerũt aũt meas redargutiões. igit̃ cõedent
λαῖς. ἐμυκτήριζον δὲ ἐμοὺς ἐλέγχους. τοιγαροῦν ἔδονται τῆς
ſue vie fruct⁹: τ ſue ĩpietatis im=
ἑαυτῶν ὁδοῦ τοὺς καρποὺς, καὶ τῆς ἑαυτῶν ἀσεβείας πλη
plebunt. qm̃ .n. iiuriã fecerũt ꝑuulis: interficient: τ
σθήσονται. ἀνθ' ὧν γὰρ ἠδίκουν νηπίους, φονευθήσονται, καὶ
inq̃ſitio ĩpios ꝑdet. at me audiẽs habitabit
ἐξετασμὸς ἀσεβεῖς ὀλεῖ. ὁ δὲ ἐμοῦ ἀκούων κατασκηνώσει
in ſpe: τ q̃ſcet abſqȝ terrore ab omni malo.
ἐπ' ἐλπίδι, καὶ ἡσυχάσει ἀφόβως ἀπὸ παντὸς κακοῦ. Ca.2

Fili ſi ſuſcipiẽs ſmonẽ mei ꝓcepti abſcõderis penes
ΥΙὲ ἐὰν δεξάμενος ῥῆσιν ἐμῆς ἐντολῆς κρύψῃς παρὰ σε
teipm: audiet ſapiam auris tua: τ adijcies
αυτῷ, ὑπακούσεται σοφίας τὸ οὖς σου, καὶ παραβαλεῖς
cor tuũ i intellectũ: adijcies aũt ipm in admoni
καρδίαν σου εἰς σύνεσιν, παραβαλεῖς δὲ αὐτὴν ἐπὶ νουθέτη
tione filio tuo. ſi .n. ſapiam inuocaueris: τ intel
σιν τῷ υἱῷ σου. ἐὰν γὰρ τὴν σοφίαν ἐπικαλέσῃ, καὶ τῇ συ
lectui dederi vocẽ tuã: at ſenſum q̃ſieris magna
νέσει δῷς φωνήν σου, τὴν δὲ αἴσθησιν ζητήσῃς μεγάλῃ τῇ
voce: τ ſi q̃ſieris eam q̃ſi argẽtũ τ ſicut theſauros
φωνῇ, καὶ ἐὰν ζητήσῃς αὐτὴν ὡς ἀργύριον καὶ ὡς θησαυροὺς
ſcrutat⁹ fueris illam: tũc intelliges timorẽ dñi: τ ſcien=
ἐξερευνήσῃς αὐτήν, τότε συνήσεις φόβον κυρίου, καὶ ἐπί=
tiã dei inuenies. q2 dñs dat ſapiam: τ ex
γνωσιν θεοῦ εὑρήσεις. ὅτι κύριος δίδωσι σοφίαν, καὶ ἀπὸ
facie ei⁹ cognitio τ ĩtellectus: τ theſaurizat di=
προσώπου αὐτοῦ γνῶσις καὶ σύνεσις, καὶ θησαυρίζει τοῖς κα
rigẽtib⁹ ſalutẽ. proteget aũt viam eoꝝ: ad ſer
τορθοῦσι σωτηρίαν. ὑπερασπιεῖ δὲ τὴν πορείαν αὐτῶν, τοῦ φυ
uãdũ viã iuſtificationũ τ viam eoꝝ q̃ reuerẽt eũ cu=
λάξαι ὁδοὺς δικαιωμάτων, καὶ ὁδὸν εὐλαβουμένων αὐτὸν δια
ſtodiet. tũc intelliges iuſticiam τ iudiciũ: τ di=
φυλάξει. τότε συνήσεις δικαιοσύνην καὶ κρίμα, καὶ κατορ
riges omnes ſemitas bonas. Si .n. venerit ſapia in
θώσεις πάντας ἄξονας ἀγαθούς. Ἐὰν γὰρ ἔλθῃ ἡ σοφία εἰς
tuã mentẽ: at ſenſus tue aĩe pulcher eſſe uidebit̃:
τὴν διάνοιαν, ἡ δὲ αἴσθησις τῇ σῇ ψυχῇ καλὴ εἶναι δόξῃ,
cõſiliũ bonũ cuſtodiet te: cogitatio aũt ſctã ſuabit te: vt
βουλὴ καλὴ φυλάξει σε, ἔννοια δὲ ὁσία τηρήσει σε, ἵνα
eruat te a via mala τ a viro loquen
ῥύσηταί σε ἀπὸ ὁδοῦ κακῆς καὶ ἀπὸ ἀνδρὸς λαλοῦν=
te nihil fidele. ve q̃ relinquũt vias rectas
τος μηδὲν πιστόν. ὦ οἱ ἐγκαταλείποντες ὁδοὺς εὐθείας
vt ambulẽt in vijs tenebraꝝ. ve q̃ letantur
τοῦ πορεύεσθαι ἐν ὁδοῖς σκότους. ὦ οἱ εὐφραινόμενοι
in malis τ gaudent in ſubuerſione mala: quoꝝ
ἐπὶ κακοῖς καὶ χαίροντες ἐπὶ καταστροφῇ κακῇ, ὧν αἱ
ſemite ꝑuerſe τ curue: orbite eoꝝ:
τρίβοι σκολιαὶ καὶ καμπύλαι, αἱ τροχιαὶ αὐτῶν,
ad longe te faciendũ a via recta: τ alie=
τοῦ μακράν σε ποιῆσαι ἀπὸ ὁδοῦ εὐθείας, καὶ ἀλλό
num iuſte ſententie. Fili ne te ↄphẽdat ma=
τριον τῆς δικαίας γνώμης. Υἱέ μή σε καταλάβῃ κα=
lũ cõſiliũ: qd̃ reliquit
κὴ βουλή, ἡ ἀπολιποῦσα

&increpatiões meas ne
glexiſtis. Ego quoqȝ
in interitu vr̃o ridebo:
& ſubſãnabo cũ vobis id
qd̃ timebatis aduenerit.
Cum irruerit repentina
calamitas: & interit⁹ q̃ſi
tẽpeſtas ingruerit: qñ ve
nerit ſup vos tribulatio
& anguſtia. Tunc inuo
cabũt me: & nõ exaudiã
mane cõſurgẽt: & non
inuenient me. Eo q᷑ exo
ſam habuerint
diſciplinam: & timorẽ
domini nõ ſuſceperint:
nec acquieuerint cõſilio
meo: & detraxerint vni=
uerſe correptioni mee.
Comedẽt igitur fruct⁹
vie ſue: ſuiſqȝ conſilijs
ſaturabuntur. Auerſio
paruulorum interficiet
eos: proſperitas ſtultoꝝ
ꝑdet eos. Qui aũt me au
dierit abſqȝ terrore reqe
ſcet: & abũdãtia ꝑfruetur
timore malorũ ſublato.

Fili mi ſi ſuſcepe= 2.
ris ſermones meos:
& mandata mea abſcon
deris penes te: vt audiat
ſapiam auris tua: iclina
cor tuũ ad cognoſcẽdã
prudentiã. Si enim ſa=
pientiam inuocaueris: &
iclinaueris cor tuũ pru
dentie: ſi q̃ſieris eam q̃ſi
pecuniam & ſicut theſau
ros effoderis illã: tũc in
telliges timorem dñi: &
ſcientiam dei inuenies.
Quia dñs dat ſapien=
tiã: & ex ore eius ſciẽtia
& prudentia. Cuſtodiet
rectorum ſalutem: &
proteget gradiẽtes ſim
pliciter. Seruãs ſemitas
iuſtitie: & viam ſancto=
rum cuſtodiens. Tunc
intelliges iuſticiã & iudi
cium & equitatẽ: & oẽm
ſemitam bonam. Si in
trauerit ſapientia
cor tuũ: & ſcientia anie
tue placuerit: conſilium
cuſtodiet te: & pruden=
tia ſeruabit te.
Vt eruaris a via mala:
& ab homine qui
peruerſa loquitur. Qui
relinquũt iter rectum: &
ambulant per vias te=
nebroſas. Qui letantur
cũ male fecerint: & ex=
ultãt in rebus peſſimis.
Quorum vie peruerſe
ſunt: & infames
greſſus eorum. Vt erua
ris a muliere aliena &
ab extranea q̃ molit ſer
mones ſuos: & relinquit

ותוכחתי לא אביתם׃ גם אני
באידכם אשחק אלעג בבא
פחדכם׃ בבא כשאוה פחדכם
ואידכם כסופה יאתה בבא
עליכם צרה וצוקה׃ אז יקראנני
ולא אענה ישחרנני ולא
ימצאנני׃ תחת כי שנאו
דעת ויראת יהוה לא בחרו׃
לא אבו לעצתי נאצו כל
תוכחתי׃ ויאכלו מפרי דרכם
וממעצתיהם ישבעו׃ כי משובת
פתים תהרגם ושלות כסילים
תאבדם׃ ושמע לי ישכן בטח
ושאנן מפחד רעה׃
בני אם תקח אמרי
ומצותי תצפן אתך׃ להקשיב
לחכמה אזנך תטה לבך לתבונה׃
כי אם לבינה תקרא לתבונה
תתן קולך׃ אם תבקשנה ככסף
וכמטמונים תחפשנה׃ אז תבין
יראת יהוה ודעת אלהים תמצא׃
כי יהוה יתן חכמה מפיו דעת
ותבונה׃ יצפן לישרים תושיה
מגן להלכי תם׃ לנצר ארחות
משפט ודרך חסידו ישמר׃ אז
תבין צדק ומשפט ומישרים כל
מעגל טוב׃ כי תבוא חכמה
בלבך ודעת לנפשך ינעם׃ מזמה
תשמר עליך תבונה תנצרכה׃
להצילך מדרך רע מאיש מדבר
תהפכות׃ העזבים ארחות ישר
ללכת בדרכי חשך׃ השמחים
לעשות רע יגילו בתהפכות רע׃
אשר ארחתיהם עקשים ונלוזים
במעגלותם׃ להצילך מאשה זרה
מנכריה אמריה החליקה׃ העזבת

אבה
שחק לעג
בוא
אתה
קרא
ענה שחר
מצא
אבה
אבל פרה
יעץ שבע
שוב פתה
הרג שלה
כסל אבד
שכן
רוע
Cap.ij.
לקח צוה
צפן קשב
נטה בין
קרא
נתן בקש
טמן חפש
בין ידע
מצא
פה
ישה
תמם
שפט חסד
שמר ישר
עגל בוא
נעם זמם
שמר נצר
נצל רוע
דבר הפך
ילך
עשה גיל
לוז
איש
חלק

Digitized by Google

אלוף נעוריה ואת ברית — אלף נער
אלהיה שכחה: כי שחה אל — ברת
מות ביתה ואל רפאים מעגלתיה:
כל באיה לא ישובון ולא — בוא שוב
ישיגו ארחות חיים: למען — נשג
תלך בדרך טובים וארחות — ילך
צדיקים תשמר: כי ישרים — צדק שמר
ישכנו ארץ ותמימים יותרו — שכן תמם
בה: ורשעים מארץ יכרתו — יתר כרת
ובוגדים יסחו ממנה: — בגד נסח

Cap.iij.

בני תורתי אל תשכח — ירה שכח
ומצותי יצר לבך: כי ארך ימים — צוה נצר
ושנות חיים ושלום יוסיפו לך: — יום שנה
חסד ואמת אל יעזבך קשרם — שלם יסף
על גרגרותיך כתבם על לוח לבך: — עזב
ומצא חן ושכל טוב בעיני אלהים
ואדם: בטח אל יהוה בכל לבך
ואל בינתך אל תשען: בכל דרכיך — שען
דעהו והוא יישר ארחתיך: אל — ידע ישר
תהי חכם בעיניך ירא את יהוה — היה
וסור מרע: רפאות תהי לשרך — רוע שבר
ושקוי לעצמותיך: כבד את יהוה — שקה
מהונך ומראשית כל תבואתך: — בוא
וימלאו אסמיך שבע ותירוש יקביך — מלא ירש
יפרצו: מוסר יהוה בני אל תמאס — פרץ יסר
ואל תקץ בתוכחתו: כי את — מאס קוץ
אשר יאהב יהוה יוכיח וכאב את — יכח אהב
בן ירצה: אשרי אדם מצא חכמה — יכח רצה
ואדם יפיק תבונה: כי טוב סחרה — פוק בין
מסחר כסף ומחרוץ תבואתה: — חרץ
יקרה היא מפנינים וכל חפציך — פנה
לא ישוו בה: ארך ימים בימינה — שוה יום
בשמאולה עשר וכבוד: דרכיה דרכי — ימן שמל
נעם וכל נתיבותיה שלום: עץ — כבד נתב שלם
חיים היא למחזיקים בה ותמכיה — חזק
מאשר: יהוה בחכמה יסד ארץ — אשר

ducem pubertatis ſue: & pacti dei ſui oblita eſt. Inclinata eſt enim ad mortem domus ei9: & ad inferos ſemite ipſius. Oēs qui ingrediuntur ad eā nō reuertētur: nec apprehendent ſemitas vite. Vt ambules in via bona: & calles iuſtorū cuſtodias. Qui enim recti ſunt habitabūt i terra: & ſimplices permanebunt in ea. Impii vero de terra perdentur: & qui inique agunt auferētur ex ea.

3.

Fili mi ne obliuiſcaris legis mee: & p̄cepta mea cor tuū cuſtodiat. Longitudinē enī dierū & annos vite & pacē apponent tibi. Miſericordia & veritas te nō deſerāt. Circūda eas gutturi tuo: & deſcribe in tabulis cordis tui: & inuenies gratiā & diſciplinā bonā corā deo & hoibus. Habe fiduciā in dn̄o ex toto corde tuo: & ne innitaris prudentie tue. In oibus viis tuis cogita illum: & ipſe diriget greſſus tuos. Ne ſis ſapiens apud temetipſum: time dominum: & recede a malo. Sanitas qppe erit vmbilico tuo: & irrigatio oſſium tuorū. Honora dominū de tua ſubſtātia & de primitiis oim frugū tuarū: & iplebūtur horrea tua ſaturitate: & vino torcularia redūdabūt. Diſciplinā dn̄i fili mi ne abiicias: nec deficias cū ab eo corriperis. Quē enim diligit dn̄s corripit: & quaſi pr̄ in filio cōplacet ſibi. Beat9 hō qui inuenit ſapiētiā: & qui affluit prudentia. Melior acquiſitio eius negotiatione argenti & auro primo fruct9 ei9. Precioſior eſt cūctis opibus ſapia: & oia q̄ deſiderātur huic nō valēt cōparari. Longitudo dierū in dextera eius: & in ſiniſtra illi9 diuitie & gloria. Vie ei9 vie pulchre: & oēs ſemite ei9 pacifice. Lignū vite eſt his qui apprehēderit eā: & qui tenuerit eam beati. Dominus ſapientia fundauit terram:

doctrinā adoleſcētie: ⁊ teſtamētū diuinū oblita.
διδασκαλίαν νεότητος, καὶ διαθήκην θείαν ἐπιλελησμένη.
poſuit.n. apud morte domū ei9: ⁊ apud infernū cū trigenis ſemitas ei9. omnes ambulantes
ἔθετο γὰρ παρὰ τῷ θανάτῳ τὸν οἶκον αὐτῆς, καὶ παρὰ τῷ ᾅδῃ μετὰ τῶν γηγενῶν τοὺς ἄξονας αὐτῆς. πάντες οἱ πορευόμενοι
lantes in ea nō reuertētur: neq̄ apphendent ſemitas rectas: nō.n. cōphenduntur ab annis
ἐν αὐτῇ οὐκ ἀναστρέψουσιν, οὐδὲ μὴ καταλάβωσι τρίβους εὐθείας. οὐ γὰρ καταλαμβάνονται ὑπὸ ἐνιαυτῶν
vite. ſi.n. ābulauiſſēt ſemitas bonas: iueniſſēt vtiq̄ ſemitas
ζωῆς. εἰ γὰρ ἐπορεύοντο τρίβους ἀγαθάς, εὕροσαν ἂν τρίβους
iuſticie leues. Utiles erūt hitatores tre: ⁊ inocētes āt
δικαιοσύνης λείους. χρηστοὶ ἔσονται οἰκήτορες γῆς, ἄκακοι δὲ
relinquentur in ea. qm̄ recti habitabunt trā ⁊
ὑπολειφθήσονται ἐν αὐτῇ. ὅτι εὐθεῖς κατασκηνώσουσι γῆν καὶ
ſancti relinquēt in ea. vie āt ipiorū e tra pdentur at iniqui expellent ab ea.
ὅσιοι ὑπολειφθήσονται ἐν αὐτῇ. ὁδοὶ δὲ ἀσεβῶν ἐκ γῆς ὀλοῦνται, οἱ δὲ παράνομοι ἐξωσθήσονται ἀπ᾽ αὐτῆς.

Ca.3.

Fili meas leges ne obliuiſcaris: at verba mea
Υἱὲ ἐμῶν νόμων μὴ ἐπιλανθάνου, τὰ δὲ ῥήματά μου
cuſtodiat tuū cor. lōgitudinē.n.vite ⁊ ānos vite. ⁊ pacem apponēt tibi. mie ⁊ fides ne deſint
τηρείτω σὴ καρδία. μῆκος γὰρ βίου καὶ ἔτη ζωῆς. καὶ εἰρήνην προσθήσουσί σοι. ἐλεημοσύναι καὶ πίστεις μὴ ἐκλειπέτωσάν σοι.
tibi. liga āt eas in tuo collo: ſcribe
ἄφαψαι δὲ αὐτὰς ἐπὶ σῷ τραχήλῳ, γράψον
eas in tabula cordis tui ⁊ inuenies gratiam:
αὐτὰς ἐπὶ πλακὸς τῆς καρδίας σου καὶ εὑρήσεις χάριν.
⁊ puide bona coram dn̄o ⁊ hominibus. eſto confidēs in toto corde in deo: in āt tua ſapia ne extollaris.
καὶ προνοοῦ καλὰ ἐνώπιον κυρίου καὶ ἀνθρώπων. ἴσθι πεποιθὼς ἐν ὅλῃ καρδίᾳ ἐπὶ θεῷ, ἐπὶ δὲ σῇ σοφίᾳ μὴ ἐπαίρου.
in omnib9 viis tuis cognoſce illā. vt dirigat
ἐν πάσαις ὁδοῖς σου γνώριζε αὐτήν. ἵνα ὀρθοτομῇ τὰς
vias tuas. ne ſis prudēs apud temetipſū: time āt deū
ὁδούς σου. μὴ ἴσθι φρόνιμος παρὰ σεαυτῷ, φοβοῦ δὲ τὸν θεὸν
⁊ declina ab omni malo. tūc ſanitas erit corpori
καὶ ἔκκλινε ἀπὸ παντὸς κακοῦ. τότε ἴασις ἔσται τῷ σώματί
tuo: ⁊ curatio oſſibus tuis. honora dn̄m de tuis iuſtis laborib9: ⁊ p̄mitias da ei de tuis fructib9 iuſticie.
σου, καὶ ἐπιμέλεια τοῖς ὀστέοις σου. τίμα τὸν κύριον ἀπὸ σῶν δικαίων πόνων, καὶ ἀπάρχου αὐτῷ ἀπὸ σῶν καρπῶν δικαιοσύνης.
vt impleant horrea tua ſaturitate frumēti.
ἵνα πιμπλῶνται τὰ ταμιεῖα σου πλησμονῆς σίτου.
vino āt torcularia tua redūdēt. Fili ne pulpēdas diſciplinā dn̄i: neq̄ deficias ab ipo correptus. quē.n. diligit dn̄s corripit.
οἴνῳ δὲ αἱ ληνοί σου ἐκβλύζωσιν. Υἱὲ μὴ ὀλιγώρει παιδείας κυρίου, μηδὲ ἐκλύου ὑπ᾽ αὐτοῦ ἐλεγχόμενος. ὃν γὰρ ἀγαπᾷ κύριος παιδεύει.
verberat āt omnē filiū quē ſuſcipit. Beatus
μαστιγοῖ δὲ πάντα υἱὸν ὃν παραδέχεται. Μακάριος
homo q̄ iuenit ſapiam: ⁊ mortal' q̄ nouit prudētiā. melius
ἄνθρωπος ὃς εὗρε σοφίαν, καὶ θνητὸς ὃς εἶδε φρόνησιν. κρεῖσσον
.n. eā mercari: q̄ auri ⁊ argenti theſauros:
γὰρ αὐτὴν ἐμπορεύεσθαι, ἢ χρυσίου καὶ ἀργυρίου θησαυρούς.
p̄cioſior āt eſt lapidib9 p̄cioſis. omne āt p̄cioſū nō
τιμιωτέρα δέ ἐστι λίθων πολυτελῶν. πᾶν δὲ τίμιον οὐκ
dignū illa eſt: lōgitudo.n. vite ⁊ anni vite in dextera eius: in āt ſiniſtra illi9 diuitie ⁊ gl'ia: ex ore
ἄξιον αὐτῆς ἐστι. μῆκος γὰρ βίου καὶ ἔτη ζωῆς ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτῆς, ἐν δὲ τῇ ἀριστερᾷ αὐτῆς πλοῦτος καὶ δόξα, ἐκ τοῦ στόματος
re eius p̄cedit iuſticia legem āt ⁊ miam in lingua fert.
αὐτοῦ ἐκπορεύεται δικαιοσύνη νόμον δὲ καὶ ἔλεον ἐπὶ γλώσσης φορεῖ.
vie eius vie pulchre. ⁊ oēs ſemite ei9 in pace. lignū vite eſt oib9 apphendētibus eā: ⁊ firmatis in eā vt in dn̄m ſecura.
αἱ ὁδοὶ αὐτῆς ὁδοὶ καλαί. καὶ πᾶσαι αἱ τρίβοι αὐτῆς ἐν εἰρήνῃ. ξύλον ζωῆς ἐστι πᾶσι τοῖς ἀντεχομένοις αὐτῆς, καὶ τοῖς ἐπερειδομένοις ἐπ᾽ αὐτὴν ὡς ἐπὶ κύριον ἀσφαλής.
De9 ſapia fundauit terrā:
Ὁ θεὸς τῇ σοφίᾳ ἐθεμελίωσε τὴν γῆν,

Digitized by Google

parauit āt celos in prudētia. In ſenſu eius abyſſi
ἡτοίμασε δὲ οὐρανοὺς ἐν φρονήσει. Ἐν αἰσθήσει αὐτοῦ ἄβυσσοι
ſciſſi ſunt: nubes āt diſtillarūt rores. Fili ne effluas:
ἐρράγησαν, νέφη δὲ ἐρρύησαν δρόσους. Υἱὲ μὴ παραρρυῇς,
cuſtodi āt meū ɔſiliū ⁊ ſentētiā: vt viuat aīa tua:
τήρησον δὲ ἐμὴν βουλὴν καὶ ἔννοιαν, ἵνα ζήσῃ ἡ ψυχή σου,
⁊ gratia ſit circa tuū collum. Erit āt ſanitas carnib⁹
καὶ χάρις ᾖ περὶ σῷ τραχήλῳ. Ἔσται δὲ ἴασις ταῖς σαρξί
tuis: ⁊ cura tuis oſſib⁹: vt ābules confi
σου, καὶ ἐπιμέλεια τοῖς σοῖς ὀστέοις, ἵνα πορεύῃ πεποι
ſus in pace omnes vias tuas: at pes tu⁹ nō of
θὼς ἐν εἰρήνῃ πάσας τὰς ὁδούς σου, ὁ δὲ πούς σου οὐ μὴ προ
D fendat. Si eñi ſederis: itrepid⁹ eris. Si āt dormieris ſua
σκόψῃ. Ἐὰν γὰρ κάθῃ, ἄφοβος ἔσῃ. Ἐὰν δὲ καθεύδῃς ἡ-
uiter ſōnabis. Et nō paueſces terrorē ſuperuenientem:
δέως ὑπνώσεις. Καὶ οὐ φοβηθήσῃ πτόησιν ἐπελθοῦσαν,
neq; ipet⁹ ipioꝝ irruentes. Nā dñs erit in
οὐδὲ ὁρμὰς ἀσεβῶν ἐπερχομένας. Ὁ γὰρ κύριος ἔσται ἐπὶ
oībus vijs tuis: ⁊ firmabit tuū pedē vt nō quatiaris.
πασῶν ὁδῶν σου, καὶ ἐρείσει σὸν πόδα ἵνα μὴ σαλευθῇς.
Ne abſtineas bñ facere idigēti: qñ vtiq; poſſit man⁹ tua auxilia
Μὴ ἀπόσχῃ εὖ ποιεῖν ἐνδεῆ, ἡνίκα ἂν ἔχῃ ἡ χείρ σου βοη-
ri. ne dicas reuertens redi: ⁊ cras dabo: potente
θεῖν. μὴ εἴπῃς ἐπανελθὼν ἐπάνηκε, καὶ αὔριον δώσω, δυνατοῦ
te exñte bñ facere. Nō .n. noſti qd pariet dies ſequēs.
σου ὄντος εὖ ποιεῖν. Οὐ γὰρ οἶδας τί τέξεται ἡ ἐπιοῦσα.
Ne moliaris in tuū amicū mala: ꝓpe habitātē ⁊ con-
Μὴ τεκτήνῃ ἐπὶ σὸν φίλον κακά, παροικοῦντα καὶ πε-
fidētē in te. Ne diligas inimicitias ɔtra hoīem fru-
ποιθότα ἐπὶ σοί. Μὴ φιλεχθρήσῃς πρὸς ἄνθρωπον μά-
ſtra: ne in te faciat malū. Ne acqras maloꝝ
την, ἵνα μὴ εἰς σὲ ἐργάσηται κακόν. Μὴ κτήσῃ κακῶν
viroꝝ opprobria. Neq; emuleris vias eoꝝ. Impu
ἀνδρῶν ὀνείδη. Μὴ δὲ ζηλώσῃς τὰς ὁδοὺς αὐτῶν. Ἀκάθαρ-
rus .n. corā dño oīs iniquus. In āt iuſtis
τος γὰρ ἔναντι κυρίου πᾶς παράνομος. Ἐν δὲ δικαίοις
nō ɔciliū facit execratio dei in domib⁹ ipioꝝ: domos
οὐ συνεδριάζει κατάρα κυρίου ἐν οἴκοις ἀσεβῶν, ἐπαύ-
āt iuſtoꝝ bñdicūtur. Dñs ſuperbis reſi-
λεις δὲ δικαίων εὐλογοῦνται. Κύριος ὑπερηφάνοις ἀντι-
ſtit: hūilibus āt dat grām. Gliaꝫ ſapiētes
τάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσι χάριν. Δόξαν σοφοὶ
hereditabūt: at impij exaltarūt ignominiā.
κληρονομήσουσιν, οἱ δὲ ἀσεβεῖς ὕψωσαν ἀτιμίαν. Ca. 4
A Audite filij diſciplinā patris: ⁊ attē-
Ἀκούσατε παῖδες παιδείαν πατρός, καὶ προσ-
dite ad ſciēdū cogitationē. Donū eñi bonū tribuā vo
έχετε γνῶναι ἔννοιαν. Δῶρον γὰρ ἀγαθὸν δωροῦμαι ὑ-
bis: meū ſmonē ne derelinquatis. Fili⁹ .n. fui
μῖν, τὸν ἐμὸν λόγον μὴ ἐγκαταλίπητε. Υἱὸς γὰρ ἐγε-
⁊ ego patri obediēs: ⁊ dilectus in fa-
νόμην κἀγὼ πατρὶ ὑπήκοος, καὶ ἀγαπώμενος ἐν προσ-
cie matris. Qui dicebāt ⁊ docebant me: firme-
ώπῳ μητρός. Οἳ ἔλεγον καὶ ἐδίδασκόν με, ἐρειδέ-
tur noſter ſermo in tuū cor. Cuſtodi ꝑcep-
τω ὁ ἡμέτερος λόγος εἰς σὴν καρδίαν. Φύλασσε ἐντο-
ta: ne obliuiſcaris. Poſſide ſapiam poſſide itellectū: ne
λάς, μὴ ἐπιλάθῃ. Κτῆσαι σοφίαν κτῆσαι σύνεσιν, μὴ
obliuiſcaris: neq; cōtemnas eloqū mei oris: neq;
ἐπιλάθῃ, μὴ δὲ παρίδῃς ῥῆσιν ἐμοῦ στόματος, μὴ δὲ
declines a verbis oris mei. Ne relinquas
ἐκκλίνῃς ἀπὸ ῥημάτων στόματός μου. Μὴ ἐγκαταλί-
eam ⁊ inherebit tibi. dilige eā ⁊ cuſto
πῃς αὐτὴν καὶ ἀνθέξεταί σου. ἐράσθητι αὐτῆς καὶ τηρή-
diet te. Pricipiū ſapie: poſſide ſapiam ⁊ in omni
σει σε. Ἀρχὴ σοφίας, κτῆσαι σοφίαν καὶ ἐν πάσῃ
B poſſeſſiōe tua acqre intellectū. Aggerib⁹ circūda illam:
κτήσει σου κτῆσαι σύνεσιν. Περιχαράκωσον αὐτήν,
⁊ exaltabit te: honora eam: vt te āplectatur. Ut
καὶ ὑψώσει σε, τίμησον αὐτήν, ἵνα σε περιλάβῃ. Ἵνα
det tuo capiti coronam gratiarum:
δῷ τῇ σῇ κεφαλῇ στέφανον χαρίτων,

ſtabiliuit celos prudētia.
Sapientia illius
eruperunt abyſſi & nu-
bes rore concreſcunt.
Fili mi ne effluāt hec ab
oculis tuis. Cuſtodi
legem meā & conſilium
meū: & erit vita aīe tue:
& grā faucib⁹ tuis. Tūc
ambulabis fiducialiter in
via tua: & pes tuus non
impinget. Si
dormieris nō timebis:
quieſces & ſuauis erit
ſomnus tuus. Ne pa-
ueas repentino terrore:
& irruentes tibi ruinas
impiorum.
Dñs enim erit in latere
tuo & cuſtodiet pedē tuū
ne capiaris. Noli ꝓhibe
re benefacere eū qui pōt.
Si vales & ipſe benefac.
Ne
dicas amico tuo vade &
reuertere & cras
dabo tibi: cū ſtatim poſ
ſis dare. Ne moliaris
amico tuo malum: cū
ille
in te habeat fiduciā. Nō
cōtendas aduerſus ho-
minē fruſtra cū ipſe tibi
nihil mali fecerit. Ne
emuleris hominē iniu-
ſtum nec imiteris
vias ei⁹. qa abominatio
eſt dñi oīs illuſor: & cū
ſimplicib⁹ ſermocinatio
ei⁹. Egeſtas a dño in do
mo ipij: habitacula aūt
iuſtorum benedicētur.
Ipſe deludet illuſores:
& manſuetis dabit
gratiā. Gloriā ſapientes
poſſidebunt: ſtultorum
exaltatio ignominia.

4.

Audite filij diſciplinā
patris & attēdite vt
ſciatis prudentiā. Donū
bonū tribuā vobis: le-
gem meā ne derelinqtis.
Nā & ego filius fui patris
mei: tenell⁹ & vnigenit⁹
corā matre mea & doce
bat me atq; dicebat. Su-
ſcipiat ꝟba mea cor tuū:
& cuſtodi ꝓcepta mea &
viues. Poſſide ſapientiā:
poſſide prudentiā. Ne
obliuiſcaris: neq; decli
nes a verbis oris mei.
Ne dimittas eā & cuſto
diet te: dilige eā & cōſerua
bit te. Principiū ſapiētie
poſſide ſapiam: & in oī
poſſeſſione tua acquire
prudētiā. Arripe illā &
exaltabit te: & glificabe-
ris ab ea cū eā fueris am-
plexatus. Dabit capiti
tuo augmenta gratiarū:

כּוֹנֵן שָׁמַיִם בִּתְבוּנָה׃ בְּדַעְתּוֹ
תְּהוֹמוֹת נִבְקָעוּ וּשְׁחָקִים יִרְעֲפוּ
טָל׃ בְּנִי אַל יָלֻזוּ מֵעֵינֶיךָ נְצֹר
תֻּשִׁיָּה וּמְזִמָּה׃ וְיִהְיוּ חַיִּים לְנַפְשֶׁךָ
וְחֵן לְגַרְגְּרֹתֶיךָ׃ אָז תֵּלֵךְ לָבֶטַח
דַּרְכֶּךָ וְרַגְלְךָ לֹא תִגּוֹף׃ אִם
תִּשְׁכַּב לֹא תִפְחָד וְשָׁכַבְתָּ וְעָרְבָה
שְׁנָתֶךָ׃ אַל תִּירָא מִפַּחַד פִּתְאֹם
וּמִשֹּׁאַת רְשָׁעִים כִּי תָבֹא׃ כִּי
יְהוָה יִהְיֶה בְכִסְלֶךָ וְשָׁמַר רַגְלְךָ
מִלָּכֶד׃ אַל תִּמְנַע טוֹב מִבְּעָלָיו
בִּהְיוֹת לְאֵל יָדְךָ לַעֲשׂוֹת׃ אַל
תֹּאמַר לְרֵעֲךָ לֵךְ וָשׁוּב וּמָחָר
אֶתֵּן וְיֵשׁ אִתָּךְ׃ אַל תַּחֲרֹשׁ עַל
רֵעֲךָ רָעָה וְהוּא יוֹשֵׁב לָבֶטַח
אִתָּךְ׃ אַל תָּרוּב עִם אָדָם חִנָּם
אִם לֹא גְמָלְךָ רָעָה׃ אַל תְּקַנֵּא
בְּאִישׁ חָמָס וְאַל תִּבְחַר בְּכָל
דְּרָכָיו׃ כִּי תוֹעֲבַת יְהוָה נָלוֹז וְאֶת
יְשָׁרִים סוֹדוֹ׃ מְאֵרַת יְהוָה בְּבֵית
רָשָׁע וּנְוֵה צַדִּיקִים יְבָרֵךְ׃ אִם
לַלֵּצִים הוּא יָלִיץ וְלַעֲנָוִים יִתֶּן
חֵן׃ כָּבוֹד חֲכָמִים יִנְחָלוּ וּכְסִילִים
מֵרִים קָלוֹן׃

שִׁמְעוּ בָנִים מוּסַר אָב
וְהַקְשִׁיבוּ לָדַעַת בִּינָה׃ כִּי לֶקַח
טוֹב נָתַתִּי לָכֶם תּוֹרָתִי אַל תַּעֲזֹבוּ׃
כִּי בֵן הָיִיתִי לְאָבִי רַךְ וְיָחִיד לִפְנֵי
אִמִּי׃ וַיֹּרֵנִי וַיֹּאמֶר לִי יִתְמָךְ דְּבָרַי
לִבֶּךָ שְׁמֹר מִצְוֹתַי וֶחְיֵה׃ קְנֵה חָכְמָה
קְנֵה בִינָה אַל תִּשְׁכַּח וְאַל תֵּט
מֵאִמְרֵי פִי׃ אַל תַּעַזְבֶהָ וְתִשְׁמְרֶךָּ
אֱהָבֶהָ וְתִצְּרֶךָּ׃ רֵאשִׁית חָכְמָה
קְנֵה בִינָה וּבְכָל קִנְיָנְךָ קְנֵה
בִינָה׃ סַלְסְלֶהָ וּתְרוֹמְמֶךָּ תְּכַבֵּדְךָ כִּי
תְחַבְּקֶנָּה׃ תִּתֵּן לְרֹאשְׁךָ לִוְיַת חֵן

בין ידע
תהם בקע
רעף לוז
ישה זמם
היה ילך
נגף
שכב פחד
ישן ירא
שאה בוא
היה
מנע
היה איל
עשה אמר
רעה ילך
נתן חרש
רוע ישב
רוב
קנא
בחר
תעב לוז
ארר
צדק ברך
לוץ ענה
נתן כבד
נחל כסל
רום קלה
Cap. iiij.
יסר קשב
ידע נתן
ירה עזב
היה רכך
יחד פנה
ירה אמר
תמך צוה
שכח נטה
פה עזב
שמר נצר
קנה
סלל רום
כבד חבק
נתן לוה

Digitized by Google

אַלּוּף נְעוּרֶיהָ וְאֶת בְּרִית — אלף נער
אֱלֹהֶיהָ שָׁכֵחָה׃ כִּי שָׁחָה אֶל — ברית
מָוֶת בֵּיתָהּ וְאֶל רְפָאִים מַעְגְּלֹתֶיהָ׃
כָּל בָּאֶיהָ לֹא יְשׁוּבוּן וְלֹא — בוא שוב
יַשִּׂיגוּ אָרְחוֹת חַיִּים׃ לְמַעַן — נשג
תֵּלֵךְ בְּדֶרֶךְ טוֹבִים וְאָרְחוֹת — ילך
צַדִּיקִים תִּשְׁמֹר׃ כִּי יְשָׁרִים — צדק שמר
יִשְׁכְּנוּ אָרֶץ וּתְמִימִים יִוָּתְרוּ — שכן תמם
בָהּ׃ וּרְשָׁעִים מֵאֶרֶץ יִכָּרֵתוּ — יתר כרת
וּבוֹגְדִים יִסְּחוּ מִמֶּנָּה׃ — בגד נסח

Cap.iij.

בְּנִי תּוֹרָתִי אַל תִּשְׁכָּח — ירה שכח
וּמִצְוֹתַי יִצֹּר לִבֶּךָ׃ כִּי אֹרֶךְ יָמִים — צוה נצר
וּשְׁנוֹת חַיִּים וְשָׁלוֹם יוֹסִיפוּ לָךְ׃ — יום שנה
חֶסֶד וֶאֱמֶת אַל יַעַזְבֻךָ קָשְׁרֵם — שלם יסף
עַל גַּרְגְּרוֹתֶיךָ כָּתְבֵם עַל לוּחַ לִבֶּךָ׃ — עזב
וּמְצָא חֵן וְשֵׂכֶל טוֹב בְּעֵינֵי אֱלֹהִים
וְאָדָם׃ בְּטַח אֶל יְהוָה בְּכָל לִבֶּךָ
וְאֶל בִּינָתְךָ אַל תִּשָּׁעֵן׃ בְּכָל דְּרָכֶיךָ — שען
דָעֵהוּ וְהוּא יְיַשֵּׁר אֹרְחֹתֶיךָ׃ אַל — ידע ישר
תְּהִי חָכָם בְּעֵינֶיךָ יְרָא אֶת יְהוָה — היה
וְסוּר מֵרָע׃ רִפְאוּת תְּהִי לְשָׁרֶּךָ — רוע שרר
וְשִׁקּוּי לְעַצְמוֹתֶיךָ׃ כַּבֵּד אֶת יְהוָה — שקה
מֵהוֹנֶךָ וּמֵרֵאשִׁית כָּל תְּבוּאָתֶךָ׃ — בוא
וְיִמָּלְאוּ אֲסָמֶיךָ שָׂבָע וְתִירוֹשׁ יְקָבֶיךָ — מלא ירש
יִפְרֹצוּ׃ מוּסַר יְהוָה בְּנִי אַל תִּמְאָס — פרץ יסר
וְאַל תָּקֹץ בְּתוֹכַחְתּוֹ׃ כִּי אֶת — מאס קוץ
אֲשֶׁר יֶאֱהַב יְהוָה יוֹכִיחַ וּכְאָב אֶת — יכח אהב
בֵּן יִרְצֶה׃ אַשְׁרֵי אָדָם מָצָא חָכְמָה — יכח
וְאָדָם יָפִיק תְּבוּנָה׃ כִּי טוֹב סַחְרָהּ — רצה
מִסְּחַר כָּסֶף וּמֵחָרוּץ תְּבוּאָתָהּ׃ — פוק בין
יְקָרָה הִיא מִפְּנִינִים וְכָל חֲפָצֶיךָ — חרץ
לֹא יִשְׁווּ בָהּ׃ אֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ — פנה
בִּשְׂמֹאולָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד׃ דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי — שוה יום
נֹעַם וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם׃ עֵץ — ימן שמל
חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ וְתֹמְכֶיהָ — כבד נתב שלם
מְאֻשָּׁר׃ יְהוָה בְּחָכְמָה יָסַד אָרֶץ — חזק אשר

ducem pubertatis ſue:
& pacti
dei ſui oblita eſt. Incli
nata eſt enim ad
mortem domus eiꝰ: &
ad inferos ſemite ipſius.
Oēs qui ingrediuntur
ad eā nō reuertētur: nec
apprehendent ſemitas
vite. Vt
ambules in via bona:
& calles
iuſtorū cuſtodias. Qui
enim recti ſunt
habitabūt ī terra: & ſim
plices permanebunt
in ea. Impii vero de ter
ra perdentur:
& qui inique agunt au-
ferētur ex ea. 3.

Filii mi ne obliuiſca
ris legis mee:
& ꝑcepta mea cor tuū
cuſtodiat. Longitudinē
eni dierū & annos vite
& pacē apponent tibi.
Miſericordia & veritas
te nō deſerāt. Circūda
eas gutturi tuo: & deſcri
be in tabulis cordis tui:
& inuenies gratiā & di-
ſciplinā bonā corā deo
& hoībus. Habe fiduciā
in dño ex toto corde
tuo: & ne innitaris pru
dentie tue. In oībus viis
tuis cogita illum: & ipſe
diriget greſſus tuos. Ne
ſis ſapiens apud temet-
ipſum: time dominum:
& recede a malo. Sani-
tas qppe erit vmbilico
tuo: & irrigatio oſſium
tuorū. Honora dominū
de tua ſubſtātia & de pri
mitiis oīm frugū tuarū:
& īplebūtur horrea tua
ſaturitate: & vino tor-
cularia redūdabūt. Diſci
plinā dñi fili mi ne abii
cias: nec deficias cū ab
eo corriperis.
Quē enim diligit dñs
corripit: & quaſi pr̄ in
filio cōplacet ſibi. Beatꝰ
hō qui inuenit ſapiētiā:
& qui affluit prudentia.
Melior acquiſitio eius
negotiatione argenti
& auro primo fructꝰ eiꝰ.
Precioſior eſt cūctis opi
bus ſapia: & oīa q̄ deſide
rātur huic nō valēt cōpa
rari. Longitudo dierū in
dextera eius: & in ſiniſtra
illiꝰ diuitie & gloria. Vie
eiꝰ vie pulchre: & oēs ſe
mite eiꝰ pacifice. Lignū
vite eſt his qui apprehē
derit eā: & qui tenuerit
eam beati. Dominus ſa
pientia fundauit terram:

doctrinā adoleſcētie: ⁊ teſtamētū diuinū oblita.
διδασκαλίαν νεότητος, καὶ διαθήκην θείαν ἐπιλελησμένη.
poſuit.n. apud morte domū eiꝰ: ⁊ apud īfer-
ἔθετο γὰρ παρὰ τῷ θανάτῳ τὸν οἶκον αὐτῆς, καὶ παρὰ τῷ ἅ-
nū cū trigenis ſemitas eiꝰ. omnes ambu-
δῃ μετὰ τῶν γηγενῶν τοὺς ἄξονας αὐτῆς. πάντες οἱ
lantes in ea nō reuertētur: neq; apphendent
πορευόμενοι ἐν αὐτῇ οὐκ ἀναστρέψουσιν, οὐδὲ μὴ καταλάβω-
ſemitas rectas: nō.n. cōphenduntur ab annis
σι τρίβους εὐθείας. οὐ γὰρ καταλαμβάνονται ὑπὸ ἐνιαυτῶν
vite. ſi.n. ābulauiſſēt ſemitas bonas: īuenıſſēt vtiq; ſemitas
ζωῆς. εἰ γὰρ ἐπορεύοντο τρίβους ἀγαθάς, εὕροσαν ἂν τρίβους
iuſticie leues. Vtiles erūt hītatores tre: ⁊ īnocētes āt
δικαιοσύνης λείους. χρηστοὶ ἔσονται οἰκήτορες γῆς, ἄκακοι δὲ
relinquentur in ea. qm̄ recti habitabunt trā ⁊
ὑπολειφθήσονται ἐν αὐτῇ. ὅτι εὐθεῖς κατασκηνώσουσι γῆν καὶ
ſancti relinquēt in ea. vie āt īpiorꝫ e tra ꝑden
ὅσιοι ὑπολειφθήσονται ἐν αὐτῇ. ὁδοὶ δὲ ἀσεβῶν ἐκ γῆς ὀλοῦν-
tur at iniqui expellent ab ea.
ται, οἱ δὲ παράνομοι ἐξωθήσονται ἀπ' αὐτῆς. Ca.3.

Filii meas leges ne obliuiſcaris: at verba mea
Υἱὲ ἐμῶν νόμων μὴ ἐπιλανθάνου, τὰ δὲ ῥήματά μου
cuſtodiat tuū cor. lōgitudinē.n. vite ⁊ ānos vite. ⁊ pa-
τηρείτω σὴ καρδία. μῆκος γὰρ βίου καὶ ἔτη ζωῆς. καὶ εἰ-
cem apponēt tibi. mie ⁊ fides ne deſint
ρήνην προσθήσουσί σοι. ἐλεημοσύναι καὶ πίστεις μὴ ἐκλειπέ-
tibi. liga āt eas in tuo collo: ſcribe
τωσάν σοι. ἄφαψαι δὲ αὐτὰς ἐπὶ σῷ τραχήλῳ, γράψον
eas in tabula cordis tui ⁊ īuenies grām:
αὐτὰς ἐπὶ πλακὸς τῆς καρδίας σου καὶ εὑρήσεις χάριν.
⁊ puide bona coram dño ⁊ hominibus. eſto con-
καὶ προνοοῦ καλὰ ἐνώπιον κυρίου καὶ ἀνθρώπων. ἴσθι πε-
fidēs in toto corde in deo: in āt tua ſapia ne extolla-
ποιθὼς ἐν ὅλῃ καρδίᾳ ἐπὶ θεῷ, ἐπὶ δὲ σῇ σοφίᾳ μὴ ἐπαί-
ris. in omnibꝰ viis tuis cognoſce illā. vt dirigat
ρου. ἐν πάσαις ὁδοῖς σου γνώριζε αὐτήν. ἵνα ὀρθοτομῇ τὰς
vias tuas. ne ſis prudēs apud temetipꝫ: time āt deuꝫ
ὁδούς σου. μὴ ἴσθι φρόνιμος παρὰ σεαυτῷ, φοβοῦ δὲ τὸν θεὸν
⁊ declina ab omni malo. tūc ſanitas erit corpori
καὶ ἔκκλινε ἀπὸ παντὸς κακοῦ. τότε ἴασις ἔσται τῷ σώματί
tuo: ⁊ curatio oſſibus tuis. honora dñꝫ de tuis
σου, καὶ ἐπιμέλεια τοῖς ὀστέοις σου. τίμα τὸν κύριον ἀπὸ σῶν
iuſtis laboribꝰ: ⁊ ꝑmitias da ei de tuis fructibꝰ iuſti-
δικαίων πόνων, καὶ ἀπάρχου αὐτῷ ἀπὸ σῶν καρπῶν δικαιο-
cie. vt impleant horrea tua ſaturitate frumēti.
σύνης. ἵνα πιμπλῶνται τὰ ταμιεῖα σου πλησμονῆς σίτου.
vino āt torcularia tua redūdēt. Fili ne ꝑpēdas diſciplinā
οἴνῳ δὲ αἱ ληνοί σου ἐκβλύζωσιν. Υἱὲ μὴ ὀλιγώρει παιδείας
dñi: neq; deficias ab īpo correptus. quē.n. diligit dñs. corri-
κυρίου, μηδὲ ἐκλύου ὑπ' αὐτοῦ ἐλεγχόμενος. ὃν γὰρ ἀγαπᾷ κύριος παι-
pit. verberat āt omnē filiū quē ſuſcipit. Beatus
δεύει. μαστιγοῖ δὲ πάντα υἱὸν ὃν παραδέχεται. Μακάριος
homo q̄ iuenit ſapiam: ⁊ mortalis q̄ nouit prudētiā. melius
ἄνθρωπος ὃς εὗρε σοφίαν, καὶ θνητὸς ὃς εἶδε φρόνησιν. κρεῖσσον
.n. eā mercari: q̄ auri ⁊ argenti theſauros:
γὰρ αὐτὴν ἐμπορεύεσθαι, ἢ χρυσίου καὶ ἀργυρίου θησαυρούς,
ꝑcioſior āt eſt lapidibꝰ ꝑcioſis. omne āt ꝑcioſū nō
τιμιωτέρα δέ ἐστι λίθων πολυτελῶν. πᾶν δὲ τίμιον οὐκ
dignū illa eſt: lōgitudo.n. vite ⁊ anni vite in dextera e-
ἄξιον αὐτῆς ἐστι. μῆκος γὰρ βίου καὶ ἔτη ζωῆς ἐν τῇ δεξιᾷ αὐ-
ius: in āt ſiniſtra illiꝰ diuitie ⁊ glīa: ex o-
τῆς, ἐν δὲ τῇ ἀριστερᾷ αὐτῆς πλοῦτος καὶ δόξα, ἐκ τοῦ στόμα-
re eius ꝓcedit iuſticia legem āt ⁊ miam in
τος αὐτοῦ ἐκπορεύεται δικαιοσύνη νόμον δὲ καὶ ἔλεον ἐπὶ
lingua fert. vie eius vie pulchre. ⁊ oēs
γλώσσης φέρει. αἱ ὁδοὶ αὐτῆς ὁδοὶ καλαί. καὶ πᾶσαι αἱ
ſemite eiꝰ in pace. lignū vite eſt oībꝰ apphendē-
τρίβοι αὐτῆς ἐν εἰρήνῃ. ξύλον ζωῆς ἐστι πᾶσι τοῖς ἀντεχο-
tibus eā: ⁊ firmatis in eā vt in do-
μένοις αὐτῆς, καὶ τοῖς ἐπερειδομένοις ἐπ' αὐτὴν ὡς ἐπὶ κύ-
minū ſecura. Deꝰ ſapia fundauit terrā:
ριον ἀσφαλής. Ὁ θεὸς τῇ σοφίᾳ ἐθεμελίωσε τὴν γῆν,

Digitized by Google

Traſlá.gre.lxx.cũ inter.lati.

parauit ãt celos in prudẽtia. In ſenſu eiꝰ abyſſi
ἡτοίμασε δὲ οὐρανοὺς ἐν φρονήσει. Ἐν αἰσθήσει αὐτοῦ ἄβυσσοι
ſciſſi ſunt: nubes ãt diſtillarũt rores. Fili ne effluas:
ἐῤῥάγησαν, νέφη δὲ ἐῤῥύησαν δρόσους. Υἱὲ μὴ παραῤῥυῇς,
cuſtodi ãt meũ ↄſiliũ ⁊ ſentẽtiã: vt viuat aĩa tua:
τήρησον δὲ ἐμὴν βουλὴν καὶ ἔννοιαν, ἵνα ζήσῃ ἡ ψυχή σου,
⁊ gratia ſit circũ tuũ collum. Erit ãt ſanitas carnibꝰ
καὶ χάρις ᾖ περὶ σῷ τραχήλῳ. Ἔσται δὲ ἴασις ταῖς σαρξὶ
tuis: ⁊ cura tuis oſſibꝰ: vt ãbules confi
σου, καὶ ἐπιμέλεια τοῖς σοῖς ὀστέοις, ἵνα πορεύῃ πεποι
D ſus in pace omnes vias tuas: at pes tuꝰ nõ of
θὼς ἐν εἰρήνῃ πάσας τὰς ὁδούς σου, ὁ δὲ πούς σου οὐ μὴ προ
fendat. Si eñi ſederis: itrepidꝰ eris. Si ãt dormieris ſua
σκόψῃ. Ἐὰν γὰρ κάθῃ, ἄφοβος ἔσῃ. Ἐὰν δὲ καθεύδῃς ἡ
uiter ſõniabis. Et nõ paueſces terrorẽ ſuperuenientem:
δέως ὑπνώσεις. Καὶ οὐ φοβηθήσῃ πτόησιν ἐπελθοῦσαν,
neqȝ ĩpetꝰ ĩpiorꝫ irruentes. Nã dñs erit in
οὐδὲ ὁρμὰς ἀσεβῶν ἐπερχομένας. Ὁ γὰρ κύριος ἔσται ἐπὶ
oĩbus vijs tuis: ⁊ firmabit tuũ pedẽ vt nõ quatiaris.
πασῶν ὁδῶν σου, καὶ ἐρείσει σὸν πόδα ἵνα μὴ σαλευθῇς.
Ne abſtineas bñ facere ĩdigẽti: qñ vtiqȝ poſſit manꝰ tua auxilia
Μὴ ἀπόσχῃ εὖ ποιεῖν ἐνδεῆ, ἡνίκα ἂν ἔχῃ ἡ χείρ σου βοη
ri. ne dicas reuertens redi: ⁊ cras dabo: potente
θεῖν. μὴ εἴπῃς ἐπανελθὼν ἐπάνηκε, καὶ αὔριον δώσω, δυνατοῦ
te exñte bñ facere. Nõ.n. noſti qd pariet dies ſequẽs.
σου ὄντος εὖ ποιεῖν. Οὐ γὰρ οἶδας τί τέξεται ἡ ἐπιοῦσα.
Ne moliaris in tuũ amicũ mala: ꝓpe habitãtẽ ⁊ con
Μὴ τέκταινε ἐπὶ σὸν φίλον κακά, παροικοῦντα καὶ πε
fidẽtẽ in te. Ne diligas iimicitias ↄtra hoiem fru
ποιθότα ἐπὶ σοί. Μὴ φιλεχθρήσῃς πρὸς ἄνθρωπον μά
ſtra: ne in te faciat malũ. Ne acqras maloꝝ
την, ἵνα μὴ εἰς σὲ ἐργάσηται κακόν. Μὴ κτήσῃ κακῶν
virorꝫ opprobria. Neqȝ emuleris vias eoꝝ. Impu
ἀνδρῶν ὀνείδη. Μηδὲ ζηλώσῃς τὰς ὁδοὺς αὐτῶν. Ἀκάθαρ
rus .n. corã dño oĩs iniquus. In ãt iuſtis
τος γὰρ ἔναντι κυρίου πᾶς παράνομος. Ἐν δὲ δικαίοις
nõ ↄciliũ facit execratio dei in domibꝰ ĩpioꝝ: domos
οὐ συνεδριάζει κατάρα κυρίου ἐν οἴκοις ἀσεβῶν, ἐπαύ
ãt iuſtoꝝ bñdicũtur. Dñs ſuperbis reſi
λεις δὲ δικαίων εὐλογοῦνται. Κύριος ὑπερηφάνοις ἀντι
A ſtit: hũilibus ãt dat grãm. Gloriã ſapiẽtes
τάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσι χάριν. Δόξαν σοφοὶ
hereditabũt: at impij exaltaũt ignominiã.
κληρονομήσουσιν, οἱ δὲ ἀσεβεῖς ὕψωσαν ἀτιμίαν. Ca. 4

Audite filij diſciplinã patris: ⁊ attẽ
Ἀκούσατε παῖδες παιδείαν πατρός, καὶ προσ
dite ad ſciẽdũ cogitationẽ. Donũ eñi bonũ tribuã vo
έχετε γνῶναι ἔννοιαν. Δῶρον γὰρ ἀγαθὸν δωροῦμαι ὑ
bis: meũ ſmonẽ ne derelinquatis. Filiꝰ.n. fui
μῖν, τὸν ἐμὸν λόγον μὴ ἐγκαταλίπητε. Υἱὸς γὰρ ἐγε
⁊ ego patri obediẽs: ⁊ dilectus in fa
νόμην κἀγὼ πατρὶ ὑπήκοος, καὶ ἀγαπώμενος ἐν προ
cie matris. Qui dicebãt ⁊ docebant me: firme
σώπῳ μητρός. Οἳ ἔλεγον καὶ ἐδίδασκόν με, ἐρειδέ
tur noſter ſermo in tuũ cor. Cuſtodi ꝑcep
σθω ὁ ἡμέτερος λόγος εἰς σὴν καρδίαν. Φύλασσε ἐντο
ta: ne obliuiſcaris. Poſſide ſapiam poſſide ĩtellectũ: ne
λάς, μὴ ἐπιλάθῃ. Κτῆσαι σοφίαν κτῆσαι σύνεσιν, μὴ
obliuiſcaris: neqȝ cõtemnas eloqũ mei oris: neqȝ
ἐπιλάθῃ, μηδὲ παρίδῃς ῥῆσιν ἐμοῦ στόματος, μηδὲ
declines a verbis oris mei. Ne relinquas
ἐκκλίνῃς ἀπὸ ῥημάτων στόματός μου. Μὴ ἐγκαταλί
eam ⁊ inherebit tibi. dilige eã ⁊ cuſto
πῃς αὐτὴν καὶ ἀνθέξεταί σου. ἐράσθητι αὐτῆς καὶ τηρή
diet te. Pricipiũ ſapie: poſſide ſapiam ⁊ in omni
σει σε. Ἀρχὴ σοφίας, κτῆσαι σοφίαν καὶ ἐν πάσῃ
B poſſeſſiõe tua acqre intellectũ. Aggeribꝰ circũda illam:
κτήσει σου κτῆσαι σύνεσιν. Περιχαράκωσον αὐτήν,
⁊ exaltabit te: honora eam: vt te ãplectatur. Ut
καὶ ὑψώσει σε, τίμησον αὐτήν, ἵνα σε περιλάβῃ. Ἵνα
det tuo capiti coronam grarum:
δῷ τῇ σῇ κεφαλῇ στέφανον χαρίτων,

Traſla.B.Hie.

ſtabiliuit celos prudẽtia. Sapientia illius eruperunt abyſſi & nubes rore concreſcunt. Fili mi ne effluãt hec ab oculis tuis. Cuſtodi legem meã & conſilium meũ: & erit vita aĩe tue: & grã faucibꝰ tuis. Tũc ambulabis fiducialiter in via tua: & pes tuus non impinget. Si dormieris nõ timebis: quieſces & ſuauis erit ſomnus tuus. Ne paueas repentino terrore: & irruentes tibi ruinas impiorum. Dñs enim erit in latere tuo & cuſtodiet pedẽ tuũ ne capiaris. Noli ꝓhibere benefacere eũ qui põt. Si vales & ipſe benefac. Ne dicas amico tuo vade & reuertere & cras dabo tibi: cũ ſtatim poſſis dare. Ne moliaris amico tuo malum: cuꝫ ille in te habeat fiduciã. Nõ cõtendas aduerſus hominẽ fruſtra cũ ipſe tibi nihil mali fecerit. Ne emuleris hominẽ iniuſtum nec imiteris vias eiꝰ: qꝛ abominatio eſt dñi oĩs illuſor: & cuꝫ ſimplicibꝰ ſermocinatio eiꝰ. Egeſtas a dño in domo ĩpij: habitacula aũt iuſtorum benedicẽtur. Ipſe deludet illuſores: & manſuetis dabit gratiã. Gloriã ſapientes poſſidebunt: ſtultorum exaltatio ignominia.

4.

Audite filij diſciplinã patris & attẽdite vt ſciatis prudentiã. Donũ bonũ tribuã vobis: legem meã ne derelinqͣtis. Nã & ego filiꝰ fui patris mei: tenellꝰ & vnigenitꝰ corã matre mea & docebat me atqȝ dicebat. Suſcipiat ꝟba mea cor tuũ: & cuſtodi ꝓcepta mea & viues. Poſſide ſapientiã: poſſide prudentiã. Ne obliuiſcaris: neqȝ declines a verbis oris mei. Ne dimittas eã & cuſtodiet te: dilige eã & cõſeruabit te. Principiũ ſapiẽtie poſſide ſapiam: & in oĩ poſſeſſione tua acquire prudẽtiã. Arripe illã & exaltabit te: & glificaberis ab ea cũ eã fueris amplexatus. Dabit capiti tuo augmenta gratiarũ:

Tex.he.Prouer.iiij.

כונן שמים בתבונה ׃ בדעתו
תהומות נבקעו ושחקים ירעפו
טל ׃ בני אל ילזו מעיניך נצר
תשיה ומזמה ׃ ויהיו חיים לנפשך
וחן לגרגרתיך ׃ אז תלך לבטח
דרכך ורגלך לא תגוף ׃ אם
תשכב לא תפחד ושכבת וערבה
שנתך ׃ אל תירא מפחד פתאם
ומשאת רשעים כי תבא ׃ כי
יהוה יהיה בכסלך ושמר רגלך
מלכד ׃ אל תמנע טוב מבעליו
בהיות לאל ידיך לעשות ׃ אל
תאמר לרעיך לך ושוב ומחר
אתן ויש אתך ׃ אל תחרש על
רעך רעה והוא יושב לבטח
אתך ׃ אל תרוב עם אדם חנם
אם לא גמלך רעה ׃ אל תקנא
באיש חמס ואל תבחר בכל
דרכיו ׃ כי תועבת יהוה נלוז ואת
ישרים סודו ׃ מארת יהוה בבית
רשע ונוה צדיקים יברך ׃ אם
ללצים הוא יליץ ולענוים יתן
חן ׃ כבוד חכמים ינחלו וכסילים
מרים קלון ׃

שמעו בנים מוסר אב
והקשיבו לדעת בינה ׃ כי לקח
טוב נתתי לכם תורתי אל תעזבו ׃
כי בן הייתי לאבי רך ויחיד לפני
אמי ׃ וירני ויאמר לי יתמך דברי
לבך שמר מצותי וחיה ׃ קנה חכמה
קנה בינה אל תשכח ואל תט
מאמרי פי ׃ אל תעזבה ותשמרך
אהבה ותצרך ׃ ראשית חכמה
קנה חכמה ובכל קנינך קנה
בינה ׃ סלסלה ותרוממך תכבדך כי
תחבקנה ׃ תתן לראשך לוית חן

Priitiua.heb.

בין ידע
תהם בקע
רעף לוז
ישה זמם
היה ילך
נגף
שכב פחד
ישן ירא
שאה בוא
היה
מנע
היה איל
עשה אמר
רצה ילך
נתן חרש
רוע ישב
רוב
קנא
בחר
תעב לוז
ארר
צדק ברך
לוץ ענה
נתן כבד
נחל כסל
רום קלה
Cap. iiij.
יסר קשב
ידע נתן
ירה עזב
היה רכך
יחד פנה
ירה אמר
תמך צוה
שכח נטה
פה עזב
שמר נצר
קנה
סלל רום
כבד חבק
נתן לוה

Digitized by Google

עטרת תפארת תמגנך: שמע בני — פאר מגן
וקח אמרי וירבו לך שנות חיים: — לקח רבה
בדרך חכמה הריתיך הדרכתיך — שנה ירה
במעגלי ישר: בלכתך לא יצר — דרך עגל ילך
צעדך ואם תרוץ לא תכשל: — רוץ כשל
החזק במוסר אל תרף נצרה כי — חזק יסר
היא חייך: בארח רשעים אל — רפה חיה
תבא ואל תאשר בדרך רעים: — בא אשר
פרעהו אל תעבר בו שטה מעליו — רוע עבר
ועבר: כי לא ישנו אם לא ירעו — רוע
ונגזלה שנתם אם לא יכשילו: כי — גזל ישן
לחמו לחם רשע ויין חמסים — כשל
ישתו: וארח צדיקים כאור — שתה צדק
נגה הולך ואור עד נכון היום: — כון
דרך רשעים כאפלה לא ידעו
במה יכשלו: בני לדברי הקשיבה — קשב
לאמרי הט אזנך: אל יליזו — נטה לוז
מעיניך שמרם בתוך לבבך:
כי חיים הם למצאיהם ולכל — יצא
בשרו מרפא: מכל משמר נצר — רפא שמר
לבך כי ממנו תוצאות חיים: — יצא
הסר ממך עקשות פה ולזות — סור מן לוז
שפתים הרחק ממך: עיניך — שפה רחק
לנכח יביטו ועפעפיך יישרו — נבט ישר
נגדך: פלס מעגל רגלך וכל — עגל כון
דרכיך יכנו: אל תט ימין ושמאול — נטה שמל
הסר רגלך מרע: — סור רוע

Cap. v.

בני לחכמתי הקשיבה — קשב בין
לתבונתי הט אזנך: לשמר מזמות — נטה
ודעת שפתיך ינצרו: כי נפת — זמם ידע
תטפנה שפתי זרה וחלק משמן — שפה נצר
חכה: ואחריתה מרה כלענה חדה — נטף שמן
כחרב פיות: רגליה ירדות מות — מר חדד
שאול צעדיה יתמכו: ארח חיים — פה
פן תפלס נעו מעגלתיה לא — שאל תמך
תדעו: ועתה בנים שמעו לי ואל — פלס נוע עגל

& corona inclyta proteget te. Audi fili mi & ſuſcipe verba mea: vt multiplicentur tibi anni vitę. Viam ſapiētię mōſtrabo tibi: & ducam te p ſemitas eqtatis. quas cū ingreſſus fueris non arctabūtur greſſ⁹ tui & currēs nō hebis offendiculū. Tene diſciplinā: ne dimittas eā. Cuſtodi illā: quia illa eſt vita tua. Ne delecteris in viis īpiorū nec tibi placeat malorū via. Fuge ab ea nec trāſeas per illam: declina & deſere eam. Non eni dormiūt niſi cū maleſecerit: & nō capitur ſomnus ab eis niſi ſupplātauerit. Comedūt panem ipietatis & vinū iniqtatis bibunt. Iuſtorū autē ſemita quaſi lux ſplendēs: procedit & creſcit vſq ad pfectā diē. Via impiorum tenebroſa: neſciunt vbi corruāt. Fili mi auſculta ſermones meos: & ad eloquia mea inclina aurē tuā. Ne recedant ab oculis tuis: cuſtodi ea in medio cordis tui. Vita enim ſunt inuenientibus ea & vniuerſe carni ſanitas. Omni cuſtodia ſerua cor tuum: quia ex ipſo vita procedit. Remoue a te os prauum: & detrahentia labia ſint procul a te. Oculi tui recta videant: & palpebre tue precedāt greſſus tuos. Dirige ſemitas pedibus tuis: & omnes vię tue ſtabilientur. Ne declines ad dexterā: neq ad ſiniſtrā. Auerte pedem tuū a malo. ¶.

Fili mi attende ad ſapientiam meam: & prudentie mee inclina aurē tuā: vt cuſtodias cogitationes: & diſciplinā labia tua cōſeruēt. Fau⁹ eni diſtillans labia meretricis: & nitidius oleo guttur eius. Nouiſſima aūt illi⁹ amara qſi abſinthiū: & lingua eius acuta qſi gladi⁹ biceps. Pedes ei⁹ deſcēdūt in mortē: & ad inferos greſſus ei⁹ penetrāt. Per ſemitā vite nō ābulāt: vagi ſūt greſſus ei⁹ & inueſtigabiles. Nūc ergo fili mi audi me & ne

corona āt delitiaꝝ ptegat te. Audi fili & ſuſcipe
ϛεφάνῳ δὲ τρυφῆς ὑπερασπίσῃ σε. Ἄκουε υἱὲ καὶ δέξαι
mea verba et multiplicabunt tibi āni vite tue. Ut
ἐμοὺς λόγους καὶ πληθυνθήσεταί σοι ἔτη ζωῆς σου. Ἵνα
tibi fiant multe vie vite. Uias .n. ſapie mon
σοι γένωνται πολλαὶ ὁδοὶ βίου. Ὁδοὺς γὰρ σοφίας διδά
ſtro tibi: induco āt te orbitis rectis. Si n. ābulaueris
σκω σε, ἐμβιβάζω δέ σε τροχιαῖς ὀρθαῖς. Ἐὰν γὰρ πορεύῃ
nō arctabūtur tui greſſus: ſi āt cucurreris nō C
οὐ συγκλεισθήσεταί σου τὰ διαβήματα, ἐὰν δὲ τρέχῃς οὐ
laborabis. Tene meā diſciplinā: ne dimittas: ſed
κοπιάσεις. Ἐπιλαβοῦ ἐμῆς παιδείας, μὴ ἀφῇς, ἀλλὰ
cuſtodi eam tibiipſi in vitā tuā. vias impioꝝ ne
φύλαξον αὐτὴν σεαυτῷ εἰς ζωήν σου. Ὁδοὺς ἀσεβῶν μὴ
igrediaris: neq emuleris vias iniquoꝝ. In qcūq lo
ἐπέλθῃς, μὴ δὲ ζηλώσεις ὁδοὺς παρανόμων. Ἐν ᾧ ἂν τό
co caſtrametati fuerit: ne igrediaris illuc. declina ab e
πῳ ϛρατοπεδεύσωσι, μὴ ἐπέλθῃς ἐκεῖ. Ἔκκλινον ἀπ᾽ αὐ
is & recede. Neq.n. dormient: ſi nō
τῶν καὶ παράλλαξον. Οὐ γὰρ μὴ ὑπνώσωσιν, ἐὰν μὴ
malefecerit: tollitur ſomn⁹ ab eis & nō dormiūt.
κακοποιήσωσιν, ἀφῄρηται ὕπνος ἀπ᾽ αὐτῶν καὶ οὐ κοιμῶνται.
Hi .n. comedūt panes ipietatis: vino āt iniquo
Οἵδε γὰρ σιτοῦνται σῖτα ἀσεβείας, οἴνῳ δὲ παρανόμῳ
inebriantur. at vie iuſtoꝝ tanq lux ſplen
μεθύσκονται. Αἱ δὲ ὁδοὶ τῶν δικαίων ὁμοίως φωτὶ λάμπου
dēt: pcedūt & lucent: vſq dū dirigat
σι, προπορεύονται καὶ φωτίζουσιν, ἕως ἂν κατορθώσῃ ἡ
dies. At vie impioꝝ tenebroſe. non ſciunt
ἡμέρα. Αἱ δὲ ὁδοὶ τῶν ἀσεβῶν σκοτειναί. οὐκ οἴδασι D
in quo offendūt. Fili meo verbo attende:
ἐν τίνι πῶς προσκόπτουσιν. Υἱὲ ἐμῇ ῥήσει πρόσεχε,
at meis ſmōib⁹ adijce tuam aurē. Ne
τοῖς δὲ ἐμοῖς λόγοις παράβαλλε σὸν οὖς. Ὅπως μὴ
relinqant te fontes tui. Cuſtodi eos in tuo cor
ἐκλίπωσί σε αἱ πηγαί σου. Φύλασσε αὐτὰς ἐν σῇ καρ
de. Uita .n. eſt oībus iuenientib⁹ eos: & vni
δίᾳ. Ζωὴ γάρ ἐϛι πᾶσι τοῖς εὑρίσκουσιν αὐτάς, καὶ πά
uerſe carni ſanitas. Oī cuſtodia ſua tuū cor. ex
σῃ σαρκὶ ἴασις. Πάσῃ φυλακῇ τήρει σὴν καρδίαν, ἐκ
nāq his exit⁹ vite. Remoue a teipſo pverſū os:
γὰρ τούτων ἔξοδοι ζωῆς. Περίελε σεαυτοῦ σκολιὸν ϛόμα,
& iniuſta labia longe a te repelle. Oculi
καὶ ἄδικα χείλη μακρὰν ἀπὸ σοῦ ἄπωσαι. Οἱ ὀφθαλ
tui recta videant: at palpebre tue ānuant
μοί σου ὀρθὰ βλεπέτωσαν, τὰ δὲ βλέφαρά σου νευέτω
iuſta. Rectas ſemitas fac tuis pedib⁹: & vias
δίκαια. Ὀρθὰς τροχιὰς ποίει σοῖς ποσί, καὶ τὰς ὁδοὺς
tuas dirige. Ne declines ad dexterā: neq ad ſiniſtrā
σου κατεύθυνε. Μὴ ἐκκλίνῃς εἰς τὰ δεξιά, μὴ δὲ εἰς τὰ ἀριϛερά,
auerte āt tuū pedē a via mala. Uias .n. q a dextris
ἀπόϛρεψον δὲ σὸν πόδα ἀπὸ ὁδοῦ κακῆς. Ὁδοὺς γὰρ τὰς ἐκ δεξιῶν
nouit deus: pverſe āt ſunt q a ſiniſtris. Ipſe āt rectas fa
οἶδεν ὁ θεός, διεϛραμμέναι δέ εἰσιν αἱ ἐξ ἀριϛερῶν. Αὐτὸς δὲ ὀρθὰς ποι
ciet ſemitas tuas: at itinera tua in pace pducet.
ήσει τὰς τροχιάς σου, τὰς δὲ πορείας σου ἐν εἰρήνῃ προάξει. Ca. 5.
Fili mee ſapie attende: meis āt ſmōib⁹ adijce tuā aurē.
Υἱὲ ἐμῇ σοφίᾳ πρόσεχε, ἐμοῖς δὲ λόγοις παράβαλλε σὸν οὖς.
Ut cuſtodias cogitatiōes bonā: ſenſū āt meoꝝ labioꝝ pcipio
Ἵνα φυλάξῃς ἔννοιαν ἀγαθήν, αἴσθησιν δὲ ἐμῶν χειλέων ἐντέλλομαί
tibi. Ne attendas praue mulieri: mel .n. diſtillat a labiis
σοι. Μὴ πρόσεχε φαύλῃ γυναικί, μέλι γὰρ ἀποϛάζει ἀπὸ χειλέων
mulieris meretricis: q ad tps ipinguat tuū guttur. poſtea ta
γυναικὸς πόρνης, ἣ πρὸς καιρὸν λιπαίνει σὸν φάρυγγα. Ὕϛερον μέν
men amarius felle inuenies: & acutum pluſq enſem
τοι πικρότερον χολῆς εὑρήσεις, καὶ ἠκονημένον μᾶλλον μαχαίρας
ancipitē. Nā inſipientie pedes deducunt vtentes ea
διϛόμου. Τῆς γὰρ ἀφροσύνης οἱ πόδες κατάγουσι τοὺς χρωμένους αὐ
a cū morte in īfernū. At plāte eius nō firmātur: peri
τῇ μετὰ θανάτου εἰς τὸν ᾅδην. Τὰ δὲ ἴχνη αὐτῆς οὐκ ἐρείδονται, σφαλε
culoſe āt ſemite eius & nō cognoſcibiles. Nūc igit fili audi me & ne
ραὶ δὲ αἱ τροχιαὶ αὐτῆς καὶ οὐκ εὔγνωϛοι. Νῦν οὖν υἱὲ ἄκουέ μου καὶ μὴ

Digitized by Google

irritos facias meos ſmões. Longe fac ab e=
ἀκύρους ποιήσῃς ἐμοὺς λόγους. Μακρὰν ποίησον ἀπ᾽ αὐ=
a tuã viam: ne appropĩques ad fores domoꝝ eius. Ne
τῆς σὴν ὁδόν, μὴ ἐγγίσῃς πρὸς θύραις οἴκων αὐτῆς. Ἵνα μὴ
ꝓijcias alijs vitã tuã: ⁊ tuã vitã crudelib⁹. Ne
πρόῃ ἄλλοις ζωήν σου, καὶ σὸν βίον ἀνελεήμοσι. Ἵνα μὴ
ĩpleantur extranei tuis virib⁹: at tui labores ĩ domos
πλησθῶσιν ἀλλότριοι σῆς ἰσχύος, οἱ δὲ σοὶ πόνοι εἰς οἴκους
alienas ingrediant. Et peniteas ĩ nouiſſimis:
ἀλλοτρίους εἰσέλθωσι. Καὶ μεταμεληθήσῃ ἐπ᾽ ἐσχάτων, ἡ=
quãdo cõterant carnes corporis tui. Et dices quõ
νίκα ἂν κατατρίβωσι σάρκες σώματός σου. Καὶ ἐρεῖς πῶς
odio habui diſciplinã: ⁊ icrepatiões declinauit cor meũ.
ἐμίσησα παιδείαν, καὶ ἐλέγχους ἐξέκλινεν ἡ καρδία μου.
Non audiui vocẽ corripiẽtis me ⁊ docentis me:
Οὐκ ἤκουον φωνὴν παιδεύοντός με καὶ διδάσκοντός με,
neq; adieci aurẽ meã. Pene fui in om=
οὐδὲ παρέβαλλον τὸ οὖς μου. Παρ᾽ ὀλίγον ἐγενόμην ἐν παν=
ni malo: in medio eccleſie ⁊ ſynagoge. Fili bibe a=
τὶ κακῷ, ἐν μέσῳ ἐκκλησίας καὶ συναγωγῆς. Υἱὲ πῖνε ὕ=
quas de tuis vaſis: ⁊ de tuis puteis fontis.
δατα ἀπὸ σῶν ἀγγείων, καὶ ἀπὸ σῶν φρεάτων πηγῆς.
Effundant tibi aque ex tuo fonte: in ãt tuas
Ὑπερεκχείσθω σοι τὰ ὕδατα ἐκ τῆς σῆς πηγῆς, εἰς δὲ σὰς
plateas trãſeant tue aque. Sint tibi ſoli
πλατείας διαπορευέσθω τὰ σὰ ὕδατα. Ἔστω σοι μόνῳ
exiſtentis: ⁊ null⁹ alienus ꝑticeps ſit tui. Fons
ὑπάρχοντα, καὶ μηδεὶς ἀλλότριος μετασχέτω σοι. Ἡ πη=
tua aque ſit tibi ꝓpri⁹: ⁊ ꝯletare cũ
γή σου τοῦ ὕδατος ἔστω σοι ἰδία, καὶ συνευφραίνου μετὰ
muliere q̃ ab adoleſcentia tua. Cerua amicitie ⁊ pull⁹ eq̃
γυναικὸς τῆς ἐκ νεότητός σου. Ἔλαφος φιλίας καὶ πῶλος
tu⁹ grãtiarum cõuerſet tecũ: at ꝓpria ꝑcedat te ⁊ ſi
σῶν χαρίτων ὁμιλείτω σοι, ἡ δὲ ἰδία ἡγείσθω σου καὶ συ=
mul ſit tibi ĩ omni tẽpe: in .n. eius amicitia circum=
νέστω σοι ἐν παντὶ καιρῷ, ἐν γὰρ τῇ ταύτης φιλίᾳ συμπεριφε=
duct⁹ mĩtiplicabilis eris. Ne mult⁹ ſis in alie
ρόμενος πολλοστὸς ἔσῃ. Μὴ πολὺς ἴσθι πρὸς ἀλλοτρί=
nã: neq; cõtinearis vlnis nõ ꝓprie. coram .n. ſũt
αν, μὴ δὲ συνέχου ἀγκάλαις τῆς μὴ ἰδίας. ἐνώπιον γάρ εἰσι
dei oculis vie hoĩs: in õẽs ãt oẽs or=
τῶν τοῦ θεοῦ ὀφθαλμῶν ὁδοὶ ἀνδρός, εἰς δὲ πάσας τὰς τρο=
bitas eius ſpeculatur. Iniq̃tates virũ capiunt: cate
χιὰς αὐτοῦ σκοπεύει. Παρανομίαι ἄνδρα ἀγρεύουσι, σει=
nis ãt ſuoꝝ ipſi⁹ pctõꝝ vnuſq̃ſq; ꝯſtrigit. Iſte mo
ραῖς δὲ τῶν ἑαυτοῦ ἁμαρτιῶν ἕκαστος σφίγγεται. Οὗτος τε=
ritur cum ĩpertiis: ex ãt mĩtitudie ſue vio=
λευτᾷ μετὰ ἀπαιδεύτων, ἐκ δὲ πλήθους τῆς ἑαυτοῦ βιο=
lẽtie deiect⁹ ẽ: ⁊ perijt ꝓpt̃ ĩſipientiã.
τητος ἐξερρίφη, καὶ ἀπώλετο δι᾽ ἀφροσύνην.

Ca.6.

Fili ſi ſpopõderis ꝓ tuo amico: trades tuã manũ
Υἱὲ ἐὰν ἐγγυήσῃ σὸν φίλον, παραδώσεις σὴν χεῖρα
ĩmico. Laq̃us.n. fortis viro ꝓpria labia: ⁊ capi
ἐχθρῷ. Παγὶς γὰρ ἰσχυρὰ ἀνδρὶ τὰ ἴδια χείλη, καὶ ἁλίσκε=
tur verbis ꝓprij oris. Fac fili q̃ ego tibi precipio:
ται ῥήμασιν ἰδίου στόματος. Ποίει υἱὲ ἃ ἐγώ σοι ἐντέλλομαι,
⁊ liberare.venis.n. in man⁹ maloꝝ ꝓpt̃ tuũ amicũ: ſis non
καὶ σώζου. ἥκεις γὰρ εἰς χεῖρας κακῶν διὰ σὸν φίλον, ἴσθι μὴ
deficiens: incita ãt ⁊ amicũ tuũ ꝓ quo ſpopõdiſti.
ἐκλυόμενος, παρόξυνε δὲ καὶ τὸν φίλον σου ὃν ἐνεγγυήσω.
Ne dederis ſõnũ tuis oculis: neq; dormites tuis palpe=
Μὴ δῷς ὕπνον σοῖς ὄμμασι, μὴ δὲ ἐπινυστάξῃς σοῖς βλεφά=
bris vt ſalueris tãq; damula ex laq̃is: ⁊ tanq; auis ex re
ροις ἵνα σώζῃ ὥσπερ δορκὰς ἐκ βρόχων, καὶ ὥσπερ ὄρνεον ἐκ πα=
ti. Vade ad formicã o piger: ⁊ imitare vidẽs
γίδος. Ἴθι πρὸς τὸν μύρμηκα ὦ ὀκνηρέ, καὶ ζήλωσον ἰδὼν
vias eius: ⁊ ſis illa ſapiẽtior. Illa enĩ a=
τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ, καὶ γενοῦ ἐκείνου σοφώτερος. Ἐκεῖνος γάρ γε=
gricolatiõe nõ exiſtẽte ipſi: neq; cogentem habẽs:
ωργίου μὴ ὑπάρχοντος αὐτῷ, μὴ δὲ τὸν ἀναγκάζοντα ἔχων,
neq; ſub dñio exiſt̃s: parat meſſe victum mul=
μὴ δὲ ὑπὸ δεσπότην ὤν, ἑτοιμάζεται θέρους τὴν τροφὴν πολ=

recedas a verbis oris mei. Longe fac ab ea viã tuã: & ne appropinques foribus domus ei⁹. Ne des alienis honorẽ tuum: & annos tuos crudeli. Ne forte ĩpleantur extranei viribus tuis: & labores tui ſint in domo aliena. Et gemas in nouiſſimis: qñ cõſumpſeris carnes tuas & corpus tuũ. & dicas. Cur deteſtatus ſum diſciplinã & increpationib⁹ nõ acq̃euit cor meũ: Nec audiui vocẽ docẽtium me: & magiſtris nõ iclinaui aurem meã. Pene fui in oĩ malo: in medio eccleſie et ſynagoge. Bibe aquã de ciſterna tua: & fluenta putei tui. Deriuẽtur fontes tui foras: & ĩ plateis aquas tuas diuide. Habeto eas ſol⁹: nec ſint alieni participes tui. Sit vena tua benedicta: & letare cum muliere adoleſcentie tue. Cerua chariſſima & gratiſſimus hinnulus. Vbera ei⁹ inebriẽt te in omĩ tẽpe: & in amore ei⁹ delectare iugiter. Q̃re ſeduceris fili mi ab aliena: & foueris in ſinu alterius? Reſpicit dñs viã hoĩs & oẽs greſſus eius conſiderat. Iniquitates ſue capiunt impium: & funib⁹ pctõꝝ ſuorũ cõſtrĩgitur. Ipſe morietur: qa nõ habuit diſciplinã & in multitudine ſtultitie ſue decipietur. 6. Fili mi ſi ſpopõderis ꝓ amico tuo: defixiſti apud extraneũ manũ tuã. Illaq̃atus es verbis oris tui & captus ꝓprijs ſmonib⁹. Fac ergo qđ dico fili mi & temetipſm libera: qa ĩcidiſti in manũ ꝓximi tui. Diſcurre: feſtia: ſuſcita amicũ tuũ. Ne dederis ſõnũ oculis tuis: nec dormitẽt palpebre tue. Eruere q̃ſi damula de manu: & q̃ſi auis de manu aucupis. Vade ad formicã o piger: & cõſidera vias ei⁹ & diſce ſapiẽtiã. Que cũ nõ habeat ducẽ nec ꝓceptorẽ nec pricipẽ parat ĩ eſtate cibũ ſibi: & cõgregat in meſſe qđ comedat. Vſquequo piger dormies? Q̃ñ conſurges de ſõno tuo? Paululũ dormies

תסורו מאמרי פי: הרחק מעליה
דרכך ואל תקרב אל פתח ביתה:
פן תתן לאחרים הודך ושנתיך
לאכזרי: פן ישבעו זרים כחך
ועצביך בבית נכרי: ונהמת
באחריתך בכלות בשרך ושארך:
ואמרת איך שנאתי מוסר ותוכחת
נאץ לבי: ולא שמעתי בקול
מורי ולמלמדי לא הטיתי אזני:
כמעט הייתי בכל רע בתוך קהל
ועדה: שתה מים מבורך ונוזלים
מתוך בארך: יפוצו מעינתיך
חוצה ברחבות פלגי מים: יהיו
לך לבדך ואין לזרים אתך: יהי
מקורך ברוך ושמח מאשת
נעוריך: אילת אהבים ויעלת
חן דדיה ירוך בכל עת באהבתה
תשגה תמיד: ולמה תשגה בני
בזרה ותחבק חיק נכריה: כי נכח
עיני יהוה דרכי איש וכל מעגלתיו
מפלס: עונתיו ילכדנו את הרשע
ובחבלי חטאתו יתמך: הוא ימות
באין מוסר וברב אולתו ישגה:
בני אם ערבת לרעך
תקעת לזר כפיך: נוקשת באמרי
פיך נלכדת באמרי פיך: עשה
זאת אפוא בני והנצל כי באת
בכף רעך לך התרפס ורהב רעיך:
אל תתן שנה לעיניך ותנומה
לעפעפיך: הנצל כצבי מיד
וכצפור מיד יקוש: לך אל נמלה
עצל ראה דרכיה וחכם: אשר
אין לה קצין שוטר ומושל:
תכין בקיץ לחמה אגרה בקציר
מאכלה: עד מתי עצל תשכב
מתי תקום משנתך: מעט שנות

סור רחק
קרב
נתן שנה
כזר שבע
כח
כלה
יסר יכח
ירה למד
כמה היה
רוע יעד
נזל
פוץ עין
היה
בדד
קור ברך
איש נער
דד רוה
שגה תמד
חבק
עגל
פלס לכד
תמך מות
יסר
Cap. vj.
רעה תקע
פה
בוא
ילך רפס
נתן ישן
נום נצל
צבה
צפר יקש
קצן שטר
משל כון
קוץ קצר
אכל שכב
קום

Digitized by Google

מעט תנומות מעט חבק ידים
לשכב: ובא כמהלך ראשך בוא הלך
ומחסרך כאיש מגן: אדם בליעל רוש חסר
איש און הולך עקשות פה: בלל
קרץ בעינו מלל ברגלו מרה ירה
באצבעתיו: תהפכות בלבו חרש צבע הפך
רע בכל עת מדנים ישלח: על רוע דון
כן פתאם יבוא אידו פתע ישבר שלח שבר
ואין מרפא: שש הנה שנא יהוה רפא
ושבע תועבות נפשו: עינים רמות תעב רום
לשון שקר וידים שפכות דם לשן
נקי: לב חרש מחשבות און נקה
רגלים ממהרות לרוץ לרעה: חשב מהר
יפיח כזבים עד שקר ומשלח פוח עוד
מדנים בין אחים: נצר בני מצות שלח צוה
אביך ואל תטש תורת אמך: נטש ירה
קשרם על לבך תמיד ענדם על תמד
גרגרתיך: בהתהלכך תנחה אתך הלך נחה
בשכבך תשמר עליך והקיצות שמר קוץ
היא תשיחך: כי נר מצוה ותורה שוח נור
אור ודרך חיים תוכחות מוסר: יכח יסר
לשמרך מאשת רע מחלקת איש רעע
לשון נכריה: אל תחמד יפיה חמד יפה
בלבבך ואל תקחך בעפעפיה: כי לקח
בעד אשה זונה עד ככר לחם זנה
ואשת איש נפש יקרה תצוד: צוד
היחתה איש אש בחיקו ובגדיו חתה
לא תשרפנה: אם יהלך איש על שרף
הגחלים ורגליו לא תכוינה: כן כוה
הבא אל אשת רעהו לא ינקה בוא איש
כל הנגע בה: לא יבוזו לגנב כי נקה
יגנוב למלא נפשו כי ירעב: בוז גנב
ונמצא ישלם שבעתים את כל רעב מצא
הון ביתו יתן: נאף אשה חסר לב שלם
משחית נפשו הוא יעשנה: נגע נתן
וקלון ימצא וחרפתו לא תמחה: שחת עשה קלה מצא מחה

paululũ dormitabis paululũ cõſeres manus tuas vt dormias: & veniet tibi quaſi viator egeſtas: & paupies quaſi vir armatus. Homo apoſtata vir inutilis graditur ore peruerſo: annuit oclis: terit pede: digito loquitur: prauo corde machinatur malum: & omni tempore iurgia ſeminat. Huic extemplo veniet pditio ſua & ſubito conteretur nec habebit vltra medicinã. Sex ſũt q̃ odit dñs & ſeptimũ deteſtatur aĩa eius. Oculos ſublimes: linguam mendacẽ: manus effundentes innoxiũ ſanguinẽ: cor machinãs cogitationes peſſimas pedes veloces ad currendũ in malum: pferentẽ mẽdacia teſtẽ fallacẽ: & eũ qui ſemiat inter fratres diſcordias. Cõſerua fili mi pcepta patris tui & ne dimittas legem matris tue. Liga ea iugiter in corde tuo: & circunda gutturi tuo. Cuꝫ ambulaueris gradiatur tecũ: cũ dormieris cuſtodiant te: & euigilans loq̃re cũ eis. Quia mandatum lucerna eſt & lex lux: & via vite increpatio diſcipline vt cuſtodiant te a muliere mala & a blanda lingua extranee. Non cõcupiſcat pulchritudinem eius cor tuũ: ne capiaris nutibus illius. Precium enĩ ſcorti vix eſt vnius panis: mulier autem viri precioſam animam capit. Nunqd poteſt hõ abſcõdere ignẽ in ſinu ſuo vt veſtimẽta illi' nõ ardeãt: aut ambulare ſuper prunas vt non plante comburantur eius? Sic qui igreditur ad mulierẽ pximi ſui nõ erit mũdus cuꝫ tetigerit eam. Nõ grandis eſt culpa cuꝫ qs furat' fuerit: furatur enĩ vt eſurientẽ ipleat aĩam. Deprehẽſus quoq; reddet ſeptuplum & omnẽ ſubſtãtiã dom' ſue tradet. Qui aũt adulter ẽ ppter inopiã cordis pdet aĩaꝫ ſuã. Turpitudinẽ & ignominiã cõgregat ſibi & opprobriũ illi' nõ delebitur.

tuncq in tpe meſſis facit cõgregationẽ. Uſq quo piger
λῆι τεῖν τῷ ἀμήτῳ ποιεῖσθαι τὴν παράθεσιν. Ἕως τίνος ὀκνηρὲ
iaces: qñ aũt e ſomno excitaberis? Paulũ quidẽ dor
κατάκεισαι; πότε δὲ ἐξ ὕπνου ἐγερθήσῃ; Ὀλίγον μὲν ὑπ-
mis: paulũ aũt ſedes: paꝝ aũt dormitas: paulũ aũt ſuffarci
νοῖς, ὀλίγον δὲ κάθησαι, μικρὸν δὲ νυστάζεις, ὀλίγον δὲ ἐναγκαλί-
nas manib' pectora. Poſtea adeſt tibi ſicut mal' via
ζῃ χερσὶ στήθη. Εἶτ' ἐμπαραγίνεταί σοι ὥσπερ κακὸς ὁδοι-
tor paupertas: ⁊ egeſtas tanq̃ bon' curſor. Uir inſi
πόρος ἡ πενία, καὶ ἡ ἔνδεια ὥσπερ ἀγαθὸς δρομεύς. Ἀνὴρ ἄ-
piẽs ⁊ iniquus ãbulabit vias nõ bonas. Et
φρων καὶ παράνομος πορεύσεται ὁδοὺς οὐκ ἀγαθάς. Ὁ δὲ
ipſe ãnuit oculo: ſignificat aũt pede: docet aũt nuti
αὐτὸς ἐννεύει ὀφθαλμῷ, σημαίνει δὲ ποδί, διδάσκει δὲ νεύμα-
b' digito. Peruerſũ aũt cor machinatur mala:
σι δακτύλων. Διεστραμμένη δὲ καρδία τεκταίνεται κακά·
in omni tpe talis turbatiões cõſtituit ciuitati. Propter
ἐν παντὶ καιρῷ ὁ τοιοῦτος ταραχὰς συνίστησι πόλει. Διὰ τοῦ-
hoc exẽplo venit pditio ei': inciſio ⁊ contritio
το ἐξάπινης ἔρχεται ἡ ἀπώλεια αὐτοῦ, διακοπὴ καὶ συντριβὴ
imedicabil. Quĩ gaudet oib' q̃ odio hẽt dñs: conteritur
ἀνίατος. Ὅτι χαίρει πᾶσιν οἷς μισεῖ ὁ κύριος, συντρίβεται
aũt pp̃ ipuritatẽ aĩe. Oculus cõtũclioſi lingua iniuſta:
δὲ διὰ ἀκαθαρσίαν ψυχῆς. Ὀφθαλμὸς ὑβριστοῦ, γλῶσσα ἄδικος,
man' effũdẽtes ſãguieꝫ iuſtum. Et cor machinãs
χεῖρες ἐκχέουσαι αἷμα δικαίου. Καὶ καρδία τεκταινομένη
cogitationes malas ⁊ pedes feſtinantes malefacere.
λογισμοὺς κακοὺς καὶ πόδες ἐπισπεύδοντες κακοποιεῖν.
Exurit mẽdacẽ teſtis iniuſtus: ⁊ immittit iudicia p
Ἐκκαίει ψευδῆ μάρτυς ἄδικος, καὶ ἐπιπέμπει κρίσεις ἀνὰ
mediũ fratrum. Fili ſerua leges pris tui: ⁊ ne repel
μέσον ἀδελφῶν. Υἱὲ φύλασσε νόμους πατρός σου, καὶ μὴ ἀπώ-
las ſtatuta mris tue. Liga aũt ea in tua aĩa iu-
σῃ θεσμοὺς μητρός σου. Ἄφαψαι δὲ αὐτοὺς ἐπὶ σῇ ψυχῇ διὰ
giter: ⁊ circũda circũ tuũ collum. Quũ vtiq; de
παντός, καὶ ἐγκλοίωσαι περὶ σῷ τραχήλῳ. Ἡνίκα ἂν περι-
ãbulaueris adduc ipam: ⁊ tecũ ſit. qñ aũt vtiq; dormie
πατῇς ἐπάγου αὐτήν, καὶ μετὰ σοῦ ἔστω. ὡς δ' ἂν καθεύ-
ris cuſtodiat te: vt excitato colloq̃t tibi. Quĩ lu-
δῃς φυλασσέτω σε, ἵνα ἐγειρομένῳ συλλαλῇ σοι. Ὅτι λύ-
cerna mãdatũ legis ⁊ lux ⁊ via vite ⁊ icrepatio ⁊ diſci-
χνος ἐντολὴ νόμου καὶ φῶς καὶ ὁδὸς ζωῆς καὶ ἔλεγχος καὶ παι-
plia. Ad cuſtodiendũ te a muliere nupta ⁊ a
δεία. Τοῦ διαφυλάσσειν σε ἀπὸ γυναικὸς ὑπάνδρου καὶ ἀπὸ
calũniatiõe lingue extranee. Fili ne te vicerit pulchritudinis cõ
διαβολῆς γλώσσης ἀλλοτρίας. Υἱὲ μή σε νικήσῃ κάλλους ἐπι-
deriũ: neq; capiaris tuis oculis: neq; rapiaris
θυμία, μηδὲ ἀγρευθῇς σοῖς ὀφθαλμοῖς, μηδὲ συναρπασθῇς
ab eius palpebris. Preciũ.n. ſcorti q̃ntũ ⁊ vni' pa
ἀπὸ τῶν αὐτῆς βλεφάρων. Τιμὴ γὰρ πόρνης ὅση καὶ ἑνὸς ἄρ-
nis: mulier aũt virorũ pcioſas aĩas capit. Alligabit aliq̃s
του, γυνὴ δὲ ἀνδρῶν τιμίας ψυχὰς ἀγρεύει. Ἀποδήσει τις
ignẽ in ſinu: at veſtimẽta nõ cõburet? Aliq̃d ãbulabit
πῦρ ἐν κόλπῳ, τὰ δὲ ἱμάτια οὐ κατακαύσει; Ἢ περιπατή-
bit aliq̃s ſup carbones ignis: at pedes nõ cõbu
σει τις ἐπ' ἀνθράκων πυρός, τοὺς δὲ πόδας οὐ κατακαύ-
ret? Sic q̃ igredit ad mulierẽ nuptam nõ innocens
σει; Οὕτως ὁ εἰσελθὼν πρὸς γυναῖκα ὕπανδρον οὐκ ἀθῳ-
cens erit: neq; oĩs tangẽs eam. Nõ mirum ſi
ωθήσεται, οὐδὲ πᾶς ὁ ἁπτόμενος αὐτῆς. Οὐ θαυμαστὸν ἐὰν
capiat aliq̃s q̃ furat: furatur enĩ vt ipleat aĩam eſu-
ἁλῷ τις κλέπτων, κλέπτει γὰρ ἵνα ἐμπλήσῃ ψυχὴν πει-
rientẽ. Si aũt capiat ſoluet ſeptupla: ⁊ om
νῶσαν. Ἐὰν δὲ ἁλῷ ἀποτίσει ἑπταπλάσια, καὶ πάν-
nia q̃ ſunt eius dans liberabit ſe. Et
τα τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ δοὺς ῥύσεται ἑαυτόν. Ὁ δὲ
mechus pp̃ iopiã mẽtiũ pditionẽ aĩe ſue
μοιχὸς δι' ἔνδειαν φρενῶν ἀπώλειαν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ
acquirit. Dolores q; ⁊ ignominias ſuffert:
περιποιεῖται. Ὀδύνας τε καὶ ἀτιμίας ὑποφέρει, τὸ
aũt opprobriũ illi' non delebitur
δὲ ὄνειδος αὐτοῦ οὐκ ἐξαλειφθήσεται

in ſeculū. Plen⁹ .n. zelo ſiue viri eius nō parcet
ἐις τὸν αἰῶνα. Μεςὸς γὰρ ζήλου θυμὸς ἀνδρὸς αὐτῆς οὐ φείσε=
in die iudicij. Non cōmutabit ulla redēptio
ται ἐν ἡμέρα κρίσεως. Οὐκ ἀνταλλάξεται οὐδ᾽ ενὸς λύτρου
ne inimicitiā: neqꝫ diſſoluet multis donis.
τὴν ἔχθραν. οὐδὲ μὴ διαλυθῇ πολλῶν δώρων. Ca. 7.

Fili cuſtodi meos ſermōes: at mea pcepta re=
Υἱὲ φύλασσε ἐμοὺς λόγους, τὰς δὲ ἐμὰς ἐντολὰς κρύ=
cōde apud teipm. Fili hōra dnm: ꝛ valebis:
ψον παρὰ σεαυτῷ. Υἱὲ τίμα τὸν κύριον, καὶ ἰσχύσεις,
preter āt eum ne timeas alium. Serua mea mādata:
πλὴν δὲ αὐτοῦ μὴ φοβοῦ ἄλλον. Φύλαξον ἐμὰς ἐντολάς,
ꝛ viues. at meos ſermōes tanq̄ pupillas oculoꝝ.
καὶ βιώσεις. τοὺς δὲ ἐμοὺς λόγους ὥσπερ κόρας ὀμμάτων.
Circūpōe eos tuis digitis: inſcribe āt in
Περίθου αὐτοὺς σοῖς δακτύλοις, ἐπίγραψον δὲ ἐπὶ τὸ
latitudine cordis tui. Dic ſapiam tuā ſoro=
πλάτος τῆς καρδίας σου. Εἶπον τὴν σοφίαν σὴν ἀδελ=
rem eſſe: at prudentiā notam acquire tibi ip
φὴν εἶναι, τὴν δὲ φρόνησιν γνώριμον περιποίησαι σεαυ=
ſi. Ut te cuſtodiat a muliere extranea ꝛ ma
τῷ. Ἵνα σε τηρήσῃ ἀπὸ γυναικὸς ἀλλοτρίας καὶ πονη=
la: ſi te ſermōib⁹ q̄ ad grām inuſerit. Ab
ρᾶς, ἐάν σε λόγοις τοῖς πρὸς χάριν ἐμβάλληται. Ἀπὸ
.n. ianua e domo eius in plateas inclina=
γὰρ θυρίδος ἐκ τοῦ οἴκου αὐτῆς εἰς τὰς πλατείας παρα=
ta Quē vtiqꝫ viderit ſtultoꝝ filioꝝ iuuenē idi
κύπτουσα. Ὃν ἂν ἴδῃ τῶν ἀφρόνων τέκνων νεανίαν ἐν=
gētē mēte. Transeuntem in āgulo in trāſitib⁹ do
δεῆ φρενῶν. Παραπορευόμενον ἐν γωνίᾳ ἐν διόδοις οἴ=
moꝝ eius ꝛ loquentē. In tenebris veſptinis: qn̄ vtiqꝫ
κων αὐτῆς καὶ λαλοῦντα. Ἐν σκότει ἑσπερινῷ, ἡνίκα ἂν
ſilentiū nocturnū fuerit ꝛ caliginoſū. Et mulier occurrit
ἡσυχία νυκτερινὴ ᾖ καὶ γνοφώδης. Ἡ δὲ γυνὴ συναντᾷ
illi ſpeciē hñs meretriciā: q̄ facit iuuenū volare
αὐτῷ εἶδος ἔχουσα πορνικόν, ἣ ποιεῖ νέων ἐξίπτασθαι
corda. Eleuata āt eſt ꝛ luxurioſa. in domo āt
καρδίας. Ἀνεπτερωμένη δέ ἐστι καὶ ἄσωτος. ἐν οἴκῳ δὲ
nō qeſcunt pedes eius. Tēpore .n. q̄dā extra
οὐχ ἡσυχάζουσιν οἱ πόδες αὐτῆς. Χρόνον γάρ τινα ἔξω
circūuertit: tpe āt in plateis per omnē āgulū inſi
ῥέμβεται, χρόνον δὲ ἐν πλατείαις παρὰ πᾶσαν γωνίαν ἐνε=
diatur. Poſtea apphēdens oſculata ē illū: procaci
δρεύει. Εἶτα ἐπιλαμβανομένη ἐφίλησεν αὐτόν, ἀναιδεῖ
āt vultu alloquitur eum. Uictima pacifica mihi eſt:
δὲ προσώπῳ προσεῖπεν αὐτῷ. Θυσία εἰρηνική μοί ἐστι,
hodie reddo vota mea: Cauſa huius egreſ=
σήμερον ἀποδίδωμι τὰς εὐχάς μου. Ἕνεκα τούτου ἐξῆλ=
ſa ſū in occurſum tuū: deſiderās tuā faciem: rep=
θον εἰς συνάντησίν σου, ποθοῦσα τὸ σὸν πρόσωπον, εὕ=
peri te. Funib⁹ tetendi lectulū meū: tapetibus
ρηκά σε. Κειρίαις τέτακα τὴν κλίνην μου, ἀμφιτάποις
ſtraui egypti. Aſperſi cubile meū cro
δὲ ἔστρωκα τοῖς ἀπ᾽ αἰγύπτου. Διέρραγκα τὴν κοίτην μου κρό=
co āt domū meā cinnamomo. Ueni ꝛ fruamur
κῳ, τὸν δὲ οἶκόν μου κινναμώμῳ. Ἐλθὲ καὶ ἀπολαύσωμεν
amicitia vſqꝫ ad aurorā: veni ꝛ inuoluamur amore.
φιλίας ἕως ὄρθρου, δεῦρο καὶ ἐγκυλισθῶμεν ἔρωτι.
Non.n. adeſt vir me⁹ in domo: abijt viam
Οὐ γὰρ πάρεστιν ὁ ἀνήρ μου ἐν οἴκῳ, πεπόρευται ὁδὸν
longā. Sacculū argenti accipiēs in manib⁹ eius: p
μακράν. Ἔνδεσμον ἀργυρίου λαβὼν ἐν χερσὶν αὐτοῦ, δι᾽
dies multos reuertet in domū eius. decepit
ἡμερῶν πολλῶν ἐπανήξει εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. Ἀπεπλά=
āūt eū multa ꝯfabulatiōe: laqueiſqꝫ a la=
νησε δὲ αὐτὸν πολλῇ ὁμιλίᾳ, βρόχοις τε τοῖς ἀπὸ χει=
bijs ipegit illū. Ipſe āt ſecutus eſt eam
λέων ἐξώκειλεν αὐτόν. Ὁ δὲ ἐπηκολούθησεν αὐτῇ
elatus
κεπφωθείς.

Quia zelus & furor viri non parcet in die vindicte: nec acquieſcet cuiuſqꝫ precibus: nec ſuſcipiet pro redemptione dona plurima. 7.

Fili mi cuſtodi ſermones meos: & precepta mea reconde tibi. Serua mādata mea & viues: & legem meā quaſi pupillā oculi tui. Liga eam in digitis tuis: ſcribe illam in tabulis cordis tui. Dic ſapientie ſoror mea es tu: & prudentiam voca amicā tuā. Vt cuſtodiat te a muliere extranea: & ab aliena que verba ſua dulcia facit. De feneſtra enim domus mee per cancellos proſpexi: & videbo paruulos. Conſidero vecordem iuuenem qui tranſit per plateas iuxta angulum: & prope viā dom⁹ illius graditur in obſcuro adueſperaſcente die in noctis tenebris & caligine. Et ecce occurrit illi mlier ornatu meretricio preparata ad decipiēdas animas. Garrula & vaga quietis impatiens: nec valens in domo cōſiſtere pedibus ſuis. Nūc foris nunc in plateis: nūc iuxta angulos inſidians. Apprehenſūqꝫ deoſculatur iuuenē: & procaci vultu blanditur dicens. Victimas pro ſalute deuoui: hodie reddidi vota mea Idcirco egreſſa ſum in occurſum tuū: deſiderans te videre & repperi. Intexui funibus lectulū meū: ſtraui tapetib⁹ pictis ex egypto. Aſperſi cubile meū myrrha & aloe & cinamomo. Veni inebriemur vberibus: & fruamur cupitis amplexib⁹ donec illuceſcat dies. Nō eſt ei vir i domo ſua: abiit via lōgiſſima ſacculū pecunie ſecū tulit: in die plene lune reuerſurus eſt in domū ſuā. Irretiuit eū multis ſmonib⁹ & blanditiis labioꝝ ꝓtraxit illū. Statim eam ſequitur

Tex. heb.	Primitiua heb.
כִּי־קִנְאָה חֲמַת גָּבֶר וְלֹא יַחְמוֹל	יָחַם חָמַל
בְּיוֹם נָקָם׃ לֹא יִשָּׂא פְּנֵי	נָשָׂא פָּנָה
כָל־כֹּפֶר וְלֹא יֹאבֶה כִּי	אָבָה
תַרְבֶּה־שֹׁחַד׃	רָבָה
בְּנִי שְׁמֹר אֲמָרָי	Cap. vij.
וּמִצְוֹתַי תִּצְפֹּן אִתָּךְ׃ שְׁמֹר	צָוָה צָפַן
מִצְוֹתַי וֶחְיֵה וְתוֹרָתִי כְּאִישׁוֹן	יָרָה
עֵינֶיךָ׃ קָשְׁרֵם עַל־אֶצְבְּעֹתֶיךָ	צָבַע
כָּתְבֵם עַל־לוּחַ לִבֶּךָ׃ אֱמֹר	
לַחָכְמָה אֲחֹתִי אָתְּ וּמֹדָע לַבִּינָה	יָדַע
תִקְרָא׃ לִשְׁמָרְךָ מֵאִשָּׁה זָרָה	קָרָא אִישׁ
מִנָּכְרִיָּה אֲמָרֶיהָ הֶחֱלִיקָה׃ כִּי	חָלַק
בְּחַלּוֹן בֵּיתִי בְּעַד אֶשְׁנַבִּי	חָלַל שָׁנַב
נִשְׁקָפְתִּי׃ וָאֵרֶא בַפְּתָאיִם אָבִינָה	שָׁקַף רָאָה
בַבָּנִים נַעַר חֲסַר־לֵב׃ עֹבֵר	פָּתָה בִּין
בַּשּׁוּק אֵצֶל פִּנָּהּ וְדֶרֶךְ בֵּיתָהּ	
יִצְעָד׃ בְּנֶשֶׁף בְּעֶרֶב יוֹם	צָעַד
בְּאִישׁוֹן לַיְלָה וַאֲפֵלָה׃ וְהִנֵּה	
אִשָּׁה לִקְרָאתוֹ שִׁית זוֹנָה וּנְצֻרַת	אִישׁ שִׁית
לֵב׃ הֹמִיָּה הִיא וְסֹרָרֶת בְּבֵיתָהּ	זָנָה הָמָה
לֹא־יִשְׁכְּנוּ רַגְלֶיהָ׃ פַּעַם בַּחוּץ	סוּר שָׁכַן
פַּעַם בָּרְחֹבוֹת וְאֵצֶל כָּל־פִּנָּה	
תֶאֱרֹב׃ וְהֶחֱזִיקָה בּוֹ וְנָשְׁקָה לּוֹ	אָרַב חָזַק
הֵעֵזָה פָנֶיהָ וַתֹּאמַר לוֹ׃ זִבְחֵי	עָזַז פָּנָה
שְׁלָמִים עָלָי הַיּוֹם שִׁלַּמְתִּי	אָמַר
נְדָרָי׃ עַל־כֵּן יָצָאתִי לִקְרָאתֶךָ	
לְשַׁחֵר פָּנֶיךָ וָאֶמְצָאֶךָּ׃ מַרְבַדִּים	מָצָא רָבַד
רָבַדְתִּי עַרְשִׂי חֲטֻבוֹת אֵטוּן	אָטַן
מִצְרָיִם׃ נַפְתִּי מִשְׁכָּבִי מֹר	נוּף שָׁכַב
אֲהָלִים וְקִנָּמוֹן׃ לְכָה נִרְוֶה	מוֹר הָלַךְ
דֹדִים עַד־הַבֹּקֶר נִתְעַלְּסָה	רָוָה עָלַס
בָּאֳהָבִים׃ כִּי אֵין הָאִישׁ בְּבֵיתוֹ	
הָלַךְ בְּדֶרֶךְ מֵרָחוֹק׃ צְרוֹר־הַכֶּסֶף	רָחַק צָרַר
לָקַח בְּיָדוֹ לְיוֹם הַכֵּסֶא יָבֹא	בּוֹא
בֵיתוֹ׃ הִטַּתּוּ בְּרֹב לִקְחָהּ בְּחֵלֶק	נָטָה
שְׂפָתֶיהָ תַּדִּיחֶנּוּ׃ הוֹלֵךְ אַחֲרֶיהָ	שָׂפָה נָדַח הָלַךְ

Digitized by Google

פִּתְאֹם כְּשׁוֹר אֶל טֶבַח יָבֹא
יסר אול וּכְעֶכֶס אֶל מוּסַר אֱוִיל ׃ עַד
פלח צפר יְפַלַּח חֵץ כְּבֵדוֹ כְּמַהֵר צִפּוֹר אֶל
פחח פַּח וְלֹא יָדַע כִּי בְנַפְשׁוֹ הוּא ׃
קשב וְעַתָּה בָנִים שִׁמְעוּ לִי וְהַקְשִׁיבוּ
פה שטה לְאִמְרֵי פִי ׃ אַל יֵשְׂטְ אֶל דְּרָכֶיהָ
לבב תעה נתב לִבֶּךָ אַל תֵּתַע בִּנְתִיבוֹתֶיהָ ׃ כִּי
נפל רַבִּים חֲלָלִים הִפִּילָה וַעֲצֻמִים
הרג שאל כָּל הֲרֻגֶיהָ ׃ דַּרְכֵי שְׁאוֹל בֵּיתָהּ
יֹרְדוֹת אֶל חַדְרֵי מָוֶת ׃

Cap. viij.

קרא בין הֲלֹא חָכְמָה תִקְרָא
נתן וּתְבוּנָה תִּתֵּן קוֹלָהּ ׃ בְּרֹאשׁ
רום מְרֹמִים עֲלֵי דָרֶךְ בֵּית נְתִיבוֹת
פה קרת נִצָּבָה ׃ לְיַד שְׁעָרִים לְפִי קָרֶת
בוא רנן מְבוֹא פְתָחִים תָּרֹנָּה ׃ אֲלֵיכֶם
אִישִׁים אֶקְרָא וְקוֹלִי אֶל בְּנֵי
בין פתה אָדָם ׃ הָבִינוּ פְתָאִים עָרְמָה
כסל וּכְסִילִים הָבִינוּ לֵב ׃ שִׁמְעוּ כִּי
נגד דבר נְגִידִים אֲדַבֵּר וּמִפְתַּח שְׂפָתַי
פתח שפה מֵישָׁרִים ׃ כִּי אֱמֶת יֶהְגֶּה חִכִּי
ישר הגה וְתוֹעֲבַת שְׂפָתַי רֶשַׁע ׃ בְּצֶדֶק
חכך תעב כָּל אִמְרֵי פִי אֵין בָּהֶם נִפְתָּל
פתל וְעִקֵּשׁ ׃ כֻּלָּם נְכֹחִים לַמֵּבִין
בין וִישָׁרִים לְמֹצְאֵי דָעַת ׃ קְחוּ
ידע לקח מוּסָרִי וְאַל כָּסֶף וְדַעַת מֵחָרוּץ
יסר חרץ נִבְחָר ׃ כִּי טוֹבָה חָכְמָה מִפְּנִינִים
בחר פנה וְכָל חֲפָצִים לֹא יִשְׁווּ בָהּ ׃ אֲנִי
שוה חָכְמָה שָׁכַנְתִּי עָרְמָה וְדַעַת
זמם מצא מְזִמּוֹת אֶמְצָא ׃ יִרְאַת יְהוָה שְׂנֹאת
רוע גאה רָע גֵּאָה וְגָאוֹן וְדֶרֶךְ רָע וּפִי
פה הפך תַהְפֻּכוֹת שָׂנֵאתִי ׃ לִי עֵצָה וְתוּשִׁיָּה
יעץ ישה גבר אֲנִי בִינָה לִי גְבוּרָה ׃ בִּי מְלָכִים
מלך חקק יִמְלֹכוּ וְרוֹזְנִים יְחֹקְקוּ צֶדֶק ׃
שור נדב בִּי שָׂרִים יָשֹׂרוּ וּנְדִיבִים כָּל
שֹׁפְטֵי אָרֶץ ׃ אֲנִי אֹהֲבַי אֵהָב
שחר כבד וּמְשַׁחֲרַי יִמְצָאֻנְנִי ׃ עֹשֶׁר וְכָבוֹד

quaſi bos ductus ad victimam & q̃ſi agnus laſciuiens: & neſcit q͛ ad vincula ſtult⁹ trahatur: donec transfigat ſagitta iecur ei⁹: velut ſi auis feſtinet ad laq̃um & neſcit q͛ de piculo aīc illi⁹ agitur. Nūc ergo fili mi audi me: & attende verbis oris mei. Ne abſtrahatur in vijs illi⁹ mens tua: nec decipiaris ſemitis eius. Multos eni͂ vulneratos deiecit: & fortiſſimi quiq͂ interfecti ſunt ab ea. Vie inferi domus ei⁹ penetrantes interiora mortis.

8.

Nunquid non ſapientia clamitat: & prudentia dat vocem ſuam? In ſummis excelſiſq͂ verticibus ſupra viā in medijs ſemitis ſtans iuxta portas ciuitatis in ipſis foribus loquitur: dicēs. O viri ad vos clamito: & vox mea ad filios hominum. Intelligite paruuli aſtuciam: & inſipiētes animaduertite. Audite quoniam de rebus magnis locutura ſum: & aperientur labia mea vt recta p̄dicēt: veritatē meditabitur guttur meū: & labia mea deteſtabūtur impiū. Iuſti ſunt oēs ſermones mei: nō eſt in eis prauum quid neq͂ peruerſum. Recti ſunt intelligentibus: & equi inuenientibus ſcientiam. Accipite diſciplinā meā & nō pecuniā: doctrinā magiſq͂ aurū accipite. Melior eſt enī ſapiā cūctis p̄cioſiſſimis: & omē deſiderabile nō pōt ei cōparari. Ego ſapientia habito in cōſilio: & eruditis interſum cogitationibus. Timor dn̄i odit malū: arrogantiā & ſupbiam & viam prauā & os bilingue deteſtor. Meū eſt conſilium & equitas: mea eſt prudētia: mea ē fortitudo. Per me reges regnāt: & legum cōditores iuſta decernunt. Per me principes imperant: & potentes decernunt iuſticiā. Ego diligentes me diligo: & qui mane vigilauerint ad me: inuenient me.

Tanq͂ ãt bos ad victimā ducitur: ⁊ tanq͂ canis ad
Ὥσπερ δὲ βοῦς ἐπὶ σφαγὴν ἄγεται, καὶ ὥσπερ κύων ἐπὶ
vincula: ⁊ tanq͂ ceruus ſagittatiõe percuſſus in
δεσμούς, καὶ ὡς ἔλαφος τοξεύματι πεπληγὼς εἰς τὸ
iecur: feſtinat ãt velut auis ad laqueū: nō ſciens
ἧπαρ, σπεύδει δὲ ὥσπερ ὄρνεον εἰς παγίδα, οὐκ εἰδὼς
q͛ pro aīa currit. Nūc igit̃ fili audi me: ⁊ atte
ὅτι περὶ ψυχῆς τρέχει. Νῦν οὖν υἱὲ ἄκουέ μου, καὶ πρόσ-
de verbis oris mei. Ne declinet in vias
εχε ῥήμασι στόματός μου. Μὴ ἐκκλινάτω εἰς τὰς ὁδοὺς
illius cor tuū: ⁊ nō decipiaris in vijs e-
αὐτῆς ἡ καρδία σου, καὶ μὴ πλανηθῇς ἐν ἀτραποῖς αὐ-
ius. Multos .n. vulnerās deiecit: ⁊ inſuperabiles
τῆς. Πολλοὺς γὰρ τρώσασα καταβέβληκε, καὶ ἀναρίθμητοί
ſunt quos interfecit. Vie inferni dom⁹ ei⁹ deducen-
εἰσιν οὓς πεφόνευκεν. Ὁδοὶ ᾅδου ὁ οἶκος αὐτῆς κατάγου-
tes in p̄mptuaria mortis.
σαι εἰς τὰ ταμιεῖα τοῦ θανάτου.

Ca.8.

Tu ſapiam p̄dicabis: vt prudentia tibi obedi-
Σὺ τὴν σοφίαν κηρύξεις, ἵνα φρόνησίς σοι ὑπα-
at. In .n. excelſis verticib⁹ eſt: in medio ãt
κούσῃ. Ἐπὶ γὰρ τῶν ὑψηλῶν ἄκρων ἐστίν, ἀναμέσον δὲ
ſemitaꝝ ſtetit. Iuxta .n. portas potentū aſſi
τῶν τρίβων ἕστηκε. Παρὰ γὰρ πύλαις δυναστῶν παρε-
det: in ãt introitib⁹ laudat̃. Vos o hoīes ad-
δρεύει, ἐν δὲ εἰσόδοις ὑμνεῖται. Ὑμᾶς ὦ ἄνθρωποι πα-
uoco: ⁊ p̄mitto meā vocē filijs hominū. Intel
ρακαλῶ, καὶ προΐεμαι ἐμὴν φωνὴν υἱοῖς ἀνθρώπων. Νοή-
ligite inocētes aſtutiam: at inſipiētes apponite cor.
σατε ἄκακοι πανουργίαν, οἱ δὲ ἀπαίδευτοι ἔνθεσθε καρ-
Exaudite me: grauia .n. dicā: ⁊ referā
δίαν. Εἰσακούσατέ μου, σεμνὰ γὰρ ἐρῶ, καὶ ἀνοίσω
a labijs recta. Q̃m veritatē meditabit̃ guttur
ἀπὸ χειλέων ὀρθά. Ὅτι ἀλήθειαν μελετήσει ὁ λάρυγξ
meū: abominabilia ãt coram me labia mēdacia. Cū
μου, ἐβδελυγμένα δὲ ἐναντίον ἐμοῦ χείλη ψευδῆ. Μετὰ
iuſticia omnia verba oris mei:
τῆς δικαιοσύνης πάντα τὰ ῥήματα τοῦ στόματός μου,
nihil in eis p̄uerſū neq͂ tortuoſum. Omnia
οὐδὲν ἐν αὐτοῖς σκολιὸν οὐδὲ στραγγαλιῶδες. Πάντα
p̄ſentia intelligētib⁹: ⁊ recta inuenientib⁹ ſcientiā.
ἐνώπια τοῖς συνιοῦσι, καὶ ὀρθὰ τοῖς εὑρίσκουσι γνῶσιν.
Accipite diſciplinā ⁊ nō argentū: ⁊ cognitionē ſu
Λάβετε παιδείαν καὶ μὴ ἀργύριον, καὶ γνῶσιν ὑ-
per aurum approbatum. Eligite poti⁹ ãt ſen
πὲρ χρυσίον δεδοκιμασμένον. Ἀνθαιρεῖσθε δὲ αἴσθη-
ſus q͂ auꝝ purū. Melior .n. ſapia lapidib⁹ p̄
σεις χρυσίου καθαροῦ. Κρείσσων γὰρ σοφία λίθων πο-
cioſis: omne ãt p̄cioſū nō dignū ea eſt. Ego
λυτελῶν, πᾶν δὲ τίμιον οὐκ ἄξιον αὐτῆς ἐστιν. Ἐγὼ
ſapia habitaui cōſiliū ⁊ cognitionē ⁊ cogitationē
ἡ σοφία κατεσκήνωσα βουλὴν καὶ γνῶσιν καὶ ἔννοιαν
ego inuocaui. Timor dn̄i odit iniuſticiā: cotu
ἐγὼ ἐπεκαλεσάμην. Φόβος κυρίου μισεῖ ἀδικίαν, ὕ-
meliāq͂ ⁊ ſupbiam ⁊ vias prauoꝝ: odi
βριν τε καὶ ὑπερηφανίαν καὶ ὁδοὺς πονηρῶν, μεμί-
ſūt ego peruerſas vias maloꝝ. Meū cōſiliū
σηκα δὲ ἐγὼ διεστραμμένας ὁδοὺς κακῶν. Ἐμὴ βουλὴ
⁊ ſecuritas: mea prudentia: mea ãt fortitudo. Per me
καὶ ἀσφάλεια, ἐμὴ φρόνησις, ἐμὴ δὲ ἰσχύς. Δι᾽ ἐμοῦ
reges regnant: ⁊ potentes ſcribunt iuſti-
βασιλεῖς βασιλεύουσι, καὶ οἱ δυνάσται γράφουσι δικαιο-
ciam. Per me magnates magnificant̃: ⁊ re-
σύνην. Δι᾽ ἐμοῦ μεγιστᾶνες μεγαλύνονται, καὶ τύραν-
ges p̄ me dn̄antur t̃re. Ego me diligentes dili-
νοι δι᾽ ἐμοῦ κρατοῦσι γῆς. Ἐγὼ τοὺς ἐμὲ φιλοῦντας ἀγα-
go: at me q̃rentes inuenient gr̃am Diui
πῶ, οἱ δὲ ἐμὲ ζητοῦντες εὑρήσουσι χάριν. Πλοῦ-
tie ⁊ glĩa
τος καὶ δόξα

mihi eſt: ⁊ poſſeſſio multoꝝ et iuſticia. Melius
ἐμοὶ ὑπάρχει, καὶ κτῆσις πολλῶν καὶ δικαιοσύνη. Βέλτιον
me redit⁹ habere ſup aur ⁊ lapide pcioſū: at mea ge
ἐμὲ καρπίζεσθαι ὑπὲρ χρυσίον καὶ λίθον τίμιον, τὰ δὲ ἐμὰ γεν
nimina meli⁹ argēto electo. In viis iuſticie am
νήματα κρεῖσσον ἀργυρίου ἐκλεκτοῦ. Ἐν ὁδοῖς δικαιοσύνης πε
bulo: ⁊ in medio ſemitaꝝ iuſticie verſor. Ut
ριπατῶ, καὶ ἀναμέσον τρίβων δικαιοσύνης ἀναστρέφομαι. Ἵνα
diuidā me diligentib⁹ ſubſtātiā: ⁊ theſauros
μερίσω τοῖς ἐμὲ ἀγαπῶσιν ὕπαρξιν, καὶ τοὺς θησαυροὺς
eoꝝ repleā bonis. Si annūciauero vobis que quoti
αὐτῶν ἐμπλήσω ἀγαθῶν. Ἐὰν ἀναγγείλω ὑμῖν τὰ καθημέ
die fiūt: memor ero q̄ ex ſeculo nūerare. Domi
ραν γινόμενα, μνημονεύσω τὰ ἐξ αἰῶνος ἀριθμῆσαι. Κύρι
nus ꝯdidit me initiū viaꝝ ſuaꝝ in opa ſua: ante ſecu
ος ἔκτισέ με ἀρχὴν ὁδῶν αὐτοῦ εἰς ἔργα αὐτοῦ, πρὸ τοῦ αἰῶ
lū fundauit me: in initio anteq̄ terrā faceret. Et āte
νος ἐθεμελίωσέ με, ἐν ἀρχῇ πρὸ τοῦ τὴν γῆν ποιῆσαι. Καὶ πρὸ
q̄ abyſſos faceret: anteq̄ pcederēt fontes aqua
τοῦ τὰς ἀβύσσους ποιῆσαι, πρὸ τοῦ προελθεῖν τὰς πηγὰς τῶν ὑδά
rū: Anteq̄ mōtes facit eſſentiāte āt oēs colles gignit me.
των, Πρὸ τοῦ ὄρη ἑδρασθῆναι, πρὸ δὲ πάντων βουνῶν γεννᾷ με.
Dñs fecit regiones ⁊ īhabitabilia: ⁊ ſūma q̄ habitant ei⁹ q̄
Κύριος ἐποίησε χώρας καὶ ἀοικήτους, καὶ ἄκρα οἰκούμενα τῆς
ſub celo. Qū pparabat celū: ſimul aderā ipſi
ὑπ' οὐρανόν. Ἡνίκα ἡτοίμαζε τὸν οὐρανόν, συμπαρήμην αὐ
⁊ qū ſecernebat ſuā ſedē ſup vētos. Qū for
τῷ, καὶ ὅτε ἀφώριζε τὸν ἑαυτοῦ θρόνον ἐπ' ἀνέμων. Ἡνίκα ἰσχυ
tes faciebat q̄ ſupra nubes ⁊ qū ſecuros ponebat fontes ei⁹ q̄
ρὰ ἐποίει τὰ ἄνω νέφη, καὶ ὡς ἀσφαλεῖς ἐτίθει πηγὰς τῆς
ſub celo. In ponēdo mari terminū ei⁹:
ὑπ' οὐρανόν. Ἐν τῷ τιθέναι τῇ θαλάσσῃ ἀκριβασμὸν αὐτοῦ,
⁊ aque nō trāſibūt os ei⁹: ⁊ fortia faciebat
καὶ ὕδατα οὐ παρελεύσονται στόματος αὐτοῦ, καὶ ἰσχυρὰ ἐποίει
fundamēta terre. Erā apud eū cōponens ego erā: cui
τὰ θεμέλια τῆς γῆς. Ἤμην παρ' αὐτῷ ἁρμόζουσα ἐγὼ ἤμην, ᾗ
adgaudebat. Per ſingulos dies āt delectabar ī facie ei⁹
προσέχαιρε. Καθημέραν δὲ εὐφραινόμην ἐν προσώπῳ αὐτοῦ
in oī tpe. Qū letabat habitabilē poſtq̄ pfe
ἐν παντὶ καιρῷ. Ὅτε εὐφραίνετο τὴν οἰκουμένην συντελέ
cit: ⁊ delectabat in filiis hoim Nūc ergo fili audi
σας, καὶ ἐνευφραίνετο ἐν υἱοῖς ἀνθρώπων. Νῦν οὖν υἱὲ ἄκουέ
me ⁊ beati vias meas cuſtodiētes. Audite ſa
μου καὶ μακάριοι οἳ ὁδούς μου φυλάσσοντες. Ἀκούσατε σο
piā ⁊ ſapiētes eſtote: ⁊ ne obturamini. Beat⁹ vir q̄
φίαν καὶ σοφίσθητε, καὶ μὴ ἀποφραγῆτε. Μακάριος ἀνὴρ ὃς
exaudiet me: ⁊ homo q̄ meas vias ſuabit:
εἰσακούσεταί μου, καὶ ἄνθρωπος ὃς τὰς ἐμὰς ὁδοὺς φυλάξει,
vigilās ad meas fores quotidie: ſeruās terminos meoꝝ
ἀγρυπνῶν ἐπ' ἐμαῖς θύραις καθημέραν, τηρῶν σταθμοὺς ἐμῶν
ingreſſuū. Nā exit⁹ mei exit⁹ vite: ⁊ parat
εἰσόδων. Αἱ γὰρ ἔξοδοί μου ἔξοδοι ζωῆς, καὶ ἑτοιμάζεται
voluntas a dño. Qui āt in me peccātes impū
θέλησις παρὰ κυρίου. Οἱ δὲ εἰς ἐμὲ ἁμαρτάνοντες ἀσε
nunt in ſuas aīas: ⁊ q̄ oderūt me dili
βοῦσιν εἰς τὰς ἑαυτῶν ψυχάς, καὶ οἱ μισοῦντές με ἀγα
gunt mortem.
πῶσι θάνατον. Ca. 9.

Sapiētia edificauit ſibi domū: ⁊ ſubſtulit colūnas
Ἡ σοφία ᾠκοδόμησεν ἑαυτῇ οἶκον, καὶ ὑπήρεισε στύλους
ſeptē. Mactauit ſuas victimas: miſcuit in craterē
ἑπτά. Ἔσφαξε τὰ ἑαυτῆς θύματα, ἐκέρασεν εἰς κρατῆρα
ſuū vinū: ⁊ parauit ſuā mēſam.
τὸν ἑαυτῆς οἶνον, καὶ ἡτοιμάσατο τὴν ἑαυτῆς τράπεζαν.
Miſit ſuos ſeruos: cōuocans cū excel
Ἀπέστειλε τοὺς ἑαυτῆς δούλους, συγκαλοῦσα μετὰ ὑψη
ſa pdicatione. Ad craterē dicēs: q̄ eſt īſipiēs de
λοῦ κηρύγματος. Ἐπὶ κρατῆρα λέγουσα, ὃς ἐστιν ἄφρων ἐκ
clinet ad me. ⁊ idigētib⁹ mente dixit: veni
κλινάτω πρός με. καὶ τοῖς ἐνδεέσι φρενῶν εἶπεν, ἔλθε
te comedite ex meis panib⁹:
τε φάγετε τῶν ἐμῶν ἄρτων, ooooooooooooooooooooo

Mecū ſunt diuitie & gloria: opes ſupne & iuſtitia. Melior ē fructus meus auro & lapide precioſo: & genimina mea argēto electo. In viis iuſticie ambulabo in medio ſemitarum iudicii: vt ditē diligentes me: & theſauros eorum repleam. oo Dñs poſſedit me in initio viarū ſuaꝝ: anteq̄ q̄c quā faceret a principio. Ab eterno ordinata ſū: & ex antiqs anteq̄ terra fieret. Nondum erant oo abyſſi: & ego iam cōcepta erā. Necdum fontes aquarū eruperant: nec dum montes graui mole conſtiterant. Ante oēs colles ego parturiebar. Adhuc tra nō fecerat: & flumina & cardines orbis terre. Quando preparabat celos oooooo aderam: quando certa lege & gyro vallabat oo abyſſos. Quādo ethera firmabat ſurſum: & ooo librabat fontes aquarū. Quando circūdabat mari terminū ſuū: & legē ponebat aqs ne trāſirent fines ſuos. Qñ appendebat fundamēta terre: cū eo erā cūcta cōpones. Et delectabar p ſingulos dies ludens corā eo omni tempore: & oo ludens in orbe terrarū: & delicie mee eſſe oooooo cum filiis hominum. Nunc ergo filii ooooooo audite me: beati qui cuſtodiunt vias meas. oooo Audite diſciplinā & eſtote ſapiētes: & nolite abiicere eam. Beatus homo q audit me: & q vigilat ad fores meas quotidie & obſeruat ad oooooooo poſtes oſtii mei. Qui me inuenerit inueniet vitā: & hauriet ſalutē a dño. Qui āt in me peccauerit: ledet aiam ſuā: oēs qui me oderunt diligūt mortem. 9.

Sapientia edificauit ſibi domū: excidit columnas ſeptem. oooo Immolauit victimas ſuas: miſcuit vinum: oooo propoſuit mēſam ſuā. Miſit ancillas ſuas vt oo vocarēt ad arcem & ad menia ciuitatis. ooooooo Siquis ē paruul⁹ veniat ad me: & inſipientibus locuta eſt. Venite comedite panem meum: oooo

אתי חון עתק וצדקה׃ טוב פריי | פרה
מחרוץ ומפז ותבואתי מכסף | בוא
נבחר׃ בארח צדקה אהלך | הלך
בתוך נתיבות משפט׃ להנחיל | נתב שפט
אהבי יש ואצרתיהם אמלא׃ | נחל מלא
יהוה קנני ראשית דרכו קדם | קנה
מפעליו מאז׃ מעולם נסכתי | פעל
מראש מקדמי ארץ׃ באין |
תהומות חוללתי באין מעינות | תהם עין
נכבדי מים׃ בטרם הרים | כבד
הטבעו לפני גבעות חוללתי׃ | טבע פנה
עד לא עשה ארץ וחוצות וראש | חוץ
עפרות תבל׃ בהכינו שמים | כון
שם אני בחקו חוג על פני |
תהום׃ באמצו שחקים ממעל |
בעזוז עינות תהום׃ בשומו | עזז
לים חקו ומים לא יעברו פיו | עבר פה
בחוקו מוסדי ארץ׃ ואהיה אצלו | יסד היה
אמון ואהיה שעשועים יום | אמן
יום משחקת לפניו בכל עת׃ | שחק
משחקת בתבל ארצו ושעשעי |
את בני אדם׃ ועתה בנים |
שמעו לי ואשרי דרכי ישמרו׃ | שמר
שמעו מוסר וחכמו ואל תפרעו׃ | יסר פרע
אשרי אדם שמע לי לשקד |
על דלתתי יום יום לשמר |
מזוזת פתחי׃ כי מצאי מצאי | זוז
חיים ויפק רצון מיהוה׃ וחטאי | פוק רצה
חמס נפשו כל משנאי אהבו מות׃ | שנא
חכמות בנתה | Cap. ix.
ביתה חצבה עמודיה שבעה׃ | עמד
טבחה טבחה מסכה יינה אף |
ערכה שלחנה׃ שלחה נערתיה |
תקרא על גפי מרמי קרת׃ | קרא גף
מי פתי יסר הנה חסר לב | רום קרה
אמרה לו׃ לכו לחמו בלחמי | פתה סור
| הלך

ושתו ביין מסכתי: עזבו פתאים — שתה פתה
וחיו ואשרו בדרך בינה: יסר — חיה
לץ לקח לו קלון ומוכיח לרשע — לוץ לקח
מומו: אל תוכח לץ פן ישנאך — יכח שנא
הוכח לחכם ויאהבך: תן לחכם — אהב נתן
ויחכם עוד הודע לצדיק — חכם ידע
ויוסף לקח: תחלת חכמה יראת — צדק יסף
יהוה ודעת קדשים בינה: — חלל ידע
קדש
כי בי ירבו ימיך ויוסיפו לך — רבה יום
שנות חיים: אם חכמת חכמת — יסף שנה
לך ולצת לבדך תשא: אשת — לוץ בדד
כסילות הומיה פתיות ובל — נשא איש
ידעה מה: וישבה לפתח ביתה — כסל המה
פתה
על כסא מרמי קרת: לקרא — רום קרה
לעברי דרך המישרים ארחותם: — ישר
מי פתי יסר הנה וחסר לב
ואמרה לו מים גנובים ימתקו — גנב מתק
ולחם סתרים ינעם: ולא ידע — נעם
כי רפאים שם בעמקי שאול — שאל
קראיה:

Cap. x.

משלי שלמה בן חכם ישמח — שמח
אב ובן כסיל תוגת אמו: לא — יגה
יועילו אוצרות רשע וצדקה — יעל אצר
תציל ממות: לא ירעיב יהוה — נצל רעב
נפש צדיק והות רשעים יהדף: — צדק הוה
ראש עשה כף רמיה ויד חרוצים — הדף רוש
תעשיר: אגר בקיץ בן משכיל — רמה חרץ
נרדם בקציר בן מביש: ברכות — עשר קוץ
לראש צדיק ופי רשעים — שכל רדם
יכסה חמס: זכר צדיק לברכה — קצר בוש
ושם רשעים ירקב: חכם לב — פה כסה
יקח מצות ואויל שפתים ילבט: — רקב
הולך בתם ילך בטח ומעקש — לקח צוה
דרכיו יודע: קרץ עין יתן עצבת — אול שפה
ואויל שפתים ילבט: מקור — לבט תמם
חיים פי צדיק ופי רשעים — עקש ידע / נתן קור / פה

& bibite vinū qđ miſcui vobis. Relinqte infantiā & viuite: & ambulate p vias prudentie. Qui erudit deriſorē: ipſe iniuriā ſibi facit: & qui arguit impiū ſibi maculā generat. Noli arguere deriſorē ne oderit te: argue ſapientem & diliget te. Da ſapiēti occaſionē: & addetur ei ſapiā. Doce iuſtū: & feſtinabit accipere. Pricipiū ſapiē timor dñi: & ſcientia ſanctorum prudentia. Per me enim multiplicabuntur dies tui: & addētur tibi anni vite. Si ſapiens fueris tibimetipſi eris: ſi autē illuſor ſolus portabis malum. Mulier ſtulta & clamoſa plēaq; illecebris & nihil oīno ſciens: ſedet in foribus domus ſue ſuper ſellam in excelſo vrbis loco: vt vocaret tranſeuntes per viam & pergētes in itinere ſuo. Quis eſt paruulus: declinet ad me. Et vecordi locuta eſt: aque furtiue dulciores ſunt: & panis abſcōditus ſuauior. Et ignorauit φ ibi ſint gigantes: & in profundis inferni conuiue eius. 10.

Parabole ſalomonis. Filiꝰ ſapiēs letificat patrē: filius vero ſtultus meſticia eſt matris ſue. Nil proderūt theſauri impietatis: iuſtitia vero liberabit a morte. Non affliget dominus fame animam iuſti: & inſidias impiorum ſubuertet. Egeſtatē operata eſt manus remiſſa: manus aūt fortium diuitias parat. Qui cōgregat in meſſe filiꝰ ſapiēs ē: q aūt ſtertit eſtate: filiꝰ cōfuſiōis. Benedictio ſuper caput iuſti: os aūt impiorum operit iniquitatē. Memoria iuſti cum laudibꝰ: & nomen impiorū putreſcet. Sapiēs corde pcepta ſuſcipiet: ſtultus ceditur labiis. Qui ābulat ſimpliciter: ambulat cōfidēter: qui autē deprauat vias ſuas manifeſtus erit. Qui annuit oculo dabit dolorē: & ſtultꝰ labiis verberabitur. Vena vite os iuſti: & os impiorum

---

τ bibite vinū: quod miſcui vobis. Relinqte inſipiētiā
καὶ πίετε οἶνον, ὃν ἐκέρασα ὑμῖν. Ἀπολείπετε ἀφροσύνην
τ viuetis. τ querite prudentiā: vt viuatis. Et corrigite in cognitione itellectū: q erudit malos accipiet ſibi iniuriā. redarguēs āt impiū: vituperabit
καὶ ζήσεσθε. καὶ ζητήσατε φρόνησιν, ἵνα βιώσητε. Καὶ κατορθώσατε ἐν γνώσει σύνεσιν, ὁ παιδεύων κακοὺς λήψεται ἑαυτῷ ἀτιμίαν. Ἐλέγχων δὲ τὸν ἀσεβῆ, μωμήσεται
ſetpm. Ne arguas malos: ne oderint te: argue
ἑαυτόν. Μὴ ἔλεγχε κακούς, ἵνα μὴ μισήσωσί σε, ἔλεγχε
ſapiētē: τ diliget te. Da ſapiēti occaſionē τ ſapiē
σοφόν, καὶ ἀγαπήσει σε. Δίδου σοφῷ ἀφορμὴν καὶ σο-
tior erit: notū fac iuſto τ addet ſuſcipere.
φώτερος ἔσται, γνώριζε δικαίῳ καὶ προσθήσει τοῦ δέχεσθαι.
Pricipiū ſapiē timor dñi: τ ꝯſiliū ſanctoꝝ itellectꝰ.
Ἀρχὴ σοφίας φόβος κυρίου, καὶ βουλὴ ἁγίων σύνεσις. Τὸ
Nā cognoſcere legē mētis eſt bone. hoc eīm mo
γὰρ γνῶναι νόμον διανοίας ἐστὶν ἀγαθῆς. τούτῳ γὰρ τῷ τρό-
do multū viues tpe: τ addenē tibi anni vite.
πῳ πολὺν ζήσεις χρόνον, καὶ προστεθήσεταί σοι ἔτη ζωῆς.
Fili ſi ſapiēs fueris tibi ipi ſapiēs eris: ſi āt malꝰ euaſeris:
Υἱὲ ἐὰν σοφὸς γένῃ σαυτῷ σοφὸς ἔσῃ, ἐὰν δὲ κακὸς ἀποβῇς,
ſolꝰ haurieς mala. Mulier ſtulta τ audax idigēs fruſtro pānis
μόνος ἀντλήσεις κακά. Γυνὴ ἄφρων καὶ θρασεῖα ἐνδεὴς ψωμοῦ
fit: q nō ſcit verecūdiā: ſedit in foribꝰ ſue
γίνεται, ἣ οὐκ ἐπίσταται αἰσχύνην, ἐκάθισεν ἐπὶ θύραις τοῦ ἑαυτῆς
domꝰ ſup ſellā manifeſte in plateis: aduocās
οἴκου ἐπὶ δίφρου ἐμφανῶς ἐν πλατείαις, προσκαλουμένη
trāſeūtes viā: τ dirigētes in viis
τοὺς παριόντας ὁδόν, καὶ κατευθύνοντας ἐν ταῖς ὁδοῖς
coꝝ. Qui eſt vſm iſipiētiſſimus: declinet ad me:
αὐτῶν. Ὅς ἐστιν ὑμῶν ἀφρονέστατος, ἐκκλινάτω πρός με,
τ indigētes āt mente hortor dicēs.
καὶ τοῖς ἐνδεέσι δὲ φρονήσεως παρακελεύομαι λέγουσα.
Panes abſcōditos dulcē attingite: τ aquā furti dulcē bibite: Ipſe āt nō ſciuit φ gigātes apud eā pereūt:
Ἄρτων κρυφίων ἡδέως ἅψασθε, καὶ ὕδατος κλοπῆς γλυκεροῦ πίετε. Ὁ δὲ οὐκ οἶδεν ὅτι γηγενεῖς παρ᾽ αὐτῇ ὄλλυνται,
τ in pfunditatē inferni occurrit.
καὶ ἐπὶ πέταυρον ᾅδου συναντᾷ. Ca. 10.

Filiꝰ ſapiēs letificat patrē: filiꝰ vero ſtultꝰ meſticia matri. Non proderūt theſauri iniquis: iuſticia vero liberabit a morte. Nō fame necabit dñs aīam
Υἱὸς σοφὸς εὐφραίνει πατέρα, υἱὸς δὲ ἄφρων λύπη μητρί. Οὐκ ὠφελήσουσι θησαυροὶ ἀνόμους, δικαιοσύνη δὲ ῥύσεται ἐκ θανάτου. Οὐ λιμοκτονήσει κύριος ψυχὴν
iuſtā: vitā āt impioꝝ ſubuertet. Paupertas virū humiliat: manꝰ āt virilū ditāt. Filiꝰ doctꝰ ſapiēs erit: at ſtulto miniſtro vtet. Saluꝰ
δικαίαν, ζωὴν δὲ ἀσεβῶν ἀνατρέψει. Πενία ἄνδρα ταπεινοῖ, χεῖρες δὲ ἀνδρείων πλουτίζουσιν. Υἱὸς πεπαιδευμένος σοφὸς ἔσται, τῷ δὲ ἄφρονι διακόνῳ χρήσεται. Διεσώθη
ē a calore filiꝰ intelligēs: corrupꝰ a vētis āt fit in tpe meſſis filiꝰ iniquꝰ. Benedictio dñi ſup caput
ἀπὸ καύματος υἱὸς νοήμων, ἀνεμόφθορος δὲ γίνεται ἐν ἀμητῷ υἱὸς παράνομος. Εὐλογία κυρίου ἐπὶ κεφαλὴν
iuſti: os āt impioꝝ operiet planctū itēpeſtiuū. Memoria iuſti cū laude: nomē āto impii extinguit. Sapiēs
δικαίου, στόμα δὲ ἀσεβῶν καλύψει πένθος ἄωρον. Μνήμη δικαίου μετ᾽ ἐγκωμίων, ὄνομα δὲ ἀσεβοῦς σβέννυται. Σοφὸς
corde ſuſcipiet pcepta: at nō tectꝰ labiis obliquās ſupplantabit. Qui ambulat ſimplicit ambulat cōfidēs:
καρδίᾳ δέξεται ἐντολάς, ὁ δὲ ἄστεγος χείλεσι σκολιάζων ὑποσκελισθήσεται. Ὃς πορεύεται ἁπλῶς πορεύεται πεποιθώς,
at q puertit vias ſuas: cognoſcet.
ὁ δὲ διαστρέφων τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ, γνωσθήσεται.
Qui annuit oculo cū dolo ꝯgregat viris triſtitias: at redarguēs cū audacia pacificat. Fons
Ὁ ἐννεύων ὀφθαλμοῖς μετὰ δόλου συνάγει ἀνδράσι λύπας, ὁ δὲ ἐλέγχων μετὰ παρρησίας εἰρηνοποιεῖ. Πη-
vite in manu iuſti: os āt impii
γὴ ζωῆς ἐν χειρὶ δικαίου, στόμα δὲ ἀσεβοῦς

Digitized by Google

operiet ꝑditio. Odiū suscitabit ꝯtentionē: oēs
καλύψει ἀπώλεια. Μῖσος ἐγείρει νεῖκος, πάντας
āt nō cōtendentes operiet amicitia. Qui de
δὲ τοὺς μὴ φιλονεικοῦντας καλύψει φιλία. Ὃς ἐκ
labijs ꝓfert sapiam: virga verberat virū ex
χειλέων προφέρει σοφίαν, ῥάβδῳ τύπτει ἄνδρα ἀ
corde. sapiētes abscōdent sensum: os āt proca
κάρδιον. Σοφοὶ κρύψουσιν αἴσθησιν, στόμα δὲ προπε
cis ꝓximū ē ꝯtritioni. possessio diuitū vrbs munita:
τοῦς ἐγγίζει συντριβῇ. κτῆσις πλουσίων πόλις ὀχυρά,
C ꝯtritio āt impioꝝ pauptas. Opa iustoꝝ vitā faciūt:
συντριβὴ δὲ ἀσεβῶν πενία. Ἔργα δικαίων ζωὴν ποιεῖ,
fruct⁹ āt impioꝝ peccatis. Vias vite custo-
καρπὸς δὲ ἀσεβῶν ἁμαρτίαις. Ὁδοὺς ζωῆς φυ-
dit disciplina: disciplina āt irredarguibilis errat. ab-
λάσσει παιδεία, παιδεία δὲ ἀνεξέλεγκτος πλανᾶται. κα
scondūt inimicitiā labia iusta: at ꝓferētes cōtu
λύπτουσιν ἔχθραν χείλη δίκαια· οἱ δὲ ἐκφέροντες λοιδο
melias insipiētissimi sunt. Ex multiloquio nō fugi-
ρίας ἀφρονέστατοί εἰσιν. Ἐκ πολυλογίας οὐκ ἐκφεύ-
es peccatū: parcēs āt labijs itelligēs eris.
ξῃ ἁμαρτίαν, φειδόμενος δὲ χειλέων νοήμων ἔσῃ.
Argentū igne examinatū lingua iusti: cor āt
Ἄργυρος πεπυρωμένος γλῶσσα δικαίου, καρδία δὲ
impij deficiet. Labia iustoꝝ sciūt excel
ἀσεβοῦς ἐκλείψει. Χείλη δικαίων ἐπίσταται ὑψη
sa: at isipiētes in egestate moriunt. Bñdictio domi
λά, οἱ δὲ ἄφρονες ἐν ἐνδείᾳ τελευτῶσιν. Εὐλογία κυρί
ni sup caput iusti: hec diuites facit: ꝛ nō
ου ἐπὶ κεφαλὴν δικαίου, αὕτη πλουτίζει, καὶ οὐ
addet ei tristitia in corde. In risu stul
μὴ προστεθῇ αὐτῇ λύπη ἐν καρδίᾳ. Ἐν γέλωτι ἄ-
tus operat mala: at sapia viro parit prudē
φρων πράσσει κακά, ἡ δὲ σοφία ἀνδρὶ τίκτει φρό
D tiā. In ꝑditione impius circūfert: desideriū
νησιν. Ἐν ἀπωλείᾳ ἀσεβὴς περιφέρεται, ἐπιθυμία
āt iusti acceptabile. trāseunte tēpestate dele-
δὲ δικαίου δεκτή. παραπορευομένης καταιγίδος ἀφα
tur impi⁹: iustus āt q̄ declinauit saluat in
νίζεται ὁ ἀσεβής, δίκαιος δὲ ἐκκλίνας σώζεται εἰς τὸν
seculū. Sicut vua acerba dētib⁹ nociua ꝛ fu-
αἰῶνα. Ὥσπερ ὄμφαξ ὀδοῦσι βλαβερὸν καὶ κα-
mus oculis: sic iniquitas vtentib⁹
πνὸς ὄμμασιν, οὕτως παρανομία τοῖς χρωμένοις
ea. Timor dñi apponit dies: ānī āt
αὐτῇ. Φόβος κυρίου προστίθησιν ἡμέρας, ἔτη δὲ
impioꝝ breuiabunt. immorat iustis letitia:
ἀσεβῶν ὀλιγωθήσεται. Ἐγχρονίζει δικαίοις εὐφροσύ-
spes āt impioꝝ perit. Munitio sancti
νη, ἐλπὶς δὲ ἀσεβῶν ὄλλυται. Ὀχύρωμα ὁσίου
timor dñi: cōtritio āt operantib⁹ ma-
φόβος κυρίου, συντριβὴ δὲ τοῖς ἐργαζομένοις κα-
la. Iustus in seculū nō inclinabit: impij
κά. Δίκαιος εἰς τὸν αἰῶνα οὐκ ἐνδώσει, ἀσεβεῖς
āt nō habitabūt terrā. Os iusti distillat sapiē
δὲ οὐκ οἰκήσουσι γῆν. Στόμα δικαίου ἀποστάζει σο
tiā: lingua āt iniusti peribit. Labia viroꝝ
φίαν, γλῶσσα δὲ ἀδίκου ἐξολεῖται. Χείλη ἀνδρῶν
iustoꝝ distillāt grās: os āt impioꝝ auer
δικαίων ἀποστάζει χάριτας, στόμα δὲ ἀσεβῶν ἀπο-
titur.
στρέφεται. Ca.ii.
A Statere dolose abominatio corā dño: pon
Ζυγοὶ δόλιοι βδέλυγμα ἐνώπιον κυρίου, στάθμι
d⁹ āt iustū acceptabile ei. Vbicūq; igrediat ꝯtumelia ibi
ον δὲ δίκαιον δεκτὸν αὐτῷ. Οὗ ἐὰν εἰσέλθῃ ὕβρις ἐκεῖ
ꝛ ignominia: os āt humiliū meditat sapiētiam.
καὶ ἀτιμία, στόμα δὲ ταπεινῶν μελετᾷ σοφίαν. oo

ooooooooooooooooooooooooooooooooooooooo

ooooooooooooooooooooooooooooooooooooooo

operit iniquitatē. Odi
um suscitat rixas: ooooo
& vniuersa delicta ope
rit charitas. ooooooooooo
In labiis sapientis inue
nitur sapientia: & virga
in dorso eius qui idiget
corde. Sapiētes abscō-
dunt scientiā: & os stulti
cōfusioni proximū est.
Substātia diuitis vrbs
fortitudinis ei⁹: pauor
pauperū egestas eorū.
Opus iusti ad vitam: oo
fructus autem impii ad
peccatum. Via vite ooo
custodienti disciplinā: q
aūt increpatiōes relinqt
errat. Abscondūt odiū
labia mendacia: oooooo
qui profert contumeliā
insipiens est. ooooooooo
In multiloquio nō de-
erit pctm̄: q aūt modera
tur labia sua prudentissi
mus ē. Argentū electū
lingua iusti: cor aūt im-
piorū pro nihilo. Labia
iusti erudiūt plurimos:
qui autem indocti sunt:
in cordis egestate mo-
rientur. Benedictio dñi
diuites facit: nec sociabi
tur ei afflictio. ooooooo
Quasi per risum stultus
opatur scelus: sapia aūt
est viro prudētia. Quod
timet impius ooooooooo
veniet sup eum: deside-
rium suū iustis dabitur.
Quasi tēpestas transiēs
nō erit ipius: iustus aūt
q̄si fundamētū sempiter
nū. Sicut acetū dētib⁹ &
fumus oculis: sic piger
his qui miserunt eum.
Timor domini apponet
dies: & anni oooooooooo
impiorū breuiabuntur.
Expectatio iustorum oo
leticia: spes autem im-
piorum peribit. oooooooo
Fortitudo simplicis via
domini: & pauor ooooo
his qui operātur malū.
Iustus in eternum non
cōmouebitur: ipii autē
non habitabunt super
terram. Os iusti partu
riet sapientiam: oooooooo
lingua prauorum peri-
bit. Labia oooooooooooo
iusti considerant placi-
ta: & os impiorum oooo
peruersa. 11.

Statera dolosa abo
minatio ē apud dñz:
& pondus equū volūtas
eius. Vbi fuerit supbia:
ibi erit & cōtumelia: vbi
aūt ē hūilitas: ibi & sapia.

יכסה חמס: שנאה תעורר מדנים
ועל כל פשעים תכסה אהבה:
בשפתי נבון תמצא חכמה ושבט
לגו חסר לב: חכמים יצפנו
דעת ופי אויל מחתה קרובה:
הון עשיר קרית עזו מחתת דלים
רישם: פעלת צדיק לחיים
תבואת רשע לחטאת: ארח לחיים
שומר מוסר ועוזב תוכחת מתעה:
מכסה שנאה שפתי שקר
ומוצא דבה הוא כסיל: ברב
דברים לא יחדל פשע וחושך
שפתיו משכיל: כסף נבחר לשון
צדיק לב רשעים כמעט: שפתי
צדיק ירעו רבים ואוילים
בחסר לב ימותו: ברכת יהוה היא
תעשיר ולא יוסף עצב עמה:
כשחוק לכסיל עשות זמה וחכמה
לאיש תבונה: מגורת רשע
היא תבואנו ותאות צדיקים יתן:
כעבור סופה ואין רשע וצדיק
יסוד עולם: כחמץ לשנים וכעשן
לעינים כן העצל לשלחיו:
יראת יהוה תוסיף ימים ושנות
רשעים תקצרנה: תוחלת צדיקים
שמחה ותקות רשעים תאבד:
מעוז לתום דרך יהוה ומחתה
לפעלי און: צדיק לעולם בל
ימוט ורשעים לא ישכנו
ארץ: פי צדיק ינוב חכמה
ולשון תהפכות תכרת: שפתי
צדיק ידעון רצון ופי רשעים
תהפכות:
מאזני מרמה תועבת יהוה ואבן
שלמה רצונו: בא זדון ויבא
קלון ואת צנועים חכמה:

עור דון
בין מצא
צפן
ידע חתת
קרב עשר
קרה עזז
רוש צדק
בוא שמר
יסר עזב
יכח תעה
שפה יצא
דבב כסל
חדל
שכל בחר
לשן
רעה רבב
אול מות
יסף
שחק כסל
עשה זמם
בין גור
בוא אוה
נתן עבר
יסד עלם
יסף יום
שנה קצר
יחל קוה
אבד
עזז תמם
חתת צדק
מסס שכן
פה נוב
לשן הפך
כרת שפה
רצה
Cap. xi.
אזן רמה
תעב בוא
זוד בוא
קלה צנע

תֻּמַּת יְשָׁרִים תַּנְחֵם וְסֶלֶף בֹּנְדִים — תָּמַם נָחָה
יְשָׁדֵּם׃ לֹא יוֹעִיל הוֹן בְּיוֹם עֶבְרָה — שָׁדַד יָעַל
וּצְדָקָה תַּצִּיל מִמָּוֶת׃ צִדְקַת — נָצַל
תָּמִים תְּיַשֵּׁר דַּרְכּוֹ וּבְרִשְׁעָתוֹ — תָּמַם יָשַׁר
יִפֹּל רָשָׁע׃ צִדְקַת יְשָׁרִים תַּצִּילֵם — נָפַל
וּבְהַוַּת בֹּנְדִים יִלָּכֵדוּ׃ בְּמוֹת אָדָם — הָוָה לָכַד
רָשָׁע תֹּאבַד תִּקְוָה וְתוֹחֶלֶת אוֹנִים — אָבַד קָוָה
אָבָדָה׃ צַדִּיק מִצָּרָה נֶחֱלָץ — יָחַל צוּר חָלַץ
וַיָּבֹא רָשָׁע תַּחְתָּיו׃ בְּפֶה חָנֵף — בּוֹא
יַשְׁחִת רֵעֵהוּ וּבְדַעַת צַדִּיקִים — שָׁחַת יָדַע
יֵחָלֵצוּ׃ בְּטוּב צַדִּיקִים תַּעֲלֹץ — עָלַץ
קִרְיָה וּבַאֲבֹד רְשָׁעִים רִנָּה׃ בְּבִרְכַּת — קָרָה רָנַן
יְשָׁרִים תָּרוּם קָרֶת וּבְפִי רְשָׁעִים — רוּם קָרָה
תֵּהָרֵס׃ בָּז לְרֵעֵהוּ חֲסַר לֵב — פֶּה הָרַס
וְאִישׁ תְּבוּנוֹת יַחֲרִישׁ׃ הוֹלֵךְ רָכִיל — בִּין חָרַשׁ
מְגַלֶּה סּוֹד וְנֶאֱמַן רוּחַ מְכַסֶּה — רָכַל גָּלָה
דָבָר׃ בְּאֵין תַּחְבֻּלוֹת יִפָּל עָם — אָמַן כָּסָה חָבַל נָפַל
וּתְשׁוּעָה בְּרֹב יוֹעֵץ׃ רַע יֵרוֹעַ — יָשַׁע יָעַץ
כִּי עָרַב זָר וְשֹׂנֵא תֹקְעִים בּוֹטֵחַ׃ — רוֹעַ
אֵשֶׁת חֵן תִּתְמֹךְ כָּבוֹד וְעָרִיצִים — אִישׁ תָּמַךְ
יִתְמְכוּ עֹשֶׁר׃ גֹּמֵל נַפְשׁוֹ אִישׁ — כָּבַד עָרַץ
חָסֶד וְעֹכֵר שְׁאֵרוֹ אַכְזָרִי׃ רָשָׁע — גָּזַר
עֹשֶׂה פְּעֻלַּת שָׁקֶר וְזֹרֵעַ צְדָקָה
שֶׂכֶר אֱמֶת׃ כֵּן צְדָקָה לְחַיִּים
וּמְרַדֵּף רָעָה לְמוֹתוֹ׃ תּוֹעֲבַת יְהוָה — רָדַף רוּעַ
עִקְּשֵׁי לֵב וּרְצוֹנוֹ תְּמִימֵי דָרֶךְ׃ — תָּעַב רָצָה
יָד לְיָד לֹא יִנָּקֶה רָע וְזֶרַע צַדִּיקִים — תָּמַם נָקָה צָדַק
נִמְלָט׃ נֶזֶם זָהָב בְּאַף חֲזִיר אִשָּׁה — מָלַט חָזַר
יָפָה וְסָרַת טָעַם׃ תַּאֲוַת צַדִּיקִים — אִישׁ סוּר
אַךְ טוֹב תִּקְוַת רְשָׁעִים עֶבְרָה׃ — אָוָה קָוָה
יֵשׁ מְפַזֵּר וְנוֹסָף עוֹד וְחוֹשֵׂךְ — פָּזַר יָסַף
מִיֹּשֶׁר אַךְ לְמַחְסוֹר׃ נֶפֶשׁ — חָסַר
בְּרָכָה תְדֻשָּׁן וּמַרְוֶה גַּם הוּא — דָּשַׁן רָוָה
יוֹרֶא׃ מֹנֵעַ בָּר יִקְּבֻהוּ לְאוֹם — יָרָה קָבַב
וּבְרָכָה לְרֹאשׁ מַשְׁבִּיר׃ שֹׁחֵר טוֹב — לְאֹם שָׁבַר
יְבַקֵּשׁ רָצוֹן וְדֹרֵשׁ רָעָה תְבוֹאֶנּוּ׃ — בָּקַשׁ רָצָה בּוֹא

Simplicitas iuſtorū diriget eos: & ſupplātatio ꝑuerſorum vaſtabit illos. Non ꝓderūt diuitie ī die vltionis: iuſtitia autē liberabit a morte. Iuſtitia ſimplicis diriget viā ei⁹: & in impietate ſua corruet impius. Iuſtitia rectorum liberabit eos: & in inſidiis ſuis capientur iniqui. Mortuo hoīe ipio nulla erit vltra ſpes: & expectatio ſollicitorū peribit. Iuſtus de anguſtia liberatus eſt: & tradetur impius pro eo. Simulator ore decipit amicum ſuum: iuſti autem liberabūtur ſcientia. In bonis iuſtorū exultabit ciuitas: & in ꝑditiōe impiorū erit laudatio. Bñdictione iuſtorū exaltabitur ciuitas: & ore ipioꝝ ſubuertetur. Qui deſpicit amicū ſuū indigēs corde eſt: vir aūt prudēs tacebit. Qui ambulat fraudulenter reuelat archana: qui aūt fidelis eſt celat amici cōmiſſum. Vbi nō eſt gubernator ppl̄s corruet: ſalus aūt vbi multa cōſilia. Affligetur malo qui fidē facit ꝑ extraneo: q aūt cauet laqos: ſecurus erit. Mulier gratioſa inueniet gloriā: & robuſti habebūt diuitias. Benefacit anime ſue vir miſericors: q aūt crudelis eſt etiā ꝓpinqs abiicit. Impius facit opus inſtabile: ſemināti aūt iuſtitiā merces fidelis. Clemētia preparat vitam: & ſectatio malorū mortē. Abomīabile dño cor prauū: & volūtas ei⁹ in his q ſimpliciter ābulāt. Man⁹ in manu nō erit innocēs malus: ſemē aūt iuſtorū ſaluabitur. Circulus aure⁹ in narib⁹ ſuis: mulier pulchra & fatua. Deſiderium iuſtorū omne bonum eſt: preſtolatio impiorū furor. Alii diuidūt ꝓpria: & ditiores fiunt: alii rapiunt nō ſua & ſemꝑ in egeſtate ſunt. Aīa que benedicit impigabitur: & qui inebriat ipſe quoqꝫ inebriabitur. Qui abſcōdit frumēta maledicetur in populis: bñdictio āt ſuꝑ caput vēdentiū. Bñ cōſurgit diluculo q q̄rit bona: q aūt iueſtigator malorū ē: opprimetur ab eis.

Perfectio rectoꝝ deducet eos: ⁊ ſupplātatio ꝯtē
τελειότης εὐθειῶν ὁδηγήσει αὐτούς, καὶ ὑποσκελισμὸς ἀθε
nētiū ꝑdabitur eos. Nō ꝓderit ſubſtātia
τούντων προνομεύσει αὐτούς. Οὐκ ὠφελήσει ὑπάρχοντα
in die ire: ⁊ iuſticia liberabit a morte. Mo
ἐν ἡμέρᾳ θυμοῦ, καὶ δικαιοσύνη ῥύσεται ἀπὸ θανάτου. Ἀπο
riēs iuſt⁹ reliquit penitētiā: facilis āt fit ⁊ iu
θανὼν δίκαιος ἔλιπε μεταμέλον, πρόχειρος δὲ γίνεται καὶ ἐπί
cūda impioꝝ ꝑditio. Juſticia imaculati dirigit
χαρτος ἀσεβῶν ἀπώλεια. Δικαιοσύνη ἀμώμου ὀρθοτομεῖ
vias: impietas āt incidit in iniuſticiā. iuſticiā viroꝝ re
ὁδούς, ἀσέβεια δὲ περιπίπτει ἀδικίᾳ. δικαιοσύνη ἀνδρῶν ὀρ
ctoꝝ liberabit eos: at temeritate capiūt iniqui. Mor
θῶν ῥύσεται αὐτούς, τῇ δὲ ἀβουλίᾳ ἁλίσκονται παράνομοι. Τε
tuo viro iuſto: nō perit ſpes: at glo
λευτήσαντος ἀνδρὸς δικαίου, οὐκ ὄλλυται ἐλπίς, τὸ δὲ καύ
ria impioꝝ perit. Juſt⁹ ex captiōe liberat̄: pro
χημα τῶν ἀσεβῶν ὄλλυται. Δίκαιος ἐκ θήρας ἐκδύνει, ἀντ'
eo āt traditur impius. In ore impioꝝ la
αὐτοῦ δὲ παραδίδοται ὁ ἀσεβής. Ἐν στόματι ἀσεβῶν πα
queꝰ ciuibus: ſenſus āt iuſtoꝝ ꝓſper. In bonis iuſto-
γὶς πολίταις, αἴσθησις δὲ δικαίων εὔοδος. Ἐν ἀγαθοῖς δικαί
rū recta fecit ciuitas: ⁊ in perditione impioꝝ exultatio.
ων κατώρθωσε πόλις, καὶ ἐν ἀπωλείᾳ ἀσεβῶν ἀγαλλίαμα.
In bñdictiōe rectoꝝ exaltabit̄ ciuitas: ore āt impioꝝ ſub
Ἐν εὐλογίᾳ εὐθέων ὑψωθήσεται πόλις, στόμασι δὲ ἀσεβῶν κα
uertetur. Subſānat ciues indigēs mēte: vir āt
τασκαφήσεται. Μυκτηρίζει πολίτας ἐνδεὴς φρενῶν, ἀνὴρ δὲ
prudēs ſilentiū agit. Vir bilinguis reuelat cōſi
φρόνιμος ἡσυχίαν ἄγει. Ἀνὴρ δίγλωσσος ἀποκαλύπτει βου
lia in cōcilio: fidelis āt ſpū celat res. Quib⁹ nō
λὰς ἐν συνεδρίῳ, πιστὸς δὲ πνοῇ κρύπτει πράγματα. Οἷς μὴ
eſt gubernatio: cadūt vt folia: ſa
ὑπάρχει κυβέρνησις, πίπτουσιν ὥσπερ φύλλα, σωτη
lus āt eſt in multo ꝯſilio. mal⁹ malefacit cū
ρία δὲ ὑπάρχει ἐν πολλῇ βουλῇ. Πονηρὸς κακοποιεῖ ὅταν
mixt⁹ fuerit iuſto: odio hēt āt ſonū ſecuritatis. Mulier gr̄oſa
συμμίξῃ δικαίῳ, μισεῖ δὲ ἦχον ἀσφαλείας. Γυνὴ εὐχάριστος
ſuſcitat viro gl̄iam: ſedes āt ignominie mulier odio hñs iuſta.
ἐγείρει ἀνδρὶ δόξαν, θρόνος δὲ ἀτιμίας γυνὴ μισοῦσα δίκαια.
Diuitiaꝝ pigri idigētes ſunt: at robuſti innitunt̄
Πλούτου ὀκνηροὶ ἐνδεεῖς γίνονται, οἱ δὲ ἀνδρεῖοι ἐρείδονται
diuitijs. ſic ſue bonū facit vir miſericors per
πλούτῳ. Τῇ ψυχῇ αὐτοῦ ἀγαθὸν ποιεῖ ἀνὴρ ἐλεήμων, ἐξολ
dit āt ſuū corp⁹ imiſericors. Impi⁹ facit opa iniuſta:
λύει δὲ αὐτοῦ σῶμα ὁ ἀνελεήμων. Ἀσεβὴς ποιεῖ ἔργα ἄδικα,
ſemē āt iuſtoꝝ merces veritatis. Fili⁹ iuſt⁹ gignit̄
σπέρμα δὲ δικαίων μισθὸς ἀληθείας. Υἱὸς δίκαιος γεννᾶται
in vitā: ꝓſecutio āt impij in mortē. Abominatio do
εἰς ζωήν, διωγμὸς δὲ ἀσεβοῦς εἰς θάνατον. Βδέλυγμα κυ
mino ꝑuerſe vie: acceptabiles āt ei oēs irrepre
ρίῳ διεστραμμέναι ὁδοί, προσδεκτοὶ δὲ αὐτῷ πάντες ἄμω
hēſibiles ī via. Manui man⁹ iniciēs iniuſte nō impunis
μοι ἐν ὁδῷ. Χειρὶ χεῖρας ἐμβαλὼν ἀδίκως οὐκ ἀτιμώρητος
erit maloꝝ: at ſeminās iuſticiā accipiet mercedē fide
ἔσται κακῶν, ὁ δὲ σπείρων δικαιοσύνην λήψεται μισθὸν πι
liū. Tanꝙ inauris aurea in nare ſuis: ſic mulieri
στόν. Ὥσπερ ἐνώτιον χρυσοῦν ἐν ῥινὶ ὑός, οὕτω γυναικὶ
ſtulte pulchritudo. deſideriū iuſtoꝝ totū bonū: ſpes
κακόφρονι κάλλος. Ἐπιθυμία δικαίων πᾶσα ἀγαθή, ἐλπὶς
āt impioꝝ peribit. Suntq̄ ꝓpria ſeminantes plu
δὲ ἀσεβῶν ἀπολεῖται. Εἰσὶν οἱ τὰ ἴδια σπείροντες πλείο
ra faciūt: ſunt āt ⁊ q̄ ꝯgregātes minuunt̄. Anima
να ποιοῦσιν, εἰσὶ δὲ καὶ οἱ συνάγοντες ἐλαττονοῦνται. Ψυχὴ
benedicta ois ſimplex. Vir āt iracund⁹ nō formoſus.
εὐλογουμένη πᾶσα ἁπλῆ, ἀνὴρ δὲ θυμώδης οὐκ εὐσχήμων. Ὁ
cōtinēs triticū relinquat tp̄m gentib⁹: bñdictio
συνέχων σῖτον ὑπολείποιτο αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν, εὐλογία
āt in caput diſtribuētis. Qui fabricat bona q̄rit
δὲ εἰς κεφαλὴν τοῦ μεταδιδόντος. Τεκταινόμενος ἀγαθὰ ζητεῖ
gr̄am bonā: exquirentē āt mala cōprehēdent eū.
χάριν ἀγαθήν, ἐκζητοῦντα δὲ κακὰ καταλήψεται αὐτόν.

Digitized by Google

qui cōfidit in diuitijs ſuis hic corruet: at
ὁ πεποιθὼς ἐπὶ πλούτῳ ἑαυτοῦ οὗτος πεσεῖται, ὁ δὲ ἀν-
qui inheret iuſtis oriet. Qui nō preſto eſt
τιλαμβανόμενος δικαίων ἀνατελεῖ. Ὁ μὴ συμπεριφερόμε-
ſue domui poſſidebit vētos: ſeruiet āt ſtultus
νος τῷ ἑαυτοῦ οἴκῳ κληρονομήσει ἀνέμους, δουλεύσει δὲ ἄφρων
prudēti. De fructu iuſticie naſcit arbor vite: au-
φρονίμῳ. Ἐκ καρποῦ δικαιοσύνης φύεται δένδρον ζωῆς, ἀφαι-
ferunt āt intēpeſtiue aīe iniquoꝝ. Si q̄dē iuſtus vix
ροῦνται δὲ ἄωροι ψυχαὶ παρανόμων. Εἰ ὁ μὲν δίκαιος μόλις
ſaluatur: impiꝰ ꝛ peccator vbi apparebit?
σώζεται, ὁ ἀσεβὴς καὶ ἁμαρτωλὸς ποῦ φανεῖται; Ca.12.

Diligēs diſciplinā diligit ſenſū: at q̄ odit incre-
Ὁ ἀγαπῶν παιδείαν ἀγαπᾷ αἴσθησιν, ὁ δὲ μισῶν ἐλέγ-
pationes iſipiēs. Melius q̄ inuenit grām apud dñm: vir āt
χους ἄφρων. Κρείσσων ὁ εὑρὼν χάριν παρὰ κυρίῳ, ἀνὴρ δὲ
iniquꝰ tacebitur. Nō diriget ho-
παράνομος παρασιωπηθήσεται. Οὐ κατορθώσει ἄνθρω-
mo ex iniquo: at radices iuſtoꝝ nō auferent. mulier
πος ἐξ ἀνόμου, αἱ δὲ ῥίζαι τῶν δικαίων οὐκ ἐξαρθήσονται, γυνὴ
virilis corona viro ſuo: quēadmodū āt in ligno v̄mis:
ἀνδρεία στέφανος τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς, ὥσπερ δὲ ἐν ξύλῳ σκώληξ,
ſic virꝝ perdit mulier mala. Cogitatiōes iuſto-
οὕτως ἄνδρα ἀπόλλυσι γυνὴ κακοποιός. Λογισμοὶ δικαί-
rū iudicia: gubernāt āt impij dolos. Sermōes impioꝝ
ων κρίματα, κυβερνῶσι δὲ ἀσεβεῖς δόλους. λόγοι ἀσεβῶν
doloſi in ſāguinē: os āt rectoꝝ liberabit eos. Ubicūq̄ verta-
δόλιοι εἰς αἷμα, στόμα δὲ ὀρθῶν ῥύσεται αὐτούς. Οὗ ἐὰν στρα-
tur impius delet: domꝰ āt iuſtoꝝ ꝑmanebūt: Os
φῇ ὁ ἀσεβὴς ἀφανίζεται, οἶκοι δὲ δικαίων παραμενοῦσι. Στό-
prudētis laudat a viro: piger corde āt ſub-
μα συνετοῦ ἐγκωμιάζεται ὑπὸ ἀνδρός, νωθροκάρδιος δὲ μυ-
ſannat. Meliꝰ vir in inhonoratione ſuiēſſibi: q̄ ho-
κτηρίζεται. Κρείσσων ἀνὴρ ἐν ἀτιμίᾳ δουλεύων ἑαυτῷ, ἢ τι-
norē ſibi circūponēs ꝛ indigēs pane. Miſerat
μὴν ἑαυτῷ περιτιθεὶς καὶ προσδεόμενος ἄρτου. Οἰκτείρει
iuſtus aīas iumētoꝝ ſuoꝝ: at viſcera impioꝝ
δίκαιος ψυχὰς κτηνῶν αὐτοῦ, τὰ δὲ σπλάγχνα τῶν ἀσεβῶν
crudelia. Qui operat ſuā terrā implebi-
ἀνελεήμονα. Ὁ ἐργαζόμενος τὴν ἑαυτοῦ γῆν ἐμπλησθήσε-
tur panibꝰ: at ſectantes vana indigētes mente. Qui
ται ἄρτων, οἱ δὲ διώκοντες μάταια ἐνδεεῖς φρενῶν. Ὅς
eſt ſuauis in vinoꝝ immorationibꝰ: in ſuis munitioni-
ἐστιν ἡδὺς ἐν οἴνων διατριβαῖς, ἐν τοῖς ἑαυτοῦ ὀχυρώμα-
bus relinquet ignominiā. Deſideria impioꝝ mala:
σι καταλείψει ἀτιμίαν. Ἐπιθυμίαι ἀσεβῶν κακαί, αἱ
at radices pioꝝ in munitionibꝰ. ꝑpter peccatū labio-
δὲ ῥίζαι τῶν εὐσεβῶν ἐν ὀχυρώμασι. Διὰ ἁμαρτίαν χει-
rū incidet in laqueos peccator: effugit āt
λέων ἐμπίπτει εἰς παγίδας ἁμαρτωλός, ἐκφεύγει δὲ
ex eis iuſtꝰ. De fructibꝰ oris viri aīa
ἐξ αὐτῶν δίκαιος. Ἀπὸ καρπῶν στόματος ἀνδρὸς ψυχὴ
replebit bonis: retributio aūt labioꝝ ſuoꝝ
πλησθήσεται ἀγαθῶν, ἀνταπόδομα δὲ χειλέων αὐτοῦ
tribuetur ei. Uie ſtultoꝝ recte corā eis.
ἀποδοθήσεται αὐτῷ. Ὁδοὶ ἀφρόνων ὀρθαὶ ἐνώπιον αὐτῶν
exaudit āt cōſilia ſapiēs. Fatuꝰ ipo die indi-
εἰσακούει δὲ συμβουλίας σοφός. ἄφρων αὐθήμερον ἐξαγ-
cat irā ſuā: celat āt ſuā ignominiā cal-
γέλλει ὀργὴν αὐτοῦ, κρύπτει δὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀτιμίαν πα-
lidus. Demōſtratā fidē ānūciat iuſtꝰ:
νοῦργος. Ἐπιδεικνυμένην πίστιν ἀπαγγέλλει δίκαιος, ὁ
at teſtis iniuſtoꝝ doloſus. Sūt q̄ dicētes vulne-
δὲ μάρτυς τῶν ἀδίκων δόλιος. Εἰσὶν οἱ λέγοντες τιτρώ-
rant q̄ſi enſis: lingue āt ſapientū ſanāt. Labia
σκουσιν ὡς μάχαιρα, γλῶσσαι δὲ σοφῶν ἰῶνται. Χείλη
vera dirigūt teſtimoniū: teſtis āt repētinꝰ linguā
ἀληθινὰ κατορθοῖ μαρτυρίαν, μάρτυς δὲ ταχὺς γλῶσσαν
hēt iniuſtā. Dolus in corde fabricātis mala: at
ἔχει ἄδικον. Δόλος ἐν καρδίᾳ τεκταινομένου κακά, οἱ δὲ
volētes pacē gaudebūt. non
βουλόμενοι εἰρήνην εὐφρανθήσονται. Οὐκ ○○○○○○○○○○.

Qui confidit in diuitiis ſuis corruet: ○○○○○○○○○○ iuſti aūt q̄ſi virens foliū germinabūt. Qui cōturbat domū ſuā poſſidebit ventos: & qui ſtultus eſt ſeruiet ſapiēti. Fructus iuſti lignū vite: & q ſuſcipit animas ſapiens eſt. Si iuſtus in terra ○○○○○○ recipit: quātomagis impius & peccator. 12.

Qui diligit diſciplinā: diligit ○○○○○○○○○○○○ ſcientiā: qui aūt odit increpatiōes inſipiēs ē. Qui bonꝰ eſt hauriet ſibi gratiā a dño: qui aūt cōfidit in cogitationibꝰ ſuis impie agit. Non roborabitur hō ex ipietate: & radix iuſtorū nō cōmouebitur. Mulier diligēs corona ē viro ſuo: & putredo in oſſibus eius q̄ cōfuſione res dignas gerit. Cogitatiōes iuſtorū iudicia: & cōſilia impiorū fraudulenta. Verba impioꝝ īſidiātur ſanguini: os iuſtoꝝ liberabit eos. Verte impios ○○○○○○○○ & nō erunt: domus aūt iuſtorum permanebit. Doctrina ſua noſcitur vir: q aūt vanꝰ & excors eſt patebit cōtemptui. Melior eſt paup & ſufficiēs ſibi: q̄ glorioſus & indigēs pane. Nouit iuſtus iumētoꝝ ſuoꝝ aīas: viſcera aūt ipiorū crudelia. Qui opatur terrā ſuā ſatiabitur panibꝰ: q aūt ſectatur ociū ſtultiſſimꝰ eſt. Deſideriū ipii moni mentū eſt ipiorū: radix autem iuſtorū proficiet. Propter pctā labioꝝ ruina proximat malo: effugiet aūt iuſtꝰ de anguſtia. De fructu oris ſui vnuſquiſq̄ replebitur bonis: & iuxta opa manuū ſuarū retribuetur ei. Via ſtulti recta in oculis eiꝰ: q aūt ſapiens eſt audit cōſilia. Fatuus ſtatim ○○○○○○○○ indicat irā ſuā: q aūt diſſimulat iniuriā callidus ē. Qui qđ nouit loquitur iudex iuſticie eſt: qui aūt mētitur teſtis ē fraudulētus. Eſt q ꝓmittit & q̄ſi gladio pūgitur cōſciētie: lingua aūt ſapiētiū ſanitas. Labiū veritatis firmū erit i ꝑpetuū: q aūt teſtis eſt repētinus: cōcinat linguā mēdacii. Dolꝰ i corde cogitātiū mala: q aūt pacis ineunt cōſilia: ſequitur eos gaudium. Non

בטח בעשרו הוא יפול וכעלה
צדיקים יפרחו: עכר ביתו
ינחל רוח ועבד אויל לחכם
לב: פרי צדיק עץ חיים ולקח
נפשות חכם: הן צדיק בארץ
ישלם אף כי רשע וחוטא:
אהב מוסר אהב
דעת ושנא תוכחת בער: טוב
יפיק רצון מיהוה ואיש
מזמות ירשיע: לא יכון אדם
ברשע ושרש צדיקים בל ימוט:
אשת חיל עטרת בעלה וכרקב
בעצמותיו מבישה: מחשבות
צדיקים משפט תחבולות רשעים
מרמה: דברי רשעים ארב דם
ופי ישרים יצילם: הפך רשעים
ואינם ובית צדיקים יעמד: לפי
שכלו יהלל איש ונעוה לב יהיה
לבוז: טוב נקלה ועבד לו ממתכבד
וחסר לחם: יודע צדיק נפש
בהמתו ורחמי רשעים אכזרי:
עבד אדמתו ישבע לחם ומרדף
רקים חסר לב: חמד רשע מצוד
רעים ושרש צדיקים יתן:
בפשע שפתים מוקש רע ויצא
מצרה צדיק: מפרי פי איש
ישבע טוב וגמול ידי אדם ישיב
לו: דרך אויל ישר בעיניו
ושמע לעצה חכם: אויל ביום
יודע כעסו וכסה קלון ערום: יפיח
אמונה יגיד צדק ועד שקרים
מרמה: יש בוטה כמדקרות חרב
ולשון חכמים מרפא: שפת
אמת תכון לעד ועד ארגיעה
לשון שקר: מרמה בלב חרשי
רע ולועצי שלום שמחה: לא

נפל
צדק פרח
נחל אול
פרה
שלם חטא
Cap. xij.
יסר ידע
יכח
פוק
זמם רשע
כון מטט
איש
בוש חשב
שפט חבל
רמה
פה נצל
עמד
הלל עוה
היה קלה
כבד
צדק
כזר
שבע רדף
ריק צוד
רוע נתן
שפה יקש
צור פרה
פה גמל
שוב אול
יעץ
ידע קלה
ערם יפח
אמן נגד
עוד רמה
בטה דקר
לשן רפא
כון רגע
שלם

Digitized by Google

לא יאנה לצדיק כל און ורשעים
מלאו רע: תועבת יהוה שפתי
שקר ועשי אמונה רצונו: אדם
ערום כסה דעת ולב כסילים
יקרא אולת: יד חרוצים תמשול
ורמיה תהיה למס: דאגה בלב
איש ישחנה ודבר טוב ישמחנה:
יתר מרעהו צדיק ודרך רשעים
תתעם: לא יחרך רמיה ציד
והון אדם יקר חרוץ: בארח
צדקה חיים ודרך נתיבה
אל מות:

Cap. xiij.

בן חכם מוסר אב
ולץ לא שמע גערה: מפרי פי
איש יאכל טוב ונפש בגדים
חמס: נצר פיו שמר נפשו פשק
שפתיו מחתה לו: מתאוה ואין
נפשו עצל ונפש חרצים תדשן:
דבר שקר ישנא צדיק ורשע
יבאיש ויחפיר: צדקה תצר תם
דרך ורשעה תסלף חטאת: יש
מתעשר ואין כל מתרושש והון
רב: כפר נפש איש עשרו ורש
לא שמע גערה: אור צדיקים
ישמח ונר רשעים ידעך: רק
בזדון יתן מצה ואת נועצים חכמה:
הון מהבל ימעט וקבץ על יד
ירבה: תוחלת ממשכה מחלה לב
ועץ חיים תאוה באה: בז לדבר
יחבל לו וירא מצוה הוא ישלם:
תורת חכם מקור חיים לסור
ממקשי מות: שכל טוב יתן חן
ודרך בגדים איתן: כל ערום
יעשה בדעת וכסיל יפרש אולת:
מלאך רשע יפל ברע וציר
אמונים מרפא: ריש וקלון פרע

אנה
מלא תעב
עשה
ידע כסל
קרא חרץ
משל רמה
היה שחח
שמח
צדק
תעה חרך
צוד
נתב

יסר
לוץ גער
פה אכל
שפה חתת
אוה דשן
שנא
באש חפר
נצר תמם
סלף עשר
רוש
נור דעך
זוד נתן
נצה יעץ
מעט
רבה יחל
משך חלה
אוה חבל
צוה שלם
ירה סור
יקש נתן
ערם עשה
ידע כסל
פרש לאך
נפל רוע
אמן רפא
רוש קלה

contriſtabit iuſtum quic
quid ei acciderit: ipii aūt
replebūtur malo. Abo
minatio eſt dn̄o labia
mendacia: qui aūt fideli
ter agunt placent ei. Hō
verſutus celat ſcientiā:
& cor inſipientium
ꝓuocat ſtulticiā. Manꝰ
fortium dn̄abitur: q̄ aūt
remiſſa eſt tributis ſer-
uiet. Meror in corde
viri humiliabit illum: &
ſermone bono letificabi
tur. Qui negligit dānum
ꝓpter amicū iuſtus eſt:
iter aūt ipiorū decipiet
eos. Non inueniet fraudu
lētus lucrū: & ſubſtātia
homīs erit auri preciū.
In ſemita iuſticie vita:
iter autem deuium du-
cit ad mortem. 13.

Filius ſapiens doctri
na patris: qui autem
illuſor eſt non audit cū
arguitur. De fructu oris
ſui homo ſatiabitur bo
nis: anima aūt impiorū
iniqua. Qui cuſtodit os
ſuū cuſtodit animā ſuā: q
aūt incōſideratꝰ eſt ad lo-
q̄ndū ſentiet mala. Vult
& nō vult piger: aīa autē
operātiū ipinguabitur.
Verbū mendax iuſtus
deteſtabitur: ipius aūt
cōfundit & cōfundetur.
Iuſtitia cuſtodit innocē
tis viam: impietas autē
peccatorē ſupplātat. Eſt
quaſi diues cū nihil ha-
beat: & eſt q̄ſi paup cū in
multis diuitijs ſit. Redē
ptio aīe viri diuitie ſue: q
aūt paup eſt: increpatio
nē nō ſuſtinet. Lux iu-
ſtorum letificat: lucerna
autē ipioꝝ extinguetur.
Int ſupbos ſp̄ iurgia ſūt:
q āt agūt oia cū cōſilio: re
gūtur ſapia. Subſtātia fe
ſtinata minuetur: q̄ aūt
paulati colligitur manu
mltiplicabitur. Spes q̄
differtur affligit aiam:
lignū vite deſideriū ve-
niēs. Qui detrahit alicui
rei: ipſe ſe in futurū obli
gat: q aūt timet p̄ceptū
in pace verſabitur. Lex
ſapiētis fons vite: vt de-
clinet a ruina mortis.
Doctrina bona dabit
gratiā: in itinere cōtem
ptorū vorago. Aſtutus
oia agit cū cōſilio: q aūt
fatuꝰ ē apit ſtulticiā. Nū
ciꝰ ipii cadet in malū: le
gatꝰ fidelis ſanitas. Ege
ſtas & ignomia ei q deſtit

placebit iuſto nihil iniuſtū: at impij replebunt
ἀρέσει τῷ δικαίῳ οὐδὲν ἄδικον, οἱ δὲ ἀσεβεῖς πλησθήσονται
malis. abominatio dn̄o labia mēdacia: at faciēs fides
κακῶν. Βδέλυγμα κυρίῳ χείλη ψευδῆ, ὁ δὲ ποιῶν πίστεις
acceptabilis apd' eū. Uir prudēs thronꝰ ſenſus: coꝛ
δεκτὸς παρ' αὐτῷ. Ἀνὴρ συνετὸς θρόνος αἰσθήσεως, καρδία
āt inſipiētiū obuiabit execratiōibꝰ. Manꝰ electoꝝ dn̄abit
δὲ ἀφρόνων συναντήσεται ἀραῖς. Χεὶρ ἐκλεκτῶν κρατήσει
facileꝛ doloſi āt erūt in direptionē. Terribilis ſmo
εὐχερῶς, δόλιοι δὲ ἔσονται εἰς προνομήν. Φοβερὸς λόγος
coꝛ turbat viri: ānunciatio āt bona letificat il-
καρδίαν ταράσσει ἀνδρός, ἀγγελία δὲ ἀγαθὴ εὐφραίνει αὐ-
lū. Sapiēs iuſtꝰ ſui ipſius amicꝰ erit: at via
τόν. Ἐπιγνώμων δίκαιος ἑαυτοῦ φίλος ἔσται, ἡ δὲ ὁδὸς τῶν
impioꝝ decipiet eos. nō fabricabit doloſus captiōes
ἀσεβῶν πλανήσει αὐτούς. Οὐκ ἐπιτεύξεται δόλιος θήρας
Poſſeſſio āt p̄cioſa vir purꝰ. In vijs iuſticie vita.
Κτῆμα δὲ τίμιον ἀνὴρ καθαρός. Ἐν ὁδοῖς δικαιοσύνης ζωή.
vie āt eoꝝ q̄ recordāt iniuriaꝝ in mortē.
ὁδοὶ δὲ μνησικάκων εἰς θάνατον. Ca.13.

Filiꝰ aſtutus obediēs patri: filiꝰ āt inobediēs i pdi-
Υἱὸς πανοῦργος ὑπήκοος πατρί, υἱὸς δὲ ἀνήκοος ἐν ἀπω-
tione. De fructibꝰ iuſticie comedet bonus: anime āt
λείᾳ. Ἀπὸ καρπῶν δικαιοσύνης φάγεται ἀγαθός, ψυχαὶ δὲ
impioꝝ peribūt intēpeſtiue. Qui cuſtodit ſuū os
παρανόμων ὀλοῦνται ἄωροι. Ὃς φυλάσσει τὸ ἑαυτοῦ στόμα
cuſtodit ſuā aiam: at temerariꝰ labijs metu afficiet
τηρεῖ τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν, ὁ δὲ προπετὴς χείλεσι πτοήσει
ſeipm: In deſiderijs eſt ois piger: manꝰ āt virilū
ἑαυτόν. Ἐν ἐπιθυμίαις ἐστὶ πᾶς ἀεργός, χεῖρες δὲ ἀνδρείων
in diligētia. Sermonē iniuſtū deteſtatꝛ iuſtꝰ: impius āt ꝯfun
ἐν ἐπιμελείᾳ. Λόγον ἄδικον μισεῖ δίκαιος, ἀσεβὴς δὲ αἰσχύ-
dit. ꝛ nō hēbit audaciā loquēdi. Iuſticia cuſtodit inno-
νεται, καὶ οὐχ ἕξει παρρησίαν. Δικαιοσύνη φυλάσσει ἀκά-
cētes via: at impios malos facit peccatū. Sunt
κους ὁδῷ, τοὺς δὲ ἀσεβεῖς φαύλους ποιεῖ ἁμαρτία. Εἰσὶν
ditantes ſeipſos nihil hn̄tes: ꝛ ſunt humiliā-
οἱ πλουτίζοντες ἑαυτοὺς μηδὲν ἔχοντες, καὶ εἰσὶν οἱ ταπει-
tes ſeipſos in multis diuitijs. Redēptio viri ꝓ-
νοῦντες ἑαυτοὺς ἐν πολλῷ πλούτῳ. Λύτρον ἀνδρὸς ψυχῆς
pꝛie diuitie: mādicꝰ āt nō ſuſtinet minas.
ὁ ἴδιος πλοῦτος, πτωχὸς δὲ οὐχ ὑφίσταται ἀπειλήν.
lux iuſtis ſemꝑ: lux impioꝝ extinguit. Ma-
Φῶς δικαίοις διαπαντός, φῶς ἀσεβῶν σβέννυται. Κα-
lus cū iniuria facit mala: at ipoꝝ cognitores
κὸς μεθ' ὕβρεως πράσσει κακά, οἱ δὲ αὐτῶν ἐπιγνώμονες
ſapiētes. Subſtātia feſtinata cū iniq̄tate: minoꝛ
σοφοί. Ὕπαρξις ἐπισπουδαζομένη μετὰ ἀνομίας, ἐλάσσων
fit: at ꝯgregās ſibi cū pietate implebi-
γίνεται, ὁ δὲ συνάγων ἑαυτῷ μετ' εὐσεβείας πληθυνθήσε-
tur. iuſtꝰ miſeret ꝛ cōmodat: arboꝛ enī vite de-
ται. Δίκαιος οἰκτείρει καὶ κιχρᾷ· δένδρον γὰρ ζωῆς ἐπι-
ſideriū bonū. Qui deſpicit rem deſpicie-
θυμία ἀγαθή. Ὃς καταφρονεῖ πράγματος καταφρονηθή-
tur ex ea: at timēs p̄ceptū hic ſanꝰ eſt.
σεται ἐξ αὐτοῦ, ὁ δὲ φοβούμενος ἐντολὴν οὗτος ὑγιαίνει.
Filio doloſo nullū erit bonū famulo aūt ſapiēti pſpere erūt
Υἱῷ δολίῳ οὐδὲν ἔσται ἀγαθόν, οἰκέτῃ δὲ σοφῷ εὔοδοι ἔσον-
operationes: ꝛ diriget via eius. Lex
ται πράξεις, καὶ κατευθυνθήσεται ἡ ὁδὸς αὐτοῦ. Νόμος
ſapiētis fons vite: at demēs capiꝰ a laqueo moꝛie-
σοφοῦ πηγὴ ζωῆς, ὁ δὲ ἄνους ὑπὸ παγίδος θανεῖ-
tur. Intellectꝰ bonꝰ dat gratiā: at cognoſcere legē: cognitio
ται. Σύνεσις ἀγαθὴ δίδωσι χάριν, τὸ δὲ γνῶναι νόμον, διανοί-
nis eſt bone: vie āt deſpicientiū in pditione. Oī-
ας ἐστὶν ἀγαθῆς, ὁδοὶ δὲ καταφρονούντων ἐν ἀπωλείᾳ. Πᾶς
aſtutus agit cū cognitione: at fatuꝰ pandit
πανοῦργος πράσσει μετὰ γνώσεως, ὁ δὲ ἄφρων ἐξεπέτασεν
ſuā maliciā: Rex temerariꝰ cadet in mala: lega-
αὐτοῦ κακίαν. Βασιλεὺς θρασὺς πεσεῖται εἰς κακά, ἄγγε-
tus aūt ſapiēs liberabit eū. Egeſtatē ꝛ ignominiā aufert
λος δὲ σοφὸς ῥύσεται αὐτόν. Πενίαν καὶ ἀτιμίαν ἀφαιρεῖται

Digitized by Google

disciplina: at custodiēs redargutiōes glīficabit. Desyde-
παιδεία, ὁ δὲ φυλάσσων ἐλέγχους δοξασθήσεται. Ἐπιθυ-
ria impiorꝫ delectant aiam: opa aūt impiorꝫ lōge a
μίαι ἀσεβῶν ἡδύνουσι ψυχήν, ἔργα δὲ ἀσεβῶν μακρὰν ἀπὸ
cognitione. Qui circūfert simul cū sapiētibꝰ sapiēs erit:
γνώσεως. Ὁ συμπεριφερόμενος σοφοῖς σοφισθήσεται,
q̄ aūt circūuertit simul cū stultis agnoscet. Peccantes
ὁ δὲ συμπεριφερόμενος ἄφροσιν γνωσθήσεται. Ἁμαρτάνοντας
psequent mala: at iustos apprehēdēt bo-
καταδιώξεται κακά, τοὺς δὲ δικαίους καταλήψεται ἀγα-
na. bonꝰ vir relinquet heredes filios filiorꝫ: thesauri-
θά. Ἀγαθὸς ἀνὴρ κληρονομήσει υἱοὺς υἱῶν, θησαυρί-
zant aūt iustis diuitie impiorꝫ. Iusti faciēt in
ζεται δὲ δικαίοις πλοῦτος ἀσεβῶν. Δίκαιοι ποιήσουσιν ἐν
diuitijs annos multos: iniusti aūt peribūt breuiter.
πλούτῳ ἔτη πολλά, ἄδικοι δὲ ἀπολοῦνται συντόμως.
Qui parcit virge odit filiū suū: at dili-
Ὃς φείδεται τῆς βακτηρίας μισεῖ τὸν υἱὸν αὐτοῦ, ὁ δὲ ἀγα-
gēs instāter erudit. iustꝰ comedēs replet
πῶν ἐπιμελῶς παιδεύει. δίκαιος ἔσθων ἐμπιπλᾶται τὴν
aiam suā: anime aūt impiorꝫ idigētes.
ψυχὴν αὐτοῦ, ψυχαὶ δὲ ἀσεβῶν ἐνδεεῖς. Ca.14.
Sapiētes mulieres edificarūt domos: at insipiēs euer-
Σοφαὶ γυναῖκες ᾠκοδόμησαν οἴκους, ἡ δὲ ἄφρων κα-
tit manibꝰ suis. Ambulās recte timet
τέσκαψε ταῖς χερσὶν αὐτῆς. Ὁ πορευόμενος ὀρθῶς φοβεῖ-
dñm: at q̄ tortuose incedit vijs suis inhonora-
ται τὸν κύριον, ὁ δὲ σκολιάζων ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ ἀτιμασθήσε-
bit. Ex ore stultorꝫ virga iniurie: labia aūt sa-
ται. Ἐκ στόματος ἀφρόνων βακτηρία ὕβρεως, χείλη δὲ σο-
pientū custodiūt eos. Ubi nō sunt boues psepia mun-
φῶν φυλάσσει αὐτούς. Οὗ μὴ εἰσὶ βόες φάτναι καθα-
da: vbi aūt multa genimina manifesta bouis fortitudo. Te-
ραί, οὗ δὲ πολλὰ γεννήματα φανερὰ βοὸς ἰσχύς. Μάρ-
stis fidelis nō mētit: accēdit aūt mētiētē testis iniustꝰ.
τυς πιστὸς οὐ ψεύδεται, ἐκκαίει δὲ ψευδῆ μάρτυς ἄδικος.
Queres sapiaꝫ apud malos ⁊ nō inuenies: sen-
Ζητήσεις σοφίαν παρὰ κακοῖς καὶ οὐχ εὑρήσεις, αἴσθη-
sus aūt apud prudentes facilis. Omia cōtraria vi-
σις δὲ παρὰ φρονίμοις εὐχερής. Πάντα ἐναντία ἀν-
ro stulto: arma aūt sensus labia sapia. Sapia astu-
δρὶ ἄφρονι, ὅπλα δὲ αἰσθήσεως χείλη σοφά. Σοφία πα-
torꝫ cognoscet vias eorꝫ: amētia aūt stulto-
νούργων ἐπιγνώσεται τὰς ὁδοὺς αὐτῶν, ἄνοια δὲ ἀφρό-
rū in deceptiōe. Domꝰ iniquorꝫ debebūt purifica-
νων ἐν πλάνῃ. Οἰκίαι παρανόμων ὀφειλήσουσι καθαρι-
tionē: domꝰ aūt iustorꝫ acceptabiles. Cor viri sensi-
σμόν, οἰκίαι δὲ δικαίων δεκταί. Καρδία ἀνδρὸς αἰσθη-
tiuū mesta aia eiꝰ: qñ aūt letet nō mi-
τικὴ λυπηρὰ ψυχὴ αὐτοῦ, ὅταν δὲ εὐφραίνηται οὐκ ἐπι-
scet iniuria. Domꝰ impiorꝫ delebunt: tabnacula
μίγνυται ὕβρει. Οἰκίαι ἀσεβῶν ἀφανισθήσονται, σκηναὶ
aūt rectorꝫ stabūt. Est via q̄ videt recta esse
δὲ κατορθούντων στήσονται. Ἔστιν ὁδὸς ἣ δοκεῖ ὀρθὴ εἶναι
apud hoīes: at nouissima eius vadūt ad
παρὰ ἀνθρώποις, τὰ δὲ τελευταῖα αὐτῆς ἔρχεται εἰς
fundū īferni. In letitijs nō miscet meror:
πυθμένα ᾅδου. Ἐν εὐφροσύναις οὐ προσμίγνυται λύπη,
extrema aūt gaudij in luctū vadūt. Suis
τελευταῖα δὲ χαρᾶς εἰς πένθος ἔρχεται. Τῶν ἑαυτοῦ
vijs replebit q̄ est audacie cordis: ab aūt cogitatio-
ὁδῶν πλησθήσεται θρασυκάρδιος, ἀπὸ δὲ τῶν διανοημά-
nibꝰ eius vir bonus. Innocēs credit omni verbo:
των αὐτοῦ ἀνὴρ ἀγαθός. Ἄκακος πιστεύει παντὶ λόγῳ;
astutus aūt vadit in penitentiā. Sapiēs timens
πανοῦργος δὲ ἔρχεται εἰς μετάνοιαν. Σοφὸς φοβηθεὶς
declinauit a malo: at stultus sibi cōfidens mi-
ἐξέκλινεν ἀπὸ κακοῦ, ὁ δὲ ἄφρων ἑαυτῷ πεποιθὼς μί-
scetur iniquo.
γνυται ἀνόμῳ.

---

disciplinā: qui aūt acqescit arguēti glīficabitur. Desideriū si cōpleatur delectat animam: detestātur stulti eos qui fugiunt mala. Qui cū sapiētibus graditur sapiēs erit: amicus stultorum similis efficietur. Peccatores pseqtur malum: & iustis retribuentur bona. Bonꝰ relinquit heredes filios & nepotes: & custoditur iusto substantia peccatoris. Multi cibi in noualibus patrū: & aliis cōgregātur absqꝫ iudicio. Qui parcit virge odit filium suum: qui autē diligit illum diligenter erudit. Iustus comedit & replet aiam suam: venter autem impiorum insaturabilis.

14.

Sapiens mulier edificat domū suā: insipiens extructā quoqꝫ manibꝰ destruet. Ambulans recto itinere & timēs dñm: despicitur ab eo qui infami graditur via. In ore stulti virga supbie: labia aūt sapientū custodiūt eos. Ubi nō sunt boues psepe vacuū est: vbi aūt apparet plime segetes: ibi manifesta ē fortitudo bouis. Testis fidelis nō mētietur: profert aūt mēdaciū dolosus testis. Querit derisor sapiētiā & nō inuenit: doctrina prudētiū facilis. Vade cōtra virū stultū: & nescit labia prudētie. Sapia callidi ē intelligere viam suā: & prudētia stultorꝫ errans. Stultis illudet peccatū: & inter iustos morabitur gratia. Cor quod nouit amaritudinē anime sue: in gaudio eius nō miscebitur extraneus. Domꝰ impiorum delebitur: tabernacula iustorum germinabūt. Est via q̄ videtur homini iusta: nouissima aūt eiꝰ deducunt ad mortem. Risus dolore miscebitur: & extrema gaudii luctꝰ occupat. Vias suis replebitur stultus: & sup eum erit vir bonus. Innocens credit omni verbo: astutus considerat gressus suos. Sapiens timet & declinat a malo: stultus transilit & confidit.

מוסר ושמר תוכחת יכבד׃	יסר יכח
תאוה נהיה תערב לנפש	כבד היה
ותועבת כסילים סור מרע׃	ערב תעב
הלוך את חכמים יחכם ורעה	הלך חכם
כסילים ירוע׃ חטאים תרדף	רוע רדף
רעה ואת צדיקים ישלם טוב׃	רוע צדק
טוב ינחיל בני בנים וצפון	שלם נחל
לצדיק חיל חוטא׃ רב אכל	צפן / צדק חטא
ניר ראשים ויש נספה בלא	ספה
משפט׃ חושך שבטו שונא בנו	שפט
ואהבו שחרו מוסר׃ צדיק	
אכל לשבע נפשו ובטן	
רשעים תחסר׃	חסר
חכמות נשים בנתה	Cap. xiiij.
ביתה ואולת בידיה תהרסנו׃	נשה בנה / הרס
הולך בישרו ירא יהוה ונלוז	הלך לוז
דרכיו בוזהו׃ בפי אויל חטר	פה
גאוה ושפתי חכמים תשמורם׃	גאה שפה
באין אלפים אבוס בר ורב	שמר אבס
תבואות בכח שור׃ עד אמונים	בוא עוד
לא יכזב ויפיח כזבים עד שקר׃	אמן כזב
בקש לץ חכמה ואין ודעת לנבון	יפח לוץ
נקל׃ לך מנגד לאיש כסיל ובל	ידע בין
ידעת שפתי דעת׃ חכמת ערום	קלל הלך
הבין דרכו ואולת כסילים מרמה׃	כסל ערם / בין רמה
אולים יליץ אשם ובין ישרים	
רצון׃ לב יודע מרת נפשו	רצה מרר
ובשמחתו לא יתערב זר׃ בית	ערב
רשעים ישמד ואהל ישרים	שמד
יפריח׃ יש דרך ישר לפני איש	פרח פנה
ואחריתה דרכי מות׃ גם בשחוק	
יכאב לב ואחריתה שמחה תוגה׃	כאב יגה
מדרכיו ישבע סוג לב ומעליו	שבע
איש טוב׃ פתי יאמין לכל דבר	פתה אמן
וערום יבין לאשורו׃ חכם ירא	בין
וסר מרע וכסיל מתעבר ובוטח׃	סור רוע / עבר

Digitized by Google

קְצַר־אַפַּיִם יַעֲשֶׂה אִוֶּלֶת וְאִישׁ   עשה
מְזִמּוֹת יִשָּׂנֵא׃ נָחֲלוּ פְתָאיִם   זמם שנא
אִוֶּלֶת וַעֲרוּמִים יַכְתִּרוּ דָעַת׃   פתה ערם
שַׁחוּ רָעִים לִפְנֵי טוֹבִים וּרְשָׁעִים   כתר ידע
עַל־שַׁעֲרֵי צַדִּיק׃ גַּם־לְרֵעֵהוּ   שחח רוע
יִשָּׂנֵא רָשׁ וְאֹהֲבֵי עָשִׁיר   פנה צדק
רַבִּים׃ בָּז־לְרֵעֵהוּ חוֹטֵא וּמְחוֹנֵן   רוש עשר
עֲנָוִים אַשְׁרָיו׃ הֲלוֹא־יִתְעוּ   רבב חנן
חֹרְשֵׁי רָע וְחֶסֶד וֶאֱמֶת חֹרְשֵׁי   ענה תעה
טוֹב׃ בְּכָל־עֶצֶב יִהְיֶה מוֹתָר   היה יתר
וּדְבַר־שְׂפָתַיִם אַךְ־לְמַחְסוֹר׃   שפה חסר
עֲטֶרֶת חֲכָמִים עָשְׁרָם אִוֶּלֶת
כְּסִילִים אִוֶּלֶת׃ מַצִּיל נְפָשׁוֹת   כסל נצל
עֵד אֱמֶת וְיָפִחַ כְּזָבִים מִרְמָה׃   עוד רמה
בְּיִרְאַת יְהוָה מִבְטַח־עֹז וּלְבָנָיו   בטח עזז
יִהְיֶה מַחְסֶה׃ יִרְאַת יְהוָה מְקוֹר   חסה קור
חַיִּים לָסוּר מִמֹּקְשֵׁי מָוֶת׃ בְּרָב־   יקש
עָם הַדְרַת־מֶלֶךְ וּבְאֶפֶס לְאֹם
מְחִתַּת רָזוֹן׃ אֶרֶךְ אַפַּיִם רַב־   חתת רזן
תְּבוּנָה וּקְצַר־רוּחַ מֵרִים אִוֶּלֶת׃   בין רום
חַיֵּי בְשָׂרִים לֵב מַרְפֵּא וּרְקַב   חיה רפא
עֲצָמוֹת קִנְאָה׃ עֹשֵׁק־דָּל חֵרֵף
עֹשֵׂהוּ וּמְכַבְּדוֹ חֹנֵן אֶבְיוֹן׃ בְּרָעָתוֹ   כבד אבה
יִדָּחֶה רָשָׁע וְחֹסֶה בְמוֹתוֹ צַדִּיק׃   רוע דחה
בְּלֵב נָבוֹן תָּנוּחַ חָכְמָה וּבְקֶרֶב   בין נוח
כְּסִילִים תִּוָּדֵעַ׃ צְדָקָה תְרוֹמֵם־   ידע רום
גּוֹי וְחֶסֶד לְאֻמִּים חַטָּאת׃ רְצוֹן־
מֶלֶךְ לְעֶבֶד מַשְׂכִּיל וְעֶבְרָתוֹ   שכל
תִּהְיֶה מֵבִישׁ׃   בוש

Cap.xv.

מַעֲנֶה־רַּךְ יָשִׁיב חֵמָה   ענה רכך
וּדְבַר־עֶצֶב יַעֲלֶה־אָף׃ לְשׁוֹן   שוב עלה
חֲכָמִים תֵּיטִיב דָּעַת וּפִי כְסִילִים   לשן יטב
יַבִּיעַ אִוֶּלֶת׃ בְּכָל־מָקוֹם עֵינֵי   ידע פה
יְהוָה צֹפוֹת רָעִים וְטוֹבִים׃   נבע קום
מַרְפֵּא לָשׁוֹן עֵץ חַיִּים וְסֶלֶף בָּהּ   צפה רוע
שֶׁבֶר בְּרוּחַ׃ אֱוִיל יִנְאַץ מוּסַר   אול נאץ
יסר

Impatiens operabitur ſtulticiam: & vir verſutus odioſus eſt. Poſſidebunt paruuli ſtulticiam: & expectabunt aſtuti ſcientiam. Iacebunt mali ante bonos: & impii ante portas iuſtorum. Etiã ꝓximo ſuo pauper odioſus eſt: amici vero diuitum multi. Qui deſpicit ꝓximũ ſuũ peccat: q aũt miſeretur pauperis beatus erit. Errant qui operantur malum: mĩa & veritas preparãt bona. In oĩ opere erit abundantia: vbi aũt ſunt verba plurima: ibi frequenter egeſtas. Corona ſapientũ diuitie eorum: fatuitas ſtultorum imprudentia. Liberat animas teſtis fidelis: & profert mendacia verſipellis. In timore dñi fiducia fortitudinis: & filiis eius erit ſpes. Timor domini fons vite: vt declinet a ruina mortis. In multitudine populi dignitas regis: & in paucitate plebis ignominia principis. Qui patiẽs eſt multa gubernatur ſapiã: q aũt impatiẽs ẽ exaltat ſtulticiã. Vita carniũ ſanitas cordis: putredo oſſiũ inuidia. Qui calũniatur egentẽ exprobrat factori eiꝰ: honorat aũt eũ q miſeretur paupis. In malicia ſua repelletur impius: ſperat aũt iuſtus in morte ſua. In corde prudẽtis requieſcit ſapia: & indoctos quoſq; erudiet. Iuſticia eleuat gentẽ: miſeros aũt facit ꝓplos pctm̃. Acceptꝰ ẽ regi miniſter intelligens: iracundiam eius inutilis ſuſtinebit. 15.

Reſponſio mollis frãgit iram: ſermo durus ſuſcitat furorem. Lingua ſapientum ornat ſcientiam: os ſtultorum ebullit ſtulticiã. In omĩ loco oculi domini contemplantur bonos & malos. Ligua placabilis lignum vite: que autẽ immoderata eſt conteret ſpiritum. Stultus irridet diſciplinam

Impatiẽs operatꝰ cũ temeritate: vir aũt prudẽs mul
Ὀξύθυμος πράσσει μετὰ ἀβουλίας, ἀνὴρ δὲ φρόνιμος πολ
ta ſuffert. Diuidẽt ſtulti maliciã: at aſtu
λὰ ὑποφέρει. Μεριοῦνται ἄφρονες κακίαν, οἱ δὲ πανοῦρ
ti obtinebũt ſenſus. Labent mali ante
γοι κρατήσουσιν αἰσθήσεως. Ὀλισθήσουσι κακοὶ ἔναντι
bonos: ⁊ impii colẽt portas iuſtoꝝ. Ami
ἀγαθῶν, καὶ ἀσεβεῖς θεραπεύσουσι θύρας δικαίων. Φί
ci odibũt amicos mẽdicos: amici aũt diuitũ
λοι μισήσουσι φίλους πτωχούς, φίλοι δὲ πλουσίων
multi. Qui inhonorat pauperes peccat: q miſeratꝰ aũt mẽ
πολλοί. Ὁ ἀτιμάζων πένητας ἁμαρτάνει, ἐλεῶν δὲ πτω
dicos beatꝰ. Errantes fabricãt mala: miam
χοὺς μακαριστός. Πλανώμενοι τεκταίνουσι κακά, ἔλεον
aũt ⁊ veritatẽ operanꝶ boni. Non ſciunt
δὲ καὶ ἀλήθειαν τεκταίνουσιν ἀγαθοί. Οὐκ ἐπίστανται
miam ⁊ fidẽ fabricatores maloꝝ: elemoſyne aũt ⁊ fi
ἔλεον καὶ πίστιν τέκτονες κακῶν, ἐλεημοσύναι δὲ καὶ πί
des apud fabricatores bonos. In omni ſollicito in
στεις παρὰ τέκτοσιν ἀγαθοῖς. Ἐν παντὶ μεριμνῶντι ἔνε
eſt abundãtia: at dulcis ⁊ carẽs dolore in egeſtate erit.
στι περισσόν, ὁ δὲ ἡδὺς καὶ ἀνάλγητος ἐν ἐνδείᾳ ἔσται.
Corona ſapiẽtũ diuitie eoꝝ: At ꝯuerſatio ſtulto
Στέφανος σοφῶν πλοῦτος αὐτῶν, ἡ δὲ διατριβὴ ἀφρό
rũ mala. liberabit maloꝝ aĩam teſtis fidelis: accẽdit
νων κακή. Ῥύσεται κακῶν ψυχὴν μάρτυς πιστός, ἐκκαίει
aũt mẽdacẽ doloſus. In timore dñi ſpes fortitudinis:
δὲ ψευδῆ δόλιος. Ἐν φόβῳ κυρίου ἐλπὶς ἰσχύος, τοῖς
at filiis eiꝰ relinquet firmamẽtũ. Preceptũ domi
δὲ τέκνοις αὐτοῦ καταλείψει ἔρεισμα. Πρόσταγμα κυ
ni fons vite: facit aũt declinare a laqueo mor
ρίου πηγὴ ζωῆς, ποιεῖ δὲ ἐκκλίνειν ἐκ παγίδος θανά
tis. In multa gẽte gloria regis: in aũt defectu
του. Ἐν πολλῷ ἔθνει δόξα βασιλέως, ἐν δὲ ἐκλείψει
plebis cõtritio principis. patiẽs vir multus in
λαοῦ συντριβὴ δυνάστου. Μακρόθυμος ἀνὴρ πολὺς ἐν
prudentia: at impatiẽs fortis ſtultꝰ. Manſuetꝰ
φρονήσει, ὁ δὲ ὀλιγόψυχος ἰσχυρὸς ἄφρων. Πραΰθυ
vir cordis medicꝰ: tinea aũt oſſiũ cor ſenſi
μος ἀνὴρ καρδίας ἰατρός, σὴς δὲ ὀστέων καρδία αἰσθη
tiuũ. Qui calũniaꝶ egentẽ irritat illũ q fe
τική. Ὁ συκοφαντῶν πένητα παροξύνει τὸν ποιή
cit eũ: at honorãs illũ miſeretꝶ mẽdici. In mali
σαντα αὐτόν, ὁ δὲ τιμῶν αὐτὸν ἐλεεῖ πτωχόν. Ἐν κα
tia ſua expelletꝶ impiꝰ. Confidens ſue
κίᾳ αὐτοῦ ἀπωσθήσεται ἀσεβής. Ὁ πεποιθὼς τῇ ἑαυ
ſanctitati iuſtꝰ. In corde bono viri requie
τοῦ ὁσιότητι δίκαιος. Ἐν καρδίᾳ ἀγαθῇ ἀνδρὸς ἀνα
ſcet ſapiẽtia: in aũt corde ſtultoꝝ nõ agnoſcitꝰ
παύσεται σοφία, ἐν δὲ καρδίᾳ ἀφρόνων οὐ διαγινώσκε
tur. Iuſticia eleuat gentẽ: diminuũt aũt tribus
ται. Δικαιοσύνη ὑψοῖ ἔθνος, ἐλασσονοῦσι δὲ φυλὰς
peccata. Acceptꝰ regi miniſter intelligẽs: at
ἁμαρτίαι. Δεκτὸς βασιλεῖ ὑπηρέτης νοήμων, τῇ δὲ
ſua agilitate tollit ignominiã: ira ꝑdit
ἑαυτοῦ εὐστροφίᾳ ἀφαιρεῖται ἀτιμίαν, ὀργὴ ἀπόλλυσι
⁊ prudentes.
καὶ φρονίμους.

Ca.15.

Reſponſio aũt ſubmiſſa auertit iram:
Ἀπόκρισις δὲ ὑποπίπτουσα ἀποστρέφει θυμόν,
ſermo aũt triſtis ſuſcitat iras. Lingua ſapientũ bene
λόγος δὲ λυπηρὸς ἐγείρει ὀργάς. Γλῶσσα σοφῶν καλὰ
ſcit: os aũt ſtultoꝝ nũciat mala. in omni
ἐπίσταται, στόμα δὲ ἀφρόνων ἀναγγελεῖ κακά. Ἐν παντὶ
loco oculi dñi contẽplanꝶ malos q̃ ⁊ bo
τόπῳ ὀφθαλμοὶ κυρίου, σκοπεύουσι κακούς τε καὶ ἀγα
nos. Sanitas lingue arbor vite: at cuſtodiẽs eã
θούς. Ἴασις γλώσσης δένδρον ζωῆς, ὁ δὲ συντηρῶν αὐτὴν
replebiꝶ ſpũ. Stultꝰ deridet diſciplinã
πλησθήσεται πνεύματος. Ἄφρων μυκτηρίζει παιδείαν

Digitized by Google

patris: qui aūt cuſtodit pcepta: aſtutior. In
πατρός, ὁ δὲ φυλάσσων ἐντολάς, πανουργότερος. Ἐν
abūdanti iuſticia fortitudo multa: at impii radi
πλεοναζούσῃ δικαιοσύνῃ ἰσχὺς πολλή, οἱ δὲ ἀσεβεῖς ὁλόρ
citꝰ de terra peribunt. Domibꝰ iuſtoꝝ fortitudo multa: fructus
ριζοι ἐκ γῆς ὀλοῦνται. Οἴκοις δικαίων ἰσχὺς πολλή, καρποὶ
āt impioꝝ peribūt. Labia ſapiētū ligata ſūt ſenſu:
δὲ ἀσεβῶν ἀπολοῦνται. Χείλη σοφῶν δέδεται αἰσθήσει,
corda āt ſtultoꝝ nō ſecura. victime impioꝝ abomi
καρδίαι δὲ ἀφρόνων οὐκ ἀσφαλεῖς. θυσίαι ἀσεβῶν βδέλυ
natio dn̄o: vota āt recte agētiū acceptabilia apud eū. Abomi
γμα κυρίῳ, εὐχαὶ δὲ κατευθυνόντων δεκταὶ παρ' αὐτῷ. Βδέ
natio dn̄o vie impii. ſequētes iuſticiā diligit.
λυγμα κυρίῳ ὁδοὶ ἀσεβοῦς· διώκοντας δικαιοσύνην ἀγαπᾷ.
Diſciplina inocētis cognoſcit a trāſeuntibꝰ: q āt odiūt
Παιδεία ἀκάκου γνωρίζεται ὑπὸ τῶν παριόντων, οἱ δὲ μισοῦν
increpatiōes moriunt turpiter. Infernꝰ ꝛ pditio manife
τες ἐλέγχους τελευτῶσιν αἰσχρῶς. Ἅδης καὶ ἀπώλεια φανε
ſta apud dn̄m. quō nō ꝛ corda hoim?
ρὰ παρὰ τῷ κυρίῳ. πῶς οὐχὶ καὶ αἱ καρδίαι τῶν ἀνθρώπων;
Nō amabit indoctꝰ corripiētes ſe:
Οὐκ ἀγαπήσει ἀπαίδευτος τοὺς ἐλέγχοντας αὐτόν,
cū āt ſapiētibꝰ nō ꝯuerſabit. Corde gaudente
μετὰ δὲ σοφῶν οὐχ ὁμιλήσει. Καρδίας εὐφραινομένης
facies viret: in āt merorībꝰ exiſte triſtis incedit. Cor
πρόσωπον θάλλει, ἐν δὲ λύπαις οὔσης σκυθρωπάζει. Καρ
rectū querit ſenſum: os āt ineruditoꝝ cognoſcet
δία ὀρθὴ ζητεῖ αἴσθησιν, στόμα δὲ ἀπαιδεύτων γνώσεται
mala. Omni tpe oculi maloꝝ ſuſci
κακά. Πάντα τὸν χρόνον οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν κακῶν προσδέ
piūt mala: at boni deſinunt ſemp. Meli
χονται κακά, οἱ δὲ ἀγαθοὶ ἡσυχάζουσι διαπαντός. Κρεῖσ
us parua pars cū timore dn̄i: q thesauri mag
σον μικρὰ μερὶς μετὰ φόβου κυρίου, ἢ θησαυροὶ μεγά
ni cū itrepiditate. Melior vocatio ad xeniū oleꝝ ad ami
λοι μετὰ ἀφοβίας. Κρείσσων ξενισμὸς λαχάνων πρὸς φι
citiā ꝛ grām: q appoſitio vituloꝝ cū inimicitia. Vir
λίαν καὶ χάριν, ἢ παράθεσις μόσχων μετὰ ἔχθρας. Ἀνὴρ
iracundꝰ pparat rixas: patiēs āt ꝛ
θυμώδης παρασκευάζει μάχας, μακρόθυμος δὲ καὶ τὴν
futurā mitigat. Patiens vir extin
μέλλουσαν καταπραΰνει. Μακρόθυμος ἀνὴρ κατασβέ
guet iudicia: at impiꝰ ſuſcitat magis. Vie pigroꝝ
σει κρίσεις, ὁ δὲ ἀσεβὴς ἐγείρει μᾶλλον. Ὁδοὶ ἀεργῶν
ſtrate ſpinis: at virilium trite.
ἐστρωμέναι ἀκάνθαις, αἱ δὲ τῶν ἀνδρείων τετριμμέναι.
Filius ſapiēs letificat patrē: filiꝰ āt ſtultꝰ ſubſā
Υἱὸς σοφὸς εὐφραίνει πατέρα, υἱὸς δὲ ἄφρων μυκτηρί
nat matrē ſuā. Amētis ſemite indigētes mētē: vir āt pru
ζει μητέρα αὐτοῦ. Ἀνοήτου τρίβοι ἐνδεεῖς φρενῶν, ἀνὴρ δὲ φρό
dēs dirigēs ambulat. Differūt cogitatiōes nō
νιμος κατευθύνων πορεύεται. Ὑπερτίθενται λογισμοὶ οἱ μὴ
honorātes cōcilia: in āt cordibꝰ cōſiliantiū manebit ꝯſi
τιμῶντες συνέδρια, ἐν δὲ καρδίαις βουλευομένων μένει βου
liū. Nō obediet malꝰ illi: neque dicet oppor
λή. Οὐ μὴ ὑπακούσῃ ὁ κακὸς αὐτῇ, οὐδὲ μὴ εἴπῃ καίριόν
tunū qd ꝛ bonū cōmuni. Vie vite cogitationes pru
τι καὶ καλὸν τῷ κοινῷ. Ὁδοὶ ζωῆς διανοήματα συνε
dentis: vt declinauerit ex inferno ſalꝰ ſit. Domos iniurioſoꝝ
τοῦ, ἵνα ἐκκλίνας ἐκ τοῦ ᾅδου σωθῇ. Οἴκους ὑβριστῶν
demolit dn̄s: firmauit āt terminū vidue. abominatio
κατασπᾷ κύριος, ἐστήρισε δὲ ὅριον χήρας. Βδέλυγμα
dn̄o cogitatio iniuſta: caſtoꝝ āt verba caſta. Per
κυρίῳ λογισμὸς ἄδικος, ἁγνῶν δὲ ῥήσεις σεμναί. Ἐξόλ
dit ſeipm munerꝝ acceptor: at odio hñs donoꝝ captiōes
λυσιν ἑαυτὸν ὁ δωρολήπτης, ὁ δὲ μισῶν δώρων λήψεις
ſaluat. elemoſynis ꝛ fide purgant
σώζεται. ἐλεημοσύναις καὶ πίστεσιν ἀποκαθαίρονται αἱ
peccata: at timore dn̄i declinat ois a ma
ἁμαρτίαι, τῷ δὲ φόβῳ κυρίου ἐκκλίνει πᾶς ἀπὸ κα
lo. Corda iuſtoꝝ meditant fidem
κοῦ. Καρδίαι δικαίων μελετῶσι πίστεις

patris ſui: qui autem cu
ſtodit increpatiōes: aſtu
tior fiet. Domꝰ iuſti plu
rima fortitudo: & in fru
ctibus impii cōturbatio.
Labia ſapientum
diſſeminabūt ſcientiam:
cor ſtultorum diſſimile
erit. Victime impiorum
abominabiles dn̄o: vota
iuſtorū placabilia. Ab-
ominatio eſt domino
via impii: qui ſequitur
iuſticiam diligitur ab eo.
Doctrina mala deſeren
tium viam: qui
increpationes odit mo
rietur. Infernꝰ & pditio
corā dn̄o: quanto magis
corda filiorū hominū.
Non amat peſtilēs eum
qui ſe corripit: nec ad
ſapientes graditur. Cor
gaudens exhilarat
faciem: in merore ani-
mi deiicitur ſpiritus.
Cor ſapiens querit do
ctrinam: & os ſtultorū
paſcitur imperitia. Oēs
dies pauperis mali:
ſecura mens quaſi iuge
conuiuium. Melius eſt
parū cum timore dn̄i:
q̄ theſauri
magni & inſatiabiles.
Melius eſt vocari ad
olera cū charitate: q̄
ad vitulum ſaginatum
cum odio. Vir iracun-
dus prouocat
rixas: qui patiens eſt mi
tigat ſuſcitatas.
Iter pigrorum quaſi ſe
pes ſpinarum: via
iuſtorū abſq; offendicu
lo. Filius ſapiēs letificat
patrē: & ſtultus homo
deſpicit matrem ſuam.
Stulticia gaudium ſtul-
to: & vir
prudens dirigit greſſus
ſuos. Diſſipātur cogitatio
nes abſq; cōſilio: vbi vo
ſunt plures cōſiliarii: cō
firmantur. Letatur hō
in ſententia oris ſui:
& ſermo opportunꝰ eſt
optimus. ſemita
vite ſuper eruditum: vt
declinet de inferno no-
uiſſimo. Domū ſupbo-
rū demolietur dn̄s: & fir
mos faciet terminos vi-
due. Abominatio domi
ni cogitationes male:
& purus ſermo pulcher
rimus. Conturbat
domū ſuā q ſectatur aua
ricia: qui aūt odit mūera
viuet. Mens iuſti medi
tabitur ſapientiam:

אביו ושמר תוכחת יערם ׃ — נאץ ערם
בית צדיק חסן רב ׃ ובתבואת — צדק בוא
רשע נעכרת ׃ שפתי חכמים — עכר שפה
יזרו דעת ולב כסילים לא כן ׃ — זרה כסל
זבח רשעים תועבת יהוה ותפלת — תעב פלל
ישרים רצונו ׃ תועבת יהוה
דרך רשע ומרדף צדקה יאהב ׃ — רדף אהב
מוסר רע לעזב ארח שונא — יסר שנא
תוכחת ימות ׃ שאול ואבדון — מות שאל
נגד יהוה אף כי לבות בני אדם ׃ — לבב
לא יאהב לץ הוכח לו אל — לוץ יכח
חכמים לא ילך ׃ לב שמח ייטב — יטב
פנים ובעצבת לב רוח נכאה ׃ — פנה כאה
לב נבון יבקש דעת ופני כסילים — בין בקש
ירעה אולת ׃ כל ימי עני רעים — ידע רעה
וטוב לב משתה תמיד ׃ טוב — ענה רוע — שתה תמד
מעט ביראת יהוה מאוצר — אצר
רב ומהומה בו ׃ טוב ארחת — הים
ירק ואהבה שם משור אבוס — אבס
ושנאה בו ׃ איש חמה יגרה — גרה
מדון וארך אפים ישקיט ריב ׃ — דון שקט
דרך עצל כמשכת חדק וארח — רוב שוך
ישרים סללה ׃ בן חכם ישמח — שמח
אב וכסיל אדם בוזה אמו ׃ — בזה
אולת שמחה לחסר לב ואיש
תבונה יישר לכת ׃ הפר מחשבות — בין ישר
באין סוד וברב יועצים תקום ׃ — ילך פור
שמחה לאיש במענה פיו — חשב יעץ
ודבר בעתו מה טוב ׃ ארח — קום ענה
חיים למעלה למשכיל למען — פה — עלה שכל
סור משאול מטה ׃ בית גאים — שאל גאה
יסח יהוה ויצב גבול אלמנה ׃ — נסח גבל
תועבת יהוה מחשבות רע — תעב רוע
וטהרים אמרי נעם ׃ עכר — טהר
ביתו בוצע בצע ושונא מתנות — בצע נתן
יחיה ׃ לב צדיק יהגה לענות — חיה צדק

 — הגה ענה

ופי רשעים יביע רעות: רחוק נבע רחק
יהוה מרשעים ותפלת צדיקים פלל
ישמע: מאור עינים ישמח שמע אור
לב שמועה טובה תדשן עצם: דשן
אזן שמעת תוכחת חיים בקרב יכח
חכמים תלין: פורע מוסר מואס לון פרע
נפשו ושומע תוכחת קונה יסר מאס
קנה
לב: יראת יהוה מוסר חכמה פנה כבד
ולפני כבוד ענוה: ענה

Cap. xvj. לאדם מערכי לב ערך ענה
ומיהוה מענה לשון: כל דרכי לשן
איש זך בעיניו ותכן רוחות זכך
יהוה: גל אל יהוה מעשיך גלל עשה
ויכנו מחשבתיך: כל פעל יהוה כון חשב
למענהו וגם רשע ליום רעה: רעע
תועבת יהוה כל גבה לב יד
ליד לא ינקה: בחסד ואמת נקה
יכפר עון וביראת יהוה סור כפר
מרע: ברצות יהוה דרכי איש רצה
גם אויביו ישלים אתו: טוב איב שלם
מעט בצדקה מרב תבואות בוא
בלא משפט: לב אדם יחשב שפט חשב
דרכו ויהוה יכין צעדו: קסם כון
על שפתי מלך במשפט לא שפה שפט
ימעל פיו: פלס ומאזני משפט מעל פה
ליהוה מעשהו כל אבני כיס: אזן עשה
תועבת מלכים עשות רשע כי עשה
בצדקה יכון כסא: רצון מלכים רצה
שפתי צדק ודבר ישרים
יאהב: חמת מלך מלאכי מות אהב יחם
ואיש חכם יכפרנה: באור לאך כפר
פני מלך חיים ורצונו כעב פנה
מלקוש: קנה חכמה מה טוב לקש
מחרוץ וקנות בינה נבחר מכסף: חרץ קנה
מסלת ישרים סור מרע שמר סור סלל
נפשו נצר דרכו: לפני שבר רוע

os impiorum redundat malis. Longe est dominus ab impiis: & orationes iustorum exaudiet. Lux oculorū letificat animā: fama bona impinguat oſſa. Auris que audit increpationes vite: in medio ſapientū cōmorabitur. Qui abiicit diſciplinā: deſpicit aīam ſuā: q aūt acqeſcit increpationibus poſſeſſor eſt cordis. Timor dñi diſciplina ſapiē tie: & gloriam precedit humilitas. 16.

Hominis eſt animū preparare: & dñi gubernare linguam. Omnes vie hoīs patent oculis eius: ſpirituū ponderator eſt dominus. Reuela domino opera tua: & dirigentur cogitationes tue. Vniuerſa ꝓpter ſemetipm̄ opat⁹ eſt dñs: ipiū quoq ad diē malū. Abominatio domini eſt oīs arrogās: etiā ſi man⁹ ad manū fuerit nō eſt innocēs. Miſericordia & veritate redimitur iniquitas: & in timore dñi declinatur a malo. Cū placuerit dño vie hoīs: inimicos quoq eius cōuertet ad pacem. Melius eſt parum cum iuſtitia: ꝙ multi fructus cum iniquitate. Cor hominis diſponit viam ſuā: ſed dñi eſt dirigere greſſus eius. Diuinatio in labiis regis: in iudicio non errabit os eius. Pondus & ſtatera iudicia domini ſunt: & opera ei⁹ omnes lapides ſaculi. Abominabiles regi qui agunt impie: quoniā iuſticia firmabitur ſolium. Voluntas regum labia iuſta: qui recta loquitur diligetur. Indignatio regis nuncii mortis: & vir ſapiens placabit eum. In hilaritate vultus regis vita: & clementia eius quaſi imber ſerotinus. Poſſide ſapiētiam: quia auro melior ē: & acqre prudentiā: qa ꝓcioſior ē argento. Semita iuſtorū declinat mala: cuſtos aīe ſue ſeruat viam ſuā. Contritionem precedit

os āt impiorum reſpōdet, mala. Acceptabiles apud do
ςόμα δὲ ἀσεβῶν ἀποκρίνεται κακά. Δεκταὶ παρὰ κυ
minū vie viroꝶ iuſtoꝶ: per āt eos & inimici
ρίῳ ὁδοὶ ἀνδρῶν δικαίων, διὰ δὲ αὐτῶν καὶ οἱ ἐχθροὶ
amici fiūt. Longe abeſt deus ab impiis:
φίλοι γίνονται. Μακρὰν ἀπέχει ὁ θεὸς ἀπὸ ἀσεβῶν,
oſones āt iuſtoꝶ audit. Melior pauca acceptio cū
εὐχαῖς δὲ δικαίων ὑπακούει. Κρείσσων ὀλίγη λῆψις μετὰ
iuſticia ꝙ multa germina cū iniuſticia. Cor
δικαιοσύνης ἢ πολλὰ γεννήματα μετὰ ἀδικίας. Καρ
viri cogitet iuſta: vt a deo dirigā
δία ἀνδρὸς λογιζέσθω δίκαια, ἵνα ὑπὸ τοῦ θεοῦ διορθω
tur greſſus eius. Contēplās oculus bona letificat
θῇ τὰ διαβήματα αὐτοῦ. Θεωρῶν ὀφθαλμὸς καλὰ εὐ
ficat coꝛ: fama āt bona ipinguat oſſa. Qui expel
φραίνει καρδίαν, φήμη δὲ ἀγαθὴ πιαίνει ὀςᾶ. Ὃς ἀπω
lit diſciplinā odit ſeipm: at ſeruās icrepatiōes dili
θεῖται παιδείαν μισεῖ ἑαυτόν, ὁ δὲ τηρῶν ἐλέγχους ἀγα
git aiam ſuā. Timor dñi diſciplina & ſapiē
πᾷ ψυχὴν αὐτοῦ. Φόβος κυρίου παιδεία καὶ σοφία,
& ꝑncipiū gl'ie reſpōdebit ei: ꝑcedit āt
καὶ ἀρχὴ δόξης ἀποκριθήσεται αὐτῇ, προπορεύεται δὲ
humiles gloria.
ταπεινοῖς δόξα. Ca.16.

Omnia opa humilis manifeſta apud
ΟΠάντα τὰ ἔργα τοῦ ταπεινοῦ φανερὰ παρὰ τῷ
deū. at impii in die mala peribūt: impurus
θεῷ. οἱ δὲ ἀσεβεῖς ἐν ἡμέρᾳ κακῇ ὀλοῦνται, ἀκάθαρτος
apud deū ois excelſi cordis. Manui man⁹ iniiciens
παρὰ θεῷ πᾶς ὑψηλοκάρδιος. Χειρὶ χεῖρας ἐμβαλὼν
iniuſte nō erit innocēs: initiū vie bone facere
ἀδίκως οὐκ ἀθωωθήσεται, ἀρχὴ ὁδοῦ ἀγαθῆς τὸ ποιεῖν τὰ
iuſta: acceptabilia āt apud deū poti⁹ ꝙ mactare victimas. Que
δίκαια, δεκτὰ δὲ παρὰ θεῷ μᾶλλον ἢ θύειν θυσίας. Ὁ ζη
rēs dñm inueniet cognitionē cū iuſticia: at re
τῶν τὸν κύριον εὑρήσει γνῶσιν μετὰ δικαιοσύνης, οἱ δὲ ὀρ
cte querentes eū inueniēt pacē. Omnia opa
θῶς ζητοῦντες αὐτὸν εὑρήσουσιν εἰρήνην. Πάντα τὰ ἔργα
dñi cū iuſticia: ſeruat āt impi⁹ in di
κυρίου μετὰ δικαιοσύνης, φυλάσσεται δὲ ὁ ἀσεβὴς εἰς ἡμέ
em malū. Diuinatio in labiis regis: in āt iudi
ραν κακήν. Μαντεῖον ἐπὶ χείλεσι βασιλέως, ἐν δὲ κρί
cio nō errabit os eius. Momētū ſtatere iuſti
σει οὐ μὴ πλανηθῇ τὸ ςόμα αὐτοῦ. Ῥοπὴ ζυγοῦ δικαιο
cia apud deū: at opa eius ſtatere iuſte. Abo
σύνη παρὰ θεῷ, τὰ δὲ ἔργα αὐτοῦ ςάθμια δίκαια. Βδέ
minatio regi faciēs mala: cū eni iuſticia ꝑpa
λυγμα βασιλεῖ ὁ ποιῶν κακά, μετὰ γὰρ δικαιοσύνης ἑτοι
ratur ſoliū ꝑncipat⁹. Acceptabilia regi labia iuſta: ſmo
μάζεται θρόνος ἀρχῆς. Δεκτὰ βασιλεῖ χείλη δίκαια, λό
nes āt rectos diligit dñs. Indignatio regis nun
γους δὲ ὀρθοὺς ἀγαπᾷ ὁ κύριος. Θυμὸς βασιλέως ἄγγε
ci⁹ mortis: vir āt ſapiēs placabit eū. In lu
λος θανάτου, ἀνὴρ δὲ σοφὸς ἐξιλάσεται αὐτόν. Ἐν φωτὶ
ce vite fili⁹ regis: at accepti ei quaſi nu
ζωῆς υἱὸς βασιλέως, οἱ δὲ προσδεκτοὶ αὐτῷ ὥσπερ νέ
biū ſerotinū. Nidi ſapiētie eligibiliores auro:
φος ὄψιμον. Νοσσιαὶ σοφίας αἱρετώτεραι χρυσίου,
nidi āt prudentie eligibiliores ſup argentū. Semi
νοσσιαὶ δὲ φρονήσεως αἱρετώτεραι ὑπὲρ ἀργύριον. Τρί
te vite declināt a malis: lōgitudo āt vite
βοι ζωῆς ἐκκλίνουσιν ἀπὸ κακῶν, μῆκος δὲ βίου ὁ
vie iuſticie. Suſcipiens diſciplinā in bonis
δοὶ δικαιοσύνης. Ὁ δεχόμενος παιδείαν ἐν ἀγαθοῖς
erit: at cuſtodiēs increpatiōes ſapiēs erit. Qui cu
ἔςαι, ὁ δὲ φυλάσσων ἐλέγχους σοφισθήσεται. Ὃς φυ
ſtodit ſuas vias ſeruat ſuā aiam:
λάσσει τὰς ἑαυτοῦ ὁδοὺς τηρεῖ τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν,
diligēs āt vitā ſuā parcet ori ſuo. Ante
ἀγαπῶν δὲ ζωὴν αὐτοῦ φείσεται ςόματος αὐτοῦ. Πρὸ
cōtritionē precedit
συντριβῆς ἡγεῖται

ſupbia: anteq̄ ruinā immodeſtia. melioꝛ mānſuet᷒ corde
ὕβρις, πρὸ δὲ πτώματος κακοφροσύνη. Κρείσσων πραΰθυμος
cū hūilitate: q̄ꝙ q̄ diuidit ſpolia cū iniuriātib᷒.
μετὰ ταπεινώσεως, ἢ ὃς διαιρεῖται σκῦλα μετὰ ὑβριστῶν.
Pꝛudēs in rebus inuētoꝛ bonoꝝ: cōfiſus aūt in do
Συνετὸς ἐν πράγμασιν εὑρετὴς ἀγαθῶν, πεποιθὼς δὲ ἐπὶ κυ
mino beat᷒. Sapiētes ⁊ prudētes malos appel
ρίῳ μακαριστός. Τοὺς σοφοὺς καὶ συνετοὺς φαύλους καλοῦ-
lāt: at dulces in ſmone plura audiēt. fons vite
σιν, οἱ δὲ γλυκεῖς ἐν λόγῳ πλείονα ἀκούσονται. πηγὴ ζωῆς
cogitatio poſſidentib᷒: diſciplina aūt ſtultoꝝ mala. Coꝛ
ἔννοια τοῖς κεκτημένοις, παιδεία δὲ ἀφρόνων κακή. Καρδία
ſapiētis ꝯſiderabit q̄ a ꝓprio oꝛe: in aūt labijs
σοφοῦ νοήσει τὰ ἀπὸ τοῦ ἰδίου στόματος, ἐπὶ δὲ χείλεσι
feret prudentiā. fauī mellis ſmones boni: dul
φορέσει ἐπιγνωμοσύνην. Κηρία μέλιτος λόγοι καλοί, γλύ
cedo aūt eoꝝ ſanitas aīe. ſunt vie q̄ videnť recte
κασμα δὲ αὐτῶν ἴασις ψυχῆς. εἰσὶν ὁδοὶ δοκοῦσαι ὀρθαὶ
eſſe viro: tamē nouiſſima eaꝝ reſpiciūt in ꝓfun
εἶναι ἀνδρί, τὰ μέντοι τελευταῖα αὐτῶν βλέπει εἰς πυθ-
dū inferni. Vir in laboꝛib᷒ laboꝛat ſibi ⁊ vim facit ſue
μένα ᾅδου. Ἀνὴρ ἐν πόνοις πονεῖ ἑαυτῷ καὶ ἐκβιάζεται αὐτοῦ
ꝑditioni. At ꝑuerſus: in ſuo oꝛe fert
τὴν ἀπώλειαν. Ὁ μέντοι σκολιός, ἐπὶ τῷ ἑαυτοῦ στόματι φο
ꝑditionē. Vir inſipiēs fodit ſibi mala: in aūt
ρεῖ τὴν ἀπώλειαν. Ἀνὴρ ἄφρων ὀρύσσει ἑαυτῷ κακά, ἐπὶ δὲ
ſuis labijs theſaurizat ignē. Domo ꝑuerſus immit
τῶν ἑαυτοῦ χειλέων θησαυρίζει πῦρ. Ἀνὴρ σκολιὸς διαπέμ-
tit mala: ⁊ lucernā ardētē doli accēdet malis: ⁊
πεται κακά, καὶ λαμπτῆρα δόλου πυρσεύσει κακοῖς, καὶ
diuidit amicos. Vir iniqu᷒ tēptat amicos:
διαχωρίζει φίλους. Ἀνὴρ παράνομος ἀποπειρᾶται φίλων,
⁊ ducit eos ꝑ vias nō bonas. firmās oculos
καὶ ἀπάγει αὐτοὺς ὁδοὺς οὐκ ἀγαθάς. Στηρίζων ὀφθαλμοὺς
ſuos cogitat ꝑuerſa: diffinitāt labijs ſuis om-
αὐτοῦ λογίζεται διεστραμμένα, ὁρίζει δὲ τοῖς χείλεσιν αὐτοῦ πάν
nia mala: hic foꝛnax eſt malitie: Coꝛona exulta
τα τὰ κακά, οὗτος κάμινός ἐστι κακίας. Στέφανος καυχή-
tionis ſenect᷒: ī aūt vijs iuſticie reperiť. Melioꝛ vir
σεως γῆρας, ἐν δὲ ὁδοῖς δικαιοσύνης εὑρίσκεται. Κρείσσων ἀνὴρ
patiēs foꝛti: ⁊ vir prudētiā hēns agricola ma
μακρόθυμος ἰσχυροῦ, καὶ ἀνὴρ φρόνησιν ἔχων γεωργίου μεγά
gno: at q̄ dn̄atur ire melioꝛ ꝯprehendente ciuitatē.
λου, ὁ δὲ κρατῶν ὀργῆς κρείσσων καταλαμβανομένου πόλιν.
In ſinus veniūt oīa iuſtis ab aūt do
Εἰς κόλπους ἐπέρχεται πάντα τοῖς δικαίοις, παρὰ δὲ κυ
mino oīa iuſta.
ρίου πάντα τὰ δίκαια.

Ca. 17.

Melioꝛ bucella cū voluptate in pace, q̄ꝙ dom᷒ plena
Κρείσσων ψωμὸς μεθ' ἡδονῆς ἐν εἰρήνῃ, ἢ οἶκος πλήρης
multis bonis ⁊ iniuſtis victimis cū iurgio. Seruus
πολλῶν ἀγαθῶν καὶ ἀδίκων θυμάτων μετὰ μάχης. Οἰκέτης
intelligēs dn̄abiť dn̄oꝝ ſtultoꝝ: in aūt fratrib᷒ diuidet
νοήμων κρατήσει δεσποτῶν ἀφρόνων, ἐν δὲ ἀδελφοῖς διελεῖ
ꝑtes. Sicut ꝓbatur in camino argētū ⁊ auꝝ:
ται μέρη. Ὥσπερ δοκιμάζεται ἐν καμίνῳ ἄργυρος καὶ χρυσός,
ſic electa coꝛda apud dn̄m. Mal᷒ obedit
οὕτως ἐκλεκταὶ καρδίαι παρὰ κυρίῳ. Κακὸς ὑπακούει
linguis iniquoꝝ: iniuſt᷒ aūt attēdit labijs mēda
γλώσσαις παρανόμων, ἄδικος δὲ προσέχει χείλεσι ψευδέ-
cib᷒. fidelis tot᷒ ornat᷒ pecuniaꝝ: at
σιν. Τοῦ πιστοῦ ὅλος ὁ κόσμος τῶν χρημάτων, τοῦ δὲ
infidelis neq̄ obol᷒. Qui deridet pauperē irri
ἀπίστου οὐδὲ ὀβολός. Ὁ καταγελῶν πτωχοῦ παροξύ-
tat eū q̄ fecit illū: at q̄ letať perdito
νει τὸν ποιήσαντα αὐτόν, ὁ δὲ ἐπιχαίρων ἀπολλυμέ-
nō erit innocēs: at q̄ miſereť miſericoꝛdiā
νῳ οὐκ ἀθῳωθήσεται, ὁ δὲ ἐπισπλαγχνιζόμενος ἐλεηθήσε-
cōſequeť. Coꝛona ſenū filij filioꝝ: glīa aūt
ται. Στέφανος γερόντων τέκνα τέκνων, καύχημα δὲ
filioꝝ patres eoꝝ.
τέκνων πατέρες αὐτῶν.

ſuperbia: & ante ruinā exaltabitur ſpiritus. Melius humiliari cum mitibus: q̄ꝫ diuidere ſpolia cum ſuperbis. Eruditus in verbo repiet bona: qui ſperat in domino beatus eſt. Qui ſapiens eſt corde appellabitur prudēs: & qui dulcis eloq̄o maiora reperiet. Fons vite eruditio poſſidētis: doctrina ſtultorum fatuitas. Cor ſapiētis erudiet os eius: & labiis eius addet gratiam. Fauus mellis compoſita verba: dulcedo anime & ſanitas oſſium. Eſt via que videtur homini recta: & nouiſſima eius ducūt ad mortem. Anima laborantis laborat ſibi: quia compulit eum os ſuum. Vir inſipiens fodit malum: & in labiis eius ignis ardeſcit. Homo peruerſus ſuſcitat lites: & verboſus ſeparat principes. Vir iniquus lactat amicū ſuū: & ducit eum per viam non bonam. Qui attonitis oculis cogitat praua: mordens labia ſua perficiet malum. Corona dignitatis ſenectus: que in viis iuſticie reperietur. Melior eſt patiens viro forti: & qui dn̄atur animo ſuo expugnatore vrbium. Sortes mittūtur in ſinu ſed a domino temperantur.

17.

Melior eſt bucella ſicca cum gaudio: q̄ꝫ dom᷒ plena victimis cum iurgio. Seruus ſapiens dominabitur ſtultis filiis: & inter fratres hereditatem diuidet. Sicut igne ꝓbatur argentū & aurum camino: ita corda ꝓbat dominus. Malus obedit lingue inique: & fallax obtēperat labiis mendacibus. Qui deſpicit pauperem exprobrat factori ei᷒: & q̄ ī ruina letatur alteri᷒: nō erit īpunitus. Corona ſenū filii filiorum: & gloria filiorū pr̄es eorū.

גאון ולפני כשלון גבה רוח ׃
טוב שפל רוח את ענוים
מחלק שלל את גאים ׃ משכיל
על דבר ימצא טוב ובוטח
ביהוה אשריו ׃ לחכם לב
יקרא נבון ומתק שפתים יסיף
לקח ׃ מקור חיים שכל בעליו
ומוסר אולים אולת ׃ לב
חכם ישכיל פיהו ועל שפתיו
יוסיף לקח ׃ צוף דבש אמרי
נעם מתוק לנפש ומרפא
לעצם ׃ יש דרך ישר לפני
איש ואחריתה דרכי מות ׃ נפש
עמל עמלה לו כי אכף עליו
פיהו ׃ איש בליעל כרה רעה
ועל שפתיו כאש צרבת ׃ איש
תהפכות ישלח מדון ונרגן
מפריד אלוף ׃ איש חמס יפתה
רעהו והוליכו בדרך לא טוב ׃
עצה עיניו לחשב תהפכות
קרץ שפתיו כלה רעה ׃ עטרת
תפארת שיבה בדרך צדקה
תמצא ׃ טוב ארך אפים מגבור
ומשל ברוחו מלכד עיר ׃ בחיק
יוטל את הגורל ומיהוה כל
משפטו ׃

Cap. xvij.

טוב פת חרבה ושלוה בה
מבית מלא זבחי ריב ׃ עבד
משכיל ימשול בבן מביש
ובתוך אחים יחלק נחלה ׃ מצרף
לכסף וכור לזהב ובחן לבות
יהוה ׃ מרע מקשיב על שפת
און שקר מזין על לשון הות ׃
לעג לרש חרף עשהו שמח
לאיד לא ינקה ׃ עטרת זקנים
בני בנים ותפארת בנים אבותם ׃

גאה
ענה
שכל
מצא
קרא בין
שפה יסף
קור
יסר
פה
יסף
מתק רפא
רוע
הפך שלח
דון רגן
פרד אלף
פתה הלך
פאר שוב
מצא גבר
טול גרל
שפט
פתת שלה
רוב
שכל משל
בוש חלק
צרף
לבב
רוע קשב
זון לשן
הוה רוש
נקה
פאר

לא נאוה לנבל שפת יתר אף   אוה נבל
כי לנדיב שפת שקר׃ אבן   נדב
חן השחד בעיני בעליו אל
כל אשר יפנה ישכיל׃ מכסה   פנה שכל
פשע מבקש אהבה ושונה   כסה בקש
בדבר מפריד אלוף׃ תחת   שנה פרד
חתה
גערה במבין מהכות כסיל מאה׃   בין נכה
אך מרי יבקש רע ומלאך   כסל מרה
אכזרי ישלח בו׃ פגוש דב   רוע לאך
שכול באיש ואל כסיל באולתו׃   כזר שלח פגש שכל
משיב רעה תחת טובה לא   שוב רוע
תמוש רעה מביתו׃ פוטר   מוש פטר
מים ראשית מדון ולפני התגלע   דון פנה
הריב נטוש׃ מצדיק רשע   גלע רוב
ומרשיע צדיק תועבת יהוה   נטש צדק
גם שניהם׃ למה זה מחיר ביד   רשע תעב שנה מחר
כסיל לקנות חכמה ולב אין׃   כסל קנה
בכל עת אהב הרע ואח לצרה   רעה צרר
יולד׃ אדם חסר לב תוקע כף   ילד תקע
ערב ערבה לפני רעהו׃ אהב
פשע אהב מצה מגביה פתחו   נצה גבה
מבקש שבר׃ עקש לב לא
ימצא טוב ונהפך בלשונו יפול   מצא הפך
ברעה׃ ילד כסיל לתוגה לו   לשון נפל
ולא ישמח אבי נבל׃ לב שמח   רוע יגה
ייטב גהה ורוח נכאה תיבש   שמח יטב
גרם׃ שחד מחיק רשע יקח   נכא יבש
להטות ארחות משפט׃ את   לקח
פני מבין חכמה ועיני כסיל   נטה שפט
בקצה ארץ׃ כעס לאביו בן   בין
כסיל וממר ליולדתו׃ גם ענוש
לצדיק לא טוב להכות נדיבים   מרר
על ישר׃ חושך אמריו יודע   צדק נכה
דעת יקר רוח איש תבונה׃   נדב ישר
גם אויל מחריש חכם יחשב   ידע בין אול חרש
אטם שפתיו נבון׃   חשב שפה בין

Non decēt ſtultum verba compoſita: nec principem labium mentiens. Gemma gratiſſima expectatio p̄ſtolantis: quocunqз ſe vertit prudenter intelligit. Qui celat delictum querit amicitias: qui altero ſermone repetit ſeparat federatos. Plus proficit correctio apud prudentē: q̄з centū plage apud ſtultū. Semper iurgia querit malus: angel⁹ aũt crudelis mittetur cōtra eum. Expedit magis vrſe occurrere raptis fetibus: q̄з fatuo cōfidenti ſibi in ſtulticia ſua. Qui reddit mala pro bonis: non recedet malum de domo eius. Qui dimittit aquā caput ē iurgiorū: & anteq̄з patiatur cōtumeliam iudiciū deſerit. Qui iuſtificat impium & qui condēnat iuſtum: abominabilis eſt vterqз apud dñm. Quid prodeſt ſtulto habere diuitias: cū ſapiētiā emere non poſſit? Omni tēpore diligit q amicus eſt: & frater in anguſtiis cōprobatur. Stultus homo plaudet manib⁹ ſuis: cū ſpoponderit p amico ſuo. Qui meditatur diſcordias diligit rixas: & q exaltat oſtiū ſuū q̄rit ruinā. Qui peruerſi cordis eſt non inuenit bonum: & qui vertit linguam incidet in malū. Natus eſt ſtultus in ignominiā ſuā: ſed nec pater in fatuo letabitur. Animus gaudens etatem floridā facit: ſpiritus triſtis exſiccat oſſa. Munera de ſinu impius accipit: vt peruertat ſemitas iudicii. In facie prudentis lucet ſapientia: oculi ſtultorum in finibus terre. Ira patris filius ſtultus: & dolor matris que genuit eum. Non eſt bonū dānū inferre iuſto: nec percutere principē q recta iudicat. Qui moderatur ſermones ſuos doct⁹ & prudēs eſt: & precioſi ſpūs vir eruditus. Stultus quoqз ſi tacuerit ſapiens reputabitur: & ſi cōpreſſerit labia ſua intelligens. 18.

Nō cōgruent ſtulto labia fidelia: neqз iuſto labia mendacia. Merces gr̄az diſciplina vtentib⁹: q̄cūqз vtiqз verta p̄ſperabit. q celat iniuſticias q̄rit amiciciā: q āt odit celare: erigit amicos ꝛ domeſticos. Cōterūt mine cor prudētis: ſtultus āt verberatus nō ſentit. cōtradictiones ſuſcitat oīs malus: at dominꝰ angelū crudelē emittet ei. Incidet cura viro itelligēti: at ſtulti excogitabūt mala. q reddit mala pro bonis: nō mouebunt mala de domo eius. Licentiā dat ſmonib⁹ p̄ncipiū iuſticie: precedit āt egeſtatē ꝯtētio ꝛ pugna. Qui iuſtū iudicat iniuſtū: iniuſtū āt iuſtū: immund⁹ ꝛ abominabilis apud deū. Ad qd ſunt pecunie ſtulto poſſidere enī ſapiam excors nō poterit. Qui altā facit ſuā domū q̄rit ꝯtritionē: at renuēs diſcere: incidet in mala. In omne tēpus amic⁹ ſit tibi: fratres in neceſſitatib⁹ vtiles ſint. hui⁹ enī gr̄a naſcunt: vir ſtult⁹ applaudit ꝛ cōgaudet ſibi. Sicut ꝛ ſpondēs ſpōſorē dat ſuū amicū: amans peccata gaudet rixis. At durus corde nō occurrit bonis: vir facilis mutabilis lingua incidet in mala. cor āt ſtulti dolor poſſidenti illud: nō letatur pater in filio indiſciplinato. Filiꝰ āt prudēs letificat matrē ſuā: cor letū benehabere facit. Viri āt triſtis exiccant oſſa. accipiētis munera in ſinib⁹ iniuſte nō proſperant vie: impiꝰ āt declinat vias iuſticie. Facies prudēs viri ſapiētis: at oculi ſtulti in ſūma terre. Ira patri filiꝰ ſtultus: ꝛ dolor matri eiꝰ. Dānū īferre viro iuſto nō bonū: neqз ſctū inſidiari principib⁹ iuſtis. Qui abſtinet vbū p̄mittere durū: prudēs: patiēs āt vir prudēs. Amēti interroganti ſapiā imputabit: mutū āt q̄ſpiā ſeipm̄ cū fecerit videbit prudens eſſe.

Οὐχ ἁρμόσει ἄφρονι χείλη πιστά, οὐδὲ δικαίῳ χείλη ψευδῆ. Μισθὸς χαρίτων ἡ παιδεία τοῖς χρωμένοις, οὗ δ᾽ ἂν ἐπιστρέψῃ εὐοδωθήσεται. Ὃς κρύπτει ἀδικήματα ζητεῖ φιλίαν, ὃς δὲ μισεῖ κρύπτειν, διΐστησι φίλους καὶ οἰκείους. Συντρίβει ἀπειλὴ καρδίαν φρονίμου, ἄφρων δὲ μαστιγωθεὶς οὐκ αἰσθάνεται. Ἀντιλογίας ἐγείρει πᾶς κακός, ὁ δὲ κύριος ἄγγελον ἀνελεήμονα ἐκπέμψει αὐτῷ. Ἐμπεσεῖται μέριμνα ἀνδρὶ νοήμονι, οἱ δὲ ἄφρονες διαλογιοῦνται κακά. Ὃς ἀποδίδωσι κακὰ ἀντὶ ἀγαθῶν, οὐ κινηθήσεται κακὰ ἐκ τοῦ οἴκου αὐτοῦ. Ἐξουσίαν δίδωσι λόγοις ἀρχὴ δικαιοσύνης, προηγεῖται δὲ τῆς ἐνδείας στάσις καὶ μάχη. Ὃς δίκαιον κρίνει τὸν ἄδικον, ἄδικον δὲ τὸν δίκαιον, ἀκάθαρτος καὶ βδελυκτὸς παρὰ θεῷ. Ἱνατί ὑπῆρξε χρήματα ἄφρονι; κτήσασθαι γὰρ σοφίαν ἀκάρδιος οὐ δυνήσεται. Ὃς ὑψηλὸν ποιεῖ τὸν ἑαυτοῦ οἶκον ζητεῖ συντριβήν, ὁ δὲ σκολιάζων τοῦ μαθεῖν, ἐμπεσεῖται εἰς κακά. Εἰς πάντα καιρὸν ὁ φίλος ὑπαρχέτω σοι, ἀδελφοὶ ἐν ἀνάγκαις χρήσιμοι ἔστωσαν. Τούτου γὰρ χάριν γεννῶνται. Ἀνὴρ ἄφρων ἐπικροτεῖ καὶ ἐπιχαίρει ἑαυτῷ. Ὡς καὶ ὁ ἐγγυώμενος ἐγγύῃ τὸν ἑαυτοῦ φίλον, φιλαμαρτήμων χαίρει μάχαις. Ὁ δὲ σκληροκάρδιος οὐ συναντᾷ ἀγαθοῖς, ἀνὴρ εὐμετάβολος γλώσσῃ ἐμπεσεῖται εἰς κακά. Καρδία δὲ ἄφρονος ὀδύνη τῷ κεκτημένῳ αὐτήν, οὐκ εὐφραίνεται πατὴρ ἐφ᾽ υἱῷ ἀπαιδεύτῳ. Υἱὸς δὲ φρόνιμος εὐφραίνει μητέρα αὐτοῦ, καρδία εὐφραινομένη εὐεκτεῖν ποιεῖ. Ἀνδρὸς δὲ λυπηροῦ ξηραίνεται τὰ ὀστᾶ. Λαμβάνοντος δῶρα ἐν κόλποις ἀδίκως οὐ κατευοδοῦνται αἱ ὁδοί, ἀσεβὴς δὲ ἐκκλίνει ὁδοὺς δικαιοσύνης. Πρόσωπον συνετὸν ἀνδρὸς σοφοῦ, οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ τοῦ ἄφρονος ἐπ᾽ ἄκρα γῆς. Ὀργὴ πατρὶ υἱὸς ἄφρων, καὶ ὀδύνη τῇ τεκούσῃ αὐτοῦ. Ζημιοῦν ἄνδρα δίκαιον οὐ καλόν, οὐδὲ ὅσιον ἐπιβουλεύειν δυνάσταις δικαίοις. Ὃς φείδεται ῥῆμα προέσθαι σκληρόν, ἐπιγνώμων, μακρόθυμος δὲ ἀνὴρ φρόνιμος. Ἀνοήτῳ ἐπερωτήσαντι σοφία λογισθήσεται, ἐνεὸν δέ τις ἑαυτὸν ποιήσας δόξει φρόνιμος εἶναι.

Digitized by Google

Occaſiones querit vir volēs recedere ab
Ο Προφάσεις ζητεῖ ἀνὴρ βουλόμενος χωρίζεσθαι ἀπὸ
amicis: in omni aūt tēpore exprobrabilis erit. Nō neceſſi
φίλων, ἐν παντὶ δὲ καιρῷ ἐπονείδιστος ἔσται. Οὐ χρεί-
tatē habet ſapie indigēs mēte: potiꝰ eni ducit̄ ſtulti
αν ἔχει σοφίας ἐνδεὴς φρενῶν, μᾶλλον γὰρ ἄγεται ἀφρο-
tia. Quū venerit impiꝰ in pfundū maloꝝ: contēnit:
σύνῃ. Ὅταν ἔλθῃ ἀσεβὴς εἰς βάθος κακῶν, καταφρονεῖ,
ſuperuenit aūt ei ignominia ⁊ opprobriū. aqua pfunda ſer
ἐπέρχεται δὲ αὐτῷ ἀτιμία καὶ ὄνειδος. ὕδωρ βαθὺ λό-
mo in corde viri: fluuiꝰ aūt ſcaturit ⁊ fons
γος ἐν καρδίᾳ ἀνδρός, ποταμὸς δὲ ἀναπηδύει καὶ πη-
vite. Admirari pſonā impij nō bonū: neqꝫ
γὴ ζωῆς. Θαυμάσαι πρόσωπον ἀσεβοῦς οὐ καλόν, οὐδὲ
ſctū declinare iuſtū in iudicio. labia ſtulti du
ὅσιον ἐκκλίνειν τὸ δίκαιον ἐν κρίσει. Χείλη ἄφρονος ἄγου
cūt eū in mala: at os eiꝰ temerariū mortē
σιν αὐτὸν εἰς κακά, τὸ δὲ στόμα αὐτοῦ τὸ θρασὺ θάνατον
inuocat. Os ſtulti ꝯtritio ei: at
ἐπικαλεῖται. Στόμα ἄφρονος συντριβὴ αὐτῷ, τὰ δὲ
labia eiꝰ laqueꝰ aie eiꝰ. Pigros deijcit
χείλη αὐτοῦ παγὶς τῇ ψυχῇ αὐτοῦ. Ὀκνηροὺς καταβάλ
timor: aie aūt effeminatoꝝ eſurient. q̄ nō me-
λει φόβος, ψυχαὶ δὲ ἀνδρογύνων πεινάσουσιν. ὁ μὴ ἰώ-
det ſibi in operibꝰ ſuis: frater eſt diſſipā
μενος ἑαυτὸν ἐν τοῖς ἔργοις αὐτοῦ, ἀδελφός ἐστι τοῦ λυμαι
tis ſeipm. Ex magnificētia fortitudinis nomē dñi: ad
νομένου ἑαυτόν. Ἐκ μεγαλωσύνης ἰσχύος ὄνομα κυρίου, αὐ
ipm aūt accurrētes iuſti exaltant̄. Subſtātia diui-
τῷ δὲ προσδραμόντες δίκαιοι ὑψοῦνται. Ὕπαρξις πλου
tis viri vrbs munita: at gloria eius valde inū
σίου ἀνδρὸς πόλις ὀχυρά, ἡ δὲ δόξα αὐτῆς μέγα ἐπι
brat. Ante ꝯtritionē exaltat̄ cor hoīs: ⁊ āte
σκιάζει. Πρὸ συντριβῆς ὑψοῦται καρδία ἀνδρός, καὶ πρὸ
gloriam humiliat̄. Qui reſpōdet ꝟbū āteqꝫ audiat:
δόξης ταπεινοῦται. Ὃς ἀποκρίνεται λόγον πρὶν ἀκοῦσαι,
ſtultia · ipſi eſt ⁊ opprobriū. Irā viri mitigat
ἀφροσύνη αὐτῷ ἐστι καὶ ὄνειδος. Θυμὸν ἀνδρὸς πραΰνει
ſeruꝰ prudēs: puſianimi aūt virꝝ qs ſuſtinebit:
θεράπων φρόνιμος, ὀλιγόψυχον δὲ ἄνδρα τίς ὑποίσει;
Cor prudētis poſſidet ſenſū. aures aūt ſapium querūt
Καρδία φρονίμου κτᾶται αἴσθησιν, ὦτα δὲ σοφῶν ζητεῖ
cogitationē. domꝰ hoīs dilatat illū ⁊ apud pnci-
ἔννοιαν. Δόμα ἀνθρώπου ἐμπλατύνει αὐτὸν καὶ παρὰ δυνά-
pes ſedere facit eū. Iuſtus ſui accuſator in pnci
σταις καθίζάνει αὐτόν. Δίκαιος ἑαυτοῦ κατήγορος ἐν πρω-
pio ſmonis: cū autē adiecerit aduerſariꝰ redarguit̄. Cōtradi
τολογίᾳ, ὡς δ᾽ ἂν ἐπιβάλῃ ὁ ἀντίδικος ἐλέγχεται. Ἀντι-
ctiones ſedat taciturnꝰ: int̄ aūt potētes determinat. Frater
λογίας παύει σιγηρός, ἐν δὲ δυνάσταις ὁρίζει. Ἀδελφὸς
a fratre adiutus tāqꝫ ciuitas munita ⁊ excelſa:
ὑπὸ ἀδελφοῦ βοηθούμενος ὡς πόλις ὀχυρὰ καὶ ὑψη-
fortis ē aūt tanqꝫ fundatū regnū. De fru
λή, ἰσχύει δὲ ὥσπερ τεθεμελιωμένον βασίλειον. Ἀπὸ καρ
ctibus oris vir replet ventrē ſuū: de aūt
πῶν στόματος ἀνὴρ πίμπλησι κοιλίαν αὐτοῦ, ἀπὸ δὲ
fructibus labioꝝ eius replebit̄. Mors ⁊ vi
καρπῶν χειλέων αὐτοῦ ἐμπλησθήσεται. Θάνατος καὶ ζω
ta in manu lingue: at q̄ dñant̄ eius comedēt
ὴ ἐν χειρὶ γλώσσης, οἱ δὲ κρατοῦντες αὐτῆς ἔδονται τοὺς
fructus eius. Qui inuenit mulierē bonā: inuenit gra
καρποὺς αὐτῆς. Ὃς εὗρε γυναῖκα ἀγαθήν, εὗρε χάρι-
tias: accepit aūt a dño iucūditatē. Qui expellit
τας, ἔλαβε δὲ παρὰ κυρίου ἱλαρότητα. Ὃς ἐκβάλλει
mulierē bonā: expellit bona: q̄ aūt cōtinet
γυναῖκα ἀγαθήν, ἐκβάλλει τὰ ἀγαθά, ὁ δὲ κατέχων
adulterā ſtultus ⁊ impius. Preces loquit̄
μοιχαλίδα ἄφρων καὶ ἀσεβής. Δεήσεις φθέγγεται
paup: at diues reſpōdet dura.
πένης, ὁ δὲ πλούσιος ἀποκρίνεται σκληρά.

Occaſiones q̄rit qui vult recedere ab amico: omni tpe erit exprobrabil̄. Nō recipit ſtultꝰ verba prudētie: niſi ea dixeris que verſantur in corde eiꝰ. Impius cū in pfundū venerit pctōrū cōtemnit: ſed ſeqtur eū ignomia & opprobriū. Aqua pfunda verba ex ore viri: & torrēs redūdās fons ſapīe. Accipe pſonā ipſii i iudicio nō ē bonū: vt declines a veritate iudicii. Labia ſtulti miſcent ſe rixis: & os eius iurgia prouocat. Os ſtulti contritio eius: & labia ipſius ruina anime eius. Verba bilinguis quaſi ſimplicia: & ipſa perueniunt vſqꝫ ad interiora ventris. Qui mollis & diſſolutus eſt in ope ſuo: fr̄ eſt ſua opera diſſipātis. Turris fortiſſima nomen domini: ad ipſam currit iuſtus & exaltabitur. Subſtantia diuitis vrbs roboris eiuſ: & q̄ſi murꝰ validus circundans eū. Anteqꝫ conteratur exaltatur cor hominis: & anteqꝫ glorificetur humiliatur. Qui prius repondet qꝫ audiat: ſtultū ſe eſſe demonſtrat & cōfuſione dignū. Spūs viri ſuſtentat ibecillitatē ſuā: ſpm̄ vero ad iraſcēdū facilē qs poterit ſuſtinere? Cor prudētis poſſidebit ſciētiā: & auris ſapiētiū q̄rit doctrinā. Donum hoīs dilatat viam eiꝰ: & ante principes ſpacium ei facit. Iuſtus prior eſt accuſator ſui: venit amicus eiꝰ & īueſtigabit eū. Cōtradictōes cōprimit ſors: & iter potētes qꝫ diiudicat. Frater q adiuuatur a fratre q̄ſi ciuitas firma: & iudicia quaſi vectes vrbium. De fructu oris viri replebitur venter eius: & genimina labiorū ipſius ſaturabunt eum. Mors & vita in manibus lingue: qui diligūt eā comedēt fructꝰ eius. Qui inuenit mulierē iuenit bonū: & hauriet iucunditatē a dño. Cū obſecrationibꝰ loquitur paup: & diues effabitur rigide.

לתאוה יבקש נפרד בכל
תושיה יתגלע: לא יחפץ כסיל
בתבונה כי אם בהתגלות
לבו: בבא רשע בא גם בוז
ועם קלון חרפה: מים עמקים
דברי פי איש נחל נבע מקור
חכמה: שאת פני רשע לא
טוב להטות צדיק במשפט:
שפתי כסיל יבאו בריב
ופיו למהלמות יקרא: פי
כסיל מחתה לו ושפתיו מוקש
נפשו: דברי נרגן כמתלהמים
והם ירדו חדרי בטן: גם
מתרפה במלאכתו אח הוא
לבעל משחית: מגדל עז שם
יהוה בו ירוץ צדיק ונשגב:
הון עשיר קרית עזו וכחומה
נשגבה במשכיתו: לפני שבר
יגבה לב איש ולפני כבוד
ענוה: משיב דבר בטרם
ישמע אולת היא לו וכלמה:
רוח איש יכלכל מחלהו ורוח
נכאה מי ישאנה: לב נבון
יקנה דעת ואזן חכמים תבקש
דעת: מתן אדם ירחיב לו ולפני
גדלים ינחנו: צדיק הראשון
בריבו ובא רעהו וחקרו: מדינים
ישבית הגורל ובין עצומים
יפריד: אח נפשע מקרית
עז ומדינים כבריח ארמון:
מפרי פי איש תשבע בטנו
תבואת שפתיו ישבע: מות
וחיים ביד לשון ואהביה יאכל
פריה: מצא אשה מצא טוב
ויפק רצון מיהוה: תחנונים
ידבר רש ועשיר יענה עזות:

Cap.xviij
אוה בקש
פרד ישה
גלע חפץ
כסל גלה
בוא קלה
פה
קור נשא
בוא רוב
פה הלם
קרא חתת
שפה יקש
רגן להם
רפה לאה
שחת גדל
עזז רוץ
שגב עשר
קרה שכה
פנה
גבה כבד
ענה שוב
שמע
חלה
כאה נשא
בין קנה
ידע בקש
נתן רחב
נחה
צדק רוב
בוא דון
שבת גרל
עצם פרד
פשע ברח
פרה פה
שבע בוא
שפה לשון
אכל איש
פוק רצה
חנן דבר
רוש עשר
ענה עזז

איש רעים להתרעע ויש אהב
דבק מאח׃
טוב רש הולך בתמו מעקש — Cap. xix.
שפתיו והוא כסיל׃ גם בלא — הלך תמם כסל
דעת נפש לא טוב ואץ ברגלים
חוטא׃ אולת אדם תסלף דרכו — נטא סלף
ועל יהוה יזעף לבו׃ הון יסיף — זעף יסף
רעים רבים ודל מרעהו יפרד׃ — רבב פרד
עד שקרים לא ינקה ויפיח — עוד נקה
כזבים לא ימלט׃ רבים יחלו — יפח מלט חלה
פני נדיב וכל הרע לאיש — פנה רעה
מתן׃ כל אחי רש שנאהו אף — נתן
כי מרעהו רחקו ממנו מרדף — רדף
אמרים לא המה׃ קנה לב אהב
נפשו שמר תבונה למצא — בין
טוב׃ עד שקרים לא ינקה
ויפיח כזבים יאבד׃ לא נאוה — אבד נוה
לכסיל תענוג אף כי לעבד — ענג
משל בשרים׃ שכל אדם האריך — שור ארך
אפו ותפארתו עבר על פשע׃ — פאר
נהם ככפיר זעף מלך וכטל — כפר
על עשב רצונו׃ הות לאביו בן — רצה הוה
כסיל ודלף טרד מדיני אשה׃ — טרד דון
בית והון נחלת אבות ומיהוה — איש
אשה משכלת׃ עצלה תפיל — שכל
תרדמה ונפש רמיה תרעב׃ — נפל ידם
שמר מצוה שמר נפשו בוזה — רמה רעב צוה
דרכיו יומת׃ מלוה יהוה חונן — מות לוה
דל וגמלו ישלם לו׃ יסר בנך — חנן גמל
כי יש תקוה ואל המיתו אל — שלם קוה
תשא נפשך׃ גדל חמה נשא — מות נשא
ענש כי אם תציל ועוד תוסף׃ — נצל יסף
שמע עצה וקבל מוסר למען — יעץ יסר
תחכם באחריתך׃ רבות מחשבות — חכם רבב
בלב איש ועצת יהוה היא — חשב
תקום׃ תאות אדם חסדו וטוב — קום אוה

Vir amicabilis ad ſocietatem: magis amicus erit ꝙ frater. 19.

Melior eſt paup qui ambulat i ſimplicitate ſua: ꝙ torquēs labia ſua & inſipiēs. Vbi non eſt ſciētia aie nō eſt bonū: & qui feſtin eſt pedibus offendet. Stulticia hois ſupplantat greſſus eius: & cōtra dn̄m feruet animo ſuo. Diuitie addunt amicos plimos: a paupere aūt & hi qs habuit ſeparātur. Teſtis falſus nō erit ipunit: & qui mendacia loquitur nō effugiet. Multi colunt perſonam potentis: & amici ſunt ∞∞∞∞∞∞ dōa tribuētis. Frēs hois paupis oderūt eū: inſup & amici procul receſſerunt ab eo. Qui tantum verba ſectatur nihil habebit: q aūt poſſeſſor eſt mētis diligit aiam ſuā: & cuſtos prudētie iueniet bona. Falſus teſtis non erit impunitus: ∞∞∞ & qui loqtur mendacia peribit. Non decent ∞ ſtultum delitie: nec ſeruum ∞∞∞∞∞∞∞∞∞ dn̄ari principibus. Doctrina viri p patiētiā noſcitur: & gloria ei eſt ini qua pretergredi. Sicut fremitus leonis ita & regis ira: & ſicut ros ∞∞ ſup herbā ita & hilaritas eius. Dolor patris filius ſtult: & tecta iugiter pſtillātia litigioſa mulier. Dom & diuitie dātur a parētib: a dn̄o āt pprie vxor prudens. Pigredo immittit ∞∞∞∞∞∞∞ ſoporem: & anima diſſoluta eſuriet. ∞∞∞∞∞ Qui cuſtodit mādatū cuſtodit aiam ſuā: q aūt negligit viā ſuā mortificabitur. Feneratur dn̄o qui miſetur paupis: & viciſſitudinē ſuā reddet ei. Erudi filiū tuū: ne deſperes: ad interfectionē aūt ei ne ponas aiā tuā. Qui eni impatiēs eſt ſuſtinebit damnū: & cum rapuerit aliud apponet. ∞∞∞ Audi conſiliū & ſuſcipe diſciplinam vt ∞∞∞∞ ſis ſapiens in nouiſſimis tuis. Multe cogitationes in corde viri: voluntas autē dn̄i in eternū pmanebit. Hō indigens miſericors eſt: & melior eſt

Vir amicoꝝ ad amicitiā: ⁊ eſt amic adhe
Ἀνὴρ ἑταίρων πρὸς ἑταιρίαν, καὶ ἔστι φίλος προσκολλῶν
rēs ſup fratrē.
ὑπὲρ ἀδελφόν. Ca. 19.
Melior eſt mēdic ambulās in ſimplicitate ſua A
Κρείσσων ἐστὶ πτωχὸς πορευόμενος ἐν ἁπλότητι αὐ
ꝙ puerſus labijs ſuis: ⁊ ipſe ſtult.
τοῦ ἢ στρεβλὸς τοῖς χείλεσιν αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς ἄφρων.
Et abſqꝫ ſciētia aīa nō bona: ⁊ feſtinās
Καί γε χωρὶς ἐπιστήμης ψυχὴ οὐκ ἀγαθή, καὶ ὁ σπεύδων
pedib peccat. Stultitia viri vaſtat
τοῖς ποσὶν ἁμαρτάνει. Ἀφροσύνη ἀνδρὸς λυμαίνεται τὰς
vias eius: at deū accuſat corde ſuo. Diui
ὁδοὺς αὐτοῦ, τὸν δὲ θεὸν αἰτιᾶται τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. Πλοῦ
tie addūt amicos multos: at pauper ⁊ ab
τος προστίθησι φίλους πολλούς, ὁ δὲ πτωχὸς καὶ ἀπὸ τοῦ
exiſtēte amico relinquit. Teſtis falſus nō impu
ὑπάρχοντος φίλου λείπεται. Μάρτυς ψευδὴς οὐκ ἀτι
nit erit: q āt accuſat iniuſte nō effugiet. Mul
μώρητος ἔσται, ὁ δὲ ἐγκαλῶν ἀδίκως οὐ διαφεύξεται. Πολ
ti colūt pſonas regis: oīs āt malus fit
λοὶ θεραπεύουσι πρόσωπα βασιλέως, πᾶς δὲ ὁ κακὸς γίνε
opprobriū viro. Oīs q fratrē mendicū odit ⁊ B
ται ὄνειδος ἀνδρί. Πᾶς ὃς ἀδελφὸν πτωχὸν μισεῖ καὶ
ab amicitia lōge erit: cogitatio bona ſcientib eā appro
φιλίας μακρὰν ἔσται, ἔννοια ἀγαθὴ τοῖς εἰδόσιν αὐτὴν ἐγγι
pīqbit: vir āt prudēs inueniet eā. Multa malefa
εῖ, ἀνὴρ δὲ φρόνιμος εὑρήσει αὐτήν. Ὁ πολλὰ κακοποι
ciēs pficit malicias: q āt irritat ſmōib nō ſaluabi
ῶν τελεσιουργεῖ κακίας, ὃς δὲ ἐρεθίζει λόγοις οὐ σωθήσε
tur. Qui poſſidet prudentiā diligit ſe: q āt cuſtodit
ται. Ὁ κτώμενος φρόνησιν ἀγαπᾷ ἑαυτόν, ὃς δὲ φυλάσσει
prudentiā inueniet bona. Teſtis falſus nō impuni
φρόνησιν εὑρήσει ἀγαθά. Μάρτυς ψευδὴς οὐκ ἀτιμώρη
tus erit: q autē incēdet malitiā peribit ab illa.
τος ἔσται, ὃς δ᾽ ἂν ἐκκαύσῃ κακίαν ἀπολεῖται ὑπ᾽ αὐτῆς.
Nō confert ſtulto delitie: ⁊ ſi ſeruus inceperit cū
Οὐ συμφέρει ἄφρονι τρυφή, καὶ ἐὰν οἰκέτης ἄρξηται μεθ᾽
ſupbia dominari. Miſericors vir patiēs eſt: at glo
ὕβρεως δυναστεύειν. Ἐλεήμων ἀνὴρ μακροθυμεῖ, τὸ δὲ καύ
ria eius • inſtat iniuſtis. Regis mine
χημα αὐτοῦ ἐπέρχεται παρανόμοις. Βασιλέως ἀπειλὴ
ſimiles fremitui leonis: ſicut āt ros ſup herbā ſic
ὁμοία βρυγμῷ λέοντος, ὥσπερ δὲ δρόσος ἐπὶ χόρτῳ οὕτως
hilaritas ei. Verecūdia patri fili ſtult: ⁊ nō caſta
τὸ ἱλαρὸν αὐτοῦ. Αἰσχύνη πατρὶ υἱὸς ἄφρων, καὶ οὐχ ἁγναὶ
vota de mercede meretricis. Domū ⁊ ſubſtantiā diui C
εὐχαὶ ἀπὸ μισθώματος ἑταίρας. Οἶκον καὶ ὕπαρξιν μερί
dūt patres filijs: ab āt dn̄o aptat mulier viro.
ζουσι πατέρες παισί, παρὰ δὲ κυρίου ἁρμόζεται γυνὴ ἀνδρί.
Timiditas detinet effeminatū: aīa āt pigri eſuriet.
Δειλία κατέχει ἀνδρόγυνον, ψυχὴ δὲ ἀεργοῦ πεινάσει.
Qui cuſtodit mādatū cuſtodit ſuā aiam: q āt negli
Ὃς φυλάσσει ἐντολὴν τηρεῖ τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν, ὁ δὲ καταφρονῶν
git ſuas vias: peribit. Fenerat deo q mi
τῶν ἑαυτοῦ ὁδῶν, ἀπολεῖται. Δανείζει θεῷ ὁ ἐλε
ſeret pauperis: ſm āt donū ei retribuet ei
ῶν πτωχόν, κατὰ δὲ τὸ δόμα αὐτοῦ ἀνταποδώσει αὐ
Erudi filiū tuū: ſic eñi erit bone ſpei: in āt
τῷ. Παίδευε υἱόν σου, οὕτω γὰρ ἔσται εὔελπις, εἰς δὲ
iniuriā ne extollaris aīa. Nequā vir multis mul
ὕβριν μὴ ἐπαίρου τῇ ψυχῇ. Κακόφρων ἀνὴρ πολλὰ ζη
ctabit: ſi āt vaſtauerit ⁊ aiam ſuā ad
μιωθήσεται, ἐὰν δὲ λυμαίνηται καὶ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ προ
det. Audi fili diſciplinā patris tui: vt ſa
θήσει. Ἄκουε υἱὲ παιδείαν πατρός σου, ἵνα σο
piēs ſis in nouiſſimis tuis. Multe cogitatiōes in corde
φὸς γένῃ ἐπ᾽ ἐσχάτων σου. Πολλοὶ λογισμοὶ ἐν καρδίᾳ
viri: at pſiliū dn̄i in ſeculū manebit. Fru
ἀνδρός, ἡ δὲ βουλὴ τοῦ κυρίου εἰς τὸν αἰῶνα μένει. Καρ
ctus viro mia: melior aūt
πὸς ἀνδρὶ ἐλεημοσύνη, κρείσσων δὲ ∞∞∞∞∞∞∞

Digitized by Google

D mendic⁹ iuſt⁹ ꝙ diues mēdax. Timor dñi in
πτωχὸς δίκαιος ἢ πλούσιος ψεύστης. Φόβος κυρίου εἰς
vitā viro: at intrepid⁹ morabit in locis: vbi nō
ζωὴν ἀνδρί, ὁ δὲ ἄφοβος αὐλισθήσεται ἐν τόποις, οὗ οὐκ
cōſiderat cognitio. Abſcōdens in ſinū ſu=
ἐπισκοπεῖται γνῶσις. Ὁ ἐγκρύπτων εἰς τὸν κόλπον αὐ
um man⁹ iniuſte: neq; ori applicabit eas.
τοῦ χεῖρας ἀδίκως, οὐδὲ τῷ στόματι οὐ μὴ προσαγάγη αὐ
Peſtilēte flagellato ſtult⁹ aſtutior erit:
τάς. Λοιμοῦ μαστιγουμένου ἄφρων πανουργότερος ἔσται,
ſi āt corripueris vir̄ prudentē intelliget ſenſum. Qui in
ἐὰν δὲ ἐλέγχης ἄνδρα φρόνιμον νοήσει αἴσθησιν. Ὁ ἀτι
honorat patrē ⁊ expellēs matrē ſuā: confun
μάζων πατέρα καὶ ἀπωθούμενος μητέρα αὐτοῦ, καταισχυν
det ⁊ exprobrabilis erit. Fili⁹ relinquens cuſto
θήσεται καὶ ἐπονείδιστος ἔσται. Υἱὸς ἀπολειπόμενος φυ
dire diſciplinā patris: meditabit ſmōes malos. ſpō
λάξαι παιδείαν πατρός, μελετήσει ῥήσεις κακάς. ἐγ
dens ꝓ puero ſtulto iniuria afficiet iuſticiā:os āt im
γυώμενος παῖδα ἄφρονα καθυβρίσει δικαίωμα, στόμα δὲ ἀ
pior̄ deuorabit iudicia. Parant luxurioſis flagel
σεβῶν καταπίεται κρίσεις. Ἑτοιμάζονται ἀκολάστοις μάστι
la: ⁊ ſupplitia ſimilr ſtultis.
γες, καὶ τιμωρίαι ὁμοίως ἄφροσιν. Ca.20.

A Luxurioſa res vinū ⁊ iniurioſa ebrietas:ois āt deua
Ἀκόλαστον οἶνος καὶ ὑβριστικὸν μέθη, πᾶς δὲ ὁ λυμαι
ſtās nō erit ſapiēs. Nō differt mine re
νόμενος οὐκ ἔσται σοφός. Οὐ διαφέρει ἀπειλὴ βασιλέ
gis ab ira leonis: q āt ꝓuocat eū ⁊ immiſcēs
ως θυμοῦ λέοντος, ὁ δὲ παροξύνων αὐτὸν καὶ ἐπιμιγνύμενος
peccat in ſuā aiam. Glīa viro auer
ἁμαρτάνει εἰς τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν. Δόξα ἀνδρὶ ἀποστρέ
ti a cōtumelia:ois āt ſtult⁹ his implicat.
φεσθαι λοιδορίας, πᾶς δὲ ἄφρων τοιούτοις συμπλέκε
exprobrat⁹ piger nō erubeſcit: ſimilit ⁊ q
ται. Ὀνειδιζόμενος ὀκνηρὸς οὐκ αἰσχύνεται, ὡσαύτως καὶ ὁ
feneratr tritičū in tpe meſſis. Aqua ꝓfunda ꝯſiliū i cor
δανειζόμενος σῖτον ἐν ἀμητῷ. Ὕδωρ βαθὺ βουλὴ ἐν καρ
de viri: vir āt prudēs exhauriet illud. Ma
δίᾳ ἀνδρός, ἀνὴρ δὲ φρόνιμος ἐξαντλήσει αὐτήν. Μέ
gnū hō ⁊ ꝑcioſū vir miſericors:vir̄ āt fidelē
γα ἄνθρωπος καὶ τίμιον ἀνὴρ ἐλεήμων, ἄνδρα δὲ πιστὸν
opus inuenire. Qui reuerti irreprehēſibilis i iuſticia
ἔργον εὑρεῖν. Ὃς ἀναστρέφεται ἄμωμος ἐν δικαιοσύνῃ

B beatos filios ſuos relinquet. Cū
μακαρίους τοὺς παῖδας αὐτοῦ καταλείψει. Ὅταν
rex iuſt⁹ ſederit in ſolio: nō aduerſat
1.Joh.1.d. βασιλεὺς δίκαιος καθίσῃ ἐπὶ θρόνου, οὐκ ἐναντιοῦται
in oculis eius omne malū. Quis gl̄iabit mū
ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ πᾶν πονηρόν. Τίς καυχήσεται ἁγ
dū hēre cor: aut qs libere dicet pur̄
νὴν ἔχειν τὴν καρδίαν; ἢ τίς παρρησιάσεται καθαρὸς
eſſe a pctīs? Statera magna ⁊ parua ⁊
εἶναι ἀπὸ ἁμαρτιῶν; Στάθμιον μέγα καὶ μικρὸν καὶ
menſure duplices immūda corā dño ⁊ vtraque:
μέτρα δισσὰ ἀκάθαρτα ἐνώπιον κυρίου καὶ ἀμφότερα,
⁊ q facit ea. In ſtudijs ſuis im=
καὶ ὁ ποιῶν αὐτά. Ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτοῦ συμ
pediet adoleſcēs cū ſancto: ⁊ recta via ei⁹.
ποδισθήσεται νεανίσκος μετὰ ὁσίου, καὶ εὐθεῖα ἡ ὁδὸς αὐτοῦ.
Auris audit ⁊ oculus videt:dñi opa ⁊ vtraque.
Οὖς ἀκούει καὶ ὀφθαλμὸς ὁρᾷ, κυρίου ἔργα καὶ ἀμφότερα.
Ne diligas detrahere: ne pereas. Aperi āt
Μὴ ἀγάπα καταλαλεῖν, ἵνα μὴ ἐξαρθῇς. Διάνοιξον δὲ τοὺς

C oculos tuos ⁊ ſaturare panib⁹. Malū malū di
ὀφθαλμούς σου καὶ ἐμπλήσθητι ἄρτων. Κακὸν κακὸν λέ
cit q emit: ⁊ poſtꝙ receſſerit tūc gl̄iabit. Eſt aur̄
γει ὁ ἀγοράζων, καὶ ὡς ἀπέλθῃ τότε καυχήσεται. Ἔστι χρυσὸς
⁊ multitudo lapidū ꝑcioſor̄: ⁊ vaſa ꝑcioſa labia intel
καὶ πλῆθος λίθων πολυτελῶν, καὶ σκεύη ἔντιμα χείλη ἐπι
Ecc.27.d. lect⁹. Tolle veſtimētū ſpōdētis pro alieno:
στήμης. Ἀφελοῦ τὸ ἱμάτιον τοῦ ἐγγυωμένου ἀντὶ ἀλλοτρίου,

pauper ꝙ vir mendax. Timor domini ad vitā: & in plenitudine cōmorabitur abſq; viſitatione peſſimi. Abſcōdit piger manū ſuā ſub aſcella: nec ad os ſuū applicat eam. Peſtilente flagellato ſtultus ſapiētior erit: ſi aūt corripueris ſapientē: intelliget ſapiētiā. Qui affligit patrē & fugit matrē: ignominioſus erit & infelix. Nō ceſſes audire fili doctrinam: nec ignores ſermones ſciētie. Teſtis iniquus deridet iudicium: & os impiorum deuorat iniquitatē. Parata ſunt deriſoribus iudicia: & mallei percutientes ſtultorum corporibus. 20.

Luxurioſa res vinū: & tumultuoſa ebrietas. Quicūq; his delectatur: nō erit ſapiens. Sicut rugitus leonis ita & terror regis: qui ꝓuocat eū peccat in animā ſuam. Honor eſt homini qui ſeꝑat ſe a cōtentiōibus: oēs aūt ſtulti miſcentur contumelijs. Propter frigus piger arare noluit: mendicabit ergo eſtate & nō dabitur illi. Sicut aqua ꝓfunda ſic cōſilium in corde viri: ſed homo ſapiēs exhauriet illud. Multi homīes miſericordes vocantur: virū aūt fidelem qs inueniet? Iuſt⁹ q ambulat in ſimplicitate ſua: beatos poſt ſe filios relinquit. Rex qui ſedet in ſolio iudicii: diſſipat oīe malū intuitu ſuo. Quis pōt dicere mundū eſt cor meū: purus ſum a peccato? Pondus & pondus: menſura & menſura: vtrūq; abominabile eſt apud dñm. Ex ſtudiis ſuis intelligitur puer: ſi munda & recta ſint opera eius. Aurē audientē & oculū videntē dñs fecit vtrūq;. Noli diligere ſōnū: ne te egeſtas opprimat. Aperi oculos tuos: & ſaturare panib⁹. Malū ē: malū eſt: dicit oīs emptor: et cū receſſerit tūc gloriabitur. Eſt aurū & multitudo gēmarū: vas autē ꝑcioſum labia ſcīe. Tolle veſtimentū eius q fideiuſſor extitit alieni:

רָשׁ מֵאִישׁ כָּזָב׃ יִרְאַת יְהוָה
לְחַיִּים וְשָׂבֵעַ יָלִין בַּל יִפָּקֶד
רָע׃ טָמַן עָצֵל יָדוֹ בַּצַּלָּחַת גַּם
אֶל פִּיהוּ לֹא יְשִׁיבֶנָּה׃ לֵץ
תַּכֶּה וּפֶתִי יַעְרִם וְהוֹכִיחַ
לְנָבוֹן יָבִין דָּעַת׃ מְשַׁדֶּד אָב
יַבְרִיחַ אֵם בֵּן מֵבִישׁ וּמַחְפִּיר׃
חֲדַל בְּנִי לִשְׁמֹעַ מוּסָר לִשְׁגוֹת
מֵאִמְרֵי דָעַת׃ עֵד בְּלִיַּעַל יָלִיץ
מִשְׁפָּט וּפִי רְשָׁעִים יְבַלַּע אָוֶן׃
נָכוֹנוּ לַלֵּצִים שְׁפָטִים וּמַהֲלֻמוֹת
לְגֵו כְּסִילִים׃

לֵץ הַיַּיִן הֹמֶה
שֵׁכָר וְכָל שֹׁגֶה בּוֹ לֹא יֶחְכָּם׃
נַהַם כַּכְּפִיר אֵימַת מֶלֶךְ
מִתְעַבְּרוֹ חוֹטֵא נַפְשׁוֹ׃ כָּבוֹד
לָאִישׁ שֶׁבֶת מֵרִיב וְכָל אֱוִיל
יִתְגַּלָּע׃ מֵחֹרֶף עָצֵל לֹא יַחֲרֹשׁ
וְשָׁאַל בַּקָּצִיר וָאָיִן׃ מַיִם עֲמֻקִּים
עֵצָה בְלֶב אִישׁ וְאִישׁ תְּבוּנָה
יִדְלֶנָּה׃ רָב אָדָם יִקְרָא אִישׁ
חַסְדּוֹ וְאִישׁ אֱמוּנִים מִי יִמְצָא׃
מִתְהַלֵּךְ בְּתֻמּוֹ צַדִּיק אַשְׁרֵי
בָנָיו אַחֲרָיו׃ מֶלֶךְ יוֹשֵׁב עַל
כִּסֵּא דִין מְזָרֶה בְעֵינָיו כָּל רָע׃
מִי יֹאמַר זִכִּיתִי לִבִּי טָהַרְתִּי
מֵחַטָּאתִי׃ אֶבֶן וָאֶבֶן אֵיפָה
וְאֵיפָה תּוֹעֲבַת יְהוָה גַּם שְׁנֵיהֶם׃
גַּם בְּמַעֲלָלָיו יִתְנַכֶּר נָעַר אִם זַךְ
וְאִם יָשָׁר פָּעֳלוֹ׃ אֹזֶן שֹׁמַעַת וְעַיִן
רֹאָה יְהוָה עָשָׂה גַם שְׁנֵיהֶם׃
אַל תֶּאֱהַב שֵׁנָה פֶּן תִּוָּרֵשׁ פְּקַח
עֵינֶיךָ שְׂבַע לָחֶם׃ רַע רַע יֹאמַר
הַקּוֹנֶה וְאֹזֵל לוֹ אָז יִתְהַלָּל׃ יֵשׁ
זָהָב וְרָב פְּנִינִים וּכְלִי יְקָר שִׂפְתֵי
דָעַת׃ לְקַח בִּגְדוֹ כִּי עָרַב זָר

רוש
לון פקד
רוע
פה שוב
לוץ נכה
פתה ערם
יכח בין
ידע שדד
ברח בוש
חפר
שנה בל
שפט כה
בלע כון
הלם כסל

Cap. xx.
חכם
כפר
עבר חטא
כבד רוב
איל גלע
חרש קצר
יעץ בין
דלה קרא
אמן מצא
הלך תמם
צדק ישב
דון זרה
רוע אמר
זכה
תעב שנה
עלל נכר
זכך
אהב ישן
ירש
קנה הלל
פנה כלה
שפה ידע

וּבְעַד נָכְרִיָּה חַבְלֵהוּ׃ עָרֵב לָאִישׁ
מלא פה לֶחֶם שָׁקֶר וְאַחַר יִמָּלֵא פִיהוּ
חשב יעץ חָצָץ׃ מַחֲשָׁבוֹת בְּעֵצָה תִכּוֹן
כון חבל וּבְתַחְבֻּלוֹת עֲשֵׂה מִלְחָמָה׃
לחם גלה גּוֹלֶה סּוֹד הוֹלֵךְ רָכִיל וּלְפֹתֶה
הלך רכל שְׂפָתָיו לֹא תִתְעָרָב׃ מְקַלֵּל
ערב
קלל דעך אָבִיו וְאִמּוֹ יִדְעַךְ נֵרוֹ בֶּאֱשׁוּן
נור בהל חֹשֶׁךְ׃ נַחֲלָה מְבֹהֶלֶת בָּרִאשֹׁנָה
ברך אמר וְאַחֲרִיתָהּ לֹא תְבֹרָךְ׃ אַל תֹּאמַר
שלם רוע אֲשַׁלְּמָה רָע קַוֵּה לַיהוָה
תעב וְיֹשַׁע לָךְ׃ תּוֹעֲבַת יְהוָה אֶבֶן
אזן רמה וָאָבֶן וּמֹאזְנֵי מִרְמָה לֹא טוֹב׃
צעד מֵיְהוָה מִצְעֲדֵי גָבֶר וְאָדָם
בין יקש מַה יָּבִין דַּרְכּוֹ׃ מוֹקֵשׁ אָדָם יָלַע
לוע זרה קֹדֶשׁ וְאַחַר נְדָרִים לְבַקֵּר׃ מְזָרֶה
רְשָׁעִים מֶלֶךְ חָכָם וַיָּשֶׁב עֲלֵיהֶם
אפן נור אוֹפָן׃ נֵר יְהוָה נִשְׁמַת אָדָם חֹפֵשׂ
כָּל חַדְרֵי בָטֶן׃ חֶסֶד וֶאֱמֶת
נצר יִצְּרוּ מֶלֶךְ וְסָעַד בַּחֶסֶד כִּסְאוֹ׃
פאר בחר תִּפְאֶרֶת בַּחוּרִים כֹּחָם וַהֲדַר
שוב מרק זְקֵנִים שֵׂיבָה׃ חַבֻּרוֹת פֶּצַע תַּמְרוּק
רוע נכה בְּרָע וּמַכּוֹת חַדְרֵי בָטֶן׃
Cap. xxi. פַּלְגֵי מַיִם לֶב
מֶלֶךְ בְּיַד יְהוָה עַל כָּל אֲשֶׁר
חפץ נטה יַחְפֹּץ יַטֶּנּוּ׃ כָּל דֶּרֶךְ אִישׁ יָשָׁר
תכן בְּעֵינָיו וְתֹכֵן לִבּוֹת יְהוָה׃
שפט בחר עֲשֹׂה צְדָקָה וּמִשְׁפָּט נִבְחָר
לַיהוָה מִזָּבַח׃ רוּם עֵינַיִם
וּרְחַב לֵב נִר רְשָׁעִים חַטָּאת׃
חשב חרץ מַחְשְׁבוֹת חָרוּץ אַךְ לְמוֹתָר
יתר חסר וְכָל אָץ אַךְ לְמַחְסוֹר׃ פֹּעַל
אֹצָרוֹת בִּלְשׁוֹן שָׁקֶר הֶבֶל נִדָּף
בקש שדד מְבַקְשֵׁי מָוֶת׃ שֹׁד רְשָׁעִים
גרר עשה יְגוֹרֵם כִּי מֵאֲנוּ לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט׃
זכך הֲפַכְפַּךְ דֶּרֶךְ אִישׁ וָזָר וְזַךְ יָשָׁר
פנה פָּעֳלוֹ׃ טוֹב לָשֶׁבֶת עַל פִּנַּת גָּג

et pro extrancis aufer pignus ab eo. Suauis eſt hoī panis mendacii: & poſtea īplebitur os eius calculo. Cogitationes conſilii roborantur: & gubernaculis tranctāda ſunt bella. Ei qui reuelat myſteria: & ambulat frauduleter: & dilatat labia ſua: ne cōmiſcearis. Qui maledicit patri ſuo & matri: extiguctur lumē ei⁹ ī mediis tenebris. Hereditas ad quā feſtinatur in principio: in nouiſſimo bñdictione carebit. Ne dicas reddam malum pro malo: expecta dominum & liberabit te. Abominatio ē apud dñm pōdus & pondus: ſtatera doloſa non eſt bona. A dño diriguntur greſſus viri: qs aūt hoīm intelligere poteſt viā ſuā? Ruina eſt hoī deuorare ſctōs: & poſt vota retractare. Diſſipat impios rex ſapiēs: & incuruat ſup eos fornicē. Lucerna dñi ſpiraculū hoīs: q̄ inueſtigat oia ſecreta ventris. Miſericordia & veritas cuſtodiūt regē: & roboratur clementia thronus eius. Exultatio iuuenū fortitudo eorū: & dignitas ſenum canicies. Liuor vulneris abſterget mala: & plage in ſecretioribus ventris. 21.

Sicut diuiſiones aquarum: ita cor regis in manu dñi: quocunq̱ voluerit inclinabit illud. Omnis via viri recta ſibi videtur: appendit autem corda dominus. Facere iuſticiam & iudicium: magis placet dño q̄ victime. Exaltatio oculorum & dilatatio cordiſ: lucerna impiorum peccatū. Cogitatiōes robuſti ſemper in abundantia: omnis aūt piger in egeſtate eſt. Qui congregat theſauros lingua mendacii: vanus & excors eſt: & impingetur ad laqueos mortis. Rapine ipiorū detrahent eos: quia noluerunt facere iudicium. Peruerſa via viri aliena eſt: q aūt mūdus ē: rectū opus eius. Melius eſt ſedere in angulo domatis:

ꝛ pro aliena accipe pigñ ab eo. Dulcis
καὶ ἀντὶ ἀλλοτρίας λάβε ἐνέχυρον παρ' αὐτοῦ. Ἡδὺς Infra. 28.b.
hoi panis mēdacij: ꝛ poſtea implebit
ἀνθρώπῳ ἄρτος ψεύδους, καὶ ἔπειτα ἐμπλησθήσεται τὸ
os ei⁹ ſilicib⁹. Cogitationes in cōſilio firmant:
στόμα αὐτοῦ χαλίκων. Διαλογισμοὶ ἐν βουλῇ στερεοῦνται,
gubernationib⁹ āt fit bellū. Reuelās cōſi
κυβερνήσεσι δὲ γίνεται πόλεμος. Ὁ ἀνακαλύπτων βου
lia in cōſeſſu: vadit duplex ligua: ꝛ cū extendēte
λὰς ἐν συνεδρίῳ, πορεύεται δίγλωσσος, καὶ μετὰ πλατύνον
ſua ne miſcere labia. Maledicētis pa Exo. 21.b.
τος τὰ ἑαυτοῦ μὴ μίγνυτι χείλη. Κακολογοῦντος πα Leui. 20.b.
trē matrē extinguet lucerna: at pupille Ro. 12.b
τέρα ἢ μητέρα σβεσθήσεται λαμπτήρ, αἱ δὲ κόραι τῶν
oculoꝝ ei⁹ videbūt tenebras. Pars feſtinata
ὀφθαλμῶν αὐτοῦ ὄψονται σκότος. Μερὶς ἐπισπουδαζο
ta in pmis: in vltimis nō bñdicet. C
μένη ἐν πρώτοις, ἐν τοῖς τελευταίοις οὐκ εὐλογηθήσεται.
Ne dicas vlciſcar inimicū: ſed expecta do
Μὴ εἴπῃς τίσομαι τὸν ἐχθρόν, ἀλλὰ ὑπόμεινον τὸν κύ
minū: vt tibi auxiliet. Abominatio dño duplex ſtatera:
ριον, ἵνα σοι βοηθήσῃ. Βδέλυγμα κυρίῳ δισσὸν στάθμιον,
ꝛ iugū doloſuꝫ nō bonū corā eo. A dño
καὶ ζυγὸς δόλιος οὐ καλὸν ἐνώπιον αὐτοῦ. Παρὰ κυρίου
diriguntur greſſus viro: mortalis āt qmō intel
εὐθύνεται τὰ διαβήματα ἀνδρί, θνητὸς δὲ πῶς ἂν νοή
ligere poterit vias ſuas? Laque⁹ viro celerit q̄ppiā pro
σαι τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ; Παγὶς ἀνδρὶ ταχύ τι τῶν ἰδί
prioꝝ ſctificare: poſt enī votū feciſſe penitere ↄtingit.
ων ἁγιάσαι, μετὰ γὰρ τὸ εὔξασθαι μετανοεῖν γίνεται.
Diſſipator impioꝝ rex ſapiēs: ꝛ inijciet ſup eos
Λικμήτωρ ἀσεβῶν βασιλεὺς σοφός, καὶ ἐπιβαλεῖ αὐ
os rotā. Lux dñi ſpūs hoīum: qui lucerna
τοῖς τροχόν. Φῶς κυρίου πνοὴ ἀνθρώπων, ἢ λύχνος 1. Re. 15. c.
q̄ ſcrutat receſſus vētris. Mīa ꝛ veritas
ὃς ἐρευνᾷ ταμιεῖα κοιλίας. Ἐλεημοσύνη καὶ ἀλήθεια
cuſtodia regi: ꝛ circūdabūt in iuſticia
φυλακὴ βασιλεῖ, καὶ περικυκλώσουσιν ἐν δικαιοσύνῃ
thronū ei⁹. Ornat⁹ iuuenib⁹ ſapīa: glīa āt
τὸν θρόνον αὐτοῦ. Κόσμος νεανίαις σοφία, δόξα δὲ
ſenū cani. Liuores: ꝛ cōtritiones occur
πρεσβυτέρων πολιαί. Ὑπώπια καὶ συντρίμματα συν
rūt malis: plage āt in p̄mptuaria vētris.
αντᾷ κακοῖς, πληγαὶ δὲ εἰς ταμιεῖα κοιλίας. Ca. 21.

Sicut ipet⁹ aque: ita cor regis
Ὥσπερ ὁρμὴ ὕδατος, οὕτως καρδία βασιλέως A
in manu dei: q̄cūq̱ vtiq̱ volens ānuerit illuc iclinauit illud.
ἐν χειρὶ θεοῦ, οὗ δ' ἂν θέλων νεύσῃ ἐκεῖ ἔκλινεν αὐτήν.
Ois vir videt ſibi iuſt⁹: dirigit āt cor
Πᾶς ἀνὴρ φαίνεται ἑαυτῷ δίκαιος, κατευθύνει δὲ καρ
da dñs. Facere iuſta ꝛ vera loqui placita
δίας κύριος. Ποιεῖν δίκαια καὶ ἀληθεύειν ἀρεστὰ
apud deū poti⁹: q̄ victimaꝝ ſāguis. Magnanim⁹ in
παρὰ θεῷ μᾶλλον, ἢ θυσιῶν αἷμα. Μεγαλόφρων ἐφ'
iniuria audax: fax āt impioꝝ peccata.
ὕβρει θρασυκάρδιος, λαμπτὴρ δὲ ἀσεβῶν ἁμαρτία.
Cogitationes fortis: in ſacietatē. ꝛ ois feſti
Διαλογισμοὶ ἀνδρείου εἰς πλησμονήν, καὶ πᾶς ὁ σπεύ
nās in minore. Qui operat theſauros lingua mēda
δων εἰς ἐλάσσονι. Ὁ ἐνεργῶν θησαυρίσματα γλώσσῃ ψευ
ci: vana ſequit ꝛ vadit in rete mortis.
δεῖ, μάταια διώκει καὶ ἔρχεται ἐπὶ παγίδος θανάτου.
p̄nicies impijs hoſpitabilis erit: nō enī volūt face
Ὄλεθρος ἀσεβέσιν ἐπιξενωθήσεται, οὐ γὰρ βούλονται πράσ
re iuſta. Ad p̄uerſos p̄uerſas vias mit
σειν τὰ δίκαια. Πρὸς τοὺς σκολιοὺς σκολιὰς ὁδοὺς ἀποστέ
tit deus mūda enī ꝛ recta opa ei⁹.
λλει ὁ θεός, ἁγνὰ γὰρ καὶ ὀρθὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ.
Meli⁹ habitare in āgulo nō tecto
Κρεῖσσον οἰκεῖν ἐπὶ γωνίας ὑπαίθρου Infra. 25. b.

ꝙ pictis domib⁹ cũ in iuſticia ꝛ in domo cõmũi. Aia im-
ἢ ἐγκεκονιαμένοις μετὰ ἀδικίας καὶ ἐν οἴκῳ κοινῷ. Ψυχὴ ἀσε-
pij optat mala: nõ cõſeqtur miam ab ullo ho
βοῦς ἐπιθυμεῖ κακῶν, οὐκ ἐλεηθήσεται ὑπ' οὐδενὸς τῶν ἀν-
minũ. Mulctato intẽperãte aſtutior fit
θρώπων. Ζημιουμένου ἀκολάστου πανουργότερος γίνε-
innocẽs: intelligẽs aũt ſapiẽs ſuſcipiet cognitionẽ. Intelliget
ται ὁ ἄκακος, συνιὼν δὲ σοφὸς δέξεται γνῶσιν. Συνιεῖ
iuſt⁹ corda impiorꝫ: ꝛ villipẽdit impios in ma
δίκαιος καρδίας ἀσεβῶν, καὶ φαυλίζει ἀσεβεῖς ἐν κα-
C lis. Qui obturat aures ſuas ne audiat infir
κοῖς. Ὃς φράσσει τὰ ὦτα αὐτοῦ τοῦ μὴ ἀκοῦσαι ἀσθε-
mũ: ꝛ ipſe inuocabit ꝛ nõ erit q exaudiat.
νοῦς, καὶ αὐτὸς ἐπικαλέσεται καὶ οὐκ ἔσται ὁ εἰσακούων.
Munus abſcõditũ auertit iras: a donis aũt q abſtinet
Δόσις λάθριος ἀνατρέπει ὀργάς, δώρων δὲ ὁ φειδόμενος
idignationẽ ſuſcitat fortẽ. Gaudiũ iuſtorꝫ facere iudi-
θυμὸν ἐγείρει ἰσχυρόν. Εὐφροσύνη δικαίων ποιεῖν κρίμα-
cia: ſctũs aũt immũdus apud maleficos. Uir q er-
τα, ὅσιος δὲ ἀκάθαρτος παρὰ κακούργοις. Ἀνὴρ πλανώ-
rat a via iuſticie: in cetu gigantũ reqe-
μενος ἐξ ὁδοῦ δικαιοσύνης, ἐν συναγωγῇ γιγάντων ἀνα-
ſcet. Uir indigẽs diligit gaudiũ: amãs vinũ
παύσεται. Ἀνὴρ ἐνδεὴς ἀγαπᾷ εὐφροσύνην, φιλῶν οἶνον
ꝛ oleũ in diuitias. Purgatio aũt iuſti iniqu⁹
καὶ ἔλαιον εἰς πλοῦτον. Περικάθαρμα δὲ δικαίου ἄνομος
ꝛ pro rectis iniqu⁹. Melius habitare i terra de-
καὶ ἀντὶ εὐθέων παράνομος. Κρεῖσσον οἰκεῖν ἐν γῇ ἐρή-
ſerta: ꝙ cũ muliere rixoſa ꝛ linguace ꝛ ira-
Ecc. 25.c. μω, ἢ μετὰ γυναικὸς μαχίμου καὶ γλωσσώδους καὶ ὀρ-
cunda. Theſaur⁹ deſiderabilis requieſcet in ore
γίλου. Θησαυρὸς ἐπιθυμητὸς ἀναπαύσεται ἐπὶ στόμα-
ſapiẽtis: ſtulti aũt viri deuorãt illũ.
τος σοφοῦ, ἄφρονες δὲ ἄνδρες καταπίονται αὐτόν.
Uia iuſticie ꝛ mie inueniet vitã ꝛ glo-
Ὁδὸς δικαιοσύνης καὶ ἐλεημοσύνης εὑρήσει ζωὴν καὶ δό-
riã. Ciuitates munitas aſcẽdit ſapiẽs: deſtruxit munitio-
3.15.a. ξαν. Πόλεις ὀχυρὰς ἐπέβη σοφός, καθεῖλε τὸ ὀχύρω-
nẽ in qua cõfiderãt impij. Qui cuſtodit
μα ἐφ' ᾧ ἐπεποίθεισαν οἱ ἀσεβεῖς. Ὃς φυλάσσει τὸ
os ſuũ ꝛ linguã: ſeruat a tribulatiõe
D στόμα αὐτοῦ καὶ τὴν γλῶσσαν, διατηρεῖ ἐκ θλίψεως τὴν
aiam ſuã. Temerari⁹ ꝛ arrogãs ꝛ ſuperb⁹ peſtis
ψυχὴν αὐτοῦ. Θρασὺς καὶ αὐθάδης καὶ ἀλαζὼν λοιμὸς
vocat: q aũt reminiſcit iniuriarꝫ iniqu⁹. Deſideria pi-
καλεῖται, ὃς δὲ μνησικακεῖ παράνομος. Ἐπιθυμίαι ὀ-
3.15.b. grũ occidẽt: nõ eñi eligũt man⁹ eius
κνηρὸν ἀποκτείνουσιν, οὐ γὰρ προαιροῦνται αἱ χεῖρες αὐτοῦ
facere ꝗcꝗ. Impi⁹ deſiderat tota die deſi-
ποιεῖν τι. Ἀσεβὴς ἐπιθυμεῖ ὅλην τὴν ἡμέραν ἐπιθυ-
deria mala: at iuſtus miſeret ꝛ miſerat iceſſanter.
μίας κακάς, ὁ δὲ δίκαιος ἐλεεῖ καὶ οἰκτείρει ἀφειδῶς.
Hoſtie impiorꝫ abominatio dño: ꝛ eñi ini-
Θυσίαι ἀσεβῶν βδέλυγμα κυρίῳ, καὶ γὰρ παρανό-
que offerũt eas. Teſtis mẽdax peri-
μως προσφέρουσιν αὐτάς. Μάρτυς ψευδὴς ἀπολεῖ-
bit: vir obediẽs ſeruatur⁹ loquet. Impius vir
ται, ἀνὴρ ὑπήκοος φυλασσόμενος λαλήσει. Ἀσεβὴς ἀνὴρ
pcaciter obfirmat vultũ: at rect⁹ ipſe itelliget
ἀναιδῶς ὑφίσταται προσώπῳ, ὁ δὲ εὐθὺς αὐτὸς συνιεῖ
vias ſuas. Nõ eſt ſapia nõ eſt fortitudo:
τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ. Οὐκ ἔστι σοφία οὐκ ἔστιν ἀνδρεία,
nõ eſt cõſiliũ cõtra ipiũ. equ⁹ parat ad
οὐκ ἔστι βουλὴ πρὸς τὸν ἀσεβῆ. Ἵππος ἑτοιμάζεται εἰς
diẽ belli: ab aũt dño auxiliatio.
ἡμέραν πολέμου, παρὰ δὲ κυρίου ἡ βοήθεια. Ca.22.
A Eligibili⁹ nomẽ bonũ ꝙ diuitie multe:
Αἱρετώτερον ὄνομα καλὸν ἢ πλοῦτος πολύς,
ſup aũt argentũ ꝛ auꝝ gra bona.
ὑπὲρ δὲ ἀργύριον καὶ χρυσίον χάρις ἀγαθή.

ꝙ cum muliere litigioſa & i domo cõmuni. Aia ipii deſiderat malũ: nõ miſerebitur pximo ſuo. Mulctato peſtilente ſapientior erit paruulus: & ſi ſectetur ſapientem ſumet ſcientiam. Excogitat iuſtus de domo impii: vt detrahat ipios a malo. Qui obturat aurem ſuã ad clamorẽ paupis: & ipſe clamabit & non exaudietur. Munus abſcõditũ extinguit iras: & donũ in ſinu in dignationẽ maximam. Gaudium iuſto eſt facere iudicium: & pauor operãtib⁹ iniqtatẽ. Vir qui errauerit in via doctrine: in cetu gigantum cõmorabitur. Qui diligit epulas i egeſtate erit: qui amat vinum & pinguia nõ ditabitur. Pro iuſto dabitur impius: & pro recto iniquus. Melius eſt habitare in terra deſerta: ꝙ cum muliere rixoſa & iracunda. Theſaurus deſiderabilis & oleũ in habitaculo iuſti: & ipru dens hõ diſſipabit illud. Qui ſeqtur iuſtitiã & miſericordiã: inueniet vitã iuſtitiã & gloriã. Ciuitatẽ fortiũ aſcendit ſapiẽs: detraxitqꝫ robur fiducie eius. Qui cuſtodit os ſuũ & linguã ſuã: cuſtodit ab ãguſtiis animã ſuã. ſupbus & arrogãs vocatur indoctus: q in ira operatur ſupbiã. Deſideria occidunt pigrũ: noluerũt eni quicqꝫ manus eius opari. Tota die concupiſcit & deſiderat: qui aũt iuſtus eſt tribuet & nõ ceſſabit. Hoſtie impiorum abominabiles: que offerũtur ex ſcelere. Teſtis mendax peribit: vir obediẽs loqtur victoriã. Vir impius pcaciter obfirmat vultũ ſuũ: qui aũt rectus eſt corrigit viam ſuam. Non eſt ſapiẽtia: non eſt prudẽtia: nõ eſt conſilium cõtra dñm. Equus paratur ad diem belli: dominus autẽ ſalutem tribuit. 22.

Melius eſt nomen bonum ꝙ diuitie multe: ſup argentũ eni & aurum gratia bona

מֵאֵשֶׁת מִדְיָנִים וּבֵית חָבֶר׃ נֶפֶשׁ | אִישׁ דּוּן
רָשָׁע אִוְּתָה רָע לֹא יֻחַן בְּעֵינָיו | אָוָה רוּעַ
רֵעֵהוּ׃ בַּעֲנָשׁ לֵץ יֶחְכַּם פֶּתִי | חָנַן לוּץ
וּבְהַשְׂכִּיל לְחָכָם יִקַּח דָּעַת׃ | חָכַם פָּתָה
מַשְׂכִּיל צַדִּיק לְבֵית רָשָׁע | שָׂכַל לָקַח
מְסַלֵּף רְשָׁעִים לָרָע׃ אֹטֵם | יָדַע צָדַק
אָזְנוֹ מִזַּעֲקַת דָּל גַּם הוּא יִקְרָא | סָלַף
וְלֹא יֵעָנֶה׃ מַתָּן בַּסֵּתֶר יִכְפֶּה | קָרָא
אָף וְשֹׁחַד בַּחֵק חֵמָה עַזָּה׃ | עָנָה נָתַן
שִׂמְחָה לַצַּדִּיק עֲשׂוֹת מִשְׁפָּט | כָּפָה עָזַז
וּמְחִתָּה לְפֹעֲלֵי אָוֶן׃ אָדָם תּוֹעֶה | חָתַת תָּעָה
מִדֶּרֶךְ הַשְׂכֵּל בִּקְהַל רְפָאִים | שָׂכַל
יָנוּחַ׃ אִישׁ מַחְסוֹר אֹהֵב שִׂמְחָה | נוּחַ
אֹהֵב יַיִן וָשֶׁמֶן לֹא יַעֲשִׁיר׃ | עָשַׁר
כֹּפֶר לַצַּדִּיק רָשָׁע וְתַחַת יְשָׁרִים
בּוֹגֵד׃ טוֹב שֶׁבֶת בְּאֶרֶץ מִדְבָּר | בָּגַד יָשַׁב
מֵאֵשֶׁת מִדְיָנִים וָכָעַס׃ אוֹצָר | דָּבַר אִישׁ
נֶחְמָד וָשֶׁמֶן בִּנְוֵה חָכָם וּכְסִיל | אָצַר חָמַד
אָדָם יְבַלְּעֶנּוּ׃ רֹדֵף צְדָקָה וָחָסֶד | כָּסַל
יִמְצָא חַיִּים צְדָקָה וְכָבוֹד׃ עִיר | בָּלַע
גִּבֹּרִים עָלָה חָכָם וַיֹּרֶד עֹז | מָצָא כָּבַד
מִבְטֶחָה׃ שֹׁמֵר פִּיו וּלְשׁוֹנוֹ | גָּבַר
שֹׁמֵר מִצָּרוֹת נַפְשׁוֹ׃ זֵד יָהִיר | עָזַז בָּטַח
לֵץ שְׁמוֹ עוֹשֶׂה בְּעֶבְרַת זָדוֹן׃ | פָּה לָשַׁן
תַּאֲוַת עָצֵל תְּמִיתֶנּוּ כִּי מֵאֲנוּ | צוּר זוּד
יָדָיו לַעֲשׂוֹת׃ כָּל הַיּוֹם הִתְאַוָּה | יָהַר לוּץ
תַאֲוָה וְצַדִּיק יִתֵּן וְלֹא יַחְשֹׂךְ׃ זֶבַח | עָשָׂה אָוָה
רְשָׁעִים תּוֹעֵבָה אַף כִּי בְזִמָּה | מוּת
יְבִיאֶנּוּ׃ עֵד כְּזָבִים יֹאבֵד וְאִישׁ | נָתַן חָשַׂךְ
שׁוֹמֵעַ לָנֶצַח יְדַבֵּר׃ הֵעֵז אִישׁ | תָּעַב זָמַם
רָשָׁע בְּפָנָיו וְיָשָׁר הוּא יָכִין דְּרָכָיו׃ | בּוֹא עוּד
אֵין חָכְמָה וְאֵין תְּבוּנָה וְאֵין | אָבַד דָּבַר
עֵצָה לְנֶגֶד יְהוָה׃ סוּס מוּכָן לְיוֹם | עָזַז פָּנָה
מִלְחָמָה וְלַיהוָה הַתְּשׁוּעָה׃ | כּוּן
| בִּין
| יָעַץ כּוּן
| לָחַם יָשַׁע
נִבְחָר שֵׁם מֵעֹשֶׁר | Cap.xxii.
רָב מִכֶּסֶף וּמִזָּהָב חֵן טוֹב׃ | בָּחַר

עָשִׁיר וָרָשׁ נִפְגָּשׁוּ עֹשֵׂה כֻלָּם — עשר רוש
יְהוָה׃ עָרוּם רָאָה רָעָה וְנִסְתָּר — פגש עשה
וּפְתָיִים עָבְרוּ וְנֶעֱנָשׁוּ׃ עֵקֶב — סתר פתה ענש
עֲנָוָה יִרְאַת יְהוָה עֹשֶׁר וְכָבוֹד — ענה כבד
וְחַיִּים׃ צִנִּים פַּחִים בְּדֶרֶךְ — צנן פחח
עִקֵּשׁ שׁוֹמֵר נַפְשׁוֹ יִרְחַק מֵהֶם׃ — רחק
חֲנֹךְ לַנַּעַר עַל פִּי דַרְכּוֹ גַּם — פה
כִּי יַזְקִין לֹא יָסוּר מִמֶּנָּה׃ עָשִׁיר — זקן סור
בְּרָשִׁים יִמְשׁוֹל וְעֶבֶד לֹוֶה — רוש משל
לְאִישׁ מַלְוֶה׃ זוֹרֵעַ עַוְלָה — לוה זרע
יִקְצוֹר אָוֶן וְשֵׁבֶט עֶבְרָתוֹ יִכְלֶה׃ — קצר כלה
טוֹב עַיִן הוּא יְבֹרָךְ כִּי נָתַן — ברך
מִלַּחְמוֹ לַדָּל׃ גָּרֵשׁ לֵץ וְיֵצֵא — לוץ
מָדוֹן וְיִשְׁבֹּת דִּין וְקָלוֹן׃ אֹהֵב — דון שבת
טְהָור לֵב חֵן שְׂפָתָיו רֵעֵהוּ — דון קלה
מֶלֶךְ׃ עֵינֵי יְהוָה נָצְרוּ דָעַת — שפה ידע
וַיְסַלֵּף דִּבְרֵי בֹגֵד׃ אָמַר עָצֵל — סלף
אֲרִי בַחוּץ בְּתוֹךְ רְחֹבוֹת אֵרָצֵחַ׃ — ארה רצח
שׁוּחָה עֲמֻקָּה פִּי זָרוֹת זְעוּם — פה זרה
יְהוָה יִפָּול שָׁם׃ אִוֶּלֶת קְשׁוּרָה — זעם נפל
בְלֶב נַעַר שֵׁבֶט מוּסָר יַרְחִיקֶנָּה — קשר יסר
מִמֶּנּוּ׃ עֹשֵׁק דָּל לְהַרְבּוֹת לוֹ — רחק רבה
נֹתֵן לְעָשִׁיר אַךְ לְמַחְסוֹר׃ הַט — נתן חסר
אָזְנְךָ וּשְׁמַע דִּבְרֵי חֲכָמִים — נטה
וְלִבְּךָ תָּשִׁית לְדַעְתִּי׃ כִּי נָעִים — שות ידע
כִּי תִשְׁמְרֵם בְּבִטְנֶךָ יִכֹּנוּ — נעם שמר
יַחְדָּו עַל שְׂפָתֶיךָ׃ לִהְיוֹת בַּיהוָה — כון שפה היה
מִבְטַחֶךָ הוֹדַעְתִּיךָ הַיּוֹם אַף — בטח
אָתָּה׃ הֲלֹא כָתַבְתִּי לְךָ שָׁלִשׁוֹם
בְּמוֹעֵצוֹת וָדָעַת׃ לְהוֹדִיעֲךָ — יעץ ידע
קֹשְׁטְ אִמְרֵי אֱמֶת לְהָשִׁיב — שוב
אֲמָרִים אֱמֶת לְשֹׁלְחֶךָ׃ אַל תִּגְזָל — גזל
דָּל כִּי דַל הוּא וְאַל תְּדַכֵּא — דכא
עָנִי בַשָּׁעַר׃ כִּי יְהוָה יָרִיב — ענה רוב
רִיבָם וְקָבַע אֶת קֹבְעֵיהֶם
נָפֶשׁ׃ אַל תִּתְרַע אֶת בַּעַל אַף — רעה

Diues & paup obuiaue-
runt ſibi: vtriuſq; opa
tor eſt dñs. Callidus vi-
det malũ & abſcondit ſe:
innocens pertranſijt &
afflictus eſt damno. Finis
modeſtie timor dñi: di
uitie & gloria
& vita. Arma & gladij
in via
ſupbi: cuſtos aũt aie ſue
longe recedit ab eis.
Prouerbium eſt: adole-
ſcens iuxta viã ſuã: etiã
cum ſenuerit non rece
det ab ea. Diues
pauperibus imperat: &
qui accipit mutuũ ſeru9
eſt fenerantis. Qui ſemi
nat iniquitatem
metet mala: & virga
ire ſue conſumabitur.
Qui pnus eſt ad miſeri-
cordiam benedicetur:
de panib9 eni ſuis dedit
paupi. Eiice deriſorẽ &
exibit cũ eo iurgiũ: ceſ-
ſabũtq; cauſe & cõtume
lie. Qui diligit cordis
mũdiciam pp gratiã
labiorũ ſuorũ: habebit
amicũ regẽ. Oculi dñi
cuſtodiũt ſciẽtiã: & ſup
plantãtur verba iniq. Di
cit piger: leo eſt foris: in
medio plateaṛũ occiden
dus ſum. Fouea pfunda
os aliene: cui iratus eſt
domin9 incidet in eam.
Stulticia colligata eſt
in corde pueri: & virga
diſcipline fugabit eam.
Qui calũniatur pauperẽ
vt augeat diuitias ſuas:
dabit ipſi ditiori & ege-
bit. Inclina
aurem tuã: & audi ver-
ba ſapientiũ. Appone
autẽ cor ad doctrinam
meã: q pulchra erit tibi
cum ſeruaueris eam in
ventre tuo. Et redũdabit
in labiis tuis: vt ſit in
domino
fiducia tua. Vnde & oſtẽ
dam eam
tibi hodie. Ecce deſcri-
pſi eam tibi tripliciter
in cogitationibus & ſcie
tia: vt oſtenderem tibi
firmitatẽ & eloquia ve-
ritatis: reſpondere ex eis
illis qui miſerũt te. Non
facias violentiam
pauperi: quia paup eſt:
neq; conteras
egenum in porta: quia
iudicabit dominus
cauſam eius: & configet
eos qui confixerunt
animam eius. Noli eſſe
amicus homini iracũdo:

diues & pauper obuiauerũt ſibi: vtroſ — Eccl.7.a.
πλούσιος καὶ πτωχὸς συνήντησαν ἀλλήλοις, ἀμφοτέ-
q; aũt dñs fecit. Callid9 vidẽs malũ crucia
ρους δὲ ὁ κύριος ἐποίησε. Πανοῦργος ἰδὼν πονηρὸν τιμω
tũ fortiter ipſe erudit: at ſtulti ptrãſeũ
ρούμενον κραταιῶς αὐτὸς παιδεύεται, οἱ δὲ ἄφρονες παρελ
tes affecti ſũt dãno. Generatio ſapie timor dñi & diuitie
θόντες ἐζημιώθησαν. Γενεὰ σοφίας φόβος κυ̃ καὶ πλοῦτος
& glia & vita. tribuli & laquei in vijs tortuoſis
καὶ δόξα καὶ ζωή. τρίβολοι καὶ παγίδες ἐν ὁδοῖς σκολιαῖς
at cuſtodiẽs ſuã aiam abſtinebit ab eis. dedi
ὁ δὲ φυλάσσων τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν ἀφέξεται αὐτῶν. ἐγκαίνι
ca puer iuxta. viã eius: & quãuis ſenuerit: nõ
σον τὸ παιδίον κατὰ τὴν ὁδὸν αὐτ̃, καί γε ἐὰν γηράσῃ, οὐκ
diſcedet ab ea. diuites pauperib9 iperabũt: & ſer
ἀποστήσεται ἀπ᾽ αὐτῆς. πλούσιοι πτωχῶν ἄρξουσι, καὶ οἰκέ-
ui pprijs dominis fenerabunt. Qui ſeminat mala metet — B
ται ἰδίοις δεσπόταις δανιοῦσιν. Ὁ σπείρων φαῦλα θερίσει
mala: plagã aũt oper9 ei9 ɔſumabit. Virũ iucũdũ &
κακά, πληγὴν δὲ ἔργων αὐτ̃ συντελέσει. Ἄνδρα ἱλαρὸν καὶ
datorẽ diligit dñs: vanitatẽ aũt oper9 ei9 cõſuma-
δότην ἀγαπᾷ ὁ θεός, ματαιότητα δὲ ἔργων αὐτ̃ συντελέ-
bit. Qui miſeret paupis ipſe nutriet: nã de
σει. Ὁ ἐλεῶν πτωχὸν αὐτὸς διατραφήσεται, τῶν γὰρ ἑαυ
ſuis panib9 dedit pauperi. Victoriã & honorẽ acquirit
τοῦ ἄρτων δέδωκε τῷ πτωχῷ. Νίκην καὶ τιμὴν περιποι
munera dãs: tñ aiam aufert poſſidẽ
εῖται ὁ δῶρα δούς, τὴν μέντοι ψυχὴν ἀφαιρεῖται τῶν κεκτη
tiũ. eijce de cõcilio peſtilẽtẽ: & exibit ſimul cũ eo
μένων. ἔκβαλε ἐκ συνεδρίου λοιμόν, καὶ συνεξελεύσεται αὐ
iurgiũ: cũ eñi ſederit in cõcilio oẽs inhonorat.
τῷ νεῖκος, ὅταν γὰρ καθίσῃ ἐν συνεδρίῳ πάντας ἀτιμάζει.
diligit dñs ſancta corda: accepti aũt ei oẽs irrepre
Ἀγαπᾷ κς̃ ὁσίας καρδίας, δεκτοὶ δὲ αὐτῷ πάντες ἄμω- — Infra.23.c.
henſibiles i vijs ſuis: labijs paſcit rex.
μοι ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν. χείλεσι ποιμαίνει βασιλεύς. Οἱ
At oculi dñi cuſtodiũt ſenſũ: vilipẽdit aũt ſmões ini
δὲ ὀφθαλμοὶ κυ̃ τηροῦσιν αἴσθησιν, φαυλίζει δὲ λόγους πα — C
qu9. Excuſat & dicit piger leo in vijs:
ράνομος. προφασίζεται καὶ λέγει ὀκνηρὸς λέων ἐν ταῖς ὁδοῖς,
in aũt plateis homicide. fouea pfunda os ini-
ἐν δὲ ταῖς πλατείαις φονευταί. Βόθρος βαθὺς στόμα παρα
qui: aũt q odio hẽt a dño incidet in eã. Stultitia
νόμου, ὁ δὲ μισηθεὶς ὑπὸ κυ̃ ἐμπεσεῖται εἰς αὐτόν. Ἄνοια
ſuſpẽſa ẽ in corde iuuenis: virga aũt & diſciplina lõge ab eo.
ἐξῆπται καρδίας νέου, ῥάβδος δὲ καὶ παιδεία μακρὰν ἀπ᾽ αὐ
Qui calũniat pauperẽ multa facit ſua mala:
τοῦ. Ὁ συκοφαντῶν πένητα πολλὰ ποιεῖ τὰ ἑαυτ̃ κακά,
dat aũt diuiti in minori. Sermõib9 ſapiẽtũ appo
δίδωσι δὲ πλουσίῳ ἐπ᾽ ἐλάσσονι. Λόγοις σοφῶν παρά-
ne aurẽ tuã: & audi meos ſmões Et tuũ cor
βαλε τὸ οὖς σου, καὶ ἄκουε ἐμῶν λόγων. Τὴν δὲ σὴν καρδίαν
firma vt cognoſcas q boni ſunt. Et ſi imiſeris eos
ἐπίστησον ἵνα γνῷς ὅτι καλοί εἰσι. Καὶ ἐὰν ἐμβάλῃς αὐτ̃ς
in cor tuũ: letificabũt te ſimul in tuis labijs.
εἰς τὴν καρδίαν σου, εὐφρανοῦσί σε ἅμα ἐπὶ σοῖς χείλε-
Et tua ſit in dñm ſpes: & cognoſcere faciat tibi
σιν. Ἵνα σου γένηται ἐπὶ κύριον ἡ ἐλπίς, καὶ γνωρίσῃ σοι τὴν
viã ei9. Et tu aũt excribe ea tibi ipſi tripliẽ:
ὁδὸν αὐτ̃. Καὶ σὺ δὲ ἀπόγραψαι αὐτὰ σεαυτῷ τρισσῶς,
in cõſiliũ & cogitationẽ: doceo igiẽ te veṛ ſmonẽ & cogni
εἰς βουλὴν καὶ γνῶσιν, διδάσκω οὖν σε ἀληθῆ λόγον καὶ γνῶ — D
tionẽ bonã audire vt reſpõdeas tu ſmones veri
σιν ἀγαθὴν ὑπακούειν τοῦ ἀποκρίνεσθαί σε λόγους ἀλη-
tatis ppoſitis tibi. Nõ facias violẽtiã pau-
θείας τοῖς προβαλλομένοις σοι. Μὴ ἀποβιάζου πένη-
peri: paup eñi eſt: & neq; ihonores fragilẽ in portis.
τα, πτωχὸς γάρ ἐστι, καὶ μὴ ἀτιμάσῃς ἀσθενῆ ἐν πύλαις.
nã dñs iudicabit ei9 cauſã: & liberabis tuã inocẽtẽ
ὁ γὰρ κύριος κρινεῖ αὐτοῦ τὴν δίκην, καὶ ῥύσῃ σὴν ἄσυλον
aiam: Ne ſis amicus homini iracũdo:
ψυχήν. Μὴ ἴσθι ἑταῖρος ἀνδρὶ θυμώδει,

Digitized by Google

cū amico aūt furioſo ne cohabites. Ne forte diſcas
φίλῳ δὲ ὀργίλῳ μὴ συναυλίζου. Μήποτε μάθῃς τῶν
vias ei⁹ ⁊ ſumas laqueos tue aīe. Ne
ὁδῶν αὐτοῦ καὶ λάβῃς βρόχους τῇ σῇ ψυχῇ. Μὴ
des teipſm in ſpōſore erubeſcēs vultū:
δίδου σεαυτὸν εἰς ἐγγύην αἰσχυνόμενος πρόσωπον,
ſi eñ nō habueris vnde ſoluas accipiēt le-
ἐὰν γὰρ μὴ ἔχῃς πόθεν ἀποτίσῃς λήψονται τὸ στρῶ-
ctū q̄ ſub lateribꝰ tuis. Ne trāſgrediaris terminos
μα τὸ ὑπὸ τὰς πλευράς σου. Μὴ μέταιρε ὅρια αἰ-
eternos: q̄s ſtatuerūt patres tui. Intelligētē virū
ώνια, ἃ ἔστησαν οἱ πατέρες σου. Ὁρατικὸν ἄνδρα
Deut. 19.c. ⁊ acutū in operibꝰ ſuis regibꝰ oportet aſſi-
καὶ ὀξὺν ἐν τοῖς ἔργοις αὐτοῦ βασιλεῦσι δεῖ πα-
ſtere ⁊ nō aſſiſtere viris ſegnibꝰ.
ρεστάναι καὶ μὴ παρεστάναι ἀνδράσι νωθροῖς. Ca. 23.

A Si ſederis vt cenes in mēſa pncipis:
Ἐὰν καθίσῃς δειπνῆσαι ἐπὶ τραπέζης δυνάστου,
attēte ꝯſidera appoſita tibi. Et iniice
νοητῶς νόει τὰ παρατιθέμενά σοι. Καὶ ἐπίβαλλε
manū tuā: ſciēs qm̄ talia te oportet para-
τὴν χεῖρά σου, εἰδὼς ὅτι τοιαῦτά σε δεῖ παρα-
re. ſi aūt inſatiabilior es: ne deſideres
σκευάσαι. εἰ δὲ ἀπληστότερος εἶ, μὴ ἐπιθύμει τῶν
cibos eius: illi eñ inherēt vite mēdacis.
ἐδεσμάτων αὐτοῦ, ταῦτα γὰρ ἔχεται ζωῆς ψευδοῦς.
Ne cōtendas pauper exñs cū diuite: at tua pru-
Μὴ παρεκτείνου πένης ὢν πλουσίῳ, τῇ δὲ σῇ ἐν-
dētia abſtine. Si appoſueris tuū oculū ad eū
νοίᾳ ἀπόσχου. Ἐὰν ἐπιστήσῃς τὸ σὸν ὄμμα πρὸς αὐ-
nuſquā apparebit: parate ſunt eñ ei ale
τὸν οὐδαμοῦ φανεῖται, κατεσκεύασται γὰρ αὐτῷ πτέ-
tanq̄ aqle: ⁊ reuertit in domū
ρυγες ὥσπερ ἀετοῦ, καὶ ὑποστρέφει εἰς τὸν οἶκον τοῦ
pfecti ſibi. ne cenes cū viro inuido:
προεστηκότος αὐτοῦ. μὴ συνδείπνει ἀνδρὶ βασκάνῳ,
neque deſideres cibos eius. Quēadmodū
μηδὲ ἐπιθύμει τῶν βρωμάτων αὐτοῦ. Ὃν τρόπον
B eñ ſi q̄s abſorbeat pilū: ſic comedit ⁊ bibit:
γὰρ εἴ τις καταπίοι τρίχα, οὕτως ἐσθίει καὶ πίνει,
neq̄ ad te adducas eū. Et comedas fru-
μηδὲ πρὸς σὲ εἰσαγάγῃς αὐτόν. Καὶ φάγῃς τὸν ψω-
ſtū panis tui cū eo: euomet eñ illud ⁊ diſper-
μόν σου μετ' αὐτοῦ, ἐξεμέσει γὰρ αὐτὸν καὶ λυμανεῖ-
det ſmones tuos bonos. In aures inſi-
ται τοὺς λόγους σου τοὺς καλούς. Εἰς ὦτα ἄφρο-
piētis nihil dicas: ne forte ſubſānet prudētes
νος μηδὲν λέγε, μήποτε μυκτηρίσῃ τοὺς συνετούς
tuos ſmones. Ne trāſmutes terminos eternos: i aūt poſſeſſionē
σου λόγους. Μὴ μεταθῇς ὅρια αἰώνια, εἰς δὲ κτῆμα
orphanoꝝ ne igrediaris. nā redimēs illos do-
ὀρφανῶν μὴ εἰσέλθῃς. Ὁ γὰρ λυτρούμενος αὐτοὺς κύ-
minꝰ: fortis eſt: ⁊ iudicabit iudiciū illoꝝ te-
ριος, κραταιός ἐστι, καὶ κρινεῖ τὴν κρίσιν αὐτῶν με-
cū. Da in diſciplinā cor tuū:
τὰ σοῦ. Δὸς εἰς παιδείαν τὴν καρδίαν σου, τὰ
at aures tuas para ſmonibꝰ ſenſus. Ne abſti-
δὲ ὦτά σου ἑτοίμασον λόγοις αἰσθήσεως. Μὴ ἀπό-
neas puulū erudire: qm̄ ſi pcuſſeris eū vir-
σχῃ νήπιον παιδεύειν, ὅτι ἐὰν πατάξῃς αὐτὸν ῥάβ-
ga: nō morieť. Tu quidē eñ percuties eū vir-
δῳ, οὐ μὴ ἀποθάνῃ. Σὺ μὲν γὰρ πατάξεις αὐτὸν ῥάβ-
ga: at aīam eius de morte liberabis. Fili
δῳ, τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ἐκ θανάτου ῥύσῃ. Υἱέ,
s.13.d. Eccl. 30.a. ſi ſapiēs fuerit tuū cor: letificabis ⁊
ἐὰν σοφὴ γένηταί σου ἡ καρδία, εὐφρανεῖς καὶ τὴν
meū cor. Et imorabunť ſmonibꝰ tua labia
ἐμὴν καρδίαν. Καὶ ἐνδιατρίψει λόγοις τὰ σὰ χείλη
erga mea labia ſi recta fuerit.
πρὸς τὰ ἐμὰ χείλη ἐὰν ὀρθὰ ὦσι.

neq̄ ambules cum viro furioſo: ne forte diſcas ſemitas eius: & ſumas ſcandalum anime tue. Noli eſſe cū his q defigūt manus ſuas: & q vades ſe offerūt pro debitis. Si eñ nō habes vñ reſtituas: qd cauſe eſt vt tollat opimentū de cubili tuo? Ne tranſgrediaris terminos antiquos: q̄s poſuerūt pres tui. Vidiſti virū velocem in opere ſuo coram regibus ſtabit: nec erit ante ignobiles. 23.

QVando ſederis vt comedas cum principe: diligēter attende q̄ ſunt appoſita ante faciē tuā: & ſtatue cultrū in gutture tuo: ſi tamen habes in poteſtate animam tuam. Ne deſideres de cibis eius: in quo eſt panis mendacii. Noli laborare vt diteris: ſed prudentie tue pone modum. Ne erigas oculos tuos ad opes quas non potes habere: q̄a faciet ſibi pēnas quaſi aquile: & volabunt in celum. Ne comedas cum homine inuido: & ne deſideres cibos ei⁹: quoniam i ſimilitudinē arioli & cōiectoris eſtimat qd̄ ignorat: comede & bibe dicet tibi: & mens ei⁹ nō eſt tecū. Cibos q̄s comederas euomes: & perdes pulchros ſermōes tuos. In auribus inſipientium ne loquaris: quia deſpiciet doctrinā eloquii tui. Ne attingas paruulorū terminos: & agrum pupillorū ne introeas. Propinquus eñi illorū fortis ē: & ipſe iudicabit cōtra te cauſam illorū. Ingrediatur ad doctrinā cor tuū: & aures tue ad verba ſcientie. Noli ſubtrahere a puero diſciplinam: ſi eñi pcuſſeris eū virga non morietur. Tu virga percuties eū: & animam eius de inferno liberabis. Fili mi ſi ſapiens fuerit animꝰ tuus: gaudebit tecum cor meū. Et exultabūt renes mei: cū locuta fuerint recta labia tua.

וְאֶת אִישׁ חֵמוֹת לֹא תָבוֹא׃ | יָחַם בּוֹא
פֶּן תֶּאֱלַף אֹרְחֹתָו וְלָקַחְתָּ | אָלַף יָקַשׁ
מוֹקֵשׁ לְנַפְשֶׁךָ׃ אַל תְּהִי | הָיָה
בְתֹקְעֵי כָף בַּעֹרְבִים מַשָּׁאוֹת׃ | נָשָׁה
אִם אֵין לְךָ לְשַׁלֵּם לָמָּה
יִקַּח מִשְׁכָּבְךָ מִתַּחְתֶּיךָ׃ אַל תַּסֵּג | לָקַח שָׁכַב
גְּבוּל עוֹלָם אֲשֶׁר עָשׂוּ אֲבוֹתֶיךָ׃ | נָסַג גָּבַל
חָזִיתָ אִישׁ מָהִיר בִּמְלַאכְתּוֹ | עָלַם עָשָׂה
לִפְנֵי מְלָכִים יִתְיַצָּב בַּל יִתְיַצֵּב | חָזָה מָהַר
לִפְנֵי חֲשֻׁכִּים׃ | לָאַךְ
| פָּנָה

Cap. xxiij
כִּי תֵשֵׁב לִלְחוֹם
אֶת מוֹשֵׁל בִּין תָּבִין אֶת אֲשֶׁר | יָשַׁב לָחַם
לְפָנֶיךָ׃ וְשַׂמְתָּ שַׂכִּין בְּלֹעֶךָ | מָשַׁל שׂוּם
אִם בַּעַל נֶפֶשׁ אָתָּה׃ אַל | שָׂכַן
תִּתְאָו לְמַטְעַמּוֹתָיו וְהוּא לֶחֶם | אָוָה טָעַם
כְּזָבִים׃ אַל תִּיגַע לְהַעֲשִׁיר | יָגַע עָשַׁר
מִבִּינָתְךָ חֲדָל׃ הֲתָעִיף עֵינֶיךָ | עוּף
בּוֹ וְאֵינֶנּוּ כִּי עָשֹׂה יַעֲשֶׂה
לוֹ כְנָפַיִם כְּנֶשֶׁר יָעוּף הַשָּׁמָיִם׃
אַל תִּלְחַם אֶת לֶחֶם רַע עָיִן | לָחַם רוּעַ
וְאַל תִּתְאָו לְמַטְעַמֹּתָיו׃ כִּי
כְּמוֹ שָׁעַר בְּנַפְשׁוֹ כֶּן הוּא אֱכֹל
וּשְׁתֵה יֹאמַר לָךְ וְלִבּוֹ בַּל עִמָּךְ׃ | אָמַר
פִּתְּךָ אָכַלְתָּ תְקִיאֶנָּה וְשִׁחַתָּ | פָּתַת קוֹא
דְּבָרֶיךָ הַנְּעִימִים׃ בְּאָזְנֵי כְסִיל | נָעַם כָּסַל
אַל תְּדַבֵּר כִּי יָבוּז לְשֵׂכֶל מִלֶּיךָ׃ | דָּבַר בּוּז
אַל תַּסֵּג גְּבוּל עוֹלָם וּבִשְׂדֵי | מָלַל שָׂדָה
יְתוֹמִים אַל תָּבֹא׃ כִּי גֹאֲלָם חָזָק | בּוֹא
הוּא יָרִיב אֶת רִיבָם אִתָּךְ׃ הָבִיאָה | רוּב בּוֹא
לַמּוּסָר לִבֶּךָ וְאָזְנֶךָ לְאִמְרֵי | יָסַר
דָעַת׃ אַל תִּמְנַע מִנַּעַר מוּסָר | יָדַע מָנַע
כִּי תַכֶּנּוּ בַשֵּׁבֶט לֹא יָמוּת׃ | נָכָה מוּת
אַתָּה בַּשֵּׁבֶט תַּכֶּנּוּ וְנַפְשׁוֹ
מִשְּׁאוֹל תַּצִּיל׃ בְּנִי אִם חָכַם | שָׁאַל נָצַל
לִבֶּךָ יִשְׂמַח לִבִּי גַם אָנִי׃ וְתַעְלֹזְנָה | שָׂמַח עָלַז
כִלְיוֹתָי בְּדַבֵּר שְׂפָתֶיךָ מֵישָׁרִים׃ | כָּלָה שָׂפָה
| יָשַׁר

Digitized by Google

אל יקנא לבך בחטאים כי אם קנא
ביראת יהוה כל היום ׃
כי אם יש אחרית ותקותך לא קוה
תכרת ׃ שמע אתה בני וחכם כרת
ואשר בדרך לבך ׃ אל תהי היה
בסבאי יין בזללי בשר למו ׃
כי סבא וזולל יורש וקרעים זלל ירש
תלביש נומה ׃ שמע לאביך זה לבש
ילדך ואל תבוז כי זקנה אמך ׃ בוז
אמת קנה ואל תמכר חכמה מכר
ומוסר ובינה ׃ גול יגול אבי צדיק יסר צדק
ויולד חכם ישמח בו ׃ ישמח ילד
אביך ואמך ותגל יולדתך ׃ גול
תנה בני לבך לי ועיניך דרכי נתן
תצרנה ׃ כי שוחה עמקה זונה נצר זנה
ובאר צרה נכריה ׃ אף היא צור
כחתף תארב ובוגדים באדם ארב בגד
תוסף ׃ למי אוי למי אבוי למי יסף
מדינים למי שיח למי פצעים דין שוח
חנם למי חכללות עינים ׃
למאחרים על היין לבאים אחר בוא
לחקר ממסך ׃ אל תרא יין כי מסך ראה
יתאדם כי יתן בכיס עינו יתהלך אדם הלך
במישרים ׃ אחריתו כנחש ישך ישר נשך
וכצפעני יפרש ׃ עיניך יראו פרש ראה
זרות ולבך ידבר תהפכות ׃ זרה דבר הפך
והיית כשכב בלב ים וכשכב היה
בראש חבל ׃ הכוני בל חליתי נכה חלה
הלמוני בל ידעתי מתי אקיץ קוץ
אוסיף אבקשנו עוד ׃ יסף בקש

Ca. xxiiij.

אל תקנא באנשי קנא רוע
רעה ואל תתאו להיות אתם ׃ כי אוה
שד יהגה לבם ועמל שפתיהם הגה שפה
תדברנה ׃ בחכמה יבנה בית בנה
ובתבונה יתכונן ׃ ובדעת חדרים בין כון
ימלאו כל הון יקר ונעים ׃ גבר ידע מלא נעם

Non emuletur cor tuū peccatores: ſed in timore domini eſto tota die: qa habebis ſpem in nouiſſimo: & p̄ſtolatio tua nō auferetur. Audi fili mi & eſto ſapiens: & dirige in via animum tuum. Noli eſſe in cōuiuiis potatorū: nec in comeſſationib⁹ eorū: qui carnes ad veſcendū cōferūt: qa vacātes potibus & dātes ſymbola cōſumētur: & veſtietur pānis dormitatio. Audi patrē tuū q genuit te: & nō cōtēnas cū ſenuerit mr̄ tua. Veritatē eme: & noli vēdere ſapiā & doctrinā & intelligētiā. Exultat gaudio pr̄ iuſti: q ſapiētē genuit letabitur i eo. Gaudeat pr̄ tuus & mr̄ tua: & exultet q̄ genuit te. Prebe fili mi cor tuū mihi: & oculi tui vias meas cuſtodiant. Fouea eni pfunda ē meretrix: & puteus anguſtus aliena. Inſidiatur in via quaſi latro: & quos incautos inuenerit interficiet. Cui ve: cuius patri ve: cui rixe: cui fouee: cui ſine cauſa vulnera: cui ſuffoſſio oculorum? Nonne his qui cōmorantur in vino & ſtudēt calicib⁹ epotādis? Ne intuearis vinū qn̄ flaueſcit: cum ſplēduerit in vitro color ei⁹. Ingreditur blande: & in nouiſſimo mordebit vt coluber: & ſicut regulus venena diffūdet. Oculi tui videbunt extraneas: & cor tuū loqtur puerſa. Et eris ſicut dormiēs in medio mari: & q̄ſi ſopit⁹ gubernator amiſſo clauo: & dices. Verberauerūt me ſed nō dolui: traxerūt me & ego non ſenſi. Qn̄ euigilabo: & rurſus vina reperiam. 24.

Ne emuleris viros malos: nec deſideres eſſe cum eis: quia rapinas meditatur mēs eorū: & fraudes labia eorum loquūtur. Sapientia edificabitur domus: & prudētia roborabitur. In doctrina replebūtur cellaria vniuerſa ſubſtātia p̄cioſa & pulcherria. Vir

Nō emulet cor tuū peccatores: ſed in timore do
Μὴ ζηλούτω ἡ καρδία σου ἁμαρτωλούς, ἀλλὰ ἐν φόβῳ κυ
mini eſto tota die: Si em̄ cuſtodieris illa: erūt
ρίου ἴσθι ὅλην τὴν ἡμέραν. Ἐὰν γὰρ τηρήσῃς αὐτά, ἔσται
tibi nepotes: at ſpes tua nō deficiet. Audi fili
σοι ἔκγονα. ἡ δὲ ἐλπίς σου οὐκ ἀποστήσεται. Ἄκουε υἱὲ
& ſapiēs eſto: & dirige cogitatiōes tui cordis. Ne
καὶ σοφὸς γίνου, καὶ κατεύθυνε ἐννοίας σῆς καρδίας. Μὴ C
ſis bibax vini: neq̄ extēdaris ſymbolis: carniūq̄ emptio
ἴσθι οἰνοπότης, μηδὲ ἐκτείνου συμβολαῖς, κρεῶν τε ἀγορα-
nib⁹. Ois em̄ ebrius & leno mēdicabit:
σμοῖς. Πᾶς γὰρ μέθυσος καὶ πορνοκόπος πτωχεύσει,
& veſtiet ruptis veſtib⁹ & laceris ois ſomnolent⁹.
καὶ ἐνδύσεται διερρηγμένα καὶ ῥακώδη πᾶς ὑπνώδης.
audi fili patrē q genuit te: & ne cōtemnas
Ἄκουε υἱὲ πατρὸς τοῦ γεννήσαντός σε, καὶ μὴ καταφρόνει
qm̄ ſenuit tua mater. Veritatē acq̄re: & ne repel
ὅτι γεγήρακέ σου ἡ μήτηρ. Ἀλήθειαν κτῆσαι, καὶ μὴ ἀπώ
las ſapiam & diſciplinā & itellectū. Recte educat
σῃ σοφίαν καὶ παιδείαν καὶ σύνεσιν. Καλῶς ἐκτρέφει
pater iuſt⁹: in āt filio ſapiēte letat aīa eius.
πατὴρ δίκαιος, ἐπὶ δὲ υἱῷ σοφῷ εὐφραίνεται ἡ ψυχὴ αὐτοῦ.
Letet pater & mater in te. & gaudeat
Εὐφραινέσθω ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ ἐπὶ σοί, καὶ χαιρέτω ἡ
q̄ peperit te. Prebe mihi fili tuū cor: at tui ocu
τεκοῦσά σε. Δός μοι υἱὲ σὴν καρδίαν, οἱ δὲ σοὶ ὀφθαλ-
li meas vias cuſtodiāt. Doliū em̄ fractū eſt
μοὶ ἐμὰς ὁδοὺς τηρείτωσαν. Πίθος γὰρ τετρημένος ἐστὶν
aliena dom⁹: & puteus āguſt⁹ alien⁹. Hic
ἀλλότριος οἶκος, καὶ φρέαρ στενὸν ἀλλότριον. Οὗτος S.12.b. D
em̄ breui peribit: & ois iniqu⁹ conſu
γὰρ συντόμως ἀπολεῖται, καὶ πᾶς παράνομος ἀναλω-
met. Cui ve cui tumult⁹ cui iudicia cui triſtitie &
θήσεται. Τίνι οὐαί τίνι θόρυβος τίνι κρίσεις τίνι ἀηδίαι καὶ
ineptie: cui cōtritiones ſupuacue: cuius nigri ocu
λέσχαι, τίνι συντρίμματα διακενῆς, τίνος πελιδνοὶ οἱ ὀφ-
li: nō immorantiū in vinis: nō ineſtigāntiū
θαλμοί; οὐ τῶν ἐγχρονιζόντων ἐν οἴνοις; οὐ τῶν ἰχνευόντων
vbi cōuiuia fiūt? Ne inebriemini vino: ſed ꝯuerſamini
ποῦ πότοι γίνονται; Μὴ μεθύσκεσθε οἴνῳ, ἀλλὰ ὁμιλεῖτε
hoibus iuſtis & ꝯuerſamini in deābulationib⁹. Si em̄
ἀνθρώποις δικαίοις καὶ ὁμιλεῖτε ἐν περιπάτοις. Ἐὰν γὰρ
in phialas & vaſa dederis oculos tuos:
εἰς τὰς φιάλας καὶ τὰ ποτήρια δῷς τοὺς ὀφθαλμούς σου,
poſtea ābulabis nudior piſtillo. At nouiſ
ὕστερον περιπατήσεις γυμνότερος ὑπέρου. Τὸ δὲ ἔσχα-
ſime tanq̄ a ſerpēte vulnerat⁹ extēdit: & tanq̄
τον ὥσπερ ὑπὸ ὄφεως πεπληγὼς ἐκτείνεται, καὶ ὥσπερ
a ceraſte difundit eius venenū. Oculi tui
ὑπὸ κεράστου διαχεῖται αὐτοῦ ὁ ἰός. Οἱ ὀφθαλμοί σου
cum viderint alienā os tuū tūc loquet
ὅταν ἴδωσιν ἀλλοτρίαν, τὸ στόμα σου τότε λαλήσει
puerſa. Et iacebis ſicut in corde maris &
σκολιά. Καὶ κατακείσῃ ὥσπερ ἐν καρδίᾳ θαλάσσης καὶ
ſicut gubernator in multa tēpeſtate. Dices at̄ Verbe
ὥσπερ κυβερνήτης ἐν πολλῷ κλύδωνι. Ἐρεῖς δὲ Ἔτυ-
rauerūt me & nō laboraui: & illuſerūt me: ego at̄ nō
ψάν με καὶ οὐκ ἐπόνεσα, καὶ ἐνέπαιξάν μοι, ἐγὼ δὲ οὐκ
viderā qn̄ diluculū erit: vt veniēs q̄rā cū q̄b⁹ con
ᾔδειν πότε ὄρθρος ἔσται, ἵνα ἐλθὼν ζητήσω μεθ' ὧν συν-
ueniam.
πορεύσομαι.

Ca. 24.

Fili ne emuleris malos viros: neq̄ deſideres
Υἱὲ μὴ ζηλώσῃς κακοὺς ἄνδρας, μηδὲ ἐπιθυμήσῃς A
eſſe cū eis. Mēdacia em̄ meditat cor eoꝝ & la-
εἶναι μετ' αὐτῶν. Ψευδῆ γὰρ μελετᾷ ἡ καρδία αὐτῶν καὶ πό-
bores labia eoꝝ loquunt. Cū ſapia edificat
νους τὰ χείλη αὐτῶν λαλεῖ. Μετὰ σοφίας οἰκοδομεῖται οἶ-
dom⁹: & cū intellectu erigit. Cū ſenſu reple-
κος, καὶ μετὰ συνέσεως ἀνορθοῦται. Μετὰ αἰσθήσεως ἐμπίμ-
tur celaria oibus diuitijs p̄cioſis & pulchris.
πλανται τὰ ταμιεῖα παντὸς πλούτου τιμίου καὶ καλοῦ.

Digitized by Google

Melior ſapiēs forti: ⁊ vir prudentiā hēns agricola
Κρείσσων σοφὸς ἰσχυροῦ, καὶ ἀνὴρ φρόνησιν ἔχων γεωργίου
magno. Cū gubernatione fit bellū: auxiliū
μεγάλου. Μετὰ κυβερνήσεως γίνεται πόλεμος, βοήθεια
ā.11.b. āt cū corde ꝯſiliū hēnte. Sapia ⁊ cogitatio bona
δὲ μετὰ καρδίας βουλευτικῆς. Σοφία καὶ ἔννοια ἀγαθὴ
in portis ſapientū: ſapiētes nō declināt a lege dñi:
ἐν πύλαις σοφῶν, σοφοὶ οὐκ ἐκκλίνουσιν ἐκ νόμου κυρίου,
ſed ꝯſiderant in cōcilijs: indoctis occurrit
ἀλλὰ λογίζονται ἐν συνεδρίοις, ἀπαιδεύτοις συναντᾷ θά-
mors. Morit āt ſtultus in peccatis: immunditia
νατος. Ἀποθνήσκει δὲ ἄφρων ἐν ἁμαρτίαις, ἀκαθαρσία
viro peſtilēti inquinabit. In die mala ⁊ in die
ἀνδρὶ λοιμῷ ἐμμολυνθήσεται. Ἐν ἡμέρᾳ κακῇ καὶ ἐν ἡμέ-
B tribulatiōis quouſq; deficiat: erue eos q ducunt ad mor
ps.81. ρᾳ θλίψεως ἕως ἂν ἐκλείπῃ, ῥῦσαι ἀγομένους εἰς θάνα-
Eccl.4 tē. ⁊ redime occiſos nō parcas: ſi āt dixeris nō
τον. καὶ ἐκπρίω κτεινομένους μὴ φείσῃ, ἐὰν δὲ εἴπῃς οὐκ
noui hūc: cognoſce ꝙ dñs corda oīum cogno
οἶδα τοῦτον, γίνωσκε ὅτι κύριος καρδίας πάντων γινώ-
ſcit: ⁊ q formauit āhelitū oībus ipſe nouit oīa:
σκει, καὶ ὁ πλάσας πνοὴν πᾶσιν αὐτὸς οἶδε πάντα,
q reddit vnicuiq; ſm opa ſuā. Comede mel
ὃς ἀποδίδωσιν ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ. Φάγε μέ-
fili: bon⁹ eñi fau⁹: vt dulceſcat tuū guttur.
λι υἱέ, ἀγαθὸν γὰρ κηρίον, ἵνα γλυκανθῇ σου ὁ φάρυγξ.
Sic eñi ſentiēs ſapiam tua aīa. Si eñi inue
Οὕτως γὰρ αἰσθήσῃ σοφίαν τῇ σῇ ψυχῇ. Ἐὰν γὰρ εὕ-
neri erit bon⁹ finis tu⁹: ⁊ ſpes te nō deſe
ρῃς ἔσται καλὴ ἡ τελευτή σου, καὶ ἐλπίς σε οὐ καταλεί-
ret. Ne adducas impiū pabulo iuſtoꝝ: neq; deci
ψει. Μὴ προσαγάγῃς ἀσεβῆ νομῇ δικαίων, μὴ δὲ ἀπα-
piaris pabulo vētris. Septies eñi cadet iu-
τηθῇς χορτασίᾳ κοιλίας. Ἑπτάκις γὰρ πεσεῖται ὁ δί-
ſtus ⁊ reſurget: at impij infirmabunt in ma-
καιος καὶ ἀναστήσεται, οἱ δὲ ἀσεβεῖς ἀσθενήσουσιν ἐν κα-
lis. Si ceciderit inimic⁹ tu⁹: ne gaudeas cōtra eū: in
κοῖς. Ἐὰν πέσῃ ὁ ἐχθρός σου, μὴ ἐπιχαρῇς αὐτῷ, ἐν
āt ſupplātatione eius ne extollaris. Qm̄ videbit
C δὲ τῷ ὑποσκελίσματι αὐτοῦ μὴ ἐπαίρου. Ὅτι ὄψεται
8.17.a dñs ⁊ nō placebit ei: ⁊ auertet irā ſuā
Job.21 κύριος καὶ οὐκ ἀρέσει αὐτῷ, καὶ ἀποστρέψει τὸν θυμὸν αὐτοῦ
b. ab eo. Ne gaudeas in malefactorib⁹: neq; emuleri pec
ἀπ' αὐτοῦ. Μὴ χαῖρε ἐπὶ κακοποιοῖς, μὴ δὲ ζήλου ἁμαρ-
catores. Nō eñ erūt poſteri maloꝝ: lāpas
τωλούς. Οὐ γὰρ μὴ γένηται ἔκγονα πονηρῶν, λαμπτὴρ
āt impioꝝ extinguet. Time deū fili ⁊ re-
δὲ ἀσεβῶν σβεσθήσεται. Φοβοῦ τὸν θεὸν υἱὲ καὶ βασι-
gē: ⁊ nec alteri eoꝝ inobediēs ſis. Repente
λέα, καὶ μὴ δὲ ἑτέρῳ αὐτῶν ἀπειθήσῃς. Ἐξαίφνης
eñi vlciſcent impios. at ſupplicia vtriuſ-
γὰρ τίσονται τοὺς ἀσεβεῖς. τὰς δὲ τιμωρίας ἀμφο-
q; quis cognoſcet: hec āt dico vobis ſapiē
τέρων τίς γνώσεται; ταῦτα δὲ λέγω ὑμῖν τοῖς σο-
tib⁹ cognoſcere: reuereri faciē in iudicio nō
φοῖς ἐπιγινώσκειν, αἰδεῖσθαι πρόσωπον ἐν κρίσει οὐ
bonū. Dicēs impio iuſt⁹ eſt: maledi
καλόν. Ὁ εἰπὼν τὸν ἀσεβῆ δίκαιός ἐστιν, ἐπικατά-
ctus populis erit ⁊ odioſus in gētes At redarguētes
ρατος λαοῖς ἔσται καὶ μισητὸς εἰς ἔθνη. Οἱ δὲ ἐλέγχοντες
ā.12.a. meliores apparebūt: ſup eos āt veniet bñdictio
βελτίους φανοῦνται, ἐπ' αὐτοὺς δὲ ἥξει εὐλογία
bona. Labia āt deoſculabūt reſpōdentia ſermōes
ἀγαθή. Χείλη δὲ φιλήσουσιν ἀποκρινόμενα λόγους
bonos: pa in exitū opa tua:
ἀγαθούς, ἑτοίμαζε εἰς τὴν ἔξοδον τὰ ἔργα σου,
καὶ
D

ſapiens fortis eſt: & vir doctus robuſtus & validus: quia cum diſpoſitione initur bellum: & erit ſalus vbi multa conſilia ſunt. Excelſa ſtulto ſapiētia: in porta nō aperiet os ſuū. Qui cogitat mala facere: ſtultus vocabitur. Cogitatio ſtulti peccatum eſt: & abominatio hominum detractor. Si deſperaueris lapſus ī die anguſtie: iminuetur fortitudo tua. Erue eos q ducūtur ad mortē: & q trahūtur ad interitū liberare ne ceſſes. Si dixeris vires nō ſuppetūt: qui inſpector eſt cordis ipſe intelligit & ſeruatorem anime tue nihil fallit: redditq; homini iuxta opa ſua. Comede fili mi mel qa bonū eſt: & fauum dulciſſimum gutturi tuo. Sic & doctrina ſapiē aīe tue: quā cū īueneris hēbis in nouiſſimis ſpem: & ſpes tua non peribit. Ne inſidieris & q̄ras impietatē in domo iuſti: neq; vaſtes requiē eius. Septies enim cadet iuſtus & reſurget: impii autem corruent in malū. Cum ceciderit inimic⁹ tu⁹ ne gaudeas: & in ruina eius ne exultet cor tuū: ne forte videat dominus & diſpliceat ei: & auferat ab eo iram ſuā. Ne contendas cum peſſimis: nec emuleris impios: quoniā non habent futuroꝝ ſpem mali: & lucerna impiorum extinguetur. Time dominum fili mi & regem: & cum detractoribus non cōmiſcearis. Qm̄ repente conſurget perditio eoꝝ: & ruinam vtriuſq; quis nouit? Hec quoq; ſapiētibus: cognoſcere perſonam in iudicio nō eſt bonum. Qui dicunt impio iuſtus es: maledicent eis populi: & deteſtabūtur eos tribus. Qui arguunt eum laudabuntur: & ſup eos veniet benedictio. Labia deoſculabitur: q recta verba reſpondet. Prepara foris opus tuū

חכם בעוז ואיש דעת מאמץ
כח: כי בתחבלות תעשה לך
מלחמה ותשועה ברב יועץ:
ראמות לאויל חכמות בשער
לא יפתח פיהו: מחשב להרע
לו בעל מזמות יקראו: זמת
אולת חטאת ותועבת לאדם
לץ: התרפית ביום צרה צר
כחכה: הצל לקחים למות
ומטים להרג אם תחשוך: כי
תאמר הן לא ידענו זה הלא
תכן לבות הוא יבין ונצר
נפשך הוא ידע והשיב לאדם
כפעלו: אכל בני דבש כי טוב
ונפת מתוק על חכך: כן דעה
חכמה לנפשך אם מצאת ויש
אחרית ותקותך לא תכרת:
אל תארב רשע לנוה צדיק אל
תשדד רבצו: כי שבע יפול
צדיק וקם ורשעים יכשלו
ברעה: בנפל אויבך אל תשמח
ובכשלו אל יגל לבך: פן יראה
יהוה ורע בעיניו והשיב מעליו
אפו: אל תתחר במרעים אל
תקנא ברשעים: כי לא תהיה
אחרית לרע נר רשעים ידעך:
ירא את יהוה בני ומלך עם
שונים אל תתערב: כי פתאם
יקום אידם ופיד שניהם מי
יודע: גם אלה לחכמים הכר
פנים במשפט בל טוב: אמר
לרשע צדיק אתה יקבהו עמים
יזעמוהו לאמים: ולמוכיחים
ינעם ועליהם תבא ברכת טוב:
שפתים ישק משיב דברים
נכוחים: הכן בחוץ מלאכתך

עוז אמץ
תכל עשה
לחם ישע
יעץ רום
אול פתח
פה חשב
רוע זמם
קרא זמם
תעב לוץ
רפה צור
כחה נצל
נטה חשך
אמר
בין
שוב
כף מתק
חיך ידע
קוה כרת
ארב צדק
שדד נפל
קום כשל
רוע איב
שמח גול
ראה שוב
חרה
קנא היה
נור דעך
שנה ערב
קום שנה
ידע נכר
פנה שפט
צדק קבב
זעם יכח
נעם בוא
שפה נשק
שוב נכח
כון לאך

Digitized by Google

וְעַתְּדָהּ בַּשָּׂדֶה לָךְ אַחַר וּבָנִיתָ — עָתַד בָּנָה
בֵיתֶךָ׃ אַל תְּהִי עֵד חִנָּם בְּרֵעֶךָ — הָיָה עֵד
וַהֲפִתִּיתָ בִּשְׂפָתֶיךָ׃ אַל תֹּאמַר — רָעָה פָּתָה אָמַר
כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לִי כֵּן אֶעֱשֶׂה לּוֹ — עָשָׂה
אָשִׁיב לָאִישׁ כְּפָעֳלוֹ׃ עַל שְׂדֵה
אִישׁ עָצֵל עָבַרְתִּי וְעַל כֶּרֶם
אָדָם חֲסַר לֵב׃ וְהִנֵּה עָלָה כֻלּוֹ
קִמְּשֹׂנִים כָּסּוּ פָנָיו חֲרֻלִּים — כָּסָה פָּנָה
וְגֶדֶר אֲבָנָיו נֶהֱרָסָה׃ וָאֶחֱזֶה — הָרַס חָזָה
אָנֹכִי אָשִׁית לִבִּי רָאִיתִי לָקַחְתִּי — שׁוּת
מוּסָר׃ מְעַט שֵׁנוֹת מְעַט תְּנוּמוֹת — יָסַר יָשַׁן
מְעַט חִבֻּק יָדַיִם לִשְׁכָּב׃ וּבָא — נוּם בּוֹא
מִתְהַלֵּךְ רֵישֶׁךָ וּמַחְסֹרֶיךָ כְּאִישׁ — הָלַךְ רוּשׁ חָסַר
מָגֵן׃

Cap. xxv. גַּם אֵלֶּה מִשְׁלֵי שְׁלֹמֹה אֲשֶׁר
הֶעְתִּיקוּ אַנְשֵׁי חִזְקִיָּה מֶלֶךְ יְהוּדָה׃ — עָתַק
כְּבֹד אֱלֹהִים הַסְתֵּר דָּבָר — כָּבַד סָתַר
וּכְבֹד מְלָכִים חֲקֹר דָּבָר׃ שָׁמַיִם
לָרוּם וָאָרֶץ לָעֹמֶק וְלֵב מְלָכִים
אֵין חֵקֶר׃ הָגוֹ סִיגִים מִכָּסֶף — הָגָה
וַיֵּצֵא לַצֹּרֵף כֶּלִי׃ הָגוֹ רָשָׁע — יָצָא כָּלָה
לִפְנֵי מֶלֶךְ וְיִכּוֹן בַּצֶּדֶק כִּסְאוֹ׃ — פָּנָה כּוּן
אַל תִּתְהַדַּר לִפְנֵי מֶלֶךְ וּבִמְקוֹם — הָדַר קוּם
גְּדֹלִים אַל תַּעֲמֹד׃ כִּי טוֹב — גָּדַל עָמַד
אֲמָר לְךָ עֲלֵה הֵנָּה מֵהַשְׁפִּילְךָ — שָׁפֵל
לִפְנֵי נָדִיב אֲשֶׁר רָאוּ עֵינֶיךָ׃ — נָדַב רָאָה
אַל תֵּצֵא לָרִב מַהֵר פֶּן מַה — יָצָא רוּב
תַּעֲשֶׂה בְּאַחֲרִיתָהּ בְּהַכְלִים — עָשָׂה כָּלַם
אֹתְךָ רֵעֶךָ׃ רִיבְךָ רִיב אֶת רֵעֶךָ — רָעָה
וְסוֹד אַחֵר אַל תְּגָל׃ פֶּן יְחַסֶּדְךָ — גָּלָה חָסַד
שֹׁמֵעַ וְדִבָּתְךָ לֹא תָשׁוּב׃ — דָּבַב שׁוּב
תַּפּוּחֵי זָהָב בְּמַשְׂכִּיּוֹת כָּסֶף — תָּפַח שָׂכָה
דָּבָר דָּבֻר עַל אָפְנָיו׃ נֶזֶם זָהָב
וַחֲלִי כָתֶם מוֹכִיחַ חָכָם עַל אֹזֶן — חָלָה יָכַח
שֹׁמָעַת׃ כְּצִנַּת שֶׁלֶג בְּיוֹם — צָנַן
קָצִיר צִיר נֶאֱמָן לְשֹׁלְחָיו וְנֶפֶשׁ — קָצַר אָמַן

et diligēter exerce agrū tuum: & poſtea edifices domū tuā. Ne ſis teſtis fruſtra cōtra pximū tuū: nec lactes quemq̃ labiis tuis. Ne dicas: quomodo fecit mihi ſic faciam ei: & reddam vnicuiq̃ ſecundum opus ſuū. Per agrū pigri tranſiui: & per vineam viri ſtulti. Et ecce totū repleuerant vrtice: & operuerant ſuperficiem eius ſpine: & maceria lapidum deſtructa erat. Quod cū vidiſſem poſui in corde meo: & exemplo didici diſciplinā. Parū inquam dormies: modicū dormitabis: pauxillū manꝰ cōſeres vt quieſcas. Et veniet tibi quaſi curſor egeſtas tua: & mendicitas quaſi vir armatus.

25.

HE quoq̃ parabole ſalomonis: quas tranſtulerunt viri ezechie regis iuda. Gloria dei ē celare verbum: & gloria regum inueſtigare ſermonem. Celum ſurſum & terra deorſū: & cor regum inſcrutabile. Aufer rubiginem de argento: & egredietur vas puriſſimū. Aufer impietatem de vultu regis: & firmabitur iuſtitia thronꝰ eiꝰ. Ne glorioſus appareas coram rege: & in loco magnorum ne ſteteris. Melius eſt enim vt dicatur tibi aſcēde huc: q̃ vt humilieris coram principe. Que viderunt oculi tui ne proferas in iurgio cito: ne poſtea emendare nō poſſis cum dehoneſtaueris amicū tuū. Cauſam tuā tracta cum amico tuo: & ſecretum extraneo ne reueles: ne forte inſultet tibi cum audierit: & exprobrare non ceſſet. Mala aurea in lectis argenteis: qui loquitur verbum in tēpore ſuo. Inauris aurea & margarita fulgens: q arguit ſapientē & aurē obediētem. Sicut frigus niuis in die meſſis: ita legatꝰ fidelis ei q̃ miſerit eum: animam ipſius

et preparare in agrū: et vade poſt
καὶ παρασκευάζου εἰς τὸν ἀγρόν, καὶ πορεύου κατόπι-
me et reedificabis domū tuā. Ne ſis
σθέν μου καὶ ἀνοικοδομήσεις τὸν οἶκόν σου. Μὴ ἴσθι
falſus teſtis in tuū ciuē: neque dilateris tuis
ψευδὴς μάρτυς ἐπὶ σὸν πολίτην, μηδὲ πλατύνου σοῖς
labijs. Ne dicas quēadmodū viſus eſt me: vtar
χείλεσι. Μὴ εἴπῃς ὃν τρόπον ἐχρήσατό μοι, χρήσο-
eo: reddā āt ei ea i qb' mihi iniuriatꝰ ē ſicut agri
μαι αὐτῷ, τίσομαι δὲ αὐτὸν ἅ με ἠδίκησεν ὥσπερ γεώ-
colatione vir ſtultꝰ: et tanq̃ vinea. homo indi
γιον ἀνὴρ ἄφρων, καὶ ὥσπερ ἀμπελὼν ἄνθρωπος ἐνδε-
gēs mēte ſi dimiſeris eū horridꝰ fiet et ſylueſcet
ὴς φρενῶν ἐὰν ἀφῇς αὐτὸν χερσωθήσεται καὶ χορτομανή-
totus: et fit relictus: at macerie
σει ὅλος, καὶ γίνεται ἐκλελειμμένος, οἱ δὲ φραγμοὶ τῶν
lapidū eius defodiunt. poſtea ego penitētiā egi: aſpe
λίθων αὐτοῦ κατασκάπτονται. ὕστερον ἐγὼ μετενόησα, ἐπέ-
xi ad eligendā diſciplinā. parū dormito:
βλεψα τοῦ ἐκλέξασθαι παιδείαν. Ὀλίγον νυστάζω,
parū āt dormio: parū āt amplector manibꝰ pe
ὀλίγον δὲ καθυπνῶ, ὀλίγον δὲ ἐναγκαλίζομαι χερσὶ στή-
ctora. Si āt hoc feceris: veniet pcedens paupertas
θη. Ἐὰν δὲ τοῦτο ποιῇς, ἥξει προπορευομένη ἡ πενία
tua: et egeſtas quaſi bonꝰ curſor.
σου, καὶ ἡ ἔνδεια ὥσπερ ἀγαθὸς δρομεύς. Ca.25.
HE pabole ſalomonis: indiſtincte A
ΑὖταΙ αἱ παροιμίαι σολομῶντος, αἱ ἀδιάκριτοι
quas excripſerūt amici ezecie regis
ἃς ἐξεγράψαντο οἱ φίλοι ἐζεκίου τοῦ βασιλέως τῆς
iudee. Gl'ia dei celat ſmonē: glia āt re
ἰουδαίας. Δόξα θεοῦ κρύπτει λόγον, δόξα δὲ βασι-
gis honorat res. Celū excelſū: terra āt
λέως τιμᾷ πράγματα. Οὐρανὸς ὑψηλός, γῆ δὲ
pfunda: cor aūt regis inſcrutabile. pcute ipro
βαθεῖα, καρδία δὲ βασιλέως ἀνεξέλεγκτος. τύπτε ἀδό-
batū argentū: et purificabit' purū omne.
κιμον ἀργύριον, καὶ καθαρισθήσεται καθαρὸν ἅπαν.
Interfice impios a facie regis et diri
Κτεῖνε ἀσεβεῖς ἐκ προσώπου βασιλέως καὶ κατορ-
get in iuſticia thronꝰ eiꝰ. Ne ſuperbias
θώσει ἐν δικαιοσύνῃ ὁ θρόνος αὐτοῦ. Μὴ ἀλαζονεύου
corā rege: neq̃ in locis principū ſtete
ἐνώπιον βασιλέως, μηδὲ ἐν τόποις δυναστῶν ὑφίστα-
ris. Meliꝰ eſt vt dicat' tibi aſcēde ad meipſo.
σο. Κρεῖσσον γὰρ τὸ ῥηθῆναί σοι ἀνάβαινε πρός με ἢ
humiliare te in facie pncipis: q̄ viderūt ocu
ταπεινῶσαί σε ἐν προσώπῳ δυνάστου, ἃ εἶδον οἱ ὀφ- Luce. 14.b.
li tui dic. Ne incidas in iurgiū cito:
θαλμοί σου λέγε. Μὴ πρόσπιπτε εἰς μάχην ταχέως,
ne peniteas in nouiſſimis. Quādo vtiq̃ tibi exprobra
ἵνα μὴ μεταμεληθῇς ἐπ' ἐσχάτων. Ἡνίκα δ' ἄν σε ὀνειδί-
uerit amicꝰ recede retro. Ne deſpicias:
σῃ ὁ φίλος ἀναχώρει εἰς τὰ ὀπίσω. Μὴ καταφρόνει,
ne tibi exprobret q̄dē amicus. Et iurgiū tuū et inimicitia
μή σε ὀνειδίσῃ μὲν ὁ φίλος. Ἡ δὲ μάχη σου καὶ ἡ ἔχθρα
nō aberit ſed erit tibi eqlis morti. Gr'a et ami B
οὐκ ἀπέσται ἀλλ' ἔσται σοι ἴση θανάτου. Χάρις καὶ φι-
citia liberat: q̄s ſerua tibi: ne exprobrabi
λία ἐλευθεροῖ, ἃς τήρησον σεαυτῷ, ἵνα μὴ ἐπονείδι-
lis fias: ſed cuſtodi vias tuas liberali
στος γένῃ, ἀλλὰ φύλαξον τὰς ὁδούς σου εὐσυναλλά-
ter. malū aureū monili ſardij ſic dicere
κτως. μῆλον χρυσοῦν ἐν ὁρμίσκῳ σαρδίου οὕτως εἰπεῖν
ſmonē. In inaurē aureā ſardiū pcioſū liga
λόγον. Εἰς ἐνώτιον χρυσοῦν σάρδιον πολυτελὲς δέ-
tū eſt. ſermo ſapiēs in obediētē aurē: ſicut exitus ni-
δεται. λόγος σοφὸς εἰς εὐήκοον οὖς, ὥσπερ ἔξοδος χιό-
uis in tpe meſſis eſtui prodeſt: ſic legatꝰ fide
νος ἐν ἀμήτῳ καταὔματα ὠφελεῖ, οὕτως ἄγγελος πι-
lis mittētibꝰ eū: aīabꝰ eni
στὸς τοὺς ἀποστείλαντας αὐτόν, ψυχὰς γὰρ

Digitized by Google

eo ventiū pdeſt. Sicut venti ⁊ nubes
τῶν αὐτῶ χρωμένων ὠφελεῖ. Ὥσπερ ἄνεμοι καὶ νέφη
⁊ pluuie clariſſime: ſic q gliant in vo
καὶ ὑετοὶ ἐπιφανέσατοι, οὕτως οἱ καυχώμενοι ἐπὶ δό
8.15.a. no mēdaci. In patientia pſperitas regib⁹:
σει ψευδεῖ. Ἐν μακροθυμίᾳ εὐοδία βασιλεῦσιν,
C lingua āt mollis cōfringit oſſa. Mel iueniēs comede
γλῶσσα δὲ μαλακὴ συντρίβει ὀστᾶ. Μέλι εὑρὼν φάγε
qđ ſufficit: ne forte replet⁹ euomas. rar induc
τὸ ἱκανόν, μή ποτε πλησθεὶς ἐξεμέσῃς. σπάνιον εἴσαγε
tuū pedē ad tuū amicū: neqñ ſaciat⁹
σὸν πόδα πρὸς τὸν σεαυτοῦ φίλον, μή ποτε πλησθεὶς
te oderit te. claua ⁊ gladi⁹ ⁊ ſagittatio ſpicula
σου μισήσῃ σε. ῥόπαλον καὶ μάχαιρα καὶ τόξευμα ἀκιδω
ta: ſic ⁊ vir q teſtificat cōtra amicū ſuū
τόν, οὕτως καὶ ἀνὴρ ὁ καταμαρτυρῶν τοῦ φίλου αὐτοῦ
teſtimoniū falſū. Dens mali ⁊ pes iniqui
μαρτυρίαν ψευδῆ. Ὀδοὺς κακοῦ καὶ πούς παρανόμου
peribit in die mala. Sicut acetū trahit inutile:
ὀλεῖται ἐν ἡμέρᾳ κακῇ. Ὥσπερ ὄξος ἕλκει ἀσύμφορον,
ſic incidēs paſſio in corpore cor ꝯtriſtat.
οὕτως προσπεσὸν πάθος ἐν σώματι καρδίαν λυπεῖ.
Sicut tinea veſtimēto ⁊ vermis ligno: ſic triſtitia
Ὥσπερ σὴς ἱματίῳ καὶ σκώληξ ξύλῳ, οὕτως λύπη
viri nocet cordi. ſi eſurit inimic⁹ tu⁹:
Ro.12. ἀνδρὸς βλάπτει καρδίαν. ἐὰν πεινᾷ ὁ ἐχθρός σου,
b. ciba illū: ſi ſitit vadibere ei. Hoc eni
τρέφε αὐτόν. ἐὰν διψᾷ πότιζε αὐτόν. Τοῦτο γὰρ
faciēs carbones ignis accumulabis ſup caput ei⁹
ποιῶν ἄνθρακας πυρὸς σωρεύσεις ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐ
D at dñs retribuet tibi bona. vētus boreas ſuſci
τοῦ· ὁ δὲ κς ἀνταποδώσει σοι ἀγαθά. ἄνεμος βορέας ἐξε
tat nubes: facies āt iuerecūda linguā irritat.
γείρει νέφη, πρόσωπον δὲ ἀναιδὲς γλῶσσαν ἐρεθίζει.
Meli⁹ habitare in angulo dom⁹: q̄ cū mulie=
8.21.b. Κρεῖσσον οἰκεῖν ἐπὶ γωνίας δώματος, ἢ μετὰ γυναι=
re cōuitioſa in domo cōmuni. Sicut aqua frigida
κὸς λοιδόρου ἐν οἰκίᾳ κοινῇ. Ὥσπερ ὕδωρ ψυχρὸν
aie ſitienti blāda: ſic nūti⁹ bon⁹ de terra
ψυχῇ διψώσῃ προσηνές, οὕτως ἀγγελία ἀγαθὴ ἐκ γῆς
lōginqua. Sicut ſiquis fontē obturet ⁊ aque
μακρόθεν. Ὥσπερ εἴ τις πηγὴν φράσσοι καὶ ὕδατος
exitū diſperdat: ſic indecēs iuſtū cecidiſ=
Eccl.3. ἔξοδον λυμαίνοιτο, οὕτως ἄκοσμον δίκαιον πεπτωκέ=
c. ſe corā impio. Comedere mel multū nō bonū:
ναι ἐνώπιον ἀσεβοῦς. Ἐσθίειν μέλι πολὺ οὐ καλόν,
in p̄tio hēre āt oportet ſmōes glioſos. Sicut vrbs
τιμᾶν δὲ χρὴ λόγους ἐνδόξους. Ὥσπερ πόλις τὰ
muros diſiectos hēns ⁊ immurata: ſic vir q
τείχη καταβεβλημένη καὶ ἀτείχιστος, οὕτως ἀνὴρ ὃς
nō cū ꝯſilio aliqđ facit.
οὐ μετὰ βουλῆς τι πράσσει.

Ca.26.

A Sicut ros in eſte meſſis ⁊ ſicut pluuia in
Ὥσπερ δρόσος ἐν ἀμητῷ καὶ ὥσπερ ὑετὸς ἐν
vere: ſic nō eſt ſtulto gl'ia. Sicut aues vo=
θέρει, οὕτως οὐκ ἔστιν ἄφρονι τιμή. Ὥσπερ ὄρνεα πέ
lāt ⁊ paſſeres: ſic maledictio ianis nō ſuperue
τανται καὶ στρουθοί, οὕτως ἀρὰ ματαία οὐκ ἐπελεύ=
niet vlli. Sicut flagellū equo ⁊ ſtimul⁹ aſino:
σεται οὐδενί. Ὥσπερ μάστιξ ἵππῳ καὶ κέντρον ὄνῳ,
ſic virga gēti inique. Ne reſpōdeas ſtul=
οὕτως ῥάβδος ἔθνει παρανόμῳ. Μὴ ἀποκρίνου ἄφρο
to iuxta ei⁹ ſtultitiā: ne ſimilis fias ei
νι κατὰ τὴν ἐκείνου ἀφροσύνην, ἵνα μὴ ὅμοιος γένη αὐ
ſed reſpōde ſtulto ad ei⁹ ſtulti
τῷ. Ἀλλὰ ἀποκρίνου ἄφρονι πρὸς τὴν ἐκείνου ἀφρο
tiā: ne videat ſapiēs apud ſeipm. Ex
σύνην, ἵνα μὴ φαίνηται σοφὸς παρ᾽ ἑαυτῷ. Ἐκ τῶν
ſuis vijs opprobatū
ἑαυτοῦ ὁδῶν ὄνειδος ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ

ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ ꝏꝏ ꝏꝏ

requieſcere facit. Nu=
bes & ventus & pluuie
nō ſequētes: vir glorio
ſus & pmiſſa nō cōplens.
Patiētia lenietur prin=
ceps: ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ
& lingua mollis confrin
get duriciam. Mel ꝏꝏ
inueniſti: comede quod
ſufficit tibi: ne forte ſatia
tus euomas illud. Sub=
trahe pedē tuū de domo
proximi tui: neqñ ſatia
tus oderit te. Iaculum
& gladius & ſagitta acu=
ta: homo qui loquitur
cōtra pximū ſuū falſuȝ
teſtimoniū. Dens putri
dus & pes laſſus: qui ſpe
rat ſuper infideli in die
anguſtie: & amittit pal=
lium in die frigoris. ꝏꝏ
Acetum in nitro: qui
cantat carmina ꝏꝏꝏꝏ
cordi peſſimo. Si eſu=
rierit inimicus tuus ꝏꝏ
ciba illum: ſi ſitit da ei
ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ
aquam bibere. Prunas
enim cōgregabis ſuper
caput ei⁹: & dñs reddet
tibi. Ventus ꝏꝏꝏꝏꝏ
aquilo diſſipat pluuias:
& facies triſtis ꝏꝏꝏꝏ
linguā detrahentē. Me
lius eſt ſedere in angulo
domatis: q̄ cū muliere
litigioſa & in domo cō=
muni. Aqua frigida ani
me ſitienti. ꝏꝏꝏꝏꝏꝏ
& nuncius bonus de ter
ra longinqua. ꝏꝏꝏꝏꝏ
Fons turbatus pede &
vena corrupta: ꝏꝏꝏꝏ
iuſtus cadens corā im=
pio. Sicut qui ꝏꝏꝏꝏꝏ
mel multū comedit nō
ē ei bonū: ſic q ſcrutator
eſt maieſtatis opprimetur
a gloria. Sicut vrbs pa=
tens & abſq̄ muroꝝ am
bitu: ita vir q nō poteſt
in loquēdo cohibere ſpi
ritum ſuum. 26.

Quomodo nix i eſta
te: & pluuie i meſſe:
ſic indecēs eſt ſtulto glo
ria. ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ
Sicut auis ad alta tranſ=
uolans: & paſſer quolibet
vadēs ſic maledictū fru
ſtra platū in quēpiā ſup=
ueniet. Flagellū equo &
chamus aſino & virga in
dorſo iprudētiū. Ne rñ=
deas ſtulto iuxta ſtulticiā
ſuā ne efficiaris ei ſimi=
lis. Reſponde ꝏꝏꝏꝏꝏ
ſtulto iuxta ſtulticiā ſuā:
ne ſibi ſapiens eſſe vi=
deatur. Claudus pedib⁹
& iniquitatem ꝏꝏꝏꝏꝏ

שוב נשא | אֲדֹנָיו יָשִׁיב׃ נְשִׂיאִים וְרוּחַ וְגֶשֶׁם
הלל נתן | אָיִן אִישׁ מִתְהַלֵּל בְּמַתַּת שָׁקֶר׃
פתה קצן | בְּאֹרֶךְ אַפַּיִם יְפֻתֶּה קָצִין
רכך שבר | וְלָשׁוֹן רַכָּה תִּשְׁבָּר גָּרֶם׃ דְּבַשׁ
די שבע | מָצָאתָ אֱכֹל דַּיֶּךָּ פֶּן תִּשְׂבָּעֶנּוּ
קוא יקר | וַהֲקֵאתוֹ׃ הֹקַר רַגְלְךָ מִבֵּית
רעה פוץ | רֵעֶךָ פֶּן יִשְׂבָּעֲךָ וּשְׂנֵאֶךָ׃ מֵפִיץ
שנן | וְחֶרֶב וְחֵץ שָׁנוּן אִישׁ עֹנֶה
עוד | בְרֵעֵהוּ עֵד שָׁקֶר׃ שֵׁן רָעָה
מעד בטח | וְרֶגֶל מוּעָדֶת מִבְטָח בּוֹגֵד בְּיוֹם
עדה קרר | צָרָה׃ מַעֲדֶה בֶּגֶד בְּיוֹם קָרָה
שור | חֹמֶץ עַל נָתֶר וְשָׁר בַּשִּׁרִים
רוע | עַל לֶב רָע׃ אִם רָעֵב שֹׂנַאֲךָ
אכל שקה | הַאֲכִלֵהוּ לָחֶם וְאִם צָמֵא הַשְׁקֵהוּ
מָיִם׃ כִּי גֶחָלִים אַתָּה חֹתֶה עַל
שלם | רֹאשׁוֹ וַיהוָה יְשַׁלֶּם לָךְ׃ רוּחַ
צפן חול | צָפוֹן תְּחוֹלֵל גָּשֶׁם וּפָנִים נִזְעָמִים
פנה זעם | לְשׁוֹן סָתֶר׃ טוֹב שֶׁבֶת עַל פִּנַּת
ישב פנה | גָּג מֵאֵשֶׁת מִדְיָנִים וּבֵית חָבֶר׃
איש דון | מַיִם קָרִים עַל נֶפֶשׁ עֲיֵפָה
קרר | וּשְׁמוּעָה טוֹבָה מֵאֶרֶץ מֶרְחָק׃
שמע רחק | מַעְיָן נִרְפָּשׂ וּמָקוֹר מָשְׁחָת
עין רפש | צַדִּיק מָט לִפְנֵי רָשָׁע׃ אָכֹל
קור שחת | דְּבַשׁ הַרְבּוֹת לֹא טוֹב וְחֵקֶר
צדק נטה | כְּבֹדָם כָּבוֹד׃ עִיר פְּרוּצָה אֵין
רבה כבד | חוֹמָה אִישׁ אֲשֶׁר אֵין מַעְצָר
פרץ
חמה עצר | לְרוּחוֹ׃

Cap.xxvj | כַּשֶּׁלֶג בַּקַּיִץ וְכַמָּטָר בַּקָּצִיר
קוץ קצר | כֵּן לֹא נָאוֶה לִכְסִיל כָּבוֹד׃
נוה כסל | כַּצִּפּוֹר לָנוּד כַּדְּרוֹר לָעוּף כֵּן
צפר דרר | קִלְלַת חִנָּם לֹא תָבֹא׃ שׁוֹט
בוא | לַסּוּס מֶתֶג לַחֲמוֹר וְשֵׁבֶט לְגֵו
חמר | כְּסִילִים׃ אַל תַּעַן כְּסִיל כְּאִוַּלְתּוֹ
ענה | פֶּן תִּשְׁוֶה לּוֹ גַם אָתָּה׃ עֲנֵה
שוה | כְסִיל כְּאִוַּלְתּוֹ פֶּן יִהְיֶה חָכָם
היה | בְּעֵינָיו׃ מְקַצֶּה רַגְלַיִם חָמָס
קצה

שֹׁתֶה ׃ שֹׁלֵחַ דְּבָרִים בְּיַד כְּסִיל׃
הָלָה שׁוּק דַּלְיוּ שֹׁקַיִם מִפִּסֵּחַ וּמָשָׁל
פֶּה כָּסַל בְּפִי כְּסִילִים ׃ כִּצְרוֹר אֶבֶן
רָגַם נָתַן בְּמַרְגֵּמָה כֵּן נוֹתֵן לִכְסִיל כָּבוֹד ׃
כָּבַד שָׁכַר חוֹחַ עָלָה בְיַד שִׁכּוֹר וּמָשָׁל
חוּל בְּפִי כְסִילִים ׃ רַב מְחוֹלֵל כֹּל
וְשֹׂכֵר כְּסִיל וְשֹׂכֵר עֹבְרִים ׃ כְּכֶלֶב
שׁוּב קוא שָׁב עַל קֵאוֹ כְּסִיל שׁוֹנֶה
שָׁנָה רָאָה בְאִוַּלְתּוֹ ׃ רָאִיתָ אִישׁ חָכָם
קָוָה בְּעֵינָיו תִּקְוָה לִכְסִיל מִמֶּנּוּ ׃
אָרָה אָמַר עָצֵל שַׁחַל בַּדָּרֶךְ אֲרִי
סָבַב בֵּין הָרְחֹבוֹת ׃ הַדֶּלֶת תִּסּוֹב עַל
צוּר נָטָה צִירָהּ וְעָצֵל עַל מִטָּתוֹ ׃ טָמַן
לָאָה שׁוּב עָצֵל יָדוֹ בַּצַּלָּחַת נִלְאָה לַהֲשִׁיבָהּ
אֶל פִּיו ׃ חָכָם עָצֵל בְּעֵינָיו
חָזַק מִשִּׁבְעָה מְשִׁיבֵי טָעַם ׃ מַחֲזִיק
עָבַר בְּאָזְנֵי כָלֶב עֹבֵר מִתְעַבֵּר עַל
רוּב לָהַה רִיב לֹּא לוֹ ׃ כְּמִתְלַהְלֵהַּ הַיֹּרֶה
זקק זִקִּים חִצִּים וָמָוֶת ׃ כֵּן אִישׁ
רִמָּה אֶת רֵעֵהוּ וְאָמַר הֲלֹא
שָׂחַק כָּבָה מְשַׂחֵק אָנִי ׃ בְּאֶפֶס עֵצִים תִּכְבֶּה
רָגַן שָׁתַק אֵשׁ וּבְאֵין נִרְגָּן יִשְׁתֹּק מָדוֹן ׃
דִּין פֶּחָם לְגֶחָלִים וְעֵצִים לְאֵשׁ
חָרַר וְאִישׁ מִדְיָנִים לְחַרְחַר רִיב ׃
לָהַם דִּבְרֵי נִרְגָּן כְּמִתְלַהֲמִים וְהֵם
יָרְדוּ חַדְרֵי בָטֶן ׃ כֶּסֶף סִיגִים
צָפָה שָׂפָה מְצֻפֶּה עַל חָרֶשׂ שְׂפָתַיִם דֹּלְקִים
רוּעַ נָכַר וְלֶב רָע ׃ בִּשְׂפָתָיו יִנָּכֵר שׂוֹנֵא
שִׁית רָמָה וּבְקִרְבּוֹ יָשִׁית מִרְמָה ׃ כִּי
חָנַן אָמַן יְחַנֵּן קוֹלוֹ אַל תַּאֲמֶן בּוֹ
תָּעַב כָּסָה כִּי שֶׁבַע תּוֹעֵבוֹת בְּלִבּוֹ ׃ תִּכַּסֶּה
נָשָׂא גָּלָה שִׂנְאָה בְּמַשָּׁאוֹן תִּגָּלֶה רָעָתוֹ
נָפַל בְקָהָל ׃ כֹּרֶה שַׁחַת בָּהּ יִפֹּל
גָּלַל שׁוּב וְגֹלֵל אֶבֶן אֵלָיו תָּשׁוּב ׃ לְשׁוֹן
לָשׁוֹן שָׂנֵא שֶׁקֶר יִשְׂנָא דַכָּיו וּפֶה חָלָק
דָּכָא עָשָׂה דָּחָה יַעֲשֶׂה מִדְחֶה ׃

bibēs: q mittit verba p nunciū ſtultū. Quō pulchras fruſtra habet claudus tibias: ſic indecēs eſt in ore ſtultorū parabola. Sicut qui mittit lapidē in aceruū mercurii: ita qui tribuit inſipiēti honorem. Quō ſi ſpina naſcatur in manu temulēti: ſic pabola in ore ſtultorū. Iudiciū determinat cauſas: & q īpoſuit ſtulto ſilentiū iras mitigat. Sicut canis q reuertitur ad vomitū ſuū: ſic īprudēs qui iterat ſtulticiā ſuam. Vidiſti hoīem ſapientē ſibi videri: magis illo ſpem habebit inſipiēs. Dicit piger leo ē in via: & leena in itinerib⁹. Sicut oſtiū vertitur in cardine ſuo: ita piger in lectulo ſuo. Abſcondit piger manus ſub aſcella ſua: & laborat ſi ad os ſuū eas cōuerterit. Sapiētior ſibi ſtultus videtur: ſeptē viris loquētibus ſentētias. Sicut q ap prehēdit auribus canē: ſic qui trāſit & īpatiēs cōmiſcetur rixe alteri⁹. Sicut noxius eſt qui mittit ſagittas & lāceas in mortem: ita vir qui fraudulēter nocet amico ſuo: & cū fuerit deprehenſus dicet: ludēs feci. Cum defecerit ligna extinguetur ignis: & ſuſurrone ſubtracto iurgia cōquieſcūt. Sicut carbones ad prunas & ligna ad ignem: ſic homo iracundus ſuſcitat rixas. Verba ſuſurronis quaſi ſimplicia: & ipſa perueniūt ad intima cordis. Quō ſi argēto ſordido ornare velis vas fictile: ſic labia tumentia cum peſſimo corde ſociata. Labiis ſuis intelligitur inimicus: cum in corde tractauerit dolos. Quando ſubmiſerit vocem ſuā ne credideris ei: quoniā ſeptem nequitie ſunt in corde illius. Qui operit odium fraudulēter: reuelabitur malicia eius in concilio. Qui fodit foueā incidet in eam: & qui voluit lapidē reuertetur ad eu₃. Lingua fallax non amat veritatem: & os lubricum operatur ruinas. 27.

facit: q miſit p nunciū ſtultū ſmonē. Au-
ποιεῖται, ὁ ἀποστείλας δι᾽ ἀγγέλου ἄφρονος λόγον. Ἀφε-
fer facultatē crux: ⁊ pverbia ex ore ſtultox:
λοῦ πορείαν σκελῶν, καὶ παροιμίας ἐκ στόματος ἀφρόνων.
Qui ligat lapidē in fūda: ſimilis eſt tri- B
Ὃς ἀποδεσμεύει λίθον ἐν σφενδόνῃ, ὅμοιός ἐστι τῷ δι-
buēti ſtulto gloriā. Spine naſcunt in manu te-
δόντι ἄφρονι δόξαν. Ἄκανθαι φύονται ἐν χειρὶ τοῦ με-
mulēti: ſeruitus āt in manu ſtultox. Multū eſtu
θύσου, δουλεία δὲ ἐν χειρὶ τῶν ἀφρόνων. Πολλὰ χει-
at oīs caro ſtultox: cōterit eīn ſtu-
μάζεται πᾶσα σὰρξ ἀφρόνων, συντρίβεται γὰρ ἡ ἔκστα- 2.Pe. 2.c.
por eox. Sicut canis cū reuertit ad ſuū
σις αὐτῶν. Ὥσπερ κύων ὅταν ἐπέλθῃ ἐπὶ τὸν ἑαυτοῦ
vomitū ⁊ abominabilis fit: ſic ſtult⁹ ſua ma
ἔμετον καὶ μισητὸς γένηται, οὕτως ἄφρων τῇ ἑαυτοῦ κα-
litia reuertēs ad ſuū peccatū. Vidi vi
κίᾳ ἀναστρέψας ἐπὶ τὴν ἑαυτοῦ ἁμαρτίαν. Εἶδον ἄν-
rū q videt apud ſeipm ſapiēs eſſe: ſpē ta
δρα δόξαντα παρ᾽ ἑαυτῷ σοφὸν εἶναι, ἐλπίδα μέν-
mē habuit magis ſtult⁹ q ipſe. Dicit piger miſ-
τοι ἔχει μᾶλλον ἄφρων αὐτοῦ. Λέγει ὀκνηρὸς ἀποστελ-
ſus ad viā: leo in viis: in āt pla-
λόμενος εἰς ὁδόν, λέων ἐν ταῖς ὁδοῖς, ἐν δὲ ταῖς πλα-
teis occiſores. Sicut hoſtiū vertit in car-
τείαις φονευταί. Ὥσπερ θύρα στρέφεται ἐπὶ τοῦ στρόφιγ- C
dine: ita piger in lectulo ſuo. Abſcōdēs pi-
γος, οὕτως ὀκνηρὸς ἐπὶ τῆς κλίνης αὐτοῦ. Κρύψας ὀκνη- 8.19.d
ger manū in ſinu ſuo: nō poteſt in
ρὸς τὴν χεῖρα ἐν τῷ κόλπῳ αὐτοῦ, οὐ δύναται ἐπε-
ferre ad os. Sapiētior piger ſibi vide
νεγκεῖν εἰς τὸ στόμα. Σοφώτερος ὀκνηρὸς ἑαυτῷ φαίνε-
tur: eo q in ſacietate affert nuntiū. Si
ται, τοῦ ἐν πλησμονῇ ἀποκομίζοντος ἀγγελίαν. Ὥσ-
cut q tenet caudā canis: ſic q pſidet alieno
περ ὁ κρατῶν κέρκου κυνός, οὕτως ὁ προεστὼς ἀλλοτρίας
iudicio. Sicut q curāt pijciūt ſmones in ho
κρίσεως. Ὥσπερ οἱ ἰώμενοι προβάλλουσι λόγους εἰς ἀν-
mines: at q occurrit ſmoni p̄mus: ſupplātabi
θρώπους, ὁ δὲ ἀπαντήσας τῷ λόγῳ πρῶτος, ὑποσκελισθή-
tur: ſic oēs q inſidiant ſuis ami
σεται, οὕτως πάντες οἱ ἐνεδρεύοντες τοὺς ἑαυτῶν φί-
cis. Cū āt dprehēſi fuerit: dicūt q ludēs fe-
λους. Ὅταν δὲ φωραθῶσι, λέγουσιν ὅτι παίζων ἔπραξα.
ci. In multis lignis germinat ignis: vbi āt nō eſt
πραξα. Ἐν πολλοῖς ξύλοις θάλλει πῦρ, ὅπου δὲ οὐκ ἔστι
fures deficit iurgiū. Focus carbonib⁹ ⁊ ligna igni: D
δίθυμος ἡσυχάζει μάχη. Ἐσχάρα ἄνθραξι καὶ ξύλα πυρί,
vir āt cōuitiator ad turbationē rixe. Sermōes aſtutox
ἀνὴρ δὲ λοίδορος εἰς ταραχὴν μάχης. Λόγοι κερκώπων
molles: ipī āt feriūt in penetralia viſcex.
μαλακοί, οὗτοι δὲ τύπτουσιν εἰς ταμιεῖα σπλάγχνων.
Argentū datū cū dolo: ſicut teſta reputādū:
Ἀργύριον διδόμενον μετὰ δόλου, ὥσπερ ὄστρακον ἡγητέ-
labia leuia cor celāt triſte. Labiis
ον, χείλη λεῖα καρδίαν καλύπτει λυπηράν. Χείλεσι
oīs innuit plorās inimic⁹: in āt cor
πάντα ἐπινεύει ἀποκλαιόμενος ἐχθρός, ἐν δὲ τῇ καρ-
de machinat dolos. Si te rogauerit inimic⁹ ma
δίᾳ τεκταίνεται δόλους. Ἐάν σου δέηται ὁ ἐχθρὸς με-
gna voce ne credideris ei: ſeptē eīn ſunt nequitie in
γάλῃ τῇ φωνῇ μὴ πεισθῇς αὐτῷ, ἑπτὰ γάρ εἰσι πονηρίαι ἐν
corde illi⁹. Qui operit inimicitiā cōponit dolū: re
τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. Ὁ κρύπτων ἔχθραν συνίστησι δόλον, ἐκκα-
lat āt ſua peccata notabilis in cōcilio. Qui
λύπτει δὲ τὰς ἑαυτοῦ ἁμαρτίας εὔγνωστος ἐν συνεδρίῳ. Ὁ
fodit foueā primo incidet in eā: at q Eccl. 10.b.
ὀρύσσων βόθρον τῷ πλησίον ἐμπεσεῖται εἰς αὐτόν, ὁ δὲ κυ- Eccl. 27.d.
voluit lapidē: ſup ſe voluit. Lingua mēdax odit veri
λίων λίθον, ἐφ᾽ ἑαυτὸν κυλίει. Γλῶσσα ψευδὴς μισεῖ ἀλή-
tatē: os āt patēs facit īcōſtantiā.
θειαν, στόμα δὲ ἄστεγον ποιεῖ ἀκαταστασίας. Ca, 27.

Digitized by Google

Ne gl̃eris ob futura ĩ craſtinũ: nõ em̃ noſti q̃d pa
A Μὴ καυχῶ τὰ εἰς αὔριον, οὐ γὰρ γινώσκεις τί τέ
riet ſuperuẽtura dies. Laudet te vicinus ⁊ nõ tuũ
ξεται ἡ ἐπιοῦσα. Ἐγκωμιαζέτω σε ὁ πέλας καὶ μὴ τὸ σὸν
os: extrane⁹ ⁊ nõ tua labia. Graue ſaxũ ⁊
στόμα, ἀλλότριος καὶ μὴ τὰ σὰ χείλη. Βαρὺ λίθος καὶ
oneroſa arena: ira aũt ſtulti grauior vtro=
δυσβάστακτον ἄμμος, ὀργὴ δὲ ἄφρονος βαρυτέρα ἀμφο=
que. Immiſericors furor ⁊ acuta ira: ſed nihil ſu=
τέρων. Ἀνελεήμων θυμὸς καὶ ὀξεῖα ὀργή, ἀλλ᾽ οὐδὲν ὑ=
Eccl.22 b. ſtinet zel⁹. Meliores redargutiões manifeſte
φίσταται ζῆλος. Κρείσσους ἔλεγχοι ἀποκαλυπτόμενοι
abſcõdita amicitia: fideliora vulnera amici: q̃
κρυπτομένης φιλίας, ἀξιοπιστότερα τραύματα φίλου, ἢ
volũtaria oſcula inimici. aĩa in ſaturitate exñs ſa
ἑκούσια φιλήματα ἐχθροῦ. ψυχὴ ἐν πλησμονῇ οὖσα κη
uis ludit: aĩe aũt eſurĩeti ⁊ amara dulcia
ρίοις ἐμπαίζει, ψυχῇ δὲ ἐνδεεῖ καὶ τὰ πικρὰ γλυκέα
Job.6 b. videnẽ. Sicut auis cũ deuolauerit a pro
φαίνεται. Ὥσπερ ὄρνεον ὅταν καταπετασθῇ ἐκ τῆς ἰδί
prio nido: ſic homo ĩſeruitutẽ ducitẽ cũ exulaue
ας νοσσιᾶς, οὕτως ἄνθρωπος δουλοῦται ὅταν ἀποξενω
3 rit a ꝓprijs locis. Vnguẽtis ⁊ vinis ⁊ odo
θῇ ἐκ τῶν ἰδίων τόπων. Μύροις καὶ οἴνοις καὶ θυμιά
rib⁹ delectaẽ cor: diſrumpitẽ aũt ab acciden
μασι τέρπεται καρδία, καταρρήγνυται δὲ ὑπὸ συμπτω
tib⁹ aĩa. Amicũ tuũ aut amicũ paternũ ne dimit
μάτων ψυχή. Φίλον σὸν ἢ φίλον πατρῷον μὴ ἐγκα
tas: in aũt domũ fratris tui ne igredia
ταλίπῃς, εἰς δὲ τὸν οἶκον τοῦ ἀδελφοῦ σου μὴ εἰσέλ
ris i iſfortunio exñs. Melior amic⁹ ꝓpe: q̃ frater lõge
θῃς ἀτυχῶν. Κρείσσων φίλος ἐγγύς, ἢ ἀδελφὸς μακρὰν
habitãs. Sapiẽs eſto fili: vt leteẽ meũ cor:
οἰκῶν. Σοφὸς γίνου υἱέ, ἵνα εὐφραίνηταί μου ἡ καρ=
⁊ auerte a te exprobrãtes ſmones.
δία, καὶ ἀπόστρεψον ἀπὸ σοῦ ἐπονειδίστους λόγους.
Aſtut⁹ malis ſuperuenĩetib⁹ abſcõdit⁹ eſt: ſtulti aũt
Πανοῦργος κακῶν ἐπερχομένων ἀπεκρύβη, ἄφρονες δὲ
8.20.c. aggrediẽtes penã ſoluẽt. Tolle veſtimẽtũ e=
C ἐπελθόντες ζημίαν τίσουσιν. Ἀφελοῦ τὸ ἱμάτιον αὐ=
ius: aduenit enĩ iniuriator: q̃ aliena diſper
τοῦ, παρῆλθε γὰρ ὑβριστής, ὅστις τὰ ἀλλότρια λυμαίνε
dit. Qui vtiq̃ bñdicit amico mane: a maledicẽte nihil
ται. Ὃς ἂν εὐλογῇ φίλον τὸ πρωΐ, καταρωμένου οὐδὲν
differre videbiẽ. Gutte eijciũt hoiem in
διαφέρειν δόξει. Σταγόνες ἐκβάλλουσιν ἄνθρωπον ἐν ἡ
8.16.b die hyemali de domo ſua: ſic ⁊ mu
μέρᾳ χειμερινῇ ἐκ τοῦ οἴκου αὐτοῦ, ὡσαύτως καὶ γυ=
lier cõuitiatrix de ꝓpria domo. Boreas aſper vẽ
νὴ λοίδορος ἐκ τοῦ ἰδίου οἴκου. Βορέας σκληρὸς ἄνε=
tus: nomine aũt dexter vocaẽ. Ferrũ fer=
μος, ὀνόματι δὲ ἐπιδέξιος καλεῖται. Σίδηρος σίδη=
rũ acuit: vir aũt acuit faciẽ amici. Qui
ρον ὀξύνει, ἀνὴρ δὲ παροξύνει πρόσωπον ἑταίρου. Ὃς
plãtat ficũ comedet fruct⁹ ei⁹: q̃ aũt cu=
φυτεύει συκῆν φάγεται τοὺς καρποὺς αὐτῆς, ὃς δὲ φυ
ſtodit ſuũ dñm honorificabiẽ. Sicut nõ ſimiles
λάσσει ἑαυτοῦ κύριον τιμηθήσεται. Ὥσπερ οὐχ ὅμοια
facies faciebꝰ: ſic neq̃ corda ho
πρόσωπα προσώποις, οὕτως οὐδὲ αἱ καρδίαι τῶν ἀν
minũ ſimilia. Infern⁹ ⁊ ꝑditio nõ implenẽ:
Infra. θρώπων ὅμοιαι. Ἅδης καὶ ἀπώλεια οὐκ ἐμπίμπλανται,
30.c. ſimiliẽ ⁊ oculi hoim̃ inſatiabiles. Abo
Eccl.1. ὡσαύτως καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν ἀνθρώπων ἄπληστοι. Βδέ=
b. minatio dño q̃ firmat oculũ ⁊ indocti intẽpe=
λυγμα κυρίῳ στηρίζων ὀφθαλμόν, καὶ οἱ ἀπαίδευτοι ἀκρα=
rãtes lingua. Probatio argẽto ⁊ auro ignitio:
τεῖς γλώσσῃ. Δοκίμιον ἀργυρίῳ καὶ χρυσίῳ πύρωσις,
vir aũt probaẽ per os laudantiũ eũ.
ἀνὴρ δὲ δοκιμάζεται διὰ στόματος ἐγκωμιαζόντων αὐτόν.
D Si verberaueris ſtultũ in medio cõcilio
Ἐὰν μαστιγοῖς τὸν ἄφρονα ἐν μέσῳ συνεδρίῳ

Ne glorieris in craſtinum: ignorans quid ſuperuentura pariat dies. Laudet te alienus & non os tuum: extraneus & non labia tua. Graue eſt ſaxum & oneroſa arena: ſed ira ſtulti vtroq̃ grauior. Ira nõ habet miſericordiam nec erumpens furor: & impetum cõcitati ſpũs ferre quis poterit? Melior eſt manifeſta correctio q̃ amor abſcõditus. Meliora ſũt vulnera diligẽtis: q̃ fraudulenta oſcula odientis. Anima ſaturata calcabit fauum: & anima eſuriens etiã amarũ pro dulci ſumet. Sicut auis trãſmigrãs de nido ſuo: ſic vir qui derelinquit locum ſuum. Vnguẽto & variis odoribꝰ delectatur cor: & bonis amici cõſiliis aĩa dulcoratur. Amicum tuũ & amicũ patris tui ne dimiſeris: & domum fratris tui ne ingrediaris in die afflictionis tue. Melior eſt vicinus iuxta: q̃ frater ꝓcul. Stude ſapiẽ fili mi & letifica cor meum vt poſſis exprobrãti rñdere ſermonẽ. Aſtut⁹ vidẽs malũ abſcõditus ẽ: paruuli tranſeuntes ſuſtinuerunt diſpendia. Tolle veſtimẽtũ ei⁹ qui ſpopondit ꝓ extraneo: & pro alienis aufer ei pignus. Qui bñdicit ꝓximo ſuo voce grandi de nocte cõſurgẽs: maledicẽti ſimilis erit. Tecta ꝑſtillantia in die frigoris & litigioſa mulier cõparãtur. Qui retinet eam q̃ſi qui ventũ teneat: & oleum dextre ſue vocat. Ferrum ferro exacuitur: & homo exacuit faciẽ amici ſui. Qui ſeruat ficũ comedet fructus ei⁹: & qui cuſtos eſt dñi ſui glorificabitur. Quõ in aquis reſplendẽt vultus ꝓſpicientiũ: ſic corda hoim̃ manifeſta ſunt prudẽtibus. Infernus & perditio nunq̃ iplentur: ſimiliter & oculi hoim̃ iſatiabiles. Quõ ꝓbatur in cõflatorio argentũ & in fornace aurũ: ſic probatur hõ ore laudantis. Si cõtuderis ſtultũ in pila quaſi ptiſanas: feriente deſuper

Ca.xxvij.
אַל תִּתְהַלֵּל בְּיוֹם מָחָר כִּי לֹא הלל ידע
תֵדַע מַה יֵּלֶד יוֹם׃ יְהַלֶּלְךָ זָר
וְלֹא פִיךָ נָכְרִי וְאַל שְׂפָתֶיךָ׃
כֹּבֶד אֶבֶן וְנֵטֶל הַחוֹל וְכַעַס פה
אֱוִיל כָּבֵד מִשְּׁנֵיהֶם׃ אַכְזְרִיּוּת אול שנה
חֵמָה וְשֶׁטֶף אָף וּמִי יַעֲמֹד לִפְנֵי כבד עמד פנה
קִנְאָה׃ טוֹבָה תּוֹכַחַת מְגֻלָּה יכח גלה
מֵאַהֲבָה מְסֻתָּרֶת׃ נֶאֱמָנִים פִּצְעֵי סתר אמן
אוֹהֵב וְנַעְתָּרוֹת נְשִׁיקוֹת שׂוֹנֵא׃ אהב עתר
נֶפֶשׁ שְׂבֵעָה תָּבוּס נֹפֶת וְנֶפֶשׁ נשק בוס
רְעֵבָה כָּל מַר מָתוֹק׃ כְּצִפּוֹר נוף מתק
נוֹדֶדֶת מִן קִנָּהּ כֵּן אִישׁ נוֹדֵד צפר נדד
מִמְּקוֹמוֹ׃ שֶׁמֶן וּקְטֹרֶת יְשַׂמַּח קום שמח
לֵב וּמֶתֶק רֵעֵהוּ מֵעֲצַת נָפֶשׁ׃ יעץ
רֵעֲךָ וְרֵעַ אָבִיךָ אַל תַּעֲזֹב רעה עזב
וּבֵית אָחִיךָ אַל תָּבוֹא בְּיוֹם בוא
אֵידֶךָ טוֹב שָׁכֵן קָרוֹב מֵאָח קרב
רָחוֹק׃ חֲכַם בְּנִי וְשַׂמַּח לִבִּי רחק
וְאָשִׁיבָה חֹרְפִי דָבָר׃ עָרוּם רָאָה שוב ערם
רָעָה נִסְתָּר פְּתָאיִם עָבְרוּ סתר פתה
נֶעֱנָשׁוּ׃ קַח בִּגְדוֹ כִּי עָרַב זָר ענש לקח
וּבְעַד נָכְרִיָּה חַבְלֵהוּ׃ מְבָרֵךְ ברך
רֵעֵהוּ בְּקוֹל גָּדוֹל בַּבֹּקֶר הַשְׁכֵּים גדל שכם
קְלָלָה תֵּחָשֶׁב לוֹ׃ דֶּלֶף טוֹרֵד חשב
בְּיוֹם סַגְרִיר וְאֵשֶׁת מִדְיָנִים איש דון
נִשְׁתָּוָה׃ צֹפְנֶיהָ צָפַן רוּחַ שוה
וְשֶׁמֶן יְמִינוֹ יִקְרָא׃ בַּרְזֶל ימן קרא
בְּבַרְזֶל יָחַד וְאִישׁ יַחַד פְּנֵי רֵעֵהוּ׃ פנה
נֹצֵר תְּאֵנָה יֹאכַל פִּרְיָהּ וְשֹׁמֵר אכל פרה
אֲדֹנָיו יְכֻבָּד׃ כַּמַּיִם הַפָּנִים כבד
לַפָּנִים כֵּן לֵב הָאָדָם לָאָדָם׃
שְׁאוֹל וַאֲבַדֹּה לֹא תִשְׂבַּעְנָה שאל שבע
וְעֵינֵי הָאָדָם לֹא תִשְׂבַּעְנָה׃
מַצְרֵף לַכֶּסֶף וְכוּר לַזָּהָב וְאִישׁ צרף
לְפִי מַהֲלָלוֹ׃ אִם תִּכְתּוֹשׁ אֶת פה הלל
הָאֱוִיל בַּמַּכְתֵּשׁ בְּתוֹךְ הָרִיפוֹת כתש אול
רוף

Digitized by Google

בעליו לא תסור מעליו אולתו ׃ — עלה סור
ידע תדע פני צאנך שית — ידע שית
לבך לעדרים ׃ כי לא לעולם — עלם
חסן ואם נזר לדור ודור ׃ גלה
חציר ונראה דשא ונאספו — חצר ראה
עשבות הרים ׃ כבשים ללבושך — אסף לבש
ומחיר שדה עתודים ׃ ודי חלב — מחר עתד
עזים ללחמך ללחם ביתך
וחיים לנערותיך ׃

C. xxviij. נסו ואין רדף — נוס
רשע וצדיקים ככפיר יבטח ׃ — צדק כפר
בפשע ארץ רבים שריה — בטח רבב
ובאדם מבין ידע כן יאריך ׃ — שור בין
גבר רש ועשק דלים מטר — ידע ארך
סחף ואין לחם ׃ עזבי תורה — רוש ירה
יהללו רשע ושמרי תורה יתגרו — הלל גרה
בם ׃ אנשי רע לא יבינו משפט — רוע שפט
ומבקשי יהוה יבינו כל ׃ טוב — בקש
רש הולך בתמו מעקש — הלך תמם
דרכים והוא עשיר ׃ נוצר — עשר נצר
תורה בן מבין ורעה זוללים — זלל
יכלים אביו ׃ מרבה הונו בנשך — רבה
ובתרבית לחונן דלים יקבצנו ׃ — רבה חנן
מסיר אזנו משמע תורה גם — קבץ סור
תפלתו תועבה ׃ משגה ישרים — פלל תעב
בדרך רע בשחותו הוא יפול — שגה רוע
ותמימים ינחלו טוב ׃ חכם — שחה נפל
בעיניו איש עשיר ודל מבין — תמם נחל
יחקרנו ׃ בעלץ צדיקים רבה — חקר צדק
תפארת ובקום רשעים יחפש — רבב פאר
אדם ׃ מכסה פשעיו לא יצליח — חפש כסה
ומודה ועזב ירחם ׃ אשרי — צלח ידה
אדם מפחד תמיד ומקשה — רחם פחד
לבו יפול ברעה ׃ ארי נהם ודוב — תמד קשה
שקק מושל רשע על עם דל ׃ — נפל רוע
נגיד חסר תבונות ורב מעשקות — משל
— נגד בין
— עשק

pilo non auferetur ab eo ſtulticia eius. Diligēter agnoſce vultū pecoris tui: tuoſq; greges cōſidera. Non enim habebis iugiter poteſtatē: ſed corona tribuetur tibi in generatione & gñatione. Aperta ſunt prata & apparuerūt herbe virētes: & collecta ſunt fena de mōtibus. Agni ſunt ad veſtimentū tuū: & hedi ad agri pciū. Sufficiat tibi lac caprarū in cibos tuos: & in neceſſaria domus tue & ad victū ancillis tuis.

28.

Fugit impius nemine perſequente: iuſtus aūt quaſi leo confidens abſq; terrore erit. Propter peccata terre multi principes eius: & ppter hois ſapiam & horū ſcientiā q̄ dicūtur: vita ducis lōgior erit. Vir paup calūnians pauperes ſimilis eſt imbri vehemēti in q̄ paratur fames. Qui derelinquūt legē laudāt impiū: q̄ cuſtodiūt: ſuccēdūtur cōtra eū. Viri mali non cogitāt iudiciū: q̄ aūt inquirūt dn̄m animaduertūt oia. Melior eſt paup ambulās in ſimplicitate ſua: q̄ diues in prauis itineribus. Qui cuſtodit legē filius ſapiēs ē: q aūt comeſſatores paſcit cōfūdit patrē ſuū. Qui coaceruat diuitias vſuris & fenore liberali: in pauperes congregat eas. Qui declinat aures ſuas ne audiat legem: oratio eius erit execrabilis. Qui decipit iuſtos in via mala in interitu ſuo corruet: & ſimplices poſſidebunt bona. Sapiens ſibi videtur vir diues: pauper autem prudens ſcrutabitur eū. In exultatione iuſtorum multa gloria eſt: regnantibus impiis ruine hominū. Qui abſcōdit ſcelera ſua nō dirigetur: q aūt cōfeſſus fuerit & reliqrit ea miam cōſeqtur. Beatus homo qui ſemper ē pauidus: qui vero mētis eſt dure corruet in malū. Leo rugiēs & vrſus eſuriēs priceps impius ſup populū pauperē. Dux indigēs prudētia: multos opprimet p calūniā.

inhonorās: nō tolles ſtulticiā ei⁹. Aper
ἀτιμάζων, οὐ μὴ περιέλῃς τὴν ἀφροσύνην αὐτοῦ. Γνω
te cognoſces aīas gregis tui: ⁊ applicabis
στῶς ἐπιγνώσῃ ψυχὰς ποιμνίου σου, καὶ ἐπιστήσεις
cor tuū tuis armētis. Quia nō in ſeculū
καρδίαν σου σαῖς ἀγέλαις. Ὅτι οὐκ εἰς τὸν αἰῶνα
viro robur ⁊ fortitudo: neq; tradit a gñatiōe in
ἀνδρὶ κράτος καὶ ἰσχύς, οὐδὲ παραδίδωσιν ἐκ γενεᾶς εἰς
gñatiōes. Curā habe eoꝝ q̄ in agro viridiū: ⁊ tō
γενεάν. Ἐπιμελοῦ τῶν ἐν τῷ πεδίῳ χλωρῶν, καὶ κε
debis herbā: ⁊ cōgrega fenū mōtanū. Ut hēas
ρεῖς πόαν, καὶ συνάγαγε χόρτον ὀρεινόν. Ἵνα ἔχῃς
oues ad veſtimentū: honora agrū: vt ſint tibi a
πρόβατα εἰς ἱματισμόν, τίμα πεδίον, ἵνα ὦσί σοι ἄρ
gni. Fili a me habes verba fortia ad vitā
νες. Υἱὲ παρ' ἐμοῦ ἔχεις ῥήσεις ἰσχυρὰς εἰς τὴν ζωὴν
tuā: ⁊ ad vitā famuloꝝ.
σου, καὶ εἰς τὴν ζωὴν τῶν θεραπόντων.

Ca.28.

Fugit impi⁹ nemine pſequēte: iuſtus āt tā
Φεύγει ἀσεβὴς μηδενὸς διώκοντος, δίκαιος δὲ ὥσ A
q̄ leo cōfidit. ꝓpter pctā impioꝝ grauatiōes
περ λέων πέποιθε. δι' ἁμαρτίας ἀσεβῶν κρίσεις
ſuſcitant: vir āt aſtut⁹ extinguet eas.
ἐγείρονται, ἀνὴρ δὲ πανοῦργος κατασβέσει αὐτάς.
Virilis in impietatib⁹ calūniat pauperes: ſicut
Ἀνδρεῖος ἐν ἀσεβείαις συκοφαντεῖ πτωχούς, ὥσπερ
hiber vehemēs ⁊ inutilis. Sic relinquētes
ὑετὸς λάβρος καὶ ἀνωφελής. Οὕτως οἱ ἐγκαταλείπον
legē laudāt impietatē: at q̄ dili
τες τὸν νόμον ἐγκωμιάζουσιν ἀσέβειαν, οἱ δὲ ἀγαπῶν
gūt legē circūdāt ſibi muꝝ. Vi
τες τὸν νόμον περιβάλλουσιν ἑαυτοῖς τεῖχος. Ἄν
ri mali nō intelligūt iudiciū: at q̄ inquirūt dn̄z
δρες κακοὶ οὐ νοήσουσι κρίσιν, οἱ δὲ ζητοῦντες τὸν κύριον S. 9.a.
intelligūt in oī. Melior paup ambu
συνήσουσιν ἐν παντί. Κρείσσων πτωχὸς πορευόμε
lās in veritate: diuite mēdaci. Cuſtodit legē
νος ἐν ἀληθείᾳ, πλουσίου ψευδοῦς. Φυλάσσει νόμον
fili⁹ intelligēs: q̄ āt paſcit luxuriā inhonorat pa
υἱὸς συνετός, ὃς δὲ ποιμαίνει ἀσωτίαν ἀτιμάζει πα B
trē ſuū. Qui multiplicat diuitias ſuas cū
τέρα αὐτοῦ. Ὁ πληθύνων τὸν πλοῦτον αὐτοῦ μετὰ
vſuris ⁊ abūdātijs: ei q̄ miſeret paupeꝝ cō
τόκων καὶ πλεονασμῶν, τῷ ἐλεοῦντι πτωχοὺς συ
gregat eas. Qui declinat aurē ſuā ne au
νάγει αὐτόν. Ὁ ἐκκλίνων τὸ οὖς αὐτοῦ τοῦ μὴ ἀ
diat legē: ⁊ ipſe oratiōnē ſuā abo
κοῦσαι νόμου, καὶ αὐτὸς τὴν προσευχὴν αὐτοῦ ἐβ
minat⁹ ē. Qui decipit rectos in via mala in corru
δέλυκται. Ὃς πλανᾷ εὐθεῖς ἐν ὁδῷ κακῇ εἰς διαφ
ptiōnē ipſe incidet: at iniqui ptcribūt
θορὰν αὐτὸς ἐμπεσεῖται, οἱ δὲ ἄνομοι διελεύσονται
bona: ⁊ nō ingredient ad ea. Sapiēs apud ſe
ἀγαθά, καὶ οὐκ εἰσελεύσονται εἰς αὐτά. Σοφὸς παρ' ἑαυ
ipm vir diues: paup āt intelligēs dānabit
τῷ ἀνὴρ πλούσιος, πένης δὲ νοήμων καταγνώσεται
eū. Propē auxiliū iuſtoꝝ multa fit gloria: in
αὐτοῦ. Διὰ βοήθειαν δικαίων πολλὴ γίνεται δόξα, ἐν
āt locis impioꝝ capiunt hoies. Qui abſcon
δὲ τόποις ἀσεβῶν ἁλίσκονται ἄνθρωποι. Ὁ ἐπικαλύ
dit impietatē ſuā nō pſperabit: q̄ āt narrat
πτων ἀσέβειαν αὐτοῦ οὐκ εὐοδωθήσεται, ὁ δὲ ἐξηγούμενος
⁊ redarguit diliget. Beat⁹ vir q̄ ti
καὶ ἐλέγχων ἀγαπηθήσεται. Μακάριος ἀνὴρ ὃς κατα C
met oīa ob cautelā: at dur⁹ corde
πλήσσει πάντα δι' εὐλάβειαν, ὁ δὲ σκληρὸς τὴν καρδί
incidet in mala. Leo eſuriēs ⁊ lup⁹ ſi
αν ἐμπεσεῖται κακοῖς. Λέων πεινῶν καὶ λύκος δι
tiēs q̄ tyrānizat paup exñs gētis pauperis: rex
ψῶν ὃς τυραννεῖ πτωχὸς ὢν ἔθνους πενιχροῦ, βα
indigēs ꝓuentuū magn⁹ calūniator:
σιλεὺς ἐνδεὴς προσόδων μέγας συκοφάντης.

Digitized by Google

ꝗ ãt odit iniuſtitiã longũ tpš viuet. Pro viro ꝗ
ὁ δὲ μισῶν ἀδικίαν μακρὸν χρόνον ζήσεται. Ἄνδρα τὸν
in cauſa cedis ſpõdens exul erit ꝛ nõ in ſecuri
3.10.d ἐν αἰτίᾳ φόνου ὁ ἐγγυώμενος φυγὰς ἔσται καὶ οὐκ ἐν ἀσφα
tate. Qui ambulat iuſte adiut⁹ eſt: at ꝑuerſis
λείᾳ. Ὁ πορευόμενος δικαίως βεβοήθηται, ὁ δὲ σκολιαῖς
vijs ambulãs implicabit. Qui operat
3.12.b. ὁδοῖς πορευόμενος ἐμπλακήσεται. Ὁ ἐργαζόμενος τὴν
ſuã terrã replebit panib⁹: ꝗ ãt ſectat ociũ
ἑαυτοῦ γῆν πλησθήσεται ἄρτων, ὁ δὲ διώκων σχολὴν
replebit egeſtate. Vir fidelis multũ bñdice
πλησθήσεται πενίας. Ἀνὴρ ἀξιόπιστος πολλὰ εὐλογηθή
tur: at mal⁹ nõ impunit⁹ erit. Qui nõ reue
σεται, ὁ δὲ κακὸς οὐκ ἀτιμώρητος ἔσται. Ὃς οὐκ αἰσχύ
D ret facies iuſtoꝝ nõ bon⁹: talis bucella
νεται πρόσωπα δικαίων οὐκ ἀγαθός, ὁ τοιοῦτος ψωμοῦ
panis vẽdet virũ. Feſtinat ditari vir
ἄρτου ἀποδώσεται ἄνδρα. Σπεύδει πλουτεῖν ἀνὴρ
inuid⁹: ꝛ nõ ſcit ꝙ miſericors dñabit ei⁹.
βάσκανος, καὶ οὐκ οἶδεν ὅτι ἐλεήμων κρατήσει αὐτοῦ.
Qui corripit hoĩs vias: grãs hẽbit magis
Ὁ ἐλέγχων ἀνθρώπου ὁδούς, χάριτας ἕξει μᾶλλον
ꝙ̃ ꝗ lingua blandit. Qui violat patrẽ
τοῦ γλωσσοχαριτοῦντος. Ὃς ἀποβιάζεται πατέρα
aut matrẽ ꝛ videt nõ peccare: hic ꝑticeps
ἢ μητέρα καὶ δοκεῖ μὴ ἁμαρτάνειν, οὗτος κοινωνός
eſt viri impij. Inſaciabilis vir iudicabit temere: ꝗ
ἐστιν ἀνδρὸς ἀσεβοῦς. Ἄπληστος ἀνὴρ κρινεῖ εἰκῇ, ὃς
ãt cõfidit in dño in cura erit. Qui cõfi
δὲ πέποιθεν ἐπὶ κύριον ἐν ἐπιμελείᾳ ἔσται. Ὃς πέποι
dit in audaci corde talis ſtultus: ꝗ ãt ambu
θε θρασείᾳ καρδίᾳ ὁ τοιοῦτος ἄφρων, ὃς δὲ πορεύε
lat in ſapiã ſaluabit. Qui dat mẽdico: ſine idigẽtia
ται σοφίᾳ σωθήσεται. Ὁ διδοὺς πτωχῷ, ἀνενδεὴς
erit: ꝗ ãt auertit oculũ ſuũ in multa
ἔσται, ὃς δὲ ἀποστρέφει τὸν ὀφθαλμὸν αὐτοῦ ἐν πολλῇ
egeſtate erit. In locis impioꝝ gemũt iuſti:
ἀπορίᾳ ἔσται. Ἐν τόποις ἀσεβῶν στένουσι δίκαιοι,
in ãt illoꝝ ꝑditione multiplicabunt iuſti.
ἐν δὲ τῇ ἐκείνων ἀπωλείᾳ πληθυνθήσονται δίκαιοι. C.29

A Melioꝛ vir corripiẽs viro dure ceruicis:
Κρείσσων ἀνὴρ ἐλέγχων ἀνδρὸς σκληροτραχήλου,
repẽte eñi cõbuſto eo nõ eſt ſanitas. Ex
ἐξαπίνης γὰρ φλεγομένου αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ἴασις. Ἐν
laudant iuſti letabunt ꝑplĩ: imperãtib⁹
ἐγκωμιαζομένων δικαίων εὐφρανθήσονται λαοί, ἀρχόντων
ãt impijs gemũt viri. Viri ꝗ amat ſapiẽ
δὲ ἀσεβῶν στένουσιν ἄνδρες. Ἀνδρὸς φιλοῦντος σο
tiã letat pater: ꝗ ãt paſcit ſcoꝛta
φίαν εὐφραίνεται ὁ πατήρ, ὃς δὲ ποιμαίνει πόρνας
ꝑdet diuitias. Rex iuſt⁹ erigit regionẽ:
ἀπολεῖ πλοῦτον. Βασιλεὺς δίκαιος ἀνίστησι χώραν,
Luce. 11. vir ãt iniquus defodit. Qui ꝓpara
ἀνὴρ δὲ παράνομος κατασκάπτει. Ὃς παρασκευ
tur ad vultũ ſui amici rete
άζεται ἐπὶ πρόσωπον τοῦ ἑαυτοῦ φίλου, δίκτυον
circũijciet ei ſuis pedib⁹. Peccãti vi
περιβαλεῖ αὐτῷ τοῖς ἑαυτοῦ ποσίν. Ἁμαρτάνοντι ἀνδ
ro magn⁹ laque⁹: iuſtus ãt in gaudio ꝛ in leti
ρὶ μεγάλη παγίς, δίκαιος δὲ ἐν χαρᾷ καὶ ἐν εὐφρο
B tia erit. Nouit iuſtus iudicare pauperib⁹: at
σύνῃ ἔσται. Ἐπίσταται δίκαιος κρίνειν πενιχροῖς, ὁ δὲ
impius nõ intelliget iudiciũ: ꝛ pauperi nõ ineſt
ἀσεβὴς οὐ συνήσει γνῶσιν, καὶ πτωχῷ οὐχ ὑπάρχει
mẽs cognoſcẽs. Viri peſtilẽtes exuſſerũt ciuitatẽ:
νοῦς ἐπιγνώμων. Ἄνδρες λοιμοὶ ἐξέκαυσαν πόλιν,
ſapiẽtes ãt auerterũt irã. Vir ſapiẽs iudicat gẽtes:
σοφοὶ δὲ ἀπέστρεψαν ὀργήν. Ἀνὴρ σοφὸς κρινεῖ ἔθνη,
vir ãt malus iratus deridet ꝛ nõ ter
ἀνὴρ δὲ φαῦλος ὀργιζόμενος καταγελᾶται καὶ οὐ κα
ret.
ταπλήσσει. ∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞

qui aũt odit auariciã lõ
gi fiet dies ei⁹. Hoĩem q
calũniatur aĩe ſãguine:
ſi vſqȝ ad lacum fugerit
nemo ſuſtinet. Qui am
bulat ſimplr̃ ſaluus erit:
qui peruerſis graditur
viis concidet ſemel. ∞∞
Qui opatur terrã ſuã ſa
tiabitur panib⁹: q aũt ſe
ctatur ociũ replebitur
egeſtate. Vir fidelis ∞
multũ laudabitur: qui
autẽ feſtinat ditari non
erit inocẽs. Qui cogno
ſcit ĩ iudicio faciẽ nõ be
ne facit: iſte p bucella pa
nis deſerit veritatem. ∞
Vir qui feſtinat ditari &
aliis inuidet: ignorat ꝙ
egeſtas ſuperueniet ei.
Qui corripit hoĩez: gra
tiã poſtea iueniet apđ eũ:
magis ꝙ̃ ille qui p ligue
blãdimẽta decipit. Qui
ſubtrahit aliqđ a p̃re ſuo.
vel a mr̃e & dicit hoc nõ
eſſe pctm̃: particeps ho
micide eſt. Qui ſe iactat
& dilatat iurgia cõcitat:
q vero ſperat in dño ſal
uabitur. Qui confidit in
corde ſuo ſtult⁹ eſt: q aũt
graditur ſapienter ipſe
ſaluabitur. Qui dat pau
peri non indigebit: ∞∞
qui deſpicit deprecantẽ
ſuſtinebit penuriam. ∞
Cum ſurrexerint impii
abſcondẽtur homines:
cum illi perierint multi
plicabũtur iuſti. 29.

Viro qui corripientẽ
dura ∞∞∞∞∞∞∞
ceruice contẽnit: repẽti
nus ei ſupueniet interit⁹
& eũ ſanitas nõ ſeqtur.
In multiplicatiõe iuſtoꝝ
letabitur vulg⁹: cũ ipii
ſũpſerint principatũ ge
met ppl̃s. Vir q amat ſa
piẽtiã letificat patrẽ ſuũ:
qui aũt nutrit ſcortũ p
det ſubſtãtiã. Rex iuſtus
erigit terrã: vir auarus
∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞
deſtruet eã. Hõ qui blan
dis fictiſqȝ ſmonibus loq
tur amico ſuo: rete ex
pandit greſſibus eius.
Peccantẽ virum iniquũ
inuoluet laqus: & iuſtus
laudabitur atqȝ gaude
bit. Nouit iuſt⁹ cauſam
pauperũ: ipius ignorat
ſciam. Hoĩes peſtilẽtes
diſſipant ciuitatem: ſa
pientes vero auertunt ∞
furorem. Vir ſapiens
ſi cum ſtulto contende
rit ſiue iraſcitur ſiue ride
at: non inueniet requiẽ.

שׂנאי בצע יאריך ימים׃ אדם | ארך יום
עשק בדם נפש עד בור ינוס | נוס
אל יתמכו בו׃ הולך תמים יושע | תמך הלך
ונעקש דרכים יפול באחת׃ | ישע עקש
עבד אדמתו ישבע לחם ומרדף | שבע רדף
רקים ישבע ריש׃ איש אמונות | ריק רוש
רב ברכות ואץ להעשיר לא | אמן עשר
ינקה׃ הכר פנים לא טוב ועל | נקה נכר
פת לחם יפשע גבר׃ נבהל להון | פנה פתת
איש רע עין ולא ידע כי חסר | פשע בהל
יבאנו׃ מוכיח אדם אחרי חן | בוא חנן
ימצא ממחליק לשון׃ גוזל | מצא חלק
אביו ואמו ואמר אין פשע | לשן גזל
חבר הוא לאיש משחית׃ | שחת
רחב נפש יגרה מדון ובוטח | גרה דון
על יהוה ידשן׃ בוטח בלבו הוא | דשן
כסיל והולך בחכמה הוא | כסל הלך
ימלט׃ נותן לרש אין מחסור | מלט נתן
ומעלים עיניו רב מארות׃ | רוש חסר
בקום רשעים יסתר אדם | עלם ארר
ובאבדם ירבו צדיקים׃ | סתר
| רבה צדק
איש תוכחות מקשה | Ca. xxix.
ערף פתע ישבר ואין מרפא׃ | יכח קשה
ברבות צדיקים ישמח העם | שבר רפא
ובמשל רשע יאנח עם׃ איש | שמח
אהב חכמה ישמח אביו ורעה | אנח
זונות יאבד הון׃ מלך במשפט | זנה אבד
יעמיד ארץ ואיש תרומות | שפט עמד
יהרסנה׃ גבר מחליק על | רום הרס
רעהו רשת פורש על פעמיו׃ | חלק
בפשע איש רע מוקש וצדיק | רוע יקש
ירון ושמח׃ ידע צדיק דין דלים | רנן דין
רשע לא יבין דעת׃ אנשי לצון | בין ידע
יפיחו קריה וחכמים ישיבו | לוץ פוח
אף׃ איש חכם נשפט את איש | קרה שוב
אויל ורגז ושחק ואין נחת׃ | אול נוח

Digitized by Google

אַנְשֵׁי דָמִים יִשְׂנְאוּ תָם וִישָׁרִים — שָׂנֵא תָּמַם
יְבַקְשׁוּ נַפְשׁוֹ׃ כָּל רוּחוֹ יוֹצִיא — בָּקַשׁ יָצָא
כְסִיל וְחָכָם בְּאָחוֹר יְשַׁבְּחֶנָּה׃ — כָּסַל אָחַר
מֹשֵׁל מַקְשִׁיב עַל דְּבַר שָׁקֶר כָּל — שָׁבַח מָשַׁל
מְשָׁרְתָיו רְשָׁעִים׃ רָשׁ וְאִישׁ — קָשַׁב שָׁרַת
תְּכָכִים נִפְגָּשׁוּ מֵאִיר עֵינֵי שְׁנֵיהֶם — רוּשׁ אוֹר שָׁנָה
יְהוָה׃ מֶלֶךְ שׁוֹפֵט בֶּאֱמֶת דַּלִּים — שָׁפַט
כִּסְאוֹ לָעַד יִכּוֹן׃ שֵׁבֶט וְתוֹכַחַת יִתֵּן — כּוּן יָכַח
חָכְמָה וְנַעַר מְשֻׁלָּח מֵבִישׁ אִמּוֹ׃ — נָתַן שָׁלַח
בִּרְבוֹת רְשָׁעִים יִרְבֶּה פָּשַׁע — בּוֹשׁ רָבָה
וְצַדִּיקִים בְּמַפַּלְתָּם יִרְאוּ׃ יַסֵּר בִּנְךָ — צָדַק נָפַל
וִינִיחֶךָ וְיִתֵּן מַעֲדַנִּים לְנַפְשֶׁךָ׃ — רָאָה נוּחַ
בְּאֵין חָזוֹן יִפָּרַע עָם וְשֹׁמֵר תּוֹרָה — עָדַן חָזָה
אַשְׁרֵהוּ׃ בִּדְבָרִים לֹא יִוָּסֶר עָבֶד — פָּרַע יָרָה
כִּי יָבִין וְאֵין מַעֲנֶה׃ חָזִיתָ אִישׁ — יָסַר בִּין עָנָה
אָץ בִּדְבָרָיו תִּקְוָה לִכְסִיל מִמֶּנּוּ׃ — קָוָה כָּסַל
מְפַנֵּק מִנֹּעַר עַבְדּוֹ וְאַחֲרִיתוֹ — פָּנַק
יִהְיֶה מָנוֹן׃ אִישׁ אַף יְגָרֶה מָדוֹן — הָיָה נִין
וּבַעַל חֵמָה רַב פָּשַׁע׃ גַּאֲוַת — גָּרָה דִּין
אָדָם תַּשְׁפִּילֶנּוּ וּשְׁפַל רוּחַ יִתְמֹךְ — גָּאָה שָׁפֵל
כָּבוֹד׃ חוֹלֵק עִם גַּנָּב שׂוֹנֵא נַפְשׁוֹ — תָּמַךְ כָּבַד
אָלָה יִשְׁמַע וְלֹא יַגִּיד׃ חֶרְדַּת — חָלַק
אָדָם יִתֵּן מוֹקֵשׁ וּבוֹטֵחַ בַּיהוָה — שָׁמַע נָגַד
יְשֻׂגָּב׃ רַבִּים מְבַקְשִׁים פְּנֵי — נָתַן יָקַשׁ
מוֹשֵׁל וּמֵיְהוָה מִשְׁפַּט אִישׁ׃ — שָׂגַב רָבַב
תּוֹעֲבַת צַדִּיקִים אִישׁ עָוֶל וְתוֹעֲבַת — בָּקַשׁ פָּנָה
רָשָׁע יְשַׁר דָּרֶךְ׃ — מָשַׁל שָׁפַט תָּעַב צָדַק

Cap. xxx. דִּבְרֵי אָגוּר בִּן — אָגַר
יָקֶה הַמַּשָּׂא נְאֻם הַגֶּבֶר לְאִיתִיאֵל — קוּא נָשָׂא
לְאִיתִיאֵל וְאֻכָל׃ כִּי בַעַר אָנֹכִי — אֵת יָכֹל
מֵאִישׁ וְלֹא בִינַת אָדָם לִי׃
וְלֹא לָמַדְתִּי חָכְמָה וְדַעַת קְדֹשִׁים — יָדַע
אֵדָע׃ מִי עָלָה שָׁמַיִם וַיֵּרַד מִי
אָסַף רוּחַ בְּחָפְנָיו מִי צָרַר מַיִם
בַּשִּׂמְלָה מִי הֵקִים כָּל אַפְסֵי — קוּם
אָרֶץ מַה שְּׁמוֹ וּמַה שֶּׁם בְּנוֹ כִּי

Viri ſanguinū oderunt ſimplicem: iuſti autem querunt animā eius. Totum ſpiritū ſuū profert ſtultus: ſapiens differt & reſeruat in poſterum. Princeps q libēter audit verba mēdacii: omēs miniſtros habet impios. Pauper & creditor obuiauerunt ſibi: vtriuſq illuminator eſt dominus. Rex qui iudicat i veritate pauperes: thronus eius in eternū firmabitur. Virga atq correctio tribuit ſapiam: puer aūt q dimittitur voluntati ſue cōfūdit matrē ſuā. In multiplicatōe impiorū multiplicabuntur ſcelera: & iuſti ruinas eorū videbūt. Erudi filiū tuū & refrigerabit te & dabit delitias anime tue. Cum ꝓphetia defecerit diſſipabitur ꝑplus: qui vero cuſtodit legē btūs ē. Seruus verbis non pōt erudiri: qa qđ dicis itelligit: & rñdere cōtemnit. Vidiſti hoīem velocē ad loquēdū: ſtulticia magis ſperāda eſt q̄ illi⁹ correctio. Qui delicate a puericia ſua nutrit ſeruū ſuū poſtea ſentiet eū contumacē. Vir iracūdus ꝓuocat rixas & q ad indignādū facilis ē erit ad peccādū ꝓclinior. Supbū ſeqtur hūilitas: & hūilē ſpū ſuſcipiet glia. Qui cū fure participat odit animā ſuā: adiurantē audit & nō idicat. Qui timet hominē cito corruet: q ſperat in dño ſubleuabitur. Multi reqrunt faciē ꝑcipis & iudiciū a dño egreditur ſingulorum. Abominātur iuſti virū impium: & abominantur impii eos qui in recta ſunt via. 30.

Verba cōgregātis filii vomētis. Viſio quā locut⁹ ē vir cū quo ē de⁹ & q deo ſecū morāte cōfortat⁹ ait. Stultiſſimus ſum virorū: & ſapientia hoīm non eſt mecū. Non didici ſapientiā & noui ſcientiā ſanctorū. Quis aſcendit in celum atq deſcēdit? Quis cōtinuit ſpm̄ in manib⁹ ſuis? Quis colligauit aq̄s q̄ſi in veſtimēto? Quis ſuſcitauit omēs terminos terre? Quod nomē eſt ei⁹: & qđ nomē filii ei⁹ ſi

viri ſanguinū ꝑticipātes odio hēbunt ſctm̄: at recti
ἄνδρες αἱμάτων μέτοχοι μισήσουσιν ὅσιον, οἱ δὲ εὐθεῖς
exquirēt aīam eius. Totū animū ſuū ꝓfert
ἐκζητήσουσι ψυχὴν αὐτοῦ. Ὅλον τὸν θυμὸν αὐτοῦ ἐκφέρει
ſtult⁹: ſapiēs āt reſeruat per ꝑtem. Rege
ὁ ἄφρων, σοφὸς δὲ ταμιεύεται κατὰ μέρος. Βασιλέως
audiēte ſmonē iniuſtū: oēs ſubditi iniqui.
ὑπακούοντος λόγον ἄδικον, πάντες οἱ ὑπ' αὐτὸν παράνομοι.
Feneratore ⁊ debitore adinuicē ꝯuenientibus:
Δανειστοῦ καὶ χρεωφειλέτου ἀλλήλοις συνελθόντων,
inſpectionē facit vtriuſq dñs. Rege
ἐπισκοπὴν ποιεῖται ἀμφοτέρων ὁ κύριος. Βασιλέως
in veritate iudicātis pauperes thron⁹ ei⁹ in teſtimoniū ꝯſtituetur.
ἐν ἀληθείᾳ κρίνοντος πτωχοὺς ὁ θρόνος αὐτοῦ εἰς μαρτύριον κατασταθήσεται.
plage ⁊ correptiōes dant ſapiam: puer āt q errat ꝯfundit parētes ſuos.
πληγαὶ καὶ ἔλεγχοι διδόασι σοφίαν, παῖς δὲ πλανώμενος αἰσχύνει γονεῖς αὐτοῦ.
Multis exiſtib⁹ impiis multa ſunt peccata:
Πολλῶν ὄντων ἀσεβῶν πολλαὶ γίνονται ἁμαρτίαι, οἱ
at iuſti illis cadentib⁹ trepidi fiūt. Erudi
δὲ δίκαιοι ἐκείνων πιπτόντων κατάφοβοι γίνονται. Παίδευε
filiū tuū ⁊ requiē dabit tibi: ⁊ dabit ornatū aie tue.
υἱόν σου καὶ ἀναπαύσει σε, καὶ δώσει κόσμον τῇ ψυχῇ σου.
Nō erit enarrator gēti inique:
Οὐ μὴ ὑπάρξει ἐξηγητὴς ἔθνει παρανόμῳ,
at q cuſtodit legē beatus. Sermōib⁹ nō erudietur
ὁ δὲ φυλάσσων τὸν νόμον μακαριστός. Λόγοις οὐ παιδευθήσεται
ſuus durus: licet eīn ⁊ itelligat nō obediet.
οἰκέτης σκληρός, ἐὰν γὰρ καὶ νοήσῃ οὐχ ὑπακούσεται.
Si videris vir veloce in ſmonib⁹: cognoſce q
Ἐὰν ἴδῃς ἄνδρα ταχὺν ἐν λόγοις, γίνωσκε ὅτι
ſpē hēt magis ſtult⁹ eo. Qui delitiatur
ἐλπίδα ἔχει μᾶλλον ἄφρων αὐτοῦ. Ὃς κατασπαταλᾷ
a puero ſuus erit: nouiſſime āt dolebit ſuꝑ ſe.
ἐκ παιδὸς οἰκέτης ἔσται, ἔσχατον δὲ ὀδυνηθήσεται ἐφ' ἑαυτῷ.
Vir furioſus effodit ꝯtētionē: vir āt iracūdus effodit pctā.
Ἀνὴρ θυμώδης ὀρύσσει νεῖκος, ἀνὴρ δὲ ὀργίλος ἐξώρυξεν ἁμαρτίας.
Iniuria vir humiliat: at
Ὕβρις ἄνδρα ταπεινοῖ, τοὺς δὲ
hūiles ſpū firmat glia dñs: Qui ꝑticipat cū fure odit ſuā aiam:
ταπεινόφρονας ἐρείδει δόξῃ κύριος. Ὃς μερίζεται κλέπτῃ μισεῖ τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν,
ſi āt iuramētū ꝓpoſitū audiētes nō renūciauerint q timent ⁊ q reuerent
ἐὰν δὲ ὅρκου προτεθέντος ἀκούσαντες μὴ ἀναγγείλωσι φοβηθέντες καὶ αἰσχυνθέντες
hoies ſupplātabunt. at cōfidēs in dño letabit.
ἀνθρώπους ὑποσκελισθήσονται. ὁ δὲ πεποιθὼς ἐπὶ κυρίῳ εὐφρανθήσεται.
Impietas viro dat errorē: at cōfidens in dño ſaluabit.
Ἀσέβεια ἀνδρὶ δίδωσι σφάλμα, ὁ δὲ πεποιθὼς ἐπὶ τῷ δεσπότῃ σωθήσεται.
Multi colunt facies ducū: ab āt dño eſt iuſticia viro.
Πολλοὶ θεραπεύουσι πρόσωπα ἡγουμένων, παρὰ δὲ κυρίου γίνεται τὸ δίκαιον ἀνδρί.
Abominatio iuſt⁹ vir viro iniuſto: abominatio āt iniquo dirigens via.
Βδέλυγμα δίκαιος ἀνὴρ ἀνδρὶ ἀδίκῳ, βδέλυγμα δὲ ἀνόμῳ κατευθύνουσα ὁδός.

Ca. 30.

Hec dicit vir credentib⁹ deo ⁊ quieſco: ſtultiſſim⁹ eīn ſum oim hoim. Et pru
Τάδε λέγει ὁ ἀνὴρ τοῖς πιστεύουσι θεῷ καὶ παύομαι, ἀφρονέστατος γάρ εἰμι πάντων ἀνθρώπων. Καὶ φρό
dētia hois nō eſt in me. Deus docuit me
νησις ἀνθρώπου οὐκ ἔστιν ἐν ἐμοί. Ὁ θεὸς δεδίδαχέ με
ſapiam ⁊ cognitionē ſctōꝝ cognoui. Quis aſcēdit in celū ⁊
σοφίαν καὶ γνῶσιν ἁγίων ἔγνωκα. Τίς ἀνέβη εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ
deſcēdit? qs cōgregauit vētos in ſinu. Quis cōuertit
κατέβη; τίς συνήγαγεν ἀνέμους ἐν κόλπῳ. Τίς συνέστρεψεν
aquā in veſte. Quis dñat⁹ eſt oim ſūmitatū
ὕδωρ ἐν ἱματίῳ. Τίς ἐκράτησε πάντων τῶν ἄκρων τῆς
terre: qđ nomē ei⁹: aut qđ nomē filiis ei⁹: vt
γῆς; τί ὄνομα αὐτῷ; ἢ τί ὄνομα τοῖς τέκνοις αὐτοῦ; ἵνα

C

D

Iob. xl. d.

A

cognoſcas. Protegit āt ipſe eos q̄ reuerent eū.
γνῷς. Υπερασπίζει δὲ αὐτὸς τῶν εὐλαβουμένων αὐτόν.
ps.118 Apo. u.d. Ne addas ſmōib⁹ ei⁹: ne redarguat te: ꝛ
Μὴ προσθῇς τοῖς λόγοις αὐτοῦ, ἵνα μὴ ἐλέγξῃ σε, καὶ
mēdax fias. Duo peto a te: ne tollas
ψευδὴς γένῃ. Δύο αἰτοῦμαι παρὰ σοῦ, μὴ ἀφέλῃς
a me grām anteq̄ moriar ego. Inanē ſmonē ꝛ
μου χάριν πρὸ τοῦ ἀποθανεῖν με. Μάταιον λόγον καὶ
mendacē lōge a me fac: diuitias āt ꝛ paupertatē ne
ψευδῆ μακράν μου ποίησον, πλοῦτον δὲ καὶ πενίαν μή
mihi dederis. Cōſtitue āt mihi neceſſaria ꝛ ſufficiētia: ne
μοι δῷς. Σύνταξον δέ μοι τὰ δέοντα καὶ τὰ αὐτάρκη, ἵνα
replet⁹ mendax fiā: ꝛ dicā: q̄s me videt: aut
B μὴ πλησθεὶς ψευδὴς γένωμαι, καὶ εἴπω, τίς με ὁρᾷ; ἢ
paup factꝰ furer: ꝛ iurē nomē dei. Ne
πενηθεὶς κλέψω, καὶ ὀμόσω τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ. Μὴ
tradideris ſeruū in man⁹ dn̄i: ne forte ma-
παραδῷς δοῦλον εἰς χεῖρας δεσπότου, μήποτε κα-
ledicat tibi ꝛ delearis. Fili⁹ mal⁹ patri
ταράσηταί σε καὶ ἀφανισθῇς. Ἔκγονον κακὸν πατέρα
maledicit: at matri nō bn̄dicit. Fili⁹ mal⁹
καταρᾶται, τὴν δὲ μητέρα οὐκ εὐλογεῖ. Ἔκγονον κακὸν
iuſtū ſe iudicat: at exitū ei⁹ nō lauit.
δίκαιον ἑαυτὸν κρίνει, τὴν δὲ ἔξοδον αὐτοῦ οὐκ ἀπένιψεν.
Fili⁹ mal⁹ excelſos oculos hēt: at palpe
Ἔκγονον κακὸν ὑψηλοὺς ὀφθαλμοὺς ἔχει, τοῖς δὲ βλε-
bris ſuis extollit. Fili⁹ mal⁹ gladios den-
φάροις αὐτοῦ ἐπαίρεται. Ἔκγονον κακὸν μαχαίρας ὀδόν-
tes hēt: ꝛ molares forcipes: vt pſumat
τας ἔχει, καὶ τὰς μύλας, τομίδας, ὥστε ἀναλίσκειν τοὺς
ībecilles a terra: ꝛ pauperes eoꝝ ex hoibus.
ἀσθενεῖς ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ τοὺς πένητας αὐτῶν ἐξ ἀνθρώπων.
Sāguiſuge tres filie fuerūt dilectione dile
Τῇ βδέλλῃ τρεῖς θυγατέρες ἦσαν ἀγαπήσει ἀγαπώ-
te: ꝛ tres iſte nō repleuerūt eā: ꝛ
μεναι, αἱ τρεῖς αὗται οὐκ ἐνεπίμπλασαν αὐτήν, καὶ
quarta nō cōtēta eſt dicere ſatis. Infern⁹ ꝛ amor
ἡ τετάρτη οὐκ ἠρκέσθη εἰπεῖν ἱκανόν. Ἅδης καὶ ἔρως
mulieris ꝛ terra nō repleta aqua: ꝛ aqua
γυναικὸς καὶ γῆ οὐκ ἐμπιμπλαμένη ὕδατος, καὶ ὕδωρ
C ꝛ ignis nō dicēt ſufficit. Oculū q̄ deridet
καὶ πῦρ οὐ μὴ εἴπωσιν ἀρκεῖ. Ὀφθαλμὸν καταγελῶν-
3.17.c. patrē: ꝛ q̄ inhonorat ſenectutē matris eruāt
τα πατρός, καὶ ἀτιμάζοντα γῆρας μητρὸς ἐκκόψαισαν
eū corui de cōuallib⁹: ꝛ comedāt eū
αὐτὸν κόρακες ἐκ τῶν φαράγγων, καὶ καταφάγοισαν αὐ-
pulli aqlaꝝ. Tria āt ſunt ipoſſibilia mihi itelligere.
τὸν νεοσσοὶ ἀετῶν. Τρία δέ ἐστιν ἀδύνατά μοι νοῆσαι,
ꝛ quartū nō cognoſco. Veſtigia aqle volan
καὶ τὸ τέταρτον οὐκ ἐπιγινώσκω. Ἴχνη ἀετοῦ πετομέ-
tis: ꝛ vias colubri ſup petrā: ꝛ ſemitas nauis
νου, καὶ ὁδοὺς ὄφεως ἐπὶ πέτρας, καὶ τρίβους νηὸς
nauigātis: ꝛ vias viri in adoleſcētia. Ta
ποντοπορούσης. καὶ ὁδοὺς ἀνδρὸς ἐν νεότητι. Τοι-
lis via mulieris adultere: q̄ cū fecerit
αύτη ὁδὸς γυναικὸς μοιχαλίδος, ἣ ὅταν πράξῃ
lota nihil dicit feciſſe abſurdū. Per
ἀπονιψαμένη οὐδέν φησι πεπραχέναι ἄτοπον. Διὰ
tria mouet̄ terra: at quartū nō poteſt fer-
τριῶν σείεται ἡ γῆ, τὸ δὲ τέταρτον οὐ δύναται φέ-
re. Si ſuus regnauerit: ꝛ ſtult⁹ replet⁹ fuerit
ρειν. Ἐὰν οἰκέτης βασιλεύσῃ, καὶ ἄφρων πλησθῇ
cibo: ꝛ ſerua ſi eiecerit ſuā dn̄am:
σιτίων, καὶ οἰκέτις ἐὰν ἐκβάλῃ τὴν ἑαυτῆς κυρίαν,
ꝛ odioſa mulier ſi ſortita fuerit viꝝ bonū. Quattuor
καὶ μισητὴ γυνὴ ἐὰν τύχῃ ἀνδρὸς ἀγαθοῦ. Τέσσαρα
āt ſunt minima in terra:
δέ ἐστιν ἐλάχιστα ἐπὶ τῆς γῆς,

D

noſti. Omnis ſermo dei ignitus clypeus eſt oībus ſperātibus in ſe. Ne addas qc̄q̄ verbis illi⁹ & arguaris inueniariſq; mendax. Duo rogaui te ne deneges mihi anteq̄ moriar. Vanitatem & verba mēdacii longe fac a me. Mendicitatē & diuitias ne dederis mihi. Tribue tantum victui meo neceſſaria: ne forte ſaciatus illiciar ad negandū & dicā: q̄s eſt dn̄s? aut egeſtate cōpulſus furer & periurem nomen dei mei. Ne accuſes ſeruū ad dn̄m ſuū: ne forte maledicat tibi & corruas. Generatio q̄ patri ſuo maledicit: & que matri ſue nō benedicit. Gn̄atio que ſibi mūda videtur & tn̄ nō eſt lota a ſordibus ſuis. Generatio cuius excelſi ſunt oculi: & palpebre eius in alta ſurrecte. Generatio q̄ pro dētib⁹ gladios habet & cōmandit molarib⁹ ſuis vt cōedat inopes de terra & pauperes ex hoībus. Sanguiſuge due ſunt filie dicentes: affer affer. Tria ſūt inſaturabilia: & quartū quod nunq̄ dicit ſufficit. Infernus & os vulue & terra que nō ſatiatur aqua: ignis vero nunq̄ dicit ſufficit. Oculū qui ſubſannat patrē & qui deſpicit partū matris ſue: ſuffodiāt eū corui de torrētibus & comedāt eum filii aquile. Tria ſunt difficilia mihi & quartum penitus ignoro. Viā aquile in celo: viā colubri ſuper petram: viam nauis in medio mari: & viā viri in adoleſcentia. Talis eſt & via mulieris adultere que comedēs & tergens os ſuum dicit. Non ſum operata malum. Per tria mouetur terra: & quartum nō pōt ſuſtinere. Per ſeruū cū regnauerit: per ſtultū cum ſaturatus fuerit cibo: & per odioſā mulierē cū matrimonio fuerit aſſūpta: & per ancillā cū fuerit heres domīe ſue. Quattuor ſūt minima tre

תדעו׃ כל אמרת אלוה צרופה ידע צרף
מגן הוא לחסים בו׃ אל תוסף חסה יסף
על דבריו פן יוכיח בך ונכזבת׃ יכח כזב
שתים שאלתי מאתך אל תמנע מנע
ממני בטרם אמות׃ שוא ודבר מות
כזב הרחק ממני ראש ועשר רחק רוש
אל תתן לי הטריפני לחם נתן טרף
חקי׃ פן אשבע וכחשתי ואמרתי שבע
מי יהוה ופן אורש וגנבתי ירש
ותפשתי שם אלהי׃ אל
תלשן עבד אל אדנו פן יקללך לשן קלל
ואשמת׃ דור אביו יקלל
ואת אמו לא יברך׃ דור טהור ברך טהר
בעיניו ומצאתו לא רחץ׃ צוא
דור מה רמו עיניו ועפעפיו רום
ינשאו׃ דור חרבות שניו נשא שן
ומאכלות מתלעתיו לאכל עניים אכל לתע
מארץ ואביונים מאדם׃ לעלוקה ענה אנה
שתי בנות הב הב שלש הנה בנה יהב
לא תשבענה ארבע לא אמרו רבע
הון׃ שאול ועצר רחם ארץ שאל
לא שבעה מים ואש לא אמרה
הון׃ עין תלעג לאב ותבוז לעג בוז
ליקהת אם יקרוה ערבי נחל יקה נקר
ויאכלוה בני נשר׃ שלשה המה אכל
נפלאו ממני וארבע לא ידעתים׃ פלא
דרך הנשר בשמים דרך נחש
עלי צור דרך אניה בלב ים ודרך אנה
גבר בעלמה׃ כן דרך אשה איש
מנאפת אכלה ומחתה פיה נאף מחה
ואמרה לא פעלתי און׃ תחת פה
שלוש רגזה ארץ ותחת ארבע שלש
לא תוכל שאת׃ תחת עבד כי ימלוך יכל נשא
ונבל כי ישבע לחם׃ תחת שנואה מלך שבע
כי תבעל ושפחה כי תירש שנא בעל ירש
גברתה׃ ארבעה הם קטני ארץ

והמה חכמים מחכמים: הנמלים
עם לא עז ויכינו בקיץ לחמם:
שפנים עם לא עצום וישימו
בסלע ביתם: מלך אין לארבה
ויצא חצץ כלו: שממית בידים
תתפש והיא בהיכלי מלך: שלשה
המה מיטיבי צעד וארבעה מיטבי
לכת: ליש גבור בבהמה ולא
ישוב מפני כל: זרזיר מתנים
או תיש ומלך אלקום עמו: אם
נבלת בהתנשא ואם זמות יד
לפה: כי מיץ חלב יוציא חמאה
ומיץ אף יוציא דם ומיץ אפים
יוציא ריב:

חכם
עזז כון
קוץ עצם
שום
רבה
תפש היכל
יטב
הלך גבר
שוב פנה
קום
נשא זמם
יצא
ריב

Ca.xxxi.

דברי למואל מלך
משא אשר יסרתו אמו: מה
ברי ומה בר בטני ומה בר
נדרי: אל תתן לנשים חילך
ודרכיך למחות מלכין: אל
למלכים למואל אל למלכים שתו
יין ולרוזנים או שכר: פן ישתה
וישכח מחקק וישנה דין כל בני
עני: תנו שכר לאובד ויין למרי
נפש: ישתה וישכח רישו
ועמלו לא יזכר עוד: פתח פיך
לאלם אל דין כל בני חלוף:
פתח פיך שפט צדק ודין
עני ואביון: אשת חיל מי
ימצא ורחק מפנינים מכרה:
בטח בה לב בעלה ושלל לא
יחסר: גמלתהו טוב ולא רע
כל ימי חייה: דרשה צמר
ופשתים ותעש בחפץ כפיה:
היתה כאניות סוחר ממרחק תביא
לחמה: ותקם בעוד לילה
ותתן טרף לביתה וחק לנערתיה:

נשא
ברר
נתן נשה
מחה
שתה
שכח חקק
שנה דון
אבד נתן
מרר רוש
זכר פה
דון
אבה איש
מצא פנה
חסר רוע
יום חיה
עשה כפף
היה אנה
רחק בוא
קום נתן

& ipſa ſunt ſapientiora ſapientibus. Formice populus infirm⁹ q̄ p̄parat in meſſe cibum ſuū. Lepuſculus plebs inualida qui collocat in petra cubile ſuū. Regem locuſta non habet & egreditur vniuerſa p̄ turmas ſuas. Stellio manibus nititur & moratur in edibus regis. Tria ſunt que bene gradiuntur: & quartum quod incedit feliciter. Leo fortiſſimus beſtiarū ad nullius pauebit occurſū. Gallus ſuccinctus lūbos ſuos & aries: nec eſt rex qui reſiſtat ei: & q ſtultus apparuit poſtq̄ eleuat⁹ eſt ĭ ſublime. Si ei itellexiſſet: ori ſuo ĭpoſuiſſet manū. Qui autē fortiter premit vbera ad eliciendū lac: exprimit butyrū: & q vehemēter emungit elicit ſanguinem: & qui p̄uocat iras p̄ducit diſcordias. 31.

Verba lamuelis regis. Viſio q̄ erudiuit eū mater ſua. Quid dilecte mi: qd dilecte vteri mei: qd dilecte votorū meorū. Ne dederis mulierib⁹ ſubſtātiā tuā: & vias tuas ad delēdos reges. Noli regibus o lamuel: noli regibus dare vinū: qa nullū ſecretū ē vbi regnat ebrietas. Ne forte bibāt & obliuiſcantur iudiciorū & mutent cauſam filiorū paup̄is. Date ſicerā merētib⁹: & vinū his q amaro ſūt aio. Bibant & obliuiſcātur egeſtatis ſue & doloris ſui nō recordētur āplius. Aperi os tuū muto: & cauſis oim̄ filiorū q p̄trāſeunt. Aperi os tuū: decerne qd̄ iuſtū eſt: & vindica inopē & pauperē. Aleph. Mulierē fortē qs inueniet: p̄cul & de vltimis finib⁹ p̄ciū ei⁹. Beth. Cōfidit in ea cor viri ſui & ſpoliis non idigebit. Gimel. Reddet ei bonum & non malū oībus dieb⁹ vite ſue. Daleth. Queſiuit lanam & linū: & opata eſt cōſilio manuū ſuarum. He. Facta eſt quaſi nauis inſtitoris de longe portans panem ſuum. Vau. De nocte ſurrexit deditq̄ predam domeſticis ſuis & cibaria ancillis ſuis.

hec āt ſūt ſapiētiora ſapiētib⁹. Formice q̄b⁹
ταῦτα δέ ἐστι σοφώτερα τῶν σοφῶν. Οἱ μύρμηκες οἷς
nō eſt fortitudo: & p̄parāt vere cibū. Et
μή ἐστιν ἰσχύς, καὶ ἑτοιμάζονται θέρους τὴν τροφήν. Καὶ
cherogrylli gēs nō valida: q̄ fecerūt in petris ſuas domos. Abſq̄ rege eſt locuſta.
οἱ χοιρογρύλλιοι ἔθνος οὐκ ἰσχυρόν, οἳ ἐποιήσαντο ἐν πέτραις τοὺς ἑαυτῶν οἴκους. Ἀβασίλευτόν ἐστιν ἡ ἀκρίς.
& egredit̄ tāq̄ acies ab vna iuſſione ordinate. Et calamotes piſcis manib⁹ innitēs & captu facilis exñs habitat
καὶ ἐκστρατεύει ἀφ' ἑνὸς κελεύσματος εὐτάκτως. Καὶ καλαμώτης χερσὶν ἐρειδόμενος καὶ εὐάλωτος ὤν, κατοικεῖ
in munitionib⁹ regis. Tria āt ſunt q̄ p̄ſpere gradiūtur: & quartū qd̄ bene incedit. Catulus leonis fortior beſtijs. q̄ nō auertit̄: neq̄ horret beſtiā.
ἐν ὀχυρώμασι βασιλέως. Τρία δέ ἐστιν ἃ εὐόδως πορεύεται, καὶ τὸ τέταρτον ὃ καλῶς διαβαίνει. Σκύμνος λέοντος ἰσχυρότερος κτηνῶν. ὃς οὐκ ἀποστρέφεται, οὐδὲ καταπτήσσει κτῆνος.
Et gall⁹ cōſcendēs ſeminas clemēter: & hirc⁹ p̄cedens gregē: & rex cōcionās in gēte. Si imiſeris te in letitiā: & extēderis manū tuā cū pugna inhonoraberis.
Καὶ ἀλέκτωρ ἐμπεριπατῶν θηλείαις εὐψύχως, καὶ τράγος ἡγούμενος αἰπολίου, καὶ βασιλεὺς δημηγορῶν ἐν ἔθνει. Ἐὰν πρόῃ σεαυτὸν εἰς εὐφροσύνην, καὶ ἐκτείνῃς τὴν χεῖρά σου μετὰ μάχης ἀτιμασθήσῃ.
Mulge lac & erit butyr̄: ſi āt expreſſeris nares: exibit ſanguis. Si āt extraxeris ſmōes: exibūt iudicia & pugne.
Ἄμελγε γάλα καὶ ἔσται βούτυρον, ἐὰν δὲ ἐκπιέζῃς μυκτῆρας, ἐξελεύσεται αἷμα. Ἐὰν δὲ ἐξέλκῃς λόγους, ἐξελεύσονται κρίσεις καὶ μάχαι.

Ca.31.

Mei ſmōes dicti ſunt a deo rege reſpōſum: qd̄ docuit mater ei⁹. Quid fili cuſtodies qd̄? ſmōes dei: p̄mogenite tibi dico fili qd̄ fili mei vteri? qd̄ fili meo͂ votorū: ne dederis mulierib⁹ tuas diuitias & tuā mētē & vitā in penitentiā.
Οἱ ἐμοὶ λόγοι εἴρηνται ὑπὸ θεοῦ βασιλέως χρηματισμός, ὃν ἐπαίδευσεν ἡ μήτηρ αὐτοῦ. Τί τέκνον τηρήσεις τί; ῥήσεις θεοῦ, πρωτογενὲς σοὶ λέγω υἱέ· τί τέκνον ἐμῆς κοιλίας; τί τέκνον ἐμῶν εὐχῶν; μὴ δῷς γυναιξὶ σὸν πλοῦτον καὶ τὸν σὸν νοῦν καὶ βίον εἰς ὑστεροβουλίαν.
Cū ↄſilio oia fac: cū ↄſilio bibe vinū: p̄ncipes iracūdi ſunt. Vinū ne bibāt ne cū biberint obliuiſcant̄ ſapiae & recta iudicare: ne obruāt debiles.
Μετὰ βουλῆς πάντα ποίει, μετὰ βουλῆς οἰνοπότει, οἱ δυνάσται θυμώδεις εἰσίν. Οἶνον μὴ πινέτωσαν. ἵνα μὴ πιόντες ἐπιλάθωνται τῆς σοφίας καὶ ὀρθὰ κρίνειν, οὐ μὴ δύνωνται τοὺς ἀσθενεῖς.
Date merorib⁹: & vinū bibere his q̄ ſūt ĭ dolorib⁹. Ut obliuiſcant̄ egeſtatis & labor̄ nō recordent̄ āpli⁹.
Δότε μέθην τοῖς ἐν λύπαις, καὶ οἶνον πίνειν τοῖς ἐν ὀδύναις. Ἵνα ἐπιλάθωνται τῆς πενίας καὶ τῶν πόνων μὴ μνησθῶσιν ἔτι.
Fili aperi tuū os verbo dei: & iudica oēs ſane. Aperi tuū os. & iudica iuſte: diiudica āt pauperē & ībecillē.
Υἱέ ἄνοιγε σὸν στόμα λόγῳ θεοῦ, καὶ κρῖνε πάντας ὑγιῶς. Ἄνοιγε σὸν στόμα. καὶ κρῖνε δικαίως, διάκρινε δὲ πένητα καὶ ἀσθενῆ.
Mulierē fortē qs inueniet? p̄cioſior āt eſt lapidib⁹ p̄cioſis huiuſmodi. Cōfidit in ea cor viri ſui: talis bonis ſpolijs nō idigebit. operatur eñ viro bonū & nō malū tota vita. Sūdēs lanā & linū fecit vtilia manib⁹ ſuis. Facta eſt q̄ſi nauis mercaturā exercēs: de lōge ↄgregat ſuas diuitias. Et ſurgit de noctib⁹ & dedit cibaria domo & opa ancillis:
Γυναῖκα ἀνδρείαν τίς εὑρήσει; τιμιωτέρα δέ ἐστι λίθων πολυτελῶν ἡ τοιαύτη. Θαρσεῖ ἐπ' αὐτῇ ἡ καρδία τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς, ἡ τοιαύτη καλῶν σκύλων οὐκ ἀπορήσει. ἐνεργεῖ γὰρ τῷ ἀνδρὶ ἀγαθὰ καὶ οὐ κακὰ πάντα τὸν βίον. Μηρυομένη ἔρια καὶ λίνον ἐποίησεν εὔχρηστα ταῖς χερσὶν αὐτῆς. Ἐγένετο ὡσεὶ ναῦς ἐμπορευομένη, μακρόθεν συνάγει αὐτῆς τὸν πλοῦτον. Καὶ ἀνίσταται ἐκ νυκτῶν καὶ ἔδωκε βρώματα τῷ οἴκῳ καὶ ἔργα ταῖς θεραπαίναις.

A
B

Digitized by Google

Trāſla.gre.lxx.cū inter.lati.

C Cōſiderans agrū emit: ab āt fructib⁹ ma-
Θεωρήσασα γεώργιον ἐπρίατο, ἀπὸ δὲ καρπῶν χει-
nuū ſuaꝝ plātauit poſſeſſionē. Accincta fortiter
ρῶν αὐτῆς κατεφύτευσε κτῆμα. Αναζωσαμένη ἰσχυρῶς
lūbū ſuū: firmauit brachia ſua ad o-
τὴν ὀσφὺν αὐτῆς, ἤρεισε τοὺς βραχίονας αὐτῆς εἰς ἔρ-
pus. Guſtauit ꝙ bonū eſt operari: ⁊ nō
γον. Εγεύσατο ὅτι καλόν ἐστι τὸ ἐργάζεσθαι, καὶ οὐκ
extinguit tota nocte lucerna ei⁹. Cu-
ἀποσβέννυται ὅλην τὴν νύκτα ὁ λύχνος αὐτῆς. Τοὺς πή-
bitos ſuos extēdit ad vtilia: at man⁹
χεις αὐτῆς ἐκτείνει ἐπὶ τὰ συμφέροντα, τὰς δὲ χεῖρας
ſuas firmat ad fuſū. Man⁹ āt ſuas aperuit pau-
αὐτῆς ἐρείδει εἰς ἄτρακτον. Χεῖρας δὲ αὐτῆς διήνοιξε πέ-
peri: fructū āt extēdit mēdico. Nō hēt curā co-
νητι, καρπὸν δὲ ἐξέτεινε πτωχῷ. Οὐ φροντίζει τῶν
ꝗ ſunt ī domo vir ei⁹ cū alicubi moraṫ. Oēs eñ ꝗ
ἐν οἴκῳ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς ὅταν που χρονίζῃ. Πάντες γὰρ οἱ
ab ea induti ſunt: duplices veſtes fecit
παρ' αὐτῆς ἐνδεδυμένοι εἰσί, δισσὰς χλαίνας ἐποίησε
viro ſuo: ex āt byſſo ⁊ purpura ſibi indu-
τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς, ἐκ δὲ βύσσου καὶ πορφύρας ἑαυτῇ ἐνδύ-
mēta. Circūſpect⁹ āt fit in portis vir ei⁹:
ματα. Περίβλεπτος δὲ γίνεται ἐν πύλαις ὁ ἀνὴρ αὐτῆς,
D qn̄ vtiqꝫ ſederit ī cōcilio cū ſenib⁹ terre. Sin-
ἡνίκα ἂν καθίσῃ ἐν συνεδρίῳ μετὰ τῶν γερόντων τῆς γῆς. Σιν-
dones fecit ⁊ vēdidit: cingula āt chana-
δόνας ἐποίησε καὶ ἀπέδοτο, περιζώματα δὲ τοῖς χανα-
neis. Fortitudinē ⁊ honeſtatē induit: ⁊ letata eſt in
ναίοις. Ισχὺν καὶ εὐπρέπειαν ἐνεδύσατο, καὶ εὐφράνθη ἐν
dieb⁹ vltimis. Os āt ſuū aperit ſapiēter ⁊ lega-
ἡμέραις ἐσχάταις. Στόμα δὲ αὐτῆς ἀνοίγει σοφῶς καὶ νομο-
liter: at elemoſyna ei⁹ in lingua ei⁹. Angu-
θέσμως, ἡ δὲ ἐλεημοσύνη αὐτῆς ἐν τῇ γλώσσῃ αὐτῆς. Στεγ-
ſte ſemite domui ei⁹: cibos āt ocioſa nō comedit. Sur-
ναὶ διατριβαὶ οἴκων αὐτῆς, σῖτα δὲ ὀκνηρὰ οὐκ ἔφαγε. Ανέ-
rexerūt filij eiuꝫ ⁊ diuites facti ſūt: ⁊ vir eius
στησαν τὰ τέκνα αὐτῆς καὶ ἐπλούτησαν, καὶ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς
laudauit eā. Multe filie acqſierūt diuitias:
ᾔνεσεν αὐτήν. Πολλαὶ θυγατέρες ἐκτήσαντο πλοῦτον,
multe fecerūt potētiā: excellis ⁊ ſupgreſſa es
πολλαὶ ἐποίησαν δύναμιν, ὑπέρκεισαι καὶ ὑπερῆρας
vniuerſas. Mēdaces gratie ⁊ vana pulchritudo nō eſt
πάσας. Ψευδεῖς ἀρέσκειαι καὶ μάταιον κάλλος οὐκ ἔστιν
in te: mulier eñ prudēs benediciṫ: timorē āt dñi iſta
ἐν σοί, γυνὴ γὰρ συνετὴ εὐλογεῖται, φόβον δὲ κυρίου αὕτη
laudet. Date ei de fructib⁹ manuū ei⁹: ⁊
αἰνείτω. Δότε αὐτῇ ἀπὸ καρπῶν χειρῶν αὐτῆς, καὶ
laudeṫ in portis vir eius.
αἰνείσθω ἐν πύλαις ὁ ἀνὴρ αὐτῆς.

Trāſla.B.Hie.

Zai. Conſiderauit agrū & emit eum: de fructu manuū ſuarū plātauit vineā. Heth. Accinxit fortitudie lūbos ſuos: & roborauit brachiū ſuum. Teth Guſtauit qm̄ bona eſt negociatio eius: non extiguetur in nocte lucerna ei⁹. Ioth Manū ſuā miſit ad fortia: & digiti eius apphēderūt fuſum. Caph Manū ſuā aperuit inopi: & palmas ſuas extēdit ad paupeꝫ. Lamech Non timebit domui ſue a frigorib⁹ niuis: oēs ei domeſtici ei⁹ veſtiti ſunt duplicibus. Mem. Stragulatam veſtē fecit ſibi byſſus & purpura indumentū ei⁹. Nun Nobilis in portis vir eius: quando ſederit cum ſenatorib⁹ ṫre. Samech Sindonē fecit & vēdidit: & cingulū tradidit chananeo. Ain Fortitudo & decor indumentū ei⁹: & ridebit in die nouiſſimo. Phe. Os ſuum aperuit ſapientie: & lex clemētie in lingua eius. Sade Conſiderauit ſemitas domus ſuo: & panem ocioſa nō cōedit. Coph Surrexerūt filii eius & beatiſſimā predicauerūt: vir eius laudauit eā. Res Multe filie cōgregauerunt diuitias: tu ſupergreſſa es vniuerſas. Sin. Fallax gratia & vana eſt puchritudo: mulier timens dominum ipſa laudabitur. Thau. Date ei de fructu manuum ſuarum & laudent eam in portis opera eius.

Expliciunt prouerbia Salomonis.

Tex.he.Prouer.xxxi.

זממה שדה ותקחהו מפרי כפיה נטע כרם׃ חגרה בעוז מתניה ותאמץ זרועתיה׃ טעמה כי טוב סחרה לא יכבה בליל נרה׃ ידיה שלחה בכישור וכפיה תמכו פלך׃ כפה פרשה לעני וידיה שלחה לאביון׃ לא תירא לביתה משלג כי כל ביתה לבש שנים׃ מרבדים עשתה לה שש וארגמן לבושה׃ נודע בשערים בעלה בשבתו עם זקני ארץ׃ סדין עשתה ותמכור וחגור נתנה לכנעני׃ עוז והדר לבושה ותשחק ליום אחרון׃ פיה פתחה בחכמה ותורת חסד על לשונה׃ צופיה הילכות ביתה ולחם עצלות לא תאכל׃ קמו בניה ויאשרוה בעלה ויהללה׃ רבות בנות עשו חיל ואת עלית על כלנה׃ שקר החן והבל היפי אשה יראת יהוה היא תתהלל׃ תנו לה מפרי ידיה ויהללוה בשערים מעשיה׃

Primitiua.heb.

זמם לקח פרה
עזז
אמץ זרע
כבה עור
כשר
כפה
אנה ירא
שנה רבד
עשה לבש
ידע ישב
סדן מכר
חגר
לבש שחק
פה ירה
לשן צפה
הלך אכל
קום אשר
הלל רבב
בנה עשה
עלה כפה
איש
הלל נתן
פרה

Incipit prologus beati hieronymi in librum Eccleſiaſten.

MEmini me ante hoc ferme quinquennium cum adhuc Rome eſſem & Eccleſiaſten ſancte Bleſille legerem vt eam ad contemptum mundi huius prouocarem: & omne quod in mundo cerneret putaret eſſe pro nihilo: rogatum ab ea: vt in morem commentarioli: obſcuraqueqꝫ diſſererem: vt abſqꝫ me poſſet intelligere que legebat. Itaqꝫ quoniam in procinctu noſtri operis ſubita morte ſubtracta eſt: & vbi non meruimus o paula & euſtochium talem vite noſtre habere conſortem: tantoqꝫ vulnere tunc percuſſus obmutui: nunc in bethleem poſitus: anguſtiore videlicet ciuitate: & illius memorie & vobis reddo quod debeo. Hoc breuiter ammonens ꝙ nullius autoritatem ſecutus ſuꝫ ſed de Hebreo tranſferens maxime ſeptuaginta interpretum conſuetudini me coaptaui. in his dumtaxat que non multū ab hebraicis diſcrepant. Interdum aquile quoqꝫ & ſymmachi & theodotiōis recordatus ſum: vt nec nouitate nimia lectoris ſtudium deterrerem: nec rurſum contra conſcientiam meam fonte veritatis omiſſo: opinionum riuulos conſectarer.

Explicit prologus ſancti Hieronymi.

Cap.j.
דִּבְרֵי קֹהֶלֶת בֶּן דָּוִד מֶלֶךְ
בִּירוּשָׁלָם׃ הֲבֵל הֲבָלִים אָמַר
קֹהֶלֶת הֲבֵל הֲבָלִים הַכֹּל הָבֶל׃
מַה יִּתְרוֹן לָאָדָם בְּכָל עֲמָלוֹ
שֶׁיַּעֲמֹל תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ׃ דּוֹר הֹלֵךְ — עָמַל הָלַךְ
וְדוֹר בָּא וְהָאָרֶץ לְעוֹלָם עוֹמָדֶת׃ — בּוֹא עָלַם
וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ וּבָא הַשָּׁמֶשׁ וְאֶל — עָמַד
מְקוֹמוֹ שׁוֹאֵף זוֹרֵחַ הוּא שָׁם׃ — קוּם שָׁאַף
הוֹלֵךְ אֶל דָּרוֹם וְסוֹבֵב אֶל צָפוֹן — זָרַח דָּרַם
סוֹבֵב סֹבֵב הוֹלֵךְ הָרוּחַ וְעַל — סָבַב צָפַן
סְבִיבֹתָיו שָׁב הָרוּחַ׃ כָּל הַנְּחָלִים — שׁוּב
הֹלְכִים אֶל הַיָּם וְהַיָּם אֵינֶנּוּ
מָלֵא אֶל מְקוֹם שֶׁהַנְּחָלִים — נָחַל
הֹלְכִים שָׁם הֵם שָׁבִים לָלָכֶת׃ — הָלַךְ
כָּל הַדְּבָרִים יְגֵעִים לֹא יוּכַל אִישׁ — יָכֹל
לְדַבֵּר לֹא תִשְׂבַּע עַיִן לִרְאוֹת — שָׂבַע רָאָה
וְלֹא תִמָּלֵא אֹזֶן מִשְּׁמֹעַ׃ מַה — מָלֵא
שֶּׁהָיָה הוּא שֶׁיִּהְיֶה וּמַה שֶּׁנַּעֲשָׂה — הָיָה עָשָׂה
הוּא שֶׁיֵּעָשֶׂה וְאֵין כָּל חָדָשׁ תַּחַת
הַשָּׁמֶשׁ׃ יֵשׁ דָּבָר שֶׁיֹּאמַר רְאֵה — אָמַר
זֶה חָדָשׁ הוּא כְּבָר הָיָה לְעֹלָמִים
אֲשֶׁר הָיָה מִלְּפָנֵנוּ׃ אֵין זִכְרוֹן — פָּנָה
לָרִאשֹׁנִים וְגַם לָאַחֲרֹנִים שֶׁיִּהְיוּ
לֹא יִהְיֶה לָהֶם זִכָּרוֹן עִם שֶׁיִּהְיוּ
לָאַחֲרֹנָה׃ אֲנִי קֹהֶלֶת הָיִיתִי מֶלֶךְ — הָיָה
עַל יִשְׂרָאֵל בִּירוּשָׁלָם׃ וְנָתַתִּי — נָתַן
אֶת לִבִּי לִדְרוֹשׁ וְלָתוּר בַּחָכְמָה — דָּרַשׁ
עַל כָּל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה תַּחַת הַשָּׁמָיִם — עָשָׂה
הוּא עִנְיַן רָע נָתַן אֱלֹהִים לִבְנֵי — עָנָה רוּעַ
הָאָדָם לַעֲנוֹת בּוֹ׃ רָאִיתִי אֶת — עָנָה רָאָה
כָּל הַמַּעֲשִׂים שֶׁנַּעֲשׂוּ תַּחַת
הַשָּׁמֶשׁ וְהִנֵּה הַכֹּל הֶבֶל וּרְעוּת — רָעָה
רוּחַ׃ מְעֻוָּת לֹא יוּכַל לִתְקֹן — עָוָה יָכֹל
וְחֶסְרוֹן לֹא יוּכַל לְהִמָּנוֹת׃ דִּבַּרְתִּי — מָנָה
אֲנִי עִם לִבִּי לֵאמֹר אֲנִי הִנֵּה

Incipit liber Eccleſiaſtes
Capitulum. 1.

Verba eccleſiaſtes filii
david regis
hierusalem. Vanitas va
nitatum dixit
eccleſiaſtes: vanitas va
nitatũ & omnia vanitas
Quid habet amplius hõ
de vniuerſo labore ſuo
quo laborat ſub ſole?
Generatio preterit
& generatio aduenit:
terra aũt in eternũ ſtat.
Oritur ſol & occidit &
ad
locum ſuũ reuertitur:
ibiq; renaſcens
gyrat per meridiẽ & fle
ctitur ad aquilonẽ. Lu
ſtrans vniuerſa in circui
tu pergit ſpiritus: & in
circulos ſuos reuertitur.
Omnia flumina
intrant in mare: & ma
re non
redundat. Ad locum
vnde
exeunt flumina reuer
tuntur: vt iterum fluant.
Cuncte res difficiles nõ
poteſt eas homo
explicare ſermone. Nõ
ſaturatur oculus viſu
nec auris auditu im
pletur. Quid eſt
qđ fuit? Ipm̃ qđ futurũ
eſt. Quid eſt qđ factũ ẽ?
Ipſum qđ faciendũ eſt.
Nihil ſub
ſole nouum: nec valet
quiſq̃ dicere: ecce
hoc recens eſt. Iam enĩ
preceſſit in ſeculis
que fuerunt ante nos.
Non eſt
priorũ memoria: ſed
nec eorꝫ qdẽ q̃ poſtea fu
tura ſunt erit recordatio
apud eos qui futuri ſunt
in nouiſſimo. Ego eccle
ſiaſtes fui rex iſrael in
hieruſalem & propoſui
in animo meo querere
et inueſtigare ſapienter
de omnibus que fiunt
ſub ſole.
Hanc occupationẽ peſſi
mam dedit deus filiis
hoĩum vt occuparẽtur
in ea. Vidi que fiunt
cuncta ſub
ſole: & ecce vniuerſa va
nitas & afflictio
ſpiritus. Peruerſi diffi
cile corriguntur:
& ſtultorũ infinitus eſt
numerus. Locutus ſum
in corde meo dicens.
Ecce

ECCLESIASTES.
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΗΣ.

Verba eccleſiaſtes filij dauid re
Ῥήματα ἐκκλησιαστοῦ υἱοῦ δαυὶδ βα- A
gis iſrael in hieruſalẽ. vani
σιλέως ἰσραὴλ ἐν ἱερουσαλήμ. ματαιό-
tas vanitatũ dixit eccleſiaſtes: va Infra.12.c.
της ματαιοτήτων εἶπεν ὁ ἐκκλησιαστής, μα
nitas vanitatũ oĩa vanitas. q̃ abũdantia
ταιότης ματαιοτήτων τὰ πάντα ματαιότης. τίς περισσεία
homini in oĩ labore ſuo quo laborat ſub
τῷ ἀνθρώπῳ ἐν παντὶ μόχθῳ αὐτοῦ ᾧ μοχθεῖ ὑπὸ τὸν
ſole? gñatio vadit ⁊ gñatio venit: ⁊ terra in
ἥλιον; γενεὰ πορεύεται καὶ γενεὰ ἔρχεται, καὶ ἡ γῆ εἰς
ſeculũ ſtetit. ⁊ oriť ſol: ⁊ occidit ſol
τὸν αἰῶνα ἕστηκε. καὶ ἀνατέλλει ὁ ἥλιος, καὶ δύνει ὁ ἥλιος
⁊ in locũ ſuũ trahit: oriẽs ipſe illic va
καὶ εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ ἕλκει, ἀνατέλλων αὐτὸς ἐκεῖ πο
dit ad notũ ⁊ circuit ad boreã: circuit cir
ρεύεται πρὸς νότον καὶ κυκλοῖ πρὸς βορρᾶν, κυκλοῖ κυ
cuẽs vadit ſpũs: ⁊ ad circulos ſuos cõuer B
κλῶν πορεύεται πνεῦμα, καὶ ἐπὶ κύκλους αὐτοῦ ἐπι
tiť ſpũs. oẽs torrentes eũt ad
στρέφει τὸ πνεῦμα. πάντες οἱ χείμαρροι πορεύονται εἰς
mare: ⁊ mare nõ eſt repletũ.
τὴν θάλασσαν, καὶ ἡ θάλασσα οὐκ ἔστιν ἐμπιπλαμένη.
ad locũ quo torrẽtes vadũt: illuc ipſi con
εἰς τὸν τόπον οὗ οἱ χείμαρροι πορεύονται, ἐκεῖ αὐτοὶ ἐπι
uertunť ad eundũ. oẽs ſmões iplicati: nõ
στρέφουσι τοῦ πορευθῆναι. πάντες οἱ λόγοι ἔγκοποι, οὐ
poterit vir ad loquẽdũ: ⁊ nõ replebiť ocu
δυνήσεται ἀνὴρ τοῦ λαλεῖν, καὶ οὐκ ἐμπλησθήσεται ὀφ
lus viſu. ⁊ nõ replebiť auris ab audi
θαλμὸς τοῦ ὁρᾶν. καὶ οὐ πληρωθήσεται οὖς ἀπὸ ἀκροά
tu. qđ qđ fuit? ipm qđ futuꝝ eſt: ⁊ qđ qđ fa Pro.27.c.
σεως. τί τὸ γεγονός; αὐτὸ τὸ γενησόμενον, καὶ τί τὸ πε Eccli.14.c.
ctũ eſt? ipm faciendũ. ⁊ nõ eſt oẽ re
ποιημένον; αὐτὸ τὸ ποιηθησόμενον. καὶ οὐκ ἔστι πᾶν πρό
cẽs ſub ſole. q̃ loqueť ⁊ dicet: ecce hoc
σφατον ὑπὸ τὸν ἥλιον. ὃς λαλήσει καὶ ἐρεῖ, ἴδε τοῦτο
nouũ eſt: iã fuerũt in ſeculis q̃ fue
καινόν ἐστιν, ἤδη γέγονεν ἐν τοῖς αἰῶσι τοῖς γενομέ
rũt ab ante nos. nõ eſt memoria pmis
νοις ἀπὸ ἔμπροσθεν ἡμῶν. οὐκ ἔστι μνήμη τοῖς πρώτοις
et ſaltẽ vltimis factis nõ eſt eis memoria C
καί γε τοῖς ἐσχάτοις γενομένοις οὐκ ἔστι αὐτοῖς μνήμη
cũ futuris in nouiſſimo. Ego eccleſia
μετὰ τῶν γενησομένων εἰς τὴν ἐσχάτην. Ἐγὼ ἐκκλησια
ſtes fui rex ſup iſrael in hieruſalẽ.
στὴς ἐγενόμην βασιλεὺς ἐπὶ ἰσραὴλ ἐν ἱερουσαλήμ.
⁊ dedi cor meũ ad exquirẽdũ ⁊ ad
καὶ ἔδωκα τὴν καρδίαν μου τοῦ ἐκζητῆσαι καὶ τοῦ
cõſiderandũ in ſapia de oĩb⁹ que
κατασκέψασθαι ἐν τῇ σοφίᾳ περὶ πάντων τῶν γινο
fiũt ſub celo. qm̃ occupationẽ malã dedit
μένων ὑπὸ τὸν οὐρανόν. ὅτι περισπασμὸν πονηρὸν ἔδωκεν
deus filijs hoĩm vt occuparenť in ea.
ὁ θεὸς τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων τοῦ περισπᾶσθαι ἐν αὐτῷ.
vidi oĩa opa q̃ facta ſunt ſub
εἶδον σύμπαντα τὰ ποιήματα τὰ πεποιημένα ὑπὸ
ſole. ⁊ ecce oĩa vanitas ⁊ electio ſpiri
τὸν ἥλιον. καὶ ἰδοὺ πάντα ματαιότης καὶ προαίρεσις πνεύ
tus. puerſum nõ poterit vt ornatũ
ματος. διεστραμμένον οὐ δυνήσεται τοῦ ἐπικοσμηθῆ
ſit: poſteritas nõ poterit vt nũerata ſit. locu
ναι, καὶ ὑστέρημα οὐ δυνήσεται τοῦ ἀριθμηθῆναι. ἐλά
t⁹ ſum ego in corde meo vt dicã: ego ecce D
λησα ἐγὼ ἐν τῇ καρδίᾳ μου τοῦ λέγειν, ἐγὼ ἰδοὺ

magnꝰ effectꝰ ſū ⁊ addidi ſapiam ſup oēs q̄ fuerūt
ἐμεγαλύνθην, καὶ προσέθηκα σοφίαν ἐπὶ πᾶσιν οἳ ἐγένοντο
ante me in hierſm. ⁊ coꝛ meū vidit
πρὸ ἔμπροσθέν μου ἐν ἱερουσαλήμ. καὶ καρδία μου εἶδε
multa: ſapiam ⁊ cognitionē pabolas ⁊ ſcientiā:
πολλά, σοφίαν καὶ γνῶσιν παραβολὰς καὶ ἐπιστήμην,
noui ꝙ et hoc eſt electio ſpūs.
ἔγνων ὅτι καί γε τοῦτό ἐστι προαίρεσις πνεύματος.
Eo ꝙ in multitudie ſapie multitudo cognitiōis ⁊ q̄ addit
Ὅτι ἐν πλήθει σοφίας πλῆθος γνώσεως καὶ ὁ προστιθεὶς
cognitionē: addet doloꝛem.
γνῶσιν, προσθήσει ἄλγημα.

Ca. 2.

A Dixi ego in coꝛde meo: veni iā experiar te
Εἶπον ἐγὼ ἐν καρδίᾳ μου, δεῦρο δὴ πειράσω σε
in letitia: ⁊ ecce in bono ⁊ ecce et hoc
ἐν εὐφροσύνῃ, καὶ ἴδε ἐν ἀγαθῷ καὶ ἰδοὺ καί γε τοῦτο
vanitas. riſui dixi circulationē: ⁊ gaudio
ματαιότης. τῷ γέλωτι εἶπα περιφοράν, καὶ τῇ εὐφροσύ
q̄d hoc facis: ⁊ cōſideraui ſi coꝛ meū tra
νῃ τί τοῦτο ποιεῖς; καὶ κατεσκεψάμην εἰ ἡ καρδία μου ἑλ
het vt vinū carnē meā: ⁊ coꝛ meū duxit me
κύσει ὡς οἶνον τὴν σάρκα μου, καὶ καρδία μου ὡδήγησέ με
in ſapia ⁊ vt dn̄arer in letitia: donec viderē
ἐν σοφίᾳ καὶ τοῦ κρατῆσαι ἐπ' εὐφροσύνῃ, ἕως οὗ ἴδω
qd̄ bonū filijs hoim: qd̄ faciēt
ποῖον τὸ ἀγαθὸν τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων, ὃ ποιήσου
ſub ſole: nūex diex vite eox. magnifica
σιν ὑπὸ τὸν ἥλιον, ἀριθμὸν ἡμερῶν ζωῆς αὐτῶν. ἐμεγάλυ
ui opus meū: edificaui mihi domos: plātaui
να ποίημά μου, ᾠκοδόμησά μοι οἴκους, ἐφύτευσά
mihi vineas: feci mihi hoꝛtos: ⁊ paradi
μοι ἀμπελῶνας, ἐποίησά μοι κήπους, καὶ παραδεί
ſos: ⁊ plātaui in eis lignū oē fructꝰ.
σους, καὶ ἐφύτευσα ἐν αὐτοῖς ξύλον πᾶν καρποῦ.
feci mihi piſcinas aquax vt rigarē
ἐποίησά μοι κολυμβήθρας ὑδάτων τοῦ ποτίσαι
ab eis ſiluā pducentē ligna. poſſedi ſer
ἀπ' αὐτῶν δρυμὸν βλαστῶντα ξύλα. ἐκτησάμην δού
uos ⁊ ancillas: ⁊ verne nati ſunt mihi: et
λους καὶ παιδίσκας, καὶ οἰκογενεῖς ἐγένοντό μοι, καί
poſſeſſio armēti boū ⁊ gregis ouiū multa fuit mihi
γε κτῆσις βουκολίου καὶ ποιμνίου πολλὴ ἐγένετό μοι
ſup oēs q̄ fuerūt ante me in hieru
ὑπὲρ πάντας τοὺς γενομένους ἔμπροσθέν μου ἐν ἱερου
ſalē. ꝯgregaui mihi et argētū et aux:
σαλήμ. συνήγαγόν μοι καί γε ἀργύριον καί γε χρυσίον,
⁊ poſſeſſiones regū ⁊ puinciax. fe
καὶ περιουσιασμοὺς βασιλέων καὶ τῶν χωρῶν. ἐποίη
ci mihi cātoꝛes ⁊ cātatrices: ⁊ delitias filiox
σά μοι ᾄδοντας καὶ ᾀδούσας, καὶ ἐντρυφήματα υἱῶν
B hois pincernā ⁊ ācillas picernas. magnificatꝰ ſū ⁊
τοῦ ἀνθρώπου οἰνοχόον καὶ οἰνοχόας. ἐμεγαλύνθην καὶ
addidi vltra oēs q̄ fuerūt ante
προσέθηκα παρὰ πάντας τοὺς γενομένους ἔμπροσθέν
me in hierſm: et ſapia mea ſtetit mihi. ⁊
μου ἐν ἱερουσαλήμ, καί γε σοφία μου ἐστάθη μοι. καὶ
oē qd̄ petierūt oculi mei nō abſtuli ab
πᾶν ὃ ᾔτησαν οἱ ὀφθαλμοί μου οὐκ ὑφεῖλον ἀπ'
eis. nō phibui coꝛ meū ab om
αὐτῶν. οὐκ ἀπεκώλυσα τὴν καρδίαν μου ἀπὸ πά
ni letitia: qm̄ coꝛ meū letatū eſt in om
σης εὐφροσύνης, ὅτι καρδία μου εὐφράνθη ἐν παν
ni laboꝛe meo: ⁊ hoc fuit pars mea ab
τὶ μόχθῳ μου, καὶ τοῦτο ἐγένετο μερίς μου ἀπὸ
oī laboꝛe meo. ⁊ aſpexi ego in om
παντὸς μόχθου μου. καὶ ἐπέβλεψα ἐγὼ ἐν πᾶ
nibꝰ operibꝰ meis q̄ fecerūt manꝰ mee
σι ποιήμασί μου οἷς ἐποίησαν αἱ χεῖρές μου
⁊ in laboꝛe
καὶ ἐν μόχθῳ ∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞

∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞ καὶ ∞∞∞∞∞∞∞

magnus effectus ſum & preceſſi omnes ſapiētia qui fuerunt ante me in hieruſalem: ∞∞∞∞∞∞∞∞ & mens mea cōtēplata ē multa ſapiēter & didici. Dedicꝗ coꝛ meū vt ſcirē prudētiā atꝗ doctrinā: erroreſꝗ & ſtultitiam. Et agnoui ꝙ in his quoꝗ eſſet labor & afflictio ſpūs: eo ꝙ in multa ſapientia multa ſit indignatio: & qui addit ſciētiam addit & doloꝛem. 2.

Dixi ego in coꝛde meo. Vadā & affluā delitiis: & fruar bonis. Et vidi ꝙ ∞∞∞∞∞∞∞∞ hoc quoꝗ eſſet vanitas. Riſum reputaui errorē: & gaudio dixi. Quid fruſtra deciperis? Cogitaui in coꝛde meo abſtrahere a vino carnem meam: vt animū meū trāſferrē ad ſapientiā: deuitarēꝗ ſtultitiā donec viderem quid eſſet vtile filiis ∞ hoim quo facto opus eſt ſub ſole ∞∞∞∞∞∞∞∞ numero dierū vite ſue. Magnificaui opa mea. Edificaui mihi domos & plantaui ∞∞∞∞∞∞∞∞ vineas: feci hoꝛtos & pomaria ∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞ & cōſeui ea cuncti generis arboꝛibus. Et extruxi mihi piſcinas aquarum vt irrigarem ∞∞∞∞∞∞∞ ſiluam lignorū germinantiū. Poſſedi ſeruos & ancillas: multamꝗ familiam habui. ∞∞∞∞∞∞ Armenta quoꝗ & magnos ouium greges vltra omnes qui fuerūt ante me in hieruſalem. Coaceruaui mihi argētum & aurū & ſubſtātias regum & prouinciarū. Feci mihi ∞∞∞∞∞∞∞∞ cantoꝛes & cātatrices & delitias filiorū hominū: ſcyphos & vrceolos in miniſterio ad vina fundēda: & ſupergreſſus ſum opibus oēs qui ante me fuerunt in hieruſalē. Sapia quoꝗ pſeuerauit mecū: & omnia q̄ deſiderauerūt oculi mei nō negaui eis: nec phibui coꝛ meū qn̄ oī voluptate frueretur: & oblectaret ſe in his q̄ ppauerā. Et hanc ratꝰ ſū ptē meā: ſi vterer laboꝛe meo. Cūꝗ me cōuertiſſē ad vniuerſa opa q̄ fecerā manꝰ mee & ad laboꝛes i

הִגְדַּלְתִּי וְהוֹסַפְתִּי חָכְמָה עַל כָּל — גדל יסף
אֲשֶׁר הָיָה לְפָנַי עַל יְרוּשָׁלָֽם — פנה
וְלִבִּי רָאָה הַרְבֵּה חָכְמָה וָדָֽעַת׃ — רבה ידע
וָאֶתְּנָה לִבִּי לָדַעַת חָכְמָה וְדַעַת — נתן
הוֹלֵלוֹת וְשִׂכְלוּת יָדַעְתִּי שֶׁגַּם — הלל גם
זֶה הוּא רַעְיוֹן רֽוּחַ׃ כִּי בְּרֹב חָכְמָה — רעה
רָב כָּעַס וְיוֹסִיף דַּעַת יוֹסִיף — יסף ידע
מַכְאֽוֹב׃ — כאב
אָמַרְתִּי אֲנִי בְּלִבִּי לְכָה נָּא אֲנַסְּכָה — Cap. ij. ילך נסך
בְשִׂמְחָה וּרְאֵה בְטוֹב וְהִנֵּה גַם
הוּא הָֽבֶל׃ לִשְׂחוֹק אָמַרְתִּי מְהוֹלָל — שחק הלל
וּלְשִׂמְחָה מַה זֹּה עֹשָֽׂה׃ תַּרְתִּי — תור
בְלִבִּי לִמְשׁוֹךְ בַּיַּיִן אֶת בְּשָׂרִי — משך
וְלִבִּי נֹהֵג בַּחָכְמָה וְלֶאֱחֹז בְּסִכְלוּת
עַד אֲשֶׁר אֶרְאֶה אֵי זֶה טוֹב לִבְנֵי — ראה
הָאָדָם אֲשֶׁר יַעֲשׂוּ תַּחַת הַשָּׁמַיִם — עשה
מִסְפַּר יְמֵי חַיֵּיהֶם׃ הִגְדַּלְתִּי מַעֲשָׂי — ספר יום
בָּנִיתִי לִי בָּתִּים נָטַעְתִּי לִי — חיה
כְּרָמִים׃ עָשִׂיתִי לִי גַּנּוֹת וּפַרְדֵּסִים — עשה בנה בית גן
וְנָטַעְתִּי בָהֶם עֵץ כָּל פֶּֽרִי׃ עָשִׂיתִי — פרה
לִי בְּרֵכוֹת מָיִם לְהַשְׁקוֹת מֵהֶם — שקה
יַעַר צוֹמֵחַ עֵצִֽים׃ קָנִיתִי עֲבָדִים — צמח קנה
וּשְׁפָחוֹת וּבְנֵי בַיִת הָיָה לִי גַּם
מִקְנֶה בָקָר וָצֹאן הַרְבֵּה הָיָה לִי — קנה
מִכֹּל שֶׁהָיוּ לְפָנַי בִּירוּשָׁלָֽם׃ — היה פנה
כָּנַסְתִּי לִי גַּם כֶּסֶף וְזָהָב וּסְגֻלַּת
מְלָכִים וְהַמְּדִינוֹת עָשִׂיתִי לִי — מדן עשה
שָׁרִים וְשָׁרוֹת וְתַעֲנוּגוֹת בְּנֵי הָאָדָם — שור ענג
שִׁדָּה וְשִׁדּֽוֹת׃ וְגָדַלְתִּי וְהוֹסַפְתִּי — שדד יסף
מִכֹּל שֶׁהָיָה לְפָנַי בִּירוּשָׁלָֽם
אַף חָכְמָתִי עָמְדָה לִּֽי׃ וְכֹל אֲשֶׁר
שָׁאֲלוּ עֵינַי לֹא אָצַלְתִּי מֵהֶם
לֹא מָנַעְתִּי אֶת לִבִּי מִכָּל שִׂמְחָה
כִּֽי לִבִּי שָׂמֵחַ מִכָּל עֲמָלִי וְזֶה הָיָה
חֶלְקִי מִכָּל עֲמָלִֽי׃ וּפָנִיתִי אֲנִי — פנה
בְּכָל מַעֲשַׂי שֶׁעָשׂוּ יָדַי וּבֶעָמָל — עשה

Digitized by Google

שעמלתי לעשות והנה הכל הבל ורעות רוח ואין יתרון תחת השמש׃ עמל רצה
ופניתי אני לראות חכמה והוללות וסכלות כי מה האדם שיבוא אחרי המלך את אשר כבר עשוהו׃ ראה הלל בוא
וראיתי אני שיש יתרון לחכמה מן הסכלות כיתרון האור מן החשך׃ ישׁ
החכם עיניו בראשו והכסיל בחשך הולך וידעתי גם אני שמקרה אחד יקרה את כולם׃ כסל הלך קרה
ואמרתי אני בלבי כמקרה הכסיל גם אני יקרני ולמה חכמתי אני אז יותר ודברתי בלבי שגם זה הבל׃ יתר גם
כי אין זכרון לחכם עם הכסיל לעולם בשכבר הימים הבאים הכל נשכח ואיך ימות החכם עם הכסיל׃ עלם כבר יום בוא שכח מות
ושנאתי את החיים כי רע עלי המעשה שנעשה תחת השמש כי הכל הבל ורעות רוח׃ רוע עשה רעה
ושנאתי אני את כל עמלי שאני עמל תחת השמש שאניחנו לאדם שיהיה אחריו׃ אני נוח היה ידע
ומי יודע החכם יהיה או סכל וישלט בכל עמלי שעמלתי ושחכמתי תחת השמש גם זה הבל׃ שלט עמל חכם
וסבותי אני ליאש את לבי על כל העמל שעמלתי תחת השמש׃ סבב
כי יש אדם שעמלו בחכמה ובדעת ובכשרון ולאדם שלא עמל בו יתננו חלקו גם זה הבל ורעה רבה׃ ידע לא נתן רוע רבב
כי מה הוה לאדם בכל עמלו וברעיון לבו שהוא עמל תחת השמש׃ רעה הוא
כי כל ימיו מכאבים וכעס ענינו גם בלילה לא שכב לבו גם זה הבל הוא׃ יום כאב ענה
אין טוב

quibus fruſtra ſudaueram: vidi in omnibus vanitatem & afflictionem animi: & nihil permanere ſub ſole. Tranſiui ad contemplandam ſapientiam: erroreſq; & ſtulticiam. Quid eſt inquam homo vt ſequi poſſit regem factorem ſuum? Et vidi quod tantum precederet ſapientia ſtulticiam: quantum differt lux a tenebris. Sapientis oculi in capite eius: ſtultus in tenebris ambulat. Et didici quod vnus vtriuſq; eſſet interitus. Et dixi in corde meo. Si vnus & ſtulti & meus occaſus erit: quid mihi prodeſt quod maiorem ſapientie dedi operam? Locutuſq; cum mente mea animaduerti quod hoc quoq; eſſet vanitas. Non enim erit memoria ſapientis ſimiliter vt ſtulti in perpetuum & futura tempora obliuione cuncta pariter operient. Moritur doctus ſimiliter vt indoctus: & idcirco teduit me vite mee videntem mala vniuerſa eſſe ſub ſole: & cuncta vanitatem & afflictionem ſpiritus. Rurſus deteſtatus ſum omnem induſtriam meam qua ſub ſole ſtudioſiſſime laboraui: habiturus heredem poſt me quem ignoro vtrum ſapiens an ſtultus futurus ſit: & dominabitur in laboribus meis quibus deſudaui & ſollicitus fui. Et eſt quicq; tam vanum? Vnde ceſſaui: renunciauitq; cor meum vltra laborare ſub ſole. Nam cum alius laboret in ſapientia & doctrina & ſollicitudine: homini ocioſo queſita dimittit. Et hoc quoq; vanitas & magnum malum. Quid enim proderit homini de vniuerſo labore ſuo & afflictione ſpiritus qua ſub ſole cruciatus eſt? Cuncti dies eius doloribus & erumnis pleni ſunt: nec per noctem mente requieſcit. Et hoc nonne vanitas eſt? Nonne melius eſt

quē laboraui vt facerē. ⁊ ecce oīa vanitas ⁊
ᾧ ἐμόχθησα τοῦ ποιεῖν. καὶ ἰδοὺ τὰ πάντα ματαιότης καὶ
electio ſpūs: ⁊ nō eſt abūdantia ſub
προαίρεσις πνεύματος, καὶ οὐκ ἔστι περίσσεια ὑπὸ τὸν
ſole. ⁊ aſpexi ego vt viderē ſapiam ⁊ circu-
ἥλιον. καὶ ἐπέβλεψα ἐγὼ τοῦ ἰδεῖν σοφίαν καὶ περι-
lationē ⁊ ſtultitiā: qm̄ qs homo q̄ ibit
φορὰν καὶ ἀφροσύνην, ὅτι τίς ἄνθρωπος ὃς ἐλεύσεται
poſt cōſiliū? ſimul q̄cūq; fecerūt illud. ⁊
ὀπίσω τῆς βουλῆς; σὺν τὰ ὅσα ἐποίησαν αὐτήν. καὶ
vidi ego q̄ eſt exceſſus ſapie ſup ſtultitiā C
εἶδον ἐγὼ ὅτι ἐστὶ περίσσεια τῇ σοφίᾳ ὑπὲρ τὴν ἀφροσύνην
vt exceſſus lucis ſup tenebras. Sapiētis
ὡς περίσσεια τοῦ φωτὸς ὑπὲρ τὸ σκότος. Τοῦ σοφοῦ
oculi ei⁹ in capite ei⁹: ⁊ ſtult⁹ in
οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἐν κεφαλῇ αὐτοῦ, καὶ ὁ ἄφρων ἐν
tenebris ambulat: ⁊ cognoui et ego q̄ occur
σκότει πορεύεται, καὶ ἔγνων καί γε ἐγὼ ὅτι συνάντη-
ſus vn⁹ occurret oīb⁹ eis. ⁊ dixi
μα ἓν συναντήσεται τοῖς πᾶσιν αὐτοῖς. καὶ εἶπον
ego in corde meo: q̄ occurſus ſtulti etiā
ἐγὼ ἐν καρδίᾳ μου, ὡς συνάντημα τοῦ ἄφρονος καί
mihi occurret mihi: ⁊ ad qd ſapiēs fact⁹ ſū ego?
γε ἐμοὶ συναντήσεταί μοι, καὶ ἱνατί ἐσοφισάμην ἐγώ;
qd reliquū ē locut⁹ ſuz in corde meo: qm̄ ſtult⁹ ex
τὸ περισσὸν ἐλάλησα ἐν καρδίᾳ μου, διότι ἄφρων ἐκ
abūdantia loqtur: q̄ ⁊ hoc vanitas.
περισσεύματος λαλεῖ, ὅτι καί γε τοῦτο ματαιότης.
qm̄ nō eſt memoria ſapiētis cū ſtulto in ſe-
ὅτι οὐκ ἔστι μνήμη τοῦ σοφοῦ μετὰ τοῦ ἄφρονος εἰς αἰ-
culū: qm̄ iā dieb⁹ venientib⁹ om-
ῶνα, καθότι ἤδη ταῖς ἡμέραις ταῖς ἐρχομέναις τὰ πάν-
nia obliuioni data ſunt. ⁊ quomō morieṫ ſapiēs cū
τα ἐπελήσθη. καὶ πῶς ἀποθανεῖται ὁ σοφὸς μετὰ τοῦ
ſtulto: ⁊ odio habui ſimul vitā. qm̄ malū in
ἄφρονος, καὶ ἐμίσησα σὺν τὴν ζωήν. ὅτι πονηρὸν ἐπ᾿
me op⁹ qd factū eſt ſub ſole: q̄a
ἐμὲ τὸ ποίημα τὸ πεποιημένον ὑπὸ τὸν ἥλιον, ὅτι τὰ
oīa vanitas ⁊ electio ſpūs. ⁊ dete
πάντα ματαιότης καὶ προαίρεσις πνεύματος. καὶ ἐμί-
ſtat⁹ ſum ego omnē laborē meū quē ego laboro ſub
σησα ἐγὼ σύμπαντα μόχθον μου ὃν ἐγὼ μοχθῶ ὑπὸ
ſole qm̄ dimittā eū hoi futuro
τὸν ἥλιον ὅτι ἀφίω αὐτὸν τῷ ἀνθρώπῳ τῷ γινομένῳ
poſt me. ⁊ qs nouit ſi ſapiēs erit an ſtult⁹? ⁊
μετ᾿ ἐμέ. καὶ τίς οἶδεν εἰ σοφὸς ἔσται ἢ ἄφρων; καὶ
ſi licētioſus erit in oī labore meo: quē laboraui
εἰ ἐξουσιάσεται ἐν παντὶ μόχθῳ μου, ᾧ ἐμόχθησα
⁊ quo ſapiēs fact⁹ ſū ſub ſole? et hoc vani
καὶ ᾧ ἐσοφισάμην ὑπὸ τὸν ἥλιον; καί γε τοῦτο μαται-
tas. ⁊ cōuerſus ſū ego renūciare corde
ότης. καὶ ἐπέστρεψα ἐγὼ τοῦ ἀποτάξασθαι τῇ καρδίᾳ
meo in oī labore quē laboraui ſub ſole: D
μου ἐπὶ παντὶ μόχθῳ ᾧ ἐμόχθησα ὑπὸ τὸν ἥλιον,
qm̄ eſt homo qm̄ labor eius in ſapia ⁊ in
ὅτι ἔστιν ἄνθρωπος ὅτι μόχθος αὐτοῦ ἐν σοφίᾳ καὶ ἐν
cognitione ⁊ in fortitudīe. ⁊ homo q̄ nō labora
γνώσει καὶ ἐν ἀνδρείᾳ. καὶ ἄνθρωπος ᾧ οὐκ ἐμόχθη-
uit in eo dabit illi partē ei⁹: et hoc
σεν ἐν αὐτῷ δώσει αὐτῷ μερίδα αὐτοῦ, καί γε τοῦ-
vanitas. ⁊ malū magnū fit homi-
το ματαιότης. καὶ πονηρία μεγάλη γίνεται τῷ ἀνθρώ-
ni in omni labore ei⁹ ⁊ in electione cor
πῳ ἐν παντὶ μόχθῳ αὐτοῦ καὶ ἐν προαιρέσει καρ-
dis ei⁹ quo ipſe laborat ſub ſole. qm̄ cūn-
δίας αὐτοῦ ᾧ αὐτὸς μοχθεῖ ὑπὸ τὸν ἥλιον. ὅτι πᾶ-
cti dies eius dolor̄ ⁊ ire occupa-
σαι αἱ ἡμέραι αὐτοῦ ἀλγημάτων καὶ θυμοῦ περισπασ-
tio ei⁹: et in nocte nō dormit cor ei⁹:
μὸς αὐτοῦ, καί γε ἐν νυκτὶ οὐ κοιμᾶται ἡ καρδία αὐ-
etiā hoc vanitas eſt. nō eſt bonū
τοῦ, καί γε τοῦτο ματαιότης ἐστίν. οὐκ ἔστιν ἀγαθὸν

Infra. 5.b. hominis niſi qđ comedit ⁊ qđ bibit ⁊ qđ oſtēdet ani
ἀνθρώπῳ, εἰ μὴ ὃ φάγεται καὶ ὃ πίεται καὶ ὃ δείξει τῇ ψυ
me ſue bonū in labore ſuo. etiā hoc vidi
χῇ αὐτοῦ ἀγαθὸν ἐν μόχθῳ αὐτοῦ. καί γε τοῦτο εἶδον
ego ꝙ a manu dei eſt. qm̄ ꝗs comedit ⁊
ἐγὼ ὅτι ἀπὸ χειρὸς τοῦ θεοῦ ἐστι. ὅτι τίς φάγεται καὶ
ꝗs bibit p̄ter illū: qm̄ homini bono ante
τίς πίεται παρὲξ αὐτοῦ; ὅτι τῷ ἀνθρώπῳ τῷ ἀγαθῷ πρὸ
faciē eius dedit ſapiam ⁊ cognitionē ⁊ leti
προσώπου αὐτοῦ ἔδωκε σοφίαν καὶ γνῶσιν καὶ εὐφρο
tiā: ⁊ peccatori dedit occupationē vt ad-
σύνην, καὶ τῷ ἁμαρτάνοντι ἔδωκε περισπασμὸν τοῦ προ
dat ⁊ vt cōgreget. Et tradat bono ante
σθεῖναι καὶ τοῦ συναγαγεῖν. Τοῦ δοῦναι τῷ ἀγαθῷ πρὸ
faciē dei. qm̄ etiā hoc vanitas ⁊
προσώπου τοῦ θεοῦ. ὅτι καί γε τοῦτο ματαιότης καὶ
electio ſpiritus.
προαίρεσις πνεύματος.

Ca.3.

A Omnibus tp̄s ⁊ opportūitas omni rei
Τοῖς πᾶσιν ὁ χρόνος καὶ καιρὸς τῷ παντὶ πράγ-
ſub celo. tp̄s pariēdi ⁊ tp̄s
ματι ὑπὸ τὸν οὐρανόν. καιρὸς τοῦ τεκεῖν καὶ καιρὸς τοῦ
moriēdi: tēpus plātādi: ⁊ tp̄s euel
ἀποθανεῖν, καιρὸς τοῦ φυτεῦσαι, καὶ καιρὸς τοῦ ἐκ-
lēdi plantatū. tp̄s occidēdi ⁊
τίλαι τὸ πεφυτευμένον. καιρὸς τοῦ ἀποκτεῖναι καὶ
tp̄s ſanādi: tp̄s diruēdi: ⁊ tp̄s
καιρὸς τοῦ ἰάσασθαι, καιρὸς τοῦ καθελεῖν, καὶ καιρὸς
edificādi: tp̄s flēdi ⁊ tp̄s
τοῦ οἰκοδομῆσαι, καιρὸς τοῦ κλαῦσαι καὶ καιρὸς τοῦ
ridēdi: tp̄s plāgendi ⁊ tp̄s ſaltā
γελάσαι, καιρὸς τοῦ κόψασθαι καὶ καιρὸς τοῦ ὀρχήσα
di. tp̄s iaciēdi lapides ⁊ tp̄s colligen
σθαι. καιρὸς τοῦ βαλεῖν λίθους καὶ καιρὸς τοῦ συνα-
di lapides: tp̄s āplexandi ⁊ tp̄s
γαγεῖν λίθους, καιρὸς τοῦ περιλαβεῖν καὶ καιρὸς
lōge fieri ab amplexu. tp̄s ac-
τοῦ μακρυνθῆναι ἀπὸ περιλήμματος. καιρὸς τοῦ ζη
quirēdi ⁊ tēpus ꝑdendi: tp̄s cuſtodiē
τῆσαι καὶ καιρὸς τοῦ ἀπολέσαι, καιρὸς τοῦ φυλά-
di ⁊ tp̄s abijciendi. tp̄s ſcindēdi ⁊ tē
ξαι καὶ καιρὸς τοῦ ἐκβαλεῖν. καιρὸς τοῦ ῥῆξαι καὶ και
pus cōſuendi: tp̄s tacēdi ⁊ tp̄s lo-
ρὸς τοῦ ῥάψαι, καιρὸς τοῦ σιγᾶν καὶ καιρὸς τοῦ λα
B quēdi. tp̄s diligēdi: ⁊ tp̄s odiendi: tp̄s bel
λεῖν. καιρὸς τοῦ φιλῆσαι καὶ καιρὸς τοῦ μισῆσαι, καιρὸς πο
li ⁊ tp̄s pacis. que abūdantia faciētis in q̄b⁹
λέμου καὶ καιρὸς εἰρήνης. τίς περισσεία τοῦ ποιοῦντος ἐν οἷς
ille laborat: vidi ſimul occupationē quā dedit de⁹
αὐτὸς μοχθεῖ; εἶδον σὺν τὸν περισπασμὸν ὃν ἔδωκεν ὁ θεὸς
filijs hoim vt occupent in ea.
τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων τοῦ περισπᾶσθαι ἐν αὐτῷ.
Cūcta q̄ fecit bona in tp̄e ſuo. et
Σύμπαντα ἃ ἐποίησε καλὰ ἐν καιρῷ αὐτοῦ. καί γε
ſimul ſeculū dedit in corde eoꝝ: vt nō inueniat
σὺν τὸν αἰῶνα ἔδωκεν ἐν καρδίᾳ αὐτῶν, ὅπως μὴ εὕρῃ
homo opus qđ opatus eſt de⁹ ab initio
ὁ ἄνθρωπος τὸ ποίημα ὃ ἐποίησεν ὁ θεὸς ἀπ' ἀρχῆς
vſq; ad finē. cognoui ꝙ nō eſt bonū in eis.
μέχρι τέλους. ἔγνων ὅτι οὐκ ἔστιν ἀγαθὸν ἐν αὐτοῖς.
niſi letari ⁊ facere bonū in vita ſua.
εἰ μὴ τοῦ εὐφρανθῆναι καὶ τοῦ ποιεῖν ἀγαθὸν ἐν ζωῇ αὐ
et oīs homo q̄ comedit ⁊ bibit
τοῦ. καί γε πᾶς ἄνθρωπος ὃς φάγεται καὶ πίεται
⁊ videat bonū in oī labore ſuo: donū dei
καὶ ἴδῃ ἀγαθὸν ἐν παντὶ μόχθῳ αὐτοῦ, δόμα θεοῦ
eſt. cognoui ꝙ oīa q̄cūq; fecit deus ipa erūt
ἐστιν. ἔγνων ὅτι πάντα ὅσα ἐποίησεν ὁ θεὸς αὐτὰ ἔσται
in ſeculū: ſup ea nō eſt addere: ⁊ ab
C εἰς τὸν αἰῶνα, ἐπ' αὐτῶν οὐκ ἔστι προσθεῖναι, καὶ ἀπ'
eis
αὐτῶν

comedere & bibere & oſtendere anime ſue bona de laboribus ſuis. Et hoc de manu dei eſt. Quis ita deuorabit & delitiis affluet vt ego? Homini bono in cōſpectu ſuo dedit deus ſapientiā & ſciētiā & leticiā: peccatori aūt dedit afflictionē & curā ſuperfluam: vt addat & cōgreget & tradat ei qui placuit deo. Sed & hoc vanitas eſt & caſſa ſollicitudo mentis.

3.

Omnia tēpus habent: & ſuis ſpaciis trāſeūt vniuerſa ſub celo. Tēpus naſcendi & tempus moriendi. Tēpus plantandi & tēpus euellēdi qđ plantatū eſt. Tēpus occidendi & tēpus ſanādi. Tēpus deſtruēdi: & tp̄s edificādi. Tēpus flendi & tēpus ridendi. Tēpus plāgendi & tp̄s ſaltādi. Tēpus ſpargendi lapides: & tēpus colligēdi. Tempus amplexandi & tempus longe fieri ab amplexibus. Tēpus acquirēdi & tp̄s ꝑdendi. Tēpus cuſtodiēdi & tēpus abiiciendi. Tempus ſcindendi & tempus cōſuendi. Tempus tacendi & tēpus loquēdi. Tēpus dilectionis & tēpus odii. Tēpus belli & tēpus pacis. Quid habet amplius homo de labore ſuo? Vidi afflictionem quam dedit deus filiis hominum vt diſtendantur in ea. Cuncta fecit bona in tempore ſuo & mundū tradidit diſputationi eorum: vt non inueniat homo opus quod operatus eſt deus ab initio vſq; ad finem. Et cognoui ꝙ nō eſſet meli⁹ niſi letari & facere bene in vita ſua. Omnis enī homo qui comedit & bibit: & videt bonum de labore ſuo. Hoc donum dei eſt. Didici ꝙ omnia opera que fecit deus perſeuerent in perpetuū. Non poſſumus eis quicq; addere

אבל ראה | באדם שיאכל ושתה והראה
| את נפשו טוב בעמלו גם זה
| ראיתי אני כי מיד האלהים היא׃
חוש | כי מי יאכל ומי יחוש חוץ ממני׃
טוב פנה | כי לאדם שטוב לפניו נתן
חטא | חכמה ודעת ושמחה ולחוטא נתן
כנס נתן | ענין לאסף ולכנוס לתת לטוב
| לפני האלהים כי גם זה הבל
רעה | ורעות רוח׃
Cap. iij. | לכל זמן ועת לכל חפץ
ילד | תחת השמים׃ עת ללדת ועת
נטע | למות עת לטעת ועת לעקור
הרג רפא | נטוע׃ עת להרוג ועת לרפוא
פרץ בנה | עת לפרוץ ועת לבנות׃ עת לבכות
בכה שחק | ועת לשחוק עת ספוד ועת רקוד׃
ספד רקד | עת להשליך אבנים ועת כנוס
שלך כנס | אבנים עת לחבוק ועת לרחק
חבק | מחבק׃ עת לבקש ועת לאבד
שמר | עת לשמור ועת להשליך׃ עת
קרע תפר | לקרוע ועת לתפור עת לחשות
חשה | ועת לדבר׃ עת לאהב ועת
לחם שלם | לשנא עת מלחמה ועת שלום׃
עשה | מה יתרון העושה באשר הוא
ראה ענה | עמל׃ ראיתי את הענין אשר
ענה | נתן אלהים לבני האדם לענות
| בו׃ את הכל עשה יפה בעתו
| גם את העלם נתן בלבם מבלי
מצא | אשר לא ימצא האדם את
עשה | המעשה אשר עשה האלהים
| מראש ועד סוף׃ ידעתי כי אין
שמח | טוב בם כי אם לשמוח ולעשות
חיה אכל | טוב בחייו׃ וגם כל האדם שיאכל
| ושתה וראה טוב בכל עמלו
נתן | מתת אלהים היא׃ ידעתי כי כל
עשה היה | אשר יעשה האלהים הוא יהיה
יסף | לעולם עליו אין להוסיף וממנו

Digitized by Google

אֵין לִגְרֹעַ וְהָאֱלֹהִים עָשָׂה — עשה
שֶׁיִּרְאוּ מִלְּפָנָיו: מַה שֶּׁהָיָה כְּבָר — ירא פנה
הוּא וַאֲשֶׁר לִהְיוֹת כְּבָר הָיָה
וְהָאֱלֹהִים יְבַקֵּשׁ אֶת נִרְדָּף: — בקש רדף
וְעוֹד רָאִיתִי תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ מְקוֹם — קום
הַמִּשְׁפָּט שָׁמָּה הָרֶשַׁע וּמְקוֹם — שפט
הַצֶּדֶק שָׁמָּה הָרָשַׁע: אָמַרְתִּי
אֲנִי בְּלִבִּי אֶת הַצַּדִּיק וְאֶת הָרָשָׁע — צדק
יִשְׁפֹּט הָאֱלֹהִים כִּי עֵת לְכָל חֵפֶץ
וְעַל כָּל הַמַּעֲשֶׂה שָׁם: אָמַרְתִּי — עשה
אֲנִי בְּלִבִּי עַל דִּבְרַת בְּנֵי הָאָדָם
לְבָרָם הָאֱלֹהִים וְלִרְאוֹת שְׁהֶם — ברר ראה
בְּהֵמָה הֵמָּה לָהֶם: כִּי מִקְרֶה בְנֵי — הם קרה
הָאָדָם וּמִקְרֶה הַבְּהֵמָה וּמִקְרֶה
אֶחָד לָהֶם כְּמוֹת זֶה כֵּן מוֹת זֶה
וְרוּחַ אֶחָד לַכֹּל וּמוֹתַר הָאָדָם — יתר
מִן הַבְּהֵמָה אָיִן כִּי הַכֹּל הָבֶל:
הַכֹּל הוֹלֵךְ אֶל מָקוֹם אֶחָד הַכֹּל — הלך קום
הָיָה מִן הֶעָפָר וְהַכֹּל שָׁב אֶל — שוב
הֶעָפָר: מִי יוֹדֵעַ רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם — ידע
הָעֹלָה הִיא לְמָעְלָה וְרוּחַ הַבְּהֵמָה — עלה
הַיֹּרֶדֶת הִיא לְמַטָּה לָאָרֶץ:
וְרָאִיתִי כִּי אֵין טוֹב מֵאֲשֶׁר יִשְׂמַח — ראה שמח
הָאָדָם בְּמַעֲשָׂיו כִּי הוּא חֶלְקוֹ — עשה
כִּי מִי יְבִיאֶנּוּ לִרְאוֹת בְּמֶה — בוא
שֶׁיִּהְיֶה אַחֲרָיו: — היה

Cap. iiij.
וְשַׁבְתִּי אֲנִי וָאֶרְאֶה אֶת
כָּל הָעֲשֻׁקִים אֲשֶׁר נַעֲשִׂים תַּחַת
הַשָּׁמֶשׁ וְהִנֵּה דִּמְעַת הָעֲשֻׁקִים
וְאֵין לָהֶם מְנַחֵם וּמִיַּד עֹשְׁקֵיהֶם — נחם
כֹּחַ וְאֵין לָהֶם מְנַחֵם: וְשַׁבֵּחַ אֲנִי אֶת
הַמֵּתִים שֶׁכְּבָר מֵתוּ מִן הַחַיִּים — מות כבר
אֲשֶׁר הֵמָּה חַיִּים עֲדֶנָה: וְטוֹב — עד
מִשְּׁנֵיהֶם אֵת אֲשֶׁר עֲדֶן לֹא — שנה
הָיָה אֲשֶׁר לֹא רָאָה אֶת הַמַּעֲשֶׂה
הָרָע אֲשֶׁר נַעֲשָׂה תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ: — רעע

nec auferre: q̄ fecit deus vt timeatur. Quod factum eſt ipſum permanet. Que futura ſunt iam fuerunt & deus inſtaurat quod abiit. Vidi ſub ſole in loco iudicii impietatem: & in loco iuſtitie iniquitatem. Et dixi in corde meo. Iuſtũ & impium iudicabit deus: & tẽpus omnis rei tunc erit. Dixi in corde meo de filiis hominum vt probaret eos deus & oſtenderet ſimiles eſſe beſtiis. Idcirco vnus interitus eſt hominis & iumentorum & equa vtriuſq; conditio. Sicut moritur homo: ſic & illa moriũtur. Similr ſpirãt oĩa & nihil habet homo iumẽto amplius. Cũcta ſubiacẽt vanitati: & omnia pergũt ad vnũ locum. De terra facta ſunt: & in terram pariter reuertuntur. Quis nouit ſi ſpiritus filiorum adam aſcendat ſurſum: & ſi ſpiritus iumentorum deſcendat deorſum? Et deprehẽdi nihil eſſe melius q̄ letari hoiem in opere ſuo: & hanc eſſe partem illius. Quis enim eum adducet vt poſt ſe futura cognoſcat? 4.

Verti me ad alia & vidi calumnias que ſub ſole geruntur: & lachrymas innocentium & neminẽ conſolatorẽ: nec poſſe reſiſtere eorũ violẽtie: cũctorũ auxilio deſtitutos. Et laudaui magis mortuos q̄ viuentes: & feliciorem vtroq; iudicaui qui necdum natus eſt: nec vidit mala que ſub ſole fiũt.

nõ eſt auferre. ⁊ deus fecit vt timeãt
ὀυκ ἔϛιν ἀφελεῖν. καὶ ὁ θεὸς ἐποίησεν ἵνα φοβηθῶσιν
a facie eius. Quod factũ eſt iã eſt: ⁊ q̃
ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ. Τὸ γινόμενον ἤδη ἐϛί, καὶ ὅ
cũq; vt fieret iã fuerũt ⁊ deus ...
σα τοῦ γίνεσθαι ἤδη γέγονε καὶ ὁ θεὸς ζητήσει τὸν
pſecutionẽ paſſus eſt. ⁊ adhuc vidi ſub ſole locũ
διωκόμενον. καὶ ἔτι εἶδον ὑπὸ τὸν ἥλιον τόπον τῆς
iudicij: illic impius: ⁊ locũ iuſtoꝝ: il-
κρίσεως, ἐκεῖ ὁ ἀσεβής, καὶ τόπον τῶν δικαίων, ἐ-
lic impius. dixi ego in corde meo. ſimul
κεῖ ὁ ἀσεβής. εἶπον ἐγὼ ἐν καρδίᾳ μου. σὺν τὸν
iuſtũ ⁊ ſimul impiũ iudicabit deus. qm̃ tp̃s
δίκαιον καὶ σὺν τὸν ἀσεβῆ κρινεῖ ὁ θεός. ὅτι καιρὸς τῷ
omni rei ⁊ in oĩ opere. il-
παντὶ πράγματι καὶ ἐπὶ παντὶ τῷ ποιήματι ἐ-
lic. dixi ego in corde meo: de loquela filio-
κεῖ. εἶπα ἐγὼ ἐν καρδίᾳ μου, περὶ λαλιᾶς τῶν υἱ-
rũ hoĩs. qm̃ diſcernet eos deus: ⁊
ῶν τοῦ ἀνθρώπου. ὅτι διακρινεῖ αὐτοὺς ὁ θεός, καὶ
vt oſtẽdat ꝙ ipſi beſtie ſunt. et eis oc-
τοῦ δεῖξαι ὅτι αὐτοὶ κτήνη εἰσί. καίγε αὐτοῖς συ-
curſus filioꝝ hoĩs: ⁊ occurſus
νάντημα υἱῶν τοῦ ἀνθρώπου, καὶ συνάντημα τοῦ
beſtie: occurſus vnũ eis. ſicut mors huius
κτήνους, συνάντημα ἓν αὐτοῖς. ὡς ὁ θάνατος τούτου
ſic mors iſtius. ⁊ ſpũs vnus omni-
οὕτως ὁ θάνατος τούτου. καὶ πνεῦμα ἓν τοῖς πᾶ-
bus: ⁊ qd̃ ãplius habuit homo p̃ter be-
σι, καὶ τί ἐπερίσσευσεν ὁ ἄνθρωπος παρὰ τὸ κτῆ-
ſtiã: nihil. qm̃ cũcta vanitas. oĩa
νος; οὐδέν. ὅτι τὰ πάντα ματαιότης. τὰ πάντα
pgunt ad locũ vnũ: oĩa facta ſũt ex
πορεύεται εἰς τόπον ἕνα, τὰ πάντα ἐγένετο. ἀπὸ
puluere: ⁊ oĩa ↄuertunt in puluerẽ.
τοῦ χοός, καὶ τὰ πάντα ἐπιϛρέφει εἰς τὸν χοῦν.
⁊ qs nouit ſpũꝫ filioꝝ hoĩs: ſi aſcẽ-
καὶ τίς εἶδε τὸ πνεῦμα υἱῶν τοῦ ἀνθρώπου, εἰ ἀνα-
dit ipſe ſurſũ: ⁊ ſpũm beſtie ſi deſ-
βαίνει αὐτὸ ἄνω; καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ κτήνους εἰ κα-
cẽdit ipſe deorſũ in terrã: ⁊ vidi ꝙ nõ
ταβαίνει αὐτὸ κάτω εἰς τὴν γῆν; καὶ εἶδον ὅτι οὐκ
eſt bonũ niſi qđ letabit homo in opi-
ἔϛιν ἀγαθὸν εἰ μὴ ὃ εὐφρανθήσεται ἄνθρωπος ἐν ποιή-
bus ſuis: qm̃ hoc pars eius. qm̃ qs ducet e-
μασιν αὐτοῦ, ὅτι αὐτὸ μερὶς αὐτοῦ. ὅτι τίς ἄξει αὐ-
um vt videat in quo vtiq; fiat poſt eũ.
τὸν τοῦ ἰδεῖν ἐν ᾧ ἂν γένηται μετ' αὐτόν. Ca. 4.

Et conuerſus ſũ ego ⁊ vidi cũctas
ΘΚαὶ ἐπέϛρεψα ἐγὼ καὶ εἶδον συμπάσας τὰς
calũnias q̃ gerunt ſub ſole. ⁊ ecce
συκοφαντίας τὰς γινομένας ὑπὸ τὸν ἥλιον. καὶ ἰδοὺ
lachryma calũnias patientiũ: ⁊ nõ eſt eis
δάκρυον τῶν συκοφαντουμένων, καὶ οὐκ ἔϛιν αὐτοῖς ὁ
cõſolator: ⁊ a manu calũniantiũ e-
παρακαλῶν, καὶ ἀπὸ χειρὸς συκοφαντούντων αὐ-
os fortitudo: ⁊ nõ eſt eis cõſolator. ⁊
τοὺς ἰσχύς, καὶ οὐκ ἔϛιν αὐτοῖς παρακαλῶν. καὶ
laudaui ego ſimul mortuos q̃ iã mortui
ἐπῄνεσα ἐγὼ σὺν τοὺς τεθνηκότας τοὺς ἤδη ἀπο-
ſunt ſup viuẽtes: q̃cũq; ipſi viuũt vſq;
θανόντας ὑπὲρ τοὺς ζῶντας, ὅσοι αὐτοὶ ζῶσιν ἕως
nũc. ⁊ bonus ſup duos iſtos q̃cũq;
τοῦ νῦν. καὶ ἀγαθὸς ὑπὲρ τοὺς δύο τούτους ὅϛις
nõdũ natus eſt: q̃ nõ vidit ſimul opus malũ
οὔπω ἐγένετο, ὃς οὐκ εἶδε σὺν τὸ ποίημα τὸ πονηρὸν
qđ factũ eſt ſub ſole.
τὸ πεποιημένον ὑπὸ τὸν ἥλιον.

D
A

τ vidi ego oēm laborē. τ oēm
καὶ εἶδον ἐγὼ σύμπαντα τὸν μόχθον. καὶ σύμπασαν
fortitudinē operis. qm̄ hoc zelus viri ab
ἀνδρείαν τοῦ ποιήματος. ὅτι αὐτὸ ζῆλος ἀνδρὸς ἀπὸ
amico ſuo. et hoc vanitas τ ele=
τοῦ ἑταίρου αὐτοῦ. καί γε τοῦτο ματαιότης καὶ προ
ctio ſpūs. ſtult⁹ cōplicauit man⁹ ſu=
B αίρεσις πνεύματος. ἄφρων περιέλαβεν τὰς χεῖρας αὐ
as τ comedit carnes ſuas. bonū ꝑrepletio
τοῦ καὶ ἔφαγε τὰς σάρκας αὐτοῦ. ἀγαθὸν πλήρωμα
pugilli quietis ſup repletiones duoꝝ pugilloꝝ
δρακὸς ἀναπαύσεως ὑπὲρ πληρώματα δύο δρακῶν
laboris τ electionis ſpūs. τ cōuerſus ſū
μόχθου καὶ προαιρέσεως πνεύματος. καὶ ἐπέστρεψα
ego τ vidi vanitatē ſub ſole. eſt vn⁹ τ
ἐγὼ καὶ εἶδον ματαιότητα ὑπὸ τὸν ἥλιον. ἔστιν εἷς καὶ
nō eſt ſecund⁹. et fili⁹ et frater nō
οὐκ ἔστι δεύτερος. καί γε υἱὸς καί γε ἀδελφὸς οὐκ
eſt ei. τ nō eſt finis oī labori ſuo.
ἔστιν αὐτῷ. καὶ οὐκ ἔστι περασμὸς τῷ παντὶ μόχθῳ αὐ
et ocul⁹ eius nō replet diui=
C τοῦ. καί γε ὀφθαλμὸς αὐτοῦ οὐκ ἐμπίμπλαται πλού
tijs. Et cui ego laboro. τ fraudo aīaȝ meā
του. Καὶ τίνι ἐγὼ μοχθῶ. καὶ στερίσκω τὴν ψυχήν μου
a bonitate. et hoc vanitas τ occupa=
ἀπὸ ἀγαθοσύνης. καί γε τοῦτο ματαιότης καὶ περισπα
tio mala eſt. boni duo ſup vnū: q̄b⁹ eſt
σμὸς πονηρός ἐστιν. ἀγαθοὶ οἱ δύο ὑπὲρ τὸν ἕνα. οἷς ἐστιν
eis merces bona in labore eoꝝ. qm̄ ſi cecide=
αὐτοῖς μισθὸς ἀγαθὸς ἐν μόχθῳ αὐτῶν. ὅτι ἐὰν πέσω=
rint: vn⁹ eriget ꝑticipē ſuū. τ ve ipſi
σιν, ὁ εἷς ἐγερεῖ τὸν μέτοχον αὐτοῦ. καὶ οὐαὶ αὐτῷ τῷ
vni cū ceciderit τ nō fuerit ſcd's vt erigat eū τ
ἑνὶ ὅταν πέσῃ καὶ μὴ ᾖ δεύτερος τοῦ ἐγεῖραι αὐτὸν καὶ
ſi dormierint duo τ calor eis: τ vn⁹ q̄mō
ἐὰν κοιμηθῶσιν οἱ δύο καὶ θέρμη αὐτοῖς, καὶ ὁ εἷς πῶς
calefiet? τ ſi victus fuerit vnus: duo ſtabūt cō=
θερμανθῇ; καὶ ἐὰν ἐπικραταιωθῇ ὁ εἷς, οἱ δύο στήσονται κα
tra eū: τ funiculus triplex nō cito
τέναντι αὐτοῦ, καὶ σπαρτίον τὸ ἔντριτον οὐ ταχέως
rūpetur. τ bonus puer paup τ ſapiēs ſu
ἀπορραγήσεται. καὶ ἀγαθὸς παῖς πένης καὶ σοφὸς ὑ=
per regē ſenē τ ſtultū q̄ nō nouit
D πὲρ βασιλέα πρεσβύτερον καὶ ἄφρονα ὃς οὐκ ἔγνω τοῦ
ꝓcauere vltra. qm̄ de domo vinculoꝝ exibit
προσέχειν ἔτι. ὅτι ἐξ οἴκου τῶν δεσμίων ἐξελεύσεται
ad regnādū. qm̄ et in regno ſuo natus ē
τοῦ βασιλεῦσαι. ὅτι καί γε ἐν βασιλείᾳ αὐτοῦ ἐγεννήθη
paup. Vidi cūctos viuētes q̄ ambu
πένης. Εἶδον σύμπαντας τοὺς ζῶντας τοὺς περιπατ-
lant ſub ſole. cū adoleſcēte ſecun
οῦντας ὑπὸ τὸν ἥλιον μετὰ τοῦ νεανίσκου τοῦ δευτέ
do: q̄ reſurget pro eo. nō eſt finis
ρου, ὃς ἀναστήσεται ἀντ᾽ αὐτοῦ. οὐκ ἔστι περασμὸς τῷ
omni ꝑplo omnib⁹ q̄cūq; fuerūt ante eos.
παντὶ λαῷ τοῖς πᾶσιν ὅσοι ἐγένοντο ἔμπροσθεν αὐτῶν.
et vltimi nō letabunt in eo. qm̄ et
καί γε οἱ ἔσχατοι οὐκ εὐφρανθήσονται ἐν αὐτῷ. ὅτι καί
hoc vanitas τ electio ſpūs. cuſtodi
γε τοῦτο ματαιότης καὶ προαίρεσις πνεύματος. φύλαξαι
pedē tuū in q̄ vtiq; āmbulaueris i domū dei. τ pro
τὸν πόδα σου ἐν ᾧ ἂν πορεύῃ εἰς οἶκον θεοῦ. καὶ ἐγ=
1.Re. 15.c. pe vt audias ſup donū ſtultoꝝ ſacrificiū tuū.
γὺς τοῦ ἀκούειν ὑπὲρ δόμα τῶν ἀφρόνων θυσία σου.
qm̄ nō ſunt ſciētes facere bonū.
ὅτι οὐκ εἰσὶν εἰδότες τοῦ ποιῆσαι κακόν. Ca.5.

A Ne feſtines in ore tuo. τ cor tuū
Μὴ σπεῦδε ἐπὶ στόματί σου. καὶ καρδία σου
ne ꝑperet efferre ſmonē ante faciē
μὴ ταχυνέτω τοῦ ἐξενέγκαι λόγον πρὸ προσώπου
dei. qm̄ deus
τοῦ θεοῦ. ὅτι ὁ θεὸς

Rurſum contēplat⁹ ſum
ocs labores hoim: & in
duſtrias animaduerti pa=
tere inuidie
ꝓximi. Et in hoc ergo
vanitas: & cura ſupflua
eſt. Stult⁹ cōplicat ma=
nus ſuas & comedit
carnes ſuas dicēs. Meli⁹
eſt pugillus cū requie:
q̄ plena vtraq; manus
cum labore & afflictiōe
animi. Conſiderās rep=
peri & aliam vanitatē ſub
ſole. Vnus eſt & ſecun
dum nō habet: nō filiū
nō fratrem: & tñ labo=
rare non ceſſat:
nec ſatiantur oculi eius
diuitiis: nec recogitat di
cens. Cui laboro: & frau
do animā meā bonis. In
hoc quoq; vanitas eſt
& afflictio peſſima. Me
lius eſt ergo duos eſſe ſi=
mul q̄ vnū: habent eni
emolumentum ſocieta=
tis ſue. Si
vnus ceciderit: ab alte=
ro fulcietur. Ve
ſoli quia cum ceciderit
nō habet ſubleuantē ſe.
Et ſi dormierint duo:
fouebuntur mutuo.
Vnus q̄modo calefiet?
Et ſi quiſpiā preualuerit
contra vnum: duo reſi=
ſtent ei. Funiculus
triplex difficile rumpi=
tur. Melior eſt
puer pauper & ſapiens
rege ſene & ſtulto:
qui neſcit preuidere in
poſterum: quod
de carcere cathenisq; in
terdū q̄s egrediatur ad re
gnū: & alius natus in re
gno inopia conſumatur.
Vidi cunctos viuentes
qui ambulant ſub ſole
cum adoleſcente ſecun
do qui conſurget
pro eo. Infinitus nume
rus eſt populi omnium
qui fuerunt ante eum:
& qui poſtea futuri ſunt
non letabuntur in eo.
Sed & hoc vanitas
& afflictio ſpiritus. Cu
ſtodi pedem tuum
ingrediens domum dei:
& appropinqua
vt audias. Multo eni me
lior eſt obedictia q̄ ſtul=
torum victime: qui ne=
ſciunt quid faciunt mali.

5.
Ne temere qd loq̄ris:
neq; cor tuū ſit ve=
lox ad ꝓferendū ſermo=
nem coram deo. Deus
enim

וראיתי אני את כל עמל ואת כל
כשרון המעשה כי היא קנאת
איש מרעהו גם זה הבל ורעות רעה
רוח: הכסיל חבק את ידיו ואכל כסל
את בשרו: טוב מלא כף נחת נחת
ממלא חפנים עמל ורעות רוח:
ושבתי אני ואראה הבל תחת שוב ראה
השמש: יש אחד ואין שני גם בן שנה
ואח אין לו ואין קץ לכל עמלו
גם עיניו לא תשבע עשר ולמי שבע
אני עמל ומחסר את נפשי מטובה חסר
גם זה הבל וענין רע הוא: טובים ענה רוע
השנים מן האחד אשר יש להם שנה
שכר טוב בעמלם: כי אם יפלו נפל
האחד יקים את חברו ואי לו קום
האחד שיפול ואין שני להקימו: שנה
גם אם ישכבו שנים וחם להם שכב חמם
ולאחד איך יחם: ואם יתקפו תקף
האחד השנים יעמדו נגדו והחוט עמד
המשלש לא במהרה ינתק: טוב שלש נתק
ילד מסכן וחכם ממלך זקן וכסיל סכן
אשר לא ידע להזהר עוד: כי זהר
מבית הסורים יצא למלך כי גם אסר
במלכותו נולד רש: ראיתי את ילד רוש
כל החיים המהלכים תחת השמש ראה הלך
עם הילד השני אשר יעמד עמד
תחתיו: אין קץ לכל העם לכל
אשר היה לפניהם גם האחרונים פנה
לא ישמחו בו כי גם זה הבל שמח
ורעיון רוח: שמר רגליך כאשר רעה
תלך אל בית האלהים וקרב ילך
לשמע מתת הכסילים זבח כי נגע כסל
אינם יודעים לעשות רע: ידע עשה
אל תבהל על פיך רוע
Cap. v.
ולבך אל ימהר להוציא דבר בהל פה
לפני האלהים כי האלהים מהר יצא
פנה

Digitized by Google

בשמים ואתה על הארץ על כן
יהיו דבריך מעטים: כי בא החלום   היה בוא
ברב ענין וקול כסיל ברוב   חלם ענה
דברים: כאשר תדר נדר לאלהים   נדר
אל תאחר לשלמו כי אין חפץ   אחר
בכסילים את אשר תדר שלם:
טוב אשר לא תדר משתדור ולא
תשלם: אל תתן את פיך לחטיא   שלם נתן
את בשרך ואל תאמר לפני   חטא אמר
המלאך כי שגגה היא למה יקצף   לאך קצף
האלהים על קולך וחבל את
מעשה ידיך: כי ברוב חלמות   עשה
והבלים ודברים הרבה כי את   רבה
האלהים ירא: אם עשק רש וגזל   רוש
משפט וצדק תראה במדינה אל   שפט ראה
תתמה על החפץ כי גבה מעל   מה תמה
גבה שמר וגבהים עליהם: ויתרון
ארץ בכל הוא מלך לשדה נעבד: עבד
אהב כסף לא ישבע כסף ומי   שבע
אהב בהמון לא תבואה גם זה   המן בוא
הבל: ברבות הטובה רבו אוכליה   רבה אכל
ומה כשרון לבעליה כי אם ראות   ראה
עיניו: מתוקה שנת העבד אם   מתק ישן
מעט ואם הרבה יאכל והשבע   רבה אכל
לעשיר איננו מניח לו לישון: עשר נוח
יש רעה חולה ראיתי תחת   ישן רוע
השמש עשר שמור לבעליו   חלה ראה
לרעתו: ואבד העשר ההוא בענין   שמר
רע והוליד בן ואין בידו מאומה: ענה
כאשר יצא מבטן אמו ערום   ילד מאם
ישוב ללכת כשבא ומאומה לא   ערם
ישא בעמלו שילך בידו: וגם זה   שוב הלך
רעה חולה כל עמת שבא כן ילך   בוא נשא
ומה יתרון לו שיעמל לרוח: גם   עמל
כל ימיו בחשך יאכל וכעס הרבה   יום
וחליו וקצף: הנה אשר ראיתי   חלה

in celo & tu ſuper terram: idcirco ſint pauci ſermones tui. Multas curas ſequũtur ſomnia: & in multis ſermonibus inuenietur ſtulticia. Si quid vouiſti deo: ne moreris reddere. Diſplicet eni deo infidelis & ſtulta ꝓmiſſio. Sȝ quodcunqȝ voueris redde. Multoqȝ melius eſt nõ vouere: ꝙ poſt votũ ꝓmiſſa nõ reddere. Ne dederis os tuũ vt peccare facias carnem tuam: neqȝ dicas coram angelo non eſt prouidentia: ne forte iratus deus contra ſermones tuos diſſipet cuncta opa manuũ tuarũ. Vbi multa ſunt ſõnia: pluri me ſunt vanitates & ſermões inumeri. Tu vero deũ time. Si videris calũnias egenorũ & violenta iudicia & ſubuerti iuſtitiã in prouincia: non mireris ſuper hoc negocio: quia excelſo excelſior eſt alius: & ſup hos quoqȝ eminẽtiores ſunt alii: & inſup vniuerſe terre rex imperat ſeruienti. Auarus non implebitur pecunia: & qui amat diuitias fructũ nõ capiet ex eis. Et hoc ergo vanitas. Vbi multe ſunt opes: multi qui comedunt eas. Et quid ꝓdeſt poſſeſſori niſi ꝙ cernit diuitias oculis ſuis. Dulcis eſt ſomnus operãti ſiue parum ſiue multũ comedat: ſaturitas autem diuitis non ſinit eum dormire. Eſt & alia infirmitas peſſima quam vidi ſub ſole. Diuitie cõſeruate in malũ domini ſui. Pereunt enim in afflictione peſſima. Generauit filiũ qui in ſumma egeſtate erit. Sicut egreſſus eſt nudus de vtero matris ſue: ſic reuertetur: & nihil auferet ſecum de labore ſuo. Miſerabilis prorſus infirmitas. Quõ venit ſic reuertetur. Quid ergo ꝓdeſt ei quod laborauit in ventũ? Cũctis dieb9 vite ſue cõedit in tenebris & in curis multis & in erũna atqȝ triſticia. Hoc itaqȝ viſũ eſt

in celo ſurſuȝ. ⁊ tu ſup terrã: iccirco ſint
ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω. καὶ σὺ ἐπὶ τῆς γῆς, ἐπὶ τούτω ἔσω-
ſmones tui pauci. Quia aduenit inſõniũ in
σαν οἱ λόγοι σου ὀλίγοι. Ὅτι παραγίνεται ἐνύπνιον ἐν
multitudine tẽptationis: ⁊ vox ſtulti in multitudie ſer
πλήθει πειρασμοῦ, καὶ φωνὴ ἄφρονος ἐν πλήθει λό-
monũ. Quẽadmodũ voueris votũ deo: ne moreris vt red-
γων. καθὼς ἂν εὔξῃ εὐχὴν τῷ θεῷ, μὴ χρονίσῃς τοῦ ἀπο-
das illud: quia nõ eſt volũtas in ſtultis: tu igi
δοῦναι αὐτήν, ὅτι οὐκ ἔστι θέλημα ἐν ἄφροσι, σὺ οὖν
quecunqȝ voueris redde. bonũ nõ vouere te ꝙ vouiſ- Eccl.5.
ὅσα εὔξῃ ἀπόδος. ἀγαθὸν τὸ μὴ εὔξασθαί σε ἢ τὸ εὔξα-
ſe te ⁊ nõ reddere. ne dederis os tuũ vt B
σθαί σε καὶ μὴ ἀποδοῦναι. μὴ δῷς τὸ στόμα σου τοῦ
peccare facias carnẽ tuã ⁊ ne dixeris ãte fa-
ἐξαμαρτεῖν τὴν σάρκα σου καὶ μὴ εἴπῃς πρὸ προσώ-
ciẽ dei: ꝙ ignorãtia eſt: ne iraſcat de
που τοῦ θεοῦ, ὅτι ἄγνοιά ἐστιν, ἵνα μὴ ὀργισθῇ ὁ θεὸς
ſup vocẽ tuã: ⁊ diſſipet opa manuũ tuaꝝ.
ἐπὶ φωνῇ σου, καὶ διαφθείρῃ τὰ ποιήματα χειρῶν σου.
quia in multitudine ſõnioꝝ ⁊ vanitatũ ⁊ ſmonũ
ὅτι ἐν πλήθει ἐνυπνίων καὶ ματαιοτήτων καὶ λόγων
multoꝝ: quia ſimul deũ time: ſi calũniã pau
πολλῶν, ὅτι σὺν τὸν θεὸν φοβοῦ, ἐὰν συκοφαντίαν πέ-
peris ⁊ rapinã iudicij ⁊ iuſticie videris in
νητος καὶ ἁρπαγὴν κρίματος καὶ δικαιοσύνης ἴδῃς ἐν
regiõe: ne mireris ſup re. quia excelſus ſu
χώρᾳ, μὴ θαυμάσῃς ἐπὶ τῷ πράγματι. ὅτι ὑψηλὸς ἐπ-
per excelſum cuſtodiet ⁊ excelſi ſup ipſos: ⁊ abũ
άνω ὑψηλοῦ φυλάξει καὶ ὑψηλοὶ ἐπ᾽ αὐτοῖς, καὶ περισ-
dantia terre in oĩ eſt rex agri la-
σεία γῆς ἐπὶ παντί ἐστι βασιλεὺς τοῦ ἀγροῦ εἰργασ-
borati. diligẽs argentũ nõ implebit argẽto. ⁊
μένου. ἀγαπῶν ἀργύριον οὐ πλησθήσεται ἀργυρίου. καὶ
quis dilexit in multitudie eius germẽ: et hoc
τίς ἠγάπησεν ἐν πλήθει αὐτοῦ γένημα, καί γε τοῦτο
vanitas. in multitudie bonitatis multiplicati ſunt
ματαιότης. ἐν πλήθει τῆς ἀγαθοσύνης ἐπληθύνθησαν οἱ
comedẽtes eã. ⁊ quẽ fortitudo illi q ab ea? Quia
ἔσθοντες αὐτήν. καὶ τίς ἀνδρεία τῷ παρ᾽ αὐτῆς; Ὅτι C
ꝓncipiũ vidẽdi oculi eius. dulcis ſomn9
ἀρχὴ τοῦ ὁρᾶν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ. γλυκὺς ὕπνος τοῦ
ſerui ſi pax ⁊ ſi multũ comedet: ⁊ reple-
δούλου εἰ ὀλίγον καὶ εἰ πολὺ φάγεται, καὶ τῷ ἐμπλησ-
to ditari. nõ eſt qui dimittat eũ vt dormi
θέντι τοῦ πλουτῆσαι. οὐκ ἔστιν ἀφίων αὐτὸν τοῦ ὑπνῶ-
at. eſt infirmitas quã vidi ſub ſole: diuitie ſer
σαι. ἔστιν ἀρρωστία ἣν εἶδον ὑπὸ τὸν ἥλιον, πλοῦτος φυ-
uate illi q ab eis in malitiã eius ⁊ peri
λασσόμενος τῷ παρ᾽ αὐτοῦ εἰς κακίαν αὐτοῦ καὶ ἀπολεῖ-
bũt diuitie eius: ille in occupatione mala: Job. 20.d.
ται ὁ πλοῦτος αὐτοῦ, ἐκεῖνος ἐν περισπασμῷ πονηρῷ,
⁊ generauit filiũ: ⁊ nõ eſt in manu eius quicqȝ:
καὶ ἐγέννησεν υἱόν, καὶ οὐκ ἔστιν ἐν χειρὶ αὐτοῦ οὐδέν,
ſicut egreſſus eſt de vtero matris ſue nud9 re-
καθὼς ἐξῆλθεν ἀπὸ γαστρὸς μητρὸς αὐτοῦ γυμνὸς ἐπι-
uertet vt eat vt venit ⁊ nihil accipiet in
στρέψει τοῦ πορευθῆναι ὡς ἥκει καὶ οὐδὲν λήψεται ἐν
labore ſuo: vt eat in manu ſua: et hoc Job 1.d.
μόχθῳ αὐτοῦ, ἵνα πορευθῇ ἐν χειρὶ αὐτοῦ, καί γε τοῦ-
mala infirmitas. ſicut enim aduenit: ſic ⁊
το πονηρὰ ἀρρωστία. ὥσπερ γὰρ παρεγένετο, οὕτως καὶ
abibit. ⁊ que abundãtia eius qua laborat in
ἀπελεύσεται. καὶ τίς ἡ περισσεία αὐτοῦ ἣ μοχθεῖ εἰς
ventũ: et quidẽ dies eius in tenebris ⁊ D
ἄνεμον; καί γε πᾶσαι αἱ ἡμέραι αὐτοῦ ἐν σκότει καὶ
in luctu ⁊ indignatiõe multa ⁊ infirmitate ⁊ ira.
ἐν πένθει καὶ θυμῷ πολλῷ καὶ ἀρρωστίᾳ καὶ χόλῳ.
ecce quod vidi
ἰδοὺ ὃ εἶδον

3.2.d.

Digitized by Google

ɛ.a.d. ego bonū: qđ eſt bonū comedere & bibere
ἐγὼ ἀγαθόν, ὅ ἐστι καλὸν τοῦ φαγεῖν καὶ τοῦ πιεῖν
& videre bonitatē in oī labore eius
καὶ τοῦ ἰδεῖν ἀγαθωσύνην ἐν παντὶ μόχθῳ αὐτοῦ
quo vtiq̧ laborauerit ſub ſole numerꝝ dierꝝ vite ſue
ᾧ ἂν μοχθήσῃ ὑπὸ τὸν ἥλιον ἀριθμὸν ἡμερῶν ζωῆς αὐ
quos dedit ei deus: qm̄ hoc pars illiꝰ.
τοῦ ὧν ἔδωκεν αὐτῷ ὁ θεός, ὅτι αὐτὸ μερὶς αὐτοῦ.
et oīs homo cui dedit ipſi deus: diui=
καί γε πᾶς ἄνθρωπος ᾧ ἔδωκεν αὐτῷ ὁ θεὸς πλοῦ=
tias & ſubſtātiā: & poteſtatē dedit ei vt co=
τον καὶ ὑπάρχοντα, καὶ ἐξουσίασεν αὐτῷ τοῦ φα
medat ab eo: & vt accipiat partē ſuā & vt
γεῖν ἀπ᾽ αὐτοῦ, καὶ λαβεῖν τὸ μέρος αὐτοῦ καὶ τοῦ
letet in labore ſuo. hoc donū dei eſt:
εὐφρανθῆναι ἐν μόχθῳ αὐτοῦ. τοῦτο δόμα θεοῦ ἐστίν,
qm̄ nō multū recordabit dierꝝ vite ſue:
ὅτι οὐ πολλὰ μνησθήσεται τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐ
qm̄ deus occupat illū in letitia cor
τοῦ, ὅτι ὁ θεὸς περισπᾷ αὐτὸν ἐν εὐφροσύνῃ καρδί=
dis eius.
ας αὐτοῦ.

Ca.6.

A Est malitia quā vidi ſub ſole. & multa eſt
Ἔστι πονηρία ἣν εἶδον ὑπὸ τὸν ἥλιον. καὶ πολλή ἐστιν
apud hoīes. vir cui dabit ei deus diuitias
παρὰ τοῖς ἀνθρώποις, ἀνὴρ ᾧ δώσει αὐτῷ ὁ θεὸς πλοῦτον
& ſubſtantiā & gliam & nō eſt priuās
καὶ ὑπάρχοντα καὶ δόξαν καὶ οὐκ ἔστιν ὑστερῶν τῇ
aīam eiꝰ ab oībus q̄ deſiderabit. & nō tribuet
ψυχῇ αὐτοῦ ἀπὸ πάντων ὧν ἐπιθυμήσει. καὶ οὐκ ἐξου
poteſtatē ei deus vt comedat ex eo. qm̄ vir
σιάσει αὐτῷ ὁ θεὸς τοῦ φαγεῖν ἀπ᾽ αὐτοῦ. ὅτι ἀνὴρ
extraneꝰ comedet illud: et hoc vanitas & in
ξένος φάγεται αὐτόν, καί γε τοῦτο ματαιότης καὶ ἀρ
firmitas mala eſt. ſi genuerit vir centū: &
ρωστία πονηρά ἐστιν. ἐὰν γεννήσῃ ἀνὴρ ἑκατόν, καὶ
B annos plures viuet: & multitudo erūt di=
ἔτη πολλὰ ζήσεται, καὶ πλῆθος ὅτι ἔσονται ἡμέ=
es annoꝝ eiꝰ: & aīa eiꝰ nō replebit a
ραι ἐτῶν αὐτοῦ, καὶ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ οὐκ ἐμπλησθήσεται ἀπὸ
bonitate. et ſepultura nō fuit ei: dixi
ἀγαθωσύνης. καί γε ταφὴ οὐκ ἐγένετο αὐτῷ, εἶπα
bonū ſup illū abortiuꝰ. qm̄ in vanitate
ἀγαθὸν ὑπὲρ αὐτὸν τὸ ἔκτρωμα. ὅτι ἐν ματαιότητι
venit & in tenebris pgit & in tenebris nomē eiꝰ
ἦλθε καὶ ἐν σκότει πορεύεται καὶ ἐν σκότει ὄνομα αὐ
C operiet: et ſolē nō vidit & nō nouit
τοῦ καλυφθήσεται, καί γε ἥλιον οὐκ εἶδε καὶ οὐκ ἔγνω
requietes huic ſup hūc & ſi vixit mil=
ἀναπαύσεις τούτῳ ὑπὲρ τοῦτον καὶ εἰ ἔζησε χι=
le ānis. rediꝰ & bonitatē nō vidit. nō=
λίων ἐτῶν. καθόδους καὶ ἀγαθωσύνην οὐκ εἶδε. μὴ
ne in locū vnū oīa ibunt: oīs la
οὐκ εἰς τόπον ἕνα τὰ πάντα πορεύσεται; πᾶς μόχ
bor hoīs in os eiꝰ: et aīa nō im=
θος ἀνθρώπου εἰς στόμα αὐτοῦ, καί γε ἡ ψυχὴ οὐ πλη
plebit. qm̄ q̄ abundātia ſapiēti ſup ſtultū:
ρωθήσεται. ὅτι τίς περίσσεια τῷ σοφῷ ὑπὲρ τὸν ἄφρονα;
qm̄ pauper nouit ire cōtra vitā.
διότι ὁ πένης οἶδε πορευθῆναι κατέναντι τῆς ζωῆς.
D bona viſio oculoꝝ superambulās aīe. et
ἀγαθὸν ὅραμα ὀφθαλμῶν ὑπὲρ πορευόμενον ψυχῇ. καί
hoc vanitas & electio ſpūs. ſi qđ
γε τοῦτο ματαιότης καὶ προαίρεσις πνεύματος. εἴ τι
fuit iā vocatū ē nomē eiꝰ. & notū eſt qđ
ἐγένετο ἤδη κέκληται ὄνομα αὐτοῦ. καὶ ἐγνώσθη τί
eſt homo: & nō poterit vt iudicet cū
ἐστιν ἄνθρωπος, καὶ οὐ δυνήσεται τοῦ κριθῆναι μετὰ
forti ſup ipm̄. qm̄ ſunt
τοῦ ἰσχυροῦ ὑπὲρ αὐτόν. ὅτι εἰσὶ

---

mihi bonum vt comedat quis & bibat & fruatur leticia ex labore ſuo quo laborauit ipſe ſub ſole numero dierum vite ſue quos dedit ei deus: & hec eſt pars illius. Et omni homini cui dedit deus diuitias atq̧ ſubſtantiam poteſtatēq̧ ei tribuit vt comedat ex eis & fruatur parte ſua & letetur de labore ſuo: hoc ē donū dei. Non enim ſatis recordabitur dierum vite ſue: eo q̧ deus occupet delitiis cor eius. 6.

Est & aliud malum quod vidi ſub ſole & quidem frequens apud homines. Vir cui dedit deus diuitias & ſubſtantiam & honorem & nihil deeſt anime ſue ex omnibus que deſiderat: nec tribuit ei poteſtatem deus vt comedat ex eo: ſed homo extraneꝰ vorabit illud. Hoc vanitas & magna miſeria ē. Si genuerit qſpiā centū liberos & vixerit multos ānos & plures dies etatis habuerit: & anima illius nō vtatur bonis ſubſtantie ſue: ſepulturaq̧ careat: de hoc ego pronuncio q̧ melior illo ſit abortiuus. Fruſtra enim venit & pergit ad tenebras: & obliuione delebitur nomen eius. Non vidit ſolē neq̧ cognouit diſtantiā boni & mali: etiam ſi duobus milibus annis vixerit & non fuerit pfruitus bonis. Nōne ad vnū locū properāt oīa? Oīs labor hoīs in ore eius: ſed anima eius nō implebitur. Quid habet amplꝰ ſapiens a ſtulto: & quid pauper niſi vt pgat illuc vbi eſt vita. Meliꝰ ē videre qđ cupiaſ: q̄ deſiderare qđ neſcias. Sed & hoc vanitas eſt: & pſumptio ſpūs. Qui futurus eſt iā vocatū eſt nomē eius: & ſcitur q̧ homo ſit: & non poſſit contra fortiorem ſe in iudicio cōtendere.

אֲנִי טוֹב אֲשֶׁר יָפֶה לֶאֱכוֹל וְלִשְׁתּוֹת — שָׁתָה
וְלִרְאוֹת טוֹבָה בְּכָל עֲמָלוֹ שֶׁיַּעֲמֹל
תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ מִסְפַּר יְמֵי חַיָּו — סָפַר חָיָה
אֲשֶׁר נָתַן לוֹ הָאֱלֹהִים כִּי
הוּא חֶלְקוֹ׃ גַּם כָּל הָאָדָם אֲשֶׁר
נָתַן לוֹ הָאֱלֹהִים עֹשֶׁר וּנְכָסִים
וְהִשְׁלִיטוֹ לֶאֱכֹל מִמֶּנּוּ וְלָשֵׂאת אֶת — שָׁלַט נָשָׂא
חֶלְקוֹ וְלִשְׂמֹחַ בַּעֲמָלוֹ זֹה מַתַּת — נָתַן
אֱלֹהִים הִיא׃ כִּי לֹא הַרְבֵּה יִזְכֹּר — רָבָה זָכַר
אֶת יְמֵי חַיָּיו כִּי הָאֱלֹהִים מַעֲנֶה — עָנָה
בְּשִׂמְחַת לִבּוֹ׃

Cap. vj.

יֵשׁ רָעָה אֲשֶׁר
רָאִיתִי תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ וְרַבָּה הִיא — רָאָה
עַל הָאָדָם׃ אִישׁ אֲשֶׁר יִתֶּן לוֹ — נָתַן
הָאֱלֹהִים עֹשֶׁר וּנְכָסִים וְכָבוֹד — כָּבַד
וְאֵינֶנּוּ חָסֵר לְנַפְשׁוֹ מִכֹּל אֲשֶׁר
יִתְאַוֶּה וְלֹא יַשְׁלִיטֶנּוּ הָאֱלֹהִים — אָוָה שָׁלַט
לֶאֱכֹל מִמֶּנּוּ כִּי אִישׁ נָכְרִי יֹאכְלֶנּוּ — אָכַל
זֶה הֶבֶל וָחֳלִי רָע הוּא׃ אִם יוֹלִיד — חָלָה יָלַד
אִישׁ מֵאָה וְשָׁנִים רַבּוֹת יִחְיֶה — שָׁנָה רָבָה
וְרַב שֶׁיִּהְיוּ יְמֵי שָׁנָיו וְנַפְשׁוֹ לֹא — חָיָה הָיָה
תִשְׂבַּע מִן הַטּוֹבָה וְגַם קְבוּרָה לֹא — שָׂבַע קָבַר
הָיְתָה לּוֹ אָמַרְתִּי טוֹב מִמֶּנּוּ — הָיָה
הַנָּפֶל׃ כִּי בַהֶבֶל בָּא וּבַחֹשֶׁךְ יֵלֵךְ — בּוֹא
וּבַחֹשֶׁךְ שְׁמוֹ יְכֻסֶּה׃ גַּם שֶׁמֶשׁ לֹא — כָּסָה
רָאָה וְלֹא יָדָע נַחַת לָזֶה מִזֶּה׃ — נוּחַ
וְאִלּוּ חָיָה אֶלֶף שָׁנִים פַּעֲמַיִם וְטוֹבָה
לֹא רָאָה הֲלֹא אֶל מָקוֹם אֶחָד הַכֹּל — קוּם
הוֹלֵךְ׃ כָּל עֲמַל הָאָדָם לְפִיהוּ וְגַם — הָלַךְ פֶּה
הַנֶּפֶשׁ לֹא תִמָּלֵא׃ כִּי מַה יּוֹתֵר — מָלֵא יָתַר
לֶחָכָם מִן הַכְּסִיל מַה לֶּעָנִי — כָּסַל עָנָה
יוֹדֵעַ לַהֲלֹךְ נֶגֶד הַחַיִּים׃ טוֹב מַרְאֵה — יָדַע רָאָה
עֵינַיִם מֵהֲלָךְ נָפֶשׁ גַּם זֶה הֶבֶל
וּרְעוּת רוּחַ׃ מַה שֶּׁהָיָה כְּבָר נִקְרָא — רָעָה קָרָא
שְׁמוֹ וְנוֹדָע אֲשֶׁר הוּא אָדָם וְלֹא — יָדַע
יוּכַל לָדִין עִם שֶׁהַתַּקִּיף מִמֶּנּוּ׃ כִּי יֵשׁ — יָכֹל דִּין
תָּקַף

דְּבָרִים הַרְבֵּה מַרְבִּים הָבֶל רבה

Cap. vij. מַה יֹּתֵר לָאָדָם׃

כִּי מִי יוֹדֵעַ מַה טּוֹב לָאָדָם ידע

בַּחַיִּים מִסְפַּר יְמֵי חַיֵּי הֶבְלוֹ וְיַעֲשֵׂם ספר יום

כַּצֵּל אֲשֶׁר מִי יַגִּיד לָאָדָם מַה עשה נגד

יִּהְיֶה אַחֲרָיו תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ׃ טוֹב היה

שֵׁם מִשֶּׁמֶן טוֹב וְיוֹם הַמָּוֶת

מִיּוֹם הִוָּלְדוֹ׃ טוֹב לָלֶכֶת אֶל בֵּית ילד הלך

אֵבֶל מִלֶּכֶת אֶל בֵּית מִשְׁתֶּה שתה

בַּאֲשֶׁר הוּא סוֹף כָּל הָאָדָם וְהַחַי חיה

יִתֵּן אֶל לִבּוֹ׃ טוֹב כַּעַס מִשְּׂחֹק נתן שחק

כִּי בְרֹעַ פָּנִים יִיטַב לֵב׃ לֵב חֲכָמִים רוע פנה

בְּבֵית אֵבֶל וְלֵב כְּסִילִים בְּבֵית יטב כסל

שִׂמְחָה׃ טוֹב לִשְׁמֹעַ גַּעֲרַת חָכָם

מֵאִישׁ שֹׁמֵעַ שִׁיר כְּסִילִים׃ כִּי שור

כְקוֹל הַסִּירִים תַּחַת הַסִּיר כֵּן שְׂחֹק

הַכְּסִיל וְגַם זֶה הָבֶל׃ כִּי הָעֹשֶׁק

יְהוֹלֵל חָכָם וִיאַבֵּד אֶת לֵב מַתָּנָה׃ הלל אבד

טוֹב אַחֲרִית דָּבָר מֵרֵאשִׁיתוֹ טוֹב נתן

אֶרֶךְ רוּחַ מִגְּבַהּ רוּחַ׃ אַל תְּבַהֵל בהל

בְּרוּחֲךָ לִכְעוֹס כִּי כַעַס בְּחֵיק כעס

כְּסִילִים יָנוּחַ׃ אַל תֹּאמַר מֶה הָיָה נוח אמר

שֶׁהַיָּמִים הָרִאשֹׁנִים הָיוּ טוֹבִים יום היה

מֵאֵלֶּה כִּי לֹא מֵחָכְמָה שָׁאַלְתָּ

עַל זֶה׃ טוֹבָה חָכְמָה עִם נַחֲלָה

וְיֹתֵר לְרֹאֵי הַשָּׁמֶשׁ׃ כִּי בְּצֵל ראה

הַחָכְמָה בְּצֵל הַכָּסֶף וְיִתְרוֹן דַּעַת ידע

הַחָכְמָה תְּחַיֶּה בְעָלֶיהָ׃ רְאֵה אֶת חיה

מַעֲשֵׂה הָאֱלֹהִים כִּי מִי יוּכַל לְתַקֵּן עשה יכל

אֵת אֲשֶׁר עִוְּתוֹ׃ בְּיוֹם טוֹבָה הֱיֵה

בְטוֹב וּבְיוֹם רָעָה רְאֵה גַּם אֶת זֶה

לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה הָאֱלֹהִים עַל

דִּבְרַת שֶׁלֹּא יִמְצָא הָאָדָם אַחֲרָיו לא מצא

מְאוּמָה׃ אֶת הַכֹּל רָאִיתִי בִּימֵי הֶבְלִי מאם ראה

יֵשׁ צַדִּיק אֹבֵד בְּצִדְקוֹ וְיֵשׁ רָשָׁע צדק

מַאֲרִיךְ בְּרָעָתוֹ׃ אַל תְּהִי צַדִּיק הַרְבֵּה ארך היה

רבה

Verba ſunt plurima: multamq̧ in diſputādo habētia vanitatem. 7.

QVid neceſſe eſt hoī maiora ſe q̄rere: cū ignorat qd̄ cōducat ſibi in vita ſua numero dierū peregrinatiōis ſue: & tp̄e qd̄ velut vmbra p̄terit. Aut qs ei poterit indicare quid poſt eū futurum ſub ſole ſit. Melius eſt nomē bonū q̄ vnguēta p̄cioſa: & dies mortis die natiuitatis. Melius eſt ire ad domum luctus q̄ ad domū conuiuii. In illa enī finis cunctoꝝ ammonetur hoim: & viuens hō cogitat qd futurū ſit. Melior eſt ira riſu: q̄a p triſticiā vultus corrigitur animꝰ delinquētis. Cor ſapientiū vbi triſtitia eſt: & cor ſtultoꝝ vbi letitia. Melius eſt a ſapiente corripi: q̄ ſtultorum adulatione decipi: quia ſicut ſonitus ſpinaꝝ ardētium ſub olla: ſic riſus ſtulti. Sed & hoc vanitas. Calumnia conturbat ſapientem & perdet robur cordis eiꝰ. Melior eſt finis orationis q̄ principium. Melior ē patiens arrogante. Ne ſis velox ad iraſcēdum: quia ira in ſinu ſtulti requieſcit. Ne dicas. quid putas cauſe eſt q̄ priora tempora meliora fuere q̄ nunc ſunt? Stulta enī eſt huiuſcemodi interrogatio. Vtilior eſt ſapientia cum diuitiis & magis p̄deſt videntibꝰ ſolem. Sicut enī p̄tegit ſapia: ſic p̄tegit pecunia. Hoc aūt plus habet eruditio & ſapia: q̄ vitam tribuūt poſſeſſori ſuo. Cōſidera opera dei: q̄ nemo poſſit corrigere quem ille deſpexerit. In die bona fruere bonis: & malam diem precaue. Sicut enim hanc ſic & illam fecit deus: vt non inueniat homo cōtra eum iuſtas q̄rimonias. Hec quoq̧ vidi i die vanitatis mee. Iuſtus perit in iuſticia ſua: & impius multo viuit tp̄e i malicia ſua. Noli ee iuſt multū

ſmones multi implentes vanitatem.
λόγοι πολλοὶ πληθύνοντες ματαιότητα. Ca. 7.
Quid abundās homini: qm̄ qs nouit qd bonū homini in vita eiꝰ: nūeꝝ dieꝝ vite
Τί περισσὸν τῷ ἀνθρώπῳ, ὅτι τίς οἶδε τί ἀγαθὸν τῷ ἀνθρώπῳ ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ, ἀριθμὸν ἡμερῶν ζωῆς
vanitatis eoꝝ? & fecit eas in vmbra: qm̄
ματαιότητος αὐτοῦ; καὶ ἐποίησεν αὐτὰς ἐν σκιᾷ, ὅτι
qs nunciabit homini: qd erit poſt eū ſub
τίς ἀγγελεῖ τῷ ἀνθρώπῳ, τί ἔσται ὀπίσω αὐτοῦ ὑπὸ Pro. II.a.
ſole? bonū nomē ſup oleū bonū: & dies
τὸν ἥλιον; ἀγαθὸν ὄνομα ὑπὲρ ἔλαιον ἀγαθόν, καὶ ἡμέρα
mortis ſup diē ḡnationis eiꝰ. bonū ire
τοῦ θανάτου ὑπὲρ ἡμέραν γενέσεως αὐτοῦ. ἀγαθὸν πορευθῆναι εἰς οἶκον πένθους ἢ ὅτι πορευθῆναι εἰς οἶκον
in domū luctꝰ q̄ ire in domū
cōuiuij. qm̄ hic finis oīs hoīs:
πότου. καθότι τοῦτο τέλος παντὸς τοῦ ἀνθρώπου,
& viuēs dabit bonū in cor eiꝰ. Bonū
καὶ ὁ ζῶν δώσει ἀγαθὸν εἰς καρδίαν αὐτοῦ. Ἀγαθὸν
ira ſup riſuꝫ: qm̄ in malitia vultꝰ bonificabit cor. cor ſapiētū in domo luctꝰ: & cor
θυμὸς ὑπὲρ γέλωτα, ὅτι ἐν κακίᾳ προσώπου ἀγαθυνθήσεται καρδία. καρδία σοφῶν ἐν οἴκῳ πένθους, καὶ καρδία
ſtultoꝝ in domo letitie. bonū audire
ἀφρόνων ἐν οἴκῳ εὐφροσύνης. ἀγαθὸν τοῦ ἀκοῦσαι
correptionē ſapiētis ſup viꝝ audientē cātū ſtultorū.
ἐπιτίμησιν σοφοῦ ὑπὲρ ἄνδρα ἀκούοντα ᾆσμα ἀφρόνων.
qm̄ ſicut ſonitꝰ ſpinaꝝ ſub lebete: ſic
ὅτι ὡς φωνὴ τῶν ἀκανθῶν ὑπὸ τὸν λέβητα, οὕτως
riſus ſtultoꝝ: et hoc vanitas.
ὁ γέλως ὁ τῶν ἀφρόνων, καί γε τοῦτο ματαιότης.
qm̄ calūnia circūfert ſapiētē: & perdit
ὅτι ἡ συκοφαντία περιφέρει σοφόν, καὶ ἀπολλύει τὴν
cor ḡnoſitatis eiꝰ. bonꝰ finis ſmonū ſup p̄ncipiū eiꝰ.
καρδίαν εὐγενείας αὐτοῦ. ἀγαθὴ ἐσχάτη λόγων ὑπὲρ ἀρχὴν αὐτοῦ.
bonū patiēs ſup excelſum ſpiritu.
ἀγαθὸν μακρόθυμος ὑπὲρ ὑψηλὸν πνεύματι.
ne ſis velox in ſpū tuo ad iraſcendū. qꝛ
μὴ σπεύσῃς ἐν πνεύματί σου τοῦ θυμοῦσθαι. ὅτι
ira in ſinu ſtultoꝝ requieſcet. ne dicas qd fuit.
θυμὸς ἐν κόλπῳ ἀφρόνων ἀναπαύσεται. μὴ εἴπῃς τί ἐγένετο.
qm̄ dies priores fuerūt bone ſup has.
ὅτι ἡμέραι αἱ πρότεραι ἦσαν ἀγαθαὶ ὑπὲρ ταύτας.
qꝛ nō in ſapia interrogaſti de hoc. bona
ὅτι οὐκ ἐν σοφίᾳ ἐπηρώτησας περὶ τούτου. ἀγαθὴ
ſapia cū diſtributiōe & abūdantia cōtēplātibꝰ ſolē.
σοφία μετὰ κληροδοσίας καὶ περίσσεια τοῖς θεωροῦσι τὸν ἥλιον.
qm̄ in vmbra eiꝰ ſapia ſicut vmbra pecunie.
ὅτι ἐν σκιᾷ αὐτῆς ἡ σοφία ὡς σκιὰ τοῦ ἀργυρίου.
& abundātia cognitionis ſapiētie viuere faciet eū q ab ea.
καὶ περίσσεια γνώσεως τῆς σοφίας ζωοποιήσει τὸν παρ' αὐτῆς.
vide opera dei. qm̄ qs
ἴδε τὰ ποιήματα τοῦ θεοῦ. ὅτι τίς
poterit vt ornet quē vtiq̧ deꝰ puerterit eū.
δυνήσεται τοῦ κοσμῆσαι ὃν ἂν ὁ θεὸς διαστρέψῃ αὐτόν.
in die bonitatis viue in bono & vide in die
ἐν ἡμέρᾳ ἀγαθωσύνης ζῆθι ἐν ἀγαθῷ καὶ ἴδε ἐν ἡμέρᾳ
malitie. vide et hoc ꝯſonās huic fecit
κακίας. ἴδε καί γε τοῦτο σύμφωνον τούτῳ ἐποίησεν
deus de locutione. ne inueniat homo poſt eū
ὁ θεὸς περὶ λαλιᾶς. ἵνα μὴ εὕρῃ ἄνθρωπος ὀπίσω αὐτοῦ
q̄cq̄. oīa vidi in diebꝰ vanitatis
οὐδέν. σύμπαντα εἶδον ἐν ἡμέραις ματαιότητός
mee. Eſt iuſtus q̄ perit in iuſticia ſua: & eſt
μου. Ἔστι δίκαιος ἀπολλύμενος ἐν δικαίῳ αὐτοῦ, καὶ ἔστιν
impiꝰ ꝑmanēs in malitia ſua. ne ſis iuſtꝰ
ἀσεβὴς μένων ἐν κακίᾳ αὐτοῦ. μὴ γίνου δίκαιος
multū
πολύ

Trāſla.gre.lxx.cū inter.lati.

τ ne ſapias ſuperflua: nequādo obſtupeſcas. ne ipie
καὶ μὴ σοφίζου περισσά, μήποτε ἐκπλαγῇς. μὴ ἀσε
agas multū: τ ne ſis durꝰ: ne moriaris in
βήσῃς πολύ, καὶ μὴ γίνου σκληρός, ἵνα μὴ ἀποθάνῃς ἐν
nō tpe tuo. bonū inherere te in hoc. et
οὐ καιρῷ σου. ἀγαθὸν τὸ ἀντέχεσθαί σε ἐν τούτῳ. καί
ab hoc ne cōtamines manū tuā: qm̄ timenti
γε ἀπὸ τούτου μὴ μιάνῃς τὴν χεῖρά σου, ὅτι φοβου
bus deū exibunt oīa. ſapiā adiuua
μένοις τὸν θεὸν ἐξελεύσεται τὰ πάντα. ἡ σοφία βοηθή
bit ſapiētē ſup decē potētes exiſtes in
σει τῷ σοφῷ ὑπὲρ δέκα ἐξουσιάζοντας τοὺς ὄντας ἐν
ciuitate. qm̄ homo nō eſt iuſtꝰ in terra: q
τῇ πόλει. ὅτι ἄνθρωπος οὐκ ἔστι δίκαιος ἐν τῇ γῇ, ὃς
faciet bonū τ nō peccabit. et in om
ποιήσει ἀγαθὸν καὶ οὐχ ἁμαρτήσεται. καί γε εἰς πάν
1.Re. nes ſmones quos loquenī: ne poſueris cor tuū:
8.c. τας λόγους οὓς λαλήσουσι, μὴ θῇς τὴν καρδίαν σου,
2.Pa. vt nō audias ſeruū tuū maledicētē tibi.
6.g. ὅπως μὴ ἀκούσῃς τοῦ δούλου σου καταρωμένου σε.
qm̄ multories malignabī in te τ modis multis
ὅτι πλεισάκις πονηρεύεταί σε καὶ καθόδους πολλὰς
male afficiet cor tuū: qm̄ vt et tu maledixiſti
κακώσει καρδίαν σου, ὅτι ὡς καί γε σὺ κατηράσω
alijs: oīa hec tētaui in ſapiā. di
ἑτέρους, πάντα ταῦτα ἐπείρασα ἐν τῇ σοφίᾳ. εἶ
xi: ſapiēs efficiar. τ ipa elōgata eſt a me lon
πα, σοφισθήσομαι. καὶ αὐτὴ ἐμακρύνθη ἀπ' ἐμοῦ μα
ge ſup qđ erat: τ pfunda pfunditas: qs inueniet eā:
κρὰν ὑπὲρ ὃ ἦν, καὶ βαθὺ βάθος, τίς εὑρήσει αὐτό.
D Luſtraui ego τ cor meū vt cognoſcerē τ
Ἐκύκλωσα ἐγὼ καὶ ἡ καρδία μου τοῦ γνῶναι καὶ
vt ɔſiderarē τ vt q̄rerem ſapiam τ ratio
τοῦ κατασκέψασθαι καὶ τοῦ ζητῆσαι σοφίαν καὶ ψῆ
nē τ vt cognoſcerē impij ſtultitiā τ turbulen
φον καὶ τοῦ γνῶναι ἀσεβοῦς ἀφροσύνην καὶ ὀχληρί
tiā τ circulationē. τ inuenio ego eā amario
αν καὶ περιφοράν. καὶ εὑρίσκω ἐγὼ αὐτὴν πικροτέ
rē ſuper mortē. ſimul mulierē que eſt laquei
ραν ὑπὲρ θάνατον. σὺν τὴν γυναῖκα ἥτις ἐστὶ θηρεύ
uenatoꝝ: τ ſagene cor eius: vincula in manꝰ
ματα, καὶ σαγῆναι καρδία αὐτῆς, δεσμὸς εἰς χεῖρας
illiꝰ. bonꝰ ante faciē dei auferet ab
αὐτῆς. ἀγαθὸς πρὸ προσώπου τοῦ θεοῦ ἐξαιρεθήσεται ἀπ'
ea: τ peccans cōprehendeī in ea. ecce
αὐτῆς, καὶ ἁμαρτάνων συλληφθήσεται ἐν αὐτῇ. ἴδε
hoc inueni dixit eccleſiaſtes. vna vna vt inueniā
τοῦτο εὗρον εἶπεν ὁ ἐκκλησιαστής. μία τῇ μιᾷ εὑρεῖν
rationē: quā queſiuit aīa mea. τ nō inueni:
λογισμόν, ὃν ἐπεζήτησεν ἡ ψυχή μου. καὶ οὐχ εὗρον,
τ hoiem vnū de mille repperi. τ mulierē in
καὶ ἄνθρωπον ἕνα ἀπὸ χιλίων εὗρον. καὶ γυναῖκα ἐν
oibꝰ his nō inueni. ſed ecce hoc inueni qđ
πᾶσι τούτοις οὐχ εὗρον. πλὴν ἴδε τοῦτο εὗρον ὃ
fecit deus ſimul hoiem rectū. τ ipi q̄ſi
ἐποίησεν ὁ θεὸς σὺν τὸν ἄνθρωπον εὐθῆ. καὶ αὐτοὶ ἐζή
erūt ɔſideratiōes multas. q̄s nouit ſapiētes τ q̄s
τησαν λογισμοὺς πολλούς. τίς οἶδε σοφοὺς καὶ τίς
nouit ſolutionē verbi.
οἶδε λύσιν ῥήματος. C.8.
A Sapiētia hois illuminabit vultū eius: τ
Σοφία ἀνθρώπου φωτιεῖ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ
inuerecūdꝰ facie ſua odio hēbiī: os regis
ἀναιδὴς προσώπῳ αὐτοῦ μισηθήσεται. στόμα βασιλέ
obſerua: τ de ſmone iuramēti dei ne feſti
Pro. ως φύλαξον, καὶ περὶ λόγου ὅρκου θεοῦ μὴ σπουδά
17.d. nes a facie eiꝰ ābulaueris: ne
σῃς ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ πορεύσῃ, μὴ

Trāſla.B.Hie.

neq; plus ſapias q̄ neceſſe ē: ne obſtupeſcas. Ne impie agas multū: & noli eſſe ſtultus: ne moriaris in tēpore non tuo. Bonum eſt te ſuſtentare iuſtum: ſed ab illo ne ſubtrahas manū tuam: quia qui timet deū nihil negligit. Sapientia cōfortauit ſapientem ſuper decem principes ciuitatis. Non eſt enim hō iuſtus in terra qui faciat bonū & nō peccet. Sed & cunctis ſermonibus qui dicūtur ne accomodes cor tuum: ne forte audias ſeruum maledicentem tibi. Scit enim conſcientia tua: quia & tu crebro maledixiſti aliis. Cuncta tentaui in ſapientia. Dixi: ſapiens efficiar: & ipſa longius receſſit a me multo magis q̄ erat. Et alta pfunditas: quis inueniet eā. Luſtraui vniuerſa animo meo vt ſcirē & cōſiderarē & quererē ſapiētiā & rationē: & vt cognoſcerē ipietatē ſtulti & errorem imprudentium. Et inueni amariorem morte mulierem: que laqueus venatoꝝ eſt: & ſagena cor eiꝰ. Vincula ſūt manus illiꝰ. Qui placet deo: effugiet illā: qui aūt peccator eſt capietur ab illa. Ecce hoc iueni dixit eccleſiaſtes: vnum & alterum vt inuenirem rationem: quā adhuc querit anima mea & nō inueni. Virum de mille vnum reperi: mulierem ex omnibus non inueni. Solummodo hoc inueni q feccrit deus hominē rectum: & ipſe ſe infinitis miſcuerit queſtionibus. Quis talis vt ſapiens eſt. Et quis cognouit ſolutionem verbi?

8.

Sapientia hois lucet in vultu eiꝰ: & potētiſſimus faciē illius cōmutabit. Ego os regis obſeruo & pcepta iuramēti dei: ne feſtines recedere a facie eius: neq;

Tex.he.Eccles.viij.

וְאַל תִּתְחַכַּם יוֹתֵר לָמָּה תִּשּׁוֹמֵם׃ | חכם יתר
אַל תִּרְשַׁע הַרְבֵּה וְאַל תְּהִי סָכָל | שמם רשע
לָמָּה תָמוּת בְּלֹא עִתֶּךָ׃ טוֹב אֲשֶׁר | מות
תֶּאֱחֹז בָּזֶה וְגַם מִזֶּה אַל תַּנַּח אֶת | אחז נוח
יָדֶךָ כִּי יְרֵא אֱלֹהִים יֵצֵא אֶת
כֻּלָּם׃ הַחָכְמָה תָּעֹז לֶחָכָם מֵעֲשָׂרָה | עזז
שַׁלִּיטִים אֲשֶׁר הָיוּ בָּעִיר׃ כִּי אָדָם | שלט היה
אֵין צַדִּיק בָּאָרֶץ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה טּוֹב | עשה
וְלֹא יֶחֱטָא׃ גַּם לְכָל הַדְּבָרִים אֲשֶׁר | חטא
יְדַבֵּרוּ אַל תִּתֵּן לִבֶּךָ אֲשֶׁר לֹא | דבר
תִשְׁמַע אֶת עַבְדְּךָ מְקַלְלֶךָ׃ כִּי גַם | שמע קלל
פְּעָמִים רַבּוֹת יָדַע לִבֶּךָ אֲשֶׁר גַּם | רבב
אַתָּ קִלַּלְתָּ אֲחֵרִים׃ כָּל זֹה נִסִּיתִי | נסה
בַחָכְמָה אָמַרְתִּי אֶחְכָּמָה וְהִיא | חכם
רְחוֹקָה מִמֶּנִּי׃ רָחוֹק מַה שֶּׁהָיָה | רחק
וְעָמֹק עָמֹק מִי יִמְצָאֶנּוּ׃ סַבּוֹתִי | מצא סבב
אֲנִי וְלִבִּי לָדַעַת וְלָתוּר וּבַקֵּשׁ | ידע
חָכְמָה וְחֶשְׁבּוֹן וְלָדַעַת רֶשַׁע כֶּסֶל
וְהַסִּכְלוּת הוֹלֵלוֹת׃ וּמוֹצֶא אֲנִי | הלל מצא
מַר מִמָּוֶת אֶת הָאִשָּׁה אֲשֶׁר הִיא | מרר איש
מְצוֹדִים וַחֲרָמִים לִבָּהּ אֲסוּרִים | צוד אסר
יָדֶיהָ טוֹב לִפְנֵי הָאֱלֹהִים יִמָּלֵט | פנה מלט
מִמֶּנָּה וְחוֹטֵא יִלָּכֶד בָּהּ׃ רְאֵה | חטא לכד
זֶה מָצָאתִי אָמְרָה קֹהֶלֶת אַחַת
לְאַחַת לִמְצֹא חֶשְׁבּוֹן׃ אֲשֶׁר עוֹד
בִּקְשָׁה נַפְשִׁי וְלֹא מָצָאתִי אָדָם
אֶחָד מֵאֶלֶף מָצָאתִי וְאִשָּׁה בְכָל
אֵלֶּה לֹא מָצָאתִי׃ לְבַד רְאֵה זֶה | בדד
מָצָאתִי אֲשֶׁר עָשָׂה הָאֱלֹהִים
אֶת הָאָדָם יָשָׁר וְהֵמָּה בִקְשׁוּ
חִשְּׁבֹנוֹת רַבִּים׃ מִי כְּהֶחָכָם וּמִי | רבב
יוֹדֵעַ פֵּשֶׁר דָּבָר׃ | ידע
חָכְמַת אָדָם תָּאִיר | Ca. viij.
פָּנָיו וְעֹז פָּנָיו יְשֻׁנֶּא׃ אֲנִי פִּי | אור פנה
מֶלֶךְ שְׁמֹר וְעַל דִּבְרַת שְׁבוּעַת | עזז שנה
אֱלֹהִים׃ אַל תִּבָּהֵל מִפָּנָיו תֵּלֵךְ אַל | פה שבע
| בהל הלך

תַּעֲמֹד בְּדָבָר רָע כִּי כָּל אֲשֶׁר עָמַד רוּעַ
יַחְפֹּץ יַעֲשֶׂה׃ בַּאֲשֶׁר דְּבַר מֶלֶךְ חָפֵץ עָשָׂה
שִׁלְטוֹן וּמִי יֹאמַר לוֹ מַה תַּעֲשֶׂה׃ אָמַר
שׁוֹמֵר מִצְוָה לֹא יֵדַע דָּבָר רָע שָׁמַר צִוָּה
וְעֵת וּמִשְׁפָּט יֵדַע לֵב חָכָם׃ כִּי שָׁפַט
לְכָל חֵפֶץ יֵשׁ עֵת וּמִשְׁפָּט כִּי
רָעַת הָאָדָם רַבָּה עָלָיו׃ כִּי אֵינֶנּוּ
יֹדֵעַ מַה שֶּׁיִּהְיֶה כִּי כַּאֲשֶׁר יִהְיֶה הָיָה
מִי יַגִּיד לוֹ׃ אֵין אָדָם שַׁלִּיט נָגַד שָׁלַט
בָּרוּחַ לִכְלוֹא אֶת הָרוּחַ וְאֵין כָּלָא
שִׁלְטוֹן בְּיוֹם הַמָּוֶת וְאֵין מִשְׁלַחַת שָׁלַח
בַּמִּלְחָמָה וְלֹא יְמַלֵּט רֶשַׁע אֶת לָחַם מָלַט
בְּעָלָיו׃ אֶת כָּל זֶה רָאִיתִי וְנָתוֹן רָאָה נָתַן
אֶת לִבִּי לְכָל מַעֲשֶׂה אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עָשָׂה
תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ עֵת אֲשֶׁר שָׁלַט
הָאָדָם בְּאָדָם לְרַע לוֹ׃ וּבְכֵן רוּעַ
רָאִיתִי רְשָׁעִים קְבֻרִים וָבָאוּ בּוֹא
וּמִמְּקוֹם קָדוֹשׁ יְהַלֵּכוּ וְיִשְׁתַּכְּחוּ קוּם קָדַשׁ
בָעִיר אֲשֶׁר כֵּן עָשׂוּ גַּם זֶה הָבֶל׃ הָלַךְ שָׁכַח
אֲשֶׁר אֵין נַעֲשָׂה פִתְגָם מַעֲשֵׂה
הָרָעָה מְהֵרָה עַל כֵּן מָלֵא לֵב
בְּנֵי הָאָדָם בָּהֶם לַעֲשׂוֹת רָע׃
אֲשֶׁר חֹטֶא עֹשֶׂה רָע מְאַת וּמַאֲרִיךְ מֵאָה אָרַךְ
לוֹ כִּי גַּם יוֹדֵעַ אָנִי אֲשֶׁר יִהְיֶה יָדַע הָיָה
טּוֹב לְיִרְאֵי הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר יִירְאוּ יָרֵא
מִלְּפָנָיו׃ וְטוֹב לֹא יִהְיֶה לָרָשָׁע
וְלֹא יַאֲרִיךְ יָמִים כַּצֵּל אֲשֶׁר אֵינֶנּוּ יוֹם
יָרֵא מִלִּפְנֵי אֱלֹהִים׃ יֶשׁ הֶבֶל פָּנָה
אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ אֲשֶׁר יֵשׁ
צַדִּיקִים אֲשֶׁר מַגִּיעַ אֲלֵהֶם כְּמַעֲשֵׂה צָדַק נָגַע
הָרְשָׁעִים וְיֵשׁ רְשָׁעִים שֶׁמַּגִּיעַ
אֲלֵהֶם כְּמַעֲשֵׂה הַצַּדִּיקִים אָמַרְתִּי
שֶׁגַּם זֶה הָבֶל׃ וְשִׁבַּחְתִּי אֲנִי אֶת גַּם
הַשִּׂמְחָה אֲשֶׁר אֵין טוֹב לָאָדָם
תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ כִּי אִם לֶאֱכֹל
וְלִשְׁתּוֹת וְלִשְׂמוֹחַ וְהוּא יִלְוֶנּוּ שָׁתָה שָׂמַח לָוָה

pmaneas in opere malo: quia omne quod voluerit faciet: & ſermo illius potestate plenus eſt: nec dicere ei quiſq̄ pōt: quare ita facis? Qui cuſtodit p̄ceptū non experietur quicq̄ mali. Tēpus & reſponſionē cor ſapiētis intelligit. Omni negocio tēpus eſt: & opportunitas & multa hominis afflictio: quia ignorat preterita: & futura nullo ſcire pōt nuncio. Non eſt in hominis poteſtate prohibere ſpiritum: nec habet poteſtatē in die mortis: nec ſinitur qeſcere ingruēte bello: neq̄ ſaluabit impietas impiū. Omnia hec cōſideraui & dedi cor meū in cunctis operibus que fiunt ſub ſole. Interdū dominatur homo homini in malū ſuum. Vidi impios ſepultos q etiam cum adhuc viuerēt in loco ſancto erant: & laudabantur in ciuitate quaſi iuſtorū operū. Sed & hoc vanitas eſt. Etenim quia non profertur cito contra malos ſententia: abſq̄ timore vllo filii hominū perpetrant mala. Attamen peccator ex eo q̄ cēties facit malū & p patientiā ſuſtentatur: ego cognoui q̄ erit bonum timentibus deū qui verentur faciem eius. Non ſit bonum impio: nec plongētur dies eius ſed q̄ſi vmbra tranſeāt: q non timet faciem dei. Et eſt alia vanitas que fit ſuper terram. Sunt iuſti quibus mala pueniūt quaſi opera egerint impiorum: & ſunt impii qui ita ſecuri ſunt quaſi iuſtorum facta habeant. Sed & hoc vaniſſimum iudico. Laudaui igitur leticiam q̄ nō eſſet homini bonum ſub ſole niſi q̄ comederet & biberet: atq̄ gauderet. & hoc ſolū ſecū auferret

ſteteris in verbo malo. quoniam quod voluerit faciet. Si
ϛῆς ἐν λόγω πονηρῷ, ὅτι ὃ ἂν θελήσῃ ποιήσει. Κα
cut rex potēs: & quis dicet ei quid fa
θὼς βασιλεὺς ἐξουσιάζων καὶ τίς ἐρεῖ αὐτῷ τί ποι-
cis? Qui cuſtodit preceptū: nō cognoſcet verbū ma Job.9
εῖς; Ὁ φυλάσσων ἐντολὴν, οὐ γνώσεται ῥῆμα πονη-
lū: & tēpus iudicii cognoſcit cor eius. Quoniam
ρόν, καὶ καιρὸν κρίσεως γινώσκει καρδία σοφοῦ. Ὅτι
oī negocio eſt tēpus & iudiciū: quoniam cognitio
παντὶ πράγματι ἔϛι καιρὸς καὶ κρίσις, ὅτι γνῶσις
hominis multa in eū. quia nō eſt cogno
τοῦ ἀνθρώπου πολλὴ ἐπ' αὐτόν. Ὅτι οὐκ ἔϛι γινώ
ſcēs quid futurū: quoniam ſicut erit quis annūciabit
σκων τί τὸ ἐσόμενον, ὅτι καθὼς ἔϛαι τίς ἀναγγελεῖ
ei. Nō eſt homo poteſtatē hēns in ſpū.
αὐτῷ. Οὐκ ἔϛιν ἄνθρωπος ἐξουσιάζων ἐν πνεύματι.
vt phibeat ſimul ſpūm. & nō eſt poteſtatē B
τοῦ κωλῦσαι σὺν τὸ πνεῦμα. καὶ οὐκ ἔϛιν ἐξουσιά
hēns in die mortis: & nō eſt miſſio in
ζων ἐν ἡμέρα θανάτου, καὶ οὐκ ἔϛιν ἀποϛολὴ ἐν ἡ-
die belli. Et nō ſaluabit impietas eum qui eſt ab
μέρα πολέμου. Καὶ οὐ διασώσει ἀσέβεια τὸν παρ'
ea. & oē hoc vidi: & dedi cor
αὐτῆς. καὶ σύμπαν τοῦτο εἶδον, καὶ ἔδωκα τὴν καρ
meū in oē op⁹. quod factū eſt ſub
δίαν μου εἰς πᾶν ποίημα. ὃ πεποίηται ὑπὸ τὸν
ſole. in quibuſcūq̄ poteſtatē habuit homo in hoīe ad
ἥλιον. τὰ ὅσα ἐξουσιάσατο ἄνθρωπος ἐν ἀνθρώπῳ τοῦ
malefaciēdū ei. Et tūc vidi impios in ſepulchra
κακῶσαι αὐτόν. Καὶ τότε εἶδον ἀσεβεῖς εἰς τάφους
introductos: & ex ſancto. & iuerūt &
εἰσαχθέντας, καὶ ἐκ τοῦ ἁγίου. καὶ ἐπορεύθησαν καὶ
laudati ſunt in ciuitate. quoniam ſic fecerūt. et
ἐπῃνέθησαν ἐν τῇ πόλει. ὅτι οὕτως ἐποίησαν. καί γε
hoc vanitas. Quoniam nō eſt facta ɔtradictio:
τοῦτο ματαιότης. Ὅτι οὐκ ἔϛι γινομένη ἀντίρρησις,
ab iſtis malū velox: ppter hoc
ἀπὸ τῶν τοιούτων τὸ πονηρὸν ταχύ, διὰ τοῦτο
fiduciā habuit cor filioꝝ hoīm in eis
ἐπληροφορήθη καρδία υἱῶν τοῦ ἀνθρώπου ἐν αὐτοῖς
ad faciendū malū qui peccauit fecit
τοῦ ποιῆσαι τὸ πονηρόν ὃς ἥμαρτεν ἐποίησε τὸ
malū ex tūc & a lōgitudine coꝝ. quoniam
πονηρὸν ἀπὸ τότε καὶ ἀπὸ μακρότητος αὐτῶν. ὅτι
et cognoſco ego: q̄ eſt bonū timēti- C
καί γε γινώσκω ἐγώ, ὅτι ἔϛιν ἀγαθὸν τοῖς φοβουμέ
bus deū. vt timeāt a facie e-
νοις τὸν θεόν. ὅπως φοβῶνται ἀπὸ προσώπου αὐ-
ius. Et bonū nō erit impio. & nō pro
τοῦ. Καὶ ἀγαθὸν οὐκ ἔϛαι τῷ ἀσεβεῖ. καὶ οὐ μα-
lōgabit dies in vmbra: qui nō eſt timēs a
κρυνεῖ ἡμέρας ἐν σκιᾷ, ὃς οὐκ ἔϛιν φοβούμενος ἀπὸ
facie dei. Eſt vanitas que facta eſt ſup
προσώπου τοῦ θεοῦ. Ἔϛι ματαιότης ἣ πεποίηται ἐπὶ
terrā: quoniam ſunt iuſti q̄ puenit ad eos: vt
τῆς γῆς, ὅτι εἰσὶ δίκαιοι ὅτι φθάνει πρὸς αὐτούς, ὡς
opus impioꝝ & ſunt impii q̄ puenit
ποίημα τῶν ἀσεβῶν καὶ εἰσὶν ἀσεβεῖς ὅτι φθάνει
ad eos vt opus iuſtoꝝ. dixi q̄ et
πρὸς αὐτοὺς ὡς ποίημα τῶν δικαίων. εἶπα ὅτι καί
hoc vanitas: & laudaui ego ſimul leti-
γε τοῦτο ματαιότης, καὶ ἐπῄνεσα ἐγὼ σὺν τὴν εὐφρο
tiā: quoniam nō eſt bonū homini ſub
σύνην, ὅτι οὐκ ἔϛιν ἀγαθὸν τῷ ἀνθρώπῳ ὑπὸ τὸν
ſole. quoniam niſi comedere & bibere & le-
ἥλιον. ὅτι εἰ μὴ τοῦ φαγεῖν καὶ τοῦ πιεῖν καὶ τοῦ εὐ
tari. & hoc comitabitur eū
φρανθῆναι. καὶ αὐτὸ συμπροσέϛαι αὐτῷ

D

Digitized by Google

Trãſla.gre.lxx.cũ inter.lati.

in labore ſuo dieb⁹ vite ſue: ꝗs dedit ei
ἐν μόχθῳ αὐτοῦ ἡμέρας ζωῆς αὐτοῦ, ἃς ἔδωκεν αὐ
deus ſub ſole. in qb⁹ dedi cor
τῷ ὁ θεὸς ὑπὸ τὸν ἥλιον. ἐν οἷς ἔδωκα τὴν καρδίαν
meũ vt cognoſcerẽ ſapiam: ⁊ vt viderẽ occu
μου τοῦ γνῶναι τὴν σοφίαν, καὶ τοῦ ἰδεῖν τὸν περι
D pationẽ q̃ facta eſt in terra: qm̃ ⁊ in
σπασμὸν τὸν πεποιημένον ἐπὶ τῆς γῆς, ὅτι καὶ ἐν
die ⁊ in nocte ſomnũ in oculis ſuis nõ eſt
ἡμέρᾳ καὶ ἐν νυκτὶ ὕπνον ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ οὐκ ἔστι
vidẽs. ⁊ vidi oĩa opa dei:
βλέπων. καὶ εἶδον σύμπαντα τὰ ποιήματα τοῦ θεοῦ,
qm̃ nõ potẽs erit homo vt inueniat ſimul opus
ὅτι οὐ δυνήσεται ἄνθρωπος τοῦ εὑρεῖν σὺν τὸ ποίη=
qđ factũ eſt ſub ſole. q̃cũq; laborauerit
μα τὸ πεποιημένον ὑπὸ τὸν ἥλιον. ὅσα ἂν μοχθήσῃ ὁ
homo vt querat ⁊ nõ inueniet. et q̃cũq;
ἄνθρωπος τοῦ ζητῆσαι καὶ οὐχ εὑρήσει. καί γε ὅσα
vtiq; dixerit ſapiẽs vt cognoſceret nõ poterit inue
ἂν εἴπῃ ὁ σοφὸς τοῦ γνῶναι οὐ δυνήσεται τοῦ εὑ=
nire: qm̃ oẽ hoc dedi in cor meũ:
ρεῖν, ὅτι σύμπαν τοῦτο ἔδωκα εἰς καρδίαν μου,
⁊ cor meũ oẽ vidit hoc.
καὶ καρδία μου σύμπαν εἶδε τοῦτο. Ca.9.

A Quoniã iuſti ⁊ ſapiẽtes ⁊ opa
ΟΤι οἱ δίκαιοι καὶ οἱ σοφοὶ καὶ αἱ ἐργασίαι
eoꝝ in manu dei. et amorẽ et odi
αὐτῶν ἐν χειρὶ τοῦ θεοῦ. καί γε ἀγάπην καί γε μῖ
um nõ eſt ſciẽs homo: oĩa ãte fa
σος οὐκ ἔστιν εἰδὼς ὁ ἄνθρωπος. τὰ πάντα πρὸ προσώ
ciẽ eoꝝ vanitas in oĩbus. Occurſus
που αὐτῶν ματαιότης ἐν τοῖς πᾶσιν. Συνάντημα
vn⁹ iuſto ⁊ vn⁹ impio: bono ⁊
ἓν τῷ δικαίῳ καὶ ἐν τῷ ἀσεβεῖ, τῷ ἀγαθῷ καὶ τῷ
malo: ⁊ mũdo ⁊ immũdo: ⁊
κακῷ, καὶ τῷ καθαρῷ καὶ τῷ ἀκαθάρτῳ, καὶ τῷ
immolãti ⁊ nõ immolãti. ſicut bon⁹: ſic q̃
θυσιάζοντι καὶ τῷ μὴ θυσιάζοντι. ὡς ὁ ἀγαθός, ὡς ὁ
peccat. ſicut iurãs: ſic q̃ iuramẽtũ ti=
ἁμαρτάνων. ὡς ὁ ὀμνύων, καθὼς ὁ τὸν ὅρκον φοβού=
met. hoc malũ in oĩ qđ factũ eſt ſub ſo=
μενος. τοῦτο πονηρὸν ἐν παντὶ πεποιημένῳ ὑπὸ τὸν ἥ=
le: q; occurſus vn⁹ oĩb⁹: et cor filio
λιον, ὅτι συνάντημα ἓν τοῖς πᾶσι. καί γε καρδία υἱ
rũ hoĩs ĩpletũ eſt malo. ⁊ circũferentia
ῶν τοῦ ἀνθρώπου ἐπληρώθη πονηροῦ. καὶ περιφέρεια
in corde eoꝝ in vita eoꝝ ⁊ poſt eos ad
ἐν καρδίᾳ αὐτῶν ἐν ζωῇ αὐτῶν καὶ ὀπίσω αὐτῶν πρὸς
mortuos. qm̃ qs q̃ pticipat ad oẽs
τοὺς νεκρούς. ὅτι τίς ὃς κοινωνεῖ πρὸς πάντας τοὺς
viuẽtes? eſt ſpes qm̃ canis viuẽs ipe bon⁹ ſup
ζῶντας; ἔστιν ἐλπίς ὅτι ὁ κύων ὁ ζῶν αὐτὸς ἀγαθὸς ὑπὲρ
leonẽ mortuũ. Qm̃ viuẽtes cognoſcẽt q;
τὸν λέοντα τὸν νεκρόν. Ὅτι οἱ ζῶντες γνώσονται ὅτι
B morient: ⁊ mortui nõ ſunt cognoſcẽtes qc=
ἀποθανοῦνται, καὶ οἱ νεκροὶ οὐκ εἰσὶ γινώσκοντες οὐ
q̃. ⁊ nõ eſt eis vltra merces q: obliuioni tradita ẽ
δέν. καὶ οὐκ ἔστιν αὐτοῖς ἔτι μισθὸς ὅτι ἐπελήσθη ἡ
memoria eoꝝ ⁊ dilectio eoꝝ et odiũ eo=
μνήμη αὐτῶν καί γε ἀγάπη αὐτῶν καί γε μῖσος αὐ=
rũ et zelus eoꝝ iã periit. ⁊ pars
τῶν καί γε ζῆλος αὐτῶν ἤδη ἀπώλετο. καὶ μερὶς
nõ eſt eis ãpli⁹ in ſeculũ in omni qđ fa=
οὐκ ἔστιν αὐτοῖς ἔτι εἰς τὸν αἰῶνα ἐν παντὶ πεποιη=
ctũ eſt ſub ſole. vade comede in letitia pa=
μένῳ ὑπὸ τὸν ἥλιον. δεῦρο φάγε ἐν εὐφροσύνῃ τὸν ἄρ
nẽ tuũ. ⁊ bibe in corde bono vinũ tuũ. q:
τον σου, καὶ πίε ἐν καρδίᾳ ἀγαθῇ οἶνόν σου. ὅτι
iã ſapprobauit
ἤδη εὐδόκησεν

Trãſla.B.Hie.

de labore ſuo oĩbus die
bus vite ſue: q̃s dedit ei
deus ſub ſole. Et
appoſui cor meũ vt ſci=
rem ſapiẽtiã & intellige
rem diſſenſionẽ que ver
ſatur in terra. Eſt homo
qui diebus & noctibus
ſomnum
nõ capit oculis. Et intel
lexi q̃ omniũ operum
dei nullam poſſit homo
inuenire rationem eorũ
que fiunt
ſub ſole: & quanto plus
laborauerit
ad querẽdum tanto mi
nus inueniat. Etiam
ſi dixerit ſapiẽs ſe noſ=
ſe: non poterit
reperire. Omnia hec
tractaui in
corde meo vt curioſe in
telligerem. 9.

SVnt iuſti
atq; ſapiẽtes: & ope
ra eorum in manu dei.
Et tñ neſcit hõ vtrum
amore an odio dign⁹ ſit:
ſed oĩa in futurũ ſeruãtur
incerta: eo q̃ vniuerſa
eque eueniat iuſto & im
pio
bono & malo: mũdo &
imũdo: imolãti victimas
& ſacrificia contẽnenti.
Sicut bonus ſic & pecca
tor: vt periurus ita qui ve=
rum deierat. Hoc eſt
peſſimum inter omnia
que ſub ſole ſunt:
quia eadẽ cunctis eue=
niũt. Vnde & corda filio
rum hominũ implentur
malicia & contemptu
in vita ſua: & poſt hec
ad inferos deducentur.
Nemo eſt qui ſemper vi
uat: & qui hui⁹ rei habeat
fiduciam. Melior eſt ca
nis viuus
leone mortuo. Viuen=
tes enim ſciunt
ſe eſſe morituros: mor=
tui vero nihil nouerunt
amplius: nec habent
vltra mercedem: quia
obliuioni tradita eſt me
moria eorũ. Amor quoq;
et odium & inuidie ſi=
mul perierũt: nec habẽt
partem in hoc ſeculo &
in opere
quod ſub ſole geritur.
Vade ergo &
comede in leticia panẽ
tuum: & bibe
cum gaudio vinum tuũ:
quia

Tex.he.Eccles.ix. | **Pritiua.heb.**

בעמלו ימי חייו אשר נתן לו | יום חיה
האלהים תחת השמש׃ כאשר
נתתי את לבי לדעת חכמה ולראות | נתן ידע
את הענין אשר נעשה על הארץ | ראה ענה
כי גם ביום ובלילה שנה בעיניו | עשה ישן
איננו ראה׃ וראיתי את כל מעשה
האלהים כי לא יוכל האדם | יכל
למצוא את המעשה אשר נעשה
תחת השמש בשל אשר יעמל | עמל
האדם לבקש ולא ימצא וגם | מצא
אם יאמר החכם לדעת לא יוכל | אמר ידע
למצא׃ כי את כל זה נתתי אל | נתן
לבי ולבור את כל זה | ברר

Cap.ix.

אשר הצדיקים | צדק
והחכמים ועבדיהם ביד האלהים
גם אהבה גם שנאה אין יודע | ידע
האדם הכל לפניהם׃ הכל כאשר | פנה
לכל מקרה אחד לצדיק ולרשע | קרה
לטוב ולטהור ולטמא ולזבח | טהר
ולאשר איננו זבח כטוב כחטא
הנשבע כאשר שבועה ירא׃ זה | שבע
רע בכל אשר נעשה תחת השמש | רוע עשה
כי מקרה אחד לכל וגם לב בני
האדם מלא רע והוללות בלבבם | הלל
בחייהם ואחריו אל המתים׃ כי | חיה מות
מי אשר יחבר אל כל החיים יש | חבר
בטחון כי לכלב חי הוא טוב מן
האריה המת׃ כי החיים יודעים | ארה
שימתו והמתים אינם יודעים
מאומה ואין עוד להם שכר כי | מאם
נשכח זכרם׃ גם אהבתם גם | שכח
שנאתם גם קנאתם כבר אבדה
וחלק אין להם עוד לעולם בכל | עלם
אשר נעשה תחת השמש׃ לך | הלך
אכל בשמחה לחמך ושתה
בלב טוב יינך כי כבר רצה

הָאֱלֹהִים אֶת מַעֲשֶׂיךָ׃ בְּכָל עֵת יִהְיוּ עָשָׂה רָצָה
בְגָדֶיךָ לְבָנִים וְשֶׁמֶן עַל רֹאשְׁךָ אַל
יֶחְסָר׃ רְאֵה חַיִּים עִם אִשָּׁה אֲשֶׁר חָסֵר אִישׁ
אָהַבְתָּ כָּל יְמֵי חַיֵּי הֶבְלֶךָ אֲשֶׁר נָתַן יוֹם חָיָה
לְךָ תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ כֹּל יְמֵי הֶבְלֶךָ כִּי
הוּא חֶלְקְךָ בַּחַיִּים וּבַעֲמָלְךָ אֲשֶׁר
אַתָּה עָמֵל תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ׃ כֹּל אֲשֶׁר
תִּמְצָא יָדְךָ לַעֲשׂוֹת בְּכֹחֲךָ עֲשֵׂה מָצָא
כִּי אֵין מַעֲשֶׂה וְחֶשְׁבּוֹן וְדַעַת וְחָכְמָה יָדַע
בִּשְׁאוֹל אֲשֶׁר אַתָּה הֹלֵךְ שָׁמָּה׃ שָׁאַל
שַׁבְתִּי וְרָאֹה תַחַת הַשֶּׁמֶשׁ כִּי לֹא שׁוּב
לַקַּלִּים הַמֵּרוֹץ וְלֹא לַגִּבּוֹרִים קָלַל רוּץ
הַמִּלְחָמָה וְגַם לֹא לַחֲכָמִים לֶחֶם וְגַם לָחַם
לֹא לַנְּבֹנִים עֹשֶׁר וְגַם לֹא לַיֹּדְעִים בִּין
חֵן כִּי עֵת וָפֶגַע יִקְרֶה אֶת כֻּלָּם׃ קָרָה כָּל
כִּי גַם לֹא יֵדַע הָאָדָם אֶת עִתּוֹ
כַּדָּגִים שֶׁנֶּאֱחָזִים בִּמְצוֹדָה רָעָה דָּגָה אָחַז
וְכַצִּפֳּרִים הָאֲחֻזוֹת בַּפָּח כָּהֵם צוּד רוּעַ
יוּקָשִׁים בְּנֵי הָאָדָם לְעֵת רָעָה פָּחַח יָקַשׁ
כְּשֶׁתִּפּוֹל עֲלֵיהֶם פִּתְאֹם׃ גַּם זֹה נָפַל
רָאִיתִי חָכְמָה תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ רָאָה
וּגְדוֹלָה הִיא אֵלָי׃ עִיר קְטַנָּה גָּדַל
וַאֲנָשִׁים בָּהּ מְעָט וּבָא אֵלֶיהָ בּוֹא
מֶלֶךְ גָּדוֹל וְסָבַב אֹתָהּ וּבָנָה עָלֶיהָ
מְצָדִים גְּדֹלִים׃ וּמָצָא בָהּ אִישׁ צוּד
מִסְכֵּן חָכָם וּמִלַּט הוּא אֶת הָעִיר סָכַן
בְּחָכְמָתוֹ וְאָדָם לֹא זָכַר אֶת הָאִישׁ
הַמִּסְכֵּן הַהוּא׃ וְאָמַרְתִּי אָנִי טוֹבָה
חָכְמָה מִגְּבוּרָה וְחָכְמַת הַמִּסְכֵּן גָּבַר
בְּזוּיָה וּדְבָרָיו אֵינָם נִשְׁמָעִים׃ בָּזָה שָׁמַע
דִּבְרֵי חֲכָמִים בְּנַחַת נִשְׁמָעִים נוּחַ
מִזַּעֲקַת מוֹשֵׁל בַּכְּסִילִים׃ טוֹבָה כָּסַל
חָכְמָה מִכְּלֵי קְרָב וְחוֹטֶא אֶחָד כָּלָה חָטָא
יְאַבֵּד טוֹבָה הַרְבֵּה׃ אָבַד רָבָה

Cap. x.

זְבוּבֵי מָוֶת יַבְאִישׁ זָבַב בָּאַשׁ
יַבִּיעַ שֶׁמֶן רוֹקֵחַ יָקָר מֵחָכְמָה נָבַע רָקַח

deo placent opera tua. Omni tempore ſint vestimenta tua candida: & oleum de capite tuo non deficiat. Perfruere vita cum vxore quam diligis cūctis dieb9 vite inſtabilitatis tue q datí ſunt tibi ſub ſole omni tempore vanitatis tue. Hec eſt enī pars in vita & in labore tuo quo laboras ſub ſole. Quodcunqꝫ facere poteſt manus tua inſtanter operare: quia nec opus nec ratio nec ſapiā nec ſciētia erūt apud inferos: quo tu properas. Verti me ad aliud & vidi ſub ſole nec velociū eſſe curſum nec fortium bellum nec ſapientium panem nec doctorum diuitias nec artificum gratiam: ſed tempus caſumqꝫ in omnibus. Neſcit homo finem ſuum: ſed ſicut piſces capiūtur hamo & aues laqueo comprehenduntur: ſic capiuntur homines in tempore malo cum eis extemplo ſupuenerit. Hanc quoqꝫ ſub ſole vidi ſapientiā: & pbaui maximam. Ciuitas parua & pauci in ea viri. Venit contra eam rex magnus & vallauit eam: extruxitqꝫ munitiōes p gyrū & pfecta eſt obſidio. Inuētuſqꝫ eſt in ea vir pauper & ſapiens & liberauit vrbem p ſapiētiā ſuā: & nullus deinceps recordatus eſt hoīs illius pauperis. Et dicebā ego meliorē eſſe ſapientiam fortitudine. Quō ergo ſapiētia pauperis contēpta eſt & verba eius non ſunt audita. Verba ſapientum audiūtur in ſilentio: plus q̄ clamor principis inter ſtultos. Melior eſt ſapientia q̄ arma bellica: & qui in vno peccauerit multa bona perdet.

10.

Muſce morīētes perdunt ſuauitatem vnguenti. Precioſior eſt ſapientia:

deus opera tua. in oī tēpore ſint ve
ὁ θεὸς τὰ ποιήματά σου. ἐν παντὶ καιρῷ ἔστωσαν ἱ-
ſtimēta tua cādida: ꝛ oleū ſup caput tuū ne
μάτιά σου λευκά, καὶ ἔλαιον ἐπὶ κεφαλῆς σου μὴ
deficiat. ꝛ vide vitā cū muliere quā dilexi
ὑστερησάτω. καὶ ἴδε ζωὴν μετὰ γυναικὸς ἧς ἠγάπη-
ſti oībus dieb9 vite vanitatis tue: dos
σας πάσας ἡμέρας ζωῆς ματαιότητός σου, τὰς δο-
ti ſun tibi ſub ſole oīb9 dieb9 vanita
θείσας σοι ὑπὸ τὸν ἥλιον πάσας τὰς ἡμέρας ματαιό-
tis tue: qm̄ hoc pars tua in vita tua. ꝛ in
τητός σου, ὅτι αὐτὸ μερίς σου ἐν τῇ ζωῇ σου. καὶ ἐν
labore tuo quo tu laboras ſub ſole. om-
τῷ μόχθῳ σου ᾧ σὺ μοχθεῖς ὑπὸ τὸν ἥλιον. πάν-
nia q̄cūqꝫ inuenerit man9 tua vt faciat. ſm̄ potē-
τα ὅσα ἂν εὕρῃ ἡ χείρ σου τοῦ ποιῆσαι. ὡς ἡ δύνα-
tiā tuā fac: qm̄ nō eſt opus ꝛ ratio C
μίς σου ποίησον, ὅτι οὐκ ἔστι ποίημα καὶ λογισμὸς
ꝛ cognitio ꝛ ſapiā in īferno: quo tu vadis il-
καὶ γνῶσις καὶ σοφία ἐν ᾅδῃ, ὅπου σὺ πορεύῃ ἐκ-
luc. verti ꝛ vidi ſub ſole q̄ nō
εῖ. ἐπέστρεψα καὶ εἶδον ὑπὸ τὸν ἥλιον ὅτι οὐ τοῖς
velocib9 curſus. Et nō potētib9 bellū:
κούφοις ὁ δρόμος, Καὶ οὐ τοῖς δυνατοῖς ὁ πόλεμος,
et nō ſapiētib9 panis: et nō intelli
καί γε οὐ τοῖς σοφοῖς ὁ ἄρτος, καί γε οὐ τοῖς συνε-
gētib9 diuitie: et nō cognoſcētib9 gr̄a:
τοῖς ὁ πλοῦτος, καί γε οὐ τοῖς γινώσκουσι χάρις,
qm̄ tp̄s ꝛ occurſus occurret oībus
ὅτι καιρὸς καὶ ἀπάντημα συναντήσεται τοῖς πᾶσιν
his. et nō nouit homo tp̄s ſu-
αὐτοῖς. καί γε οὐκ ἔγνω ὁ ἄνθρωπος τὸν καιρὸν αὐ-
um: ſicut piſces capti in rete ma
τοῦ, ὡς οἱ ἰχθύες οἱ θηρευόμενοι ἐν ἀμφιβλήστρῳ κα-
lo ꝛ ſicut aues capte in laqueo. ſicut ip̄e
κῷ καὶ ὡς ὄρνεα τὰ θηρευόμενα ἐν παγίδι. ὡς αὐτὰ
illaqueant̄ filij hoīs in tp̄s ma
παγιδεύονται οἱ υἱοὶ τοῦ ἀνθρώπου εἰς καιρὸν πονη-
lū: cū inciderit in eos extēplo: et hoc
ρόν, ὅταν ἐπιπέσῃ ἐπ' αὐτοὺς ἄφνω, καί γε τοῦτο
vidi ſapiam ſub ſole: ꝛ magna eſt ad
εἶδον σοφίαν ὑπὸ τὸν ἥλιον, καὶ μεγάλη ἐστὶ πρός
me ciuitas pua ꝛ viri in ea pauci: ꝛ vene
με πόλις μικρὰ καὶ ἄνδρες ἐν αὐτῇ ὀλίγοι, καὶ ἔλ-
rit ad eā rex magn9 ꝛ circūdabit eā D
θῃ ἐπ' αὐτὴν βασιλεὺς μέγας καὶ κυκλώσει αὐ-
ꝛ edificabit in eā aggeres magnos:
τήν, καὶ οἰκοδομήσει ἐπ' αὐτὴν χάρακας μεγάλους,
ꝛ īuenerit ī ea viꝝ pauperē ſapiētē. ꝛ ſaluabit
καὶ εὕρῃ ἐν αὐτῇ ἄνδρα πένητα σοφόν. καὶ διασώσει
ip̄e ciuitatē in ſapiā ſua. ꝛ homo
αὐτὸς τὴν πόλιν ἐν τῇ σοφίᾳ αὐτοῦ. καὶ ἄνθρωπος
nō recordat9 ē ſimul viri pauperis illi9.
οὐκ ἐμνήσθη σὺν τοῦ ἀνδρὸς τοῦ πένητος ἐκείνου.
ꝛ dixi ego bona ſapiā ſup potētiā. ꝛ ſapiā
καὶ εἶπα ἐγὼ ἀγαθὴ σοφία ὑπὲρ δύναμιν. καὶ σοφία
pauperis contēpta: ꝛ ſmōes eius nō ſunt
τοῦ πένητος ἐξουδενωμένη, καὶ λόγοι αὐτοῦ οὐκ εἰσὶν
auditi. Sermōes ſapiētū ī quiete audiunt̄ ſu-
ἀκουόμενοι. Λόγοι σοφῶν ἐν ἀναπαύσει ἀκούονται ὑ-
per clamorē potentiū in ſtultitijs. bona ſapiē
πὲρ κραυγὴν ἐξουσιαζόντων ἐν ἀφροσύναις. ἀγαθὴ σο-
tia ſup vaſa belli. ꝛ peccans vn9 per-
φία ὑπὲρ σκεύη πολέμου. καὶ ἁμαρτάνων εἷς ἀπο-
det bonitatē multam.
λέσει ἀγαθωσύνην πολλήν.

Ca. 10. A

Muſce mortue corrūpūt cōdimentū olei
Μυῖαι θανοῦσαι σαπριοῦσι σκευασίαν ἐλαίου
dulcedinis. p̄cioſuꝫ paucū
ἡδύσματος. τίμιον ὀλίγον

ſapie ſup gliam ſtultitie magne. cor ſapiē
σοφίας ὑπὲρ δόξαν ἀφροσύνης μεγάλης. καρδία σο-
tis in dextrū ei⁹: ⁊ cor ſtulti in ſiniſtrū
φοῦ εἰς δεξιὸν αὐτοῦ, καὶ καρδία ἄφρονος εἰς ἀριστερὸν
illi⁹. et in via cū ſtult⁹ ābulauerit cor
αὐτοῦ. καί γε ἐν ὁδῷ ὅταν ἄφρων πορεύηται καρδία
eius poſteri⁹ erit.⁊ q̄ cogitabit oīa ſtultitia ſunt.
αὐτοῦ ὑστερήσει. καὶ ἃ λογιεῖται πάντα ἀφροσύνη ἐστίν.
ſi ſpūs poteſtatē hñtis aſcēderit in te: locū
ἐὰν πνεῦμα τοῦ ἐξουσιάζοντος ἀναβῇ ἐπὶ σέ, τόπον
tuū ne dimiſeris:q2 curatio faciet ceſſare pctā ma-
σου μὴ ἀφῇς, ὅτι ἴαμα καταπαύσει ἁμαρτίας μεγά-
gna. eſt malū qd vidi ſub ſole tāq̄ inuitū qd
λας. ἔστι πονηρία ἣν εἶδον ὑπὸ τὸν ἥλιον ὡς ἀκούσιον ὃ
exiuit a facie poteſtatē hñtis.dat⁹ ē ſtult⁹
ἐξῆλθεν ἀπὸ προσώπου τ̃ ἐξουσιάζοντος. ἐδόθη ὁ ἄφρων

B in ſublimitatib⁹ magnis ⁊ diuites in humili ſede-
ἐν ὕψεσι μεγάλοις καὶ πλούσιοι ἐν ταπεινῷ καθήσον-
būt. vidi ſeruos in equiꝫ ⁊ pncipes ambulā-
ται. εἶδον δούλους ἐφ' ἵππους καὶ ἄρχοντας πορευομέ-
tes vt ſeruos ſup terrā.q fodit foueā: in eā inci
Pro. 26. Eccl. 27.d.
νους ὡς δούλους ἐπὶ τῆς γῆς. ὁ ὀρύσσων βόθρον, εἰς αὐτῷ ἐμ-
det: ⁊ diſſipantē ſepē mordebit eū coluber:
πεσεῖται, καὶ καθαιροῦντα φραγμὸν δήξεται αὐτὸν ὄφις,
q tollit lapides labore torquebit in eis. Qui ſcidit li-
ἐξαίρων λίθους διαπονηθήσεται ἐν αὐτοῖς. Σχίζων ξύ-
gna periclitabit in eis: ſi cciderit ferrū:
λα κινδυνεύσει ἐν αὐτοῖς, ἐὰν ἐκπέσῃ τὸ σιδήριον,
⁊ ipſe faciē turbauit. ⁊ potētias cōfirma-
καὶ αὐτὸς πρόσωπον ἐτάραξε. καὶ δυνάμεις δυναμώ-
bit: ⁊ abundātia viro cui⁹ ſapiā. ſi momorderit
σει, καὶ περισσεία τῷ ἀνδρὶ οὐ σοφία. ἐὰν δάκῃ ὁ
coluber in nō murmure: ⁊ nō eſt aliqd āpli⁹ incātā-
ὄφις ἐν οὐ ψιθυρισμῷ, καὶ οὐκ ἔστι περισσεία τῷ ἐπά-
ti. Šmōes oris ſapiētis gra: ⁊ labia ſtul-

C δοντι. λόγοι στόματος σοφοῦ χάρις, καὶ χείλη ἄφρο-
ti pcipitabunt eū. initiū oris ei⁹ ſtulti
νος καταποντιοῦσιν αὐτόν. ἀρχὴ στόματος αὐτοῦ ἀφρο-
tia: ⁊ nouiſſime oris illi⁹ ābages male.
σύνη, καὶ ἐσχάτη στόματος αὐτοῦ περιφέρεια πονηρά.
⁊ ſtult⁹ multiplicabit vba. nō nouit homo qd
καὶ ὁ ἄφρων πληθύνει λόγους. οὐκ ἔγνω ὁ ἄνθρωπος τί
qd factū eſt ⁊ qd qd futuꝝ eſt: qm̄ poſt eū qs
τὸ γενόμενον καὶ τί τὸ ἐσόμενον, ὅτι ὀπίσω αὐτοῦ τίς
nunciabit ei. labor ſtultoꝝ affliget e-
ἀπαγγελεῖ αὐτῷ. μόχθος τῶν ἀφρόνων κοπώσει αὐ-
os: q nō nouit pgere in ciuitatē. ve
τούς, ὃς οὐκ ἔγνω τοῦ πορευθῆναι εἰς πόλιν. οὐαί
tibi ciuitas: cui⁹ rex tu⁹ iunior: ⁊ princi
σοι πόλις, ἧς ὁ βασιλεύς σου νεώτερος, καὶ οἱ ἄρχον-
pes tui in hora matutina comedūt.beata tu terra:cui⁹ rex
τές σου ἐν πρωΐᾳ ἐσθίουσι. μακαρία σὺ γῆ, ἧς ὁ βα-
tu⁹ fili⁹ liberi: ⁊ pncipes tui ad
σιλεύς σου υἱὸς ἐλευθέρου, καὶ οἱ ἄρχοντές σου πρὸς

D tpͣs veſcent in potētia: ⁊ nō cōfundent. in
καιρὸν φάγονται ἐν δυνάμει, καὶ οὐκ αἰσχυνθήσονται. ἐν
pigritijs humiliabit cōtignatio: ⁊ in ſegnicie ma
ὀκνηρίαις ταπεινωθήσεται ἡ δόκωσις, καὶ ἐν ἀργίᾳ χει-
nuū pſtillabit dom⁹.in riſuꝫ faciūt panē ⁊ vinū
ρῶν στάξει ἡ οἰκία. εἰς γέλωτα ποιοῦσιν ἄρτον καὶ οἶνος
letificat viuētes: ⁊ argēto obediēt ſimul
εὐφραίνει ζῶντας, καὶ τοῦ ἀργυρίου ὑπακούσεται σὺν
oīa. et tu in conſciētia tua regi
τὰ πάντα. καί γε σὺ ἐν συνειδήσει σου βασιλέα
nō detrahas: ⁊ in receſſib⁹ cubiculi tui ne male
μὴ καταράσῃ, καὶ ἐν ταμιείοις κοιτῶνός σου μὴ κα-
dixeris diuiti. q2 volatile celi portabit
ταράσῃ πλούσιον. ὅτι πετεινὸν τοῦ οὐρανοῦ ἀποίσει
vocē tuā ⁊ q hēt pennas annūciabit ſmo
τὴν φωνήν σου καὶ ὁ ἔχων πτέρυγας ἀπαγγελεῖ λό-
nē tuū.
γον σου.

Ca.11.

parua𝑞ꝫ gloria ad tēpus ſtultitia. Cor ſapientis in dextera ei⁹: & cor ſtulti in ſiniſtra illius. Sed & in via ſtultus ambulans cum ipſe inſipiens ſit omnes ſtultos eſtimat. Si ſpiritus poteſtatē habentis aſcēderit ſup te: locū tuū ne dimiſeris: qa curatio faciet ceſſare peccata maxima. Eſt malū quod vidi ſub ſole: quaſi per errorem egrediens a facie principis. Poſitum ſtultum in dignitate ſublimi: & diuites ſedere deorſum. Vidi ſeruos in equis: & pricipes ambulātes ſup terram quaſi ſeruos. Qui fodit foueā incidet in eā. & qui diſſipat ſepē mordebit eum coluber. Qui tranſfert lapides affligetur in eis: & q ſcindit ligna vulnerabitur ab eis. Si retuſum fuerit ferrū: & hoc nō vt pri⁹ ſed hebetatū fuerit multo labore exacuetur: & poſt induſtriā ſeqtur ſapiā. Si mordeat ſerpēs in ſilētio: nihil eo min⁹ habet q occulte detrahit. Verba oris ſapiētis grā: & labia inſipiētis pcipitabūt eum. Initiū verborū eius ſtulticia: & nouiſſimū oris illi⁹ error peſſimus. Stultus verba multiplicat. Ignorat homo quid ante ſe fuerit: & qd poſt ſe futurum ſit: quis ei poterit indicare? Labor ſtultorū affliget eos: qui neſciunt in vrbem pergere. Ve tibi terra cuius rex eſt puer: & cui⁹ pricipes mane comedunt. Beata terra cuius rex nobilis eſt: & cuius principes veſcūtur in tpe ſuo ad reficiendū & non ad luxuriam. In pigriciis humiliabitur cōtignatio & in infirmitate manuū pſtillabit dom⁹. In riſu faciunt panē & vinū: vt epulentur bibentes. Et pecunie obediunt oīa. In cogitatione tua regi nō detrahas: & i ſecreto cubiculi tui nō maledixeris diuiti: quia & aues celi portabunt vocem tuam: & qui habent pennas annunciabunt ſententiam.

11.

מִכָּבוֹד סִכְלוּת מְעָט׃ לֵב חָכָם — כבד
לִימִינוֹ וְלֵב כְּסִיל לִשְׂמֹאלוֹ׃ וְגַם — ימן שמאל
בַּדֶּרֶךְ כְּשֶׁהַסָּכָל הֹלֵךְ לִבּוֹ חָסֵר — סכל הלך
וְאָמַר לַכֹּל סָכָל הוּא׃ אִם רוּחַ
הַמּוֹשֵׁל תַּעֲלֶה עָלֶיךָ מְקוֹמְךָ אַל — משל עלה
תַּנַּח כִּי מַרְפֵּא יַנִּיחַ חֲטָאִים גְּדוֹלִים׃ — קום נוח
יֵשׁ רָעָה רָאִיתִי תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ — רפא גדל
כִּשְׁגָגָה שֶׁיֹּצָא מִלִּפְנֵי הַשַּׁלִּיט׃ — רוע ראה
נִתַּן הַסֶּכֶל בַּמְּרוֹמִים רַבִּים — יצא פנה
וַעֲשִׁירִים בַּשֵּׁפֶל יֵשֵׁבוּ׃ רָאִיתִי — שלט רום
עֲבָדִים עַל סוּסִים וְשָׂרִים הֹלְכִים — רבב עשר
כַּעֲבָדִים עַל הָאָרֶץ׃ חֹפֵר גּוּמָּץ בּוֹ — שור הלך
יִפּוֹל וּפוֹרֵץ גָּדֵר יִשְּׁכֶנּוּ נָחָשׁ׃ מַסִּיעַ — גמץ
אֲבָנִים יֵעָצֵב בָּהֶם בּוֹקֵעַ עֵצִים — נפל פרץ
יִסָּכֶן בָּם׃ אִם קֵהָה הַבַּרְזֶל וְהוּא לֹא — נשך נסע
פָנִים קִלְקַל וַחֲיָלִים יְגַבֵּר וְיִתְרוֹן — עצב בקע
הַכְשֵׁר חָכְמָה׃ אִם יִשֹּׁךְ הַנָּחָשׁ בְּלוֹא — סכן
לָחַשׁ וְאֵין יִתְרוֹן לְבַעַל הַלָּשׁוֹן׃ — פנה גבר
דִּבְרֵי פִי חָכָם חֵן וְשִׂפְתוֹת כְּסִיל — כשר
תְּבַלְּעֶנּוּ׃ תְּחִלַּת דִּבְרֵי פִיהוּ סִכְלוּת — לשן
וְאַחֲרִית פִּיהוּ הוֹלֵלוּת רָעָה׃ וְהַסָּכָל — פה שפה
יַרְבֶּה דְבָרִים לֹא יֵדַע הָאָדָם — בלע כסל
מַה שֶׁיִּהְיֶה וַאֲשֶׁר יִהְיֶה מֵאַחֲרָיו — חלל הלל
מִי יַגִּיד לוֹ׃ עֲמַל הַכְּסִילִים תְּיַגְּעֶנּוּ — רוע
אֲשֶׁר לֹא יָדַע לָלֶכֶת אֶל עִיר׃ — רבה היה
אִי לָךְ אֶרֶץ שֶׁמַּלְכֵּךְ נָעַר וְשָׂרַיִךְ — נגד יגע
בַּבֹּקֶר יֹאכֵלוּ׃ אַשְׁרֵיךְ אֶרֶץ שֶׁמַּלְכֵּךְ — הלך
בֶּן חוֹרִים וְשָׂרַיִךְ בָּעֵת יֹאכֵלוּ — מלך שור
בִּגְבוּרָה וְלֹא בַשְּׁתִי׃ בַּעֲצַלְתַּיִם — אכל
יִמַּךְ הַמְּקָרֶה וּבְשִׁפְלוּת יָדַיִם יִדְלֹף — גבר שתה
הַבָּיִת׃ לִשְׂחוֹק עֹשִׂים לֶחֶם וְיַיִן — מכך קרה
יְשַׂמַּח חַיִּים וְהַכֶּסֶף יַעֲנֶה אֶת הַכֹּל׃ — דלף שחק
גַּם בְּמַדָּעֲךָ מֶלֶךְ אַל תְּקַלֵּל וּבְחַדְרֵי — שמח ענה
מִשְׁכָּבְךָ אַל תְּקַלֵּל עָשִׁיר כִּי עוֹף — ידע קלל
הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל וּבַעַל — שכב עשר
הַכְּנָפַיִם יַגִּיד דָּבָר׃ — הלך
— נגד

Cap. xi.

שלח לחמך על פני המים כי ברב — פנה יום
הימים תמצאנו: תן חלק לשבעה — מצא נתן
וגם לשמונה כי לא תדע מה יהיה — שמן ידע
רעה על הארץ: אם ימלאו העבים — רוע מלא
גשם על הארץ יריקו ואם יפול עץ — ריק נפל
בדרום ואם בצפון מקום שיפול — דרם צפן
העץ שם יהוא: שמר רוח לא יזרע — קום היה
וראה בעבים לא יקצור: כאשר — זרע קצר
אינך יודע מה דרך הרוח כעצמים
בבטן המלאה ככה לא תדע את
מעשה האלהים אשר יעשה את — עשה
הכל: בבקר זרע את זרעך ולערב
אל תנח ידך כי אינך יודע אי זה — נוח
יכשר הזה או זה ואם שניהם — כשר שנה
כאחד טובים: ומתוק האור וטוב — מתק
לעינים לראות את השמש כי אם — ראה
שנים הרבה יחיה האדם בכלם — שנה רבה
ישמח ויזכר את ימי החשך כי — חיה שמח
הרבה יהיו כל שבא הבל: שמח בחור — זכר יום
בילדותיך ויטיבך לבך בימי — בוא בחר
בחורותיך והלך בדרכי לבך — יטב
ובמראי עיניך ודע כי על כל אלה — ראה ידע
יביאך האלהים במשפט: — בוא שפט

Cap. xij.

והסר כעס מלבך והעבר רעה — סור עבר
מבשרך כי הילדות והשחרות — רוע
הבל: וזכר את בוראיך בימי — ברא יום
בחורתיך עד אשר לא יבאו ימי — בוא
הרעה והגיעו שנים אשר תאמר אין — נגע שנה
לי בהם חפץ: עד אשר לא תחשך — אמר חשך
השמש והאור והירח והכוכבים — כבב
ושבו העבים אחר הגשם: ביום — שוב
שיזעו שמרי הבית והתעותו — זוע עות
אנשי החיל ובטלו הטחנות כי
מעטו וחשכו הראות בארבות: — ראה
וסגרו דלתים בשוק בשפל קול
הטחנה ויקום לקול הצפור — קום צפר

Mitte panem tuũ ſup trāſeuntes aq̃s: quia poſt tpa multa iuenies illũ. Da partem ſeptem necnon & octo: qa ignoras quid futurum ſit mali ſuper terram. Si replete fuerint nubes: imbrē ſup terrā effundent. Si ceciderit lignũ ad auſtrũ aut ad aquilonē: in quocũq; loco ceciderit ibi erit. Qui obſeruat ventũ nō ſeminat & qui conſiderat nubes nũq̃ metet. Quomō ignoras q̄ ſit via ſpũs & qua rōne cōpingātur oſſa in ventre pregnantis: ſic neſcis opera dei qui fabricator eſt omniũ. Mane ſemina ſemen tuum & veſpere ne ceſſet manus tua: qa neſcis quid magis oriatur hoc aut illud: & ſi vtrumq; ſimul melius erit. Dulce lumen: & delectabile eſt oculis videre ſolem. Si annis multis vixerit homo & in his omnibus letus fuerit: meminiſſe debet tenebroſi tēpis & dierũ multorũ q cũ venerint: vanitatis arguētur p̄terita. Letare ergo iuuenis i adoleſcētia tua: & in bono ſit cor tuũ in dieb9 iuuētutis tue & ambula i viis cordis tui: & in intuitu oculoꝝ tuorũ: & ſcito q᷑ pro oib9 his adducet te deus in iudiciũ.

Aufer irā a corde tuo: & amoue maliciam a carne tua. 12. Adoleſcentia eni & voluptas vane ſunt. Memento creatoris tui in diebus iuuētutis tue: anteq̃ veniat tempus afflictionis tue: & appropinquēt anni de qbus dicas non mihi placent. Anteq̃ tenebreſcant ſol & lumen & ſtelle & luna: & reuertantur nubes poſt pluuiam. Qñ cōmouebũtur cuſtodes dom9: & nutabũt viri fortiſſimi: & ocioſe erunt molentes in minuto numero: & tenebreſcēt vidētes p foramina: & claudēt oſtia in platea in humilitate vocis molentis: & conſurget ad vocem volucris

Mitte panē tuũ in faciē a-
Ἀπόστειλον τὸν ἄρτον σου ἐπὶ πρόσωπον τοῦ ὕ- A
que: qr in multitudie dieꝝ inuenies eũ. da
δατος, ὅτι ἐν πλήθει τῶν ἡμερῶν εὑρήσεις αὐτόν. δὸς
partē ſeptē: et octo: qr nō cogno
μερίδα τοῖς ἑπτά, καί γε τοῖς ὀκτώ, ὅτι οὐ γινώ-
ſcis qđ erit malũ ſup terrā. ſi replete fuerit
σκεις τί ἔσται πονηρὸν ἐπὶ τὴν γῆν. ἐὰν πληρωθῶσι τὰ
nubes imbre ſup terrā effundēt. Et ſi ceciderit li-
νέφη ὑετοῦ ἐπὶ τὴν γῆν ἐκχεοῦσιν. Καὶ ἐὰν πέσῃ ξύ- B
gnũ in auſtro: & ſi in borea: in loco vbi ca
λον ἐν τῷ νότῳ, καὶ ἐὰν ἐν τῷ βορρᾷ, τόπῳ οὗ πεσεῖ-
det lignũ illic erit. q obſeruat vētũ nō ſeminabit: & q aſ-
ται τὸ ξύλον ἐκεῖ ἔσται. τηρῶν ἄνεμον οὐ σπερεῖ, καὶ βλέ-
picit in nubib9 nō metet. in qb9 nō eſt cogno
πων ἐν ταῖς νεφέλαις οὐ θερίσει. ἐν οἷς οὐκ ἔστι γινώ-
ſcēs q̄ via ſpũs. ſicut oſſa in vētre
σκων τίς ἡ ὁδὸς τοῦ πνεύματος. ὡς ὀστᾶ ἐν γαστρὶ τῆς
pregnātis: ſic nō cognoſces opa dei:
κυοφορούσης, οὕτως οὐ γνώσῃ τὰ ποιήματα τοῦ θεοῦ, C
q̄cūq; faciet cūcta. in hora matutina ſemina ſe
ὅσα ποιήσει τὰ σύμπαντα. ἐν πρωΐᾳ σπεῖρον τὸ σπέρ-
mē tuũ. & in veſpertina ne ceſſet man9 tua. qr nō
μα σου. καὶ ἐν ἑσπέρᾳ μὴ ἀφιέτω ἡ χείρ σου. ὅτι οὐ
cognoſcis quod orietᷓ an hoc an illud: & ſi
γινώσκεις ποῖον στοιχήσει ἢ τοῦτο ἢ τοῦτο, καὶ ἐὰν τὰ
duo ſimul: bona. & dulce lumē: & bonũ
δύο ἐπὶ τὸ αὐτό, ἀγαθά. καὶ γλυκὺ τὸ φῶς, καὶ ἀγαθὸν τοῖς
oculis aſpicere ſimul ſolē qr & ſi ãnos
ὀφθαλμοῖς τοῦ βλέπειν σὺν τὸν ἥλιον ὅτι καὶ ἐὰν ἔτη
multos viuet homo in oībus illis letus
πολλὰ ζήσεται ὁ ἄνθρωπος ἐν πᾶσιν αὐτοῖς εὐφρανθή- D
erit & memor erit dieꝝ tenebraꝝ: qm mul-
σεται καὶ μνησθήσεται τὰς ἡμέρας τοῦ σκότους, ὅτι πολ-
ti erũt: omne qđ venit vanitas. Letare
λαὶ ἔσονται, πᾶν τὸ ἐρχόμενον ματαιότης. Εὐφραίνου
iuuenis in adoleſcētia tua: & bñfaciat tibi cor tuũ
νεανίσκε ἐν νεότητί σου, καὶ ἀγαθυνάτω σε ἡ καρδία σου
in dieb9 iuuētutis tue. & ambula in viis cor-
ἐν ἡμέραις νεότητός σου. καὶ περιπάτει ἐν ὁδοῖς καρ-
dis tui irreprehēſibilis: & in intuitu oculoꝝ tuoꝝ. & co-
δίας σου ἄμωμος, καὶ ἐν ὁράσει ὀφθαλμῶν σου. καὶ γνῶ-
gnoſce q in oībus his ducet te deus in iudicio.
θι ὅτι ἐπὶ πᾶσι τούτοις ἄξει σε ὁ θεὸς ἐν κρίσει. C.12

Et aufer irā a corde tuo: & amo
Καὶ ἀπόστησον θυμὸν ἀπὸ καρδίας σου, καὶ πα- A
ue maliciā a carne tua: qm adoleſcētia &
ράγαγε πονηρίαν ἀπὸ σαρκός σου, ὅτι ἡ νεότης καὶ ἡ
amētia vanitas. & memēto ei9 q poſſedit te in
ἄνοια ματαιότης. καὶ μνήσθητι τοῦ κτήσαντός σε ἐν ἡ-
diebus iuuētutis tue. vſq; quo nō veniāt dies ma
μέραις νεότητός σου. ἕως οὗ μὴ ἔλθωσιν ἡμέραι τῆς κα-
litie. & p̄ueniant anni in qb9 dices: nō eſt mihi in
κίας. καὶ φθάσωσιν ἔτη ἐν οἷς ἐρεῖς, οὐκ ἔστι μοι ἐν
eis volũtas. vſq; quo nō tenebreſcat ſol & lumē
αὐτοῖς θέλημα. ἕως οὗ μὴ σκοτισθῇ ὁ ἥλιος καὶ τὸ φῶς
& luna & ſtelle. & cōuertãt nubes poſt
καὶ ἡ σελήνη καὶ οἱ ἀστέρες. καὶ ἐπιστρέψωσι τὰ νέφη ὀπί-
pluuiã in die q̄ vtiq; cōmouebunt̃ cuſtodes
σω τοῦ ὑετοῦ ἐν ἡμέρᾳ ᾗ ἂν σαλευθῶσι φύλακες τῆς
dom9: & p̄uertent̃ viri potētie: &
οἰκίας, καὶ διαστραφῶσιν ἄνδρες τῆς δυνάμεως, καὶ
ocioſe fuerũt molētes qm diminute fuerũt. & tenebreſ-
ἤργησαν αἱ ἀλήθουσαι ὅτι ὠλιγώθησαν. καὶ σκοτάσου-
cēt q̄ vidēt in foraminib9 & claudēt
σιν αἱ βλέπουσαι ἐν ταῖς ὀπαῖς, καὶ κλείσουσι
hoſtiũ in platea in infirmitate vocis molētis.
θύρας ἐν ἀγορᾷ ἐν ἀσθενείᾳ φωνῆς τῆς ἀληθούσης. B
& cõſurget ad vocē paſſeris
καὶ ἀναστήσεται εἰς φωνὴν τοῦ στρουθίου

τ humiliabunt oēs filie cantus.
καὶ ταπεινωθήσονται πᾶσαι αἱ θυγατέρες τοῦ ᾄσματος.
et ab excelſo videbūt. τ pauores in via: τ flore
καί γε ἀπὸ ὕψους ὄψονται. καὶ θάμβοι ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ ἀνθή
bit amygdal⁹: τ ĩpinguet locuſta. τ diſſipe
σει τὸ ἀμύγδαλον, καὶ παχυνθῇ ἡ ἀκρίς. καὶ διασκεδασ
tur capparis qm̄ iuit homo in domū ſecu
θῇ ἡ κάππαρις ὅτι ἐπορεύθη ὁ ἄνθρωπος εἰς οἶκον αἰῶ
li ſui: τ circuerūt in plates plāgentes. vſq₃ quo nō
νος αὐτοῦ, καὶ ἐκύκλωσαν ἐν ἀγορᾷ οἱ κοπτόμενοι. ἕως οὗ μὴ
C euertat funicul⁹ argēti τ cōprimat aux electū
ἀνατραπῇ σχοινίον τοῦ ἀργυρίου καὶ συνθλιβῇ τὸ ἀνθέμιον τοῦ
auri: τ cōterat hydria ſup fontē. τ coar
χρυσίου, καὶ συντριβῇ ἡ ὑδρία ἐπὶ τὴν πηγήν. καὶ συν
tetur rota ſup laccū: τ reuertat puluis
τροχάσῃ ὁ τροχὸς ἐπὶ τὸν λάκκον, καὶ ἐπιστρέψῃ ὁ χοῦς
in terrā vt erat. τ ſpūs redeat ad deū q
3.1.2. ἐπὶ τὴν γῆν ὡς ἦν. καὶ τὸ πνεῦμα ἐπιστρέψῃ πρὸς τὸν θεὸν ὃς
dedit illū. Vanitas vanitatū dixit eccleſia
ἔδωκεν αὐτό. Ματαιότης ματαιοτήτων εἶπεν ὁ ἐκκλησια
ſtes oīa vanitas: τ ſupfluū qm̄ fuit eccle
στής, τὰ πάντα ματαιότης. καὶ περισσὸν ὅτι ἐγένετο ἐκκλη
ſiaſtes ſapiēs. τ docuit cognitionē ppl̄m. τ auris inue
σιαστὴς σοφός. καὶ ἐδίδαξε γνῶσιν τὸν λαόν. καὶ οὖς ἐξιχνι
ſtigabit ornatū pabolaꝝ. multa q̄ſiuit eccleſia
άσεται κόσμιον παραβολῶν. πολλὰ ἐζήτησεν ἐκκλησια
D ſtes vt inueniret ſmōes volūtatis τ qđ ſcriptū eſt rectitu
στὴς τοῦ εὑρεῖν λόγους θελήματος καὶ γεγραμμένον εὐθύτη
dinis ſmōes veritatis. ſmōes ſapiētū vt ſtimuli bouū.
τος λόγους ἀληθείας. λόγοι σοφῶν ὡς τὰ βούκεντρα.
τ vt claui plātati: q a ꝯſedentib⁹ dati
καὶ ὡς ἧλοι πεφυτευμένοι, οἳ παρὰ τῶν συνθεμάτων ἐδό
ſunt de paſtore vno ſuperfluū ex his: fili mi ca
θησαν ἐκ ποιμένος ἑνὸς περισσὸν ἐξ αὐτῶν, υἱέ μου φυλάσ
ue facere libros multos nō eſt finis τ
σου τοῦ ποιῆσαι βιβλία πολλά. οὐκ ἔστι περασμὸς καὶ
meditatio multa labor carnis. finis ſmōis: oē
μελέτη πολλὴ κόπωσις σαρκός. τέλος λόγου, τὸ πᾶν
audi: deū time: τ mādata ei⁹ obſerua.
ἄκουε, τὸν θεὸν φοβοῦ, καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ φύλασσε.
qm̄ hoc ois homo. quia omne opus
ὅτι τοῦτο πᾶς ἄνθρωπος. ὅτι σύμπαν τὸ ποίημα
ducet de⁹ in iudicio. in omni neglecto ſi
ἄξει ὁ θεὸς ἐν κρίσει. ἐν παντὶ παρεωραμένῳ ἐὰν
bonū τ ſi malum.
ἀγαθὸν καὶ ἐὰν πονηρόν.

et obſurdeſcent oēs filie carminis. Excelſa q̄q₃ timebūt & formidabūt in via: florebit amygdalus: ĩpinguabitur locuſta & diſſipabitur capparis. Qm̄ ibit hō in domū eternitatis ſue: & circuibunt in platea plangentes. Antequam rūpatur funiculus argēteꝰ & rcurrat vitta aurea & cōteratur hydria ſup fontē: & cōfrigatur rota ſup ciſternā: & reuertatur puluis in terrā ſuam vnde erat: & ſpiritus redeat ad deum qui dedit illū. Vanitas vanitatum dixit eccleſiaſtes: & oīa vanitas. Cumq₃ eſſet ſapiētiſſim⁹ eccleſiaſtes docuit ppl̄m & enarrauit q̄ fecerat: & ĩueſtigās cōpoſuit parabolas multas: quęſiuit verba vtilia & cōſcripſit ſmones rectiſſimos ac veritate plenos. Verba ſapientiū ſicut ſtimuli & q̄ſi claui in altū defixi: q̄ p magiſtrorū cōſiliū data ſunt a paſtore vno. His amplius fili mi ne reqras. Faciendi plures libros null⁹ eſt finis: frequenſq₃ meditatio: carnis afflictio ē. Finē loquēdi pariter omnes audiamus. Deū time & mandata eius obſerua. Hoc eſt omis homo. Cuncta que fiūt adducet deus in iudiciū pro omni abſcondito ſiue bonū ſiue malum ſit.

Explicit liber eccleſiaſtes.

וישחו כל בנות השיר: גם מגבה | שחח שור
יראו וחתחתים בדרך וינאץ השקד | ראה חתת
ויסתבל החגב ותפר האביונה כי | נאץ סבל
הלך האדם אל בית עולמו וסבבו | פור אבה
בשוק הסופדים: עד אשר לא | עלם ספד
ירחק חבל הכסף ותרוץ גלת הזהב | רחק רוץ
ותשבר כד על המבוע ונרץ הגלגל | כלל שבר
אל הבור: וישב העפר על הארץ | נבע רוץ
כשהיה והרוח תשוב אל האלהים | גלל שוב
אשר נתנה: הבל הבלים אמר | היה
הקוהלת הכל הבל: ויתר שהיה
קהלת חכם עוד למד דעת את | ידע
העם ואזן וחקר תקן משלים
הרבה: בקש קהלת למצא דברי | רבה
חפץ וכתוב ישר דברי אמת: דברי | כתב
חכמים כדרבנות וכמשמרות | ספר נטע
נטועים בעלי אספות נתנו מרעה
אחד: ויתר מהמה בני הזהר עשות | זהר עשה
ספרים הרבה אין קץ ולהג הרבה
יגעת בשר: סוף דבר הכל נשמע | שמע
את האלהים ירא ואת מצותיו | צוה
שמור כי זה כל האדם: כי את כל | שמר
מעשה האלהים יבא במשפט על | עשה בוא
כל נעלם אם טוב ואם רע: | שפט עלם
רוע

CANTICVM CANTICORVM.
ΑΣΜΑ ΑΣΜΑΤΩΝ.

A Canticū cāticoꝝ: qđ eſt ſalomoni. oſcu
ᾎσμα ᾀσμάτων, ὅ ἐστι τῷ σαλωμών. φιλη
letur me ab oſculis oris ſui.
σάτω με ἀπὸ φιλημάτων στόματος αὐτοῦ.
qm̄ bona vbera tua ſup vinū. τ odor vnguētoꝝ tuoꝝ ſu
ὅτι ἀγαθοὶ μαστοί σου ὑπὲρ οἶνον. καὶ ὀσμὴ μύρων σου ὑ
per oīa aromata vnguētū euacuatū nomē tuū. ppē
πὲρ πάντα τὰ ἀρώματα μύρον ἐκκενωθὲν ὄνομά σου. διὰ
hoc adoleſcētule dilexerūt te: traxerūt me. poſt te in
τοῦτο νεάνιδες ἠγάπησάν σε, εἵλκυσάν με. ὀπίσω σου εἰς
odorē vnguētoꝝ tuoꝝ currem⁹. introduxit me rex
ὀσμὴν μύρων σου δραμοῦμεν. εἰσήνεγκέ με ὁ βασιλεὺς
in cellariū ſuū. exultem⁹ τ letemur
εἰς τὸ ταμιεῖον αὐτοῦ. ἀγαλλιασώμεθα καὶ εὐφρανθῶμεν
in te. diligem⁹ vbera tua ſuper vinū. rectitudo di
ἐν σοί. ἀγαπήσομεν μαστούς σου ὑπὲρ οἶνον. εὐθύτης ἠ
B lexit te: nigra ſum τ formoſa filie hieru
γάπησέ σε, μέλαινά εἰμι καὶ καλὴ θυγατέρες ἱερου
ſalē. ſicut tabernacula cedar.
σαλήμ. ὡς σκηνώματα κηδάρ.

Incipit canticum canticorum.

Oſculetur me ab oſculis oris ſui: quia meliora ſunt vbera tua vino fragrātia vnguētis optimis. Oleū effuſum nomen tuū: ideo adoleſcentule dilexerūt te. Trahe me poſt te: curremus. Introduxit me rex ĩ cellaria ſua. Exultabim⁹ & letabimur in te: memores vberū tuoꝝ ſup vinū. Recti diligūt te. Nigra ſum ſed formoſa filie hieruſalem ſicut tabernacula cedar:

Cap. j.

שיר השירים אשר לשלמה: | שור
ישקני מנשיקות פיהו כי טובים | נשק
דדיך מיין: לריח שמניך טובים | פה דוד
שמן תורק שמך על כן עלמות | ריח
אהבוך: משכני אחריך נרוצה | רוץ
הביאני המלך חדריו נגילה ונשמחה | בוא גיל
בך נזכירה דדיך מיין מישרים | שמח זכר
אהבוך: שחורה אני ונאוה | ישר שחר
בנות ירושלם כאהלי קדר | אוה בנה

Digitized by Google

כיריעות שלמה׃ אל תראוני ירע ראה
שאני שחרחרת ששזפתני השמש אני שזף
בני אמי נחרו בי שמני נטרה חרה שום
את הכרמים כרמי שלי לא
נטרתי׃ הגידה לי שאהבה נגד אהב
נפשי איכה תרעה איכה תרביץ רעה רבץ
בצהרים שלמה אהיה כעטיה למה היה
על עדרי חבריך׃ אם לא תדעי עטה ידע
לך היפה בנשים צאי לך נשה יצא
בעקבי הצאן ורעי את גדיתיך רעה
על משכנות הרעים׃ לססתי שכן סוס
ברכבי פרעה דמיתיך רעיתי׃ נאוו דמה רעה
לחייך בתרים צוארך בחרוזים׃ נוה לחה
תורי זהב נעשה לך עם נקדות צור חרז
הכסף׃ עד שהמלך במסבו עשה סבב
נרדי נתן ריחו׃ צרור המר צרר
דודי לי בין שדי ילין׃ אשכל שד לון
הכפר דודי לי בכרמי עין גדי׃ שכל
הנך יפה רעיתי הנך יפה עיניך הנה
יונים׃ הנך יפה דודי אף נעים נעם
אף ערשנו רעננה׃ קרות בתינו קרה בית
ארזים רהיטנו ברותים׃ רהט ברת

Cap. ij.

אני חבצלת השרון שרה
שושנת העמקים׃ כשושנה בין שושן
החוחים כן רעיתי בין הבנות׃ חוח
כתפוח בעצי היער כן דודי בין תפח
הבנים בצלו חמדתי וישבתי ופריו פרה
מתוק לחכי׃ הביאני אל בית היין מתק חיך
ודגלו עלי אהבה׃ סמכוני באשישות בוא אשש
רפדוני בתפוחים כי חולת אהבה חלה
אני׃ שמאלו תחת לראשי וימינו שמל ימן
תחבקני׃ השבעתי אתכם בנות חבק שבע
ירושלם בצבאות או באילות
השדה אם תעירו ואם תעוררו עור
את האהבה עד שתחפץ׃ קול חפץ
דודי הנה זה בא מדלג על ההרים בוא דלג

ſicut pelles ſalomonis. Nolite me conſiderare φ fuſca ſim: quia decolorauit me ſol. Filii mr̄is mee pugnauerūt cōtra me: poſuerunt me cuſtodem in vineis. Vineam meam non cuſtodiui. Indica mihi quem diligit anima mea: vbi paſcas: vbi cubes in meridie: ne vagari incipiam poſt greges ſodalium tuorum. Si ignoras te o pulcherrima inter mulieres egredere & abi poſt veſtigia gregū tuorum & paſce hedos tuos iuxta tabernacula paſtorum. Equitatui meo in curribus pharaonis aſſimilaui te amica mea. Pulchre ſunt gene tue ſicut turturis: collū tuū ſicut monilia. Murenulas aureas faciem⁹ tibi: vermiculatas argento. Dum eſſet rex in accubitu ſuo nardus mea dedit odorem ſuū. Faſciculus myrrhe dilect⁹ meus mihi: inter vbera mea cōmorabitur. Botr⁹ cypri dilectus me⁹ mihi: in vineis engaddi. Ecce tu pulchra es amica mea: ecce tu pulchra: ocl̄i tui colūbarum. Ecce tu pulcher es dilecte mi & decorus. Lectulus nr̄ floridus: tigna domorū nr̄arum cedrina: laquearia noſtra cupreſſina. 2.

Ego flos campi & lilium conuallium. Sicut lilium inter ſpinas ſic amica mea inter filias. Sicut malus inter ligna ſyluarū: ſic dilect⁹ me⁹ inter filios. Sub vmbra illius quē deſiderauerā ſedi: & fruct⁹ ei⁹ dulcis gutturi meo. Introduxit me in cellā vinariā: ordinauit in me charitatē. Fulcite me floribus: ſtipate me malis: qa amore lāgueo. Leua eius ſub capite meo: & dextera illi⁹ amplexabitur me. Adiuro vos filie hieruſalem per capreas ceruoſq; camporū: ne ſuſcitetis neq; euigilare faciatis dilectam quouſq; ipſa velit. Vox dilecti mei: ecce iſte venit ſaliens in montibus

---

ſicut pellis ſalomonis. ne aſpiciatis φ ego ſum nigrefacta:
ὡς δέῤῥεις σολομῶντος. μὴ βλέψητε ὅτι ἐγώ εἰμι μεμελανωμένη,
qm̄ aſpexit me ſol: filii matris mee
ὅτι παρέβλεψέ με ὁ ἥλιος, υἱοὶ μητρός μου
pugnauerūt in me. poſuerūt me cuſtodē in vineis:
ἐμαχέσαντο ἐν ἐμοί. ἔθεντό με φυλάκισσαν ἐν ἀμπελῶσιν,
vineā meā nō cuſtodiui. renūcia mihi
ἀμπελῶνα ἐμὸν οὐκ ἐφύλαξα. ἀπάγγειλόν μοι
quē dilexit aīa mea: vbi paſcis: vbi cubas in meridie.
ὃν ἠγάπησεν ἡ ψυχή μου, ποῦ ποιμαίνεις, ποῦ κοιτάζεις ἐν μεσημβρίᾳ.
ne quādo fiā vt circundata in gregib⁹ ſodaliū tuoꝝ.
μή ποτε γένωμαι ὡς περιβαλλομένη ἐπ᾽ ἀγέλαις ἑταίρων σου.
ſi nō noſti te ipſam ô pulchra ī mulierib⁹. Egredere tu in veſtigiis gregū:
ἐὰν μὴ γνῷς σεαυτὴν ἡ καλὴ ἐν γυναιξίν. Ἔξελθε σὺ ἐν πτέρναις τῶν ποιμνίων,
ꝛ paſce hedos tuos in tabernaculis paſtoꝝ.
καὶ ποίμαινε τὰς ἐρίφους σου ἐπὶ σκηνώμασι τῶν ποιμένων.
equo meo in currib⁹ pharaonis aſſimilaui te ô amica mea.
τῇ ἵππῳ μου ἐν ἅρμασι φαραὼ ὡμοίωσά σε ἡ πλησίον μου.
q̄d pulchre facte ſūt gene tue vt turturis.
τί ὡραιώθησαν σιαγόνες σου ὡς τρυγόνος.
collū tuū ſicut monilia ſimulachra auri faciemus tibi.
τράχηλός σου ὡς ὁρμίσκοι ὁμοιώματα χρυσίου ποιήσομέν σοι.
cū vermiculationib⁹ argēti donec rex
μετὰ στιγμάτων τοῦ ἀργυρίου ἕως οὗ ὁ βασιλεὺς
in accubitu ſuo. nardus mea dedit odorē ſuū.
ἐν ἀνακλίσει αὐτοῦ. νάρδος μου ἔδωκεν ὀσμὴν αὐτοῦ.
faſcicul⁹ ſtactes nepos me⁹ mihi.
ἀπόδεσμος τῆς στακτῆς ἀδελφιδός μου ἐμοί.
in medio vberū meoꝝ morabit̄. botr⁹ cypri nepos me⁹ mihi: in vineis in gaddi.
ἀναμέσον τῶν μαστῶν μου αὐλισθήσεται. βότρυς τῆς κύπρου ἀδελφιδός μου ἐμοί, ἐν ἀμπελῶσιν ἐν γαδδί.
ecce es pulchra amica mea: ecce es pulchra. oculi tui colūbe.
ἰδοὺ εἶ καλὴ ἡ πλησίον μου, ἰδοὺ εἶ καλή. ὀφθαλμοί σου περιστεραί.
ecce es pulcher nepos me⁹. et decor⁹
ἰδοὺ εἶ καλὸς ἀδελφιδός μου. καί γε ὡραῖος
ad lectulū noſtrū vmbroſus: tigna domoꝝ nr̄aꝝ cedri:
πρὸς κλίνην ἡμῶν σύσκιος. δοκοὶ οἴκων ἡμῶν κέδροι,
laquearia nr̄a cupreſſi.
φατνώματα ἡμῶν κυπάρισσοι. Ca. 2.

Ego flos cāpi: liliū cōuallium: ſicut
Ἐγὼ ἄνθος τοῦ πεδίου, κρίνον τῶν κοιλάδων, ὡς
liliū in medio ſpinaꝝ: ſic amica mea in medio filiaꝝ.
κρίνον ἐν μέσῳ ἀκανθῶν, οὕτως ἡ πλησίον μου ἀναμέσον τῶν θυγατέρων.
ſicut malū in lignis ſyluae ſic nepos me⁹ in medio filioꝝ.
ὡς μῆλον ἐν τοῖς ξύλοις τοῦ δρυμοῦ οὕτως ἀδελφιδός μου ἀναμέσον τῶν υἱῶν.
in vmbra ei⁹ deſideraui: ꝛ ſedi ꝛ fruct⁹ ei⁹ dulcis in gutture meo.
ἐν τῇ σκιᾷ αὐτοῦ ἐπεθύμησα, καὶ ἐκάθισα καὶ καρπὸς αὐτοῦ γλυκὺς ἐν λάρυγγί μου.
Introducite me in domū vini: ordinate in me dilectionē: firmate
Εἰσαγάγετέ με εἰς οἶκον τοῦ οἴνου, τάξατε ἐπ᾽ ἐμὲ ἀγάπην, στηρίσατέ
me in vnguētis: cōſtipate me in malis: qr̄ vulnerata amore ego.
με ἐν μύροις, στοιβάσατέ με ἐν μήλοις, ὅτι τετρωμένη ἀγάπης ἐγώ.
leua ei⁹ ſub capite meo: et dextera illi⁹ amplexabit̄ me.
εὐώνυμος αὐτοῦ ὑπὸ τὴν κεφαλήν μου, καὶ ἡ δεξιὰ αὐτοῦ περιλήψεταί με.
adiuraui vos filie hierl̄m in potētiis ꝛ in fortitudinib⁹ agri.
ὥρκισα ὑμᾶς θυγατέρες ἱερουσαλὴμ ἐν ταῖς δυνάμεσι καὶ ἐν ταῖς ἰσχύσεσι τοῦ ἀγροῦ.
ſi ſuſcitaueritis ꝛ excitaueritis dilectionē quuſq; voluerit.
ἐὰν ἐγείρητε καὶ ἐξεγείρητε τὴν ἀγάπην ἕως οὗ θελήσῃ.
voce nepotis mei: ecce hic venit ſaliēs in mōtes:
φωνὴ ἀδελφιδοῦ μου, ἰδοὺ οὗτος ἥκει πηδῶν ἐπὶ τὰ ὄρη,

C D A Ē.1.a. B

Trāſla. gre. lxx. cū iter. latina.

trāſiliens ſup colles. Similis eſt ne
διαλλόμενος ἐπὶ τοὺς βουνούς. Ὅμοιός ἐστιν ἀδελφι-
pos me⁹ capree aut hinnulo ceruoꝝ. ecce vbi ſtetit
δός μου τῇ δορκάδι ἢ νεβρῷ ἐλάφων. ἰδοὺ οὗ ἕστηκεν
poſt parietē nr̄m: ꝓſpiciens per fene-
ὀπίσω τοῦ τοίχου ἡμῶν, παρακύπτων διὰ τῶν θυρί-
ſtras: reſpiciēs per retia. reſpōdet ne
δων, ἐκκύπτων διὰ τῶν δικτύων. ἀποκρίνεται ἀδελφι-
pos me⁹ ⁊ dicit mihi: ſurge veni amica mea: for
δός μου, καὶ λέγει μοι, ἀνάστα ἐλθὲ ἡ πλησίον μου, κα-
moſa mea: colūba mea: q2 ecce hyēs trāſijt.
λή μου, περιστερά μου, ὅτι ἰδοὺ ὁ χειμὼν παρῆλθεν.
imber abijt receſſit ſibi: flores apparuerūt in
ὁ ὑετὸς ἀπῆλθεν ἐπορεύθη ἑαυτῷ, τὰ ἄνθη ὤφθη ἐν τῇ
C terra: tēpus putatiōis ꝑuenit: vox turturis audi-
γῇ, καιρὸς τῆς τομῆς ἔφθακε, φωνὴ τῆς τρυγόνος ἠκού-
ta ē in terra nr̄a. fic⁹ ꝓtulit groſſos ſuos.
σθη ἐν τῇ γῇ ἡμῶν. ἡ συκῆ ἐξήνεγκεν ὀλύνθους αὐτῆς. αἱ
vinee germinātes dederūt odorē. Surge veni ami-
ἄμπελοι κυπρίζουσαι ἔδωκαν ὀσμήν. Ἀνάστα ἐλθὲ ἡ πλη-
ca mea: formoſa mea: colūba mea. ⁊ veni tu colū
σίον μου καλή μου, περιστερά μου. καὶ ἐλθὲ σὺ περιστε-
ba mea in tegmine petre inherēs antemura-
ρά μου, ἐν σκέπῃ τῆς πέτρας ἐχομένη τοῦ προτειχί-
li. oſtēde mihi aſpectū tuū ⁊ audire fac me
σματος. δεῖξόν μοι τὴν ὄψιν σου καὶ ἀκούτισόν με τὴν
vocē tuā: qm̄ vox tua dulcis: ⁊ facies tua de
φωνήν σου, ὅτι ἡ φωνή σου ἡδεῖα, καὶ ἡ ὄψις σου ὡ-
D cora. capite nobis vulpes paruas q̄ demoliunt
ραία. πιάσατε ἡμῖν ἀλώπεκας μικροὺς ἀφανίζοντας
vineas. ⁊ vinee nr̄e germināt ne
ἀμπελῶνας. καὶ αἱ ἄμπελοι ἡμῶν κυπρίζουσιν. ἀδελ-
pos me⁹ mihi: et ego illi. q̄ paſcis in lilijs:
φιδός μου ἐμοί, κἀγὼ αὐτῷ. ὁ ποιμαίνων ἐν τοῖς κρίνοις,
donec aſpirauerit dies ⁊ mote fuerint vmbre. reuer
ἕως οὗ διαπνεύσῃ ἡ ἡμέρα καὶ κινηθῶσιν αἱ σκιαί. ἀπό-
tere: ſimilis eſto tu nepos me⁹ dorcadi vel hin
στρεψον, ὁμοιώθητι σὺ ἀδελφιδέ μου τῷ δόρκωνι ἢ νε-
nulo ceruoꝝ ſup mōtes cōcauitatū.
βρῷ ἐλάφων ἐπὶ ὄρη κοιλωμάτων. C.3.
A Super lectulū meū in noctib⁹: q̄ſiui quē dilexit
Ἐπὶ κοίτην μου ἐν νυξίν, ἐζήτησα ὃν ἠγάπησεν
aīa mea. q̄ſiui illū ⁊ nō inueni illū. voca
ἡ ψυχή μου. ἐζήτησα αὐτὸν καὶ οὐχ εὗρον αὐτόν. ἐκά-
ui eū: ⁊ nō audiuit me. Surgā iā ⁊
λεσα αὐτόν, καὶ οὐχ ὑπήκουσέ μου. ἀναστήσομαι δὴ καὶ
circuibo in ciuitate. in foris ⁊ in
κυκλώσω ἐν τῇ πόλει. ἐν ταῖς ἀγοραῖς καὶ ἐν ταῖς
plateis. ⁊ querā quē dilexit aīa mea. que
πλατείαις. καὶ ζητήσω ὃν ἠγάπησεν ἡ ψυχή μου. ἐζή-
ſiui illū: ⁊ nō inueni illū. inuenerūt me q̄ cuſto-
τησα αὐτόν, καὶ οὐχ εὗρον αὐτόν. εὕροσάν με οἱ τηροῦν-
diūt: q̄ circuīt in ciuitate. nū quē dilexit ani
τες, οἱ κυκλοῦντες ἐν τῇ πόλει. μὴ ὃν ἠγάπησεν ἡ ψυ-
ma mea vidiſtis? vt pax cū ꝑtrāſiui ab eis.
χή μου ἴδετε; ὡς μικρὸν ὅτε παρῆλθον ἀπ᾽ αὐτῶν.
donec inueni quē dilexit aīa mea. tenui eū.
B ἕως οὗ εὗρον ὃν ἠγάπησεν ἡ ψυχή μου. ἐκράτησα αὐ-
⁊ nō dimiſi eū: donec introduxi eū.
τὸν καὶ οὐκ ἀφῆκα αὐτόν, ἕως οὗ εἰσήγαγον αὐτόν.
in domū matris mee: ⁊ in cellā ei⁹ q̄
εἰς τὸν οἶκον μητρός μου, καὶ εἰς ταμιεῖον τῆς συλ-
cōcepit me. adiuraui vos filie hierl̄m
λαβούσης με. ὥρκισα ὑμᾶς θυγατέρες ἱερουσαλὴμ
in potētijs ⁊ in fortitudinib⁹ agri.
ἐν ταῖς δυνάμεσι καὶ ἐν ταῖς ἰσχύεσι τοῦ ἀγροῦ.
ſi ſuſcitaueritis ⁊ excitaueritis
ἐὰν ἐγείρητε καὶ ἐξεγείρητε

Trāſla. B. Hie.

transiliēs colles. Similis
eſt dilectus meus
capree hinnuloq; cer-
uorum. En
ipſe ſtat poſt parietem
noſtrum reſpiciens
per feneſtras: proſpi-
ciens per cancellos. En
dilectus meus loquitur
mihi. Surge & propera
amica mea formoſa mea
& veni. Iam enim
hyems tranſijt imber a
biit & receſſit.
Flores apparuerunt in
terra: tempus
putatiōis aduenit. Vox
turturis audita eſt
in terra noſtra. Ficus ꝓ
tulit groſſos ſuos.
Vinee florentes dede-
runt odorem. Surge
propera amica mea ſpe
cioſa mea & veni: colū-
ba mea in foraminib⁹ pe
tre in cauerna macerie.
Oſtende mihi faciem tu
am: ſonet
vox tua in auribus meis.
Vox enī tua dulcis: &
facies tua decora. Capi-
te nobis vulpes
paruulas q̄ demoliūtur
vineas. Nam vinea nr̄a
floruit. Dilectus meus
mihi: & ego illi q paſca-
tur iter lilia: donec aſpi
ret dies:
& inclinētur vmbre. Re
uertere: ſimilis eſto dile-
cte mi capree hinnulo-
q; ceruorum ſuper
montes bethel. 3.

IN lectulo meo per
noctem
queſiui quem diligit ani
ma mea.
Queſiui illum & non in
ueni. Surgam
& circuibo ciuitatē: per
vicos & plateas
queram quē diligit ani-
ma mea.
Queſiui illum & non in
ueni. Inuenerunt me
vigiles qui cuſtodiūt ci-
uitatem. Num
quem diligit anima mea
vidiſtis? Paululum
cum pertranſiſſem eos:
inueni
quē diligit anima mea.
Tenui eum nec dimittā:
donec introducā illum
in domū matris mee: &
in cubiculum genitricis
mee. Adiuro vos filie
hieruſalem per capreas
ceruoſq;
camporū ne ſuſcitetis
neq; euigilare faciatis

Tex. heb. Cātica. iij. Pritiua. heb.

מְקַפֵּץ עַל הַגְּבָעוֹת׃ דּוֹמֶה דוֹדִי   קפץ דמה
לִצְבִי אוֹ לְעֹפֶר הָאַיָּלִים הִנֵּה   צבה
זֶה עוֹמֵד אַחַר כָּתְלֵנוּ מַשְׁגִּיחַ   עמד שגח
מִן הַחַלֹּנוֹת מֵצִיץ מִן הַחֲרַכִּים׃   חלל ציץ
עָנָה דוֹדִי וְאָמַר לִי קוּמִי לָךְ
רַעְיָתִי יָפָתִי וּלְכִי לָךְ׃ כִּי הִנֵּה   רעה יפה
הַסְּתָו עָבָר הַגֶּשֶׁם חָלַף הָלַךְ   ילך
לוֹ׃ הַנִּצָּנִים נִרְאוּ בָאָרֶץ עֵת   נוץ ראה
הַזָּמִיר הִגִּיעַ וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע   זמר נגע
בְּאַרְצֵנוּ׃ הַתְּאֵנָה חָנְטָה פַגֶּיהָ   שמע פג
וְהַגְּפָנִים סְמָדַר נָתְנוּ רֵיחַ קוּמִי
לְכִי רַעְיָתִי יָפָתִי וּלְכִי לָךְ׃ יוֹנָתִי
בְּחַגְוֵי הַסֶּלַע בְּסֵתֶר הַמַּדְרֵגָה   חגה דרג
הַרְאִינִי אֶת מַרְאַיִךְ הַשְׁמִיעִינִי   ראה שמע
אֶת קוֹלֵךְ כִּי קוֹלֵךְ עָרֵב וּמַרְאֵךְ
נָאוֶה׃ אֶחֱזוּ לָנוּ שׁוּעָלִים שֻׁעָלִים   נוה שעל
קְטַנִּים מְחַבְּלִים כְּרָמִים וּכְרָמֵינוּ   חבל
סְמָדַר׃ דּוֹדִי לִי וַאֲנִי לוֹ הָרֹעֶה
בַּשּׁוֹשַׁנִּים׃ עַד שֶׁיָּפוּחַ הַיּוֹם   שושן פוח
וְנָסוּ הַצְּלָלִים סֹב דְּמֵה לְךָ דוֹדִי   נוס סבב
לִצְבִי אוֹ לְעֹפֶר הָאַיָּלִים עַל   צבה
הָרֵי בָתֶר׃

Cap. iij.

עַל מִשְׁכָּבִי בַּלֵּילוֹת   שכב
בִּקַּשְׁתִּי אֵת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי   אהב
בִּקַּשְׁתִּיו וְלֹא מְצָאתִיו׃ אָקוּמָה נָּא   קום
וַאֲסוֹבְבָה בָעִיר בַּשְּׁוָקִים וּבָרְחֹבוֹת   סבב
אֲבַקְשָׁה אֵת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי   בקש
בִּקַּשְׁתִּיו וְלֹא מְצָאתִיו׃ מְצָאוּנִי
הַשֹּׁמְרִים הַסֹּבְבִים בָּעִיר אֵת
שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי רְאִיתֶם׃ כִּמְעַט   ראה
שֶׁעָבַרְתִּי מֵהֶם עַד שֶׁמָּצָאתִי אֵת   עבר מצא
שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי אֲחַזְתִּיו וְלֹא אַרְפֶּנּוּ   רפה
עַד שֶׁהֲבֵיאתִיו אֶל בֵּית אִמִּי וְאֶל   בוא
חֶדֶר הוֹרָתִי׃ הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת   הרה שבע
יְרוּשָׁלַםִ בִּצְבָאוֹת אוֹ בְּאַיְלוֹת   צבה
הַשָּׂדֶה אִם תָּעִירוּ וְאִם תְּעוֹרְרוּ   עור

Digitized by Google

Pri̅tiua.heb. Tex.heb. Ca̅tica.iiij. Tra̅ſla.B.Hie. Tra̅ſ·Gre.lxx.cu̅iter.latina.

את האהבה עד שתחפץ: מי זאת — חפץ
עלה מן המדבר כתימרות עשן — דבר
מקטרת מר ולבונה מכל אבקת — קטר לבן
רוכל: הנה מטתו שלשלמה ששים — נטה
גברים סביב לה מגברי ישראל: — סבב
כלם אחזי חרב מלמדי מלחמה — למד לחם
איש חרבו על ירכו מפחד בלילות:
אפריון עשה לו המלך שלמה — פרה
מעצי הלבנון: עמודיו עשה כסף — עמד
רפידתו זהב מרכבו ארגמן תוכו — רפד רכב
רצוף אהבה מבנות ירושלם: — רצף בנה
צאינה וראינה בנות ציון במלך — יצא ראה
שלמה בעטרה שעטרה לו אמו
ביום חתנתו וביום שמחת לבו:

Cap. iiij. הנך יפה רעיתי
הנך יפה עיניך יונים מבעד — הנה רעה
לצמתך שערך כעדר העזים — עד צמם
שגלשו מהר גלעד: שניך כעדר — גלש
הקצובות שעלו מן הרחצה — עלה
שכלם מתאימות ושכלה אין — כל תאם
בהם: כחוט השני שפתותיך — שנה שפה
ומדברך נאוה כפלח הרמון — דבר נוה
רקתך מבעד לצמתך: כמגדל דויד — רמן רקק
צוארך בנוי לתלפיות אלף — גדל צור
המגן תלוי עליו כל שלטי — בנה תלל תלה
הגבורים: שני שדיך כשני — גבר שנה
עפרים תאומי צביה הרועים — תאם צבה
בשושנים: עד שיפוח היום ונסו — רעה שושן
הצללים אלך לי אל הר המור — פוח נוס הלך
ואל גבעת הלבונה: כלך יפה — לבן
רעיתי ומום אין בך: אתי מלבנון — רעה
כלה אתי מלבנון תבואי תשורי — בוא שור
מראש אמנה מראש שניר
וחרמון ממענות אריות מהררי — ען ארה
נמרים: לבבתני אחתי כלה
לבבתני באחת מעיניך באחד

dilectam donec ipſa velit. Que eſt iſta oooooooo que aſcendit per deſertu̅ ſicut virgula fumi ex oo aromatibus myrrhe & thuris & vniuerſi pulueris pigme̅tarii. En lectulu̅ ſalomonis ſexaginta fortes ambiu̅t ex fortiſſimis iſrael: oooooooooo omnes tene̅tes gladios & ad bella doctiſſimi. oo Vniuſcuiuſq; enſis ſup femur ſuu̅ ꝑpter timores nocturnos. Ferculu̅ fecit ſibi rex ſalomon de lignis libani. Colu̅nas eius fecit argenteas: reclinatoriu̅ aureu̅: aſce̅ſum purpureum media charitate co̅ſtrauit: propter filias hieruſalem. Egredimini filie ſion & videte regem oooooooooo ſalomone̅ in diademate quo coronauit illu̅ mr̅ ſua in die deſpo̅ſationis illius: & in die letície cordis eius. 4.

O Vaꝫ pulchra es amica mea: q̅ꝫ pulchra es. Oculi tui colu̅barũ: abſq; eo q̄d intrinſecus latet. Capilli tui ſicut greges caprarũ q̄ aſce̅deru̅t de mo̅te galaad. Dentes tui ſicut greges tonſaꝝ: q̄ aſce̅deru̅t de lauacro. Omnes gemellis fetibus: & ſterilis non eſt oo iter eas. Sicut vitta coccinea labia tua: ooooooo & eloquiu̅ tuu̅ dulce. Sicut fragmen mali punici: ita gene tue abſq; eo q̄d intrinſecꝰ latet. Sicut turris dauid collu̅ tuu̅ q̄ edificata e̅ cu̅ ꝓpugnaculis. Mille clypei pende̅t ex ea: omnis armatura oo fortiu̅. Duo vbera tua ſicut duo ooooooooooooo hinnuli capree gemelli qui paſcuntur ooooooo in liliis: donec aſpiret dies & inclinentur oooo vmbre. Vada̅ ad montem myrrhe: ooooooooo & ad collem thuris. Tota puchra es oooooooooo amica mea & macula no̅ eſt in te. Veni de libano ſpo̅ſa mea: veni de libano: veni coronaberis de capite amana: de vertice ſanyr oooooooooooo & hermon: de cubilibꝰ leonu̅ de montibus oo pardoru̅. Vulneraſti cor meu̅ ſoror mea ſponſa: vulneraſti cor meu̅ i vno oculoru̅ tuoꝝ: & in vno

dilectione̅ donec voluerit. q̄ iſta q̄ aſce̅dit
τὴν ἀγάπην ἕως ἂν θελήσῃ. τίς αὕτη ἡ ἀναβαίνουσα — C
a deſerto: ſicut truncꝰ fumi euaporans myr
ἀπὸ τῆς ἐρήμου, ὡς στελέχη καπνοῦ τεθυμιαμένη σμύρ
rha̅ et thus ab oibꝰ pulueribꝰ vnguẽtarij. en
ναν καὶ λίβανον ἀπὸ πάντων κονιορτῶν μυρεψοῦ. ἰδοὺ
lectulu̅ ſalomonis: ſexaginta pote̅tes in circuitu eiꝰ
ἡ κλίνη τοῦ σολομῶντος, ἑξήκοντα δυνατοὶ κύκλῳ αὐτῆς
ex pote̅tibꝰ iſrael: oe̅s tene̅tes gladiu̅
ἀπὸ δυνατῶν ἰσραήλ, πάντες κατέχοντες ῥομφαίαν
docti bellu̅. vir enſe eiꝰ ſup femur
δεδιδαγμένοι πόλεμον. ἀνὴρ ῥομφαία αὐτοῦ ἐπὶ μηρὸν
ſuu̅ a timore in noctibꝰ. ferculu̅ fecit ſibi
αὐτοῦ ἀπὸ θάμβους ἐν νυξί. φορεῖον ἐποίησεν ἑαυτῷ — D
rex ſalomo̅ de lignis libani. colu̅nas
ὁ βασιλεὺς σολομὼν ἀπὸ ξύλων τοῦ λιβάνου. στύλους
eius fecit arge̅tu̅: et reclinatoriu̅ eiꝰ au
αὐτοῦ ἐποίησεν ἀργύριον, καὶ ἀνάκλιτον αὐτοῦ χρύ
reu̅. aſce̅ſus eiꝰ purpura̅. interiꝰ eiꝰ lapi
σεον. ἐπίβασις αὐτοῦ πορφύρα. ἐντὸς αὐτοῦ λι
dibꝰ ſtratu̅ dilectione̅ a filiabꝰ hierl̅m. Egredi
θόστρωτον ἀγάπην ἀπὸ θυγατέρων ἱερουσαλήμ. Ἐξέλ
mini et videte filie ſion in rege ſa
θετε καὶ ἴδετε θυγατέρες σιὼν ἐν τῷ βασιλεῖ σα
lomone in corona qua coronauit eu̅ mater ſua
λομῶντι ἐν τῷ στεφάνῳ ᾧ ἐστεφάνωσεν αὐτὸν ἡ μήτηρ αὐ
in die deſpo̅ſationis illiꝰ: et in die leti
τοῦ ἐν ἡμέρᾳ νυμφεύσεως αὐτοῦ, καὶ ἐν ἡμέρᾳ εὐ
tie cordis eius.
φροσύνης καρδίας αὐτοῦ. Ca. 4.

E Cce es pulchra amica mea: ecce es pulchra.
Ἰδοὺ εἶ καλὴ ἡ πλησίον μου, ἰδοὺ εἶ καλή. — A
oculi tui colu̅be extra ſilentiu̅: ceſa
ὀφθαλμοί σου περιστεραὶ ἐκτὸς τῆς σιωπήσεως. τρί
ries tua ſicut greges capraꝝ. q̄ reuelate ſunt — Iſra.6.
χωμά σου ὡς ἀγέλαι τῶν αἰγῶν. αἳ ἀπεκαλύφθησαν
a galaad. de̅tes tui ſicut greges to̅
ἀπὸ τοῦ γαλαάδ. ὀδόντες σου ὡς ἀγέλαι τῶν κε
ſaꝝ q̄ aſcenderu̅t de lauacro oe̅s
καρμένων αἳ ἀνέβησαν ἀπὸ τοῦ λουτροῦ αἱ πᾶσαι
gemellis fetibꝰ et ſterilis no̅ eſt in eis. ſicut
διδυμεύουσαι καὶ ἀτεκνοῦσα οὐκ ἔστιν ἐν αὐταῖς. ὡς
funiculꝰ coccineꝰ labia tua et eloquiu̅ tuu̅ decoꝝ
σπαρτίον κόκκινον χείλη σου καὶ ἡ λαλιά σου ὡραία
ſicut cortex mali punici: malu̅ tuu̅ extra ſilen
ὡς λέπυρον τῆς ῥοᾶς, μῆλόν σου ἐκτὸς τῆς σιωπήσε
tiu̅ tuu̅. ſicut turris dauid collu̅ tuu̅: q̄ edifica
ώς σου. ὡς πύργος δαυὶδ τράχηλός σου, ὁ ᾠκοδο — B
ta eſt in thalphioth. mille clypei pende̅t ſup eu̅
μημένος εἰς θαλφιώθ. χίλιοι θυρεοὶ κρέμανται ἐπ᾽ αὐτὸν
oia iacula potentiu̅ duo vbera tua ſicut duo
πᾶσαι βολίδες τῶν δυνατῶν δύο μαστοί σου ὡς δύο
hinnuli gemelli capree q̄ paſcunt in liliis. do
νεβροὶ δίδυμοι δορκάδος οἱ νεμόμενοι ἐν κρίνοις. ἕως
nec aſpiret dies et mote ſint vmbre. va
οὗ διαπνεύσῃ ἡ ἡμέρα καὶ κινηθῶσιν αἱ σκιαί. πο
da̅ mihi ad mo̅te̅ myrrhe et ad
ρεύσομαι ἐμαυτῷ πρὸς τὸ ὄρος τῆς σμύρνης καὶ πρὸς
colle̅ thuris. tota pulchra es amica mea
τὸν βουνὸν τοῦ λιβάνου. ὅλη καλὴ εἶ ἡ πλησίον μου
et macula no̅ eſt in te. veni de libano ſpo̅
καὶ μῶμος οὐκ ἔστιν ἐν σοί. δεῦρο ἀπὸ λιβάνου νύμ
ſa: veni a libano. venies et tra̅ſibis a prin
φη, δεῦρο ἀπὸ λιβάνου. ἐλεύσῃ καὶ διελεύσῃ ἀπ᾽ ἀρ
cipio fidei. de capite ſanir et hermo̅ de
χῆς πίστεως. ἀπὸ κεφαλῆς σανεὶρ καὶ ἀερμὼν ἀπὸ
cubilibꝰ leonu̅ de mo̅tibꝰ pardoꝝ. ſtupefeci
μανδρῶν λεόντων ἀπὸ ὀρέων παρδάλεων. ἐκαρδίω — C
ſti nos ſoror mea: ſpo̅ſa. ſtupefeciſti nos vno
σας ἡμᾶς ἀδελφή μου, νύμφη. ἐκαρδίωσας ἡμᾶς ἑνὶ
ab oculis tuis. in vno
ἀπὸ ὀφθαλμῶν σου. ἐν μιᾷ ooooooooooooooooooo

Digitized by Google

torque colli tui. qd pulchra facta ſūt vbera tua
ἐνθέματι τραχήλου σου. τί ἐκαλλιώθησαν μασοί σου
ſoror mea: ſpōſa. qd pulchra facta ſū vbera tua a vino
ἀδελφή μου, νύμφη. τί ἐκαλλιώθησαν μασοί σου ἀπὸ ὄινου
ꝛ odor veſtimentoꝝ tuoꝝ ſup oīa aromata. fauū
καὶ ὀσμὴ ἱματίων σου ὑπὲρ πάντα τὰ ἀρώματα. κηρίον
diſtillāt labia tua ſpōſa. mel ꝛ lac ſub
ἀποςάζουσι χείλη σου νύμφη. μέλι καὶ γάλα ὑπὸ τὴν
lingua tua. ꝛ odor veſtimētoꝝ tuoꝝ ſicut odor thuris.
γλῶσσάν σου. καὶ ὀσμὴ ἱματίων σου ὡς ὀσμὴ λιβάνου.
D hortus cōcluſus ſoror mea: ſpōſa. hortus cōclu
κῆπος κεκλεισμένος ἀδελφή μου, νύμφη. κῆπος κεκλει
ſus. fons ſignatus emiſſiones tue paradiſus
σμένος. πηγὴ σφραγισμένη ἀποςολαί σου παράδεισος
maloꝝ punicoꝝ cū fructu pomoꝝ. cypri cū nardis.
ῥοιῶν μετὰ καρποῦ ἀκροδρύων. κύπροι μετὰ νάρδων.
nardus ꝛ croc⁹: fiſtula ꝛ cinnamomū cū vni
νάρδος καὶ κρόκος, κάλαμος καὶ κιννάμωμον μετὰ πάν
uerſis lignis libani: myrrha aloth cū oibus
των ξύλων τοῦ λιβάνου, σμύρνα ἀλὸθ μετὰ πάντων τῶν
pmis vnguētis: fons hortoꝝ. pute⁹ aque viuētis ꝛ
πρώτων μύρων, πηγὴ κήπων. φρέαρ ὕδατος ζῶντος καὶ
ſtrepētis de libano. ſurge boreas: ꝛ ve
ῥοιζοῦντος ἀπὸ τοῦ λιβάνου. ἐξεγέρθητι βορρᾶ, καὶ ἔρ
ni note: pfla hortū meū. ꝛ fluant
χου νότε, διάπνευσον κῆπόν μου. καὶ ῥευσάτωσαν
aromata mea.
ἀρώματά μου. Ca. 5.

A Deſcēdat nepos me⁹ in hortū ſuū.
Καταβήτω ἀδελφιδός μου εἰς κῆπον αὐτοῦ.
ꝛ comedat fructū pomoꝝ ſuoꝝ. ingreſſus ſū ī hor
καὶ φαγέτω καρπὸν ἀκροδρύων αὐτοῦ. εἰσῆλθον εἰς κῆ
tū meū ſoror mea ſpōſa. vindemiaui myrrhā meā
πόν μου ἀδελφή μου νύμφη. ἐτρύγησα σμύρναν μου
cum aromatib⁹ meis. comedi panē meū cū mele
μετὰ ἀρωμάτων μου. ἔφαγον ἄρτον μου μετὰ μέλιτός
Hiere. 25. c. meo. bibi vinū meū cum lacte meo comedite
μου. ἔπιον οἶνόν μου μετὰ γάλακτός μου. φάγετε οἱ
amici et bibite ꝛ inebriamini nepotes : ego dor
πλησίον καὶ πίετε καὶ μεθύσθητε ἀδελφιδοί, ἐγὼ κα
mio: ꝛ cor meū vigilat. vox nepotis
θεύδω, καὶ ἡ καρδία μου ἀγρυπνεῖ. φωνὴ ἀδελφιδοῦ
mei pulſat ad portā. aperi mihi ſoror mea
μου κρούει ἐπὶ τὴν θύραν. ἄνοιξόν μοι ἀδελφή μου
amica mea. colūba mea pfecta mea. q2 ca
ἡ πλησίον μου. περιςερά μου τελεία μου. ὅτι ἡ κεφα
put meū plenū eſt rore: ꝛ cincinni mei guttis
λή μου ἐπλήσθη δρόσου, καὶ οἱ βόςρυχοί μου ψεκάδων
B noctis. exui tunicā meā. qmodo induā
νυκτός. ἐξεδυσάμην τὸν χιτῶνά μου, πῶς ἐνδύσομαι
eā: Laui pedes meos: quomō inqnabo il
αὐτόν; Ενιψάμην τοὺς πόδας μου, πῶς μολυνῶ αὐ
los:, nepos me⁹ miſit manū ſuā a
τούς; ἀδελφιδός μου ἀπέςειλε χεῖρα αὐτοῦ ἀπὸ τῆς
foramine: ꝛ vēter me⁹ turbat⁹ ē ſup illū. ſurrexi ego vt api
ὀπῆς, καὶ ἡ κοιλία μου ἐθροήθη ἐπ᾽ αὐτόν. ἀνέςην ἐγὼ ἀνοῖ
rē nepoti meo. man⁹ mee ſtillauerūt myrrhā.
ξαι τῷ ἀδελφιδῷ μου. χεῖρές μου ἔςαξαν σμύρναν.
digiti mei myrrha pleni ſup man⁹. peſſu
δάκτυλοί μου σμύρνης πλήρεις ἐπὶ χεῖρας. τοῦ κλεί
lū aperui ego nepoti meo. nepos me⁹ trā
θρου ἤνοιξα ἐγὼ τῷ ἀδελφιδῷ μου. ἀδελφιδός μου πα
ſiuit. aīa mea exiuit in ſmōe eius. queſiui il
ρῆλθε. ψυχή μου ἐξῆλθεν ἐν λόγῳ αὐτοῦ. ἐζήτησα αὐ
lū ꝛ nō inueni illū. vocaui eū ꝛ nō audi
τὸν καὶ οὐχ εὗρον αὐτόν. ἐκάλεσα αὐτὸν καὶ οὐχ ὑπή
uit me. inuenerūt me cuſtodes q circuīunt in ciui
κουσέ μου. εὕροσάν με οἱ φύλακες οἱ κυκλοῦντες ἐν τῇ πό
C tate. pcuſſerūt me: vulnerauerūt me. tulerūt theriſtrū
λει. ἐπάταξάν με, ἐτραυμάτισάν με. ἦραν τὸ θέριςρον
a me cuſtodes muroꝝ. adiuraui
ἀπ᾽ ἐμοῦ φύλακες τῶν τειχέων. ὥρκισα

crine colli tui. Quā pulchre ſunt mamme tue ſoror mea ſponſa. Pulchriora ſunt vbera tua vino: & odor vnguētorū tuorū ſup oīa aromata. Fauus diſtillās labia tua ſponſa: mel & lac ſub lingua tua & odor veſtimentorū tuorū ſicut odor thuris. Hortus concluſus ſoror mea ſponſa: hort⁹ cōcluſus fons ſignat⁹. Emiſſiōes tue paradiſus malorū punicorū cum pomorū fructibus. Cypri cum nardo: nardus & crocus fiſtula & cinamomū cū vniuerſis lignis libani myrrha & aloe cum oībus primis vnguentis. Fons hortorū puteus aquarum viuentium que fluunt impetu de libano. Surge aquilo & veni auſter pfla hortum meum & fluent aromata illius: 5.

Ueniat dilectus me⁹ in hortū ſuū vt comedat fructū pomorū ſuorū. Veni ī hortū meū ſoror mea ſpōſa: meſſui myrrhā meā cū aromatib⁹ meis. Comedi fauū cum melle meo: & bibi vinū meū cū lacte meo. Comedite amici & bibite: & inebriamini chariſſimi. Ego dormio & cor meū vigilat. Vox dilecti mei pulſantis. Aperi mihi ſoror mea: amica mea colūba mea imaculata mea: qa caput meū plenū ē rore: & cincini mei guttis noctiū. Expoliaui me tūica mea: quō induar illa? Laui pedes meos: quō inquinabo illos? Dilect⁹ me⁹ miſit manū ſuā per foramē: & vēter me⁹ intremuit ad tactū eius. Surrexi vt aperirē dilecto meo. Man⁹ mee ſtillauerūt myrrhā: & digiti mei pleni myrrha pbatiſſima. Peſſulū oſtii mei apui dilecto meo: at ille declinauerat atq̃ trāſierat. Aīa mea liq̃facta eſt vt dilect⁹ locut⁹ ē. Queſiui & nō inueni illū: vocaui & nō reſpōdit mihi. Inuenerūt me cuſtodes qui circuierūt ciuitatē. Percuſſerūt me & vulnerauerūt me: tulerūt pallium meū cuſtodes murorum. Adiuro

ענק מצורניך: מה יפו דדיך — יפה דוד
אחתי כלה מה טבו דדיך מיין
וריח שמניך מכל בשמים: נפת — נוף
תטפנה שפתותיך כלה דבש — נטף שפה
וחלב תחת לשונך וריח שלמתיך — כלל לשן
כריח לבנון: גן נעול אחתי כלה — נעל
גל נעול מעין חתום: שלחיך — חתם
פרדס רמונים עם פרי מגדים — רמן פרה
כפרים עם נרדים: נרד וכרכם
קנה וקנמון עם כל עצי לבונה
מר ואהלות עם כל ראשי בשמים: — מור
מעין גנים באר מים חיים
ונזלים מן לבנון: עורי צפון — נזל צפן
ובואי תימן הפיחי גני יזלו — ימן פוח
בשמיו

Cap. v.
יבא דודי לגנו ויאכל פרי מגדיו: — בוא אכל
באתי לגני אחתי כלה אריתי — בוא ארה
מורי עם בשמי אכלתי יערי
עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי — שתה
אכלו רעים שתו ושכרו דודים: — רעה
אני ישנה ולבי ער קול דודי — עור
דופק פתחי לי אחתי רעיתי — דפק רעה
יונתי תמתי שראשי נמלא — תמם ראש
טל קוצותי רסיסי לילה: פשטתי — מלא רסס
את כתנתי איככה אלבשנה — לבש
רחצתי את רגלי איככה אטנפם: — טנף
דודי שלח ידו מן החר ומעי — חור מעה
המו עליו: קמתי אני לפתח — המה קום
לדודי וידי נטפו מור ואצבעתי — צבע
מור עבר על כפות המנעול: פתחתי — כפף נעל
אני לדודי ודודי חמק עבר נפשי
יצאה בדברו בקשתיהו ולא
מצאתיהו קראתיו ולא ענני: — ענה
מצאני השמרים הסבבים בעיר
הכוני פצעוני נשאו את רדידי — נכה רדד
מעל שמרי החמות: השבעתי — חמה שבע

Digitized by Google

אתכם בנות ירושלם אם תמצאו
את דודי מה תגידו לו שחולת
אהבה אני׃ מה דודך מדוד היפה
בנשים מה דודך מדוד שככה
השבעתנו׃ דודי צח ואדום דגול
מרבבה׃ ראשו כתם פז קוצותיו
תלתלים שחרות כעורב׃ עיניו
כיונים על אפיקי מים רחצות
בחלב ישבות על מלאת׃ לחיו
כערוגת הבשם מגדלות מרקחים
שפתותיו שושנים נטפות מור
עבר׃ ידיו גלילי זהב ממלאים
בתרשיש מעיו עשת שן מעלפת
ספירים׃ שוקיו עמודי שש
מיסדים על אדני פז מראהו כלבנון
בחור כארזים׃ חכו ממתקים וכלו
מחמדים זה דודי וזה רעי בנות
ירושלם׃ אנה הלך דודך היפה
בנשים אנה פנה דודך ונבקשנו
עמך׃ דודי ירד לגנו
לערוגות הבשם לרעות בגנים
וללקט שושנים׃ אני לדודי ודודי
לי הרעה בשושנים׃ יפה את
רעיתי כתרצה נאוה כירושלם
אימה כנדגלות׃ הסבי עיניך מנגדי
שהם הרהיבני שערך כעדר
העזים שגלשו מן הגלעד׃ שניך
כעדר הרחלים שעלו מן הרחצה
שכלם מתאימות ושכלה אין בהם׃
כפלח הרמון רקתך מבעד לצמתך׃
ששים המה מלכות ושמנים
פילגשים ועלמות אין מספר׃ אחת
היא יונתי תמתי אחת היא לאמה
ברה היא ליולדתה ראוה בנות
ויאשרוה מלכות ופילגשים
ויהללוה׃ מי זאת הנשקפה כמו

מצא
נגד חלה
נשה כה
צחח אדם
דגל
אפק
לחה
ערג גדל
רקח שפה
ששן נטף
מור
גלל מלא
מעה עלף
ספר עמד
יסד ראה
בחר חכך
מתק חמד
רעה בנה
נשה בקש
Cap. vi.
ערג רעה
רעה אוה
דגל סבב
הם רהב
גלש
עלה
כל תאם
רמן רקק
ער צמם
ששה
ספר
תמם
ברר ילד
ראה אשר
הלל שקף

vos filie hieruſalem ſi inueneritis dilectum meum vt nunciétis ei: quia amore lāgueo. Qualis ē dilectus tu⁹ ex dilecto: o pulcherrima mulierum? Qualis eſt dilect⁹ tu⁹ ex dilecto: qa ſic adiuraſti nos? Dilectus me⁹ candidus & rubicūdus: elect⁹ ex milib⁹. Caput ei⁹ aurū optimū. Come eius ſicut elate palmarū: nigre q̄ſi coruus. Oculi ei⁹ ſicut columbe ſup riuulos aq̄rū q̄ lacte ſunt lote: & reſidēt iuxta flueta pleniſſima. Gene illius ſicut areole aromatū cōſite a pigmētariis. Labia eius lilia diſtillātia myrrham primam. Manus illius tornatiles auree: plene hyacinthis. Venter eius eburneus: diſtinctus ſapphiris. Crura illi⁹ columne marmoree: que fundate ſunt ſup baſes aureas. Species ei⁹ vt libani: elect⁹ vt cedri. Guttur illi⁹ ſuauiſſimū: & totus deſiderabilis. Talis ē dilect⁹ me⁹ & ipſe ē amicus meus filie hieruſalē. Quo abiit dilectus tu⁹ o pulcherrima mulierū: q̄ declinauit dilectus tuus. Et q̄remus eū tecū. 6.

Dilectus me⁹ deſcēdit ī hortū ſuū ad areolā aromatū: vt ibi paſcatur in hortis & lilia colligat. Ego dilecto meo & dilect⁹ me⁹ mihi q paſcitur īter lilia. Pulchra es amica mea: ſuauis & decora ſicut hieruſalem: terribilis vt caſtrorū acies ordinata. Auerte oclos tuos a me qa ipī me auolare fecerūt. Capilli tui ſicut grex caprarū q̄ apparuerūt de galaad. Dētes tui ſicut greges ouiū q̄ aſcenderūt de lauacro. Oēs gemellis fetibus: & ſterilis non eſt in eis. Sicut cortex mali punici ſic gene tue: abſq3 occultis tuis. Sexaginta ſunt regine & octoginta cōcubine & adoleſcentularū nō eſt numer⁹. Vna eſt colūba mea pfecta mea: vna eſt matri ſue: electa genitrici ſue. Viderunt eam filie & beatiſſimā predicauerunt: regine & cōcubine laudauerunt eā. Que eſt iſta que progreditur q̄ſi

vos filie hierlm: in potētijs ⁊ in
ὑμᾶς θυγατέρες ἱερουσαλὴμ, ἐν ταῖς δυνάμεσι καὶ ἐν ταῖς — S.2.b. Infra. 8.a.
fortitudinib⁹ agri. ſi īueneritis nepotē meū qd nūcia-
ἰσχύσεσι τοῦ ἀγροῦ. ἐὰν εὕρητε τὸν ἀδελφιδόν μου τί ἀπαγ-
ueritis ei. φ vulnerata amore ſum ego. qd ne
γείλητε αὐτῷ. ὅτι τετρωμένη ἀγάπης εἰμὶ ἐγώ. τί ἀδελ
pos tu⁹ a nepote pulchra in mulierib⁹: qd ne
φιδός σου ἀπὸ ἀδελφιδοῦ ἡ καλὴ ἐν γυναιξί; τί ἀδελφι
pos tu⁹ a nepote: qꝛ ſic adiuraſti nos? ne
δός σου ἀπὸ ἀδελφιδοῦ, ὅτι οὕτως ὥρκισας ἡμᾶς; ἀδελ
pos me⁹ cādid⁹ ⁊ fulu⁹ electus ex decē milli
φιδός μου λευκὸς καὶ πυῤῥὸς ἐκλελοχισμένος ἀπὸ μυριά — D
bus. Caput ei⁹ aur cephaz: come ei⁹ dacti-
δων. Κεφαλὴ αὐτοῦ χρυσίον κεφάζ, βόστρυχοι αὐτοῦ ἐλα
les nigre ſicut coru⁹. oculi ei⁹ ſicut colūbe ſup
ταὶ μέλανες ὡς κόραξ. ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ὡς περιστεραὶ ἐπὶ
plenitudines aquar lote in lacte: ſedētes
πληρώματα ὑδάτων λελουσμέναι ἐν γάλακτι, καθήμεναι
ſup plenitudinē. gene illi⁹ ſicut phiale aromatis
ἐπὶ πληρώματι. σιαγόνες αὐτοῦ ὡς φιάλαι τοῦ ἀρώματος
pducētes pigmētaria. labia ei⁹ lilia ſtillātia myrrhā ple
φύουσαι μυρεψικά. χείλη αὐτοῦ κρίνα στάζοντα σμύρναν πλή
nā. man⁹ ei⁹ tornatiles aureę plene tharſis.
ρη. χεῖρες αὐτοῦ τορευταὶ χρυσαῖ πεπληρωμέναι θαρσεῖς.
vēter ei⁹ pyxidicula eburnea in lapide ſapphiro.
κοιλία αὐτοῦ πυξίον ἐλεφάντινον ἐπὶ λίθου σαπφείρου.
tibie ei⁹ colūne marmoree fundate ſup baſes aureas.
κνῆμαι αὐτοῦ στύλοι μαρμάρινοι τεθεμελιωμένοι ἐπὶ βά
ſes aureas. ſpecies ei⁹ vt liban⁹ elect⁹ vt ce
σεις χρυσᾶς. εἶδος αὐτοῦ ὡς λίβανος ἐκλεκτὸς ὡς κέ-
dri guttur illi⁹ ſuauitates ⁊ tot⁹ deſideriū. hic
δροι φάρυγξ αὐτοῦ γλυκασμοὶ καὶ ὅλος ἐπιθυμία. οὗτος
nepos me⁹ ⁊ hic amic⁹ me⁹ filie hieruſa
ἀδελφιδός μου καὶ οὗτος πλησίον μου θυγατέρες ἱερουσα
lē. quo abijt nepos tuus pulchra in mulierib⁹?
λήμ. ποῦ ἀπῆλθεν ὁ ἀδελφιδός σου ἡ καλὴ ἐν γυναιξί;
quo reſpexit nepos tu⁹? ⁊ querem⁹ eū
ποῦ ἀπέβλεψεν ὁ ἀδελφιδός σου; καὶ ζητήσομεν αὐτὸν
tecum.
μετὰ σοῦ. Ca.6.

Nepos me⁹ deſcēdit in hortū ſuum ad phia — A
ἈΔελφιδός μου κατέβη εἰς κῆπον αὐτοῦ εἰς φιά-
las aromatis vt paſcat in hortis ⁊ vt colligat li-
λας τοῦ ἀρώματος ποιμαίνειν ἐν κήποις, καὶ συλλέγειν κρί
lia. ego nepoti meo: ⁊ nepos me⁹ mihi:
να. ἐγὼ τῷ ἀδελφιδῷ μου, καὶ ὁ ἀδελφιδός μου ἐμοί,
q̄ paſcit in lilijs. Pulchra es amica mea: vt be
ὁ ποιμαίνων ἐν τοῖς κρίνοις. Καλὴ εἶ ἡ πλησίον μου, ὡς εὐ
neplacitū. decora ſicut hierlm. pauor vt ordinate acies. auer
δοκία. ὡραία ὡς ἱερουσαλήμ. θάμβος ὡς τεταγμέναι ἀπό-
te. oculos tuos de cōtra me: qꝛ ipſi auolare fe
στρεψον ὀφθαλμούς σου ἀπεναντίον μου, ὅτι αὐτοὶ ἀνεπτέ
cerūt me. ceſaries tua ſicut greges capraꝝ q̄ aſcēderūt
ρωσάν με. τρίχωμά σου ὡς ἀγέλαι τῶν αἰγῶν αἳ ἀνέβησαν — B
de galaad. dētes tui ſicut greges tonſaꝝ
ἀπὸ τοῦ γαλαάδ. ὀδόντες σου ὡς ἀγέλαι τῶν κεκαρμένων
q̄ aſcenderūt de lauacro. oēs gemellis fetib⁹:
αἳ ἀνέβησαν ἀπὸ τοῦ λουτροῦ. αἱ πᾶσαι διδυμεύουσαι,
⁊ ſterilis nō eſt in eis. ſicut funicul⁹ cocci-
καὶ ἀτεκνοῦσα οὐκ ἔστιν ἐν αὐταῖς. ὡς σπαρτίον κόκκι-
ne⁹ labia tua ⁊ eloquiū tuū decoꝝ. ſicut cortex mali punici
νον χείλη σου καὶ ἡ λαλιά σου ὡραία. ὡς λέπυρον τῆς ῥοιᾶς
gene tue extra ſilentiū tuū. ſexaginta ſunt regi — C
μῆλόν σου ἐκτὸς τῆς σιωπήσεώς σου. ἑξήκοντά εἰσι βασί
ne ⁊ octoginta cōcubine: ⁊ adoleſcētule quaꝝ nō ē numerus.
λισσαι καὶ ὀγδοήκοντα παλλακαί, καὶ νεάνιδες ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμός.
vna eſt colūba mea pfecta mea. vna eſt matri ſue: electa eſt
μία ἐστὶ περιστερά μου τελεία μου. μία ἐστὶ τῇ μητρὶ αὐτῆς, ἐκλεκτή ἐστι τῇ
genitrici ſue. viderūt eā filie ⁊ beatā pdicabūt eā. Re
τεκούσῃ αὐτήν. εἴδοσαν αὐτὴν θυγατέρες καὶ μακαριοῦσιν αὐτήν. βα
gine ⁊ cōcubine laudabūt eā. q̄ iſta q̄ inclinat
σίλισσαι καὶ παλλακαὶ αἰνέσουσιν αὐτήν. τίς αὕτη ἡ ἐκκύπτουσα

Digitized by Google

D quaſi aurora. pulchra vt luna. electa vt ſol. pauor
Infra. ὡσεὶ ὄρθρος· καλὴ ὡς σελήνη· ἐκλεκτὴ ὡς ἥλιος· θάμβος
8.a. vt ordinate. in hortū nucis deſcēdi vt viderē i ge
ὡς τεταγμέναι· εἰς κῆπον καρύας κατέβην ἰδεῖν ἐν γε
nimine torrētis: vt viderē ſi floruit vinea ſi flo
νήματι τοῦ χειμάρρου, ἰδεῖν εἰ ἤνθησεν ἡ ἄμπελος εἰ ἐξ
ruerūt mala punica. nō nouit aīa mea. poſuit me cur
ήνθησαν αἱ ῥοαί· οὐκ ἔγνω ἡ ψυχή μου. ἔθετό με ἅρμα
r⁹ aminadab. reuertere reuertere ſulamitis. reuer
τα ἀμιναδάβ· ἐπίστρεφε ἐπίστρεφε ἡ σουλαμῖτις· ἐπί
tere reuertere ꝛ ītuebimur in te.
στρεφε ἐπίστρεφε καὶ ὀψόμεθα ἐν σοί· Ca.7.

A Quid videbitis in ſulamitide ꝗ vadit vt cho
ΤΙ ὄψεσθε ἐν τῇ σουλαμίτιδι ἡ ἐρχομένη ὡς χορ
ba caſtroꝝ. ꝗd pulchri facti ſunt greſſus tui in
οὶ τῶν παρεμβολῶν· τί ὡραιώθησαν διαβήματά σου ἐν
calciamētis filia nadab. aptitudines femoꝝ tuoꝝ ſimiles
ὑποδήμασι θύγατερ ναδάβ· ῥυθμοὶ μηρῶν σου ὅμοιοι
monilib⁹ opeꝝ manuū artificis. vmbilicus tu⁹ crater
ὁρμίσκοις ἔργων χειρῶν τεχνίτου· ὀμφαλός σου κρατὴρ
tornatilis: nō indigēs mixtione. Vēter tu⁹ cumul⁹
τορευτός, μὴ ὑστερούμενος κρᾶμα· Κοιλία σου θημωνία
tritici vallat⁹ in lilijs. duo vbera tua ſicut duo hī
σίτου πεφραγμένη ἐν κρίνοις· δύο μαστοί σου ὡς δύο νε
nuli gemelli capree: collum tuū ſicut turris
βροὶ δίδυμοι δορκάδος· τράχηλός σου ὡς πύργος

B eburnea. oculi tui vt piſcine in aſebō: in
ἐλεφάντινος· ὀφθαλμοί σου ὡς λίμναι ἐν ἀσεβών, ἐν
portis filie multoꝝ. naſus tu⁹ ſicut turris
πύλαις θυγατρὸς πολλῶν· μυκτήρ σου ὡς πύργος τοῦ
libani ꝗ reſpicit faciē damaſci. caput tuū
λιβάνου σκοπεύων πρόσωπον δαμασκοῦ· κεφαλή σου
ſup te vt carmeli: ꝛ ceſaries capitis tui ſicut pur
ἐπὶ σὲ ὡς καρμήλου, καὶ πλόκιον κεφαλῆς σου ὡς πορ
pura. rex ligat⁹ in trāſcurſib⁹. ꝗd pul
φύρα· βασιλεὺς δεδεμένος ἐν παραδρομαῖς· τί ὡραι
chra facta es ꝛ ꝗd iucūda facta es dilectio. i delitijs tuis hec ma
ώθης καὶ τί ἡδύνθης ἀγάπη· ἐν τρυφαῖς σου τοῦτο μέ

C gnitudo tua. ſimilis facta es palme: ꝛ vbera tua
γεθός σου· ὡμοιώθης τῷ φοίνικι, καὶ οἱ μαστοί σου τοῖς
botris. dixi aſcendā in palma. apprehēdā
βότρυσιν· εἶπα ἀναβήσομαι ἐν τῷ φοίνικι· κρατήσω
cacumina ei⁹. ꝛ erūt ꝗdē vbera tua ſicut botri
τῶν ὑψέων αὐτοῦ· καὶ ἔσονται δὴ μαστοί σου ὡς βότρυ
vinee. ꝛ odor naris tue ſicut mala. ꝛ gut
ες τῆς ἀμπέλου· καὶ ὀσμὴ ῥινός σου ὡς μῆλα· καὶ λάρ
tur tuū ſicut vinū bonū. Vadens nepoti
υγξ σου ὡς οἶνος ἀγαθός· Πορευόμενος τῷ ἀδελφιδῷ
meo in rectitudinē ſufficiēs in labijs meis ꝛ denti
μου εἰς εὐθύτητα ἱκανούμενος ἐν χείλεσί μου καὶ ὀδοῦ

D bus. ego nepoti meo. ꝛ ad me cōuerſio ei
σιν. ἐγὼ τῷ ἀδελφιδῷ μου· καὶ ἐπ' ἐμὲ ἡ ἐπιστροφὴ αὐ
tus. veni nepos mi egrediamur in agrū. cōmore
τοῦ· ἐλθὲ ἀδελφιδέ μου ἐξέλθωμεν εἰς ἀγρόν· αὐλισθῶ
mur in villis. mane ſurgam⁹ ad vineas. videam⁹ ſi
μεν ἐν κώμαις· ὀρθρίσωμεν εἰς ἀμπελῶνας· ἴδωμεν εἰ
floruit vinea. floruit germinatio. floruerūt
ἤνθησεν ὁ ἄμπελος· ἤνθησεν ὁ κύπρισμος· ἤνθησαν
mala punica. illic dabo vbera mea tibi. man
αἱ ῥοαί· ἐκεῖ δώσω τοὺς μαστούς μου σοί· οἱ μαν
dragore dederūt odorē. ꝛ in portis nrīs om
δραγόραι ἔδωκαν ὀσμήν· καὶ ἐπὶ θύραις ἡμῶν πάν
nia poma noua ad vetera nepos mi
τα τὰ ἀκρόδρυα νέα πρὸς παλαιὰ ἀδελφιδέ μου
ſeruaui tibi.
ἐτήρησά σοι. Ca.8.

ccccccccccccccccccccccccccccccccccccc

ccccccccccccccccccccccccccccccccccccc

aurora conſurgens pulchra vt luna electa vt ſol terribilis vt caſtrorū acies ordinata. Deſcendi in ortū nucū vt viderē poma cōuallīū & īſpicerē ſi floruiſſet vinea & germinaſſet malapunica. Neſciui. Ania mea cōturbauit me ꝑpter quadrigas aminadab. Reuertere reuertere ſunamitis: cc reuertere reuertere vt intueamur te. 7.

Quid videbis in ſunamite cccccccccccc niſi choros caſtrorum? Quā pulchri ſūt greſſ⁹ tui in calciamentis filia principis. Iūcture feminū tuoꝝ ſicut monilia ꝗ fabricata ſunt manu artificis. Vmbilicus tu⁹ crater tornatilis: nūꝗ̄ indigens poculis. Venter tu⁹ ſicut aceruus tritici vallatus lilijs. Duo vbera tua ſicut duo hīnuli gemelli capree. Collū tuū ſicut turris eburnea. cccccc Oculi tui ſicut piſcine in eſebon ꝗ ſunt in porta filie multitudinis. Naſus tu⁹ ſicut turris libani qui reſpiſcit contra damaſcū. Caput tuum ccc vt carmelus: & come capitis tui ſicut purpura cc regis iuncta canalib⁹. Quam pulchra es ccc & ꝗ̄ decora chariſſima in delitijs. cccccccccc Statura tua aſſimilata eſt palme & vbera tua cccc botris. Dixi. Aſcendā in palmam & cccccccc apprehendā fructus ei⁹. Et erunt vbera tua cccc ſicut botri vinee: & odor oris tui ſicut odor malorū. Guttur tuū ſicut vinū optimū: dignū dilecto meo ad potandum: labijſꝗ; & cccccc dentib⁹ illi⁹ ad ruminandū. Ego dilecto meo: & ad me cōuerſio ei⁹. Veni dilecte mi egrediamur in agrū: cōmoremur in villis. Maneſurgam⁹ ad vineas: videamus ſi floruit vinea cccccccccccc ſi flores fruct⁹ ꝑturiūt: ſi floruerūt malapunica. Ibi dabo tibi vbera mea. Mandragore cccc dederunt odorē in portis noſtris. Omnia cccc poma noua & vetera dilecte mi cccccccccccc ſeruaui tibi. 8

שחר יפה כלבנה ברה כחמה אימה
כנדגלות ׃ אל גנת אגוז ירדתי — הלל אמם
לראות באבי הנחל לראות — ראה אבב
הפרחה הגפן הנצו הרמנים ׃ לא — נוץ
ידעתי נפשי שמתני מרכבות — שום רכב
עמי נדיב ׃ שובי שובי השולמית
שובי שובי ונחזה בך — חזה
מה תחזו בשולמית — Cap. vij.
כמחלת המחנים ׃ מה יפו פעמיך — שלם חלל
בנעלים בת נדיב חמוקי ירכיך — חנה יפה
כמו חלאים מעשה ידי אמן ׃ — חמק
שררך אגן הסהר אל יחסר המזג — חלה עשה
בטנך ערמת חטים סוגה בשושנים ׃ — חסר
שני שדיך כשני עפרים תאמי — חטם שושן
צביה ׃ צוארך כמגדל השן — שנה שדד
עיניך ברכות בחשבון על שער — צבה צור
בת רבים אפך כמגדל הלבנון — גדל
צופה פני דמשק ׃ ראשך עליך — צפה פנה
ככרמל ודלת ראשך כארגמן — דלל
מלך אסור ברהטים ׃ מה יפית — אסר יפה
ומה נעמת אהבה בתענוגים ׃ — ענג
זאת קומתך דמתה לתמר ושדיך — דמה
לאשכלות ׃ אמרתי אעלה בתמר — שכל עלה
אחזה בסנסניו ויהיו נא שדיך — היה
כאשכלות הגפן וריח אפך
כתפוחים ׃ וחכך כיין הטוב הולך — תפח חיך
לדודי למישרים דובב שפתי — הלך ישר
ישנים ׃ אני לדודי ועלי תשוקתו ׃ — דבב שפה
לכה דודי נצא השדה נלינה — שוק ילך
בכפרים ׃ נשכימה לכרמים — יצא לון
נראה אם פרחה הגפן פתח — שכם
הסמדר הנצו הרמנים שם — ראה
אתן את דדי לך ׃ הדודאים — נוץ
נתנו ריח ועל פתחינו כל — נתן
מגדים חדשים גם ישנים דודי
צפנתי לך ׃

Digitized by Google

Cap. viij.

ינק שד — מי יתנך כאח לי יונק שדי

מצא נשק — אמי אמצאך בחוץ אשקך גם

בזה נהג — לא יבוזו לי אנהגך אביאך אל

בוא למד — בית אמי תלמדני אשקך מיין

עסס שמל — הרקח מעסיס רמני : שמאלו

ימן חבק — תחת ראשי וימינו תחבקני :

שבע בנה — השבעתי אתכם בנות ירושלם

עור — מה תעירו ומה תעררו את

חפץ — האהבה עד שתחפץ : מי זאת

דבר רפק — עלה מן המדבר מתרפקת על

תפח — דודה תחת התפוח עוררתיך

שמה חבלתך אמך שמה חבלה

שום — ילדתך : שימני כחותם על לבך

חתם זרע — כחותם על זרועך כי עזה כמות

עזז שאל — אהבה קשה כשאול קנאה

רשפיה רשפי אש שלהבתיה :

רבב יכל — מים רבים לא יוכלו לכבות את

כבה שטף — האהבה ונהרות לא ישטפוה

נתן — אם יתן איש את כל הון ביתו

אח — באהבה בוז יבוזו לו : אחות לנו

שד עשה — קטנה ושדים אין לה מה נעשה

דבר — לאחתנו ביום שידבר בה : אם

חמה בנה — חומה היא נבנה עליה טירת כסף

צור — ואם דלת היא נצור עליה לוח

גדל היה — ארז : אני חומה ושדי כמגדלות

מצא שלם — אז הייתי בעיניו כמוצאת שלום :

כרם היה לשלמה בבעל המון

נתן את הכרם לנטרים איש

בוא פרה — יבא בפריו אלף כסף : כרמי

פנה — שלי לפני האלף לך שלמה

מאה — ומאתים לנטרים את פריו :

ישב קשב — היושבת בגנים חברים מקשיבים

שמע — לקולך השמיעני : ברח דודי

צבה — ודמה לך לצבי או לעפר האילים

על הרי בשמים :

QVis mihi det te fratrem meũ ſugentẽ vbera mřis mee vt inueniã te foris: & deoſculer: & iam me nemo deſpiciat. Apprehendam te & ducam in domũ matris mee. Ibi me docebis & dabo tibi poculũ ex vino cõdito: & muſtũ malorꝝ granatorũ meorꝝ. Leua ei⁹ ſub capite meo & dextera illi⁹ ãplexabitur me. Adiuro vos filie hieruſalẽ: ne ſuſcitetis neq̧ euigilare faciatis dilectam donec ipſa velit. Que eſt iſta que aſcendit de deſerto: delitiis affluens innixa ſup dilectũ ſuũ? Sub arbore malo ſuſcitaui te. Ibi corrupta eſt mater tua: ibi violata eſt genitrix tua. Pone me vt ſignaculũ ſup cor tuũ vt ſignaculũ ſup brachiũ tuũ: qa fortis eſt vt mors dilectio: dura ſicut infernus emulatio. Lampades eius vt lãpades ignis atq̧ flammarꝝ. Aque multe non potuerunt extinguere charitatem: nec flumina obruent illam. Si dederit homo omnẽ ſubſtantiam domus ſue pro dilectiõe: q̃ſi nihilũ deſpiciẽt eũ. Soror nřa parua & vbera non habet. Quid faciemus ſorori noſtre in die quãdo alloquenda eſt? Si murus ẽ: edificem⁹ ſup eũ ꝓpugnacula argẽtea. Si oſtium eſt: compingamus illud tabulis cedrinis. Ego murus & vbera mea ſicut turris: ex quo facta ſum corã eo quaſi pacem repiens. Vinea fuit pacifico: in ea que habet populos. Tradidit eam cuſtodibus: vir affert pro fructu ei⁹ mille argenteos. Vinea mea coram me eſt. Mille tui pacifice & ducenti his qui cuſtodiunt fructus eius. Que habitas in hortis: amici auſcultant: fac me audire vocem tuam. Fuge dilecte mi & aſſimilare capree hinnuloq̧ ceruorum ſuper montes aromatum.

Explicũt cantica canticorum.

Quis det te fratrem meũ ſugentẽ vbera matris
Τίς δῴη σε ἀδελφόν μου θηλάζοντα μαστοὺς μητρός
mee. inueniẽs te extra oſculabor te: et nõ deſpi
μου. εὑροῦσά σε ἔξω φιλήσω σε, καί γε οὐκ ἐξουδενώ-
ciẽt me. apprehendã te: introducã te in domũ ma
σουσί με. παραλήψομαί σε, εἰσάξω σε εἰς οἶκον μη-
tris mee ⁊ in cellã ei⁹ q̃ cõcepit me. dabo po
τρός μου καὶ εἰς ταμιεῖον τῆς συλλαβούσης με. ποτιῶ
tũ tibi de vino pigmẽtato: de latice malorꝝ punicorꝝ meorꝝ.
σε ἀπὸ οἴνου τοῦ μυρεψικοῦ, ἀπὸ νάματος ῥοῶν μου.
leua eius ſub capite meo: ⁊ dextera illi⁹ — A
εὐώνυμος αὐτοῦ ὑπὸ τὴν κεφαλήν μου, καὶ ἡ δεξιὰ αὐτοῦ — 8.1.b.
amplexabiẽ me. adiuraui vos filie hierlm
περιλήψεταί με. ὥρκισα ὑμᾶς θυγατέρες ἱερουσαλὴμ — 8.2.b3. b.4.5.6
in potẽtiis ⁊ in fortitudinib⁹ agri. qd
ἐν ταῖς δυνάμεσι καὶ ἐν ταῖς ἰσχύεσι τοῦ ἀγροῦ. τί
ſuſcitaueritis ⁊ qd excitaueritis dilectionẽ: donec voluerit. — B
ἐγείρητε καὶ τί ἐξεγείρητε τὴν ἀγάπην, ἕως ἂν θελήσῃ.
q̃ iſta q̃ aſcẽdit ab eremo innixa ſup
τίς αὕτη ἡ ἀναβαίνουσα ἀπὸ ἐρήμου ἐπιστηριζομένη ἐπὶ
nepotẽ ſuũ: ſub arbore malo ſuſcitaui te. illic cũ do
τὸν ἀδελφιδὸν αὐτῆς, ὑπὸ μῆλον ἐξήγειρά σε. ἐκεῖ ὠδί-
lore parturiuit te mať tua. illic cũ dolore parturiuit te q̃ pepit te. po
νησέ σε ἡ μήτηρ σου. ἐκεῖ ὠδίνησέ σε ἡ τεκοῦσά σε. θές
ne me vt ſignaculũ ſup cor tuũ: vt ſignaculũ
με ὡς σφραγῖδα ἐπὶ τὴν καρδίαν σου, ὡς σφραγῖδα
ſup brachiũ tuũ. qr fortis vt mors dile-
ἐπὶ τὸν βραχίονά σου. ὅτι κραταιὰ ὡς θάνατος ἡ ἀγά-
ctio. dura ſicut infern⁹ emulatio. Volatilia eius volati-
πη. σκληρὸς ὡς ᾅδης ζῆλος. Περίπτερα αὐτῆς περί- — C
lia ignis flãme eius. aqua multa nõ poterit
πτερα πυρὸς φλόγες αὐτῆς. ὕδωρ πολὺ οὐ δυνήσεται
extinguere dilectionẽ: ⁊ flumina nõ obruent
σβέσαι τὴν ἀγάπην, καὶ ποταμοὶ οὐ συγκλύσουσιν
illã. ſi dederit vir oẽm vitã ſuã in dile-
αὐτήν. ἐὰν δῷ ἀνὴρ πάντα τὸν βίον αὐτοῦ ἐν τῇ ἀγά-
ctione: deſpectione deſpiciẽt eũ. ſoror nřa
πῃ, ἐξουδενώσει ἐξουδενώσουσιν αὐτόν. ἀδελφὴ ἡμῶν
parua ⁊ vbera nõ hẽt. qd faciemus ſo
μικρὰ καὶ μαστοὺς οὐκ ἔχει. τί ποιήσομεν τῇ ἀ-
rori nře in die q̃ vtiq̧ verbũ factũ fuerit i ea? ſi mur⁹
δελφῇ ἡμῶν; ἐν ἡμέρᾳ ᾗ ἂν λαληθῇ ἐν αὐτῇ; εἰ τεῖχός
eſt edificabim⁹ ſup eã. ꝓpugnacula argẽtea. ⁊
ἐστιν οἰκοδομήσωμεν ἐπ᾽ αὐτὴν ἐπάλξεις ἀργυρᾶς. καὶ
ſi hoſtiũ eſt deſcribam⁹ ſup illud tabulã cedrinã.
εἰ θύρα ἐστὶ διαγράψωμεν ἐπ᾽ αὐτὴν σανίδα κεδρίνην. — D
ego murus ⁊ vbera mea ſicut turres. ego fui in
ἐγὼ τεῖχος καὶ μαστοί μου ὡς πύργοι. ἐγὼ ἤμην ἐν
oculis eius q̃ſi reperiẽs pacẽ. vinea fu-
ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ ὡς εὑρίσκουσα εἰρήνην. ἀμπελὼν ἐγε-
it ſalomoni in beelamõ. tradidit vineã
νήθη τῷ σαλωμῶντι ἐν βεελαμών. ἔδωκε τὸν ἀμπελῶνα
ſuã cuſtodiẽtib⁹. vir feret in fructu ſuo mil
αὐτοῦ τοῖς τηροῦσιν. ἀνὴρ οἴσει ἐν καρπῷ αὐτοῦ χι-
le argẽteos. vinea mea mea corã me
λίους ἀργυρίους. ἀμπελών μου ἐμὸς ἐνώπιόν μου. οἱ
mille ſalomoni. ⁊ ducẽti his q̃ cuſtodiũt
χίλιοι σαλωμῶντι. καὶ οἱ διακόσιοι τοῖς τηροῦσι τὸν
fructũ eius. Qui ſedet in hortis: amici
καρπὸν αὐτοῦ. Ὁ καθήμενος ἐν κήποις, ἑταῖροι
attendẽtes voce tua audire fac me fuge ne-
προσέχοντες τῇ φωνῇ σου ἀκούτισόν με φύγε ἀδελ-
pos mi ⁊ aſſimilare capree aut hinnulo
φιδέ μου καὶ ὁμοιώθητι τῇ δορκάδι ἢ τῷ νεβρῷ
ceruorꝝ ſup mõtes aromatũ.
τῶν ἐλάφων ἐπὶ ὄρη ἀρωμάτων.

Digitized by Google

Sapientia ſalomonis.
ΣΟΦΙΑ ΣΟΛΟΜΩΝΤΟΣ.
Diligite iuſticiam
Ἀγαπήσατε τὴν δικαιοσύ-
o qui iudicatis terrã: ſenti-
νην οἱ κρίνοντες τὴν γῆν, φρονή-
te de dño ĩ bonitate: τ in ſim
σατε περὶ τοῦ κυ̃ ἐν ἀγαθότητι, καὶ ἐν ἁ-
A plicitate cordis querite illum. q̃m in-
πλότητι καρδίας ζητήσατε αὐτόν. ὅτι εὑ-
uenitur ab his q̃ nõ tẽptãt illum: appa
ρίσκεται τοῖς μὴ πειράζουσιν αὐτόν, ἐμφα-
Hiero. ret ãt nõ infidelibus illi. ꝑuerſe
4.d. νίζεται δὲ τοῖς μὴ ἀπιστοῦσιν αὐτῷ. σκολιοὶ
.n. cogitatiões ſeparãt a deo: proba-
γὰρ λογισμοὶ χωρίζουσιν ἀπὸ θεοῦ, δοκιμα-
ta ãt virtus corripit iſipiẽtes.
ζομένη δὲ ἡ δύναμις ἐλέγχει τοὺς ἄφρονας.
B q̃m in maleficam animã nõ introibit
ὅτι εἰς κακότεχνον ψυχὴν οὐκ εἰσελεύσε-
ſapiẽtia: neq; habitabit in corpore ſub
ται σοφία, οὐδὲ κατοικήσει ἐν σώματι κα-
dito peccato. ſctũs .n. ſpũs diſ
ταχρέῳ ἁμαρτίας. ἅγιον γὰρ πνεῦμα παι-
ciplie effugiet dolum: τ amouebitur
δείας φεύξεται δόλον, καὶ ἀπαναστήσεται
C a cogitatiõib⁹ ſtultis: τ corripietur
ἀπὸ λογισμῶν ἀσυνέτων, καὶ ἐλεγχθήσε-
ſupueniente iniq̃tate. benignus .n.
ται ἐπελθούσης ἀνομίας. φιλάνθρωπον γὰρ
ſpũs ſapiẽtia: τ nõ liberabit maledi-
πνεῦμα σοφία, καὶ οὐκ ἀθῳώσει βλάσφη-
cũ a labijs ſuis. q̃m renũ e-
μον ἀπὸ χειλέων αὐτοῦ. ὅτι τῶν νεφρῶν αὐ-
ius teſtis deus: τ cordis eius
τοῦ μάρτυς ὁ θεός, καὶ τῆς καρδίας αὐτοῦ
D ſpeculator verus: τ lingue audi-
ἐπίσκοπος ἀληθής, καὶ τῆς γλώσσης ἀκου-
tor. q̃m ſpũs dñi repleuit orbẽ ter-
στής. ὅτι πνεῦμα κυ̃ πεπλήρωκε τὴν οἰκου-
rarum: τ qđ continet omnia ſciẽtiã ha-
μένην, καὶ τὸ συνέχον τὰ πάντα γνῶσιν ἔ-
bet vocis. ꝓpt hoc q̃ loquitur iniqua
χει φωνῆς. διὰ τοῦτο φθεγγόμενος ἄδικα
nullus latebit: neq; ꝑteribit illum
J.15.b οὐδεὶς μὴ λάθῃ, οὐδὲ μὴ παρελεύσηται αὐτὸν
corripiens iudiciũ. in .n. cogitationib⁹ im
A ἐλέγχουσα ἡ δίκη. ἐν γὰρ διαβουλίοις ἀσε-
pij inquiſitio erit. ſmonũ ãt illi⁹ auditio
βοῦς ἐξέτασις ἔσται. λόγων δὲ αὐτοῦ ἀκοὴ
ad dñm veniet ad correptionẽ iniq̃tatũ illius.
πρὸς κυ̃ ἥξει εἰς ἔλεγχον ἀνομημάτων αὐτοῦ.
q̃m auris zeli audit omnia: τ
ὅτι οὖς ζηλώσεως ἀκροᾶται τὰ πάντα, καὶ
rumor murmurationũ nõ abſcõditur. ca-
θροῦς γογγυσμῶν οὐκ ἀποκρύπτεται. φυ-
uete ergo murmurationẽ inutilẽ: τ
λάξασθε τοίνυν γογγυσμὸν ἀνωφελῆ, καὶ
a detractione parcite lingue. q̃m
ἀπὸ καταλαλιᾶς φείσασθε γλώσσης. ὅτι
ſermo obſcurus vacu⁹ nõ ibit: os
φθέγμα λαθραῖον κενὸν οὐ πορεύσεται, στόμα
B ãt qđ mentitur occidit animã. ne ze-
Esa.56 δὲ καταψευδόμενον ἀναιρεῖ ψυχήν. μὴ ζη-
d. letis mortem in errore vite vre: neq;
λοῦτε θάνατον ἐν πλάνῃ ζωῆς ὑμῶν, μὴ δὲ
attrahatis ꝑditionẽ in opibus manuũ vrarum.
ἐπισπᾶσθε ὄλεθρον ἐν ἔργοις χειρῶν ὑμῶν.
q̃m de⁹ mortẽ nõ fecit: neq; letatur
ὅτι ὁ θς̃ θάνατον οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ τέρπε-
in ꝑditione viuorum. creauit .n. vt
ται ἐπ' ἀπωλείᾳ ζώντων. ἔκτισε γὰρ εἰς τὸ
eſſent omnia: τ ſalutares natiões
εἶναι τὰ πάντα, καὶ σωτήριοι αἱ γενέσεις τοῦ

Incipit prologus in librũ Sapientie.
Liber ſapie apud Hebreos nuſq̃ eſt.
Vnde & ipe ſtilus grecam magis elo
quẽtiã redolet. Hũc iudei Philõis eſſe af-
firmãt. Qui pinde ſapientie nominatur:
qa in eo xp̃i aductus q̃ ẽ ſapia pr̃is: & paſ
ſio ei⁹ euidenť exp̃mitur.

Incipit liber Sapientie Ca. I.
Diligite iuſticiã q iudicatis terrã. Sen
tite de dño ĩ bonitate & ĩ ſimplicita
te cordis q̃rite illũ: q̃m inuenitur ab his
q nõ tẽptãt illũ: apparet ãt eis q̃ fidẽ hñt in
illũ. Peruerſe .n. cogitationes ſeparant a
deo: ꝓbata ãt virtus corripit inſipientes.
Q̃m in maliuolã aĩam nõ ĩtroibit ſapia:
nec hĩtabit in corpe ſubdito pctis. Spũs
.n. ſctũs diſcipline effugiet fictũ & aufe-
ret ſe a cogitationib⁹ q̃ ſũt ſine intellectu
& corripietur a ſupueniẽte iniq̃tate. Be-
nign⁹ eſt .n. ſpũs ſapientie: & nõ liberabit
maledictũ a labiis ſuis: q̃m renũ illius te
ſtis eſt de⁹ & cordis illi⁹ ſcrutator ẽ ver⁹:
& lingue ei⁹ auditor. Q̃m ſpũs dñi reple
uit orbẽ terrarum: & hoc quod cõtinet oĩa
ſciaʒ hẽt vocis. Propť hoc q loq̃tur iniq̃
nõ põt latere: nec p̃teriet illũ corripiens
iudiciũ. In cogitationib⁹ .n. ĩpii interro
gatio erit: ſmonũ ãt illi⁹ auditio ad deũ
veniet: ad correptionem iniq̃tatũ illius.
Q̃m auris zeli audit oĩa: & tumult⁹ mur
murationũ nõ abſcõdetur. Cuſtodite er
go vos a murmuratõe q̃ nihil ꝓdeſt: & a
detractione ꝑcite lingue. Q̃m ſmo ob-
ſcurus in vacuũ nõ ibit: os aũt quod mẽ
titur occidit aĩam. Nolite zelare morteʒ
in errore vite vr̃e: neq; acq̃ratis ꝑditionẽ
in opibus manuũ vrarum. Q̃m de⁹ mortẽ
nõ fecit: nec letatur ĩ ꝑditiõe viuorum. Crea
uit .n. vt eſſent oĩa & ſanabiles fecit natio
nes orbis terrarum: & nõ eſt in illis medica
mẽtũ exterminii: nec inferorum regnũ in
terra. Iuſticia .n. ꝑpetua eſt & ĩmortalis:
iniuſticia aũt mortis acq̃ſitio. Impii autẽ
manib⁹ & verbis accerſierũt illã: & eſti-
mãtes illã amicã: defluxerũt: & ſpõſiones
poſuerũt ad illã q̃m morte digni ſũt qui
ſunt ex parte illius. Capitulum. 2.
Dixerunt .n. ipii cogitãtes apud ſe nõ
recte. Exiguũ & cũ tedio eſt tẽp⁹ vi
te nr̃e & non eſt refrigeriũ in fine hoĩs &
non eſt q agnitus ſit reuerſus ab inferis.
Quia ex nihilo nati ſum⁹: & poſt hoc eri
mus tãq̃ nõ fuerim⁹. Q̃m fumus afflat⁹
eſt ĩ narib⁹ nr̃is: & ſmo ſcĩtille ad cõmo-
uendũ cor nr̃m. Quia extictus cĩnis erit
corp⁹ nr̃m: & ſpũs diffundetur tãq̃ mol-
lis aer. Et trãſibit vita nr̃a tãq̃ veſtigium
nubis: & ſicut nebula diſſoluet q̃ fugata
ẽ a radiis ſolis & a calore illi⁹ aggrauata.
Et nomẽ nr̃ʒ obliuionẽ accipiet ꝑ tp̃s: &
nemo mẽoriã hẽbit opũ nr̃orũ. Vmbre
.n. trãſitus eſt tp̃s nr̃m: & nõ eſt reuerſio
finis nr̃i: q̃m cõſignata ẽ & nemo reuerti
tur: Venite ergo & fruamur bonis q̃ ſũt
& vtamur creatura tãq̃ ĩ iuuẽtute celeri-
ter. vino p̃cioſo & vnguẽtis nos ĩpleam⁹:
& nõ p̃tereat nos flos tp̃is. Coronemus
nos roſis anq̃ marceſcãt: nullũ pratũ ſit
qđ nõ ꝑtrãſeat luxuria nr̃a. Nẽo vr̃m ex-
ors ſit luxurie nr̃e. Vbiq; reliq̃m⁹ ſigna le
ticie: q̃m hec ẽ ꝑs nr̃a & hec ẽ ſors nr̃a. op
p̃mam⁹ paupẽ iuſtũ: & nõ pcam⁹ vidue
nec veterano: nec reuereamur canos multi

mundi: τ nõ eſt in illis medicamẽtũ
κόσμου, καὶ οὐκ ἔστιν ἐν αὐταῖς φάρμακον
ꝑditiõis: nec iferorum regnũ in terra. iu-
ὀλέθρου, οὐδὲ ᾅδου βασίλειον ἐπὶ γῆς. δι-
ſticia ãt imortalis eſt: impij vero
καιοσύνη δὲ ἀθάνατός ἐστιν, ἀσεβεῖς δὲ ταῖς
manib⁹ τ verbis accerſierũt e-
χερσὶ καὶ τοῖς λόγοις προσεκαλέσαντο αὐ-
am. amicã eſtimantes ipſam: tabuerũt:
τόν. φίλον ἡγησάμενοι αὐτόν, ἐτάκησαν,
τ ſpõſionẽ poſuerũt ad eam: q̃m digni
καὶ συνθήκην ἔθεντο πρὸς αὐτόν, ὅτι ἄξιοί
ſunt illius partis eſſe.
εἰσι τῆς ἐκείνου μερίδος εἶναι. Ca. 2.
Dixerũt .n. itra ſe cogitantes nõ
Εἶπον γὰρ ἐν ἑαυτοῖς λογισάμενοι οὐκ
recte: exigua τ cũ tedio eſt vita nr̃a:
ὀρθῶς, ὀλίγος καὶ λυπηρός ἐστιν ὁ βίος ἡμῶν
τ nõ eſt remediũ ĩ fine hominis: τ
καὶ οὐκ ἔστιν ἴασις ἐν τελευτῇ ἀνθρώπου, καὶ
nõ agnitus ẽ reuerſus ex iferno. q: ꝑ
οὐκ ἐγνώσθη ὁ ἀναλύσας ἐξ ᾅδου. ὅτι αὐτο-
nos nati ſumus: τ poſt hoc erimus
σχεδίως ἐγεννήθημεν, καὶ μετὰ τοῦτο ἐσόμεθα
tãq̃ nõ fuerimus. q̃m fumus afflatus in
ὡς οὐχ ὑπάρξαντες. ὅτι καπνὸς ἡ πνοὴ ἐν
narib⁹ nr̃is: τ ſmo ſcintilla in motu
ῥισὶν ἡμῶν, καὶ ὁ λόγος σπινθὴρ ἐν κινήσει
cordis nr̃i: q̃ extincta cinis eua-
καρδίας ἡμῶν, οὗ σβεσθέντος τέφρα ἀπο-
det corpus: τ ſpũs nr̃ diſ
βήσεται τὸ σῶμα, καὶ τὸ πνεῦμα ἡμῶν δια-
fundetur tanq̃ mollis aer. τ nomẽ no-
χυθήσεται ὡς χαῦνος ἀήρ. καὶ τὸ ὄνομα ἡ-
ſtrum obliuionẽ accipiet ĩ tẽpore: τ nemo
μῶν ἐπιλησθήσεται ἐν χρόνῳ, καὶ οὐθεὶς
memoriã hẽbit opum nr̃orum. τ trãſi-
μνημονεύσει τῶν ἔργων ἡμῶν. καὶ παρελεύ-
bit vita nr̃a tãq̃ veſtigia nubis: τ ſicut
σεται ὁ βίος ἡμῶν ὡς ἴχνη νεφέλης, καὶ ὡς
nebula diſſoluetur q̃ fugata eſt a
ὁμίχλη διασκεδασθήσεται διωχθεῖσα ὑπὸ
radijs ſolis τ a calore eius ag-
ἀκτίνων ἡλίου καὶ ὑπὸ θερμότητος αὐτοῦ βα-
grauata. vmbre .n. trãſitus tẽpus nr̃m:
ρυνθεῖσα. σκιᾶς γὰρ πάροδος καιρὸς ἡμῶν,
τ nõ eſt ĩpedimentũ finis
καὶ οὐκ ἔστιν ἀναποδισμὸς τῆς τελευτῆς
nr̃i: q̃m cõſignat⁹ eſt: τ nemo re-
ἡμῶν, ὅτι κατεσφραγίσθη, καὶ οὐδεὶς ἀνα-
uertitur. venite ergo τ fruamur
στρέφει. δεῦτε οὖν καὶ ἀπολαύσωμεν τῶν
q̃ ſunt bonis: τ vtamur poſſeſſione
ὄντων ἀγαθῶν, καὶ χρησώμεθα τῇ κτίσει
tãq̃ in iuuẽtute celeriter. vino p̃cio-
ὡς ἐν νεότητι σπουδαίως. οἴνου πολυτε-
ſo τ vnguẽtis ipleamur: τ ne p̃te-
λοῦς καὶ μύρων πλησθῶμεν, καὶ μὴ πα-
reat nos flos aeris. coronemur
ροδευσάτω ἡμᾶς ἄνθος ἀέρος. στεψώμεθα
roſarum caliculis anq̃ marceſcant. nemo no-
ῥόδων κάλυξι πρὶν ἢ μαρανθῆναι. μηδεὶς ἡ-
ſtrũ exꝑs ſit noſtre ſtrenuita-
μῶν ἄμοιρος ἔστω τῆς ἡμετέρας ἀγερωχί-
tis. vbiq; relinq̃mus ſigna
ας. πανταχῇ καταλείψωμεν σύμβολα
leticie: q̃m hec pars nr̃a τ
τῆς εὐφροσύνης, ὅτι αὕτη ἡ μερὶς ἡμῶν καὶ
ſors talis. opprimamus pauperẽ
ὁ κλῆρος οὗτος. καταδυναστεύσωμεν πένητα
iuſtum: non parcamus vidue: nec
δίκαιον, μὴ φεισώμεθα χήρας, μὴ δὲ
ſenis reuereamur canos multi-
πρεσβύτου ἐντραπῶμεν πολιὰς πολυχρο-

tpis. ſit āt nr̄a fortitudo lex iuſti-
νίους. ἔστω δὲ ἡμῶν ἡ ἰσχὺς νόμος τῆς δικαιο
cie: nā infirmū inutile arguitur.
σύνης, τὸ γὰρ ἀσθενὲς ἄχρηστον ἐλέγχεται.
circūueniamus āt iuſtū: qm̄ inuti-
ἐνεδρεύσωμεν δὲ τὸν δίκαιον, ὅτι δύσχρη
lis nobis ē: ⁊ cōtrarius eſt operibus
στος ἡμῖν ἐστι, καὶ ἐναντιοῦται τοῖς ἔργοις ἡ
nr̄is: ⁊ iproperat nobis peccata legis:
μῶν, καὶ ὀνειδίζει ἡμῖν ἁμαρτήματα νόμου,
⁊ celebrat nobis peccata diſcipline
καὶ ἐπιφημίζει ἡμῖν ἁμαρτήματα παιδεί
noſtre. pmittit ſciētiā hēre dei
ας ἡμῶν. ἐπαγγέλλεται γνῶσιν ἔχειν θεοῦ
⁊ filium dn̄i ſe nominat: factus ē no
καὶ παῖδα κυρίου ἑαυτὸν ὀνομάζει, ἐγένετο ἡ-
bis i redargutionē cogitationū nr̄aꝝ. grauis ē
μῖν εἰς ἔλεγχον ἐννοιῶν ἡμῶν. βαρύς ἐστιν
nobis ēt viſus: qm̄ diſſimilis ali
ἡμῖν καὶ βλεπόμενος, ὅτι ἀνόμοιος τοῖς ἄλ
is vita illius: ⁊ imutate vie
λοις ὁ βίος αὐτοῦ, καὶ ἐξηλλαγμέναι αἱ τρίβοι
eius. i ſpuriū eſtimati ſumus ei: ⁊
αὐτοῦ. εἰς κίβδηλον ἐλογίσθημεν αὐτῷ, καὶ
abſtinet a vijs nr̄is tanq̄ ab imūdi-
ἀπέχεται τῶν ὁδῶν ἡμῶν ὡς ἀπὸ ἀκαθαρ
cijs. beata dicit nouiſſima iuſtoꝝ: ⁊ ia-
σιῶν. μακαρίζει ἔσχατα δικαίων, καὶ ἀλα
ctat patrē deū. videamus ſi ſmões
ζονεύεται πατέρα θεόν. ἴδωμεν εἰ οἱ λόγοι
illius veri: ⁊ tentemus q̄ in exi-
αὐτοῦ ἀληθεῖς, καὶ πειράσωμεν τὰ ἐν ἐκβά
tu eius. ſi .n. eſt iuſtus filius dei:
σει αὐτοῦ. εἰ γάρ ἐστιν ὁ δίκαιος υἱὸς θεοῦ,
ſuſcipiet eum: ⁊ liberabit eum de ma-
ἀντιλήψεται αὐτοῦ, καὶ ῥύσεται αὐτὸν ἐκ χει
nu cōtrarioꝝ. cōtumelia ⁊ tormēto iterro-
ρὸς ἀνθεστηκότων. ὕβρει καὶ βασάνῳ ἐξετά
gemus eū: vt ſciamus manſuetudinē
σωμεν αὐτόν, ἵνα γνῶμεν τὴν ἐπιείκειαν
eius: ⁊ probemus patientiā
αὐτοῦ, καὶ δοκιμάσωμεν τὴν ἀνεξικακίαν
illius. morte turpi condemnemus
αὐτοῦ. θανάτῳ ἀσχήμονι καταδικάσωμεν
eū: erit .n. eius obſeruatio ex ſmōib᷒
αὐτόν, ἔσται γὰρ αὐτοῦ ἡ ἐπισκοπὴ ἐκ λόγων
ipius. hec cogitauerūt: ⁊ errauerūt.
αὐτοῦ. ταῦτα ἐλογίσαντο, καὶ ἐπλανήθη
σαν. ἀπετύφλωσε γὰρ αὐτοὺς ἡ κακία αὐ
excecauit .n. illos malitia eo-
rum: ⁊ nō cognouerūt myſteria dei: neq̄ mer
τῶν, καὶ οὐκ ἔγνωσαν μυστήρια θεοῦ, οὐδὲ μι
cedē ſperauerūt iuſticie: neq̄ iudicauerūt ho
σθὸν ἤλπισαν ὁσιότητος, οὐδὲ ἔκριναν γέ
norē aiaꝝ imaculataꝝ. qm̄ deus creauit
ρας ψυχῶν ἀμώμων. ὅτι ὁ θεὸς ἔκτισε τὸν
hoiem in itegritate: ⁊ imaginē pprie
ἄνθρωπον ἐπὶ ἀφθαρσίᾳ, καὶ εἰκόνα τῆς ἰδίας
ſimilitudinis fecit eum. inuidia āt diabo
ἰδιότητος ἐποίησεν αὐτόν. φθόνῳ δὲ διαβό
li mors introiuit in mundū. ten
λου θάνατος εἰσῆλθεν εἰς τὸν κόσμον. πειρά
tant āt eum q̄ illius partis ſunt.
ζουσι δὲ αὐτὸν οἱ τῆς ἐκείνου μερίδος ὄντες.

C.3. Iuſtoꝝ āt aie in manu dei: ⁊
Δικαίων δὲ ψυχαὶ ἐν χειρὶ θεοῦ, καὶ
non tanget illos tormentū. viſi ſūt in
οὐ μὴ ἅψηται αὐτῶν βάσανος. ἔδοξαν ἐν
oculis inſipientiū mori: ⁊ eſtimata ē
ὀφθαλμοῖς ἀφρόνων τεθνάναι, καὶ ἐλογίσθη
afflictio exitus illoꝝ: ⁊ qd a nobis i
κάκωσις ἡ ἔξοδος αὐτῶν, καὶ ἡ ἀφ᾽ ἡμῶν πο
ter contritio. illi āt ſunt in pace. ⁊ i
ρεία σύντριμμα. οἱ δέ εἰσιν ἐν εἰρήνῃ. καὶ

tpis. Sit autē fortitudo nr̄a lex iniuſticie. Quod .n. infirmū ē: inutile iuenitur. Circūueniamꝰ ergo iuſtū: qm̄ iutilis eſt nobis & cōtrariꝰ eſt opibꝰ nr̄is: & iproperat nobis pctā legis: & diffamat in nos pctā diſcipline nr̄e. Promittit ſe ſcientiam dei habere: & filiuꝫ dei ſe nominat. Factꝰ eſt nobis in traductionē cogitationū nr̄aꝝ. Grauis eſt nobis etiā ad videndū. qm̄ diſſimilis eſt aliis vita illius: & imutate ſunt vie eius. Tanq̄ nugaces eſtimati ſumꝰ ab illo: & abſtinet ſe a viis nr̄is tanq̄ ab imūdiciis: & pfert nouiſſima iuſtoꝝ: & gloriatur patrē ſe habere deū. Videamus ergo ſi ſermones illius veri ſint & tēptemus q̄ vētura ſūt illi: & ſciemꝰ q̄ erūt nouiſſima illius. Si .n. ē verꝰ filiꝰ dei: ſuſcipiet illū & liberabit illū de manibus cōtrarioꝝ. Cōtumelia & tormēto introgemꝰ eū: vt ſciamꝰ reuerētiā eius: & pbemꝰ patiētiā illiꝰ. Morte turpiſſima cōdēnemꝰ eū. Erit .n. ei reſpectꝰ ex ſmōibus illiꝰ. Hec cogitauerūt & errauerūt: excecauit .n. illos malitia eoꝝ. Et neſcierūt ſacramēta dei: neq̄ mercedē ſperauerūt iuſticie: nec iudicauerūt honorē aiaꝝ ſanctarū. Qm̄ deus creauit hoiem inextminabilē: & ad imaginē ſimilitudinis ſue fecit illū. Inuidia autē diaboli mors introiuit i orbem terrarum. imitātur āt illū q ſunt ex pte illius. Ca.3.

Iuſtoꝝ aūt aie in manu dei ſūt: & nō tanget illos tormētum mortis. Viſi ſunt oculis inſipientiū mori: & eſtimata eſt afflictio illoꝝ. Et ab itinere iuſto abierūt i extminiū: & quod a nobis ē iter extminii: illi aūt ſunt in pace. Et ſi corā hominibꝰ tormēta paſſi ſunt: ſpes illorū immortalitate plena eſt. In paucis vexati: i multis bene diſponētur: qm̄ deꝰ tēptauit eos: & iuenit illos dignos ſe. Tanq̄ aurū in fornace probauit illos: & quaſi holocauſti hoſtiā accepit illos: & in tpe erit reſpectꝰ illoꝝ. Fulgebūt iuſti & tanq̄ ſcintille i arūdineto diſcurrēt. Iudicabūt natiōes & dn̄abūtur pplis: & regnabit dn̄s illorū i perpetuū. q cōfidūt i illo itelligēt veritatē: & fideles in dilectiōe acqeſcent illi: qm̄ donū & pax eſt electis eius. Impii āt ſm q̄ cogitauerūt correptionē hēbūt: q neglexerūt iuſtū & a dn̄o receſſerūt. Sapiāꝫ eni & diſciplinā q abiicit infelix eſt: & vacua ē ſpes illoꝝ: & labores ſine fructu: & inutilia opa eoꝝ. Mulieres eorū iſenſate ſūt & neqſſimi filii illoꝝ. Maledicta creatura eorū. qm̄ felix eſt ſterilis & incoinqnata: q̄ neſciuit torū indelicto. hēbit fructū in reſpectiōe aiarū ſctārū. Et ſpado q nō opatꝰ eſt p manꝰ ſuas iniqtatem: nec cogitauit aduerſus deum nequiſſima. Dabitur eni illi fidei donū electū & ſors in templo dei acceptiſſima. Bonorū eni laborū glorioſus eſt fructus: & que non concidit radix ſapientie. Filii autem adulterorū in conſūmatione erunt: & ab iniquo toro ſemen exterminabitur. Et ſi qdem longe vite erūt: in nihilū computabuntur: & ſine honore erit nouiſſima ſenectꝰ illorum. Et ſi celerius defuncti fuerint: non habebunt ſpem nec in die agnitionis allocutionem. Nationes enim iniq̄ dire ſunt cōſūmationis. Ca.4.

O q̄ pulchra ē caſta gn̄atio cū claritate.

eni in cōſpectu hoim ſi tormēta paſſi ſint: C
γὰρ ἐνώπιον ἀνθρώπων ἐὰν κολασθῶσιν, ἡ
ſpes eoꝝ imortalitate plena: ⁊ i paucis
ἐλπὶς αὐτῶν ἀθανασίας πλήρης, καὶ ὀλίγα
vexati i multis bono afficientur.
παιδευθέντες μεγάλα εὐεργετηθήσονται.
qm̄ deus tēptauit eos: ⁊ iuenit il-
ὅτι ὁ θεὸς ἐπείρασεν αὐτούς, καὶ εὗρεν αὐ
los dignos ſe. tanq̄ aurum in fornace
τοὺς ἀξίους ἑαυτοῦ. ὡς χρυσὸν ἐν χωνευτη-
pbauit illos: ⁊ qſi holocauſtū
ρίῳ ἐδοκίμασεν αὐτούς, καὶ ὡς ὁλοκάρπω D
hoſtie accepit illos. ⁊ in i tpe
μα θυσίας προσεδέξατο αὐτούς. καὶ ἐν καιρῷ Math 27.e
viſitationis ipoꝝ refulgebunt: ⁊ tanq̄
ἐπισκοπῆς αὐτῶν ἀναλάμψουσι, καὶ ὡς
ſcintille in ſtipula diſcurrent. iudica
σπινθῆρες ἐν καλάμῃ διαδραμοῦνται. κρινοῦ
būt gētes ⁊ dn̄abuntur pplis: ⁊ regna-
σιν ἔθνη καὶ κρατήσουσι λαῶν, καὶ βασιλεύ
bit eoꝝ dn̄s i ſecula. q cōfiderunt
σει αὐτῶν κύριος εἰς τοὺς αἰῶνας. οἱ πεποιθότες
in illo intelligēt veritatem: ⁊ fide-
ἐπ᾽ αὐτῷ συνήσουσιν ἀλήθειαν, καὶ οἱ πι
les in dilectione acqeſcent illi. qm̄ gra
στοὶ ἐν ἀγάπῃ προσμενοῦσιν αὐτῷ. ὅτι χά
tia ⁊ mia in ſanctis eius: ⁊ viſita- Se.1.d
ρις καὶ ἔλεος ἐν τοῖς ὁσίοις αὐτοῦ, καὶ ἐπισκο 2.5.a.
tio in electis eius. at impij ſi- Eccl.
πὴ ἐν τοῖς ἐκλεκτοῖς αὐτοῦ. οἱ δὲ ἀσεβεῖς κα 17.a.
cut cogitauerūt hēbunt correptionē: q negle A
θὰ ἐλογίσαντο ἕξουσιν ἐπιτιμίαν, οἱ ἀμελή
xerunt iuſtum ⁊ a dn̄o receſſerūt.
σαντες τοῦ δικαίου καὶ τοῦ κυρίου ἀποστάντες.
ſapiām .n. ⁊ diſciplinā q abiicit infe-
σοφίαν γὰρ καὶ παιδείαν ὁ ἐξουθενῶν ταλαί
lix: ⁊ vacua ſpes illorum: ⁊ labo-
πωρος, καὶ κενὴ ἡ ἐλπὶς αὐτῶν, καὶ οἱ κό
res ſine fructu ⁊ inutilia opera eoꝝ:
ποι ἀνόνητοι καὶ ἄχρηστα τὰ ἔργα αὐτῶν, B
mulieres eoꝝ ſtulte ⁊ nequā Math.
αἱ γυναῖκες αὐτῶν ἄφρονες καὶ πονηρὰ τὰ 13.f.
filij eoꝝ. maledicta generatio eo
τέκνα αὐτῶν. ἐπικατάρατος ἡ γένεσις αὐ
rum. qm̄ felix ſterilis incoiqnata: q̄
τῶν. ὅτι μακαρία στεῖρα ἡ ἀμίαντος, ἥτις
nō nouit torū in delicto: hēbit fruc
οὐκ ἔγνω κοίτην ἐν παραπτώματι, ἕξει καρ
tū in viſitatiōe animaꝝ: ⁊ ſpado q nō C
πὸν ἐν ἐπισκοπῇ ψυχῶν, καὶ εὐνοῦχος ὁ μὴ Lu.23.
opatus eſt in manu iniqtatem: nec cogi- d.
ἐργασάμενος ἐν χειρὶ ἀνόμημα, μηδὲ ἐνθυ
tauit aduerſus dn̄ꝫ mala. dabitur .n.
μηθεὶς κατὰ τοῦ κυρίου πονηρά. δοθήσεται γὰρ
illi fidei gr̄a electa: ⁊ ſors
αὐτῷ τῆς πίστεως χάρις ἐκλεκτή, καὶ κλῆ
in tēplo dn̄i acceptior. bonoꝝ .n. labo
ρος ἐν ναῷ κυρίου θυμηρέστερος. ἀγαθῶν γὰρ πό
rū fructus glorioſus: ⁊ q nō cōcidit radix ſapiē-
νων καρπὸς εὐκλεής, καὶ ἀδιάπτωτος ἡ ῥίζα τῆς φρο
tie. filij āt adulteroꝝ nō initiati erūt: ⁊ ab ini
νήσεως. τέκνα δὲ μοιχῶν ἀτέλεστα ἔσται, καὶ ἐκ παρα
quo toro ſemen exterminabitur. ſi .n. lon
νόμου κοίτης σπέρμα ἀφανισθήσεται. ἐάν τε γὰρ μα
ge vite fuerint: in nihilū cōputabuntur: ⁊ ſine hōre
κρόβιοι γένωνται, εἰς οὐδὲν λογισθήσονται, καὶ ἄτιμον
in nouiſſimis ſenectꝰ illoꝝ. et ſi celerius defūcti fue-
ἐπ᾽ ἐσχάτων τὸ γῆρας αὐτῶν. ἐάν τε ὀξέως τελευτήσω
rint: nō hēbunt ſpem: nec in die agnitiōis
σιν, οὐχ ἕξουσιν ἐλπίδα, οὐδὲ ἐν ἡμέρᾳ διαγνώσεως
ſolatium. nationis .n. iniq̄ dire cōſūmatiōes.
παραμύθιον. γενεᾶς γὰρ ἀδίκου χαλεπὰ τὰ τέλη.

Melior ſterilitas filioꝝ cum virtute: im-
Κρείσσων ἀτεκνία μετὰ ἀρετῆς, ἀθα- C.4.

mortalitas .n. ē in memoria illius .qm̄ ⁊ apd
νασία γάρ ἐστιν ἐν μνήμῃ αὐτῆς· ὅτι καὶ παρὰ
deum nota eſt ⁊ apud homines.
θεῷ γινώσκεται καὶ παρὰ ἀνθρώποις·
pñtemq̧ imitantur eā: ⁊ deſide=
παροῦσάν τε μιμοῦνται αὐτήν, καὶ ποθοῦ=
rāt recedentē: ⁊ in ſctm̄ coronata
B σιν ἀπελθοῦσαν, καὶ ἐν τῷ αἰῶνι στεφανηφο=
triumphat. incoiqnatoꝝ premioꝝ
ροῦσα πομπεύει τὸν τῶν ἀμιάντων ἄθλων
certamē vincēs. multigena āt impioꝝ
ἀγῶνα νικήσασα. πολύγονον δὲ ἀσεβῶν
mltitudo nō erit vtilis: ⁊ ex ſpurijs ſtolo
πλῆθος οὐ χρησιμεύσει, καὶ ἐκ νόθων μοσχεύ=
nibus nō dabit radicē; pfūditatē: neq̧ ſta
ματων οὐ δώσει ῥίζαν εἰς βάθος, οὐδὲ ἀσ=
bile firmamētū collocabit. ⁊ ſi.n.i ramis
φαλῆ βάσιν ἑδράσει. κἂν γὰρ ἐν κλάδοις
ad tēpus germiauerit: īfirmiter aſcendē
πρὸς καιρὸν ἀναθάλῃ, ἐπισφαλῶς βεβηκό=
tia a vento cōmouebūtur: ⁊ a violentia
C τα ὑπὸ ἀνέμου σαλευθήσεται, καὶ ὑπὸ βίας
Debre. 11.b. ventoꝝ eradicabunt. confringentur
ἀνέμων ἐκριζωθήσεται. περικλασθήσονται
rami inconſūmati: ⁊ fructus illorū in=
κλῶνες ἀτέλεστοι, καὶ ὁ καρπὸς αὐτῶν ἄ=
utilis: imatur⁹ ad mādūcatiōe; ⁊ ad nihilū ap
χρηστος, ἄωρος εἰς βρῶσιν καὶ εἰς οὐθὲν ἐπι=
tus. ex.n. iniquis ſōnijs filij q̄ naſ=
τήδειος. ἐκ γὰρ ἀνόμων ὕπνων τέκνα γεννώ=
cūtur teſtes ſunt nequitie aduerſ⁹ pētes
μενα μάρτυρές εἰσι πονηρίας κατὰ γονέων
in queſtione ſua. iuſtus āt ſi p̄occupat⁹
ἐν ἐξετασμῷ αὐτῶν. δίκαιος δὲ ἐὰν φθάσῃ
fuerit morte: in refrigerio erit. ſenect⁹.n.
τελευτῆσαι, ἐν ἀναπαύσει ἔσται. γῆρας γὰρ
venerabil' nō diuturna: neq̧ numero
D τίμιον οὐ τὸ πολυχρόνιον, οὐδὲ ἀριθμῷ
ānoꝝ cōputatur. c anicies autē eſt ſapia
ἐτῶν μεμέτρηται. πολιὰ δέ ἐστι φρόνησις
hominibus: ⁊ etas ſenectutis vita ima=
ἀνθρώποις, καὶ ἡλικία γήρως βίος ἀκηλί=
culata. placens deo factus dilectus ē:
δωτος. εὐάρεστος τῷ θεῷ γενόμενος ἠγαπήθη,
⁊ viuēs inter peccatores trāſlatus eſt.
καὶ ζῶν μεταξὺ ἁμαρτωλῶν μετετέθη. ἡρ=
rapt⁹ ē ne malicia mutaret itellectū ei⁹: aut do
πάγη μὴ κακία ἀλλάξῃ σύνεσιν αὐτοῦ, ἢ δό=
A lus deciperet aīam illius. faſcinatio eni
λος ἀπατήσῃ ψυχὴν αὐτοῦ. βασκανία γὰρ
nugacitatis obſcurat bona: ⁊ īcōſtantia
φαυλότητος ἀμαυροῖ τὰ καλά, καὶ ῥεμβασ=
cōcupiſcentie trāſuertit mentē ſie malicia. cō=
μὸς ἐπιθυμίας μεταλλεύει νοῦν ἄκακον. τε=
ſūmatus in breui expleuit tempora lō
λειωθεὶς ἐν ὀλίγῳ ἐπλήρωσε χρόνους μα=
ga: placita .n. erat dño aīa ipi⁹. ppt̄ hoc
κρούς, ἀρεστὴ γὰρ ἦν κυρίῳ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ. διὰ τοῦτο
pperauit de medio iniqtatis. at ppl̄i vi
ἔσπευσεν ἐκ μέσου πονηρίας. οἱ δὲ λαοὶ ἰ=
dentes ⁊ nō itelligentes: nec ponētes in
δόντες καὶ μὴ νοήσαντες, μηδὲ θέντες ἐπὶ
B intellectu tale: qm̄ gr̄a ⁊ mīa in
διανοίᾳ τὸ τοιοῦτον, ὅτι χάρις καὶ ἔλεος ἐν
ſanctis eius: ⁊ obſeruatio in elec
τοῖς ὁσίοις αὐτοῦ, καὶ ἐπισκοπὴ ἐν τοῖς ἐκλε=
tis eius: condemnat iuſtus mortuus
κτοῖς αὐτοῦ. κατακρινεῖ δίκαιος θανὼν τοὺς
viuētes impios: ⁊ iuuētus cōſummata
ζῶντας ἀσεβεῖς, καὶ νεότης τελεσθεῖσα
celerius longeuam ſenectutē iniuſti. videbūt
ταχέως πολυετὲς γῆρας ἀδίκου. ὄψονται

Immortalis eſt.n.memoria illius: qm̄
& apud deū nota ē & apud hoīes. Cū
pn̄s ē imitātur illā & deſiderāt eā cū ſe
eduxerit: & i ppetuū coronata trium
phat icoiqnatoꝝ certaminū p̄miū vi
cēs. mltigena āt ipioꝝ mltitudo n̄ erit
vtilis: & ſpuria vitulamia nō dabūt ra
dices altas: nec ſtabile firmamētū col=
locabūt. Et ſi i ramis in tp̄e germiaue
rit ifirmiter poſita a vēto cōmouebū
tur: & a nimietate vētoꝝ eradicabun
tur. Cōfringētur.n.rami incōſūmati:
& fructus illoꝝ iutiles & acerbi ad mā
ducandū: & ad nihilū apti. Ex iniqs.n.
oēs filii q naſcūtur teſtes ſūt neqtie ad
uerſus parētes i introgatiōe ſua. Iuſt⁹
āt ſi morte p̄occupatus fuerit: i refri=
gerio erit. Senect⁹.n. venerabilis eſt:
nō diuturna: neq̧ annoꝝ numero cō
putata. Cani āt ſūt ſenſus hoīs: & etas
ſenectutis vita imaculata. Placēs deo
factus dilect⁹ & viuēs iter pctōres trāſ
latus eſt. Rapt⁹ eſt; ne malicia mutaret
itellectū ei⁹: aut ne fictio decipet aīaʒ
illius. Faſcinatio.n.nugacitatis obſcu
rat bona: & icōſtātia cōcupiſcētie trāſ
uertit ſenſū ſine malicia. Cōſūmatus
in breui expleuit tp̄a multa. Placita.n
erat deo aīa illius: ppter hoc pperauit
educere illū de medio iiqtatū. Populi
āt videntes & nō itelligētes nec ponē=
tes in p̄cordiis talia. qm̄ gr̄a dei & mia
ē i ſctōs ei⁹ & reſpect⁹ ſup electos illi⁹.
cōdēnat āt iuſt⁹ mortu⁹ viuos ipios: &
iuuēt⁹ celeri⁹ cōſūmata lōgā vitā iniuſti
videbūt.n. finē ſapiētis & nō itelligēt
qd cogitauerit de illo de⁹: & quare mi=
nuerit illū dn̄s. Videbūt.n. & cōtēnēt
eū: illos āt de⁹ irridebit. Et erunt poſt
hec decidētes ſine honore: & in cōtu=
melia int̄ mortuos i ppetuū. Qm̄ diſ=
rūpet illos inflatos ſine voce: & cōmo
uebit illos a fūdamētis & vſq̧ ad ſup̄
mū deſolabūtur. Et erūt gementes: &
memoria illoꝝ periet. Venient in cogi=
tatiōe pctōꝝ ſuorū timidi: & traducēt
illos ex aduerſo iniqtates ipſoꝝ. C.5.

T Vnc ſtabūt iuſti in magna cōſtan
cia aduerſus eos q̄ ſe anguſtiaue=
rūt: & q̄ abſtulerīt labores eoꝝ. Viden=
tes turbabūtur tiore horribili: & mi=
rabūtur in ſubitatiōe iſperate ſalutis
gemētes p̄ anguſtia ſpus: dicētes itra
ſe. pniam agētes & p̄ anguſtia ſpūs ge
mētes. hi ſūt quos habuim⁹ aliqn̄ i de
riſū & in ſiltudinē iproperii. nos iſen=
ſati vitā illoꝝ eſtiabam⁹ iſaniā & finē
illoꝝ ſine honore. Ecce quō cōputati
ſunt inter filios dei: & inter ſctōs ſors
illorū eſt. Ergo errauim⁹ a via verita=
tis & iuſticie lumen nō luxit nobis: &
ſol intelligētie nō eſt ortus nobis. Laſ
ſati ſumus in via iniqtatis & pditiōis
& ambulauimus vias difficiles: viam
autem dn̄i ignorauimus. Quid nobis
profuit ſuperbia: aut diuitiarum iac=
tantia quid contulit nobis? Trāſierūt
omnia illa tanq̧ vmbra & tanq̧ nūcius
pcurrēs. Et tanq̧ nauis q̄ ptranſit fluctu
antem aquam: cuius cum preterierit
non eſt veſtigium inuenire: neq̧

.n. finē ſapientis: ⁊ nō itelliget qd
γὰρ τελευτὴν σοφοῦ, καὶ οὐ νοήσουσι τί
decreuerunt de ipo: ⁊ ad qd muni=
ἐβουλεύσατο περὶ αὐτοῦ, καὶ εἰς τί ἠσφα=
uit ſe dn̄s. videbunt ⁊ cōtem
λίσατο ἑαυτὸν ὁ κύριος. ὄψονται καὶ ἐξουθενήσου=
nent. illos āt dn̄s irridebit: ⁊ erunt
σιν. αὐτοὺς δὲ ὁ κύριος ἐκγελάσεται, καὶ ἔσονται
poſt hoc in ruinā ſine hōre: ⁊ in cōtumeliā
μετὰ τοῦτο εἰς πτῶμα ἄτιμον, καὶ εἰς ὕβριν
īt mortuos p ſcl'm: qm̄ diſrūpet illos ſine vo
ἐν νεκροῖς δι' αἰῶνος, ὅτι ῥήξει αὐτοὺς ἀφώ=
ce p:onos: ⁊ cōmouebit illos a fūda
νους πρηνεῖς, καὶ σαλεύσει αὐτοὺς ἐκ θεμε=
mētis: ⁊ vſq̧ ad ſupmū deſolabūtur: ⁊
λίων, καὶ ἕως ἐσχάτου χερσωθήσονται, καὶ
erunt in dolore: ⁊ mēoria eorum peri
ἔσονται ἐν ὀδύνῃ, καὶ ἡ μνήμη αὐτῶν ἀπο=
bit. venient in cogitatione pecca=
λεῖται. ἐλεύσονται ἐν συλλογισμῷ ἁμαρ=
torum ſuorū timidi: ⁊ arguēt illos
τημάτων αὐτῶν δειλοί, καὶ ἐλέγξει αὐτοὺς
ex aduerſo iniquitates ipſorum.
ἐξ ἐναντίας τὰ ἀνομήματα αὐτῶν. C.5.

T Unc ſtabit in cōfidentia multa
Τότε στήσεται ἐν παρρησίᾳ πολλῇ
iuſtus cōtra faciē eoꝝ q̄ āguſtiauerit
ὁ δίκαιος κατὰ πρόσωπον τῶν θλιψάντων
eum ⁊ irritantiū labores eius.
αὐτὸν καὶ τῶν ἀθετούντων τοὺς πόνους αὐτοῦ.
videntes turbabuntur tiore vehemēti: ⁊
ἰδόντες ταραχθήσονται φόβῳ δεινῷ, καὶ
ſtupebunt in inſperata ſalute.
ἐκστήσονται ἐπὶ τῷ παραδόξῳ τῆς σωτηρί=
⁊ dicent itra ſe penitētiā agētes:
ας. καὶ ἐροῦσιν ἐν ἑαυτοῖς μετανοοῦντες,
⁊ pre anguſtia ſpiritus gement
καὶ διὰ στενοχωρίαν πνεύματος στενάξον=
⁊ dicent: hic erat quē habuim⁹ aliqn̄
ται καὶ ἐροῦσιν, οὗτος ἦν ὃν ἔχομέν ποτε
in deriſum ⁊ in ſimilitudinē imprope
εἰς γέλωτα καὶ εἰς παραβολὴν ὀνειδισ=
rij. ſtulti vitā illius eſtimaui=
μοῦ. οἱ ἄφρονες τὸν βίον αὐτοῦ ἐλογισά=
mus inſaniā: ⁊ finem illius ſine
μεθα μανίαν, καὶ τὴν τελευτὴν αὐτοῦ ἄτι=
hōre. quō cōputatus eſt ī filijs dei: ⁊ in
μον. πῶς κατελογίσθη ἐν υἱοῖς θεοῦ, καὶ ἐν
ſanctis ſors illius eſt: ergo errauimus
ἁγίοις ὁ κλῆρος αὐτοῦ ἐστιν; ἄρα ἐπλανήθημεν
a via veritatis: ⁊ iuſticie
ἀπὸ ὁδοῦ ἀληθείας, καὶ τὸ τῆς δικαιοσύνης
lumē non luxit nobis: ⁊ ſol iuſti=
φῶς οὐκ ἔλαμψεν ἡμῖν, καὶ ὁ ἥλιος τῆς δικαι=
cie nō ortus eſt nobis. iniqtatis impleti
οσύνης οὐκ ἀνέτειλεν ἡμῖν. ἀνομίας ἐνεπλή=
ſum⁹ vijs ⁊ pditiōis: ⁊ pābulaui
σθημεν τρίβοις καὶ ἀπωλείας, καὶ διωδεύ=
mus deſerta inacceſſibilia: at viam dn̄i nō
σαμεν ἐρήμους ἀβάτους, τὴν δὲ ὁδὸν κυρίου οὐκ
nouimus. qd pfuit nobis ſuperbia?
ἔγνωμεν. τί ὠφέλησεν ἡμᾶς ἡ ὑπερηφανία;
⁊ qd diuitie cum iactantia cōtule=
καὶ τί πλοῦτος μετὰ ἀλαζονείας συμβέ=
runt nobis? trāſierunt illa omnia
βληται ἡμῖν; παρῆλθεν ἐκεῖνα πάντα
tanq̧ vmbra ⁊ tanq̧ nuncius percurrens.
ὡσεὶ σκιὰ καὶ ὡς ἀγγελία παρατρέχου=
tanq̧ nauis q̄ ptranſit fluctuātē aquā:
σα. ὡς ναῦς διερχομένη κυμαινόμενον ὕδωρ,
cui⁹ quū pterierit nō eſt veſtigiū īuenire: neq̧
ἧς διαβάσης οὐκ ἔστιν ἴχνος εὑρεῖν, οὐδὲ

Digitized by Google

ſemitam itineris illius in fluctib⁹. aut
ἀτραπὸν πορείας αὐτῆς ἐν κύμασιν. ἢ
veluti auis trāſuolātis aerē nullū inuenitur
ὡς ὀρνέου διαπτάντος ἀέρα οὐδὲν εὑρίσκεται
argumentū itineris. ictus āt alaꝝ ver
τεκμήριον πορείας. πληγῇ δὲ ταρσῶν μα
beratū ventū leuem ꝛ ſciſſum
στιζόμενον πνεῦμα κοῦφον καὶ σχιζόμενον
vi ſtridoris: cōmotis alis ptrāſijt.
βίᾳ ῥοίζου, κινουμένων πτερύγων διωδεύ
ꝛ poſt hoc non inentū ē ſignum
θη. καὶ μετὰ τοῦτο οὐχ εὑρέθη σημεῖον
pceſſus in eo. aut tāq̄ ſagitta miſſa
ἐπιβάσεως ἐν αὐτῷ. ἢ ὡς βέλους βλη-
in ſcopum: diuiſus aer cōtinuo
θέντος ἐπὶ σκοπόν, τμηθεὶς ὁ ἀὴρ εὐθέως
in ſe reſolut⁹ eſt: vt ignoretur trāſi-
εἰς ἑαυτὸν ἀνελύθη, ὡς ἀγνοῆσαι τὴν δίο
tus illius. ſic ꝛ nos nati
δον αὐτοῦ. οὕτως καὶ ἡμεῖς γεννηθέντες
deſiuimus: ꝛ virtutis qdē ſignum
ἐξελείπομεν, καὶ ἀρετῆς μὲν σημεῖον
nullū valuim⁹ oſidere. i āt malignitate nr̄a
οὐδὲν ἔσχομεν δεῖξαι. ἐν δὲ τῇ κακίᾳ ἡμῶν
cōſumpti ſumus. qm̄ ſpes impij
κατεδαπανήθημεν. ὅτι ἐλπὶς ἀσεβοῦς
tāq̄ q̄ tollitur lanugo a vento: ꝛ tāq̄
ὡς φερόμενος χνοῦς ὑπὸ ἀνέμου, καὶ ὡς
ſpuma a pcella impulſa gracilis:
πάχνη ὑπὸ λαίλαπος διωχθεῖσα λεπτή,
ꝛ tāq̄ fumus a vento diffuſus ē: aut ꝛ
καὶ ὡς καπνὸς ὑπὸ ἀνέμου διελύθη, ἢ καὶ
tāq̄ mēoria hoſpitis vnius diei pteri-
ὡς μνεία καταλύτου μονοημέρου παρω-
it. iuſti āt in ſclm viuunt: ꝛ
δευσε. δίκαιοι δὲ εἰς τὸν αἰῶνα ζῶσι, καὶ
in dn̄o merces eorum: ꝛ cogitatio
ἐν κυρίῳ ὁ μισθὸς αὐτῶν, καὶ ἡ φροντὶς
ipſorum apud altiſſimū. idcirco accipient
αὐτῶν παρὰ ὑψίστῳ. διὰ τοῦτο λήψονται
regnum decoris ꝛ dia
τὸ βασίλειον τῆς εὐπρεπείας καὶ τὸ διά
dema ſpeciei de manu dn̄i. qm̄
δημα τοῦ κάλλους ἐκ χειρὸς κυρίου. ὅτι
dextera ſua pteget eos: ꝛ
τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ σκεπάσει αὐτούς, καὶ τῷ
brachio defendet illos. accipiet
βραχίονι ὑπερασπιεῖ αὐτῶν. λήψεται
armaturam zelum illius: ꝛ arma-
πανοπλίαν τὸν ζῆλον αὐτοῦ, καὶ ὁπλο-
bit creaturā ad vltionē iimicoꝝ.
ποιήσει τὴν κτίσιν εἰς ἄμυναν ἐχθρῶν.
induet thoracē iuſticiam: ꝛ circūpo
ἐνδύσεται θώρακα δικαιοσύνην, καὶ περιθή
net galeam iudiciū ſimplex. ſumet
σεται κόρυθα κρίσιν ἀνυπόκριτον. λήψεται
ſcutum inexpugnabile equitatem: acuet
ἀσπίδα ἀκαταμάχητον ὁσιότητα, ὀξυνεῖ
āt duram irā in gladium. pugna
δὲ ἀπότομον ὀργὴν εἰς ῥομφαίαν. συνεκπο
bit vero cū illo mundus cōtra ſtul
λεμήσει δὲ αὐτῷ ὁ κόσμος ἐπὶ τοὺς παρά
tos. ibunt directe emiſſiōes ful-
φρονας. πορεύσονται εὔστοχοι βολίδες ἀστρα
guꝝ: ꝛ tanq̄ a bene curuato arcu nu-
πῶν, καὶ ὡς ἀπὸ εὐκύκλου τόξου τῶν νε
biū ad ſcopū inſilient: ꝛ a petras iaci
φῶν ἐπὶ σκοπὸν ἁλοῦνται, καὶ ἐκ πετροβό
ēte ira plene mittentur grandines.
λου θυμοῦ πλήρεις ῥιφήσονται χάλαζαι.
excandeſcet in illos aqua maris:
ἀγανακτήσει κατ᾽ αὐτῶν ὕδωρ θαλάσσης,

ſemitā carine illi⁹ i fluctib⁹. Aut auis q̄
trāſuolat i aere: cui⁹ nullū inuenitur ar
gumētū itineris illi⁹: ſed tm̄ ſonit⁹ ala.
rū verberās leuē ventū: & ſcidens p vi
itineris aerē: cōmotis alis trāſuolauit.
& poſt hoc nullū ſignū iuenitur itine-
ris illi⁹. Aut tāq̄ ſagitta emiſſa in locū
deſtinatū: diuiſus aer cōtinuo i ſe reclu
ſus ē: vt ignoretur trāſit⁹ illi⁹. Sic & nos
nati cōtinuo deſiuim⁹ eē: & virtutis q-
dē nullū ſignū valuim⁹ oſidere: i mali
gnitate āt nr̄a cōſūpti ſum⁹. Talia. di-
xerūt i iferno hi q peccauerūt: qm̄ ſpes
ipij tāq̄ lanugo ē q a vento tollitur: &
tāq̄ ſpuma gracilis q̄ a pcella diſpgi-
tur: & tāq̄ fum⁹ q a vēto diffuſus eſt:
& tāq̄ mēoria hoſpitis vni⁹ diei p̄tere
untis. Iuſti āt i ppetuū viuent: & apud
dn̄m ē merces eoꝝ: & cogitatio illorū
apd̄ altiſſimū. Ideo accipiēt regnū de
coris & diadema ſpeciei de manu dn̄i
qm̄ dextera ſua teget eos: & i brachio
ſcō ſuo defendet illos. Et accipiet ar-
maturā zelus illius & armabit creatu-
rā ad ultionē iimicoꝝ. Induet p tho-
race iuſticiā & accipiet p galea iudiciū
certū. Sumet ſcutū iexpugnabile eq-
tatē: acuet āt dirā irā i lāceā. & pugna
bit cū illo orbis teraꝝ cōtra inſēſatos.
Ibūt directe emiſſiōes fulguꝝ & tāq̄
a bn̄ curuato arcu nubiū extermina-
būtur: & ad certū locū iſilient. Et a pe
troſa ira plene mittentur grādines: &
ſcādeſcet in illos aqua maris: & flumi
na cōcurrent durit̄. Cōtra illos ſtabit
ſpūs virtutis: & tanq̄ turbo vēti diui-
det illos: & ad eremū pducet oēꝫ teraꝫ
iniquitatis illoꝝ. & malignitas euertet
ſedes potentium. Capitu. 6.

Melior eſt ſapia q̄ vires: & vir pru
densq̄ fortis. Audite ergo reges
& itelligite: diſcite iudices finiū tre. Pre
bete aures vos q̄ cōtinetis multitudi-
nes & placetis vobis i turbis nationū:
qm̄ data eſt a dn̄o ptās vobis & virtus
ab altiſſimo: q iterrogabit opa vr̄a &
cogitatiōes ſcrutabitur. qm̄ cū eſſetis
miniſtri regni illi⁹: nō recte iudicaſtis
nec cuſtodiſtis legeꝫ iuſticie: neq̄ ſm
volūtatē dei ābulaſtis. horrēde & cito
apparebit vobis: qm̄ iudiciū duriſſi-
mū i his q p̄ſūt: fiet. Exiguo.n. cōcedi
tur mia: potētes āt potēter tormenta
patiētur. Nō.n. ſubtrahet pſonā cuiuſ
q̄ de⁹ q eſt oīm dn̄ator: nec verebitur
magnitudieꝫ cuiuſq̄: qm̄ puſillū & ma
gnū ip̄e fecit: & eq̄lit̄ eſt illi cura de oi-
bus. Fortiorib⁹ āt fortior inſtat crucia
tio. Ad vos ergo reges ſūt hi ſmones
mei: vt diſcatis ſapiam & ne excidatis.
Qui.n. cuſtodierit iuſticiā iuſte iudica
būtur: & q didicerīt iuſta iueniēt qd rn̄
deāt. Cōcupiſcite ergo ſmones meos
& diligite illos: & hēbitis diſciplinam.
Clara eſt & q̄ nunq̄ marceſcit ſapien-
tia: & facile videtur ab his qui diligūt
eam: et inuenitur ab his qui querunt
illam: Preoccupat, qui ſe concupiſcūt.
vt illis ſe prior oſtendat. Qui de lu-
ce vigilauerit ad illam non laborabit:
aſſidētē enim illā forib⁹ ſuis inueniet.
Cogitare ergo de illa ſeſ⁹ ē cōſūmat⁹.

flumina vero inundabūt duriter.
ποταμοὶ δὲ συγκλύσουσιν ἀποτόμως.
ſtabit cōtra illos ſpūs virtutis:
ἀντιστήσεται αὐτοῖς πνεῦμα δυνάμεως,
ꝛ tāq̄ turbo vēti vētilabit illos. ꝛ de
καὶ ὡς λαῖλαψ ἐκλικμήσει αὐτούς. καὶ ἐρη
ſolabit omnē terrā iniqtas: ꝛ mali-
μώσει πᾶσαν τὴν γῆν ἀνομία, καὶ ἡ κακο C
gnitas euertet ſedes potētiū.
πραγία περιτρέψει θρόνους δυναστῶν. C. 6.

Audite ergo reges ꝛ itelligite:
Ἀκούσατε οὖν βασιλεῖς καὶ σύνετε, puer.
diſcite iudices finium terre: pbete aures 11. a.
μάθετε δικασταὶ περάτων γῆς, ἐνωτίσασθε
qui cōtinetis mltitudiem ꝛ ſuperbitis
οἱ κρατοῦντες πλήθους καὶ γεγαυρωμένοι
in turbis nationū. qm̄ data ē a dn̄o po-
ἐπὶ ὄχλοις ἐθνῶν. ὅτι ἐδόθη παρὰ κυρίου ἡ κρά
teſtas vobis: ꝛ virtus ab altiſſimo:
τησις ὑμῖν, καὶ ἡ δυναστεία παρὰ ὑψίστου,
q̄ exq̄ret veſtra opa: ꝛ cogitatiōes
ὃς ἐξετάσει ὑμῶν τὰ ἔργα, καὶ τὰς βουλὰς D
ſcrutabitur. qm̄ miniſtri exiſtes eius
διερευνήσει. ὅτι ὑπηρέται ὄντες τῆς αὐτοῦ
regni nō iudicaſtis recte: neq̄ cuſto
βασιλείας οὐκ ἐκρίνατε ὀρθῶς, οὐδὲ ἐφυ
diſtis legem: neq̄ ſcd̄m voluntatem
λάξατε νόμον, οὐδὲ κατὰ τὴν βουλὴν τοῦ
dei ambulaſtis. horrende ꝛ cito
θεοῦ ἐπορεύθητε. φρικτῶς καὶ ταχέως
inſtabit vobis: qm̄ iudiciū durum in
ἐπιστήσεται ὑμῖν, ὅτι κρίσις ἀπότομος ἐν
his q̄ pſunt fit. nā minimus
τοῖς ὑπερέχουσι γίνεται. ὁ γὰρ ἐλάχιστος
dignus eſt mia: potentes āt potenter
συγγνωστός ἐστιν ἐλέους, δυνατοὶ δὲ δυνατῶς
tormēta patiēt. nō ei ſubtrahet pſonam
ἐτασθήσονται. οὐ γὰρ ὑποστελεῖται πρόσωπον A
omnium dn̄ator: nec verebitur ma Eccl.
ὁ πάντων δεσπότης, οὐδὲ ἐντραπήσεται μέ 9. d.
gnitudiēꝫ. qm̄ puſillū ꝛ magnū ipſe fecit:
γεθος. ὅτι μικρὸν καὶ μέγαν αὐτὸς ἐποίη
equaliterq̄ curā gerit de omnibus. Ro. 15.
σεν, ὁμοίως τε προνοεῖται περὶ πάντων. a.
at fortibus fortis inſtat ſcrutatio.
τοῖς δὲ κραταιοῖς ἰσχυρὰ ἐφίσταται ἔρευνα.
ad uos ergo reges ſermones mei: vt
πρὸς ὑμᾶς οὖν ὦ τύραννοι οἱ λόγοι μου, ἵνα
diſcatis ſapiam ꝛ ne excidatis. q̄
μάθητε σοφίαν καὶ μὴ παραπέσητε. οἱ
.n. cuſtodierint iuſte iuſta iuſte iudica
γὰρ φυλάξαντες ὁσίως τὰ ὅσια ὁσιωθήσον B
būt: ꝛ q̄ edocti fuerint ea inuenient
ται, καὶ οἱ διδαχθέντες αὐτὰ εὑρήσουσιν
rñſionem. cōcupiſcite ergo ſmones
ἀπολογίαν. ἐπιθυμήσατε οὖν τῶν λόγων
meos: optate ꝛ erudiemini. clara
μου, ποθήσατε καὶ παιδευθήσεσθε. λαμ-
ꝛ q̄ nūq̄ marceſcit ē ſapia: ꝛ facile
πρὰ καὶ ἀμάραντός ἐστιν ἡ σοφία, καὶ εὐχε
videtur ab his q̄ diligunt eā:
ρῶς θεωρεῖται ὑπὸ τῶν ἀγαπώντων αὐ
ꝛ inuenitur ab his q̄ querunt il-
τήν, καὶ εὑρίσκεται ὑπὸ τῶν ζητούντων αὐ
lam. pꝰoccupat cupientes vt p̄noſca
τήν. φθάνει τοὺς ἐπιθυμοῦντας προγνω- C
tur. q̄ mane ſurrexerit ad illam nō labora
σθῆναι. ὁ ὀρθρίσας πρὸς αὐτὴν οὐ κοπιά
bit: aſſidentem enim inueniet
σει, πάρεδρον γὰρ εὑρήσει τῶν
foribus ſuis. nam cogitare de
πυλῶν αὐτοῦ. τὸ γὰρ ἐνθυμηθῆναι περὶ

illa ſcientie cōſummatio. ⁊ q̄ vigilaue
αὐτῆς φρονήσεως τελειότης. καὶ ὁ ἀγρυπ
rit ꝓpter eā cito ſecurus erit:
νήσας διʼ αὐτὴν ταχέως ἀμέριμνος ἔσαι,
qm̄ dignos ſe ipſa circuit
ὅτι τοὺς ἀξίους αὐτῆς αὕτη περιέρχεται
querens: ⁊ in vijs apparet
D ζητοῦσα, καὶ ἐν ταῖς τρίβοις φαντάζεται
illis hilariter: ⁊ in omni excogitatiōe
αὐτοῖς εὐμενῶς, καὶ ἐν πάσῃ ἐπινοίᾳ ἀ-
occurrit illis. initiū enim illius veriſſi
παντᾷ αὐτοῖς. ἀρχὴ γὰρ αὐτῆς ἡ ἀληθε
ma diſcipline cōcupiſcētia. cura aūt diſci
στάτη παιδείας ἐπιθυμία. φροντὶς δὲ παι
pline dilectio: dilectio aūt cuſtodia legum
δείας ἀγάπη, ἀγάπη δὲ τήρησις νόμων
illius. attentio aūt legum confirmatio in-
αὐτῆς. προσοχὴ δὲ νόμων βεβαίωσις ἀφ
corruptiōis. incorruptio aūt ꝓpe eſſe facit
θαρσίας. ἀφθαρσία δὲ ἐγγὺς εἶναι ποιεῖ
deum. cōcupiſcētia eni igitur ſapiētie deducit
θεοῦ. ἐπιθυμία γὰρ ἄρα σοφίας ἀνάγει
ad regnum. ſi ergo delectamini i ſedib⁹
ἐπὶ βασιλείαν. εἰ οὖν ἥδεσθε ἐπὶ θρόνοις
⁊ ſceptris reges ppl'oꝝ: honorate ſapi
A καὶ σκήπτροις τύραννοι λαῶν, τιμήσατε σο
entiā: vt in ſeculum regnetis.
φίαν, ἵνα εἰς τὸν αἰῶνα βασιλεύσητε.
qd̄ aūt eſt ſapiētia ⁊ queādmodū facta ſit: refe
τί δέ ἐστι σοφία καὶ πῶς ἐγένετο, ἀπαγγε
rā: ⁊ non abſcondam vobis myſteria: ſed
λῶ, καὶ οὐκ ἀποκρύψω ὑμῖν μυστήρια, ἀλ
ab initio natiuitatis inueſtigabo: ⁊ po
λὰ ἀπʼ ἀρχῆς γενέσεως ἐξιχνιάσω, καὶ θή
nā in ꝑſpicuū ſciētiam eius. ⁊ nō
Iob. 28.c. σω εἰς τὸ ἐμφανὲς τὴν γνῶσιν αὐτῆς. καὶ οὐ
preteribo veritatem: neq̄ qdē
μὴ παροδεύσω τὴν ἀλήθειαν, οὔτε μὴν
cū inuidia tabeſcente iter habebo: qm̄ iſte nō
B φθόνῳ τετηκότι συνοδεύσω, ὅτι οὗτος οὐ
erit ꝑnceps ſapiētie. multitudo aūt ſapiētū ſa-
κοινωνήσει σοφίᾳ. πλῆθος δὲ σοφῶν σω
lus mundi: ⁊ rex ſapiens ſta
τηρία κόσμου, καὶ βασιλεὺς φρόνιμος εὐ
bilimētū ppl'i. quāobrē accipite diſciplinā ver-
στάθεια δήμου. ὥστε παιδεύεσθε τοῖς ῥήμα
bis meis: ⁊ vtilitatē habebitis.
σί μου, καὶ ὠφεληθήσεσθε. Ca.7.
Sum qdē ⁊ ego mortalis homo equalis
Εἰμὶ μὲν κἀγὼ θνητὸς ἄνθρωπος ἴσος
omnibus: ⁊ terrigene a genere primo facti:
ἅπασι, καὶ γηγενοῦς ἀπόγονος πρωτοπλάστου,
⁊ in ventre mr̄is figurat⁹ ſū caro decē menſiū
καὶ ἐν κοιλίᾳ μητρὸς ἐγλύφην σὰρξ δεκαμηνιαίῳ
C tempore: coagulat⁹ in ſanguine de ſemine
χρόνῳ, παγεὶς ἐν αἵματι ἐκ σπέρματος
viri ⁊ delectamēto ſomno conueniente. ⁊
ἀνδρὸς καὶ ἡδονῆς ὕπνῳ συνελθούσης. καὶ
ego aūt natus traxi coēz nobis ae
ἐγὼ δὲ γενόμενος ἔσπασα τὸν κοινὸν ἡμῖν ἀέ
rē: ⁊ in ſimiliter paſſā decidi terrā.
ρα, καὶ ἐπὶ τὴν ὁμοιοπαθῆ κατέπεσα γῆν.
primā vocem ſimilem oībus emiſi plo-
πρώτην φωνὴν τὴν ὁμοίαν πᾶσιν ἴσα κλαί
rans. in inuolumētis nutritus ſum ⁊ curis:
ων. ἐν σπαργάνοις ἀνετράφην καὶ ἐν φροντ
nullus eni rex aliudi habuit na
ίσιν, οὐδεὶς γὰρ βασιλεὺς ἑτέραν ἔσχε γε
D tiuitatis initiū. vnus aūt omniū introitus ad
νέσεως ἀρχήν. μία δὲ πάντων εἴσοδος εἰς
vitā: exitusq̄ eq̄lis. ꝓpter hoc opta
τὸν βίον, ἔξοδός τε ἴση. διὰ τοῦτο ηὐξά-

&q̄ vigilauerit ꝓpt illā: cito erit ſecu-
rus. Qm̄ dignos ſe circuit ipā q̄rens:
& in vijs ſuis oſtdet ſe illis hilarit: & in
oī ꝓuidentia occurret illis. Initiū.n.il-
lius veriſſima ē diſciplie cōcupiſcētia.
Cura ergo diſciplie dilectio eſt: & dile
ctio cuſtodia legū illi⁹ ē. Cuſtoditio aūt
legū cōſūmatio incorruptōis eſt: icor
ruptio aūt facit eē ꝓximū deo. Cōcupi
ſcentia itaq̄ ſapie deducit ad regnū ꝑ
petuū. Si ergo delectamī ſedib⁹ & ſce
ptris o reges ppl'i: diligite ſapiam vt ī
ꝑpetuū regnetis. Diligite lumen ſapie
oēs q̄ peſtis pplīs. Quid eſt aūt ſapia: &
queādmodū facta ſit referā: & nō abſ-
cōdā vobis ſacramēta dei: ſed ab initio
natiuitatis īueſtigabo: & ponā in lucē
ſciam illi⁹: & nō pteribo veritatē: neq̄
cū inuidia tabeſcēte iter hr̄bo: qm̄ talis
hō nō erit ꝑnceps ſapie. multitudo aūt
ſapiētiū: ſanitas eſt orbis trarū. Et rex
ſapiēs: ppl'i ſtabilimētū eſt. Ergo acci-
pite diſciplinā per ſermones meos: &
proderit vobis. Ca.7.
Sum qdē & ego mortalis hō ſilis
oib⁹: & ex gn̄e terreno illi⁹ q̄ pri
or fact⁹ eſt: & in vētre mr̄is figuratus
ſū caro: decē menſiū tpe coagulat⁹ ſū
in ſāguie: ex ſemie hoīs & delectamē-
to ſomni cōueniēte. Et ego nat⁹ accepi
cōem aerē: & in ſilr̄ factā decidi trā: &
primā vocē ſilem oīb⁹ emiſi plorās.
In inuolumētis nutrit⁹ ſū: & magnis
curis. nemo.n. ex regib⁹ aliud habuit
natiuitatis initiū. Vn⁹ ergo itroitus ē
oībus ad vitā & ſilis exitus. Propt hoc
optaui & datus eſt mihi ſenſus: & īuo
caui: & venit in me ſpūs ſapie. Et ꝓpo
ſui illā regnis & ſedibus: & diuitias ni
hil eſſe dixi in cōpatiōe illi⁹. Nec cōpa
ui illi lapidē ꝑcioſū: qm̄ oē aurū in cō-
patiōe illius arena eſt exigua: & tanq̄
lutū eſtimabitur argentū in cōſpectu
illius. Sup ſalutē & ſpēm dilexi illā: &
ꝓpoſui ꝓ luce hr̄e illā: qm̄ inextingui
bile eſt lumē illi⁹. Venerūt aūt mihi oīa
bona pariter cū illa: & inumerabilis ho
neſtas p manus illius: & letatus ſū ī oī
bus: qm̄ antecedebat me iſta ſapia &
ignorabā qm̄ bonorū omniū mr̄ eſt.
Quā ſic fictiōe didici: & ſine inuidia cō
munico: & honeſtatē illius nō abſcō-
do. Infinitus.n. theſaurus eſt hoībus:
quo q̄ vſi ſūt: ꝑticipes facti ſunt amici
tie dei: ꝓpt diſcipline dona cōmēdati.
Mihi aūt dedit de⁹ dicere ex ſentētia &
ꝑſumere digna horū q̄ mihi dātur qm̄
ipē ſapie dux eſt & ſapiētū emēdator.
In manu.n. illius & nos & ſmōes nr̄i:
& oīs ſapia: & operū ſciētie diſciplina.
Ipē.n. dedit mihi horū q̄ ſūt ſciam ve
rā: vt ſciā diſpōem orbis trarū & virtu
tes elemētorū: iitiū & cōſūmationem
& medietatē tpm: viciſſitudinū ꝑmuta
tiōes: & cōſūmatiōes tpm: & moꝝ mu
tatiōes: diuiſiōes tpm: āni curſ⁹ & ſtel-
laꝝ diſpoſitiōes: naturas aīaliū: & iras
beſtiaꝝ: vi vētoꝝ: & cogitatiōes hoīm
differētias virgultoꝝ: & virtutes radi-
cū: & q̄cūq̄ ſūt abſcōſa & īpuiſa didici
oīm.n. artifex docuit me ſapia. Eſt.n. i
illa ſpūs itelligētia ſcūs: vnic⁹: multiplex:

ui: ⁊ ſciētia data ē mihi: inuocaui
μην, καὶ φρόνησις ἐδόθη μοι, ἐπεκαλεσά
⁊ venit mihi ſpūs ſapiētie: ꝓpoſui
μην καὶ ἦλθέ μοι πνεῦμα σοφίας, προέκρι
illam ſceptris ⁊ thronis: ⁊ diuiti
να αὐτὴν σκήπτρων καὶ θρόνων, καὶ πλοῦ-
as nihil eſtimaui in cōpatione illius.
τον οὐδὲν ἡγησάμην ἐν συγκρίσει αὐτῆς.
neq̄ cōparaui illi lapidē ꝑcioſū: qm̄ oīne
οὐδὲ ὡμοίωσα αὐτῇ λίθον τίμιον, ὅτι ὁ πᾶς
aurum in cōſpectu ipſius arena exigua: ⁊
χρυσὸς ἐν ὄψει αὐτῆς ψάμμος ὀλίγη, καὶ
tāq̄ lutū extimabitur argentū i cōſpectu
ὡς πηλὸς λογισθήσεται ἄργυρος ἐναντίον
illius. ſup ſalutem ⁊ ſpeciem dilexi
αὐτῆς. ὑπὲρ ὑγίειαν καὶ εὐμορφίαν ἠγάπη
illam: ⁊ ꝓpoſui illam pro lu-
σα αὐτήν, καὶ προειλάμην αὐτὴν ἀντὶ φω
ce hēre: qm̄ indeficiens qd̄ ex hac lumē.
τὸς ἔχειν, ὅτι ἀκοίμητον τὸ ἐκ ταύτης φέγ
venerūt aūt mihi bona pariter omnia
γος. ἦλθε δέ μοι τὰ ἀγαθὰ ὁμοῦ πάντα
cum illa: ⁊ innumerabiles diuitie in ma-
μετʼ αὐτῆς, καὶ ἀναρίθμητος πλοῦτος ἐν χερ
nibus eius. letatus ſum aūt in omibus: qm̄
σὶν αὐτῆς. εὐφράνθην δὲ ἐπὶ πᾶσιν, ὅτι
eoꝝ dux eſt ſapia. ignorabā aūt ipſam ma
αὐτῶν ἡγεῖται σοφία. ἠγνόουν δὲ αὐτὴν γενέ
trē eē hoꝝ. ſine doloq̄ didici: ſine
τιν εἶναι τούτων. ἀδόλως τε ἔμαθον, ἀφθό
inuidiaq̄ cōico: diuitias eius
νως τε μεταδίδωμι, τὸν πλοῦτον αὐτῆς
nō abſcondo. indeficiens theſaur⁹
οὐκ ἀποκρύπτομαι. ἀνεκλειπὴς θησαυρός
eſt hominibus: quo q̄ vſi ſunt ad deū
ἐστιν ἀνθρώποις, ὃν οἱ χρησάμενοι πρὸς θεὸν
ſepoſuerūt amicitiā ꝓpter q̄ ex diſciplina do-
ἐστείλαντο φιλίαν διὰ τὰς ἐκ παιδείας δω
na cōmendati. mihi aūt dedit deus di
ρεὰς συστάθεντες. ἐμοὶ δὲ δέδωκεν ὁ θεὸς εἰ
cere ex ſentētia: ⁊ cogitare digne
πεῖν κατὰ γνώμην, καὶ ἐνθυμηθῆναι ἀξίως
dedatis: qm̄ ipſe ⁊ ſapiētie
τῶν διδομένων, ὅτι αὐτὸς καὶ τῆς σοφίας ὁ
dux eſt ⁊ ſapientū emendator. in eni
δηγός ἐστι καὶ τῶν σοφῶν διορθωτής. ἐν γὰρ
manu illius ⁊ nos ⁊ ſermōes nr̄i om
χειρὶ αὐτοῦ καὶ ἡμεῖς καὶ οἱ λόγοι ἡμῶν πᾶ
niſq̄ ſapientia ⁊ opificioꝝ ſcientia. ipſe
σά τε φρόνησις καὶ ἐργατιῶν ἐπιστήμη. αὐ
.n. mihi dedit eoꝝ q̄ ſunt ſcientiā verā:
τὸς γάρ μοι ἔδωκε τῶν ὄντων γνῶσιν ἀψευ
vt ſcirē cōpoſitionē orbis trraꝝ ⁊ opationē
δῆ, εἰδέναι σύστασιν κόσμου καὶ ἐνέργειαν
elemētoꝝ: pncipiū ⁊ cōſūmatiōes ⁊ medietatē
στοιχείων, ἀρχὴν καὶ τέλος καὶ μεσότητα
tpꝝ: morum mutatiōes ⁊ ꝑmutationes
χρόνων, τροπῶν ἀλλαγὰς καὶ μεταβολὰς
tpꝝ: anni circulos ⁊ ſtellaꝝ diſpōnes:
καιρῶν, ἐνιαυτοῦ κύκλους καὶ ἀστέρων θέσεις,
naturas aialiū ⁊ iras beſtiaꝝ: ventorum
φύσεις ζώων καὶ θυμοὺς θηρίων, πνευμάτων
vires ⁊ cogitatōes hominuz: differētias
βίας καὶ διαλογισμοὺς ἀνθρώπων, διαφορὰς
plantarū ⁊ virtutes radicū: ⁊ q̄cūq̄ ſūt abſcōſa
φυτῶν καὶ δυνάμεις ῥιζῶν, ὅσα τέ ἐστι κρυπτὰ
⁊ ꝑſpicua noui. nam omniū artifex
καὶ ἐμφανῆ ἔγνων. ἡ γὰρ πάντων τεχνῖτις
docuit me ſapia. eſt .n. in ea ſpūs
ἐδίδαξέ με σοφία. ἔστι γὰρ ἐν αὐτῇ πνεῦμα
itelligēs: ſctūs: vnigenitus: multiplex: ſubtilis
νοερόν, ἅγιον, μονογενές, πολυμερές, λεπτόν,

Digitized by Google

mobilis: integer: incoīqnat⁹: manifeſt⁹: ille
εὐκίνητον, τρανόν, ἀμόλυντον, σαφές, ἀπή
ſus: amãs bonũ: acut⁹: expeditus: benefi=
μαντον, φιλάγαθον, ὀξύ, ἀκώλυτον, εὐεργετι
cus: humanus: ſtabilis: firmus: ſecu
κόν, φιλάνθρωπον, βέβαιον, ἀσφαλές, ἀμέ
rus: oēm hñs virtutem: omnia proſpiciens:
ριμνον, παντοδύναμον, πανεπίσκοπον,
ꝛ ad omnes capax ſpiritus intelligētes
καὶ διὰ πάντων χωροῦν πνευμάτων νοερῶν
mundos ſubtiliſſimos. omni enim motu
καθαρῶν λεπτοτάτων. πάσης γὰρ κινήσεως
mobilioꝛ ſapiētia. attigit ãt ꝛ capax ē per
κινητικώτερον σοφία. διήκει δὲ καὶ χωρεῖ διὰ
omnia ꝓpter mundiciam. vapoꝛ .n. eſt
πάντων διὰ τὴν καθαρότητα. ἀτμὶς γάρ ἐστι
dei virtutis: ꝛ emanatio
τῆς τοῦ θεοῦ δυνάμεως, καὶ ἀπόρροια τῆς
omnipotentis gl̃ie ſincera. ob hoc
τοῦ παντοκράτορος δόξης εἰλικρινής. διὰ τοῦ
nihil inquinatum in eam incur=
το οὐδὲν μεμιασμένον εἰς αὐτὴν παρεμπί
rit. ſplendoꝛ eni eſt lucis eterne
πτει. ἀπαύγασμα γάρ ἐστιν φωτὸς ἀϊδίου
ꝛ ſpeculũ ſine macula dei opa
καὶ ἔσοπτρον ἀκηλίδωτον τῆς τοῦ θεοῦ ἐνερ
tionis: ꝛ imago bonitatis eius. vna
γείας, καὶ εἰκὼν τῆς ἀγαθότητος αὐτοῦ. μία
ãt exiſtēs, omnia poteſt: ꝛ ꝑmanens in
δὲ οὖσα πάντα δύναται, καὶ μένουσα ἐν
ſe omnia innouat: ꝛ per natiões
ἑαυτῇ τὰ πάντα καινίζει, καὶ κατὰ γενεὰς
in animas ſanctas deſcēdens: amicos
εἰς ψυχὰς ὁσίας μεταβαίνουσα, φίλους
dei ꝛ ꝓphetas cõſtituit. nihil eni
θεοῦ καὶ προφήτας κατασκευάζει. οὐδὲν γὰρ
diligit deus: niſi eũ q̄ cũ ſapnia habitat.
ἀγαπᾷ ὁ θεός, εἰ μὴ τὸν σοφίᾳ συνοικοῦντα.
eſt eni hec ſpecioſioꝛ ſole: ꝛ ſup
ἔστι γὰρ αὕτη εὐπρεπεστέρα ἡλίου, καὶ ὑπὲρ
omnem ſtellarũ diſpõez: luci comparata:
πᾶσαν ἀστέρων θέσιν φωτὶ συγκρινομένη,
inuenitur pꝛioꝛ. huic quidē ſuccedit
εὑρίσκεται προτέρα. τοῦτο μὲν γὰρ διαδέχεται
nox: ſapiētiam ãt nõ vincet malitia.
νύξ, σοφίας δὲ οὐ κατισχύσει κακία. Ca. 8.
Attingit autē a fine in finē
Διατείνει δὲ ἀπὸ πέρατος εἰς πέ=
fortiter ꝛ diſponit omnia vtiliter.
ρας εὐρώστως καὶ διοικεῖ τὰ πάντα χρηστῶς.
hanc amaui ꝛ exquiſiui a iuuē=
ταύτην ἐφίλησα καὶ ἐξεζήτησα ἐκ νεότη=
tute mea: ꝛ queſiui ſpõſam ducere
τός μου, καὶ ἐζήτησα νύμφην ἀγαγέσθαι
mihi: ꝛ amatoꝛ factus ſuꝫ pulchꝛitudis
ἐμαυτῷ, καὶ ἐραστὴς ἐγενόμην τοῦ κάλλους
illius. gñoſitatē gl̃ificat: cõtuberniũ dei ha=
αὐτῆς. εὐγένειαν δοξάζει, συμβίωσιν θεοῦ ἔ=
bens: ꝛ omnium dominus dilexit
χουσα, καὶ ὁ πάντων δεσπότης ἠγάπησεν
illam: doctrix eni eſt dei diſcipline
αὐτήν, μύστις γάρ ἐστι τῆς τοῦ θεοῦ ἐπιστήμης
ꝛ electrix operũ illius. ſi aũt diui=
καὶ αἱρετὶς τῶν ἔργων αὐτοῦ. εἰ δὲ πλοῦ
tie ſunt appetibilis poſſeſſio in vita: qd ſa=
τός ἐστιν ἐπιθυμητὸν κτῆμα ἐν βίῳ, τί σο
piētia locupletius omnia operã
φίας πλουσιώτερον τῆς τὰ πάντα ἐργα=
te? ſi autē pꝛudentia opatur: qs eoꝝ
ζομένης; εἰ δὲ φρόνησις ἐργάζεται, τίς τῶν
q̄ ſunt q̄ illa magis eſt artifex? ꝛ ſi
ὄντων αὐτῆς μᾶλλόν ἐστι τεχνίτης; καὶ εἰ

ſubtilis: diſertus: mobilis incoin=
quinat⁹: certus: ſuauis: amãs bonũ
acut⁹: qui nihil vetat bñfacere: hu
manus: benign⁹: ſtabilis: certus: ſe=
curus oēꝫ hñs virtutē: omnia ꝓſpi
ciens: & qui capiat oēs ſpũs itelligi
biles: mundus: ſubtilis. Omnibus
eni mobilibus mobilioꝛ eſt ſapien
tia. Attingit aũt vbiqꝫ ꝓpter ſuaꝫ
mũdiciã. Vapor eſt eni virtutis dei
& emanatio quedã eſt claritatis oī
potētis dei ſicera: & ideo nihil inq
natũ in eã incurrit. Cãdor eſt ei lu
cis eterne & ſpeculuꝫ ſine macula
dei mageſtatis: & imago bonitatis
illius. Et cũ ſit vna: oīa põt. & in ſe
ꝑmanēs: oīa innouat: & ꝑ natiões
in aīas ſanctas ſe tranſfert. Amicos
dei & ꝓphetas cõſtituit. Neminem
eni diligit deus niſi eũ qui cũ ſapiē
tia inhabitat. Eſt ei hec ſpetioſior
ſole: & ſup oēm diſpoſitionē ſtella=
rũ: luci cõpata iuenitur pꝛor. illi ſuc
cedit nox: ſapiã ãt nõ vicit malitia.
Attigit ergo a fine vſqꝫ C. 8.
ad finē fortiter: & diſponit oīa
ſuauiter. Hãc amaui & exq̄ſiui a iu
uētute mea: & q̄ſiui i ſpõſam mihi
eã aſſumere: & amator fctũs ſũ for
me illi⁹. Generoſitatē illi⁹ gl̃ificat
cõtuberniũ hñs dei: ſed & oīm dñs
dilexit illã. Doctrix ei ē diſciplīe dei
& electrix opũ illi⁹. Et ſi diuitie ap=
petũtur i vita: qd̃ ſapīa locupletius
q̄ opatur oīa? Si ãt ſenſ⁹ opatur: q̄s
hoꝝ q̄ ſũt magis q̄ꝫ illa ē artifex? Et
ſi iuſticiã qs diligit: labores h⁹ ma=
gnas hñt virtutes: Sobrietatē ei &
prudētiã docet & iuſticiã & virtutē:
q̄bus vtilius nihil eſt ī vita hoībus
& ſi multitudinē ſcīe deſiderat q̄s:
ſcit preterita & de futuris eſtimat:
ſcit verſutias ſmonũ & diſſolutio=
nes argumētoꝝ: ſigna & mõſtra ſcit
añqꝫ fiãt: & euēt⁹ tpꝝ & ſcl'oꝝ. Pro
poſui ergo hanc adducere mihi ad
cõuiuãdũ: ſciēs q̄m mecũ cõicabit
de bonis: & erit allocutio cogitatio
nis & tedii mei. Hēbo ꝓpt hãc clari
tatē ad turbas: & honorē apud ſe=
niores. Iuuenis & acut⁹ īueniar in
iuditio & ī cõſpectu potētiũ ãmira
bilis ero: & facies ꝑncipũ mirabũ=
tur me. Tacētē me ſuſtinebũt: loq̄n
tē me reſpiciēt: & ſermocinãte me
plura: man⁹ ori ſuo īponēt. Prete=
rea hēbo ꝑ hãc īmortalitatē: & me
moriã eternã his q poſt me futuri
ſunt relinquã. Diſponaꝫ pp'los: & na
tiões mihi erũt ſubdite. Timebunt
me audiētes reges horrēdi & ī mul
titudīe videbor bon⁹ & ī bello for=
tis. Intrãs ī domũ meã cõqeſcã cũ
illa. Nõ .n. habet amaritudinē con
uerſatio illi⁹ nec tediũ cõuict⁹ illi⁹:
ſed leticiã & gaudiũ. Hec cogitans
apud me: & cõmēorãs ī corde meo
q̄m īmortalis ē ī cogitatiōe ſapien
tia: & ī amicitia illi⁹ delectatio bona
& ī o pib⁹ manuũ illi⁹ honeſtas ſine
defectione: & ī certamīe loq̄le illius
ſapia: & p̄claritas ī cõicatiõe ſmonũ

iuſticiam diligit quis: labores huiꝰ ſũt
δικαιοσύνην ἀγαπᾷ τις, οἱ πόνοι ταύτης εἰ
virtutes. ſobꝛietatem eni ꝛ pꝛudentiã
σὶν ἀρεταί. σωφροσύνην γὰρ καὶ φρόνησιν
edocet: iuſticiam ꝛ foꝛtitudinē: qbꝰ
ἐκδιδάσκει, δικαιοσύνην καὶ ἀνδρίαν, ὧν
vtilius nihil eſt in vita homini
χρησιμώτερον οὐδέν ἐστιν ἐν βίῳ ἀνθρώ=
bus. ſi aũt ꝛ experientiaꝫ deſiderat qs: ſcit
ποις. εἰ δὲ καὶ πολυπειρίαν ποθεῖ τις, οἶδε
antiqua: ꝛ futur imaginatur: ſcit D
τὰ ἀρχαῖα, καὶ τὰ μέλλοντα εἰκάζει, ἐπίστα
verſutias ſermonũ ꝛ diſſolutiões enigmatũ:
ται στροφὰς λόγων καὶ λύσεις αἰνιγμάτων,
ſigna ꝛ ꝓdigia pꝛegnoſcit: ꝛ euen=
σημεῖα καὶ τέρατα προγινώσκει, καὶ ἐκβά
tus oppoꝛtunitatũ ꝛ tp̄m. pꝛopoſui ergo hãc
σεις καιρῶν καὶ χρόνων. ἔκρινα τοίνυν ταύ
adducere mihi ad cõtuberniũ:
την ἀγαγέσθαι ἐμαυτῷ πρὸς συμβίωσιν,
ſciēs q̄m erit mihi cõſiliatrix bonoꝛum:
εἰδὼς ὅτι ἔσται μοι σύμβουλος ἀγαθῶν,
ꝛ admonitio cogitationũ ꝛ tedij. hēbo
καὶ παραίνεσις φροντίδων καὶ λύπης. ἕξω A
ꝓpter eã gl̃iam in turbis: ꝛ honorē apud
δι' αὐτὴν δόξαν ἐν ὄχλοις, καὶ τιμὴν παρὰ
ſenioꝛes iuuenis. acutus īueniar ī iudi
πρεσβυτέροις ὁ νέος. ὀξὺς εὑρεθήσομαι ἐν κρί
tio: ꝛ in cõſpectu potētiũ admirabilis ero:
σει, καὶ ἐν ὄψει δυναστῶν θαυμασθήσομαι,
tacentem me ſuſtinebunt: ꝛ loquenti
σιγῶντά με περιμενοῦσι, καὶ φθεγγομένῳ
attendēt: ꝛ loquēte multum:
προσέξουσι, καὶ λαλοῦντος ἐπὶ πλεῖον,
manũ imponent in os ſuum. hēbo
χεῖρα ἐπιθήσουσιν ἐπὶ στόμα αὐτῶν. ἕξω
ꝑ hanc imoꝛtalitatē: ꝛ mēoꝛiã eternã his B
δι' αὐτὴν ἀθανασίαν, καὶ μνήμην αἰώνιον τοῖς
q̄ poſt me relinquam. diſponam pp'los: ꝛ natio
μετ' ἐμὲ ἀπολείψω. διοικήσω λαούς, καὶ ἔθ
nes ſubdite erunt mihi: timebũt me
νη ὑποταγήσονταί μοι, φοβηθήσονταί με
audientes tyranni hoꝛrendi: in mltitudīe
ἀκούσαντες τύραννοι φρικτοί, ἐν πλήθει
videboꝛ bonus ꝛ in bello foꝛtis.
φανοῦμαι ἀγαθὸς καὶ ἐν πολέμῳ ἀνδρεῖ=
intrans in domũ meã conquieſcam
ος. εἰσελθὼν εἰς τὸν οἶκόν μου προσαναπαύ
cum illa: nõ eni hēt amaritudinē cõuer
σομαι αὐτῇ, οὐ γὰρ ἔχει πικρίαν ἡ συνα=
ſatio illius: nec tediũ conuictus
ναστροφὴ αὐτῆς, οὐδὲ ὀδύνην ἡ συμβίωσις C
illius: ſed leticiam ꝛ gaudiũ. hec
αὐτῆς, ἀλλὰ εὐφροσύνην καὶ χαράν. ταῦτα
cogitans apud me: ꝛ cõmemorãs in
λογισάμενος ἐν ἐμαυτῷ, καὶ φροντίσας ἐν
coꝛde meo: q̄m imoꝛtalitas eſt in cognatiõe
καρδίᾳ μου, ὅτι ἀθανασία ἐστὶν ἐν συγγενείᾳ
ſapiētie: ꝛ in amicitia illius delectatio bona:
σοφίας, καὶ ἐν φιλίᾳ αὐτῆς τέρψις ἀγαθή,
ꝛ in laboꝛibꝰ manuũ illius diuitie ſine
καὶ ἐν πόνοις χειρῶν αὐτῆς πλοῦτος ἀνε
defectiõe: ꝛ in certamine colloquii il
κλιπής, καὶ ἐν συγγυμνασίᾳ ὁμιλίας αὐ=
lius pꝛudētia: ꝛ p̄claritas in cõicatiõe ſer
τῆς φρόνησις, καὶ εὔκλεια ἐν κοινωνίᾳ λό
monũ ipſiꝰ: circuibã q̄rēs vt ſumerē il=
γων αὐτῆς, περιῄειν ζητῶν ὅπως λάβω αὐ
lam ad me. puer aũt erã igenioſus: ani
τὴν πρὸς ἐμαυτόν. παῖς δὲ ἤμην εὐφυής, ψυ
mãqꝫ foꝛtitus ſũ bonã: magis aũt bonus
χῆς τε ἔλαχον ἀγαθῆς, μᾶλλον δὲ ἀγαθὸς

Digitized by Google

ex̃is uẽi ad corp⁹ icoīq̃natū. cū cognouiſſē āt q̄m
ὢν ἦλθον εἰς σῶμα ἀμίαντον. γνοὺς δὲ ὅτι
nō aliter ero cōtinēs: niſi deus
οὐκ ἄλλως ἔσομαι ἐγκρατής, ἐὰν μὴ ὁ θε
det: ⁊ hoc ĩpm erat prudētie ſcire
ὸς δῷ, καὶ τοῦτο δ᾽ ἦν φρονήσεως τὸ εἰδέ
cuius gr̃a: adii dn̄m ⁊
A ναι τίνος ἡ χάρις, ἐνέτυχον τῷ κυρίῳ καὶ
depcatus ſū illū: ⁊ dixi ex toto corde
ἐδεήθην αὐτοῦ, καὶ εἶπον ἐξ ὅλης τῆς καρ-
meo:
δίας μου, Ca. 9.

Deus pr̃m ⁊ dn̄e mie q̃
Θεὲ πατέρων καὶ κύριε τοῦ ἐλέους ὁ
feciſti omnia in verbo tuo: ⁊ ſapi
ποιήσας τὰ πάντα ἐν λόγῳ σου, καὶ τῇ σο
ētia tua conſtituiſti hominē: vt
φίᾳ σου κατασκευάσας τὸν ἄνθρωπον, ἵνα
B dn̄aretur a te factaꝝ creaturarum:
δεσπόζῃ τῶν ὑπὸ σοῦ γενομένων κτισμάτων,
⁊ diſponat mūdum i eq̃tate ⁊ iuſti-
καὶ διέπῃ τὸν κόσμον ἐν ὁσιότητι καὶ δικαιο
tia: ⁊ i directiōe aie iudiciū iudicet: da
σύνῃ, καὶ ἐν εὐθύτητι ψυχῆς κρίσιν κρίνῃ, δός
mihi tuaꝝ ſediū aſſiſtricē ſapiam:
μοι τὴν τῶν σῶν θρόνων πάρεδρον σοφίαν,
⁊ ne me reprobaueris a pueris tuis: quia
καὶ μή με ἀποδοκιμάσῃς ἐκ παίδων σου, ὅτι
ego ſeruus tuus ⁊ filius ancille
C ἐγὼ δοῦλος σὸς καὶ υἱὸς τῆς παιδίσκης
tue: homo īfirmus ⁊ exigui tp̃is
σου, ἄνθρωπος ἀσθενὴς καὶ ὀλιγοχρόνιος
⁊ minor in itellectu iudicii ⁊ legū.
καὶ ἐλάσσων ἐν συνέσει κρίσεως καὶ νό-
⁊ ſi eñi q̃s fuerit cōſummat⁹ int filios hoīꝫ:
μων. κἂν γάρ τις ᾖ τέλειος ἐν υἱοῖς ἀνθρώ
ea q̃ eſt a te ſapia abſnte in
πων, τῆς ἀπὸ σοῦ σοφίας ἀπούσης εἰς
nihilū cōputabitur. tume elegiſti regem
οὐδὲν λογισθήσεται. σύ με προείλου βασι-
ppl̃i tui: ⁊ iudicē filioꝝ tuoꝝ ⁊ filiaꝝ.
D λέα λαοῦ σου, καὶ δικαστὴν υἱῶν σου καὶ θυγα
dixiſti: edificare tēplū i mōte
τέρων. εἶπας, οἰκοδομῆσαι ναὸν ἐν ὄρει
ſancto tuo: ⁊ in ciuitate hitationis
ἁγίῳ σου, καὶ ἐν πόλει κατασκηνώσεώς
tue altare: ſilitudinē tabernaculi ſci q̃d
σου θυσιαστήριον, μίμημα σκηνῆς ἁγίας ἣν
p̄eparaſti ab initio: ⁊ tecū
προητοίμασας ἀπ᾽ ἀρχῆς, καὶ μετὰ σοῦ ἡ
ſapia q̃ nouit opera tua: ⁊ q̃ affuit
σοφία ἡ εἰδυῖα τὰ ἔργα σου, καὶ παροῦ
A qū feciſti mūdū: ⁊ q̃ ſcit:
σα ὅτε ἐποίεις τὸν κόσμον, καὶ ἐπισταμένη,
q̃d placitū i oculis tuis: ⁊ q̃d directū p̄ce-
τί ἀρεστὸν ἐν ὀφθαλμοῖς σου, καὶ τί εὐθὲς ἐν ἐν
ptis tuis. emitte illam de ſctis ce-
τολαῖς σου. ἐξαπόστειλον αὐτὴν ἐξ ἁγίων οὐ
lis ⁊ a ſede glorie tue mitte
ρανῶν, καὶ ἀπὸ θρόνου δόξης σου πέμψον
illam: vt p̄ns mihi laboret ⁊
αὐτήν, ἵνα συμπαροῦσά μοι κοπιάσῃ καὶ
ſciam q̃d acceptum eſt apud te. ſcit eñi
γνῶ τί εὐάρεστόν ἐστι παρὰ σοί. οἶδε γὰρ
illa omnia: ⁊ itelligit: ⁊ deducet
ἐκείνη τὰ πάντα, καὶ συνιεῖ, καὶ ὁδηγήσει
B me in opibus meis ſobrie: ⁊ cu-
με ἐν ταῖς πράξεσί μου σωφρόνως, καὶ φυ
ſtodiet me in gloria ſua. ⁊ erūt ac
λάξει με ἐν τῇ δόξῃ αὐτῆς. καὶ ἔσται προ
cepta opa mea: ⁊ diſponā ppl̃m
σδεκτὰ τὰ ἔργα μου, καὶ διακρινῶ τὸν λαὸν

ip̃i⁹: circuibā q̃rēs vt mihi illā aſſume
re. Puer aūt erā igenioſus: & ſortitus
ſū aīam bonā. Et cū eſſē magis bonus
vēi ad corp⁹ icoīq̃natū. Et vt ſciui q̄m
alit̃ nō poſſē eſſe cōtinēs niſi de⁹ det:
& hoc ip̃m erat ſūma ſapia ſcire cuius
eēt hoc donū: adii dn̄m & dep̄cat⁹ ſū
illū & dixi ex totis p̄cordiis meis. C. 9

Deus pr̃m meoꝝ & dn̄e mie q̄ fe-
ciſti oīa verbo tuo: & ſapia tua cō
ſtituiſti hoiem vt dn̄aretur creature q̄
a te facta ē: vt diſponat orbē terraꝝ in
eq̃tate & iuſticia & i directione cordis
iudiciū iudicꝫ. da mihi ſediū tuaꝝ aſſi
ſtricē ſapiam: & noli me reprobare a
pueris tuis: q̄m ſeru⁹ tuus ſū ego: & fili⁹
ācille tue: hō īfirmus & exigui tp̃is &
mior ad itellectū iudicii & legū. Et ſi
q̃s erit cōſūmat⁹ iter filios hoim: ſi ab
fuerit ab illo ſapia tua: i nihilū cōputa
bitur. Tu āt elegiſti me regē ppl̃o tuo
& iudicē filioꝝ tuoꝝ & filiaꝝ. Et dixi-
ſti me edificare tēplū i mōte ſctō tuo
& i ciuitate hitatiōis tue altare: ſilitudi
nē tabernaculi ſcti tui quod p̄paſti ab
iitio: & tecū ſapia tua q̄ nouit opa tua
q̄ & affuit tūc cū orbē traꝝ faceres: &
ſciebat q̃d eſſet placitū oclis tuis: & q̃d
directū i p̄ceptis tuis. Mitte illā de ce-
ſctis tuis. & a ſede magnitudis tue vt
mecum ſcit & mecum laboret: vt ſci-
am quid acceptum ſit apud te. Scit
enim illa omnia & intelligit: & dedu-
cet me in opibus meis ſobrie: et cuſto
diet me i ſua potentia. & erūt accepta
opa mea: & diſponā ppl̃m tuū iuſte &
ero dign⁹ ſediū pr̃is mei. quis eñi hōi
nū poterit ſcire cōſiliū dei? Aut q̃s po
terit cogitare q̃d velit de⁹? Cogitatio
nes eñi mortaliū timide & icerte p̄ui-
dētie nr̃e. Corp⁹ eñi quod corrūpitur
aggrauat aiam: & terrena inhitatio de
primit ſenſū multa cogitātē. Et diffici
le eſtimam⁹ q̄ i tra ſūt: & q̄ i cōſpectu
ſūt iuenimus cū labore. Que in celis
ſūt āt: q̃s inueſtigabit? Senſū āt tuū q̃s
ſciet: niſi tu dederis ſapiam: & miſeris
ſpm̄ ſcm̄ tuū de altiſſimis & ſi correcte
ſit ſemite eoꝝ q̄ ſūt in tris: & q̄ tibi pla
cēt didicerit hoies? Nā p ſapiam ſanati
ſūt q̄cūq; placuerūt tibi a p̄ncipio. c. 10

Hec illū q̄ prim⁹ format⁹ ē a deo
pr̃ orbis traꝝ cū ſolus eſſet crea
tus cuſtodiuit: & eduxit illū a delicto
ſuo. Et eduxit illū de limo terre: & de-
dit illi virtutē cōtinēdi oīa. Ab hac vt
receſſit iniuſtus i ira ſua: p irā hōicidii
fr̃nitas dep̃iit. Propt̃ quod cū aq̄ de-
leret terrā: ſanauit iteꝝ ſapia: p cōtē-
ptibile lignū iuſtū gubernās. Hec & i
cōſenſu ſupbie cū ſe natiōes extuliſ-
ſent ſciuit iuſtū: & cōſeruauit ſine q̄re
la deo: & i filiis miam fortē cuſtodiuit
Hec iuſtū a peūtibus ipiis liberauit fu
giētē deſcendentē ignē i pentapoli: q
bus i teſtimoniū neq̄tie fumigabūda
cōſtat deſta terra: & i certo tp̄e fruct⁹
hn̄tes arbores & icredibilis aie mēo-
ria ſtās figmentū ſalis. Sapiam eñi p̄te
reūtes nō tm̄ i hoc lapſi ſūt vt ignorarēt
bona: ſed & inſipiētie ſue reliq̄rūt hoi-
bus mēoriā: vt i his q̄ peccauerūt: nec

tuū iuſte: ⁊ ero dignus ſediū pa-
σου δικαίως, καὶ ἔσομαι ἄξιος θρόνων πα
tris mei. q̃s eñi hominum cognoſcet
τρός μου. τίς γὰρ ἀνθρώπων γνώσεται
cōſiliū dei? aut q̃s cogitabit q̃d vult
βουλὴν θεοῦ; ἢ τίς ἐνθυμηθήσεται τί θέ-
deus? cogitatiōes eñi mortaliū timide:
λει ὁ θεός; λογισμοὶ γὰρ θνητῶν δειλοί,
⁊ incerte p̄uidētie nr̃e. corruptibile
καὶ ἐπισφαλεῖς αἱ ἐπίνοιαι ἡμῶν. φθαρτὸν
eñi corpus aggrauat aiam: ⁊ onerat ter
γὰρ σῶμα βαρύνει ψυχήν, καὶ βρίθει τὸ γε
rena hitatio mētē multa cogitantē: ⁊ vix
ῶδες σκῆνος νοῦν πολυφροντίδα, καὶ μό-
imaginamur q̄ in terra: ⁊ q̄ i manib⁹
λις εἰκάζομεν τὰ ἐπὶ γῆς, καὶ τὰ ἐν χερσὶν
inuenimus cū labore. q̄ āt i celis q̃s
εὑρίσκομεν μετὰ πόνου. τὰ δὲ ἐν οὐρανοῖς τίς
inueſtigauit? cōſiliū āt tuū q̃s nouit? niſi
ἐξιχνίασε; βουλὴν δέ σου τίς ἔγνω; εἰ μὴ
tu dederis ſapiam: ⁊ miſeris ſctm̄
σὺ ἔδωκας σοφίαν, καὶ ἔπεμψας τὸ ἅγιόν
tuū ſpm̄ de altiſſimis? ⁊ ſic correcte
σου πνεῦμα ἀπὸ ὑψίστων; καὶ οὕτως διωρθώ
ſunt ſemite eoꝝ q̄ i terra: ⁊ pla-
θησαν αἱ τρίβοι τῶν ἐπὶ γῆς, καὶ τὰ ἀρε-
cita tibi docti fuerunt . homines: ⁊ ſa
στά σοι ἐδιδάχθησαν ἄνθρωποι, καὶ τῇ
pientia ſaluati ſunt.
σοφίᾳ ἐσώθησαν, Ca. 10.

Hec primo formatū patrem mūdi
Αὕτη πρωτόπλαστον πατέρα κόσμου
cū ſolus eēt creatus cuſtodiuit: ⁊ eduxit il
μόνον κτισθέντα διεφύλαξε, καὶ ἐξείλατο αὐ
lum a delicto ſuo: deditq; illi
τὸν ἐκ παραπτώματος ἰδίου, ἔδωκέ τε αὐ
fortitudinē cōtinēdi omnia. vt receſſit āt ab
τῷ ἰσχὺν κρατῆσαι ἁπάντων. ἀποστὰς δὲ ἀπ᾽
ea iniuſtus in ira ſua: fratricidialibus
αὐτῆς ἄδικος ἐν ὀργῇ αὐτοῦ, ἀδελφοκτόνοις
deperiit furoribus: ppter quē inundatā
συναπώλετο θυμοῖς, δι᾽ ὃν κατακλυζομένην
terrā iterū ſaluauit ſapia: p cōtēptibile lignū
γῆν πάλιν ἔσωσε σοφία, δι᾽ εὐτελοῦς ξύλου
iuſtum gubernans. hec ⁊ in cōſēſu
τὸν δίκαιον κυβερνήσασα. αὕτη καὶ ἐν ὁμονοίᾳ
neq̃tie gentiū cōfuſarū nouit iu
πονηρίας ἐθνῶν συγχυθέντων ἔγνω τὸν δίκαι
ſtū: ⁊ cōſeruauit ip̃m ſine q̄rela deo: ⁊
ον, καὶ ἐτήρησεν αὐτὸν ἄμεμπτον τῷ θεῷ, καὶ
in filii viſceribus fortem cuſtodiuit. hec
ἐπὶ τέκνου σπλάγχνοις ἰσχυρὸν ἐφύλαξεν. αὕ
iuſtum pereuntibus impiis liberauit
τη δίκαιον ἐξαπολλυμένων ἀσεβῶν ἐρρύσατο
fugiētē deſcendentē ignē pentapolis.
τὸ φυγόντα καταβάσιον πῦρ πενταπόλε-
cuius adhuc teſtimoniū nequitie fumiga-
ως. ἧς ἔτι μαρτύριον τῆς πονηρίας καπνιζο
būda cōſtitit, deſerta terra: ⁊ īpfectis tp̃ibus
μένη καθέστηκε χέρσος, καὶ ἀτελέσιν ὥραις καρ
fructus ferētes plante: incredule aie memo
ποφοροῦντα φυτά, ἀπιστούσης ψυχῆς μνη
ria ſtans columna ſalis. ſapiam eñi p̄tereū
μεῖον ἑστηκυῖα στήλη ἁλός. σοφίαν γὰρ παρο
tes . nō tantū leſi ſunt q̄ nō cogno
δεύσαντες οὐ μόνον ἐβλάβησαν τὸ μὴ γνῶ
uerūt bona: ſed ⁊ ſue īſipiētie
ναι τὰ καλά, ἀλλὰ καὶ τῆς ἑαυτῶν ἀφροσύ
reliq̄runt in vita memoriā: vt i
νης ἀπέλειπον τῷ βίῳ μνημόσυνον, ἵνα ἐν
q̄bus errauerūt neq; latere potuiſſent.
οἷς ἐσφάλησαν μηδὲ λαθεῖν δυνηθῶσιν.

Digitized by Google

ſapia ãt venerantes illam a do-
σοφία δὲ τοὺς θεραπεύοντας αὐτὴν ἐκ πό-
loribꝰ liberauit. hec pfugum ire fris
νων ἐῤῥύσατο. αὕτη φυγάδα ὀργῆς ἀδελ-
iuſtũ deduxit i ſemitis rectis:
φοῦ δίκαιον ὡδήγησεν ἐν τρίβοις εὐθείαις,
oſtendit illi regnũ dei: ⁊ dedit
ἔδειξεν αὐτῷ βασιλείαν θεοῦ, καὶ ἔδωκεν
illi ſciam ſctõꝝ: locupletauit illũ in
αὐτῷ γνῶσιν ἁγίων, εὐπόρισεν αὐτὸν ἐν
laboribus ⁊ multiplicauit labores illius.
μόχθοις καὶ ἐπλήθυνε τοὺς πόνους αὐτοῦ.
in ſupioritate iualeſcẽtiũ i eũ aſſuit:
ἐν πλεονεξίᾳ κατισχυόντων αὐτὸν παρέστη,
⁊ ditauit illum. cuſtodiuit illũ
καὶ ἐπλούτισεν αὐτόν. διεφύλαξεν αὐτὸν
ab inimicis: ⁊ ab inſidiatoribus tuta-
ἀπὸ ἐχθρῶν, καὶ ἀπὸ ἐνεδρευόντων ἠσφα-
uit. ⁊ certamẽ forte vicere dedit illi:
λίσατο. καὶ ἀγῶνα ἰσχυρὸν ἐβράβευσεν αὐ-
vt ſciret: qm̃ omniũ potẽtior eſt
τῷ, ἵνα γνῷ, ὅτι πάντων δυνατωτέρα ἐστὶν
religio. hec vẽditũ iuſtũ nõ de-
ἡ εὐσέβεια. αὕτη πραθέντα δίκαιον οὐκ ἐγ-
reliquit: ſed a peccato liberauit
κατέλειπεν, ἀλλ᾽ ἐξ ἁμαρτίας ἐῤῥύσατο
illum. deſcẽdit cum illo in lacum: ⁊ in
αὐτόν. συγκατέβη αὐτῷ εἰς λάκκον, καὶ ἐν
vinculis nõ dimiſit illum: donec attulit illi
δεσμοῖς οὐκ ἀφῆκεν αὐτόν, ἕως ἤνεγκεν αὐ-
ſceptra regni ⁊ potentiã ipe-
τῷ σκῆπτρα βασιλείας καὶ ἐξουσίαν τυ-
rantiũ ei. mendaces ãt oſidit eos
ραννούντων αὐτοῦ. ψευδεῖς τε ἔδειξε τοὺς
q̃ vituperauerũt illũ: ⁊ dedit illi gl'iaʒ
μωμησαμένους αὐτόν, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ δό-
eternã. hec ppl'm iuſtũ ⁊ ſemẽ ne
ξαν αἰώνιον. αὕτη λαὸν ὅσιον καὶ σπέρμα ἄ-
defectu liberauit a natiõe pmentium.
μεμπτον ἐῤῥύσατο ἐξ ἔθνους θλιβόντων.
intrauit in animã ſerui dñi:
εἰσῆλθεν εἰς ψυχὴν θεράποντος κυρίου,
⁊ ſtetit cõtra reges horrẽdos i portẽtis
καὶ ἀντέστη βασιλεῦσι φοβεροῖς ἐν τέρασι
⁊ ſignis. reddidit iuſtis: mercedẽ pie-
καὶ σημείοις. ἀπέδωκεν ὁσίοις μισθὸν κόπων
tatis laboꝝ ſuorum. deduxit eos in via
τῶν κόπων αὐτῶν. ὡδήγησεν αὐτοὺς ἐν ὁδῷ
mirabili: ⁊ fuit illis in velamẽtũ
θαυμαστῇ, καὶ ἐγένετο αὐτοῖς εἰς σκέπην ἡ-
die: ⁊ in flãmã ſtellaꝝ nocte. trãſ-
μέρας, καὶ εἰς φλόγα ἄστρων τὴν νύκτα. διε-
tulit illos p mare rubrũ ⁊ trãſ-
βίβασεν αὐτοὺς θάλασσαν ἐρυθρὰν καὶ διή-
uexit illos p aquam nimiam. at
γαγεν αὐτοὺς διὰ ὕδατος πολλοῦ. τοὺς δὲ
inimicos illoꝝ demerſit: ⁊ a pfũditate
ἐχθροὺς αὐτῶν κατέκλυσε, καὶ ἐκ βάθους
abyſſi eduxit illos. ideo iu-
ἀβύσσου ἀνέβρασεν αὐτούς. διὰ τοῦτο δί-
ſti expoliauerũt ipſos: ⁊ decantauerũt
καιοι ἐσκύλευσαν ἀσεβεῖς, καὶ ὕμνησαν
dñe nomẽ ſctm̃ tuum: ⁊ victri-
κύριε τὸ ὄνομα τὸ ἅγιόν σου, τήν τε ὑπέρ-
cem tuam manũ laudauerũt pariter:
μαχόν σου χεῖρα ᾔνεσαν ὁμοθυμαδόν,
qm̃ ſapia apuit os mutoꝝ ⁊ linguas
ὅτι ἡ σοφία ἤνοιξε στόμα κωφῶν καὶ γλώσ-
infantiũ poſuit diſertas.
σας νηπίων ἔθηκε τρανάς. Ca.11.
Direxit opa eoꝝ in manu
Εὐώδωσε τὰ ἔργα αὐτῶν ἐν χειρὶ

latere potuiſſent. Sapia ãt hos q̃ ſe ob-
ſuãt a doloribus liberabit. Hec ãt pfu-
gũ ire fratris iuſtũ deduxit p vias re-
ctas: & oñdit illi regnũ dei: & dedit illi
ſciaʒ ſcõꝝ: honeſtauit illũ in laboribꝰ
& cõpleuit labores illius. In fraude cir-
cũuenientiũ illum affuit illi: & hone-
ſtũ fecit illũ. Cuſtodiuit illũ ab inimi-
cis: & a ſeductoribus tutauit illuʒ. Et
certamen forte dedit illi vt vinceret:
& ſciret qm̃ oĩm potẽtior ẽ ſapia. Hec
venditũ iuſtũ nõ dereliq̃t: ſed a pctõri-
bus liberauit eũ: deſcenditq; cũ illo in
foueã: & in vinclis nõ dereliq̃t illũ do-
nec afferret illi ſceptrũ regni: & potẽ-
tiã aduerſꝰ eos q̃ eũ dep̃mebãt: & mẽ-
daces oñdit q̃ maculauerũt illũ: & dedit
illi claritatẽ eternã. Hec ppl'm iuſtũ &
ſemen ſine q̃rella liberauit a natiõibꝰ
q̃ illũ deprimebãt. Intrauit in aiaʒ ſui
dei: & ſtetit cõtra reges horrendos in
portentis & ſignis. Et reddidit iuſtis
mercedẽ laboꝝ ſuoꝝ: & deduxit illos ĩ
via mirabili: & fuit illis in velamento
diei & in luce ſtellaꝝ p noctẽ. Et tranſ-
tulit illos p mare rubrũ: & trãſuexit
illos p aquã nimiã. Inimicos ãt illoruʒ
demerſit in mare: & ab altitudine infe-
roꝝ eduxit illos. Ideo iuſti tulerũt ſpo-
lia ĩpioꝝ: & decãtauerũt dñe nomẽ ſan-
ctũ tuũ: & victricẽ manũ tuã laudaue-
rũt pĩter: Q̃m ſapia apuit os mutorũ
& linguas ĩfantiũ fecit diſertas. Ca.11.
Direxit opa eorũ ĩ manibꝰ pphe-
te ſcti. Iter fecerũt p deſerta q̃ nõ
hitãtur: & in locis deſertis fecerũt caſas.
Steterunt cõtra hoſtes: & de inimicis
ſe vindicauerũt. Sitierũt & inuocauerũt
te & data ẽ illis aq̃ de petra altiſſima: &
reqes ſitis de lapide duro. Per q̃.n. pe-
nas paſſi ſũt inimici illorũ a defectiõe
potꝰ ſui in eis cũ abũdarẽt filii iſrl' leta-
ti ſũt. Per hec cũ illis deeſſent bñ cũ il-
lis actũ eſt. Nã p fõte quidẽ ſempiterni
flumis hũanũ ſãguinẽ dediſti iniuſtis.
Qui cũ minuerẽtur in traductõe infã-
tiũ occiſoꝝ: dediſti illis abũdãtẽ aquã ĩ
ſpate: oñdẽs p ſiti q̃ tũc fuit quẽadmo-
dũ tuos exaltares: & aduerſarios illoꝝ
necares. Cũ.n. tẽptati ſũt: & quidẽ cũ
mia diſciplinã accipientes: ſcierũt: quẽ-
admodũ cũ ira iudicati ipii tormenta
paterẽtur. Hos quidẽ tãq; pr̃ monens
pbaſti: illos ãt tãq; durꝰ rex ĩterrogãs
cõdẽnaſti. Abñtes.n. & pñtes ſilr' torq̃-
bãtur. Duplex.n. illos accepat tediuʒ
& gemitus cũ mẽoria p̃teritoꝝ. Cũ.n.
audirent p ſua tormẽta bñ ſecũ agi: cõ-
memorati ſunt dñm admirãtes in fine
exitus. Quẽ.n. in expõne praua pie-
ctũ deriſerũt: in finẽ euentꝰ mirati ſunt
Nõ ſilr' iuſtis faciens: p cogitationibus
ãt inſenſatis iniquitates illoꝝ. Quod
quidam errantes colebant mutos; ſer-
pentes & beſtias ſuperuacuas: immiſi-
ſti illis multitudinẽ mutorum aialiũ
in vindictam: vt ſcirent: quia per que
peccat quis: per hec & torquetur. Nõ
enim impoſſibilis erat omnipotens
manus tua que creauit orbem terra-
rum ex materia inuiſa: immitere illis
multitudinem vrſorum

pphete ſancti. iter fecerũt p deſertũ qđ nõ
προφήτου ἁγίου. διώδευσαν ἔρημον ἀοίκη-
hitatũ: ⁊ i iacceſſibilibꝰ fixerũt tabernacula. ſtete-
τον, καὶ ἐν ἀβάτοις ἔπηξαν σκηνάς. ἀντέ- Gene. 28.b.
runt cõtra hoſtes: ⁊ inimicos vlti ſunt.
στησαν πολεμίοις, καὶ ἐχθροὺς ἠμύναντο.
ſitierunt ⁊ inuocauerũt te: ⁊ data
ἐδίψησαν καὶ ἐπεκαλέσαντό σε, καὶ ἐδό-
eſt illis de petra abrupta aqua: ⁊
θη αὐτοῖς ἐκ πέτρας ἀκροτόμου ὕδωρ, καὶ C
ſanitas ſitis de lapide duro. p que eni cruciã-
ἴαμα δίψης ἐκ λίθου σκληροῦ. δι᾽ ὧν γὰρ ἐκο- Gene. 37.f.
ti ſunt inimici illorum: p hec ip-
λάσθησαν οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν, διὰ τούτων αὐ-
ſi indigentes bñficium acceperũt. p dde
τοὶ ἀποροῦντες εὐεργετήθησαν. ἀντὶ μὲν
fonte ſempiterni fluminis ſanguie cruento
πηγῆς ἀενάου ποταμοῦ αἵματι λυθρώ- D
turbati in correptiões iñfãtiũ occi-
δει ταραχθέντες εἰς ἔλεγχον νηπιοκτό- Exo. 14.c.
ſoris p̃cepti: dediſti illis abũdã-
νου διατάγματος, ἔδωκας αὐτοῖς δαψι-
tem aquã inſperate: oñdẽs p q̃ tũc ſi-
λὲς ὕδωρ ἀνελπίστως, δείξας διὰ τοῦ τό-
ti ſitim queadmodũ aduerſarios puni-
τε δίψους πῶς τοὺς ὑπεναντίους ἐκό-
ſti. cũ .n. tẽptati ſunt: quis in
λασας. ὅτε γὰρ ἐπειράσθησαν, καίπερ ἐν
mia diſciplinã accipiẽtes: ſcierũt queadmodũ Exo 14.f.
ἐλέει παιδευόμενοι, ἔγνωσαν πῶς ἐν ὀρ-
ira iudicati ipii tormenta patiebãt.
γῇ κρινόμενοι ἀσεβεῖς ἐβασανίζοντο.
hos qdem tãq; pater monens pba-
τούτους μὲν γὰρ ὡς πατὴρ νουθετῶν ἐδο-
ſti: illos ãt tãq; durus rex
κίμασας, ἐκείνους δὲ ὡς ἀπότομος βασι-
cõdemnãs examinaſti. ⁊ abſẽtes A
λεὺς καταδικάζων ἐξήτασας. καὶ ἀπόν- Exo .17.c.
autem ⁊ pñtes ſimiliter torq̃bãtur:
τες δὲ καὶ παρόντες ὁμοίως ἐτρύχοντο.
duplex .n. illos acceperat tediũ ⁊ gemi-
διπλῆ γὰρ αὐτοὺς ἔλαβε λύπη καὶ στεναγ-
tus memoriaꝝ p̃teritorum. cũ .n.
μὸς μνημῶν τῶν παρελθόντων. ὅτε γὰρ
audierũt p ppria tormenta bñficio
ἤκουσαν διὰ τῶν ἰδίων κολάσεων εὐεργε-
affectos ſe: ſenſerunt dñm. quẽ
τουμένους αὐτούς, ᾔσθοντο τοῦ κυρίου. ὃν
.n. in expoſitiõe quõdã piectũ abnegauerũt B
γὰρ ἐν ἐκθέσει πάλαι ῥιφέντα ἀπεῖπον
ſubſannãtes: in fine euentorum
χλευάζοντες, ἐπὶ τέλει τῶν ἐκβάσεων
mirati ſunt: nõ ſimilia iuſtis ſitientes.
ἐθαύμασαν, οὐχ ὅμοια δικαίοις διψήσαντες.
p ãt cogitatiõibꝰ ſine itellectu iuſti-
τες. ἀντὶ δὲ λογισμῶν ἀσυνέτων ἀδικί-
tie illoꝝ: i qbus errantes colebant
ας αὐτῶν, ἐν οἷς πλανηθέντες ἐθρήσκευον
irrõnalia reptilia ⁊ beſtias viles.
ἄλογα ἑρπετά, καὶ κνώδαλα εὐτελῆ.
immiſiſti illis multitudiẽ irrõnaliũ
ἐπαπέστειλας αὐτοῖς πλῆθος ἀλόγων
aialiũ in vindictam vt ſcirent: q p que C
ζώων εἰς ἐκδίκησιν ἵνα γνῶσιν, ὅτι δι᾽ ὧν
qs peccat p hec torq̃tur. nõ .n.
τις ἁμαρτάνει διὰ τούτων κολάζεται. οὐ γὰρ
ipotẽs erat oipotens tua manus: ⁊
ἠπόρει ἡ παντοδύναμός σου χείρ, καὶ
q̃ creauit mũdum ex informi materia:
κτίσασα τὸν κόσμον ἐξ ἀμόρφου ὕλης,
immittere illis multitudiẽ vrſoꝝ
ἐπιπέμψαι αὐτοῖς πλῆθος ἄρκων,

aut audaces leones: aut nouiter create ire
ἢ θαρσεῖς λέοντας, ἢ νεοκτίστου θυμοῦ
plenas beſtias ignotas: aut igniuomū
πλήρεις θῆρας ἀγνώστους, ἤτοι πυρπνόον
ſpirantes halitū: aut ſonitū ventilati
φυσῶντας ἆσθμα, ἢ βρόμον λικμωμέ-
fumi: aut horrēdas ab oculis ſcītil
D νου καπνοῦ, ἢ δεινοὺς ἀπ᾽ ὀμμάτων σπιν-
las more fulgur emittētes: quorū nō ſolū leſura
θῆρας ἀστράπτοντας, ὧν οὐ μόνον ἡ βλάβη
poterat exterminare illos: ſed et
ἠδύνατο συνεκτρῖψαι αὐτούς, ἀλλὰ καὶ ἡ
aſpect⁹ timore icutiens pdere. et ſine aūt
ὄψις ἐκφοβήσασα διωλέσαι. καὶ χωρὶς δὲ
his: vno ſpiritu cadere pote-
τούτων, ἑνὶ πνεύματι πεσεῖν ἠδύ-
rant a pena pſecutiōes paſſi: et
ναντο ὑπὸ τῆς δίκης διωχθέντες, καὶ
diſperſi ab ſpiritu virtutis
λικμηθέντες ὑπὸ πνεύματος δυνάμεώς
tue. ſed omnia mēſura et nūero et
σου. ἀλλὰ πάντα μέτρῳ καὶ ἀριθμῷ καὶ
pondere diſpoſuiſti. nā multum valere
σταθμῷ διέταξας. τὸ γὰρ μεγάλως ἰσχύειν
tibi adeſt ſemper: et robori brachii
σοὶ πάρεστι πάντοτε, καὶ κράτει βραχί-
A tui quis reſiſtet? quoniā tanq̄ momētū
ονός σου τίς ἀντιστήσεται; ὅτι ὡς ῥοπὴ
ex ſtateris totus mundus ante
ἐκ πλαστίγγων ὅλος ὁ κόσμος ἐναντίον
te: et tanq̄ gutta roris matutina q̄ deſcē
σου, καὶ ὡς ῥανὶς δρόσου ὀρθρινὴ κατελ-
dit in terrā. miſereris aūt omniū quia
θοῦσα ἐπὶ τὴν γῆν. ἐλεεῖς δὲ πάντας, ὅτι
omnia potes: et diſſimulas pecca-
πάντα δύνασαι, καὶ παρορᾷς ἁμαρτή-
ta hominum ad pniam. dili-
ματα ἀνθρώπων εἰς μετάνοιαν. ἀγα-
gis .n. q̄ ſunt omnia: et nihil abhomi-
πᾷς γὰρ τὰ ὄντα πάντα, καὶ οὐδὲν βδε-
naris eorū q̄ feciſti: neq; .n. odiens aliqd
B λύσσῃ ὧν ἐποίησας, οὐδὲ γὰρ ἂν μισῶν τι
conſtituiſti. quō autē pmāſiſſet aliqd
κατεσκεύασας. πῶς δὲ ἔμεινεν ἄν τι
niſi tu voluiſſes? aut nō vocatū a
εἰ μὴ σὺ ἠθέλησας; ἢ τὸ μὴ κληθὲν ὑπὸ
te cōſeruaretur? pcis aūt omnibus: quoniā tua
σοῦ διετηρήθη; φείδῃ δὲ πάντων, ὅτι σά
ſunt dñe aiarū amator.
ἐστι δέσποτα φιλόψυχε. Ca.12.

Nam incorruptibilis tu⁹ ſpūs eſt
Τὸ γὰρ ἄφθαρτόν σου πνεῦμά ἐστιν
in oibus. ideo eos q aberrāt paula-
ἐν πᾶσι. διὸ τοὺς παραπίπτοντας κατ᾽
tim corripis: et in qb⁹ peccauerint
ὀλίγον ἐλέγχεις, καὶ ἐν οἷς ἁμαρτάνωσιν
C i memoriā ducēs admones: vt liberati
ὑπομιμνήσκων νουθετεῖς, ἵνα ἀπαλλαγέν-
a malitia credant in te dñe. et
τες τῆς κακίας πιστεύσωσιν ἐπὶ σὲ κύριε. καὶ
enī antiquos hitatores ſancte tue
γὰρ τοὺς παλαιοὺς οἰκήτορας τῆς ἁγίας σου
terre odio hñs eo q odibilia facerent
γῆς μισήσας ἐπὶ τῷ ἔχθιστα πράσσειν
opera medicamētorū: et ſacrificia nō ſancta:
ἔργα φαρμακειῶν, καὶ τελετὰς ἀνοσίους,
filiorumq; necatores imiſericordes: et viſcerū
τέκνων τε φονέας ἀνελεήμονας, καὶ σπλαγ-
comeſtores hūanarum carniū: et deuo-
χνοφάγους ἀνθρωπίνων σαρκῶν, καὶ θοί-
ratorē ſāguis de medio ſacramēti diuini tui:
νας αἵματος ἐκ μέσου μύστας θείας σου,

aut audaces leões: aut noui generis ira plenas & ignotas beſtias: aut vaporē igneū ſpirātes: aut fumi odorē pferentes: aut horrendas ab oculis ſcintillas emittentes: quarū nō ſolū leſura poterat illos exterminare: ſed & aſpectus p timorē occidere. Nam & ſine his vno ſpū poterāt occidi pſecutionem paſſi ab ipſis factis ſuis & diſpſi p ſpm virtutis tue: ſed oīa in menſura & nūero & pondere diſpoſuiſti. Multū.n. valere tibi ſoli ſupat ſemp: & virtuti brachii tui qs reſiſtet? Quoniā tanq̄ momentum ſtaterę: ſic eſt añ te orbis terrarū: & tanq̄ gutta roris antelucani q deſcendit in terrā. Et miſereris oīm: quia oīa potes: & diſſimulas peccata hoīm ppter pniam. Diligis.n. oīa q̄ ſunt: & nihil eorū odiſti q̄ feciſti: nec.n. odiēs aliqd cōſtituiſti: aut feciſti. Quō aūt poſſet aliqd pmanere niſi tu voluiſſes? aut quod a te vocatū nō eſſet: cōuerſaretur? Parcis aūt oīb⁹: qm̄ tua ſunt dñe q amas animas. Capitu.12.

O q̄ bonus & ſuauis eſt dñe ſpūs tuus in oibus. Ideoq; hos q exerrāt ptibus corripis: & de qbus peccāt āmones & alloq̄ris: vt relicta malitia credāt in te dñe. Illos enim antiquos inhabitatores terre ſctē tue quos exhorruiſti: qm̄ odibilia opera tibi faciebant per medicamina & ſacrificia iniuſta: & filiorū ſuorū necatores ſine miſericordia: & cōeſtores viſcerum hoīm & deuoratores ſanguinis: & auctores parentes aīarū inauxiliatarū: pderę voluiſti a medio ſacramento tuo p man⁹ parētū noſtrorū: vt dignā pciperent peregrinationē puerorū dei: que tibi omnium carior eſt terra. Sed & his tanq̄ hominibus pepercīſti & miſiſti anteceſſores exercitus tui veſpas: vt illos paulatim exterminarent. Non qa impotens eras in bello ſubiicere impios iuſtis: aut beſtiis ſeuis: aut verbo duro ſimul exterminare: ſed partibus iudicans dabas locum penitentie: non ignorans quoniam nequam eſt natio eorum: & naturalis malitia ipſorum: & quoniā non poterat mutari cogitatio eorum in perpetuum. Semen enim erat maledictum ab initio. Nec timens aliquē: veniam dabas peccatis illorum. Quis enim dicet tibi: quid feciſti? aut quis ſtabit contra iuditium tuum? Aut quis in cōſpectu tuo veniet vindex iniquorum hominum? Aut quis tibi imputabit: ſi perierint nationes quas feciſti? Non eſt enī ali⁹ de⁹ q̄ tu: cui cura ē de oīb⁹ vt oſtēdas qm̄ nō iniuſte iudicas iudiciū. Neq; rex neq; tyrān⁹ i cōſpectu tuo iq̄rent de his quos pdidiſti. Cū ergo ſis iuſt⁹ iuſte oīa diſponis: ipm quoq; q nō debet puniri cōdēnas & exterū eſtimas a tua virtute. Virt⁹.n. tua iuſticie initiū ē: & ob hoc q oīū dñs es: oīb⁹ te pcere facis. Virtutē.n. oſtēdis tu: q nō crederis eē i virtute cōfirmat⁹: & hos q te neſciūt i audacia traducis. Tu aūt dñator virtutis: cum tranquillitate iudicas: &

et principes parētes aiarum inauxiliatarū:
καὶ αὐθέντας γονεῖς ψυχῶν ἀβοηθήτων,
voluiſti perdere per manus prm
ἐβουλήθης ἀπολέσαι διὰ χειρῶν πατέ-
nroꝝ: vt dignā pegrinationē reciperet dei
ρων ἡμῶν, ἵνα ἀξίαν ἀποικίαν δέξηται θεοῦ
puerorumq; apud te omnium cariſſima
παίδων ἡ παρὰ σοὶ πασῶν τιμιωτά-
terra. ſed et his. tanq̄ hominibus
τη γῆ. ἀλλὰ καὶ τούτων ὡς ἀνθρώπων
pepciſti: miſiſti q; ancurſores
ἐφείσω, ἀπέστειλάς τε προδρόμους τοῦ
exercitus. tui veſpas: vt eos pau-
στρατοπέδου σου σφῆκας, ἵνα αὐτοὺς κα-
latim exterminarent. non ipotens
τὰ βραχὺ ἐξολοθρεύσωσιν. οὐκ ἀδυνατῶν
in acie impios iuſtis ſubdi-
ἐν παρατάξει ἀσεβεῖς δικαίοις ὑποχει-
tos dare: aut beſtijs ſeuis: aut verbo
ρίους δοῦναι, ἢ θηρίοις δεινοῖς, ἢ λόγῳ
duro ſimul extīminare. iudicās aūt pau-
ἀποτόμῳ ὑφ᾽ ἓν ἐκτρῖψαι. κρίνων δὲ κα-
latim dabas locum pnīe: nō
τὰ βραχὺ ἐδίδους τόπον μετανοίας, οὐκ
ignorans: q nequā gñatio illorū et
ἀγνοῶν, ὅτι πονηρὰ ἡ γένεσις αὐτῶν καὶ
natiua malitia eorū: et q nō mu-
ἔμφυτος ἡ κακία αὐτῶν, καὶ ὅτι οὐ μὴ ἀλ-
taretur cogitatio. illorū in ppetuū.
λαγῇ ὁ λογισμὸς αὐτῶν εἰς τὸν αἰῶνα.
ſemen eīm erat maledictū ab initio.
σπέρμα γὰρ ἦν κατηραμένον ἀπ᾽ ἀρχῆς.
neq; veritus aliquē in qbus peccaue-
οὐ δὲ εὐλαβούμενός τινα ἐφ᾽ οἷς ἡμάρτα-
runt: veniā dabas. qs .n. dicet: qd fe-
νον, ἄδειαν ἐδίδους. τίς γὰρ ἐρεῖ, τί ἐ-
ciſti? aut qs reſiſtet iudicio
ποίησας; ἢ τίς ἀντιστήσεται τῷ κρίματί
tuo? qs aūt accuſabit te de natiōib⁹
σου; τίς δὲ ἐγκαλέσει σοι κατὰ ἐθνῶν
q̄ perierunt: q̄s tu feciſti? aut qs in cō-
ἀπολωλότων, ἃ σὺ ἐποίησας; ἢ τίς εἰς κα-
ſpectū tuū veniet vindex cōtra ini-
τάστασίν σοι ἐλεύσεται ἔκδικος κατὰ ἀδί-
quos homines? neq; .n. deus eſt pter
κων ἀνθρώπων; οὔτε γὰρ θεός ἐστι πλὴν
te: cui cura eſt de omnibus: vt oſtēdas
σοῦ, ᾧ μέλει περὶ πάντων, ἵνα δείξῃς
qm̄ nō iniuſte iudicaſti. neq; rex
ὅτι οὐκ ἀδίκως ἔκρινας, οὔτε βασιλεὺς
aut tyrannus reſiſtere poterit
ἢ τύραννος ἀντοφθαλμῆσαι δυνήσεταί
tibi de qbus torſiſti. iuſtus aūt exñs in-
σοι περὶ ὧν ἐκόλασας. δίκαιος δὲ ὢν δι-
ſte omnia diſponis: ipſum qui
καίως τὰ πάντα διέπεις, αὐτὸν τὸν μὴ
nō debet puniri condemnare exte-
ὀφείλοντα κολασθῆναι καταδικάσαι ἀλ-
rū extimās a tua virtute. nā
λότριον ἡγούμενος τῆς σῆς δυνάμεως. ἡ γὰρ
vis tua iuſticie initiū: et omni-
ἰσχύς σου δικαιοσύνης ἀρχή, καὶ τὸ πάν-
um te dñari omnibus parcere te
των σε δεσπόζειν πάντων φείδεσθαί σε
facit. robur.n. oſtendis q nō crede-
ποιεῖ. ἰσχὺν γὰρ ἐνδείκνυσαι ἀπιστούμε-
ris in virtutis cōſūmatione: et in
νος ἐπὶ δυνάμεως τελειότητι, καὶ ἐν τοῖς
ſcientibus audaciā arguis. tu aūt dña-
εἰδόσι τὸ θάρσος ἐξελέγχεις. σὺ δὲ δε-
tor virtutis in eqtate iudicas: et
σπόζων ἰσχύος ἐν ἐπιεικείᾳ κρίνεις, καὶ

Digitized by Google

cum multa parcitate gubernas nos.
μετὰ πολλῆς φειδοῦς διοικεῖς ἡμᾶς.
adeſt .n. tibi cum volueris poſſe.
πάρεστι γάρ σοι ὅταν θέλῃς τὸ δύνα-
docuiſti autē tuū pp̄lm p̄
σθαι. ἐδίδαξας δέ σου τὸν λαὸν διὰ τῶν
talia opera: q̄m oportet iuſtum eſſe
τοιούτων ἔργων, ὅτι δεῖ τὸν δίκαιον εἶναι
humanum. ꝛ bone ſpei feciſti
φιλάνθρωπον. καὶ εὐέλπιδας ἐποίησας
filios tuos: q̄m das in peccatis
τοὺς υἱούς σου, ὅτι δίδως ἐπὶ ἁμαρτή-
pniam. ſi .n. inimicos ſeruoꝝ
μασι μετάνοιαν. εἰ γὰρ ἐχθροὺς παίδων
tuoꝝ ꝛ debitos morti cum tan-
σου καὶ ὀφειλομένους θανάτῳ μετὰ τοσ-
ta cruciaſti attentione: dans tem-
αύτης ἐτιμωρήσω προσοχῆς, δοὺς χρό-
pus ꝛ modū per q̄ mutarentur a
νον καὶ τρόπον δι᾽ ὧν ἀπαλλαγῶσι τῆς
malitia: cum quāta diligentia iudicaſti
κακίας, μετὰ πόσης ἀκριβείας ἔκρινας
filios tuos: quoꝝ parentibus iuramēta ꝛ
τοὺς υἱούς σου, ὧν τοῖς πατράσιν ὅρκους καὶ
cōuētiōes dediſti bonaꝝ pmiſſionū.
συνθήκας ἔδωκας ἀγαθῶν ὑποσχέσεων.
nos ergo inſtruens: inimicos nr̄os
ἡμᾶς οὖν παιδεύων, τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν
in multitudine flagellas: vt tuā bo-
ἐν μυριότητι μαστιγοῖς, ἵνα σου τὴν ἀγα-
nitatē curemus iudicantes: iudicati
θότητα μεριμνῶμεν κρίνοντες, κρινόμενοι
āt ſperemus miam. vnde ꝛ eos q̄ in
δὲ προσδοκῶμεν ἔλεος. ὅθεν καὶ τοὺς ἐν
ſtultitia vite vixerunt iniuſte: per
ἀφροσύνῃ ζωῆς βιώσαντας ἀδίκως, διὰ
pprias cruciaſti abominatiōes.
τῶν ἰδίων ἐβασάνισας βδελυγμάτων.
ꝛ .n. erroris viīs longius
καὶ γὰρ τῶν πλάνης ὁδῶν μακρότερον
errauerūt: deos eſtimantes que
ἐπλανήθησαν, θεοὺς ὑπολαμβάνοντες τὰ
ꝛ in aīalibus īimicoꝝ vilia: īfantiū
καὶ ἐν ζώοις τῶν ἐχθρῶν ἄτιμα, νηπίων
more ſtultoꝝ decepti. ppter hoc
δίκην ἀφρόνων ψευσθέντες. διὰ τοῦτο
tanq̄ pueris ſine rōne iudiciū in lu-
ὡς παισὶν ἀλογίστοις τὴν κρίσιν εἰς ἐμ-
dibrium miſiſti. illi autē ludibrijs icre
παιγμὸν ἔπεμψας. οἱ δὲ παιγνίοις ἐπι-
pationis nō correcti: dignū dei iu-
τιμήσεως μὴ νουθετηθέντες, ἀξίαν θεοῦ κρί-
diciū experientur. in q̄bus.n. ipſi patiē-
σιν πειράσουσιν. ἐφ᾽ οἷς γὰρ αὐτοὶ πά-
tes indignabanť: in his quos pu-
σχοντες ἠγανάκτουν, ἐπὶ τούτοις οὓς ἐ-
tabāt deos: in ipſis puniti vidē-
δόκουν θεούς, ἐν αὐτοῖς κολαζόμενοι ἰδόν-
tes quē olim negabant noſſe: deū agno
τες ὃν πάλαι ἠρνοῦντο εἰδέναι, θεὸν ἐπέ-
uerunt verum. ppter ꝛ finis cōdē
γνωσαν ἀληθῆ. διὸ καὶ τὸ τέρμα τῆς κα-
nationis in illos ſuꝑuenit.
ταδίκης ἐπ᾽ αὐτοὺς ἐπῆλθε. Ca. 13.
VAni quidem omnes hoīes
Μάταιοι μὲν γὰρ πάντες ἄνθρωποι
natura: q̄b⁹ adeſt dei ignorātia: de
φύσει, οἷς παρῆν θεοῦ ἀγνωσία, καὶ ἐκ
his q̄ vidētur bona: nō potuerūt itelli-
τῶν ὁρωμένων ἀγαθῶν, οὐκ ἴσχυσαν εἰδέ-
gere eū q̄ eſt: neq̄ opibus attenden-
ναι τὸν ὄντα, οὔτε τοῖς ἔργοις προσέχον-

cum magna reuerentia diſponis nos.
Subeſt eni tibi cū volueris poſſe. Do-
cuiſti.n. populū tuū p̄ talia opera: q̄m
oportet iuſtū eſſe et humanum. & bo
ne ſpei feciſti filios tuos: q̄m iudicans
das locū in peccatis pnīe. Si.n. inimi-
cos ſeruorū tuoꝝ & debitos morti cū
tanta cruciaſti attentione & liberaſti:
dās tēpus & locū p̄ q̄ poſſent mutari
a malitia: cū q̄nta diligētia iudicaſti fili
os tuos: quoꝝ parentibus iuramēta
& conuētiones dediſti bonarū pmiſſi
onū. Cū ergo das nobis diſciplinam:
inimicos nr̄os multipliciter flagellas:
vt bonitatē tuā cogitem⁹ iudicantes:
& cū de bonis iudicatur: ſperem⁹ mīaꝫ
tuā. Vnde & illis q̄ in vita ſua inſēſate
& iniuſte vixerūt: p̄ hec q̄ coluerūt de
diſti ſūma tormēta. Etenī ī erroris via
diutius errauerūt: deos eſtimātes hec
q̄ in aīabus ſunt ſuꝑuacua: infantiū in
ſenſatorū more viuētes. Propter hoc
tanq̄ pueris inſenſatis iudiciū in deri
ſum dediſti. Qui aūt ludibriis & incre
pationibus nō ſūt correcti: dignū dei
iudiciū expti ſunt. In his.n. q̄ patiebā
tur moleſte ferebāt: in q̄bus impatien
tes indignabantur. Per hec quos pu-
tabant deos in ipſis cum extermina-
rentur videntes illum quē olim nega
bant ſe noſſe: verū deū agnouerunt.
Propter quod & finis condemnatio-
nis eorum veniet ſuper illos.

Capitulum. 13.

VAni ſunt auteꝫ omnes homines
in quibus non ſubeſt ſcientia dei:
& de his que non videntur bona non
potuerunt intelligere eū qui eſt: neq̄
operibus attendentes agnouerunt q̄s
eſſet artifex: ſed aut ignem aut ſpiritū
aut citatuꝫ aerē: aut gyrum ſtellarum
aut nimiam aquā: aut ſolem & lunam
rectores orbis terrarum deos putaue
rūt. Quorum & ſi ſpecie delectati de-
os putauerunt: ſciant quanto his do-
minator eorum ſpecioſior eſt. Speciei
enim generator hec omnia cōſtituit.
aut ſi virtutem & opera eorum mira-
ti ſunt: intelligant ab illis: quoniam q̄
hec fecit fortior eſt illis. A magnitudīe
eī ſpēi & creature cōgnoſcibilit̄ pote-
rit creator horū videri. Sed tn̄ adhuc
in his minor ē q̄rela. Et hi.n. fortaſſe
errant deum q̄rentes & volētes inue-
nire. Etei cū in opibus illius cōuerſe-
tur: iq̄rūt & pſuaſū hn̄t: q̄m bona ſūt
q̄ videtur. Iteꝝ āt nec his debet ignoſ
ci. Si.n. tm̄ potuiſſent ſcire vt poſſent
eſtimare ſclm̄: quō h⁹ dn̄m nō facilius
inuenerūt! Infelices āt ſūt & inť mortu
os ſpes illoꝝ eſt: q̄ appellauerūt deos
opa manuū hoīm: aurū & argētū: ar-
tis iuētionē & ſilitudies aīaliū: aut lapi
dē inutilē opus man⁹ antiq̄. Aut ſi q̄s
artifex faber de ſilua lignū rectū ſecu-
erit: & hui⁹ docte eradat oēꝫ corticē:
& arte ſua vſus diligenť fabricet vas ī
utile in cōuerſatione vite: reliq̄s āt ei⁹
opis ad p̄parationē eſce abutatur: & reli
quū horū quod ad nullos vſus facit:
lignū curuū & verticib⁹ plenū ſculpat

tes agnouerūt artificem: ſꝫ aut
τες ἐπέγνωσαν τὸν τεχνίτην, ἀλλ᾽ ἢ
ignē: aut ſp̄m: aut celerem aerē: aut gyrū
πῦρ, ἢ πνεῦμα, ἢ ταχινὸν ἀέρα, ἢ κύκλον
ſtellaꝝ: aut violentā aquā: aut lūinaria ce
ἄστρων, ἢ βίαιον ὕδωρ, ἢ φωστῆρας οὐρα-
li: rectores mūdi deos putauerūt.
νοῦ, πρυτάνεις κόσμου θεοὺς ἐνόμισαν.
quoꝝ ſi q̄dē ſpecie delectati: hec
ὧν εἰ μὲν τῇ καλλονῇ τερπόμενοι, ταῦτα
deos putauerunt: ſciant quāto D
θεοὺς ὑπελάμβανον, γνώτωσαν πόσῳ
his dn̄s eſt melior: nā
τούτων ὁ δεσπότης ἐστὶ βελτίων, ὁ γὰρ
ſpeciei ꝓcipu⁹ gn̄ator creauit hec.
τοῦ κάλλους γενεσιάρχης ἔκτισεν αὐτά.
ſi āt virtute ꝛ operatione mirati:
εἰ δὲ δυνάμει καὶ ἐνεργείᾳ ἐκπλαγέντες,
intelligant ab illis quanto q̄ cōſtitu-
νοησάτωσαν ἀπ᾽ αὐτῶν πόσῳ ὁ κατασ-
it ipſa potentior eſt. ab .n.
κευάσας αὐτὰ δυνατώτερός ἐστιν. ἐκ γὰρ
magnitudīe ꝛ ſpecie ꝛ creaturarū:
μεγέθους καὶ καλλονῆς κτισμάτων,
p̄ analogiam gn̄ator illoꝝ cōſpica-
ἀναλόγως ὁ γενεσιουργὸς αὐτῶν θεωρεῖ-
tur. ſed tamē in his q̄rela eſt
ται. ἀλλ᾽ ὅμως ἐπὶ τούτοις μέμψις ἐστὶν
parua. ꝛ .n. illi forte errant
ὀλίγη. καὶ γὰρ αὐτοὶ τάχα πλανῶνται
deū querentes ꝛ volentes inuenire. i.n.
θεὸν ζητοῦντες καὶ θέλοντες εὑρεῖν. ἐν γὰρ
opibus illius conuerſantes ſcrutan-
τοῖς ἔργοις αὐτοῦ ἀναστρεφόμενοι διερευνῶ-
tur: ꝛ pſuaſū hn̄t aſpectu: q̄m bona
σι, καὶ πείθονται τῇ ὄψει, ὅτι καλὰ τὰ
q̄ videntur. iteꝝ āt neq̄ illi venia A
βλεπόμενα. πάλιν δὲ οὐδ᾽ αὐτοὶ συγγνω-
digni. ſi.n. tantum potuerunt ſcire:
στοί. εἰ γὰρ τοσοῦτον ἴσχυσαν εἰδέναι,
vt poſſent eſtimare ſeculū:
ἵνα δύνωνται στοχάσασθαι τὸν αἰῶνα, τὸν
horum dn̄m quō citius nō īuenerūt:
τούτων δεσπότην πῶς τάχιον οὐχ εὗρον;
infelices āt ꝛ īter mortuos ſpes
ταλαίπωροι δὲ καὶ ἐν νεκροῖς αἱ ἐλπίδες
eorum: q̄ appellauerūt deos opa ma-
αὐτῶν, οἵτινες ἐκάλεσαν θεοὺς ἔργα χει-
nuū hoīm: aurū ꝛ argentū artis
ρῶν ἀνθρώπων, χρυσὸν καὶ ἄργυρον τέχνης
meditationes ꝛ ſīlitudines aīaliū: aut la- B
ἐμμελέτημα καὶ ἀπεικάσματα ζώων, ἢ λί- Eſai.
pidē inutilē manus opus antiq̄. ſi āt .44.b
θον ἄχρηστον χειρὸς ἔργον ἀρχαίας. εἰ δὲ
ꝛ aliq̄s lignator faber rectā arborē
καί τις ὑλοτόμος τέκτων εὐκίνητον φυτὸν
cū ſecuerit: circūraſit docte omnem
ἐκπρίσας, περιέξεσεν εὐμαθῶς πάντα τὸν
corticē eius: ꝛ arte vſus decore
φλοιὸν αὐτοῦ, καὶ τεχνησάμενος εὐπρεπῶς
preparauit vtile vas in mi-
κατεσκεύασε χρήσιμον σκεῦος εἰς ὑπη-
niſteriū vite: at reliquias ope
ρεσίαν ζωῆς, τὰ δὲ ἀποβλήματα τῆς ἐρ-
ris in p̄paratione eſce expen-
γασίας εἰς ἑτοιμασίαν τροφῆς ἀναλώ- C
dēs ſatiatus eſt: q̄d āt ex illis abijcitur
σας ἐνεπλήσθη, τὸ δὲ ἐξ αὐτῶν ἀπόβλη-
ad nihil vtile lignū curuum: ꝛ
μα εἰς οὐδὲν εὔχρηστον ξύλον σκολιόν, καὶ
ramis natura plenū: accipiens ſculpſit in
ὄζοις συμπεφυκός, λαβὼν ἔγλυψεν ἐν

Digitized by Google

diligentia ocii ſui: ⁊ experientia
ἐπιμελείᾳ ἀργίας αὐτοῦ, καὶ ἐμπειρίᾳ
intellectus figurauit illud: aſſimilauit
συνέσεως ἐτύπωσεν αὐτό, ἀπείκασεν
D illud imagini hoīs: aut aīali cuipiā vili
αὐτὸ εἰκόνι ἀνθρώπου, ἢ ζώῳ τινὶ εὐτελεῖ
ſimilē fecit illud: deliniens rubrica ⁊
ὡμοίωσεν αὐτό, καταχρίσας μίλτῳ καὶ
fuco rubricū faciēs colorē illi⁹: ⁊ omnem
φύκει ἐρυθρήνας χροὰν αὐτοῦ, καὶ πᾶσαν
maculā q̄ in eo pliniens: ⁊
κηλῖδα τὴν ἐν αὐτῷ καταχρίσας, καὶ
cū fecerit ei tp̄o dignā hītationē: i pa
ποιήσας αὐτῷ αὐτοῦ ἄξιον οἴκημα, ἐν τοί
riete poſuit illud confirmans fer
χῳ ἔθηκεν αὐτὸ ἀσφαλισάμενος σιδή
ro: vt qdem nō decideret puidit
ρῳ, ἵνα μὲν οὖν μὴ καταπέσῃ προενόη
illi: ſciens ꝙ nō poteſt ſe
σεν αὐτοῦ, εἰδὼς ὅτι ἀδυνατεῖ ἑαυτῷ
adiuuare. ⁊ .n. eſt imago ⁊ neceſſitatē
βοηθῆσαι· καὶ γάρ ἐστιν εἰκὼν καὶ χρείαν
A hēt adiutorij. p āt poſſeſſiōib⁹ ⁊
Exo. 14.c. ἔχει βοηθείας. περὶ δὲ κτημάτων καὶ
nuptijs ſuis ⁊ filiorum orās:
γάμων αὐτοῦ καὶ τέκνων προσευχόμενος,
nō erubeſcit inaīatū alloqui.
οὐκ αἰσχύνεται τῷ ἀψύχῳ προσλαλῶν.
⁊ pro qdē ſanitate īfirmū inuo-
καὶ περὶ μὲν ὑγιείας τὸ ἀσθενὲς ἐπικα-
cat: p āt vita mortuū rogat: p
λεῖται, περὶ δὲ ζωῆς τὸ νεκρὸν ἀξιοῖ, περὶ
āt auxilio īexptiſſimo ſupplicat:
δὲ ἐπικουρίας τὸ ἀπειρότατον ἱκετεύει,
pro āt itinere: neqꝫ greſſu
περὶ δὲ ὁδοιπορίας, τὸ μηδὲ βάσει
vti potenti: pro āt acquiſitiōe
χρῆσθαι δυνάμενον, περὶ δὲ πορισμοῦ
⁊ operatione ⁊ manuū euentu:
καὶ ἐργασίας καὶ χειρῶν ἐπιτυχίας,
ab ignauiſſimo manibus bonū euē
τὸν ἀδρανέστατον ταῖς χερσὶν εὐδράνει
B tū petit.
αν αἰτεῖται. Ca. 14.

H dnauigādū qſpiā iter paratꝰ: ⁊
Πλοῦν τις πάλιν στελλόμενος, καὶ
feros pertrāſiturus fluctus: ſe
ἄγρια μέλλων διοδεύειν κύματα, τοῦ φέ
rente ſe naue putridius lignū
ροντος αὐτὸν πλοίου σαθρότερον ξύλον
inuocat. illud qdē .n. cupiditas lucro
ἐπιβοᾶται. ἐκεῖνο μὲν γὰρ ὄρεξις πορι-
rum excogitauit: artifex āt ſapia fa-
σμῶν ἐπενόησε, τεχνῖτις δὲ σοφία κα-
bricauit. at tua pater gubernat
τεσκεύασεν. ἡ δὲ σὴ πάτερ διακυβερνᾷ
puidētia: qm̄ dediſti ⁊ in mari viam
πρόνοια, ὅτι ἔδωκας καὶ ἐν θαλάσσῃ ὁδὸν
C ⁊ in fluctibus ſemitā ſecurā: oſtdens
καὶ ἐν κύμασι τρίβον ἀσφαλῆ, δεικνὺς
ꝙ potes ex omni ſaluare: vt ⁊ ſi
ὅτι δύνασαι ἐκ παντὸς σώζειν, ἵνα κἂν
ſine arte aliquis aſcēdat. vis āt nō ocio
ἄνευ τέχνης τις ἐπιβῇ. θέλεις δὲ μὴ ἀρ
ſa eſſe ſapie tue opa. ppt
γὰ εἶναι τὰ τῆς σοφίας σου ἔργα. διὰ
hoc ⁊ minimo ligno credunt ho
τοῦτο καὶ ἐλαχίστῳ ξύλῳ πιστεύουσιν ἄν
mines aīas: ⁊ q traſierunt tēpeſtatē
θρωποι ψυχάς, καὶ διελθόντες κλύδωνα
rate liberati ſūt. ⁊ i initio .n. cū pe
σχεδίᾳ διεσώθησαν. καὶ ἀρχῆς γὰρ ἀπολ

diligēter p vacuitatē ſuā: & p ſciam ſuā
artis figuret illud: & aſſimilet illud
imagini hoīs: aut alicui ex aīalibus il-
lud cōpet: pliniēs rubrica & rubicun-
dū faciēs fuco colorē illi⁹ & oēs macu
lā q̄ in illo ē pliniēs: & faciat ei dignā
hītationē & ī pariete ponēs illud: & cō
firmās ferro ne forte cadat pſpiciēs il
li: ſciēs qm̄ nō pōt adiuuare ſe. Imago
enī ē: & op⁹ eſt illi adiutoriū. Et de ſub
ſtātia ſua & de filiis ſuis & de nuptiis
votū faciēs inqrit. Nō erubeſcit loq cū
illo q ſine aīa eſt: & p ſanitate qdē īfir
mū depcatur: & p vita rogat mortuū
& in adiutoriū inutilē inuocat: & p iti
nere petit ab eo q ābulare nō pōt: &
de acqrendo & de opando: & de oīꝫ re
rū euentu petit ab eo qui in omnibus
eſt inutilis. Capitulum. 14.

Iterū alius nauigare cogitās & p
feros fluct⁹ iter facere: incipiens
ligno portāte ſe: fragilius lignū inuo-
cat. Illud .n. cupiditas acqrēdi excogi-
tauit: & artifex ſapia fabricauit ſua.
Tua āt pr̄ puidentia ab initio cūcta gu
bernat: qm̄ dediſti ī mari viā: & iter flu
ct⁹ ſemitā firmiſſimā oſtdens: qm̄ po
tens es ex oībus ſanare: etiā ſi ſine ra-
te aliqs adeat mare. Sed vt non eēt va-
cua ſapie tue opa: ppt̄ hoc etiā & exi-
guo ligno credunt hoīes aīas ſuas: &
trāſeūtes mare p ratē liberati ſūt. Sed
& ab initio cū perirent ſupbi gigan-
tes: ſpes orbis terrarū ad ratē cōfugiens:
remiſit ſclo ſemē natiuitatis q̄ manu
tua erat gubernata. bn̄dictū ē.n. lignū
p quod fit iuſtitia. Per manus āt quod
fit idolū maledictū eſt & ipm̄: & qui fe
cit illud: quia ille qdem opatus eſt: il-
lud autem cum eſſet fragile: deus co-
gnominatus eſt. Siīr āt odio ſunt deo
ipius & ipietas eius. Et .n. quod factū
eſt cum illo: q fecit tormēta patietur.
Propter hoc & in idolis nationū non
erit reſpectus: qm̄ creature dei ī odiū
facte ſunt: & in tēptationē aīe hoīm &
in muſcipulā pedib⁹ inſipiētū. Initiū
enī fornicatiōis eſt exqſitio idoloꝝ: &
adinuentio illorꝫ corruptio vite eſt.
Neqꝫ .n. erāt ab initio: neqꝫ erūt in ꝑpe
tuū. Supuacuitas .n. hoīm nec adin
uenit in orbem terrarū. & ideo breuis
illoꝝ finis eſt iuent⁹. Acerbo .n. luctu
dolens pr̄ rapti cito ſibi filii: fecit ima
ginē. & illū q tūc qſi hō mortu⁹ fuerat:
nūc tanqꝫ deū colere cepit: & cōſtituit
iter ſeruos ſuos ſacra & ſacrificia. Dei
de interueniēte tpe: cōualeſcente anti
qua cōſuetudine: hic error tanqꝫ lex cu
ſtoditꝰ eſt: & tyrannorū ipio colebātur
figmēta. & hos quos in palā hoīes ho
norare nō poterāt: ppter hoc ꝙ lōge
eſſent: a longinquo figura eorū allata
euidentē imaginē regis quē honora-
re volebāt: fecerunt vt illū q aberat tā
qꝫ pſitem colerēt ſua ſolicitudie. Pro-
uexit autē ad horū culturā: & hos qui
ignorabant: artificis eximia diligētia.
Ille .n. volens plus placere illi qui ſe
ccccccccccccccccccccccccccccccccccccccc

rirent ſuperbi gigantes: ſpes
λυμένων ὑπερηφάνων γιγάντων, ἡ ἐλπὶς
mūdi ad ratem confugiens:
τοῦ κόσμου ἐπὶ σχεδίας καταφυγοῦσα,
reliquit ſeculo ſemen natiuitatis tue
ἀπέλιπεν αἰῶνι σπέρμα γενέσεως τῇ σῇ
gubernata manu. bn̄dictū eſt .n. lignū
κυβερνηθεῖσα χειρί. εὐλόγηται γὰρ ξύλον
p quod fit iuſticia. at manu fac
δι' οὗ γίνεται δικαιοσύνη. τὸ δὲ χειροποί
tū maledictum illud ⁊ q fecit
ητον ἐπικατάρατον αὐτὸ καὶ ὁ ποιήσας
illud. q: hic qdem opat⁹ ē: illō āt corruptibile
αὐτό· ὅτι ὁ μὲν εἰργάζετο, τὸ δὲ φθαρτὸν θε
de⁹ nomiatus eſt. ſiīr odioſa deo ⁊
ὸς ὠνομάσθη. ἐν ἴσῳ μισητὰ θεῷ καὶ ὁ
impius ⁊ impietas eius. etenim
ἀσεβῶν καὶ ἡ ἀσέβεια αὐτοῦ. καὶ γὰρ
qd factū ē cū eo q fecit tormēta
τὸ πραχθὲν σὺν τῷ δράσαντι κολασθή-
patiet. ppt̄ hoc ⁊ in idolis nationū
σεται. διὰ τοῦτο καὶ ἐν εἰδώλοις ἐθνῶν
viſitatio erit: qm̄ in creatura dei in
ἐπισκοπὴ ἔσται, ὅτι ἐν κτίσματι θεοῦ εἰς
abominationē facti ſunt ⁊ in ſcandala
βδέλυγμα ἐγενήθησαν καὶ εἰς σκάνδαλα
aīabus hominū ⁊ in laqueū pedi
ψυχαῖς ἀνθρώπων καὶ εἰς παγίδα πο
bus īſipientū. ītitiū .n. fornicatōis excogitatio
σὶν ἀφρόνων. ἀρχὴ γὰρ πορνείας ἐπίνοια
idoloꝝ: īuētio āt illoꝝ corruptio vite.
εἰδώλων, εὕρεσις δὲ αὐτῶν φθορὰ ζωῆς.
neqꝫ .n. erāt ab initio neqꝫ in ꝑpetu
οὔτε γὰρ ἦν ἀπ' ἀρχῆς οὔτε εἰς τὸν αἰῶ
uꝫ erūt. vanaglia .n. hoīm ingreſſa
να ἔσται. κενοδοξίᾳ γὰρ ἀνθρώπων εἰσῆλ
eſt in mundū: ⁊ ideo breuis
θεν εἰς τὸν κόσμον, καὶ διὰ τοῦτο σύντομον
illorum finis excogitat⁹ ē. ītēpeſtiuo .n. lu-
αὐτῶν τὸ τέλος ἐπενοήθη. ἀώρῳ γὰρ πέν
ctu vexatus pater cito rap
θει τρυχόμενος πατὴρ τοῦ ταχέως ἀφαι
ti filij: imaginē faciens
ρεθέντος τέκνου, εἰκόνα ποιήσας τὸν
tunc mortuū hoīem: nūc vt deum colu-
τότε νεκρὸν ἄνθρωπον, νῦν ὡς θεὸν ἐτί-
it: ⁊ tradidit ſubditis
μησε, καὶ παρέδωκε τοῖς ὑποχειρίοις
myſteria ⁊ ſacrificia. deide ī tp̄e q̄ in
μυστήρια καὶ τελετάς. εἶτ' ἐν χρόνῳ κρα
ualuerat ipſa cōſuetudo tanqꝫ lex cuſtodi-
τυνθὲν τὸ ἀσεβὲς ἔθος ὡς νόμος ἐφυλάχ
ta ē: ⁊ tyrānorum imperijs colebātur
θη, καὶ τυράννων ἐπιταγαῖς ἐθρησκεύετο
ſculpta. quos ī cōſpectu nō potentes
τὰ γλυπτά. οὓς ἐν ὄψει μὴ δυνάμενοι
hōrare hoīes eo ꝙ longe hitarēt:
τιμᾶν ἄνθρωποι διὰ τὸ μακρὰν οἰκεῖν,
a longe cōſpectū figurantes
τὴν πόρρωθεν ὄψιν ἀνατυπωσάμενοι
manifeſtā imaginē honorati regis
ἐμφανῆ εἰκόνα τοῦ τιμωμένου βασιλέ-
fecerunt: vt abſēti tanqꝫ preſen-
ως ἐποίησαν, ἵνα τὸν ἀπόντα ὡς παρόν
ti aſſentarent p ſolicitudinē. ī extēſio
τα κολακεύωσι διὰ τῆς σπουδῆς. εἰς ἐπί
nem āt cultus ⁊ ignorantes
τασιν δὲ θρησκείας καὶ τοὺς ἀγνοοῦντας ὁ
artificis adhortata eſt ambitio.
τοῦ τεχνίτου προετρέψατο φιλοτιμία.
ille .n. forte dn̄anti volēs
ὁ μὲν γὰρ τάχα τῷ κρατοῦντι βουλόμενος

Digitized by Google

placere: elaborauit arte ſimilitu
ἀρέσαι, ἐξεβιάσατο τῇ τέχνῃ τὴν ὁμοιό
dinē in melius. at multitudo attra
τητα ἐπὶ τὸ κάλλιον. τὸ δὲ πλῆθος ἐφελκό
cta per ſpeciem operis eū
μενον διὰ τὸ εὔχαρι τῆς ἐργασίας τὸν
q̄ pauloante honoratus fuerat hō: nūc nu
πρὸ ὀλίγου τιμηθέντα ἄνθρωπον, νῦν σέ
men eſtimauerūt. ꝛ hoc fuit
βασμα ἐλογίσαντο. καὶ τοῦτο ἐγένετο τῷ
vite in inſidias. qm̄ aut calamitati aut ty-
βίῳ εἰς ἔνεδρον. ὅτι ἢ συμφορᾷ ἢ τυ-
rānidi ſeruientes hoīes icō
ραννίδι δουλεύσαντες ἄνθρωποι τὸ ἀκοι
cabile nomē lapidib⁹ ꝛ lignis īpoſue-
νώνητον ὄνομα λίθοις καὶ ξύλοις περιέθη
rūt. poſtea nō ſuffecerat erraſſe circa
καν. εἶτ᾽ οὐκ ἤρκεσε τὸ πλανᾶσθαι περὶ
dei ſciētiā: ſed ꝛ in ma-
τὴν τοῦ θεοῦ γνῶσιν, ἀλλὰ καὶ ἐν μεγά
gno viuētes inſcicie bello: tanta
λῳ ζῶντες ἀγνοίας πολέμῳ, τὰ τοσαῦ
mala pacem appellāt. aut.n.
τα κακὰ εἰρήνην προσαγορεύουσιν. ἢ γὰρ
filioꝝ occiſiua ſacrificia: aut occulta myſteria:
τεκνοφόνους τελετάς, ἢ κρύφια μυστήρια,
aut īſanas ex alijs legibus cōmeſſatiōes
ἢ ἐμμανεῖς ἐξ ἄλλων θεσμῶν κώμους
agentes: neq̧ vitas neq̧ nuptias āplius
ἄγοντες, οὔτε βίους οὔτε γάμους ἔτι κα
mūdas cuſtodiunt. alter aūt alteꝝ aut
θαροὺς φυλάσσουσιν, ἕτερος δὲ ἕτερον ἢ
īſidiās occidit: aut adulterās cōtriſtat. oīa
λοχῶν ἀναιρεῖ, ἢ νοθεύων ὀδυνᾷ. πάντα
aūt mixte hēt ſanguis ꝛ cedes: furtū
δὲ ἐπίμιξ ἔχει αἷμα καὶ φόνος, κλοπὴ
ꝛ dolus: corruptio: īfidelitas: turbatio: p-
καὶ δόλος, φθορά, ἀπιστία, τάραχος, ἐπι
iuriū: tumult⁹ bonoꝝ: grē īmēoratio:
ορκία, θόρυβος ἀγαθῶν, χάριτος ἀμνηστία,
aiaꝝ inq̄natio: natiuitatis mutatio: nup-
ψυχῶν μιασμός, γενέσεως ἐναλλαγή, γά
tiaꝝ īordinatio: moechia ꝛ īpudicitia. nam
μων ἀταξία, μοιχεία καὶ ἀσέλγεια. ἡ γὰρ
īnoīatoꝝ idoloꝝ cultura om
τῶν ἀνωνύμων εἰδώλων θρησκεία παν-
nis īitiū mali ꝛ cauſa ꝛ finis
τὸς ἀρχὴ κακοῦ καὶ αἰτία καὶ πέρας
eſt. aut.n. dū letantur inſaniunt: aut
ἐστίν. ἢ γὰρ εὐφραινόμενοι μεμήνασιν, ἢ
vaticinantur falſa: aut viuūt iniuſte:
προφητεύουσι ψευδῆ, ἢ ζῶσιν ἀδίκως,
aut peierant cito. inanimatis.n. cō-
ἢ ἐπιορκοῦσι ταχέως. ἀψύχοις γὰρ πε
fidentes idolis male iurantes: le
ποιθότες εἰδώλοις κακῶς ὀμόσαντες, ἀδι
di nō expectant. vtraq̧ aūt
κηθῆναι οὐ προσδέχονται. ἀμφότερα δὲ
eos cōplectentur iuſta. qm̄ ma-
αὐτοὺς μετελεύσεται τὰ δίκαια. ὅτι κα
le ſenſerūt de deo attendentes
κῶς ἐφρόνησαν περὶ θεοῦ προσέχοντες
idolis: ꝛ iniuſte iurauerūt in dolo
εἰδώλοις, καὶ ἀδίκως ὤμοσαν ἐν δόλῳ
contemnentes iuſticiam. nō .n.
καταφρονήσαντες ὁσιότητος. οὐ γὰρ ἡ τῶν
iurantium virtus: ſed peccanti
ὀμνυομένων δύναμις, ἀλλ᾽ ἡ τῶν ἁμαρτα
um pena pambulat ſemp̄ iniu-
νόντων δίκη ἐπεξέρχεται ἀεὶ τὴν τῶν ἀδί
ſtoꝝ trāſgreſſionē.
κων παράβασιν. Ca.15.

aſſumpſit: elaborauit arte ſua vt ſimilitu
dinē in melius figuraret. multitudo āt
hoīm abducta p ſpēm opis: eū q ante
tp̄s tāq̧ hō honoratus fuerat: nūc de-
um eſtimauerūt. Et hec fuit vite hūa-
ne deceptio: qm̄ aut affectui aut regi
bus deſeruientes hoīes: incoīcabile no-
mē lapidibus & lignis īpoſuerunt. Et
nō ſuffecerat erraſſe eos circa dei ſcia;
ſed & in magno viuētes inſciētie bel-
lo: tot & tā magna mala pacē appellāt.
Aut.n. filios ſuos ſacrificātes: aut obſ
cura ſacrificia facientes: aut īſanie ple
nas vigilias hn̄tes: neq̧ vitā neq̧ nup
tias mūdas iā cuſtodiūt: ſed & ali⁹ aliū
p inuidiā occidit: aut adulterās cōtri-
ſtat. & oīa cōmixta ſūt ſāguis: homici
diū. furtū & fictio. corruptio & īfideli
tas. turbatio & pluriū. tumultus. bo-
noꝝ dei īmemoratio. aiarū inqnatio.
natiuitatis īmutatio. nuptiaꝝ incōſtā-
tia. inordinatio mechie & īpudicicie.
Infandoꝝ.n. idoloꝝ cultura oīs ma-
li cauſa eſt & initiū & finis. Aut.n. dū
letātur inſaniūt: aut certe vaticinātur
falſa: aut viuūt iniuſte: aut piurāt cito.
Dū.n. cōfidūt in idolis q̄ ſunt ſine aīa
male iurātes noceri ſe nō ſperāt. Vtra
q̧ ergo illis euenięt digne: qm̄ male ſē
ſerūt de deo attēdentes idolis: & iura-
uerūt iniuſte ī idolo cōtēnētes iuſticiā.
Nō.n. iurātiū ē virtus: ſed peccātiū pe
na perambulat ſemper in iuſtorū pre
uaricationem.

Capitulum.15.

Tu aūt deus nr̄ ſuauis & verus es:
patiēs & ī mīa diſponēs oīa. Et eī
ſi peccauerimus tui ſumus: ſciētes ma
gnitudinē tuā. & ſi nō peccauerimus:
ſcim⁹ qm̄ apd̄ te ſumus cōputati. Noſ
ſe.n. te cōſūmata iuſticia eſt: & ſcire iu
ſticiā & virtutē tuā radix ē īmortali-
tatis. Nō.n. ī errorē īduxit nos hoīm
male artis excogitatio: nec vmbra pic
ture: labor ſine fructu: effigies ſculpta
p varios colores. cuius aſpectus dat ī-
ſenſato cōcupiſcentiā: & diligit mor-
tue imaginis effigiem ſine aīa. Maloꝝ
amatores digni ſūt morte q ſpem hn̄t
in talibus: & q faciūt illos & q diligūt
et q colūt. Sed et figulus mollem terrā
p̄mens laborioſe fingit ad vſus nr̄os
vnū quodq̧ vas. et de eodem luto fin
git q̄ mūda ſunt in vſum vaſa: et ſimi-
lir̄ q̄ his ſunt cōtraria. Hoꝝ aūt vaſoꝝ
qs ſit vſus: iudex eſt figulus. Et cū la-
bore vano deū fingit de eodē luto: il-
le q pauloante de terra factus fuerat:
et poſt puſillū reducit ſe vnde accept⁹
eſt: repetitus aīe debitum quem habe
bat. Sed cura eſt illi nō quia laboratu-
rus eſt: nec qm̄ breuis illi vita eſt: ſed
concertatur aurificibus et argētariis:
ſed et erarios imitatur: et gloriā pre-
fert: quoniam res ſuperuacuas fingit.
Cinis eſt enim cor eius et terra ſuper
uacua ſpes illius & luto vilior vita ei⁹:
quoniam ignorauit qui ſe finxit et q
inſpirauit illi animam que operatur:
et qui inſufflauit ei ſpiritum vitalem.

Tu aūt deus nr̄ vtilis ꝛ ve-
Σὺ δὲ ὁ θεὸς ἡμῶν χρηστὸς καὶ ἀλη
rus: patiens ꝛ in mīa diſponēs
θής, μακρόθυμος καὶ ἐν ἐλέει διοικῶν τὰ
omnia. ꝛ .n. ſi peccauerim⁹: tui ſum⁹
πάντα. καὶ γὰρ ἐὰν ἁμάρτωμεν, σοί ἐσμεν.
ſcientes tuā potētiā. non peccabi
εἰδότες σου τὸ κράτος. οὐχ ἁμαρτησό-
mus aūt: ſcientes qm̄ apd̄ te cōputati ſum⁹.
μεθα δέ, εἰδότες ὅτι σοὶ λελογίσμεθα.
nā ſcire te: cōſūmata iuſti
τὸ γὰρ ἐπίστασθαί σε, ὁλόκληρος δικαιο
cia: ꝛ noſſe tuā virtutē radix im
σύνη, καὶ εἰδέναι σου τὸ κράτος ῥίζα ἀθα D
mortalitatis. neq̧.n. decepit nos ho-
νασίας. οὔτε γὰρ ἐπλάνησεν ἡμᾶς ἀν-
minū male artis excogitatio: neq̧ ūbra
θρώπων κακότεχνος ἐπίνοια, οὔτε σκιὰ
picturaꝝ: labor ſine fructu: ſpecies maculata
γραφῶν, πόνος ἄκαρπος, εἶδος σπιλωθὲν
coloribus varijs: quoꝝ aſpect⁹ ſtul
χρώμασι διηλλαγμένοις, ὧν ὄψις ἄφρο
tis in cōcupiſcētiā venit: deſideratq̧ mortue
σιν εἰς ὄρεξιν ἔρχεται, ποθεῖ τε νεκρᾶς
imaginis formā ſine aīa. maloꝝ amatores di
εἰκόνος εἶδος ἄπνουν. κακῶν ἐρασταὶ ἄξι
gniq̧ taliū expectationū: ꝛ facientes ꝛ
οί τε τοιούτων ἐλπίδων, καὶ οἱ δρῶντες καὶ
deſiderantes ꝛ colentes. ꝛ .n. ſi
οἱ ποθοῦντες καὶ οἱ σεβόμενοι. καὶ γὰρ κε
gulus mollem terrā p̄mens laborioſe
ραμεὺς ἁπαλὴν γῆν θλίβων ἐπίμοχθον
fingit ad miniſteriū nr̄m vnūquod
πλάσσει πρὸς ὑπηρεσίαν ἡμῶν ἓν ἕκα-
q̧: ſed de eodē luto finxit
στον, ἀλλ᾽ ἐκ τοῦ αὐτοῦ πηλοῦ ἀνεπλά
et mundis operibus ſuiētia A
σατο τά τε τῶν καθαρῶν ἔργων δοῦλα
vaſa: et contraria omnia ſimr. ho-
σκεύη, τά τε ἐναντία πάντα ὁμοίως. τού
rū āt vtriuſq̧ qs cuiuſq̧ eſt vſus:
των δὲ ἑκατέρου τίς ἑκάστου ἐστὶν ἡ χρῆ
iudex figulus. ꝛ male laborās
σις, κριτὴς ὁ πηλουργός. καὶ κακόμοχθος
deū vanum ex eodem fingit lu-
θεὸν μάταιον ἐκ τοῦ αὐτοῦ πλάσσει πη
to: q̄ paulo ante de terra genitus paulo
λοῦ, ὃς πρὸ μικροῦ ἐκ γῆς γενηθεὶς μετ᾽
poſt abibit ex q̄ ſūptus ē:
ὀλίγον πορεύσεται ἐξ ἧς ἐλήφθη, τὸ τῆς S.i.a.
ſic repetitus debitū. ſed eſt ei B
ψυχῆς ἀπαιτηθεὶς χρέος. ἀλλ᾽ ἔστιν αὐτῷ
cura nō qr laboraturus eſt: nec qr
φροντὶς οὐχ ὅτι μέλλει κάμνειν, οὐδ᾽ ὅτι Ro.9.
breuem vitā hēt: ſed certat
βραχυτελῆ βίον ἔχει, ἀλλ᾽ ἀντερείδεται
qdē cū aurificibus ꝛ argentarijs: era-
μὲν χρυσουργοῖς καὶ ἀργυροχόοις, χαλκο
rios q̧ imitatur: ꝛ gl'iam reputat
πλάστας τε μιμεῖται, καὶ δόξαν ἡγεῖται
qm̄ adulteria fingit. cinis cor
ὅτι κίβδηλα πλάσσει. σποδὸς ἡ καρδία
eius ꝛ terra vilior ſpes illo
αὐτοῦ καὶ γῆς εὐτελεστέρα ἡ ἐλπὶς αὐ-
rū: luto q̧ vilior vita eius.
τῶν, πηλοῦ τε ἀτιμότερος ὁ βίος αὐτοῦ. C
qm̄ ignorauit q̄ finxit ſe: ꝛ
ὅτι ἠγνόησε τὸν πλάσαντα αὐτόν, καὶ
qui inſpirauit illi aīam q̄ opa
τὸν ἐμπνεύσαντα αὐτῷ ψυχὴν ἐνεργοῦ-
tur: q̄ inſufflauit ſpm̄ vitalem.
σαν, καὶ ἐμφυσήσαντα πνεῦμα ζωτικόν.

Digitized by Google

ſed eſtimauerũt luſum eſſe
ἀλλ᾽ ἐλογίσαντο παίγνιον εἶναι τὴν
vitã nr̃am: ⁊ viuẽdi modũ ꝯuerſationẽ
ζωὴν ἡμῶν, καὶ τὸν βίον πανηγυρι-
vite q̃ſtuoſam. oportere.n. dicũt vnde-
σμὸν ἐπικερδῆ. δεῖν γάρ φασιν, ὅθεν
cũq; ẽt ex malo acq̃rere. hic enĩ
δὴ καὶ ἐκ κακοῦ πορίζειν. οὗτος γὰρ
ſuꝑ oẽs nouit ꝙ peccat:
παρὰ πάντας οἶδεν ὅτι ἁμαρτάνει,
materie terree fragilia vaſa ⁊
ὕλης γεώδους εὔθραυστα σκεύη καὶ
ſculptilia fabricans. omnes ãt inſipi
γλυπτὰ δημιουργῶν. πάντες δὲ ἀφρο
entiſſimi ⁊ infelices ſuꝑ aĩas in
νέστατοι καὶ τάλανες ὑπὲρ ψυχὰς νη
fantiũ: inimici ppl̃i tui impe-
πίων, οἱ ἐχθροὶ τοῦ λαοῦ σου καταδυ
rantes illi. q̃m oĩa idola
ναστεύοντες αὐτήν. ὅτι πάντα τὰ εἴδω
gẽtiũ eſtimauerũt deos: q̃b⁹ ne
λα τῶν ἐθνῶν ἐλογίσαντο θεούς, οἷς οὔ
q; oculoꝝ vſus ad viſionẽ: neq;
τε ὀμμάτων χρῆσις εἰς ὅρασιν, οὔτε
nares ad attractionẽ aeris: neq; aures
ῥῖνες εἰς συνολκὴν ἀέρος, οὔτε ὦτα
A ad audiẽdũ: neq; digiti manuũ ad
ἀκούειν, οὔτε δάκτυλοι χειρῶν εἰς
cõtrectationẽ: ⁊ pedes eoꝝ pigri
ψηλάφησιν, καὶ οἱ πόδες αὐτῶν ἀργοὶ
ad īgreſſum. homo enĩ fecit
πρὸς ἐπίβασιν. ἄνθρωπος γὰρ ἐποίησεν
illos: ⁊ ſpiritum mutuatus
αὐτούς, καὶ τὸ πνεῦμα δεδανεισμένος
finxit eos. null⁹ enĩ illoꝝ ſimi-
ἔπλασεν αὐτούς. οὐδεὶς γὰρ αὐτῶν ὅμοι
lẽ hõ virtute fĩgere poterit deũ. mortal'
ον ἄνθρωπος ἰσχύει πλάσαι θεόν. θνητὸς
ãt exñs mortuũ opatur manib⁹ iniquis.
δὲ ὢν νεκρὸν ἐργάζεται χερσὶν ἀνόμοις.
melior enĩ eſt culturis
Ba.12. b. κρείσσων γάρ ἐστι τῶν σεβασμάτων
ſuis: quoꝝ ipſe q̃dẽ vixit: illa ãt
αὐτοῦ, ὧν αὐτὸς μὲν ἔζησεν, ἐκεῖνα δὲ
nũq̃. ⁊ aĩalia ãt miſerrima
οὐδέποτε. καὶ τὰ ζῶα δὲ τὰ ἔχθιστα
B colunt. demẽtia enĩ cõparata
σέβονται. ἀνοίᾳ γὰρ συγκρινόμενα τῶν
Ex.8.f. aliis ſũt deteriora: neq; q̃uãũ deſidera
ἄλλων ἐστὶ χείρονα, οὐδ᾽ ὅσον ἐπιποθῆ
re ꝙ in aĩaliũ cõſpectu bona ſunt.
σαι ὡς ἐν ζώων ὄψει καλὰ τυγχάνει.
effugerunt ãt ⁊ dei laudem
ἐκπέφευγε δὲ καὶ τὸν τοῦ θεοῦ ἔπαινον
⁊ benedictionẽ eius.
καὶ τὴν εὐλογίαν αὐτοῦ. Ca.16.

Ꝓpter hoc ꝑ ſimilia puniti ſunt
Διὰ τοῦτο δι᾽ ὁμοίων ἐκολάσθησαν
digne: ⁊ per multitudinẽ beſtiaꝝ cru-
ἀξίως, καὶ διὰ πλήθους κνωδάλων ἐβα
ciati ſunt. ꝓ quo tormento bñficio
σανίσθησαν. ἀνθ᾽ ἧς κολάσεως εὐεργέ
affeciſti ꝓplm tuũ: q̃b⁹ in cõcupiſcẽ
Nu.11.g. 13.a. τησας τὸν λαόν σου, οἷς εἰς ἐπιθυμί
tiã appetit⁹ nouũ guſtũ: eſcã ꝑpa
αν ὀρέξεως ξένην γεῦσιν, τροφὴν ἡτοί
raſti ortygometrã. vt illi q̃dẽ
C μασας ὀρτυγομήτραν. ἵνα ἐκεῖνοι μὲν
Exo.9. a. cõcupiſcentes eſcam: ꝓpter oſten-
ἐπιθυμοῦντες τροφῆς, διὰ τὴν δειχθεῖ
ſum immiſſoꝝ ⁊ neceſ
σαν τῶν ἐπαπεσταλμένων καὶ τὴν ἀναγ

Sed & eſtimauerũt luſum eſſe vitam nr̃am: & conuerſationem vite cõpoſitã ad lucrum: & oportere vndecũq; etiã ex malo acquirere. Hic.n. ſcit ſe ſuꝑ om̃es delinq̃re: q ex terre materia fragilia vaſa & ſculptilia fingit. Om̃es.n. inſipiẽtes & infelices ſupra modũ aĩe ſue ſuperbi ſunt inimici populi tui: & iperãtes illi. Q̃m oĩa idola nationũ deos eſtimauerũt: quibus neq; oculoꝝ viſus eſt ad videndũ: neq; nares ad ꝑcipiendum ſpm̃: neq; aures ad audiendũ: neq; digiti manuũ ad tractandũ: ſed & pedes eoꝝ pigri ad ãbulandũ. Homo enĩ fecit illos: & qui ſpm̃ mutuat⁹ ẽ: is finxit illos. Nemo enim ſibi ſimilem homo poterit deum fingere. Cũ.n. ſit mortalis: mortuũ fingit manibus iniq̃s. Melior .n. eſt ipſe his quos colit. quia ipſe quidẽ vixit cum eẽt mortalis: illi ãt nũq̃. Sed & aĩalia miſerrima colũt. Inſenſata.n. comparata his: illis ſunt deteriora. Sed nec aſpectu aliquis ex his aĩalib⁹ bona põt cõſpicere. Effugerunt autem dei laudem & benedictionem eius.

Capitulum.16.

PRopter hec & his ſimilia paſſi ſunt digne tormenta: & ꝑ multitudinem beſtiaꝝ exterminati ſunt. Pro quibus tormentis bñ diſpoſuiſti ꝑplm tuũ: quibus dediſti concupiſcentiã delectamenti ſui nouũ ſaporẽ eſcam parans eis ortygometrã: vt illi quidẽ concupiſcentes eſcam ꝓpter ea q̃ illis oñſa & miſſa ſũt: etiã a neceſſaria concupiſcentia auerterentur. Hi aũt in breui inopes facti: nouam guſtauerunt eſcã. Oportebat enĩ illis ſine excuſatiõe quidẽ ſuꝑuenire interitũ exercentib⁹ tyrãnidẽ. his aũt tm̃ oñdere quẽadmodũ inimici eoꝝ exterminabãtur. Et.n. cũ illis ſuꝑuenit ſeua beſtiaꝝ ira: morſib⁹ ꝑuerſorũ colubrorũ exterminabãtur. Sed nõ iperpetuũ tua ira ꝑmanſit: ſed ad correptionẽ in breui turbati ſunt: ſignũ hñtes ſalutis ad cõmemorationẽ mandati legis tue. Qui.n. cõuerſus eſt: nõ ꝑ hoc q̃d videbat ſanabatur: ſed ꝑ te oĩum ſaluatorẽ. In hoc aũt oñdiſti inimicis tuis: q̃a tu es qui liberas ab oĩ malo. Illos.n. locuſtarũ & muſcarum occiderunt morſus: & non eſt inuenta ſanitas anime illoꝝ: q̃a digni erãt ab huiuſmodi exterminari. Filios aũt tuos nec draconũ nec venenatoꝝ vicerũt dentes. Mĩa.n. tua adueniens ſanabat illos. In memoria.n. ſermonũ tuoꝝ exterminabãt: & velocit' ſanabãtur: ne in altam incidentes obliuionem non poſſent tuo vti adiutorio. Et enim neq; herba neq; malagma ſanauit eos: ſed tuus domine ſermo qui ſanat omnia. Tu es dñe qui vite & mortis habes poteſtatem: & deducis vſq; ad portas mortis: & reducis. Homo autem occidit quidem per malitiam aĩam ſuam: & cum exierit ſpiritus nõ reuertetur: nec reuocabit animã que recepta eſt: ſed tuam manũ effugere impoſſibile eſt. Negantes.n. noſſe te ipĳ: ꝑ fortitudinẽ brachĳ tui flagellati ſũt: nouis aquis & grãdinibus & pluuiis perſecutionem paſſi

ſariũ appetitũ: auerterent: hi ãt in bre
καίαν ὄρεξιν, ἀποστρέφωνται, οὗτοι δὲ ἐπ᾽ ὀλί
ui inopes facti ⁊ nouũ participent
γον ἐνδεεῖς γενόμενοι καὶ ξένης μετάσχωσι
guſtũ. oportebat.n. illis q̃dẽ irexcuſabi-
γεύσεως. ἔδει γὰρ ἐκείνοις μὲν ἀπαραίτη
lẽ īopiã ſuꝑuenire exercẽtib⁹ tyrãnidẽ: his ãt
τον ἔνδειαν ἐπελθεῖν τυραννοῦσι, τούτοις δὲ
ſolũ oſtendi quẽadmodũ inimici illoꝝ crucia
μόνον δειχθῆναι πῶς οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν ἐβασα
bãt. ⁊ enĩ cũ illis ſeua ſuꝑuenit beſtia
νίζοντο. καὶ γὰρ ὅτε αὐτοῖς δεινὸς ἐπῆλθε θηρί
rũ ira morſibus q; ꝑuerſoꝝ corrũpebant
ων θυμὸς δήγμασί τε σκολιῶν διεφθείροντο
colubroꝝ: nõ vſq; in finẽ ꝑmanſit ira tua.
ὄφεων, οὐ μέχρι τέλους ἔμεινεν ἡ ὀργή σου.
in hortationẽ ãt ad breue turbati ſunt:
εἰς νουθεσίαν δὲ πρὸς ὀλίγον ἐταράχθησαν,
ſignum hñtes ſalutis: ad cõmẽorationẽ
σύμβουλον ἔχοντες σωτηρίας, εἰς ἀνάμνη
nẽ mandati legis tue. nã q ꝯuerſ⁹ eſt nõ
σιν ἐντολῆς νόμου σου. ὁ γὰρ ἐπιστραφεὶς οὐ
ꝑ id qđ videbat ſaluabat: ſed ꝑ te
διὰ τὸ θεωρούμενον ἐσώζετο, ἀλλὰ διὰ σὲ
omniũ ſaluatorẽ. ⁊ in hoc ãt ꝑſua-
τὸν πάντων σωτῆρα. καὶ ἐν τούτῳ δὲ ἔπει
ſiſti inimicis nr̃is: ꝙ tu es q liberas
σας τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν, ὅτι σὺ εἶ ὁ ῥυόμενος
ab omni malo. quos enĩ locuſtaꝝ ⁊
ἐκ παντὸς κακοῦ. οὓς μὲν γὰρ ἀκρίδων καὶ
muſcaꝝ occiderũt morſ⁹: ⁊ nõ inuẽ
μυιῶν ἀπέκτεινε δήγματα, καὶ οὐχ εὑρέ
ta ẽ ſanitas aĩe illoꝝ. q: digni erãt ab
θη ἴαμα τῇ ψυχῇ αὐτῶν. ὅτι ἄξιοι ἦσαν ὑπὸ
huiuſmõi cruciari. at filios tuos neq;
τοιούτων κολασθῆναι. τοὺς δὲ υἱούς σου οὐδὲ
venenatoꝝ draconũ vicerũt dentes.
ἰοβόλων δρακόντων ἐνίκησαν ὀδόντες. τὸ
mĩa enĩ tua venit ī auxiliũ ⁊ ſanauit il-
ἔλεος γάρ σου ἀντιπαρῆλθε καὶ ἰάσατο αὐ
los. in enĩ memoriã ſmonũ tuoꝝ iſſe
τούς. εἰς γὰρ ὑπόμνησιν τῶν λογίων σου ἐνε
rebantur: ⁊ velocit' ſaluabant. vt nõ in
κεντρίζοντο, καὶ ὀξέως διεσώζοντο. ἵνα μὴ εἰς
altam incidentes obliuiõez: imobiles
βαθεῖαν ἐμπεσόντες λήθην, ἀπερίσπαστοι
fierent tui beneficĳ. ⁊ enĩ neq;
γένωνται τῆς σῆς εὐεργεσίας. καὶ γὰρ οὔτε
herba neq; malagma ſanauit eos
βοτάνη οὔτε μάλαγμα ἐθεράπευσεν αὐ
ſed tuus dñe ſermo oĩa ſa
τούς, ἀλλ᾽ ὁ σὸς κύριε λόγος ὁ πάντα ἰώμε
nãs. tu enĩ vite ⁊ mortis ꝑtãtem hẽs:
νος. σὺ γὰρ ζωῆς καὶ θανάτου ἐξουσίαν ἔχεις,
⁊ deducis ad portas īferni ⁊ redu
καὶ κατάγεις εἰς πύλας ᾅδου καὶ ἀνά
cis. homo ãt occidit q̃dem ma
γεις. ἄνθρωπος δὲ ἀποκτείνει μὲν τῇ κα
litia ſua: cũ exierit ãt ſpũs nõ reuer
κίᾳ αὐτοῦ, ἐξελθὸν δὲ πνεῦμα οὐκ ἀνα
tetur: nec reſoluit aĩam aſſum
στρέφει, οὐδὲ ἀναλύει ψυχὴν παρα
ptam. at tuã manũ effugere
ληφθεῖσαν. τὴν δὲ σὴν χεῖρα φυγεῖν
īpoſſibile eſt. negantes enĩ te noſſe
ἀδύνατόν ἐστιν. ἀρνούμενοι γάρ σε εἰδέναι
impĳ: in fortitudiẽ brachĳ tui flagellati
ἀσεβεῖς, ἐν ἰσχύϊ βραχίονός σου ἐμαστιγώθη
ſunt: nouis pluuĳs ⁊ grãdinibus ⁊
σαν, ξένοις ὑετοῖς καὶ χαλάζαις καὶ
hymbrib⁹ ꝑſecutiões paſſi irexcuſabilit'
ὄμβροις διωκόμενοι ἀπαραιτήτως

ꝛ igne conſumpti. nã
καὶ πυρὶ καταναλισκόμενοι. τὸ γὰρ
res mirabiliſſima in omnia extin=
παραδοξότατον ἐν τῷ πάντα σβεν
guẽti aqua plus operabatur ignis:
νῦντι ὕδατι πλεῖον ἐνήργει τὸ πῦρ,
vindex .n. mũdus eſt iuſtoꝝ.
ὑπέρμαχος γὰρ ὁ κόσμος ἐστὶ δικαίων.
aliqñ qdẽ .n. mãſuetabat flãma: vt nõ
ποτὲ μὲν γὰρ ἡμεροῦτο φλόξ, ἵνα μὴ
cõbureret ad impios miſſa
καταφλέξῃ τὰ ἐπ᾽ ἀσεβεῖς ἀπεσταλ
aĩalia: ſed ipſi videntes ſci=
μένα ζῶα, ἀλλ᾽ αὐτοὶ βλέποντες ἴδω
ant: qm̃ iuditio vel ꝑſecutiões patiãt. ali
σιν, ὅτι κρίσει θεοῦ ἐλαύνονται. πο
qñ ãt ꝛ inter aquam ſup
τὲ δὲ καὶ μεταξὺ ὕδατος ὑπὲρ τὴν
ignis virtutẽ ardet: vt inique
πυρὸς δύναμιν φλέγει, ἵνα ἀδίκου
tre genimina corrumperet. ꝓ qbus ange
γῆς γεννήματα διαφθείρῃ. ἀνθ᾽ ὧν ἀγγέ
loꝝ eſca cibaſti ppl̃m tuũ:
λων τροφὴν ἐψώμισας τὸν λαόν σου,
ꝛ paratũ panẽ a celo miſi=
καὶ ἕτοιμον ἄρτον ἀπ᾽ οὐρανοῦ ἔπεμ=
ſti illis ſine labore: ad omnem
ψας αὐτοῖς ἀκοπιάτως, πρὸς πᾶσαν
voluptatẽ valẽtẽ ꝛ ad omnem cõ
ἡδονὴν ἰσχύοντα καὶ πρὸς πᾶσαν ἁρ
gruũ guſtum. ꝛ .n. hypoſtaſis
μόνιον γεῦσιν. ἡ μὲν γὰρ ὑπόστασίς
tua tuã in filios oſtendebat dul
σου τὴν σὴν πρὸς τέκνα ἐνεφάνιζε γλυ
cedinẽ. at oblati deſi=
κύτητα. τῷ δὲ τοῦ προσφερομένου ἐπι
derio ſubſeruiens ad qd̃ qſq; volebat
θυμίᾳ ὑπηρετῶν πρὸς ὅ τις ἐβούλετο
conuertebat. nix ãt ꝛ glacies
μετεκιρνᾶτο. χιὼν δὲ καὶ κρύσταλλος
ſuſtinebãt ignẽ ꝛ nõ tabeſcebãt: vt
ὑπέμεινε πῦρ καὶ οὐκ ἐτήκετο, ἵνα
ſcirent: qm̃ inimicoꝝ fructus
γνῶσιν, ὅτι τοὺς τῶν ἐχθρῶν καρποὺς
corrupit ignis ardens in grã
κατέφθειρε πῦρ φλεγόμενον ἐν τῇ χα
dine: ꝛ in pluuijs coruſcans.
λάζῃ, καὶ ἐν τοῖς ὑετοῖς διαστράπτον.
hoc ãt iterꝝ vt nutrirent̃ iuſti:
τοῦτο δὲ πάλιν ἵνα τραφῶσι δίκαι
ꝛ ꝓprie oblitus eſt virtu
οι, καὶ τῆς ἰδίας ἐπιλέλησται δυνάμε
tis. nã creatura tibi q fecisti
ως. ἡ γὰρ κτίσις σοὶ τῷ ποιήσαντι
omnia deſeruiens: incenditur
ὑπηρετοῦσα, ἐπιτείνεται
in tormentũ cõtra iniuſtos: ꝛ remit
εἰς κόλασιν κατὰ τῶν ἀδίκων, καὶ ἀνί
tit in beneficiũ: ꝓ his q in te
εται εἰς εὐεργεσίαν, ὑπὲρ τῶν ἐπὶ σοὶ
confidunt. ꝓpter hoc ꝛ tunc in
πεποιθότων. διὰ τοῦτο καὶ τότε εἰς
omnia transformata oĩa nutri
πάντα μεταλλευομένη τῇ παντοτρό
enti tuo dono deſuit: ad
φῳ σου δωρεᾷ ὑπηρέτει, πρὸς τὴν τῶν
egentium voluntatẽ: vt diſcant filij
δεομένων θέλησιν, ἵνα μάθωσιν οἱ υἱοί
tui: quos dilexiſti dñe: qm̃ nõ
σου, οὓς ἠγάπησας κύριε, ὅτι οὐχ
natiuitates fructuũ paſcunt ho
αἱ γενέσεις τῶν καρπῶν τρέφουσιν ἄν

& per ignẽ conſummati. Quod enim mi
rabile erat: in aqua q̃ omnia extiguit: pl9
ignis valebat. Vindex eſt enim orbis iu=
ſtoꝝ. Quodam enim tempore manſue=
tabatur ignis: ne cõburerentur q̃ ad impi
os miſſa erant aĩalia. ſed vt ip̃i videntes
ſcirent: qm̃ dei iudicio patiũtur perſecu=
tionem. Et quodam tempore in aqua ſu=
pra virtutem ignis exardeſcebat vndiq;:
vt iniquã terre nationem exterminaret.
Pro quibus angelorũ eſca nutriuiſti po=
pulum tuum: & paratũ panem de celo p̃=
ſtitiſti illis ſine labore: om̃e delectamen=
tum in ſe habentem: & omnis ſaporis ſua
uitatẽ. Subſtantiam enim tuã & dulcedi=
nem tuam quam in filios habes oſtende
bas: & deſeruiens vniuſcuiuſq; voluntati.
Ad quod quiſq; volebat: conuertebatur.
Nix autẽ & glacies ſuſtinebant ui ignis:
& nõ tabeſcebant: vt ſcirent qm̃ fructus
inimicorũ exterminabat ignis ardens in
grandine & pluuia coruſcans. Hoc aũt
iterꝝ vt nutrirentur iuſti: ignis etiam ſue
virtutis oblitus eſt. Creatura enim tibi fa
ctori deſeruiens: exardeſcit in tormentũ
aduerſus iniuſtos: & lenior fit ad benefa=
ciendum ꝓ his qui in te confidunt. Propt
hoc et tunc omnia transfigurata: omniũ
nutrici gratie tue deſeruiebant: ad volun
tatẽ eorum qui a te deſiderati ſunt. vt ſci
rent filii tui quos dilexiſti domine: quoni
am non natiuitatis fructus paſcunt ho=
mines: ſed ſermo tuus hos qui in te cre=
diderint conſeruat. Quod enim ab igne
non poterat exterminari: ſtatim ab exi=
guo radio ſolis calefactum tabeſcebat. vt
notum omnibus eſſet: quoniam oportet
preuenire ſolem ad benedictionem tuã:
& ad ortum lucis te adorare. Ingrati enĩ
ſpes tanq; hibernalis glacies tabeſcet: &
diſperiet tanq; aqua ſuperuacua.

Capitulum.17.

Magna ſũt.n. iuditia tua domine: & in
enarrabilia verba tua. propter hoc ĩ
diſciplinate anime errauerunt. Dum enĩ
perſuaſum habent iniqui poſſe domina=
ri nationi ſancte: vinculis tenebrarum &
longe noctis compediti incluſi ſub tectis
fugitiui: perpetue prouidentie iacuerũt.
& dum putant ſe latere in obſcuris pec=
catis: tenebroſo obliuionis velamento di
ſperſi ſunt: pauentes horrẽde & cum am
miratione nimia perturbati. Neq; enim
que continebat illos ſpelunca ſine timore
cuſtodiebat: quoniam ſonitus deſcendẽs
perturbabat illos: & perſõe triſtes illis ap
parentes: pauorem illis p̃ſtabãt. Et ignis
quidem nulla vis poterat illis lumen pre
bere: nec ſiderum limpide flamme illumi
nare poterant illam noctem horrendã.
Apparebat autem illis ſubitaneus ig=
nis timore plenus: & timore percuſſi
illius que non videbatur faciei: eſtimabãt
deteriora eſſe que videbantur. & magice
artis appoſiti erant deriſus & ſapientie
gloria correptio cum contumelia. Illi e=
nim qui promittebant timores & pertur
bationes expellere ſe ab anima languẽte:

minem: ſed verbũ tuũ tibi
θρωπον, ἀλλὰ τὸ ῥῆμά σου τοὺς σοὶ
credentes conſeruat. nam ab ig=
πιστεύοντας διατηρεῖ. τὸ γὰρ ὑπὸ πυ
ne nõ corruptũ ſimplicit a bre
ρὸς μὴ φθειρόμενον ἁπλῶς ὑπὸ βρα
ui radio ſolis calefactum
χείας ἀκτῖνος ἡλίου θερμαινόμενον
tabeſcebat: vt notũ eſſet: qm̃ opꝫ
ἐτήκετο, ὅπως γνωστὸν ᾖ, ὅτι δεῖ
ꝑuenire ſolem in gr̃a tua:
φθάνειν τὸν ἥλιον ἐπ᾽ εὐχαριστίαν σου, Exo.17 D
ꝛ ad ortum lucis occurre D
καὶ πρὸς ἀνατολὴν φωτὸς ἐντυγχά Jo.16.
re tibi. ingrati .n. ſpes tanq; hye D.
νειν σοι. ἀχαρίστου γὰρ ἐλπὶς ὡς χει Ps.
malis glacies tabeſcet: ꝛ flu 77.
μέριος πάχνη τακήσεται, καὶ ῥυήσε
et tanq; aqua inutilis.
ται ὡς ὕδωρ ἄχρηστον. Ca.17.
Magna enim tua iudicia
Μεγάλαι γάρ σου αἱ κρίσεις D
ꝛ inenarrabilia. ꝓpt̃ hoc idiſciplinate
καὶ δυσδιήγητοι. διὰ τοῦτο ἀπαίδευτοι
aĩe errauerũt. opinantes
ψυχαὶ ἐπλανήθησαν. ὑπειληφότες
enĩ dñari nation̄i ſctẽ ini
γὰρ καταδυναστεύειν ἔθνος ἅγιον ἄνο
qui: victi tenebraꝝ ꝛ longe cõ
μοι, δέσμιοι σκότους καὶ μακρᾶς πε
pediti noctis incluſi te
δῆται νυκτὸς κατακλεισθέντες ὀρό=
ctis: fugitiui ꝑpetue ꝓuidẽtie
φοις, φυγάδες τῆς αἰωνίου προνοίας
iacuerũt. latere enĩ putantes
ἔκειντο. λανθάνειν γὰρ νομίζοντες
occultis pctis: tenebro
ἐπικρυφαίοις ἁμαρτήμασιν, ἀφεγ=
ſo obliuionis velamento diſpcrſi
γεῖ λήθης παρακαλύμματι ἐσκορπί
ſunt: pauentes horrende ꝛ ſimula
σθησαν, θαμβούμενοι δεινῶς καὶ ἰνδάλ
chris ꝑturbati. neq; enĩ q cõ
μασιν ἐκταρασσόμενοι. οὐδὲ γὰρ ὁ κα
tinebat illos ſpelũca intrepidos cu A
τέχων αὐτοὺς μυχὸς ἀφόβους διε=
ſtodiebat. ſonitus aũt perturbantes
φύλασσεν. ἦχοι δὲ καταράσσοντες Exo.
eos circumſtrepebant: ꝛ viſio 10.f.
αὐτοὺς περιεκόμπουν, καὶ φάσματα
nes triſtibus meſte vultibus
τα ἀμειδήτοις κατηφῆ προσώποις
apparebãt. ꝛ ignis qdem nulla
ἐνεφανίζετο. καὶ πυρὸς μὲν οὐδεμία
vis poterat lucere: neq; ſtellaꝝ
βία κατίσχυεν φωτίζειν, οὔτε ἄστρων
nitide flãme illuminare ſuſtine
ἔκλαμπροι φλόγες καταυγάζειν ὑπέ
bant triſtem illam noctẽ. ap
μενον τὴν στυγνὴν ἐκείνην νύκτα. διε= B
parebat ãt illis ſolum ſpontanea pyra
φαίνετο δ᾽ αὐτοῖς μόνον αὐτομάτη πυρὰ
timore plena. territi ãt a
φόβου πλήρης. ἐκδειματούμενοι δὲ τῆς
nõ viſa illa viſione: eſtimabãt
μὴ θεωρουμένης ἐκείνης ὄψεως, ἡγοῦντο
deteriora q̃ videbãtur. magice ãt appo
χείρω τὰ βλεπόμενα. μαγικῆς δὲ κατέ
ſita erãt ludibria artis: ꝛ in
κειντο ἐμπαίγματα τέχνης, καὶ τῆς ἐπὶ
prudentia iactãtie correptio cõtumelioſa.
φρονήσει ἀλαζονείας ἔλεγχος ἐφύβριστος.

nã ꝑmittentes timores ⁊ tur-
οἱ παρ ὑπισχνούμενοι δείματα καὶ τα
batiões expellere ab aĩa languẽte:
ραχὰς ἀπελαύνειν ψυχῆς νοσούσης,
hi ridiculo timore lãgue
οὗτοι καταγέλαστον εὐλάβειαν ἐνό-
bant. ⁊ .n. ſi nihil eos turbu
C σουν. καὶ γὰρ εἰ μηδὲν αὐτοὺς ταρα
lentũ terrebat: beſtiaꝝ tranſitibus
χῶδες ἐφόβει, κνωδάλων παρόδοις
⁊ ſerpentiũ ſibilis commoti:
καὶ ἑρπετῶν συριγμοῖς ἐκσεσοβημέ
peribant tremebũdi: ⁊ nul-
νοι, διώλλυντο ἔντρομοι, καὶ τὸν μη-
la ex ꝑte fugiendũ aerẽ aſpicere ne
δαμόθεν φευκτὸν ἀέρα προσιδεῖν ἀρ
gãtes. timida res.n. ꝓpo malitia
νούμενοι. δειλὸν γὰρ ἰδίῳ πονηρία
teſte condemnata. ſẽp ãt ꝑoc
μάρτυρι καταδικαζομένη. ἀεὶ δὲ προ
cupauit ſeua contenta
σείληφε τὰ χαλεπὰ συνεχομένη τῇ
D cõſcientia. nihil eni eſt timor: ni
συνειδήσει. οὐδὲν γάρ ἐστι φόβος, εἰ
ſi ꝑditio eoꝝ q̃ a cogitatione au-
μὴ προδοσία τῶν ἀπὸ λογισμοῦ βοη
xilioꝝ. ab intro ãt exñs minor expe
θημάτων. ἔνδοθεν δὲ οὖσα ἥττων ἡ προσ
ctatio maiorẽ putat ignoran
δοκία πλείονα λογίζεται τὴν ἄγνοι-
tiam prebente tormentũ cau
αν τῆς παρεχούσης τὴν βάσανον αἰ
ſa. at ĩpotentẽ vere noctẽ
τίας. οἱ δὲ τὴν ἀδύνατον ὄντως νύκτα
⁊ ex ĩpotentis inferni ſpelũcis ſupue
καὶ ἐξ ἀδυνάτου ᾅδου μυχῶν ἐπελ
niẽtẽ: eodẽ ſomno dormientes:
θοῦσαν, τὸν αὐτὸν ὕπνον κοιμώμενοι,
aliqñ qdẽ monſtris agitabant̃ phantaſma
τὰ μὲν τέρασιν ἠλαύνοντο φαντασμά
tum: aliqñ ãt anime diſſoluebant̃
των, τὰ δὲ τῆς ψυχῆς παρελύοντο
traditione. ſubitane⁹ .n. illis ⁊
προδοσίᾳ. αἰφνίδιος γὰρ αὐτοῖς καὶ
inſperatus timor ſupuenit. deide
A ἀπροσδόκητος φόβος ἐπῆλθεν. εἶθ' οὕ
Exo. ſic: quicũq; igiẽ erat illic deci-
10.f. τως, ὃς δήποτ' οὖν ἦν ἐκεῖ καταπί-
dens: cuſtodiebat̃ in inferratum car-
πτων, ἐφρουρεῖτο εἰς τὴν ἀσίδηρον εἱρ
cerẽ incluſus. ſiue .n. agricola
κτὴν κατακλεισθείς. εἴτε γὰρ γεωργὸς
erat ɋs aut paſtor: aut eoꝝ q in deſerto
ἦν τις ἢ ποιμήν, ἢ τῶν κατ' ἐρημίαν
operarius laborũ: ꝑoccupatus ine
B ἐργάτης μόχθων, προληφθεὶς τὴν δυ
Exo.1.c nitabilem ſuſtinebat neceſſitatẽ. vna .n.
Ex.2.b. σάλυκτον ἔμενεν ἀνάγκην. μιᾷ γὰρ
Exo.14 catena tenebraꝝ omnes ligati erãt. ſi-
f. ἁλύσει σκότους πάντες ἐδέθησαν. εἴ
ue ſpiritus ſibilans: aut circũ den
τε πνεῦμα συρίζον, ἢ περὶ ἀμφιλα
ſos ramos auium ſonit⁹ ſuauis:
φεῖς κλάδους ὀρνέων ἦχος εὐμελής,
aut cõcent⁹ aque euntis vi: aut
ἢ ῥυθμὸς ὕδατος πορευομένου βίᾳ, ἢ
ſonus validus ꝑcipitaꝝ petra
κτύπος ἀπηνὴς καταρριπτομένων πε
rũ: aut laſciuiẽtiũ aĩaliũ curſus inui-
τρῶν, ἢ σκιρτώντων ζώων δρόμος ἀθεώ
ſus: aut viulantiũ ſeuarum beſtia
ρητος, ἢ ὠρυομένων ἀπηνεστάτων θηρί-

hi cum deriſu: pleni timore languebant.
Nam & ſi nihil eos ex monſtris perturba
bat: tranſitu animalium & ſerpentium ſi
bilatiõe commoti: tremebundi peribãt:
& aerem quem nulla ratione quis effu-
gere poſſet: negantes ſe videre. Frequen
ter enim preoccupant peſſima: redargu-
ente conſcientia. Cum ſit enim timida ne
quitia: data ẽ i omniũ cõdemnationem:
Semper enim preſumit ſeua perturbata
conſcientia. Nihil enim eſt timor niſi pre
ſumptionis adiutorium: proditio cogita-
tiõis auxiliorũ. Et dum ab intro minor
eſt expectatio: maiorem putat potentiã
eius cauſa de qua tormentum preſtat. Il-
li autem qui in potentem venere noctẽ:
& ab infimis & ab altiſſimis ſuperuenien
tem eundem ſomnũ dormientes: aliquã
do monſtrorum exagitabantur timore:
aliquãdo anime deficiebant traductiõe.
Subitaneus enim illis & inſperat⁹ timor
ſuperuenerat. Deinde ſi quiſq; ex illis de
cidiſſet: cuſtodiebatur in carcere ſine fer
ro recluſus. Si eni; ruſticus quis erat aut
paſtor aut agri laborum operarius pre-
occupatus eſſet: ineffugibilem ſuſtinebat
neceſſitatem. Vna enim catena tenebra-
rũ omnes erant colligati. Siue ſpiritus ſi
bilans: aut inter ſpiſſos arborum ramos
auium ſonus ſuauis: aut vis aque decur-
rentis nimium: aut ſonus validus precipi
tarum petrarum: aut ludentium animali
um curſus inuiſus: aut mugientium vali
da beſtiarum vox: aut reſonans de altiſſi
mis montibus echo: deficientes faciebat
illos pre timore. Omnis enim orbis ter-
rarum limpido illuminabatur lumine: &
non impeditis operibus continebatur.
Solis autem illis ſuperpoſita erat grauis
imago tenebraꝝ q̃ ſupeructura illis erat.
Ipſi ergo ſibi erant grauiores tenebre.

Capitulum.18.

Sanctis autem tuis maxima erat lux:
& horum quidem vocem inimici au
diebant: ſed figuram non videbãt. Et qa
non & ipſi eadem paſſi erant magnifica-
bãt te: & qui ante leſi erant: quia non le-
debantur: gratias agebant tibi: & vt eſſet
differentia te deum petebant. Propter
quod ignis ardentem columnam ducem
habuerunt ignote vie: & ſolem ſine leſura
boni hoſpitii preſtitiſti. Digni quidem il
li carere luce: & pati carcerem tenebra-
rum: qui incluſos cuſtodiebant filios tuos:
per quos incipiebat incorruptum legis
lumen ſeculo dari. Cum cogitarent iuſto
rum occidere infantes: & vno expoſito
filio: ſed liberato in traductionem illorũ
multitudinem filiorum abſtuliſti. & pari-
ter illos perdidiſti in aqua valida. Illa eni
nox ante cognita eſt a patribus noſtris:
vt vere ſcientes quibus iuramentis credi
derunt animequiores eſſent. Suſcepta
eſt autem a populo tuo ſanitas quidem
iuſtorum: iniuſtorum autem extermina
tio. Sicut.n. leſiſti aduerſarios nr̃os: ſic &

ooooooooooooooooooooooooooooooooooooo

ooooooooooooooooooooooooooooooooooooo

rũ vox: aut repercuſſa de con
ων φωνή, ἢ ἀντανακλωμένη ἐκ κοι-
cauitate mõtiũ echo: diſſoluebant illos
λότητος ὀρέων ἠχώ, παρέλυεν αὐτοὺς
deterrentia. totus .n. mundus niti-
ἐκφοβοῦντα. ὅλος γὰρ ὁ κόσμος λαμ
do illuminabatur lumine: ⁊ non
πρῷ κατελάμπετο φωτί, καὶ ἀνεμ
ĩpeditis cõtinebatur opibus. ſolis ãt
ποδίστοις συνείχετο ἔργοις. μόνοις δὲ
illis ſuppoſita erat grauis nox: ima
ἐκείνοις ἐπετέτατο βαρεῖα νύξ, εἰ-
go q̃ debebãt eis ſucce
κὼν τοῦ μέλλοντος αὐτοὺς διαδέχε-
dere tenebraꝝ. ſibi ãt erant grauio-
σθαι σκότους. ἑαυτοῖς δὲ ἦσαν βαρύ
res tenebris.
τεροι σκότους. Ca.18.

Et ſctis tuis maxima erat
Ταῖς δὲ ὁσίοις σου μέγιστον ἦν
lux. quoꝝ vocem qdẽ audienteꝝ: figu-
φῶς. ὧν φωνὴν μὲν ἀκούοντες, μορ-
ram ãt nõ videntes: qñ qdẽ nõ et
φὴν δ' οὐχ ὁρῶντες, ὅτι μὲν οὐ κἀ
ipſi paſſi erant: btãm ꝑdicabãt:
κεῖνοι ἐπεπόνθεισαν, ἐμακάριζον,
qñ ãt nõ nocent aũ iiuria affecti:
ὅτι δὲ οὐ βλάπτουσι προηδικημένοι,
gr̃as agebant: ⁊ differendi gra-
ηὐχαρίστουν, καὶ τοῦ διενεχθῆναι χά-
tia orabant. ꝓpt q̃ ignis ardẽtis colũnã:
ριν ἐδέοντο. ἀνθ' ὧν πυριφλεγῆ στύλον,
ducẽ qdẽ ignoti itineris: ſo-
ὁδηγὸν μὲν ἀγνώστου ὁδοιπορίας, ἥλι-
lẽ ãt nõ ledentẽ honorifici hoſpicii
ον δὲ ἀβλαβῆ φιλοτίμου ξενιτείας
preſtitiſti. digni qdẽ .n. illi pus
παρέσχες. ἄξιοι μὲν γὰρ ἐκεῖνοι στερη
ri luce ⁊ cuſtodiri in tene
θῆναι φωτὸς καὶ φυλακισθῆναι ἐν σκό
bris: q incluſos cuſtodiebant
τει, οἱ κατακλείστους φυλάξαντες
filios tuos: p quos debebat icor
τοὺς υἱούς σου, δι' ὧν ἤμελλε τὸ ἄφ
ruptũ legis lumẽ ſeculo de
θαρτον νόμου φῶς τῷ αἰῶνι δίδο-
ri. cogitantes ãt ipſos
σθαι. βουλευσαμένους δ' αὐτοὺς τὰ
iuſtoꝝ occidere infãtes: ⁊
τῶν ὁσίων ἀποκτεῖναι νήπια, καὶ
vno expoſito filio ⁊ liberato:
ἑνὸς ἐκτεθέντος τέκνου καὶ σωθέντος,
in correptiões illoꝝ abſtuliſti multitu
εἰς ἔλεγχον τὸ αὐτῶν ἀφεῖλου πλῆ
dinẽ filioꝝ: ⁊ pariter perdidi
θος τέκνων, καὶ ὁμοθυμαδὸν ἀπώλε-
ſti in aqua vehemẽti. illa
σας ἐν ὕδατι σφοδρῷ. ἐκείνη ἡ
nox precognita ẽ patribus nr̃is. vt
νὺξ προεγνώσθη πατράσιν ἡμῶν. ἵνα
ſecure ſcientes qbus crediderunt
ἀσφαλῶς εἰδότες οἷς ἐπίστευσαν
iuramẽtis: letarẽtur. ſuſcepta eſt aũt
ὅρκοις, ἐπευθυμήσωσι. προσεδέχθη δὲ
a ꝑpłõ tuo ſalus qdẽ iuſto-
ὑπὸ λαοῦ σου σωτηρία μὲν δικαί
rũ: iĩmicoꝝ ãt perditio. quõ .n. cru-
ων, ἐχθρῶν δὲ ἀπώλεια. ὡς γὰρ ἐτι
ciaſti aduerſarios: hoc
μώρησω τοὺς ὑπεναντίους, τού
nos prouocans
τῳ ἡμᾶς προσκαλεσάμενος ooooo:

magnificaſti. abſcōſe. n. ſacrificabāt ſcī pue
ἐδόξασας. κρυφῇ γὰρ ἐθυσίαζον ὅσιοι παῖ
ri bonoꝝ: ⁊ diuinitatis legē
δες ἀγαθῶν, καὶ τὸν τῆς θειότητος νόμον
in cōcordia diſpoſuerūt: ſcōꝝ ſimiliter
ἐν ὁμονοίᾳ διέθεντο, τῶν αὐτῶν ὁμοίως
⁊ bonoꝝ ⁊ pꝛiculoꝝ pticipatu-
καὶ ἀγαθῶν καὶ κινδύνων μεταλήψε-
ros iuſtos: patrū iā pcinē
σθαι τοὺς ἁγίους, πατέρων ἤδη προα-
tes laudes. reſonabat āt incōſo
ναμέλποντες αἴνους. ἀντήχει δὲ ἀσύμ
nans inimicoꝝ clamoꝛ: ⁊ miſerabilis fereba
φωνος ἐχθρῶν βοή, καὶ οἰκτρὰ διεφέρε
tur vox ploratoꝝ infantiū. ſimili āt
το φωνὴ θρηνουμένων παίδων. ὁμοίᾳ δὲ
pena ſeruus ſimul cū dn̄o punitus:
δίκῃ δοῦλος ἅμα δεσπότῃ κολασθείς,
⁊ popularis cū rege eadem patiens.
καὶ δημότης βασιλεῖ τὰ αὐτὰ πάσχων.
pariter aūt oēs in vno nomine
ὁμοθυμαδὸν δὲ πάντες ἐν ἑνὶ ὀνόματι
mortis mortuos hēbāt inumerabiles.
θανάτου νεκροὺς εἶχον ἀναριθμήτους.
neqꝫ .n. ad ſepeliendū viui erant
οὐδὲ γὰρ πρὸς τὸ θάψαι οἱ ζῶντες ἦσαν
ſufficiētes. qm̄ ad vnū momentū honoꝛa
ἱκανοί. ἐπεὶ πρὸς μίαν ῥοπὴν ἡ ἐντιμο
bilioꝛ gn̄atio illoꝝ coꝛrupta ē. omnia
τέρα γένεσις αὐτῶν διεφθάρη. πάντα
.n. nō credentes ppt veneficia
γὰρ ἀπιστοῦντες διὰ τὰς φαρμακείας
in pmogenitoꝝ interitu: cōfeſſi
ἐπὶ τῷ τῶν πρωτοτόκων ὀλέθρῳ, ὡμολό-
ſunt dei filiū ppl'm eſſe. tacito .n.
γησαν θεοῦ υἱὸν λαὸν εἶναι. ἡσύχου γὰρ
ſilentio cōtinente omnia ⁊ no
σιγῆς περιεχούσης τὰ πάντα καὶ νυ
cte in ppꝛia velocitate dimidiata: omni
κτὸς ἐν ἰδίῳ τάχει μεσαζούσης, ὁ παν
potens tuus ſmo a celis de
τοδύναμός σου λόγος ἀπ' οὐρανῶν ἐκ
thronis regalibus durus bella-
θρόνων βασιλείων ἀπότομος πολεμι-
toꝛ in mediū pnicioſe pſiliuit
στὴς εἰς μέσον τῆς ὀλεθρίας ἥλατο
terre: gladiū acutū nō ſimulatū imperi
γῆς, ξίφος ὀξὺ τὴν ἀνυπόκριτον ἐπιτα
um tuū ferens. ⁊ ſtās repleuit om-
γήν σου φέρων. καὶ στὰς ἐπλήρωσε τὰ
nia morte: ⁊ celum qdē attin
πάντα θανάτου, καὶ οὐρανοῦ μὲν ἥπτε
gebat: deſcēderat āt in trā. tunc conti
το, βεβήκει δὲ ἐπὶ γῆς. τότε παρα-
nuo viſiones qdē ſōniorum grauiꝫ
χρῆμα φαντασίαι μὲν ὀνείρων δεινῶν
turbauerunt illos: timores āt inſtite-
ἐξετάραξαν αὐτούς, φόβοι δὲ ἐπέστη-
runt inſperati. ⁊ alius alio pie-
σαν ἀδόκητοι. καὶ ἄλλος ἀλλαχῇ ῥι-
ctꝰ ſemimoꝛtuꝰ: ppt quā moꝛiebat cauſaꝫ
φεὶς ἡμίθνητος, δι' ἣν ἔθνησκεν αἰτίαν
oſtendebat. nā ſomnia q̄ turbauerunt
ἐνεφάνιζεν. οἱ γὰρ ὄνειροι θορυβήσαντες
eos hoc pſignabant: ne igno-
αὐτοὺς τοῦτο προεμήνυσαν, ἵνα μὴ ἀγνο
rātes cur male patiātur: peri
οῦντες δι' ὃ κακῶς πάσχουσιν, ἀπόλων
rēt. tetigit āt tandē ⁊ iuſtos tēptatio
ται. ἥψατο δέ ποτε καὶ δικαίων πεῖρα
moꝛtis: ⁊ fractio in eremo facta eſt
θανάτου, καὶ θραῦσις ἐν ἐρήμῳ ἐγένετο

nos prouocans magnificaſti. Abſconſe enim ſacrificabāt iuſti pueri bonoruꝫ: & iuſticie legē in concordiā diſpoſuerūt: ſimilit̄ bona & mala pcepturos iuſtos: patri oīm decantantes laudes. Reſonabat āt icōueniēs inimicoꝝ vox: & flebilis audiebatur planctus ploratoꝝ infantiū. Simili āt pena ſeruꝰ cū dn̄o afflictꝰ eſt: & popularis hō regi ſimilia paſſus. Similiter ergo oēs vno nomine mortis mortuos hēbāt inumerabiles. Nec eni ad ſepeliendū viui ſufficiebant. qm̄ vno momēto q̄ erat pclarior natio illorū exterminata eſt. De oībus eni non credētes ppter bn̄ficia: tūc cū primum fuit exterminiū primogenitoꝝ: ſpopōderūt ppl'm dei ſe eſſe. Cū .n. qetū ſilentiū cōtineret oīa: & nox in ſuo curſu mediū iter haberet: oīpotēs ſermo tuꝰ dn̄e exiliēs de celo a regalibꝰ ſedibus: durus debellator in mediā exterminii trā pſiliuit: gladiꝰ acutꝰ iſimulatū iperiū tuū portās: & ſtās repleuit oia morte: & vſqꝫ ad celū attigebat ſtās in terra. Tūc cōtinuo viſus ſomnioꝝ maloꝝ turbauerūt illos: & timores ſupuenerūt iſperati. Et alius alibi piectꝰ ſemiuiuꝰ: ppt quā moriebatur cauſam demōſtrabat mortis. Viſiones .n. q̄ illos turbauerunt hec pmonebāt: ne inſcii q̄re male patiebātur perirent. Tetigit aūt tūc & iuſtos temptatio mortis: & commotio in eremo facta eſt multitudinis: ſed non diu permanſit ira tua. Properans .n. homo ſine querela deprecari pro populis: proferens ſeruitutis ſue ſcutū orationem: & per incenſum deprecationē allegans: reſtitit ire & fineꝫ impoſuit neceſſitati: oſtendēs qm̄ tuus eſt famulus. Vicit autem turbas nō in virtute corporis: nec armatura potentie: ſed verbo illum qui ſe vexabat ſubiecit: iuramenta parentum & teſtamentum cōmemorans. Cū enim iam aceruatim cecidiſſent ſuper alterutrum mortui: interſtitit & amputauit impetū: & diuiſit illam que ad viuos ducebat viam. In veſte enim poderis quā habebat: totus erat orbis terrarum: & parentū magnalia in quattuor ordinibus lapidum erant ſculpta: & magnificentia tua in diademate capitis illius ſcripta erat. His autem ceſſit qui exterminabat: & hec extimuit. Erat .n. ſola temptatio ire ſufficiens.

Capitulum. 19.

IMpiis autem vſqꝫ in nouiſſimuꝫ ſine miſericordia ira ſuperuenit. Preſciebat enim & futura illorum. quoniam cum ipſi permiſiſſent vt ſe educerēt & cū magna ſolicitudīe premiſiſſent illos: conſequebantur illos penitentie actus. Adhuc enim inter manus habētes luctum: & deplorantes ad monumenta mortuorum: aliam ſibi aſſumpſerunt cogitationē inſcientie: & quos rogātes proiecerāt: hos tāqꝫ fugitiuos perſequebātur. Ducebat enim illos ad

mltitudinis. ſed non diu pmanſit
πλήθους. ἀλλ' οὐκ ἐπιπολὺ ἔμεινεν
ira. pperans .n. vir ſine q̄rela
ἡ ὀργή. σπεύσας γὰρ ἀνὴρ ἄμεμπτος
ppugnauit: ppꝛiū miniſterij
προεμάχησε, τὸ τῆς ἰδίας λειτουργί Exo.1. d.
arma: oꝛonē ⁊ incen
ας ὅπλον, προσευχὴν καὶ θυμιάμα-
ſi placationē ferens: reſtitit i-
τος ἐξιλασμὸν κομίσας, ἀντέστη τῷ θυ
re ⁊ finē impoſuit calamitati:
μῷ, καὶ πέρας ἐπέθηκε τῇ συμφορᾷ,
oſtēdens qm̄ tuus eſt famulus. vicit
δεικνὺς ὅτι σός ἐστι θεράπων. ἐνίκησε
āt deuaſtantem non roboꝛe coꝛ- C
δὲ τὸν ὀλοθρεύοντα οὐκ ἰσχύϊ τοῦ σώ-
poꝛis: non armoꝛ opatione: ſed ver-
ματος, οὐχ ὅπλων ἐνεργείᾳ, ἀλλὰ λό
bo toꝛquentē ſubiecit: iuramēta
γῳ τὸν κολάζοντα ὑπέταξεν, ὅρκους
patrum ⁊ teſtamēta cōmemoꝛans.
πατέρων καὶ διαθήκας ὑπομνήσας.
aceruatī .n. iam iacētibus ſup alt
σωρηδὸν γὰρ ἤδη πεπτωκότων ἐπ' ἀλ
utrum moꝛtuis: inter ſtās āputa-
λήλων νεκρῶν, μεταξὺ στὰς ἀνέκοψε
uit iram: ⁊ diuiſit q̄ ad
τὴν ὀργήν, καὶ διέσχισε τὴν πρὸς τοὺς
viuos viam. in .n. talari tunica ve
ζῶντας ὁδόν. ἐπὶ γὰρ ποδήρους ἐνδύ
ſtimēti erat totus mūdus: ⁊ patrum
ματος ἦν ὅλος ὁ κόσμος, καὶ πατέρων D
gloꝛie in q̄ttuoꝛ oꝛdinū lapidū ſculptura: Nu. 19. g.
δόξαι ἐπὶ τετραστίχου λίθων γλυφῆς,
⁊ magnitudo tua in diademate
καὶ μεγαλωσύνη σου ἐπὶ διαδήματος
capitis illius. his ceſſit deſtru
κεφαλῆς αὐτοῦ. τούτοις εἶξεν ὁ ὀλο-
ens: hec āt timuit. erat .n. ſo-
θρεύων, ταῦτα δὲ ἐφοβήθη. ἦν γὰρ μό
la tēptatio ire ſufficiens.
νη ἡ πεῖρα τῆς ὀργῆς ἱκανή.

Ca. 19.

HEc impijs vſqꝫ in finē
Τοῖς δὲ ἀσεβέσι μέχρι τέλους
imiſericoꝛs ira inſtitit. pſciebat .n.
ἀνελεήμων θυμὸς ἐπέστη. προῄδει γὰρ
illoꝝ ⁊ futura. qm̄ ipſi Exo.18 b.
αὐτῶν καὶ τὰ μέλλοντα. ὅτι αὐτοὶ
cum pmiſiſſent abire: ⁊ cū
ἐπιτρέψαντες τοῦ ἀπιέναι, καὶ με
diligentia pmiſiſſent illos:
τὰ σπουδῆς προπέμψαντες αὐτούς,
pſequētur pniam agentes. adhuc .n. in
διώξουσι μεταμεληθέντες. ἔτι γὰρ ἐν
manibꝰ hn̄tes: luctus: ⁊ deplo
χερσὶν ἔχοντες τὰ πένθη, καὶ προσ- A
rantes ad monumēta moꝛtuoꝝ: alterā
οδυρόμενοι τάφοις νεκρῶν, ἕτερον
euulſerunt cogitationē ſtulticie: ⁊
ἐπεσπάσαντο λογισμὸν ἀνοίας, καὶ
quos ſupplicātes pꝛoiecerunt: hos
οὓς ἱκετεύοντες ἐξέβαλον, τούτους
tāqꝫ fugitiuos pſeq̄bant. ducebat .n.
ὡς φυγάδας ἐδίωκον. εἷλκε γὰρ
illos digna ad hunc finem
αὐτοὺς ἡ ἀξία ἐπὶ τοῦτο τὸ πέρας
neceſſitas: ⁊ eoꝝ q̄ acciderant obli-
ἀνάγκη, καὶ τῶν συμβεβηκότων ἀμ
uiſionē iniecit: vt
νηστίαν ἐνέβαλεν, ἵνα τὴν

deficientē tormētis reple
λείπουσαν τοῖς βασάνοις προσαναπληρώ
rent punitionē: & q̄dem pp̄lus tuus mi
σωσι κόλασιν, καὶ ὁ μὲν λαός σου πα
B rabile iter tranſiret: illi āt
ράδοξον ὁδοιπορίαν περάσῃ, ἐκεῖνοι δὲ
nouā inuenirēt mortem. oīs .n. creatura
ξένον εὕρωσι θάνατον. ὅλη γὰρ ἡ κτίσις
in pp̄rio gn̄e rurſus ab initio refigurabā
ἐν ἰδίῳ γένει πάλιν ἄνωθεν διετυποῦ
tur: deſeruiens pp̄riis p̄cep
το, ὑπηρετοῦσα ταῖς ἰδίαις ἐπιτα
tis. vt tui pueri cuſtodirentur
γαῖς· ἵνα οἱ σοὶ παῖδες φυλαχθῶσιν
illeſi: caſtra inum
ἀβλαβεῖς, ἡ τὴν παρεμβολὴν σκιάζου
brās nubes: ex āt ante exiſte aqua
σα νεφέλη, ἐκ δὲ προυφεστῶτος ὕδατος
ſicca ortus terra viſus eſt: & ex
ξηρᾶς ἀνάδυσις γῆς ἐθεωρήθη, καὶ ἐξ
C rubro mari via ſine ipedimēto:
ἐρυθρᾶς θαλάσσης ὁδὸς ἀνεμπόδιστος,
& viridē herbā ferēs cāpus de tēpeſtate vio
καὶ χλοηφόρον πεδίον ἐκ κλύδωνος βι
lenta. p quē oīs gens tranſiertq̄ tua
αίου. δι᾽ οὗ πᾶν ἔθνος διῆλθον οἱ τῇ σῇ
ptegebant manu: videntes mira
σκεπαζόμενοι χειρί, θεωρήσαντες θαυ
bilia monſtra. tāq̄.n. equi paſti ſunt:
μαστὰ τέρατα. ὡς γὰρ ἵπποι ἐνεμήθησαν,
& tāq̄ agni exultauerunt laudātes
καὶ ὡς ἀμνοὶ διεσκίρτησαν αἰνοῦντές
te dn̄e liberantē eos. memores erāt
σε κύριε τὸν ῥυόμενον αὐτούς. ἐμέμνηντο
.n. adhuc eoꝝ que in peregrinatiōe illorum:
γὰρ ἔτι τῶν ἐν τῇ παροικίᾳ αὐτῶν,
Ex.16. queādmodū p qdē gn̄atiōe animaliū eduxit
πῶς ἀντὶ μὲν γενέσεως ζώων ἐξήγαγεν
terra muſcam: pro aūt aq̄tilibus eructa
ἡ γῆ σκνῖπα, ἀντὶ δὲ ἐνύδρων ἐξηρεύ
D uit fluuius multitudinē ranarū.
ξατο ὁ ποταμὸς πλῆθος βατράχων.
in nouiſſimo āt viderūt & gn̄ationē nouā aui
ἐφ᾽ ὑστέρῳ δὲ εἶδον καὶ γένεσιν νέαν ὀρνέ
um: cū cōcupiſcētia adducti poſtulaue
Exo. c. ων, ὅτε ἐπιθυμίᾳ προαχθέντες ᾐτήσαν
rūt eſcas delitias. in .n. cōſolatio
το ἐδέσματα τρυφῆς. εἰς γὰρ παρα
nē aſcēdit eis de mare orty
μυθίαν ἀνέβη αὐτοῖς ἐκ θαλάσσης ὀρτυ
gometra. & ſupplicia pctō
γομήτρα. καὶ αἱ τιμωρίαι τοῖς ἁμαρ
ribus ſupuenerūt: nō ſine ante fa
τωλοῖς ἐπῆλθον, οὐκ ἄνευ τῶν προγεγο
ctis argumētis vi fulminū.
νότων τεκμηρίων τῇ βίᾳ τῶν κεραυνῶν.
iuſte .n. patiebātur pp̄riis eoruʒ
δικαίως γὰρ ἔπασχον ταῖς ἰδίαις αὐτῶν
nequitiis. & .n. grauiorem inhoſpi
πονηρίαις. καὶ γὰρ χαλεπωτέραν μισο

hunc finem digna neceſſitas:& horum
que acciderāt cōmemorationem amit
tebant:vt que deerant tormētis reple
pleret punitio:& populus quidem tu⁹
mirabiliter tranſiret: illi autem nouam
mortē inuenirent. Oīs.n. creatura ad
ſuū genus ab initio refigurabatur: deſ
uiens tuis p̄ceptis:vt pueri tui cuſtodi
rētur illeſi. Nam nubes caſtra eoꝝ obū
brabat.& ex aqua q̄ ante erat:terra ari
da apparuit:& in mari rubro via ſine i
pedimento:& cāpus germinās de pſū
do nimio:p quē oīs natio tranſiuit:q̄ te
gebatur tua manu:videtes tua mirabi
lia & mōſtra. Tāq̄.n. eq depauerūt eſcā
& tanq̄ agni exultauerūt magnificātes
te dn̄e q liberaſti illos. Meores.n. erāt
adhuc eorū q̄ in incolatu illoꝝ facta fue
rāt. queādmodū p natiōe aīaliū eduxit
terra muſcas:& p piſcibus eructauit flu
uius multitudinē ranaꝝ. Nouiſſime āt
viderūt nouā creaturā auiū:cū abducti
cōcupiſcētia poſtulauerūt eſcas epula
tionis. In allocutione.n. deſiderii aſcē
dit illis de mari ortygometra:& vexa
tiōes pctōribus ſupuenerūt:nō ſine il
lis q̄ añ facta erāt argumētis p vi flumi
nū. Iuſte.n. patiebātur ſm ſuas neqtias.
Eteni deteſtabiliorē inhoſpitalitatē in
ſtituerūt. Alii qdē ignotos nō recipiebāt
aduenas. Alii aūt bonos hoſpites i ſer
uitutē redigebant. Et nō ſolū hec:ſʒ &
alius qdē reſpectus illoꝝ erat: qm inuí
ti recipiebāt extraneos. Qui aūt cū leti
cia receperūt hos q eiſdē vſi erant iuſti
tutis:ſeuiſſimis afflixerunt doloribus.
Percuſſi ſūt aūt cecitate:ſicut illi in fori
bus iuſti cū ſubitaneis cooperti eſſent
tenebris. Vnuſqſq; trāſitū oſtii ſui q̄re
bat. In ſe.n. elemēta dū conuertūtur:ſi
cut in organo q̄litatis ſon⁹ imutatur:&
oīa ſuū ſonum cuſtodiunt. Vnde eſti
mari ex ipſo viſu certo pōt. Agreſtia.n
in aq̄tica conuertebātur:& q̄cunq; erāt
natātia in terra tranſibāt. Ignis in aqua
valebat ſupra ſuā virtutē:& aq̄ extiguē
tis nature obliuiſcebatur. Flāme ecōtra
rio corruptibiliū animaliū non uexaue
rūt carnes coābulātiū: nec diſſoluebāt
illā q̄ facile diſſoluebatur ſicut glacies
bonā eſcā. In oībus.n. magnificaſti po
pulū tuū dn̄e: et honoraſti: et nō deſpe
xiſti i om̄i tp̄e et i om̄i loco aſſiſtēs eis.

Explicit Liber Sapientie.

talitatē exercuerūt. illi enim
ξενίαν ἐπετήδευσαν. οἱ μὲν γὰρ τοὺς
ignorantes nō recipiebāt p̄ſentes. hi
ἀγνοοῦντας οὐκ ἐδέχοντο παρόντας. οὗ
aūt benefactores hoſpites i ſeruitutē redigebāt. &
τοι δὲ εὐεργέτας ξένους ἐδουλοῦντο. καὶ
nō ſolū ſed q̄dā viſitatio erit illoꝝ:
οὐ μόνον ἀλλ᾽ ἥτις ἐπισκοπὴ ἔσται αὐτῶν,
qm̄ odioſe recipiebant alie
ἐπεὶ ἀπεχθῶς προσεδέχοντο τοὺς ἀλ
nos. q̄ āt cū feſtiuitatibus re
λοτρίους. οἱ δὲ μετὰ ἑορτασμάτων εἰς
ceperunt eos q̄ iam iuroꝝ pticipa
δεξάμενοι τοὺς ἤδη τῶν αὐτῶν μετεσχη
uerāt iuſtoꝝ: grauib⁹ afflixerūt laborib⁹.
κότας δικαίων, δεινοῖς ἐκάκωσαν πόνοις.
pcuſſi ſunt aūt & cecitate: ſicut il
ἐπλήγησαν δὲ καὶ ἀορασίᾳ, ὥσπερ ἐκεῖ
li in iuſti foribus. qm̄
νοι ἐπὶ ταῖς τοῦ δικαίου θύραις. ὅτι
vaſtis cooperti tenebris: vnuſqſq;
ἀχανεῖ περιβληθέντες σκότει, ἕκαστος
ſuaꝝ portaꝝ trāſitū q̄rebat. per
τῶν ἑαυτοῦ θυρῶν τὴν δίοδον ἐζήτει. δι᾽ ἑαυ
ſe .n. elementa apte cōuerſa:
τῶν γὰρ τὰ στοιχεῖα μεθαρμοζόμενα,
ſicut i pſalterio ſoni cōcētus
ὥσπερ ἐν ψαλτηρίῳ φθόγγοι τοῦ ῥυθμοῦ
nomē permutant: ſemper ma
τὸ ὄνομα διαλλάσσουσι, πάντοτε μέ
nētia i ſono: qđ eſt eſtimare ex
νοντα ἤχῳ, ὅπερ ἐστὶν εἰκάσαι ἐκ τῆς
factoꝝ viſu diligēter. terrea
τῶν γεγονότων ὄψεως ἀκριβῶς. χερσαῖα
.n. in aq̄tica trāſmutabantur: & natatilia
γὰρ εἰς ἔνυδρα μετεβάλλετο, καὶ νηκτὰ
tranſibāt in terrā. ignis valebat
μετέβαινεν ἐπὶ γῆς. πῦρ ἴσχυσεν
in aqua pp̄rie virtutis. obli
ἐν ὕδατι τῆς ἰδίας δυνάμεως ἐπι
tus. & aqua extinctiue
λελησμένον. καὶ ὕδωρ τῆς σβεστικῆς
nature obliuiſcebatur. flāme ecōtra
φύσεως ἐπελανθάνετο. φλόγες ἀνάπα
rio facile corruptibiliū aīaliū: nō marceſcerēt ſe
λιν εὐφθάρτων ζώων, οὐκ ἐμάρα
cerūt carnes inambulantium: neq; liq
ναν σάρκας ἐμπεριπατούντων, οὐδὲ τη
factiuū glacialis gn̄is liq̄factibile gen⁹ am
κτὸν κρυσταλλοειδὲς εὔτηκτον γένος ἀμ
broſiane eſce. in oībus .n. dn̄e
βροσίας τροφῆς. κατὰ πάντα γὰρ κύριε
magnificaſti pp̄lm tuū & honoraſti:
ἐμεγάλυνας τὸν λαόν σου καὶ ἐδόξασας,
& non deſpexiſti in omni tēpore
καὶ οὐχ ὑπερεῖδες ἐν παντὶ καιρῷ
& loco aſſiſtens.
καὶ τόπῳ παριστάμενος.

Finis ſapiē Salomonis.
Τέλος τῆς σοφίας σολομῶντος.

Sapia Jeſu filij Sirach.
Σοφία ἰησοῦ υἱοῦ σιράχ.

Eius hic ſirach
Ἰησοῦς οὗτος σιράχ
qdẽ fuit filiꝰ:nepos āt
μὲν ἦν υἱός, ἔγγονος δὲ
ieſu eiuſdẽ nois ſibi.
ἰησοῦ ὁμωνύμου αὐτῷ.
hic igitur in tpibus
οὗτος οὖν ἐν χρόνοις
iferioribus fuit poſt captiuitatem τ
κάτω γέγονε μετὰ τὴν αἰχμαλωσίαν καὶ
reuocationẽ:τ poſt pphetas fere
ἀνάκλησιν, καὶ μετὰ τοὺς προφήτας σχεδὸν
omnes. ergo auus eius ieſus:
ἅπαντας. ὁ οὖν πάππος αὐτοῦ ἰησοῦς,
ſicut τ ipe teſtatur: laborisqꝫ amator
καθὰ καὶ αὐτὸς μαρτυρεῖ, φιλόπονός τε
fuit uir iter hebreos τ prudẽtiſſi-
γέγονεν ἀνὴρ ἐν ἑβραίοις καὶ φρονιμώτα
mus:q nõ ſolũ aliorꝫ q añ eũ
τος, ὃς οὐ μόνον τὰ ἑτέρων τῶν πρὸ αὐτοῦ
prudẽtũ virorꝫ ſapienter dicta colle-
συνετῶν ἀνδρῶν ἀποφθέγματα συνήγα
git: ſed τ ipe ppria qdã dicta-
γεν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἴδιά τινα ἀπεφ-
uit eſt multe intellectiõis τ ſapiẽtie
θέγξατο πολλῆς συνέσεως καὶ σοφίας
plena. poſtꝙ igiẽ librũ hunc
γέμοντα. ἐπεὶ οὖν τὴν βίβλον ταύτην ὁ
primus ieſus fere collectum re
πρῶτος ἰησοῦς σχεδόν τι συνειλεγμένην κα
linquens ex hoibus abijt: ſirach hic
ταλιπὼν ἐξ ἀνθρώπων ᾤχετο, σιρὰχ οὗ
poſt illum rurſus accipiẽs domeſtico
τος μετ᾽ αὐτὸν πάλιν λαβὼν τῷ οἰκείῳ
filio reliquit ieſu. q qdẽ eã
παιδὶ κατέλιπεν ἰησοῦ. ὃς δὴ ταύτης
ãplectens: in vnã omnem concinnã con-
λαβόμενος, εἰς ἓν ἅπασαν ἐναρμόνιον σύν
ſtructioẽꝫ collegit: ſapiam in qꝫ ſuo
ταγμα συνήγαγεν, σοφίαν ἐπί τε αὐτοῦ
τ patris: atqꝫ τ
καὶ τῷ τοῦ πατρός, ἀλλαμὴν καὶ τῷ
aui noie vocans: ex ipo
πάππου ὀνόματι κεκληκώς, ἐξ αὐτοῦ τῷ
ſapientie noie amanter magis
τῆς σοφίας ὀνόματος ἀγαπητῶς μᾶλλον
vt hẽret auditorẽ ad ipiꝰ
ἔχειν τὸν ἀκροατὴν πρὸς τὴν αὐτῆς τῆς
libri meditatiões attrahens. ſmones
βίβλου μελέτην ἐπισπώμενος. λόγους
igiẽ prudentie enigmata qꝫ τ para-
οὖν φρονήσεως αἰνίγματά τε καὶ παρα
bolas cõtinet τ pticulares qſdã anti-
βολὰς περιέχει καὶ μερικάς τινας πα
quas diuinas hiſtorias:de qꝫ viris
λαιὰς θεοφιλεῖς ἱστορίας, περί τε ἀνδρῶν
q bene placuerũt deo: τ orõnẽ τ hym
εὐαρεστησάντων τῷ θεῷ, καὶ εὐχὴν καὶ ὕμ
nũ eius. adhuc aũt qbꝰ deus beneficijs
νον αὐτοῦ. ἔτι δὲ ὧν ὁ θεὸς εὐεργεσιῶν
dignatꝰ ẽ ppłm ſuum: τ qbꝰ repleuit
ἠξίωσε τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ ὧν ἔπλησε
malis inimicos eorꝫ: ſectator
κακῶν τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν, ὀπαδὸς τοῦ
ſalomonis hic ieſus fuit: nihilo
σολομῶντος οὗτος ὁ ἰησοῦς γέγονεν, οὐδὲν
minꝰ illo circa ſapiẽtiã τ diſci-
ἧττον ἐκείνου περὶ τὴν σοφίαν καὶ παι-
plinã approbatus: multe diſcipline vere
δείαν εὐδοκιμήσας, πολυμαθὴς ἀληθῶς

Incipit plogus Libri Ieſu filii ſirach:
Qui Eccleſiaſticus appellatur.

Multorꝫ nobis & magnorꝫ p legẽ &
pphetas:alioſqꝫq ſecuti ſũt illos ſa
pia demõſtrata ẽ:ĩ qbus oportet lauda-
re iſrael doctrine & ſapie cauſa: qꝛ non
ſolũ ipos loquẽtes neceſſe ẽ eẽ peritos:ſꝫ
etiã extraneos poſſe & diſcẽtes & ſcri-
bẽtes doctiſſimos fieri. Auꝰ meꝰ ieſus
poſtqꝫ ſe ãpliꝰ dedit ad diligẽtiã lctõnis
legis & pphetarꝫ & aliorꝫ librorũ q no
bis a parentibꝰ nr̃is traditi ſũt:voluit &
ipe ſcribere aliqd horꝫ q̃ ad doctrinã &
ſapiam ptinẽt:vt deſiderãtes diſcere &
illorꝫ periti fieri:magis magiſqꝫ attendãt
aio & cõfirmẽtur ad legitimã vitã.Hor
tor itaqꝫ venire vos cũ beniuolẽtia & at
tẽtiori ſtudio lctõnẽ facere:& veniã hẽ-
re ĩ illis ĩ qbus videmur ſequẽtes ima-
ginẽ ſapie: & deficere in verborꝫ cõpo-
ſitiõe. Nã deficiẽt verba hebraica qñ fu
erit trãſlata ad alterã liguã. Nõ ãt ſolum
hec:ſꝫ & ipa lex & pphete:cetaqꝫ aliorꝫ
librorꝫ nõ paruã hñt differẽtiã qñ int ſe
dicũtur. Nã ĩ octauo & triceſimo anno
tpibus Ptolemei euergetis regis poſtqꝫ
pueni ĩ egyptũ:& cũ mltũ tpis ibi fuiſſe:
iueni ibi libros relictos nõ pue neqꝫ cõ
tẽnẽde doctrine. Itaqꝫ bonũ & neceſſa-
riũ putaui: & ipe aliquã addere diligẽtiã
& laborẽ iterptãdi librũ iſtũ:& multa vi
gilia attuli doctrinã ĩ ſpacio tpis ad illa
q ad finẽ ducũt librũ iſtũ dare :& illis q
voluũt animũ ĩtẽdere & diſcere quemad
modũ oporteat iſtituere mores q ſm le
gẽ dñi pponſuerint vitam agere.

Incipit liber Eccleſiaſticus Capi. I.

OMNIS SAPIENTIA A DO-
mino deo eſt:& cũ illo fuit ſemp &
eſt añ euũ. Arenã maris & pluuie gut-
tas & dies ſeculi:qs dinumerauit? Alti-
tudinẽ celi & latitudinẽ tre & pfũdum a
byſſi:qs dimẽſus ẽ? Sapiam dei pcedẽ-
tẽ oia qs iueſtigauit? Prior oĩꝫ creata ẽ
ſapia:& itellectꝰ prudẽtie ab euo. Fõs ſa
pie verbũ dĩ ĩ excelſis:& igreſſꝰ illiꝰ mã
data etna. Radix ſapie cui reuelata ẽ:&
aſtutias illiꝰ qs cognouit? diſciplia ſapie
cui reuelata eſt & manifeſtata:& multi-
plicationẽ igreſſus illiꝰ qs itellexit? Vnꝰ
ẽ altiſſimꝰ creator oĩꝫ:ops & rex potẽs
& metuendꝰ nimis:ſedẽs ſup thronũ il
lius & dñans deꝰ. Ipe creauit illã ĩ ſpiri-
tu ſctõ:& vidit & dinumerauit & men-
ſus eſt. Et effudit illã ſup oĩa opa ſua &
ſup oẽm carnẽ:ſm datũ ſuũ:& pbet il-
lã diligentibꝰ ſe. Timor dñi glĩa & glĩa
tio & leticia & corona exultatiõis. Ti-
mor dñi delectabit cor:& dabit leticiaꝫ
& gaudiũ ĩ lõgitudinẽ dierꝫ. Timẽti dñꝫ
bñ erit in extremis:& ĩ die defũctionis
ſue bñdicetur. Dilectio dei honorabil
ſapia:qbus ãt apparuerit ĩ viſu:diligunt
eã ĩ viſiõe & in agnitiõe magnaliũ ſuo
rũ. Initiũ ſapie timor dñi:& cũ fidelibꝰ
in vulua cõcreatus ẽ:& cũ electis femĩs
graditur:& cũ iuſtis & fidelibꝰ agnoſci
tur. tior dñi ſciẽtie religioſitas. Religio
ſitas cuſtodiet & iuſtificabit cor: iocũ-
ditatẽ atqꝫ gaudiũ dabit. Timẽti deũ be
ne erit:& ĩ diebꝰ cõſolatiõis illiꝰ benedi
cetur. Plenitudo ſapie timere deum:

τ exiſ τ vocatus.
καὶ ὢν καὶ καλούμενος. Ca. I.
Omnis ſapia a dño: τ cũ
Πᾶσα σοφία παρὰ κυρίου, καὶ με
illo eſt in ſeculũ. Arenã ma
τ᾽ αὐτοῦ ἐστιν εἰς τὸν αἰῶνα. Ἄμμον θαλάσ
ris τ guttas pluuie τ dies ſecu
σῶν καὶ σταγόνας ὑετοῦ καὶ ἡμέρας αἰῶ
li qs enumerabit? Altitudinẽ celi
νος τίς ἐξαριθμήσει; Ὕψος οὐρανοῦ
τ latitudinẽ tre τ abyſſum τ ſapiẽ-
καὶ πλάτος γῆς καὶ ἄβυσσον καὶ σοφί-
tiã qs inueſtigabit? Prior omnibus
αν τίς ἐξιχνιάσει; Προτέρα πάντων
creata eſt ſapia: τ intellectus prudentie
ἔκτισται σοφία, καὶ σύνεσις φρονήσεως
ab euo. Fons ſapie verbũ dei
ἐξ αἰῶνος. Πηγὴ σοφίας λόγος θεοῦ
in excelſis: τ vie eius mãdata
ἐν ὑψίστοις, καὶ αἱ πορεῖαι αὐτῆς ἐντολαὶ
eterna. Radix ſapie cui reuelata
αἰώνιαι. Ῥίζα σοφίας τίνι ἀπεκαλύφ
eſt? τ aſtutias illius qs
θη; καὶ τὰ πανουργεύματα αὐτῆς τίς
cognouit? Unꝰ eſt ſapiẽs terribilis valde
ἔγνω; Εἷς ἐστι σοφὸς φοβερὸς σφόδρα
ſedens ſup thronũ ſuum. Domi
καθήμενος ἐπὶ τοῦ θρόνου αὐτοῦ. Κύρι
nꝰ ipe creauit illam τ vidit τ dinu
ος αὐτὸς ἔκτισεν αὐτὴν καὶ εἶδε καὶ ἐξηρίθ
merauit illam: τ effudit illam ſup oĩa
μησεν αὐτήν, καὶ ἐξέχεεν αὐτὴν ἐπὶ πάν
opera ſua. Cum omni carne
τα τὰ ἔργα αὐτοῦ. Μετὰ πάσης σαρκὸς
ſecũdũ datũ ſuum: τ pbuit il-
κατὰ τὴν δόσιν αὐτοῦ, καὶ ἐχορήγησεν αὐ
lam diligẽtibus ſe. Timor do
τὴν τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. Φόβος κυ
mini glĩa τ gloriatio τ leticia
ρίου δόξα καὶ καύχημα καὶ εὐφροσύνη
τ corona exultationis. Timor
καὶ στέφανος ἀγαλλιάματος. Φόβος
dñi delectabit cor τ dabit leti-
κυρίου τέρψει καρδίαν καὶ δώσει εὐ-
tiam τ gaudiũ τ longitudinẽ dierꝫ.
φροσύνην καὶ χαρὰν καὶ μακροημέρευσιν.
Timenti dñm bñ erit in
Τῷ φοβουμένῳ τὸν κύριον εὖ ἔσται ἐπ᾽
extremis:τ in die defunctiõis ſue be
ἐσχάτων, καὶ ἐν ἡμέρᾳ τελευτῆς αὐτοῦ εὐ
nedicetur. Initiũ ſapie timere
λογηθήσεται. Ἀρχὴ σοφίας φοβεῖσθαι
dñm: τ cum fidelibꝰ in vulua cõ
τὸν κύριον, καὶ μετὰ πιστῶν ἐν μήτρᾳ συ
creatũ eſt eis. Cum hoibus fun-
νεκτίσθη αὐτοῖς. Μετὰ ἀνθρώπων θεμέ
damẽtũ ſclĩ nidificauit: τ cum ſemi-
λιον αἰῶνος ἐνόσσευσε, καὶ μετὰ τοῦ σπέρ
ne eorꝫ fidem habebit. Pleni-
ματος αὐτῶν ἐμπιστευθήσεται. Πλησ
tudo ſapie timere dñm: τ
μονὴ σοφίας φοβεῖσθαι τὸν κύριον, καὶ
inebriat eos a fructibus il Pſ. 110. pꝛ
μεθύσκει αὐτοὺς ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐ uer. 1. a
lius. Omnẽ domũ eorꝫ imple- τ. 9. b.
τῆς. Πάντα τὸν οἶκον αὐτῶν ἐνέπλη
uit deſiderijs eius: τ recep
σει ἐπιθυμημάτων αὐτῆς, καὶ τὰ ἀπο
tacula de gñationibus illiꝰ. vtra
δοχεῖα ἀπὸ τῶν γεννημάτων αὐτῆς. ἀμ
qꝫ ãt ſũt dona dei ad pacem.
φότερα δέ ἐστι δῶρα θεοῦ εἰς εἰρήνην.

A

B

C

Corona ſapie timere dñm:
Στέφανος σοφίας φοβεῖσθαι τὸν κν,
germinās pacē et ſanitatē ſalutis:
ἀναθάλλων εἰρήνην καὶ ὑγίειαν ἰάσεως.
dilatat aūt glorīatio diligēti=
πλατύνει δὲ καύχησις τοῖς ἀγαπῶ
bus eum: ſcientiam et cognitionē
σιν αὐτόν, ἐπιστήμην καὶ γνῶσιν
intellectus diſtillauit ſapientia:
συνέσεως ἐξώμβρισεν ἡ σοφία,
et gloriam poſſidentiū eam exaltauit.
καὶ δόξαν κρατούντων αὐτὴν ἀνύψωσε.
Radix ſapie timere dñm: et
D Ῥίζα σοφίας φοβεῖσθαι τὸν κύριον, καὶ
rami illius longitudo dierū. Ti=
οἱ κλάδοι αὐτῆς μακροημέρευσις. Φό=
mor dñi expellit peccata:
βος κυρίου ἀπωθεῖται ἁμαρτήματα,
pſeuerans aūt auertit iram. Nō
παραμένων δὲ ἀποστρέφει ὀργήν. Οὐ
poterit iracūdus vir iuſtificari:
δυνήσεται θυμώδης ἀνὴρ δικαιωθῆναι, ἡ
nā declinatio ire eius caſus e=
γὰρ ῥοπὴ τοῦ θυμοῦ αὐτοῦ πτῶσις αὐ
i. Uſq; ī tēpus ſuſtinebit patiens:
τῷ. Ἕως καιροῦ ἀνέξεται μακρόθυμος,
et poſtea et pullulabit leticia.
καὶ ὕστερον αὐτῷ ἀναδώσει εὐφροσύνη.
vſq; ī tēpus abſcōdet verba illius:
ἕως καιροῦ κρύψει τοὺς λόγους αὐτοῦ,
et labia multoꝝ enarrabunt ſen=
καὶ χείλη πολλῶν ἐκδιηγήσεται σύνε
ſum illius. In theſauris ſapie pa=
A σιν αὐτοῦ. Ἐν θησαυροῖς σοφίας πα
rabole ſcientie: abominatio āt pecca=
ραβολαὶ ἐπιστήμης, βδέλυγμα δὲ ἁμαρ
tori cultus dei. Concupiſcens ſapiē
τωλῷ θεοσέβεια. Ἐπιθυμήσας σοφί
tiā ſerua mandata: et dñs p
αν διατήρησον ἐντολάς, καὶ κύριος χο
bebit tibi illam. Sapia.n. et diſci
ρηγήσει σοι αὐτήν. Σοφία γὰρ καὶ παι
plina timor dñi: et bñplacitū eius
δεία φόβος κυρίου, καὶ εὐδοκία αὐτοῦ
B fides et māſuetudo. Nō ſis incredul⁹
πίστις καὶ πραότης. Μὴ ἀπειθήσῃς
timori dñi ī īgēs exiſtē: ne acceſſe=
φόβῳ κυρίου ἐνδεὴς ὤν, καὶ μὴ προσέλ
ris ad eū in corde duplici. Ne ſis hy
θῃς αὐτῷ ἐν καρδίᾳ δισσῇ. Μὴ ὑπο
pocrita in ore hominū et in
κριθῇς ἐν στόμασιν ἀνθρώπων καὶ ἐν τοῖς
labiis tuis ne attendas. Ne extol
χείλεσί σου μὴ πρόσεχε. Μὴ ἐξύ
las te: vt nō cadas et indu
C ψου σεαυτόν, ἵνα μὴ πέσῃς καὶ ἐπα
cas aīe tue ignominiā. Et
γάγῃς τῇ ψυχῇ σου ἀτιμίαν. Καὶ
reuelabit dñs abſconſa tua om=
ἀποκαλύψει κύριος τὰ κρυπτά σου πάν
nia: et in medio ſynagoge deiici
τα, καὶ ἐν μέσῳ συναγωγῆς καταβα=
et te. qm̄ nō acceſſiſti in veritate ad
λεῖ σε. ὅτι οὐ προσῆλθες ἐν ἀληθείᾳ τῷ
tiorē dñi: et cor tuū ple
φόβῳ τοῦ κυρίου, καὶ ἡ καρδία σου πλή
nū dolo.
D ρης δόλου. Ca.2.

Fili ſi accedis ad ſeruiendū
Τέκνον εἰ προσέρχῃ δουλεύειν τῷ
dño: ppara aiam tuā ad
κυρίῳ, ἑτοίμασον τὴν ψυχήν σου εἰς

& pleītudo a fructib⁹ illi⁹. Oēm domū
illius iplebit a gñatiōib⁹ & receptacula
a theſauris illius. Corona ſapie timor
dñi: replens pacē & ſalutis fructū. & vi
dit & dinumerauit eā. Vtraq; aūt ſūt do
na dei, ſcietiā & itellectū prudētie ſapia
cōpartietur: & gliā tenētiū ſe exaltat.
Radix ſapie ē timere deū: & rami illi⁹ lō
geui. In theſauris ſapie intellect⁹ & ſci
entie religioſitas: execratio āt pctōri=
bus ſapia. Timor dñi expellit pctm̄. nā
q ſie tiore ē: nō poterit iuſtificari. iracū
dia.n. aīoſitatis illi⁹ ſubuerſio illi⁹ ē. vſq;
ī tps ſuſtiebit patiēs: & poſtea redditio
iocūditatis. Bon⁹ ſenſus vſq; ī tēpus ab
ſcōdet verba illi⁹: & labia multoꝝ enar
rabūt ſenſū illius. In theſauris ſapie ſi=
gnificatio diſcipline: execratio āt pctō=
ri cultura dei. Fili cōcupiſcēs ſapiam cō
ſua iuſticiā: & deus prebebit illam tibi.
Sapia.n. & diſciplina timor dñi: & quod
bñplacitū eſt illi: fides & māſuetudo &
adiplebit theſauros illi⁹. Cōtumax non
ſis: & icredibilis timori dei: & ne acceſſe
ris ad illū duplici corde. Ne fueris hy=
pocrita ī cōſpectu hoim: & nō ſcādalize
ris in labiis tuis. Attende ī illis ne forte
cadas & adducas aīe tue ihōratione: &
reuelet deus abſcōſa tua & inmedio ſy
nagoge elidat te: qm̄ acceſſiſti maligne
ad dñm: & cor tuum plenum eſt dolo et
fallacia. Capitulum.2.

Fili accedens ad ſeruitutem dei: ſta
in iuſticia et in timore: et prepara
animā tuā ad tēptationē. Deprime cor
tuū et ſuſtine: et inclina aurē tuā et ſu=
ſcipe verba ītellectus: et ne feſtines in tē
pus obductiōis. Suſtine ſuſtentationes
dei: coiūgere deo et ſuſtine: vt creſcat ī
nouiſſimo vita tua. Oīe qđ tibi appli=
citū fuerit accipe et in dolore ſuſtine: et
in hūilitate tua patiam habe: qm̄ in ig=
ne pbatur aurū et argentū: hoīes vero
receptibiles in camino hūiliatiōis. Cre
de deo et recuperabit te: et dirige vias
tuā et ſpera in illū. Serua timorē illi⁹: et
in illo veteraſce. Metuētes dñm ſuſtine
te miam ei⁹: et nō deflectatis ab illo: ne
cadatis. Qui timetis dñm credite illi:
et nō euacuabitur merces vrā. Qui ti=
metis dñm ſperate in illū: et in oblecta
tione veniet vobis mia. Qui tietis dñm
diligite illū: et illumiabūt corda vrā. Reſ
picite filii natiōes hoiſ: et ſcitote q nul
lus ſperauit ī dño et cōfuſ⁹ eſt. Quis.n.
pmāſit in mādatis eius: et derelict⁹ eſt?
Aut qs inuocauit eū et deſpexit illum?
Qm̄ pius et miſericors ē deus: et remit
tit in die tribulationis pctā: et ptector
eſt omnibus exquirentibus ſe in verita
te. Ve duplici corde et labiis ſceleſtis
& manibus male facientibus: et pecca=
tori terram ingredienti duabus viis.
Ve diſſolutis corde qui non credunt
deo: et ideo nō ptegētur ab eo. Ve his
qui perdiderunt ſuſtinentiā: et q dere=
liquerunt vias rectas: et diuerterunt in
vias prauas. Et quid facient cum inſpi=
cere ceperit dominus? Qui timēt domi
num non erunt incredibiles verbo il
lius: et qui diligunt illum conſeruabunt
verbum illius. Qui timent dominum

tēptationē. Dirige cor tuū
πειρασμόν. Εὔθυνον τὴν καρδίαν σου
et ſuſtine: et ne feſtines in tē
καὶ καρτέρησον, καὶ μὴ σπεύσῃς ἐν και
pore inductionis. Cōglutinare ei et ne
ρῷ ἐπαγωγῆς. Κολλήθητι αὐτῷ καὶ μὴ
diſceſſeris: vt augearis in extremis tuis.
ἀποστῇς, ἵνα αὐξηθῇς ἐπ᾽ ἐσχάτων σου.
Oē quodcūq; adductū fuerit tibi: accipe libēn=
Πᾶν ὃ ἐὰν ἐπαχθῇ σοι, δέξαι ἀσμέ
ter: et in mutatione hūilitatis
νως, καὶ ἐν ἀλλάγμασι ταπεινώσεώς
tue patientiam habe. Qm̄ in igne p
σου μακροθύμησον. Ὅτι ἐν πυρὶ δοκι
batur aurum: et homies receptibiles
μάζεται χρυσός, καὶ ἄνθρωποι δεκτοὶ
in camino hūilitatis. Crede
ἐν καμίνῳ ταπεινώσεως. Πίστευσον
ei et recuperabit te: et diri
αὐτῷ καὶ ἀντιλήψεταί σου, καὶ εὔθυ
ge vias tuas et ſpera in il
νον τὰς ὁδούς σου καὶ ἔλπισον ἐπ᾽ αὐ
lum. Qui timetis dñm credi
τόν. Οἱ φοβούμενοι τὸν κύριον πιστεύ
te illi: et non cadet mer
σατε αὐτῷ, καὶ οὐ μὴ πταίσῃ ὁ μι
ces vrā. Qui timetis domi=
σθὸς ὑμῶν. Οἱ φοβούμενοι τὸν κύρι
nū ſperate in bona et in letici=
ον, ἐλπίσατε εἰς ἀγαθὰ καὶ εἰς εὐφρο
am ſeculi et mie: Qui timetis
σύνην αἰῶνος καὶ ἐλέους. Οἱ φοβούμε
dñm: expectate miam e=
νοι τὸν κύριον, ἀναμείνατε τὸ ἔλεος αὐ
ius: et ne declinetis vt nō cadatis.
τοῦ, καὶ μὴ ἐκκλίνητε ἵνα μὴ πέσητε.
Inſpicite in antiquas natiōes et
Ἐμβλέψατε εἰς ἀρχαίας γενεὰς καὶ
ſcitote. quis fiduciā hūit dño confu
ἴδετε· τίς ἐνεπίστευσε κυρίῳ καὶ κατῃ
ſus eſt: aut qs pmanſit in tiore illius
σχύνθη; ἢ τίς ἐνέμεινε τῷ φόβῳ αὐτοῦ
et derelictus eſt; aut quis inuocauit
καὶ ἐγκατελείφθη; ἢ τίς ἐπεκαλέσατο
eum: et deſpexit illum: Qm̄
αὐτόν, καὶ ὑπερεῖδεν αὐτόν; Διότι
pius et miſericors dñs: pati
οἰκτίρμων καὶ ἐλεήμων ὁ κύριος, μακρό
ens et multū miſericors: et remittit pecca
θυμος καὶ πολυέλεος, καὶ ἀφίησιν ἁμαρ
ta et liberat in tēpore tribulatiōis.
τίας καὶ σώζει ἐν καιρῷ θλίψεως.
Ve cordibus timidis et manib⁹ diſ=
Οὐαὶ καρδίαις δειλαῖς καὶ χερσὶ πα
ſolutis: et peccatori ingredienti
ρειμέναις, καὶ ἁμαρτωλῷ ἐπιβαίνοντι
duas ſemitas. Ve cordi diſſoluto:
δύο τρίβους. Οὐαὶ καρδίᾳ παρειμένῃ
qm̄ nō credit: ppt hoc nō ptege=
ὅτι οὐ πιστεύει, διὰ τοῦτο οὐ σκεπα
tur. Ve vobis qui pdidiſtis
σθήσεται. Οὐαὶ ὑμῖν τοῖς ἀπολωλεκό
patientiam: et qd facietis cū
σι τὴν ὑπομονήν, καὶ τί ποιήσετε ὅτε
inſpexerit dñs? Qui timent
ἐπισκέπτηται κύριος; Οἱ φοβούμενοι
dñm nō erunt incredulī verbis eius:
κύριον οὐκ ἀπειθήσουσι ῥήμασιν αὐτοῦ,
et qui diligunt illum conſeruabunt
καὶ οἱ ἀγαπῶντες αὐτὸν συντηρήσουσι
vias eius. Qui timent dñm
τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ. Οἱ φοβούμενοι κύριον

Digitized by Google

inq̄rent cōplacētiā ab eo: ⁊
ζητήσουσιν ἐυδοκίαν ϖαρ᾽ ἀυτοῦ, καὶ
q̄ diligunt eum replebuntur
οἱ ἀγαπῶντες. ἀυτὸν ϖληϑήσουσι τοῦ
lege. Qui timent dn̄m ꝓpara-
νόμου. Οἱ φοβούμενοι κύριον ἑτοιμά-
bunt corda ſua: ⁊ in cōſpectu il
σουσι καρδίας ἀυτῶν, καὶ ἐνώπιον ἀυ
lius humiliabunt aīas ſuas.
τοῦ ταπεινώσουσι τὰς ψυχὰς ἀυτῶν.
Incidemus in manus dei ⁊
Εμπεσούμεθα ἐις χεῖρας θεοῦ καὶ
nō in manus hoim. ſicut.n.
οὐκ ἐις χεῖρας ἀνθρώπων. ὡς γὰρ ἡ
magnitudo illi⁹: ſic ⁊ mīa
μεγαλωσύνη ἀυτοῦ, οὕτως καὶ τὸ ἔλεος
illius.
ἀυτοῦ. Ca.3.

ME patrem audite filij:
Εμοῦ τοῦ ϖατρὸς ἀκούσατε τέκνα,
⁊ ſic facite: vt ſalui ſitis.
καὶ οὕτως ϖοιήσατε, ἵνα σωθῆτε.
Nam dn̄s hōrauit patrem in
Ο γὰρ κύριος ἐδόξασε ϖατέρα ἐπὶ
filijs: ⁊ iudiciū matris firmauit
τέκνοις, καὶ κρίσιν μητρὸς ἐστερέωσεν
in filios. Qui hōrat patrem veniā ipe
ἐφ᾽ ὑιούς. Ο τιμῶν πατέρα ἐξιλάσκε
trat pctōrum: ⁊ ſicut theſaurizans
ται ἁμαρτίας, καὶ ὡς ἀποθησαυρίζων
q̄ honorat matrē ſuam. Qui hōrat pa-
ὁ δοξάζων μητέρα ἀυτοῦ. Ο τιμῶν ϖα
trem letabitur in filijs: ⁊
τέρα ἐυφρανθήσεται ἐπὶ τέκνοις, καὶ
in die orōnis ſue exaudie
ἐν ἡμέρα προσευχῆς ἀυτοῦ ἐισακουσθή
tur. Qui hōrat patrem lōgam vitam
σεται. Ο δοξάζων πατέρα μακροημε-
viuet: ⁊ q̄ obedit dn̄o q̄etem dabit
ρεύσει, καὶ ὁ ἐισακούων κυρίου ἀναπαύσει
matri ſue. Qui timet dn̄m ho
μητέρα ἀυτοῦ. Ο φοβούμενος κύριον τι
norabit patrem: ⁊ q̄ſi dn̄is ſer
μήσει ϖατέρα, καὶ ὡς δεσπόταις δου
uiet his q̄ genuerūt. ſe. In ope
λεύσει τοῖς γεννήσασιν ἀυτόν. Εν ἔργω
⁊ ſmone honora patrē tuū ⁊
καὶ λόγω τίμα τὸν ϖατέρα σου καὶ
mrem: vt ſupueniat tibi bn̄dictio
τὴν μητέρα, ἵνα ἐπέλθη σοι ἐυλογία
ab hominibus. Bn̄dictio .n. patris fir
ϖαρ᾽ ἀνθρώπων. Ευλογία γὰρ ϖατρὸς στη
mat domos filioꝝ: maledictio āt mr̄is
ρίζει ὄικους τέκνων, κατάρα δὲ μητρὸς
eradicat fūdamēta. Ne glīeris in cōtue-
ἐκριζοῖ θεμέλια. Μὴ δοξάζου ἐν ἀτι-
lia patris tui: nō .n. eſt tibi glīa
μία ϖατρός σου, οὐ γὰρ ἐστί σοι δόξα
patris ignominia. nā glīa hoīs
ϖατρὸς ἀτιμία. ἡ γὰρ δόξα ἀνθρώπου
ex honore patris ſui: ⁊ dedecus
ἐκ τιμῆς πατρὸς ἀυτοῦ, καὶ ὄνειδος
filijs mr̄ in ignominia. Fili adiu-
τέκνοις μήτηρ ἐν ἀδοξία. Τέκνον ἀντι
ua in ſenecta pr̄ez tuū: ⁊ ne cō
λαβοῦ ἐν γήρα ϖατρός σου, καὶ μὴ λυ
triſtes eū in vita tua. ⁊ ſi defe
πήσης ἀυτὸν ἐν ζωῆ σου. καὶ ἐὰν ἀπο
cerit ſenſu veniam habe: ⁊ ne
λείπη σύνεσιν συγγνώμην ἔχε, καὶ μὴ
inhonores eū in tota virtute tua.
ἀτιμάσης ἀυτὸν ἐν ϖάση ἰσχύϊ σου.

iquirēt q̄ bn̄placita ſūt ei: & q diligūt eū
replebūtur lege ipſius. Qui timēt, dn̄m
preparabunt corda ſua: & in cōſpectu
illius ſctificabūt aias ſuas. Qui timent
dn̄m cuſtodiūt mandata eius: & patien
tiam hebūt vſq̄ ad inſpectionē illi⁹ di-
centes. Si penitētiā nō egerimus: inci-
demus in manus dn̄i: & non in manus
hoim. Scd̄m.n. magnitudinē illi⁹: ſic &
mīa illius cum ipſo eſt. Capitu.3.

FIlii ſapīe eccleſia iuſtoꝝ & natio il-
loꝝ obedientia & dilectio: Iudiciū
patris audite filii: & ſic facite vt ſalui ſi-
tis. Deus.n. honorauit pr̄em in filiis: &
iudiciū matris exq̄rens firmauit in fili-
os. Qui diligit deū exorabit ꝓ pctis: &
cōtinebit ſe ab illis: & in orōne dieꝝ ex
audiet. & ſicut q theſaurizat: ita & q hō-
rificat matrē ſuā. Qui honorat pr̄em ſu
um iucūdabitur in filiis: & i die orōnis
ſue exaudietur. Qui honorat patrē ſuū
vita viuet longiore: & q obedit pr̄i refri
gerabit matrē. Qui timet dn̄m hono-
rat parentes: & q̄ſi dn̄is ſeruiet his q ſe
genuerūt in ope & ſmone & omni pa-
tientia. Honora pr̄em tuū vt ſupueniat
tibi bn̄dictio a deo: & bn̄dictio illius in
nouiſſimo manet. Bn̄dictio patris fir
mat domos filioꝝ: maledictio aūt mr̄is
eradicat fundamenta. Ne glīeris in cō
tumelia pr̄is tui: non.n. eſt tibi glīa ſed
cōfuſio. Glīa.n. hoīs ex honore patris
ſui: & dedec⁹ filii pr̄ ſine honore. Fili ſu
ſcipe ſenectā patris tui: & nō cōtriſtes
eū in vita illius: & ſi defecerit ſenſu: ve-
niā da: & ne ſpernas eū in tua virtute.
Elemoſyna.n. pr̄is nō erit in obliuiōe.
Nam pro peccato matris reſtituetur ti
bi bonū: & in iuſticia edificabitur tibi:
& in die tribulationis cōmemorabitur
tui: & ſicut in ſereno glacies ſoluentur
peccata tua. Q̄ male fame eſt qui derelin
quit patrem: & eſt maledict⁹ a deo qui
exaſperat matrem. Fili in manſuetudi-
ne opera tua perfice: & ſuper hominuꝫ
gloriam diligeris. Quanto magnus es
humilia te in omnibus: & coraꝫ deo in
uenies gratiam: quoniam magna po-
tentia dei ſolius: & ab humilibus hono
ratur. Altiora te ne queſieris: & fortio-
ra te ne ſcrutatus fueris: ſed que prece-
pit tibi deus: illa cogita ſēper: & in plu-
ribus operibus eius ne fueris curioſus.
Non eſt enim tibi neceſſarium ea que
abſcondita ſunt videre oculis tuis. In
ſuperuacuis rebus noli ſcrutari multi-
pliciter: & in pluribus operibus eius
non eris curioſus. Plurima enim ſuper
ſenſum hominum oſtenſa ſunt tibi.
Multos enim ſupplantauit ſuſpitio illo
rum: & in vanitate detinuit ſenſus illo-
rum. Cor durum habebit male in no-
uiſſimo: & qui amat periculum in illo
peribit. Cor ingrediens duas vias non
habebit ſucceſſus: & prauum cor in il-
lis ſcandalizabitur. Cor nequā graua
bitur in doloribus: & peccator adiiciet
ad peccādum. Synagoge ſuperborum
nō erit ſanitas: frutex enim peccati era
dicabitur i illis: & nō intelligetur. Cor

Elemoſyna .n. patris tui nō dabi
Ελεημοσύνη γὰρ ϖατρός σου οὐκ ἐπι
tur obliuioni: ⁊ pro pctis ree
λησθήσεται, καὶ ἀντὶ ἁμαρτιῶν προσα
dificabitur tibi. In die tribula-
νοικοδομηθήσεταί σοι. Εν ἡμέρα θλίψε
tōis recordabitur tui: ſicut ſerenitas in
ως ἀναμνησθήσεταί σου, ὡς ἐυδία ἐπὶ
glacie: ſic ſoluentur tua A
ϖαγετῶ, οὕτως ἀναλυθήσονταί σου αἱ
peccata. q̄ male fame q̄ relin-
ἁμαρτίαι. Ως βλάσφημος ὁ ἐγκατα-
quit patrē ſuū: ⁊ maledi
λείπων ϖατέρα ἀυτοῦ, καὶ κεκατηρα
ctus a dn̄o: q̄ exaſperat matrem
μένος ὑπὸ κυρίου, ὁ ϖαροργίζων μητέρα
ſuam. Fili opa tua i māſuetudie
ἀυτοῦ. Τέκνον τὰ ἔργα σου ἐν πραότητι
pfice: ⁊ ab hoie acceptabili
διεξάγαγε, καὶ ὑπὸ ἀνθρώπου δεκτοῦ
diligeris. q̄tum magn⁹ es: tantum
ἀγαπηθήσῃ. Οσω μέγας εἶ, τοσούτω B
hūilia teipm̄: ⁊ corā dn̄o
ταπείνου σεαυτόν, καὶ ἔναντι κυρίου
inuenies grām. Multi ſunt excelſi
ἐυρήσεις χάριν. Πολλοί ἐισιν ὑψηλοὶ Ex. 20
⁊ glīoſi: ſed māſuetis reuelan b.
καὶ ἐπίδοξοι, ἀλλὰ πραέσιν ἀποκαλύ Mat.
tur myſteria. qm̄ magna potentia 15.b.
ϖτεται μυστήρια. ὅτι μεγάλη ἡ δυναστεία Infra.
domini: ⁊ ab hūilibus honora 7.c.
κυρίου, καὶ ὑπὸ τῶν ταπεινῶν δοξάζε-
tur. Difficiliora te ne q̄ras ſine
ται. Χαλεπώτερά σου μὴ ζήτει ἀναι
ſenſu: ⁊ fortiora te ne exq̄ras
σθήτως, καὶ ἰσχυρότερά σου μὴ ἐξέταζε
cū ſtulticia. Que ꝓcepta ſūt tibi hec
ἀφροσύνη. Α προσετάγη σοι ταῦτα
cogita ſancte: nō.n. eſt tibi opus
διανοοῦ ὁσίως, οὐ γὰρ ἐστί σοι χρεία τῶν
occulta videre oculis. In
κρυπτῶν βλέπειν ὀφθαλμοῖς. Εν τοῖς C
ſupuacuis ſmonū tuoꝝ ne ſis curio-
ϖεριττοῖς τῶν λόγων σου μὴ περιεργά-
ſus: plura .n. intellectu hoim
ζου, ϖλείονα γὰρ συνέσεως ἀνθρώπων
oſtenſa ſunt tibi. Multos ſupplantauit
ὑπεδείχθη σοι. Πολλοὺς ἐπλάνησεν ἡ
ſuſpitio illoꝝ vana: ⁊ cogitatio
ὑπόληψις ἀυτῶν ἡ ματαία, καὶ ὑπόνοια
praua labefecit ſententiam eoꝝ.
πονηρὰ ὠλίσθησε διάνοιαν ἀυτῶν.
Pupillas nō hn̄s idigebis luce:
Κόρας μὴ ἔχων ἀπορήσεις φωτός,
cognitiōe āt carens ne ꝓfitearis.
γνώσεως δὲ ἀμοιρῶν μὴ ἐπαγγέλου.
Cor durum male hēbit in nouiſ-
Καρδία σκληρὰ κακωθήσεται ἐπ᾽ ἐσχά
ſimis: ⁊ q̄ amat picul̄ū in illo
των, καὶ ὁ ἀγαπῶν κίνδυνον ἐν ἀυτῶ
peribit. Cor durum grauabi B
ἀπολεῖται. Καρδία σκληρὰ βαρυνθήσε
tur laborib⁹: ⁊ peccator adiiciet
ται ϖόνοις, καὶ ὁ ἁμαρτωλὸς προσθήσει
peccata ſup pctā. In inductiōe
ἁμαρτίας ἐφ᾽ ἁμαρτίας. Εν ἐπαγωγῆ
ſuperbi: nō eſt ſanitas. iei
ὑπερηφάνου, ὀυκ ἔστιν ἴασις. Οδοι ϖο
nera eius eradicabuntur. planta .n.
ρίαι ἀυτοῦ ἐκριζωθήσονται. φυτὸν γὰρ
nequitie radices miſit in eo. Cor
πονηρίας ἐρρίζωκεν ἐν ἀυτῶ. Καρδία

ſapientis cogitabit parabolam: ⁊
συνετοῦ διανοηθήσεται παραβολήν, καὶ
auris auditoris deſideriū ſapiētis. Ignē
οὖς ἀκροατοῦ ἐπιθυμία σοφοῦ. Πῦρ
ardentem extinguet aqua: ⁊
φλογιζόμενον ἀποσβέσει ὕδωρ, καὶ
in elemoſynis veniā ipetrabit peccati:
ἐν ἐλεημοσύναις ἐξιλάσεται ἁμαρτί-
⁊ dñs qui retribuit grati-
ας, καὶ κύριος ὁ ἀνταποδιδοὺς χάρι-
as meminit in poſtex: ⁊
A τας μέμνηται εἰς τὰ μετὰ ταῦτα, καὶ
in tpe caſus ſui inueniet
ἐν καιρῷ πτώσεως αὐτοῦ εὑρήσει
firmamētū.
στήριγμα. Ca. 4.

Fili vitam pauperis ne
Τέκνον τὴν ζωὴν τοῦ πτωχοῦ μὴ
defraudes: ⁊ ne ptrahas ocu
ἀποστερήσῃς, καὶ μὴ παρελκύσῃς ὀφ-
los indigētes. Aiam eſurien-
θαλμοὺς ἐπιδεεῖς. Ψυχὴν πεινῶ-
tem ne triſtifices: ⁊ ne ptra
σαν μὴ λυπήσῃς, καὶ μὴ παρελκύ-
B has virū in inopia ſua. Cor
σῃς ἄνδρα ἐν ἀπορίᾳ αὐτοῦ. Καρ-
irritatum ne contur-
δίαν παρωργισμένην μὴ προσταρά-
bes: ⁊ ne protrahas datū indi
ξῃς, καὶ μὴ παρελκύσῃς δόσιν προσ-
gentis. Supplicē i tribulatōe poſitū ne abij-
δεομένου. Ἱκέτην θλιβόμενον μὴ ἀπα-
cias: ⁊ ne auertas. faci-
ναίνου, καὶ μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσω-
em tuam ab egeno. Ab ino
πόν σου ἀπὸ πτωχοῦ. Ἀπὸ δεο-
pe ne auertas oculum: ⁊
μένου μὴ ἀποστρέψῃς ὀφθαλμόν, καὶ
ne dederis locū homini maledicen
μὴ δῷς τόπον ἀνθρώπῳ καταράσα-
C di tibi. Maledicentis .n. tibi in
σθαί σε. Καταρωμένου γάρ σε ἐν
amaritudie aie ſue: depcatiōem
πικρίᾳ ψυχῆς αὐτοῦ, τῆς δεήσεως
eius exaudiet q fecit eum.
αὐτοῦ εἰσακούσεται ὁ ποιήσας αὐτόν.
Amicabilem te fac cōgregationi:
Προσφιλῆ σεαυτὸν ποίει συναγωγῇ,
⁊ magnati humilia caput
καὶ μεγιστᾶνι ταπείνου τὴν κεφαλήν
tuū. Inclina aurem tuā paupi ſine
σου. Κλῖνον τὸ οὖς σου πτωχῷ ἀλύ-
triſticia: ⁊ reſponde illi pacifica
πως, καὶ ἀποκρίθητι αὐτῷ εἰρηνικὰ
in māſuetudie. Libera eū q iniuriā patit
ἐν πρᾳότητι. Ἐξελοῦ ἀδικούμενον
de manu iniuriantis: ⁊ ne ſis impa
ἐκ χειρὸς ἀδικοῦντος, καὶ μὴ ὀλιγοψυ-
tiens cū iudicas tu. Eſto pupil
D χήσῃς ἐν τῷ κρίνειν σε. Γίνου ὀρφα-
lo vt pater: ⁊ pro viro
νοῖς ὡς πατήρ, καὶ ἀντὶ ἀνδρὸς τῇ
matri eorū: ⁊ eris vt filiꝰ altiſſimi:
μητρὶ αὐτῶν, καὶ ἔσῃ ὡς υἱὸς ὑψίστου,
⁊ diliget te magis ꝙ mater
καὶ ἀγαπήσει σε μᾶλλον ἢ μήτηρ
tua. Sapia filios ſuos exalta-
σου. Ἡ σοφία υἱοὺς ἑαυτῆς ἀνύψω-
uit: ⁊ ſuſcipit inquiren
σε, καὶ ἐπιλαμβάνεται τῶν ζητούν-
tes ſe. Qui diligit illā dili-
των αὐτήν. Ὁ ἀγαπῶν αὐτὴν ἀγα-

ſapiētis intelligetur in ſapia: & auris bo
na audiet cū omni cōcupiſcētia ſapien
tiā. Sapiens cor & intelligibile abſtine-
bit ſe a peccatis: & in opibꝰ iuſticie ſuc-
ceſſus habebit. Ignē ardentē extinguit
aq̄ & elemoſyna reſiſtit pctis: & deus ꝓ
ſpector eſt eius q reddit grām. Meminit
in poſterū: & in tpe caſus ſui inueniet fir
mamentum.

Capitulum. 4.

Fili elemoſynā pauperis ne defrau-
des: & oculos tuos ne trāſuertas a
paupere. Animā eſurientē ne deſpexe-
ris: & non exaſperes pauperem in ino-
pia ſua. Cor inopis ne afflixeris: & non
ptrahas datū anguſtiāti. Rogationem
contribulati ne abiicias: & non auertas
faciem tuā ab egeno. Ab inope ne auer
tas oculos tuos propter iram: & nō re-
linquas querentibus tibi retro maledi
cere. Maledicentis .n. tibi in amaritudie
aie exaudietur depcatio illius: exaudiet
aūt eū q fecit illū. Cōgregatiōi paupe
rū affabilē te facito: & pſbytero humi-
lia aīam tuam: & magnato humilia ca-
put tuū. Declia pauperi ſine triſticia au
rem tuā: & redde debitū tuū: & reſpon
de illi pacifice in manſuetudine. Libera
eū qui iniuriam patitur de manu ſupbi:
& non acide feras in aīa tua. In iudicā-
do eſto pupillis miſericors vt pater: &
pro viro matri illorū: & eris tu velut fi
lius altiſſimi obediens: & miſerebitur
tui magis ꝙ mater. Sapientia filiis ſuis
vitā inſpirat: & ſuſcipit inquirentes ſe:
& pibit in via iuſticie. Et q illā diligit: di
ligit vitā: & q vigilauerit ad illā: cōplectē
tur placorem eius. Qui tenuerit illam:
vitā hereditabunt: & quo introibit bn̄-
dicet deus. Qui ſeruiūt ei obſequētes
erunt ſancto: & eos q diligunt illam di-
ligit deus. Qui audit illam iudicabit gē
tes: & q intuetur illam pmanebit confi-
dens. Si crediderit ei hereditabit illam:
& erūt in cōfirmatione creature illorū:
qm in temptatione ābulat cū eo: & in
primis eligit eum. Timorē & metū &
ꝓbationem inducet ſuper illū: & crucia
bit illum in tribulatione doctrine ſue:
donec temptet eū in cogitationibus ſu
is: & credat aie illius. Et firmabit illū &
iter adducet directū ad illū: & letificabit il
lū: & denudabit abſcōſa ſua illi: & the-
ſaurizabit ſup illū ſciam & intellectū
iuſticie. Si āt oberrauerit derelinqt eū:
& tradet eū in manus inimici ſui. Fili cō
ſerua tps: & deuita a malo. Pro aīa tua
ne cōfundaris dicere verū. Eſt .n. cōfuſio
adducēs peccatū: & eſt cōfuſio adducēs
gl̄iam & grām. Ne accipias faciē aduer-
ſus faciē tuā: nec aduerſus aīam tuā mē
daciū. Ne reuerearis pximū tuū in ca-
ſu ſuo: nec retineas verbū i tpe ſalutis.
Nō abſcōdas ſapiā tuā in decore ſuo.
In lingua .n. ſapia dignoſcitur: & ſen-
ſus & ſcia & doctria i verbo ſenſati: & fir
mamentum in operibus iuſticie. Non
cōtradicas verbo veritatis vllo modo:
& de mēdacio ieruditiōis tue cōfūdere.
Non cōfundaris cōfiteri

git vitam: ⁊ vigilantes mane ad illam
πᾷ ζωήν, καὶ οἱ ὀρθρίζοντες πρὸς αὐτὴν
replebuntur leticia. Qui tenue
ἐμπλησθήσονται εὐφροσύνης. Ὁ κρα-
rit eam hereditabit gliam: ⁊ q
τῶν αὐτῆς κληρονομήσει δόξαν, καὶ οὗ
ingreſſus eſt bñdicit dñs. Qui co
εἰσπορεύεται εὐλογεῖ κύριος. Οἱ λα-
lunt eam miniſtrabūt ſctō:
τρεύοντες αὐτῇ λειτουργήσουσιν ἁγίῳ,
⁊ diligentes eam diligit domi
καὶ τοὺς ἀγαπῶντας αὐτὴν ἀγαπᾷ κύρι-
nus. Qui audit eam iudicabit gentes:
ος. Ὁ ἐπακούων αὐτῆς κρινεῖ ἔθνη,
⁊ q attendit ei habitabit
καὶ ὁ προσέχων αὐτῇ κατασκηνώσει
cōfidens. Si crediderit heredita
πεποιθώς. Ἐὰν ἐμπιστεύσῃ κατακλη-
bit illam: ⁊ in poſſeſſione
ρονομήσει αὐτήν, καὶ ἐν κατασχέσει
erunt gñationes illoꝝ. Qm per-
ἔσονται αἱ γενεαὶ αὐτῶν. Ὅτι διεστραμ-
uerſe ambulabit cum eo in pri-
μένως πορεύσεται μετ' αὐτοῦ ἐν πρώ-
mis. Timorē ⁊ metū inducet ſup
τοις. Φόβον καὶ δειλίαν ἐπάξει ἐπ'
eum: ⁊ cruciabit illū in diſci
αὐτόν, καὶ βασανίσει αὐτὸν ἐν παι-
plina ſua: quouſq credat
δείᾳ αὐτῆς, ἕως οὗ ἐμπιστεύσῃ τῇ
aie eius: ⁊ temptet eū in
ψυχῇ αὐτοῦ, καὶ πειράσῃ αὐτὸν ἐν
iuſtificationibꝰ ſuis. Et rurſus
τοῖς δικαιώμασιν αὐτῆς. Καὶ πάλιν
redibit recta ad eū ⁊
ἐπανήξει κατ' εὐθεῖαν πρὸς αὐτὸν καὶ
letificabit illum: ⁊ denudabit illi
εὐφρανεῖ αὐτόν, καὶ ἀποκαλύψει αὐτῷ
abſconſa ſua. Si oberraue
τὰ κρυπτὰ αὐτῆς. Ἐὰν ἀποπλανη-
rit: derelinquet eum: ⁊ tradet
θῇ, ἐγκαταλείψει αὐτόν, καὶ παραδώ-
eū in manus caſus ſui.
σει αὐτὸν εἰς χεῖρας πτώσεως αὐτοῦ.
Conſerua tps ⁊ caue a
Συντήρησον καιρὸν καὶ φύλαξαι ἀπὸ
malo: ⁊ ne cōfūdaris ꝓ anima
πονηροῦ, καὶ μὴ αἰσχυνθῇς περὶ τῆς ψυχῆς
tua. Eſt .n. cōfuſio adducēs pec
σου. Ἔστι γὰρ αἰσχύνη ἐπάγουσα ἁ-
catum: ⁊ eſt cōfuſio gl̄ia ⁊ gra-
μαρτίαν, καὶ ἔστιν αἰσχύνη δόξα καὶ χά-
tia. Ne accipias faciem aduerſus
ρις. Μὴ λάβῃς πρόσωπον κατὰ τῆς
aiam tuam: ⁊ ne cōfūdaris in ca-
ψυχῆς σου, καὶ μὴ ἐντραπῇς εἰς πτῶ-
ſum tuū. Ne phibeas ſmonē in tē-
σίν σου. Μὴ κωλύσῃς λόγον ἐν και-
pore ſalutis: ⁊ ne abſcōdas ſa
ρῷ σωτηρίας, καὶ μὴ κρύψῃς τὴν σο-
pientiā tuā in decore. In .n. ſer
φίαν σου εἰς καλλονήν. Ἐν γὰρ λό-
mone cognoſcetur ſapia: ⁊ diſciplina
γῳ γνωσθήσεται σοφία, καὶ παιδεία
in verbis lingue. Ne cōtradicas
ἐν ῥήμασι γλώσσης. Μὴ ἀντίλεγε τῇ
veritati ſcd̄m aliquid: ⁊ de
ἀληθείᾳ κατὰ μηδέν, καὶ περὶ
mendatio ineruditionis tue cō-
ψεύσματος τῆς ἀπαιδευσίας σου ἐν-
fundere. Ne confundaris cōfiteri
τράπηθι. Μὴ αἰσχυνθῇς ὁμολογῆσαι

in peccatis tuis: & ne vim inferas
ἐφ᾽ ἁμαρτίαις σου, καὶ μὴ βιάζου
curſui fluminis. Ne ſubijcias hoi
ῥοῦν ποταμοῦ. Μὴ ὑποστρώσῃς ἀνθρώ
fatuo teipſum: & ne accipias per
πῳ μωρῷ σεαυτόν, καὶ μὴ λάβῃς πρό
ſonam potentis. Uſq; ad mortē cer=
σωπον δυνάστου. Εως θανάτου ἀγώ
ta p veritate: & dñs
νισαι περὶ τῆς ἀληθείας, καὶ κύριος
deus pugnabit p te. ne ſis
ὁ θεὸς πολεμήσει ὑπὲρ σοῦ. μὴ γί
temerari⁹ in lingua tua: & pi
νου θρασὺς ἐν τῇ γλώσσῃ σου, καὶ νω
ger & remiſſus in opibus
θρὸς καὶ παρειμένος ἐν τοῖς ἔργοις
tuis. Ne ſis ſicut leo in domo
σου. Μὴ ἴσθι ὡς λέων ἐν τῷ οἴκῳ
tua: & phātaſia ꝑcutiens in ſer=
σου, καὶ φαντασιοκοπῶν ἐν τοῖς οἰκέ
uis tuis. Ne ſit manus tua por=
ταις σου. Μὴ ἔστω ἡ χείρ σου ἐκτε
recta ad accipiēdū: & in dan
ταμένη εἰς τὸ λαβεῖν, καὶ ἐν τῷ ἀπο
do collecta.
διδόναι συνεσταλμένη. Ca. 5.

Ne attendas in opibus tuis:
Μὴ ἔπεχε ἐπὶ τοῖς χρήμασί σου,
& ne dixeris ſufficiens mihi eſt ad vitā.
καὶ μὴ εἴπῃς αὐτάρκη μοι ἐστὶν εἰς ζωήν.
Ne ſequaris aiaz tuā i fortitudie
Μὴ ἐξακολούθει τῇ ψυχῇ σου καὶ τῇ ἰσχύϊ
tuā: vt ābules in vijs cordis tui.
σου, τοῦ πορεύεσθαι ἐν ὁδοῖς καρδίας σου.
Ne dixeris: qs me ſubijciet ꝓpter
Μὴ εἴπῃς, τίς με δυναστεύσει διὰ τὰ
opa mea: nā dñs vindicās vīdi=
ἔργα μου; ὁ γὰρ κύριος ἐκδικῶν ἐκδι
cabit tuā iīuriam. Ne dixeris pec
κήσει σου τὴν ὕβριν. Μὴ εἴπῃς ἥ
caui: & qd mihi factū ē triſte:
μαρτον, καὶ τί μοι ἐγένετο λυπηρόν;
nam dñs eſt patiens: non te
ὁ γὰρ κύριός ἐστι μακρόθυμος, οὐ μή σε
dimittet. De ꝓpiciatiōe ne ſine tiore
ἀνῇ. Περὶ ἐξιλασμοῦ μὴ ἄφοβος γί
ſis in abundantia: ad addendū pecca=
νου ἐν πλεονασμῷ, προσθεῖναι ἁμαρτί
ta ſuper peccata. Et ne dicas
ας ἐφ᾽ ἁμαρτίαις. Καὶ μὴ εἴπῃς ὁ
miſeratio ei⁹ multa: multitudinis
οἰκτιρμὸς αὐτοῦ πολύς, τὸ πλῆθος τῶν
pctōꝝ meoꝝ miſerebit. mia .n.
ἁμαρτιῶν μου ἐξιλάσεται. ἔλεος γὰρ
& ira apud ipm ꝓperabit: & in
καὶ ὀργὴ παρ᾽ αὐτῷ ταχυνεῖ, καὶ ἐπὶ
peccatores requieſcet i=
τοὺς ἁμαρτωλοὺς καταπαύσει ὁ θυ
ra illius. Ne tardes cōuerti
μὸς αὐτοῦ. Μὴ ἀναμείνῃς ἐπιστρέψαι
ad dnm: & ne differas de die
ἐπὶ κύριον, καὶ μὴ ὑπερβάλου ἡμέραν
in diem. Subito .n. egredie
ἐξ ἡμέρας. Ἐξαπίνης γὰρ ἐξελεύσε
tur ira domini: & cū negligēs fueris de
ται ὀργὴ κυρίου, καὶ ὡς ἀμελήσεις ἐκ=
tereris: & in tpe vindicte diſp=
τριβήσῃ, καὶ ἐν καιρῷ ἐκδικήσεως ἐξο
deris. Ne attendas in diuitijs iiu=
λῇ. Μὴ ἔπεχε ἐπὶ χρήμασιν ἀδί
ſti s: nihil .n. ꝓderunt in die idu=
κοις, οὐδὲν γὰρ ὠφελήσει ἐν ἡμέρᾳ ἐπα

peccata tua: & ne ſubiicias te omni homini pro peccato. Noli reſiſtere contra faciem potentis: nec coneris cōtra ictū fulminis. Pro iuſticia agonizare pro anima tua: & vſq; ad mortem certa pro iuſticia: & deus expugnabit ꝓ te inimicos tuos. Noli citat⁹ eſſe in lingua tua: & inutilis & remiſſus in operibus tuis. Noli eſſe ſicut leo in domo tua: euertens domeſticos tuos: & opprimens ſubiectos tibi. Non ſit porrecta manus tua ad accipiendum: & ad dandum collecta.

Capitulum. 5.

Noli attendere ad poſſeſſiones iniqs: & ne dixeris. eſt mihi ſufficiēs vita. Nihil .n. proderit in tempore vindicte & obductionis. Ne ſequaris in fortitudine tua concupiſcentiam cordis tui: & ne dixeris. Quō potui: aut qs me ſubiiciet propter facta mea? Deus enim vindicans vīdicabit. Ne dixeris. Peccaui: & quid mihi accidit triſte? Altiſſimus enim eſt patiens redditor. De propitiato peccato noli eſſe ſine metu: neq; adiicias peccatum ſuper peccatū: & ne dicas. Miſeratio domini magna eſt: multitudis peccatoꝝ meorū miſerebitur. Miſericordia enim & ira ab illo cito proximant: & in peccatores reſpicit ira illius. Non tardes conuerti ad dominum: & ne differas de die in diem. Subito enim veniet ira illius: & in tempore vindicte diſperdet te. Noli anxius eſſe in diuitiis iniuſtis: non enim proderūt tibi in die obductionis & vindicte. Non vētiles te in omnem ventum: & non eas in omnem viam. Sic enim omnis peccator ꝓbatur in duplici lingua. Eſto firmus in via dñi: & in veritate ſenſus tui & ſcia. & ꝓſequatur te verbū pacis & iuſticie. Eſto manſuetus ad audiēdū verbum dei: vt intelligas & cum ſapia proferes reſponſum veꝝ. Si eſt tibi intellect⁹: rñde proximo. ſin aūt: ſit manus tua ſuper os tuū: ne capiaris i verbo indiſciplinato: & confundaris. Honor & gloria in ſermone ſenſati: lingua vero iprudentis ſubuerſio eſt ipius. Non appelleris ſuſurro i vita tua: & i lingua tua ne capiaris & confundaris. Super furē enim eſt confuſio & penitentia: & denotatio peſſima ſuper bilinguem. ſuſurratori āt odiū & inimicicia & contumelia. Iuſtifica puſillum & magnū ſimiliter.

Capitulum. 6.

Noli fieri pro amico inimicus proxio. Improperium enim & contumeliā malus hereditabit: & omnis peccator iuidus & bilinguis. Non te extollas in cogitatione anime tue velut taurus: ne forte elidatur virtus tua per ſtulticiam: & folia tua comedat: & fructus tuos perdat: & relinquaris velut lignum aridum in eremo. Anima enim nequā diſperdet qui ſe habet: & in gaudium inimicis dat illum: & deducet in ſortem impiorum. Verbum dulce multiplicat amicos & mitigat iimicos: & lingua eucharis in bono homine abundabit. Multi pacifici ſint tibi: & conſiliari⁹ ſit tibi vn⁹ de mille. Si poſſides amicū i tēptatiōe poſſide eū: & ne facile credas ei

ctionis. ne vētiles in omni vēto:
γωγῆς. Μὴ λίκμα ἐν παντὶ ἀνέμῳ,
& ne eas in omni ſemita.
καὶ μὴ πορεύου ἐν πάσῃ ἀτραπῷ.
ſic peccator q eſt bilinguis.
οὕτως ὁ ἁμαρτωλὸς ὁ δίγλωσσος.
Eſto firm⁹ in intellectu tuo tuto:
Ἴσθι ἐστηριγμένος ἐν συνέσει σου ἀσφα
& vn⁹ ſit ſmo tu⁹. Eſto
λεῖ, καὶ εἷς ἔστω ὁ λόγος σου. Γίνου
velox in auditione tua bona: &
ταχὺς ἐν ἀκροάσει σου ἀγαθῇ, καὶ
ſit in veritate vita tua: & in pa
ἔστω ἐν ἀληθείᾳ ἡ ζωή σου, καὶ ἐν μα
tientia loquere reſpōſum rectū. A
κροθυμίᾳ φθέγγου ἀπόκρισιν ὀρθήν.
Si eſt tibi intellect⁹: reſpōde
Εἰ ἔστι σοι σύνεσις, ἀποκρίθητι τῷ
pximo: ſi āt nō: man⁹ tua ſit ſup
πλησίον, εἰ δὲ μή, ἡ χείρ σου ἔστω ἐπὶ
os tuum. Gl'ia & ignominia i
τῷ στόματί σου. Δόξα καὶ ἀτιμία ἐν
loquela: & lingua hois caſus B
λαλιᾷ, καὶ γλῶσσα ἀνθρώπου πτῶσις
ipi. Ne appelleris ſuſurrator: &
αὐτῷ. Μὴ κληθῇς ψίθυρος, καὶ τῇ
lingue tue ne inſidieris. Sup .n.
γλώσσῃ σου μὴ ἐνέδρευε. Ἐπὶ γὰρ τῷ Infra 21.a.
furē eſt ꝯfuſio nequā: & dāna= Infra 16.b.
κλέπτῃ ἐστὶν αἰσχύνη μοχθηρά, καὶ κατά Deu.23 d.
tio mala ſup bilinguē. In
γνωσις πονηρὰ ἐπὶ διγλώσσῳ. Ἐν
magno & in paruo nē ignores ali C
μεγάλῳ καὶ ἐν μικρῷ μὴ ἀγνόει μη Prou. 10.a.c. 11.a.
qd.
δὲ ἕν. Ca. 6.

Et pro amico nō fias inimic⁹.
Καὶ ἀντὶ φίλου μὴ γίνου ἐχθρός.
Nomē .n. malū pudorē & ipro=
Ὄνομα γὰρ πονηρὸν αἰσχύνην καὶ ὄνει
periū hereditabit. Sic pecca=
δος κληρονομήσει. Οὕτως ὁ ἁμαρτω
tor bilinguis ignominiā habebit. Ne
λὸς ὁ δίγλωσσος ἀτιμίαν ἕξει. Μὴ D
extollas te in ꝯſilio anime tue:
ἐπάρῃς σεαυτὸν ἐν βουλῇ ψυχῆς σου,
ne diripiat vt taur⁹ aia
ἵνα μὴ διαρπαγῇ ὡς ταῦρος ἡ ψυχή
tua. Folia tua comedes
σου. Τὰ φύλλα σου καταφάγεσαι
& fruct⁹ tuos pdes. &
καὶ τοὺς καρπούς σου ἀπολέσεις. καὶ
dimittes te: velut ſiccū lignū.
ἀφήσεις σεαυτόν, ὡς ξηρὸν ξύλον.
Aia neq̄ diſperdet poſſiden
Ψυχὴ πονηρὰ ἀπολεῖ τὸν κτησάμε A
tē ſe: & dediſti inimicoꝝ
νον αὐτήν, καὶ ἐπίχαρμα ἐχθρῶν
faciet ſe. guttur dulce multi
ποιήσει αὐτήν. λάρυγξ γλυκὺς πλη=
plicabit amicos ſuos: & lingua bñlo=
θυνεῖ φίλους αὐτοῦ, καὶ γλῶσσα εὔλα
quēs multiplicat bonas loqlas. Qui pa=
λος πληθύνει εὐπροσήγορα. Οἱ εἰρη
cē afferant tibi ſint multi: ſe
νεύοντές σοι ἔστωσαν πολλοί, οἱ δὲ
cōſiliarij tui vn⁹ de mille.
σύμβουλοί σου εἷς ἀπὸ χιλίων.
Si poſſides amicū: in tēptatione poſſide
Εἰ κτᾶσαι φίλον, ἐν πειρασμῷ κτῆσαι
eū: & ne facile credas ei
αὐτόν, καὶ μὴ ταχὺ ἐμπιστεύσῃς αὐτῷ

teipſm. Eſt eñi amic⁹ in tēpore ſuo:
Infra. σεαυτόν. Εςι γὰρ φίλος ἐν καιρῷ ἀυτοῦ,
.37.a & nō pmanebit in die tribula
B καὶ οὐ μὴ παραμείνῃ ἐν ἡμέρᾳ θλίψε
tiōis tue. & eſt amicus q̄ conuertit
ως σου. καὶ ἔςι φίλος μετατιθέμενος
in inimicitiā: & rixā ꝯuitij
εἰς ἔχθραν, καὶ μάχην ὀνειδισμοῦ
tui reuelabit. Et eſt amicus
σου ἀποκαλύψει. Καὶ ἔςι φίλος
pticeps menſaꝝ: & nō pma
κοινωνὸς τραπεζῶν, καὶ οὐ μὴ παρα
nebit in die tribulatiōis tue. & in
μείνῃ ἐν ἡμέρᾳ θλίψεώς σου. καὶ ἐν τοῖς
bonis tuis erit vt tu: & in
ἀγαθοῖς σου ἔςαι ὡς σύ, καὶ ἐπὶ τοὺς
domeſticos tuos fiducialr aget. Si hu
οἰκέτας σου παρρησιάσεται. Εὰν τα
miliat⁹ fueris erit cōtra te: & a
πεινωθῇς ἔςαι κατὰ σοῦ, καὶ ἀπὸ
facie tua abſcondet. ab
προσώπου σου κρυβήσεται. ἀπὸ τῶν
inimicis tuis ſeparare: & ab
C ἐχθρῶν σου διαχωρίσθητι, καὶ ἀπὸ τῶν
amicis tuis attende. Amic⁹ fidelis
φίλων σου πρόσεχε. Φίλος πιςὸς
ptectio fortis: at q̄ inuenit illū inuenit
σκέπη κραταιά, ὁ δὲ εὑρὼν αὐτὸν εὗρε
theſauꝝ. Amici fidelis nō eſt cō
θησαυρόν. Φίλου πιςοῦ οὐκ ἔςιν ἀν
mutatio: & nō eſt pond⁹ pulchri
τάλλαγμα, καὶ οὐκ ἔςι ςαθμὸς τῆς καλ
tudinis eius. Amic⁹ fidelis medicamētū
λονῆς αὐτοῦ. Φίλος πιςὸς φάρμακον
vite: & q̄ metuūt dn̄m inuē
ζωῆς, καὶ οἱ φοβούμενοι τὸν κύριον εὑρή
nient illū. Qui timet dn̄m: diri
σουσιν αὐτόν. Ο φοβούμενος κν̄, εὐθυ
get amicitiā ei⁹: qm̄ ſm̄ illū ſic
νεῖ φιλίαν αὐτοῦ, ὅτι κατ' αὐτὸν οὕτως
& pximi ei⁹. Fili a iuuē
καὶ οἱ πλησίον αὐτοῦ. Τέκνον ἐκ νεό
tute tua elige doctrinā: & vſq; ad
τητός σου ἐπίλεξαι παιδείαν, καὶ ἕως
canos inuenies ſapiam: & ſuſtine
1.reg.1. πολιῶν εὑρήσεις σοφίαν, καὶ ἀνάμενε
D bonos fruct⁹ illi⁹. In eñi
τοὺς ἀγαθοὺς καρποὺς αὐτῆς. Εν γὰρ
opere ipſius exiguū laborabis:
τῇ ἐργασίᾳ αὐτῆς ὀλίγον κοπιάσεις,
& cito edes de gnātioni
καὶ ταχὺ φάγεσαι ἀπὸ τῶν γεννημά
bus illi⁹. Quā aſpera eſt nimiū
των αὐτῆς. Ως τραχεῖά ἐςι σφόδρα
indoctis: & nō pmanebit in
τοῖς ἀπαιδεύτοις, καὶ οὐκ ἐμμενεῖ ἐν
ea excors. Quaſi lapis pbationis
αὐτῇ ἀκάρδιος. Ως λίθος δοκιμασίας
fortis erit in eo: & nō morabit
ἰσχυρὸς ἔςαι ἐπ' αὐτῷ, καὶ οὐ χρονιεῖ
pijcere illā. Sapia eñi ſm̄
ἀποῤῥίψαι αὐτήν. Σοφία γὰρ κατὰ
nomē ei⁹ eſt: & nō multis
τὸ ὄνομα αὐτῆς ἐςι, καὶ οὐ πολλοῖς
eſt manifeſta. Audi fili & col
ἐςι φανερά. Ακουσον τέκνον καὶ ἔκ
lige ſniam meā: & ne abijcias
λεξαι γνώμην μου, καὶ μὴ ἀπαναίνου
A conſiliū meū. Et inijce
τὴν συμβουλίαν μου. Καὶ εἰσένεγκαι
pedes tuos in cōpedes il
τοὺς πόδας σου εἰς τὰς πέδας αὐ

te ipſum. Eſt enim amicus ſecundum tē
pus ſuum: & non permanebit in die tribu
latiōis. Et eſt amicus qui conuertitur ad
inimicitiam: & eſt amicus qui odium & ri
xam & conuitia denudabit. Eſt autem a
micus ſocius menſe: & non permanebit
in die neceſſitatis. Amicus ſi permanſe
rit fixus: erit tibi q̄ſi coequalis: & ī dome
ſticis tuis fiducialiter aget. Si humilia
uerit ſe contra te & a facie tua abſconde
rit ſe: vnanimem habebis amicitiam bo
nā. Ab īimicis tuis ſeparare: & ab amicis
tuis attende. Amic⁹ fidelis protectio for
tis: qui autem inuenit illum inuenit the
ſaurum. Amico fideli nulla eſt compara
tio: & non eſt digna ponderatio auri & ar
genti contra bonitatem fidei illius. Ami
cus fidelis medicamētum vite & immor
talitatis: & qui metuūt dominum inueni
ent illum. Qui timet deu; eque habebit
amicitiam bonam: quoniam ſecundum
illum erit amicus illius. Fili a iuuētute tua
excipe doctrinam: & vſq; ad canos inue
nies ſapientiam. Quaſi is qui arat & qui
ſeminat accede ad eam: & ſuſtine bonos
fructus illius. In opere enim ipſi⁹ exigu
u; laborabis: & cito edes de generationi
bus illius. Quam aſpera eſt nimium ſapi
entia indoctis hominibus: & non perma
nebit in illa excors. Quaſi lapidis virtus
probatio erit in illis: & non demorabun
tur proiicere illam. Sapientia enim doc
trine ſecundum nomen eſt eius: & non ē
multis manifeſta. Quibus autem cogni
ta eſt permanet vſq; ad conſpectum dei.
Audi fili & accipe conſilium intellectus:
& ne abiicias conſilium meum. Iniice pe
dem tuum in compedes illius: & in torq̄s
illius collum tuum. Subiice humerum tu
um & porta illam: & ne acidieris vinculis
ei⁹. In omni animo tuo accede ad illam:
& in omni virtute tua conſerua vias eius.
Inueſtiga illam & manifeſtabitur tibi: &
continens factus ne derelinquas eam. In
nouiſſimis enim inuenies requiem in ea:
& conuertetur tibi in oblectationem. Et
erunt tibi compedes eius in protectionē
fortitudinis & baſes virtutis: & torques
illius in ſtolam glorie. Decor enim vite ē
in illa: & vincula illius alligatura ſalutis.
Stola glorie indues eam: & coronam gra
tulationis impōnes tibi. Fili ſi attenderis
mihi: diſces eam: & ſi accommodaueris
animum tuum: ſapiens eris. Si inclinaue
ris aure; tuam excipies doctrina;: & ſi di
lexeris audire: ſapiēs eris. In multitudine
preſbyterorum prudentium ſta: & ſapien
tie illorum ex corde coniungere: vt om
nem narrationem dei poſſis audire: & p
uerbia laudis non effugiant a te. Et ſi vi
deris ſenſatum euigila ad eum: & gradus
oſtiorum illius exterat pes tuus. Cogita
tum tuum habe in preceptis dei: & in mā
datis illius maxime aſſiduus eſto: & ipſe
dabit tibi cor: & concupiſcentia ſapien
tie dabitur tibi.

Capitulum.7.

Noli facere mala: & non te apprehen
dent: diſcede ab iniquo: & deficient
mala abs te. Fili

lius: & in torquē eius col
τῆς, καὶ εἰς τὸν κλοιὸν αὐτῆς τὸν τράχη
lum tuū. Subijce humeꝝ tuū: & por
λόν σου. Υπόθες τὸν ὦμόν σου, καὶ βά
ta illam: & ne ſis inimicus
ςαξον αὐτήν, καὶ μὴ προσοχθίσῃς τοῖς
vinculis eius. In tota aīa tua
δεσμοῖς αὐτῆς. Εν πάσῃ ψυχῇ σου
accede illi: & in tota virtute tua
πρόσελθε αὐτῇ, καὶ ἐν ὅλῃ δυνάμει σου
conſerua vias eius. Inueſti
συντήρησον τὰς ὁδοὺς αὐτῆς. Εξίχ
ga & quere: & cognoſcetur
νευσον καὶ ζήτησον, καὶ γνωσθήσεταί
a te: & continens factus ne relinq̄s
σοι, καὶ ἐγκρατὴς γενόμενος μὴ ἀφῇς
eam. in nouiſſimis .n. inuenies re
αὐτήν. ἐπ' ἐσχάτων γὰρ εὑρήσεις τὴν ἀνά
quiem eius: & conuertetur tibi in
παυσιν αὐτῆς, καὶ ςραφήσεταί σοι εἰς
oblectationē. Et erunt tibi cō
εὐφροσύνην. Καὶ ἔσονταί σοι αἱ πέ
pedes eius in ptectiōes fortitudis: &
δαι αὐτῆς εἰς σκέπην ἰσχύος, καὶ οἱ
torques illius in ſtolam glorie. Decor
κλοιοὶ αὐτῆς εἰς ςολὴν δόξης. Κόσμος
eni aureus eſt in ea: & vin
γὰρ χρύσεός ἐςιν ἐπ' αὐτῆς, καὶ οἱ δε
cula illius nexus hyacinthin⁹. Sto
σμοὶ αὐτῆς κλῶσμα ὑακίνθινον. Στο
lam glorie indues eam: & coronam
λὴν δόξης ἐνδύσῃ αὐτήν, καὶ ςέφανον
exultationis circumpones tibi.
ἀγαλλιάματος περιθήσεις σεαυτῷ.
Si volueris fili: doctus eris: & ſi
Εὰν θέλῃς τέκνον, παιδευθήσῃ, καὶ ἐὰν
tradideris aīam tuam: callidus
ἐπιδῷς τὴν ψυχήν σου, πανοῦργος
eris. Si dilexeris audire: recipies
ἔσῃ. Εὰν ἀγαπήσῃς ἀκούειν, ἐκδέξῃ
intellectū. & ſi iclinaueris aurē tuā: ſa
σύνεσιν. καὶ ἐὰν κλίνῃς τὸ οὖς σου, σο
piēs eris. In multitudie pſbyteroꝝ ſta:
φὸς ἔσῃ. Εν πλήθει πρεσβυτέρων ςῆθι,
& q̄ ſapiēs: ipſi coniungere.
καὶ τίς σοφός, αὐτῷ προσκολλήθητι.
Omnē narrationē diuinā cupe audire:
Πᾶσαν διήγησιν θείαν θέλε ἀκροᾶσθαι,
& pucrbia intellectus nō effugiant
καὶ παροιμίαι συνέσεως μὴ ἐκφευγέτω
te. Si videris viꝝ prudētē: mane ſur
σάν σε. Εὰν ἴδῃς ἄνδρα συνετόν, ὄρθρι
ge ad eū: & gradus oſtioꝝ illi⁹
ζε πρὸς αὐτόν, καὶ βαθμοὺς θυρῶν αὐτοῦ
deterat pes tu⁹. Cogita in
ἐκτριβέτω ὁ πούς σου. Διανοοῦ ἐν
pceptis dn̄i cōſūmate: &
τοῖς προςάγμασι κυρίου τελείως, καὶ
in mādatis illius meditare. ſem
ἐν ταῖς ἐντολαῖς αὐτοῦ μελέτα διὰ
per. ipſe firmabit cor tuum:
παντός. αὐτὸς ςεριεῖ τὴν καρδίαν σου,
& cōcupiſcētia ſapie dabitur
καὶ ἡ ἐπιθυμία τῆς σοφίας δοθήσεταί
tibi.
σοι. Ca.7.

NE facias mala: & nō te com
Μὴ ποίει κακά, καὶ οὐ μή σε κα
phendent mala. Diſcede ab iniquo:
ταλάβῃ κακά. Απόςηθι ἀπὸ ἀδίκου,
& declinabit a te pctm̄. Fili
καὶ ἐκκλινεῖ ἀπὸ σοῦ ἁμαρτία. Υἱέ

Digitized by Google

ne ſemines in ſulcis iniuſticie: ⁊ nō
μὴ σπεῖρε ἐπ᾽ αὔλακας ἀδικίας, καὶ οὐ
metes ea ſeptupla. ne q̄ras
μὴ θερίσεις αὐτὰ ἑπταπλάσια. μὴ ζήτει
a dño ducatum: neq; a
παρὰ κυρίου ἡγεμονίαν, μηδὲ παρὰ
rege cathedram glorie. Ne te iuſtifices
βασιλέως καθέδραν δόξης. Μὴ δικαιοῦ
coram dño: ⁊ apud regem ne
ἔναντι κυρίου, καὶ παρὰ βασιλεῖ μὴ
videaris ſapiēs. Ne q̄ras fieri iudex:
σοφίζου. Μὴ ζήτει γενέσθαι κριτής,
⁊ non valebis tollere iniuſticias. Ne
καὶ οὐκ ἰσχύσεις ἐξᾶραι ἀδικίας. Μή
quādo ptimeſcas a facie poten
ποτε εὐλαβηθῇς ἀπὸ προσώπου δυνά
tis: ⁊ pones ſcandalum in rectitu⸗
στου, καὶ θήσεις σκάνδαλον ἐν εὐθύτη
dine tua. Ne pecces in mltitudine ciui
τί σου. Μὴ ἁμάρτανε εἰς πλῆθος πό
tatis: ⁊ ne immittas te
λεως, καὶ οὐ μὴ καταβάλῃς σεαυτὸν
in turba. Ne alliges bis
ἐν ὄχλῳ. Μὴ καταδεσμεύσῃς δὶς
peccatum: in eni vno nō innocēs eris.
ἁμαρτίαν, ἐν γὰρ μιᾷ οὐκ ἀθῷος ἔσῃ.
Ne dicas: mltitudinē munez meorū
Μὴ εἴπῃς, τῷ πλήθει τῶν δώρων μου
inſpiciet: ⁊ cū obtulero
ἐπόψεται, καὶ ἐν τῷ προσενέγκαι
ego deo altiſſimo ſuſcipiet. Ne
με θεῷ ὑψίστῳ προσδέξεται. Μὴ
ſis puſillanimis in oratione
ὀλιγοψυχήσῃς ἐν τῇ προσευχῇ
tua: ⁊ elemoſynam facere ne ne⸗
σου, καὶ ἐλεημοσύνην ποιῆσαι μὴ πα
glexeris. Ne derideas hominem exiſtē
ρίδῃς. Μὴ καταγέλα ἄνθρωπον ὄντα
in amaritudīe aīe ſue: eſt enī qui
ἐν πικρίᾳ ψυχῆς αὐτοῦ, ἔστι γὰρ ὁ τα
hūiliat ⁊ exaltat. Ne ares
πεινῶν καὶ ἀνυψῶν. Μὴ ἀροτρία
mēdaciū in fratre tuo: neq; amico
ψεῦδος ἐπ᾽ ἀδελφῷ σου, μηδὲ φίλῳ
ſimile facias. Ne velis mentiri oēe
τὸ ὅμοιον ποίει. Μὴ θέλε ψεύδεσθαι πᾶν
mēdaciū: nā aſſiduitas eius nō
ψεῦδος, ὁ γὰρ ἐνδελεχισμὸς αὐτοῦ οὐκ
in bonum. Ne ſis verboſ⁹ in mltitudīe
εἰς ἀγαθόν. Μὴ ἀδολέσχει ἐν πλήθει
pſbyterorum: ⁊ ne iteres ver⸗
πρεσβυτέρων, καὶ μὴ δευτερώσῃς λό
bū in oratione tua. Ne oderis labo
γον ἐν προσευχῇ σου. μὴ μισήσῃς ἐπί
rioſum opus ⁊ ruſticationē ab altiſ
πονον ἐργασίαν καὶ γεωργίαν ὑπὸ ὑψί
ſimo creatam. Ne computes te
στου ἐκτισμένην. Μὴ προσλογίζου σε
ipm in mltitudine pctōꝝ. Memēto
αὐτὸν ἐν πλήθει ἁμαρτωλῶν. Μνήσθη
qm̄ ira non tardabit. Humilia
τι ὅτι ὀργὴ οὐ χρονιεῖ. Ταπείνωσον
valde animā tuam: qm̄ vindi
σφόδρα τὴν ψυχήν σου, ὅτι ἐκδίκη
cta impij ignis ⁊ vermis. Ne cō
σις ἀσεβοῦς πῦρ καὶ σκώληξ. Μὴ ἀλ
mutes amicū idifferenter ſcḋm aliqd:
λάξῃς φίλον ἀδιαφόρου κατὰ μηδὲ ἕν,
neq; fratrem legitimū in auro ſu⸗
μηδὲ ἀδελφὸν γνήσιον ἐν χρυσίῳ σου
phir. Ne diſcedas a muliere ſapiēte ⁊
φίρ. Μὴ ἀστόχει γυναικὸς σοφῆς καὶ

non ſemines mala in ſulcis iniuſticie: & non metes ea in ſeptuplū. Noli querere ab homine ducatū: neq; a rege cathedrā honoris. Non te iuſtifices āte deū: qm̄ agnitor cordis ipē eſt: & penes regem noli velle videri ſapiens. Noli q̄rere fieri iudex niſi valeas virtute irrūpe iniqtates: ne forte extimeſcas faciē potētis: & ponas ſcandalū in agilitate tua. Nō pecces in multitudine ciuitatis: nec te imittas in ppl'z: neq; alliges duplicia pctā. Nec enī ī vno eris immunis. Noli eē puſillanimis iaīo tuo. Exorare & facere elemoſynā ne deſpicias. Ne dicas in multitudine munerum meoꝝ reſpiciet deus: & offerente me deo altiſſimo munera mea ſuſcipiet. Non irrideas hominem in amaritudine anime: eſt enim q humiliat & exaltat circunſpector deus. Noli amare mendaciū aduerſus fratrē tuū: neq; in amicū ſimiliter facias. Noli velle mentiri omne mendaciū: aſſiduitas enī illius non eſt bona. Noli verboſus eſſe in multitudine preſbyterorū: & nō iteres verbum in oratione tua. Nō oderis laborioſa opera & ruſticationē creatā ab altiſſimo. Non te reputes in multitudine indiſciplinatoꝝ. Memēto ire: qm̄ non tardabit. Humilia valde ſpiritū tuū: qm̄ vindicta carnis īpii ignis & vermis. Noli preuaricari in amicum pecuniā differentē: neq; fratrē chariſſimū auro ſpreueris. Noli diſcedere a muliere ſenſata & bona: quā ſortitus es in timore dñi: grā enī verecundie illius ſup aurum. Nō ledas ſeruū in veritate operantem: neq; mercenariū dantē animā ſuam. Seruus ſenſatus ſit tibi dilectus quaſi anima tua: nō defraudes illum libertate: neq; inopem derelinquas illū. Pecora tibi ſunt: attende illis: & ſi ſunt vtilia perſeuerēt apud te. Filii tibi ſūt: erudi illos: & curua illos a pueritia eoꝝ. Filie tibi ſunt: ſerua corpus illarum: & non oſtendas hilarem faciem tuam ad illas. Trade filiam: & grande opus feceris: et homini ſenſato da illam. Mulier ſi eſt tibi ſecundum animam tuam: nō proiicias illam: & odibili non credas te in toto corde tuo. Honora patrē tuū: & gemitus matris tue ne obliuiſcaris. Memento qm̄ niſi per illos natus non fuiſſes: & retribue illis quomodo & illi tibi. In tota anima tua time dñm: & ſacerdotes illius ſanctifica. In omni virtute dilige eum qui te fecit: & miniſtros eius ne derelinquas. Honora deum ex tota anima tua: & honorifica ſacerdotes: & propurga te cū brachiis. Da illis partem ſicut mandatum eſt tibi primitiarū et purgationis: & de negligentia tua purga te cum paucis. Datū brachiorū tuorum: & ſacrificium ſanctificationis offeres dño: & initia ſanctoꝝ: & pauperi porrige manū tuā: vt pficiatur propitiatio & bñdictio tua. grā dat⁹ ī cōſpectu oīs viuētis: & mortuo non phibeas gratiam. Non deſis plorantibus in cōſolatione: & cum lugentibus ambula. Nō te pigeat viſitare infirmum: ex his enim in dilectione firmaberis.

bona: nā grā eius ſup au⸗
ἀγαθῆς, ἡ γὰρ χάρις αὐτῆς ὑπὲρ τὸ χρυ
rum. Ne ledas ſuum operantem in
σίον. Μὴ κακώσῃς οἰκέτην ἐργαζόμενον ἐν
veritate: neq; mercenariū dātem aīā
ἀληθείᾳ, μηδὲ μίσθιον διδόντα τὴν ψυ
mā ſuam. Seruū prudētē diligat
χὴν αὐτοῦ. Οἰκέτην συνετὸν ἀγαπάτω
tua aīa: ne defraudes illū liber
σου ἡ ψυχή, μὴ στερήσῃς αὐτὸν ἐλευ
tate. pecora tibi ſūt: attende illis:
θερίας. κτήνη σοι ἐστίν, ἐπισκέπτου αὐτά,
⁊ ſi ſunt tibi vtilia: pmaneāt apō te.
καὶ εἰ ἔστι σοι χρήσιμα, ἐμμενέτω σοι.
Filij tibi ſunt: erudi illos: ⁊
Τέκνα σοι ἐστί, παίδευσον αὐτά, καὶ
curua a iuuētute collum eo⸗ B
κάμψον ἐκ νεότητος τὸν τράχηλον αὐ
rum. Filie tibi ſunt: attende
τῶν. θυγατέρες σοι εἰσί, πρόσεχε τῷ
corpori earum: ⁊ ne hilarē oſtēdas ad
σώματι αὐτῶν, καὶ μὴ ἱλαρώσῃς πρὸς
illas faciem tuam. Trade fi⸗
αὐτὰς τὸ πρόσωπόν σου. Ἔκδου θυ
liam: ⁊ perfeceris opus magnū:
γατέρα, καὶ ἔσῃ τετελεκὼς ἔργον μέγα,
⁊ homini prudēti da illam.
καὶ ἀνδρὶ συνετῷ δώρησαι αὐτήν.
Vxor tibi eſt ſcḋm animā: ne abijci⸗
Γυνή σοι ἐστὶ κατὰ ψυχήν, μὴ ἐκβάλῃς
as eam: odibili aūt ne tradas te
αὐτήν, μισουμένῃ δὲ μὴ ἐμπιστεύσῃς σε⸗
ipm. In toto corde honora pa
αυτόν. Ἐν ὅλῃ καρδίᾳ δόξασον τὸν πα
trem tuū: ⁊ matris doloꝝ gt⁹ ne obli⸗
τέρα σου, καὶ μητρὸς ὠδῖνας μὴ ἐπι
uiſcaris. memēto q̄ pp̄ eos natus es: C
λάθῃ. μνήσθητι ὅτι δι᾽ αὐτῶν ἐγεννήθης,
⁊ qd retribues eis: ſicut ip
καὶ τί ἀνταποδώσεις αὐτοῖς, καθὼς αὐ Infra. 33.d
ſi tibi. In tota aīa tua cole
τοὶ σοί. Ἐν ὅλῃ ψυχῇ σου εὐλαβοῦ τὸν
dñm: ⁊ ſacerdotes eius mirare.
κύριον, καὶ τοὺς ἱερεῖς αὐτοῦ θαύμαζε.
In tota virtute dilige eū q̄ fecit Infra. 30.b.
Ἐν ὅλῃ δυνάμει ἀγάπησον τὸν ποιήσαν
te: ⁊ miniſtros eius ne
τά σε, καὶ τοὺς λειτουργοὺς αὐτοῦ μὴ
derelinquas. Time dñm: ⁊ ho
ἐγκαταλίπῃς. Φοβοῦ τὸν κύριον, καὶ δό
nora ſacerdotē: ⁊ da partem ei ſi
ξαζον ἱερέα, καὶ δὸς τὴν μερίδα αὐτῷ κα
cut mādatū eſt tibi. Primitias: ⁊
θὼς ἐντέταλταί σοι, Ἀπαρχὴν, καὶ
de delicto ⁊ donū brachio Le.3.b
περὶ πλημμελείας καὶ δόσιν βραχιό D
rū: ⁊ ſacrificiū ſctificatiōis ⁊ primitias
νων, καὶ θυσίαν ἁγιασμοῦ καὶ ἀπαρχὴν
ſctōꝝ: ⁊ paupeti porrige manum
ἁγίων, καὶ πτωχῷ ἔκτεινον τὴν χεῖρά
tuā: vt pficiatur bñdictio tua. grā
σου, ἵνα τελειωθῇ ἡ εὐλογία σου. χάρις
doni in cōſpectu omnis viuentis: ⁊ in
δόματος ἔναντι παντὸς ζῶντος, καὶ ἐπὶ
mortuo ne phibueris grām. Ne de
νεκρῷ μὴ ἀποκωλύσῃς χάριν. Μὴ ὑστέ
ſis plorantibus: ⁊ cum lugentī
ρει ἀπὸ κλαιόντων, καὶ μετὰ πενθούντων
bus luge. Ne te pigeat viſitare
πένθησον. Μὴ ὄκνει ἐπισκέπτεσθαι
infirmū: ex eni talibus diligeris.
ἄρρωστον, ἐκ γὰρ τῶν τοιούτων ἀγαπηθήσῃ.

Digitized by Google

In oibus ſmonib⁹ tuis memorare
Ἐν πᾶσι τοῖς λόγοις σου μιμνήσκου τὰ
nouiſſima tua: τ in ſeculũ nõ
ἔσχατά σου, καὶ εἰς τὸν αἰῶνα οὐχ
A peccabis.
ἁμαρτήσεις. Ca. 8.
Infra. 31.a. Ne litiges cũ hoie po
Μὴ διαμάχου μετὰ ἀνθρώπου δυ
tente: ne forte incidas in manus
νάστου, μήποτε ἐμπέσῃς εἰς τὰς χεῖρας
illius. Ne cõtendas cũ hoie locu
αὐτοῦ. Μὴ ἔριζε μετὰ ἀνθρώπου πλου
plete: ne forte contra trahat tuũ pond⁹.
σίου, μήποτε ἀντιστήσῃ σου τὴν ὁλκήν.
Multos eñ pdidit aurũ τ
B Πολλοὺς γὰρ ἀπώλεσε τὸ χρυσίον καὶ
corda regũ inclinauit. Ne li
Infra. 25.b. καρδίας βασιλέων ἐξέκλινε. Μὴ δια
tiges cũ hoie loquace: τ
μάχου μετὰ ἀνθρώπου γλωσσώδους, καὶ
ne ſtruas ſup ignẽ illi⁹ ligna.
μὴ ἐπισωρεύσῃς ἐπὶ τὸ πῦρ αὐτοῦ ξύλα.
Ne ludas cũ indocto: ne inho
Μὴ πρόσπαιζε ἀπαιδεύτῳ, ἵνα μὴ ἀτι
norent maiores tui. Ne ipropere
μάζωνται οἱ πρόγονοί σου. Μὴ ὀνείδιζε
C homini auertenti ſe a peccato:
ἄνθρωπον ἐπιστρέφοντα ἀπὸ ἁμαρτίας,
memẽto φ oẽs ſum⁹ in increpa
μνήσθητι ὅτι πάντες ἐσμὲν ἐν ἐπιτι
tionib⁹. ne inhonores hoiem in ſene
μίοις. μὴ ἀτιμάσῃς ἄνθρωπον ἐν γή
ctute ſua: τ eñ ex nobis ſeneſcunt.
ρᾳ αὐτοῦ, καὶ γὰρ ἐξ ἡμῶν γηράσκουσι.
Ne gaudeas in mortuo inimiciſſi
D Μὴ ἐπίχαιρε ἐπὶ νεκρῷ τῷ ἐχθροτά
mo tuo: memẽto φ oẽs mori
τῳ σου, μνήσθητι ὅτι πάντες τελευ
mur. ne deſpicias narrationẽ ſapiẽtũ:
τῶμεν. μὴ παρίδῃς διήγημα σοφῶν,
τ in puerbijs eoꝝ cõuerſa
καὶ ἐν ταῖς παροιμίαις αὐτῶν ἀναστρέ
re. Qm ab ipſis diſces diſci
φου. Ὅτι παρ' αὐτῶν μαθήσῃ παι
plinã: τ ſeruire magnatib⁹ facili
δείαν, καὶ λειτουργῆσαι μεγιστᾶσιν εὐμα
ter. ne diſcedas a narratione ſenioꝝ:
ρῶς. μὴ ἀστόχει διηγήματος γερόντων,
A τ eñ ipſi didicerũt a patri
καὶ γὰρ αὐτοὶ ἔμαθον παρὰ τῶν πατέ
bus ſuis: qm ab illis diſces intel
ρων αὐτῶν, ὅτι παρ' αὐτῶν μαθήσῃ σύ
lectũ: τ in tẽpore neceſſitatis dare
νεσιν, καὶ ἐν καιρῷ χρείας δοῦναι
reſpõſum. Ne accẽdas carbones pecca
ἀπόκρισιν. Μὴ ἔκκαιε ἄνθρακας ἁμαρ
toris: ne incẽdaris in igne flam
τωλοῦ, μὴ ἐμπυρισθῇς ἐν πυρὶ φλο
B me illi⁹. Ne exurgas a facie
γὸς αὐτοῦ. Μὴ ἐξαναστῇς ἀπὸ προσώπου
cõtumelioſi: ne inſideat ſicut inſidie
ὑβριστοῦ, ἵνα μὴ ἐγκαθίσῃ ὡς ἔνεδρον τῷ
ori tuo. Ne feneteris hoi fortio
puer. στόματί σου. Μὴ δανείσῃς ἀνθρώπῳ ἰσχυρο
ri te: τ ſi feneraueris:q̃ſi q̃ perdi
τέρῳ σου, καὶ ἐὰν δανείσῃς, ὡς ἀπολωλε
dit eſto. ne ſpõdeas ſup virtutẽ tuã:
κὼς γίνου. μὴ ἐγγυήσῃ ὑπὲρ δύναμίν σου,
τ ſi ſpopõderis: q̃ſi ſoluturꝰ cogita.
καὶ ἐὰν ἐγγυήσῃ, ὡς ἀποτίσων φρόντιζε.
Ne indices cõtra indicẽ: ſm eñ opinio
Μὴ δικάζου κατὰ κριτοῦ, κατὰ γὰρ τὴν δό

In oĩbus opibus tuis memorare nouiſ
ſima tua: & in eternũ non peccabis.
Capitulum octauum.
Non litiges cũ homine potente: ne
forte incidas in manus illius. Non
cõtendas cũ viro locuplete: ne forte cõ
tra te conſtituat litẽ tibi. Multos enim
ꝑdidit aurũ & argentũ: et vſq₃ ad cor re
gũ extendit & couertit. Nõ litiges cũ
homine linguato: & nõ ſtrues in igne₃
illi⁹ ligna. Nõ cõmũices hoĩ indocto ne
male de ꝓgenie tua loquatur. Ne deſpi
cias hoiem auertentẽ ſe a pctõ: neq₃ im
properes ei. Memẽto qm̃ oẽs in corru
ptione ſumus. Ne ſpernas hoie₃ in ſua
ſenectute: et enim ex nobis ſeneſcunt.
Noli de mortuo inimico tuo gaudere:
ſciens qm̃ oẽs morimur: & in gaudium
nolum⁹ venire. Ne deſpicias narratio
ne₃ pſbyterorũ ſapiẽtiũ: & in ꝓuerbiis
eorũ conuerſare. Ab ipis eñ diſces ſa
pientiã & doctrinã intellect⁹: & ſeruire
magnatis ſine querela: Non te ꝑtereat
narratio ſeniorũ: ipſi enim didicerunt a
patrib⁹ ſuis. Qm̃ ab ipis diſces intelle
ctũ: & in tẽpore neceſſitatis dabis reſ
põſum. Non incẽdas carbones pctõrũ
arguẽs eos: & ne incẽdaris flãma ignis
pctõrum illorũ. Ne cõtra faciẽ ſtes con
tumelioſi: ne ſedeat q̃ſi inſidiator ori
tuo. Noli fenerari homini fortiori te: φ
ſi feneraueris quaſi perditũ habe. Non
ſpõdeas ſup virtutẽ tuã: φ ſi ſpoponde
ris: q̃ſi reſtituens cogita. Nõ iudices cõ
tra iudicẽ: qm̃ ſcđm quod iuſtũ eſt iudi
cat. Cũ audace non eas in via: ne forte
grauet mala ſua in te. Ipe eñ ſcđm vo
luntatẽ ſuã vadit: & ſimul cũ ſtultitia ipi⁹
peries. Cũ iracũdo nõ facias rixã: & cũ
audace nõ eas in deſertũ: qm̃ quaſi ni
hil eſt ante illũ ſanguis: & vbi nõ eſt ad
iutoriũ elidet te. Cum fatuis cõſiliũ nõ
habeas: nõ eĩ poterũt diligere niſi q̃ eis
placẽt. Corã extraneo ne facias cõſiliũ:
neſcis eñ qd pariet. Nõ oĩ hoĩ cor tuu₃
manifeſtes: ne forte inferat tibi gratiã
falſam: et cõuicietur tibi. Ca. 9.
Non zeles mulierẽ ſin⁹ tui: ne oſten
dat ſup te maliciã doctrine nequã.
Nõ des mulieri poteſtatẽ aie tue: ne in
grediatur in virtute tua & cõfundaris.
Ne reſpicias mulierẽ multiuolã: ne for
te incidas in laq̃os illi⁹. Cũ ſaltratice ne
aſſidu⁹ ſis: nec audias illã: ne forte ꝑeas
in efficacia illi⁹. Virginẽ ne conſpicias:
ne forte ſcandalizeris in decore illius.
Ne des fornicariis aiam tuã in vllo: ne ꝑ
das te & hereditatẽ tuã. Noli circunſpi
cere in vicis ciuitatis: nec oberraueris
in plateis illius. Auerte faciẽ tuã a mu
liere cõpta: & ne circunſpicias ſpeciem
alienam. Propter ſpeciẽ mulieris mul
ti perierũt: & ex hoc concupiſcẽtia qua
ſi ignis exardeſcit. Oĩs mulier q̃ eſt for
nicaria: quaſi ſtercꝰ in via ab oĩbus ꝑte
reuntib⁹ cõculcabitur. Speciẽ mulieris
aliene multi ãmirati reprobi facti ſunt:
colloquiũ enim illius quaſi ignis exar
deſcit. Cum aliena muliere non ſedeas
omnino: nec accumbas cũ ea ſuper cu
bitum: & non alterceris cũ illa in vino:

nẽ eius indicabit eũ. cũ auda
ξαν αὐτοῦ κρινοῦσιν αὐτόν. μετὰ τολμη
ce ne eas in via: ne graue
ροῦ μὴ πορεύου ἐν ὁδῷ, ἵνα μὴ βαρύνῃ
tur cõtra te: ipe eñ ſm voluntatẽ
ται κατὰ σοῦ, αὐτὸς γὰρ κατὰ τὸ θέλημα
ſuã faciet: τ cũ ſtultitia ipius
αὐτοῦ ποιήσει, καὶ τῇ ἀφροσύνῃ αὐτοῦ
ſimul pibis. Cũ iracũdo ne feceris
συναπολῇ. Μετὰ θυμώδους μὴ ποιήσῃς
rixã: τ ne eas cũ eo in de
μάχην, καὶ μὴ πορεύου μετ' αὐτοῦ τὴν ἔρη
ſertũ. Sic nihil in oculis eius ſãguis:
μον. Οὕτως οὐδὲν ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ αἷμα,
τ vbi nõ eſt adiutoriũ deijciet te
καὶ ὅπου οὐκ ἔστι βοήθεια καταβαλεῖ σε
illic. Cũ fatuo nõ habeas cõſiliũ: nõ
ἐκεῖ. Μετὰ μωροῦ μὴ συμβουλεύου, οὐ
eñ poterit verbũ celare. Corã extra
γὰρ δυνήσεται λόγον στέξαι. Ενώπιον ἀλλο
neo ne facias occultũ: nõ eñ cogno
τρίου μὴ ποιήσῃς κρυπτόν, οὐ γὰρ γινώσ
ſcis qd pariet. Omni hoi ne
κεις τί τέξεται. παντὶ ἀνθρώπῳ μὴ
manifeſtes cor tuũ: τ ne refe
ἔκφαινε τὴν καρδίαν σου, καὶ μὴ ἀνα
rat tibi grã falſam.
φερέτω σοι χάριν ψευδῆ. Ca. 9.
Ne zeles mulierẽ ſinus tui: ne
Μὴ ζήλου γυναῖκα τοῦ κόλπου σου, μὴ
φ oſtẽdas in te diſciplinã malã.
δὲ διδάξῃς ἐπὶ σεαυτὸν παιδείαν πονηράν.
Ne dederis mulieri aiam tuã: vt aſcẽdat
Μὴ δῷς γυναικὶ τὴν ψυχήν σου, ἐπιβῆναι
ipa ſup aiam tuã. Ne occur
αὐτὴν ἐπὶ τὴν ψυχήν σου. Μὴ ἀπάν
ras mulieri meretrici: ne forte inci
τα γυναικὶ ἑταιριζομένῃ, μήποτε ἐμπέ
das in laqueos illius: cũ
σῃς εἰς τὰς παγίδας αὐτῆς, μετὰ
cãtatrice ne aſſidu⁹ ſis: ne forte
ψαλλούσης μὴ ἐνδελέχιζε, μήποτε
capiaris in exercitijs eius.
ἁλῷς ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτῆς.
Virginẽ ne cõſideres: neforte
Παρθένον μὴ καταμάνθανε, μήποτε
ſcandalizeris in penis eius.
σκανδαλισθῇς ἐν τοῖς ἐπιτιμίοις αὐτῆς.
Ne dederis ſcortis aiam tuã: ne
Μὴ δῷς πόρναις τὴν ψυχήν σου, ἵνα μὴ
perdas hereditatẽ tuã. Ne circũ
ἀπολέσῃς τὴν κληρονομίαν σου. Μὴ περι
ſpicias in vicis ciuitatis: τ in de
βλέπου ἐν ῥύμαις πόλεως, καὶ ἐν τοῖς ἐρή
ſertis illi⁹ ne erres. Auerte ocu
μοις αὐτῆς μὴ πλανῶ. Ἀπόστρεψον ὀφθαλ
lũ a muliere formoſa: τ ne conſi
μὸν ἀπὸ γυναικὸς εὐμόρφου, καὶ μὴ κατα
deres ſpeciẽ alienã. In eñ ſpe
μάνθανε κάλλος ἀλλότριον. Ἐν γὰρ καλ
cie mulieris multi errauerunt: τ
λει γυναικὸς πολλοὶ ἐπλανήθησαν, καὶ
ex hoc amicitia vt ignis accendit: τ
ἐκ τούτου φιλία ὡς πῦρ ἀνακαίεται, καὶ
ne accubueris in vinis cũ ea.
μὴ κατακλιθῇς ἐπ' ἀγκαλῶν μετ' αὐτῆς.
Cum cõiugata muliere ne ſedeas
Μετὰ ὑπάνδρου γυναικὸς μὴ κάθου
omnino: τ ne cõcurſeris
τὸ σύνολον, καὶ μὴ συμβολοκοπήσῃς
cũ ea in vino. Neforte declinet
μετ' αὐτῆς ἐν οἴνῳ. Μήποτε ἐκκλίνῃ ἡ

Digitized by Google

aīa tua in illā: ⁊ ſpū
ψυχή σου ἐπ' αὐτήν, καὶ τῷ πνεύματί
tuo labaris in ꝑditionē: ne derelin
σου ὀλισθήσῃς εἰς ἀπώλειαν, μὴ ἐγκατα
quas amicū antiquū. nā nouus
λίπῃς φίλον ἀρχαῖον· ὁ γὰρ πρόσφατος
nō eſt equalis illi. Vinū nouū: ami
οὐκ ἔστιν ἔπισος αὐτῷ. Οἶνος νέος, φί-
cus nou⁹: ſi inueterat⁹ fuerit cū letitia
λος νέος, ἐὰν παλαιωθῇ μετ' εὐφροσύνης
bibes illud. ne imiteris gloriā pecca-
πίεσαι αὐτόν. μὴ ζηλώσῃς δόξαν ἁμαρ
toris: nō eñ noſti q̄ eſt ſubuer
τωλοῦ, οὐ γὰρ οἶδας τίς ἐστιν ἡ κατα-
ſio ei⁹. ne placeas tibi appro
στροφὴ αὐτοῦ. μὴ εὐδοκήσῃς εὐδο-
bationib⁹ impioꝝ. memēto ꝙ vſqꝫ ad
κίαις ἀσεβῶν. μνήσθητι ὅτι ἕως
inferos nō iuſtificabunt. Lōge abeſto
ᾅδου οὐ μὴ δικαιωθῶσι. Μακρὰν ἄπεχε
ab hoīe q̄ poteſtatē habet occi
ἀπὸ ἀνθρώπου ὃς ἐξουσίαν ἔχει τοῦ φο
dendi: ⁊ nō ſuſpicaberis timorē mor
νεύειν, καὶ οὐ μὴ ὑποπτεύσῃς φόβον θα
tis. Et ſi acceſſeris ne er-
νάτου. Καὶ ἐὰν προσέλθῃς μὴ πλημμε
res: ne auferat vitā tuā
λήσῃς, ἵνα μὴ ἀφέληται τὴν ζωήν σου
continuo. Scito ꝙ in medio
παραχρῆμα. Ἐπίγνωθι ὅτι ἐν μέσῳ
laqueoꝝ ꝑtranſis: ⁊ ſuper pinacula
παγίδων διαβαίνεις, καὶ ἐπὶ ἐπάλξε
ciuitatis deābulas. Scōꝫ
ων πόλεως περιπατεῖς. Κατὰ τὴν
virtutē tuā coniecta de ꝓximo: ⁊ cū
ἰσχύν σου στόχασαι τοῦ πλησίον, καὶ με
ſapiētib⁹ ꝯſiliū fac: cū prudētib⁹ ſit
τὰ σοφῶν βουλεύου, μετὰ συνετῶν ἔστω
diſputatio tua: ⁊ oīs narratio
ὁ διαλογισμός σου, καὶ πᾶσα διήγησις
tua in lege altiſſimi. Viri iuſti
σου ἐν νόμῳ ὑψίστου. Ἄνδρες δίκαιοι
ſint cōuiue tui: ⁊ in timore
ἔστωσαν σύνδειπνοί σου, καὶ ἐν φόβῳ
dñi ſit gloriatio tua. In ma-
κυρίου ἔστω τὸ καύχημά σου. Ἐν χει
nu artificū opus laudabit: ⁊
ρὶ τεχνιτῶν ἔργον ἐπαινεθήσεται, καὶ
princeps populi ſapiēs in ſmone ſuo.
ὁ ἡγούμενος λαοῦ σοφὸς ἐν λόγῳ αὐτοῦ.
Terribilis in ciuitate ſua homo liguoſus
Φοβερὸς ἐν πόλει αὐτοῦ ἀνὴρ γλωσσώδης,
⁊ petulās in verbo ſuo odio erit.
καὶ ὁ προπετὴς ἐν λόγῳ αὐτοῦ μισηθήσεται.
Iudex ſapiēs docet
Κριτὴς σοφὸς παιδεύει τὸν C.10.
pplm ſuū: ⁊ ꝑncipatus prudētis ꝓten
λαὸν αὐτοῦ, καὶ ἡγεμονία συνετοῦ τετα
ſus erit. ſm iudicē ppli:
γμένη ἔσται. κατὰ τὸν κριτὴν τοῦ λαοῦ,
ſic ⁊ miniſtri eius. ⁊ ſm
οὕτως καὶ οἱ λειτουργοὶ αὐτοῦ. καὶ κατὰ
gubernatorē ciuitatis: oēs
τὸν ἡγούμενον τῆς πόλεως, πάντες οἱ
inhabitātes eā. Rex inſi
κατοικοῦντες αὐτήν. Βασιλεὺς ἀπαί
piēs ꝑdet pplm ſuū: ⁊ ciui
δευτος ἀπολεῖ τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ πό
tas habitabit in intellectu potentiū.
λις οἰκισθήσεται ἐν συνέσει δυναστῶν.
In manu dñi poteſtas terre: ⁊
Ἐν χειρὶ κυρίου ἡ ἐξουσία τῆς γῆς, καὶ

ne forte declinet cor tuum in illā: & ſanguine tuo labaris in perditionē. Ne derelinquas amicum antiquū: nouus eñ non erit ſimilis illi. Vinum nouū amic⁹ nouus. Veteraſcat: & cum ſuauitate bibas illud. Non ʒeles gloriā et opes peccatoris: nō enim ſcis que futura ſit illi⁊ ſubuerſio. Non placeat tibi iniuria iniuſtorum: ſciens quoniaꝫ vſqꝫ ad inferos non placebit impius. Longe abeſto ab homine poteſtatē habente occidendi et non ſuſpicaberis timorem mortis. Et ſi acceſſeris ad illū noli aliquid committere: ne forte auferat vitam tuā. Cōmunionem mortis ſcito quoniā in medio laqueorum ingredieris: & ſuper dolentium arma ambulabis. Secundū virtutem tuā caue te a proximo tuo: & cū ſapientibus & prudentibus tracta. Viri iuſti ſint tibi cōuiue: & in timore dei ſit tibi gloriatio: et in ſenſu ſit tibi cogitatus dei: et omnis enarratio tua in ꝓceptis altiſſimi. In manu artificū opa laudabuntur: & principes populi in ſapientia ſermonis ſui: in ſenſu vero ſenioruꝫ verbum. Terribilis eſt in ciuitate ſua homo liguoſus: & temerari⁹ ī verbo ſuo: odibilis erit. Ca.x.

IVdex ſapiēs iudicabit populū ſuuꝫ et principatus ſenſati ſtabilis erit. Secundū iudicem populi ſic & miniſtri eius: et qualis rector eſt ciuitatis: tales & inhabitantes in ea. Rex inſipiēs perdet populū ſuum: & ciuitates inhabitabuntur per ſenſuꝫ prudentiū. In manu dei poteſtas terre: & execrabilis omnis iniqtas gentiū: et vtilē rectoreꝫ ſuſcitabit in tēpus ſuper illam. In manu dei poteſtas hominis: & ſup faciē ſcribe imponet honorē ſuuꝫ. Oīs iniurie ꝓximi ne memineris: & nihil agas in opibus iniurie. Odibilis corā deo eſt & hoībus ſupbia: & execrabilis oīs iniquitas gentiū. Regnū a gente in gentē transfertur ꝓpter iniuſticias & iniurias et cōtumelias ac diuerſos dolos. Auaro autē nihil eſt ſceleſtius. Quid ſuperbis terra & cinis? Nihil eſt iniqui⁹ ꝙ amare pecuniā. Hic enim & animā ſuam venalē habet: qm̄ in vita ſua proiecit intima ſua. Oīs potētatus breuis vita: lāguor ꝓlixior grauat medicū. Breuē languorem precidit medic⁹: ſicut & rex hodie eſt: et cras morietur. Cum enim morietur homo: hereditabit ſerpētes et beſtias & vermes. Initiū ſuperbie hoīs apoſtatare a deo. qm̄ ab eo qui fecit illū receſſit cor eius: qm̄ initiū oīs peccati eſt ſupbia. Qui tenuerit illaꝫ adimplebitur maledictis: & ſubuertet eū in finem. Propterea exhonorauit dñs cōuent⁹ malorū: et deſtruxit eos vſqꝫ in finē. Sedes ducū ſupborū deſtruxit de⁹: & ſedere fecit mites ꝓ eis. Radices gētiū ſupbarū arefecit de⁹: & plātauit humiles ex ipſis gētib⁹. Terras gētiū euertit dñs: & ꝑdidit eas vſqꝫ in fundamentū. Arefecit de⁹ ex ipſis & diſꝑdidit eos: et ceſſare fecit memoriaꝫ eorū a terra. Memoriā ſuperborū ꝑdidit deus: & reliqt memoriā humiliū ſenſu. Nō eſt creata hominibus ſuperbia

vtilē ſuſcitabit ad tēps ſuꝑ eā.
τὸν χρήσιμον ἐγερεῖ εἰς καιρὸν ἐπ' αὐτῆς. C
in manu dñi felicitas hoīs ⁊ faciei
ἐν χειρὶ κυρίου εὐοδία ἀνδρὸς καὶ προσώ
ſcribe imponet gloriā ſuā.
που γραμματέως ἐπιθήσει δόξαν αὐτοῦ.
In omni iniuria: ne iraſcaris
Ἐπὶ παντὶ ἀδικήματι, μὴ μηνίσῃς τῷ
ꝓximo: ⁊ ne facias q̄ppiā in opib⁹
πλησίον, καὶ μὴ πράσσε μηδὲν ἐν ἔργοις
iniurie. Odibilis corā dño ⁊ hoi
ὕβρεως. Μισητὴ ἔναντι κυρίου καὶ ἀν
bus ſuperbia: ⁊ ex ambob⁹
θρώπων ὑπερηφανία, καὶ ἐξ ἀμφοτέρων D
error iniuſticie. Regnū de gē
πλημμέλεια ἀδικίας. Βασιλεία ἀπὸ ἔ
te. in gentē trāſfertur. ꝓpt iniuſticias
θνους εἰς ἔθνος μετάγεται. διὰ ἀδικίας
⁊ iniurias ⁊ opes doloſas: qd ſu-
καὶ ὕβρεις καὶ χρήματα δόλια, τί ὑπε
perbit terra ⁊ cinis? Auaro
ρηφανεύεται γῆ καὶ σποδός; Φιλαργύρου
quidē.n. nihil iniquius. hic eñ ⁊ 5.re.3. a.
μὲν γὰρ οὐδὲν ἀνομώτερον. οὗτος γὰρ καὶ
ſuā aīam venalē facit. qm̄
τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν ἔκπρακτον ποιεῖ. ὅτι
in vita ſua ꝓiecerūt intima ſua.
ἐν ζωῇ αὐτοῦ ἔρριψαν τὰ ἐντόσθια αὐτοῦ.
longū morbū incidit medic⁹: ⁊
μακρὸν ἀρρώστημα κόπτει ἰατρός, καὶ
rex hodie: ⁊ cras morie
βασιλεὺς σήμερον, καὶ αὔριον τελευτή
tur. Cū eñ moriat̄ homo: A
σει. Ἐν γὰρ τῷ ἀποθανεῖν ἄνθρωπον,
hereditabit ſerpētes ⁊ beſtias: ⁊
κληρονομήσει ἑρπετὰ καὶ θηρία, καὶ
vermes. Initiū ſuperbie: ho
σκώληκας. Ἀρχὴ ὑπερηφανίας, ἀν
minis recedentis a dño: ⁊
θρώπου ἀφισταμένου ἀπὸ κυρίου, καὶ
ab eo q̄ fecit illū receſſit Ec.19
ἀπὸ τοῦ ποιήσαντος αὐτὸν ἀπέστη ἡ
cor eius. Qm̄ initiū peccati
καρδία αὐτοῦ. Ὅτι ἀρχὴ ἁμαρτίας
ſuperbia: ⁊ q̄ tenuerit illā iniu
ὑπερηφανία, καὶ ὁ κρατῶν αὐτῆς ἐξυ-
riabit abominationē: ⁊ ſubuerte
βρίσει βδέλυγμα, καὶ καταστραφή- B
tur in finē. ꝓpt hoc exhonora
σεται εἰς τέλος. διὰ τοῦτο παρεδόξα
uit dñs inductiones ⁊ ſubuer
σε κύριος τὰς ἐπαγωγάς, καὶ κατέστρε
tit in finē illos. Sedes im
ψεν εἰς τέλος αὐτούς. Θρόνους ἀρ-
perantiū deſtruxit dñs: ⁊ ſedere fecit
χόντων καθεῖλεν ὁ κύριος, καὶ ἐκάθισε
mites pro eis intus. radices gētiū
πραεῖς ἀντ' αὐτῶν ἔνδοθεν. ῥίζας ἐθνῶν
ſuperbaꝝ abſtulit dñs: ⁊ plāta
ὑπερηφάνων ἐξεῖλε κύριος, καὶ ἐφύτευ
uit pro illis in gloria humiles. Regiones
σεν ἀντ' αὐτῶν ἐν δόξῃ ταπεινούς. Χώρας
gētiū ſubuertit dñs: ⁊ perdidit
ἐθνῶν κατέστρεψε κύριος, καὶ ἀπώλεσεν C
eas vſqꝫ ad fundamēta terre. abſtulit ex eis
αὐτὰς ἕως θεμελίων γῆς. ἐξῆρεν ἐξ αὐ-
⁊ ꝑdidit eos: ⁊ ceſſare
τῶν καὶ ἀπώλεσεν αὐτούς, καὶ κατέ
fecit a terra memoriā eoꝝ.
παυσεν ἀπὸ γῆς τὸ μνημόσυνον αὐτῶν.
Nō creata eſt hoībus ſuperbia:
Οὐκ ἔκτισαι ἀνθρώποις ὑπερηφανία,

Digitized by Google

neq; ira furoris ɔ̄tentionib⁹ mulierꝫ.
οὐ δὲ ὀργὴ θυμοῦ συναντήμασι γυναικῶν.
ſemē ſecuritatis q̄ timēt domi
σπέρμα ἀσφαλείας οἱ φοβούμενοι κυ-
nū: ⁊ ꝓtioſa plāta q̄ diligunt
ριον, καὶ ἔντιμον φύτευμα οἱ ἀγαπῶν
illuꝫ. Semē ignominie q̄
τες αὐτόν. Σπέρμα ἀτιμίας οἱ μὴ
nō attendunt legi: ſemē erro
προσέχοντες τῷ νόμῳ, σπέρμα πλα
D ris q̄ traſgrediunt mādata.
νήσεως οἱ παραβαίνοντες ἐντολάς.
puer. 17.a. In medio fratrū rector illoꝝ
puer. 21.b. Ἐν μέσῳ ἀδελφῶν ὁ ἡγούμενος αὐτῶν
Infra. 19.b. honoratus: ⁊ q̄ timent dn̄m in
ἔντιμος, καὶ οἱ φοβούμενοι κύριον ἐν
oculis illius. Ante finē initiuꝫ
ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ. Πρὸ λήξεως ἀρχὴ
timor dn̄i: abiectio āt ꝓncipatus obdu
φόβος κυρίου, ἐκβολὴ δὲ ἀρχῆς σκλη-
ratio ⁊ ſuperbia. diues ⁊
ρυσμὸς καὶ ὑπερηφανία. πλούσιος καὶ
honoratus ⁊ pauper ɔ̄tatio coꝝ
ἔνδοξος καὶ πτωχὸς τὸ καύχημα αὐτῶν
timor dn̄i. Nō iuſtuꝫ inhonorare
φόβος κυρίου. Οὐ δίκαιον ἀτιμάσαι
pauperē itelligentē: ⁊ nō decet hono
πτωχὸν συνετόν, καὶ οὐ καθήκει δοξά
rare viꝝ pctōrem. Magnates
σαι ἄνδρα ἁμαρτωλόν. Μεγιστᾶνες
⁊ iudices ⁊ potentes honorabunt:
καὶ κριταὶ καὶ δυνάσται δοξασθήσονται,
⁊ nō eſt aliq̄s coꝝ maior ti-
καὶ οὐκ ἔστι τίς αὐτῶν μείζων τοῦ φο
A mente dn̄m. Seruo prudēti
βουμένου τὸν κύριον. Οἰκέτῃ συνετῷ
liberi ſeruient: ⁊ vir ſa
ἐλεύθεροι λειτουργήσουσι, καὶ ἀνὴρ ἐπι
piens nō murmurabit correptus. ne
στήμων οὐ γογγύσει παιδευόμενος. μὴ
velis videri ſapiēs in faciēdo opus tuuꝫ: ⁊ ne
σοφίζου ποιῆσαι τὸ ἔργον σου, καὶ μὴ
extollas te in tp̄e anguſtie tue.
δοξάζου ἐν καιρῷ στενοχωρίας σου.
Melius .n. q̄ operat ⁊ abun
Κρεῖσσον γὰρ ὁ ἐργαζόμενος καὶ περισ
puer. 18.c. dat in oībus: q̄ꝫ q̄ ɔ̄liat ⁊
σεύων ἐν πᾶσιν, ἢ ὁ δοξαζόμενος καὶ
eget pane. Fili in māſuetudīe
ἀπορῶν ἄρτου. Τέκνον ἐν πραΰτητι
tua honora aīam tuā: ⁊ da
σου δόξασον τὴν ψυχήν σου, καὶ δὸς
illi honorē ſm̄ dignitatē eius.
B αὐτῇ τιμὴν κατὰ τὴν ἀξίαν αὐτῆς.
Peccantē in aīam ſu-
Τὸν ἁμαρτάνοντα εἰς τὴν ψυχὴν αὐ-
am q̄s iuſtificabit? ⁊ q̄s honorabit
τοῦ τίς δικαιώσει; καὶ τίς δοξάσει
inhonorantē vitā ſuā? Pau
τὸν ἀτιμάζοντα τὴν ζωὴν αὐτοῦ; Πτω
per honorat ꝑpt ſcientiā ſuā: ⁊
χὸς δοξάζεται δι' ἐπιστήμην αὐτοῦ, καὶ
diues honorat ꝑpt diuitias
πλούσιος δοξάζεται διὰ τὸν πλοῦτον
ſuas: q̄ eſt honoratus in paupertate: ⁊
αὐτοῦ, ὁ δεδοξασμένος ἐν πτωχείᾳ, καὶ
in diuitijs q̄nto magis?
ἐν πλούτῳ ποσαχῶς; Ca. 11.

Sapia humilis exaltabit ca-
Σοφία ταπεινοῦ ἀνυψώσει κεφα
put illius: ⁊ in medio magnatū col-
λὴν αὐτοῦ, καὶ ἐν μέσῳ μεγιστάνων κα

neq; iracundia nationi mulierum. Se-
mē hominum honorabitur hoc quod
timet deum. ſemē autem hoc exhono
rabitur quod preterit mandata domi-
ni. In medio fratrum rector illorum in
honore: & qui timent dn̄m erūt in ocu
lis illi⁹. Gloria diuitū honoratorum: &
pauperum timor dei eſt. Nō deſpicere
hominē iuſtum pauperem: et non ma
gnificare virum peccatorem diuitem.
Magnus eſt iudex: & potens eſt in ho-
nore: & nō eſt maior illo qui timet deū.
Seruo ſenſato liberi ſeruient: & vir pru
dens & diſciplinatus non murmurabit
correptus: & inſcius nō honorabitur.
Noli extollere te in faciēdo opere tuo:
et noli cunctari in tēpore anguſtie. Me
lior eſt qui operatur & abundat in om
nibus: q̄ꝫ qui gloriatur & eget pane. Fi
li in manſuetudine ſerua animam tuā:
& da illi honorem ſecundum meritum
ſuum. Peccantem in animam ſuā quis
iuſtificabit? Et quis honorificabit exho
norantem animā ſuam? Pauper gloria-
tur per diſciplinā & timorem ſuū: & eſt
homo qui honorificatur propter ſub
ſtantiam ſuam. Qui autē gloriatur in
paupertate: q̄ꝫtomagis in ſubſtātia. Et
qui gloriatur in ſubſtantia: paupertatē
vereatur.

Capitulum vndecimum.

Sapiētia humiliati exaltabit caput
illius: et in medio magnatorum cō
ſedere illum faciet. Non laudes virū in
ſpecie ſua: neq; ſpernas hominem in vi
ſu ſuo: breuis in volatilibus apis: & ini-
tiū dulcoris habet fructus illius. In ve-
ſtitu ne glorieris vnq̄: nec in die hono-
ris tui extollaris. Quoniam mirabilia
opa altiſſimi ſolius: et glorioſa & abſcō
ſa & inuiſa opa illius. Multi tyranni ſe-
derunt in throno: & inſuſpicabilis por
tauit diadema. Multi potētes oppreſ-
ſi ſunt valde: & glīoſi traditi ſunt in ma
nus alterorum. Priuſq̄ꝫ interroges ne
vituperes quenq̄ꝫ: & cum interrogaue
ris: corripe iuſte. Priuſq̄ꝫ audias ne reſ-
pondeas verbum: & in medio ſeniorū
ne adiicias loqui. De ea re que te non
moleſtat ne certeris: & i iudicio peccā
tium ne conſiſtas. Fili ne in multis ſint
actus tui: & ſi diues fueris non eris im-
munis a delicto. Si enim ſecutus fueris
non apprehēdes: & non effugies ſi pre
curreris. Eſt homo laborans & feſtinās
& dolens impius: & tanto magis non
abundabit. Eſt homo marcidus egens
recuperatione: plus deficiens virtute &
abundans paupertate: & oculus dei reſ
pexit illum in bono & erexit eū ab hu-
militate ipſius: & exaltauit caput eius:
& mirati ſunt in illo multi & honoraue
runt deū. Bona & mala: vita et mors:
paupertas & honeſtas a deo ſunt. Sa-
pientia diſciplina & ſcientia legis apud
dominum: dilectio et vie bonorum a-
pud ipſum. Error & tenebre peccato-
ribus concreata ſunt: qui autem exul
tant in malis conſeneſcunt in malo.
Datio dei permanet iuſtis: ooooooooooo

locabit eum. Ne laudes viꝝ in ſpecie
θίσει αὐτόν. Μὴ αἰνέσῃς ἄνδρα ἐν κάλλει
ſua: ⁊ ne abomineris hoīem in viſu
αὐτοῦ, καὶ μὴ βδελύξῃ ἄνθρωπον ἐν ὁράσει
ſuo. breuis in volatilibus apis:
αὐτοῦ. μικρὰ ἐν πετεινοῖς ἡ μέλισσα,
⁊ ꝓncipat⁹ dulcoꝝ fruct⁹ eius.
καὶ ἀρχὴ γλυκασμάτων ὁ καρπὸς αὐτῆς.
In indumēto veſtimētoꝝ ne ɔ̄lieris: ⁊
Ἐν περιβολῇ ἱματίων μὴ καυχήσῃ, καὶ
in die ɔ̄lie ne extollaris: q̄m mirabilia
ἐν ἡμέρᾳ δόξης μὴ ἐπαίρου, ὅτι θαυμαστὰ
opa dn̄i ſunt: ⁊ occulta opa
τὰ ἔργα κυρίου ἐστί, καὶ κρυπτὰ τὰ ἔργα
eius hoīb⁹. multi tyrāni ſederunt ſup
αὐτοῦ ἀνθρώποις. πολλοὶ τύραννοι ἐκάθισαν ἐπ'
pauimēta: at inſuſpicat⁹ tulit diade
ἐδάφους, ὁ δὲ ἀνυπονόητος ἐφόρεσε διάδη
ma. Multi potentes inhonorati ſūt val-
μα. Πολλοὶ δυνάσται ἠτιμάσθησαν σφό
de: ⁊ ɔ̄lioſi traditi ſunt in man⁹
δρα, καὶ ἔνδοξοι παρεδόθησαν εἰς χεῖρας
alioꝝ. ꝑuſq̄ꝫ exquiras: ne accuſes: itellige
ἑτέρων. πρὶν ἢ ἐξετάσῃς, μὴ μέμφου, νόησον
primū ⁊ tūc reprehēde. ꝑuſq̄ꝫ audi
πρῶτον καὶ τότε ἐπιτίμα. πρὶν ἢ ἀκοῦ-
as: ne reſpōdeas: ⁊ in medio ſmonū ne
σαι, μὴ ἀποκρίνου, καὶ ἐν μέσῳ λόγων μὴ
iteriicias verbū. De re
παρέμβαλλε ῥῆμα. Περὶ πράγματος
deq̄ nō eſt adte: ne certes: ⁊ in iudicio pec-
οὗ οὐκ ἔστι σοι, μὴ ἔριζε, καὶ ἐν κρίσει ἁμαρ
catoꝝ ne ꝑſideas. Fili nō erga
τωλῶν μὴ συνέδρευε. Τέκνον μὴ περὶ
multa ſint actus tui: ſi eñ
πολλὰ ἔστωσαν αἱ πράξεις σου, ἐὰν γὰρ
replet⁹ fueris nō eris inocēs: ⁊ ſi ſecut⁹ fueris
πληθύνῃς οὐκ ἀθῳωθήσῃ, καὶ ἐὰν διώκῃς,
nō apprehēdes: ⁊ nō effugies au
οὐ μὴ καταλάβῃς, καὶ οὐ μὴ ἐκφύγῃς διά
fugiēs. Eſt laborās ⁊ opās: ⁊ feſtinās:
δρας. Ἔστι κοπιῶν καὶ πονῶν καὶ σπεύδων,
⁊ tanto magis eget. eſt piger
καὶ τοσούτῳ μᾶλλον ὑστερεῖται. ἔστι νωθρὸς
egēs auxilio: deficiēs vtute ⁊
προσδεόμενος ἀντιλήψεως, ὑστερῶν ἰσχύϊ καὶ
abundās paūptate: ⁊ oculus dn̄i
περισσεύων πτωχείᾳ, καὶ ὀφθαλμὸς κυ-
reſpexit illū in bona: ⁊ erexit
ἐπέβλεψεν αὐτῷ εἰς ἀγαθά, καὶ ἀνώρθω
eū de humilitate ipſius. Et exal
σεν αὐτὸν ἐκ ταπεινώσεως αὐτοῦ. Καὶ ἀνύ
tauit caput eius a ɔ̄tritione:
ψωσε κεφαλὴν αὐτοῦ ἀπὸ συντριβῆς,
⁊ mirati ſunt in illo multi q̄ vide-
καὶ ἐθαύμασαν ἐπ' αὐτῷ πολλοὶ θεωρή-
derūt. Bona ⁊ mala: vita ⁊ mors
σαντες. Ἀγαθὰ καὶ κακά, ζωὴ καὶ θά
paupertas ⁊ diuitie a do
νατος, πτωχεία καὶ πλοῦτος παρὰ κυ
mino ſunt. ſapia ⁊ ſciētia ⁊ cogni
ρίου ἐστί. σοφία καὶ ἐπιστήμη καὶ γνῶ
tio legis a dn̄o. dilectio
σις νόμου παρὰ κυρίου. Ἀγάπησις
⁊ vie bonoꝝ opeꝝ ab ipſo ſunt.
καὶ ὁδοὶ καλῶν ἔργων παρ' αὐτοῦ εἰσι.
Error ⁊ tenebre pctōribus ɔ̄creata
Πλάνη καὶ σκότος ἁμαρτωλοῖς συνέ
ta ſunt: at exultātibus in malis
κτισται, τοῖς δὲ γαυριῶσιν ἐπὶ κακά
ɔ̄ſeneſcit malitia. Datio dn̄i ꝑmanet
συγγηρᾷ κακία. Δόσις κυρίου παραμένει

Digitized by Google

religioſis: ⁊ bn̄placitū ei⁹ pſperat
εὐσεβέσι, καὶ ἡ εὐδοκία αὐτοῦ εὐοδοῖ
in ſeculū. Eſt q̄ locupletat ab atte
εἰς τὸν αἰῶνα. Ἐστι πλουτῶν ἀπὸ προ
tione ⁊ parſimonia ſua: ⁊ hec
σοχῆς καὶ σφιγγίας αὐτοῦ, καὶ αὕτη
pars ei⁹ a mercede illius.
ἡ μερὶς αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ.
In eo ꝙ dicit ipe inueni requiē: ⁊
Ἐν τῷ εἰπεῖν αὐτὸν εὗρον ἀνάπαυσιν, καὶ
nūc mādućabo a bonis meis aſ=
νῦν φάγωμαι ἀπὸ τῶν ἀγαθῶν μου ἀ
ſidue. Et nō nouit qđ tp̄s
διαλείπτως. Καὶ οὐκ οἶδε τίς καιρὸς
preteribit ipm̄: ⁊ relinquet
παρελεύσεται αὐτόν, καὶ καταλείψει
illa aliis ⁊ morieť. Sta
αὐτὰ ἑτέροις καὶ ἀποθανεῖται. Στῆθι
in teſtamēto tuo ⁊ colloq̄re in illo: ⁊
ἐν διαθήκῃ σου καὶ ὁμίλει ἐν αὐτῷ, καὶ
in ope tuo veteraſce. ne mire
ἐν τῷ ἔργῳ σου παλαιώθητι. μὴ θαύμα
ris ī operib⁹ pctōris: cōfide aūt ī do=
ζε ἐν ἔργοις ἁμαρτωλοῦ, πίστευε δὲ κυ=
mino ⁊ pmane in labore tuo. qm̄ le=
ρίῳ καὶ ἔμμενε τῷ πόνῳ σου. ὅτι κοῦ
ue in oculis dn̄i velociter repēte
φον ἐν ὀφθαλμοῖς κῦ διὰ τάχους ἐξάπινα
ditare pauperē. Bn̄dictio dn̄i
πλουτίσαι πένητα. Εὐλογία κυρίου
in mercede pii: ⁊ in hora veloci
ἐν μισθῷ εὐσεβοῦς, καὶ ἐν ὥρᾳ ταχινῇ
germinat bn̄dictionē ei⁹. ne dixeris
ἀναθάλλει εὐλογίαν αὐτοῦ. μὴ εἴπῃς
q̄ eſt mihi neceſſitas cōplacētie: ⁊ a quo
τίς ἐστί μου χρεία ἀρεσκείας, καὶ τίνι
ex nūc erūt mihi bona? Ne
ἀπὸ τοῦ νῦν ἔσται μοι τὰ ἀγαθά; Μὴ
dicas: ſufficiētia mihi ſūt: ⁊ multa mihi
εἴπῃς, αὐτάρκη μοι ἐστί, καὶ πολλά μοι
q̄ habeo: ⁊ qđ ex nūc mali
ἃ ἔχω, καὶ τί ἀπὸ τοῦ νῦν κακωθή=
habebo in vita? in die bonoꝝ obliuio
σομαι ἐν ζωῇ; ἐν ἡμέρᾳ ἀγαθῶν ἀμνησία
maloꝝ: ⁊ in die maloꝝ nō recordabi
κακῶν, καὶ ἐν ἡμέρᾳ κακῶν οὐ μνηθήσε
tur bonoꝝ. Qm̄ leue corā dn̄o
ται ἀγαθῶν. Ὅτι κοῦφον ἔναντι κυρίου
in die obitus reddere homini
ἐν ἡμέρᾳ τελευτῆς ἀποδοῦναι ἀνθρώπῳ
ſm̄ opa ei⁹. Malicia hore obli
κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ. Κάκωσις ὥρας ἐπι
uionē facit delitiaꝝ: ⁊ cōſumationē
λησμονὴν ποιεῖ τρυφῆς, καὶ συντέλειαν
hoīs reuelatio opeꝝ illi⁹.
ἀνθρώπου ἀποκάλυψις ἔργων αὐτοῦ.
Ante mortē ne dicas btm̄ aliquē:
Πρὸ τελευτῆς μὴ μακάριζε μηδένα,
⁊ in filiis ſuis cognoſceť vir.
καὶ ἐν τέκνοις αὐτοῦ γνωσθήσεται ἀνήρ.
nō oēm hoiem inducas in
μὴ πάντα ἄνθρωπον εἴσαγε εἰς τὸν
domū tuā: multe enī inſidie dia
οἶκόν σου, πολλὰ γὰρ τὰ ἔνεδρα τοῦ δια
boli. Perdix capta in cauea:
βόλου. Πέρδιξ θηρευθεὶς ἐν καρτάλλῳ,
ſic cor ſuperbi: ⁊ vt pſpe=
οὕτως καρδία ὑπερηφάνου, καὶ ὡς κατά
ctor aſcendēs ad caſum. Nā
σκοπος ἐπιβὰς ἐπὶ πτῶσιν. Τὰ γὰρ
bona in mala conuertēs inſidiať:
ἀγαθὰ εἰς κακὰ μεταστρέφων ἐνεδρεύει,

& profectus illius ſucceſſus habebit in
eternū. Eſt qui locupletatur parce agē
do: & hec eſt pars mercedis illius in eo
ꝙ dicit: inueni requiē mihi: & nūc man
ducabo de bonis meis ſolus: & neſcit ꝙ
tp̄s ꝑtereat illū: & mors appropinquet
& relinq̄t oīa aliis: & moriatur. Sta in te
ſtamento tuo: & in illo colloquere: & i
opere mandatorum tuoꝝ veteraſce.
Ne manſeris in operibus pctōꝝ. Cōfi
de aūt in deo & mane in loco tuo. Faci=
le eſt enī in oculis dei ſubito honeſtare
pauperē. Bn̄dictio dei in mercede iuſti
feſtinat: & in honore veloci ꝓceſſus illi
us fructificat. Ne dicas. qđ eſt mihi op⁹:
& que erunt mihi ex hoc bona? Ne di=
cas. Sufficiens mihi ſum: & quid ex hoc
peſſimabor? In die bonorū ne imemor
ſis malorum: & in die malorum ne ime
mor ſis bonorum: qm̄ facile eſt coram
deo in die obit⁹ retribuere vnicuiq; ſe
cūdum vias ſuas. Malitia hore obliuio=
nē facit luxurie magne: & in fine ho mi
nis denudatio operū illius. Ante mortē
ne laudes hominem quēq̄: qm̄ in filiis
ſuis agnoſcitur vir. Non oēm hoiem in
ducas in domū tuam: multe enim ſunt
inſidie doloſi. Sicut. n. eructant precor
dia fetentium: & ſicut pdix inducitur ī
caueā: & vt caprea in laqueū: ſic & cor
ſuperborum: & ſicut pſpector vidēs ca
ſum proximi ſui. Bona enī in mala cō
uertens inſidiatur: & in electis imponet
maculam. A ſcintilla enim vna augetur
ignis & ab vno doloſo augetur ſanguis:
homo vero peccator ſanguini inſidia=
tur. Attende tibi a peſtifero. fabricat
enim mala: ne forte īducat ſuper te ſub
ſannationem in perpetuum. Admit=
te ad te alienigenam: & ſubuertet te in
turbine: & abalienabit te a viis ꝓpriis.

Capitulum. 12

SI bn̄feceris ſcito cui feceris: & erit
gratia in bonis tuis multa. Benefac
iuſto & inuenies retributionē magnā:
& ſi non ab ipſo certe a domino. Non ē
enim ei bene qui aſſiduus eſt in malis:
& elemoſynas non danti: quoniam & al
tiſſimus odio habet peccatores: & mi=
ſertus eſt penitentibus. Da miſericordi
am: & ne ſuſcipias peccatorē: & impiis
& peccatoribus reddet vindictam: cu=
ſtodiens eos in diem vindicte. Da bono
& non receperis peccatorem. Benefac
humili: & non dederis impio. Prohibe
panes illi dare ne in ipſis potentior te
ſit. Nam duplicia mala inuenies in om=
nibus bonis quecunq; feceris illi: quo=
niam & altiſſimus odio habet peccato=
res: & impiis reddet vīdictam. Non ag=
noſcetur in bonis amicus: et non abſ=
condetur in malis inimicus. In bonis
viri inimici illius: in triſticia et in mali=
tia illius amicus agnitus eſt. Non cre=
das inimico tuo in eternum. Sicut enim
eramētū eruginat neqtia illi⁹. Et ſi hūi
liatus vadat curu⁹: abiice animū tuū: et

⁊ in electis imponet maculā.
καὶ ἐν τοῖς αἱρετικοῖς ἐπιθήσει μῶμον.
Ab ſcintilla parua augeť pru
Ἀπὸ σπινθῆρος μικρᾶς πληθύνεται ἀν=
na: ⁊ homo peccator ad C
θρακία, καὶ ἄνθρωπος ἁμαρτωλὸς εἰς
ſanguinē inſidiať: attende a malefa=
αἷμα ἐνεδρεύει, πρόσεχε ἀπὸ κακούρ
ctore: praua enī fabricat: ne forte
γου, πονηρὰ γὰρ τεκταίνεται, μήποτε
det tibi maculā in ſeculū. Inhabi
δῷ σοι μῶμον εἰς τὸν αἰῶνα. Ἐνοίκι
tare fac pegrinū ⁊ puertet te in turba
σον ἀλλότριον καὶ διαστρέψει σε ἐν ταρα
tione: ⁊ abalienabit te a
χῇ, καὶ ἀπαλλοτριώσει σε ἐκ τῶν
ꝓpriis tuis.
ἰδίων σου. Ca. 12.

SI bene feceris: ſcito cui facis:
Ἐὰν εὖ ποιῇς, γνῶθι τίνι ποιεῖς, Infra.
⁊ erit grā bonis tuis. Bene 18.c.
καὶ ἔσται χάρις τοῖς ἀγαθοῖς σου. Εὖ
fac pio: ⁊ iuenies retribu= D
ποίησον εὐσεβῆ, καὶ εὑρήσεις ἀνταπό
tionē: ⁊ ſi nō ab ipo: at ab
δομα, καὶ εἰ μὴ παρ᾽ αὐτοῦ, ἀλλὰ παρὰ
altiſſimo. Nō erūt bona ei q̄ aſſue
τοῦ ὑψίστου. Οὐκ ἔσται ἀγαθὰ τῷ ἐνδελε
t⁹ eſt ad mala: ⁊ elemoſynā nō
χίζοντι εἰς κακά, καὶ τῷ ἐλεημοσύνης μὴ
ſeparanti. da pio: ⁊ ne
χωριζομένῳ. δός τῷ εὐσεβεῖ, καὶ μὴ
ſuſcipias peccatorē. Bene fac hu
ἀντιλάβῃ ἁμαρτωλοῦ. Εὖ ποίησον τα
mili ⁊ ne dederis impio. ꝓhi
πεινῷ καὶ μὴ δῷς ἀσεβεῖ. ἐμπόδι
be panes tuos ⁊ ne dederis ei:
σον τοὺς ἄρτους σου καὶ μὴ δῷς αὐτῷ,
ne in illis te ſupprimat: du
ἵνα μὴ ἐν αὐτοῖς σε δυναστεύσῃ, δι
plicia enī mala inueniet tibi in
πλάσια γὰρ κακὰ εὑρήσει σοι ἐν
oībus bonis q̄cūq; feceris illi.
πᾶσιν ἀγαθοῖς οἷς ἂν ποιῇς αὐτῷ.
Qm̄ ⁊ altiſſimus odio habuit peccato
Ὅτι καὶ ὁ ὕψιστος ἐμίσησεν ἁμαρτω= A
res: ⁊ piis reddet vi
λούς, καὶ τοῖς εὐσεβέσιν ἀποδώσει ἐκ
dictā. Seruat aūt eos in di=
δίκησιν. Φυλάσσει δὲ αὐτοὺς εἰς ἡμέ
em vindicte coꝝ forte. Da
ραν ἐκδικήσεως αὐτῶν κραταιάν. Δός
bono: ⁊ ne ſuſcipias pctōrē.
τῷ ἀγαθῷ, καὶ μὴ ἀντιλάβῃ ἁμαρτωλοῦ.
Nō eiiciet in bonis amic⁹:
Οὐκ ἐκβληθήσεται ἐν ἀγαθοῖς ὁ φίλος,
⁊ nō abſcondeť in malis inimic⁹.
καὶ οὐ κρυβήσεται ἐν κακοῖς ὁ ἐχθρός. B
in bonis viri inimici illi⁹ in
ἐν ἀγαθοῖς ἀνδρὸς οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ ἐν
triſticia: ⁊ in malis illi⁹ ⁊ ami
λύπῃ, καὶ ἐν τοῖς κακοῖς αὐτοῦ καὶ ὁ φί
cus ſeparabiť. Ne credas
λος διαχωρισθήσεται. Μὴ πιστεύσῃς
inimico tuo in ſeculū: ſicut enī
τῷ ἐχθρῷ σου εἰς τὸν αἰῶνα, ὡς γὰρ ὁ
es eruginat: ſic nequitia illi⁹: ⁊
χαλκὸς ἰοῦται, οὕτως ἡ πονηρία αὐτοῦ, καὶ
ſi humiliat⁹ fuerit ⁊ vadat incurua
ἐὰν ταπεινωθῇ καὶ πορεύηται συγκε= C
tus: ſuperpone aiam tuā ⁊ 22.b.
κυφώς, ἐπίστησον τὴν ψυχήν σου καὶ

cave ab illo: ⁊ eris ei vt q
φύλαξαι ἀπ᾽ αὐτοῦ, καὶ ἔσῃ αὐτῷ ὡς ἐκ-
abſterſit ſpeculum: ⁊ cognoſces ꝙ nō
μεμαχὼς ἔσοπτρον, καὶ γνώσῃ ὅτι οὐκ
in finē terſit eruginē. Ne ſtatuas eū pe-
εἰς τέλος κατίωσε. Μὴ στήσῃς αὐτὸν πα-
nes te: ne forte cū ſubuerterit te ſtet
ρὰ σεαυτῷ, μήποτε καταστρέψας σε στῇ
ſup locū tuū. Ne colloces e-
ἐπὶ τὸν τόπον σου. Μὴ καθίσῃς αὐ-
um a dextris tuis: ne forte querat
D τὸν ἐκ δεξιῶν σου, μήποτε ζητήσῃ τὴν
cathedrā tuā accipere: ⁊ in nouiſſis
καθέδραν σου λαβεῖν, καὶ ἐπ᾽ ἐσχάτων
cognoſcas verba mea: ⁊ in
ἐπιγνώσῃ τοὺς λόγους μου, καὶ ἐπὶ τῶν
ſmonib⁹ meis ſtimuleris. Quis miſe-
ῥημάτων μου κατανυγήσῃ. Τίς ἐλεή-
bit icātatoris a ſpēte morſū: ⁊ omnium
σει ἐπαοιδὸν ὀφιόδηκτον, καὶ πάντας
accedentiū beſtijs: ſic ei⁹ q ac
τοὺς προσάγοντας θηρίοις, οὕτως τὸν προ-
cedit viro peccatori ⁊ qui
A πορευόμενον ἀνδρὶ ἁμαρτωλῷ καὶ συμ-
cōmiſcetur in pctis eius.
φυρόμενον ἐν ταῖς ἁμαρτίαις αὐτοῦ.
Per horā tecum pmanebit in ſtatiōe tu
Ὥραν μετὰ σοῦ διαμενεῖ ἐν στάσει δι-
ſta: et ſi declinaueris: nō tolerabit.
καία, καὶ ἐὰν ἐκκλίνῃς, οὐ μὴ καρτερήσῃ.
⁊ in labijs ſuis indulcabit
καὶ ἐν τοῖς χείλεσιν αὐτοῦ γλυκανεῖ ὁ
inimic⁹: ⁊ in corde ſuo delibera
ἐχθρός, καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ βουλεύ-
bit ſubuertere te in foueam. In ocu
σεται ἀναστρέψαι σε εἰς βόθρον. Ἐν ὀφ-
lis ſuis lachrymabitur: ⁊ ſi inuenerit
θαλμοῖς αὐτοῦ δακρύσει, καὶ ἐὰν εὕρῃ
tpūs nō ſatiabitur a ſanguine.
B καιρὸν οὐκ ἐμπλησθήσεται ἀφ᾽ αἵματος.
Mala ſi occurrerint tibi: inuenies il-
Κακὰ ἐὰν ὑπαντήσῃ σοι, εὑρήσεις αὐ-
lū priorem te illic: ⁊ qſi homo
τὸν πρότερόν σου ἐκεῖ, καὶ ὡς ἄνθρωπος
adiuuās ſuffodiet calcaneū tuū. Ca-
βοηθῶν ὑποχάσει πτέρναν σου. Τὴν κε-
put ſuū mouebit ⁊ plaudet
φαλὴν αὐτοῦ κινήσει καὶ ἐπικροτήσει ταῖς
manib⁹: ⁊ multa ſuſurrabit ⁊ cōmuta
χερσί, καὶ πολλὰ διαψιθυριεῖ καὶ ἀλλοιώ-
bit vultum ſuum.
σει τὸ πρόσωπον αὐτοῦ. Ca. 15.
Qui tetigerit picem: inqnabitur
Ο ἁπτόμενος πίσσης, μολυνθήσεται
in ea: ⁊ cōicans ſupbo ſimilis
C ἐν αὐτῇ, καὶ κοινωνῶν ὑπερηφάνῳ ὁμοιωθή-
erit illi. Podus ſup te ne tollas i vita
σεται αὐτῷ. Βάρος ὑπὲρ σὲ μὴ ἄρῃς ἐν ζωῇ
tua: ⁊ fortiori te ⁊ ditiori
infra σου, καὶ ἰσχυροτέρῳ σου καὶ πλουσιωτέρῳ
27.b. te ne cōicces. Quid cōicabit olla ad
σου μὴ κοινώνει. Τί κοινωνήσει χύτρα πρὸς
cacabū? ipſa impinget: ⁊ ipa cōtere
λέβητα; αὐτὴ προσκρούσει, καὶ αὐτὴ συντρι-
tur. Diues iiuriā fecit: ⁊ ipm ro-
βήσεται. Πλούσιος ἠδίκησε, καὶ αὐτὸς προσ-
gabunt. paup iiuriā fecit: ⁊ ipe
εμβριμήσεται. πτωχὸς ἠδίκησε, καὶ αὐτὸς
minas patietur. Si vtilis fueris:
προσαπειληθήσεται. Ἐὰν χρησιμεύσῃς,
operatur in te: ⁊ ſi egueris: affli
ἐργᾶται ἐν σοί, καὶ ἐὰν ὑστερήσῃς, καταλεί-

custodi te ab illo. Non statues illum penes te: nec sedeat ad dexteram tuam: ne conuersus stet in loco tuo: ne forte cōuersus in locum tuum inquirat cathedram tuam: & in nouissimo cognoscas verba mea: & in sermonib⁹ meis stimuleris. Quis miserebitur incantatori a serpente percusso: & omnibus qui appropiant bestiis? Sic & q comitatur cū viro iniquo: & obuolutus est in peccatis eius. Vna hora tecum permanebit. Si autē declinaueris: non supportabit. In labiis suis indulcat inimicus: & in corde suo insidiatur vt subuertat te in foueam. In oculis suis lachrymatur inimicus: & si inuenerit tempus non satiabitur sanguine: & si incurrerint tibi mala: inuenies eum illic priorem: & quasi adiuuans suffodiet plantas tuas. Caput suum mouebit & plaudebit manu: & multa susurrans cōmutabit vultū suum.

Capitulum. 15.

Qui tetigerit picem inquinabitur ab ea: & qui communicauerit superbo induet superbiam. Pondus super se tollit qui honestiori se communicat. Et ditiori te ne socius fueris. Quid cōicabit cacabus ad ollam? Quā enim se colliserint confringetur. Diues iniuste egit & fremebit: pauper autem lesus tacebit. Si largitus fueris assumet te: & si non habueris derelinquet te. Si habes: conuiuet tecum & euacuabit te: & ipse non dolebit super te. Si necessarius illi fueris: supplantabit te: & subridēs spē dabit: narrās tibi omnia bona & dicet: quid opus est tibi? & confundet te in cibis suis: donec te exinaniat bis & ter: & in nouissimo deridebit te. Postea vidēs derelinquet te: & caput suum mouebit ad te. Humiliare deo: & expecta manus eius. Attende ne seduct⁹ in stulticia humilieris. Noli esse humilis in sapientia tua: ne humiliatus in stulticiā seducaris. Aduocatus a potētiore discede: ex hoc enim magis te aduocabit. Ne improb⁹ sis ne impingaris: & ne longe sis ab eo: ne eas in obliuionem. Ne retineas ex equo loqui cum illo: nec credas multis verbis illius. Ex multa enim loquela tē ptabit te: & subridens interrogabit te de absconditis tuis: immitis animus illius conseruabit verba tua: & non parcet de malitia & de vinculis. Caue tibi & attende diligenter auditui tuo: quoniam cum subuersione tua ambulas. Audiens vero verba illa quasi in somnis vide & vigilabis. Omni vita tua dilige deum: & inuoca illum in salute tua. Omne animal diligit simile sibi: sic & omnis homo proximum sibi. Omnis caro ad similem sibi coniungetur: & omnis homo simili sui sociabitur. Sicut cōicabit lup⁹ agno aliquādo: sic peccator iusto.

get te. ⁊ ſi habueris: cōuiuet
ψει σε. καὶ ἐὰν ἔχῃς, συμβιώσεταί
tecū: ⁊ exinaniet te: ⁊ ipe nō
σοι, καὶ ἀποκενώσει σε, καὶ αὐτὸς οὐ
dolebit. Opus habuit tui: ⁊ de-
πονέσει. Χρείαν ἔχηκέ σου, καὶ ἀπο-
cipiet te: ⁊ arridebit tibi:
πλανήσει σε, καὶ προσγελάσεταί σοι,
⁊ dabit tibi ſpem. loquetur tibi
καὶ δώσει σοι ἐλπίδα. λαλήσει σοι
bona: ⁊ dicet: q neceſſitas tua? ⁊
καλά, καὶ ἐρεῖ, τίς ἡ χρεία σου; καὶ
cōfundet te cibis ſuis:
αἰσχυνεῖ σε τοῖς βρώμασιν αὐτοῦ,
donec exinaniat te bis aut ter:
ἕως οὗ ἀποκενώσει σε δὶς ἢ τρίς,
⁊ i nouiſſimis deridebit te. Et
καὶ ἐπ᾽ ἐσχάτων καταμωκήσεταί σου. Καὶ
poſt hec videbit te: ⁊ relinquet
μετὰ ταῦτα ὄψεταί σε, καὶ καταλείψει
te: ⁊ caput ſuū mouebit ſup
σε, καὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ κινήσει ἐπὶ
te. Attende ne decipiaris mē-
σοί. Πρόσεχε μὴ ἀποπλανηθῇς τῇ δια-
te: ⁊ ne humilieris in letitia
νοίᾳ, καὶ μὴ ταπεινωθῇς ἐν εὐφροσύνῃ
cordis tui. Cū aduocauerit te
καρδίας σου. Προσκαλεσαμένου σε
potens: diſcedens eſto: ⁊ tanto
δυνάστου, ὑποχωρῶν γίνου, καὶ τοσούτῳ
magis te aduocabit repetens.
μᾶλλόν σε προσκαλέσεται πλεονάζων.
ne incidas: vt non expellaris ſine iuditio:
Μὴ ἔμπιπτε, ἵνα μὴ ἀπωσθῇς ἀκρίτως,
⁊ ne longe diſtes ne obliuiōi tradaris.
καὶ μὴ μακρὰν ἀφίστω ἵνα μὴ ἐπιλησθῇς.
Ne cōtineas alloqui cum eo:
Μὴ ἔπεχε εἰσηγορεῖσθαι μετ᾽ αὐτοῦ,
⁊ ne credas pluribus verbis
καὶ μὴ πιστεύσῃς τοῖς πλείοσι λόγοις
illius. Ex multa .n. loqla tem
αὐτοῦ. Ἐκ πολλῆς γὰρ λαλιᾶς πει-
ptabit te ⁊ tāq̄ arridens exquiret
ράσει σε, καὶ ὡς προσγελῶν ἐξετάσει τὰ
occulta tua. Immiſericors q nō cōſeruat ſmo
κρυπτά σου. Ἀνελεήμων ὁ μὴ συντηρῶν λό-
nes: ⁊ non parcet de malitia
γους, καὶ οὐ μὴ φείσεται περὶ κακώσε-
tua ⁊ vīculis. Caue ⁊
ώς σου καὶ δεσμῶν. Συντήρησον καὶ
attende vehement ad audiendū: qm̄
πρόσεχε σφοδρῶς τοῦ ἀκούειν, ὅτι
cum caſu tuo deambulas.
μετὰ τῆς πτώσεώς σου περιπατεῖς.
Audiens hec in ſono tuo: vigila.
Ἀκούων ταῦτα ἐν ὕπνῳ σου, γρηγόρη-
tota vita dilige dn̄m: ⁊
σον. πάσῃ ζωῇ ἀγάπα τὸν κύριον, καὶ
inuoca illū in ſalutem tuam.
ἐπικαλοῦ αὐτὸν εἰς σωτηρίαν σου.
Omē aīal diligit ſimile ſibi: ⁊
Πᾶν ζῶον ἀγαπᾷ τὸ ὅμοιον αὐτῷ, καὶ
ōis homo diligit pximum
πᾶς ἄνθρωπος ἀγαπᾷ τὸν πλησίον
ſuum. Omnis caro ſcd̄m gen⁹ coniū
αὐτοῦ. Πᾶσα σὰρξ κατὰ γένος συνά-
gitur: ⁊ ſimili ſui copulabi-
γεται, καὶ τῷ ὁμοίῳ αὐτοῦ προσκολλη-
tur vir. Quid cōicabit lupus
θήσεται ἀνήρ. Τί κοινωνήσει λύκος
agno: ſic peccator ad pium.
ἀμνῷ, οὕτως ἁμαρτωλὸς πρὸς εὐσεβῆ.

Digitized by Google

que par hyene ad canē: ⁊ q̄ par
τίς εἰρήνη ὑαίνῃ πρὸς κύνα, καὶ τίς εἰρή
diuiti ad pauperē. Venationes
νη πλουσίῳ πρὸς πένητα. Κυνήγια
leonum onagri in deſerto: ſic paſcua
λεόντων ὄναγροι ἐν ἐρήμῳ, οὕτως νομαὶ
diuitum pauperes. abominatio ſuper
πλουσίων πτωχοί. βδέλυγμα ὑπερη
borum humilitas: ſic execratio
φάνῳ ταπεινότης, οὕτως βδέλυγμα
diuiti pauper. Diues commo-
πλουσίῳ πτωχός. Πλούσιος σαλευό
tus firmatur ab amicis: pauper aūt
μενος στηρίζεται ὑπὸ φίλων, πτωχὸς δὲ
cū ceciderit expellitur ab amicis.
πεσὼν προσαπωθεῖται ὑπὸ φίλων.
Cū diues offenderit: multi adiu-
Πλουσίου σφαλέντος, πολλοὶ ἀντι
tores: locutus eſt arcana ⁊ iuſti
λήπτορες, ἐλάλησεν ἀπόρρητα καὶ ἐδι
ficauerūt eum. Humilis errauit ⁊
καίωσαν αὐτόν. Ταπεινὸς ἔσφαλε καὶ
increpauerunt eū. locutus eſt intel
προσεπετίμησαν αὐτῷ. ἐφθέγξατο σύ
lectum: ⁊ non datꝰ eſt ei locus.
νεσιν, καὶ οὐκ ἐδόθη αὐτῷ τόπος.
diues locutus eſt: ⁊ omnes ta-
πλούσιος ἐλάλησεν, καὶ πάντες ἐσί
cuerūt: ⁊ verbū illius exaltaue
γησαν, καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ ἀνύψω
rūt vſq; ad nubes. Pauper locu
σαν ἕως τῶν νεφελῶν. Πτωχὸς ἐλά
tus eſt: ⁊ dixerūt: qs hic? ⁊ ſi
λησε, καὶ εἶπαν, τίς οὗτος; καὶ ἐὰν
offenderit ſubuertent illum.
προσκόψῃ προσανατρέψουσιν αὐτόν.
Bone diuitie cui nō adeſt pec
Ἀγαθὸς ὁ πλοῦτος ᾧ μὴ πρόσεστιν ἁ
catum: ⁊ mala pauptas in o-
μαρτία, καὶ πονηρὰ ἡ πτωχεία ἐν στό
re impij. Cor hoīs mu-
ματι ἀσεβοῦς. Καρδία ἀνθρώπου ἀλ
tat faciem illius: ſiue in
λοιοῖ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, ἐάντε εἰς
bona ſiue ī mala. ⁊ bonā reddit
ἀγαθὰ ἐάντε εἰς κακά. καὶ ἀγαθύνει
faciem in delectatiōe cor virens.
πρόσωπον ἐν τέρψει καρδία θάλλου
Veſtigiū cordis in bonis: vul-
σα. Ἴχνος καρδίας ἐν ἀγαθοῖς, πρόσω
tus virens: ⁊ inuentio parabolarū
πον θάλλον, καὶ εὕρεσις παραβολῶν
cogitatio cum labore.
διαλογισμὸς μετὰ κόπου. Ca. 14.
Beatus vir q̄ nō lapſus eſt
Μακάριος ἀνὴρ ὃς οὐκ ὠλίσθησεν
in ore ſuo: ⁊ nō ſtimulatꝰ ē
ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ, καὶ οὐ κατενύγη
in multitudīe peccatorū. Beatus quē
ἐν πλήθει ἁμαρτιῶν. Μακάριος οὗ
nō cōdēnauit aīa ſua: ⁊ q̄ non
οὐ κατέγνω ἡ ψυχὴ αὐτοῦ, καὶ ὃς οὐκ
cecidit a ſpe ſua q̄
ἔπεσεν ἀπὸ τῆς ἐλπίδος αὐτοῦ τῆς
in dn̄o. Viro pco non bo-
ἐπὶ κύριον. Ἀνδρὶ μικρολόγῳ οὐ κα
ne diuitie: ⁊ viro liuido
λὸς ὁ πλοῦτος, καὶ ἀνδρὶ βασκάνῳ
ad qd pecunie? Qui cōgregat ex
ἱνατί χρήματα; Ὁ συνάγων ἀπὸ τῆς
anima ſua cōgregat alijs: ⁊ in
ψυχῆς αὐτοῦ συνάγει ἄλλοις, καὶ ἐν

Que cōīcatio ſancto hōī ad canē: aut q̄ pars bona diuiti ad pauperē. Venatio leonis onager in eremo: ſic & paſcua diuitum ſunt pauperes. Et ſicut abominatio eſt ſupbo humilitas: ſic & execratio diuitis pauper. Diues cōmotus cōfirmatur ab amicis ſuis: humilis aūt cū ceciderit expelletur & a notis: diuiti decepto multi recuperatores. Locutꝰ eſt ſuperba: & iuſtificauerūt illū. Humilis deceptus ē: īſup & arguitur. Locutꝰ eſt ſenſate: & non eſt datus ei locus. Diues locutus eſt & omnes tacuerūt: & verbum illius vſq; ad nubes pducent. Paup locutus eſt & dicūt. Quis eſt hic? Et ſi offenderit: ſubuertent illū. Bona eſt ſubſtātia cui non eſt pctm̄ in conſciētia: & nequiſſima paupertas ī ore impii. Cor hominis immutat faciem illius ſiue in bona ſiue in mala. Veſtigiū cordis boni & faciem bonam difficile inuenies: & cū labore.

Capitulum. 14.

Beatus vir qui non eſt lapſus verbo ex ore ſuo: & non eſt ſtimulatus ī triſticia delicti. Felix qui non habuit animi ſui triſticiam: & nō excidit a ſpe ſua. Viro cupido & tenaci ſine ratiōe ē ſubſtantia: & homini liuido ad quid aurū? Qui aceruat ex animo ſuo iniuſte aliis congregat: & in bonis illius alius luxuriabitur. Qui ſibi nequā eſt: cui alii bonus erit? Et non iocundabitur in bonis ſuis. Qui ſibi inuidet: nihil eſt illo nequius: & hec redditio eſt malicie illiꝰ. & ſi benefecerit: ignoranter & non volens facit: & in nouiſſimo manifeſtat maliciam ſuam. Nequam eſt oculus liuidi & auertens faciem ſuam & deſpiciens animā ſuam. Inſatiabilis oculus cupidi in parte iniquitatis non ſatiabitur: donec cō ſummat areſaciens animam ſuam. Oculus malus ad mala: & non ſatiabitur pane indigens. & in triſticia erit ſuper menſam ſuam. Fili ſi habes: benefac tecum: & deo dignas oblationes offer. Memor eſto quoniā mors non tardat: & teſtamentum inferorum quia demonſtratum eſt tibi. Teſtamentum enī huius mundi morte morietur. Ante mortem benefac amico tuo: & ſecūdū vires tuas exporrigens da pauperi. Non defrauderis a die bono: & particula bone diei non te pretereat. Nonne aliis relinques dolores & labores tuos? In diuiſione ſortis da & accipe: & iuſtifica animam tuam. Ante obitum tuum operare iuſtitiam: quoniam non eſt apud inferos inuenire cibum. Omnis caro ſicut fenum veteraſcet: & ſicut foliū fructificans in arbore viridi. Alia generantur & alia deiiciuntur: ſic generatio carnis & ſanguinis: alia finitur & alia naſcitur. Omne opus corruptibile in fine deficiet: & qui illud operatur ibit cum illo. Et omne opus electum iuſtificabitur: & qui operatur illud honorabitur in illo. Beatus vir qui in ſapientia

bonis eius luxuriabūtur alii. c.cor.9 2.
τοῖς ἀγαθοῖς αὐτοῦ τρυφήσουσιν ἕτεροι.
Nequam ſibi: cui erit bonus? ⁊
Ὁ πονηρὸς ἑαυτῷ, τίνι ἔσται ἀγαθός; καὶ
nō letabitur in opibus
οὐκ εὐφρανθήσεται ἐν τοῖς χρήμασιν
ſuis. Inuidente ſibi: non
αὐτοῦ. Τοῦ βασκαίνοντος ἑαυτὸν, οὐκ
eſt peior. ⁊ hec redditio
ἔστι πονηρότερος. καὶ τοῦτο ἀνταπόδομα τῆς
malicie illius. Et ſi bene fecerit: nō
κακίας αὐτοῦ. Καὶ ἐὰν εὖ ποιήσῃ, οὐχ D
volēs facit: ⁊ ī nouiſſimis manifeſtabit
ἑκὼν ποιεῖ, καὶ ἐπ' ἐσχάτων ἐκφανεῖ τὴν
maliciā ſuā. Nequā inuidens videre
κακίαν αὐτοῦ. Πονηρὸς ὁ βασκαίνων ἰδεῖν Infra.
oculo: auertens faciem ⁊ 22.a.⁊
ὀφθαλμῷ, ἀποστρέφων πρόσωπον καὶ infra.
deſpiciens aīas. Auari o- 31.a.
ὑπερορῶν ψυχάς. Πλεονέκτου ὀφ
culus non repletur parte: ⁊ iniuſti
θαλμὸς οὐ πίμπλαται μερίδος, καὶ ἀδι
tia mali areſacit aīam ſuam.
κία πονηροῦ ἀναξηραίνει ψυχὴν αὐτοῦ.
Oculus malus liuidus in pane
Ὀφθαλμὸς πονηρὸς φθονερὸς ἐπ' ἄρτῳ A
⁊ indigēs in menſa ſua. Infra.
καὶ ἐλλιπὴς ἐπὶ τῆς τραπέζης αὐτοῦ. 15.
Fili q̄mōdū habueris bn̄ fac ti
Τέκνον καθὼς ἐὰν ἔχῃς εὖ ποίει σε
bi: ⁊ oblationes dn̄o digne of-
αυτῷ, καὶ προσφορὰς κυρίῳ ἀξίως πρό
fer. Memor eſto qm̄ mors nō tar-
σαγε. Μνήσθητι ὅτι θάνατος οὐ χρο
dabit: ⁊ teſtamētū īferni nō oſtēſum eſt
νιεῖ, καὶ διαθήκη ἅδου οὐχ ὑπεδείχθη
tibi: Anteq̄ tu moriaris: bn̄ fac
σοι. Πρίν σε τελευτῆσαι, εὖ ποίει
amico: ⁊ ſcd̄m ptātē tuā porrige:
φίλῳ, καὶ κατὰ τὴν ἰσχύν σου ἔκτεινον,
⁊ da ei. Ne defraudes a B
καὶ δός αὐτῷ. Μὴ ἀφυστερήσῃς ἀπὸ puer.
bona die: ⁊ ps deſiderij 27.c.
ἀγαθῆς ἡμέρας, καὶ μερὶς ἐπιθυμίας Ecc.1.b
boni ne te pretereat. Nōne alte
ἀγαθῆς μή σε παρελθέτω. Οὐχὶ ἑτέ
ri relinques dolores tuos: ⁊
ρῳ καταλείψεις τοὺς πόνους σου, καὶ
labores tuos in diuiſiones ſortis?
τοὺς κόπους σου εἰς διαιρέσεις κλήρου;
Da ⁊ accipe ⁊ ſctifica aīam
Δός καὶ λάβε καὶ ἁγίασον τὴν ψυχήν
tuam: qm̄ nō eſt in īferno q̄rere ci-
σου, ὅτι οὐκ ἔστιν ἐν ἅδου ζητῆσαι τρο
bum. Omnis caro vt veſtis vetera
φήν. Πᾶσα σὰρξ ὡς ἱμάτιον παλαι
ſcit: nā teſtamētū qd̄ a ſeculo morte
οῦται, ἡ γὰρ διαθήκη ἡ ἀπ' αἰῶνος θανάτῳ C
morietur. Sicut folium germinās in ar-
ἀποθανῇ. Ὡς φύλλον θάλλον ἐπὶ δέν
bore denſo: alia qdē deijcit alia
δρου δασέος, τὰ μὲν καταβάλλει, ἄλλα Eſa.14
aūt pducit: ſic ⁊ gnātio carnis ⁊ ſan b.
δὲ φύει, οὕτως καὶ γενεὰ σαρκὸς καὶ αἵ Iaco.1.
guinis: alia qdē finitur: alia aūt gigni b.
ματος, ἡ μὲν τελευτᾷ, ἑτέρα δὲ γεννᾶ 1.pe.1
tur. Omne opus putridum deficit: d.
ται. Πᾶν ἔργον σηπόμενον ἐκλείπει,
⁊ q̄ operatur illud cū illo a-
καὶ ὁ ἐργαζόμενος αὐτὸ μετ' αὐτοῦ ἀπελεύ
bit. Beatus vir q̄ in ſapiā
σεται. Μακάριος ἀνὴρ ὃς ἐν σοφίᾳ

Digitized by Google

meditabit̃ bona: ⁊ q̃ in intellectu ſuo
μελετήσει καλά, καὶ ὃς ἐν συνέσει αὐ
D diſſeret ſancta. Qui cogi-
τοῦ διαλεχθήσεται ἅγια. Ὁ διανοού-
tat vias illi⁹ in corde ſuo: ⁊
μενος τὰς ὁδοὺς αὐτῆς ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ, καὶ
in abſcõſis illi⁹ cogitabit̃.
ἐν τοῖς ἀποκρύφοις αὐτῆς ἐννοηθήσεται.
Egredere poſt illã vt inueſtigator: ⁊
Ἔξελθε ὀπίσω αὐτῆς ὡς ἰχνευτής, καὶ
in vijs ei⁹ inſidiare. q̃ ꝓſpi
ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῆς ἐνέδρευε. Ὁ παρα
cit per feneſtras ei⁹: ⁊ in
κύπτων διὰ τῶν θυρίδων αὐτῆς, καὶ ἐπὶ
ianuis illi⁹ audiet.
τῶν θυρωμάτων αὐτῆς ἀκροάσεται.
Qui hoſpitat̃ ꝓpe domũ illius:
A Ὁ καταλύων σύνεγγυς τοῦ οἴκου αὐτῆς,
⁊ in parietib⁹ illi⁹ figet palũ.
καὶ ἐν τοῖς τοίχοις αὐτῆς πήξει πάσσαλον.
ſtatuet caſã ſuã ſm manũ illi⁹:
στήσει τὴν σκηνὴν αὐτοῦ κατὰ χεῖρα αὐτῆς,
⁊ hoſpitabit̃ in hoſpitio bonoꝝ.
καὶ καταλύσει ἐν καταλύματι ἀγαθῶν.
Ponet filios ſuos in tegmine illi⁹:
Θήσει τὰ τέκνα αὐτοῦ ἐν τῇ σκέπῃ αὐτῆς,
⁊ ſub ramis eius morabi
καὶ ὑπὸ τοὺς κλάδους αὐτῆς αὐλισθήσε
B tur. ꝓteget̃ ab ea a feruo
ται. σκεπασθήσεται ἀπ' αὐτῆς ἀπὸ καύμα
re: ⁊ in gl̃ia ei⁹ hoſpitabit̃.
τος, καὶ ἐν τῇ δόξῃ αὐτῆς καταλύσει. C.15

Qui timet dñm faciet
Ὁ φοβούμενος τὸν κύριον ποιήσει
illa: ⁊ cõtinẽs cognitionis legis
αὐτά, καὶ ὁ ἐγκρατὴς γνώσεως νόμου
C inueniet eã. ⁊ tãq̃ mater obuia-
εὑρήσει αὐτήν. καὶ ὡς μήτηρ ὑπαντή
bit illi: ⁊ q̃ſi mulier ꝟginitatis ſuſci
σει αὐτῷ, καὶ ὡς γυνὴ παρθενίας προσ
piet illũ. Cibabit illũ pane
δέξεται αὐτόν. Ψωμιεῖ αὐτὸν ἄρτον
intellect⁹: ⁊ aqua ſapie potabit eũ.
συνέσεως, καὶ ὕδωρ σοφίας ποτιεῖ αὐ
Firmabit̃ ſup illã ⁊ nõ
τόν. Στηριχθήσεται ἐπ' αὐτὴν καὶ οὐ μὴ
Mat. 19.c. inclinabit̃: ⁊ ſup eã continebit: ⁊ nõ cõ-
D κλιθῇ, καὶ ἐπ' αὐτῆς ἐφέξει, καὶ οὐ μὴ κα
fundet̃. ⁊ exaltabit illũ apud
ταισχυνθῇ. καὶ ὑψώσει αὐτὸν παρὰ τοὺς
ꝓximos ſuos: et in medio eccleſie
πλησίον αὐτοῦ, καὶ ἐν μέσῳ ἐκκλησί
aperiet os eius. ꝓ Iocũditatẽ ⁊
ας ἀνοίξει στόμα αὐτοῦ. Εὐφροσύνην καὶ
coronã exultatiõis inueniet: ⁊ no-
στέφανον ἀγαλλιάματος εὑρήσει, καὶ ὄνο
mẽ ſeculi hereditabit illũ.
μα αἰῶνος κατακληρονομήσει αὐτόν.
Et non apprehẽdent illã homi-
Καὶ οὐ μὴ καταλήψονται αὐτὴν ἄνθρω-
nes ſtulti: ⁊ viri peccatores nõ
A ποι ἀσύνετοι, καὶ ἄνδρες ἁμαρτωλοὶ οὐ
videbũt eã. Lõge eſt a
μὴ ἴδωσιν αὐτήν. Μακράν ἐστιν ἀπὸ
ſuperbia: ⁊ viri mẽdaces nõ
ὑπερηφανίας, καὶ ἄνδρες ψεῦσται οὐ μὴ
erũt memores illius. Nõ ſpecioſa laus in
μνησθήσονται αὐτῆς. Οὐχ ὡραῖος αἶνος ἐν
ore peccatoris: q̃m nõ a dño
στόματι ἁμαρτωλοῦ, ὅτι οὐ παρὰ κυρίου
miſſa eſt ei. In em̃ ſapia dicet̃
ἀπεστάλη αὐτῷ. Ἐν γὰρ σοφίᾳ ῥηθήσεται

morabitur: & qui in iuſticia ſua medita
bit̃: & ĩ ſenſu ſuo cogitabit circũſpectio
nem dei. Qui cogitat vias illius in cor
de ſuo & in abſconſis ſuis intelligens:
vadens poſt illã q̃ſi inueſtigator & in vi
is illius conſiſtens. Qui reſpicit per fe-
neſtras illius: & in ianuis illius audiens.
Qui requieſcit iuxta domũ illius: & in
parietibus illius figens palum. Statuet
caſulam ſuam ad manus illius: & requi
eſcent in caſula illius bona per euũ. Sta
tuet filios ſuos ſub tegmine illi⁹: & ſub
ramis eius morabitur. Protegetur ſub
tegmine illius a feruore: & in gloria ei⁹
requieſcet.

Capitulum. 15.

Qui timet deum faciet bona & q cõ-
tinens eſt iuſticie apprehendet illã:
& obuiabit illi quaſi mater honorifica-
ta: & quaſi mulier a virginitate ſuſcipi-
et illum. Cibabit illum pane vite & intel
lectus: & aqua ſapientie ſalutaris pota-
bit illum. Et firmabitur in illo & nõ fle
ctetur: & continebit illum & nõ cõfun-
detur: & exaltabit illum apud ꝓximos
ſuos. Et ĩ medio eccleſie aperiet os ei⁹.
& adiplebit eũ ſpũ ſapie & intellectus:
& ſtola glorie veſtiet illum. Iocunditatẽ
& exultationẽ theſaurizabit ſup illũ: &
noĩe eterno hereditabit illũ. Hoĩes ſtul
ti nõ apphendẽt illã: & hoĩes ſenſati ob
uiabũt illi. Hoĩes ſtulti nõ videbũt eã:
lõge.n. abeſt a ſupbia & dolo. Viri mẽ-
daces nõ erũt illi⁹ mẽores: & viri vera-
ces inueniẽtur in illa: & ſucceſſũ hẽbunt
vſq; ad inſpectionẽ dei. Nõ eſt ſpecioſa
laus in ore pctõris: qa nõ ẽ a dño miſſ⁹:
qm̃ a deo ꝑfecta eſt ſapia. Sapie eni dei
aſtabit laus: & ĩ ore fideli abundabit: &
dñator dabit eã illi. Nõ dixeris p deum
abeſt: q̃.n. odit ne feceris. Nõ dicas: ille
me ĩplanauit. nõ.n. neceſſarii ſũt ei ho-
mines ĩpii. Om̃e execramentũ erroris
odit dñs: & nõ erit amabile timentibus
eũ. De⁹ ab initio cõſtituit hoĩem: & re-
liqt illũ in manu cõſilii ſui. Adiecit mã-
data & p̃cepta ſua. Si volueris mandata
cõſeruare cõſeruabũt te: & in ꝑpetuũ
fidẽ placitã ſuare. Appoſuit tibi aquaꝫ
& ignẽ: ad q̃d volueris porrige manum
tuam. Añ hoĩem vita & mors: bonũ &
malũ. Q̃d placuerit ei dabitur illi: qm̃
multa ſapia dei & fortis in potentia: vi-
dens oẽs ſine intermiſſione. Oculi dñi
ad timẽtes eũ: & ĩpe agnoſcit oẽm ope
rã hoĩs. Nemini mãdauit ĩpie agere: &
nemini dedit ſpaciũ peccãdi. Non enim
concupiſcit multitudinem filioꝝ infide
lium & inutilium. Capitulum. 16.

Ne iocunderis in filiis impiis ſi mul
tiplicentur: nec oblecteris ſup ĩpos
ſi non eſt timor dei in illis. Non credas
vite illoruꝫ: & ne reſpexeris in labores
eorũ. Melior eſt.n. vnus timens deũ: q̃
mille filii impii. Et vtile eſt mori ſine fi-
liis: q̃ relinquere filios impios. Ab vno
ſenſato inhitabitur pria: & a trib⁹ ĩpiis
deſeretur. Multa talia vidit ocul⁹ me⁹:
& fortiora horum audiuit auris mea.
In ſynagoga peccãtiũ exardebit ignis:
& in gente incredibili exardeſcit ira.

laus: ⁊ dñs ꝓſperabit illũ. Ne
αἶνος, καὶ ὁ κύριος εὐοδώσει αὐτόν. Μὴ
dicas q̃m ꝓpt dñm abſum: q̃ .n. odio
εἴπῃς ὅτι διὰ κύριον ἀπέστην, ἃ γὰρ ἐμί
habuit nõ facies. Ne dicas: ipſe
σησεν, οὐ ποιήσεις. Μὴ εἴπῃς, αὐτός
me formauit: nõ .n. opus habet viri
με ἐπλάνησεν, οὐ γὰρ χρείαν ἔχει ἀνδρὸς
peccatoris. Oẽm abomĩatione odio hñit
ἁμαρτωλοῦ. Πᾶν βδέλυγμα ἐμίσησεν
dñs: ⁊ nõ eſt amabilis ti
ὁ κύριος, καὶ οὐκ ἔστιν ἀγαπητὸν τοῖς φο-
mẽtib⁹ eum. ipſe ab initio fecit
βουμένοις αὐτόν. αὐτὸς ἐξ ἀρχῆς ἐποίη
hoiem: ⁊ reliq̃t illũ in manu
σεν ἄνθρωπον, καὶ ἀφῆκεν αὐτὸν ἐν χειρὶ
conſilij ſui. Si volueris: cõſua
διαβουλίου αὐτοῦ. Ἐὰν θέλῃς, συντη
bis mandata: ⁊ fidẽ facere bñpla
ρήσεις ἐντολάς, καὶ πίστιν ποιῆσαι εὐδο
citi. Appoſuit tibi ignẽ ⁊ aquã.
κίας. Παρέθηκέ σοι πῦρ καὶ ὕδωρ.
ad q̃dcũq; volueris: extẽde manũ tuaꝫ.
οὗ ἐὰν θέλῃς, ἔκτεινον τὴν χεῖρά σου.
Ante hoĩes vita ⁊ mors:
Ἔναντι ἀνθρώπων ἡ ζωὴ καὶ ὁ θάνατος,
⁊ q̃dcũq; placuerit dabitur illi. q̃m
καὶ ὃ ἐὰν εὐδοκήσῃ δοθήσεται αὐτῷ. ὅτι
multa ſapia dñi: ⁊ fortis
πολλὴ ἡ σοφία τοῦ κυρίου, καὶ ἰσχυρὸς
in potentia ⁊ videns omnia.
ἐν δυναστείᾳ καὶ βλέπων τὰ πάντα.
Et oculi eius ſup timen-
Καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς φοβου
tes eum: ⁊ ipſe cognoſcet oẽm
μένους αὐτόν, καὶ αὐτὸς ἐπιγνώσεται πᾶν
opaꝫ hoĩs. Nõ mãdauit ipie
ἔργον ἀνθρώπου. Οὐκ ἐνετείλατο ἀσε-
agere cuipiã: ⁊ nõ dedit licẽtiã ali-
βεῖν οὐδενί, καὶ οὐκ ἔδωκεν ἄνεσιν οὐδε
cui peccãdi.
νὶ ἁμαρτάνειν. Ca. 16.

Ne deſideres filioꝝ mltitudinẽ inuti
Μὴ ἐπιθύμει τέκνων πλῆθος ἀχρη
lem: neq; leteris in filijs impi-
στων, μηδὲ εὐφραίνου ἐπὶ υἱοῖς ἀσεβέ-
is. ſi mltiplicati fuerit: ne oblecteris in
σιν. ἐὰν πληθύνωσι, μὴ εὐφραίνου ἐπ'
illis. ſi nõ eſt timor dñi cũ e-
αὐτοῖς. εἰ μὴ ἔστι φόβος κυρίου μετ' αὐ
is. Ne credas vite illoꝝ:
τῶν. Μὴ ἐμπιστεύσῃς τῇ ζωῇ αὐτῶν,
⁊ ne inſiſtas in mltitudĩe eoꝝ.
καὶ μὴ ἔπεχε ἐπὶ τὸ πλῆθος αὐτῶν.
melius .n. vn⁹ iuſtus: q̃ mille: ⁊
κρεῖσσον γὰρ εἷς δίκαιος, ἢ χίλιοι, καὶ
mori ſine filijs: q̃ habere filios im
ἀποθανεῖν ἄτεκνον, ἢ ἔχειν τέκνα ἀ-
pios. Ab .n. vno prudẽte cohabi
σεβῆ. Ἀπὸ γὰρ ἑνὸς συνετοῦ συνοικι
tabitur ciuitas: trib⁹ ãt ipioꝝ de
σθήσεται πόλις, φυλὴ δὲ ἀσεβῶν ἐρη
ſolabitur velociter. Multa talia
μωθήσεται ἐν τάχει. Πολλὰ τοιαῦ-
vidit oculus me⁹: ⁊ fortio
τα ἑώρακεν ὁ ὀφθαλμός μου, καὶ ἰσχυρό
ra his audiuit auris mea. In ſy
τερα τούτων ἀκήκοε τὸ οὖς μου. Ἐν συ
nagoga pctõꝝ incendetur ignis:
ναγωγῇ ἁμαρτωλῶν ἐκκαυθήσεται πῦρ,
⁊ in gente infideli: icenſa eſt ira.
καὶ ἐν ἔθνει ἀπειθεῖ ἐξεκαύθη ὀργή.

Nõ placatus eſt pro antiquis omni
Οὐκ ἐξιλάσατο περὶ τῶν ἀρχαίων πάν
bus gigantibus: q̃ abſceſſerunt ĩ fortitudĩe
των γιγάντων, οἳ ἀπέστησαν ἐν τῇ ἰσχύϊ
ſtulticie eorum. Nõ pepcit
τῆς ἀφροσύνης αὐτῶν. Οὐκ ἐφείσατο
de pegrinatiõe lot. q̃s execrat⁹
περὶ τῆς παροικίας λώτ. οὓς ἐβδελύ
eſt ꝑpter ſupbiam eorũ.
ξατο διὰ τὴν ὑπερηφανίαν αὐτῶν.
Non miſtus ẽ gẽtis ꝑditionis: q̃ egre
Οὐκ ἠλέησεν ἔθνος ἀπωλείας, τοὺς ἐξῃρ
diebantur in peccatis ſuis q̃ facie
μένους ἐν ἁμαρτίαις αὐτῶν ἃς ἐποί
bant. ⁊ ſic ſexcenta milia pe
ουν. καὶ οὕτως ἑξακοσίας χιλιάδας πε
ditũ q̃ cõgregati ſunt in duritia
ζῶν, τοὺς ἐπισυναχθέντας ἐν σκληρο-
cordis ſui: verberans: miſerãs:
καρδίᾳ αὐτῶν, μαστιγῶν, ἐλεῶν,
ꝑcutiens: ſanans: dñs in miſatio-
τύπτων, ἰώμενος, κύριος ἐν οἰκτιρ-
ne ⁊ diſciplina cuſtodiuit. ⁊ ſi fuerit
μῷ καὶ παιδείᾳ διεφύλαξε. καὶ ἐὰν ᾖ
vn⁹ dure ceruicis in ppl̃o: mi
εἷς σκληροτράχηλος ἐν λαῷ, θαυμα
rũ hoc ſi innocens erit. Mia .n.
στὸν τοῦτο εἰ ἀθῳωθήσεται. Ἔλεος γὰρ
⁊ ira apud illũ: velociter po-
καὶ ὀργὴ παρ᾽ αὐτῷ, δυνάστης ἐξι/
tens placationũ ⁊ effundẽs iram. ſecũ
λασμῶν καὶ ἐκχέων ὀργήν. κα
dũ mĩtã miaꝫ eius: ſic ⁊
τὰ τὸ πολὺ ἔλεος αὐτοῦ, οὕτως καὶ τὸ
correptio illius: virum ſcd̃m opa
ἔλεγχος αὐτοῦ, ἄνδρα κατὰ τὰ ἔργα
eius iudicabit. Non effugiet in ra-
αὐτοῦ κρινεῖ. Οὐκ ἐκφεύξεται ἐν ἁρ-
pina peccator: ⁊ nõ tarda-
πάγματι ἁμαρτωλός, καὶ οὐ μὴ καθυστε
bit expectatio impij. Omni elemoſy
ρήσῃ ὑπομονὴ ἀσεβοῦς. Πάσῃ ἐλεημοσύ
ne fac locum: vnuſq̃ſq;.n. ſcd̃m
νῃ ποιήσει τόπον, ἕκαστος γὰρ κατὰ τὰ
opa ſua iueniet. Dñs obdurauit
ἔργα αὐτοῦ εὑρήσει. Κύριος ἐσκλήρυνε
pharaonẽ ne noſceret eũ: vt vtiq; co-
φαραὼ μὴ εἰδέναι αὐτόν, ὅπως ἂν γνω
gnoſcerẽt opatiões ei⁹ in ea q̃ ſub celo.
σθῇ ἐνεργήματα αὐτοῦ τῇ ὑπ᾽ οὐρανόν.
Omni creature mia eius mani
Πάσῃ τῇ κτίσει τὸ ἔλεος αὐτοῦ φανε
feſta: ⁊ lumen eius ⁊ tenebras di-
ρόν, καὶ τὸ φῶς αὐτοῦ καὶ τὸ σκότος ἐμέ
uiſit adamante. Ne dicas a
ρισε τῷ ἀδάμαντι. Μὴ εἴπῃς ἀπὸ
dño abſcondar: ⁊ ex altitudĩe q̃s
κυρίου κρυβήσομαι, καὶ ἐξ ὕψους τίς
mei mẽorabitur? in ppl̃o multo non
μου μνησθήσεται; ἐν λαῷ πλείονι οὐ μὴ
mẽorabor: que eĩ aĩa mea in immen-
μνησθῶ, τίς γὰρ ἡ ψυχή μου ἐν ἀμετρή
ſa creatura? Ecce celum ⁊ celũ
τῳ κτίσει; Ἰδοὺ ὁ οὐρανὸς καὶ ὁ οὐρα
celi: abyſſus ⁊ terra ⁊ q̃
νὸς τοῦ οὐρανοῦ, ἄβυσσος καὶ γῆ καὶ τὰ
in eis: in viſitatione eius cõ
ἐν αὐτοῖς, ἐν τῇ ἐπισκοπῇ αὐτοῦ σα
mouebunt. Totus mundus factus
λευθήσεται. Ἅπας ὁ κόσμος γεγονὼς
⁊ q̃ fit: in voluntate eius. ſimul
καὶ γινόμενος, ἐν θελήματι αὐτοῦ. ἅμα

Non exorauerũt ꝑ peccatis ſuis antiq̃ gigantes: qui deſtructi ſunt confidentes ſue virtuti: & non pepercit peregrinationi illoꝝ: ſed ꝑcuſſit eos: & execratus eſt eos pre ſuperbia verbi illoꝝ. Nõ miſertus eſt illis gentem totã ꝑdens: & extollentem ſe in peccatis ſuis. Et ſicut ſexcenta milia peditum qui congregati ſunt in duricia cordis ſui: & ſi vnus fuiſſet ceruicatus mirum ſi fuiſſet immunis. Miſericordia enim & ira eſt cum illo potens exoratio: & effundens iram. Secundum miſericordiam ſuã: ſic et correctio illius: hominem ſecundum opera ſua iudicat. Non effugiet in rapina peccator: & non retardabit ſufferentia miſericordiam faciẽtis. Omnis miſericordia faciet locum vnicuiq; ſecundũ meritum operum ſuorum: & ſecunduꝫ intellectum peregrinationis ipſius. Nõ dicas. A deo abſcondar: & ex ſummo quis mei memorabitur? In populo magno non agnoſcar. Que eſt enim anima mea in tam immenſa creatura? Ecce celum & celi celorum: abyſſus & vniuerſa terra & que in eis ſunt in conſpectu illius commouebuntur: montes ſimul & colles & fundamenta terre: & cum conſpexerit illa deus tremore concutientur. Et in omnibus his inſenſatum eſt cor: & omne cor intelligitur ab illo: & vias illius quis intelligit? Et procella quam nec oculus vidit hominis. Naꝫ plurima illius opera ſunt in abſconſis: ſed opera iuſticie eius quis enũciabit: aut quis ſuſtinebit? Longe enim eſt teſtamentum a quibuſdam: & interrogatio hominum in conſummatione eſt. Qui minoratur corde cogitat inania: & vir imprudens & errans cogitat ſtulta. Audi me fili & diſce diſciplinam ſenſus: et in verbis meis attende in corde tuo: et dicam in equitate diſciplinã: et ſcrutabor enarrare ſapientiam: et in verbis meis attende in corde tuo: et dico in equitate ſpiritus: virtutes quas poſuit deus in opera ſua ab initio: et in veritate enuncio ſcientiam eius. In iudicio dei opera ipſius ab initio: et ab inſtitutione hominum impiorum diſtinxit partes illorum: et initia eorum in gentibus ſuis. Ornauit in eternum opera illorum: nec eſurierunt nec laborauerunt et non deſtiterunt ab operibus ſuis. Vnuſquiſq; proximum ſibi non anguſtiabit vſq; in eternum. Non ſis incredibilis verbo illius. Poſt hec deus in terrã reſpexit: et impleuit illam bonis ſuis. Anima autem omnis vitalis denũciauit ante faciem ipſius: et in ipſa iterum reuerſio illorum.

Capitulum.17.

Deus creauit de terra hominem: et ſecundum imaginem ſuam fecit illum. Et iterum conuertit illum in ipſaꝫ: et ſecundum ſe veſtiuit illũ virtute. Numerũ dieꝝ et tempus dedit illi: et dedit illi poteſtatem eoꝝ q̃ ſunt ſuper terraꝫ. Poſuit timorem illius ſuꝑ oẽm carnẽ:

montes ⁊ fundamenta terre: cũ cõſpe
τὰ ὄρη καὶ τὰ θεμέλια τῆς γῆς, ἐν τῷ ἐπι
xit ad illa dñs cõcutiũtur tremore.
βλέψαι ἐπ᾽ αὐτὰ κύριον συσσείονται τρόμῳ.
Et digne nõ cogitabit in illis cor:
Καὶ ἀξίως οὐ διανοηθήσεται ἐπ᾽ αὐτοῖς καρ B
⁊ vias illi⁹ q̃s eſtimabit?
δία, καὶ τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ τίς ἐνθυμηθήσεται;
ꝓcella quã nõ videbit homo: at
καταιγὶς ἣν οὐκ ὄψεται ἄνθρωπος, τὰ δὲ s.s.b.
plura opeꝝ ei⁹ ſũt in abſcon-
πλείονα τῶν ἔργων αὐτοῦ ἐστὶν ἐν ἀποκρύ
ditis. Opa iuſticie ei⁹ q̃s annũ
φοις. Ἔργα δικαιοσύνης αὐτοῦ τίς ἀναγ
ciabit: aut q̃s ſuſtinebit? longe .n. teſta-
γελεῖ, ἢ τίς ὑπομενεῖ; μακρὰν γὰρ ἡ δια
mẽtũ: ⁊ iterrogatio oium ĩ ꝯſũmatiõe.
θήκη, καὶ ἐξέτασις ἁπάντων ἐν τελευτῇ.
Qui minuitur cogitat hec: ⁊ vir
Ἐλαττούμενος διανοεῖται ταῦτα, καὶ ἀνὴρ
ſtultus cogitat errans fatua.
ἄφρων διανοεῖται πλανώμενος μωρά.
Audi me fili ⁊ diſce ſcientiam: C
Ἄκουσόν μου τέκνον καὶ μάθε ἐπιστήμην,
⁊ in verbis meis attende in cor-
καὶ ἐπὶ τῶν λόγων μου πρόσεχε τῇ καρ
de tuo. Oñdam in põdere diſciplinã:
δίᾳ σου. Ἐκφανῶ ἐν σταθμῷ παιδείαν,
⁊ in diligẽtia annũtiabo ſcientiam e-
καὶ ἐν ἀκριβείᾳ ἀπαγγελῶ ἐπιστήμην αὐ
ius. Et in iudicio dñi opa eius ab ini
τοῦ. Καὶ ἐν κρίσει κυρίου τὰ ἔργα αὐτοῦ ἀπ᾽ ἀρ
tio: ⁊ a factione eoꝝ diſtinxit
χῆς, καὶ ἀπὸ ποιήσεως αὐτῶν διέστειλε
partes illoꝝ. Ornauit in ſecu
μερίδας αὐτῶν. Ἐκόσμησεν εἰς αἰῶ
lũ opa eius: ⁊ in manu e-
να τὰ ἔργα αὐτοῦ, καὶ ἐν χειρὶ αὐ-
ius ꝑncipatus illius ĩ gñatiões gña
τοῦ αἱ ἀρχαὶ αὐτοῦ εἰς γενεὰς γενε-
tionũ. nec eſurierũt: nec laborauerũt in D
ῶν. οὔτε ἐπείνασαν, οὔτε ἐκοπίασαν ἐν
operibus eius: ⁊ nõ deſtiterunt ab
ποιήμασιν αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἐξέλειπον ἀπὸ
opibus eius. Vnuſq̃ſq; ꝓximũ
τῶν ἔργων αὐτοῦ. Ἕκαστος τὸν πλησίον
ſuũ nõ ãguſtiauit: ⁊ vſq; ĩ ſclm nõ erũt
αὐτοῦ οὐκ ἐξέθλιψε, καὶ ἕως αἰῶνος οὐκ ἀπει
increduli verbo illi⁹. Et poſt hec
θήσουσι τὸν λόγον αὐτοῦ. Καὶ μετὰ ταῦτα
in trã ꝓſpexit dñs: ⁊ reple
εἰς γῆν ἐπέβλεψεν ὁ κύριος, καὶ ἐνέπλη
uit eã bonis ſuis. Aiam om-
σεν αὐτὴν τῶν ἀγαθῶν αὐτοῦ. Ψυχὴν παν
nis aialis abſcondit vultus eius: ⁊
τὸς ζώου ἐκάλυψε τὸ πρόσωπον αὐτῆς, καὶ
in illam reuerſio illoꝝ.
εἰς αὐτὴν ἡ ἀποστροφὴ αὐτῶν. Ca.17.
Dominꝰ creauit de trã hominem:
Κύριος ἔκτισεν ἐκ γῆς ἄνθρωπον,
⁊ rurſus conuertit illũ in eã.
καὶ πάλιν ἀπέστρεψεν αὐτὸν εἰς αὐτήν.
Dies numeri ⁊ tp̃s dedit e-
Ἡμέρας ἀριθμοῦ καὶ καιρὸν ἔδωκεν αὐ
is: ⁊ dedit eis ptãtem eoꝝ q̃
τοῖς, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τῶν ἐπ᾽ A
in ea. Veſtiuit aũt eos ſm̃ ſeipſos ge.i.d.
αὐτῆς. Ἐνέδυσε δὲ αὐτοὺς καθ᾽ ἑαυτούς
fortitudĩe: ⁊ ad imaginẽ ſuã fecit illos.
ἰσχύν, καὶ κατ᾽ εἰκόνα αὐτοῦ ἐποίησεν αὐτούς.
Poſuit timorẽ illi⁹ in omni carne:
Ἔθηκε τὸν φόβον αὐτοῦ ἐπὶ πάσης σαρκός,

Digitized by Google

τ dñari beſtiaꝝ τ volatiliũ
geñ.2.c καὶ κατακυριεύειν θηρίων καὶ πετεινῶν
in ſimilitudine. Sextũ ãt mentẽ illis dona
ἐν ὁμοιώματι. Εκτον δὲ νοῦν αὐτοῖς ἐδω
uit diuidẽs: τ ſeptimũ ſmonẽ
ρήσατο μερίζων, καὶ τὸν ἕβδομον λόγον
interpretatio oꝑationũ eius. Cõ
ἑρμηνεία τῶν ἐνεργημάτων αὐτοῦ. Δια
ſiliũ τ linguã τ oculos:
B βούλιον καὶ γλῶσσαν καὶ ὀφθαλμούς,
aures τ coꝛ dedit ad cogitãdũ il
ὦτα καὶ καρδίαν ἔδωκε διανοεῖσθαι αὐ
lis. ſciencia intellect⁹ repleuit il
τοῖς. ἐπιστήμην συνέσεως ἐνέπλησεν αὐ
los: τ bona τ mala oſtẽdit illis.
τούς, καὶ ἀγαθὰ καὶ κακὰ ὑπέδειξεν αὐτοῖς.
Poſuit oculũ ſuũ ſuꝑ coꝛ
Εθηκε τὸν ὀφθαλμὸν αὐτοῦ ἐπὶ τὰς καρ
da illoꝝ. Dedit ꝑ ſecula gloꝛia
δίας αὐτῶν. Εδωκε δι' αἰώνων καυχᾶ
ri in mirabilib⁹ ſuis: vt enar
σθαι ἐπὶ τοῖς θαυμασίοις αὐτοῦ, ἵνα διη
rent oꝑa eius ſapienter. Et
γῶνται τὰ ἔργα αὐτοῦ συνετῶς. Καὶ
nomẽ ſctificat iõis ei⁹ laudabũt ele
ὄνομα ἁγιασμοῦ αὐτοῦ αἰνέσουσιν ἐκλε
cti. Addidit eis ſcienciã: τ
Infra. κτοί. Προσέθηκεν αὐτοῖς ἐπιστήμην, καὶ
19.c. legẽ vite ꝑ hereditatẽ dedit illis: vt
C νόμον ζωῆς ἐκληροδότησεν αὐτοῖς, εἰς τὸ
intelligãt ꝙ moꝛtales exñtes exiſtũt nũc.
νοῆσαι ὅτι θνητοὶ ὄντες ὑπάρχουσι νῦν.
Teſtamentũ ſeculi ſtatuit cũ illis: τ
Διαθήκην αἰῶνος ἔστησε μετ' αὐτῶν, καὶ τὰ
Act.3. iudicia ſua oſtẽdit illis. Ma
d. κρίματα αὐτοῦ ὑπέδειξεν αὐτοῖς. Με
gnitudinẽ gloꝛie viderũt oculi coꝝ:
γαλεῖον δόξης εἶδον οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν,
τ gloꝛiã vocis coꝝ audiuit auris
καὶ δόξαν φωνῆς αὐτῶν ἤκουσε τὸ οὖς
coꝝ: τ dixit illis: attẽdite
αὐτῶν, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, προσέχετε
ab omni inquo. τ mãdauit il
ἀπὸ παντὸς ἀδίκου. καὶ ἐνετείλατο αὐ
lis vnicuiqꝫ de ꝓximo. Nõ abſcõ
τοῖς ἑκάστῳ περὶ τοῦ πλησίον. Οὐ κρυ
D dent ab oculis ei⁹
βήσονται ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ αἱ
vie coꝝ: corã ipo ſemper.
ὁδοὶ αὐτῶν, ἐναντίον αὐτοῦ διαπαντός.
Ois ãt homo a iuuẽtute ad
Πᾶς δὲ ἄνθρωπος ἐκ νεότητος ἐπὶ τὰ
mala. τ nõ valuerũt coꝛda
πονηρά. καὶ οὐκ ἴσχυσαν τὰς καρδίας
ſua pro lapideis facere carnea.
αὐτῶν ἀντὶ λιθίνων ποιῆσαι σαρκίνας.
In eñ diuiſione gentiũ terre to
Εν γὰρ μερισμῷ τῶν ἐθνῶν τῆς γῆς πά
tius: vnicuiqꝫ gẽti cõſtituit du
σης, ἑκάστῳ ἔθνει καθέστησεν ἡγού
cẽ: τ accepit iſrael
μενον, καὶ προσελάβετο τὸν ἰσραὴλ
ſibi partẽ. Quẽ ꝑmogenitũ exñtẽ nu
ἑαυτῷ μερίδα. Ον πρωτόγονον ὄντα τι
trit diſciplina: τ diuidẽs lumẽ dile
θηνεῖ παιδείᾳ, καὶ μερίζων φῶς ἀγαπή
A ctionis: nõ remittit illũ. Ideo oĩa
σεως, οὐκ ἀνίησιν αὐτόν. Διὸ πάντα
oꝑa coꝝ vt ſol corã ipo
τὰ ἔργα αὐτῶν ὡς ὁ ἥλιος ἐναντίον αὐ
ſunt: τ oculi ei⁹ aſſidue
τοῦ ἐστι, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἐνδελεχῶς

& dominatus eſt beſtiarum & volatiliũ.
Creauit ex ipſo adiutorium ſimile ſibi
conſiliũ & linguam & oculos et aures
et cor dedit illis excogitandi: & diſcipli
na intellectus repleuit illos. Creauit il
lis ſcientiam ſpirit⁹ ſenſu impleuit cor
illorum: & mala et bona oſtendit illis.
Poſuit oculos ipſorum ſuper corda il
lorum oſtendere illis magnalia operũ
ſuorum: vt nomen ſanctificationis col
laudent: et gloriari in mirabilibus illi⁹:
vt magnalia enarrẽt operum eius. Ad
didit illis diſciplinam: & legem vite he
reditauit illos. Teſtamentum eternum
conſtituit cũ illis & iuſticiã & iudicia ſua
oſtendit illis. Et magnalia honoris eius
vidit oculus illorum & honorem vo
cis audierunt aures illorũ: & dixit illis
attendite ab omni iniquo. Et mãdauit
illis vnicuiqꝫ de proximo ſuo. Vie illo
rum coram illo ſunt ſemper: non ſunt
abſconſe ab oculis ipſius. In vnaquaqꝫ
gentem prepoſuit rectorem: & pars dei
iſrael facta eſt manifeſta. Et oĩa opera
illorum velut ſol in cõſpectu dei: & ocu
li eius ſine intermiſſione inſpicientes in
viis eorum. Nõ ſunt abſconſa teſtamẽ
ta propter iniquitatem illorum: & om
nes iniquitates eorum in cõſpectu dei.
Elemoſyna viri quaſi ſaculus cum ipſo:
& gratiam hominis quaſi pupillam cõ
ſeruabit. & poſtea reſurget & retribuet
illis retributionem vnicuiqꝫ in caput ip
ſorum: & cõuertet in inferiores partes
terre. Penitentibus autem dedit viam
iuſticie: et confirmauit deficientes ſuſti
nere: & deſtinauit illis ſortem veritatis.
Conuertere ad dominum et relinque
peccata tua: precare ante faciem dñi. et
minue offendicula. Reuertere ad domi
num et auertere ab iniuſticia tua: & ni
mis odito execrationẽ: & cognoſce iu
ſticias & iudicia dei: et ſta in ſorte ꝓpoſi
tionis & orationis altiſſimi dei. In par
tes vade ſeculi ſancti cum viuis & dan
tibus confeſſionem deo. Non demore
ris in errore impiorum: ante mortem
confitere. A mortuo quaſi nihil perit
confeſſio. Confiteberis viuens: viuus
& ſanus confiteberis & laudabis deum:
et gloriaberis in miſerationibus eius.
Quã magna miſericordia domini: et
propitiatio illius conuertentibus ad ſe.
Nec enim omnia poſſunt eſſe in homi
nibus: quoniam non eſt immortalis fi
lius hominis: & in vanitate malitie pla
cuerunt. Quid lucidius ſole. et hic defi
ciet. Aut quid nequius ꝙ quod excogi
tauit caro et ſanguis: et hoc arguetur.
Virtutem altitudinis celi ipſe conſpicit.
Et omnes homines terra et cinis.

Capitulum.18.

Qui viuit in eternum creauit omnia
ſimul. Deus ſolus iuſtificabitur: et

ſuꝑ vias coꝝ. Nõ ſunt abſcõſe
ἐπὶ τὰς ὁδοὺς αὐτῶν. Οὐκ ἐκρύβησαν
iniuſticie illoꝝ ab eo: τ oĩa
αἱ ἀδικίαι αὐτῶν ἀπ' αὐτοῦ, καὶ πᾶσαι
peccata coꝝ corã dño. Dñs
αἱ ἁμαρτίαι αὐτῶν ἔναντι κυρίου. Κύρι
ãt vtilis exñs τ ſciẽs fictionẽ
ος δὲ χρηστὸς ὢν καὶ εἰδὼς τὸ πλάσμα
ſuã: neqꝫ dimiſit eos: neqꝫ reli
αὐτοῦ, οὔτε ἀνῆκεν αὐτούς, οὔτε ἐγκα
quit parcẽs eis. elemoſyna
τέλιπε φειδόμενος αὐτῶν. ἐλεημοσύνη
eñ viri ſicut ſigillũ cũ ipo: τ
γὰρ ἀνδρὸς ὡς σφραγὶς μετ' αὐτοῦ, καὶ
grãm hoĩs ꝗ̃ſi pupillã cõſeruabit.
χάριν ἀνθρώπου ὡς κόρην συντηρήσει.
Diſtribuẽs filiꝭ ſuis τ filiab⁹ pe
Μερίζων υἱοῖς αὐτοῦ καὶ θυγατράσι με
nitentiã: poſt hec exurget τ re
τάνοιαν, μετὰ ταῦτα ἐξαναστήσεται καὶ ἀν
tribuet eis. Et retributionẽ
ταποδώσει αὐτοῖς. Καὶ τὸ ἀνταπόδομα
coꝝ in caput ipoꝝ retribuet.
αὐτῶν εἰς κεφαλὴν αὐτῶν ἀνταποδώσει.
Vez penitẽtib⁹ dedit reditũ:
Πλὴν μετανοοῦσιν ἔδωκεν ἐπάνοδον,
τ aduocauit deficiẽtis expe
καὶ παρεκάλεσεν ἐκλείποντας ὑπο
ctatiõe. Cõuertere igiẽ ad dñm: τ
μονήν. Επίστρεφε οὖν πρὸς κύριον, καὶ
relique peccata: ꝑcare ante fa
ἀπόλειπε ἁμαρτίας, δεήθητι κατὰ πρό
ciẽ τ minue offendiculũ: reuer
σωπον καὶ σμίκρυνον πρόσκομμα, ἐπα
tere ad altiſſimũ auertere ab in
νάγαγε ἐπὶ ὕψιστον καὶ ἀπόστρεφε ἀδικί
iuſticia. ipe eñ ducet de tenebris in
ας. αὐτὸς γὰρ ὁδηγήσει ἐκ σκότους εἰς
lucẽ ſalutis: τ valde odio habe
φωτισμὸν ὑγείας, καὶ σφόδρα μίσησον
abominationẽ. Altiſſimũ qs laudabit in
βδέλυγμα. Υψίστῳ τίς αἰνέσει ἐν
inferno: pro viuẽtibus τ dantib⁹ cõfeſſio
ᾅδου; ἀντὶ ζώντων καὶ διδόντων ἀνθο
nẽ. a mortuo tãꝗ̃ nõ exñte:
μολόγησιν. ἀπὸ νεκροῦ ὡς μὴ δὲ ὄντος,
perit cõfeſſio. Viuẽs τ ſa
ἀπόλλυται ἐξομολόγησις. Ζῶν καὶ ὑγι
n⁹ corde laudabit dñm. Quã
ὴς τῇ καρδίᾳ αἰνέσει τὸν κύριον. Ως
magna mĩa dñi dei no
μεγάλη ἡ ἐλεημοσύνη τοῦ κυρίου θεοῦ ἡ
ſtri: τ ꝓpiciatio conuertentib⁹
μῶν, καὶ ἐξιλασμὸς τοῖς ἐπιστρέφουσιν
ad ſe ſancte. Nõ eñ poſſunt om
ἐπ' αὐτὸν ὁσίως. Οὐ γὰρ δύναται πάν
nia eſſe in hoĩb⁹: qm̃ nõ imortalis
τα εἶναι ἐν ἀνθρώποις, ὅτι οὐκ ἀθάνατος
fili⁹ hoĩs. Quid lucidi⁹ ſole:
υἱὸς ἀνθρώπου. Τί φωτεινότερον ἡλίου;
τ hoc deficit: τ vir ꝗ cogita
καὶ τοῦτο ἐκλείπει, καὶ ἀνὴρ ὃς ἐνθυμη
bit carnẽ τ ſanguinẽ. Virtutẽ alti
θήσεται σάρκα καὶ αἷμα. Δύναμιν ὕ
tudinis celi ipe cõſiderat: τ
ψους οὐρανοῦ αὐτὸς ἐπισκέπτεται, καὶ
hoĩes oẽs terra τ cinis.
ἄνθρωποι πάντες γῆ καὶ σποδός. C.18.
Qui viuit in ſeculũ creauit
Ο ζῶν εἰς τὸν αἰῶνα ἔκτισε τὰ
oĩa cõmuniẽ: dñs ſol⁹ iuſtus: τ
πάντα κοινῆ, κύριος μόνος δίκαιος, καὶ

Digitized by Google

nõ eſt alius pter illũ. gubernãs
οὐκ ἔςιν ἄλλος πλὴν ἀυτοῦ. Οἰκίζων
mũdũ in palmo man⁹ eius:
τὸν κόσμον ἐν σπιθαμῇ χειρὸς ἀυτοῦ,
⁊ oĩa obediũt volũtati eius.
καὶ πάντα ὑπακούει τῷ θελήματι ἀυτ͂.
Ipe eñ rex oim ĩ fortitudie
Αὐτὸς γὰρ βασιλεὺς πάντων ἐν κράτει
ſua: diſtinguẽs in eis ſancta a
ἀυτοῦ, διαςέλλων ἐν ἀυτοῖς ἅγια ἀπὸ
pfanis. cui copiã fecit enũciandi
βεβήλων. τίνι ἐξεποίησεν ἐξαγγεῖλαι
opa ſua? ⁊ qs iueſtigauit ma
τὰ ἔργα ἀυτοῦ; καὶ τίς ἐξιχνίασε τὰ με
gnalia eius? Uim magnificẽtie
γαλεῖα ἀυτοῦ; Κράτος μεγαλωσύνης
eius qs enũerabit? ⁊ qs addiſ-
ἀυτοῦ τίς ἐξαριθμήσεται; καὶ τίς προσθή
ciet enarrare miãs eius?
σει ἐκδιηγήσασθαι τὰ ἐλέη ἀυτοῦ;
Nõ eſt minuere neqꝫ adiicere:
Οὐκ ἔςιν ἐλαττῶσαι οὐδὲ προσθεῖναι,
⁊ nõ eſt inueſtigare mirabilia
καὶ οὐκ ἔςιν ἐξιχνιάσαι τὰ θαυμάσια
dñi. cũ cõſũmauerit homo:
τοῦ κυρίου. ὅταν συντελέσῃ ἄνθρωπος,
tũc icipit: ⁊ cũ ceſſauerit: tũc
τότε ἄρχεται, καὶ ὅταν παύσηται, τότε
indigebit. Et qd homo: ⁊
ἀπορηθήσεται. Καὶ τί ἄνθρωπος, καὶ
q̃ vtilitas illi⁹? qd bonũ ei⁹:
τίς ἡ χρῆσις ἀυτοῦ; τί τὸ ἀγαθὸν ἀυτ͂,
⁊ qd malũ illius? nũerus dieꝝ
καὶ τί τὸ κακὸν ἀυτοῦ; ἀριθμὸς ἡμερῶν
hoĩs multi anni centũ: irrationabili
ἀνθρώπου πολλὰ ἔτη ἑκατόν, ἀλογίςω
ãt cuiuſqꝫ oĩbus dormitio. Sicut gutta
δὲ ἑκάςου πᾶσιν ἡ κοίμησις. Ὡς ςαγὼν
aque a mari ⁊ ſicut calcul⁹
ὕδατος ἀπὸ θαλάσσης καὶ ὡς ψῆφος
arene: ſic mille ãni in diebus ſecu
ἄμμου, οὕτως χίλια ἔτη ἐν ἡμέραις αἰῶ
li. Propt̃ hoc patiẽs eſt dñs in
νος. Διὰ τοῦτο μακροθυμεῖ κύριος ἐπ᾽
illis: ⁊ effundet miãm ſuam ſup
ἀυτοῖς, καὶ διαχέει τὸ ἔλεος ἀυτοῦ ἐπ᾽
eos. Uidit ⁊ cognouit ſubuerſio-
ἀυτούς. Εἶδε καὶ ἐπέγνω τὴν καταςρο-
nẽ eoꝝ qm̃ mala: ideo adiple
φὴν ἀυτῶν ὅτι πονηρά, διὰ τοῦτο ἐπλήθυ
uit ꝓpitiationẽ ſuã. miã hoĩs
νε τὸν ἐξιλασμὸν ἀυτοῦ. ἔλεος ἀνθρώπου
in primũ ſuũ: miã ãt dñi
ἐπὶ τὸν πλησίον ἀυτοῦ, ἔλεος δὲ κυρίου
in omnẽ carnẽ: corripiẽs ⁊ eru-
ἐπὶ πᾶσαν σάρκα, ἐλέγχων καὶ παι
diẽs ⁊ docẽs ⁊ cõuertẽs vt
δεύων καὶ διδάσκων καὶ ἐπιςρέφων ὡς
paſtor gregem ſuũ. Excipiẽ
ποιμὴν τὸ ποίμνιον ἀυτοῦ. Τοὺς ἐκδεχο
tiũ diſciplinã miſeret: ⁊ feſti
μένους παιδείαν ἐλεεῖ, καὶ τοὺς κατα
nantiũ ad iudicia eius.
σπεύδοντας ἐπὶ τὰ κρίματα ἀυτοῦ.
Fili in bonis nõ des reprehẽſionẽ: neqꝫ
Τέκνον ἐν ἀγαθοῖς μὴ δῷς μῶμον, μὴ δὲ
in omni inopia triſtitiã verbi mali.
ἐν πάσῃ δόσει λύπην λόγου πονηροῦ.
Nõne ardorẽ ſedabit ros? ſic
Οὐχὶ καύσωνα ἀναπαύσει δρόσος; οὕ
melius verbũ qꝫ donũ. nõne ecce
τως κρεῖσσον λόγος ἢ δόσις. οὐκ ἰδοὺ

manet inuictus rex ineternum. Quis ſufficiet enarrare opa illius? Quis eni inueſtigabit magnalia eius? Virtutem autem magnitudinis eius quis enunciabit? Aut quis adiiciet enarrare miſericordiam eius? Non eſt minuere neqꝫ adiicere: nec eſt inuenire magnalia dei. Cum conſumauerit homo: tunc incipiet: et cum quieuerit operabitur. Quid eſt homo & que eſt gratia illius: & quid eſt bonum aut quid nequam illius? Numerus dierum hominũ vt multum centum anni: quaſi gutte aque maris deputati ſunt. Et ſicut calculus arene: ſic exigui anni in die eui. Propter hoc patiens eſt deus in illis: et effundit ſuper eos miſericordiam ſuam. Vidit preſumptionem cordis eorũ quoniã mala eſt: & cognouit ſubuerſionem illorum: quoniam nequam eſt. Ideo impleuit propitiationem ſuam in illis: & oſtendit eis viam equitatis. Miſeratio hominis circa proximum ſuum: miſericordia autem dei ſuper omnem carnem. Qui miſericordiam habet docet & erudit quaſi paſtor gregem ſuũ. Miſerator excipiens doctrinã miſerationis & qui feſtinat in iudiciis eius. Fili in bonis nõ des querelam: et in omni dato non des triſticiam verbi mali. Nonne ardorem refrigerabit ros? Sic & verbum melius qꝫ datum. Nonne ecce verbum ſuper datum bonum? Sed vtraqꝫ cum homine iuſtificato. Stult⁹ acriter improperabit: & datus indiſciplinati: tabeſcere facit oculos. Ante iudicium para iuſticiam tibi: et anteqꝫ loquaris diſce. Ante languorem adhibe medicinam: & ante iudicium interroga teipſ: et in conſpectu dei inuenies propitiationem. Ante languorem humilia te: & in tempore infirmitatis oſtende conuerſationem tuam. Nõ impediaris orare ſemper: & ne veteris vſque ad mortem iuſtificari: quoniã merces dei manet ineternum. Ante orationẽ prepara animam tuam: et noli eſſe quaſi homo qui tentat deum. Memento ire in die conſumationis: & tempus retributionis in conuerſatione facies. Memento paupertatis in tempore abundãtie: et neceſſitatem paupertatis in die diuitiarum. A mane vſqꝫ ad veſperam immutabitur tempus: et hec omnia citata in oculis dei. Homo ſapiens in omnibus metuit: & in diebus delictorum attendet ab inertia. Ois aſtutus agnoſcit ſapientiam: & inuenienti eam dabit confeſſionem. Sẽſati in verbis & ipſi ſapienter egerunt: et intellexerunt veritatem & iuſticiam: & implorauerunt prouerbia et iudicia. Poſt concupiſcẽtias tuas non eas: & a volũtate tua auertere. Si preſtes anime tue concupiſcentias eius: faciet te in gaudium inimicis tuis. Ne oblecteris in turbis nec in modicis. Aſſidua enim eſt

verbũ ſup datũ bonũ? ⁊ vtraqꝫ
λόγος ὑπὲρ δόμα ἀγαθόν; καὶ ἀμφότερα
apud hoiem gratioſa. Fatu⁹
παρὰ ἀνθρώπῳ κεχαριτωμένα. Μωρὸς
acerbe iproperabit: ⁊ donũ liuidi
ἀχαρίςως ὀνειδιεῖ, καὶ δόσις βασκάνου
tabeſcere facit oculos. anteqꝫ loquaris: di-
ἐκτήκει ὀφθαλμούς. πρὶν ἢ λαλῆσαι, μάν Gen.6
ſce: ⁊ ante lãguorẽ curare. ãte a.
θανε, καὶ πρὸ ἀρρωςίας θεράπευου. πρὸ ps.89.
iudiciũ pa teipm̃ ad bñfaciendũ: B
κρίσεως ἑτοίμαζε σεαυτὸν καλλιεργεῖν,
⁊ in hora viſitationis inuenies ꝓpitia-
καὶ ἐν ὥρᾳ ἐπισκοπῆς εὑρήσεις ἐξιλασ
tionẽ. anteqꝫ egrotes tu: humiliare
μόν. πρὶν ἀρρωςῆσαί σε, ταπεινώθητι
cõtinẽtia: ⁊ in tp̃e pctõꝝ
ἐγκρατείᾳ, καὶ ἐν καιρῷ ἁμαρτημάτων
oſtẽde aduertentiã. ne phibeas
δεῖξον ἐπιςροφήν. μὴ ἐμποδίσῃς τοῦ
reddere votũ oportune: ⁊ ne expe
ἀποδοῦναι εὐχὴν εὐκαίρως, καὶ μὴ μεί
ctes vſqꝫ ad mortẽ iuſtificari. Anteqꝫ ores
νῃς ἕως θανάτου δικαιωθῆναι. Πρὶν εὔξα
prepara teipm̃: ⁊ ne ſis
σθαι ἑτοίμασον σεαυτόν, καὶ μὴ γίνου
q̃ſi homo tẽtans dñm. me
ὡς ἄνθρωπος πειράζων τὸν κύριον. μνή-
mẽto ire in dieb⁹ ꝯſumationis: ⁊
σθητι θυμοῦ ἐν ἡμέραις τελευτῆς, καὶ
tp̃s vindicte in auerſione vul
καιρὸν ἐκδικήσεως ἐν ἀποςροφῇ προσώ
tus. Memẽto tp̃oris famis in tp̃ore
που. Μνήσθητι καιρὸν λιμοῦ ἐν καιρῷ C
abundãtie: paupertatis ⁊ egeſtatis in
πλησμονῆς, πτωχείαν καὶ ἔνδειαν ἐν
die diuitiaꝝ. A mane vſqꝫ ad veſ
ἡμέρᾳ πλούτου. Ἀπὸ πρωΐθεν ἕως ἑσπέ
perã mutat̃ tp̃s: ⁊ oĩa hec
ρας μεταβάλλει καιρός, καὶ πάντα ταῦ
ſunt citata corã dño. Et in
τά ἐςι ταχινὰ ἔναντι κυρίου. Καὶ ἐν
dieb⁹ delictoꝝ attẽdet ab erro- Lu.18.
ἡμέραις ἁμαρτιῶν προσέξει ἀπὸ πλημ a.
re: ⁊ ſtultus nõ ꝯſeruabit occaſionẽ. Theſſ.
μελείας, καὶ ἄφρων οὐ συντηρήσει καιρόν. 5.d.
Ois ſapiẽs nouit ſapiam ⁊ diſci
Πᾶς συνετὸς ἔγνω σοφίαν καὶ παιδεί
plinã: ⁊ ei q̃ iuenit eã dabit cõfeſſio-
αν, καὶ τῷ εὑρόντι αὐτὴν δώσει ἐξομολό-
nẽ. Sapiẽtes in ſmonib⁹ ⁊ ipi ſapiẽ
γησιν. Συνετοὶ ἐν λόγοις καὶ αὐτοὶ ἐσο
ter egerũt: ⁊ ſtillauerunt ꝓuerbia
φίσαντο, καὶ ἀνώμβρισαν παροιμίας D
diligẽtia ad vitã. Melior fiducia
ἀκριβεῖς εἰς ζωήν. Κρείσσων παῤῥησία
in dño ſolo: ſi qdẽ mortuũ cor
ἐν δεσπότῃ μόνῳ, εἴπερ νεκρὰ καρδία
mortuo adheret. Poſt ꝯcupi
νεκρῷ ἀντέχεται. Ὀπίσω τῶν ἐπι
ſcẽtias tuas ne eas: ⁊ ab
θυμιῶν σου μὴ πορεύου, καὶ ἀπὸ τῶν
appetitib⁹ tuis auertere. ſi pbueris
ὀρέξεών σου κωλύου. ἐὰν χορηγήσῃς τῇ
aie tue ꝯcupiſcẽtiã bñplaciti eius:
ψυχῇ σου ἐπιθυμίαν εὐδοκίας αὐτῆς,
facies deriſionẽ inimicoꝝ tuoꝝ:
ποιήσεις ἐπίχαρμα τῶν ἐχθρῶν σου,
q̃ inuidẽt tibi. ne leteris in
οἱ βασκαίνουσι σε. μὴ εὐφραίνου ἐπὶ
multis delitiis tuis: neqꝫ indigeas
πολλῇ τρυφῇ σου, μὴ δὲ προσδεηθῇς

Digitized by Google

cõſilio eius. Ne fias pauper
συμβουλῆς αὐτῆς. Μὴ γίνου πτωχὸς
participans ex fenore: ⁊ nihil
συμβολοκοπῶν ἐκ δανεισμοῦ, καὶ οὐδὲν
tibi eſt in marſupio. eris enĩ inſidia
A σοί ἐστιν ἐν μαρσυπίῳ. ἔσῃ γὰρ ἐπίβου
tor ꝓprie vite dign⁹ dictu.
λος τῆς ἰδίας ζωῆς λαλητός. Ca.19.
Operarius ebrioſus nõ locupletabi
Ἐργάτης μέθυσος οὐ πλουτισθή
tur. ⁊ q̃ ſpernit modica:pau
σεται. καὶ ὁ ἐξουδενῶν τὰ ὀλίγα, κα
latim decidet. Vinũ ⁊ mulie
τὰ μικρὸν πεσεῖται. Οἶνος καὶ γυναῖ
B res apoſtatare faciẽt ſapiẽtes: ⁊ q̃ conſti=
κες ἀποστήσουσι συνετούς, καὶ ὁ κολλώ
giť meretricib⁹ audax erit. putredo ⁊
μενος πόρναις τολμηρὸς ἔσται. σῆτες καὶ
s.10.d. vermes hereditabũt illũ: ⁊
σκώληκες κληρονομήσουσιν αὐτόν, καὶ
areſiet in infamia maio
ξηρανθήσεται ἐν παραδειγματισμῷ μεί
re. Cito credẽs: leuis cor=
ζονι. Ὁ ταχὺ ἐμπιστεύων, κοῦφος καρ
de: ⁊ q̃ delinquit in aiam ſuã
δία, καὶ ὁ ἁμαρτάνων εἰς ψυχὴν αὐτοῦ
errabit. q̃ letatur in ma
πλημμελήσει. ὁ εὐφραινόμενος ἐπὶ κα
le agẽdo cõdemnabiť: at reſi
κοεξία καταγνωσθήσεται, ὁ δὲ ἀντοφθαλ
ſtẽs voluptatib⁹ coronat vitã ſuã.
μῶν ἡδοναῖς στεφανοῖ τὴν ζωὴν αὐτοῦ.
C cõtinẽs lingua difficili con
ὁ ἐγκρατευόμενος γλώσσῃ ἀμάχῳ συμ
uiuet: ⁊ q̃ odit loquacitatẽ immi
βιώσεται, καὶ ὁ μισῶν λαλιὰν ἐλαττοῦ
nuiť malitia. Nunq̃ iteraueris ver
ται κακία. Μηδέποτε δευτερώσῃς λό=
bũ: ⁊ nihil tibi erit in diminutiõe.
γον, καὶ οὐθέν σοι ἔσται ἐν ἐλαττώσει.
In amico ⁊ inimico ne narres vitas alie
ἐν φίλῳ καὶ ἐχθρῷ μὴ διηγοῦ βίους ἀλ
nas: ⁊ ſi nõ tibi eſt delictũ:
λοτρίους, καὶ εἰ μή σοί ἐστιν ἁμαρτία,
nõ reueles. Audiuit enĩ te ⁊
μὴ ἀποκαλύπτε. Ἀκήκοε γάρ σου καὶ
obſeruauit te: ⁊ in tp̃e odio hẽt te.
ἐφυλάξατό σε, καὶ ἐν καιρῷ μισεῖ σε.
Audiſti verbũ: cõmoriaľ tibi: ⁊
Ἀκήκοας λόγον, συναποθανέτω σοι, καὶ
confidẽs eſto. nõ enĩ te dirũpet.
D εὐθαρσὴς γίνου. οὐ γάρ μή σε ῥήξῃ.
A facie verbi ĩproperabiť fa=
Ἀπὸ προσώπου λόγου ὀνειδίσει μω=
tu⁹: ſicut a facie infantis q̃
ρός, ὡς ἀπὸ προσώπου βρέφους ἡ τί=
peperit. Sagitta fixa in femore car
κτουσα. Βέλος πεπηγὸς ἐν μηρῷ σαρ
nis. ſic verbũ in ventre fatui. Corri
κός. οὕτως λόγος ἐν κοιλίᾳ μωροῦ. Ἔλεγ
pe amicũ: neforte nõ fecit: ⁊ ſi
ξον φίλον, μήποτε οὐκ ἐποίησε, καὶ εἰ
fecit ne forte addat. Corripe
ἐποίησε μήποτε προσθῇ. Ἔλεγξον τὸν
proximũ: ne forte nõ dixit: ⁊ ſi di=
πλησίον, μήποτε οὐκ εἶπε, καὶ εἰ εἴρη
xit: ne reiteret. corripe amicũ:
κεν, ἵνα μὴ δευτερώσῃ. ἔλεγξον φίλον,
ſepe enĩ fit calũnia vana.
πολλάκις γὰρ γίνεται διαβολὴ ματαία.
⁊ nõ omni ſmoni credat cor
καὶ μὴ παντὶ λόγῳ πιστευέτω ἡ καρδία

commiſſio illorũ. Ne fueris mediocris in contentione ex fenore:& non eſt tibi nihil in ſeculo. Eris enim inuid⁹ anime tue.

Capitulum decimum nonum:

Operarius ebrioſus nõ locupletabitur:& qui ſpernit modica paulatiꝫ decidit. Vinum & mulieres apoſtatare faciunt ſapientes:& arguũt ſenſatos:et qui ſe iungit fornicariis erit nequam. Putredo & vermes hereditabũt illum: et extolletur in exemplũ maius: & tolletur de numero anima eius. Qui credit cito:leuiſ corde eſt et minorabitur: & q delinquit in animam ſuã inſup habebit. Qui gaudet iniquitate denotabitur:et qui odit correptionem minuetur vita:et qui odit loquacitatem extinguit maliciam. Qui peccat in animam ſuam: penitebit: et qui iocundatur in malicia denotabitur. Ne iteres verbuꝫ nequam et durum:& nõ minoraberis. Amico & inimico noli narrare ſenſum tuum:& ſi eſt tibi delictum noli denudare. Audiet enim te et cuſtodiet te:et q̃ſi defendens peccatum odiet te:et ſic aderit tibi ſemper. Audiſti verbum aduerſus proximum tuum commoriatur in te fidens: quoniam non te dirumpet. A facie verbi parturit fatuus:tanq̃ gemitus partus infantis. Sagitta infixa femori carnis:ſic verbum in corde ſtulti. Corripe amicum ne forte non intellexerit:et dicat:non feci:aut ſi fecerit:ne iterum addat facere. Corripe proximũ ne forte nõ dixerit:& ſi dixerit ne forte iteret. Corripe amicum:ſepe enim fit cõmiſſio:& nõ omni verbo credas. Eſt qui labitur ligua ſua:ſed nõ ex animo. Quis eſt enim qui non deliquerit in lingua ſua? Corripe proximum anteq̃ cõmineris:et da locũ timori altiſſimi: qa omnis ſapiẽtia timor dei:et in illa timere deum:et in omni ſapiẽtia diſpoſitio legis. Et non eſt ſapientia nequitie diſciplina:et non eſt cogitatus bonus peccatorum prudentia. Eſt prudentie nequitia & in ipſa execratio:et eſt inſipiens q minuitur ſapientia. Melior eſt homo q minuitur ſapientia & deficiens ſenſu in timore dei:q̃ qui abundat ſenſu et trãſgreditur legẽ altiſſimi. Eſt ſolertia certa et ipſa iniqua. Et eſt qui emittit verbum certum enarrans veritatem. Eſt q nequiter humiliat ſe: et interiora eius plena ſunt dolo:et eſt iuſtus q ſe nimiũ ſubmittit a multa humilitate: et eſt iuſtus qui inclinat faciem ſuam et fingit non videre ſe quod ignoratum eſt. Et ſi ab imbecillitate virium vetetur peccare:ſi inuenerit tempus malefaciẽdi: malefaciet. Ex viſu cognoſcitur vir: & ab occurſu faciei cognoſcitur ſenſatus. Amictus corporis & riſus dentiũ & ingreſſus hominis enunciant de illo. Eſt correptio mendax in ira contumelioſi:et eſt iudicium quod non probatur eſſe bonum:et eſt tacens et ipſe eſt prudens.

Capitulum vigeſimum.

tuũ. Eſt q̃ labitur verbo ⁊ nõ ab
σου. Ἔστιν ὀλισθαίνων λόγῳ καὶ οὐκ ἀπὸ
aĩa: ⁊ quis eſt qui nõ lapſus eſt
ψυχῆς, καὶ τίς ἐστιν ὃς οὐκ ὠλίσθησεν
in lingua ſua? Corripe ꝓxi=
ἐν τῇ γλώσσῃ αὐτοῦ; Ἔλεγξον τὸν πλη=
mũ anteq̃ mineris: ⁊ da locũ
σίον πρὶν ἀπειλῆσαι, καὶ δὸς τόπον
legi altiſſimi factus ſine ira. Timor
νόμῳ ὑψίστου γινόμενος ἀμηνής. Φόβος
dñi initiũ aſſumptionis: ſapiã aũt
κυρίου ἀρχὴ προσλήψεως, σοφία δὲ
ab eo dilectionẽ acquirit. cognitio
παρ' αὐτοῦ ἀγάπησιν περιποιεῖ. γνῶσις
mãdatoꝝ dñi: diſciplina vite. at faciẽ
ἐντολῶν κυρίου, παιδεία ζωῆς. οἱ δὲ ποι
tes q̃ placita ſunt ei immortalitatis arborẽ
οῦντες τὰ ἀρεστὰ αὐτῷ ἀθανασίας δένδρον
decerpũt. Oĩs ſapiã timor a
καρποῦνται. Πᾶσα σοφία φόβος παρὰ
dño: ⁊ in omni ſapiã factio legis.
κυρίου, καὶ ἐν πάσῃ σοφίᾳ ποίησις νόμου,
⁊ cognitio oĩpotentie ei⁹.
καὶ γνῶσις τῆς παντοκρατορίας αὐτοῦ.
Seruus dicẽs dño: ſicut placet
Οἰκέτης λέγων τῷ δεσπότῃ, ὡς ἀρέσκει
nõ faciã: ſi poſt hec fecerit: irri
οὐ ποιήσω, ἐὰν μετὰ ταῦτα ποιήσῃ, παρ'
tat nutrientẽ ſe. Nõ eſt ſa=
οργίζει τὸν τρέφοντα αὐτόν. Οὐκ ἔστι σο
piẽtia nequitie ſciẽtia: ⁊ nõ eſt vbi
φία πονηρίας ἐπιστήμη, καὶ οὐκ ἔστιν ὅπου
cõſiliũ peccatoꝝ prudẽtia. Eſt nequi
βουλὴ ἁμαρτωλῶν φρόνησις. Ἔστι πονη=
tia ⁊ ipa abominatio: ⁊ eſt ſtultus
ρία καὶ αὐτὴ βδέλυγμα, καὶ ἔστιν ἄφρων
q̃ minuitur ſapiã. melior ſtupid⁹
ἐλαττούμενος σοφίᾳ. κρείσσων ἡττούμενος
in intellectu cũ timore: abundãte in
ἐν συνέσει ἔμφοβος, τοῦ περισσεύοντος ἐν
prudẽtia ⁊ trãſgrediente legẽ alti=
φρονήσει καὶ παραβαίνοντος νόμιμα ὑψί
ſſimi. Eſt aſtutia diligẽs ⁊ ipa ini
στου. Ἔστι πανουργία ἀκριβὴς καὶ αὐτὴ ἄδι
qua: ⁊ eſt ꝑuertẽs gr̃am vt oſtẽdat
κος, καὶ ἔστι διαστρέφων χάριν τοῦ ἐκφᾶναι
iudiciũ: ⁊ eſt iuſtificãs iudicio ſapiẽs. eſt pra=
κρίμα, καὶ ἔστι δικαιῶν κρίσει σοφός. ἔστι πο
ue agẽs incuruatus nigredine: ⁊
νηρευόμενος συγκεκυφὼς μελανίᾳ, καὶ τὰ
iteriorib⁹ ei⁹ plen⁹ dolo ignito.
ἐντὸς αὐτοῦ πλήρης δόλου πυρώδους.
Incuruãs vultũ ⁊ ſurdũ ſe ſimulãs: vbi
Συγκύφων πρόσωπον καὶ ἐθελοκωφῶν, οὗ
cunq; cognit⁹ fuerit: ꝓueniet te vt malefa
ἐὰν ἐπιγνωσθῇ, προφθάσει σε κακοποιῆ=
ciat. Et ſi ab imbecillitate viriũ vete
σαι. Καὶ ἐὰν ὑπὸ ἐλαττώματος ἰσχύος κω=
tur peccare: ſi inuenerit tp̃s malefa
λυθῇ ἁμαρτεῖν, ἐὰν εὕρῃ καιρὸν κακοποιή
ciet. Et viſu cognoſceť vir:
σει. Ἀπὸ ὁράσεως ἐπιγνωσθήσεται ἀνήρ,
⁊ ab occurſu faciei cogno
καὶ ἀπὸ ἀπαντήσεως προσώπου ἐπιγνω
ſceť prudẽs. Amictus viri ⁊
σθήσεται νοήμων. Στολισμὸς ἀνδρὸς καὶ
riſus dentiũ: ⁊ greſſus hoĩs ãnũciabiť
γέλως ὀδόντων, καὶ βῆμα ἀνθρώπου ἀναγγέλλει
q̃ de eo. Eſt correptio q̃ nõ eſt pul=
τὰ περὶ αὐτοῦ. Ἔστιν ἔλεγχος ὃς οὐκ ἔστιν ὡραῖ
chra: ⁊ eſt tacens: ⁊ ipe prudens.
ος, καὶ ἔστι σιωπῶν, καὶ αὐτὸς φρόνιμος. 20

Digitized by Google

Quã bonũ eſt redarguere potiꝰ q̃ iraſci
Ὡς καλόν ἐστιν ἐλέγξαι ἢ θυμοῦσθαι
occulte: ⁊ q confitet prohibebi
κρυπτῶς, καὶ ὁ ἀνθομολογούμενος κωλυθήσε
tur a diminutione. Cõcupiſcẽtia ſpado
ται ἀπὸ ἐλαττώματος. Ἐπιθυμία εὐνού
nis vitiare puellã: ſic
χου ἀποπαρθενῶσαι νεάνιδα, οὕτως ὁ
q facit in vita iudicia. eſt tacens q
ποιῶν ἐν βίᾳ κρίματα. ἔστι σιωπῶν εὑ
inuenit ſapiens: ⁊ eſt odibilis a
ρισκόμενος σοφός, καὶ ἔστι μισητὸς ἀπὸ
multa loquacitate ſua. Eſt tacẽs: nõ
πολλῆς λαλιᾶς αὐτοῦ. Ἔστι σιωπῶν, οὐ
em̃ hẽt reſpõſum: ⁊ eſt tacẽs ſci-
γὰρ ἔχει ἀπόκρισιν, καὶ ἔστι σιωπῶν εἰ-
ens tp̃s. homo ſapiẽs tacebit
δὼς καιρόν. ἄνθρωπος σοφὸς σιγήσει
vſq; ad tp̃s: at laſciuꝰ ⁊ imprudẽs trãs
ἕως καιροῦ, ὁ δὲ λαπιστὴς καὶ ἄφρων ὑπερ
grediet tp̃s. Qui abundat ſmone abo
βήσεται καιρόν. Ὁ πλεονάζων λόγῳ βδε
minabit: ⁊ poteſtatẽ ſibi aſſumẽs odio
λυχθήσεται, καὶ ὁ ἐνεξουσιαζόμενος μιση
habebit. q̃ bonũ correptũ manife-
θήσεται. ὡς καλὸν ἐλεγχθέντα φανερῶ
ſtare penitentiã: ſic em̃ fugies volũta
σαι μετάνοιαν, οὕτως γὰρ φεύξῃ ἑκούσι
riũ peccatũ. Eſt bñplacitũ in malis vi
ον ἁμάρτημα. Ἔστιν εὐδοκία ἐν κακοῖς ἀν
ro peccatori: ⁊ eſt inuẽtio in dimi
δρὶ ἁμαρτωλῷ, καὶ ἔστιν εὕρημα εἰς ἐλα
nutionẽ. eſt datio q nõ pderit tibi:
ττωσιν. ἔστι δόσις ἣ οὐ λυσιτελήσει σοι,
⁊ eſt datio: cuiꝰ retributio du-
καὶ ἔστι δόσις, ἧς τὸ ἀνταπόδομα δι-
plex. Eſt diminutio cauſa gl'ie: ⁊
πλοῦν. Ἔστιν ἐλάττωσις ἕνεκεν δόξης, καὶ
eſt q ab humilitate leuauit caput.
ἔστιν ὃς ἀπὸ ταπεινώσεως ἦρε κεφαλήν.
eſt emens multa paruo: ⁊ ſol
ἔστιν ἀγοράζων πολλὰ ὀλίγου, καὶ ἀποτιν
uẽs illa ſeptupla. Sapiẽs i ver
νύων αὐτὰ ἑπταπλασίονα. Ὁ σοφὸς ἐν λό
bis ſeipm̃ amabilẽ faciet: gratie
γοις ἑαυτὸν προσφιλῆ ποιήσει, χάριτες
aũt fatuoꝝ effundent. Datio inſipiẽtis
δὲ μωρῶν ἐκχυθήσονται. Δόσις ἄφρονος
nõ erit vtilis tibi accipiẽti: ſimilr̃ aũt
οὐ λυσιτελήσει σοι λαβόντι, ὁμοίως δὲ
⁊ liuidi ppt̃ neceſſitatẽ eiꝰ. nã
καὶ βασκάνου διὰ ἀνάγκην αὐτοῦ. οἱ γὰρ
oculi eius p vno ad accipiẽdũ
ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἀνθ' ἑνὸς εἰς τὸ λαβεῖν
multi. Exigua dabit ⁊ multa iꝓpa-
πολλοί. Ὀλίγα δώσει καὶ πολλὰ ὀνειδί
bit: ⁊ aperiet os ſuũ tanq̃ preco.
σει, καὶ ἀνοίξει τὸ στόμα αὐτοῦ ὡς κῆρυξ.
hodie fenerabit: ⁊ cras repetet. odi
σήμερον δανειεῖ, καὶ αὔριον ἀπαιτήσει. μι
bilis dño ⁊ hoibus talis.
σητὸς κυρίῳ καὶ ἀνθρώποις ὁ τοιοῦτος.
Fatuꝰ dicet: nõ eſt, mihi amicꝰ:
Μωρὸς ἐρεῖ, οὐχ ὑπάρχει μοι φίλος,
nõ eſt gr̃a bonis meis: eden
οὐκ ἔστι χάρις τοῖς ἀγαθοῖς μου, οἱ ἐσθίον
tes panẽ meũ vitioſi lingua. Quo
τες τὸν ἄρτον μου φαῦλοι τῇ γλώσσῃ. Πο
tiens ⁊ quot irridebũt eũ: neq;
σάκις καὶ ὅσοι καταγελάσονται αὐτοῦ, οὔτε
em̃ ipm̃ habere i recto ſenſu accepit. ⁊
γὰρ τὸ ἔχειν ἐν ὀρθῇ αἰσθήσει εἴληφε. καὶ
ipm̃ nõ habere ſimilr̃ indifferens illi. lapſus A
τὸ μὴ ἔχειν ὁμοίως ἀδιάφορον αὐτῷ. ὀλίσθη
a pauimẽto potius q̃ a lingua:
μα ἀπὸ ἐδάφους μᾶλλον ἢ ἀπὸ γλώσσης,
ſic caſus maloꝝ feſtinant veniet.
οὕτως πτῶσις κακῶν κατὰ σπουδὴν ἥξει.
Homo ſine gr̃a: fabula intẽpeſtiua: in ore
Ἄνθρωπος ἄχαρις, μῦθος ἄκαιρος, ἐν στό-
indiſciplinatoꝝ aſſiduꝰ erit. ab
ματι ἀπαιδεύτων ἐνδελεχισθήσεται. ἀπὸ
ore fatui reprobabit para
στόματος μωροῦ ἀποδοκιμασθήσεται παρα
bola. nõ em̃ dicet illã in tp̃e ſuo.
βολή. οὐ γὰρ μὴ εἴπῃ αὐτὴν ἐν καιρῷ αὐτῆς.
Eſt q vetat peccare pre inopia:
Ἔστι κωλυόμενος ἁμαρτάνειν ἀπὸ ἐνδείας,
⁊ in requie ſua nõ ſtimula- B
καὶ ἐν τῇ ἀναπαύσει αὐτοῦ οὐ κατανυγή
bitur. Eſt q perdit aiam ſuã
σεται. Ἔστιν ἀπολλύων τὴν ψυχὴν αὐτοῦ
ppt̃ verecundiã: ⁊ ab acceptione pſone
διὰ αἰσχύνην, καὶ ἀπὸ λήψεως προσώπου
perdet eã Eſt gr̃a verecũdie pmit
ἀπολεῖ αὐτήν. Ἔστι χάριν αἰσχύνης ἐπαγ
tens amico: ⁊ acquiſiuit eũ ini-
γελλόμενος φίλῳ, καὶ ἐκτήσατο αὐτὸν ἐχ
micũ gratis. opprobriũ neq̃ mendaciũ in
θρὸν δωρεάν. μῶμος πονηρὸς ψεῦδος ἐν
hoie: in aũt ore indiſciplinatoꝝ aſſi-
ἀνθρώπῳ, ἐν δὲ στόματι ἀπαιδεύτων ἐνδε
duũ erit: Eligibiliꝰ fur: q̃ q aſſuet
λεχισθήσεται. Αἱρετὸν κλέπτης, ἢ ὁ ἐνδελε
cit mẽdacio: ambo aũt pditionẽ C
χίζων ψεύδει, ἀμφότεροι δὲ ἀπώλειαν
hereditabũt. Mos hoĩs mẽda
κληρονομήσουσιν. Ἦθος ἀνθρώπου ψευ
cis ignominia: ⁊ cõfuſio eiꝰ cũ eo
δοῦς ἀτιμία, καὶ ἡ αἰσχύνη αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ
ſine itermiſſiõe. Sapiẽs in verbis manifeſtabit
ἐνδελεχῶς. Ὁ σοφὸς ἐν λόγοις προάξει
ſeipm̃: ⁊ homo prudẽs placebit
ἑαυτόν, καὶ ἄνθρωπος φρόνιμος ἀρέσει
magnatibus. Qui operat terrã ſuã: altũ
μεγιστᾶσιν. Ὁ ἐργαζόμενος γῆν αὐτοῦ, ἀνυ
faciet aceruũ ſuũ. ⁊ placẽs
ψώσει θημωνίαν αὐτοῦ. καὶ ὁ ἀρέσκων
magnatibus placabit iniuſticiã ſuã.
μεγιστᾶσιν ἐξιλάσεται ἀδικίαν αὐτοῦ.
Xenia ⁊ dona excecãt oculos
Ξένια καὶ δῶρα ἀποτυφλοῖ ὀφθαλμοὺς D
ſapientũ: ⁊ q̃ſi frenũ in ore auer
σοφῶν, καὶ ὡς φιμὸς ἐν στόματι ἀποτρέ
tũt correptiones. Sapia abſcõſa ⁊ the
πει ἐλέγχους. Σοφία κεκρυμμένη καὶ θη
ſaurus inuiſus: q vtilitas in vtriſ
σαυρὸς ἀφανής, τίς ὠφέλεια ἐν ἀμφοτέ
q;: Melioꝛ homo celãs
ροις; Κρείσσων ἄνθρωπος ἀποκρύπτων τὴν
fatuitatẽ ſuã: q̃ homo celans puer.
μωρίαν αὐτοῦ, ἢ ἄνθρωπος ἀποκρύπτων 12.b.
ſapiam ſuã. Melioꝛ expectatio et.28.c.
τὴν σοφίαν αὐτοῦ. Κρείσσων ὑπομονὴ Ex.23.a
ineuitabilis in inq̃ſitione dñi: q̃ carẽs dño deu.16.
ἀπαραίτητος ἐν ζητήσει κυ', ἢ ἀδέσποτος d.
auriga ꝓprie vite. Infra.
τροχηλάτης τῆς ἰδίας ζωῆς. 41.b.

C.21.

Fili peccaſti: nõ adiicias ãpliꝰ ⁊
Τέκνον ἥμαρτες, μὴ προσθῇς ἔτι καὶ
de prioribꝰ deprecare. q̃ſi a A
περὶ τῶν προτέρων δεήθητι. ὡς ἀπὸ 3.5.b.
facie colubri: fuge a peccato:
προσώπου ὄφεως, φεῦγε ἀπὸ ἁμαρτίας,

Quam bonum eſt arguere q̃ iraſci: & confitentem in oratione nõ prohibere. Cõcupiſcentia ſpadonis deuirginauit iuuenculã: ſic qui facit p vim iudicium iniquum. Quã bonũ eſt correptum manifeſtare penitentiam: ſic em̃ effugies voluntarium peccatũ. Eſt tacens qui inuenitur ſapiens: et eſt odibilis qui procax eſt ad loquendũ. Eſt autem tacens et non habens ſenſum loq̃le. Et eſt tacens ſciens tempus apti tẽporis. Homo ſapiens tacebit vſq; ad tẽpus: laſciuus autem & imprudens non ſeruabit tempꝰ. Qui multis vtitur verbis ledet animã ſuam: & qui poteſtatẽ ſibi ſumit iniuſte odietur. Eſt proceſſio in malis viro indiſciplinato: & eſt inuẽtio in detrimentũ. Eſt datũ quod nõ eſt vtile: & eſt datũ cuiꝰ retributio duplex. Eſt propter gloriã minoratio: et eſt qui ab humilitate leuabit caput. Eſt q multa redimat modico precio: & reſtituens ea in ſeptuplũ. Sapiens in verbis ſeipm̃ amabilẽ facit: gratie autẽ fatuorũ effundentur. Datus inſipientis non erit vtilis tibi: oculi em̃ illius ſeptẽplices ſunt. Exigua dabit & multa improperabit: & apertio oris illius inflãmatio eſt. Hodie feneratur qs et cras expetit: & odibilis eſt homo huiuſmodi. Fatuo non erit amicus: & nõ erit gratia in bonis illius. Qui enim edunt panem illius: falſe lingue ſunt. Quotiens & quanti irridebunt eum. Neq; enim quod habendum erat: directo ſenſu diſtribuit: ſimiliter & quod non erat habendum. Lapſus falſe lingue quaſi q in paulmento cadens: ſic caſus malorũ feſtinanter veniẽt. Homo acharis quaſi fabula vana: & i ore indiſciplinatorũ aſſidua erit. Ex ore fatui reprobabitur pabola: nõ enim dicit illã in tẽpore ſuo. Eſt q vetatur peccare pre inopia et in requie ſua ſtimulabitur. Eſt qui perdet animã ſuã pre cõfuſione: & ab imprudenti pſona perdet eam: pſone autem acceptione p det ſe. Eſt qui pre confuſione pmittit amico: & lucratus eſt eũ inimicum gratis. Opprobriũ nequã in homine mendaciũ: & in ore indiſciplinatorũ aſſidue erit. Potior fur q̃ aſſiduitas viri mendacis: perditionẽ autẽ ambo hereditabũt. Mores hoim̃ mendaciũ ſine honore: & confuſio illorũ cum ipſis ſine intermiſſione. Sapiẽs in verbis producet ſeipꝫ: & homo prudens placebit magnatis. Qui operatur terrã ſuã inaltabit aceruum frugum: & qui operatur iuſticiam ipſe exaltabitur: qui vero placet magnatis effugiet iniquitatẽ. Xenia & dona excecant oculos iudicum: & quaſi mutus in ore auertit correptiones eorũ. Sapientia abſconſa et theſaurus inuiſus: que vtilitas in vtriſq;. Melior eſt q celat inſipientiam ſuam q̃ homo q abſcondit ſapientiam ſuam.

Capitulum vigeſimum primum.

Fili peccaſti: non adiicias iterũ: ſed & de pſtinis deprecare vt tibi dimittantur. Quaſi a facie colubri fuge pctã:

ſi eni acceſſeris ad illud: ſuſcipiet te.
ἐὰν γὰρ προσέλθῃς αὐτῇ, δέξεταί σε.
Dentes leonis: dētes ei interficiē
Ὀδόντες λέοντος, ὀδόντες αὐτῆς ἀναιροῦντες
tes aīas hoim. Quaſi rōphea an
τες ψυχὰς ἀνθρώπων. Ὡς ῥομφαία δίστο
ceps oīs iniqtas: plage illi⁹ non
μος πᾶσα ἀνομία, τῇ πληγῇ αὐτῆς οὐκ
eſt ſanitas. obiurgatio et iniuria deſo
ἔστιν ἴασις. καταπληγμὸς καὶ ὕβρις ἐρη
B labit diuitias: ſic dom⁹ ſuperbo
μώσουσι πλοῦτον, οὕτως οἶκος ὑπερη
rum deſolabitur. Deprecatio pauperis
φάνων ἐρημωθήσεται. Δέησις πτωχοῦ
ex ore vſq ad aures eius: et iudi
ἐκ στόματος ἕως ὠτίων αὐτοῦ, καὶ τὸ κρί
ciū illi⁹ feſtinant venit. q odit
μα αὐτοῦ κατὰ σπουδὴν ἔρχεται. μισῶν
correptionē: in veſtigio peccatoris: et q ti
ἐλεγμὸν, ἐν ἴχνει ἁμαρτωλοῦ, καὶ ὁ φο
met dnm conuertet in corde ſuo.
βούμενος κύριον ἐπιστρέψει ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ.
Notus a lōge potēs in lingua: at
Γνωστὸς μακρόθεν ὁ δυνατὸς ἐν γλώσσῃ, ὁ δὲ
C ſapiēs ſcit cum labit ipe. Qui
Infra .33.a. νοήμων οἶδεν ἐν τῷ ὀλισθαίνειν αὐτόν. Ὁ
edificat domū ſuā in pecunijs alie
οἰκοδομῶν τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ἐν χρήμασιν ἀλλο
nis: qſi q cōgregat ſibi lapides ad tu
τρίοις, ὡς ὁ συνάγων ἑαυτῷ λίθους εἰς χῶ
mulū ſepulchri ſui. Stuppa collecta:
μα ταφῆς αὐτοῦ. Στυππεῖον συνηγμένον,
ſynagoga impiorum: et conſumatio illorum
συναγωγὴ ἀνόμων, καὶ ἡ συντέλεια αὐτῶν
flāma ignis in pditionē. Via pec
φλὸξ πυρὸς εἰς ἀπώλειαν. Ὁδὸς ἁμαρ
catorum cōplanata a lapidib⁹: et in vlti
τωλῶν ὡμαλισμένη ἐκ λίθων, καὶ ἐπ᾽ ἐσχά
mo ei⁹ fouea inferni. q cuſtodit legē
του αὐτῆς βόθρος ᾅδου. ὁ φυλάσσων νόμον
dni obtinet cogitationis ſue. cōſumatio
κυρίου κρατεῖ τοῦ ἐννοήματος αὐτοῦ. συντέλεια
D at timoris dni ſapie aſſumptio: non eru
δὲ τοῦ φόβου κυρίου σοφίας πρόσληψις, οὐ παι
diet q nō eſt aſtut⁹: eſt eni
δευθήσεται ὃς οὐκ ἔστι πανοῦργος, ἔστι γὰρ
aſtucia multiplicās amaritudinē. Cognitio
πανουργία πληθύνουσα πικρίαν. Γνῶσις
ſapientis: tanq inūdatio abūdabit:
σοφοῦ, ὡς κατακλυσμὸς πληθυνθήσεται,
et cōſiliū illi⁹: ſicut fons pur⁹ vite. In
καὶ ἡ βουλὴ αὐτοῦ, ὡς πηγὴ ἁγνὴ ζωῆς. Ἐγ
teriora fatui qſi vas cōfractum:
κατα μωροῦ ὡς ἀγγεῖον συντετριμμένον,
oēm cognitionē nō tenebit in vita ſua.
πᾶσαν γνῶσιν οὐ κρατήσει ἐν ζωῇ αὐτοῦ.
Verbū ſapiēs ſi audierit ſciēs: lau
Λόγον σοφὸν ἐὰν ἀκούσῃ ἐπιστήμων, αἰνέ
dabit illud: et ad illud adijciet. Audi
σει αὐτόν, καὶ ἐπ᾽ αὐτὸν προσθήσει. Ἤκου
A uit illū impudēs: et diſplicuit illi
σεν αὐτὸν ὁ σπατάλων, καὶ ἀπήρεσεν αὐτῷ
et auertit illū poſt dorſum ſuū.
καὶ ἀπέστρεψεν αὐτὸν ὀπίσω τοῦ νώτου αὐτοῦ.
Narratio fatui qſi in via ſarcina: in at
Ἐξήγησις μωροῦ ὡς ἐν ὁδῷ φορτίον, ἐπὶ δὲ
labio prudētis inueniet gfa. os
χείλους συνετοῦ εὑρεθήσεται χάρις. στόμα
prudētis querer in eccfia. Et dico
φρονίμου ζητηθήσεται ἐν ἐκκλησίᾳ. Ὡς οἶ
m⁹ deſtructa: ſic fatuo ſapia: et ſci
κος ἠφανισμένος, οὕτως μωρῷ σοφία, καὶ γνῶσις

et ſi acceſſeris ad illa ſuſcipient te. Dentes leonis dentes eius interficiētes aīas hoim. Quaſi rōphea bis acuta hoi: iniquitas: plage illi⁹ nō eſt ſanitas. Obiurgatio et iniurie annullabūt ſubſtantias: et domus que nimis locuples eſt annullabitur ſuperbia: ſic ſubſtātia ſupbi eradicabitur. Deprecatio pauperis ex ore vſq ad aures perueniet: & iudiciū feſtinato adueniet illi. Qui odit correptiones veſtigiū eſt peccatoris: & q timet deum cōuertetur ad cor ſuū. Notus a lōge potēs lingua audaci: & ſenſatus ſcit labi ſe ab ipſo. Qui edificat domū ſuā impēdiis alienis: quaſi q colligit lapides ſuos in hyeme. Stuppa collecta ſynagoga peccantiū: & cōſumatio illorū flāma ignis. Via peccātiū cōplanata lapidibus: et in finē illorum inferi et tenebre & pene. Qui cuſtodierit iuſticiā continebit ſenſum eius: conſumatio timoris dei: ſapiētia & ſenſus. Nō erudietur q non eſt ſapiens in bono. Eſt autē inſipiētia q abūdat in malo: & non eſt ſenſus vbi ē amaritudo. Sciētia ſapiētis tanq inundatio abundabit: & cōſiliū illius ſicut fons vite permanet. Cor fatui quaſi vas cōfractū: et oēs ſapientiā non tenebit. Verbū ſapiēs quodcūq audierit ſcies laudabit & ad ſe adiiciet: audiuit luxurioſus et diſplicebit illi: & piiciet illud poſt dorſum ſuū. Narratio fatui quaſi ſarcina in via. Nā in labiis ſenſati inuenietur grā. Os prudētis queritur in eccleſia: et verba illi⁹ cogitabūt in cordibus ſuis. Tanq dom⁹ exterminata: ſic fatuo ſapientia: & ſciētia inſenſati inenarrabilia verba. Cōpedes in pedib⁹: doctrina ſtulto: et quaſi vincula manuū ſup manū dexterā. Fatu⁹ in riſu exaltat vocē ſuā: vir autē ſapiēs vix tacite ridebit. Ornamētū aureū prudēti doctrina: et quaſi brachiale in brachio dextero. Pes fatui facilis in domū proximi: & homo perit⁹ cōfundetur a perſona potētis. Stultus a feneſtra reſpiciet i domū: vir aūt eruditus foris ſtabit. Stulticia hominis auſcultare per oſtiū: & prudēs grauabitur cōtumelia. Labia imprudentiū ſtulta narrabūt: verba autē prudentiū ſtatera ponderabuntur. In ore fatuorum cor illorum: et in corde ſapientium os illorum. Dum maledicit impius diabolum: maledicit ipſe animam ſuam. Suſurro coinquinabit animam ſuam: & in omnibus odietur: & qui permanſerit odioſus erit: tacitus & ſenſatus honorabitur Ca. 22.

IN lapide luteo lapidatus eſt piger: et omnes loquentur ſuper aſpernationem illius. De ſtercore boum lapidatus eſt piger: et omnis qui tetigerit eum excutiet manus. Confuſio patris eſt de filio indiſciplinato: filia autem fatua in deminoratione fiet. Filia prudēs hereditas viro ſuo: nam que confundit in contumeliam fit genitoris. Patrē et virum cōfundit audax: et ab impiis nō minorabitur: ab vtriſq autē inhonorabitur. Muſica in luctu iportuna narratio: flagella & doctrina in oī tpe ſapiā.

ſmones eius cogitabūt in corde: et
λόγους αὐτοῦ διανοηθήσονται ἐν καρδίᾳ. καὶ
cognitio iprudētis inueſtigabilia vba. Cōpedes
γνῶσις ἀσυνέτου ἀδιεξέταστοι λόγοι. Πέδαι
in pedib⁹ ſtultis diſciplina: et qſi vīcula ma
ἐν ποσὶν ἀνοήτοις παιδεία, καὶ ὡς χειροπέ
nuū in manu dextra: fatu⁹ in riſu
δαι ἐπὶ χειρὸς δεξιᾶς. μωρὸς ἐν γέλωτι
exaltat vocē ſuā: vir aūt aſtut⁹: vix
ἀνυψοῖ φωνὴν αὐτοῦ, ἀνὴρ δὲ πανοῦργος, μό
tacite ſubridebit. Et ornamētū aureū
λις ἡσυχῇ μειδιάσει. Ὡς κόσμος χρυσοῦς
prudēti diſciplina et qſi brachiale in bra
φρονίμῳ παιδεία καὶ ὡς χλιδὼν ἐπὶ βρα
chio dextro. pes fatui velox ad do
χίονος δεξιοῦ. πούς μωροῦ ταχὺς εἰς οἰκί
mū: homo at multū expert⁹: confundet ab
αν, ἄνθρωπος δὲ πολύπειρος, αἰσχυνθήσεται ἀπὸ
eo. Stultus a ianua pſpiciet in do
προσώπου. Ἄφρων ἀπὸ θύρας παρακύπτει εἰς οἰ
mū: vir at eruditus foris ſtabit.
κίαν, ἀνὴρ δὲ πεπαιδευμένος ἔξω στήσεται.
Ineruditio hoīs auſcultare ad ianuas:
Ἀπαιδευσία ἀνθρώπου ἀκροᾶσθαι παρὰ θύρας,
at prudēs grauabit ignominia. ὁ
δὲ φρόνιμος βαρυνθήσεται ἀτιμίαν. Χεί
Labia loquaciū: q nō ſua narrabūt.
λη πολυλάλων, τὰ οὐκ αὐτῶν διηγήσεται.
verba at prudentiū in ſtatera pōderabunt. In
λόγοι δὲ φρονίμων ἐν ζυγῷ σταθήσονται. Ἐν
ore fatuorum cor ipſorum: in at cor
στόματι μωρῶν ἡ καρδία αὐτῶν, ἐν δὲ καρ
de ſapientū: os eorum. Dum maledi
δίᾳ σοφῶν, τὸ στόμα αὐτῶν. Ἐν τῷ καταρᾶ
cit impi⁹ ſatanā: ipe maledicit
σθαι ἀσεβῆ τὸν σατανᾶν, αὐτὸς καταρᾶται
ſuā aiam. inquinat ſuā aiam
τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν. μολύνει τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν
ſuſurro: et vbicūq pegrinat⁹ fuerit odi
ὁ ψίθυρος, καὶ οὗ ἐὰν παροικήσῃ μισηθήσεται.
etur. Ca. 22.

Lapidi polluto cōparat⁹ eſt pi
Λίθῳ ἠρδαλωμένῳ συνεβλήθη ὀκνη
ger et oīs ſibilabit in ignominia illi⁹.
ρός, καὶ πᾶς ἐκσυριεῖ ἐπὶ ἀτιμίᾳ αὐτοῦ.
Stercori boū deſtercilinijs cōparat⁹ ē piger. oīs
Βολβίτῳ κοπρίων συνεβλήθη ὀκνηρός. πᾶς
tollens eū excutiet manū. Cōfu
ὁ ἀναιρούμενος αὐτοῦ ἐκτινάξει χεῖρα. Αἰσχύ
ſio patris in gñatione indiſciplinati: filia
νη πατρὸς ἐν γεννήσει ἀπαιδεύτου, θυγάτηρ
at in diminutione fit. filia pru
δὲ ἐπ᾽ ἐλαττώσει γίνεται. Θυγάτηρ φρόνι
dēs heres erit viri ſui: et q con
μος κληρονομήσει ἄνδρα αὐτῆς, καὶ ἡ καται
fundit: in triſticiā genitoris. Pa
σχύνουσα, εἰς λύπην γεννήσαντος. Πα
trem et virū cōfundit q eſt audax
τέρα καὶ ἄνδρα καταισχύνει ἡ θρασεῖα
et ab vtriſq inhonorabit. mu
καὶ ὑπὸ ἀμφοτέρων ἀτιμασθήσεται. μου
ſica in luctu: importuna narratio: flagella
σικὰ ἐν πένθει, ἄκαιρος διήγησις, μάστιγες
at et diſciplina in tpe ſapientie. Filij in
δὲ καὶ παιδεία ἐν καιρῷ σοφίας. Τέκνα ἐν
bona vita eſcā habētes: ppiorum
ἀγαθῇ ζωῇ τὴν τροφὴν ἔχοντα, τῶν ἰδίων
parentū celabunt ignobilitatem.
γονέων καλύψουσι δυσγένειαν. ooooo

oooooooooooooooooooooooooooooo

Digitized by Google

Filij in contemptu ⁊ inſipientia
Τέκνα ἐν καταφρονήσει καὶ ἀπαιδευσίᾳ
gloriantes: cognatiões ſue ma
γεγαυριωμένα, συγγενείας ἑαυτῶν μο
culant nobilitatẽ. Cõglutinãs
λύνουσι τὴν εὐγένειαν. Συγκολλῶν
teſtam q̃ docet fatuum: ⁊ exci-
ὄστρακον ὁ διδάσκων μωρόν, καὶ ἐξεγεί
tat dormientes de ꝓfundo ſomno.
ρει καθεύδοντας ἐκ βαθέος ὕπνου.
Narrat dormitanti q̃ narrat fa-
Διηγεῖται νυστάζοντι ὁ διηγούμενος μω
tuo: ⁊ in fine dicet: q̃d eſt?
ρῷ, καὶ ἐπὶ συντελείᾳ ἐρεῖ, τί ἐστιν;
Sup mortuũ plora: defecit .n.
Ἐπὶ νεκρῷ κλαῦσον, ἐξέλιπε γὰρ
lux: ⁊ ſup fatuũ plora: defe-
φῶς, καὶ ἐπὶ μωρῷ κλαῦσον, ἐξέλι
cit .n. intellectus. Dulci⁹ plora ſup
πε γὰρ σύνεσις. Ἥδιον κλαῦσον ἐπὶ
mortuũ q̃m requieuit: nam fa-
νεκρῷ ὅτι ἀνεπαύσατο, τοῦ γὰρ μω
tui ſup mortẽ vita. Luct⁹ mor
ροῦ ὑπὲρ θάνατον ἡ ζωή. Πένθος νε
tui ſeptẽ dies: fatui aũt ⁊ im-
κροῦ ἑπτὰ ἡμέραι, μωροῦ δὲ καὶ ἀσε
pij oẽs dies vite il-
βοῦς πᾶσαι αἱ ἡμέραι τῆς ζωῆς αὐ
lius. Cum ſtulto ne mltiplices ſmo
τοῦ. Μετὰ ἄφρονος μὴ πληθύνῃς λό
nẽ: ⁊ ad inſipientẽ ne accedas:
γον, καὶ πρὸς ἀσύνετον μὴ πορεύου,
nõ ſentiẽs eni ſpernet tua
ἀναισθητῶν γὰρ ἐξουθενήσει σου τὰ
omnia. Caue ab illo: ne
πάντα. Φύλαξαι ἀπ' αὐτοῦ, ἵνα μὴ
laborẽ hẽas: ⁊ non coinquinaberis in
κόπον ἔχῃς, καὶ οὐ μὴ μολυνθῇς ἐν
cõcuſſione illius. declina ab illo
τῷ ἐντιναγμῷ αὐτοῦ. ἔκκλινον ἀπ' αὐτοῦ
⁊ inuenies requiem: ⁊ nõ aci
καὶ εὑρήσεις ἀνάπαυσιν, καὶ οὐ μὴ ἀκη
diaberis in ocioſitate illius. ſup
διάσῃς ἐν τῇ ἀπονοίᾳ αὐτοῦ. ὑπὲρ
plũbũ q̃d grauabitur: ⁊ q̃d il-
μόλυβδον τί βαρυνθήσεται, καὶ τί αὐ
li nomẽ: niſi plumbũ. Arenã
τῷ ὄνομα, ἀλλ' ἢ μόλυβδος. Ἄμμον
⁊ ſalẽ ⁊ maſſam ferri facili-
καὶ ἅλας καὶ βῶλον σιδήρου εὔκο
us ferre: q̃ hoiem im-
πώτερον ὑπενεγκεῖν, ἢ ἄνθρωπον ἀσύ
prudẽtẽ. Cõnexio lignea ligata
νετον. Ἱμάντωσις ξυλίνη ἐνδεδεμένη
in edificium: in cõcuſſione nõ diſ-
εἰς οἰκοδομήν, ἐν συσσεισμῷ οὐ δια
ſoluetur. ſic cor firmatum
λυθήσεται. οὕτως καρδία ἐστηριγμένη
in cogitatione conſilij: in omni
ἐπὶ διανοήματος βουλῆς, ἐν παντὶ
tp̃e timore nõ timebit. Cor
καιρῷ φόβῳ οὐ δειλιάσει. Καρδία
firmum in mente intellectus: ſicut
ἡδρασμένη ἐπὶ διανοίᾳ συνέσεως, ὡς
ornatus arenoſus in pariete raſo.
κόσμος ψαμμωτὸς ἐπὶ τοίχου ξυστοῦ.
Suſtẽtacula in alto poſita cõ-
Χάρακες ἐπὶ μετεώρου κείμενοι κα
tra ventum: nõ ꝑmanebũt: ſic
τέναντι ἀνέμου, οὐ μὴ μείνωσιν, οὕ
cor timidũ in cogitatiõe fatui.
τως καρδία δειλὴ ἐπὶ διανοήματι μωροῦ.

Qui docet fatuum: quaſi qui conglutinat teſtam. Qui narrat verbum nõ audienti: quaſi qui excitat dormientẽ de graui ſomno. Cum dormiente loquitur qui enarrat ſtulto ſapientiam: & in fine narrationis dicit. Quis eſt hic? Supra mortuum plora: deficit enim lux ei⁹: & ſupra fatuum plora: deficit enim ſenſu. Modicum plora ſuper mortuum: quoniam requieuit. Nequiſſimi enim nequiſſima vita ſuper mortem fatui. Luctus mortui ſeptem dies: fatui autem et impii omnes dies vite illorum. Cum ſtulto ne multum loquaris: & cum inſenſato ne abieris. Serua te ab illo: vt nõ moleſtiam habeas: et non coinquinaberis in peccato illius. Deflecte ab illo et inuenies requiẽ: et non acidiaberis in ſtulticia illius. Super plumbũ quid grauabitur. Et quod illi aliud nomẽ q̃ fatu⁹? Arenam et ſalem & maſſam ferri facilius eſt ferre: q̃ hominẽ imprudentẽ & fatuum et impiũ. Sicut loramentũ ligneum colligatũ fundamento edificii non diſſoluetur: ſic et cor confirmatũ in cogitatione conſilii. Cogitatus ſenſati in omni tempore vel metu non deprauabitur. Sicut ornatus arenoſus in pariete limpido: et ſicut palee in excelſis et cementa ſine impenſa poſita contra faciem venti non permanebunt: ſic et cor timidum in cogitatione ſtulti cõtra impetum timoris non reſiſtet: ſic & cor trepidum in cogitatione fatui omni tẽpore non metuet: ſed & qui in preceptis dei permanet ſẽper. Pungẽs oculum deducit lachrymas: et qui pungit cor profert ſenſum. Mittens lapidẽ in volatilia deiiciet illa: ſic et qui conuiciatur amico: diſſoluit amiciciam. Ad amicum et ſi produxeris gladiũ: non deſperes: eſt enim regreſſus ad amicũ. Si aperuerit os triſte: non timeas. Eſt enĩ concordatio excepto conuicio et improperio et ſuperbia et myſterii reuelatione et plaga doloſa. In his omnib⁹ effugiet amicus. Fidẽ poſſide cũ amico in paupertate illi⁹: vt & in bonis illius leteris. In tẽpore tribulationis illius permane illi fidelis: vt in hereditate illi⁹ coheres ſis. Ante ignem camini vapor & fum⁹ ignis inaltatur: ſic & ante ſanguinẽ maledicta et contumelie & mine. Amicũ ſalutare non confundaris. A facie illius non me abſcõdam: & ſi mala mihi euenerint per illum ſuſtinebo. Omnis qui audiet cauebit ſe ab eo. Quis dabit ori meo cuſtodiam: & ſuper labia mea ſignaculum certum vt nõ cadam in ipſis: & lingua mea perdat me.

Capitulum vigeſimum tertium.

DOmine pater et dominator vite mee: ne derelinquas me in cogitatu & conſilio eorum: nec ſinas me cadere in illa exprobratione. Quis ſupponit in cogitatu meo flagella & in corde meo doctrinam ſapientie: vt ignorationibus eorum non parcant mihi ooooo

Contra oẽm timorẽ nõ ſuſtine
Κατέναντι παντὸς φόβου οὐ μὴ ὑπομεί
bit. Pungens oculũ educet lachry
νῃ. Ὁ νύσσων ὀφθαλμὸν κατάξει δά
mas: ⁊ pungẽs cor: profert ſen ſ.3.d
κρυα, καὶ ὁ νύσσων καρδίαν, ἐκφαίνει αἴ Jnſa. 51.a.
ſum. Mittẽs lapidẽ in volatilia: Infra.
σθησιν. Βάλλων λίθον ἐπὶ πετεινά, 38.b
arcebit illa: ⁊ q̃ cõuitiat ami B
ἀποσοβήσει αὐτά, καὶ ὀνειδίζων φί
co: diſſoluet amicitiã. In amicũ ſi
λον, διαλύσει φιλίαν. Ἐπὶ φίλον ἐὰν
ſtrinxeris gladiũ: ne deſperes:
σπάσῃς μάχαιραν, μὴ ἀπελπίσῃς,
eſt enĩ regreſſus. in amicũ ſi ape ſ.12.c.
ἔστι γὰρ ἐπάνοδος. ἐπὶ φίλον ἐὰν ἀ
rueris os: ne timeas: eſt enĩ
νοίξῃς στόμα, μὴ εὐλαβηθῇς, ἔστι γὰρ
ꝯmutatio. preter cõuitiũ ⁊ ſuper
διαλλαγή. πλὴν ὀνειδισμοῦ καὶ ὑπερ
biam ⁊ ſecreti reuelationẽ Pro.
ηφανίας καὶ μυστηρίου ἀποκαλύψεως 27.a.
⁊ plagã doloſam: in his enĩ ef-
καὶ πληγῆς δολίας, ἐν τούτοις γὰρ ἀ C
fugiet oĩs amicus. Fidẽ poſſi
ποφεύξεται πᾶς φίλος. Πίστιν κτῆ
de in paupertate cũ ꝓximo:
σαι ἐν πτωχείᾳ μετὰ τοῦ πλησίον,
vt in bonis illi⁹ leteris.
ἵνα ἐν τοῖς ἀγαθοῖς αὐτοῦ εὐφρανθῇς.
in tp̃e tribulationis ꝑmane illi: vt
ἐν καιρῷ θλίψεως διάμενε αὐτῷ, ἵνα τὴν
in hereditate ei⁹ coheres ſis.
κληρονομίαν αὐτοῦ συγκληρονομήσῃς.
Non deſpiciẽda eſt enĩ ſemp circũſcri
Οὐ καταφρονητέον γὰρ ἀεὶ τῆς περι
ptio: neq̃ mirabilis diues mẽtẽ
γραφῆς, οὐδὲ θαυμαστὸς πλούσιος νοῦν
nõ habẽs. ante ignẽ vapor camini
οὐκ ἔχων. πρὸ πυρὸς ἀτμὶς καμίνου
⁊ fum⁹: ſic ante ſanguines cõui
καὶ καπνός, οὕτως πρὸ αἱμάτων λοι
tia. Amicũ ꝓtegere nõ erubeſ
δορίαι. Φίλον σκεπάσαι οὐκ αἰσχυν D
cam: ⁊ a facie illius
θήσομαι, καὶ ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ
non abſcõdar ⁊ ſi mala mihi eue
οὐ μὴ κρυβῶ, καὶ εἰ κακά μοι συμ
nient per illũ oĩs q̃ audierit cauebit
βήσονται δι' αὐτὸν πᾶς ὁ ἀκούων φυλάξε
ab illo. Quis dabit mihi ſup os
ται ἀπ' αὐτοῦ. Τίς δώσει μοι ἐπὶ στόματός
meũ cuſtodiã: ⁊ ſup labia mea
μου φυλακήν, καὶ ἐπὶ τῶν χειλέων μου
ſignaculũ aſtutũ: ne cadã ſubi
σφραγῖδα πανοῦργον, ἵνα μὴ πέσω ἀφ
to ab illa: ⁊ lingua mea nõ
νιδίως ἀπ' αὐτῆς, καὶ ἡ γλῶσσά μου μὴ
ꝑdat me. pſ.140
ἀπολέσῃ με. Ca. 23.

DOmine pater ⁊ dñator vite om
Κύριε πάτερ καὶ δέσποτα ζωῆς ἁπά
nis: ne derelinquas me in cõſilio eoꝝ:
σης, μὴ ἐγκαταλίπῃς με ἐν βουλῇ αὐτῶν,
⁊ ne ſinas me cadere in illis: Quis im
καὶ μὴ ἀφῇς με πεσεῖν ἐν αὐτοῖς. Τίς ἐπι
ponet in cogitatione mea flagella: ⁊ A
στήσει ἐπὶ τοῦ διανοήματός μου μάστιγ', καὶ
in corde meo diſciplinã ſapiẽtie: ne
ἐπὶ τῆς καρδίας μου παιδείαν σοφί', ἵνα
in ignorationib⁹ meis nõ pcãs tu
μὴ ἐπὶ τοῖς ἀγνοήμασί μου μὴ φείσῃ σῦ

dñi: at iniurias eorum q in pfessio
κυρίου. τὰς δὲ ὕβρεις τῶν ἐπαγ
ne pctõrum nõ pterea: vt
γελίᾳ ἁμαρτωλῶν μὴ παρῇς, ὅπως
nõ multiplicent ignorãtie mee:
μὴ πληθυνθῶσιν αἱ ἄγνοιαί μου, καὶ αἱ
peccata mea abũdabũt in cõtri=
ἁμαρτίαι μου πλεονάσουσιν εἰς συν=
tionẽ: et cadã i cõspectu ad=
τριβήν, καὶ πεσοῦμαι ἔναντι τῶν ὑπε
uersariorũ: et gaudebit sup me inimic⁹
ναντίων, καὶ ἐπιχαρεῖται μοι ὁ ἐχθρός
me⁹: a qb⁹ lõge est spes mie tue.
μου, ὧν μακρὰν ἐστιν ἡ ἐλπὶς τοῦ ἐλέους σου.
Dñe pater et de⁹ vite mee: extol
Κύριε πάτερ καὶ θεὲ ζωῆς μου, μετεω
lentiã oculorũ ne mihi dederis: et gi=
ρισμὸν ὀφθαλμῶν μὴ μοι δῷς καὶ γι=
B gãtcam aiam amoue semper
γαντώδη ψυχὴν ἀπόστησον διαπαντὸς
a seruis tuis. spes inanes et
ἀπὸ δούλων σου. ἐλπίδας κενὰς καὶ
ɔcupiscẽtias auerte a me: et
ἐπιθυμίας ἀπόστρεψον ἀπ' ἐμοῦ, καὶ
tenebis volentẽ tibi seruire
κρατήσεις τὸν θέλοντά σοι δουλεύειν
semper. ventris appetit⁹ et concu=
Infra 27.b διαπαντός. κοιλίας ὄρεξις καὶ συνου=
bitus ne cõprehendant me:
σιασμὸς μὴ καταλαβέτωσάν με,
et aie irreuerẽti ne tradas me
καὶ ψυχῇ ἀναιδεῖ μὴ παραδῷς με
seruũ tuum. Audite filij
τὸν οἰκέτην σου. Ἀκούσατε τέκνα
disciplinã oris veri: et q cu=
παιδείαν στόματος ἀληθινοῦ καὶ ὁ φυ
stodierit nõ capiet in labijs
λάσσων οὐ μὴ ἁλῷ ἐν τοῖς χείλεσιν
suis. In stulticia sua cõpre=
αὐτοῦ. Ἐν τῇ ἀφροσύνῃ αὐτοῦ κατα=
hendetur peccator: et cõuicia
λειφθήσεται ὁ ἁμαρτωλός, καὶ λοίδο
tor et superbus scandalizabun=
ρος καὶ ὑπερήφανος σκανδαλισθήσον=
2.Reg. 16.b tur in illis. Iuratiõi nõ assuefacias os
ται ἐν αὐτοῖς. Ὅρκῳ μὴ ἐθίσῃς τὸ στό
C tuũ: et nõiationi sancti nõ assue
μα σου, καὶ ὀνομασίᾳ τοῦ ἁγίου μὴ συνε
esa.29.e scas. Sicut .n. seruus q scruta=
θισθῇς. Ὥσπερ γὰρ οἰκέτης ἐξεταζόμε=
tur assidue a vibice nõ mi=
νος ἐνδελεχῶς ἀπὸ μώλωπος οὐκ ἐλατ
nuet: sic iurans et nomi=
τωθήσεται, οὕτως ὁ ὀμνύων καὶ ὀνομά
nãs semper non purgabit a
ζων διαπαντὸς οὐ μὴ καθαρισθῇ ἀπὸ
peccato. Uir multũ iurans iplebi=
ἁμαρτίας. Ἀνὴρ πολύορκος πλησθή=
tur iniquitate: et nõ discedet
σεται ἀνομίας, καὶ οὐκ ἀποστήσεται
a domo illius flagellũ. si delique
ἀπὸ τοῦ οἴκου αὐτοῦ μάστιξ. ἐὰν πλημ
rit peccatũ eius sup ipm:
μελήσῃ ἁμαρτία αὐτοῦ ἐπ' αὐτῷ,
et si despexerit peccauit dupliciter. Et si
κἂν ὑπερίδῃ ἥμαρτε διςσῶς. Καὶ εἰ
in vacuũ iurauit nõ iustificabitur:
διακενῆς ὤμοσεν οὐ δικαιωθήσεται,
replebitur .n. calamitate dom⁹ ei⁹
D πλησθήσεται γὰρ ἐπαγωγῆς ὁ οἶκος αὐ
lius: est sermo vestitus mor
τοῦ. ἔστι λέξις ἀντιπεριβεβλημένη θα

& non appareant delicta eorum & ne adincrescant ignorantie mee: & multiplicentur delicta mea: et peccata mea abundent: & incidam in conspectũ aduersariorũ meorum & gaudeat inimicus meus. Domine pater & deus vite mee ne derelinquas me in cogitatu illorũ. Extollentiã oculorum meorũ ne dederis mihi: & omne desideriũ auerte a me. Aufer a me vẽtris concupiscentias: & concupitus cõcupiscentie ne apprehendãt me et aiime irreuerẽti: et infrunitate ne tradas me. Doctrinã oris audite filii: & qui custodierit illã non periet labiis suis: nec scãdalizabitur in operibus nequissimis. In vanitate sua apprehenditur peccator: & superbus et maledict⁹ scandalizabitur in illis. Iurationi non assuescat os tuũ: multi enim casus in illa. Nominatio vero dei non sit assidua in ore tuo: et nominib⁹ sanctorum nõ admiscearis: qm̃ non eris immunis ab eis. Sicut eñ seruus interrogat⁹ assiduc a liuore nõ minuitur: sic omnis iurans et nominãs in toto a peccato non purgabitur. Vir multũ iurãs implebitur iniqtate: et nõ discedet a domo illi⁹ plaga. Et si frustrauerit fratrẽ: delictum illi⁹ sup ipm erit: & si dissimulauerit: delinqt dupliciter: & si in vacuũ iurauerit: nõ iustificabitur. Replebitur eñ retributione dom⁹ illi⁹. Est et alia loqla contraria morti: nõ inueniatur in hereditate iacob. Etenim a misericordib⁹ omnia hec auferẽtur: & in delictis nõ voluptabũt. Indisciplinose loquele non assuescat os tuum: est enim in illa verbum peccati. Memento patris & matris tue: in medio enim magnatorum consistis: ne forte obliuiscatur te deus in conspectu illorum: et assiduitate tua infatuatus improperium patiaris: & maluisses nõ nasci: et diem natiuitatis tue maledicas. Homo assuetus in verbis improperii: in omnibus diebus suis non erudietur. Duo genera abundant in peccatis: et tertium adducit iram & perditionem. Anima calida quasi ignis ardẽs nõ extinguetur: donec aliquid glutiat: et homo nequam in ore carni sue non desinet donec incendat ignem.
Homini fornicario omnis panis dulcis: non fatigabitur transgrediens vsq ad finem. Omnis homo qui trãsgreditur lectum suum contẽnens in animam suam et dicens. quis me videt? tenebre circundant me: et parietes cooperiunt me: et nemo circunspicit me: quem vereor? delictorum meorum non memorabitur altissimus: et nõ intellexit: quoniam omnia videt oculus illius: quoniam expellit a se timorem dei huiusmodi hominis timor: & oculi hominũ timentes illum: et non cognouit: quoniam oculi domini multo plus lucidiores sunt super solem: circunspicientes omnes vias hominum: et profundum abyssi et hominum corda intuentes in abscõditas partes. Domino enim deo anteq crearentur omnia sunt agnita: sic et post

te: nõ inueniet in hereditate ia
νάτῳ, μὴ εὑρεθήτω ἐν κληρονομίᾳ Ἰα=
cob. Ab eni pijs hec om=
κώβ. Ἀπὸ γὰρ εὐσεβῶν ταῦτα πάν
nia auferent: et in peccatis nõ
τα ἀποστήσεται, καὶ ἐν ἁμαρτίαις οὐκ
inuoluent. Intẽperantie iuramẽti ne
ἐγκυλισθήσονται. Ἀκολασίᾳ ὅρκου μὴ
assuefacias os tuũ: est eni in ea
ἐθίσῃς τὸ στόμα σου, ἔστι γὰρ ἐν αὐτῇ
verbũ peccati. Memẽto patris
λόγος ἁμαρτίας. Μνήσθητι πατρός
et matris tue: in medio eni magna
καὶ μητρός σου, ἀναμέσον γὰρ μεγι=
tũ presidebis. Ne forte obliuio
στάνων συνεδρεύεις. Μήποτε ἐπι=
ni traderis in cõspectu illorũ: et assiduitate
λάθῃ ἐνώπιον αὐτῶν, καὶ τῷ ἐθισμῷ
tua marcescas: et voles si nõ
σου μωρανθῇς, καὶ θελήσεις εἰ μὴ
nat⁹ esses: et diẽ natiuitatis
ἐγεννήθης, καὶ τὴν ἡμέραν τοῦ τοκετοῦ
tue maledices. Homo assue
σου καταράσῃ. Ἄνθρωπος συνεθιζό=
tus verbis improperij: in oibus
μενος λόγοις ὀνειδισμοῦ, ἐν πάσαις
diebus suis non erudiet.
ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ οὐ μὴ παιδευθῇ.
Due species multiplicant peccata: et
Δύο εἴδη πληθύνουσιν ἁμαρτίας, καὶ
tertiũ inducet irã. Aia cali
τὸ τρίτον ἐπάξει ὀργήν. Ψυχὴ θερ=
da qsi ignis ardẽs: nõ extinguet
μὴ ὡς πῦρ καιόμενον, οὐ μὴ σβεσθῇ
donec deglutiat. homo fornicarius
ἕως ἂν καταποθῇ. ἄνθρωπος πόρνος
in corpore carnis sue non desi
ἐν σώματι σαρκὸς αὐτοῦ, οὐ μὴ παύ
net donec accẽdat ignẽ. homi=
σηται ἕως ἂν ἐκκαύσῃ πῦρ. ἀνθρώ
ni fornicario ois panis dulcis: non
πῳ πόρνῳ πᾶς ἄρτος ἡδύς, οὐ μὴ
quiescet donec perficiat. Ho
κοπάσῃ ἕως ἂν τελευτήσῃ. Ἄν=
mo trãsgrediẽs a le
θρωπος παραβαίνων ἀπὸ τῆς κλί
cto suo dicens in aia sua:
νης αὐτοῦ λέγων ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ,
quis me videt? tenebre circũ me: et
τίς με ὁρᾷ; σκότος κύκλῳ μου, καὶ
parietes me cooperiũt: et null⁹
οἱ τοῖχοι με καλύπτουσι, καὶ οὐδείς
me videt: qd vereor? Peccatorũ
με ὁρᾷ, τί εὐλαβοῦμαι; Τῶν ἁμαρ=
rum meorũ non memorabit altissi
τιῶν μου οὐ μὴ μνησθήσεται ὁ ὕψι=
m⁹: et oculi hoim timor
στος, καὶ ὀφθαλμοὶ ἀνθρώπων ὁ φόβος
eius: et nõ nouit q oculi do
αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἔγνω ὅτι ὀφθαλμοὶ κυ
mini altissimi infinities sole
ρίου τοῦ ὑψίστου μυριοπλασίως ἡλίου
lucidiores sunt: inspiciẽtes
φωτεινότεροί εἰσιν, οἱ ἐπιβλέποντες
oes vias hoim et cogi
πάσας ὁδοὺς ἀνθρώπων καὶ κατα=
tantes in abscõditas ptes.
νοοῦντες εἰς ἀπόκρυφα μέρη.
Anteq crearent oia: agnita
Πρὶν κτισθῆναι τὰ πάντα, ἔγνω=
sunt ei omnia: sic et post
σται αὐτῷ τὰ πάντα, οὕτως καὶ μετὰ

conſummationē reſpicit om-
τὸ συντελεσθῆναι καθορᾷ τὰ πάν-
nia. Hic in plateis ciuitatis vi
τα. Οὗτος ἐν πλατείαις πόλεως ἐκ
dicabitur: et vbi nō ſuſpicat' eſt app-
δικηθήσεται, καὶ οὗ οὐχ ὑπενόησε πια
hendet'. Simili' et mulier relin-
σθήσεται. Ὁμοίως καὶ γυνὴ καταλεί-
quens virum ſuum et acqui-
πουσα τὸν ἄνδρα αὐτῆς καὶ παριστῶ
rēs hereditatem ex alio. Primū
σα κληρονομίαν ἐξ ἀλλοτρίου. Πρῶτον
qdē enim in lege altiſſimi nō credidit:
μὲν γὰρ ἐν νόμῳ ὑψίστου ἠπείθησε,
et ſcdo in virum ſuum deli-
καὶ δεύτερον εἰς ἄνδρα αὐτῆς ἐπλημ
quit: et tertio in fornicatiōe
μέλησε, καὶ τὸ τρίτον ἐν πορνείᾳ
adulterauit: et ex alio viro filios
ἐμοιχεύθη, καὶ ἐξ ἄλλου ἀνδρὸς τέκνα
acquiſiuit. Hec in eccleſia educe
παρέστησεν. Αὕτη εἰς ἐκκλησίαν ἐξαχ
tur: et in filios eius viſi
θήσεται, καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα αὐτῆς ἐπισ
tatio erit. Nō mittēt filii eo-
κοπὴ ἔσται. Οὐ διαδώσουσι υἱοὶ αὐ
rū radicē: et rami illi⁹ nō
τῶν ῥίζαν, καὶ οἱ κλάδοι αὐτῆς οὐκ
ferēt fructū. Deficiet in maledi
οἴσουσι καρπόν. Καταλείψει εἰς κατά
ctionē memoria ei⁹: et īproperiū il-
ραν τὸ μνημόσυνον αὐτῆς, καὶ τὸ ὄνειδος αὐ
lius nō delebit'. et cognoſcēt
τῆς οὐκ ἐξαλειφθήσεται. καὶ ἐπιγνώσονται
q relicti ſunt: qm̄ nihil eſt meli
οἱ καταλειφθέντες, ὅτι οὐδέν ἐστι κρεῖτ
us timore dñi. et nihil dul
τον φόβου κυρίου. καὶ οὐδὲν γλυκύ-
cius attendente mādatis dei.
τερον τοῦ προσέχοντος ἐντολαῖς θεοῦ.
Gloria magna ſequi deū: lōgitu
Δόξα μεγάλη ἀκολουθεῖν θεῷ, μακρό-
do āt dierū aſſumi te
της δὲ ἡμερῶν τὸ προσληφθῆναί σε
ab ipo.
ὑπ' αὐτοῦ.

Ca. 24.

Sapientia laudabit aīam ſuā:
Ἡ σοφία αἰνέσει ψυχὴν αὐτῆς,
et in medio ppli ſui gloriabit'.
καὶ ἐν μέσῳ λαοῦ αὐτῆς καυχήσεται.
In eccleſia altiſſimi os ſuū ape
Ἐν ἐκκλησίᾳ ὑψίστου τὸ στόμα αὐτῆς ἀνοί
riet: et corā potētia illius gloria-
ξει, καὶ ἔναντι δυνάμεως αὐτοῦ καυχή
bit'. ego ex ore altiſſimi pro
σεται. ἐγὼ ἀπὸ στόματος ὑψίστου ἐξῆλ
dii: et ſicut nebula cooperui terrā.
θον, καὶ ὡς ὁμίχλη κατεκάλυψα γῆν.
Ego in excelſis habitaui: et
Ἐγὼ ἐν ὑψηλοῖς κατεσκήνωσα, καὶ ὁ
thron⁹ me⁹ in colūna nubis. Gyru ce
θρόνος μου ἐν στύλῳ νεφέλης. Γῦρον οὐρα
li circuiui ſola: et in pfundo abyſ
νοῦ ἐκύκλωσα μόνη, καὶ ἐν βάθει ἀβύσ
ſi ābulaui. in vnda ma-
σων περιεπάτησα. ἐν κύμασι θαλάσ
ris et in omni terra et in omni
σης καὶ ἐν πάσῃ τῇ γῇ καὶ ἐν παντὶ
pplo et gēte poſſedi: et cū his
λαῷ καὶ ἔθνει ἐκτησάμην, καὶ μετὰ τού
omnib⁹ requiē queſiui: et
των πάντων ἀνάπαυσιν ἐζήτησα, καὶ

perfectū reſpicit omnia. Hic in plateis
ciuitatis vindicabitur:& quaſi pull⁹ eq
n⁹ fugabitur:& vbi nō ſperauit appre
hendetur. Et erit dedecus oībus: eo ꝙ
nō intellexerit timorē dñi. Sic & mulier
oīs relinquēs virū ſuū & ſtatuēs heredi
tatē ex alieno matrimonio. Primo enī
in lege altiſſimi incredibilis fuit:& ſecū
do virū ſuum deliquit: tertio in adulte
rio fornicata eſt: & ex alio viro filios
ſtatuit ſibi: hec in eccleſiā adducetur et
in filios eius reſpicietur. Nō tradēt filii
eius radices:& rami eius nō dabunt fru
ctu₃. Derelinquēt in maledictū memo
riā eius:& dedecus illius nō delebitur.
Et agnoſcēt q derelicti ſunt: qm̄ nihil
melius eſt ꝙ timor dei:& nihil dulcius
ꝙ reſpicere in mādatis domini. Gloria
magna eſt ſequi dñm: lōgitudo enī die
rum aſſumetur ab eo. Ca. 24.

Sapientia laudabit aīam ſuam:& in
deo honorabitur: et in medio popu
li ſui gloriabitur:& in eccleſiis altiſſimi
aperiet os ſuū:& in cōſpectu virtutis il
lius gloriabitur: & in medio populi ſui
exaltabitur:& in plenitudine ſancta ad
mirabitur:& in multitudine electoru₃
habebit laudē:& inter bñdictos bñdi
cetur dicēs. Ego ex ore altiſſimi ꝓdiui
primogenita ante oēm creaturā. Ego
feci in celis vt oriretur lumē indeficiēs:
& ſicut nebula texi oēm terrā. Ego in al
tiſſimis habitaui:& thron⁹ meus in co
lūna nubis. Gyrū celi circuiui ſola:& ꝓ
fundu₃ abyſſi penetraui:& in fluctibus
maris ābulaui:& in oī terra ſteti. Et in
oī populo et in oī gēte primatū habui:
& oīm excellētiu₃ & humiliu₃ corda vir
tute calcaui. Et in his oībus requiē que
ſiui:& in hereditate dñi morabor. Tūc
precepit & dixit mihi creator oīm:& q
creauit me requieuit in tabernaclo meo:
& dixit mihi. In iacob inhabita & in
iſrael hereditare:& in electis meis mit
te radices. Ab initio & ante ſecula crea
ta ſum: et vſq ad futurū ſeculū nō deſi
nā:& in habitatione ſancta corā ipſo mi
niſtraui. Et ſic in ſion firmata ſum:& in
ciuitate ſanctificata ſimiliter requieui:
& in hieruſalē poteſtas mea. Et radica
ui in ppl'o honorificato: et in ptes dei
mei hereditas illi⁹:& in plenitudine ſan
ctorū detētio mea. Quaſi cedrus exal
tata ſum in libano: et quaſi cypreſſus in
monte ſion: quaſi palma exaltata ſum
in cades:& quaſi plantatio roſe in hieri
cho. Quaſi oliua ſpecioſa in cāpis: et
quaſi platan⁹ exaltata ſum iuxta aquā
in plateis. Sicut cinamomū & balſamū
aromatizans odorē dedi. Quaſi myr
rha electa dedi ſuauitatē odoris: et qua
ſi ſtorax et galbanus et vngula et gut
ta. Quaſi libanus nō inciſus vaporaui
habitationē meam:& quaſi balſamum
non mixtū odor meus. Ego quaſi te
rebinthus extēdi ramos meos: et rami
mei honoris et gratie. Ego quaſi vitis
fructificaui ſuauitate₃ odoris: et flores
mei fructus honoris et honeſtatis.
Ego mater pulchre dilectionis et timo
ris et agnitionis et ſancte ſpei. ∞∞∞

in hereditate alicui⁹ morabor. Tunc
ἐν κληρονομίᾳ τινὸς αὐλισθήσομαι. Τότε
precepit mihi creator omniū: et
ἐνετείλατό μοι ὁ κτίστης ἁπάντων, καὶ
q creauit me quieſcere fecit tabernaclm
ὁ κτίσας με κατέπαυσε τὴν σκηνήν
meū: et dixit: in iacob inhabita
μου, καὶ εἶπεν, ἐν ἰακὼβ κατασκήνωσον
et in hierlm hereditare.
καὶ ἐν ἱερουσαλὴμ κατακληρονομήθητι.
Ante ſclm ab initio creauit
Πρὸ τοῦ αἰῶνος ἀπ' ἀρχῆς ἔκτισέ
me: et vſq ad ſcla nō deficiam:
με, καὶ ἕως αἰώνων οὐ μὴ ἐκλείπω,
in hītaculo ſcō corā ipo mini-
ἐν σκηνῇ ἁγίᾳ ἐνώπιον αὐτοῦ ἐλει-
ſtraui: et ſic in ſion firma-
τούργησα, καὶ οὕτως ἐν σιὼν ἐστηρίχ-
ta ſū. In ciuitate ſanctificata ſimili-
θην. Ἐν πόλει ἠγιασμένῃ ὁμοίως
me quieſcere fecit: et in hieruſalem
με κατέπαυσε, καὶ ἐν ἱερουσαλὴμ ἡ
ptās mea: et radicaui in pplo A
ἐξουσία μου, καὶ ἐρρίζωσα ἐν λαῷ
honorificato in parte dñi heredi-
δεδοξασμένῳ ἐν μερίδι κυρίου κληρο-
tatis illius. Quaſi cedrus exaltata ſū in
νομίας αὐτοῦ. Ὡς κέδρος ὑψώθην ἐν
libano: et q̄ſi cypreſſus in
τῷ λιβάνῳ, καὶ ὡς κυπάρισσος ἐν
mōtibus aermon. Quaſi palma exaltata ſū
ὄρεσιν ἀερμών. Ὡς φοῖνιξ ἀνυψώθην
in gaddi: et q̄ſi plāte roſe in hie
ἐν γαδδί, καὶ ὡς φυτὰ ῥόδου ἐν ἱε-
richo. Quaſi oliua ſpecioſa in cā-
ριχῷ. Ὡς ἐλαία εὐπρεπὴς ἐν πε-
po pulchro: et q̄ſi platanus exal
δίῳ ὡραίῳ, καὶ ὡς πλάτανος ἀνυ-
tata ſū ab aqua. Sicut cinamomū et ſicut
ψώθην ἐφ' ὕδατος. Ὡς κιννάμωμον καὶ ὡς
maſſa aromatum: et q̄ſi myrrha
ἀσπάλαθος ἀρωμάτων, καὶ ὡς σμύρνα
electa dedi ſuauē odorē. Quaſi galbanū
ἐκλεκτὴ ἔδωκα εὐωδίαν. Ὡς χαλβάνη B
et onyx et ſtacte: et q̄ſi thuris va-
καὶ ὄνυξ καὶ σταχτὴ, καὶ ὡς λιβάνου ἀτ-
por in tabernaclo. Ego q̄ſi terebinthus
μὸς ἐν σκηνῇ. Ἐγὼ ὡς τερέβινθος
extendi ramos meos: et rami
ἐξέτεινα κλάδους μου, καὶ οἱ κλάδοι
mei glie et gratie. Ego q̄ſi vi-
μου δόξης καὶ χάριτος. Ἐγὼ ὡς ἄμ
tis germinaui ſuauē odorē: et
πελος ἐβλάστησα εὐωδίαν, καὶ τὰ
flores mei fructus glorie et diuitiarū.
ἄνθη μου καρπὸς δόξης καὶ πλούτου.
Ego mater dilectionis pulchre et
Ἐγὼ μήτηρ τῆς ἀγαπήσεως τῆς καλῆς καὶ
timoris et cognitiōis et ſancte ſpei.
φόβου καὶ γνώσεως καὶ τῆς ὁσίας ἐλπί-
Do āt cū oībus filiis
δος. Δίδωμι δὲ σὺν πᾶσι τοῖς τέκνοις
meis ſempiternos dictis ab il-
μου ἀειγενεῖς τοῖς λεγομένοις ὑπ' αὐ
lo. Accedite ad me q concu-
τοῦ. Προσέλθετε πρός με οἱ ἐπιθυ-
piſcitis me: et a gñatio C
μοῦντές μου, καὶ ἀπὸ τῶν γεννημά-
nib⁹ meis adimplemini. Nā memo-
των μου ἐμπλήσθητε. Τὸ γὰρ μνημό-
ria mea ſuper mel dulcis: et
συνόν μου ὑπὲρ μέλι γλυκύ, καὶ ἡ

Digitized by Google

hereditas mea ſup mellis fauum.
κληρονομία μου ὑπὲρ μέλιτος κηρίον.
Qui edunt me adhuc eſurient:
Οἱ ἐσθίοντές με ἔτι πεινάσουσι,
Joh.6.d. ꝛ qui bibunt me adhuc ſitient.
καὶ οἱ πίνοντές με ἔτι διψήσουσιν.
Qui obedit mihi nõ confunde-
Ὁ ὑπακούων μου οὐκ αἰσχυνθήσε-
tur ſemper: ꝛ qui operantur
ται διαπαντός, καὶ οἱ ἐργαζόμενοι
in me: non peccabunt. hec
ἐν ἐμοί, οὐχ ἁμαρτήσουσι. ταῦτα
omnia liber teſtamẽti dei altiſſimi.
πάντα βίβλος διαθήκης θεοῦ ὑψίστου.
Lex quã mandauit nobis moyſes:
Νόμον ὃν ἐνετείλατο ἡμῖν μωυσῆς,
Ec.2.b. Joſue.3.d. hereditatẽ in cõgregationib⁹ iacob.
κληρονομίαν ἐν συναγωγαῖς ἰακώβ.
D ne deficiatis vires hẽre in dño: vt con-
μὴ ἐκλύεσθε ἰσχύειν ἐν κυρίῳ, ἵνα κρα-
fortet vos ipſe. Cõiũgimini ad
ταιώσῃ ὑμᾶς αὐτός. Κολλᾶσθε πρὸς
illum: dñs õps deus
αὐτόν, κύριος παντοκράτωρ ὁ θεὸς
ſolus eſt: ꝛ non eſt ãplĩ pter e-
μόνος ἐστί, καὶ οὐκ ἔστιν ἔτι πλὴν αὐ-
um ſaluator. Qui iplet q̃ſi phiſon
τοῦ σωτήρ. Ἐμπιπλῶν ὡς φεισὼν
omnia ſapia ſua: ꝛ ſicut ti
πάντα τῆς σοφίας αὐτοῦ, καὶ ὡς τί-
gris in diebus nouoꝝ. qui adimplet
γρης ἐν ἡμέραις νέων. ὁ ἀναπληρῶν
q̃ſi euphrates intellectũ: ꝛ q̃ſi iordanis
ὡς εὐφράτης σύνεσιν, καὶ ὡς ἰορδάνης
in diebus meſſis. Qui oſtendit tã̃q̃
ἐν ἡμέραις θερισμοῦ. Ὁ ἐκφαίνων ὡς
lucẽ diſciplinã cognitionis: ꝛ q̃ſi geon
φῶς παιδείαν γνώσεως, καὶ ὡς γηὼν
in diebus vindemie. non pfecit
ἐν ἡμέραις τρυγήτου. οὐ συνετέλεσεν
Infra. 33.c. A primus ſcire illam: ꝛ ſic
ὁ πρῶτος γνῶναι αὐτήν, καὶ οὕτως
vltimus non inueſtigauit eam. Ab
ὁ ἔσχατος οὐκ ἐξιχνίασεν αὐτήν. Ἀπὸ
eni mari mltiplicate ſunt cogita-
γὰρ θαλάσσης ἐπληθύνθη τὰ διανοή-
tiones illius: ꝛ cõſiliũ illius ab
ματα αὐτῆς, καὶ ἡ βουλὴ αὐτῆς ἀπὸ
abyſſo magna. Ego ſapia ſicut
ἀβύσσου μεγάλης. Ἐγὼ ἡ σοφία ὡς
foſſa a flumine ꝛ q̃ſi aq̃ du-
διῶρυξ ἀπὸ ποταμοῦ καὶ ὡς ὑδρα-
ctus egreſſa ſũ in paradiſum.
γωγὸς ἐξῆλθον εἰς παράδεισον.
dixi: potũ dabo meo horto
εἶπον, ποτίσω μου τὸν κῆπον τὸν
B optimo: ꝛ iebriabo meã viriditatem
Ec.14.a. ἄριστον, καὶ μεθύσω μου τὴν πρασιὰν
iuſtam. Et ecce facta eſt mihi
τὴν δικαίαν. Καὶ ἰδοὺ ἐγένετό μοι ἡ
foſſa in fluuiũ: ꝛ fluui⁹
διῶρυξ εἰς ποταμόν, καὶ ὁ ποταμός
me⁹ fact⁹ eſt in mare. q̃m diſcipli-
μου ἐγένετο εἰς θάλασσαν. ὅτι παιδεί-
nã q̃ſi antelucanũ illuminabo ꝛ oſtẽdã eã
αν ὡς ὄρθρον φωτιῶ καὶ ἐκφανῶ αὐ-
vſq; ad lõginquũ. Qm doctri
τὴν ἕως εἰς μακράν. Ὅτι διδασκα-
C nã, q̃ſi prophetiã effundã: ꝛ relin
λίαν ὡς προφητείαν ἐκχεῶ, καὶ κατα-
quã eã in gñationes ſeculoꝝ.
λείψω αὐτὴν εἰς γενεὰς τῶν αἰώνων.

In me gr̃a oĩs vite et veritatis: in me oĩs
ſpes vite et virtutis. Trãſite ad me oẽs q
cõcupiſcitis me: & a gñationibus meis
adimplemini. Spũs eni3 meus ſup mel
dulcis: et hereditas mea ſup mel & fa-
uũ. Memoria mea in generatione ſecu
lorũ. Qui edunt me ad huc eſurient: et q
bibunt me adhuc ſitiẽt. Qui audit me
nõ cõfundetur: et q operãtur in me nõ
pcãbunt. Qui elucidãt me vitã eternã
hẽbunt. Hec oĩa liber vite et teſtamen
tũ altiſſimi et agnitio veritatis. Legem
mãdauit moyſes in pceptis iuſticiarũ &
hereditatẽ domui iacob et iſrl̃ pmiſſio
nes. Poſuit dauid puero ſuo excitare re
gẽ ex ipſo fortiſſimũ et in throno hono
ris ſedentẽ in ſempiternũ. Qui implet
quaſi phiſon ſapiam: et ſicut tigris in
dieb⁹ nouorũ. Qui adiplet quaſi eu-
phrates ſeſũ. Qui multiplicat quaſi ior
danis in tẽpore meſſis. Qui mittit diſci
plinã ſicut lucẽ et aſſiſtẽs quaſi geon in
die vindemie. Qui pficit prim⁹ ſcire il-
lã et infirmior nõ inueſtigabit eã. Ama
ri eñ abũdabit cogitatio ei⁹ et cõſiliũ
illius in abyſſo magna. Ego ſapia effu-
di flumina: ego quaſi trames aq̃ imẽſe
de fluuio: ego quaſi fluui⁹ dorix: & ſicut
aq̃ duct⁹ exiui de padiſo. Dixi. Rigabo
hortũ plantationũ: & inebriabo ptus
mei fructũ. Et fact⁹ ẽ mihi trames abũ
dans & fluuius meus appropinquauit
ad mare. Qm doctrinã quaſi anteluca
nũ illumino oib⁹: & enarrabo illũ vſq;
in lõginquũ. Penetrabo iferiores ptes
terre: & inſpiciã oẽs dormiẽtes: & illũi-
nabo oẽs ſperãtes i dño. Adhuc doctri
nã quaſi pphetiã effundã: & relinquã
illã qrentibus ſapientiã: & non deſinã in
progenies illorũ vſq; in euũ ſanctum.
Videte qm non ſoli mihi laboraui: ſed
oĩbus exquirentib⁹ veritatẽ. Ca. 25.
IN trib⁹ placitũ eſt ſpũi meo q ſunt
pbata corã deo & hoib⁹. Cõcordia
fratrũ: & amor pximorũ: & vir & muli-
er ſibi bene cõſentiẽtes. Tres ſpẽs odi-
uit aĩa mea: & aggrauor valde aĩe illorũ
Pauperẽ ſuperbũ & diuitẽ mendacẽ &
ſenẽ fatuũ & inſenſatũ. Que in iuuen
tute tua non cõgregaſti: quomodo in
ſenectute tua inuenies. Quã ſpecioſũ
caniciei iudiciũ: & pſbyteris cognoſce-
re cõſilium. Quã ſpecioſa veteranis ſa
piẽtia: & glorioſus intellect⁹ & cõſiliũ.
Corona ſenũ multa peritia: & gloria il-
lorũ timor dei. Noueẽ inſuſpicabilia cor
dis magnificaui: et decimũ dicã in lin-
gua hoib⁹. Homo q iocũdatur in filiis:
viuẽs & vidẽs ſubuerſionẽ inimicorum
ſuorũ. Beat⁹ q habitat cũ muliere ſenſa
ta: et q lingua ſua nõ eſt lapſus: & q nõ ſ
uiuit indignis ſe. Beat⁹ q inuenit amicũ
verum: & q enarrat iuſticiã auri audiẽti.
Quã magn⁹ q inuenit ſapiam & ſciã:
ſed nõ eſt ſup timentẽ dñm. Timor dei
ſup oĩa ſe ſuppoſuit. Beatus hõ cui do
natũ ẽ hẽre timorẽ dei. Qui tenet illũ:
cui aſſimilabitur? Timor dei initiũ dile-
ctionis eius: fidei lautem initiũ aggluti
nandũ eſt ei. Oĩs plaga triſticia cordis
eſt: & omnis malicia nequitia mulieris.

vidẽte q̃m nõ mihi ſoli laboraui: ſed
ἴδετε ὅτι οὐκ ἐμοὶ μόνῳ ἐκοπίασα, ἀλλὰ
oĩbus exquirẽtib⁹ illã.
πᾶσι τοῖς ἐκζητοῦσιν αὐτήν. Ca. 25.
IN trib⁹ pulchra facta ſũ: ꝛ ſurrexi
Ἐν τρισὶν ὡραΐσθην καὶ ἀνέστην
pulchra corã dño. corã dño ꝛ
ὡραία ἔναντι κυρίου. ἔναντι κυρίου καὶ
hoĩbus cõcordiã fratrũ ꝛ ami
ἀνθρώπων ὁμόνοιαν ἀδελφῶν καὶ φι-
citiã pximi: ꝛ vir ꝛ mulier
λία τοῦ πλησίον, καὶ ἀνὴρ καὶ γυνὴ ἑαυ-
bi cõſentientes. Tres ãt ſpẽs
τοῖς συμπεριφερόμενοι. Τρία δὲ εἴδη
odiuit aĩa mea ꝛ grauis
ἐμίσησεν ἡ ψυχή μου καὶ προσώχθι-
fui valde vite illoꝝ. pauperẽ
σα σφόδρα τῇ ζωῇ αὐτῶν. πτωχὸν
ſuperbũ ꝛ diuitẽ mendacẽ ꝛ
ὑπερήφανον καὶ πλούσιον ψεύστην, καὶ
ſenẽ adulteꝝ diminutũ intellectu.
γέροντα μοιχὸν ἐλαττούμενον συνέσει.
In iuuẽtute tua nõ cõgregaſti: ꝛ q̃mõ
Ἐν νεότητι σου οὐ συνήγαγες, καὶ πῶς
poteris inuenire in ſenectute tua. Quã ſpecioſũ
ἂν εὕροις ἐν τῷ γήρᾳ σου. Ὡς ὡραῖον
canis iudiciũ: ꝛ pſbyteris cogno
πολιαῖς κρίσις, καὶ πρεσβυτέροις γνῶ-
ſcere cõſiliũ. Quã ſpecioſa ſeniũ ſapia:
ναι βουλήν. Ὡς ὡραία γερόντων σοφία,
ꝛ glorioſis cogitatio ꝛ cõſiliũ.
καὶ δεδοξασμένοις διανόημα καὶ βουλή.
corona ſeniũ multa experiẽtia: ꝛ
στέφανος γερόντων πολυπειρία, καὶ τὸ
gloriatio illoꝝ timor dñi. Nouẽ
καύχημα αὐτῶν φόβος κυρίου. Ἐννέα
ſuſpitiones beatas dixi in corde meo:
ὑπονοήματα ἐμακάρισα ἐν καρδίᾳ μου,
ꝛ decimã dicã in lingua mea.
καὶ τὸ δέκατον ἐρῶ ἐν τῇ γλώσσῃ μου.
Homo in filiis q̃ iocundat
Ἄνθρωπος ἐπὶ τέκνοις εὐφραινόμενος
viuẽs ꝛ vidẽs in caſu inimicoꝝ.
ζῶν καὶ βλέπων ἐπὶ πτώσει ἐχθρῶν.
beat⁹ q̃ habitat cũ muliere prudẽti: ꝛ
μακάριος ὁ συνοικῶν γυναικὶ συνετῇ, καὶ
q̃ in lingua nõ lapſus eſt: ꝛ q̃ nõ
ὃς ἐν γλώσσῃ οὐκ ὠλίσθησε, καὶ ὃς οὐκ
ſeruiuit indigno ſe. beat⁹
ἐδούλευσεν ἀναξίῳ ἑαυτοῦ. μακάριος
q̃ inuenit prudentiã: ꝛ q̃ enarrat in
ὃς εὗρε φρόνησιν, καὶ ὁ διηγούμενος εἰς
aures audientiũ. Quã magn⁹ q̃ inuenit ſapiẽ
ὦτα ἀκουόντων. Ὡς μέγας ὁ εὑρὼν σο-
tiã: ſed nõ eſt ſup timẽ
φίαν, ἀλλ' οὐκ ἔστιν ὑπὲρ τὸν φοβούμε-
tem dñm. Dilectio ãt dñi
νον τὸν κύριον. Ἀγάπησις δὲ κυρίου
ſup oĩa ſuppreſſa eſt in clarita
ὑπὲρ πάντα ὑπερέβαλεν εἰς φωτισ-
tẽ. Qui tenet illã cui aſſimila
μόν. Ὁ κρατῶν αὐτὸν τίνι ὁμοιωθήσε-
bit? Timor dñi initiũ dilectionis
ται; Φόβος κυρίου ἀρχὴ ἀγαπήσεως
ei⁹. fides ãt initiũ agglutinatiõis e-
αὐτοῦ. πίστις δὲ ἀρχὴ κολλήσεως αὐ-
ius. oẽm plagã ꝛ nõ plagã
τοῦ. πᾶσαν πληγὴν καὶ μὴ πληγὴν
cordis: ꝛ oẽm nequitiã ꝛ
καρδίας, καὶ πᾶσαν πονηρίαν καὶ
nõ nequitiã mulieris.
μὴ πονηρίαν γυναικός. ccccccccccco

Digitized by Google

Omnē inductionē ⁊ nō inductionē odiē
Πᾶσαν ἐπαγωγὴν καὶ μὴ ἐπαγωγὴν μι
tiū: ⁊ omnē vindictā ⁊ nō
σούντων, καὶ πᾶσαν ἐκδίκησιν καὶ μὴ
vindictā inimicoꝝ. Nō eſt caput ſup
ἐκδίκησιν ἐχθρῶν. Οὐκ ἔστι κεφαλὴ ὑπὲρ
caput colubri: ⁊ nō eſt ira ſup
κεφαλῆς ὄφεως, καὶ οὐκ ἔστι θυμὸς ὑπὲρ
irā inimici. cohabitare cū leone ⁊
θυμοῦ ἐχθροῦ. συνοικῆσαι λέοντι καὶ
dracone approbo: magiſq̄ cohabitare cū
δράκοντι εὐδοκῶ, ἢ συνοικῆσαι μετὰ
muliere mala. Nequitia mulieris
γυναικὸς πονηρᾶς. Πονηρία γυναικὸς
alienat faciē eius: ⁊ obſcurat
ἀλλοιοῖ τὸ πρόσωπον αὐτῆς, καὶ σκοτοῖ
vultū ſuū tāq̄ vrſus. In me=
τὸ πρόσωπον αὐτῆς ὡς ἄρκος. Ἀναμέ=
dio proximoꝝ ſuoꝝ decidet vir
σον τῶν πλησίον αὐτῆς ἀναπεσεῖται ὁ ἀνὴρ
illi⁹: ⁊ inuite ſuſpirabit ꝓpt eā.
αὐτῆς, καὶ ἀκουσίως ἀνεστέναξε διʼ αὐτήν.
Parua oīs malitia ad malitiā mu
Μικρὰ πᾶσα κακία πρὸς κακίαν γυ=
lieris: ſors pctōris cadat ſup
ναικός, κλῆρος ἁμαρτωλοῦ ἐπιπέσοι αὐ
illā. ſicut aſcēſus arenoſus in pedib⁹
τῇ. ὡς ἀνάβασις ἀμμώδης ἐπὶ ποσὶ
ſenis: ſic mulier linguata vi
πρεσβύτου, οὕτως γυνὴ γλωσσώδης ἀν
ro taciturno. Ne incidas in ſpe
δρὶ ἡσύχῳ. Μὴ προσπέσῃς εἰς κάλ=
ciē mulieris: ⁊ mulierē ne cōcupi=
λος γυναικός, καὶ γυναῖκα μὴ ἐπιπο=
ſcas ad delitias. ira ⁊ irreuerēdia
θήσῃς εἰς τρυφήν. ὀργὴ καὶ ἀναίδεια
⁊ cōfuſio magna mulier ſi ꝓbeat
καὶ αἰσχύνη μεγάλη γυνὴ ἐὰν ἐπιχορηγῇ
viro ſuo. Cor humile ⁊
τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς. Καρδία ταπεινὴ καὶ
facies meſta ⁊ plaga cor
πρόσωπον σκυθρωπὸν καὶ πληγὴ καρδί
dis mulier nequā. manus debiles
ας γυνὴ πονηρά. χεῖρες παρειμέναι
⁊ genua diſſoluta: q̄ nō cōſo
καὶ γόνατα παραλελυμένα, ἥτις οὐ πα
labiē vir ſuū in gemitu.
ρακαλέσει τὸν ἄνδρα αὐτῆς ἐν στενώσει.
a muliere initiū peccati: ⁊ ꝓpt
ἀπὸ γυναικὸς ἀρχὴ ἁμαρτίας, καὶ διʼ αὐ
illā morimur oēs. Ne des
τὴν ἀποθνήσκομεν πάντες. Μὴ δῷς
trāſitū aque: neq̄ mulieri male
διέξοδον ὕδατι, μὴ δὲ γυναικὶ πονηρᾷ
libertatē exit⁹. Si nō ambulat
παρρησίαν ἐξόδου. Εἰ μὴ πορεύεται
ſm manū tuā: a carnib⁹ tuis
κατὰ χεῖρά σου, ἀπὸ τῶν σαρκῶν σου
abſcinde illā: da ⁊ abſolue.
ἀπότεμε αὐτήν, δίδου καὶ ἀπόλυσον.
MVlieris bone beat⁹ vir:
Γυναικὸς ἀγαθῆς μακάριος ὁ ἀνήρ,
⁊ numerus dieꝝ illi⁹ du
καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἡμερῶν αὐτοῦ διπλά
plex. Mulier fortis oblectat vi=
σιος. Γυνὴ ἀνδρεία εὐφραίνει τὸν ἄν
rū ſuū: ⁊ ānos vite ſue
δρα αὐτῆς, καὶ τὰ ἔτη τῆς ζωῆς αὐτοῦ
implebit in pace. Mulier bona: pars
πληρώσει ἐν εἰρήνῃ. Γυνὴ ἀγαθή, μερὶς
bona: in parte timentiū dñm
ἀγαθή, ἐν μερίδι φοβουμένων τὸν κύριον

Et omnem plagam et non plagam videbit cordis & omnem nequitiam & non nequitiam mulieris: & omnē obductū & non obductum odientiu;: & omnē vindictam & nō vindictā inimicorū. Non eſt caput nequi⁹ ſup caput colubri: non eſt ira ſuper irā mulieris. Cōmorari leoni & draconi placebit: q̄ habitare cū muliere nequa;. Nequitia mulieris immutat faciē eius: et obcecabit vultū ſuū tanq̄ vrſus: et quaſi ſaccū oſtendit in medio proximorū. Ingemuit vir eius: & audiens ſuſpirauit modicū. Breuis omnis malicia ſuper maliciā mulieris: ſors peccatorū cadat ſuper illā. Sicut aſcēſus arenoſus in pedibus veterani: ſic mulier linguata homini quieto. Ne reſpicias in mulieris ſpeciem: & non concupiſcas mulierē; in ſpecie. Mulieris ira irreuerētia et cōfuſio magna. Mulier ſi primatum habeat: contraria eſt viro ſuo. Cor humile & facies triſtis & plaga mortis: mulier nequā. Man⁹ debiles et genua diſſoluta: mulier q̄ non beatificat virum ſuū. A muliere initiū factū eſt peccati: & per illā omnes morimur. Nō des aq̄tue exitū nec modicū: nec mulieri nequam venā prodeundi. Si nō ambulauerit ad manū tuā: cōfundet te in conſpectu inimicorū. A carnib⁹ tuis abſcide illā: ne ſemp te abutatur. Ca. 26.

MVlieris bone beatus vir: numer⁹ enim annorū illorū duplex. Mulier fortis oblectat virū ſuum: & ānos vite illius in pace implebit. Pars bona mulier bona in parte bona timentiu; deū dabitur viro pro factis bonis: diuitis autē & pauperis cor bonū in omni opere vultus illorū hilaris. A tribus timuit cor meū: & in quarto facies mea metuit. Delaturā ciuitatis & collectionē populi & calūniam mendacē: ſuper mortē omnia grauia. Dolor cordis et luctus: mulier zelotypa. In muliere zelotypa flagellū lingue: omnibus communicās. Sicut boum iugu; quod mouetur: ita & mulier nequā. Qui tenet illā: quaſi q apprehēdit ſcorpionē. Mulier ebrioſa ira magna: & cōtumelia & turpitudo illius non tegetur. Fornicatio mulieris i excellētia oculorū: & in palpebris illius agnoſcetur. In filia auertente ſe firma cuſtodiam: ne inuenta occaſione abutatur ſe. Ab omni irreuerentia oculorū eius caue: et ne mireris ſi te neglexerit. Sicut viator ſitiēs ad fontem os aperiet: & ab omni aqua proxima bibet: & contra omnē palu; ſedebit: & cōtra oēm ſagittam aperiet pharetrā: donec deficiat. Gratia mulieris ſedule delectabit virū ſuum: & oſſa illi⁹ impinguabit. Diſciplina illi⁹ datū dei eſt. Mulier ſenſata & tacita: nō eſt immutatio erudite anime. Grā ſuper grām mulier ſancta & pudorata. Oīs autē pōderatio nō eſt digna cōtinētis aīe. Sicut ſol oriēs mūdo in altiſſimis dei: ſic mulieris bone ſpecies in ornamentum domus eius. Lucerna ſplendens ſuper candelabrum ſanctum:

dabitur. diuitis āt ⁊ pauperis cor
δοθήσεται. πλουσίου δὲ καὶ πτωχοῦ καρ
bonū erga dñm: in omni tpe vul
δία ἀγαθὴ πρὸς κύριον, ἐν παντὶ καιρῷ πρόσω
tum habētes hilarē exultabūt. a Puer. 21.c.
πον ἔχοντες ἱλαρὸν γαυριάσουσιν. ἀπὸ
trib⁹ cauit meū cor: ⁊ in
τριῶν εὐλαβήθη μου ἡ καρδία, καὶ ἐπὶ
quarto facie timui. Calū
τῷ τετάρτῳ προσώπῳ ἐφοβήθην. Δια
niā ciuitatis: ⁊ collectionē turbe: ⁊
βολὴν πόλεως, καὶ ἐκκλησίαν ὄχλου, καὶ
falſum teſtimoniū ſup mortē: oīa pra
καταψευσμὸν ὑπὲρ θάνατον, πάντα μοχ
ua. Dolor cordis ⁊ luct⁹ mulier
θηρά. Ἄχθος καρδίας καὶ πένθος γυνὴ
zelotypa cōtra mulierē: ⁊ flagellū lingue D
ἀντίζηλος γυναικί, καὶ μάστιξ γλώσσης
oībus cōmunicās. Boū iugū con
πᾶσιν ἐπικοινωνοῦσα. Βοοζύγιον σα=
cuſſum: mulier nequā: q dominat illi⁹
λευόμενον, γυνὴ πονηρά, ὁ κρατῶν αὐτῆς
quaſi q apprehēdit ſcorpionē Ira ma
ὡς δρασσόμενος σκορπίου. Ὀργὴ μεγά
gna: mulier ebrioſa ⁊ mēte aliena: ⁊
λη, γυνὴ μέθυσος καὶ ῥεμβάς, καὶ τὴν Gen. 3. a.
turpitudinē ſuā nō celabit. ē. 8. b.
ἀσχημοσύνην αὐτῆς οὐ συγκαλύψει. ec. 2. reg.
Fornicatio mulieris in extollētijs oculo 14. b.
Πορνεία γυναικὸς ἐν μετεωρισμοῖς ὀφθαλ
rū: ⁊ in palpebris ſuis cogno
μῶν, καὶ ἐν τοῖς βλεφάροις αὐτῆς γνω
ſcet. Sup filiā inuertibilē: A
σθήσεται. Ἐπὶ θυγατρὶ ἀδιατρέπτῳ,
firma cuſtodiā: ne inueniēs ſolu
στερέωσον φυλακήν, ἵνα μὴ εὑροῦσα ἄνε
tionē ſe ipſa vtatur. Poſt inuere
σιν ἑαυτῇ χρήσηται. Ὀπίσω ἀναι=
cundū oculū caue: ⁊ ne mi=
δοῦς ὀφθαλμοῦ φύλαξαι, καὶ μὴ θαυ=
reris ſi in te errauerit. Sicut
μάσῃς ἐὰν εἰς σὲ πλημμελήσῃ. Ὡς
ſitiēs viator os aperiet cū inuenerit fō
διψῶν ὁδοιπόρος στόμα ἀνοίξει εὑρὼν πη B
tem. ⁊ ab omni aqua ꝓxi
γήν. καὶ ἀπὸ παντὸς ὕδατος τοῦ σύ=
ma bibet. cōtra omnē pa
νεγγυς πίεται. κατέναντι παντὸς πασ
lum ſedebit: ⁊ contra ſagittā
σάλου καθήσεται, καὶ ἔναντι βέλους
aperiet pharetrā. Gra mulieris dele=
ἀνοίξει φαρέτραν. Χάρις γυναικὸς τέρ
ctabit viꝝ eius. ⁊ oſſa illi⁹ ipīn Infra. 42.b.
ψει ἄνδρα αὐτῆς, καὶ τὰ ὀστᾶ αὐτοῦ πι
gabit: ſciētia illi⁹. datū dñi mu C
ανεῖ ἡ ἐπιστήμη αὐτῆς. δόσις κυρίου γυ
lier tacita prudēs: ⁊ non eſt cō
νὴ σιγηρὰ καὶ εὔνους, καὶ οὐκ ἔστιν ἀν=
mutatio erudite anime.
τάλλαγμα πεπαιδευμένης ψυχῆς.
Gra ſup grām: mulier pudorata ⁊
Χάρις ἐπὶ χάριτι, γυνὴ αἰσχυντηρὰ καὶ
fidelis: ⁊ nō eſt pondus dē dignū
πιστή, καὶ οὐκ ἔστι σταθμὸς πᾶς ἄξιος
cōtinentis aīe ſue. Sol· ori=
ἐγκρατοῦς ψυχῆς αὐτῆς. Ἥλιος ἀνατέλ
ens in altiſſimis dñi: ⁊ pulchritudo mulie=
λων ἐν ὑψίστοις κυρίου, καὶ κάλλος γυναι
ris bone in ornamēto dom⁹ eius: lucer
κὸς ἀγαθῆς ἐν κόσμῳ οἰκίας αὐτῆς, λύχ
na ſplendēs ſup candelabrū ſanctū
νος ἐκλάμπων ἐπὶ λυχνίας ἁγίας,

Digitized by Google

ꝛ ſpecies faciei in etate
καὶ κάλλος προσώπου ἐπὶ ἡλικίᾳ
ſtabili. Colũne auree ſup baſes
στασίμη. Στῦλοι χρύσεοι ἐπὶ βάσεσιν
D argenteas ꝛ pedes formoſi ſup pauimẽta
ἀργυραῖς καὶ πόδες ὡραῖοι ἐπὶ στέρνοις
ſtabilia. Fili florẽ etatis tue cõſer
εὐσταθέσι. Τέκνον ἀκμὴν ἡλικίας σου συν
ua ſanã: ꝛ ne des alienis
τήρησον ὑγιῆ, καὶ μὴ δῷς ἀλλοτρίοις
robur tuũ. Cũ requiſieris oĩs cam=
τὴν ἰσχύν σου. Αναζητήσας πάσης πε=
pi fertilẽ ſortẽ: ſemina ꝓpria
δίου εὔγεων κλῆρον, σπεῖρε τὰ ἴδια
femina cõfidẽs in nobilitate tua.
σπέρματα πεποιθὼς τῇ εὐγενείᾳ σου.
Sic generationes tue ſupſtites ꝛ
Οὕτως τὰ γεννήματά σου περιόντα καὶ
audaciã nobilitatis habẽtes magne erũt
A παῤῥησίαν εὐγενείας ἔχοντα μεγαλυνοῦ
Mulier mercenaria eq̃lis porco reputa
σι. Γυνὴ μισθία ἴση σιάλῳ λογισθή=
bit: cõiugata ãt turris mortis
σεται, ὕπανδρος δὲ πύργος θανάτου
vtentib⁹ reputabit. Mulier im=
τοῖς χρωμένοις λογισθήσεται. Γυνὴ ἀσε
pia iniquo pars dabit: religioſa
βὴς ἀνόμῳ μερὶς δοθήσεται, εὐσεβὴς
ãt dat timẽti dñm.
δὲ δίδοται τῷ φοβουμένῳ τὸν κύριον.
Mulier turpis ignominiã cõmutabit: fi=
Γυνὴ ἀσχήμων ἀτιμίαν κατατρίψει, θυ
lia ãt honeſta et virũ reuere
γάτηρ δὲ εὐσχήμων καὶ τὸν ἄνδρα ἐντρα
B bitur. Mulier inuertibilis ſicut canis
πήσεται. Γυνὴ ἀδιάτρεπτος ὡς κύων
reputabit. at habẽs verecũdiã:
λογισθήσεται. ἡ δὲ ἔχουσα αἰσχύνην, τὸν
Infra. 13.c. dñm timebit. Mulier virũ ꝓpriũ ho
κύριον φοβηθήσεται. Γυνὴ ἄνδρα ἴδιον τι
norãs: ſapiẽs oĩbus apparebit: in honorãs
μῶσα, σοφὴ πᾶσι φανήσεται, ἀτιμάζου
ãt impia in ſuperbia oĩbus co=
σα δὲ ἀσεβὴς ἐν ὑπερηφανίᾳ πᾶσι γνω
gnoſcet. Mulieris bone beatus
σθήσεται. Γυναικὸς ἀγαθῆς μακάριος ὁ
vir. nã nũerus annoꝝ eius: duplex
ἀνήρ. ὁ γὰρ ἀριθμὸς τῶν ἐτῶν αὐτοῦ, διπλά
erit. Mulier vociferãs ꝛ linguo
σιος ἔσται. Γυνὴ μεγαλόφωνος καὶ γλωσ
ſa in inimicoꝝ fugationẽ contẽ
3.13.b. σώδης εἰς πολεμίων τροπὴν θεωρηθήσε
plabit. Hoĩs ãt cuiuſq; aĩa ſimi
ται. Ανθρώπου δὲ παντὸς ψυχὴ ὁμοιό=
C lis his: belli ſeditionib⁹
τροπος τούτοις, πολέμου ἀκαταστασίαις
aĩam tranſiget. In duob⁹ cõtri
τὴν ψυχὴν διαιτηθήσεται. Επὶ δυσὶ λελύ
ſtatũ ẽ meũ cor: ꝛ in tertio ira
πηταί μου ἡ καρδία, καὶ ἐπὶ τῷ τρίτῳ θυ
mihi aduenit. Uir bellator deficiẽs
μός μοι ἐπῆλθεν. Ανὴρ πολεμιστὴς ὑστερῶν
ꝑ inopiã. ꝛ viri prudẽtes ſi contẽ
δι' ἔνδειαν. καὶ ἄνδρες συνετοὶ ἐὰν σκυβα
pnãtur. Rediẽs a iuſticia
λισθῶσιν. Επανάγων ἀπὸ δικαιοσύνης
ad peccatũ: dñs parabit eũ
εἰς ἁμαρτίαν, ὁ κύριος ἑτοιμάσει αὐ=
ad rõpheam. difficile eruit nego
τὸν εἰς ῥομφαίαν. μόλις ἐξαιρεῖται ἔμ=
ciator a deceptione: ꝛ nõ iuſtifica
πορος ἀπὸ πλημμελείας, καὶ οὐ δικαιω

& ſpecies faciei ſuper etatẽ ſtabilem. Colũne auree ſuper baſes argẽteas: & pedes firmi ſuper plantas ſtabilis mulieris. Fundamenta eterna ſupra petrã ſolidam: ſic mandata dei in corde mulieris ſancte. In duobus contriſtatum eſt cor meũ: & in tertio iracũdia mihi aduenit. Vir bellator deficiẽs per inopiam: & vir ſenſatus conteptus: & qui tranſgreditur a iuſticia ad peccatum: deus parauit eum ad romphea. Due ſpecies difficiles & periculoſe mihi apparuerunt. Difficile exuitur negociãs a negligentia: & non iuſtificabitur caupo a peccatis labiorum.

Capitulum vigeſimumſeptimum.

Propter inopiã multi deliquerũt: et qui q̃rit locupletari auertit oculum ſuum. Sicut in medio cõpaginis lapidum palus figitur: ſic & inter medium venditionis et emptionis anguſtiabitur peccatis. Conteretur cum delinquente delictum. Si non in timore domini tenueris te inſtãter: cito ſubuertetur domus tua. Sicut in percuſſura cribri remanebit puluis: ſic aporia hominis in cogitatu illius. Vaſa figuli probat fornax: & homines iuſtos tentatio tribulationis. Sicut ruſticatio de ligno oſtendit fructum illius: ſic verbum ex cogitatu cordis hominis. Ante ſermonem non laudes virum: hec enim tentatio eſt hominum. Si ſequaris iuſticiam apprehendes illã: & indues quaſi poderem honoris: & inhabitabis cum ea: & proteget te in ſempiternum: et in die agnitionis inuenies firmamentum. Volatilia ad ſibi ſimilia cõueniunt: & veritas ad eos qui operantur illam reuertetur. Leo venationi inſidiatur ſemp: ſic peccata operantibus iniquitatem. Homo ſenſatus in ſapientia manet ſicut ſol: naꝫ ſtultus ſicut luna mutatur. In medio inſenſatoruꝫ ſerua verbum tempori: in medio autem cogitantium aſſiduꝰ eſto. Narratio peccantium odioſa: et riſus illoruꝫ in delictis peccati. Loquela multum iurans horripilationem capiti ſtatuet: et irreuerentia ipſius obturatio aurium. Effuſio ſanguinis in rixa ſuperborum: & maledictio illorũ auditus grauis. Qui denudat arcana amici fidem perdit: & non inueniet amicum ad animum ſuum. Dilige proximum: & coniungere fidem cum illo Quod ſi denudaueris abſconſa illius: non perſequeris poſt eum.

bitur caupo a peccato.
θήσεται κάπηλος ἀπὸ ἁμαρτίας. C. 27.
Gratia indifferẽtis multi peccauerũt:
Χάριν ἀδιαφόρου πολλοὶ ἥμαρτον,
ꝛ q̃ querit multiplicare auertet ocu
καὶ ὁ ζητῶν πληθῦναι ἀποστρέψει ὀφ=
lum ſuũ. In medio cõpaginũ lapi
θαλμὸν αὐτοῦ. Αναμέσον ἁρμῶν λίθω=
deꝝ figet pal⁹: ꝛ in me
ν παγήσεται πάσσαλος, καὶ ἀναμέ=
dio venditionis ꝛ emptionis compri
σον πράσεως καὶ ἀγορασμοῦ συντριβή=
met peccatũ. Si nõ in timore dñi
σεται ἁμαρτία. Εὰν μὴ ἐν φόβῳ κυρίου
tenuerit cũ diligẽtia: cito ſubuer
κρατήσῃ κατὰ σπουδήν, ἐν τάχει κατα
tetur eius dom⁹: in cõcuſſione
στραφήσεται αὐτοῦ ὁ οἶκος, ἐν σείσματι
cribri ꝑmanent ſtercora: ſic ſpolia
κοσκίνου διαμένει κόπρια, οὕτως σκῦλα
hoĩs in cogitatione illius. Uaſa fi=
ἀνθρώπου ἐν λογισμῷ αὐτοῦ. Σκεύη κε
guli ꝓbat fornax: ꝛ tenta
ραμέως δοκιμάζει κάμινος, καὶ πειρασ=
tio hoĩs in cogitatione illius. cultu
μὸς ἀνθρώπου ἐν διαλογισμῷ αὐτοῦ. γεώρ
rã ligni oſtẽdit fructus illius: ſic
γιον ξύλου ἐκφαίνει ὁ καρπὸς αὐτοῦ, οὕτως
locutio cogitationis in corde hoĩs. ante
λογισμὸς ἐνθυμήματος ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ. πρὸ
ſmonẽ ne laudaueris viꝝ: hec eñ
λογισμοῦ μὴ ἐπαινέσῃς ἄνδρα, οὗτος γὰρ
tẽtatio hoĩm. ſi ſequaris iuſti
πειρασμὸς ἀνθρώπων. ἐὰν διώκῃς τὸ δίκαι
ciã apprehẽdes ipſam: ꝛ indues eã vt
ον καταλήψῃ αὐτό, καὶ ἐνδύσῃ αὐτὸ ὡς
talarẽ tunicã glie. Uolatilia ad ſimilia
ποδήρη δόξης. Πετεινὰ πρὸς τὰ ὅμοια
ſibi diuertẽt: ꝛ veritas ad
αὐτοῖς καταλύσει, καὶ ἀλήθεια πρὸς τοὺς
operantes reuertet. Leo venatoni inſi
ἐργαζομένους ἐπανήξει. Λέων θήραν ἐνε
diat: ſic peccatũ operantib⁹
δρεύει, οὕτως ἁμαρτία τοῖς ἐργαζομένοις
iniquitatẽ. Narratio pij ſemp in
κακίαν. Διήγησις εὐσεβοῦς διαπαντὸς ἐν
ſapia: at ſtult⁹ ſicut luna alterat. in
σοφίᾳ, ὁ δὲ ἄφρων ὡς σελήνη ἀλλοιοῦται. Εἰς
mediũ imprudentiũ cõſerua tp̃s: in
μέσον ἀσυνέτων συντήρησον καιρόν, εἰς
mediũ ãt cogitantiũ aſſiduus eſto. Narra
μέσον δὲ διανοουμένων ἐνδελέχιζε. Διήγη
tio ſtultoꝝ oneroſitas: ꝛ riſus eo=
σις μωρῶν προσόχθισμα, καὶ ὁ γέλως αὐ=
rũ in cibo peccati. loq̃la multũ
τῶν ἐν σπατάλῃ ἁμαρτίας. λαλιὰ πολυόρ
iurãtis eriget capillos: ꝛ rixa eoꝝ
κου ὀρθώσει τρίχας, καὶ ἡ μάχη αὐτῶν
obturatio auriũ. Effuſio ſanguinis ri
ἐμφραγμὸς ὠτίων. Εκχυσις αἵματος μά
xa ſuperboꝝ: ꝛ cõuitiatio illoꝝ
χη ὑπερηφάνων, καὶ ἡ διαλοιδόρησις αὐτῶν
auditio praua. Reuelãs arcana
ἀκοὴ μοχθηρά. Ο ἀποκαλύπτων μυστήρια
ꝑdidit fidẽ: ꝛ nõ inueniet amicũ ad
ἀπώλεσε πίστιν, καὶ οὐ μὴ εὕρῃ φίλον πρὸς
aĩam ſuã. dilige amicũ: ꝛ fide
τὴν ψυχὴν αὐτοῦ. Στέρξον φίλον, καὶ πι=
lis eſto cũ eo: ſi ãt reuelaueris
στώθητι μετ' αὐτοῦ, ἐὰν δὲ ἀποκαλύψῃς τὰ
arcana illi⁹: nõ ꝑſequaris poſt eũ
μυστήρια αὐτοῦ, οὐ μὴ καταδιώξῃς ὀπίσω αὐτοῦ

Digitized by Google

Sicut eñi perdidit homo ini
Καθὼς γὰρ ἀπώλεσεν ἄνθρωπος τὸν ἐχ
micū ſuū: ſic ꝑdidit ꝓximū
θρὸν αὐτοῦ, οὕτως ἀπώλεσε τὸν πλησίον
ſuū: ⁊ ſicut autē de manu tua dimit=
αὐτοῦ, καὶ ὡς πετεινὸν ἐκ χειρός σου ἀπο=
tēs: ſic dimiſiſti proximū: ⁊ nō
λύσας, οὕτως ἀφῆκας τὸν πλησίον, καὶ οὐ
capies eū. Nec eū ſequaris: qm̄
θηρεύσεις αὐτόν. Μὴ αὐτὸν διώξῃς, ὅτι
lōge abeſt: ⁊ effugit tāq̄ dorcas
μακρὰν ἀπέστη, καὶ ἐξέφυγεν ὡς δορκὰς
de laqueo. qm̄ vulnꝰ poſſibile ē alligare
ἐκ παγίδος. ὅτι τραῦμά ἐστι καταδῆσαι
⁊ cōuitij eſt cōciliatio. at qui
καὶ λοιδορίας ἐστὶ διαλλαγή. ὁ δὲ ἀπο
reuelauit arcana ꝑdidit fidē.
καλύψας μυστήρια ἀπώλεσε πίστιν.
annuēs oculo fabricat mala:
διανεύων ὀφθαλμῷ τεκταίνει πονηρά,
⁊ q̄ cognouerit eū recedet ab eo.
καὶ ὁ εἰδὼς αὐτὸν ἀποστήσεται ἀπ' αὐτοῦ.
In cōſpectu oculoꝝ tuoꝝ indul
Απέναντι τῶν ὀφθαλμῶν σου γλυκα
cabit os ſuū: ⁊ in ſmonibꝰ
νεῖ τὸ στόμα αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ τῶν λόγων
tuis admirabit̄. poſtea aūt ꝑuertet
σου θαυμάσει. ὕστερον δὲ διαστρέψει τὸ
os ſuū: ⁊ in ſmonibꝰ tuis da=
στόμα αὐτοῦ, καὶ ἐν τοῖς λόγοις σου δώ
bit ſcādala. Multa odio habui: ⁊ nō
σει σκάνδαλα. Πολλὰ ἐμίσησα καὶ οὐχ
aſſimilaui ei: ⁊ dn̄s odiet.
ὡμοίωσα αὐτῷ, καὶ ὁ κύριος μισήσει.
Qui mittit lapidē in altū ſup ca=
Ο βάλλων λίθον εἰς ὕψος ἐπὶ κεφα
put ſuū mittit: ⁊ plaga doloſa
λὴν αὐτοῦ βάλλει, καὶ πληγὴ δολία
diuidit vulnꝰ. Qui fodit foueā inci
διαιρεῖ τραύματα. Ο ὀρύσσων βόθρον ἐμπε
det in eā: ⁊ ſtatuēs laqueū
σεῖται εἰς αὐτόν, καὶ ὁ ἱστῶν παγίδα
capiet̄ in eo. facienti mala ſup
ἁλώσεται ἐν αὐτῇ. ποιοῦντι πονηρὰ ἐπ'
ipm̄ moꝛabunt̄ ⁊ nō cognoſcet
αὐτὸν κυλισθήσεται καὶ οὐ μὴ ἐπιγνῷ
vnde venerit illi. Illuſio ⁊ im
πόθεν ἥκει αὐτῷ. Εμπαιγμὸς καὶ ὀνει
properiū ſuperboꝝ ⁊ vindicta ſicut
δισμὸς ὑπερηφάνων καὶ ἡ ἐκδίκησις ὡς
leo inſidiabit̄ illis. laqueo capiē
λέων ἐνεδρεύσει αὐτούς. παγίδι ἁλώ=
tur q̄ letant̄ in caſu pio
σονται οἱ εὐφραινόμενοι ἐν πτώσει εὐσε
rū: ⁊ doloꝛ cōſumet illos ante
βῶν, καὶ ὀδύνη καταναλώσει αὐτοὺς πρὸ
mortē eoꝝ. ira ⁊ furoꝛ ⁊
τοῦ θανάτου αὐτῶν. μῆνις καὶ ὀργὴ καὶ
hec ſunt abominationes: ⁊ vir pecca
ταῦτά ἐστι βδελύγματα, καὶ ἀνὴρ ἁμαρ=
toꝛ continēs erit illoꝝ.
τωλὸς ἐγκρατὴς ἔσται αὐτῶν. Ca. 28.

VIndicans a dn̄o inueniet
Ο ἐκδικῶν παρὰ κυρίου εὑρήσει
vindictā: ⁊ peccata illiꝰ obſer
ἐκδίκησιν, καὶ τὰς ἁμαρτίας αὐτοῦ δια
uans obſeruabit. Dimitte iniuriā
τηρῶν διατηρήσει. Αφες τὸ ἀδίκημα
ꝓximo: ⁊ tunc deprecante te
τῷ πλησίον, καὶ τότε δεηθέντος σου
peccata tua ſoluent̄. Homo
αἱ ἁμαρτίαι σου λυθήσονται. Ανθρωπος

homo qui perdit amicum ſuum: ſic et qui perdit amiciciam proximi ſui. Et ſicut qui dimittit auem de manu ſua: ſic qui reliquiſti proximum tuum: & non eum capies. Non illum ſequaris: quoniam longe abeſt. Effugit enim quaſi caprea de laqueo: quoniam vulnerata eſt anima eius. Vltra eum non poteris colligare: & maledicti eſt concordatio. Denudare autē amici myſteria: deſperatio eſt anime infelicis. Annuens oculo fabricat iniqua: & nemo eū abiiciet. In cōſpectu oculorū tuorū cōculcabit os ſuū: & ſup ſermones tuos āmirabitur. Nouiſſime autē peruertet os ſuū: & in verbis tuis dabit ſcādalū. Multa audiui: et non coequaui ei & dn̄s odiet illum. Qui in altū mittit lapidē: ſuper caput eius cadet: & plaga doloſa doloſi diuidet vulnera. Et q foueā fodit incidet in eā: & qui ſtatuit lapidē proximo ſuo offendet in eo: et q laqueū alii ponit: peribit in illo. Facienti nequiſſimū conſiliū ſup ipm̄ deuoluetur: & nō agnoſcet vnde eueniet illi. Illuſio & improperiū ſuperborū & vindicta ſicut leo inſidiabitur illi. Laqueo peribūt q oblectantur caſu iuſtorū: dolor aūt cōſumet illos anteq̄ moriantur. Ira et furor vtraq̄ execrabilia ſunt: & vir peccator continens erit illorum.

Capitulum vigeſimū octauum.

QVi vindicari vult a dn̄o inueniet vindictā: & peccata illiꝰ ſeruās ſeruabit. Relinque proximo tuo nocēti te: & tunc deprecāti tibi peccata ſoluētur. Homo hoī reſeruat irā et a deo q̄rit medelā. In hominē ſimilē ſibi non habet miſericordiā: & de peccatis ſuis deprecatur. Ipe dum caro ſit reſeruat irā: & propitiationē petit a deo. Quis exorabit pro delictis illius. Memento nouiſſimorū: & deſine inimicari. Tabitudo enim et mors iminēt in mādatis eius. Memorare timorē dei: & nō iraſcaris proximo. Memorare teſtamētū altiſſimi: et deſpice ignorantiā ꝓximi. Abſtinē te a lite et minues pctā. Homo enim iracundꝰ incendit litē: & vir peccator turbabit amicos: et ī medio pacē habentiū immittit inimiciciam. Secundū eñi ligna ſilue: ſic ignis exardeſcit & ſecundū virtutē hoīs ſic iracūdia illiꝰ erit: & ſm̄ ſubſtātiā ſuā exaltabit irā ſuā. Certamē feſtinatū incendit ignē: & lis feſtinās effundit ſanguinē: & ligua teſtificās adducet mortē. Si ſufflaueris q̄ſi ignis exardebit & ſi expueris ſup illā extinguetur. Vtraq̄ ex ore ꝓficiſcūtur. Suſurro et biliguis maledictꝰ: multos eñi turbauit pacem habētes. Lingua tertia multos cōmouit & diſpſit illos de gēte in gentē. Ciuitates muratas diuitum deſtruxit: & domos magnatorū effodit. Virtutes populorū cōcidit: & gentes fortes diſſoluit. Ligua tertia mulieres viratas eiecit et priuauit illas laboribꝰ ſuis. Qui reſpicit illā nō hēbit requiē nec habebit amicū in quo requieſcat. Flagelli plaga

homini cōſeruat irā: ⁊ a do
ἀνθρώπῳ συντηρεῖ ὀργήν, καὶ παρὰ κυ
mino querit medelā: ⁊ in hoīem ſimi
ρίου ζητεῖ ἴασιν, καὶ ἐπ' ἄνθρωπον ὅμοι
lē ſibi nō habet miām: ⁊ pro
ον αὐτῷ οὐκ ἔχει ἔλεον, καὶ περὶ τῶν
peccatis ſuis deprecat̄. Ipe caro
ἁμαρτιῶν αὐτοῦ δεῖται. Αὐτὸς σὰρξ
exñs cōſeruat irā: ⁊ quis ꝓpitiabit
ὢν διατηρεῖ μῆνιν, καὶ τίς ἐξιλάσεται
peccata illiꝰ: memēto
τὰς ἁμαρτίας αὐτοῦ; μνήσθητι τὰ
nouiſſimoꝝ ⁊ deſine inimicari: ⁊ nō
ἔσχατα καὶ παῦσαι ἐχθραίνων, καὶ μὴ
mineris ꝓximo interitū ⁊ puer. 10 b.
μηνίσῃς τῷ πλησίον καταφθορὰν καὶ
mortē: ⁊ acquieſce ꝓceptis: memē D
θάνατον, καὶ ἔμμενε ἐντολαῖς, μνήσθη
to mandatoꝝ ⁊ nō iraſcaris ꝓxi puer. 26. d
τι ἐντολῶν καὶ μὴ μηνίσῃς τῷ πλη eccle. 10. b.
mo: ⁊ teſtamēti altiſſimi: ⁊ deſpice
σίον, καὶ διαθήκης ὑψίστου, καὶ πάριδε
ignorantiā. Abſtine a lite: ⁊ dimi
ἄγνοιαν. Απόσχου ἀπὸ μάχης, καὶ ἐλαττ
nues peccata: homo eñi ira
ώσεις ἁμαρτίας, ἄνθρωπος γὰρ θυ
cundꝰ incēdet litē. Vir pecca
μώδης ἐκκαύσει μάχην. Ανὴρ ἁμαρ=
toꝛ turbabit amicos: ⁊ in mediū
τωλὸς ταράξει φίλους, καὶ ἀναμέσον
pacē habentiū immittet calumniā. ſm̄
εἰρηνευόντων ἐμβαλεῖ διαβολήν. κατὰ τὴν
materiā ignis ſic incendet̄: ſm̄ A
ὕλην τοῦ πυρὸς οὕτως ἐκκαυθήσεται, κατὰ Deut. 20. e.
firmamētū rixe ignis augebi ro. 12. d.
τὴν στερέωσιν τῆς μάχης τὸ πῦρ αὐξηθήσε
tur: ſm̄ robur hoīs ira
ται, κατὰ τὴν ἰσχὺν τοῦ ἀνθρώπου ὁ θυμὸς
eius erit: ⁊ ſm̄ diuitias
αὐτοῦ ἔσται, καὶ κατὰ τὸν πλοῦτον τοῦ
hoīs exaltat irā ſuā. Certamē
ἀνθρώπου ἀνυψοῖ ὀργὴν αὐτοῦ. Ερις
feſtinatū incēdit ignē: ⁊ lis
κατασπευδομένη ἐκκαίει πῦρ, καὶ μά
feſtinās effundit ſanguinē. ſi
χη κατασπεύδουσα ἐκχέει αἷμα. ἐὰν
inſufflaueris in ſcintillā accendet̄: ⁊ ſi
φυσήσῃς εἰς σπινθῆρα καήσεται, καὶ ἐὰν
expueris ſup illā extinguet̄. ⁊
πτύσῃς ἐπ' αὐτοῦ ἀποσβεσθήσεται. καὶ B
vtraq̄ ex ore tuo ꝓficiſcunt̄.
ἀμφότερα ἐκ τοῦ στόματός σου ἐκπορεύεται.
ſuſurronē ⁊ bilinguē maledicite. mul
ψίθυρον καὶ δίγλωσσον καταράσασθε. πολ
tos eñi pacē hñtes ꝑdiderunt. Lingua puer. 26. c.
λοὺς γὰρ εἰρηνεύοντας ἀπώλεσαν. Γλῶσσα
duplex multos cōmouit: ⁊ diuiſit il=
διστὴ πολλοὺς ἐσάλευσε, καὶ διέστησεν αὐ
los de gēte in gentē. ⁊ ciuitates mu=
τοὺς ἀπὸ ἔθνους εἰς ἔθνος. καὶ πόλεις ὀχυ
nitas deſtruxit: ⁊ domos magnatū euer
ρὰς καθεῖλε, καὶ οἰκίας μεγιστάνων κα
tit. lingua duplex mulieres foꝛ=
τέστρεψε. γλῶσσα διστὴ γυναῖκας ἀν= C
tes eiecit: ⁊ priuauit eas
δρείας ἐξέβαλε, καὶ ἐστέρησεν αὐτὰς
laboribꝰ ſuis. Qui attendit illi
τῶν πόνων αὐτῶν. Ο προσέχων αὐτῇ
nō inueniet requiē: neq̄ habita
οὐ μὴ εὕρῃ ἀνάπαυσιν, οὐδὲ κατασκη
bit cū ſilentio. plaga flagelli
νώσει μετὰ ἡσυχίας. πληγὴ μάστιγος

Digitized by Google

faciet liuorē: plaga āt lingue
ποιήσει μώλωπα, πληγὴ δὲ γλώσσης
cōminuet oſſa. Multi ceciderūt in
συνθλάσει ὀστέα. Πολλοὶ ἔπεσον ἐν
ore gladij: ⁊ nō vt ꝗ ceci
στόματι μαχαίρας, καὶ οὐχ ὡς οἱ πε
derūt ꝓpt linguā. Beat⁹
πτωκότες διὰ γλῶσσαν. Μακάριος ὁ
D ꝗ protect⁹ eſt a facie eius: ꝗ
σκεπασθεὶς ἀπὸ προσώπου αὐτῆς, ὃς
nō trāſiuit in iracūdia illius. Qui nō
οὐ διῆλθεν ἐν τῷ θυμῷ αὐτῆς. Ὃς οὐχ
traxit iugū illi⁹: ⁊ in
εἵλκυσε τὸν ζυγὸν αὐτῆς, καὶ ἐν τοῖς
vinculis eius nō eſt ligat⁹. Nā iugū il=
δεσμοῖς αὐτῆς οὐκ ἐδέθη. Ὁ γὰρ ζυγὸς αὐ
li⁹ iugū ferreū: ⁊ vincula illi⁹
τῆς ζυγὸς σιδηροῦς, καὶ οἱ δεσμοὶ αὐτῆς
vincula erea. Mors nequā mors
δεσμοὶ χαλκοῖ. Θάνατος πονηρὸς ὁ θάνα
illi⁹: ⁊ vtilis poti⁹ infern⁹
τος αὐτῆς καὶ λυσιτελὴς μᾶλλον ὁ ᾅδης
ꝗ̄ illa. Non dn̄abitur pioꝝ: ⁊ in
αὐτῆς. Οὐ μὴ κρατήσῃ εὐσεβῶν, καὶ ἐν
A flāma eius nō cōburent̄: ꝗ derelinquūt dn̄m incidēt in
τῇ φλογὶ αὐτῆς οὐ μὴ καήσονται, οἱ κα
ταλείποντες τὸν κύριον ἐμπεσοῦνται εἰς
illā: ⁊ in illis exardeſcet: ⁊ nō
αὐτήν, καὶ ἐν αὐτοῖς ἐκκαυθήσεται, καὶ οὐ
extinguet̄. Immittet̄ in illos q̄ſi
μὴ σβεσθῇ. Ἐπαποσταλήσεται αὐτοῖς ὡς
leo: ⁊ q̄ſi pardus vaſtabit il=
λέων, καὶ ὡς πάρδαλις λυμανεῖται αὐ
los. ecce circūualla poſſeſſionē tuā ſpi=
τούς. ἴδε περίφραξον τὸ κτῆμά σου ἀκάν
nis: ⁊ ori tuo fac ia=
θαις, καὶ τῷ στόματί σου ποίησον θυρώ
B nuas ⁊ ſeras. Argentū tuū ⁊
ματα καὶ μοχλούς. Τὸ ἀργύριόν σου καὶ
auꝝ tuū cōfla: ⁊ ſmonis
χρυσίον σου κατάδησον, καὶ τοῦ λόγου
tui fac ſtaterā: ⁊ ori
σου ποίησον ζυγὸς σταθμόν, καὶ τῷ στόματι
tuo fac portā ⁊ ſerā: ⁊ atē
σου ποίησον θύραν καὶ μοχλόν, καὶ πρό
de ne forte labaris in illis. Ne ca=
σεχε μήπως ὀλισθήσῃς ἐν αὐτοῖς. Μὴ πε
das in cōſpectu inſidiantis.
σῃς κατέναντι ἐνεδρεύοντος. Ca.29.

QUi facit miam fenerabit̄ ꝓxi
Ὁ ποιῶν ἔλεος δανειεῖ τῷ πλη
mo: ⁊ ꝗ p̄ualet manu ſua ſer
C σίον, καὶ ὁ ἐπισχύων τῇ χειρὶ αὐτοῦ τη
ſ.17.c. uat mādata. fenerare ꝓximo in
ρεῖ ἐντολάς. δάνεισον τῷ πλησίον ἐν
tp̄e neceſſitatis illi⁹: ⁊ iteꝝ redde
καιρῷ χρείας αὐτοῦ, καὶ πάλιν ἀπόδος τῷ
ꝓximo ad tp̄s. Cōfirma ver
πλησίον εἰς τὸν καιρόν. Στερέωσον λό
bū tuū: ⁊ fideliter age cū illo: ⁊ in
γον σου, καὶ πιστώθητι μετ' αὐτοῦ, καὶ ἐν
omni tp̄e inuenies neceſſitatē tuā.
παντὶ καιρῷ εὑρήσεις τὴν χρείαν σου.
Multi q̄ſi inuentionē eſtimauerūt fen⁹:
Πολλοὶ ὡς εὕρημα ἐνόμισαν τὸ δάνος,
⁊ preſtiterūt laborē his ꝗ adiuuerūt ſe.
καὶ παρέσχον κόπον τοῖς βοηθήσασιν αὐ
Donec accipiat ꝺoſculat̄ manus
τοῖς. Ἕως οὗ λάβῃ καταφιλεῖ χεῖρας
eius: ⁊ in pecunijs ꝓxi=
αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ τῶν χρημάτων τοῦ πλη

liuorē facit: plaga aūt lingue cōminuet
oſſa. Multi ceciderūt in ore gladii: ſꝫ nō
ſic quaſi q interierūt ꝑ linguā ſuā. Beat⁹
qui tect⁹ eſt a lingua nequā: q in iracun
dia illi⁹ nō trāſiuit: & qui nō attraxit iu
gū: & in vinculis ei⁹ nō eſt ligat⁹. Iugū
eñ illi⁹ iugū ferreū eſt: & vinculū illius
vinculū ereū eſt. Mors illi⁹ mors neqſ=
ſima: & vtilis potius inferus ꝗ̄ illa. Per=
ſeuerātia illi⁹ nō ꝑmanebit: ſed obtine
bit vias iniuſtorū. In flāma ſua nō cōbu
ret iuſtos. Qui derelinquūt dn̄m īcidēt
in illam: et exardebit in illis & nō extin
guetur: & īmittetur in illos quaſi leo: &
quaſi pard⁹ ledet illos. Sepi aures tuas
ſpinis: & liguā nequā noli audire: & ori
tuo facito oſtia: et ſeras aurib⁹ tuis. Au
rū tuū & argētum tuū confla: et verbis
tuis facito ſtateram: et frenos ori tuo re
ctos: & attēde ne forte labaris in ligua:
& cadas in cōſpectu inimicorū inſidiā=
tium tibi: & ſit caſus tuus inſanabilis in
mortem. Ca.29.

QVi facit miam feneratur proximo
ſuo: & qui p̄ualet manu mādata ſ=
uat. Fenerare ꝓximo tuo in tēpore ne=
ceſſitatis illius: & iterū redde ꝓximo in
tēpore ſuo. Cōfirma uerbuꝫ & fideliter
age cū illo: & in oī tēpore inuenies qđ
tibi neceſſariū eſt. Multi quaſi inuētio=
nē eſtimauerūt fenus: & p̄ſtiterunt mo
leſtiam his q ſe adiuuerunt. Donec acci
piāt: oſculātur manus dātis: & in ꝓmiſ=
ſionib⁹ humiliāt vocē ſuā. Et in tēpore
redditiōis poſtulabit tp̄s: & loqtur ver
ba tedii & murmurationū: & tp̄s cauſa
bitur. Si āt potuerit reddere: aduerſabi
tur. Solidi vix reddet dimidiū: & cōputa
bit illud q̄ſi inuentionē. Sin autē frauda
bit illū pecunia ſua: & poſſidebit illum
inimicū gratis: et conuitia & maledicta
reddet illi. et pro honore et bn̄ficio red
det illi cōtūeliā. Multi nō cā neqtie non
fenerati ſunt: ſed fraudari gratis timue
rūt. Verūtn̄ ſup hūileꝫ aīo fortior eſto:
& ꝓ elemoſyna nō trahas illū. Propter
mādatuꝫ aſſume pauperē: & ꝓpter ino
piā ei⁹ ne dimittas eū vacuū. Perde pe=
cuniā ꝓpter fratrē & amicū: & nō abſcō
das illā ſub lapide in ꝑditionem. Pone
theſaurū tuū in p̄ceptis altiſſimi: & pro
derit tibi magis ꝗ̄ aurum. Cōclude ele
moſynā ī corde paup̄is: et hec ꝓ te exo
rabit ab oī malo. Elemoſyna viri quaſi
ſaccul⁹ cū ipo: & gr̄am hoīs quaſi pupil
lā cōſeruabit: et poſtea reſurget et retri
buet illis retributionē vnicuiqꝫ ī caput
illorū. Sup ſcutū potētis et ſup lāceā ad
uerſus inimicū tuū pugnabit. Vir bon⁹
fidē facit ꝓximo ſuo: et q ꝑdiderit cōfu
ſionē derelinquet ſibi. Gr̄aꝫ fideiuſſoris
ne obliuiſcaris: dedit eñ ꝓ te aīaꝫ ſuaꝫ.
Repromiſſorē fugit pctōr et īmundus
Bona repromiſſoris ſibi aſcribit pecca
tor: & ingrat⁹ ſenſu dereliqt liberātē ſe.
Vir repromittit de ꝓximo ſuo: & cū ꝑ
diderit reuerētiā derelinqtur ab eo. Re=
promiſſio neqſſima multos ꝑdidit dili
gētes: & cōmouit illos quaſi fluctus ma
ris. Viros potentes gyrans migrare fe=
cit et vagati ſunt in gentibus alienis.

mi humiliabit vocē. Et in tp̄e
σίον ταπεινώσει φωνήν. Καὶ ἐν καιρῷ
redditionis protrahet tp̄s: ⁊ red=
ἀποδόσεως παρελκύσει χρόνον, καὶ ἀπο
det verbū pigritie ⁊ tp̄s cauſa
δώσει λόγον ἀκηδίας καὶ τὸν καιρὸν αἰτι
bitur. ſi āt potuerit dare: vix aſſe
άσεται. ἐὰν δὲ ἰσχύσῃ δοῦς, μόλις κομιεῖ
ret dimidiū: ⁊ cōputabit illud q̄ſi inuē=
ται τὸ ἥμισυ, καὶ λογιεῖται αὐτὸ ὡς εὕρε
tionē. ſi āt nō: priuauit illū pecu
μα. εἰ δὲ μή, ἀπεστέρησεν αὐτὸν τῶν χρη
nijs ſuis: ⁊ acquiſiuit illū gra=
μάτων αὐτοῦ, καὶ ἐκτήσατο αὐτὸν δωρε
tis inimicū. Maledicta ⁊ cōuitia red=
ὰν ἐχθρόν. Κατάρας καὶ λοιδορίας ἀπο
det illi: pro gloria reddet illi
δώσει αὐτῷ, ἀντὶ δόξης ἀποδώσει αὐτῷ
ignominiā. Multi igit̄ cauſa malitie
ἀτιμίαν. Πολλοὶ οὖν χάριν πονηρίας
auerterūt hoīem: defraudari
ἀπέστρεψαν τὸν ἄνθρωπον, ἀποστερηθῆναι
āt timuerūt. Verumtn̄ in humilita
δὲ εὐλαβήθησαν. Πλὴν ἐπὶ ταπεινῷ
te magno aīo eſto: ⁊ in elemoſyna ne
σεὶ μακροθύμησον, καὶ ἐπὶ ἐλεημοσύνῃ μὴ
trahas illū. ꝑ̄r mādati adiu
παρελκύσῃς αὐτόν. χάριν ἐντολῆς ἀντι
ua pauperē: ⁊ in egeſtate eius
λαβοῦ πένητος, καὶ κατὰ τὴν ἔνδειαν αὐτοῦ
ne auertas eū. Perde argen
μὴ ἀποστρέψῃς αὐτόν. Ἀπόλεσον ἀργύ
tum ꝓpt amicū ⁊ fratrē: ⁊ ne abſcō=
ριον διὰ φίλον καὶ ἀδελφόν, καὶ μὴ κατα
das illud ſub lapide in perditionē.
κρυβῇ αὐτὸ ὑπὸ τὸν λίθον εἰς ἀπώλειαν.
Pone theſauꝝ tuū ſm̄ p̄cepta altiſſi
Θὲς τὸν θησαυρόν σου κατ' ἐντολὰς ὑψί=
mi: ⁊ proderit tibi magis ꝗ̄
στου, καὶ λυσιτελήσει σοι μᾶλλον ἢ τὸ
aurū. conclude elemoſynā in
χρυσίον. σύγκλεισον ἐλεημοσύνην ἐν τοῖς
penetralib⁹ tuis: ⁊ ipa eruet te de
ταμείοις σου, καὶ αὐτὴ ἐξελεῖταί σε ἐκ
omni malo. ſup ſcutū fortitu
πάσης κακώσεως. ὑπὲρ ἀσπίδα κρά=
dinis ⁊ ſup lanceā potētie contra ini
τους καὶ ὑπὲρ δόρυ ἀλκῆς κατέναντι ἐχ
micū pugnabit pro te. vir bonus
θροῦ πολεμήσει ὑπὲρ σοῦ. ἀνὴρ ἀγαθὸς
ſpōdebit pro ꝓximo: ⁊ ꝗ perdi
ἐγγυήσεται τὸν πλησίον, καὶ ἀπολωλε
dit verecūdiā: relinquet illū. gra
κὼς αἰσχύνην, ἐγκαταλείψει αὐτόν. Χάρι
tias fideiuſſoris ne obliuiſcaris: dedit eñ
τας ἐγγυοῦ μὴ ἐπιλάθῃ, ἔδωκε γὰρ τὴν
aīam ſuā pro te. bonā fideiuſſionē
ψυχὴν αὐτοῦ ὑπὲρ σοῦ. ἀγαθὴν ἐγγύην
euertet peccator. Fideiuſſiōes fu=
ἀνατρέψει ἁμαρτωλός. Ἐγγυῶν φεύξε
giet peccator ⁊ inutilis: in cogitatiōe
ται ἁμαρτωλὸς καὶ ἄχρηστος, ἐν διανοίᾳ
relinquet illū ꝗ liberauit ſe. fideiuſſio
καταλείψει τὸν ῥυσάμενον αὐτόν. ἐγγύη
multos ꝑdidit diuites: ⁊
πολλοὺς ἀπώλεσε κατευθύνοντας, καὶ
cōmouit illos q̄ſi fluct⁹ maris.
ἐσάλευσεν αὐτοὺς ὡς κῦμα θαλάσσης.
Viros potētes migrare fecit: ⁊ vagati
Ἄνδρας δυνατοὺς ἀπῴκισε, καὶ ἐπλανή
ſunt in gentib⁹ alienis.
θησαν ἐν ἔθνεσιν ἀλλοτρίαις. ⁂

Peccator trāſgrediēs mādata do
Ἁμαρτωλὸς παραβαίνων ἐντολὰς κυ
mini incidet in ſpōſionē: ⁊ q̄ ꝓſequit
ρίου ἐμπεσεῖται εἰς ἐγγύην, καὶ διώκων
mercedes incidet in iudicia.
ἐργολαβίας ἐμπεσεῖται εἰς κρίσεις.
Recupera ꝓximū ſm̄ potentiā
Ἀντιλαβοῦ τοῦ πλησίον κατὰ δύναμίν
tuā: ⁊ attēde tibi ipſi ne cadas.
σου, καὶ πρόσεχε σεαυτῷ μὴ ἐμπέσῃς.
Initiū vite hoīs aqua ⁊ panis ⁊
Ἀρχὴ ζωῆς ἀνθρώπου ὕδωρ καὶ ἄρτος καὶ
veſtimentū: ⁊ dom⁹ tegēs turpitudinē.
ἱμάτιον, καὶ οἶκος καλύπτων ἀσχημοσύνην.
Melior victus pauperis ſub tegmine tra=
Κρείσσων βίος πτωχοῦ ὑπὸ σκέπην δο
biū: ꝙ epule ſplēdide int̄ alie
κῶν, ἢ ἐδέσματα λαμπρὰ ἐν ἀλλοτρί
nos. ſup̄ paruū ⁊ magna cōplacentiā
οις. ἐπὶ μικρὰ καὶ μεγάλα εὐδοκίαν
habe: ⁊ improperiū dom⁹ tue nō au
ἔχε, καὶ ὀνειδισμὸν οἰκίας σου μὴ ἀκού=
dias. Vita mala de domo in domū:
σῃς. Ζωὴ πονηρὰ ἐξ οἰκίας εἰς οἰκίαν,
⁊ vbi peregrin⁹ eris: nō aperies os.
καὶ οὗ παροικήσεις, οὐκ ἀνοίξεις στόμα.
hoſpitio ſuſcipies ⁊ potū dabis in ingrata: ⁊
ξενιεῖς καὶ ποτιεῖς εἰς ἀχάριστα, καὶ
ſup̄ hec amara audies. trā
πρὸς ἐπὶ τούτοις πικρὰ ἀκούσεις. πάρ
ſi: pegrine orna mēſam: ⁊
ελθε, πάροικε κόσμησον τράπεζαν, καὶ
ſi qd in manu tua ciba me. Exi
εἴ τι ἐν τῇ χειρί σου ψώμισόν με. Ἔξελθε
peregrine a facie glie: op⁹ eſt
πάροικε ἀπὸ προσώπου τῆς δόξης, χρεία
domo: hoſpitio ſuſcept⁹ ē a me frater.
τῆς οἰκίας, ἐπεξένωταί μοι ὁ ἀδελφός.
grauia hec habēti prudētiā: increpatio
βαρέα ταῦτα ἔχοντι φρόνησιν, ἐπιτίμη
dom⁹ ⁊ improperiū feneratoris.
σις οἰκίας καὶ ὀνειδισμὸς δανειστοῦ. 30.
Qui diligit filiū ſuū: aſſidua
Ὁ ἀγαπῶν τὸν υἱὸν αὐτοῦ, ἐνδελε=
bit flagella illi: vt letetur in
χίσει μάστιγας αὐτῷ, ἵνα εὐφρανθῇ ἐπ᾿ ἐ
nouiſſimis ſuis. Qui docet filiū ſuū
σχάτων αὐτοῦ. Ὁ παιδεύων υἱὸν αὐτοῦ
letabitur in illo: ⁊ in medio
εὐφρανθήσεται ἐπ᾿ αὐτῷ, καὶ ἀναμέσον
notoꝝ in illo gliabitur. Qui
γνωρίμων ἐπ᾿ αὐτῷ καυχήσεται. Ὁ δι=
docet filiū in zelū mittet inimicū:
δάσκων τὸν υἱὸν παραζηλώσει τὸν ἐχθρόν,
⁊ corā amicis exultabit in il=
καὶ ἔναντι φίλων ἀγαλλιάσεται ἐπ᾿ αὐ
lo. mortu⁹ eſt eius pater: ⁊ q̄ſi
τῷ. ἐτελεύτησεν αὐτοῦ ὁ πατήρ, καὶ ὡς
nō eſt mortu⁹: ſimilē eīn ſibi reliquit
οὐκ ἀπέθανεν, ὅμοιον γὰρ αὐτῷ κατέλιπε
poſt ſe. In vita ſua vidit ⁊ le=
μετ᾿ αὐτόν. Ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ εἶδε καὶ εὐ
tat⁹ eſt in illo: ⁊ in obitu ſuo
φράνθη ἐπ᾿ αὐτῷ, καὶ ἐν τῇ τελευτῇ αὐτοῦ
nō eſt cōtriſtat⁹. Cōtra inimicos reli
οὐκ ἐλυπήθη. Ἐναντίον ἐχθρῶν κατέλι
quit defenſorē: ⁊ amicis redden
πεν ἔκδικον, καὶ τοῖς φίλοις ἀνταπο=
tem grām. Abſtergēs filiū colli=
διδόντα χάριν. Περιψήχων υἱὸν καταδε=
gabit vulnera eius: ⁊ in oi
σμεύσει τραύματα αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ πά

Peccator trāſgrediēs mādatū dñi: inci
dit in ꝑmiſſionē nequam: & q conatur
multa agere: incidet in iudiciū. Recupa
ꝓximū ſm̄ virtutē tuā: et attēde tibi ne
icidas. Initiū vite hoīs aq̄ & panis & ve
ſtimentū: & dom⁹ ꝓtegēs turpitudinē.
Melior eſt vict⁹ pauperis ſub tegmine
aſſerū: ꝙ epule ſplēdide in peregre ſine
domicilio. Minimū ꝓ magno placeat
tibi: & improperiū ꝑegrinationis non
audies. Vita nequā hoſpitādi de domo
in domū: & vbi diſputabitur: non fidu
cialiter aget nec aperiet os. Hoſpitabi=
tur: et paſcet & potabit ingratos: & ad=
huc amara audiet. Trāſi hoſpes & orna
mēſā: et q̄ in manu habes ciba ceteros.
Exi a facie honoris amicorū meorū:
neceſſitudine dom⁹ mee: hoſpitio mihi
factus es frater. Grauia hec homini ha
bēti ſenſum: correptio dom⁹ & impro
perium feneratoris. Ca. 30.
QVi diligit filiū ſuū: aſſiduat illi flagel
la vt letetur in nouiſſimo ſuo: et nō
palpet ꝓximorū oſtia. Qui docet filiū
ſuū laudabitur in illo: & in medio dome
ſticorū in illo gloriabitur. Qui docet fi
liū ſuū in zelū mittit inimicū: et in me=
dio amicorū gloriabitur ī illo. Mortu⁹
eſt pater eius: & quaſi nō eſt mortu⁹. Si
milē eīn reliquit ſibi poſt ſe. In vita ſua
vidit & letat⁹ eſt in illo. In obitu ſuo nō
eſt cōtriſtatus: nec cōfuſus eſt corā ini=
micis. Reliquit eīn defenſorem domus
cōtra inimicos & amicis reddentē gra=
tiā. Pro animabus filiorū colligabit vul
nera ſua: & ſup oēm vocē turbabūtur
viſcera eius. Equus indomitus euadet
durus: & fili⁹ remiſſus euadet preceps.
Lacta filiū tuū & pauentē te faciet: lude
cū eo & contriſtabit te. Non corrideas
illi ne condoleas: & in nouiſſimo obſtu
peſcēt dentes tui. Nō des illi poteſtatē
in iuuētute: & ne deſpicias cogitatus il=
lius. Curua ceruicē eius in iuuētute: &
tūde latera ei⁹ dū infans eſt: ne forte in
duret & nō credat tibi: & erit tibi dolor
anime. Doce filiū tuū & operare in il=
lo: ne in turpitudinē illi⁹ offendas. Me=
lior eſt pauper ſanus & fortis viribus: ꝙ
diues imbecillis et flagellat⁹ malicia. Sa
lus anime in ſctitate iuſticie: & melior
eſt omni auro & argēto: & corpus vali=
dū ꝙ cenſus immēſus. Nō eſt cenſus ſu
per cenſum ſalutis corporis: & non eſt
oblectamentū ſuper cordis gaudium.
Melior eſt mors ꝙ vita amara: & reqes
eterna ꝙ languor perſeuerās. Bona ab
ſcondita in ore clauſo quaſi appoſitio=
nes epularum circumpoſite ſepulcro.
Quid prodeſt libatio idolo? Nec enim
manducabit nec odorabitur. Sic q effu
gatur a dño & portās mercedes iniqui
tatis. Vidēs oculis & ingemiſcens ſicut
ſpado cōplectens virginē & ſuſpirans.
Triſticiā non des anime tue: & nō affli=
gas temetipm in cōſilio tuo. Iocūditas
cordis hec eſt vita hominis & theſaur⁹
ſine defectione ſanctitatis: et exultatio
viri eſt longeuitas. Miſerere anime tue
placens deo & cōtine: & congrega cor
tuum in ſanctitate eius: & triſticiam

clamore turbabunt̄ viſcera ſua. D
σῃ βοῇ ταραχθήσεται σπλάγχνα αὐτοῦ.
Equus nō domitus euadit durus: ⁊
Ἵππος ἀδάμαστος ἐκβαίνει σκληρός, καὶ
fili⁹ diſſolutus euadit ꝓceps. Lacta
υἱὸς ἀνειμένος ἐκβαίνει προαλής. Τιθήνη Infra. 39.d
filiū ⁊ pauere faciet te: collu=
σον τέκνον καὶ ἐκθαμβήσει σε, σύμπαι
de cū eo ⁊ cōtriſtabit te. Ne corri
ξον αὐτῷ καὶ λυπήσει σε. Μὴ συγγε=
deas illi: ne doleas ⁊ in nouiſ
λάσῃς αὐτῷ, ἵνα μὴ ὀδυνηθῇς καὶ ἐπ᾿ ἐσχά
ſimis quatias dentes. ne des
των γομφιάσῃ τοὺς ὀδόντας. μὴ δῷς
illi licentiā in iuuētute: ⁊ ne deſpi
αὐτῷ ἐξουσίαν ἐν νεότητι, καὶ μὴ παρί
cias ignorātias illius. Curua col=
δῃς τὰς ἀγνοίας αὐτοῦ. Κάμψον τὸν τρά
lum ei⁹ in iuuētute: ⁊ frange
χηλον αὐτοῦ ἐν νεότητι, καὶ θλάσον τὰς
latera eius dū eſt paru⁹. Ne forte
πλευρὰς αὐτοῦ ὡς ἔστι νήπιος. Μήποτε
indurat⁹ nō obediat tibi: ⁊ erit tibi
σκληρυνθεὶς ἀπειθήσῃ σοι, καὶ ἔσται σοι A
dolor aīe. Doce filiū tuū: puer. 13.d
ὀδύνη ψυχῆς. Παίδευσον τὸν υἱόν σου,
⁊ opare in illo: ne in turpi Ibidē. 23.b.
καὶ ἔργασαι ἐν αὐτῷ, ἵνα μὴ ἐν τῇ ἀσχη=
tudine illi⁹ offendas. Melior pau
μοσύνῃ αὐτοῦ προσκόψῃς. Κρείσσων πτω
per ſanus ⁊ fortis habitudīe: ꝙ diues
χὸς ὑγιὴς καὶ ἰσχύων τῇ ἕξει, ἢ πλούσιος
flagellatus in corpus ſuū.
μεμαστιγωμένος εἰς τὸ σῶμα αὐτοῦ.
Sanitas ⁊ bona habitudo meli⁹ omni au
Ὑγεία καὶ εὐεξία βέλτιον παντὸς χρυ
ro: ⁊ corp⁹ validū ꝙ opes immē
σίου, καὶ σῶμα ἔρρωστον ἢ ὄλβος ἀμέ=
ſe. Non ſunt diuitie meliores ſani B
τρητος. Οὐκ ἔστι πλοῦτος βελτίων ὑγει
tate corporis: ⁊ nō eſt letitia ſup̄
ας σώματος, καὶ οὐκ ἔστιν εὐφροσύνη ὑπὲρ
gaudiū cordis. Melior mors ſup̄
χαρὰν καρδίας. Κρείσσων θάνατος ὑπὲρ 3.7.c.
vitā amarā aut languorē ꝑſeuerantē. Bo=
ζωὴν πικρὰν ἢ ἀρρώστημα ἔμμονον. Ἀγα
na clauſa in ore clauſo:
θὰ κεκλεισμένα ἐπὶ στόματι κεκλεισμέ
poſitiones epulaꝝ adiacentes ſepul
νω, θέματα βρωμάτων παρακείμενα τά
chro. Quid prodeſt libatio idolo:
φῳ. Τί συμφέρει κάρπωσις εἰδώλῳ, C
neqꝫ eīn edet: neqꝫ odorabit̄. ſic
οὔτε γὰρ ἔδεται, οὔτε μὴ ὀσφρανθῇ. οὕτως
q̄ ꝑſecutionē patit̄ a dño. Vidēs
ὁ ἐκδιωκόμενος ὑπὸ κυρίου. Ὁ βλέπων 3.10.d
in oculis ⁊ gemiſcēs: ſicut
ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ στενάζων, ὥσπερ εὐ
ſpado cōplectēs virginē ⁊ ſuſ
νοῦχος περιλαμβάνων παρθένον καὶ στε Dan. 14.b
pirās. Ne des in triſtitiā aīam
νάζων. Μὴ δῷς εἰς λύπην τὴν ψυχήν
tuā: ⁊ ne affligas teipm̄ in cōſilio
σου, καὶ μὴ θλίψῃς σεαυτὸν ἐν βουλῇ
tuo. letitia cordis ipſa vita hoīs:
σου. εὐφροσύνη καρδίας αὕτη ζωὴ ἀνθρώ
⁊ exultatio viri lōgitudo D
που, καὶ ἀγαλλίαμα ἀνδρὸς μακροημέ=
dieꝝ. Dilige aīam tuā: ⁊ con
ρευσις. Ἀγάπα τὴν ψυχήν σου, καὶ πα
ſolare cor tuū. ⁊ triſtitiā
ρακάλει τὴν καρδίαν σου. καὶ λύπην

Digitized by Google

longe remoue a te: multos
μακρὰν ἀπόστησον ἀπὸ σοῦ, πολλοὺς
enim perdidit τ occidit triſtitia.
γὰρ ἀπώλεσε καὶ ἀπέκτεινεν ἡ λύπη.
Zelus τ iracũdia minuunt dies:
Ζῆλος καὶ θυμὸς ἐλαττοῦσιν ἡμέρας,
τ ante tp̃s ſenectã ducit cura.
καὶ πρὸ καιροῦ γῆρας ἄγει μέριμνα.
A Splẽdidũ cor τ bonũ in epu
Λαμπρὰ καρδία καὶ ἀγαθὴ ἐπὶ ἐδέσ
lationib⁹ ciboꝝ eius curam
μασι τῶν βρωμάτων αὐτῆς ἐπιμελῆ
geret.
σεται. Ca.31.
Vigilia diuitiaꝝ tabefacit car
s.s.b. Ἀγρυπνία πλούτου ἐκτήκει σάρ
nes: τ cura eaꝝ auertit a ſomno.
κας, καὶ ἡ μέριμνα αὐτοῦ ἀφιστᾷ ὕπνου.
Cura vigilie repetet dormi
Μέριμνα ἀγρυπνίας ἀπαιτήσει νυσταγ
s.13.d. tationẽ: τ infirmitatẽ grauẽ moderatã facit ſõn⁹
s.22.a. μόν, καὶ ἀρρώστημα βαρὺ ἐκνήψει ὕπνος.
B Laborauit diues in cõgregatiõe diui
Ἐκοπίασε πλούσιος ἐν συναγωγῇ χρη
tiaꝝ: τ in requie repleť
μάτων, καὶ ἐν τῇ ἀναπαύσει ἐμπίπλα
delitijs ſuis. Laborauit pau
ται τρυφημάτων αὐτοῦ. Ἐκοπίασε πτω
per in diminutione vite: τ in fi
χὸς ἐν ἐλαττώσει βίου, καὶ ἐν τῇ ἀνα
ne ſuo indigẽs fit. q̃ di
παύσει αὐτοῦ ἐπιδεὴς γίνεται. ὁ ἀγα
ligit auꝝ nõ iuſtificabit: τ q̃ ſeq̃
Mat. 20.b πῶν χρυσίον οὐ δικαιωθήσεται, καὶ ὁ διώ
tur corruptionẽ: hic replebit.
κων διαφθοράν, οὗτος πλησθήσεται.
Multi ligati ſunt gr̃a auri: τ
Πολλοὶ ἐδέθησαν χάριν χρυσίου, καὶ
facta eſt pditio eoꝝ cõtra fa
ἐγενήθη ἡ ἀπώλεια αὐτῶν κατὰ πρόσω
ciem ipoꝝ. lignũ offenſionis eſt
πον αὐτῶν. ξύλον προσκόμματός ἐστι τοῖς
C ſacrificãtibus ei: τ oĩs inſipiẽs capie
ἐνθουσιάζουσιν αὐτῷ, καὶ πᾶς ἄφρων ἁλώ
tur in illo. Beat⁹ diues q̃
σεται ἐν αὐτῷ. Μακάριος πλούσιος ὃς
inuẽt⁹ ẽ ſine macula: τ q̃ poſt auꝝ
εὑρέθη ἄμωμος, καὶ ὃς ὀπίσω χρυσίου
nõ abijt. q̃s eſt hic τ beatũ dice
οὐκ ἐπορεύθη. τίς ἐστιν οὗτος καὶ μακαριοῦ
mus eũ? fecit em̃ mirabilia in pplo
μεν αὐτόν; ἐποίησε γὰρ θαυμάσια ἐν λαῷ
ſuo. Quis pbatus eſt in illo τ pfe
αὐτοῦ. Τίς ἐδοκιμάσθη ἐν αὐτῷ καὶ ἐτε
ct⁹ eſt: τ erit in gl'iationẽ. Quis po
λειώθη, καὶ ἔσται εἰς καύχημα. Τίς ἐδύ
tuit trãſgredi: τ nõ trãſgreſſus ẽ: τ fa
νατο παραβῆναι, καὶ οὐ παρέβη, καὶ ποι
puer. 11.b. cere maliciã: τ nõ fecit. Ideo
ῆσαι κακίαν, καὶ οὐκ ἐποίησε. Διὰ τοῦτο
firmabunť bona illi⁹: τ elemo
στερεωθήσεται τὰ ἀγαθὰ αὐτοῦ, καὶ τὰς ἐλε
D ſynas illi⁹ enarrabit eccleſia.
ημοσύνας αὐτοῦ ἐκδιηγήσεται ἐκκλησία.
In menſa magna cũ ſederis: ne
Ἐπὶ τραπέζης μεγάλης ἐκάθισας, μὴ
aperias guttur tuũ ſup illã. τ nõ
ἀνοίξῃς φάρυγγά σου ἐπ' αὐτῆς. καὶ μὴ
dicas: multa q̃dẽ q̃ ſũt ſup ipam: memẽto
εἴπῃς, πολλά γε τὰ ἐπ' αὐτῆς. μνήσθητι
q̃m malũ ocul⁹ nequã. nequi⁹
ὅτι κακὸν ὀφθαλμὸς πονηρός. πονηρότε

lõge expelle a te. Multos em̃ occidit triſticia: & nõ eſt vtilitas in illa. Zel⁹ & iracũdia minuũt dies et ante tp̃s ſenecta3 adducet cogitat⁹. Splẽdidũ cor bonum in epulis eſt. epule enim illius diligẽter fiunt. Ca.31.

Vigilia honeſtatis tabefaciet carnes & cogitatus illius auferet ſomnũ Cogitat⁹ pſcientie auertit ſenſũ: et infirmitas grauis ſobriã facit aiam. Laborabit diues in cõgregatione ſubſtantie: et in reqe ſua replebitur bonis ſuis. Laborauit paup in diminutione victus: & in fine inopis fit. Qui aurũ diligit non iuſtificabitur: & q inſequitur cõſũptionẽ replebitur ex ea. Multi dati ſunt in auri caſus: & facta eſt in ſpecie ipſius perditio illorũ. Lignũ offenſionis eſt aurũ ſacrificãtiũ: ve illis q ſectãtur illud: et oĩs imprudẽs deperiet in illo. Beat⁹ diues qui inuẽt⁹ eſt ſine macula: & q poſt aurũ non abiit: nec ſperauit in pecunia & theſauris. Quis eſt hic & laudabim⁹ eũ. Fecit em̃ mirabilia in vita ſua. Qui probat⁹ eſt in illo & pfectus inuentus eſt: & erit illi gl'ia eterna. Qui potuit trãſgredi et nõ eſt tranſgreſſus: et facere mala et non fecit. Ideo ſtabilita ſunt bona illius in domino: & elemoſynas illius enarrabit omnis ecclia ſanctorũ. Supra mẽſam magnam ſediſti: nõ aperias ſup illã faucẽ tuã prior. Nõ dicas ſi multa ſunt: q̃ ſup illã ſunt. Memẽto q̃m malus eſt ocul⁹ nequã. Nequius oculo qd creatũ eſt? Ideo ab oĩ facie ſua lachrymabitur cũ viderit. Ne extẽdas manũ tuã prior: & inuidia cõtaminat⁹ erubeſcas: Ne cõprimaris in cõuiuio vino. Intellige q̃ ſunt pximi tui ex teipo. Vtere q̃ſi hõ frugi his q̃ tibi apponũtur: vt nõ cũ manducas multũ odio habearis. Ceſſa prior cã diſcipline: & noli nimi⁹ eſſe ne forte offendas: & ſi in medio multorũ ſediſti: prior illis ne extẽdas manũ tuã: nec prior poſcas bibere. Quã ſufficiẽs eſt hoĩ erudito vinũ exiguũ: & in dormiendo nõ laborabis ab illo: & nõ ſenties dolorẽ. Vigilia et cholera: & tortura viro ĩfrunito: ſomn⁹ ſanitatis ĩ homine parco. Dormiet vſq̃ mane: & aĩa illius cũ ipo delectabitur. Et ſi coact⁹ fueris ĩ edẽdo multũ: ſurge e medio & vome: & refrigerabit te. & nõ adduces corpori tuo infirmitatẽ. Audi me fili et non ſpernas me: & in nouiſſimo inuenies verba mea. In oĩbus operib⁹ tuis eſto velox: & omnis infirmitas nõ occurret tibi. Splendidũ in panibus benedicent labia multorũ: & teſtimoniũ veritatis illius fidele. In nequiſſimo pane murmurabit ciuitas: & teſtimonium nequitie illius verum eſt. Diligentes in vino noli prouocare: multos enim exterminauit vinũ. Ignis probat ferrũ durum: ſic vinum corda ſuperborũ arguet in ebrietate potatũ. Equa vita hominib⁹ vinũ in ſobrietate: ſi bibas illud moderate eris ſobri⁹. Que ẽ vita q̃ minuitur vino? Quid defraudat vitã? mors. Vinũ ĩ iocũditatẽ creatũ ẽ: & nõ ĩ ebrietatẽ ab initio. Exultatio aĩe & corporis vinum

oculo q̃d creatũ eſt? Ideo
ρον ὀφθαλμοῦ τί ἔκτισται; Διὰ τοῦτο
ab omni facie lachrymat.
ἀπὸ παντὸς προσώπου δακρύει.
Quocunq̃ inſpexeris: ne extẽdas manũ
Οὗ ἐὰν ἐπιβλέψῃ, μὴ ἐκτείνῃς χεῖρα
tuã: τ ne cõiunct⁹ ſis cũ eo in catino.
σου, καὶ μὴ συνθλίβου αὐτῷ ἐν τρυβλίῳ.
Intellige q̃ ſunt pximi ex te ipo: τ
Νόει τὰ τοῦ πλησίον ἐκ σεαυτοῦ, καὶ
in omni verbo cogita. Comede vt hõ
ἐπὶ παντὶ πράγματι διανοοῦ. Φάγε ὡς ἄν
mo apposita tibi: τ nõ nimis
θρωπος τὰ παρακείμενά σοι, καὶ μὴ δια
deuores: ne odio habearis. Deſine prius
μασῶ, μὴ μισηθῇς. Παῦσαι πρῶτον
gr̃a diſcipline: τ ne ſis inſatiabilis: ne
χάριν παιδείας, καὶ μὴ ἀπληστεύου, μή
forte offendas: τ ſi in medio mul
ποτε προσκόψῃς, καὶ εἰ ἀναμέσον πλει
toꝝ ſediſti: prior illis ne exten
όνων ἐκάθισας, πρότερος αὐτῶν μὴ ἐκτεί
das manũ tuã. Quã ſufficiẽs hoĩ
νῃς τὴν χεῖρά σου. Ὡς ἱκανὸν ἀνθρώπῳ
erudito exiguũ: τ in cubi
πεπαιδευμένῳ τὸ ὀλίγον, καὶ ἐπὶ τῆς κοί
culo ſuo nõ anhelat. ſomn⁹ ſanitatis
της αὐτοῦ οὐκ ἀσθμαίνει. ὕπνος ὑγείας
in inteſtino moderato ſurrexit mane: τ
ἐπὶ ἐντέρῳ μετρίῳ ἀνέστη πρωΐ, καὶ ἡ
aia eius cũ eo. Labor vigilie
ψυχὴ αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ. Πόνος ἀγρυπνί
τ cholera τ dolor ĩteſtinoꝝ cũ hoĩe
ας καὶ χολέρα καὶ στρόφος μετὰ ἀνδρὸς
inſatiabili. Et ſi coact⁹ fueris in epu
ἀπλήστου. Καὶ εἰ ἐβιάσθης ἐν ἐδέσμα
lis: ſurge pmedio trãſiẽs: vome τ req̃e
σιν, ἀνάστα μεσοπορῶν, ἔμεσον καὶ ἀνα
ces. Audi me fili: τ nõ ſper
παύσῃ. Ἄκουσόν μου τέκνον, καὶ μὴ ἐξου
nas me: τ in nouiſſimis inuenies
θενήσῃς με, καὶ ἐπ' ἐσχάτων εὑρήσεις
verba mea. in oĩbus operib⁹
τοὺς λόγους μου. ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις
tuis eſto velox: τ oĩs infir
σου γίνου ἐντρεχής, καὶ πᾶν ἀρρώ
mitas nõ tibi occurret. Splendidũ
στημα οὐ μή σοι ἀπαντήσῃ. Λαμπρὸν
in panib⁹ benedicere labia: teſtimoniũ
ἐπ' ἄρτοις εὐλογήσει χείλη, μαρτυρία
pulchritudinis illi⁹ fidele. Malo in
τῆς καλλονῆς αὐτοῦ πιστή. Πονηρῷ ἐπ'
pane murmurabit ciuitas: τ teſtimo
ἄρτῳ διαγογγύσει πόλις, καὶ ἡ μαρτυ
niũ nequitie illius diligens. in vino
ρία τῆς πονηρίας αὐτοῦ ἀκριβής. ἐν οἴνῳ
ne virilit̃ agas: multos .n. perdidit vinũ.
μὴ ἀνδρίζου, πολλοὺς γὰρ ἀπώλεσεν οἶνος.
Fornax pbat ferrumiationẽ ĩ tinctura.
Κάμινος δοκιμάζει στόμωμα ἐν βαφῇ.
ſic vinũ in corde ſupborum in
οὕτως οἶνος ἐν καρδίᾳ ὑπερηφάνων ἐν
ebrietate. Equitamẽ vite vinũ hoĩbus: ſi
μέθῃ. Ἐπίσον ζωῆς οἶνος ἀνθρώποις, ἐὰν
biberis illud in menſura ſua. Que vita
πίνῃς αὐτὸν ἐν μέτρῳ αὐτοῦ. Τίς ζωὴ
ei q̃ diminuit̃ vino: τ illud creatũ ẽ in
ἐλαττουμένῳ οἴνῳ, καὶ αὐτὸς ἔκτισται εἰς
leticiã hoĩbus. Exultatio cor
εὐφροσύνην ἀνθρώποις. Ἀγαλλίαμα καρ
dis τ leticia anime vinũ cpotũ
δίας καὶ εὐφροσύνη ψυχῆς οἶνος πινόμενος

Digitized by Google

in tp̄e ſufficiens. Amaritudo aie
ἐν καιρῷ αὐτάρκης. Πικρία ψυχῆς
vinū potatum multū: in irritatiōe ⁊
οἶνος πινόμενος πολύς, ἐν ἐρεθισμῷ καὶ
ruina. multiplicat irā ebrietas
ἀντιπτώματι. πληθύνει θυμὸν μέθη ἄ
ſtulti in offenſionē: diminuēs virtutē
φρονος εἰς πρόσκομμα, ἐλαττῶν ἰσχὺν
⁊ acquirēs vulnera. In conui
καὶ προσποιῶν τραύματα. Ἐν συμπο
uio vini: ne redarguas pximū:
σίῳ οἴνου, μὴ ἐλέγξῃς τὸν πλησίον,
⁊ nō deſpicias eum in letitia
καὶ μὴ ἐξουδενώσῃς αὐτὸν ἐν εὐφροσύνῃ
illius. Verbū improperij: nō dicas
αὐτοῦ. Λόγον ὀνειδισμοῦ, μὴ εἴπῃς
illi: ⁊ ne illū premas in occur
αὐτῷ, καὶ μὴ αὐτὸν θλίψῃς ἐν ἀπαι
ſu eius.
τήσει αὐτοῦ. Ca. 32.

REctorē te cōſtituerūt: ne extolla
Ἡγούμενόν σε κατέστησαν, μὴ ἐπαί
ris: eſto illis q̄ſi vn⁹ ex ip̄is. Curā ha
ρου, γίνου αὐτοῖς ὡς εἷς ἐξ αὐτῶν. Φρόντι
be illoꝝ ⁊ ſic ſede: ⁊ omnē
σον αὐτῶν καὶ οὕτως κάθισον, καὶ πᾶσαν
vſum tui fac: ⁊ approba
τὴν χρείαν σου ποίησον, καὶ εὐδοκιμή
tus quieſce. Ut leteris ppt illos
σας ἀνάπαυσαι. Ἵνα εὐφρανθῇς δι᾽ αὐτοὺς
⁊ ornamēti gratia: accipias coronā.
καὶ εὐκοσμίας χάριν, λάβῃς στέφανον.
Loquere ſeniori: decet enī te:
Λάλησον πρεσβυτέρῳ, πρέπει γάρ σοι,
in diligētia aūt ſcientie ⁊ impe
ἐν ἀκριβείᾳ δὲ ἐπιστήμης καὶ ἐμποδί
dies muſica. Ubi auſcultatio: nō
σεις μουσικά. Ὅπου ἀκρόαμα, μὴ
effundas loquelā: ⁊ importune ne velis
ἐκχέῃς λαλιάν, καὶ ἀκαίρως μὴ σο
videri ſapiēs. Signaculū carbūculi in ornamēto
φίζου. Σφραγὶς ἄνθρακος ἐπὶ κόσμῳ
aureo: cōcent⁹ muſicoꝝ in conui
χρυσῷ, σύγκριμα μουσικῶν ἐν συμ
uio vini: in fabricatione au
ποσίῳ οἴνου, ἐν κατασκευάσματι χρυ
rea ſignaculū ſmaragdi: melodia mu
σῷ σφραγὶς σμαράγδου, μέλος μου
ſicoꝝ ſup dulce vinū. Loquere adole
σικῶν ἐφ᾽ ἡδεῖ οἴνῳ. Λάλησον νεανί
ſcēs ſi neceſſitas tui: vix bis ſi iterro
σκε εἰ χρεία σου, μόλις δὶς ἐὰν ἐπε
gat⁹ fueris. In ſūmā redige ſmonē: in pau
ρωτηθῇς. Κεφαλαίωσον λόγον, ἐν ὀλί
cis multa: eſto q̄ſi ſciēs ⁊
γοις πολλά, γίνου ὡς γινώσκων καὶ
ſimul tacēs. In medio magnatū
ἅμα σιωπῶν. Ἐν μέσῳ μεγιστάνων
ne te facias eq̄lē: ⁊ vbi ſenes ne
μὴ ἐξισάζου, καὶ ὅπου γέροντες μὴ
multa garruleris. Ante tonitrū feſti
πολλὰ ἀδολέσχει. Πρὸ βροντῆς κατα
nat coruſcatio: ⁊ ante verecundū
σπεύδει ἀστραπή, καὶ πρὸ αἰσχυντηροῦ
precedet gr̄a. in hora excita
προσελεύσεται χάρις. ἐν ὥρᾳ ἐξεγεί
re: ⁊ nō ſis vltim⁹: accurre in domū
ρου, καὶ μὴ οὐράγει, ἀπότρεχε εἰς οἶκον
⁊ ne deſideas. Illic lude ⁊ fac
καὶ μὴ ῥαθύμει. Ἐκεῖ παῖζε καὶ ποίει
cogitationes tuas: ⁊ nō in peccatis
τὰ ἐνθυμήματά σου, καὶ μὴ ἐν ἁμαρτίαις

moderate potatuꝫ. Sanitas eſt anime & corpori: ſobrius potus. Vinū multum potatum: irritationeꝫ et iram & ruinas multas facit. Amaritudo anime: vinuꝫ multuꝫ potatū. Ebrietatis animoſitas īprudētis offenſio minorans virtutē & faciēs vulnera. In cōuiuio vini nō arguas proximū: & nō deſpicias eū in iocūditate illi⁹. Verba īproperii non dicas illi: & nō p̄mas illū in repetēdo. Ca. 32.

REctorem te poſuerūt noli extolli: eſto in illis quaſi vnus ex ip̄is. Curā illorum habe & ſic cōſidera: & omni cura tua explicita recūbe: vt leteris propter illos & ornamentū gracie accipias coronā: & dignationē conſequaris corrogationis. Loq̄re maior natu: decet enim te. Primū verbum diligenti ſcientiam: et non impedias muſicā. Vbi auditus non eſt: non effundas ſermoneꝫ: & īportune noli extolli in ſapiētia tua. Gēmula carbunculi in ornamēto auri: & cōparatio muſicorū ī cōuiuio vini. Sicut in fabricatione auri ſignū eſt ſmaragdi: ſic numerus muſicorū in iocundo et moderato vino. Audi tacens: & p reuerētia accedet tibi bona gratia. Adoleſcens loquere in tua cauſa vix cū neceſſe fuerit. Si bis interrogatus fueris: habeat caput reſpōſum tuū. In multis eſto quaſi inſcius: & audi tacēs ſimul & querens. In medio magnatorū loq nō preſumas: & vbi ſunt ſenes non multū loquaris. Ante grādinē preibit coruſcatio: & ante verecundiam preibit gratia: & pro reuerentia accedet tibi bona gracia. Et hora ſurgendi non te frices. Precurre autē prior in domū tuaꝫ: & illic aduocare et illic lude: & age cōceptiones tuas et non in delictis & verbo ſupbo. Super his omnib⁹ benedicito dominū qui fecit te & inebriātem te ab omnib⁹ bonis ſuis. Qui timet deū accipiet doctrinam eius: & qui vigilauerint ad illā inuenient benedictionē. Qui querit legeꝫ implebitur ab ea: & q inſidioſe agit ſcandalizabitur ab ea. Qui timent deū inuenīēt iudiciū iuſtum: et iuſticias q̄ſi lumē accendēt. Peccator homo vitabit correptionē: & ſecundū voluntatē ſuā inueniet cōparationem. Vir cōſilii non diſperdet intelligentiā: alienus & ſuperbus non pertimeſcet timorē. Etiā poſt q̄ fecit cū eo ſine cōſilio: et ſuis inſectationib⁹ arguetur. Fili ſine cōſilio nihil facias: & poſt factū nō penitebis. In via ruine nō eas: & nō offendas in lapides nec credas te vie laborioſe: ne ponas anime tue ſcandalū. Et a filiis tuis caue: & a domeſticis tuis attende. In oī opere tuo crede ex fide aīe tue: hoc eſt enī cōſeruatio mandatorum. Qui credit deo attendit mandatis: et qui cōfidit in illo non minoratus erit. Ca. 33.

TImēti deū nō occurrēt mala: ſed in tentatione de⁹ illū cōſeruabit: & liberabit a malis. Sapiēs nō odit mandata & iuſticias: & nō illidetur quaſi in procella nauis. Hō ſenſatus credit legi dei: & lex illi fidelis. Qui iterrogationē māifeſtat p̄abit verbū: & ſic dep̄cat⁹ exaudietur & cōſuabit diſciplinā & tūc r̄ndebit.

⁊ ſmone ſuperbo: ⁊ ſup hec
καὶ λόγῳ ὑπερηφάνῳ, καὶ ἐπὶ τού
benedicito eū q̄ fecit te:
τοις εὐλόγησον τὸν ποιήσαντά σε,
⁊ inebriantē te de bonis
καὶ μεθύσκοντά σε ἀπὸ τῶν ἀγαθῶν
ſuis. Qui timet dn̄m accipiet
αὐτοῦ. Ὁ φοβούμενος κύριον ἐκδέξε
doctrinā ei⁹: ⁊ q̄ dilucu
ται τὴν παιδείαν αὐτοῦ, καὶ οἱ ὀρθρί
lauerint inuenient cōplacentiā. q̄ q̄rit
ζοντες εὑρήσουσιν εὐδοκίαν. ὁ ζητῶν A
legē replebitꝰ ea: ⁊
νόμον ἐμπλησθήσεται αὐτοῦ, καὶ ὁ
ſimulator ſcādalizabitꝰ in ea.
ὑποκρινόμενος σκανδαλισθήσεται ἐν αὐ
Qui timent dn̄m inuenient
τῷ. Οἱ φοβούμενοι κύριον εὑρήσουσι
iudiciū: ⁊ iuſtificationes q̄ſi lumē incē
κρίμα, καὶ δικαιώματα ὡς φῶς ἐξά
dent. Homo peccator decli
ψουσιν. Ἄνθρωπος ἁμαρτωλὸς ἐκκλί
nat correptionē: ⁊ ſm voluntatē ſuā
νει ἐλεγμόν, καὶ κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ
inuenit conſonantiā. Vir cōſilij B
ἐξευρίσκει σύγκριμα. Ἀνὴρ βουλῆς
nō deſpiciet intelligētiā: alien⁹ aūt
οὐ μὴ παρίδῃ διανόημα, ἀλλότριος δὲ
⁊ ſuperb⁹ nō ptimeſcet timorē:
καὶ ὑπερήφανος οὐ καταπτήξει φόβον,
⁊ poſtq̄ fecit ſecū ſine
καὶ μετὰ τὸ ποιῆσαι μεθ᾽ ἑαυτοῦ ἄνευ
cōſilio. Sine cōſilio nihil facias:
βουλῆς. Ἄνευ βουλῆς μηθὲν ποιήσῃς,
⁊ in faciēdo ne te peniteat.
καὶ ἐν τῷ ποιῆσαι μὴ μεταμελοῦ.
In via ruine nō eas: C
Ἐν ὁδῷ ἀντιπτώματος μὴ πορεύου,
⁊ nō offendes in lapidoſis. ne con
καὶ μὴ προσκόψεις ἐν λιθώδεσι. μὴ πι
fidas in via ſine offendiculo: ⁊ a
στεύσῃς ἐν ὁδῷ ἀπροσκόπτῳ, καὶ ἀπὸ
filijs tuis caue. In omni
τῶν τέκνων σου φύλαξαι. Ἐν παντὶ
opere bono crede aie tue:
ἔργῳ ἀγαθῷ πίστευε τῇ ψυχῇ σου,
⁊ enī hoc eſt cuſtodia mādatoꝝ.
καὶ γὰρ τοῦτό ἐστι τήρησις ἐντολῶν.
Qui credit dn̄o attēdit mādato:
Ὁ πιστεύων κυρίῳ προσέχει ἐντολῇ,
⁊ q̄ confidit in illo nō diminue D
καὶ ὁ πεποιθὼς ἐπ᾽ αὐτῷ οὐκ ἐλαττω
tur.
θήσεται. Ca. 33.

TImenti dn̄m nō occur
Τῷ φοβουμένῳ τὸν κύριον οὐκ ἀ
ret malū. ſed in tentatione ⁊
παντήσει κακόν. ἀλλ᾽ ἐν πειρασμῷ καὶ
iteꝝ eruet eū. Vir ſapiens
πάλιν ἐξαιρεῖται αὐτόν. Ἀνὴρ σοφὸς
nō odiet legē: at q̄ ſimulat
οὐ μισήσει νόμον, ὁ δὲ ὑποκρινόμενος
in ea: q̄ſi in procella multoꝝ.
ἐν αὐτῷ, ὡς ἐν καταιγίδι πολλῶν.
Homo prudens credet legi:
Ἄνθρωπος συνετὸς ἐμπιστεύσει νόμῳ, A
⁊ lex illi fidelis: q̄ſi interrogatio māi
καὶ ὁ νόμος αὐτῷ πιστός, ὡς ἐρώτημα δή
feſta. p̄para verbū: ⁊ ſic audieris:
λον· ἑτοίμασον λόγον, καὶ οὕτως ἀκουσθήσῃ,
indue diſciplinā: ⁊ tūc reſpōde.
σύνδησον παιδείαν, καὶ τότε ἀποκρίθητι.

3.21.b Rota currus precordia fatui: et
Τροχὸς ἁμάξης σπλάγχνα μωροῦ, καὶ
ſicut axis verſatilis cogitatio illi⁹.
ὡς ἄξων στρεφόμενος ὁ διαλογισμὸς αὐτ.
equ⁹ ad admiſſurã ſicut amicus ſubſãnator:
ἵππος εἰς ὀχείαν ὡς φίλος μῶκος,
ſub oi ſeſſore hin
ὑποκάτω παντὸς ἐπικαθημένου χρεμε-
B niet. Quare dies eſt ſupra die:
τίει. Διατί ἡμέρα ὑπερέχει ἡμέρας,
et ois lux diei anni a ſole:
καὶ πᾶν φῶς ἡμέρας ἐνιαυτοῦ ἀφ᾽ ἡλίου,
in cognitiõe dñi ſeparati ſunt: et im
ἐν γνώσει κυρίου διεχωρίσθησαν, καὶ ἠλ
mutauit tẽpora et feſtiuitates. Et ab il
λοίωσε καιροὺς καὶ ἑορτάς. Καὶ ἀπ᾽ αὐ
lis exaltauit et ſctificauit: et ex ipſis
τῶν ἀνύψωσε καὶ ἡγίασε, καὶ ἐξ αὐτῶν
poſuit in numeꝝ dieꝝ: et homi
ἔθηκεν εἰς ἀριθμὸν ἡμερῶν, καὶ ἄνθρω-
nes oẽs a ſolo et ex terra
ποι πάντες ἀπὸ ἐδάφους καὶ ἐκ γῆς
creat⁹ eſt adã. in multitudine ſcientie
ἐκτίσθη ἀδάμ. ἐν πλήθει ἐπιστήμης
dñs ſeparauit eos: et immuta
κύριος διεχώρισεν αὐτοὺς, καὶ ἠλλοίω
uit vias eoꝝ. Ex ipſis be
C σε τὰς ὁδοὺς αὐτῶν. Ἐξ αὐτῶν εὐ-
nedixit et exaltauit et ex ipſis ſcti
λόγησε καὶ ἀνύψωσε καὶ ἐξ αὐτῶν ἡγί
ficauit: et ad ſe approximauit: ab
3.24.d ασε, καὶ πρὸς αὐτὸν ἤγγισεν, ἀπ᾽
ipſis maledixit et humiliauit
αὐτῶν κατηράσατο καὶ ἐταπείνωσε
et euertit illos a ſedib⁹
καὶ ἀνέτρεψεν αὐτοὺς ἀπὸ στάσεων
ipſoꝝ. Quaſi lutũ figuli in ma
αὐτῶν. Ὡς πηλὸς κεραμέως ἐν χει
nu ipius: oẽs vie ei⁹ ſcdm
ρὶ αὐτοῦ, πᾶσαι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ κα-
dñs beneplacitũ ipius. ſic ho
τὰ τὴν εὐδοκίαν αὐτοῦ. οὕτως ἄν-
mo in manu ei⁹ q̃ fecit eũ:
θρωπος ἐν χειρὶ ποιήσαντος αὐτόν,
ad reddendũ eis ſm iudiciũ
ἀποδοῦναι αὐτοῖς κατὰ τὴν κρίσιν
ſuũ. Contra malũ bo
αὐτοῦ. Ἀπέναντι τοῦ κακοῦ τὸ ἀγα-
nũ: et cõtra mortẽ vita.
θόν, καὶ ἀπέναντι τοῦ θανάτου ἡ ζωή.
D Sic cõtra peccatorẽ
Οὕτως ἀπέναντι τοῦ ἁμαρτωλοῦ ὁ
pius: et ſic contra vi
εὐσεβής, καὶ οὕτως ἀπέναντι ἀν-
rũ religioſum peccator. Et
δρὸς εὐσεβοῦς ὁ ἁμαρτωλός. Καὶ
ſic aſpice in oia opa
οὕτως ἔμβλεψον εἰς πάντα τὰ ἔργα
altiſſimi: duo duo: vnũ contra
τοῦ ὑψίστου, δύο δύο, ἓν κατέναντι
vnũ: et ego vltim⁹ vigilaui.
τοῦ ἑνός, κἀγὼ ἔσχατος ἠγρύπνησα.
Sicut q̃ colligit calamos poſt vĩdemiatores:i
3.7.c. Ὡς καλαμώμενος ὀπίσω τρυγητῶν, ἐν
bñdictione dñi preueni: et ſicut q̃ vĩde
εὐλογίᾳ κυρίου ἔφθασα, καὶ ὡς τρυ-
miat repleui torcularẽ. Aduertite q̃m
γῶν ἐπλήρωσα ληνόν. Κατανοήσατε ὅτι
nõ mihi ſoli laboraui: ſed omni
οὐκ ἐμοὶ μόνῳ ἐκοπίασα, ἀλλὰ πᾶ-
b⁹ q̃rentib⁹ diſciplinã. Audite
σι τοῖς ζητοῦσι παιδείαν. Ἀκούσα-

Precordia fatui quaſi rota carri: & quaſi axis verſatilis cogitatus illi⁹. Equus emiſſarius: ſic & amicus ſubſannator: ſub oĩ ſupra ſedente hinnit. Quare dies diem ſuperat: & iterum lux lucem: & annus annum a ſole. A domini ſcientia ſeparati ſunt: facto ſole & preceptum cuſtodiente per dei ſapientiam diuiduntur. Et immutauit tẽpora & dies feſtos ipſorum: & in illis dies feſtos celebrauerunt ad horã. Ex ipſis exaltauit & magnificauit deus: & ex ipſis poſuit in numerum dierum: & omnes homines de ſolo et ex terra vnde creatus eſt adam. In multitudine diſciplĩne domini ſeparauit eos: et immutauit vias eorum. Et ex ipſis benedixit & exaltauit: & ex ipſis ſanctificauit: & ad ſe applicauit: & ex ipſis maledixit & humiliauit: & conuertit illos a ſeparatione ipſorum. Quaſi lutum figuli in manu ipſius: plaſmare illud & diſponere. Omnes vie eius ſecundum diſpoſitionem ei⁹: ſic homo in manu illius qui ſe fecit: & reddet illi ſecundum iudicium ſuum. Contra malum bonum eſt: & contra vitam mors: ſic et contra virum iuſtum peccator. Et ſic intuere in omnia opera altiſſimi. Duo contra duo: & vnũ contra vnũ. Et ego nouiſſim⁹ euigilaui: & quaſi qui colligit acinos poſt vindemiatores. In benedictione dei & ipſe ſperaui: & quaſi qui vindemiat repleui torcular. Reſpicite quoniam non mihi ſoli laboraui: ſed & omnibus exquirentibus diſciplinam. Audite me magnati et omnes populi: & rectores eccleſie auribus percipite. Filio & mulieri: fratri et amico non des poteſtatem ſuper te in vita tua: et non dederis alii poſſeſſionem tuam: ne forte peniteat te et depreceris pro illis. Dum adhuc ſuperes et aſpiras: non immutabit te omnis caro. Melius eſt enim vt filii te rogent: q̃ te reſpicere in manus filiorum tuorum. In omnibus operib⁹ tuis precellens eſto. Ne dederis maculam in gloriam tuã. In die conſumationis dierum vite tue: & in tempore exitus tui diſtribue hereditatem tuam. Cibaria & virga et onus aſino panis: et diſciplina & opus ſeruo. Operatur in diſciplina et q̃rit requieſcere: laxa manus illi: & querit libertatem. Iugum & lorum curuãt collum durum: et ſeruum inclinãt operationes aſſidue. Seruo maliuolo tortura & compedes: mitte illum in operationem ne vacet. Multam enim malitiam docuit ocioſitas. In opera conſtitue eum: ſic enim condecet illum. Quia ſi non obaudierit: curua illum compedibus: et nõ amplifices ſuper omnẽ carnem. Verum ſine iudicio nihil facias graue. Si eſt tibi ſeruus fidelis: ſit tibi quaſi anima tua. Quaſi fratrem ſic eum tracta: quoniam in ſanguine anime comparaſti illum. Si leſeris eum iniuſte in fugam conuertetur: & ſi extollens diſceſſerit: quem queras: & in qua via queres illum neſcis.

Capitulum trigeſimum quartum.

magnates: et rectores eccle
τε μεγιστᾶνες, καὶ οἱ ἡγούμενοι ἐκκλησί-
ſie aurib⁹ pcipite. Filio et mulieri
ας ἐνωτίσασθε. Υἱῷ καὶ γυναικί,
fratri et amico: ne dederis poteſtatẽ
ἀδελφῷ καὶ φίλῳ, μὴ δῷς ἐξουσίαν
ſup te in vita tua: et ne dederis
ἐπὶ σεαυτῷ ἐν ζωῇ σου, καὶ μὴ δῷς
alteri diuitias tuas: ne penitentia
ἑτέρῳ τὰ χρήματά σου, ἵνα μὴ μεταμε-
ductus preceris p eis. Dũ adhuc viuis
ληθεὶς δέῃ περὶ αὐτῶν. Ἕως ἔτι ζῇς
et eſt ſpũs in te: ne alienes te ipſũ
καὶ ἐστὶ πνοὴ ἐν σοί, μὴ ἀλλάξῃς σεαυ
oi carni. Melius enim eſt
τὸν πάσῃ σαρκί. Κρεῖσσον γάρ ἐστι τὰ
filios indigere tui: q̃ te aſpicere
τέκνα δεηθῆναί σου, ἢ σὲ ἐμβλέπειν
ad man⁹ filioꝝ tuoꝝ. In oibus operi
εἰς χεῖρας υἱῶν σου. Ἐν πᾶσι τοῖς ἔρ-
bus tuis eſto pcellens: et ne des
γοις σου γίνου ὑπεράγων, καὶ μὴ δῷς
maculã in gloria tua. In die cõſu
μῶμον ἐν τῇ δόξῃ σου. Ἐν ἡμέρᾳ συν
mationis dieꝝ vite tue et in tẽpe
τελείας ἡμερῶν ζωῆς σου καὶ ἐν καιρῷ
mortis diſtribue hereditatẽ. Pabula
τελευτῆς διάδος κληρονομίαν. Χορτά-
feni et virga et onera aſino:
σματα καὶ ῥάβδος καὶ φορτία ὄνῳ,
panis et diſciplina et opa ſeruo. ope
ἄρτος καὶ παιδεία καὶ ἔργα οἰκέτῃ. Ἔρ-
rare in diſciplina et queret re
γασαι ἐν παιδείᾳ καὶ ζητήσει ἀνα-
quiẽ: laxa manus illi et que
παυσιν, ἄνες χεῖρας αὐτῷ καὶ ζη-
ret libertatẽ. iugũ et loꝝ
τήσει ἐλευθερίαν. Ζυγὸς καὶ ἱμὰς
curuãt colliũ: et ſeruo male
κάμψουσι τράχηλον, καὶ οἰκέτῃ κα-
fico torture et tormẽta. Im
κούργῳ στρέβλαι καὶ βάσανοι. Ἔμ-
mitte illũ in operationẽ ne va
βαλε αὐτὸν εἰς ἐργασίαν ἵνα μὴ ἀρ-
cet: multã enĩ malitiã docuit
γῇ, πολλὴν γὰρ κακίαν ἐδίδαξεν ἡ
ocioſitas. in opa conſtitue q̃madmodũ
ἀργία. Εἰς ἔργα κατάστησον καθὼς
decet eũ: et ſi nõ obedierit:
πρέπει αὐτῷ, καὶ ἐὰν μὴ πειθαρχῇ,
aggraua cõpedes ei⁹. Et nõ
βάρυνον τὰς πέδας αὐτοῦ. Καὶ μὴ
abundes oi carni: et ſine iudi
περισσεύσῃς πάσῃ σαρκί, καὶ ἄνευ κρίσε-
cio nõ facias aliquid. Si eſt tibi
ως μὴ ποιήσῃς μηδέν. Εἰ ἔστι σοι
ſeru⁹: ſit tibi ſicut aia tua
οἰκέτης, ἔστω σοι ὡς ἡ ψυχή σου
q̃m in ſanguine acquiſiſti illũ. Si
ὅτι ἐν αἵματι ἐκτήσω αὐτόν. Εἰ
eſt tibi ſeru⁹: tracta eũ vt fra
ἐστί σοι οἰκέτης, ἄγε αὐτὸν ὡς ἀδελ-
trẽ: q̃m tanq̃ aia tua indigebis
φόν, ὅτι ὡς ἡ ψυχή σου ἐπιδεήσεις
eo. Si malefeceris ei iniuſte
αὐτοῦ. Ἐὰν κακώσῃς αὐτὸν ἀδίκως
et tollẽs aufugerit: in qua via
καὶ ἀπάρας ἀποδράσῃ, ἐν ποίᾳ ὁδῷ
queres eum?
ζητήσεις αὐτόν;
Ca. 34.
Uanc ſpes et mẽdaces
Κεναὶ αἱ ἐλπίδες καὶ ψευδεῖς
E.

Digitized by Google

impudēti viro: ⁊ inſomnia elevant
ἀσυνέτῳ ἀνδρί, καὶ ἐνύπνια ἀναπτεροῦσιν
ſtultos. q̄ſi q̄ apprehēdit vmbrā ⁊ pſe
ἄφρονας. ὡς ὁ δρασσόμενος σκιᾶς καὶ διώ
quit vētos: ſic q̄ intēdit inſomniis.
κων ἀνέμους, οὕτως ὁ ἐπέχων ἐνυπνίοις.
Hoc ſm̄ hoc viſio inſomniorum: an
Τοῦτο κατὰ τοῦτο ὅρασις ἐνυπνίων, κα
te faciē ſimilitudo faciei.
τέναντι προσώπου ὁμοίωμα προσώπου.
ab immūdo q̄d mundabit? ⁊
ἀπὸ ἀκαθάρτου τί καθαρισθήσεται; καὶ
a mēdace q̄d verū erit? Vaticiniū
ἀπὸ ψευδοῦς τί ἀληθεύσει; Μαντεία
⁊ auguria ⁊ inſomnia: vana ſunt:
καὶ οἰωνισμοὶ καὶ ἐνύπνια, μάταιά ἐστι,
⁊ ſicut parturiētis phātaſias patit̄ tuū
καὶ ὡς ὠδινούσης φαντάζεταί σου ἡ
cor. Niſi ab altiſſimo miſſa
καρδία. Ἐὰν μὴ παρὰ ὑψίστου ἀποσταλῇ
ſint in viſitatione tua: ne dederis in illa
ἐν ἐπισκοπῇ σου, μὴ δῷς εἰς αὐτὰ
cor tuū. multos eñ͂ dece-
τὴν καρδίαν σου. πολλοὺς γὰρ ἐπλά-
perūt inſomnia: ⁊ exciderūt ſperātes
νησε τὰ ἐνύπνια, καὶ ἐξέπεσον ἐλπίζοντες
in illis. Sine mēdacio conſumabi
ἐπ' αὐτοῖς. Ἄνευ ψεύδους συντελεσθή-
tur lex: ⁊ ſapiā oī fideli
σεται νόμος, καὶ σοφία στόματι πιστῷ
cōſumatio. Vir q̄ vagatus eſt no
τελείωσις. Ἀνὴρ πεπλανημένος ἔγ-
uit multa: ⁊ multū expertus enarra
νω πολλά, καὶ ὁ πολύπειρος ἐκδιηγή-
bit intellectū. Qui nō expert⁹ eſt nouit
σεται σύνεσιν. Ὃς οὐκ ἐπειράσθη ὀλίγα
pauca: at q̄ decept⁹ eſt multiplicat aſtu
ὀλίγα, ὁ δὲ πεπλανημένος πληθυνεῖ πα
tiam. multa vidi in deceptio
νουργίαν. πολλὰ ἑώρακα ἐν τῇ ἀποπλα
ne mea. ⁊ fictiones ver-
νήσει μου. καὶ τὰ πλάσματα τῶν λό-
borum meorum: intellect⁹ me⁹. Pluries vſq; ad
γων μου, σύνεσίς μου. Πλεονάκις ἕως
mortē periclitat⁹ ſum. ⁊ liberat⁹ ſū: horum
θανάτου ἐκινδύνευσα. καὶ διεσώθην, τούτων
gr̄a. Sp̄us timentiū dñm
χάριν. Πνεῦμα φοβουμένων τὸν κύριον
viuet: nā ſpes illorum in ſaluā
ζήσεται, ἡ γὰρ ἐλπὶς αὐτῶν ἐπὶ τὸν σώ-
tem illos. q̄ timet dñm:
ζοντα αὐτούς. ὁ φοβούμενος τὸν κύριον,
nihil timebit: ⁊ non trepidabit
οὐδὲν εὐλαβηθήσεται, καὶ οὐ μὴ δειλιάσῃ
qm̄ ipe ſpes ei⁹. Timētis
ὅτι αὐτὸς ἐλπὶς αὐτοῦ. Φοβουμένου τὸν
dñm: beata aīa. cui intēdit:
κύριον, μακαρία ἡ ψυχή. τίνι ἐπέχει,
⁊ q̄d eius firmamentū. oculi do
καὶ τίς αὐτοῦ στήριγμα. οἱ ὀφθαλμοὶ κυ
mini ſup amātes eū: prote
ρίου ἐπὶ τοὺς ἀγαπῶντας αὐτόν, ὑπερα
ctio potētie ⁊ firmamētū fortitudinis.
σπισμὸς δυναστείας καὶ στήριγμα ἰσχύος.
Tegmē ab ardore: ⁊ tegmē a
Σκέπη ἀπὸ καύσωνος, καὶ σκέπη ἀπὸ
meridie: cuſtodia ab offenſio
μεσημβρίας, φυλακὴ ἀπὸ προσκόμματος
ne ⁊ adiutoriū caſus. Exaltās ani
τος καὶ βοήθεια πτώσεως. Ἀνυψῶν ψυ
mā ⁊ illuminās oculos: ſanitatē dās
χὴν καὶ φωτίζων ὀφθαλμούς, ἴασιν δι-

Vana ſpes & mēdaciū viro īſenſato: & ſōnia extollūt īprudētes. Quaſi qui apprehēdit vmbrā: & pſeqtur vētū: ſic & q attēdit ad viſa mēdacia. Scd̄z hoc viſio ſōniorū. Ante faciē hoīs ſilitudo alterius hoīs. Ab imūdo qd mūdabitur: & a mē dace qd verū dicetur? Diuinatio erroris & auguria: mēdacia & ſōnia malefaciētiū vāitas ē. Et ſicut parturiētis cor tuū phātaſias patitur niſi ab altiſſimo fuerit emiſſa viſitatio. ne dederis ī illis cor tuū. Multos eñ͂ errare fecerūt ſōnia: & exciderūt ſperātes in illis. Sine mēdacio cōſumabitur verbū legis: & ſapiā in ore fidelis cōplanabitur. Qui nō eſt tentatus qd ſcit? Vir in multis expertus cogitabit multa: et q multa didicit enarrabit intellectuz. Qui nō ē expt⁹ pauca recognoſcit. Qui aūt in multis fact⁹ ē: multiplicat maliciā. Qui tentat⁹ nō ē: q̄lia ſcit. Qui iplanat⁹ eſt: abūdabit neqtia. Multa vidi enarrando: & plimas verborū cōſuetudines. Aliquoties vſq; ad mortē piclitat⁹ ſuz horū cauſa: & liberat⁹ ſum gr̄a dei. Sp̄us timētiū deū q̄ritur: & in reſpectu illi⁹ bn̄dicetur. Spes eñ͂ illorū in ſaluātē illos: & oculi dei in diligētes ſe. Qui timet dñz nihil trepidabit: & nō pauebit: qm̄ ipe eſt ſpes ei⁹. Timētis dñm beata ē aīa ei⁹: ad quez reſpicit: & q eſt fortitudo eius. Oculi dñi ſup timentes eū: ptector potētie: firmamētū virtutis: tegimē ardoris et vmbraculū meridiani: deprecatio offenſiōis & adiutoriū caſus: exaltās aīam & illūinās oculos: dās ſanitatē & vitā et bn̄dictionē. Immolātis ex iniquo oblatio ē maculata: & nō ſunt bn̄placite ſubſānatiōes iniuſtorū. Dn̄s ſol⁹ ſuſtinētib⁹ ſe in via veritatis & iuſticie. Dona iniquorū nō pbat altiſſim⁹: nec reſpicit ī oblatiōes iniquorū: nec in multitudine ſacrificiorū: eorū ppitiabitur pctis. Qui offert ſacrificiuz ex ſubſtātia paupuz: q̄ſi q victimat filiū ī cōſpectu patris ſui. Panis egētiū vita pauperis ē: q defraudat illū hō ſanguinis ē. Qui aufert ī ſudore panē q̄ſi q occidit pximū ſuū. Qui effundit ſāguinē: & q fraudē facit mercenario: fr̄es ſūt. Vn⁹ edificās et vnus deſtruēs: qd pdeſt illis niſi labor? Vn⁹ orās & vn⁹ maledicēs: cui⁹ vocē exaudiet de⁹? Qui baptizatur a mortuo & iterū tāgit mortuū qd pficit lauatio illi⁹? Sic homo q ieiunat in peccatis ſuis: & iteruz eadē faciens quid proficit humiliādo ſe? Orationē illius quis exaudiet? Ca.35.

Qui cōſeruat legē mltiplicat orōnē. Sacrificiū ſalutare ē attēdere mādatis et diſcedere ab oī iniqtate: & ppitiationē litare ſacrificiis ſup iniuſticias: & deprecatio p pctis recedere ab iniuſticia. Retribuet gr̄am q offert ſimilaginē: & q facit miam offert ſacrificiū. Bn̄placitū ē dño recedere ab iniqtate: & deprecatio p pctis recedere ab iiuſticia. Nō apparebis ante cōſpectū dñi vacu⁹: Hec eñ͂ oīa propter mādata dei fiūt. Oblatio iuſti ipinguat altare: & odor ſuauitatis ē in cōſpectu altiſſimi. Sacrificiū iuſti acceptū ē: & memoriā ei⁹ nō obliuiſcetur dn̄s. Bono aīo gl̄iā redde deo: & nō minuas p̄mitias manuū tuarū. In oī dato hilarē fac vultū tuū: & ī exultatiōe ſctifica decimas tuas.

vitā ⁊ bn̄dictionē. Sacrificās ex A
δοὺς ζωὴν καὶ εὐλογίαν. Θυσιάζων ἐξ
iniuſto: oblatio ridicula: ⁊ nō
ἀδίκου, προσφορὰ μεμωκημένη, καὶ οὐκ
in bn̄placitū donaria iniquorum. Nō
εἰς εὐδοκίαν δωρήματα ἀνόμων. Οὐκ
cōplacet altiſſim⁹ oblationib⁹ impiorum:
εὐδοκεῖ ὁ ὕψιστος προσφοραῖς ἀσεβῶν,
neq; in multitudīe ſacrificiorum ppitiat̄ p pec
οὐδὲ ἐν πλήθει θυσιῶν ἐξιλάσκεται ἁμαρ
cato. Sacrificās filiū corā patre
τίας. Θύων υἱὸν ἔναντι τοῦ πατρὸς
eius q̄ adducit ſacrificiū ex ſubſtā B
αὐτοῦ ὁ προσάγων θυσίαν ἐκ χρημά
tia pauperum. panis indigentiū vita
των πενήτων. ἄρτος ἐπιδεομένων ζωὴ
pauperum: q̄ defraudat illū homo ſan
πτωχῶν, ὁ ἀποστερῶν αὐτὸν ἄνθρωπος αἱ
guinū. Occidens primū aufe-
μάτων. Φονεύων τὸν πλησίον ὁ ἀφαι
rens conuictū: ⁊ effundēs ſanguinē
ρούμενος συμβίωσιν, καὶ ἐκχέων αἷμα ὁ
defraudās mercedē mercenarii. Vn⁹ edificans
ἀποστερῶν μισθὸν μισθωτοῦ. Εἷς οἰκοδομῶν
⁊ vn⁹ deſtruēs: q̄d lucrant̄ pluſ q̄
καὶ εἷς καταλύων, τί ὠφελοῦσι πλεῖον ἢ
labores? Vn⁹ orās ⁊ vn⁹ maledi C
κόπους; Εἷς εὐχόμενος καὶ εἷς καταρώμε
cēs: cui⁹ vocē exaudiet dn̄s?
νος, τίνος φωνῆς εἰσακούσεται ὁ δεσπότης;
Qui intingit̄ a mortuo ⁊ iterum tan
Βαπτιζόμενος ἀπὸ νεκροῦ καὶ πάλιν ἁπτό
git eū: q̄ vtilitas in lauacro illi⁹.
μενος αὐτοῦ, τί ὄφελος ἐν τῷ λουτρῷ αὐτοῦ.
Sic homo q̄ ieiunat in peccatis
Οὕτως ἄνθρωπος νηστεύων ἐπὶ τῶν ἁμαρτιῶν
ſuis. ⁊ iterum vadēs ⁊ hec fa-
αὐτοῦ. καὶ πάλιν πορευόμενος καὶ ταῦτα ποι
ciēs. orōnem illi⁹ q̄s exaudiet: puer. 15.b
ῶν. τῆς προσευχῆς αὐτοῦ τίς εἰσακούσεται,
⁊ q̄d pfecit in humiliādo ſe?
καὶ τί ὠφέλησεν ἐν τῷ ταπεινωθῆναι αὐτοῦ; D

Qui cōſeruat legē multiplicat obla- C.35.
Ὁ συντηρῶν νόμον πλεονάζει προσ
tiones: ſacrificator ſalutaris q̄ attēdit mā
φοράς, θυσιάζων σωτηρίου ὁ προσέχων ἐν
datis: ⁊ retribuēs gr̄am vt q̄
τολαῖς, καὶ ἀνταποδιδοὺς χάριν ὡς προσ-
offert ſiliginē. ⁊ q̄ facit elemoſy
φέρων σεμίδαλιν. καὶ ὁ ποιῶν ἐλεημοσύ-
nā: ſacrificator laudis. bn̄placitū dñi recede-
νην, θυσιάζων αἰνέσεως. εὐδοκία κυρίου ἀποστῆ
re ab iniquitate: ⁊ ppitiatio recedere
ναι ἀπὸ πονηρίας, καὶ ἐξιλασμὸς ἀποστῆναι Nu.19
ab iniuſticia. Ne appareas ante dñm vacu⁹:
ἀπὸ ἀδικίας. Μὴ ὀφθῇς ἐνώπιον κυρίου κενός,
oīa eñ͂ hec gr̄a mādati. Oblatio
πάντα γὰρ ταῦτα χάριν ἐντολῆς. Προσφο A
iuſti impinguat altare: ⁊ ſuauis
ρὰ δικαίου λιπαίνει θυσιαστήριον, καὶ ἡ εὐω
odor eius ī cōſpectu altiſſimi. Sacrificiū viri
δία αὐτῆς ἔναντι ὑψίστου. Θυσία ἀνδρὸς
iuſti acceptabile: ⁊ memoria eius nō
δικαίου δεκτή, καὶ τὸ μνημόσυνον αὐτῆς οὐκ
tradet̄ obliuioni. In bono oculo glori-
ἐπιλησθήσεται. Ἐν ἀγαθῷ ὀφθαλμῷ δόξα Exo.
fica dñm: ⁊ ne diminuas p̄mitias ma- 23.b
σον τὸν κύριον, καὶ μὴ σμικρύνῃς ἀπαρχὴν χει 7.24.d
nuū tuarum. in oī dato hilarifica vul Deut.
ρῶν σου. ἐν πάσῃ δόσει ἱλάρωσον τὸ πρόσω 16.a.
tū tuū: ⁊ in letitia ſctifica decimas.
πόν σου, καὶ ἐν εὐφροσύνῃ ἁγίασον δεκάτην. 2.Cor. 9.b.

Digitized by Google

Tob. 4 b. Da altiſſimo ſm donũ eius: ⁊
Δὸς ὑψίςω κατὰ τὴν δόσιν αὐτοῦ, καὶ
in bono oculo adinuẽtionẽ man⁹.
C ἐν ἀγαθῷ ὀφθαλμῷ καθεύρεμα χειρός.
Ro. 2. b Actuũ. 10. f. qm̃ dñs retribuẽs eſt: ⁊ retri
ὅτι κύριος ἀνταποδιδούς ἐςι, καὶ ἀντα
buet ſeptupla. ne diminuas ex dono:
ποδώσει ἑπταπλάσια. μὴ δωροκόπει,
nõ em̃ ſuſcipiet: ⁊ nõ intẽdas ſacri
οὐ γὰρ προσδέξεται, καὶ μὴ ἔπεχε θυ=
ficio iniuſto: qm̃ iudex dñs eſt: ⁊
σία ἀδίκῳ, ὅτι κριτὴς κύριός ἐςι, καὶ
nõ eſt apud illũ opinio perſone.
οὐκ ἔςι παρ' αὐτῷ δόξα προσώπου.
Nõ accipiet dñs pſonam ſup pau
Οὐ λήψεται κύριος πρόσωπον ἐπὶ πτω
pere: ⁊ deprecationẽ iniuria affecti exau
χῷ, καὶ δέησιν ἠδικημένου εἰσακούσε=
D diet. Nõ deſpiciet ſupplicationẽ pupilli
ται. Οὐ μὴ ὑπερίδῃ ἱκετείαν ὀρφανοῦ
⁊ viduã ſi effundat loquelã. Nõne
καὶ χήραν ἐὰν ἐκχέῃ λαλιάν. Οὐχὶ
lachryma vidue ad maxillã deſcen
δάκρυον χήρας ἐπὶ σιαγόνα καταβαί=
dit? ⁊ exclamatio ei⁹ ſup eũ q̃
νει; καὶ ἡ καταβόησις αὐτῆς ἐπὶ τῷ κα
deduxit eã. Qui colit in bñplaci
ταγαγόντι αὐτά. Θεραπεύων ἐν εὐδο
cito ſuſcipiet: ⁊ deprecatio illi⁹ vſq; ad
κίᾳ δεχθήσεται, καὶ ἡ δέησις αὐτοῦ ἕως
nubes attinget. oratio hu
τῶν νεφελῶν συνάψει. προσευχὴ τα=
A milis nubes penetrauit: ⁊ donec appro
πεινοῦ νεφέλας διῆλθε, καὶ ἕως συνεγ
Infra. eo. pinquet: nõ cõſolabit. ⁊ nõ diſce
γίσῃ, οὐ μὴ παρακληθῇ. καὶ οὐ μὴ ἀπο
Tob. 9 d. det donec reſpexerit altiſſim⁹. Iudicabit
ςῇ ἕως ἂν ἐπισκέψηται ὁ ὕψιςος. Κρινεῖ
iuſtos: ⁊ faciet iudiciũ: ⁊ domi
δικαίους, καὶ ποιήσει κρίσιν, καὶ ὁ κύρι=
n⁹ nõ tardabit neq; patientiã hẽbit
ος οὐ μὴ βραδύνῃ οὐδὲ μὴ μακροθυμήσῃ
in illis fortis. Quouſq; cõterat lũ
ἐπ' αὐτοῖς ὁ κραταιός. Ἕως ἂν τρίψῃ ὀσ
B bos crudeliũ: ⁊ gentib⁹ retri
φὺν ἀνελεημόνων, καὶ τοῖς ἔθνεσιν ἀντα
buet vindictã. donec tollat multitudinẽ
ποδώσει ἐκδίκησιν. ἕως ἐξάρῃ πλῆθος
cõtumelioſoꝝ ⁊ ſceptra iniuſtoꝝ cõterat.
ὑβριςῶν καὶ σκῆπτρα ἀδίκων συντρίψῃ.
donec reddat hoĩ ſm
ἕως ἀνταποδώσει ἀνθρώπῳ κατὰ τὰς
S. eo. act⁹ eius: ⁊ opa hoim
πράξεις αὐτοῦ, καὶ τὰ ἔργα ἀνθρώπων
ſm cogitationes eius. Donec iudicet
κατὰ τὰ ἐνθυμήματα αὐτοῦ. Ἕως ἂν κρίνῃ
iudiciũ ppl̃i ſui: ⁊ letifica=
C τὴν κρίσιν τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, καὶ εὐφρα=
bit eos in mia ſua. Quã pul
νεῖ αὐτοὺς ἐν τῷ ἐλέει αὐτοῦ. Ὡς ὡ=
chra mia in tp̃e tribulationis: q̃ſi nu
ραῖον ἔλεος ἐν καιρῷ θλίψεως, ὡς νεφέ
bes pluuie in tp̃e ſiccitatis.
λαι ὑετοῦ ἐν καιρῷ ἀβροχίας. Ca. 36.
Nu. 6. d. Miſerere nr̃i dñe deus omni
Ελέησον ἡμᾶς δέσποτα ὁ θεὸς πάν
um: ⁊ reſpice: ⁊ immitte
των, καὶ ἐπίβλεψον, καὶ ἐπίβαλε τὸν
timorẽ tui ſup oẽs gẽtes nõ
φόβον σου ἐπὶ πάντα τὰ ἔθνη τὰ μὴ
exquirẽtes te. Leua manũ tuã
ἐκζητοῦντά σε. Ἔπαρον τὴν χεῖρά σου

Da altiſſimo ſm donatũ ei⁹ et in bono
oculo adinuentionẽ facito manuũ tua=
rũ: qm̃ dñs retribuẽs eſt: & ſepties tãtũ
retribuet tibi. Noli offerre munera pra
ua: nõ em̃ ſuſcipiet illa. Et noli inſpice=
re ſacrificiũ iniuſtũ: qm̃ dñs iudex eſt:
& nõ eſt apud illũ glĩa pſone. Non acci=
piet dñs perſonã in pauperẽ: et depre=
cationẽ leſi exaudiet. Nõ deſpiciet pre
ces pupilli: nec viduã ſi effundat loque
lã gemit⁹. Nõne lachryme vidue ad ma
xillã deſcendũt: et exclamatio eius ſup
deducentẽ eas? A maxilla em̃ aſcendũt
vſq; ad celũ: & dñs exauditor non dele
ctabitur i illis. Qui adorat deũ in oble
ctatione ſuſcipietur: & deprecatio illius
vſq; ad nubes ꝓpinquabit. Oratio hu
miliãtis ſe nubes penetrabit: & donec ꝓ
pinquet nõ cõſolabitur: & nõ diſcedet
donec altiſſim⁹ aſpiciat. Et dñs nõ elon
gabit: ſed iudicabit iuſtos & faciet iudi=
ciũ: & fortiſſim⁹ nõ habebit in illis pa=
cientiã: vt cõtribulet dorſum ipoꝝ &
gẽtibus reddet vindictam donec tollat
plenitudinẽ ſuperborum: & ſceptra ini
quorũ cõtribulet: donec reddat hoib⁹
ſm act⁹ ſuos et ſm opa ade: et ſm pre=
ſumptionẽ illius: donec iudicet iudiciũ
plebis ſue: & oblectabit iuſtos mia ſua.
Specioſa mia dei in tempore tribula=
tionis: quaſi nubes pluuie in tempore
ſiccitatis. Ca. 36.

Miſerere nr̃i de⁹ oĩm & reſpice nos:
et oſtẽde nobis lucẽ miſerationuꝫ
tuarũ: et imitte timorẽ tuũ ſup gẽtes q̃
nõ exq̃ſierũt: vt cognoſcant qa nõ ẽ de⁹
niſi tu: vt enarrẽt magnalia tua. Alleua
manũ tuã ſup gẽtes alienas: vt videãt po
tẽtiã tuã. Sicut em̃ in cõſpectu eorũ ſcti
ficat⁹ es i nobis: ſic in cõſpectu nr̃o ma
gnificaberis in eis: vt cognoſcant te ſi=
cut & nos cognouim⁹: qa nõ eſt de⁹ pre
ter te dñe. Innoua ſigna et imuta mira
bilia. Glĩfica manũ & brachiũ dextruꝫ.
Excita furorẽ et effũde irã. Extolle ad=
uerſariũ & affl ige inimicũ. Feſtina tẽp⁹
et memẽto finis: vt enarrent mirabilia
tua. In ira flãme deuoretur q ſaluatur
& q peſſimãt plebẽ tuã inueniãt pditio=
nẽ. Cõtere caput principũ: et inimico=
rũ dicentiũ nõ eſt ali⁹ pter nos. Cõgre=
ga oẽs trib⁹ iacob: et cognoſcãt qa nõ ẽ
deus niſi tu: vt enarrẽt magnalia tua: et
hereditabis eos ſicut ab initio. Miſere=
re plebi tue ſup quã iuocatũ ẽ nomẽ tu
uꝫ: & iſrl̃ quẽ coeq̃ſti primogenito tuo.
Miſerere ciuitatis ſctificationis tue hie
ruſalẽ: ciuitati reqei tue. Reple ſiõ i enar
rabilib⁹ virtutib⁹ tuis: & glĩa tua ppl̃m
tuũ. Da teſtimoniũ qa ab initio creatu=
re tue ſunt: & ſuſcita p̃cationes q̃s locu
ti ſunt in noĩe tuo ꝓphete priores. Da
mercedẽ ſuſtinẽtib⁹ te: vt ꝓphete tui fi
deles iueniãtur: et exaudi orõnes ſuoꝝ
tuorũ. Scdꝫ bñdictioneꝫ aarõ da pplo
tuo: & dirige nos i viã iuſticie: vt ſciant
oẽs q habitãt terrã: qa tu es deus cõſpe
ctor ſeculorũ. Omneꝫ eſcã mãducabit
venter: & eſt cibus cibo melior. Fauces
contingunt cibum: & cor inſenſatum
verba mendacia. Cor prauuꝫ dabit tri
ſticiam: et homo peritus reſiſtet illi.

ſup gẽtes alienas: videãt poten
ἐπ' ἔθνη ἀλλότρια, ἰδέτωσαν τὴν δυνα=
tiã tuã. ſicut in cõſpectu coꝝ ſctifi
ςείαν σου. ὥσπερ ἐνώπιον αὐτῶν ἡγι
cat⁹ es in nobis: ſic in cõſpectu nr̃o ma
άσθης ἐν ἡμῖν, οὕτως ἐναντίον ἡμῶν με
gnificeris in eis. Et cognoſ
γαλυνθείης ἐν αὐτοῖς. Καὶ ἐπιγνώτω=
cant te ſicut ⁊ nos te cognouim⁹.
σάν σε καθάπερ καὶ ἡμεῖς σε ἔγνωμεν.
Quia nõ eſt deus pter te dñe: inno=
Ὅτι οὐκ ἔςι θεὸς πλὴν σοῦ κύριε, ἐγκαί
ua ſigna ⁊ immuta mirabilia.
νισον σημεῖα καὶ ἀλλοίωσον θαυμάσια.
glĩfica manũ ⁊ brachiũ dextrũ:
δόξασον χεῖρα καὶ βραχίονα δεξιόν,
vt enarrẽt mirabilia tua. exci=
ὅπως διηγῶνται τὰ θαυμάσιά σου. ἔγει
ta furorẽ ⁊ effunde irã: tolle aduer
ρον θυμὸν καὶ ἔκχεε ὀργήν, ἔπαρον ἀντί
ſariũ ⁊ cõtere inimicũ. Accelera tẽ=
δικον καὶ ἔκτριψον ἐχθρόν. Σπεῦσον και
pus ⁊ memẽto ire: ⁊ enarrent
ρὸν καὶ μνήσθητι ὀργῆς, καὶ ἐκδιηγησάσθω
tibi mirabilia tua. in ira ignis
σάν σοι τὰ θαυμάσιά σου. ἐν ὀργῇ πυρὸς
deuoret q̃ ſaluat: ⁊ malefa
καταβρωθήτω ὁ σωζόμενος, καὶ οἱ κακοῦν
ciẽtes pplo tuo inueniãt pditionẽ.
τες τὸν λαόν σου εὕροισαν ἀπώλειαν.
Cõtere capita principũ gẽtiũ di
Σύντριψον κεφαλὰς ἀρχόντων ἐθνῶν λε
centiũ: nõ eſt preter nos. cõgrega om=
γόντων, οὐκ ἔςι πλὴν ἡμῶν. συνάγαγε πά
nes tribus iacob. ⁊ hereditaui
σας φυλὰς ἰακώβ. καὶ κατεκληρονόμησα
eos ſicut ab initio. Miſerere ppl̃i dñe
αὐτοὺς καθὼς ἀπ' ἀρχῆς. Ἐλέησον λαὸν κε΄
vocati in nomine tuo: ⁊ iſrael quẽ
κεκλημένον ἐπ' ὀνόματί σου, καὶ ἰσραὴλ ὃν
primogenitũ nominaſti. miſerere ciuitatis
πρωτόγονον ὠνόμασας. οἰκτειρον πόλιν
ſctificationis tue hierl̃m loci quie
ἁγιάσματός σου ἱλῆμ τόπον καταπαύ
tis tue. Reple ſion extollere oracula
σεώς σου. Πλῆσον σιὼν ἆραι τὰ λόγιά
tua: ⁊ a glĩa tua ppl̃m tuũ.
σου, καὶ ἀπὸ τῆς δόξης σου τὸν λαόν σου.
Da teſtimoniũ in initio creaturis tuis:
Δὸς μαρτύριον τοῖς ἐν ἀρχῇ κτίσμασί σου,
⁊ ſuſcita ꝓphetas in nomine tuo.
καὶ ἔγειρον προφήτας ἐπ' ὀνόματί σου.
Da mercedẽ ſuſtinẽtib⁹ te: ⁊ pro
Δὸς μισθὸν τοῖς ὑπομένουσί σε, καὶ οἱ προ
phete tui fidẽ habeãt. Exaudi
φῆταί σου ἐμπιςευθήτωσαν. Εἰσάκουσον
dñe deprecationẽ ſeruoꝝ tuoꝝ ſm
κύριε δεήσεως τῶν οἰκετῶν σου κατὰ τὴν
bñdictionẽ aarõ de pplo tuo: ⁊
εὐλογίαν ἀαρὼν περὶ τοῦ λαοῦ σου, καὶ
cognoſcẽt oẽs q̃ ſup terrã: qm̃ tu dñs
γνώσονται πάντες οἱ ἐπὶ τῆς γῆς, ὅτι σὺ κς
ſeculoꝝ. Omnẽ eſcã comedet venter:
τῶν αἰώνων. Πᾶν βρῶμα φάγεται κοιλία,
eſt ãt cib⁹ cibo melior. Guttur
ἔςι δὲ βρῶμα βρώματος κάλλιον. Φάρυγξ
guſtat cibos venationis: ſic cor pru=
γεύεται βρώματα θήρ, οὕτως καρδία συνε
dẽs verba mẽdacia. cor diſtortũ dabit
τὴ λόγους ψευδεῖς. καρδία ςρεβλὴ δώσει
triſtitiã ⁊ homo multũ expt⁹ retribuet. ei
λύπην καὶ ἄνος πολύπειρ' ἀνταποδώσει αὐτῷ.

Omne maſculũ ſuſcipiet mulier: eſt
Πάντα ἄῤῥενα ἐπιδέξεται γυνή, ἔστι
eñi filia ꝙ filia melior. Spe
γὰρ θυγάτηρ θυγατρὸς κρείσσων. Κάλ
cies mulieris exhilarat faciẽ: ⁊
λος γυναικὸς ἱλαρύνει πρόσωπον, καὶ
ſup omnẽ cõcupiſcẽtiã hoĩs ſup
ὑπὲρ πᾶσαν ἐπιθυμίαν ἀνθρώπου ὑ-
inducit: ſi eſt in lingua mia
περάγει, εἰ ἔστιν ἐπὶ γλώσσης ἔλεος
⁊ mãſuetudo ⁊ ſanitas. Nõ eſt
καὶ πραότης καὶ ἴασις. Οὐκ ἔστιν ὁ
vir illius ſm filios hoim. Qui poſ
ἀνὴρ αὐτῆς καθ' υἱοὺς ἀνθρώπων. Ὁ κτώ
ſidet mulierẽ inchoat poſſeſſionẽ: adiu
μενος γυναῖκα ἐνάρχεται κτήσεως, βοη
toriũ ſm ipm ⁊ colũnã quietis.
θὸν κατ' αὐτὸν καὶ στῦλον ἀναπαύσεως.
vbi nõ eſt ſeptũ diripietur poſſeſ
οὗ οὐκ ἔστι φραγμὸς διαρπαγήσεται κτῆ
ſio: ⁊ vbi nõ eſt mulier igemiſcet pere-
μα, καὶ οὗ οὐκ ἔστι γυνὴ στενάξει πλα
grinãs. Quis eñi confidet expedito la
νώμενος. Τίς γὰρ πιστεύσει εὐζώνῳ λῃ
troni erranti de ciuitate in ciuitatẽ.
στῇ σφαλλομένῳ ἐκ πόλεως εἰς πόλιν.
ſic hoi nõ habenti nidũ ⁊
οὕτως ἀνθρώπῳ μὴ ἔχοντι νοσσιὰν καὶ
hoſpitanti vbicũqꝫ aduesperauerit.
καταλύοντι οὗ ἐὰν ὀψίσῃ. Ca.37.

Omnis amicus dicet: amicus ſum et ego:
Πᾶς φίλος ἐρεῖ, ἐφιλίασα κἀγώ,
ſed eſt amicꝰ nomine ſolũ amicus.
ἀλλ' ἔστι φίλος ὀνόματι μόνον φίλος.
Nõne triſtitia manet vſqꝫ ad mortẽ? ſoda
Οὐχὶ λύπη ἔνι ἕως θανάτου; ἑταῖ
lis ⁊ amicꝰ verſus in inimicitiã.
ρος καὶ φίλος τρεπόμενος εἰς ἔχθραν.
o praua cogitatio: vnde inuoluta es
ὦ πονηρὸν ἐνθύμημα, πόθεν ἐκυλίσθης
cooperire aridã in doloſitate.
καλύψαι τὴν ξηρὰν ἐν δολιότητι.
Sodalis amico cõuiuit in letitia:
Ἑταῖρος φίλῳ συνδιαιτᾶ ἐν εὐφροσύνῃ,
⁊ in tpe tribulatiõis erit cõtrarius.
καὶ ἐν καιρῷ θλίψεως ἔσται ἀπέναντι.
ſodalis cũ amico ſimul laborat cauſa vẽ-
ἑταῖρος φίλῳ συμπονεῖ χάριν γα-
tris: ⁊ contra hoſtẽ accipiet
στρός, καὶ ἔναντι πολεμίου λήψεται
ſcutũ. Non obliuiſcaris amici in
ἀσπίδα. Μὴ ἐπιλάθου φίλου ἐν τῇ
aia tua: ⁊ nõ memor ſis illius
ψυχῇ σου, καὶ μὴ μνημονεύσῃς αὐτοῦ
in diuitijs tuis. Ne cõſilieris cũ
ἐν χρήμασί σου. Μὴ βουλεύου μετὰ
eo q̃ reuereẽ te: ⁊ a
τοῦ ὑποβλεπομένου σε, καὶ ἀπὸ τῶν
zelantibꝰ te abſcõde conſiliũ. Ois
ζηλούντων σε κρύψον βουλήν. Πᾶς
cõſiliarius aufert cõſiliũ: ſed eſt
σύμβουλος ἐξαίρει βουλήν, ἀλλ' ἔστι
q̃ conſiliaẽ in ſeipm. a cõſi
συμβουλεύων εἰς ἑαυτόν. ἀπὸ συμ-
liario ſerua aiam tuã: ⁊ ſci-
βούλου φύλαξαι ψυχήν σου, καὶ γνῶ
to prius que eius neceſſitas. Et eñi
θι πρότερον τίς αὐτοῦ χρεία. Καὶ γὰρ
ipe ſibi cõſulit: ne forte ia-
αὐτὸς ἑαυτῷ συμβουλεύσεται, μήποτε βά
ciat in te ſortẽ: ⁊ dicat tibi bona
λῃ ἐπὶ σοὶ κλῆρον, καὶ εἴπῃ σοι καλὴ

Omnẽ maſculũ excipiet mulier: et eſt filia melior filie. Species mulieris exhilarat faciem viri ſui: & ſuper omnẽ cõcupiſcentiam hominis ſuperducet deſideriũ. Si eſt lingua curatiõis: eſt & mitigationis & mie: nõ eſt vir illiꝰ ſcdm filios hoiꝫ. Qui poſſidet mulierẽ bonã ĩchoat poſſeſſionẽ: adiutoriũ ſecũdũ illũ eſt et colũna vt requies. Vbi nõ eſt ſepes diripietur poſſeſſio: & vbi non eſt mulier ingemiſcet egens. Cui credit qui nõ habet nidũ. Et deflectens vbicunqꝫ obſcurauerit quaſi ſuccinctus latro exiliẽs de ciuitate in ciuitatem.

Capitulum trigeſimũ ſeptimum.

Omnis amicus dicet et ego amiciciã copulaui: ſed eſt amicus ſolo nomine amicus. Nonne triſticia ineſt vſqꝫ ad mortem? Sodalis autẽ et amicus ad inimiciciam cõuertentur. O preſumptio nequiſſima: vnde creata es cooperire aridam malicia & doloſitate illius. Sodalis amico coniucundabitur in oblectationibus: & in tempore tribulationis aduerſarius erit. Sodalis amico condolet cauſa ventris: & contra hoſtem accipiet ſcutum. Non obliuiſcaris amici tui in animo tuo: & non immemor ſis illiꝰ in operibus tuis. Noli cõſiliari cum ſocero tuo: et a zelantibus te abſconde cõſilium. Omnis conſiliarius prodit cõſilium: ſed eſt conſiliarius in ſemetipſo. A conſiliario ſerua animã tuam. Prius ſcito que ſit illius neceſſitas: & quid ipe in animo ſuo cogitabit. Ne forte mittat ſudem in terram & dicat tibi: bona eſt via tua: & ſtet ecõtrario videre quid tibi eueniat. Cũ viro irreligioſo tracta de ſanctitate: & cum iniuſto de iuſticia: & cũ muliere de his que emulatur. Cũ timido de bello: cũ negociatore de traiectione. Cum emptore de venditione: cum viro liuido de gratiis agendis. Cũ impiis de pietate: cum inhoneſto de honeſtate. Cũ operario agrario de omni opere: cum operario annuali de conſumatione anni: cum ſeruo pigro de multa operatione. Non attendas his in oĩ conſilio. Sed cum viro ſancto aſſiduus eſto: quencunqꝫ cognoueris obſeruantem timorem dei: cuius anima eſt ſecũdum animam tuã. Quicunqꝫ titubauerit in tenebris: non condolebit tibi. Et cor boni conſilii ſtatue tecum. Non eſt enim tibi aliud plꝰ illo. Anima viri ſancti enunciat aliquando vera: ꝙ ſeptem circunſpectores ſedentes in excelſo ad ſpeculandum. Et in his omnibꝰ deprecare altiſſimũ: vt dirigat in veritate viã tuam. Ante omnia opera verbũ verax precedat te: & ante omnem actum conſilium ſtabile. Verbuꝫ neqꝫ immutabit cor: ex quo ptes quattuor oriuntur bonum & malum: vita: & mors: & dũtaxat illorum eſt aſſidua lingua. Vir peritus multos erudiuit: & anime ſue ſuauis eſt. Qui ſophiſtice loquitur odibilis eſt: in omni re defraudabitur. Nõ eſt eñ illi data a dño gratia: omni eñ ſapiẽtia defraudatus eſt. Eſt ſapiens aĩe ſue ſapiẽs: & fructꝰ ſenſus illius laudabilis.

via tua: ⁊ ſtabit e contrario ad vidẽdũ D
ὁδός σου, καὶ στήσεται ἐξεναντίας ἰδεῖν τὸ
q̃d euẽturũ eſt tibi. Ne conſilieris
συμβησόμενόν σοι. Μὴ συμβουλεύου
cum eo q̃ reueretur te: ⁊ a
μετὰ τοῦ ὑποβλεπομένου σε, καὶ ἀπὸ
zelantibus te abſcõde cõſiliũ. Cum
τῶν ζηλούντων σε κρύψον βουλήν. Μετὰ
muliere de pellice eius: ⁊ cum
γυναικὸς περὶ ἀντιζήλου αὐτῆς, καὶ μετὰ
timido de bello. cum mercatore de
δειλοῦ περὶ πολέμου. μετὰ ἐμπόρου περὶ
cõmutatione ⁊ cum emente de
μεταβολίας καὶ μετὰ ἀγοράζοντος πε
venditiõe. Cum inuido de gra
ρὶ πράσεως. Μετὰ βασκάνου περὶ εὐ
titudine: ⁊ cum imiſericordi. de A
χαριστίας, καὶ μετὰ ἀνελεήμονος περὶ
bñficentia. cum pigro de om-
χρηστοηθείας. μετὰ ὀκνηροῦ περὶ παν-
ni opere: ⁊ cum mercenario ãnuali
τὸς ἔργου, καὶ μετὰ μισθίου ἐπετείου
de ↄſumatiõe. Seruo pigro de
περὶ συντελείας. Οἰκέτῃ ἀργῷ περὶ
multa opatione. Ne attendas ſup his
πολλῆς ἐργασίας. Μὴ ἔπεχε ἐπὶ τούτοις ꝫ.6.b.
de omni conſultatione: ſed cum
περὶ πάσης συμβουλίας, ἀλλ' ἢ μετὰ
viro pio aſſiduus eſto. Quẽ co
ἀνδρὸς εὐσεβοῦς ἐνδελέχιζε. Ὃν ἂν
gnoueris conſeruantẽ mãdata dñi:
ἐπιγνῷς συντηροῦντα ἐντολὰς κυρίου,
q̃ in aia ſua ſm ani
ὃς ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ κατὰ τὴν ψυ- B
mã tuã: ⁊ ſi offenderis: condole-
χήν σου, καὶ ἐὰν πταίσῃς, συναλγή-
bit tibi. Et conſiliũ cordis ſtatue:
σει σοι. Καὶ βουλὴν καρδίας στῆσον,
nõ .n. eſt tibi fidelior eo. aia
οὐ γάρ ἐστι σοι πιστότερος αὐτῆς. ψυχὴ
.n. viri nunciare aliqñ ↄſue
γὰρ ἀνδρὸς ἀπαγγέλλειν ἐνίοτε εἴω-
uit: magis ꝙ ſeptẽ ſpeculatores ſedẽtes in excel-
θεν, ἢ ἑπτὰ σκοποὶ καθήμενοι ἐπὶ μετε
ſo ſpecule. Et in oĩbus his
ώρου ἐπισκοπῆς. Καὶ ἐπὶ πᾶσι τούτοις
depcare altiſſimũ: vt dirigat veritas
δεήθητι τοῦ ὑψίστου, ἵνα εὐθύνῃ ἡ ἀλήθεια τὴν
viã tuã. Iniciũ omnis operis: verbũ: ⁊
ὁδόν σου. ἀρχὴ παντὸς ἔργου, λόγος, καὶ
ante omnẽ actũ cõſiliuꝫ. Veſtigiũ muta-
πρὸ πάσης πράξεως βουλή. Ἴχνος ἀλλοιώ- C
tionis gaudij vultus. Quattuor ptes oriũ
σεως χαρᾶς πρόσωπον. Τέσσαρα μέρη ἀνα
tur: bonũ: malũ: vita: mors: ⁊
τέλλει, ἀγαθόν, κακόν, ζωή, θάνατος, καὶ ἡ
dñatrix illoꝝ aſſidue lingua eſt.
κυριεύουσα αὐτῶν ἐνδελεχῶς γλῶσσά ἐστιν.
Eſt vir aſtutus multoꝝ eruditor:
Ἔστιν ἀνὴρ πανοῦργος πολλῶν παιδευτής,
⁊ ppe aie inutilis eſt. eſt ſophi
καὶ τῇ ἰδίᾳ ψυχῇ ἄχρηστός ἐστιν. ἔστιν ὁ σοφι
ſticans in ſmonibꝰ odibilis: hic omni ſa-
ζόμενος ἐν λόγοις μισητός, οὗτος πάσης σο
pia defraudabiẽ. Nõ .n. data ẽ illi a
φίας καθυστερήσει. Οὐ γὰρ ἐδόθη αὐτῷ παρὰ
dño gra: qm omni ſapia puatus ẽ. eſt
κυρίου χάρις, ὅτι πάσης σοφίας ἐστερήθη. ἔστι
ſapiẽs ppꝛie aie: ⁊ fructus
σοφὸς τῇ ἰδίᾳ ψυχῇ, καὶ οἱ καρποὶ τῆς
intellectus eius in ore laudabiles.
συνέσεως αὐτοῦ ἐπὶ στόματος αἰνετοί.

Digitized by Google

D Uir ſapiẽs ſuam plebẽ erudit:
Ἀνὴρ σοφὸς τὸν ἑαυτοῦ λαὸν παιδεύει,
τ fructus intellect⁹ illius fi=
καὶ οἱ καρποὶ τῆς συνέσεως αὐτοῦ πι
deles. Uir ſapiẽs implebit bñdictiõe:
στοί. Ἀνὴρ σοφὸς πλησθήσεται εὐλογίας,
τ beati dicent eum oẽs vidẽ:
1.cor. καὶ μακαριοῦσιν αὐτὸν πάντες οἱ ὁρῶν
6.c.et tes. Uita viri in nũero dierũ: τ
10.f. τες. Ζωὴ ἀνδρὸς ἐν ἀριθμῷ ἡμερῶν, καὶ
dies iſrael inñerabiles. ſapñs in
αἱ ἡμέραι τοῦ ἰηλ ἀναρίθμητοι. σοφὸς ἐν τῷ
pplo ſuo hereditabit gl̃iam: τ no
λαῷ αὐτοῦ κληρονομήσει δόξαν, καὶ τὸ ὄνο
mẽ illius erit in ſclm. Fili
μα αὐτοῦ ἔσαι εἰς τὸν αἰῶνα. Τέκνον
in vita tua tenta aĩam tuã:
ἐν ζωῇ σου πείρασον τὴν ψυχήν σου,
A τ vide q̃d malum illi: τ non des
καὶ ἴδε τί πονηρὸν αὐτῇ, καὶ μὴ δῶς
ei. Nõ eni oĩa oĩbus confe=
αὐτῇ. Οὐ γὰρ τὰ πάντα πᾶσι συμ=
runt: τ nõ omnis aĩa in omni
φέρει, καὶ οὐ πᾶσα ψυχὴ ἐν παντὶ
cõplacet. nõ ſis inſatiabil' in oĩbus deli=
εὐδοκιμεῖ. μὴ ἀπληστεύου ἐν πάσῃ τρυ
tijs: τ ne effundaris ſup epulas.
Exo.15 φῇ, καὶ μὴ ἐκχυθῇς ἐπὶ ἐδεσμάτων.
b. In multis .n. eſcis erit ĩfir
Ἐν πολλοῖς γὰρ βρώμασιν ἔσαι νό=
mitas τ ĩſatiabilitas appropĩq̃bit vſq; ad cho
σος καὶ ἡ ἀπληστία ἐγγιεῖ ἕως χολέ
lerã. ppt' ĩſatiabilitatẽ multi obie=
ρας. διὰ ἀπληστίαν πολλοὶ ἐτελεύτη=
runt: at attendens adijciet vitã.
σαν, ὁ δὲ προσέχων προσθήσει ζωήν. C.38

Honora medicũ ad neceſſitates ho
Τίμα ἰατρὸν πρὸς τὰς χρείας τι
noris⁹ eius. τ .n. illum creauit do
μαῖς αὐτοῦ. καὶ γὰρ αὐτὸν ἔκτισεν ὁ κύ
min⁹. ab .n. altiſſimo eſt medela: τ
ριος. παρὰ γὰρ ὑψίσου ἐσὶν ἴασις, καὶ
a rege accipiet gl̃iam.
B παρὰ βασιλέως λήψεται δόξαν.
Scientia medici exaltabit caput il=
Ἐπιστήμη ἰατροῦ ἀνυψώσει κεφαλὴν αὐ
lius: τ coram magnatib⁹ in admiratione
τοῦ, καὶ ἔναντι μεγιστάνων θαυμασθήσε=
E.22.b erit. Dñs creauit de t̃ra medicinalia: τ
ται. Κύριος ἔκτισεν ἐκ γῆς φάρμακα, καὶ
vir prudẽs nõ grauabitur illis.
ἀνὴρ φρόνιμος οὐ προσοχθίσει αὐτοῖς.
Nõne a ligno idulcata eſt aqua: ad
Οὐκ ἀπὸ ξύλου ἐγλυκάνθη ὕδωρ, εἰς
cognoſcendũ v̓tutẽ eius ab ho=
τὸ γνωσθῆναι τὴν ἰσχὺν αὐτοῦ; ἀπὸ ἀν=
mine? Et ipẽ dedit hoĩbus
θρώπου; Καὶ αὐτὸς ἔδωκεν ἀνθρώποις
ſcientiam vt gl̃ificetur in mirabi=
ἐπιστήμην ἐνδοξάζεσθαι ἐν τοῖς θαυμα=
libus ſuis. In illis curauit τ abſtulit
σίοις αὐτοῦ. Ἐν αὐτοῖς ἐθεράπευσε καὶ ἦρε
dolorẽ eius. Unguẽtari⁹ in his faci=
πόνον αὐτοῦ. Μυρεψὸς ἐν τούτοις ποιή
et mixtionẽ: τ non cõſumabũt ope
σει μίγμα, καὶ οὐ μὴ συντελεσθῇ τὰ ἔρ
C ra eius: τ pax ab illo eſt ſup
γα αὐτοῦ, καὶ εἰρήνη παρ' αὐτοῦ ἐσὶν ἐπὶ
faciem t̃re. Fili in infirmita=
προσώπου τῆς γῆς. Τέκνον ἐν ἀρρωστήμα
te tua ne deſpicias: ſed ora dñm:
τί σου μὴ παράβλεπε, ἀλλ' εὖξαι κυρίῳ,

Vir ſapiens plebe; ſuam erudit: & fru
ctus ſenſus illi⁹ fideles ſunt. Vir ſapiẽs
implebitur benedictionibus: & viden
tes illu; laudabunt. Vita viri in nume
ro dierũ: dies autem iſrael innumera=
biles ſunt. Sapiens in populo heredi=
tabit honorẽ: & nomẽ illius erit viuẽs
in eternũ. Fili in vita tua tenta animã
tuam: et ſi fuerit nequã non des illi po
teſtatẽ. Non enim omnia oĩbus expe=
diũt: & nõ omni anime omne genus
placet. Noli auidus eſſe in omni epula
tione: et nõ te effundas ſuper omne;
eſcam. In multis enim eſcis erit infir=
mitas: & auiditas appropinquabit vſ=
q; ad cholerã. Propter crapulam mul
ti obierunt: qui autẽ abſtinens eſt adij
ciet vitam. Ca.38.

Honora medicum propter neceſ=
ſitatẽ: eteni; illũ creauit altiſſim⁹.
A deo eſt enim omnis medela: et a re=
ge accipiet donationẽ. Diſciplina me
dici exaltabit caput illius: & in cõſpe=
ctu magnatoru; collaudabitur. Altiſ
ſimus creauit de terra medicinã: & vir
prudens non abhorrebit illã. Nõne a
ligno indulcata eſt aq̃ amara? Ad agni
tionem hominũ virtus illorũ. Et dedit
hominibus ſcientiã altiſſimus: hono
rari in mirabilibus ſuis. In his curans
mitigabit dolorẽ: et vnguentarius fa=
ciet pigmẽta ſuauitatis & vnctiões cõ
ficiet ſanitatis: & non conſumabũtur
opera eius. Pax enim dei ſup faciẽ ter=
re. Fili in tua infirmitate nõ deſpicias
teip̃m: ſed ora dñm & ipſe curabit te.
Auerte a delicto & dirige manus: & ab
omni delicto munda cor tuũ. Da ſua=
uitatẽ & memoriam ſimilaginis: & im
pingua oblationẽ & da locu; medico.
Etenim illu; dominus creauit & non
diſcedat a te: quia opera eius ſunt ne=
ceſſaria. Eſt enim tempus quando in
manib⁹ illorũ incurras: ipi vero dñm
deprecabuntur vt dirigat requiẽ eorũ
in ſanitatem propter conuerſatione;
illorum. Qui delinquit in conſpectu
eius qui fecit eũ: incidet in manus me
dici. Fili in mortuum produc lachry=
mas: & quaſi dira paſſus incipe plora
re: et ſecundũ iudiciũ contege corpus
illius: & non deſpicias ſepulturã illius.
Propter delaturã autem amare fer lu=
ctum illius vno die: & conſolare prop
ter triſticiã: & fac luctũ ſecundũ meri=
tum eius vno die vel duob⁹ ppter de=
tractionem. A triſticia enim feſtinat
mors & cooperuit virtute;: & triſticia
cordis flectit ceruice;. In abductione
permanet triſticia: & ſubſtãtia inopis
ſecundũ cor eius. Nõ dederis in triſti=
cia cor tuũ: ſed repelle eã a te: & memẽ
to nouiſſimorum. Noli obliuiſci: neq;
enim eſt cõuerſio: et huic nihil prode
ris: & teip̃; peſſimabis. Memor eſto iu
dicij mei: ſic enim erit & tuũ. Mihi he
ri & tibi hodie. In requie mortui reqe
ſcere fac memoriã ei⁹: & cõſolare illũ
in exitu ſpirit⁹ ſui. Sapiẽtia; ſcribe in
tẽpore vacuitatis: & q̃ minoratur actu
ſapiam pcipiet quia ſapiã replebitur.

τ ipẽ ſanabit te. Auerte ab erro
καὶ αὐτὸς ἰάσεταί σε. Ἀπόστησον πλημ=
re τ dirige manũ: τ ab om=
μελείας καὶ εὔθυνον χεῖρα, καὶ ἀπὸ πά
ni peccato munda cor.
σης ἁμαρτίας καθάρισον καρδίαν.
Da ſuauẽ odorẽ τ memoriã ſimilagi
Δὸς εὐωδίαν καὶ μνημόσυνον σεμιδά
nis: τ impingua oblationẽ: q̃ſi nõ
λεως, καὶ λίπανον προσφορὰν, ὡς μὴ
exiſtens. Et medico da locũ: τ
ὑπάρχων. Καὶ ἰατρῷ δὸς τόπον, καὶ
eñ illũ dñs creauit: τ nõ diſce=
γὰρ αὐτὸν ὁ κύριος ἔκτισε, καὶ μὴ ἀπο=
dat a te: τ eñ illius neceſſitas. Eſt
στήτω σου, καὶ γὰρ αὐτοῦ χρεία. Ἔσιν
q̃n tp̃s: τ in manib⁹ eorũ ſuauis
ὅτε καιρὸς, καὶ ἐν χερσὶν αὐτῶν εὐω=
odor: τ eñ ipi dñm deprecabunt:
δία, καὶ γὰρ αὐτοὶ κυρίου δεηθήσονται,
vt det illis requiẽ τ ſani
ἵνα ἐνδώσῃ αὐτοῖς ἀνάπαυσιν καὶ ἴα=
tatẽ gr̃a cõuerſationis. q̃ peccat
σιν χάριν ἐμβιώσεως. ὁ ἁμαρτάνων
in cõſpectu eius q̃ fecit eũ: inci
ἐναντίον τοῦ ποιήσαντος αὐτόν, ἐμπέ=
dat in manus medici. Fili ſup mor
σοι εἰς χεῖρας ἰατροῦ. Τέκνον ἐπὶ νε
tuũ produc lachrymas: τ q̃ſi dira
κρῷ κατάγαγε δάκρυα, καὶ ὡς δεινὰ
paſſus incipe luctus. ſm̃ aũt
πάσχων ἔναρξαι θρήνων. κατὰ δὲ τὴν
iudiciũ illius: cõtege corpus illi⁹:
κρίσιν αὐτοῦ, περίστειλον τὸ σῶμα αὐτοῦ,
τ nõ deſpicias ſepulturã illius. Acer
καὶ μὴ ὑπερίδῃς τὴν ταφὴν αὐτοῦ. Πι
bũ fac fletũ: τ accẽde planctũ:
κρανον κλαυθμὸν, καὶ θέρμανον κοπετόν,
τ fac luctũ ſm̃ dignitatẽ
καὶ ποίησον τὸ πένθος κατὰ τὴν ἀξίαν
eius. Diẽ vnũ τ duo gr̃a de
αὐτοῦ. Ἡμέραν μίαν καὶ δύο χάριν δια
tractionis: τ cõſolare te triſtitie cauſa.
βολῆς, καὶ παρακλήθητι λύπης ἕνεκα.
a triſtitia eñ procedit mors: τ tri=
ἀπὸ λύπης γὰρ ἐκβαίνει θάνατος, καὶ λύ
ſtitia cordis flectet vires. In iductio
πη καρδίας κάμψει ἰσχύν. Ἐν ἐπα=
ne pmanet τ triſticia: τ vita pau=
γωγῇ παραμένει καὶ λύπη, καὶ βίος πτω
peris maledictio cordis. ne des in triſtitiã
χοῦ κατάρα καρδίας. μὴ δῷς εἰς λύπην
cor tuũ: repelle eã me
τὴν καρδίαν σου, ἀπόστησον αὐτὴν μνη=
mor nouiſſimorũ: ne obliuiſcaris: nõ eñ ẽ
σθεὶς τὰ ἔσχατα, μὴ ἐπιλάθῃ, οὐ γάρ ἐσιν
reditus: τ huic nõ pderis: τ tibi
ἐπάνοδος, καὶ τοῦτον οὐκ ὠφελήσεις, καὶ σε
ipi malefacies. memẽto iudicij mei:
αυτὸν κακώσεις. Μνήσθητι τὸ κρίμα μου,
qm̃ ſic τ tuũ. mihi heri: τ tibi ho
ὅτι οὕτως καὶ τὸ σόν. ἐμοὶ χθές, καὶ σοὶ σή
die. in requie mortui requieſcere fac
μερον. ἐν ἀναπαύσει νεκροῦ κατάπαυσον
memoriã eius: τ cõſolare te in
τὸ μνημόσυνον αὐτοῦ, καὶ παρακλήθητι ἐν
illo in exitu ſpũs ſui. ſapiã
αὐτῷ ἐν ἐξόδῳ πνεύματος αὐτοῦ. σοφία
ſcribe in opportunitate ocij: τ dimi=
γραμματέως ἐν εὐκαιρίᾳ σχολῆς, καὶ ὁ ἐλα=
nutus opere ſuo nõ erit ſapiens.
τούμενος πράξει αὐτοῦ οὐ σοφισθήσεται.

In q̃ erit ſapiens q̃ tenet aratrum: q̃
Τί σοφισθήσεται ὁ κρατῶν ἀρότρου, καὶ
gliatur in fuſte ſtimuli. boues agi=
καυχώμενος ἐν δόρατι κέντρου. βόας ἐλαύ
tãs ⁊ nutritus in opib9 eoꝝ.
νων καὶ ἀνατρεφόμενος ἐν ἔργοις αὐτῶν.
⁊ narratio eius in filiis tauroꝝ.
καὶ ἡ διήγησις αὐτοῦ ἐν υἱοῖς ταύρων.
Cor ſuum dabit ad v̓ſandos ſul
Καρδίαν αὐτοῦ δώσει ἐκδοῦναι αὔ
cos: ⁊ vigilia eius in pabu=
λακας, καὶ ἡ ἀγρυπνία αὐτοῦ εἰς χορ
la ſenilia vaccarum. Sic ois fa
τάσματα δαμάλεων. Οὕτως πᾶς τέ
ber ⁊ architectus: qui nocte tãq̃
κτων καὶ ἀρχιτέκτων, ὅστις νύκτωρ ὡς
diem trãſigit. Qui ſculpunt ſculptu=
ἡμέραν διάγει. Οἱ γλύφοντες γλύμμα
ras ſignaculoꝝ: ⁊ inſtãtia eius immu
τα σφραγίδων, καὶ ἐπιμονὴ αὐτοῦ ἀλλοι
tare varietatẽ. Cor ſuũ dabit
ῶσαι ποικιλίαν. Καρδίαν αὐτοῦ δώσει
ad aſſimilandã picturã: ⁊ vigi=
εἰς τὸ ὁμοιῶσαι ζωγραφίαν, καὶ ἡ ἀγρυπ
lia eius perficere opus. Sic
νία αὐτοῦ συντελέσαι ἔργον. Οὕτως
faber ferrari9 ſedens iuxta incudem: ⁊
χαλκεὺς καθήμενος ἐγγὺς ἄκμονος, καὶ
conſiderans in ope ferri. Vapor
καταμανθάνων ἐν ἔργῳ σιδήρου. Ἀτμὶς
ignis liq̃faciet carnes eius: ⁊ in calore
πυρὸς τήξει σάρκας αὐτοῦ, καὶ ἐν θέρμῃ
fornacis pugnabit. Vox mallei
καμίνου διαμαχήσεται. Φωνὴ σφύρας
⁊ incudis inouabit aurẽ eius: ⁊ cõ
καὶ ἄκμονος καινιεῖ τὸ οὖς αὐτοῦ, καὶ κατέ
tra ſimilitudinẽ vaſis oculi eius
ναντι ὁμοιώματος σκεύους οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ.
Cor ſuũ dabit in cõſumatiõeʒ ope
Καρδίαν αὐτοῦ δώσει εἰς συντέλειαν ἔρ
rum: ⁊ vigilia eius ornare in
γων, καὶ ἡ ἀγρυπνία αὐτοῦ κοσμῆσαι ἐπὶ
pfectione. Sic figulus ſedens
συντελείας. Οὕτως κεραμεὺς καθήμενος
in ope ſuo: ⁊ cõuertens in pedib9 ſu
ἐν ἔργῳ αὐτοῦ, καὶ συστρέφων ἐν ποσὶν αὐ
is rotã. Qui i ſollicitudie poſit9 ẽ ſemper
τοῦ τροχόν. Ὃς ἐν μερίμνῃ κεῖται διαπαντὸς
in opus ſuũ: ⁊ numerata omnis
ἐπὶ τὸ ἔργον αὐτοῦ, καὶ ἐναρίθμιος πᾶσα ἡ
opatio eius. In brachio ſuo figurabit
ἐργασία αὐτοῦ. Ἐν βραχίονι αὐτοῦ τυπώσει
lutũ: ⁊ añ pedes flectet vires ſuas.
πηλόν, καὶ πρὸ ποδῶν κάμψει ἰσχὺν αὐτοῦ.
cor dabit ad cõſumãdũ
καρδίαν ἐπιδώσει εἰς τὸ συντελέσαι
linitionẽ: ⁊ vigilia ei9: mũ=
τὸ χρῖσμα, καὶ ἡ ἀγρυπνία αὐτοῦ, κα
dare fornacem. Omnes hi in ma=
θαρίσαι κάμινον. Πάντες οὗτοι εἰς χεῖ
nus ſuas confiderũt: ⁊ vnuſq̃ſq3 i
ρας ἑαυτῶν ἐπίστευσαν, καὶ ἕκαστος ἐν τῷ
ope ſuo ſapiens eſt. Sine eis nõ
ἔργῳ αὐτοῦ σοφίζεται. Ἄνευ αὐτῶν οὐκ
habitabiẽ ciuitas: ⁊ nõ inhabitabunt
οἰκισθήσεται πόλις, καὶ οὐ παροικήσουσιν
neq3 deambulabunt. In cõſilio ppli
οὐδὲ περιπατήσουσιν. Ἐν βουλῇ λαοῦ
nõ requirẽt: ⁊ in cõgregatiõe nõ trã
οὐ ζητηθήσονται, καὶ ἐν ἐκκλησίᾳ οὐχ ὑ
ſilient. ſup ſedem iudicum nõ ſe=
περαλοῦνται. ἐπὶ δίφρον δικαστῶν οὐ κα

Qui tenet aratrum et qui gloriatur in iaculo: ſtimulo boues agitat: & conuerſatur in operibus eorum: & narratio ei9 in filiis taurorum. Cor ſuum dabit ad verſandos ſulcos & vigilia eius in ſagina vaccarum. Sic omnis faber & architectus qui nocte tanq̃ diem tranſigit: q ſculpit ſignacula ſculptilia: & aſſiduitas eius variat picturam. Cor ſuũ dabit in ſimilitudine picture: & vigilia ſua pficit opus. Sic faber ferrarius ſedẽs iuxta incudẽ & cõſiderans opus ferri. Vapor ignis vret carnes eius: & in calore fornacis concertatur. Vox mallei innouat aurem eius: & contra ſimilitudinem vaſis oculus ei9. Cor ſuũ dabit in conſumationem operuʒ: & vigilia ſua ornabit imperfectionem. Sic figulus ſedẽs ad op9 ſuum: conuertens pedibus ſuis rotã: q in ſollicitudine poſitus eſt ſemper propter opus ſuuʒ: & innumera eſt omnis operatio ei9. In brachio ſuo formabit lutũ: & ante pedes ſuos curuabit virtutem ſuam. Cor ſuum dabit vt cõſumet linitionem: & vigilia ſua mundabit fornacem. Omnes hi in manibus ſuis ſperauerũt: & vnuſquiſq3 in arte ſua ſapiẽs eſt. Sine his omnibus non edificatur ciuitas. Et non inhabitabunt nec inãbulabunt: et in eccleſiam non tranſilient. Super ſellam iudicis non ſedebũt: & teſtamentum iudicii non intelligẽt: neq3 palam facient iudicium & diſciplinam: & in parabolis nõ inuenientur: ſed creaturam eui confirmabunt & deprecatio illorum in operationem artis: accõmodantes animas ſuas: & conquirentes in lege altiſſimi.

Capitulum trigeſimũ nonum.

Sapientiam omnium antiquorum exquiret ſapiẽs: & in prophetis vacabit. Narrationem virorum nominatorũ conſeruabit: & in verſutias pabolarũ ſimul introibit. Occulta puerbiorum exquiret: & in abſconditis parabolarum cõuerſabitur. In medio magnatorum miniſtrabit: & in conſpectu pſidis apparebit. In terrã alienigenarũ gẽtium pertranſiet. Bona enim & mala in omnib9 tentabit. Cor ſuuʒ tradet ad vigilandũ diluculo ad dñm q fecit illum: et in conſpectu altiſſimi deprecabitur. Aperiet os ſuum in oratione: & pro delictis ſuis deprecabitur. Si enim dominus magnus voluerit: ſpiritu intelligentie replebit illum: & ipſe tanq̃ imbres emittet eloquia ſapientie ſue: & in oratione confitebitur domino. Et ipſe diriget conſiliuʒ eius & diſciplinam: et in abſconditis ſuis conſiliabitur. Ipſe palam faciet diſciplinam doctrine ſue: & in lege teſtamenti domini gloriabitur. Collaudabunt multi ſapiẽtiam eius: & vſque in ſeculum non delebitur. Non recedet memoria eius: & nomẽ eius requiretur a generatione in generationem. Sapientiam eius enarrabunt gentes et laudem eius enunciabit eccleſia. Si permanſerit nomeʒ ei9 derelinquet plus q̃ mille: & ſi requieuerit proderit illi. oooooooooooooooooooooooooooooo

debunt: ⁊ teſtamẽtũ iudicii nõ intelli=
θιοῦνται, καὶ διαθήκην κρίματος οὐ διανοη
gent. Neque manifeſtabũt diſciplinã
θήσονται. Οὐδὲ μὴ ἐκφάνωσι παιδείαν
⁊ iudiciũ: ⁊ in parabolis non inue
καὶ κρίμα, καὶ ἐν παραβολαῖς οὐχ εὑρε
nientur: ſed poſſeſſione ſeculi firmabũt: ⁊
θήσονται, ἀλλὰ κτίσμα αἰῶνος στηριοῦσι, καὶ
deprecatio illoꝝ in opatione artis. Præt
ἡ δέησις αὐτῶν ἐν ἐργασίᾳ τέχνης. Πλὴν
dante aiam ſuã: ⁊ cogi
τοῦ ἐπιδιδόντος τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, καὶ διανο
tante in lege altiſſimi.
ουμένου ἐν νόμῳ ὑψίστου. Ca. 39.
Sapientiã oim antiquoꝝ exqui=
Σοφίαν πάντων ἀρχαίων ἐκζητή=
ret: ⁊ in prophetiis vacabit.
σει, καὶ ἐν προφητείαις ἀσχοληθήσεται.
Narrationẽ viroꝝ nominatoꝝ cõſeruabit: D
Διήγησιν ἀνδρῶν ὀνομαστῶν συντηρήσει,
⁊ in verſutiis parabolaꝝ ſimul introi
καὶ ἐν στροφαῖς παραβολῶν συνεισελεύ
bit. Occulta puerbioꝝ exquiret:
σεται. Ἀπόκρυφα παροιμιῶν ἐκζητήσει,
⁊ in enigmatis pabolaꝝ conuerſa=
καὶ ἐν αἰνίγμασι παραβολῶν ἀναστρα=
bit. In medio magnatũ miniſtra
φήσεται. Ἀναμέσον μεγιστάνων ὑπηρετή
bit: ⁊ corã ducibus cõſpiciet. in trra
σει, καὶ ἔναντι ἡγουμένων ὀφθήσεται. ἐν γῇ
alienaꝝ gentiũ pertrãſibit: bona eñ
ἀλλοτρίων ἐθνῶν διελεύσεται, ἀγαθὰ γὰρ
⁊ mala in hoibus tentauit.
καὶ κακὰ ἐν ἀνθρώποις ἐπείρασε. Τὴν
Cor ſuũ tradet ad dñm: vt vigi
καρδίαν αὐτοῦ ἐπιδώσει πρὸς κύριον, ὀρθρί
let diluculo ad eũ qui fecit illũ: ⁊ in cõſpectu
σαι πρὸς τὸν ποιήσαντα αὐτόν, καὶ ἔναντι
altiſſimi deprecabiẽ: ⁊ aperiet os ſu=
ὑψίστου δεηθήσεται, καὶ ἀνοίξει τὸ στόμα αὐ
um in orõne: ⁊ pro pctis A
τοῦ ἐν προσευχῇ, καὶ περὶ τῶν ἁμαρτιῶν
ſuis deprecabiẽ. Si dñs magn9 vo
αὐτοῦ δεηθήσεται. Ἐὰν ὁ κύριος ὁ μέγας θε
luerit: ſpiritu intellectꝰ replebiẽ.
λῇ, πνεύματι συνέσεως ἐμπλησθήσεται.
Ipſe diſtillabit verba ſapiẽ ſue:
Αὐτὸς ἀνομβρήσει ῥήματα σοφίας αὐτοῦ,
⁊ in orõne confitebiẽ dño:
καὶ ἐν προσευχῇ ἐξομολογήσεται τῷ κυρίῳ,
ipſe dirigit cõſiliũ eius ⁊ ſcien
αὐτὸς κατευθυνεῖ βουλὴν αὐτοῦ καὶ ἐπιστή
tiã: ⁊ in abſcõditis ſuis cogitã
μην, καὶ ἐν τοῖς ἀποκρύφοις αὐτοῦ διανοηθή
bit. Ipſe manifeſtabit diſciplinã doctri
σεται. Αὐτὸς ἐκφανεῖ παιδείαν διδασκα=
ne ſue: ⁊ in lege teſtamẽti dñi gloria=
λίας αὐτοῦ, καὶ ἐν νόμῳ διαθήκης κυρίου καυχή
biẽ. laudabũt intellectũ eius multi:
σεται. αἰνέσουσι τὴν σύνεσιν αὐτοῦ πολλοί,
⁊ vſq3 in ſeculũ nõ delebiẽ. B
καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος οὐκ ἐξαλειφθήσεται.
Recedet memoria ei9: ⁊ no
Ἀποστήσεται τὸ μνημόσυνον αὐτοῦ, καὶ τὸ ὄνο
men eius viuet in gñationes gñationũ. Sa
μα αὐτοῦ ζήσεται εἰς γενεὰς γενεῶν. Τὴν σο
pientiã eius enarrabũt gẽtes: ⁊ lau
φίαν αὐτοῦ διηγήσεται ἔθνη, καὶ τὸν ἔπαι Infra. 44 c.
dem eius enunciabit eccleſia. Si pman
νον αὐτοῦ ἐξαγγελεῖ ἐκκλησία. Ἐὰν ἐμμεί
ſerit nomẽ relinquet pluſq̃ mille: ⁊ ſi reqe
νῃ ὄνομα καταλείψει ἢ χίλιοι, καὶ ἐὰν ἀνα

Digitized by Google

uerit inducit illi. adhuc cogitans
παύσηται ἐμποιεῖ αὐτῷ. ἔτι διανοηθεὶς
enarrabo: qm̃ ſicut luna ſemiplena: reple
ἐκδιηγήσομαι, ὅτι ὡς διχομηνία ἐπληρώ-
tus ſum. exaudite me ſancti: & germinate
θην. Εἰσακούσατέ μου ὅσιοι, καὶ βλαστήσατε
quaſi roſa plãtata ſup fluxũ hũ-
ὡς ῥόδον φυόμενον ἐπὶ ῥεύματος ὑγ-
C dum. Et producite florẽ q̃ſi liliũ: mit-
ροῦ. Καὶ ἀνθήσατε ἄνθος ὡς κρίνον, διά-
tite odorẽ & laudate· canticũ. Bene
Geñ. 1. d. δοτε ὀσμὴν καὶ αἰνέσατε ᾆσμα. Εὐλο-
Marci 7. d. dicite dñm in oĩbus operi-
γήσατε τὸν κύριον ἐπὶ πᾶσι τοῖς ἔρ-
bus eius: in cãticis labioꝝ & in ci-
γοις αὐτοῦ, ἐν ᾠδαῖς χειλέων καὶ ἐν κιν-
tharis. Et ſic dicetis in cõfeſſio
ύραις. Καὶ οὕτως ἐρεῖτε ἐν ἐξομολογή-
ne: opa dñi oĩa bona val
σει, τὰ ἔργα κυρίου πάντα καλὰ σφό-
de. Et omne pceptũ in tp̃e ſuo
δρα. Καὶ πᾶν πρόσταγμα ἐν καιρῷ αὐτοῦ
erit. nõ eſt dicere qd hoc eſt:
ἔσται. οὐκ ἔστιν εἰπεῖν τί τοῦτό ἐστι,
Geñ. 7. d. oĩa eñ hec in tp̃e ſuo querẽ
Exo. 14. e. πάντα γὰρ ταῦτα ἐν καιρῷ αὐτῶν ζητη-
tur. in verbo eius ſtetit: q̃ſi cumu
θήσεται. ἐν λόγῳ αὐτοῦ ἔστη, ὡς θημω-
lus aqua: & in ſmone oris illi⁹
νία ὕδωρ, καὶ ἐν ῥήματι στόματος αὐτοῦ
receptacula aquaꝝ. in precepto
D ἀποδοχεῖα ὑδάτων. ἐν προστάγματι
s. 29. d. eius oĩs cõplacentia: & nõ eſt
αὐτοῦ πᾶσα ἡ εὐδοκία, καὶ οὐκ ἔστιν
q̃ minuat ſaluationẽ eius. Ope
ὃς ἐλαττώσει τὸ σωτήριον αὐτοῦ. Ἔρ-
ra oĩs carnis corã illo: &
γα πάσης σαρκὸς ἐνώπιον αὐτοῦ, καὶ
nõ eſt abſcõdi ab oculis
οὐκ ἔστι κρυβῆναι ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν
eius. A ſeculo in ſeculũ
Infra. 40. b. αὐτοῦ. Ἀπὸ τοῦ αἰῶνος εἰς τὸν αἰῶνα
reſpexit: & nihil eſt mirabile in cõ
ἐπέβλεψε, καὶ οὐδέν ἐστι θαυμάσιον ἐναν-
ſpectu eius. nõ eſt dicere: qd hoc eſt:
τίον αὐτοῦ. οὐκ ἔστιν εἰπεῖν, τί τοῦτό ἐστι,
oĩa eñ ad vſum eoꝝ creata ſunt.
πάντα γὰρ εἰς χρείαν αὐτῶν ἔκτισται.
Benedictio eius q̃ſi fluui⁹ coope
Ἡ εὐλογία αὐτοῦ ὡς ποταμὸς ἐπεκά-
s. eo. ruit: & ſicut diluuiũ aridã inebriauit.
λυψε, καὶ ὡς κατακλυσμὸς ξηρὰν ἐμέθυσεν.
ſic irã ei⁹ gentes hereditabunt: ſicut
οὕτως ὀργὴν αὐτοῦ ἔθνη κληρονομήσει, ὡς
cõuertit aquas in ſalſuginẽ. Uie
μετέστρεψεν ὕδατα εἰς ἅλμην. Αἱ ὁδοὶ
eius recte ſanctis: ſic
αὐτοῦ εὐθεῖαι τοῖς ὁσίοις, οὕτως τοῖς
iniquis offenſiones. Bona bo-
ἀνόμοις προσκόμματα. Ἀγαθὰ τοῖς ἀγα-
A nis creata ſunt ab initio. ſic peccato
θοῖς ἔκτισται ἀπ᾽ ἀρχῆς. οὕτως τοῖς ἁμαρ-
ribus mala. Initiũ oĩs neceſſitatis
τωλοῖς κακά. Ἀρχὴ πάσης χρείας
ad vitã hoĩs: aqua & ignis &
εἰς ζωὴν ἀνθρώπου, ὕδωρ καὶ πῦρ καὶ
ferrũ & ſal. & ſiligo triti
σίδηρος καὶ ἅλας. καὶ σεμίδαλις πυ-
ci: & lac: & mel: ſanguis
ροῦ, καὶ γάλα καὶ μέλι, αἷμα σταφυ-
vue & oleum & veſtimentũ. Oĩa
λῆς καὶ ἔλαιον καὶ ἱμάτιον. Πάντα

Ad huc conſiliabor vt enarrem: vt fu-
rore enim replet⁹ ſu3. Et in voce dicit.
Obaudite me diuini fructus: & quaſi ro
ſa plantata ſuper riuos aquarum fructi
ficate. Quaſi libanus: odorẽ ſuauitatis
habete. Florete flores quaſi liliũ et date
odorem: & frondete in gratiã: & collau
date canticũ & benedicite dñm in operi
bus ſuis. Date nomini eius magnificẽ-
tiã: & confitemini illi in voce labiorum
veſtrorũ: & in canticis labiorũ et citha
ris: & ſic dicetis in cõfeſſione. Opa dñi
vniuerſa bona valde. In verbo eñ eius
ſtetit aqua ſicut cõgeries & in ſermone
oris illius ſicut exceptoria aquarũ: qm̃
in precepto ipſius placor fit: & non eſt
minoratio in ſalute ipſius. Opa omnis
carnis coram illo: & non eſt quicq̃ abſcõ
ditum ab oculis eius. A ſeculo vſq3 in ſe
culu3 reſpicit: & nihil eſt mirabile in cõ
ſpectu eius. Nõ eſt dicere quid eſt hoc:
aut quid eſt iſtud? oĩa eñ in tẽpore ſuo
querentur. Benedictio illius quaſi flu-
uius inũdabit. et quomodo cataclyſm⁹
aridam inebriabit: ſic ira ipſius gẽtes q̃
nõ exquiſierunt eũ: hereditabit. Quo-
modo conuertit aquas in ſiccitatem: &
ſiccata eſt terra: & vie illius viis illorum
directe ſunt: ſic peccatoribus offenſio-
nes in ira eius. Bona bonis creata ſunt
ab initio: ſic nequiſſimis bona & mala.
Initiũ neceſſarie rei vite hoĩm: aq̃ ignis
et ferrum: ſal: lac: et panis ſimilagine⁹:
& mel: & botrus vue: et oleum: & veſti-
mentũ. Hec omnia ſanctis in bona: ſic
& impiis & peccatoribus in mala cõuer
tentur. Sunt ſpiritus qui ad vindictam
creati ſunt: et in furore ſuo confirmaue
runt tormenta ſua. Et in tẽpore conſu
mationis effundent virtute3: et furorẽ
eius qui fecit illos cõfundẽt. Ignis grã-
do fames & mors: oĩa hec ad vindicta3
creata ſunt. Beſtiarum dentes & ſcorpii
& ſerpentes romphea vindicãs in exter
minium impios. In mandatis eius epu
labuntur: & ſuper terram in neceſſitate
preparabuntur: & in temporibus ſuis
non preterient verbum. Propterea ab
initio cõfirmatus ſum & cõſiliatus ſum
& cogitaui & ſcripta dimiſi. Oĩa opera
dñi bona: & omne op⁹ hora ſua ſubmi
niſtrabit. Non eſt dicere: hoc illo nequ9
eſt. Omnia enim in tempore ſuo com-
probabuntur. Et nunc in omni corde
& ore collaudate & benedicite nomen
domini.

Capitulum quadrageſimum.

Occupatio magna creata eſt oĩbus
hominibus: & iugum graue ſuper
filios adam a die exitus de vẽtre matris
eorum vſq3 in diem ſepulture in matrẽ
omnium. Cogitationes eorum & timo
res cordis adinuentiones expectatio-
nis: & dies finitionis: a preſidente ſuper
ſedem glorioſam: vſq3 ad humilitatum
in terram & cinerem ab eo qui ĩdutur
hyacintho & portat coronam vſq3 ad
eũ qui operitur lino crudo. Furor: 3el⁹:
tumultus: fluctuatio: & timor mortis:

hec piis bona. ſic
ταῦτα τοῖς εὐσεβέσιν ἀγαθά. οὕτως
peccatorib⁹ conuertẽt in ma
τοῖς ἁμαρτωλοῖς τραπήσεται εἰς κα-
la. ſunt ſpiritus q̃ ad vindictã
κά. ἔστι πνεύματα ἃ εἰς ἐκδίκησιν
creati ſunt & in furore ſuo cõfirmaue
ἔκτισται, καὶ ἐν θυμῷ αὐτῶν ἐστερέω-
rũt flagella ſua. In tp̃e cõſuma
σε μάστιγας αὐτῶν. Ἐν καιρῷ συντε-
tionis virtutẽ effundẽt: & furorẽ
λείας ἰσχὺν ἐκχέουσι, καὶ τὸν θυμὸν
eius q̃ fecit illum ſiſtẽt.
τοῦ ποιήσαντος αὐτὸν κοπάσουσι.
Ignis & mare & fames & mors:
Πῦρ καὶ θάλασσα καὶ λιμὸς καὶ θά-
oĩa hec ad vindictã
νατος, πάντα ταῦτα εἰς ἐκδίκησιν
creata ſunt. Beſtiaꝝ dẽtes & ſcor
ἔκτισται. Θηρίων ὀδόντες καὶ σκορ-
pii & vipere & rõphea vindi
πίοι καὶ ἔχεις καὶ ῥομφαία ἐκδικοῦ-
cãs in perniciẽ impios. In or
σα εἰς ὄλεθρον ἀσεβεῖς. Ἐν τῇ ἀνα-
tu eius letabunt: & ſup
τολῇ αὐτοῦ εὐφρανθήσονται, καὶ ἐπὶ
terrã ad man⁹ pparabunt:
τῆς γῆς εἰς χεῖρας ἑτοιμασθήσονται,
& in tẽporib⁹ ſuis nõ pteribunt
καὶ ἐν καιροῖς αὐτῶν οὐ παραβήσον-
verbũ. ppterea ab initio firma-
ται λόγον. διὰ τοῦτο ἐξ ἀρχῆς ἐστηρί-
tus ſũ: & cogitaui & in ſcriptura dimiſi.
χθην, καὶ διενοήθην καὶ ἐν γραφῇ ἀφῆκα.
Opa dñi oĩa bona: &
Τὰ ἔργα κυρίου πάντα τὰ ἀγαθά, καὶ
oẽm vſum in tp̃e ſuo pbẽ
πᾶσαν χρείαν ἐν καιρῷ αὐτῆς χορηγή-
bit: & nõ eſt dicere hoc iſto pe
σει, καὶ οὐκ ἔστιν εἰπεῖν τοῦτο τούτου πο-
ius. Omnia eñ in tẽpore cõ
νηρότερον. Πάντα γὰρ ἐν καιρῷ εὐ-
probabunt. Et nũc in oĩ cor
δοκιμηθήσεται. Καὶ νῦν ἐν πάσῃ καρ-
de & ore laudate & bene
δίᾳ καὶ στόματι ὑμνήσατε καὶ εὐλο-
dicite nomẽ dñi.
γήσατε τὸ ὄνομα κυρίου. Ca. 40.
Occupatio magna creata eſt omni
Ἀσχολία μεγάλη ἔκτισται παντὶ
homini: & iugũ graue ſup filios
ἀνθρώπῳ, καὶ ζυγὸς βαρὺς ἐπὶ υἱοὺς
adã. A die exitus de vẽtre
ἀδάμ. Ἀφ᾽ ἡμέρας ἐξόδου ἐκ γαστρὸς
matris eoꝝ: vſq3 ad reuerſionis diẽ
μητρὸς αὐτῶν, ἕως ἐπιστροφῆς ἡμέρας
ad matrẽ oĩm. cogitatio
εἰς μητέρα πάντων. τοὺς διαλογισ-
nes eoꝝ & timorem cordis: adin-
μοὺς αὐτῶν καὶ φόβον καρδίας, ἐπί-
uẽtio expectationis: dies finitionis.
νοια προσδοκίας, ἡμέρα τελευτῆς.
A ſedẽte ſup ſedẽ glorie &
Ἀπὸ καθημένου ἐπὶ θρόνου δόξης καὶ
vſq3 ad humiliatũ: in terra & cine
ἕως τεταπεινωμένου, ἐν γῇ καὶ σπο-
re. a ferente veſtẽ hyacinthinã & co
δῷ. ἀπὸ φοροῦντος ὑακίνθινον καὶ στέ-
ronã: & vſq3 ad eum q̃ induitur lino crudo.
φανον, καὶ ἕως περιβαλλομένου ὠμόλινον.
Furor & 3elus turbatio & fluctuatio &
Θυμὸς καὶ ζῆλος ταραχὴ καὶ σάλος καὶ

Digitized by Google

timor mortis ⁊ imitatio ⁊ cōtētio: ⁊
φόβος θανάτου καὶ μίμημα καὶ ἔρις, καὶ
in tp̄e quietis in cubili ſomn⁹
ἐν καιρῷ ἀναπαύσεως ἐπὶ κοίτης ὕπνος
noctis immutat cognitionē eius. Modicū
νυκτὸς ἀλλοιοῖ γνῶσιν αὐτοῦ. Ὀλίγον
tāq̄ nihil in requie: ⁊ ab illo
ὡς οὐδὲν ἐν ἀναπαύσει, καὶ ἀπ᾽ ἐκείνου
in ſomnis q̄ſi in diebus ſpecule. cōtur=
ἐν ὕπνοις ὡς ἐν ἡμέραις σκοπιᾶς. τεθο=
batus in viſione cordis ſui: tāq̄
ρυβημένος ἐν ὁράσει καρδίας αὐτοῦ, ὡς
q̄ euaſit a facie belli.
ἐκφυγὼν ἀπὸ προσώπου πολέμου.
In tp̄e ſalutis ſue exurrexit ⁊
Ἐν καιρῷ σωτηρίας αὐτοῦ ἐξηγέρθη καὶ
admirans in nullū timorē: cū
ἀποθαυμάζων εἰς οὐδένα φόβον, μετὰ
omni carne ab hoīe vſq; ad pe
πάσης σαρκὸς ἀπὸ ἀνθρώπου ἕως κτή
cus: ⁊ ſup peccatores ſeptu
νους, καὶ ἐπὶ ἁμαρτωλῶν ἑπταπλά=
pla ad hec. Mors ⁊ cōtētio ⁊
σια πρὸς ταῦτα. Θάνατος καὶ ἔρις καὶ
rōphea ⁊ ſanguis: inductiones famis ⁊
ῥομφαία καὶ αἷμα, ἐπαγωγαὶ λιμοῦ καὶ
contritionis ⁊ flagelli. In
συντρίμματος καὶ μάστιγος. Ἐπὶ τοὺς
iniquos creata ſunt hec oīa: ⁊
ἀνόμους ἐκτίσθη ταῦτα πάντα, καὶ
ꝓpt̄ illos factū eſt. diluuiū. oīa
δι᾽ αὐτοὺς ἐγένετο ὁ κατακλυσμός. πάν=
q̄cūq; de terra: in terrā reuer
τα ὅσα ἀπὸ γῆς, εἰς γῆν ἀναστρέ=
tunt: ⁊ ab aquis in mare
φει, καὶ ἀπὸ ὑδάτων εἰς θάλασσαν
deflectunt. Omne mun⁹ ⁊ iiuſticia
ἀνακάμπτει. Πᾶν δῶρον καὶ ἀδικία
delebitur: ⁊ fides in ſecu=
ἐξαλειφθήσεται, καὶ πίστις εἰς τὸν αἰῶ=
lū ſtabit. opes iniuſtoꝝ ſicut flu=
να στήσεται. χρήματα ἀδίκων ὡς πο=
uius ſiccabunt: ⁊ ſicut tonitruū ma
ταμὸς ξηρανθήσεται, καὶ ὡς βροντὴ μεγά=
gnū in pluuijs pſonabūt. In aperiēdo ip
λη ἐν ὑετοῖς ἐξηχήσει. Ἐν τῷ ἀνοῖξαι αὐ=
ſū manus letabit: ſic ꝑua
τὸν χεῖρας εὐφρανθήσεται, οὕτως οἱ πα=
ricatores in cōſumatione defi
ραβαίνοντες εἰς συντέλειαν ἐκλείψου=
ciēt. Poſteri impioꝝ nō multiplicabūt ra
σιν. Ἔκγονα ἀσεβῶν οὐ πληθυνεῖ κλά=
mos: ⁊ radices immūde ſup ꝑcipi
δους, καὶ ῥίζαι ἀκάθαρτοι ἐπ᾽ ἀκροτό=
tem petrā. viriditas ſup oēm aquam
μου πέτρας. ἄχει ἐπὶ παντὸς ὕδατος
⁊ labij fluminis ante omne fe=
καὶ χείλους ποταμοῦ πρὸ παντὸς χόρ=
nū euellet. Gr̄a ſicut paradi
του ἐκτιλήσεται. Χάρις ὡς παράδει=
ſus cū benedictionib⁹ ⁊ miſericordia in
σος σὺν εὐλογίαις καὶ ἐλεημοσύνη εἰς
ſeculū ꝑmanet. vita ſibi ſufficiētis ope
τὸν αἰῶνα διαμένει. ζωὴ αὐτάρκους ἐρ=
rarij dulcis erit: ⁊ ſup vtra=
γάτου γλυκανθήσεται, καὶ ὑπὲρ ἀμφό=
que q̄ inuenit theſauꝝ. Filij ⁊
τερα ὁ εὑρίσκων θησαυρόν. Τέκνα καὶ
edificatio ciuitatis firmant nomē: vi
οἰκοδομὴ πόλεως στηρίζουσιν ὄνομα, οἶ=
nū ⁊ muſica letificāt cor.
νος καὶ μουσικὴ εὐφραίνουσι καρδίαν.

iracundia perſeuerans &contentio: et in tempore refectionis in cubili ſomnus noctis immutat ſcientiam eius. Modicum autem tanq̄ nihil in requie: et ab eo in ſōnis quaſi in die reſpectus. Cōturbatus eſt in viſu cordis ſui: tanq̄ qui euaſerit in die belli. In tēpore ſalutis ſue exurrexit & admirans ad nullum timorem: cū omni carne ab homine vſq; ad pecus: & ſuper pctōres ſeptuplum. Ad hec mors ſanguis: contentio et rōphea: oppreſſiones fames et contritio et flagella. Super iniquos creata ſūt hec omnia. & propter illos factus eſt cataclyſm⁹. Omnia enim que de terra ſunt in terram conuertentur: & aque omnes in mare conuertentur. Omne munus & iniquitas delebitur: & fides in ſeculuȝ ſtabit. Subſtantie iniuſtorum ſicut fluuius ſiccabuntur: & ſicut tonitruū magnum in pluuia perſonabunt. In aperiēdo manus ſuas letabitur: ſic preuaricatores in conſumatione tabeſcēt. Nepotes impiorum non multiplicabunt ramos: & radices immunde ſup cacumē petre ſonant. Super omnem aquam viriditas et ad oram fluminis ante omne fenum euelletur. Gratia ſicut paradiſus in benedictionibus: et miſericordia in ſeculo permanet. Vita ſibi ſufficientis operarii conculcabitur: et in ea inuenies theſaurū. Fili edificatio ciuitatis confirmabit nomē: & ſuper hanc mulier immaculata cōputabitur. Vinum & muſica letificāt cor: & ſuper vtraq; dilectio ſapiētie. Tibie et pſalterium ſuaueȝ faciunt melodiā: & ſuper vtraq; lingua ſuauis. Gratiā & ſpēȝ deſiderabit ocul⁹ tu⁹: et ſup hoc virides ſationes. Amicus & ſodalis in tempore cōuenientes: et ſuper vtroſq; mulier cum viro. Fratres in adiutorium in tempore tribulationis: et ſup eos miſericordia liberabit. Aurum et argentum et cōſtitutio pedū: et ſuper vtrūq; conſilium beneplacituȝ. Facultates et virtutes exaltant cor: et ſuper hec timor domini. Non eſt in timore domini minoratio: & non eſt in eo inquirere adiutorium. Timor domini ſicut benedictio paradiſus: & ſup omnē gloriam operuerunt illum. Fili in tempore vite tue ne indigeas. Melius eſt enīȝ mori: q̄ indigere. Vir reſpiciēs in menſam alienam: non eſt vita eius in cogitatione victus. Alit enim animaȝ ſuam cibis alienis. Vir autem diſciplinatus et eruditus cuſtodiet ſe. In ore imprudentis cōdulcabitur inopia: & in ventre eius ignis ardebit.

Capitulū quadrageſimū primū.

O Mors q̄ amara eſt memoria tua homini pacem habenti in ſubſtātiis ſuis viro quieto et cui⁹ vie directe ſunt in omnibus: et abhuc valenti accipere cibum. O mors bonum eſt iudicium tuum homini indigenti et qui minoratur viribus: defecto etate & cui de omnibus cura eſt & incredibili: qui perdit ſapientiam.

⁊ ſup vtraq; dilectio ſapiē=
καὶ ὑπὲρ ἀμφότερα ἀγάπησις σοφί=
tie. tibia ⁊ pſalteriū ſuauē faciūt me
ας. αὐλὸς καὶ ψαλτήριον ἡδύνουσι μέ=
lodiā: ⁊ ſup vtraq; lingua ſuauis. B
λη, καὶ ὑπὲρ ἀμφότερα γλῶσσα ἡδεῖα.
Gr̄am ⁊ pulchritudinē deſiderabit ocu
Χάριν καὶ κάλλος ἐπιθυμήσει ὀφθαλ=
lus: ⁊ ſup vtraq; viriditatē ſemi
μός, καὶ ὑπὲρ ἀμφότερα χλόην σπό=
nis. amic⁹ ⁊ ſodalis ad tp̄s oc
ρου. φίλος καὶ ἑταῖρος εἰς καιρὸν ἀ=
currentes: ⁊ ſup vtraq; mulier
παντῶντες, καὶ ὑπὲρ ἀμφότερα γυνὴ gen. 7.
cum viro. Fratres ⁊ auxiliū ad Infra
μετὰ ἀνδρός. Ἀδελφοὶ καὶ βοήθεια εἰς 4. b.
tp̄s tribulationis: ⁊ ſup vtraq;
καιρὸν θλίψεως, καὶ ὑπὲρ ἀμφότερα
elemoſyna liberabit. auꝝ ⁊ argen
ἐλεημοσύνη ῥύσεται. χρυσίον καὶ ἀργύ=
tum ſtatuent pedē: ⁊ ſup vtra
ριον ἐπιστήσουσι πόδα, καὶ ὑπὲρ ἀμ=
que cōſiliū approbat. Diui
φότερα βουλὴ εὐδοκιμεῖται. Χρήμα=
tie ⁊ vires exaltabūt cor: ⁊ C
τα καὶ ἰσχὺς ἀνυψώσουσι καρδίαν, καὶ
ſup vtraq; timor dn̄i. nō eſt
ὑπὲρ ἀμφότερα φόβος κυρίου. οὐκ ἔστιν
in timore dn̄i minoratio: ⁊ nō eſt
ἐν φόβῳ κυρίου ἐλάττωσις, καὶ οὐκ ἔστι
querere ſibi auxiliū. Timor domi
ζητῆσαι ἑαυτῷ βοήθειαν. Φόβος κυρί=
ni ſicut paradiſus bn̄dictionis: ⁊ ſup
ου ὡς παράδεισος εὐλογίας, καὶ ὑπὲρ
oēm gl'iam operuit illū. fili
πᾶσαν δόξαν ἐκάλυψεν αὐτόν. τέκνον
vitā mēdicitatis ne viuas: melius
ζωὴν ἐπαιτήσεως μὴ βιώσῃς, κρεῖσσον
mori q̄ mendicare. Vir reſpiciēs
ἀποθανεῖν ἢ ἐπαιτεῖν. Ἀνὴρ βλέπων
ad alienā menſam nō habet vi
εἰς ἀλλοτρίαν τράπεζαν οὐκ ἔχει βί=
tā in ratione vite: inquinabit ani=
ον ἐν λογισμῷ ζωῆς, ἀλισγήσει ψυ= D
mā ſuā in cibis alienis.
χὴν αὐτοῦ ἐν ἐδέσμασιν ἀλλοτρίοις.
vir āt ſapiens ⁊ eruditus
ἀνὴρ δὲ ἐπιστήμων καὶ πεπαιδευμένος
cuſtodiet. In ore impudētis indul
φυλάξεται. Ἐν στόματι ἀναιδοῦς γλυ=
cabit mēdicitas: ⁊ in vētre e=
κανθήσεται ἐπαίτησις, καὶ ἐν κοιλίᾳ αὐ=
ius ignis ardebit.
τοῦ πῦρ καήσεται. Ca. 41.
O Mors q̄ amara tui me=
Ὦ θάνατε ὡς πικρόν σου τὸ μνη=
moria homini pacifice viuēti in his
μόσυνον ἀνθρώπῳ εἰρηνεύοντι ἐν τοῖς ὑ=
que, ſunt ei⁹. Viro quieto
πάρχουσιν αὐτοῦ. Ἀνδρὶ ἀπερισπά=
⁊ proſpero in oībus ⁊ adhuc
τῳ καὶ εὐοδουμένῳ ἐν πᾶσι καὶ ἔτι A
valenti accipere cibū. O mors
ἰσχύοντι ἐπιδέξασθαι τροφήν. Ὦ θάνα=
bonū tuū iudiciū eſt homini
τε καλόν σου τὸ κρίμα ἐστὶν ἀνθρώπῳ,
indigenti ⁊ diminuto virib⁹. In vltima
ἐπιδεομένῳ καὶ ἐλασσουμένῳ ἰσχύϊ. Ἐσχάτο
ſenecta cōſtituto ⁊ occupato de omnib⁹: ⁊
γήρῳ καὶ περισπωμένῳ περὶ πάντων, καὶ
nō credēti ⁊ ei q̄ perdidit
ἀπειθοῦντι καὶ ἀπολωλεκότι τὴν ὑπο

expectationē. Ne timeas iudiciū mortis.
ὑπομονήν. Μὴ εὐλαβοῦ κρῖμα θανάτου.
memēto prioꝝ te ⁊ vltimoꝝ: hoc
μνήσθητι προτέρων σου καὶ ἐσχάτων, τοῦ
enī iudiciū me carni a domi
το γὰρ τὸ κρῖμα σῇ σαρκὶ παρὰ κυρί-
B no: ⁊ qđ recuſas in bñplacito altiſſimi:
ου, καὶ τί ἀπαναίνῃ ἐν εὐδοκίᾳ ὑψίστου;
Siue decē: ſiue centū: ſiue mille anni:
Εἴτε δέκα, εἴτε ἑκατόν, εἴτε χίλια ἔτη,
nō eſt in inferno redargutio vite. Filij
οὐκ ἔστιν ἐν ᾅδου ἐλεγμὸς ζωῆς. Τέκνα
abominabiles fiunt: filij peccatoꝝ:
βδελυρὰ γίνεται, τέκνα ἁμαρτωλῶν,
⁊ q̄ conuerſant̄ in vicinijs impio
καὶ συναναστρεφόμενα παροικίαις ἀσε-
rū. Filioꝝ peccatoꝝ peribit here
βῶν. Τέκνων ἁμαρτωλῶν ἀπολεῖται κλη
ſ.40.b ditas: ⁊ cū ſemine eoꝝ
C ρονομία, καὶ μετὰ τοῦ σπέρματος αὐτῶν
cōtinue manet improperiū. Patrē impiū
ἐνδελεχίζει ὄνειδος. Πατρὶ ἀσεβεῖ
accuſabūt filij: qm̄ ꝓpter illū erūt in op
μέμψεται τέκνα, ὅτι δι' αὐτὸν ὀνειδισθή
probrio. Ve vobis viri impij: q̄
σονται. Οὐαὶ ὑμῖν ἄνδρες ἀσεβεῖς, οἵτι
dereliquiſtis legē altiſſimi. Si
ſ.20.a. νες ἐγκατελίπετε νόμον ὑψίστου. Ἐὰν
enī multiplicati fueritis ī ꝑditionē: ⁊ ſi
γὰρ πληθυνθῆτε εἰς ἀπώλειαν, καὶ ἐὰν
nati fueritis: in maledictionē nati eritis.
γεννηθῆτε, εἰς κατάραν γεννηθήσεσθε.
⁊ ſi mortui fueritis: in maledictionē di
καὶ ἐὰν ἀποθάνητε, εἰς κατάραν μερι
uiſi eritis. Oia q̄cūq; ex terra: in terrā
D σθήσεσθε. Πάντα ὅσα ἐκ γῆς, εἰς γῆν
reuertent̄: ſic impij in ꝑdi
ἀπελεύσεται, οὕτως ἀσεβεῖς εἰς ἀπώ
tionē. Luctus hoim in corporib⁹
λειαν. Πένθος ἀνθρώπων ἐν σώμασιν
ipoꝝ: nomē āt hoim nō bonū
Lu.14 αὐτῶν, ὄνομα δὲ ἀνθρώπων οὐκ ἀγαθὸν
delebitur. curā habe de nomi-
ἐξαλειφθήσεται. φρόντισον περὶ ὀνόμα-
ne: illud enī tibi ꝑmanet: pluſq̄ mille the
τος, αὐτὸ γάρ σοι διαμένει, ἢ χίλιοι θη-
ſauri magni auri. bone vite
σαυροὶ μεγάλοι χρυσίου. ἀγαθῆς ζωῆς
numerus dieꝝ: ⁊ bonū nomē in ſecu
ἀριθμὸς ἡμερῶν, καὶ ἀγαθὸν ὄνομα εἰς αἰῶ
la ꝑmanet. diſciplinā in pace cōſer
να διαμένει. παιδείαν ἐν εἰρήνῃ συντη-
uate filij: ſapia abſcōdita ⁊
A ρήσατε τέκνα, σοφία κεκρυμμένη καὶ
theſaur⁹ inuiſus: q̄ vtilitas in vtriſ
θησαυρὸς ἀφανής, τίς ὠφέλεια ἐν ἀμ-
que? melior homo q̄ abſcon
φοτέροις; κρείσσων ἄνθρωπος ἀποκρύ
dit ſtultitiā ſuā: q̄ homo q̄ ab-
πτων τὴν μωρίαν αὐτ̄, ἢ ἄνθρωπος ἀπο
ſcondit ſapiam ſuā. Igit̄ ve
κρύπτων τὴν σοφίαν αὐτοῦ. Τοιγαροῦν ἐν
rebit̄ in verbo meo. nō enī
τραπήσεται ἐπὶ τῷ ῥήματί μου. οὐ γάρ
eſt oēm verecūdiā ſeruare bonū:
ἐστι πᾶσαν αἰσχύνην διαφυλάξαι καλόν,
⁊ nō oia oībus in fide ap-
καὶ οὐ πάντα τοῖς πᾶσιν ἐν πίστει εὐδο
probantur. Erubeſcite a patre ⁊ ma
B κιμεῖται. Αἰσχύνεσθε ἀπὸ πατρὸς καὶ μη
tre de fornicatione: ⁊ a duce
τρὸς περὶ πορνείας, καὶ ἀπὸ ἡγουμένου

Noli metuere iudicium mortis. Me-
mento que ante te fuerunt & que ſu-
peruentura ſunt tibi: hoc iudicium a
domino omni carni: & q̄ superuenient
tibi in beneplacito altiſſimi: ſiue decē
ſiue centum ſiue mille anni. Nō eſt enī
in inferno accuſatio vite. Filii abomina
tionum fiunt filii peccatorum: & q con
uerſantur ſecus domos impiorū. Filio-
rum peccatorū periet hereditas: & cū
ſemine illorū aſſiduitas opprobrii. De
patre impio queruntur filii: quoniam
propter illū ſunt in opprobrio. Ve vo-
bis viri impii qui dereliquiſtis legē do-
mini altiſſimi. Et ſi nati fueritis in male
dictione naſcemini: ſi mortui fueritis in
maledictione erit pars veſtra. Omnia
que de terra ſunt in terram conuerten-
tur: ſic impii a maledicto in ꝑditionē.
Luct⁹ hominum in corpore ipſorum:
nomē autem impiorū delebitur. Curā
habe de bono nomine: hoc enim ma-
gis ꝑmanebit tibi q̄ mille theſauri pre
cioſi & magni. Bone vite numerus die
rum: boni autem nomē permanebit in
euū. Diſciplinam in pace conſeruate fi
lii. Sapientia enim abſcondita & theſau
r⁹ inuiſus: que vtilitas in vtriſq;. Melior
eſt homo qui abſcondit ſtulticiam ſuā:
q̄ homo qui abſcondit ſapientiam ſuā.
Verūtamen in his q̄ procedunt de ore
meo. Non eſt enim bonum omnē irre
uerentiam obſeruare: & non omnia oī
bus beneplacēt in fide. Erubeſcite a pa
tre: & a matre de fornicatione: et a pre-
ſidente & a potente de mendacio: a pri
cipe & a iudice de delicto: a ſynagoga a
plebe de iniquitate: a ſocio & amico de
iniuſticia: et de loco in quo habitas de
furto: de veritate dei & teſtamento: de
diſcubitu in panib⁹: et offuſcatione da
ti & accepti: a ſalutantibus de ſilentio:
a reſpectu mulieris fornicarie: & ab
auerſione vultus cognati. Ne auertas
faciem a proximo tuo: et ab auferendo
partem et non reſtituēdo. Ne reſpicias
mulierem alieni viri: & ne ſcruteris an-
cillā eius: neq; ſteteris ad lectum eius.
Caue ab amicis de ſermonibus impro
perii: & cum dederis ne improperes.

Capitulum quadrageſi
mum ſecundum.

NOn duplices ſermonem audit⁹ de
reuelatione ſermonis abſconditi.
& eris vere ſine confuſione: & inuenies
gratiam in conſpectu omnium homi-
num. Ne pro his omnib⁹ cōfundaris:
& ne accipias perſonam vt delinquas.
De lege altiſſimi & teſtamento: et de iu
dicio iuſtificare impium de verbo ſocio
rum & viatorum: & de datione heredi-
tatis amicorum: de equalitate ſtatere
& ponderum: de acquiſitione multorū
& paucorū: & de corruptione emptio
nis & negociatorum: & de multa diſci-
plina filiorum: & ſeruo peſſimo latus
ſanguinare. Super mulierem nequam
bonum eſt ſignum. Vbi manus multe
ſunt claude: & quodcūq; trades nume
ra & appende: datum vero & acceptū
omne deſcribe. De diſciplina īſenſati &

⁊ potēte de mēdacio: ⁊ a
καὶ δυνάστου περὶ ψεύδους, καὶ ἀπὸ
iudice ⁊ principe de deli
κριτοῦ καὶ ἄρχοντος περὶ πλημμελεί
cto: a ſynagoga ⁊ plebe de ini-
ας, ἀπὸ συναγωγῆς καὶ λαοῦ περὶ ἀνο
quitate. A ſocio ⁊ amico de iniu
μίας. Ἀπὸ κοινωνοῦ καὶ φίλου περὶ ἀδι
ſticia: ⁊ a loco vbi habitas de
κίας, καὶ ἀπὸ τόπου οὗ παροικεῖς περὶ
furto. de veritate dei ⁊ teſta
κλοπῆς. ἀπὸ ἀληθείας θεοῦ καὶ διαθή-
mento ⁊ a fixione cubiti in panib⁹.
κης καὶ ἀπὸ πήξεως ἀγκῶνος ἐπ' ἄρτοις.
A contēptu acceptiōis ⁊ dationis: ⁊
Ἀπὸ σκορακισμοῦ λήψεως καὶ δόσεως, καὶ
a ſalutante de ſilentio. ab inſpe
ἀπὸ ἀσπαζομένου περὶ σιωπῆς. ἀπὸ ὁρά
ctione mulieris meretricis ⁊ ab auerſio
σεως γυναικὸς ἑταίρας καὶ ἀπὸ ἀποστρο-
ne vultus hoīs nobilis. ab
φῆς προσώπου ἀνθρώπου εὐγενοῦς. ἀπὸ
ablatione partis ⁊ dationis ⁊
ἀφαιρέσεως μερίδος καὶ δόσεως καὶ
ab aiaduerſione mulieris coniugate:
ἀπὸ κατανοήσεως γυναικὸς ὑπάνδρου,
a curioſitate ⁊ ancilla: ⁊ ne
ἀπὸ περιεργίας καὶ παιδίσκης, καὶ μὴ
ſteteris ad cubiculū eius. Ab
ἐπιστήσῃς ἐπὶ τὴν κοίτην αὐτῆς. Ἀπὸ
amico de ſmonib⁹ improperij: ⁊ poſtq̄
φίλου περὶ λόγων ὀνειδισμοῦ, καὶ μετὰ τὸ
dederis: ne improperes.
δοῦναι, μὴ ὀνείδιζε. Ca. 42.

ET ab iteratione ⁊ ſmone
Καὶ ἀπὸ δευτερώσεως καὶ λόγου
audit⁹: ⁊ reuelatione de ſmonib⁹
ἀκοῆς, καὶ ἀποκαλύψεως περὶ λόγων
abſconditis. Et eris verecūdus vere:
κρυφίων. Καὶ ἔσῃ αἰσχυντηρὸς ἀληθινῶς,
⁊ inueniens grām in cōſpectu oīs hoīs:
καὶ εὑρίσκων χάριν ἔναντι παντὸς ἀνου,
ne de his erubeſcas: ⁊ ne accipias
μὴ περὶ τούτων αἰσχυνθῇς, καὶ μὴ λάβῃς
perſonā vt pecces. de lege
πρόσωπον τοῦ ἁμαρτάνειν. περὶ νόμου
altiſſimi ⁊ teſtamēto: ⁊ de iudicio
ὑψίστου καὶ διαθήκης, καὶ περὶ κρίματος
iuſtificare impiū. De verbo ſo
δικαιῶσαι τὸν ἀσεβῆ. Περὶ λόγου κοι
cij ⁊ viatoꝝ ⁊ de datione
νωνοῦ καὶ ὁδοιπόρων καὶ περὶ δόσεως
hereditatis amicoꝝ: ⁊ diligētia ſta-
κληρονομίας ἑταίρων, καὶ ἀκριβείας ζυ-
tere ⁊ pondeꝝ. De acquiſitiōe multoꝝ
γοῦ καὶ σταθμῶν. Περὶ κτήσεως πολλῶν
⁊ paucoꝝ: de differēte vēditione
καὶ ὀλίγων, περὶ διαφόρου πράσεως
mercatoꝝ: ⁊ de diſciplina filioꝝ
ἐμπόρων, καὶ περὶ παιδείας τέκνων
multa. ⁊ ſeruo prauo latus ſan
πολλῆς. καὶ οἰκέτῃ πονηρῷ πλευρὰν αἱ-
guinare. Sup mulierē nequā bonū ſigna-
μάξαι. Ἐπὶ γυναικὶ πονηρᾷ καλὸν σφρα
culū: ⁊ vbi man⁹ multe clau
γίς, καὶ ὅπου χεῖρες πολλαὶ κλεῖ-
de. Si tradideris: in numero ⁊
σον. Ἐὰν παραδιδῷς, ἐν ἀριθμῷ καὶ
pōdere: ⁊ datio ⁊ acceptio oia
σταθμῷ, καὶ δόσις καὶ λῆψις πάντα
in ſcriptura. De diſciplina amētis ⁊
ἐν γραφῇ. Περὶ παιδείας ἀνοήτου καὶ

Digitized by Google

fatui τ decrepiti litigātis cū
μωροῦ καὶ ἐσχατογήρου κρινομένου πρὸς
iuuenib9.τ eris eruditus verax:
νέους. καὶ ἔσῃ πεπαιδευμένος ἀληθινός,
τ approbat9 corā omni viuē
καὶ δεδοκιμασμένος ἔναντι παντὸς ζῶν
τε. Filia patri abſcōdita vigi
τος. Θυγάτηρ πατρὶ ἀπόκρυφος ἀγρυπ
lia: τ ſollicitudo ei9 aufert ſomnū: τ
νία, καὶ ἡ μέριμνα αὐτῆς ἀφιστᾷ ὕπνον, καὶ
in iuuētute ei9 ne forte abutat̄ flore etatis τ
ἐν νεότητι αὐτῆς μήποτε παρακμάσῃ καὶ
cū cohabitauerit ne forte odio hēat̄. In virginita
συνῳκηκυῖα μήποτε μισηθῇ. Ἐν παρθε
te neq̄ʒ polluat̄: τ in pa
νίᾳ μήποτε βεβηλωθῇ, καὶ ἐν τοῖς πα
ternis ſuis grauida fiat. τ cū
τρικοῖς αὐτῆς ἔγκυος γένηται. καὶ μετὰ
viro exiſtēs neforte trāſgrediat̄ τ cū
ἀνδρὸς οὖσα μήποτε παραβῇ καὶ συ
cohabitauerit ne forte ſterilis ſit. Sup filiā
νῳκηκυῖα μήποτε στειρωθῇ. Ἐπὶ θυγατρὶ
inuerecūdā firma cuſtodiā: neq̄ʒ
ἀδιατρέπτῳ στερέωσον φυλακήν, μήποτε
faciat te ludibriū inimicis:
ποιήσῃ σε ἐπίχαρμα τοῖς ἐχθροῖς,
loquelam in ciuitate τ appellationē ppl̄i:
λαλιὰν ἐν πόλει καὶ ἔκκλητον λαοῦ,
τ cōfundat te in multitudīe multoꝝ.
καὶ καταισχύνῃ σε ἐν πλήθει πολλῶν.
omni homini ne aſpicias in pulchri
παντὶ ἀνθρώπῳ μὴ ἔμβλεπε ἐν κάλ-
tudīe:τ in medio mulieꝝ ne cōmoreris.
λει, καὶ ἐν μέσῳ γυναικῶν μὴ συνέδρευε.
De enī veſtimētis procedit tinea: τ
Ἀπὸ γὰρ ἱματίων ἐκπορεύεται σής, καὶ
a muliere iniquitas mulieris. Me
ἀπὸ γυναικὸς πονηρία γυναικός. Κρείσ-
lior iniquitas viri q̄ bñfaciēs mulier.
σων πονηρία ἀνδρὸς ἢ ἀγαθοποιὸς γυνή.
Mulier cōfundēs in opprobriū.
Γυνὴ καταισχύνουσα εἰς ὀνειδισμόν.
Memor ero igit̄ opeꝝ dn̄i: τ q̄
Μνησθήσομαι δὴ τὰ ἔργα κυρίου, καὶ ἃ
vidi enarrabo. In ſmonib9 dn̄i
ἑώρακα ἐκδιηγήσομαι. Ἐν λόγοις κυρίου
opa eius: τ ſol illuminās in
τὰ ἔργα αὐτοῦ, καὶ ἥλιος φωτίζων κατὰ
oībus inſpexit: τ glīa do-
πάντα ἐπέβλεψε, καὶ τῆς δόξης κυ-
mini plenū opus eius. Nō idu
ρίου πλῆρες τὸ ἔργον αὐτοῦ. Οὐκ ἐνε
xit ſctōs dn̄i: vt enarrarēt
ποίησε τοῖς ἁγίοις κυρίου, ἐκδιηγήσασθαι
oīa mirabilia ſua. firmauit
πάντα τὰ θαυμάσια αὐτοῦ. ἐστερέωσε
dn̄s oīpotens: vt firmaret̄ in glīa
κύριος παντοκράτωρ, στηριχθῆναι ἐν δόξῃ
ſua vniuerſū. Abyſſum τ cor
αὐτοῦ τὸ πᾶν. Ἄβυσσον καὶ καρδίαν
inueſtigauit:τ in aſtucijs eoꝝ
ἐξίχνευσε, καὶ ἐν πανουργεύμασιν αὐτῶν
excogitauit. cognouit enī altiſſim9 oēm cogni
διενοήθη. ἔγνω γὰρ ὁ ὕψιστος πᾶσαν εἴδη
tionē: τ inſpexit in ſigna ſeculi.
σιν, καὶ ἐνέβλεψεν εἰς σημεῖα αἰῶνος.
Annūciās p̄terita τ
Ἀπαγγέλλων τὰ παρεληλυθότα καὶ τὰ
futura: τ reuelās veſtigia occulto
ἐσόμενα, καὶ ἀποκαλύπτων ἴχνη ἀποκρύ
rum. nō p̄teriſt illū oīs cogitat9.
φων. οὐ παρῆλθεν αὐτὸν πᾶν διανόημα.

fatui & de ſenioribus qui iudicantur ab adoleſcentibus: & eris eruditus in omnibus:& probabilis in conſpectum omnium virorū. Filia patris abſcondita eſt:vigilia & ſollicitudo eius aufert ſōnū:ne forte in adoleſcentia ſua adultera efficiatur:& cū viro cōmorata odibilis fiat:ne quando polluatur in virginitate ſua & in paternis ſuis grauida inueniatur:ne forte cum viro cōmorata trāſgrediatur:aut certe ſterilis efficiatur. Sup filiam luxurioſam confirma cuſtodiā:nequando faciat te in opprobrium venire inimicis:a detractione in ciuitate & obiectione plebis:& confundat te in multitudine populi. Omni homini noli attendere in ſpecie:& in medio mulierū noli cōmorari. De veſtimentis enī procedit tinea:& a muliere iniquitas viri. Melior eſt enī iniquitas viri q̄ benefaciens mulier:& mulier confundēs in opprobriū. Memor ero igitur operū domini:& que vidi annunciabo in ſermonibus domini opera ei9. Sol illuminās per omnia reſpexit:& gloria domini plenum eſt opus eius. Nonne dominus fecit ſanctos enarrare omnia mirabilia ſua:q̄ confirmauit dominus omnipotens ſtabilis in gloria ſua? Abyſſum & cor hominum inueſtigauit:& in aſtutia eorum excogitauit. Cognouit enī dominus omnē ſcientiam:& inſpexit in ſignū eius annuncians q̄ preterierūt & que ſuperuentura ſunt:reuelās veſtigia occultorum. Non preterit illū oīs cogitatus:& non abſcondit ſe ab eo vllus ſermo. Magnalia ſapientie ſue decorauit que eſt ante ſeculum:& vſq; in ſeculum:neq; adiectum eſt neq; minuetur:& non eget alicuius conſilio. Quā deſiderabilia omnia opera eius: et tāq̄ ſcintilla que eſt cōſiderate. Omnia hec viuunt & manēt in ſeculum:& in omni neceſſitate omnia obaudiūt ei. Omnia duplicia: vnum contra vnū et nō fecit quicq̄ deeſſe. Vniuſcuiuſq; cōſeruabit bona. Et quis ſatiabitur videns gloriā eius?

Capitulū quadrageſimū tertium.

Altitudinis firmamentum:pulchritudo ei9: ſpecies celi in viſione glorie. Sol in aſpectu annuncians in exitu: vas ammirabile op9 excelſi. In meridiano exurit terram: & in conſpectu ardoris eius quis poterit ſuſtinere? Fornacē cuſtodiens i operibus ardoris. Tripliciter ſol exurens montes radios igneos exufflans:et refulgens radiis ſuis obcecat oculos. Magnus dominus qui fecit illum: & in ſermonibus eius feſtinauit iter. Et luna in omnibus in tēpore ſuo: oſtenſio temporis & ſignum eui. A luna ſignum diei feſti:luminare quod minuitur in conſumatione. Menſis ſecundum nomē eius eſt creſcens mirabiliter in conſumationem. Vas caſtrorum in excelſis:in firmamento celi reſplendens glorioſe. Species celi gloria ſtellarum mundum illuminas in excelſis dominus. In verbis ſancti ſtabunt ad iudicium: & non deficient in vigiliis ſuis.

nō abſcōſus ē ab illo neq; vllus ſermo.
οὐκ ἐκρύβη ἀπ' αὐτοῦ οὐδὲ εἷς λόγος.
Magnalia per ſapiam ſuā deco
Τὰ μεγαλεῖα διὰ τῆς σοφίας αὐτοῦ ἐκό
rauit. Qui eſt ante ſeculū τ in
σμησεν. Ὅς ἐστι πρὸ τοῦ αἰῶνος καὶ εἰς
ſeculū:neq; addit9 eſt neq; diminut9 ē.
τὸν αἰῶνα, οὔτε προσετέθη οὔτε ἠλαττώθη.
τ nō indiguit alicui9 cōſiliarij: q̄a
καὶ οὐ προσεδεήθη οὐδενὸς συμβούλου, ὡς
oīa opa ei9 deſiderabilia:τ vſq; ad g.26.h.
πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐπιθυμητά, καὶ ἕως
ſcintillā eſt contēplari .oīa hec viuūt
σπινθῆρός ἐστι θεωρῆσαι. πάντα ταῦτα ζῇ
τ manēt in ſeculū in oībus neceſſi
καὶ μένει εἰς τὸν αἰῶνα ἐν πάσαις χρεί
tatib9:τ oīa obediūt. Oīa duplicia C
αις, καὶ πάντα ὑπακούει. Πάντα δισσά
vnū cōtra vnū: τ nō fecit
ἓν κατέναντι τοῦ ἑνός, καὶ οὐκ ἐποίησεν
quicq̄ defectuoſū;.vnū vni9 firmauit
οὐδὲν ἐλλεῖπον. ἓν τοῦ ἑνὸς ἐστερέωσε τὰ
bona: τ q̄s ſatiabit̄ vidēs glīam
ἀγαθά, καὶ τίς πλησθήσεται ὁρῶν δόξαν
dei?
θεοῦ;

Ca.43.

Superbia altitudinis firmamētū mundi
Γαυρίαμα ὕψους στερέωμα καθαριό
tie: ſpecies celi in viſione glīe.
τητος, εἶδος οὐρανοῦ ἐν ὁράματι δόξης.
ſol in aſpectu annūciās in glīoſo:
ἥλιος ἐν ὀπτασίᾳ διαγγέλλων ἐν ἐνδόξῳ,
vas admirabile opus altiſſimi. In me
σκεῦος θαυμαστὸν ἔργον ὑψίστου. Ἐν με- D
ridie ei9 areſacit regionē: τ in cōſ
σημβρίᾳ αὐτοῦ ἀναξηραίνει χώραν, καὶ ἐναν
pectu ardoris eius q̄s ſuſtinebit? For
τίον καύματος αὐτοῦ τίς ὑποστήσεται; Κάμι
nacē inſufflās in operib9 ardoris: triplicit̄
νον φυσῶν ἐν ἔργοις καύματος, τριπλάσι
ſol exurēs mōtes. Vapores igneos
ον ἥλιος ἐκκαίων ὄρη. Ἀτμίδας πυρώδεις
exufflās τ refulgēs radijs obfuſ
ἐκφυσῶν καὶ ἐκλάμπων ἀκτῖνας ἀμαυ
cat oculos. Magn9 dn̄s q̄ fecit
ροῖ ὀφθαλμούς. Μέγας κύριος ὁ ποιήσας
illū: τ in ſmonib9 eius ceſſare fecit
αὐτόν, καὶ ἐν λόγοις αὐτοῦ κατέπαυσε
iter. τ lunā fecit in ſtatū A
πορείαν. καὶ σελήνην ἐποίησε εἰς στάσιν
ad tp̄s ſuū. Demōſtrationē tēpoꝝ: τ ſi-
εἰς καιρὸν αὐτῆς. Ἀνάδειξιν χρόνων, καὶ ση
gnū ſeculi τ a luna ſignū
μεῖον αἰῶνος καὶ ἀπὸ σελήνης σημεῖον
feſtiuitatis. luminare qđ minuit̄ in cōſumatio
ἑορτῆς. φωστὴρ μειούμενος ἐπὶ συντελεί
ne: mēſis ſm̄ nomē ei9 eſt Cre-
ας, μὴν κατὰ τὸ ὄνομα αὐτῆς ἐστιν. Αὐξα
ſcēs mirificauit mutatione: vas
νόμενος ἐθαυμάστωσεν ἀλλοιώσει, σκεῦ-
caſtroꝝ in altitudīe: i firmamento
ος παρεμβολῶν ἐν ὕψει, ἐν στερεώματι
celi reſplēdens. Species ce
οὐρανοῦ ἐκλάμπων. Κάλλος οὐρα-
li glīa ſtellaꝝ: ornat9 illuminās in
νοῦ δόξα ἄστρων, κόσμος φωτίζων ἐν
altiſſimis dn̄i. in ſmonib9 ſancti ſi- B
ὑψίστοις κυρίου. ἐν λόγοις ἁγίου στή-
ſtēt cōdēnationē: τ non accen-
σονται κατάκριμα, καὶ οὐ μὴ ἐκλύ
dent in cuſtodiā ſua.
θῶσιν ἐν φυλακῇ αὐτῶν.

Uide arcū: ⁊ benedic eū q̄ fecit
Ἴδε τόξον, καὶ εὐλόγησον τὸν ποιήσαντα
illū: valde ſpecioſum in ſplēdore
αὐτό, σφόδρα ὡραῖον ἐν τῷ αὐγάσματι
ſuo. Gyrauit celū in circuitione
αὐτοῦ. Ἐγύρωσεν οὐρανὸν ἐν κυκλώσει
glie. man⁹ altiſſimi extēderūt illū.
δόξης. χεῖρες ὑψίστου ἐτάνυσαν αὐτό.
imperio ſuo ceſſare fecit niuē:
προστάγματι αὐτοῦ κατέπαυσε χιόνα,
⁊ accelerat coruſcatiōes iudicij ſui.
καὶ ταχύνει ἀστραπὰς κρίματος αὐτοῦ.
Propterea aperti ſunt theſauri: ⁊ euo
Διατοῦτο ἠνεῴχθησαν θησαυροί, καὶ ἐξέ
lauerūt nubes ſicut volatilia: in magni=
πτησαν νεφέλαι ὡς πετεινά, ἐν μεγα=
C tudine ſua fortificauit nubes: ⁊ cōfracti
λείῳ αὐτοῦ ἴσχυσεν νεφέλας, καὶ διεθρύ=
ſunt lapides grādinis. Uox tonitrui e=
βησαν λίθοι χαλάζης. Φωνὴ βροντῆς αὐ
ius dolere fecit terrā: ⁊ in aſpectu eius cō=
τοῦ ὠδίνησε γῆν, καὶ ἐν ὀπτασίᾳ αὐτ σα
mouebunē mōtes. In volūtate ei⁹ ſfla
λευθήσεται ὄρη. Ἐν θελήματι αὐτοῦ πνεύ
bit notus: ⁊ tēpeſtas boree ⁊ con
σεται νότος, καὶ καταιγὶς βορέου καὶ συ=
uerſio ſpūs: ſicut aues volan
στροφὴ πνεύματος, ὡς πετεινὰ καθιπτά=
tes diſpergit niuē: ⁊ ſicut locuſta de=
μενα πάσσει χιόνα, καὶ ὡς ἀκρὶς κατα=
ſtruēs deſcēſus ei⁹. Pulchritudinē
λύουσα ἡ κατάβασις αὐτῆς. Κάλλος
cādoris eius admirabit oculus:
λευκότητος αὐτῆς ἐκθαυμάσει ὀφθαλμός,
⁊ ſup imbrē ei⁹ expaueſcet cor.
D καὶ ἐπὶ τοῦ ὑετοῦ αὐτ ἐκστήσεται καρδία.
Et glaciē ſicut ſalē ſup terrā effūdit: ⁊
Καὶ πάχνην ὡς ἅλας ἐπὶ γῆν χέει, καὶ
cōgelata fiūt ſudiū caciīna. Fri
παγεῖσα γίνεται σκολόπων ἄκρα. Ψυ=
ps. 95. gid⁹ vent⁹ aqlo flabit: ⁊ gela
χρὸς ἄνεμος βορέας πνεύσει, καὶ πα
bit gelu ab aqua: ſup om=
γήσεται κρύσταλλος ἀφ᾽ ὕδατος, ἐπὶ πᾶ
nē cōgregationē aque deſcet: ⁊
σαν συναγωγὴν ὕδατος καταλύσει, καὶ
tāq̄ loricā induet aquā. Deuo=
ὡς θώρακα ἐνδύσεται τὸ ὕδωρ. Κατα
rabit mōtes ⁊ deſertū incēdet: ⁊
φάγεται ὄρη καὶ ἔρημον ἐκκαύσει, καὶ
extinguet viriditatē ſicut ignē. medicina om
ἀποσβέσει χλόην ὡς πῦρ. ἴασις πάν
A niū in feſtinatione: nebule ros occur
των κατὰ σπουδήν, ὁμίχλη δρόσος ἀπαν
rēs ab ardore letificabit. In ſer
τῶσα ἀπὸ καύσωνος ἱλαρώσει. Λό=
mone eius quieuit abyſſus: ⁊ plā
γισμῷ αὐτ ἐκόπασεν ἄβυσσος, καὶ ἐφύ
tauit in ea inſulas. q̄ nauigāt
τευσεν ἐν αὐτῇ νήσους. οἱ πλέοντες τὴν
mare enarrāt periculū eius:
θάλασσαν διηγοῦνται τὸν κίνδυνον αὐτῆς,
⁊ auditiōib⁹ auriū nſaꝝ admiramur.
καὶ ἀκοαῖς ὠτίων ἡμῶν θαυμάζομεν.
Et illic inopinata ⁊ mirabilia
B Καὶ ἐκεῖ τὰ παράδοξα καὶ θαυμάσια
opa. varietas oīs aīalis: diſcretio bel
ἔργα. ποικιλία παντὸς ζώου, κρίσις κη=
luaꝝ. ⁊ ppt ipm pſperat angel⁹ eius:
τῶν. καὶ δι᾽ αὐτὸν εὐοδοῖ ὁ ἄγγελος αὐτ,
⁊ in ſmone eius cōpoſita ſunt om=
καὶ ἐν λόγῳ αὐτοῦ σύγκειται τὰ πάν=

Vide arcū & benedic eū qui fecit illum. Valde ſpecioſus eſt in ſplēdore ſuo. Gyrauit celū in circuitu glorie ſue: manus excelſi aperuerunt illū. Imperio ſuo acceleraūit niuē: & accelerat coruſcationes emittere iudicii ſui. Propterea aperti ſunt theſauri: & euolauerunt nebule ſicut aues. In magnitudine ſua poſuit nubes: & cōfracti ſunt lapides grandinis. In conſpectu eius cōmouebuntur montes: & in volūtate ei⁹ aſpirauit notus. Vox tonitrui eius verberauit terrā: tēpeſtas aquilonis: & cōgregatio ſpiritus: & ſicut auis deponēs ad ſedendū aſpergit niuē: & ſicut locuſta demergēs deſcenſus eius. Pulchritudinē cādoris ei⁹ āmirabitur oculus: & ſup imbrē ei⁹ expaueſcit cor. Gelu ſicut ſalē effundet ſup terrā: & dū gelauerit fiet tanq̄ cacumina tribuli. Frigid⁹ ventus aqlo flauit & gelauit criſtall⁹ ab aqua. Sup omnē cōgregationē aquarū requieſcet: & ſicut lorica induet ſe aqs. Et deuorabit montes et exuret deſertū: et extinguet viride ſicut ignē. Medicina oīm in feſtinatione nebule: & ros obuians ab ardore veniēti humilē efficiet eū. In ſermone eius ſiluit vētus: et cogitatione ſua placauit abyſſū: & plātauit illū dñs ieſus. Qui nauigat mare enarrat picula ei⁹: et audiētes auribus nr̄is āmirabimur. Illic preclara opa & mirabilia: varia beſtiarū genera et oīū pecorū: et creatura beluarū. Propter ipm cōfirmatus ē itineris finis: & in ſermone eius cōpoſita ſunt oīa. Multa dicimus: et deficim⁹ verbis: cōſumatio aūt ſermonū ipe eſt. In oīb⁹ gloriātes: ad qd valebim⁹? Ipe eīn ops ſup oīa opa ſua. Terribilis dñs & magnus vehementer: et mirabilis potentia ipſius. Glorificātes dñm q̄tūcūq̄ potueritis ſupualebit adhuc: et āmirabilis magnificētia eius. Bñdicentes dñm exaltate illū q̄tū poteſtis: maior eīn eſt oī laude. Exaltātes eū replemini virtute. Ne laboretis: nō eīn comprehendetis. Quis videbit eū et enarrabit: et qs magnificabit eū ſicut eſt ab initio. Multa abſcōdita ſunt maiora his. Pauca eīn vidimus operū eius. Oīa aūt dñs fecit: & piē agētibus dedit ſapiam. Ca. 44.

Laudemus viros glorioſos: & parētes nr̄os in gn̄atione ſua. Multam gloriā fecit dñs magnificētia ſua a ſeculo. Dominātes in poteſtatibus ſuis: homines magni virtute & prudētia ſua p̄diti: nunciātes in pphetis dignitatē prophetarū: et imperātes in p̄ſenti populo: et virtute prudētie populis ſctiſſima verba. In pueritia ſua reqrētes modos muſicos: & narrātes carmia ſcripturarū. Hoīes diuites in virtute pulchritudinis ſtudiū habētes pacificātes in domibus ſuis. Oēs iſti in gn̄ationibus gentis ſue gloriā adepti ſunt: & in diebus ſuis habētur in laudibus. Qui de illis nati ſunt reliquerūt nomē narrādi laudes eorum. Et ſūt quorū nō eſt memoria. Perierūt q̄ſi q nō fuerint: & nati ſunt q̄ſi nō nati: & filii eorū cū ipis. Sed illi viri miſericordie ſunt: quorū pietates nō defuerunt.

nia. Multa dicem⁹ ⁊ non aſſeq
τα. Πολλὰ ἐροῦμεν καὶ οὐ μὴ ἐφι=
mur ⁊ cōſumationē ſmonū ipe
κώμεθα καὶ συντέλειαν λόγων αὐτός
eſt in oīb⁹. gl̄iantes vbi valebim⁹.
ἐστι τὸ πᾶν. δοξάζοντες ποῦ ἰσχύσομεν.
ipe eīn magn⁹ vltra oīa ope
αὐτὸς γὰρ μέγας παρὰ πάντα τὰ ἔρ
ra ſua. Terribilis dñs ⁊ magn⁹
γα αὐτοῦ. Φοβερὸς κύριος καὶ μέγας
vehemenē ⁊ mirabilis potētia ipi⁹.
σφόδρα καὶ θαυμαστὴ ἡ δυναστεία αὐτοῦ.
Glificantes dñm exaltate: quātū po
Δοξάζοντες κύριον ὑψώσατε, καθόσον δύ
teſtis: excedet eīn ⁊ ampli⁹. Et exaltan
νασθε, ὑπερέξει γὰρ καὶ ἔτι. Καὶ ὑψοῦν=
tes eū multiplicate in virib⁹: ne labore
τες αὐτὸν πληθύνατε ἐν ἰσχύϊ, μὴ κοπιᾶ
tis: nō eīn aſſequemini. qs vidit il=
τε, οὐ γὰρ μὴ ἐφίκησθε. τίς ἑώρακεν αὐ=
lū: ⁊ enarrabit: ⁊ qs magnificabit
τόν, καὶ ἐκδιηγήσεται; καὶ τίς μεγαλυνεῖ
eū ſicut eſt: Multa abſcōdita ſunt
αὐτὸν καθώς ἐστι; Πολλὰ ἀπόκρυφά ἐστι
maiora his: pauca vidimus
μείζονα τούτων, ὀλίγα ἑωράκαμεν τῶν
opeꝝ ei⁹. oīa eīn fecit do
ἔργων αὐτοῦ. πάντα γὰρ ἐποίησεν ὁ κύ
min⁹: ⁊ piis dedit ſapiam.
ριος, καὶ τοῖς εὐσεβέσιν ἔδωκε σοφίαν.

Laudem⁹ iā viros glioſos ⁊
Αἰνέσωμεν δὴ ἄνδρας ἐνδόξους καὶ c. 44
patres nr̄os gn̄atione. multā
τοὺς πατέρας ἡμῶν τῇ γενέσει. πολλὴν
gl̄iam creauit dñs in eis ma
δόξαν ἔκτισεν ὁ κύριος ἐν αὐτοῖς τῇ με
gnificētia ſua a ſeculo. Dominantes
γαλωσύνῃ αὐτοῦ ἀπ᾽ αἰῶνος. Κυριεύοντες
in regnis ſuis: ⁊ viri
ἐν ταῖς βασιλείαις αὐτῶν, καὶ ἄνδρες
nominādi in potētia. cōſiliantes in in
ὀνομαστοὶ ἐν δυνάμει. βουλεύοντες ἐν συ
tellectu ſuo q annūciauerūt in pphe
νέσει αὐτῶν ἀπηγγελκότες ἐν προφητεί
tiis. duces ppli in cōſiliis: ⁊
αις. ἡγούμενοι λαοῦ ἐν διαβουλίοις, καὶ
in intellectu litterature ppli. Sapiētes
ἐν συνέσει γραμματείας λαοῦ. Σοφοὶ
ſmones in diſciplina eoꝝ requirentes melodias
λόγοι ἐν παιδείᾳ αὐτῶν ἐκζητοῦντες μέλη
muſicoꝝ ⁊ enarrātes carmina ſcripta.
μουσικῶν καὶ διηγούμενοι ἔπη ἐγγραφῆ.
Uiri diuites ſubminiſtrati in fortitudīe:
Ἄνδρες πλούσιοι κεχορηγημένοι ἐν ἰσχύϊ,
pacifice agētes in habitationib⁹ ſuis. oēs
εἰρηνεύοντες ἐν κατοικίαις αὐτῶν. πάντες
hi in gn̄ationib⁹ gl̄iam adepti ſūt: ⁊ in
οὗτοι ἐν γενεαῖς ἐδοξάσθησαν, καὶ ἐν ταῖς
dieb⁹ ſuis gl̄iationē. Sunt eoꝝ q
ἡμέραις αὐτῶν καύχημα. Εἰσὶν αὐτῶν οἳ
reliquerūt nomē vt enarrarent lau
κατέλιπον ὄνομα τοῦ ἐκδιηγήσασθαι ἐπαί
des. Et ſunt: quoꝝ nō eſt memoria ⁊
νους. Καὶ εἰσίν, ὧν οὐκ ἔστι μνημόσυνον καὶ
perierūt q̄ſi q nō fuerunt: ⁊ nati
ἀπώλοντο ὡς οὐχ ὑπάρχοντες, καὶ ἐγένον
ſūt q̄ſi nō nati: ⁊ filii eoꝝ poſt
το ὡς οὐ γεγονότες, καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν με=
eos. Sed hi viri mie: q̄ꝝ
τ᾽ αὐτούς. Ἀλλ᾽ ἢ οὗτοι ἄνδρες ἐλέους, ὧν αἱ
iuſticie eoꝝ nō ſunt obliuioni tradite.
δικαιοσύναι αὐτῶν οὐκ ἐπελήσθησαν.

Digitized by Google

Cũ ſemine eoꝝ permanet bo=
Μετὰ τοῦ σπέρματος αὐτῶν διαμενεῖ ἀγα
na hereditas nepotes eoꝝ in teſta
θὴ κληρονομία ἔγγονα αὐτῶν ἐν ταῖς δια
mentis. In teſtamẽtis eſt ſemen
θήκαις. Εν διαθήκαις ἔστι τὸ σπέρμα
eoꝝ: ⁊ filij eoꝝ poſt eos.
αὐτῶν, καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν μετ᾽ αὐτούς.
Uſq; in ſeculũ manet ſemẽ eoꝝ: ⁊
Εως αἰῶνος μενεῖ σπέρμα αὐτῶν, καὶ
gloria eoꝝ nõ delebit. Cor
ἡ δόξα αὐτῶν οὐκ ἐξαλειφθήσεται. Τὰ
pora eoꝝ in pace ſepulta ſũt: ⁊
σώματα αὐτῶν ἐν εἰρήνῃ ἐτάφη, καὶ τὸ
nomẽ eoꝝ viuit in gñationẽ ⁊ gñationẽ.
ὄνομα αὐτῶν ζῇ εἰς γενεὰν καὶ γενεάν.
Sapiam ipoꝝ narrabũt ppłi: ⁊
Σοφίαν αὐτῶν διηγήσονται λαοί, καὶ τὸν
laudẽ eoꝝ enũciat eccłia.
ἔπαινον αὐτῶν ἐξαγγέλει ἐκκλησία.
Enoch bñplacuit dño deo: ⁊ tran
Ενὼχ εὐηρέστησε κυρίῳ θεῷ, καὶ με=
ſlat⁹ eſt exemplũ penitẽtie gña
τετέθη ὑπόδειγμα μετανοίας ταῖς γενε
tionib⁹. Noe iuent⁹ eſt pfect⁹: iuſt⁹: in tem
αῖς. Νῶε εὑρέθη τέλειος, δίκαιος, ἐν και
pore irc fact⁹ eſt recõciliatio. Ideo
ρῷ ὀργῆς ἐγένετο ἀντάλλαγμα. Διὰ τοῦτο
factũ eſt diluuiũ: ⁊ teſtamẽta ſeculi
ἐγένετο ὁ κατακλυσμός, καὶ διαθῆκαι αἰῶνος
ſtatuta ſunt apud illũ. ne delere
ἐστάθησαν πρὸς αὐτόν. ἵνα μὴ ἐξαλειφ
tur diluuio oĩs caro. Abraam
θῇ κατακλυσμῷ πᾶσα σάρξ. Αβραὰμ
magn⁹ pater multitudinis gẽtiũ: ⁊ nõ
μέγας πατὴρ πλήθους ἐθνῶν, καὶ οὐχ
eſt inuẽt⁹ ſimilis in glia ei⁹: q̃ conſer
εὑρέθη ὅμοιος ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ, ὃς συνετή
uauit legẽ altiſſimi ⁊ fuit in teſtamẽ
ρησε νόμον ὑψίστου καὶ ἐγένετο ἐν διαθή=
to cũ illo. in carne ei⁹ ſtatuit
κῃ μετ᾽ αὐτοῦ. ἐν σαρκὶ αὐτοῦ ἔστησε
teſtamẽtũ: ⁊ in tentatione inuent⁹ ẽ fidelis.
διαθήκην, καὶ ἐν πειρασμῷ εὑρέθη πιστός.
Ideo in iuramẽto ſtatuit illi: benedi
Διὰ τοῦτο ἐν ὅρκῳ ἔστησεν αὐτῷ, ἐνευλο
cere gẽtes in ſemine eius. multiplicare
γεῖν ἔθνη ἐν σπέρματι αὐτοῦ. πληθῦναι
illũ q̃ſi puluerẽ terre: ⁊ heredi
αὐτὸν ὡς χοῦν τῆς γῆς, καὶ κατακληρο=
tare illos a mari uſq; ad ma
νομῆσαι αὐτοὺς ἀπὸ θαλάσσης ἕως θα
re ⁊ a flumine uſq; ad extremũ
λάσσης καὶ ἀπὸ ποταμοῦ ἕως ἄκρου τῆς
terre. ⁊ in iſaac ſtatuit ſic ꝓpt
γῆς. καὶ ἐν τῷ ἰσαὰκ ἔστησεν οὕτως διὰ
abraã patrẽ eius bñdictionẽ
ἀβραὰμ τὸν πατέρα αὐτοῦ εὐλογίαν
oim hoim ⁊ teſtamẽtũ: ⁊ qe
πάντων ἀνθρώπων καὶ διαθήκην, καὶ κα
uit ſup caput iacob. Agno
τέπαυσεν ἐπὶ κεφαλὴν ἰακώβ. Επέ
uit eũ in bñdictionib⁹ ſuis: ⁊ de=
γνω αὐτὸν ἐν εὐλογίαις αὐτοῦ, καὶ ἔδω
dit illi hereditatẽ: ⁊ diuiſit
κεν αὐτῷ κληρονομίαν, καὶ διέστειλε
partẽ ei⁹ in tribub⁹ q̃s diuiſit duo
μερίδας αὐτοῦ ἐν φυλαῖς αἷς ἐμέρισε δώ
decim. ⁊ eduxit ex eo viꝝ
δεκα. καὶ ἐξήγαγεν ἐξ αὐτοῦ ἄνδρα
mie inuenientẽ gr̃am in oculis
ἐλέους εὑρίσκοντα χάριν ἐν ὀφθαλμοῖς

Cum ſemine eorum permanẽt bona: hereditas ſancta nepotes eorum. Et in teſtamentis ſtetit ſemẽ eoruꝫ: et filii eorum propter illos vſq; in eternum manent. Semẽ eorum: & gloria eorum nõ derelinquetur. Corpora eorum in pace ſepulta ſunt: et nomẽ eorum viuet in generationẽ & generationem. Sapiam ipſorum narrent populi: & laudem ipõrum nũciet eccleſia. Enoch placuit deo et tranſlatus eſt in paradiſum: vt det gẽtibus ſapientiam. Noe inuentus eſt perfectus iuſtus: & in tempore iracundie factus eſt recõciliatio. Ideo dimiſſum eſt reliquũ terre: cũ factũ eſt diluuiuꝫ. Teſtamenta ſeculi poſita ſunt apud illum: ne deleri poſſit diluuio oĩs caro. Abraã magnus pater multitudinis gentium: & non eſt inuentus ſimilis illi in gloria. Qui conſeruauit legem excelſi: & fuit in teſtamento cum illo. In carne ei⁹ ſtarefecit teſtamentuꝫ: et in tentatione inuentus eſt fidelis. Ideo iureiurando dedit illi gloriam in gente ſua creſcere illũ quaſi terre cumulum: & vt ſtellas exaltare ſemẽ ei⁹: et hereditare illos a mari vſq; ad mare: & a flumine vſq; ad terminos terre. Et iſaac eodem modo fecit ꝓpter abraam patrem ei⁹. Benedictionẽ omnium gentium dedit illi dominus: & teſtamentum ſuum confirmauit ſuper caput iacob. Agnouit eum in benedictionibus ſuis: et dedit illi hereditatẽ & diuiſit illi partẽ in tribub⁹ duodeciꝫ. Et conſeruauit illi homines miſericordie inuenientes gratiã in oculis omnis carnis.

Capitulum quadrageſimum quintum.

Dilectus deo & hominibus moyſes cui⁹ memoria in benedictione eſt. Similem illum fecit in gloria ſanctorũ: et magnificauit eum in timore inimicorum: et in verbis ſuis monſtra placauit. Glorificauit illum in cõſpectu regum: & iuſſit illi coram populo ſuo: & oſtendit illi gloriam ſuam. In fide et lenitate ipſius ſanctum fecit illum: & elegit euꝫ ex omni carne. Audiuit enim euꝫ & vocem ipſius: et induxit illum in nubem. Et dedit illi cor ad precepta et legem vite & diſcipline docere iacob teſtamentum ſuum: & iudicia ſua iſrael. Excelſuꝫ fecit aaron fratrem ſuum: & ſimilem ſibi de tribu leui. Statuit ei teſtamentuꝫ eternum: et dedit illi ſacerdotium gentis: et beatificauit illum in gloria. Et circuncinxit euꝫ zona iuſticie: & induit eũ ſtola glorie: & coronauit eum in vaſis virtutis. Circumpedes & femoralia et humerale poſuit ei: et cinxit illum tintinabulis aureis plurimis in gyro: dare ſonitum in inceſſu ſuo: auditum facere ſonitum in templo in memoriam filiis gentis ſue. Stolam ſanctam auro & hyacintho et purpura: opus textile: viri ſapientis iudicio et veritate prediti. Torto cocco opus artificis gemmis precioſis figuratis in ligatura auri: et opere lapidarii ſculptis in memoriam ſecundum numerum tribuum iſrael.

oĩs carnis.
πάσης σαρκός. Ca. 45.
Dilectũ a deo ⁊ hoi
ΗΓαπημένον ὑπὸ θεοῦ καὶ ἀνθρώ
bus moyſem: cui⁹ memoria in bñdi
πων μωσῆν, οὗ τὸ μνημόσυνον ἐν εὐλογί C
ctionib⁹. Similẽ fecit eũ glie ſctõꝝ ⁊ ß. 39. b
αις. Ωμοίωσεν αὐτὸν δόξῃ ἁγίων καὶ Gen. 5. c.
magnificauit eũ in timorib⁹ inimicoꝝ: in heb. 11.
ἐμεγάλυνεν αὐτὸν ἐν φόβοις ἐχθρῶν, ἐν b.
verbis ſuis ſigna ceſſare fecit: ⁊ Gen. 6
λογίοις αὐτοῦ σημεῖα κατέπαυσε, καὶ b.
glificauit illũ in conſpectu re heb. 11.
ἐδόξασεν αὐτὸν κατὰ πρόσωπον βασι b.
gũ. Iuſſit illi ad ppłm ſuũ gen. 17
λέων. Ενετείλατο αὐτῷ πρὸς λαὸν αὐτοῦ a.
⁊ oſtẽdit illi gl'am ſuã: in D gen. 22.
καὶ ἔδειξεν αὐτῷ τῆς δόξης αὐτοῦ, ἐν c.
fide ⁊ mãſuetudĩe ei⁹ ſctificauit eũ. heb. 11.
πίστει καὶ πραότητι αὐτοῦ ἡγίασεν αὐ a.
Elegit eũ ex oĩ car
τόν. Εξελέξατο αὐτὸν ἐκ πάσης σαρ
nꝫ audire fecit eũ vocẽ ſuã:
κός, ἠκούτισεν αὐτὸν τῆς φωνῆς αὐτοῦ,
⁊ induxit illũ in caliginẽ.
καὶ εἰσήγαγεν αὐτὸν εἰς τὸν γνόφον.
Et dedit illi in cõſpectu pre
Καὶ ἔδωκεν αὐτῷ κατὰ πρόσωπον ἐν=
cepta: legẽ vite ⁊ ſcientie. Docu
τολάς, νόμον ζωῆς καὶ ἐπιστήμης. Εδίδα
it iacob teſtamẽtũ: ⁊ iudicia ſua
ξε τὸν ἰακὼβ διαθήκην, καὶ κρίματα αὐ
iſrael. Aarõ exaltauit ſctm̃
τοῦ τὸν ἰσραήλ. Ααρὼν ἀνύψωσεν ἅγιον
ſimilẽ illi fratrẽ ei⁹ de tribu le=
ὅμοιον αὐτῷ ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐκ φυλῆς λε
ui. Statuit ei teſtamẽtũ ſeculi: ⁊
υί. Εστησεν αὐτῷ διαθήκην αἰῶνος, καὶ
dedit illi ſacerdotiũ ppłi. beatifica
ἔδωκεν αὐτῷ ἱερατείαν λαοῦ. ἐμακάρι
uit illũ in honeſtate: ⁊ circũcinxit
σεν αὐτὸν ἐν εὐκοσμίᾳ, καὶ περιέζωσεν A
eũ veſtimẽto glie. induit eũ Exo.
αὐτὸν περιστολὴν δόξης. ἐνέδυσεν αὐτὸν 11. 8.
cõſummationẽ gloriationis: ⁊ firmauit
συντέλειαν καυχήματος, καὶ ἐστερέωσεν
eũ in vaſis virtutis. Femoralia
αὐτὸν ἐν σκεύεσιν ἰσχύος. Περισκελῆ
⁊ veſtẽ talarẽ ⁊ humerale ⁊ circũda
καὶ ποδήρη καὶ ἐπωμίδα, καὶ ἐκύκλω
uit eũ ſperulis aureis tintinabulis
σεν αὐτὸν ῥοΐσκοις. χρυσοῖς κώδωσι
plurimis in circuitu: ad ſonãdũ vocẽ in gra
πλείστοις κυκλόθεν, ἠχῆσαι φωνὴν ἐν βή
dib⁹ ſuis. Audibilẽ facere ſonũ in
μασιν αὐτοῦ. Ακουστὸν ποιῆσαι ἦχον ἐν
tẽplo: ⁊ in memoriã filijs ppłi ſui:
ναῷ, καὶ εἰς μνημόσυνον υἱοῖς λαοῦ αὐτοῦ,
ſtola ſancta auro ⁊ hiacintho ⁊ pur
στολῇ ἁγίᾳ χρυσῷ καὶ ὑακίνθῳ καὶ πορ
puro opere polymitarij. rõnali iudicij ſi B
φύρᾳ ἔργῳ ποικιλτοῦ. λογίῳ κρίσεως δή
gnis veritatis retorto cocco opere Exo.
λοις ἀληθείας κεκλωσμένῳ κόκκῳ ἔργῳ 28. f.
artificis. Lapidib⁹ pcioſis ſculpturis
τεχνίτου. Λίθοις πολυτελέσι γλύμμασι
ſignaculi: in ligatura auri ope lapida
σφραγίδος, ἐν δέσει χρυσίου ἔργῳ λιθουρ
rij. in memoriã ſcriptã ſcul
γοῦ. εἰς μνημόσυνον ἐγγραφῇ κεκολαμ=
pta ſm numeꝝ filioꝝ iſrael.
μένῃ κατὰ ἀριθμὸν υἱῶν ἰσραήλ.

Digitized by Google

Coronã aureã ſup mitrã:
Στέφανον χρυσοῦν ἐπάνω κιδάρεως,
ſculpturã ſignaculi ſanctitatis· glĩa
ἐκτύπωμα σφραγῖδος ἁγιάσματος. καύ
tionẽ honoris opa virtutis.cõcupiſcentias
χημα τιμῆς ἔργα ἰσχύος. ἐπιθυμήματα
oculoꝝ ornata pulchra. Ante e=
C ὀφθαλμῶν κοσμούμενα ὡραῖα. Πρὸ αὐ
Leui. um nõ fuerũt talia: ⁊ vſq; in ſeculũ
8.b. τοῦ οὐ γέγονε τοιαῦτα, καὶ ἕως αἰῶνος
nõ indut⁹ eſt alienigena. pter filios
οὐκ ἐνεδύσατο ἀλλογενής. πλὴν τῶν υἱῶν
ei⁹ ſolũ: ⁊ nepotes eius ſem
αὐτοῦ μόνον, καὶ τὰ ἔγγονα αὐτοῦ δια=
per. Sacrificia illoꝝ tota offerent
παντός. Θυσίαι αὐτῶν ὁλοκαρπωθήσονται
quotidie aſſidue bis: repleuit
ται καθημέραν ἐνδελεχῶς δίς, ἐπλήρωσε
Nu.16 moyſes manus ei⁹ ⁊ vnxit
8. μωσῆς τὰς χεῖρας αὐτοῦ καὶ ἔχρισεν
illũ oleo ſancto:factũ eſt illi in teſta
αὐτὸν ἐλαίῳ ἁγίῳ, ἐγενήθη αὐτῷ εἰς δια
mentũ ſeculi: ⁊ ſemini eius in
θήκην αἰῶνος, καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ ἐν
die celi. Ad miniſtrãdũ ei ſimul
ἡμέραις οὐρανοῦ. Λειτουργεῖν αὐτῷ ἅμα
⁊ ſacerdotio fungẽdũ:⁊ bñdicẽdũ pplo in
D καὶ ἱερατεύειν, καὶ εὐλογεῖν τὸν λαὸν ἐν
nomine ſuo. elegit eũ ab
τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. ἐξελέξατο αὐτὸν ἀπὸ
omni viuẽte ad offerendã libationẽ
παντὸς ζῶντος προσαγαγεῖν κάρπω=
dño. Incenſum ⁊ bonũ odorẽ in
σιν κυρίῳ. Θυμίαμα καὶ εὐωδίαν εἰς
memoriã ad placandũ pro pplo.
μνημόσυνον ἐξιλάσκεσθαι περὶ τοῦ λαοῦ.
dedit illi mãdata ei⁹ poteſtatẽ in
ἔδωκεν αὐτῷ ἐντολὰς αὐτοῦ ἐξουσίαν ἐν
Nu. 25 teſtamẽtis iudicioꝝ· Ad docẽdũ ia=
c. διαθήκαις κριμάτων. Διδάξαι τὸν ἰα=
cob teſtimonia: ⁊ in lege ſua
κὼβ τὰ μαρτύρια, καὶ ἐν νόμῳ αὐτοῦ
ad illuminãdũ iſrael. Cõſpirarũt
φωτίσαι τὸν ἰσραήλ. Ἐπισυνέστησαν
in eũ alieni: ⁊ zelauerũt eũ
αὐτῷ ἀλλότριοι, καὶ ἐζήλωσαν αὐτὸν
in deſerto. Uiri q circa dathã
ἐν τῇ ἐρήμῳ. Ἄνδρες οἱ περὶ δαθὰν
⁊ abirõ: ⁊ cõgregatio core in
καὶ ἀβειρών, καὶ ἡ συναγωγὴ κορὲ ἐν
furore ⁊ ira. Uidit dñs ⁊ nõ pro
θυμῷ καὶ ὀργῇ. Εἶδε κύριος καὶ οὐκ εὐ
bauit: ⁊ cõſumati ſunt in furore
A δόκησε, καὶ συνετελέσθησαν ἐν θυμῷ
ire. fecit in illis mõſtra ad
ὀργῆς. ἐποίησεν ἐν αὐτοῖς τέρατα κα
cõſumendũ in igne flãme eos.
ταναλῶσαι ἐν πυρὶ φλογὸς αὐτούς.
Et addidit aaron glĩam: ⁊ de=
Καὶ προσέθηκεν ἀαρὼν δόξαν, καὶ ἔδω
dit illi hereditatẽ. Primitias pmo
Joſue. κεν αὐτῷ κληρονομίαν. Ἀπαρχὴν πρω
10.c. genitoꝝ diuiſit illi. Panẽ in
τογεννημάτων ἐμέρισεν αὐτῷ. Ἄρτον ἐν
pmis pauit in ſatietate: ⁊
πρώτοις ἡτοίμασεν ἐν πλησμονῇ, καὶ
eñ ſacrificia dñi edẽt: q de=
γὰρ θυσίας κυρίου φάγονται, ἃς ἔδω=
dit illi ⁊ ſemini ei⁹. Ceteꝝ
κεν αὐτῷ καὶ τῷ σπέρματι αὐτ. Πλὴν
B in terra pplĩ nõ hereditabit: ⁊ pars
ἐν γῇ λαοῦ οὐ κληρονομήσει, καὶ μερὶς

Corona aurea ſuper mitrã eius expreſ
ſa ſigno ſanctitatis: gloria honoris et
opus virtutis:deſiderio oculoruꝫ orna
ta. Sic pulchra ante ipſum non fuerunt
talia vſq; ad originẽ. Non eſt indutus
illa alienigena aliqs:ſed tantũ filii ipſius
ſoli et nepotes eius per omne tempus.
Sacrificia ipſi⁹ cõſumata ſunt igni quo
tidie. Compleuit moyſes manus ei⁹: &
vnxit illum oleo ſancto. Factum eſt illi
in teſtamentum eternum:et ſemini ei⁹
ſicut dies celi:fungi ſacerdotio & habe
re laudem:& glorificare populum ſuũ
in nomine ſuo. Ipſum elegit ab omni
viuente:offerre ſacrificium deo incen=
ſum:& bonum odorem in memoriam
placare pro populo ſuo. Et dedit illi in
preceptis ſuis poteſtatem:in teſtamen
tis iudicioruꝫ:docere iacob teſtimonia:
et in lege ſua lucẽ dare iſrael. Quia cõ=
tra illum ſteterunt alieni:& propter in=
uidiam circumdederunt illum homines
in deſerto:qui erant cum dathaꝫ & aby
ron: et congregatio chore in iracũdia.
Vidit dominus deus et non placuit illi:
& conſumpti ſunt in impetu iracundie.
Fecit illis monſtra: et conſumpſit illos
in flamma ignis. Et addidit aaron glo=
riam et dedit illi hereditatem:& primi=
tias frugum terre dimiſit illi. Paneꝫ ip=
ſius in primis parauit in ſatietatem: nã
et ſacrificia domini edent que dedit illi.
et ſemini eius. Ceterum inter gẽtes nõ
hereditabit:& pars non eſt illi in gẽte.
Ipſe eſt eñ pars eius & hereditas. Phi=
nees filius eleazari tertius in gloria imi
tando eum in timore domini: et ſtare
in reuerentia gentis:in bonitate et ala=
critate anime ſue placuit deo iſrl. Ideo
ſtatuit illi teſtamentum pacis: & princi
pem ſanctorum et gentis ſue: vt ſit illi
& ſemini ei⁹ ſacerdotii dignitas in eter
num. Et teſtamentũ dauid regi filio ieſ
ſe de tribu iuda:hereditas ipſi & ſemini
eius:vt daret ſapientiam in cor noſtrũ
iudicare gentem ſuã in iuſticia:ne abo
lerentur bona ipſorum:et gloriam ipo
rum in gentem eorum eternam fecit.

Capitulum quadrageſi
mum ſextum.

FOrtis in bello ieſus naue ſucceſſor
moyſi in prophetis qui fuit magn⁹
ſecundum nomen tuum: maximus in
ſalutem electorum dei:expugnare in=
ſurgentes hoſtes. vt conſequeretur he
reditatem iſrael. Quam gloriam ade=
ptus eſt in tollendo manus ſuas: et ia=
ctando contra ciuitates rõpheas. Quis
ante illum ſic reſtitit. Naꝫ hoſtes ipe do
minus percuſſit. Aut non in iracundia
eius impeditus eſt ſol: & vna dies facta
eſt quaſi duo. Inuocauit altiſſimuꝫ po
tentem in oppugnando inimicos vndi
q;:& audiuit illum magnus & ſanctus
deus in ſaxis grandinis virtutis valde
fortis. Impetum fecit contra gentem
hoſtilem:& in deſcenſu perdidit contra
rios:vt

nõ eſt illi in pplo. Ipe eñ pars
οὐκ ἔστιν αὐτῷ ἐν λαῷ. Αὐτὸς γὰρ μερὶς
eius hereditatis: ⁊ phinees fili⁹ elea
αὐτοῦ κληρονομίας, καὶ φινεὲς υἱὸς ἐλεά
zar tertius in glĩam. in imitãdo
ζαρ τρίτος εἰς δόξαν. ἐν τῷ ζηλῶσαι
eũ in timore dñi ⁊ ſtatuẽdo eũ in
αὐτὸν ἐν φόβῳ κυρίου καὶ στῆναι αὐτὸν ἐν
cõuerſione pplĩ. In bonitate prõptitudinis
τροπῇ λαοῦ. Ἐν ἀγαθότητι προθυμίας
aie ſue: ⁊ placauit pro
ψυχῆς αὐτοῦ, καὶ ἐξιλάσατο περὶ τοῦ
iſrael. Ideo ſtatuit illi teſtamẽtũ pa
ἰσραήλ. Διὰ τοῦτο ἐστάθη αὐτῷ διαθήκην εἰ=
cis pſidem ſanctoꝝ ⁊ pplo ſuo.
ρήνης προστάτην ἁγίων καὶ λαῷ αὐτοῦ.
Ut illi ſit ⁊ ſemini ei⁹ ſa=
Ἵνα αὐτῷ ᾖ καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ ἱε
cerdotij magnificẽtia in ſeculũ. ⁊
ρωσύνης μεγαλεῖον εἰς τὸν αἰῶνα. καὶ
teſtamẽtũ dauid filio de tribu iuda
διαθήκην τῷ δαυὶδ υἱῷ ἐκ φυλῆς ἰούδα.
hereditas regis filij de filio ſo
κληρονομία βασιλέως υἱοῦ ἐξ υἱοῦ μό=
lo: hereditas aaron ⁊ ſemini
νου, κληρονομία ἀαρὼν καὶ τῷ σπέρματι
eius. Det vobis ſapiam in corde
αὐτοῦ. Δῴη ὑμῖν σοφίαν ἐν καρδίᾳ
vřo ad iudicãdũ pplm ſuũ in iu=
ὑμῶν κρίνειν τὸν λαὸν αὐτοῦ ἐν δι=
ſticia. ne aboleant bona
καιοσύνῃ. ἵνα μὴ ἀφανισθῇ τὰ ἀγαθὰ
ipoꝝ: ⁊ glĩam eius in gñatiões
αὐτῶν, καὶ τὴν δόξαν αὐτοῦ εἰς γενεὰς
eorum.
αὐτῶν.

Ca. 46.

FOrtis in bello ieſus fili⁹
Κραταιὸς ἐν πολέμῳ ἰησοῦς ὁ τοῦ
naue ⁊ ſucceſſor moyſi in prophe
ναυῆ καὶ διάδοχος μωσῆ ἐν προφητεί=
tijs. q fuit ſcdm nomẽ ſuũ magn⁹
αις. ὃς ἐγένετο κατὰ τὸ ὄνομα αὐτ. μέγας
in ſaluatione electoꝝ ei⁹. Ad vindicãdũ
ἐπὶ σωτηρίᾳ ἐκλεκτῶν αὐτ. Ἐκδικῆσαι
inſurgẽtes hoſtes: vt here
ἐπεγειρομένους ἐχθρούς, ὅπως κατα=
ditaret iſrael. Quã glĩficat⁹ ẽ
κληρονομήσῃ τὸν ἰσραήλ. Ὡς ἐδοξάσθη
in extollẽdo man⁹ ſuas ⁊ in
ἐν τῷ ἐπᾶραι χεῖρας αὐτοῦ καὶ ἐν
extẽdẽdo rõphcã in ciuitates.
τῷ ἐκτεῖναι ῥομφαίαν ἐπὶ πόλεις.
Quis prior eo ſic ſtetit:
Τίς πρότερος αὐτοῦ οὕτως ἔστη, τοὺς
nã bella dñi ipe adduxit.
γὰρ πολέμους κυρίου αὐτὸς ἐπήγαγεν.
nõne in manu ei⁹ regreſſus eſt ſol
οὐχὶ ἐν χειρὶ αὐτοῦ ἀνεπόδισεν ὁ ἥ=
⁊ vna dies facta eſt qſi due:
λιος καὶ μία ἡμέρα ἐγενήθη πρὸς δύο;
Inuocauit altiſſimũ potentẽ: in
Ἐπεκαλέσατο τὸν ὕψιστον δυνάστην, ἐν
pmendo ipe inimicos in circuitu.
τῷ ἐκθλῖψαι αὐτὸν ἐχθροὺς κυκλόθεν.
⁊ audiuit eũ magn⁹ dñs in
καὶ ἐπήκουσεν αὐτοῦ μέγας κύριος ἐν
lapidib⁹ grãdinis virtutis fortis.
λίθοις χαλάζης δυνάμεως κραταιᾶς.
Diſrupit in gẽtes bellũ: ⁊ in
Κατέρραξεν ἐπὶ ἔθνη πόλεμον, καὶ ἐν
deſcenſu pdidit cõtrarios. vt
καταβάσει ἀπώλεσεν ἀνθεστηκότας. ἵνα

F.

cognoſcāt gētes armaturā eoꝝ: qꝛ
γνῶσιν ἔθνη πανοπλίαν αὐτῶν, ὅτι
contra dn̄m bellū eius.
ἐναντίον κυρίου ὁ πόλεμος αὐτοῦ.
Et eñ inſecutꝰ eſt a tergo poten
Καὶ γὰρ ἐπηκολούθησεν ὀπίσω δυνά-
tis: ꝛ in die moyſi fecit mi
στου, καὶ ἐν ἡμέρᾳ μωσέως ἐποίησεν ἔ-
ſericordiā. ipſe ꝛ chaleb filiꝰ hiephone
λεος. αὐτὸς καὶ χάλεβ υἱὸς ἰεφονῆ
ad reſiſtēdū cōtra cōgregationē. Ad phi
ἀντιστῆναι ἐναντίον ἐκκλησίας. Κωλῦ-
bēdū ppl'm a peccato: ꝛ ceſſare
σαι λαὸν ἀπὸ ἁμαρτίας, καὶ κοπά-
faciēdū murmur malitie: ꝛ ipſi
σαι γογγυσμὸν πονηρίας, καὶ αὐτοὶ
duo exiſtes liberati ſunt a ſexcen
δύο ὄντες διεσώθησαν ἀπὸ ἑξακοσί-
tis millibus peditū. Ad inducendū il-
ων χιλιάδων πεζῶν. Εἰσαγαγεῖν αὐ
los in hereditatē: in terrā ma
τοὺς εἰς κληρονομίαν, εἰς γῆν ῥέου
nātē lacte ꝛ melle. ꝛ dedit do
σαν γάλα καὶ μέλι. καὶ ἔδωκεν ὁ κύ
minꝰ chaleb fortitudinē: ꝛ vſq; i ſenectutē
ριος τῷ χάλεβ ἰσχύν, καὶ ἕως γήρους
ꝑmanſit ei: ꝛ vt aſcēderet ipſe
διέμεινεν αὐτῷ, καὶ ἐπιβῆναι αὐτὸν
in altitudinē terre: ꝛ ſemē
ἐπὶ τὸ ὕψος τῆς γῆς, καὶ τὸ σπέρμα
ipſius obtinuit hereditatē. Ut
αὐτοῦ κατέσχε κληρονομίαν. Ὅπως
viderent oēs filii iſrael: qꝛ bo-
ἴδωσι πάντες οἱ υἱοὶ ἰσραήλ, ὅτι κα-
nū ambulare poſt dn̄m:
λὸν τὸ πορεύεσθαι ὀπίσω τοῦ κυρίου,
ꝛ iudices ſinguli ſuo nomi
καὶ οἱ κριταὶ ἕκαστος τῷ αὐτοῦ ὀνόμα-
ne qꝝ nō fornicatū eſt coꝝ:
τι ὅσων οὐκ ἐξεπόρνευσεν ἡ καρδία,
ꝛ quicūq; nō auerſi ſunt a domi
καὶ ὅσοι οὐκ ἀπεστράφησαν ἀπὸ κυρί
no: ꝛ memoria eoꝝ in bn̄di
ου, καὶ τὸ μνημόσυνον αὐτῶν ἐν εὐλο-
ctionibꝰ. Oſſa eoꝝ pullulent in
γίαις. Τὰ ὀστᾶ αὐτῶν ἀναθάλοι ἐκ
loco ſuo: ꝛ nomē eo
τοῦ τόπου αὐτῶν, καὶ τὸ ὄνομα αὐ-
rū cōmutatū in filiis glo
τῶν ἀντικαταλλασσόμενον ἐν υἱοῖς δε
rificatoꝝ eoꝝ. Dilectus a
δοξασμένων αὐτῶν. Ἠγαπημένος ὑπὸ
dn̄o ſuo ſamuel: ꝓpheta do
κυρίου αὐτοῦ σαμουήλ, προφήτης κυ
mini cōſtituit regna: ꝛ vn-
ρίου κατέστησε βασιλείας, καὶ ἔχρι-
xit principes in ppl'm ſuū.
σεν ἄρχοντας ἐπὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ.
In lege dn̄i iudicauit cōgregationē: ꝛ
Ἐν νόμῳ κυρίου ἔκρινε συναγωγήν, καὶ
viſitauit dn̄s iacob. In
ἐπεσκέψατο κύριος τὸν ἰακώβ. Ἐν
fide ſua examinatꝰ ē ꝓpheta: ꝛ
πίστει αὐτοῦ ἠκριβάσθη προφήτης, καὶ
cognitꝰ ē in verbo ſuo. ꝛ inuoca
ἐγνώσθη ἐν ῥήματι αὐτοῦ. καὶ ἐπεκα
uit dn̄m potētē: in
λέσατο τὸν κύριον δυνάστην, ἐν τῷ
ꝑmendo ipſe hoſtes ſuos vndi-
θλίψαι αὐτὸν ἐχθροὺς αὐτοῦ κυκλό-
que: in oblatione viri lacte nutriti:
θεν, ἐν προσφορᾷ ἀνδρὸς γαλαθηνοῦ,

cognoſcāt gētes potentiā eius: quia cō
tra deum pugnare nō eſt facile: & ſecu-
tus eſt a tergo potentes. Et in diebus
moyſi miſericordiā fecit ipſe & caleph
filius iephone: ſtare contra hoſtem &
prohibere gentes a peccatis: & perfrin
gere murmur malitie. Et ipſi duo con
ſtituti a periculo liberati ſunt a numero
ſexcentorum milium peditum: induce
re illos in hereditatem in terram quam
manat lac & mel. Et dedit dominus ipſi
caleph fortitudinem: et vſq; in ſenectu
tem permanſit illi virtus: vt aſcenderet
in excelſum terre locum: & ſemen ipſiꝰ
obtinuit hereditatem. Et viderunt oēs
filii iſrael quia bonum eſt obſequi ſan-
cto deo. Et iudices ſinguli ſuo nomine
quorum non eſt corruptuꝫ cor: qui nō
auerſi ſunt a domino: vt ſit memoria il-
lorum in benedictione. Et oſſa eorum
pullulant de loco ſuo: & nomen eorum
permanet in eternum: permanente ad
filios illorum ſanctorum virorum glo-
ria. Dilectus a domino deo ſuo ſamuel
propheta domini: renouauit imperiuꝫ
& vnxit principes in gente ſua. In lege
domini congregationem iudicauit: &
vidit deum iacob & in fide ſua probatꝰ
eſt propheta. Et cognitus eſt in verbis
ſuis fidelis: quia vidit deum lucis. Et in
uocauit dominum omnipotentem in
oppugnando hoſtes circunſtantes vn
diq; in oblationem viri inuiolati. Et in
tonuit de celo dominꝰ: & in ſonitu ma
gno auditam fecit vocem ſuam: et con
triuit principes tyrorum: & omnes du
ces phyliſtiim. Et ante tempꝰ finis vite
& ſeculi teſtimonium prebuit in cōſpe
ctu domini & chriſti. Pecunias & vſq;
ad calciamenta ab omni carne non ac-
cepit: & non accuſauit illum homo. Et
poſt hec dormiuit et votum fecit regi:
& oſtēdit illi finem vite ſue: & exaltauit
vocem eius de terra in prophetia dele-
re impietatem gentis.

Capitulum quadrageſi mum ſeptimum.

Poſt hec ſurrexit natham prophe
ta in diebus dauid. Et quaſi adeps
ſeparatus a carne: ſic dauid a filiis iſrl'.
Cum leonibꝰ luſit quaſi qui cuꝫ agnis:
& in vrſis ſimiliter fecit ſicut in agnis
ouium. In iuuentute ſua nunquid non
occidit gigantem: & obſtulit opprobri
um de gente? In tollendo manum in ſa
xo funde deiecit exultationē golie: vbi
non inuocauit deum omnipotentem.
Et dedit in dextera eius tollere homi-
nem fortem in bello: & exaltare cornu
gentis ſue. Sic in decem milibus glorifi
cauit eum: & laudauit eū in benedictio
nibus domini in offerendo illi coronā
glorie. Contriuit enim inimicos vndi-
q;: & extirpauit phyliſtiim contrarios
vſq; in hodiernum diem.

ꝛ tonuit de celo. dn̄s.
καὶ ἐβρόντησεν ἀπ᾽ οὐρανοῦ ὁ κύριος.
Et in ſono magno tonitrui audi-
Καὶ ἐν ἤχῳ μεγάλῳ βροντῆς ἀκου- Nu.14
tā fecit vocē ſuā. ꝛ a.
στὴν ἐποίησε τὴν φωνὴν αὐτοῦ. καὶ
cōtriuit duces tyrioꝝ: ꝛ om-
ἐξέτριψεν ἡγουμένους τυρίων, καὶ πάν
nes principes phyliſtiim. ꝛ ante
τας ἄρχοντας φυλιστιείμ. καὶ πρὸ
tps dormitionis ſeculi teſtimoniū ꝑ
καιροῦ κοιμήσεως αἰῶνος ἐπεμαρτύ- Joſue.
hibuit in cōſpectu dn̄i ꝛ chriſti ſui. 14.c.
ρατο ἔναντι κυρίου καὶ χριστοῦ αὐ-
Pecunias ꝛ vſq; ad calciamēta
τοῦ. Χρήματα καὶ ἕως ὑποδημάτων
ab omni carne nō accepi. C
ἀπὸ πάσης σαρκὸς οὐκ εἴληφα.
Et non accuſauit illū homo:
Καὶ οὐκ ἐνεκάλεσεν αὐτῷ ἄνθρωπος,
ꝛ poſtq̄ dormiuit ipſe ꝓpheta
καὶ μετὰ τὸ ὑπνῶσαι αὐτὸν προεφή
uit: ꝛ oſtēdit regi fi-
τευσε, καὶ ὑπέδειξε βασιλεῖ τὴν τε
nē eiꝰ: ꝛ exaltauit de terra
λευτὴν αὐτοῦ, καὶ ἀνύψωσεν ἐκ γῆς
vocē ſuā: in ꝓphetia ad de
τὴν φωνὴν αὐτοῦ, ἐν προφητείᾳ ἐξα-
lendū iniq̄tatē ppl'i.
λεῖψαι ἀνομίαν λαοῦ. Ca. 47.

Et poſt hoc ſurrexit nathan
Καὶ μετὰ τοῦτο ἀνέστη νάθαν ὁ
propheta in diebꝰ dauid ſicut D
προφήτης ἐν ἡμέραις δαυίδ ὥσπερ 1. Re.
adeps ſeparatꝰ a ſalutari: 7.c.
στέαρ ἀφωρισμένον ἀπὸ σωτηρίου,
ſic dauid a filiis iſrael.
οὕτως δαυίδ ἀπὸ υἱῶν ἰσραήλ.
In leonibꝰ familiarit egit q̄ſi in hedis 1. Re.
Ἐν λέουσιν ἐπιξένωσεν ὡς ἐν ἐρίφοις 12.a.
ꝛ in vrſis ſicut in agnis oui
καὶ ἐν ἄρκοις ὡς ἐν ἀρνάσι προβά-
um. in iuuētute ſua occidit gi
των. ἐν νεότητι αὐτοῦ ἀπέκτεινε γί
gantē: ꝛ abſtulit opprobriū de po
γαντα, καὶ ἐξῆρεν ὀνειδισμὸν ἐκ λα
pulo. Et in tollēdo manū in
οῦ. Καὶ ἐν τῷ ἐπᾶραι χεῖρα ἐν
lapide funde vt deiiceret ſuper
λίθῳ σφενδόνης καταβαλεῖν γαυρί-
biā goliat. Inuocauit eñ A
αμα τοῦ γολιάθ. Ἐπεκαλέσατο γὰρ
dn̄m altiſſimū: ꝛ dedit in dex
κύριον ὕψιστον, καὶ ἔδωκεν ἐν τῇ δε
tera eius robur ad occidēdū hoīem
ξιᾷ αὐτοῦ κράτος ἐξᾶραι ἄνθρωπον 1. Reg.
potentē in bello: vt exaltet cor- 17.f.
δυνατὸν ἐν πολέμῳ, ἀνυψῶσαι κέ-
nu ppl'i ſui. Sic in decē mi
ρας λαοῦ αὐτοῦ. Οὕτως ἐν μυριά
libꝰ glorificauit eū ꝛ laudauit il-
σιν ἐδόξασεν αὐτὸν καὶ ᾔνεσεν αὐ-
lū in bn̄dictionibꝰ dn̄i. In affe
τὸν ἐν εὐλογίαις κυρίου. Ἐν τῷ φέ 1. Reg.
rēdo illi diadema glie. Con 18.b
ρεσθαι αὐτῷ διάδημα δόξης. Ἐξέ-
triuit inimicos incircuitu: ꝛ deſtru
τριψεν ἐχθροὺς κυκλόθεν, καὶ ἐξουδέ-
xit phyliſtiim aduerſarios.
νωσε φυλιστιείμ τοὺς ὑπεναντίους.

B vſq; hodie cōtriuit eoꝝ cornu in
ἕως σήμερον συνέτριψεν αὐτῶν κέρας ἐν
omni opere ſuo dedit cōfeſſionē.
παντὶ ἔργῳ αὐτοῦ ἔδωκεν ἐξομολόγησιν.
Sācto excelſo verbo glorie: in oī cor
Ἁγίῳ ὑψίστῳ ῥήματι δόξης, ἐν πάσῃ καρ
de ſuo laudauit: ꝛ dilexit eū q
δίᾳ αὐτοῦ ὕμνησε, καὶ ἠγάπησε τὸν ποι
fecit illū. Et cōſtituit cātores
ήσαντα αὐτόν. Καὶ ἔστησε ψαλμῳδοὺς
contra altare: ꝛ ex ſono e
2.Re. 12.d κατέναντι θυσιαστηρίου, καὶ ἐξ ἤχους αὐ
tus dulces facere modos: ꝛ cotidie lau
τοῦ γλυκαίνειν μέλη, καὶ καθ᾽ ἡμέραν αἰ
dabūt in cāticis ſuis. dedit in
νέσουσιν ἐν ᾠδαῖς αὐτῶν. ἔδωκεν ἐν ταῖς
C feſtiuitatib⁹ decentiā: ꝛ ornauit tēpo
ἑορταῖς εὐπρέπειαν, καὶ ἐκόσμησε καιρούς
ra vſq; ad cōſumatonē. in laudādo ip-
ροὺς μέχρι συντελείας. ἐν τῷ αἰνεῖν αὐ
ſos ſanctū eius nomē: ꝛ a ma
τοὺς τὸ ἅγιον αὐτοῦ ὄνομα, καὶ ἀπὸ πρω
ne ſonādo ſctitatē ei⁹. Dn̄s ab-
ΐας ἠχεῖν τὸ ἁγίασμα αὐτοῦ. Κύριος ἀ-
ſtulit peccata ipi⁹: ꝛ exalta-
φεῖλε τὰς ἁμαρτίας αὐτοῦ, καὶ ἀνύψω
uit in ſecula cornu ei⁹. Et de-
σεν εἰς αἰῶνας τὸ κέρας αὐτοῦ. Καὶ ἔδω
dit illi teſtamētū regni ꝛ ſedē
κεν αὐτῷ διαθήκην βασιλείας καὶ θρόνον
glorie in iſrael. Poſt hunc ſurrexit
3.Re. 11.a δόξης ἐν τῷ ἰσραήλ. Μετὰ τοῦτον ἀνέστη
filiꝰ ſapiēs: ꝛ ꝑpt illū habitauit in
υἱὸς ἐπιστήμων, καὶ δι᾽ αὐτὸν κατέλυσεν ἐν
latitudine. Salomō regnauit in
πλατυσμῷ. Σολομῶν ἐβασίλευσεν ἐν
dieb⁹ pacis: ꝛ glorificat⁹ ē: q̄m de⁹
ἡμέραις εἰρήνης, καὶ ἐδοξάσθη, ὡς ὁ θεὸς
D pacauit in circuitu ſuo. Ut ſtatueret
κατέπαυσε κυκλόθεν αὐτοῦ. Ἵνα στήσῃ
domū in nomine eius: ꝛ pararet ſcti
οἶκον ἐπ᾽ ὀνόματι αὐτοῦ, καὶ ἑτοιμάσῃ ἁ-
tatē in ſeculum. q̄ ſapiēs fuit in
γίασμα εἰς τὸν αἰῶνα. ὡς ἐσοφίσθη ἐν
iuuētute ſua: ꝛ impletꝰ eſt q̄ſi flu
νεότητι αὐτοῦ, καὶ ἐνεπλήσθη ὡς ποτα
3.Re. 12.c men intellectu. Terrā texit ani-
μὸς συνέσεως. Γῆν ἐπεκάλυψεν ἡ ψυ-
ma tua oēm: ꝛ repleuit para
χή σου πᾶσαν, καὶ ἐνέπλησε παρα
bolis enigmatū. In inſulas longe
βολαῖς αἰνιγμάτων. Εἰς νήσους πόρρω
abijt nomē tuū: ꝛ dilexit in
ἀφίκετο τὸ ὄνομά σου, καὶ ἠγάπησεν ἐν
pace tua. in canticis ꝛ ꝓuerbijs
τῇ εἰρήνῃ σου. ἐν ᾠδαῖς καὶ παροιμίαις
A ꝛ ꝑabolis ꝛ īterpretatiōib⁹ admirati
καὶ παραβολαῖς καὶ ἑρμηνείαις ἀπεθαύ
ſunt regiones. In nomine dn̄i dei
3.Re. 17.b μασαν αἱ χῶραι. Ἐν ὀνόματι κῡ τοῦ θεοῦ
oīs terre q cognominat⁹ ē tu⁹
πάσης τῆς γῆς τοῦ ἐπικαλεσαμένου σου
deus iſrael: cōgregaſti q̄ſi ſtannū
θεοῦ ἰσραήλ, συνήγαγες ὡς κασσίτερον
auꝝ ꝛ vt plumbū multiplicaſti
τὸ χρυσίον καὶ ὡς μόλυβον ἐπλήθυνας
argentū. Inclinaſti viſce
τὸ ἀργύριον. Παρενέκλινας τὰ σπλάγ-
ra tua mulierib⁹: ꝛ poteſtatē habuiſti in
3.Re. 19.c χνα σου γυναιξί, καὶ ἐνεξουσιάσθης ἐν
corpore tuo Dediſti maculā in
4.Re. 2.b τῷ σώματί σου. Ἔδωκας μῶμον ἐν τῇ

Contriuit cornu ipſorum vſq; in eter-
num. In omni opere dedit confeſſio-
neꝫ ſancto: & excelſo in verbo glorie.
De omni corde ſuo laudauit dominū
& dilexit eum qui fecit illū: & dedit illi
cōtra inimicos potentiā. Et ſtare fecit
cantores cōtra altare: & in ſono eoruꝫ
dulces fecit modos: & dedit in celebra
tionibus decus: & ornauit tēpora vſq;
in cōſumationē vite: vt laudarent no-
mē ſanctū dn̄i: & amplificarent mane
dei ſanctitatē. Chriſtꝰ purgauit pecca-
ta ipſius: & exaltauit in eternū cornu
eius. Et dedit illi teſtamentū regni: et
ſedē glorie in iſrael. Poſt ip̄m ſurrexit
filius ſenſatus: & ꝓpter illū deiecit oēꝫ
potentiā inimicorū. Salomō impera-
uit in diebus pacis: cui ſubiecit deꝰ oēs
hoſtes vt conderet domū in noīe ſuo:
& pararet ſanctitatē in ſempiternum
quēadmodū eruditus eſt in iuuentute
ſua. Et impletꝰ eſt quaſi flumen ſapiē
tia: et terrā retexit anima ſua. Et reple
ſti in cōparationibus enigmata: ad in
ſulas lōge diuulgatū eſt nomen tuuꝫ:
& dilectus es in pace tua. In cantilenis
& prouerbiis & cōparationibus: & in
terpretationibus mirate ſunt terre: &
in nomine dn̄i dei cui eſt cognomen
deus iſrael. Collegiſti quaſi aurichalcū
aurū: & vt plumbū cōpleſti argentuꝫ:
et inclinaſti femora tua mulieribꝰ. Po
teſtatē habuiſti in corpore tuo. Dediſti
maculā in gloria tua: & prophanaſti ſe
mē tuū inducere iracundiā ad liberos
tuos: & in ceteris ſtulticiā tuam vt face
res imperiū bipartitum: et ex effraim
imperare imperium durum. Deus au-
tem non derelinquet miſericordiam
ſuam: et non corrumpet: nec delebit
opera ſua: neq; perdet a ſtirpe nepo-
tes electi ſui: & ſemen eius qui diligit
dominū non corrumpet. Dedit autē
reliquum iacob & dauid de ipſa ſtirpe.
Et finem habuit Salomon cum patri
bus ſuis. Et dereliquit poſt ſe de ſemi-
ne ſuo gentis ſtulticiā: & imminutum
a prudentia roboā qui auertit genteꝫ
conſilio ſuo: & hieroboā filiū nabath
qui peccare fecit iſrael: & dedit viā pec
candi effraim: & plurima redundaue-
runt peccata ipſorū. Valde eñi auerte
rūt illos a terra ſua. Et q̄ſiuit oēs neq̄ti
as vſq; dū ꝑueniret ad illos defenſio: &
ab oibus p̄ctis liberauit eos. Ca. 48.

ET ſurrexit helias propheta qua-
ſi ignis: & verbū ipſius quaſi facu
la ardebat. Qui induxit in illos famē:
& imitantes illum inuidia ſua pauci fa
cti ſunt. Non enim poterant ſuſtinere
precepta domini. Verbo domini con
tinuit celū: & deiecit a ſe ignem terre.
Sic amplificatꝰ eſt helias in mirabilibꝰ
ſuis. Et q̄s poteſt iſrael gl̄iari tibi. Qui
ſuſtuliſti mortuum ab inferis de ſorte
mortis in verbo dn̄i dei: q deieciſti re-
ges ad perniciē & cōfregiſti facilē potē
tiā ipſorū & gl̄ioſos de lecto ſuo. Qui
audis in ſina iudiciū: & in oreb iudicia
defenſiōis. Qui vngis reges ad penitē
tiā & ꝓphetas facis ſucceſſores poſt te.

gloria tua: ꝛ ꝓphanaſti ſemē
δόξῃ σου, καὶ ἐβεβήλωσας τὸ σπέρμα
tuū: vt induceres irā in filios
σου, ἐπαγαγεῖν ὀργὴν ἐπὶ τὰ τέκνα
tuos: ꝛ cōpungereris in ſtultitia
σου, καὶ κατανυγῆναι ἐπὶ τῇ ἀφροσύνῃ
tua. Ut fieres ſine imperio ꝛ
σου. Γενέσθαι δίχα τυραννίδος, καὶ
ex ephraim iperares imperiū inobediēs. Et
ἐξ ἐφραὶμ ἄρξαι βασιλείαν ἀπειθῆ. Ὁ
dn̄s nō derelinquet miaꝫ ſuā:
δὲ κύριος οὐ μὴ καταλίπῃ τὸ ἔλεος αὐτοῦ,
ꝛ non corrūpet ab operib⁹ ſu-
καὶ οὐ μὴ διαφθαρῇ ἀπὸ τῶν ἔργων αὐ-
is. Neque delebit electi ſui
τοῦ. Οὐ δ᾽ οὐ μὴ ἐξαλείψῃ ἐκλεκτοῦ αὐτοῦ
nepotes: ꝛ ſemē ei⁹ q dilexit ſe
ἔγγονα, καὶ σπέρμα τοῦ ἀγαπήσαντος αὐ
non tollet. Et ipi iacob dedit
τὸν οὐ μὴ ἐξάρῃ. Καὶ τῷ ἰακὼβ ἔδωκε
reliquū: ꝛ dauid ex ipo
κατάλειμμα, καὶ τῷ δαυὶδ ἐξ αὐτοῦ
radicē. Et requieuit ſalomō cū
ῥίζαν. Καὶ ἀνεπαύσατο σολομῶν μετὰ τῶν
patrib⁹: ꝛ reliquit poſt ſe de
πατέρων, καὶ κατέλιπε μετ᾽ αὐτὸν ἀπὸ
ſemine ſuo. ꝑplī ſtultitiā ꝛ
τοῦ σπέρματος αὐτοῦ. λαοῦ ἀφροσύνην καὶ
diminutū intellectu: roboā q auer
ἐλαττούμενον συνέσει, ῥοβοὰμ ὃς ἀπέστη
tit ꝑplm de cōſilio ſuo. Et hieroboā fili⁹
σε λαὸν ἐκ βουλῆς αὐτοῦ. Καὶ ἱεροβοὰμ υἱὸς
nabat: q peccare fecit iſrael. Et de-
ναβάτ, ὃς ἐξήμαρτε τὸν ἰσραήλ. Καὶ ἔδω
dit ephraim viā peccati: ꝛ multipli
κε τῷ ἐφραὶμ ὁδὸν ἁμαρτίας, καὶ ἐπληθύν
cata ſūt peccata eoꝝ valde. Ut auer
θησαν αἱ ἁμαρτίαι αὐτῶν σφόδρα. Ἀπο
teret eos a terra: donec ira ꝛ
στῆσαι αὐτοὺς ἀπὸ τῆς γῆς, ἕως ὀργὴ καὶ
vindicta veniat ſup eos.
ἐκδίκησις ἔλθῃ ἐπ᾽ αὐτούς. Ca. 48.

ET ſurrexit elias propheta q̄ſi ignis:
Καὶ ἀνέστη ἡλίας προφήτης ὡς πῦρ,
ꝛ verbū ipi⁹ q̄ſi fax vrebat: q
καὶ ὁ λόγος αὐτοῦ ὡς λαμπὰς ἐκαίετο, ὃς
induxit in illos famē forte ꝛ
ἐπήγαγεν ἐπ᾽ αὐτοὺς λιμὸν ἰσχυρὸν καὶ τῷ
zelo ſuo diminuit eos. in verbo
ζήλῳ αὐτοῦ ὠλιγοποίησεν αὐτούς. ἐν λόγῳ
dn̄i ſuſtinuit celū: ꝛ deduxit
κυρίου ἀνέσχεν οὐρανόν, καὶ κατήγαγε
ter ignē de celo. q̄ glorificat⁹ fuiſti elia
τρὶς πῦρ ἐξ οὐρανοῦ. ὡς ἐδοξάσθης ἠλία
in mirabilib⁹ tuis: ꝛ q̄s ſimi
ἐν τοῖς θαυμασίοις σου, καὶ τίς ὅμοι-
lis tibi vt glorietᷣ: Qui ſuſcitaſti mor
ός σοι καυχᾶσθαι; Ὁ ἐγείρας νε-
tuū a morte: ꝛ ab iferis aīam
κρὸν ἐκ θανάτου, καὶ ἐξ ᾅδου ψυχὴν
in verbo altiſſimi. Qui deduxiſti reges
ἐν λόγῳ ὑψίστου. Κατάγαγων βασιλεῖς
ad ꝑditionē: ꝛ glorioſos de
εἰς ἀπώλειαν, καὶ δεδοξασμένους ἀπὸ
lecto ſuo. Qui audis in ſina
κλίνης αὐτῶν. Ὁ ἀκούων ἐν σινᾷ
correptionē dn̄i: ꝛ in choreb iudicia vin
ἐλεγμὸν κῡ, καὶ ἐν χωρὴβ κρίματα ἐκδική
dicte. Qui vngis reges ad retributio
σεως. Ὁ χρίων βασιλεῖς εἰς ἀνταπόδο
nē: ꝛ ꝓphetas ſucceſſores poſt eum.
μα, καὶ προφήτας διαδόχους μετ᾽ αὐτόν.

Digitized by Google

Qui receptus es in turbine ignis in
Ὁ ἀναληφθεὶς ἐν λαίλαπι πυρὸς ἐν
curru equoꝝ igneoꝝ. Qui ſcript⁹
ἅρματι ἵππων πυρίνων. Ὁ κατα-
es correptiones in tēpa: ad le
γραφεὶς ἐλεγμοὺς εἰς καιρούς, κοπά-
niēdā irā iudicij dn̄i ad fu
σαι ὀργὴν κρίσεως κυρίου πρὸς θυ
rorē. ad cōuertendū cor patris ad
μόν. ἐπιστρέψαι καρδίαν πατρὸς πρὸς
filiū: ⁊ cōſtituendū trib⁹ iacob.
υἱόν, καὶ καταστῆσαι φυλὰς ἰακώβ.
Beati q̄ viderūt te: ⁊ q̄ in dile
Μακάριοι οἱ ἰδόντες σε, καὶ οἱ ἐν ἀγα
ctione dormierūt: etenim nos vita
πήσει κεκοιμημένοι, καὶ γὰρ ἡμεῖς ζωῇ
viuem⁹. Elias q̄ tect⁹ eſt in tur
ζησόμεθα. Ἠλίας ὃς ἐσκεπάσθη ἐν λαί
bine. Et eliſſec replet⁹ eſt ſpiri
λαπι. Καὶ ἐλισαιὲ ἐνεπλήσθη πνεύ-
tu ſancto: ⁊ in dieb⁹ ſuis nō
ματος ἁγίου, καὶ ἐν ἡμέραις αὐτοῦ οὐκ
cōmotus eſt a principib⁹: ⁊ nō ſubie-
ἐσαλεύθη ἀπὸ ἀρχόντων, καὶ οὐ κατε-
cit illū aliqs. et verbū
δυνάστευσεν αὐτὸν οὐδείς. πᾶς λόγος
nō ſuſtulit eū: ⁊ in dormitione
οὐχ ὑπερῆρεν αὐτόν, καὶ ἐν κοιμήσει
prophetauit corp⁹ ei⁹. Et in
προεφήτευσε τὸ σῶμα αὐτοῦ. Καὶ ἐν
vita ſua fecit mōſtra: ⁊ in mor
ζωῇ αὐτοῦ ἐποίησε τέρατα, καὶ ἐν τῇ τε
te ſua mirabilia opa ſua.
λευτῇ αὐτοῦ θαυμάσια τὰ ἔργα αὐτοῦ.
in oib⁹ his nō penituit pp̄ls:
ἐν πᾶσι τούτοις οὐ μετενόησεν ὁ λαός,
⁊ nō receſſerūt a pecca
καὶ οὐκ ἀπέστησαν ἀπὸ τῶν ἁμαρτι
tis ſuis. Uſqquo captiuati ſunt de
ῶν αὐτῶν. Ἕως προενομεύθησαν ἀπὸ τῆς
terra ſua: ⁊ diſperſi ſunt in om-
γῆς αὐτῶν, καὶ διεσκορπίσθησαν ἐν πά
ni terra. ⁊ relict⁹ eſt pp̄ls ppau-
σῃ τῇ γῇ. καὶ κατελείφθη ὁ λαὸς ὀλίγο
cus ⁊ princeps in domo dauid. quidā
στὸς καὶ ἄρχων ἐν τῷ οἴκῳ δαυίδ. τινὲς
eni fecerūt ipoꝝ placitū: quidā āt
μὲν ἐποίησαν αὐτῶν τὸ ἀρεστόν, τινὲς δὲ
multiplicarūt peccata. Ezechias muni
ἐπλήθυναν ἁμαρτίας. Ἐζεκίας ὠχύρω
uit ciuitatē ſuā: ⁊ induxit in
σε τὴν πόλιν αὐτοῦ, καὶ εἰσήγαγεν εἰς
mediū eius aquā. fodit in ferro
μέσον αὐτῆς ὕδωρ. Ὤρυξεν ἐν σιδήρῳ
rupē: ⁊ edificauit fontes ad
ἀκρότομον, καὶ ᾠκοδόμησε κρήνας εἰς
aquas. In dieb⁹ ipi⁹ aſcēdit ſenna
ὕδατα. Ἐν ἡμέραις αὐτοῦ ἀνέβη σεννα
cherim: ⁊ miſit rapſacē de
χηρείμ, καὶ ἀπέστειλε τὸν ῥαψάκην ἐκ
lachis ⁊ ſuſtulit manū ſuā in
λαχεῖς· καὶ ἀπῆρε χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ
ſion: ⁊ iactās fact⁹ eſt in ſup
σιών, καὶ ἐμεγαλαύχησεν ἐν ὑπερηφα
bia ſua. Tūc cōmota ſunt corda
νίᾳ αὐτοῦ. Τότε ἐσαλεύθησαν καρδίαι
⁊ man⁹ eoꝝ: ⁊ doluerūt ſicut
καὶ χεῖρες αὐτῶν, καὶ ὠδίνησαν ὡς αἱ
parturiētes: ⁊ inuocauerūt dn̄m
τίκτουσαι, καὶ ἐπεκαλέσαντο τὸν κύριον
misericordē expādentes manus
τὸν ἐλεήμονα ἐκπετάσαντες χεῖρας

Qui recept⁹ es in turbine ignis incur
ru equorum igneorum qui inſcriptus
es in iudicijs tēporū lenire iracundiā
domini: conciliare cor patris ad filiū:
& reſtituere tribus iacob. Beati ſunt q
te viderunt: & in amicicia tua decorati
ſunt. Nā nos vita viuimus tantū: poſt
mortem autem non erit tale nomen
noſtrum. Helias qui in turbine tectus
eſt: et in heliſeo completus eſt ſpiritus
eius. In diebus ſuis non pertimuit pri
cipem: & potentia nemo vicit illū. Nec
ſuperauit illum verbū aliquod: & mor
tuum prophetauit corpus eius. In vi
ta ſua fecit monſtra: & in morte mira-
bilia operatus eſt. In omnibus iſtis nō
penituit populus: & non receſſerūt a
peccatis ſuis vſqꝫ dū abiecti ſunt de ter
ra ſua: & diſperſi ſunt in omneꝫ terrā:
& relicta eſt gēs perpauca: & princeps
in domo dauid. Quidam ipſorum fe-
cerunt quod placeret deo: alij autem
multa cōmiſerunt peccata. Ezechias
muniuit ciuitatem ſuam: & induxit in
mediū eius aquaꝫ: & fodit ferro rupē:
& edificauit ad aquam puteum. In die
bus ipſius aſcendit ſennacherib: & mi
ſit rapſacem & ſuſtulit manum ſuam
contra illos: et extulit manum ſuaꝫ in
ſion: & ſuperbus fact⁹ eſt potētia ſua.
Tunc mota ſunt corda & manus ipſo
rum: & doluerunt quaſi parturientes
mulieres. Et inuocauerunt dominum
miſericordem: et expandentes man⁹
ſuas extulerunt ad celū: & ſanctus do-
minus deus audiuit cito vocē ipſoruꝫ.
Non eſt cōmemoratus peccatorū ipo
rum: neqꝫ dedit illos inimicis ſuis: ſed
purgauit illos in manu eſaie ſancti p-
phete. Deiecit caſtra aſſyriorū: & cōtri
uit illos angelus domini. Nā fecit eze-
chias quod placuit deo: & fortiter iuit
in via dauid patris ſui quam mandauit
illi eſaias ꝓpheta magn⁹ & fidelis ī cō
ſpectu dei. In diebus ipi⁹ retro rediit
ſol et addidit regi vitā. Spū magno vi
dit vltima: et cōſolat⁹ eſt lugētes ī ſiō
vſqꝫ in ſempiternū. Oſtēdit futura et
abſcondita anteqꝫ euenirēt. Ca. 49.
Memoria ioſie in cōpoſitione odo
ris facta opus pigmentarii. In oī
ore quaſi mel indulcabitur ei⁹ memo-
ria: & vt muſica in conuiuio vini. Ipſe
eſt directus diuinitus in penitentia gē
tis: et tulit abominationes impietatis.
Et gubernauit ad dominum cor ipſi⁹:
& in diebus peccatorum corrobora-
uit pietatem. Preter dauid & ezechiaꝫ
& ioſiā oēs reges peccatū cōmiſerūt:
nam reliquerunt legeꝫ altiſſimi reges
iuda: et contēpſerunt timorem dei.
Dederunt enim regnum ſuum alijs &
gloriam ſuam alienigene gēti. Incēde
rūt electā ſanctitatis ciuitateꝫ: et deſer
tas fecerunt vias ipſius in manu hiere
mie. Nam male tractauerunt illū qui
a ventre matris conſecratus eſt pro-
pheta: euertere & eruere & perdere: &
iterum edificare & renouare. Eze-
chiel qui vidit conſpectum glorie quā
oſtendit illi in curru cherubin. ooooo

ſuas ad eū. Et ſctūs de ce B
αὐτῶν πρὸς αὐτόν. Καὶ ὁ ἅγιος ἐξ οὐρα
lo exaudiuit eos: ⁊ redemit
νοῦ ἐπήκουσεν αὐτῶν, καὶ ἐλυτρώσατο
eos in manu eſaie. peſſumdedit
αὐτοὺς ἐν χειρὶ ἡσαΐου. ἐπάταξε τὴν
caſtra aſſirioꝝ: ⁊ contri
παρεμβολὴν τῶν ἀσυρίων, καὶ ἐξέτρι
uit illos angel⁹ ei⁹. Fecit eni
ψεν αὐτοὺς ὁ ἄγγελος αὐτ. Ἐποίησε γὰρ
ezechias placitū dn̄o: ⁊ fortis fuit
ἐζεκίας τὸ ἀρεστὸν κυρίου, καὶ ἐνίσχυσεν ἐν
in vijs dauid patris ſui: ſicut māda
ὁδοῖς δαυίδ τοῦ πατρὸς αὐτ, ὡς ἐνετεί
uit eſaias ꝓpheta magn⁹ ⁊ ve
λατο ἡσαΐας ὁ προφήτης ὁ μέγας καὶ σε
rax⁹ in cōſpectu eius. In diebus 4.Re. 13.D
στὸς ἐν ὁράσει αὐτοῦ. Ἐν ταῖς ἡμέραις C
eius regreſſus eſt ſol: ⁊ addidit
αὐτοῦ ἀνεπόδισεν ὁ ἥλιος, καὶ προσέθηκε
vitā regi. ſpiritu magno vidit
ζωὴν βασιλεῖ. πνεύματι μεγάλῳ εἶδε τὰ
nouiſſima: ⁊ cōſolatus eſt lugētes
ἔσχατα, καὶ παρεκάλεσε τοὺς πενθοῦν
in ſion. Uſqꝫ in ſeculū oſtendit
τας ἐν σιών. Ἕως τοῦ αἰῶνος ὑπέδειξε
futura: ⁊ abſcōdita anteqꝫ eue 4.Re. 18.c.
τὰ ἐσόμενα, καὶ τὰ ἀπόκρυφα πρὶν πα
nirent illa.
ραγενέσθαι αὐτά. Ca. 49.
Memoria ioſie in cōpoſitionē in
Μνημόσυνον ἰωσίου εἰς σύνθεσιν θυ
cenſi. fabricato opere vnguētarij: D
μιάματος. ἐσκευασμένῳ ἔργῳ μυρεψοῦ,
in oī ore ſicut mel indulcabi
ἐν παντὶ στόματι ὡς μέλι γλυκανθήσε-
tur: ⁊ vt muſica in cōuiuio vini.
ται, καὶ ὡς μουσικὰ ἐν συμποσίῳ οἴνου.
Ipſe fuit direct⁹ in cōuerſione ppl̄i: ⁊
Αὐτὸς κατευθύνθη ἐν ἐπιστροφῇ λαοῦ, καὶ
abſtulit abominationes iniqtatis. direxit
ἐξῆρε βδελύγματα ἀνομίας. κατεύθυνε 4.Re. 19.8.
ad dn̄m cor ſuū: in die
πρὸς κύριον τὴν καρδίαν αὐτοῦ, ἐν ἡμέ-
bus iniquoꝝ corroborauit pietatē.
ραις ἀνόμων κατίσχυσε τὴν εὐσέβειαν.
Preter dauid ⁊ ezechiā ⁊ ioſiā: 4.Re. 20.b.
Παρὲξ δαυίδ καὶ ἐζεκίου καὶ ἰωσίου,
oēs errore errauerūt.
πάντες πλημμέλειαν ἐπλημμέλησαν.
reliquerūt eni legē altiſſimi:
κατέλιπον γὰρ τὸν νόμον τοῦ ὑψίστου, οἱ A
reges iuda defecerūt. dedit eni cor
βασιλεῖς ἰούδα ἐξέλιπον. ἔδωκε τὸ κέ-
nu illoꝝ alijs: ⁊ gliam eoꝝ
ρας αὐτῶν ἑτέροις, καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν
gēti alienę. Cōbuſſerūt electā
ἔθνει ἀλλοτρίῳ. Ἐνεπύρισαν ἐκλεκτὴν
ciuitatē ſanctitatis: ⁊ deſertas fecit
πόλιν ἁγιάσματος, καὶ ἠρήμωσε τὰς
vias eius in manu hieremie: maletractauit B
ὁδοὺς αὐτῆς ἐν χειρὶ ἱερεμίου, ἐκάκωσε
eni illū. Et ipſe in matrice ſctificat⁹
γὰρ αὐτόν. Καὶ αὐτὸς ἐν μήτρᾳ ἡγιάσθη
propheta ad eradicādū ⁊ malefaciēdū ⁊ perdēdū
προφήτης ἐκριζοῦν καὶ κακοῦν καὶ ἀπολ-
dū: ſimilit edificandū ⁊ plantā
λύειν, ὡσαύτως οἰκοδομεῖν καὶ καταφυ-
dū. Ezechiel q̄ vidit cōſpectū glie:
τεύειν. Ἰεζεκιὴλ ὃς εἶδεν ὅρασιν δόξης, C.
quā oſtendit ei in curru cherubim.
ἣν ὑπέδειξεν αὐτῷ ἐφ᾽ ἅρματος χερουβίμ.

Digitized by Google

et enim memor fuit inimicoꝝ in imbre
καὶ γὰρ ἐμνήσθη τῶν ἐχθρῶν ἐν ὄμβρῳ
τ direxit dirigẽtes vias.
καὶ κατώρθωσε τοὺς εὐθύνοντας ὁδούς.
Et duodecim ꝓphetaꝝ ſit me=
Καὶ τῶν δώδεκα προφητῶν εἴη τὸ μνη=
moria in bñdictionibꝰ. Quõ magnificamꝰ
μόσυνον ἐν εὐλογίαις. Πῶς μεγαλύνωμεν
zorobabel: τ ipſe q̃ſi ſignaculũ
τὸν ζοροβάβελ, καὶ αὐτὸς ὡς σφραγὶς
in dextera manu. Sic ieſus filiꝰ
D ἐπὶ δεξιᾶς χειρός. Οὕτως ἰησοῦς υἱὸς
ioſedec: q̃ in diebꝰ ſuis edificauerũt
ἰωσεδέκ, οἳ ἐν ἡμέραις αὐτῶν ᾠκοδόμησαν
domũ: τ exaltauerũt tẽplũ ſctũm dño pa=
οἶκον, καὶ ἀνύψωσαν ναὸν ἅγιον κυρίῳ ἡτοι
tũ in gl̃iam ſeculi. τ in ele
μασμένον εἰς δόξαν αἰῶνος. καὶ ἐν ἐκλε=
ctis fuit neemias cuiꝰ diuturna memo
κτοῖς ἦν νεεμίας οὗ ἐπὶ πολὺ τὸ μνημό=
ria eiꝰ: q̃ erexit nobis muros euer
συνον αὐτοῦ, τοῦ ἐγείραντος ἡμῖν τείχη πε
ſos: τ ſtatuit portas τ vec=
πτωκότα, καὶ στήσαντος πύλας καὶ μοχ
A tes: τ erexit ſola domoꝝ nr̃aꝝ.
λούς, καὶ ἀνεγείραντος τὰ οἰκόπεδα ἡμῶν.
Nemo creatꝰ eſt talis in terra
Οὐδεὶς ἐκτίσθη τοιοῦτος ἐπὶ τῆς γῆς,
q̃lis enoch: et enim receptꝰ eſt a terra:
οἷος ἐνώχ, καὶ γὰρ ἀνελήφθη ἀπὸ τῆς γῆς,
Neq; ſicut ioſeph factꝰ eſt vir princeps
Οὐδὲ ὡς ἰωσὴφ ἐγεννήθη ἀνὴρ ἡγούμενος
fratrũ: firmamẽtũ pplĩ: τ oſſa illiꝰ
ἀδελφῶν, στήριγμα λαοῦ, καὶ τὰ ὀστᾶ αὐτοῦ
viſitata ſunt a dño. Sem τ ſeth in
ἐπεσκέπη ὑπὸ κυρίου. Σὴμ καὶ σὴθ ἐν
hoibꝰ gl̃iam adepti ſũt τ ſup oẽ
ἀνθρώποις ἐδοξάσθησαν καὶ ὑπὲρ πᾶν
in creatione adam.
B ἐν τῇ κτίσει ἀδάμ. Ca. 50.

Simõ filiꝰ onie ſacerdos magnꝰ: q̃
Σίμων ὁ ονίου ὁ ἱερεὺς ὁ μέγας, ὃς
in vita ſua ſuffulſit domũ: τ in
ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ ὑπέρραψεν οἶκον, καὶ ἐν ταῖς
diebꝰ ſuis firmauit pplm. Et in
ἡμέραις αὐτοῦ ἐστερέωσε λαόν. Καὶ ἐπ'
ipſo fundata eſt altitudo duplex repara
αὐτῷ ἐθεμελιώθη ὕψος διπλοῦν ἀνάλημ=
tio: excelſus circuitꝰ tẽpli: in diebꝰ
μα, ὑψηλὸν περίβολον ἱεροῦ, ἐν ἡμέραις
ſuis diminuta ſũt receptacula aq̃ es
αὐτοῦ ἠλαττώθη δοχεῖα ὕδατος χαλκὸς
tanq̃ maris ſupramodũ. Curans
ὡσεὶ θαλάσσης τὸ τρίμετρον. Ὁ φροντί
pplm ſuũ a caſu: τ
ζων τοῦ λαοῦ αὐτοῦ ἀπὸ πτώσεως, καὶ
fortificãs ciuitatẽ τ obſidẽs: glorifi=
ἐνισχύσας πόλιν καὶ πολιορκήσας, ἐδοξά
C catꝰ es in conuerſatione pplĩ in exitu domꝰ
σθης ἐν περιστροφῇ λαοῦ ἐν ἐξόδῳ οἴκου
velamenti. q̃ſi ſtella matutina ĩ me
καταπετάσματος. ὡς ἀστὴρ ἑωθινὸς ἐν μέ
dio nubiũ: tanq̃ luna plena in die
σῳ νεφελῶν, ὡς σελήνη πλήρης ἐν ἡμέ
bus ſuis τ q̃ſi arcꝰ illũinans nu
ραις αὐτῆς καὶ ὡς τόξον φωτίζον νεφέ=
bes glorie: q̃ſi ſol refulgẽs ſup
λαις δόξης, ὡς ἥλιος ἐκλάμπων ἐπὶ
tẽplũ altiſſimi. q̃ſi flos roſaꝝ in diebus
ναὸν ὑψίστου. ὡς ἄνθος ῥόδων ἐν ἡμέραις
nouoꝝ. Quaſi lilia in exitu aque:
νέων. Ὡσεὶ κρίνα ἐπ' ἐξόδῳ ὕδατος,

Nam cõmemoratus eſt inimicoruʒ in
imbre: benefacere illis rectas vias. Et
duodecim ꝓphetarũ oſſa pullulãt de
loco ſuo. Nã corroborauerũt iacob &
redemerũt ſe in fide virtutis ſue. Quo
modo amplificemꝰ zorobabel. Nam
et ipſe q̃ſi ſignuʒ in dextera manu iſrl̃.
Et ieſum filiũ ioſedech. Qui in diebꝰ
ſuis edificauerunt domũ & exaltaue=
runt tẽpluʒ ſanctũ dño: paratũ in glo
riã ſempiternã. Et neemias in memo=
ria multi tẽporis: qui erexit nobis mu
ros euerſos: et ſtare fecit portas et ſe=
ras: qui erexit domos noſtras. Nemo
natus eſt in terra qualis enoch: naʒ &
ipſe receptus eſt a terra. Et ioſeph qui
natus eſt homo princeps fratrũ: firma
mentũ gentis: rector fratrũ: ſtabilimẽ
tum populi: & oſſa ipſius viſitata ſunt:
et poſt mortẽ prophetauerũt. Seth &
Sẽ apud hoĩes gloriã adepti ſũt: & ſup
oẽm aĩam in origine adam. Ca. 50.

Simeõ onie filius ſacerdos magnꝰ
q in vita ſua diffulſit domum: et in
diebꝰ ſuis corroborauit tẽplũ. Tẽpli
etiã altitudo ab ipſo fundata eſt duplex
edificatio: & excelſi parietes tẽpli. In
diebꝰ ipſiꝰ emanauerũt putei aquarũ:
& quaſi mare adimpleti ſunt ſupra mo
dũ. Qui curauit gentẽ ſuã: & liberauit
eã a perditione. Qui p̃ualuit amplifica
re ciuitatẽ: q adeptꝰ eſt gl̃iam in cõuer
ſatiõe gẽtis: & ingreſſum domꝰ & atrij
ãplificauit. Quaſi ſtella matutina ĩ me
dio nebule. Et q̃ſi luna plena in diebus
ſuis lucet. Et quaſi ſol refulgẽs: ſic ille
effulſit in tẽplo dei. Quaſi arcus reful=
gẽs inter nebulas gl̃ie: & q̃ſi flos roſarũ
in diebꝰ vernis: & q̃ſi lilia q̃ ſunt in trã
ſitu aque: & q̃ſi thus redolẽs in diebus
eſtatis. Quaſi ignis effulgẽs: & thus ar
dẽs in igne. Quaſi vas auri ſolidũ or=
natũ oĩ lapide p̃cioſo. Quaſi oliua pul
lulãs: & & cypreſſus in altitudine ſe ex
tollẽs. In accipiẽdo ipſm ſtolã gl̃ie: & ve
ſtiri eũ in cõſumatione virtutis in aſcẽ
ſu altaris ſancti gloriã dedit ſanctitatis
amictũ. In accipiẽdo autẽ ptes de ma
nu ſacerdotũ: & ipſe ſtans iuxta aram.
Circa illũ corona fratrũ: & q̃ſi plãtatio
cedri in mõte libano: ſic circa illũ ſtete
rũt quaſi rami palme & oẽs filij aarõ in
gloria ſua. Oblatio aũt dñi in manibꝰ
ipſorũ corã omni ſynagoga iſrael: & cõ
ſumatione fungens in aram: amplifica
re oblationem excelſi regis: porrexit
manum ſuã in libatione: et libauit de
ſanguine vue. Et effudit in fundamen
to altaris odorem diuinũ excelſo prin
cipi. Tunc exclamauerunt filii aaron:
in tubis ductilibꝰ ſonuerunt: & audi=
tam fecerunt vocem magnam in me=
moriam coram domino. Tunc omnis
populus ſimul properauerũt & ceci=
derunt in faciem ſuper terraʒ adorare
dominum deum ſuuʒ: & dare preces
oĩpotẽti deo excelſo. Et ãplificauerũt
pſallẽtes in vocibꝰ ſuis: & in magna do
mo factꝰ eſt ſonꝰ ſuauitatis plenus. Et
rogauit pplꝰ dñiʒ excelſũ p̃ce vſq; dũ p
fectꝰ ẽ honor dñi: & munꝰ ſuũ p̃fecerũt.

q̃ſi germẽ libani in diebꝰ veris:
ὡς βλαστὸς λιβάνου ἐν ἡμέραις θέρους,
q̃ſi ignis τ libanꝰ in foco: q̃ſi
ὡς πῦρ καὶ λίβανος ἐπὶ πυρίου, ὡς
vas auri ſolidũ ornatũ
σκεῦος χρυσίου ὁλοσφύρατον κεκοσμημένον
oĩ lapide p̃cioſo. Quaſi oliua de=
παντὶ λίθῳ πολυτελεῖ. Ὡς ἐλαία εὐ=
cora germinãs fructꝰ: τ q̃ſi
πρεπὴς ἀναθάλλουσα καρπούς, καὶ ὡς
cypreſſus exaltata in nubibꝰ. in
κυπάρισσος ὑψουμένη νεφέλαις. ἐν τῷ
recipiẽdo ipſum ſtolã gl̃ie: τ
ἀναλαμβάνειν αὐτὸν στολὴν δόξης, καὶ
veſtiẽdo illũ cõſumationẽ gloria
ἐνδιδύσκεσθαι αὐτὸν συντέλειαν καυχή
tionis. In aſcẽſu altaris ſancti
ματος. Ἐν ἀναβάσει θυσιαστηρίου ἁγίου
glorificauit circuitũ ſanctitatis. In aũt
ἐδόξασε περιβολὴν ἁγιάσματος. Ἐν δὲ
accipiẽdo mẽbra de manu ſacerdotũ τ
τῷ δέχεσθαι μέλη ἐκ χειρὸς ἱερέων καὶ
ipſe ſtans iuxta focũ are. in cir
αὐτὸς ἑστὼς παρ' ἐσχάραν βωμοῦ. κυκλό
cuitu eiꝰ corona fratrũ: q̃ſi plãtatio
θεν αὐτοῦ στέφανος ἀδελφῶν, ὡς βλάστημα
cedroꝝ in libano: τ circundederũt
κέδρων ἐν τῷ λιβάνῳ, καὶ ἐκύκλωσαν
eũ q̃ſi rami palmaꝝ. τ oẽs
αὐτὸν ὡς στελέχη φοινίκων. καὶ πάντες
filij aarõ in gloria ſua. τ obla
οἱ υἱοὶ ἀαρὼν ἐν δόξῃ αὐτῶν. καὶ προσφο
tio dñi in manibꝰ ipſoꝝ corã om=
ρὰ κυρίου ἐν χερσὶν αὐτῶν ἔναντι πά=
ni eccleſia iſrael: τ cõſumationẽ
σης ἐκκλησίας ἰσραήλ, καὶ συντέλειαν
miniſtrãs ſup arã: vt ornaret obla=
λειτουργῶν ἐπὶ βωμοῦ, κοσμῆσαι προσ
tionẽ altiſſimi oĩpotentis. Porrexit
φορὰν ὑψίστου παντοκράτορος. Ἐξέτεινεν
in libatione manꝰ ſuas: τ liba=
ἐπὶ σπονδείου χεῖρας αὐτοῦ, καὶ ἔσπει
uit de ſanguine vue. effudit ſup
σεν ἐξ αἵματος σταφυλῆς. ἐξέχεεν ἐπὶ
fundamẽta altaris odorẽ ſuauitatis ex=
θεμέλια θυσιαστηρίου ὀσμὴν εὐωδίας ὑψί
celſo oĩm regi. tunc exclamauerũt filij
στῳ παμβασιλεῖ. τότε ἀνέκραγον οἱ υἱοὶ
aarõ: in tubis ductilibꝰ ſonuerũt.
ἀαρών, ἐν σάλπιγξιν ἐλαταῖς ἤχησαν.
Auditã fecerũt vocẽ magnã in
Ἀκουστὴν ἐποίησαν φωνὴν μεγάλην εἰς
memoriã corã altiſſimo. Tunc oĩs
μνημόσυνον ἔναντι ὑψίστου. Τότε πᾶς
pplꝰ comitẽ ꝓperauit: τ ceciderũt
ὁ λαὸς κοινῇ κατέσπευσε, καὶ ἔπεσον
in faciẽ ſup terrã. Adora
ἐπὶ πρόσωπον ἐπὶ τὴν γῆν. Προσκυνῆ
re dñm ſuũ oĩpotentẽ deũ
σαι τῷ κυρίῳ αὐτῶν παντοκράτορι θεῷ
altiſſimũ. Et laudauerũt pſallẽtes vocibꝰ
ὑψίστῳ. Καὶ ᾔνεσαν οἱ ψαλμῳδοὶ φωναῖς
ſuis: in plurimo ſono dulce factũ ẽ melos.
αὐτῶν, ἐν πλείστῳ ἤχῳ ἐγλυκάνθη μέλος.
τ rogauit pplꝰ dñm excelſũ in oratio=
καὶ ἐδεήθη ὁ λαὸς κυρίου ὑψίστου ἐν προσευ
ne cõtra miſericordẽ: vſq; q̃ p̃fe
χῇ κατέναντι τοῦ ἐλεήμονος, ἕως συ
ctus eſt ornatꝰ dñi τ
νετελέσθη ὁ κόσμος κυρίου καὶ τὴν
miniſteriũ ſuũ p̃fecerunt:
λειτουργίαν αὐτοῦ ἐτελείωσαν. ∞∞

Tunc deſcẽdens extulit manus ſuas in
Τότε καταβὰς ἐπῆρε χεῖρας αὐτοῦ ἐπὶ
oẽm cõgregationẽ filiorum iſrael: vt daret
πᾶσαν ἐκκλησίαν υἱῶν ἰσραὴλ, δοῦναι
bñdictionẽ dñi de labijs ſuis: ⁊ in
εὐλογίαν κυρίου ἐκ χειλέων αὐτοῦ, καὶ ἐν
nomine ipſius gloriaret. Et itera
ὀνόματι αὐτοῦ καυχήσασθαι. Καὶ ἐδευ=
uerũt in adoratione vt acciperent
τέρωσαν ἐν προσκυνήσει ἐπιδέξασθαι
bñdictionẽ ab altiſſimo. ⁊ nũc bene
τὴν εὐλογίαν παρὰ ὑψίστου. καὶ νῦν εὐλο
dicite deũ oim magna
γήσατε τὸν θεὸν πάντων τὸν μεγάλα
facientẽ ſolũ vſq;. q exaltat di=
ποιοῦντα μόνον πάντῃ. τὸν ὑψοῦντα ἡμέ
es nr̃os de matrice: ⁊ q facit nobiſ=
ρας ἡμῶν ἐκ μήτρας, καὶ ποιοῦντα μεθ᾽ ἡ
cũ ſm miam ſuã. Et vt fiat
μῶν κατὰ τὸν ἔλεον αὐτοῦ. Καὶ γενέσθαι
pax in dieb⁹ nr̃is in iſrael per
εἰρήνην ἐν ἡμέραις ἡμῶν ἐν ἰσραὴλ κατὰ
dies ſeculi. vt cũ fide faciat no
τὰς ἡμέρας τοῦ αἰῶνος. ἐμπιστεῦσαι μεθ᾽
biſcũ miam ei⁹: ⁊ in diebus
ἡμῶν τὸν ἔλεον αὐτοῦ, καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις
nr̃is liberet nos. In duab⁹ gẽti
ἡμῶν λυτρωσάσθω ἡμᾶς. Εν δυσὶν ἔθνε
bus onēroſa fuit aĩa mea: ⁊ ter=
σι προσώχθισεν ἡ ψυχή μου, καὶ τὸ τρί
tia nõ eſt gẽs: q ſedẽt in mõte ſa=
τον οὐκ ἔστιν ἔθνος, οἱ καθήμενοι ἐν ὄρει σα
marie: ⁊ viri q habitant phy
μαρείας, καὶ ἄνδρες οἱ κατοικοῦντες φυ
liſtijm: ⁊ pp̃ls ſtatu⁹ q habitat in ſi=
λιστιείμ, καὶ λαὸς μωρὸς ὁ κατοικῶν ἐν σι
cimis. Diſciplinã intellect⁹ ⁊ ſcien
κίμοις. Παιδείαν συνέσεως καὶ ἐπιστή=
tie ſcripſit in libro iſto ieſus
μης ἐχάραξε ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ ἰησοῦς
filius ſirach hieroſolymita: q diſtilla
ὁ υἱὸς σιρὰχ ὁ ἱεροσολυμίτης, ὃς ἀνώμ
uit ſapiam a corde. Beatus
βρισε σοφίαν ἀπὸ καρδίας. Μακάριος
q in his verſabit: ⁊ q poſuerit
ὃς ἐν τούτοις ἀναστραφήσεται, καὶ ὁ θεὶς
ea ſup cor ſuũ ſapiẽs erit.
αὐτὰ ἐπὶ καρδίαν ἑαυτοῦ σοφισθήσεται.
Si eñ fecerit hec ad oia vale
Εὰν γὰρ ποιήσῃ αὐτά, πρὸς πάντα ἰσχύ=
bit: quia lux dñi veſtigiũ ei⁹: ⁊
σει, ὅτι φῶς κυρίου τὸ ἴχνος αὐτοῦ, καὶ
pijs dedit ſapiam. Benedi
τοῖς εὐσεβέσιν ἔδωκε σοφίαν. Εὐλογη
ctus dñs in ſeculũ: fiat: fiat.
τὸς κύριος εἰς τὸν αἰῶνα, γένοιτο, γένοιτο.
Oratio ieſu filij ſirach.
Προσευχὴ ἰησοῦ υἱοῦ σιράχ. C. 51.
Onfitebor tibi dñe rex:
ΕΞομολογήσομαί σοι κύριε βασιλεῦ,
⁊ laudabo te deũ ſaluatorẽ meũ. Cõ
καὶ αἰνέσω σε θεὸν τὸν σωτῆρά μου. Ἐξο
fiteor nomini tuo: qm̃ prote
μολογοῦμαι τῷ ὀνόματί σου, ὅτι σκεπα
ctor ⁊ adiutor fact⁹ es mihi: ⁊ redemiſti
στὴς καὶ βοηθὸς ἐγένου μοι. καὶ ἐλυτρώσω
corpus meũ a pditione ⁊ a la
τὸ σῶμά μου ἐξ ἀπωλείας καὶ ἐκ παγί
queo calumnie lingue. a labijs ope
δος διαβολῆς γλώσσης. ἀπὸ χειλέων ἐρ
rantiũ mendaciũ: ⁊ contra aduer=
γαζομένων ψεῦδος, καὶ ἔναντι τῶν ἀνθεστη

Tunc deſcendens manus ſuas extulit
in omnẽ congregationẽ filiorũ iſrael:
dare gloriã deo a labiis ſuis: & in nomi
ne ipſius gl̃iari. Et iterauit orationẽ
ſuã: volens oſtẽdere virtutem dei. Et
poſt rurſum pl⁹ orauit deũ oĩm. Qui
magna fecit in oĩ terra: qui auxit dies
nr̃os a vẽtre matris nr̃e: & fecit nobiſ=
cũ ſm ſuã miſericordiã: det nobis iocũ
ditatem cordis: & fieri pacẽ in diebus
noſtris in iſrael per dies ſempiternos:
credere iſrael nobiſcũ eſſe dei miam:
vt liberet nos in diebus ſuis. Duas gen
tes odit anima mea: tertia autem non
eſt gens quã oderim. Qui ſedẽt in mõ
te ſeyr: & philiſthim & ſtultus populus
qui habitat in ſychimis. Doctrinã ſa=
pientie & diſcipline ſcripſit in codice
iſto: ieſus filius ſirach hieroſolymita q̇
renouauit ſapientiam de corde ſuo.
Beat⁹ qui in iſtis verſatur bonis. Qui
ponit illa in corde ſuo ſapiens erit ſep.
Si enim hec fecerit ad omnia valebit:
quia lux dei veſtigium eius eſt.

Oratio ieſu filii ſirach.

Capitulũ quinquageſimũ primũ.

Confitebor tibi dñe rex & collau
dabo te deũ ſaluatorem meum.
Confitebor nomini tuo: quoniã adiu
tor et protector factus es mihi: & libe
raſti corpus meum a perditione: a la=
queo lingue inique: & a labiis operan
tium mendaciũ: & in conſpectu aſtan=
tiũ factus es mihi adiutor. Et liberaſti
me ſecundũ multitudinẽ miſericordie
nominis tui a rugientibus preparatis
ad eſcam de manibus querentiũ ani=
mam meam: & de portis tribulationũ
que circundederunt me: a preſſura flã
me q̄ circũdedit me: & in medio ignis
non ſum eſtuatus. De altitudine ven=
tris inferi: & a lingua coinquinata: & a
verbo mendacii: a rege iniquo: & a lin
gua iniuſta. Laudabit vſq; ad mortẽ
anima mea dominum: et vita mea ap=
propinquãs erat in inferno deorſum.
Circũdederunt me vndiq;: & nõ erat
qui adiuuaret. Reſpiciens erã ad adiu=
torium hominum & non erat. Memo
ratus ſum miſericordie tue domine: &
cooperationis tue que a ſeculo ſunt:
quoniam eruis ſuſtinentes te domine
& liberas eos de manib⁹ gentiũ. Exal=
taſti ſuper terrã habitationem meã: &
pro morte defluente deprecatus ſum.
Inuocaui dominum patrem dñi mei:
vt non derelinquat me in die tribula=
tionis mee: & in tempore ſuperborũ
ſine adiutorio. Laudabo nomen tuũ
aſſidue: & collaudabo illud in cõfeſſio=
ne: & exaudita eſt oratio mea. Et libe=
raſti me de perditione: & eruiſti me de
tempore iniquo. Propterea cõfitebor
et laudẽ dicã tibi: & benedicã nomini
dñi. Cũ adhuc iunior ſũ priuſq; ober
rarẽ: queſiui ſapientiam palã in oratio
ne mea. Ante tẽpus poſtulabã pro illa:
& vſq; in nouiſſimis inquiram eam: &
florebit tanq̃ precox vua. Letatum eſt
cor meũ in ea: ãbulauit pes meus iter
rectũ: in iuuẽtute mea inueſtigabã eã.

ſarios meos: fact⁹ es adiutor: ⁊ redemiſti
κότων μοι, ἐγένου βοηθός, καὶ ἐλυτρώσω
me ſm multitudinẽ mie nomi=
με κατὰ τὸ πλῆθος τοῦ ἐλέους τοῦ ὀνόμα
nis tui: a rugitib⁹ paratis ad eſcã
τός σου, ἐκ βρυγμῶν ἑτοίμων εἰς βρῶ= D
De manu querentiũ. aĩam meã:
μα. Ἐκ χειρὸς ζητούντων τὴν ψυχήν μου,
de multis tribulationib⁹ q̃s habui: a ſuffoca=
ἐκ πλειόνων θλίψεων ὧν ἔσχον, ἀπὸ πνιγ=
tiõe flãme in circuitu. De medio ignis
μοῦ πυρὸς κυκλόθεν. Ἐκ μέσου πυρὸς
nõ ſum eſtuat⁹: ⁊ de pfunditate vẽtris ⁊
οὐκ ἐξέκαυσα, καὶ ἐκ βάθους κοιλίας καὶ
a lingua immunda ⁊ a verbo
ἀπὸ γλώσσης ἀκαθάρτου καὶ ἐκ λόγου
mẽdacij regi calũnia a lingua
ψευδοῦς βασιλεῖ διαβολὴ ἐκ γλώσσης
iniuſta. appropinquit vſq; ad mortẽ aĩa mea:
ἀδίκου. ἤγγισεν ἕως θανάτου ἡ ψυχή μου,
⁊ vita mea erat ppe īfernũ infimũ.
καὶ ἡ ζωή μου ἦν ἐγγὺς ᾅδου κατωτάτου.
Circũdederũt me vndiq;: ⁊ nõ erat adiutor:
Περιέσχον με πάντοθεν, καὶ οὐκ ἦν ὁ βοηθῶν,
inſpiciebã ad ſubſidiũ hoim ⁊
ἐνέβλεπον εἰς ἀντίληψιν ἀνθρώπων καὶ
nõ erat. ⁊ memorat⁹ ſũ mie tue dñe: A
οὐκ ἦν. καὶ ἐμνήσθην τοῦ ἐλέους σου κύριε,
⁊ opationis hui⁹ a ſeculo. Qm̃
καὶ τῆς ἐργασίας ταύτης ἀπ᾽ αἰῶνος. Ὅτι
eruis ſuſtinẽtes: ⁊ liberas eos
ἐξαιρῇ τοὺς ὑπομένοντας, καὶ σώζεις αὐ=
de manu inimicorum. ⁊ exaltaui ab
τοὺς ἐκ χειρὸς ἐχθρῶν. καὶ ἀνύψωσα ἀπὸ
tra ſupplicationẽ meã: a pro morte
γῆς ἱκετείαν μου, καὶ ὑπὲρ θανάτου
liberationẽ rogaui. Et inuocaui do
ῥύσεως ἐδεήθην. Καὶ ἐπεκαλεσάμην κύ
minũ patrẽ dñi mei vt nõ derelin=
ριον πατέρα κυρίου μου μὴ ἐγκαταλι=
quat me in die tribulatiõis: in tẽpo
πεῖν με ἐν ἡμέρᾳ θλίψεως, ἐν και=
re ſuperborum deſtitutionis. Laudabo
ρῷ ὑπερηφάνων ἀβοηθησίας. Αἰνέσω
nomẽ tuũ aſſidue ⁊ collaudabo
τὸ ὄνομά σου ἐνδελεχῶς καὶ ὑμνήσω
te in cõfeſſione: ⁊ exaudita eſt
σε ἐν ἐξομολογήσει, καὶ εἰσηκούσθη ἡ B
oratio mea: liberaſti eñ nos de per
δέησίς μου, ἔσωσας γάρ ἡμᾶς ἐξ ἀ=
ditionẽ: ⁊ eruiſti me de tẽpore
πωλείας, καὶ ἐξείλου με ἐκ καιροῦ
iniquo. Propterea cõfitebor ⁊
πονηροῦ. Διὰ τοῦτο ἐξομολογήσομαι καὶ
laudabo te: ⁊ bñdicã nomini tuo
αἰνέσω σε, καὶ εὐλογήσω τὸ ὄνομά σου
dñe. Adhuc exñs iunior anteq̃ erra
κύριε. Ἔτι ὢν νεώτερος πρὶν ἢ πλανη
rẽ tpe: queſiui ſapiam palã in
θῆναί με, ἐζήτησα σοφίαν προφανῶς ἐν
oratione mea. Ante tẽplũ orabã pro
προσευχῇ μου. Ἔναντι ναοῦ ἠξίουν περὶ
illa: ⁊ vſq; in nouiſſimũ exquirã eã.
αὐτῆς, καὶ ἕως ἐσχάτου ἐκζητήσω αὐ=
ex flore tanq̃ matureſcẽtis vue.
τήν. ἐξ ἄνθους ὡς περκαζούσης στα=
letatũ eſt cor meũ in ea.
φυλῆς. εὐφράνθη ἡ καρδία μου ἐν αὐτῇ.
ambulauit pes meus in rectitudine: a iuuẽ
ἐπέβη ὁ ποῦς μου ἐν εὐθύτητι, ἐκ νεό= C
tute mea inueſtigabã eã.
τητός μου ἴχνευον αὐτήν. ooooooo

Digitized by Google

incliñaui aurẽ meã modice: ⁊ excepi:
ἔκλινα τὸ οὖς μου ὀλίγον, καὶ ἐδεξάμην,
⁊ multã inueni mihi ſapientiã.
καὶ πολλὴν εὗρον ἐμαυτῷ παιδείαν.
Profect⁹ fact⁹ eſt mihi in ea: dãti
Προκοπὴ ἐγένετό μοι ἐν αὐτῇ, τῷ διδόν
mihi ſapiam: dabo potẽtiã. cogitaui
τι μοι σοφίαν, δώσω δύναμιν. διενοήθην
eñ vt facerẽ illã. ⁊ emularer
γὰρ τοῦ ποιῆσαι αὐτήν. καὶ ζηλῶσαι τὸ
bonũ: ⁊ nõ cõfundar. colluctata
ἀγαθόν, καὶ οὐ μὴ αἰσχυνθῶ. διαμεμάχη-
eſt aĩa mea in illa: ⁊ in factio
ται ἡ ψυχή μου ἐν αὐτῇ, καὶ ἐν ποιή-
ne famis diligẽtiã adhibui. man⁹
σει λιμοῦ διηκριβωσάμην. τὰς χεῖράς
D meas extẽdi ad altitudinẽ: ⁊ igno
μου ἐξεπέτασα πρὸς ὕψος, καὶ τὰ ἀγνο
rantias ei⁹ itellexi. Aiam meã
ήματα αὐτῆς ἐπένθησα. Τὴν ψυχήν μου
direxi ad illã: ⁊ in purgatione
κατεύθυνα εἰς αὐτήν, καὶ ἐν καθαρισμῷ
inueni eã. Cor poſſedi cũ
εὗρον αὐτήν. Καρδίαν ἐκτησάμην μετ᾽
ipã ab initio: ꝓpterea nõ dere
αὐτῆς ἀπ᾽ ἀρχῆς, διὰ τοῦτο οὐ μὴ ἐγκα-
linquar: ⁊ cor meũ cõturbatũ ẽ
ſ.6.b. ταλειφθῶ, καὶ ἡ καρδία μου ἐταράχθη
querẽdo illã. Propterea poſſedi
ζητῆσαι αὐτήν. Διὰ τοῦτο ἐκτησάμην
bonã poſſeſſionẽ. dedit dñs linguã
ἀγαθὸν κτῆμα. ἔδωκε κύριος γλῶσσαν
mercedẽ meã: ⁊ in ipã laudabo eũ.
μισθόν μου, καὶ ἐν αὐτῇ αἰνέσω αὐτόν.
appropiquate ad me indocti: ⁊ habita
ἐγγίσατέ μοι ἀπαίδευτοι, καὶ αὐλίσθη
te in domo diſcipline. Cur tardatis
τε ἐν οἴκῳ παιδείας. Διότι ὑστερεῖτε
aut q̃d dicitis in his: ⁊ aie
ἢ τί λέγετε ἐν τούτοις, καὶ αἱ ψυχαὶ
veſtre ſitiũt vehemẽter. Aperui os
ὑμῶν διψῶσι σφόδρα. Ἤνοιξα τὸ στόμα
meũ: ⁊ locut⁹ ſum: cõparate vobis
μου, καὶ ἐλάλησα, κτήσασθε ἑαυτοῖς
ſine pecunia. Collũ vr̃m ſuppo
ἄνευ ἀργυρίου. Τὸν τράχηλον ὑμῶν ὑπό
nite ſub iugo: ⁊ ſuſcipiat aĩa
θετε ὑπὸ ζυγόν, καὶ ἐπιδεξάσθω ἡ ψυχὴ
vr̃a diſciplinã: in proximo ẽ inuenire eã:
ὑμῶν παιδείαν, ἐγγύς ἐστιν εὑρεῖν αὐ-
τήν, videte in oculis vr̃is q̃a labo
ἴδετε ἐν ὀφθαλμοῖς ὑμῶν ὅτι ἐκο
raui: ⁊ inueni mihi multã re
πίασα, καὶ εὗρον ἐμαυτῷ πολλὴν ἀνά-
quiẽ. Participate diſciplinã in mul
παυσιν. Μετάσχετε παιδείας ἐν πολ
to nũero argenti: ⁊ multũ au
λῷ ἀριθμῷ ἀργυρίου, καὶ πολὺν χρυ
rum poſſidete in ea. letetũ ani-
σὸν κτήσασθε ἐν αὐτῇ. εὐφρανθείη ἡ ψυ
ma vr̃a in mia eius: ⁊ ne
χὴ ὑμῶν ἐπὶ τῷ ἐλέει αὐτοῦ, καὶ μὴ
erubeſcatis in laude ei⁹. Opera-
αἰσχυνθείητε ἐν αἰνέσει αὐτοῦ. Ἐργά-
mini opus vr̃m ãte tp̃s: ⁊
σασθε τὸ ἔργον ὑμῶν πρὸ καιροῦ, καὶ
dabit mercedẽ vr̃am in tp̃e ſuo.
δώσει τὸν μισθὸν ὑμῶν ἐν καιρῷ αὐτοῦ.

Finis ſapientie ieſu filij ſirach.
Τέλος τῆς σοφίας ἰησοῦ τοῦ σιράχ.

Inclinaui modice aurem meã:et excepi
illam. Multam inueni in meipſo ſapie-
tiam:et multum profeci in ea. Danti mi
hi ſapientiam:dabo gloriam. Conſilia-
tus ſum enim vt facerem illam. Zelat⁹
ſum bonum:& non confundar. Collu-
ctata eſt anima mea in illa:& in faciẽdo
eam confirmatus ſum. Manus meas
extendi in altum:& in ſapientia eius lu
xit anima mea:et ignorantias meas il-
luminauit. Animam meã direxi ad il-
lam:& in agnitione inueni eam. Poſſe-
di cuꝫ ipã cor ab initio: propter hoc nõ
derelinquar. Venter meus conturbat⁹
eſt querendo illaꝫ: propterea bonã poſ
ſidebo poſſeſſionem. Dedit enim mihi
dominus linguam mercedem meam:
& in ipſa laudabo eum. Appropiate ad
me indocti:& cõgregate vos in domuꝫ
diſcipline. Quid adhuc retardatis:&
quid dicitis in his? Anime veſtre ſitiũt
vehementer. Aperui os meum et locu
tus ſum. Comparate vobis ſine argẽto
ſapientiam:& collum veſtrum ſubiicite
iugo eius:& ſuſcipiat anima veſtra diſci
plinam. In proximo eſt enim inuenire
eam. Videte oculis veſtris:quia modi-
cum laboraui:& inueni mihi multaꝫ re
quiem. Aſſumite diſciplinam in multo
numero argenti:& copioſum aurũ poſ
ſidete in ea. Letetur anima veſtra in mi
ſericordia eius:& non cõfundemini in-
laude eius. Operamini opus veſtrum
ante tempus:& dabit vobis mercedem
veſtram in tempore ſuo.

Explicit liber Eccleſiaſticus.

Que in hoc volumine cõtinentur hec ſunt. Eſdras. Neemias. Tobias. Iudith. Heſter. Iob. Pſalterium. Prouer-
bia. Eccleſiaſtes. Cantica. Sapientia. Eccleſiaſticus.

Regiſtrum huius voluminis.

aaa. bbb. ccc. ddd. eee. Aaa. Bbb. Ccc. Ddd. Eee. Fff. Ggg. Hhh. Iii. a. b. c. d.
e. f. g. h. i. k. l. m. n. o. p. A. B. C. D. E. F.
Omnes ſunt terni:preter eee. Ccc. Iii. k. F. qui ſunt duerni:et p. qui eſt quaternus.

Digitized by Google

Digitized by Google

Eſdre primus.

Ca.1.c.τοῦ ꝓ τοῖ.ca.1.d.χιφόρι ꝓ χιφόροι.ca.3.a.ἐπ' αὐτῷ ꝓ ἐπ' αὐτῷ.ca.5.c.ἠρωτίσαμεν ꝓ ἠρωτήσαμεν.ca.7.d.ὠυρανοῦ ꝓ οὐρανοῦ.& νέμημα pro νόμημα.ca.10.a.κυλήθη pro κυλίθη.

Neemias.

Capi.4.c.ἐπιστρέψαμεν pro ἐπεστρέψαμεν.ca.13.b.ἐνετηλάμην pro ἐνετειλάμην.ca.13.c.βεβηλῶναι pro βεβηλῶσαι.ca.13.d.προτοφυνήμασι pro πρωτογεννήμασι.

Tobias.

Capi.3.c.ἐ pro ὅς.ca.5.φονήμασι pro φωνήμασι.ca.6.τίγρει pro τίγρει.

Iudith.

Capi.1.ἱερουσουλήμ pro ἱερουσαλήμ.ca.5.πληθύνθησαν pro ἐπληθύνθησαν.ca.11.μᾶς pro ἡμᾶς.& ῥύματα pro ῥήματα.ca.16.ὑπάρχοτα pro ὑπάρχοντα.

Eſther.

Ca.1.c.ὀργίσθη pro ὠργίσθη.ca.4.a.ἠδικηκῶς pro ἠδικηκώς.ca.4.b.ἐπαγγέλειαν pro ἐπαγγελίαν.ca.8.b.ἡμῖν pro ὑμῖν.ca.11.a.ἑρμηνευκεῖαι pro ἑρμηνευκέναι.ca.16.c.πρὸς χρησάμενοι pro προχρησάμενοι.

Iob.

Ca.1.d.ἐσθιόντων pro ἐσθιόντων.ca.18.d.ἀπώλοιτο pro ἀπόλοιτο.ca.42.c ἐπίγαγεν pro ἐπήγαγεν.

Pſalteriū.

Pſalmo.6.ἐλαίους pro ἐλέους.ps.9.ἀγαλλιασώμεθα pro ἀγαλλιασόμεθα.ps.19.ἀγαλλιασώμεθα pro ἀγαλλιασόμεθα.ps.22.ὁδήγησει pro ὡδήγησεν.ps.27.ἐργαζομένων pro ἐργαζομένων.& ἀνέβαλει pro ἀνέβαλεν.ps.36.ἁμαρτωλὸς pro ἁμαρτωλός.ps.43.ἀλαλάγμασι pro ἀλλάγμασι.ps.94.ἡμῶν ꝓ ὑμῶν.ps.98.ἐγίου pro ἐχθρου.ps.106.ὠδυίνης pro ὠδῖνες.ps.117.ἀγαλιάσεως pro ἀγαλλιάσεως.ps.118.ἀπόσησιν pro ἀπείσησοι.ps.134.ιυσαυρῶν ꝓ θησαυρῶν.ps.138.σκοτηθήσεται pro σκοτισθήσεται.

Prouerbia.

Ca.13.d.ἀοτοῦ pro αὐτοῦ.ca.15.a.παιδίαν pro παιδείαν.ca.20.a.μέθη ꝓ μέθη.ca.21.c.ιυσαυρὸς pro θησαυρός.ca.25.c.ὀδὸς pro ὀδούς.ca.29.b.ζυκ ꝓ ζυγ.ca.30.b.πεινοθεὶς ꝓ πεινωθείς.& ἐνεμπίμπλησαι ꝓ ἐνεπίμπλησαι.

Cantica canticorū.

Ca.2.a.ἐκαῖσα pro ἐκάθισα.ca.7.d.σοιι pro σοι.ca 8.b.σφραγίδα pro σφραγῖδα.

Sapientia.

Cca.4.c.φωίων pro γονέων.ca.5.b.κυμαινόμενοι pro κυμαινόμενοι.ca.6.a.ὑπερέται ꝓ ὑπηρέται.ca.7.a.ἧσα ꝓ ἥκα.ca.8.a.ἐργάζεται ꝓ ἐργάζεται.ca.16.c.σύμβουλον ꝓ σύμβολον.& τοούτω ꝓ τούτω.

Eccleſiaſticus.

Ca.29.a.ἐνόμησαν ꝓ ἐνόμισαν.ca.30.b.ἀνηδῆος ꝓ ἀειδῆος.ca.33.b.ἐτάινσαι pro ἐτάνυσαν.ca.17.a.ἐπιξείωσει pro ἐπεξείωσεν.

Errores tranſlationis latine interlinearis.

Eſdre primus.

Ca.2.c.ſilii pro filii.ca.3.c.edificarent pro edificabāt.ca.5.a.ieſue pro ioſue.ca.6.c.cū pro cū.

Neemias.

Ca.3.c.ſue pro ſua.ca.3.e.conſūmationē pro conſumationē.ca.8.a.ligneū pro ligneū.ca.10.a.ſratres pro fratres.

Iudith.

Capi.1.a.nineue pro niniue.ca.10.conſūmationē pro cōſumationē.

Eſther.

Capi.1.a.carpaſinis ꝓ carbaſinis.ca.3.a.prior incedebat ꝓ prior ſedebat.ca.4.a.conſūmatū ꝓ conſumatū.& ciuitas ꝓ ciuitatis.ca.4.b.pmiſſit ꝓ promiſit.ca.9.a.contingit ꝓ contigit.ca.11.a.interpretaſſe ꝓ interpretatū eſſe.ca.16.b.conſūmata pro conſumata.

Iob.

Ca.1.b.diadolo ꝓ diabolo.ca.1.c.captiuas eas ꝓ captiuos eos.ca.4.c.repererint pro reppererint.ca.7.b.et pro at.ca.10.c.impoſſibilis ꝓ impoſſibile.ca.12.a.ſecutatio pro ſcrutatio.ca.27.b.nō pro nū.ca.30 b.extinctū pro extincta.ca.31.d.ieuge pro euge.ca.38.a.longā ꝓ longe.ca.41.c.cōmouebit pro cōmouebitur.

Pſalteriū.

Pſalm9.17.ipoluta pro impolluta.ps.28.preparantis pro preparans

Eſdras.

Cap.5.b. שְׁבָי pro שְׁבֵי

Cap.8.g. מַלְמוֹת pro מַרְמוֹת

Neemias.

Cap.7.a. וָאֹמַר pro וָאֹמַר

Cap.8.c.in margine. בָּכַה pro בָּכָה

Cap.11.a. וּמַעֲשָׂיָה pro וּמַעֲשֵׂיָה

Cap.13.b. שֶׁלֶמְיָה pro שֶׁלֶמְיָת

Et in eodē.b.in marginie. רָאָה pro רָאָת

Heſter.

Cap.4.b.in margine. צוָֹה pro צִוָּה

Cap.8.c.in margine. נַשָׁה pro נָשָׁה

Et in eodem.d. וְשׂמְחָה pro וְשִׂמְחָה

Cap.9.b. בְּכָל pro בְּכָל

Et in eodem.b. הָרְגוּ pro חָרְגוּ

Iob.

Cap.1.d. וַיִּגַּע pro וַיִּגַּע

Cap.3.a. יַחַד pro יַחַד

Cap.9.b.in margine שׁוּב pro שׁוּב

Et in eodem.d.in margine. פָּנָה pro פָּנָה

Cap.15.d. וְתַחְשְׁבֵנִי pro וַתַּחְשְׁבֵנִי

Cap.20.c. בִמְלוֹאת pro בִּמְלוֹאת

Cap.27.d.in mar. שָׂפַק pro שָׂפַק

Cap.30.d.in margine. הָיָה pro הָיָה

Cap.31.c.in margine. לְבַשׁ pro לְבֻשׁ

Cap.33.b.in margine. דִּבֵּר pro דִּבֵּר

Cap.36.c.in margine. נָטָה pro נָטָה

Cap.38.b. יָצוּם pro יָצוּם

Pſalterium.

ps.10. לָמָה pro לָמָּה

Ps.19. דְּבָרִים pro דְּבָרִים

Ps.21. שָׁכֶם pro שֶׁכֶם

Ps.22.in margine רָאָה pro רָאָת

Ps.25. בַּדֶּרֶךְ pro בַּדָּרֶךְ

Ps.28.in margine עָשָׂה pro עָשָׂת

Ps.30. חֲסִידָיו pro חֲסִידֶיךָ

Ps.31. לְדָוִד pro לְדָוִד

Ps.35. אֹיְבַי pro אֹיְבַי

Digitized by Google

Ps.xxxvi.in margine.	שָׁכַב pro שֹׁכַב
Ps.xxxvii.	פָּתְחוּ pro פִּתְחוּ
Ps.44.	בְּקַשְׁתִּי pro בְּקַשְׁתִּי
Ps.47.	אֱלֹהִים pro אֱלֹהִים
Ps.50.	וַיִּקְרָא pro וַיִּקְרָא
Ps.72.in margine.	עָשַׁק pro עָשַׁק
Et in codem in margine.	יָשַׁע pro יָשַׁע
Ps.114.	מַעַם pro מַעַם
Ps.115.	חַסְדְּךָ pro הַסְדְּךָ
Ps.119.i littera yod.	עֵדֹתֶיךָ pro עֵדֹתֶיךָ
Et in eo. in littera caph.	שֶׁקֶר pro שֶׁקֶר
Et in eo.in littera qph in qbuſdā lib.	קְרָאתִיךָ pro קְרָאִיךָ
Ps.159.	שַׁחַר pro שַׁחַר
Ps.141	לְהִתְעוֹלֵל pro לְהִתְעוֹלֵל
Et in eo.	בְּמַנְעַמֵּיהֶם pro כְּמַנְעַמֵּיהֶם
Ps.144.	כִּנְטִיעִים pro בִּנְטִיעִים
Ps.146.	עֹשֶׂה pro עֹשֶׂה

Prouerbiorum.

Cap̄.15.in margine.	מָאֵס pro מָאַם
Cap̄.18.in margine.	עָנָה pro עָנָה
Cap̄.24.b.	יָדַע pro יָדַע
Et in eodem.c.	עָם pro עִם
Cap̄.25.c.	רַבָּה pro רַבָּה
Et in eodem.c.	תְּשַׁבֵּר pro תְּשַׁבֶּר
Cap̄.26.b.in margine.	עָשָׂה pro עָשָׂה
Cap̄.29.d.	עֲבָדוֹ pro עַבְדוֹ
Cap̄.xxx.c.in marginc.	שָׁבַע pro שָׁבַע

Eccleſiaſtes.

Cap̄.2.c.	הַמַּעֲשֶׂה pro הַמַּעֲשֶׂה
Cap̄.9.b.in margine.	חָסֵר pro חָסַד

Canticum.

Cap̄.6.d.	הַנַּחַל pro הַנַּחַל
Cap̄.8.d.	הִיא pro הִיא

p̄s.34.eius pro eo.p̄s.41.ſonitus ꝓ ſoni.p̄s.51.emigrabit ꝓ emigrare faciet.p̄s.71.hoibus pro hoib9.p̄s.59.dotrinā pro doctrinā.p̄s.64.mare pro mari.p̄s.76.abſidet pro abſindet.p̄s.77.cognouims pro cognouimus.p̄s.88.auertis pro auerteris.p̄s.109.axaltabit ꝓ exaltabit.p̄s.117.eſt ꝓ es.p̄s.122.obundantibus pro abundantib9.p̄s.134.renges ꝓ reges.p̄s.135.redimit ꝓ redemit.p̄s.149.facit ꝓ fecit.& exultationes ꝓ exaltationes.

Prouerbia.

Ca.1.d.at ꝓ et.ca.4.b.relinqant ꝓ relinquant.ca.5.c.tui ꝓ tibi.& tuā ꝓ tuus.ca.12.d.erum ꝓ eorum.ca.21.c.confiderant ꝓ confiſi fuerant.ca.26.d.ipſi ꝓ iſti.

Eccleſiaſtes.

Ca.1.b.anon ꝓ non.ca.2.d.qui ꝓ cui.ca.3.d.vnum ꝓ vnus.ca.7.a.eorum ꝓ eius.ca.8.a.eius ꝓ ſapientis.ca.9.b.ſun ꝓ ſunt.

Cantica canticorum.

Ca.5.a.mele ꝓ melle.ca.8.a.ſugentē ꝓ ſuggentē.

Sapientia.

Ca.7.d.futur ꝓ futura.ca.9.a.aſſiſtrice ꝓ aſſeſtricem.ca.10.b.tutauit ꝓ tutata eſt.& ne ꝓ ſine.ca.12.d.deripti ꝓ decepti.ca.13.a.creaturaris ꝓ creaturis.ca.17.b.precipitarum ꝓ precipitatarum.ca.19.a.premiſiſſent ꝓ premiſiſſent.ca.19.b.obliuiuionem ꝓ obliuionem.& mare ꝓ mari.& anti ꝓ autem.

Eccleſiaſticus.

Ca.1.a.ſup fluit eſt.ca.17.c.relique ꝓ relinque.ca.18.d.inuident pro inuidebunt.ca.19.b.dificil pro dificili.ca.25.a.bi.pro ſibi.ca.25.d.prebeat pro imperet.ca.34.c.intetllectus inlellectus.ca.36.b.enarrētur pro enarrent.& habeat pro habeant.ca.44.a.nati pro facti.ca.45.a.ſeum pro eum.& purpuro pro purpura.ca.50.c.comiter pro communiter.& vſq; ꝓ vbiq;.ca.51.a.a pro et.

Errores tranſlationis Beati hieronymi.

Eſdre primus.

Ca.8.a.numerari pro numerati.ca.10.b.tranmigrationis ꝓ traſmignationis.

Neemias.

Ca.12.c.laudatiū pro laudantiū.ca.13.c.aperitēt pro aperirent.

Iudith.

Ca.6.ſupiā pro ſupbiā.ca.12.ciu pro cius.

Eſther.

In prologo.hieronynimi pro hieronymi.ca.1.a.fortiſſimis pro fortiſſimis.ca.2.a.madocheus pro mardocheus.ca.3.a.ragis pro regis.ca.3.d.vniueſas pro vniuerſas.ca.6.d.indutun ꝓ indutū.ca.9.a.iginr pro igitur.ca.9.b.iudeis ꝓ iudei.& inimico ꝓ inimicos.ca.11.a.interpretatā ꝓ interpretatum.

Iob.

C.20.d.ducedo pro.dulcedo.

Prouerbia.

Ca.7.b.cinamomo ꝓ cinamomo.ca.8.c.terra ꝓ terrā.ca.18.c.repōdent pro reſpondent.

Eccleſiaſtes.

Ca.2.b.labore pro laborē.& conuertiſſt pro conuertiſſent.& feccrā pro fecerāt.ca.9.a.eueniat pro eueniant.ca.11.a.ne nō ꝓ necuō.

Sapientia.

Ca.8.b.āmirabilis pro admirabilis.ca.19.b.replepleret ꝓ repleret.

Eccleſiaſticus.

Ca.3.b.fcrutati pro ſcrutati.ca.23.c.carni pro carnis.ca.30.a.ſſiduat pro aſſiduat.ca.36.c.ciuitatis pro ciuitatis.ca.38.d.im pro in.

Finis tertie partis.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Go

Digitized by Google

Digitized by Google